Es de la Libreria del Collegio de la Compañia de Jhs de Soria
Año 1699.
Ex morte P. Michaelis Martinez.

ARANDA DE DIVINI VERBI INCARNATIONE.

Est.t 26
And 4.a
Vol 7.a

R. P.
PHILIPPI ARANDA
MONEVENSIS
E SOCIETATE IESV
IN CÆSARAVGVSTANO COLLEGIO, THEOLOGIÆ PVBLICI PROFESSORIS,

SANCTÆ INQVISITIONIS HISPANÆ QVALIFICATORIS,
& in Archiepiſcopatu Cæſarauguſtano Examinatoris Synodalis.

Ex de La Libreria del Collegio de la Compañia de Jhs de Sorra.

& DE

DIVINI VERBI INCARNATIONE,
ET REDEMPTIONE GENERIS HVMANI.

CVM

INDICIBVS NECESSARIIS.

ANNO

1691.

BIBLIOTECA PROVINCIAL SORIA

CÆSARAVGVSTÆ:

Typ. DOMINICI GASCON Infantionis, Regii Noſocomii de Gratia Typographi. Cum permiſſu Superiorum.

R. P.
PHILIPPI ARANDA
MONEVENSIS
E SOCIETATE IESV
IN CÆSARAVGVSTANO COLLEGIO, THEOLOGIÆ PVBLICI PROFESSORIS,
SANCTÆ INQVISITIONIS HISPANÆ QVALIFICATORIS,

& in Archiepiscopatu Cæsaraugustano Examinatoris Synodalis.

DE
DIVINI VERBI INCARNATIONE,
ET REDEMPTIONE GENERIS HVMANI.
CVM
INDICIBVS NECESSARIIS.

ANNO 1691.

CÆSARAVGVSTÆ:

Typ. DOMINICI GASCON Infantionis, Regii Nosocomii de Gratia Typographi, Cum permissu Superiorum.

ILLVSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO DOMINO DON ANTONIO IBANES DE LA RIBA HERRERA, ARCHIEPISCOPO CÆSARAVGVSTANO MAGNO CASTELLÆ PRÆSIDI.

DVOLVITVR tandem ad Pedes Tuos, Illustrissime Præsul, & Præses Maxime, Thologica hæc de Mysterio Incarnationis Elucubratio; quam, Tuo Nomini, ad Prima, Maximæ, quâ præmines, Præfecturæ læta Nuntia, testaturus, inter communia gaudia, Grati plausum Animi, Vovi. Illa quidem morantium, & intersistentium, Typorum Lentitudinem, anno ferè toto pertæsa, sui Authoris & Fidem, & Votum exolvere citiùs voluisset. Iam verò sub Vmbrâ Tui Nominis, feliciter audet ad Lucem: quando, Majorum Claritudine, Meritorum Prærogativâ, Dignitatis Apice, & Præfecturæ Fastigio, Tantus es, ut Illustrare non nequeas, quem obumbres: jamdiu enim, etiam in sacris literis, vel ipsa Magni Præsulis, & Præsidis *Vmbra*, ritu Luminis, cæpit, in Accurrentium solatium, illuscescere. *Act.* 5.

Hos ego Radios in Sole tui Nominis, Illustrissime Præsul, ab *Ortu* splendescere video, *procedentes, & crescentes usque ad perfectam Diem.* *Prov.* 4.

Ortum ducis, Longâ Majorum, multiplici terrâ, marique Præfecturâ, & Equestri Thesserâ insignium Serie, ex Oppido, cui inter Montana Burgensia, Nomen dedisse visus est ipse Sol. *Solares* est. Vsque adeò, vel ab ipso Solo, ubi natus, natus es in Auspicium Illustrissimi. Indidē, & ex Avita Cognominū de *Ibañes* Ascendentium Prærogativâ potiùs, quàm Fortunâ, Stemma est illud Tuum, in quo supereminet Vndis subterfluentibus Turris, & interpuncti triplici Sceptro militari, Mures adjacent Armellini duo, circumeunte per orbem inferiorem, in Orbem, Epigraphe -- *Gratia Dei.* Quæ Familiæ Tuæ Decora, dum, tacitâ mecum mente, pertracto; Ejus video, in Turris apice,

ce,Celſitudinem: in Nive Ponticorum Murium, Puritatem:in Præliaribus Inſignibus Fortitudinem:& in Lemmate Divinæ Gratiæ adhærentem adeò Avitæ Familiæ,faventis Providentiæ Benignitatem, ut non mirer,præclariſsimos tot Heroes,anteactis retrò Sæculis, ex eâ, tanquam ex fœcundâ propagine,ad Litteras,ad Arma,ad Militaria ſceptra,& ad præclaras,etiam ad Indos uſque, expeditiones prodiiſſe. Vnus inter alios eminet,(cui fieret,præteritione calami ſilentis, injuria : cùm adhuc in Loquentis Famæ tuba verſetur,) Franciſcus Ibañes. Is eſt,qui Dux in expugnationibus Baëzæ, & Vbedæ præclariſſimus,eo ſe Regi ſuo probavit, commendavitque clamore facinorum,ut ſibi,Familiæque, Exemptorum,& Nobilium, (Ricos Hombres Hiſpani dicimus)laticlavium,& Privilegium obtinuerit. Et hæc ex Paterno Cognomine: nam ex Materno,de la Riba Herrera, inter innumera Togæ,Bellique,Decora; inter plurimas Militarium Ordinum Theſſeras; inter Honores Tribunatùs, Centurionatùs,Præfectuæque Caſtrenſis non ſemel habitos: imò inter Summas etiam,Claſſis Indicæ,& Panamanę apud Quitum in Indiis Provinciæ Præfecturas,circumſtant ad oculos omnium,Marchiones de Villatorre,Vicecomites de Cabañas,& Comites de Manſilla.

Is natus es: ſed, ut qui Natus ad Maxima, Majoribus additurus majora de Tuo.Compluti,Regium illud Divi Ildephonſi Collegium, Sapientiæ verè Regia,agnoſcit Te, & Togà,& Ingenio ſuum: Ibi ex Ore tuo Ariſtoteles eſt loquutus in Cathedra. Sed, quominùs in Sacratiora Theologicæ Facultatis Subſellia erumperes; in cauſa, Oxomenſis Eccleſia fuit, quæ, Tuis Capta Dotibus, Literiſque,è Complutenſi Te Toga ad Sacrum Canonicatùs Magiſtralis Onus, Honoremque præripuit.Nec,diu Oxomenſem hac ſorte frui, paſſa eſt Eccleſia Malacenſis. Vſque adeò Pluribus natus es. In hac Malacenſi, Magiſtrali primùm; poſtmodùm Archidiacono,Pontificiarum Infulatum unus Tibi defuit Honor:Onus, & Munus certè meritis,& Factis impleſti. Diœceſim illam totam,Solis ritu,& more Præſulis viſitaſti. Quot in ea perluſtranda reliquiſti Poſteris impreſſa veſtigia,ardentis,& impigri Zeli; Prudentiæ circunſpicientis Omnia, & nihil timentis; Indolis, commoda negligentis,nec horrentis incommoda; vni demum Animarum Lucro invigilantis?

Hæc Paſtoralis Officii Munia,Summâ cum Laude,plauſuque Toti us

tius Malacitanæ Diœceſeos obita, nihil omninò Te ſuſpicantem, mu to meritorum, Factorumq; præconio, ſenſim inauguravere Pontificem. Africa cæpit Infulis clareſcere Tuis in Epiſcopatu Septenſi. Sed dolens Europa, prærectum ita ſibi, eximiarum adeò Dotium Fructũ: vocante mox Famâ; & vacante ad hæc Cæſarauguſtanâ in Aragoniâ Sede, delato, citra ſpem, & ambitum Archiepiſcopali Baculo, Te, Populorũ omniũ ſumma cũ gratulatione, reduxit. Quis in hac Sede, Pontificiæ prudentiæ tuæ Gemmas; Zeli, Candorẽ Impigrũ; Eccleſiaſticæ Diſciplinæ promotrices virtutes ediſſerat? Vix Archiepiſcopalis Throni faſtigium attigiſti; cùm, ad Ovium Commiſſarum paſcua intentus, illico Pontificii Zeli, Voce, Calamo, Exẽplo, radios quaqua verſum cępiſti diſundere. Verùm, quia Viſitatio, quaſi anima eſt Officii Paſtoralis; vixdum eluctatus à graviſsimis in Regni totius, Bonũ, & Reipublicæ Civilis, & Eccleſiaſticæ Commodum Curis, In eam, Otii impatiens, nec expeditionis labore deterritus, animum intendiſti. Diœceſim, longo terrarum tractu diſuſam; & difficili quandoque per avia, & prærupta itinere etiam inacceſſam, perluſtraſti ſimul, & illuſtraſti. Nec Zelum Tuum abſterruit præruptarum viarum obvius labor: nec tenuitas Parochiarum Benignitatis tuæ ſenſit abſentiam. Æquè frequentis, ac infrequentis Oppida Populi, Paſtore ſuo gaviſa ſunt; Solito, Parochiarum Animas æſtimare, non Domos. Quoties, implexis viis, nec facilè patientibus aliud itinerandi genus, repentem Te, & percuſsis offendiculo pedibus gradientem (necui deeſſes) veneratæ ſunt Oves Tuæ? Et contigit, ut remenſis non ſemel viis, obſtante Tractûs difficultate, zelo tamen facilè tractus, ne pauculæ, quæ diſtractis hinc inde locis, remanſerant Oves, ſine Paſtoris ſui ſolatio, & ſine Sacro Chriſmate, remanerent, ſub dio Pontificalia exercere non renueris, ſolaturus Suſpiria Pauperum. Emicuere tùnc tres Actus illi Hierarchici, Purgandi, Illuminandi, & Perficiẽdi. Miſsis in anteceſſum Apoſtolicis Viris, purgabas Populos: præſentiâ illuminabas: perficiebas Exemplo.

His intentum, & alia, in Archiepiſcopatûs Lucem, & Animarum bonum graviſsima meditantem, ecce Te revocant Carpentanorum Mantuam Regiæ Litteræ, in Supremum Caſtellæ Præſidem. Hæſiſti ad Inopinatum fulgorem Honoris. Ad Regiam Benevolentiam accurriſti. Neque poterat, tota, quanta eſt, Illuſtriſsime Præſes, & Præſul,

ſul, Indolis Modeſtia tuæ; favore, & Gratia plenum Catholicæ Majeſtatis, interciſis Onus detractandi, prætexendiq; excuſationem viis, vel admiſsionem Præfecturæ, vel acceſſum ad Regias aures, diſtrictè jubentis imperium eluctari. Paruiſti. Et in Omnium luce, fruſtra, fugeres ab Vmbra ſequente: Nam & quandam veluti Vmbram Tui, Dignitatum, Honorumque Faſtigia video. Sequuntur, vel reluctantem etiam Te: quando & alios vtroque greſſu ſequentes eludunt. Vtinam, vel invitus Emineas!

Iam Supremus Caſtellæ Præſes, inter innumera, & vaſta Negotiorum curarumque molimina, quantus ſis: rerum exitus Populorum
Pſal. 84. acclamatione plenus oſtentat. In Te, Iuſtitia, & Pax oſculatæ ſunt: cùm & indolis Pacatiſsimæ Tuæ ſe prodat Accurrentibus Benevolentia: & inflexibilis Tui Animi pateat Concurrentibus Æquitas. Omnibus facilis; ſolùm es irrecto difficilis: inacceſſus aſſentationi; ſolùm paras Præſidium Veritati. Vtinam, ſub Te Præſide, in oſculo Iuſtitiæ, & Pacis, De Divina Benignitate, ferat tandem, Hiſpania Fructum ſuum. Interim, Illuſtriſsime Præſul, Humanitate, quâ ſoles, jamdiù à me debiti dignare leve hoc pignus obſequii mei, & in lucem audenti ſub Vmbra Tui Nominis operi, Præſes Maxime, de luce Tui Nominis ſit Præſidium.

Cæſarauguſtæ. Ex hoc Collegio Societatis Ieſu die 1. Maii anni 1691.

ILLVSTRISSIME DOMINE:

ILLVSTRISSIMÆ DOMINATIONIS TVÆ

Servus Obſequentiſsimus

Philippus Aranda Societatis Ieſu.

FA-

FACVLTAS

Rev.adm. P.Gabrielis Sierra Provincialis Societatis Ieſu in Provincia Aragoniæ.

GABRIEL Sierra Societatis Ieſu in Provincia Aragoniæ Præpoſitus Provincialis, poteſtate ad id mihi factâ à Reverendo admodum Patre noſtro Thyrſo Gonzalez Præpoſito Generali, facultatem facio ut Opus inſcriptum: *De Incarnatione Verbi Divini*, à Patre Philippo de Aranda Societatis noſtræ Theologo compoſitum, & eiuſdem Societatis gravium, doctorumque hominum iudicio approbatum, typis mandetur, in quorum fidem has litteras manu noſtrâ ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus Cæſaraugustæ 9. Martii 1691.

Gabriel Sierra.

CENSVRA

REVERENDISSIMI P. MAGISTRI Fr. LVDOVICI Pueyo & Abadia, Carmelitani Ordinis in Aragonia Ex-Provincialis, Fidei Cenſoris, Examinatoris Synodalis, & poſt Philoſophiæ, & alias Scholaſticæ Theologiæ Cathedras in Academiâ Cæſar-Auguſtanâ, Expoſitivæ nuper; nunc Veſpertinæ Cathedræ Anteceſſoris Meritiſsimi.

THEologicum Opus *de Divini Verbi Incarnatione, & Redemptione Generis humani*, à R.P.Philippo de Aranda Societatis Ieſu, Cenſore Fidei, Examinatore Synodali, & in Cæſarauguſtano Collegio, Publico Theologiæ Profeſſore iuſſus evolvi, ac legi: & ſtatim non Cenſoris, ſed Prædicatoris Perſonam accepi: Operi perfecto otioſa eſt approbatio iuxta proloquium: *Sol, & Luna non egent interprete.* Luminaria magna non ſubiacent cenſuræ, ſed laudi. Diſſertiſsimus Philo de opere perfecto ſic fatur: *non commendatione eget, dummodo detur innoteſcere.* Scopus libri eſt Deus Incarnatus, miraculum Gratiæ in vtero Matris, Artis miraculum in calamo Authoris: Ibi, conceptus in *Splendoribus Sanctorum*; hic, ſcriptus in Magiſtrorum ſplendoribus: vtrobique partus immaculatus, puriſsimus, & ſine rugâ: talis partus decet Deum, canit Eccleſia: talis calamus deſiderabatur ad Incarnati Dei extricandas ſubtiliſsimas quæſtiones. Optimo iure Author Philippus appellatur: Philippus quippe interpretatur: Os Lampadis. Sic lucet, & ardet, vt abſcondita Myſterii ſplendeant. Ioan. 4. Mulier Samaritana hæc pronuntiat: *Scio quia Meſsias venit.* Poſt profundiſsimas Autho-

ris elucubrationes,qualis Meſsias venerit , jam ſcimus. Mulier Samaritana in Verbo Incarnato ſolùm quæſtionem : *an ſit* , diſſolvit : Author noſter quæſtionem abſconditam, *quid ſit*, ediſſerit: Et ex ejus calamo,Meſsiam in ſplendoribus genitum,in luminoſis Sapientiæ radiis ſcriptum admiramur.

Penna tua verè Aquileia,quia ſi iſta totum Solis fulgorem gyrat: Tua , vniverſum Solis Theãdrici ſplendorem rotat.Sic ſcribis,ut potiùs,quàm ſcriptor,fulgeasMargaritarius:ita quidẽ ſcribis,vt non clauſulas,ſed conchas produceas:ita producis conchas,ut Margaritas claudas: ita Margaritas claudis,ut candidas gignas. Liber iſte,Margarita eſt illa pretioſa,quâ inventâ,ſolers ille Trapezita vẽdidit omnia,& comparavit eã.Illa ſola locupletavit Mercatorem,& ſolus noſter Author poterit ditare Lectores.Video te ſatis meruiſſe famam , & cum Virgilio: *tuà famâ ſuper Æthera notum.* Profeſſores Theologiæ dum te evolvant,te commendabunt Scholaſticum Heroa,cùm miro fœderes conſortio profunditatem , & claritatem naturâ inter ſe diſſidentes; multa congeris,ſed cuncta diſtinguis. Zona ſeu via lactea ob multitudinem,& aggregationem radiat indiſcernibilis:hic in ſui vocat admirationem multitudo Stellarum,luminoſus argumentorum acervus,via lactea Sententiarum,cum ſplendore diſtincto,& impermixto. Non te legant Alumni , ſed Magiſtri : quippe liber adeo eruditus *factus eſt cibus grandium.*

O Religio Ieſuitica ſemper victrix,& triumphatrix? quotidie Viros virtute conſpicuos progerminas.Quid iucundius? Martyres oſtentas. Quid gratius? Doctos progignis. Quid dulcius? Scriptores promulgas. Quid vtilius? Geneſ. 2. legitur fluvius egrediens de loco Voluptatis irrigans univerſam regionem Paradyſi,qui inde dividitur in quatuor Capita.Irriget fons iſte Paradyſum , dum naſcentia eius ſunt capita. Optimo iure Religio Ieſuitica irrigat Eccleſiæ Militantis Paradyſum , qui fons eſt ita munificus,& mirificus virtutis,& Sapientiæ, ut ex eius perenni ſcaturigine naſcentia pro rivulis Capita celebrentur:cũ non Magiſtri,ſed Scholarum Principes decantentur: non Profeſſores Scientiarum,ſed Anteſignani ſuſpiciantur. Et quod mirabilius eſt,fons ille dividitur in quatuor Capita,quatuor ſcilicet Theologias.Si evolvas Theologiam Scholaſticam, comperies Authores Ieſuiticos , nedum Magiſtros,ſed Coriphæos: Si Moralem,Anteſignanos; Si Expoſitivam; Principes; Si Myſticam , Optimates. Verè Ignatius Patriarcha,alter in lege Evangelicâ Abraham , quem fecit Deus creſcere *in gentem magnam*:alii legunt *Vexilliferam*:filii nanque Magni Ignatii vexilla Sapientiæ ducunt,cùm ubique eos,Primarios Authores,Duces,Magnates,Principes veneremur.Sed quid immoror!HocOpus cenſuræ meæ à Perilluſtri D.D.Bartholomæo Sanz de Vera,Archiepiſcopatûs Cæſarauguſtani Gubernatore , & Vicario Generali rite commiſſum,liberans à Cenſurâ, iure pro me laudat,& approbat lib.9. Epiſt.7.Sydonius Apollinaris: *In te omnia vigent,fides in teſtimoniis,virtus in argumentis, proprietas in epithetis, opportunitas in exemplis , puritas in ſenſibus , vis fortis in verbis,& fulmen in Clauſulis.* Sic Sentio in Carmelo Cæſarauguſtano die 1. Maii Anni 1691.

Fr.Ludovicus Pueyo & Abadia.

IMPRIMATVR.

D.Bartholomæus Sanz de Vera.

CEN.

CENSVRA.

Reverendi Adm. P. Mag. Fr. Didaci de Gracia, Ordinis Sancti Auguſtini, nuper Cœnobii Cæſarauguſtani Prioris: modò Provinciæ Aragoniæ Definitoris: Propoſitionum Fidei Cenſoris: Examinatoris Synodalis: & in Cæſarauguſtano Lyceo, poſt Philoſophicas Cathedras; primùm Theologicæ S. Thomæ: nunc Durandi digniſſimi Moderatoris.

AMbit lucem profundiſsimi Myſterii elucubratio, à profundiſsimo Theologo R. P. Philippo Aranda Societatis Ieſu Veſpertino Cæſarauguſtani Collegii moderatore, Propoſitionum Fidei Cenſore, & Synodali Examinatore elaborata; Orbis potius Litterarius ambit tanti Magiſtri lucem, quã jam radiantem, è ſuggeſto plauſit, & in quotidianis cõcertationibus vividè ſcintillantem vidit. Prodit ex ſcientiarum Encyclopedia, Doctrinæ armario, ex Societatis Ieſu in Auguſto Collegio celebri Muſæo, ex quo nihil unquam mediocre prælà ſudarunt, ſed omnia ſumma; nec degenerem inveni Authorem, dignam imò prolem, diſſerendi ſubtilitate, inveniendi copiâ, ingenii perſpicacitate, intellectûs acumine, diſputandi acrimoniâ toto tractatu teſtantem; quòd nec imbellem progenerant Aquilæ columbam. *Miror tamen in vno Opere tàm ſubtiles, tàm eruditas, tàm varias, è tota Theologia doctrinas, vel de novo excogitatas, vel novo illuſtratas acumine, vel ex oblivionis latebris erutas, novâ luce perfuſas; providè nanque, nec noſtrâ contentus, ut cæleſtem promereatur laudem,* profert de theſauro ſuo nova, & vetera: *ſed nec in iſtis minori laude dignus; quia ut ſcribebat Lipſius:* Nec Aranearum textus ideò melior, quia ex ſe fila gignunt, nec noſter vilior, quia ex aliis libamus ut apes. *Ex alienis floribus non faſciculum ligat, ſed ſubtilis aculeo ingenii favos diſtillat: gignit natura flores, ſed mellis dulcedinem ſolerti apum ſtudio debemus: agnovi plures Antiquorum, & Recẽtiorum flores toto ſparſos volumine, ſed in dulciorem abire naturam Authoris fecit ingeniũ; ideò Authorem dixi; alios Compendiatores vocarem. Adeò ſubtilitèr, nervosè, ſolidè diſputat, ut non ſolùm recentes, verùm, & antiquos coæquare Theologos, imò & ſuperare plurimos pro comperto habeam. Convincit novitatis osores, vanos veterum amatores*

Greg.Homil.16.in Ezechielem: Quanto Mundus ad extremitatem ducitur,tanto nobis æternæ Scientiæ aditus largius aperitur. *Reprehendit Horatius lib.2.Epiſt.1.*

Si veteres ita miratur,Laudatque Poëtas,
Vt nihil anteferat, nil illis comparet,errat.

Nec ſcientiæ Pelagus antiquorum ſcriptis valuit exhauriri;& ſi, dicente Plinio Iuniore lib.3. Epiſt. Nec in gignendis optimis laſſa eſt natura, & quaſi effæta. *Nec mirum, ſi in Theologiæ Scholaſticæ Oceano novos veritatis, & ingenii fœtus edat ſubtiliſsima mens, ſemitas nondum tritas aperiat: ſi quotidiè in rebus ſeneſcentis naturæ novos,& fœliciores partus admiramur.Cenſoris munus iuſſu magnifici,& perilluſtris D.D.Antonii Blanco Regiam Regentis Cancellariam Aragoniæ ſuſcepi:abiit calamus in Panegyrim; ſed quommodò ab illius laude abſtinerem, quem omnes laudant? qui quot ſcribit Quæſtiones, tot ſui exarat Elogia? quot ſui Lectores, tot faciet Encomiaſtes? Imò maiorem dicẽdi copiam exoptarem,ne adeò rudi Minervà potius debitæ laudi detrahatur. Sed à Sineſio Epiſt.22.didici:* Equidem,quamquam laudator impar,bonum ſæculi publicabo,nihil ex hoc derogatur operis tui gloriæ; nã & Homerum novimus à diſsimilibus prædicari; careret quidem fama magnorum virorum celebritate, ſi etiam minoribus teſtibus contenta nõ eſſet.*Hoc denique teſtatum omninò velim,tot in paginis contra boni regiminis politiam,bonoſve mores,nec apicem contineri,ſed plura proficua Magiſtris,plura Diſcipulis neceſſaria,omnia prælo,& plauſu digna.Sic Sentio in Conventu S.P.N.Auguſt. Cæſaraugustæ die 6.Iunii anno* 1691.

Fr. Didacus Gratia.

IMPRIMATVR.

Blanco Regens.

LECTORI BENEVOLO.

VIX eſt, Ingenue Lector, qui Librum tuis oculis offerens, Te priùs non moretur in limine, præfaturus de Scriptionis Causâ, de Subſtantiâ, de Stylo, de Methodo. Morem hunc excipiendi in Operis atrio Lectores ſuos, deque illius qualitate urbanè & breviter præmonendi, omnium ferè jã calculis, & authoritate firmatum, ut in Cæteris laudare ipſe Soleo, lubens ſequor. E Tribus Scholaſticæ Theologiæ voluminibus, quæ jamdiù meditatus, prælis apparo, Primum habes ad manum, ad oculos: Editione quidem illum, & Curâ Primum: re tamen ipsâ, rerumque Scholaſticarum Ordine, Tertium. Scopus is fuit. De Deo Primùm ut reſpicit Hominem, Scientiâ, Providentiâ, & Auxilio, diſputare: deinde de Homine, prout reſpicit Deum, Operatione, Honeſtate, & Obſequio: demùm de Deo-Homine, *per quẽ, & in quo creata ſunt omnia*, ut ad Coloſſenſes Apoſtolus. In Primo Tomo, qui in ſelectiores Angelicæ Primæ Partis, & in aliquas Primæ Secundæ Quæſtiones excurret, Deum Scientem, Providentem, & Auxiliantem, id eſt, Scholam Scientiæ Mediæ, repræſentare eſt animus: in Secundo, qui percurret Primam Secundæ, Hominem ad Vltimum Finem ſuum; ſuis Actibus, moribuſque tàm Naturalis, quàm Supernaturalis Ordinis, gradientem inducam: Id eſt, jaciam Moralis Theologiæ Fundamenta. Totus hic Tertius, Deum-Hominem, & in ipſo (ut *in quo ſunt Omnes Theſauri Sapientiæ, & Scientiæ Dei,*) totam ferè Theologiam ſpeculatur.

Ratio ſcribẽdi.

Operis Diviſio.

Nec erit, cur ſuſceptum à me mireris, præpoſtero quaſi gradu, cõſilium, Hunc, licèt ordine Tertium, ante alios, primò emittendi, evulgandique. A quo enim ingreſſus in Adyta Theologiæ melior, & ſecurior, quàm ab eo, qui de ſe veriſimè teſtatus eſt eſſe *Veritatem, Viã, & Oſtium* Veritatis? Accedit ille Primatus, de quo profundiſimè Apoſtolus ad Coloſſens 1. & quo adeò Chriſtus Dominus, *Primogenitus Omnis Creaturæ*, præeminet, ut, ſicut *omnia per ipſum, & in ipſo Creata ſunt, & ipſe eſt ante Omnes, & omnia in ipſo conſtant*; ita ante omnia Reliqua, ſuo quaſi jure, præire debeat Scholaſticum Opus, quod in Chriſti Domini conſiderationem aſſurgit. His Ego Tractationis ipſius adjungo Dignitatem, & Amplitudinem. Hæc enim

Cur ab Incarnatione initium Editionis?

eſt,

eſt,inter Scholaſticas, illa Tractatio: ubi Partem à Toto vix diſtinguas:uſque adeò Reliquæ,vel ancillantur Ipſi,vel in ipſa, tanquam in Epilogo continentur.Ipſa,ex Argumenti ſui varietate mirabili,ſic ambit omnia ferè Puncta Reliquarum, ut omnium videatur eſſe, quaſi Centrum. Vix alibi decidendum occurrat,quod,ſaltem ex tranſcurſu,hìc reliqueris indeciſum : vixque poſsis alibi decidere quidquam, quin ea,quæ concernunt ad hujuſmodi de Incarnato Verbo Controverſias,præmeditato tenore decideris. Quid ergo mirum,quòd Lucẽ præ cæteris Prima videat, præpoſtero,non conſilio certè,ſed ſummũ ordine,Lucubratio,quæ cæteras Argumenti varietate complectitur.

Scriptionis Cauſæ. Tranſeo jam ad Scriptionis Cauſas,ad ſubſtantiam,ad Stylum, ad Methodum. Et pro ſcribendi cauſis,vanò recurrerem ad Amicorum Preces;& ad Superiorum imperia. Neque enim tanti has meas Curas facio,ut eas,tàm operoſis Superiorum meorum Curis dignas cenſeam,in Scholâ,& in Cætu potiſsimùm, ubi vix enumerare præ copiâ valeas celeberrimos Scriptores.Amicorum verò Preces, Amicitiæ,quæ ſint ea cunque,ſi Amici ſunt, magna facilè cenſentis,& credentis,ritu propoſitæ; inermes,ipſo etiam amicitiæ ſono,redduntur: Tuique Cõſcius,& modeſtè reluctans,ipſa facit amicitia,ut interpellantium Amicorum Preces,ſine iſtarum contemptu, & ſine illorum offenſione,prætereas.Aliæ Cauſæ ſuppetunt:ex quibus,(nam & cæteras premam,)aperio duas.Altera eſt ipſa Scholaſtici munerisRatio:& Scholaſticarum Controverſiarum Gravitas,altera.Et quidem à Magiſtro,quam exigere velis aliam,ſcribendi cauſam, quàm Onus Officii? Eam ipſe vellem,& exiſtimo in ſingulis,qui Scholæ,vel ex ſtipendio,vel ex Obediẽtiâ mancipati,Res Theologicas tractant,implendi ſui Muneris Curam,ut etiam in hoc ſæculo Scripturienti, (quale noſtrum eſt,)non videatur otioſum,inter illuſtria Prædeceſſorum Scholaſticæ rei monumenta, ea, quæ pro ſuorum Auditorum diſciplina, ipſi denuò meditantur,adijcere.Ipſa lucis publicæ,vel reverentia, vel ſpes,Ingenia cogeret ad Specimẽ ſui,cũ maximo literariæ Rei Emolumento.Et in Me militat ea cauſa fortiùs:qui, Scholæ addictus primùm,variâ rerum viciſsitudine compulſus è Cathedrâ ſum, annos aliquot,ad Suggeſtum Oratoriæ Sacræ, indeſinenter,pluribus in Locis,exercitæ:Regreſſus poſtliminiò ad Magiſtri curas, experiri demũ debui,teſtarique, quàm pro mea tenuitate ſedulò, poſthabitis aliis,

com-

commendatam à Superioribus iterum (inter ſtudia adeò diverſa,) legendi, docendique provinciam ſuſcepiſſem. Et in eâ (quæ cauſa eſt altera,) controverſiarum Scholaſticarum Gravitas, tanta eſt, ut vix poſsint Auditoribus, dictando, proponi, ſine maximo ſuæ diſpendiò Dignitatis. Quis exundantis Oceani pelagus intra bipalmaris alvei, aut cogat, aut premat anguſtias? Scholaſtici periodus anni, brevior eſt, quàm ut capere poſsit, difficultatum, pro ſuâ cujuſque dignitate, contemplationem: niſi velis, cum diſpendio Auditorum, & tædio, unâ finire cõtroverſiâ, Scholaris anni circuitum. In eo, inſinuare plurima, poteris: elucidare, pro merito, multa non poteris. Igitur linguæ ſuccedat calamus, opus plerumque eſt, ut quæ intra Scholæ clauſtra, non ſatis lingua ediſſeruerit; calamus denuò, Typorum beneficio, pro dignitate rerum, evolvat.

Subſtantia Scriptionis, Rem, & Sententias tangit. Has ego, nec peregrinas amo: neque deſpicio, quia ſingulares: neque minoris æſtimo, quia communes. Quò præponderet Sanctorum Patrum Authoritas, & conſenſus, latente etiam ratione, facilis ibo. Vbi Veritas, non quæſita de facili, ſed poſt accuratam inveſtigationem, lectiſque, & evolutis, quotquot rem ex profeſſo tractaverint, magis apparuerit; ſtabo. Sola ad alicui ſubſcribendum movere me Ratio poterit: effectus, aut contentio numquam. Miſerum enim ego, & aut vænalis, aut indiſciplinati eum Ingenii cenſeo, qui, Magiſter, & Indagator Veritatis ex Munere, vel ex amicitia ſententias, vel ex contentione ſuperinduit. Quis enim adeò doctus, qui diſcere, vel dediſcere nequeat? *Subſtantia.*

De Stylo nihil eſt, cur loquar. Latinus eſt. Neque enim ſumus in illis ſæculis, in quibus, neglectâ ſtyli puritate, Veritatem inducere conati ſunt Sapientiſsimi in Scholas: non quidem eam, Nudam; ſed obſoleto, laceroque centone veſtitam, ac olente barbariem. Sæculorum hoc vitium fuit, ubi de corruptâ Latinitate, manſit in ſcholis, ſquallor iſte Sermonis, quem depellere non eſt facile, præſcriptionis ſuo jam quaſi jure gaudentem. Latinè loqui volunt plurimi, non latinè: & Latinitatem ipſam, quò purior eſt, audent appellare caliginem. Sic etiã, oculis lippientibus, eſt caligo, Sol ipſe. Quis damnet in latinè loquente, puritatem latinitatis? Non propterea ego laudo in his ſeriis, Elocutionis phaleras, Græcaniſmos, & Seſquipedalia verba: nec requiro exquiſitiorem compoſitionem. Stylum amo Latinum, qui ſub manu naſcatur. Hunc ſequor. *Stylus.*

Ex

Methodus. Ex rectâ methodo pendent omnia. Eam in Rebus ſingulis, in Diſceptationibus, in toto demum Opere, tenere volui. Et in Opere placuit illa, quæ Argumenti Subſtantiam priùs; ejuſdem exinde Convenientiam, & Neceſsitatem; Cauſas præterea, tàm Intentionales, quàm Morales, & Phyſicas; Effectus poſtmodum; & Totius denique Perfectiones, Attributaque ſequeretur. In Diſceptationibus, illam communem Laudo, & Sequor; quæ, ſtatu quæſtionis expoſito, quid alii ſenſerint, priùs: poſtea quid Author ipſe: denuò, præaſſertæ partis defenſionem annectit, cum ſubnaſcentibus Corollariis. In Rebus etiã ordinem volo. Paucioribus fortè contenta foret aliquando materies fateor: Sed his moventur iſti; & his, illi: & Omnibus, debitor, Author eſt. Quæ videntur debilia, fortioribus adjuncta, ſæpè robur accipiunt; augent aliquando: ſemper illuſtrant: nam & ex humi repentibus, & è ſurſum erectis Floribus, Horti pulcritudo conſurgit. Neque longitudinis accuſationem timeo, ſi otioſa non ſit. Verborum brevitatem in magnis controverſiis curo; non, Rerum: neque omninò Verborum, *ſi Materies, multiplicare verba coegerit. Poſſunt quidem, quandoque multa breviter dici, ſed ubi Brevitas, Sententiarum pondera non extenuat: non ubi intellectui, multa neceſſariò intelligenda defraudat. Invaluit & ſegnitia modernorum, quæ mox ſuperfluum vocat, quidquid cum eorum deſidiâ non concordat.* Ita olim magnus Author. Ego, quæ mei erant officii, prælocutus, pro toto hoc Opere, proque aliis, Deo volente, ſecuturis, ad Benevolentiam tuam, Lector, appello.

Petrus Cluniacenſ. lib. 1. Epiſt. 34.

ANIMADVERSIO

De Typographiæ Lapſibus.

Leviſsimi occurrunt, ex alicujus literulæ inverſione ſubnati: quos proinde, ſenſum invariatè referentes, faciliùs condonabit, & corriget Lector, quàm ipſe, prodigus otii, citra operæpretium accumularem. Tres aſsigno. *Pag.* 8. in Titulo *lege: Difficultatis.* Pag. 305. n. 51. lin. 4. lege *Fruſtra.* Pag. 572. n. 138. lin. 2. pro quia, lege *quàm.*

INDEX

INDEX, ET ORDO LIBRORVM, DISPVTATIONVM, ET SECTIONVM.

NVMERVS PAGINAM INDICAT.

LIBER PRIMVS

DE SVBSTANTIA INCARNATIONIS.

DISPVTATIO I.

Vnionis Hypoſtaticæ Poſsibilitas, & Exiſtentia. Pag.3.

Sect.I. Difficultates ex parte Verbi: ubi ratio ſolida, cur nec mutetur, nec perficiatur. Pag.4.
§.1. Expoſitio difficultatis. Ibid.
§.2. Prima difficultatis expeditio. p.5
§.3. Expeditio altera. p.7.
Sect.II. Difficultates ex parte Humanitatis: ubi, qualiter Verbum in ipſa ſuppleat defectum ſubſiſtentiæ. p.8.
§.1. Difficultatis propoſitio. Ibid.
§.2. Mens noſtra circa quidditatem, & munus ſubſiſtentiæ. p.10.
§.3. Expeditio difficultatis. p.14.
Sect.III. Difficultates ex parte Vnionis: ubi, quid Vnio? cur Hypoſtatica, propria Verbi? cur ab iſta derivet denominationes ſubſiſtendi, non aliàs? p.14.
§.1. Prima difficultas. Ibid.
§.2. Secunda difficultas. p.15.
§.3. Tertia difficultas. p.16.
Sect.IV. Difficultates ex parte cõpoſiti: ubi, de hac Voce: & de extremorum proportione ad unum Per ſe. p.17.
Sect.V. Conſectarium Catholicæ Veritatis contra Neſtorium, & Euthychetem: horum errores: alia dogmata: & termini Actionis Incarnativæ. p.19.
§.1. Catholica Veritas contra Errores Neſtorii, & Euthychetis. Ibid.
§.2. Alia Dogmata concernentia Catholicam Veritatem. p.21.
§.3. Termini actionis Incarnativæ. p.25.

DISPVTATIO II.

Vnionis Hypoſtaticæ phyſica quidditas. p.26.
Sect. I. Vnio Hypoſtatica neceſſariò eſt Modus ab Humanitate, & à Verbo diſtinctus. p.27.
§.1. Probationis Aſſerti. Ibid.
§.2. Obiectiones Thomiſticæ. p.30.
Sect.II. Vnio Hypoſtatica neceſſariò eſt Modus ab Humanitatis productione diſtinctus. p.33.
§.1. Rationes Aſſerti. Ibid.
§.2. Reſpondetur P. Magiſtro Bernal & aliis Modernis ab authoritate pugnantibus. p.35.
§.3. Reſpondetur eiſdem diſputantibus à ratione. p.36.
§.4. Vltima obiectio: ubi vulgarium axiomatum expoſitio non vulgaris. p.39.
Sect.III. Vnio Hypoſtatica nequit eſſe Specialis influxus activus Verbi ſolius: Vbi de Dependentia Humanitatis à Verbo. p.40.
§.1. Probationes: ubi an Divinæ re-

lationes posſint agere ſpecialiter ad extra. Ibid.
§.2. Argumenta difficilia. p.42.
§.3. Aliud Argumentum: ubi de Dependentia Humanitatis a Verbo. p.45.
Sect. IV. Vnio Hypoſtatica idẽtificat ſibi vim Vnionis Humanæ, quoad munus communicãdi Corpus, & Animam Chriſti inter ſe. p.47.
§.1. Fundatur Authoritate Concluſio. Ibid.
§.2. Illuſtratur Theologica ratione Concluſio. p.49.
§.3. Firmatur Ratione Philoſophica. p.51.
Sect. V. Defenditur ab Obiectionibus Doctrina præcedens. p.52.
§.1. Obiectiones ab Authoritate. ibi.
§.2. Obiectiones à Ratione Theologica. p.56.
§.3. Aliæ duæ Obiectiones. p.59.
§.4. Vltima Obiectio: Vbi de Doctrinæ Concordiâ Cum permanentia Nexûs Hypoſtici in Triduo mortis. p.61.
Sect. VI. Corollaria in plenam elucidationẽ Hypoſtaticæ Vnionis. p.63.

DISPVTATIO III.

Vnionis Hypoſtaticæ Excellentia. P.66.

Sect. I. Quanta ſit Excellentia Vnionis Hypoſtatic. in Rationis Entis. Ibid.
§.1. Supernaturalitas Hypoſtaticæ Vnionis. Ibid.
§.2. Indeſtructibilitas. p.72.
§.3. Quantitas Entitativæ Perfectionis. p.75.
Sect. II. Quanta ſit Vnionis Hypoſtaticæ Excellẽtia in ratione Vnionis, & Doni? & quo iure? an quia ex ſe Sanctitas, Beatitudo, aut jus ad omnia Dei Dona? p.80.
§.1. Puncta decidenda. Ibid.
§.2. Vnionis gradus in ratione Vnionis. Ibid.
§.3. In ratione Doni. p.81.
§.4. In ratione juris ad Dona. p.83.
§.5. Obiectiones ſolutæ p.85.
§.6. In ratione Sanctitatis. p.89.
§.7. In ratione Beatitudinis. p.92.
Sect. III. Quanta ſit Excellentia Vnionis Hypoſtaticæ in ratione Veri, ſeu Cognoſcibilis. Ibid.
§.1. Quæſtiones diſputandæ. Ibid.
§.2. Vnio quo ſenſu Incomprehenſibilis. p.93.
§.3. Quo ſenſu indemõſtrabilis? p.94
§.4. An ex aliqua ſuppoſitione naturaliter maneat evidenter Cognoſcilis. p.97.
Sect. IV. Defenditur Doctrina Sectionis præcedentis. p.98.
§.1. Argumentum 1. Ex defectu propriæ ſubſiſtentiæ. Ibid.
§.2. Alterum Argumentum ex Copia Medii Connexi: vbi de medio connexionis in ordine ad Cognoſcendum. p.101.
§.3. Tertium Argumentum ex miraculis notis Dæmoni. p.105.
§.4. Alia Argumenta ex Signis credibilitatis. p.107.

DISPVTATIO IV.

Vnionis Hypoſtaticæ Termini, provt de facto. p.111.

Sect. I. Terminus Aſſumens, & aſſumendi ratio. p.112.
§.1. Quæ certa ſunt; vbi Cur Secunda Perſona Incarnata? Ibid.
§.2. Magna Controverſia de ratione terminandi, & aſſumendi ex parte Verbi. p.113.
§.3. Divinitas immediatè Vnita, immediatione terminationis. p.115.
§.4. Illationes contra varios dicendi, & diſcurrendi modos. p.118.
§.5. Obiectiones contra Doctrinam præcedentem. p.122.
§.6. An ex vi Vnionis exiſtant ſpecialiter in Humanitate Perſonæ non Incarnatæ? p.123.
Sect. II. Terminus Aſſumptus, & Aſſumptionis Ordo. p.124.
§.1. Doctrinæ Catholicæ repræſentatio. Ibid.
§.2.

§. 2. Quousque Sanguis assumptus? p.129.
§. 3. Quousq; alia, Dentes, &c. p.127.
§. 4. Aliquarum Locutionum qualitas. p.128.
§. 5. Quo ordine Partes assumptæ. p.129.
§. 6. An status Assumptionis sit physicè violentus Humanitati. Ibid.

DISPVTATIO V.
Vnionis Hypostaticæ termini de possibili. p.131.

Sect. I. Terminus Assumptibilis. Ibid.
§. 1. De Natura non Rationali. Ibid.
§. 2. De Natura Angelica. p.134.
§. 3. De Natura propriam retinente Subsistentiam. p.135.
§. 4. De Natura incompleta, & de Accidente. p.138.
Sect. II. Terminus Assumptivus. p.139.
§. 1. An quævis Divina Relatio? vel omnes simul? Ibid.
§. 2. An Natura Divina? p.142.
§. 3. Quotuplex esset homo, assumpta multiplici Natura, vel Assumente multiplici subsistentiâ? p.144.
§. 4. An etiam Deus sub ratione vitæ, aut alterius Perfectionis? p.146
§. 5. An etiam Creata Subsistentia possit assumere? p.147.

DISPVTATIO VI.
Vnionis Hypostaticæ vis ad Communicationem Idiomatum. p.150.

Sect. I. Quid ea Communicatio sit? eiusque ratio. Ibid.
§. 1. Explicatio Cõmunicationis. Ibid.
§. 2. Aliorum pro eius explicatione Discursus. Ibid.
§. 3. Nostra mens. p.152.
Sect. II. Regulæ generales ad vsum Communicationis Idiomatũ. Ibid.
Sect. III. Dubia Incidentia. p.155.

LIBER SECVNDVS
De Necessitate Incarnationis. p.159.

DISPVTATIO I.
Suppositio Convenientiæ: absolutæ Necessitatis exclusio: Status Controversiæ. p.160.

Sect. I. Convenientia Incarnationis exponitur. Ibid.
§. 1. Quo genere cõveniens Deo? Ibid.
§. 2. An toti etiam Trinitati. p.162.
§. 3. Convenientiæ circunstantiæ, & extensio. p.164.
Sect. II. Excluditur absoluta Necessitas. p.166.
§. 1. Sensus Authorum, Ibid.
§. 2. Principia pro eorum intelligentia, & decisione. Ibid.
§. 3. Exclusio Necessitatis absolutæ tàm Moralis, quàm physicæ ad producendum ad extra. p.167.
§. 4. Exclusio Necessitatis absolutæ Moralis ad productionem Optimi ad extra. p.170.
§. 5. Specialis exclusio talis necessitatis ad productionem entium supernorum. p.172.
§. 6. Quousque stet cum præcedentibus in Deo necessitas ad electionem Optimam. p.173.
§. 7. Illationes contra speciales sensus Authorum. p.174.
§. 8. Obiectiones contra Doctrinam præcedentem. p.177.
§. 9. Difficultas Emergens de laudabilitate morali Actuum Diuinorum. p.180.

DISPVTATIO II.
Necessitas Incarnationis ex suppositione distincta à Satisfactione peccati. p.185.

Sect. I. Controversiæ sensus: & sensus Authorum. Ibid.
Sect. II. An ex suppositione Creatâ cõtingenti possit necessitari Deus ad aliud? quantùm, & quomodo? p.186.
§. 1. Statuitur in Deo necessitas ex aliqua suppositione creata contingenti. Ibid.
§. 2. Quanta sit hæc necessitas? & in quo consistat. p.188.

§.3. Occurritur per illationes Obiectionibus quæ possent opponi. p.191.
Sect. III. Quousque ex suppositione cõtingenti creata necessitetur Deus ad decernendam Incarnationem? p.194.

DISPVTATIO III.
Necessitas Incarnationis ex suppositione satisfactionis exhibendæ pro peccato. p.197.

Sect. 1. Sensus, & status Controversiæ: & Authorum iudicia. Ibid.
Sect. II. Faciliora prẽmittuntur, præstituris nonnullis ad controversiam. p.298.
§.1. Præmissa ad Controversiã principalem. Ibid.
§. 2. Impossibilitas satisfactionis per vires naturales pro quovis peccato. p.200.
§.3. Possibilitas satisfactionis pro veniali per vires gratiæ. p.202.
Sect. III. Excluditur infinitudo lethalis offensæ. p.208.
§. 1. Qui propugnent, & qui negent. Ibid.
§.2. Aliquæ probationes asserti. Ibid.
§.3. Subtiliores probãdi formę. p.213
§.4. Vltima probatio ex insufficiẽtia cũ opportunis illationibus. p.215.
Sect. IV. Obiectiones in oppositũ. p.216
§. 1. Obiectio 1. ex dignitate offensi. Ibid.
§.2. Alia Obiectio ex infinitate formæ. p.219.
§.3. Subtiliores Obiectiones. p.220.
§. 4. Obiectiones ex incompensabilitate, & ex vi demeritiva. p.222.
Sect. V. Tenenda, in principali puncto controversiæ, veritas. p.226.
§.1. Auctoritas, & ratio à posteriori veritatis assertæ. Ibid.
§.2. Solvuntur aliqua argumenta. p.228.
§.3. Argumentum speciale, vbi doctrina Ripaldæ de distinctione satisfactionis à merito condigno retunditur. p.232.
Sect. VI. Vltimũ Argumentum: vbi de ratione à priori assertæ veritatis. p.236.
§.1. Aliquorum rationes pro asserta veritate non solidæ. Ibid.
§.2. Expenditur, & reiicitur ratio P. Ripaldæ. p.238.
§. 3. Expenditur, & reiicitur ratio, Card. Delugo. p.241.
§.4. Expenditur, & impugnatur ratio P. Vazquez. p.242.
§.5. Proponũtur acutæ aliæ rationes, & deseruntur. p.344.
§. 6. Ratio verosimilior. p.245.
§.7. Difficultates obiici solitæ, & modi solvendi. p.246.
§.8. P. Municssæ discursus in illustrationem Eximii Doctoris exponitur, & deseritur. p.247.
§. 9. Fit satis communibus obiectionibus: & aliter proponitur ratio P. Suarez. p.248.
§.10. Tandem deseritur. p.250.
Sect. VII. Veritatis assertæ vera ratio. Ibid.
§.1. Proponitur, & probatur. Ibid.
§.2. Defenditur. p.252.
Sect. VIII. Et vltima. Illationes in vlteriorem lucem, & coronidem Controversiæ. p.256.

LIBER TERTIVS.

De Causis Incarnationis. p.261.

DISPVTAT. I. ET PRÆAMBVLA. Ibid.
Modus, & Ordo Decernendi Divinus: præsertim in negotio Incarnationis.
Sect. I. Iudicia Theologorum: assumpta Principia: & vera sententia. p.262.
Sect. II. Asserta Veritas statuitur in genere, & à priori. p.266.
§. 1. Probatio duplex ex perfectione Dei, & ex rei possibilitate. p.266.
§. 2. Probatio altera ex conditione distinctionis virtualis. p.268.

§ 3.

§.3. Aliæ probationes ex divina cõprehẽsione, & ex poſitiva imperfectione. p.270.
Sect.III. Illuſtratur aſſerta veritas, oſtẽſa Decretorum inter ſe ſubordinatorum repugnantia. p.272.
Sect. IV. Illuſtratur ulterius, oſtensâ Decretorum inter ſe independentium repugnantia. p.274.
Sect. V. Illuſtratur ulterius, excluſis à Deo variis Decretorum ſpeciebus. p.275.
Sect. VI. Firmatur Aſſerta Veritas ſolutione Argumentorum in oppoſitum. p.278.
§.1. Argumenta primi generis. Ibid.
§.2. Argumẽta ſecũdi generis. p.280
§.3. Argumẽta tertii generis. p.283.
§.4. Inſtantia difficilis. p.287.
Sect. VII. Illatio pro principali puncto controverſiæ. p.292.

DISPVTATIO II.
Cauſæ Finales Incarnationis. p.295.

Sect.I. Excellentia Chriſti Domini ſecundum ſe, & ut Caput, & Fons eſt Omnis Gratiæ eſt Cauſa Finalis Incarnationis adæquata, non ex parte Decreti, ſed Obiecti: undecunque primaria. p.296.
Sect.II. Excellentia Chriſti ut Redemptoris, ſeu Peccati Remedium fuit cauſa finalis Incarnationis adæquata; non ex parte Decreti, ſed objecti; nec primaria tamen, nec neceſſaria. p.299.
Sect. III. Finalis Cauſa Incarnationis integratur ex excellentia Myſterii, & ex Remedio peccati tanquam ex finibus ex modo finalizandi totalibus. p.302.
Sect.IV. Chriſtus Dominus ex vi præſentis Decreti, eſtò non per ipſum; ſed per aliud, veniſſet, Adamo non peccante, nec alio. p.304.
Sect. V. Reſpondetur argumentis in oppoſitum. Ibid.
§.1. Argumenta communia. Ibid.
§.2. Argumenta Valentiæ, & Vazquii. p.305.
§.3. Argumenta Leſsii. p.306.
§.4. Argumenta Recentium. p.310.
Sect. VI. Chriſtus Dominus decretus eſt etiam, ut Redemptor, ſine anteſsione Præviſionis abſolutæ peccati futuri. p.311.
§.1. Authoritas, & Ratio. Ibid.
§.2. Duplex defẽſionis modus. p.313
Sect.VII. Argumẽta in oppoſitũ. p.315.
§.1. Argumẽta Primi generis. Ibid.
§.2. Argumẽta ſecũdi generis. p.319.
§.3. Argumẽta tertii generis. p.326.
§.4. Argumẽta quarti generis. p.332
Sect.VIII. Chriſtus Dominus decretus eſt Redemptor Originalis, & Actualium, etiam Venialium. p.335
Sect. IX. Concordia præcedentium cũ Immunitate Deiparæ à Debito Originali. p.337.

DISPVTATIO III.
Cauſæ meritoriæ Incarnationis. p.340.

Sect.I. Explicatur, & ſtatuitur meriti diviſio in Remunerandum, & Solutivum. Ibid.
§.1. Termini Controverſiæ, & Authorum judicia. Ibid.
§.2. Noſtrum Iudicium. p.342.
§.3. Argumenta contraria. p.343.
Sect.II. Generales Concluſiones ex prædicta diviſione legitimæ. p.348.
§.1. Prima Cõcluſio Generalis. Ibid.
§. 2. Secunda Concluſio Generalis. p.351.
§. 3. Aliæ duæ Concluſiones Generales. p.353.
Sect.III. Dirimitur Controverſia quoad ſubſtantiam Incarnationis. p.355.
Sect.IV. Dirimitur Controverſia quoad ejus Circunſtantias p.356.
Sect. V. &. §.1. Difficultas emergens. p.357.
§.2. Tentatæ Solutiones ſpecialiter reiiciuntur. p.358.
§.3. Noſtra Solutio. p.361.

DISPVTATIO IV.
Cauſæ Phyſicæ Incarnationis. p.362.

Sect. I. An ulla physica dispositio ad Vnionem in Humanitate præcesserit. Ibid.
Sect. II. An præcesserit ulla moralis dispositio? p.363.
Sect. III. Quæ causæ influxerint physicè in Hypostaticã Vnionẽ. p.304.

LIBER QVARTVS.

De effectu Incarnationis. p.367.

DISPVTATIO I.

Redemptionis Quidditas, Veritas, & Modus. p.368.

Sect. I. Quousque Christi satisfactio debeat dici Redemptio? Ibid.
§.1. Catholica Veritas. p.369.
§.2. Objectiones oppositæ. p.370.
Sect. II. Quousque Christi Redemptio dici possit, & debeat satisfactio? p.372.
§.1. Termini, & Opiniones. Ibid.
§. 2. Sententia Nostra. p.373.
Sect. III. Quousque se extenderit satisfactio, & Redemptio Christi Domini. p.375.

DISPVTATIO II.

Redemptionis, & Satisfactionis Christi Condignitas. p.377.

Sect. I. Christi Redemptio, & Satisfactio, ex se fuit condigna simpliciter. Ibid.
§.1. Authorum Sententiæ. Ibid.
§.2. Tenenda Veritas. p.378.
§. 3. Defenditur Veritas asserta. p.379.
Sect. II. Assertæ Condignitatis Origo, quidditas, ratio. p.383.
§.1. Difficultates expediendæ: & Authorum sensus. Ibid.
§. 2. Quid negandum circa Rationem valorantem? p.384.
§. 3. Quid tenendum? p.385.
§. 4. Quid negandum circa modum? p.386.
§. 5. Assignatur verus modus, ejusque ratio. p.387.
Sect. III. Assertæ Condignitatis vis in actu secundo. p.389.
§. 1. Conclusiones veræ sententiæ. Ibid.
§. 2. Solutio difficultatum, & ultima Conclusio. p.391.
Sect. IV. Duo dubia: & illatio de Principio *Quod*, & *Quo* satisfaciente. p.393.

DISPVTATIO III.

Satisfactionis, & Redemptionis Christi infinitudo. p.396.

Sect. I. Satisfactio Christi, seu Opera sunt infinita simpliciter in ratione Valoris, & Meriti. Ibid.
§. 1. Probatio communis deseritur. Ibid.
§. 2. Solida ratio ab Authoritate. p.397.
§. 3. A ratione. p.398.
§.4. Aliquæ Objectiones. p.400.
§. 5. Objectiones aliæ difficiliores. p.401.
Sect. II. Assertæ Infinitatis Origo, & Ratio. p.404.
§.1. Discursus Card. Delugo examinatur, & repellitur. Ibid.
§. 2. Vera ratio proponitur, & defenditur. p.406.
§.3. Altera Objectio: ubi, cur crescente merito ex dignitate Personæ merentis; non ita ex dignitate Personæ offensæ crescat offensa. p.408.
§. 4. Objectio difficilior: ubi an ex majori Gratia merentis crescat meritum. p.410.
Sect. III. Assertæ infinitatis vis ad omne possibile præmium. p.414.
§.1. Quæstio, & Opiniones. Ibid.
§.2. Vera resolutio. p.415.
§.3. Duo argumenta in Oppositum: ubi an Vnio Hypostatica assignari possit in præmium æquale Christi meritis? p.417.
§. 4. Mens nostra circa præcedens dubium. p.421.

§. 5.

§. 5. Aliud argumentum : ubi an ſit poſsibilis ſimultas Duplicis Chriſti. p.424.
Sect. IV. Aſſertæ infinitatis intrinſeca vis reſpectu Præmiantis. p.426.
§.1. Tenenda Sententia. Ibid.
§.2. Argumenta in oppoſitũ. p.428.
Sect. V. Tria dubia: & illationes duæ in Coronidem Controverſiæ. p.432.
§. 1. Quid de Valore, ex infinitate Rei oblatæ? Ibid.
§.2. Quid ad ſatisfaciendum pro peccato hypotheticè impoſsibili ipſius Chriſti? p.433.
§.3. Alia curioſæ indaginis. p.435.

DISPVTATIO IV.

Redemptionis, & Satisfactionis Chriſti Domini rigor in ſpecie Iuſtitiæ. p.438.

Sect. I. Termini, & ſtatus controverſiæ: ſenſus Authorum: origo diſsidii, & ordo tenendus. Ibid.
Sect. II. Poteſt obligare ſe Deus Homini, ex ſtrictâ juſtitiâ. p.441.
§.1. Primæ Probationes ab Authoritate. Ibid.
§.2. Rationes à priori. p.443.
§.3. Ratio cõmunis à paritate. p.444
§.4. Quid de diſcurſu P. Ripaldæ. p.446.
Sect. III. Defenditur Doctrĩna præcedens. p.447.
§.1. Argumenta Communia, & primum ab Authoritate. p.448.
§. 2. Alterum argumentum principale à Ratione Divini Dominii. Ibid.
§. 3. Inſtantia difficilis: & alia objectio ex ſervitute. p.453.
§.4. Aliud argumentum, ex defectu alteritatis in jure. p.455.
§.5. Fundamentum, & Argumenta P. Vazquez. p.457.
Sect. IV. Specialia Argumenta Recentiorum. p.459.
§.1. Objectiones P. Eſparzæ. Ibid.
§.2. Objectiones Card. Sfortiæ. p.461
§.3. Objectiones Amici, & aliorum Recentium. p.463.
Sect. V. Argumenta ſpecialia contra Iuſtitiæ ſpecies: ubi mens noſtra circa ipſas. p.465.
§.1. Rationes dubitandi. Ibid.
§. 2. Quid de Commutativa, & Diſtributiva? p.466.
§. 3. Quid de Legali, & Vindicativa? p.468.
Sect. VI. Poteſt Homo circa Deum exercere ſtrictam juſtitiã, & injuſtitiã? & quouſq; exerceat. p.469.
§. 1. Exponitur noſtra Sententia. Ibid.
§.2. Objectiones in Oppoſitũ. p.473.
§.3. Alia Objectio: ubi cur non ſit in peccante obligatio ſtatim pœnitendi! p.477.
§.4. Vltima Objectio: ubi an virtus pœnitentiæ ſit ſpecialis Iuſtitia. p.481.
Sect. VII. Nulla ſtrictæ Iuſtitiæ Conditio defuit Satisfactioni Chriſti Domini. p.482.
§. 1. Iuſtitiæ communes Conditiones. Ibid.
§.2. Iudicium de Prima. Ibid.
§.3. Iudicium de ſecunda. p.484.
§.4. Iudicium de Tertia. p.485.
§ 5. Iudicium de 4. & quinta. p.489.
§.6. De Reliquis Cõditionibus. p.491
Sect. VIII. Reſolvitur Controverſia Capitalis: ubi de ſpeciali rigore juſtitiæ in Chriſti ſatisfactione. p.493.
Sect. IX. Quæſtiones annexæ pro luce, & coronide Controverſiæ. p.495.
§.1. Ex qua Virtute Chriſtus obtulerit, & Deus acceptaverit ſatisfactionem? Ibid.
§.2. Aliæ quæſtiones. p.499.
§.3. Vltima quæſtio: quid ſit in Deo Moralis obligatio? p.506.

DISPVTATIO V.

Chriſti Domini Satisfactionis, & Redemptionis obligatio, vi præcepti. p.502.
Sect. I. Prævia ad Controverſiam: & Iudi-

Iudicia Theologorum. Ibid.
§.1. Præmittenda. Ibid.
§.2. Opinandi varietas. p.505.
Sect.II. Etsi respectu Christi foret possibile præceptum obligans in conscientia, præceptum de Redimendo genere humano per mortem, non fuisset Naturale, aut ex lege Naturali. p.506.
Sect. III. Etsi Christus foret capax præcepti obligantis in conscientia, tali præcepto, saltem absoluto, non est ipsi præcepta mors. p.510.
§.1. Asserti Probatio potissima ab Authoritate, & à jactura libertatis. Ibid.
§.2. Thomistica Solutio. p.511.
§.3. Solutio P. Suarez. p.512.
§.4. Solutiones Prudentii, & Bernal: Granadi, & Herize. p.514.
§.5. Solutio P. Gabrielis Vazq. p.516
§.6. Solutio Patris Arriagæ, & Amici. p.518.
§.7. Solutiones celebriores à facultate petendi dispensationem. p.519.
Sect.IV. Christus Dominus, etiã ut Homo, non fuit capax Præcepti obligantis in Conscientia. p.522.
§.1. Probationes Asserti: & prima à priori. Ibid.
§.2. Altera etiam à priori. p.524.
§.3. Communes Probationes illustratæ. p.532.
§.4. Argumenta in Oppositum diluuntur p.526.
Sect. V. Explicatur Christi præceptum: ubi de Teologorum judiciis suprà relatis judiciũ nostrũ. p.532
§.1. Multiplici Propositione explicatur vera sententia. Ibid.
§.2. Quid de oppositis suprà relatis. p.534.
Sect. VI. Resolvuntur quæstiones annexæ. p.536.

DISPVTATIO VI.

Christi Domini Satisfactionis, & Redemptionis libertas cum impeccabilitate, Perfectione morali, & Recepto conjuncta. p.538.
Sect. I. Data est Christo Domino Optio Vitæ Passibilis, vel impassibilis simulque redimendi, vel non redimendi mundum. Ibid.
Sect.II. Item Optio quomodolibet eligendi inter Operationes sibi possibiles. p.541.
Sect. III. Concordia Doctrinæ præcedentis cum Præceptis Christi: & horum cum summa libertate, & Perfectione morali. p.544.

LIBER QVINTVS.

De Toto ex Incarnatione Coalescente, Iesu Christo, Deque ejus Perfectionibus, moribusque. p.545.

DISPVTATIO I.

Christi Domini Sanctitas. p.546.
Sect.I. A qua perfectione sanctificetur Humanitas Christi? Ibid.
§.1. Prima Conclusio. Ibid.
§.2. Secunda Conclusio. p.549.
§.3. Tertia Conclusio. p.550.
§.4. Quarta Conclusio. p.552.
§.5. Quinta Conclusio. p.553.
§.6. Sexta Conclusio de Gratia Habituali. p.554.
§.7. Concernentia ad ipsam Gratiam Habitualem. p.556.
Sect.II. Quantùm sanctificetur Humanitas à Sãctitate Increata. p.559.
§.1. Prima Conclusio. Ibid.
§.2. Altera Conclusio. Ibid.
§.3. Tertia Conclusio. p.560.
§.4. Quarta Conclusio. p.561.
Sect. III. Quantùm sanctificetur Humanitas à Sanctitate Creata: ubi de plenitudine Gratiæ: & an hæc in Christo augeri posset. p.566.
§.1. Prima Cõclusio hypothetica. Ibi.
§.2. Secunda Conclusio negativa Infinitæ Intensionis. p.567.
§.3. Tertia Conclusio de summitate Gratiæ Habitualis. p.570.
§.4. De taxâ determinandæ summitatis. Ibid.

Sect.

Sect. IV. De Gratia Chriſti, vt Capitis. p.572.
Sect. V. De Virtutibus, & aliis Donis Chriſti Gratiam Comitantibus. p.575.
§.1: Quæ certa, præmittuntur. Ibid.
§.2. Quid de Fide. p.576.
§.3. Quid de Spe, & Pœnitẽtia? p.577
§.4. Quid de aliis Virtutibus, & Donis?. p.570.
§.5. Quid de Gratia Auxiliante ad operandum ſupernè. p.580.

DISPVTATIO II.

De Prærogativis Sanctitatis in voluntate Creata Chriſti. p.581.
Sect. I. Statuitur, & oſtenditur Impeccabilitas Chriſti Domini. p.582.
§.1. Certa, in Controverſia: ejus ſtatus, & Opiniones. Ibid.
§.2. Humanitas Chriſti ratione vnionis præcisè, manet impeccabilis ex natura rei, in utroq; sẽſu. p.583
§.3. Humanitas Chriſti, etiã vi vnionis præcisè, manet divinitus impaccabilis. p.585.
§.4. Etiam ratione vnionis præcisè, manet divinitas incompoſsibilis cum poteſtate peccandi. p.589.
§.5. Hæc impeccabilitas Chriſti Domini non eſt extrinſeca, & ex decreto, ſed eſſentialis. p.590.
Sect. II. Quæſtiones affines. p.591.
Sect. III. Statuitur, & explicatur Incapacitas moralis Imperfectionis in Chriſto Domino. p.597.
§.1. Quid moralis imperfectio? & ratio dubitandi. Ibid.
§.2. Vera reſolutio. p.600.
Sect. IV. Statuitur, & exponitur Summa Chriſti Creatæ voluntatis Concordia cum Divina. p.601.
Sect. V. Quas, & quouſque permiſſerit in Anima Chriſti Paſsiones, ejus Impeccabilitas, & Sãctitas? p.603.
§.1. Regulæ Generales. p.604.
§.2. Quid de Triſtitia, & Dolore. p.605.
§.3. Quid de Timore, Ira, & Admiratione? p.607.

DISPVTATIO III.

Chriſti Domini Scientia. p.608.
Sect. I. An per Scientiam Increatam intelligat, aut ſaltem poſsit Humanitas Chriſti? 608.
§.1. Deciſio quoad factum. Ibid.
§.2. Deciſio quoad poſsibile. p.610.
§.3. Hypothetica Deciſio: & quid de Cenſura? p.611.
§.4. Objectiones oppoſitæ. p.612.
§.5. Vltima Objectio: Vbi an in Chriſto ſit aliqua Scientia Theẽdrica? p.614.
Sect. II. De Scientia Beata Animæ Chriſti Domini. p.615.
§.1. Termini Quæſtionum. Ibid.
§.2. Ejus exiſtentiâ, certitudo, Perfectio, Neceſsitas, & quaſi Quantitas. p.616.
§.3. Sphæra Objectiva, quoad poſsibilia. p.618.
§.4. Quoad Futura. p.621.
§.5. Quid de Perpetuitate Viſionis ipſius? p.624.
§.6. Aliæ Quæſtiones. p.627.
Sect. III. De Scientiâ Infuſâ Animæ Chriſti Domini. p.628.
§.1. Ejus exiſtentia & Perfectio. Ibid.
§.2. Ejus Objecta. p.630.
§.3. An etiam Trinitas? p.631.
§.4. Ejus Principia & Species. p.634.
§.5. Vſus. p.638.
§.6. Proprietates p.639.
Sect. IV. De Scientia Naturali, Perſe infuſa: Per ſe adquiribili, & experimentali: Vbi an ab aliquo Chriſtus didicerit? p.640.
§.1. Quam certò admittendæ? Ibid.
§.2. Ex quo tempore? p.641.
§.3. Objecta, Principia, & Vſus. p.643
§.4. An Chriſtus vnquam didicerit quidquam, vel ab Angelo, vel ab Homine? p.643.
Sect. V. De extremis oppoſitis Scientiæ. p.645.

§.1. De Ignorantia, & errore. Ibid.
§.2. De Reliquis extremis. p.648.

DISPVTATIO IV.

Christi Domini Libertas, Meritum, & Oratio. p.649.

Sect. I. Statuitur & explicatur in Christo libertas sufficiens ad merendum. Ibid.
§.1. Ratio dubitandi. Ibid.
§.2. Qualis in Christo libertas. p.650
§.3. Mens nostra circa Christi Domini libertatem. pag.651.
§.4. Sufficientia libertatis ad actus æquales in ordine ad meritum. p.653.
§.5. Objectiones contra sufficientiã prædefensam. p.656.
§.6. Occurritur Rationi dubitandi supra propositæ. p.660.
Sect. II. Per quos Actus, & quo tempore meruit Christus? p.661.
Sect. III. Quibus, & quid meruerit? p.665.
§.1. Quid sibi? Ibid.
§.2. Quid alijs? p.667.
§.3. Quid insuper Angelis? p.668.
§.4. Quid demum Hominibus, præsertim Prædestinatis? p.669.
Sect. IV. Difficultas emergens ex præcedentibus Doctrinis. p.671.
§.1. Propositio Difficultatis. Ibid.
§.2. Opinatio P. Esparzæ? p.672.
§.3. Vnde sit petenda solutio? p.673.
Sect. V. De Oratione Christi Domini. p.674.

DISPVTATIO V.

Christi Domini Servitus, Filiatio, Prædestinatio. p.678.

Sect. I. Christus Dominus, etiam ut Homo, nec est, nec dici potest propriè Servus. p.679.
§.1. Argumentũ ab Authoritate. Ibid.
§.2. Aliquæ Solutiones. p.680.
§.3. Verosimiliores solvẽdi viæ. p.681
§.4. Solutio Patris Suarez. p.682
§.5. Lumberij, & Munièssæ Responsiones. p.683.
§.6. Argumenta à Ratione. p.687.
§.7. Objectiones Solutæ. p.688.
Sect. II. Christus, etiam ut Homo, nec est, nec dici potest Filius adoptivus. p.690.
Sect. III. Christus, ut Homo, & Filius, non utcumque Proprius, sed etiã Naturalis; neque totius Trinitatis, sed Patris Æterni. p.692.
§.1. Positis aliorum Sententijs, excluditur P. Bernal. Ibid.
§.2. Excluditur alia Sentẽtia. p.694.
§.3. Sententia Vera. p.695.
§.4. Ratio veræ Sententiæ. p.696.
Sect. IV. Quousque dici possit Christus Prædestinatus? p.699.

DISPVTATIO VI.

Christi Domini Officia. p.701.

Sect. I. De Christo Capite, Redemptore, & Medico Animarum. Ibid.
Sect. II. De Christo Propheta, Doctore, Iudice, Legislatore, & Mediatore. p.702.
Sect. III. De Christo Sacerdote, ejusque Sacerdotio. p.704.
Sect. IV. De Christo Rege, ejusque Regno. p.707.
§.1. Quæ, Certa; Suppono. Ibid.
§.2. Controversia: ejusque Divisio. p.708.
§.3. Objectiones oppositæ. p.709.

DISPVTATIO VII.

Christi Domini Potentia. p.711.

Sect. I. An Christus, ut Homo, sit vnionis Omnipotens: & quousque ab unità Omnipotẽtiã reddi possit potens Humanitas? Ibid.
§.1. Damnatis Vbiquistis, quæstio proponitur? & sententiæ. Ibid.
§.2.

§.2. Quàm potens Christi Humanitas ex vi Vnionis? p.712.
§.3. Ab Omnipotentiâ nullomodò reddi potest, ex solâ vi Vnionis, potens. p.713.
§.4. Defenditur Doctrina præcedens. p.715.
Sect.II. An Humanitas physicè potuerit ad miracula Christi concurrere? Vbi de Potentiâ Obedientiali. p.717.
§.1. Positis certis, instituitur Quæstio. Ibid.
§.2. Mens nostra circa Potentiam Obedientialem. p.718.
§.3. Regula tenenda, & Decisio controversiæ. p.720.
Sectio. III. Quâ ratione concurrerit? p.722.
Sect.IV. Quæstiones annexæ. p.724.

DISPVTATIO OCTAVA, ET VLTIMA.

Christi Domini Adoratio. p.725.
Sect.I. De Adoratione in communi: quid sit? & quotuplex. Ibid.
Sect.II. De Adoratione Christi, & Humanitatis ipsius. p.729.
§.1. Controversia Prima. Ibid.
§.2. Altera Controversia. p.731.
Sect.III. De Adoratione Sanctorum, & eorũ Reginæ Matris Dei. p.734.
Sect.IV. De Cultu, & Adoratione Imaginum. p.736.
§.1. Suppositis nonnullis, exponitur Controversia. Ibid.
§.2. Decisio Controversiæ per quatuor Assertа. p.737.
§.3. Argumentis in oppositum fit satis. p.739.
Sect. V. De aliarum rerum Adoratione. p.740.

R.P.

§.2. Quàm potens Christi Humanitas ex vi Vnionis? p.712.
§.3. Ab Omnipotentiâ nullemodò reddi potest, ex sola vi Vnionis, potens. p.713.
§.4. Defenditur Doctrina, præcedens. p.715.
Sect.II. An Humanitas physicè potuerit ad miracula Christi concurrere? Vbi de Potentia Obedientiali. p.717.
§.1. Positis certis, instituitur Quæstio. Ibid.
§.2. Mens nostra circa Potentiam Obedientialem. p.718.
§.3. Regula tenenda, & Decisio controversiæ. p.720.
Sectio. III. Quâ ratione concurrerit? p.722.
Sect.IV. Quæstiones annexæ. p.724.

DISPVTATIO OCTAVA, ET VLTIMA.

Christi Domini Adoratio. p.725.
Sect.I. De Adoratione in communi: quid sit? & quotuplex. Ibid.
Sect.II. De Adoratione Christi, & Humanitatis ipsius. p.729.
§.1. Controversia Prima. Ibid.
§.2. Altera Controversia. p.731.
Sect.III. De Adoratione Sanctorum, & eorũ Reginæ Matris Dei. p.734.
Sect.IV. De Cultu, & Adoratione Imaginum. p.736.
§.1. Suppositis nonnullis, exponitur Controversia. Ibid.
§.2. Decisio Controversiæ per quatuor Asserta. p.737.
§.3. Argumentis in oppositum sit satis. p.739.
Sect. V. De aliarum rerum Adoratione. p.740.

R.P.

R. P.
PHILIPPI ARANDA
SOCIETATIS IESV,
DE DIVINI VERBI INCARNATIONE,
ET
REDEMPTIONE GENERIS HVMANI,
LIBRI QVINQVE.

SAPIENTIAM *Dei loquimur in Mysterio: quo Verbum Caro factum est, & habitavit in nobis*: unita ad Hypostasin, seu Personalitatem Verbi Divini, Humana Natura nexu illo mirabili, quo ex Duabus Naturis, Divina, & Humana, sine ulla earum confusione, *aut ulla alterius in alteram conversione, sed Assumptione solum Humanitatis ad Deum*, Verus Deus, & Verus Homo, *unitate Personæ Unus* Christus existit. Is ille Nexus est, quem jure Paulus, *Sacramentum à sæculis absconditum in Deo*; Dionysius, *omni intelligentiæ, ipsiq; Angelorum Primati ignotum*; Cyrillus Alexandrinus, *Opus Divinæ Sapientiæ*; Gregorius, *Ineffabile Sacramentum*; Damascenus, *Opus omnium novorum maximè novum, & solum sub sole novum*; Præceptor Angelicus, *miraculum omnium miraculorum*; alij Patres, *summam omnium Mirabilium*; ex ipsorum ore Sanctorum Tridentina Synodus, *Unionem Admirabilem*; Theologi demum ex

1. Corinthio. 2. Ioann. 1.

Athanas. in Symb.

Ephes. 3. Dionys. de Divin. Nomin. cap. 2. Cyril. lib. 5. in Isaia cap. 52. Greg. lib. 18. Mor. c. 26. Damasc. lib. 3. de Fid. cap. 1. Thom. in 3. dist. 2. q. 2. art. 2.

Trid. ſeſſ. 13. cap. 3. *Cyrill. in Scholi. de Incarnat.* *Vnigeniti* *Athanaſ. in Orat. de Deip.* *Iſaiæ 49.* *Luc. 3.* *Hylarius prolog. in Pſalm. ex Cicerone de Vniverſit.* *Damaſcen li. 3. de F. d cap. 6.*

aſſumẽte Divini Verbi hypoſtaſi, Hypoſtaticã: & ex aſſumpta humanitate, Incarnationẽ appellant; ea ſynecdoche, qua ex notatione Cyrilli, & Athanaſij totã naturam Humanã, ſolo carnis nomine, plus inde ſignificante, quã ſonat, ſcripturæ paſsim inſinuant: Iſajæ 49. *Sciet omnis caro, quia ego Dominus*: & Lucæ 3. *videbit omnis caro ſalutare Dei*. Ergo Vox *Incarnatio* non eſt cur Grammaticaſtris Hæreticis abſonet, niſi quia verè catholica: Elegans enim eſt, & mirificè propria: nova tamen ex novitate Myſterij: nam decuit in Noviſsimo Myſterio loqui noviſsimè. *Corporationem* dixit Hylarius ex Tullij guſtu: *Inhumanationem* Græci cum Damaſceno. Nos illa utemur: verùm cum ipſa vox pluribus tàm Vnionem, quàm Actionem Vnionis ipſius hypoſtaticæ productivam ſonet; ne ſubrepat in ſequentibus æquivocatio dicetur Vnio, Incarnatio formalis: ipſius verò Actio, Incarnatio effectiva, ſeu activa dicetur.

Inde jam ad Opus aggredimur: unum quidẽ ex tota Theologia: verum ad Theologiam fere totam in uno. Vt enim Chriſtus Dominus, Deus Homo (qui ſcopus eſt iſtarum Diſputationũ) ſit epilogus omnium Operum, quæ architectari poteſt Altiſsimi Dextera; ita & inſtituta de ipſo Tractatio epilogus eſſe debet omnium ferè rerum, quas Theologia verſat: neque enim ulla illius eſt pars, quæ ad hujuſce declarationem Sacramenti non influat. Vnde ab Anſelmo jure dicta eſt, & *Pretioſa*, & *Specioſa* iſta de Incarnato Verbo Materia. Specioſa: quia *de Specioſo forma, præ filiis Hominum*: Pretioſa, quia de illo, in quo *ſunt omnes Theſauri Sapientiæ, & Scientiæ Dei*.

Anſelmus lib. 1. cur Deus homo cap. 1. *Pſalm. 44* *Coloſſenſ. 2. 3.* *Athanaſ.* *Cyril. Alexand.* *Ambroſ.* *Fulgentius.* *Leo.* *Anſelm.* *PP. Epheſ Conc.* *Magiſter.* *S. Thom.* *Suarez.* *Vazquez.*

Egere de hoc Myſterio multi. Ex SS. Patribus, Athanaſius, Cyrillus Alexandrinus, Ambroſius, Fulgentius, Leo, Anſelmus, & Patres Epheſini in Actis ejuſdem Epheſini Concilij. Ex Theologis, Magiſter, ejuſque Commentatores *lib. 3. ſent. à Diſt. 1.* S. Thom. & ejus interpretes 3. *p. à q. 1.* Ibi pleniſsimè, & omninò eximiè per duo volumina, Noſter Eximius: per unum eruditiſsimum P. Vazquez. Dedere de ipſo volumina ſpecialia

Car-

Cardinalis de Lugo, Raguſa, Becanus, Koninc, Bernal, Vvadingus, Aldrete, Arriaga, Hurtadus uterque, Petrus, & Gaſpar, Vterque Perez, Martinus, & Antonius, Amicus, Eſparza: & hi ex Noſtris. Ex Externis, Alvarez, Prudent. Godoy: & apud hos alij, quos in loco laudabimus. Circa dogmata Myſterij propria ſcripſit per volumina duo Petavius. Nos in rem noſtram, mutata aliquantò methodo S. Thomæ, ut paucis multa complectamur, Subſtantiam Incarnationis priùs, id eſt, Vnionis hypoſtaticæ poſsibilitatem, exiſtentiam, & Naturam: ex inde terminos: convenientiam inſuper, & Neceſsitatem: præterea cauſſas, & effectus: indidem locutiones ex ipſa reſultantes: denique totum ex ipſa coaleſcens, Chriſtum Dominum Contemplabimur.

Cardin. de Lug. Koninch. Bernal. Vvading. Aldretus Arriaga. Pet. Hurt. Gaſp. Hurtado. Martin Perez. Anton. Perez. Eſparza. Amicus. Alvarez. Prudent. Godoy. Petavius.

LIBER PRIMVS.

DE SVBSTANTIA INCARNATIONIS.

1 VNIRI Verbum Divinum Humanitati, dicimus ſubſtantiam Incarnationis: quo proinde nomine venit apud Theologos Hypoſtatica Vnio, quâ *Verbum Caro factum eſt.* Ex illis definiri ſic poteſt: *Realis, phyſica, & mirabilis Vnio, qua ſecunda Perſona Trinitatis Naturam humanam ſubſtantialiter integram aſſumpſit in unitate Perſonæ, facta Perfectus Homo, & permanens Perfectus Deus Perſonalitate puri hominis impedita.* Quæ deſcriptio, ut in Vnione hypoſtatica tangit omnia, quæ phyſicè Myſterium Incarnationis importat mirabilia, ſic de ipſa plenè nequit exponi, quin poſsibilitatẽ, & exiſtẽtiam ejus præſtituat; quidditatẽ examinet: eruat phyſicas proprietates, & perfectiones: & tandem ex ipſius ductu nexûs in terminos, ac enata ſubinde inter ipſos idiomata, diſputandi methodus relabatur.

DISPVTATIO I.

VNIONIS HYPOSTATICÆ POSSIBILITAS, & Exiſtentia.

2 VTRAQVE *de fide eſt: & ex alterius ſuppoſitione, quam ſcripturæ faciunt, evidens altera: nam quod exiſtit, poteſt exiſtere. Ideo ſtatuta ſemel contra Iudæos ex ſcripturis Veteris Teſtamenti, quod præſtant Suarez, Hurtadus, Koninchus, Martinon, & Petavius: contra Gentiles, ex notis fidei, quod Valentia promovet: contra alios hæreticos ex novo Teſtamento, quod acutè premit Antonius Perez, Vnionis iſtius exiſtentia, ejuſdem probata ſupponitur poſsibilitas. Hanc ulte-*

Suarez. Hurtadus Koninch. Martinon. Petavius. Valentia. Anton. Perez.

ulterius poſitivè convincere nequit ratio naturalis, oſtendendo eâ unionem poſitivè poſsibilem: negativè poteſt; ipſam oſtendendo, quantum in nobis eſt, poſsibilem negativè, id eſt non impoſsibilem: quod pendet ex ſolutione difficultatum, quæ contra ipſam ex radice quadruplici, nempe Verbi aſſumentis, Naturæ aſſumptæ, modi aſſumendi, & compoſiti reſultantis inde, progerminant: diſputandumque de ſingulis.

SECTIO I.

DIFFICVLTATES EX PARTE VERBI: ubi ratio ſolida, cur nec mutetur, nec perficiatur.

§. I.

EXPOSITIO DIFFICVLTATIS.

3 PRopono ſic: Repugnat, uniri Verbum Humanitati, quin mutetur intrinſecè: atqui intrinſecè mutari, repugnat: ergo & uniri Verbum Humanitati: ergo tan abeſt ab exiſtentia Myſterium Incarnationis, & Hypoſtaticæ unionis, ut ipſum potius impoſsibile reddat immutabilitas Verbi Divini: quæ de fide eſt: *nã ego Deus, & non mutor*, inquit Malachiæ 3. Deus ipſe: *apud quem* (ex Iacobi canonica 1.) *non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio.* Patent inde conſequentiæ cum minori: & ſequela majoris oſtenditur.

Malach. 3
Iacob. 1.

4 Primo, nam intrinſecè mutari eſt habere ſe intrinſecè, nũc aliter, ac antea: fieri enim id nequit ſine temporali, & novo tranſitu de non-eſſe intrinſeco ad intrinſecum eſſe, quod ante non erat: atqui repugnat, uniri Verbum humanitati, quin de novo aliter ſe intrinſecè habeat, & fiat hic tranſitus: ergo quin mutetur intrinſecè. 2. quia Motus eſt *actus Entis in potentia, provt in potentia*; Vnio autem nectens intrinſecè Verbum Humanitati actuat unibilitatem illius, ipſa vi nexûs, ad quem fuit ab æterno indifferenter capax, & in potentia: ergo motus eſt etiam reſpectu Verbi. 3. Ex unionis intrinſeco acceſſu Verbum perficeretur: quod fieri ſine mutatione nequit: & patet aſſumptum, tum quia complexum ex unione, & Verbo perfectius eſſet ſolo Verbo. Tùm etiam, quia Vnio hypoſtatica eſt ex cõceptu ſuo maxima perfectio, cùm ex conceptu ſuo ſit acceſſus ad primum eſſe, conjunctio cum illo, atque adeò maxima elongatio à nihilo: perfici autem de novo, ſolum videtur eſſe, habere de novo perfectionem intrinſecam: quod Verbo competit. Neque recurras cum ingenioſo Valentia ad eminentialem unionis præcontinentiam in Verbo. Tùm quia Divina Natura præcontinet etiam attributa; ex eorum tamen acceſſu formali perficitur. Tùm etiam: quia illa præcontinentia non obſtat, quominus Verbum ex formali Vnionis acceſſu denominetur unitum: ergo nec obſtat, quominus denominetur perfectius. Probo conſequentiam, quia cum Vnio hypoſtatica, ſit ex hoc ipſo conceptu perfectio; de nominatio uniti videtur inſeparabilis à denominatione perfecti.

Valentia.

5 Quartò: quia à cõtrario ſaltẽ videtur imperfici, deteriorarique Verbum ex unionis acceſſu: quod repugnat æquè, & æquè mutationem importat. Aſſumptum, de quo rurſus *lib.* 2. urgetur in præſenti ſic: quia ratione unionis ſubit Verbum denominationem minoris æterno Patre: ergo amittit puram æqualitatem cum ipſo: nam intrinſeca minoritas, & æqualitas pugnant adinvicem. Hæc autem æqualitatis amiſſio ſine maxima imperfectione fieri nequit. Quintò, quia quod Verbũ non recipiat, & ſubiectivè ſe habeat (qui communis recurſus eſt, noviſsimè negatus ab Vvadingo, & ſatis interceptus ex nuper dictis) non excuſat mutationem intrinſecam. Tùm quia non excuſat, ne Verbum intrinſecè aliter de novo ſe habeat. Tùm etiam, quia calor, etſi crearetur in manu, ipſam redderet calidam, & mutaret. Tùm demum, quia ut actuetur intrinſecè aliqua indifferentia, vel requiritur paſsio termini actuãtis, in ipſa, vel non. Si 1. ergo etiam ut actuetur unibilitas Verbi. Si 2. ergo nec ut ſuccedat motus, cùm eo ipſo ſuccedat actus entis prout in potentia.

Diſp. 1. num. 11.

Vvading.

6 Sextò, quia neq; quod Verbũ purè terminet (qui eſt recurſus alter, vel idem ſub ſono diverſo) quidquam juvat in caſu

ſu noſtro. Tùm quia deſideramus ſenſum iſtarum vocum ? quid eſt pure terminare? quod ut explices poſitivè, eges vlteriori ratione, quam inquirimus. Tùm etiam quia objectũ, licet ſit purus terminus, mutatur extrinſecè per cognitionem: quidni ſimiliter mutetur intrinſecè, qui pure terminat, ſi de novo intrinſecè terminat ? Tùm demum, quia modus hic dicendi ſubit aliam difficultatem, quâ nempe ratione maneat unitũ intrinſecè Verbũ, ſi purè terminus eſt? quã egregiè promovet Eminentiſſ. Lug. *diſput.*11. *ſect.*6. *à num.*68. *De Lugo.*

7 Septimo. Nequit ulla Natura, quantũvis completa ſit in ſe, ſic alteri uniri de novo, quin perficiatur, aut deterioretur : atque adeò quin immutetur intrinſecè. ergo nec Verbum. Vltimò. Repugnat, quod Deus denominetur de novo cognoſcens per creatam cognitionem, vel per creatã ſubſiſtẽtiã de novo ſubſiſtens : quovis eas modo ipſi fingas uniri, quin mutetur intrinſecè: ergo ſimiliter quod Verbũ denominetur unitum intrinſecè de novo. Conſequens videtur arduæ diſparitatis, ſemel admiſſo antecedente, quod eſt omnium Theologorum, nullo dempto, quem viderim. Et hæc eſt Difficultas, quam jure Theologi cenſent in hoc Myſterio maximam: & humano etiam ingenio inſuperabilem Doctor Eximius *diſp.* 8. *ſect.*4. Multorum curis, quas intercepit proponendi modus, remiſsis, & videndis apud Lugo cit. Aldretum *diſp.*31. Prudent. *diſp.*1. multa paſsim accipiẽtẽ ab Amico noſtro, ſine laude calami, quo juvatur, & God. *diſp.*14 duplicem ipſe explicationem difficultatis adhibeo. *Suarez.* *Lugo.* *Aldretus* *Prudent.* *Godoy.* *Amicus.*

§. II.

PRIMA EXPEDITIO DIFFICVLtatis.

8 Prima ſit ex notione entis ſummè perfecti, quale Verbũ eſt, quia Deus. Ens sũmè perfectum exſuo cõceptu ita dicit in ſe omnem omnis generis perfectionem; ut nullus extra ipſum ſit modus habendi perfectionem ſine aliqua imperfectione. Vnde neceſſario eſſe debet ex ſe omnis modus habẽdi omnẽ ſine ulla imperfectione perfectionẽ: quare perfectiùs eſt in Deo quævis finita perfectio, quã in ſe: nã modus, quo eſt in ſe, neceſſario dicit imperfectionem. Horum omniũ brevis eſt ratio, quia ens ſummè perfectũ eſt per eſſentiam illimitatio : eſt primũ eſſe: eſt elongatio ſumma à nihilo, cuiex deffectu eſsẽdi, magis, aut minus accedit Imperfectio. Patet exinde ens ſummè perfectum ex conceptu ſuo ſummè eſſe felix, & nullius extra ſe indigens: alioquin nõ eſſet ſummè perfectũ. Hinc naſcuntur plura notanda quammaximè.

9 Primum : ut Dei plenitudini, nec obeſt, nec prodeſt exiſtentia, vel non exiſtentia ullius creaturæ : eſſet enim æquè felix, eſſeque pro arbitrio potuiſſet omnis univerſitas rerum, nullâ productâ: ita nec ipſi obeſt, nec prodeſt modus coexiſtendi cum aliqua ſive intrinſecus, ſive ſolum extrinſecus.

10 Alterum: Deus ut coexiſtens, ſeu unitus Humanitati, non format complexum ſolo Deo perfectius, adhuc extenſivè: illud: quia Deus ſic unitus non præponderat contradictorio: Deo ſcilicet nõ unito. Iſtud : quia licet hic fiat extenſio rerum, non fit extenſio modorum habendi ſine imperfectione perfectionem.

11 Tertium: Deus nec perfici, nec imperfici poteſt per talem acceſſum ; illud: quia complexum eſſet melius; tùm quia convenientius Deo foret, contra illationem primam, habere talem acceſſum intrinſecè, quã ſolum extrinſecè ; tùm demum, quia non additur Deo modus ſimpliciter perfectus habendi perfectionem. Iſtud : quia licet addatur modus imperfectionis, non derogat omni modo perfectionis, quem præhabet Deus: unde novus manet ſine exercitio impe. ficiendi: de quo *lib.. ſeq.* quare complexum non eſt pejus ſolo Deo, cum comparatio ſit impoſsibilis ; nihilque detrahat infinitudini, quam ſupponit: Tùm etiam, quia convenientius Deo eſſet, illam habere ſolũ extrinſecè, quam intrinſecè contra primam illationem. *Diſp.* 1. *à num.*11.

12 Quartũ: Ens ſummè perfectũ unicè cõpleri poteſt per perfectiones ſimpliciter tales, ſive per prædicata nullam imperfectionẽ ex ſe dicentia: idque modo identico, qui perfectior eſt. Vnde reſpectu creaturarum nullam habere poteſt incõpletionem, aut vacuitatẽ; ideoq, nec poteſt eſſe reſpectu illarum ſimpliciter in potentia, nempe perfectibilitatis, aut in completionis ; ſed ad ſummum abuſivè

& ſecundum quid, nempe puræ indifferentiæ, puræ terminationis, aut quaſi activæ communicationis ſui.

13 Quintum: grande diſcrimen inter Naturã, reſpectu Attributorũ, & Relationũ; & ipsã, reſpectu creaturarũ. Per iſtas nec cõpleri, nec perfici, nec imperfici poteſt, adhuc extenſivè, per illas completur & perficitur intrinſecè extenſivè; non intenſive. Completur intrinſecè, quia identicè habet, deffectura, ſi non haberet: non perficitur intenſive, quia ens ſummè perfectum (id quod forte de ſingulis divinis perfectionibus dicam alibi) intenſivè, & æſtimativè creſcere nequit: bene tamen extenſivè; quia fit (ut ſolet dici) quaſi virtualis extenſio modorum haben di ſine imperfectione perfectionem. Vnde non eſt idem in Deo, habere aliquam perfectionem intrinſecè, ac ita Deo intrinſecam eſſe, ut convenientius ſit intrinſecè habere, quam ſolum extrinſecè: nam hoc ſonat neceſsitatem habendi, quaſi à poſteriori: quod unicè Attributis, & Relationib⁹ convenire poteſt: illud unicè ſonat nexum intrinſecum, qui ſalvari poteſt cum omnimoda contingentia, & independentia in habendo: quod contingit in caſu noſtro.

Tom. in 1. *par. tract. de Deo ſciente.*

14 Sextum: ſummum diſcrimen inter Deum & creaturam, quantũvis completam in ſe: nam hæc, cum ſit finitæ perfectionis, per intrinſecum acceſſum alterius (ſi capax aliunde ſit) neceſſe eſt perficiatur, & creſcat in bonis, & eſſe ſuo: vel deterioretur, impedito, vel amiſſo per acceſſum connaturali ſuo ſtatu: nam una res unibilis alteri, vel convenire ipſi debet, vel poſitivè diſconvenire, vel ſaltem non diſconvenire, quo fiet, ut unita augeat perfectiones illius, ad quam intrinſecè, licet citra exigentiam ullam, accedit. Ex his alte penetrandis, & inculcandis opportuniùs alibi: nunc in forma

15 Reſpond. facilè ad argumentum, negando majorem. Cujus primam probationem diſtingue. Mutari eſt aliter ſe habere, quoad eſſe completivum rei, concedo: quoad eſſe purè terminativum, nego: id enim potius eſt ſe rem alteri communicare, quam mutari. Motu enim fit tranſitus ad intrinſecum eſſe aliqualiter completivum rei per acceſſum alterius exinde meliorantis, vel deteriorantis illã, ad quam accedit. Quæ ſingula procul à Verbo ſunt: cujus alietas potius eſt alietas communicationis ſui eſſe ad Creaturam, quam alietas eſſe proprii. Et hæc eſt mens Philoſophorum omnium, inductione convinci facilis: & rationem aſsigno mox. Ad ſecundam: eſſe in potentia Philoſophis ſonat perfectibilitatem, vacuitatem, & indigentiam complementi. Mera enim indifferentia communicandi ſe alteri, quin exinde perfectionis emolumẽtũ, accreſcat, vel damnum imperfectionis, potius eſt actus puriſſimus perficiendi; deobligatus tamen ab exercitio, ex ſuprema independentia. Vnde ſumitur ratio præcedentium: & negatur minor: nam ens in potentia prout in potentia eſt quaſi ſemi-ens, alterius indigum, vel certe perfectione aliqua vacuum. Exinde nec actuari per unionem dici debet unibilitas Verbi, ſed exerceri.

16 Ad tertiam, negetur aſſumptum ex Doctrina ſolutionis, non ſiſtentis in recurſu Valentiæ bene præcluſo. Quod verò Verbũ denominetur unitum, non tamen perfectum, licet in unione conceptus Nexus, & perfectionis ſit realiter idem, ſumitur à capacitate Verbi ad unam, & non ad aliam denominationem ex notione entis ſummè perfecti: cui comunicari decet; repugnat perfici. *Valentia.*

Ad quartam, negetur exibidem dictis aſſumptũ. Nec adhibita probatio valet: nam Verbum ex acceſſu Humanitatis non amiſit æqualitatem cum Patre, ſed factus eſt homo, quæ non eſt ipſi ratio, ut ſit æqualis Patri. Ideo cum reduplicatione loquitur Athanaſius *in Symbolo: æqualis Patri ſecundum Divinitatem; minor Patre, ſecundum Humanitatem.* *Athanaſ. in Symbol.*

17 Ad quintam: Ratio ſubjectionis, & receptionis manifeſtè imperfectionem importat: nam neceſſario dicit perfectibilitatem, & vacuitatem in eſſe ponderatam ſupra. ſubiectionis tamen, & receptionis abſentia non excuſat arguentis abſurda, nec omne genus mutationis propriæ, licet Phyſicã fortè excuſet. Ideo nõ fido Thomiſtis in hac parte.

Ad ſextam dicimus, Verbum purè terminare, ſi Iy purè non excludat intimam communicationem, & realem nexum ſui ad Humanitatem, ſatis explicare immutabilitatem ejuſdem, adhibitis, quæ Doctrina ſolutionis addebat. Nec erit exinde munus unionis explicatu difficile: de quo *ſect.* 3. latè. Ad ſeptimã, data eſt diſparitas *n.* 14. fine.

18 Ad

18 Ad ultimũ difficilioris operæ, poſthabitis aliorum diſparitatibus, aliam ipſe conſequentis ad antecedens admiſſum aſsigno, ſequens Doctrinæ filum. Intelligere hoc obiectum, & ſubſiſtere exigit ex ſe Deus : eſtque munus proprium prædicati, per quod completur intrinſecè, & extenſivè perficitur Deus, & ad quod in Deo ſupponitur quaſi virtuale incomplementum, (ut dici ſolet:) Nequiret ergo Deus reddi per creatam formam intelligens, & ſubſiſtens, quin eo ipſo præſtaret hæc Deo munus proprium prædicati complentis in trinſecè, & extenſivè perficientis ; atque adeò quin ex ſe compleret intrinſecè, & extenſivè perficeret, ac mutaret: nam forma præſtans munus perfectionis, ut perfectio eſt, neceſſario rem perficit, & immutat. At reſpectu unionis ad creaturas, nec Deus habet ullum incomplementum, etiam virtuale, & extenſivum : nec ejus munus eſt prædicati ullius complentis Deum, aut extenſivè perficientis ; unde licet de novo Deus denominetur intrinſecè unitus, non ideo ab unione, vel perfici, vel mutari dicendus eſt: cum magis Deo non conveniat tale munus uniti, quam alterius prædicati purè extrinſeci Deo. Et hucuſque prima ſolutio, quæ mihi magis eo placet, quo melius de Deo loquitur; generalius occurrit toti difficultati: & magis ſapit rationem SS. PP. ad mutationem exigentium, habere ſe ré aliter per meliorationem, aut depravationem intrinſecam ſui, quos lege apud Ruiz *de Vol. diſp. 16. ſect. 1.*

Ruiz de Montoya.

§. III.

EXPEDITIO ALTERA.

19 SEcunda ſit ex mente S. Thomæ, hucuſque, niſi fallor, introſpecta non ſatis. Tetigit argumenti difficultatem Angelicus Doctor *quæſt. 16. & ad 2.* dicit, poſſe de novo dici de Verbo factum eſſe hominem ſine ejus mutatione quia ſolum id de ipſo *dicitur relativè*: quod mihi videtur profunde dictum : & explico ſic longe aliter ac Thomiſtæ Doctorem communem vulgo vix excedentem inducunt. Sunt Denominationes cõmunes Deo, & creaturis, atque adeò nullam dicentes ex genere ſuo imperfectionem : quam hauriunt aliunde ex terminis, ex quibus in ſpecie coaleſcunt. Sume exemplum in denominationibus producti, & connexi : utraque & in Deo eſt & in creaturis, ſed diverſimode: Producti in Deo non eſt cauſari : nec connecti eſt dependere nempe ex excluſione prædicati, quod facit Connexionem in Creatura dependẽtiam; & productionẽ, cauſationem: & hoc eſt deffectibilitas, & indigentia: quæ ſi abſint, ut Deo certiſsimè abſunt, exigi eſſentialiſsimè à Patre filium, & habere naturam, & eſſe, licet connecti ſit, & produci, non eſt cauſari, nec dependere.

S. Thomas.

20 Sic diſcurro in præſenti ex his, quæ inſinuat S. Thomas. Intrinſecè aliter ſe habere quam antea poteſt eſſe commune Deo, & Creaturæ : erit in utroque : ſed diverſimodè: in Deo eſſe nequit cum mutatione: in creaturæ ſine mutatione eſſe nõ nequit, nã hîc, & non ibi debet intervenire deffectus, ex quo modus ſe aliter habendi tranſit in mutationem Ratio : nam *intrinſecè aliter ſe habere* ſolùm, & præcisè dici de Deo poteſt *reſpectivè: id eſt ly intrinſecè aliter*, non ſonante modum novum habendi ſe in ſe, & quoad eſſe proprium (quod fieri nequit ſine commodo, vel incommodo; lucro, vel diſpendio ſui) ſed ſonante præſciſsè modum novum aliter ſe habendi cum creatura, novum modum illi favendi, ſe illi communicandi, & exiſtendi in ipſa per intimam præſentiam ſui medio dono ſubſtantialis unionis : at de creatura dici non poteſt *aliter ſe intrinſecè habere*, quin abſolutè dicatur, id eſt ly *intrinſecè aliter* ſonante novum modum eſſendi, ſeu habendi ſe in ſe, & quoad eſſe ſuum, nempe cum proprii eſſe vel lucro, vel diſpendio : quo ex prædicato tranſit in mutationem modus aliter ſe habendi, quam antea. Quare de Deo concederem nunquam, ex calamo Thomę, ſe habere intrinſecè aliter in ſe, ſed intrinſecè ſe aliter habere cum creatura illam perficiendo de novo.

Idẽ Doct. Angel.

21 Sed rogas quam denominationem Deo tribuet iſte modus habendi ſe aliter? Patri Martinonio placuit, eum vocare innovationem intrinſecam : verum mihi durus eſt hic ſermo : quippe Verbi novitas innovatio Dei, Verbum innovatum, pluſquam ſonat quam de novo perficere, & uniri de novo. Ea denominatio non poteſt eſſe alia, quam de novo communicati, ſpecialiter perficientis, & innovantis Creatu-

Martinon

ram

ram per novam, & intimam præſentiam ſui in illa: quæ procul àb omni ſuſpicione mutationis ſunt, cum unicè ſonet ſummam in Deo ſic denominato perfectionem. Applicare formæ Doctrinam, facile ex dictis eſt.

22 Ex quibus omnibus pro Difficultatum aliarum ex eadem radice pullulantium interceptu: Infero 1. contra Vvadingum *diſp. 4. à §. 45.* Verbum Divinum, nec eſſe, nec poſſe dici ſubjectum Humanitatis. Ratio: quia ratio ſubjecti dicit in completionem, & modum eſſendi natum perfici, vel imperfici. Nec quòd à Verbo ſuſtentari dicatur Humanitas, ſatis eſt: nã hic ſuſtentandi modus eſt quaſi activus, putè completivus, & perfectivus. Infero 2. Verbum Ariſtotelicè, & propriè nõ eſſe partem; licèt abuſivè ſic dicatur ab Authoribus notæ non malæ. Ratio: quia ratio partis eſt conceptus ſemientis, ſcilicet egentis alia ad effectum, quo melius ſe habeat, unde dicit inferioritatẽ ad totũ: quæ Verbo non competunt. Infero 3. Verbum Vnitum non eſſe magis diligibile, quam Verbum non unitum, quod tangit acutè S. Thomas *quæſt. unic. de Vnion. Verbi Incarnat. art. 1. ad. 9.* Ratio: quia bonitas eſt menſura diligibilitatis: ex acceſſu tamen unionis, nec redditur melius Verbũ: nec, licet plura ſint bona, adjicitur plus bonitatis ad complexum. Infero 4. optimè dictum à Doctoribus Angelico, & Eximio, Incarnari eſſe non poſſe ſine pati; nec incarnationem ſine mutatione: id eſt Verbum incarnari ſine pati Creaturam; aut Verbi Incarnationem ſine Creaturæ mutatione. Infero 5. Humanitatem, nec eſſe, nec dici poſſe formam reſpectu Verbi. Ratio, quia forma dicit correlationem ad ſubjectum. Infero ſexto: Nec Verbum dici poſſe formam reſpectu Humanitatis. Ratio: quia de Conceptu formæ eſt incompletio, & indigentia alterius ad Omnes, vel ad alii quas proprias operationes, ut conſideranti genus omne formarum, fiet omninò evidens.

Vvading.

Infrà nu. 69.

S. Thomas

Doct. Angel.

Doct. Eximius.

Suarez.

23 Nec obeſt 1. quod Humanitatem perficiat, compleat, aut immutet: nec enim exinde ſequitur, quod informet: nam id ſtare ſine incompletione nequit: illud ſtare poteſt cum ſumma plenitudine eſſendi, cõmunicata per nexũ intrinſecũ ad modũ puriſsimi termini reddentis Naturam Perſonatam, & ſubſiſtentẽ. Nec obeſt 2. Quod unio ſit educta; reſpondeatque cauſa materialis, ex parte Humanitatis; atque adeò correlatio ad formalẽ: Nã unio facit vicẽ formæ modalis; reſpectu cujus erit Humanitas cauſa ſubjectiva, non Verbi. Nec obeſt ultimò: ex Verbo & Humanitate reſultare cõpoſitum; quod videtur ſine cauſa materiali, & formali eſſe non poſſe. Nam id ſolum eſt verum de compoſito propriè phyſico: non verò de Compoſito leges omnes Naturæ ſuperanti. Compoſitum autem illud unicè phyſicum dici poteſt, ut id ſonat extrema phyſicè, & realiter unita in unum per ſe: non tamen ut ſonat illas alias imperfectiones compoſiti phyſici. Quare ob iſta cenſeri non debet impoſsibile Vnionis Hypoſtaticæ Sacramentum.

SECTIO II.

DIFFICVLTATES EX PARTE HVMANITATIS: vbi qualiter Verbum in ipſa ſuppleat effectum ſubſiſtentiæ.

§. I.

DIFFICVLTATIS PROPOSITIO.

24 PRopono ſic: Vel Perſonalitas eſt idem cum natura, vel non? Si primum: ergo vel nequit hypoſtaticè aſſumi vel aſſumi nequit in unitate Perſonæ: illud Authoribus eſt commune: hoc evidens; & utrumlibet contra Myſterii poſsibilitatẽ, & fidem. Si 2. dicetur, quod à nullo unquam Philoſopho veteris ævi. Augetur ex inde difficultas 1. quantumvis Humanitas diſtinguatur à ſubſiſtentia propria, videtur incapax ſubſiſtere per alienam: reſtat ergo nihilominus impoſsibile Myſteriũ. Probatur aſſumptum: incapax eſt homo ſedere, ſeſsione aliena; & Agens, agere aliena actione: ergo & Humanitas ſubſiſtere per alienam ſubſiſtentiam: & ratio paritatis eſt: quia utrobique hi ſunt modi, & quaſi uſus meri rerum, quibus ſemel in ſunt.

25 Augetur 2. & operòſius: Nequit Humanitas privata propria ſubſiſtẽtia, redi ſubſiſtens per ſubſiſtentiam Verbi, quin hæc ſuppleat vicem illius, communicando Naturæ formalem effectum ſubſiſtentiæ,

quo

quo privatur ex propria : id autem apparet multipliciter impossibile : tùm quia propria subsistentia communicat suum effectum adinstar causæ formalis, & modalis: Formæ tamen , & modi vicem facere nequit ens,cui repugnat informatio. Tùm etiã quia formalis , & primarius effectus subsistentię est reddere Naturã sistentem in se,incommunicatã alteri subsistantiæ , quæ non sit de naturali complemento suo,eamque facere sui juris , & procul ab unione cum alieno supposito : at Verbum præstat Humanitati contradictorios effectus : ergo nequit illam reddere subsistentem.

26 Dices 1. hunc esse formalem effectum subsistentiæ propriæ: non tamen alienæ. Bene:ergo effectus subsistentiæ propriæ in supplebilis per alienam est. quo ergo jure dixerunt hucusque ex frequenti Patrum authoritate Theologi, Verbum suppleviſse Humanitati subsistentiam propriam, quam impedivit ? Deinde assignandum erit munus subsistentiæ præscindentis á propria , & aliena : hoc enim præstari debet ad minus Humanitati:alioquin ut implicat reddi albam á forma non præstante munus albedinis, sic implicabit reddi subsistentem à termino non præstante munus subsistentiæ.

27 Dices 2. effectum formalem subsistentiæ esse reddere Naturam incommunicabilem alteri supposito, nempe distincto ab illo quod ex se,& ex ista resultat. Bene: ergo Paterniras cum ex se sit communicativa Naturæ alteri supposito,nempe Filio, non reddet ipsam subsistentem. Deinde hic effectus facilè aptabitur unioni hypostaticæ, quæ nec partialis subsistentia dici potest.

28 Dices 3. tale suppositum debere esse omninò distinctum. Bene : ergo seorsim à subsistentiis relativis, quodvis divinum prædicatum est subsistentia. Imò & quævis perfectio Naturæ finitæ.

29 Dices 4. effectum formalem subsistentiæ esse reddere Naturam incommunicabilem alieno supposito:quem jam præstat subsistentia Verbi : nam suppositum inde resultans, licèt alienum sit Humanitati, non est concreto. Bene : ergo præstatur effectus subsistentiæ per communicationem Naturæ supposito sibi alieno: quod omninò est non præstari effectum subsistentiæ propriæ. Deinde nec suppositum Patris, nec Spiritus Sancti alienum , seu extraneũ est supposito Verbi, licèt distinctum: ergo per subsistentiam Verbi non redditur Natura , ex munere subsistendi , incommunicata Patri , nec Spiritui Sancto: secus ac habet ex sua subsistentia.

30 Ob hæc , tacta leviter olim à Vazquez *disp.71. num.11.* pòst à Cardinali de Lugo, demum & specialius á Martinonio *disp 1.sect.3.* molesto semper recursu eiusdem nodi , & ancipiti semper exitu, coacti sunt dicere P. Vvadingus *disp.4 dub.3.* & P. Tiphanus *lib. de hypostas. cap. 23.* & R. adm. noster Thyrsus *tom.3.disp.27.* latissimè in hæc disputans (quem Recentiores imitati sunt nuper) formalem effectum subsistentiæ propriæ per alienam supleri non posse; atque adeò nec suppletum à Verbo,nisi impropriè, ad eum modum, quo in accidentibus Eucharisticis supplетur per creationē eductio. Verum id & est difficultati cedere; & est refragari communi Theologię ex Patribus discurrenti. Deinde sic arguo: ergo sicut illa accidentia dici nequeunt per creationem educta:ita nequit Humanitas, aliena subsistentia dici subsistens: & ratio est,quia sicut implicat denominatio educti, ubi deest formalis effectus eductionis : ita pariter implicat denominatio subsistentis, ubi deest formalis effectus subsistentiæ : ubi autem talis effectus oriũdus à propria forma,seu quasi forma, suppleri nequit,ibi necesse est desit:nec ergo Humanitas subsistit in Verbo. Quod tãdem approbat P. Tiphanus, jure consequentiæ, sed Theologorum injuria, confitentium ex ore Sanctorum, Verbum factum esse Humanitati subsistentiã,& hypostasim: quod valet,istam in illo subsistere. Legantur hæc in Athanasio contra Valentinum, apud Euthym. *in panop.par.1.tit.9.cap.2. pag.130.* in Euthymio ipso *tit.7. pag.149.* in Damasceno *de fide cap.2.vel justa Grecum 49* Quare ut toti difficultati satisfiat, & inde lux aliqua,infra disputandis,affulgeat:regredi cogimur ad Philosophiã,& ex inde de subsistẽtiæ habitudine ad naturam, & speciali munere verum , & breve ferre judicium : unde pendent hæc omnia. Sit ergo sine strepitu citationum

Vazquez. Card. de Lugo. Martinon Vvading. Tiphanus. Thyrsus. Recent.

Athanas. Euchym. Damasc.

§. II.

MENS NOSTRA CIRCA QVIDDITATEM, & munus ſubſiſtentiæ.

31 PRima concluſio: ſubſiſtentia tam in Ente infinito, quam in ente finito eſt quid poſitivum. Prima pars eſt Omnium: & ſecunda contra Schotiſtas, & ex noſtris contra Molinam, & Vvadingum, & Thyrſum noſtrum eſt cõmunis, & Patrum. *Molina. Thyrſus. Vvading.* Eſt communis: ut paradoxum eſt opinari, Perſonæ nomen eſſe in nobis titulum ſine re; nihilque addere præter denominationẽ extrinſecam, quæ nihil ſit in rebus.

32 Eſt Patrum tria dicentium: primũ, Perſonalitatem hominis propriam vel conſumptam, vel impeditam à Verbo: certè, quod nihil eſt, nec impediri poteſt, nec cõſumi: id enim ſonat contingentiam exiſtentiæ: nec eſt cur Patres impropriiſsime locuti putentur. Alterum: Verbum non aſſumpſiſſe Naturam ante in propria hypoſta ſi præexiſtentem, nequid perfectionis nativæ corrumperet in Natura, quam ornare potius venit: ſic S. Thomas *3. par. q. 33. art. 3. & quæſt. 4. art. 1. ad 3.* qui termini pro ratione poſitiva Perſonæ ſunt manifeſti. Tertium: Humanitatem non in ſemet ipſa ſed in Verbo habere ſubſiſtentiæ rem: ita Ruſticus Diaconus *diſp. contra Acephalos*, apertè inſinuans, Humunitatem Chriſti habere in ipſo, quod aliæ Naturæ habent in ſemetipſis, nempe rem ſubſiſtẽtiæ: eſt ergo Patrum aſſerta Veritas, ſecus ac gloriantur ex Vvadingo, & Tiphano Recentes unicè nixi quod negativè ſubſiſtentiam explicent Patres, addantque, ſi à Verbo dimitteretur Humanitas, eam eo ipſo propriè ſubſtituram. Vtrumque bene. Illud: quia in rebus obſcuris proclivius eſt explicare quid non ſit res, quam quid ipſa ſit, nec vagari ultra neceſſe erat Patribus, oſtenſuris deffectum ſubſiſtentiæ propriæ in Natura: nam ſi uniebatur ad Verbum, ſupponi eo ipſo incompleta ſubſtantialiter debuit ad unum per ſe: ſi non uniebatur, completa ſupponi debuit: quis autem inde ſubſiſtentiam, eſſe negationem inferat, aut purum nihil? Hoc: quia dimiſſa Humanitas nativè revolveretur in perfectionem connaturalem ſuam. Neque Patres aſſerunt Humanitatem, ſi dimitteretur eo ipſo præciſè ſubſtituram, quod advertendum eſt, & notavit acutè Martinon. *diſp. 7. nu. 38.* Sic ergo illuſtrata poſitio *Ruſtic. Diacon. Vvading. Tiphanus. Martinon.* *Martino.*

33 Probatur 1. Augendo à priori rationem communiter ſumptam à paritate divinæ Hypoſtaſis. Omnis participatio divinæ Perfectionis in ente finito eſt ex ſe poſitiva perfectio; ſeu fit in ipſo per poſitivum modum eſſendi; atqui Ratio perſonæ eſt participatio divinæ Perfectionis in ente finito: ergo eſt Poſitiva perfectio, ſeu fit per poſitivum modum eſſendi. Minor eſt mihi evidens, & oſtenditur major, tum inductione: tum à priori: quia participatio divinæ perfectionis in ente finito eſt imitatio divinæ perfectionis in eſſe: tùm à poſteriori: nam ſumma elongatio ab eſſe non poteſt eſſe imitatio perfectionis.

Probatur 2. nam ſi ſubſiſtentia non eſt aliquid poſitivum, nequit in Humanitate ſuppleri: quis enim aſſerat unum contradictorium ſuppleri per aliud? Dices, ſuppleri, quia Verbo completur Humanitas. Contra: Omne complementum ſupponit incompletionẽ ſuæ lineæ in eo quod complet: ergo & Verbum in Natura incompletionem ſubſtantialem: quod unicè intendo: nam incompletionem quis per nihil compleat: aut eſſe ſubſtantiale per genus entium, quæ vel ſunt ens rationis, vel accidentibus omninò minora?

34 Probatur 3. nam ſi ſubſiſtentia non eſſet aliquid poſitivum, Humanitas eſſet ens ſubſtantialiter omninò per ſe completum: non ergo poſſet aſſumi in unum Per ſe à Verbo Divino: nam ex duobus entibus completis non reſultat unum per ſe: cujus axiomatis receptiſsimi, quo abuſi ſunt Neſtorius, & Euthyches, ille ut negaret veram unionem Humanitatis ad Verbum; iſte, ut unione admiſſa, confunderet exinde Naturas in tertiam: ratio à priori eſt: quia unio ſeu compoſitio ſubſtantialis (ut ex inductione, & ex repugnantia, quã in formando ex Leone, & Angelo unum per ſe, patet) tendit neceſſe ad perficiendum ſubſtantialiter alterum unitorum: idque ea perfectione quam exigat ſaltem in æquivalenti. Vnde Patres ex eo contra Euthychem negarunt unam Naturam ex Humanitate, & Divinitate, quia utraque in eſſe Naturæ completa: poſuerunt contra Neſtorium unum per ſe Perſonale: quia licet

Vet-

Verbum eſſet omninò completum in linea ſubſtantiali:non ſic erat Humanitas.Si ergo nulla perfectio Naturæ detrahitur, abſceſſu ſubſiſtentiæ,nec ejus acceſſu,ſupervenit,quid ipſa completius fingi poteſt?

35 Probatur 4. Natura dicitur exaltari, non deprimi per aſſumptionem: cujus ratio mihi eſt facilis: nam cum ex ſe pendeat ab aliquo termino in exiſtendo, melioratur illi infinitè terminus dependentiæ. At ſi ſubſiſtentia non eſt aliquid poſitivum Natura non pendet ab aliquo, redditaque de novo pendens à Verbo, deprimi dicenda eſt potius,quam exaltari quoad eſſe phyſicum: nam quodvis dependentiæ genus,imperfectio eſt: nec nobilitas termini tollit imperfectionem: nam fingens independens à Deo in fieri,fieri de novo dependens deprimeres eo ipſo potius, quam exaltares, non obſtante infinitudine ejus à quo dependeat.

36 Vltimo: nam per ſe videtur ſatis abſurdum dicere: Naturas omnes tàm ſpirituales, quam materiales, ejuſdem generis ſubſiſtentiis terminari:nam ut Divina Natura exigit ſui generis terminationem perſonalem,nempe divinam:ita videtur exigere finita Natura, finitam: & in hac ſerie, ſpiritualis Natura ſpiritualem: & materialem materialis: at hæ ſunt manifeſtæ differentiæ poſitivorum. Dices ex Reverendiſsimo Noſtro Thyrſo *tom.illo 3.diſp.27.num.* 44. Ergo Natura exigit pro Naturali cõplemento aliquid poſitivè incompoſsibile cũ ſtatu Hypoſtatico,quod repugnat,& ſequitur.Sequitur:quia Natura retinens propriam ſubſiſtentiam nequit aſſumi. Repugnat: quia nulla res exigit non habere majorem perfectionem, ea, quam habet: eſſet etenim averſari perfectionem ſui:& ſtatum Hypoſtaticum non ſolum eſſe *ſupra, ſed contra* Naturam. Non me movet acumen: Nam æquè, & magis opponitur cum ſtatu Hypoſtatico ſubſiſtentia negativa, & tamen eſt de connaturali ſtatu Naturæ:ergo dicere tenemur omnes,connaturalem ſtatum Naturæ excludere ſummam ſui perfectionem.Quare conceſſo conſequente, juxta dicenda *diſp.* 5. *ſect.*1.§.3. nego ejus repugnantiam: omnis enim res limitata,ut ſubeſt termino limitanti,excludit cætera non ſua,quamvis perfectiſsima.Neque id eſt averſari majorem ſui perfectionem; ſed ſuam expoſcere,eaque eſſe contentam, cum damno conſequenti: Quod ſi ex conſequenti impedit ulteriorem, eſt conditio ſuæ limitationis: & non averſio. vide *num.* 42. Imò in noſtro caſu, ſic ſuam appetit Natura, ut ſine violentia ſuppleri ſinat per meliorem, ut dicemus *diſp.*4 *ſect.*2.§.6.

R. P. N. *Thyrſus.*

Infra diſp 5.à nu.25.

Infra diſ. 4.à nu.96

37 Obſtare poſſent huic veritati tria. *Ex Schoto* duo; alterum *ex Tiphano.* Primum: nam alioqui manſiſſet in Verbo violenter Humanitas. Alterum: nam alioqui non fuiſſet ſanatus totus homo:quod enim non eſt aſſumptibile, non eſt curabile, dicente Damaſceno *lib.3. de fid.cap.* 6. Verbum aſſumpſiſſe *totum id quod in homine plantavit,ut totum hominem curaret.* Tertium: nam Verbum aſſumpſit Humanitatem cum omni perfectione ſubſtantiali, quæ eſt in aliis puris hominibus: non aſſumpſit Perſonalitatem Humanam: ergo hæc non eſt perfectio ſubſtantialis.Conſequétia ſequitur.Minor eſt de fide.Pro majori diſputat *cap.*1.*&* 29.P.Tiphanus confidentiſsimè ex Patribus,& Conciliis:quorum verba nobis eſſe debent in hoc Myſterio regula. Primò autem definit Concilium Lateran. *ſub Martino* 1. *conſult.* 5. *can.*5.*&* 9. *quod in nullo eſt diminuta, deminorata*, nec ulla naturali proprietate ſpoliata Natura aſſumpta. 2. dicunt S. Leo *Serm.*5.*de Nativit.* Cyrillus,Alexand. *in lib.de fid.ad Regin.* Auguſt.*cap.*24 *Enchyrid.* Damaſcen.*3.de fid.cap.*13.Maximus Conſtantinop. *in Epiſtol. ad Maximum Præsbyt.& in Epiſtol. ad Nicandru.* Verbum aſſumpſiſſe quicquid eſt hominis præter peccatum. Quæ ſingula latè exaggerat Reverendiſ.Noſter Thyrſus *tom.illo* 3.*diſ.* 27.*ſect.*4 §.1.*&* 3.

Schotus.

Tiphanus.

Damaſc.

Tiphanus.

Lateran. ſub Mart.

Leo.

Cyrill.

Auguſt.

Damaſcen

Maxim.

Thyrſus.

ExTipha.

38 Reſp. ad 1. Schoti negando ſequelam,& rationem explicabo *diſp.*4. *ſect.*2. §.6.Ad alterum ejuſdem dicatur 1. probari eo pluſquam Schotus vellet. 2. diſting. aſſumpſit totum quod eſt de linea Perſonę, nego, de linea Naturæ, concedo: intendit enim per hæc Damaſcenus integritatem utriuſque Naturæ in Chriſto Domino, ut bene notant Cajetanus, & Valentia.3.negetur aſſumptum neque enim Verbum ſanavit hominem per contactum: ſic enim ſolum ſanaſſet Humanitatem individuam, quam aſſumpſit: at hæc Medico non egebat. Senſus Damaſceni eſt: Verbum mediante Natura, quam aſſumpſit ſine Per-

Infra diſ. 4.à n. 96.

Damaſc.

Cajetanus Valentia.

ſonalitate, per opera condignè ſatisfactoria curaſſe, & Naturas, & Perſonas, de quarum ſpecie, & ordine erat illa, quam perſonare dignatus eſt, ſine diminutione tamen proprietatum, quæ ſunt de integritate Naturæ. Ad tertiũ Tiphani dicatur CC. & PP. ſalva ſemper omni veritate Catholica, loqui in favorem alicujus. Salvant hîc Perſonæ unitatem in Chriſto: atque adeo ponunt inaſſumptam hominis hypoſtaſim: & impeditum aliquid, quod extitiſſet in inaſſumpta Natura. Favent dualitati Naturarum in Chriſto ipſo contra *Eutichi. Photinian. & Monothelit* ſenſuſque eſt: nihil Chriſto Domino defuiſſe de illis, quæ requiruntur ut in ipſo dicatur eſſe Natura humana ſimpliciter integra in ſua perfectione ſubſtantiali Naturæ: nempe verum Corpus, Anima Rationalis, voluntas, affectus humani, quorum ſingula ſuo quiſque modo negarunt hæretici. negetur ergo major. Mitto plurima, quæ videri poterunt in Koninc *de Trin. diſp.* 2. Aldret. *diſp* 39. & Martinonio *diſp* 7. *ſect.* 3.

Koninch. Aldret. Martinon

39 Secunda concluſio: Ratio poſitiva quam ſubſiſtentiam dicimus, diſtinguitur, & ſeparabilis eſt à Natura in ente ſubſtantiali compoſito. Dicemus infrà de ſimplici *diſp.* 5. Probatur aſſertio 1. ex Eccleſiæ ſenſu, quem inter alios optimè ſic exponit *Ephihanius in ſeptima Synodo act.* 6 *ideo Hæretici errant, quia nihil aliud agunt, quã ut oſtendant Naturam & hypoſtaſim, idẽ eſſe: quæ ſanè inter ſe differre veri Catholicæ Eccleſiæ Alumni agnoſcunt.* 2 ex Myſterio Incarnationis: unde conſtat actualis ſeparatio Humanitatis à propria ſubſiſtentia. 3. Contra Modernũ, excipientem ab hac regula Naturas irrationales, alioqui compoſitas, quia eas putat à Verbo inaſſumptibiles Nam ea etiam inaſſumptibilitas venire debet ex alio capite, præciſo titulo completionis in eſſe ſuo: at inaſſumptibilitas naſcens ex alio capite, & non ex præciſſo titulo completionis in eſſe, non eſt inaſſumptibilitas propria ſubſiſtentiæ. Confirmatur: Omnis Natura irrationalis, quantumvis inaſſumptibilis à Verbo, conſtat ex materia alioquin aſſumptibili, & ex forma ſubſtantialiter incompleta: ergo conſtat ex materia, & forma nõ identificantibus ſubſiſtentiam ſibi: ponenda eſt ergo ſubſiſtentia, non in ea inaſſumtibilitate quam retinet etiam forma ſecundum ſe incompleta, ſed in aliquo & à Materia & à forma diſtincto. Vnio reſtat, in qua fortè conſiſtit ſubſiſtentiæ ratio in omni ſubſtantiali compoſito.

Infrà diſp 5. à n. 20. Epiph an.

Infrà diſ. 2. à n. 115.

40 Tertia Concluſio: Primarius, & formalis effectus ſubſiſtentiæ, ut ſic, eſt complere Naturam, ultimò, conſtituendo cum ipſa ſuppoſitum Explico, poſtmodum probaturus. Debet ſubſiſtentia complere Naturam: eſt enim id quod hæc exigit ad cõplementum ſui. at debet incommunicabiliter, & ultimo: nam & complere Naturam competit Vnioni Hypoſtaticæ, convenit Attributis in Deo; convenit ſpirãtioni Activæ: & horum nulli convenit ratio ſubſiſtentiæ, ex deffectu modi complendi Incommunicabiliter, & ultimò: quod non ſonat incommunicabilitatem reſultantem Naturæ, quaſi ſpecificativè, & materialiter reddatur non ultra communicabilis ex acceſſu ſubſiſtentiæ: falleret enim hic conceptus in Deo; ſed ſonat incommunicabilitatem termini ſubſtantialis, quo completur, ut nempe ſit ſubſiſtentia, complementum ſubſtantiale Naturæ non ultra terminabile; quo perinde Natura reduplicativè, formaliter, & prout in concreto ſit totum incommunicabile, & exinde ſuppoſitum.

41 Probatur aſſerta Concluſio 1. quia nullus alius reſtat formalis effectus, quem ſubſiſtentiæ tribuas *ex num.* 26. 2. quia hic nec alius ex principiis fidei, unde novimus ſubſiſtẽtiam, poteſt colligi. Imprimis enim ex Myſterio Incarnationis, ſcimus Humanitatem aſſumptam à Verbo, non hominem: Naturam, non ſuppoſitum: ergo id quod non eſt aſſumptũ, eſt quod compleviſſet ultimo Naturam in eſſe ſuppoſiti. Id autem eſt unicè ſubſiſtentia. Deinde ſcimus Verbum conſtituiſſe cum Humanitate aſſumpta ſuppoſitum: Verbum autem ſubſiſtentia eſt: ergo munus primarium, quod ex Myſterio Incarnationis colligi de ſubſiſtentia poteſt, id ipſum eſt unicè quod aſſerui. Iam ex Myſterio Trinitatis ſcimus Naturam præciſsim à Relativis ſubſiſtentiis nõ eſſe ſuppoſitum; per earum quamlibet compleri incommunicabiliter, ut explicui, conſtituique ſuppoſitum: ergo munus primarium ſubſiſtentiæ, aliud non eſt quam complere Naturam ultimò conſtituendo cum ipſa ſuppoſitum.

42 Et aſsignari poſſet optima ratio

à prio-

à priori: quippe nulla perfectio poſitiva per ſe primò eſt ad impediendam aliam perfectionem, ſed ad Naturam, ad quam accedit, perficiendam, & ex conſequenti ad impediendam aliam perfectionem aliquo modo Naturæ contrariam: ergo ſubſiſtentia per ſe primò eſt ad perficiendam ſubſtantialiter, & ultimò Naturam; non verò ad aliam ſubſiſtentiam, vel perfectionem impediendā: niſi ſummùm ex conſequēti. Antecedens conſtat ex inductione, & ex ratione: frigus enim non eſt per ſe datum aquæ, ut calorem impediat: nec igni calor, ut frigus arceat; ſed utraque perfectio data eſt per ſe primò ad perficiendam naturam ad quam accedit: quidquid ſit de conſequenti impeditione, qua ſe mutuò arcēt. & eſt ratio: nam ſi hæ perfectiones datæ primò forent ad formalem effectum impediendi ſe mutuo: æquè bene ſe Naturæ haberēt, illis impoſsibilibus, ac ipſis poſſibilibus ſe habent: quod manifeſtè repugnat & ſequitur: nam ſi eſſent iliæ qualitates impoſsibiles, per ſe ipſas haberent Naturæ, quod primò per ſe habent ex illis qualitatibus: cum ambæ impeditæ jam eſſent, nec eſſet eorum deffectus, aut effectus ſupplendus in naturis, cum illis impoſsibilibus, neceſſarius non foret. Non ergo debet eſſe formalis effectus ſubſiſtentiæ vis impediendi aliam completionem, vel ſubſiſtentiam, vel vis incommunicabilitatis, ſed vis perficiendi, & complendi Naturam ſubſtantialiter, id eſt ultimo, & in eſſe ſuppoſiti.

43 Dices: per hæc inexplicatam relinqui rem: quippe notio ſuppoſiti eſt æquè difficilis, & obſcura. Id nego. Cōſtat enim nobis ſuppoſiti notio ex principiis aliunde notiſsimis. Nā ex receptiſsima Boetii, *Boetius.* & Richardi Doctrina cōſtat Perſonā eſſe *Rationalis Naturæ ſubſtantiam individuā*, *Richard.* id eſt, titulo completionis in eſſe incommunicabilem, ſeu clarius: concretum ſubſtantiale intellectuale incōmunicabile. Deinde ex communi philoſophia conſtat, ſuppoſitum, eſſe gradum ſuperiorem reſpectu Perſonæ, quippe non dicit Naturam intellectualem, ſed ab intellectuali, & non intellectuali prætcindentem: unde pro Notione ſuppoſiti reſtat nobis evidentiſsima definitio: *Concretum ſubſtantiale incommunicabile*: non ergo tenebreſcit ex termino, per quem explico, formale, & primarium ſubſiſtentiæ munus.

44 At rogas: cujus modi eſt extremum, cui, vi ſubſiſtentiæ, ſuppoſitum redditur incommunicabile? Reſp. remiſsis apud Suarez *diſ.34.Met. Sect.5.* Lugum *diſ.12* *Suarez.* *de Incarnat. ſect. 3.* Oviedum *con.tor.6.* *Lugo.* *Metaph.pun.6* & Alphonſum *diſp.8.Phyſ.* *Oviedo.* *ſect. 3.* de multiplici cōmunicationis, & in *Alphonſo* communicationis genere, mutuò eſſe omne illud, cum quo ad ſui ulteriorem ſubſtantialem perfectionem, conſtitueret ſuppoſitum, unum eſſentiale per ſe. Ratio eſt, quia ſubſiſtentia eſt terminus non ultra terminabilis, nec ultra completibilis: atque adeo id quo formaliter ultimò conſtituitur in linea ſubſtantiali ens abſolutè completum. Ad entis autem abſolutè completi, hæc Incommunicabilitas ſufficit, & re- *Suarez.* quiritur. Rogas ultra: quanta ſit hæc In- *Lugo.* communicabilitas? Reſpond. cum Suarez, *Aldret.* Lugo, & Aldrete contra Modernos aliquos ſummā eſſe. Ratio eſt, quia incommunicabilitas orta ex titulo entis completi major eſſe debet ea quæ oritur ex ſola conditione Naturæ ſecundum ſe incompletæ: hæc autem reſpectu perfectionum ſubſtantialium, quæ non ſint de ſuo naturali complemento, eſt naturalis & phyſica: ergo illa eſſe debet etiam metaphyſica, & ſumma.

45 Ex iſto poſitivo, & primario effectu formali ſubſiſtentiæ, ut ſic, naſcuntur alii ſecundarii: nempe reddere Naturam ſui juris, ſiſtentē ſe, & incommunicabilē alteri ſubſtantiali complemento. Primi duo ſunt effectus inſeparabiles ſubſiſtentiæ propriæ, tàm in Creaturis, quàm in Deo. Nam ex vi ſubſiſtentiæ propriæ redditur Natura complementi ulterioris, quod de connaturali perfectione non ſit, inexigens, & quaſi ſiggillatur in eſſe proprio atque adſiſtit in ſe. Deinde vi ejuſdem ſubſiſtentiæ redditur Natura ens ſuum, ad modum quo vi inhærentiæ redditur accidens, ens alterius; ſumitque jus in operationes, ut nemi pe nulli tribuantur ſuppoſito, niſi ſuo: quo reſpexit acutè Paſchaſius *l.b.2. de Spiritu* *Paſcha-* *Sancto cap.4.* in Chriſto, Perſona, *Perſo-* *ſius.* *nam conſumpſit, quia perſona res juris eſt:* *Vvading.* non quaſi voluiſſet, ad guſtum Vvadingi, Perſonalitatem in nobis eſſe quid mere morale; ſed quia ſubſiſtentia, dat jus Naturæ in operationes procedentes à ſe, quod *Egoitatem, tuitatem, & ſuitatem* barbarè, *Caramuel.* ſed philoſophicè vocavit ex lexico ſuo Ca-

12-

ramuel *in Metalogica*: Vnde fluxit axioma: *Actiones ſunt ſuppoſitorum*, non quidem elicitivè, ſemper, ſed appellativè, denominativè, & attributivè.

46 Tertium effectum, quaſi negativum incommunicabilitatis ſpecificativæ ſolum attribuo finitæ ſubſiſtentiæ propriæ: Nam divinæ repugnat. Et eſt inter utramque diſparitas, à paucis animadverſa: Nam in Deo exigitur à Natura ſubſiſtendi ratio, non mero titulo completionis in exiſtendo: habet enim id illa ex ſe perfectiſsimè; ſed titulo fœcunditatis ſubſtantialis intraneæ: unde Divina ſubſiſtentia exigit, ne Natura maneat ſpecificativè incommunicabilis alteri ſubſiſtentiæ propriæ: at in Creaturis, ſubſiſtentia unicè exigitur titulo cõpletionis in exiſtendo: cui titulo cum plenè ſatisfaciat propria ſubſiſtentia, eaque una: impoſsibilitat, ex ipſo completionis titulo, quem adimplet, ulteriorem terminum in Natura eamque reddit etiam ſpecificativè incommunicabilem ulteriori ſubſtãtiæ, qua fiat unum eſſentiale Perſe. Video hæc eſſe aliquanto difficilia, ſed mihi vera, multiplicitq; conſequentiæ, quam in loco videbimus. Solvamus ex his modo difficultates objectas *à nu.* 24.

§. III.

EXPEDITIO DIFFICVLTATIS,

47 AD argumentum, concedenda ſecunda pars disjuncti: nec curandum hîc de ſectis Philoſophorum: *veros enim Philoſophos, fides nos fecit.* Ad primam confirmationem, negetur aſſumptum; ſitque pro probationis conſequente diſparitas ex conditione ipſa modi, & ſubſiſtentiæ. Modi, qui eatenus cauſant, ut modi ſunt, & ut meri uſus entium, ſunt de eo genere perfectionum, quæ unicè limitantur ad bonum utentis, & habentis: reſque per inde, quas non modificant, non denominãt: talis eſt ſeſsio, & actio, & unio. At ſubſiſtere, cum unicè primariò ſonet completionem in eſſe ſubſtantiali, venire poteſt ab omni, quod eam perfectionem ſubſtantialiter completivam inducere poſsit: quale eſt ens Divinum ſibi & omnibus, ex perfectionis infinitate ſufficientiſsimum. Neque enim ſubſiſtere in Deo eſt adinſtar modi, ſed rei, ſui communicativæ, prout velit.

48 Ad alteram, concedatur Verbum perfectiſsimè ſuppleviſſe Propriã ſubſiſtẽtiam in Aſſumpta Natura, præſtando formalem & primarium effectum ſubſiſtentiæ ut ſic: neque enim hæc ſuppletio requirit, ut quidquid propria præſtat Humanitati præſtaret & ipſi Verbi ſubſiſtentia: id enim nõ eſſet ſuppleri, ſed eſſe propriã ſubſiſtentiã. Quare ſuppleri propriã ſubſiſtentiã, eſt dari à Verbo, Naturæ primarium effectum quem à propria ſubſiſtentia haberet: idque accipit à Verbo cumulatiſsimè, ſine imperfectione tamen, aut modi, aut formæ: nam hæ ſunt, non quidem ſubſiſtentiæ ratio, ſed finitudo, ſeu imperfectio ſubſiſtentiæ.

49 Ex quo patet ad primam probationem majoris: ad alteram, nego eos eſſe primarios, ſed vel æthymologicos, aut ſecundarios effectus, ſubſiſtentiæ, qui licèt abſint, dummodo primarium habeat Humanitas, perfectè ſubſiſtet in Verbo. Imò & hoc etiam aliqualiter præſtat Humanitati, dum meliorat illi jus, & terminationem, eamque facit incommunicabilem alteri, vel ulteriori complemento dũ eſt in ſuppoſito Verbi. Non ergo ex difficultatibus ex parte Naturæ timeri impoſſibilis debet Hypoſtatica Vnio.

SECTIO III.

DIFFICVLTATES EX PARTE VNIONIS ubi quid Vnio? cur hypoſtatica propria Verbi? cur ab iſto derivet denominationes ſubſiſtendi, non alias?

§. I.

PRIMA DIFFICVLTAS.

50 EX parte Vnionis hypoſtaticæ difficultas eſt multiplex. do triplicem hîc: dabo reliquas in ſequentibus. Prima eſt ex conceptu unionis, quæ inter Verbum, & Humanitatem videtur impoſſibilis ad unum per ſe: Nam Vnio ſubſtãtialis, cui non inhæret, nõ præſtat denominationem uniti: inhærère autem verbo repugnat *ex ſect.* 1. & probatur aſſumptum 1. nam unio ex conceptu ſuo eſt duorum intimus nexus, vi cujus alterutrum æquè manet intrinſecum alteri: ergo æquè de-

debet inhærere utrique, vel nulli. 2. Nam unio eſt eſſentialiter modus eorum, quorum eſt unio, nec niſi modificando denominat: modi autem, rebus, quarum modi ſunt, inſunt. 3. Vnio ubi non eſt, non exercet uniendi munus: id enim exercet immediatè per intimam exhibitionem ſui: ergo nec exercet vim uniendi in extremo, in quo non eſt. 4. quia ſi unio hypoſtatica non ſubjectatur in Verbo, non differet à puro reſpectu, qui ſolùm modificetur in uno, & terminetur ad aliud: per reſpectum autem hujuſmodi ne queunt duo intrinſecè inter ſe unita, & cõmunicata manere.

51 Naſcuntur hæc ex apprehenſionibus aſſuetis vulgo compoſitorum naturalium: unde elevanda mens eſt in Myſterio ſupra Naturam; & diſtinguendus in Vnione ſubſtantiali duplex formalis effectus: alter inhærendi; uniendi alter: Vterque adinvicem ſeparabilis. Quâ modus, inhæret: unit, quâ intima duorum realiter adæquatè diſtinctorum communicatio, cum alterius ſaltem perfectione, mutuaque unius alteri ſubſtantiali præſentia. Vnde unire diverſum quid eſt ab inhærere, nec habetur formaliter ex conceptu modi: de cujus nempe ratione formali nõ eſt duo reſpicere. Quare licet Vnio non ſubjectetur in utroque extremo, non ideo reddet ea minus unita; ſi nempe ſine uno effectu formali, præſtet alterum: id enim erit, eam unionem eſſe unicè modum unius, & duorum unionem. Exinde igitur, licet hypoſtatica Vnio, non ſubjectetur in Verbo, non ideo reddet minus unitum Humanitati, quam intrinſecè ſit Humanitas Verbo: Nam vi talis nexus, ſubjectati ſolum in Humanitate, ſecluſo quovis titulo intentionali, præciſſoque etiam conceptu immenſitatis, & efficientiæ, Verbum manet ſubſtantialiter intimè præſens Humanitati, ſubinde perfectius exiſtenti: quod ſine vera, phyſica, & intrinſeca Vnione ſubſtantiali nequit intelligi: eſt enim hæc Vnionis formaliſsima ratio.

52 Reſp. jam, & nego aſſumptum: & conſequentiam primæ probationis. Nam ut unio ſit intimus duorũ nexus, ſatis eſt, ut in utroque ſit unitivè, id eſt, utrumque (alio titulò præciſſo) conſtituat intimè præſens alteri, cum dependentia, vel perfectibilitate ſaltem unius ab altero. Ad ſecundam, dicatur modo ſolummodo eſſe modificationem illius, cujus eſt inhæſivè non autem illius, cujus eſt ſolùm terminativè. Vnio quidem eſt modus eſſentialiter reſpectivus: atque adeò duorum: duorum tamen eſt unitivè, quia unit utrumque: non vero eſt neceſſario modus duorum: nam ad munus uniendi, non debet eſſentialiter eſſe duorum inhæſivè. Vnde neganda eſt major, vel diſtinguenda.

53 Ad tertiam, permiſſo antecedente: nam unio continuativa denominat punctũ alterius ubicationis à ſuâ, diſtinguo conſequens: in extremo in quo non eſt, vel inhæſivè, vel intimè terminativè, concedo: in quo ſolùm non eſt inhæſivè: nego. Neque enim unio talis eſt ex conceptu inhærentiæ; ſed ex alio. Ad quartam, nego ſequelam: nam purus reſpectus, vel præſcindit, vel excludit intrinſecitatem, & intimam præſentiam reſpectus in termino, & termini in alio extremo vi reſpectus ejuſdem, unum alteri communicantis, unumq; perficientis per communicationem alterius, quæ prædicata ſunt ſubſtãtialis Vnionis, & hypoſtaticæ.

§. II.

SECVNDA DIFFICVLTAS.

54 ALtera difficultas eſt: Nam hæc Vnio nequit eſſe propria Verbi, ut hoc ſolùm uniat, non verò reliquas Perſonas Sanctiſsimæ Trinitatis: hoc autem erat opus ad Myſterii poſsibilitatem: & probatur aſſumptum 1. Nam ſecluſo titulo cauſalitatis ſubjectivæ, nullus reſtat in Verbo, cur præ reliquis Perſonis denominetur unitum; cum habeant ſingulæ intimã aſsiſtentiam Vnioni, & per iſtam Humanitati. Quid autem ſpecialius eſt in Verbo? 2. Nã vel hæc unio fit ſpecialiter à Verbo, vel nõ? Si 1. ergo contra dogma Theologorũ datur effectus ad extra toti Trinitati nõ communis. Si 2. nequit eſſet propria Verbi. Dices: eſſe Verbi propriam, terminativè. Contra: nam ſic eſſe propriam, ſolùm eſt, eſſe Verbi per intimam aſsiſtentiam, quâ fit ipſi, & per ipſam Humanitati ſubſtantialiter præſens: At tota Trinitas unioni aſsiſtit intimè: ergo tota terminat, & manet unita; & conſequenter Incarnata. 3. Implicat, ex Perſonis unam videri; non

aliam:

aliam: ergo & à fortiori implicat unam uniri, nec alias: Ratio. Nam viſio, utpote intellectualis, magis ſubtilis eſt, & præciſiva, quam unio pure phyſica. Mentis enim eſt præcindere; nõ Naturæ. In ſententia Vnionem Hypoſtaticam ponente in terminatione ſpeciali identificata cum Verbo, non premit iſta difficultas. Pro communi, & vera ſententia, de qua *diſp. ſeq. ſect. 1.*

55 Reſpondeo negando diſputantis aſſumptum; & antecedẽs primæ probationis: duplex enim eſt titulus: alter in unione: & alter in Verbo. In unione, ipſa ipſius Natura, eſſentialiter ordinata ad unum per ſe ex Humanitate, & ſola Perſona Verbi conſtituendum. In Verbo, intrinſeca terminatio (ne tamen hanc ab unione diſtinguas) vi cujus, etiam præciſſo conceptu Immenſitatis & efficientiæ redditur ſubſtantialiter & intimè præſens Humanitati, quam ſubinde complet & perficit. Id quod reliquæ Perſonæ non præſtant: neque enim vi formalis unionis aſſiſtunt Humanitati; ſed quia aliunde immenſæ, localiter; quia identificatæ cum Natura Verbi: quod unitur, per circuminſeſsionem: de quo *infrà*. Vide Bernal *diſp* 23.

Vide infrà diſ. 4. à num. 65.

Bernal.

56 Ad alteram: quidquid ſit, an Vnio ex ſpeciali emanatione dici poſsit propria Verbi, quæ ſubtilior eſt quæſtio, de qua videbo me *diſp. 2. ſect. 3.* dicatur modo propriam eſſe Verbi ex intrinſeca terminatione ſubſtantialiter perfectiva: Id quod cæteris Perſonis non competit: non enim titulo unionis, ſed Immenſitatis, & Mediatæ identitatis aſſiſtunt Humanitati; quam unicè terminat intrinſecè Verbum, ſubſtãtialiter complet, & hypoſtaticè perficit. Vnde hæc intrinſeca terminatio eſt notionalis proprietas ad extra Verbi ſolius.

Infrà diſput. 2. ſect. 3.

57 Ad tertiam: permiſſo cum Suarez antecedente quod negant Schotiſtæ Salas, Arriaga, & alii, ſit inter alias, quas nunc premo, diſparitas: Nam ratio movendi viſionem eſt toti Trinitati communis: eſt enim eſſentia Divina, quæ Deo eſt ratio motiva, & activa ad extra: Ratio terminandi unionem eſt propria Relationis. Convenire autem toti Trinitati, quod Deo cõvenit ratione prædicati communis, non eſt neceſſe minus, quam ſit neceſſe toti Trinitati non convenire, quodunicè convenit Deo ratione proprietatis relativæ.

Suarez. Schotiſtæ. Salas. Arriaga.

§. III.

TERTIA DIFFICVLTAS.

58 TErtia difficultas eſt: Implicat unio, vi cujus Verbum Humanitati cõmunicet denominationem Immenſæ, ſeu Vbicatæ; Durantis, ſeu æternæ: ergo & implicat unio, vi cujus Verbum Humanitati communicet effectum formalem ſubſiſtentis. Vexare ſolet hæc paritas multorum ingenia, laborantium pro diſparitate conſequentis: quæ videtur alioqui facilis, dicendo diſcrimen eſſe quòd Humanitas eſt ex ſe capax ſubſiſtendi, non verò eſt capax, æternam eſſe, vel immenſam, ſicut nec eſt capax ut ſit ens omninò perfectum.

59 Inſtas: licèt Humanitas nõ ſit capax ex ſe, eſſe æternam, & immenſam, eſt tamen ex ſe capax ubicari in aliquo loco, & contingenter in omni; reſpondere alicui inſtanti, & contingenter omni: cur ergo unita immenſitas non ubicat in aliquo loco, vel contingenter in omni; aut cur æternitas non facit eam reſpondere momentis aliquibus, aut omnibus contingenter.

60 Reſpondebitur: neque æternitatem aut immenſitatem cum ea limitatione poſſe præſtare, ſuum effectum ad certum tempus, & locum, neque ſine illa limitatione poſſe contingenter. Ratio prioris eſt: quia forma non communicat partim ſuum effectum, ſi ſubiectum aliunde ſit capax: cum ergo Humanitas ſit capax exiſtere in pluribus locis, non poteſt aliunde venire, quod immenſitas illam non ita locet, niſi quia nullibi poteſt. Idem eſto de æternitate. Ratio poſterioris eſt: quia eo ipſo quod Humanitas contingenter exiſteret in omni loco, & tempore, vi unionis creatæ, daretur ens creatum, de cujus eſſentia foret, immenſum eſſe, & æternum, ſcilicet unio. Hæc non ſequuntur ex conſequente. Sed de hac Doctrina *alibi*. Volo nunc altius rem diſcutere, & diſcurrere generalius.

Infrà diſput. 5. lib. præſ. ſect. 2. §. 4. & lib. 5. diſp. 1. n. 13. & 14.

61 Triplex Entium genus invenio. Alię ſunt meræ perfectiones alterius: ſic accidentia, quæ, ſi ſunt in ſe indeterminata, & vagè perfectiva, dicuntur res; ſi limitantur ad unum, dicantur modi. Aliæ ſunt perfectiones ſui, & alterius: quia nempe communicata perficiunt, & perficiuntur in ordine ad proprias operationes: ſic formę.

Hæc

Hæc duo genera Entium semel communicata, tribuunt suos formales effectus, quia ad id muneris instituta sunt ex genio suo: cum hoc discrimine, quod accidentia modi, limitantur ad unum: non tamen, accidentia Res. Alia sunt perfectiones simpliciter sui, nec ex se ordinatæ in bonum alterius: sic substantiæ simplices, Deus, Angelus: cum duplici discrimine notando quammaximè. 1. licet Angelus sit perfectio sui: non est tota sui perfectio: eam enim emendicat ab accidentibus. Deus verò est in se, & ex se tota sui perfectio.

62 Secundo: inter prædicata Dei sunt, in quibus, præter esse perfectionem sui, est perfectio simpliciter simplex, posse communicari, tribuereque suos formales effectus alteri: sunt, in quibus non est perfectio, talis communicatio. Illa sunt perfectiones Dei, ut perfectio exercita Dei, & aptitudinalis Creaturæ: quia sunt perfectio Dei sine ulla imperfectione: ista ob eandem rationem, sunt unicè perfectio exercita Dei. Vnde illa communicata denominant, quia intervenit Dei placitum unione firmatum: ista licèt communicata non denominant: quia unio non facit Deum, quem unicè denominare, habent ex conceptu perfectionis.

63 Ad utraque discernenda, sumatur hęc regula. Omnis Perfectio Divina, quæ, nisi communicet suum effectum, non potest secum identificare unibilitatem cum Creatura, habet pro perfectione simplici sui gradus esse perfectionem exercitam Dei & aptitudinalem Creaturæ: unde unita, denominat. Perfectio verò, quæ secum potest unibilitatem identificare, quin debeat cõmunicare suum effectum, habet de gradu suæ perfectionis, unicè esse perfectionem exercitam Dei, quoad speciales suos formales effectus. Ratio prioris: quia unibilitas est in Deo perfectio. Ratio posterioris: quia salva semel unibilitate, ea communicatio præjudicaret aliis attributis, quod est impossile. Iam applicando, & ulterius explicando Doctrinam

64 Concedo antecedens, & nego consequentiam. Nam Immensitas, Immortalitas, Æternitas, intellectio, & hujusmodi, sunt perfectiones sui, de quarum nempe gradu est perfectio simpliciter simplex, se unicè denominare. Subsistentia & Sanctitas sunt Perfectiones, de quarum gradu, præter esse perfectionem exercitam sui, est perfectio simpliciter simplex, esse aptitudinaliter Creaturæ. Ratio: quia nequit stare unibilitas Dei, quin istas communicare possit. Stare tamen potest, quin illas communicare debeat: id imò præjudicaret aliis Attributis. Stare sine primo nequit Dei unibilitas: quià unio est per se ordinata ad perfectionem, & cõplementum saltem uni extremi: unde cum Deus sit unibilis Creaturæ, necessario fit, esse debere substantialiter completivum, & perfectivum ipsius; quod est reddere subsistentem: & exinde necessario fit etiam, esse debere sanctificativum ipsius, ut est necesse, quod homo Deus sit Deo infinitè magis amabilis gratusque, homine puro, quantumvis grato. Stare sine secundo potest ipsa unibilitas; quia ad conceptum unionis, sufficit si perficiatur intimè alterum extremorum, quin necesse sit, (ut est evidens) communicari omnes formales effect extremi perfectivi.

65 Præjudicaret id aliis Attributis: nam si denominaret intelligentem, deberet effici, aut recipi contra rationem entis à se perfectissimam: si, immensam; uti ipsa Deus nó posset, ut instrumẽto ad motũ locale, ad descensum in terras, ad peregrinationem quærendi perditas oves, ad separationem corporis ab anima, & sanguinis ab utroque, contra Dei dominium: si, æternam; destruere non posset ex ipso pro libito: si, immortalem, & impassibilem; proponi non posset in Redemptionem, exemplum, assimilationem, & imitationem suorum fratrũ contra Dei benignitatẽ, & Potentiã: Quorum singulis contradicentia docet fides, & Providentiæ Ratio. Est ergo de perfectione aliorum Attributorum, non posse communicari, vi unionis; & est posse, de perfectione Divinæ sanctitatis, & subsistentiæ: nulla est ergo paritas; nec ex parte unionis argui debet Mysterii impossibilitas.

SECTIO IV.

DIFFICVLTATES EX PARTE COMPOsiti: ubi de hac Voce: & de extremorum proportione ad unum per se.

66 PRopono sic 1. Omne compositum fit ex partibus invicem ordinatis: at inter Deum, & Creaturam repugnat hic

ordo partium: ergo Compoſitio. Firmo: Compoſitum reſultat ex partibus ſe mutuo perficientibus: ergo ubi nulla ratio partium, nullum ibi compoſitum. At Deus
Supr. ſect. 1. nu. 22. nequit eſſe pars ex *ſect. 1. num. 22.* 2. Inter unibilia, præſertim in unum per ſe, neceſſaria eſt proportio: Finiti autem ad infinitum, nulla eſſe poteſt, cùm diſtantia inter utrumque ſit ſumma. Firmo: major eſt inter Deũ, & Creaturam, quàm inter Angelum, & hominem, & inter contraria duo diverſitas: ergo ſicut ex his implicat unũ per ſe; ita, & á fortiori, quod ajunt, ex illis.

67 Tertiò: ex duobus ſecundum ſe completis, repugnat unum per ſe: nam quicquid advenit enti completo, extra ſubſtantialiter advenit, atque adeò accidentaliter: at Deus eſt ens omninò completum, nec ullam potentialitatem paſsivam ſibi admiſcet: & ſimiliter Humanitas: alioquin caruiſſet aliqua ſubſtantiali perfectione; nec ipſam ihtegram, ſed defectuoſam aſſumpſiſſet ad ſe perſonalitas Verbi: ergo.

68 Quartò: Vnum per ſe reſultat ex terminis, quorum alter ſit per modum actus, alter verò per modum potentiæ: Repugnat utrumlibet Deo reſpectu Creaturæ, & Creaturæ reſpectu Dei. Vltimò Nam in Vno per ſe, ly per ſe ſignificat ex intentione Naturæ, ut fiet evidens inductione facta per omnia quæ novimus: ſed Natura nequit intendere totum, de quo nunc quæſtio: nam eſt omnino ſupra Naturam: ergo nequit eſſe unum per ſe, ſed omninò per accidens. Nunc ſic: Repugnat Myſterium Incarnationis, ſi ex Humanitate & Verbo repugnat compoſitio in unum per ſe: nam repugnante eſſentiali prærequiſito, vel conſtitutivo, repugnat eſſentia illud exigens eſſentialiter ut poſsibile: At hæc repugnat, ut vidimus: ergo & illud.

69 Hæc fortè decepere Neſtorium, nimis immixtum Ariſtoteli. Cæterum momenti non ſunt: noto voces, *compoſitum*, & *partes*, multis in hoc Myſterio ſcrupulosè diſplicere, aſſuetis Ariſtotelis lexico: Nã ex hoc, *Compoſiti* ratio ſonat imperfectiones Potentiæ, & Actus, ſubjecti, & formæ: & ratio partium, mutuam perfectibilitatem, & incõpletionem, repugnantem Myſterio. Et ſub hoc etymo placuit S. Thomas *ſect. 1. nu. 22.* Cæterum non video, cur ita reſtringantur hæ voces, cùm eas aſſumant inoffenſo calamo V. Synodus Generalis *collat. vel conſultatione 8. Can* 4 Cõcil. Lateran. *ſub Mart. 1. Can. 8.* Athan. *in orat. quòd unus ſu Chriſt*, Damaſc. *3. de fid. cap. 3. 4. & 5.* Et videtur eſſe ratio: nã cõpoſitũ eſt id quod conſtat ex pluribus realiter interſe adæquatè diſtinctis, & inter ſe unitis. Et ſecluſis imperfectionibus perfectibilitatis, Pars erit, quæ cum altero cõponit per modum entitatis realiter abillo diſtinctæ. Quod utrumque intervenit in Myſterio: nam eſt de fide Chriſtum ex Humanitate, & Verbo conſtitui, Nec Verbum eſſe ſe ſolo totum Chriſtum. Vide Martinonem his faventem *diſp. 5. num. 102. & 7. num. 31.* & ex ipſo Godoyum *diſp. 10. § 1.* Si tamen adhuc mavis, & hæreas, dummodo ſervetur vera, realis, & ſubſtantialis Chriſti Domini conſtitutio ex Humanitate, & Verbo, verè, realiter, & propriè unitis inter ſe in Vnitate Perſonæ, utere voce *concreti, & Extremorum.* Iam reſp.

Lateranen ſub Mart. Athanaſ. Damaſc.

Martin. Godoy.

70 Ad 1. Nego majorem, unicè veram in Compoſito naturali. Cujus extrema ordinantur adinvicem, ut pars ad compartem: quia mutuo perfectibilia: omnis enim intrinſeca ordinatio ad compoſitionem fundatur in perfectibilitate unius ab altero. In Compoſito verò ſupra Naturam, quale eſt præſens, non requiritur hæc ordinatio extremorum: ſufficit ex parte Creaturæ, obediẽtialis perfectibilitas: & ex parte Dei perfectivitas naturalis per modum, perfectiſsimi termini: idque non ex intrinſeca ordinatione, ſed ex abſoluta vi perficiendi Creaturam, modo, nec ſibi, nec illis repugnanti. Vnde ſolvitur confirmatio.

71 Ad ſecundum. Non obſtat entitativa diſtantia, quominus inter Creaturam, & Verbum detur proportio perfectibilis, & perfectivi in linea ſubſiſtendi: ut illa nõ obſtat quomin' detur inter Deũ, & creaturam proportio cognoſcitivi, & cognoſcibilis; Viſibilis, & viſivi. Et ad unum per ſe non requiritur alia proportio: cui tam non obſtat diſtantia entitativa, ut faveat potius: nam quo magis imperfectum eſt, magis eſt perfectibile à continente omnẽ perfectionem in ſe, ſi aliunde non implicat. Ad confirmationem: diſtinguo: eſt major in ratione entis, concedo: in ratione perfectivi & perfectibilis, quæ unicè ſpectatur ad unũ per ſe, nego. Certè magis conveniunt in ratione entis duæ animæ Rationales: quam

Ariſtotel. Neſtorius malus Philoſophus.

S. Thomas.

V. Synod.

Cor-

Corpus, & Anima:Ex his fit unum per se: & repugnat ex illis,ob defectum proportionis Perfectibilis,& Perfectivi.

72 De hujusmodi proportione facile judicamus in naturalibus:in aliis non apparet ita facilè Regula Generalis. Pro nostro casu inter Humanitatem, & Verbum
Vvading. inde deducit Vvadingus videndus *dub. 9.* quod Humanitas sit intrinsecè personabilis, & capax elevari ad ordinem divinum, unde dicit aptitudinem specialem ad participandos à Verbo Divino infinitè sui communicativo nobilissimos effectus.

73 Ad 3. Potentialitas solum requiritur in Parte quæ cum sui perfectibilitate componit: Non ita Verbum: Quod etsi sit substantialiter omninò completum, non sic Humanitas: & hoc sufficit, ut ex utroque resultet unum per se: eo enim ipso Humanitas se habet per modum substantialiter perfectibilis: & Verbum, per modum Perfectivi in eadem linea substantiali: Nec ideo illam deffectuosam assumpsit, aut deffectum ipsius: nam subsistentia non est de constitutione Naturæ; & hanc assumpsit integram, non quidem integritate suppositi, sed Naturæ. Nec dici debet, eam assumptam cum privatione perfectionis substantialis: quia id sonat æquivocè; sumique posset pro perfectione de constitutivo Naturæ: Neque cum privatione propriæ Perfectionis:tum ob eandem rationē: tum quia privatio dicit aptitudinē: & hanc
Infrà disp. 5.à n.25. Natura non habet ex dicēdis *disp.5.*ad propriam subsistentiam, si semel assumatur à Verbo. Dici solum potest eam assumptam sine propria subsistentia.

74 Ad quartum: id est verum in composito Naturali:secus in nostro: cujus mensura non debet illud esse in his,quæ imperfectionem important. Ad vltimum: distinguo majorem: per se significat ex intentione Naturę vel in se,vel in æquivalenti;concedo. Solum in se,nego: nam ad vnum per se, sufficit,si fiat æquivalenter id quod intendit,& appetit ipsa: & distinguo minorē: nequit intendere,ex horrore, nego:ex perfectione superexcedente appetitum ipsius, concedo: quod est dicere. A Natura non Sperni hoc compositum; imo gratia suiæstimari plusquam omnes alios substantiales effectus naturales, qua ratione dicitur non intendere, quæ sunt per accidens. Non tamen ipsa illud intendit, quia adeo æstimat, ut nec sibi putet debitum,nec posibile. Si semel fiat,gratius est, composito quod ex Humanitate, & propria subsistentia resultaret: quia sibi perfectius,& melius.Hæc dixi secutus analogiam appetitus. Ex quibus tandem

75 Concludimus,Mysterium Incarnationis, neque ex parte Verbi, quasi debuisset exinde mutari,perfici, vel imperfici: neque ex parte Humanitatis,quasi suppleri nequeat in ipsa effectº formalis subsistētiæ,quæ positiva est, & separabilis à natura: neque ex parte unionis,quasi nec foret unio, nec propria Verbi,nec posset denominationem subsistendi, sine aliis,derivare: nec demum ex parte compositi, quasi ex partium improportione, & deffectu intentionis Naturæ, esse non posset vnum perse, Impossibile esse, probarique satis evidentia negativa posibile,quod alioqui fides docet existens.

SECTIO V.

CONSECTARIVM CATHOLICÆ VERITATIS cōtra Nestorium,& Euthychetem: horum errores: alia dogmata: & termini Actionis Incarnativæ.

§. I.

CATHOLICA VERITAS CONTRA ERRORES Nestorii, & Euthychetis.

76 VEritatis Catholicæ cōsectarium nititur conclusione quadruplici. Prima: inter Naturam Humanam,& Personam Verbi,interceſsit vera realis,& physica Vnio. Secunda: ea Vnio non est facta in Natura: scilicet ita, ut Divinitas, & Humanitas, vel conversivè,vel confusivè, vel permixtim coaluerint in unam, vel in tertiam Naturam; sed ita facta,ut in Christo manserint integræ, & impermixtæ duæ Naturæ, Divinitas, & Humanitas. Tertia: Ea Vnio facta est in Persona,scilicet ita, ut in Christo, licet naturæ sint Duæ, non sint duæ Personæ, sed una: quâ duæ Naturæ subsistunt, Divina per identitatem: per Vnionem, Humana. Quarta: Ea unio præstat Vnum substantiale per se: qui est Christus: non quidem unus unitate Naturæ,sed unus in duabus Naturis unitate hypostasis & Personæ. Hæc docet de Mysterio fides: videndique de his Bellar- *Bellarm.*
minus *lib.3.deChristo à cap.3.* Suarez *disp.* *Suarez.*

Vazquez. Valentia. Koninch. Becanus. Bernal. Petavius.

7. Valentia *q.* 2. Vazquez *diſp.* 14. & 15. Koninch *diſp.* 7. *dub.* 1. & 4. Becanus *cap.* 6. Bernal *diſp.* 13. & 14. & Petavius *lib.* 3. pro Catholica veritate ex Authoritate, & ratione pugnaciſsimè diſputantes. Ipſe rem premo, quia polemici potius pulveris eſt quam Scholaſtici.

Conc. Eph. Calcedon. Conſtantinop. 2. Lateran. VI. Synod.

77 Pro Prima: Authoritas: ex Concil. Epheſ. 1. *Can.* 2. 3. & 4. Calcedonens *act.* 5. Conſtantinopolit. 2. (quæ fuit *V.* Synodus Generalis) *Can.* 5. Lateranenſi *ſub Martin.* 1. *cap.* 2. Ratio: quia niſi interceſsiſſet realis, vera, & phyſica Vnio, ſtare nō poſſent locutiones ſcripturarum, & idiomatum communicatio.

78 Pro ſecunda: Authoritas: ex Concil. Calcedonenſ. præſertim *act.* 5. Conſtantinopolit. *Can.* 2. 7. 8 10. 11. Lateranenſ. *ſub Martin.* 1. & ſexta Synodo Generali. Ratio: quia Chriſtus, eſt verus homo, & verus Deus: ergo & naturæ duplicis. Tùm quia hæc Naturæ unitas deberet fieri, vel *in egraliter*: & hęc inter Divinam, & Humanam Naturam repugnat ex terminis: vel *converſivè*: & hæc etiam: nam quod convertitur, deſinit eſſe, & tranſit in alterum: deſitio autem repugnat Deitati: Humanitati negatur ab ſcripturis, dicentibus Chriſtum eſſe hominem, & Verbum factum eſſe Carnem: quod intellige conſtitutivè, vel acquiſitivè non converſivè: ſicut & illud Geneſ. 2. *factus eſt homo in animam viventem*, & illud vulgare, quo dicitur homo fieri ſanus non quia cōvertitur in ſanitatem, ſed quia ſanitatem acquirit. Quòd ſi Iuſtinus Martyr *in Apologeti.* 2. Pro Chriſtianis aſſeruit, Verbū ita Carnem factum ut in Euchariſtia panis fit Corpus Chriſti: ſumpſit comparationem ex veritate rerum utrobique præſentium: non ex modo mutationis, aut unionis. Vel *complexivè*, & *eſſentialiter*: & hæc requirit incompletionem, & ordinem cauſæ formalis, & materialis: ut fiat una radix: & commune principium operationum, quam Naturā dicimus: ut ex Corpore, & Anima: repugnat autem unio, vi cujus Divinitas ſit cauſa materialis vel formalis Humanitatis; aut è contrà: & vi cujus proprietates unius oriantur ab altera. Quod ſi Athanaſius in ſimbolo dixit: *ſicut Anima Rationalis & caro unus eſt homo: Ita Deus, & homo unus eſt Chriſtus*; dicere voluit: quòd ſicut ea conveniunt in una Perſona humana: ita Divinitas, & Humanitas in una Perſona Divina: atque penes id eſt ſimile exemplum; longe diſpar in multis. Vel *per productionem tertiæ entitatis*: & hæc fieri nequit ſine corruptione, & alteratione unitorum, ut mixtum ex elementis.

Geneſ. 2. Iuſtini. M. Athanaſ. in Symb.

79 Pro tertia: Authoritas: ex Concil. Epheſ. 1. Calcedon. Conſtantinopol. 5. Hiſpalenſ. 2. Toletan. 11. Ratio: Tùm quia ſecluſa ſemel unitate Naturæ, nequeunt ſcripturæ ſalvari de Chriſto Domino, niſi per unitatem Perſonæ. Tùm etiam, quia illa unitate repugnante, ſola reſtat hæc vnitas per ſe. Tum demum, quia ſecluſa unitate ſuppoſiti: Naturæ duæ nequeunt de ſe mutuò dici, denominatione ſubſtantiva, & ſubſtantiali, ſed purè denominativa, & accidentali: ut à veſte dicitur veſtitus homo, non veſtis: lignum, auratum ab auro, non aurum: Deus verò ratione hujus Myſterii verè dicitur Homo. *Authorit. Concilior.*

80 Pro quarta: Authoritas ex eiſdem locis: & præſertim ex *V.* Synodo Generali *Can.* 5. qui ſic habet: *ſi quis nō cōfiteatur Dei Verbum Carni ſubſtantialiter uniri; & propterea unam ejus Perſonam, anathema ſit.* Ratio: quia Naturæ in Chriſto (licet alioqui ſubſtantiæ intellectuales, & duæ) completæ ſunt una Perſonalitate: concretum autem, ex Natura, & Perſonalitate, eſt unum ſubſtantiale per ſe. Per hæc ivimus obuiam erroribus Neſtorii, & Euthychetis. *V. Synod.*

Neſtorii, & ſequaciū error. juxta P. Bernal, Elipandi, & Felicis. iuxta Valentiam Sectariorum.

81 Neſtorius, ſequutus in parte Ebionem, Cherintum, Photinum, Samoſatenum, & Theodotionē negantes Divinitatem Chriſti, & in parte ſequutus à Felice, & Elipando, teſte Bernal *diſp.* 64 & teſte Valentia *punct.* 2. à Luthero, Calvino, Brentio, & Serveto; negabat 1. Chriſtū eſſe ſubſtantialiter filium Dei; ſed ſola agnominatione, per ſingularem gratiam, & conformitatem cum Deo: faſſus proinde diviſim in Chriſto Naturas duas, & duas Perſonas. Negabat 2. Chriſtum eſſe compoſitum ſubſtantiale ex Humanitate, & Verbo, faſſus proinde accidentale ex duabus Perſonis, media ſolum unione per affectum, ſeu affectiva. Negabat 3. B. Virginem fuiſſe *Theotocon*, ſeu Dei Matrem: faſſus illam unicè, Chriſtiparam, & Chriſtum Deiferum. Huic errori occurrunt 1. 3. & 4. Concluſio.

Euthychetis error. Quos ſecutus, & à quibus.

82 Euthyches Præsbyter Conſtantinopolitanus, & cujuſdam Monaſterii Abbas, extremè diſcedens ab Antiſtite ſuo Conſtānopolitano Neſtorio, ſecutus Apollinariſtas ex parte, & ex parte Cherinthianos, & Manichæos ex diverſo delyrio negantes dua lita-

litatem naturarum in Christo ; secutus posmodum ab Acephalis (sic dictis , quia diu sine capite vagabantur;) novissimè à Luthero,Schuvenckfeldio,Musculo,& Vbiquistis, teste Valentia , negabat post unionem , in Christo duas Naturas,unicè fassus unam, sicut & unam personam. Quod Authores intelligunt diversimodè.

Vazquez. Card. de Lugo. Bellarm. Bernal. Koninch.

83 Vazquez ita , ut Euthyches posuerit unam naturam ex Humanitate , & Divinitate compositã, ut est una ex Corpore , & Anima in homine. Lugus ita ut censuerit Vtramque in unam coaluisse , diminutione facta in utraque. Suarez ita,ut unam posuerit, Conversione Humanitatis in Deum.Bellarminus econversò , conversione Divinitatis in Carnem. Bernal (cui Koninckus appropiat) ita, ut exemplo ducto ab Eucharistia , putarit factam esse transsubstantiationem, solamque mansisse Divinam Naturam, sub accidentibus humanæ,in illam conversę. Alii demum ita,ut ambas putarit unione destructas , & tertiam resultasse. Pro suo quisque judicio disputat eruditè. Mihi sedet P.

P.Valent.

Valentiæ Mens , hæc singula, pro diversitate temporum , & genio defensorum , tribuens Euthychetis errori : cui occurit 2. Conclusio: interceptis supra; quæ pro eo,& Nestorio possent apparenter induci. Restat alia brevi percurrere,ut Menti Lingua consonet; & Doctrinæ puritati, puritas locutionis.

§. II.

ALIA DOGMATA CONCERNENTIA Catholicam Veritatem.

Magister. S. Thomas Augustin

84 QVæris 1. An Christ⁹ sit,& vocari possit Persona cõposita. Magistro *in 3. dist.6.quæst.2.& ibi.* S.Thomæ cum multis videtur, quòd non. 1. quia Verbum nequit esse Pars: dicente Augustino *lib. 3. contra Maximum cap.*10. *Nec tamen Deus , Pars hujus Personæ dici potest.*sine partibus autem repugnat compositio. 2. Verbum non est Persona Composita: Christi autem est eadem Persona,ac Verbi: ergo. 3.Verbum est Persona simplex: Persona Christi Cõposita: ergo in Christo resultat altera Persona:ergo est duplex: una Composita;& alia, simplex. 4. Vbi est Compositum,neque hoc de extremis,neque extrema de se prædicantur adinvicem: neque enim dicimus: homo est Anima: nec hęc est Corpus : at dicimus: Christus est homo: homo est Deus. 5. Attributa Humanitatis non dicuntur de Christo, nisi cum addito limitante , quando oppositum competit Verbo : sic sine addito non dicimus: Christus est creatus: incipiens esse ,&c. At Compositio repugnat simplicitati Verbi Durandus(quem protegũt novissimè M. Prudentius , & Godoy:ille *tract. & disp. vltima*: hic *tom.1. tract.2. disp.*10. §. 5) distinxit compositionem hujus ad hoc;& hujus ex his. Illam admisit; hanc negavit in Christo. Illam:quia solum dicit Verbi subsistentiam in recto , sustentantem Humanitatem in obliquo : quæ nõ est imperfectio. Hanc:quia sonat dependentiam,& posterioritatem compositi à partibus : quæ Imperfectiones Christo repugnant.

Durandus M.Prudẽt Ill. Godoy

85 Respond. tamen ad quæstionem affirmativè cum S. Thoma *3. p. q.2. art.* 4. & communi Doctorum recentium sensu. Authoritas: ex *V* Synodo Generali *collat.* 8. *can.* 4. vocante Christi subsistentiam compositã: & unitionem Dei Verbi ad Carnem secundum compositionem ; ex Lateranen. *sub Martino* 1. *consult. & can.*4. ex Lateranen. *sub Innocentio III. de fide catholic. cap.*1. ex Dionysio *de Divin. Nom. cap.*1. ex Damasc. *lib. 3. de fid. cap.* 14. *fin.* ex Bernardo *in Cantic. Serm.* 2. Ratio : quia Compositio est unio distinctorum. Tum etiã quia inter simplex , & Compositum non est medium:at Christi Persona non est simplex. Nec momenti sunt, quæ in oppositum.

S. Thomas V. Synod. Lateranen sub Martino 1. *& sub Innoc. Dionys. Bernard.*

86 Ad 1. dixi jam *num.69.* Nunc addo vel Compositionem in genere,posse sine partib⁹ esse; vel partes in genere nõ dicere imperfectionem. Augustinus est in sensu, qui placuit *num.*22. Ad alterum,concedo majorem: quia facit sensum de Divino esse Verbi : deinde minorem : quia licèt in Christo fiat additio Naturæ; non vero fit Personalitatis, ad quam Persona multiplicatur,additio: & nego consequentiam, quia vtrobique ex variatione subjecti datur, vel negatur locus verificationi prædicati. Ad tertiũ, nego duplicem consequentiam, quia ea compositio non addit Personalitatem novam. Instas: vel est eadem Persona Christi ac Verbi, vel non? Si 2.ergo distincta, & multiplex. Si 1. ergo est in utroq;composita: ergo potuit de Verbo prædicari ante Incarnationẽ Persona Composita. Resp. esse eandem: ad impugnationem dico in Verbo , & in Christo esse compositam post Incarnationem : quam importat subjectum *Christus* : non verò subjectum , *Verbum* : unde valet illa locutio de

Supra nu. 69 & nu. 22. Aug.

Chris-

Chriſto, ſimpliciter; non valet de Verbo, ſine addito, & nego vltimã conſequentiam, quia licèt Perſona ante, & poſt Incarnationem ſit eadem eſſentialiter: eſt tamen denominativè diverſa: ut eſt idem, nec idem Individuum Petrus poſt acceſſum albedinis. Ad quartum, vera eſt major de Compoſito, & Componentibus in eſſe Naturæ; non verò in eſſe ſuppoſiti: quod in ejus prædicationibus importatur in recto: ſed de his *diſput. 6 hujus lib.* 1.

87 Ad quintum, vera ſummùm eſt major de attributis unicè propriis Humanitatis: talia quæ in argumento: at eſſe Compoſitum convenit Chriſto, non ratione Humanitatis ſolùm, ſed ratione Perſonæ: unde non ſolum de Chriſto, ſed de Perſona dicitur: de qua ſine addito, creatam eſſe, aut incepiſſe non diceres. Ratio: quia cui convenit eſſe terminum unionis in fieri, convenit eſſe terminum in facto eſſe: quod eſt idem, ac componere, & eſſe compoſitum: at Chriſti Perſonæ convenit eſſe terminum unionis in fieri: non verò convenit, nec poteſt, terminũ creationis, aut actionis. Nec obſtat ſimplicitas Perſonæ ſecundum ſe: quia id non convenit illi Perſonæ, vt præciſsè ſubſiſtit in propria, ſed ut ſubſiſtit in aſſumpta Natura, cum qua componit.

Durandus M. Prud. Ill. Godoy.

88 Durandi diſtinctio nulla eſt: quia licèt præ ſe ferat acumen, nulla tamen eſt compoſitio, quæ non ſit hujus ex his, id eſt conſtans ex ipſis componentibus. Nec quę addidere noviſsimè Prudentius, & Godoy, eam diſtinctionem gratam aut neceſſariã faciunt. Vterque nititur 1. in eo quod in compoſitione hujus ex his componentia dici non poſſunt de compoſito, nec de ſe adinvicem. Verum id neque in compoſitione hujus ad hoc, verum: neque enim verè dices: *Humanitas eſt Perſonalitas Verbi, aut Chriſtus.* Quod ſi componentia adinvicem prædicantur in concreto, ſimulque de compoſito, alia eſt ratio nempe, quia ſuppoſitum & rectum eſt idem. Nec dicas: verè prædicari de Perſona Chriſti, ſeu Chriſto, Verbi Perſonalitatem: nam id negatur à multis: & qui concedunt, concedunt ex idẽtitate, quam rectum hujus nominis Chriſtus habet cum Perſonalitate Verbi 2. quia compoſitum hujus ex his, importat in recto componentia: Diſtinguo: ſemper, nego: aliquando, concedo: id enim etiam aliunde venit, nempe ex Natura ipſorum componentium, quibus vel repugnat, vel congruit adjacere, &c. Nihilo minus conſulerem cum Suarez cautionem *Suarez.* in his, addendo determinationem: v. g. Perſona Chriſti prout ſubſiſtit in duabus Naturis, ſeu Chriſtus, aut hæc Perſona ſecundũ omnia, quæ comprehendit, & adæquatè ſumpta, eſt Perſona compoſita.

89 Quæris 2. Ex quibus propriè dicatur compoſita Chriſti Perſona? Reſpondeo 1. propriè dici compoſitam ex Perſonalitate Verbi, & Humanitate: idque jam eſt inter recentes Scriptores certum. Ratio: quia conjunctum ex illa, & ex iſta eſt ex *num.* 85 propriè compoſitum, & Perſona propriſsimè. Reſpondeo 2. etiam propriè dici compoſitam ex duabus Naturis: idque eſt probabile cum Vazquez ob locutiones Patrum omnimò claras, & ſine addito, quas allegat *diſp. 16. cap.* 2. Suarez & Bernal putant impropriè dici. Ille, quia Natura Divina non unitur immediatè: iſte, quia Perſona Verbi cum Divina Natura non facit compoſitum, ſed idem, ſecus, ac locutio innuit. Verum & illud eſt falſum de quo *diſp.* 4 nec obſtat, quia ſimpliciter eſt unita: hoc verò non tollit compoſitionem duarum Naturarum in una Perſona. Cautè tamen vſurpanda locutio, ne ſignificari videatur unitas in Natura.

P. Vazq. P. Suarez P. Bernal. *Infra diſ. 4. à ſect. 1 §. 3.*

90 Hinc inferes 1. Chriſtum propriè dici, & eſſe compoſitum: legendus Petrus Diaconus *lib. de Incarnat. & Gratia cap. 3. A Sanctis Patribus, adunatione Divinitatis, & Humanitatis, Chriſtus Deus compoſitus prædicatur.* 2. Nec eſſe, nec dici poſſe, Naturam vnam compoſitã ex Divina, & Humana: audi S. Maximum Martyrẽ apud Euthymium *in Panop. tit.* 15. §. *in duabus Naturis: Naturam unam compoſitam, Chriſtum dicere, omninò recuſamus: quia nemo PP. probatorum, ad hunc uſque diem, vocem hanc protuliſſe deprehenditur: & quoniam ab Apollinario, & Diſcipulis ejus videtur eſſe profecta.*

Petrus Diacon. S. Maxim. Euthym.

91 Tertiò: quid dicendum ad illud dubium hic celebre: an nempe dici poſsit: *Chriſtus eſt Divinitas, & Humanitas, ſeu duæ Naturæ?* Vazquez enim & Bernal affirmant ex ore Auguſtini, Leonis, & Damaſceni: Vide loca apud Vazquez *diſp.* 15. *cap.* 1. Suarez *diſp.* 35. *ſect.* 2. locutionem admittit in ſenſu identico; recuſat in alio. Lugus admittit in ſenſu formaliſsimo *diſp.* 10. *num.* 18. Alii omninò recuſant, ut damnatã contra Ioannem Hus *in Cõſtantienſi, ſeſſ.* 15.

Vazquez. Bernal. ex Auguſtin Leon. Damaſcen Suarez. Lugo.

92 Cenſeo tamen eos omnes Authores in re convenire: nam eam locutionem verificant,

cant, ſumendo Chriſtum ex parte ſubjecti redupiicativè,ut pro conjuncto ſupponit; & ex parte prædicati, Humanitatem,& Divinitatem,unitas in Verbo: & in hoc ſenſu eſt vera locutio. Hulsius admiſit,exiſtimando, Chriſtum eſſe duas Naturas,Divinitatem,& Humanitatem, non ſolum conjunctim, ſed diviſim; ita ut poſsit prædicari de ſingulis. Idque damnatur in Conſtantienſi, teſte Vvaldenſi,errorū Vvicleſi,& Hulsii diligentiſsimo indagatore, & cenſore fortiſsimo quem vide *tom.1.fid.l.b.1.art.3.cap,39.*

Conſtant.
Vvaldenſ.

93 Dices: ergo ſicut dicitur: Chriſtus eſt duplex Natura, & Chriſtus eſt paſſus,flagellatus, crucifixus, dici poterit duplicem Naturam,paſſam, flagellatam,crucifixā. Nego conſequentiam: quia ea de Chriſto dicūtur in ſuppoſitione valde diverſa. Primum: in ſuppoſitione reduplicante, & formali. Alterum, in ſpecificativa & materiali: quam facere nequit illa expreſsio conjuncti: *Divinitas,& Humanitas*: quia ex ſe reduplicat.

94 Quæres 3. An verè dici poſsit: *Chriſtus, vt homo eſt Perſona*? Negarunt aliqui Antiqui,quibus acceſsit noviſsimè diſputans operoſe, Reverendus Noſter Thyrſus, ſuſcitaturus emortuam veterum Opinionem Affirmant Theologi reliqui,quos à Doctiſsimo calamo P. Thyrſi plane protegit multiplici nomine,& Sanguinis, & Magiſterii, & amicitiæ, meus P. Thomas Munieſſa, in exultiſsimo volumine *de Incarnatione* recens edito *diſp.2.ſect.8.* & quibus plenè aſſentior. 1. Quia ex *lib.* 5. Chriſtus, *vt homo*, eſt etiam Filius Naturalis Dei: ergo, & Perſona. Quæ hic tentat Reverendiſsimus Noſter, diſcutientur in loco. 2. Quia Chriſtus, *vt homo*, eſt Naturæ Rationalis, Individua,& incommunicabilis ſubſtantia. Quid aliud autem eſt eſſe Perſonam? 3. Nam Chriſtus, *vt homo*, ex vi notæ reduplicantis, non excludit hypoſtaſim Verbi facientis, cum Natura,quam exprimit, vnum per ſe,& Incommunicabile, Perſeitate, & incommunicabilitate propria ſuppoſitorum: imò includit, ex voce concreta: ergo Chriſtus ut homo, non poteſt non dici veriſsimè Perſona. Quare placet P. Vazquez, non dubitans dicere, eam propoſitionem, in nullo ſenſu, quam proprie reddere verba poſsint, poſſe eſſe falſam: ita *diſp. 69. cap.2. num.7.*

Rever. N. P. Thyrſ.
P.Thomas Munieſſa.
P. Vazq.

95 Dices 1. Chriſtus *ut homo*, etiam complexè ſumpta,nota reduplicante, eſt quid incipiens, & contingens, ſed Chriſtus non eſt Perſona incipiens, aut contingens:ergo nec ut homo eſt Perſona. 2. Nam ſi Chriſtus *ut homo* eſſet Perſona,ex Incarnatione ſuſciperet adjectionem Perſonæ Trinitas, contra *anathematiſmum* 5. *Synodi quintæ*. 3 Nam ſi in Chriſto complexum hominis eſſet ſuppoſitum, poſſet dici quod Verbum, utpote Pars Complexi, exiſteret in aliquo creato tā quā in ſuppoſito, veluti pars in toto. Vnde Denominationes competētes Verbo,ut principio *quod* tribui poſſent Verbo,ut exiſtēti in aliquo creato;atq; adeo Chriſto,ut homini quod male ſonat. 4.Nā ſi Humanitas cōſtitueret in Chriſto,cū Hypoſtaſi Verbi Perſonam, conſtitueret Perſonam creatam,contra fidem: ergo non conſtituit:ergo Chriſtus, ut homo, non eſt Perſona. 5. Quia Chriſtus ut homo eſt minor Patre: ergo & Verbo: ergo & ſuppoſito Verbi: ergo ut homo non eſt ſuppoſitum: quia ſuppoſitum eſt quod excellit in toto ſubſtantiali. 6.Si enim Chriſtus ut homo, eſſet ſuppoſitum; ſicut eſt verum, quod Chriſtus ut homo incipit, creatur, & eſt contingens, eſſet verum, quod Chriſtus eſſet, ut homo, ſuppoſitum creatum, incipiens, & contingens.

V. Synod.

96 Reſpondetur.Ad primum,diſtinguo minorem:Chriſtus non eſt Perſona incipiens eſſe Perſonam, & contingens eſſe Perſonam, ſecundum ſe, concedo: non eſt Perſona incipiens eſſe Perſonam hominem, & contingens eſſe Perſonam Hominem, nego. Itaque Chriſtus non eſt ſuppoſitum, quod incepit eſſe ſuppoſitum; ſed ſuppoſitū quod incepit eſſe ſuppoſitum homo. Ad 2. imprimis i.le anathematiſmus eſt contra Neſtoriū à quo nos longe ſumus. Et deinde nego ſequelam. Solum eſt verum quod Verbum factum homo, ſuſcepit adjectionem humanitatis vi cujus adjectæ ad ſuppoſitum Verbi, Verbum,quod homo factum eſt, incepit eſſe ſuppoſitum Homo,atque adeo,ſine adjectione ſubſiſtentiæ, aut Perſonæ, *ut homo*, verè potens dici Perſona.

97 Ad 3. permiſsis illis vocibus, dico poſſe dici quod Verbum exiſtat in aliquo creato tanquam in ſuppoſito ſimpliciter increato: non enim naturæ alienæ acceſsio facit diſtinctionem aut novitatem ſuppoſiti in Chriſto à Divino ſuppoſito, ſed Divino ſuppoſito Naturam addit capacem ſubſiſtendi per ipſum,atque adeo exiſtit in toto tribuēs toti ſuppoſitalitatem,& eſſe ſuppoſitum.Nec exinde fit denominationes comitantes ſuppoſitum Verbi ſecundum ſe, tribui poſſe ſuppoſito Verbi,quà ſuppoſito homini:nam

illæ

illæ denominationes ſequuntur ſuppoſitum Verbi, ut independet à quoquam contingente, quod per unionem ſui meliorare velit. Ad 4. nego ſequelam. Conſtituit enim Perſonam in Chriſto, non vtcumque ſed Perſonam hominem: id quod non dicit novitatem Perſonę, ſed novitatem alicujus naturæ in eadem Perſona, facta per ipſam ſubſiſtentis. Ad 5. dico, Chriſtum, *ut hominẽ*, eſſe minorem Patre, Verbo, & ſuppoſito Verbi. Ly *ut* notante Abſtractũ Humanitatis aſſumptæ; non verò ſuppoſitum aſſumens Humanitatem in Vnitatem ſui ſuppoſiti. Ad 6. nego ſequelam: quia denominatio creati, incipientis, & contingentis appellans ſupra ſuppoſitum, ut pote exprimens Perſonalitatem, ſonat contingentiam, incæptionem, & creationem ſubſiſtentiæ: quæ voces mox recurrent. Latè de his citati Thyrſus, & Munieſſa, cum fructu legendi: Arguens, ille; & iſte, ſatisfaciens: vterque doctiſimè.

Thyrſus.
Munieſſa.

98 Quæris 4. An Chriſtus dici poſsit Perſona Divina, & Perſona Humana? Perſona Increata, & Perſona creata? Affirmant duo illa priora Cajetanus, Valentia, Vazquez Granadus, & Amicus, advertendo, Chriſtũ dici poſſe Perſonam Humanam; vnã tamen cum Divina. Suarez, & alii renuunt ob apparentiam erroris Neſtoriani: ſed id vitari videtur ex addito. Bernal *diſp. 13. ſect. 6.* vtrã que admittit cum eadem limitatione, conſulens ſine ulla offenſione dici poſſe Chriſtum Perſonam Divinhumanam, ſeu Theandricam.

Cajetanus
Valentia.
Vazquez.
Granadus.
Amicus.
Suarez.
Bernal.

99 Ipſe cenſeo 1. circa duo priora, Perſonã Chriſti non eſſe abſolutè, & ſimpliciter vocandã Perſonã Humanã, ſicut Divina vocatur: nã hoc illi convenit ſubſtantivè eſſentialiter ex Perſonalitate, & Natura: illud extraeſſentialiter, & denominativè à Natura cõtingẽter aſſumpta. 2. Abſolutè dici debere Divinam: non verò Humanam ſine addito limitante: ne videatur ſermo Neſtorii. 3. poſſe vocari Perſonam Humanam in ſenſu, qui ſignificet Perſonam, quæ ex aſſumpta Natura Humana ſit Homo. Circa poſteriora, cenſeo etiam 1. poſſe ſimiliter, & cum addito vocari creatam. 2. difficilius, & ſcrupuloſius aſſumendam hanc locutionem: quia videtur magis aliena à Patrum Lexico, negantium Perſonam creatam in Chriſto: quippe in his, & ſimilibus habenda præ oculis Regula prudentiſsima S. Maximi, quam dedi *num. 90.*

S. Maxim. Martyr.

100 Quæris 5. An Chriſtus dici poſsit *Vnum, & Duo: Vnum, & multa: Vnus, & plures: aliquid, & aliud: alius, & alius: aliud, & aliud?* Quæ tangit, & examinat S. Thom. *quæſt. 17.* & ibi Suarez, & latius Vazquez; Lugo *diſp. 24.* Bernal *diſp 47.* Ipſe ſumo duas regulas ex Martinono *diſp. 8. ſect. 2.* pro his & ſimilibus. Prima eſt: Quia Chriſtus eſt verè, & ſimpliciter unum ens per realem, & ſubſtantialem compoſitionem; & quæ in eo ſunt, licèt in ſe multa, non tamen ſunt in ipſo ſine unione, & compoſitione: vitandi ſunt modi, quibus ſignificatur eſſe multa ſine ea unione: ea ſunt prolata ſimpliciter, & ſine addito: Chriſtus eſt duo: Chriſtus eſt multa: Chriſtus eſt aliud, & aliud: cum addito tamen, aſſumi poſſunt: nam & à Patribus aſſumuntur: Chriſtus eſt duo unita realiter in unitate Perſonæ: multa phyſicè in unum conjuncta: duæ Naturæ, unitę ſecundum ſubſiſtentiam: aliud ſecundum Divinitatem; & aliud, ſecundum Humanitatem: unum ſimul, & multa. Secunda eſt: quia Chriſtus eſt unica Perſona, & unica hypoſtaſi Divina conſtituitur in eſſe Perſonæ; vitandi ſunt modi, quibus ſignificetur ſuppoſitorum pluralitas: ea ſunt: Chriſtus eſt plures: Chriſtus eſt duo, maſculinè: Chriſtus eſt alius, & alius: nam maſculina abſolutè prolata ſignificant diverſitatem ſuppoſitorũ; ut neutra, Naturam. Abſolutè, inquam; nam leniri poſſet ex addito duritas, dicendo: Chriſtus eſt plures Naturæ, unitæ ad eandẽ hypoſtaſin: duo quoad Naturam, ſeu duæ Naturæ conjunctæ. Et per hæc ad quæſtionem, de qua vide *citatos.*

S. Thomas.
Suarez.
Vazquez.
Lugo.
Bernal.
Duplex Regula ex Martinon.

101 Quæris 6. Quid abſolutè dicat Chriſtus in recto? Reſpondeo 1. in re Chriſtum dicere ex una parte Humanitatem: id eſt corpus, & Animam unitim: ex alia, Perſonam Verbi, & inſuper Hypoſtaticam unionem. Reſpondeo 2. Nomen *Chriſtus* interdum ſignificare in recto concretum ex Perſonalitate, & Divina Natura, & in obliquo Humanã: ut opinor, in illis: *antequam Abrahã fieret, Ego ſum. Ego & Pater vnũ ſumus.* Interdum in recto conjunctum ex iis ſingulis: ut opinor in illis: Chriſtus eſt duæ Naturæ unitæ: *tunc videbitis Filium hominis, &c.* Interdum, apud aliquos, in recto concretum ex Perſonalitate Divina, & Humana Natura, & in obliquo Divinam: quod ipſe maximè dubito. Interdum, apud alios, ſolam Perſonalitatem in recto: in obliquo Naturas: quod æquè ambigo: redibitque ſermo de his *diſp. 6.* Illud in his ſume pro certiſsima regula, energiam, aut varietatem ſupponendi hujus vo-

Infrà diſp 6. lib. hujus primi.

vocis *Christus* metiendam, & eruendam ex conditione prædicati, quod tribuis, ex usu & manuductione scripturarum, Patrũ, & Theologorum: nam in hæc illud cadit appositissimè: *ne innitaris prudentiæ tuæ.*

§. III.

TERMINI ACTIONIS INCARNATIVÆ.

102 COllige tandem, terminum totalem, seu *Qui* remotum Actionis Incarnativæ, seu Incarnationis Activæ, esse Christum in, & ex duabus Naturis, Divina, & Humana, subsistentem. Terminum verò partialem *Qui* immediatum, & proximũ esse Hypostaticam Vnionem. Terminum verò formalem, & *quo*, seu ad quem esse Personalitatem Divini Verbi. Suppono terminos ex Philosophia: & quoad duo priora convenio cum communi: quia terminus totalis *qui* seu remotus (quia nempe solum terminat actionem in proximo, ex quo resultat) est totum ex unione producta coalescens: & hoc totum in Incarnatione est Christus, & Deus Homo: ut in generatione Humana est homo genitus. Terminus partialis *qui* immediatus, & proximus est qui producitur immediatè: & hæc est in Incarnatione Vnio Hypostatica: ut in homine genito Vnio Humana inter Corpus, & Animam. Dissentio penes tertiũ, & probo: quia terminus formalis *quo* seu ad quem est quo terminus totalis, & completus constituitur in ea ratione in qua est terminus talis actionis; sed terminus totalis actionis Incarnativæ, nempe Persona constans ex Personalitate Assumente, & assumpta Humanitate, constituitur in esse talis ratione divinæ Personalitatis: quæ unicè cõplet, & perficit Humanitatem ex *sect.* 1. ergo terminus formalis *quo* seu ad quem Incarnationis activæ est sola Personalitas.

Raguſa. Suarez 103 Occurrit Raguſa *disp.*40. cum Suarez *disp* 8. *sect.*2. pro unione: nam hæc formaliter terminat actionem: non verò Personalitas, aut humanitas: ergo unio solum est Terminus formalis *quo*, seu *ad quem*. Resp. de ratione termini formalis *quo* non esse, per actionem attingi productivè, sed vel productivè, vel communicativè. Id enim sufficit ut compleatur exinde compositum. Exemplum habes in Anima Rationali. Occurrit *Cabrera. Vazquez.* Cabrera *quæst.*2. *art.*7. *disp.*2. cum Vazquez *disp.*19. *cap.*2. & aliis pro Humanitate: Terminus adæquatus actionis est Verbum factũ homo: forma autem hujus complexi, seu qua si forma est Humanitas. Retorque pro Deitate in concreto Deus homo. Respondeo primarium, & proximum terminum totalem Incarnationis esse Personam ex Personalitate Verbi, & Humanitate constantem: hujus autem concreti veluti forma sola est Verbi Personalitas. Deinde licèt in hac denominatione *Verbum factum homo*, sit veluti forma Humanitas: denominat tamen ut purè complebilis, & perfectibilis ultimò per aliud; atque adeo semper intenditur illud aliud, quo simpliciter perficiatur, & compleatur: nec unquam ipsa excedit lineam subjecti, nec unquam termini simpliciter formalis lineam tangit.

104 Quid de Termino *à quo*? Dico, respectu Verbi non fuisse; quia nec mutatio: nec propriè respectu Humanitatis; quia non præcesserat sine unione (saltem adæquatè, quod propter materiam dico) potuit tamen. Impropriè dici potest terminus *à quo* ipsa negatio unionis, & termini totalis: quia omnis actio temporalis habet id ex conceptu suo, ut de non esse transferat ad esse, Vnionem, & totum. Duo advertè: non esse de ratione actionis terminum *à quo*, ut est terminus formalis *quo*: quia sine hoc esse nequit: sine illo potest; si ab æterno fieret. Alterum, non esse de ratione actionis habere pro termino *à quo* negationem termini formalis; quia hæc, licet actio temporalis sit, nõ præcedit necessario: ut patet in nostro casu: ubi terminus formalis est indeffectibilis; & in Resurrectione, ubi supponitur existens anima.

105 Conciliari tamen, & ornari penes hæc Autores possent ex discursu P. Koninch *disp.*2. *dub.*8. distinguentis in eadem actione ex diverso munere varias appellationes, habitudines, & terminos: putantis exinde Terminum formalem *quo* actionis esse illum, qui formaliter specificat ipsam sic, vel sic expressam, & appellatam: atque adeò esse eum, ex cujus positione habet actio, quod sit talis, qualis eo nomine significatur. Ratio: quia sicut forma rei permanentis est illa, à qua formaliter habet, quòd sit talis, aut talis: ita terminus formalis actionis erit, à cujus veluti formæ extrinsecæ positione habet actio, quod talis appelletur. Firmat: quia terminus formalis actionis ille debet esse, à quo veluti à forma terminus *qui* totalis habet quod sit talis, qualis nomine, quo actio significatur, dicitur fieri. *Koninch.*

106 Iam Actio Incarnativa, vel ſumitur ſub appellatione Incarnationis, vel ſub appellatione productionis, vel ſub appellatione unitionis, vel ſub appellatione aſſumptionis, vel ſub appellatione perſonalizationis. Sub prima appellatione habet pro termino formali *quo* Humanitatem unitã Verbo, nam ab ipſa ut unita dicitur Verbum Incarnatum; & actio dicitur Incarnatio. Sub appellatione productionis, & unitionis habet pro termino formali *quo* Vnionem: nam & ab ipſa dicitur Verbum unitũ Humanitati, & hæc illi, & actio dicitur Vnitio: deinde ſola terminat immediatè productionem. Sub appellatione aſſumptionis habet pro termino formali Perſonam Verbi. nam ab ea dicitur aſſumpta Natura Humana, & actio, aſſumptio. Tandẽ ſub appellatione Perſonalizationis habet pro termino formali, Perſonalitatem Verbi, à qua perſonatur Humanitas, & actio dicitur Perſonalizatio.

107 Notat in calce 1. terminum finalem immediatum, ſeu qui Denominationis eſſe modò Verbum; modò Humanitatem; modò unionem: modò illud utrumque pro diverſitate denominationum. 2. Terminum omninò totalem, & ſimpliciter finalem eſſe Chriſtum ex utraque Natura compoſitum in unitate Perſonæ. Hic diſcurſus eſt valde veroſimilis. Et hæc nimis multa, pro his qui hæc amant. Pergo jam ultra, functus ſemel his, quæ tardare alioquin poſſent, & negotium ubique faceſſerent.

DISPVTATIO II.

VNIONIS HYPOSTATICÆ PHYSICA Quidditas.

1 QVATVOR examino. Primum: an Vnio Hypoſtatica ſit ſubſtantialis modus ab extremis Humanitate, & Verbo, diſtinctus? Negant ex Noſtris Valentia, Martinon, & Vvadingus; & Thomiſtæ communiter contra S. Thomam apertè contradicentem *quæſt. 2. art. 7.* Affirmant communius Schotiſtæ cum Schoto; Noſtri cum Suarez. Adhærent è Thomiſtis Herrera, Araujo, Prudentius, & Godoy: qui duo, ne videãtur omninò deſerere Cajetanum, & ſuos, addunt ultra modum Vnionis in Humanitate receptæ, novam ex parte Verbi, & realiter indiſtinctã ab ipſo, quà manere poſſit intrinſecè unitũ Humanitati. Loca ſunt pervia. Colludunt Recentes ex noſtris poſt Matthiã Borrull *in manuſcriptis* putantes ex diſcurſu Valẽtiæ per ſolam unionẽ indiſtinctam realiter à Verbo, ſalvari Myſterium poſſe in alia Providentia.

Thomiſtæ, & Valent. Martinon. Vvading. Schotus. Suarez. M. Herrer M. Arauj. M. Prud. M. Godoy. Borrull.

2 Secundum: an iſte modus in ipſa Humanitatis productione conſiſtat: ita ut ipſa productio ſit ipſiſſima Aſſumptio Humanitatis ad Verbũ & Hypoſtatica Vnio. Indicavit Molina 1. *p. diſp.* 18. *memb.* 4. § *id verò ut melius*: tenuit Cabrera 3 *part.* aſſeruit poſtmodum, & illuſtravit uberrimè P. Auguſtinus Bernal *diſp.* 12. ſecutus à multis ex noſtra, & Caſtellana Provincia: negant cæteri cum communi Theologia, quam ſpecialiter illuſtrant Reverend. Noſter Thyrſus, & Munieſſa meus: ille *tom.* 3. *ſelect. diſp.* 26. hic *diſp.* 1. *de Incarnatione ſect.* 5. & 6.

Molina. Cabrera. Bernal.

Thyrſus, & Munieſſa.

3 Tertium: an ſaltem in ſpeciali Verbi influxu effectivo ad ipſam Humanitatem conſiſtat: quo nempe concurſu ſpeciali, nec reliquis Perſonis com-

communi, & à Verbo sustentetur Humanitas, & maneat ipsi unita, & propria Verbi ? Negat communis Theologia ex indivisione operum Divinorum ad extra : insinuavit id potius, quam Bernalis discursum, Molina citatus: Cumplexus est præsidenter Carolus Franciscus de Abra de Raconis *tract. 1. de Incarnat. cap. 3. quæst. 3.* promoverique posset ex his quæ Ripalda tetigit *disp. 41. de supernaturalitate num. 63. & 69. & 70.* & postmodum gloriosè dilatavit M. Prudentius *tract. 3. disp. 1. dub. 2.*

Carol. Ab. de Racon. *P. Ripald.* *M. Prud.*

4 Quartum: an saltem iste modus substantialis unionis, & Hypostaticæ non solum assumat, & uniat Humanitatem Verbo, sed eriam partes Humanitatis adinvicem communicet, ita nempe, ut ipsa formalis assumptio Humanitatis ad Verbum sit Vnio, quæ vicem Humanæ faciat, quoad munus formalis infusionis Animæ ad Corpus, & mutuæ, substantialisque communicationis inter utrumque. Id quod præter communem Theologiam, manuducente speciali Philosophia, primus asseruit, illustravitque, & edidit denuò in excultissimo opere *de Incarnatione disp. 1. à sect. 7.* Magister Provinciæ nostrę Doctissimus, Primarius Barcinonensis, & in Theologicis Præceptor meus, mihi Doctrinæ, amoris, & Sanguinis conjunctione Charissimus R.P. Thomas Munieſſa cum laude secutus à Magistris Doctissimis inter quos eminet Primarius nostræ Vniversitatis, & Metropolitanæ Cæsarauguſtæ Magistralis D.D. Vincentius Navarrete.

P. Thomas Munieſſa. *D. Vincent Navarret.*

SECTIO I.

VNIO HYPOSTATICA NECESSARIO est modus, & ab Humanitate, & à Verbo distinctus.

§. I.

PROBATIONES ASSERTI.

5 OStendo 1. Per actionem Incarnativã, Verbum caro factum est : immutata est intrinsecè Humanitas, & hypostaticè assumpta potius à Verbo, quam à Patre, & Spiritu Sancto : ergo necessario factum est aliquid, quo formaliter Verbum factum sit caro; immutata sit intrinsecè Humanitas, & Hypostaticè assumpta potiùs à Verbo, quam à Patre, & Spiritu Sancto. Antecedens est ex fide: & consequentia evidens: quia ex terminis ipsis patet impossibile, dari in rebus novam essentiam, novam denominationem, novos conceptus objectivos, qualia sunt, Verbum fieri carnem, mutari intrinsecè Humanitatem, & hypostaticè assumi potius à Verbo, quam à Patre, & Spiritu Sancto, nihilo super addito præter ea omnia, quæ præcisè posita non sufficiunt, ut Verbum caro fieret, ut intrinsecè mutaretur Humanitas, & assumeretur potius à Patre, quam Spiritu Sancto. Sed istud aliquid est Vnio Hypostatica, & modus & ab Humanitate, & à Verbo distinctus : ergo. Subsumptæ prima pars est evidens. Et probo secundam : nam in complexo Humanitatis, (etiam privatæ propria subsistentia) & Verbi, nihil est præter ea omnia, quæ præcisè posita non sufficiunt, ut Verbum caro fiat, ut intrinsecè mutetur Humanitas, & hypostaticè assumatur potius à Verbo, quam à Patre, & Spiritu Sancto: cùm in casu quo Spiritus Sanctus Naturam Humanam assumeret, & non Verbum : existeret hoc idẽ, sine tali veritate, complexum.

6 Confirmatur. Incarnationem operata est tota Trinitas, ut convincemus *sect. 3.* & definitum in Toletano VI. & XI. ergo operata est tota Trinitas id quo posito Verbum caro factum est, & quo posito Verbum non potest non fieri caro : ergo id quo posito Verbum non potest non fieri caro est opus ad extra totius Trinitatis. Sed id neque est Humanitas: quia ipsa nec exigit, nec determinatur ad talem accessum : nec Verbum, aut aliqua Verbi formalitas : quia nec ista, nec illud esse potest opus ad extra: ergo aliquid est & ab Humanitate, & à Verbo distinctum: quo, præcisis reliquis, Verbum factum est caro. Id autem est unio Hypostatica. Confirmatur insuper : strictior est unio hypostatica, quã ea quæ per Gratiam fit, aut per Visionem : nam ex his alia est purè moralis, alia intentionalis ; ista vero est substantialis, & physica: atqui istæ sunt aliquid entitativè & denominativè super additum terminis,

Conc. Toletani VI. & XI.

eiſque intrinſecum: ergo & illa.

7 Oſtendo 2. ea forma, quæ præcludat evaſionem adverſariorum, & opinationibus *num.* 1. propoſitis occurrat. Id quo formaliter mutatur intrinſecè Humanitas, & nectitur hypoſtaticè Verbo, nec eſt Humanitas (ut plures Thomiſtæ volunt;) nec eſſe poteſt Volitio Divina, quam connotet actio Incarnativa, (ut ex Valentia putabat Alvarez;) nec poteſt eſſe terminatio identificata cum Verbo, (ut de facto cum Godoy tenent Prudentius, & Gonet, ac de poſsibili Borrull,) nec demum complexum Humanitatis, & Verbi: ergo id quo formaliter immutatur intrinſecè Humanitas, & nectitur hypoſtaticè Verbo, aliquid eſt ab Humanitate, & à Verbo diſtinctũ; ipſis Humanitati, & Verbo intrinſecum, & in illa receptum: id autem eſt Vnio hypoſtatica: ergo hæc eſt modus & ab Humanitate, & à Verbo diſtinctus. Quæ ſub ſumpſi veriſsima ſunt: & 1. cõſequẽtia evidẽs quoad omnes ſuas partes: nã Humanitas nequit niſi moraliter immutari per quid extrinſecùs adveniens; non verò phyſicè & intrinſecè: neque Verbum manere poteſt homo non aſſumpta per intrinſecam uñionem Humana Natura: at alia unio, præter eam ab eo diſtinctam, omninò repugnat, ut videbimus. Antecedens ergo

Thomiſtæ. Alvarez. ex Valent. Godoy. Gonet. Prudent. Borrull.

8 Probatur quoad primam partem: 1. quia id quo Humanitas hypoſtaticè nectitur Verbo, eſt ſublimis acceſſus, & omninò ſupra vilem gradum ipſius; omninoque indebitus, ut eſt quod homo ſit Deus: qui ergo poteſt vel quoad entitatem, vel quoad denominationem identificari cum ipſa Humanitate, quam ſupremè ſuperat? 2. quia Humanitas eſt exigentia naturalis, & connaturalis entitativa propenſio ad p oprią Perſona litatem: ergo eſt repugnantia entitariva naturalis, ut ſit unio cum Verbo. 3. Quia tota eſſentia & entitas Humanitatis ſtare poteſt ſine eo quod unita ſit Verbo: ergo ipſum formale unionis cum Verbo non eſt Humanitas: ſeparatio enim in creatis ſaltem, eſt evidens diſtinctionis realis argumentum: alio quin cur ſubſiſtentia per vos à Natura; cur intellectio, à mente; cur affectus, à Voluntate: cur potentiæ & habitus ab Anima; cur demum, (quod miror,) ſimilitudo à rebus ſimilibus diſtinguatur?

9 Dices: necti Humanitatem Verbo, nõ addere novam entitatem Humanitati, ſed exercitium aliter ſe habendi; atque adeo non dari ſeparationem quoad entitatem, ſed præciſè quoad denominationem. Contra 1. & objicio ſingula exempla, quæ nuper attuli: & expecto diſparitatem: quam vanò ſumes ex actione: cur enim in illis non ſit actio, quæ purè det eſſe denominativũ, ut eſt Incarnativa; cujus ex hoc diſcurſu nulla poteſt entitas aſsignari pro termino: quod mihi videtur arduæ, & paradoxę cogitationis. 2. ergo illa denominatio eſt titulus ſine re; nihil que ponit phyſicum in rebus: quid ergo phyſicè mutat Humanitatem intrinſecè? Quid ipſam determinat potius ad Verbum, quam ad Spiritum Sanctum: nam ex ſe ad utrumlibet eſt æquè indifferens? 3. In relatione ſimilitudinis v. g. entitas, & exercitium per vos ita ſunt idem, ut illa pereunte, & hoc pereat, & hoc pereunte, illa: quidni in noſtro caſu? Nec recurras ad diverſitatem Prędicamentorum: nam hæc nec dat rebus, nec tollit diſtinctionem. 4. Demum: vel exercitium hoc de formali, eſt extra voces aliquid, vel non? Si 1. illud voco hypoſtaticam Vnionem. Si 2. ergo quin tollatur, aut detur aliquid præter voces, Humanitas mutatur intrinſecè, & phyſicè nectitur Verbo: cur ergo non unitur Spiritui Sancto? Dicis, ex defectu actionis incarnativæ: ſed te premam in termino: qui cum nihil per te ſit præter voces: quid facit ejus acceſſus vel abſceſſus ad rem, de qua quæſtio?

10 Probatur quoad ſecundam partem, etiam 1. quia Vnio hypoſtatica, nempe id quo Verbum caro factum eſt, eſt aliquid operatum ad extra *ex num.* 6. Sed divina Volitio nõ eſt aliquid operatum ad extra: ergo. 2. quia Vnio hypoſtatica, ſi conſiſteret in Volitione divina, non eſſet opus divinæ Omnipotentiæ: nec iſtâ egeret Myſterium Incarnationis ad exiſtentiam ſui. 3. Volitio divina, utpote rebus extrinſeca ſolũ poteſt unire moraliter, & affectivè; non verò intrinſecè, phyſicè, & ſubſtantialiter: ergo in hac diſcurrendi via, Verbum ſolũ eſt homo; & homo, Deus, unione morali & quoad affectum: qui eſt error Neſtorii. Ratio autem eſt quia Volitio ſolũ dat reb⁹ denominationẽ voliti, quę exſuo genere eſt purè extrinſeca. 4. quod nam eſt talis Volitionis objectum? Si unio: nam certe vult Humanitatem uniri potius Verbo, quam Spiritui Sancto: hoc objectum eſt de quo quærimus. Si ſolum Humanitas & Verbũ? At poteſt Deus velle Humanitatem, & Verbum, quin exinde uniantur: nam denominatio voliti non eſt denominatio uniti: non ergo poteſt aſsignari objectum

divi-

divinæ Volitionis Incarnativæ, quin aſsignetur aliquid ab ipſa diſtinctum, & ab Humanitate, & à Verbo.

11 Dici poſſet: objectum volitionis eſſe quidem Humanitatem, & Verbum; at eam non unire ex objecto quod habet, ſeu in actu ſignato, ſed ex ſpeciali Natura, & modo tendendi, ſeu in actu exercito. Contra 1. ex hoc enim modo philoſophandi præverti tota Philoſophia poſſet. 2. Nan unde unde habeat illa volitio energiam uniendi, habet ex ſe, atque adeo ex prædicato omninò extrinſeco Naturæ: ergo nequit hanc phyſicè mutare, nec unire pluſquam moraliter, & extrinſecè: quod ut homo phyſicè Deus ſit eſt, impertinentiſsimum.

12 Probatur quoad tertiam partem idē antecedens, etiam 1. nam ea unio identificata cum Verbo neceſſariò foret Deus, atque adeò, & æterna, & immenſa: ergo ex vi talis unionis Humanitas ſaltem ſemel exiſtens eſſet ubique: quod hæreticum eſt, & probo ſequi: nam ea eſt vis unionis ſubſtantialis ut extrema locet in ubi ſuo. 2. Nam ſi ſemel, hæ temporales terminationes admittantur in Deo in genere phyſico: cur negandæ ſunt aliæ, in genere morali volendi, & ſciendi? Has autem tota Theologia negat, & meritò: nam præter mutationem, & inconſtantiam, temporalitas repugnat prædicato divino, ut repugnat limitatio ad locum, & finitudo potentiæ: non tamen poſſunt admitti terminationes iſtæ, quin eo ipſo vel temporales fingantur, vel obnoxiæ temporalitati: qui ergo putes eſſe Divinas? 3. Nam hæ terminationes nequeunt eſſe neceſſariæ: alioquin & homo neceſſariò eſſet Deus; & neceſſariò Pater etiam & Spiritus Sanctus forent Incarnati. Nec liberæ: Tum quia ſine ulla neceſsitate extenditur myſterium Libertatis Divinæ: quod niſi manuducente fide, non novimus: tum etiam quia hæc denominatio non videtur qualiter à potentia libera pendeat, ut intellectio Divina, quę vel eſt virtualiter ipſe actus volendi, ut volunt *Martinus Eſparza. Antonius Perez.* Eſparza, & Antonius Perez, vel oritur ex determinatione divinæ mentis ad cognoſcendum omne verū; quod eſſe ſic, vel aliter verū à decreto dependet. Hæc ratio ſi bene expendas profunda eſt, expendetur & infrà ratio hujus repugnantiæ à priori *num.* 18.

13 Quartò ſimiliter in Patre, & in Spiritu Sancto admittendæ forent iſtæ formalitates, æternum otioſæ: quod eſſe omninò ridiculum, dixit verè Suarez *Suarez.* *diſp.* 8. *ſect.* 4. §. *addunt aliqui.* Do rationem, & occurro Magiſtro Prudentio, irridenti cenſuram Eximii: nam præter otioſitatem, daretur in Patre aliquid præter eſſe Patrem, incommunicatum, & incommunicabile Filio, contra Conc. Florentinum apertè definiens omnia, quæ in Patre ſunt, communicare, & eſſe in Filio præter eſſe Patrem: & exinde colligens contra Græcos, ſpirationem activam eſſe ſimul in Filio. *M. Prud.* *Conc. Flor.*

14 Quintò: daretur prædicatum Divinum, quod formaliter, & eſſentialiter eſſet perfectio Creaturæ, atque adeo ex ſe ordinatum ad iſtam tamquam ad finem cui: ſequela, quam abſurdam omninò cenſeo, patet: nam ea terminatio, ex ſe eſſentialiter perficeret Creaturam; & omne ſuum eſſe vel exiſtentiale, vel denominativum (utcumque loquamini) haberet in ordine adhunc formalem effectum. Sextò: nam conceptus unionis dicit imperfectionem ex genere ſuo: cum ex ſuo conceptu ſit habitudo Creaturæ ad Deum, ſuique ad terminū, ſine quo nequit eſſe, ſaltem connaturaliter. Septimò: nam ſaltem, quoad factum rei iſte recurſus manifeſtè contradicit S. Thomæ, dicenti unionem eſſe quid creatum; & Toletano dicenti Incarnationē eſſe opus ad extra totius Trinitatis: quorum utrumque repugnat Divino Verbo. *S. Thomas.* *Conc. Tolet.*

15 Vnde ſic arguo contra Godoy, Prudentium, & Gonetum: Vel quid creatum, & opus ad extra totius Trinitatis, ſufficit, ut Verbum Caro factum ſit, vel non? Si 2. ergo Vnio Incarnativa, ſeu Incarnatio non eſt opus ad extra totius Trinitatis contra S. Thomam, & Toletanum: nam, niſi Verbum Caro fiat, Incarnatio non eſt. Si 1. ergo præciſſa quavis unione Increata, Verbum manet ſubſtantialiter unitum Humanitati, & homo: ergo & quavis unione Increata ſe cluſa manet Myſterium Incarnationis. Ad quid ergo Increata illa unio? Dicit Godoy, ut Verbum uniatur intrinſecè. Bene, & inſtauro argumentum. Vel ut Deus ſit homo id requiritur, vel non? Si 2. fruſtra eſt. Si 1. ergo ex vi unionis, quæ ſit quid creatum, & opus ad extra totius Trinitatis manet unitum intrinſecè Verbum: nam manet homo. Id quod aliunde convincitur: nam præciſſa quavis unione Increata, ex vi creatę manet Humanitas Vnita ſubſtantialiter Verbo: ergo & e contra: nam hæc mutua habitudo eſt: nec intrinſecitas receptionem ſonat, ut imaginantur hi Recentes. *Contra Godoy. Prudent. Gonetum.*

16 Pro-

16 Probatur denique, quoad ultimã partem antecedens. Nam complexum ex Humanitate, & Verbo, nihil dicit, quod formaliter ſit unitivum; ſtareque poteſt ſub eiſdẽ omninò circunſtantiis loci, penetrationis, & temporis, quin Humanitas ſubſiſtat in Verbo. Dicit Martinonus: eos terminos ſtare non poſſe cum uſu, & exercitio ſuæ unibilitatis, quin uniantur: at hunc uſum eſſe præciſſe modum habendi ſe aliter, ſolumque virtualiter diſtinctum ab ipſis. Non ſatisfacit: Nam imprimis hic uſus repugnat identificari realiter Verbo, & in ejus aliqua virtualitate conſiſtere, ut vidimus. Deinde ea virtualitatum partitio Humanitati repugnat ex generaliori principio, quo repugnat finitudini capacitas prædicatorum contradicentium, ut alibi expenſum eſt. *Martinon.*

17 Inſuper arguo ſic: vel ſtare poteſt hoc complexum ſine tali uſu, & exercitio unitorum, vel non? Si 2. ergo & Pater, & Spiritus Sanctus Incarnati ſunt: deinde id eſt omninò repugnans divinæ independentiæ. Si ergo 1. ergo hic uſus, aliquid eſt præter terminos ipſos: vel neceſſariò uniuntur, ſi ſemel exiſtunt. Probo conſequentiam: nã repugnat perire conſtitutum, non pereuntibus conſtitutivis; hiſque manentibus, non dari conſtitutum: at exiſtente Humanitate, & Verbo, dantur conſtitutiva unionis: ergo & unio datur. Deinde quid ultra deeſt quo minus hæc Humanitas ſit cum hoc uſu reſpectu Patris, & Spiritꝰ Sãcti: cum hic uſus ſit coexiſtẽtia terminorũ. Recurrere verò pro his ad Myſteriũ libertatis Divinæ eſt abuti Myſteriis, & abſonè loqui, metiendo creaturarũ finitudinẽ cũ infinitudine Creatoris. Ibi nos cogit Fides ad mirabiles illos effectus, & virtuales diſtinctiones: hic vero quis cogit? ibi nos ad hæc cogit myſterii ſublimitas: hic quid nos cogit ad hæc? ibi natura Volitionum, & intellectionum, nempe vitalitas, & æternitas denominandi nos cogit, ne quicquam ea putemus extra Deum, unde revolvimur ad myſteria cum libertas ſalvanda ſit: hic iſta prædicata non cogunt. Vide quanta ſit diſparitas ex illis ad iſta?

18 Quorum omnium ratio à priori, quã hucuſque diſtuli, & pro materiis multis valde notanda, eſt: Nam Vnio ex conceptu ſuo definitivo, importante totam ſui quidditatem, entitatem, & eſſe, eſt exercitium uniendi, & conſiſtit in uſu: ut actio ex conceptu ſuo definitivo eſt exercitium agendi: Duratio, exercitium durandi; ubicatio, exercitium ubicandi, & conſiſtunt in uſu talium denominationum: ut ergo repugnat uſus ſine uſu; repugnat unionis quidditativum eſſe quin uniat: ergo entitas unionis eſt exercere denominationem uniendi: ergo repugnat quod unio ſit ens quod abſolutè ſtare poteſt ſine tali denominatione: at Humanitas poteſt; poteſt Verbum: poteſt utrumque. Humanitas, ut patet in mea, & in Chriſti reſpectu Spiritus Sancti. In Verbo: nam ab æterno non eſt unitum. In Vtroque: nam & coexiſtunt ea, & Spiritus Sanctus, cum eiſdem circunſtantiis quoad entitatem.

19 Confirmatur. Actuale exercitium uniendi, prout actualiter unit, conſtitui nequit per aliquid formaliter non uniens; atqui ſecluſo modo ſuperaddito, quem adſtruximus, tale exercitium conſtitui debet per aliquid ex ſe formaliter non uniens: ergo conſtitui debet per id quod ſibi non ſufficit; quæ manifeſta repugnantia eſt: omnis enim res ſibi ſufficit, aut non eſt. Major oſtenditur: nam actuale exercitium ubicandi, durandi, & agendi conſtitui nequit per id per quod, nec eſt formaliter ubicatio, nec duratio, nec actio: alioquin per conſortium duplicis formæ, quarum neutra determinata ſit ad aliquem effectum formalẽ, ſalvari hic determinatiſsimè poterit; & ecce viam negandi omnes modos: cui tantum non inſiſtit, nec ſine plauſu diſcurſus, P. Quiròs in Philoſophia *diſp* 103 *ſect.* 1. *n.* 3. Minor etiã patet: nam per vos illud exercitium ſtare poteſt ab æterno, ſi identificetur cum Verbo, quin uniat: ſtare poteſt in tempore, ſi identificetur cum Humanitate, quin uniat: & in utroque denominatio exigit aliquid aliud, quod formaliter unio non ſit: puta decretum Dei: determinatum inſtans, & id genus alia. *P. Quiròs.*

§. II.

OBIECTIONES THOMISTICÆ.

20 OBjiciunt Thomiſtæ 1. Talis modus ſupperadditus eſſet accidens 2. mutaret intrinſecè Verbum. 3. Inter materiam, & formam nullus intervenit ad formalem effectum uniendi. 4. Humanitas non aliter accedit ad Verbum, ac propriam terminat ſubſiſtentiam: idque habet ſine modo hanc & illam intermedio. *Thomiſtæ diſput.*

21 Firmat infirmas has copias Godoius, & ex ipſo Prudentius, & Gonetus 1. Nam niſi *Ill. Godoy. Prudent. Gonet.*

nisi per Vnionem identificatã assumeret Humanitatem Verbum; non maneret intrinsecè unitum: ut non maneret intrinsecè unita materiæ forma, nisi ultra modum materializationis illi intrinsecum interveniret alter Informationis intrinsecus isti. 2. Vnio Personalitatis ad Naturam, est causalitas, qua Verbum Naturam Humanam terminat, & hypostaticè causat: at actui purissimo quale Verbum est, repugnat per causalitatem à se distinctam exercere vim suam: unde bonus Thomista, actiones, quibus ad extra operatur Deus, non distinguit ab ipso ex S. Thoma: quorum ea est ratio: nam indigentia actu rationis distinctæ venit à limitatione & potentialitate, quæ procul à Deo.

22 Tertiò, quia per id unitur Humanitati Verbum, per quod terminat ipsam, & complet: at ipsam per se ipsum complet, sustentat, & terminat. 4. Verbum se ipso est intelligibile, seque ipso visionem terminat, & unitur intelligibiliter ipsi, sine medio alio Verbo: ergo similiter in nostro casu. 5. Si qua ratio obstaret discursui identificantium unionem cum Verbo; maximè quia ab Æterno existeret sine exercitio uniendi. Id autem nõ obstare patet tum in actione Divina ad extra, quæ ab æterno exist t, & tamen suum effectum solum præstat in tempore: tum in essentia Divina, quæ præstat vicem verbi in intellectu beati, cujus verbi natura est unire intelligibiliter Beato Deum; & tamen existens ab æterno, id præstat in tempore. Tum demum in actibus liberis: cujus ad imitationem quis neget hic argui posse dando rationem doctrinæ totius, & disparitatem ad res creatas: nam Infinita perfectio ex sui excellentia continet perfectiones multiplicis entitatis creatæ; atque adeo potest quoad totam entitatem existere quin communicet formalem effectum.

23 Respondeo, & uno verbo antiquis Thomistis nego quadruplex assumptum argumenti quadruplicis. Nec recentium confirmationum fortuna est melior. Ad 1. nego sequelam, & suppositum probationis. Hallucinatio videtur in eo niti quod ratio intrinsecitatis receptionem sonet: quod apertè falsum apparet casu, quo divinitùs Vnio cearetur. Quid ea importet, attigi *sect.* 3. præcedentis disput. & *sect.* 6 prætentis attingam *num.* 186. ubi penes hoc appendam judicia Theologorum. *Infrà num. 186.*

24 Ad alteram (quicquid sit an Verbũ exerceat aliquod genus causæ, quod vult P. Amicus, contentus voce causæ purè hypostaticè terminativæ) concessa majori: negetur minor: imò actui purissimo repugnat ex cõcepta independentiæ suæ, ea colligatio cum ente finito: deobligatur enim ex eo ipso titulo ab exercitio: cujus distinctio, & temporalis existentia ideo non minuit rationem actus purissimi, quia nullam potentialitatem supponit, quam compleat, aut perficiat. Nec bonus Thomista debet identificare cum Deo omnem actionem ad extra, cum actio creaturæ, necessariò à Deo distincta, sit etiam actio Dei ex S. Thoma, qui si divinam volitionem vocat creationem, atè loquitur; & creationem accipit pro determinatione Divinæ voluntatis ad creandum in tempore: sic productio caloris solet dici calefactio; productio unionis, Vnio: productio a bedinis, dealbatio. At hæc distinctio non ex eodem titulo est in Deo, ac in creaturis: In his est ex limitatione, & potentialitate: in illo, ex summa inconnexione, & independentia. Quidquod ex actione ad unionem est magna disparitas: nam illa non est numeris intrinseci terminis: Secus, ista. *P. Amic.* *S. Thomas.*

25 Ad 3. distinguo: per id per quod complet, & terminat, *ut quo*, & per modum exercitii, concedo: *ut quod*, & per modum termini hypostaticè terminantis, nego. Sic virtus est quæ causat, & dat esse effectui; non tamen id, medio quo causat, per modum exercitii. Ad 4. Verbũ seipso est intelligibile, & terminat visionem, *ut quod* & per modum objecti: non verò *ut quo*, & per modum exercitii: hoc enim est ipsa Visio, sibi identificans rationem Verbi, per quod immediatè & formaliter illabitur Deus menti Beatorum: quippe ipsa est essentialiter determinatio mentis ad Deum, & Dei ad mentem in genere possessivæ intuitionis. Similiter discurre de unione, quam jam fatemur se ipsa intrinsecè affigi Verbo, & Humanitati; sed diversissimè. Ad 5. transeat assumpta major: & nego minorem; cujus probationes vel sunt falsæ suppositionis, vel omninò impertinentissimæ, ut vidimus. Nan intellectiones, & volitiones sunt connexionis unicè moralis, & intentionalis cum suis objectis; at unio est physica connexio cum suis terminis; atque adeo requirit eorũ præsentiam; sine qua nequit esse; ut illæ possunt: quæ disparitas est notanda quam maximè.

26 Objici speciosius posset ex Valentia, Martinon, & Vvadingo 1. Verbum vel habet ab intrinseco hunc modum, vel ab extrin- *Valentia.* *Martinon.* *Vvading.*

trinſeco ? Non ſecundum : nam & ab ipſo fluit ; & in ipſo manet intrinſecè. Si ergo primum : ergo vitaliter : quod quis aſſerat: viveret enim Verbum per aliquid à ſe diſtinctum; defuiſſetque ab æterno aliquod vitæ genus in Deo, ipſi non implicans.

27 Secundò. Modus proportionari debet cum re, quam modificat ; & Vnio cum terminis, à quibus ſpecificatur, & quos unit: ergo proportionari debet cum Humanitate, & cum Verbo, quoad eſſe entitativum, & phyſicum. At inter Verbum, & Humanitatem repugnat entitativa proportio : ergo & ens proportionatum utrique quoad entitatem.

28 Tertiò. Ens modale in genere entis eſt infimum; ens autem, cujus eſſe ſit facere hominem Deum, & ſummæ excellẽtiæ, ut eſt ſũmæ excellẽtię quod præſtat: repugnat ergo in terminis creata Vnio hypoſtatica. Confirmatur : Nulla eſt qualitas (quæ quidem, ex genere ſuo, eſt modo perfectior) quæ nos formaliter reddat Deo gratos, ſine ulteriori extrinſeca Dei acceptatione, & cõdonatione peccati: ergo nulla eſt ſubſtantia quæ ex natura ſua habeat facere Hominem Deum.

29 Quartò. Poſitis à parte rei quacumque re, vel modo poteſt Verbum cohibere hypoſtaticum influxum, nec fieri homo: ergo repugnat hæc unio, qualẽ adſtruximus. Cõſequẽtia liquet & antecedens oſtenditur : tùm quia daretur alioquin ens, cui debita, imò & eſſentialis eſſet ſumma conjunctio cum Deo : quod videtur abſurdum : ſi enim id competere Angelo, eſt contra ſummam Dei independentiam ; nullaque eſt excogitabilis Natura creata, cui debitum ſit ſubſiſtere per infinitam ſubſiſtentiam: quanto magis abſonat, id eſſentialiter competere reculæ entitatis exiguæ, qualis eſt modus? Tùm quia influxus hic hypoſtaticus eſt diſtinctus ab effectivo: ergo & ſeparabilis. Tùm etiam quia repugnat ens, quod neceſsitet Deum ad ſe uniendum Humanitati ; ut repugnat ens neceſsitans, ut aliquid producat ad extra: talis autem eſſet hæc unio. Tùm inſuper quia talis unio connotaret ſolum Verbum ut terminũ extrinſecum ; at ſine connotato extrinſeco conſervari res poteſt: ut ſine colore exiſtenti Viſio. Tùm demum quia Nullum eſt ens creatum, quod ſit in eodem ordine cum Deo: ergo nullum eſt quod exigere eſſentialiter debeat Deum ut terminum intrinſecè componentem unum ſubſtantiale cum Natura creata: talis autẽ eſſe deberet hæc unio noſtra.

30 Quintò, & vltimò: nam ens indifferens, ut ſit dextrum, vel ſiniſtrum reſpectu alterius, ſine ullius rei additione determinatè ſit dextrum, vel ſiniſtrum: ſitque tranſitus ad contradictorium ſine acceſsione ullius rei vel formæ : imò Saul ex non rege factus eſt Rex: quin ulla daretur in rebus variatio ſive extrinſecè, ſive intrinſecè : quidni ſimiliter extrema ſine ullius reculæ acceſsione tranſeant ex non unitis ad unita ? Hucuſque Noſtri cum & pro Thomiſtis, ſed animoſiùs certè, quam feliciùs.

31 Reſpondeo & ad 1. nego partem utrãque dilemmatis. Habet intrinſecè, non tamen ex determinatione, propenſione, ſeu indigentia perficiendi ſe per effectum, quaſi per actum ſuæ Naturæ proprium aut completivum ſui: quod in viventibus ſonat rem haberi ab intrinſeco: quidquod negata cum Stoicis Vita purè phyſica, argumentatio nulla eſt. Ad ſecundum probans ſimili forma, Vnionem accidentis cum ſubſtantia ſubſtantialẽ, & accidentalem eſſe debere : ſpiritualem, & corpoream, quæ ſit inter corpus, & animã; dicatur proportionẽ unionis & modi non eſſe metiendam ex entitate terminorũ, quaſi debeat eſſe in eodem gradu naturæ; ſed ex energia præſtandi munus ad quod inſtitutum eſt à Natura : cui præſtando parum obeſt imparilitas in eſſe, ut patet ex adductis exemplis.

Stocorum opinio de Vita.

32 Ad 3. id eſt diſcrimen inter ſubſtantias has modales (quæ quoad eſſe vix differunt ab accidentibus,) & inter entitativas; quòd iſtæ ſunt ſubjecta, quibus benefacit Deus : illæ, media perquæ benefacit, ſpecificata ex dono, quod afferunt & exinde æſtimabilia, quidquid ſit de intrinſeca entitativa perfectione ſui : non enim æſtimantur ex eo quod ipſæ ſint excellentia quam volumus, ſed quia via ad illam: quod non eis venit ex ratione entis, ſed ex ratione connexionis cum ſummo bono : unde in genere entis poſſunt eſſe imperfectæ, & perfectæ in genere connectendi cum Deo. Quare tranſeat major: & diſtinguo minorem : eſt excellentiæ ſummæ in ratione doni, concedo: in ratione entis, nego Summa excellentia in genere entis eſt facere hominem Deum quaſi per formam, ſeu quaſi formam, unde talis denominatiò ſumitur ; non verò facere hominẽ Deum, quia eſt via, qua communicatur ipſa Divinitas : id enim non habetur ex ratione entis, ſed ex ratione connexionis.

33 Ad confirmationem omiſſo antece-

dente

dente, quod falsum nunc censeo, nego consequentiam, & est disparitas, quiâ illa unio per Gratiam est moralis Dei nobiscum, hæc physica: illa, destruit quid morale, nempe peccatum, quod fieri nequit sine cessione divini juris; quæ fortè dicit aliquem actum divinum; at hæc, constituit unum substantiale per se, & totum physicum: unde substantialiter debet unire Humanitatem Verbo, & Verbum Humanitati. Illa demum moraliter caussat remissionem peccati, media scilicet cõplacentia in eius bonitate quę tanta non est quanta est peccati malitiâ: hæc caussat formaliter, & intrinsecè.

34 Ad 5. nego antecedens: nam hic hypostaticus influxus non distinguitur ab unione. Ad cujus primam probationem, redargutu facilem in complexo, cui debeatur hęc denominatio Dei hominis, nego sequelam: aliud enim est dari ens cui sit essentialis, & debita conjunctio cum Deo; aliud est esse ens quod sit essentialis conjunctio cum Deo: illud sonat Naturam, cui debeat Deus esse conjunctus, cuique insit jus ad Divinitatem: hoc sonat, medium per qnod elevare Naturam Deus possit: id autem non est absurdum, sed necessarium, ut Deus communicare se possit. Nec ille modus habet rationem juris, sed beneficii, omninò indebiti.

35 Ad 2. concedo antecedens, & nego consequentiam: ut neque terminus separari potest ab omni actione, quantumvis distincta realiter. Ad 3. distinguo: Ens quod absolutè, & antecedenter necessitet, concedo: quod consequenter & ex suppositione necessitet, nego: nam & visio semel posita sic necessitat, ut Deus se intentionaliter Beato communicet; & actio, ut producat: idque habent omnia dona Dei, ut si Deus se determinet ad illa conferenda, maneat exinde determinatus, ut donet: quod necessitari non est, sed uti donis suis, & libertate. Ad 4. nego antecedens imprimis: est enim Vnio intrinsecus duorum nexus. Deinde consequentiam: nam visio manere potest sine colore ex deffectu connexionis cum ejus existentia: at unio, cum sit duorum exercitium, cum eorum existentia connectitur essentialiter. Ad 5. concedo antecedens, strictè loquendo, nego consequentiam de ente creato id purè exigente, *ut quo*; nam hæ rationes, quæ se habent, *ut quo*, cum sint via ad terminum, non habent ex genere entis vim suam, sed ex genere connexionis. Licèt ergo repugnet ens cui, *ut quod*, insit ea exigentia: non tamen repugnat ens, cui insit *ut quo*: sicuti neque repugnat ens cui insit exigentia intuitionis Dei *ut quo*, nempe Visio: repugnante cui insit, *ut quod*, nempe Natura intellectuali, cui visio beatifica debeatur.

36 Ad 6. & ultimum; nego assumptum in utroque casu: primus dicit variationem ubicationum. Alter actum Dei volentis dare Sauli potius quam alteri jus in subditos. At in humanis, inquies, cum è non Marchione, Marchionem facit Rex, quæ fit variatio rerum? dico etiam fieri voluntatum variationem, nempe Regis volentis huic potius quã alteri dare jus Marchionatus in subditos: quid autem, & in quo consistat id jus, alterius est loci. Et certè istæ denominationes purè extrinsecæ, & morales quid faciunt ad rem nostram, ubi de intrinseca, physica, & substantiali denominatione sermo contexitur?

SECTIO II.

VNIO HYPOSTATICA NECESSARIO est modus ab Humanitatis productione distinctus.

§. I.
RATIONES ASSERTI.

37 ARgumẽtor sic, & suadeo 1. si Vnio hypostatica foret ipsa productio Humanitatis, Humanitas foret assumpta ex vi creationis: ergo ipsa creatio esset formale jus ad assumptionem: ergo haberet assumi ex ipso jure creationis; atque adeò Gratiam, quâ nulla sit major. Id autem dissonat Patribus, & rationi. Patribus; omninò distinguentibus contra Pelagium à jure creationis omne genus Divinæ Gratiæ, ut dictum est latè disputando de Auxiliis. Rationi: quia prius esse debet, ut creatura sit, quam ut bona sit ne superbiat, & ut agnoscat dependentiam à Deo suam in Donis. Illustratur hæc ratio

Patres contra Pelag. tract. de Deo Auxil

38 Primo: ipsa productio est essentialiter & ex conceptu suo titulus Divini Dominii, quo fit creatura dependens, serva Dei, infinitè distans ab esse infinito. ergo est ex conceptu suo titulus inferioritatis, servitutis, & summæ à Deo distantiæ in creatura. Hæc sunt certissima. Ergo nequit ex conceptu suo esse titulus possidendi physicè Deum, & accessus ad summã amicitiã cum ipso Deo. Cõsequentia mihi liquet ex oppositione summa terminorum: si ergo ex conceptu suo

productio Humanitatis nequit eſſe titulus ita glorioſus: ergo neque hypoſtatica Vnio.

39 Illuſtratur 2. Actio productiva eſt ejuſdem ordinis cum effectu, quem producit idque ex conceptu ſuo: nam totum eſſe actionis eſt in ordine ad terminum; eſt via ad ipſum & quaſi canalis, quo rei communicatur eſſentia: ergo repugnat ex conceptu ſuo actio, quæ termini naturalis cum ſit, ſit ex ſuo conceptu ſupernaturalis: nã Ens naturale, & ſupernaturale ſunt differẽtiæ, diverſiſſimi ordinis: ergo actio productiva Humanitatis, quæ terminus naturalis eſt, nequit eſſe hypoſtatica Vnio: nã iſte conceptus eſt conceptus ſupernaturalitatis. Omnia bene fluunt ex antecedente: quod ultra confirmo: tùm quia actio eſt formalis communicatio eſſe, quod tribuit: ergo eſt continentia illius ejuſdem eſſe quod tribuit: non eminentialis: nam hæc eſt propria cauſſæ: ergo formalis: repugnat ergo termini naturalis, ſupernaturalis productio. Tùm etiam quia actio ex genere ſuo eſt fæcunda ulteriotis eſſe: ergo in ordine ſuo. Quis enim credat ens ſupernaturale ex cõceptu ſuo fæcũdũ, eſſentialiter deprimi, ut ſemper exerceatur infra ſuũ ordinem? Tùm quia Natura inſtituit actiones, gratia terminorũ, atque adeò commenſurat his illas quantum poteſt. Tùm demum quia nihil videtur eſſe debere magis proportionatum eſſentiæ rei, quam illud medium, quo eſſentiã accipit. Huc recidit, ſi vim ſit habitura, ratio, quam urgent aliqui conati eam actionem fore naturalem, & ſupernaturalem; debitam, & indebitam.

40 Illuſtratur 3. Illa actio poneret Humanitatem ex termino præſuppoſito, ut illã intrinſecè ſuſtentante, ex conceptu ſuo: produceret enim Humanitatem, vi talis actionis manentem in Verbo, & fluentem ab ipſo atque adeo eſſentialiter præſuppoſito: ergo eſſet actio imitans eductionem, & quaſi eductiva Humanitatis à Verbo: quod certè Humanitatis productioni non congruit dicente poſt Hieronymum apolog. 2. *contra Ruffinum*, & poſt Leonem *epiſt.* 11. S. Auguſtino *epiſt. 99. ad Evodium: ita ſibi creavit animam Dei Filius, ut cæteris creat.* Confirmatur: Humanitas habet eſſe eſſentialiter independens à Verbo; tanquam à termino ſui ſuſtentativo: ergo actio Humanitatis eſſentialiter eſt communicatio talis independentiæ: ergo non eſt ipſamet dependentia: daret enim quod ipſa non habet: imò contradictorium eſſe.

Hieronym. Leo. Auguſtin.

41 Argumentor, & ſuadeo 2. Humanitas dependet à Verbo, tanquam à termino ſubſtantialiter complente in eſſe ſuppoſiti: ergo ſpecialis dependentia, quam habet à Verbo, eſt à poſteriori: ergo ſpecialis hæc dependentia nequit identificari cum actione ipſius Humanitatis productiva. Probo hanc conſequentiã, entymema, ex quo video ſequi, poſtmodum probaturus. Nam dependentia actionis à termino eſt poſitivè à priori: nam actio eſt eſſentialiter cauſalitas dantis eſſe, & actualis communicatio, qua agens ſe determinat ut det eſſe effectui: ergo tota dependentia, quam dicit à termino eſt dependentia connexionis præcedentis ad eſſe: ergo nequit eſſe dependentia qua formaliter ſupponatur ipſum eſſe termini quem producit, ut patet ex terminis: ergo nequit eſſe formalis dependentia à poſteriori, quod idẽ eſt: & probandum aſſumpſi. Entymematis verò antecedens certiſſimum eſt: nam Humanitas pendet à Verbo tanquam à termino reddente ſubſiſtentem: effectus autem primarius ſubſiſtentiæ ex *Diſp. 1. ſect. 2.* eſt complere Naturam ultimo ſubſtantialiter, ſeu in eſſe ſuppoſiti. *Sup. Diſp. 1. ſect. 2.*

42 Probo jam conſequentiam primam. Nã dependentia Naturæ à termino complẽte ſubſtantialiter ipſam eſt depedentia Naturæ à poſteriori. 1. Nam & in Divinis ſubſiſtentiæ ſe habent à poſteriori virtualiter, ut dici ſolet 2. quia terminus rei ſupponit initium, & terminus ſubſtantialiter completivus, rem quam ultimò compleat. 3. Et ſit ratio à priori Doctrinæ totius: nam dependentia Naturę à termino ſubſtantialiter completivo, nempe ſubſiſtentia, eſt dependentia Naturæ à proprietate, & proprietatis à Natura: Nullus enim hucuſque Philoſophus, ex quo nota eſt ſubſiſtentia, eam non agnovit ut proprietatem Naturæ: neq; aliud ex myſteriis fidei colligas; ſed dependentia Naturæ à proprietate eſt dependentia à poſteriori, & dependentia proprietatis à Natura eſt dependentia modi à principio, cui debetur: quis enim fingat proprietates rei rẽ præcedere; cũ *non entis non ſint proprietates, & qui dat formam, dat ejus conſequentiam* nempe proprietates, quaſi appendices formę nec eſt mentio proprietatum, ubi non eſt origo entium inſeparabilium à Natura? ergo dependentia Naturæ à termino ſubſtantialiter complente eſt dependentia à poſteriori: eſt enim dependentia rei à termino eſſentialiter ſupponente illius exiſtentiam, atque

adeo

adeo & actionem productivam ipsius. Atqui Vnio hypostatica est specialis dependentia Humanitatis à Verbo: ergo supponit actionem productivam Humanitatis: ergo nequit esse ipsa productio.

43 Argumentor, & suadeo 3. ex his, quę contra Patres, Theologiam, & Philosophiã solidiorem, cogitur admittere discursus iste. 1. cogitur admittere non præcessisse pro aliquo priori partes Humanitatis ad assumptionem: secus ac asserunt SS. PP. & speciali- *Patres cũ S. Thoma. Bernal.* liter S. Thom. 3. *p. q.* 4. *art.* 2. *& q.* 6. *art.* 4. *ad* 3. Secundo: cogitur admittere, omnem productionem substantialem esse subsistentiam: & exinde in Divinis, (unde arguit Bernal à pari, omnino impertinenter, ut videbimus) Productio Filii esse deberet subsistentia Filii; at Pater est Productio Filii: ergo & ipsius subsistentia contra fidem: In creatis, in opinione valde probabili indistinguente productiones à terminis, subsistentiæ forent idem cum Natura; in eisdem denique ipsa productio Humanitatis, cum sit productio substantialis sui, cur non esset sui subsistentia: unde in Christo esset pluralitas subsistentiæ. Nec dicas, ideo non esse quia est sui communicatio ad alienum suppositum: nam suppositum Christi non potest esse alienum respectu substantiæ, essentialiter ipsum exigentis ut terminum. 3. Cogitur admittere subsistentiã atq; adeo proprietates rerũ, ipsas præcedere, & caussare; & terminos esse priores initio, quod ex ipsis terminis implicat. 4. Cogitur admittere pluralitatem subsistentiarum in quovis composito, secus ac ex conceptu subsistentiæ jam diu mihi exploratum habeo. Hæc autem egent firmissimis fundamentis, qualia certè non sunt, quę Bernal objicit: sunt enim ipsissima quæ sibi *Suarez. Bernal.* jam ante Doctor Eximius, apud quem vide *disp.* 8. *sect.* 1. multa contra discursum Bernalis, qui

§. II.

RESPONDETVR P. AVGVSTINO BERNAL, & aliis modernis, ab Authoritate pugnantibus.

44 *S. Thom.* OBjicit 1. Longam seriem Patrum. Thomæ *art.* 8. *ad* 3. *dicentis* assumptionem *ratione differre* ab unione: ergo *Leo.* assumptio, quæ est actio, est realiter unio. Leonis *in Epist. Decret.* 11. dicentis, Naturã non prius, sed *ipsa assumptione creatam*: ergo assumptio & creatio Humanitatis, idem sonat. Augustini 36. *Enchiridii* dicentis de Christo; inde cæpisse, & inde incepisse, & *ipsa susceptione factum esse*: ergo susceptio quæ est hypostatica Vnio est actio. Gregorii Magni *lib.* 9. *Registri ep.* 61. dicentis: de Spiritu Sancto ex carne Virginis *concipi, fuisse ungi* ab Spiritu Sancto: ubi unctionem Spiritus Sancti nominat Vnionem hypostaticam, & identificat cum conceptione Humanitatis. Fulgentii sæpe *de Incarnatione* præsertim *cap* 2. *&* 3. dicentis ipsam *acceptionem carnis fuisse conceptionem Virginalem*; & *lib. de fid. cap* 18. ipsum Verbum suæ *carnis acceptione conceptum*; ipsamq, *carnem* Verbi *Incarnatione conceptam*: quæ sunt ipsa verba Bernalis. Concilii Alexandrini *ep.* 10. *S. Cyrilli* dicentis, *Verbum in ipso utero Virginis sustentasse generationem carnalem*: quod intelligi nequit, nisi ipsa generatio terminetur ad Verbum, & ipsum uniat. Sextæ demum Synodi *act.* 11. dicentis de Humanitate: *in illo*, nempe Verbo, *& non per ipsam habuit existentiam*: ergo non habuit Humanitas existentiam nisi in Verbo: ergo quia per eandem actionem facta est Humanitas, & unita est Verbo.

Augustin. *Gregor. Magn.* *Fulgent.* *Concil. Alexand. Cyrill.* *Sext. Syn.*

45 Respondeo. Sanctus Thomas, ponit assertionem nostram *in corpore articuli*, unde contra nos esse nequit. Nota, assumptionem sumi formaliter posse, vel effectivè: sicut & Incarnatio & unio. Sic à S. Thom. Pater dicitur uniens Humanitatem, quia producit unionem. Assumptio effectivè realiter distinguitur ab Vnione: formaliter, sola ratione ex diverso conceptu, & connotato. Hæc est mens Thomæ. Alii Patres loquuntur de unitate durationis, qua Christi Humanitas simul producta est, & unita Verbo contra Nestorium, & alios errantes animam Christi præcessisse, & ante unionem in Cælo præextitisse, non verò de unitate actionum. Sic se & alios explicant Leo, Fulgentius, & Augustinus ubi citantur: & nos solemus dicere: idem in sole esse Lucere, & calefacere, identitate durationis, non verò actionum identitate. Quod si inculcant *ipsa assumptione creatam* Naturam, *ipsa* carnem *Incarnatione conceptã*: qui videntur termini ultra sensum intentum à Patribus excurrentes, nec subtiliter dicti; ideo præstant ut asserant, tam longe abesse ut ea Natura temporè præcesserit ad unionem, ut & unio non solùm una tempore fuerit cum productione Naturæ, sed hæc propter illam: neque enim extitisset ea Hu-

Mens *S. Thomæ.* *Et aliorum SS. PP. contra Nestorium.*

manitas niſi aſſumptio eſſet. Quare ablativus, quo Patres ſe explicant,& quidem ſubtiliſsimè, & pleni myſterio, unà ſignificat identitatem durationis contra Hæreticos,& ſimul finalem cauſam, & ſcopum productæ Humanitatis, ad ipſius excellentiam,& fidelium inſtructionem. Quo ſenſu non diceretur ineptè de Petro ſimul vidente, & ambulante ut videret: Petrus videt ſimul & viſione deambulat: ideſt una cum viſione, & ob viſionem. Quo tota vis Bernalis infringitur contra communem hanc interpretationem Theologorum.

Longè à mente Bernalis.

46 Secundo fieri ſatis (ſtando rigori Scholaſtico) poſſet his Patribus per productionem, quæ indiviſibiliter duplicem habeat terminum,Humanitatem ex una parte; & hypoſtaticam Vnionem ex altera, ut per ſe liquet. Quæ ſummùm doctrina, (quam de poſsibili probant Lugo & Arriaga ; ille *diſp.11.ſect.1.* hic *diſp.20. num.* 10. & de facto P Koninch *diſp.6. dub.1. de Incarnatione*, & P. Benedictus Robles *in doctiſsimis manuſcriptis quæſt. 6. & art.5. dub.1.* mihi nunquam placituri) ex his locutionibus infertur, & Bernali nihil favet.

Card de Lugo. Arriaga. Koninch. Robles.

47 Tertio veriùs, & ad ritum Scholæ preſsiùs reſponderi Patribus poſſet ex Doctrina, quæ *ſect.* 4. tribuet identicè Vnioni Hypoſtaticæ, vicem Humanæ. Ex illa cum Leone dicetur Humanitas *ipſa aſſumptione* creata; quia producta in eſſe Partium interſe, unitarum, per Vnionis hypoſtaticæ productionem: in qua conſiſtit effectiva aſſumptio; ſicut & formalis in illa. Cum Auguſtino dicetur, Chriſtus *ipſa ſuſceptione factus*,nempe ſuſceptione effectiva, efficienter, quia producta per illam eſt unio identicè Humana, & Hypoſtatica: ſuſceptione formali,conſtitutivè, & formaliter, quia per ipſam & partes uniuntur interſe, & cum Verbo.Cum Gregorio dicetur *formalis conceptio*, *ipſa Vnio Humana*, quæ ex acceſſu identico Hypoſtaticæ cum Verbo, Sanctificat ſimul, & ungit:unde concipi eſt ungi ab Spiritu Sancto. Cum Fulgentio *ipſa carnis acceptio*, quæ eſt hypoſtatica Vnio, dicetur *formalis Conceptio Virginis*:in Humana unione conſiſtens. Cum Alexandrino dicetur *Verbum in utero ſuſtentaſſe generationẽ* carnalem *in facto eſſe*, quia ea ipſa eſt Hypoſtaticus nexus, quo ſuſtentat Humanitatem,& complet.Cum Sexta demum Synodo dicetur Humanitas *extitiſſe ſemper in Verbo*, quia nuſquam unitæ interſe ſunt partes, niſi per unionem ad Verbum. Vide quàm expeditè :& variè Patres intelliges ſine diſcurſu Bernalis.

Explicantur aliter SS. PP. Leo. Auguſt. Gregor. Fulgent. & Conc.

§. III.

RESPONDETVR EISDEM DISPVTANtibus à Ratione.

48 OBjicit 2. quia ſic,nec aliter explicari aptè poteſt quomodo Virgo Maria citra metaphoram ſit Mater Dei. Sic explicatur aptè,quia ipſa Humanitatis generatio præſtita à Virgine fuit unio cum Deo. Non aliter: quia juxta Sententiam communem eatenus dici poteſt Dei Mater, quatenus producit Humanitatem, cui contingenter advenit, & valde de peraccidens uniri cum Deo. Id autem non ſufficere, ut propriè Virgo Maria dicatur Mater Dei, niſi modo quo mulier dicitur Mater Regis, id eſt impropriè, ſic probatur 1. quia ideò fœmina non dicitur propriè concipere Regem & Mater Regis: quia ejus actioni generativę non debetur illa denominatio in Filio, ſed per accidens advenit ; ſed juxta opinionem communem Humanitati ex vi Marianæ generationis advenit deperaccidens unio cum Deo: ergo 2. ideo licèt aliæ Matres non attingant actione Perſonalitatem, dicuntur Matres hominis:quia & actioni, & termino producto debetur Perſonalitas ; at neque Actioni Virginis, neque termino producto ab ipſa ut Mater eſt, debetur Perſonalitas Verbi. 3.qui licèt producat lignũ, nihil producit vi cujus fiat calidum, non dicitur calfacere lignum, nec producere lignum calidum, niſi peraccidens, alio Agente fortuito calorem immittente : ergo ſimiliter licèt Virgo produxerit Humanitatem,ſi nihil poneret vi cujus homo ſit Deus, non dicetur propriè Mater Dei. Cui difficultati, quam gravem agnoſcit Doctor Eximius *tom. 2. in 3.p.diſp.1.ſect.1.*fine, planè ſatisfacit iſte diſcurſus.

P. Suarez.

49 Reſpondeo 1. cum ipſo Suarez & communi ſententia rectè,& propriiſsime Mariam dici Dei Matrem : tùm quia eo ipſo momento,quo unitę ſunt partes à Virgine concurſu materno,unitæ ſunt Verbo,&Deus homo factus eſt : ſic propriè Iudæi dicuntur interfeciſſe Deum: cujus utriuſque ratio ex S. Thoma eſt quia ſicut agere ; ita naſci, & generari,eſt ſuppoſitorum. Tùm etiam,quia partes pro priori ad concurſum Maternum Virginis cenſentur unitæ Verbo : unde ac-

S. Thomas.

ce-

cedente pro posteriori Virginis materno concursu, vi ejus coaluerunt in unum substantiale per se, Deum hominem. Quare magis propriè dicitur Virgo Mater Dei, quã Fœmina, Mater Regis: nam homini genito advenit dignitas Regia, ut accidens purè extrinsecum, atque adeo quin Vnam per se cum illo faciat; at subsistentia Divina vel supponitur intrinsecè in partibus pro priori Naturæ, vel advenit intrinsecè Humanitati, supplés in ipsa quod propria faceret, & cum ipsa constituens ens substantiale per se, quale poneretur in Humanitate quam concipit Virgo, & quale decet, & citra exigentiam aptum est poni in Humanitate, vi generationis humanæ intendentis per se suppositum: atque adeo quasi exigitur in æquivalenti, scilicet in termino, quem perfectissimè supplet.

50 Hucusque pro communi sententia: quâ certe expeditiùs salvat præsentem veritatem Bernal: quicquid ex Suarez opponat Aldrete *disp. 32. sect. 4. n. 15.* Respondeo 2. eo summùm argumento convinci actionem, qualem descripsi *num. 46.* actionem simul, & unionem Humanitatis ad Verbũ, non convinci. Per illam enim salvaretur hic rigor, quem Bernal intendit, omninò plenissimè. Respondeo 3. Meliùs, & veriùs salvari Dei Maternitatem in Virgine, ex doctrina quam tetigi *num. 47.* & illustrabo *sect. 4.* asserendo formalem Virginis Conceptionem esse Hypostaticam unionem ad Verbum.

Bernal. *Suarez.* *Aldretus.* *Infrà sect. 4.*

51 Objicit 3. Humanitas Christi Domini, sistitur in alieno supposito, & pendet à Verbo ut ab ipsa sustentante: ergo ex suæ vi productionis pendet à Verbo, ut termino unibili: ergo quia ipsa productio Humanitatis est unio ejusdem ad Verbum. Antecedens est certum, & utraque illatio probanda. Probo secundam: Nam res, quæ producitur in alio, seu dependenter ab alio, per eandem actionem, per quam producitur, unitur alteri: nec aliter explicabitur, qualiter res ex vi productionis suæ pendeat ab altero: idq; patet in accidentibus, & formis materialibus, per eandem indivisibilem rationem, & productis, & subjecto affixis: cur ergo si, quæ naturaliter producuntur dependenter ab altero, manent ipsi per eandem productionem unita; non ita pariter discurrendũ de iis, quæ miraculosè producuntur dependenter ab altero?

52 Confirmatur: Res alioquì existens in alio naturaliter, per eandem actionem, per quam miraculosè fit independenter ab illo, existit per se; ut patet in accidentibus Eucharistiæ: ergo res alioquin existens independenter ab alio naturaliter, per eandem actionem, per quam miraculosè fit dependenter ab illo, existit in ipso: ergo. Probo jã primam consequentiam. 1. quia alioquin Humanitas, ejusque productio essent independentes à Verbo. 2. quia pendere à Verbo sustentante, est habere existentiam sustẽtatam à Verbo: si ergo ex vi suæ productionis Humanitas nõ pẽdet à Verbo: nó potest habere existentiam pendentẽ specialiter à Verbo: nam hanc habet ex vi productionis.

53 Dices: Humanitatem pendere solum à Verbo ut sustentante à posteriori, ut essentia pendet à proprietatibus. Contra 1. quia ideo essentia pendet à proprietatibus, quia ipsi debentur, & illas hæc exigit à se fluere: quid simile in Humanitate ad Verbũ! Cõtra 2. quia Natura nõ pẽdet à proprietate ut sustentante, sed potius ut sustentata. Contra 3. quia id est apertè concedere prius Humanitatem extitisse in se, quam in Verbo: non ergo potest explicari res ista, quin Humanitas pendeat ex vi suæ productionis à Verbo, ut à termino Vnibili. Hæc est potissima ratio P. Bernal quæ mihi magis quam eius, probat, discursum De Racons, Theologis, & Bernali specialiter invisum.

Abra de Racon. seq. sect.

54 Respondeo 1. pro communi Sententia, cõcedo antecedens, de Verbo sustentante per modum hypostatici termini, complentis ipsam in esse substantiali, seu in esse suppositi, ne quæstio purè vocalis sit, & nego primam consequentiam; cujus primam probationem distinguo: Humanitas ejusque productio essent independentes à Verbo, ut unibili à priori, concedo cõsequentiam: sunt enim entia, quę ut sint, non egent unionis ad Verbum: à posteriori, subdistinguo: per se, concedo; per accidens, ex deffectu subsistentiæ propriæ, quam Humanitas, & productio exigunt, & quam supplet Verbum, nego consequentiam. Itaquè, & productio & Humanitas pendent à Verbo, quatenus supplente deffectum termini, sine quo nequeunt esse.

55 Ad secundam, concedo antecedens, quatenus habet existentiam à Verbo completã, qualem exigit habere per propriã subsistentiam, & multò melius: & nego consequentiam. Nec Humanitas pendet à posteriori per se à Verbo, ut essentia pendet à proprietatibus: quare hæc dependentia non exigit quod Verbũ ipsi debeatur, sed quod de-

debeatur ipſi quod Verbum ſupplet, & ſine quo non ſuppleto periret, aut violenta foret. Nec ſuſtentatio, quâ ſubſiſtentia præſtat Naturæ, eſt cõmunis aliis proprietatibus; nihil enim aliud ſonat, (niſi hæreamus in nomine, cum Vulgo grammatico) quàm complementum ſubſtantiale, quo Natura *ſiggillatur in ſe*, & redditur *proprii juris* in ordine ad operationes ab ipſa procedentes, ut diximus *diſp. 1. ſect. 2.* Quidquod eſt magna diſparitas à ſubſiſtentia creata ad Divinam Verbi: nam illa, utpote modus potius adjacet, quã ſuſtentat, potius habetur, quam habeat Naturam, & phyſicè obliquum eſt; at ſubſiſtentia Verbi ſic complet Humanitatem ut habeat, & maneat principale rectum concreti. Nec demum id eſt concedere quod Humanitas unquã exiſtat in ſe completa ſine Verbo, licet ſit concedere actionem & Humanitatem præcedere pro priori Naturæ ad unionem ad Verbum. Sed de hac dependentia dicam expenſius *ſect. ſeq.* Nunc ſatis inſtantiis Bernalis eſt factum.

Suprà diſp. 1. ſect. 2.

Vide ſect. ſeq.

56 Reſpondeo etiam 2. pro eadem Sententia communi, negando ſecundam conſequentiam: nam ad veritatem primi conſequentis ſufficit actio, quæ indiviſibiliter Humanitatem, & unionem ejus ad Verbum producat, vel quæ abſolutè connexa ſit cum productione Vnionis; vel quę cum tali productione ſolum ſit conditionatè connexa, caſu nempe quo divinitùs ſuſpendatur emanatio ſubſiſtentiæ propriæ. Ad prob. 1. permiſſo antecedente de his quæ connaturaliter fiunt dependenter ab altero, nego conſequentiam, & ſit ratio diſparitatis, & major: nam in illis ipſum eſſe rerũ eſt ineſſe ſubjectis: cumque actiones ſint proportionatæ Naturæ terminorum, ſeipſis formaliter & effectivè ponunt terminos quales eſſe exigunt: at in his, quæ ſolum miraculosè & peraccidens dependenter ab alio fiunt; ipſum eſſe, cui Natura conformat actiones, inexigit intrinſecitatem adjacendi.

57 Secundò ad eandem probationem, nego anteced. res enim etiã quæ naturaliter fiunt dependenter ab alio, uniuntur ipſi per modũ ab actione diſtinctum. Et hujus probabilioris Philoſophiæ ratio nunc eſt mihi 1. ipſa ratio actionis videtur exigere, ut ponat terminum; ne tamen cogat Agens primum, ut ipſo perficiat; vel deturpet Naturam: qui uſus decenter à primo diſtinguitur in favorem Divini dominii. 2. Quia perit actio plerumque, nec terminus definit intrinſecè manere in ſubjecto, cui ſemel inſuit: ut patet in Vbicationibus motu locali, vel impulſu factis; in que eorum abſceſſu manentibus; & patet in formis materialib' unum per ſe conſtituentibus cum materia: dicere verò ex ſola conſervatione variari compoſita, ridiculum eſt. 3. Quia & Vnio Humana fit dependenter à materia præſuppoſita: uniri verò per actionem eſt accipere quod ipſa formaliter habet à Natura, excuſante quantum poteſt otioſitatem denominationum, & entium. 4. Quia dici ſolet, bilocato divinitùs Corpori poſſe applicari duo Agentia, loco diſsita, quin neceſsè ſit actionem, aut terminos bilocari, quod falſum eſſet: nam ipſamet actio eſſet unio termini cum corpore, atque adeò exigentia intrinſeca phyſicæ indiviſionis, non patientis ut terminus ſit ubi non ſit alter intrinſecè unitus.

Cur actio eductiva ſit diſtincta ab Vnione.

58 Nec confirmatio valet: nam permiſſo antecedente, negatur conſequentia. Ratio: tum quia actio antecedentis eſt creatio, quæ talis naturæ ſupponitur; conſequentis autem actio non eſt eductio, quæ permittitur talis eſſe Naturæ qualis intendit Arguẽs. Tùm etiã: quia adhuc dum naturaliter fit dependenter ab altero, res unitur ipſi per modum ab actione diſtinctum. Nec exinde fit explicatu difficilis eductionis eſſentia, dicendo eam eſſe, quæ producit terminum indigẽtem alterius, & ſinit ex conceptu ſuo ſuccurri tali indigentiæ, utpote naturali. Quid ſi pendere ab alio *infieri*, diceret iſtius aliquem confluxum intrinſecum?

59 Reſpondeo jam 3. juxta doctrinam exhibendam *ſect* 4. diſtinguo primum conſequens: ex vi ſuæ productionis, qua nempe fit Materia, & forma, nego conſequentiã: ex vi productionis, qua Materia, & forma fiunt unitæ, & Humanitas, concedo primam conſequentiam, & nego ſecundam: nam ad id muneris abundè ſufficit, quod Vnio, qua partes interſe conjunguntur, ſit unio earum ſuique ad Verbum: eo enim ipſo ex vi ejuſdem productionis Humanitas exiſtit, & exiſtit in Verbo: nam ab eadem actione fit unio partium interſe, & cum Verbo: ſic res dicitur exiſtere vi productionis, quia accipit media productione id quo formaliter exiſtit: eo etiam ipſo nec Humanitas, nec productio ſunt independentes à Verbo: cum hęc ponat, & ab hac illa accipiat formalem à Verbo dependentiam. Eo demum ipſo ex vi productionis Humanitas accipit exiſtẽtiã, non ut cumque, ſed ut ſuſtentatam à Verbo:

Infrà ſect. 4. Late.

nam

nam per eandem actionem & uniuntur interse partes, & complentur ultimo in linea substantiali per Verbum.

§. IV.

VLTIMA OBIECTIO: VBI VVLGARIVM Axiomatum expositio non vulgaris.

60 OBjicit ultimò: Productionis, qua fiat Humanitas & Vnionis, qua ad Verbum uniatur, Identitas est ex se possibilis, & aliunde necessaria. Prima pars assumpti probatur: tùm quia non apparet contradictio. Tùm etiam quia creationi solum repugnat dependentia essentialis à termino, ut à subjecto, non verò ut à termino purè unibili. Secunda pars ostenditur 1. quia alioquin esset in Christo Personalitas creata: nam productio substantialis est subsistentia sui termini: tùm quia per illam, si creativa sit, fit res independens ab alieno supposito: ergo sistit in se. Tùm etiam quia accidens completur & existit in alio per inhærentiam, quæ est productio: ergo substantia completur per independentiam quæ sit productio. Tùm insuper, quia etiam in Divinis, unde novimus subsistentiam, subsistentiæ sunt productiones, nempe Relationes. Tùm demum quia nihil aliud restat in quo subsistentia stare possit. 2. Ostenditur ex illis axiomatis: ***Non sunt multiplicanda entia, sine necessitate: Nec Natura per plura præstat, quod per pauciora potest.***

61 Respondeo negando utrâque partê assumpti: quamvis prima permissa, non sequitur altera. Ad probationem primæ primam, de hoc arguendi abusu, utilem alibi doctrina expendi: & hìc repugnãtiæ satis apparentis non unam notam aperui. Ad alteram, nego etiam antecedens: nam creatio se ipsa discedit extremè ab opposita differentia eductionis, cujus naturæ foret illa productio termini in alio præsuppositi. Ad alterius partis probationem primam nego sequelam paradoxæ doctrinæ, qualis est dicere, initia esse posteriora terminis; & proprietatibus, Naturam. Nec independentia ab alieno supposito esse potest subsistentiæ munus, cũ id sit jam connaturale Naturæ.

62 Nec actio potest esse cõplementũ ultimũ termini, cũ termin⁹ eo nõ extendatur ultra, quòd illud esse, quòd per actionem accipit, non indigeat altero: si enim indigeret ex se, connaturalis actio permitteret indigentiam: neque enim immutat essentias, sed communicat prout continentur in causis. Nec paritas ab accidentibus ulla est: tùm quia falsæ suppositionis: tùm quia accidens est essentialiter entis ens; completurque per id quo accipit inesse subjecto: at independentia illa quæ venit ex conceptu productionis non potest esse hypostaticum complementũ, cum sinat in termino, ulteriori completioni locum ut patet in Anima Rationali.

63 Nec à Divinis paritas adducta, est ad rem: 1. nam illæ productiones sunt pro posteriori Naturæ, quam complent: secus, istæ creatæ. 2. Nam illæ productiones non producunt Naturam, quam reddunt subsistentem; secus, istæ. 3. Nam illæ productiones sunt productiones Personæ: secus, istæ. 4. Nam neque in Divinis productio, qua persona producitur, est ejus subsistentiæ ratio, sed termin⁹ productus: quippe Pater est productio Filii; nec est ejus subsistentia: Pater & Filius sunt productio Spiritus Sancti, & ab ejus Personalitate distinguuntur: melius ergo nos ex hac paritate contra Bernal arguimus, quam ipse contra nos possit. Nec demum deerit, in quo constituas subsistentiam, ut constabit ex decursu. *Augustin. Bernal. Sect.4.§.3*

64 Altera probatio abutitur illis axiomatis. Dici solet communiter: *frustra fieri per plura*, quando res æquè commodè per pauciora fieret: & necessitatem, ad multiplicationem entium non debere esse extremã, sed ex ratione probabili congruam: quo fit satis Bernalio: quicquod necessitas extrema nunc est, & pluribus indigens.

65 Volo tamen data occasione, illorum axiomatum sensum, quem pauci callent, & quo plures abutuntur sine discrimine rerum & sententiarum, exactè nunc pendere, notando ex Eminentissimo Sfortia *Assert. Theolog. lib.5. de Incarnatione cap.* 10. *num.* 167. *& seqq.* tria, ex quibus aptè fluat horum axiomatum explicatio. *Primum*: Naturam intendere substantias, gratia ipsarum: Accidentia verò, & modos substantiales (quos in hoc ab accidentibus non discernit) propter substantias, tanquam propter finem intrinsecum, & immediatum: substantias deinde irrationales propter Rationales, quæ solæ sunt amabiles amore benevolentiæ, tanquam propter finem extrinsecum, & mediatum. Ratio: quia id postulat ordo rerum, & providentiæ: ut optima quæque præcedant, & minus bona sint propter optima. *Secundum*: *Cardin. Sfortia.*

dum: Naturam in ſubſtantiis quærere quantum poteſt perfectionē ex vi cauſſarum, quę ſunt in hoc ordine rerum. Ratio: quia hoc ipſum eſt bonum ipſarum ſubſtantiarum, quas propter ipſas amat. *Tertium*: Naturam in accidentibus, & modis, quibus ſubſtantias perficit, ſeparare potius quam adunare (quantum poteſt commodè) perfectiones. Ratio: quia hoc ipſum eſt bonum ſubſtantiæ, cujus gratia accidētia producuntur: eſtque ex duplici cauſa. Prima: ne uno ſcilicet accidente amiſſo, inter tot viciſitudines mutationum, & Agentium, quibus obnoxiæ ſubſtantiæ ſunt, tota perfectio deperdatur: ſic eſt bonum Diviti, Theſaurum habere in monetis pluribus, ne fiat unica amiſsione mendicus è divite. Secunda: quia contingere poteſt, quod unius perfectionis uſus, ſaltem de peraccidens, repugnet alterius uſui: præſtatque diſtinctio perfectionum, ne talium uſus mutuò impediantur interſe.

66 Vnde fit Naturam, eas perfectiones quas ſemel eſſe voluit & ſtatuit in ſubſtantiis per accidentia, vel per modos ſubſtantiales, potius eas diſtinguere in plures, quantum poteſt: nec alia poteſt afferri ratio cur in albo dulci, quod inſeparabiliter tale videmus, non ſit putandum accidens identicè dicens differentias dulcedinis, & albedinis: & ſic in aliis, in quibus videmus accidentia plura, quæ præſtari per unum poſſent. Non eſt ergo ſenſus axiomatum, qualis vulgo putatur.

67 Senſus primi eſt: Naturam nunquam producere aliquod ex illis entibus, quæ ſunt bona ſolum ut media, niſi id neceſſarium ſit ad totum illud bonum quod ipſa intendit ut finem. Ratio: quia id ſpectat ad prudentiam ipſius Naturæ operantis: & hoc eſt *non eſſe multiplicanda ſine neceſſitate entia*. Secundi ſenſus: Naturam, ſi per unam ſimplicem, aut breviorem operationem poteſt conſequi finem ſuum, non adhibere aut longiores, aut plures. Ratio eſt: quia connaturalius eſt operari per lineam rectam uti ſimpliciſsimam, & breviſsimam: & hoc eſt *non debere per plura fieri quod per pauciora poteſt*.

SECTIO III.

VNIO HYPOSTATICA NEQVIT ESSE ſpecialis influxus activus Verbi ſolius: ubi de dependentia Humanitatis à Verbo.

§. I.

PROBATIONES: VBI AN DIVINÆ Relationes poſsint agere ſpecialiter ad extra?

68 DVo intendit aſſertio: de facto, alterum: alterum de poſsibili. Primum contra Rachonium apertè tuentem, & Prudentium auſum pro illo diſputare, viſumque protegere, oſtendo 1. & contendo de fide. Tùm ex Lateranenſi *ſub Innocent. III. cap. firmiter de ſumma Trinitate*, ſic loquente de Filio: *à tota Trinitate communiter Incarnatus, ex Maria ſemper Virgine*. Tùm ex Toletan. VI. *cap.* 1. ſic dicente: *tota cooperata eſt Trinitas formationem ſuſcepti hominis; quoniam inſeparabilia ſunt opera Trinitatis*. Tùm ex Toletan. XI. *in confeſsione* ſic dicente: *Incarnationem quoque hujus Filii Dei tota Trinitas, operaſſe* (ſeu operata eſſe) *credenda eſt: quia inſeparabilia ſunt opera Trinitatis*. Tùm ex Ioann. 5. ubi Chriſtus de ſe: *Non poteſt* (ait) *à ſe facere quicquam, niſi quod viderit Patrem facientem: quæcumque enim ille fecerit; hæc & Filius ſimiliter facit*. Vide PP. in id conſpirantes clariſsimis vocibus, & innumero penè cenſu apud Ruiz diſp. 110. *de Trinitate à ſect.* 2. Vel ergo iſtæ ſanctiones de fide non ſunt (quod nemo pius audiet) vel eſt de fide quoad factum Aſſertio noſtra, ſine qua ſtare earum veritas nequit. Vnde Auguſtinus *lib.* 1. *de Trinit. cap.* 4. cum dixiſſet: *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus ſicut inſeparabiles ſunt, ita inſeparabiliter operantur*: addit: *hæc etiam mea fides eſt, quoniam hæc eſt catholica fides*.

Abra de Racon. Prudent. Lateranen. ſub Innoc. III. Toletan. VI. & XI. Ioann. 5. SS. Patres apud Ruiz præſertim Auguſtin.

69 Oſtendo 2. ille ſpecialis Influxus Verbi vel eſt purè effectivus vel non? Si primum: ergo non unit Humanitatem Verbo; nec ſubſtantialiter hoc illi communicat ad Myſterium. Patet illatio: nam purè rem effici, non eſt uniri effectum Agenti: tùm ex horum diverſitate, & ſeparatione conceptuum: producere, & Vniri: unionis, & productionis: tùm quia Trinitas maneret unita, cuicumque dat eſſe. Si ergo 2. ergo eſt effecti-

Racon. fectivus, & unitivus. Includo jam Rachoniũ in circulo: quo ut exiret, ivit in hæc contra Theologos omnes: & rogo: vel communicat intrinſecè Verbum Humanitati qua effectivum, vel qua unitivũ? Non primum ex prima parte dilemmatis ſuperioris. Si ergo 2. ergo formalitas influxus in illo modo ſuperflua eſt: vel dicat, quod à nobis interrogat: cur non Verbum mutat? quid habet ille modus, ut unio eſt, cur potius ſit unio Filii, quã Spiritus Sancti? quid eſt in Verbo eſſe terminum intrinſecum illius influxus, ut unio eſt? cur ſi Pater, & Spiritus Sanctus non indiſtant ab Humanitate, & ab hoc modo, uterque utrumque non terminant intrinſecè? Dicere cum Prudentio *diſp. illa* 1. *tract.* 3. *nu.* 28. *Prudent.* quia non ſunt Pater, & Spiritus Sanctus in illis per potentiam: eſt impertinens: eſſe enim per potentiam eſt efficere modum: modum efficere vel non efficere quid facit, ut per illum uniaris, aut non? mitto plurima, quæ facilè colligentur ex dictis, vel quæ facilè ſua cuique mens ſuggeret.

M. Prud. Ripald. & Arriag. Ruiz de Montoya. 70 Alterum de poſsibili contra Prudentium, & Ripaldam ſubdubitantes in Oppoſitum *Locis ſuprà citatis*, & Arriagam *tom.* 1 *tract. de Viſ. diſp.* 8. *ſect.* 4. *num.* 34. Oſtendo 1. ex authoritate communi omnium PP. & Theolog. apud Ruiz *cit.* 2. quia hæc actionum ad extra diviſio ſapit Arianiſmum, ut ex erroribus apud ipſum Ruiz *ubi ſupra* legendis conſtabit. 3. Quia Sanctiones illæ Conciliorum, & PP. Loquuntur etiam de poſsibili; & innituntur inſeparabilitate operum divinorum ad extra; atque adeò abſolutè falſificarentur, ex falſo motivo. 4. Quia omnia poſſe ſeu Omnipotentia eſt virtus ad extra productiva, toti Trinitati communis, & ſimpliciter infinita in ſuo genere: ergo eſt neceſsitas ne ſit ens ad extra quod ab ipſa non ſit, aut ullus eſſendi modus, qui non producatur ab ipſa: ſi enim daretur ens quod ab omnipotentia non foret, aut eſſet modus eſſendi, qui non emanaret ab ipſa; jam nõ eſſet virtus omnipotens. Atqui quod Deo convenit ratione prædicati communis, toti convenit Trinitati: ergo & actio ad extra.

Evaſio Ripaldæ. & Prud. refellitur. 71 Dices ex Ripalda, & Prudẽtio, poſſe hæc ita componi, ut opus ad extra ſit ex Attributo Omnipotentiæ à tota Trinitate, & ex notionali virtute ſpecialiter ab una Perſona, vel per eandem, vel per diverſam actionem, quo vitatur abſurdum. Contra Virtutem illam notionalem, mox. Contra nunc: nam ſi diverſa ſit actio: jam eſt aliquid quod in Omnipotentia contentum non ſit, & toti Trinitati commune. Si eadem: jam operatur una Perſona diſsimiliter, ac alia ad extra contra Verba Chriſti Domini ſupra relata, & conſtantem Conciliorum, & PP. intelligentiam.

72 Confirmatur efficaciſsimè: nam ſi ſemel inveniri poteſt in aliqua Creatura titulus, ut vel per diverſam, aut per eandem realiter actionem magis pendeat, & oriatur ab una, quam ab alia Perſona: ut Adverſarii rimantur in Viſione ex titulo imaginis; & in Vnione hypoſtatica ex titulo ſpecialis hypoſtaticæ communicationis: idque citra infinitudinem, & conceptum Divinæ Omnipotentiæ: qua ratione ſe tuebuntur ab iis qui ſimiles, vel fortioris energiæ titulos prætexant in aliis creaturis, ut ſpecialiter, vel ab aliquo Attributo, vel Relatione naſcantur? Vnde plures erunt effectus ſpecialiter exẽpti a Divina Omnipotentia: nec erit nobis ulla ratio tuendi indiviſionẽ operum divinorum ad extra contra Arianos: nam Theologis alia hucuſque non fuit, quam ea quam in argumento exhibui, nempe Omnipotentiam eſſe communem tribus Perſonis: eamque ex ſuo conceptu, & infinitudine eſſe totam Dei activitatem, & operandi virtutem ad extra. Eos autem, & fortioris energiæ titulos, invenire poſt diſcurſum adverſariorum eſt facile. Cur enim ea, quæ ex Scripturæ, Conciliorum & PP. ore potius uni qual alteri Perſonæ tribuuntur, non erunt ita propria, ratione ſpecialis influxus, per quem ſpecialem appropriationem intelligas? Cur Gratia, *quæ rigoroſioris eſt ſimilitudinis cum Divina* Natura, quam imago intentionalis cum objecto ſuo non exiget ſpecialem influxum à Natura? Cur Charitas, ab Spiritu Sancto, cui ſpecialiter attribuitur, & qui ſpecialiter procedere dicitur ex amore, vel ut amor, ſpeciali influxu non fluat in nos? Sic diſcurrere poteſt in alia, ut bene ponderat Herize *in* 1. *par. tract.* 4. *diſp.* 42 *n.* 27. *Herize.*

73 Quinto: repugnat Deum eſſe omniſcium ex prædicato communi, atque adeò Patrem; ſi quidquam ſciat Filius, quod non Pater; aut modo aliquo ſpeciali ſciendi, quo Pater non ſciat: eo enim ipſo eſſet Filius pluſquam Pater, ſciens: ergo repugnat Deũ eſſe Omnipotentem ex prædicato communi, atque adeò Patrem, ſi quicquam producat Filius, quod non Pater, aut modo, quo Pater non producat.

74 Sextò. Nam vel Filius (idem eſto de quavis alia Perſona) ſpecialiter produceret ex Virtute Omnipotentiæ communi Tribus Perſonis, vel ex virtute notionali ſolius propria? Non primũ: quia ſi attributum eſt commune, erit & actio: quis enim applicaret Omnipotentiam potius ad Filiũ, quam ad Patrem cum ſit virtus toti Trinitati communis, & effectuum eſſentialiter pendentiũ à virtute cõmuni? Vt enim implicat, quod cognoſcente Filio, Pater nolit cognoſcere, quia ex attributo communi cognoſcit uterque, neq; ipſis penes hanc diviſionem libertas eſt: ita pariter in caſu noſtro.

Neque ſecundum, tùm quia prædicata, quæ ex ſuo conceptu relativa non ſunt, nec oppoſita cum aliis Perſonis, ſunt toti Trinitati communia: alioquin liceret multiplicare juxta numerum relationum ſingula attributa Dei: at virtus productiva ad extra non dicit ex ſuo conceptu relationem, nec oppoſitionem ad intra. Tùm etiam, quia jam Attributũ abſolutum non eſſet Omnipotentia, cum eſſet virtus ad extra productiva, quam ipſa non diceret in linea ſua: unde nec diceret omnem perfectionem ſimpliciter ſimplicem in genere ſuo. Tùm inſuper, quia jam in Deo, & Tribus Perſonis non eſſet eadem virtus, potentia, & actio, ut eſt eadem eſſentia, ſecus ac contra Hæreticos clamant Patres, & diſſertiſsimè Damaſcenus, & Cyrillus: hic ex identitate actionis, & virtutis diſputans pro identitate Naturæ *lib. 1. Theſaur. cap. 9. med. lib. 2. c. 2. fin. & lib. 12. c. 1. init.* ille ex eadem identitate prorsè verificans Verba Ioannis adducta *lib. 4. de fid. cap. 19.* Non eſſet autem apta conſequentia ex identitate operationis ad Naturæ Identitatem: niſi operationis identitas veniret ex neceſsitate ſemper agendi cũ omnimoda unitate, æqualitate, & uniformitate Virtutis, & modi in operando: nam per eandem actionem concurrere duo diverſæ Naturæ Agentia poſſunt, utpatet: & advertendum eſt maximè, ut SS. PP. diſcurſum, & conſequentiam teneas.

SS. Patres Damaſc. Cyrillus.

Tùm præterea, quia ſi daretur virtus notionalis propria Filii, v.g. dari poſſet effectus proprius Filii: cumque res ex titulo actionis debeant venerationem, & adorationem, & ſubjectionem ſuo primo Principio ex Dionyſio *de Divin. nom. cap. 2.* dari poſſet effectus & creatura quæ plus eſſet Filii, quam Trinitatis, magiſque deberet ex natura ſua venerari, ac adorare unam, quam tres Perſonas: quod eſt laborare pro Arianiſmo novo.

Dionyſ.

75 Tùm demum (& ſit ratio Doctrinæ totius à priori) quia Trinitas, ſeu Deus ut Trinus, atq; adeò Perſonæ Divinæ, ut contradiſtinctæ ab eſſentia, licèt cõtineant creaturas, continentia perfectionis, & infinitudinis, infinitè ſuperante perfectionẽ illarum, nõ tamẽ poſſunt eas continere, continentia emanativa, & productiva, atque adeò nec eſſe virtus ad extra productiva, quod idem eſt. Aſſumpti ratio. Nam continentia emanativa dicit modum eſſendi proportionalem effectui: hic enim eſt imitatio ſuæ cauſſæ præſtita per actionem, quæ quaſi phyſica quædam cognatio inter effectum, & cauſam, hujus illi ſpeciem aliqualem imprimit: unde ſolemus cauſam quærere per effectus, quaſi per quaſdam imitationes illius. At creaturæ habent eſſendi modum, nihili imitativum, imò quaſi inverſum, & quaſi contrarium modo eſſendi Dei ut Trini: Nam Creaturæ ſunt ens in ſe ut dicit ens concretum eſſentiæ: non ita Relationes: Creaturæ ſunt ens in ſe per identitatem omnium, & cum omnibus, quibus aliquod ſuum prædicatum eſt idem: non ita Relationes. Ex ipſa rerum Creaturarum Natura, quo magis eam penetres, eſt inopinabilis magis, & quaſi incredibilis Trinitas: eſt enim ex ipſa notione Creaturarum omninò admirabilis: & admirabile conſiſtit in eo, quod ſit vel ſupra, vel contra ſuſpicionem, & præſumptionem eorum, quibus eſt admirabile: ergo continentia Creaturarum emanativa, & productiva nequit eſſe Deus ut Trinus, aut Perſonæ, ut contradiſtinctæ ab eſſentia.

76 Quæ omnia dixi, zelo veriſsimi axiomatis: *Opera ad extra ſunt toti Trinitati communia, & indiviſa*, ſupponi jam ſoliti, non probari: imò vocati nuper in dubiũ à Theologis, quos per hæc inſequor: quibus adde Meratium, & Araujum, variè tentãtes limitationem axiomatis univerſaliſsimi, illum *tom. 1. diſp. 10. ſect. 2. hunc tom. 1. in 3 p. q. 1. art. 2. dub. 5.* contra quos lętor poſt hæc ſcripta vidiſſe P. Aldrete *tom. 2. de Incarnat. diſp. 50. ſect. 1.*

Meratius. Araujus.

Aldrete.

§. II.

ARGVMENTA DIFFICILIA.

77 OBjicies 1. pro poſsibilitate ſpecialis influxus ex Ripalda, & Prudentio, ſupponentibus ad argumentum duo. Pri-

Ripalda. M. Trud.

Primum: posse intuitivè videri unam Personam, sine alia. Id quod de possibili, tenent
Schotistæ. Moderni plurimi cum Schotistis. Alterum: Intuitionem oriri debere ab objecto, utpote ipsius imaginem, vel immediatè influente per se; vel per speciem propriam sui: qui cõcursus, licèt dicatur objectivus, quia præstatur ab objecto titulo objecti, tamen effectivus est: nam concursus specierum alius, est imperceptibilis. Inde sic arguunt. Implicat videri unam Personam sine alia; una sine alia non cõcurrente specialiter effectivè, ut objectum est, ad imaginem propriam sui: sed Personam unam sine alia videri non implicat: ergo nec sequela specialis influxus. Consequentia ex vi formæ evidens, reddit consequens ex præmissarum probabilitate probabile: nec ultra se extendunt Authores, quos impugno, colligentes inde sic: si ergo non implicat (id enim cogimur fateri probabile) specialis influxus unius Personæ in visionem sui: in Vnionem specialem sui cur implicet?

78 Confirmatur: Vel implicat species propria unius Personæ, vel non? Si 2. ergo illa producit specialiter vice unius Personæ, & non alterius: cur ergo si dari potest ens, medio quo, vel in quo una Persona specialiter influat in effectum alioqui communem; ipsa immediatè per se non possit? Si 1. ergo Omnipotentia concurrit vice objecti pro una, & non pro altera Persona: quod non est intellectu facile: tùm quia cum species est essentialiter cõmunis, est etiã & visio. Tùm etiam, quia Omnipotentiæ concursus est omninò & purè effectivus. Tùm insuper quia si Omnipotentia non alligat specialiter actionem objecto speciali, non explicabitur qualis sit ejus concursus vice objecti: hæc autem alligatio, quam Deus facit cũ creaturis titulo inferioritatis, & subjectionis earum per speciale decretum, cur fieri non possit cum Personalitatibus Divinis titulo suæ perfectionis, & conjunctionis, aut visibilitatis earum per speciale decretum? Sic enim potius extenditur sphæra Omnipotentiæ, & modus operandi Divinus. Multa miscet objectio.

79 Respondeo duo illa esse falsa: & quidem ex hoc ipso discursu, quem late Aldretus exaggerat *disp. 5. de Vis. tota sect. 3.* Deinde primum esse extrinsecè probabile: non æquè secundum. Vndenam enim Intuitio esse debet imago, quæ specialem objecti influxum exigat; cum intuitiones divinæ rerũ non oriantur ab illis? undenam ratio imaginis exigere plus potest, quam oriri à prædicato identificato realiter cum objecto, qualis est Omnipotentia cum Relationibus, cum plerumque sufficiat oriri à prædicato distincto, nempe specie? Vndenam Omnipotentia non præstet illum specialem influxum objectivum, qui consistat in eo, quod visionem determinet ut expressiva sit potius hujus quam alterius, cũ nec in specie impressa, aliter sit (secluso quæstione nominum) explicabilis? Insuper hoc secundũ nec esse potest absolutè probabile, si ratione certæ repugnet; qualis est casus noster: ubi Philosophia, & privata judicia, fidei, & SS. PP. Sententiis ancillatura sunt; nõ è converso hæc illis. Præterea, qualis is cumque fuerit titulus inveniendi influxum specialem in Visionem: qui par est titulus in Vnione: cujus terminatio nullum dicit, aut exigit ex concepto suo modum agendi? imò plus plerumque passionis, quam actionis importat. Demum, nego majorem syllogismi, & argumenti totius, etiam permissis præscissionibus his in Visione.

80 Ad dilemma confirmationis non implicet illa species: fiet à tota Trinitate; & per actionem toti Trinitati communem determinabit intellectum creatum ad visionem unius potius, quam alterius Personæ: quia unius potius, quam alterius Personæ Visionem continet: idque est ipsam concurrere vice objecti, seclusis vocibus, & nihil simile solitario influxui Personæ unius. Implicet ea species; cur Omnipotentia modo suprà insinuato non concurret vice objecti? non tamẽ per illã alligationẽ actionis intentam ab Arguente: nam alligatio actionis ut actio est, ad terminum, qui specialiter non sit operativus, nec absolutè operativus ex speciali virtute sed ex communi, repugnat ex terminis ex *num.* 74. aliam alligationem ut visionis ad terminum specialiter, vel unicè expressum, non nego, suppositione præscissionis ad missa. Vide quo recidat tota argumenti machina!

81 Objicies 2. pro ejusdem influxus possibilitate: Immensitas Dei est Attributum æquè commune toti Trinitati, & æquè infinitum in linea sua, ac est Omnipotentia; sed nec immensitatis communitati, nec infinitati derogat quod una Persona specialiter correspondeat enti creato modo, quo altera non correspondeat: vt docet de hoc Mysterio fides: in quo vi unionis existit in

P. Aldret.

Humanitate Verbum, modo quo nec Pater, nec Spiritus Sanctus: ergo nec communitati, nec infinitudini Omnipotentiæ derogabit, quod una Perſona ſpecialiter influat in ens creatum, modo quo non influat altera.

82 Confirmatur 1. vi unionis ita ſit Humanitati præſens Verbum, ut etiam præciſſo Immenſitatis Attributo, vi unionis in ipſa maneat: ergo vi unionis exiſteret in Humanitate Verbum, etiã ſi non foret immenſum: ergo quod habet à ſua immenſitate toti Trinitati communi, etiam ipſa deficiente reſpectivè ad Humanitatem haberet ex vi unionis: ergo Vnio eſt modus ſpecialis correſpondendi rebus ab immenſitate diſtinctus: cur ergo repugnet modus ſpecialis producendi ab Omnipotentia diſtinctus? & Vrgetur: licet Deo ſit eſſentiale, & commune eſſe in rebus per eſſentiam, præſentiam, & potentiam, ut dici ſolet: non repugnat alicui Perſonæ modus eſſendi in rebus ſpecialis ex his tribus: cur ergo repugnet, & modus ſpecialis eſſendi per potentiam?

83 Confirmatur 2. poſſe communicari ad extra eſt eſſentiale, & commune Deo, ut eſt bonitas: cujus eſt Natura, ſe poſſe diffundere: at non implicat ſpecialis communicabilitas unius Perſonæ propria: cur ergo licet omnia poſſe ſit Deo eſſentiale, & commune, repugnet ſpecialis activitas unius Perſonæ ad extra? Confirmatur 3. Non repugnat ſpecialis unibilitas in una Perſona: ergo neque ſpecialis activitas. Probo conſequentiam, nam vel hæc ſequitur, vel infirmantur rationes noſtræ: Nam illa unibilitas non eſt ex conceptu ſuo relativa ad intra; & eſt tamen propria Perſonarum: non eſt ex conceptu ſuo Pater in Patre; nec communicat Filio: eſt modus ſe habendi divinus ad extra; nec tamen eſt communis: quæ ergo poteſt eſſe diſparitas antecedentis ad conſequens? Fateor argumenti (quod ſolus objeci) difficultatem: cujus ſolutionem diſcere mallem, quam docere.

84 Notanda ſunt ad reſponſionem quatuor. Primum: Aliud eſt Deum eſſe Immenſum: & aliud eſſe in rebus. Illud eſt perfectio ſimpliciter ſimplex, Deo indeffectibilis, conſiſtitque in perfectiſsima neceſsitate, ne ſit extra ſe aliquid, & ut ſit ſe toto ſummè diffuſus cum omnimoda ſimplicitate ſui. Iſtud eſt Deo deffectibile, & abſolutè Liberum; ut eſt ipſi Liberum, quod creaturæ ſint. Vnde licèt poſita creatura, Deus neceſſario indiſtet ab ipſa, genere indiſtantiæ infra cõſtitutionẽ ſummo, ex Attributo Immenſitatis: hæc tamen non eſt alligatio Dei abſoluta cũ ulla re: multò minus, intrinſeca: nã licet indiſtantia Dei à creaturis, ſit in ſuo genere ſumma; at genus illud indiſtantiæ non eſt genus indiſtantiæ abſolutæ, & conſtitutivæ: neque enim id eſt munus immenſitatis, nec eſſentiale Deo, nec ipſi ex ullo attributo neceſſarium, quovis etiam exercitio poſito alterius Attributi in genere ſuo: quare poſſunt omnia Attributa exercere ſe in genere ſuo, quin vi ullius neceſsitatus ſit ad unum ſubſtantiale cum creatura.

85 Secundum: in hac denominatione Verbi Vniti duo importantur: eſſe Verbum Humanitati præſens: & eſſe illi communicatum intimè quoad eſſe Proprium, conſtituendo cum ipſa ſuppoſitum, medio ſuæ unibilitatis exercitio. Primum habet Verbum ab immenſitate: per quam poſita conditione productionis, ſummè indiſtat ab ipſa, eo genere indiſtantiæ, quo maneat extra, conſtitutionem & completionem rei: idque æquè habẽt Perſonæ cæteræ, quia Attributum commune eſt. Alterum habet Verbum ſpeciale, ex Natura Vnionis terminatæ ad ipſum in eo quod eſt ipſi Proprium: unde Vnio, ſuppoſita eſſentialiter illa indiſtãtia, immenſitas, facit aliam in alio genere diverſiſsimam, vi cujus Verbum, in eo quod cũ cæteris Perſonis non communicat, communicat cum Humanitate, dando illi formaliter eſſe Proprium. Quare ex his, & ex notabili 1. Vnio nec reſpectivè facit vices immenſitatis, ſed ſupponit.

86 Tertium: Id inter producere, & eſſe per Vnionem in aliquo, diſcrimen intervenit: quod producere, cum ſit exercitium dantis eſſe, ſupponit ex conceptu ſuo virtutem ad extra productivam, præcontentivam illius eſſe, quod confert. Eſſe verò per Vnionem in aliquo, ſolum dicit communicationem ſui eſſe Proprii, quo juxta genus unionis perficit, & complet extremum, cui ſe dat formaliter. Cum verò Virtus ad extra productiva, ſit ex genere ſuo communis toti Trinitati: nam Deo, ut Deus eſt, competit dominium omnium extra ſe entium, atque adeò productio; nõ poteſt eſſe actio propria Perſonæ, ſine detrimento Omnipotentiæ: nam eo ipſo Deus, ut Deus, non eſſet omnis virtus, & omnimodè activa creaturarũ, quarum eſt omnimodè Dominus. At cuique Perſonæ, quia & diſtinguitur ab alia, & proprietate conſtituitur, eſt ſpecialis vis termi-

nan-

nandi Naturam, æquivalens infinitè omni complemento, quod à rebus infra se venire potest; atque adeò sine detrimento alicujus prædicati communis, potest specialiter exercere, quod sui est, dando formaliter esse proprium, per communicationem tamen, toti Trinitati effectivè communem.

87 Quartum: Vnibilitas in Personis non est Perfectio diversa a Relatione: nam ipsa Relatio, cum sit ex se terminativa Naturę infinitæ, ex hoc ipso conceptu manet perfectissimè æquivalēs omni terminationi substantiali, quæ per entia infra se præstari potest, in genere suo: quod est esse unibile alteri, elevando ad esse Divini suppositi. Ex his aptè descendit solutio argumenti totius.

88 Respondeo, & distinguo minorem: quod una Persona correspondeat rebus, modo, quo non altera intra genus correspondentiæ immensitatis, nego minorem: extra illud genus, & in genere valde diverso, concedo minorem, & nego consequentiam ex doctrina primi, & tertii notabilis: ubi data disparitas, & ratio major. Ad 1. confirmationem, suppositio est impossibilis, & quidem contra exigentiam Causæ Primæ, & naturam ipsius unionis: unde ipsa unio manet ex ea ipsa suppositione impossibilis: nam ipsa Natura Vnionis ex cōceptu effectus habet hanc specialem indigentiam indistandi à suo principio: Vt enim Deo assignanda est summa independentia à terminis; his attribuenda, quanta congruit conceptui creaturæ dependentia à Deo: ut bene Quiròs *in quæstionibus ad 1. p. q. 8. art. 1. nu. 6.* Deinde distinguo antecedens: vi unionis in ipsa maneret, genere indistandi infra constitutionem proprio verbi, nego: cæteris Personis cōmuni, concedo: nā ea unio ex essentiali sua depēdentia à creatore, indigeret illa indistantia: gen° indistantiæ propriū Verbi esset, quo cū ipsa constitueret unum substantiale Perse. Vnde permisso primo consequente, nego secundā & ultimā consequentiam ex eisdem notabilibus: ex quibus ad instantiam adjunctam patet, modum hunc unionis, non esse ex genere illorum, quibus Deus esse dicitur in rebus per essentiā: præsentiā, & potentiā: quare vel absolutè negetur antecedens, vel eo, uti suprà, distincto, negetur consequentia. Ad alteram confirmationem dicatur: posse communicari ad extra per participationem suarum perfectionum, factam per emanationem rerum imitantium sui causam, esse essentiale Deo ex Natura suæ bonitatis; at posse communicare quoad esse proprium dando hoc ipsum formaliter, proprium esse debet suppositi, cujus est proprium esse, quod datur. Neque illud est verum nisi de perfectionibus à creatura imitabilibus: sunt enim multæ in Deo inimitabiles, ex quibus ex ipsis rerum Naturis redditur admirabilis. Vltima confirmatio per notabilia præclusa est, tertium præsertim, & ultimum.

P. Quiròs.

§. III.

ALIVD ARGVMENTVM: VEL DE Dependentia Humanitatis à Verbo.

89 OBjicies demum tertio pro ipso rei facto: si unio Hypostatica non consisteret in influxu speciali Verbi solius; nec explicari potest in quo consistat dependentia Humanitatis à Verbo: nec dari ratio cur tota Trinitas Incarnata non maneat ex vi unionis. Prima pars assumpti probatur: Tùm quia dependēntia Humanitatis à Verbo, est dependentia creaturæ à Deo: at dependētia creaturæ à Deo est effectiva, & à priori: aliud enim depēdentiæ gen° nō est creaturę à Deo, sed creaturæ à creaturis, neque est dependentia, quæ sine imperfectione concipi possit. Tùm etiam, quia conceptus unionis, & dependētiæ sunt separabiles, & independentes: & omninò diversi: nam unio ex conceptu suo tendit ad componendum: dependentia verò ordinatur ad esse rei: imò dicit ipsum rei esse indigens altero, ut sit: qua autem ratione indiget altero ut sit, si ponatur esse, antecedenter ab speciali dependentia respectu illius: ergo nisi Vnio dicat specialem influxum, explicari non potest in quo consistat dependentia Humanitatis à Verbo.

90 Altera pars ostenditur: nam vi unionis tota Trinitas manet intimè Humanitati conjuncta: quod sic suadeo: tùm quia, unio est essentialiter dependentia, vi cujus indiget indistantia sui à creatore: ergo est essentialiter ratio indistandi à Deo, atque adeo à tota Trinitate: ergo est essentialiter ratio indistandi Humanitatis à Deo, & à tota Trinitate. Probo consequentiam, quia implicat quod unio sit essentialiter indistantia sui ab Humanitate, & sui à Deo, quin eo ipso sit ratio faciens indistare Humanitatem à Deo. Tùm etiam, quia Vnio semel posita, est essentialiter conditio, sub qua Deus ratione suæ Immensitatis indistat intimè ab ipsa, & consequentia.

ſequenter ab omni, à quo indiſtet Vnio: quid ergo habet ſpecialiter Verbum, ſi ſecludas influxum? Dices, habere terminationem intrinſecam. Contra: nam hæc terminatio intrinſeca vel nihil aliud ſonat, quam quod unitum Humanitati maneat: & de hoc expectatur ſpecialis ratio: vel nihil aliud ſonat, quam quod vi unionis terminetur Humanitas Verbo: at quid hoc eſt præter quam aſsiſtere Verbum intimè Humanitati, poſita unione: & hoc probavimus eſſe toti Trinitati commune? Reſpondeo, &

Suprà diſp. 1. ſect. 3. à nu. 54 & hic à n. 186

91 Negò utramque ſequelam. Secundæ probatio præcluſa jam eſt *diſp. 1. ſect. 3.* & rurſus *ſect. 6.* præſentis eventilabitur: ubi de unionis intrinſecitate reſpectu Verbi. Diſtinguo nunc propoſitionē æquivocā: manet conjuncta, id eſt, infra conſtitutionem indiſtans, Omitto: manet conjuncta, id eſt, ſubſtantialiter intimè completa, & intrinſecè indiſtans, nego: nec quæ ſuperadduntur, valent: non primum; quia licet Vnio ex ratione entis creati indigeat indiſtare à Creatore, habet ex conceptu omni creaturæ communi, non verò ex conceptu unionis: vi cujus unicè completur Humanitas ſubſtantialiter à Verbo. Non alterum: quia licet etiam unio ſit conditio, ſub qua Deus ex immenſitatis attributo rebus aſsiſtat, quibus indiget Vnio: at hæc aſsiſtentia eſt infra conſtitutionem, & communicationem intrinſecam Dei cum Creaturis. Itaque illa unio id habet toti Trinitati commune nempe eſſe effectum ab ipſa indivisè productum: id habet ſpeciale cum Verbo: nempe eſſe nexum ipſius cum Humanitate, & talem nexum, ut medio ipſo compleatur, & perficiatur Humanitas in eſſe ſubſtantiali per Verbum: non verò per reliquas Perſonas: unde has, & illud reſpicit diverſimodè: ut principium, reſpicit totam Trinitatem, ſeu virtutem toti Trinitati communem: ut terminum, quem Humanitati communicat, ſolum Verbum: ex quo, & ex illa fit unum ſubſtantiale Perſe.

Suarez. Lugo, & ſuprà.

92 Primæ ſequelæ probatio tangit dubium, quod examinant acutè præ aliis Suarez, & Lugo: ille *diſp. 8. ſect. 3. fin. hic diſp. 11. ſect. 8.* & nos incidenter attigimus *ſect. præced. num. 40. 41. & 54.* in quo nempe conſiſtat dependentia Humanitatis à Verbo? Nam, ubi ſupra, ſuppoſuimus conſiſtere in ipſa Hypoſtatica Vnione: quæ eſt Sententia communis, & videtur ſentire falſo: Tùm quia dependentia creaturæ à Deo eſt dependentia effectiva, & à priori: aliud enim dependentiæ genus à poſteriori, non eſt dependentia creaturæ à Deo ſed creaturarum à creaturis: atqui dependentia Humanitatis à Verbo eſt dependentia creaturæ à Deo: ergo. Tùm etiam, quia cōceptus unionis, & dependentiæ ſunt ſeparabiles, independentes, & omninò diverſi interſe. Ob hæc putant aliqui apud Suarez eam conſiſtere in modo ab Vnione diſtincto: Bernal in actione productiva Humanitatis, quæ ſit ſimul unio ejus ad Verbum, ut vidimus. Koninch *diſp. 6. de Incarnatione dub. 1.* in actione, qua ſimul & producatur Humanitas, & ejus unio cū Verbo. Alii verò putant conſiſtere in ſpeciali modo ab unione diſtincto ob rationes in probatione ſequelæ poſitas. Noviſsimè tandem Abra, & Vvadingus aſſerunt explicari non poſſe niſi per ſpecialem influxum, quem impugnavimus.

Suarez. Bernal. *Koninch.* *Abrà. Vvading.*

93 Nota 1. dependentiam eſſe duplicem: à priori, aliam: aliam à poſteriori. Illa eſt dependentia effectus à cauſa, vel efficienter, vel diſpoſitivè, vel motivè communicante rei exiſtentiam. Iſta eſt dependentia connexionis à termino, quo res jam præſuppoſita indiget, vel ad ſui conſervationē, vel ad ſtatum ſibi conformem, & connaturalem: unde hæc dependentia non ita ſtricta eſt, ac illa. Nota ſecundo, quod exinde fit, dependentiam vel ſumi poſſe pro emanatione rei à ſuis cauſis: & hæc, exigitive eſt Natura effectus, & formaliter, actio: vel ſumi poſſe pro indigentia, quam res habet alterius ad ſui conſervationem: & hæc, eſt ipſa Natura rei, ſic indigentis: vel ſumi poſſe pro ipſa actuali aſſecutione termini, cujus res indiget; & hæc eſt ipſa actualis unio cum illo termino. Pro noſtro caſu jam

94 Cenſeo 1. dependentia Humanitatis à Verbo, ſumpta à priori & effectivè non eſt ſpecialis, ſed toti Trinitati communis: Patet ex hucuſque dictis: nam exigitivè eſt Humanitas, opus ad extra, & præcontentum in virtute communi: formaliter eſt actio ad extra, æquè communis toti Trinitati. Cenſeo 2. dependentia ſpecialis, quam habet Humanitas à Verbo, ſumpta quaſi in actu 1. & pro indigentia conſiſtit remotè in ipſa entitate Naturæ: proximè verò in ipſa, & in deffectu propriæ ſubſiſtentiæ. Prima pars probatur: nam ea tota dependentia, quā habet Humanitas à ſubſiſtentia Verbi, eſt indigentia perfectionis, ſine qua eſſe non poteſt in eſſe ſuo ſubſtantiali niſi incompleta, & violenta: ea autem indigentia eſt ipſa entitas

titas Naturæ. Secunda pars probatur: Nam entitas Naturæ per propriam subsistentiam completur in esse substantiali suo: ergo nisi per deffectum subsistentiæ propriæ nec absolutè, nec proximè indiget ad hunc effectum altero.

96 Censeo 2. actualis specialis dependentia Humanitatis à Verbo, consistit in ipsa unione hypostatica: non verò in alio modo superaddito. Probatur: nam Humanitas eatenus pendet à Verbo, quatenus hoc illi tribuit quod exigebat in æquivalenti, & sine quo juxta vel ultra mensuram nativæ indigetiæ, & appetitus innati non suppleto vel periret, vel violenta maneret: ergo id medio quo assequitur Humanitas hanc quietem à Verbo est specialis dependentia Humanitatis ab ipso: sed præciso quovis alio modo superaddito, media unione id assequitur à Verbo Humanitas: nam eo ipso quod in suo esse substantiali completa maneat (quod eo ipso quod unita sit Verbo, jam habet) contenta est: ergo. Confirmatur. Influxus Personalis est id quo formaliter Personalitas cum Natura facit suppositum: ergo est influxus unionis, ut unio est: nã eo ipso quod Personalitas intelligatur unita Naturæ, intelligitur esse suppositum: ergo est influxus non effectivus, sed purè terminativus: ergo solum in Vnione consistit, quatenus communicanti Naturæ, perfectionem, sine qua vel in se, vel in æquivalenti, non esset nisi violenter in rebus.

97 Censeo 4. hæc specialis dependentia Humanitatis à Verbo est à posteriori. Fit ex dictis, & patet: nam est dependentia Humanitatis à Verbo, ut supplente terminum illa posteriorem, & quo illa jam præsuppositа indiget, ne violenta sit. Nec obstat quod dependentia creaturarum à Deo sit effectiva: & hæc soleat esse creaturarum à creaturis: nam utrumque est verum de dependentia absoluta, & essentiali; non verò de dependentia solum peraccidens ex abundantia divinæ Perfectionis: neque enim hoc genus dependentiæ dicit in termino divino incompletionẽ emanationem, aut indigentiam adjacendi, quales dicit in terminis creatis. Nec obstat independentia conceptuum unionis, & dependentiæ: nam hæc independentia, vel solum est inter conceptus Vnionis, & dependentiæ à priori: vel inter Vnionem, & dependentiam in generaliori abstractione: nam Vnionis suppositalis, de qua est quæstio, & dependentiæ à posteriori conceptus convertibiles sunt, & reciproci. Quo satis occurrimus argumento Caroli de Raconis, & aliorum apud Suarez, quem vide. *Carolus de Racon. P. Suarez.*

SECTIO IV.

VNIO HYPOSTATICA IDENTIFICAT sibi vim Vnionis Humanæ, quoad munus communicandi Corpus, & animam Christi interse.

§. I.

FVNDATVR AVTHORITATE Conciusio.

98 VOlo dicere: quod idem realiter modus unionis, & communicavit interse substantialiter Animam Corpori; & utrumque verbo: ita ut Verbum assumpserit Corpus & Animam interse unitas, non alio substantiali nexu, quam illo quo reddidit subsistentes in se. Quare Vnio eadem duo præstat: & unire substantialiter partes interse, & eas sic unitas sistere in Verbo: ita P. Thomas Munies̃a cum laude quam habes suprà num. 4. *P. Thom. Munies̃a.*

99 Moveor 1. Authoritate: quam sumo imprimis ex locis PP. & Conciliorum, quæ pro Bernal attulimus *sect. 2. à num. 44.* iis enim neque per Bernalis discursum verè satisfieri potest; neque sine nostro discursu plenè. Illa enim communis evasio, quam proteximus *num. 45.* de unitate durationis, parum quadrat rigori Verborum: & nec fortè menti Leonis, Fulgentii, & Augustini. Rigori Verborum: quia durationis unitas, & simultas non sufficit, ut dicatur Animam Rationalem, quia simul tempore productam, & unitam corpori, ipsa unione creati. Menti: quia Patres intendunt unum; nempe durationis simultatem: idque intentum alio medio probant: nẽpe identitate assumptionis formalis cum conceptione passiva Virginis: ut explicuimus *num. 47.* alioquin assertam simultatẽ durationis insulsè promoverent impropria locutione. Quidquod Fulgentius addit, *Carnem non unitam Verbo non potuisse concipi sine coitu viri*: quæ est secunda ratio quam pro simultatẽ durationis apponit *illo cap. 3. sub fin. de Incarnatione*, & omninò difficilis nisi in discursu nostro, dicente Carnem Christi, conceptam esse modo subquo non potuit concipi non unita Verbo: quia ipsa acceptio carnis formaliter sumpta est passiva Conceptio Virginis sine viro: qui fortè necessarius *SS. Patres adducti suprà nu. 44. farent.* *Fulgentius præsertim ex peregrina ratione.*

esset

eſſet ad unionem Corporis, & animæ, non eas unientem Verbo, ex naturali exigentia.

100 Sumo deinde authoritatẽ *ex Cõfeſſ. fid.* Iuſtiniani quæ habetur *poſt V. Synodum* in hæc Verba: *Dei Filius plaſmavit ſibi in ſua ſubſiſtentia Carnem animatam anima Rationali*: unde colligit Perſonę Vnitatem in Chriſto. Peto, qua ratione potuit ſibi in ſua ſubſiſtentia plaſmare animatam carnem Dei Filius; ita ut bona ſit illa conſequentia Perſonę unius: niſi ſupponatur eo ipſo nexu, quo ſubſiſtentia Filii ſumpſit ad ſe carnem, infuſam huic animam, manſiſſeque eodem nexu, & carnem animatam, & in Verbo; aliter manſuram in hypoſtaſi propria: qui noſter diſcurſus eſt?

Confeſsio Iuſtinian. apud V. Synod.

101 Sumo inſuper authoritatem ex Sexta Synod. *in epiſt.* quam approbat, *Sophronii act.* 11. ubi & approbat hanc Locutionem de Corpore, & Anima Chriſti; ſcilicèt Humana Natura, *in illo namque & non in ſemetipſa habuit exiſtentiam unam*: quid eſt unam exiſtere Naturam, niſi corpus, & animam unitim exiſtere, facta ex duabus exiſtentiis per unionem una? Si ergo non in ſemetipſa, quaſi per eam unionem maneret in ipſa, ſed in illo habuit exiſtentiam unam quaſi per eam unionem, qua facta eſt una, communicata eſt Verbo: (nam qui poteſt alter eſſe horum Verborum ſenſus, ut eo ipſo maneat probata unitas Perſonalitatis in Chriſto?) fit eandem unionem eſſe & hypoſtaticam, & Humanam: alioqui Natura ſubſiſteret in ſe: quę eſt ſententia noſtra.

Synod. VI. Sophron.

102 Sumo præterea authoritatem ex Ioann. 11. *epiſt. 3. decretali* quam habes apud Baron. *tom. 7. ann.* 534. ubi de unitate Perſonæ reddens rationem ait Pontifex: *Non ante exiſtẽte carne, & poſtea unita Verbo, ſed ab ipſo Deo Verbo initium, ut eſſet, accipiens, ex materno corpore ſumpſit initium.* Quæ verba, ſecluſo cum omnibus ſpeciali influxu Verbi effectivo, qua ratione poſſunt manere vera niſi dicendo Carnem Chriſti ex ipſa unione ad Verbum accepiſſe formaliter, ut eſſet humana, & ut inciperet eſſe caro humana: idque initium ex materno corpore traxiſſe: quia ex materno concurſu conjuncta eſt Animæ, nexu, qui indiviſibiliter eſſet & humanus infuſionis animæ ad Corpus; & hypoſtaticus terminationis earum partium ad Verbum: quod ipſi pro aſſertione poſuimus!

Ioann. 11. apud Baron ad ann. 534.

103 Sumo ad hæc authoritatem ex S. Thoma tùm *ex diſputat. quæſt. unic. de Vnione Verbi Incarnati art. 2.* tùm *ex hac 3. p. q. 2. art. 5.* Vtrobique ſic ſibi objicit: *ex Vnione animæ & Corporis in nobis cauſſatur Perſona, vel hypoſtaſis: Si ergo Anima & Corpus fuerunt in Chriſto unita, ſequitur quod fuerit ex unione eorũ aliqua hypoſtaſis conſtituta: non Verbi quæ eſt æterna: ergo, &c.* Reſpondet utrobique pariformiter S. Doctor: illa quæſt. unic. ſic: *Ad duodecimum* (eo enim ordine ſibi ibi objecerat) *dicendum, quod unio Animæ, & Corporis in Chriſto ex hoc ipſo eſt dignior, quam in nobis, quia non terminatur ad ſuppoſitum creatum, ſed ad ſuppoſitum æternum Verbi Dei.*

S. Thomas.

104 *Tertia p. q. 2. art. 5. ſic: Ad primum* (eo enim ordine hìc ſibi objicit) *dicendum, quod ex hac ratione moti videntur illi, qui negaverunt unionem animæ, & Corporis in Chriſto: ne per hoc ſcili èt cogerentur Perſonam novam, vel hypoſtaſim in Chriſto inducere: quia videbant, quod in puris hominibus ex unione Animæ ad Corpus conſtituitur Perſona. Sed hoc ideo in puris hominibus accidit: quia Anima, & Corpus ſic in eis conjunguntur, ut per ſe exiſtant; ſed in Chriſto uniuntur adinvicem, ut adjuncta alteri principaliori, quod ſubſiſtit in Natura ex eis compoſita: & propter hoc ex unione animæ, & Corporis in Chriſto non conſtituitur nova hypoſtaſis, ſeu Perſona, ſed advenit conjunctum Perſonæ, ſeu hypoſtaſi præexiſtenti.* Hucuſque Doctor Angelicus, & ex inde explicatam primam ſolutionem reaſſumit vocando unionem Corporis, & animæ in Chriſto, Noſtrâ nobiliorem, digniorem, & virtuoſiorem ex termino nobiliori: quod explicat per nobiliorem gradum eſſendi, quam habet virtus ſenſitiva in homine ex acceſſu diſcurſivæ, quam in bruto: licèt in bruto, & non in homine ſit ultima forma conſtituens ſpeciem. In his clarè video ſententiam noſtram. Pendo ſingula.

Egregium teſtimoniũ Doct. Ang.

105 Fatetur imprimis S. Thomas *in Nobis ex unione conjungente Corpus, & animam reſultare Perſonam*: id enim adverſarii aſſumebant: & concedit aſſumptum. 2. negat id ipſum *ex unione Corporis, & animæ in Chriſto Domino*: unde negat conſequentiam argumenti. 3. dat rationem diſparitatis ex Vnionum diverſitate: circa quam caligaverant ii quos deſerit, & impugnat, nempe quia in nobis eſt Naturæ terminus ultimus Vnio; at in Chriſto Vnio ejus Corporis, & animæ habet pro ulteriori termino ſubſtantiali Verbum, ita ut *ex ipſa unione Corpus, & Anima* per ipſam unita *adveniant hypoſtaſi Verbi.* 4. exinde colligit *Vnionem corporis & animæ in Chri-*

Expendituri in rem noſtram.

Christo eo ipso esse nobiliorem, virtuosiorem & digniorem quam in nobis, ex accessu *intrinseco, & identico novi* respectus ad novum, nobilioremque terminum. Quod verò iste respectus ad Verbum identicè accedat ad unionem Corporis, & animæ in Christo, & exinde sumat S. Thomas diversitatè unionū, & totam disparitatis vim: patet 1. quia fatetur illam ipsam unionem, præter Corpus, & animam, ulterius terminari ad suppositum Verbi: Vnio verò non terminatur ad rem, quam non respicit pro termino; neque respicit pro termino rem, nisi respectu transcendenta i sui ad ipsam conjungendo illam alteri. 2. quia fatetur ex illa terminatione manere unionem illam digniorem, & nobiliorem, ut manet virtus sensitiva nobilior in nobis, quam in brutis ex accessu gradus discursivi: at hæc dignitas venit ex identico accessu. 3. quia fatetur ex ipsa Vnione, qua Corpus, & Anima Christi uniuntur in se, advenire conjunctum ipsum hypostasi Verbi; repugnat verò quod vi unionis, qua partes interse coeunt, maneant adjunctæ principaliori, vel sint in Verbo, si unio illa non sit unio essentialiter respectiva ad Verbum: nam alioqui manere posset, quin partes per ipsam unitæ forent in Verbo: non ergo ex illa, sed ex altera Verbo advenirent.

Mens S. Doctoris Nostra.

106 Mens igitur S. Thomæ non semel, nec cursim expressa, sed approbata semel & iterum est, Vnionem Corporis, & animæ in nobis esse terminum ultimum substantialem Naturæ, atque adeò subsistentiam: secus in Christo, quia Vnio quæ datur inter ejus Corpus & Animam, est simul hypostatica, qua partes illæ conjunctæ sistuntur in Verbo: quæ est nostra mens. Quam expressit iterum idem Doctor Angelicus *q. 3. art. 6. O. Dicendum, quòd sicut supra dictum est* (nempe loco citato, & jam expenso) *ex unione animæ, & corporis in Christo, non fit neque nova Persona, neque nova Hypostasis, sed fit una Natura assumpta in Personam, vel hypostasim Divinam.*

S. Bonaventura.

107 Sumo denique authoritatem ex Doctore Seraphico D. Bonav. *in 3. dist. 5. quæst. 5. de 2. principali*: ubi similiter sibi sic objicit: *Anima Rationalis unita carni facit Personam; sed cum Deus humanam carnem assumpsit, animam Rationalem carni conjunxit: ergo* Respondet sic: *ad illud quod opponitur quod Anima Rationalis conjuncta, vel unita carni facit Personam, dicendum, quod verum est, quando anima, & caro non conjunguntur digniori, tunc enim non solum ex anima & carne constituitur ipsa Natura, sed & ex ipsa Natura hypostasis, & Persona: non sic autem est in proposito: quia anima & caro fuerunt sibi invicem unita ipsi Verbo nec in aliquo instanti fuit anima illa, quin esset unita Verbo: & ipsa hypostasis æterna erat in qua communicabantur Corpus & Anima.* Hucusque Doctor: ex cujus calamo distinguitur major: Anima Rationalis unita carni facit Personā, si caro & anima *ex illa unione non sint sibi invicem unita Verbo* concedit: si caro & anima per illam unionem sint *sibi invicem unita Verbo*, negat: quia vi unionis, qua interse coeunt, conjunguntur digniori; unde ipsa hypostasis Verbi est in qua conjunguntur Corpus & Anima: quia unio earum partium cum Verbo, est simul unio earundem partium interse. Quare similiter Bonaventura unionem nostram facit in nobis rationem subsistentiæ: & pro disparitate assignat in Christo identitatem unionis Humanæ cum Hypostatica: nec ejus verba alium sensum pati possunt, nisi violentè legantur.

§. II.

ILLVSTRATVR THEOLOGICA RATIONE Conclusio.

108 MOveor 2. ratione Theologica. Sumo primam ex proprietate Maternitatis in Virgine: & formo sic: Vel ex concursu Materno Virginis ponitur aliquid quo necesse sit Deum esse hominem: & hominem Deum, vel non? Si 2. ergo ex concursu materno Virginis Deus nō est Homo: nec Verbū caro factū est: qua ergo ratione propriè dicitur Mater Dei? Vrgetur 1. quia si ex concursu materno non ponitur aliquid quo necesse sit, quod Deus sit homo, ponetur aliquid, quo naturaliter necesse sit ne Deus sit homo: nempe unio naturalis proportionata Materiæ, & Formæ, atque adeò exigens ne compositi fiat communicatio ad hypostasim non suā: qua ergo ratione ex concursu vi cujus materne ponitur id quod naturaliter exigit ne Deus sit homo, potest proprie manere Mater hominis Dei? Vrgetur 2. ergo non potest dici Virgo Mater Dei, cum majori proprietate, qua Agens calefaciens hostiā consecratam; cujus calorem Deus miraculosè extra subjectum tenet, dicitur agere calorem supernaturalem, & caussa miraculi: quod ego concedam nunquam. Si ergo 1. at-

atqui ex concurſu materno, ut tali, ponitur animatio Corporis: ergo animatio Corporis, quæ eſt unio Humana inter Corpus, & Animam, eſt id quo neceſſe ſit quod homo ſit Deus:ergo eſt etiam hypoſtatica Vnio.Vide quam expeditè Maternitatis Divinæ proprietatem protegat hic diſcurſus!

109 Dices : Iudæi dicuntur Deicidæ, & Chriſticidæ, licèt non deſtruxerint Vnionem Divinitatis ad carnem : quidni ergo Virgo Sanctiſsima dicenda Dei Mater, licèt unionem non produxerit. Miror hæc placere viris Doctis. Contra 1. quia falſum aſſumitur. 2. quia magis propriè cenſetur à me Virgo Maria, Mater Dei, quam Iudæi,Deicidæ. 3. Et præcipuè,minus requiritur, ut dicatur totum deſtrui, quam ut dicatur poni : quam enim cumque partem deſtruas, deſtruis totum:non autem eris cauſſa totius, licèt ponas quancumque partem Eſt ergo maxima diſparitas. Imò hinc pluris æſtimo rationem factam & ultra

110 Confirmo 1. cauſſans materiam v.g. nec tamen cauſſans formam, nec Vnionem ipſius ad materiam ; licèt in eo ipſo inſtanti fiat concretum, nequit eſſe vel dici cauſſa concreti ex materia & forma reſultantis:patet in eo qui parietem cauſſat, quin tamen advenientem ex alterius arbitrio albedinem cauſſet, nec iſtius unionem ad illum:nõ enim hic dicetur cauſſare concretum: ergo neque qui cauſſet Humanitatem, nec tamen cauſſet ſaltem in radice ſubſiſtentiam Divinam, nec unionem iſtius ad illam,poteſt dici cauſa concreti reſultantis:ergo nec virgo poteſt dici cauſa talis concreti, ac proinde nec mater. Nec certe percipio quam ſolutionem adhibet Godoy *diſp.*12. §.1. *num.*11. Confirmo 2. Variatio temporis nequit eſſe præcisè ratio cur actio diverſimodè denominet: ſi autem Virgo cauſſaret Humanitatem ſine ſubſiſtentia,complendam in alio inſtanti per ſubſiſtentiam Verbi, non diceretur Mater Dei: cur ergo ſola temporis diverſitas ſufficiat ad hanc denominationem tã diverſam?

Godoy.

111 Sumo ſecundam ex ipſa hypoſtatica Vnione: & formo ſic : Vi unionis hypoſtaticæ Deus eſt homo: ergo vi unionis hypoſtaticæ Deus ſumpſit id quo ſit homo : ergo vi unionis hypoſtaticæ ſiſtuntur in Verbo partes, earumque compoſitio & Vnio: nam per aſſumptionem partium, præciſim ab earum compoſitione, Deus non manet homo, ut patet in triduo: quę ſingula diſco ab Auguſtino 1. *de Trinitate* Loquente ſic: *Talis erat illa ſuſceptio*, nempe hypoſtatica, *quæ Deum hominem faceret, & hominem Deum.* Vel ergo vi unionis hypoſtaticæ partes ut unitę ſiſtuntur in Verbo, quia eadem Vnio indiviſibiliter eas interſe nectit, & ſimul Verbo:vel quia hypoſtatica Vnio terminatur ad Corpus, & animam, & unionem earum *ut quod*?

Auguſtin.

112 Non ſecundum 1. quia hypoſtatica Vnio non terminatur ad ens incapax hypoſtaticè eſſendi, ſeu ſubſiſtendi *ut quod*, qualis eſt Vnio, cum Natura non ſit ex probabiliori ſententia:cum neque ſit *ut quod principium motus, & quietis, &c.* 2. Quia vel hęc terminatio eſſet indiviſibilis per reſpectum phyſicè ſimplicem ad Corpus,& animam, & unionẽ earum, vel diviſibilis per reſpectum conflatum ex tribus? Hoc videtur intellectu difficile: nam quo genere unitatis fieret una ex tribus illis terminationibus hypoſtatica Vnio? Non genere unitatis eſſentialis per modum actus, & potentiæ : nam hæ rationes excedunt inanitatem modi. Non genere unitatis complexivę per unionem aliam mediã: nam id ſine fundamento diceretur, ſicut & ſine ipſo diceres, eas uniri per terminationem illã, quę fit ad unionem corporis, & animæ:tùm quia ſic unio ad verbum bis traheretur ad ipſum: nempe per ſui reſpectum eſſantialẽ, & per acceſſorium alterius: quod otioſum eſt: tũ quia ſi non eſt abſurda Vnio hypoſtatica, quæ ſit unio unionis humanæ, & duarum ad Verbum, cur noſtra ſit? Non genere unitatis integralis:nam illæ ſunt Vniones diverſiſsimæ naturæ, cum altera ſit materialis ad corpus : altera ſpiritualis ad animam : debet ergo ea terminatio eſſe indiviſibilis per reſpectum phyſicè ſimplicem: ergo vi ejus reſpectus manent partes in Verbo, & ſimul interſe unitæ: ad quid ergo altera diſtincta unio partium interſe ? Probo conſequentiam : impoſsibile enim eſt, quod eodem indiviſibili nexu duo maneant penetrata cum tertio, quin eo ipſo maneant, & intimè penetrata interſe : ſimulque apparet impoſsibile quod duo interſe habentia ordinem actus,& potentiæ maneant intimè penetrata, nexu ſubſtantiali:quin eo ipſo maneãt ſubſtantialiter communicata interſe : ergo de primo ad ultimum fieri nequit quod unio hypoſtatica, vi cujus Deus ſit homo, non ſit unio corporis,& animæ interſe:quæ erat prima pars dilemmatis primi, & aſſertio noſtra.

113 Sumo tertiam ex locutionibus SS. Patrum, & Conciliorum & formo ſic : Vnio hypoſtatica ſic conſtituenda, ut vi ejus dici poſ-

Patres, & Concilia.

Iustinian. posſit *plaſmaſſe ſibi in ſe ipſo Verbum carnẽ animatam*,(ut loquitur Iuſtiniani confeſsio;) *carnem formatam, & animatam in Verbo*,(ut *S.Leo.* loquitur S.Leo *ſerm. 8 de Nativitate*) *acceptionem carnis fuiſſe Conceptionem ipſam Virginis*, ut *Fulgentius* Fulgentius *ſuprà* loquitur) *conceptum Virginis fuiſſe Deo carnique communem*,(ut ipſe Fulgentius *Lib. de Incarn.* loquitur *cap. 6. med.*) Atqui ad hanc energiã Vnio hypoſtatica, ſine identitate cum Humana unione nó ſufficit; ergo Vnio hypoſtatica conſtitui debet identificans ſibi vim unionis Humanæ. Conſequentia eſt bona. Et major certa:nam Vnio hypoſtatica talis conſtituenda eſt,qualis à PP. & Concilijs credenda proponitur.

Suprà ſect.3. 114 Probo minorem:nequit (ſeclusò ſemel influxu ſpeciali Verbi, quem impoſsibilem judicavimus)dici caro ſpecialiter à Verbo plaſmata & animata in ſe ipſo per acceptionem hypoſtaticam carnis,quæ fuerit Cõceptio Virginis Deo,& carni cõmunis; quin ipſe terminus Virginalis conceptionis activæ, & ipſa paſsiva conceptio: (in qua conſiſtit animatio carnis) fuerit ſicut & carni, & Deo cõmunis:& ipſa carnis acceptio,eſsẽtialiter,& ſpecialiter pendens à Verbo;ſed ipſa paſsiva Cõceptio Virginis,in qua cõſiſtit animatio carnis eſt Vnio humana : ergo quin unio humana ſit ſicut & carni & Deo cõmunis,& ipſa carnis acceptio,eſsẽtialiter & ſpecialiter pendens à Verbo: ergo quin eadem unio nectat interſe partes ,& ſimul Verbo, identificans ſibi vim humanæ ſimul,& hypoſtaticæ. Major præformati Syllogiſmi patet: ſi conceptio paſsiva Virginis, ſeu animatio carnis ſecundum ſe independet à Verbo:qua ratione poteſt attribui Verbo animatio, ut plaſmata in ipſo? Qua ratione conceptio eſt Deo & carni communis ? Qua ratione ipſa conceptio Virginis eſt acceptio & aſſumptio carnis ad Verbum?

§. III.

FIRMATVR RATIONE PHILOSOPHICA.

115 MOveor 3. ratione philoſophica, quam formo ſic:Vnio inter Corpus, & Animam , quæ non ſit hypoſtaticus nexus ad alterum , eſt ſubſiſtentia creata, & humana; ſed in Chriſto non eſt ſubſiſtentia creata, & humana:ergo nec Vnio quę non ſit hypoſtaticus nexus ad alterum: ergo Vnio Humana Chriſti non diſtinguitur ab hypoſtatica. Conſequentię bene ſequuntur, & minor eſt vera. Major (quam de omni hujuſmodi unione eſſentiali intelligo) ſupponi deberet ex Philoſophia: ſuadetur brevi nunc 1.authoritate aperta S.Thomę & Bonaventuræ : quod mihi ſufficeret in hanc rem. Vide ſupra *num.* 103. & 107. Suadetur 2. ex congruentiis: nam imprimis Vnio eſt ſubſtantia: eſt complementum partium,ipſis poſterius : eſt Naturæ poſitiva perfectio : & ultima in linea naturali, ut loquitur S. Thomas *in 3. diſt.6.q 3. art.1. ad 3.* In eam partes inclinant, eaque complentur,& ſiſtunt in connaturali ſuo ſtatu. Vnde pro aſsignanda ſubſiſtentia nihil aſſumitur,quod non ſit certũ: nullumque de novo inducitur ens, quod omnis Philoſophorum ætas non agnoverit: fitque facilis communium axiomatum explicatio, quòd nempe generari,naſci, corrumpi ſuppoſitorum ſit:& quòd actiones non alteri quam ſuppoſito tribuendæ:nempe ſuppoſita eſſe generationum terminos,& actionum initia: Id quod ſolùm directè , & primario de Naturis; indirectè & ſecundario de ſuppoſitis explicare communis ſententia poteſt. Ob hæc fuiſſent opinor omnes in hanc opinandi viam in Philoſophia , ſi eam cum Myſterio Incarnationis conciliare potuiſſent, quod ipſi præſtamus. *S. Thomas. S. Bonav.*

116 Suadetur 3. ratione non inefficaci: poſitis præcisè Corpore , Anima Rationali, & Vnione non ultrà communicante partes, quas complet, & unit interſe,datur Perſona: ergo Vnio quæ non ſit hypoſtaticus nexus ad alterum,eſt ſubſiſtentia. Conſequentia liquet : nam ratio Perſonæ formaliter venire debet à ratione ſubſiſtentiæ., quæ neque in materia , neque in forma conſiſtere poteſt, cùm ex ſe ſint Incompletæ , & ordinatæ ad aliud ſubſtantiale. Probo antecedens : iis enim præcisè poſitis , datur ſubſtantia Rationalis cum incommunicabilitate Perſonæ:ergo & Perſona. Probo hoc antecedens: Incommunicabilitas Perſonæ eſt Rationalis ſubſtantiæ perfectio,vi cujus nec ad eſſe,nec ad operari indiget altero , manetque inexigens, & in appetens ulterioris communicanis ad alterum, cum quo faciat unum Perſe eſſentiale : atqui illis præcisè poſitis datur ſubſtantia Rationalis ita perfecta , ut nec ad eſſe nec ad operari indigeat altero,&c. ergo datur ſubſtantia Rationalis cum incommunicabilitate Perſonæ.

117 Dici communiter ſolet : partes etiã ut unitas adhuc exigere modum alium ſubſtantialem,quo formaliter reddantur incom-

municabiles ulteriori ſubſtantiæ : & hunc modum eſſe ſubſiſtentiam , ſinequa manent incompletæ. Contendo talem modum eſſe impoſsibilem,& dicitur exigi : quia ſine ipſo eſſet incompleta Natura : fac impoſsibilem , & ſine ipſo complebitur : unde patet evanidam eſſe ſolutionem.

118 Contra deinde 1.tota ratio cur Natura non indigeat altero , maneatque ſic inexigens ulterioris complementi,eſt habere in ſe quicquid requiritur ad omnes operationes oriundas ab ipſa , atque adeo ad eſſe ſubſtantiale ſuum,quod iſtæ ſupponunt; atqui corpus, & anima vi unionis habent in ſe, quicquid requiritur ad omnes operationes oriundas ab homine:cum ,iis præciſè poſitis ſit virtus earum ſufficienter præcontentiva : ergo & eſſe ſubſtantiale ſuum , quod iſtæ ſupponunt: ergo & totàm rationem cur ulterioris complementi non egeant : ergo & incommunicabilitatem ſuppoſiti.

119 Contra 2.Impoſsibile eſt,quod Natura ſit in ſe manca,& incompleta ex defectu rei,vel modi, quo etiam impoſsibili, nihil ipſi deficeret ad omnes operationes oriũdas ab ipſa: nam eo ipſo, modo illo impoſsibili,& manentibus præter ipſum aliis , datur in Natura ſufficiens eſſe , ut ſe in omnibus,per quæ poteſt,exerceat, & conſequenter eſſe ſufficiens & completum ad ſtatum ſuum: qui nihil ultra videtur exigere quàm ea, per quæ Natura non ſit otioſè in rebus; atqui etiam impoſsibili illo modo,nihil corpori , & Animæ unitis difficeret ad omnes operationes oriundas ab ipſa : utpatet : ergo.

120 Contra 3. quia nullum eſt in tota latitudine entium ens,quod ſit perfectio alicujus ſubſtantiæ completiva ex ſolo titulo impediendi ulteriorem perfectionem: & ratio mihi eſt clara: quia factis ſimul impoſsibilibus impediente & impedito, æquè bene ſe haberet illa ſubſtantia:quod manifeſtè repugnat. Haberet ſe æquè bene:quia jam impoſsibilitate ulterioris perfectionis eſſet impedita communicatio. Manifeſtè repugnat: ſicut & quod ſubſtantia æquè bene ſe habeat ſine ſua perfectione , ac ſine illa : Vnde fit evidens omnem perfectionem , ſeu completionem rerum debere per ſe præſtare rebus aliquid præter impeditionem ulterioris perfectionis: id enim neceſſariò ſecundarium eſt. Rogo nunc : quid ille modus dat Corpori , & Animæ unitis , præter impeditionem ulterioris perfectionis ; ſi præciſim ab ipſo per adventum unionis,anima jam eſt communicata corpori, hoc animatum, & in ipſis eſt quicquid ſufficit ad operationes omnes oriundas ab homine?ergo talis modi neceſsitas repugnat ex terminis.

121 Accedit his ab extrinſeco Authoritas magni ponderis,tùm ex probabilitate, quã huic doctrinæ faciunt Viri Doctiſsimi ab Authore ſuo conſulti. Tùm ex probabilitate, quam nemo negavit Doctrinæ P. Auguſtini Bernal : cujus eſt neceſſaria ſequela, opinio noſtra, vel noſtræ ſimillima , ſine abſurdis tamẽ, quæ Bernaliſtis objecimus *ſect.* 2. Docent enim Bernaliſtæ 1. omnem eductionem eſſe formaliter , & ſe ipſa vnionem ſui termini cum ſubjecto à quo educit:deinde omnem actionem ſubſtantialem,ſive eductivam, ſive creativam, quæ non ſit communicatio formalis ſui termini ad alienum ſuppoſitum, fore ſubſiſtentiam : unde tenentur dicere,unionem humanã per eandem actionem , per quam educitur , vel ſubſiſtere in Chriſto per creatam ſubſiſtentiam , vel formaliter vniri materiæ , & ſimul Verbo : en doctrinam ſimilem noſtræ. Docent 2. in triduo mortis unitam eſſe corpori Chriſti , & Verbo formam quandam cadavericam:quã, utpote materialem , fatentur educi : Vnde eodem conſequentiæ filo trahuntur ut dicant unionẽ formæ cadavericæ,quæ eſt eductio , cum corpore eſſe ſimul unionem hypoſtaticam eorum extremorum , & compoſiti ad Verbũ.En Doctrinã omninò noſtrã! Non ergo poteſt hæc diſplicere : cui ſemel placuerit Doctrina Bernalis : nec illius agnoſci probabilitas ſine noſtra:cum òmnia,quæ nobis objiciãtur tanquam abſurda, ſint neceſſariæ conſequentiæ in Doctrina Bernalis:cujus, quæ putamus,& enumeravimus *ſect.* 2. abſurda, excuſamus aliunde nos.

Hæc opinio opinioni Bernalis præponder.

SECTIO V.

DEFENDITVR AB OBIECTIONIBVS Doctrina præcedens.

§. I.

OBIECTIONES AB AVTHORITATE.

122 OBjectio 1. ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 13. cap. 3. ubi* dicit exiſtere in Euchariſtia,*Corpus quidem ſub ſpecie panis,& ſanguinem ſub vini ſpecie ex vi verborum : ipſum autem corpus ſub ſpecie vini & ſanguinẽ ſub*

Concil. Trident.

sub specie panis, animãq; sub vtraq; vi naturalis illius cõnexionis, & cõcomitãtiæ qua partes Christi Domini qui jã ex mortuis resurrexit, nõ amplius moriturus, interse copulantur: Divinitatem porrò propter admirabilem ejus cũ corpore, & anima hypostaticam unionem. Hucusque Sacrosancta Synodus: unde sic: Cõcilium loquens de Vnione partium Humanitatis Christi, qua copulantur interse: deque Vnione hypostatica (hic enim est communis Theologorum sensus;) illam absolutè vocat naturalem, & hanc absolutè Admirabilem, id est supernaturalem; ut nemo non videt: sed Vnio Naturalis, nequit esse supernaturalis Vnio: ergo nec Vnio Corporis, & animæ Christi interse, potest, suppositâ catholicè Tridentini authoritate, & Veritate, esse hypostatica Vnio Corporis, & animæ ad Verbum. Hæc difficultas olim mihi visa magni ponderis: quam primus, & auditor objeci Magistro meo Authori Doctrinæ, præoccupans latè, & variè in adversariis ad ipsam, solutionem, quam dignatus ipse post est adjicere in secundis Curis ad eandem, Me sub auditoris sui nomine quo maximè glorior, de discursus opportunitate laudato.

P. Munies. in lucem de objectione.

123 Responsio sit. 1. nomine connexionis, & concomitantiæ Naturalis non venire ex phrasi, nec ex mente Concilii, Vnionem Corporis, & animæ: unde nec ipsam naturalem vocat: sed venire connexionem naturalis dependentiæ, quam habet Corpus ab Vnione, & Anima, & connaturali sui integritate. Hujus interpretationis, quam probant Suarez, Koninchus, Bernal & Dicastillus de Sacramento Eucharistiæ, & qua ruit objectio, probabilitatem evincit tùm intentio Tridentini eo sensu contenta, non curantis de his quæ ad rem impertinebant: ut enim Doctor Eximius, res est definita, non distinctivus ille modus loquendi: is enim usurpat⁹ est ex Theologis variè hujus energiam concomitantiæ declarãcibus. Scio repugnare penes hoc Patri Suarez probabilissimè post Vazquez P. Bernal *disp. 36. de Euchar. sect. 1. §. 1. n. 2.* Tùm & ipsa ratio cõcomitantiæ, quæ etiam comprehendit unionem non minus, ac Animam: unde supponi debet, ante ipsam unionem, in corpore. Tùm demum, quia inter Corpus, & Sanguinem, & alios humores non datur hæc unio, & tamen vi naturalis connexionis ex positione corporis, adsunt in Eucharistia concomitanter.

Suarez. Koninch. Bernal. Dicastillo.

Suarez. Vazquez. Bernal.

124 Secundo: licèt nomine connexionis, & concomitantiæ veniat apud Concilio Vnio inter Corpus, & Animã, ex inde non posse argui distinctionem, vel indistinctionem ipsius ab Hypostatica, utpote impertinentem ad rem Concilii: vocarique potuisse eandem Vnionem ab ipso Concilio *Naturalem, & Admirabilem*: *Naturalem*, non quidem contrapositè ad *Supernaturalitatis* conceptum, sed quâ modum Corporis, & Animæ constitutivum in esse *Natura compositæ*, illis, vel in se, vel in æquivalenti connaturalem, & debitum: *Admirabilem* verò ex respectu hypostatico ad Verbum: vi cujus ratio unionis humanæ alioquin, & ex genere suo partibus debita manet supernaturalis, & indebita. Vnde Vnio inter Corpus, & Animam, vocatur *naturalis* id est *humana*: Vnio eorum ad Verbum, vocatur *Admirabilis* id est *ex ipso conceptu supernaturalis*: dicique id verissimè potest, præcisim ab eo quod hę rationes, vel terminationes in unam, & eandem unionem coalescant.

125 Sic, & bene respondere solent idẽtificantes cum habitu Charitatis Habitualem Gratiam ad illa loca ejusdem Concilii, quæ de ipsis quasi distinctivè loquuntur: ut *sess. 6. Can. 11.* dixit Iustificationem non fieri excluſa Gratia, & Charitate: prælcindit enim Synod⁹ à modo distinctionis inter utrã que vel realis, vel formalis, permisso Catholicarum scholarum examini, nec ad rem Cõcilii contra Hæreticos pertinente: ut notant passim Theologi & pro ipsis *in Historia Tridentini* Eminentissimus Sforcia Noster.

Theologi ad Concil. Trident.

Card. Sforcia.

126 Objectio secunda: ex S. Thoma varijs in locis manifestè repugnante Doctrinæ præcedenti *3 par quæst. 6. art. 4. ad 3 fin.* sic inquit: *Vnione Personali prius secundum intellectum oportet, quod Caro uniatur Animæ quã Verbo*: ergo ex S. Thoma unio Corporis & animæ, præcedit ad unionem ad Verbũ: quod sine distinctione fieri nequit. *in 3. dist. 2. q. 2. art. 3.* sic: *hæc quatuor necesse est simul fuisse, scilicet conceptionem carnis, creationem Animæ, conjunctionem utriusque, & unionem ad Deitatem*: Vide quam enumeratè distinguat. & *dist. 6 q. 3. art. 1. ad 3.* sic: *dicendum quod Damascenus loquitur quantum ad unionem Divinitatis ad Humanam Naturam, ex qua non consurgit 3. Natura speciei, non quantum ad unionem animæ ad corpus*: ergo ex mente Damasceni distinguit S. Doctor duas Vniones, Hypostaticam, & Humanam.

S. Thomas objicitur.

127 Hæc sibi Author objecit: hæc alia ipsi olim Auditor ipse: *3 par. q. 6. art. 5. ad 3.* sic: *dicendum, quod unio Personalis est, ad quã*

ter-

terminatur aſſumptio; nõ tamen Vnio Naturæ, quæ reſultat ex conjunctione partium: ubi manifeſtè diſtinguit conjunctionem partium, ſeu unionem Naturæ ab Vnione Perſonali, ſeu hypoſtatica. *In 3. diſt. 2. q. 2. art. 1. quæſt. 1. ad 2.* ſic: *Deitas magis unitur Carni, quam Animæ, quæ unitur ei naturali unione, propter quod ſeparabilis eſt: Divinitas autem unitur carni per gratiam Increatam, quæ immutabilis eſt: & ideo illa unio nunquam ſeparatur.* Nihil videtur dici poſſe clarius pro diſtinctione harum unionum, ſed clariora ſunt quæ ſequuntur. *3. p. q. 50. art. 4. ad 1.* ſic: *non ceſſavit illa ſuſceptio* (*nempe* hypoſtatica in triduo mortis) *per ſeparationem Verbi ab Anima, vel à Carne: ceſſavit tamen Vnio carnis & Animæ*: ergo hæc unio diſtinguitur à ſuſceptione Corporis, & Animæ.

128 *In 3. diſt. 6. q. 3. art. 1. ad 3.* ſic: *dicendũ quod Cõpoſitio Animæ Rationalis ad carnem eſt ultima in operibus Naturæ; ſed cõpoſitio Humanitatis ad Verbũ nõ fit operatione Naturæ, ſed virtute divina.* Quid clarius! Pleraq; ex his æquè vel fortiùs impetunt Bernalis diſcurſum, quam Noſtrum. Hunc extra ipſorum ictum eſſe, iiſque firmari potius, nec S. Thomam ſibi per hæc contradicere ſpero demonſtrare, dato genuino ſenſu locorum ad mentem Angelici Præceptoris.

Illuſtrat Sententiã noſtram.

129 Reſponſio ſit: Primus locus manifeſtè ſupponit ſententiam noſtram; cũ unionem, qua dicit oportere carnem animæ uniri prius, ſecundum intellectum, quam Verbo, dicat eſſe Perſonalem, id eſt hypoſtaticam: in qua diſtinguit ſecundum intellectum formalitatem unionis humanæ, & formalitatem hypoſtaticæ: additque prius ex modo concipiendi præintelligi debere carnem uniri tam Animæ, quam Verbo: & merito: quia prius eſt rem eſſe, quam compleri: Caro enim niſi animata non eſt apta ſubſiſtere, ſicut enim, ut exemplo ipſo S. Thomæ me explicem, prius eſt carnem eſſe, & ineſſe per eſſentiam, præſentiã, & potentiam Verbum, quam carnem animari: quia quod non eſt animari non poteſt: ita prius eſt, nempe ſecundum intellectum, carnem animari, quam uniri Verbo: quia quod non eſt animatum, nequit eſſe Perſona. Hæc eſt mens S. Thomæ. Vide quam diſtet à diſtinctione Vnionis humanæ ab hypoſtatica.

130 Secundus locus non objicitur aptè: aliud enim eſt eas quatuor rationes neceſſarias eſſe ad Fidem Myſterii, & fuiſſe ſimul: aliud fuiſſe ſimul unicè duratione, non verò identitate alterius cum altera. Illud dicit S. Thomas: hoc non exprimit: vel certè non exprimit quicquam, quod Nobis adverſetur: imo addit expreſsè quod faveat: addit enim non fuiſſe poſsibile quod prius concepta fuiſſet Caro, quam aſſumpta, & animata: nam concipi eſt animari, & ex animatione habet aſſumi: unde colligit verba, quæ objiciuntur, & ipſe colligo patrocinium cauſæ noſtræ.

Damaſceni Locus allegatus à S. Thoma.

131 Tertius locus, dicit axioma Damaſceni ſumptum *ex lib. 3. de Fid. cap. 11.* nempe *in Domino Jeſu non eſt, communem ſpeciem accipere*, non eſſe intelligendum quaſi negaret in Chriſto Corpus, & Animam interſe unita, & exinde ſpeciem Naturæ humanæ, ſed quod negaverit ex Vnione Divinitatis ad humanam, non reſultaſſe tertiam Naturæ ſpeciem. Inde quid ad rem noſtram? Legatur integrè locus: omittit enim Arguens quod ipſi nocet. Rationẽ autem, cur ex iſta Vnione, licèt ſpecies conſtituatur Naturæ compoſitæ, non aſſurgat Perſona, ut in nobis, dedit ex diſcurſu noſtro, ubi ſupra.

132 Quartus locus dupliciter intelligi poteſt. 1. in ſenſu formali aſsignante aſſumptioni activæ terminum formalem ſuum, quaſi dicat aſſumptionem, ut aſſumptio eſt, dici ſic ab Vnione, non quâ præcisè eſt Vnio partiũ interſe, ſed qua eſt Perſonalis, & hypoſtatica: quod eſt veriſsimum, & nos fatemur. 2. in altiori ſenſu, quaſi dixerit Sanctus Thomas terminum aſſumptionis in Chriſto, nempe terminũ actionis aſſumptivæ eſſe unicè Perſonalem Vnionem; non vero Vnionem Naturæ, quæ ex mera conjunctione partium reſultat: talis enim Vnio in Chriſto non fuit. Hunc eſſe ſenſũ S. Thomæ mihi ſuadeo, tùm quia ſic optimè occurrit argumento. Tùm quia *ad 1.* fatetur, aſſumptam, partium aſſumptione, Naturam humanam totam: quod ægrè intelligas, niſi partes, ipſa aſſumptione formali, Natura tota maneant, id eſt unitæ: quod innuit in *Corpore art.* ſic: *Anima, & Corpus ſunt ad invicẽ unita ad conſtituendam Naturam humanam in Verbo.*

133 Quintus locus ex ratione quam pro ſe affert, ſubobſcurus, tripliciter etiam intelligi poteſt 1. ſic: quaſi dixerit S. Thomas Divinitatem fortius uniri Corpori, quam Animã; cũ iſta, unione naturali unitur: nam hæc unio ita eſt ſolubilis, ut, ea ſemel ſoluta, nõ maneat effectus uniti: at Divinitas ita ex increata Gratia, id eſt ex ſubſiſtẽtia Verbi nunquã dimittẽte, quod ſemel aſſumpſit, unitur Corpori, ut licèt

cèt Vnio numericè sit solubilis, manere debeat formaliter in alia effectus uniti: nã pereunti in triduo Vnione Corporis, & Animæ interse, & cum Verbo, manere debuit alia duplex ad Corpus, & Animam divisivè. Idque casu, quo unam solam unionẽ agnoscas in Mysterio Incarnationis. 2. Si plures uniones admittas, unam nempe, qua Corpus: aliam, qua anima: aliam, qua simul Corpus, & anima interse uniantur, & cum Verbo, clarior est solutio loci: nam Corpus, animæ solùm nectitur unâ, eaque solubili: Verbo autem duplici, atque adeò indissolubiliter. 3. quasi sit sensus magis uniri Deitatem Corpori quam animam, quia ista unitur unione naturali, id est, de complemento Naturæ, & accommodata ipsi Naturæ solubili: neque enim Naturale in his accipit S. Thomas prout cõtradistinctum à supernaturali, ut videre est *q. 2. art. 12. ad 3.* at Divinitas unitur Corpori ex immutabili Gratia, id est ex Decreto de non dimittendo unquam Corpore, quantumvis separetur ab Anima. Vnde ex his contra nos inferri nihil potest.

134 Sextus locus per Doctrinas nuper expositas facilem habet explicationem. Vel enim distinguit vnionem Corporis, & Animæ interse ab aliqua eorundem susceptione: vel est sensus, cessasse quidem Vnionem Corporis, & Animæ, non tamen susceptionem eorum, quia licet ad usque triduum non alia fuerit susceptio, quam ea per quam etiam Corpus, & Anima sunt inter se conjuncta; tamen non cessavit illa denominatio susceptí Corporis, & Animæ per unionis alterius successionem.

135 Vltimus locus, qui videtur esse cõtra Nos clarior, est clarior pro Nobis in sẽsu S. Thomæ: qui est dare rationem cur in nobis Vnio sit ultimum esse, & non in Christo: redditque dicendo ab operibus Naturæ non argui posse ad opus omninò supra Naturam: Vnde licèt unio Corporis, & Animæ sit ultima in operibus Naturæ: non vero in hoc opere incarnationis, quæ supra Naturam est, nec ejus operatione fit, sed Virtute Divina: Vnde concedit S. Thomas Vnionem in nobis rationem vltimam Nostri, atque adeò subsistentiam: & cogitur hic dicere quod asserimus. Vide quã absit S. Thomas, ut noceat.

Athanas. 136 Objectio 3. ex Athanasio, & Damasceno: ille *apud Euthim. in Panop. tit. 15.* sic inquit: *hic neque caro pars Verbi est, neque Verbum pars carnis: horum enim utrumque priusquam conjungantur* (hypostaticè) *perfectam Naturam ostendit, ut nihil omninò neque Divinitati, ad rationem propriam; neque Humanitati desit. Aliud enim est duabus ex partibus essentiam absolvi: & aliud duas essẽtias conjungi, quarum utraque perfecta sit.* Vbi Athanasius tria dicit: primum: ante hypostaticam unionem, Humanitatem fuisse perfectam: Secundum, nihil ipsi omninò defuisse ad rationem propriam Humanitatis: Tertium: aliud esse, Naturam ex suis partibus absolvi, id est conjungi corpus, & Animam in unam Naturam; aliud, eam sic absolutam jungi Divinitati: quæ sine distinctione unionis Humanæ ab hypostatica nequeunt intelligi. Damascenus *3. de fid. cap. 12. fin. quin animata quoque carnis proprietates habuit: eas enim dispensationis* (id est Vnionis Personalis, ut ipse se explicat *cap. 17.*) *ratione, Verbum suscepit, naturalis motus ordine, verè ac naturaliter existentes.* Vbi Videtur Damascenus innuere Corpus Christi animatum fuisse naturalis motus ordine, scilicet unione purè naturali; quæ nequit identificari cum hypostatica. *Damascen.*

137 Responsio sit: Athanasium dare ibi discrimen cur sicut ex Corpore & Anima fit una Natura, non sic tertia fiat ex Humanitate, & Divinitate: idque discrimen sumit ex completione utriuslibet præcisim ab altera in esse Naturæ: unde nequit ex ipsis utpote in sua Naturæ linea cõpletis fieri tertia: qualis fit ex Corpore, & Anima incõpletis: aliud enim est absolvi unam Naturam, seu tantũ compleri per aliud reciprocè & mutuo; quod fit inter Corpus & Animam; aliud jungi Naturam Humanam Divinitati; cum sufficienti perfectione in utralibet ad lineam Naturę Huc tamen quid facit distinctio unionis Humanæ ab Hypostatica? manet enim semper æquè verum Nihil præcisim à Divinitate deesse Humanitati ad propriam rationẽ: adest enim Corpus; adest anima; & hujus ad illud communicatio sive distincta sive indistincta ab hypostatico nexu cum Verbo.

138 Damascenus autem eo loci incipit agere de proprietatibus utriusque Naturæ: dicitque & suas Humanitati fuisse, & Divinitati etiam suas: Vt enim in Christo negari nequit veritas carnis animatæ per animam Rationalem, sic neque veritas proprietatum, tali Naturæ congruentium: ubi vox illa *Naturalis*, & *naturaliter* referri debet ad Naturam: non quasi dixerit Damascenus carnem animatam ordine motus naturalis, & non

mira-

miraculoſi, ſed quaſi dixerit animatæ carni non defuiſſe proprietates, quæ conſequuntur ipſam Naturam, ſed eas verè, phyſicè, & perfectè illi fuiſſe: quid inde contra diſcurſum noſtrum ex Damaſceno?

§. II.

OBIECTIONES A RATIONE Theologica.

139 OBjectio 4. Vnio hypoſtatica eſt ſupernaturalis & indebita Naturæ: ergo nequit identificari cum Vnione Humana. Antecedens eſt certum: & conſequentia probatur multipliciter 1. quia Vnio humana eſt Naturalis: at naturale & ſupernaturale ſunt differentiæ extremè oppoſitæ: 2. quia Vnio Humana eſt de eſſentiali conſtitutivo Naturæ humanæ: neque enim ſepoſita partium unione, manet Natura conſtituta: alioquin in triduo mortis Verbum manſiſſet humanæ Naturæ, ſeu Humanitati unitum, & homo: ergo Humanitas dicit unionem conſtitutivè: quid ergo magis Naturæ debitum, quam quod eſt de illius eſſentia? Vnde 3. Implicat Naturam in ſuo eſſe conſtitui eſſentialiter ex prædicato non ſuo, imò ex poſſeſsione phyſica ſui Domini: ergo implicat in ſuo conſtitui eſſentialiter ex unione quæ purè naturalis non ſit: nam ſupernaturalis, & hypoſtatica ex ſuo genere eſt prædicatum alienum, & indebitum, & phyſica poſſeſsio ſui Domini.

140 Quartò: Vnio humana eſſentialiter intrat conſtitutivum Humanitatis: ergo Humanitati ſimpliciter debetur Vnio hypoſtatica. Probo conſequentiam, quia Vnio hypoſtatica ſimpliciter eſt debita prædicato ſecum identificato, atque adeo & enti per ipſum conſtituto; atqui Humanitas Chriſti conſtituitur in eſſe talis per te ex prædicato identificato cum Vnione hypoſtatica: ergo & Humanitati debetur. Vrgeo: Humanitas dicit eſſentialiter unionem: ergo hæc humanitas hanc unionem: ſed huic unioni non eſt indebita, nec gratioſa Vnio hypoſtatica: ergo nec huic Humanitati contra Scripturam & PP. Vnionem hypoſtaticam omninò indebitam non ſolum partibus, ſed & Humanitati prædicantibus.

141 Quintò: Quia ſi Vnio hypoſtatica identificaretur cum Humana, Humanitas Chriſti in eſſe eſſentiali ſuo eſſet compoſitũ ſimpliciter ſupernaturale; atque adeo ſpecie differens àb Humanitate noſtra, quæ eſt compoſitum purè & ſimpliciter Naturale: unde Chriſti Natura non eſſet ejuſdem ſpeciei cum Noſtra: nec Chriſtus homo ejuſdem ſpeciei nobiſcum: quod dici nequit. 6. fieret Mariam non fuiſſe Matrem Naturalem: nam ex concurſu ad Vnionem Humanam eſt Mater: at ſi hæc non ſit Naturalis, nec illa eſt Naturalis Mater. 7. Nec Chriſtus ſe naturaliter nutriviſſet: cum nutritio dicat novam unionem animæ ad novam materiam quæ ſi hypoſtatica ſit, & ſupernaturalis, nequit à virtute nutritiva Chriſti produci naturaliter.

142 Reſponſio ſit, antecedente conceſſo negando conſequentiam. Ad 1. probationẽ notetur ex S. Thoma *q.* 2. *art.* 12. & ex Suarez *in commentario* multiplex ſenſus, quo ens Theologicè ſupernaturale, dici naturale poteſt: quare & Vnio hypoſtatica, licèt ſupernaturaliſsima ſit, poteſt dici in aliquo ſenſu Naturalis, nempe quatenus identificat ſibi formalitatẽ phyſicè conſtitutivam Naturæ *ut quo*, & ex Corpore & Anima facientem Naturam unam. In hoc ſenſu Vnio Humana ſemper eſt naturalis: & concedo antecedens: in ſenſu verò contradiſtinguente ens Naturale à ſupernaturali ſimpliciter, & Theologicè: (quæ ſolùm differentiæ ſunt oppoſitæ) Vnio humana Chriſti non eſt naturalis, ſed ſupernaturalis: non quidem ex conceptu Vnionis Humanæ, (ſub quo à ſupernaturalitate præſcindit) ſed ex acceſſu identico formalitatis toti Naturæ indebitæ, unde Vnio tota manet indebita. *S. Thomas. Suarez.*

143 Ad ſecundam probationem, notetur, Naturam humanam, ſeu Humanitatem eſſe Partes unitas: unde conſtitutivè, eſſentialiter, & determinatè dicit Corpus, & Animam in recto, & *ut quod*: in obliquo, & *ut quo* Vnionem; indeterminatè tamen, hanc vel illam; nullam determinatè: nam ſive ſit hæc unio vel illa, dummodo ſit aliqua, manent eædem numerò partes unitæ, & eadem numerò Humanitas: ſic licèt in reſurrectione Chriſti Domini non ſucceſſerit, juxta non paucos, eadem unio inter Corpus, & Animam, quæ ante Triduum fuerat, eadem numerò dicitur Humanitas reſurrexiſſe. Quare Humanitati ad formalem effectum Naturæ unius, & ſpecificam rationem Humanæ Naturæ debetur aliqua Vnio: hæc determinatè non debetur: imò poſitivè indebitur, ſi formalitati Vnionis Humanæ accedat identitas hypoſtaticæ: ut in caſu noſtro: juxta quẽ di-

distinguendum est antecedens & cõsequens: & neganda ultima consequentia: non enim rei debetur quod de illius essentia determinatè non est.

144 Ad tertiam. Esse determinatum Humanitatis est Corpus & Anima, dicens tamẽ essentialiter aliud esse indeterminatum, scilicèt in Vnione: Fateor autem implicare quod Natura essentialiter cõstituatur quoad esse suum determinatum, & in his, quæ determinatè postulat, ex prædicato non suo, exque possessione physica sui Domini; at Naturam constitui quoad esse indeterminatum, quod importat, & in his, quæ solùm petit indeterminatè ex prædicato determinatè non suo, & ultra ejus exigẽtiã; quid implicat: hoc enim solùm est, ex favore specialissimo creatoris constitui, modo, quem ipsa non exigit: ea enim minimum requirit: nempe conceptum Vnionis humanæ, quantumvis minimæ perfectionis in individuo, & datur maximum: quod non est, deberi Humanitati ex essentia sua possessionem sui Dñi, sed gratiosè conferri, ut determinatè nobilissimè faciat, quod indeterminatè & imperfectissimè poterat juxta exigentiam Humanitatis.

M. Raymũdus Lumb. 145 Ad quartam quam ante M. Lumberium novissimè objicientem, objeceram ubi supra Magistro meo, dicatur similiter Humanitati non deberi determinatam Vnionem, unde nec istam: quæ imò ex prædicato hypostatici nexus manet simpliciter indebita. Notetur hic tamen: quod Humanitas Christi sumi potest specificativè, ut dicit Corpus, & Animam Vnita: & reduplicativè prout Humanitas Christi est, & prout in Christo est. 1. modo solùm dicit determinatè corpus, & animam, & indeterminatè unionem. Secundo modo, dicit specialem unionem, quæ simul hypostatica sit: tamen licèt in esse Naturæ humanæ præscindat à formalitate nexus hypostatici: quia hæc non est formaliter cõmunicatio Corporis, & animæ interse; sumptæ tamen realiter sub ea reduplicatione debetur Hypostatica Vnio: at iste modus essendi, supra quem fit reduplicatio, est indebitus simpliciter Humanitati, quæ sic unitur in Christo.

146 Hinc ad instantiam adjunctam, distincto antecedente, nego consequentiam; & concessa minori subsumpta, etiam ultimam: quia hæc Humanitas non sumitur ex determinatione unionis, sed partium. Vnde simpliciter & absolutè respectu Humanitatis fuit maxima Gratia uniri Verbo: quia fuit maxima Gratia sic partes uniri; & partibus sic unitis fuit omninò gratiosum habere unionem: quare Vnio hypostatica fuit summa Gratia Humanitati Vnitæ, specificativè acceptæ: quæ nihil aliud est, quam partes unitæ: quamvis ipsis, & Humanitati reduplicativè, seu prout sic unitis, & elevatis, Gratia non fuerit. Id enim est prætet sensum Scripturæ & PP. nec est absurdum, ut neque tale putatur à nemine, quomodocumque constituatur assumptio, dici Naturæ assumptæ specificativè, gratiosam fuisse assumptionem, nõ verò reduplicativè, & prout assumptæ.

147 Ad quintam dicatur Humanitatem Christi absolutè fuisse compositum naturale, prout hæc vox sonat naturam ex vero Corpore, & vera anima constitutam: ex modo tamen, quo fit, miraculosissimo, dici posse & debere cum Oviedo *controv. 6. de Gratia p. 3. nu. 17.* compositum Theologicè supernaturale quoad modum, non verò quoad substantiam, & entitativè: nam partes in recto, & principaliter importatæ manent ejusdem entitatis, & ordinis naturalis. Nego exinde fieri Humanitatem Christi esse speciei diversæ cum Nostra: nam specificatio Naturæ compositæ sumitur à Naturis partialibus ex quibus fit: unde multi fatentur Vniones in nobis esse speciei diversæ, non tamen exinde colligunt Naturas nõstras specie differre. Nego demum exinde fieri Christum fore diversæ speciei hominem à nobis (licèt hîc omnibus hæreat aqua ex diversitate specifica subsistentiæ quæ constitutivè importatur in homine:) Ratio, de, & pro qua Lynzeus 2. *phys. tract. 9. num. 16. & 73.* & multa ex multis Bernal *disp. 45.* & Nos demum *disp. 6.* quia ad eandem speciem hominis, sufficit habere humanitatem ejusdem speciei: qualem in Christo fassi sumus.

P. Oviedus *Lynzeus.* *Bernal.* *Infrà disp. 6. à nu. 24.*

148 Ad sextam, notetur Matrem naturalem dici dupliciter. 1. contrapositè ad legalem, & putativam: & sic nego firmissimè sequelam. 2. contrapositè ad supernaturalem, & miraculosam: & sic, ambabus ulnis amplector, & sequelam & locutionẽ cum S. Thom. Bonavent. Dionysio, Ildephonso, Marsilio, Gabriele, & aliis apud Vegam in Theolog. Mariana *Paleſt. 14. Certam. 9.*

S. Thomas. *Bonavent.* *Dionyſ.* *Ildephonſ.* *Marſilius.* *Gabriel, & alii apud P. Vega.*

149 Ad septimam & ultimam, concedatur sequela, quam etiam concedit in terminis P. Bernal *disp. 19. num. 41.* Sed nota tria: 1. in nutritione duo Vnionum genera produci: nam & producitur Vnio integralis materiæ

Bernal.

riæ novitùs acquiſitæ cum præexiſtenti : & Vnio eſſentialis novæ materiæ ad Animam. Alterum: eam Vnionem intregalem, utpote naturalem, naturaliter, & principaliter fieri à Virtute nutritiva Naturali Chriſti : unionem verò eſſentialem, utpote ſupernaturalem, obedientialiter, & inſtrumentaliter. Tertium, quòd hic modus nutriendi ſe, licèt ex parte non ſit debitus, naturaliſque facultati nutritivæ Humanitatis, ſecundum ſe, at eſt cònaturalis ipſi prout in hoc ſuppoſito: nã ſuppoſito elevatiſsimo, cui actiones attribuuntur ex generali regula, ſupernaturaliter operari, erat operari connaturaliter: ſic multi: Ripalda *tom. 2. diſp. 129. num. 43.* Lugus *diſp. 11. ſect. 5* Cypullus *q. 2. de Incarnatione art. 12. num. 5.* Amicus *diſp. 8. ſect. 4.* nec diſſentit *ſupra* Suarez.

Ripalda. *Lugo.* *Cypullus.* *Amic.* *Suarez.*

150 Objectio 5. fieret inde Verbum non aſſumpſiſſe Humanitatem: quod dici nequit, & oſtenditur ſequi : nam Verbum unicè aſſumpſit id ad quod terminata eſt hypoſtatica Vnio : ut patet : ſed Vnio Hypoſtatica non terminatur ad Humanitatem: Nam Humanitas, ſunt partes & Vnio: ſi autem Vnio hypoſtatica ſit Vnio Humana, cum terminare non poſsit ad ſe ipſam, neque terminabitur ad partes & Vnionem ipſarum : ergo neque ad Humanitatem. Vrgetur à contrario : Vnio hypoſtatica terminatur ad id, quod univit Verbo ; ſed univit Humanitatem Verbo; atque adeo partes, & unionem Humanam : ergo terminatur ad Humanitatem, atque adeo ad partes, & Vnionem Humanam. Sed non terminatur ad ſe ipſam: ergo ipſa non eſt Vnio Humana. Minor patet, nam Verbo unitæ ſunt partes, ut Humanitas, atque adeo ut interſe ſunt unitæ.

151 Hæc objectio potius eſt contra eos, qui negant immediatè aſſumptam à Verbo Vnionem Humanam: qui tamen, ut videre eſt apud Aldrete valide patrocinantem *diſp. 32. ſect. 2. à nu. 14.* non negant aſſumptam Humanitatem à Verbo : quia licèt aſſumpta non ſit Natura ut una, tamen eſt aſſumpta Natura per unionem una : Naturæ autem nomine ſimpliciter, & *ut quod* unicè veniunt corpus & Anima : Vnio enim non eſt Natura, ſed quo Corpus, & Anima fiunt Natura una. Vnde ſi Verbum inquiunt, aſſumit immediatè Corpus, & Animam, quæ ſunt Humanitas, ut quod, & Rectum Naturæ, licèt immediatè non ſumat Vnionem, ſed adveniat aliunde partib⁹, dicetur, aſſumere Humanitatem, & totam Naturam: ſicut & Deus dicitur odiſſe peccatum habituale, quia odit id quod peccatum dicitur, licèt odiſſe non poſsit quod peccatum habituale importat eſſentialiter in obliquo, & *ut quo*, nempe Divinam non condonationem.

Aldrete.

152 Reſponſio ſit : negando ſequelam. Ad probationem negetur major: nam Verbum, & aſſumpſit Vnionis terminos, & ipſam immediatiſsimè, ut formale medium aſſumendi: unde & unionem Humanam, realiter indiſtinctam à formali aſſumptione: & in ipſa partes unitas, quæ ſunt Humanitas. Nota tamen, quod licèt formalis aſſumptio, uniat Verbo Humanitatem, & partes unitas, quia ſe ipſa eſt exercitium eas inter ſe uniendi; nõ ideo dicendum, terminari ad corpus & animam, & unionem : quia ipſa non terminatur ad ſe, licèt ſe ipſam uniat Verbo; nec ideo negandum, terminari ad Humanitatem : nam cum Humanitas ſint partes unitæ, & Rectum Naturæ, imò tota Natura, *ut quod*, & denominationis, implicat unionem hypoſtaticam eſſe unionem ipſarum partium interſe, quin eo ipſo terminetur ad partes unitas. Id quod multis exemplis paſsim obviis poterat illuſtrari.

153 Ad confirmationem, diſtinguo majorem: terminatur ad id totum, quod univit Verbo: nego : nam non terminatur ad ſe ipſam, quæ per ſe manſit unita Verbo : ad id quod præter ſe univit Verbo, concedo majorem, & minorem, & conſequentis primam partem, & nego ſecundam. Nam Vnio hypoſtica dicitur unire Verbo Humanitatem, ut dixi, terminatique ad ipſam Humanitatem quia Humanitas ſunt partes unitæ: ut autem terminetur ad partes unitas, non eſt opus, quod terminetur ad partes, & unionem : ſic dicimus effectionem terminari ad effectum, quin terminari debeat ad ipſam effectionẽ ex qua effectus dicitur. Nota demum pro verborum luſibus, qui miſceri hîc poſſunt, Verbo per Vnionem hypoſtaticam aceſsiſſe partes ut unitas, id eſt, medio quo partes interſe manſerunt unitæ. Illa enim reduplicatio numquam debet admitti, ſi ſonet præunionem ipſarum partium interſe. Veritas enim Catholica ſolum ſtatuit, Verbum aſſumpſiſſe Corpus, & Animã non ſeparata, & inunita, ſed unita, ſive per unionem diſtinctam ab Hypoſtacica, ſive per ipſam identificantem in ſe duas formalitates, & Vnionis Humanæ, & Hypoſtaticæ.

§. III.

ALIÆ DVÆ OBIECTIONES.

154 OBjectio 6. Verbum assumpsit carnem mortalem, & modo passibili & mortali: ergo Vnio Humana realiter distinguitur ab Hypostatica. Antecedens sumitur ex ore Conciliorum, & Patrum. Probatur cõsequẽtia. Si Vnio humana nõ distingueretur ab Hypostatica: Verbum assumpsisset corpus & animam sola unione hypostatica, quæ realiter esset humana, interse unita; sed Corpus, & Anima sola unione hypostatica interse unita sunt quid immortale, aut quid existens modo nec passibili, nec mortali: ergo. Probo minorem: tota mortalitas humani compositi, seu carnis humanæ venit ab Vnionis destructibilitate: sicut mors in ejus solum destructione consistit; atqui Vnio illa inter Corpus, & Animam esset indestructibilis: ergo corp⁹, & anima sic unita essẽt quid immortale, quid existens modo impassibili, & immortali. Minorem, sola indestructibilitate ex natura rei, negata hucusque à nemine contentã, sumo ex PP. & Conciliis apud Petavium ore pleno vocantium hypostaticũ nexum inamissibilem, & indissolubilem. *Infra* dabo loca clarissima. Sed Verbum non aliter assumpsit unita, Corpus, & Animam, quam illo hypostatico nexu: ergo & modo simpliciter immortali.

Petavius.

Vide infra nu 165. & disp. 3. à num. 32.

155 Augetur difficultas: ea Vnio esset naturaliter indissolubilis: ergo & Christus immortalis, etiam ut homo: ergo occisio Christi Domini venire non potuit ab hominibus; vel si ab ipsis venit ut instrumentis, venire non potuit sine speciali elevatione qua dolores dissolverent hujusmodi unionem inter corpus & animam Christi: ergo sibi ipsi supernaturaliter operanti, vel Deo specialiter elevanti debet attribui violentia mortis Christi Domini: ergo, vel Christus dicendus est occidisse se ipsum, vel ipsum occidisse Deus: non autem homines, nisi quatenus causæ fuerunt dolorum, qui sufficerent in alio supposito dissolvere unionem: quæ omnia perabsurda sunt, & censentur à Suarez *tom. 2. in 3. p. disp. 38.* tamen sequuntur ex antecedente, quod

P. Suarez.

156 Probo 1. quia destrueretur immediatè, vel mediatè ab agentibus naturalibus? Non primum: quia inintelligibile est quod ens supernaturale immediatè ab Agenti Naturali destruatur, nisi sit actus liber ipsius, aut liber effectus. Imò, nec ullum ens præsertim substantiale destruitur in naturalibus immediatè ab Agentibus. Non secundum: quia id esset vel tollendo dispositiones naturales; at ad ens supernaturale, quod debeatur ipsis, nullæ sunt; vel inducendo formã cõtrariã: at quæ forma contraria potest excogitari Vnioni hypostaticę? 2. quia nullum ens naturale vi sua potest facere, quod causa supernaturalis desistat ab operando: 3. quia illa Vnio est forma sanctificans nulli deficiens, nisi culpa propria: ergo ubi est impossibilis culpa, est indeffectibilis. 4. quia si Agentia naturalia possunt eã Vnionem destruere: cur vocatur à PP. indissolubilis. 5. quia ea unio se ipsa redderet humanitatem doloribus inaccessam. 6. quia durissimum videtur, quod Dolores naturales possint vi sua quemquam à fine suo ultimò avellere: cum dicat Apostolus: *Quis nos separabit, &c.* Hæc objectio turbavit olim me contra Doctrinam, quàm modò sequor. *Rom. 8.*

157 Responsio sit: anticipando Doctrinam exhibendam *disp. seq.* de Vnionis hypostaticæ indestructibilitate *sect. 1. §. 2.* Vnio hypostatica est absolutè obnoxia destructioni: quia ens finitum. Ex natura rei est in numero indestructibilis ex exigentia, quã secum identificat, ut termino suo dentur gloriosæ dotes: formaliter, & in specie est essentialiter indestructibilis ex decreto, quod supponit in Deo non dimittendi Naturam, quam semel assumpsit. *Disp. 3. sect 1. à nu. 32.*

158 Ex his fusius exponendis loc. cit. tria fiunt; unde solutio petitur argumenti. Primũ: Vnionem hypostaticam, si existat cum iis omnib⁹, quæ cõnaturaliter exigit, reddi indestructibilem numero: quia eo ipso terminus esset impassibilis ex accedente dote debita Vnioni. Secundum: eam Vnionem, si miraculosè ponatur sine iis omnibus, quibuscum decet & exigit esse, manere posse destructibilem vi naturalium agentium, si secum identificet formalitatem egentem naturalibus dispositionibus ad aliquam denominationẽ uniti quàm præstat: quia facto primo miraculo separationis à proprietate, qua redditur inaccessa naturalibus agentibus, sine novo manet ipsis obnoxia. Tertium, eam tamen formaliter quoad conceptum Hypostaticæ Vnionis, & in specie, esse absolutè indestructibilem, & indissolubiles à Deo partes, semel ipsi hypostaticè unitas ex Dei decreto: cujus rationem infrà dabo, do nunc solutionem in forma: &

159 Ad argumentum nego antecedens: & minores probationum:nam licèt ea unio, ſi exiſteret, qualis, inſpecta ſua natura,deceret, & poſſet, redderet Corpus impaſsibile, & glorioſum ; tamen voluit Deus ex fine noſtræ Redemptionis eam ponere qualis in Chriſto fuit , ſine refuſione talium proprietatum in terminos. Nec Patres aliam indiſſolubilitatem intendunt , quam explicatam nuper,ut fiet ex ſequentibus omninò planũ. Nota id argumentum omnibus eſſe commune: nam ſive Vnio hypoſtatica ſit etiam humana, ſive non , exigit in termino aſſumpto impaſsibilitatis dotem : & in Sententia P. Suarez putantis admitti debere ſpecialem unionem hypoſtaticam ad Vnionem Humanam , ut tota Humanitas in ratione totius dicatur aſſumpta,ſpecialiter ſolvendum: idque ex noſtro diſcurſu.

P. Suarez.

160 Ad confirmationem diſtinguo antecedens : naturaliter indeſtructibilis non ſuppoſito aliquo miraculo,concedo antecedens:illo ſuppoſito, nego antecedens & conſequentiam : unde ad ſubillatas, circa quas videndus eſt omninò Suarez *ibi citatus*, omnimò dicendum, nec occidiſſe ſe Chriſtum, cedendo voluntariè ulteriori vitæ,ut dixere nonnulli ; nec occiſum à Patre,ultra exigentiam , nec ex ulla quaſi coactione cauſſarum ſuſpendente concurſum, ut inſinuarunt alii, ſed occiſum verè,& propriè à judæis naturaliter , ſed omninò violenter, ex diſſolutione partium violenter facta.

161 Antecedẽtis probationes nullæ ſunt. Ad primam dicatur, ens ſupernaturale deſtrui naturaliter poſſe, ut patet in Gratia,in noſtris actibus : & hoc mediatè deſtructum ex corruptione diſpoſitionũ naturalium,quę licèt exigere nequeant ens ſupernaturale, exigi poſſunt ab ipſo ad ſui conſervationem; & exiguntur ab iſto , de quo eſt quæſtio ex formalitate Vnionis humanæ. 2. eſt omninò falſa. Ad tertiam omiſſo quod Vnio ſit forma Sanctificans, ſatis eſt quod niſi ex culpa propria non ſit formaliter,& in ſpecie deffectibilis , ut conceſsimus. Vnde patet ad quartam. Quinta vera eſt, ſi ea unio conſideretur cum iis omnibus, quæ ſecum in terminis exigit. Nec ſequitur demum, quod in ſexta contenditur : ea enim conjunctio cum fine ſuo maneret formaliter & in ſpecie in creatura : licèt modum aliquem conjunctionis permitteret Deus obnoxium agentibus naturalibus ex cauſsis altiſsimis Providentię ſuæ,& Copioſæ Redemptionis noſtræ.

162 Objectio 7. quia hæc tota Doctrina vel non effugit inconveniens , quod fugit : vel non oritur neceſſario, ex radice, quæ putatur: Nititur enim in eo quod Vnio in nobis ſit ſubſiſtentia: unde,ne duplex ſequatur in Chriſto, inventa eſt hæc identitas Vnionis Humanæ cum hypoſtatica.Contendo autem nec ex eo quod Vnio ſit in nobis ratio ſubſiſtendi, ſequi identitatem Vnionis humanæ, & hypoſtaticæ in Chriſto : nec ex ea identitate permiſſa,evitari in ipſo,humanam & creatam ſubſiſtentiam.Primum oſtendo ſic:quia licèt Vnio,quæ cõnaturaliter eſt in nobis, ſit ſubſiſtentia; Vnio inter Corpus & animam deſinet eſſe ſubſiſtentia eo ipſo præciſè,quod ponatur cum exigentia unionis hypoſtaticæ:nam eo ipſo vi talis unionis Corpus & anima non ſiſtunt in ſe, nec reddũtur alteri incommunicabilia ſubſtãtialiter; at ea unio talis exigentiæ non eſt Vnio Hypoſtatica: ergo ex illa Doctrina Philoſophica non eſt neceſſaria ſequela, hæc Theologica. Oſtendo jam alterum:Nam ea Vnio ſimul Humana & Hypoſtatica , non minus unit, perficit , & complet intrinſecè Corpus & Animam interſe: quam Vnio purè humana : cur ergo non ſit illa, ſubſiſtentia; ut eſt iſta: cum iſta ſit ſubſiſtentia ex hoc ſolo munere ? Hæc, ut vides, objectio premit æquè Bernalem, & Aſſeclas.

163 Reſponſio ſit : negando ſequelam utramque. Ad oſtenſionem primæ dicatur: eam Vnionem,quæ talis exigentiæ fingitur, non fore ſubſiſtentiam : eſſe tamen ideo impoſsibilem. Tùm quia ſi ſemel admittenda eſt diverſitas , & ſupernaturalitas unionis, pronius eſt eam identificare cum hypoſtatica: nam nec vitantur incommoda, ſed augentur per illam diſtinctionem:nec per illam operaretur Agens, linea recta, ſed obliqua: cum finis , brevius poſſet haberi per unam operationem. Tùm etiam quia ea unio haberet ex ſe, & non precisè ex terminis ſupernaturalitatis excellentiã : quod repugnat modis: quorum tota perfectio refunditur in extrema. Tùm inſuper , quia ea Vnio ſecum afferret enti purè finito per ipſam conſtituto,proprietatem eſſe Divini,& ſimpliciter infiniti : quod implicat in ipſis terminis: nam proprietas non excedit id cujus eſt proprietas : quod diſcrimen adverte inter illam Vnionem & hypoſtaticam : nam licèt Vnio hypoſtatica afferat Humanitati quid Divinum ; at affert quia ſe ipſa ut quo conſtituit ens non purè creatum ſed Divinum:

un-

unde prærogativæ non debentur compoſito ratione ſui, ſed termini, quem affert. Tùm demum quia vel illa exigentia eſt eſſentialis & indiſpenſabilis: & ſic ſe ipſa eſt ordo intrinſecus ad Verbum; atque adeo Vnio hypoſtatica: & implicat in terminis Arguens. Vel eſt ſolum naturalis, & diſpenſabilis: & ſic manifeſtè ſequuntur illa, quæ nuper objeci: nam puræ creaturæ deberetur infinita proprietas: quod etiam repugnat ex terminis: eſt ergo neceſſaria ſequela ex illa Doctrina Philoſophica, Theologica hæc quam defendimus.

164 Ad oſtenſionem alterius, concedo antecedens, & negò conſequentiam. Rationem autem audi ex S. Thoma, ex quo Doctrinam hauſimus 3. p. q. 4 art. 2. ad 2. his verbis: *Naturæ aſſumptæ non deeſt propria Perſonalitas propter deffectum alicujus, quod ad perfectionem humanæ Naturæ pertineat; ſed propter additionem alicujus, quod eſt ſupra Humanam Naturam.* Nò ergo deſinit Vnio, quæ in Chriſto eſt, eſſe ſubſiſtentia quia minus uniat, minus perficiat partes humanitatis, aut quia huic vel illi deeſt aliquid perfectionis; ſed quia magis unit, magis perficit, uniendo non ſolum interſe partes, ſed etiam Verbo: cumquo fiat unum eſſentiale per ſe: ſic actus ſupernaturalis non deſinit eſſe naturalis ex deffectu alicujus perfectionis ad ſpeciē actus requiſitæ, ſed ex incremento ulterioris perfectionis, actus ſpeciei, totique Naturæ ſimpliciter indebito.

S. Thomas.

Ejus egregium teſtimoniū pro noſtra Sententia.

Vnde acutiſsimè addit S. Doctor ad 3. impeditam in humanitate Perſonam propriam: non quia corrupta ſit aliqua perfectio, ſed quia impedita eſt aliqua, *quæ aliter eſſe poſſet*, nam per unionem hypoſtaticam, utpote ſibi identificantem vim Vnionis humanæ, impeditus eſt *modus, quo aliter eſſet* in Humanitate, perfectio nexus humani; Nempe *Vnio purè Naturalis.* Vide quam in Doctrina noſtra perſiſtat Angelicus Doctor; & quam procul à conſtitutione ſubſiſtentiæ per *Negativum*, contentus *Vnione* per ſemetipſam *complente, & incommunicante* Partes Vnitas, alteri: ut ſe clare explicuit *locis ſuprà citatis à num.* 103. ſecus, ac moderni cum Thyrſo, Bugis, Vvadingo, & Tiphano conati noviſsimè ſunt interpretari, pro *ſubſiſtentia Negativa*, quam *ſuprà* ſuppreſsimus.

Et pro ſubſiſtentia in Poſitivo Vnionis.

Procul à Negativo, ut nos ſupra à num. 115. & diſ. 1. ſect. 2. à num. 31. Thyrſus. Bugis. Vvading. Tiphan.

§. IV.

VLTIMA OBIECTIO: VBI DE DOCTRINÆ concordia cum permanentia nexus hypoſtatici in triduo mortis.

165 OBjectio 8. In morte Chriſti realiter deſiit eſſe unio Humana inter ejus Corpus, & Animam: ſed Vnio hypoſtatica non deſiit eſſe realiter: Verbum enim, *quod ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit*, ex Damaſceno: ergo Vnio humana, & hypoſtatica realiter diſtinguuntur. Firmatur ulterius minor ex locutione apud Petavium inoffenſa, & communi Pontificum, Conciliorum, & Patrum: à quibus Vnio hypoſtatica dicitur Nexus indiſſolubilis, & inamiſsibilis. Audite Bernardum *lib. 5. de Conſid. Inde eſt quod nec morte incidente ullatenus interci di hæc potuit etſi carnē, & Anima invicem ſeparatis.* Leonem *Serm. 17. in tantam unitatem Dei, & hominis Natura convenit, ut nec ſupplicio potuerit dirimi, nec morte diſſungi.* Damaſcenum *3. de fid. cap. 27. Divinitas autem à neutro* (hoc eſt nec ab anima, nec à Corpore,) *quo quomodo ſejuncta eſt.* Hæc ſufficiant: ergo Vnio hypoſtatica non modò diſſoluta non eſt, nec exiſtere deſiit in morte Chriſti, ſed etiam nec morte eſt diſſolubilis, aut ullatenus, & quoquo modo amiſsibilis.

Damaſcen. *Petav.* *Bernard.* *Leon.* *Damaſcen.*

166 Ob hæc dicere poſſet aliquis ſecutus P. Ribadeneyrā *in ſimili de Actib.* Vnionem hypoſtaticam eſſe talis naturæ, ut ſit abſolutè unio Corporis, & Animæ ad Verbum: & conditionatè unio Corporis, & Animę interſe, nēpe ad præſentiam diſpoſitionū & debitæ penetrationis: quo fieret etiam juxta noſtra principia obvenire potuiſſe ſeparationem, & mortem Chriſti, nulla hypoſtatica Vnione, imò nullo ente entitativè deſtructo.

P. Gaſpar Ribadeneyra.

167 Magiſter, & Author Doctrinæ noſtræ ſecutus etiam in ſimili P. Suarez, rem hanc compoſuit, conatus ſatisfacere Patribus per tres Vniones: aliam corporis ad Verbum: aliam animæ ad ipſum Verbum: aliam, Corporis, & Animæ interſe, & cum Verbo: quo ſibi viſus eſt poſſe dicere Vnionem hypoſtaticam nec morte interciſam eſſe nec periiſſe, nec eſſe ſolutam: nam licèt perierit Vna, quæ ſimul eſt Humana, tamen manſerunt aliæ, perquas ſeparabiliter adinvicem Corpus & Anima conjungebantur ad Verbum. Nec timet otioſitatem: quia illæ

P. Suarez. P. Munieſſ.

Vnio-

Vniones præſtant diverſiſsima munera: duæ enim diſtinctæ ab Humana, uniunt Corpus, & animam ſeparabiliter: tertia verò indiviſim & inſeparabiliter interſe, & cùm Verbo: quæ unionum ſimultas, & munera neceſſaria videntur Myſterio, & locutionibus PP. & CC de ipſo.

168 Alii Authores communiter putant ſatisfieri non poſſe Patribus, ſi ſemel admittatur unio hypoſtatica diſſoluta: unde cenſent Vnionem hypoſtaticam ſemper eandem manſiſſe: nec in triduo periiſſe niſi unionem humanam, quam dicunt non ſolùm fatentur ab hypoſtatica diſtinctam, ſed etiam immediatè ipſam aſſumptam: quare Vnionem hypoſtaticam ex duplici reali terminatione, altera ad Corpus, ad animam altera, componunt.

Vazquez. *Lugo.* *Albertin.* *Araujus.*

169 Vazquez *diſp. 37. cap. 10. num. 61. & diſp. 20. cap. 3. num. 30.* Lug. *diſp. 12. num. 43.* Albertinus *tom. 2. Coroll. 9. quæſt. 9. Theol. num. 5.* Araujus *in 3. part. quæſt. 3. art. 5. dub. unic. num. 21.* minus ſcrupuloſi incedunt, faſique Vnionem hypoſtaticam Humanitatis ad Verbum fuiſſe reſpectum phyſicè ſimplicem ad Corpus, & Animam, ut interſe unita, defendunt eam ex deffectu termini, nempe Vnionis humanæ, periiſſe per mortem; ſucceſsiſſeque alias ad Corpus, & Animam diviſsivè vnienda in triduo, quod ajunt ſufficere & veritati de non dimiſsis unquam a Verbo, Corpore, & Anima, ſed ſemper retentis ſive per hanc, ſive per aliam unionem, ſicut Deus conſervans effectum, modo hac, modo alia actione; dicitur perſeverare in influxu ad effectum, nec ipſum à ſua conſervatione dimittere: & locis citatis Patrum mihi aliud intendentium: ſic cenſent etiam

Hurtadus. *Vvading.* *Eſparza.* *Bernal.*

Hurtadus *diſp. 46. ſect. 4. num. 22.* Vvadingus *diſp. 4. num. 130.* & judicat probabile Sparza *quæſt. 20. ad 7.* Imò Pater Bernal *diſ. 29. num. 10* docet in Nativitate Chriſti Vnionem hypoſtaticam Vnionis humanæ ad Verbum periiſſe, & ſucceſsiſſe tunc aliam: Hurtadus ipſe *loco cit. num. 23.* periiſſe partiales hypoſtaticas uniones per decremēta Corporis, ut augebantur per eius incrementa: & alii demum apud ipſum Bernal, totales etiā variatas vel ad motum localem Chriſti, vel ad ſucceſsionem ſingulorum inſtantium. Vſq; adeo variant, in controverſia juxta citatum Sparzam levi, Doctorum judicia.

170 Cenſeo ipſe 1. difficultatem eſſe cōmunem: nam Verbum in morte neceſſariò dicendum eſt aliquid dimiſsiſſe, quod ſemel, vel immediatè, vel mediatè aſſumpſit, nempe Vnionem Humanam. unde explicari debet ab omnibus Damaſcenus, nempe de partibus eſſentialibus, & Recto ſubſtantiali Naturæ: nempe Corpore, & Anima, quæ ſunt tota Natura Humana, & Humanitas in recto, & ut *quod*. *Damaſcen.*

171 Cenſeo 2. Patribus omnino ſatisfieri dicendo nexum hypoſtaticum eſſe formaliter, & in ſpecie indiſſolubilem, & morte inamiſsibilem, ſive ex natura ipſa Vnionis hypoſtaticæ, ſive ex decreto Divino: quaſi, licèt periret ex Divina permiſsione materialiter, & in individuo aliqua unio; formaliter, & in ſpecie perire non poſſet quoad effectum ſiſtendi Corpus, & Animam indefectibiliter in Verbo vi hypoſtatici nexus.

172 Hunc ſenſum inde mihi perſuadeo 1. quia Patres ſolum intendunt, ex ſeparatione corporis, & animæ non ſecutam ſeparationem ullam eorum à Verbo: cui veritati cōtra nonnullos oppoſitum ex illo Chriſti *ut quid dereliquiſti me*, arguentes; faventibus ſaltem in ſpeciem Hylario, Ambroſio, & Euſebio apud Suarez *diſp. cit. 38. tom. 2. in 3. part. ſect. 2. fin.* ſufficit ea neceſsitas alicujus unionis Verbi ad Corpus, & Animam, ut vi ejus non poſsint unquam dici à Verbo dimiſſa: quid huc facit ejuſdem numerò unionis permanentia? 2. quia Patres æquè dicunt indiſſolubiliter unitam eſſe Verbo Humanitatem, cum conſtet in triduo mortis Humanitatem eſſe ſolutam: unde neceſſariò explicandi ſunt, ut nos fecimus. *Hylarius.* *Ambroſius* *Euſebius.* *Suarez.*

173 Cenſeo 3. ob locutiones Patrum ſenſu explicato contentas, nec curantes ſpeciales philoſophandi vias in negotio Fidei, non eſſe neceſſarium recurſū ad illud ternarium unionum: quarum duæ ſeparabiliter uniant Corpus, & Animam Verbo; altera indiviſsim ad invicem, & inſeparabiliter. 1. quia ut nuper dixi, aliud à Patribus intenditur. 2. quia indiſſolubilitas à Patribus aſſerta, ſi ſemel accipienda ſit materialiter, & in individuo, coget aſſerere Vnionem hypoſtaticam, vi cujus Natura Humana unita eſt Verbo ex genere ſuo eſſe indiſſolubilem: at iſte diſcurſus planè fatetur aliquā unionem hypoſtaticā, imò eam quæ Myſterio ſufficit, & qua Verbum Caro factum eſt, realiter diſſolutam in triduo: quod concedit in ſimili Pater Suarez: non ergo ſalvat iſte diſcurſus rigorem locutionum; ſed deſerit. 3. quia cùm aliunde explicari poſsint, & debeant Patres, fruſtra multiplicantur Vniones, quæ æternùm otioſi ſimę erunt, & fuerunt aduſque triduum in Chriſto *P. Suarez.*

Christo Domino. Adde quod ex defectu talis unionis in triduo, cum Vnio juxta Authorem, cui ternarium placet, sit forma sanctificans, Anima maneret minus Sancta, saltem extensivè, quod mihi non aptè sonat: obsequia enim Deo præstita augent, non minuunt Sanctitatem.

174 Censeo 4. minus necessarium esse recursum ad genus illud unionis partim absolutæ, & partim condicionatæ, quam insinuavi *num.* 166. 1. quia non eget bona causa, tam debili patrocinio, quo veretur in odium. 2. quia ille modus imposibilis censeri debet ex *dictis sect. 1. à num.* 18.

Suprà sect. 1. à nu. 18.

175 Censeo ob hæc omnia 5. inter Corpus, & Animam Christi, & eorum ad Verbum, unicam esse admittendam unionem: quæ simul & Hypostastica sit, & Humana: Eam verò materialiter, & in individuo destructâ in triduo; mansisseque formaliter, & in specie, non quidem quoad effectum communicandi Corpus, & Animâ interse; bene tamen quoad effectum sistendi, & retinendi hypostaticè unita Corpus & Animâ in Verbo per alias duas immediatissimè succedentes; quæ postea in Christi resurrectione, utpote suo officio iam functæ: perierint. Vnde Corpus, & Animam, quæ semel assumpsit Verbum, nunquam dimisit: nec morte interrupta est unitas, quâ Deus decrevit retinere Corpus, & Animam semel assumpta. Quare ad argumentum concedenda est major, &, formæ gratia, distinguenda minor: Vnio hypostatica non desiit realiter, quoad effectum retinendi Corpus, & Animam in Verbo, quasi formaliter, & in specie, concedo minorem: quasi materialiter, & in individuo, & quoad effectum communicandi Corpus, & Animam interse, nego minorem, & consequentiam.

SECTIO VI.

COROLLARIA IN PLENAM ELVCIDAtionem Hypostaticæ Vnionis.

176 His in plenam elucidationem Hypostaticę Vnionis, annecto Corollaria quatuor: Primum ipsam essentialiter esse substantialem: Alterum, esse modum substantialem singulis terminis nępe Corpori, Animæ, & Verbo intrinsecum æquè, sed diversimodè. Tertium, esse materialem. Quartum, esse physicè simplicem, contrapositè ad essentialem compositionem; compositum verò integrali compositione pro diversitate partium materiæ, quas indivisibiliter unit, Animæ, & Verbo. In duobus ultimis nequit esse difficultas juxta nostra principia: nam ea Vnio cum indivisibiliter uniat Corpus, Animam, & Verbum: necessariò pendet à re sensibili, quantitativa, & integrali: unde necessariò manet materialis, & particeps integralis cōpositionis. Id quod nota dictum de Vnione, quæ nunc est in Christo, & quæ fuit ante triduum: nam de his, quæ in triduo, dici debet, eam quæ fuit Animæ ad Verbum, spiritualem fuisse: aliam verò Corporis ad ipsum Verbum, materialem Rationem facilè colliges. Et hæc de duobus ultimis Corollariis.

177 In aliis aliqua dissensio inter Authores Catholicos est. Resistunt Primò, Durandus, & Paludanus ex una parte; Gabriel ex alia: Scotus, & Ochamus ex alia. Primi putant accidentalem: quia advenit enti completo in actu; & adest, & abest citra subjecti corruptionem, nempe Verbi. Alter, putat esse quādam supersubstantialem qualitatem, quæ dicatur Gratia unionis, & quæ vim habeat uniē di Humanitatem Verbo. Alii putant, esse meram relationem, non extrinsecus, sed intrinsecus advenientem. Resistunt 2. Corollario Albert. *quæst. 5. de Prædicam. Substantiæ Coroll. 5. dub. 1.* Less. *lib. 12. de perfect. Div. cap. 6. num. 52.* Lorca *disp. 13. num. 4.* (quibus assentiuntur Thomistæ *num. 1.* relati, & tantum non Aldrete *disp. 31. sect. 6.*) putantes unionem esse intrinsecam Humanitati: Verbo tamen extrinsecam: nec aliter audent abstergere, vel excusare notam mutationis in Verbo.

Durandus. & Palud. Gabriel. Schotus. & Ochan.

Albertin. Lesius. Lorca. Thomistæ. Aldrete.

178 Ostenditur igitur contra citatos Authores veritas Corollarii primi. 1. quia apud omnes Vnio humana substantialis est: & hanc non distingui ab hypostatica, contendimus. 2. per rationem à priori: quia ratio formalis constituēdi substantiam, nequit esse contradictorium ipsi, nempe accidens: at tam Humana, quam hypostatica est ratio formalis constituendi substantiam: illa, Naturam: hæc, suppositum. 3. quia substantia est, vel ens constitutivum suppositi: vel prima radix operandi, vel ratio qua res fit simpliciter esse; non verò talis: id enim accidentium est: at hæ notiones æquè competunt Vnioni Humanæ, ac Hypostaticę. 4. quia & termini sunt omninò substantiales, & ens resultans ex cōjunctione est omninò perse: ergo & modus uniendi. 5. quia modus, quo substistentia propria se Naturæ communicat: ut fiat Persona

vel

vel ſuppoſitum, eſt ſubſtantialis: ergo & modus, quo Verbum, Humanitati, cum inde Perſona reſultet. 6. quia id non ſolum inſinuari, ſed definiri videtur à Conciliis vocantibus eam unionem ſubſtantialem, Verbum ſubſtantialiter unitū carni, Vnitionem factā ſecundū hypoſtaſim: quorum loca vide apud Raguſam *diſp.* 38. & Lug. *diſp.* 11. *ſect.* 4. Vnde contradicentium Authorum phraſis, (licèt ſenſus plane catholicus ſit, admiſſa una ſolum Perſona in Chriſto, & unione ad id muneris ſufficienti inter Humanitatem, & Verbum,) Neſtorium ſapit.

Raguſa. Card. de Lugo.

179 Dices pro Durando. Quod advenit enti in Actu, eſt accidens, ſed hic modus advenit enti in actu, ſcilicet Verbo: ergo eſt accidens. Cōfirmatur: Accidens eſt, quod adeſt, & abeſt abſque ſubjecti corruptione; ſed hæc unio adeſt, & abeſt tam Humanitati, quam Verbo citra eorum corruptionem: ergo. Dici ſolet ob hæc: Vnionem eſſe accidens Logicum reſpectu Verbi, quod non obſtat rationi ſubſtantiæ. Alii aliter dicunt, Vnionem eſſe Accidens prædicabile; non verò prædicamentale.

Durandus.

180 Melius reſpondetur diſtinguendo majorem: Quod advenit enti in actu, & nullū ens in actu conſtituit, eſt accidens, concedo: quod advenit enti in actu, & ens in actu ſimpliciter conſtituit, eſt accidens, nego: ſic exiſtentia tua advenit mihi in actu, ſed quia ſimpliciter te in actu conſtituit, eſt ſubſtantia. Vnio autem Hypoſtatica licèt adveniat Verbo in actu, tamen & Naturam in actu conſtituit, & ex ipſa & Verbo ens ſimpliciter præſtat, nempe hominem. Ad confirmationem: Hęc unio cum ſit Humana, adeſſe, & abeſſe non poteſt citra ſubjecti corruptionem: Verbum enim non eſt ſubjectum illius, ſed ſola Humanitas. Deinde diſtinguo accidens eſt quod adeſſe, & abeſſe poteſt citra ſubjecti corruptionem, ſubjecto omnimodo conſtituto jam in actu ſimpliciter, concedo: non ita conſtituto, nego. At humanitas non eſt conſtituta in actu ſimpliciter ſine ſubſiſtentia: quia nondum eſt ens Perſe completum, nempe homo.

181 Dices iterum: ergo datur ſubſtantia ſupernaturalis. Diſtinguo; modalis, & *ut quo*, concedo: entitativa, & *ut quod* nego. Ratio diſcriminis: quia ſubſtantia entitativa venit ſub ratione Naturæ, ſupra quam ſupernaturalitas eſt. Sed expenſius *infrà*. Dices ultrà: ergo illa ſubſtantia ſubſiſteret: at non per creatam ſubſiſtentiam, ne ſit duplex in Chriſto: ergo per Divinam quod æquè repugnat: cuiū proprietas excedere nequeat id cujus eſt proprietas. Nego ſequelam: nam ſubſtantiæ rationi ſufficit eſſe de conſtitutivo ſuppoſiti: ſubſiſtere autem ſolum eſt Naturæ, qui conceptus non eſt in illo modo.

Diſp. 3. à num. 2. & latè ad 1.2

182 Dices pro Gabriele: Vnio hypoſtatica dicitur Gratia Vnionis: per eamque dicitur accepiſſe Humanitas unctionem Spiritus Sancti: juxta illud: *unxit te Deus, Deus tuus Oleo lætitiæ præ conſortibus tuis*: ergo eſt quędam ſupernaturalis qualitas. Hæc ratio reddit mihi omninò ſuſpectam Grabielis Sententiam; eamque Neſtorianæ ſimilem reddit: certe ea qualitas, ſi accidens eſt, nequit eſſe ratio conſtituendi unum ſubſtantiale perſe: deinde ſi eſt abſoluta, ut ponitur à Gabriele, nequit eſſe nexus ſe ipſo determinans Humanitatem, & Verbum ad unum. Inſuper: ſi ea Vnio ſolum ſignificat ſpecialem Sanctitatem vi cujus Verbū in Humanitate dicatur eſſe, eſt error Neſtorii. Demum Vnio hypoſtatica dicitur Gratia Vnionis, non quod ipſa ſit qualitas: ſed quia eſt maximum beneficium. Adde Gratiam dici poſſe, ex munere Sanctificandi, ſi forte habet; vel minimum, ex munere afferendi ſecum maximam Sanctitatem, & omne genus Gratiæ. Quo ſenſu intellige locum Pſalmi: ni mavis de Chriſto reſurgente cum aliis intelligere.

Gabriel.

Pſalm. 44.

Infrà diſp. 3. ſect. 2. §. 4. & 6. & lib. 5. diſ. 1. ſect. 1

Vid. Lorin

183 Dices demum pro Schoto: Vnio, reſpectus eſt ad extrema, quæ unit: ergo eſt relatio. Ob id opinor Schotum bene ſenſiſſe. Nota tamen modum illum ſubſtantialem Vnionis, (licèt eſſentialiter ſit reſpectivus: nam id eſt de conceptu modi unitivi) non eſſe Relationem prædicamentalem, quæ reſultet ex conjunctione Humanitatis ad Verbum: (quod fortè volunt Nominales ſic locuti) ſed Relationem tranſcendentalem, in qua conſiſtat ipſa conjunctio: unde, licèt quæſtio de voce fiat, tamen vitanda eſt vox relationis prædicamentalis in his: quia hæc ſupponere ſolet rem, quam refert in eſſe ſuo ſimpliciter conſtitutam, quod inſinuavit Schotus per Relationem extrinſecus, vel intrinſecùs advenientem; cum tamen Hypoſtatica Vnio ipſa conſtituat Naturam in eſſe Naturæ Compoſitæ, & ponat in eſſe ſuo primo ſimpliciter, conſtituendo ſimpliciter hominem.

Schotus.

184 Oſtenditur denique veritas ſecundi Corollarii. 1. quia timor ille mutationis in Verbo ex intrinſecitate Vnionis eſt omninò vanus *ex diſp.* 1. *ſect.* 1. 2. intrinſecitas illa unio-

Suprà diſp. 1. ſect. 1.

unionis ad Verbum negari, nisi inconsequẽter nequit : Nam modus ille unionis in humanitate receptus, illique intrinsecus, vel unit Humanitatem intrinsecè Verbo, vel nõ? Si 2. per quid unietur intrinsecè Humanitas Verbo? Si ergo primum: ergo vi illius unionis, Humanitas habet intrinsecè Personalitatem Verbi : qua ergo ratione concipi potest, Verbum esse extrinsecum medio quo formaliter, & intrinsecè & citra denominationem extrinsecam, habet Verbum Humanitas?

185 Dicitis, quia nec Humanitas, nec Vnio inhærent, aut subjectantur in Verbo. Hæc tota radix discordiæ, quam levissimo pulsu succido: nam pone creari cum multis Vnionem humanam inter Corpus, & Animam: illa manet intrinseca utrique: non quia recipitur: nam fit actione creativa: ergo precisè quia seipsa est physica indivisio unius ab altero, pendens essentialiter ab utroque, & ex utroque formans unum essentiale Perse : sed hæc omnia competunt Vnioni respectu Verbi citra receptionem: ergo. 3. quia hæc denominatio *Verbum est homo*, & *homo est Deus*, non est denominatio extrinseca, sed substantialis, & intrinseca; secus ac istæ *homo est visus*, *vestitus*, *dexter* : ergo nec unio est extremis extrinseca, sed intrinseca.

186 Rogas tamen: in quo consistat ratio intrinsecitatis : ut unà evellantur scrupuli in hac materia? Respondeo 1. vocem, *intrinsecitas*, sumi variè posse: vel pro essentialiter, media identitate: ut dicimus de homine esse intrinsecè Rationalem, vel Risibilem: vel *cõstitutivè* media identitate, vel unione : qua res cõpleri dicitur & constitui in suo esse: sic est intrinseca Materiæ forma, & formæ Materia: Vel pro *physica indivisione* titulo unionis, ut unio est (id est, sepositò quovis alio titulo, vel intentionali, vel immensitatis, vel effectionis) quo & unio ab extremis, & extrema indistant interse in ordine ad faciendum formaliter se ipsis unum simpliciter, idest, Per se: quod duobus modis accidit in substantialibus, (de quibus loquimur) vel per modum compositionis essentialis, vel per modum continuæ. Ex hac indistinctione oritur hîc tota confusio.

187 Respondeo 2. primo modo nec humanitati est intrinsecum Verbum : nec huic est intrinseca humanitas; & neutri Vnio: ut perse patet ex deffectu identitatis. Secundo modo, nec Vnio nec Humanitas sunt intrinsecæ Verbo: quia non sunt de esse completivo illius; Verbum verò vi unionis manet intrinsecum Humanitatis, & Vnionis: quia utramque substantialiter perficit, & complet. Tertio modo & Verbum humanitati, & hæc Verbo, & unio utrique mutuo, intrinseca sunt : nam hæc intrinsecitas consistit, *quoad* essentialem compositionẽ, in illa physica indivisione, & indistãtia in ordine ad unum perse, vi nexus, sepositò quovis intentionali titulo, vel immensitatis, vel efficientiæ: quo nempe nexu, necessitantur extrema ad indistantiã localem summã : ita ut ubi sit extremum quod perficitur, & completur, esse debeat completivum: secus tamen, si hoc purè complectivũ sit, & perfectivum. Quoad compositionem continuam, in physica indivisione inter res quãcitativas summam, orta ex vi nexus : quo necessitantur extrema, ut unum sit alteri contiguum.

188 Respondeo hinc 3. Vnionẽ hypostaticã, ideo intrinsecã Verbo, & illi Verbũ: quia se ipsa, secluso quovis alio titulo præter ipsam, ut unio est, est formalis absoluta necessitas indistandi substãtialiter à Verbo: ita ut ubi ipsa sit, necessario cõmunicet Verbum Humanitati quod unio postulat, nempe se ipsum ad unum essentiale Perse. Id quod non habet ea Vnio respectu Patris, & Spiritus Sancti, sed respectu Verbi solius : quod respicit ut Terminum Personalem ex specifica differentia, quia est Vnio Personalis; ut unicum sui terminum intrinsecum, quem Humanitati communicet ad unum Perse, ex peculiari differentia, quia Verbum respicit unicè, ut Vnio est: unde in ipsa, duo distinguendi sunt ordines: alter, effectus, aut actionis ad causam: alter, Vnionis ad terminum: Vt effectus, aut actio respicit, & terminat totam Trinitatem: quia est ordo ad Deum, ut Deum: Vt Vnio unicè respicit Humanitatẽ, & Verbum, illam, ut subjectum in qua recipitur, & quam perficit: istud, ut terminum Personalem, quo purè perficit, & complet Humanitatem.

189 Hinc disces, cur, licèt Vnio sit absoluta necessitas ne indistent physicè extrema, quæ unit utque sint ubi sit ipsa: imò quod ubi sit Vnum, ibi sit alterum; non debeat existere Humanitas ubicumque sit Verbum : debeat autem Verbum existere, ubicumque Humanitas sit. Ratio enim est & regula generalis : quia ea Vnio solum respicit Verbum ut purum terminum intrinsecum, & purè completivum, & perfectivum:

Humanitatem verò reſpicit, non ut quid completivum Verbi; eſt enim hoc in ſe, & ex ſe completum omnino, & perfectum; ſed ut quid completum ex ipſo Verbo: Completivum autem debet exiſtere, ubi eſt id quod ex ipſo reſultat completum: cum per exhibitionem ſui compleat, & præſtet hunc formalem effectum: at completum non debet exiſtere ubicumque completivum eſt: cum hoc nec exerceat ubique complendi munus, nec ad ſuum eſſe altero indigeat.

190 Dices: Animus Rationalis unitur Materiæ, ut quid incompletum: nec tamen quævis pars materiæ unitę, eſt ubi eſt Animus: Nam materia pedis non eſt in capite, ubi eſt Animus Rationalis: ergo hæc regula fallit. Reſpondeo. Animus Rationalis eſt completivus materiæ & eſſentialiter, & integraliter: quia cum illa facit totum & eſſentiale, & integrale: Vnde extremum, cui unitur ad hæc duo munera, non eſt pars materiæ, ſed tota, ſeu multiplex. Ob id determinatur vi unionis ad exiſtendum cum tota materia adæquata, non verò cum parte materiæ, quæ ſolum poſcit naturaliter, ut ubi ſit Animus, ſit una pars materiæ, quacum conſtituat totum eſſentiale; non verò ut ſit tota materia, ubi ſit Animus, quia hoc eſt contra Naturam totius integralis; ſed quod contigua ſit ipſi altera pars materiæ, in qua ſit etiam Animus, ad totum integrale conſtituendum.

DISPVTATIO III.

VNIONIS HYPOSTATICÆ EXCELLENTIA.

1 EXVENDA ea quidem ex Attributis, quæ in ſe veluti anticipat, & haurit ex termino Hypoſtatica Vnio: aliunde enim locupletare modos Vnionis, importunum eſt fini ob quem inventi: ut acutè Eminentiſsimus Sfortia Noſter *Aſſert. Theolog. lib. 1. cap. 4. num. 25.* Ejus autem Excellentia conſiderari poteſt in ratione Entis: in ratione Vnius, ſed Vnionis: in ratione Boni, ſeu Doni: & in ratione Veri, ſeu cognoſcibilis. Ad rationem entis, pertinent ſupernaturalitas, incorruptibilitas, entitativa perfectio. Ad rationem Vnitatis, ſeu Vnionis, an ſit Vnionum maxima. Ad rationem Boni: an ſit Donorum maximum: & quo jure? an ſuo, vel termini? an quia in ſe Sanctitas, aut Beatitudo, aut tandem jus ad ea & omnia Dei Dona? Ad rationem Veri, ſeu cognoſcibilis: an & qualiter cognoſci poſsit? Sic omnia, quæ de iſta Vnione diſputari poſſunt, amplectimur.

Cardin. Sfortia.

SECTIO I.

QVANTA SIT EXCELLENTIA VNIONIS Hypoſtaticæ in ratione entis?

§. I.

SVPERNATVRALITAS HYPOSTATICÆ Vnionis.

2 PRimum Excellentiæ caput in ratione entis eſt ſupernaturalitas. Et de hac difficultas eſt quadruplex. Prima: an Vnio ſit ex ſuo conceptu ſupernaturalis? altera: an ita ſupernaturalis, ut nulli Naturę poſsit eſſe connaturalis, etiam poſsibili? Tertia: an ſubſtantiæ intellectivæ, cui eſſet connaturalis Viſio Dei, permiſſæ gratia diſputandi, connaturalis eſſe deberet, aut poſſet Hypoſtatica Vnio? Quarta demum, an ejus ſupernaturalitas obſtet: quominus dici poſsit, aut debeat Naturalis, & eſſentialis Chriſto Domino: & quo demum jure?

3 Sit 1. Concluſio: Vnio hypoſtatica eſt ex

ex suo conceptu supernaturalis: & adeo, ut nulli entitativæ substantiæ:imò nec ulli creaturæ possit esse connaturalis, & debita. Est omnium: & primam partem,pro qua disputat acutissimè *disp.3. cap.1.* P. Antonius Perez, ostendo: tùm ex CC. eam vocantibus *ineffabilem*, & *admirabilem*: quæ sunt notæ supernorum entium maximè propriæ. Tùm quia est ex se possessio summi boni & summa fælicitas. Tùm etiam quia est passiva obligatio Dei ad omnia bona. Tùm insuper quia ut Deus fiat homo,non sufficit exhibitio solius Omnipotentię ex parte actus primi;quæ ut minimum requiritur ad quemlibet effectum, tanquam generale requisitum ad omnia: necesse est enim insuper exhibitio suæ Personæ, ut unitæ, & constituentis talem effectum: ergo præstari id nequit à Natura ex generali concursu Omnipotentiæ, qui summùm ipsi debetur:ergo nec Vnio hypostatica:ergo Vnio hypostatica est impossibilis ex his quæ Naturæ debentur: ergo non est naturalis, sed opus Dei propriissimum, & omninò supernaturale. Tùm demum ex his per quæ secundam partem ostendo.

P. Anton. Perez.

4 Et primò quidem: quia Proprietas Naturæ Divinæ nequit esse proprietas Naturæ non Divinæ:Tùm quia proprietas non excedit perfectionem ejus cujus est proprietas,manetque in eodem ordine cum Natura. Tù etiam quia fieret Naturæ divinæ non deberi meliorem proprietatem, quam Naturæ ex se contemptibili,& vili, qualis est omnis creata; at si ulli substantiæ entitativæ connaturalis & debita foret Vnio hypostatica; eo ipso Naturæ non Divinæ deberetur infinita proprietas: nempe subsistentia Dei.

5 Secundò: Vel illa substantia haberet propriam subsistentiam distinctam à Divina, vel non? Si secundum: ergo subsistentia Divina non esset plene connaturalis in Vna Natura, cùm alioquin esset connaturaliter alteri debita. Deinde: Natura ad modum essendi suum exigens pro connaturali, & essentiali complemento esse Divinum, est Deus: nam omni enti infra Deum ad suum essendi modũ sufficit ens distinctum à Deo. Demum: Nulla est Creatura,cui Deus extra jura creationis non possit Deus ultra favere: at Naturæ, cui esset debita Divina Personalitas & Vnio, sicut proprietas indispensabilis,favere,nõ posset extra jura creationis: nam inter ea esset Vnio: & Personæ Divinæ unitæ debentur omnia.

Si 1. ergo cum Natura suppositati nequeat propria simul & aliena subsistentia,eo ipso quod connaturaliter inclinaret ad alienam; repugnaret ad Propriam: unde Propria non esset propria,sed aliena;aliena non esset aliena, sed propria. Deinde: eo ipso Natura inclinaret in operationes omninò sublimes, & debitas Divino suppositi, si inclinaret in divinam subsistentiam: ergo illæ operationes essent illi Naturales: ergo esset illi violentum esse cum propria subsistentia & sine Divina: Nam violentum est Naturæ esse in statu, in quo non possit habere operationes omnium optimas sibi naturales: quippe Natura inclinat in optimum: ergo illa Natura nõ esset naturaliter cum propria subsistentia:ergo nec haberet subsistentiam naturalem distinctam à Divina, contra suppositionem:ergo si Natura naturaliter petit esse in supposito purè creato;naturaliter nequit esse in Divino supposito: si autem nequit esse naturaliter in Divino supposito: repugnat substantia entitativa cui unio Hypostatica sit connaturalis, & debita.

6 Tertiò quælibet entitas creata supernaturalis ex sua perfectione superat Omnem gradum substantiæ entitativæ de facto existentis: ergo entitas increata supernaturalis ex sua perfectione infinitè excellentiori superat omnem gradum substantiæ entitativæ, etiam possibilis: ergo nulli potest esse connaturalis, & debita: ergo nec Vnio: cum deberi hæc nequeat, quin debeatur & terminus.

7 Ostendo jàm ultimam partem 1.Nam omnis creatura,imò collectio donorum omnium est inferior dignitate, & æstimatione quam Vnio hypostatica: ergo nulla potest esse ratio, cur debeatur Hypostatica Vnio. Secundo: nam omnis creatura non extrahit ens à ratione purè creati:sed ratio pure creati nequit esse jus ad esse Divinum,ut constitutivum sui suppositi: ergo nulli creaturæ potest esse connaturalis & debita Hypostatica Vnio.

8 Sit 2. Conclusio: Substantia supernaturali, cui esset connaturalis Gratia, aut Visio Dei, permissa possibili, possibilis est etiã cui connaturalis sit Hypostatica Vnio: sic Antonius Perez *tract.3. in 1.secunda disp.8. cap.2. num.* 15. Aldretus *tom.1. de Incarnatione disp.37.* Quiròs *tract.3.in 1. p. disp.20. sect.5. num.* 77. Probatur 1. quia omnia, & singula argumenta, quæ à ratione instruuntur pro illius substantiæ possibilitate, æquè pro istius possibilitate militant: ut evolven-

Ant. Per. Aldretus. Quirós.

ti Ripaldam Eximium Patronum ſubſtantię illius, evidens fiet.

9 Probatur 2. quia Gratia Habitualis, & Viſio ſunt proprietas inſeparabilite & unicè debita Vnioni Hypoſtaticæ, aut Perſonæ per ipſam Vnitæ: aliqua enim perfectio maximè propria deſtinari debet ſpecialiſsimo ſuppoſito: at quæ alia, præter Gratiam & Viſionem? Implicat autem quod uni connaturalis ſit Proprietas alicujus eſſentiæ quin ipſi talis eſſentia connaturalis ſit: eſſentia enim, & Proprietas ſunt intra eundem ordinem proportionis.

Infrà lib. 5 diſp. 1. nu. 50. & 53. & à num. 127.

10 Confirmo id ratione, niſi fallor, evidenti: Omne jus ad proprietatem, ut proprietas eſt, eſt indiſtinctum ab eſſentia cujus eſt proprietas: ſicut omne jus ad Riſibile, ut proprietas eſt, eſt indiſtinctum à Rationali humano: & omne jus ad calorem in ſummo, ut proprietas eſt, eſt indiſtinctum ab igne: ergo ſi Gratia habitualis & Viſio ſunt proprietas Vnionis hypoſtaticæ & Divini ſuppoſiti: omne jus ad illas ut proprietates, eſt indiſtinctũ ab Vnione hypoſtatica & Divino ſuppoſito: ergo nequit ſupponi ſubſtãtia cui ſint proprietates connaturales Gratia & Viſio, quin ipſa ſupponatur Vnio hypoſtatica, & Divinum ſuppoſitum: ergo

11 Dices, hoc argumenti genere nihil probari: nam ſicut igni aſsignatur in proprietatem calor, non utcumque, ſed in intenſione determinatâ; ſic poteſt in proprietatẽ aſsignari Vnioni Hypoſtaticæ Gratia, non utcumque ſed in determinata intenſione: quare non omne jus ſubſtantiale ad Gratiã converti debet cum Hypoſtatica Vnione. Contra 1. quia ratio, cur debita maneat Gratia in proprietatem maximè propriam, Hypoſtaticæ Vnioni, eſt eſſe Gratiam jus ad Hæreditatem Paternam, & jus ad Paternam hæreditatem eſt maximè proprium Filii: atqui Gratia ſecundum ſe eſt jus ad hæreditatem: ergo Gratia ſecundum ſe eſt proprietas maximè propria Filii; ergo eſt proprietas maxime propria Hypoſtaticæ Vnionis: ergo ita manet debita Vnioni, ut etiam debita maneat ſecundum ſe.

Contra 2. quando proprietas, ratione ſuæ perfectionis ſequitur ad naturam potiùs ob excellentiam Naturæ, quam ob ejus activitatem, ſequitur Naturam juxta ſui perfectionem entitativam potiùs quam juxta intenſionem: & ratio eſt, quia perfectio proprietatis ſecundum ſe ſequitur excellentiam ſubſtantialem Naturæ; atqui Gratia ſequitur ad Vnionem, ob iſtius excellentiam potius, quam ob ejus activitatem, ut patet: ergo. Contra 3. quia eſſentiæ Ordinis planè diverſi, convenire debet Proprietas etiam ex toto ordine entitativè diverſa: ergo & Vnioni, Gratia etiam ſecundum ſuam entitatem accepta.

Contra 4. quia ſi Gratia ſecundum ſe non eſſet proprietas conſequens ad Vnionem, & poſſet eſſe communis proprietas reſpectu ſuppoſiti purè creati; exceſſus ſuppoſiti Theandrici à non theandrico in jure ad Gratiam, eſſet unicè penes intenſionem: ſam ſic: Infinita Intenſio repugnat in actu, atque adeo nec in Chriſto fuit: ſed intenſio quælibet ex finitis cadere poteſt in exigentiam purè creatam, ſi ſemel cadit accidens Gratiæ, ſecundum ſe: ergo nullus excogitari poſſet exceſſus in jure ad Gratiam inter ſuppoſitum Theandricum, & non Theandricum.

Infrà lib. 5 diſp. 1. à num. 115.

12 Et ratio omnium eſt: quia Proprietas, conſequens ad eſſentiam entis ſuperioris, & ipſi proportionata, quatenus eſt eſſentia dignior & ſuperior; competere nequit quaſi proprietas inferiori & minus dignæ ſubſtantiæ: ut inductione patebit quam firmat ratio; nam Proprietas eſt argumentum dignitatis in ſubſtantia, unde majori dignitati, reſpondere debet perfectio non cadens in minorem, tanquam perfectio debita. Iam ſic: ſed Gratia non proportionatur Vnionis Hypoſtaticæ Excellentiæ, ſecundum intenſionem gradualem: ergo Vnioni Hypoſtaticæ, in linea ſuperioris eſſentiæ, proportionatur Gratia, ſecundum ſuam entitativam perfectionem: ergo Gratia, præciſim ab hac vel illa intenſione, nequit eſſe proprietas debita alteri ſubſtantiæ, quam Hypoſtaticæ, & Theandricæ. Conſequentiæ videntur ſequi: & prima potiſsimum: quia nulla reſtat ratio proportionis niſi perfectio entitativa, ſi ſemel intenſionem excludas à ratione proportionante.

Minor autem oſtenditur: quia omnis intenſio, quæ in actu exerceri cathegorematicè poteſt, eſt finita, & qua major & major exiſtere poſsit: ergo proportio venire non poteſt ab intenſione. Et ratio eſt: tùm quia ab incerto gradu nequit naſci certa proportio. Tùm etiam quia nulla eſt intenſio, quæ minor non ſit excellentia Vnionis, & quæ non poſsit cadere in jus purè creatum, ſi ſemel Gratia, ſecundum ſuam entitativam perfectionem, non excedit omne jus ſubſtantiale purè creatum: ergo jus ſubſtantiale ad

Infrà loc. cit.

Gra-

Gratiam tanquam Proprietatem, convertitur cum Vnione Hypostatica: qui scopus erat argumenti nostri. Videatur de discursu multa disputans P. Quiròs *in 1. p. tract. 3 de Vis. disp. 20.* maximè *sect. 2. & 4.* vestigiis hærens Doctissimi Aldreti *tom.1. in 1. P. disp 3. sect. præsertim 5.*

P. Quiròs. *P. Aldret.*

13 Probatur 3. Gratia pertinet ex se ad Vnionis Hypostaticæ ordinem: ergo necessario secus habere se debent Gratia, & Vnio Hypostatica, ac Gratia, & dona naturalia, quoad proportionem connaturalitatis & exigentiæ interse mutuam. Vt enim ordinis diversitas, & distinctio in his, obstat quominus supernaturalia dona cadant in connaturalitatem, & exigentiam entis naturalis: in illis, ordinis identitas & indistinctio, eo ipso fundat proportionem ad jura connaturalitatis, & exigentiæ. Et Vrgetur. Identitas, & indistinctio ordinis moralis fundat proportionem meriti congrui, nempe connaturalitatis moralis: ut patet in ipsa Gratia respectu Vnionis hypostaticæ: & in aliis supernaturalibus donis, respectu Gratiæ: ergo & identitas, & indistinctio ordinis physici, fundat eo ipso proportionem connaturalitatis physicæ: ergo si Gratia & Vnio Hypostatica semel probentur intra eundem ordinem, cui sit illa debita, ista non potest esse supernaturalis. Probatur igitur antecedens: quia Gratia est principium connaturale videndi existentiam hypostaticam Vnionis. Ipsa enim humanitas eâ eguit inter alias causas, ut videret Deum, in Deo cætera, præsertim hypostaticam Vnionem. Iusti mediante Gratia merentur augmentum Fidei, & Visionem: quibus eam attingant, & videant. Virgo Deipara, mediante ipsa Gratia, meruit saltem de congruo Maternitatem ipsam Dei, & familiaritatem cum Christo: est ergo Habitualis Gratia connaturale principium pertinens ad ordinem hypostaticum.

Infrà lib.5 disp. 1. à num.49.

14 Oppones in speciem urgenter: licèt in aliqua creatura supponatur tota donorum collectio; atque adeo Gratiæ: non fit ipsi connaturalis, & debita Vnio hypostatica, juxta primam conclusionem: ergo neque juxta secundam, licèt supponatur creatura substantialis, cui connaturalis sit Gratia, fiet, ipsi vel alteri connaturalem fore Vnionem hypostaticam. Nego consequentiam: & est mihi triplex ratio disparitatis.

15 Prima: quia exigentia seu jus connaturalitatis ad Gratiam ut proprietas est, est essentia cui ipsa debetur ut proprietas: & hæc est Filiatio Naturalis Dei, aut par cum Deo cognatio: collectio verò totius gratiæ nequit se ipsa dare jus, Personæ extraneæ, ad Filiationem naturalem, aut similem cognationè Dei.

16 Secunda: quia Gratia est ex se perfectio Naturæ, cui datur, & quam elevat: non destructio, neque corruptio: cum autem fieri nequeat Vnio hypostatica in Natura, quâ perficit Gratia, quin eo ipso necesse sit destrui aliquam naturalem perfectionem, nempe subsistentiam propriam: inde est quòd neque tota collectio Gratiæ dat jus Naturæ ad Vnionem Hypostaticam: esset enim dare jus contra se ipsam: at in casu consequentis supponitur jam ea exigentia, ex parte Naturæ, propria ordinis hypostatici.

17 Tertia: quia connaturalitas unionis hypostaticæ est connaturalitas proprietatis substantialis ad Naturam; quæ proprietatis connaturalitas necessariò supponit in ipsa Natura proportionem substantialem ad illã: repugnat tamen in terminis, quod accidens, enti cui peraccidens & ultra exigentiam advenit, imprimat proportionem substantialem aliquam. At in Natura, cui esset connaturalis aut gratia, aut Visio, supponitur jam illa proportio substantialis ad dona ejusdem ordinis cum Hypostatico.

18 Oppones insuper non urgenter minus: Gratia est proprietas Vnionis hypostaticæ in quarto modo? ergo & Vnio esset Violenta sine Gratia: & Gratia est violenta sine Vnione: ergo est in justo violenter Gratia: quod quis asserat? Respondeo 1. per instantiã: licèt Vnioni debeantur in termino, quem respicit, glorioſæ dotes, non tamen fuit in Christo Violenta Vnio sine ipsis: ergo similiter. 2. licèt fides sit proprietas connaturalis Gratiæ, non fit, ipsi Fidei, violentia sine gratia positæ in peccatore: ergo neque in casu nostro: vel si in his non timetur violentiæ rigor: neque à me timebitur in casu nostro. Deinde directè respondeo negando consequentiam. Non enim patitur violentiam res, licèt non sit cum his omnibus, quibuscum, inspecta sua Natura, & conditione deberet, & deceret esse, nisi hęc vel sint connaturale subjectum, aut perfectio intrinseca qua melioratur in esse suo, aut terminus indispensabilis suæ activitatis.

19 Ratio est duplex: 1. quia violentum dicitur ad similitudinem involũtarii, ex quo possit nasci tristitia de privatione rei: ut ergo nequit rationabiliter quis tristari de privatio-

vatione rei, quæ nec ſit perfectio ſui, nec terminus ſuæ activitatis, nec connaturale ſubjectum ſuum; ita neque violentia fieri poteſt. 2. à priori ex definitione Violenti: *quod eſt ab extrinſeco, paſſo non conferente vim*: id eſt, poſitivè reſiſtenti. Nulla autem res dicitur poſitivè reſiſtere, dum manet in connaturali ſubjecto, quod ſibi immediatè debetur, aut dum ipſi nulla ſui perfectio negatur, nec actio ſuæ activitati conſona, & debita. Ex his, cum Gratia habitualis neque recipiatur immediatè in Vnione hypoſtatica, ſed in Anima Rationali, neq; ibi intrinſecè perficiat, ſed animam, neque fiat ab unione: inde eſt, neutram ex diſjunctione manere violentam: Neque enim hæc proprietas imitatur in omnibus naturales proprietates: quippe ſolum eſt proprietas titulo conſequentiæ, & vi connexionis ad Vnionem, quæ ſine magno miraculo vinci non poſsit, ſi vinci poteſt. Non verò correſpondet in Gratia ea connexio cum Vnione, ut ſine miraculo vinci nequeat.

20 Adde pro Gratia Habituali (nam violentiã in Vnione, ſi privetur ea coexiſtentia ſubjectiva cum Gratia, fatentur aliqui cũ Quiròs) : ipſam Gratiam ex conſecutione ad Vnionem habere quod connaturaliter ſũdet adoptionem in Perſona extranea, ſi ponatur ſemel in ipſa: unde non manet violẽta, etſi ſejungatur ab Vnione: nam ipſa jam præſtat aliquem effectum connaturalem ſuũ: imò faceret violentiam ſubjecto cui ineſt ſi ipſa foret violenta: nam exigeret in ſubjecto deſtructionem propriæ perfectionis. Ob hæc dici ſolet in ſimili: neque fidem eſſe violentam ſine Gratia; quia unum è muneribus ſuis eſt eſſe diſpoſitionem ad ipſam Gratiã: neque Animam ſeparatam eſſe ſimpliciter violentam quia habet operationes, quas in eo ſtatu exercet, independentes à materia. Hæc ſufficiant.

P. Quiròs.

21 Sit 3. Concluſio: Vnio hypoſtatica, licet in ſe ſit ſupernaturaliſsima, imò tota radix ſupernaturalitatis creatæ, dici tamen poteſt & eſt ſimpliciter Naturalis Chriſto Domino: non quidem ratione Naturæ Humanæ; ſed ratione compoſiti, & Naturæ Divinæ, ſumpta tamen voce Naturalis pro *connaturali*, vel non excedente, vel pro debita ad lineam ſuppoſiti quod conſtituit: quo pacto, & eſſentialis dici etiam poſſet. Quæ cur addam, ſcies *a num.* 29. in calce quæſtionis, Ita Sentẽtia communis poſt Doctorem Eximium contra Durandum, & ex parte contra Vazquez.

Suarez contra Durandũ & Vazquez.

22 Probari ſolet in genere 1. ex Lateran. *ſub Martino* 1. *conſult.* 4. *ſub titulo Symboli Epheſini*: Vbi Vnio hypoſtatica dicitur Naturalis Vnitio: & conſonant alii Patres. Verùm Lateranẽſe, & alii Patres ſumunt Naturale contradiſtinctè ab unione morali per extrinſecam Dignitatem, & Authoritatem contra Neſtorium: quaſi contra ipſum definierint veram, phyſicam, & realem unionẽ, & compoſitionem in Chriſto: damnata Vnione Neſtorii ſolùm morali per extrinſecum affectum, & dignitatem.

Lateran. ſub Mart.

23 Probari ſolet 2. ex Auguſt. *cap.* 40. *Enchirid.* ubi poſt alia ſic: *ac ſi in Naturæ Humanæ ſuſceptione fieret quodammodo illa Gratia illi homini Naturalis.* Verùm Auguſtinus per vocem *quodammodo* reſtrinxit locutionem ſatis, vocavitque Vnionem, *Naturalem*, unicè *ſecundum quid.* Senſuſque fuit, eam Vnionem fuiſſe illi homini Naturalem, id eſt ab initio Naturæ habitam, & quaſi Natam cum ipſis intrinſecis Naturæ Principiis, quaſi ab ipſis Naturæ viſceribus oriretur. Sic intelligo S. Thomam *quæſt.* 2. *art.* 12. quieſcentem in hoc ſenſu Auguſtini: qui acutè addidit *quodammodo*: tũ quia non erat plena ſimilitudo, cum his quæ Naturalia dicuntur ob modum, quo inſunt inamiſsibiliter in Natura à ſui principio: tùm quia id non ſufficit ut res alteri dicatur ſimpliciter Naturalis: nam & Gratia quaſi concreata eſt cum Angelis, nec illis eſt ſimpliciter Naturalis. Forte Auguſtinus eſt in ſtrictiori ſenſu, vocavitque illam unionem *Naturalem* illi homini, *quia* ex identitate Vnionis hypoſtaticæ cum Humana, non quomodocumque ea Vnio Naturam univit Verbo, ſed & conſtituit ſimpliciter Naturam Vnam. Quicquid de his ſit

Auguſtin. *Eſus Menſ.* *S. Thomas.* *Quid fortè Auguſtin.*

24 Prima pars Concluſionis, quæ negativa eſt, & certa probatur: quia Naturæ humanę nequit eſſe Naturalis ſimpliciter Vnio cõtrapoſitè ad ſupernaturalem, aut ratione ſui: aut ratione doni præaccepti: aut ratione privationis ſubſiſtentiæ propriæ. Non ratione ſui: quia eo reſpectu eſt omninò indebita, & ſupra omnem exigentiam, ut ſæpe vidimus. Non ratione doni præaccepti, ſicut ipſi debetur Habitualis Gratia connaturaliſsimè ratione Vnionis hypoſtaticæ prius, prioritate Naturæ, & originis habitæ: tùm ex 2. Concluſione: tùm quia cum Vnio hypoſtatica ſit primum donum ſupernaturale, quod Humanitati Chriſti confertur, nequit aliud ſupponere, vi cujus illam Humanitas exigat. Non

ratio-

ratione præfatæ privationis: quia privatio perfectionis Naturalis nequit fundare jus ad perfectionem alterius,& altioris ordinis,sed ad summum ad similem ejus ordinis, vel ad ipsam cujus est privatio: nullo ergo modo potest aut esse aut dici Christo ratione Naturæ Humanæ Naturalis Hypostatica Vnio, sensu contrapositio ad ens supernaturale.

25 Probatur altera pars,quæ est affirmativa: Nam respectu Compositi,hæc Vnio se habet ut forma ad suum formalem effectū, seu ob quam resultat hoc Cōpositum Christus: sed forma dicitur & est simpliciter Naturalis respectu sui formalis effectus: nā ipsi est essentialis: rei autem quid est magis naturale quam quod ipsi essentiale est: ergo & Vnio est simpliciter naturalis Christo ratione compositi formaliter sumpti. Confirmatur: Nam licèt intellectui creato non sit naturalis Visio Beatifica,est tamen simpliciter essentialis, & naturalis ipsi ut videnti Deū: ergo similiter in casu nostro.

26 Probatur jam ultima pars:quia Vnio hypostatica non excedit virtutem Naturalem Naturæ Divinæ à quo provenit, & ex qua constituitur Christus: ergo ipsi est simpliciter Naturalis ratione Naturæ Divinæ.

Vazquez. Dices 1. cum Vazquez. Ea Vnio licèt proveniat à Natura Divina, non provenit naturaliter, sed liberè. Respondeo:licèt ea Vnio non proveniat naturaliter à Natura Divina: prout naturale opponitur libero:tamen provenit naturaliter, prout Naturale opponitur supernaturali, seu excedenti Naturæ vires: ita & actibus liberis non tollit libertas naturalitatem; nec risui, ridendi libertas, qua utimur penes ipsum.

27 Dices 2. cum ipso:licèt ea Vnio proveniat à Natura Divina,non sufficit ut dicatur Naturalis Christo: quippe Naturale dicit oriri à Natura intrinseca rei, seu ipsius constitutiva: ea verò provenit à Natura Divina, quâ est extrinseca Christo:& prius origine,vel Natura,quam constituat Christum: nam media ipsa unione constituit. Respondeo imprimis: & quantitas oritur ex materia prima, juxta probabilem opinionem, prius quam sit compositum; & tamen non solum est intrinseca & naturalis Materiæ,sed toti composito: non ergo Naturale requirit ortum rei, quæ talis dicitur, à parte compositi reduplicativè, prout conjuncta cum aliis facit compositum, sed ad summum ortum rei, à parte compositi specificativè. Deinde licèt ea Vnio oriatur à Natura divina quoad suum esse primum, seu quoad primam productionem sui prius origine,quam sit in cōposito, tamen ab illa prout Compositio oritur quoad suum esse secundum, seu quoad conservationem sui ejusdem esse: idque sufficit ut dicatur simpliciter naturalis Christo Ratione Naturæ Divinæ: sicut id sufficit, ut dispositiones ad Naturam auri, dicantur ipsi simpliciter naturales, quia licèt productæ primum à solo sole,conservātur postmodum in auro ab auri Natura.

28 Dices 3 at Virtus productiva Vnionis hypostaticæ non est naturalis Virtus Naturæ Divinæ;sed supernaturalis.Respondeo: Naturæ Divinæ, omne genus Virtutis ad extra esse naturalissimum; ut naturalissima est summa perfectio. Dices 4. Naturale & supernaturale dicuntur comparativè, ut proprietas ad subjectum:non ergo dici possunt Respectu Naturæ Divinæ. Respondeo, & etiam latè dici comparativè ad principiū, cujus ea Virtutem aut excedunt, vel non excedunt. Dices 5. id esse sumere Naturale, & supernaturale putè ethimologicè, & pro secundario conceptu. Fateor.

Quomodo usurpanda sit vox supernaturalis?

29 Vnde hæc asserta conclusio nihil derogat excellentiæ supernaturalitatis Theologicè, & absolutæ Hypostaticæ Vnionis. Quod ut aptè, & ultra explicem; noto Naturale sumi posse dupliciter, & simul etiam dupliciter supernaturale Theologicum. Primò sumitur supernaturale primario,& quid ditativè: & hoc sensu supernaturalitas est perfectio, in quo fundatur excessus supra Naturam: unde non est metienda per hunc aut illum excessum.Imò in hoc sensu necessario debet excipi comparatio ad Naturam Divinam, & quodcumque prædicatum Dei. Ratio est quia supernaturalitas in hoc sensu solum consideratur in ordine ad Naturam, respectu cujus fundat excessum,& immunitatem debiti,quia aliunde est perfectio non cadens in ejus proportionem,& appetitum, seu exigentiam:Patet autem,respectu Naturæ Divinæ comparari non sic posse entia creata. Secundò sumitur supernaturale secundariò, & quasi ethimologicè pro illo excessu quem primaria perfectio fundat.

30 Naturale sumitur primò contrapositè ad supernaturale primo modo acceptū: & in hoc sensu sonat imperfectionem essendi talem, ut ex se maneat infra perfectiones *Divini Ordinis*, ut ajunt aliqui,vel *infra felicitatem*, & obnoxia miseriæ. Hoc autem est esse positivè naturale,facta comparatione ad

super-

ſupernaturalitatem primariam: unde patet conceptum entis naturalis ſub hac acceptione repugnare divinæ Naturæ, nihilque reſpectu ipſius naturale dici poſſe. Secundò ſumitur contrapoſitè ad ſupernaturale ſecundo modo acceptum: & in hoc ſenſu ſonat non exceſſum ad vires alterius. Hoc autem ſolùm eſt eſſe naturale negativè, id eſt non excedens: & hoc ſenſu, Vnio hypoſtatica, & omne genus entium abſolutè ſupernaturalium ſunt naturalia reſpectu Dei: nempe negativè, id eſt non excedentia vires Dei, nec talia, ut Deus egeat elevatione ad ipſa producenda: nam à quo eam expectet, Omniũ Dominus, & infinitè potens? Non verò poſitivè, ut diximus: neque enim eget Deus extra ſe quoquam: cum nihil ſit extra ipſum quod ſit, niſi ab ipſius aliquali participatione, bonum.

31 Hæc qui confundunt, confundunt voces, ſenſus & omnia, contenti in his materiis ſono vocis, & neſcio qua ſupernaturalitate ethimologica & reſpectiva: coacti exinde dicere nec aptè ad Philoſophiam, nec ad Theologiã decorè, Peccatum eſſe ens ſupernaturale reſpectu Dei magis quam Gratiam: quia, inquiunt; hæc non ſuperat vires Dei: & eſt ipſi naturalis: illud ſuperat: & eſt illi impoſsibilis. Hæ locutiones non ſunt bonæ: & in Theologia ſunt vitandæ. Peccatum non eſt impoſsibile Deo, quia ſuperet Deum, aut ejus vires: ſed quia ita ſuperatur à ſumma Dei Sanctitate, ut maneat ipſi omninò impoſsibile. De quibus latè in ſpeciali tractatu Noſtrarum Elucubrationũ *in primam ſecundæ, tom. 2.*

Latè ad 1. 2. lib. de ente ſup.

§. II.

INDESTRVCTIBILITAS.

32 ALterum Excellentiæ caput in ratione entis, eſt indeſtructibilitas. Et de hac, difficultas eſt triplex. Prima: an Vnio hypoſtatica ſit ex natura rei indeſtructibilis? quod negant neſcio qui apud Bernal *diſp. 20. ſect. 3.* ducti prava Divinæ Immenſitatis intelligẽtia: affirmant communiter omnes. Vazquium excipe ex generaliori Doctrina, data jam diſputando de Auxiliis *diſp. 2. ſect. 1. §. 3. num. 53.* Altera: an etiam ſit eſſentialiter indeſtructibilis? quod apud Aldretum *diſp. 36. ſect. 3.* affirmant aliqui: quibus adde Eminentiſsimum Sfortiam *de Incarnatione cap. 5. à num. 94.* Tertia: an hæc indeſtructibilitas veniat à ſuppoſitione Decreti Divini, vel ex intrinſecis ipſius Vnionis? Sfortia illud inſinuat: hoc, Moderni citati apud Aldretum, ex eo fundamẽto, quia forma Sanctificans (qualem Vnionem putant) cenſetur, niſi propria culpa, inamiſſibilem: ergo ubi ex unionis intrinſecis eſt impoſsibilis culpa propria, manet Vnio ex ſuis intrinſecis inamiſsibilis.

Bernal.
Vide tom. in 1. part. tract. de Auxiliante Deo.
Aldrete.
Card. Sfort

33 Recentes ſecuti Bernal, & Hurtadũ promiſcuè reſpondent: alii putant indeſtructibilem ſaltem quoad eas partes unionis integrales, quæ non eſt neceſſe pereant, cùrſu nutritionis: quoad eas verò, quæ neceſſe eſt pereant, eo decurſu ex deperditione materiæ, putant etiam naturaliter deſtructibilem: quod Magiſter *diſp. præced.* laudatus *nu. 4. & ſect. 4. & 5.* affirmat tam ſub his terminis, quam de unione identificante ſibi vim Vnionis Humanæ: de alia, quæ terminatur ad Animam, ipſa exceptione, negare videtur. Alii generalius putant Vnionem hypoſtaticam cum termino perſe corruptibili, qualis eſt Vnio Humana, manere per ſe corruptibilem: Vnionem verò cum termino per ſe incorruptibili, qualis eſt materia & Anima, eſſe incorruptibilem. Sic moderni ex Bernal addente juxta ſua principia Vnionem hypoſtaticam, qua tota Humanitas unita eſt Verbo, utpote indentificata cum actione Virginea, variatam in Nativitate Chriſti Domini.

Bernal.
Hurtado.
P. Munieſſa.

34 Sit 4. Concluſio, & in hoc puncto prima: Vnio hypoſtatica numericè, ſeu in numero, ſpectata Divina potentia, eſt deſtructibilis: indeſtructibilis tamen eſt ex natura rei; niſi facto prævio miraculo negandi prærogativas, quas in termino exigit. Tres partes habet aſſertio. Primam oſtendo: nam omnis creatura eſt deffectibilis, & deſtructibilis, ex ſuo conceptu: ut diſputando de Deo Auxiliante probatum eſt evidenti ratione: quam ſumpſi breviſsimam ex ipſo titulo divini Dominii: quæ eſt rei productio vel conſervatio. Nec video cur me mirentur tam facile convictum hoc arguendi genere, qui ex ipſo Durandum, negantem Deo immediatum concurſum cum ſecundis cauſis ad aliquos effectus, increpent quaſi ſuſtulerit titulum Divini Dominii pertinentem ad lineam cauſæ Vniverſalis & Primæ. At Vnio Hypoſtatica eſt ens creatũ: ergo eſt ex ſe, ſaltem divinitùs, ens deffectibile, & deſtructibile. Vide in hanc rem à ratione, & authoritate plura pulcrè diſcuſſa apud Aldretum *diſp. illa 36.*

Tom. in 1. p. de Aux. Deo.
Aldrete.

Oſten-

35 Ostendo secundam partem primo: nam omnia Dei Dona, secum afferunt aliquã impænitentiam donationis fundantis indestructibilitatem, nisi accedente culpa donatarii: *sunt enim*, docente Paulo *sine pœnitentia Dei dona*: ergo donum excellentissimum dicit ex se impænitentiã donationis, fundantem indestructibilitatem, cujus res creata sit capax: at naturalis indestructibilitatis capax est creatura, ut patet in Angelo, Materia prima, & Anima Rationali. Secundo: Intentionalis possessio Dei est ex se naturaliter indeffectibilis: ergo & physica possessio Dei. Tertio: Vnio hypostatica seipsa exigit Visionem Beatificam, & dotes gloriosas, cum accommoda distributione pro natura, & capacitate terminorum quos unit ad Deum: ergo seipsa exigit proprietates cũ sui duratione connexas: est ergo ex natura rei indestructibilis. Ostendo tertiam partem: nam si fiat miraculum quo privetur Vnio, proprietatibus quas in terminis exigit, & quæ obstent eorum corruptioni naturali, naturaliter, seu vi naturalium agentium poterit destrui: vel ex deffectu termini, qui naturaliter corrumpitur: vel ex deffectu dispositionum naturalium, quas ex aliqua sui formalitate supponit ad sui conservationem in individuo.

Moderni apud Bern.

36 Dices ex Modernis apud Bernal: Vnio hypostatica necessario variata est ad motum localem Christi Domini: sed Christo Domino fuit motus localis simpliciter Naturalis: ergo & unioni destructio. Minor & consequentia patent: & ostenditur major: nam Vnio necessario variatur, variato sui termino; sed ad motum localem Christi necessario variatus est terminus Vnionis: Nam Verbum ut præsens huic spatio distinguitur saltem Virtualiter a se ipso ut præsenti in alio spatio: respondet enim diversis spatiis per diversas Virtualitates Immensitatis simpliciter immobiles: Vnio autem terminatur ad Verbum prout præsens spatio, in quo ipsa est: ergo.

Aldrete.

37 Hæc discurrendi ratio, quæ Bernalium, acutè repulsum ab Aldrete, premit & cogit ad curas multas, non videtur digna Theologo: nec tenet intentum. Non tenet intentum: quia Vnio terminaretur ad Verbum, quasi specificativè: non verò ad ipsius illas virtualitates, & ubiquitates: unde non sequitur necessitas ulla variationis, cũ nulla sit immediati termini. Non videtur digna Theologo, primo: quia immensitatem cum ubiquitate confundit. Secundo: quia fingit spatium extra Deum: Deus est sibi spatium; & extra se nullius indiget. Videatur omnino Lessius de hoc Attributo Immensitatis. Tertio: quia omne Divinum est æquè immensum ac Deus, ut est æquè æternum, & æquè indeffectibile, ac perfectum ut Deus: ergo repugnat ille cumulus Virtualitatum figgillatim immobilium: aliquid enim Dei esset limitatum, nec esset hic ubi Deus est. Apage cum his Theologiis, & Virtualitatibus. *Leonard. Lessius.*

38 Dices ex ipso Bernal. Vnio specificatur ex termino: ergo si terminus est perse destructibilis: & ipsa manet naturaliter destructibilis. Deinde, Vnio potest ex vi formalitatis alicujus egere dispositionibus naturalib⁹ destructioni naturali subjectis: ergo eo ipso manet ex natura rei destructibilis. Neque hi discursus firmi sunt. Non primus: quia licèt Vnio specificetur à termino, tamen si ab alio refundat in se jura proprietatum inamissibilium; imò præservantium terminum naturâ sua corruptibilem ab Agentium naturalium incursu; eo ipso reddit ipsum indestructibilem, & immunem ab Agentibus naturalibus: talis autem est ex nobilitate Divini termini Hypostatica Vnio. Non alter: quia eas ipsas dispositiones naturales reddit immunes ab Agẽtibus naturalibus, jure impassibilitatis, quã refundit in terminos. Non ergo, secluso miraculo prævio facto, potest Vnioni Hypostaticæ assignari tam facile, ut Bernal putat, contrarium Agens naturale. *Bernal.*

39 Sit 5. Conclusio, & in hoc puncto secunda: Vnio hypostatica, licèt in numero sit saltem divinitùs destructibilis; in specie tamen est absolutè, & etiam divinitus indeffectibilis. Volo dicere: quod licèt ex dominio Divino possit Deus hanc numero unionem hypostaticam ad hos terminos destruere, tamen non potest ita destruere, quin aliã substituat, qua eas partes in se retineat, quas semel assumpserit. Ratio prima est, ab inconvenienti: nam ex opposito contingere posset, quod Natura aliqua Rationalis, quæ eandem habuisset adorationem, & honorẽ, ac Deus; postea damnaretur: unde Natura assumpta, de hoc præscia ex jure ipso unionis, posset invidere damnatis sortem suam, ob metum majoris cruciatus: quæ omnia summè incongruunt Divinæ Sapientiæ, & dignitati.

40 Secunda ratio est etiam ab Inconvenienti. Nam ex opposito hypostatica Vnio se-

ſecus ac omnes Scholaſtici, & Fideles communiter ſentiunt, non eſſet ſummum inter conferibilia, imò neque inter collata jam à Deo, beneficium: contingentia enim poſſeſſionis minuit maximè æſtimationem doni; majuſque eſſet Beatifica Viſio de ſui poſſeſſoris perpetua felicitate certificans.

41 Tertia ratio ſit à priori, & quam non ſemel inſinuat S. Thomas præſertim *3. part. quæſt.* 50. *art.* 20. quia de ratione doni propriiſsimè dicti, ut diſtinguitur ab aliis beneficiis eſt eſſe irrevocabile niſi propter culpam Donatarii: unde dixit Apoſtolus *eſſe ſine pœnitentia Dei Dona*, quod patet in ſupernaturalibus Donis, quæ nobis non deficiunt niſi ex culpa, ſeu libertate noſtra, ſeu in ulterius bonum noſtrum: ergo potiori jure de dono omnium propriiſsimo, & maximo, qualis eſt Vnio hypoſtatica, & in ipſa ſummũ Bonum, eſt ſumma irrevocabilitas, id eſt quanta cadit in creaturã citra diſpendium Divini Dominii, ubi non intercedat culpa donatarii. At hæc irrevocabilitas etiam abſoluta in ſpecie cadit in creaturã: & in Donatario implicat culpa: ergo. Facit etiam huc: quod de ratione veræ amicitiæ juxta omnes, eſt velle, quantum in ſe eſt, perpetuitatem amicitiæ: ſed multo perfectior, & ſtrictior eſt amicitiæ nexu Hypoſtatica Vnio: ergo. *S. Thomas.*

42 Quarta ratio ſit etiam à priori: Nam Vinculum perfectæ Filiationis Naturalis eſt indiſſolubile, & cui debetur Hæreditas, præciſo crimine, id eſt Beatifica Viſio: at hæc affert metaphyſicam certitudinem nunquam deficiendi a bono poſſeſſo, nempe per eſſentialem indeſtrubilitatem in ſpecie: ergo & à fortiori Vinculum perfectæ Filiationis Naturalis: & hæc eſt Hypoſtatica Vnio.

43 Quinta ſit etiam à priori, & omnium baſis: Nam ſpectat ad dignitatem ipſius Verbi, ut illa Natura, cui ipſum communicetur, communicatione ſumma poſsibili ad extra, ametur à Deo, quantum eſt amabilis creatura, id eſt amore indiſſolubili: ergo licèt Deus poſſet Naturam hypoſtaticè unibilem contemnere, poſita ſemel unione nõ poteſt: ergo Vnio manet indeſtructibilis etiam Divinitùs. Non Numero: nam hoc implicat: ergo ſaltem in ſpecie.

44 Sit 6. Concluſio, & in hoc puncto tertia: Hæc indeſtructibilitas licèt ſit juxta eſſentiam & exigentiam Vnionis hypoſtaticæ, reduci debet ad Divinum Decretum, quod ſupponit. Explico ſimul & probo concluſionem. Sunt aliquæ ſuppoſitiones rerum, quæ fieri à Deo non poſſunt niſi per ſpecialiſsima decreta, quibus ſe obligat ad alias res. Sunt obvia exempla. Ea opportuniora: Suppoſitio Revelationis, & actus Fidei de perpetuitate ipſius Fidei in genere ad uſque mundi finem, fieri non poteſt à Deo niſi per ſpeciale decretum, quo ſe obligat ad conſervandam in Eccleſia Fidem. Suppoſitio Characteris Sacerdotalis, fieri non poteſt à Deo niſi per decretum de mittendo Filio Dei ſub hoſtiam ad Verba Sacerdotis. Suppoſitio Viſionis Beatificæ fieri non poteſt niſi per Decretum, eam in Beato conſervandi per totam æternitatem vel in individuo, vel in ſpecie. Licèt his ſuppoſitionibus ſit eſſentialis illa neceſsitas reſpectiva ad aliud, tota tamen reduci debet ad ſpeciale decretum.

45 Ratio eſt: quia illæ ſuppoſitiones ſunt liberæ obligationes quaſi paſsivæ, quas ſubit ipſe Deus animo volentiſsimo, & teſtificationes quaſi paſsivæ, ſuæ determinationis activæ, & (ut loquar ad noſtros mores accommodatiùs) acceptationes, quas finit Deus creaturis ſumere de illa quaſi lege Decreti ſui, quod ſibi impoſuit: ergo licèt illa neceſsitas ſit eſſentialis ipſis ſuppoſitionibus, reduci primariò debet ad Decretum. Sic in præſenti diſcurro: Poſitio Vnionis hypoſtaticæ eſt ſuppoſitio ex earum genere, quæ fieri nequit à Deo niſi per ſpeciale decretum non dimittendi creaturam, quam ſemel aſſumat: id enim fit evidenter ex præcedenti concluſione: at illa ſuppoſitio eſt obligatio quaſi paſsiva libera Dei, & acceptatio quam finit liberè creaturæ de ſuo decreto: qua non poſita non obligatur creaturæ Deus: quia hæc quaſi lex eſt ex illis quæ niſi acceptatæ non obligant: ergo tota neceſsitas reduci primariò debet in Decretũ.

46 Dices: Non implicat minùs, nec minùs derogat Divino Dominio, quod ſuppoſitio alicujus creaturæ ſit neceſsitas ne deſtruatur alia, vel ſui ſpecies: quam quod ſit neceſsitas ne ipſa deſtruatur in individuo: ſi ergo hoc implicat, quidni & illud? & illo non implicante quur iſtud implicet? Reſpondeo Negando aſſumptum. Non enim pertinet ad Dominium Dei, quod cum uſu quovis ſui componat omnes: ſunt enim aliqui uſus inter ſe oppoſiti: ut patet: unde, ne ſit de Dominio Dei ponere chymeras, dum res facit; nec eſſe poteſt quod cum uſu aliquo componat omnes. Productio autem creaturæ, qua poſita Deus neceſſario ponit aliam eſt ſuppoſitio conſequens, & uſus quidam

ſpe-

ſpecialis Divini Dominii in producendo rē illam, ad quam dicitur eſſe neceſsitas; uſus, inquam, producendi conſiſtens activè in decreto Divino;paſsivè verò in illa ſuppoſitio ne quam liberrimè facit:neque enim ſuppoſitio neceſsitat Deum ad productionem, vel conſervationem alterius rei magis, quam Decretum à quo ponitur. Patet autem cum uſu, quo Deus pro libitu ſuo, vult rem vel producere, vel conſervare, non poſſe componere uſum deſtruendi rem ipſam. At Productio cujuſque creaturæ nequit eſſe ſuppoſitio ita conſequens ut Deus neceſsitetur ad ſui non deſtructionem in individuo: quia ea ipſa productio eſt titulus Divini Dominii, quo res producta cadit in uſus bene viſos Domino: non ergo poteſt eſſe titulus quo res eximatur ab uſu deſtructionis in inſtanti ſequenti poſsibilis, ſi velit Dominus.

47 Quare diſcrimen in eo eſt: quod productio rei in individuo, non eſt immediata productio alterius, quæ ex ipſa conſequitur; nec totius ſpeciei: unde licèt res ipſa in individuo, titulo productionis cadat in uſus Domino beneviſos, atque adeo non poſsit allegare jus ad permanendum, niſi velit Dominus; non tamen titulo ipſius productionis cadit vel res conſecuta, vel tota ſpecies: licèt ergo repugnet ex oblæſione Divini Dominii quod res ſit indeſtructibilis in individuo: quia ex ipſo titulo Dominii eximeretur ab Vſu Domini: nō exinde repugnat quod una res ſit neceſsitas, ne Deus aliam deſtruat, vel ſui ſpeciem: quia poſitio talis neceſsitatis eſt obligatio libera, quam ſibi Deus imponit non deſtruendi: ſicut licèt ex oblæſione Divini Dominii implicet neceſsitas in aliqua creatura, ut producatur à Deo; non exinde implicat (ſecus ac Vvadingus perperam aut contendit aut ſupponit *diſp. 1. de Incarnatione,*) quod ex poſitione unius creaturæ ſit Deus neceſsitatus ad aliam: ut patet in exemplis adductis *num.* 44. & in poſitione omnium connexionum cum ſuorum terminorum exiſtentia. *Vvading.*

48 Replicabis: ſi foret creatura eſſentialiter indeſtructibilis in individuo, ipſa ejus productio eſſet ſuppoſitio conſequens, & quaſi obligatio paſsiva, quam ſibi liberè imponeret Deus ad ejus permanentiam, ſeu non deſtructionem: imò eſſet quaſi abdicatio libera ſui juris: non ergo repugnat creatura indeſtructibilis: aut ſi hæc, hoc non obſtante, repugnat; ſimiliter repugnabit creatura, vel in ſpecie indeſtructibilis ex poſitione unius individui, vel quæ ſit neceſsitas, ut altera detur. Iam convictum dedimus Vvadingum de aperta falſitate conſequentis, tùm exemplis adductis: tùm ex exiſtentia certæ revelationis, & actus Fidei, de Eterna exiſtentia Humanitatis Chriſti: quibus ſuppoſitionibus paſsi è obligatur etiam metaphyſicè Deus ad conſervationem æternam Humanitatis. Quare nego antecedens, ut in terminis implicans: nam titulus, quo directè & primò res cadit in dominium Domini, nequit eſſe abdicatio juris quod ipſa fundat, nec obligatio paſsiva Domini, ne liberè utatur re quam facit, nec neceſsitas, ne ſit novum Domini beneficium, conſervatio ſubſequens, cum ſit novus uſus juris teſtificati per primam productionem domini: cujus loco proinde poſsit Dominus ponere uſum oppoſitum deſtructionis. *Vvading.*

§. III.

QVANTITAS ENTITATIVÆ Perfectionis.

49 TErtium Excellentiæ caput in ratione entis eſt entitativa perfectio. Et de hac, difficultas eſt triplex. Prima: an Vnio hypoſtatica ratione ſui ſit quoad entitatem excellens, & magna perfectio, ſeu excellentis, & perfectiſsimæ entitatis? In quo negando, viſus eſt ſingularis P. Antoniſius Perez, quem proinde impugnant Aldrete *diſp* 34. *per totam*, & Munieſſa *de Incarnatione diſp.* 1. *à num.*148. putantes pugnare ſe pro communi Sententia. Perez verò, quocum it fere Eſparza *quæſt.*25. putat *tract.6. diſp 3.cap 2. illat. ultim.* diſcurſum ſuum, quem expoſuerat *diſp.*1. *cap.*13. eſſe omnium fere Theologorum tacitè; expreſſe plurium quos ibi pro ſe laudat, affirmans Vnionem eſſe ens omnium maximum, & perfectiſsimum, non tamen ratione ſui, ſed termini, & formalis effectus, qui ex ejus poſitione reſultat. *Antonius Perez.* *Eſparza. cōtra quos Aldret.& Munieſſa.*

50 Altera: an ſit tantæ perfectionis entitativæ, ut excedat omnia entia ſupernaturalia creata: vel etiam alia: ſitque omnium entium ens perfectiſsimum? In quo P. Raguſa *diſp* 41. §. 2. & cum Cabrera *diſp* 2. *ad art.9.* Mag. Lorca *diſp* 17. negant. Quorum ille, ſolum dat exceſſum perfectionis Vnioni, quoad entia ſupernaturalia nobiliora, qualis eſt Viſio, facta compatatione non quidem inter entitates, ſed inter formales effectus. Iſti, unicè dant exceſſum reſpectu omnium *Raguſa. Cabrera. M Lorca. Aldretus.*

entitatum, attenta Vnione, non formaliter, ſed cauſaliter, nempe ratione compoſiti, quod ferè eſt idem: voluntquæ ſinguli hanc eſſe mentem omnium: quod mirificè favet Antonio Perez. P. Aldrete conditionatè, affirmat *num.* 13. ex ſuppoſitione quod Gratia ſit entitative melior Anima Rationali, vel Angelo. At ſuppoſitio eſt valde dubia, & quæ communiter reſolvitur negativè.

P. Anton. Perez. Aldrete.

51 Tertia: an inter ipſas Vniones Hypoſtaticas dari poſsit inæqualitas, vel exceſſus in perfectione: ita, ut quæ eſſet ad Naturam Angelicam ſit perfectior quam quæ nunc ad Humanam eſt? Quod vix attingitur. Ripalda & Aldrete, qui tetigere, affirmant: & præferunt Angelicam Humanæ: ille *diſp. ultim. ſect.* 39. hic *diſp. cit. ſect.* 3. *num.* 7. Addunt Recentes nonnulli perfectiorem fore quæ ſimul tres Perſonas attingeret, aut plures Perfectiones Divinas, quam quæ unicam, aut unicè Verbum.

Ripalda. idem Ald.

52 Sit ſeptima, & hoc in puncto prima Concluſio: Vnio hypoſtatica, licèt concretè ſumpta, & ratione formalis effectus, ſit & moraliter, & phyſicè, entitas omnium perfectiſsima; tamen formaliter & ratione ſui ſolùm eſt tantæ perfectionis, quanta cadit in modum ſubſtantialem: excedit verò perfectione, ſingula & omnia ſupernaturalia dona: & Omnes creaturas etiam Rationales, ſi hæ perfectione excedãtur à Gratia. Aſſertio duo ſupponit, & intendit tria. Supponit primo, eam Vnionem concrete acceptam, & prout una cum effectu ſuo formali, & phyſicè, & moraliter, eſſe entitatem omnium perfectiſsimam: quod negavit hucuſque nemo: & patet: nam Vnio ſic accepta, dicit eſſe Divinum: at eſſe Divino nihil æſtimabilius, aut melius: imò nihil æquè. Supponit ſecundo, eam ratione ſui, & in ſuo eſſe phyſico inſpectam, non eſſe tamen exiguæ perfectionis, & entitatis, quam putavit Perez *cit.* ſed evadere in ſe ex eſſentiali reſpectu ad terminum, magnæ & excellentis perfectionis, & entitatis.

53 Quod oſtendo multipliciter. Primò: quia ſupernaturalitas, & indeſtructibilitas ſunt ſigna evidentiſsima perfectionis in eſſendo, ſeu entitatis: ut inductione convincitur: at Vnioni Hypoſtaticæ quoad ſuum quidditativum conceptum, licèt ex reſpectu ad terminum, convenit ſumma ſupernaturalitas, & indeſtructibilitas cujus ſit creatura capax: ergo & convenit magna perfectio in eſſendo, ſeu entitatis. Cõfirmatur, & præcluditur evaſio: convenire aliquid Vnioni ex reſpectu ad terminum, eſt ipſi convenire ratione ſui, ſeu quoad ſuam quidditatem inſpectæ: nam ipſa præſcindi nequit ab ipſo reſpectu, cum ſit ipſe reſpectus formaliter: at ea ſingula conveniunt Vnioni ex reſpectu, vel quia reſpectus ad terminum: ergo ratione ſui.

54 Secundò: Phyſica dignitas, vi cujus ſit ens exigentia ſummæ perfectionis, poſſeſſio ſummi boni, & jus ad omnia Bona, eſt neceſſariò dignitas perfectionis, & entitatis ultra vulgarem: Ratio mihi eſt evidens: nam phyſica dignitas, vi cujus ens conſtituitur ex prædicatis, quæ neceſſariò ſunt perfectio ultra perfectiones vulgares, & paſsim obvias, neceſſariò eſt dignitas conſtituendi ens perfectius: nam perfectio entis venit expluribus, vel paucioribus prædicatis, quæ neceſſariò ſunt perfectio: at quis putet phyſicam exigentiam ſummæ perfectionis, poſſeſsionem ſummi boni, & jus ad omnia bona non eſſe, non ſolum ratione termini, ſed ratione perfectionis in ſe ex termino indiſpenſabiliter refuſæ, magnum quid, & conceptum perfectionum? Sed Vnio Hypoſtatica vi ſui conceptus, ſeu ratione ſui eſt phyſica ratio, ſeu dignitas, vi cujus ipſa ſit exigentia ſummæ perfectionis: poſſeſsio ſummi boni: & jus ad omnia bona: ergo:

55 Tertiò: Nam Modi, ſeu unionis perfectio creſcit, cæteris paribus, aut decreſcit in ſe per reſpectum ad terminos, ex horum nobilitate, vel ignobilitate: ut patet in Vnione ad terminos ſpirituales, quæ ſpiritualis manet: ergo & perfectio Hypoſtaticæ Vnionis: ergo ex termino ſummæ perfectionis creſcet, quantum poterit. Quartò: quia, ſi licèt philoſophari hic, ut ſolet Adverſarius in ſpecimen ingenii ſui, non ſemel: quo magis ens ex ſe diſtat à non ente, & accedit ad ſummum ens, eſt magis ens; atque adeo majoris entitatis, & perfectionis: nam Imperfectio ſumitur à receſſu majori, vel minori ab eſſe, & acceſſu majori, vel minori ad nihil: perfectio verò ſumitur econtrario ab acceſſu majori, vel minori ad primum eſſe, & à majori vel minori receſſu à nihilo; Atqui Vnio hypoſtatica ex ſe diſtat, quantum creatura poteſt, à non ente; & quantum creatura poteſt, accedit ad ſummum ens: ergo eſt, quantum creatura poteſt, ens & perfectio. Et hæc de duobus quæ ſupponit Aſſertio. Modò

56 Probatur ejus prima pars: Nam tota perfectio, quam ratione ſui dicit Hypoſtatica Vnio, eſt intra ſphæram modi ſubſtantialis;

lis;& intra ipsam est summa: ergo Vnio hypostatica solum est tantæ perfectionis quanta cadit in modum substantialem. Antecedē tis prima pars patet: nā perfectio rei nequit excedere rem ipsam. Secunda suadetur: nam ex suppositione secunda non habet Vnio, un de limitari possit ipsi ratio perfectionis: cum ea tota sumatur ex respectu intrinseco ad summam perfectionem. Id quod intellige, si cætera paria sint, ob dicenda *Concl. seq.*

57 Probatur secunda pars assertionis primo: quia Visio, Gratia & alia dona supernaturalia se habent sub inferiori genere, & cum respectu debiti ad rationem juris; & cum subordinatione proprietatis ad suam quasi Naturam, cumparata cum Vnione hypostatica: ergo hæc est illis entitativè perfectior. Antecedens constat ex præcedentibus, & dilucidè ex S. Thoma *3. part. quæst 7. art. ultim. fin. corp.* per hæc Verba: *Gratia habitualis Christi Domini intelligitur consequens hanc unionem, sicut splendor solem.* Secundo: quia, quando rei, perfectius convenit ratio ex qua res alia perfecta est, & dicitur; perfectior est: nam *propter quod unumquodque est tale, & illud magis* ex Top. Arist. sed Vnioni Hypostaticæ perfectius convenit ratio, ex qua Gratia & Visio perfectæ sunt, & censentur: nempe accessus ad esse Divinum: ergo perfectior est. Sume rationem hanc ex calamo S. Thomæ *3. part. quæst. 4. art. 1. ad 2. Multo major & perfectior est Vnio ad Deū secundum esse Personale, quam quæ est secundum operationē: quanto namque* (addit acutè Cajetanus *super ipsum art.*) *majus est esse Deum personaliter, quam participativè, tanto major est Vnio Personalis, quam participativa.* Ostenditur tertia & ultima pars: Nam res perfectior alia superante tertiā, eo ipso manet perfectior tertiâ.

S. Thomas.

Idē Doct. Angelic.

Cajetan.

58 Dices adversus hæc omnia ex Antonio Perez. Primò: Respectus ad rem, quā nō est ratio perfectionis nō potest esse dignitas perfectionis: at Vnio hypostatica est respectus ad Deum, quâ non est ratio perfectionis: quia Personalitas non est in Deo ratio perfectionis: ergo. Secundò: Accessus ad perfectionem summam potest contingere sine ullius perfectionis transfusione in se: ut patet in actibus liberis Divinis: qui secundum se non sunt perfectio; & tamen accedunt summè, id est, identicè ad perfectionem summam: ergo quod unio sit accessus ad perfectionem summam, non arguit in ipsa perfectionis argumentum. Tertiò: quia si perfectio Vnionis colligi posset ex conjunctione cum Deo, exindeque præferretur Gratiæ, seu Visioni: quasi certum esset, eo rem esse magis in se perfectam, quo magis cum Deo conjunctam, tria fierent manifestè absurda. *Primum*, Humanitatem prout sic Vnitam evadere necessariò perfectissimam rerum omnium. *Alterum*: Ipsam Vnionem esse summam creaturam, saltem in specie, quæ fieri à Deo possit. *Tertium*, esse infinitam simpliciter in genere creaturæ.

Anton. Perez.

59 Quarto: quia licèt conjunctio cum Deo per modum imitationis sit argumentum perfectionis; non tamen est argumentum perfectionis conjunctio cum Deo per modum puræ communicationis, qua Deitas cōjungitur creaturæ: At hæ rationes sunt interse separabiles; nec Vnio ex se habet nisi secundā: ergo. Minor patet: & ostenditur major ratione & exemplo. Ratione: quia imitatio fieri nequit nisi per prædicata, quæ sint in exemplari, transfusa per imitationem in alio: unde nequit fieri ens infinitum per imitationem cum Deo, sine forma infinitæ perfectionis: quæ proinde implicat: at conjunctio fit per meram connexionem intrinsecam, quâ ponatur in altero summa perfectio. Exemplo: existat duplex linea: brevissima, altera; altera longissima. Brevissima fieri potest longissima, vel per imitationem longissimæ: & sic opus est, quod Deus producat novam quantitatem, tam longam, ut æquet; vel per conjunctionem cum longissima; & ad hoc sufficit punctum indivisibile, seu unio indivisibilis continuativa, quæ ratione sui non faciat extensionem. Similiter in casu nostro.

60 Quintò: quia tribuendi perfectionem entitativam Vnioni nec est necessitas, nec utilitas, imò perversitas philosophandi & adulandi Divinis per humana mendacia. Non est necessitas: quia rationi unionis sufficit pura ratio determinationis unius ad aliud. Nō est utilitas: quia Natura nō instituit unlones gratia sui, sed terminorum; nec ut æquivocarentur cum formis: quod esset facile, si seipsis anticiparent formales effectus formarum suarum, & æqualem perfectionē. Esset perversitas philosophandi: tùm quia unionibus & modis nulla est alia perfectio ex Philosophiæ, & Naturæ fine, quam respicere terminos. Tùm quia, sic esset necesse dicere Deum intrinsecè non posse reddere per communicationem sui, creaturam perfectam, & ens summè æstimabile, sola sui perfectione,

ctione, ſine interventu alicujus creaturæ magnæ perfectionis ad hunc finem: quo formalis effectus, ut divinior eſſet, habere deberet plus creatæ entitatis, & plus creaturæ, minuſque purũ eſſe ab adminiculo creaturarum: quod non bene ſonat.

61 Sextò & à priori. Quia Vnio hypoſtatica eſt inter modos creatos unionis, major Vnio non ſolum ratione termini uniti, ſed ratione uniendi: ergo eſt ex ſe debiliſsimæ entitatis, & perfectionis, & fere nullius. Antecedens datur, & probo conſequentiam: quia Vnio ex conceptu unionis petit eſſe modum, & debilis entitatis: ergo quo major eſt Vnio, petit eſſe debilioris entitatis. Ratio autem eſt: quia quo major eſt Vnio, debet mediare minus: imò eſſe pura duarum complexio, neque ens habens, neque forma habita, ſed, ut inquit Philoſophus, *purum habere*: unde ratione ſui nullam fere æſtimationem habet; totaque ejus æſtimatio eſt æſtimatio extremorum: imò neque æſtimari poteſt æſtimatione diſtincta ab extremorum æſtimatione: cum autem æſtimatio ſit menſura bonitatis, & perfectionis, ſit Vnionem Hypoſtaticam, cum unicè ſit æſtimabilis ratione formalis effectus, ſeu Divini ſuppoſiti, nullam in ſe, aut fere nullam dicere rationem entis, & perfectionis. Nec inde eſt mirabilis minus, ſed multo admirabilior. Hæc ita expoſui, necui videatur Antonii Perez diſcurſus, levis conjectura, & mera ſomnia, ut plerumque Authoris ingenioſiſsimi diſcurſus, quia intelliguntur parum, & examinantur minùs, video accipi.

P. Anton. Perez Laus: cur nonnullis nõ gratus?

62 Reſpondeo tamen; & unà ad primum & ſecundum, negando ſuppoſitum: Perſonalitas enim, & actus liberi ſunt perfectiones ſummæ ſecundum ſe. Deinde quis admiſit Perſonalitatem, aut actus liberos eſſe aliquomodo perfectionem ratione ſui, qui ſummam non admiſerit: at fateris in Vnione hypoſtatica ratione ſui aliquam perfectionem, licèt per reſpectum ad terminũ, quidni ergo magnam, & excellentem? Inſuper Vnio fortè pro termino intrinſeco & Immediato non Relationem ſolum, ſed & Naturam Divinam habet.

Infrà diſp. 4. ſect. 1. §. 3.

63 Ad tertium. Non conſtat de certa regula metiendi rerum perfectiones, ut bene Ripalda *diſp.* 21. *ſect.* 2. Vnde non eſt facile dicere: quæ res, ecquam excedat perfectione? Verum ſi cætera paria ſint: (poſſet enim aliunde res creſcere, vel decreſcere;) bona eſt regula metiendi Creaturis perfectionem, acceſſus ad perfectionem ſummam: cum enim ſola Dei perfectio, ſimpliciter ſit perfectio; per ordinem ad ipſam, res dicendæ ſunt perfectæ, vel ſecus: juxta ſuam quæque Naturam, & conditionem. Quare fieri poſſet ut conjunctio ſit ſumma, & tamen non derivet nec fundet in ente, quantam perfectionem poſſet, quia impeditur ab ipſius entis conditione.

Ripalda.

64 Hinc fit, quod licèt Vnio præferatur Viſioni, & Gratiæ; ſi tamen aliunde non conveniat inter Diſputantes, hæc dona, licèt ex genere ſuo ſubſtantiis Rationalibus inferiora, ex ſpecifica differentia, nobilitante, compenſante, & quaſi elevante improportionem illam generis, ipſis ſubſtantiis dignitate, & perfectione præcedere, non fieri Vnionem eſſe perfectionẽ omnium Creaturarum ſummã, licèt ſit valde excellens & magna (quod ſat nobis contra diſcurſum Antonii Perez eſt;) quia limitatur ex cõditione ſua. Vnde non ſequitur ullum ex tribus inconvenientibus. Si tamen Gratia, & Viſio dignitate præcedant omnes alias Creaturas, ut ex S. Thoma docent apud Ripaldam *cit.* multi, Vnio erit etiam phyſicè dignior: & Humanitas erit omnium rerum perfectiſsima, prout in concreto Vnionis; Vnio erit in ſpecie ſaltem interjecta, res inter creatas perfectiſsima: non verò infinita ſimpliciter in genere Creaturæ: quia ſunt termini repugnantes: ac ſi diceres, fore infinitam ſimpliciter in linea ſecundum quid.

Vide Ripalda loc. cit.

65 Ad quartum. Si perfici eſt aſsimilari Deo, vel imitari Deum, ut contendit arguens; arguit ex petitione principii. Quare nego minorem: fieri enim nequit, quod ſit ens ſubſtantiale ex ſuis prædicatis intrinſecis ſummus acceſſus ad ſummam perfectionem, quin eo ipſo maneat imitatio maxima illius perfectionis, ad quam accedit: ſit patet ex Attributis, & perfectionibus omninò ſupra vulgus entium, quas, ex ipſo acceſſu, cum communi Theologia, in Hypoſtatica Vnione collegimus. Ad exemplum, quo ſit aptè vendibilis illa Doctrina, ſit diſparitas: quia extenſio omninò excludit penetrationem rerum, ſeu entium, per quæ fit: at Vnio continuativa penetratur cum altero ex punctis ſibi immediatis.

66 Ad quintum. Negetur aſſumptum: eſt neceſsitas: quia ut *ſupra* probavimus illa determinatio nequit in ſe non manere magna perfectio. Eſt utilitas: quia Natura inſtituit Vniones gratia terminorum: unde quantæ

Suprà à nu. 53.

tæperfectionis ex respectu ad terminos, sit Vnio capax, tanta est de intentione Naturæ. Nó est perversitas: tùm ex nuper dictis: tùm quia maxima Dei laus est, cum vult se ipsum dare Creaturæ, viam ipsam, seu quasi viam, ex quodam quasi tactu Divinitatis, manere cum vestigio Divinitatis, & ferè Divinam: non enim id est egere adminiculo Creaturarum, sed ostendere, ubicumque se communicat, divitias liberalitatis summæ suæ.

67 Ad ultimum transeat antecedens, & nego consequentiam: Nam & Vnio inter Corpus, & Animam est major unio, quam continuativa inter materiæ partes: & hæc est imperfectior. Creatio est perfectior seu major actio, quam generatio: & hæc non est minus imperfecta, nec modus. Vbicatio Angeli est perfectior Vbicatio, quam nostra, nec ideo nostra est magis modus, & perfectior entitas. Ad probationem miror hallucinationem sic discurrentis: Ratio modi, seu modalis entitatis consistit in indivisibili, nempe in illa dependentia intrinseca, & essentiali ab alio, sine quo nequeat esse; at hæc non potest crescere, licèt crescat perfectio quoad specificum conceptū modi: nec enim dependentia ab alio est ratio occludendi incrementum perfectionis ulterioris in specie ad quam descendit: ut innumeris exemplis ostendi posset.

68 Vnde, quādo dicimus Vnionem esse perfectionem, aut actionem, non ideo id dicimus, quia magis sint modi, aut crescant in ratione modi: illa enim ratio consistit in indivisibili, sed quia perfectius explet conceptum specificum ad quem contrahitur ratio modi. Imò si licèt ita discurrere, ut Adversarius facit: Illa Vnio hypostatica, quo major est Vnio, minus habebit modi: nam ex ipso suo respectu terminatur ad terminū indeffectibilē, & alium terminū à quo dependet, reddit ex modo uniendi incapacē destructionis, ipsaque habet permanentiam, quanta cadit in creaturam. Et hoc est omninò mirabile in illa Vnione, quæ, cum tam magna perfectio sit faciat immediatissimè Vnum, ex extremis summè distātibus, imitando summam Vnitatem, quæ inter Personas est, ut loquitur ad Eugenium S. Bernardus: Aliudque est ejus æstimationē præscindi non posse moraliter ab æstimatione termini: aliud, & omninò diversum, eam ex ipsis intrinsecis non habere physicè magnā rationem æstimationis. Per quæ toti discursui P. Antonii Perez, plenè, nisi fallor, est factum satis.

Bernard. ad Eugen.

69 Sit octava conclusio, & in hoc puncto secūda: Inter hypostaticas Vniones dari nequit excessus perfectionis simpliciter ex inæqualitate terminorum finitorū: neque ex Divinorum paucitate, vel numero vel simpliciter, vel secundū quid: Vnde simpliciter nō est perfectior Vnio, qua Deus Angelicam Naturam assumeret; quam ea, quâ nunc Humanam: nec perfectior unio unius Personæ, quam trium, aut unius Attributi, quam omnium, si possibile foret. Loquor physicè: nam moraliter fortè esset Humana perfectior, quam Angelica, ob majorem dignationem ex majore indignitate subjecti: ex quâ simpliciter crescit ratio beneficii. Patet 2. pars: Nam apud me æquè est perfecta Vna Persona, ac tres simul: unum Attributum: ac omnia: nec melius esset totum ex una Persona, seu ex uno Attributo physicè unitis resultans, quam resultans ex tribus Personis, aut ex omnibus Attributis: non est ergo unde derivetur ex Divinis terminis inæqualitas in Vniones. Adde quod fortè nulla est possibilis, quæ non attingat immediatè Naturam.

Tract de Trinit. & tom. in 1. p. tract. 1.

70 Probatur prima pars. 1. quia tota ratio perfectionis, qua simpliciter excedit alia entia Vnio, venit ex conceptu communi hypostatici nexus: ergo ubi conceptus hic non minuitur ex inæqualitate Naturarum, neque minuitur simpliciter perfectio. Secundo: quia licèt spiritualitas, vel materialitas venire possint in Vnione ex inæquali perfectione Naturarum, iste excessus vel compensatur aliunde satis, vel nihili habetur accedente titulo quo Vnio redditur ens etiam entibus purè spiritualibus perfectius. Compensatur aliunde: nam ex ista inæqualitate Naturæ, quam respicit Vnio, venire potest, quod sit ipsa in causa ut dentur inter creaturas aliquæ cognatæ Divino supposito, & Mater Dei: quæ est summa utilitas, ut est ejus dignitas inter purè creatas maxima. Nihili habetur: nam si titulus Vnionis hypostaticæ facit ipsam unionem præpōderare rebus multis spiritualibus, nequit ex deffectu talis perfectionis simpliciter minui.

71 Dices: at evenire potest, quod si Vnio in subjecto capaci sit Sanctitas & Beatitudo, formaliter, ex incapacitate subjecti careat his perfectionibus. Imprimis nulla est possibilis hypostatica Vnio, quæ non exigat in suo termino vel remotè, vel proximè capacitatem ad has denominationes: nam Creaturæ completæ irrationali implicat Vnio, ut *infrà*. Vnde, licèt ea unio non esset formaliter

Infrà disp. 5 sect. 1. §. 1.

liter Sanctitas,& Beatitudo,eſſet tamen jùs intrinſecum ad hæc omnia bona : imò eſſet jus ad Beatitudinem , & Sanctitatem, indiſtinctam ab hypoſtatica unione ; & ad Sanctitatem & beatitudinem , accidentalem. Quare ſatis etiam per illam exigentiam ita nobilem compenſaretur ille defectus.

SECTIO II.

QVANTA SIT VNIONIS HYPOSTATIcæ Excellentia in ratione Vnionis, & Doni ? & quo jure ? an qua ex ſe Sanctitas, Beatitudo, aut jus ad omnia Dei dona?

§. I.

PVNCTA DECIDENDA.

72 HAnc Excellentiam plenè dabit eno datio quinque difficultatum. Prima : an Vnio Hypoſtatica ſit in ratione , & munere unionis omnium maxima ? Negat Durandus *in 3. diſt. 1. quæſt. 3.* inclinante Vazquez *diſp.20. cap. 2.* & aſſentiente Bernal *diſp.19. num.56* quorum ille ſolum eam præfert, quia terminus, quem habet,eſt maximus : & exinde manet unionum maxima: iſte præfert entitativa perfectione: ſed uterque abs re loquitur: nã terminus,vel entitas unionis non eſt ratio vel munus Vnionis, ut Vnio eſt. Affirmant cæteri communiter apud Amicum, inter hos, & illos acutè medium *diſp.8. ſect.5.*

Durandus. *Vazquez.* *Bernal.* *Contra Amicus.*

73 Secunda difficultas:an ſaltem ſit Donum omnium Maximum? Negant Durandus Marſilius, Richardus, & Argentinas : affirmant communiter alii apud & cum Suarez, & S. Thoma. Sed hinc tertia : an jure ſuo ſit Donorum maximum ? an jure termini? Illud fieri videtur ex ſupra dictis; & hoc videtur fieri ex communi ſenſu.

Durandus. *Marſ.Rich.* *Argentin.* *Cont.Thom & Suarez.*

74 Quarta: an ita ſit Donorum maximũ, ut non ſolum ſit communicatio Sanctitatis, jus ad ipſam,& Beatitudinem,ſed ipſa Vnio ſit in ſe formaliter Sanctitas,& Beatitudo in ſubjecto capaci? Sanctitatem formaliter aſſerunt præter alios , quos ipſi citant , Suarez *diſp.53. ſect.3.* Bernal *diſp. 29. ſect. 4* Vvadingus *diſp.5. dub.1.* Amicus *diſp.16. ſect.5. num.131.* Aldrete *diſp.35.*Prudentius *tom.2. tract. 1. diſp. dub. unic. ſect. 6.* Nec plenè diſſentiunt apud Aldretum citatum Granadus , & Leſsius. Diſſentiunt plenè præter alios Vazquez *diſp.41 cap.4* Card. de Lugo *diſp 16. ſect.2.* Puente Hurtad. *diſp.47. ſect. 3.* Antonius Perez *tract. 6. diſp. 1. cap.13.* Eſparza *quæſt.25.* Godoy *tract. 5. diſp.21. §. 3.* & Lumbier *tract.2. diſſinct. 5 quæſt.19. art.2. à num.947.* Beatitudinem contendit eſſe Ripalda *tom.2. diſp.100. ſect.10. nu 90.* inclinante nõ parum Prudentio *tract.3.diſp. 1. dub 3.ſect.2.* contradicente tamen Oviedo *in primã ſecundæ controv.2.tract.1.punct. 5. num.9.*

Cõtra Vazquez Lugo Hurtad. Ant. Per. Eſparza. Godoy. Lumbier. Ripalda. Prudent. Cõt.Ovied.

75 Vltima difficultas : an ſit jus ad omnia Dei Dona? Affirmat paſsim P. Antonius Perez ptæſertim *tract.6. diſp.1. cap.4. & 5.* cæteri vix attingunt.

Anton. Perez.

§. II.

VNIONIS GRADVS IN RATIONE Vnionis.

76 SIt prima Concluſio: Vnio Hypoſtatica quoad munus , & rationem uniendi, ſeu prout Vnio eſt,eſt omnium maxima. Probatur. Vnio , quò majoris efficacitatis eſt in copulandis extremis : quò ea reddit magis interſe inſeparabilia : quò demum ea facit magis unum , eſt major Vnio quoad munus & rationem Vniendi,ſeu prout unio eſt: ſed Hypoſtatica Vnio penes hęc tria ſingula eſt omnium maxima : ergo & quoad munus uniendi , ſeu prout eſt Vnio. Conſequentia eſt bona , & major evidens: Nam cum Vnio ex ſe ſit nata ad conſtituendum ex multis unum ; unum conſtituatur ex virtute unionis nectentis extrema : extrema eo perfectius interſe nectantur, quo unitiùs, & inſeparabilius ſe adinvicem habent , hæc neceſſario erunt unionis propria,prout unio eſt.

77 Minoris oſtenditur prima pars: Nam quo magis interſe diſtant duo in ratione perfectibilis,& perfectivi (quæ eſt requiſita proportio ad unionem) major & efficacior vis unionis requiritur ad ipſa componenda: eo enim ipſo, quod in ea ratione diſtent interſe mutuò , magis recedunt à mutua Inclinatione unius in alterum , & conſequenter à componibilitate:unde,quæ in ratione perfectibilis , & perfectivi interſe omninò diſtant, manent incomponibilia interſe : Quæ autem magis à componibilitate recedunt, majori vi unionis egent , ut in compoſitionem veniant: ſicut quanto mobile minus inclinat in motum , tanto major vis impulſus requi-

requiritur ad motum: Atqui Humanitas, & Verbum in ratione perfectibilis,& perfectivi distant interse maximè: Nullam enim habent interse propensionem adinvicem in ratione perfectibilis, & perfectivi; sed meram obedientialitatem ex parte Humanitatis, & eminentialem se communicandi vim ex parte Verbi, summè recedentem ab omni genere physicæ Inclinationis: ergo major,imo maxima vis unionis,& efficacitas requiritur ad compositionem Humanitatis & Verbi: ergo &c.

78 Ostenditur secunda pars minoris: Nam eo per unionem redduntur magis inseparabilia interse duo, quo magis est eorũ unio inseparabilis ab ipsis: & eo hæc ab extremis est magis inseparabilis,quo est magis immutabilis, durabilis, indeffectibilis, & indissolubilis; atqui Hypostatica Vnio est omnium magis immutabilis: imò immutabilis maximè, & maximè indissolubilis: ergo in munere reddendi interse extrema magis interse inseparabilia est omnium maxima. Minor latè probata est *sect. præcedenti* §. 2. *à num.* 32. quam ulteriùs firmo sic à priori. Nam quo propriùs accedit ens creatum ad esse Divinum, eo participat magis proprietatem esse Divini: quæ est immutabilitas: Proprietas enim sequitur esse. Atqui Vnio hypostatica inter omnes proximè accedit ad Deum: est enim via proxima,qua suppositum Divinum & Deus intrinsece venit in constitutionem unius entis cum creatura:ergo omnium proximè & maximè participat proprietatem immutabilitatis in essendo.

Suprà à num.32.

79 Ostenditur tertia pars minoris: quia Vnio eo facit extrema magis unum, quo magis imitatur identitatem;at unio Hypostatica,omnium maximè, imitatur identitatem: ergo & facit extrema omnium maxime unũ. Probatur minor: Nam ea unio magis imitatur identitatem:primo quæ majorem fundat communicationem idiomatum inter extrema. Secundò: quæ magis eorum separationi repugnat. Tertiò: quæ magis intimè rem communicat cum suo supposito:eò enim ipso fundat majorem indivisionem denominationum: istæ enim sunt suppositorum. Quartò vi cujus Rectum compositi simplicius est, & magis indivisum:eo enim ipso vi unionis physicæ resultat moralis quædam indistinctio Naturæ à magis simplici,& indiviso: sed Hypostatica Vnio omnium maximè maximam fundat communicationem idiomatũ inter substantialia extrema: maximè resistit eorum separationi; maximè communicat Naturam supposito suo: nam licèt Vnio inter subsistentiam creatam & Naturam summè communicet Naturam subsistentiæ, at hypostatica Vnio non solum intimè communicat Naturam Personalitati, sed Personæ:nam communicat intimè Verbo: & Verbum est Persona Divin humana: Vi demum hypostaticę unionis Rectum compositi est simplicissimum, & summe indivisum: unde vi ipsius, resultat moralis quædam indistinctio Naturæ à simplicissimo, & summe indiviso: ergo Vnio hypostatica omnium maximè imitatur identitatem.

§. III.

IN RATIONE DONI.

80 SIt secunda Conclusio: Vnio Hypostatica in ratione Doni est Donum omnium maximum: nempe quo majus dari à Deo nequeat. Id quod de Fide, vel Fidei proximum censet P. Antonius Perez ingeniosè disputans ex Scripturis *tract.2. de Incarnatione, & 6. tom.2. disp.1. cap.4.* Ratio *prima* sit: quia ex *sect. præced.* Vnio hypostatica ratione sui superat physicè omnia supernaturalia Dona: prout una cum effectu formali, seu concretè cum Termino,superat omnes creaturas, & importat esse Divinum: ergo est Donorum omnium Maximum. *Secunda* sit: In ratione Doni (quæ est quædã moralis acceptio rei) nõ distinguitur Vnio, seu possessio,à Bono,quod affert: at Bonum quod Hypostatica Vnio affert est omnium maximum: ergo & ipsa inter Dei Dona est maximum Donum. *Tertia* sit: Ratione unionis Humanitas est dignior titulo perfectionis intrinsecæ,& doni accepti,majori veneratione, quam ulla pura creatura cum Donis omnibus sibi possibilibus: ergo quia Donum Vnionis est omnium maximum. *Quarta* sit: Ea est major Gratia,& major perfectio inter gratuitas, quæ subjectum magis perficit, & elevat ad esse Divinum: at Vnio hypostatica subjectum inter omnia Dei Dona magis perficit, & elevat ad esse Divinum: quippe ratione ipsius *habitat in illo plenitudo Divinitatis Corporaliter*, id est non solum assimilativè, & intentionaliter, teste Paulo: ergo. *Quinta* sit: Vi unionis fit Humanitas Christi idem moraliter cum Divinitate: ita ut omnis honor, & Gratia ipsi possibilis, non debeat censeri magna, & excedens; sicut nullũ bo-

P. Anton. Perez.

bonum creatum in Divinitatis honorem impenſum, cenſetur illi magnum & excedens: de quo *mox*. Donum autem vi cujus reſultat hæc moralis identitas, & reputatio quoad jus ad omne bonum, eſt omnium maximum neceſſariò.

Mox à nu. 87.

81 Dices primò: Perfectior eſt Vnio ad tres Perſonas, quam ad Vnam: ſicut perfectior eſſet Viſio Trium Perſonarum, quam Vnius: ergo Vnio Hypoſtatica, quæ de facto datur, non eſt Donorum omnium maximũ. Secundò: majus eſt uniri Beatificè Deo, quã hypoſtaticè. Tùm quia hoc dono non manet Poſſeſſor beatus; manet illo. Tùm quia per Viſionem communicatur habenti Tota Trinitas, ut ſummum eſt Bonum formaliter; at per Vnionem communicatur una Perſona, qua eſt ſummum Bonum materialiter. Tùm inſuper, quia illa ob ſui excellentiam communis eſſe nequit Creaturæ Irrationali: hæc poteſt. Tùm præterea quia illa eſt perfectiſsima operatio Creaturæ: hæc, modus. Tùm demum quia Viſio prudenti appetibilior eſt, quam Vnio Hypoſtatica: hæc, enim deſtruit proprium ſuppoſitum; illa perficit: nulla autem Perſona poteſt appetere prudenter deſtructivum ſui: ergo Viſio eſt unione perfectior: nam appetibilitas conſequitur ad rationem Perfecti, & Boni.

82 Reſpondeo: & ad primũ, nego aſſumptum ex *ſect. præced.* Et ex dicendis alibi poſſibilitatem viſionis, à qua ſumitur paritas. Eâ tamen permiſſa, negari poſſet etiam inæqualitas earum Viſionum, quoad intenſivam perfectionem. Deinde eſſet magna diſparitas: Nã Viſio unius Perſonæ tantum, non eſſet forma perfect. beatificans: ut quæ non expleret omninò appetitum Rationalem ſic videntis Deum: quippe ea ipſa viſio videret tantundem Boni latere ſe, quanto fruitur, privarique ſe Bono æquè amabili: quo Videntis ſic Deum appetitus maneret inquietus, & anxius. At Vnio Hypoſtatica eſt perfectiſsima forma in ratione conſtituentis ſubſtantialiter Deum: neque enim conſtitutum ex unione ad unam Perſonam eſſet minus Deus, quam conſtitutum ex unione ad Tres: neque hoc eſſet melius illo. Imò per Vnionem ad Vnam ita ſatiatur appetitus innatus Naturę, ut neque ulterius aliam exigat, nec cum ulteriori appetitu obedentiali maneat: nam ex unione ad unam perfectè ſubſiſtens, non eget ulteriori complemento in linea ſubſtantiali.

Tom. in 1. 2. tract. de ſummo Bono.

Vide ibi.

Infrà diſp. 5. ſect. 1. §. 4. & ſect. 2. §. 1.

83 Ad ſecundum: Nego antecedens. Ad primam probationem dicatur imprimis Vnionis Hypoſtaticæ, (licèt Beatitudo non ſit, de quo *mox*) deberi Beatificã Viſionẽ, & non è contrà: unde neceſſariò qui dat illã, dat moraliter hanc; cum in illa det jus ad hanc. Imò, dat finem intrinſecum, ad quem connaturaliter ordinatur Beatifica Viſio, ut appendix perfectio: patet autem finem intrinſecũ ad quem alia res ordinatur, jure Naturæ perfectiorem evadere. Deinde dicatur, licèt Vnio non ſit Beatitudo formalis, afferre ſecũ intrinſecè Poſſeſſori Beatitudinem objectivam, & objectum Beatificans: unde manet Poſſeſſor ita felix, ut in ſe habeat quo ſit Beatus, quin extra ſe quicquam quærat, & quo alios beate poſsit. Patet autem, hæc tãto eſſe meliora, & æſtimabiliora Beatitudine formali, quanto Deus eſt melior creatura; & Viſionis objectum, ipsâ.

84 Ad ſecundam, hæc, quæ vocatur materialis communicatio, eſt intrinſeca & ſubſtantialis; quâ non ſolum participativè, ſed formaliter datur eſſe Divinum creaturæ: aliæ ſunt communicationes accidentales & extrinſecæ: unde his illa prævalet tanto, quanto majus eſt eſſe Deum, quam aſsimilari Deo. Ad tertiam dicetur *diſp. 5. ſect 1. §. 1.* quod verum ſit, negando ſuppoſitum arguẽtis. Deinde quod Vnio poſsit communicari Naturæ Irrationali; non Viſio: non eſt titulus majoris perfectionis, ſed ratio ſpecialis conditionis, vi cujus ad ſpecialem potentiã ſpectat hæc qualitas: alioquin exinde poſſet argui exceſſus perfectionis in ſenſatione, & quavis cognitione præ Hypoſtatica Vnione. Ad quartam: Nõ obſtat ratio modi ſummitati æſtimationis, & Doni. Ad quintam: Negetur aſſumptum: licèt enim Nulla res innatè poſsit appetere ſui deſtructivum; poteſt elicitè: quando deſtructivum, ſeu impeditivum proprii ſuppoſiti eſt ipſi majus bonum, & major ſuæ Naturæ perfectio: alioquin nec juxta hanc Legem eſſet prudenter appetibilis Viſio Dei, cum contingere nequeat ſine prævia deſtructione compoſiti.

Infrà diſp. 5. ſect. 1.

85 Inſtabis adverſus præcedentia: primo: quia Beneficium eſt *actio benevola, gaudium tribuens accipienti*: ſed majus eſt gaudium à beatifica viſione reſultans, quam ab Hypoſtatica Vnione: cum hæc non ſit de linea potentię intentionalis, ut illa: ergo. Secundo, quia præciſim à Viſione, ſtatus Vnionis eſt ſtatus obſcurus, neque ſtatuens Creaturam Rationalem in centro, & in ultimo fine: ergo facta inter ſtatum utrumque comparatione eligibilior eſt ſtatus Viſionis, quam ſtatus

Seneca.

Vnio-

Vnionis; secluſa viſione. Tertio: quia ſaltem complexum ex Vnione, & Viſione majus donum eſt quam Vnio: ergo Vnio non eſt donorum omnium maximum.

P. Thomas Munieſſa. De Connexione Vnionis cũ Viſione lib. 5. Diſp. 3. à num. 49.

86 Commendat P. Thomas Munieſſa hîc *diſp. 1. ſect. 15. nu. 185. & nu. 188.* difficultatem objectionis: quam ego præoccupaſſe mihi videor, & video exiguam. Reſpondeo ad primam inſtantiam: conceſſa majori, ſumptis rebus ſecundum ſe: nam contingere poteſt, ut Beneficium non tribuat gaudium accipienti, per accidens, vel quia gaudium impeditur, vel aliunde: Beneficium autem ſolùm eſt actio benevola, nata tribuere gaudium accipienti. Negetur in hoc ſenſu minor, ut evidenter falſa. Majus enim gaudium perſe reſultat ex dono majori, & bono intimiùs, & meliùs habito. Ad ſecundam: Nego antecedens: tùm quia obſcuritas, & remotio Creaturæ Rationalis à centro dicunt negationem, & diſtantiam, incompoſsibiles cum Viſione: Nam Vnio eſt perſe ipſam neceſsitas indiſtandi, & quidem immobiliter, & aliunde eſt poſſeſsio ſummi Boni per ſe beans, & perſe affereus, ut appendices ſui luces viſionis beatificæ. Vnde nego conſequentiam. Ad tertiam nego antecedens in ſenſu morali in quo ſumus. Nam Vnio in ratione doni eſt omnia ipſa, quæ ipſa ſecum indiſſociabiliter importat in jure. Deinde ſi quæſtio eſt de dono ad donũ præcisè ſumptis, an hoc prævaleat illo in ratione doni, ad quid complexi conſideratio?

§. IV.

IN RATIONE IVRIS AD DONA.

87 SIt tertia Concluſio. Vnio Hypoſtatica ita eſt Gratiarum omnium maxima, & maximum Donorum, ut ſit jus ad omnia Dei Dona. Explico Concluſionem, poſtea probaturus. Volo itaque dicere, quod licèt in Humanitate ſint multæ Gratiæ, poſſintque eſſe plures, ab unionis Dono diſtinctæ phyſicè, tamen ita manent omnes intra ordinem Hypoſtatici Doni, ut ejus facta ſemel ſuppoſitione, cenſeri moraliter nequeant novæ gratiæ, ex præcollato per Donũ Vnionis Humanitati, cui confertur, titulo, ſeu jure connaturalitatis ad omnia ſupernaturalia dona, vi cujus quæcumque ſuperaddiderit Deus, cenſeri debent connaturalia, & debita, nec novum ſimpliciter Beneficium. Vnde Deus ea ſuperaddens, & conferens, potius operatur ex debito, & ex conſequentia connaturali ſui Primi Doni, quam ex pura liberalitate, quã exercere ſolet in eorũ diſpẽſatione Donorum. Illuſtrari hæc poſſent per analogiam ad illa beneficia, quæ in nobis reputantur ex ordine Creationis: licèt enim hæc ſint dona phyſicè diſtincta à Creationis Dono, tamen ſimpliciter non vocantur Gratia, ut *de Auxiliis diſputando* confecimus: quia licèt in eorum diſpenſatione Deus aliquomodo exerceat beneficientiam ſuam, operari tamen dicitur, non purè liberaliter, ſed ex aliquo debito, & conſequentia Creationis. Sic explicata Concluſio

Tom. 1. in 1. part. Tract. de Deo Aux.

88 Probatur primo: Vnio Hypoſtatica in ratione Doni eſt Divinitas unita Humanitati, ſeu non diſtinguitur à Divinitate unita Humanitati, faciens nempe ſeipſa perfectionem intrinſecam Humanitatis ipſam Divinitatem: ergo in ratione Doni eſt perfectio Humanitatis intrinſeca, quæ ſit perfecta, & adæquata cauſſa efficiens, tùm phyſica, tùm moralis, omnium Gratiarum in Chriſto poſſibilium conſequenter ad Donum Hypoſtaticæ Vnionis: ergo ex ſuppoſitione Hypoſtatici Doni, nullum aliud Donum eſſe poteſt ſupra perfectionem intrinſecam Humanitatis, quæ ſit perfecta & adæquata cauſſa efficiens tùm phyſica, tùm moralis omnium: ergo neque ſimpliciter novum beneficium, neque nova ſimpliciter Gratia: Nam Gratiæ ratio neceſſario requirit eſſe ſupra perfectionem intrinſecam, id eſt ſupra vires intrinſecas effectivas, vel phyſicè, vel moraliter, illius, qui accipit, vel cui fit Gratia: quæ enim Gratia fiat illi qui ex perfectione intrinſeca ſibi & phyſicè, & moraliter ſufficit ad ejus acquiſitionem? Ergo Omnes Gratiæ in Chriſto poſsibiles conſequenter ad Donum Vnionis ſunt neceſſariò connaturales: ergo Donum Vnionis eſt jus ad omnia: quod ponebat aſſertio: bene ex iis deducta, ſi ſtet entymema principale: cujus antecedens ex præcedentibus eſt certiſsimum: & conſequentia evidens: Nam Divinitas Vnita Humanitati, quæ per Vnionem ſit Humanitatis intrinſeca perfectio, eſt cauſſa efficiens perfecta, & adæquata, tùm phyſica tùm moralis omnium Gratiarum in Chriſto poſsibilium.

89 Illuſtratur hæc ratio primò: Eodem modo ſe habent ex ſuppoſitione Vnionis Hypoſtaticæ ſupernaturalia Dona ad Chriſti Humanitatem, ac ſi per Impoſsibile dediſſet Deus ipſi quandam Gratiam à Deitate diſtinctam, quæ in ordine ad alias gratias

ſequentes ſe haberet independenter ab omni alio, etiam ab ipſo adjutorio Dei; ſed in tali impoſsibili eventu Gratiæ ſequentes donum Vnionis, non poſſent eſſe ex iſtius ſuppoſitione ſimpliciter indebitæ, aut nova Gratia: ergo ſimiliter in caſu de facto. Minor & conſequentia patent, & major oſtenditur: nam vi unionis tribuitur Humanitati Divinitas: & hæc eſt cauſſa adæquata ſupernaturalium Donorum, non indigens juvamine alterius.

90 Illuſtratur ſecundò: Licèt Deo ſit Liberum, quod Humanitas habeat Donum Vnionis, & in ipſo Divinam Perſonã; at ex ſuppoſitione Vnionis nõ eſt Deo Liberum, quod hac Perſona ſit Deus, & Omnipotens; Atqui Omnipotẽtia eſt connexio perfectiſsima cum Donis ſupernaturalibus, ut ſibi poſſibilibus: imo eſt ipſorum neceſſaria poſsibilitas: ergo vi Vnionis eſt in humanitate Chriſti intrinſecè quædã connexio cũ Donis ſupernaturalibus ut ſibi poſsibilibus, genere connexionis independenti ab arbitrio Divino: ergo vi unionis confertur Humanitati intrinſeca perfectio, vicujus ſint poſsibilia, ſupernaturalia Dona: ergo confertur illi jus, ut ſupernaturalia Dona ſint poſsibilia: qua ergo ratione poſſunt eſſe ſupernaturalia reſpectu illius: cujus intrinſeca perfectio eſt tota neceſsitas, ut eſſe poſsint? In quo vides rationem cur dici poſſet magis eſſe connaturalia Chriſti Humanitati poſt donum Vnionis Dona ſupernaturalia, quam nobis, noſtra bona naturalia: nam connexio, quam vi unionis importat ex intrinſeca perfectione Humanitas, eſt aliquomodo independentior ab arbitrio Dei, quam noſtra connexio.

91 Probatur ſecundo Concluſio: Ex Dono Vnionis Humanitas habet intrinſecè dignitatem, ſuperantem & quaſi abſorbentem omne genus indignitatis ad ſupernaturalia Dona: ergo ex Dono Vnionis habet Humanitas intrinſecè dignitatem ad omnia ſupernaturalia Dona ſine munere, aut obice ullius indignitatis ad quodlibet. Ergo repugnat quod per ullam donationem fiat ipſi ſimpliciter ulla dignatio: Carenti enim ex intrinſecæ Dignitatis bono omni genere indignitatis, nulla dignatio fieri nequit: ergo neque ſimpliciter ulla Gratia: Gratia enim dicit ex conceptu ſuo dignationem in Donante: ergo Nulla eſt Gratia, quæ non ſit connaturalis Humanitati Chriſti, poſt donum Vnionis: ergo Donum Vnionis eſt jus ad omnem. Hæc omnia bene deſcendunt ex primo entymemate in quo vis tota: & cujus conſequentia liquet: Nã Dignitas intrinſeca, vi cujus in aliquo ente ſuperatur & abſorbetur omne genus indignitatis ad aliquod Bonum, neceſſario eſt perfectio, vi cujus ens nequit impoſterum reputari ullatenus indignum tali Bono, ſed dignificatum ad ipſum. Antecedens autem non liquet minus: Nam Dignitas Perſonæ Divinæ, quam facit intrinſecam Humanitati Donum Vnionis, eſt major infinitè quam tota Indignitas naturalis Humanitatis: ea enim dignitas major eſt quam indignitas peccati mortalis: Naturalis indignitas eſt minor indignitate morali peccati: ſicut ergo illa dignitas ſuperat Indignitatem, quæ multo eſt major, ſuperabit, & obruet indignitatem, quæ eſt multo minor.

92 Illuſtratur hæc ratio primo: Divinitas media Vnione, ut quodam Divinitatis organo, reddit Humanitatem Chriſti dignam omni bono poſsibili: ergo reddit dignam, ut omnis ejus indignitas quaſi oblitteretur, & ſe gerat Deus circa illam, quaſi non eſſet. Conſequentia ſuadetur: nam & hoc eſt magnum Humanitatis bonum. Tùm quia ea Vnio petit, ut ſe gerat cum Humanitate Divinitas, quoad hos effectus quaſi eſſet ipſa Divinitas, quantum patitur rerum veritas.

93 Illuſtratur ſecundo: quia Natura Humana non ſuſcepit bona, nomine proprio; ſed nomine Perſonæ Divinæ, cui omnia ſunt ferè nihil: ego poſita Vnione, nullam habet indignitatem Humanitas ad Dona ſuſcipienda. Probo conſequentiam: Nam ſi poſita Vnione, habet ullam indignitatem Humanitas, perinde eſſet ac dicere Perſonam, cujus nomine ea dona ſuſcipit, indignam eſſe ad ſuſcipienda ipſa Dona in Humanitate, quam Vnio facit ſuam.

94 Illuſtratur tertiò: Si ex ſuppoſitione Vnionis, Gratiæ, quæ ſequuntur non eſſent connaturales Humanitati, Humanitas indignior eſſet, inſpecta ſecundum ſe, ſuſcipiendi Vnionem, & aliud Donum ſimul, quam ſolam Vnionem: hoc autem eſt impoſsibile: ergo quia ex ſuppoſitione Vnionis nulla manet indignitas ad alia Dona, ſed dignitas, vi cujus reddantur ipſi omnia, quæ ſequi poſſunt, connaturalia: ergo quia Donum Vnionis eſt jus ad omnia. Major patet: quia indignior eſt humanitas duplici beneficio, quã Vno, ſi ſemel ſupponatur indigna beneficio. Minor probatur: quia ſuppoſita Vnione, collatio ulterioris Doni Humanitati Chriſti facta

ta non est major in Deo dignatio, quam negatio talis Doni. Imo negatio est major dignatio: videtur enim suprema Dei majestati conformius Natura, quam semel assumpsit, locupletare donis, & immunitatibus, quę Dignitatem ad quam evehitur, deceant: unde major dignatio visa est ex parte Dei Naturam assumere subjectam mortalitati, quam si immortalé assumptione ipsa redidisset: ergo impossibile est quod Humanitas sit indignior suscipiendi Vnionem, & alia Dona simul, quam solam Vnionem.

Latè lib. 5. Disp. 5. sect 3.

95 Probatur tertiò Conclusio: Vnio Hypostatica, seu Donum Vnionis est necessario seipso Vinculum perfectæ Filiationis Naturalis: ergo Vnio Hypostatica, seu Donum Vnionis est jus ad omnia Dei dona. Antecedens est certum; & Probo consequentiam: Nam Vinculum perfectæ Filiationis Naturalis est jus seu necessitas ad amorem illius Naturæ, cui fit, majorem omni genere amoris, quo Deus ferri possit in creaturas: ergo est jus, & necessitas ad amorem majorem eo, quo vellet Deus dare Purę Creaturę omnia supernaturalia Dona distincta à Vinculo Filiationis, aut similis cognationis cum ipso Deo: ergo est jus, & necessitas ad amorem, quo magis velit bonum Naturæ assumptæ, quam illi, cui vellet omnia supernaturalia Dona: ergo est jus, & necessitas ad amorem magis inductivum boni in Humanitatem assumptam, quam illum, quo Deus in puram Creaturam vellet inducere omnia supernaturalia Dona: ergo est jus ad ea ipsa omnia Bona: nam Dignitati, cui connaturalis est ex parte Dei affectus inductivus omnis Boni, nequit non esse connaturale omne Bonum: eo enim ipso ea Dignitas caussat medio illo affecta Divino, quocum ipsa connectitur, Omne Bonum in subjecto, erga quod tantum amorem fundat.

96 Omnia hæc, quæ convincunt apertè, quod intendimus; apertè descendunt ex secundo entymemate, cujus consequentia patet: nam si amor ille major est omnibus, perquos tendere potest Deus erga puras Creaturas, necessario est major eo, quo tenderet in Creaturam, cui vellet dare omnia supernaturalia Dona; cum hæc omnia non extrahant ens è linea puræ creaturæ. Antecedens non patet minus: tùm quia ad mensuram æstimabilitatis est Dei amor: vinculũ autem Filiationis affert Dignitaté omni creaturarũ dignitate majorem. Tùm etiam quia decet, ut summam Dei communicationem ad extra sequatur amor *ad extra* summus: ut summam *ad intra*, summus sequitur.

§. V.

OBIECTIONES SOLVTÆ.

97 OPpones primo: Humanitas Christi Domini in Vnionis Dono accepit omnium Donorum maximum: ergo potius est facta debitrix per Donum Vnionis, quã in illo jus acquisierit ad alia Dona, tanquam sibi debita ex primo. Probatur consequentia: quia Gratia non debet fieri gravamen Benefactoris: ergo neque Vnius beneficii acceptio potest tollere rationem gratiæ, sequentibus beneficiis: sic enim discurrisse nos memini *disputando de Auxiliis*: ergo neque unius acceptio beneficii potest dare jus, quo fiant debita, quæ sequantur. *Habes in tom. in 1. p. tract. 3.*

98 Respondeo primò posset: Humanitatem ex dono Vnionis factam esse Debitricem, non quidem illius doni solius, sed omnium; quia, cùm eo Vnionis Dono superata sit & absorpta omnis Humanitatis indignitas ad alia Dona, & data sit ipsi summa dignitas ad alia omnia Dona, moraliter accepisse jam omnia dicenda est; nec ipsi fieri posse nova Gratia, cum nulla restet indignitas superanda per ullam novam dignationem: hoc autem non est gravare Benefactorem, sed in uno dedisse jam omnia, extitisseque liberalissimum: & hoc est esse Donum Vnionis jus ad omnia Dei Dona.

99 Respondeo secundò: Concedo antecedens, & nego consequentiam, quia sunt aliqua beneficia, de cujus speciali ratione est Benefactorem constituere debitorem. Sume exemplum in promissione, qua te velis ex justitia obligare ad donationem alicujus rei: en ipsa Gratia, quam alteri præstas, te constituit ita debitorem, ut executio donationis maneat alteri debita, & non possit esse nova Gratia: quia tota ratio Gratiæ constitit in liberalitate Promissionis, & in eo quod specialitas Promissionis te cõstituerit debitorem. Tale puta Donum Hypostaticæ Vnionis.

100 Ratio à priori est: quia per illud donum vocatur Humanitas ad Filiationem naturalem Dei, ita ut homo ille etiam ut homo, sit Filius Naturalis Dei. Filiatio autem Naturalis, etsi sit summum beneficium, quod accipimus à Parentibus; quoad effectum reddendi illos debitores nostros, perinde ta-

tamen ſe habet, ac ſi non eſſet beneficium: neque enim Pater beneficium Filiationis, & bonum generationis computare debet in hæreditatem jure Filiationis debitam: alioquin Filio, quia majus bonum accepit, diminuenda eſſet hæreditas: augenda Filiæ, quia minus accepit.

101 Cujus diſcurſus in purè creatis ratio non eſt difficilis: Nam licèt Generatio ſit aliquomodo voluntaria; tamen Filiotũ Nativitas ſemper cenſeri debet opus Naturæ potiùs quam voluntatis, ad effectum obligãdi voluntatem Genitoris: quaſi ab ea nihil Filius acceperit, reſtentque omnia, quæ à Voluntate Paterna dependent; accipienda in debitum, & conſequentiam Filiationis: non quia Filius non debeat eſſere illud opus omninò voluntarium ad effectum gratitudinis, & quoad munus præſtandi obſequia Patri in Gratiam tanti beneficii: ſed quia computando rationes partium, quas in generando Filio habent Voluntas, & Natura, nullæ videntur eſſe Voluntatis; Naturæ, omnes: Quare bene ſolet dici Patrem non dare ſua voluntate, ſed ſuſcipere Filium.

102 Exinde Pater videri debet dediſſe, non merè naturaliter, ſed voluntariè Filium, ad effectũ gratitudinis, ut lex naturalis obliget Filium ad obſequia in Patrem, quaſi totum ab ipſo acceperit: videri debet dediſſe, involuntariè, & mere naturaliter: imò ſuſcepiſſe potius quam dediſſe, ad effectum obligandi Patrem erga Filium, ut huic lege naturali debeat hæreditaria bona: quæ proinde non dicenda ſunt dari gratis, ſed deberi: quia ſequuntur Filium ex connexione, quæ quoad effectum obligandi Patrem, & ipſum reddẽdi debitorem, non cenſetur moraliter gratuita, & arbitraria Patri, ſed merè naturalis.

103 Ex ipſis elevanda mens eſt ad inenarrabilem Chriſti generationem: dicendum què ideo Dona conſequentia ad Filiationis Donum, non eſſe nova beneficia, nec novas gratias, quia conſequuntur ex connexione, quæ quoad effectum obligandi Deum, ut ipſa ſuperaddat, & conferat, non cenſeri debet tanquam gratuita, & orta ex Voluntate Dei, ſed habita ipſo Naturæ Divinæ neceſſariò operantis impetu. Do rationem. Nam Chriſtus non ſolum *ut Deus*, ſed *ut homo* eſt Filius Naturalis Dei: Nam ut homo non conſtituit diverſum ſuppoſitum à Filio Dei: quod ſufficit, ut ſuppoſita dependentia Humanitatis, & Hypoſtaticæ Vnionis ab æterna generatione, *hic homo*, etiam *ut homo* integret Filiationem Naturalem: & hæc eſt ratio cur licèt *hic homo*, ut *Deus*, non dicatur Filius Naturalis Mariæ, dicatur tamen & ſit Dei Naturalis Filius: quia ſempe Verbum eſſe Deum non pendet à temporali generatione: eſſe tamen hominem pendet à generatione æterna. Iã ſi ad analogiã generationis putè humanæ computentur in Chriſto partes, quas in eo habet Divina Voluntas, & Natura Divina, videbimus, quædam habere Chriſtum à Voluntate Divina: quædam à Natura neceſſariò operante: habet à Voluntate Humanitatem, & Vnionem: habet à Natura ipſam generationem æternam & eſſe Verbum, quod eſt æquè bonum, ac totus Chriſtus. Igitur eſt incomparabile quod habet *hic homo* à Natura, cum eo quod habet à Voluntate: nam ab illa habet bonum Filiationis: in quo fundatur connexio ad hæreditatem, & bona Patris.

Latè loc. cit. ad lib. 5. Diſp. 5.

104 Fit ergo ex his: quod licèt Donum Filiationis ſit ſummum beneficium, cenſerique debeat ut res omninò gratuita, & arbitraria Deo in tali homine quoad effectum fundandi in Humanitate Chriſti (quæ ſola pars eſt perceptiva beneficii) ſummum gratitudinis debitum, quo perinde ſe gerat ac ſi ſuæ perſonæ liberè conceſſa fuiſſet & Divinitas, & Filiatio, ut ſibi obvenit: (Nam Rationalis Naturæ proprium eſt æſtimare ſui ſuppoſiti bona, quaſi propria & ſua; ſuique ſuppoſiti & honores, & onera in ſe transferre.) tamen quoad effectum fundandi connexionem ad Bona Patris, & hæreditatem, & obligandi Deum ut conferat, non computari debet ut arbitrarium, & gratuitum: quia connexio eſt ipſa Filiatio Naturalis, quæ potius eſt ex Neceſsitate Naturæ, quam ex arbitrio Voluntatis. Vnde conſequentia Dona, non dicenda ſunt dari gratis, ſed deberi. *Replicabis* &

105 Oppones ſecundò: Licèt Gratia ſit jus ad Gloriam, ut hæreditatem; habenti Gratiam, fit nova ſimpliciter Gratia per executionem, & collationem Gloriæ: ergo licèt Vnionis Donum ſit jus ad conſequentia Dona, per executionem, & collationem eorum fiet nova ſimpliciter Gratia habenti Donum Vnionis. Confirmatur: Auxilia conſequentia ad habitualis Gratiæ Donum, licèt præcontineantur in iſta, ſunt nova beneficia, & Gratiæ: ergo ſimiliter in caſu noſtro.

106 Reſponderi ſolet ad argumentum: Gratiam non eſſe jus abſolutum, ſed conditionatum ad Gloriam, ſi nempe Gratia ornatus

natus decedat in ipsa : quæ conditio maximè pendet ab exequente Gloriam : Promissio autem, quam imitatur illud jus, licèt, si absoluta sit, non sinat locum novæ Gratiæ in executione rei promissæ, sinit tamen si sit cõditionata, sub conditione præsertim pendenti maximè à Voluntate promissoris. Ad confirmationem, de qua satis *in libris de Auxiliante Deo*, quos dabit *tom.* 1. addo nunc dignitatem Gratiæ compẽsari satis per præmium ultra condignum Gloriæ : quare quidquid superaddatur, superadditur ultra dignitatem ipsius. Neutrum Vnioni potest accomodari. Prætermissis his tamen

Tom. in 1. *p. lib. de Aux. Deo.*

107 Respondeo primò negando duplicem consequentiam. Disparitas ex dictis nuper est: Nam illa seu connaturalitas, seu exigentia, seu connexio juris, quæ est in habituali Gratia ad Gloriam, seu alia Dona, & quæ fundat obligationem ad ipsa homini conferenda est prædicatum (licèt essentiale Gratiæ, & inseparabile physicè) tamen in prudentum æstimatione, non merè naturale, sed arbitrarium, & quasi superadditum Gratiæ, & simpliciter morale, atque adeo non fundans connexionem merè naturalem sed pure moralem quoad effectum obligandi Benefactorem ad alia dona.

108 Ratio est, quia tota ea vis exigentiæ, connaturalitatis, seu connexionis fundatur in Gratia, ut Gratia est alteri facta citra ullam connexionem mere naturalem ipsius, imò citra ullam ipsius accipientis dignitatem, sed ex mero exercitio liberalitatis Divinæ: patet autem connexionem, quæ habetur unicè ex exercitio Divinæ liberalitatis, censeri debere quasi omninò gratuitam, & arbitrariam, quoad effectum conferendi alia dona : nam exercitium plene liberale obstare non potest, ut effectus consecutus sit simpliciter liberalitatis effectus, & nova Gratia. Hoc autem est non gravari sua ipsa Gratia Benefactorem: & hæc est illa ratio quam ex Suarez dedimus *loco citato de Auxiliis*, (præeunte jamdudum Augustino;) quod nempe Gloria sit nova Gratia, quia est Gratia pro Gratia : At vero connexio, vi cujus Donum Vnionis fundat obligationem ad consequentia Dona non est mere arbitraria, nec censetur gratuita, sed pure naturalis: nã est ipsa ratio Filiationis Naturalis, quę quoad effectum obligandi genitorem, non computatur opus arbitrii, sed Naturæ, nec opus liberalitatis, sed necessitatis: unde Bona cõsequentia dicuntur haberi jure, non gratia.

Suarez. Augustin.

109 Ex hac Doctrina nascitur discrimẽ illud (quod sæpe tetigi disputando de Auxiliis; explicui nunquam) inter ordinem rerum Gratiæ : & inter ordinem naturalium rerum. Vtrumque Deus constituit. Sed diversimodè. Naturalem, secutus possibilitatem rerum: Gratuitum, secutus liberalitatem suam. In illo, suam voluntatem accommodat rebus: in isto, res accommodat suæ liberalitati: iste, est ordo potius voluntatis Divinæ, quam rerum : atque adeo magis arbitrarius, quam consentaneus rebus: ille, est magis rerum, quam Voluntatis Divinæ. Ratio est: quia in ordine naturali, ubi se sinit Deus exigentiis rerum, quoad nos mensura Voluntatis Divinæ est naturalis possibilitas, vel impossibilitas rerum, vi cujus intelligimus earum quendam nexum ipsis innatum, sine recursu ad Divinæ liberalitatis exercitium: at in ordine gratuito mensura nexûs inter res Gratiæ est Divina liberalitas: totum enim hunc nexum reducimûs ad res, ut gratia sunt, atque adeo ad res ut sunt effectus liberalitatis Divinæ, & Beneplaciti. Vnde videtur dicendum Naturæ Rerũ Deum dedisse, seu accommodasse potius suam potentiam, ut fieret, quod naturaliter potest, seu quod res vellent, quam suam liberalitatem, ut fieret quod ultra posset, & quod ipse vellet. Secus, ordini gratiæ dedisse, seu accommodasse suam liberalitatem, ut fieret ultra, seu supra quod res volunt, & quod ipse liberaliter volet. Quare nequit rebus pure creatis dare donum aliquod gratiæ sine novo exercitio suæ liberalissimæ Bonitatis.

110 Respondeo secundo dando disparitatem aliam, ex qua forte lux affulgeat præcedenti. Suppono duplicem esse dignitatem: Perfectam, & absolutam unam; quæ nempe nullam secum compatiatur indignitatem. Aliam ex parte, & imperfectam; quæ licèt aliquam tollat indignitatem, omnem non tollit Sume exemplum in sponsa Regio Matrimonio digna: erit digna perfectè, si pulchra, & proba satis, & æquè nobilis. Si tamen cæteræ dotes adsint, & nobilitas desit, non erit Perfectè digna; indigebit enim *supplemento Natalium* : sicut & *supplemento Natalium* eget ad honores Hispanos, Vir extraneus, cæteroqui dignus. Ad hunc modum considerari potest, & debet duplex indignitas in Natura: altera est indignitas morum: & hæc est indignitas peccati. Altera est indignitas *ex defectu natalium* : & hæc est indignitas *vilitatis*, & *ineptitudinis naturalis*

ralis ad ſupernaturalia Dona. Hæ indignitates ſeparabiles ſunt, & ſeorſim vincibiles & ſupplebiles: earum tamen alterutra, licèt altera deſit, dat locum novæ dignationi: nam dignatio non poteſt non eſſe nova, ſi bonum confertur ſubjecto cum præcedenti indignitate ad tale Donum.

111 Sit ergo diſparitas: Nam Donum Filiationis eſt ita ſummæ dignitatis, ut obliteret, & abſorbeat omne genus indignitatis in Natura, cui fit, tam quæ ſumitur ex parte morum, quam quæ ſumitur *ex deffectu natalium*, ut probavimus *ſupra*: omni autem genere indignitatis excluſa moraliter vi ſummæ dignitatis, non reſtat locus dignationi novæ: unde habenti illud Donum, nequit fieri nova dignatio, aut nova Gratia, quæ ſine dignatione non fit. At Dignitas Gratię, licèt ſit tanta dignitas, ut excludat indignitatem morum, ſeu peccati mortalis; non tamen tollit, aut ſopit illam aliam indignitatem, quaſi *ex deffectu natalium*, nempe naturalis vilitatis, & ineptudinis, quæ in ſubjecto, cui fit gratia, ſupponitur: neque enim gratia fit Gratiæ, ſed habenti Gratiam: quare ſi ſupponatur etiam ex ſuppoſitione Gratiæ cum indignitate aliqua ad ulteriora dona, hæc dabuntur aliqualiter indigno, atque adeo per novam dignationem impræſcindibilem à novo exercitio liberalitatis, & nova Gratia.

Suprà à num.91.

112 Quod autem indignitates iſtæ in Natura diſtinctę ſint, nec iſta ſolum ſit indigna Gloria: v.g. quia eſt indigna Gratia, patet: nam major indignitas eſt hominis ad Gratiam, & Gloriam ſimul, quam ad Gratiam ſolam. At cur, *inquies*, Dignitas Gratiæ non obruet, illam indignitatem Naturalem: plerumque enim dignitas morum, & aliarum dotium obruit indignitatem *Natalium*? Reſpõdeo, per dignitatem ex una parte, non obrui, ſed ſuppleri indignitatem ex alia: niſi indignitas ſit major, quam illa dignitas. Dignitas autem Gratiæ minor eſt quã ſit indignitas illa Naturalis, ſeu ex parte Naturæ: ſicut etiam eſt minor, quam indignitas peccati mortalis: licèt iſtæ multum interſe differant: hæc enim eſt culpabilis: illa, Naturalis: hæc, fundat odium & indignationem: illa contemptum, & dedignationem: hæc fundatur in malitia: illa in Vilitate: huic demum contrariatur amabilitas, & bonitas: illi, honorabilitas, & excellentia.

113 Ratio autem aſſumpti eſt primò: quia homo ex illa indignitate naturali manet indignus omni, & quolibet dono ſupernо; imò habet debitum carendi omnibus, & ſingulis: ex dignitate verò gratiæ non redditur dignus omni, & quolibet. Secundò: licèt homo ſit obedientialiter aptus ad omnia ſupernaturalia Dona; tamen ejus vilitas, & contemptibilitas eſt ſufficiens titulus, ut Deus rationabiliter neget omnia: dignitas autem Gratiæ non eſt ſufficiens titulus, ut Deus velit omnia dare. Tertiò: Homo gratus, facta comparatione cum Dei majeſtate eſt aliqualitur ſed parum dignus: ex vilitate tamen Naturæ eſt valde indignus. Quartò à priori: quia ea vilitas conſiſtit in peccabilitate: Dignitas Gratiæ in poſsibilitate præſtandi obſequia Grata Deo: ut autem obſequia omnia ſunt minor dignitas, quam ſit indignitas, unum peccatum mortale: ita pariter ea dignitas Gratiæ minor erit, quam illa indignitas Vilitatis. Non ergo ſuppleri poteſt hæc indignitas in Natura per Gratiæ dignitatem. *Vrgebis*, &.

114 Oppones tertiò: ergo Chriſti Humanitas non tenebitur novas gratias agere pro conſequentibus Donis: quod videtur abſurdum. Si autem tenetur: ergo æſtimare eas debet, ut nova beneficia: ergo verè ſunt talia: neque enim Deus exiget veras gratias pro beneficiis, quaſi ſola fictione veris, atque adeo fictis. Reſpondeo, Humanitatem Chriſti non poſſe æſtimare illa conſequentia Dona, ut moraliter diſtincta à Dono maximo, quod accepit, licèt ea poſsit æſtimare, ut dona ex ordine Vnionis, ut dici ſolet de Donis, quæ nobis obveniunt ex jure creationis: tenebitur tamen ad gratias agendas pro ipſis quia tenetur ad eas agẽdas pro Dono in quo quaſi præaccepit: tenebitur deinde ad novas, ut nos dicimus teneri ad agendas Gratias pro his rebus quæ cadunt etiam intra jura, & ordinem creationis: tenebitur demum ad novas, licèt Gratiæ non ſint ſimpliciter novæ: quia Humanitas quoad effectum gratitudinis non debet penſare ſuam obligationem cum connexione, qua dona inferuntur ex primo, ſeu cum vi, quam Donum unionis habet quoad effectum obligandi Deum, ut ipſi reliqua ſupperadat, ut *diximus*.

Suprà à num.101.

115 Sit quarta Concluſio: Vnio Hypoſtatica, moraliter ratione termini, habet eſſe jus ad omnia Dei dona: phyſicè ratione ſui, ut inſtrumentarius titulus. Explico ſimul & probo duas partes Concluſionis. Et prima liquet: quia cũ Vnio Hypoſtatica in ratione

doni

doni moraliter non distinguatur à termino, perindeque sit dari Vnionem Divinitatis, ac dari Divinitatem, sit Vnionem ipsam moraliter sumptam in ratione Doni ratione termini, cujus æstimatione pensatur sub ea consideratione, habere quidquid inde consequitur.

116 Secunda pars probanda & explicãda est per analogiam muneris, quo Procurator fungitur exigendo à me debitum nomine Creditoris: Procurator reipsa exigit legitimè debitum; ut titulus instrumentarius tamen; non ut præcipuus ad legitimam exactionem debiti: præcipuus enim titulus exigendi est jus creditoris, qui jure suo constituit Procuratorem: unde non est gratia Procuratori facta, si non excedat titulum creditoris: hic enim est mensura gratiæ & debiti, & hic est titulus, quo Procurator legitimè petit. Similiter in Vnione physicè inspecta dicendum: Ipsa est titulus institutus à Divina persona, ad exigenda omnia bona: quod præstat ex summo illo accessu, quem physicè habet ad Personam Divinam: qui accessus, cum sit ipsi physicè essentialis, legitimè constituit ipsam in titulum exigendi bona Personæ divinæ unitæ debita: manet tamen titulus instrumentarius, & non præcipuus: quia mensura gratiæ, & debiti simpliciter sumitur ex Dignitate Personæ, quæ suo unibilitatis jure instituit Vnionem in Humanitate quasi in Procuratorem ad exactionem debiti.

§. VI.

IN RATIONE SANCTITATIS

117 SIt quinta Conclusio: Vnio Hypostatica, licèt sit medium, quo Humanitati communicatur, ipsa Divina Sanctitas, & jus, quo debetur ipsi Habitualis, manet etiam in se, formaliter, & *ut quod*, substantialis forma Sanctificans. Ratio sit; quia Vnio hypostatica ratione sui, & ex intrinseca perfectione superat Gratiã & Visionem: ut supra diximus: ergo necessariò est ratione sui formalis Sanctitas, seu Sanctitas formaliter, & *ut quod*. Probo consequentiam: quia repugnat excessus perfectionis, ubi nó est excessus præferibilitatis, & dignitatis ad amorem Divinum: qui utpote nixus intuitiva mensura rerum, est prima regula perfectionis: ergo si Vnio hypostatica ratione sui & ex intrinseca perfectione superat Gratiam, & Visionem, necessario est illis major intrinseca dignitas ad amorem Divinum, ratione sui, & formaliter. Atqui nequit esse major intrinseca dignitas ratione sui ad Divinum amorem, si non sit ratione sui forma Sanctificans: nam forma Sanctificans est dignitas ad amorem amicabilem, quo omne genus amoris inferius est: ergo.

Suprà à nu.52.

118 Ratio secunda sit: Vnio hypostatica ex ratione suæ intrinsecæ perfectionis est impeccabilitas, atque adeò puritas ab omni defectu morali: est enim vinculum cognationis cum esse Divino, ratione sui, & formaliter, & tota ratio creata *quæ* cognationis. Deinde est perfectio ratione cujus manet Creatura, quantùm potest à forma creata, in ordine Divino: Insuper est dignitas ad amorem Dei, ratione sui & formaliter, ita magnum, ut reddat Creaturam, quæ ex se contemptibilis est, incontemptibilem: demum est radix operationum divinarum in Anima: nam est jus ad comprincipia necessaria, imò & ad omnia Dona: cur ergo si ex his, quæ minus habentur à Gratia, hæc est forma Sanctificans, *ut quod*, non sit etiam formaliter, & *ut quod* forma Sanctificans Vnio?

119 Ratio tertia sit: Vnio Hypostatica ratione sui est major accessus ad Deum, quam Gratia: Deinde non est minor ratio communicandi physicè Deum Creaturæ, ac Visio est ratio communicandi intentionaliter Creaturæ Deum: Cur ergo ex accessu minori Sanctificet Gratia; & non Vnio? aut cur ex pari ratione communicandi, Visio sit Beatitudo formalis: & Vnio non sit formalis Sanctitas?

120 Illustrantur hæc omnia per formas arguendi præclusivas communium evasionum. Primò sic: Vnio hypostatica ratione intrinsecæ perfectionis, & ex sua quidditate est accessus summus ad Deum: ergo ratione intrinsecæ perfectionis, & ex sua quidditate est summus recessus ab objecto divinæ indignationis: Ergo Humanitas, cui est formalis ratio accedendi, quantum creatura potest ad Deum, manet incapax Divinæ indignationis, imò & incapax contemptus Divini, & displicentiæ, ex ipso conceptu, & perfectione physici accessùs: ergo manet ex ipso cóceptu, & perfectione physici accessus digna affectu Divino, oppositio indignationi, contemptui, & displicentiæ: Nam dignitas & perfectio, quæ ratione sui impedit contemptum, displicentiam, & indignatio-

nem, neceſſario eſt dignitas, & perfectio, quæ ratione ſui fundat affectum oppoſitum contemptui, diſplicentiæ, & indignationi: omnis enim perfectio fundat affectum formaliter oppoſitũ fugę quam impedit. Nunc ſic. Affectus oppoſitus contemptui, & indignationi eſt affectus amicabilis, & amicitiæ, quo Deus tendit in Creaturam Rationalem, ut ſibi gratam: ergo Vnio Hypoſtatica eſt ratione ſui formalis dignitas fundans amorem amicabilem, & amicitiæ quo Deus tendit in Creaturam Rationalem, ut ſibi gratam. Sed Dignitas fundans ratione ſui, & formaliter hujuſmodi affectum eſt formalis Sanctitas: Nam eo ipſo manet Creatura amica & grata: ergo.

121 Secundò ſic: Id quo exiſtit aſſimilativè Deus ſolùm in Anima, eſt Sanctitas formalis, & *ut quod* Animæ, ut patet in Gratia habituali: ergo id quo Deus exiſtit formaliter in Anima, eſt Sanctitas formalis, & in genere ſuo *ut quod* Animæ. Probo conſequentiam: Ideo id quo exiſtit aſſimilativè Deus in Anima (licèt ſit quaſi via, qua Divinitas eſt in Anima) eſt formalis Sanctitas, & *ut quod*, quia perfectio ſeipſa aſſimilans Deo Animam eſt perfectio formaliter inductiva morum Divinorum in Anima: & exinde perfectio ex ſui conceptu excluſiva morum repugnantium Deo, id eſt peccati, & inductiva complacentiæ amicabilis Dei: neque enim alios conceptus requirit Sanctitas *ut ſic*: quod ſi mavis, adde quod exinde ſit radix operationum ſupernaturalium in Anima; atqui id quo exiſtit formaliter Deus in Anima, (licet ſit via, qua Divinitas eſt in Anima) eſt perfectio ſeipſa formaliter inductiva morum Divinorum in Anima; atque adeo perfectio ſeipſa incompoſsibilis cum omni peccato, & dignificans ad amorem Dei amicabilem: imo radix operationum divinarum in Anima: ergo eſt etiam formalis Sanctitas, & *ut quod*. Probatur minor: quia ratio formalis Divinæ cognationis, eſt ratio formalis exigendi in Anima, quod Animam Deo cognatam decet: id nempe quod Deum decet in ente, quod ad ſui maximam cognationem vocat; atqui mores ſolùm Divini decent Divinam cognationem: ergo.

122 Tertiò ſic: Nequit eſſe perfectio ſeipſa intimè accedens ad Deum, quin ſapiat & transfundat in ſe Dei perfectiones, quantum poſsit: ergo quin formaliter hauriat in ſe perfectiones entis Divini, quantum participari à Creatura ſic accedente poſſunt: ergo quin hauriat ex acceſſu perfectiones, quæ formaliter cadere poſſunt in ens modale. At qui enti modali non repugnat formalis Sanctitatis conceptus: ergo & hanc perfectionem formaliter haurit. Minor ſublumpta patet: nam ſi accidenti ex ſuo genere debilis exiſtentiæ, non repugnat ratio formalis Sanctitatis, *ut quod*; cur repugnat in ſuo genere enti modali ſubſtantiali? Deinde aſsignetur in communi ratio formalis Sanctitatis, *ut quod* ut exinde pateat, quam non repugnet enti modali talis vis perficiendi.

123 Difficultas autem ſolum eſt in primo antecedente, & duplici conſequentia. Secunda patet: quia ſi ratio formalis intimè accedendi ad eſſe Divinum, debet ex acceſſu participare formaliter perfectiones, quantũ à Creatura participari poſſunt, neceſſariò participabit perfectiones quarum ſit capax in ſpecie ſua ens, in quo conſiſtit ipſe formalis acceſſus, atque adeo ens modale. Probo primam: quia nequit ſapere Deum, quantum poſsit, niſi participando in ſe perfectiones Dei, quantum ab ente ſic accedente participari poſſunt. Antecedens jam oſtenditur: nam creatura quo magis accedit ad Deum, magis ſpecificatur ab ipſo: magis autem ſpecificari à Deo eſt magis imitari Divinum ens: magis imitari Divinum ens eſt transfundere in ſe perfectiones Divinas, quæ minus communicantur aliis Creaturis: ergo de primo ad ultimum, &c. Alia demum adjungemus *lib. 5. diſp. 1. ſect. 1. §. 5. à num. 37.* *Infrà lib. 5. diſp. 1. à num. 37.*

124 Dices primò: creata Sanctitas eſt ratio Filiationis Divinæ, eo modo quo eſt Sãctitas: nam eſt jus ad hæreditatem: hæreditas eſt autẽ debitum reſpõdens juri Filiationis, ex illo Pauli: *Quod ſi Filius, & hæres.* *Galat. 4. Rom. 8.* Atqui Hypoſtatica Vnio non eſt ratio Filiationis Divinæ: Nam hæc eſt duplex: Naturalis; quæ conſequitur unicè Naturam Divinam prout in Verbo: Adoptiva, quæ requirit Perſonam extraneam, & repugnat Chriſto: ergo.

125 Secundò: quia Vnio non anticipat in ſubjecto formalem effectum termini quem communicat: alioquin iſte ſuperflueret: ſed terminus præſtat Humanitati formalem effectum Sanctæ, & Gratæ: non ergo anticipat hunc effectum Vnio. Tertiò: Vnio Hypoſtatica eſt via qua communicatur Animæ Sanctitas: non eſt ergo Sanctitas: ſicut Vnio metaphyſica, qua ſe communicat Animal Rationali, non eſt formaliter aut Animal,

mal, aut Rationale: nec physica, qua se cõmunicat Anima Corpori, est Animula quædam media.

126 Quartò: Creata Sanctitas est participatio Diuinæ Naturæ, atque adeo imitatio quædam illius in radicando Rectitudinem Vniversalem in Anima: sed Vnio non est talis participatio: ergo. Confirmatur: repugnat Sanctitas; quæ non sit vel per modum actus: & hæc est affectus, quo diligentes super omnia Deum, ipsi reddimur amicabiliter redamabiles: Idque repugnat Vnioni physicæ. Vel per modum habitus, illorum affectuum productivi: nec Vnio est habitus. Vel per modum Naturæ: & hæc est Natura Divina, vel physicè, ut Deitas: vel imitativè: ut Gratia habitualis. At Vnio non est imitativè Deitas: nam illud in Gratia est munus radicandi operationes Divinas in Anima: imò Vnio solum est imitativè identitas Personalitatis Diuinæ ad Naturam: ergo.

127 Quintò: Vnio Sanctitatis creatæ ad Animam non est Sanctitas, licèt sit incompossibilis cum peccato: nempe Gratiæ Habitualis Vnio cum Anima: ergo neque Vnio Sanctitatis increatæ cum Anima. Sextò: per id Sanctificatur Humanitas Christi formaliter per quod *Vngitur*; juxta os Patrum: at Vngi est Deificari: nec id habet à modo unionis: ergo neque Sanctificari. Septimo: Vnio hypostatica est modus ex se cõmunis subjecto insanctificabili: nempe Naturæ irrationali: ergo non est ex se Sanctitas. Octavò: nam si hæc foret Sanctitas superflueret in Christo Habitualis Gratia: quã negare Christo non possumus. *Respondetur.*

128 Ad primum, omissa nunc Doctrina P. Bernal de, & pro tertia specie Filiationis ultra Naturalem, & Adoptivam, *de qua lib. 5. disp. 5. sect. 3. §. 1.* dicatur jus ad hæreditatem competere Filio: unde bene Paulus intulit, quod si Filius, & hæres; at non soli: latius enim patet hæres, quam Filius. Inde Nepoti convenit; convenit aliis ex testamento; conveniret Patri & Spiritui Sancto Naturam assumentibus, sine ulla specie Filiationis; convenit modo ipsi Spiritui Sancto jus ad omnia Dei dona, quin Filius sit: convenit demum Gratiæ prout in Christo: ubi nullam Filiationẽ exercet. Quare nego antecedens: non enim est de conceptu Sanctitatis, ratio Filiationis, imò neque jus ad Hæreditatem; sed incompossibilitas cum peccato, & dignitas ad amicabilem Dei amorem.

Bernal, & contra ipsũ lib. 5. disp. 5. sect. 3. §. 1.

129 Ad secundum, distinguatur major: non anticipat formalem effectum specificũ, & proprium termini, concedo: genericum, nego: Vnio autem inferioris ordinis Sanctitas est, quam terminus: sicut ergo potest unio anticipare formalem effectum actuati, elevati, substantialiter perfecti, licèt Terminus hos effectus exinde præstet: quia præstat hos ille modo excellentiori; sic & anticipare poterit formalem effectum Sancti, & Grati, quẽ exindè præstabit terminus excellentiori modo. Ad tertium, nego consequentiam: quia eo ipso quod Hypostatica Vnio sit via Sanctitatis Increatæ, manet cum ratione formaliter definitiva Sanctitatis. Ex quo patet ad exempla vulgaria, quibus utitur arguens.

130 Ad quartum, dicatur imprimis, de conceptu Sanctitatis non esse radicare Rectitudinem universalem; ut volunt multi; sed esse puritatem à scelere, & dignitatem ad amorem amicabilem Dei. Et hoc est, Sanctitatem esse Divinæ Naturæ participationem. Deinde, negetur minor: quia Vnio radicat in Anima, quam Deo jungit, omne genus supernaturalium Donorum. Ad confirmationem adjunctam, dici primò potest Vnionem esse Naturam Divinam imitativè ex *num.* 121. perfectiùs multò, quam Gratiam habitualem. Secundò, falsò supponi nõ dari genus aliud Sanctitatis, quam illud triplex, quod enumerat Arguens: Sanctitatis enim conceptui sufficit Ratio perfectionis ex se incompossibilis cum peccato, & dignificans ad amorem amicabilem Dei.

131 Ad quintum negat P. Bernal, quem secuntur alij Docti, antecedens (mirante Godoy, nec impugnante satis:) ipse consequentiam nego: Tùm quia Vnio Gratiæ habitualis ad Animam, non est participatio, seu cõmunicatio Divinitatis in Anima; qualis est Hypostatica Vnio; sed pura communicatio participationis, & communicationis, nempe Gratiæ. Tùm etiam quia ea Incompossibilitas cum peccato non illi est ratione sui, sed termini. *Bernal.* *Ill. Godoy.*

132 Ad sextum dicatur, ex Patribus melius pro nobis argui, cum nihil ipsis frequentius sit, quam Humanitatem mansisse unione, & assumptione Sanctam, & Gratam. Deinde licèt Vngi Humanitatem sit ipsam Deificari; & id, quo ungitur, sit ejus Sanctitas; nõ sit exinde omne Sanctificari ut quod esse Vngi, & deificari formaliter: alioqui nõ Sanctificaretur Humanitas per Habitualem Gratiam.

133 Ad septimum, dicetur primò, Ser-

monem unicè nobis eſſe de Vnione in ſubjecto capaci Sanctificationis. Secundò poteſt negari ſuppoſitum arguentis ex *infra* dicendis, *Diſp. 5. huius libri ſect. 1. §. 1.* Tertiò retorqueri poteſt: nam ſaltem Vnio hypoſtatica eſt Sanctificatio *ut quo*: quæ non minus eget ſubjecto Sanctificabili, quam Sanctificatio, *ut quod*. Quartò dici poſſet Vnionem ſemper eſſe Sanctitatem, at non denominare ſemper ex deffectu ſubjecti: ſine quo denominatio non eſt. Vide Amicum, & ex ipſo Prudent. *ubi ſup* Ad ultimum, aſſignabitur *alibi* ratio, quæ nihilominùs probet in Chriſto neceſsitatem Habitualis Gratiæ.

Infrà diſp. 5. à nu. 2.

Amicus. Prudent. lib. 5 diſp 1. à nu. 49.

§. VII.

IN RATIONE BEATITVDINIS.

134 Sit ſexta Concluſio: Vnio Hypoſtatica eſt Beatitudo formalis Humanitatis, in genere phyſico, & ſubſtantiali Ratio eſt: quia eſt poſſeſsio ſummi Boni perfectior intuitivâ viſione ipſius Dei in ratione poſſeſsionis; at poſſeſsio ſummi Boni perfectior intuitivâ viſione ipſius Dei in ratione poſſeſsionis eſt Beatitudo formalis: eſt enim eo ipſo poſſeſsio, vi cujus formaliter poſſeſſor intelligitur poſiti è non miſer, & cum formali jure ad Bona omnia ſtatus Beatifici propria: ergo.

Rurſus ad 1. 2. lib. de ſummo Bono.

135 Confirmatur. Deus ex ſe per formalem identitatem ſecum ipſo eſt ſummè felix, & Beatus: eſt enim Deus, quo nihil melius fingi poteſt: ergo identitas Dei ſecum ipſo eſt ſumma felicitas, & Beatitudo formalis in genere phyſico: ergo pariter Vnio hypoſtatica eſt Creaturæ aſſumptæ felicitas formalis, & Beatitudo in genere phyſico & ſubſtantiali. Paritas eo nititur: quod Hypoſtatica Vnio ſummè imitatur illam identitatem, & eſt vis expulſiva omnis miſeriæ à ſubjecto cui datur. Videndus Ripalda *diſp.* 100. *ſect.* 10.

Ripalda.

136 Dices ex Oviedo, Aldrete, & aliis. Beatitudo eſt tranquillitas animi in ſummo Bono quod poſsidet; deinde eſt Satiativa appetitus; inſuper eſt ultima quies poſsidentis. Nihil horum convenire poteſt Vnioni formaliter. Reſpondeo Beatitudinem & felicitatem ex conceptu ſuo ſolum eſſe poſſeſſionem Boni, in quo ſita eſt Beatitudo realis & objectiva; quæ Deus eſt: illa verò tranquillitas, & ſatietas formalis ſunt quid annexum felicitati, & quaſi Dos appendix poſſeſsionis illius: ſunt enim actus intellectus, & Voluntatis. Vnde Vnio Hypoſtatica eſt ex conceptu poſſeſsionis Beatitudo formalis in genere ſuo, nempe phyſico, & ſubſtantiali: & exinde manet eminenter, & in radice ſumma tranquillitas, Satietas, & omne Bonum. Et miror hæc objici ab iis, qui ſentiunt Beatitudinem formalem in ſola viſione conſiſtere: Tranquillitas enim, & Satietas Animi venit etiam aliunde, nempe ex affectu quem ſuſcitat intentionalis adeptio ſummi Boni. Diſtinguendæ ergo ſunt Beatitudines, ut diſtinguuntur Sanctitates. & alia erit Beatitudo accidentalis, quæ communis eſt, & in operatione conſiſtit: alia ſubſtantialis, quæ extraordinaria eſt, & in ſubſtantia i poſſeſſione Dei conſiſtet. Alia dabimus *ad 1. 2. lib. de ſummo Bono.*

Oviedo. Aldrete.

SECTIO III.

QVANTA SIT EXCELLENTIA VNIONIS Hypoſtaticæ in ratione Veri, ſeu Cognoſcibilis?

§. I.

QVÆSTIONES DISPVTANDÆ.

137 IN hujus Examen Excellentiæ cadunt quæſtiones quatuor. Prima: an Vnio hypoſtatica eo ſit uſque excellens in ratione ſcibilis, ut ſit à creato intellectu incomprehenſibilis? Inqua videntur affirmare P. Suarez & P. Albertinus: ille hic *diſp. 27. ſect. 3.* fin. hic *tom. 1. princip. 1. Philoſ. q. 4. Theol. num. 30.* Negat P. Ripalda *diſp 13. de Supernaturalite.* Cæteri non attingunt.

Suarez. Albertin. Ripalda.

138 Secunda: an ejus poſsibilitas naturali evidentia poſsit oſtendi? Inqua triplex hucuſque fuit diſcurrendi modus. Primus diſtinxit duplicem evidentiam, perfectam, & poſitivam, unam: aliam, negativam, & imperfectam. Illam vocat ſimpliciter evidentiam, quæ conſiſtit in tam exacta penetratione rei, ut cognoſcenti conſtet rem eſſe poſſibilem: hanc vocat ſecundum quid, quæ conſiſtit in ſolutione contradictionum hîc & nunc occurrentium ita clara, ut ſolventi conſtet rem ob eam contradictionem non eſſe impoſsibilem: & hac evidentia naturali negativa putat oſtendi poſſe poſsibilitatem Vnionis hypoſtaticæ: negat tamen alia poſitiva: ſic Valentia *de Incarnatione quæſt. 1. punct. 2.* Tannerus *quæſt. 1. dub. 1. num. 6.* & inclinant Amicus, & Martinonus. Secundus diſtin-

P. Valent. Tannerus. Amicus. Martinon.

distinxit duplicem statum: alterum, in quo Vnio consideretur præcisè possibilis,& nondum facta: alterum in quo jam facta supponatur: & in hoc affirmat posse evidenti cognitione naturali cognosci: negat in illo: ita *Medina.* Nonnulli secuti Medinam. Tertius sine limitatione negat, additque solo Dei supernaturali magisterio nosci certò posse: & hic *Amicus.* est communis apud Amicum,addentem *disp. 2. sect. 1.* neque ex aliis Mysteriis revelatis colligi præsentis possibilitatem evidentia naturali posse.

139 Tertia: an saltem ejus existentia? In qua Primus dicendi modus tribuitur *Schotus.* Schoto,& Medinæ videntibus asserere,exi- *Medina.* stentiã Incarnationis,jam factæ manere perviam naturali evidentiæ. Secundus modus *P. Aldret.* dicendi est P.Aldreti *disp.38. sect.7.* asserentis existẽtiã Incarnationis,semel certò supernaturaliter cognitam, posse subinde certitudine naturali repensari. Tertius,qui est communis, æquè negat sine ulla limitatione.

140 Quarta: an saltem vel possibilitas, vel existentia Vnionis subjecta sit naturali probabilitati, suspicabilitati,aut conjecturabilitati? Inqua Moderni aliqui affirmant. Distinguunt alii ante, & post revelationem. Negatur communiter probabilitas naturalis: suspicabilitas,aut conjectura non ita dis- *Martinon.* plicet: Martinon, & Koninch æquè utrum- *Koninch.* que improbant:P. Amicus (ex quo non Lau- *P.Amicus.* dato, M. Prudentius) naturalem probabi- *& ex ipso* litatem, via inventionis improbat:approbat *M. Prud.* eam, viâ confirmationis.

§. II.

VNIO QVO SENSV INCOMPREhensibilis?

141 SIt prima Conclusio: Vnio Hypostatica moraliter, & in ratione Doni est adeo excellens, ut sit ab intellectu creato Incomprehensibilis: physicè tamen, & in se sumpta manet supernaturaliter compre- *Concilian-* hensibilis ab intellectu creato. Sic Suarez, *tur Suarez* & Ripaldam concilio: & prima pars patet: *& Ripald.* quia in ratione Doni non distinguitur ab Incomprehensibili, ut suprà visum. Secunda probatur:primò,quia Incõprehensibilitas est Attributum tam speciale Dei,quam Immensitas, æternitas, Immutabilitas, & Omnipo- *Lateran.2.* tentia, ut definitum videtur in Lateran. 2. *sub Innocent. III.* Cap. *firmiter de Summ.Trinitate*:euntibus ineundem sensum Patribus, quos citat & elucidat P. Aldrete *tom 2.disp.* *P. Aldret.* *62. sect.4. à num.11. & sect.8. à num.8.*

142 Secundò: quia Incomprehensibilitas termini non reddit incomprehensibilem respectum in ipsum terminum: alioquin amor naturalis Dei; actio,qua Deus se exercet, imò omnis creatura essent entia incomprehensibilia:quod nemo dicet:ratio autem est: quia incomprehensibilitas termini non facit quod respectus in ipsum non possit apparere in cognitione creata, quantus sit in se:id autem sufficit ad comprehensionem: nam eo ipso exhauritur entis intrinseca cognoscibilitas. Tertiò exinde & à priori: quia comprehensio est ita plena objecti cognitio, ut totam ipsius intrinsecam cognoscibilitatem exæquet: tunc exæquat,quando, quantum est objectum merito perfectionis & æstimationis suæ cognoscibile, penetrat ipsum cognitio:tunc autem,quantum est objectum in se & merito suo cognoscibile, penetrat ipsum cognitio,quando tantum est & apparet in cognitione intentionaliter, quantum est in se physicè. Id quod hic explicabo brevissimè duobus modis,quibus tota de comprehensione Doctrina vel perstringatur, vel exhauriatur.

143 Primò distinguendo inter res, quæ *Quid Com-* sunt cognoscitivæ simul, & cognoscibiles; *prehensio?* & inter res, quæ sunt purè cognoscibiles. Res quæ sunt cognoscitivæ simul,& cognoscibiles, taxant sibi cognoscibilitatem, seu esse intentionale per virtutem illam intentionalem cognoscendi,quam habent;cùm enim quævis Res cognoscitiva,se sibi æquet,est cõprehensiva sui; atque adeò non est sui meritò cognoscibilis magis, quam est sui cognoscitiva: unde cognitio quæ non æquet virtutem illam intentionalem, non poterit ipsius rei æquare cognoscibilitatem:æquabit verò, quæ talem virtutem adæquet; per eamque cognoscetur objectum,quantum est sui merito cognoscibile, tantumque apparebit intentionaliter, quantum est in se physicè.

Rerum verò, quæ non sunt cognoscitivæ, cum desit virtus intentionalis propria in taxam proprię cognoscibilitatis, taxanda hæc erit per concursum objectivum perfectionum, quæ relucent in ipsis: tuncque dicentur cognosci, quantum sui meritò sunt cognoscibiles,& apparere tantæ intentionaliter, quantæ sunt in se physicè, quando res objectivè concurrit quantum potest, id est,influit in cognitionem penes suas omnes perfectiones, ita ut ejus concursus objecti-

vus

vus æquetur, & ex ipſo nulla ipſius rei perfectio lateat cognoſcentem.

144 Secundò: dicendo, ſine ulla inter res cognoſcibiles diſtinctione, per eam cognitionem cognoſci rem, quantum eſt ſui merito cognoſcibilem, apparereque tantam intentionaliter, quanta eſt in ſe phyſicè ac conſequenter comprehendi, quæ cognitio ita imitatur intentionaliter naturam phyſicam objecti, eamque ſic totam exprimit, ut non ſolum nihil ob ecti lateat cognoſcẽtem; ſed neque latere poſsit, quantum eſt ex vi cognitionis. Vnde, ſi objectum tale ſit, ut de ipſo penes intrinſeca invariato verificari poſsit aliquod prædicatum intrinſecè pertinens ad ipſum objectum; cognitio etiam debet, ſine ulla intrinſeca variatione, extendere ſe ad repreſentationẽ illius: v. g. Deus licèt modo ſit decernens hunc mundum, talis eſt Naturæ, ut ſine ulla ejus intrinſeca variatione, verificari de ipſo poſſet oppoſita denominatio non decernentis mundum: cognitio autem comprehenſiva Dei, debet in eſſe ſuo intẽtionali ſic imitari Naturam Dei, ut licèt modo exprimat Deum decernentẽ; ſine ulla ſui variatione ſe poſsit extendere ad repræſentandum Deum ut non decernentem: quod unicè Divinæ cognitioni competit. Ratio autem eſt quia cognitio adæquans cognoſcibilitatem totam objecti, debet eſſe tanta in genere cognitionis, quantum eſt objectum in genere cognoſcibilis: ſi ergo objectum quantum eſt ex ſe ſe extendit in genere intelligibilis ad denominationes intrinſecas ipſi aliquomodo deffectibiles, & cognitio quantum eſt ex ſe debet extẽdere ſe in genere cognitionis: ſic recitat *tract. de ſcientia Dei quæſt. 7. ſect. 2. à num.* 24. Pater Herrerra ex Patre Alphonſo *in manuſc. de ſcientia diſp. 7. ſect. 5.* & uterque ex Doctiſsimo Magiſtro Complutenſis Collegii noſtri Patre Marcelo de Aponte.

P. Herrer. P. Alphon. P. Marc. de Apont.

145 Ex quibus & incõprehẽſibilitas Vnionis patet; & via, quâ, ſalva ſolius Dei incomprehenſibilitate, ſubtiles replicas, quæ tùm ex diſcordia Authorum in explicando conceptu comprehenſionis, tùm ex Doctrina noſtra, permittente Vnionis Hypoſtaticæ perfectionem ſupra omnia intellectiva creata, fieri adverſus hæc poſſunt, exſolvas.

§. III.

QVO SENSV INDEMONSTRABILIS?

146 SIt ſecunda concluſio: Vnionis Hypoſtaticæ tam exiſtentia, quam poſſibilitas ſuperat evidentiam naturalem: unde adeò eſt excellens in ratione cognoſcibilis, ut ſolo naturalis luminis ductu ſit indemoſtrabilis tam quoad exiſtentiam, quam quoad poſsibilitatem. Eſt omnium, & certa poſitio: & ratio ſumi ſolet à ſupernaturalitate Vnionis, perinde ac ſi de conceptu ſupernaturalitatis eſſet immunitas ab evidentia naturali: quod eſt difficilioris indaginis; nec æquè certum, ac eſt præſens veritas: quis autem veritatem certam fundet in incerto principio? Principii autem incertitudinem oſtendi non ſemel *in* 1. 2. *lib.* 1. *de ſumm. Bono*, & in ſpeciali tractatu *de ſupernaturalitate.*

Latè in lib. ad 1. 2.

147 Solidius igitur multò fundatur hæc veritas in Scripturis, & Patribus: à quibus uno ore dicitur hoc Vnionis Hypoſtaticæ Myſterium, *Sacramentum abſconditum: Myſterium ineffabile: Sapientia abſcondita: Inventum planè Divinum, nec oratione explicabile, nec ratione perceptibile.* Vide rẽ in hanc multa apud Suarez *diſp. 3. ſect.* 1. Valentiam *quæſt.* 1. *part.* 2. Bernalium *diſp.* 1. *ſect.* 2. & Aldretum *diſp.* 38. *ſect.* 1. ex quibus locis formatur hic Syllogiſmus apertè concludens in Ferio: Nullum ens, quod ductu luminis naturalis inveniri poteſt, & patet evidentiæ naturali, eſt Dei per Antonomaſiam adinventio: Myſterium ſimpliciter ineffabile: Sacramentum ſimpliciter abſconditum in Deo: Inventum nec oratione explicabile, nec ratione perceptibile: ſed Myſterium Vnionis Hypoſtaticæ ductu luminis naturalis inveniri poteſt, & patet evidentiæ Naturali: ergo non eſt Dei per Antonomaſiam *adinventio*: quod repugnat Iſaiæ *cap.* 12. *verſic.* 4. *nec Myſterium ſimpliciter ineffabile*: quod repugnat Epheſino, Calcedonenſi, & ſextæ Synodo: nec *Sacramentum ſimpliciter abſconditum in Deo*; quod repugnat Apoſtolo ad Epheſios 3. nec *inventũ denique oratione inenarrabile, & ratione imperceptibile*, quod repugnat Calcedonenſi: Hierotheo, & Dionyſio: ergo ab oppoſito conſequentis, ſi tale eſt, quale Scripturæ, Concilia, & Patres aſſerunt, neceſſariò eſt tale, ut neque ductu luminis naturalis inveniri ſimpliciter poſsit, nec

Suarez. Valentia. Bernal. Aldretus.

Iſaiæ 12. *Epheſin. Calcedon. & VI. Syn. Epheſior. 3. Calcedon. Hieroth. Dionyſ.*

nec pateat evidentiæ naturali. Deinde ratione

148 Ostenditur utraque simul pars primò: Decet magnum Artificem habere intra sphæram artis opus exemptum à Vulgi, & imperitorum intelligentia: & Magnum Principem habere intra sphæram beneficentiæ Gratiam sibi soli simpliciter perviam: ergo decet Deum, quâ summum Artificem habere intra sphæram potentiæ opus ad extra exemptum ab intelligentia omnis creaturæ, & quâ summum Principem habere intra sphæram beneficentiæ Gratiam, quam solus naturaliter assequi mente possit. Consequentia mihi patet: nam omnes creaturæ intellectivæ sunt, comparatæ cum Deo, infra imperitum vulgus comparatum cum Artifice peritissimo: Vt ergo hic habet opus vulgi intelligentia sublimius: quia respondens intelligentiæ suæ, vulgus excedenti: necessariò Deus, quia summè intellectivus, & summè potens, habere debet opus, ita respondens illi suæ intelligentiæ & potentiæ, ut exemptum maneat simpliciter ab intelligentia omnis entis cognoscitivi, quod respectivè ad ipsum est infra vulgus: quò respexisse visus est Lactantius *lib* 1. *de falsa Relig. cap.* 1. *Nihil* (inquiens) *inter Deum, hominesque distaret, si consilia, & dispositiones illius majestatis aternæ, cogitatio assequatur humana.* *Lactantius*

149 Antecedens autem non patet minus: quia nihil apud homines frequentius est, quam parvi habere artifices, quorum opera vulgus assequitur, nec putat mirabilia: & ratio prudentis illius existimationis est: quia summus artifex, ut mente vulgus excedit, censetur opera edere respondentia menti, longe excedenti ingenia vulgi, atque adeò huic omninò mirabilia, & mente inassequibilia. Nunc sic: Atqui inter opera Dei ad extra, & inter Divina Dona, nullum est majus, nec admirabile magis, quam Hypostatica Vnio: ergo hæc est exempta ab intelligentia omnis creaturæ. Quî esset exempta, si creatura posset ductu luminis naturalis assurgere in ejus penetrationem evidentem?

150 Ostenditur utraque simul pars secundo: Nequit evidenter ostendi vel existentia, vel possibilitas Vnionis quin constet pari evidentia, neque ex parte Vnionis, neque ex parte Naturæ, neque ex parte termini assumentis latere repugnantiam ullam; sed nulla creatura potest ductu naturalis luminis evidenter assequi, neque ex parte Vnionis; neque ex parte Naturæ; neque ex parte termini assumentis latere se repugnantiam ullâ: ergo. Major constat: & probo minorem: nam assequi nequit ulla creatura evidenter ductu luminis naturalis nullam latere repugnantiam ex parte unionis, neque ex parte Naturæ, neque ex parte Termini assumentis: quin hæc tria penetret evidenter ductu luminis naturalis: quod sibi est impossibile: alioquin & evidentiæ Naturali pateret Mysterium Trinitatis: sinè cujus evidentia, nequit haberi Divinæ Personalitatis evidentia.

151 Confirmatur: Intellectus ductu luminis Naturalis, quo magis penetret conceptum unionis per has quas novit communiter, recedit magis à conceptu Hypostaticæ: nam illæ sunt perfectiones utriusque extremi, quod tangunt: hæc, secus: quo magis penetret Naturam; magis eam cognoscit inclinatam ad id, quod est cum Mysterio incompossibile; nempe ad subsistentiam propriam: quo magis Deum penetrat, magis miratur distantiam à finitudine, summam completionem, & independentiam: quæ rationes potius dissuadent quam suadent Mysterium istud Incarnationis: ergo Intellectus creatus quo magis assequatur ductu luminis naturalis de rebus, assequetur de mysterio minus.

152 Ostenditur utraque simul pars tertio: Quia nequit haberi evidentia Demonstrationis, nisi ex ipsis terminis rerum: vel ex effectu ipsas infallibiliter arguente: vel in causa ipsas præcontinente, aut exequente: id est, nequit haberi evidentia rei nisi intuitiva per proprias species, & in se, vel in medio manuducente infallibiliter intellectum in ipsam. Atqui Vnionis Hypostaticæ tam quoad possibilitatem, quam quoad existentiam repugnat naturalis evidentia sive in se, sive in medio: quod suadetur apertè: Mysterium enim Incarnationis non est notum ex terminis: putant enim *stultitiam* aliqui: alii *scandalum*, teste Paulo: Deinde Naturæ est connaturalis, & debitus status incompossibilitatis cum Mysterio: quis autem asserat Naturæ esse notum ex terminis id quod ipsa facit putari inverisimile? Sed neque est in tota Natura medium infallibiliter suadens hoc Mysterium aut esse possibile, aut existere: nam quodnam id est? ex nulla enim Naturæ positione sequi potest ejus existentia: merèque nascitur ab occultissima & altissima Dei decernentis Providentia: Ejus *Apostol ad Hebræos.*

au-

autem poſsibilitas neceſſariò dicit poſsibilitatem eventus, quam diſſuadet potius, quam ſuadeat Naturæ congeries: nullum enim eſt medium naturale: quod ſit difforme Naturę: atque adeo quod ſuadeat eſſe poſsibile quod eſt contra Naturæ inclinationem, & exigentiam.

153 Oſtenditur utraque ſimul pars quarto: Nullum eſt Agens Rationale, quæ ratione proprii juris in ſua, non habeat effectum ita pertinentem ad ſecretum, & Arcanum ſui Cordis, ut nulla Intelligentia ſaltem inferior poſsit ipſum inveſtigare: ergo potiori jure Deus ratione ſupremi juris habebit effectum ita arcanum, & ſecretum, ut, niſi volente, nulla inferior intelligentia poſsit inveſtigare: ſed Omnis creata intelligentia eſt Deo ſummè inferior: ergo ratione ſui ſupremi juris habebit Deus opus ita remotum à creaturis, ut nulla poſsit ipſum evidenter attingere. Sed Nullum inter omnia Dei opera ad extra mirabilius eſt & altius Myſterio hypoſtaticæ unionis: quod proinde vocant Patres *ænigma quoddam Divinæ Omnipotentiæ, & Sacramentum ipſius*: ergo Myſterium Hypoſtaticæ Vnionis ita remotum eſt à Creaturarum Intelligentia: ut nulla ipſum poſsit ſolo ductu nativi luminis evidèter attingere.

154 Sit tertia Concluſio: Neque ex aliis Myſteriis revelatis; neque ſuppoſita ipſius Vnionis revelatione, neque ex vaticiniis & prophetiis: neque ex miraculis præcedentibus poteſt ſolo ductu luminis naturalis evidenter aſſequi Vnionis ipſius poſsibilitatem, aut exiſtentiam creatus Intellectus. Oſtenditur prima pars: Nullum eſt Fidei Myſterium quod ſit huic omninò ſimile, aut ſuaſivum iſtius, quantũ ad evidẽtiam requiritur: Nam medium fundans evidentem cognitionem alterius, ita debet eſſe ſuaſivum, ut nullam ſinat occaſionem formidandi, proindeque omnes, & ſingulas difficultates occurrentes poſitivè vincat: at quodnam eſt hoc medium inter omnia Myſteria revelata? Sola poterit Euchariſtia objici: at Vnio quæ ibi intervenit, quam habet ſimilitudinem cum Hypoſtatica ut iſtius pariat evidentiã?

155 Oſtenditur ſecunda pars: quia licèt revelatio Myſterii poſsit excitare creatum intellectum ad inquiſitionem medii, nullum adhibet; nec in tota Naturæ congerie eſt aliquod, in quod ea inquiſitio, revelationis occaſione, de novo præſtita incidat. Oſtenditur tertia pars: quia Vaticinia, & prophetiæ, ſunt locutiones ænigmaticæ: quæ licèt pariant credibilitatem objecti, & moralem quandam certitudinem; evidentiam rei non pariunt: ex capitibus enim valde diverſis ſumitur rei poſsibilitas, ac credibilitas. Oſtenditur ultima pars. Nam miracula eatenus ſunt ſuaſiva rerũ, quatenus in earum teſtificationem eduntur: planèque de iſta intẽtione cõſtat: dum enim latet intentio operantis miraculum, hærebit intellectus: atqui nequit haberi naturalis evidentia de illa intentione Dei reſpectivè ad Myſterium Vnionis: ea enim intentio pertinet ad arcana Divini cordis: ergo.

156 Sit quarta Concluſio: Non perinde tamen naturali ratione poteſt demonſtrari ut impoſsibilis, Hypoſtatica Vnio: imò imperfectè, ſecundum quid, & negativè poteſt, facta revelatione, demonſtrari poſsibilis: id eſt, non impoſsibilis. Oſtenditur prima pars: quia omnis demonſtratio procedere debet ex veris: neque ex veris poteſt concludi niſi verum: at Vnio hypoſtatica non eſt reipſa impoſsibilis, ſed poſsibilis: ergo nequit demonſtrari naturaliter ut impoſsibilis. Falſum enim, quale eſt quod Vnio Hypoſtatica ſit impoſsibilis, cum non habeat principia veritatis nequit ex ipſis oſtendi, ut evidenter verum

157 Oſtenditur altera pars: quia nulla argumentatio, quæ contradictionem Vnionis Hypoſtaticæ opponat, poteſt eſſe reipſa convincens, & demonſtrativa; imò fallax, & falſa: ergo neceſſariò peccare debet vel in materia vel in forma: ergo facta ſemel revelatione, ex qua ſumat intellectus occaſionem ad inquirendum deffectum arguentis, poteſt evidenter contradictionem ſolvere, non quidem evidentia poſitivè oſtenſiva veritatis oppoſitæ; evidentia tamen oſtenſiva rationis ſufficientis ut neget aſſumptum arguentis: quod iſte demonſtrare aliunde non poteſt; & reſpondens ita negat, ut evidentiam poſsit exibere de eo quod in negando, ſe prudenter gerat. Vide Valentiam acutè promoventem hæc ex Sancto Thoma *tom. 1. quæſt. 1. punct. ultim.* Dixi *facta ſemel revelatione*: nam præciſim ab ipſa, cum nullum ex entibus, quæ naturæ ſubjacent, poſsit favere ſolutioni magnarum difficultatum occurrentium in hoc Myſterio: licèt aliquas forte poſsit; abſtruſiores non poterit vi naturalis luminis, vel in oppoſitum inclinantis, vel opprimendi facilè. *Valentia cũ S. Thom*

158 Sit tertia Concluſio: ſolo ductu luminis naturalis neque eſt de Vnionis aut poſsi-

posibilitate, aut existentia in intellectu creato posibilis assensus positivè probabilis per viam inventionis: bene tamen negativè, purè ab extrinseco, & per viam confirmationis: est dicere, quod creatus Intellectus solo luminis naturalis ductu neque probabiliter inveniet esse posibile, vel existens Mysterium Incarnationis: inventum tamen, poterit probabiliter confirmare. Secunda pars patet: quia semel inventum tueri potest ab objectionibus, similibus illustrare, & suadere quæsito per naturale lumen inter Humana, & Divina discrimine: ut hucusque nos fecimus.

159 Prima probatur, quia quod patet inventioni, & investigationi probabili, non est simpliciter investigabile, nec inenarrabile: multa enim sunt in Philosophicis arcana Naturæ, quæ quia probabili ratione sunt pervia, non censentur inenarrabilia: imò ferè semper hæremus in probabilibus, & raro assequimur unam, vel alteram evidentiam: at Mysterium Incarnationis dicitur à PP. & CC. simpliciter inenarrabile, & investigabile. Tùm ætiã quia nullum est inter naturalia medium ita ducens in notitiam Incarnationis tam quâ existentis, quam quâ posibilis, ut vi suæ connexionis omninò evacuet temeritatem assensus. Tùm demum quia licèt occurrentibus intellectui creato terminis ad Incarnationis Mysterium necessariis, vellet ipse inquirere conareturque probabiliter solvere contradictiones obvias, nequit absolutè præbere assensum sine temeritate, quin sine temeritate posit assentiri quod nulla se latet contradictio, aut quod omnis, quæ se lateat, contradictiò sit apparens, & vincibilis. Sed id temerè diceretur, solo ductu luminis naturalis: ergo. Permissi naturalem probabilitatem purè negativam, & purè extrinsecam: illam intellectus, qui incautè assentiret, ob solutionem alicujus repugnantiæ sibi occurrẽtis: hanc illius, qui sinè examine assentiretur Alteri, sibi hoc mysterium attestanti: illa enim non est simpliciter probabilitas: sed assensus incautus. Ista est purè extrinseca, & orta forsan ex sola suspicione, vel animo fallendi, vel temerario assensu.

160 Sit sexta Conclusio: Cadere tamen potest Vnionis Hypostaticæ posibilitas, imò & existentia in aliquam suspicionem merè naturalem. Ostenditur: tùm quia id non est simpliciter investigari, nec cognosci Mysterium: ergo nec opponitur Patribus, nec Conciliis, nec minuit excellentiam Vnionis in ratione cognoscibilis. Tùm etiam quia, ad suspicionem sufficit apparentium contradictionum solutio, & alta cogitatio Divinæ Omnipotentiæ. Demum quia, multa quasi per insomnia mentis, alioquin posibilia, dubitamus an impossibilia sint; alia, alioquin impossibilia, dubitamus an sint posibilia: quid ergo mirum quod occurrentibus terminis ad Mysterium necessariis, intellectus incipiat de posibilitate suspicari? cum sciat plura posse à Deo fieri, quam quæ creata mens solet, aut potest assequi?

161 Sit ultima Conclusio: per Magisterium Sancti Spiritus & supernaturaliter, nosci multipliciter potest Hypostatica Vnio tã quâ posibilis, quàm quâ existens. Probatur enumerando modos. Primò in Verbo per Beatificam visionem: sic vident Beati. Secũdò obscurè, sed certò per fidem: sic nos noscimus. Tertiò, evidentia in attestante, per miraculorum attestationem: sic noverunt Apostoli: vel evidenti notitia interna supernaturali reflectente supra actum Fidei, vel Visionem Beatam. Quartò, notitia quidditativa, & intuitiva per proprias species: sic Christi Anima: an etiam Virgo Deipara? Valde in assensum propendeo in gloriam tantæ Matris.

§. IV.

AN EX ALIQVA SVPPOSITIONE naturaliter mancat evidenter cognoscibis?

162 QVæres, pro Doctrinæ coronide: an saltem post præcognitam ex Divino Magisterio, & supernaturaliter, Vnionem, posit ipsa subinde quasi regustari, & repensari cognitione naturali, quæ certa sit vel de posibilitate ipsius, vel etiam de existentia, juxta qualitatem supernaturalis expressionis, quæ præcessit? Tangit hoc dubium post Eminentissimũ de Lugo *disp. 1. de Fid. sect. 9. num. 191.* P. Aldrete *disp. 38. sect. 2.* ex quo prænoto ad responsionem tria: *Card. de Lugo. P. Aldret.*

163 Primum: duplex excogitari posse genus supernaturalium entium: aliud eorum quæ sunt simpliciter supernaturalia: & hæc sunt quæ sub nulla cõsideratione sunt Naturæ debita: aliud eorum, quæ sunt solum supernaturalia secundum quid: & hæc sunt, quæ ex suppositione alicujus entis supernaturalis, negari Naturæ non possunt: dicunturque supernaturalia, quia supponunt aliquid super-

ſupernaturale : dicuntur tamen ſecundum quid: quia ex illa ſuppoſitione ſunt debita.

164 Secundum: omni intellectui, debitam eſſe experientiam ſeu cognitionem experimentalem actus, quem elicit: unde & homini & Angelo. Ratio eſt: quia omnis actus, quem elicit Natura Rationalis, eſt ex ſe materia vel gaudii, vel remorsûs : Tùm etiam quia omnis actus quem elicit Natura Rationalis poteſt cadere in præceptum, vel prohibitivum, vel poſitivum: jure autem Naturæ debet in experientiâ operâtis cadere, an actu peccet, vel non peccet. Vnde fit primò: etiã actus ſupernaturales cadere in experientiam operantis tàn Angeli, quam hominis : cum hoc diſcrimine : quod homo ſuæ materialitati immerſus, eos confusè cognoſcit & unicè experitur ad modum actuum naturalium. Angelus verò clarè cognoſcit : quia eo ipſo quod differẽtia actus ſe lateret, vel inferret non eſſe naturalem: nam actus naturales diſcernit optime : vel dari miraculum : quia actûs alioquin debiti ſibi notitia, jure Naturæ debita, occultatur. Fit ſecundò : deberi Angelo, vel homini ſpeciem experimentalem, vi cujus actus quos elicit, licèt alioquin ſupernaturales, experiatur in ſe modo dicto: quæ ſpecies, & cognitiones experimentales præſuppoſitivè tantùm, & ſecundum quid ſunt ſupernaturales.

165 Tertium : ex his cognitionibus, & ſpeciebus ex ſuppoſitione jam debitis, manere & efluere in intellectu ſpecies productivas notitiæ certò cognoſcẽtis actus ut præteritos: Vt enim Angelo debetur experientia ſui actus, dum eſt: debetur reminiſcentia, dum non eſt: at iſtæ ſpecies, & cognitiones conſequutæ, jam ſunt omninò naturales, quia magis à ſupernaturalitate diſtant, nec exigunt aliquid ſupernaturale ſimpliciter, exiſtens, ut ipſæ exiſtant: quæ eſt magna differentia inter ſpecies, per quas experitur intellectus præſentiam ſuorum actuum ſupernaturalium, & inter ſpecies, per quas cognoſcit illos, ut præteritos. Ex his

166 Reſpondeo ad quæſitum, affirmando, poſſe Intellectum creatum, præſuppoſita ſemel ſupernaturali cognitione de Poſsibilitate, vel exiſtentia unionis, habere deinceps cognitionem naturalem certam de poſsibilitate, vel exiſtentia ipſius unionis : non tamen quæ intuitiva ſit, ſed abſtractiva, & quaſi in atteſtante. Ratio primæ partis ex prænotatis eſt : quia cognitionis ſupernaturalis præſuppoſitæ, & experimentaliter habitæ, debentur intellectui ſpecies naturales ad naturalem reminiſcentiam certam ; qua eam conſideret ut aliquando habitam, & præteritam : ſicut de aliis actibus dictum eſt : ſed cognitio naturalis certa cognitionis certò, & infallibiliter attingentis Vnionis aut poſſibilitatem aut exiſtentiam, ſeu cognitio certa experientiæ circa prædictam cognitionem ſupernaturalem directam, eſt vel formaliter, vel illativè cognitio certa naturalis de poſſibilite, vel exiſtentia Vnionis : ergo præſuppoſita ſemel cognitione ſupernaturali myſterii, poterit ſubinde aliqua de ipſo haberi naturalis certa cognitio. Semper tamẽ, erit verum, abſolutè dicere, haberi non poſſe certitudinem de myſterii vel poſsibilitate, vel exiſtentia independenter à Magiſterio Spiritus Sancti docentis, cujus nempe vel revelatio, vel infuſa notitia præſuppoſitivè requiritur ad hujuſmodi certitudinem.

167 Ratio ſecundæ partis eſt: quia cognitio intuitiva non tendit ex ſe in objectum ut abſens; ſed in objectum ut præſens: id eſt (ne patiaris æquivocationẽ in multis aliis;) modo apto deſe coexiſtere cum objecto præſenti, & ita ipsũ exprimente, ac ſi objectũ exiſteret; ac per ſe concurreret ad cognitionem ſui: at illa cognitio naturalis tendit in objectũ directum ſuũ, ut abſens, & prẽteritũ; in Myſteriũ, indirectè, mediatè. & perdis curſum: ergo penitus abſtractivè; & quaſi in atteſtante. Quod addo, quia per ſolã recordationem præteriti actus, cognoſcitur Myſterium vel ut poſsibile, vel ut exiſtens fuiſſe aliquãdo objectũ, atque adeò ſolũ cognoſcitur in ordine, quem præteritus actus dicebat ad Myſterium ipſum vel qua poſsibile, vel qua exiſtens.

SECTIO IV.

DEFENDITVR DOCTRINA SECTIONIS præcedentis.

§. I.

ARGVMENTVM PRIMVM EX DEFFECTU propriæ ſubſiſtentiæ.

168 OMiſsis, quæ contra primam Concluſionem objici poterant, quia ex Doctrina inibi expenſa, vel ex danda in præſenti præoccupabuntur ſatis,

Objicies primò contra ſecundam Concluſionem : Non repugnat Angelo v. g. natura-

turalis evidentia de separabilitate Naturæ à propria subsistētia:vel de separatione,si fiat. Ratio est: quia Angelo debetur, aut deberi saltem potest evidentia de rebus naturalibus: unde eo ipso quod separatio fiat, desinet videre propriam subsistentiam in Natura; arguetque evidenter separationem ipsius, cujus, si existeret, experiretur evidentiam. Adde quod implicat penetratio evidens Naturæ & subsistentiæ: quin videat,an ita se comitari debeant, ut sint inseparabiles mutuò. Deinde Nec repugnat Angelo naturalis evidentia de inseparabilitate Naturæ ab omni subsistentia, tam propria quam aliena. Ratio est eadem :ea enim evidentia separari nequit ab evidenti penetratione Naturæ. Demum Nec repugnat Angelo naturalis evidentia, de impossibilitate,qua nequit Natura subsistere per alienam creatam subsistentiam. Ratio est etiam eadem : quia hæc evidentia separari nequit ab evidenti penetratione tùm Naturæ, tùm omnis finitæ subsistentiæ.

169 Iam sic : Implicat hæc evidentia triplex in Angelo, sine evidentia Mysterii Incarnationis, vel possibilis, vel existentis: sed illa triplex evidentia non implicat in Angelo, sed est naturaliter debita : ergo nec implicat, sed est naturaliter debita evidentia Mysterii Incarnationis vel possibilis, vel existentis. Consequentia per se patet:& minor ex præsuppositis.Major eget sola terminorum expositione: cui enim evidens est separabilitas, aut separatio Naturæ à propria subsistentia, & simul est evidens impossibilitas subsistendi per aliam finitam subsistentiam; & non subsistendi per aliquam, si Natura existat in rebus ; necessariò est evidens hanc subsistere, vel posse per subsistentiam alienam,quæ finita non sit: ergo quæ sit infinita,& Divina: sicut ex terminis est impossibile, quod Natura sit sine propria subsistentia nec possit in rebus existere sine aliqua, quæ non sit finita ; & quod existat sine subsistentia quæ Divina non sit.

170 Confirmatur objectio, in speciem difficillimè,præoccupando communes solutiones. Pone casum, quo Deus ut Author Naturæ promittat,& revelet Angelo,se nihil ex entibus naturalibus ipsi occultaturum: id enim cum sit circa materiam naturalem, & cujus alioquin debetur Angelo perfectissimæ mentis, experimentalis evidentia naturaliter, naturaliter videtur possibile. Nunc sic : in eo casu, esset impossibile, quod Humanitas existeret sine propria Personalitate, quin evidenter inferret Angelus deffectum talis subsistentiæ : ut patet : ergo si alioquin videt non posse existere sine subsistentia, & nullam esse in Humanitate subsistentiam creatam, evidenter inferet esse Divinam : ergo non repugnat Angelo naturalis evidentia Mysterii tam quà existentis, quam quà possibilis.

171 Vrgetur primò juxta nostra principia : Nequit existere Humanitas sine Vnione:idque erit Angelo evidens:& nequit existere sine subsistentia propria, quin careat unione non communicante extrema Divino supposito: idque erit Angelo etiam evidens: ergo nequit videri Humanitas,cum evidentia deffectus propriæ subsistentiæ,quin videatur cum evidentia unionis Hypostaticæ. Illud esse potest naturaliter evidens Angelo: ergo & istud.

172 Vrgetur secundò juxta principia communiora. Deffectus & carentia propriæ Personalitatis, utpote miraculosa, est quid Naturæ indebitum, & supernaturale : ergo deffectus & carentia Personalitatis Divinæ, & Vnionis Hypostaticæ, est quid Naturæ congenitum,& quid naturale:ergo Angelus, cui debetur evidentia naturalis, omnium Naturalium, & qui scit nihil sibi occultandum ex ipsis, inferet evidenter ex inexperimento carentiæ, terminum positivum : nam *impossibile est simul idem esse & non esse, & quodlibet est aut non est:& ex contradictoriis alterum necessariò debet existere.*

173 Vrgent alii tertiò: Hæc naturalis carentia evidenter cognoscitur ab Angelo:ergo cognoscitur in ipsa evidenter Terminus, quocum ea connectitur, & à quo specificatur : Terminus autem est hypostatica Vnio. Apparentius urgeri id ipsum posset quartò sic: Ea naturalis carentia comprehenditur ab Angelo : ergo cognoscitur ejus necessitas, vel contingentia in existendo. Sed nequit evidenter cognosci necessitas, quia non habet:ergo cognoscitur evidenter ejus contingentia.Sed contingentia carentiæ est signum evidens possibilitatis in termino: ergo.

174 Aliter proponi solet objectio communiter sic: Angelus evidenter cognoscit in Humanitate carentiam propriæ subsistentiæ, si enim hæc carentia sit Naturalis, non excedit debitam evidentiam : neque si sit supernaturalis, ut permittere visi sumus *num.* 146. Deinde supernaturalis esse non potest: nam Excellentia supernaturalis est excellen-

tia entis ſimpliciter, & carentia eſt ens ſecundum quid,& abuſivè: qui termini repugnantes ſunt:ergo ſi aliunde evidenter ſciat, ut poteſt, Humanitatem exiſtere,& nō poſſe exiſtere cum aliena ſubſiſtentia creata, nec ſine ſubſiſtentia; manifeſtè colligit ductu luminis naturalis,ſubſiſtere per Divinam,quod eſt Myſterium Incarnationis.

175 Qui modus arguendi mihi maximè diſplicet: obſcurat enim difficultatem ſuppoſitione vulgari putantium carentias rerum eſſe reculas, & entitatulas aliquas diſtinctas ab omni ente poſitivo: quod placere ſolum poteſt ſiniſtrè de rebus intelligentibus; inde coactis, tertio quoque greſſu, ceſpitare in abſurda: quale eſt,quod adverti, conandi in ente quod vix audent vocare ens ſecundum quid, & abuſivè, ponere conceptum ſupernaturalitatis, quæ eſt perfectio entium omninò ſimpliciter talium.

176 Odi hos ludendi in ſeriis,& tricandi potiùs quam Philoſophandi modos: gratos fortè aliis, quia cæperunt ingenioſioribus diſplicere cum laude. Quare apud me duo ſunt certa contra carentiatores iſtos. *Primū*: Carentiam propriæ ſubſiſtentiæ in Humanitate eſſe vel Hypoſtaticam Vnionem,vel impedimentum aliud phyſicum ſubſiſtentiæ, quod illud cumque ſit: carentiam Vnionis Hypoſtaticæ eſſe vel propriam ſubſiſtentiā, vel aliud phyſicum impedimentum: unde metienda per hæc eſt cognoſcibilitas, vel incognoſcibilitas harum carentiarum:Nullū enim eſt ens, à poſitivo diſtinctum. *Secundum*: ſi admittantur carentiæ à poſitivo diſtinctæ, dictum iri: carentiam propriæ ſubſiſtentiæ non eſſe ſupernaturalem, contra Bernal, & alios: tùm ex ratione, quam inſinuavi nuper. Tùm etiam quia omne ens ſupernaturale eſt perfectio Naturæ elevativa. Tùm quia ſi ſit poſsibilis multiplex ſubſiſtentia,carentia iſtius determinatæ,naturalis eſt: & omnium collectivè:quia non exiſtente Natura, præceſsit, nec nova ſuccedit. Nec eſſe ſimpliciter naturalem, contra Prudentium, & alios: quia nec eſt Naturæ motus, nec ad ejus exigentiam pertinens. Aliunde tamen eſſe poſſe incognoſcibilem ex deffectu medii, vel ſpeciei naturalis.

Mens noſtra circa carentias.

Bernal.

M. Prudēt.

177 Ad argumentum igitur, pro cujus ſolutione laborant plurimum plurimi, quos apud Aldretum latè inſequentem,vide:Reſpondeo,ex evidentia illa triplici bene ſequi evidentiam Myſterii vel poſsibilis,vel exiſtētis: verùm in Angelo nec dari poſſe evidentiam ſeparabilitatis Naturæ à ſubſiſtentia propria conjunctam cum evidentia de eo quod cum ea privatione manere poſſet integra Natura: quod erat opus ut inferret Myſterii poſsibilitatem:ratio eſt:tùm quia nullū eſt mediū in quo id cognoſcere poſsit; tùm quia ipſa Myſterii arcanitas exigit, ne Angelo ad hujuſmodi evidentiā ſpecies concedantur. Nec facta ſeparatione, dari poſſe in ipſo evidentiam illius ex ſola inexperientia propriæ ſubſiſtentiæ: cum evidens Angelo ſit, ab Agente ſupremo occultari ſibi res poſſe pro libito: & indeberi ſibi evidentiam experimentalem entis alioquin evidenter cognoſcibilis, ſi ponatur in rebus aliud ens impediens,ne Angelo fiat evidentia talis ſubſiſtentiæ. Cùm ergo id ſciat evidenter Angelus, & alioquin ipſa Vnio Hypoſtatica ſit exigentia ne Deus cum Angelo ad evidentiam illativam ſui concurrat; caſu quo propriam ſubſiſtentiam in Humanitate non videat; hærebit, & potius colliget negari ſibi à fortiori Agente concurſum ad cognoſcendum,quam ibi non eſſe rem, quam,licèt experiri alioquin poſsit, modò non experitur.

178 Dices: ergo neque ſcit evidenter Angelus,nocte non eſſe lucem:ſcit enim,eſtò lux ſit, occultari ſibi à Deo poſſe. Similiterque dici poſſet de obſcuratione ſolis in morte Chriſti; & de ipſius ſtatione ad vocem Ioſue. Nego conſequentiam. Nam in his caſibus non eſt ratio prudens dubitandi, vel formidandi: ſecùs tamen in caſu Myſterii: neſcit enim Angelus, quod Humanitas manere poſsit in rebus, privata ſubſiſtentia propria. Quid quod in illis caſibus,cùm non ſit ens impediens, ne Angelus reflexè recogitet, & examinet inexperientiam ſuam evidentem, aut ne format illam reflexionem: *ſi eſſet hoc ens, experirer ipſe*, manifeſtè deducet abeſſe rem quam inexperitur, vel ex iſta reflexione, vel ex illa: at in caſu noſtro ipſa privatio propriæ ſubſiſtentiæ, quæ eſt Vnio ſummæ arcanitatis, reſiſtit, & exigit ne dentur Angelo ſpecies ad reflexiones illativas ſui.

179 Ad confirmationem (omiſſo, an dari poſsit revelatio naturalis, ſeu Dei ut author eſt Naturæ,de qua maximè diſsident Ripalda, & Antonius Perez: ille affirmans *tom. 1. diſp. 11. num. 44.* hic negans *tract. de Fid. diſp. cap. 3.*) reſpondent Ingenioſi & docti Magiſtri concedendo arguentis aſſumptum,ex ſuppoſitione talis revelationis naturalis, & pro ſe allegant Aldretum. Verum nec

Aldrete.

Ripalda.

Antonius Perez.

P. Munieſſ.

Aldrete.

nec Aldretus favet ullibi: nec responsio sibi constat: nam si locutio illa est simpliciter naturalis : & evidentia consequuta naturalis erit: quî ergo negari poterit Mysterium simpliciter evidentiæ naturali patere?

180 Respondeo igitur , eam revelationem naturalem , in casu quo ponatur in rebus à Deo, forma, excludēs aliquod naturale, per se occulta & consequenter exigens ne dentur intellectui creato species illativæ suæ existentiæ , vel non esse posibilem , vel solum extendi ad entia naturalia , quæ non redduntur negativè evidenter incognoscibilia ex forma per se occulta , quæ existit. Ratio est: quia alioquin Deus falsificaret ex positione talis formæ revelationem suam: cum exhibitio talis formæ sit necessitas occultandi rem naturalem , quam ipsa excludit , ne pateat ipsa. Cum ergo Vnio hypostatica sit forma per se occulta , & exigens ne intellectui creato sint species, ex quibus ipsa possit evidenter inferri naturaliter , fit casu quo Deus eam ponat in rebus, paciſci non posse cum Angelo de non occultanda ulla re naturali, vel quoad præsentiam, vel absentiam: vel ad summum paciſci solum posse de non occultanda ulla re naturali, quæ non maneat extrinsecè incognoscibilis ex consortio, superioris Agentis, vel exigentis , cujus positionem sibi reservat. Ex quibus nulla vis manet confirmationi, nec instantiis.

181 Ad primam , concedi consequentia posset, & deberet, si nota posset esse evidēter Angelo absentia naturalis Vnionis. Ad secundam dicatur: carentiam Divinæ Personalitatis in Humanitate existente , esse ipsam Vnionem Naturalem, de qua diximus: imò licèt esset à positivo distincta, redderetur incognoscibilis ex positione Vnionis hypostaticæ ut suprà. Ad tertiam: quis ferat carentiam connecti cum termino? Dicunt, connecti in cognosci: at quanta connexio hæc est, ut pariat evidentiam? Nego hanc carentiam distingui ab ipsa Vnione naturali , vel alio physico impedimento. Ad quartam, in suppositione admittente carentias distinctas à positivo fateor argumenti difficultatem, quo non semel usus cum victoria sum. Verùm ea suppositio chymerica est.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

§. III.

ALTERVM ARGVMENTVM, EX COPIA medii connexi: ubi de medio connexionis in ordine ad cognoscendum.

182 OBjicies secundò : Datur medium naturale , cadens in evidentiā intellectus creati , sufficiens ad inferendam Mysterii præsenti possibilitatē: ergo Vnionis hypostaticæ possibilitas non superat evidentiam Naturalē. Consequentia est evidens: nam neque naturaliter censentur res naturales naturaliter demonstrabiles, nisi ex copia medii. Probatur antecedens primò, in potentia obediētiali Naturæ ad Vnionem: quę utpote naturalis comprehendi ab Angelo naturaliter potest: inde sic: nequit comprehendi res connexa cum termino, quin cognoscatur evidēter terminus connexionis, ut talis; sed potentia obedientialis connectitur cum Vnione hypostatica, ut possibili : ergo nequit comprehendi , quin Vnio cognoscatur evidenter ut possibilis.

183 Probatur antecedens , secundò in actu naturali affirmanti probabiliter, ut multi volunt, vel possibilitatē, vel existentiā Vnionis Hypostaticæ, & Mysterii Incarnationis.

Inde sic : Angelus reflectens naturaliter super hunc actum, cognoscit ut expressivum, & relatum ad Vnionem; cognoscit esse probabilem; & cognoscit esse verum: nam veritas est proprietas naturalis ipsius: eaque singula , cum merè naturalia sint, cognoscere evidenter potest : at nequit evidenter cognoscere actum ut expressivum unionis, & ut probabilem, & verum , quin evidenter cognoscat Mysterium quale affirmatur ab actu. Vrgetur: quia Angelus ita reflectens, evidenter scit, actum non esse falsum: alioquin non sciret esse probabilem: ergo scit evidenter, esse verum.

184 Probatur tertiò antecedens in Deo ut Authore Naturæ , qui sub ea præcisione est ens cadens in evidentiam Naturalem. Inde sic: Deus ut Author Naturæ, se cognoscit comprehensivè , videtque se ut unibilem creaturæ: alioquin Deus ut Author Naturæ colligeretur ex ipsa defectuosus, & æquè in intelligendo imperfectus cum creaturis: sed Deus ut sic expressivus Vnionis est medium sufficiens ad evidentiam istius: ergo. Vrgetur id aliter: Cognitio quam habet Deus , ut Author Naturæ , est participabilis naturali-

ter:

ter: ſicut participabiles ſunt ſupernaturaliter, quas habet Deus, ut Author Gratiæ: ſed Deus ut Author naturæ cognoſcit evidenter myſterium: ergo.

185 Probatur antecedens quartò, in hoc Syllogiſmo facto ab homine, & cognito ab Angelo: *Omnis homo vel completur ſubſiſtentia creata, vel Increata*; ſed *hic homo* (nempe Chriſtus) *non eſt completus per ſubſiſtentiam creatam: ergo per Increatam.* Inde ſic: iſta concluſio eſt medium infallibile ducens in exiſtentiam Myſterii: ergo evidenter præcognita, fundat evidentiam de Myſterio. Sed eſt medium Naturale: nam communiter concluſio Theologica, Naturalis habetur: ergo. Dices eam inniti revelatione: unde & pariter reflexionem: contra: nam Revelatio quæ ſupponitur in minori de Fide, non eſt revelatio myſterii, ſed ſubſiſtentiæ creatæ excluſæ.

186 Pro ſolutione horum, & ſimilium, & quæ frequenter occurrere ſolent in materiis Theologicis

Noto primò: Connexio medii cum aliquo termino comparatur aptè cum ente *diaphano*, & eſt quaſi quædam *diaphanitas ſpiritualis*, quę tàm abeſt ut obſtet inſpectioni termini, ut ipſa potius faciat terminum apparere inſpicienti tale medium.

187 Noto ſecundò: Vt datur inter entia *diaphana* magna diverſitas: nam alia ſunt ita diaphana, ut ipſis mediis, objectum objiciatur ut eſt plenè in ſe: alia ita, ut acuant potentiam: alia, ita, ut retardent potius: alia ita, ut objectum faciant apparere colore non ſuo, ſed medii: ſic datur inter entia iſta connexa, & quaſi *ſpiritualiter diaphana*, magna diverſitas: nam alia ita ſunt ſpiritualiter diaphana, ut objectum faciant plenè apparere ut eſt in ſe: alia ita ut potentiam acuant; alia ita ut ex limitatione retardent potentiam potius: alia demum ita ut faciant terminum apparere diminutè, & quaſi colore non ſuo, ſed medii. Ratio diverſitatis eſt perfectio, vel limitatio connexionis in medio: quæ poteſt comparari cum claritate, vel obſcuritate entis diaphani. Eamque perfectionem vel limitationem explico exemplo appoſitiſſimo: ſicut enim in actibus intellectus datur connexio intentionalis ita perfecta, ut exprimat omnes perfectiones objecti; & connexio intentionalis ita imperfecta & obſcura, ut licèt totam entitatem objecti attingat, ſolum exprimat per unum prædicatum: quia non eſt omnis modus exprimendi entitatem objecti: ita in phyſicis datur connexio phyſica, ita faciens apparere terminum, ut quaſi totum exprimat: & connexio phyſica ita limitata, ut non faciat terminum apparere ſub omni ratione, qua eſt in ſe: quia non eſt omnis modus phyſicus exigendi terminum, vel reſpiciendi.

188 Noto tertiò: Expreſsio intentionalis termini qui cognoſcitur ex vi medii, non poteſt excedere qualitatem connexionis, quę eſt in medio: unde ſi medium eſt obſcurum, & limitatum, ſolumque faciens rem apparere cum hoc aut illo prædicato, non amplius cognoſcet & exprimet intentionalis expreſſio ex vi medii, quantumvis ipſum penetret. Ratio eſt: quia expreſsio ſequitur naturam ſpeciei quæ præcedit: hæc autem talis eſt reſpecta termini: quale, medium. Vnde ſi medium connexum alioquin cum termino, ita ſit improportionatum in eſſe ſuo cum eſſe termini, ut ſpecies medii non ſit ſpecies termini, nec neceſſariò connexa cum illa, quantumvis penetres per proprias ſpecies medium, nunquam terminum in illo cognoſces: fierique poterit medium connecti phyſicè cum terminò; non verò perceptibiliter, eaſque rationes ſeparari poſſe, oſtendit experientia, cũ tangitur à cæco color, nec videtur; cum videtur color, nec Deus videtur: cum lux percepta ſenſibus cognoſcitur, nec Deus intelligitur.

189 Noto quartò: Duplex eſt modus rẽ cognoſcendi ex medio: duplexque medium ſufficientis connexionis, ut terminus cognoſcatur per identitatem, ſeu connexionem ſpecierum inter medium connexionis, & terminum. Alter modus eſt adinſtar imaginis tùm phyſicæ tùm intentionalis: & hoc genus medii, & connexionis eſt ſummum: nam facit apparere terminum quaſi ſine diſcurſu, & intuitivè juxta qualitatem imaginis. Alter modus eſt cauſſæ, & effectus: & hoc genus medii, licèt certum, non eſt ita perfectum. In & ex effectu, aſcendendo exinde ad cauſam, cognoſcitur cauſſa juxta perfectiones præcisè requiſitas ad effectum, ſeu quæ relucent in effectu, juxta illud: *nemo dat quod non habet*: alias, ſi quæ ſunt, perfectiones in cauſa, non infert via cognitionis, licèt reipſa cum omnibus connectatur.

190 Sic, ex calore, & calefactione ſolem agnoſces calefactivum, habentemque perfectionem caloris vel formaliter, vel eminẽter: virtutem eſſe productivam auri, ex calore, non agnoſces, quantumvis ipſum penetres.

tres. In & ex causa, descendendo in effectū, cognoscitur effectus, eo nempe titulo, & modo quo continet: unde si ipsa de se solum habeat esse causam alterius effectus partialē, & indigentē adjutorio elevante titulo perfectionum, quas cōmunicare ipsa per se potest effectibus suis naturalibus, nunquam ille effectus apparere poterit ex vi causæ hujus cognitæ, nisi ad modum effectuum ejus naturalium: sic causa obedientialis, quantumvis penetretur, nequit esse medium, cognoscendi effectus supernaturales ut tales, neque aliquid supernaturale esse posse: quia tota ea connexio cum eorum possibilitate, venit, à potentia quam habet eliciendi actus naturales; nec ulteriorem in ipsa perfectionem dicit: unde tota ea connexio est ad modum naturalitatis: quæ non minus obscurat diaphanitatem, & connexionem medii, quā color rubeus in vitro, vi cujus objectum album nequit discerni à non albo, & apparet ut rubeum ratione medii. Vnde modus affirmandi, dari in rebus potentiam obedientialem, eamque connecti cum effectibus supernis, qui modus necessariò infert possibilitatem effectus superni, haberi non potest ex quacumque penetratione Naturæ per proprias species.

Vide infrà lib. 5. disp. 7. sect. 2. §. 2. & 3.

191 Noto quintò: Vt fiat perfecta rei comprehensio non est opus, ut penetrentur in ipsa omnes termini, quibuscum connectitur, majori claritate connexionis intentionalis, quam est connexio physica, quam res comprehensa dicit ad terminos. Vnde si res physicè solum obscurè, & quasi implicitè refertur ad aliquem terminum, cognitio comprehensiva rei non debet excedere cognitionem implicitam termini. Imò si res alioqui connexa cum termino, ex aliquo prædicato ita transcuret cōnexionem ut non sinat quod propria species sit species termini, non requiritur ad ipsius rei comprehensionem, ut ullo modo per comprehensionem, terminus attingatur. Demum si connexio cum aliquo termino non addat rei perfectionem ultra perfectionem aliam cōnexionis ad alios terminos magis obvios, & naturales, quæ proinde jam discernitur satis; neque requiritur ad ejus comprehensionem, quod cognitio comprehensiva, rem cum illo termino, cujus connexio non addit rei perfectionem, comparet.

192 Quorum omnium ratio mihi est evidens: quia, ut fiat perfecta rei comprehensio, sufficit si per cognitionem exhauriatur rei cognoscibilitas, & appareat intentionaliter tanta, quanta est in se, ita ut ex nulla alia cognitione res videri possit æstimabilior: ut autem exhauriatur tota rei cognoscibilitas, & res in cognitione appareat tanta, quanta est in se, nec est opus quòd cognitio cognoscat in ipsa terminos, si ipsius rei connexio non sufficit ad eorum manifestationem: nec est opus quòd cognitio excedat cognitionem implicitam termini, si rei connexio terminum quasi implicitè solum respicit; neque est opus quòd cognitio referat ad terminos, ex quorum connexione non augetur rei perfectio.

193 Vnde non est opus distinguere cum multis duplex genus comprehensionis entium naturalium, perfectæ, & imperfectæ: imperfectæ: quæ cognoscibilitatem rei naturalis in se, & in ordine ad terminos naturales adæquet: quasi hæc sola sit possibilis Intellectui naturali. Perfectæ, quæ cognoscibilitatem rei naturalis in se, & in ordine ad omnes suos terminos tam naturales, quam supernaturales adæquet: quasi hæc naturaliter sit impossibilis Intellectui naturali. Hæc enim distinctio nascitur ex sinistra explicatione comprehensionis. Quare dicendum & omnia entia naturalia, & potentiam obedientialem posse comprehendi naturaliter comprehensione perfecta: quin exinde possit inferri, cognosci clarè debere Trinitatem, à qua dependent physicè res creatæ; aut cognosci debere possibilitatem effectuum supernorum, quacum connectitur potentia obedientialis. Et ratio est: quia res creatæ solum quasi implicitè referunt Trinitatem, & potentia obedientialis non est in ente naturali nova perfectio ultra perfectionem, quam dicit in ordine ad naturales effectus: ex eo enim potest voluntas, elevari ad supernaturaliter videndum, quia est naturaliter volitiva. His prænotatis

Vide me loc. cit.

194 Respondeo negando antecedens. Ad primam probationem, concesso quod Angelus comprehendere possit potentiam obedientialem Naturæ, seu Naturam in qua est potentia obedientialis, nego perinde debere cognoscere omnes terminos potentiæ obedientialis, modo cognoscendi, & affirmandi, dari in Natura talem potentiam, aut terminos supernaturales esse possibiles: ratio est: quia connexio potentiæ obedientialis cum termino supernaturali non addit perfectionem ultra perfectionem connexionis cum terminis naturalibus: unde licèt ea

conne-

connexio potentiæ obedientialis non appareat per modum affirmandi talem potentiã, aut talium terminorum poſsibilitatem, res Naturalis appareret tanta, quanta eſt inſe, & exhauritur tota ejus cognoſcibilitas: nam modus affirmandi, dari talem potentiam obedientialem, & poſsibiles eſſe ſupernaturales effectus, oriri unquam nequit ex vi connexionis, quam dicit Natura ad ſupernaturales effectus: nam eos reſpicit ad modum naturalitatis, ut dicebam, quæ non finit, ut ſpecies talis medii ſit diſcretiva ſupernaturalitatis in termino.

195 Vnde diſtinguo majorem: nequit comprehendi res connexa cum termino, quin appareat terminus evidenter, ſi connexio ſit ſufficiens ad evidentiam termini, ex vi propriæ ſpecici, concedo: ſi connexio ſit inſufficiens, nego ex dictis majorẽ: & cõceſsâ de connexione phyſica, negatâ de connexione perceptibilitatis, minore, nego conſequentiam. Imò hic dari debet, & poteſt ulterior ratio: Nam Potentia, quam obedientialem paſsivam vocant, in Natura, ut perſonetur alienâ ſubſiſtentiâ, media Vnione hypoſtatica, identificat ſibi connexionem Naturalem cum ſubſiſtentia propria, vi cujus inclinationis apparere debet Natura ut propendens in aliquid incompoſsibile cum Vnione hypoſtatica: atque adeo licèt connexa ſit cum poſsibilitate Vnionis, illa naturalis propenſio ad oppoſitum, ita quaſi obſcurat connexionem, ut nunquam ſinat, quòd ſpecies propria Naturæ, quantumvis ſit perfecta, ſit ſpecies Vnionis Hypoſtaticæ, ut poſsibilis: quare licèt penetretur, & comprehendatur in ſe Natura, nunquam ex vi ipſius cognoſci poterit poſsibilitas Hypoſtaticæ Vnionis, nec haberi poterit modus affirmandi, dari potentiam obedientialem in Natura, aut Vnionem eſſe in ipſa poſsibilem.

196 Ad ſecundam probationem, permiſſo quòd dari poſsit cognitio probabilis de Myſterio, nego quòd licèt Angelus cognoſcat illum actum ut expreſsivum unionis, cognoſcat illum, ut verum: imò quod debeat cognoſcere ut probabilem: datoque cognoſci ut probabilem, quòd debeat cognoſcere ut evidenter verum. Ratio primi dicti eſt: quia Veritas illius actus non eſt naturalis, ſed mixta ex ente naturali, & arcanitate Myſterii: unde licèt Angelus reflectat ſupra talem actum, nunquam attinget modo affirmandi, talem actum eſſe verum: ſic neque coexiſtẽtia lapidis cũ Trinitate cognoſcetur naturaliter ab Angelo modo affirmandi, dari talem coexiſtentiam lapidis cum Trinitate. Ratio ſecundi dicti: quia etiam dato quòd actus ſit probabilis ab intrinſeco (quod negavi) eſt probabilis ob rationes, ex quibus motus eſt ad aſſerendum, qui ſic aſſeruerit: & hæ eſſe poſſunt occultæ reflectenti. Ratio tertii dicti eſt: quia probabile non eſt neceſsitas realis veritatis, ſed apparentis. Ad confirmationem, diſtinguo antecedens paralogizans: Angelus reflectens, evidenter ſcit, actum non eſſe falſum evidenter, concedo: evidenter ſcit actum non eſſe falſum in ſe, licèt non appareat evidenter, nego: id enim neſcit Angelus ex reflexione ſupra probabilitatem actus: nam licèt probabilitas excludat evidentiam falſitatis, non tamen falſitatem excludit.

197 Ad tertiam probationem, admonui jam *diſputando de Auxiliis*, quid rei latere poſsit, & debeat ſub his vocibus: Deus *ut Author Naturæ* & Deus, *ut Author ſupernaturalis*. Repeto breviſsimè: hæc diſtinctio non ſonat diſtinctionem in Deo, ſed in effectibus, & ex iſtorum comparatione, in nobis comparantibus modò Deum cum effectibus naturalibus, modo cum ſupernis. Vnde Deus ut Author Naturæ, eſt Deus qualis à nobis colligitur ex Natura, ex cujus conſideratione ad Deum aſcendimus. Deus ut Author ſupernaturalis eſt Deus, ut colligitur ex operibus ſupernaturalibus. Quare Deus ut Author Naturæ non habet plus perfectionis quam eam, quæ arguitur à nobis ex effectibus per quos Deum noſcimus: id eſt, non habet in nobis Deus plus perfectionis, quam quæ colligitur ex naturalibus effectibus: nec ideò deffectuoſum putamus Deum, quia nec negamus alias perfectiones, ſed præſcindimus, nec ſcimus alias eſſe perfectiones, & damus quot ipſi noſcimus. Ex his dicendum, Deum ut Authorem Naturæ non apparere ut cognoſcentem Vnionem Hypoſtaticam, & Myſteria adeo arcana, licèt appareat ut ſe comprehendens in ea linea, in qua cognoſcitur, & apparet: quare nego antecedens. Ad confirmationem: diſtinguo: eſt participabilis naturaliter cognitio quam habet Deus ut Author Naturæ, juxta modum quem habet in Deo, nego: juxta limitationem noſtrã, tranſeat: & ex hoc arguendi genere dici poſſet, æternitatem, & immenſitatem participari à creaturis poſſe, cum Deo ut Authori Naturæ conveniant.

Tom. in 1. p. tract. de Aux. Deo, & rurſus ad 1. 2. tract. de ſupern.

198 Ad quartam probationem, ſi cum mul-

multis negetur, Conclusionem pendentem à præmissa supernaturali, naturalem esse posse, non erit illud medium Naturale ; cum sit conclusio pendens ab Actu Fidei facienti vicem Præmissæ minoris. Si verò pendentia à præmissa de Fide, non facit conclusionem necessariò supernaturalem, illud medium erit entitativè naturale : in ratione tamen medii sufficientis ad manifestationem objecti, ingenerando notitiam istius sine formidine, erit supernaturale : nam tota vis connexionis, quam habet cum illo objecto, venit ab actu Fidei, & revelatione, quæ virtualiter est revelatio Mysterii ; & ex consortio præmissæ majoris evidentis transit in revelationem quasi formalem objecti quod per conclusionem infertur. Vnde Angelus, licèt in ea conclusione entitativè naturali cognoscceret Mysterium Incarnationis, absolutè dicendus erit cognoscere in supernaturali medio, & non ex viribus suæ Naturæ.

§. III.

TERTIVM ARGVMENTVM EX MIRACULIS notis Dæmoni.

199 OBjicies tertiò contra tertiam Cóclusionem: Dæmon evidenter naturaliter cognoscebat miracula Christi fieri virtute Divina : fierique in confirmationem Incarnationis : ergo mediis miraculis cognoscere potuit evidèter naturaliter executionem, & existentiam Incarnationis. Consequentia convincitur ex hoc evidenti Syllogismo, quem formare Dæmon poterat: *Quod miraculis confirmat Deus*, est: *confirmat Incarnationem* : ergo *est*. Antecedens autem ostenditur quoad primam partem de evidentia naturali : quia Dona supernaturalia negantur Angelo malo : Tùm quia lumine naturæ vidit Resurrectionem Lazari, & restitutionem visùs. Ostenditur quoad secundam partem de evidentia Divinæ virtutis: quia evidenter penetrat Naturæ vires, nec ipsas videt tantæ virtutis. Tùm quia (ut *Ripalda.* præcludatur Ripaldæ effugium) actio utpote entitativè naturalis in his operibus miraculosis patuit evidenter Angelo malo; sed ea actio respiciebat Deum ut causam principalem, & fortè ut totalem: ergo. Ostenditur quoad tertiam partem de evidentia Divinæ intētionis: quia eam audiebat à Christo dicente *Matth. 9.* & 11. & 17. Matth. 9. *Vt autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem dimittendi peccata: adolescens tibi dico surge:* Matth. 11. *Vt cognoscam, quia tu me misisti* Deinde audierat Patrem dicentē: *Hic est Filius meus dilectus: ipsum audite* : ergo ex auditu Christi manifestè patuit Dæmoni intentio Dei.

200 Confirmatur argumentum primò: quia nequivit Dæmon cognoscere Hunc hominem esse Deum, evidenter, sine notitia evidenti Incarnationis : sed illud cognovit evidenter ex testimonio Patris adducto: ergo & hanc. Confirmatur secundò: Dæmon ipse testatus est Luc. 4. Christum esse Deum: *Luc. 4.* *Quid nobis, & tibi Iesu Nazarene? veni sti perdere nos. Scio te, quia sis, Sanctus Dei*: additque Evangelista de Christo: *non sinebat eum loqui, quia sciebat ipsum esse Christum.* Vnde

201 Confirmatur tertiò : Dæmon fuit impeditus à Deo, ne cognoscceret existentiā Incarnationis: idque testantur plurimi Patres apud Bernal *disp. 1. sect. 4. §. 2.* Sed impedi- *Bernal.* tus non est, ne cognoscceret probabiliter: nam ita cognovisse, est ferè evidens, testanturque similiter Patres plurimi apud Konin- *Koninch.* chum *disp. 1. dub. 3. num. 37.* ergo impeditus est ne cognoscceret evidenter : ergo evidentia naturalis non fuit illi impossibilis: non enim Deus Chymeras impedit.

202 Confirmatur quartò: Probabile est Angelis fuisse revelatum initio creationis hoc Mysterium ; eosque habuisse Fidem Christi Venturi: malosque peccasse recusando exhibere debitam reverentiam Christo sic proposito : ergo mansit in illis evidentia de revelatione præterita, sicut & de peccato commisso : ergo mansit evidentia ex qua colligerent, humanitatem Christi substituturam sine propria, & in Divina subsistentia : ergo inexperti propriam subsistentiam in hac humanitate, poterant evidenter inferre hoc Individuum fuisse sibi olim propositum : ergo & Mysterium Incarnationis.

203 Pro solutione argumenti certè *difficilis*, seponamus in hac re, certa ab incertis. Duplex insinuatur opinio Sanctorum Patrum de notitia Incarnationis in Dæmone. Altera videtur concedere possibilitatem naturalis evidentiæ, saltem in attestante, facta comparatione miraculorum, quæ videbat fieri, cum Vaticiniis & prophetiis: & hanc putat impeditam in ipso adusque mortem Christi, vel saltem adusque tentationem in deserto. Sic Patres quos allegat, & sequitur Noster Eximius *tom. 2. in 3 part.* *P. Suarez.* *disp. 31. sect. 3.* Altera solùm videtur concedere Dæmoni cognitionem suspiciosam,

& aſſenſus infirmi.

Koninch. 204 Ip.e utramque conciliari poſſe ſententiam cenſeo: primò dicēdo cum Koninc, Dœmoni poſitis miraculis concedi debere notitiam Incarnationis ultra probabilem, nempe moraliter evidentem, immixtam tamen aliquali formidine. Prima pars patet authoritate Sacrorum textuum, quos argumentum allegat. Tùm ratione: quia miracula conjuncta cum prophetiis, & Vaticiniis: quæ certè non latebant Dœmonem, faciunt moralem evidentiam: Tùm etiam quia ex ſcripturis clarè poterat inferre Dœmon ſigna Meſsiæ cadere in Chriſtum, & jam eo tēpore res ita eſſe, ut venire deberet Promiſſus à Deo Filius Dei. Secunda pars apertè aſſeritur à Hieronymo *in cap.* 8. *Matth.* dicente: *Dæmones ſuſpicari magis Filium Dei, quam noſſe intelligendi ſunt.* cui adde Chryſoſtomum, Bedam, Gregorium, Tertullianum, & Thomam. Ratio eſt: ipſa, quam Chriſtus præferebat, obnoxietas, & ſubjectio ad eaſdem corporis neceſsitates, & dolores, quibus cæteri hominum ſubjacemus: unde ſuboriebatur dubitatio de Majeſtate Dei, quam hæc, quo magis eam noſcebat, magis dedecere cognoſcebat: quæ dubitatio frequens, velut aliqua in luce clariſsima nebula, non ſinebat eum firmè conſiſtere, ipſumque cogebat in aliquales experientias Divinitatis, quam formidabat in Chriſto.

Hieronym. Chryſoſtom Beda. Gregorius. Tertullian S.Thomas.

Auguſtin. 205 Secundo dicendo cum Auguſtino *lib.9. de Civit. cap.* 21. hanc etiam evidentiam moralem aliquando impeditam Dœmoni, eumque aliquando non expertum ipſam in ſe: Verba Auguſtini ſunt: *Chriſtus tantùm innotuit Dæmonibus, quantum voluit; tam autem voluit, quantum oportuit.* Et videtur id colligi ex anxio deſiderio, quod præferebat Demon tentandi, & inveſtigandi an Chriſtus eſſet Deus.

Suarez. 206 Tertiò dicendo cum Suarez: eam evidentiam impeditam Dœmoni, tempore infantiæ: nam & id docent Patres: idque impeditionis genus extendi poſſe aduſque tentationem in deſerto: exinde verò permiſſam: nam non eſt ratio cur celaretur Diabolo, per impeditionem probabilitatis, & alicujus moralis evidentiæ, Chriſti Adventus, & Divinitas.

207 Quartò dicendo, poſt mortem Chriſti, notiorem factam eſſe Dœmoni in pœnam & rabiem Chriſti Divinitatem, & triumphum, juxta illud Iacobi: *Dæmones credunt, & contremiſcunt.* Quintò dicendo, nunquam impeditam Dœmoni naturalem evidentiam: ſeu evidentiam, quæ ſolo naturalis luminis ductu poſſet haberi: nam hæc eſt impoſsibilis. Iam

208 Reſpondeo ad argumentum, negādo antecedens: ad probationem dicatur (licèt Dœmon evidenti a naturali potuiſſet aſſequi ea Chriſti miracula vera fuiſſe, factaque virtute Divina, quod negat Ripalda *citatus*, & dubitat Cardinalis de Lugo *de Fid. diſp.* 2. *ſect.* 1. *num.* 22.) eum tamen evidentia naturali non potuiſſe aſſequi ea fieri à Deo in confirmationem Incarnationis, & nō ob alios honeſtos fines: quippe non eſt evidens, ſed plenè dubium, Deum non poſſe patrare miracula in aliquem finem; & ipſis miraculis, alium eorum conſcium abuti in diverſos fines etiam firmandæ falſitatis. Sic poteſtate conſecrandi Sacerdos plerumque abutitur, & alii gratia Sanitatum, operante hic, & ibi miracula Deo ex diverſiſsimo fine à fine Sacerdotis, & alterius Sanantis; nec cooperante malitiam, ſed permittente. Nec ex illis Chriſti Verbis poterat pluſquā moralem evidentiam elicere immixtam formidine: neque ex illo teſtimonio Patris: unde enim ſcivit à Patre eſſe, & non ab Agente Supremo ſibi occulto? Vnde eos ſonos de Filiatione adoptiva non eſſe ſcivit?

Ripalda. Card. de Lugo.

209 Nec obſtat quod miracula ſint quaſi Sigillum Dei, quo res, & locutiones obſignat: non enim eſt metaphyſicè evidens eo nō poſſe abuti Miniſtrum, cui committit. Quare miracula ſolum pariunt evidentiam rei moralem, & metaphyſicam evidentiam credibilitatis prudentis, ſeu obligationis credendi: ſicut tenemur credere eſſe Regis literas eas, quæ ex Regio Sigillo tales apparent, licèt non ſit evidens metaphyſicè, eas non eſſe ſuppoſititias.

210 Ad primam confirmationem, ex dictis patet. Ad alteram, dicunt aliqui ſatis probabiliter, mentitos per illos clamores Dœmones, auſos jactare, ut ſcientiam, meram ſuſpicionem; increpatoſque, nec permiſſos dicere quod ſciebant, ipsū eſſe Chriſtum, quia mentiebantur: ſuſpicabantur enim; non ſciebant. Dicendum, ea verba Demonum ſolam in ipſis colligere notitiam probabilem, vel ultra probabilem, nempe moraliter evidentem: nunquam verò omnino firmam, & ſine formidine. Ad tertiam, dicatur, aliquando impeditum Dœmonem ne conciperet notitiam, quam aliunde poterat ſæpe probabilem, permiſſa ſolùm ſuſpicione:

cione: sæpe moraliter evidentem, ut in tempore infantiæ: sæpe omnem, ex Regula data D. Augustini.

S. August.

211 Ad quartam dicatur, licèt eam revelationem Deus Angelis communicasset initio creationis, ex triplici adhuc capite non colligi ex ejus reminiscentia in Dæmone Mysterium Incarnationis in hac Individua Humanitate. Primò: quia potuit esse revelatio de Mysterio in specie: & non in individuo: vel ita obscura, & sine omnibus circunstantiis, ut licèt colligeret evidenter Angelus malus futurum Mysterium in aliquibus circunstantiis, dubitaret an essent præsentes. Secundò: licèt fuisset Revelatio determinata, apparuisset que evidenter credibilis; quia tamen obscura, & invisa propter objectum invisum Dæmoni, nec iste volebat recogitare motiva credibilitatis, nec firmiter adhesit: unde nihil mirum, quod nec reminiscendo posset de mysterio formare firmum assensum. Tertiò: licèt fuisset determinata, & clara; potuit esse incerta de tempore, & de modo conferendi Humanitati donum Vnionis: an nempe, dependenter à meritis de congruo, an independenter ab illis, præque invidia nolebat persuadere sibi jam esse scaturiginem sui mali; putabatque vel certe poterat suspicari ex aliquo textu, siniſtrè cõcepto, ut ex illo, *dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus.* &c. dandam post mortem, & merita, Vnctionem Hypostaticæ Vnionis.

Psalm.44.

§. IV.

ALIA ARGVMENTA EX SIGNIS credibilitatis.

212 OBjicies quartò contra eandem secundam Conclusionem: Mysterium Incarnationis ex signis, & miraculis fit evidenter credibile, discursu naturali: ergo & evidenter possibile. Antecedens patet ex tractatu de Fide, unde cum communi supponimus. Consequentia probatur. Quod est evidenter Impossibile, est evidenter incredibile: unde valet ista consequentia: Hoc est evidenter impossibile: ergo est evidenter Incredibile: quis enim credat, quod videt evidenter aliter esse, ac proponitur? Ergo quod est evidenter credibile, est evidenter possibile: quare valere debet & ista consequentia: Hoc est evidenter credibile? ergo & est evidenter possibile. Probatur ista consequẽtia ex regula Dialecticæ: *ab opposito consequentis, bene deducitur oppositum antecedentis*: ergo ab oppositò hujus consequentis: est evidenter incredibile, bene deducitur oppositum antecedentis illius: est evidenter impossibile. Sed oppositum illius consequentis, est, evidenter credibile; & oppositum illius antecedentis est evidenter possibile: nã evidenter credibile quis non videat opponi cum evidenter Incredibili: & evidenter possibile, cũ evidenter impossibili: ergo vel fallit illa Regula, vel ex evidenter credibili infertur evidenter possibile.

213 Confirmatur, præcludendo communem evasionem alio modo proponendi, & arguendi ex propositione negativa ad affirmativam, mutato prædicato *finito* in *infinitũ*, media particula *non*, ut docet alia Regula Dialecticæ: sic arguo: bene infertur sic: non est evidenter Incredibile: ergo non est evidenter impossibile: ergo bene etiam infertur: non est evidenter impossibile: ergo est evidenter non impossibile: alioquin falleret adducta Regula. Sed quod est evidenter non impossibile, est evidenter possibile, ut expendenti constabit: ergo quod non est evidenter incredibile, est evidenter possibile. Sed quod est evidenter credibile non est evidenter incredibile: ergo de primò ad ultimum, &c. Vrgetur: sicut est evidens, Deum mentiri non posse; sic est evidens, Fidei subesse falsum non posse: ergo si est evidens Incarnationem esse credibilem fide Divina, evidens erit credi posse per actũ cui repugnet falsitas: ergo & evidens erit esse possibilem.

214 Tota objectio, *paralogismus est*, sed solvendus. Nota dupliciter sumi posse, evidenter credibile. Primò pro evidentia de eo quod res possit nunc terminare actum Fidei Divinæ: & hæc evidentia stare non potest sine evidentia de eo quod res sit à Deo revelata: & dici potest evidentia Divinæ revelationis: & in hoc sensu, evidenter credibile infert evidenter possibile: & in hoc sensu, Mysteria Fidei non sunt nobis evidenter credibilia. Secundò pro evidentia actus Fidei, ita ut ly *evidenter* cadat supra actum creditionis, à quo venit denominatio: & nec in hoc sensu, Mysteria Fidei sunt evidenter credibilia, cum Fides sit ex se actus obscurus. Tertiò pro evidentia de eo quod prudenter & rationabiliter possit, & debeat existimari dictum à Deo quod proponitur: & hæc nó est evidentia revelationis, nec Myste-

Qualiter evidenter credibilia Mysteria Fidei?

rii, ſed evidentia obligationis, & motivorum ad prudenter imperandum actum Fidei obſcurum in his circunſtantiis: & in hoc ſenſu, Myſteria Fidei ſunt evidenter credibilia & inter ipſa Myſterium Incarnationis. Iam in hoc ſenſu

215 Reſpondeo conceſſo antecedẽte, negando conſequentiã. Quia poſsibilitas venit ab intrinſeco rei, ut ſolet dici: credibilitas ab extrinſeco, quę ſupra rẽ alioquin impoſsibilem cadere poteſt. Ad probationem concedo antecedens: nam judicium evidens de impoſsibilitate rei neceſsitat ad diſſenſum de poſsibilitate, nec ſinit apparentiam veri poſsibilis, ſine quâ nequit dari credibilitas. Ad iſtius probationẽ approbo regulã illã Dialectcæ, & nego hîc argui ab oppoſito conſequentis. Ratio eſt duplex, & totuplex explicatio regulæ. Prima: quia regula loquitur *de oppoſito contradictorio* conſequentis ad *oppoſitũ contradictorii* antecedentis mediãte particula *Non*: non verò de oppoſito alio genere oppoſitionis: & Regula ſic explicata fundatur in eo, quod unũ ex contradictoriis debet exiſtere, & ex actibus contradictoriè oppoſitis alter eſt verus, alter falſus neceſſario. Hinc valet ex his: *eſt homo*: ergo *eſt* Animal, iſta arguendi ratio: *non eſt Animal*: ergo *non eſt homo*: non verò: *non eſt Animal*: ergo *non eſt brutum*, ſeu *lapis*. Cum ergo modus objectus non arguat mediante particula *non*: nec evidenter poſsibile ſit contradictorium cum evidenter impoſsibili: quia datur res, quæ nec ſit evidenter poſsibilis, nec ſit evidenter impoſsibilis: inde ex his: eſt evidenter impoſsibile: ergo eſt evidenter incredibile: non valet iſta arguendi ratio: eſt evidenter credibile: ergo eſt evidenter poſsibile: ſed iſta: non eſt evidenter incredibile: ergo non eſt evidenter impoſsibile.

Regula: ab Oppoſito cõſequentis: & quomodo intelligenda?

216 Secunda: quia nomine *antecedentis, & conſequentis*, (de quibus Regula Dialectica) veniunt termini, ſeu rationes objectivæ: quarum una alteram inferat: & illa, quæ connectitur, & infert aliam, ſeu ex qua alia colligitur, dicitur antecedens: & illa quę infertur, & colligitur, dicitur conſequens: ſic curſus eſt antecedens ad motum, homo, ad Animal: & in hoc ſenſu, qui Regulæ legitimus apud me eſt, ex oppoſito conſequentis, rectè ſequitur oppoſitum antecedentis: ut ex non motu, non curſus; ex non Animali, non homo: quia ſublato per negationem genere, aufertur ſpecies; ſublata parte, aufertur totum; ſublato termino connexionis, connexio. Cum ergo credibile, & poſsibile nó ſe habeant ut antecedens, & conſequens, cum res poſsit eſſe credibilis, quin ſit poſsibilis; latente me ſcilicet impoſsibilitate rei, & affirmata à viris eximiæ authoritatis ejus rei poſsibilitate: & poſsit eſſe poſsibilis, quin ſit credibilis, eunte in impoſsibilitatem Authorum omnium pondere, fit in caſu noſtro, non argui ab oppoſito conſequentis ad antecedentis oppoſitum. Vnde patet ſophiſtica ſpecies arguendi.

217 Ad confirmationem ſimill ſophiſmate laborantem, dicatur eam regulam arguendi *à negativa* ad *affirmativam* mutato prædicato *finito* in *infinitum*, optimam eſſe; at hic non ſervari: quia mutatio prædicati non debet eſſe inadæquati prædicati, ſed integri, ita ut particula *non* infinitans afficiat totum quod erat in negativa prædicatum: v g. ex hac negativa: *Petrus non eſt velociter currens*, malè inferes: ergo *Petrus eſt velociter non currens*: bene tamen: ergo *Petrus eſt non velociter currens*: cum ergo in hoc propoſitione negativa: non eſt evidenter impoſsibile, prædicatum non ſit ſolum ly impoſsibile, ſed evidenter impoſsibile, non infertur bene: ergo eſt evidenter non impoſsibile, ſed: ergo eſt non evidenter impoſsibile. Et regula ſic explicata fundatur in eo quod inter formam, & carentiam formæ non datur medium: unde excluſa per negationem intentionalem forma, ſequitur, & affirmari poteſt carentia formæ.

Altera Regula explicatur.

218 Ad Inſtantiam, jam prænonui evidentiam credibilitatis non eſſe evidentiam revelationis exiſtentis, aut quod Myſterium hîc & nunc aptum ſit terminare actum Fidei Divinæ, ſed evidentia motivorum, & obligationis imperandi aſſenſum obſcurum Fidei circa Myſterium propoſitum ut dictum à Deo, quæ evidentia eſt & dici poteſt evidens apparentia locutionis Divinæ de tali Myſterio: ex hac autem evidenti apparentia non ſequitur exiſtentia revelationis, aut Myſterii veritas per metaphyſicam evidentiam, ſed per moralem ad ſummum.

219 Objicies quintò contra primam partem quartæ Concluſionis: Hæ propoſitiones, contradictoriæ ſunt: *Ratio naturalis non poteſt demonſtrare Incarnationem eſſe poſsibilem*: *Ratio naturalis non poteſt demonſtrare Incarnationem eſſe impoſsibilem*: ergo altera eſt falſa. Non prima: ergo ſecunda. Probatur antecedens: nam illæ reſolvuntur in has: *Rationi Naturali non eſt poſsibilis Incarnatio*:

Ratio-

Rationi Naturali non est impossibilis Incarnatio; sed istæ sunt contradictoriæ, saltem æquivalenter: ergo & illæ. Probatur minor: nam ista: *Rationi Naturali non est Incarnatio impossibilis*, resolvitur in hanc: *Rationi Naturali Incarnatio est non impossibilis*: ergo possibilis. Vrgetur arguentis assumptum: Quod est incredibile ex ratione naturali, ex ratione naturali potest ostendi ut incredibile: sed quod ostendi potest ut incredibile, potest ostendi ut impossibile: ergo quod est incredibile ex ratione naturali, potest ex ratione naturali ostendi ut impossibile. Sed Mysterium Incarnationis est incredibile, ex ratione naturali: ergo ex ratione naturali potest ostendi ut impossibile. Probatur subsumpta minor: id, cujus negationem in omni ente demonstrat Ratio naturalis, est incredibile ex ipsa ratione naturali; sed ratio naturalis in omni ente demonstrat & exigit negationem Incarnationis, nempe subsistentiam propriam: ergo &c.

220 Respondeo ad argumentum: negãdo antecedens: nam illæ propositiones sunt ambæ affirmativæ, nec una præcisè negat quod requiritur ad falsificationem alterius contra legem contradicentium. Nec probatio valet: nam propositiones adductæ resolvuntur in has: Non est possibilis Demonstratio possibilitatis Incarnationis Rationi naturali: nec ipsi est possibilis demonstratio impossibilitatis ipsius: quod nullam dicit contradictionem: nam res, licèt necessariò sit possibilis, vel impossibilis: non tamen est necessariò aut evidenter possibilis, aut evidenter impossibilis. Sumitur enim id in ordine ad intellectum cui potest esse occulta possibilitas rei naturaliter sibi relicto, & cunti post vestigia naturalium rerum: nec evidens impossibilitas: quia circa non-rem non datur evidentia rei.

221 Ad confirmationem, jam præmoni incredibilitatem non esse argumentum impossibilitatis. Addo nunc, id, quod ex ratione naturali, physicâ evidentiâ, convincitur non existere, demonstrari ad summum posse impossibile solis naturæ viribus, non verò simpliciter impossibile. Quare ex ratione naturali sibi relictâ, probabitur, evidentia physica, seu innixa principiis, & exigentiis rerum, esse negationem Incarnationis, atque adeo juxta ipsas exigentias, & vi ipsarum non fieri credibilem existentiam tanti Mysterii: esse tamen hoc impossibile, probabitur nunquam. Ratio tamen argumenti pro ostendenda impossibilitate evidentiæ naturalis de existentia Mysterii, acuta est.

222 Objicies sextò contra secundam partem Conclusionis ejusdem. Ens non repugnare, est esse possibile: ergo demonstrari non repugnans, est demonstrari possibile: sed demonstrari possibile negativè, est demonstrari non repugnans: ergo evidentia naturalis, quam negativam vocavimus, est positiva possibilitatis quam prima conclusione negavimus. Confirmatur primò: Nequit Mysterium demonstrari possibile negativè, nisi per evidentem solutionem contradictionum occurrentium contra Mysterium; (id enim diximus esse cum Valentia evidentiam negativam, quam lumine naturali possumus assequi de Mysteriis Fidei: neque quod nulla occurrat difficultas & cõtradictio, quæ solvi non possit evidenter à nobis, & ex vi cujus evidens sit non posse contra nos probari repugnatiam Mysteriorum) atqui evidens solutio contradictionum occurrentium contra Mysterium nequit stare sine evidentia falsitatis, quam intendit arguens contra Mysterium: ergo neque poterit Mysterium demõstrari possibile negativè, nisi per evidentiam falsitatis. Sed evidentia falsitatis est evidentia contradictoriæ veritatis: ergo. Confirmatur secundò: Nullum est Theologis, & Philosophis medium frequentius ad ostendendam possibilitatem, quam solutio contractionum: dici enim solet: *non apparet repugnantia, quod ostendam solutione earum, quæ possunt objici: ergo est possibile*: quia Deo convenit posse, quod non apparet repugnare: ergo evidens solutio contradictionum erit evidentia non repugnantiæ: atque adeo Angelus, qui evidenter solvat lumine Naturali contradictiones contra Mysterium, cogetur lumine naturali evidenter assentiri Mysterio. *P. Valent.*

223 Respondeo ad argumentum, concesso Entymemate, distinguendo subsumptam minorem: demonstrari possibile negativè est demonstrari non repugnans simpliciter, nego; secundum quid, concedo: id est: est demonstrari non repugnans ex vi contradictionis objectæ, ita ut maneat evidens, argumentum oppositum non convincere repugnantiã mysterii: nec ex lumine naturali posse adduci evidentiam, quæ demonstret intentum: unde evidentia negativa, quam concessimus de mysterio lumini naturali, non est evidentia positiva Mysterii, sed evidentia de eo quod prudenter se gerat, qui negat ar-

argumentis intentum, & medium probationis, ſeu evidentia reflexa de defectu evidentiæ in medio, quo probare conatur arguens impoſsibilitatem Myſterii.

224 Ad primā confirmationem diſtinguatur duplex genus ſolvendi aliquod argumentum evidenter: vel enim ſolvi poteſt evidenter poſitivè per oſtenſionem evidentem falſitatis, & rationis oppoſitæ: vel ſolvi poteſt evidenter negativè, aut ex evidenti defectu formæ; aut ex evidēti ratione, quod ſit ratio prudenter ita negando, quod alioquin contra ſe demonſtrari non poteſt, aut ex evidentia reflexa, de eo quod deſit medio, & argumenti evidentia, qua demonſtretur intentum. Illud primæ ſolutionis genus ſtare nequit ſine evidentia veritatis: hoc tamen poteſt. Unde diſtinguo majorem: niſi per evidentem ſolutionem negativè, concedo: per evidentem ſolutionem poſitivè, nego majorem, & minorem ſimul. Nam bene ſtat, non eſſe mihi evidens, quod res repugnet: imò eſſe mihi evidens, quod non poſsit demonſtrari repugnans, nec actu demonſtretur per contradictionem occurrentem, quin eo ipſo ſit evidens, quod res non repugnet, aut quod poſsit demonſtrari non repugnans.

225 Ad ſecundam dicatur, quod evidens poſitiva ſolutio contradictionum, per oſtenſionem veritatis, eſt evidentia non repugnantiæ: non verò ſolutio evidens negativa; quapropter Angelus, licèt videat contradictiones objectas non eſſe evidentes, atque adeò negativè ſolvat evidenter, non cogetur evidenter aſſentiri Myſterio, ſed ſuſpendere aſſenſum, & dicere: non video per hæc hucuſque repugnare: an verò ſuperſit alia contradictionis ratio, neſcio: quis enim novit profunda Dei? De illo axiomate legendus Ripalda *diſp. 11. ſect. 3. num.* 12. Ipſe planè video, non apparentiam contradictionis non arguere rem poſsibilem: deffectus enim mei intellectus, non probat deffectum contradictionis vel in re, vel in alio. *Ripalda.*

226 Objicies ſeptimò contra quintam Concluſionem: ſolutio argumentorum, & congrua ratio ſufficit ad probabilitatem aſſenſus, ſed præciſa revelatione, poteſt circa Myſterium Incarnationis ex lumine naturali inveniri ſolutio argumentorum, non utcumque ſed evidens, & congrua ratio: ergo & probabilitas aſſenſus poſitiva per viam inventionis. Major conſtat: aſſenſus enim innixus ratione congrua poſitiva, & argumentorum ſolutione, non eſt imprudens, ſed poſitivè prudens. Adde quod multæ opiniones probabiles, ſolā nituntur argumentorum ſolutione.

227 Minor quoad primam partem datur à nobis: quoad ſecundam oſtenditur: Nam Angelus tria cognoſcit pluſquā probabiliter, ex quibus ſumitur ratio cōgrua pro poſſibilitate Myſterii. Primò cognoſcit Naturam diſtingui à propria ſubſiſtentia. Secundò cognoſcit ſine ea eſſe poſſe, ſi ſuppleri aliunde poſsit. Tertiò cognoſcit Deum ſeipſo ſupplere in creaturis poſſe, quod non dicit imperfectionem, ſed perfectionem. Inde ſic diſcurreret ſatis aptè: ſupplere munus ſubſiſtentiæ in Natura creata, non dicit ex ſe imperfectionem, imò dicit perfectionem: nam ſolùm eſt Naturam perficere, & complere, dareque creaturæ quod ipſi competit, titulo non involventi imperfectionem, ſed perfectionem; ſed Deus ſupplere poteſt ſeipſo quidquid non dicit imperfectionem, ſed perfectionem: ergo poteſt ſupplere ſeipſo munus creatæ ſubſiſtentiæ. Hic diſcurſus apparet valde probabilis.

228 Reſpondeo admiſſa majori, ſi ſolutio argumentorum ſit talis, & ita congrua ratio, ut ſit ſuaſiva judicii prudentis: nam ſi ita non ſit, nunquam concedam, ea ſufficere ad probabilem aſſenſum: unde quod additur in majoris patrocinium, multas eſſe opiniones, quarū probabilitas tota pendet à ſolutione argumentorum, Verum unicè cenſeo in duplici caſu. Primò ſi ſolutio non ſit merè negativa, ſed poſitiva; atque adeo ſuaſiva judicii prudentis, quæ manifeſtè conjungitur cum perſuaſione quod nulla poſsit afferri ratio, quæ non ſit probabiliter, & poſitivè vincibilis.

229 Secundò, ſi ſolutio jam ſupponat opinionem exiſtimari ex alio capite probabilem; quod caput, oſtenditur, per argumenta nova non convinci falſum, nec à ſua probabilitate deturbari. Nunc nego minorem. Ad probationem dicatur, neque ſolutionem illā, quam permiſimus evidentem lumini naturali parere prudentem ſuaſionem de eo quod nulla contradictio lateat, neque de veritate myſterii: nam non convinci per hæc media, impoſsibilem eſſe rem, & alioquin contingere poſſe quod ſit impoſsibilis, eſt evidens, & hæc evidentia non finit vim ſuaviſsivam in illo genere ſolutionis.

230 Ad rationem dico, licèt Angelus ſciat ſuppleri à Deo poſſe ſeipſo quod non dicit imperfectionem in ſe; at ſcit etiam

non

non suppleri à Deo posse, quod alioquin non dicit imperfectionem; si modus supplendi importet imperfectionem in Deo, aut non sinat esse possibilem summa independentia Dei à creaturis in essendo. Cùm autem ex nullo modo quo se Natura communicat subsistentiæ suæ in creatis, colligere probabiliter possit, modum illum, quo Deus supplere deberet munus subsistētiæ, vacare imperfectione, hinc neque congruè neque probabiliter colligere poterit Deum id posse; atque adeo neque Mysterium Incarnationis. Adde quod quo majus foret naturale lumē, eo magis retardaret prudentem assensum, summa obscuritas, quam experiretur, & deberet in se fateri finitus intellectus circa Personalitatis Divinæ habitudinem ad Naturam, & inaccessibilem constitutionē in se.

DISPVTATIO IV.

VNIONIS HYPOSTATICÆ TERMINI, prout de facto.

1 ACTIONIS Incarnativæ, seu Incarnationis Activæ Terminos dedimus *disp.1.sect.5.§.3.* Formalis Incarnationis, seu Vnionis Hypostaticæ Terminos modò damus: & dicuntur esse Tres. Totalis, qui ex Vnione resultat: & hic est Christus: de quo jam *ibi*: Partiales duo, qui dicuntur Vnionis formales Termini, quia per illam Vniti formaliter inter se: & horū Alter, est Verbum: alter, Humanitas. Vterque dicitur Terminus unitus: Humanitas, Terminus assumptus: Verbum, Terminus assumens, & Incarnatus. Appellationum harum rationem dedit Theologis S. Thomas *quæst.* 2. *art.*8 Dicuntur æquè Verbum, & Humanitas, Termini Vniti: quia Vnio solum denotat conjunctionem Duorum in unum: Et hæc fit ex Humanitate, & ex Verbo. Dicitur unicè Verbum Incarnatum, seu Terminus Incarnatus, quia Incarnatio dicit unionem prout factam in Persona, cui per ipsam accessit caro: unde licèt *tres Personæ* possint dici *Incarnantes*, & *Vnientes*, quia producunt unionem Incarnativam; *sola persona Filii* dicitur *Incarnata*, quia sola terminavit Vnionem. Dicitur etiam unicè Verbum, Terminus assumens: quia Assumptio dicit Vnionem factam in extremo, & ab extremo, quod per ipsam alteri jungitur: unde licèt Pater, & Spiritus Sanctus producant Vnionem, quia non terminant, seu uniuntur, non dicuntur assumentes. Dicitur demum Humanitas, Terminus assumptus, & non assumens, quia quamvis uniatur, non producit Vnionem: unde *Assumptio* dicit actionem, & quasi passionem: nempe producere unionem, & uniri per ipsam, quod solius est Verbi. Examinemus modò, ad plenam Vnionis Hypostaticæ comprehensionem, Terminos ejus Assumentem, & Assumptum: in Assumente, rationem assumendi: & Assumptionis ordinem, in Assumpto: & quidem prout de facto: eosdem examinaturi postmodum, de possibili.

Suprà disp. 1. à nu.102

S.Thomas.

SEC-

SECTIO I.

TERMINVS ASSVMENS, ET ASSVmendi ratio.

§. I.

QVÆ CERTA SVNT? VBI CVR SECVNda Perſona, Incarnata?

2 DE Termino Aſſumente, & ratione Aſſumendi, duo ſunt certa; & alterum valde controverſum. Certum eſt primo contra Sabellianos, & Patripaſſianos, ſecundam Perſonam Trinitatis, nempe, Perſonam Filii, eamque ſolam, fuiſſe Terminum Aſſumentem Humanitatis, ſeu hypoſtaticè Humanitatem aſſumpſiſſe, & Incarnatam eſſe. Sic docet Fides.

Contra Sabellian. & Patripaſſ.

3 Nec obeſt, quod Divinæ Relationes ſint interſe mutuò connexæ in vi terminandi Naturam: Vnde videtur fieri, terminandam Humanitatem à tribus, ſi terminari dicatur ab una. Nam ea connexio non eſt reſpectu Naturæ alienæ, ſed propriæ: duplex enim eſt. Prima ex parte Naturæ, ratione ſuæ infinitatis. Altera ex parte Relationum, ob illam quam inter ſe dicunt habitudinem originis, & reſpectus intranei. Qui duplex titulus non eſt reſpectu Humanitatis: quam proinde, Perſona Verbi, cum vim habeat terminandæ Naturæ, propriam, & diſtinctam ab aliis, terminare poterit, quin eo ipſo ab aliis terminati debeat.

4 Nec item obeſt, quod reſpectus activus ad extra debeat eſſe communis toti Trinitati: ergo reſpectus etiam ſuſtentativus, & communicativus ad extra. Nam ex multis, quæ *diſp. 2. à num. 68.* dicta ſunt, patet titulum activi reſpectus eſſe communem: & titulum ſuſtentandi per communicationem ſuæ proprietatis, eſſe Perſonis proprium.

Suprà diſp. 2. à nu. 68.

5 Nec obeſt inſuper, quod ſuppoſitum ſit incommunicabile: & ſubſiſtentia, ultimus Naturæ Terminus non ultra terminabilis: unde videtur fieri Perſonam uniri ſubſtantialiter ultra non poſſe. Nam *diſp. 1. ſect. 2. à num. 40.* ubi hæc explicui, ita explicui, ut id hic fruſtrà objiceretur.

Et diſp. 1. à num. 40.

6 Nec obeſt denique, quod Viſionem terminare non poſſit una Perſona ſine aliis: ergo nec Vnionem. Nam eſt clara diſparitas loco citato: *& diſp. 1. ſect. 3.* Addo clariorem aliam. Nam Vnio ſolum unit intrinſeca rei: Viſio vero, præſertim intuitiva, æquè tendit ad intrinſeca, ac ad extrinſeca rei: unde ea, quæ mutuam habent inter ſe habitudinem, majorem habent connexionem in ordine ad claram cognitionem, quam ad Vnionem phyſicam: ipſa enim habitudo eſt utriuſque cognoſcibilitas: non verò unibilitas utriuſque: ſeu eſt neceſſaria ratio cur cognoſcatur utrumque: habitudo enim, ratione ſpeciei communis ad terminum, eſt intentionaliter idem cum ipſo termino: non autem eſt ratio cur uniatur utrumque: quia non ideo utriuſque eſt idem phyſicum eſſe, unde ſumitur ratio: Nam Vnio tendit ad faciendum unum phyſicè cum re unibili; res autem unibilis non facit vnum, niſi per id quod ipſa eſt intrinſecè talis. Viſio verò non tendit ad faciendum unum cum re Intelligibili, ſed ad exprimendam omnem ejus perfectionem, & reſpectum, quæ quin exprimatur extrinſeca, nequeunt exprimi: Inde ſcientia non poteſt exprimi reflexè ſine expreſſione Termini, ſeu objecti; uniri tamen phyſicè poteſt, & unitur intellectui ſine phyſica unione Termini, ſeu objecti. Videte Suarez *diſp. 12. ſect. 1.* & Amicum *diſp. 14. ſectione etiam prima*, & eruditiſsimum Pattem Bernal *diſp. 21.*

Suprà loc. cit. & diſp. 1. ſect. 3.

Suarez. Amicus. Bernal.

7 Certum eſt ſecundò: Cur potius ſecunda Perſona Naturam Humanam aſſumpſerit, & incarnata ſit, quam Prima, & Tertia Sanctiſsimæ Trinitatis, Ratione Deo fuiſſe ſufficientiſsimam; qui prudentiſsimè operatur in ſingulis: Nobis verò rationem, quæ convincat, non eſſe aliam, quam Decretum Dei ipſius, in cujus arcana, quis penetret? eſſe tamen congruentias, quas in aliqualem irradiationem conſilii ſui dignatus eſt Deus dare nobis per ora Sanctorum, & Theologorum: quæ proinde, licèt non cõvincant, veneranda ſunt: Vide *loc. cit.* multas apud Doctorem Noſtrum: ex quo derivant, & perſequuntur avidè Recentiores. Illæ perplacent.

Suarez.

8 Prima: major affinitas hominis cum Verbo, quam cum perſonis reliquis; nam & hoc procedit Imago: & ille factus eſt ad imaginem Dei. Altera: Per idem producit Artifex opus, & reparat: Per Verbum igitur ut exemplar Divinum, homo à Deo conditus, debuit reparari jam lapſus. Tertia: decuit ut Adoptivos Filios Filius Naturalis faceret, & redimeret. Quarta: Qui appetendo Scientiam boni, & mali perierant: imò appetendo ſimilitudinem Dei, congruit ut per verã Dei Scientiam, & imaginem reviviſcerent.

Quin-

Quinta:major convenientia in participatione Idiomatum : ut nempe,qui generatione æterna est Filius naturalis Dei : temporali generatione fieret Filius hominis: & qui ab æterno Patrem haberet , Matrem habere diceretur in tempore : Ne generationis, & idiomatum humanorum attributio, pareret in aliis Relationibus confusionem , & occasionem errandi : quas hominibus incautè se in ipsas inuentibus ex genio in malum lubrico , cautissimè præcavet Deus ex genio salutis hominum indulgentissimo.Et hæc illa duo, quæ dixi, certa.

§. II.

MAGNA CONTROVERSIA DE RATIONE Terminandi, & assumendi,ex parte Verbi.

9 COntrovertitur maximè: quæ in Persona Verbi fuerit ratio physica Naturam assumendi, seu terminandi unionem? est quærere: cùm in Persona Verbi,duæ sint rationes : Altera,Personalis Relationis , ita propria Verbi, ut per eam incommunicabiliter constituatur in se , & distinguatur ab aliis Personis: Altera,Perfectionis absolutæ, nempe Naturæ, in qua cum Patre,& Spiritu Sancto communicat,quia in Tribus est una, & eadem: an sub ratione Personalis Relationis unicè terminaverit unionem ? an sub ratione Perfectionis absolutæ? an sub utraque? an demum unicè sub altera, ita , ut utraque Vnionem æquè physicè terminaverit ? In quo variant ita Theologi (quorum dicendi modos videre poteris apud Vazquez *disp.* 26. Koninch *disp.*7. *dub.*2. Amicum *disp.*14. *sect.* 3. & Bernal sparsim *tota disp.* 22. cum fructu videndâ) ut conciliari vix possint: aut ægrè possit discerni,quid sentiant.Quid sentiam ipse : & illi , meo videri , debeant, asserendo proponam:quid videantur sensisse singuli , & in ipsis displiceat mihi , rejiciam inferendo.

Vazquez. Koninch. Amicus. Bernal.

10 Assero tria,per quæ me explico.*Primum*:Immediatione terminationis æquè immediatè terminat Vnionē Humanitatis Natura Divina,ac Personalitas Verbi: adeo,ut, si per impossibile , manente Personalitate, deficeret Natura , Vnio deficeret ex defectu termini. *Secundum*: immediatione rationis,sola Personalitas Vnionē terminat: quod est dicere , Naturam esse terminum immediatum Vniouis , sed non esse rationem terminandi ; atque adeò non uniri ratione absoluti, sed Relativi; non sequendo communitatem ad tres Personas , sed *prout in Verbo*: non *propter se*, sed *propter Verbum* : quia *attento fine intrinseco Vnionis* non eam terminat , *quia essentia Dei* , sed *quia essentia Verbi* , seu Personalitatis Vnitæ: adeò ut si per impossibile , defficiente Personalitate, maneret Natura, non maneret finis intrinsecus Vnionis istius , sed ista deficeret non ex defectu termini , utcumque , sed *ex defectu finis intrinseci*. *Tertium*: Ratione Verbi , & *prout in Verbo* immediatè terminat Vnionem, & unitur Humanitati tota Persona Filii , *id est* , quicquid est idem cum Relatione Filii. Convenio quoad hæc tria cum Muniessa,sic in re docente *disp* 2. *de Incarnatione sect.* 2. Et ego

P. Muniess.

11 Hos sumo terminos à Concilio Rhemensi *sub Eugenio*, à Sancto Bernardo , & à Sancto Thoma *quæst.* 3. *art.* 2. *ad arg. & in Corp* & hæc veritas,negata sub his terminis à Modernis communiter ; asserta cōmuniter sub æquivalentibus mihi videtur à Magnis Theologis.Nā persuadebo mihi nunquam S. Thomam, Suarez, & Vazquez, dum dicunt Vnionē terminari ad Naturam *Secundariò*, ratione Verbi,seu *mediante Verbo*,intendisse cōtra manifesta verba Rhemensis,mediationem interjectionis,& exclusisse immediationem physicę terminationis: cùm hæc Verba sint clara satis,& unicè excludant immediationem rationis, quasi formalis;& intendant unicè *mediationē finis intrinseci*,& *congruitatis*: quod non obstat , ne Natura contractè, & *prout in Filio*, propriè, physicè , & immediatè terminet Vnionem.

Rhemense sub Eugen. Bernardus. Thomas. P.Suarez. P. Vazq.

12 Ratio est primò : quia his ipsis terminis utuntur de Vnione Verbi ad corpus, quam dicunt fuisse mediante Anima , & de Vnione ad Animam,quam fuisse dicunt mediante mente:quin hæc tamen mediatio obstet immediationi physicæ terminationis ad Corpus, & Animam. Secundò: quia conveniunt in eo quòd Natura dicatur Incarnata, & Vnita,quod ex dandis *infrà* non video dici posse sine assertione nostra quoad illas tres partes : quas ostendam,ascensu retrogrado ad primam.ex ultimis.

Infrà à nu. 27.

13 Et tertia pars Assertionis legitimè descendit ex præcedentibus. Et ultra firmatur: Persona Filii se intrinsecè,media Vnione, dedit Humanitati plenè,& quantum potuit : ergo Vnio plenè , & quantum potest, terminatur ad Personam Filii: ergo terminatur

natur immediatè ad totum, quod eſt Filius, prout eſt in Filio, ſeu quia Filius eſt. Conſequentia hæc patet: nam ſicut Viſio, quæ non terminaretur ad totum, quod eſt Filius immediatè immediatione terminationis, non terminaretur plenè, & quantum Viſio poteſt, ad Perſonam Filii: ita Vnio, quæ non terminaretur immediatè ad totum, quod eſt Filius, non terminaretur plenè, & quantum Vnio poteſt ad Perſonam Filii. Conſequentia prima probatur: tùm quia Perſona Filii tantum ſe dat Humanitati, quantum unitur: ipſa enim Vnio eſt quaſi taxa dationis; & tantum unitur, quantum Vnio terminat: ergo ſi perſona Filii ſe dedit Humanitati plenè, & quantum potuit, Vnio terminatur ad ipſam, plenè, & quantum Vnio poteſt. Tùm etiam, quia non ſe dat Intellectui Perſona Filii, media Viſione, plenè, & quantum poteſt; ſi Viſio non terminatur ad ipſam plenè, & quantum poteſt Viſio: ergo ſimiliter.

14 Antecedens ergo probatur. Primò: quia Perſona Filii ita ſe dedit Humanitati per Vnionem, ut dici cum Apoſtolo ad Coloſſens. ſecundo, poſsit, media Vnione *in habitaſſe Plenitudinem Divinitatis in Chriſto Corporaliter*; ea autem inhabitatio eſt unio: neque enim plus habitat, quàm unitur: ergo Perſona Filii ita ſe dedit Humanitati per unionem, ut uniret ratione ſui plenitudinem ſuæ Divinitatis: ergo ſe dedit plenè, quanta eſt, & quantum potuit. Secundò: quia Chriſto *non eſt datus Spiritus ad menſuram*, ut de ipſo loquitur Ioannes Baptiſta *Ioann. 3.* ergo neque ſe dedit Verbum Humanitati, niſi plenè, & quantũ potuit. Tertiò: quia Qui dat ſe ipſum, dare vult quantum poteſt: ſed Perſona Filii per Vnionem ſe dedit Humanitati: ergo dare ſe voluit plenè, & quantum potuit.

Coloſſ. 2.

Ioann. 3.

15 Secunda pars, nempe, quòd immediatione rationis non ſit Vnita Humanitati Divinitas, ſed Perſonalitas, id eſt, quod Natura non ſit unita ſecundum ſe, nec ratione abſoluti, ſed quia eſt Natura Filii, *prout in Filio, & ratione Relativi*: Probatur primò, Authoritate manifeſta. Tùm Rhemenſis: cujus hæc verba ſunt apud Baronium *tom. 12. ad ann. 1148. Credimus, & confitemur, ipſam Divinitatem, ſive ſubſtantiam Divinam, ſive Naturam Divinam dicas, Incarnatam eſſe, ſed in Filio.* Tùm V. Synodi *act. 5.* cujus hæc ſunt Verba: *Si quis Vnã Naturam Incarnatam dicens, non ſic accipiat, ſicut Patres docuerunt, quia ex Divina Natura & Humana Vnio eſt ſecundùm ſubſiſtentiam facta, anathema ſit.* Tùm ſexti Toletani *can. 1.* cujus hæc ſunt Verba: *Solus Filius ſuſcepit Humanitatem in ſingularitate Perſonæ, non in unitate Divinæ Naturæ*, id eſt, (declarante ſe ipſum Concilio) *in eo quod proprium eſt Filii, non quod commune Trinitati*: ergo Natura Divina non eſt unita, prout in ſe eſt, vel ſecundum ſe, ſeu prout quid commune: ergo nec eſt unita ratione abſoluti, ſed Relativi; nec quia communis eſt eſſentia, ſed quia eſſentia eſt Filii; nec propter ſe, ſed propter Filium, & prout in Filio: quæ ſunt limitationes Aſſertionis noſtræ.

Rhemenſis Verb. apud Baronium.

V. Synod.

Toletan. VI.

16 Probatur ſecundò ratione: quia ſi Natura manſiſſet Vnita, ut ratio terminandi unionem, ſeu ratione ſui, æquè fuiſſent Incarnati Pater & Spiritus Sanctus, ac eſt Filius: quod eſt hæreticum, & oſtenditur ſequi. Tùm quia, ratio Terminandi unionem eſſet æquè communis Patri, & Spiritui Sancto, ac Filio: quando autem ratio terminandi aliquem actum ad extra, & ad intra eſt communis; æquè actus convenit toti Trinitati: inde repugnat quod una Perſona velit, intelligat, aut operetur ad extra, quin omnes ſimul & æquè intelligant, velint, & operentur: quia ratio intelligendi, volendi, & operandi ad extra eſt communis. Tùm etiam quia, quod Perſonæ convenit ratione abſoluti, æquè convenit tribus: convenit enim titulo, qui eſt æquè in ſingulis.

17 Confirmatur: Nequit terminare Vnionem Perſona ratione proprietatis, quin ipſa unita maneat: ergo nequit terminare unionem ratione Perfectionis abſolutæ, & communis, quin omnes maneant unitæ. Probo conſequentiam. Ideo illud eſt verum, quia ratio uniendi eſt propria Perſonæ in caſu antecedentis: ſed in caſu conſequentis ratio uniendi eſt æquè in unâ, ac in Perſonis cæteris: quod enim ſit in unâ, non tollit, illi rationi, cõmunitatem, quam habet ex ſe: ergo pariter omnes Perſonæ, cui illa ratio ſit communis, manebunt unitæ. Vnde Toletanum, *ubi ſuprà*, reddens ſuæ rationem Fidei, addidit meritò: *Si Naturam hominis Deique, alteram in alteram infudiſſet, tota Trinitas corpus aſſumpſiſſet.*

Verba Toletan. VI.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

§. III.

§. III.

DIVINITAS IMMEDIATE VNITA, IMmediatione terminationis.

18 PRima pars, in qua potissimùm est difficultas: nempe quod immediatione terminationis æquè terminet Vnionẽ Humanitatis Natura Divina, ac Personalitas, ut constituit utraque Personã Filii, censetur à Doctissimo Magistro, de Fide. Quidquid tamen sit de censura: Probatur primò ex Lateranensi *sub Martin. 1. Consult. 5. can. 6. & 8.* ubi sic: *Si quis secundum Sanctos Patres non confitetur propriè, & secundum veritatem Naturarum* (nempe Divinæ, & Humanæ) *substantialem unitionem indivise, & inconfusè in eo* (nempe Christo) *cognitam, condemnatus sit.* At si Natura Divina solum dicitur unita Humanæ, non quia terminat Vnionem, sed quia identificatur cum Personalitate, quæ terminat; qua ratione dicitur propriè, & juxta veritatem unita? Id quod urgentius dabo in tertia probatione.

Recentior Perdoctus in manusc. Lateranen. sub Martin 1.

19 Probatur secundò, ex Paulo ad Coloss. secundo, dicente *omnem Plenitudinem Divinitatis habitare corporaliter in Christo*: quid est habitare corporaliter plenitudinem Divinitatis in Christo, nisi Naturam Divinam in Christo unitam esse Naturæ corporeæ? & quid est habitare omnem plenitudinem, nisi unitam esse Naturæ Humanæ Personam Filii, quanta est? id autem dictum ab Apostolo, ut commendaret Majestatem, & Dignitatem Hominis Dei, nempe Christi, quis intelligat de Inhabitatione Divinitatis quasi materiali, & mediata, ratione identitatis, & non ratione Vnionis, quasi diceret: in quo per unionem corporaliter, id est verè, & realiter inhabitat aliquid, quod identificatur cum plenitudine Divinitatis? hic sensus inferior est Theologiâ Pauli.

Coloss. 2.

20 Confirmatur primò: quia Humanitas dicitur à SS. Patribus, & CC. *Deitate uncta; delibuta Divinitate*: qui termini sonant modum existendi Divinitatis intrinsecum in Humanitate: at nequit intrinsecè existere ratione Vnionis in Humanitate, eamque ratione unionis ungere, nisi terminet Vnionem immediatè: non enim ratione unionis existeret nisi quasi extrinsecè, si sola ratione identitatis cum immediato termino unionis existeret in Humanitate Christi. Confirmatur secundò: Nam Divinitas propter Vnionem ponitur; ubi ponitur Humanitas ex Tridentino *sess. 13. cap. 3.* ergo quia terminat immediatè Vnionem: alioquin, non propter unionem, sed propter identitatem cum termino unionis poneretur. *Tridentinũ*

PP. & CC apud Petavium.

21 Probatur tertiò, & principaliter: Cui propriè convenit Humanitatem assumere, & Incarnari; necessariò convenit immediatè terminare Vnionem Humanitatis, immediatione terminationis; sed Naturæ Divinæ cõvenit propriè Humanitatem assumere, & Incarnatam esse: ergo necessariò convenit immediatè terminare Vnionem Humanitatis, immediatione terminationis. Consequentia est bona: & probandæ præmissæ: in quibus tota vis posita. Minor quoad primam partem, constat ex Basilio *in Psalm. 21. Natura assumpta Divinitati assumenti eam, unita est.* Ex Nazianzeno *orat. 41.* Vbi *nunc Christi Corpus fuerit, nisi cum ea Natura, à qua assumptum est* Ex Augustin. *In Enchirid. cap. 34* ubi ait *Corpus fuisse à Divinitate susceptum.* Ex Hieronymo *de Symbol. Fidei ad Donatum: Passus est Christus, non secundum illam substantiam, quæ assumpsit, sed quæ assumpta est.* Ex Alcuino *lib. 3. de Fide Trinit. cap. 2. Tota Divinitas est in Humanitate sua, ut sicut à Divinitate plenitudo Humanitatis susceptæ est, ita in Humanitate ejus, plenitudo sit Divinitatis.* Ex Theodoro Antiocheno *tom. 5 Bibliothecæ novæ Colonien. pag. 3.* ubi ait, *juxta definitionem Ecclesiæ Naturas duas in Vnum cõvenisse; assumente Divinitate; assumpta verò Humanitate.* Demum ex S. Thom. *hìc quæst. 3. art. 2.* Et hæc de prima parte minoris. *Basilius. Nazianz. Augustin. Hieronym. Alcuinus. Theodor. Antioch. S. Thomas.*

22 Quoad secundam partem constat eadem Minor: Primò ex loc. Pauli *cit. ad Coloss.* ubi tota *Plenitudo Divinitatis inhabitare dicitur Corporaliter in Christo*: id est, interprete Damasceno *lib. 3. de Fid. cap. 6.* in ipsius carne. Secundò ex Patribus: Bernardo *Serm. 1. in Pascha: venerat ad Nos Divinitas incarnata, calceata Majestas.* Petro Damiano *Serm. 11. Virginis uterum novo, & singulari partu Divinitas Humanata sigillat.* Item Augustino, Gregorio, Leone & aliis, quorum adductus testimoniis Eugenius III. *in Rhemensi* damnavit oppositam assertionem Gilberti Porretani, *teste Gaufrido*, eorum verba referenti loco mox dando. *Damascen. Bernard. P. Damian Augustin. Gregorius. Leo. Eug. III. in Rhemens Gaufrid.*

23 Tertiò: licèt Damascenus id renuere videatur *lib. 3. de Fid. cap. 11.* ibidem tamen *& cap. 6. & 7.* profitetur ex mente Cyrilli, & Athanasii Naturam Verbi esse Incarnatã, non detrahente vim, proprietatem, aut immediationem Vnionis, addito Verbi, sed *Cyrill. Athanas.*

explicante Sententiam juxta ſecundam partem noſtræ aſſertionis, ut habet Clictovæus *in Commentariis ad locum eundem.* Id quod eis fermè temporibus firmavit Francofurtenſe *in Sacro ſyllabo* totius Concilii nomine edito per hæc verba: *Denique non de ſola excellentia Majeſtatis ejus loquebatur Angelus* (Luc.1.) *ſed potiùs de Incarnata Divinitate.*

Clyptoveus Francofurd

24 Quartò: quia hæc contradictoria: *Divina Natura non eſt Incarnata*, damnata eſt cum aliis tribus capitulis Gilberti Epiſcopi Pictavienſis, per hanc Noſtram: *Ipſa Divinitas, ſeu ſubſtantia Divina, ſeu Divina Natura Incarnata eſt, ſed in Filio*: damnata, inquam, eſt *ab Eugenio III.* opera Sancti Bernardi in Rhemenſi Concilio, ut refert uberrimè Gaufridus *epiſt. ad Epiſc. Alvanenſem* apud Baronium *tom.12. Annal. ann.1148.*

Gaufridus. Legatur Baronius.

25 Nec obeſt, quòd Otho Friſingenſis (cui potiſsimùm fidem adhibet, & ſubſcribit, nec Gaufrido lecto, nec viſo Baronio Vazquez *in 1. p. diſp.120. cap.2.*) affirmet *lib.1. de reb geſtis Friderici Imperat. cap.59.* Eugenium unicè damnaviſſe primum Gilberti articulum; de diſtinctione Naturæ à Perſonis; reliquos, & inter ipſos quartum, (quæ citata eſt propoſitio) non curaſſe. Nô inquam obeſt. Primò: quia Gaufrido utpote teſti Religioſo, & oculato, potior habenda eſt fides: Friſingenſis vero ſcripſit *poſt annos amplius centum* à Rhemenſi. Secundò: quia Friſingenſis præfefert propenſionem in Gilbertum: acerbitatem in Bernardum à quo ille convictus; & exinde Bernardum carpit, eumque vocat *Zelotypum, & nimis credulũ.* Vnde Gaufrido, & non Othoni, ſubſcribunt Baronius *ubi ſuprà*: Severinus Binnius *in notis ad Rhemenſe*, Illuſtriſsimus Pacenſis Mantique *tom.2. Ann. Ciſtercienſ eodem ann.cap.3.* Nec Rhemenſe definivit quidquam in hoc quod antè, Lateranenſe non definierit *ſub Martin. 1. per* hæc Verba *can. 5. Siquis non confitetur propriè & verè unam Naturam Dei Verbi Incarnatam, ſit Condemnatus.*

Nec audiẽdus Otho Friſingenſis, quo nititur P. Vazquez.

Baronius. Binnius. M. Manrique.

26 Vnum video dici ab Adverſariis poſſe, manuducente Hurtado; in his Sanctionibus ſumi pro Perſona Divinitatem. Verũ id, præter quam quòd Conciliorum definitiones detorquet ad improprios ſenſus, intercipitur à Rhemenſi, ſatis clarè. Deinde id à Conciliis dicitur, quando agitur de ſtabiliendis duabus Naturis in Chriſto intrinſecè, & propriè unitis in unam Perſonam: qua ergo veritate dici à Theologo poteſt, Concilia Divinitatem pro Perſona ſumpſiſſe, cum non ſemel, nec obiter, ſed ex inſtituto, toties, & in re, quæ egebat maximè puritate, & claritate Verborum, iis uſi fuerint SS. PP? quare de veritate Minoris dubitari non poteſt.

Hurtado. præcluditur.

27 Major primi Syllogiſmi, nempe: cui propriè conveniat aſſumere, & Incarnari, convenire neceſſariò, terminare unionem immediatè, immediatione terminationis, oſtenditur primò: quia aſſumere eſt ad ſe ſumere ratione unionis aliquid, ex S. Thoma: Incarnari eſt eſſe ratione unionis in carne intrinſecè; atqui formalitas, quæ non terminat Vnionem immediatè, non ſumit ad ſe quicquam ratione unionis; nec ratione unionis eſt intrinſeca carni: nam ſi per impoſsibile deficeret, & maneret formalitas immediata, non deficeret Vnio: quippe nihil deficeret quod unio intrinſecè afficeret: ergo, &c.

S. Thomas.

28 Oſtenditur ſecundò: ſi Vnio non terminatur immediatè immediatione terminationis ad Naturam, ſed ſolum mediatè, & identicè, nempe quia terminatur ad aliquid quod eſt Natura, quin tamen Naturam attingat, faciendo quendam quaſi uſum Virtualis diſtinctionis; non attingit naturam magis, quam attingit productio Filii, ſeu generatio: ergo ſicut realis identitas Naturæ cum terminante productionem, ex illo modo attingendi, non ſufficit, ut verè, & propriè Natura dicatur genita: ita nec identitas Naturæ cum terminante unionem, ex illo modo uniendi, ſufficiet, ut verè, & propriè dicatur Natura Vnita, aſſumens, & Incarnata: ergo ſicut abſolutè falſum eſt dicere, quod Natura ſit genita, licèt ſit formalitas genita, falſum erit quod definiere Patres, quod Natura ſit Vnita, aſſumens, & Incarnata, licèt ſit formalitas Vnita, aſſumens, & Incarnata.

29 Vnde oſtenditur tertiò: aliquo modo dici poteſt: Natura unitur, aſſumit, & Incarnata eſt per Vnionem, modo quo dici non poteſt: Natura producitur, & eſt genita: hoc enim damnatur à Patribus: illud aſſeritur: ergo plus Naturæ convenit eſſe terminum Vnionis, quam productionis: ſed eſſe terminum identicè: id eſt, eſſe identificatam cum termino producto, & unito, æquè convenit Naturæ reſpectu Vnionis, ac productionis: ergo reſpectu Vnionis plus habet quam eſſe Terminum identicè: ergo eſſe terminum immediatum, immediatione terminationis. Oſtenditur quartò, &

30 Confirmantur, ac illuſtrãtur hæc omnia:

nia. Nec ſolent,nec debent uſurpari propoſitiones circa res Fidei, in quibus prædicatum, propriè ſubjecto non convenit, licèt ſubjectum identificetur cum altera formalitate,cui propriè convenit prædicatum:atqui Patres,& Concilia dicunt de Divina Natura,terminis expreſsiſsimis,& valde propriis, quod unita ſit Humanæ,& exinde quod Incarnata ſit in Filio: ergo uniri & Incarnari non ei convenit, ſolùm identicè ſeu mediatè, quatenus identificatur cum formalitate, cui propriè & immediatè convenit uniri, & Incarnari.

31 Conſequentia ſequitur & minor patet ex ſupra dictis:repeto definitionem Rhemenſis,ut eludam evaſiones Recentium:hæc ſunt Verba: *Ipſa Divinitas ſeu ſubſtantia Divina, ſeu Divina Natura eſt Incarnata, ſed in Filio*:quorum ſenſus eſſe non poteſt ille vulgaris: nempe:*Divinitas non eſt unita,ſed identificatur cum Relatione, quæ unitur,& Incarnatur*: nam quod Divinitas identificetur cũ Relatione Filii, quæ generatur, & diſtinguitur à Patre, non ſufficit ad aſſerendum: Ipſa Divinitas generatur à Patre,ſeu diſtinguitur à Patre,ſed in Filio:eſt ergo Rhemenſis ſenſus omninò, ac noſter. *Verba Cõc. Rhemenſ.*

32 Oſtenditur major: Quòd eſſentia Dei identificetur cum omnibus Dei Conſiliis, non ſufficit ut Beati, qui vident eſſentiam Dei, videre dicantur omnia Dei Conſilia in eſſentia:quòd Aethnici demonſtrent Dei unitatem,quæ realiter eſt ipſa Trinitas, non ſufficit ut dicantur demonſtrare Trinitatem: Quòd Intellectus ſit realiter idem cũ Voluntate, non ſufficit apud multos ex Adverſariis, ut Deus generãdo per intellectum, dicatur generare per voluntatem: Quòd demum eſſentia Divina ſit realiter Filiatio genita, non ſufficit ut dicatur genita: ergo veriſsima eſt major: quam aſſumpſi.

33 Probatur quartò, tertia illa pars aſſertionis, etiam principaliter, & à priori. Divina Natura capax eſt uniri,& terminare unionem: & aliquomodo reipſa unitur, & terminat: id ſaltem negare non poſſunt Adverſarii Authoritati tantæ Conciliorum, & PP. ergo immediatè unitur, & immediatè terminat, immediatione terminationis. Probo hanc conſequentiam. Illa formalitas immediatè terminat unionem, quæ reipſa terminat, & inter ipſam,& Vnionem nihil ſimpliciter mediat, præter rationem formalem uniendi: atqui Natura Divina reipſa terminat Vnionem; & inter ipſam, & Vnionem nihil ſimpliciter mediat præter ipſam hypoſtaticam Vnionem, quæ eſt formalis uniendi ratio: ergo terminat immediatè unionẽ. Major eſt ipſa definitio Terminationis immediatæ ad unionem: vel dicatur, quid in re ſit, immediatè uniri? Minor etiam patet: nam Filiatio cum ſit idem cum Natura, & ipſa Natura ſimpliciter, non facit quod inter Naturam & Vnionem quicquam ſimpliciter mediet.

34 Dices: mediare inter Naturam, & Vnionem, virtuali diſtinctione,Filiationem, quæ quoad effectum impediendi immediationem unionis, perinde eſt, ac ſi realiter diſtingueretur à Natura, mediaretque ſimpliciter: ut patet quoad effectum & denominationem genitæ, & productæ in ipſa Natura. *Optimè quidem.* Contra ſic: ergo ſicut quoad denominationem genitæ, & productæ, ita Filiatio mediat,ut omninò impediat in Natura denominationem hujuſmodi: ſimiliter ita mediabit quoad denominationem Vnitæ, ut omninò impediat: quod erroneum eſt.

35 Contra ſecundò: Diſtinctio virtualis inter Naturam, & Filiationem non obſtat, quominus Natura verè, & propriè dicatur Vnita: ut ſupra confecimus ex Scripturis, CC. & PP. ergo nec poteſt obeſſe, quominus dicatur Vnita immediatè immediatione terminationis. Ratio eſt, quia ubi ſit uſus diſtinctionis virtualis quoad aliquam denominationem, hæc uni convenit formalitati; & diſconvenit alteri, perinde ac ſi realiter diſtinguerentur. Contra tertiò: Ita per vos mediat Filiatio inter Naturam,& Vnionem, quoad effectum impediendi immediationẽ unionis, ac ſi realiter Filiatio diſtingueretur à Natura: ergo Vnio ita ſe habet ad Filiationem, & ita ſe deſinit habere ad Naturam, ac ſi realiter interſe diſtinguerẽtur. Atqui ſi realiter interſe diſtinguerẽtur,ex unione Filiationis, non maneret propriè unita Natura, per ſolam terminationem Filiationis, ut patet: ergo neque nunc: quod opponitur maximè Sanctionibus Conciliorum,& PP.

36 Confirmãtur hæc omnia, & illuſtratur præcedens ratio:Modus hic diſcurrendi, ut nempe Vnio immediatè terminetur ad Abſolutum, & Relativum immediatione terminationis;non verò *immediatione rationis, & quaſi finis intrinſeci*, non repugnat, ſed congruit: imò videtur omninò neceſſariùs: ergo tenendus eſt. Antecedens quoad primam pattem oſtenditur:quia repugnantia

veni-

venire posset ex eo quod Natura non esset immediatè unibilis, vel quod non esset unibilis, Personis non unitis. Vtrumque est falsum. Primum: quia immediata unibilitas est vis perfectiva, quæ negari Naturæ non potest. Secundum: quia quod Naturæ convenit ratione Perfectionis notionalis, non debet ipsum convenire omnibus, quibus Natura convenit: Ratio est: quia Naturæ non convenit, ut est communis, sed ut contractè est in Filio v. g. Quando autem Naturæ, alioquin communi tribus Personis, convenit aliqua denominatio, ex titulo non communi; sed Proprietativo, & Notionali: non ideo ea denominatio debet esse communis, eò præcisè quòd inveniatur in re alioquin communi.

Do *exempla* duo: *Primum*: Divinitas Sanctificat Animam Christi: non verò Personæ Patris, aut Spiritus Sancti: & cur? quia Sanctificat *prout in Filio. Secundum*: sit calor *a* in subjectis *b* & *c*: si ratione subjecti *b*, seu approximationis ad ipsum, calor calefaciat manum: non ideo dicetur calefacere manum subjectum *c*, licèt calor sit utrique communis: cur? quia calefacere, solum calori convenit prout in subjecto *b*.

37 Ostenditur quoad secundam partem idem antecedens: Nam hic discurrendi modus meliùs explicat definitiones CC. PP. & Scripturæ: salvat optimè, qua ratione actiones Christi sint infinitæ æstimationis: qua ratione Christus sit etiam formaliter Deus: nempe vi hypostaticæ Vnionis: qua ratione Deitas ungat, deificet, & Sanctificet Humanitatem; non moraliter solum, sed etiam physicè, & intrinsecè: quod quidem ipse difficile video, si negetur immediatio terminationis ad Naturam: si enim immediatè non terminat, perinde se habet ad Humanitatē, ac si foret extrinseca.

Infrà lib. 5. disp. 1. à nu. 24.

38 Ostenditur denique tertia pars antecedentis. Tùm quia, nisi ubi cogit Fides, non est faciendus usus virtualis distinctionis: at hic non cogit. Tùm etiam quia, quod Naturæ convenit, ratione Naturæ; convenit omni quod est Natura, *salva oppositione Personarum ad intra*, quin quoad hoc fieri possit aut debeat usus virtualis distinctionis: ergo quod Personæ convenit ratione Personæ, convenit omni quod est ipsa Persona, *salva oppositione Personarum ad intrà*, quin quod hoc fieri possit aut debeat usus virtualis distinctionis. Et ratio videtur esse, quia sicut Natura est omnium, quorum est Natura: ita Persona est Naturæ, cujus est Persona: atque adeo, sicut eo ipso quod Naturæ conveniat prædicatum, ratione Naturæ; convenit omnibus quorum est Natura, quia convenit ex prædicato omnium: ita quod convenit Personæ ratione personæ, convenit ex prædicato quod est Naturæ, atque adeò debet convenire Naturæ. Tùm demum quia, nequit perficere substantialiter Personalitas Humanitatem, quin eo ipso substantialiter perficiat ipsa Natura: ergo neque potest uniri Humanitati Personalitas immediatè: quin ratione ipsius maneat unita immediatè Natura: & ratio paritatis videtur esse, quia si prędicatū, aut denominatio non involvat in divinis distinctionem realem in tertio, summa identitas exigit, ut æquè competat entitati toti, cujus est ratio cur ipsi conveniat talis denominatio.

§. IV.

ILLATIONES CONTRA VARIOS DICENdi, & discurrendi modos.

39 INfero ex dictis primò contra Modernos: perperam ab ipsis dici Naturam non terminare magis Vnionem Incarnativā, quam generationem æternam: (qui sunt termini, perquos explicare se solent ex Quiròs *tract. 7. de Deo, qui est de Trinitate disp. 33. sect. 10. num. 47.*) atque adeò solum identicè, mediatè, & quasi materialiter unitam esse: quibus terminis etiam, post Hurtadum, utuntur communissimè. Ratio illationis est: quia sic non conveniret magis propriè Naturæ unitam esse, quam esse productam, quod absolutè censeo dignum Theologicâ censurâ. Nec valet dicere denominationem productæ, repugnare Naturæ, non verò denominationem unitæ: quia licèt uniri non repugnet Naturæ, repugnat tamen uniri per unionem quæ non sit Naturæ Vnio.

Koninch. Amicus. Martinon. Lugus. Quiròs, & alii recētes cōmuniter.

Hurtadus.

40 Deinde non video, cur punctum *a* cōtinuum puncto *b* dicatur unitum mediatè puncto *c*, per unionem qua immediatè uniuntur punctum *b* & punctum *c*: (quo exemplo se muniunt ex ipso Quiròs): & per unionē Filii, non dici debeant uniti mediatè Pater, & Spiritus Sanctus cum sint inter se magis unum, quam illud punctorum ternarium. Ratio est quia per vos ad rationem uniti mediatè, sufficit unitas cū extremo immediato unionis, & aliunde capacitas ad denominationē uniti; quæ singula conveniunt Patri,

P. Quiròs.

&

& Spiritui Sancto. Apud me id non sufficit: imò nec sufficit quod immediatè uniatur aliquid realiter identificatum cum Patre & Spiritu Sancto, si ratio uniendi id ipsum sit distincta realiter à Patre & Spiritu Sancto.

Ochamus, & Gabriel apud Amicum disp. 14. sect. 3.

41 Infero secundò contra Nominales: perperam ab ipsis dici, Totum quod est in Filio, unitum esse Humanitati æquè primò, per se: id est, tam ratione Absoluti, quam ratione Relativi. Ratio illationis est primò: quia deficiunt in fundamento: putant enim Personalitates divinas, ut cõtradistinctas ab essentia, non dicere perfectionem sustentativam Naturæ, seu per se existentiam, sed solam rationem Incommunicabilitatis: quæ cum utraque ratio sit necessaria ad constitutionem Personæ, inferunt unionem factam esse ad utramque secundum se. Secundò: quia hos ferit maximè Toletanum cujus sensus necessariò est Filium suscepisse Naturam humanam: in eo, quod est proprium; non in eo quod est cõmune: id est: non ratione prædicati communis: sed proprii. Tertiò: quia licèt Verbum ratione proprietatis assumpsisset Humanitatem: & æquè ratione Naturæ communis: non esset ratio cur Pater, & Spiritus Sanctus non terminassent unionem assumptivam: Quod enim convenit Deo ratione prædicati, quod est æquè in Tribus, non est ratio cur Tribus non conveniat.

Durand. in 3. dist. 1. quæst. 2.

42 Infero tertiò contra Durandum: perperam ab ipso dici, Vnionem factam esse primariò ad Absolutũ; secundariò ad Relativum; sed Personam Filii terminasse Vnionem Hypostaticam ratione subsistentiæ communis. Nota, distingui à Durando duas uniones: alteram Humanitatis ad subsistentiam communem tribus Personis: alteram, ad proprietatem Relativam: additque illam esse primariam: hanc secundariam: illam, rationem istius. Ratio illationis est primo summa falsitas fundamenti, quo nititur: nititur enim eo quod in Deo una solum sit subsistentia, eaque communis, & absoluta: Relationes verò non sint subsistentiæ: quod est falso falsius. Secundò: quia videtur id opponi maximè Toletano: imò videtur ipsius contradictorium. Tertio: quia vix potest à Durando reddi ratio cur omnes Personæ Incarnatæ non sint, cum ratio primaria terminandi Incarnationẽ sit æque communis Personis singulis. Quartò: qui si subsistentia absoluta est primaria ratio assumendi Naturã: ergo Naturam assumere, primariò convenit Filio, quia, & ut est Deus; atqui quod primario convenit Filio, quia, & ut est Deus, æquè convenit Patri, ac Spiritui Sancto: quia & ut sunt Deus: æquè enim sunt Deus, ac Filius: ergo. Quo convictus Durandus respondet Patrem dici posse Incarnatum, & hominem, in quantum Deus est: non verò sine addito: quia deest specialis unio ad ejus Relationem, merito cujus Filius absolutè dicitur Incarnatus, & homo. Quo nihil absurdus dici potuit.

43 Primò: nam quod dici de Patre potest in quantũ Deus est dici potest simpliciter de Patre, cum de ipso dicatur simpliciter Deus. Secundò: quia licèt specialis ea Vnio ad Relationem, sit specialis ratio cur Persona Filii dicatur Incarnata, & homo; altera tamen Vnio primario facta ad subsistentiam communem sufficiet, ut cui conveniat esse Deum, conveniat Incarnari, & esse hominem, licèt non ex speciali modo, qui non sit communis omni Personæ, quæ Deus sit: ergo licèt Filius sit ex speciali modo Incarnatus & homo; tamen Pater, & Spiritus Sãctus habent quicquid simpliciter sufficit, & requiritur ut dicantur Incarnati, & facti homo. Vnde Durandi Sententiam notant Capreolus, ut periculosam; Medina, ut hæreticam; Cabrera, ut temerariam; Suarez, ut improbabilem; Amicus, ut temerariam, & errori proximam. *Cabrera. Medina. Capreolus. Suarez. Amicus.*

44 Infero quartò contra Sotum, & Victoriam apud Medinam *3. part quæst. 3. art. 2.* perperam ab ipsis dici, primariam rationem terminandi in Filio Vnionem Incarnativam, fuisse subsistentiam communem, & absolutam, prout modificatam tamen Relativo: quod est dicere: rationem assumendi fuisse communem; non vero Incarnatum nisi Filium. Ratio illationis est primò: quia nituntur absurdo fundamento Durandi, quod nempe ratio subsistentiæ non sit in Deo Relativa, sed absoluta. *Sotus. Victoria. apud Medinam.*

45 Secundò: quia utitur hic dicendi modus terminis apertè contradicentibus: Si enim ratio in qua Persona Filii terminat Vnionem non est magis Filii, quam Trinitatis, cum sit æquè toti communis; cur potius incarnari debeat Filius, quam tota Trinitas? Tertiò explicetur quid sit ly modificatam Relativo? Vel enim Vnionem fieri ad absolutum prout modificatum Relativo: est fieri ad Absolutum unicè: & hoc non. Vel est fieri primariò ad Absolutum, & secundariò ad Relativum: & hoc est Durandi. Vel hoc est fieri æquè primò ad modificationem, &

ad

ad Abſolutum: & hoc eſt Nominalium. Vel eſt fieri primariò ad Relativum, & ratione iſtius, ad Abſolutum: & hoc diceretur verè: ſed peſsimè dicitur per hos terminos: qui mihi non aliud ſonant, quàm Humanitatem immediatè uniri ſubſiſtentiæ communi tanquam rationi, qua mediante maneat unita Perſonæ Filii: & ſic redit illa moleſta quæſtio: cur ſi ratio immediata, & primaria, ut incarnetur Filius, eſt communis toti Trinitati: Filius unicè, nec tota Trinitas, incarnatur?

Thomiſtæ. Capreolus. Alvarez. Ioannes Thomaſius, Gonetus. M. Prudẽtius.

46 Infero quinto contra Thomiſtas recentes ſecutos Capreolum, & noviſsimè à Prudentio *tom. 1. tract. 3. diſp. ultim. dub. 1. ſect. 12.* perperam ab ipſis dici Vnionem factam primario ad Relativum; ſecundariò tamen ad Abſolutum: quæ voces licèt alioqui ſint omnium, reſtringunt ſenſum in via Thomiſtica planè ſingularem, & falſum. Sentiunt enim primò communiter, duplicem dari Vnionem Humanitatis ad Perſonam Verbi, ſeu duplicem dependentiam; alteram, qua dependet Humanitas in exiſtendo: alteram, qua dependet in ſubſiſtendo: penes hoc diſcrepat Prudentius, qui duplicem hunc dependentię modum unica Vnione ſalvare curat: ſed, ob hoc, perſtat in eadem navi. Sentiunt ſecundò Humanitatem exiſtere per exiſtentiam increatam, & non per propriam. Sentiunt tertiò Relationes non habere exiſtentias ſpeciales relativas, ſed unicè exiſtere per exiſtentiam abſolutam. Vnde ſentiunt quartò, Vnionem factam in Abſoluto, & in Relativo: in iſto, ut in quo ſubſiſtat Humanitas: in Abſoluto, ut in quo exiſtat: factam tamẽ ſecundariò in Abſoluto, & primario in Relativo: ob dependentiam, & poſterioritatem unius unionis ab alterâ. Itaque mihi videtur ſolum differre Thomiſtas à Durando penes duo: penes voces: & penes ſubſiſtentias relativas, quas dicunt ſe admittere, de quo mox.

47 Illationis ratio jam ſatis patet. Primò, ob falſa principia, quibus Thomiſticimus iſte nititur, nempe diſtinctionis inter eſſentiam, & exiſtentiam Humanitatis: diſtinctionis inter Relationes, & exiſtentiam. Abſolutæ ſubſiſtentiæ, diſtinctæ à Relativis. Hæc tria principia falſa ſunt. Secundò: quicquid ſit de vocibus, inconſequenter loquuntur, & in re Durandizant: nam prius eſt rem exiſtere, quam ſubſiſtere: ſicut prius eſt rem eſſe, quam Vniri, & compleri, ut habet expreſsè S. Thomas *quæſt 4. art. 2. O.* & meritò: tùm quia non entis non ſunt proprietates: nec unitur alteri quod non præcedit, ut recipiat, vice cauſæ ſubjectivæ, unionem, quam alter terminus recipere nequit: ergo ſi Humanitas exiſtit & ſubſiſtit in Verbo: & exiſtit per quid abſolutum, & per quid relativum ſubſiſtit; prius & primariò fit unio ad Abſolutum, quod eſt Durandi, quàm ad Relativum.

S. Thomas.

48 Tertiò: ſumamus binarium illud Vnionum: & rogo: unio terminata ad Abſolutum, nonne unicè reſpicit Abſolutũ? ergo reſpicit abſolutum in eo quod eſt commune, & ratione ſui: quod eſt contra Toletanũ: & exinde cur nó exiſtunt intrinſecè vi unionis Pater & Spiritus Sanctus in Humanitate, & Incarnantur? urgeo: Humanitas exiſtit ratione prædicati, æquè communis toti Trinitati: ergo exiſtit exiſtentia totius Trinitatis: ergo exiſtit intrinſecè in tota Trinitate vi unionis, & tota Trinitas manet unita. Rogo inſuper: unio terminata ad Relativum exiſtit per exiſtentiam propriam, vel per Increatam. Si primum: cur idem de Humanitate non dicitis? Si ſecundum: ſi ergo quin immediate attingat exiſtentiam abſolutam, per illam exiſtit, cùr idem de Humanitate non dicitis? Rogo præterea, quomodo exiſtit unio per exiſtentiam, quam in ſe non terminat intrinſecè?

M. Prudentius.

49 Quartò: ſit una ſola Vnio (ſi Prudentio placet) & rogo hunc & Thomiſtas omnes: ſi ad conſtitutionem ſuppoſiti æquè primò requiritur exiſtentia, & ſuppoſitatio; cur ratio exiſtendi, non eſt æquè ratio cur Humanitas uniatur ad Verbum, ac ſuppoſitatio? Si ergo ſemel ratio cur unitur Humanitas Verbo eſt ex parte communis, & ex parte Notionalis: cur ex illa non Incarnãtur Tres Perſonæ: ſicut ex iſtâ, Filius?

Agatho in VI. Synod.

50 Quintò: Tota ſolutio aut infert, aut continet Doctrinam contradicentem Agathoni Papæ *in ſexta Synodo act. 4.* Nam Thomiſtæ ſolum agnoſcunt in Chriſto unitatem exiſtentiæ, nec duplicant cum Naturis, earum exiſtentias. Pontifex autem omnia quę ad Naturas ſpectant, duplicat, excepta Perſonalitate, ſeu ſubſiſtentia: Verba ſunt hæc: *Vnamquamque ejus Naturam, proprietatem naturalem habere fatemur; & habere Divinam omnia, quæ Divina ſunt; & Humanam omnia, quæ humana ſunt, abſque ullo peccato.* Et infrà: *nec tanquam ſeparatas in duabus Perſonis vel ſubſiſtentiis.* Vnde ſic arguo, ex Agathone Natura Humana in Chriſto habet

habet omnia propria, præter peccatum, & subsistentiam : ergo & existentiam propriam: nam hæc, nec peccatum est, nec subsistentia.

Ill. Godoy cõtra suos.

51 Sextò : arguo cum Godoy loc. mox citand. Relationes Divinæ, per vos, non dicunt quicquam perfectionis ab absoluta condistinctæ : ergo non dicunt nisi meram perfeitatem Incommunicabilitatis, non verò perfectionem, seu perfeitatem independentiæ ab alio, ut à sustentante; imò neque continentiam Personalitatis creatæ. Consequentia patet, tùm quia perfeitas independentiæ ab alio, est perfectio. Tùm etiam quia Personalitas creata est etiam ex genere suo perfectio : perfectio autem contineri non potest in conceptu nullam ex se & in se dicente perfectionem. Modo sic: ergo, ut suppleatur perfectio Personalitatis creatæ, & ut subsistat Humanitas, non sufficit Relativum ut Relativum: ergo necessaria est unio ad perfectionem absolutam: ergo, si primario fit unio ad id per quod suppletur Humanitati Personalitas, & illa subsist't; primariò fit ad Absolutam subsistentiam; nec nisi ab illa potest habere Humanitas, quòd subsistat. Quid aliud Durandus asseruit? ob id dixi, apud me juxta hanc nuperrimam explicationem Godoyi, adhuc hærere cum Durando Thomistas; nec ab his, nisi, nomine tenus, admitti subsistentias Relativas.

Ill. Godoy.

52 Infero sextò contra Godoy *tom.1. de Incarnatione tract.3. disp.15. §.3. à num.61.* perperam ab ipso dici in hac re duo. Primum: suppleri non posse in Humanitate Personalitatem creatam, per solam Relationem Divinam, sed necessariò requiri ut rationem propter quam, & in qua Verbum facit subsistentem Naturam humanam, & unionem terminat, subsistentiam absolutam, & communem. Secundum : non ideo quòd æquè sit ratio immediata terminandi unionem Absolutum, & Relativum, dici posse & debere Verbum Vniri Humanitati in aliquo Absoluto, sed in aliquo Relativo: dat rationem: Nam *quod* unitur ut *quod* Humanitati, non est *Hic Deus*: sed *Filius*: licèt ratio, *meritocujus* unitur, non sit sola relatio, sed absoluta Perfectio.

53 Ratio illationis est primò: quia non est alia Durandi mens, ut Durandum legenti, & expendenti constabit. Secundò: quia supponit eadem falsa principia. Tertiò : quia exinde plus perfectionis diceret ex se & in se Personalitas creata, quam Divina, quod ego non dixerim. Quartò: quia sic discurrendo, hæc propositio est vera: *Dei Filius Naturam suscepit in eo quod est proprium, & in eo quod est commune* : hæc autem est contradictoria Definitioni Toletani. Quintò: tam est ratio assumendi Naturam in Filio perfectio communis toti Trinitati, ac est specialis proprietas Filii: cur ergo, quia specialis proprietas Filii est ratio assumendi, manet Incarnatus Filius: & quia perfectio communis est ratio assumendi, non manet Incarnata tota Trinitas?

54 Dicis, quia illa perfectio communis non est ratio assumendi, ut communis est. Contra: quid enim hoc est? nam esse in Filio, non tollit, quod maneat communis; si ergo ipsa, ratione sui, est ratio assumẽdi Naturam, cur non est ut communis? & urgeo: est ratio assumendi Naturam per te, ut est perfectio; sed per te ut est perfectio, præscindit à Relativo, atque adeo est communis : ergo est ratio assumendi Naturam ut est communis. Vrgeo aliter : Perfectio subsistens, perfeitate independentiæ ab alio, est per te hic Deus præcisim à Relationibus : sed Vnio terminatur, & subsistit in Deo, per perfectionẽ subsistentem perfeitate indepẽdentiæ ab alio: ergo terminatur, & subsistit in Deo, per hunc Deum, præcisim à Relationibus. Sed Hic Deus, æque convenit Patri, ac Spiritui Sancto : ergo Vnio, seu Humanitas terminatur, & subsistit per id quod æquè convenit Patri, ac Spiritui Sancto: ergo Pater & Spiritus sunt ratio in qua subsistat Humanitas. Vide nunc quantum à Durando differas, quem te non ausurum defendere, dixisti *nu. 25. med.*

55 Sextò demum : quòd Filius sit unitus ut *quod*, non tollit quòd perfectio absoluta non sit ratio immediate unita, ut *quo* per te: cur ergo manet solus Filius unitus ut *quod* & non tota Trinitas; cum æquè toti cõpetat ratio illa, quæ unitur ut *quo*? Vrgeo: id, cujus est ratio *quo* alicujus denominationis, manet *ut quod* respectu talis denominationis; si aliunde sit capax: patet inductione: sed ratio *quo* uniti, & Incarnati, est æquè Patris, ac Filii; alioqui capacium uniri, & Incarnari: ergo manent uniti & Incarnati *ut quod*.

Arriaga, & Virtualista.

56 Infero demum contra Arriagam, & Virtualistas Recentes : perperam ab ipsis colligi virtualem distinctionem Naturæ à Personalitatibus ex Vnione Hypostatica. Ratio illationis est: Nam Vnio non est, qualem

lem ipſi putant, nempe, quæ ſolum uniat immediatè Perſonalitatem, & non Naturam: utramque enim unit immediatè, ut vidimus. Quòd Naturam, ex modo ſuo ſpeciali, quia Natura eſt Filii, & ratione iſtius unit, & non alias Perſonalitates: (ex quo capite melius arguerent;) non tam venit ex beneficio diſtinctionis virtualis, quam beneficio Realis diſtinctionis Filii à Perſonis reliquis Patre, & Spiritu Sancto: quæ unionem limitat ad id quod eſt Filius: quem unicè reſpicit Vnio ut finem intrinſecum ſui. Vnde fit quod unita etiam immediatè Natura in Filio, licèt realiter ſit eadem in Patre, & Spiritu Sancto; hæ Perſonæ nec mediatè quidem unitæ maneant: mediat enim Filiatio diſtincta realiter, ut ſpecificativa Vnionis: quæ Filiatio cum propria ſit, & unionem ex proprietate limitet, & ſpecificet, nullam facit communitatem quoad denominationem Vniti cum Reliquis Perſonis.

Suprà à nu.18.

§. V.

OBIECTIONES CONTRA DOCTRINAM præcedentem.

57 OBjicies tamen contra totam Doctrinam primò: quia & Nos Toletano cõtradicimus: Toletanum enim dicens: *Filius ſuſcepit in eo quod eſt Proprium, non in eo quod eſt commune*: unum affirmat: negat aliud: ergo, nos utrumque affirmando, contradicimus.

Concil. Toletan.

58 Reſpondeo, eo loco Toletani (ut habet Aldretus *de Vol. Dei diſp. 9. ſect. 1. num. 7. fine*) uſum etiam & abuſum in Rhemenſi Gilbertum contra Bernardum: qui nihilominus perſtitit in ſententia, quam retulimus. Senſus ergo Toletani eſt, Vnionem non eſſe factam *in communi Natura*, ſed *in ſingularitate Perſonæ*, id eſt, ita ut *ex Vnione una Natura fieret*, ſicut manſit *Vna Perſona*, aut tota Trinitas Incarnaretur, ut Incarnata mãſit Perſona Filii. Et addit rationem profundiſsimam: *Suſcepit enim in eo quod eſt proprium, non in eo quod eſt commune*, nempe *non ratione perfectionis communis, nec ſequendo communitatem Naturæ*, nec *ex fine conſtituendi Naturam unam* ex communi, & Humana unitis; *ſed ratione proprietatis*, ſequendo *contractionem Relativi, & ex ſolo fine conſtituendi Perſonam unam* in & ex duabus Naturis ſubſiſtentem.

Toletani verbis abuſus eſt Gilbertus.

Ejus mens.

59 Hanc eſſe Concilii mentem probant mihi, ipſa rationis ſic expenſæ ſoliditas, & illa clariſsima Teſtimonia *tot CC. & PP.* quibus voluiſſe contradicere Toletanum, blaſphemum eſt: unde non negat Toletanum immediationem terminationis ad abſolutũ, ſed Abſolutum eſſe rationem aſſumendi Naturam: quod & negamus nos: neque enim *primariò* unitur Deitas, ſed *ſecundariò*, ut Suarez bene loquitur: nempe quia *attento fine intrinſeco unionis* non unitur Deitas, *quia* eſt eſſentia communis, ſed *quia* eſt eſſentia Verbi; nec propter ſe, ſed *propter Verbum*; nec ratione ſui, & ſecundum ſe, ſed ratione Verbi, & *prout in Verbo*: neque enim ibi intenditur unio Naturarum perſe, ſed *Perſonæ conſtitutio*: cujus proprietas, niſi terminaret unionem: nunquam terminaſſet Vnionem Deitas. Vnde libenter aſſerimus cum Toletano, Filium ſuſcepiſſe Naturam *propter, ſecundum, ſeu in id quod eſt proprium*; non vero *propter, ſecundum, ſeu in id quod eſt commune*: nam ex hoc modo ſuſcipiendi, ſequeretur Incarnatio Perſonarum: qui ex illo non ſequitur.

Suarez. Quid ſit Naturam uniri prout in Filio? & ratione Verbi?

60 Objicies ſecundò: Penes id, Verbum terminat unionem, per quod Naturam ſubſtantialiter complet, & ſupplet deffectum propriæ ſubſiſtentiæ: per idque complet Naturam, & ſupplet propriæ deffectum ſubſiſtentiæ, per quod Naturam propriam Perſonat, & complet: Atqui Naturam Divinam, id eſt, Propriam, per ſolam relationem perſonat, & complet: ergo penes hanc unicè terminat unionem. Confirmatur: quia ad finem Vnionis non requiritur unio cum Abſoluto: finis enim eſt conſtitutio Perſonæ ex Humanitate, & ex Verbo; ut autem ex Humanitate, quà eſt Natura, conſtituatur Perſona, ſolius Perſonalitatis requiritur, & ſufficit Vnio.

61 Reſpondeo, diſtinguo majorem: primario, per ſe, & tanquam rationem terminandi terminat Verbum Vnionem per id per quod Naturam complet, & ſupplet deffectum propriæ ſubſiſtentiæ, concedo: per id omnino terminat Vnionem: nego. Nec obeſt quod in confirmationem adducitur: licèt enim unio ſolùm intendat conſtitutionem Perſonæ, & hæc formaliter ſola unione ad Relativum contenta ſit: id tamen ſolum probat Relativum eſſe finem intrinſecum, & totam rationem cur facta ſit unio ad Perſonam Verbi; quod affirmamus: Relativum vero ut præciſum ab Abſoluto eſſe totum, quod immediate Vnionem terminat, &

Ab-

Absolutum ratione Relativi,& prout in Relativo non terminare, non probat : nec debet: tùm quia oppositum docent CC.& PP. tùm quia fieri nequit, ut, sepositâ oppositione ad intra, quicquam conveniat Relativo, quod Absoluto non conveniat, ut diximus à *num. 33. præsertim num.*38.

62 Objicies tertiò : quia tam est essentialis Patri v.g.Natura,quàm Paternitas;sed si terminaret immediatione terminationis Vnionem penes Paternitatem, maneret Pater Incarnatus, & unitus: ergo etiam si terminet penes Naturam.

Respondeo, & nego consequentiam:quia fieri potest unio ad Absolutum ratione alicujus Personæ, quæ limitet ipsam Vnionem ad Personam, & ad constitutiva Personæ, prout talia sunt.

63 Objicies quartò: si unio terminaretur ad absolutum,quo id cumque sit modo, terminaretur ad aliquid commune, seu ad aliquid Patris, & Spiritus Sancti: ergo Pater & Spiritus Sanctus in opere Incarnationis plus communicassent cum Filio, quam sola voluntate, & affectu, contra Magnum Dionysium *lib. de Divin. Nominibus cap. 2.* cujus hæc verba sunt: *hæc nulla ratione communia sunt Patris ac Spiritus, nisi forte quis dicat, Consilii benigni, atque humani communitate, omnique Divini beneficii, ac muneris societate.* Quæ Verba transcribit & approbat Damascen. *lib 1. cap.3. de Fid.& lib.3. cap.6.* imò VI. Synodus *act.*8. sic inquiens: *Namque Pater, & Spiritus Sanctus nulla ratione communicant, nisi* quis dixerit secundum benignissimam, & misericordem voluntatem.

Dionys. *Damasc.* *VI. Synod.*

64 Respondeo, Vnionem terminari quidem ad aliquid Patris, non tamen ut aliquid, seu quia aliquid Patris est, sed quia est aliquid Filii,seu ratione Filii:unde quoad Denominationem uniti, & Incarnati, non communicant cum Filio Pater, & Spiritus Sanctus, ulla quidem ratione,quâ tribui debeat ipsis Incarnatio,nisi communitate operationis, voluntatis, & beneficii, qua decreta, & facta Incarnatio Filii est in beneficium Hominum. Et hic est sensus VI. Synod.Dionysii, & Damasceni. Adde quod Dionysius loquitur de his quæ gessit, & passus est Christus,& penes hæc ait solâ cum Filio cõmunicasse Patrẽ & Spiritum Sanctum communitate beneficii, operationis, & voluntatis. Vnde frustra in præsentem quæstionem toties ab aliquibus locus iste repetitur. Sed hinc oritur alia

Mens VI. Synod. *Dionys.* *Damasc.*

§. VI.

AN EX VI VNIONIS, EXISTANT SPECIALITER in Humanitate Personæ non Incarnatæ?

65 QVæstio: An Pater,& Spiritus Sanctus specialem habeant modum existendi in Christi Humanitate ratione Vnionis, licèt ipsi uniti non sint? Movit primus dubium Doctor Eximius: & illustrarunt exinde Theologi post ipsum, præsertim Raguſa, Amicus, & Bernal. Hugo Cardinalis in speculo, Alvarez, & Thomistæ nonnulli negant. Respondeo cum communi Theologia: primò,Patrem & Spiritum (licèt uniti non sint Humanitati, *quod est de Fide*) in ea tamen existere specialiter, titulo, & ratione Incarnationis, non quidem suæ, sed Verbi. Audi Augustin. *Serm. dom. 3. Advent. Pater & Spiritus Sanctus Carnem Christi deserere non potuerunt,quando in Divinitatis unitate manserunt.* En assignatur ab Augustino in titulum, cur existant in Christi Humanitate Pater, & Spiritus Sanctus: non quidem Immensitas, nec utcumque identitas cum Natura, sed circuminsessio, id est, Vnitas Naturæ, quâ una Persona dicitur esse in alia, speciali modo Divinæ immensitatis ad intra; & exercito nunc ad extra, per Vnionem factam in Filio.

Affirmant cũ Suarez. Raguſ.disp. 52. Amic. disp.14.sect 2. Bernal disp.23. *Negant Hug. Card. Alvarez, & Thomistæ aliqui.* *Mens Augustini.*

66 Respondeo secundò : eum modum specialem existendi, non utcumque esse modum existendi per concomitantiam,sed modũ existẽdi per circuminsessionem,ut Theologi loquuntur *in Tract.de Trinitate.*Id enim Augustinus intendit ; nec minus implet ejus locutionem : qnare valet illa conditionalis Doctoris Eximii, posita nempe unione hypostatica ad Filium, fore, ut licèt per impossibile Deus nec esset Immensus, nec causa rerum, tota simul Trinitas debea texistere in Humanitate in qua per unionem existeret secunda Persona.

Vbi & Author. Augustin. & Suarez.

67 Ne tamen inferas, hinc fieri, quòd saltem circuminsessivè, vel concomitanter incarnati cum Filio sint Pater, & Spiritus Sanctus. Nam ista denominatio requirit, & supponit denominationem uniti. Nec deinde inferas, malè à Tridentino dictum, solam Divinitatem poni propter Vnionem in Eucharistia, cum ratione Vnionis esse debeant Pater & Spiritus Sanctus: & exinde manducandos istos in Eucharistia cum ipso Christo, qui manducatur, & sumitur. Nam Tri-

Tid entin.

dentinum non dixit ſolam Divinitatem poni, ſed poni Divinitatem : quod autem eam expreſſerit, ratio potuit eſſe, primò: quia Divinitas ſpecialius ponitur propter Vnionem, quam Pater, & Spiritus: illa enim terminat, & non iſti. Secundò, quia Divinitas eſt aliquid Chriſti: Chriſtus enim eſt Perſona in & ex duabus Naturis compoſita : Pater verò, & Spiritus Sanctus non cõſtituunt Chriſtum: unde nec manducantur, cum ſolus Chriſtus manducetur, & ſumatur : ſic enim ait ipſe Ioannis 6. *qui manducat me, vivet propter me.*

Ioann. 6.

68 Nec demum dicas : exiſtere in Humanitate, convenire Filio ratione proprietatis Relativæ : quod autem ita convenit uni Perſonæ, non convenire reliquis. Nam licèt exiſtere hypoſtaticè, & ſuſtentativè in humanitate, conveniat ſecundæ Perſonæ, ratione proprietatis Relativæ : idque non ſit commune Perſonis reliquis ; at exiſtente ſemel hypoſtaticè, & ſuſtentativè in Humanitate Filio; ſpecialiter cum ipſo in eadem Humanitate Perſonas reliquas inexiſtere, ob unitatem illam admirabilem in Natura, merito cujus una Perſona dicitur eſſe in alia per circuminſeſsionem, non convenit ſoli Verbo, ſed ſingulis: & eſt toti Trinitati commune, ut eſt unitas in Natura: & hoc modo ſpeciali exiſtit citra denominationem Vnitæ tota Trinitas in Chriſto, ratione Vnionis.

P. Amicus.

69 Nota, quod advertit Amicus optimè: Rationem quaſi remotam, ob quam ſpeciali modo Pater, & Spiritus Sanctus exiſtunt in Humanitate Chriſti; non eſſe diverſam ab ea, quâ in rebus cæteris ſunt : Rationem verò proximam eſſe planè diverſam. Eſt diverſa Ratio proxima: quia hæc eſt Vnio, ſpecialiſsimè terminata ad unam Perſonam, nempe Filium ; trahens exinde proximè cum Filio cæteras Perſonas ad Humanitatem, cui Filium unit : In rebus cæteris ratio proxima eſt operatio æquè reſpiciens Perſonas ſingulas : eſt ergo ſingulariſsimus modus hic exiſtendi reſpectivè ad illum cõmunem, quo in rebus dicitur eſſe Trinitas. Non eſt diverſa Ratio quaſi remota : quia hæc eſt, præter immenſitatem, Vnitas in Natura : & hic titulus exiſtendi in rebus communis eſt.

70 Dici ſpeciosè poteſt, juxta hunc diſcurſum, ſpecialitatem modi verſari proximè circa Filium : quia hic modus eſt Vnio ; & Vnio unit unicè Filium Humanitati : ſic tamen uniendo Filium, quin Patrem, & Spiritum uniat, eſt ratio nulli alteri Creaturæ communis; atque adeò ſpecialiſsima, ut exerceatur reſpectivè ad Humanitatem, cui Filius unitur, illa vis Divinæ Immenſitatis ad intra, ſeu Divina Circuminſeſsio Perſonarum. Et hoc eſt ſpecialiter exiſtere in Humanitate Chriſti, Patrem, & Spiritum Sanctum, ratione Vnionis Hypoſtaticę, licèt ipſi uniti non ſint.

SECTIO II.

TERMINVS ASSVMPTVS, & ASSVMPtionis Ordo.

§. I.

DOCTRINÆ CATHOLICÆ REpræſentatio.

71 *DEus Verbum non accepit Perſonam Hominis, ſed Naturam* (Verba ſunt Toletani XI. & Vvormatienſis *in confeſsionibus Fidei*) & hanc integram, & perfectam in eſſe Humanitatis, ſeu Naturæ Humanæ : Nam aſſumptione Humanitatis in Deum, Verbum manſit *perfectus Deus, perfectus homo, ex Anima Rationali, & Humana Carne ſubſiſtens*, ut habetur in Athanaſii *Symbolo*. Ex quibus, eſt primò de Fide, Perſonalitatem, ſeu ſubſiſtentiam Humanam non eſſe aſſumptam à Verbo contra Neſtorium. Secundò, de Fide, aſſumptum à Verbo Corpus Verum, & non phantaſticum cõtra Manichæos, & Marcioniſtas; terreſtre, ſeu ejuſdem ſpeciei cum noſtro, contra Valentinum; immediatè, contra Gabrielem, & Almainum : aſſumptam etiam immediatè Animam Rationalem, contra Arium, & Apollinarem: Aſſumpta demum Corpus, & Animam interſe Vnita, contra Relatos in oppoſitum à Magiſtro. Tertiò, eſt conſequẽter certum, aſſumptum à Verbo immediatè quicquid eſt de ſubſtantiali integritate, & conſtitutione Veri Corporis.

Toletan. XI. Vvormatienſ.

Athanaſ.

Errores aliqui

Magiſt. Sent.

72 Ratio horum omnium eſt : quia nequit dari vera Humanitas, ſine corpore vero; neque ſine Anima ; iiſque unitis interſe: ſicut neque totum ſine partibus adinvicem nexis: deinde neque poteſt dari Corpus ſine iis, quæ ſunt de ipſius ſubſtantiali conſtitutione, & Integritate: demum Humanitas ſine iis, quæ ad ſui perfectionem, & integritatem pertinent in eſſe Naturæ, manca eſt, deformis, & imperfecta. Sed Verbum aſſump-

sumpsit Veram, integram, & perfectam Humanitatem immediatè: ergo assumpsit etiam immediatè Verum Corpus, & Animam interse unita, & quicquid est de substantiali constitutione, & integritate connaturali Humanitatis, aut Partium, prout constituunt veram Humanitatem. Vnde sola, & tota Humanitas cum exclusione tamen subsistentiæ propriæ; cum inclusione verò partium omnium pertinentium ad substantialem ejus perfectionem, & connaturale complementum ipsius, est, & debet dici Terminus assumptus à Verbo.

73 Sed quia Partes Humanæ Naturæ sunt in quadruplici genere: Essentiales; ut Corpus, & Anima: Integrales; ut quatuor humores, Sanguis, flegma, flava, & atra bilis: Ornantes; ut Dentes, ungues, capilli: Excrementitiæ; ut Lacrymæ, saliva superabundans, & sudor: Positionem intellige de triplici genere partium, quas primò retuli: sepone postremas. Ratio: Nam istæ non sunt de integritate Naturæ: illæ verò sunt vel de constitutione, vel de Integritate, vel de connaturali ornatu ipsius Naturæ, quæ vel ut sit simpliciter, vel ut connaturaliter sit, eas in se requirit: quod patet: nam eæ omnes cum Humanitate resurgent: secus, illæ. Dixi superabundans: nam quæ requiritur ad irrigandum os, ne præ siccitate lingua suum munus obire nequeat, eam putat esse de integritate Naturæ Martinonus: & merito: nã neque deerit Corpori glorioso. Hæc vera, & cõmunis Doctrina tota de Termino Assumpto. Ea tamen ut eluceſcat magis, est

Martinon.

§. II.

QVOVSQVE SANGVIS ASSVMPTVS?

74 Difficultas prima: De Sanguine: an is fuerit immediatè assumptus à Verbo? Negat absolutè Durandus. Distinguit Cajetanus; & de Sanguine Vitali; id est perfecto, affirmat: de Sanguine Nutrimentali, id est, imperfecto, seu non satis cocto, atque adeo nec converso in substantiam hominis, nec animato, negat. Distinguit aliter Maironis: & de Sanguine, dum fuit intra Corpus, affirmat: negat, ex quo extrà fuit, atque adeò in Triduo. Distinguit aliter Sylvester *in Rosa*: & de Salubri affirmat: vocat Salubrem, ob valorem infinitum ex Vnione: De non Salubri, sed effuso Salubriter ex dignitate effundentis, negat. Distinguit aliter Colius: & de Sanguine, dum fuit in Corpore, affirmat cum Maironio: dum fuit extra, affirmat etiam de reassumendo, & reassumpto in Resurrectione; de non reassumendo, nec reassumpto, negat. Communis Sententia cum Suarez de toto affirmat sine distinctione. Videte pereruditam hac de re disputationem in Card. de Lugo, quæ est *tota* 14.

Durandus. Cajetanus. *Mayronis.* *Colius.* *Sententia communis proqua Suarez. & Card. de Lugo.*

75 Respondeo primò: Certum est, nec citra censuram negari jam potest, aliquem Sanguinem immediatè assumptum à Verbo. Fundamentum est communis Authoritas Theologorum nixa primò *CC. & PP.* eodem modo loquentibus de assumptione Carnis, ac Sanguinis. Secundò: *Extravag.* Clementis VI. *Vnigenitus*, ubi Pontifex docet *guttam modicam Sanguinis Christi suffectu ram ad Redemptionem Humani generis, ob Vnionem ad Verbum.* Qui loquendi modus ineptè limitaretur ad mediatam Vnionem: tùm quia satis apertus est. Tùm etiam quia eam mediatam Vnionem etiam habebant & Lacrymæ, & sudor. Tertiò: Mysterio Eucharistiæ: ubi tam sub speciebus vini, quam sub speciebus panis ponitur Verbum per concomitantiam: & tamen *vi verborum* sub speciebus vini ponitur unicè Sanguis; sicut sub speciebus panis, corpus: ergo sicut ex positione Corporis immediata concomitantia ponitur Verbum: ita ex Sanguinis positione: alioquin, si consecraretur in Triduo, non poneretur sub speciebus vini Verbum, quia extra Corpus nulla esset ipsius connexio cum Sanguine. Ratio autem est: quia Sanguis, sive animetur, sive non (quod modò non curo, licèt alioqui verum sit animari) ita pertinet ad Humanitatis constitutionem, & substantialem integritatem, ut neque sine Sanguine possit operari, nec conservari: Vnde Trident. *Sess. 13. cap. 3.* æquè vocat partè Christi Sanguinem, ac Corpus, & Animam. Non ergo est purum alimentum hominis Sanguis, sed multarum operationum origo. Verbum autem assumpsit Humanitatem aptam operari, perfectam & integram.

Extravag. Clem. VI. *Trident.*

76 Respondeo secundò: probabilius est totum Sanguinem immediatè assumptum à Verbo. Ratio est primò: quia Patres, & Concilia nulla limitatione loquuntur. Imò illa Clementis VI. vox, si semel modica gutta Sanguinis non esset unita, non esset vera: nam æquivalet universali: est enim locutio Doctrinalis: quæ Vniversali æquivalet, si proferatur indefinitè; ut docent Theologi communiter. Secundò: quia regula decidendi

quæ-

quænã pars unita,& quæ inunita fuerit Verbo, non ex animatione ſumi debet, ſed ex habitudine ad totum, quod aſſumitur. Totus autem Sanguis, eo ipſo quod incorporetur viventi, fit pars ipſius,& vim habet & nutriendi, & integrandi Naturam. Tertiò: quia teſte Ariſtotele 1. *de Generat. cap.*20.& *lib.*2. *cap.*4. & Cajet. *ſecunda ſecundæ quæſt.* 154. *art.*12. §. *ad evidentiam*, Quod cæteri Filii accipiunt à Matribus vi generationis, non eſt Vitalis Sanguis, ſed alimentalis, & excrementitius, quem ſemen imperfectum vocat S. Thomas 3. *p. quæſt.*31. *art.* 5. ergo tam alimentalis Sanguis, quam vitalis, eſt pars Naturæ Viventis:alioquin vi generationis nulla pars Naturæ generantis poneretur, & maneret in genito, contra definitionem: *Origo viventis à vivente in ſimilitudinem Naturæ in principio conjuncto*, nempe identitate Naturæ generantis,in Genitum,vel omnino,vel partim transfuſæ.Quę jam poteſt eſſe ratio Cajetanicæ Diſtinctionis in Sanguinem Nutrimentalem,& Vitalem: ſi uterque eſt pars Naturæ?

Ariſtotel. *Cajetan.* *S.Thomas.*

77 Vrgetur hæc ratio. Vel Chriſtus non eſt Filius Virginis, vel eſt ejuſdem Naturæ cum Virgine in principio conjuncto ratione alicujus ſaltem partis Naturę Virgineę tranſfuſæ formaliter vi generationis à Matre in Filium; ſed vi generationis ſolus eſt transfuſus in Chriſtum è Virgine juxta Cajetanum Sanguis, qui nondum erat actu,ſed potentia pars Virginis;atque adeò nõ vitalis,ſed Nutrimentalis:ſic enim ſibi videtur colligere 3. *part.quæſt.*54.*art.*2. Cajetanus ex S.Thom. 3. *part. quæſt.* 81. *art.* 5. *ad* 1. ergo Sanguis Nutrimentalis eſt abſolutè pars Naturæ Viventis : ergo ſi Chriſtus, ut fatemur omnes, aſſumpſit immediatè partes omnes ſubſtantiales Humanitatis, ſeu quæ ad veritatem integræ Humanitatis pertinent,aſſumere debuit Sanguinem immediatè tam Nutrimentalem,quam Vitalem: atque adeo totum.

Cajetan. *S.Thomas.*

78 Reſpondeo tertiò : Theologicè certum eſt, nullum Chriſti Sanguinem per ſeparationem à corpore, fuiſſe ſejunctum à Verbo : unde, Sanguis in Paſsione effuſus, manſit in triduo unitus Verbo. Probant id aliqui ex quadam Bulla Clement. VI.contra quendam Concionarorem Barcinonenſem edita, quòd oppoſitum in Concione dixerit : ſed de hac damnatione non conſtat, ut videre eſt apud Card.de Lugo ſtudiosè examinantem hæc omnia *ſect.* 8. Imò habetur Bulla Pii II.qua *ſub Excommunicatione* cavet, nequis alterutram partẽ damnare præſumat cum præjudicio Authoritatis Apoſtolicę,cui judicium reſervat. Sed neque ſtatutum hoc eſt uſu receptum, teſte Spondano. Certum eſt à S. Officio doceri vetitam propoſitionem oppoſitam, occaſione Concionatoris illius Barcinonenſis.

Clem. VI. *Card. de Lugo.* *Pius II.* *Spondanus Decretum S. Officii.*

79 Ratio Reſolutionis eſt: primò à pari: nam ſicut ſe habet Corpus ad Humanitatem, ſe habet & Sanguis : nam & hic numeratur à Tridentino inter Partes Chriſti : at ex ſeparatione Corporis, non eſt ſejunctum à Verbo Corpus: quia pertinebat ad Humanitatem: cujus partes, ne morte quidem intercedente dimiſit unquam : ergo nec Sanguis eſt ſejunctus à Verbo, ex ſeparatione à Corpore Chriſti. Secundò à priori : Nam Vnio Hypoſtatica, ut ex dictis *diſp. præced. ſect.*1. §.2. conſtat, eſt jus datum Humanitati,ne ejus partes unquam dimittantur à Verbo: quod jus, factum in gratiam Humanitatis, manet intrinſecè in partibus, quatenus & quouſque cenſentur ad ipſam pertinere. Vide de hoc ingenioſo diſcurſu Lugum *ſect.* 3. 4. & 5.

*Suprà diſp. 3. à nu 39. præſertim. num.*43.& 45. *Card. de Lugo.*

80 Annecto his tria. Primum : ſi aliquæ guttæ Sanguinis manſerint ad excitandam paſsionis memoriam in ſpinis, clavis, Cruce, Syndone, eas dimiſſas à Verbo. Valentia ſecus cenſet: ſed immeritò:nam illæ guttæ jam deſierunt pertinere ad Humanitatem : cuj datũ eſt jus inamiſsibilitatis.Secundum:probabiliſsimum eſſe, eas manſiſſe, ut præputium manſit. Ducor ex hiſtoriis, quas refert Amicus *diſp.* 15. *ſect.* 7. ex revelatione facta Sanctæ Birgittæ à B. Virgine,ex permiſsione Eccleſiæ, & quaſi comprobatione, ut videre eſt apud Baron.*ad ann.* 804. ex cõmuni ſenſu Fidelium, ex experientia ſenſuum:quibus non ſatisfacit dicere Sanguinis colorem eſſe,non Sanguinem: ut ajunt aliqui.Sanguis enim rubefacit ſui adhæſione, ut albedo ſui adhæſione dealbat. Tertium : Nihilominus dici poſſe & debere, totum Sanguinem, in paſsione, effuſum reſurrexiſſe, & reaſſumptum à Chriſto. Ratio eſt:quia ad hujuſmodi locutionem ſufficit, quod totus ferè Sanguis reſurrexit: inde enim,licèt non phyſicè, moraliter tamen totus debet intelligi : idque congruit:ut Sanguini ob effuſionem non deſit reſurrectionis gloria : cum effuſio facta ſit in obſequium Patris,& Redemptionem Vniverſi. Sic dicitur eas partes Martyrum, quæ pro Chriſto fuerint potiſsimum tormentis exercitæ, privilegiatum fulgorem habituras

Valentia. *Amicus.* *Authoritas Rev. S. Birgit.* *Baronius.*

in

in Cælis. Augustin. 22. *de Civit. cap.*20.

Augustin.

81 Opponit contra dicta Durandus. Primò:quia inde fieret assumptas à Verbo duas Naturas integras,Humanam & Sanguineam: nam & utralibet suâ formâ speciali constat. Secundò fieret, dici posse,Deus est Sanguis, effusus, sparsus, & divisus: quæ intoleranda sunt. Tertiò: Sanguis ex Aristotel. 2.*de partib. anim. cap.* 10. non est pars Animalis. Quartò:Sanguis non informatur anima:Verbum autem non assumpsit immediatè, nisi animam, & quod informatur ab ipsa.

Durandus in oppositã.

Aristotel.

82 Respondeo. Ad primum distinguo assumptum:duas Naturas integras disparatas nego: subordinatas interse, concedo: Nam licèt Sanguis sua speciali forma constet,subservit ut pars Humanæ Naturæ: nec hæc est simpliciter integra sine Sanguine, ut neque sine Corpore, licèt alioqui Corpus substantiali sua constet forma Corporeitatis in osse, nervis, carne, &c. Ad secundum: Nego sequelam:nam Idiomatum communicatio non fit inter Verbum, & partes, quæ communi modo loquendi non solent usurpari pro toto; sed inter Totum & Totum: Verbum & Hominem. Totum, *inquam*, sivè physicè,sive moraliter: nempe quoad partes,quæ pro toto solent accipi. Vnde prædicata partium, quæ simpliciter de toto dici solent, & simpliciter homini tribui solent ex communi modo loquendi, dici possunt de Verbo simpliciter: Secus alia: Ratio, quia Vnio facit quod Verbum sit homo, atque adeò facit quod de Verbo possint dici, quæ de homine.

83 Vt autem discernas quæ prædicata partium,alioqui de homine dici possint:quę vero non: sume duas has regulas. Primam: Prædicata, quæ in partibus explicant officium partis, ut pars est, de Toto ne dicas: quia pars de toto non dicitur: alia potes. Secundam: Prædicata partium, quæ sunt principales in toto: & illæ sunt,vel ratione sui,ut Anima in homine: vel quia sensibus externe magis repræsentant totum, ut corpus,hominem. De his loqui solent homines, perinde ac si esset totum. Exinde dicunt de homine, sepeliri, jacere in sepulcro, ratione Corporis: & esse in Cælo, ratione Animæ: & hæc de Verbo dicere potes, & debes, per communicationem idiomatum. Non dicunt de homine, effundi, spargi, quia fundatur Sanguis; nec jacere in lecto, quia manus jaceat: & nec hæc de Verbo communicatio idiomatum permittit dicere. Ista ex de Lugo & Martinono: *disp. 6. præsentis lib.* clarius de his loquar.

Notandæ Regulæ.

Lugo.

Martinon. & Infrà.

84 Ad tertium: nego antecedens. Philosophus enim *lib.* 3. *de historia Animalium cap.*2. inter partes similares hominis, numerat Sanguinem. Ad quartum,omissa majori, Negetur minor, ex præcedentibus. Vnde collige ex paritate rationis, licèt non æquali certitudine, assumptos immediatè à Verbo tres alios humores, spiritus etiam Vitales, & animales: Nam & hi omnes sunt de Integritate,& veritate Naturæ Humanæ. Vide Suarez *disp.*15. *sect.*7.

disp.6. Aristotel.

Suarez.

§. III.

QVOVSQVE ALIA: DENTES, &c?

85 Difficultas secunda: de Dentibus, unguibus, & Capillis: an immediatè assumpti à Verbo?Negavit de Capillis & unguibus Vazquez, contentus affirmare de dentibus *disp.* 36. *num.*34. Respondeo affirmativè de singulis cum communi post Suarez *disp. cit sect.*8. Præter Authoritatem Ambrosii, & Athanasii inductam à Suarez, & bene defensam contra Vazquez à Card. de Lugo *disp.*14. *sect.*8. *à num.*110.est ratio: Dentes, Capilli, & ungues (sive informentur anima,sive non) sunt de ornatu substantiali Corporis: sine ipsis enim est imperfectũ, & mutilum: ergo & de ornatu, & integritate Naturæ Imò sunt partes Corporis,& Naturæ.

Vazquez. Nos cum Suarez, & SS. PP. Card. de Lugo.

86 Primò: quia resurgenti aderunt ad substantialem ornatum. Secundò: quia vel ponuntur in Eucharistia, vel non? Quis asserat poni Christum exunguem,edẽtulum, & calvum? vel ergo ex vi verborum: vel ex concomitantia?Si primum:ergo quia sunt pars Corporis: hoc enim ponitur vi verborum. Si secundum:ergo sunt pars Christi: ea enim ex Tridentino per Concomitantiam ponuntur, quæ se habent ut partes. Dicit Vazquez, poni posito Corpore ex dependentia naturali, quam ab illo habent ut effectus à Causa. Contra:quia replicato Corpore, non debent comitari omnes effectus, quæ ab ipso dependent: alioquin & chilus, & saliva, & alii plures effectus pendentes à Corpore, poni deberent ex positione Corporis. Maneat ergo esse partes de integritate substantiali Naturæ: qua proinde immediatè quod suas partes assumpta à Verbo, & istæ manserunt assumptæ.

Dif-

87 Difficultas tertia de Accidentibus: an aſſumpta immediatè? Nam aſſumpta mediatè, quatenus ſubjectum eorum aſſumitur, certum eſt: & hoc ſufficit ut dicatur Chriſtus habere ea accidentia, & ab ipſis denominetur calidus, frigidus, patiens: & per communicationem idiomatum Deus in Chriſto. Reſpondeo negativè: quia nulla eſt authoritas, nulla ratio quæ ſuadeat. Imò quæ poſitivè diſſuadeat: Nam ſubſiſtentia Verbi ſupplet pro creata: hæc autem non immediatè terminatur ad accidentia: ergo neque Verbi ſubſiſtentia.

88 Dices: Concilia eodemmodo & contextu dicunt Verbum aſſumpſiſſe operationes Naturæ, ac Naturam: cur ergo de operationibus intelligimus quoad aſſumptionē mediatam: quoad immediatam de Natura: nam ſic intelligi poſſent de Sanguine, ſecus ac ſuprà tenuimus. Reſpondeo intelligenda Concilia accomodè: nempe juxta capacitatē rerum, quæ aſſumi dicuntur. Vnde res capaces ſubſiſtentiæ, dicendæ ſunt aſſumptæ immediatè, quia ſubſtiterunt in Verbo: ſecus res incapaces ſubſiſtētiæ. Illiuſmodi ſunt ſubſtantiæ: Accidentia, hujuſmodi.

§. IV.

ALIQVARVM LOCVTIONVM qualitas.

89 Difficultas quarta de qualitate iſtarum locutionum: *in Chriſto ſunt tres Naturæ*: nempe Divinitas, Corpus, Anima. *Deus aſſumpſit hominem.* Primò reſpondeo de ſecunda. 1. ſi vox *homo* concrete, & pro Perſona ſumatur, hæreticam eſſe. Conſtat ex dictis, & ex Concilio Epheſino *part.* 3. cum Sancto Cyrillo in defenſione Anathematiſmi VIII. & rurſus in defenſione Anathematiſmi XI. Non *Hominem aſſumptum eſſe dicimus à Deo Verbo; ſed Verbum Dei Patris factum eſſe hominem.* Secundò ſi vox *homo* abſtractè, & pro Natura ſumatur, veram eſſe, ſed impropriam, ex quo vox iſta ex uſu Eccleſiæ, & Theologorum, amiſit indifferentiam ſupponendi, & ſignificandi, quam olim habuit. Sumebatur olim promiſcuè: modò concretè, modò abſtractè: modò pro perſona, modò pro Natura. Et ob id invenitur in aliquibus Conciliis, maximè *Toletanis* 1. 6. & 11. *Francofurtenſi, Romano, ſub Felice*: ab aliquibus Pontificibus, præſertim Leone, & Adriano *ad Epiſcopos Hiſpaniæ*: à nonnullis Patribus, Auguſtino præcipuè accepta vox *homo* pro Natura; & uſurpata locutio: *Deus aſſumpſit hominem*: Sed Conciliorum, & PP. ſaniſsimus ſenſus ex eorum contextu patet.

Epheſin. Cyrill.

Conc. Tolet Francofurd Roman. PP. Leo. Adrian.

Auguſtin.

90 Tertiò, ideo explicandos nunc illos Patres, ut feci; nec poſſe jam abſolutè uſurpari citra cenſuram, locutionem hujuſmodi. Ratio: quia vox *homo* limitata jam eſt ex uſu Eccleſiæ, & Theologorum ad Perſonam: inducta voce *Humanitas* (quæ olim non in hoc uſu, coactis exinde nonnunquam ex penuria vocum aliter loqui Patribus,) pro ſignificanda Natura. Audi Ioannem Maxentium *ex tomo 5. Biblioth. PP. Dialog. 1. contra Neſtorianos*: Ego *à Deo ſuſceptum hominem nullatenus dicere audeo; ne duas videar in Chriſto prædicare Perſonas.* Vnde Ludovico Vives, magis Grammatico, quam Theologo, imò cui ſemper inviſa fuit Theologia bona, (ut jure admonuit Pater Vazquez *diſp. 35. cap. 1.*) ſtudenti *lib. 9. de Civitate Dei cap. 17.* ex præcitatis PP. locutionis iſtius proprietatem adſtruere, & reprehendenti Scolaſticos, eorumque Ductorem, & Doctorem Angelicum Sanctum Thomam, Suprema Hiſpaniarum Inquiſitio, juſsit expungi quicquid in hanc rem congeſſerat ibi.

Ioann. Maxētius.

Ludovici Vives temeritas.

91 Deinde reſpondeo de Prima. Primò magnam olim de ipſa fuiſſe litem inter Beatum Iulianum Toletanum Epiſcopum, & Patres Toletani Cōcilii XI. & XV. ex una parte; & Benedictum Secundum, ex alia. Diſplicebat iſti: quia diſplicuerat Damaſceno, & Paulino Aquilejenſi *in Sacro Syllabo* Francofurtenſis. Illi probabant, quia inveniebant in Auguſtino, & Iſidoro. Vide Vazquez *diſp. 37. num. 10. & 11.* qui videtur excuſare velle Toletanos, quaſi non dixerint conſtare Chriſtum tribus Naturis, ſed duabus Naturis; & tribus ſubſtantiis. Sed perinde eſt. Aliter, (importunius tamen) excuſare vult ipſos P. Mariana *lib. 6. Hiſt. Hiſp. cap. 18.*

S. Iulianus. Conc. Tolet XI & XV. Bened. II. Damaſc. Paulin. Aquilenſ. Vazquez.

Mariana.

92 Secundò, eam locutionem, eſſe abſolutè veram: non tamen uſurpandam: Tùm quia eſt inuſitata: nihilque frequentius apud CC. & PP. quam Chriſtum dicere ſubſiſtentem in duabus Naturis. Tùm etiam quia una Natura videtur ſignificare Naturam completā: & poteſt dari erroris occaſio. Addit prudenter Eminentiſsimus de Lugo *diſp. 13. num. 13.* magis vitandam, cum de Chriſto, quam cum de homine eſt ſermo. Dat rationem: quia, cum una ex Naturis quæ in Chri-

Card. de Lugo.

Christo sunt,sit Natura completa,nempe Divina; dicendo, esse in ipso tres Naturas, videmur alias æquiparare cum completa, & dicere esse tres Naturas completas:at in homine, cum utramque constet incompletam esse, non est tanta æquivocationis occasio.

§. V.

QVO ORDINE PARTES ASSVMPTÆ?

93 DIfficultas quinta de modo, & ordine, quo assumpta est à Verbo Humanitas, & Partes ipsius. Quæ huc maximè faciunt, tetigi, quantum satis est, suprà *disp. 2. sect. 4. num. 111. & 112. & sect. 5.* §. 4. in solutione objectionis ultimæ *a num. 165.* Pro his, quæ restant, nota primò, sermonem esse non posse de ordine durationis, & temporis: nam ex definitione Ecclesiæ constat contra Origenem, & alios, Humanitatem, & partes ipsius simul assumptas, sine ulla temporis præcessione. Vide Suarez *disp. 16.* & Vazquez *disp. 37.* Nota secundò, quæstionem exinde necessario limitari ad ordinem, quæ cum simultate Temporis componi possit, & debeat: & hic est triplex: ordo dignitatis: ordo intentionis: ordo executionis.

Suprà disp. 2. à num. 111. & à nu.165.

Suarez. Vazquez.

94 Respondeo jam primò: ordine dignitatis præcedit Humanitas, Animam: Anima, Corpus: Ratio: quia perfectior est Humanitas Anima;& hæc,Corpore:atque adeò dignior est assumi Humanitas, quam partes singulæ: & Anima, quam Corpus. Respondeo secundò:ordine intentionis, etiam præcedit Humanitas, partes singulatim acceptas: & Anima, Corpus. Nam ex intentione assumendi Humanitatem,assumptæ sunt partes; & ratione Animæ, Corpus. Corpus enim ex habitudine ad Animam est aptum assumi, quia per animam constituitur in specie capaci merendi, & operandi, & fruendi Deo.Hoc,ex multorum Conciliorum, & Patrum locutionibus, quas vide, si sit otium apud Vazquez *citatum cap 5.* vocant Theologi post Sanctum Thomam, assumi partes mediante toto; Corpus, mediante Anima; Animam,media mente: non quasi assumptio terminata sit immediatè ad Humanitatem; & non ad partes ipsius: ad Animam, & non ad Corpus; ad mentem, & non ad Animam. Hæc enim est mediatio interjectionis. Sensus est: assumptas partes media Humanitate, id est, propter Humanitatem, seu quia ex ipsis fit Humanitas, seu ut fiat Humanitas, qua Deus sit homo: Animam, media mente: id est, quia intellectualis, & exinde constitutiva suppositi Rationalis, seu Personæ: Corpus,media Anima;id est, propter Animam, seu quia capax Animæ.Et hæc est solum mediatio congruitatis, seu rationis formalis, seu quasi finis intrinseci, quo deficiente nec forent assumptæ, partes; nec Corpus; nec Anima.

Vazquez. S.Thomas.

95 Respondeo tertiò: ordine executionis (quicquid sit in aliorum principiis) juxta nostra, quæ formalem assumptionem cum Vnione partium interse identificant *ex disp. 2. sect. 4. & 5.* omnino simul simultate temporis, & Naturæ, sunt unitæ interse partes, & assumptæ à Verbo. Poteris tamen indulgere communibus principiis, distinguendo varias formalitates in illa Vnione Hypostatica humana, & per illas, mente negotiari, vel ludere pro libito tuo, & gustu disputantium.

Suprà disp. 2. sect. 4. & 5.

§. VI.

AN STATVS ASSVMPTIONIS SIT PHYsicè violentus Humanitati?

96 DIfficultas sexta:De statu quasi physico, in quo per assumptionem mansit Humanitas? An Violentus sit? An quasi extinctus sit, vel maneat appetitus innatus ad propriam subsistentiam? Vazquez *disp. 34.* affirmat appetitum: violentiam negat:hanc,& illum affirmat Bernal *disp 2 sect. 2.* Negat utrumque Doctor Eximius: & est communis dubii resolutio: cui subscribo.

Vazquez. Bernal. Nos cum Suarez.

97 Ratio est:quia compensatio propriæ subsistentiæ per subsistentiam Verbi, licèt sit ob excellentiam sui supra appetitum innatum, & exigentiam Naturæ, non tamen est contra: neque enim aufert bonum, sed mutat in melius: quippe Naturæ dat omne bonum, propter quod suam subsistentiam exigit, & dat modo superiori quàm exigit: atque adeò relinquit in statu, in quo respectivè ad finem, quem in exigenda subsistentia, habet, ultra non indigeat bono naturali, nec exigat in consortio factæ compensationis: hæc enim conjungi non potest cum bono Naturali quod supplet ex ipsa conditione Naturæ,cui compensatio fit: ergo manere non potest appetitus in Natura ad propriam subsistentiam:nec status compensationis hujusmodi esse potest ipsi violentus.Hæc con-

conſequentia mihi eſt evidens, ex Antecedentis Doctrina: quam explico.

98 Ordo rerum, licèt ſuorum jurium retinentiſsimus, (pendet enim ipſarum conſervatio ex conſervatione jurium, nam & indiſtinguuntur ab ipſis rebus) non debet ita fingi, ut appareat imprudenter inſtitutus, & contra rationem, imò in damnum ipſarum rerum: eſſet enim potius inordinatio, quàm ordo rerum. Exinde appetitus, & exigentiæ, quas Natura rebus indidit, ſunt conſiderandæ cum triplici conditione eſſentialiter inſeparabili. Prima: ut ordinentur ad aliquam rationem boni, tanquam in finē propter quem ſunt, & exigunt aliquos terminos. Secunda: ut ſi ea ratio boni concedatur, cenſeantur quieſcere, compleri, & ſatiari. Tertia: ut ſint quaſi conditionatæ, nempe, ut exigant ſibi dari terminos proportionatos in quibus eſt ratio boni, quod exigunt; niſi fiat ab Authore Naturæ compenſatio per excellentiores terminos, in quibus non utcumque ſit Ratio boni, quod in ſuis exigunt, ſed excellentiori modo quàm exigunt: id enim non eſt in rerum damnum, ſed in bonum majus. Hinc, ſi fiat iſta compenſatio, licèt miraculoſa ſit, & ſupra rerum exigentias, non poteſt eſſe rebus violenta; nec in ipſis manet appetitus, ſed quaſi extinguitur.

99 Progredior in rem noſtram. Bonum, propter quod inclinat in propriam ſubſiſtentiam Natura, eſt ſui completio ſubſtantialis, & conſtitutio Perſonæ: Hoc bonum, quoties Natura invenerit, manet in fine ſuæ exigentiæ, nec ultra progreditur appetendo. Nihil enim eſt quod ultrà appetat. Atqui hoc bonum datur Naturæ per ſubſiſtentiam Verbi infinitè melius quam haberet in propria: ergo manet ſine ulterioris perfectionis exigentia. Ea enim erat, habendi bonum completionis ſubſtantialis, niſi haberet à termino, quem præ ſui vilitate ipſa non audet petere, nec appetere.

100 Dices: ergo æquè exigit propriam ſubſiſtentiam, ac ſubſiſtentiam Verbi: utramque enim exigit conditionatè Natura. Nego conſequentiam, & quod aſſumitur. Natura quidem intrinſecè capax eſt utriuſque, ſed diviſim, & diverſimodè. Capax eſt Propriæ; at in ipſam ſimpliciter inclinat ut in rem ſui juris, & ſibi debitam: deſerendam tamen ſine violentia, & quaſi cum gratiarum actione, ſi vice illius concedatur Divina. Iſtam, ne caſu quidem quod privetur propria, utpotè ſibi omninò indebitam exigit, aut appetit: non quia ſibi non ſit bona; ſed quia adeo eſt excellens, & bona, ut nec audeat, nec poſſit illam exigere jure naturali. Sic, cui deberetur nummus, quamvis ille ſuo jure non poſſet exigere adamantem pro nummo, ſi tamen daretur pro nummo adamas, maneret ſatiatiſsimus, & jus omninò, & ſuperabundanter expletum.

DIS-

DISPVTATIO V.

VNIONIS HYPOSTATICÆ TERMINI, DE posſibili.

1 QVORVM alterum voco Aſſumptivum, ſeu potentem aſſumere: alterum, Aſſumptibilem, ſeu potentem aſſumi. De utroque multæ difficultates, & pulcræ. Auſpicor à ſecundo.

SECTIO I.

TERMINVS ASSVMPTIBILIS.

§. I.

DE NATVRA NON RATIONALI.

2 PRima difficultas: an aſſumi potuerit à Deo Natura non Rationalis: puta, Leonis, Arboris, Lapidis? Affirmat Sententia communis, quam vide apud Godoy *tom. 2. de Incarnatione tract. 4. diſp.18. à §. 4.* & quam limitat Martinonus *diſp.7.ſect.1.* ad Naturas, quæ per ſe non indecent. Nituntur Authores primò, authoritate Auguſtini, Nyſeni, & Tertulliani. Sed hanc eſſe nullam, (nequicquam contradicente Godoy) oſtendit Petrus Hurtadus *diſp. 43.ſect.1. & ſubſect.1.*

Sententia communis. cum Godoy & Martinon.

Non favet ipſi Authoritas PP. Hurtad.

3 Nituntur ſecundò: quia nulla apparet contradictio. Sed nihil, hoc arguendi genere, levius. Neque enim attrectanda eſt velut ipſis digitis contradictio, ut negetur poſsibilitas rei, ſi aliunde non deſit ratio ſuaſiva contradictionis, quæ nos latet. Quid quòd non apparere contradictionem, non arguit deffectum ipſius, ſed notitiæ in eo, cui non apparet. At extendenda eſt, inquiunt, quantum poſsit, Sphæra Omnipotentiæ. Quaſi nos extendere, vel decurtare poſsimus ad menſuram cogitationis noſtræ potentiam Dei. Certè Deus poteſt, quidquid non repugnat: hæc eſt Sphæra Omnipotentiæ: an autem hoc repugnet, an ſecus, non eſt omnipotentiæ obſequium, ſed conditio rerum: penes quas, ſi mihi contradictio appareat, tibi non apparuiſſe, quid mea? Sed & multas apparere faciam infrà.

Non apparere contradictionem, quid probet?

4 Nituntur tertiò: Natura non rationalis, utpote ſubſtantia, capax eſt ſubſiſtentiæ: ergo denominari poteſt ab ſubſiſtentia divina ſubſiſtens. Nego conſequentiam. Primò ex deffectu proportionis ad unionem. Secundò: quia Divina ſubſiſtentia eſt eſſentialiter Perſonalitas, atque adeò exigens rationalitatem Naturæ, cui uniatur. Tertiò ex deffectu omnis finis honeſti. Quartò ex ſummalinutilitate miraculi ſummi. Statim de his apertiùs.

5 Nituntur quartò: quia Corpus aſſumptum manſit in triduo: Sanguis; cadaver: & hoc, eſt Natura completa irrationalis ex acceſſu formæ cadavericę: quam adfuiſſe Corpori Chriſti mortuo, cenſet de Fide Cabrera Hieronymianus: reliquæ verò, licèt incópletæ, ſunt Naturæ non Rationales. Sed licèt Corpus, & Sanguis, non ſint quid Rationale formaliter, ſunt tamen quid aptum rationalizari: atque adeò quid aſſumptibile à Verbo, non ratione ſui, ſed mediante Anima Rationali, ut loquitur VI. Synodus, & ex ipſa S. Thomas: ſicut licèt Corpus, & Sanguis, non ſit quid ratione ſui dignum præmio, vel ſupplicio, eorumque capax: afficiuntur utroque, ex ordine ad animam: qui licèt formaliter defecerit in triduo; radicaliter non defecit, ſeu in jure, quo Corpus iſtud, & iſte Sanguis pertinebat ad eandem Animam, ob unionem citò redituram. Cadaver, vel illam fictitiam formam non dicit, vel in Chriſto non dixit: & exceſsit Cabrera nimiùm; Marſilio non lecto *in 3. quæſt 3. art. 1. & quæſt. 13. art.1.* qui, quod à Cabrera dici-

Cabrera.

Reſponſio.

VI. Synod.

S.Thomas.

Cabrera exceſsit.

Marſilius.

dicitur eſſe de Fide, à nullo dictum Theologo profitetur. Videatur Hurtadus *ſubſect.2.*

Petrus Hurtadus.

6 Accedit, quod ex unione Corporis, aut Sanguinis ad Verbum, non ſequitur illa denominatio per communicationem idiomatum: *Deus eſt Corpus, aut Sanguis*: ſequi verò deberent illæ: *Deus eſt brutum: ignis: Lapis.* Quæ ſunt denominationes ſuppoſiti carentis omni Natura Rationali, atque adeo repugnantes Divino, cui repugnat eſſe ſine Natura Rationali.

Mens noſt. Vvading. Hurtad. cũ innum.

7 Reſpondeo, cum Vvadingo *diſp.4.dub. 4.* Eſparza *quæſt.22. ad 2.* Hurtado *diſp. 43.* citante Thomam, Bonaventuram, Henricum, Marſilium, Gabrielem, Alenſem, Toſtatum, Picum Mirandulanum: Doctis Recentioribus apud Martinon *diſp.7.ſect.1.* & aliis noſtræ Provinciæ bene doctis, quos noviſsimè protegit P. Munieſſa *diſp. 3. de Incarnatione ſect.3.* & aſſero: ſola Natura Rationalis eſt à Verbo aſſumptibilis: atque adeò Nulla Natura non Rationalis. Fundamentum eſt mihi quadruplex.

Thomas Munieſſa.

VI. Synod.

8 Primum. Aſſertio VI. Synodi Generalis *act.8. in confeſsione Fidei* miſſa ad Leonem II. & ab Ipſo approbata per Epiſtolam Decretalem: nempe quod Caro aſſumpta eſt à Verbo, mediante Anima Rationali, id eſt, quia præditum anima Rationali, & ratione iſtius: quod item aſſerunt Origenes, Nazianzenus, Auguſtinus, Ruffinus, Damaſcenus, Locis à Suarez citatis *diſp. 17. ſect 4.* Quam aſſertionem, ut omninò certam, tradere CC. & PP. non poſſent, niſi vel ex revelatione, vel ex evidentia rei haberent, Nullam à Deo poſſe aſſumi Naturam, præter Rationalem: ſi enim Natura, non Rationalis, eſſet ratione ſui aſſumptibilis, cur mediante Anima diceretur Corpus aſſumptum? cur quaſi Deum excuſarent de aſſumpto ad ſe Corpore, recurrentes ad rationalitatem compartis? ſenſus ergo fuit, rem, quæ vel ex toto, vel ex parte non ſit Rationalis, aſſumi à Deo non poſſe in tam arctam conjunctionem, ut ex ipſa, & Deo fiat ſuppoſitum unum, de quo verè poſsit enuntiari quod ſit Deus: quippe cum Natura, cum qua conſtituit Deus ſuppoſitum, ratio videtur exigere, ut habere Deus poſsit communicationem Conſiliorum, & amicitiæ: quæ omnia, rationalitatis titulum exigunt in Natura.

ex Origen. Nazianz. Auguſtin. Ruffin. Damaſc.

Quo ſenſu dictũ à Patribus. Aſſumptam Carnem, mediante Anima?

9 Adde (quod in hanc rem eſt mihi magni ponderis) dici hæc à Patribus pro refellendo Apollinari, negante Animam Rationalem aſſumptam à Verbo cum Corpore, ſed Corpori, loco Animæ, fuiſſe Verbum; ut habet P. Vazquez *diſp. 38. cap. 2.* quaſi dicerent ad hominem: tam certum eſſe, aſſumptam Animam Rationalem, ut niſi ex habitudine, quam dicit ad Animam, Corpus, quod jam fatebatur aſſumptum, non ſit aſſumptibile à Verbo: atque adeo aſſumpta ſimul & Corpus & Animam; ſed, animâ mediante, Corpus, aliter ineptum aſſumi. Sic explicat S. Thomas *quæſt.6. art.3. & 4.* & ſic apparet vis ſumma diſcurſus Sanctorum Patrum ad convincendum Apollinarem.

SS. PP. Scopus.

Vazquez.

S. Thomas.

10 Nec dicas, PP. & CC. arguere ex fine Incarnationis, & aſſumptionis: huic enim fini, aſſumendi nempe Naturam humanam, inqua Deus Verbum redimeret homines, patiendo, merendo, & moriendo, neceſſaria erat unio corporis ad animam: Corpus enim ſine Anima ad hæc erat inutile: non verò arguere præciſim ab hoc fine à Deo intento, & inſpecta natura rei. Ne dicas id, inquam; nam hac evaſio, quam prætexunt aliqui cum Martinon, æquè concedit, Animam debere dici aſſumptam medio Corpore: nã ad finem intentum aſſumendæ Humanitatis, & in ea patiendi, moriendi, &c. Anima ſine Corpore, erat inutilis; ſed PP. & CC. non dicunt niſi Corpus aſſumptum, mediâ Animâ: & Animam mediâ mẽte. ergo loquuntur præciſim à fine, & ſolum ex natura rerum.

Martinon.

11 Secundum: quia ad aſſumptibilitatẽ, requiritur unibilitas: ad iſtam certa proportio: ſed inter Naturam Irrationalem, & Deũ nulla eſt proportio, ex qua vinci poſsit entitativa diſtantia: ergo neque datur unibilitas. Major eſt evidens. Minor autem probatur primò: nam iſta proportio in Natura rationali, juxta inſinuata jam *diſp. 1. ſect 4. à num. 71.* ex mente S. Thomæ *quæſt. 4. art.1. 0.* relucet in elevabilitate ad Ordinem Divinum, & ad operationes Divini ordinis, & dignas Divino ſuppoſito: quæ certè Naturæ Non rationali deeſt. Nec ultra eſt noſtrũ, iſtius improportionẽ oſtendere poſitivè, ſed præcisè defendere, non dari proportionem in ipſa: probent Adverſarii, quorum intereſt, & quorum eſt, teſte Vvadingo. Secundò probatur eadem minor ex horrore, & indecentia, quam in hujuſmodi unione Mens noſtra concipit, etiam ſuppoſita luce Fidei: videt enim id eſſe projicere margaritas ante porcos: hic autem horror Naturæ Rationali inſitus, eſt argumentum improportionis in Natura non rationali reſpectu aſſump-

Suprà diſp. 1. anu 71. Et S.Thom

Vvading.

assumptionis,& unionis ad Verbum. Tertiò probatur eadem minor : quia subsistentia Verbi est ex essentia sua Personalitas , cui proinde necessarium est connotare in Natura, quam elevat ad subsistendum in se, Rationalitatem; & cui proinde repugnãt denominationes suppositi ex se carentis omni Natura Rationali , quales sunt denominationes *Bruti* : *Arboris* : *Lapidis*: suppositum enim Divinum necessariò dicit Rationalem Naturam.

12 Tertium : suppositum, cui repugnat proprietas Divini suppositi , nequit esse Divinum:cui enim repugnat proprietas:repugnat essentia. Deinde suppositum, cui repugnat proprietas superior omni proprietate, quam fundare ex se potest forma purè creata in ornamentum sui , nequit non esse substantialiter inferius aliquo suppositio purè creato:Ratio est mihi evidens:quia proprietates mensurantur ad dignitatem primæ substantiæ, seu essentiæ,quam sequuntur:unde meliori suppositio,seu substantiæ debetur melior & nobilior proprietas : adeoque si formæ puræ creatæ potest assignari proprietas nobilior, alterâ quæ debetur alicui suppositio: hoc suppositum necessariò esse debet inferius illo, quod ex illa forma purè creata fit.

13 Ex duplici isto principio arguo dupliciter. Primò.Suppositio, ex Divina substantia , & Natura non Rationali, repugnat proprietas Divini suppositi: nam hæc vel est Gratia vel est visio,vel est infinita vis merendi:ergo repugnat esse Divinum suppositum: ergo repugnat esse tale suppositum : nam, si fit, Divinum est. Secundò : Nulla potest assignari proprietas suppositio ex Natura irrationali constituto , quæ sit æquè perfecta ac vis cognoscitiva , & dilectiva Dei : ergo nullum potest esse suppositum ex Natura non Rationali constitutum, quod non sit inferius suppositio constituto ex forma purè creata, cui debeatur ut proprietas,vis cognoscitiva, & dilectiva Dei. Ergo nullum potest esse suppositum ex Natura Irrationali constitutum, quod sit Deus.

Ratio ad plura communis ex conditione miraculi.

14 Quartum:Miraculum non potest esse res perse inutilis ; res nonnisi imprudenter exequibilis , & quasi vilipendium & jactura voluntaria beneficii maximi omnium , quæ Deus facere potest:quod est mihi ex terminis evidentissimum : quippe miraculum est actio specialis Dei : ergo nequit esse imprudens, & sine fine honesto, & rationabili : est enim vel ad ostẽsionem bonitatis Divinæ,vel Divinæ vindictæ:ergo est res perse utilis:est actio Dei non potentis contemnere, & vilipendere, quod summè æstimat : ergo nequit esse vilipendium & jactura summi beneficii.

15 Nunc sic : Atqui Hypostatica Vnio Dei cum Natura belluina, seu non rationali esset res perse inutilis;res nonnisi imprudenter exequibilis , & essentiale quasi vilipendium & jactura voluntaria Divinitatis communicatæ: quo,nullum est beneficium altius: ergo nequit esse miraculum: atque adeo nec possibilis;quia sine summo miraculo contingere nequit. Minor alioqui mihi evidens, probatur quoad primam partem : nam quæ utilitas esse potest? qui ex ea unione fructus? cum actiones Naturæ assumptæ sint necessariò sterile, & incapaces boni. Probatur quoad secundam: quia quod ex fine prudẽter æstimabili fieri nequit , non est nisi imprudenter exequibile:at assignetur finis prudenter æstimabilis in hac assumptione. Iam quoad tertiam partem ostenditur : nam actio ex se communicativa Divinitatis subjecto non solum incapaci boni moralis, atque adeò denominationum , quæ decent subjectum,quod ad ordinem Divinum assumitur , sed etiam incapaci cognoscendi benefactorem,& gratificandi pro modulo;necessariò est actio ex se instituta in vilipendium, & jacturam beneficii & Doni maximi:non minus ac esset jactura,& vilipendum Coronæ Regiæ , ex se ; actio ex se instituta ad evehendum asinum ad Sceptrum,& Coronam Regiam.

16 Dices:posse id à Deo fieri in ostensionem sui Dominii, & potentiæ:ut solent Reges quasi vilipendere beneficia sua, malè,vel infructuosè collocando. Contra primò:quia non potest Deus ad ostensionem sui dominii,& potentiæ , quod ex decentissimo motivo non potest : & ex quo possit apparere non Deus: quis enim credat posse Deum totum spatium sublunare replere araneis,muscis,& formicis:creare omnes homines mentecaptos,aut oculis: aut Corpore mendosos, & apedes; idque ad ostensionem suæ potentiæ? hoc esset ineptire potius,quam operari ut Deum: quasi Deus egeret his monstris, ut se probet omnipotentem. Minus autem ineptiarum in his apparet,quam in projicienda *gemma Divinitatis ante porcos.*

17 Contra secundo : licèt Reges id absolutè facerent , homines animi lubrici, nec attendentes ad rei decorum:Quæ potest esse

pati-

paritas ab his,qui plerumque regnant ineptiendo,ad Deum qui diſponit ſapienter omnia in numero, pondere, & menſura? Contra tertiò: quia ſi Reges,& magni Principes quaſi vilipendunt aliquando, beneficia ſua; vilipendunt quod ex ſe cognoſcunt aut cognoſcere debent contemptui obnoxium:nam quid præſtare poteſt homo homini, quod eſſe ex ſe immune debeat à contemptu? At Deus, non poteſt vilipendere,quod neceſſariò eſt æque bonum ac ipſe Deus:videt enim ſui pretium ſummum: atqui ſummitas beneficii hypoſtatici ſumitur ab ipſo Deo,qui datur pro beneficio:ergo non poteſt tale beneficium vilipendere, aut ejus jacturam facere voluntariam in oſtenſionem ſuæ potentiæ & Dominii: ergo repugnat quod reſpectu Naturæ non rationalis exerceat hoc génus beneficentiæ: ergo, &c.

§. II.

DE NATVRA ANGELICA.

Sententia communis.

18 SEcunda Difficultas : an Natura Angelica aſſumi potuerit? Sententia communis affirmat ex illo Pauli potiſsimum

Hebr cor.2. ad Hebræos Secundò : *Nunquam Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ.* Quæ commendatio Divinæ erga homines præ Angelis beneficentiæ, in aſſumptâ potius Humanâ, quam Angelicâ Naturâ, vana eſſet, ſi iſta non potuiſſet aſſumi.Sed & phraſi Apoſtoli, & abs re videtur iſta Theologica ſubtilitas; & locum, non de apprehenſione per Vnionem,ſed per curam homines potius redimendi; quam Angelos;explicant expeditiùs, & magis Theologicè Ribera, Cornelius, Menochius:& hunc ſenſum approbant Iuſtinianus, & Mariana quibus aſſentior ipſe: veneratus tamen interpretationem communem, quia multorum Patrum. Secunda Sententia,quæ eſt Alberti, Henrici, Mirandulani, Cattuſiani, & Hugonis Cardinalis ad eundem locum Epiſtolæ ad Hebræos, & quam meritò liberat à cenſura Petrus Hurtadus *diſp.*42. negat: & nititur: quia ſuppoſitum nequit aſſumi : ſed Natura Angelica eſſentialiter eſt ſuppoſitum : neque enim diſtinguitur à ſubſiſtentia. Sed fundamentum eſt planè dubium, & incertæ conſequentiæ. Exinde ob id ipſum tertia Sententia,quæ eſt Martinoni, Hurtadi, Lynzei, Munieſſæ latè rem verſantis tomo de Incarnatione *diſp. 3. ſect.*2.& RR. mediat inter utramque & negat aſſumi poſſe in unitatem Perſonæ,ex fundamento ſecundæ : affirmat verò ex primæ fundamento,ſaltem aſſumi poſſe in dualitate Perſonæ.

Ribera. *Cornelius.* *Menoch.* *Iuſtinian.* *Mariana.* *Secunda* *Albertus.* *Henricus.* *Mirand.* *Carthuſ.* *Hug.Card.* *Tertia* *Martinon.* *Hurtad.* *Linze, & Munieſſa*

19 Sed hæc diſtinctio mihi maximè diſplicet. Primò ex dicendis ad tertiam difficultatem. Secundò ex dictis *diſp.* 1. *ſect.* 2. Tertiò:quia ſi Patrum authoritas,quidquam eo loco Pauli convincit, convincere debet aſſumptibilitatem in unitate Perſonæ : ſic enim Bernardus inter alios expreſsè loqui tur. Quartò: quia ſuppoſitum, apud omnes, eſt incommunicabile, & quidem pluſquam Natura præſciſim à ſuppoſitalitate : ergo eſt etiam divinitus incommunicabile. Quintò: quia ſuppoſitum eſt ens completum; & ſimiter quævis Perſona Trinitatis: repugnat autem ſubſtantialis unio ex duobus entibus completis. Sextò ad homines, contra Modernos ſic reſpondentes : quia ideò per vos repugnat ſubſiſtentia abſoluta in Deo, quia eſſet communicabilis. Septimò : quia Ratio ſubſiſtentiæ dicit eſſentialiter incommunicationem actualem ſui, & entis, cui advenit:ergo repugnat ipſi ulterior cõmunicatio. Octavò: cur negandum eſſet, Patrem per Filium ſubſiſtere, & utrumque per Spiritum Sanctum, ſi ſemel ſuppoſitum eſt ultra ſuppoſitabile: Perſonis enim Divinis,utpotè ſummè perfectis neganda non eſt ulla perfectio, niſi ex genere ſuo repugnet conceptui Perſonæ, vel formaliter potiùs ſit imperfectio, quam perfectio. Sic quia nec ex conceptu Perſonę repugnat, nec imperfectionem ullam dicit in ſe; Pater concretè, & ſubſtantialiter dicitur loquens per ipſum Verbum, tanquam per terminum formaliter immanentem, & Vitalem. Quare vel Natura Angelica diſtinguitur, & ſeparari poteſt à ſua Perſonalitate, atque adeò aſſumi in unitate Naturæ,vel Hypoſtaticè nequit aſſumi.

Infrà à nu. 25. *Et ſuprà diſp. 1. ſect. 2.* *Bernardus.*

20 Reſolutio ergo difficultatis,ut vides, tota pendet ex principio metaphyſico de diſtinctione, vel indiſtinctione ſubſiſtentiæ à Natura Angelica, de cujus ulteriori ad aſſumptionem proportione ſufficienti non videtur eſſe lis poſſe. Eam indiſtinctionē mihi primò ſuadet Authoritas S. Thomæ 1.*p. q.3. art.3. O. quæſt.29. art. 2. ad 3.* in 2. *diſt. 3. quæſt. 1. art. q.9. de Pot. art.1. O. 4. contra Gent.cap.55.* ubi docet in eis, quæ non conſtant materia,& forma, non diſtingui ſuppoſitum à Natura. Quæ loca tam aperta ſunt, ut dent manus Cajetanus, & Ferrarienſis: alii verò Thomiſtæ violenter exponant, oppo-

Noſtr.mens *S.Thomas.* *Cajetan.* *Ferrarienſ.*

opponendo quod facilius conciliari potest.

S.Thomas. Nam si alicubi S. Thomas *ut quæst. 4. art. 1. ad 3* dicit, posse Naturam Angelicam assumi, quin sequatur ulla corruptio, si nempe assumeret, priusquam in se subsistiterit: dicit id contra nonnullos, qui ex hoc capite negaverant assumptibilitatem Angeli; non ideo ipse probat: imò rejicit ex alio capite: & absolutè in eodem articulo *ad finem Corporis, & ad 4. fin.* quare minimùm Thomistæ, fateri coguntur mentem Angelici Doctoris esse maximè dubiam, & obscuram.

Ill. Godoy. Vide Godoy *disp. 18. de Incarnat. §. 2. & 3.* quærentem in tenebris lubricarum expositionem solem, quem in meridiana luce non videt. Secundò suadet authoritas Magni

Dionys. Et Lansell. Dionysii *cap. 1. & 4. de Cælesti Hierarch.* ex editione *Lansellii*, vocantis Angelos omninò simplices, & in supremo gradu simplicitatis.

Albertus. Lynze. Martinon. & Muniess At Angelus, nomen est suppositi, & non Naturæ. Vnde placet hæc simplicitas Alberto, Lynzeo, Martinonio, & Munies sæ, vide hunc *loc. cit.*

21 Tertiò suadet ea ratio, quam *disp. 2.* presi in *probatione quarta* philosophica Cõclusionis *à nu. 115.* Et videtur ea indistinctio conformior nostro modo discurrendi. Distinctionem verò conatur ingeniosè adstruere P. Aldrete *disp. 39. sect 5* multis, quæ tamen habent solutionem in P. Lynzeo *lib. 2. Phys. tract. 10. cap. 3. à num. 34.*

Suprà disp. 2. à n. 115.

Aldrete. Lynze.

22 Eam apparentius mihi suadent quinque rationes: quas judicio lectoris diligenter expensuri insinuo potiùs, quam expono. Prima: quia excessus perfectionis, qualis respectu hominum datur in Angelo, nequit esse ratio, qua præcludatur aditus ad ulteriorem, & summam, cujus, ex beneficio sunt illi capaces. Perfectionis augmento non obstat perfectio, sed imperfectio. Secunda: quia nobilitas essendi non debet esse ratio quæ reddat rem minus idoneam ad majora beneficia, imò ad summum sui Conditoris: esset enim res minus felix, aut non posset esse summè felix, quia nobilior, & felicior est. Tertia: quia summam gratiam non est cur nobiliori Naturæ ex suo ipso genio judicemus impossibilem: esset enim nocere rebus, nobilitatem earundem: & substantiã ex majori assimilacione cum Deo, non posse evehi ad summam cum ipso conjunctionem: quę rebus inferioribus dari potest in gratiam. Vnde Angelus minoris esset Gratiæ capax, quàm homo, quia respectivè melior est.

23 Quarta: quia perfectiones, quæ in Deo sunt omninò simplices, & participantur à creatura; participantur cum limitatione propria creaturæ, & cum physica compositione, quoties hæc conceptui prædicatorum, quæ participantur non repugnat; imò cedit in majorem subjectionem creaturæ ad Deũ, & in emolumentum majus ipsius creaturæ: sic enim compositio, cæteris paribus, majorem in creatura perfectionem dicit quam simplicitas: nam hæc in eo casu obstaret emolumento creaturæ quam perficit. Tota hæc Doctrina patet ex inductione: nam convenientius est creaturæ habere compositionem in intelligendo, in durando, in ubicando, in aliis, quàm non habere, ut expendenti constabit: imò & in existendo habet, quam potest, nempe ex existentia & actione. Atqui conceptui Naturæ, & subsistentiæ, non repugnat compositio, & hæc aliunde cedit in majorem subjectionem creaturæ erga Deũ, & in majus emolumentum ipsius Creaturæ: nam sic poterit intrinsecè assumi ad esse Divinum, & infinitè perfici, venireque in summum cum Divinitate consortium: quibus obstaret Personæ simplicitas: ergo.

24 Quinta: quia congruum est, ut jus in se, & in operationes rei distinguatur à Virtute operativa: ut ex hac separabilitate, & distinctione, cognoscat res dependentiam à Deo suam, & subjectior Deo sit. Quo discursu satisfieri posset (satis ingeniosè) rationi in oppositum *ex disp. 2. num. cit.*

Facilius resolvi res tota posset, si vera esset Doctrina, quã docuere Avicembronus, Bonaventura, Richardus, Alensis, Aureolus, Capuleus Episcopus Conversanus pro ipsa citans Innocentium V. & Augustinum; & alii, quos agglomerat P. Thomas Munies sa *loc. cit. num. 18.* tantumnon assentiens, nempe Angelos constare materia & forma spiritualibus, & esse compositos: tunc discurreremus ad normam *disp. 2. sect. 4. & 5.* Certè de possibili, hæc Doctrina est valde plausibilis inter Modernos. Sed eam (alioqui dubiam) neque satis hucusque probo de possibili: nec ausim approbare de facto. Lectori, ex his ita multis, erit optio resolutionis.

Avicemb. Bonavent. Richard. Alensis. Aureol. Capuleus. Innoc. V. Augustin. P. Muniess.

§. III.

DE NATVRA PROPRIAM RETINENTE subsistentiam.

25 Tertia Difficultas: an Natura propriam retineus subsistentiam assumi

Amicus. mi poſsit? Annectit Amicus duo alia dubia, quorum reſolutio pendet à principali: an nempe Natura creata ſubſiſtere poſsit multis ſubſiſtentiis, inadæquatis: an etiam adæquatis: alioquin propriis, & naturalibus. Et principali difficultati reſpondent affirmativè Moderni ſecuti Bachonum, Petrum Hurtado, Martinum Perez, Arriagam, Alphonſum, Lynzeum, & (præter alios Philoſophiæ Scriptores) P. Auguſtinum Bernal, noviſsimè protectum à Lumbier, & Munieſſa. Nituntur illi: quod nulla hucuſque data ſit evidentia contradictionis. Bernal *audet* etiam in rationes poſitivas, quæ tamen firmæ non ſunt; & quas benè ſolvunt Aldretus, & Godoy, ille *diſp.41. ſect.1. & 3.* iſte *diſp.29. §. ultim.* Sententia communis, (quam inter alios vide apud Aldretum, Godoy jam citatos, & Amicum *diſp. 15. ſect. 1.*) negat: & hæc eſt vera: licèt probatu valde difficilis, ob licentiam opinandi jam obviam de poſsibilitate rerum: niſi fiat manu quaſi tractabilis contradictio.

Affirmant Bachonius. P. Hurtad. Martin. Perez. Arriaga. Alphonſ. Linze. Bernal. Lumbier. Munieſſa. Negat Sententia communis quæ noſtra eſt.

26 Moveor ipſe primò: ſi Natura propriam retinens ſubſiſtentiam, poſsit aſſumi ad Divinam hypoſtaſim, nequit inferri legitimè ex aſſumptione Naturæ ad Divinam Hypoſtaſim, deffectus propriæ ſubſiſtentiæ: nec unitas Perſonæ in Chriſto, quia aſſumpta eſt in ipſo Natura humana ad ſubſiſtendum in Verbo: Nam illatio, in qua, cum veritate antecedentis, ſtare poteſt falſitas conſequentis, bona non eſt: ſed CC. & PP. ex aſſumptione Naturæ ad Divinam Hypoſtaſim legitimè, id eſt, terminis omninò præciſivis, & abſolutis, inferunt adverſus hæreticos deffectum ſubſiſtentiæ propriæ, & Perſonæ unitatem in Chriſto: audi inter alia, quibus abundant Epheſinum, Calcedonenſe, & alii Patres, Sextam Synodum *in Epiſt. Sophronii: Vnio ſecundum ſubſiſtentiam, ſubſtantialem diviſionem non agnoſcit: & prorſus illam expellit diviſionem*: nempe ſuppoſitorum. Audi Quintam Synodum *collat.8. cap.4. & 5. Siquis non confitetur Dei Verbum Carni ſecundum ſubſiſtentiam unitum eſſe; & propter hoc unam eſus ſubſiſtentiam, ſeu unam Perſonam, anathema ſit.* Quid clarius?

Epheſin. Calcedon. VI. Synod. V. Synod.

27 Dicunt aliqui, rationes, quibus moventur Concilia ad definiendum, non eſſe de Fide. Contra: quia licèt de Fide non ſint; ſunt rationes approbatæ ſenſu Cociliorum, & PP. adverſus hoſtes veritatis, non ut veritas Fidei, ſed ut vera principia, quibus veritas Fidei confirmetur.

28 Dicunt alii: ad bonitatem illationis ſufficere, quod ex natura rei Natura cum propria ſubſiſtentia non poſsit ad Divinam aſſumi. Contra primò: quia bonitas illationis abſolutæ, requirit eam veritatem, ut abſolutè falſificari non poſsit. Secundò: quia ſi ſemel poteſt Natura propriam retinens ſubſiſtentiam aſſumi: fiatque miraculum aſſumptionis, non video cur ex natura rei ex tali miraculo ſequatur aliud privationis: non quidem ex ſuperfluitate: nam ſubſiſtentiæ Divinæ munus diſtinctiſsimum eſt: non ex incapacitate Naturæ: nam ipſa inclinat in propriam perfectionem: unde videtur majus miraculum, quòd aſſumatur ad Divinam, & aſſumptione privetur propriâ ſubſiſtentiâ: quam ſi utraque ſimul perficeret Humanitatem.

29 Dicunt alii demum: Nó colligi deffectum propriæ ſubſiſtentiæ ex oppoſitione iſtius cum Divina, ſed ex Scripturis, quibus inſinuatur Perſonæ unitas in Chriſto. Contra primò: nam aliud eſt ex Scripturis arguere, aliud ex ratione. Secundò: quia id manifeſtè repugnat V. & VI. Synodo. Tertiò: Patres ex Scripturis colligebant Vnionem hypoſtaticam: ex ipſa inferebant Vnitatem Perſonæ, & deffectum propriæ ſubſiſtentiæ.

30 Oppones: in ſeptima Synodo, quæ eſt *Nicæna II. actio 5* definitur Angelos pingi poſſe: datur que ratio, *quod corporei ſunt*: quæ ratio tam longè à veritate abeſt, vt mereatur modo cenſuram. Reſpondeo, eam rationem non eſſe redditam à Concilio, nec approbatam ab ipſo, ſed omiſſam, imò rejectam, & reprobatam *act. antecedente, quæ fuit 4.* ubi ſtatuitur à Concilio, Angelos eſſe incorporeos, vel ſupponitur. Nec illâ *act. 5.* (ut ſentiunt plures) definita lis eſt, ſed *act. 7.* ubi nihil de hac ratione. Ratio illa fuit cujuſdam Ioannis Epiſcopi Theſſalonicenſis, qui in ea ſententia fuit, cujus liber lectus eſt in Concilio: quæ nec commendata eſt, nec approbata ab ipſo Concilio. Imò Taraſius Concilii præſes quaſi recapitulans judicium Theſſalonicenſis omiſit rationem Corporeitatis, ſed ſolas aſſumpſit alias, quas Ioannes dixerat, nempe Angelos pingi poſſe, quia & circumſcripti ſunt (ſcilicet non immenſi, ſed determinato loco definiti) & quia, ut homines, apparuerunt. Cui Concilium reſpondit, *etiam Domine*: non tam definiens, quam approbans fidelitatem Narrationis in Taraſio: ut vult Martinonius *diſp. 16. de Ang. ſect. 2. num. 16.*

VII. Synod. Ioann. Theſal. Taraſius. Martinon.

Mo-

31 Moveor secundò ex triplici repugnantiâ. Faciant Adversarii apparere sibi, quam malint. Prima est, uno ferè verbo: quia enti substantialiter ultimò completo, nequit advenire perfectio, cujus formalis effectus sit substantialiter complere rem ultimò: nam hic essentialiter supponit incomplementum substantiale. Secunda est: quia subsistentia est perfectio substantialis, quâ Natura sistit in se: id est, accipit, & habet jus quasi privativum in se, & sua, ita ut soli ipsi debeant, & possint actiones attribui. Quorum ratio à priori videtur esse: quia per subsistentiam habet Natura finita jus ad rectitudinem actualem totalem, seu ut sit Rectum totius, quod explicamus per illa pronomina, *ego, tu, ille*: ergo per subsistentiam propriam manifestò excluditur jus alterius in actiones Naturæ, & dignitas, quæ tollat illam rectitudinem actualem totius ipsi Naturæ, debeatque manere totum Rectum Naturæ, & constituti totius: ergo manifestò excluditur dignitas Personalitatis Divinæ: nam ipsi necessariò competit esse Rectum respectu Naturæ quam assumat. Huc, opinor, respexit Damascenus *lib. quomodo ad imaginem Dei facti simus*, dum dicit, non assumptam à Verbo, Personam, ne voluntas assumptæ Naturæ à Divina discederet: quasi diceret (alio certè sensu ac conatur interpretari pro se P. Bernal *disp. 24. sect. 2.*) ideo non assumi, nec posse Personam: quia jure personalitatis retinere Natura deberet jus in actiones, & rectitudinem physicam totius, ac si nulli alteri possent attribui: quo necessariò fieret Naturam manere peccabilem, atque adeò sine dignitate, quam motus inordinati dedeceant: qualis est Divina: quod omninò repugnat ex terminis cum Hypostatica Vnione.

Damascen.

Bernal.

32 Tertia est: quasi ulterior explicatio primæ. Subsistentia datur Naturis finitis (secus ac Divinæ & infinitæ) in perfectionem ultimò completivam in linea substantialis existentiæ: hanc ergo si semel habeant, necessariò manent incommunicabiles ulteriori substantiæ, etiam metaphysicè: ergo quod Natura propriam retinens subsistentiam, assumatur hypostaticè à Verbo, repugnat. Antecedens & secunda consequentia patent. Ostendo primam: quia perfectio, cujus formalis effectus est complere Naturam ultimò in linea substantialis existentiæ, necessariò quasi implet omnem vacuitatem substantialem rei, & omnem aptitudinem admittendi perfectionem in linea substantiali: est enim de ratione complementi implere aliquam vacuitatem rei, satiare aliquam exigentiam, & satisfacere aptitudini, quam res habet, ut perficiatur: ergo perfectio, cujus est talis formalis effectus, reddit Naturam, cui communicat, non solùm inexigentem ulterioris entis substantialis, sed etiam incommunicabilem essentialiter, & metaphysicè.

33 Probo istam consequentiam. Vbi nulla restat vacuitas, exigentia, vel aptitudo in linea substantiali, nequit res ultra perfici substantialiter: quia perfici substantialiter fieri debet per unionem substantialem, ex conceptu suo supponentem aliquod incomplementum, vel aptitudinem in ea linea, cujus est perfectio, quam unit. Atqui res, quæ non potest ultra perfici substantialiter, non est alteri substantialiter communicabilis: Vnio enim ex conceptu suo tendit ad perficiendum saltem alterum ex extremis: ergo.

34 Confirmatur hæc ratio: quia Natura quæ requirit aliquod complementum ad esse, manet eo ipso minus indigens; atque adeò incommunicabilis magis, quàm præcisim ab ipso; sed Natura præcisim à complemento subsistentiæ erat ex se jam ex natura rei incommunicabilis omni enti substantiali, quod ad sui connaturalem perfectionem non spectat: ergo per habitionem complementi, & quidem ultimi, manet magis, id est, etiam metaphysicè incommunicabilis. Relege dicta *disp. 1. sect. 2. à num. 44.*

Suprà disp. 1. à nu. 44.

35 Confirmatur ulteriùs. Nam ex discussis supra pro secunda difficultate, si qua ratio suadet in omnibus substantiis, etiam immaterialibus, distinctionem suppositi à Natura, facitque quòd in entibus immaterialibus potius dicat perfectionem, quam imperfectionem Naturæ talis compositio, ea est potissimum, ut Natura sit capax assumi ratione alicujus incomplementi substantialis; atqui subsistentia propria complet illam incompletionem, & vacuitatem, ratione cujus non est inepta obedire Deo Natura, cómunicarique Hypostaticè Deo ipsi: ergo reddit Naturam omninò incommunicabilem alteri: Reddit enim ipsam, quasi esset omninò sine ratione, ob quam posset hypostaticè assumi.

36 Ex his petitur resolutio ad annexa dubia *num.* 25. Dicetur primò: Naturam finitam non posse subsistere per duas subsistentias, quæ adæquatæ sint singillatim. Ratio: quia in Natura finita nequit esse titulus ad

utramque; cum titulus habendi ſubſiſtentiã, ſit titulus excludendi alteram è duabus. Neque inde inferas repugnare duplicem actionem totalem ejuſdem termini; duplicem formam in eadem materia; duplicem præſentiam circumſcriptivam ejuſdē corporis: quia effectus formalis iſtarum formarum non eſt excluſio ſimilis formæ in eodem ipſo termino, circa quem exercentur: adde quod iſtæ formæ, licèt alioqui ſint penes aliquid ſimiles, dare plerumque ſolent ſpeciales effectus. De præſentiâ circumſcriptiva, alia eſt etiam ratio: quia res accidentaliter completa, poteſt ulterius per alia accidentia perfici: nam licèt determinatum habeat eſſe ſubſtantiale, non tamen habet, ſaltem in ordine ad Divinam potentiam, accidentia determinata.

37 Dicetur ſecundò: Naturam finitam poſſe ſubſiſtere per duas ſubſiſtentias inadæquatas; ſi alioquin non repugnent. Ratio: nam illæ formarent unam ſubſiſtentiam adæquatam, quam Natura naturaliter exigeret. Sed quæſtio videtur aliter proponi poſſe: an ſcilicet Natura ſubſiſtere poſsit per duas alioqui totales, qui tamen in perſonando ſe attemperent, & quaſi inadæquatè ſe habeant minorando concurſum hypoſtaticum: & *Amicus.* hoc, in cujus aſſertionem inclinat Amicus, mihi apparet impoſsibile: quia ſic dici poſſet, primò Perſonalitatem humanam, & Divinã attemperare ſe poſſe: quo diceret aliquis eſſe unam Perſonam in Chriſto ex duplici ſubſiſtentia: Secundò dici poſſet ex triplici perſonalitate non colligi in Trinitate tres Perſonas. Ratio contradictionis eſt: quia forma communicata ſubjecto, perficit, quantum poteſt: cauſat enim per intimam communicationem ſui, atque adeò totalem: quod eſt magna diſparitas ad genus cauſæ efficientis: id quod contra Amicum bene obſervari poſſe video apud Godoy *diſp.* 16. *num* 67.

Godoy.

38 Colliges contra multos ſecutos Suarez, & Amicum, æquè repugnare duas ſubſiſtẽtias totales in una Natura ſive ſit in uno, ſive ſit in duobus locis. Ratio: quia illa repugnantia non eſt localis, ſed ſubjectiva: neque enim repugnantia eſt ratione loci, ſed ſubjecti, quod utrobique eſt idem, & unum. Sic *Lugo.* Lugo *diſp.* 12. *ſect.* 6. *nu.* 79. Aldrete *diſp.* 41. *Aldrete.* *ſect.* 4. *num.* 1.

Suarez. *Amicus.*

§. IV.

DE NATVRA INCOMPLETA, ET DE Accidente.

39 QVarta difficultas: de qua multa Godoy *diſp. ſupra cit.* An Naturæ Incompletæ ſeorſim poſsint aſſumi? Reſpondeo, Naturas Incompletas, ſeu partes Naturæ, quæ Naturam componere poſſunt aſſumptibilem, aſſumi ſeorſim poſſe, ex fine tamen aſſumendi Naturam integram: Patet reſolutio, tùm ex his, quæ acciderunt in triduo: tùm ex dictis *ad primam difficultatem*: *Videnu.* 2. & vide P. Munieſſa *diſp.* 3. *ſect.* 4. Quæris *P. Munieſſ.* tamen, an ea Vnio foret Hypoſtatica? *Godoy.*

40 Reſpondeo pro quæſtione de voce duo. Primùm: ſi nomine Vnionis Hypoſtaticæ intelligas unionem terminatam ad Hypoſtaſim: erit ea Vnio Hypoſtatica. Secundò: ſi intelligas Vnionem ſuppoſitalem, nempe quâ conſtituatur ſuppoſitum, vel Perſona, non erit Hypoſtatica: Nam iſtæ denominationes ſunt integræ Naturæ. Adde neque ab Hypoſtaſi Verbi denominari Corpus ſubſiſtens, nec Animam ſubſiſtentem: quia cùm ſeparatim non ſint Natura, ſunt incapaces denominationum hujuſmodi, ſicut & denominationum ſuppoſiti, vel Perſonæ. Dicit enim hoc denominationum genus eſſe completum, ut liquet ex formali conceptu ſubſiſtentiæ: ita eruditiſsimus Vazquez cum fructu legendus *diſp.* 32. *cap.* 2. atteſtans oppoſitam Sententiam, tribuentem Naturis partiales ſubſiſtentias, quibus ſubſiſtant, fuiſſe ad ſuum uſque ſæculum inauditam: & meritò. Non tamen hoc tollit, ex opportuna notatione Patris Bernal *diſp.* 3 *num.* 42. quominus Anima Chriſti denominetur Deificata, & infinitè ſanctificata à Verbo, aut quominus ejus actus ſint infiniti valoris. *Vazquez.* *Bernal.*

41 Quinta, & ultima difficultas: An accidens immediatè poſsit aſſumi? Affirmant cum aliquibus antiquis Bernal, Amicus, Prudentius, & ex parte Godoy, extrito principio, quod non apparuerit hucuſque contradictio. Negat cum Sancto Thoma, Suarez, & Vazquez, Sententia communis cui ſubſcribo: & do contradictionem non unam. Prima ſit ad homines ex principiis Prudentii, & Godoy, identificantis Vnionem cum ipſa Perſona Divina, quæ aſſumit: ergo Vnio, quâ aſſumatur accidens, erit ſubſtantialis, utpote identificata cum ſubſtantia. Sed *Affirmant* *Bernal.* *Amicus.* *Prudent.* *Negant* *S. Thomas.* *Suarez.* *Vazquez.* *quibus ſubſcribo.*

Vnio

Vnio cum accidente nequit esse substantialis: alioqui accidens substantialiter, & accidentaliter uniretur.

42 Secunda sit universalior: quia ea Vnio, per quam assumeretur accidens, esset etiam accidens, & quidem,non alterius substantiæ, quam Divinæ: quo fieret perfici Deum, & mutari. Nam accidens est entis ens, id est, ex se ordinatum ornare substantiam, cujus est accidens: quò respexit Augustinus *lib. 5. de Trinitate* dicens: *in Deo autem nihil secundum accidens dicimus: quia nihil in eo mutabile est:et cap. 4. accidens non solet dici, nisi quod aliqua mutatione eius rei, cui accidit, amitti potest*

Augustini dictum.

43 Tertia sit: quia Vnio exigit aliquod incompletum, & tendit ad aliquod complementum. Sed repugnat accidens compleri per quid Divinum: ergo & repugnat uniri. Minor patet: nam accidens solum potest esse incompletum per deffectum subjecti in quo sit: ergo solùm potest compleri per perfectionem, quæ supplere possit & facere vices subjecti: sed Divina perfectio non potest has vices facere, quia sunt vices entis imperfecti, quà imperfectum est: ergo. Vide *supra disp.1. à num.22.*

Suprà disp. 1.à nu.22.

SECTIO II.

TERMINVS ASSVMPTIVVS

§. I.

AN QVÆVIS DIVINA RELATIO? VEL omnes simul

44 PRima difficultas: an quævis Divina Relatio possit assumere? sic propono, ut Spirationem activam amplectar, de qua negat specialiter P. Aldrete *disp.42.sect. 5 nu.7.* Affirmat Amicus *disp.14.sect.4.* tria docens. Primùm, posse immediatè assumere. Secundùm,licèt subsistentia non sit, reddere Naturam, quam assumit, subsistentem formaliter. Tertiùm, eo ipso Naturam assumptam, assumi debere à Patre, & Filio.

Aldrete Amicus.

Respondeo primò:Relationes Personales Patris, & Spiritus Sancti assumere posse æquè, ac de Relatione Filii credimus: est propositio communis, & Theologicè certa: quia in Personis Divinis, est par virtus; par vis terminandi:par ratio subsistentiæ.Dices: si Pater assumeret Naturam Humanam, homo resultans esset Pater: deinde esset Filius Patris, quia productus à Patre in similitudinem suæ Naturæ: ergo esset Filius sui ipsius, quod implicat. Nego secundam partem assumpti.

45 Respondeo secundò: Relatio Spiratoris,seu Spirationis activæ nequit assumere, quin eo ipso maneat Natura, quam assumit, assumpta simul à Patre, & à Filio. Ratio mihi est: tam est communis Patri, & Filio Relatio spirationis Activæ, ac toti Trinitati communis est Deitas;sed Deitas nequit assumere secundum se, Naturam, quin eo ipso Tota Trinitas intelligatur assumere,quia toti Trinitati communis, ut expendam *à num.* 65. ergo.

Vide à nu. 65. & à num.52.

46 Respondeo tertiò: Si duæ Personæ simul assumere nequeant eandem Naturam (de quo mox) neque Relatio Spirationis activæ poterit assumere secundum se, seu esse Ratio assumendi. Patet ex dictis proximè.Conditionē expendam *infrà*.Respondeo quartò: Si Spiratio activa posset immediatè secundū se terminare Naturam, quin terminaretur à Patre, & à Filio, imò nec à Natura Divina,redderet formaliter subsistentem, atque adeò incommunicabilem alteri supposito tam creato, quam increato. Secunda pars liquet ex doctrinis *sect.præced.* Primam ostendo: Naturam creatam subsistere est compleri substantialiter ultimò, sed per Relationem spirationis activæ, utpote complementum substantiale, longè perfectius finitâ subsistentiâ compleretur ultimò Natura: ergo subsisteret. Nec obest, quod in se subsistentia non sit,si semel facere potest vices subsistentiæ, quod est ultimò complere Naturam.

Suprà à nu.31.

47 Secunda Difficultas: An Personæ tres simul possint assumere, quin eo ipso Natura immediatè etiam unita maneat, & assumens: aut, an una Persona, quin in ipsa, & contractè ad ipsam, maneat etiam immediatè unita Natura, immediatione terminationis. Vtrumque affirmant aliqui, vel supponunt potiùs, titulo virtualis, ut ajunt, distinctionis. Vtrumque nego ipse. Ratio est. Tam est propria Naturæ triplex Personalitas, aut quævis ex illis,quam est propria triū Personarum, Natura: sed quia Natura est trium Personarum; quod Naturæ convenit ratione Naturæ,salva oppositione Personarum ad intrà, necessariò Personis convenit, ut omnes tenent, & mox premam *ad quartam difficultatē*: ergo si triplex Personalitas, aut quævis earum est propria Naturæ, quod tri-

Infrà à nu. 60.

triplici Perſonalitati, vel uni convenit, neceſſariò convenit Naturę, ſalvâ ſemper oppoſitione Perſonarum ad intra, quin penes hoc dari poſsit exercitium Virtualis diſtinctionis, ut, penes illud, dari nequit. Neque enim id extendi pro libito debet, niſi ubi cogit Fides, aut Myſterii ratio. Vide quæ latiùs diximus *diſp.4. ſect.1. à num.34 & 56.*

Suprà diſp. 4. à nu 34. & 56.

48 Tertia difficultas: an tres Perſonæ ſimul poſsint eandem Humanitatem aſſumere? aut una Perſona tres Humanitates, vel plures? In ſecunda parte quæſtionis vix eſt diſsidium: affirmant omnes ferè cum Sancto Thoma *quæſt.3. art.7.* & meritò, rebus ſolùm phyſicè inſpectis. Nam quævis Humanitas eſt aſſumptibilis: & quævis Divina Perſonalitas, ex infinita vi terminandi, æquivalet infinitis ſubſiſtentiis creatis; & ultra.

S.Thomas.

49 Dices ex Schoto: Tota vis generantis Divini adæquatur & exhauritur per Vnicum Verbum: & per Vnicum Spiratum tota vis Spirantis Divini: ergo tota vis hypoſtaticè terminativa ad extra Perſonalitatis Divinæ, adæquatur, & exhauritur per unam Humanitatem. Ex hoc arguendi modo melius inferretur, vim hypoſtaticè terminativâ Divinæ Perſonalitatis adæquari, & exhauriri per Naturam Divinam, cum hæc infinita ſit. Sed neutrum ſequitur: non iſtud: nam & oppoſitum docet Fides, & ratio. Fides in hoc Myſterio: ratio: quia licèt vis hypoſtaticè terminativa Divinæ Perſonalitatis adæquetur, & exhauriatur, quoad vim terminandi connaturalem, & quaſi ex debito, per Naturam Divinam: habet ex iſtâ terminatione perfectionem contentivam omnis Perſonalitatis creatæ; atque adeo poteſt, non ex debito, ſed ex beneficio; nec quaſi connaturaliter, ſed extranaturaliter terminare Naturâ humanam: ideoque eſt perfectio ſimpliciter ſimplex in Perſonalitate Divina: ex quo patet ad antecedentis exempla, diſparitas: nam Verbi, & Spirati eſt perfectio, Vnitas, ex Doctrina generali, quam explicabimus alibi, ne in linea Verbi, & Spirati deſit ulla perfectio. Non illud, quod intendit arguens, ex clariori diſparitate: quia Infinitum finito exhauriri non poteſt. Dixi, *rebus, phyſicè ſolùm inſpectis*: nam inſpectis moraliter, & theologicè, tandem cum Schoto ſentiam, & negativam partem amplectar *lib.4. diſp.3. ſect. 3. §.5.* quo me remitto. Hæc nunc de ſecunda parte quæſtionis.

Schotus. cui tandem aſſentiar loc. mox citando.

Tract. de Trinit.

Infrà lib.4 diſp.4 ſect 3. §.5.

50 In Primâ, acrius eſt diſsidium. Affirmat Sententia communior cum S. Thoma, Suarez, & Vazquez. Negãt Schotus, Richardus, Albertus, Paludanus citati à Lugo *diſp. 12. de Incarnatione ſect.6. num.81. & de Euchariſtia diſp.8. ſect.6.* & ab Aldrete *diſp. 43. ſect.1.* qui duo ſimpliciter annuunt, & negant ſecuti S. Anſelmum clariſsimè negantem *lib.2. cur Deus homo cap 9. & lib. de Incarnatione cap.4.* Quare *authoritati S. Thomæ* opponunt hi Doctores (& meritò) *Authoritatem Anſelmi.*

Communior Sententia

S.Thomas. Suarez. Vazquez. Negant Schotus. Richard. Albertus. Paludan. Lugo. Aldretecũ Anſelmo.

51 P. Amicus *diſp 14. ſect 6.* (quæ poteſt eſſe tertia Sententia, quam ſatis jam inſinuaverat Lorca hîc) acutè diſtinguit, & aliquid utrique opinioni dat: affirmat: ſi Perſonalitates attemperent ſuum concurſum Hypoſtaticum, & ſe habeant (ut ait Lorca) per modum unius termini: & hoc ſolo ſenſu ait Lorca defendi poſſe Sententiam S. Thomæ, nempe ſi per unam ſimplicem unionem Natura aſſumatur à tribus quaſi attemperantibus ſe in ipſa ſuſtentanda per modum unius. Negat: ſi Perſonalitates, ſuam unaquæque vim terminandi exerceant, & adæquatè terminent: & in hoc ſenſu veram cenſet opinionem Anſelmi: & hoc diſcurſu componit utramque, ſatis plauſibiliter, ſi verus eſſet. Sed ille mihi placere non poteſt: nã illa attemperatio eſt impoſsibilis. Primò: nam quovis modo terminarent tres Perſonalitates Divinæ unam Humanitatem, conſtituerent cum ipſa tres Perſonas: ergo non ſe haberent, nec poſſent habere per modum unius hypoſtatici termini, ſed triplicis. Secundò: quia ſimplex identitas, quâ tres Perſonæ terminant eandem Naturam Divinam, non ſufficit, ut dicantur attemperare hypoſtaticum quaſi influxũ, & habere ſe per modum unius: ergo neque ſimplex unio. Tertiò: ſimiliter dici poſſet de creata, & Increata ſubſiſtentia: quo eluderetur CC. & PP. ratio contra Hæreticos, ut inſinuavi *num.26. & ſeq. fine* quos revide. Quare

Suprà à nu. 26.

Noſtra mens; & benigna interpretatio S.Thomæ.

52 Reſpõdeo ſimpliciter negando quòd duæ, vel tres Perſonæ Divinæ poſsint ſimul eandem Naturam aſſumere: & S. Anſelmum oppono S. Thomæ: cui ultra poſſet utcumque ſatisfieri ad ea quæ habet *quæſt.3. art 6.* dicendo voluiſſe per ea S. Thomam, Non repugnare quod tres Perſonæ ſimul aſſumerent, ex repugnantia ex parte Perſonalitatum, quaſi ipſæ ſimul non poſſent eandem perſonare Naturam: an verò repugnaret id ex conditione Naturæ aſſumptæ, (quod nos dicimus) in medio reliquiſſe. Quidquid de his ſit:

Ra-

53 Ratio negandi est mihi primò : quia Non minus perficit,& ultimò substantialiter complet Naturam una Divina Personalitas, adjuncta Naturæ, quam assumit, quam propria Personalitas:nec evadit Natura per terminationem unius Divinæ Personalitatis completa minus quoad ultimum esse substantiale, quam per terminationem propriæ Personalitatis: id est mihi evidens:quia Personalitas Divina eatenus influit in Naturam Hypostaticè,seu eatenus terminat,quatenus præstat Naturę quicquid præstaret Propria, quoad munus illam perficiendi,& complendi substantialiter ultimò,multò excellentius, quam propria subsistentia Naturæ præstaret. Atqui ex hoc titulo entis ultimò completi non est Natura capax subsistendi per propriam & alienam subsistentiam ex *sect. præced. à num.* 26. ergo neque per duplicem Divinam.

Suprà à nu. 26.

54 Secundò:quia Natura substantialiter ultimò complebilis per unam subsistentiam, non est ex se capax duarum, quarum utralibet supplere potest illam , quæ substantialiter ultimò compleat:est mihi etiam evidens: nam Natura si non est substantialiter perfectibilis per duas subsistentias,illis uniri non potest ex sæpe dictis : quod autem est completum ultimò substantialiter , non est ultra substantialiter perfectibile: ex duobus enim completis nequit fieri unum essentiale per se: quare duo termini ultimi in eadem Natura, in qua requiritur unicè terminus ultimus titulo completionis, repugnant: quia se excludunt mutuò quoad unionem in eadem Natura. Quod ita propono,ut eludas distinctiones Ill. Godoy docentis *disp.* 16. §. 3. *num.*48. requiri , ut fiat unum perse, quòd unum extremum saltem sit incompletum vel præcisivè, vel negativè: id est, per negationem termini complentis in re; vel per distinctionem entis à sui completione , quod proinde ratione sui non est completum , id est,per suam ipsam essentiam:idque est esse incompletum præcisivè:quam distinctionem, hucusque ne cognitam quidem à nemine: retorquendam contra Thomistas in millibus quoad plures formas in una materia, intercepi sic arguens: quippe si Natura non manet capax ,parum prodest præcisiva incompletio :ergo.

Godoy.

55 Itaque quod acutè notat Eminentissimus de Lugo *sect. illa 6. num.*73.subsistentia finita est ratio non solum exigendi,quod Natura maneat in se,quin ulterius communicetur peregrinæ substantiæ,vel substantiæ, quâ non egeat ad complementum sui : hæc enim exigentia jam præsupponitur in ipsa Natura; sed est ratio,ne actu communicetur ultra , quia est ipsa perse terminus ultimus, quo completur in esse : ratio autem seu necessitas ne actu communicetur ultra est exclusio ulterioris communicationis. Explicat se exẽplo Naturæ quantæ, & accidentis:Natura quanta ratione sui exigit extensionem: ratione quantitatis est actu extensa:accidens ratione sui exigit esse in alio: ratione inhærentiæ est actu in alio: ergo similiter.

Card. de Lugo.

56 Tertiò : quo præoccupetur Aldrete laborans in oppositum *sect.* 2. *num.* 9. Vel Personalitas Filii v. g. dat Naturæ tantam incommunicabilitatem ad ulteriores substantias,quantam dat ipsi Naturæ subsistentia Propria;vel solum dat tantam quantã ipsa dat Naturæ Divinæ ? Si primum : ergo dat summam. Si secundum : ergo ratione Personæ, quam constituit cum Natura assumpta, non manet hæc magis incommunicabilis Patri, & Spiritui Sancto , quam Divina Natura : ergo ratione Personæ tam abest ab Incommunicabilitate , ut potius maneat cum jure ad communicationem , vel saltem ut nulla sit ratione Personæ & completionis, cõnaturalis repugnãtia,ne cõmunicetur ultra Patri,& Spiritui Sancto: quæ autem, præter Scripturas , manet ratio ne dicantur Incarnati Pater, & Spiritus Sanctus?

Aldrete.

57 Nec obest primò: quod Personalitates Divinæ non sint mutuo exclusivæ sui interminando Divinam Naturã. Neque obest secundò: quod Materia v.g. plenè , & adæquatè completa,seu informata per unam formam, adhuc maneat simul informabilis per aliam.

58 Non obest primum: Primò,quia Natura Divina per tres Personalitates manet in se: at Natura finita per suam manet in se ultimò;vel per alienam sistit,& manet in alio: sistere & ultra progredi substantialiter, implicat. Secundò : quia Natura Divina non exigit triplicem personalitatem titulo incõplementi substantialis , sed titulo completæ fœcunditatis immanentis, & ad intra : at secus finita Natura,quæ solo titulo incomplementi indiget subsistentiâ: quæ proinde cum sit, relinquit Naturam incapacem ulterius perfici substantialiter : & excludit ulterius complementum ; cum eo ipso sit necessitas indispensabilis , ne Natura maneat apta, ut ex ipsa & alio ente completo fiat unum essen-

eſſentiale perſe.

59 Non obſtat ſecundum : primò, quia fortè juxta hæc,& noſtra principia de ſubſiſtentia,repugnat quod materia ſemel unita plenè cum formâ ſufficiente ad ſuppoſitum, poſsit ulteriori forma informari (non dixi compleri, nam hoc manifeſtè repugnat :) quod ſi materia poſsit Divinitus informari duplici forma, vel fieri debet per unã unionem : vel abſolutè repugnat. Vide id acutè notatum à Card. de Lugo *diſp. 12. ſect. 3. num.41.* quod miror animadverti à nemine. Secundò: quia eſt clara diſparitas: quia licèt materia ſit in eo caſu plenè completa, nec ultra ſubſtantialiter perfectibilis à forma adveniente,de peraccidens (quia de perſe per fectibilis ab ea eſt:) tamen forma in eo caſu eſt ſimpliciter incompleta ſubſtantialiter, & ſimpliciter perfectibilis, quod ſufficit ad unũ perſe : nam unio non exigit eſſentialiter incomplementum utriuſque extremi: at in noſtro caſu utrumque extremum ſupponitur omninò, & ultimò completum : nec ſolutio tangitur his , quæ conatur in ipſam Godoy *tract.3. diſp.16. §.3. num.53.*

Card. de Lugo.

Ill. Godoy.

§. II.

AN NATVRA DIVINA.

60 QVarta difficultas: an Natura Divina poſsit aſſumere , ut diſtincta virtualiter à Perſonalitatibus? Communiter cenſent Authores pẽdere reſolutionem difficultatis ab alia : an nempe detur in Deo ſubſiſtentia abſoluta? alii pendere dicunt ab eo quod ſubſiſtentia abſoluta quam ſupponunt, objectivè, ſeu virtualiter diſtinguatur à Deitate. Ego non video connexionem, hanc, nec illam: quarum utralibet me à cura reſolvendi abſolveret , nam abſolutam ſubſiſtentiam nullam agnoſco in Deo. Non illam: ob dicenda in prima propoſitione noſtræ reſolutionis. Non iſtam: Nam ſi ſemel ſubſiſtentia abſoluta poteſt eſſe ratio complendi Naturam creatam, & illam reddendi ſubſiſtentem, quid obeſt, aut prodeſt ſui virtualis diſtinctio , vel indiſtinctio à Deitate? Non minus prodeſt, ac obeſt,quàm prodeſſet, vel obeſſet diſtinctio, vel indiſtinctio Perſonalitatis Divinæ à Natura Divina, caſu impoſsibili quod Deus eſſet una Perſona: in quo quia expreſsè S. Thomas *in 3. diſt. 5. quæſt. 2. art. 3. 0.* admittit Deum aſſumere poſſe in unitate Perſonæ , Recentiores qui nunc ita philoſophantur, negare non audent : & in quo vincere facile poſſunt ſcrupulos mentis ſuæ. Quare , (omiſsis variis dicendi & diſtinguendi modis, in quos deſcendunt è fundamentis minùs ſolidis Doctores antiqui , & Recentiores , & quos vide apud Godoy accuratè referentem *quæſt.3 tract. 3. diſp. 15. §.4. à num. 73.*) Cenſeo reſolvi difficultatem debere longè aliter,ac communiter ſolet. Id quod præſto per quatuor propoſitiones , quibus meum ſenſum aperio , & ſit

Status Quæſtionis apud multos qualis?

S. Thomas.

Authores apud God.

61 Propoſitio prima : Natura Divina præſciſim à Perſonis , ſi poſſet per ſubſiſtentiã abſolutam , creatam Naturam aſſumere, quin eo ipſo fieret ad Perſonas unio ; poſſet etiam perſe (negata ſubſiſtentiâ abſolutâ) Naturam aſſumere , & eam redderet ſubſiſtentem , & Perſonam. Id quod videbitur valde difficile: & mihi apparet valde facile,

Concluſio hypothetica.

Probo primam partem : quia Natura Divina eſt perfectio ſubſtantialis ſummè perfecta , atque adeò ſuperans infinitè omnes perfectiones ſubſtantiales creatas,& illas cõtinens eminentiſsimè , atque adeò æquivalens omni complemento creato ſubſtantiali: ergo ſi ſemel , non obſtante ſui eſſentiali communitate , poteſt incommunicabiliter, (quod ſubſumimus ex his,ex quibus conditionem propoſitionis accipimus,) uniri Naturæ creatæ, poteſt in ipſa ſupplere defectũ complementi proprii ſubſtantialis,ipſamque complere ſubſtantialiter: Perfectio enim ſui communicativa, & continens, ac æquivalens alteri, cur non præſtet munus iſtius?

Probo ſecundam : quia Naturã finitam ſubſiſtere, & perſonari nihil eſt aliud (ſecluſis vocibus) quam compleri ſubſtantialiter ultimò : implicatque non compleri ſic ultimò, per id per quod ſuppletur in ipſa complementum ultimum.

62 Oppones primò : Totum illud non eſſet hypoſtaticum. Reſpondeo diſtinguendo: formaliter, id eſt,conſtitutum ex formali Hypoſtaſi, concedo : æquivalenter, id eſt, conſtitutum ex prædicato , quod licèt non ſit Hypoſtaſis, facit illius vicem, nego.

63 Opponis ſecundò: illa Vnitas Naturarum eſſet unitas Naturæ ; repugnat autem ex Divina & Humana Natura fieri unam. Reſpondeo,illud unum non eſſet una Natura, ſed duplex: altera completa,& complens altera: atque adeo eſſet Vnum unitate ſubſiſtentis, & ſuppoſiti, ut explicui.

64 Oppones tertiò: Divina Natura non

eſt

est Personalitas, nec subsistentia : ergo nec esset ibi. Respondeo, concedo antecedens, & distinguo consequens,non esset ibi, æquivalenter & respectivè, seu in munere Personalitatis,nego:formaliter,absolutè,& in esse, concedo consequentiam. Oppones quartò: illa Persona, nec esset Divina; quia darentur quatuor : Nec humana ; quia non erat humana Personalitas. Respondeo, ne detur erroris occasio, vocati posse Personam Divinohumanam : non verò simpliciter Personam humanam, quia ultimatam prædicato Divino: nec simpliciter Personam Divinam, quia completam prædicato, quæ secundum se non est Personalitas Divina. Ex his alia solves.

Conclusio absoluta.

65 Propositio secunda: Natura Divina, (sive detur subsistentia absoluta, sive non) vel ipsa, (si detur) absoluta subsistentia,nequit assumere secundum se & ratione sui, quin eo ipso maneant immediatè, & formaliter unitæ tres Personæ,& assumentes simul. Quare præcedens propositio est de conditione impossibili ; nec Natura, vel absoluta subsistentia (si detur) potest seipsâ supplere in Natura finitâ vices subsistentiæ. Duæ illationes patent: Prima, ex adhibenda probatione Propositionis. Secunda : quia ut suppleretur subsistentiæ munus in Natura, manere deberet hæc ultimò completa, & reddita consequenter incommunicabilis ulteriori termino sufficienti complere, & substantialiter quasi ultimare Naturam,ex sæpe dictis:Oppositum asserit Propositio Nostra.

66 Cujus ratio Fundamentalis est : quia quod convenit Deo, ratione prædicati absoluti, seu secundum absoluta, convenit eoipso indispensabiliter tribus Personis,salva oppositione Personarum ad intra: sed assumente Natura Divina, seu Absoluta subsistentia, Deus assumeret, & uniretur, ratione prædicati absoluti : ergo eoipso simul assumerent, & unirentur tres Personæ. Syllogismus constat: minor est æquè certa, ac est certum Naturam esse communem toti Trinitati. Majoris veritas asserta est à Toletano

Tolet. VI.

VI. negante, *ut supra*, Filium suscepisse in eo quod est commune : *Si enim* (addit) *Naturam Hominis, Deique, alterâ in alteram infudisset,tota Trinitas Corpus assumpsisset.* Asseritur ab omnibus Theologis, ideò negantibus contra Durandum terminasse Filium Vnionem Incarnativam primariò secundùm absolutum: & ostenditur : quia non alia ratione (non his obstante virtuali distinctione Personalitatum à Natura) velle, sapere, producere ad extra, & incarnare de facto, convenit æquè tribus Personis:& spirare, Patri,& Filio;nisi quia ea Deo cõveniunt ratione prædicati Divini absoluti: & hæc ratione prædicati Patri, & Filio communis. Et ratio est, quia ratio terminandi est tota Trinitas. Confirmatur:quia si Natura Divina posset assumere, quin Personæ simul assumerent, ea compleret ultimò naturam assumptam ex prima propositione : ergo illa terminatio redderet Naturam assumptam incommunicabilem toti Trinitati : quod videtur contra Toletanum, & rationem : nam quâ ratione mediũ omninò commune,potest esse ratio,ne denominatio transeat ad ea, quibus est commune?

Concluſ. etiam absoluta.

67 Propositio tertia : Natura Divina, vel subsistentia absoluta secundum se, & ratione sui nequit assumere Naturam finitam. Ratio mihi ex dictis est : quia Natura finita nequit assumi à tribus Personalitatibus simul, ex resolutione tertiæ difficultatis : sed nequit assumi à Divina Natura, vel absoluta subsistentia secundũ se,& ratione sui,quin eo ipso necesse sit à tribus Personalitatibus assumi, ex præcedenti propositione: (in qua cum Modernus doctus nobiscum conveniat, nescio quâ consequentiâ doceat, Naturam Divinam nihilominus posse ratione sui assumere in unitatem Personæ, applicando solam vnam Personalitatem assumptæ Naturæ, de quo placito desidero rationem,quam nec dat ipse, nec dare, opinor, potest:) ergo nequit etiam assumi a Divina Natura, vel subsistentia absoluta, secundum se,& ratione sui. Id enim ex quo sequitur impossibile, necessariò impossibile est.

Suprà à nu. 50.

Sed aliter sentire jã, video.

Toletan.

68 Oppones primò:Verba Toletani relata, quæ videntur supponere oppositum. Miror hæc objici à viris Doctis.Respondeo, Toletanum optimè inferre sequelam de incarnatione trium Personarum, ex assumente Natura secundum se : at de qualitate sequelæ, non censet. Qui sic objiciunt, putant illatam sequelam, ut veram, & possibilem : ipse cum Anselmo puto, ut falsam, & impossibilem: quo salvare melius veritatem Toletani, cum Anselmo laudato,cogito.

Anselm.

69 Opponis secundò : Natura Divina, præcipuè si dicat subsistentiam absolutam, continet omnem perfectionem complementi substantialis creati : cur ergo non poterit supplere vices subsistentiæ finitæ ratione sui? Si autem id potest, quidni possit assumere

ratio-

ratione ſui? Reſpondeo, penes hoc, dari vel non dari ſubſiſtentiam abſolutam, abs re eſſe, ex *num.* 61. *&* 65. unde retorquetur objectio. Deinde conceſſo antecedente, nego conſequentiam: quia, licèt contineat, impeditur, ne ſupplere poſsit: quia ſupplèri non poteſt, quin ipſa ſuppleatur incommunicabiliter ulteriori ſubſtantiali complemento: & ipſa Natura, vel ſubſiſtentia communis, eſt neceſſaria communicatio Naturæ quam aſſumeret ad ulterius complementum: quod ſupponebatur excluſum ex facta ſemel ſuppletione finitæ ſubſiſtentiæ, & completione, & ultimatione ſubſtantiali Naturæ finitæ.

Concluſ. etiam abſoluta.

70 Propoſitio quarta; Natura Divina, vel ſi mavis, ſubſiſtentia abſoluta, poteſt aſſumere, immediatè quidem immediatione terminationis, non verò ſecundum ſe, & ut ratio terminandi, & aſſumendi, ſed ratione Perſonæ alicujus, & prout contracta ad aliquam ex Perſonis: Vnde nequit aſſumere, niſi in unitate Perſonæ. Omnia patent ex dictis tam hic, quam *diſp.* 4 *ſect.* 1. eſt enim hæc Propoſitio legitima illatio præcedentium: quare non eget ulteriori confirmatione.

Suprà diſp. 4. ſect. 1.

71 Oppones tamen Sanctum Thomam *quæſt.* 3. *art.* 3. dicentem, poſſe etiam intelligi Divinam Perſonam, aſſumentem, circumſcriptis mente Perſonalitatibus. Dicunt

S. Thomas.

aliqui Sanctum Thomam loqui in ſenſu conditionato, & ex hypotheſi impoſsibili, nempe, quod Deus eſſet una ſola Perſona, ut Iudæi exiſtimabant. Sed id non probo: quia ipſa tituli expoſitione convincitur. Dicunt alii Sanctum Thomam loqui de aſſumptione activa, nempe de actione, qua fiat aſſumptio. Sed neque id probo: nam clarius eſt, quàm, ut integrũ articulum impleret, judicio tanti Doctoris. Dicunt alii locutum Sanctum Thomam de Natura prout dicente ſubſiſtentiam abſolutam. Sed neque id probo: nam ad primum, reddens rationem ſui dicti, ait Sanctus Doctor: nam excluſis per intellectum proprietatibus Perſonalibus, remanebit in conſideratione noſtra, Natura Divina ut ſubſiſtens, & ut Perſona: quod ratione ſubſiſtentiæ abſolutæ verificari nequit.

Ejus mens.

72 Dico igitur tria. Primò fieri poſſe præciſionem Perſonæ Divinæ, non expreſſa multiplicitate Patris, Filii, & Spiritus Sancti: & ſic, circumſcriptis mente noſtra Perſonalitatibus, quoad eſſe differentiale manet in cognitione noſtra Divina Natura, cũ formalitate, quaſi generica Perſonæ, ratione cujus intelligere poſſumus ipſam aſſumentem. Secundò, duplex eſt præciſio, alia negativa, alia purè præciſiva: per illam excluditur aliquid: per iſtam non excluditur quic quã, tamen, licèt attingatur à cognitione, non apparet: Divina ergo Natura, quamvis abſtractè concipiatur à nobis, ſemper remanet cum ratione Perſonali, ratione cujus poteſt aſſumere, licèt ratio iſta, cur ſit & dicatur aſſumens, non appareat. Tertiò, licèt ratio cur aſſumat Natura, ſit, & eſſe debeat Perſona, ut Sanctus Thomas habet *ipſa quæſt.* 3. *& eodem art.* 3. ac ſuppoſuerat *in ſecundò*: tamen Natura, licèt ratione Perſonæ, aſſumit immediatione terminationis: & hoc genus aſſumendi intelligere poſſumus, circumſcripta per intellectum ratione Perſonali aſſumendi. Quilibet ex his modis ſatisfacit S. Thomæ: & ab ipſo ſecundus, opinor, intenditur.

§. III.

QVOTVPLEX ESSET HOMO, ASSVMPta multiplici Natura, vel Aſſumente multiplici ſubſiſtentia?

73 QVinta difficultas: an caſu, quòd una Perſona triplicem Humanitatem: & permiſſo, quod tres eandem aſſumerent, darentur, & dici deberent plures, aut unus ſolùm homo? Quæſtio eſt purè de Nomine. Multa dixere latiſsimè multi quos vide per otium apud Aldrete *diſp.* 44 Amicum *diſp.* 14 *ſect.* 7. Prudentium *tract.* 3 *diſp.* 2. *dub* 4 *ſect.* 2. Godoy *tract.* 3. *diſp.* 16. §. 8. & 11. & Munieſſa *diſp.* 3 *ſect.* 6 *a nam.* 54. & omnium copioſiſsimum N. Thyrſum *tom.* 3. *diſp.* 24. *&* 25.

Aldrete. Prudent. Godoy. Thyrſus. Munieſſa.

74 Breviſsimè dicam ipſe quid ſentio. Suppono in primis, dubitari non poſſe in utroque caſu poſſe dici fore tres Homines, & unicum ſecundùm quid, ſignificata vel multiplicitate Naturarum Humanarum vel Perſonalitatum, vel unitate Humanitatis, & Perſonalitatis, prout caſus tulerit. Suppono deinde, dubitari nec etiam poſſe, poſſe dici caſu quo tres Perſonæ eandem Humanitatẽ aſſumant fore unum Hominem, & tres Perſonas, ſignificato, quòd una ſit ſolum forma, à qua venit denominatio Hominis, & triplex Perſonalitas, à qua venit Perſonæ denominatio: caſu verò quo plures Humanitates aſſumeret una Perſona, fore unam Perſonã,

&

& plures Homines, significando esse plures formas à quibus venit hominis denominatio; & unica Personalitas à qua venit denominatio Personæ in tot Naturis. Verùm hîc non est quæstio de eo quod possit, sed de eo quod dici debeat, attentâ simpliciter re juxta debitum significatum vocum quibus hîc utimur. Quare

75 Respondeo, in primo casu dici debet, fore unum Hominem; sicut dicitur unam esse Personam, licèt is dicendi modus non sonet simplicitatem Naturarum ut Personæ simpliciratem sonat: in secundo fore plures homines, sicut dicitur esse plures Personas; licèt is etiam dicendi modus non sonet pluralitatem Naturarum, ut Personarum sonat pluralitatem.

76 Ratio mihi est, quæ simul præoccupet instantias quæ fieri contra illam possint. Licet Nomina concreta substantiva purè, & ex æquo penes omne significatum, atque adeo dicentia omne significatum in Recto naturali, nihilque habentia naturalis obliqui, debeant multiplicare concreta ad multiplicationem expressioris significati: ut Deus, & Persona Divina: quia expressius significatum quasi prævalet in re eo modo significatâ: tamen Nomina concreta substantiva, non purè, nec ex æquo penes omne significatum, ideo dicentia unam in Recto naturali, & aliud in obliquo naturali, solum possunt, & debent multiplicari ad multiplicationem Recti naturalis: sed Nomen *homo* (quicquid sit in purè humanis, de quo mox) in Divinohumanis non est purè substantivũ penes omne significatum, sed dicit Personam Divinam in Recto naturali, & Naturã aut Naturas assumptas in obliquo Naturali: ergo non debet multiplicari ad expressius significatum formæ, sed ad multiplicationem Personæ Divinæ: quod est ejus Rectum Naturale: ergo sive sint plures Humanitates, sive Vna; si Personæ sunt plures, erunt plures homines; si sit solum unica, unicus.

77 Consequentiæ patent, & minor patet: tùm quia concretum, homo, in Divinohumanis est extraessentiale: tùm quia valet hæc prædicatio, Deus est homo, ex identitate Recti: Quod est Persona Divina. Tùm explicando Rectum & Obliquum Naturale: sunt enim in Physicis independenter ab intellectu Recta, & Obliqua: illa, quæ per se stant, & sunt quasi radix, & basis cæterorum, quæ sunt in re: hæc, quæ ex suo modo essendi adjacent, & sustentantur ab illis. Sic subjectum est Rectum physicum respectu accidentis; Accidens, physicum obliquum: Res est Rectum respectu modi: modus, obliquum. Rectum autem, & Obliquum Nominum non est arbitrarium; sed habent Rectum ex commensuratione cum re quam significant: & hoc est Naturale, nempe quod Nomen ex debito significare debet in Recto, quicquid de loquentis arbitrio sit: illud autẽ est Rectũ nominis ex debito, quod physice est Rectum in re: Atqui Natura assumpta quasi adjacet assumenti, & sustentatur ab illo per se stante: ergo hoc est Rectum in Nomine: & illa, Obliquum.

78 Major autem Syllogismi prioris ostenditur: quia ea nomina imitantur naturam nominis adjectivi, & concretorum accidentalium: sed hæc multiplicantur unicè ad multiplicationem subjecti, quod dicunt in Recto: ergo & illa ad multiplicationem Recti Naturalis. Confirmatur resolutio primò: quia homo est Persona humana: sed si una solum sit Personalitas Divina assumens Humanitatem, una est solum Persona Humana, licèt sint infinitæ Humanitates: ergo unus homo: si autem sint plures Personæ assumentes eandem, sunt plures Personæ Humanæ: ergo plures homines. Confirmatur secundò: quia si nostra resolutio nó esset vera, sicut in eo casu, quo una Persona plures Naturas assumeret, essent plures homines masculinè, substantivè, & simpliciter: ita nunc masculinè, & substantivè, quia est Christo duplex Natura vivens, & volens, essent duo viventes, duo volentes, quod est contra Athanasium *in Evang. de Sanctissima Virgine, medio*, & Nicænum Symbolum: idque ita proposui, ut interciperem communes evasiones. Videte discursus latius expensos apud Lug. *disp.13.sect.3.* & Aldrete *disp.* 44 *sect.*1. & fundamentalẽ rationẽ Doctrinæ totius apud Arriagam *hic* & *tom.*1. *in* 1. *p. disp* 54 *sect.* 1. *subsect.* 3. & Petrum Hurtado *de Metaph. & hic disp* 39.

Athanas.

Nicæn. Concil.

Lugo.

Aldrete.

Arriaga.

Petrus Hurtad.

79 Oppones primò: ergo similiter sunt *tres Dii*: quia sunt tres Personæ. Nego consequẽtiam: jam præmonui, in his prævalere significatum expressius, quia utrumque dicitur in Recto naturaliter.

Oppones secundò: ergo si per impossibile, una Humanitas uniretur multis finitis subsistentiis, essent plures homines & si una subsistentia finita compleret plures, esset unus homo. Nego consequentiam: quia in utroque casu subsistentiæ essent obliquum

quum naturale, & Humanitas Rectum: Nam in purè Humanis homo dicit in recto Naturam: in obliquo ſubſiſtentiam: unde in primò caſu eſſent unicus homo: plures, in altero.

80 Oppones tertiò: quænam eſt ratio cur varietur ſignificatio, & ſuppoſitio nominum in Divin-Humanis? Reſpondeo maximam de *qua diſp. ſeq.* accipe nunc brevi. Prima eſt, quia variatur modus quo Natura conſtituit hominem, & quo convenit eſſe hominem illi de quo dicitur. Secunda eſt: quia in Diuin-humanis concretum, homo, eſt extraeſſentiale: eſſentiale, in purè humanis. *Diſp. 6.*

81 Oppones quartò: ergo non ſunt univocè homo, Chriſtus, & Petrus. Nego conſequentiam, de qua *diſp. ſeq. ſect. 3.* quia quoad univocationem non variant nomina ſignificationem, quia ſemper ſignificant eandem ſpecie formam Naturæ Humanæ, à qua ſumitur univocatio in ratione Hominis. *ibi ſect. 3.*

82 Oppones quintò: finge quod Perſona Divina aſſumat ſimul Naturam Angelicam, & Humanam; ibi eſt Angelus, & homo: ergo ſi aſſumat plures Humanitates, erunt plures homines. Reſpondeo, in caſu antecedentis eſſe unum ens eſſentiale Perſe, & unam Perſonam, quæ ſit Angelus, & Homo, non verò plures, ſed unã, ſeu ſuppoſitũ unũ: & exinde, prædicaretur per communicationem idiomatũ, Angelus de Deo, & de homine: homo de Deo, & Angelo: unde argui poteſt pro ſententia noſtra: nam ſi detur pluralitas hominum, datur diſtinctio hominum: ſi datur diſtinctio, negari unus poteſt de alio: ergo etiam Angelus de homine: ſed hoc, non: ergo neque illud: ergo neque ſunt in eo caſu plures homines. Nego modò conſequentiã.

§. IV.

AN ETIAM DEVS SVB RATIONE VITÆ, aut alterius Perfectionis?

83 SExta difficultas: an, ut Deus uniri creaturæ poteſt ſub ratione ſubſiſtentiæ, poſsit etiam uniri ſub ratione Vitæ, vel alterius perfectionis? Tangit id dubii P. Amicus *diſp. 14. à num. 151.* Quo hic certa. Primum; uniri Deum poſſe creaturæ ſub ratione Sanctitatis: id enim, neceſſarium eſt eo ipſo quod poſsit uniri creaturæ Rationali, ut inſinuavi *diſp. 1. ſect. 3.* ad objectionem tertiam: & *infra*, cum de Gratia Chriſti. Secundum; non poſſe Deum uniri creaturæ ſub ratione vitæ vegetantis, & ſentientis, ſeu, ut has ſuppleat. Quia cauſa formalis nequit conferre formalem effectum, quem non continet, imò ſibi repugnantem. Adde, non eſſe in Deo has rationes Vitæ, quia ſunt imperfectio manifeſta: non ergo poteſt ſibi unire creaturam ſub ratione, quæ in ipſo Deo non eſt. His ſuppoſitis *P. Amic.* *Suprà diſp. 1. anu. 61.* *Infrà lib. 5. Diſp. 1. tot.*

84 Reſpondeo primò: Implicat, Deum uniri creaturę ſub ratione Intelligẽtis actualis, ſeu vitæ actualis intellectualis. Ratio: quia ſic uniri Creaturæ, eſt conferre Deum creaturæ denominationem intelligentis, & viventis per intellectionem, & vitam Divinã: id autem implicat primò: quia vita actualis in cõceptu, & exercitio vitæ eſt eſſentialiter immanens viventi per ipſam: immanentia autem eſt neceſsitas ne terminus ſit ab alio, quam ab ipſo cui ineſt: hæc autem repugnat intellectioni Divinæ reſpectu creaturæ: unde per vitam unius, alter nequit vivere: eſt enim vita, exercitium ita intimum, & proprium viventis, ut ab alio, tanquam adæquata virtute, non poſsit eſſe. Secundò: quia omnis vita actualis eſt eſſentialiter actus Vitæ, per quam, qui vivit, dicitur Vivens in actu primo: hoc autem repugnat Intellectioni Divinæ. Tertiò: ſicut nulla cauſa poteſt agere, niſi effectum, ad quem præſupponitur in ipſa Virtus, nullus ita Vivens vivere poteſt in actu ſecundo, niſi per vitam, quam in actu primo contineat, ſi ſit vivens in actu primo. Quartò: quia omnis vita actualis eſt operatio, & quaſi motus illius, qui per ipſam vivere dicitur. Rurſus *infrà* de his; collige tamen, hinc, idem eſſe dicendum de ratione volitionis, nolitionis, &c. *Infrà lib. 5 diſp. 3. à n. 2. & 15.*

85 Reſpondeo ſecundò: Implicat Deum uniri poſſe creaturę ſub ratione vitæ potentialis, ſeu radicalis. Ratio: quia ſic uniri eſt ſuppleri à Deo vitam radicalem in creatura, ſeu eſſe creaturæ actum primum in ordine ad vitam in actu ſecundo, alligarique creaturæ per modũ principii immanenter operantis: hæc autem Deo repugnant. Primò: quia id fieri nequit ſine imperfectione informationis. Secundò: quia eſſe principium immanens eſt ita elicere operationes, ut neceſſariò maneant in ipſo qui producit denominatus exinde per ipſas vivens in actu ſecundo. Quæ ſine receptione, & mutatione fieri nequeunt.

86 Reſpondeo tertiò: Implicat Deum uniri creaturæ ſub ratione immenſitatis, & æter-

æternitatis Divinæ: id est, communicari creaturæ formalem effectum horum Attributorum. Rationes dedimus *disp. 1. sect. 3. fin.* do aliam hîc: quia formalis quasi effectus Immensitatis est, posse esse absque sui mutatione, in omni loco reali possibili, & esse actu summe diffusum cũ omnimoda sui simplicitate. Aeternitatis est; habere perpetuũ esse ab omni prorsus mutatione immune: His quasi formalibus effectibus repugnat creaturæ conditio, ex se mutabilis, deffectibilis, & finitæ, ut patet.

Suprà disp. 1. a nu. 61. & lib. 5. disp 1. nu. 14.

87 Vt quartò respondeam de Attributo Omnipotentiæ, noto, duplicem excogitari posse modum, quo dicatur Deus uniri creaturæ sub ratione Omnipotentiæ. Primum, ita, ut sicut Anima unitur corpori, & facit unã Naturam intellectivam, sic Deus faceret cum creatura unam quasi Naturã, & redderet compositum Omnipotens. Secundum, ita ut uniret physicè Deus creaturæ suam Omnipotentiam, cum decreto concurrendi cum creatura, cui suam daret Omnipotentiam, ad omnes effectus, quos ipsa vellet.

Respondeo quarto: Implicat, Deum etiam uniri creaturæ sub ratione Omnipotentiæ, communicando formalem effectum ipsius: quia formalis effectus Omnipotentiæ est posse cuncta producere, independenter ab alio. Sed creaturæ repugnat cuncta posse producere, cum se ipsam nequeat: nec independenter, cum Virtus non sit sua, & ex se, sed alterius: ergo. Respondeo quinto: Implicat etiam uniri Deum creaturæ sub ratione Omnipotentiæ, ita ut quasi ex unione resultet ex Deo & creatura una Natura, cui debeatur in virtutem operatricem Omnipotentia: quia Vnitas Naturæ ex duobus extremis sonat informationem, & in altero rationem formæ, & rationẽ subjecti in altero: dicunt enim inter se, ea, ex quibus Vna Natura fit, incompletionem mutuam, & mutuã dependentiam. Quæ omnia dicunt manifestam repugnantiam Divinæ Perfectioni. Vide quæ diximus suprà *disp. 1. sect. 5.* Nec dicas subsistentias Divinas esse modos Naturæ, ut Vazquez opponit. Tùm quia modus dicit incompletionem, & deffectibilitatem: Tùm etiam quia, licèt summè sint affixæ Naturæ, sunt perfectiones eminentissimè cõtinentes omne genus perfectionis, quæ relucet in subsistentiis creatis.

A nu. 78.

Vazquez.

88 Respondeo ultimò: Implicat etiam uniri creaturæ sub ratione Omnipotentiæ, nisi eo modo, quo diximus posse uniri Naturam Divinam, etiam si dicatur unionem fieri ut creatura fiat potens intrinsecè ad effectus sibi possibiles. Ratio est mihi eadem, ac supra fuit loquendo de Natura. Deinde vel illa unio esset accidentalis, vel substantialis? Non illa: quia accidens repugnat physicè & immediatè assumi à Deo, ex dictis. Non ista: quia substantialis unio ordinatur ad unum per se: quod autem resultaret unum per se ex illa unione? Adde, quod creatura nequit in supposito proprio constituta, ulterius substantialiter perfici: neque ullum ens potest substantialiter perfici nisi in ea ratione, sub qua supponitur substantialiter perfectibile & incompletum. Denum, Virtus ad aliquid solum denominare potest potentem eum, cujus ex solo imperio operari potest ex se, si ex se sit virtus, qua ex solo imperio potest operari: nam si ex solo imperio producere potest, necessariò est virtus illius, qui potest imperare: si autem solùm ex se est virtus, illius, qui potest imperare, solùm ipse per illam denominari poterit Potens, & Activus: Atqui Divina Omnipotentia talis est ex se, ut ex solo imperio Divini volentis determinari possit ad opus: ergo solùm ipse Divinus volens potest denominari potens ab ipsa Omnipotentia. Sed de his, expensius *lib. 5. disp. 7. sect. 1. præsertim §. 3. & 4.*

Infrà lib. 5 disp. 1. à num. 14. & disp. 7. à nu. 12.

§. V.

An etiam creata subsistentia possit assumere.

89 Septima Difficultas: an subsistentia, seu Persona Creata possit alienam terminare Naturam? Supponit ut vides, quæstio: primò: subsistentiam seu Personalitatem rerum, saltem connaturaliter limitari ad unam Naturam, eamque dici propriam respectu talis subsistentiæ, seu Personalitatis: quia saltem connaturaliter illam sequitur, & supponitat: alias verò rejicit quasi extra Sphæram suam; & ideo dicuntur alienæ: ex quo necessariò fit subsistentiam non esse indifferentem ad hanc, & illam Naturam, vel saltem esse quæstionem: an subsistentia finita afixa uni Naturæ, possit ulterius simul, aliam implere, & reddere subsistentem. Colli ge hinc, contra Modernos aliquos, subsistentiam, quæ sit à Naturis distincta, esse modum necessariò: quia ea limitatio est propria Modi. Ducor & in id, hac alia ratione, quã expẽde: Nam ens substantiale incomple-

tum, quod non ſit modus, neceſſariò excedit Naturam modi: ergo eſt ſubſtantialis forma: ergo neceſſariò habet perfectionem formæ ſubſtantialis, nempe radicare proximè operationes compoſiti: ſi enim hanc perfectionem non attingit, & præcisè manet quoad energiam, & munera in perfectione quæ cadit in modum, fruſtrà Res fingitur.

90 Supponit quæſtio ſecundò, ſubſiſtentiam finitam, non poſſe aſſumere propriè: nam aſſumere dicit unionem, & productionem ipſius: quod nec divinitus concedit *Godoy*, addens id eſſe omnium Theologorum qui rem ideò non ventilant, ſed ſupponunt: ſed videtur non vidiſſe Koninch, qui ventilat *diſp.7. dub.6.* Supponit tertiò, ſubſiſtentiam finitam, non eſſe negationem: nam ſic eſſet certa pars negans, contra Fabrum, & nonnullos Scotiſtas apud Franciſcum del Caſtillo *diſp.6. de Incarnatione quæſt.6. nu.*11. Tùm quia negationes, ſi diſtinguantur à poſitivo, vel nihil ſunt, vel abuſivè ſunt ens, atque adeo nec poſitivè perfectivæ, nec poſitivè perfectibiles: ergo nec unibiles alteri. Sed de his Carentiis, & entibus diminutis, dixi jã *diſp.3. ſuprà nu* 176. In quæſtione igitur ſic propoſita, affirmant Scotiſtæ aliqui poſt Fabrũ. Nominales cũ Okã: & ex noſtris, Petrus Hurtado, Martinus Perez, Albertinus, Bernal & alii Moderni Philoſophi cũ Oviedo, poſt Peſſantiũ & Becanum referentẽ *cap.* 4. *q.* 5. aliquos, qui putaverint id contigiſſe jam in Malachia, Aggæo, Baptiſta, Melchiſedecho, quos hallucinati ſunt Angelos Incarnatos: & futurum, in Antichriſto, quem timent eſſe Dœmonem Incarnandum. De exemplis vide Suarez *de Vita Chriſti diſp.* 54. *ſect.* 1. Ratio illis eſt, à contradictione hucuſque non exhibita.

Godoy. *Koninch.* *DelCaſtill.* *Suprà diſp. a nu.*176. *Affirmativa Sententia pluriũ.*

91 Communior Sententia (pro qua vide Amicum *diſp.* 14. *ſect.* 7. Martinonum *diſp.6. ſect.* 1. & omnino Godoy, & Reverendiſſimum Thyrſum, & P. Munieſſa, qui plena manu dant omnia pro, & in ipſam: ille tota *diſp.*17. Thyrſus *diſp.*23. Munieſſa *diſp.*3. *ſect.* 7.) cum Sancto Thoma, P. Suarez, & Vazquez negat: & meritò. Labor eſt in aſſignanda contradictione. Do duas ex aliis; & ex me, duas. Eliges ipſe, quam malis. Ipſe ſingulas approbo. Prima ſit ex *Suarez*: quia ſubſiſtentia finita eſt modus. Modus autem eſſentialiſsimè limitatur ad rem, cujus eſt modus, nec alteri, cui perſe non affigitur, præſtare poteſt formalem, & ſpecialem effectum ſuum: eſt enim merus uſus alterius, nec aliter præſtat effectum, niſi per uſum ipſius: ut autem repugnat fieri modum alterius entis, cujus non eſt uſus (quia eo ipſo tranſiret in eſſentiam non modi, ſeu rei) ita repugnat denominare rem aliam, quàm ejus eſt eſſentialis uſus. Id autem eſſe de ratione modi, patet inductione: nam per ſeſsionem meã, repugnat, quod ſedeas ipſe: per meam actionem, quod ipſe agas: per unionem mei Corporis, & animæ, quod tua uniantur. Eſto, ſubſiſtentia non ſit modus, ſed res.

Negativa eſt S. Thom Suarez, & Vazquez, & vera pro qua videndi Amicus. Martinon. Godoy. Thyrſus. Munieſſa.

92 Ratio ſecunda ſit ex *S. Thoma*: Nam ſuppoſitare Naturam alienam eſt proprium Infinitæ Perſonæ. Qua ratio ornari ſic poteſt: primò: Vt fiat ex duobus Vnum perſe, requiritur in utroque certa proportio ad communicationem perfectionum: ſi autem illa deſit, repugnat iſta communicatio ad unum perſe. Quòd autem iſta proportio, ut ex Natura aliena, & Perſonalitate fiat unum perſe hypoſtaticè, ſola ſit Divinæ Perſonæ, ſuadetur: quia Bonum Infinitum, quale ſuppoſitum Divinum eſt, eſt infinitè communicabilius, quam bonum unumquodque creatum: ergo debet poſſe communicari in quovis genere, modis, quibus adinvicem communicare ſe nequeant bona creata: ergo in quovis genere debet eſſe modus communicandi ſe Creaturis, qui ſit proprius infiniti Boni: ſic invenimus in modo ſe communicandi per gratiam, modum conſortii phyſici, qui ſolius eſt Dei reſpectu Creaturarum: in modo ſe communicandi per Viſionem, modus formalis Beatitudinis ſolius Dei proprium: cur ergo non ſit proprius Infiniti Boni, modus aliquis in genere ſe communicandi phyſicè per Vnionem? Si autem aliquis eſſe debet, nullus alius certè, quàm Hypoſtaticus, cum iſte ſit ſummus ad extra: non ergo poteſt is modus convenire Bono Creato, quia eo ipſo Divinum eſſet. *S. Thomas.*

93 Secundò poteſt ornari ſic: illa ſola perſonalitas poteſt ſuppoſitare Naturam alienam, quæ ſit Perſonalitas Naturæ continentis eminenter naturam alienam, ſecundum omne quod dicit de perfectione: ſed hoc eſt proprium ſolius Divinæ Perſonalitatis: ut patet: ergo & illud. Major oſtenditur: quia omnis perſonalitas ita adæquatur Naturæ propriæ, ut illam nequeat excedere; eſt enim illius paſsio, & terminus ultimus: ſed ſi eſſet apta ſuppoſitare Naturam non præcontentam in propria, propriam excederet: ergo. Vide Godoy de hoc diſcurſu *nu.*51. qui tamen non tam eſt ſolidus, quam pulcher. *Godoy.*

Ter-

94 Tertia ratio sit: quia subsistentia est terminus non ultra terminabilis: id est, non ultra communicabilis alteri enti substantiali, quocum faciat unum ens perse cum sui perfectione; licèt possit esse alteri communicabilis, ut pura ratio perficiendi, ut fatemur in Verbo: sed Nulla subsistentia præter Divinam potest alteri adjungi, cum quo faciat unum ens perse, quin eo ipso simul perficiat & perficiatur ultimò substantialiter: ergo nulla est subsistentia præter Divinam, quæ si possit suppositare alienam Naturam, sit terminus ultrà non terminabilis: ergo nulla est præter Divinam, quæ si supponitet alienam Naturam, maneat subsistentia: quod implicat manifestè: & hæc est, opinor, ratio cur S. Thomas dixerit esse id Personæ Divinæ proprium. Major autem Syllogismi constat *ex disp.1.sect 2.* Minor ostenditur: tùm quia talis subsistentia mutaretur intrinsecè: non per disconvenientiam & accessum imperfectionis: nihil enim ipsi tollitur, sed additur: ergo per accessum perfectionis, ad quam apta supponitur. Tùm quia complexum ex illa subsistentia, & duabus Naturis perfectius esset, quà ex subsistentia, & sola Natura. Vide quæ *cit. disp.* diximus *sect.1.*

Suprà disp. 1. sect. 2.

95 Quarta ratio sit: si Personalitas, vel subsistentia finita potest alienam terminare Naturam: rogo: vel esse sine hac terminatione alienæ Naturæ est perfectio finitæ subsistentiæ, vel non? Si secundum: qua ergo ratione exigit subsistentia finita esse sine hac terminatione: non enim esse potest terminus appetitûs Innati, quod non est physicè bonum, seu perfectio illius rei, quæ appetit: quippe omnes exigentiæ sunt in exigentis bonum. Si ergo primum: ergo illa perfectio est ipsamet subsistentia, vel ex ipsa & Natura propria non fit suppositum. Probo istam consequentiam. Nam suppositum tale esse debet ut posita Natura & subsistentia, nulla requiratur ulterior perfectio, qua compleatur, & constituatur in statu perfecto substantiali; sed si illa perfectio, (quæ quidem de linea subsistentiæ esset substantialis modus) non esset ipsamet subsistentia, constitutum ex ipsa & Natura egeret ulteriori perfectione in linea substantiali: ergo nō esset suppositum. En apertissimam contradictionem, & disparitatem finitæ subsistentiæ à Divina: cujus esse sine terminatione, vel non potest esse perfectio, ut nec est esse cum ipsa terminatione, vel non distinguitur ab actu Divino, quo Deus non vult decernere terminationē.

96 Quintam rationē possem sumere ex Vazquez *disp.25. cap 3.* quâ tamen uti nolo ob sequelas multis fortè displicituras, licèt alioqui veras. Eam ipse formarem sic: Vel subsistentia finita supponitaret naturam alienam per seipsam, posita Vnione, vel adderetur illi virtus, ut supponitaret. Non secundum: quia causa formalis causat per sui exhibitionem. Adde quod non tam ipsa diceretur suppositare, quam illa superaddita Virtus, quæ eo ipso esset subsistentia. Si ergo primum: ergo illa subsistentia esset ex se apta suppositare Naturā alienā, si detur unio sui ad illam: ergo non solum divinitùs, sed naturaliter fieri id posset. Probo istam consequentiam. Nam respectu suæ naturæ nihil aliud habet. *P. Vazq.*

97 Dices primò discrimen esse: quia Vnionem cum propria Natura exigit, non tamen exigit unionem cum aliena. Contra primò: ideo colligis exigentiam, quia apta est ex se: si ergo est apta ex se, cur non exiget etiam unionem cum aliena Natura, seu potius cum alia quæ etiam erit tam propria, ac ea quam propriam vocas? Contra secundò: quòd non exigatur aliquid ab alio, non est ratio probativa supernaturalitatis, aut miraculi: aer enim non exigit illustrari luce: & tamen naturaliter illustratur.

Dices secundò, hîc dari naturale agens: ibi deesse. Contra primò: Deus hic non videtur excedere Sphæram naturalis agentis: nā quam vincit impossibilitatem Naturæ? Contra secundò cur non detur agens naturale, cum hîc contendo nihil immiscere supernū?

Dices tertiò, hîc fieri contrà exigentiam ipsius subsistentiæ. Contra primò: ergo fit violentia: at violentia nulla fit: nam non spoliatur subsistentia ullâ perfectione; sed ditescit illa, ad quam est apta ex se. Contra secundò: illa ex se est apta per te: qua ergo ratione exigere potest, ne sit, id, ad quod ipsa est apta?

98 Dices demum, Vnionem esse supernam. Contra primò: quia id dicitur ex arbitrio: unde hæc supernaturalitas? Secundò: quia nullus effectus potest esse supernaturalis, qui non sit supra vires causæ naturalis; sed effectus formalis nequit esse supra vires causæ formalis naturalis; nam effectus formalis est ipsa forma in subjecto: nihil autem est supra seipsum: ergo causa formalis nequit dici operari supernaturaliter, aut elevari in genere causæ formalis. Tertiò: quia uterque terminus est naturalis: unde ergo unio, cujus

jus eſſe eſt unice in & ex ordine ad terminos, erit ſupernaturalis? Nec ultra dici poteſt, eſſe ſupernaturale quoad modum: nam, ut acutè Vazquez, omne ſupernaturale quoad modum poteſt, in aliquo eventu, eſſe naturaliter, & ab Agente naturali. *Vazquez.*

DISPVTATIO VI.

VNIONIS HYPOSTATICÆ VIS AD COMmunicationem Idiomatum.

S. Thomas. Suarez. Vazquez. Koninch. Bernal. Petavius. Bellarmin.

1 DE qua fusè Doctor Angelicus *quæſt.* 16. & ibi Theologi. Omnium Luculentiſsimè, poſt Suarez, & Vazquez, Koninchus *diſp.* 7. *de Trinitate, &* 18. *de Incarnatione*, & Bernalius *diſp.* 45. *&* 46. Hæreſes videndæ apud Petaviũ, & Bellarminum: illum *lib.* 4. *cap.* 15. *&* 16. hunc *tom.* 1. *lib.* 3. *de Chriſto à cap.* 9. Nos cingemus hæc omnia ad certas Regulas, datâ ſemel in anteceſſum, communicationis hujuſmodi explicatione, & ratione, quâ nititur.

SECTIO I.

QVID EA COMMVNICATIO SIT; EIVSque ratio.

§. I.

EXPLICATIO COMMVNICATIONIS.

2 *Idioma* græcè, Latinis eſt *Proprium.* Exinde Communicatio Idiomatum in præſenti, non eſt, (ut Sectarii volunt apud Valentiam) communicatio realis Attributorum Dei facta Humanitati; (quo ex delirio prodierunt hæreſes, quas ſuprà remiſi:) Sed eſt Attributorum Divinorum, & Humanorum, inter Deum, & hominem, mutua communicatio relativè ad prædicationem: ſeu prædicari de Deo, quod eſt Hominis; deque homine, quod eſt Dei: V.g. *Deus eſt paſſus: homo eſt Omnipotens.* Eaque ſic explicata, eſt de Fide in Myſterio Incarnationis. *Valentia.*

3 Fundamentum eſt ſubſtantialis, & Hypoſtatica Vnio, vi cujus Divinum Verbum in ſe, & immutabiliter Deus, verè Naturam humanam aſſumpſit in unitate ſuppoſiti: unde fit Chriſtus, Verus Deus, & Verus Homo; & illarum propoſitionum veritas: *Deus eſt Homo, Homo eſt Deus.* Quæ veritas eſt Cynoſura Catholicæ veritatis ſu præſenti, contra Neſtorium, aperta Nobis à Patribus, & CC. definientibus exinde, Verbum verè factum eſſe hominem; & Mariam verè eſſe *Theotocon*, ſeu Matrem Dei, utpote hominis, qui non metaphoricè, ſed verè eſt Deus. Nam ſi verè ſemel dicimus de Deo eſſe Hominẽ, verè poſſumus, & debemus attribuere Deo, quod eſt hominis: ſique ſemel verè dicimus de Homine eſſe Deum, verè poſſumus, & debemus attribuere Homini, quod eſt Dei. Quare oportet ſalvare puriſsimè veritatem prædictarum propoſitionum, quæ totius eſt cardo controverſiæ: ut ex illis, quæ dicuntur, & ſunt Idiomata Primatia, & eſſentialia, deſcenſus fiat ad alia, quæ ſecundaria ſunt, & extraeſſentialia.

§. II.

ALIORVM, PRO EIVS EXPLICATIONE, diſcurſus.

4 TRes modos invenio. Primus eſt dicentium, Nomina ſubſtantiva, Deus, & Homo, ſumi quaſi adjectivè in illis prædicationibus: nempe: Habens Deitatem: habens Humanitatem; & ſenſus ſit: Suppoſitum habens, aut terminans Deitatem, eſt ſuppoſitum *Sic communiter Theologi cum S. Thoma.*

tum habens, aut terminans Humanitatem: Quod est verisimum ex unitate suppositi importati semper in recto; licèt Naturæ sint diversæ: sicut ex unitate subjecti, licèt formæ sint diversæ, verum est dicere: album est dulce: quia Rectum concretorum, & vocum significantium concretè Naturas, aut formas est idem: neque enim Naturæ, vel formæ prædicantur adinvicem in abstracto, sed in concreto: qua ratione inter subjectum, & prædicatum est identitas Recti, quæ sufficit ad veritatem propositionis affirmativæ. Sic explicant Sanctum Thomam communiter Theologi.

P.Koninch 5 Secundus est P. Ægidii de Koninch verificantis eas propositiones, ex parte rei significatæ, & ex parte nominum. Ex illa, quia ex Divinitate, Humanitate, & Personalitate verbi resultat unum ens substantiale, & perse. Ex ista, quia Nomen *Deus* significat idem omninò, quod nomen *Homo*: nam Deus significat constitutum ex Personalitate, & Deitate formaliter, & determinatè; implicitè verò, & quasi conditionatè constitutum ex eisdem, & ex Humanitate. Homo formaliter, & determinatè significat constitutum ex Humanitate, & subsistentia; implicitè verò, & quasi conditionatè constitutum ex his simul, & Divina Natura; si nempe ex his fiat unum substantiale perse. Dat rationem: quia nomen utrumlibet significat ens substantiale, sive constet duabus Naturis, sive non constet: dato tamen quod ex eis constet ex variatione rei, incipit sine significationis variatione significare illud ens Perse ex & in Duabus Naturis subsistens. Explicat se per hæc nomina, Albus, Doctus: quæ licèt formaliter, & determinatè significent solam albedinem, & Doctrinam; indeterminatè, & quidem in recto, subjectum significant; & consecutivè Parietem, si albus sit: & Petrum, si Doctus.

P.Thomas Munieſſa. 6 Tertius est Ingeniosi Magistri, putantis veritatem unicè sumendam ex identitate suppositi, quod simul sit suppositum Deus, Homo, ita ut sensus sit: *Suppositum quod est Deus est suppositum quod est homo*: quod est verisimum, præscisim à modo quo reperiatur in rebus suppositum, quod est Deus, & quod est homo: nam quomodolibet reperiantur, verum est dicere, quod tale suppositum est Deus, & est Homo.

7 Tres hi modi, sine ulteriori explicatione, mihi videntur valde difficiles. Primus, qui communior est, Primò: quia nomina concreta logicè substantiva, seorsim ab hac quæstione, semper circa Divina significant in Recto Naturam, & subsistentiam: non verò hanc in Recto, & illam in obliquo; Tùm quia, utraque æquè per se stat; tùm etiam quia, ut in Deo sunt tres habètes Deitatem, essent tres Dii. In purè Humanis vel Naturam etiam, & subsistentiam in Recto significant, (ut plures volunt;) vel Naturam in Recto, & subsistentiam, utpote modum illi adjacentem, in obliquo, (ut cum Hurtado, & Arriaga *supra* citatis sentio:) desideratur ergo ratio, cur hìc fiat variatio significandi & supponendi. Secundò: quia *habere* logicè, ut contradistinctum ab *esse*, sonat adjacentiam, & distinctionem: certè non significat identitatem: at hoc modo dici non potest Deitas de Persona Verbi, quæ per identitatem est Deus; sed ad summum de Humanitate: unde logicè, & propriè loquendo, Rectum habentis Deitatem, erit Humanitas: & erit falsa prædicatio. Tertiò: Nam id est dici Hominem de Deo purè adjectivè: unde nihil aliud erit dicere, Deus est homo, quàm Deus est Humanatus: quod communiter negatur, & meritò: nam hæc locutio stare posset cum errore Nestorii, denominationem accidentalis unionis agnoscentis: nec videtur excedere rigorem istius: lignum est auratum: unde non valet: lignum est aurum. *Hurtad. Arriaga. Vide suprà disp. 5. à num.76.*

8 Secundus, qui profundior est: primò: Nam Nomina formaliter, & determinatè aliquid exprimentia, solum signficant indeterminatè, id quod indeterminatè necessarium est ad significatum expressum. Explico me exemplo, quo se Koninch: album significat indeterminatè subjectum, & consecutivè Parietem, quia ex se indeterminatè necessarium est ad albedinem: unde ex formali sua significatione habet significare hoc, vel illud: Atqui nec Humanitas est indeterminatè necessaria; ut sit Deus: nec subsistentia Divina terminans, ut sit homo: non ergo valet paritas, neque subsistit ratio. Secundò: quia si discursus Patris Koninch esset verus, hæ propositiones: *Deus est homo*, *homo est Deus*, essent identicæ, & æquè per se, ac istæ: *Christus est Homo*: *Christus est Deus*: quod negat meritò cum omnibus ipse Koninch. *P.Koninch*

9 Tertius. Primò: quia non explicat quid importet in Recto, vel in obliquo ly *Homo*, ly *Deus*: unde fugit per hanc speciem veritatis, ipsius explicationem, quam optamus.

tamus. Secundò: Nam ſuppoſitum *Deus* per te eſt Deitas, & ſubſiſtentia: ſuppoſitum *homo* eſt ſubſiſtētia, & Humanitas: ergo dicere, Deus eſt homo, erit dicere: ſubſiſtentia Divina, & Deitas, eſt Divina ſubſiſtentia, & Humanitas: qua ergo ratione ſunt veræ propoſitiones: Tertiò: Conſtitutum ex Deitate, & Perſonalitate non eſt conſtitutum ex hac & Humanitate: ſed ſuppoſitum, quod eſt Deus, eſt illud conſtitutum: & ſuppoſitum, quod eſt Homo, eſt hoc conſtitutum: ergo

§. III.

NOSTRA MENS.

10 NOto primò: Inter Nomina concreta Naturæ Divinæ Logicè ſubſtantiva, & nomina concreta Naturæ Humanæ ſecundùm ſe ſubſtantiva Logicè; id eſt diſcrimen in hoc Myſterio: quòd illa æquè ſunt eſſentialia, & æquè dicuntur eſſentialiter de ſuppoſito Verbi pòſt, ac, ante Incarnationem: hæc verò redduntur extraeſſentialia, nec æquè dicuntur eſſentialiter de iſto ſuppoſito, ac de Proprio: nam de Proprio dicuntur eſſentialiter; extraeſſentialiter de ſuppoſito verbi. Ratio eſt: quia Verbum manet eſſentialiter Deus; eſt extraeſſentialiter homo.

11 Noto ſecundò: Ideo nomen, Deus, in hoc Myſterio æquè ſignificat Naturam, & Perſonalitatem in Recto, ac ſi non eſſet Incarnatio: quia cum Natura Divina conveniat Verbo, & æquè dicatur eſſentialiter de Verbo, ac ante: non eſt cur ipſi varietur nomen ſignificandi, & ſupponendi: unde ſemper manet Logicè ſubſtantivum; nec eſt opus ut exprimatur unquam per *habens Deitatem*, quod mihi maximè diſplicet. At Nomen *Homo*, cùm extraeſſentiale fiat, variare debet modum ſupponendi, quem habet in ſuppoſito proprio: nam in hoc, (utcumque ſignificet) ſignificat ut nomen eſſentiale: in hoc verò Myſterio neceſſe eſt, ut ex novitate ſuppoſiti, variet ſuppoſitionem, & ſignificet ad modum nominis extraeſſentialis.

12 Noto tertiò: Nomina extraeſſentialia, licèt grammaticaliter, ſint ſubſtantiva, ut Artifex; Logicè tamen adjectiva eſſe: unde nomen *homo*, cum in hoc Myſterio, reddatur extraeſſentiale, manet Logicè ad modū Adjectivi. Noto quartò: Nomen *Homo*, licèt in hoc Myſterio, ſit ſimpliciter extraeſſentiale, & ad modum adjectivi; ſimpliciter & reipſa non eſſe Logicè adjectivum, ſed extraeſſentialiter ſubſtantivum. Ratio eſt: quia neque prædicat accidens, ut Albus; nec ſubſtantiam, ad modum accidentis, ut auratum; ſed ſubſtantiam per modum ſubſtantiæ, ex qua reſultat Homo: unde ſuppleri non poteſt ejus ſignificatio per verba purè adjectiva. Noto quintò: Vt Verbum *eſt* aliquando ſumitur ſubſtantivè; & ſignificat identitatem, aut eſſe: v.g. *Petrus eſt homo*: & aliquando adjectivè; & ſolam ſignificat habitudinem inhærentiæ, aut habere: v.g. Petrus eſt albus: ita mirabiliter, & ineffabiliter in hoc Myſterio, quòd *fecit novum Dominus ſuper terram*, ad ejus exigentiam, & ob ejus ſublimitatem de novo ſignificat certam habitudinem ſtrictiſsimam ſubſtantialis Vnionis, vi cujus Rectum conſtituitur homo. Vnde *Homo* ſignificat hìc ſuppoſitum ita terminans Humanitatem, ut ex ipſa conſtituatur homo.

13 Patet ex his veritas, & diſcrimen harum propoſitionum: *Deus eſt homo, & homo eſt Deus*. Veritas: nam ſenſus primæ eſt: *Suppoſitum quod eſt Deus ita terminat Humanitatem, ut ex ipſa conſtituatur homo*. Quod eſt certiſsimum. Senſus alterius: *Suppoſitum ita terminans Humanitatem, ut ex ipſa conſtituatur Homo, eſt Deus*: quod eſt æquè certiſsimum. Diſcrimen: Nam in prima ly *eſt* præter identitatem Recti cum Recto, ſignificat ſpecialem habitudinem, quam explicui, ſtrictiorem purâ adjectione, & identitate minorem: ſufficientem tamen, ut mediâ ipsâ ſuppoſitum conſtituatur Homo. In ſecunda ly *eſt* purè ſignificat identitatem prædicati cum Recto ſubjecti ſuſtantivè extraeſſentialiter concreti. Quid ex his fiat, *ſect. 3.* videbimus: ubi Durandum, locutionum iſtarum proprietati periculosè repugnantem, audiemus. *Infrà ſect. 3. Durandus.*

SECTIO II.

REGVLÆ GENERALES AD VSVM Communicationis Idiomatum.

14 PRima eſt: In Prædicationibus, in quibus, quæ Dei ſunt, attribuuntur Homini in hoc Myſterio, & quæ ſunt hominis, Deo: habenda eſt unicè ratio Hypoſtaticæ Vnionis, ita nempe, ut modus ipſe prædicandi nec eam excludat; nec ab ea præſcindat, nec vim ejus aut alienet, aut imminuat. Ratio: quia tota Idiomatum Communicatio nititur in unione. Inferes inde: omnes

locu-

locutiones, primò, quæ repugnent Vnioni: ſecundò, quæ importent attributa excluſiva Divini ſuppoſiti, tertiò, quæ aut involvant, aut connotent creatam Hypoſtaſim, & diſtinctionem Perſonarum in Chriſto: quartò, quæ alienant energiam phyſicæ Vnionis: quintò, quæ ab ea præcindunt, prædicando de toto, quòd ſolum eſt partis, ut pars eſt; falſas eſſe, nec tolerari poſſe ex hujuſmodi Regula. Vides quinque genera propoſitionum: do jam exempla.

15 Primi generis, illæ: *Deus non eſt homo: Homo non eſt Deus*: & ſimiliter omnes illæ negativæ, quæ Deo negant, quòd eſt hominis in concreto: & homini, quæ Dei in concreto ſunt, negant: excludunt enim unionem, niſi fiat reduplicatio, quæ limitet negationem, & verificet. Secundi, illæ: *Chriſtus eſt purus homo*: hic *homo eſt pura Creatura*. Tertii, illæ: *Homo factus eſt Deus*: *Chriſtus eſt alius, & alius*: *Hic homo eſt Filius Adoptivus*: Prima, quia connotat hominem præexiſtentem in hypoſtaſi propria, factum eſſe Deum: quòd eſt falſiſsimum: & hæc eſt ratio cur *S.Thomas.* ipſam neget Sanctus Thomas; & admittat illam: *Deus factus eſt homo.*

Auguſtin. 16 Quòd ſi Auguſtinus, Nazianzenus, *Nazianz.* Cyrillus, & Damaſcenus adniſere; intelli- *Cyrillus.* gendi ſolum in ſenſu ſignificante unionem *Damaſc.* Humanitatis ad Deum, explicando ſic: *factũ* *Excusãtur* *eſt, ut homo ſit Deus.* An ipſa vera eſſet, aſſumptâ Naturâ, prius præexiſtenti in hypoſtaſi propria, quæ per aſſumptionem conſumeretur (nam ſi aſſumeretur præexiſtens, & per impoſsibile manens in propria hypoſtaſi non eſt dubium, ut bene Bernal *diſp.46.* *Bernal.* *ſect.4.§.3. nu.112.*) negant alii cum Vaz- *Vazquez.* quez, & Bernal; alii affirmant communiùs, quibus aſſentior: quia tunc eſſet ſenſus, hominem factum Deum, quaſi converſivè, ut lignum dicitur fieri ignis: Panis, Chriſtus. Secunda: quia nomina maſculina ſignificant alietatem ſuppoſitorum. Tertia: quia Adoptio dicit extraneitatem egentem ſuppoſito puri hominis: unde nec reduplicativè erit vera ea prædicatio de Chriſto, ut homine: quia homo in Chriſto dicit ſuppoſitum intraneum Deo.

17 Quarti generis; illæ: *Chriſtus eſt homo Deifer, homo Dominicus*: & omnes illæ, quæ tribuunt Deo, quæ ſunt hominis, aut homini, quæ ſunt Dei, purè adjectivè: quia hic modus alienat, & imminuit vim phyſicæ Vnionis, & Neſtorium ſapit. Nota, aliqua eſſe adjectiva, quæ non ſubeunt hanc aleam: nempe *Divinus*, & *Humanatus* (non ab homine, nec utcumque ab Humanitate, ſed) à paſsivo *Humanor*. Ratio exceptionis eſt, ulus in illo: & in iſto, locutio Damaſceni. *Damaſcen.* Quinti demum illæ: Chriſtus, aut Verbum mutatur ex mutatione Humanitatis: quia mutatio convenit Humanitati, ut pars eſt, & præciſim à toto, ſeu cum aliqua priotitate ad unionem. Dices: etiam jacuiſſe in Sepulcro, & Sepeliri convenit ſolùm Corpori. Reſpondeo ideò ſolùm id dici de Chriſto, & de quovis homine tropicè, & per ſynec- *Supr à diſp.* dochen, ut dicitur etiam: Sanctus Petrus eſt *4 ſect.2.* in Cœlo. Vide quæ præmiſimus *diſp 4. ſect.* *ànu.38.* *2. num.38.*

18 Secunda eſt: Nomina concreta Divinæ Naturæ, & Naturæ Humanæ, verè, & propriè de ſe mutuò, & de Chriſto Domino prædicantur ſubſtantivè: ſimulque omnes proprietates Naturæ Divinæ, concretè prædicantur de concreto Naturæ humanæ: & econverſò: Niſi obſtet vel ratio cõtroverſiæ cum hæreticis habitæ: vel ſpecialis ſignificatio Nominum in exercitio prædicationis. Ratio ex *ſect.* 1. eſt, quia Natura quælibet concretè ſumpta prædicari, verè, & propriè poteſt ſubſtantivè de ſuppoſito, cujus eſt Natura: De quo autem prædicatur Natura concretè, prædicari poteſt omne quòd prædicatur de concreto Naturæ: unde ſimpliciter veræ ſunt: *Chriſtus eſt homo*: *Chriſtus eſt Deus*: *Chriſtus eſt Deus homo*: *Homo eſt Deus*; *Deus eſt homo*: *Deus eſt paſſus, Crucifixus, &c. Homo eſt Omnipotens, immortalis, &c.* Ratio primæ limitationis eſt, quam aſsignat unicè Sanctus Thomas *quæſt.16. art.8.* nam *S.Thomas.* neque nomina habere debemus communia cum hæreticis, quod recte Cajetanus intelli- *Cajetanus.* git de nominibus, quibus ſignificarunt hæretici hæreſes ſuas, & ornaverunt tenebras mentis ſuæ. Ratio ſecundæ limitationis: nam aliqua ſunt, quæ ex ſpeciali ſignificatione in exercitio prædicandi, videntur attribui ſuppoſitis ſecundum ſe; cùm ipſis ſecundum ſe repugnent, & unicè conveniant illis in aliena Natura. Dabo utriuſque exceptionis exẽpla.

19 Primi generis ſunt: *Chriſtus, Deus, aut Verbum eſt creatura*: *eſt minor Patre, aut ſubjectus. Chriſtus, aut homo eſt vbique ſeu immenſus.* Iſtæ prædicationes, (licèt in rigore ſint veræ,) cavẽtur ob hæreſim Vbiquiſtarum, volentium Humanitati Chriſti ſic communicatam Immenſitatem, ut vi unionis exiſtat ubique. Illæ, ob hæreſim Arianorum;

licèt etiam in rigore, (ſumpto *Creaturæ* nomine non limitatè pro re ex nihilo producta, ſed pro ente, prout contradiſtinguitur ab ente Increato,& ſonat ens factum à Deo) poſſet etiam dici, Chriſtus, aut Verbum eſt creatura : quo ſenſu cum S. Leone *Serm. 3. in Pent.* dixit S. P. N. Ignatius Societatis Author,& Magiſter Pariſienſis *in aureo Exercitiorum Libro, Exercit.* 1. Creator dignatus eſt fieri Creatura: quem imitati ſunt Suarez Vazquez & alii magnæ notæ Theologi,quibus reſiſtit noviſsimè M. Prudentius *diſp. ultim.* Secundi generis ſunt prædicationes, quibus enuntiantur nomina, quæ incæptionem, aut deſitionem important: V. g. *Deus incapit eſſe, deſivit eſſe, creatur, &c.* Quia hæc nomina ex communi uſu cadunt in principale Rectum, niſi modificentur. An tamen iſtæ, ſint abſolutè veræ, ſcilicèt: *Chriſtus, hic homo, Emmanuel, Jeſus incepit eſſe*, negant aliqui. Bernal affirmat. Vtriſque ſubſcribo diſtinguendo: nam ſi, tò *Chriſtus*, hic homo, Emanuel, Ieſus, pro compoſito ſumas, veræ ſunt: ſi, pro ſuppoſito; non ſunt veræ.

S. Leo. *S. P. N. Ignatius.* *Suarez.* *Vazquez.* *Prudent.* *Bernal.*

20 Tertia eſt : eas prædicationes, quas vel ratio controverſiæ, vel ſpecialis ſignificatio, (de qua nuper) abſolutè non permittit; adhibita limitatio, vel reduplicatio (ſine qua cautè proferas) veras facit, & ſine periculo reddit. V. g. *Deus, aut Verbum, ſecundum humanitatem, ſeu ut homo, eſt creatura: homo ſecundum Divinitatem, ſeu ut Deus eſt ubique: Verbum ſecundum humanitatem incepit eſſe; incepit eſſe homo &c.* quæ ſub cautela prolatæ ſunt à Patribus ex contextu ſermonis. Imò Chriſtus, (acutè notante Valentia) non dixit Ioannis 14. ſe abſolutè minorem Patre, ſed factâ ſuper Naturam humanam reduplicatione per illa verba, quæ præmiſerat: *quia vado ad Patrem*, nempe ſecundum Naturam humanam, ſecundum quam ibat ad Patrem.

P. Valent. Ioann. 14.

21 Notentur hîc duo de nota reduplicativa. Vis, & Vſus. Vis eſt, ut diſtinguat illam partem ſubjecti, quam reduplicat ab omni alia, quam non reduplicat : & tunc facit prædicatum convenire ſubjecto ſolùm ratione partis reduplicatæ : unde adhibita ſupra terminum *Deus* falſificat propoſitiones, per quas Chriſto abſolutè verèque attribueres, quæ ſunt hominis: & adhibita ſupra terminum *homo* falſificat propoſitiones, per quas abſolutè Chriſto attribueres, quæ ſunt Dei. Deinde omnes illas propoſitiones negativas, de quibus *nu.* 15. & quas abſolutè falsò proferres, accomodè adhibita modò ſupra Divinam, modò ſupra humanam Naturam, verificat: v. g. falsò diceres: Verbum non eſt homo : non eſt paſsibile: verè dices: Verbum, ut Deus, non eſt homo, non eſt paſsibile. Vſus eſt: ut aliquando ſolùm reduplicet ſupra formam, quam exprimit, quaſi in abſtracto : aliquando ſupra ſuppoſitum præcisè conſtitutum ex forma, quam exprimit; aliquando ex additione alterius particulæ non diſtinguat aut limitet, ſed augeat.

Vis, & uſus Notæ Reduplicantis.

22 Explico. Ly *ut homo* quando de Chriſto dicitur, ſumi præcisè poteſt pro humanitate, ut contradiſtincta à Divinitate, & ſubſiſtentia : & tunc explicaretur bene per notam diſtinctivam, ſecundùm, & in quantùm: V. g. Chriſtus ut homo eſt minor Patre: nempe ſecundùm humanitatem: Chriſtus ut homo ſeipſum adorat ut Deum : nempe Chriſti Humanitas adorat Verbi Divinitatem. Sumi etiam poteſt pro ſuppoſito conſtituto ex ſubſiſtentia Verbi, & Humanitate, præcisâ per notam reduplicantem Divinitate : quia homo eſt nomen ſuppoſiti, & ſub hoc ſignificato cadere poteſt in notam reduplicantem in Chriſto. Ideo verum non eſt: *Chriſtus ut homo eſt Deus, eſt Omnipotens, eſt actus purus* : quia præcisâ per reduplicationem Divinâ Naturâ, præſcindis etiam proprietates, quæ illam conſtituunt, aut ſequuntur, & quæ ratione illius conveniunt homini. At eſt verum (ut aſſerit Sanctus Thomas *art.* 12.) *Chriſtus ut homo eſt Perſona, eſt Filius Naturalis Dei, eſt Verbum notionale Patris* : quia per particulam non excludis ſuppoſitum Verbi; atque adeò nec proprietates ipſius. Sumi tandem poteſt ſic temperata: *etiam ut*; v. g. *Chriſtus etiam ut homo eſt Deus*; & tunc non diſtinguit hominem à Deo, ſed addit quòd etiam ut, & licèt ſubſiſtat in Humanitate, eſt Deus : unde ea propoſitio erit vera. Hæc nunquam : *Chriſtus ut homo eſt Deus* : quia hîc particula diſtinguit hominem à Deo, neque ſubjectum ſinit pro Divina Natura ſupponi.

S. Thomas.

23 Quarta eſt : Nec Abſtracta Divinæ Naturæ de Abſtractis Humanæ; nec è converſò : Nec Divinæ Naturæ concreta de Abſtractis Humanæ; nec iſtius concreta de Abſtractis illius; nec viceverſa, nempe Humanæ Naturæ abſtracta de Divinis concretis prædicari poſſunt: tamen Abſtracta Divinæ Naturæ prædicari verè poſſunt de concretis Humanæ, & Chriſto Domino. Ratio Regulæ : quia prædicatio Abſtracti, aut de

Ab-

Abstracto solum potest verificari per identitatem, quam importat, & significat Verbum *est*. Idiomatum autem communicatio in sola Vtriusque Naturæ Divinæ,& Humanæ unione ad Personam Verbi fundatur:unde veræ non sunt: *Deitas est Humanitas: Humanitas est æternitas: Humanitas est Deus:Divinitas est Homo:Deus est Humanitas, vel Anima, vel Sanguis, vel Corpus:* (sumpto Corpore pro physica parte compositi: nam sumpto prædicamentaliter pro substantia Completa corporea, verè dicitur *Deus est Corpus*, sicut dicitur Vivens, sentiens, Animal, Homo *ex secunda regula Generali.*) Quod si in Officio Sanctæ Crucis dicitur : *Vita mortem pertulit*: &, *in Ligno quando mortua Vita fuit*, sensus est: ille,qui est Vita, mortem pertulit: & ille, qui est Vita, mortuus est; permisso Poëta sic ludere, gratiâ carminis. Ratio limitationis est : quia ex *sect.* 1. concretum Naturæ Humanæ in hoc Mysterio dicit in Recto suppositum Verbi;& ex *disp.1 sect.* 5. §. 2. Christus accipi sic potest, ut in Recto dicat unicè quod est Dei : patet autem Abstracta Divinæ Naturæ dici identicè posse de supposito Verbi: unde veræ sunt contra Koninchum illæ propositiones : Hic homo est Deitas : Christus est infinita sapientia: summa bonitas, &c.

Offi.Sanct. Crucis.

Suprà disp. 1. sect. 5. §.2.

SECTIO III.

DVBIA INCIDENTIA.

24 PRimùm:an æquè propriè dicatur de Deo,ac de Petro, quod sint Homo? Negat Durandus *in 3. dist. 4. q. 3. num. 9.* fatsus de utroque propriè dici,sed non æquè: addens tamen *num.* 12. non dici omninò propriè, & servato rigore sermonis, quòd sit homo:& Beata Virgo sit Mater Dei. Primò : quia de Petro dicitur essentialiter, & necessariò : de Deo, extraessentialiter, & contingenter. Sed id non obstat ; ut neque prædicati contingentia,proprietati locutionis citra metaphoram : unde Petrus albus: tam propriè dicitur albus esse, quàm homo.

Durandi dictum.

25 Secundò : quia magis identificantur homo, & Petrus: quam Deus & homo : major autem identitas prædicati cum subjecto est major veritas, & proprietas. Nec id obstat : quia veritas, & proprietas consistit in indivisibili. Si autem, ut quis sit, & dicatur homo, non requiritur, quòd ex necessitate habeat Naturam humanam, sed modo sufficienti : quòd Petrus illam habeat sic, Deus aliter, nec veritati potest obesse, nec proprietati. Quid quòd inter Rectum *Deus*, & Rectum *homo* tanta datur Identitas, quanta inter Rectum *Petrus*, & Rectum *homo*. Quid ultrà quòd ad veritatem, & proprietatem locutionis extraessentialis non tam attenditur Identitas,quàm Modus habendi prædicatum.

26 Tertiò : quia Petrus per eandem Naturam est Petrus, & homo: Deus non est per eandem Deus, & homo. Nec id obstat: quia id probat eas locutiones non esse omninò similes: non tamen probat non esse æquè omninò proprias. Quartò : quia suppositum Petri formaliter constituitur per Naturam humanam : non ita suppositum Dei. Nec id obstat : quia licèt suppositum Verbi simpliciter non constituatur formaliter per Naturam humanam ; per eam tamen constituitur post Incarnationem in esse suppositi humani: nam sicut habet esse hominis à Natura humana formaliter : ita habet ab ipsa formaliter esse suppositi humani.

27 Quintò : de Deo dicitur homo purè adjectivè, & denominativè : dixit enim Damascenus : *non hominem Deificatum dicimus. Sed Deum humanatum*:de Petro autem dicitur substantivè: ergo magis propriè.Confirmatur. Quæ de aliquo substantivè dicuntur; dici propriè nequeunt adjectivè:neque enim propriè dicimus: Petrus est humanus, nempe, quia dicitur propriè homo : ergo quæ dicuntur de aliquo adjectivè, dici propriè de ipso nequeunt substantivè.Nec id obstat. Non argumentum, cujus nego antecedens: nam homo de Deo dicitur, licèt extraessentialiter, substantivè tamen. Damascenus bene & verè notavit non posse dici Hominem Deificatum de Christo, quia hæc locutio sonat præexistentiam hypostasis in homine, & accessum accidentarium Divinitatis, quòd Nestorianum est : posse tamen dici Deum humanatum, non quidem nominaliter ab homine, sed verbaliter ab Humanor : id est, factum hominem. Non confirmatio : quia falsum assumit : dicimus enim de Verbo, quòd sit Deus, & Divinum. Si tamen adjectio alienet vim unionis, vel identitatis, vitanda *ex nu.* 14. Cautum te faciet usus Nominum, quibus uteris.

Non juvatur Damascenо.

28 Sextò : quando duæ formæ existunt in eodem supposito, vel subjecto, nequeunt inter se mutuò prædicari nisi purè denominativè: sic dicimus: Album est musicum Ratio:

tio: quia ſe habent ut partes totius: pars autem non prædicatur propriè de toto, niſi denominativè. Nec id obſtat: quia in caſu noſtro, (pro quo non facit exemplum arguentis) Naturæ ſunt ſubſtantialis, & ſubſtantialiter eidem communicatæ ſuppoſito. Ad rationem negetur Naturam Divinam, & Humanam ſe propriè habere ut partes reſpectu Perſonæ Verbi, ſed ut Naturas totales integras, eodem ſuppoſito terminatas. Vnde concrete poſſunt adinvicem prædicari propriè, & ſubſtantivè.

29 Septimò: Interroganti, quid ſit Deus? non apte reſponderetur: homo: ſecùs interroganti, quid ſit Petrus. Nec id obſtat: quia ille interrogat de Natura Dei, præciſim ab Incarnatione: ſi enim fieret hæc diſtinctio, aptè reſponderetur: poſt Incarnationem eſt homo. Adde quòd licèt de Deo cum prædicetur *in quid*; non ideo minus propriè, quã de Petro prædicabitur: æquè enim propriè de Petro dicitur Riſibile, ac Rationale; licèt iſtud *in quid*; & illud prædicetur *in quale*. Octavò ex verbis Cyrilli in V. Synod *collat.* 5. ubi de Chriſto dicit: neq; enim erat homo ſimpliciter, ſed in ſpecie humana, qui eſt ex Patre Deus. Nec id obſtat: quia in ore Cyrilli homo ſimpliciter ſonat purum hominem, ut ex contextu patet. Quare

Neque Cyrill. in V. Synod.

Periculosè uſurpatur.

30 Reſpondeo ad præſentem dubitationem & aſſero hominem de Deo æquè propriè, ac de homine prædicari. Id quòd eſt omnium ex Scripturis, & Concilio Lateranenſi *ſub Martino* 1. *Conſult.* 5. *can.* 3. & VI. Synodo Generali *act.* 11. quibus periculosè reſiſtit Durandus. Ratio ſumitur ex unitate Perſonæ & ſuppoſiti rationem cujus idem eſt Deus, & Homo: licèt eſſentialiter Deus; extraeſſentialiter Homo. Nam contingentia non obſtat proprietati: quippe, licèt contingenter, propriiſsimè tamen, Petrus eſt, & dicitur Albus.

Lateran. ſub Mart. V. Synod. Commun. Theologia.

31 Secundum: an *Homo* de Deo, & Nobis, ſeu de Chriſto, & Nobis dicatur univocè. Negarunt Nominales. Diſtinxit Schotus aſſerendo prædicatum *homo* eſſe univocum Nobis, & Deo; non tamen univocè prædicari: quòd explicuit aptè Delugo *num.* 25. dicendo, univocè prædicari univocatione prædicati, non verò univocatione prædicationis. Diſtinxit etiam Vazquez, aſſerendo de Chriſto, & nobis dici univocè hominem; non verò de Nobis & Deo; ſed neque æquivocè, neque analogè: ſed modo ſubſtantiali noviſsimo, juxta Myſterii novitatem: ita ferè, etiam Delugo cit. Subdiſtinxit aliter Bernal, aſſerendo ſi univocè ſit idem, ac propriè: univocè dici hominem de Deo, ac nobis: ſi ly univocè ultra ſignificet, Vazqui ſubſcribit.

Nominales Schotus.

Delugo.

Vazquez.

Bernal.

32 Argui pro negantibus, & ſubdiſtinguentibus poſſet. Primò: quia Homo in Chriſto dicit ſuppoſitum Divinum: in nobis, Humanum: ergo non eſt eadem ratio importata per nomen. Sed id non obſtat, quia rationis identitas ſignificatæ per nomen univocum, non debet ſumi penes ea quæ de implicito nomen importat, ſed unicè penes ea, quæ de explicito, & expreſsè determinat: ideò licèt etiam fortè differant pluſquam numero ſubſiſtentia Petrina, & Paulina, ut & uniones, homo de ipſis univocè dicitur: ſimiliter licèt Nomen Deus importet implicitè multiplicitatem numericam ſuppoſitorum; quia tamen ratio, quam expreſsè determinat, eſt eadé numero, unus numero Deus eſt. At ratio quam Homo de Chriſto, & nobis exprimit, & determinat, eadem eſt, nempe Humanitas, qua Deus conſtituitur homo, & qua nos ſumus homines. Secundò: De Deo non prædicatur eſſentialiter; De nobis ſic: ergo non univocè. Nec id obſtat. Imprimis enim de Chriſto eſſentialiter prædicatur, *at mox*. Deinde, utut deſcendat ad individua ratio, ſi propriè deſcendit, & eadem ſub nomine eodem; deſcendit univocè. Nec dedit ullibi oppoſitum Ariſtoteles, ut advertit curiosè Koninch *nu.* 44. Quare

Ariſtot. Koninch.

33 Reſpondeo ad ſecundam hanc dubitationem, & aſſero cum Suarez, & ipſo Koninch, de Chriſto, ac de nobis, deque nobis ac Deo, dici *univocè* hominem. Primò ex ratione nuper ad primum inſinuata, quam à priori ſumpſi. Secundò: quia dici æquè propriè, univocationis eſt. Tertiò: quia nihil cùm obſtet, ſic melius intelligimus, quòd negare non poſſumus, nempe Chriſtum eſſe conſubſtantialem nobis, & ejuſdem ſpeciei nobiſcum.

Suarez. Koninch. & ſubſcribimus.

34 Inſtabis adverſus reſolutionem primò ad hominem, ex Doctrinis *diſp.* 2. præjactis, de Identitate Vnionis Hypoſtatico-humanæ in Chriſto, ſic: Vbi Naturæ, à quibus ſumitur ſpecies, ſunt ſpecie diverſæ, nequeunt eſſe univocæ, & ejuſdem ſpeciei ſuppoſita, & Individua: ſed in Chriſto, & in Nobis, Naturæ, à quibus ſumitur ſpecies Hominis, ſunt ſpecie Diverſæ: ergo Chriſtus nequit univocè convenire nobiſcum in ratione, & ſpecie Hominis: ergo *Homo* de

Suprà diſp. 2. à nu. 98.

Chri-

Christo,& de Nobis nequit univocè prædicari. Major, & consequentiæ, veræ sunt. Probatur minor. Non minus constituitur Humana Natura ex Vnione communicante Animam Corpori, quàm ex Corpore, & ex Anima: sed Vnio, ea adinvicē communicans, est diversæ speciei in Christo, & in Nobis: nam in Nobis est purè Naturalis; supernaturalis, in Christo: in Christo est Hypostatica: secus, in Nobis: ergo in Christo, & in Nobis sunt speciei diversæ, Naturæ à quibus sumitur species Hominis. Major proximi Syllogismi patet: quia si seponas Vnionem, non datur Humanitas. Minor est Doctrina nostra. Vrgetur autem Consequentiæ vis: ad diversitatem specificam concreti, sufficit specifica diversitas essentialis constitutivi: sicut sufficeret ad speciem diversam Hominis, diversitas specifica materiæ, vel formæ: si ergo æquè requiritur, & constituit Vnio, ac Materia, & Forma, cur ex Vnionis specifica varietate non erit, Homo specie diversus?

P. Thomas Munieſſa, & Nos ſuprà diſp. 2. num. 141. Thyrſus.

35 Tangit difficultatem Instantiæ Pater Thomas Munieſſa *disp. 1. de Incarnatione à num.* 121. & Ipse tetigi *disp. 2. num.* 141. & 147. Vbi adverti omnibus esse communem: (quod & acutè notat Reverendissimus Noster Thyrsus *disp. 24. num* 90.) Nam *Homo* non minùs importat constitutivè subsistentiam, quàm Naturam: est enim vox concreta suppositi: ergo ex specifica diversitate subsistentiæ; Christus, & Nos essemus specie diversi in ratione Hominis: nam specifica subsistentiæ diversitas, certa est. Sicut igitur hîc, respondetur, diversitatem subsistentiæ non obstare identitati, & Vnivocationi specificæ: quia speciei identitas, & Vnivocatio sumitur à Principali, à quo venit denominatio Hominis, nempe à Natura Humana, quæ, præcisim à subsistendi modo, in Christo & in Nobis est ejusdem speciei.

Ibi nu. 147

36 Respondeo similiter ex *ibi* dictis. Concessa majori, nego minorem. Ad ejus probationem, distinguo quod assumitur: Nō minùs constituitur ex Vnione, tanquam ex Naturæ, vel parte Naturæ, nego: tanquam ex modo Naturæ, concedo. Diversitas autem specifica quoad denominationem, venire non potest nisi unde nascitur denominatio. Cum autem Denominatio Hominis principaliter veniat à Natura Humana, scilicet à Corpore, & Anima, alioquin Vnitis: unione, non faciente Naturæ vicem, sed gerente se tanquam modum Naturæ; quoties servetur specifica identitas Corporis, & Animæ, manet specifica Identitas in esse Hominis. Quæ doctrina adeò vera est, ut alioquin nullus esset homo qui non esset specie diversus ab alio: nam in quovis est Vnio ita diversa ab unione quæ in altero est, ut plusquā individualiter differat, atque adeo specie, in linea Vnionis. Nunquam tamen potest hæc diversitas inducere specificam compositi varietatem, quia in munere communicandi adinvicem Partes Principales, (quæ sunt Natura) nihil variant. Sic si forma Sanctificans esset eadem specie, quantumvis inhærentiæ, specie, differrent, si non differrent in modo communicandi, esset denominatio *Sancti* quoad speciem eadem: quia attenditur ad formæ speciem, unde venit denominatio. Sic Lac, & Nix, non obstante specifica diversitate subjectorum, sunt idem specificè in ratione *Albi*, ob eandem rationem. Cur ergo in Christo, & in Nobis, Humanitas quoad *Esse Naturæ*, unde venit Denominatio Hominis, sit quoad speciem eadem, Diversitas qualiscumque in Vnione, neque variante speciem Partium, neque eas adinvicem aliter communicante, nequit impedire Identitatem & Vnivocationem in specie.

37 Instabis secundò: Casu quo tres Divinæ Personæ assumerent eandem Humanitatem, essent tres Homines, ut falsi sumus *suprà disp. 5. à num.* 75. Ergo Christus, & Nos sumus Homines speciei diversæ. Probo consequentiam. In casu antecedentis, Pluralitas subsistentiæ sub unica Humanitate multiplicaret Hominem: ergo Diversitas specifica subsistentiæ diversificaret specie Hominem, sub eadem Humanitate. Sed in Christo, & in Nobis est diversitas specifica subsistentiæ: ergo & diversa species Hominis. Respondeo. Concesso antecedente, nego consequētiam. Ad probationem, concesso etiam antecedente negetur consequentia. Quia multiplicatio specifica subsistentiæ non exinde multiplicat specie Formam, à qua venit Hominis Denominatio: unde non potest specie multiplicare Hominem: homo enim multiplicatur specie, ex multiplicata specie, unde dicitur. Vide Thyrsum *disp. 24. à nu.* 86.

Suprà diſp. 5. à nu. 75.

Rev. Noſter Thyrſus.

38 Tertium: an hæc propositio: *Christus, Emmanuel, Iesus est homo*, sit materiæ essentialis, necessariæ, & per se? Negant Schotistæ cum Duce suo. Quia licèt ex parte subjecti ponatur nomen significans Deum hominem, tamen subjectum esse deberet Vnum per se. Sed id non obstat primò: quia Christus jam est unum per se; licèt non ex Naturis necessariò,

Schotiſtæ.

ſariò, ſed contingenter unitis. Secundò: quia quòd complexum ſit vel non ſit unum per ſe, parum officit, ſi de complexo negati prædicatum nequit in ulla ſuppoſitione, ut patet in iſta propoſitione: *Petrus albus eſt albus.* Quare reſpondeo, & aſſero eſſe materiæ eſſentialis, neceſſariæ, & perſe: & quidem in primo modo Ariſtotelico dicendi perſe. Primò ad ſimilitudinem propoſitionũ de ſubjecto complexo, de quibus idem generaliter probari ſolet in Logica contra Schotiſtas. Secundò: quia ratio hominis eſt de conſtitutione definitiva Chriſti Domini.

39 Quartum: an hæ propoſitiones: ***homo eſt Deus: Deus eſt homo***, ſint de materia remota, vel neceſſaria; per ſe, vel contingenti? *M. Prudẽtius cum Thomiſtis.* Prudentius cum Ferrarienſi, Argentinenſi, Richardo, & Cajetano dicit utramque eſſe perſe, & in materia neceſſaria. Moventur: Quia licèt Deus non ſupponat determinatè ſecundum ſe pro Perſona Filii, ut ſubeſt duabus Naturis; at, ut in hac propoſitione facit ſubjecti vices, incipit ita ſignificare, & ſupponi ex determinatione prædicati; atque adeo prædicatum convenit Deo, non quidẽ abſolutè, ſed prout in ea propoſitione ſupponitur; & conſequenter perſe: Nam Perſonæ Filii, ut ſubeſt duabus Naturis, non per accidens, ſed perſe convenit eſſe hominem. Idem erit in alia propoſitione. Sed id non probat; nam falſum aſſumit: alioquin nulla eſſet propoſitio in materia contingenti: nam ex determinatione prædicati ſubjectum in omni reduplicativè ſupponeret pro forma, quam exprimit prædicatum; atque adeo dicere Petrus eſt albus, eſſet dicere: Petrus albus eſt albus, quod perſe dicitur. Quare

40 Reſpondeo & aſſero primò eas propoſitiones non eſſe ſimpliciter de materia apud Logicos remota. Quia licèt, ſpectato jure Naturæ, impoſsibile ſit quod Deus ſit homo: non tamen ſpectato Divinæ Omnipotentiæ jure. Reſpondeo & aſſero ſecundò hanc: *Deus eſt homo*, eſſe ſimpliciter in materia contingenti, nec perſe. Primò: nam nullo modo dicendi perſe, Deo advenit Homo: non enim conſtitutivè, ſeu definitivè: neque extraeſſentialiter neceſſariò. Secundò: quia propoſitiones per ſe, facta etiam reduplicatione, ſunt veræ: idque (inquit Durandus) ſignificat Ariſtotelicum perſe. *Durandus.*

41 Bene tamen advertit ex Capreolo Pater Amicus, non ideo debere dici propoſitionem accidentalem, ne inſinuetur adjectio pura prædicati ad ſubjectum: ſed propoſitio de materia contingenti, ſubſtantivè tamen ſubſtantiali. Dices: Vel prædicatur *in quid*, vel *in quale*? Si ſecundum: ergo pure accidentaliter: ſi primum: ergo perſe. Dico prædicari reductivè in quid, nempe non ratione prædicati, ſed ratione modi, quo prædicatur, nempe contingenter perſe. Reſpondeo & aſſero tertiò hanc: homo eſt Deus, eſſe in materia neceſſaria, & perſe: quia ex dictis *ſect.* 1. prædicatum eſt de eſſentia, & conſtitutione ſubjecti, ſecundum quod dicit in Recto, non minus quam in iſta: *Petrus albus eſt homo.* *P. Amicus. Capreolus.*

42 Quintum: Ad quam vocem ex Logicis Prædicationes iſtæ pertineant? Reſpondeo & aſſero hanc: *Chriſtus, Emmanuel, Jeſus eſt homo*, pertinere ad ſecundam: quia homo prædicatur eſſentialiter, ut ſpecies. Hanc: *Deus eſt homo*, pertinere, ſeu reduci ad quintam: quia eſſe hominem convenit Deo extra eſſentiam: cum cautela tamen nuper adhibita cum Amico. Hanc: *Homo eſt Deus*: debere reduci etiam ad ſecundã: quia prædicatum convenit Recto ſubjecti intra eſſentiam, & ut tota eſſentia. Fonſeca putavit ad novum Prędicabile pertinere, quòd vocavit Aſſumptivum. Omninò non diſplicet. Sed eſt quæſtio momenti nullius.

43 Vltimum: an in hac prædicatione: *Deus eſt homo.* Deus indefinitè ſupponat pro indeterminato ſuppoſito Dei: an determinatè pro ſuppoſito Filii. Reſpondeo & aſſero cum Suarez determinatè ſupponere pro Filii Perſona: tùm ex natura prædicati limitantis: tùm ex intentione loquentis ſatis oſtenſa ex vi prædicationis: tùm & præcipuè ex uſu Eccleſiæ, & Theologiæ habente vim legis inſtitutivæ. Sed hæc etiam eſt quæſtio leviſsima. *Doct. Exim Suarez.*

LIBER

LIBER SECVNDVS
DE NECESSITATE INCARNATIONIS.

VT Rei neceſsitas, convenientiam; hæc, Naturam & poſsibilitatem ſupponit; ſic diſputationem de Poſsibilitate & Natura Incarnationis, iſta de ejuſdem Conveniẽtia, & Neceſsitate jure ſubſequitur. Et Res alicui (nã eſt conceptus reſpectivus) poteſt dici conveniens, vel negativè, vel poſitivè: Negativè: ſi nullum damnum, aut Inconveniens inferat: & ſic omne poſsibile eſt conveniens Deo, qui præ ſumma fælicitate eſt extra ictum damni, & mali cujuſvis. Poſitivè: ſi vel Lucrum ferat, vel Laudabilitatem. Lucrum, ſi ille, cui advenit, melioretur: & ſic certum eſt nihil creatum convenientiâ iſtâ Lucrativâ poſſe dici cõveniens Deo, qui nullius indiget. Laudabilitatem: primò, ſi conferat dignitatem Laudis: ſecundò, ſi dignitatem Laudis præhabitam manifeſtet, ut honorari poſsit: tertiò, ſi deceat ſtatum, & inclinationem alicujus. Exinde quæritur: an Deo, an homini, an toti univerſo, tam præciſim à lapſu primi hominis, quàm eo ſuppoſito, tam quoad ſubſtantiam, quàm quoad modum quo facta, eſt fuerit conveniens Incarnatio? & quouſque neceſſaria?

DIS-

DISPVTATIO I.

SVPPOSITIO CONVENIENTIÆ; ABSOLVTÆ Neceſsitatis excluſio: ſtatus controverſiæ.

1 DEMVS Terminos. Duo ſunt: Convenientia,& Neceſsitas. Convenientiam jam in fronte Libri deſcripſimus. Neceſsitas ſolet dici Triplex. *Metaphyſica*:cujus oppoſitum eſſe nequit. *Phyſica*: cujus oppoſitum eſſe nequit pro viribus rei ſic neceſsitaræ:licèt pro Superioribus poſsit. *Moralis*:cujus oppoſitum prudenter cadere non poteſt in ſpem. Ipſe præter Metaphyſicam,& Moralem, illam in rebus: hanc in mente, nullam agnoſco. Nam Phyſica,ſi realis neceſsitas ſit, eſt metaphyſica. Ratio: nam Neceſsitas eſt connexio potentiæ cum effectu:nulla autem potentia prout connexa cum effectu, poteſt ab illo ſeparari. Quod ſi ſeponas aliquâ circumſtantiam, ſine quâ potentia exercere ſe nequit,deſinet eſſe ſimul connexio,& Neceſsitas. Quicquid ſit, iſtæ neceſsitates vel eſſe poſſunt abſolutæ: id eſt,independentes ab ulla ſuppoſitione, & conditione: vel conditionatæ, id eſt,dependentes ex aliqua conditione vel ſuppoſitione. Explicui terminos:Diſputationem aggredior à conſideratione Convenientiæ, quæ nos ducat in ſcopum Neceſsitatis: rem planè difficilem.

Tract. de Aux. Deo cum Patre Quirós.

SECTIO I.

CONVENIENTIA INCARNATIONIS exponitur.

§. I.

QVO GENERE CONVENIENS DEO?

2 PRima Concluſio: Deo conveniens Incarnatio fuit, non quidem conveniẽtia Lucri,nec conferente dignitatem Laudis: ſed convenientia tùm puræ decentiæ, tùm medii aptiſsimi ad oſtenſionem Attributorum: id eſt, convenientia Laudabilitatis,non magnificativæ, ſed gratificativæ, & honorabilis,ſeu non,quâ magnus fiat, ſed qua magnos faciat,& appareat maximus. Pars prima Concluſionis poſitæ ſimul & explicatę,patet. Quia ſummo Bono repugnat acceſſus Lucri forinſecus, aut intrinſecæ dignitatis,quâ fiat in ſe magnus, additio.

3 Secunda patet etiam primò: quia ſi decentiam ſpectes, decet ſummam Bonitatem, ſui diffuſio: nam *Bonum*, ex Dionyſio, *eſt diffuſivum ſui*: diffundi verò eſt communicari: cum autem Incarnatio ſit genus Divinæ communicationis ad extra ſummũ, ſummum Bonum decebit maximè.

Dionyſius.

Secundò: ſi ſpectes aptitudinem ad oſtenſionem ſui, nullum, Incarnationis medio, convenientius. Oſtendit *beneficientiam ſummam*; cum ſinè ullo lucro (quod nobis benefacientibus eſt impoſsibile, cùm lucremur ſaltem exercitium benefaciendi, & in ipſo perfectionem, & meritum actûs:) det creaturæ ſeipſum, & in hoc beneficio ſummum, & omnia. *Sapientiam*: cum opus edat omninò mirabile. *Juſtitiam*, cum exhibeat pretium omninò condignum pro debito Humani Generis contracto per peccatum. Sic per alia Attributa poſſemus excurrere quod accuratè præſtitit Pater Leſsius *De Perfectionibus Divinis lib.* 12. *cap.* 4.

P. Leſsius.

Tertiò: ſi ſpectes honorabilitatem, & laudem extrinſecam; facit ſibi per hoc Myſterium Deus laudatores, quorum Divinis laudibus, nulla poſsit eſſe major, aut gratior, Chriſtum, ejus Matrem, & ob ipſos, eximiæ ſanctitatis, & meritorum, Heroes alios. Exinde cenſeo dictum à Sancto Thoma, Myſterium Incarnationis, non conveniens, utcumque, ſed convenientiſsimum Deo.

S. Thomas.

Oppo-

4 Opponis contra præcedentem conclusionem primò: Actus, quo Deus impedit Incarnationem, est æquè Deo conveniens, ac actus quo decernit: ergo tam esse, quam non esse Incarnationem, est æquè conveniens Deo: ergo Incarnatio non est quid Deo convenientissimum. Secundò: Vel Deus per Incarnationem se habet melius, quã sine illa, vel non? Si primùm: ergo non est positivè conveniens Incarnatio. Si primùm? ergo sine illa nequit esse. Confirmatur: Deus ab æterno fuit modo summè convenientissimo, & quidem fuit sine Incarnatione: ergo per Incarnationem nulla potuit additio fieri convenientiæ respectu Dei. Tertiò: quia Deus est Bonum Infinitum, est communicativum sui: ergo quia est bonum infinitum, & perfectissimum, solum est sui communicativum, modo perfectissimo, qualis Incarnatio non est: ergo modus communicandi se per Incarnationem non respondet, nec convenit summo bono. Aut certè, si, quia est Infinitum Bonum, est sui communicativum per Incarnationem: ergo sicut necessariò est infinitum, & summum Bonum, est sui per Incarnationem necessariò communicativum. Quartò: Deo non convenit, sed inconvenit positivè Personam creatam assumere: ergo & Naturam: ergo & Incarnatio.

5 Quintò: conjunctio summè distantium est per se inconveniens, nec decet Artificem: quis enim laudet eum, qui in pictura *Humano capiti, cervicem jungat equinam*: at quæ magis distantium conjunctio, quam quæ fit per Incarnationem, ex ente vilissimo cum summo? Sextò: Disconvenit Deo, status, quo fiat ejus majestas contemptibilis: at per Incarnationem fit: tùm quia redigit quasi in nihilum Infinitudinem suam: tùm quia arctatur intra corpusculum vagientis infantiæ, quæ perse non est decens curia tanti Domini: *quis enim ferat*, ut ajebat Volusianus *ad Augustum. Epist. 2. transferri curam Universorum ad vile Latibulum Majestatis summæ*? Tùm demum quia unusquisque est contemptibilis, aut æstimabilis, prout apparet: ergo qui formam servi, & peccatoris induit, fit sua sponte contemptibilis.

Horat. in Arte Poetic.

Volusian. ad August.

6 Respondeo ad primum: Verum est consequens de convenientia Lucrativa, & convenientia Laudabilitatis magnificativæ: falsum verò de convenientia decentiç, & Laudabilitatis gratificativæ, & honorificæ: prout explicui. Ad secundum: licèt Deus respectu sui, suæque felicitatis non se melius habeat per Incarnationem, ac sine illa; tamen per illam effectivè se melius habuit respectu nostri, quàm sine illa: unde nego consequentiam, quæ ex secunda dilemmatis parte deducitur. Confirmationis adjunctæ consequens est omninò verum de convenientia magnificativa & lucrativa.

7 Ad tertium: Deo, quia est infinitum Bonum, competit sui communicatio, ad intra, & ad extra: ad intra, necessariò; contingenter ad extra: necessariò, ad intra, quia modus communicandi est perfectio sine imperfectione, atque adeo in ente omnium perfectissimo, necessaria per mirabilem identitatem. Contingenter ad extra, quia est modus præter felicitatem Dei, & ordinatus unicè ad felicitatem alterius: & hic modus communicandi se, licèt sit simpliciter imperfectus, quia est aliquid extra Deum, & quo Deus se sibi assimilat creaturam, est tamen modus se communicandi perfectissimus arguitivè: arguit enim Summum Bonum, sui communicativum ad extra, sine Lucro, vel dispendio suæ felicitatis. Nec quia necessariò est infinitum Bonum, necessitatur ad sui communicationem ad *extra*: est enim eo ipso sibi summè sufficiens, nullius indigens, & infinitè independens: qui tituli, pari passu, quo arguunt potestatem benefaciendi, & felicitandi alios per sui diffusivam communicationem ad extra; omnigenam necessitatè expellunt, & supponunt luminam, in communicando se, libertatem.

8 Ad quartum: quid inde mirum, si Personæ creatæ assumptio est impossibilis? Et quidem præter alia, impossibilis est, quia inconveniens Deo: Personalitas enim creata est actuale jus, quo Natura manet privativè Domina suorum affectuum cum naturali potestate boni, & mali, ac subindè peccabilis proximè: Personæ enim purè finitæ, id est, habentis propriam subsistentiã, est peccare: repugnat autem, & inconvenit Deo exaltare jus peccandi, cum alioquin tam bonus sit, ut nullo modo possit favere peccato.

Suprà lib.1 disp 5. à num.25.

9 Ad quintum: In pictura, & iis, in quibus pulcritudo laudatur, attenditur partium symmetria, & proportio se mutuo perficientium, ut fiat pulcrum: cui opponitur proinde partium, improportio & distantia, quæ *monstrum* potius, quam *pulcrum* facit: at in ente perse, solùm attenditur ordo perfectivi, & Perfectibilis, cui entitativa distantia po-

potiùs favet aliquando, quàm obeſt. Quò enim res eſt imperfectior, magis eſt apta perfici, præſertim ab ente perfectiſsimo.

10 Ad ſextum: Nego minorem: illa enim *exinanitio*, quę commendatur ab Apoſtolo, non eſt amiſsio Majeſtatis, nec diminutio perfectionis, ſed ſumma vis Dignationis, ita familiariter aſſociantis Supremũ Infimis, ut retineat decenter Majeſtatem Supremi, per ſublimes & divinos mores: & erga infimos teſtetur amorem, per beneficium omnium maximum: quo non vileſcit Majeſtas Suprema, ſed triumphat. Nec illa inhabitatio intra tugurium Humanæ Naturæ eſt coarctatio Majeſtatis, aut ratio deponendi curas Vniverſorum: favet hic ſpecialiter, ſed deeſt nubibi, Majeſtate, Providentia, cura. *Illi ſolum arctantur angustiis loci*, quoad entitatem & operationem, *qui non ſunt Virtute magni, ſed mole*, ut reſpondet *ad Voluſianum* Auguſt. *Epiſt.* 3. Nec demum ex induta forma Servi, & inducta apparentia peccatoris ſubeſt cauſa, ſeu periculum juſti cõtemptûs, ſed major æſtimationis occaſio, factâ præſertim latentis Majeſtatis, & Beneficii irradiatione per rimas operum, morumque divinorum: ſic teſtatus eſt Chriſtus Dominus Ioan. 5. *Opera, quæ dedit mihi Pater, ut faciã, ipſa ſunt quæ teſtimonium perhibent de me.*

Auguſt. ad Voluſian.

Ioann. 5.

§. II.

ANTOTI TRINITATI?

11 SEcunda Concluſio: Explicato genere Convenientiæ non inconvenit, ſed poſitivè convenit Incarnatio Verbi, Verbo ipſi, ſimulque Patri, & Spiritui Sancto. Ratio eſt eadem, ac præcedentis Concluſionis. Et hanc poſui, ut duplex difficultas hic ſolveretur, quæ Doctrinam ſatis pulcram & utilem cogat exponere. *Prima* difficultas objicitur ſic, ex parte Verbi, cui videtur poſitivè Inconveniens Incarnatio: Nam Verbo per Incarnationem advenit Imperfectio, non utcumque, ſed imperficiens. Complexum enim quòd per Incarnationem fit ex creatura & ex Verbo, eſt ſimpliciter contemptibile, & imperfectum: quippe dicit finitudinem, & imperfectionem creaturæ ut conſtitutivam ſui: ergo Verbum per Incarnationem ponitur Intrinſecè in ſtatu ſimpliciter contemptibili, & imperfecto: ergo manet intrinſecè contemptibile, & imperfectum. Confirmatur primò: tota perfectio Verbi, licèt ſumma, non obſtat in complexo denominationi cõtemptibilis, & imperfecti: ergo neque tota perfectio Verbi obſtat in ſe ipſo eidem denominationi.

12 Ratio paritatis eſt: quia nõ minus eſt de eſſentia complexi tota Perfectio Verbi, ac de Verbi conſtitutivo: ſi ergo illa non reddit complexum incapax denominationum hujuſmodi: cur Verbum ipſum, accedente ad ipſum intrinſecè tota imperfectione vitiante complexum? Confirmatur ſecundò: ſolum Verbum eſt melius complexo facto per Incarnationem ex ipſo & aſſumptâ Naturâ: ergo Verbum ſolum, ſe ipſum excedit, factâ comparatione ad ſeipſum prout in tali complexo: ergo prout in tali complexo definit eſſe ſummè perfectum: quod ſinè diminutione cogitari non poteſt.

13 Huic difficultati reſpondeo primò, ex permiſſa imperfectione complexi non ſequi Verbi imperfectionem, ex unione cum creatura: nam finitudo creaturæ ſolùm imperficit, ubi conſtituit: conſtituit in complexo, & non in Verbo: & hic potiùs quàm ibi obſtat ſumma perfectio Verbi denominationi imperfecti: quia hîc, & non ibi obſtat eſſentiali conſtitutioni: unde Verbum erit per Incarnationem in ſtatu, nõ ratione Verbi, ſed creaturæ, contemptibili, & imperfecto; excedetque ſeipſum prout in complexo, id eſt, complexi partem: quæ non ſunt abſurda, nec inconvenientia. Hęc juxta dicta *lib. 1. diſp. 1. ſect. 1.* *Suprà lib. 1 diſp. 1. ſect. 1.*

14 Verùm quia mihi maximè diſplicet poſſe dici: *Chriſtus eſt ſimpliciter contemptibilis, & imperfectus.* Reſpondeo ſecundò: negando fundamentum argumenti, & aſſerendo complexum, quod per Incarnationem fit ex Verbo & Humanâ Naturâ, dici non poſſe contemptibile, & imperfectum: quia licèt ipſum conſtituat ex parte finitudo creaturæ; tamen tota imperfectio creaturæ, quia eſt infinitè minor, quam Perfectio Divini Verbi, impeditur, ut exerceat vim imperficiendi ſuam, à ſumma Perfectione Verbi quam eſſentialiter dicit.

15 Ratio eſt primò: quia denominatio ſummè perfecti, & entis ſimpliciter Divini, eſt neceſſariò excluſiva contradictoriæ, nempe imperfecti, & contemptibilis: cùm autem complexum dicat eſſentialiter ut ſui conſtitutivum, (& quidem in Recto, quod in denominationibus maximè attenditur) perfectionem ſummam Divini Verbi, manet eo ipſo incapax denominari vile, contemptibile,

le, & imperfectum; atque adeo impedita, quominus imperficiat, & denominet, Vilitas & imperfectio creaturæ. Quoties enim toti simpliciter convenit denominatio exclusiva alterius, quę venire posset alioquin ex aliqua parte compositivâ, opposita denominatio simpliciter cadere nequit in totum.

16 Ratio est secundò: quia summa Dignitas, & perfectio Verbi quasi physicè extinguit omne genus naturalis Vilitatis, quæ inest Naturæ finitæ secundum se: nam eam intrinseca sui communicatione deificat: patet autem Perfectionem, quæ sopire potest omne genus vilitatis, & indignitatis naturalis, necessariò impedire, ne totum ex ea vilitate vilescat, & maneat contemptibile. Et inde posset sumi disparitas ad complexum omninò peraccidens, quod fit per creationem rerum, ex ipsis & Deo.

17 Altera difficultas objicitur sic ex parte Patris, & Spiritus Sancti, quibus videtur positivè inconveniens Incarnatio Verbi. Nam inde fit, Verbo majorem amorem deberi à nobis quàm Patri, & Spiritui Sancto: quæ sequela de inæquali debito amoris cùm arguat amabilitatis, & consequenter Perfectionis, & Bonitatis inæqualitatem inter Personas, est perabsurda & temeraria: & ostenditur. Nam plus benefacienti, plus debetur amoris; sed datâ Incarnatione Verbi, plus Verbum benefacit nobis, quam Pater & Spiritus Sanctus: ergo Verbo plus debemus amoris. Major & consequentia patent: minor probatur: ille plus benefacit, qui plura beneficia confert; sed Verbum plura nobis beneficia contulit, quam Pater & Spiritus Sanctus: nam naturam assumere, pati, mori, & morte nos à morte redimere, beneficia sunt, & Verbi solius.

18 Confirmatur primò: quia esse hominem, mori, &c. prout sunt Verbi solius, sunt magnum erga nos beneficium: aliquo autem modo sunt Verbi, quo non sunt Patris, nec Spiritus Sancti: ergo aliquod beneficium erga nos est Verbi solius, facta Incarnatione: ergo plus debemus Verbo, quam aliis Personis. Secundò: Actiones, quas Christus dedit in pretium Redemptionis, aliquomodo fuerunt Verbi, quo non fuerunt totius Trinitatis: erant enim sub dominio Trinitatis, titulo generali effectionis; sub speciali tamen dominio Christi, ex speciali titulo; sed ut sunt specialiter sub dominio Christi, sunt speciale beneficium erga nos: ergo specialem obligationem inducunt in nobis: ergo plus obligati sumus, & debemus Verbo, quàm Patri & Spiritui Sancto. Confirmatur tertiò: quia Verbum specialiter obligavit Deũ, ut remitteret offensam: quod nec Patri, nec Spiritui Sancto convenit: ista autem obligatio, nos specialiter obligat ad Redemptorem nostrum: ergo ipsi plus debemus.

19 Huic difficultati, quam dolet excitatam à nemine Pater Granad. *Controv.1.tract 5. disp.4. sect.4. ad finem*, & ex ipso tangit Godoy *disp.16. §.1.* respondeo, nullum ab una Persona præstari beneficium posse quin præstetur à Tribus, licèt Beneficium specialiter fiat in Vna. Ratio: quia Voluntas, & Potentia, ex quibus fluit beneficium est toti Trinitati communis. Vnde, quamvis per Incarnationem facta sit in Verbo substantia Beneficii, & obligatio erga Deum nostra, ipsique Verbo proinde conveniant peculiales erga nos denominationes, & tituli, qui pendent ex modo, quo fit Beneficium, non tamen plus Verbo debemus, quam Patri, & Spiritui Sancto, nec assignari Beneficium poterit, quod Verbo debeamus, & non aliis Personis: licèt ex modo quo beneficium factum est in Verbo potiùs, quàm in Patre, & Spiritu Sancto, idem ipsum Beneficium, quod toti Trinitati debemus, Verbo debeamus ex pluribus titulis, non augentibus dignitatem amoris, nec substantiam debiti. Quare nego sequelam, ad probationem nego minorem utriusque Syllogismi sequentis: Nam licèt carnem assumere, pati, mori, sint specialiter Verbi denominativè, & terminativè, quatenus opus factum in Verbo: effectivè, & affectivè est omnium Personarum. *Granadus.* *Godoy.*

20 Ad primam confirmationem. Licèt ea prout sunt Verbi solius sint magnum erga nos beneficium, non sunt tamen beneficium ita speciale Verbi, ut non sit etiam idẽ ipsissimum Beneficium, quod titulo communis efficientiæ, & voluntatis beneficentissimæ, debemus toti Trinitati Ad secundam: tota illa specialitas, cum non obstet, quominùs tota substantia beneficii sit à tota Trinitate, ratione physicæ, & moralis influentię, non auget substantiam beneficii, & obligationis erga Deum nostræ, sed purè multiplicat titulos, quibus Verbo simus specialiter debitores ejusdem ipsissimi beneficii.

Sic responderi debet ad tertiam.

§. III.

CONVENIENTIÆ CIRCVNSTANTIÆ, & extenſio.

21 TErtia Concluſio: ſuppoſitio peccati, modus factæ Incarnationis in pretium noſtræ ſalutis, circunſtantia temporis & Matris non reddunt convenientem minus, ſed magis, Incarnationem. Quatuor partes habet aſſertio. Oſtendo primam: Nã ſuppoſitio peccati auget in primis rationem beneficii: deinde exaggerat Divinum amorem: tertiò, præbet graviſsimam cauſam Exinanitioni, cui in hoc Myſterio propter nos ſe ſubmiſit ſuprema Majeſtas. Oſtendo ſecundam: Nam executio Incarnationis in pretium Humanæ ſalutis, eſt ſpecialiter manifeſtativa Divinæ Miſericordiæ, & Iuſtitiæ; & inductiva ſpecialiſsimè noſtri timoris, & ſpei. Eſt ſpecialiter manifeſtativa Divinæ miſericordiæ, quia Deum, alioquin offenſum, oſtendit voluiſſe ſummis impenſis ſubveniſſe nobis, erectis exinde in ſpem maximam ſalutis noſtræ. Eſt ſpecialiter manifeſtativa Divinæ juſtitiæ; quia Deum, alioquin ſummè miſericordem, oſtendit exigere pretium ſimpliciter infinitum pro compẽſatione unius peccati, cujus eramus rei, coacti exinde timere maximè rigorem Divinæ juſtitiæ. Quare verè in hoc Myſterio *Juſtitia, & Pax oſculatæ ſunt*: cum ex una parte Incarnatio ſit opus miſericordiæ erga nos Dei maximum; ex altera, plena ſatisfactio Divinæ juſtitiæ. *Pſalm. 84.*

22 Oſtendo tertiam partem: Nam Incarnatio eſſe debuit *in medio annorum*, ut dixit Habacuc, non autem in principio mundi, nec in fine. Non, in principio mundi: ut ipſa dilatio admoneret ex una parte nos infirmitatis noſtræ & ex altera acueret famem tanti beneficii. Non, in fine: ne ipſa dilatio foret deſperationis occaſio, aut impediret Divinos mores, quos in Lege Gratiæ fecit in multis apparere imitatio Redemptoris. Oſtendo jam ultimam: Nam ex circunſtantia Matris, quà ſimul Virginis, creſcit admiratio ſummæ Bonitatis Divinæ: quà Matris Dei, creſcit hominibus, Angelis, Orbi Pulcritudo maxima Gratiæ, Gloriæ, Poteſtatis. *Habac. 3.*

23 Opponis primo: prodigum videtur, & cõtra rationem dari pro vili, rem pretioſiſsimam. Secundò, videtur injuſtum, pro Nocente, Innocentem pati. Tertiò, videtur ſummè inconveniens, concedi peccatori id quo nihil melius concedi poſſet Innocenti: nã ſic tollitur ſpes dilectioni juſtitiæ; & timor iniquitati: quid autem Incarnatione melius? Quartò ratione peccati debetur in pœnam peccatori privatio omnium ſupernaturalium donorum, & à fortiori, Maximi, quod eſt Incarnatio: peccatori autem infligi pœnam quam meretur, conveniens eſt: imò convenientius, quàm remitti: nam *juſtus Dominus, & juſtitiam dilexit*: qui autem juſtitiam diligit, odit oppoſitum, ut inconveniens. Quintò: omnis caro eſt infecta peccato: nam omninò *corruperat viam ſuam*: conjungi autem ſummam Sanctitatem cum Natura infecta peccato, monſtroſum eſt: & huc faciunt illa Pauli 2. *ad Corinth. 6. 14.* Sextò: retentâ Innocentiâ, Naturam humanam excludi à Deo penitus ab omni communicatione ſui, eſſet inconveniens: ergo amiſsâ, admitti ad ſummam communicationem, erit inconvenientius: Neque enim malo prodeſſe debet malitia ſua; nec Deus eſt minus exactus in præmiis, quam in pœnis. *Pſalm. 10.* *Geneſ. 6.* *2. Corinth. 6. 14.*

24 Reſpondeo: ad primum: id verum eſſe: quando dauti pro vili rem ſummam; tota res abſolutè perit: quod in hoc Myſterio non accidit: nam ne in morte quidem, periit Divinitas: Nec humanita eſt paſſa detrimentum perpetuum; ſed aliquale pro certo tempore; compenſatura mox detrimentum, & glorioſior evaſura. Ad ſecundum: illud etiam eſſe verum, cum Innocens invitus patitur, ſecùs cùm ſponte: & pœnas quidem, quas aut ſibi licitè poteſt inferre; aut quas nec ipſe ſibi, nec Iudex infert; ſed injuſtè illatas ab aliis, ſponte ſuſcipit: ut fecit Chriſtus.

25 Ad tertium: dari peccatori id quo melius dari nequeat Innocenti, ſi detur, non ut peccato faveas, ſed ut tollas per æqualem ſatisfactionem pro qua donum illud neceſſarium eſt, non eſt inconveniens: præſertim ſi donum, licèt alioqui maximum, Peccatori ſit extrinſecum ſecundum ſe, & quoad effectus intrinſecos, ſit influentiæ in unumquemque deſcenſuræ juxta menſurã propriæ diſpoſitionis, impedibilis proinde per peccata perſonalia: ſic autem Chriſtus, fons omnis Gratiæ, influit in Nos: unde nec æqui ſpes tollitur, nec timor iniqui. Fateor, quoad originale, inexpectata noſtra diſpoſitione plerumque id tolli; ſed valde congruum eſt, ut peccatum, aliena libertate contractum, alieno merito deleatur. Nec pro eo vitando

con-

contrahentis exerceri potest aut spes, aut timor.

26 Ad quartum: Non est contra rationem Divinæ justitiæ, cedere Deum juri suo, & remittere offensam: nam est *Dominus Dominantium, miserior, miserator, & justus*: præsertim adhibitâ per misericordiam satisfactione Divinæ justitiæ; uti factum in hoc Mysterio, quod verè dicitur *osculum utriusque* obviantis adinvicem sibi, *ex Psalm.* 84. *Psalm.84.* Ad quintum: Caro assumpta, nunquam est infecta peccato: nec debuit, tùm ex unionis Hypostaticæ jure: tùm ex Privilegio Virginitatis in Matre. Ad sextum: Peccati condonatio est impeditio mali causati solum ab homine, & promotio boni, ut Natura ex beneficio conditoris redeat ad bonum. Præmii denegatio est impeditio finis, ad quem per bona opera, magis Dei quam hominis, ordinatus est homo à Deo: patet autem in hoc, inconvenientiæ ratio: & in illo, summa ratio convenientiæ: Vide Esparzam *quæst.*2. *ad* 4. *P. Martin. Esparza.*

27 Quarta Conclusio: Omni creaturæ fuit simpliciter conveniens Incarnatio: quia omnis creatura quasi continetur in homine, qui jure dicitur *microcosmos*, idest, *mundus parvus*: ergo omnis creatura in humana Natura exaltata est ad esse Divinum, quæ summa convenientia est. Dicis primò: Naturæ assumptæ sustulit Incarnatio nativam perfectionem. Respondeo, sublatam esse Nativam perfectionem, sed redditam esse cum infinito fœnore. Vide quæ discussimus *lib.* 1 *disp.* 4. à *num.*96. *præced. disp.*4. *sect.*2. Dicis secundò: ex Incarnatione secuta est in creaturis Rationalibus magna confusio: adorantibus aliis Christum, ut Deum: aliis contemnentibus, ut affectatorem Divinitatis. Respondeo, id malum non ortum ex Incarnatione, sed ex adhæsione uniuscujusque ad turpia bona, nolentis uti, & frui summis bonis, quæ secum attulit Incarnatio.

28 Dicis tertiò: Angeli deciderunt primò à statu gratiæ per Incarnationem, fuit enim ipsis rebellionis occasio. Secundò, à præeminentia sibi connaturali supra homines, utpote Naturæ inæqualis, & inferioris: coacti enim sunt se submitere homini. Respondeo, malis Angelis nō fuisse mali causam & Rebellionis, Incarnationem, sed superbiam ingratæ mentis in creatorem suum. Aliis Angelis non esse sublatam præeminentiam supra omnem hominem, nisi constituendo hominem præstantiorem ipsis Angelis, scilicet hominem, Deum: ex quo plus boni fluxit in Angelos, quàm sit naturalis præeminentia in homines.

29 Dicis quartò: creaturis irrationalibus nihil commodi venit ex Incarnatione & Incommodi plurimum. Nihil commodi: quia incapaces sunt supernaturalium perfectionū. Incommodi plurimum: quia, ut homo Deus se per miracula ostenderet, opus erat creaturas irrationales cassas reddere suis proprietatibus. Respondeo, creaturas Irrationales esse propter Rationales; atque adeò his per Incarnationem exaltatis, & illas meliorari extrinsecè: Mediis enim conveniens est ordinari ad meliorem finem. Nec miracula sunt contra, sed supra rerum appetitum innatum. Videatur acutus Esparza *quæst.*3. *Martinus Esparza.*

30 Quinta Conclusio: Incarnationem fieri in reparationem Humanæ potius, quam Angelicæ Naturæ, convenientius. Ratio est: quia lapsus hominum miserabilior fuit, & misericordiâ dignior, quàm Angelorum. Primò: quia generalior: fuit omnium enim hominum in uno: non autem fuit omnium Angelorum: miserabilius autem est Totum perire, quàm partem: & totam Rempublicā, quàm partem ipsius. Secundò: quia minus spontaneus, liber, & malitiosus, quàm Angelorum: fuit enim ex aliena fraude, & à Natura infirmiori, lapsus Humani Generis. Tertiò: duobus exceptis lapsi sunt alii homines voluntate non propria, sed aliena: Angeli verò lapsi sunt sponte sua, &c. Dices: majus bonum, & obsequia præstantiora secuta forent ex reparatione Naturæ Angelicæ, quam Humanæ? Quis hoc sciat? certè D. Thomas Angelos facit ita inflexibiles in proposito semel arrepto, ut mutari nec velint, nec possint. Granadus, & Esparza scitem inflexibiles moraliter putant: alii censent expectatos ad penitentiam, & respuisse nullam: quid autem boni sperari debuit à tam obstinata Natura? Certè insuper obsequia præstita per Matrem Virginem compensant, & excedunt omnia, quæ à reparatis Angelis simul præstari potuissent. *D. Thomas* *Granado.* *Esparza.*

(*†*)

SECTIO II.

EXCLVDITVR ABSOLVTA Neceſsitas.

§. I.

SENSVS AVTHORVM.

31 ABſoluta Neceſsitas, vel Phyſica poteſt concipi, vel Moralis. Dedi jam terminos *num.* 1. Do nunc Authorum ſenſus. Primus eſt Raimundi Lullii cenſentis apud Vazquez *hic diſp.*1.*cap.*2. Deum abſolutè pluſquam moraliter, atque adeò phyſicè neceſsitatum eſſe ad executionem Incarnationis. Alter eſt P. Iacobi Granado *hic*, & 1.*part. tom.* 2. *tract.* 2. *diſp.* 3. (cui plenè ſubſcripſit Melchior Fuſter *diſp.*3. *de Voluntate*) putantis Deum neceſsitari moraliter, ad executionem Incarnationis, eo tamen genere neceſsitatis intra moralem, ut ſi Incarnationem omitteret, non eſſet Deus: ita planè concedit *ſect.*6. *à num.*30.

Lullius. apud Vazq

Granado.

Fuſter.

32 Tertius eſt P. Didaci Ruiz de Montoya *de Voluntate diſp.*9. & 10. putantis etiã Deum ad executionem Incarnationis neceſsitari moraliter, ſed mitiori genere neceſsitatis moralis: nam ſi Incarnationem omitteret, renuit meritò, ſequi, Deum non eſſe Deũ, ſed unum è tribus, nempe: vel Incarnationem non eſſe ſuo contradictorio meliorem: vel non eſſe in Deo infallibilem electionem optimi: vel evenire, quod eſt moraliter impoſsibile. Ipſe recurrit in tertium *ſect.* 5. *diſp.*10. falſus, ſi ſemper Deus eligeret omittendo melius, per mediatas conſequentias convictum iri, Deum non eſſe Deum: quod ibi liberat ab abſurdo, & totam ſententiam mirificè illuſtrat præoccupando doctiſsimè omnia, & ſingula, quæ contra ipſum in dies de novo cudere ſe putat quiſque Recentiũ, præſeferentium ſupinè legi, vel non legi, quem impugnant.

Ruiz de Montoya.

33 Quartus eſt P. Ribadeneyræ *diſp.*14. *de Voluntate cap.* 6. *à num.* 56. putantis, ex generaliori Doctrina, quam jacit de neceſsitate morali abſoluta Dei ad ea rerum genera, quorum perfectio compenſari nequit per alia genera rerum, neceſsitari moraliter Deum ad Genus Hypoſtaticæ Vnionis, ſive per Incarnationem fiat, ſive per Angelizationem, ut ſic dixerim. Inclinat huc noviſsimè Herrera *de Voluntate quaſt.*11. *ſect.*1. *nu.* 16. & amplificat Noſter Reverendiſsimus Thyrſus *tom.*3. *diſp.*11.

Ribadeneyra.

Herrera.

Thyrſus.

34 Quintus, & aliorum omnium Doctorum negat in Deo genus quodvis abſolutæ neceſsitatis ad decernendam ullius creaturæ productionem. Videatur pro communi hac ſententia P. Thomas Munieſſa *de Incarnatione diſp.*7. *ſect.*1. & *ſeq.*

P. Thomas Munieſſa.

§. II.

PRINCIPIA PRO EORVM INTELLIgentia, & deciſione.

35 PRæmittenda tamen ſunt tria pro ſolida deciſione Veritatis. Primũ: Baſis, quâ nitatur tota Doctrina horum Moraliſtarum. Secundum: Quidditas neceſsitatis, quam admittunt. Tertium: gradus neceſsitatis admiſſæ.

Baſis Doctrinæ eſt Moralis neceſsitas, quam in Deo ſupponunt ad electionem optimi, ubicumque ſit optimum aſsignabile: Nequit autem optimum aſsignari, niſi quãdo extrema electionis claudiuntur quibuſdam quaſi certis terminis: puta, extrema cõtradictionis concepta per genera quaſi ſuprema: nempe *creare mundum, & non creare: exequi Incarnationem, & non exequi*: nam in rebus, quæ carent certis terminis, & in quibus vel ſpecie, vel numero abitur in infinitum per exceſſum unius ad aliam, non eſt aſsignabilis optima. Granadus ergo vocat *optimum*, quod ſuo præponderat contradictorio: Ruiz, quaſi Granadum explicans, vocat *Optimum*, non tam in ſe quam in ordine, vel ad Deum, extrinſecè glorificandum, vel oſtentandum; nempe id, in quo præ ſui contradictorio magis elucent Deus, & Attributa Dei. Vel ad finem intentum; nempe id quod convenientius & optimum eſt ad ejus aſſecutionem. Ved ad Totum, quod fit; nempe id quod in toto pro ſymmetria partium eſt præ aliis convenientius. Vel ad regulam operantis: nempe id quod eſt magis conforme Artificis ideæ, & Artis Regulæ. Cum ergo Incarnatio ſit penes hæc omnia incompenſabilis, ſumma, & optima, inferunt Neceſsitari moraliter Deum ad ipſam, atque adeo ad omiſsionem contradictorii.

Quid ſumant nomine Optimi?

Granadus.

Ruiz.

36 Quidditas iſtius neceſsitatis (ſi phyſicè loquamur) ponitur à Granado in amore neceſſario, quo ſe Deus amat, & exinde ſummè, quantùm citra diminutionem, & oblæſionem phyſicæ poteſtatis, & libertatis

Quid iſta neceſsitas? Idem Granado.

tis in oppoſitum, poteſt; ipſum inclinat in volitionem optimi: quæ inclinatio, cùm ſumma ſit, nec poſsit à poteſtate phyſica oppoſiti disjungi, ſed ipſam exigat; evadere nequit neceſsitas phyſica, ſed moralis. Ponitur ab Herrera in ipſis Attributis, quæ non ſolùm, inquit, habent exercere ſuas denominationes in Deo, ſed inclinare in ſui oſtenſionem ad extra. Ponitur à Montoya, in complexo ex Dictamine ſimplicis intelligentiæ, & complacentiæ ſimplicis exinde neceſſariò exortæ juxta æſtimationem dictaminis, & bonitatem rerum objectivam: de qua diſpar eſt complacentia pro diſparitate dictaminis, & rerum. In hoc etiam complexo opinor Granadum hæſurum: naſcitur enim & illa dictaminis, & iſta complacentiæ neceſſariæ diſparitas, ex ſumma Bonitate Dei, & amore ſummo Bonitatis ſummæ, cui conformatur neceſsitate metaphyſicâ Deus in internoſcendo exceſſum bonitatis, & ipſum per ſimplicem amorem metaphyſicè neceſſarium approbando.

Herrera.

Montoya.

37 Ex quo complexo neceſſario, & inevitabili, neceſſariò ſequitur nexus quidam Divinæ æſtimationis, & inclinationis in majus bonum, ac proinde neceſsitas moralis, non quidem orta ex difficultate, aut moleſtia, aut debilitate, aut abſorpta advertentia in oppoſitum (quæ abſurda poſt Arriagam Recentes agglomerant) ſed ex majori æſtimatione, & Divina dulcedine erga majus bonum. Explicatio iſta mihi videtur aptior in hac re: nam omne genus innatæ inclinationis (qualem adſtruit Herrera) ſcatet incommodis, faciè cuiquam obviis. Si metaphyſicè loquamur, illa neceſsitas eſt nexus ita infallibilis cum eventu, ut omninò extinguat ſpem prudentem oppoſiti.

Malè impugnati ab Arriaga, & RR.

Quanta iſta neceſſitas?

38 Gradus admiſſæ neceſsitatis ſignificat antecedentiam, vel conſequentiam illius reſpectu Divinorum decretorum de rebus optimis: & quantitatem connexionis cum eventu. Et circa primum patet ex *numero præcedenti*, neceſsitatem hanc à ſuis Patronis adſtrui antecedenter ad omne ſignum, & exercitium liberorum, eamque inevitabiliter præcedere in Deo ad electionem rerum: tùm quia ponitur in prædicatis omninò neceſſariis. Tùm etiam quia ſi poneretur in liberis; de his eſſet nova quæſtio, an neceſsitate morali exercerentur. Tùm demum quia neceſsitas conſequens in Deo provenit à Decretis, eaque plerumque Metaphyſica eſt pro decernendi efficacia.

39 Circa ſecundum oſtendit Montoya non ſemel, connexionem iſtius neceſsitatis vinci phyſicè poſſe, eamque non creſcere uſque ad metaphyſicam infallibilitatem eventûs. Oppoſitum tenet immeritò Fuſter, & multis videtur tenuiſſe Granadus: quòd admiſerit, ſi Deus electionem optimi omitteret, forè ut non eſſet Deus. Verùm, apud me, ſenſus Granadi fuit: ſi nunquam Deus eligeret optimum, bene concludi, ex defectu, qui poſsit exinde argui, moralis neceſsitatis ad Optimum, eodem evidentiæ moralis paſſu, Deum non eſſe Deum; aut Deũ non eſſe Deum, ſi omitteret optimum ſine ulla morali neceſsitate in ipſum, aut non eligeret ex prævia morali neceſsitate: quod eſt dicere, tam neceſſarium eſſe moraliter, optimum à Deo eligi, quàm eſt phyſicè, Deum eſſe Deũ; quare ut Deus ſit phyſicè Deus, eſt neceſſarium metaphyſicè, quod velit infallibiliter optimum: quod ſi non vellet infallibilitate morali, phyſicè tamen vincibili, Deus phyſicè non eſſet Deus.

Montoya.

Fuſter durè Granad. interpretatur.

40 Ex his vides, quam foret facile, multorum contra Granadum machinamenta Recentium diſturbare. Nec id eſt mutare Granadi ſententiam (ut obtendit Arriaga) ſed explicare ſenſu cadére in ipſam, & unicè in mentem tanti Theologi, ut Commagiſter ejus Montoya jam præſtitit *loc. cit.* ſed iſta, quæ communiter præſupponuntur, vera non ſunt, ſi vera ſunt quæ *diſputando de Auxiliis* latè diximus *de Neceſsitate Morali*: quam diximus in rebus nullam eſſe, ſed in nobis: neque eſſe rerum, ſed mentis neceſsitatæ ad aſſerendum res, quas exinde dicunt neceſsitari moraliter, conjungendas eſſe cum tali & tali eventu ſub his, aut illis circunſtantiis.

Quid apud me Moralis Neceſsitas? tom. in 1. p.

§. III.

EXCLVSIO NECESSITATIS ABSOLVTÆ tam moralis, quàm phyſicæ ad producendum ad extra.

41 PRima Concluſio: Repugnat Deo abſoluta neceſsitas infra moralem ad electionem aut productionem ullius creaturæ, antecedenter ad omne liberum exercitium Divinæ Volũtatis. Eſt *de Fide*: & alioquin evidens lumine Naturæ. *De Fide*: quia eſt de Fide liberras Divina in decernendis creaturis, & ſumma ab his independentia Dei, qui nullius indiget. Evidens: Nam & utra-

utraque hæc perfectio (cui neceſſariò contradicit abſoluta neceſsitas infra moralem) evidenti ratione colligitur in ente omnium perfectiſsimo. Tùm etiam quia creaturæ nó augent, nec poſſunt Dei felicitatem, ſibi ſufficientiſsimi ex bonitate & felicitate ſumma: quî autem ſummè fælix, ſi neceſsitaretur ad gaudium coexiſtentiæ cum re contemptibili, ut felix eſſet? Tùm inſuper quia hæc neceſsitas nec oriri poſsit ex objecto: quia eſt bonitas finita, & contemptibilis; nec ex ipſa Dei Natura, cum ipſa ſibi plenè ſufficiat: nullumque ipſi per additionem creaturæ bonum accreſcat, vel quo quid melius fiat ſolo Deo; vel quo Deus melior ſit; vel quo deficiente deficiat quicquam ad plenitudinem, & infinitudinem Dei, neceſſarium. Tùm demum quia omnis creatura eſt contingens, & Deus neceſſarius; repugnat autem in terminis phyſica inſeparabilitas entis neceſſarii à contingenti.

42 Dices: Deus citra oblæſionem ſummæ felicitatis metaphyſicè connectitur cum aliquo ente extra ſe: nempe cum rebus, earumque carentiis. Reſpondeo id potius eſſe Deum neceſſariò eſſe liberum, quam indigentem alioqui extra ſe. Secundò: quia Deũ neceſsitari ad disjunctũ illud, potius eſt neceſsitas ne ſit quicquam ſine libito ſuo, quã neceſsitas ad poſitionem ullius. Tertiò nego aſſumptum: nihil enim extra Deum eſt ens, quod poſitivum non ſit: Carentiæ verò rerum vel ſunt ipſa Decreta Divina, quibus impedit res ipſas Deus, vel figmenta mentis noſtræ.

43 Secunda Concluſio: Repugnat Deo, Moralis abſoluta neceſsitas ad aliquid extra ſe decernendum, aut producendum. Probatur primò ex illis locis *Scripturæ*, *& Patrum*: ubi commendatur ſumma libertas, & independentia Dei in productione creaturarum: nam quæ libertas eſt hæc, cujus unum extremum eſt imprudenter excogitabile poni? Probatur ſecundò: quia ex dictis *diſputando de Auxiliis*, Neceſsitas moralis eſt extrinſeca rebus, & mentis potius, quam illarum, & conſiſtit in neceſsitate mentis ad aſſerendum hunc aut illum eventum ex tam forti motivo, ut nullus prudens de Veritate prudenter dubitare poſsit, aut debeat. Quæ autem Mens præcedit ad divina Decreta, quæ hæc potius, quàm illa colligat in Deo pro ſigno electionis? Nulla certè præter Divinam: at Divina nec probabiliter colligit, nec præviè neceſsitat Divinam Voluntatem.

Habes tom in 1. part. Tract. 3. de Deo Aux.

44 Probatur tertiò: ſequendo principia communia: in quibus Neceſsitas moralis fingitur rebus intrinſeca, & realiter antecedens in cauſſa, quam neceſsitat. Sic argumentor: Neceſsitas moralis in cauſſa eſt vis talis inclinationis in unam partem, præ alia, phyſicæ libertatis, ut ea ſit motivum irrefragabile, quo cognito nemo prudenter poſsit dubitare de eventu; atqui talis inclinationis vis ad ullum decretum, aut creaturam repugnat in Deo: tùm quia fundamenta hucuſque ab his Moraliſtis aſsignata, tam abeſt, ut rapiant communem aſſenſum prudentum, ut potiùs vix ſit prudens, qui non diſſentiat. Tùm quia libertas quo magis eſt perfecta eſt magis indifferens: quo magis advertentior, eſt minus obnoxia raptui affectivo circa limitationem bonitatis: quo minus indiga, & magis independens eſt ligata minus: ergo Divina libertas, quia ſummè perfecta, eſt ſummè indefferens; quia ſummè advertens, eſt ſummè diſtans à raptu affectivo; quia ſummè felix & independens, eſt ſummè libera ab omni genere ligaminis, vinculi, aut neceſsitatis ad unum præ alio. Sed his perfectionibus abſolutè repugnat admixtio talis neceſsitatis, quæ me neceſsitent ad deſperationem prudentem de uno extremo præ alio: præpóderant enim hæ perfectiones cuivis alteri Inclinationi quam fingis.

45 Vrgeo diſcurſum ſic: Inclinatio, cui reſiſtit in oppoſitum altera pat, quaſi refracta ſeſe attemperat alteri, nec neceſsitat; eſt evidens exemplo vulgari bilancis: ergo cognita ſimul cum altera neceſſariò linquit intellectum in aſſenſus æquilibrio. Sed cuivis Inclinationi Divinæ in unum aſſociantur iſtę, quas in oppoſitum enumeravimus, perfectiones inclinantes ad ſolitudinem ſummæ felicitatis: ergo.

46 Probatur quartò: Vel Illa Inclinatio, in qua fingitur eſſe Moralis neceſsitas, eſt Inclinatio innata, vel elicita quâ Deus propendet in hoc potius quam in illud? Non innata: tùm quia innata Inclinatio eſt per modum phyſici ponderis quærentis centrũ ſuum. Tùm quia innata inclinatio nullibi invenitur niſi in bonum utile, & perfectivum habentis: tùm quia Innata Inclinatio dicit ordinationem phyſicam ad terminum ſuum: tùm demum quia hæc, innata Inclinatio quaſi phyſica, & emortua dicit habitudinem connexionis intrinſecæ cum termino: quod autem genus connexionis phyſicæ cum rebus habeat, qui nullius indiget ad ſui perfectio-

ctionem, & Lucrum ob ſummam indepen-dentiam ab omni non Deo? Non elicita: nam hæc deberet eſſe complacentia major, vel minor in Deo neceſſaria pro majori vel minori bonitate rerum juxta dictamen prę-vium Divinæ ſimplicis Intelligentiæ.

47 Arguo nunc ſic primò, permiſsis in Deo his complacentiis neceſſariis rerum. Complacentia finiti Boni, conjuncta cum perfecta advertentia in utramque partem, nunquam evadit ad uſque gradum neceſsi-tatis moralis: patet, quia in nobis eatenus neceſſariæ complacentiæ neceſsitare dicun-tur, quatenus abſorbent advertentiam in al-teram partem, aut phyſicè minuunt, impen-dente vires Animâ in objectum quod ſibi complacet: & ratio videtur eſſe, quia ſi ple-na maneat advertentia, complacentia illa quaſi approbativa majoris bonitatis, non obſtat ne talis bonitas appareat jure con-temptibilis: Atqui Divina complacentia ne-ceſſariò conjungitur cum ſumma advertentia in utramque partem: ergo. Arguo ſecun-dò: Neceſſaria diſplicentia Dei circa pec-catum, major eſt in linea affectûs, quàm om-nis complacentia circa phyſicam bonitatem rerum: nam illius malitia major eſt, quàm omnis harum bonitas; ſed illa diſplicentia non eſt in Deo neceſsitas moralis impedien-di peccata: ergo neque illa complacentia po-teſt eſſe moralis neceſsitas producendi. Ar-guo tertiò: complacentiæ neceſſariæ non ſe magis excedunt in linea affectûs, quam ſe ex-cedunt res interſe in bonitate: at iſte exceſ-ſus eſt finitiſsimus & reipsâ plerumque inę-ſtimabilis, atque adeò impotens neceſsitare moraliter ad amplexum ſui potentiam ejus comprehenſivam: ergo neque ille exceſſus inter complacentias poteſt creſcere aduſque moralem neceſsitatem complacentis.

48 Probatur quintò concluſio, conten-dendo pro priori ad ſignum liberorum non modò non præcedere in Deo genus ullum abſolutæ neceſsitatis ad quicquam, ſed ne fundamentum quidem, unde hæc præ alia pars libertatis probabiliter, aut probabiliùs colligi poſsit. Arguo ſic: Inclinatio volun-tatis ad Media, tota provenit ex habitudi-ne ipſorum ad finem: unde Voluntas inten-dens efficaciter finem, manet quidem eo ipſo neceſsitata ſimpliciter ad electionem medii, quod unicè noſcit ſimpliciter neceſ-ſarium; ad alia verò, quæ ſimpliciter neceſſa-ria non ſunt, ſed convenientiora, non ne-ceſsitatur, ſed inclinat pro menſura majoris, vel minoris convenientiæ, quæ ipſi relucet in mediis: demùm, ad illa quæ perinde erunt in ordine ad finem, ac ſi non eſſent, nullum di-cit pondus inclinationis, aut curæ.

49 Nunc ita: Divina Bonitas, & Felici-tas eſt unicus finis Divini amoris neceſſarii, in quo tanquam in centro ſummæ Perfectio-nis quieſcit ultimò neceſſarius amor Dei: & ita ſibi ſufficit, & independet ab omnibus, & ſingulis creaturis, ut omnes, & ſingulæ reſpectu ſui quaſi nihil ſint; & forent, quaſi non eſſent: ergo ex illa ſumma bonitate, & amore tam abeſt Deus ab ullo genere Incli-nationis ad extra, ut potius maneat neceſ-ſitas ad excludendum omne genus neceſſa-riæ Inclinationis ad ullam creaturam: ſed pro priori ad ſignum liberorum, nihil præ-cedit in Deo præter ſummum illud Bonum, & amorem ejus neceſſarium: ergo.

50 Confirmatur. Qui ad id quod ſibi pu-riſsimè ſufficit, & quod unicè neceſſariò ſim-pliciter amat, videt alia quaſi nihil reputa-ri, & eſſe, minuſque cõducere, quam ad mo-vendam fortiſsimam turrim injectus pulvis arenæ, quis eum credat ex tali affectu ita manere neceſsitatum, ut ſit imprudens deſ-peratio talium rerum eventus? Atqui om-nes, & ſingulæ creaturæ reſpectu Divinæ Bonitatis, & felicitatis ſunt ex Sap. 11. *quaſi momentum Staterę, & quaſi gutta roris antelucani*: imo ex Iſaiæ 40. 17. *quaſi non ſint*: ergo. Et ratio omnium videtur eſſe: quia vis hæc fundans has quaſi Ecſtaſes, qui-bus Voluntas egreditur ex ſe, tota reſolvi-tur in famem boni vel exiſtimati, vel realis, quod in ſe non invenit. Sola enim pleniti-do boni, licèt ſit apta ſe communicare ſine deffectu ſui, ſuique ſit diffuſiva, non tamen quaſi cogitur ad effuſionem, niſi cum ſe non capit: ut patet undarum exemplo ſe præ co-pia trudentium extra anguſtias loci: at Deus aliter eſt diffuſivus ſui, ideſt ſine diminu-tione, cum ſumma independentia, & liber-tate: neque enim ſumma perfectio in Deo ſibi invicem facit anguſtias: nec ipſum ne-ceſsitat ad contemptibilia: quia ſummus eſt. *Sapient.*11 *Iſaiæ* 40.

51 Probatur ſextò ex illo efficaci, & ſubtili diſcurſu Auguſtini *quæſt.*22. *ex quæſt.* 83. qui ſic habet: *Ubi nulla indigentia, nulla neceſsitas; ubi nullus deffectus, nulla indigen-tia; nullus autem deffectus in Deo: ergo nulla neceſsitas.* Explico primò ſic: eodem rigore, ſemel attentâ ſummitate Divinæ Perfectio-nis, excludi debet à Deo neceſsitas ad quic-quam extra ſe producendum: quo debet *Auguſtin.*

excludi deffectus ; atqui debet excludi genus omne Deffectus tam phyſici, quàm moralis: ergo genus omne neceſsitatis tam phyſicę, quàm moralis. Explico ſecundò ſic: Indigentia eſt quædam naſcens ex propriâ eſſentiâ impoſsibilitas exiſtendi ſine alio exiſtente : ſed inevitabilis abſoluta neceſsitas moralis unius ad aliud decernendum, & producendum , eſt quædam naſcens ex habentis eſſentiâ impoſsibilitas exiſtendi ſine alio exiſtente : nam illa neceſsitas eſt vis ex propria eſſentia naſcens ponendi volitionem efficacem , quæ eſt metaphyſica inſeparabilitas Volentis ab exiſtentia rei volitæ: ergo inevitabilis abſoluta neceſsitas moralis eſt indigentia: Voca nunc phyſicam , vel moralem: nunquam enim ab indigentiæ cõcepto per hos terminos elues maculam imperfectionis repugnantis Deo.

52 Probatur ultimò concluſio, argumento , niſi fallor , ineluctabili. Neceſsitas hæc abſoluta moralis , (quam in Deo fingitis, ſive ad optimum, ſive ad melius,ſive ad ſuprema genera aliter incompenſabilia, ſive ad diſjunctum,ſive ad rerum collectionem;) vel reſpicit totam æternitatem immediatè; vel reſpicit determinatum inſtans,vel denuo reſpicit omnia vagè: ſed nihil ex his reſponderi poteſt probabiliter : ergo nec aſſeri in Deo moralis hæc abſoluta neceſsitas. Conſequentia liquet , & major eſt evidens: nam cum productio rei , ad quam eſt neceſsitas, debeat exerceri vel tota æternitate vel tempore ; neceſsitas ad ipſam neceſſariò reſpicere debet æternitatem, aut tempus; & hoc vel determinatè , vel vagè : nec enim ſunt alia Durationis extrema , nec alius modus reſpiciendi extrema Durationis.

53 Minor ergo , quæ ſola requirit probationem , oſtenditur : Nam inprimis dici nequit quòd ea neceſsitas reſpiciat totãm æternitatem : eſt enim de fide, mundum, Incarnationem,& omnia, condita in tempore. Deinde nec dici poteſt , quòd reſpiciat determinatum inſtans : alioquin diſtuliſſe nequiviſſet Deus Creationẽ rerũ,& executionem Incarnationis ultra illud inſtans,in quo dedit utramque.& inutiles fuiſſent preces,& gemitus Veterum Patrum pro acceleratione Incarnationis , tanquam pro re imprudenter ſperabili ante inſtans , quo eam executus eſt Deus. Ergo reſtat unicè dicere, eam neceſsitatem reſpicere omnia tempora vagè ; determinatè nullum. Atqui eo ipſo deſinit eſſe neceſsitas:quod oſtendo:Nam eoipſo quòd nullũ ſit aſsignabile tempus, in quo verè dicatur: nunc Deus neceſsitatur moraliter ad executionem iſtius,vel illius rei,cum æternitas careat termino , fit planè , quod Deus non neceſsitetur: eſt enim impoſsibile ipſum neceſsitari , & nullum aſsignari poſſe inſtans, quo ſaltem peraccidens illa Dei neceſsitas determinetur.

54 Confirmatur. Eo ipſo quod ſit inaſsignabile tempus determinatum , in quo Deus neceſsitetur determinatè , neceſſe eſt quòd maneat omninò liber , & ſine ulla neceſsitate pro quocumque tempore , quod realiter detur ; ſed eſt impoſsibile tempus determinatum, in quo ſit verum dicere: jam Deus eſt neceſsitatus hoc aut illud exequi: ergo neceſſarium eſt Deum per omne tempus poſsibile eſſe ſine neceſsitate morali ad quicquam extra ſe:ergo.

§. IV.

EXCLVSIO NECESSITATIS ABSOLVTÆ moralis ad productionem Optimi ad extra.

55 TErtia Concluſio: Repugnat ſpecialiter Deo moralis abſolutã neceſsitas ad optimum eligibile id eſt,ad electionem rei optimæ , vel melioris objecti. Probatur primò concluſio : ſi Deus neceſſariò ſemper eligit quod eſt optimum,aut melius, & quidem ex neceſsitate abſoluta morali extinguente ſpem prudentem oppoſiti , cur tã ſollicitè res, & Beneficia à Deo petimus? Nam vel quod petimus & oramus eſt optimum, aut melius?vel non eſt optimum, aut melius, oppoſitum? Si primum: fruſtrà ſolliciti ſumus, & vanæ ſunt preces noſtræ: cum omiſsio rei quam petimus ſit moraliter impoſsibilis , & prudenter deſperabilis. Si ſecundum: quid juvant noſtræ preces:ſi res ita eſt extra libitum Dei,ut maneat prudenter inexpectabilis? Dices: ex circunſtantia orationis reddi rem plerumque meliorem. Cõtra: vel ea circunſtantia orationis , & hanc adjungi executioni rei eſt melius oppoſito, & in ſua linea optimum , vel non? Si ſecundum: illa circunſtantia orationis eſt moraliter impoſsibilis. Si primum. Deus adjunget iſtam circunſtantiam ex neceſsitate quam habet ad optimum. Ex quâ ratione, ab abſurdo, ſatis patet hujus ſententiæ improbabilitas.

56 Probatur ſecundò ratione à priori,

meo

meo videri, decretoriâ, & evidenti. Necessitas ad melius, vel ad optimũ dicit necessariò possibilitatẽ melioris, & optimi inter extrema eligibilia respectivè ad eligentem: sed respectivè ad Deum nõ est possibile melius, aut optimum inter extrema creata eligibilia: ergo neque est possibilis necessitas moralis in Deo ad melius, vel ad optimum. Iste discursus jam supponit (quod plures in hac re non satis distinguunt) Deum necessitatum iri ad optimum, si optimum sit excogitabile respectu Dei: & meritò: nam Deus necessariò vult quæ sunt ipsi bona, atque adeò optima sibi: idque exigit necessarius amor, quo se, suaque diligit: neque enim amor, quantumvis summus, rei, inclinat nisi in bonum, & optimum comparatione rei; cujus est amor: quid enim præstat amor quantumvis magnus erga aliquem, ut extendas affectum eo ipso ad objecta, quæ respectivè ad bonum quod amas, nec bona, nec optima sunt? Hinc fateor Deum, & quidem metaphysicè necessitari ad omne quod est sibi optimũ; & omne sibi optimum esse Deo metaphysicè necessarium, exceptis actibus liberis, & in his æqualem, & summam optimitatem, *ut dicam conclusione quarta.* Quare major, & consequentia discursus veræ sunt.

57 Confirmo utramque: Nam ratio melioris, & optimi in extremis eligibilibus, non debet attendi per excessum, & comparationem rei positivè cum suo contradictorio? nam omissis, quæ bellè premit Ribadeneyra *disp.14. de Voluntate cap.5. nu.41. & seqq.* Positivi cum suo contradictorio, id est, rei cum sui negatione, fieri nequit comparatio in ratione melioris, & optimi: cum negatio nec sit bona, nec mala in se, sed nihil: ergo ratio hæc debet attendi respectivè ad eligẽtem. Ostẽdo jam Minorem. Nam Deo nihil creatum est melius, quam ejus contradictorium: independet enim essentialiter ab utrolibet, & crescere, seu meliorari nequit à neutro. Ratio est, quia qui ita sibi sufficit, ut omnia extra ipsum sint ipsi quasi non sint, nequit ei unius existentia melior esse quam nõ existentia: quo facit illud Iobi *cap. 22. quid prodest Deo, si justus fueris, &c.*

P. Doctor Ribaden.

Iob. 22.

58 Probatur tertiò conclusio: Repugnat Optimum eligibile, nempe, ens, quo nihil sit melius intra creati entis Sphæram: ergo necessitari Deum ad optimũ, est necessitari ad chymeram: quo satis patet oppositæ sententiæ falsitas: & probo antecedens: quia nullum est ens quod fieri nequeat cum aliqua circunstantia, ex qua resultet quid melius solo ipso quod eligit: & id sine fine: ergo repugnat optimum.

59 Dices primò, te jam excludere series rerum in quibus abitur in infinitum Cõtra primò: quia in rebus, ubi abitur in infinitum, licèt sit objectum melius alio, Deus non tenetur ad melius: ergo rationes, quibus probatur ista vestra necessitas, probant nihil. Sed de hoc statim. Hinc aliter: atqui nullæ sunt res in quibus abiri non possit in infinitum per has, & illas combinationes ex quibus meliores evadant: ergo nullibi, seu ad nullam entium seriem dari potest in Deo moralis absoluta necessitas. Cõtra secundò: per te, ubi non abitur in infinitum, necessitatur Deus ad optimum, v. g. inter rem & ejus contradictorium: sed sunt infinitæ combinationes contradictoriorum: ergo datur in Deo necessitas ad infinitas res præeligendas suis contradictoriis: sed id perte implicat, quia abitur in infinitum: ergo. Contra tertiò: per te Deus nõ tenetur ad hunc & illum mundum meliorem aliis, quia abiret in infinitum: tenetur tamen ad mundum, præ sui carentia, ex inclinatione ad sui glorificationem extrinsecam; sed inter glorificationes extrinsecas Dei proceditur sine finè: ergo tenetur ad nullam.

60 Dices secundò: ideo non necessitari Deum nisi ad Genus optimi, nempe ad creationem in genere: & his similia Contra: nam desideramus rationem cur fiftat Dei necessitas in genere? cur non descendat ad aliquã speciem talis generis: nempe ad creationem Angelorum? cur non ad creationem Angelorum talis generis subalterni: & sic sine fine?

61 Probatur quartò Conclusio: ex nullo capite venire potest hujusmodi necessitas moralis ad optimum in Deo: Veniret enim, vel quòd Deus egeret optimis extra se ad felicitatẽm sui; vel quòd omittendo electionem Optimi, operaretur non æquè bene moraliter, seu in genere moris, cum melius operetur in genere moris, qui melius eligit: vel quòd Bonitate sua sui diffusiva inclinet in bonum producendum: unde quo magis, & magis crescat in rebus eligibilibus, & producendis ratio boni, magis & magis propendet Deus: cum autem excessus sit moraliter magnus, & maximus inter ipsa bona creata, crescit illa propensio adusque moralem necessitatem: hæc tria capita video insinuata ab his Necessitatis Divinæ Patronis hucusque

Granado. Montoya. Ribaden. que: duo, à Granado, & Montoya; tertium, à Ribadeneyra.

62 Sed nullo ex his capite fundari poteſt moralis neceſsitas. Non in primo : quia Deus nullius indiget: eſſetque ea non moralis, ſed metaphyſica neceſsitas. Non in ſecundò : Tùm quia optimitas electionis Divinæ non ſumitur ab objectis : quis enim addat ſplendorem Soli ? Tùm etiam quia per vos poteſt omitti à Deo, ſine ullo neceſsitatis moralis obſtaculo objectum ſecundum ſe melius, ſaltem in his ubi abitur in infinitum: vel ergo tunc operatur minùs bene in genere moris, vel non ? Si ſecundum : ergo exceſſus inter objecta eligibilia non fundat exceſſum bonitatis moralis in Divinis electionibus. Si primum: ergo Deus nunquam operatur, tam bene in genere moris, quàm poteſt. Non demum in tertio : quia vel illa Inclinatio eſt innata, vel elicita ? & redit huc ratio ſatis expenſa *a num.* 44. contra Inclinationes hujuſmodi: quas turſus

Suprà à nu. 44.

63 Inſequor primò : quia tales inclinationes finguntur potiùs, quàm probantur. Secundo : Nam ſi illa Inclinatio eſt innata, & quaſi emortua : nuſquam hæc invenitur niſi ex deffectu boni. Deinde Inclinatio hæc per modum phyſici ponderis eſt omninò improportionata, & inutilis ad movendam voluntatem liberam, unicè mobilem ex cognitione, vel ex affectu, ut dicebatur diſputando de Auxiliis. Demum quia tam vehementes Inclinationes innatæ dedecent ſummam felicitatem : quis enim tam vehementer inclinatum in aliquid, licèt ſibi ſit omninò inutile, non credat eoipſo anxium, & irrequietum: & quidem eo imprudentius, quo minus ea re indiget ad felicitſimum ſtatum ſui? Si autem ea Inclinatio eſt elicita, quæ bonitas ita neceſsitat, cum omnis bonitas extra Deũ ſit contemptibilis, merito ſuarum imperfectionum, & vilitatis ? aut quomodo ita neceſsitat ad amplexum objecti, quod apparet in ſumma claritate Divinæ intelligentiæ, indignum amplexu, & merito contemptibile?

64 Tertiò : Nam Omnis exceſſus, quo ſe res excedunt, eſt infra ſummum, & finitæ bonitatis, imperfectionibus multis immixtæ: ergo repugnat quod talis exceſſus neceſsitet Divinam voluntatem ad amplexum ſui. Nunc ſic: quia omnis bonitas extra Deum eſt merito contemptibilis, & finita, repugnat quod in Divina Voluntate ſummè ordinatiſsima faciat quaſi raptum affectũs, & Decreti, ſeu vehementis inclinationis elicitæ : ergo quia omnis bonitas extra Deum eſt merito contemptibilis, & finita, & inutilis Deo, repugnat quòd in Divina Natura ſummè ordinatiſsima faciat quaſi raptum appetitus innati, ſeu inclinationis innatæ ita vehementis, imò ullius: Ratio eſt, quia ſicut ſe habet appetitus elicitus ad bonum cognitum; ita ſe habet appetitus innatus ad bonum phyſicum.

65 Quartò: Per te, quia magis ac magis propendet Deus in rem, quo magis, & magis eſt bona, neceſsitatur Deus moraliter ad aliquid : ergo neceſsitatur abſolutè moraliter ad ſingula. Probo conſequentiam, quia nullum eſt objectũ in ſingulari per te, quod ſub ſe non habeat infinita minoris bonitatis: ergo ſi pro gradu exceſſus inter objecta, creſcit divina propenſio, moraliter creſcit per infinitum exceſſum ad quodlibet : cur hunc exceſſum propenſionis nõ vocabis neceſsitatem moralem: cum moraliter ſit ſummus ? Id autem meritò negas, & abſolutè repugnat: ergo.

§. V.

SPECIALIS EXCLVSIO TALIS NECESſitatis ad Productionem ſupernaturalium.

66 QVarta Concluſio : Repugnat ſpecialiùs Deo abſoluta moralis neceſsitas ad productionem entium ſupernaturalium. Probatur primò Concluſio : quia quis putet neceſſariam eſſe moraliter, ſeu in prudentum æſtimatione, exiſtentiam entis, quàm moraliter non aſſequeris ut poſsibilẽ, imò naturaliter cenſes incredibilem, inſuſpicabilem, & improbabilem ? Talis autem communiter habetur exiſtentia cujuſcumque miraculi, & ſupernaturalis Doni. Secũdò: quia bona ſupernaturalia, quia meliora ſunt, eſſent magis moraliter neceſſaria, atque adeo magis à Deo innegabilia, quia magis gratuita, & ſupra exigentiam & jura noſtra. Id autem eſt contradictiones ferere: ex quibus riſum metas.

67 Tertiò: Neceſsitas iſta moralis, quo Dona ſupernaturalia majora ſunt & meliora, facit illa gratuita minùs: imò tollit ipſis rationem gratuiti doni : quis enim credat fieri ſibi gratiam per collationem rei, quæ ex ipſa Natura Donantis ita neceſſariò conſequitur, ut ejus denegatio ſit moraliter impoſsibilis, & improbabilis? ſtrictiùs certè ex illa neceſsitate obveniret res accipienti, quam

quàm obvenit homini quicquam ex promiſſione alterius hominis, aut pacto prævio. Et quidem illa neceſsitas Dei, cum qua connectitur accipiens, eſſet jus creaturæ ad ipſa Dona, quæ alioqui putantur indebita.

68 Quartò: quia ſi Deus neceſsitaretur moraliter ad producendum, & ponendum ordinem ſupernaturalium entium, hæc, non ſolum non eſſent ex Natura ſua inexpectabilia, & admirabilia, ſed eſſet potiùs admirabile, & ſummè improbabile, quod non darentur: ſicut planè eſſet admirabile, quòd taxilli centies jacti redderent idem punctum: id autem præter quàm quòd ex terminis falſum apparet, facit Philoſophiam naturalem, & humanũ diſcurſum magna ex parte fallacem: per hunc enim & illam certi phyſicè reddimur de miraculorum, & ſupernarum operationum inexiſtentia: & conſequenter ea eſſe ex natura ſua admirabilia, & ſummè improbabilia.

§. VI.

QVOVSQVE CVM PRÆCEDENTIBVS ſtet in Deo neceſsitas ad electionem optimam?

69 QVinta Concluſio: Nihilominus, licèt Deo repugnet phyſica, ſeu moralis abſoluta neceſsitas ad eligendum optimum, ſeu ad optimum pro materiali, eſt Deo abſoluta metaphyſica neceſsitas ad eligendum optimè, ſeu ad optimum electionis, ſeu pro formali. Eſt, ſi paucos Modernos demas, omnium: eamque tenent expreſſiùs Pater Antonius Perez *diſp. 6. de Voluntate cap.* 5. & P. Quiròs *in* 1.*p diſp.*18. *ſect.*4. *& diſp.*74. *ſect.* 2. Probatur primò Concluſio: Tam eſt Deus neceſſariò bonus in genere Boni moralis, quàm eſt neceſſariò bonus in genere boni phyſici: ſed Deus neceſſariò eſt ſummè bonus in genere boni phyſici: ergo & neceſſariò eſt ſummè bonus in genere boni moralis: ergo ſicut Deus nequit non eſſe ſummè bonus in genere phyſico: ita nequit non eſſe ſummè bonus in genere moris: ergo quæcumque electio Dei eſt optima: alioqui poſſet eſſe magis, & minus bonus in genere moris: ergo Deus neceſsitatur ad eligendum optimè, ſeu ad optimam electionẽ. Probatur ſecundò Concluſio: Omnis Divina electio eſt optima, optimitate phyſica, & morali: ergo cum Deus aliunde non poſsit omittere purè (quod ſuppono) neceſsitatur ad optimam electionem. Conſequentia eſt evidens: & antecedens probatur: quia omnis Divina electio habet ex ſe manere cõſtitutam in eſſe Dei, atque adeò diſtare ſummè ab omni deffectu tam phyſico, quàm morali: limes autem perfectionis, & bonitatis cum ſit deffectus, & imperfectio, fit, omnem Divinam electionem manere in linea optimitatis tam phyſicæ, quàm moralis.

Anton. Perez. Quiròs, & late Nos in 1.*p.*

70 Probatur tertiò Concluſio: Omnis Divina electio eſt æſtimabilis ut Divina: ergo eſt ſummè æſtimabilis in omni genere quo ſit bona: ergo omnis eſt æqualis, & optima. Probatur quartò Concluſio: Divina electio quævis nequit creſcere, vel decreſcere in ſe per ſpecificationem melioris vel minus boni objecti externi: ergo nequit creſcere, vel decreſcere in ratione bonæ: nam bonitas eſt eſſe ſuum. Probo antecedens: tùm quia actus condignificati per dignitatem infinitè æſtimabilem in ratione valoris, nequeunt creſcere, vel decreſcere in ea ratione, per ſpecificationẽ melioris objecti vel minus boni: licèt ob ipſorum diſtinctionem à tali dignitate ſubſint ſecundum ſe exceſſui reſpectivo per ſpecificationem objectorum ſe excedentium, ut patet in actibus Chriſti Domini: & ratio eſt: quia illa ſummitas dignitatis extrinſecę impedit limitationẽ provenientem ab objectis: ergo ſi actus non utcumque dicunt eam ſummam dignitatem, ſed etiam ſibi identificant, redduntur eo ipſo incapaces eſſentialiter creſcere vel decreſcere per objecta: quia ſummum nequit creſcere, vel decreſcere, undecumque petatur ſummitas.

71 Tùm etiam quia, objecta externa reſpectu actuum Divinorum non ſe habent ut ratio influendi, neque ut ratio bonificandi: ergo nullam derivare poſſunt in ipſos perfectionem: eatenus enim objecta bonificant actus, quatenus in ipſos influunt vel mediatè, vel immediatè: unde dici ſolet *in tractatu de Scientia Dei*, Divinæ Scientiæ actus non creſcere, neque decreſcere ex nobilitate vel vilitate rerum: nempe, hæc objecta ſe habent purè terminativè, nec derivare poſſunt quicquam, ubi nihil influunt. Tùm demum, quia Divinæ electiones ſunt menſura bonitatis objectivæ; non objecta, Divinæ bonitatis: eſſet enim id prævertere fines, & media rerum. Vnde totius Doctrinæ ſumitur ſpecialis

Latè nos ibi. tom. in 1.*p.*

Latiſsimè tom. in 1. 2. *tract. de Bon. & Mal.*

72 Ratio à priori: quia menſura perfectionis moralis eſt, non quidem major, aut mi-

minor finita bonitas, ſed Prima Regula Boni totius: & hæc eſt Infinita Bonitas. Nam Regula prima Boni quatuor debet habere. *Primum*: quòd ſit aliquid Bonum: nam alioquin non poſſent alia reddi per conformitatem ad ipſam, honeſta; & alia inhoneſta per difformitatem: oportet autem ut ſicut *Rectum eſt Regula ſui, & obliqui*, ſic Primum Honeſtum ſit Honeſti Regula, & inhoneſti. *Secundum*: quòd ſit aliquid neceſſarium: alioquin foret eligibile, atque adeo dependenter ab alia Regula. *Tertium*: quòd ſit aliquid Rationale: debet enim ipſi placere, vel diſplicere poſſe obſequium, & honor ille ſe conformandi, vel detractio talis honoris, & obſequii. *Quartum*: quòd ſit quid præſcindens ab omni libero actu, etiam ſuo: eſt enim regula omnis liberi. Patet autem hæc omnia ſoli Bonitati Divinæ convenire, quæ proinde eſt Prima Regula Moralis honeſti. Inde quòd ipſi ſe magis conformat affectus, melior eſt: omnia enim alia bona illi ſunt eſſentialiter ſubdita, & ordinata: ideòque nos melius operamur regulariter, eligendo melius objectum, quia magis conformamur Divinæ Voluntati, quæ regulariter beneplacitum ſtatuit de melioribus: ſi verò ſtatuiſſet aliter, & præcepiſſet objecta minùs in ſe bona, eo ipſo meliora jam eſſent, & à nobis præeligibilia.

73 Cum ergo Omnis Divina electio ſit ſummus acceſſus ad primam Regulam, & illi ſummè conformis, quia ipſius actus, & exercitium ſummè intimum, patet quamlibet forè optimam in genere moris, perque earum quamlibet operari honeſtiſsimè Deũ, quodcumque bonum externum eligat: nam eo ipſo, bonum, quod eligit, manet ex hypotheſi talis exercitii magis conforme Divino beneplacito, & Primæ Regulæ; atque adeò conſtitutum in eſſe melioris in genere moris, quicquid ſit de ejus præcellentia in genere entitativo.

74 Dicis: ergo Deus, antequam operetur honeſtè, non cognoſcit objectum eſſe honeſtum, cum ipſe faciat. Reſpondeo, Deũ jam cognoſcere objectum eſſe honeſtum, honeſtate conditionali: neque aliud requirit, qui poteſtatem habet honeſtandi abſolutè objecta per volitionem ſuam, ut Deus. *Dicis* iterum ex Aldrete, commendante nimis inſtantiam: licèt ſubditus teneatur ſequi beneplacitum Superioris, ut operetur honeſtè; at Superior, ut honeſtè operetur, tenetur eligere quod antecedenter ad beneplacitum ſuum eſt melius. Reſpondeo id eſſe verum primò, quando Superioris operantis perfectio pendet, & ſumitur à majori, vel minori bonitate objecti, quod eligit. Secundò, quãdo reſpectu ipſius, antecedenter ad beneplacitum omne ſuum, objecta ſunt meliora moraliter, & digniora, quæ eligantur. Tertiò, quando non eſt Prima Regula, cujus proinde actus non poſſunt eſſe menſura, & applicatio Regulæ primæ ad objecta. Nihil horum Deo convenit: reſpectu cujus proinde exceſſus aliqualis phyſicæ bonitatis inter objecta, eſt quaſi non eſſet: ex ejus enim beneplacito, ut ex applicatione Primæ Honeſtatis, & Regulæ ad objecta, ſtat in hoc potiùs, quàm in illo major honeſtas, & perfectio moralis.

§. VII.

ILLATIONES CONTRA SPECIALES ſenſus Authorum.

75 INfertur ex his primò contra Granadum, & Fuſter, ſpecialiſsimè repugnare Deo eam neceſsitatem moralem ad melius, ſeu ad optimum, quæ ſi non ſortiretur effectũ ex omiſsione melioris & optimi, Deus non eſſet Deus. Ratio eſt: quia hæc eſt metaphyſica neceſsitas: quod oſtendo facillimè: Deus omittens electionem melioris, & optimi eſt non Deus, per vos: quia Deus non eſſet Deus: ſed Deus eſt omnimoda & metaphyſica neceſsitas ne ſit non Deus: quia Deus neceſſariò eſt Deus: ergo Deus eſt omnimoda & metaphyſica neceſsitas ne ſit omittens electionem melioris, & optimi. *Rurſus.* Neceſsitas indiſpenſabilis, inevitabilis, & orta ex prædicato rei indiſpenſabili, & inevitabili, cujus exercitii omiſsio ſit vel formaliter, vel connexivè deſtructio entis ſimpliciter neceſſarii, eſt antecedens metaphyſica neceſsitas ad exercitium; ſed veſtra Neceſsitas moralis eſt neceſsitas inevitabilis, indiſpenſabilis, & orta ex prædicato pariter indiſpenſabili; & inevitabili cujus exercitii omiſsio eſſet vel formaliter, vel connexivè deſtructio entis ſimpliciter neceſſarii: ergo eſt antecedens metaphyſica neceſsitas ad exercitium. Qui hæc duo calleat, non deſiderabit quæ in hanc rem aggerat Pater Ribadeneyra *diſp. 14. de Voluntate cap. 2.* & Pater Borrull *diſp. 6. de Voluntate ſect. 1. & 2.* & Recentes paſsim *hìc, & ibi.*

Contra Granad. & Fuſter.

Ribaden. Borrull. & RR.

76 Nec prodeſt Granado redargutio, quam

quam sumit ex necessitate privilegii ad evitanda venialia omnia : nam , si stemus communi sententiæ Recentium , ea necessitas est moralis solùm, nec homo esset non homo, si evitaret omnia venialia , sed poneret quod est moraliter impossibile. Si stemus nostræ, quam dedimus *disputando de Auxiliis* : verè quidem homo non esset homo, si sine speciali gratia & privilegio vitaret omnia ; at eam necessitatem privilegii falsi ibi sumus metaphysicâ. *Latè ibi.* Nec prodest Fusterio redargutio ex Divinis efficacibus Prædefinitionib⁹: Nã licèt frustrarẽtur,si homo cum ipsis componeret omissionem actus prædefiniti:at neque id homo potest;nec necesse est possit ut liber sit : potest quidem omittere, sed non componendo cum prædefinitionibus omissionem , sed evitando Prædefinitiones per omisionem : quod non faciet , licèt possit. Itaque cum Prædefinitionibus componit potestatem omittendi; omissionem componere, quod est illam frustrare , non potest. Videatur Ribadeneyra *cit. cap. 3.*

Tom. in 1. p. tract. de Aux. Deo.

Contra Montoya.

77 Infertur secundò contra Montoyam, Necessitatem moralẽ absolutam ad melius, seu ad optimum in Deo nullam esse:imò specialissimè repugnare, ut defenditur à Montoya. Primò: quia necessitas, quam plerumque probat ex Patribus, quos addensat, vel solùm est ad optimam electionem : & hæc necessitas est metaphysica ex *quinta Conclusione*, vel solum est ex suppositione finis jam præintenti , ita ut optimum non consideretur in se, sed respectivè ad Naturas rerum præsuppositas in intentione: & hæc non est absoluta necessitas. Secundo : quia aliud est,rem esse magis necessariam , attentâ Naturâ finis præintenti; aliud est,rem esse optimam seu magis bonam : fieri enim potest quòd res secundum se melior , sit minus necessaria: Ratio est:quia necessitas attenditur ex jure præsuppositio in fine ; bonitas attenditur ex majori imitatione Bonitatis summæ:non ergo ex eo quòd Deus obligetur ad rem magis necessariam finibus præintentis, obligatur ad melius, seu ad optimum.Montoya verò hoc dicit; & probat illud.

Non juvatur Authoritate PP.

78 Quare *Authoritates*, quas addensant Granadus , & Montoya pro necessitate Dei ad optimum, intelligi & explicari possunt & debent primò *de Optimo electionis*;quia Deus quodcumque eligat, eligit honestissimè.Secundò *de Optimo Negativè*, id est,excludente omne genus malitiæ : isque est , contra Manichæos, Plurium sensus PP.in hujusmodi locutionibus: quia nulla res est essentialiter mala, præter peccatum. Tertiò *de Optimo*, *respectivè* vel ad finem , seu in ratione conducentis ad finem , quasi Deus nihil frustra fecerit ; & ex quo finem efficaciter intentum non sit assecutus : vel ad artem, seu ideam suæ mentis , seu in ratione artefacti: quasi Deus nihil fecerit dissonum Artificis ideæ : quicquid sit de naturalitate materiæ: quæ non tam attendi debet in artefacto, quàm forma, & finis operantis : Vel ad exigentias rerum ; quasi Deus non fregerit jura Naturæ, sed ornaverit. Nec *textus* occurret, cui per aliquam ex his interpretationibus nó plenè satisfiat : imò qui non loquatur in aliquo, ex prædictis, sensu. Vtere his accomodè ; uteris optimè. Fortè Patres ex inductione,& experientia *communiter contingentium*,sumunt meritò *regulam*,ut arguant per moralem Demonstrationem, ut fieri in moralibus plerumque solet: Vide Amicum hîc *disp 4. num.59.* *Amicus.*

79 Quòd si aliquando Patres inferunt Deum non esse Deum, si aliqua non fecisset, intelligendi, vel de necessitate metaphysica præstandi unum , alio semel posito: vel de necessitate metaphysica , quam sibi Deus liberè imposuit per Decretum efficax , quod ipsi supponunt. Nunquam de absoluta necessitate aliquid extra se faciendi;ut satis patet ex multis aliis textibus PP. videndis apud ipsum Amicum *à num.26.* Nec te Augustinus terreat, quod dixerit,*fore Deum invidum, si nihil condere decrevisset.* Augustinus enim eo loci, nempe *lib. 4. de Genesi ad litt. cap. 16.* dicit meritò ; Deum fore invidum , si nihil facere , omitteret ex molestia benefaciendi,quasi requiesceret Deus,in nó operando,à molestia communicandi se creaturis per operationem : id enim repugnat Deo omnipotenti, & summè bono, nec excusari potest ab invidiæ nævo. Multa hîc præstinxi ; sed per quæ occurras multis , & propemodum infinitis. *Augustini mens.*

Contra Ribaden.

80 Infertur tertiò contra Ribadeneyrã, magis esse inintelligibilem necessitatem moralem absolutam, quam adstruit in Deo, ad genera suprema incõpensabilia per aliud genus rerum. Ratio sumitur primò *ex supra* discussis pro secunda conclusione , præsertim *ex num. 44. & sequentibus.* Secundò: genera illa suprema, quò superiora sunt, & altiora , magis apparent imperfectiora : illis enim perfectio advenit quò magis fiunt imparticipabilia à differentiis imperfectis , & *Suprà à num.* 44.

quò

quò magis accedunt ad perfectiores differentias: ea ergo quò magis abſtrahis, reddis inæſtimabiliora: unde ergo ad ea tanta neceſsitas in ſummo Bono? Tertiò: quia vel illa neceſsitas, cum ſit neceſsitas producendi, deſcendit ad determinatum individuum, vel ſiſtit in genere? Hoc eſt Chimera: productio enim eſt ſingularium: ſi ergo illud dixeris: ergo implet ſuam moralem neceſsitatem per quodvis individuum generis ſupremi: atque adeò neceſsitatem ad hoc genus, *ens creatum* per productionem culicis: & cõſequenter, ſi Deus excludat omnia alia individua hujus generis, moraliter neceſsitabitur ex toto quaſi pondere ſummæ ſuæ bonitatis ad productionem culicis. Quis id credat? Quartò: tam Genera ſecundum ſe, quàm contracta ad ſpecies, & individua ſunt contemptibiliſsima: imò ſolum, ut contracta, poſsibilia ſunt, & bona: ſed per te non neceſsitatur Deus ad ipſa ut contracta: ergo minus ad ipſa ut abſtracta.

Dionyſii mens.

81 Dicis, te cogi ad aſſertionem à Dionyſio *de Divinis nominibus capite* 4. dicente, *Deum ex ſui amore* non paſſum, ſed *impulſum condere, quæ condidit.* Reſpondeo, Dionyſium ſolùm velle, Deum voluiſſe communicare ſe ipſum, movente in id Bonitate ſua, & inclinante amore, quo decrevit ſe rebus oſtendere: Nec aliam vim ejus verba ferunt.

Et Niceæ apud Clem.

82 Dicis iterum, id clarè à Niceta Petri Diſcipulo dictum apud Clementem Romanum *lib.* 8. *Recogn. pag.* 3. in ea verba: *Neque condendi virtus in immenſum ceſſare potuit; neque bonitas otiari; additque, Deum bonitate provocari ad productionem, & conſervationem rerum.* Reſpondeo, Nicetam loqui ex optima congruentia, & more noſtro, quo ſolemus dicere liberalis hominem genii ceſſare non poſſe à benefaciendo, neque extra ſe egere motivis ut bene faciat.

83 Dicis denuò: Creata bonitas terminans viſionis ſcientiam inclinat aliquando Deũ aduſque moralem neceſsitatem, ut patet in exigentiis rerum: ergo & terminans ſimplicis intelligentiæ ſcientiam. Nego antecedens: omnis enim, quæ in Deo ſit neceſsitas, metaphyſica eſt, vel eſt nulla. Deinde nego conſequentiam: quia exigentiæ ſunt jus datum creaturæ, quo manet obligatus Deus; at creatæ bonitates, dum non exiſtunt, nullum jus allegare poſſunt ad exiſtentiam ſui. Omne enim jus, quo ſe obligari vult Deus, à Deo datur: potius enim eſt paſsiva ipſius promiſsio, quam jus creaturarum in ipſum.

Contra Herreram, & Thyrſ.

84 Infertur quartò contra Herreram, & Thyrſum, neque dari poſſe in Deo moralem abſolutam neceſsitatem, quaſi diſjunctivam, ad hunc vel illum mundum. Ratio: quia tam independet Deus à diſjuncto, quã à parte determinata diſjuncti. Tùm quia fundamentum eſt momenti nullius: eſt enim hujuſmodi: Deus magis inclinat in id cujus oppoſitum magis opponitur oſtenſioni ſui, in quam habet naturalem inclinationem; ſed nihil producere maximè opponitur oſtẽſioni ſui; cui enim ſe oſtendat, ſi nihil ſit? ergo maximè inclinat in id per quod excluditur nihil producere: ſed nihil producere excluditur per producere aliquid: ergo maximè inclinat in producere aliquid: hoc, vel illud.

85 Imprimis hi Theologi concipiunt Deum fameſcentem oſtenſionis propriæ, quaſi bonum poſſeſſum, ignoratum aliis, non ſit materia gaudii ad ſummam felicitatem ſufficientis: ut putant homines, qui tales putant eſſe, quales putantur ab aliis: Non hæc indoles ſummi Boni, cujus de ratione eſt notitia, & experientia ſummæ ſuæ independentiæ, & inutilitatis alienæ exiſtimationis, ut felix ſit. Quare nego ſuppoſitum: nõ enim inclinat Deus magis in oſtenſionem ſui per communicationem ſui ad extra, quam in nõ oſtenſionem. Poteſt tamen dici, inclinare negativè: quatenus nec in oppoſitum inclinat: vel quoad nos: quia colligimus ex his quæ videmus aliquale fundamentum, ut Bonitas potius inclinet in oſtenſionem ſui, quam in oppoſitum. Sed hæc apprehenſio corrigenda plerumque eſt, dum aſcendit ad Deum. Deinde diſtinguo antecedens: magis inclinat, ex libito: concedo: antecedenter ad libitum, & innatè, nego: innata enim inclinatio ſemper eſt in ſui bonum.

Illatio Principalis, & intenta.

86 Infertur quintò id, cujus gratia hucuſque diſputavimus, nempe repugnare ſpecialiſsimè in Deo neceſsitatem moralem abſolutam ad Incarnationem tam in genere, quàm in ſpecie, vel individuo. Ratio ex dictis eſt primò: quia quò major eſt Gratia, debetur minus: atque adeò eſt minus neceſſaria: ſed Vnio hypoſtatica eſt Gratia ſumma: ergo debetur minus, & eſt minus neceſſaria. Sed eo eſt major Gratia, quia melior: ergo eſt neceſſaria minus, quia melior eſt: ergo Deus non eſt neceſsitatus ad Incarnationem; ſed deobligatus magis, quia eſt me-

melior. Secundò:quia Incarnatio neceſſariò habet annexa plura miracula, atque adeo plures rerum naturalium perturbationes: quæ ex conceptu ſuo ſunt moraliter inſuſpicabiles,& impoſsibiles:ergo nequit eſſe moraliter neceſſaria. Patet conſequentia: quòd enim eſt connexum cum impoſsibili; id eſt: id cujus exiſtentia eſt formaliter,vel connexivè exiſtentia impoſsibilis, eſt impoſsibile: ergo id cujus exiſtentia eſt vel formaliter, vel connexivè exiſtentia moraliter impoſsibilis, eſt moraliter impoſsibile. Sed quòd eſt moraliter impoſsibile, nequit eſſe moraliter neceſſarium: ergo, &c.

§. VIII.

OBIECTIONES CONTRA DOCTRINAM præcedentem.

87 OBjicies contra Doctrinam præcedentium concluſionum primò: Concilium Francofurtenſe *in epiſt.ad Epiſcopos Hiſpaniæ* ſic loquens: ***Credamus, Deum omnia velle, quæ meliora ſunt.*** Et huc faciunt infinita ferè teſtimonia Patrum apud Montoya, quorum alii planè aſſerunt, ***Deum meliora ſemper eligere***:alii, ***Deum non fore Deum,*** ſi ***aliqua non eligeret***:alii, ***Deum non poſſe ſemper ceſſare, quia Bonus eſt***: ergo ſupponitur à Patribus Moralis neceſsitas Dei ad Optimum. Reſpondeo primò, per hæc probari neutiquam neceſsitatem operandi ſic; ſed reſolutionem eligendi ſemper meliora liberrimè habitam: ſic viri juſti ſine neceſsitate eligendi melius,melius eligunt. Reſpondeo ſecundò: Francofurtenſe manifeſtè loqui ex ſuppoſitione præintentæ Redemptionis humanæ, atque adeò non de neceſsitate abſoluta, ſed de neceſsitate ex ſuppoſitione, quæ plerumque eſt metaphyſica in Deo: ut præmiandi merita noſtra ex ſuppoſitione ſuarum promiſsionum: providendi ex ſuppoſitione, quòd mundum condat: *infrà* de hujuſmodi neceſsitate: quæ certè niſi ſortiretur effectum; Deus, non eſſet Deus, quia nec eſſet Fidelis,nec Providus. Et hic ſenſus eſt communiter aliorum PP. Reſpondeo tertiò generalius ex multis quæ *num.*78.prænotavi in generalem ſolutionem eorum,quæ ab authoritate poſſunt objici contra Nos.

Concil. Francof. & PP.

Explicatur

*Infrà diſp. 2. & ſuprà n.*78.

88 Objicies ſecundò: Amans efficaciter aliquem propter ejus bonitatem, quò perfectiùs amat, perfectiùs amat amati bona,& quicquid conducit ad perfectiorem ſtatum ipſius; ſed Deus ſe propterſe amat perfectiſſimè: ergo amat perfectiſsimè ſibi bonum,& quicquid conducit ad perfectiorem ſtatum ſui. Sed objecta meliora conducunt ad Dei majorem gloriam, & perfectiorem ſtatum Dei: ergo. Confirmatur primo: quò quis ſe ardentiùs amat, ſibi vult majus bonum: ſed Deus ſe amat perfectiſsimè: ergo ſibi vult majora Bona. Confirmatur ſecundò: magis Deus complacet in melioribus,quam in minus bonis; & in optimis quantum poteſt. Nunc ſic: amans aliquem perfectiſsimè vult eoipſo objecta ipſi placentiora: ſed Deus ſummè, & perfectiſsimè ſe amat: ergo, vult eoipſo objecta ſibi placentiora: ergo & optima. Confirmatur tertiò: Amatus, quò magis eſt bonus, & magis amatur, & amatur magis neceſſariò, eo amans vult ipſi majora bona.

89 Confirmatur quartò:præoccupando ſolutiones communes: quo magis creaturæ Deum diligunt, eo impelluntur magis ad amanda, & procuranda Deo majora bona, licèt hæc non ſint ad Dei felicitatem neceſſaria: ſed Deus ſe ſummè amat: ergo ſummè impellitur, (ſalva ſui libertate) ad amanda & procuranda majora bona, licèt ſine ipſis ſummè ſit felix: ergo neceſsitate morali. Confirmatur quintò: amare Deo bona extrinſeca, eſt Deum amare: ergo magis amat, qui majora bona extrinſeca amat Deo. Sed Deus amat ſe ſummè:ergo.Confirmatur ſextò: quò magis quis eſt bonus,eo magis inclinat ad communicanda ſua bona meliori modo quo poſsit: ergo infinitè Bonus, infinitè inclinat in ſui communicationem optimam: hæc autem Incarnatio eſt. *Hoc fundamentum* principale Granadi vel metaphyſicam Dei neceſsitatem ad optimi productionem probat: vel probat nihil.

90 Reſpondeo ad argumentum, tranſmiſſo primo Syllogiſmo, negando minorem, ejuſque ſuppoſitum. Illam: nam bonis creatis non eget Deus ad ſui felicitatem. Suppoſitum:quia nihil creatum poteſt habere rationem melioris, vel optimi, Deo; cùm Deo omnia creata, & nihil,perinde ſint. Vide quæ *ſuprà num.* 24. Prima Confirmatio ſupponit etiam falsò,quicquam extra Deum poſſe dici Bonum Deo: verumque aſſumit de bonis, quæ faciunt ad felicitatem amati: de his verò, quæ reſpectivè ad amatum ſunt omninò quaſi nō eſſent,falſum aſſumit: quid enim curet amor, quod amato non prodeſt?

*Suprà num.*24.

91 Ad ſecundam, explico aſſumptum magnis æquivocationibus ſubjectum: complacet quidem Deus in melioribus magis, quàm in minus bonis, non tamen complacentiâ, quæ major ſit in genere afferentis voluptatem, alterâ, quæ ex oppoſito eſſet in Deo, quaſi illa afferat Deo majorem voluptatem, quam altera: & quaſi augeat ſummam hilaritatem Dei: id enim manifeſtè repugnat ſummo Bono; ſed complacentiâ quæ major ſit in genere approbantis affectivè, & appretiativè melius bonum: id eſt, complacentiâ ſequente cognitionem ſummè rectam Dei de eo quod, inſpectis objectis ſecundũ ſe, hoc ſit melius quàm illud: hic tamen exceſſus quaſi approbatus à Deo per exceſſum complacentiæ purè approbativæ, & benevolæ, ſtat bene quin inferat in Deo exceſſum ullum jucundioris Vitæ, vel voluptatis. Summa enim jucunditas, & voluptas creſcere nequit, neque decreſcere.

Iam diſtinguo majorem: vult objecta amato placentiora; ſi, amato placentiora ſint genere complacentiæ augentis voluptatem & felicitatem ipſius; vel amantis obſequiũ: concedo: ſi amato placentiora ſint unicè in alio genere, nec augente voluptatem, & felicitatem amati; nec amantis obſequium: nego: Talia ſunt omnia bona externa reſpectu Dei amantis. Ad tertiam, patet ex argumenti, & primæ confirmationis ſolutione.

92 Ad quartam, primò diſtinguo majorem: ſi majora bona ſint conformiora Divino beneplacito; concedo: id enim exigit amantis obſequium: ſi aliter: nego majorem. Ratio: nam moralis perfectio Creaturarum ſumitur ex conformitate cum prima Regula: quæ conformitas ſolum poteſt eſſe per obedientiam, & ſubjectionem ad illam in creaturis: at in Deo ea conformitas eſt per identitatem; atque adeò in omni electione Dei eſt ſumma. Secundò conceſſis præmiſſis, nego conſequentiam. Diſparitas eſt: quia creaturæ ratione obſequii debent hanc laudem ſuo conditori; Deus autem tam abeſt à titulo extendẽdi ſe ex amore ſui neceſſario in hæc bona, ut potius amor ſummè quieſcens in ſummo bono reddat ipſum independentem ab omni, & nullius egentem, quia ſummus eſt.

93 Ad quintam conceſſo antecedente, diſtinguo conſequens: magis amat, qui majora bona extrinſeca amat Deo, ſi amor, quo Deum amat, ſit capax augmenti, eoque ſit major amor, quo magis obſequioſus, concedo: ſi amor, quo Deum amat, ſit ſummus, & incapax augmenti, & obſequii: nego: hujuſmodi autem eſt amor, quo ſe Deus amat; illiuſmodi, quo Deum amant Creaturæ.

94 Ad ſextam, diſtinguo antecedens: eo magis inclinat, genere Inclinationis importante majorem aptitudinem, & congruentiam ad ſui majorem communicationem, concedo: genere inclinationis minuentis indifferentiam, & quaſi naturaliter impellentis, ſubdiſtinguo: ſi communicatio ſit amanti bona, vel melior, aut titulo obſequii debita, concedo: ſi nec ipſi ſit bona, nec titulo obſequii debita, nego: Vel aliter: eo magis inclinat inclinatione purè approbativâ, & benevolâ, id eſt, æſtimante magis majorem ſui communicationem, ut medium ſui magis oſtenſivum, concedo: inclinatione lucrativâ, ſeu naturalis propenſionis, ſubdiſtinguo, ut *ſuprà*: at omnis communicatio Dei *ad extra*, Deo eſt quaſi non eſſet in genere augentis voluptatem, felicitatem, & bona.

95 Objicies tertiò *inſtando* contra præcedentes ſolutiones: Voluntas magis inclinat ad volendum efficaciter objectum, quod magis placet amore ſimplici neceſſariò: ſed Deo magis placet amore ſimplici neceſſario majus bonum, quàm minus: ergo magis Deus inclinat neceſſariò in majoris boni decretum efficax, quàm in decretum efficax boni minoris. Sed Deus reſiſtere nequit ſuæ inclinationi, utpote rationabiliſſimæ: nec potenti violentiam pati: ergo.

96 Confirmatur primò: Divina voluntas neceſſariò conformatur Dictamini Divinæ Sapientiæ; ſed Divina Sapientia, neceſſariò approbat ut melius, quod eſt in ſe melius: ergo vel Divina voluntas non conformatur, in eligendo, Divino intellectui, vel eligit, quod eſt in ſe melius. Confirmatur aliter & ſecundò: dictamen Divinæ Sapiẽtiæ dictat, melius eſſe eligere optimum quàm omittere: ergo vel divina voluntas it contra dictamen Divinæ Sapientiæ, vel eligit optimum. Confirmatur tertiò: quia Divinus intellectus nõ approbat malum: Divina Voluntas malum nequit eligere: ergo quia Divinus intellectus magis approbat objectum melius, Divina Voluntas nequit eligere objectum minus bonum. Confirmatur quartò: ex electione majoris boni ſaltem reſultat Deo major extrinſeca gloria, & laudabilitas: unde quo quis magis Deum amat, quia majorem illi gloriam extrinſecam, & laudabilitatem optat, amat illi majora bona. Deus autem ſe

ſum-

ſummè amat: ergo. Confirmatur quintò: Deus neceſſariò eſt optimus artifex: ergo facit optima artefacta. Quis non videat probari per hæc in Deo neceſsitatem omninò metaphyſicam, quam omnes Catholici negare debemus?

97 Reſpondeo ad argumentum: & permiſsâ nunc in Deo neceſsitate ſimplicis amoris in bona creata, concedo Deum in objectum melius inclinare magis inclinatione purè approbativâ, & benevolâ: non verò lucrativâ, & impulſivâ: ſolùm enim aut determinat, aut impellit inclinatio, quæ lucrativa ſit. Nec ideò Deus per electionem boni minoris reſiſtit, aut violentiâ incutit ulli ſuæ inclinationi. Reſiſtentia enim, & violentia dicuntur reſpectivè ad Inclinationem impulſivam, impediendo conatum alterius tendentis in aliquid ſibi utile. Nec etiam ideò Deus eligit, quod placet minus, nam eligendo facit quòd ſibi placeat magis.

98 Ad primam confirmationem, conceſsâ majori, diſtinguo minorem: magis approbat ut melius Deo, quod eſt in ſe melius, nego minorem, & ſuppoſitum: magis approbat ut in ſe melius, ſubdiſtinguo: & reprobat Deo, quod non approbat ut in ſe melius, nego: nec reprobat Deo, ſed Deo æquè approbat quod eſt & approbat ut in ſe melius, & minus bonum in ſe, concedo: unde neceſsè eſt quod Deus, quodvis eligat, conformetur æquè cum Dictamine Sapientiæ Divinæ, dictantis æquè Deum honeſtè eligere utrumlibet: quia utrumlibet eligit honeſtiſsimè. Quare reſpectu Dei, quode loquimur, abſolutè nego antecedens confirmationis ſecundæ.

99 Ad tertiam, nego conſequentiam: quia approbare objectum melius, ut in ſe melius, ſtat bene cùm eo quod æquè approbetur electio minus boni, ac melioris objecti reſpectivè ad eligentem, qui ſit prima regula boni, & cujus proinde quævis electio eſt ſummè neceſſariò bona. Mali autem nec rationem, nec volitionem ullam approbat intellectus Divinus: nam mali electio, turpis eſt: quid ergo mirum quòd Divina voluntas illud nequeat eligere? Imò tam eſt ex ſe Recta Divina voluntas, ut ſi per impoſsibile Divinus intellectus non reprobaret, ſed approbaret electionem mali, fortè rejiceret Divina Voluntas. Sic locutus eſt, & ſenſit de Deo Doctus Magiſter, qui in modo loquendi, etiam inter has hypotheſes impoſsibiles, hucuſque non diſplicet.

100 Ad quartam: Laudabilitas duplex eſt: alia eſt Magnificativa, ſeu magnifaciens: id eſt, quâ quis eſt in ſe magnus, & in ſe bonus: alia eſt gratificativa, ſeu gratificans: id eſt, quâ quis oſtenditur ex majori beneficio magis dignus gratiarum actione: hæc creſcit, ut & extrinſeca gloria, ex electione majoris boni, quia creſcit ratio beneficii, & materia gratitudinis, atque adeò debitum gratiarum actionis, obſequii, & honoris erga benefactorem. Illa ex majoris boni electione non creſcit: quia omnis electio Dei eſt æquè honeſta: nam ſummè. Foret ergo Deus, etiam eligens, & exequens minus bonum, aut nihil exequens, æquè in ſe Laudabilis: licèt non æquè Laudandus *ad extra*: non quidem ex deffectu bonitatis in Deo, ſed ex deffectu bonitatis, & notitiæ in creaturis: bonitatis, accepto minori beneficio: ſumus enim Nos ex beneficio, boni. Notitiæ: negato medio, quo ſe magis nobis oſtenderet: At has laudes extrinſecas, hanc gloriam, hanc gratitudinem ament Deo creaturæ, ex debito rei acceptæ, obſequii & ſubjectionis, & quia vult Deus quòd ſibi velint, teſtaturæ amorem, & ſe melioraturæ: nam & hic amor eſt magnum creaturæ bonum: at Deus, qui nullius indiget, cur amet, etiam ſi amet ſe ſummè! imò: quia ſe ſummè amat, independet ab amore ullius rei extra ſe, cum extra ſe nihil ſit, aut eſſe poſsit quod non ſit meritò contemptibile.

101 Ad ultimam, nego conſequentiam. Optimus enim artifex facere debet optimè artefacta; non debet optima. Et Nota diſcrimen inter Divinum artificem, & creatos: hi, dum operantur extrinſecè, perficiuntur intrinſecè; Non ſic Deus. Vnde ſumi paritas nequit ab his ad Deum.

102 Objicies quartò ſemper *inſtando*: Deus eligens minus bonum, operaretur minus honeſtè: quod videtur abſurdum, & oſtenditur ſequi: nam actuum, & electionum honeſtas pendet ex majori bonitate, vel minori objectorum: eo enim cenſetur electio minus honeſta, & bona, quo objectum ipſius eſt bonum & honeſtum minùs. Sunt qui ſequelam admittant, auſi ſe protegere inæquali perfectione neceſſariorum. Ipſe & paritatem nego, & ſequelam exhorreo. Vtrumque: quia etiam permiſsâ inæqualitate phyſicæ perfectionis inter prædicata neceſſaria formaliter, vel virtualiter ſumpta, juxta lineam unumquodque ſuam; (quam inæqualitatem improbo maximè;) negari abſo-

Latè tom. in prim. p. tract. 1.

lutè non poteſt, quod Deus ſit phyſicè ſummè bonus: at ſemel admiſsâ inæqualitate moralis honeſtatis inter Divinas electiones, ut abſolutè dicitur eligens minus, & nõ eligens majus objectum, abſolutè negari poſſet, & deberet in Deo ſumma honeſtas in eligẽdo, atque adeò quod eſſet etiam realiter minus honeſtè ſe gerens, quàm poſſet.

Suprà à nu. 69.

103 Quare nego ſequelam *ex aſſertis in Concluſione quinta*. Vnde conſtat ſumma diſparitas inter electiones Divinas, & Creatas: Illæ per ſummum acceſſum ad omne bonũ, & ad regulam Primam honeſtatis ita phyſicè, & moraliter manent in ſummo genere honeſtatis, ut nec creſcere, neq; decreſcere poſsint ex objectorum inæqualitate: iſtæ, cùm finitæ ſint, & capaces augmenti in utroque genere, phyſicè, & moraliter creſcunt ex majori honeſtate objectivâ: phyſicè ex ineâ tendentia in objectum in ſe melius, cæteris paribus: quia objectum influit vel mediatè, vel immediatè. Moraliter, ex honeſtate derivatâ in objectum à Prima Regula: à qua, quia ſupponimus præeligi in materiam noſtrarum electionum, objecta in ſe meliora, dicimus electiones eſſe magis honeſtas moraliter, quia objectum eſt in ſe melius. Vide *quæ ſuprà*. Sed ecce

Nempe à nu. 41. ad uſque 65.

§. IX.

DIFFICVLTAS EMERGENS DE LAVdabilitate morali Actuum Divinorum.

Difficultas valde gravis.

104 PRoponitur ſic: Deus eligit honeſtiſsimè, quod ipſe cumque elegerit, ut falsi ſumus: ergo Deus eſt metaphyſicè neceſsitatus ad actus paris honeſtatis: ergo in Incarnationis electione præelectione contradictorii non eſt Deus Laudabilis in genere moris. Probo conſequentiam. Primò ex communi ſententia id aſſerente de Creaturis in *tract. de Merito*. Secundo: Nam qui neceſsitatur ad actus paris honeſtatis, tantum impedit boni, quantum potuit: deinde metaphyſicè, & ſine ullo reſpectu ad moralem æſtimationem manet neceſsitatus ad non carendum tanta honeſtate, quantam poteſt habere: quam ergo meretur Laudem in genere moris? habet enim honeſtatẽ in æſtimatione morali, non aliter ac haberet operando ex neceſsitate naturæ: totaque honeſtas æſtimatur, nata potius ex vi neceſsitatis, quã ex fonte Libertatis, unde vera tota laus fluit in genere moris. Hinc apud te, neceſsitatus dare tibi nummum aureũ, ſive det hunc, ſive illum, ſi uterque ſit moraliter idem ex pari valore, nullam meretur laudem, nec ullum obſequium gratitudinis.

105 Totſit hæc difficultas ingenia Plurium acutiſsimè pro Solutione collaborantium, ſuppoſito quod libertas ad actus paris honeſtatis ſit inſufficiens ad exercendam cũ Laudabilitate morali virtutem, aut cum vituperio deſerendam, in creaturis ſaltem: id eſt, ad merendum, & demerendum. Nam hęc ſi ſufficeret, (ut plures apud Herreram *de Voluntate quæſt. 8. ſect. 1. num. 8.* tenent, *alibi* revidendi, & ſequendi) nulla eſt in præſenti ratio difficultatis. Experiamur tamen quouſque in communi ſententia ſolvi poſsit.

Nulla apud me ex lib. 5. diſp. 4. à nu. 13.

106 Solvunt aliqui negando Deo Laudabilitatẽ in genere moris ob ipſam rationem argumenti. Sed hoc, non tam eſt nodum ſolvere, quam reſcindere more Alexandri. Solvunt alii cum Herize, & Arriaga, negando Deo vel Laudabilitatem in genere moris, vel æqualem honeſtatem in actibus liberis. Sed & hoc eſt ſuccumbere potiùs, quam reſiſtere difficultati. Diſplicet utraque ſolutio: primò: Nam eo ipſo vel negari Deo debet ſumma honeſtas moralis, vel negandæ ſunt ipſi virtutes morales, de quibus ipſe gloriatur in Scripturis: ubi laudatur ut Fidelis, juſtus, & miſericors: quis autem credat ſummam honeſtatem impedire Deo rationes moralium perfectionum, atque virtutum, quibus eſt Laudabilis, & Glorioſus, & Superexaltatus in ſæcula?

Solvitur ab Arriag. & Herize non bene.

107 Secundò: quia Laudabilitas moralis, ex terminis ipſis, apparet perfectio ſimpliciter ſimplex Agentis Liberi: non ergo requirit ex conceptu ſuo poſſe per imperfectionẽ omitti: nam eo ipſo eſſe Laudabilem moraliter, eſſet, poſſe manere ſine Laude morali; quod manifeſtam limitationem imperfectionis arguit. Ratio autem antecedentis eſt: quia Laus moralis eſt indiſtincta ab honeſtate libera. Neque aliud in Scholis auditum unquam eſſet, ſi diſparitas excogitari poſſet ad ea quæ de Deo ſentire debemus; & de creaturis penes meritum, & demeritum docet communior Theologia. Non ergo neganda Deo moralis Laudabilitas, ſed aperienda via, quâ vinci poſsit objecta difficultas.

108 Solvunt alii cum Eſparza diſtinguendo triplex genus Laudabilitatis moralis: ſubjectivæ, ſeu magnificativæ: honorativæ: & gratificativæ. *Subjectiva*, ſeu *magnificativa* eſt, quæ ſumitur ex honeſtate actuum libero-

Ab Eſparza nec bene.

berorum. *Honorativa* est, quæ sumitur ex honestate habita ex se. *Gratificativa* est quæ sumitur in ordine ad alios ex collato beneficio. Ex his primò dicunt Deo, non convenire Laudabilitatem subjectivam in genere moris: quia hæc necessariò requirit indifferentiam ad actus inæqualis honestatis: non tamē negant perinde Deo virtutes morales: quibus addunt sufficere (sublatis imperfectionibus creatarum) tendentiam liberam in objectum virtutis, ut talis, apparens sub ratione formali specificativâ virtutis. Secundò dicunt Deo convenire, Laudabilitatem honorativam: quia illa honestas Divinarum electionum est Deo essentialis, & eadem cum bonitate Divinæ Essentiæ, cui summè debetur cultus, & honor: qui suprà laudem sunt. Tertiò dicunt Deo etiam convenire Laudabilitatem in genere moris gratificativam: quia licèt actus Divini sint summè honesti, & æquales subjectivè, sunt tamen valde inequales in beneficiendo: nam cum minima conferre possit, confert maxima beneficia: ex quibus manent homines obligati ad majores gratiarum actiones, & ad Laudandum, quantum possint, Authorem tantæ beneficentiæ.

109 Hic discursus specie tenus pulcher est, reipsa tamen cedit difficultati. Primò: nam quæstio solùm est de subjectiva Laudabilitate: quam hi negant Deo: quantum autem exinde Deo decus negent, constare potest ex subjectiva vituperabilitate per contrapositionem pulcri cum turpi. Secundò: quia honor non est laus: nec honorabilitas, Laudabilitas: unde dixit Philosophus, felicitatem esse honorabilem, non Laudabilem: multò minus in genere moris: nam honorabilitas præscindit à titulo libertatis, qui omnis moralitatis est fons. Tertiò: Nam ista, quam Laudabilitatem gratificativā vocant, tam abest ex se à Laudabilitate in genere moris, ut possit esse cum vituperio, aut sine ulla Laudabilitate in genere moris: quod patet ex humanis: ubi tibi favere quis posset conferendo beneficium majus, cum posset minus; idque peccando: vel certè cùm determinatione ad actus paris honestatis, atque adeo, juxta communem sententiam, sine merito, & laude morali.

Ab Herrera, nec satis.

110 Solvunt alii cum Herrera, distinguendo duplex etiam genus Laudabilitatis moralis: alia est Laudabilitas propter electionem honestiorem, seu honestioris objecti: & hanc vocant laudabilitatem moralem, moralitate electivâ. Alia est Laudabilitas propter constitutionem objecti in esse melioris, & honestioris: & hanc vocant Laudabilitatem moralem, moralitate constitutivâ. Primam negant Deo: dant secundam: quia hæc est excellentia Divini beneplaciti, ut quod ipsi conformius sit, sit honestius, & elegibilius. Hic discursus à suis Authoribus excogitatus est ad tuendam æqualitatem perfectionis moralis inter Divinas electiones: & optimè: ad casum præsentis dubii extenditur ab Herrera, non bene.

111 Primò: quia absolutè cedit difficultati. Secundò: quia seclusâ specie vocum, quæ plerumque in his fallit, laudabilitas hæc moralis, eatenus ita dicitur, & tribuitur Deo, quatenus suo beneplacito constituit materiam laudis moralis respectu nostri; sed non minus beneplacito suo constituit materiam vituperii respectu nostri: ergo etiam erit vituperabilis in genere moris: quod quis asserat? Nec horreas terminos in tua Doctrina, nam æquè Deus est incapax Laudabilitatis in genere moris electivæ, ac est vituperabilitatis electivæ. Tertiò sic arguo: per te, qui metaphysicè necessitatur ad eligendum honestè, est incapax laudis moralis electivæ: quia tota illa honestas electionis non tam libertati debet tribui, quam necessitati: ergo qui metaphysicè necessitatur ad constituendum objectum ex suo beneplacito melius, & honestius, est incapax laudis moralis constitutivæ: quia constitutio talis objecti in esse honestioris, non tam libertati tribuitur, quam necessitati. Et ratio est: quia tota hæc quæ vocatur à te laus moralis, non distinguitur ab honore debito summo Bono, ob excellentiam sui. Honor autem non est laus moralis.

A Ripalda nec bene.

112 Solvunt alii cum Ripalda satis inclinante, dicendo Deum, dum eligit, licèt eligat per actus æquè, quia summè, honestos, esse presse Laudabilem in genere moris per adjunctionem operis externi melioris, & ratione istius ut superadditi Divinæ electioni: & ratio sumitur ex eo quòd opus externum augeat in nobis eligentibus, rationem meriti: quidni etiam rationem laudis moralis?

113 Contra primò: quia id est solvere nodum per alium nodum. communiter enim expellitur Doctrina Ripaldæ de incremento formali meriti ratione operis externi. Secundò: datâ eâ Doctrina, ideò ex opere externo, & interna electione crescceret moraliter in

no-

nobis: quia perfectius eſt & melius complexum, quàm ſola interna electio: ſecùs in Deo theologizamus, ex multis ſuprà datis. Tertiò: ergo ſimiliter neceſsitas ad actus paris honeſtatis internæ cum inæqualitate operum externorum, ſufficiet in creaturis ad rationem meriti, vel demeriti: quod difficulter admittent hi Theologi, quibuſcum eſt lis præſens. Quartò: quia ea Doctrina ſolum prodeſſe poteſt, ubi operans ſupponitur capax laudis moralis internæ: ſicut prodeſſe ſolum poteſt, ubi operans ſupponitur liber: & ratio eſt, quia tota moralitas externi operis radicatur in operis interni moralitate. Deus autem per vos eſt incapax: ergo. Quintò: hinc enim fieret Deum nihil producentem ad extra, non eſſe Laudabilem in genere moris

Ab Anton. Perez ingeniosè, nec ſatis.

114 Solvunt alii cum Antonio Perez, dicendo neceſsitatem ad actus æquales non obſtare Laudabilitati in genere moris in Deo: quia non obſtat, quominus quod eligitur, ſit ſemper infinitè melius extremo, quod omittitur. Quod enim omittitur eſt quid finitum, v.g. alter mundus: quod eligitur eſt quid infinitum, v.g. Deus ut coexiſtens excluſioni alterius mundi: eligendo enim Deus excluſionem alterius mundi, præfert ſeipſum ut connexum cum tali excluſione, extremo, quod omittit. Sub hac pulcra ſpecie nihil eſt ſolidi. Primò: Nam per te Deus eligens, eligit ſeipſum ut connexum cum extremo *a* v.g. ſed dum omittit, omittit quod eligeret: ergo omittit ſeipſum ut connexum cum tali extremo: ergo quod omittitur, & quod eligitur, eſt æquè bonum. Secundò: ſic diſcurrendo poſſemus dicere, neceſsitatum ad actus æquales ſemper eligere, quod eſt melius, atque adeò mereri, aut demereri: ratio eſt quia & ſe præfert ut conjunctum cum actu, alteri actui: imò actum ut coexiſtentem cum Deo, alteri actui quem omittit. Tertiò: nam per te neceſsitatus ad actus æquales paris honeſtatis creatæ, ideò non eſt Laudabilis in genere moris, quia tota honeſtas moraliter eſt neceſſaria metaphyſicè: atqui tota illa bonitas Dei ut coexiſtentis mundo, ſeu ejus negationi eſt moraliter Deo metaphyſicè neceſſaria: ſivè enim hanc eligat, ſive illũ, eliget totam bonitatem: nec aliud poteſt: ergo non eſt Laudabilis in genere moris.

Ab Aldrete Ripalda Delugo, non verè.

115 Solvunt alii communiùs, cum Ripalda, de Lugo, & Aldrete, dicendo honeſtatem ſummam actuum Divinorum non obſtare ſummæ laudabilitati in genere moris: quia non obſtat illa ſumma æqualitas honeſtatis quaſi intenſiva, inæqualitati extenſivæ per ordinem ad objectum melius. Ajunt igitur, actus Divinos liberos eſſe ſummè honeſtos intenſivè: extenſivè verò per ordinem ad objecta inæqualia eſſe inæquales, & meliores, aut minùs bonos: quia ex poſitione objecti melioris ſunt plures tituli laudabilitatis. Semel autem, ſi inveniatur exceſſus inter actus quamvis alioqui levis, adjunctus ſummæ honeſtati, reddit electionem sũmè laudabilem in genere moris. Nunquam in hoc diſcurſu quieſcere potui.

Vide lib. 1. diſp. 1. à nu. 10. & lib. 2. diſp. 1. à nu. 11.

116 Primò: quia complexum ex Deo, & creatura ne extenſivè quidem eſt melius ſolo Deo: ergo neque actus Divinus ex perfectiori objecto eſt extenſivè perfectior actu Divino ſecundum ſe. Secundò: quia poteſt dari caſus, in quo Deus ex electione non ſit laudabilis in genere moris: nempe quo decernat nihil producere: hic enim actus extenſivè, ſeu ex parte objecti eſt minimum quod præſtari à Deo poteſt. Tertiò: quia ſimiliter dici poſſet creaturam neceſsitatam ad actus paris honeſtatis internæ, circa objecta tamen formalia inæqualia, mereri laudem, per amplexum melioris objecti, & vituperium per vilioris, ſeu minus boni amplexum.

117 Quartò: vel ille extenſivus exceſſus reddit actum Divinum æſtimabiliorem in genere moris, vel non? Si ſecundum: ergo eſt in genere moris, quaſi non eſſet. Si primum: ergo reddit meliorem, & honeſtiorem: unde quilibet actus non eſt ſummè honeſtus, & æſtimabilis. Vrgetur: tùm quia habere plures titulos laudis moralis non facit majorem laudabilitatem in genere moris niſi faciat actum honeſtiorem: patet in eo qui velit Martyrium actu magis honeſto, quàm qui actu indiviſibili, minus honeſto, exerceat plures virtutes morales. Tùm quia eatenus titulus, qui comitatur actum, auget laudem in genere moris, quatenus auget bonitatem. Tùm quia totus iſte exceſſus non eſt niſi peraccidens ad honeſtatem actus: ergo non eſt exceſſus augens laudabilitatem in genere moris.

118 Quintò ad homines: ideò omnes actus Divini ſunt æquales in honeſtate: quia quilibet identificat ſibi omnes alios; ſed quilibet ſibi etiam identificat extenſivum exceſſum aliorũ: ergo ſunt etiã omnes æquales extenſivè. Sextò: vel iſte exceſſus ſe habet ex parte actus, vel ſe habet ſolum reſpectu

obje-

objecti. Si secundum: non facit ad laudem. Si primum: iterum rogo: vel iste excessus ex parte actûs est quid æstimabilius actu non habente talem excessum, vel non? Si secundum: quid facit ad laudem? Si primum: ergo reddit actum magis honestum. Alia mitto.

Ab Eminentiss. Sfortia Subtiliter: nec satis.

119 Solvunt alii cum Eminentissimo Sfortia nostro, dicendo, quòd licèt necessitas ad actus æquales obstet in creaturis Laudabilitati morali; non sic in Deo: Ratio est: quia Necessitas in creatura venit ab extrinseco, & ab alio; in Deo venit à se, & nõ ab alio: unde honestas operationis in creatura non est imputabilis creaturæ, sed Datori necessitatis, nempe Deo: at in Deo, cum necessitas non sit ab alio, & alioqui honestas operationis sit libera & imputabilis, necessariò manet imputabilis soli Deo secundùm se totam: quæ cum sit summa, reddit Deum infinitè Laudabilem in genere moris. Hic discursus magis accedit ad veritatem: eam tamen, nisi explicetur, & illustretur magis, non hucusque tangit.

120 Arguo sic: quia honestas creaturæ necessitatæ ad actus æquales, tribui debet necessitati, quam habet, non censetur moraliter libera creaturæ: ergo quia honestas Dei eligentis tribui debet necessitati, quam habet, non debet censeri moraliter libera. Libertati enim tam obstat necessitas à se, quàm ab alio, ut patet ex terminis. Sed quia honestas creaturæ non debet censeri moraliter libera, non manet ex electione creatura laudabilis in genere moris: ergo quia honestas non debet censeri moraliter libera Deo, non manet Deus ex electione laudabilis in genere moris, sed ad summum honorabilis, titulo illius excellentissimæ necessitatis, & ratio est quia laudabilitas moralis respicit honestatem non tam positam titulo necessitatis, (undecumque hæc sit) quàm titulo libertatis.

A P. D. Ribaden. acutissimè: nec dum satis.

121 Solvunt alii cum Ribadeneyra assignando à priori rationem æstimabilitatis moralis; & exinde disparitatem inter Deum & creaturas. Igitur æstimabilitas actûs, quæ requiritur ad laudabilitatem moralem stat in eo quòd actus eoipso sit æstimabilior, quia exerceretur liberè, quàm esset si cæteris alioqui paribus exerceretur necessariò: nam eoipso fons, & origo æstimabilitatis in actu est libertas: cum autem actus Divini circa objectum honestum, quia exerciti liberè, concipiantur, & sint æstimabiliores, quàm si cæteris alioqui paribus concipiantur exerciti necessariò: nam hoc ipso quod concipiãtur exerciti necessariò, sunt quid fictum, & chimericum: & verè, & reales concepti cum libertate: patet, æstimabiliores esse quia cum libertate exercentur, quam si cæteris paribus exercerentur necessariò. At in creatutis necessitatis ad actus æquales quid simile est? Nam illi ipsi actus quos habet cum ea necessitate, non redduntur æstimabiliores ex libertate, quàm essent si omnimodâ cum necessitate exercerentur ab ipla creatura.

122 Neque hic discursus, licèt ingeniosus, & subtilis, omninò satisfacit. Primò: quia hoc, omissâ verborum specie, solum est dicere Deum esse laudabilem in genere moris, quia electiones sunt essentialiter liberæ: quæstio tamen est: an libertas, quâ Divinæ electiones sunt essentialiter liberę, & sine qua sunt ens fictum, & chymericum, sufficiat ad laudem in genere moris. Secundò: ideò creatura necessitata ad actus æqualis honestatis, est incapax laudis, quia tota honestas saltem in æquivalenti, est metaphysicè necessaria creaturæ, non obstante libertate, quacum exerceat; sed non obstante libertate essentiali, quacũ exercet Deus suos liberos actus, tota eorum honestas est ipsi metaphysicè necessaria saltem in æquivalenti: nam sive omittat sive eligat, operatur honestissimè: ergo.

123 Tertiò: per te, æstimabilitas habita titulo libertatis est bonitas transcendẽtalis, & quâ una res distinguitur, aut differt à nihilo, vel chymerâ: quid facit hæc æstimabilitas ad laudem in genere moris? Quartò: quia vel hæc major æstimabilitas sumitur comparatione facta cum Decreto chimerico, vel cum Decreto seu actu Divinæ voluntatis cõcepto præcisim à libertate? Si primum: jam dixi id esse omninò impertinens ad genus laudis moralis: deinde decretum chymericum non est æstimabile, cum sit nihil: ergo est ridicula comparatio. Si secundum: nulla major honestas concipi potest in uno, quàm in alio: cum ex prædicato Divini concipiatur in utrolibet summa.

Conatus solvendi noster.

124 Solvo igitur ipse, prænotando tria. *Primum* est. Affectus circa objecta finita per modum connexionis, & decreti, ex conceptu formali suo ita sunt essentialissimè liberi in Deo, ut non utcumque ex defectu libertatis redderentur impossibiles in se, sed etiam minuerent summam Rectitudinem Divinæ voluntatis, essentque imperfecti: unde Non solũ habent esse in Deo, quia liberi sunt,

ſunt, ſed etiam eſſe honeſtos & rectos. Ratio eſt: quia cùm Deus non habeat ſuperiorem, cujus nutum ſpectet in menſuram ſuorum affectuum, ſumma rectitudo ſuæ voluntatis exigit, ne rapi ſe ſinat ex bonitate non æquali ſibi, atque adeò finitâ: eſſet enim id, dare finitæ bonitati, quod privativè debitum eſt ſummæ: ſi autem affectus circa bona finita per modum connexionis, & decreti eſſent in Deo neceſſarii, Voluntas Dei æquè raperetur in finitum Bonum, ac in infinitum, ſine diſcrimine.

125 *Secundum* eſt, quod naſcitur ex præcedenti: tendentia affectûs circa bona finita Divini, ejuſque honeſtas neceſſario eſt incompenſabilis per actum neceſſarium tendentiæ ſimilis: nam cum hic neceſſariò ſit indecens ſummam rectitudinem Dei, fieret compenſatio boni per non bonum: inter quæ datur ſumma diſparitas: atque adeò tendentia, & honeſtas affectûs liberi Divini, nunquam poteſt reputari moraliter pro actu neceſſario tendentiæ ſimilis.

126 *Tertium* eſt: in creatura neceſsitata ad actus æquales, tota honeſtas utriuslibet actus, per quem ſe exerceat, eſt compenſabilis per actum neceſſarium tendentiæ ſimilis: ita ut æquè foret honeſta, ſi actum quem exercet eſſet neceſſarius, ac eſt quando ſub ea ſolum libertate eſt liber: tota enim honeſtas eſt alterius, & non eligentis, quia eligit: eſt enim illius qui neceſsitatem dedit, cui ſatisfieri nequit niſi per totam honeſtatem: unde ſicut dedit diſjunctivè, dare poſſet determinatè; & in ordine ad æſtimationem perinde eſt: tota enim honeſtas jure reputatur actûs ſimpliciter non liberi: non ergo ea creatura habet actum quia vult: & minus habet honeſtatem, quia libera eſt.

127 Ratio ergo, niſi fallor, aperta, cur Deus, licèt neceſsitatus ſit ad actus æquales, ſit ſummè laudabilis in genere moris, & non creatura, eſt: quia creaturæ electio non habet unde moraliter debeat reputari ut electio in genere honeſti, & tendentis in objectum honeſtum: neque enim eſt honeſtas aut tendentia quia libertas eſt, atque adeo tota honeſtas eſt compenſabilis per actum neceſſarium à quo moraliter indiſcernibilis eſt actus quem elicit: ſic autem operans, quaſi operaretur neceſſariò, non eſt laudabilis in genere moris. At Dei electio ita ſimpliciter eſt in genere tendentiæ, & honeſti electio, ut omninò ſit incompenſabilis per actum ſimilis tendentiæ neceſſarium, nec pro ipſo reputabilis ſit moraliter: unde ex titulo electionis habet quod poſsit, & ſit in Deo, & ſit conformis ſummæ Rectitudini Dei, atque adeò honeſtiſsimus. Qui autem ſic operatur, ut ex libertate habeat actus honeſtiſsimos, quis non illum cenſeat ſummè laudabilem in genere moris?

128 Dicis: Deus ſic eligendo, ſemper eligit quod minimum poteſt. Nego ſuppoſitum: ubi enim non eſt minimum eligibile, ſemper eligitur maximum; & quidem electione, vi cujus honeſtas illa maxima reputari moraliter nequit, quaſi neceſſariò habita. *Dicis* iterum: Deus ſic eligendo tantum impedit boni, quantum ponit. Diſtinguo: tantum impedit boni ex fine impediendi bonum, nego. Ex fine exercendi libertatem, vi cujus bonum quod ponit eſt æſtimabile, & bonum, concedo.

(*†*)

DIS-

DISPVTATIO II.

NECESSITAS INCARNATIONIS EX SVPpositione distincta à satisfactione peccati.

1 DE Suppositione contingenti creatâ Loquimur. De Divina enim, qualis esse posset Promissio, seu æterna Decreti determinatio, non potest esse quæstio. Præsens igitur est: an sit aliqua Suppositio creata, quam si semel Deus ponat, maneat exinde necessitatus vel physicè vel moraliter ad superaddendam Incarnationem: vel quia res sunt ita connexæ, ut Decretum debeat esse commune si habendum sit à Deo: vel quia ita sunt connexæ, ut Decretum unius sit etiam ex parte Dei connexum cum Decreto alterius.

SECTIO I.

CONTROVERSIÆ SENSVS, ET SENSVS Authorum.

2 SVppositio creata, (de quâ loquimur,) pro nunc potest excogitari duplicis generis. *Naturalis* altera: altera, *supernaturalis*. Hæc, est elevatio Naturæ Rationalis ad ordinem supernum: & quæris: an ex hujusmodi elevatione semel decretâ, necessitetur vel physicè vel moraliter Deus, ad superaddendam Incarnationem? Affirmare videntur Antonius Perez *disp. 6. de Voluntate cap. 5. fin.* Esparza *quæst. 6. de Incarnatione* citans pro his & similibus *quæst. 28. de Deo art. 8. fin.* P. Elizalde *quæst. 40. de Vera Relig. nu.* 744. Communis sententia negat pro qua P. Aldrete *disp. 2.*

Antonius Perez. Esparza. Elizalde. Aldrete.

3 *Naturalis* est triplex: nempe, suppositio mundi conditi, quoad naturalia; suppositio peccati commissi: & suppositio peccati tollendi. Et quæris: an ex suppositione orbis conditi (quod contra Lullium negant omnes;) an ex suppositione peccati commissi (quod Anselmus, & Richardus Victorinus, renuente communi Theologia, tenent;) an demum ex suppositione peccati tollendi (quod etiam communis sententia negat adversus aliquos veteres Patres satis insinuantes,) sit Deus necessitatus ad decernendam Incarnationem? Et hîc, & in sequentibus, Incarnationem voco Vnionem Hypostaticam alicujus Personæ Divinæ cum aliquâ Naturâ Rationali, sive Angelicâ, sive humanâ, sumptâ specie pro genere: neque hic, neque in sequentibus, dum necessaria asseritur vel negatur Incarnatio, est alius sensus: si enim strictè sumeretur Incarnatio pro specie, & possibilis censeretur Angelizatio, seu Hypostatica Vnio cũ Naturâ Angelicâ, vel Patris, alteriusve Personæ cũ Humanâ, frustra esset quæstio de Incarnatione Verbi: cũ omnibus titulis, quorum ratione potest adstrui, vel negari deberet Incarnationis factæ necessitas, abũde satisfieret per Vnionem Hypostaticam Patris, aut Spiritus Sancti cum Natura Humanâ, vel eorundem, aut Verbi cum Angelicâ si possibilis sit. Id pro vitandâ æquivocatione præmittendum hîc fuit.

Sensus Lullii. Anselm. Richard. Sententia communis.

4 Postulant ista, meo videri, generalioris examen controversiæ: an Deus ex suppositione aliquâ rerum liberè, & extra ullã necessitatem positâ sit necessitatus ad alias, puta, ad id quod ipsis rebus est optimum, sive melius, attentâ proportione, ordine, & exigentiâ? & quanta sit ista necessitas? Negant omnem, Alarcon, Aldretus, Borrull, & Moderni communiter. Moralem admittunt post, Montoyam, Antonius Perez, Esparza, Ribadeneyra, & Herrera. Probavit ille: hi explicant: & ante omnes illustrat Esparza *quæst. 28. de Deo.*

Negativa communis, Affirmant Montoya. Perez. Esparza. Ribaden. & Herrer.

SECTIO II.

AN EX SVPPOSITIONE CREATA CONtingenti, poſsit neceſsitari Deus ad aliud? quantùm? & quomodò?

§. I.

STATVITVR IN DEO NECESSITAS EX aliqua Suppoſitione creata contingenti.

5 SIt Prima Concluſio: ex ſuppoſitione contingenti productionis rerum, manet in Deo neceſsitas aliqua ad id quod ipſis eſt melius, attentâ rerum Naturâ, proportione, & exigentia: quod eſt dicere, neceſsitari conditionatè Deum ad optimum connaturale rebus, ſine ulla neceſsitate, decretis. Ita citati nuper cum Angelico Doctore *lib. 2 contra Gent. cap. 29. & 30.* Prima ratio ſumitur ex communi perſuaſione Fidelium: & arguo ſic: ſi Deus ex ſuppoſitione contingenti creata rerum non maneret neceſsitatus ad id quod ipſis connaturaliter congruit, & maneret ad id ipſum ſuperaddendum, vel non ſuperaddendum indifferens æquè ac nulla facta ſuppoſitione; communis Fidelium perſuaſio de ſuperaddendis à Deo rebus aliis ex aliarum ſuppoſitione, eſſet vana prorſus, & temeraria, ſtando rationi naturali, & præſciſsim à manifeſtatione liberæ Divinæ Voluntatis: ſed id dicere, temerarium eſt: ergo quòd Deus eo modo maneat neceſsitatus, eſt verum. Minor patet: quis enim niſi temerè dicat, Fideles vana, & temeraria perſuaſione niti, ſperando ex fuſis precibus aliquid implorandum à Deo: arguendo ex demeritis, pœnas; præmia, ex benefactis; colligendo ex miraculorum poſitione, Divini teſtimonii exiſtentiam: ratiocinando ex diſpatitate vitæ, potiùs eſſe ſalvandum Religioſum, quàm Turcam: inferendo ex Dignitate Matris in Virgine, mille privilegia, & his ſimilia? his enim perſuaſionibus plerumque nititur noſtræ ſalutis tenor.

Angelic. Magiſter.

6 Probo majorem, in qua difficultas eſt: Id quo etiam poſito, manet aliud æquè contingens, ac eo non poſito, tam abeſt à ſufficienti motivo ad certitudinem moralem eventûs, ut ne excuſet quidem temeritatem aſſenſus determinati. Id enim perinde ſe habet, ac ſi non eſſet in ordine ad illationem alterius. Atqui ſi facta quacumque ſuppoſitione rerum, Deus maneret æquè indifferens, & ſine ulla neceſsitate ad ſuperaddendum id quod ipſis eſt connaturaliter optimum; quæcumque ſuppoſitio rerum eſſet id quo etiam poſito, manet aliud æquè contingens, ac eo non poſito: ergo ſi Deus ſit ita indifferens, quæcumque ſuppoſitio creata rerum tam abeſt à ſufficienti motivo ad certitudinem moralem eventûs, ut ne excuſet quidem temeritatem aſſenſûs determinati.

7 Conſequētia eſt bona. Major evidens: & minor etiam, hoc ſolo Syllogiſmo: ſi fieri rei ſit operatio cauſſæ liberę, & potentis rem facere, vel non facere, id quo etiam poſito cauſa manet æquè indifferens ad rem faciēdam, vel non faciendam, ac eo non poſito; neceſſariò eſt id quo poſito res manet æquè contingens, ac eo non poſito: & ratio eſt quia ſi finis pendeat eſſentialiter ab hoc medio, quouſque medium ſit contingens, & vertibile; eouſque exiſtentia finis erit vertibilis, & contingens; nemo prudens aſſentiri poterit exiſtentiæ finis, ſi poſsit, & debeat dubitare de exiſtentia medii. Sed omne fieri rei connaturalis eſt operatio cauſſæ Divinæ liberæ, & omnis antecedens ſuppoſitio rerum eſt id quo etiam poſito manet Deus æquè indifferens ac eo non poſito: ergo omnis antecedens ſuppoſitio rerum eſt id quo etiam poſito manet Res, quæ ipſis connaturaliter congruit, æquè contingens, ac eo non poſito. Rogo nunc: quod motivi genus maneat illi communi perſuaſioni fidelium, ut eam à temeritate excuſes, excluſa ſemel omni neceſsitate operandi à Deo, facta quacumque ſuppoſitione?

8 Secunda ratio ſumitur ex communi modo arguendi, quem tenuere SS. PP. tam in rebus naturalibus, quàm in ſupernaturalibus, præſertim contra Manichæos. Arguo ſic: ex eo quòd res aliqua oporteat, & ſequatur proportionem connaturalis debiti, & ordinis reſpectivè ad univerſum, & res alias vel præexiſtentes, vel prædecretas, eſt apud SS. PP. ſolemniter bona illa conſequentia: *ergo res facta vel facienda eſt à Deo*: Nec aliter tuentur Divinam Providentiam; nec probant aliter: inferendo econverſo, quæ à Deo nec facienda, nec facta, non oportuiſſe: toti demum, quùm de re agitur, in recurſu ad opportunitatem, vel importunitatem ipſius; juxta hanc vel illam, facto aſcenſu ad Divinæ Sapientiæ, & rectiſsimi regiminis thronum, fit deciſio. Atqui negata Deo omni vera neceſsitate operandi juxta præexiſtentem ſuppoſitionem, nulla eſt illa conſequentia

San-

Sanctorum Patrum : ergo Deo negari non potest asserta necessitas.

9 Major negari solùm potest à Theologo infimi subsellii, qui nec Patres sciat, nec Montoyam viderit, nec excesserit crepundia Summularum. Audiantur è multis duo: Augustinus,& Thomas: ille *lib.1. contra Adversarium legis,& Prophetarum cap.14. Aut verò usque adeò desipiendum est, ut videat homo melius aliquid fieri debuisse, & hoc Deum vidisse non putet? aut putet vidisse, & credat facere noluisse, aut voluisse quidem, sed minimè potuisse? avertat hoc Deus à cordibus piorum.* Hic *in 4.dist.46.quæst.1.art.2.quæstiunc. 1. ad 2. Quod Deus talem creaturam producat, qualem voluerit, indifferens est ad rationem justitiæ, sed quod aliqua natura producta, ei attribuatur, quod illi Naturæ competit, hoc ad ejus justitiam pertinet,& contrarium, ejus justitiæ repugnat.* Minor ostenditur: nam ea consequentia, ut bona sit, niti debet fundamento convincente illationem : at negatâ Deo, quam asseruimus, necessitate, nullum est: merita enim cujusvis factæ suppositionis, non inducunt res alias, aut concursum Divinum ad ipsas, nisi ut cognita: si autem Deus ut cognoscens, manet plenè,& æquè indifferens: quæ illatio convincens nasci potest?

Augustin. Thomas.

10 Tertia ratio sumitur ex communi Philosophia: quæ tota nititur indigentiis, seu exigentiis rerum, quas si tollas, tollis & Philosophiam. Contendo igitur eas, nisi nostra sententia sit vera, non esse, aut nomine solum tenus,& prorsus inutiliter ad illationes, & inductiones. Arguo sic : Vel suppositio exigentiæ est simul ex parte Dei necessitas, ut quoad reliquum ipsi attendat,& superaddat bonum connaturale, vel non? Sed manet omnimoda & æqualis indifferentia ad superaddendum, vel ad negandum, bonum connaturale ? Si primum : ecce sententiam nostram. Si secundum: ergo nullius exigentię suppositio potest certam reddere illationem boni connaturalis: quo ruit tota Philosophia his exigentiis nixa, ex eisque discurrens : communisque persuasio de combustione secuturâ, si applicetur ignis ad passum, ridenda potius quam veneranda est. Probo consequętiam. Bonum connaturale sine Dei cooperatione, & influxu est impossibile: nec ab ulla exigentia potest induci, nisi mediâ cooperatione & influxu Dei; atqui hæc cooperatio, & hic influxus, si Deus ex suppositione exigentiæ non sit necessitatus, certò non potest argui ex suppositione exigentiæ: quod demonstro : nam res pendens quoad sui existentiam à causa libera, æquè indifferenti ad ipsam, quàm ad non ipsam, nequit certò colligi rei existentia ex suppositione non minuente illam indifferentiam causæ: Nam ipsa suppositio perinde est ac si non esset, ad firmandum assensum de rei existentia, si determinatio causæ, à qua ponenda res est, desit ; atqui exigentiæ suppositio non minuit summam Divinæ causæ indifferentiam, à cujus determinatione rei existentia pendet essentialiter: ergo.

11 Explicatur hæc ratio primò : Rerum exigentiæ non inducunt bona connaturalia sine Deo cooperante ; nec Dei cooperationem, aut decretum cooperationis inducunt vi finali, sed moraliter, media scilicet exigentiæ præsuppositæ cognitione. Nunc sic: vel Deus manet ex tali cognitione necessitatus ad cooperandum cum exigentia, vel non? Si primum: hæc est sententia nostra. Si secundum : ego non video quid aliud hæ exigentiæ sint, nisi mera nomina, quibus perstrepunt Scholæ Philosophorum: nam imprimis quid magis facit aqua ad inductionem frigiditatis, quam lapis? Deinde: Non habet majorem vim inducendi,& inferendi bonum connaturale, exigentia præsuppositа, quam Deus cum exigentiæ cognitione: neque enim aliter illa inducit, & infert, nisi per hanc: atqui Deus cum illa cognitione est summè indifferens ad positionem, aut non positionem boni connaturalis : atque adeò non est sufficiens ratio ad unum præ alio colligendum: ergo.

12 Explicatur secundò: esse causam, quæ possit subvenire indigenti, & esse qui indigeat; præcisis aliis, non est ratio juris,& debiti, nec sufficiens, ut prudenter debeat colligi subventio potius quam non subventio: si autem negetur in Deo operandi necessitas ex suppositione exigentiæ ; quid per illas est aliud in rebus, seclusis vocibus, quàm esse tē indigentem bono,& causam potentem subvenire ? Rogo ergo nunc, eos qui nobiscum sentire nolunt : quo fundamento nitantur tot Philosophiæ placita? illa communis evidentia, quòd ignis se accedentes comburet? quod Cælum non ruet? & alia sexcenta?

13 Recursus ad experientiam, est inutilis. Primò : quia sumendo omnes experientias, arguam & rogabo: an ad ipsas fuerit hucusque necessitas? Secundò; experientiæ, respectu agentis, in quo repugnat ex experientia contractus habitus operandi uniformiter,

ſunt quaſi non eſſent. Nec recurſus ad Dei decretum eſt ad rem: primò: nam erit quæſtio de decreto. Secundò: nam ſic via occluditur rationi naturali, & Philoſophiæ. Tertiò: nam præſciſim ab experientia, de qua jam: unde tale decretum colligas? Nec magis ad rem eſt recurſus ad ſpecies immiſſas à Deo de his potius, quæ de oppoſitis eventibus. Primò: Nam hoc potius eſt divinare, quam philoſophari. Secundò: Nam ſic, cum ſperamus rem, & deludimur, operante ſupra Naturam Deo, falleremur à Deo. Tertio: nam & de his ſpeciebus erit quæſtio par.

14 Quarta ratio ſumitur à priori. Et arguo ſic: Deus *non eſt potentia temeraria, ſed ſapientiæ virtute Omnipotens*: eſt ergo neceſſitatus, ſi res producat, eis ſuperaddere connaturalia bona. Antecedens eſt Auguſtini *Auguſtin.* *lib. 9. de Geneſi ad literam cap. 7.* Probo conſequentiam: quid enim eſt poſſe potentiâ temerariâ, & non virtute Sapientiæ? certè apud Auguſtinum, & apud me, nihil eſt aliud quã poſſe ſine neceſsitate ſe conformandi dictamini præſcribenti naturam & formam operis; id eſt, poſſe operari ſequendo in operis poſitione potiùs libitum, quam dictamen Sapientiæ, ſeu res producere potiùs ut libet, quam ut ſunt in dictamine Sapientiæ præſcribentis; atqui ſi Deus res producat ſine neceſsitate eis ſuperaddendi bona connaturalia, poſſe quod habet, eſt poſſe ſine neceſsitate ſe conformandi Dictamini præſcribenti; eſt poſſe operari, ſequendo in operis poſitione potiùs libitum quam Dictamen; eſt poſſe res producere potiùs ut libet, quam ut ſunt in Dictamine: Nam illa privatio boni connaturalis ſolum poteſt eſſe ex libito; nequit eſſe ex Dictamine: in quo res ſunt ordinatiſsimæ, connexæ cum ſuis bonis; non autem ordine inverſo, & cum deformitate ſecundùm eſſe ſuum, quæ neceſſariò naſcitur ex privatione boni connaturalis: quæ proinde privatio, & phyſica fœditas, ut eſt rerum deformitas, fieri nequit niſi per deerrationem à Natura rerum, ſeu à rebus pro ut in Dictamine ſunt, & conſequenter ab ipſo dictamine: ergo, &c.

15 Confirmantur hæc omnia primò: Deus *omnia operatur ſecundùm conſilium voluntatis ſuæ.* *Epheſ. 1.* ex 1. Epheſ. 11. quo notatur neceſsitas operandi omnia diſtributivè, & collectivè ſecundùm conſilium voluntatis: quid autem eſt operari juxta conſilium voluntatis, niſi ita in opere ſequi conſilium, & Dictamen, ut voluntas operandi potius ſit dicenda dictamen operandi, quam voluntas: quaſi voluntas operandi præter conſilium, & dictamen, eorumque præſcriptionem, non ſit Dei voluntas operantis? Secundò: velle oſtendere potentiam ex imperfectione operum, & quærere potentiæ laudem ex incommodo, & malo Naturæ, eſt velle, & poſſe temerarium, quod horremus etiam in creaturis: quanto verò magis in Deo? Non ergo poteſt eſſe vera, ſed ficta laus Divinæ potentiæ, poſſe res condere ſine neceſsitate ſuperaddendi connaturalia bona. Rurſus *in ſequente Concluſione*, de his.

§. II.

QVANTA SIT HÆC NECESSITAS: ET in quo conſiſtat?

16 SIt ſecunda Concluſio: Neceſsitas, de quâ decrevimus, non utcumque moralis eſt, ſed conſiſtit in duplici Dei Neceſsitate metaphyſica: alterâ, non fruſtrandi rerum exigentias, niſi factâ compenſatione connaturalis boni per æquale vel majus: alterâ, non faciendi iſtas miraculoſas compenſationes niſi rarenter. Ex quibus duabus abſolutis & metaphyſicis neceſsitatibus conſtituitur neceſsitas Dei ſuperaddendi rebus prædecretis, & productis ſua bona connaturalia; quæ proinde dici poteſt neceſsitas præſuppoſitivè, ſeu fundamentaliter metaphyſica; formaliter verò, & quoad nos, Moralis, ſeu quaſi phyſica, vel, ut rectius loquor, *Phyſicomoralis*. Concluſio & ulteriorem explicationem deſiderat, & probationem. Illam dabimus inferendo: hanc, oſtendendo vel ſuadendo quatuor, quæ neceſſaria ſunt pro veritate, quam aſſerimus. *Primum*, eam neceſsitatem non eſſe ſimpliciter moralem. *Secundum*: dici debere, quoad nos, moralem, quamvis indiſtincta ſit à duplici metaphyſica. *Tertium*: eam ſufficere veritati præcedentis concluſionis. *Quartum*: reipſa eſſe in Deo neceſsitates illas duas Metaphyſicas, ex quibus hanc compingimus: & hoc, eſt reipſa ſuaſsionis difficilioris.

17 Suadeo primum primò: quia neceſsitas ſimpliciter moralis non eſt in rebus, ex inſinuatis ſæpè, & dictis ex profeſsò *diſputando de Auxiliis*. Secundò: quia neceſsitas moralis, quæ ſimpliciter defendi ſolet in rebus; ſumi ſolet vel ex Inclinatione, cui difficilè reſiſtitur; vel ex adhæſione minuente advertentiam; vel ex impulſu ita trahente *Dabimus in tom. ad 1. p.*

volun-

voluntatem, ut potius feratur, quam eligat: vel ex inconstantia Naturæ incapacis servandi tenorem in operando, vel eum interrumpendi: quæ imperfectiones sunt, & omninò procul à Deo: ergo & necessitas quæ simpliciter sit moralis, & indistincta ab omni necessitate metaphysica.

18 Suadeo secundum primò: quia necessitas illa formaliter, & directè, scilicet in ordine ad terminum directum, qui est implere exigentias suas connaturalibus bonis, non est purè physica, quæ nempe necessitet metaphysicè Deum, ne unquam privet exigentias bono connaturali: nihilominus est reale fundamentum, quo nos omninò prudèter possumus & debemus esse securi de evẽtu bonorum connaturalium ex suppositione præstitutæ exigentiæ: ergo illa necessitas, licèt formaliter & directè, nec sit purè physica, nec purè moralis, dici debet quoad nos moralis, seu *Physicomoralis*. Secundò: quia solet dici Moralis necessitas in genere, vi cujus eventus ita debet æstimari, ut non nisi imprudenter negetur, aut desperetur: proinde causa moraliter est connexa cum hoc evẽtu, connexione consistenti in prudentum æstimatione & judicio, non nisi imprudenter alterabili; sed ea necessitas est talis vi cujus eventus non nisi imprudenter negari possit à nobis: ergo quoad nos, &c.

19 Suadeo tertium: quia ad veritatem præcedentis asserti requiruntur duo, & sufficiunt: alterum est, motivum prudentis securitatis, quâ communiter ex aliis alios eventus speramus; alios non timemus: alios sine ulla formidinis in oppositum suspicione colligimus, alios excludimus: idque solùm inspectis naturis rerum, unicè consultâ ratione, quam Naturalem dicimus. Alterum est medium, quo Deus utatur exigentiis rerum ita plenè, ut eas bono connaturali privare possit: ita tamen sapienter & rectè, ut iis abutatur nunquam, earumque malo quasi trophæum erigat potentiæ suæ: sed Vtrumque hoc præstat asserta necessitas: nam, quâ parte est necessitas compensandi, occurrit nocumento privationis; quâ parte est necessitas non privandi sine compensatione, & rarò privandi, etiam interveniente compensatione; occurrit timori, qui ex extraordinarii dominii usu posset oriri: mala enim, quæ non nisi rarò solent accidere, non solent in timorem prudentem cadere: quantò minus, quæ, necessarium est, ut non nisi rarò eveniant, & non est necessarium, ut vel sic eveniant: *ex communiter* enim *contingentibus fieri debet regula*, ut habemus in Iure: maximè si metaphysicâ necessitate sunt ita communiter contingentia, ut hæc, quibusde loquimur, ex Doctrina nostra.

20 Quartum, (in quo major difficultas) suadeo primò: quoad utramq; illâ necessitatem indivisim, ex inductione. Licèt opera mirabilia, quæ sunt supra Naturam, sint planè innumera ex intuitu Redemptoris & à fonte Divinæ beneficientiæ, opera miraculosa, quæ contra Naturæ exigentias sunt, fuere rarissima, si cum oppositis eventibus conferantur, imò si inspiciantur solùm in se; eaque hucusque facta, semper adhibitâ æqualis, vel majoris boni compensatione: ergo nequeunt aliter contingere: ergo datur in Deo duplex illa necessitas. Secunda consequentia patet. Probo primam: quia miraculum, quale nullum factum est, nec faciendum à Deo intuitu Christi, & meritorum ejus, debet impossibile censeri, præsertim si ex genere suo, si fieret, esset mirabilius omnibus, quæ facta, vel facienda sunt à Deo intuitu Christi & meritorum ejus: & ratio est: quia cum Dei hominis existentia sit miraculorum apex, & inter omnia maximum: non videtur rationi congruere, quòd Deus potuerit aliquid ex genere suo mirabilius, facere, quàm quæ præstitit, aut præstare decrevit intuitu Filii, ad ejusque gloriam. Sed frequentia miraculorum privando exigentias suis connaturalibus bonis, nullâ factâ compensatione, est majus, & magis mirabilius opus, quam quæ præstita, & præstanda sunt intuitu Christi & meritorum: quis enim non censeat magis mirabilem ex genere suo iterationem, & frequentiam operum mirabilium, quam raritatem: & negationem boni connaturaliter exacti, nullâ factâ compensatione, quam factâ? ergo tale opus est absolutè impossibile: ergo.

21 Iam antecedens constat: Nam neque Humanitati Christi impedita est propria subsistentia nisi subrogando Divinam: neque Accidentibus Eucharisticis aufertur substantia panis & vini nisi substituendo meliorem substantiam, eaque elevando ad nobiliores effectus: neque Igni Babylonico prohibita est combustio, nisi assumendo in signum Innocentiæ, perpetuò mansurum in Posteris, ipsumque honorando speciali sui præsentia, & jugi Posteritatis memoriâ. Neque prohibitus Soli cursus ad vocem Iosue, nisi faciendo ipsum quasi arbitrum magnæ Victoriæ, &

quasi

quaſi pignus magnæ in Deum Fiduciæ, quã etiam in arctis maximè fovere intra ſe debent veri Cultores Dei: uſque adeò, ut omiſſa alia velim, verum eſt quod Angelicus *S. Thomas.* Doctor *quæſt. 9. de Verit. art. 2. Corp. fine* pronunciat: *In rebus, quæ pertinent ad ſtatum Naturæ, non fit aliqua immutatio Divina Virtute, niſi propter aliquid melius.*

22 Suadeo ſecundò diviſim, & imprimis quoad illam neceſsitatem non faciendi miracula hujuſmodi niſi rarò. Tùm quia frequens horũ operum executio eſſet frequens rerum inverſio: frequens rerum inverſio potiùs eſt inordinatio, & perturbatio rerum, quàm gubernatio: quæ ſola, poteſt eſſe actio rectiſsimæ Providentiæ, qualis eſt Divina. Tùm quia Naturæ Principi, ex ipſis terminis, repugnat talis quaſi contemptus naturalium Legum, ut, datâ ipſe frequẽter opera, peſſumdet ipſas, & impediat rebus fines intrinſecos, quos alioqui vult exercitè appeti, & intendi: hic enim modus habendi ſe circa res ſibi ſubditas, & operandi, non eſt ſapientis Principis, ſed præcipitis. Tùm etiam quia fruſtrà eſſet naturale lumen in nobis, frequenti exigentiarum fruſtratione, & ordinis, quo unicè nititur, & regitur inverſione deſuſum, & redditum planè inutile. Tùm demum quia ſunt opera, quæ, quia rarò ſunt, cenſentur Dei opera, ſapienter & mirabiliter operantis: ergo ſi neceſſe eſt, ſint, & cenſeantur Dei opera, neceſſe eſt pariter, rarò ſint. Talia autem ſunt miracula, quibus de loquimur.

23 Suadeo tertiò: præcipuè neceſsitatem illam compenſationis, & raritatis in ipſa compenſatione. Arguo ſic: ut Deus habet quandam ſuperjuſtitiam circa Naturas Rationales, vi cujus innocentes punire nequit, earumque merita contemnere, ea cumulando privatione boni: ita habet circa res inanimes quandam ſpeciem juſtitiæ, vi cujus res ſuo modo innocentes punire nequeat, earumque merita, quæ ſunt naturalia jura, contemnere, ea cumulando privatione boni: ſumo analogiam ex Sancto Thoma *ubi ſupra*: atqui ex illa ſuperjuſtitia neceſsitatur metaphyſicè Deus, ne puniat Rationales Naturas innocentes; ne contemnat earum merita; & pro præmio det privationem boni: ergo ex iſta quaſi naturali juſtitia neceſsitatur metaphyſicè Deus, ne res inanimes ſuo modo innocentes puniat, contemnendo ſui eſſe merita, & loco boni ſuperaddendo privationem boni. Vtrobique enim miſcetur inordinatio. Atqui niſi Deus ſit metaphyſicè neceſsitatus ad unum è duobus, nempe, vel ad non privandas exigentias ſuo bono connaturali, vel ad id compenſandum per æquale vel majus; idque rarò: puniret Deus res ſuo modo innocentes, & contemneret merita rerum, eiſque pro præmio boni, nihil adderet niſi boni privationem: ergo id manifeſtò repugnat. Confirmatur. Non eſt indoles juſti, rectique Principis facere miſeros in ſui oſtentationẽ; ergo nec Dei facere Res in ordine ſuo connaturali miſeras & imperfectas in ſui oſtentationem: eſſet enim erigere malum alterius in triumphum ſui: ergo nec facere privationem boni, nulla compenſatione boni vel æqualis, vel majoris inductâ.

24 Arguo aliter in rem eandem. Deus omnia facit per amorem rei, quam facit; nec videtur aliter poſſe res facere niſi per amorem: hinc dicitur Sapientiæ 11. 25. *Diligis* *Sapient. 11* *omnia, quæ ſunt, & nihil odiſti eorum, quæ feciſti*: nec *enim odiens aliquid conſtituiſti, aut feciſti*: ergo vel Deus non ponit res per amoris affectum: vel amor ipſe Divinus, quo res ipſa ponitur, eſt neceſsitas ne rei deſit bonum connaturale vel formaliter, vel in æquivalenti compenſatione. Probo conſequentiam. Primò: quia affectus rem conſtituendi cum deformitate ipſius rei inclinationi diſſona, & privatione boni aliàs debiti, potius videtur affectus odii, quàm amoris: nec datur intelligi, quod aliud ſit, illud genus odii quod excluſit à Deo Sapiens in rerum creatione. Secundò: quia amor Divinus, ex illa vi ecſtatica amoris, transformativa amantis in rem amatam, ſe rei amatæ conformat quantum poteſt: quid autem eſt, ſecluſis vocibus, & aperto rei nucleo, illa vis transformativa, & conformativa, niſi vis & energia amoris, qua rei amatæ vult eoipſo omnes perfectiones, & omnia bona quæ de ſuo connaturali ſtatu, & appetitu ſunt? nempe, ut quæ res innatè appetit, amor ipſi elicitè appetat, & quantum poteſt, donet: at hæc in amore Divino ſummè recto, & potente, ſtare non poſſunt ſine neceſsitate, ne rei deſit bonum appetitûs innati, nulla facta compenſatione per æquale, vel majus.

25 Arguo in eandem rem denuò, ſupponendo duo. Primum: ut rerum hic ordo, eſt quædam atteſtatio non minus Divinæ Sapientiæ, quam Divinæ Omnipotentiæ; ita cujuſvis Divinæ operationis executionem & ordinem, eſſe quandam oſtenſionem, & atteſtationem non minus Sapientiæ, quam potẽtiæ

tiæ Divinæ. Ratio præmissi est, quia æquè in omnibus, ac in singulis operatur Deus ut Potens,& ut Sapiens:nec minus ex singulis, quàm ex omnibus colligunt æquè SS. PP. Divinam Sapientiam, & Potentiam. Secundum :ut ex Vniversi, & rerum ordine suadent ubique SS. PP. Potentiam Dei cum Sapientia summa conjunctam, ita ex oppositio oppositum rectè argui,& suaderi. Ratio est, tùm à pari : quia sicut ex miraculis suadetur mysterii credibilitas, ita ex miraculis in oppositum suadetur incredibilitas. Tùm à priori: quia Sapientia quæ ex rerum ordine colligitur, est Sapiętia practica consistens in administratione rerum, ipsis consona, & debita: ex rerum autem inversione,& impeditione finium, quos unaquæque res habet ex indole sua, nequit illa Sapientia colligi, sed insipientia practica, quæ consistit in rerum administratione ipsis dissona, indebita, & contraria: unde dixit angelicè Doctor Angelicus 1. *contra Gent. cap.* 81. *nu.*4. Stultum esset velle Solem existere super terram, & non esse diei claritatem. Tùm demum quia non minus videtur insipientiæ genus, ponere res aliter ac poni debent, & sunt in idea perfecta; quam sit genus ignorantiæ, & mendacii, manifestare per revelationem objecta aliter ac in se sunt.

S.Thomas.

26 Argumentor exinde sic: facta Deus aliqua revelatione,tenetur metaphysicè eam non facere incredibilem, edendo miracula, sed potiùs credibilem:ergo facta Deus attestatione suæ Sapientiæ, quæ per cujusvis creaturæ productionem fit, metaphysicè tenetur eam Sapientiam non facere incredibilem edendo miracula, sed potiùs credibilem: ergo metaphysicè tenetur, aliqua producta creatura, non invertere ordinem exigentiæ, negando per miracula bona connaturalia,nulla facta compensatione per bonũ æquale, vel majus. Antecedens aliunde patet, & prima consequentia ex eo quòd Deus æquè teneatur ad tuendam suam Sapientiã quam veritatem suam. Secunda patet etiam ex præmissis: nam non forent motivum minùs idoneum ad negandam Divinam Sapiętiam illa rerum inversio, & deordinatio, quàm ad negandam veritatem Divinam, miracula obsistentia revelationis assensui.

****

§. III.

OCCVRRITVR PER ILLATIONES OBIECTionibus, quæ possent Opponi.

27 VT hæc explicentur magis, & eatur obviam iis quæ possent objici, & referre non vacat: Infero primò,cui facienda sit compensatio, & in quo genere boni? Censeo penès id primò,istud genus compensationum eatenus sic vocari, quatenus ex parte Dei nunquam in rebus deficit vel æquale, vel majus bonum illo,quod aufertur ex rebus per miraculum. Censeo secundò: compensationem fieri debere vel immediatè vel mediatè rei exigenti : fiet immediatè, si fiat ipsi: fiet mediatè, si fiat alteri propter quod existit, & ad quod ordinatur res exigens: ubi adverte, quod supra jam notasse me memini, partes esse propter totum, & substantias rationales ita præeminere in hoc Magno toto Vniversi,ut ad ipsas,& propter ipsas sint aliæ irrationales; & propter substantias, accidentia : unde compensatio fieri debet ita, ut si res, cui bonum aufertur, ratione potiretur,censeret sibi per talem compensationem satis omninò factum: ad quod sufficit si fiat ipsi,vel alteri propter quod est. Semper tamen bonum compensationis extenditur in aliquale commodum immediatum rei exigentis. Censeo tertiò : compensationem fieri debere, vel in eodem genere boni, vel in alio æque, vel magis utili rei, cui fit, sive mediatè, sive immediatè.

Opposuit optimè in Doctiss. Dictatis de Prov. P. Ioannes Gelòs Sapientissimus Antecessor, & Commagister meus.

28 Infero secundò: quam raræ debeant esse compensationes istæ?Resista prudentis æstimationis esse debet juxta scopum præcedentium assertionum. Censet Esparza, eas,si sint, ita esse debere ut possint dici simpliciter raræ, facta comparatione cum eventibus connaturalibus, ex suppositione causarum, in quo illæ cumque sint genere.

P.Esparza

29 Infero tertiò : si bonum connaturale sit incompensabile per bonum saltem æquale, privationem esse simpliciter impossibilem. Patet ex præjactis Doctrinis; & exinde magna,& illustria,otio dato, possent inferri in gloriam Christi,& Magnæ Matris. Vnum accipe,& expende quod video piè placuisse Doctis viris. Nempe ex suppositione Maternitatis, (cui ex connaturali decentia,& exigentia nemo negare audeat debitum immaculatæ Conceptionis, & Fæcunditatis cum Virginitate conjunctæ) necessarium esse

meta-

metaphyſicè, quòd ſine peccato originali concepta Virgo fuerit, & fuerit Virgo Mater. Ratio eſt: quia hæc bona ſunt incompenſabilia per aliud genus boni, quod cum peccato, aut Virginitatis læſione compati valeat.

30 Infero quartò: quo pacto ſit intelligenda, & explicanda ſumma illa Dei libertas in Creaturarum molitione? Video enim peccari hîc non parum à non paucis, qui ſuſdeque habent rectitudinem, ſapientiam, & prudentiam in operando Dei, dummodo potentem faciant, & temerè liberum. Itaque plena libertas non eſt libertas imprudens, ſed prudentiſsima: non eſt libertas noſtris imperfectionibus obnoxia, ſed ſummè perfecta.

31 Dicendum inde, ſummam Dei libertatem, & Dominii plenitudinem ſtare quidem in ſumma indifferentia condendi, vel non condendi creaturas; eas conſervandi vel non conſervandi: non autem in operando inordinatè, & diſſonè circa ipſas. Deus enim licèt poſsit non operari, at non poteſt, ſi operari velit, operari incircumſpectè, & diſſonè. Unde ex ſuppoſitione quod operetur, neceſſe eſt operetur, ut Deum decet, ſupererogando rebus quod appetunt ipſæ, & quod ipſis præſcribit ſapientia Divina, & exercitè, ac elicitè appetit amor ipſe, quo fiunt. Nec hoc eſt alieno jure premi, ſed proprii juris neceſsitate facere, quod res inſerviant in laudem conditoris ſui. Nec etiam eſt operari propter obligationem contractam, ſed propter neceſsitatem benefaciendi, & erogandi ſapienter, in ipſa Divini juris, & Sapientis Omnipotentiæ infinita perfectione fundatam: Quare hæc neceſsitas non eſt onerosa Deo, ſed honorifica.

32 Infero quintò: quouſque poſsit Deus operari ſupra, & contra omnem Naturam? ſunt enim qui putent, tam poſſe Deum contra, quàm ſupra Naturam operari, nec aliter concipiunt ſupremum Dominium Dei ſuper naturaliter operantis: & inde præcedentes Doctrinas impugnant. Sed diſcrimen eſt ingens adeò, ut mirer inobſervari à Theologo, qui exinde contra nos diſputat. Operari ſupra Naturam eſt ornare Naturam, augendo per beneficiũ indebitum, bona Naturæ: operari contra Naturam, eſt deturpare Naturam, auferendo per modum operandi contrarium, bona Naturæ: illud decet maximè Deum, ut ſummè liberalem: hoc, niſi facta boni ablati compenſatione, non decet.

33 Quare cenſeo, Deum poſſe operari ſupra Naturam, ut libet: quia id decet. ſed contra Naturam, ut decet, non autem decet operari contra Naturam, ſiſtendo in malo Naturæ, nec ulla boni ablati compenſatione deinceps inducta: ſicut non decet, ut te liberum, & potentem oſtentes, ire contra rationem, nec reſpicere decorum in rebus. Neque id minuit Supremum Dei dominiũ; quod neceſſariò eſt ordinatiſsimum; nec facit quod Deus non poſsit operari contra omnem naturam, ſi rectè intelligatur operari contra omnem Naturam: ſi enim id ſit, (ut reipſa ſonat rectè intelligentibus) operari contra exigentiam Naturę, ſuperaddendo bonum, quod determinatè non cadat in ullam Naturæ exigentiam, poterit id Deus: ſi tamen id ſit (ut intendit arguens) operari ſic, ut bona connaturalia tollat exigentiis Deus, nec compenſet ullibi, id non poterit Deus: quia ſic operari non tam eſſet operari contra omnem Naturam, quàm contra ſe ipſum, & dictamen Divinæ Sapientiæ, qui fons eſt & menſura Naturæ totius.

34 Infero ſextò: quo pacto ſit intelligendum, dari in rebus quaſdam quaſi leges Naturæ, quæ dicuntur exigentiæ & appetitus innati circa bona connaturalia: & his legibus adſtringi Deum in operando. Miſceri ſolent in his multa, quæ jactant ubique Philoſophi, non Theologicè, id eſt, nec ſapienter, nec decorè.

35 Cenſeo dicendum primò, dari in rebus quaſdam quaſi Naturæ leges, quibus ligantur res adinvicem, & Providentia Divina cum rebus. Id enim poſtulat rerum, & univerſi decor, ac ordo. Cenſeo ſecundò: has leges poſſe, debereque ſumi dupliciter. Paſsivè, ſeu ex parte rerum; activè, ſeu ex parte Dei. Paſsivè, ſeu ex parte rerum, conſiſtunt in ipſarum rerum conditione, & entitate, ſuntque quædam quaſi lex à Deo lata, & intimata rebus per creationem, & ab ipſis accepta per illud ipſum eſſe quo gaudent. Activè, ſeu ex parte Dei conſiſtunt in Dictamine neceſſario Mentis Divinæ judicantis, aut nihil creandum, aut creandum *in numero, pondere, & menſura*, ſcilicet cum proportione, & ordine congruenti. Huic æternæ legi ſe conformat in operando Deus per decretum, quod eſt quaſi proxima lex Naturæ, & cui res neceſſariò parent, neceſsitate parendi indiſtincta ab ipſarum entitate.

36 Cenſeo tertiò, leges iſtas quaſi paſsivas,

vas, vocari rectè exigentias,& appetitus innatos, sumptâ metaphorâ à jure, & appetitu elicito ; vel relatè ad jus illud Divinum, & ad appetitum elicitum,& rationalem Dei à quo diriguntur , & perducuntur ad fines intrinsecos, ad quos ordinantur ex se: re tamen ipsâ,& omissâ metaphorâ , solum esse proportiones unius entitatis ad aliam ; vel in genere partis ad partem ; vel Naturæ ad proprietatem ; vel causæ ad effectum , &c. Censeo quartò : Per has Naturæ leges ligari quidem res inter se formaliter; non verò Deum:Deus enim antecedenter ad ipsas leges , habet aliam suæ mentis indispensabilem , quæ res obligat , ut ita sint ; Deum tamen , licèt non obliget , necessitat. Quare Deus non adstringitur ita Natura legibus, ut quasi dicat jus Natura adversus Deum, sed necessitatur ex jure summi Conditoris, & perfectissimè Providentis, dare leges , & jura Naturæ juxta supremum illud jus Divini Dictaminis, cui antecedenter ad jura rerum , se conformat in operando , & decernendo.

37 Infero septimò : Vt rei cuilibet suus est intrinsecus ordo ex hujusmodi proportionibus , & exigentiis constans ; ita in hoc magno Toto,& Corpore Vniversi, cujus res singulæ sunt membra totidem , suum etiam ordinem, & connexionem ex mutuâ rerum inter se vicissitudine, & proportionibus ac exigentiis tùm physicis tùm moralibus resultantem, resque interse his proportionum,& habitudinum juribus , & quasi vinculis connecti,& colligari ad pulcherrimum ordinem & formationem hujus magni Corporis, quod Vniversum dicimus , Inquo suo quasi naturali jure præeminent Naturæ Intellectuales, natæ nulli alteri servire , quàm Deo ; subjacent aliæ & ordinantur ad nobiliores. Vnde, ut non est merè arbitrarius rei intrinsecus ordo, quo in suo connaturali statu constituitur;ita nec merè arbitrarius censeri debet ordo hic universi ; & ut spectat ad rectitudinem Divinæ Providentiæ, non interturbare rerum intrinsecos ordines per miracula , ita spectat & maximè non interturbare hunc ordinem magnum , & harmoniam Vniversi, cui subserviunt privativi illi & speciales ordines. Quare non videtur posse facere Deus mundum solis muscis , aut solis asinis;imò nec solis Naturis intellectualibus; nam ex utrolibet deffectu maneret opus reipsâ mutilum, & egens proportionis connaturalis,& complementi.

38 Infero octavò : quousque verum sit Deum posse res in nihilum vertere , & destruere universum ? Videtur enim Deus id posse omninò liberè , & infirmari exinde præcipui cardines sententiæ nostræ. Nam is eventus alioqui possibilis , & secundùm se omninò contingens , non timetur , nullâ in timoris aut levamen , aut depulsionem , inductâ penès Deum necessitate non anihilandi universum.

39 Censeo tamen primò : res ita posse disponi,& formari Vniversum, ut ex suppositione sit deinceps inannihilabile: nempe si detur suppositio entis essentialiter indeffectibilis vel genere, vel specie, vel numero: qualia sunt entia Visionis Beatificæ , & Vnionis Hypostaticæ , & ex connexione connaturali, elevationis ad supernum ordinem. Atqui formatio Vniversi præsentis, talis est: unde Censeo secundò : Vniversum prout à Deo conditum omninò liberè,mansisse ex suppositione inannihilabile. Ratio est nuper insinuata.

40 Censeo tertiò: præcisis his , de quibus nuper , Deum omninò libere posse vertere in nihilum omnia , ex supremo Dominio , & sine ullâ violentiâ : quia ubi non restat jus quod lædas,& potestas tollendi omnia jura , sicut fieri injustitia nequit, ita nec violentia. Deus autem annihilando res omnes, omnia jura supprimeret. longè alius est nostrarum Conclusionum scopus.

41 Censeo demum quartò:nihilominus, adhuc homines securi possunt esse de non annihilatione Mundi. Primò:Quia licèt Deus posset facere compensationem reducendo res ad statum , quo ante creationem erant: ubi non præponderant jura potiùs existentiæ, quam non existentiæ, tamen is eventus est ex eorum classe,qui suapte natura rarissimè eveniunt : ex quibus perinde, licèt alioqui possibilibus , quia censentur non eventuri , nullus timor prudenter oboritur. Secundò : quia Naturæ Rationales ordinantur connaturaliter in immortalitatem , & ipsis debetur exinde cognitio finis æternùm duraturi: quæ proinde cognitio , cum esse nequeat falsa, indita videlicet nobis à Legislatore veraci,suspendi ante rerum annihilationem debuisset per miraculum & compensari : hoc autem miraculum subtractionis, & compensationis cum desit, deest jure timor de Vniversi in nihilum ruina.

SECTIO III.

QVOVSQVE EX SVPPOSITIONE Contingenti creata neceſsitetur Deus ad decernendã Incarnationem?

42 PRima Concluſio: Deus nullomodo neceſsitatur ad Incarnationem ex ſuppoſitione Orbis conditi. Orbem conſidero præcisè quoad Naturalem ejus conſtitutionem. Ratio eſt: primò: quia Incarnatio ſupernaturalium entium apex, non eſt ex ordine Vniverſi, nec de ejus naturali conſtitutione, nec dignitate; ſed omninò ſupra, ut eſt omninò ſupra Naturam: ergo ex Vniverſi ſuppoſitione nulla poteſt ſequi cum Incarnatione connexio: Quod enim eſt ſupra dignitatem, & conditionem naturalem rei, ex ejuſdem exiſtentiæ ſuppoſitione non ſequitur. Secundò: quia ipſa Vniverſi conſtitutio fundat phyſicam evidentiam de inexiſtentia Incarnationis: ut fundat phyſicam evidentiam tenoris in ſuo ordine naturali: qua verò ratione ſequi poteſt ex aliqua ſuppoſitione, quod ex ipſa fit evidens non ſequi?

43 Dicis: qui Sapienter operatur, ex medii ſuppoſitione vult finem; ſed omnia creata ſunt media reſpectu Chriſti: ergo Deus vel ex eorum ſuppoſitione vult Chriſtum, vel non operatur Sapienter. Confirmatur, tùm ex eo quod ex ſuppoſitione eorum, quæ ſunt infra hominem, neceſsitatur Deus ponere hominem, ne ſint illa ſine ſuo fine. Tùm ex eo quod impoſsibile ſit Deum velle quòd Chriſtus exiſtat, quin velit creaturas exiſtere; debetur enim ipſi naturaliter ſubordinatio, & uſus Creaturarum: major autem eſt dependentia mediorum à fine, quam econverſo.

44 Reſpondeo: ſunt media intrinſecè & determinatè ordinata ad finem: & hæc poni ſapienter nequeunt ſine intentione finis: talia ſunt, quæ infra hominem, naturalis ordinis reſpectivè ad ipſum. Sunt alia, quæ nullam dicunt proportionem dignitatis, & ordinis cum fine, ſuntque media uſûs purè ſervilis ex ſuppoſitione, quòd finis exiſtat: & hæc ſapienter decerni poſſunt, ſine decreto finis, non contrà tamen: & hujuſmodi ſunt reſpectu Chriſti, quæ in Vniverſo naturali. Ex quibus patet ad argumentum, & confirmationem ejuſdem.

45 Secunda Concluſio: Nec item ex ſuppoſitione lapſûs humani, ſeu peccati commiſſi neceſsitatur ullatenus Deus ad Decretum Incarnationis. Probatur primò: ex ſuppoſitione augente indignitatem & vilitatem in ordine ad beneficium, nequit in Donatario creſcere ſpes ejuſdem, neque in Donãte debitum, aut neceſsitas. Eſt enim ſuppoſitio, quæ rem facit ſperabilem minùs, & magis indebitam: ſed ſuppoſitio lapſûs auget rerum naturalium collectioni, ſeu Vniverſo, indignitatem & vilitatem in ordine ad beneficium Incarnationis: ergo. Probatur ſecundò: quia Incarnatio etiam ex ipſa ſuppoſitione peccati vocatur & commendatur à PP. & Scripturis, opus ſummæ liberalitatis, & Miſericordiæ.

46 Reſpondet Anſelmus: ex neceſsitate contracta per ſuppoſitionem ſimpliciter liberam, non derogari beneficio rationem gratuiti, ſed augeri: ut patet in eo qui ſe hodie obligat, dare tibi cras equum: facit enim beneficium duplex: Deo autem libera fuit ſuppoſitio condendi hominem in hypotheſi peccati ſecuturi. Sed contra: quia major liberalitas colligitur ex Scripturis: unde dictum accepimus ab Athanaſio, Auguſtino, & aliis, ſtultos eſſe qui putant, non aliter Divinam Sapientiam potuiſſe liberare hominem, quam aſſumendo: & lapſum Genus humanum potuiſſe relinquere in maſſa perditionis, juxta illud Sapientiæ 12. *Quis tibi imputabit, ſi perierint nationes, quas tu feciſti?* Sic inde arguitur: Neque Deo eſt impoſsibile aliter hominem reparare, quam per Incarnationem: neque Deo eſt neceſſarium, lapſum hominem reparare. Non primum: quia poſſet cedere juri ſatisfactionis æqualis, & aliter condonare. Non ſecundum: quòd oppoſitũ ſit implicans: peniti enim culpas, poſſibile eſt, & decet. Non quòd lex ulla vetet: Deo enim quis legem imponat? Non quòd dedeceat: nam Dominus, & judex in ſontes utitur jure ſuo, dum punit. Non quòd Deo damnoſum ſit: Deo enim, uti ex nobis lucrũ nequit accreſcere: ita neque damnum contingere: nulla eſt ergo ex ſuppoſitione peccati neceſsitas decernendæ Incarnationis in Deo.

Anſelmus.

Stãt cõtra Athanaſ. Auguſtin. & alii.

Sap. 12.

47 Dicis: Deus nihil facit omninò fruſtrà nec inutiliter: fuiſſet autem genus humanum omninò fruſtrà, & inutiliter, non ſecutâ per Incarnationem reparatione. Deinde homo directus eſt à Deo ad Beatitudinem: quæ intentio fruſtraretur ob lapſum, non intercedente Incarnatione. Tertiò: quia honor Deo abla-

ablatus, restitui debet: est enim Dei damnum; at Deo per lapsum honor auferitur; nec restitui potest nisi per Incarnationem: ergo. Quartò: quia lapsum hominem nolle reparare judicant aliqui immisericordis animi, cùm sine ullo dispendio possit adhiberi re-
Athanas. medium, ut potest Deus: Athanasius *lib. de Incarnatione parùm àb initio* vocat indecorum, quia videtur esse, cedere Dœmoni
Anselm. prævalenti: Anselmus *in duobus Libris cur Deus homo* judicat impossibile sine Incarnatione. Legatur *lib.1. cap.16.* ubi statuit Decretum, & præfinitum à Deo certum numerum electorum, idque non arbitrariò, sed quia sic decebat Divini Dictaminis ideam. Deinde asserit, intra hunc numerum conditos Angelos, qui ceciderunt, adeoque necessarium esse restitui illum numerum vel ex hominibus, vel ex Angelis. Tertiò statuit *cap.17.* illum numerum neque restitui posse ex Angelis, qui ceciderunt, neque ex aliis denuò creatis, sed ex hominibus. Demum statuit *lib. ipso 1. à cap.19.* præsertim in ultimo, hunc numerum restitui non posse, homines liberando, & substituendo, nisi per Incarnationem Divinæ Personæ: ex quibus principiis sic statutis, manifestò colligitur Incarnationis necessitas ex suppositione lapsûs humani.

48 Vt, ab his, solutionem incipiam (quia non desunt, qui sententiam oppositam nostræ, aut errorem in Fide, aut temeratiam, aut saltem improbabilem vocent,) omnes
Mens Athanasii & Ansel. studeant interpretari benigniùs Athanasium, & Anselmum. Athanasium, quasi locutus fuerit exaggeratoriè, more humano, & respectivè ad nos, quibus aliquando res aliqua videtur indecens; licèt indecens Deo non
Ex Vazq. & Suarez. sit. Ita Suarez & Vazquez. Anselmum: quasi locutus fuerit ex suppositione Divini Decreti de Incarnando Filio, seu peccati tollendi per medium Incarnationis: sic Suarez: vel ex
Ex Hurtad & ex Meratio. suppositione voluntatis aliquos ad beatitudinem perducendi: sic Petrus Hurtadus: vel ex suppositione designationis de certo numero electorum, antecedenter habitâ ad prævisionem lapsûs hominum & Angelorûm: sic Meratius: Hæ autem suppositiones independentes ex se sunt & inconnexæ cum lapsûs suppositione.

Sed forsan alia. 49 Verùm quicquid sit de Athanasii mente (cui per adhibitam interpretationem fieri jam satis puto;) de Anselmi mente vix dubitare licèt, si perpendantur ea quæ ex ipso nuper expendi. Quare Vazquez eum interpretari non audet: adhibitæ enim interpretationes vel præoccupantur ex his, quæ nuper; vel minus ingenuæ sunt & subtiles, quàm ut Anselmi subtilitatem deceant.

50 Alia mihi subest, & est: Anselmi sen- *Iudicium Authoris.*
sum esse, ex suppositione peccati Beatitudinem impedienti, homini ad ipsam ordinato, necessariam esse Incarnationem: quia illa suppositio conjuncta est cum suppositione elevationis ad supernum ordinem, & Beatitudinem veram: id, quod minùs est difficile, & fortè verum in aliquo sensu, *de quo* *Mox à nu.53.*
mox. Jam respondeo ad primum: inutilitatem ex hominis vitio esse, non autem ex operantis Dei fine, vel intentione: Deus enim *fecit hominem rectum.* Deinde ea inutilitas vitari posset alio medio condonationis. Ad secundum: Intentio Dei in creatione hominum ad Beatitudinem, conditionata fuit: at conditio ex hominum culpa non substitit. Ad tertium: per peccata nullum Deo damnum incutitur: nec honor auferitur distinctus ab obsequio debito: neque enim augent Deum honores nostri: neque his eget Deus. Ad quartum: illud in Deo non est animi immisericordis, sed justi: est tamè omissio operis misericordiæ per justitiæ opus. De Athanasio, & Anselmo jam dictum.

51 Tertia Conclusio. Nec item est Incarnatio ex parte Dei necessaria ex suppositione peccati tollendi, si peccatum tolli possit per medium naturale, & per condonationem extrinsecam: si non possit, erit necessaria non tam ratione peccati tollendi, quàm ratione elevationis, quæ supponitur ad peccatum tollendum. Alterum absolutè dicit assertio, & alia duo conditionatè. Absolutè: Deo superesse media, quibus præcisim ab interventione Christi Domini, aut meritorûm ejus, peccatum tollat: adeòque ad hunc præcisè effectum non esse necessariam Incarnationem, seu Hypostaticam Vnionem. Conditionatè: si peccatum tolli nequeat nisi per infusionem gratiæ, necessariam esse Incarnationem, ut fontem connaturalem ipsius. Si tolli possit aliter, nullatenus necessariâ esse. Quæ conditionatè dixi, pendent, & clarescent ex *conclusione sequente.*

52 Probo nunc alterum Primò: ex com- *P. Vazq.*
muni CC. PP. & Fidelium sensu, apud Vazquez *disp.1. cap.3.* licèt non desint alii Patres insinuantes oppositum apud eundem *Vazquez cap.2.* qui *cap.4.* eos bene de necessitate Vnionis Hypostaticæ pro reparatione lapsûs per exhibitionè satisfactionis æqualis

faciendâ interpretatur. Secundò: quia non eſt cur Deus remittere nequeat offenſam, quaſi cedendo jure, quod habet, exigendi pro ipſa ſatisfactionem æqualem? Si autem hoc jure poſsit cedere, non eſt neceſsitas interventionis Perſonæ Divinæ unitæ Naturæ intellectuali finitæ ad reparationem lapſæ Naturæ.

53 Quarta Concluſio: Ex ſuppoſitione elevationis gratuitò factæ Naturæ, neceſſaria eſt Incarnatio, ſeu Hypoſtatica Vnio. Ratio ſumitur *ex ſect. præcedenti*, & ſic proponitur. Ordo ſupernaturalium entium ex natura rei connectitur cum exiſtentia Hypoſtaticæ Vnionis: ſed penes ea, quæ ex natura rei connectuntur, ex unius ſuppoſitione neceſsitatur Deus ad aliud, vel ad compenſationem æqualis: ergo ex ſuppoſitione ordinis ſupernaturalis (ſeu elevationis ad ipſum, quod perinde eſt) manet Deus neceſsitatus ad exiſtentiam Incarnationis, ſeu Hypoſtaticæ Vnionis, vel ad compenſationem æqualis. Sed aſsignari nequit extra Hypoſtaticæ Vnionis genus, bonum æquale *ex dictis lib. præced. diſp. 3.* ergo ex ſuppoſitione ordinis ſupernaturalis, & elevationis ad ipſam, &c. Patent ex hucuſque diſcuſsis omnia præter Majorem, in qua difficultas eſt, & quam probo.

Suprà ſect. præced. à nu. 20.

Lib. 1. diſp. 3. à nu. 80.

54 Primò: quia ordo ſupernaturalium entium ſe habet ad Hypoſtaticam Vnionem, ut proprietas ad Naturam *ex diſp. cit ſect. 1.* Secundò: quia ordo entium ſupernaturalium ſunt connaturales effectus Hypoſtaticæ Vnionis, & ratio eſt: nam Chriſtus, aut ſuppoſitum dignitatis æqualis eſt ex ſe principium omnium Donorum Gratiæ, quæ poſsint à Deo creaturis diſpenſari: eſt enim fons *de cujus plenitudine omnes accepimus*: & quem donando Deus, *omnia nobis donavit*, teſte Paulo ad Romanos 8. 32. quaſi nihil ſit melius, quod per ullum aliud principium poſsit nobis donare Deus; & hoc ſit connaturale principium eorum, quæ venire nobis poſſunt à Deo, in ordine ſuperno, excellentiſsima: fit ergo ſupernaturalium entium ordinem eſſe per ſe, & ex natura rei, effectus tanti principii. Vt enim tale principium, ex ſui præſtantia, habet inducere talia dona; ita & hæc dona, (quibus majora certè non ſunt, ne dicatur per alia entium genera potuiſſe Deum Chriſto honorificentius, & excellentius præmium aſsignare; nec voluiſſe: imò per Apoſtolum decepiſſe nos, dum dixit, *donata jam omnia nobis in Chriſto*, cùm ipſis, & nobis meliora negaſſet) ex ſui nobilitate petunt induci à tali principio.

Lib. 1. diſp. 3. à nu. 9.

Ioann. 1.

Rom. 8. 32.

55 Tertiò: quia ordo ſupernaturalium entium, primò inſtruit ad mores planè Divinos. Secundò, non minus ex ſe nos facit hæredes Dei, quam cohæredes Chriſti juxta dictum Apoſtoli *ad Romanos* 8. 17. Tertiò: eſt ordo ex ſe habilitans ad familiaritatem cum Chriſto, ad ejus exiſtentiam cognoſcendam, & ſcrutandâ Doctrinam, & proportionatus ex ſe ad actus cum exiſtentia Chriſti connexos. Quartò: eam inter Fideles, quibus inſunt, & Chriſtum, ſimilitudinem proportionis inducunt, ut comparari poſsint adinvicem tanquam Caput, & Membra: Vitis, & Palmites; fons, & rivus; Sol, & Stellæ; radix & germen; & alia innumera, quibus Scripturæ abundant, & quæ ingeniosè non minus ac piè expendit hinc & inde collecta P. Antonius Perez *tract. de Perfectionibus Chriſti p. 1. diſp. 3. cap. 1.* Hæc autem, ut neceſsariò dicunt majorem connexionem & ordinem, proportionemque ſupernaturaliũ entium cum Hypoſtatica unione, quàm intervenire poſsit inter naturalia entia & ordinem ſupernorum, ità impleri non poſſe videntur niſi per connaturalitatis ordinem, & mutuam connexionem, attentis utriuſque ordinis naturis, inter ſupernum, & Hypoſtaticũ.

Infrà lib. 5. diſp. 1. à nu. 53.

Rom. 8.

P. Anton. Perez.

56 At cur, inquies, tandiù dilata eſt Incarnatio, nec ſecuta mox eſt exiſtentiam entium ſupernorum? Reſpõdeo, cauſam eſſe, quia ea ſolùm inducuntur ab Incarnatione cauſſalitate morali, ſeu meritoria, quæ plerumque non requirit præcedentiam, & præexiſtentiam cauſſantis in eo genere, ut ex dicendis planum fiet: deinde quia donorum ſupernaturalium ordo fertur in Incarnationem, ut in finem, & objectum, mediis actibus, quos in ſe connaturaliter claudit, ſcilicet Fidei, ſpei, &c. Patet autem & ſupernaturalem ordinem connaturaliter cauſſari poſſe, & ex natura rei connecti cum exiſtentia Incarnationis, quin neceſſarium exinde ſit, ea ſemper coexiſtere, ſed aliquando.

57 Dicis iterum: major eſſe diſtantia videtur inter ordinem ſupernaturalem, & Hypoſtaticum, quam inter naturalem, & ſupernaturalem: ergo ſicut ex naturalis ſuppoſitione nulla eſt neceſsitas ad ſupernaturalem, ratione diſtantiæ: nulla ſimiliter erit ex ſuppoſitione ordinis ſuperni ad Hypoſtaticum, ratione diſtantiæ.

Reſpondeo, diſtantiam entitativam (quicquid de eâ ſit inter ſupernaturalem ordiné

&

Suprà lib.1 disp. 3 à num. 9. & lib 5 disp. 1. n. 50. & 53. & à nu.127.

& Hypostaticum) non obstare proportioni, & affinitati, effectûs ad causam, proprietatis ad Naturam; qui tituli attenduntur ad connaturalitatis connexionem: & sunt inter supernaturalem ordinem & Hypostaticum: desunt verò inter Naturalem ordinem, & Supernum.

58 Dicis tertiò: ergo Incarnatio non est gratia distincta moraliter à gratia elevationis; ut non est distinctum à dono creationis donum quod ad illud ex natura rei consequitur. Nego consequentiam. Primò: quia tunc bona quæ consequuntur ex alio censentur moraliter in primo donati, quando illud ea ipsa continet, & inducit, atque adeò jure suo & per se est primum in illo ordine: Talia sunt quæ cõsequuntur ad donum creationis respectivè ad ipsum, seu donum creationis ad illa: nec tamen talia sunt entia supernaturalia respectu Hypostatici ordinis, cui subordinãtur essentialiter: illa ergo connexio cum Hypostatico ordine, licèt augeat dignitatem in ordine elevationis; non minuit rationẽ summæ Gratiæ, in Hypostatico. Secundò: quia ex dictis *lib.1. disp. 3. sect. 2. à n. 105.* subjecto, cui dantur entia supernaturalia, nõ tollunt ind ignitatem ad ulteriora, multò minùs ad summum. Vide quæ expensius *ibi*. *Lib.1. disp. 3. à n.106.*

DISPVTATIO III.

NECESSITAS INCARNATIONIS EX SVPpositione satisfactionis exhibendæ pro Peccato.

1 SVMVS in apice controversiæ: in qua unum video: & ex ipso alterum, miror maximè. Video, vix esse aliam, clarioris decisionis, si Patres Ecclesiæ legas, ut videre, hic, est *à nu.* 154. *infrà*. Vix autem aliam video contentiosiùs à Theologis agitatam, quod miror. Oritur contentionis studium ex investigatione Rationis: quam cum quisque velit excogitare, in Magna controversia; cæteras ad se usque propositas concutit; & subeunte eandem fortunam ex novis Impugnatoribus, novâ; Assertio SS. Patrum, Ratione solidâ, destituta videtur: unde animos sibi facit, opinandi facultas, (Veterum Patrum authoritate, vel dissimulatâ, vel neglectâ,) deserendi sententiam, pro qua nequit allegari Convincens Ratio: quasi non esset verum illud Prosperi *de Vocat. Gent. lib.2. cap. 2. sic loquentis, Magna est fortitudo consensionis, cui ad sequendam veritatem Authoritas sufficit, etiam latente Ratione.* Sed, ut in hanc eamus, aperiamus priùs controversiæ sensum, statum, & opiniones. *Infrà à nu. 154.* *S. Prosper.*

SECTIO I.

SENSVS, ET STATVS CONTROVERSIÆ: & Authorum Iudicia.

2 SEnsus est: an citra Interventionem Incarnationis seu Personæ Divinæ, possit Deo præstari satisfactio simpliciter æqualis offensæ, seu quæ in satisfactionis ratione sit tanta, quanta offensa in ratione offensæ, adeoque possit implere cum rigore leges omnes satisfactionis, ut nulla alia requireretur, etiamsi deberet ex strictâ justitiâ satisfieri? Vnde præscindit hæc quæstio à rigore justitiæ quæ an in Deo locum habeat, videndum *alibi*. Ob hæc P. Koninch *disp.3. nu.1.* meritò reprehendit eos, qui (nec pauci sunt) præsentem Controversiam cum illa quæstione confundunt: an Deus capax sit strictæ justitiæ, & necessaria fuerit Incarnatio, ut Deo pro peccato satisfieret ex rigore justitiæ? Sunt enim quæstiones adinvicẽ inconnexæ. *Infrà lib 4 disp.4. Latissimè. Koninch.*

Sta-

3 Status controverſiæ reducitur in hæc duo: Primum: an Chriſtus, ſeu interventio Perſonę Divinę unitę Naturæ creatæ Rationali, potuerit, aut poſsit, condignam, & integram exhibere Deo ſatisfactionē pro peccato? An vero tanta ſit peccati indignitas, & malitia, ut ne ſatisfactione quidem meritorum ultra purè finita, poſsit æquari? Alterum: an pura creatura, quantumvis ſancta, & perfecta, ſit inſufficiens plenè ſatisfacere pro peccato? Si enim ſufficit pura creatura; aut eâ inſufficiente, non ſufficit Interventio Hypoſtaticæ Vnionis, non poteſt eſſe ad hunc effectum neceſsaria Incarnatio. Dicendum ergo de utroque, quod hic præſtabimus; *Infrà lib 4 diſp. 2. & 3.* ſed expenſiùs hic de ſecundo: Latè *libro* 4. de Primo, cum *de Valore Meritorum Chriſti.* Ad hæc

4 Prima Sententia docet, Puram creaturam poſse Deo cōdignè ſatisfacere pro peccato Mortali: unde non eſſe ſimpliciter ad hunc effectum neceſsariam Incarnationem. *Alexand. Paludan. Richard. Cajetan. Sch tus. Rada.* Tribui ſolet Alexandro, Paludano, Richardo, Cajetano, Schoto, Radæ, & aliis apud *Apud Vazquez. Amicum. & Suarez.* Amicum *diſp.* 5. *ſect.* 7. & apud Vazquez *diſp.* 2. *cap.* 1. & apud Suarez *diſp.* 4. *ſect.* 9. qui à nonnullis immeritò accuſatur inconſequentiæ, quaſi fautor iſtius Sententiæ; quòd *ſect.* 7. puræ creaturæ per vires gratiæ conceſſerit vim exhibendi aliqualem ſatisfactionem pro peccato. Imò & Authorum, quibus hæc prima Sententia ſolet tribui, mens apud me eſt valde anceps. Nam alii videtur loqui de ſatisfactione, quæ non æquet rigorē juſtitiæ: alii de ſatisfactione imperfectâ; alii de ſatisfactione per modum meriti. Cujus ea ſit cumque

5 Secunda Sentētia docet, Puram Creaturam, tam abeſſe à ſufficientiâ ſatisfaciendi pro peccato Mortali, ut ne pro Veniali quidem tam proprio, quam alieno poſsit perfectè ſatisfacere: neceſsariamque exinde penes id Incarnationem etiam eſſe. Sic cum *Vvading. Et Moderni* aliquibus à ſe citatis Pater Vvadingus *diſp.* 1. *à num.* 75. quem unus aut alter Modernus ſecutus eſt.

6 Tertia Sententia docet, Creaturam Infinitâ Gratiâ (ſi poſsibilis ſit) ornatam, poſse condignè ſatisfacere pro lethali. Ita *Koninch. P. Ioſeph Andrès. ex Ripald. & Carden.* Koninch *diſp.* 3. *dub* 6. Id quod docto Recenri placuit extendere ad Sanctiſsimam Virginem, ſi dignitas Maternitatis ſit, & cum Martinez de Ripalda, ratio Sanctificans, & cum Ioanne de Cardenas, infinita moraliter.

7 Quarta Sententia docere videtur Puram Creaturam, ſi ſemel ei fiat aliqualis remiſsio alicujus debeti objectivi & pœnalis ex peccato contracti, poſse quoad cæterum pro peccato etiam mortali integrè ſatisfacere: ita colligo ex P. Vazquez *diſp.* 2. *&* 3. *P. Vazq. & Thyrſus* id inſinuante paſsim; & ita apertè Thyrſus *tom.* 3. *diſp.* 12. *latè ſect.* 1. *& ſeq.*

8 Quinta Sententia, præcedentibus contradicit, & aſſerit, Puram Creaturam, quacumque gratiæ plenitudine ornetur, non poſse ſatisfacere perfectè pro mortali: congruè poſse: pro veniali verò, perfectè, & condignè. Et hæc eſt Doctoris Eximii, & com- *P. Suarez pro communi.* munis.

SECTIO II.

FACILIORA PRÆMITTVNTVR, PRÆſtitutis nonnullis ad Controverſiam.

§. I.

PRÆMISSA AD CONTROVERSIAM Principalem.

9 SVppono primò: Omne Peccatū eſſentialiter, & metaphyſicè conſtitui per rationem offenſæ Divinæ. Vnde repugnat actus, qui ſimpliciter ſit peccatum, & qui non dicat rationem offenſæ: ſive gravis: quæ peccatum mortale eſt: ſive levis, quæ, Veniale. Quare in peccato, duplex ratio debet conſiderari: altera, oppoſitionis, & contrarietatis ad Rationem, ſeu ad Naturam Rationalem, quà talem: & hæc ſolet vocari malitia: altera, oppoſitionis, & contrarietatis ad Deum, ut legem omnium noſtrarum actionum, & ut primam Regulam Boni totius: & hæc ſolet vocari offenſæ ratio: Non quia Peccatum ſit ſtricta injuſtitia, & injuria contra Deum, (quod nunc examinare non *Infra lib. 4 diſp. 4 ſect 6.* lubet) ſed quia eſt contra præceptum Dei, contemptus parvipenſivus, vel diſſolutivus amicitiæ Divinæ, vel ejus amoris, & complacentiæ. Præmiſsi verò ratio eſt: tùm communis Eccleſiæ, & Fidelium ſenſus, & locutio: non aliter de peccatis quàm per nomina offenſæ Divinæ loquentium. Tùm etiam quia Omnis indigna tractatio Perſonæ digniſsimæ eſt ejus offenſiva. Tùm demum quia omnis præcepti violatio eſt offenſio Legislatoris ſeriò præcipientis & diſplicentis in tranſgreſsione.

10 Suppono ſecundò, quod ſit ex præcedenti, & fusè traditur à Cardinale de Lu-

go

Card. Lug. Amicus. Antonius Perez. Cardenal Sforzia. & Nos latissimè ad 1. 2. De Bonit & Malit.

go *disp.* 5 *sect.* 5. Amico *disput.* 5 *sectione etiam* 5. Antonio Perez *tractatu* 5. *disp.* 5. *cap.* 6. Pal'avicino de Actibus *cap.* 14. contra nonnullos novissimè protectos ab Aldrete *disp.* 7. Nullum esse Peccatum quod sine actuali Dei cognitione fiat. Ratio est primò: quia peccati nequit sine advertentia prohibitionis, & legis: quæ quidem reducantur ad immutabilem, & æternam regulam boni. Secundò: quia nequit offendi formaliter, qui non cognoscitur. Quod enim non est voluntarium, non imputatur: Nec voluntarium esse potest, quod ignoratur. Tertiò: quia alioqui posset quis invincibiliter ignorans, actionem graviter rationi contrariam, Deo displicere: Deum super omnia diligere, & peccare mortaliter: Nam qui amat, solùm rejicit quod apparet amato displicens.

Mens Nostra Decreto Alex. VIII. firmata.

11 Quare vanam, & impossibilem judico illã Peccati distinctionem usurpari solitam à non paucis in Philosophicum, & Theologicum: quasi illud sit transgressio præcepti, attentâ solum ratione naturali cui opponitur, & excluſa advertentia Dei: hoc, sit eadem ipsa transgressio facta cum Displicentiæ Divinæ notitia. Oportebit tamen hos terminos scire, vel pro formali diversitate cõceptuum, vel pro decisione quæstionis, quam hîc excitant aliqui: an nempe pro illo peccato Malitiæ purè philosophicę possit pura Creatura ex integro satisfacere? At hypothesis mihi est impossibilis, nullum agnoscẽti peccatum, quod Theologicè tale non sit, ex principiis accuratè jactis, disputando *in primam secundæ de Bonitate, & Malitia*: quæ quàm sint certa, patet, ex Decreto Sanctissimi Domini Nostri ALEXANDRI Octavi die 24. Augusti anni dilapsi 1690. quo tanquam *scandalosam, piarum aurium offensivam, & erroneam* damnat, & prohibet hanc thesem: *Peccatum Philosophicum, seu Morale est Actus Humanus disconveniens Naturæ Rationali, & rectæ rationi. Theologicum verò, & mortale est transgressio libera Divinæ Legis. Philosophicum, quantumvis grave, in illo, qui Deum, vel ignorat, vel de Deo actu nõ cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum.*

Alexand. VIII. Prohibitio opinionis de Peccato Philosophico. Propos. damnata.

12 Suppono tertiò rationem, seu notionem formalem satisfactionis. Est satisfactio in genere: *Voluntaria compensatio alicui facta, reddendo æquivalens pro Debito.* Scotus addidit, *ex aliàs indebitis.* Dicitur *voluntaria* ut à satispassione differat, quâ Damnati patiuntur damna, quæ debent; & Petrus reluctans solvere centum Antonio, compellitur à Judice dare illa centum: nec proinde, ex defectu Voluntarietatis, satisfacit iste; nec illi. Dicitur: *Compensatio facta reddendo æquivalens*: id est, facta per redditionem rei quoad æstimationem, & valorem æquantis debitũ: neque enim sufficit, ut satisfiat, redditio rei utcumque extinguentis debitum: fieri enim potest ut extinctio debiti oriatur ex incompossibilitate physica rei cum debito, excedente illam tamen in æstimatione, & valore morali.

Schotus.

13 Sume exemplum in sententia defendente Actum amoris super omnia, quo Deũ supernè diligimus esse formalem Sanctitatẽ: & puta haberi non liberè, sed necessariò à Peccatore. Ecce debitum peccati extinctum sine ulla morali æstimatione accipientis hoc bonum; atque adeò sine ulla specie satisfactionis. Non enim est facta redditio æquivalentis, sed Oppositi.

Schotus.

14 Particula abs Schoto addita turbas excitat: quæ videtur alioquin evidens: quî enim satisfacias creditori per ea, quæ aliunde jam debes? est enim ipsi, per ipsius bona, satisfacere. Idque mihi est cum duplici exceptione verissimum. Prima est: nisi materia novi debiti sit res ut debita ex alio titulo: tunc enim per unam solutionem utrique debito satisfacies. Secunda est: nisi bona aliàs debita creditori, non sint etiã tua, ob utriusque in ea commune dominium: tunc enim absolutè satisfaceres ex propriis. Hinc pro re presenti satisfactio erit, Voluntaria compensatio Deo facta reddendo æquivalens pro offensa. Et dividi solet in Condignam: quæ requirit æqualitatem: & in congruam, quæ modum unicè proportionem cum offensa, seu remissione dicit.

15 Suppono quartò: satisfactionis discrimen à Restitutione, & à Merito. Differt à Restitutione: quia hæc per se respicit adæquationem jurium, & exinde res: unde cum jus Titii in centum, adæquetur per centum, si pro centũ ablatis furto, totidem reponas, restituisti: nempe statuisti rem, ut ante. Satisfactio verò per se respicit compensationem offensæ, & exinde Personam offensam, cui satisfactio fit; & satisfacientem, à qua oritur satisfactio: unde ad valorem satisfactionis debet attendi maximè dignitas satisfacientis, & illius, cui satisfactio fit.

16 Differt à Merito primò: quia Meritum

tum non ſupponit offenſam, ſeu injuriam; ſupponit ſatisfactio: Eſt enim hæc pœna, quæ non debetur, niſi culpæ. Secundò: quia Meritum per ſe reſpicit mercedem, & commodum operantis: ſatisfactio verò honorem, & recompenſationem illius, cui fit, & offertur. Tertiò: quia meritum intendit, alium facere debitorem: ſatisfactio ſupponit debitum, quod intendit extinguere. Quartò: quia condignitas meriti penſatur ex æqualitate cum bono, quod acquiritur vice præmii: Satisfactionis verò condignitas penſari debet ex æqualitate cum offenſa, & cum Perſona, cui offertur, ad abolitionem offenſæ.

17 Suppono quintò. Pro illo peccato, quod vocabant aliqui, Malitiæ purè Philoſophicæ, facto nempe ſine ulla advertentia in Deum, poſſe puram Creaturam per vires etiam naturales integrè, & ex æquo ſatisfacere. Ratio eſt, quia in eo caſu nulla fieri debet ſatisfactio Deo, ſed aliis infra Deum: non eſt ergo unde ſit puræ creaturæ, per ſe loquendo, impoſsibilis compenſatio. Antecedens patet: quia hic ſoli creaturæ poteſt inferri injuria, vel damnum; non Deo: Nam neque damni capax eſt Deus, nec offenditur, ſi non cognoſcitur. Confirmatur: qui in materia ſecundùm ſe gravi delinquit cum invincibili errore malitiæ ſolùm levis, non debet aliam ſatisfactionem, quàm pro culpa levi: ergo qui invincibiliter delinquit contra rationem, cum invincibili vel ignorantia Dei prohibentis, vel Dei diſplicentis, nullam Deo debet ſatisfactionem: ergo. Tùm etiam quia tota incompenſabilitas peccati per opera puræ creaturæ venit à ratione offenſæ Divinæ, ut excurrenti per Sententias Theologorum in hoc puncto, fiet evidens: ſed illa deviatio à ratione nullam dicit rationem offenſæ Divinæ: non ergo eſt incompenſabilis magis, quam injuria illata contra unam creaturam ab alia. Hæc ex hypotheſi, quam omnino damnatam volo ex *nu.* 11. His ſuppoſitis, ſit in re præſenti

Vide ſuprà num. 11.

§. II.

IMPOSSIBILITAS SATISFACTIONIS per Vires Naturales pro quovis peccato.

18 PRima Concluſio: Pro nullo peccato, quod Theologicè tale ſit, etiam veniali, præſtari Deo ſatisfactio poteſt à pura Creatura per vires purè naturales. Eſt communis opinio contra Rubionem, & alios apud Amicum *diſp.* 5. *ſect.* 2 *&* 6. Probatur de omni genere peccati in univerſum primò: quia omnis ſatisfactio pro peccato, quod illudcumque ſit, ut poſitivè tollit obicem ſalutis, & vitæ æternæ, poſitivè conducit ad ſalutem, & Vitam æternam: ſed nihil poſitivè conducens ad Salutem, & Vitam æternam præſtari poteſt per vires purè naturales, ex his quæ *diſputando de Auxiliis late* diximus: ergo. Probatur id ipſum in univerſum ſecundò: quia ſi opera Naturalia eſſent ex ſe æqualis ſatisfactio pro peccato; ne in hac lege quidem peteretur à Deo alia ſatisfactio; ſicut quia cum Sacramento ſufficit Attritio, non exigitur altioris diſpoſitionis genus à Deo: ſed aliud Deus exigit præter omnia, quæ à viribus merè naturalibus ortum ducunt: ergo.

Amicus.

Latè tom. in 1. *part.*

19 Probatur terriò præcipuè de peccato mortali: quia De Dei, & aliarum rerum eſſentiis, & prædicatis ita cenſeri debet, ut maneat juſtus Dei conceptus: is nempe, quo, jure Deus appareat eſſe illud ens, quo nullum melius, & perfectius excogitari poſsit, juxta celebrem deffinitionem Anſelmi: atqui ſi Dei Majeſtas talis foret, ut ejus contemptor vires ex ſe ſufficientes haberet ad compenſationem offenſæ, ſine interventione Divinæ Veniæ, & Indulgentiæ, non eſſet nec appareret ens, quo nihil melius, aut perfectius excogitari poſſet: Nam Majeſtas offenſi ſemper auget difficultatem compenſationis; atque adeò quò difficillor eſt compenſatio, eò major, & altior Majeſtas æſtimatur: ergo.

Anſelmus.

20 Probatur quartò: Bonũ omne naturale adeò eſt tenue, & exile, ut à pleriſq; PP. non vocetur ſimpliciter bonum: Offenſa verò tale eſt malum, ut ſemper ſit ſimpliciter malum. Arguo nunc ſic: Vt offenſæ ſatisfacias, debes dare tantum honoris ſupra id ad quod aliunde tenebaris, quantum fuit inhonorationis in offenſa: id autem fieri per opera naturalia patet ex terminis impoſsibile.

21 Dices primò pro Mortali. Potuit ſtatuere Deus, ut conterente ſe homine per naturales Vires, remitteretur ipſi mortalis offenſa: quid deeſſet illi contritioni naturali, ad condignam ſatisfactionem pro Mortali? Confirmatur: quia ſaltem in ſtatu puræ Naturæ, cum peccatum ſit in ordine purè naturali ſubjectivè, & objectivè: id eſt, à ſubjecto, cui nulla ſit per ipſum ſupernaturalis doni privatio, & contra Deum præciſsè ut

Au-

Authorem Naturæ,non videtur posse negari æqualis satisfactio in ordine purè naturali : quæ nempe consisteret in dilectione Dei super omnia, aut naturali contritione. Et ratio est quia sicut peccatū hominis elevati tollitur per id quod est optimū in ordine elevationis, quod est Gratia: ita peccatū puræ Naturæ tolli debet per id quod est in ordine puræ Naturæ optimum, quod est amor naturalis Dei super Omnia:cujus cōparationis ulterior ratio videtur esse, quia sicut Optimū in ordine elevationis nequit à Deo dari nisi per affectum incompossibilem cum peccato illius Ordinis : ita nec videtur posse dari in ordine naturali, quod est optimum, nisi per affectum incompossibilem cum peccato talis ordinis.

22 Respondeo ad argumentum : posse quidem Deum ita statuere : non tamen ex meritis, aut intrinseca congruentia, & proportione naturalis contritionis,sed ex mero suo libitu quo vult assignare ut puram cōditionem suæ condonationis illum actū prę alio : sicut & alias res nullius ex se proportionis intrinsecę ad aliquos effectus assumpsit in conditionem eorumdem : unde extrinseca illa Dei pactio res nō immutat,nec ponit condignitatem, ubi non præsupponitur. Confirmatio nonnullos, & Veteres, & Modernos bene doctos induxit, ut asserererent in statu puræ Naturæ paratam in Deo satisfactionem æqualem pro peccato per Naturalem Dei dilectionem super omnia. Quod mihi vehementer displicet hac ratione potissimùm : Nam si semel offensæ Divinæ malum potest compensari per actum finitæ bonitatis ; & adæquari per illum Remissionis bonum:Bonum etiā remissionis per supernaturalis doni infusionē factæ poterit adæquari per actum finitæ bonitatis, superaddendo tantum, quantum specialis æstimationis est in dono gratuito, per quod remissio fiat. Id autem censetur ab his ipsis impossibile.

23 Quare nego in statu puræ Naturæ possibilem pro mortali peccato satisfactionem condignam. Nec ratio in oppositum objecta valet: nam ideo quod est in ordine elevationis optimum, nempe Gratia Habitualis,peccatum tollit,quia cum ipso est incompatibilis ex pulcritudine tantæ formæ; at actus ille naturalis amoris, minoris est bonitatis quàm sit malitiæ, Dei offensa: nec alioquin physicè est in compossibilis cum offensâ præcedenti.

24 Dices 2. pro veniali : nam pro ipso ea videtur esse sufficiens satisfactio, quæ apta est restituere objectivam cōplacentiam quam de opposito actu,quo vitari potuisset, habuisset Deus, & veniale vitari potuit per actū virtutis contrarium,Naturę viribus elicitum: ergo. Major probatur, quia id tantum debet resarcire satisfactio,quod per offensam abstulit: ergo si offensa solum abstulit objectivā complacentiam actus boni,non quidē supernaturalis,sed naturalis,per hujus exhibitionem fiet integra satisfactio.Confirmatur: quia videtur omninò durum, negare possibilem pro statu puræ Naturæ satisfactionem saltem pro Veniali: maximè cùm actus, qui daretur pro remissione,non deberet esse conducens ad vitam æternam, ut nunc : nam supponitur inelevatio Creaturæ ad hujusmodi finem:& alioqui sunt in eo ordine actus Virtutum nobilissimi.

25 Resp.ad argum.1. per peccatum veniale,licet impediatur immediatè sola complacentia boni naturalis;mediatè,& illativè impediri complacentiam supernaturalis boni: impeditur enim complacentia de infundendis supernaturalibus auxiliis, per quæ Natura Rationalis augere posset familiaritatem cum Deo: Vtrumque autem resarcire deberet satisfactio : quod naturalis actus exiguæ bonitati est impossibile.

26 Resp.2. negando majorem.Ad probationem dictum est *supra* satisfactionem, ut à pura restitutione distinctam,non utcumque debere ponere, quod ablatum est, sed compensare quod est illatum : id quod 1. (rebus,ut nunc) fieri nequit, nisi per actum qui possit movere nos ad supernaturalem finem ad quem dirigimur, & quem nobis impedire potest offensa Dei. 2. fieri nequit unquam, nisi per actum æquè bonum, ac est offensa mala, supra id quod necessarium est ad restitutionem ablati boni : neque enim satisfacis pro offensa omittendi aliquem actum,per positionem actus subsequentem; sed ultra id per compensationem specialis iniuriæ de eo, quod in instanti antecedente non posueris hunc eundem actum : nam in hoc constitit offensæ ratio. Ob rationem confirmationis satis probabilem,dici posset, non repugnare in statu naturæ puræ satisfactionem pro veniali : id quod post Suarez *de Pœnitent.* promovet Amicus *hic disput. cit.sect.6.à n.* 249. sed adhuc inclino & hæreo parti negativæ ob exilitatem omnis boni naturalis : & locutiones *Milevitani*, *& Milevit.*

Vide à nu. 15.

Suarez. *Amicus.*

Arauſic. Author in 1. 2.

Arauſicani, omne genus Remiſsionis vocantes opus Divinæ Gratiæ. Sed de his, *in* 1. 2.

§. III.

POSSIBILITAS SATISFACTIONIS pro Veniali per vires Gratiæ.

27 SEcunda Concluſio: Nihilominus pro Veniali dari Deo poteſt à purâ Creatura alioquin juſta, Condigna ſatisfactio ex viribus gratiæ: at de facto non datur. Supponit aſſertio, ab homine injuſto, & inimico præſtari non poſſe Deo quicquam per quod de condigno, ne pro veniali quidem, ſatisfaciat. & meritò: nam inimici opera ſumi non debent in reconciliationem, cui ipſe ſtatus operantis opponitur. Iam 2. pars videtur eſſe contra Suarez, & Amicum, ſed communis: Nec tamen mihi videtur, (ſecùs ac Ripalda, & Delugo cenſent) efficaciter probari eo quod aſſeratur à PP. peccata remitti Nobis à Deo: quæ vox remiſſionis, ſatisfactionis, aut juſtę ſolutionis vim extenuat. Nam id à PP. dici jure potuit ratione antecedentis auxilii ad ipſum exercitium ſatisfactionis neceſſarii: illa enim antecedentis gratiæ infuſio videtur aliqualis remiſsio, cùm ſe ipſa contineat actum, qui à Creatura in ſatisfactionem offertur. Probatur igitur efficacius ea 2. pars: nam de facto omnes, & ſinguli actus ſalutares hominis juſti adæquantur per condignum præmium vlterioris gratiæ, & gloriæ: ergo non manet in ipſis ulla vis condignitatis ad aliud genus præmii, ſeu quaſi præmii.

Suarez. Amicus.

28 Confirmatur. Nequit offenſo ſatisfieri per obſequium alioqui jam mercede conductum, & cujus totam condignitatem exhaurit offenſus per remunerationem alterius generis: ſic enim pro offenſa nihil daret offenſor; cùm abſorpta ſit per remunerationem tota obſequii condignitas: ſic centum ex furto debens Titio, & dans centum ex novo contractu venditionis, non ſatisfeciſti pro furto: at omnia noſtra obſequia ſunt mercede conducta apud Deum ea remunerante, ſupra condignum, præmio Gratiæ & gloriæ: ergo. Confirmatur iterum: nam alioquin nunquam remitteretur veniale per Sacramentum. Vide Ripalda *tom.* 2. *diſp.* 97. *ſect.* 3.

Ripalda.

29 Prima pars, cui, poſt ſuprà datos, refragari etiam video Cardinalem de Lugo *de Pœnitent. diſp.* 9. *ſect.* 2. *n.* 20. Probatur 1. quia levis offenſa, ut non diſſolvit amicitiam, ita nec ſolvit amicitiæ jura: eſt autem de ratione amicitiæ, ut, ea permanente, ſit Amicus, facilè placabilis per obſequia alterius amici, quoad offenſiones obvias, & vix evitabiles: ergo eſt de ratione Gratiæ, per quam in homine permanet amicitia cum Deo, ut per aliquos actus ſuos poſsit Deo condignè ſatisfacere pro hujuſmodi offenſis. Et ratio horum eſt: nam magis Deus complacet in Amico, quam diſplicet in offenſa levi: unde neceſſario debet eſſe aliqua operatio Amici magis Deo placens, quàm venialis offenſa diſpliceat: quod exinde convincitur, quòd per aliquos actus ita nobiles ſimpliciter creatura convertitur ad Deum, à quo per venialem offenſam non avertitur. Tùm quòd majus præmium cadit in condignitatem operationum ſalutarium juſti, quam ſit tota pœna, quam meretur offenſa levis: ergo poteſt pro iſta Deo condignè ſatisfieri à juſto.

Card. Lug.

Probatur 2. quia ſi levis offenſa eſſet per finitam ſatisfactionem incompenſabilis, haberet quamdam infinitatem offenſæ; non minus ac ſi eſſet per finitam ſatiſpaſsionem incompenſabilis: ergo æquè repugnat utrum que comceptui venialis offenſæ.

30 Probatur 3. nam ſi ex ſuo conceptu eſſet incompenſabilis per ſatisfactionem amici, levis offenſa, poſſet Deus ob levem offenſam Amicum arcere æternùm à poſſeſſione boni ad quod aliunde jus habet ex amicitia. Hoc autem eſt mihi duriſsimum. Dicit in ſimili P. Suarez poſſe id quidem Deum, ut eſt Dominus, non autem ut eſt judex. Vt Dominus: quia poteſt uti jure ſuo, & non remittere: non ut judex, quia contentus eſſe debet pœna finita, & temporali pro culpa levi. Contra: quia nec, quia Deus ſit Dominus, deſinit eſſe juſtus; neque, quia juſtus, & Dominus, deſinit eſſe amicus: qua ergo ratione, quia Dominus, poſſet offenſam illam venialem æterna privatione boni punire? aut qua ratione non exigit amicitia, ut condoner? ſi autem amicitiæ ratio exigit, ne Deus deſinat condonare, cur non exigat amicitiæ ratio, ut acceptet aliquam ſatisfactionem amici? Quod ſi mihi conceſſerit P. Suarez (ut re ipſa concedit hîc *diſp. illa* 4. *ſect.* 11. *fin.* eſſe de exigentia Gratiæ, & amicitiæ, ut Deus acceptet aliquam ſatisfactionē pro offenſa levi,) Vel acceptare tenetur, vel aliundè condonare: neque enim aliter fieri poſſet æqualis compenſatio reſpectivè ad exigentiam amicitiæ: hæc autem eſt om-

Diſtinctio P. Suarez.

Nō placet.

omninò necessaria juxta nostra principia.

31 Probatur 4. quia peccatum veniale non est simpliciter in linea offensæ, nec sumit ordinē ex personâ increatâ, sed ex bono finito simpliciter: cur ergo non possit simpliciter satisfieri per actus, & obsequia ordinis simpliciter excellentis,& Divini, nempe, supernaturalis. Ratio consequentis est: nam tota difficultas satisfaciendi, vel oritur ex dignitate offensi, vel ex inæqualitate obsequii ad offensam: si autem offensus non est simpliciter offēsus,nec ejus dignitas quasi moraliter lœditur, nec exinde simpliciter specificat offensā: aliunde malitia est simpliciter levis,& vincibilis per obsequia;non est cur repugnet cōdigna pro offensis hujusmodi satisfactio?Prob.autē antecedens:ab illo sumit ordinem peccatum, quod voluntariè contemnit, & deserit; sed veniale nec contemnit, nec deserit Deum, sed aliquid extrinsecum Dei, nempe fervorem, qui versatur circa Deum: ergo non sumit ordinem à Deo, sed à modo se habendi circa Deum; qui modus finitus est. Quare non incongruè dixit Amicus (quem vide:) veniale nō esse simpliciter, & immediatè contra Dei voluntatem, sed contra prohibitionem: & exinde veniale discriminat à mortali. Dat rationem: quia venialiter peccantis Voluntas manet conjuncta cum Deo,ipsiusque voluntate;solumque deviat in modo operandi quem prohibet ipsa Dei voluntas,quam tamen nec deserit,nec contemnit.

Amici dictum de Veniali.

32 Objicies tamen:nō est, in ordine supernaturali,actus tā bonus,quàm est mala,venialis offensa:ergo nequit per ullum ex illis pro istâ ex integro satisfieri. Prob. antecedens: Nō est in ordine supernaturali actus cujus negatio sit tam mala: quā offensa venialis:Nam offensa levis est simpliciter ineligibilis, & magis ineligibilis quàm negatio cujusvis actûs superni secundū se inspectj:ergo non est in ordine supernaturali actus tam bonꝰ,quā est mala venialis offensa. Probo consequentiam: nam id quod est malum majus quàm negatio alterius rei,majus est malum, quàm sit bona res, cujus negatio vincitur in malitia: nam negatio crescit in ratione malitiæ ex bonitate rei cujus est negatio.

33 Hæc objectio,quæ sumitur ex Anselmo *lib.1.cur Deus Homo c.21.*probat nimis: nā neq;unio hypostatica,neq;actus theandrici Christi Dñi essent quid æquè bonū,ac est mala venialis offensa:cùm eorum negationē præstet eligi, quàm peccatum. Nego igitur antecedens. Ad probationē distinguo antecedens:attentâ malitia ex bono, & utilitate quâ subiectum privat, nego antecedens: attentâ malitia ex oppositione contra rationem,concedo antecedens: & ex hac oppositione est simpliciter ineligibile peccatum veniale: non autem est majus malum in se, quā sit bona quælibet operatio supernaturalis: eo ipso, quod peccatum sit ineligibilius: tota enim hæc ineligibilitas venit ex ratione mali moralis,& rei inamabilis licitè. Quare non est magis, & prius eligibilis negatio cujusvis actûs supernaturali,quàm venialis offensa,quia hæc est magis mala, quam illi sint boni, sed quia illa est contra rationem, & licitè non potest amari.Vt autem aliquid sit altero eligibilius, duo requirit. Primum, ne sit contra rationem: nam hic conceptus ut destruit eligibilitatem,destruit etiam fundamentum comparationis. Secundum, ne sit majoris bonitatis, vel damni minoris, respectivè saltem ad eligentem. Inde nego consequentiam secundi entymematis: cujus probatio suppressa jam est.

Anselmus.

34 Objicies insuper: si Satisfactio pro Veniali debeat esse supernaturalis, eo ipso debet esse ex præsuppositā Gratia creditoris,& offensi:nullus enim haberi potest actus salutaris sine speciali auxilio Divinæ Gratiæ: sed eo ipso quod fiat ex suppositā Gratia creditoris, & offensi nequit esse condigna satisfactio: quod ostendo: nam ubi datur palliata remissio, & virtualis, nequit intercedere vera satisfactio;sed vbi datur ab offensore Gratia, quâ ipsi satisfiat, datur virtualis, & palliata remissio: nam eo ipso datur ab offensore totum illud, quo ipsi diceris satisfacere: sicut ergo si debens centum Titio ex furto, acciperes ex ejus gratuita donatione centum per quæ restitueres, reipsa censeretur facta tibi remissio debiti, & impossibilis satisfactio: sic debens pro veniali actum supernum, quo pro ipso satisfacias Deo; si à Deo accipis Gratiam & in ipsa eundem ipsum actum, reipsa censebitur facta tibi remissio offensæ,& impossibilis satisfactio.Ratio est: quia nihil addis de tuo pro compensatione offensæ.

35 Respondeo distinguendo antecedens:eoipso debet esse ex præsuppositā creditoris & offensi Gratia, excedente jura, & dignitatem offendentis, aut ipsi impedienti dominium in actum solutionis præstandę,aut necessariâ pro adæquatione actualis solutionis ad debitum, nego: nec excedente jura,

nec dignitatem offendentis, nec ipſi impediente dominium, neque neceſſariâ, ut ſolutio adæquetur ad debitum, concedo: & nego ecôverſo minores ſubſequentes; ac explico diſtinctionem, inque ipsâ Doctrinam pro his, & ſimilibus utiliſſimam.

36 Triplex genus Gratiæ obſtare poteſt ſatisfactioni, ſi fiat offendenti, ſeu ſati facturo, ab ipſo Creditore & offenſo. Prima eſt, illa quæ neceſſaria eſt, ut ſolutio adæquet actu debitũ: eo enim ipſo id quod offertur, non eſt æquale Debito, atque adeo non eſt ſatis, & miſceri debet ex Creditoris parte remiſsio. Secunda eſt, illa, quæ impedit aut facit quod in offerente non ſit dominium in rem per quã ſatisfactio deberet fieri: eo enim ipſo id quod offertur, non eſt ex propriis, atque adeo nequit fieri ſatis Creditori; nemo enim ſatisfacit Creditori per bona, quæ unicè ſunt ipſius. Tertia eſt illa, quæ licèt nec ſit neceſſaria ad adæquationem ſolutionis ad debitum, nec impediat ſimpliciter dominium actuum ſubſequentium, neceſſaria tamen eſt ad iſtos, nec ullo modo debetur offendenti, ſed potius indebetur: eo enim ipſo per collationem ita gratuitam cenſetur remitti virtualiter debitum.

37 Nunc ex his, ad rem noſtram. Certè ad ſatisfactionem pro veniali requiritur antecedens auxilium & Gratia Creditoris, qui Deus eſt: at hoc genus Gratiæ, licèt requiratur ut fiat ſolutio, non tamen, ut ſolutio condigna ſit, & adæquetur ad debitum: actus enim ſupponitur majoris bonitatis quàm ſit mala offenſa; nec tollit, imò conſtituit dominium offendentis: nam ipſum ponit in manu Conſilii ſui: nec ita datur à Deo, ut ſit ſupra jura & dignitatem, ac gradum, in quo eſt offendens: ſupponitur enim, in caſu ſatisfactionis, juſtus. Gratia autem & amicitia, eſt aliquale jus, & dignitas ad auxilia ſui ordinis. Quare, licèt attentis meritis donatarii illæ Gratiæ ſimpliciter dentur à Deo gratis, & ſint dona gratuita; tamen attento gradu, in quo Donatarius eſt, non dãtur à Deo omninò liberaliter, nec ſine jure aliquo præſuppoſito. Non ergo poteſt hoc genus Gratiæ præſuppoſitæ impedire rationem ſatisfactionis pro veniali offenſa in creaturâ præſertim Sanctâ.

38 Objicies tertiò: Vel ſatisfactio quæ à pura Creatura præſtari à Deo poteſt pro veniali eſt per modum compenſationis ſeipsâ extinguentis debitum, independenter ab ulteriori favore Dei: vel indiget novo Dei favore illam liberè acceptare volentis in ſatisfactionem? Non primum. Primò: quia nullum eſt obſequium Creaturæ, quod Deus exigere non poſsit ex ſuo Dominio proprietatis in omnia noſtra ex aliis titulis indepen denter ab offenſa: ſi autem Deus exigat ex aliis titulis, non erit ſatisfactio ex deffectu Divinæ acceptationis. Secundò: quia alioquin per poſitionem talis obſequii etiam fieret Deo ſatisfactio pro veniali, in hac lege contra ſecundam partem aſſerti ſuperioris. Tertiò: quia hinc fieret non fuiſſe Chriſtum neceſſarium ad ſatisfaciendum pro venialibus; & ad hominem liberandum ab ipſis; ſecus ac affirmant Sancti Patres.

39 Non ſecundum. Primò: quia interventio novi favoris ad acceptandam ſatisfactionem, deſtruit ipſam ſatisfactionem: de ratione enim ſatisfactionis eſt, ut eâ poſita ceſſet offenſa, & quod non poſsit ab offenſo non acceptari, præſertim oblata ab offendente. Quorum omnium eſt ratio: quia licèt fieri debitorem, pendeat ex voluntate illius, qui debitor fit: maximè loquendo de Deo, *qui nulli debet, niſi volens*, ex Auguſtini phraſi; tamen non eſſe Creditorem, non tam pendet ex voluntate illius qui deſinit eſſe creditor, quam ex voluntate debitoris: ſi enim hic ſatisfacit; qui erat creditor, deſinit eſſe creditor: nam ille ſatisfaciendo deſinit eſſe debitor. Secundò: quia ſi requiritur gratia acceptationis, videtur requiri Gratia, ut ſolutio adæquetur ad debitum: hoc autem genus gratiæ repugnat ſatisfactioni ex *numeris præced.* Tertiò: quia alioquin Deus poſſet nullã acceptare ſatisfactionem pro veniali, ob idque privare Creaturam, alioqui gratã, remiſſione Venialis in æternum.

Auguſtin.

Nuper ex num. 36.

40 Quod autem reſpondet Suarez, ſtatui juſtitiæ deberi remiſsionem venialium, eamque proinde negari à Deo non poſſe, ut à judice, ſed ut à Domino, & quidem juris alti, & extraordinarii, nõ ſatisfacit. Tùm quia ſi Deus poteſt non acceptare ſatisfactionem, manebit offenſa, & ipſe manebit offenſus: atque adeò ut judex & ut offenſus poterit nolle remittere. Tùm quia, ſive id fiat à Deo ut à judice, ſive ut à Domino, videtur aſperrimum. Ob hæc multi cum P. Vazquez diſceſſerunt à Doctrina P. Suarez requirentis favorem illum acceptationis, ut fiat integra Deo ſatisfactio etiam pro veniali; vereor tamen ne accipiant aliter longè, ac tantus Doctor accepit.

P. Suarez.

Fortè aliter acceptus à Vazquez, aliisque ac debet.

41 Reſpondeo, Satisfactionem puræ Crea-

Creaturæ pro veniali non esse per modum compensationis se ipsâ formaliter debitum extinguentis sine novo favore Divinæ acceptationis: tùm ob rationes in prima parte objectionis; tùm ob observatum *suprà* discrimen inter Restitutionem, & satisfactionem. Restitutio, cùm principaliter respiciat rerum & jurium æqualitatem, fieri potest etiam invito Creditore. Satisfactio verò, cum respiciat Personas, & unius offensam, & inhonorationem, supponit plerumque jus in offenso ad acceptandum, vel non acceptandum obsequium, maximè si offensus sit summæ Majestatis, vel obsequia tota quanta sunt, possint ipsi ex aliis titulis esse obligata: quæ duæ conditiones hic concurrunt.

Suprà à nu.15.

42 Tamen hic favor acceptationis non minuit rigorem satisfactionis: neque enim se habet per modum condignificantis obsequium, aut reddentis æquale ad offensam, sed per modum merè applicantis offenso opus, & obsequium aliàs condignum, & æquale ad offensam: mera autem applicatio pretii aliàs justi non minuit rigorem plenæ satisfactionis, & solutionis: ut patet in contractibus pecuniariis, etiam rigorosæ justitiæ: ex quibus patet ad impugnationes secundæ partis. Patet ad primam: quia ea Doctrina, vel solum est vera in casu merę restitutionis, vel casu quo Debitoris bona, & obsequia non sint aliàs obligata Creditori, & offenso independenter ab offensa. Patet ad alteram: quia ille favor non est condignificativus obsequii, sed purè applicativus obsequii aliàs plenè condigni. Patet ad tertiam: quia ex ratione amicitię tenetur Deus, vel condonare, vel satisfactionem admittere ex *num.*30.

Suprà à nu.30.

43 Restabat ultima impugnatio primæ partis. Cui dicendum Christi Redemptionem non fuisse nec esse simpliciter necessariam ad condignam satisfactionem pro Venialibus: esse tamen ex suppositione peccati Originalis; vel Personalis mortalis; vel pacti plenè remunerandi omnia justorum obsequia præmiis gratiæ ulterioris & gloriæ. Primum & secundum: quia nequit fieri talis satisfactio ab homine, nisi fiat illi prius originalis, aut peccati Personalis remissio per Christum, & ponatur in Gratia. Tertium ex ratione nostra pro secunda parte Conclusionis, & in hoc sensu SS.PP. Videndi de Doctrina solutionis Martinon & Amicus, pro Suarez solidè discurrentes. Ille *disp.2.sect.*10 *à num.*102. contra Vazquez. Iste *disp.5.sect.* 6. *à num.*244.

Martinon. & Amic. pro Suarez cont. Vazq

44 Objicies quartò: Peccatum veniale contrahit debitum carendi auxilio sufficienti ad exhibendâ pro ipso satisfactionem: ergo nequit per ullum obsequium ipsi satisfieri. Probatur consequentia: quia nequit acquiri à Deo auxilium sine gratuita remissione debiti per peccatum veniale contracti; ubi autem intervenit remissio debiti, non potest offerri integra satisfactio. Negat P. Vazquez antecedens: nam, ut videbimus *infrà* ex hac ratione dicit non posse à puro homine integram pro mortali satisfactionem offerti.

Vazquez. Infrà à nu. 236.

45 Ratio negandi est illi duplex. Prima quia Amicus non est indignus beneficiis amici. Secunda: quia justus habet dignitatem ad gloriam: ergo & dignitatem ne sibi impediatur gloria: ergo ut tollatur impedimentum ad gloriam, quod veniale est: non ergo est indignus ad media, per quę tollatur impedimentum: & hæc sunt auxilia: alioqui posset Deus æternùm privare justos gloriâ ob veniale peccatum. Neutra ratio placet aliis. Non secunda. Primò ex dictis *nu.*29. Secundò: quia illud debitum potuit esse temporale; ut est pœna quæ Peccatum veniale sequitur: utque potest remitti pœna, seu tolerari per satisfactionem, manente culpa; ita & illud Temporale Debitum. Non prima. Primò: quia sicut amicitiæ non repugnat debitum pœnæ temporalis, relictum ex peccato mortali, cur repugnet debitum temporale carendi auxilio? Secundò: quia licèt amicitiæ ratio sit dignitas ut tollatur veniale, at nō videtur esse dignitas (si cum peccato veniali conjungatur) ut tollatur hoc, per medium, ex quo amico alioquin se ingratè gerenti, & peccanti leviter, accrescat novum jus ad Beatitudinem, & major amicitia: accresceret autem factâ remissione venialis per actum satisfacientem ortum ex auxilio superno, ut patet: ergo peccatum veniale reddit amicum hoc medio indignum.

Suprà nu. 29.

46 Ex his probatur antecedens argumenti. Primò: quia illius Doni debitum, peccando peccator incurrit, quod per negationem actus oppositi tenebatur conservare; at justus per negationem venialis, tenebatur conservare fervorem charitatis: ergo per veniale incurrit debitum carendi talis fervoris auxilio. Secundò: quia nihil frequentius PP. quàm hortari nos, ne per culpas alioqui leves demereamur Dei beneficētiam. Tertiò: quia est valde congruum, ut qui tepidè cum Amico procedit, sentiat pœnam quoad

Ami-

Amici eiuſdem auxilia, quibus eget, ut cautior fiat: & diſcat æſtimare bona, quæ habet: ita ſentiunt contra Vazquez Pater Amicus *diſp. & ſect. nuper citatis num. 198.* & Docti Complutenſes.

Amicus, & RR. Cõplutenſ.

47 Reſpondeo primò: permiſſo antecedente, nego conſequentiam. Nam aliud eſt debitũ objectivum, ſeu materia debiti; aliud eſt Debitum ſubjectivum, ſeu formale: illud, eſt pœna conſequens; hoc, eſt culpa: illud, hoc manente, remitti poteſt; atque adeò, licèt intercedat aliqualis remiſsio pœnæ, manet locus perfectæ ſatisfactioni pro Culpa. Clariora hæc ex dicendis *infrà* contra Vazquez, quẽ directè ferit objectio. Quidquod, eſtò veniale eſſet ratio contrahendi debitũ carendi aliquo auxilio, cur determinato, quod requiratur, & ſufficiat ad ſatisfactionem?

Vazquez. Infra a nu. 236.

48 Reſpondeo ſecundò, permittendo rurſus, ut valde probabile, antecedens de venialis merito congruo contrahendi hoc debitũ; ob rationes in antecedẽtis probatione deductas: illud nego ſimpliciter de condigno: quia nulla eſt pro tanta vi demeritoria venialis, ratio, videturque apertè pugnare cum ratione amicitiæ, quæ erga amicum præſtantior eſt: tùm etiam quia ſi veniale eſſet condignitas, ut amicus non gauderet bonis alioqui debitis gradui in quo eſt, & neceſſariis ad operandum juxta gradum ſuum, & ad hunc conſervandum, qua ratione manet in linea levis, & venialis offenſæ? Neque etiam in diſcurſu Vazquezii illa vis congrua demerendi auxilium, quam in veniali permiſi, obſtat veræ ſatisfactioni: quia nec obſtat, ne toti offenſæ, totique ejus dignitati ſatisfiat.

P. Vazq.

49 Ratio: quia ſatisfactionis æqualitas non ſumitur ex ordine ad congruentiã, ſed ad dignitatem offenſæ: unde ſi obſequium æquet totam dignitatem, quàm habet offenſa, licèt non æquet totam congruentiam ad omne genus pœnæ quam habet, erit æqualis & perfecta ſatisfactio: ut patet in obſequio meritorio. Habes actum, per quem mereris de congruo plures gradus gratiæ: de condigno, unum: per unum hoc, excluſis & negatis illis, fiet tibi plena remuneratio.

50 Dices: Perfectæ Gratiæ repugnat dari ex intuitu alicujus meriti, etiam de congruo: ob idque negant PP. auxilia gratiæ cadere in merita antecedentia, etiam congrua: eo enim ipſo eſſent jam ex operibus: & non gratia: ergo perfectæ ſatisfactioni repugnat jungi cum remiſsione alicujus debiti etiam congrui. Ratio paritatis eſt: quia ſicut Gratia excludit meritum, cujus intuitu detur: ita ſatisfactio excludit remiſsionem debiti, & petit, ne ullum debitum remittatur. Nego conſequentiam.

51 Diſparitatis & major ratio eſt: quia Gratia ſumitur in ordine ad dantem, ita ut ex ſe moveatur, abſque ullo titulo gratitudinis: ſatisfactio ſumitur in ordine ad dignitatem offenſæ, ſeu ad æqualitatem cum proprio debito: uti remuneratio. Cum autem dari rem ex intuitu meriti congrui, ſit dari non merè ex ſe, ſed ex intuitu operum, quæ ſunt in Donatario: donari autem id, quod offenſa de congruo merebatur non donari, non ſit aliquid propriè remitti; hinc eſt illud obſtare Gratiæ perfectæ: & hoc, perfectæ ſatisfactioni non obſtare.

52 Objicies quintò: Nullum eſt inter ordinis ſupernaturalis obſequia pro Venialis offenſæ ſatisfactione aſsignabile: ergo non eſt poſsibilis ſatisfactio. Antecedens probatur ex Authorum varietate. Nam in primis Aliqui cum Amico cenſent non ſufficere actum, qui non ſit actus contritionis, & dilectionis ſuper omnia. Alii moderni, nec ſufficere ajunt quemvis actum contritionis, niſi eum, qui formaliter de his peccatis conceptus ſit: ſi autem hæc ſint vera, facile quis contendet per nullum obſequium poſſe ſatisfieri pro veniali, ut *mox* premam.

Amicus.

Mox à num. 54.

53 Nituntur illi, quia condigna ſatisfactio eſt obſequioſa actio intuitu offenſi exhibita, in compenſationem honoris læſi: Omnis autem obſequii genus à dilectione, & contritione diſtinctum non eſt genus actionis intuitu offenſi exhibitæ, ſed intuitu potiùs elicientis, nempe vel propter malum, quod incurrit peccando, vel propter bonum quo privatus eſt, vel propter bonum quod intendit acquirere. Nec obeſt, quod iſta obſequia ſint tam bona, quàm fuerit mala, offenſa, atque adeo tantum boni ponat offenſor per obſequium, quantum offenſa ſuſtulit: Nam ad ſatisfactionem plus requiritur, nempe, auferre etiam quod intulit offenſa, compenſando inhonorationem, vel diſplicentiam offenſi: quæ compenſatio requirit obſequium intuitu offenſi factum potiùs, quàm intuitu commodi reſultantis offendenti.

54 Nituntur alii: quia ſatisfactio eſt redditio æquivalentis: quæ vox *redditio* ſonare videtur ex parte reddentis, animum aver-

ſum

sum offensæ, & retractativum ipsius:alioqui sumeretur redditio purè materialiter : sed sola contritio de Veniali concepta est formalis illius retractatio;aut amor dilectionis eximię,retractatio virtualis: ergo. Ex his arguo sic ipse pro antecedente objectionis : ergo non sufficit redditio æqualis obsequii ad satisfactionem pro offensa. Deinde, nullum est obsequium, quod Deo possit à Creatura præstari, quod non sit magis utile, & commodum offensori, quàm offenso : qua ergo ratione potest esse satisfactio, quæ videtur fore actio potiùs in offensi,quàm in offensoris bonum exhibita?

55 Respondeo negando antecedens, & *P. Ripald.* asserendo cum Ripalda, & aliis quos ipse citat *disp.97. sect.3. num.36.* Quodvis supernaturalis obsequii genus, sive Contritionis, sive Attritionis, sive Actûs ad alias virtutes pertinentis, *per se loquendo* sufficere ad satisfactionem pro veniali. Addidi *per se loquendo*: nam assertio debet cum accommoda distributione sumi : obsequium enim fervoris tenuis,vulgaris honestatis, & vix æstimabilis prætepiditate operantis, pro veniali, intrà ordinem malitiæ levis, alioquin magno, & excedenti communem peccandi fragilitatę, non erit satisfactio.

56 Prima ratio resolutionis est : quia quodvis genus superni obsequii, per se loquendo, est æquè bonum, & magis meritivum, quàm sit mala, & demeritiva, venialis offensa. Tùm etiam quia amicitiæ ratio videtur exigere, ut facilè placetur offensus, etiam per obsequia, quæ potiùs in alterius amici commodum vergant, maximè si amicus, qui offenditur, nullius eget commodi, ut certè est Deus, qui per gratiam fit unus spiritus nobiscum,& sibi complacet in amicis longè plus & teneriùs, quàm in humanis solet. Tùm etiam quia offensa venialis non est simpliciter offensa Dei, atque adeo nec ejus satisfactio perfecta requirit ordinationem obsequii, quæ simpliciter talis sit erga offensum,sed ad summum erit sufficiens ordinatio obsequii aliàs æqualis offensæ, quæ consistat in animo amici volentis Deo obsequi, & satisfacere : idque sufficiet etiam ut verè dicatur esse redditio æquivalentis : per quæ ivimus obviam diversis discurrendi modis tactis *in objectione.*

57 Instabis tamen: Nullum est justi obsequium, æquale pœnæ Purgatorii debitæ pro offensa levi : nam in commutationem aliud, & aliud prudenter admittimus : ergo neque malitię:nam pœna cum malitia,propter quam datur, habere debet proportionem. Distinguenda est in obsequio Bonitas, & Pœnalitas, quæ sunt res diversissimæ;nec pari se gradu comitantur. Contingit enim, quòd opus virtutis inferioris sit magis pœnale, quàm excellentioris virtutis opus v. g. actus Pœnitentiæ,quàm actus charitatis. Ad satisfaciendum pro pœna,attenditur pœnalitas operis : ad satisfaciendum pro culpa, Bonitas : non ergo ex eo quòd obsequium non sit æquale ad satisfaciendum pro pœna, nec erit æquale ad satisfaciendum pro culpa: quia potest esse bonitatis æqualis malitię culpæ,& pœnalitatis exiguæ : ob quam esse nequit condigna satisfactio pro pœna. Quare transmisso antecedente,nego consequentiam.

58 Tertia Conclusio:Etiam purus homo ex viribus Gratiæ potest exhibere Deo congruam satisfactionem pro culpa, seu offensa mortali : atque adeo ad exhibendam pro mortali satisfactionem congruam non est Incarnatio necessaria. Est,si aptè termini explicentur,omnium. Nam congrua satisfactio pro Mortali nihil sonat aliud, quam obsequium, quo de congruo mereamur justificari, atque adeo lethalis culpæ remissionem: idque fiet *infrà* contra Ripaldam evidens, cùm asseramus, mereri de condigno peccati remissionem, esse satisfacere pro lethali de condigno: Atqui ex viribus gratiæ potest in puro homine reperiri obsequium, quo de congruo mereatur justificari, & peccati remissionem: ergo, & congrua satisfactio pro lethali. Minor *in tract. de Justificatione* est Doctrina communis. *Infrà à nu.* 182. *& à nu.* 308.

59 Dices primò: ergo similiter per actus purè naturales poterit exhiberi satisfactio congrua : nam cum remissio peccati mortalis,nihil dicat ex conceptu suo supernaturale, cur non cadet in meritum congruum purè naturale? Nego consequentiam: & ratio est, quia obsequia purè naturalia sunt levissimæ bonitatis:& quidem peccati remissio (licèt ex conceptu suo supernaturalis non esset,) tamen quoad rationem indebiti omninò est supra Naturæ leges, & obsequia. Vide quæ *suprà num.* 19. *&* 22. Dices secundò: satisfactionis congruæ ratio dicit obsequium ex se inæquale offensæ : satisfactionis ratio dicit obsequium æquale: est enim satisfactio,redditio æquivalentis: Loquimur ergo per terminos implicantiæ notoriæ:unde fit vel nullã esse satisfactionẽ,vel esse condignam. Reipsa *Latè in* 1. 2. *Tract. de supern.* *Suprà à nu.* 18. *ad usque* 23.

non

non bene loquimur, niſi cum merito ſatisfactio confundatur: Id autem genus ſatisfaciendi cùm fiat per obſequia meritoria; exinde per diſtinctionem condignæ,& congruæ, non ineptè loquimur poſt Modernos. Sed hanc de voce litem, excipit alia de re valde gravis quoad condignam pro lethali offenſa ſatisfactionem: ad quam oportet in anteceſſum ferre de ipſius offenſæ quantitate judicium.

SECTIO III.

EXCLVDITVR INFINITVDO LETHALIS Offenſæ.

§. I.

QVI PROPVGNENT: ET QVI NEGENT?

S. Thomas non propugnat.

60 EA nempe, quâ lethalis offenſa ſimpliciter infinita defenditur in genere moris: nam aliqualem infinitudinem vel ex infinitate Majeſtatis offenſæ, vel ex neceſſitate actuum infiniti valoris ad ſatisfactionem, vel ex vi demerendi bona, vel ex reatu pœnæ, quis neget ſi rationem conſuluerit, aut legerit Sanctum Thomam, cujus non alia mens, ubicumque de peccati infinitudine diſſerit: præſtat enim ubique per particulas limitantes, ut videre eſt *hìc quæſt. 1. art. 2. ad 2. & 1. 2. quæſt. 87. art. 4.* & expreſsius *in 4. diſt. 15. quæſt. 1. art. 2. ad 1.* expreſsiſsimè verò *in Diſputatis quæſt. 2. de malo art. 9. ad 5.* ubi ſic: *A bono infinito aliquis avertitur actu finito: & ideo peccatum eſſentialiter finitum eſt, licèt habeat aliquam habitudinem ad bonum infinitum.* Qui loquendi modus limitativus ſolam infinitatem *ſecundum quid*, ſeu objectivam inſinuat, aſſertam etiam *alibi* à Sancto Thoma in Viſione Beatifica, & in Dignitate Deiparæ.

1. p. quæſt. 25. art. 6. ad 4.

Thomiſtica Schola cũ Godoy, & Lumbier: ex Noſtra Koninch. Leſsius. Pet. Hurt: Amicus. Bernal. Martinon. Ex parte Aldret. & M. Prud.

61 Jam infinitatem illam ſimpliciter dictam adſtruit in offenſa recens Schola Thomiſtica, pro quâ latiſsimè Godoy *diſp. 1. de Incarnatione per totam*; & M. Lumbier *diſt. 3. quæſt. 9.* ſecutis ex Noſtra Koninchо, Leſſio, Petro Hurtado, Amico, Bernalio, Martinonio, & Recentibus bene Doctis. Quibus hærent ex parte Prudentius, & Aldrete, diverſis tamen viis. Hic enim agnoſcit in culpa alioquin finita ſimpliciter in genere offenſæ, infinitatem ſimpliciter in genere demeriti: ille, ſolùm agnoſcit offenſæ infinitudinem in Chriſticidio advertenter commiſſo, diſcurrens ex grato ſibi calamo P. Amici: qui multa in hanc rem ingeniosè ſcrit *hìc & in 3. tom.* aſſerendo peccatum eſſe quidem ordinis infiniti, finitum tamen in ordine infinito. *P. Amic.*

62 Neque inter ſe conveniunt hi Patroni Infinitatis: nam alii negant in ratione malitiæ, faſsi in ratione offenſæ: alii in utraque ratione agnoſcunt infinitatem, inter quos eſt *Hurtadus*: alii ſumunt ex Dei majeſtate, quaſi ex ſubjecto morali offenſæ, inter quos eſt *Godoy*: alii ex ipſa, quaſi ex forma gravificante: inter quos eſt *Lumbier*: alii ex ſumma Diſtantia inter offenſi Majeſtatem, & vilitatem offenſoris, inter quos eſt *Bernal*: qui ſingulariter contra omnes addit non *moraliter*, modò, ſed etiam *phyſicè* eſſe offenſam ſimpliciter infinitam. *Sed non cõveniunt.*

63 Excludit eam infinitudinem Schola Schotiſtica cum Subtili ſuo Duce; Noſtra communiter cum Eximio Noſtro. Vide cenſum Authorum apud Salas *tom. 2. in 1. 2. tract. 13. diſp. 15. ſect. 6.* & apud M. Thyrſum, & P. Munieſſa; illum *tom. 3. diſp. 2.* iſtum *diſp. 8. de Incarnatione ſect. 6.* per integras quatuor; noviſsimè diſputantes acriter contra hujuſmodi infinitudinem, & ornantes Authoritate S. Thomæ, & multiplici Ratione ſententiam Schoti, & Suarez: quibus plenè ſubſcribo. *Schotus. Suarez. Salas. M. Thyrſ. Munieſſa.*

§. II.

ALIQVÆ PROBATIONES ASSERTI.

64 ARgumentor ſic primò: Peccati offenſa ſolũ poteſt eſſe ſimpliciter infinita moraliter, reſpectivè ad prudentem æſtimationem; ſed moraliter, reſpectivè ad prudentem æſtimationem non eſt ſimpliciter infinita: ergo Peccati offenſa non eſt infinita ſimpliciter. Conſequentia ſequitur: & major inter adverſarios ſolùm negatur à P. Bernal: contra quem arguo ſic: Nihil eſt in offenſa, quod phyſicè conſtituat offenſam, & phyſicè ſit ſimpliciter infinitum: nam quodnam id eſt? Non Deus: nam Deus neque phyſicè unitur actui, qui offenſa dicitur: neque phyſicè informat, aut ſubjectatur. Omnia autem præter Deum ſunt quid valde finitũ.

65 Reſpondet: eſſe vilitatem Creaturæ conſiſtentem in creaturæ diſtantia à creatore, quæ diſtantia cum ſit infinita ſimpliciter, facit illam vilitatem ſimpliciter infinitam. Contra primò: quia licèt diſtantia creaturæ

à Deo

à Deo sit simpliciter infinita propter excessum simpliciter infinitum ex parte Dei, nunquam æquabilem per additionem creatæ perfectionis; tamen non est simpliciter infinita ex parte creaturæ propter recessum: nam recessus, quo creatura recedit à Deo, non dicit omne genus recedendi à Deo: qui multiplicari potest in infinitum ad perfectionum Creatarum multiplicationem, atque adeò non est simpliciter infinitus in ratione recessûs: ergo nec illa vilitas Creaturæ.

66 Contra secundò: quia Bonitas simpliciter infinita est tanta bonitas, ut dicat in se omne genus boni: ergo vilitas simpliciter infinita est tanta vilitas, ut dicat in se omne genus imperfectionis. Hæc autem repugnat creaturæ, cùm saltem excludere nequeat perfectionem essentiæ, & existentiæ si ponatur. Contra tertio: Distingui à summè perfecto, est esse limitatæ perfectionis, & simpliciter imperfectum: esse limitatæ perfectionis, & simpliciter imperfectum, non est esse positivè infinitè imperfectum: ergo nec distingui à summè perfecto est esse positivè infinitè imperfectum: ergo nec positivè infinitè vile. Sed Creaturam distare à Deo, est distingui à summè perfecto: ergo. Contra quartò: nam quid facit hæc vilitas ad mores? quâ ratione constituit physicè actum? quâ ratione non etiam constituat obsequia, eaque reddat physicè infinitè vilia, & infinitè contemptibilia? Et hæc pro majori contra
P. Bernal. Bernal.

67 Probo Minorem, in qua stat difficultas. Quoties solum moraliter, respectivè ad prudentem æstimationem convenit rei denominatio, realiter & absolutè non cõvenit, sed ex prudenti fundamento æstimatur ac si reipsa cõveniret; sunt enim istæ moralitates rebus extrinsecæ, & desumptæ à nostris conceptibus sic vel aliter de rebus judicantibus ex prudenti fundamento: ergo peccatum esse simpliciter infinitum moraliter, est reipsa nõ esse simpliciter infinitum, sed ex prudenti fundamento æstimari perinde, ac si esset simpliciter infinitum. Sed nullum est hoc fundamentum: nam quodnam id est? cum nihil sit in ipso peccato quod reipsa non sit finitissimum, & quod jure nõ possit æstimari, ut finitum? Dicis, Deum esse, qui peccatum constituit. Contra: Deus solùm moraliter potest
Mox à nu. 80. peccatum constituere: de quo *mox*: Rogo modò: quid est Deum moraliter constituere Peccatum in ratione offensæ, præter æstimationem tuam? at quod habet fundamentum æstimatio tua, ut dicas Deum offensam constituere, cùm neque damnum patiatur in offensa, neque se habeat reipsa aliter, ac objectum respectu actus sui? Dicis, habere se ut formam, moraliter. Insto, quid est moraliter, præter tuam æstimationem, quæ quid valde distinctum est ab omni quod offensor præstat contra Deum? Atque ut hæc plene intelligantur, & hi discurrendi modi pateat, quàm non sint digni Theologicis curis in præsenti

68 Confirmo, & illustro probationem primò: Nullum potest assignari fundamentum, quod necessitet ut prudenter æstimetur peccatum, quasi simpliciter infinitum: & ex quo non possit æquè prudenter negari esse simpliciter infinitum ac asseritur: cùm æquè saltem probabiliter negemus nos peccatum esse simpliciter infinitum, ac adversarii affirment: ergo dicere peccatum esse simpliciter infinitum moraliter, id est juxta prudentem æstimationem aliquorum, est insufficiens pro re præsenti: nam pœna, incompensabilitas, & alia, quæ fabricantur in hac infinitate, sumi debent ex his quæ peccatum dicit in se; nõ verò ex æstimatione prudenti hominum discurrentium: quis enim dicat, Deum, ut puniat me peccantem, attendere, potiùs ad peccatum, ut a te concipitur, quã ut à me fit?

69 Confirmo, & illustro secundò: Deus incapax actuum probabilium, & harum æstimationum, quales sunt nostræ, vel independenter à nostris conceptibus, & denominationibus exinde derivatis in peccatum, videt peccatum esse simpliciter infinitum vel non? Secundum Adversarii non dicent: quia se jugulant. Si ergo primum: qua ratione cognoscit Deus esse moraliter infinitum simpliciter? quid in Deo correspondet ad ly *moraliter*? nam censere Deum, peccatum ac si esset simpliciter infinitum, quo fiet actu Divina mente digno?

70 Confirmo, & illustro tertiò: plerumque fundamentum, ut prudenter æstimetur unam rem esse aliam, seu ipsi convenire aliquam denominationem in æstimatione prudenti, est vel effectus, vel res omninò extrinseca, neque pertinens ad ipsius rei, de qua discurritur, constitutionem, ut certè hic Adversarii faciunt: nam vel ex pœna, vel necessitate infinitæ compensationis, vel ex infinitate Personæ offensæ æstimant peccatum simpliciter infinitum: si hoc sit, peccatum esse simpliciter infinitum: cur datur hæc ratio

infinitatis pro ratione pœnæ, pro neceſsitate compenſationis infinitæ? Deinde quis neget id genus infinitatis? Tertiò deſideramus, cur licèt ſit contra Perſonam infinitam, cur licèt puniatur æterna pœna, cur licèt ſit malum ſola Deihominis ſatisfactione compenſabile, ſit infinitum malum?

71 Argumentor ſecundò: ex notione infiniti ſimpliciter. Simpliciter infinitum, ut contradiſtinctum ab infinito ſecũdum quid, omninò caret terminis intrinſecis, & extrinſecis. Eſt dicere: Tale eſt in eo genere, in quo dicitur ſimpliciter infinitum, ut dicat in ſe omnem rationem eſſendi in tali genere, nihilque poſsit in tali genere aſsignari majus: nam eo ipſo quòd eſſet aſsignabile majus in tale genere, eſſet in tali genere poſsibilis exceſſus: exceſſus autem neceſſariò ſupponit in exceſſo limitationem, & finem intra illud idem genus, in quo exceditur à majore: ut per ſe ſit evidens. Ideo Dei bonitas eſt ſimpliciter infinita, quia dicit in ſe omnem perfectionem eſſendi, nihilque poteſt aſsignari perfectius. Ideò Actus Chriſti quilibet eſt infinitus ſimpliciter in ratione valoroſi, & meritorii, quia dicit in ſe omnem perfectionem valoris, nihilque poteſt aſsignari in ratione valoroſi majus. Ex hac ergo notiſsima ſimpliciter infiniti notione, quam fruſtrà carpit Arriaga contra Lugum: infero ſic: ergo ſi peccatum in genere mali, ſeu in ratione offenſæ eſt ſimpliciter infinitũ, debet in ſe dicere ſummitatem offenſæ, & omnem malitiam, ita ut nullus aſsignari poſsit exceſſus, nullaque cogitari offenſa gravior aliâ. Id autem dicere eſt contradicere Chriſto Domino *Ioannis 19.* dicenti: *qui me tradidit tibi, majus peccatum habet*: eſt cum Stoicis, quos impugnat ſæpiſsimè Sanctus Thomas, contradicere communi æſtimationi Fidelium; eſt per privatas proprii cerebri æſtimationes inducere moralitates contradicentes Rationi, quam premam *arg.* 4. Quis autem hic ferat prudentem horum DD. æſtimationem opponi æſtimationi fidelium, & Chriſti: & velle quòd æſtimetur ab omnibus ut prudentiorum æſtimatio?

Arriaga. *Lugo.* *Ioann. 19.* *S. Thom.* *Vide à nu. 80.*

72 Dices primò: Infinito non repugnare extenſivum augmentum, atque adeò peccata eſſe poſſe extenſivè inæqualia, licèt ſint infinita ſimpliciter. Contra primò: nam ubi loquimur de infinito ſimpliciter, ubi propriè non fit augmentum per extenſionem partiũ, quid poteſt eſſe extenſiva inæqualitas præter voces? Contra ſecundò: Bonum ſimpliciter infinitum tale eſt, ut dicat in ſe omnem rationem boni, ſitque proinde incapax augmenti extenſivi, quo ſimpliciter dicatur, aut dici poſsit dari aliquid ipſo majus, & melius: ergo malum ſimpliciter infinitũ tale eſſe debet, ut dicat in ſe omnem rationem mali, ſitque proinde incapax augmenti extenſivi quo ſimpliciter dici poſsit dari aliquid ipſo determinatè ſumpto majus, & pejus. At nullum eſt peccatum, quo ſimpliciter non poſsit dari aliud majus & pejus; & cujus exceſſus non poſsit & debeat immutare prudentem æſtimationem: alioquin ad quid tanta cura Confeſſariorum cum Pœnitentibus? Contra tertiò: vel eſſe peccata extenſivè inæqualia, ſinit ut unum ſit alio ſimpliciter gravius, vel non? Si primum: ergo non ſolum extenſivè, ſed intenſivè eſt inæqualitas, quod intendimus: eo enim ipſo peccatum minus eſt finitum ſimpliciter. Si ſecundum: qui ſtat Veritas in Verbis Chriſti: in æſtimatione Fidelium: in communi horrore, quo Dei odium fugit Natura ut gravius ſcelus, quàm furtum grave?

73 Dices ſecundò: Peccata mortalia jam habere inæqualitatem in ratione malitiæ: licèt in ratione offenſæ non habeant. Sed hanc communem ſolutionem, ne videatur opponi cum Stoicis Chriſto Domino, & diverſis ludere vocibus, colorat aliter Godoy aſſerendo gravitatem offenſæ ſumptam ex objecto, pati inæqualitatem: non verò ſumptam à Perſona offenſa. *Ill. Godoy.*

74 Arguo contra ſic primò: Vel quovis genere peccati mortalis peccent homines, incurrunt æqualem indignationem Dei, vel non? Si ſecundum: ergo qui majorem indignationem incurrit, offendit magis, & magis avertitur à Deo: quî enim fieri poteſt ut non magis offendat, & majorem indignationem incurrat: ergo datur exceſſus in ratione offenſæ, & quoad gravitatem ſumptam à ratione Perſonæ offenſæ. Si primùm: quid aliud Stoici voluerunt? quid magis diſſonum exiſtimationi Fidelium, & ſenſui Patrum, dicentium dari peccata, quæ ſummam ita indignationem Dei in peccatores pariunt, ut ferè ſint irreparabilia? Quid magis paradoxum, quàm æqualem indignationem incutere qui ex malitia Deum odit poſt ſumma beneficia, & qui ex fragilitate labitur cum advertentia minimùm requiſita?

75 Contra ſecundò: quia vel præciſa ratione offenſæ, ſeu gravitate ſumpta ex Perſona Divina datur peccatum, eo modo quo locu-

locutus est Christus *loc. cit.* & Theologicè sonat,vel non? Si primum: ergo Deus offenditur præcisim à ratione offensæ, & meretur æternam pœnam ratione malitiæ, quin tamen hæc infinita sit. Si secundum: ergo si unum peccatum est majus alio, est majus unum alio in ratione peccati:ergo in ratione offensæ. Contra tertiò: Malitia peccati est prælatio Creaturæ ad Creatorem, & istius postpositio: est enim inordinatus amor Creaturæ.Sed tota ratio offensæ est illa prælatio, & ista postpositio: fieri enim id nequit sine inhonoratione gravi, & gravi contemptu finis ultimi,nempe Dei: ergo eadem est ratio malitiæ, ac ratio offensæ; vel ergo utraque est infinita, vel neutra.

76 Contra quartò: Peccati gravitas sive ex objecto sumatur, sive aliunde non est Theologicè peccati gravitas, nisi respectivè ad Deum: vel ergo Deus offenditur æquè per singula peccata, vel non?Si primum:omnia peccata in ratione peccati sunt paria; veraque erit Stoicorum opinio contra Christi veritatem.Si secundum: ergo datur inæqualitas, quam intendimus. Contra quintò: Per id formaliter avertimur à Deo,per quod formaliter sumus contrarii Deo, & quod nos formaliter à Deo separat: sed ratione malitiæ sumus contrarii Deo, eaque formaliter nos à Deo separat: ergo ratione malitiæ avertimur à Deo. Sed id per quod avertimur à Deo, & simus contrarii Deo,est ratio offensæ: ergo ratio malitiæ, & ratio offensæ in peccato sunt idem: ergo nulla est distinctio solutionis. Hæc & major primi Syllogismi patent. Probatur minor: quia repugnat esse in nobis malitiam gravem, & in sensu composito manere nos Deo conjunctos: *quæ enim conventio lucis cum tenebris, & Christi cum Belial* ? Neque enim recessus à Deo fit nisi per inordinatam prælationem objecti conttarii Divinæ Voluntati. Contra sextò:si semel distingui possunt ratio offensæ, & ratio malitiæ, certè moraliter distinguentur: rogo ergo si ratio offensæ est simpliciter infinita; utique ipsa pœnam omnem absorbebit: quænam ergo: respondebit peccato ratione malitiæ? & hæc, eritne finita, vel infinita ? Certè voluptati inordinatæ in Apocalipsi Deus destinat pœnas. Contra demum septimò, & *Apocal. cap.8.*

77 Argumentor tertiò: Circunstantia Personæ, quæ offenditur, solùm aggravat offensam, ut cognita. Inde nec, si Regi, putans ipsum de media plebe hominem, impingeres alapam, offenderes Regem: nec Deum; si cum ipsius invincibili ignorantia, inordinatâ alioquin actione procederes: nec demum, si cum tenui solùm & semiplenâ advertentiâ Divinæ legis, in materia gravi peccares, Deũ graviter offenderes,sed leviter: crescit ergo vel decrescit offensa in ratione offensæ, ad mensuram cognitionis, affectus, & Voluntarii, quæ se tenent ex parte offendentis: ergo quò perfectiùs, vel imperfectiùs cognita sit ab offendente Dignitas, quam offendit, eo fit ipsi vel major, vel minor offensa.Sed hæc cognitio crescere potest, atque decrescere, semperque manet imperfecta, & finita simpliciter in offendente: ergo crescere potest offensa, atque decrescere, semperque manet finita simpliciter in ratione offensæ.

78 Dices ex *Godoy*: ergo sicut cognitio non est in ordine superiori cognitionis; ita nec offensa, quâ Deum offendimus. Contra primò:quia si valeat discurrendi modus,quo utuntur Adversarii calculando, nõ erit ratio, cur illa cognitio Dei, non sit in ordine superiori cognitionis;imò,& infinita simpliciter. Secundò:quia est in ordine superiori,supra omnes offensas,habet offensa Dei ex intrinsecis prædicatis: ex quibus habet esse offensam Majestatis summæ. Sed de his *infrà*, dũ satisfiat primo argumento contrariorum. *Ill. Godoy.*

79 Dices iterum ex *Lumberio*: licèt ex cognitione, quasi ex applicatione, sumatur offensa; tamen eoipso quòd cognitio sit sufficiens ad gravem offensam,manet applicata moraliter tota Dei Majestas, quæ, cum sit summa, gravificat infinitè offensam: non minùs ac Dignitas Christi dignificat opera,semel positâ unione sufficienti, licèt alioqui finita hæc sit. Contra, & *M. Lumb.*

80 Argumentor quartò: Omnis forma, quæ solùm derivat specificationem, ut cognita; mere extrinsecè se habet,nec constituit actum quem specificat, nec reddit ipsum tantum, quanta est ipsa: Atqui Dignitas Personæ, quæ offenditur, solùm specificat offensam, ut cognita:ergo merè se habet extrinsecè, nec constituit offensam,nec reddit ipsam tantam,quanta est Personæ Dignitas. Minor patet: & Major est evidens à priori, & à pari. A priori: Nam forma,solùm caussans ut cognita, non caussat per esse suum, sed per esse intentionale indistinctum à cognitione caussante. A pari: Tùm quia malitia objectiva, quæ caussat malitiam formalem, ut cognita, merè se habet extrinsecè, nec in-

trinſecè moraliter conſtituit actum tendentem in ipſam in eſſe mali: ergo nec Dignitas Perſonæ, quæ cauſat offenſam, ut cognita. Tùm etiam: quia ſi Dignitas aliqua ſolùm ut cognita dignificaret aliquem affectum; merè ſe extrinſecè haberet, nec intrinſecè moraliter conſtitueret: ut patet in actu Deo offerente ſummum pretium actuum Theandricorum Chriſti Domini. Ex quo patet ingens diſcrimen inter dignitatem condignificativam actuum Chriſti Domini, & caſum noſtrum: illa enim dignitas non condignificat, merè ut cognita, ſed phyſicè & reipsâ: & præſtaret effectum, etſi non cognoſceretur, ut patet, in homine juſto: qui tamen non ſcit ſe eſſe juſtum, & elicit actus reipsâ condignos.

81 Confirmo hæc omnia nunc: Vel in peccato mortali non eſt forma ſimpliciter infinita, gravificativa ſcilicet offenſæ in infinitum; vel in peccato veniali, eſt talis forma: nam vel utrobique Deus conſtituit rationẽ offenſæ, vel nullibi. Dicis, peccatum veniale non eſſe capax tantæ gravitatis. Contra: ideò non eſt capax, quia veniale eſt: contendo tamen non eſſe veniale, nec eſſe poſſe, in hoc modo diſcurrendi. Contra ſecundò: cur non eſt capax, cum affectus ex ſola ſemiplenâ advertentiâ deſinat eſſe mortalis? Contra tertiò: ſi ſemel cognitio eſt unio moralis Dei cum actu: ſemel eâ poſitâ, ſive tenui, ſive magnâ, Deus conſtituit: ubi autem conſtituit Deus, infinitat: quod evincitur exemplo Dignitatis Chriſti, æquè tenues, ac magnas operationes condignificantis.

82 Dices ſecundo: Dei majeſtatem eſſe formam gravificativam, ſeu ſubjectum morale in peccato mortali, non ſic in veniali. Contra primò: nam & de hoc deſidero diſcrimen. Contra ſecundò: Propter id punitur homo, & contrariatur Deo, per quod eſt in ſe formaliter, & intrinſecè malus: perque id eſt formaliter Deo diſplicens & objectum Divinæ indignationis: Per id autem quo eſt in ſe formaliter & intrinſecè malus, Deo diſplicens, & objectum Divinæ indignationis, eſt formaliter offenſivus Dei, & Deus offenſus: implicat enim hominem eſſe objectum Divinæ indignationis; & non ſupponi in ipſo rationem offenſæ, & peccati mortalis. Nunc ſic: atqui homo ſolùm eſt intrinſecè, & formaliter malus per id quod à Deo diſtinguitur: ergo per id manet offenſa conſtituta in ratione offenſæ. Contra tertiò: quid eſt eſſe Deum formã, aut ſubjectũ peccati? nam, cum eſſe ſubjectum, & formam, ſit manifeſta imperfectio, non poteſt eſſe prudens æſtimatio, quæ Deum vel ut formam æſtimet, vel ut ſubjectum. Dicis te ſolùm loqui moraliter. Contra: quid eſt moraliter? arguo ſic: ſola moralitas, imputabilis homini, poteſt eſſe conſtitutiva peccati, & offenſæ: nam ea ſola poteſt eſſe menſura indignationis, & pœnæ: atqui iſtæ moralitates ſunt extrinſecæ, ab hoc & ab illo reflectente, & diſcurrente: ergo.

83 Confirmo rurſus hæc omnia: moralis iſta conſtitutio offenſæ per Deum, tanquam per formam aut ſubjectum, ſit ſine fundamento, & omninò inſufficienter ad inducendam infinitatem ſimpliciter in offenſam. Probo aſſumptum quoad primam partem: nam potiori fundamento diceretur, objecta formalia eſſe veluti formam moralem affectus tendentis in illa: ratio potior eſt: tùm ipſa vocis æthimologia data à Philoſophis, & Theologis communi conſenſu, qui ſatis eſt ſuperque ad prudentem æſtimationem. Tùm quia ut forma determinat compoſitum ad certam ſpeciem, ita affectus per objectum formale determinantur: Nunc ſic: ergo vel affectus conſtitui debent per objectum formale, tanquam per formam moralem, vel offenſa non debet per Deum, tanquam per moralem formam conſtitui: ſi autẽ utrobique admittatur moralis conſtitutio, affectus tendens tanquam in objectum formale in ſummum bonum, erit ſimpliciter infinitè bonus, non minus nec aliter ac offenſa dicitur infinita ſimpliciter.

84 Probo jam aſſumptum quoad ſecũdam partem: & oſtendo, Deum eſſe ſubjectum morale offenſæ non reddere offenſam ſimpliciter infinitam; nam Deum eſſe ſic ſubjectum morale, ſolùm eſt eſſe qui offenditur: cur inde ſit offenſa ſimpliciter infinita? Deinde ſubjectum concreti eſſe infinitum licèt faciat concretum phyſicè, & in ratione entis quid infinitum, non facit formam, & denominationem formalem ſimpliciter infinitam. Explico me: ſit ſubſtantia ſimpliciter infinita, cùm uno tantum albedinis gradu: eritne infinitè alba, licèt quod dicitur albũ ſit alioqui ſimpliciter infinitum? Non planè. Ergo licèt Deus ſit infinitus, & ſit ſubjectum offenſæ, cum hæc ſit actus pro formali finitus, & facilis creſcere, atque decreſcere, Deus non erit infinitè offenſus; ſi autem non eſt Deus infinitè offenſus: neque offenſa erit ſimpliciter infinita.

Oſten-

85 Ostendo rursus, Deum esse formam offensæ, non illam reddere simpliciter infinitam: nam forma, quæ reipsâ constituit per substitutum, licèt moraliter censeatur constituere, non reddit denominationem similem illi, quam daret si ipsa reipsâ constitueret: limitatur enim tunc denominatio etiam moraliter à limitatione substituti: Patet id in Confessario, qui facit vices Christi, & in aliis; sed Deus hic solum constituit reipsâ tanquam in substituto, scilicet media sui cognitione: ergo. Confirmãtur denique hæc omnia: Nihil est ex parte offendentis, quod reipsa sit infinitum: ergo ex parte sua non offendit infinitè: ergo nec Deus offenditur infinitè: neque enim offenditur, nisi quantum offensor offendit.

§. III.

SVBTILIORES PROBANDI FORMÆ.

Ex Patre Anton. Perez.

86 ARgumentor quintò: Nequit esse Peccatum simpliciter infinitum, in genere mali, quin sit simpliciter infinitum in genere displicentis Deo: nam ratio mali contra Deum, seu ratio offensæ, est ratio Displicentis Deo: ut mihi ex terminis videtur notum. Sed Peccatum non est simpliciter infinitum in ratione displicentis Deo: ergo nec in ratione mali, seu offensæ. Major, ut dixi, nota mihi est: eamque contra vulgares æquivocationes, Ostendo primò: sicut delicti quantitas attenditur, per vos, ad proportionem pœnæ, ita quantitas offensæ ad proportionem indignationis ex parte offensi, & ad proportionem satisfactionis, & pœnæ: sed proportio indignationis, satisfactionis, & pœnæ, sumi debet in offensis ex ratione displicentis; sicut & proportio pœnæ in delictis ex quantitate displicentis: nam utrobique vel pœna infligitur, vel incurritur indignatio ob objectum displicens: nam infligitur illa: vel hæc incurritur ob objectum, quo Creatura Rationalis redditur in se mala, & inimica Deo, vel legi: ergo quantitas delicti, & offensæ, necessariò est eadem, ac quantitas displicentis. Secundò à pari: obsequium simpliciter infinitum, qualia sunt Christi Domini, necessariò continet aliquid infinitè placens, quo fit etiam simpliciter infinitum in ratione placentis Deo: ergo ab oppositio, Peccatum simpliciter infinitum, necessariò dicit aliquid infinitè displicens Deo, quo fit etiam simpliciter infinitum in ratione displicentis Deo.

87 Iam probatur Minor: quia ut sit peccatum simpliciter infinitum in ratione displicentis Deo debet dicere aliquid necessariò infinitè displicens Deo, sicut actus Christi simpliciter infinitus, dicit aliquid necessariò infinitè Deo placens: id autem repugnat: tùm quia sicut illud, quod in Actibus Christi est infinitè Deo placens, æquè placet in singulis actibus Christi; ita illud, quod in peccato esset infinitè Deo displicens, æquè displiceret in singulis; atque adeò omnia & singula peccata æquè Deo displicerẽt: quod est hæreticum: cum Veniale nõ æquè displiceat, ac Mortale, nec Mortale gravissimum æquè ac minus grave. Tùm etiam quia infinita complacentia, quam habet Deus de bono infinitè placente, obstat ne Deus possit permittere ejus nõ existentiã: ergo infinita displicentia, quam haberet Deus de malo infinitè displicente, obstaret, ne Deus permittere posset ejus existentiam. Deus autem peccata permittit.

Ex Card. Sfortia.

88 Confirmãtur hæc omnia. Malum vel non est possibile, vel essentialiter est contingens: nihil enim potest necessarium esse ens, nisi summè perfectum, & summè bonũ, nempe Deus: Nam malum necessariò habet causam, & hanc liberam: sine libertate quippe peccari non potest: nec aliud simpliciter est malum, nisi quod Deus amare nõ potest, id est, peccatum. Sed malum simpliciter infinitum non potest esse contingens: ergo est impossibile. Probatur minor: Bonum simpliciter infinitum, quà simpliciter infinitum, nequit esse contingens, sed necessarium: ergo malum simpliciter infinitum non potest esse contingens, sed impossibile. Probo consequentiam: Malum nequit esse contingens, nisi permitti possit à summo bono; sed malum simpliciter infinitum permitti non potest à summo Bono: ergo.

89 Probatur minor: Tantam vim & energiam habet Bonum ad excitandum amorem sui, quàm ad odium sui, malum: ergo sicut Bonum simpliciter infinitum fundat necessariò amorem ita magnum & infinitum, ut connectatur cum existentia talis boni: ita malum simpliciter infinitum fundaret odium ita magnum, & infinitum, ut connecteretur cũ inexistentia talis mali: sed odium connexum cum inexistentia mali non sinit locum existentiæ mali, seu permissioni, quod perinde est: ergo.

90 Probo consequentiam: ex qua subsumpsi: nam sicut amor ex conceptu suo est am-

amplexus boni; ita odium, eſt fuga mali: ſicut ergo repugnat amor ex dignitate infinita adamorem, qui non ſit infinitus amplexus boni, atque adeò cum eo conjunctus, quantum excogitari poteſt, conſequenterque cónexus identicè cum ipſo bono, ita repugnat odium ex dignitate infinita ad odium, quod non ſit infinita fuga mali, atque adeò ab eo diſjunctum, quantum excogitari poteſt, conſequenterque connexum cum inexiſtentia talis mali.

91 Dices, Peccatum, eſſe malum finitum, & offenſam ſimpliciter infinitam. Imprimis non video, qua ratione, Offenſa ſummi boni non ſit mala in ratione offenſæ: & malum offenſæ alioquin ſimpliciter infinitæ in ordine ad indignationem, compenſationem, & pœnam, eſſe malum moraliter finitum, ſtando principiis Adverſariorum. Deinde jam dixi, rationem offenſæ unicè ſtare in prælatione inordinata Creaturæ ad Deum & poſtpoſitione Dei ad creaturam: quæ differentiæ ſunt actibus intrinſecæ, & ratio tota malitiæ: ſi ergo hæc ratio non eſt ſimpliciter infinita, neque erit offenſa.

92 Contra tertiò: vel Deus odit offenſam ſui, quia offenſa eſt, & propter ipſam Peccatores odit, & punit? vel non? Si ſecundum: ergo pœna non debet menſurari cum offenſa, nec item indignatio, nec ſatisfactio, ſed cum malitia: quò ergo argumenta Adverſariorum contra Nos? Deinde, ergo nec odit peccatum, quia peccatum eſt, & propter ipſum Peccatores: nam peccatum, ſi ſemel præſcindas rationem offenſæ Divinæ, non manet Theologicè peccatum, ſed malum purè philoſophicum, quale videre eſt *nu.* 10. *& 11.* Si ergò primum: duo fiunt: primum: offenſam in ratione offenſæ eſſe malam: nam ratio diſplicendi, quæ ſimul diſplicet, mala neceſſariò eſt; atque adeò eſſe malum ſimpliciter infinitum, ſi ipſa ſit in ratione offenſæ infinita ſimpliciter. Alterum: ergò ſi Deus conſtituat formaliter offenſam, in ratione offenſæ, Deus Deo diſplicet: implicat enim diſplicere Deo conſtitutum, ſub ea ratione, qua formaliter ex hoc & illo conſtituitur, quin eo ipſo diſpliceat & hoc & illud prout in eo concreto, & conſtituto: ſicut implicat mihi diſplicere rationem albi, quia ratio albi eſt, quin eoipſo mihi diſpliceant Albedo prout in ſubjecto, & ſubjectum ſub albedine: quæ ideò his terminis dico, ne videar non attendere ad multas paritates, quibus alioqui ſe Adverſarii protegunt. Ex his vides, quàm ſit abſonum, Deum facere formale conſtitutivum offenſæ.

Suprà nu. 10. & 11.

93 Argumentor ſextò diſcens ex Adverſariis diſputare contra ipſos ex pœna, ſeu effectu peccati. Si gravitas peccati lethalis eſſet infinita ſimpliciter, Peccatum eſſet dignum æterna pœna, eo ipſo præcisè quod ſemel commiſſum fuiſſet, independenter à ſui perſeverantia: ita nempe, ut licèt peccatori peccatum remitteret Deus quoad culpam; maneret tamen dignus æterno ſupplicio; ſed peccatum lethale non eſt hujuſcemodi dignum æterna pœna: ergo nec ejus gravitas eſt ſimpliciter infinita. Conſequentia eſt evidens ex vi formæ. Major autem oſtenditur: nam infinitum malum in genere moris eſt ex ſe dignum infinito ſupplicio, ex præciſa commiſsione tanti mali; cum pœna reſpondeat commiſsioni delicti, independenter ab ejus perſeverantia. Probatur minor: quia hoc præcisè, quod Deus remittat culpam, homo non manet obnoxius pœnæ æternæ: ergo peccatum lethale tale non eſt, ut ſemel commiſſum, independenter à perſeverantia in illo, ſit pœna æterna dignum.

94 Confirmatur primò: Pœna, quâ punitur peccatum mortale, non eſt maxima inter omnes poſsibiles: ergo ex hoc effectu nõ poteſt colligi infinita malitia. Antecedens eſt evidens, & probatur conſequentia: nam infinita malitia eſt dignitas ad pœnam inter poſsibiles maximam. Confirmatur exinde ſecundò: ſi peccatum eſſet ſimpliciter infinitum, eſſet dignitas ad omne genus pœnæ poſsibile; non minus ac obſequium ſimpliciter infinitum eſt dignitas ad omne genus præmii poſsibile: quo fiet primò ſumma inter peccata ſingula æqualitas, contra dictum Chriſti Domini: nullum enim poteſt eſſe caput, unde prudenter inæqualitas colligatur. Secundò, tantum demereri peccatum in pœnam, quantum merentur aut mereri poſſunt actus Chriſti Theandrici in præmium: atque adeò tam illud eſſe malum, quam iſti ſunt boni. Vnde fit tertiò, ſatisfactionem Chriſti non poſſe eſſe ſuperabundantem; ſed unius actus valorem uno peccato abſorberi, quod erit ſingulos Chriſti actus non mereri ex ſe omne præmium poſsibile, contra ſuppoſitionem.

95 Vrgetur id: ſi peccatum eſt ſimpliciter infinitum, & unum poteſt eſſe pœna alterius: ergo unum ſufficienter punitur per aliud: ergo unum neceſſariò abſorbet totam dignitatẽ unius obſequii ſimpliciter infiniti.

Quar-

Quartò fiet : pati Damnatos pœnam infinitè minorem eâ quam merentur : Quæ & alia licèt absurda non putet Godoy , mihi apparent absurdissima , quia solum concessa videntur ex necessitate Doctrinæ , reclamantibus in oppositum Scripturâ, S. Thomâ, & Theologiâ communi.

Ill. Godoy.

S. Thom. Ex Scrip. & com. Theolog.

§. IV.

VLTIMA PROBATIO EX INSVFFICIENtia : cum opportunis illationibus.

Vide discursum ad hæc speciosum , infrà lib.4. disp. 3.à nu.246

95 ARgumentor septimò:ex imbecillitate rationum in oppositum , quâ per solutiones ostendam : & nunc in hunc modum: Infinitas peccati mortalis datur ab Adversariis ut ratio pro necessitate infinitæ compensationis ;& ut ratio , æternæ pœnæ, quâ punit illud Deus: rogati enim de necessitate tantæ compensationis , aut de reatu tantæ pœnæ , sola est , pro ratione , peccati Infinitas : ergo non nisi per vitiosum circulum probari potest infinitas ex necessitate tantæ compensationis , aut ex reatu tantæ pœnæ: Ratio est : quia si infinitas moralis ex effecta quasi infinito physico,& ex compensatione physicè simpliciter infinita colligitur, prudenter discurrendo ; dicere peccatum esse simpliciter infinitum moraliter , est dicere reipsâ posse , & debere æstimari quasi infinitum in ordine ad pœnam, & in ordine ad compensationem:quod tandem est dicere,esse reipsâ incompensabile nisi per satisfactionem infinitam , & esse dignum æterno supplicio : ergo dum de hoc ratio quæritur, & pro ratione datur illa moralis infinitudo, datur pro ratione ipsissima quæstio.

97 Quærenda est igitur independenter à necessitate satisfactionis infinitæ, & æternæ pœnæ reatu , peccati infinitas. Quænam hæc erit? Nam dicere esse simpliciter infinitum, quia excedit offensas numero, vel specie infinitas,est dicere hominem esse simpliciter infinitum: quia excedit infinita & specie, & numero entia. Dicere, quia est contra Deum simpliciter infinitum , est dicere etiam Veniale esse simpliciter infinitum , & similiter obsequium Charitatis,& Visionem Dei : quia illud est contra ; & ista sunt circa simpliciter infinitum. Dicere quia moraliter constituitur ex infinitate Dei , est dicere infinitatem Dei, qui offenditur, esse rationem cur incompensabilis sit offensa, & cur illam sequatur æterna pœna: & consequenter compensationem & pœnam non esse mensurandam cum delicto , sed cum dignitate offensi : ad hoc autem quid facit infinitudo peccati?

98 Vrgeo id ipsum duobus modis.Primò: Vel infinitudo offensi refundit intrinsecam infinitatem in actum per quem peccator offendit , ut objectum formale Charitatis refundit intrinsecam bonitatem ; & malitia objecti formalis refundit intrinsecam malitiam; vel non? Si primum : ergo actus ille præcisim à Deo, licèt in ordine ad Deũ, est simpliciter infinitus , atque adeò impossibilis, causæ finitæ : nam hæc solùm potest elicere actum in determinatâ quantitate per fectionis, vel imperfectionis.Si ergo secundum: ergo non est alia infinitas, quæ sit ratio pro necessitate infinitæ compensationis, & æternitate pœnæ, quàm infinitas Dei,qui offenditur : ergo sive constituat , sive non constituat offensam , cùm ipsa sit eadem, æquè erit ratio. Nam denominatio ista constituendi , nec ponit quid intrinsecum in actu,nec in Deo, sed sola est existimatio prudens hujus vel illius sic discurrentis: ergo sive offensa sit simpliciter infinita , sive non: eadem manet ratio , solique adduntur termini , pro vitandâ ulteriori inquisitione veritatis.

99 Secundò:Constitui,vel non constitui moraliter offensam ex Deo,nec immutat in re actum peccaminosum , nec minuit dignitatem offensi: si ergo Dignitas offensi prout constituit moraliter offensam, est ratio sufficiens, cur pœna esse debeat æterna, & compensatio infinita, quidni sit sufficiens ratio, licèt non constituat ? cùm reipsa ly *moraliter* sit extrinseca denominatio , quâ etiam defficiente manet eadem inordinatio in offendente & eadem dignitas in eo, cui talis inordinatio contrariatur?ergo dici offensam simpliciter infinitam,modo quo dicitur,non sufficit ad rem nostram. Nam rogo : cur, quia Dignitas offensi est simpliciter infinita, est ratio æternæ pœnæ, satisfactionisque infinitæ pro delicto , quod secundùm ea, quæ à peccatore offendẽte ponuntur, finitum est? Quod si per vos, hæc tanta Dignitas sic considerata,pro ratione non sufficit,contra Suarez, & S. Thomam : cur sufficiat sub hac extrinsecâ denominatione, quæ rem neque ex parte offensi, neque ex parte offendentis immutat?

S. Thom. P. Suarez.

100 Quinque ex his infero in præcedentium lucem. Primum cum Hurtado

contra

P. Hurtad. contra Thomiſtas. contra Thomiſtas : Peccatum non eſſe ſimpliciter infinitum in ratione offenſæ, vel eſſe etiam in ratione malitiæ. Ratio ex dictis : quia ratio offenſæ, & ratio malitiæ eſt ratio poſtpoſitionis ſummi Boni. Secundum

Thomiſtæ cont. Bern. cum Thomiſtis contra Bernal, offenſam vel non eſſe ſimpliciter infinitam, vel ſolùm eſſe moraliter, & non phyſicè. Ratio: quia quicquid eſt in peccato phyſicè, aut phyſicum, eſt finitum.

Suarez. Vazquez. Salas. contra P. Aldrete. 101 Tertium contra Aldretum cum Suarez, Vazquez, Salas, & aliis : Peccatum ſicut non eſt in ratione mali, nec in ratione offenſæ ſimpliciter infinitum, ita nec in ratione demeriti. Ratio: tùm quia vel eſſe ſimpliciter infinitum in ratione demeriti eſt eſſe vim infinitè demeritivam; vel pœnam, quam meretur, eſſe ſimpliciter infinitam? Non primũ: quia vis demerendi, malitia eſt: non ergo poteſt hæc eſſe diſpar illi. Non ſecundum:

Sect. ſeq. §. 4. primò quia probatũ eſt, & inculcãdum *infra*, pœnam peccati non eſſe infinitam ſimpliciter. Secundò : quia rogo cur pœna debeat eſſe infinita ſimpliciter, ſi malitia, & offenſa finita eſt? Tùm etiam quia ſi ſemel pœna ſit æqualis, non eſt ratio cur æqualia non debeant cenſeri peccata. Nec recurras ad finitudinem cognitionis, & voluntarii: Si enim hæc non poteſt eſſe ratio limitativa pœnæ, cur delicti, & offenſæ? Tùm inſuper quia Deus punit, quia offenſus, & ad proportionem offenſæ: & peccator incurrit pœnam, & demeretur, quia offendit: quâ ergo ratione offenſa ſit in ratione offenſæ finita, & in genere demerendi ſit infinita? Tùm demum: quia hic diſcurrendi modus nec Scripturæ, nec communi exiſtimationi, nec rationi videtur eſſe conformis.

Contra P. Amic. 102 Quartum contra Amicum: Peccatũ non eſſe infiniti ordinis, & finitum in ordine infinito. Primò : quia ſunt termini implicantes : ſicut eſſe generis infiniti, & finitum intra ipſum genus: quis enim aſſerat lineam eſſe infinitam in genere quantitatis & intra ipſum genus finitam? Secundò : & ſit ratio à priori : infinitum in genere dicit omnem perfectionem generis, ſeu quæ in illo genere dari poteſt : ergo & infinitum in ordine debet dicere omnem modum eſſendi illius ordinis: cum autem nulla ſit offenſa quæ dicat omnes modos offenſæ, inde eſt manere quemlibet in ordine finito. Tertiò: & ſit alia ratio à priori. Ordo qui finit locum exceſſui intra ipſum ordinem neceſſariò eſt finitus. Quartò à pari: nam ens non eſt infinitũ, quia ſuper ſe nullum habeat : quia nempe eſt prædicatum deſcendens ad ſpecies cùm incremento, & decremento perfectionis: ergo ſimiliter: per quæ præoccupatus eſt Pater Amicus.

Cõt. Amic. & M. Pru. 103 Quintum contra ipſum Amicum, & Prudentium : Neque ipſum Chriſticidium eſſe infinitum. Ratio eſt, quia licèt ſit graviſſima offenſa eſt capax crementi, & decrementi in ratione offenſæ ex voluntario, & cognitione committentis. Dices, eſſe ſaltem infinitum in ratione damni illati. Reſpondeo neque ſic eſſe infinitum, effectivè ſaltem, ſed ſummùm affectivè: nam illud damnum reipſa finitum eſt, cum neque tollat animæ neque Corpori bonum infinitum. Chriſticidium enim conſiſtit unicè in diſſolutione Corporis & Animæ: non verò in diſſolutione earum partium à Verbo : diſſolutio autem Animæ, & Corporis, finitum damnum eſt. Adde damnificationem iſtam materialiter ad ſummum poſſe eſſe infinitam; non formaliter ob rationem illationis.

SECTIO IV.

OBIECTIONES IN OPPOSITVM.

§. I.

OBIECTIO PRIMA EX DIGNITATE Offenſi.

104 OBjicies primò: Offenſa creſcit, pro dignitate Perſonæ: quę offenditur: id eſt : eò eſt major, quò major eſt offenſi Dignitas; ſed Dignitas Dei, qui per peccatũ mortale offenditur, eſt ſimpliciter infinita: ergo offenſa eſt ſimpliciter infinita. Confirmatur primò, factâ comparatione offenſæ hominis, cum offenſa Dei: tot enim gradibus hæc illam ſuperat, quot hic, illum. Deus autem infinitè ſuperat hominem. Confirmatur ſecundò: Nam ſicut intra Hominem & Deũ mediant infinitæ creaturæ offendibiles, ſeſe gradatim excedentes; ita inter hominis offenſam, & Dei, mediant infinitæ offenſæ, ſe eadem gradatione excedentes : quas omnes ſimpliciter excedit offenſa Dei: ergo habet hæc infinitos gradus gravitatis, adeoque manet infinita ſimpliciter. Confirmatur tertiò: in infinitis peccatis venialibus dantur infiniti gradus mali : ſed hæc tota collectio ſuperatur à peccato mortali: ergo hoc eſt ſimpliciter infinitum.

Con-

105 Confirmatur quartò : instruendo calculationem sic: offensa facta contra Personam dignitatis ut unum, est determinatæ quantitatis,& gravitatis in esse offensæ: rursus facta contra Personam dignam, ut duo, est majoris gravitatis per excessum determinatum, & certum: & sic in infinitum: ergo si fiat contra Personam infinitè dignam, est majoris gravitatis,quàm facta contra reliquas Personas in illa infinita serie excogitabiles. Atqui hoc ipso est simpliciter infinita : ergo. Probatur minor subsumpta : Nam offensa facta contra Personam dignam ut tria, tantum excedit offensam secundæ Personæ,quàtum facta secundæ Personæ excedit factam primæ Personæ: ergo facta contra Deum excedit offensas illatas omnibus , & singulis Personis,quę in infinitum excogitentur crescere , ea proportione Dignitatis : ergo erit simpliciter infinita: nã offensa excedens infinitas se in infinitũ excedentes excessu æquali, nequit non esse infinita simpliciter;sicut linea determinata, quæ longitudine excederet infinitas , excessu æquali se excedentes , non posset non esse longitudinis infinitæ.

106 Calculationes istæ fallunt plerumque & probant nimis. Probant hîc nimis: nam primò, vel nihil vel certè probant gravitatem intrinsecam , & essentialem actus offensivi,& peccaminosi ad mensuram objecti ex quo arguitur : hæc autem negatur ab Adversariis. Secundò probant actum offensæ tam esse malum , quàm Deus est bonus: quod & Adversarii negant.Tertiò similiter calculando probant Actus amoris Dei , & Visionis Dei esse simpliciter infinitè perfectos : nam actûs perfectio ex perfectione objecti desumitur , & crescit; & fieri potest calculatorius excessus ad actus objectorum inferiorum in infinitum. Nec disparitas expectari potest, nisi damnata hîc,& ibi calculatione. Quartò probant Veniales offensas, esse simpliciter infinitas in genere mali , & offensæ:nam comparari similiter potest cum infinitis infra se factis contra Personas, quarum aduſque Deum potest institui series infinita.

107 Nec valet dicere Veniale peccatum neque esse offensam simpliciter , neque esse capax infinitatis,quia alioquin est ex se leve. Nam præterquam quòd negari non potest esse genus offensæ & inobedientiæ contra Deum, & contendemus esse non posse leve, si semel valeat hic discursus ; deseritur calculatio , & aperitur via , ut contemnatur.

Quintò probant hominem, quia excedit infinita infra se entia ; & Angelum, quia inter ipsum , & formicam excogitari potest infinitum entium excessorum , esse simpliciter infinitos in perfectione.

Probant ergo nimis , & fallunt istæ calculationes. Ratio fallendi est primò : quia plerumq;calculando fit transitus ex uno entium genere, vel ordine , ad aliud genus altius : cujus proinde excessus respectu infinitorum in ordine inferiori , non probat infinitatem, sed superioritatem ordinis: cujus proinde infimum superat supremum ordinis infimi. Secundò, dum calculatio instituitur, solùm intendi solet ad rationem,unde venit excessus; non verò ad statum , & ordinem , illius , qui excessum accipit : res autem non tam crescit ad mensuram dantis excessum, quàm ad sui accipientis capacitatem, & conditionem. Iam facilè

108 Respondeo ad argumentum: & distinguo majorem: offensa crescit ad dignitatem offensi , excessu intra idem genus simpliciter superabili , concedo : excessu intra idem genus offensæ insuperabili , nego majorem, & concessa minori, nego consequentiam : quia quotiescumque augmentum ita fit ut includat rationem limitativam augmenti, seu quæ relinquat locum,ut in ea ratione , qua fit augmentum , possit assignari major, & major excessus, necessariò manet augmentum in eo genere simpliciter finitũ. Et hæc est ratio cur, licèt possint dari inter aliquam creaturam , & Angelum , infinitæ aliæ , quarum perfectio excedatur ab Angelo , Angelus non maneat simpliciter infinitus , licèt maneat in ordine respectivè superiori: quia augmentum fit intra genus creaturæ, quod est incapax augmenti simpliciter insuperabilis , & infiniti.

109 Cùm ergo offensa pro Dignitate offensi crescat excessu multis capitibus superabili intra idem genus offensæ: quia crescit pro dignitate offensi cognita , & voluntario offendentis: quæ rationes excedi possunt:fit apertè , offensam , licèt fit contra Dignitatem infinitam , manere necessariò finitam in ordine, & genere, in quo offensa est.

Hinc dici solet , offensam non crescere *Arithmeticè* , *sed geometricè* pro dignitate offensi: nempe non crescere juxta mensuram offensi, ut tanta sit, quantus offensus est ; sed similitudinariè, methaphoricè, æquivocè, & juxta aliquam proportionem,ut nempe sicut Persona est aliis dignior , ita offensa sit ex

genere ſuo gravior aliis, quæ contra perſonas inferiores fierent. Quæ proportionalis conſideratio non probat tantum ſuperare offenſam hanc, alias, quantum alias perſonas, Perſona offenſa: nam exceſſus eſt diſpar pro diſparitate ordinum, ſtatuum, & conditionum: nec ulla res eſt ſupra quam poteſt, attentis ordine, ſtatu, & conditione.

110 Ad primam confirmationem negetur aſſumptum è dictis proximè. Fieret enim inde offenſam tam eſſe malam, quàm Deus eſt bonus. Ad ſecundam negetur conſequentia: nam hic exceſſus ſolùm probat ſuperioritatem ordinis in offenſa Dei reſpectivè ad offenſas hominum, & creaturarum: ſicut exceſſus Angeli reſpectivè ad infinita bruta ſolùm probat ordinis ſuperioritatem, non verò infinitatem: Nec offenſæ ſe excedunt ex gradatione exceſsûs: qua ſe perſonæ, ut monui. Ad tertiam negetur ſimiliter conſequentia: ſolùm enim exinde fit peccatum grave eſſe ordinis valdè diverſi à venialibus: quarum proinde, licèt numero infinitorum, malitia, ſuperari poteſt à mortali exceſſu, non infinito ſimpliciter, ſed finito: quia ſuperat per exceſſum intra idem genus mali ca pacè augmenti, & decrementi. Exceſſus autem ſimpliciter infinitus non finit intra ipſum genus, in quo eſt, locum exceſſui. Continet enim ex ratione ſimpliciter infiniti omnem modum mali, & exceſsûs.

111 Ad quartam permiſſo entimemate, nego ſubſumptam, & conſequentiam probationis. Committitur enim in ipſa vitium ſuprà notatum, quod enervat calculatorium argumentum, tranſeundo ex uno genere, de quo loquitur antecedens, ad aliud genus in conſequenti poſitum. Vt enim calculatio probet infinitatem debet in eodem genere inducere proportiones, & duplicationes in infinitum: cùm enim intra idem genus ſit rerum eadem, communisque, & homogenea menſura, fieri nequit exceſſus per duplicationes in infinitum, ſine aliqua infinitudine. At ſi fiat tranſitus ad aliud genus, cùm menſura pro diverſitate generum ſit heterogenea, & æquivoca, ex exceſſu probari non poteſt infinitudo, ſed altitudo ordinis. Exinde linea, quæ excederet lineas numero infinitas, ſe exceſſu æquali excedentes, neceſſariò eſt infinita: at offenſa Dei, cùm ſit ordinis valdè diverſi ab offenſis creaturarum, licèt excedat illas numero infinitas, & ſe excedentes, non eſt infinita ſimpliciter, ſed ordinis ſuperioris. Vnde calculatio, unum è duobus ad ſummum probat, vel infinitatem, vel ſuperioritatem ordinis, in quo ſit exceſſus.

112 Inſtabis: Offenſa Dei eſt in ordine ſuperiori reſpectivè ad aliud omne genus offenſæ: ergo habet conſtitutivè formam, ſeu quaſi formam, quę ſit ipſi ratio exceſsûs, & ſuperioritatis in ordine. Sed hæc nequit eſſe finita: nam vel eſſet cognitio: & hæc non eſt ordinis ſuperioris: nam exceditur ab aliis: vel eſſet ratio voluntarii: & neque hæc eſt ordinis ſuperioris: eſt ergo forma infinita: nempe Dei Dignitas. Nunc ſic: ideò forma hæc conſtituit offenſam, in ordine ſuperiori; quia eſt ſuperioris ordinis; ſed etiam eſt ordinis infiniti: ergo conſtituit ipſam ſimpliciter infinitam. *Inſtantia quamaximè fidit Ill. Godoy.*

113 Confirmatur primò: ubi conſtituit Deus, infinitat: fit enim conſtitutum ex infinito. Secundò: non impedit limitatio, & inferioritas cognitionis, ne Dei Dignitas conſtituat offenſam ordinis ſuperioris: ergo nec impedit, quominùs conſtituat ſimpliciter infinitam: cur enim impediat transfuſsionem infinitatis, ſi non obſtat transfuſsioni ſuperioritatis? Tertiò: non obſtat limitatio cognitionis, ne Deus per quodvis peccatum mortale offendatur, quantum eſt offendibilis: ergo non obſtat ne ſit quævis offenſa ſimpliciter infinita. Antecedens probatur: quia, licèt cognitio ſufficiens ad peccandum finita ſit, tamè eſt cognitio Divinę Majeſtatis, ut talis, nec talis cognitio poteſt dici ignoratio Dei, ut talis eſt: nam ignoratio Dei ſimiliter obſtaret ne offenderetur, neve transfunderetur in actum ſuperioritas ordinis: nō ergo obſtat, ne Deus offendatur ut Deus, atque adeò ne offendatur infinita Majeſtas, quod eſt offendi totum Deum, & quantum eſt offendibilis. Probo jam primam conſequentiam: quia actus attingens objectum infinitum, quantum eſt attingibilis, haurit infinitatem ab illo, ut patet in actu Dei comprehenſivo ex Theologia communi.

114 Reſpondeo ad principale caput inſtantię, (in quo ſolvendo, laborat ſatis Card. de Lugo *diſp. 5. ſect. 3. à num. 36.*) conceſſo entymemate, nego minorem ſubſumptam: forma enim, ſeu quaſi forma, per quam offenſa Dei conſtituitur in ordine ſuperiori ad omnes offenſas, non eſt Dei Dignitas formaliter, & conſtitutivè; habet enim hæc ſe reſpectu offenſæ purè extrinſecè, & ſpecificativè; ſed ea ipſa forma, per quam actus formaliter conſtituitur inhonoratio Dei: quæ conſiſtit in poſtpoſitione Dei ad creaturam: *Card. de Lugo.*

hæc

hæc enim ratio, ut seipsa formaliter respicit Deum, mediâ cognitione, & seipsâ est vel formalis vel virtualis contemptus Dei, infiniti Boni, est ratio ponendi actum in genere superiori postponendi Bonum, & inhonorandi, quem debet minus. Vnde licèt Dignitas Dei sit ratio, ex qua illativè, extrinsecè, & specificativè offensa est in ordine superiori; nõ est tamen intrinseca ratio: hæc enim, ut dixi, solùm est ipsa ratio postpositionis, undecumque sumatur. Hinc bene alii colligunt, eandem mensuram offensam, etiam si per impossibile deficeret Deus, non deficiente tamen illa ratione voluntariæ postpositionis. Hæc apud me certa, firmatur exemplo communissimo: unde habet Actus charitatis quòd sit in ordine superiori obsequii respectivè ad aliarum virtutum actus? Dicetur, habere extrinsecè, & specificativè ab objecto; constitutivè tamen à ratione intrinseca, quâ in tale tendit objectum. Id ipsum hic repono.

115 Ad primam Confirmationem, nego suppositum. Deinde distinguo: ubi constituit, secundùm esse formale suum, seu ut in se est, concedo: ubi constituit per substitutum intentionale, & ut cognitus, nego. *Mox* ad hæc *iterum*. Ad secundam nego consequentiam: quia limitatio cognitionis dat locum excessui in ratione offensæ: at non obstat, imò facit quòd actus sit inhonoratio, & indigna tractatio Boni infiniti: quo ex capite manet offensa in ordine superiori. Excessus enim iste non excedit conditionem actus finiti; excedit tamen ille excessus simpliciter infinitus. Neque dari potest transfusio infinitatis, ubi Divinitatis non fit transfusio. Ad tertiam: Nego imprimis antecedens. Licèt enim Deus offendatur, ut totus est, seu totalitate objecti, non verò quantum potest, seu totalitate offensæ: quia nulla est offensa, supra quam non sit major: nullaque dicit in se omnẽ modum & rationem offensæ. Deinde nego consequentiam. Non enim eo ipso attingitur objectum infinitum, quantùm est attingibile, sicut nec attingeretur quantùm est attingibile, licèt per unum actum abstractivum attingeretur, quantùm est abstractivè attingibile. Nec inde resultaret infinitas: ipsa enim species, & conditio tactûs, seu attingentiæ repugnat infinitati. Ratio autem in actu Comprehensivo alia est: quia eo ipso adæquaret Divinum intellectum: quod sine infinitate cognitionis cogitari non potest.

*Vide mox à nu.*118.

Vrgebis adhuc, &

§. II.

ALIA OBIECTIO EX INFINITATE formæ.

116 OBjicies secundò: Forma, à qua offensa sumit denominationem offensæ, est simpliciter infinita: ergo & offensa. Consequentia patet: nam & ideo satisfactio Christi est infinita simpliciter: & denominatio dicit constitutivè formã: constitutũ autẽ ex infinito est infinitũ. Antecedens probatur: Nam hæc forma vel est Dei Dignitas, vel creaturæ vilitas: vel utraque simul: Vtralibet autem est infinita simpliciter. De primâ non est dubium. De secundâ patet: nam ea vilitas, tanta est, quanta est distantia creaturæ à Deo: hæc autem infinita cum sit, nequit non esse simpliciter infinita ea vilitas; & quidem indistincta ab esse creaturæ, quod creaturæ est ratio inferioritatis, & distantiæ infinitæ comparativè ad Deum. In hoc discursu solùm desiderari videtur Majoris assumptæ probatio: & est hæc: nã si non esset Dei dignitas, non esset offensa: nec actus denominaretur offensa Dei. Deinde Dignitas creaturę dignificat arithmeticè obsequium: ergo & vilitas gravificat offensam: cur enim illa potiùs, quàm ista refundatur in operantis actus? Confirmatur. Non minùs certum est gravitatem offensæ sumi saltem ex dignitate offensi, quam obsequii valorem ex operantis Dignitate: sed si hæc est simpliciter infinita, par est valor obsequii: ergo si illa est infinita simpliciter, par erit offensæ gravitas.

117 Vitio triplici laborat objectio. Primò: nam æquè probat de Veniali: quod vel à Dignitate Dei, vel à Vilitate operantis non minùs sumit superioritatem, ac speciem, quàm mortale. Nec obstat levitas: tùm quia, sic discurrendo, negabimus. Tùm etiam quia nullius actionis tenuitas obstare potest ne condignificetur in Christo à summa Dignitate Personæ operantis. Secundò: quia permisso quòd ea vilitas sit infinita simpliciter, & vilificet opera, fiet creaturam tam esse Deo inferiorem, quàm Deus est ipsâ superior: unde tanta erit Creaturæ vilitas, quanta Christi Dignitas: tanta peccati gravitas, quantus Theandricorum actuum valor, & quanta Dei Majestas. Hæc tamen negatis; & meritò. Tertiò: quia de Creaturæ vilitate indiscriminatim loquitur, duplex cum sit, & valde diversa. Moralis, & positiva: & hæc indistinguitur

à peccato: quo ſolùm poſitivè moraliter redditur creatura Vilis. Vilitas hæc finita eſt, nam de eâ eſt quæſtio. Phyſica, & negativa: & hæc eſt illa diſtantia, ſeu inferioritas Creaturæ ad Deum, quam ſupra negavimus eſſe ſimpliciter infinitam. Illa enim eſt omni Creaturæ communis, nec moraliter vilificat: poſitivèque & ex parte creaturæ finita eſt, ſicut eſt finitum eſſe creaturæ; licèt aliquomodo dici poſſet infinita, nempe ex parte Dei, & negativè, quatenus creaturam reddit carentem infinitâ Dignitate Dei. Vide quæ ſupra à *num. 65* ſam

Vide à nu. 65.

118 Reſpondeo primò, negando antecedens, ut ſæpè jam præſtiti: & partem probationis utramque. Neutra probatur. Non prima: quia Dei Majeſtas non aliter ſpecificat offenſam, quam media cognitione, & extrinſeca habitudine actûs ad ipſum Deum: quâ per impoſsibile deficiente non eſſet offenſa, ut nec amor, nec viſio ipſius. At ſi Deo per impoſsibile deficiente, maneret in nobis cognitio, & actus poſtpoſitivus, maneret etiam offenſa Dei. Denominatio igitur offenſæ non venit actui ex Deo formaliter, ſed objectivè: non conſtitutivè, ſed terminativè. Non ſecunda: quia Dignitas operantis, utpote poſitiva perfectio, poteſt habere principii vicem in actus ſubſequentes; fierique non poteſt, ut ea dignitas ſupponatur, & ut operatio non reputetur eſſe Perſonæ tam æſtimabilis, quanta eſt ejus Dignitas. At Indignitas iſta merè phyſica, cùm ſit negatio, eſt enim excluſio ſummæ Dignitatis à creaturâ, non poteſt habere vices poſitivi principii, nec poſitivè vilificare operationes, ſed limitare quaſi efficienter, faciendo quòd opera ſapiant fontem unde fluunt, quòdque non ſint infinitè æſtimabilia, & bona quoad intrinſecum eſſe propter principii limitationem. Adde Vilitatem hujuſmodi non eſſe ſimpliciter infinitam.

119 Ad Confirmationem, quâ nimis exultant Lumberius, & Godoy, nego conſequentiam. Diſparitas eſt clara ſatis: quia gravitas offenſæ ſumitur à Dignitate Perſonæ, merè intentionaliter, objectivè, & extrinſecè: Valor operis, ſumitur à Dignitate Perſonæ, phyſicè, formaliter, & in ſe. Hoc eſt, Dignitatem Dei ſolùm gravificare offenſam, ut cognitam, & medio ſubſtituto cognitionis: Dignitatẽ verò operantis, valorare obſequia, non ut cognitam, & in ſubſtituto, ſed formaliter per ſeipſam. Nec dicas: tam limitata eſt Vnio, quâ mediâ transfunditur valor in obſequia Chriſti Domini, quàm cognitio quâ transfunditur gravitas in offenſam. Eſt grande diſcrimen: nam Vnio affert dignitatem ipſam formaliter, & in ſe.

Lumbier. Godoy.

120 Reſponderi ſecundò poteſt tranſmiſſo antecedentis aſſumpto, diſtinguendo ipſum antecedens: eſt ſimpliciter infinita formaliter, & in ſe, tranſeat: moraliter, & in gravificando, nego antecedens & conſequẽtiam. Nam licèt forma ſit ſecundùm ſe infinita ſimpliciter, ſi tamen in modo ſe habendi, & gravificandi non ſit infinita ſimpliciter, nó ideo offenſa erit ſimpliciter infinita: ideo licèt ab his ipſis formis, de quibus objectio, ſumat ſuam ſpecificationem veniale peccatum, tamẽ quia moraliter, & in gravificando limitantur ad incapacitatem actûs & conditionem ipſius, non gravificant infinitè ſimpliciter. Cum autem infinitati formarum, ex quibus permitto ſumi formaliter offenſæ gravitatem, obſtet limitatio voluntarii, & advertentiæ, quæ moraliter finit locum, ut una offenſa ſit aliâ ſimpliciter major, modò creſcendi, & decreſcendi contradicenti infinitudini, inde eſt offenſam non gravificari moraliter infinitè ſimpliciter à formis alioquin ſimpliciter infinitis. Dixi *tranſeat*: nam licèt certum omninò ſit Dignitatem Dei eſſe ſimpliciter infinitam, non eſt certum, ſed maximè dubium, Vilitatem, de qua Arguẽtes, eſſe infinitam ſimpliciter in genere vilitatis. Id quod nuper attigi, & ſupra à *nu. 65*.

Num. 117. & ſuprà à num. 65.

§. III.

SVBTILIORES OBIECTIONES.

121 OBjicies tertiò: Illa Actio humana eſt in genere moris, ſeu in æſtimatione morali ſimpliciter infinita, quæ ſe exercet per diſtantiam in genere moris ſimpliciter infinitam; ſed Actio humana, quâ Deus quoad effectum offenditur, ſe exercet per diſtantiam ſimpliciter infinitam in genere moris: ergo eſt in genere moris infinita ſimpliciter. Conſequẽtia eſt legitima: ſolumq; probandæ Præmiſſæ. Major probatur, tùm à pari: nam actio phyſica, quæ ſe exercet producendo per diſtantiam phyſicè infinitã, eſt infinita in genere phyſico: ſic motus condenſationis, quo infinita quantitas reduceretur ad ſpatium finitum, eſſet infinita condenſatio, & actio quæ produceret terminos in infinitum, eſſet infinita productio. A priori: nam diſtantia infinita, quę per illam actionem

nem vinceretur, & æquaretur, vinci, & æquari non potest per actionem finitam.

122 Ostenditur minor: quia actio humana, quâ moraliter ponitur, & deprimitur infra rem vulgarem & vilem, Persona infinitæ Dignitatis, & infinitè distans se exercet in genere moris per distantiam simpliciter infinitam: sic autem se habet actio humana, quâ Deus offenditur: ergo. Minor est evidens: nam Deus postponitur creaturæ, & hæc ponitur per illam actionem supra Deũ: non minùs, omninò tamen aliter, ac Persona Christi se creaturis humilians deprimebat supremam dignitatem infra vilem creaturã. Diversitas stat in eo quod ista subjectio, seu depressio fiebat à Christo per summissionẽ: illa fit à creatura per elationem. Probo jam majorem: quid infinitum est in æstimatione morali in esse depressionis & subjectionis quòd infinita majestas sit moraliter infinitè distans à decenti suo ordine, & infra vilem conditionem: unde illa, quæ loquebamur, Christi summissio non potest non esse in æstimatione morali, omnium maxima, & infinita simpliciter: ergo actio humana, quâ moraliter deprimatur infra vilem conditionem infinita Majestas, & fiat infinitè distans à se, nequit non exerceri per distantiam infinitam simpliciter in genere moris. Sit *objicit* ingeniosus Hispalensis *Iesuita.*

In Dictatis perdoctis de Incarnat.

123 Reduci huc potest specialis ratio M. Ioannis à Sancto Thoma sic arguentis: Peccatum in ratione injuriæ lædit jus Dei summum: & in ipso jus & dignitatem omnium creaturarum: quæ jura sunt infinita: Non autem fieri id potest sine infinitâ injuria; quia attingit infinitas res injuriando. Assumptum autem patet: quia sicut injuria Principis est injuria multitudinis, cujus est caput ex Sancto Thoma 2. 2. *quæst. 65. art.* 4. ita injuria Dei est injuria omnium, cujus est ipse Princeps. Retundit hunc ictum optimè Godoy *à num.* 18. Primò: nam hic discursus non est Thomistæ, non aliunde debentis infinitatem arguere, quàm ex Deo. Secundò: quia si jus Dei, infinitum cum sit, & majus omni cumulo jurium Creatorum, non sufficit infinitare offensam, quî sufficiat, licèt cum finitis alioqui juribus adjungatur? Tertiò: quænam est ratio, cur jus solius Dei, quin recurratur ad jura Creaturarum, non infinitet læsionem ipsius? si enim sit limitatio conatûs, voluntarii, & cognitionis, in lædente, eadem esse potest in lædente ea omnia jura. Quartò: quia exinde offensa Dei non esset infinita, quia Deum offendit, sed quia creaturas. Nego proinde læsionem infinitorum numero jurium, esse simpliciter infinitam: quæ erat Thomasii minor. Deinde nego majorem: neque enim hæc injuria est per modum damni illati, quod plerumque è Principe resilit in Vassallos. Et hæc est mens Sancti Thomæ satis aperta *citato loco.* Iam

Ioannes à S.Thoma.

S. Thomas

Godoy.

Mens S. Thomæ.

124 Respondeo ad argumentum, speciosum quidem, sed inter lectu non facile, permissa majori, quam ægrè percipio, negando minorem, & majorem probationis: nam illud ponere rem infinitè dignam infra vilem, nudatis terminis, nihil est aliud, quam postponere Deum creaturæ: quæ postpositio licèt reipsa sit gravissima, & ordinis inter offensas respectivè superioris, & altioris, tamen habet multa unde limiteturin æstimatione morali: neque illa moralis actio ponit Deum infra Deum conatu moraliter insuperabili, sed tanto quantus est actus creaturæ, qui & finita cognitione regitur, & pollet finito voluntario.

125 Neque dignitas illa summa reipsa vilificatur, & deprimitur, sed terminat affectum parvipensivum ipsius, & ipsius postpositivum: unde non specificat moralem actionem nisi in ratione objecti, atque adeò ad proportionem cognitionis. Non ergo illa moralis actio, licèt tendat in infinitum exercere se est dicenda per distantiam simpliciter infinitam. Neque in genere moris censeri debet simpliciter infinitum illud genus postpositionis, cùm neque in genere moris negari possit sub illo ipso genere major, & major postpositionis gravitas.

126 Iam exemplum subjectionis theandricæ nihil favet: tùm quia, juxta Suarez, valor illius subjectionis non sumitur ex dignitate per modum objecti terminante summissionem, sed ab ipsa se tenente ex parte principii, & hæc est communior expositio. Tùm etiam, licèt sumatur valor simpliciter infinitus ab illa dignitate per modum objecti, dat discrimen Amicus *disp. 6. sect. 3. num.* 113. & 118. quòd nempe summisio illa non purè respicit dignitatem, ut objectum, sed etiam ut effectum moraliter operabilem; secùs offensa: nam hæc tantum est affectiva depressio: illa est practica, & efficax rei alioquin sibi conjunctæ. *Infra libro 4. latè de his disp. 3. sect. præsertim 5.*

P. Suarez.

Amicus.

Infrà lib.4 disp.3.sect. 5. §. 1.

127 Objicies quartò: Malitia peccati mortalis infinitè distat à malitia Venialis: ergo est infinita simpliciter. Antecedens

osten-

oſtenditur primò: ſumatur collectio infinitorum Venialium. Iam ſic: in iſta collectione datur malitia extenſivè infinita: quæ proinde ſuperat infinitè extenſivè determinati venialis malitiam: v. g. peccati venialis *A*. Sed tota illa collectio ſuperatur à peccato mortali per malitiam intenſivè majorem tota illa extenſione: ergo peccatum veniale *A* diſtat, & ſuperatur à peccato mortali infinitè non ſolùm extenſivè, ſed etiam intenſivè. Fieri enim nequit quod Veniale diſtet infinitè extenſivè ab altero, quod aliud tertium ſuperet intenſivè, quin eo ipſo diſtet infinitè intenſivè à tertio illo.

128 Secundò: tantum diſtat Veniale à Mortali, quantùm à Deo creatura; ſed creatura diſtat à Deo infinitè: ergo. Major probatur. Diſtantia creaturæ à Deo infinita, in eo ſtat, ut per nullum augmentum, licèt infinitum creatæ perfectionis, venire poſsit creatura ad gradum ex quo non æquè diſtet à Deo, ac nulla facta additione perfectionis: eo enim eſt exceſſus Dei imparticipabilis, & inæquabilis; ſed per nullum augmentum malitiæ venialis, etſi infinitum, venire Venialis malitia poteſt ad gradum ex quo non æquè diſtet à mortali: ergo.

129 Tertiò: quia ſi ſolùm finitè diſtat mortale à Veniali: ergo ſimiliter pœna mortalis peccati finitè diſtare debet à pœna Venialis: ob exceſſum enim finitum malitiæ, nequit addi infinitus exceſſus pœnæ: ergo ſi pœna Venialis eſt in intenſione, & duratione finita, nequit in eiſdem eſſe infinita pœna mortalis. Atqui eſt: ergo ob exceſſum infinitum mortalis à Veniali in ratione malitiæ. Vrgetur: Pone infinita venialia: ea merentur pœnam infinitam in duratione: unum enim meretur unũ inſtans pœnæ: aliud, aliud inſtans, & ſic in infinitum: ſed mortalis eſt major tota illa collectione: ergo meretur pœnam infinita majorem: quî poteſt id comporii ſine malitia infinita? Confirmatur: illud eſt Bonum ſimpliciter infinitum quod ſuperat omne bonum finitum in infinitum excogitabile: ergo illud eſt malum ſimpliciter infinitum quod ſuperat etiam tantundem boni finiti: æqualis enim exceſſus fundat eandem diſtandi infinitudinem. Sic in Adverſariis ſuis Pater Michaël Elizalde diſputabat. Sed

P. Mich. Elizalde.

130 Hoc argumentum, licèt alioqui ſubtile non favet Thomiſtis: probat enim infinitudinem in ratione malitiæ, quam ipſi negant. Reſpondeo negando antecedens. Ad primam ejus probationem, admiſſa ſuppoſitione, & conceſsis exinde præmiſsis, negò conſequentiam: ille enim exceſſus in mortali ſolùm dicit ſuperiorem ordinem malitiæ ſeu malitiam perſe gravem; quæ ex ſuo conceptu, præciſim ab infinitudine exceſsûs ſuperat omnem malitiam ex ſe levem: qualis eſt tota illius totius collectionis: ſic homo ſuperat perfectionem infinitorum lapidum v. g. Ad ſecundam, nego majorem. Ad probationem dico exceſſum Dei reſpectu Creaturæ eſſe ſimpliciter infinitum propter duo Alterum eſt, quia dicit in ſe omnem modum eſſendi perfectè ſine imperfectione. Alterum quia ita dicit, ut in ea ratione non ſinat locum exceſsui: quæ duo deſunt in mortali.

231 Ad tertiam dicetur infra ratio cur pœna mortalis præciſim ab infinitate delicti debeat eſſe æterna: dicatur modò pœnam mortalis præciſim ab æternitate non diſtare infinitè à pœna Venialis: addi tamen infinitatem durationis, non ob infinitum exceſſum malitiæ (nam illa infinitas non ſufficeret, cùm unicè ſit ſecundum quid) ſed ob alias rationes infra dandas. Ad inſtantiam adjunctam, dicatur per venialia etiam infinita, nunquam incurri perſe pœnam æternam: nam non ſunt operationes ſufficientes ponere Creaturam in termino. Adde eſſe ex ſe dignas indulgentia, & venia, ut ex ethimologia ſumi poteſt. Ad confirmationem argumenti, nego conſequentiam: nam exinde tam malum deberet eſſe peccatum, quàm bonus eſt Deus. Deus autem eſt infinitum Bonum ob exceſſum ſupra declaratum ad ſecundam probationem.

§. IV.

OBIECTIONES EX INCOMPENSABILITATE, & ex vi demeritiva.

132 OBjicies quintò. Peccatum, ut offenſa Dei, eſt cauſa moralis effectuũ, qui ſunt infiniti ſimpliciter: ergo eſt ſimpliciter infinitum: nam cauſa nequit eſſe minor effectu ſuo. Antecedens oſtenditur primò: quia peccatum, quantum eſt ex ſe, eſt deſtructivum Dei. Secundò: quia privat hominem infinito Bono: cujus proinde privatio eſt infinitè mala. Tertiò: quia præfert creaturam Deo: quæ ex diſtantia infinita eorum, eſt infinita prælatio. Quartò: quia meretur infinitum odium Dei. Quintò: quia meretur in pœnam mala ſine fine: nec enim ulla poſſunt

aſsig-

assignari, ultra quæ non possit extendi pœna peccati. Sextò:quia meretur peccantis annihilationem. Septimò : quia demeretur omnia bona. Octavò : quia meretur privationem hypostatici Doni : justè enim eo privaretur Humanitas Christi, si peccaret. Nonò: quia peccati evitatio præponi debet omni cumulo boni, etiam infiniti.Decimò:quia meretur pœnam æternam:imò & ipsam pœnæ æternitatem. Nec videtur restare ratio tantæ pœnæ,tantæque punitionis, negatâ semel offensæ infinitate.

133 Hæc alii latè exaggerant: sed his decem viis vel itur in infinitudinem malitiæ, vel non pervenitur ad offensæ infinitudinem. Quid si causa moralis excedi posset à suo effectu, ratione causalitatis, quæ potest esse multò efficacior, & nobilior illâ? Ratio posset esse:quia causalitas comensuratur Agenti Immediato, operanti quidem ad exigentiam alterius, sed conformiter ad alias circunstantias suæ activitatis, ex qua crescit effectus.Est enim inter causas morales,& physicas grande discrimen.Ex hoc discursu,tota objectio, quâ supra *à nu. 96.* satis præoccupavi, faceret in portu naufragium. Nihilominus nego antecedens.

Vide à nu.96.

134 Ad primam probationem negetur assumptum : neque enim omnis offensa Dei est adhuc affectivè destructiva Dei;sicut nec hominis,omnis ejus offensa, licèt gravis. Dicis : per offensam tollitur à Deo ratio Vltimi finis. Dic non tolli absolutè, & in re, sed in exercitio respectu peccantis : hoc autem exercitium, finitum est: est enim actus creaturæ debitè operãtis ad ultimum finem: qui tamen manet. Dicis iterum: potest quis velle destruere Deum, si posset: vel ex prava existimatione quòd possit, adhibere in id media. Dic, hoc peccatum fore Dei destructivum, non effectivè, sed affectivè : finitæ tamen malitiæ, & offensæ, non minus ac esset finitæ bonitatis obsequium, quo quis vellet existentiam dare Deo, si posset; vel ex falsa existimatione, quod posset, adhiberet in id media. Ratio limitationis venit ab imperfectione conatûs,voluntarii, & cognitionis:ad quorum proportionem derivant objecta gravitatem, vel honestatem in actus voluntatis.Ex quo contra Amicum,& Prudentium intuli, nec Christicidium esse malitiæ simpliciter infinitæ.

Amicus. Prudent. nu.103.

135 Ad alteram distinguo antecedens: privat hominem bono infinito, absolutè, & in se:nego:neque enim meretur,ne sit Deus: imò exigit. Vt possidendo ab homine per finitam conjunctionem vel gratiæ, vel visionis, concedo : at ista privatio,cùm Boni non sit infiniti absolutè, & in se, sed respectivè, vt finitè possidendi, non est cur sit infinita simpliciter. Ad tertiam : dicatur ex illa ratione postponendi Deum, summum, & infinitum Bonum,Bono infinitè distanti, manere offensam Dei in ordine superiori : finitam tamen:quia illa infinitas Boni postpositi,non aggravat arithmeticè malitiam,aut offensam, sed geometricè, & in ratione objecti. Nec quòd distantia sit infinita,inducit infinitudinem: sicut nec inducit in obsequium Dei supra creaturas omnes prælativũ.Ratio utriusque: quia attingitur, & exercetur conatu finito, & intra idem genus facile superabili.

136 Ad quartam distinguatur assumptum: meretur odium infinitum,infinitate entitatis,& quasi materiali; concedo: infinitate formali,seu incommodi,nego.Itaque duplex infinitas distingui debet: altera,entitativa,ex perfectione elicientis odium, qui Deus est, necessitatus habere actus æquales sibi, nempe infinitos: & ex hac infinitate odii nequit infinitas malitiæ colligi : nam & in peccato veniali colligeretur: & infinitas boni in actu cujusvis honestatis. Altera, incommodi : & ex hac æstimari debet aut obsequii bonitas, aut delicti gravitas.Incommodum autem potest excogitari duplex : respectu offensi, & respectu offensoris. Respectu offensi est dolor, & tristitia: & hoc genus incõmodi caussatum in summo Bono per odium mali cõmissi contra ipsum, necessariò faceret malũ simpliciter infinitum:at odium Dei ab hoc genere incommodi distat infinitè:nihil enim Deo intrinsecum, potest esse molestum Deo. Respectu offensoris, est pœna:& hæc ex illo odio non est simpliciter infinita, ut videbimus. Nec si esset, probaret mihi infinitudinem offensæ, sed offensi. Vnde odium Dei respectivè ad demerita nostra, sicut & amor ad merita, non æstimantur, ut in se sunt, & ex entitativa perfectione ; sed ab effectu, & à modo inclinandi Deum ad pœnam,vel ad præmium.Quare dici solent actus Divini penes id moraliter, & æstimativè finiti.

137 Ad quintam: supposita distinctione mali duplicis: negativi, & positivi : quorum illud est negatio Boni, de qua ad septimam: istud, infictio mali. Censeo primò : peccatum meretri malum sine fine; id est, æternitatem mali: de quo reddetur à me ratio ad ultimam confirmationem : quæ ratio necessa-

Infrà nu. 140.

Anu.148.

rio

rio oſtendet, peccatum, licèt alioqui finitum, nulla finita ſatiſpaſsione fieri compenſabile. Cenſeo ſecundo, non mereri mala ſine fine, ſed præciſim ab æternitate videri à Deo taxam finiti mali, quod puniat, ad æqualitatẽ, offenſam. Ratio mihi eſt tùm quia videtur arduum dicere, Deum exequi non poſſe, quod *Deuteronomii* 25. præcepit *juxta menſuram delicti, erit & plagarum modus.* Tùm etiam: quia Damnati pœnæ eſſent infinitè minores illis, quas debent. Tùm inſuper: quia ſic non eſt unde colligatur in Deo inæqualitas indignationis, & odii, ſi ſemel pœna ſit infinita ſimpliciter. Tùm deinde: quia id eſt dicere dari in peccato dignitatem ad pœnam omnino chymericam, id eſt, poſsibili majorem: cùm Deus nunquam poſſet ita punire, ut non ſupereſſet in peccato dignitas ad ulteriorem pœnam. Tùm demum: quia punire citrà condignum, eſſet Deo neceſsitas, non benignitas.

Deuteron. 25.

138 Quare ſicut dicendo, Deum præmiari *ultra condignum*, non eſt Theologicus ſenſus, nempe Deum multò, & infinitè plus dare juſtis in præmium meritorum *ultra condignum*, quàm ſit quod ipſis dat juxta condignum: ita nec Theologicus ſenſus videtur eſſe dicere, Deum multo, & infinitè plus citra *condignum* punire, quam ſit illud, quo reipſa punit. Cenſeo hinc tertio, peccatum non mereri pœnam ſenſûs infinitè intenſam: id quod ex dictis ſit. Et de quo inter alios videndus eſt Salas *tom. 2. in 1. 2. tract. 13. diſp. 15 ſect. 7.* Ex his omnibus nego antecedens.

P. Joannes de Salas.

139 Ad ſextam negetur aſſumptum imprimis: quia peccatum eſt actio connexa cum æternitate ſui principii ratione ſupplicii: nequit autem mereri ne ſit, quod exigit eſſe ratione termini, quem meretur. Eſſet enim mereri contradictoria. Deinde annihilatio malum finitum eſt, cùm ſolùm ſit negatio ſeu deſtructio exiſtentiæ, quæ eſt bonum uſquequaque finitum.

140 Ad ſeptimam: poteſt imprimis aſſumptum permitti, & negari ſequela infinitatis. Ratio: quia Delicti gravitas non tam videtur metienda cum bonis, quæ demeretur, quàm cum magnitudine mali, quod meretur: illis enim caret, quia ſe facit indignum ut amicè tractetur: hoc punitur, quia deliquit. Vnde licèt Bona quibus ſe peccator indignum reddat, ſint infinita ſimpliciter, nõ videtur exinde colligi malitia ſimpliciter infinita, ſed malitia ſufficiens, ut reddat inimicum Deo potenti alioquin per infinita benefacere.

Deinde negetur aſſumptum: nam neque demeretur exiſtentiã peccantis, neque Dei: quæ ſunt magna Bona reſpectu ipſius qui peccat; neque demeretur carentiam illius pœnæ, quam non meretur: dictum autem eſt ſupra per peccatum non incurri reatum omnis pœnæ. Negatio vero alicujus mali eſt bonum appetibile. Tertiò: demus peccatorem per peccatum demereri omnia bona: tamen ea omnia Bona poſsideri non poſſunt à creatura, niſi finitè, & modo limitato: ergo reſpectivè ad creaturam, & ut ſunt bona illius, manent in linea finiti Boni: ergo privatio eſt finita ſimpliciter in eſſe mali.

141 Quartò demus etiam, ea bona, quæ demeretur peccatum, eſſe ſimpliciter infinita, non perinde probatur privationem inductam eſſe ſimpliciter infinitè malam in ratione damni, & pœnæ: ratio eſt: quia privatio boni in ratione Mali, damni, & pœnæ non tam penſari debet ex magnitudine Boni, quo privat, quàm ex ſubjecti indigentia, & jure ad bonum, quo privatur. Hinc, licèt melior ſit actus charitatis, quàm vita; malum tamen majus infers Petro, dum ipſum occidis, quã dũ impedis actum charitatis: licèt ſit melior Hypoſtatica Vnio, quàm Gratia: majus tamen malum inferres homini non juſto, impediens illi gratiam, quàm juſto, Vnionem impediens. Licèt majus ſit eſſe Marchionem, & Ducem, quàm eſſe nobilem; pejus eſſet nobili privari nobilitate ob delictum, quàm non affici beneficio regio Ducatûs, aut Marchionatûs: nam ſic mulctatur in poſſeſsis bonis: aliter unicè careret beneficio, quo jam ante culpam carebat. Cùm ergo ad ea bona, quibus Peccator per offenſam indignus fit, nec jus habeat nec extremam indigentiam; inde fit privationem eorum non reputari ſimpliciter infinitam, licèt talia ſint bona, quę demeretur.

142 Ad octavam patet ex dictis proximè. Quibus addo argumentum per impoſsibilia loqui: Nam peccatum deſtructivum Hypoſtaticæ Vnionis eſt impoſsibile: cum unio ſit eſſentialis impeccabilitas. Dices primò: quid tamen in hypotheſi impoſsibili? Has non curo. Dic tamen in ea hypotheſi vel ipſam dignitatem Perſonæ exigere peccati abolitionem; vel Vnionem excludendam ex incompoſsibilitate cum peccato: quod etiam in veniali cernes ſine malitia infinita: non tamen puniendum peccatum privatione, ſi hæc ſit malum ſimpliciter infinitum.

Latè lib. 5. diſp. 2. à num. 10.

143 Dices ſecundò: quid ſi Deus ſtatue-

ret

ret dare Humanitati Vnionem nisi peccaret? & peccando se indignam faceret? Idem dicere poteras de veniali. Dic tamen amissam iri tunc unionem ex defectu conditionis requisitæ, tanquam cessationem Divinæ beneficentiæ titulo amici non debitæ, non verò tanquam debitam titulo amicitiæ. Volo dicere: cum qui graviter offendit, ex natura rei fieri indignum amicitiâ,& his quæ ratione amicitiæ sunt & possunt esse debita;& his etiam, quæ citra jus amicitiæ, ex amici beneficentia venire possent: est tamen discrimen quòd offensa, cùm tollat illa bona, ut aliàs debita, censetur tam mala, ac sunt in se bona amicitia,& omnia, quæ cadere possunt intra jus ejus: bona secundi generis cùm non tollat ut aliàs debita,sed ut cessationem beneficentiæ, ad quam cessationem requiritur minor indignitas; non debet esse offensa tam mala, quàm sunt ea, bona.

144 Dicis tertiò:Quid si peccatum mereretur, ut unio existens in aliâ Humanitate destrueretur? Dic, id non posse cadere in peccati demeritum, demereri potest in se, vel quod pro se fiat; non tamen ne sit in alio, licèt exinde mihi resultet utilitas. Patet tùm in humanis:ubi licèt ipse Regem offendam, non ideo demereor quod meus Amicus,qui valet apud Regem plurimùm, privetur gratiâ Regis, mihi alioqui utili.In Divinis:quia peccator non demeretur justis auxilia, per quæ pro ipsis peccatoribus Deum orent.

145 Dicis quartò: quid si humanitas, postquam meruisset infinitè,& dimitteretur à Verbo,peccaret?Certè hîc peccatum aboleret illa merita, quæ sunt infinita simpliciter: perseveassent enim hæc, etiam si Dignitas non duraret. Dic casum esse impossibilem. Primò ob indeffectibilitatem Vnionis. Secundò: quia ea merita necessitarent Deum,ne sineret eam humanitatem labi.Car-
Card. de Lugo. dinalis de Lugo addit, peccatum illud condonandum ex exigentiâ talium meritorum. Id mihi est valde difficile: intendit enim arguens, abolenda ea esse, ipso facto peccati. Fortè dici possit ea merita esse de condonatione peccati,si fortè postea committeretur.

146 Nona confirmatio retorquetur in Veniali manifestè: nec probat ullam infinitudinem, sed malitiam, & amabilitatis licitæ negationem,quòd adversus Rationem sit. Dicis: adminus obligatio evitandi peccatum est infinita: cùm pro nullâ re etiam infinitâ committi possit. Dic etiam id instari in Ve-
Idem Lug. niali. Nega deinde cum Lugo sequelam: solum enim id dicit ineligibilitatem peccari.

147 Ad ultimam, quæ celebrior est, & quæ retorquetur apertiùs, tùm in malitia peccati, cui tamen per Adversarios finitæ, respondet æterna pœna: Tùm in bonitate actuum,quibus de condigno mereamur æternam gloriam,alioquin finitâ,& limitatâ:concedo peccatum justè puniri æterna pœna,seu pœna sensûs finitâ per tempus infinitum:nego tamen eam pœnam esse simpliciter infinitam: cùm dari possit incomparabiliter major.Nec dicas pœnam infinitè durante æquivalere infinitæ intensioni pœnæ:imò inquam, superat: quia omne malum simpliciter temporale, contemni potest. At cur, *inquies*, fieri potest ut offensæ finitæ citra injustitiam, respondeat æternitas pœnæ? Imprimis miror hæc quæri ab his, qui quotidie vident, pro criminibus levioribus puniri reum, privatione, & spoliatione bonorum, & Vitæ, quantum est ex parte judicis in perpetuum. Deinde non vident æternitatem pœnarum nunquam esse simul,pœnamque licèt sit syncathegorematicè infinita, quâ parte existit, finitam esse & capacem crementi, & decrementi. Demum

148 Triplex est mihi ratio, cur licèt offensa sit finita, justè puniatur æternâ pœnâ. Prima est: quia licèt Malitia peccati non sit infinita simpliciter, est malitia Delicti gravissimi ex ordine suo, cui nempe necessariò correspondere debet,Pœna simpliciter magna, ita tamen relicta taxæ Divini Arbitrii, ut manere debeat simpliciter magna. Nihil autem esse potest in ratione pœnæ simpliciter magnum, si temporale sit: unde æternitas necessariò debet ingredi in taxam pœnæ.

149 Secunda est: quia pœna, & præmiũ operationum moralium,Agentis,quoad partem saltem principaliorem, immortalis, habentisque proinde terminum Boni, & Mali; necnon merentis,aut demerentis apud æternum Judicem Boni, & Mali, nequeunt non esse conformia & Merenti, & Ei apud quem meretur, atque adeò æterna: quippe nisi terminus Boni non esset naturaliter firmus, & æternus,frustra esset inditus rebus, & Causis Rationalibus appetitus ille fœlicitatis, & quietis perpetuæ. Rursus nisi terminus mali, seu pœna esset æterna, Deus non esset summè timendus, siquidem omne temporale contemni potest,utpote non oppositum cum ultimo fine quem unicè necessariò desideramus. Vnde æternitas pœnæ tam abest, ut reddat Deum injustum punitorem,ut potius

neceſſaria ſit vel in præmio, vel in pœna æternitas ex conditione merentis, aut demerentis, atque adeò independenter ab Infinitate Delicti.

150 Tertia eſt: quia rationabiliter, & ex jure, Qui ſtat commodis, ſtare debet incommodis: cum ergo Deus proponat in bravium & præmium obſequii finiti æternum gloriæ pondus; quidni finitam alioqui offenſam prohibere poſsit ſub æterno pondere pœnæ: & qui contemnit æternam retributionem, quidni ſubeat punitionem æternam? Addi poſſet & quarta ratio, communis ea quidem ex Sancto Thoma, & Suarez, efficax tamen & aperta, ſi explicetur bene. Nempe ideò culpæ reſpondet æternitas pœnæ, quia licèt alioqui finita ſit, eſt ex naturâ ſuâ æterna, ponens peccantem in ſtatu irreparabilitatis æternæ & æternæ inimicitiæ: culpæ autem, quæ ex natura ſua petit in æternum durare quoad maculam, & reatum inimicitiæ, & quę peccantem efficaciter amovet ab ultimò fine, & quidem, ſpectatis naturis rerum in æternum, quid mirum ſi æternitas mali reſpondeat? eſt enim dicere puniendam, quouſque perſeveret.

S. Thomas. *P. Suarez.*

151 Objicies quintò: Peccati offenſa eſt incompenſabilis per finitam ſatisfactionem: ergo eſt infinita ſimpliciter. Antecedens oſtendetur *in ſeq.* Conſequentia probatur. Primò: Malum enim quod non habet juſtam menſuram ſui niſi in infinito Bono, non eſt malum finitum: ſicut quantitas non aliter juſtè menſurabilis niſi per diſtantiam bipalmarem, neceſſariò eſt ultra palmarem; quo reducitur pulcrum ratiocinium, quod affert P. Thomas Munieſſa *diſp. 8. num. 73.* & ſolvit *nu. 93.* Secundò: quia ſi offenſa manet in ordine finito, manet in gradu determinato, & certo mali, & diſplicentis: quem noſcit bene Deus: ergo cum finitum bonum ſit ex ſe determinatæ bonitatis, & fundet etiam complacentiam determinatam & certam; & aliunde ſit capax augmenti: eouſq; poteſt augeri, ut videat Deus tantam complacentiam è tali bono ſumi, quanta ex peccato ſumitur diſplicentia; atque adeò æquari malitiam peccati per finitâ bonitatem: cur ergo offenſa ſit per finitam ſatisfactionem incompenſabilis?

A nu. 153. *Munieſſa.*

152 Hoc arguendi genus vel probat infinitudinem in ratione malitiæ, vel nihil probat. Deinde præoccupatum eſt ſatis *ſupra*: nam infinitas ex qua colligunt incompenſabilitatem, non tam eſt offenſæ, quam offenſi: & hanc non negamus. Inſuper infinita ſatisfactio excedit & ſuperabundat ad malitiæ quantitatem: ex quo patet ad primam probationem conſequentiæ, quam nego. Ad ſecundam dicatur, exinde etiam probari efficaciter diſplicentiam peccati mortalis æquari tandem poſſe per diſplicentias venialium addendo quantum ſit opus. Id autem ſi negatur ex diverſitate ordinum, cur mirantur Adverſarii negari à nobis etiam compenſabilitatem offenſæ, & diſplicentiæ per bona finita, & eorum complacentias? dabitur tamen efficax ratio, cur licèt offenſa finita ſit, ſatisfactio debeat eſſe infinita ſimpliciter.

Suprà à nu. 68.

SECTIO V.

TENENDA, IN PRINCIPALI PUNCTO Controverſiæ, Veritas:

153 EA eſt, Peccatum mortale per quantumvis obſequiorum finitorum cumulum eſſe incompenſabile: atque adeò nullam ſufficere puram Creaturam, ſed eſſe neceſſariam Unionis Hypoſtaticæ interventionem ad exhibenda pro Mortali condignam ſatisfactionem, ſi exhibenda ea ſit. Communis eſt aſſertio: & apud Bernal Theologicè certa ex Adriano Papa, & Concilio Francofurtenſi. Apud me vero ex *eiſdem*, & ex Epheſino *p. 1. 2. & 3.* Sic enim habetur *part. 2. in homil. Proculi Epiſc. poſſe ſalvare, viriũ puri hominis non erat*: & circa finem *homo purus ſalvare non poterat*: *& part. 3. in hom. 1.* Theodori Ancirani habetur ſic: *Omnis Creatura infirma erat ad ſalutem noſtram.*

Adrian. *Francofur.* *Bernal.* *PP. Epheſ. Concil.*

§. I.

AUTHORITAS, ET RATIO A POSTERIORI, Veritatis aſſertæ.

154 RAtionem à priori dabimus *infrà.* Fundamentum hîc, Authoritas SS. PP. adeò aperta, ut temerè reſiſtas. Hylarius *in Matthæi 16.* ſic: *Sicut Dei Filium, ita & Filium hominis meminerimus: quia alter ſine altero nihil ſpei tribuit ad ſalutem*: Nempe, quia licèt haberet infinitam dignitatem, ut Deus; mereri non poterat niſi eſſet homo: & licèt mereri & obſequi poſſet, ut homo: ſatisfacere non poterat niſi eſſet Deus. In eundem ſenſum, Baſilius *in Pſalm. 48. Non homo, nec Deus, ſed homo Deus: quia nullus alius poterat condignum afferre pretium.*

A nu. 276. *Hylarius.* *Baſilius.*

Au-

Augustin. Augustin. *tract.* 81. *in Ioan. Quamvis autem Christus vitis non esset, nisi homo esset; tamen istam gratiam palmitibus non præberet, nisi etiam Deus esset. Et in Enchirid. cap.* 108. *Neque per ipsum liberaremur mediatorem, nisi*
Cyrillus. *esset Deus.* Cyrillus *Epist.*1. *cap.*17 *Quo pacto autem unus pro omnibus mortuus, justum pro omnibus pretium exsolvere potuit, si passionem illam puri cujusdam hominis esse dicamus?*
Fulgentius Fulgentius *cap.* 4. *de Incarnatione. Nullatenus Humana Natura ad auferendum peccatum mundi sufficiens, aut idonea esset, nisi*
Leo Magn. *unione Verbi Dei.* Leo Primus *Serm.*1. *de Nativit. Si non esset Deus, non afferret remedium;* Expressius *Serm.* 12. *de Passion. Quia primi hominis universa posteritas uno simul vulnere lanciata corruerat, nec ulla Sanctorum merita conditionem poterant illatæ mortis evincere, venit è Cœlo medicus singularis.* Ista mens PP. *è Scripturis, Conciliis, & ratione* discurren-
S. Thomas. tium, ut interim omittam Sanctum Thomam, cujus mens, clarior est, quàm ut hîc repræsentem.

155 Duo reponi possunt. Alterum SS. PP. loqui, de hominibus infectis originali: atque adeò juxta præsentem Providentiam, & Potentiam ordinariam. Alterum, eos loqui de satisfactione condignâ rigorosâ ex justitia: non verò de satisfactione utcumque condignâ, deficiente tamen ex rigore justitiæ ob defectum alicujus conditionis, ad eum modum, quo de condigno meremur gratiam & gloriam, licèt non ex justitia: quia ipsa opera sunt Deo alioquin debita. Neutrum dici, aut subsistere potest, si PP. & rei standum sit.

Ephesin. 156 Non primum: primò quia Ephesi-
& PP. num *loc. cit.* excludit etiam Angelos, & in
Mes clara. universum puram creaturam: ubi originalis peccati reatus timeri non potuit. Secundò: quia alii etiam PP. supponunt in creatura, de qua negant, Sanctitatis statum. Tertiò & manifestè, quia ratio à SS. PP. & CC. adhibita est ratio puri hominis: quæ sive fiat peccati suppositio, sive non fiat, eadem manet. Et mirandum profectò, SS. PP. non animadversuros possibilem hypothesim alterius Creaturæ, quæ non esset infecta peccato, dum terminis ita generalibus promovent necessitatem Incarnationis. Quod si
Basilius. Basilius innuit loqui aliquando se de crea-
Vvading. turis peccato infectis, (quod Vvadingum fefellit;) iterum, iterumque se explicat de omni genere creaturæ, etiam Sanctæ, ut videre in ipso esta: additque opus satisfaciendi pro peccato non esse nudi hominis, sed Dei-hominis. Quod verò additur *de potentia ordinaria*, frivolum est: cùm Patres absolutè pronuntient necessariam esse, ad effectum satisfactionis, Incarnationem: quod opus necessariò est potentiæ maximè extraordinariæ, & supra leges omnes ordinariæ Providentiæ.

157 Non secundum: primò quia impertinens est ad id justitiæ rigor, ut *num.*4. *disputationis* initio monui. Secundò: quia fortè nec satisfactio Christi fuit ex rigore justitiæ: vel saltem nostra merita ex rigore justitiæ præmiantur. Vtrumque enim probabile: neutrum certum: certum vero, quod satisfactio Christi condigna sit. Non autem Miscendi PP. quæstioni, à quâ & ipsi præscindimus: & ob quam nihil dixerint nisi huc impertinens, & in se maximè dubium. Tertiò: quia si semel præciso rigore justitiæ, (à quo PP. dum linguâ abstinent, mente præscindunt) datur operibus puri hominis condignitas ad satisfactionem, eo modo quo datur ad gloriam: non video, cur tantopere PP. negent idoneitatem & sufficientiam in pura creatura ad satisfaciendum: cum reipsa nullâ aliam condignitatem de Christo asserant. Nec video cur illam negent, non negando eandem respectivè ad gloriam? Nec demum video, cur negari in meritis creaturæ puræ possit valor condigni pretii pro remissione offensæ, si negari pro gloria nequit. Est ergo mens PP. & CC. assertio nostra, nempe insufficientia puræ creaturæ quantumvis Sanctæ, ad exhibendam pro peccato mortaliam proprio quàm alieno condignam satisfactionem, etiam præciso rigore justitiæ. *Infrà latè lib.*4. *disp.* 4.

158 Confirmatur asserta veritas per rationem efficacem à posteriori: si posset aliqua puræ creaturæ satisfactio, quacumque obsequiorum multiplicatione suppositâ, resarcire condignè mortalis unius offensam, possent offensæ Veniales non æquare solùm, sed etiam superare offensæ mortalis malitiam: id autem est impossibile, & ostenditur sequi: nam cùm ex una parte talis satisfactio, seu obsequiorũ multiplicatio in satisfactionem adhibita, sit finita: ex aliâ verò parte, quævis offensa venialis certam postulet satisfactionem, tot multiplicari poterunt Veniales offensæ, ut satisfactio, vel illa obsequiorum multitudo, condigna pro unius mortalis offensâ, non sit condigna, & adæquata pro numero venialium. Vnde manifestè fit eas offensas veniales, quoad gravitatem

offenſæ excedere offenſam unius mortalis. Ratio eſt: nam major offenſæ gravitas rectè colligitur ex majori, digniorique ſatisfactione ad ipſius compenſationem requiſitâ. Non ergo poteſt à pura creatura exhiberi condigna pro offenſâ mortali ſatisfactio.

§. II.

SOLVVNTVR ALIQVA ARGVMENTA.

159 OBjicies primò ex Doctrima Patris Vazquez putantis Actum charitatis ſanctificare formaliter: id quod cenſent multi valde probabile: & exinde ſic arguis: obſequium ita deletivum offenſæ, ut ex naturâ ſuâ tollat odium, iram, & jus vindictæ contra offenſorem, eſt condigna ſatisfactio pro offenſa; at purus homo ex viribus gratiæ poteſt elicere hujuſmodi obſequium: talis enim eſt Dei Dilectio ſuper omnia: ergo & poteſt de condigno ſatisfacere pro offenſâ. Major patet: nam ſatisfacere perfectè nihil eſſe aliud videtur, quàm facere quod eſt ſatis, ut offenſus rationabiliter deponat odiũ, & redeat in gratiam offenſoris. Multa tangit objectio, de qua dicam *infrà à nu. 237. & à num. 310.* Nunc *ſunt* qui reſpondeant, negando quod aſſumitur. *Sunt* qui negent etiam vim ſanctificandi actui ſupernaturalis dilectionis, conceſsâ nihilominus formali incompoſsibilitate cũ peccato: nam hæc, *inquiunt*, non tam oritur ex perfectione Dilectionis, quàm ex connexione cum Gratia, per actus Fidei, & ſpei, à quibus pendet actus, in ipſum transfusâ. Nolo quicquam modò decidere.

P. Vazq.

Infrà à nu. 237. & 310.

160 *Sunt* qui permiſsâ Doctrinâ, negent actui dilectionis vim ſatisfactivam, quia fit ex gratia Creditoris, palliatè donantis in auxilio congruo pretium, quo ſibi ſatisfiat, atque adeò gratuitò donantis. Sed hi non advertunt contingere hîc, quod contingeret in humanis, ſi debitor pretioſa inſtrumenta acciperet à creditore ſuo ad laborandum opus egregium ad ſatisfactionem debiti: aut qui conſtitueretur à ſuo creditore procurator ad elargiendam eleemoſynam, & largiretur ſibi, ut exinde ſatisfaceret. *Sunt* qui cum Vazquez ideo negent, quia exhibitio contritionis ſupponit jam remiſſam partem debiti penès auxilium, quo carendi debitum culpa contraxerat. Sed neque advertunt, manere nihilominus totum formale debitum, & totam rationem offenſæ, pro qua fieri ſatis poteſt. Alia dicunt alii, *ſect. ſeq.* evolvenda.

Vazquez.

Meliùs diſtingueretur major: obſequium ita deletivum, per exhibitionem rei æquivalentis offenſæ, concedo: per exhibitionem rei non æquivalentis oppoſitæ alioquin, offenſæ, nego: nam ſatisfactio eſt redditio æquivalentis ex *ſect. 2. nu. 12.* Sed de his *à nu. 237.* & iterum *ſect. ultim. à 310.*

Vide infrà à nu. 237. & 310.

161 Objicies ſecundò: Qui reddit, quãtum abſtulit, ſatisfacit ad æqualitatem; ſed purus homo poteſt Deo reddere, quantum peccando abſtulit: ergo poteſt ad æqualitatem ſatisfacere. Major videtur evidens: ſi enim tibi abſtuli centum, & reddo tantundem, ſatisfeci. Probatur minor: quia per peccatum unicè Deo aufertur ratio ultimi finis quoad exercitium conſiſtens in prælatione apretiativâ Dei præ cæteris rebus omnibus: Totum autem id redditur per Dilectionem Dei perfectam ſuper omnia.

162 Vides hîc confundi ab Schoto, cujus objectio eſt, Reſtitutionem cum ſatisfactione, quas maturè contradiſtinximus *ſuprà nu. 25.* Cardinalis de Lugo *diſp. 5. num. 56.* negat abſolutè majorem: quia ſtare poteſt reddi, quantum ablatum eſt per offenſam, nec fieri quantum eſt ſatis ut placetur offenſus. Diſtingunt alii duplicem ſatisfactionem, aut reparationem injuriæ: aliam reſpondentem damno, ſeu quaſi damno quoad effectum illato: & in hanc ajunt valere regulam majoris aſſumptæ. Aliam reſpondentem damno, ſeu quaſi damno deſiderato, & quoad affectum illato: & in hanc ajunt valere, ſi ponatur tantundem boni, quantum eſt aut eſſet damnum, quod affectivè ponitur: quod nempe cum in peccato ſit infinitum (eſt enim non eſſe Dei, ſeu Deſtructio Dei) fit, manere peccatum infinitæ malitiæ, & incompenſabile per finitam ſatisfactionem. Sed reaſſumitur hîc, quod in prædecentibus fusè jam improbavimus.

Schotus.

Card. Lug.

Suprà à nu. 134.

163 Deinde magnitudo injuriæ penſari non debet cum damno quoad affectum illato; nec ſumi per hoc damnum proportio ſatisfactionis ad ipſam injuriam: fieret enim hominem homini facere injuriam ſimpliciter infinitam, & incompenſabilem, ſi nempe vellet ipſi tollere Divinitatem, ſi Deus eſſet: aut Vnionem hypoſtaticam, ſi haberet, aut ſi ei vellet infinita mala. Ratio à priori: quia magnitudo injuriæ non debet æſtimari ex malo, quod necfecit, nec eſſe potuit, ſed ex malo, quod revera infertur patienti injuriam. Quare in his deſideriis ſolùm attendi debet, non ad malum, quod eſſet in hypotheſi im-

impossibili, sed ad quantitatem mali, quod est in ipso desiderio, seu in ipso malo prout desiderato; & hoc, finitum est. Secundò: quia inde fieret, neque satisfactionem Christi esse condignam: cùm æquare non possit malum illud offensæ affectivè positum: nam tota Christi satisfactio non potest dare Deo Divinitatem, quàm offensa affectivè ei aufert, juxta hanc discurrendi viam. Tertiò: cur non etiam sufficeret pro malo desiderato tantundem boni desiderati? quo fieret per actus puri hominis posse satisfieri pro offensa, cum possit purus homo Deo desiderare Divinitatem?

164 Dices: quid ad illud axioma receptissimum: *Voluntas pro facto reputatur*? Dico tenere id quando Voluntas sejuncta à facto, est aut esse potest æquè mala, æquè damnosa Reipublicæ, & æquè digna prohibitione, ac conjuncta cum facto: non secus. Ratio à priori: quia voluntas prava est principium malè agendi; & licèt de facto non efficiat externum damnum alioqui prohibitū, potest generare habitum productivum damni externi prohibiti: quid ergo mirum, quòd talis voluntas prohibeatur, æquè ac damnum externum, cùm majoris plerumque momenti, periculi, & mali sit comparare vitium inclinativum ad homicidium v.g. quàm unum hominem occidere. Tunc ergo Voluntas debet reputari pro facto, cùm in Voluntate est periculum æquivalens facto aut æquivalentia facti, atque adeò ratio cur æquè voluntas vitari, caveri, prohiberique debeat ac factum; tunc autem ex facto rectè sumitur mensura volūtatis. At hęc necessariò supponunt possibilitatem facti: facti enim chymerici non potest dari periculum, quantumvis sæpè velis: unde Voluntas facti alioquin impossibilis non potest reputari pro facto. Quare

165 Respondeo iam ad argumentum *nu.*161. propositum, cùm distinctione: si auferendo, nihil intulit, pro quo debeat satisfieri, transeat, vel concedo: si auferendo, intulit malum, nego majorem: est dicere, injuriam purè consistentem in ablatione boni positivi, posse fortè compensari per bonum æquale: at verò consistentem ulterius in illatione mali positivi, non posse compensari nisi per bonum, & æquale bono ablato, & æquale malo illato: aliter enim non fit satis, ut placetur offensus: requiritur enim, & reddere bonum, quod offensa abstulit, & malum auferre, quod intulit. Cum autem homo peccando non utcumque bonum auferat, sed inferendo malum offensæ, non potest satisfacere nisi per obsequiū æquale bono ablato, & illātæ offensæ.

166 Adde, peccando non solum auferri bonum obsequii alioquin debiti, sed etiam duplex aliud genus boni, nempe bonum amicitiæ & eorum quæ ex ipsa sequuntur, & bonum cessationis à contemptu Dei semper indebito: his autem patet non posse satisfieri per positionem obsequii in instanti subsequenti: licèt enim hoc utcumque compenset bonitatem obsequii in instanti præcedenti omissi, at neque compensat bonum cessationis ab inhonoratione, quod inferendo offensam abstulit, nec compensare potest bona, quæ demerendo perdidit, nisi tanta sit vis meritiva in obsequio, quanta demeritiva vis fuit in offensa: quod constabit esse impossibile.

167 Dices, assumi hîc quod videtur inverisimile, nempe hominem peccando, inferre Deo malum: quâ ratione peccatum est Dei malum, cum ipsi nullum dolorem inferat? Respondeo, peccatum esse malum hominis, ut imago est Dei: & id sufficeret. Deinde, licèt sit malum solius hominis in ratione damni, est Dei malum in ratione offensæ. Tertiò, dici Dei malum, quia nisi Deus ratione summæ felicitatis esset Doloris, & tristitiæ incapax, Deo incuteret; incutit tamen quantum potest in Amicis Dei, qui Dii vocantur, & sunt alter Deus, ut est & meus *amicus* ex proloquio communi *alter ego*.

168 Objicies tertiò: Qui reddit Deo, quantum potest, nihil debet amplius: sed purus homo potest Deo reddere, quantum potest: ergo potest contingere, ut nihil amplius debeat, alioqui deberet homo Deo, & ab homine Deus peteret, quod homo non potest: nemo autem obligatur ad impossibile. Sed qui nihil debet, ultra ea, quæ fecit, extinxit debitum: & satisfecit: ergo. Confirmatur primò, quamvis pro beneficiis à Deo acceptis nequeat homo reddere gratias æquales, reddendo quas potest, satisfacit obligationi gratitudinis, quantum sufficit, ut illam expleat, & adæquet: ergo similiter in casu satisfactionis.

169 Confirmatur secundò: qui potest offenso obsequium offerre in quo magis complaceat, quàm displicuit in offensa, satisfacit, eo enim videtur offerre plus boni, quàm sit illatum offensæ malum; sed purus homo potest offerre Deo obsequium, in quo magis com-

complaceat Deus, quàm in offenſa diſplicuit: Nam major eſt Dei complacentia in bonis juſtorum operibus quàm diſplicentia in peccatis: cùm major, magiſque utilis ex illâ proveniat effectus, quam ex iſtâ: majus eſt enim lucrum æternæ gloriæ, quàm nocumentum æternæ pœnæ. Confirmatur tertiò: videtur abſurdum, majorem datam Homini à Deo, ſummo alioquin Bono, poteſtatem ad malum, quàm ad Bonum; ſed dedit poteſtatem ad malum abolitivum Gratiæ, & Bonorum præcedentium: ergo dedit etiam poteſtatem ad bonum abolitivum inimititiæ, & peccatorum præcedentium. Id autem dari non potuit ſine collatione poteſtatis ſatisfactivæ pro peccatis.

170 Reſpondeo ad argumentum primò, diſtinguendo majorem: nihil debet amplius facere, concedo: pati, nego. Itaque non ſatisfit quouſque exhibetur obſequium, ob cujus præſtantiam ita manet offenſor erga offenſum: ut neque ille propter delictum teneatur ultra facere quicquam, aut pati, neque hic rationabiliter poſsit ultra exigere. Quod ſi offenſor ad eam operum dignitatem pervenire non poſsit, quamvis faciat, quantum poſsit; faciet minus quàm requiritur ut ſatisfaciat; faciet tamen quod facere tenetur, & ad quod juſtè poterit obligari: neque enim obligabitur ad ſatisfactionem, cogendus tamen ad ea quæ pati debet: unde objectio ſolùm probat, non peccaturum offenſorem ex eo quòd condignè non ſatisfaciat: quod eſt veriſsimum. Secundo: diſtingui poteſt aliter major: Qui facit quantum poteſt, & poteſt quantum eſt ſatis, nihil amplius debet; concedo: qui facit, quantum poteſt, & quantum poteſt non eſt ſatis, nihil amplius debet, ſubdiſtinguo: inſpecta obligatione faciendi quod poteſt, ne peccet iterum, concedo: inſpecta obligatione faciendi, quantum eſt ſatis, ne maneat culpæ reus, & pœnæ, nego ſuppoſitum.

171 Ad primam confirmationem: conceſſo antecedente negatur conſequentia. Nam obligatio gratitudinis ex beneficiis orta, ſolùm eſt obligatio faciendi: unde qui facit quantùm poteſt, adæquatè ſatisfacit. Ad ſecundam, omiſſa majori, negetur minor, & quod aſſumitur pro exceſſu complacentiæ Divinæ de obſequiis juſti ſupra diſplicentiam de peccatis: conſtabit enim *infrà*, etiam quoad effectus, magna diſparitas utrorumque. Deinde mereri nos per obſequia plus poſitivi Boni, quàm ſit malum poſitivũ quod incurrimus per peccata (quem exceſſum negare hîc nolo) non provenit ex exceſſu meriti ſupra demeritum, neque ex exceſſu complacentiæ Divinæ de Merito, ſupra Divinam de demerito diſpicentiam: ſed ex duobus aliis capitibus valde diverſis.

A nu. 281.

172 Primò. Ex bonitate Naturæ Rationalis, cui multò certè plus Boni debetur, dum benè agit, quàm mali, dum malè. Ea enim quæ conveniunt alicui per ſe, poſſunt, & debent ipſi abundantius convenire, quàm quæ per accidens. Hinc de ratione præmii, utpote finis excitativi bonorum operum, & per hæc tanquam per media comparabilis, eſt excedere præſtantiam bonorum operum: eſt enim de ratione finis excedere media: de ratione autem pœnæ, utpote rei, malique non intenti per ſe, ſed ſecuti per accidens eſt eſſe minus malum, quam ſit culpa; neque enim debet fieri pactum, & comminatio mali majoris, ut evitetur minus, ſed ecõtrà. Secundò ex natura ipſius Boni, quod poteſt eſſe infinitum, cum malùm neceſſariò debeat eſſe finitum. Infinitudo enim ſolùm poteſt eſſe de ratione boni: Fælicitas autem quæ eſt connaturale præmium juſti ſtare nequit, niſi in poſſeſsione ſummi boni. *Suprà à nu.* 86.

173 Adde, hunc exceſſum Boni in præmio non induci à ſola complacentia Dei de obſequio, ſed ab ipſa prout conjuncta cum complacentia creaturæ Rationalis ordinatæ ad Beatitudinem: & cum complacentia in excellentia ſummi Boni, quod neceſſariò eſt finis creaturæ Rationalis: at totum malum, quod eſt in pœna, inducitur unicè à ſola diſplicentia Dei de peccatis. Ad tertiam, probandum in primis erat dari Homini à Deo poſſe ſatisfactivam illam poteſtatem. Deinde omiſſa majori, & conceſſa minori, nego conſequentiam. Vt enim Deus dederit majorem poteſtatem ab bonum, quàm ad malum, ſufficit datam eſſe Homini à Deo poteſtatem Filium Dei fieri, & ipſius poſſeſſorem: idque tam facili indulgentia, ut licèt poteſtas peccandi ſit innata homini, & poteſtas evitandi peccata, & merendi ſit gratuita, tantam poſſit habere ſecuritatem de viribus quoad hęc, quàm timere poteſt ex viribus quoad illud.

174 Objicies quartò: *Omne finitum, finitis ablationibus finitur*; ut evidens eſt: ergo omne finitum, per finitas additiones poteſt æquari, quantumvis magnum ſit: ergo finitus exceſſus inter duo extrema, per finitas additiones ad exceſſum, tolli poteſt; ſicut & poteſt per finitas ablationes excedentis: ergo

ex-

excessus, quo peccati malitia superat bonitatem obsequii *A*, cùm sit finitus, tolli potest per additionem bonitatis, sicut tolli posset, per diminutionem malitiæ, quæ possibilis, ad exempli gratiam, existimetur. Illa autem bonitas crescere potest per additiones sine fine.

175 Confirmatur primò: æstimabilitas actus obsequiosi crescit ex motivo, & ex difficultate operantis, non secus ac offensa ex Majestate offensi, & offendentis vilitate: sed nobilitas motivi ad obsequium potest esse par Majestati, quæ offenditur: ut patet in actu charitatis: cujus motiva ratio est Divina Bonitas: & difficultas operantis potest esse tanta quanta vilitas: nam operari heroicè, fieri non potest, quin vincatur illa vilitas, cujus certè non est nobiliter & heroicè agere: crescit ergo difficultas operandi supra vilitatem indolis, id est, heroicè, ad mensuram vilitatis, quam superas: unde dixit acutè Ennodius: *Difficile est degenerare nobiliter.*

Ennodius.

176 Confirmatur secundò: Actus falsi non magis intellectui nocent; quàm prosint actus veri: nec hi habent minorem bonitatem, quàm illi malitiam: imò multò majorem: Nam per actus optimos hæret Intellectus immobiliter & absque ullâ formidine Vero; per actus vero falsos, etiam pessimos non potest tantum adhærere falso: ergo similiter Actus mali non magis Voluntati nocent, quàm prosint boni: & inter bonos optimi prævalent pessimis inter malos. Consequentia probatur: quia Voluntas est potentia proportionata cum intellectu; habetque eundem Authorem, & æquè benevolum; non permissurum proinde malum nisi ex intentione boni, nec mali possibilitatem, sine possibilitate boni saltem æqualis, vel majoris, ut facit in intellectu.

177 Confirmatur tertiò: sicut se habet præmium ad pœnam, sic se habet meritum ad demeritum; sed præmium prævalet pœnæ: ergo & meritum demerito prævalet: ergo &c.

178 Respondeo ad argumentum, concesso antecedente, & distinguendo consequens. Si additiones fiant in eodem genere, in quo est extremum, cui alterum per illas additiones intenditur æquari: Concedo. Si in diverso genere, nego consequentiam. Itaque omne finitum per ablationes sui finitur: quia nequit fieri ablatio ab aliquo, nisi sub ipsa ratione in qua est: at verò non omne finitum potest æquari per inferius, faciendo quascumque additiones, si ipsum inferius sit in genere diverso, & in ipso fiant additiones: nam cùm omne quod additur sit infra ordinem extremi excedentis, nunquam fieri potest æqualitas: ob hanc rationem per nullam additionem malitiæ levis ad peccatum venia le, perveniri potest ad æqualitatem cum mortali; nec per quamcumque magnitudinem, & multitudinem lapidum, ad æqualitatem cum homine. Obsequia autem Creaturæ, & offensæ respectivè ad Deum sunt in ordine diversissimo: nam ex eadem mensurà, illis, & his communi, peccatum manet in genere suo quid magnum: & obsequium, quid exiguum: illud, in supremo genere mali: non autem hoc, in supremo genere boni.

179 Ad primam confirmationem. Nota primò: omnes actus obsequiosi, quantumvis sint ex magno motivo, sunt Deo maximè debiti: imò eò magis sunt debiti, quò majus & melius est motivum operandi: in quo maximè differunt ab offensis: nam obsequium minuitur quoad æstimationem moralem obsequii, quò magis debetur; offensa crescit, quò minùs decet: Unde licèt inter actus obsequiosos fieri possit comparatio, parvi, & magni; magni, & majoris, addità rationi debiti, quæ singulis convenit, speciali dignitate ex speciali nobilitate motivi: tamen respectivè ad offensam semper manent in ordine inferiori, & æstimatione exigui, & parvi obsequii. Nota secundò: Duplex est vilitas: Alia naturalis, & physica, quæ consistit in ipsa finitudine Naturæ, egentis extra se quærere felicitatem, per imitationem supremi exemplaris. Alia est quasi moralis orta ex pravitate educationis, consuetudinis, & exemplarium avertentium à fine veræ felicitatis. Ex ista nascitur difficultas operandi heroicè, & nobiliter; non, ex illa: ex illa enim solùm nascitur impotentia faciendi actus infinitè dignos, & necessitas obsequendi. Nego igitur ex his prænotatis majorem, in qua totum erat pondus confirmationis.

180 Ad secundam: Nota duo genera operationum, quæ sunt in homine vel alio Agente Rationali. Aliæ sunt in quibus aliquid habet homo, sed vix æstimabile: in eisque potiùs à Directione & influentiâ Divinâ homo videtur agi, quàm agere. Aliæ sunt in quibus homo plus habet de suo; in eisque potest homo se subtrahere divinæ directioni, & influentiæ. In operationibus primi generis optimum prævalet pessimo: quia optimũ habet plus de Divinâ manu, & directione,

ne, quàm peſſimum de manu agentis à quo vilificari poteſt. In operationibus ſecundi generis, peſſimum prævalet optimo: quia peſſimum fit per omnimodam ſubtractionē Divinæ directionis, & influentiæ, & omne quod habet, habet à voluntate deerrante à fine perfectionis: optimum verò fit per influentiam Divinæ Directionis, ſed limitatam maximè à libertate obſequentis, & operantis. Operationes liberæ ſunt ex ſecundo genere: ex primo, operationes neceſſariæ: atque adeò potentiæ intellectivæ: eſt ergo inter illam & voluntatem magna diſparitas quoad menſurandam perfectionem operationum, quicquid ſit de proportione quoad alia capita. Nego igitur conſequentiam, antecedente conceſſo. Nec proinde eſt major infelicitas hominis, quàm futura ſit felicitas, ſi bene agat: nam per has liberas operationes devenit in terminos boni & mali, nempe in actus neceſſarios bonos, aut malos: Beatificos, ſeu Miſerificos: in quibus, cùm ſint ex primo genere operationum; optimum prævalet peſſimo.

181 Ad tertiam, diſtinguo majorem: ſicut præmium ſe habet ad pœnam, ſe habet meritum ad demeritum, quoad magnitudinem bonitati & malitiæ in utroque extremo comparationis, nego: quoad proportionem accommodam, nempe præmii cum merito, & pœnæ cum demerito, concedo, & admiſſa minori, nego conſequentiam. Rationem ſolutionis dedi jam in reſponſione ad confir-
Anu. 171. mationes argumenti tertii, *a num.* 171.

§. III.

ARGVMENTVM SPECIALE: VBI DOctrina Ripaldæ, de diſtinctione ſatisfactionis à merito cõdigno, repellitur.

P. Ioannes de Ripalda diſputans operosè.

182 OBjicies quintò: Poteſt homo ex viribus gratiæ offerre Deo tam pro ſe, quàm pro alio obſequium reſtaurativum amicitiæ, & conſecutivum remiſſionis peccatorum: id autem fieri non videtur poſſe, ſine exhibitione ſatisfactionis: fieret enim extinctio debiti, & deletio culpæ ex vi obſequii, quo quaſi emitur remiſſio antecedentis offenſæ: valor autem obſequii ſufficiens, ut offenſus deponat odium erga offenſorem, & æquivalens ad emendam ab offenſo remiſſionem offenſæ, neceſſariò videtur ſufficiens ad ſatisfactionem pro ipſa offenſa. Probatur autem aſſumptum argumenti, in quo ſtat difficultas: quia Homo ex viribus gratiæ poteſt de condigno mereri tam ſibi quàm alteri Gratiam ſanctificantem: quæ cùm ſit amicitia Dei neceſſariò eſt odii Divini depoſitio, & remiſſio peccatorum. *Sed quia* dicetur mereri illam poſſe, ſecundùm ſe, & alteri non peccatori: in quo caſu, illud obſequium meritivum gratiæ, non eſt conſecutivum remiſſionis peccatorum, probandum inſuper eſt, mereri eam poſſe alteri etiam ut peccatori. Quare argumentum

183 Confirmatur primò: Totum bonũ, quod eſt in Gratia ſecundùm ſe, poteſt cadere in meritum condignum hominis puri: ergo & totum bonum quod eſt in Gratia, ut datâ, & infusâ peccatori, atque adeò ut conjunctâ cum remiſſione peccati. Probatur conſequentia: Tùm quia Gratia ſecundùm ſe eſt forma ſufficiens facere de non amico amicum; ſicut Gratia data peccatori facit de inimico non inimicum, ſed amicum: tanti autem æſtimandum videtur, id quo, de non amico fias amicus, quàm quo de inimico fias amicus: Ratio eſt: quia quod hîc videtur intendi, & æſtimari eſt terminus ad quem, ſeu amicitia, quæ ubique eſt eadem. Tùm quia Gratia ſecundùm ſe, & Gratia data alteri peccatori eſt differentia de peraccidens orta ex majori utilitate, vel minori recipientis: major autem, aut minor utilitas accipientis, ſicut rem non immutat, non facit rem magis bonam, aut magis valoroſam: alioquin poſſent venditores augere pretium rerum, & deberent minuere, ex majori utilitate, vel minori ſecutâ emptoribus ex uſu rei: ergo par eſt valor gratiæ, ut datæ non indigno, ſeu non peccatori, & ut datæ indigno, & peccatori: ergo.

184 Confirmatur ſecundò: tanta eſt bonitas in obſequio condigno juſti, quanta eſt in ipſa Gratia per quam accipit eſſe condignum; quantamque habet vim excitandi Divinam complacentiam ſui Gratia, tantam habet obſequium condignificatum ab ipſa: Atqui Gratia vim habet excitandi tantam complacentiam ut ex ipſa ſequatur remiſſio peccatorum: ergo & obſequium condignificatũ per ipſam, vim habet excitandi tantam complacentiam, ut ex ipſa ſequatur remiſſio peccatorum. Vrgetur: Dignitati Gratiæ de condigno reſpondet remiſſio peccatorum: ergo ſi dignitas obſequii condignificati per gratiam eſt tanta, quanta Gratiæ; neceſſariò erit condigna dignitas ad peccati remiſſionem.

Con-

185 Confirmatur tertiò : Peccati remissio non est tantum bonum, quantum est malum, offensa, cujus est remissio: ergo potest cadere in meritum puri hominis sicut cadit & Gratia. Consequentia videtur sequi: nulla enim alia ratio videtur ab Authoribus assignari, quàm contradicens antecedenti: quod ostendo : Tùm quia malitia ponit hominem in summa miseria: remissio nõ ponit in summa felicitate: Tùm etiam quia per peccatum fit homo indignus amicitiâ Dei , & infinitis bonis : per remissionem non fit dignus nisi finito bono. Tùm insuper quia : privatio Gratiæ , aut Vnionis hypostaticæ non est tantum in ratione mali , quantum est in ratione boni Gratia, aut Vnio: ergo neque remissio est tantum in esse boni , quantum in esse mali offensa. Tùm,demum, quia Indemnitas,& præservatio à peccato minus est bonum, quàm sit peccatum, malum ; ergo & remissio : cum hæc sit bonum illis minus. Exinde

186 Confirmatur quartò: Majus est bonum , & majus beneficium , Præservatio à culpâ, & immunitas à peccato,aut impeccabilitas, quàm remissio peccati : Majus enim beneficium contulit per illa Deus Virgini Immaculatæ, quàm per hanc nobis. Deinde majus est bonum gloriæ , aut perseverantiæ finalis, aut certè status impeccabilitatis, quã peccati remissio. Sed hæc & illa cadere possunt in condignum meritum puri hominis: ergo & remissio culpæ. Consequentia videtur evidens. Pretium enim quod sufficit ad id quod plus valet , necessariò sufficit ad id quod valet minùs.

187 Cõfirmatur quintò:Inter meritum, & præmium non requiritur summa æqualitas, sufficit certa proportio : alioquin neque condignè mereremur gloriam : Prævalet enim illa fœlicitas , quæ nobis datur in præmium , nostris obsequiis etiam per gratiam condignificatis: nam & Visio est Gratiâ habituali perfectior. At non videtur esse in obsequiis justi respectivè ad remissionem minor proportio , quàm sit ea quæ datur in ipsis respectivè ad possessionem Dei : sicut enim ista proportio oritur ex condignitate Gratiæ, quia est jus Filii ad Bona Patris;ita ex ipsius condignitate , quia est forma ex se remissiva peccati, videtur oriri posse illa proportio.

Secutus Suarez. Ragusam. Granad. Tanner. & alios.

188 Pater Ioannes Martinez de Ripalda secutus Eximium Nostrum, Ragusam , Granadum,Tannerum, aliosque,& secutus cum plausu à non paucis junioribus, ob hæc, quæ latè illustrat *disp. 96.* adhibitâ inter satisfactionem , & meritum distinctione, contendit posse purum hominem mereri de condigno remissionem peccati , seu gratiam ut remissivam peccati; sequi verò negat exinde posse de condigno satisfacere pro peccato: Quia satisfactio, *inquit*, requirit obsequium æquale offensæ. Meritum verò condignum unicè requirit obsequium æquale remissioni peccati , quæ , ut multis conabatur ostendere, minùs est Bona, quàm peccatum,malum.

189 Quatuor mihi sunt maximè difficilia in hoc discursu. *Primum* : quâ ratione salvetur authoritas Conciliorum, & Patrum *supra* expensa? Nec enim Concilia , nec Patres descendunt ad modum solvendi nos, & liberandi à peccato : & negant indefinitè in re Doctrinali id posse fieri à pura Creatura. Deinde:quia sive sit per modum meriti, sive per modum satisfactionis,non potest esse verum,necessariam esse Incarnationem, ut mũdemur à noxâ,si hæc liberatio cadere potest in condignum meritum puri hominis. Demum: quia certissimè Concilium Francofurtense *in Sacrosyll. col. 4.* loquitur de genere meriti , quo peccatori acquiratur Gratia adoptionis: Sic etiam alii Patres *supra* dati. Vnde ex discursu Ripaldæ Recentes, omnia librantes ad metaphysicæ rationis pondus, summo põdere Patrũ,& Conciliorũ non æstimato satis, ausi jam sunt dicere purum hominem posse pro lethali satisfacere : & quidem , ipso Ripaldà consequentiùs.

Non placet.

Ob reverẽtiam PP.

190 *Alterum*:quâ ratione remissio peccati non crescat in ratione beneficii ex indignitate subjecti , & quidem incremento arithmeticè ad minus æquali: cùm tota ea indignitas superari , & vinci debeat à Donante? *Tertium*: quâ ratione meritum potest esse emptio,seu pretium quo ematur ab offenso jus ad odium, & remissio offensæ, seu bonum exclusivum mali , nisi sit æquale ipsi malo , quod tollit ? *Quartum* : quâ ratione meritum , quo quasi ematur ab offenso totum,& omne jus quod habet in offensorem, secerni à satisfactione possit? Quare

191 Respondeo ad argumentum, & nego assumptum , de quo *rursus infrà*, ob sequelam satisfactionis , satis *inibi* bene comprobatam. Ad assumpti probationem dicatur,posse purum hominem mereri Gratiam habitualem, sibi, vel forsan etiam alteri,non tamen in circunstantiâ peccati præcedentis, seu ut conjunctam cum peccati remissione:

Nec rem obtinet. Infrà à nu.304.

ex hac enim circunſtantiâ creſcit æſtimabilitas Gratiæ in ratione beneficii, quanta eſt indignitas, quæ reſiſtit benefactori, & quæ ſuperari debet, & vinci. Quis enim non videat magis eſſe æſtimabile, quod eſt magis indebitum ex poſitivâ indignitate ſubjecti, cui beneficium fit? Nec Gratia habet adjunctam de per ſe peccati remiſsionem, cùm ex ſe ſit indifferens eſſe ſine circunſtantiâ præcedentis peccati. Fateor, in eâ, ipſam Gratiam ex eſſentiali incompoſsibilitate cum injuſtitia, & omni genere peccati lethalis, eſſe formalem excluſionem ipſius ut dicetur ad confirmationes.

Exarmatur. 192 Ad primam, conceſſo antecedente, nego conſequentiam: quia Gratia ut infuſa peccatori, dicit in ratione boni tam poſitivi, quàm negativi, bonum æquè ſaltem æſtimabile in ratione boni, quàm ſit æſtimabile peccatum in ratione mali. Ad primam conſequentiæ probationem dicatur: licèt Gratia, quæ facit de non amico, amicum, & quæ facit de inimico amicum ſit entitativè eadem, eſt tamen moraliter diverſiſsima ex diſparitate termini *a quo*, augentis in uno reſiſtentiam poſitivam, & dignationem Donantis: quæ circunſtantia valorat neceſſariò beneficium: in alio, non augentis poſitivè valorem beneficii. Ad alteram probationem dicatur, illam differentiam eſſe quidem accidentalem Gratiæ; non vero Beneficio: cujus valor, & æſtimatio non ſumitur ſolùm ex bono poſitivo, ſed etiã negativo; nec ſolùm ex re collatâ, ſed ex circunſtantiis in quibus cõfertur: inter quas & utilitas acci ientis & poſitiva ejus indignitas augent ſicut & dignatio nem Donantis, ita & æſtimationem beneficii. Et quidem circunſtantiæ non immutant phyſicè res: moraliter verò immutant maximè. Nec eſt omninò ſimile illud de emptore, & Venditore: nam in his contractibus ſola attenditur bonitas intrinſeca rei, quæ in contractum venit: alioquin enim civili commercio ſequeretur multum perturbationis & incommodi. Dixi omninò: nam contingere poteſt ut ex utilitate majori, vel minori emptoris ex uſu rei, ſequatur ex non uſu in Venditore majus vel minus damnum, & tunc cariùs vendi res poteſt ex difficultate, cui ſe exponit venditor, & quam vincit.

193 Ad ſecundam dicatur, imprimis eo arguendi genere probandum, quovis etiam tenuiſsimo obſequio juſti poſſe acquiri homini peccatori gratiam remiſsivam offenſæ; quod Adverſariis diſplicet, dicentibus aliis, requiri ad id obſequia heroica: aliis, obſequia ex gratiâ maximæ, vel infinitæ intenſionis orta. Deinde negetur argumenti ſuppoſitum: Gratia enim habitualis non cauſat moraliter, & mediâ ſuæ bonitatis excellentia, aut complacentiâ remiſsionem peccati: id enim requireret in gratia tantã bonitatẽ, & pulchritudinẽ, quanta eſt in peccato deformitas, & malitia. Solùm cauſat remiſsionem per modum formæ incompoſsibilis cum peccato: ſeu, ut ego verius cenſeo, non cauſat remiſsionem, ſicut nec ſe ipſam, nec lux negationem tenebrarum, ſed ipſa eſt formalis remiſsio peccati, ſi præceſſerit, ſive ratione ſui, ſive ratione formalis effectûs indiſpenſabiliter inducti. Ex quo patet ad inſtantiam adjunctam. Tertiò, permiſſo quod Gratia eo genere moralis cauſſalitatis expelleret peccatum, à ſubjecto in quo eſt ipſa, & cui datur, nego conſequentiam confirmationis, & inſtantiæ. Nam ex eo ſolùm fit actum ut cõdignificatum à Gratia exigere ratione Gratiæ, ne in ſubjecto, in quo eſt ipſa forma cõdignificans, ſit peccatum: ut verò tollatur ab alio, non exigit, nec exigere poteſt, reſiſtente in oppoſitum totâ malitiâ & indignitate peccati.

194 Ad tertiam, permiſſo imprimis antecedenti, negetur conſequentia. Ratio eſt: quia remiſsio eſt tale bonum, ut dari non poſsit, niſi ſuperatâ reſiſtentiâ fortioris in oppoſitum agentis, ſcilicèt peccati, & poſitivæ ob ipſum indignitatis: ac ſopito offenſi contra offenſorem jure, & odio: patet autem, ut ſuperari non poteſt malum niſi per bonum ſaltem æquale & extingui jus ad odium niſi per obſequium quod æquè valeat, non poſſe per obſequium minus offensâ, & odio acquiri donatio remiſsionis, licèt hæc alioqui non ſit tantum bonum, quantum eſt malum offenſa. Sic virtus alioqui ſecundùm ſe ſufficiens ad introducendũ duos caloris gradus, ex circunſtantiâ fortioris in oppoſitum obicis, & Agentis, quæ à ſe vinci nequeant, non ſufficiet.

195 Deinde diſtinguo antecedẽns: non eſt tam bonum in ratione boni poſitivi, & negativi, nego: in ratione boni præcisè poſitivi, tranſeat: quod peraccidens eſt, cùm ex illo duplici genere boni creſcat beneficium, & æſtimari debeat. Et hac ex diſtinctione quatuor antecedentis probationes, nullæ ſunt. Tertiò. Nego antecedens: nam excluſio mali debiti eſt tam bona, quàm eſt malum, quod excluditur: ſicut privatio boni

aliàs

aliàs debiti jure censetur æquè mala, ac est bonum, quo privamur. Nec obstat quòd remissio non ponat nos in summa felicitate; sufficit enim quod à summa miseriâ nos liberet alioqui debitâ: eo enim ipso æstimatur ex quantitate mali, quo emergimus. Nec item obest quòd remissio non sit possessio Bonorũ omnium, quibus privat offensa: sufficit enim quòd sit extinctio debiti tanti mali. Nec valet paritas à privatione Gratiæ, seu Vnionis, si istæ non sint possessæ, vel debitæ: nam solùm privatio boni aliàs debiti, ut constat ex supra jam dictis *à num.* 137. *&* *à nu.*140. mensuratur ex quantitate boni quo privamur. Nec demum valet, quod de Præservatione à peccato additur: quia præservatio non est tantum bonum, quantum est peccatum, malum: tùm ex jam jam dicendis

*Vide suprà à n.*137. *& à nu.*140.

196 Ad quartam, dici posset, esse quidem majus bonum, & beneficium, Donum Præservationis, quàm Bonum remissionis; obstare tamen, quominùs hoc potiùs, quàm illud cadat in obsequium condignè meritivum, indignitatem subjecti positivam, quousque vincatur & superetur ab obsequio: id quod fieri nequit nisi obsequium æquale sit indignitati. Hęc solutio, solidæ alioquin Doctrinæ, difficilis est nisi ex illa indignitate, quæ vinci debet, crescat, in ratione beneficii, Donum remissionis præ Dono Præservationis, quo fiet majus obsolutè beneficium collatum esse Peccatori, dum fit ei remissio, quàm Beatæ Virgini, dum præservata est.

197 Occurretur ergo meliùs, distinguendo quod assumitur: Donum Præservationis est majus bonum & beneficium quàm remissio, in ratione Boni utilis accipienti, & exprimentis majorẽ amorem Donantis. Concedo: in ratione dignationis; nego. Itaque Donum Præservationis, & Donum remissionis se habent tanquam excedens ad excessum: illud, excedit in ratione boni utilis, & arguentis amorem: quia eripi à malo, quod pateris, non tollit experientiam mali, dicitque negationem beneficii antecedenter collati, quâ permissus es labi: melius autem est, & majoris amoris, eripi te ab experientia mali, & gaudere pluribus donis, & beneficiis. Bonum autem remissionis excedit in ratione dignationis: quia dignatio est eò major, quò est major indignitas Donatarii. Et ex hoc latere, licèt bonum Præservationis cadere possit in condignum meritum justi: non verò Donum remissionis, quia vinci non potest illa indignitas, & emi tanta dignatio, quam exercet Donator per depositionem & cessionem sui juris, & odii.

198 Ad quintam permissâ imprimis illâ Doctrina merendi condignitatem meriti per geometricas istas proportiones (quæ Doctrina semper mihi displicuit;) nego proportionem meriti nostri respectivè ad remissionem, quanta nempe sufficit ad condignitatem merendi: neque enim quæcumque proportio sufficit. Ratio est primò: quia PP. plenè affirmant mereri nos de condigno gloriam: negant verò mereri nos de condigno, liberari à peccato: quam ergo dant proportionem obsequii ad gloriam, negant ad remissionem. Secundò: quia si semel detur proportio, dari poterit & æqualitas mathematica: nam proportio duci non potest inter extrema summè distantia: cur ergo per additionem obsequii, veniri non poterit ad istam æqualitatem, & tandem ad satisfactionem? Tertiò: quia Peccatum est majus malum, quàm sit bonum, illud, quod datur nobis in præmium: si ergo proportio nostrorum operum non pertingit nisi ad illam quãtitatem boni, quod est in præmio, quâ ratione pertinget ad bonum remissionis, cujus quantitas sumitur æstimativè ex ipso malo?

199 Quartò: quia nequit dari condignitas proportionis ad remissionem, nisi detur proportio obsequii ad offensam: nam emittur depositio odii, & totum ac omne jus, quod habet offensus contra offensorem: pretium ergo quod non habet proportionem cum offensa, nec eam habet cum illo odio, & illis juribus.

Deinde nego antecedens: nam sic vix potest sequestrari meritum congruum à condigno: nec hæc æqualitas sumi debet ex rebus physicè, sed moraliter inspectis: fieri enim potest dari excessum unius ad aliud in physicâ perfectione, non verò dari in linea moralis æstimationis. Demum ex Doctrinis præcedentibus dici posset, Doctrinam valere, cùm meritum est merè acquisitivum boni, non vero cum est acquisitivum boni, & expulsivum mali: si enim tunc non vincitur malum indignitatis, quantum est ex bonitate obsequii, ut vinci debet à Donante, collaturo bonum; non potest acquirere de condigno Bonum.

SECTIO VI.

VLTIMVM ARGVMENTVM : VBI DE Ratione à priori aſſertæ Veritatis.

200 OBjicies ultimò,& difficulter:Nulla poteſt aſsignari poſitiva ratio cur offenſa gravitatis alioquin finitæ non poſsit per finitum ob æquum compenſari aduſque plenam ſatisfactionem: ergo neque, cur pura creatura non poſsit pro mortali ex integro ſatisfacere:ergo neque cur Incarnatio ad exhibendam pro mortali ſatisfactionem condignam,neceſſaria ſit. Aſſumptum conſtabit legenti Lugum, Ripaldam, Prudentium, & Aldretum multipliciter improbantes quæ datæ hucuſque ſunt, & multipliciter ab aliis impugnatos circa eas, quas ſuperaddidit quiſque de ſuo. Certè ea mihi eſt indoles, ut ſi ſemel de Theologicâ veritate conſtiterit ex ore CC. & PP. vel etiam opinandi veroſimilis via, non curem de ratione tam anxiè, ut ſi non appareat, ſit illa authoritas deſerenda: potior enim omni ratione eſt communis authoritas Patrum,in quâ neceſſe eſt lateat ratio, quæ nos hærentes privatis diſcurſibus fugit. Ideò ſtatueram omnes, quæ magis in hanc rem dari ſolent, rationes, defendere: nodum ex his nexibus implicando, qui difficile ſolveretur.Indulgebo tamen Recentium mori & genio, & improbatis aliis, curabo dare ſolidam rationem veritatis aſſertæ: nego nunc antecedens.

Card. de Lugo. Ripalda. Prudent. & Aldret.

Non eſt deſerenda PP. Authoritas ex inopiâ Rationis. Vide nu. 1. diſp.

§. I.

ALIQVORVM RATIONES, PRO ASSERta Veritate, non ſolidæ.

201 PRima eſt Durandi:Nempe:quia non eſt minor obligatio, ſeu difficultas ſatisfaciendi pro commiſsis offenſis : quàm reddendi gratias pro acceptis beneficiis :at pro acceptis beneficiis non poteſt purus homo æquales Deo reddere gratias : ergo neque pro offenſis ſatisfactionem æqualem. Non ſatisfacit. Primò : quia ſic neque pro veniali poſſet ſatisfieri.Secundò: quia eſt inter utrumq; diverſiſsima ratio:nam ipſa gratiarum actio eſt novum beneficium; pro quo alia requiritur, & ſic in infinitum:opus verò ſatisfactorium non eſſet nova offenſa, ſed veteris abolitio.

Ratio Durandi.

Non ſatisfacit.

202 Secunda eſt Schoti, & aliorum: Nempe : quia omne genus obſequii præſtitũ in ſatisfactionem à creatura, egeret extrinſeco Dei favore, ut tolleret offenſam : non ergo poſſet eſſet condigna ſatisfactio. Non ſatisfacit.

Schoti aliorumq;

203 Primò: quia hîc extrinſecus favor, vel ſupplet condignitatẽ obſequii ad offenſam vel non ſupplet, ſed ſupponit?Si ſecundum : ergo non impedit quominus poſsit creatura offerre Deo obſequium æſtimationis æqualis offenſæ : cur ergo negatur eam poſſe de condigno ſatisfacere?Vrgeo. Licèt, ut in actu ſecundo mereamur condignè gloriam,egeamus extrinſeco favore acceptationis Divinæ; tamen verè dicimur poſſe nos,& reipsâ mereri de condigno gloriam : nempe quia hic favor non eſt condignificativus obſequii ad præmium,ſed quædam quaſi applicatio pretii alioqui condigni ad hoc genus præmii: ergo ſimiliter. Si primum: deſideramus rationem, cur inter obſequia finita nequeat veniri ad tãtam elevationem obſequii, ut exæquetur tota malitia peccati,cum finita alioquin ſit?

204 Secundò : quia favor extrinſecus acceptationis, etiam in contractibus pecuniariis, non obſtat æqualitati pretii: imò nec diſtinguitur ab ipſo contractu ex parte Venditoris v.g. favet enim plerumque,dum vult contrahere. Tertiò : quia juxta non paucos (de quorũ opinione dicetur *lib.*4.) etiã ſatisfactio à Chriſto præſtita eguit hoc extrinſeco favore.Quartò:quia juxta hunc diſcurrendi modum, neque pro Veniali quidem offerri poſſet integra, & condigna ſatisfactio.

Lib.4.diſp. 2. & 3.

205 Tertia eſt Almaini, & etiam Schoti, & aliorum: nempe, non poſſe purum hominem, condignum obſequium offerre pro æternâ pœnâ; licèt alioqui poſsit offerre obſequium æquè bonum, ac mala fuit offenſa: ad condignam autem ſatisfactionem offenſæ, non hoc ſufficit; ſed requiritur illud: requiritur enim quod ex vi ejus remittatur offenſori debitum ex peccato contractum. Hanc rationẽ mirificè illuſtrat Recens Hiſpalenſis, ex quintâ ratione ſuo ordine exhibendâ. Sed neque ſatisfacit.

Nec ipſius Schoti, Almaini. & aliorum

Hiſpalenſ. Ieſuita.

206 Primò:quia hæc ratio ſupponit jam poſſe præſtari à pura creatura obſequium tam bonum, quàm mala fuit offenſa : quod mihi,nec ſoli,maximè diſplicet: videtur enim id eſſe contra mentem Sanctorum Patrum, & communem ſenſum Theologorum: quicquid aliqui ſentire videantur in oppoſitum apud Cardenas *in Gemino ſidere num.* 460.

Ioann. de Cardenas.

Secun-

Secundò: quia vel reatus pœnæ distinguitur à reatu culpæ, vel non? Si secundum: ergo obsequium æquale culpæ, erit æquale pœnæ quoad satisfactionem. Si primum: imprimis dicitur quid valdè paradoxum: cùm enim pœna sit propter culpam, nulla certè potest esse dignitas ad pœnam, nisi culpa. Deinde: ergo sunt adinvicem moraliter separabiles reatus culpæ, & reatus pœnæ: remittat ergo Deus pœnam, & non culpam: tunc poterit à purâ creaturâ fieri satisfactio pro culpa: quod mihi est valde absonum. Vel satisfaciat homo pro reatu culpæ, & maneat homo reus pœnæ quod mihi est magis absonum: quis enim sit reus pœnæ pro culpà, pro quà jam satisfecit?

207 Tertiò: quia pœnæ æternitas non excedit mensuram culpæ: ergo si bonitas obsequii non exceditur à malitia culpæ, non potest excedi à pœna: ergo si potest offerri obsequium æquale culpæ, poterit etiam & pœnæ. Quartò: quia majus est præmium, quod meremur de condigno per obsequia, quàm pœna, quam propter offensas incurrimus: & quidē illud præmium est essentialiter incomposibile cum istà pœnà; sed in homine justo datur condignitas ad illud præmium: ergo & condignitas ad remissionem pœnæ.

Nec ratio Medinæ quam RR. exornant.

208 Quarta est Medinæ, & in quam multi Veteres, & Recentes incurrunt, satis plausibiliter: nempe: omnia & singula obsequia creaturæ fiunt ex Gratià Creditoris, scilicet Dei offensi: non ergo possunt esse satisfactio: nequit enim Creditori satisfieri per opus ex ipsius gratià, & bonis præstitum. Illustrat hanc rationem maximè Magister Complutēsis, Pater Antonius Vson *in Manuscriptis de Incarnatione*: addendo, obsequium puræ creaturæ fieri ex Dei gratià, esse dari à Deo: quis autem dicat non remitti gratis ab offenso offensam & debitum, cùm offensori dat gratis tantum bonum, quantum sufficit, ut sibi satisfiat? Addit secundò, quando offensus præstat gratis id, quod alius faciens, diceretur satisfacere; verè dicetur offensam remittere: Deus autem dans illam gratiam, & auxilium, ex quibus pura creatura procederet ad obsequium, gratis daret: quod quia fecit Christus, dicitur satisfecisse: neque enim Christus Deus aliter satisfecit, quàm merendo nobis auxilia, per quę justificemur. Speciosa ratio, sed insufficiens.

P. Vson.

209 Primò: quia sic, nec pro veniali posset condignè satisfieri: quod negatur communiter. Secundò: quia eatenus gratia creditoris antecedens satisfactionem obstat satisfactioni, quatenus illa gratia vel requiritur, ut opus exhibitum, æquetur cum offensà, vel quatenus est talis, ut non sinat opus, intra dominium, & industriam debitoris: at Gratia illa, ex quà fit opus satisfactivum, nec requiritur, ut hoc maneat æquale offensæ, nec ponit ipsum extra dominium, & industriam operantis. Tertiò: quia hic modus discurrendi jam fatetur ęqualitatem obsequii ad offensam, quæ mihi non placet. Quartò: quia aliqua gratia creditoris præsupposita, licèt sit aliqua remissio alicujus debiti, stare potest cum eo, quòd maneat tota offensæ ratio: cur ergo obstet, ut pro offensà reipsâ manente post factam illam gratiam, satisfiat? Quintò: Donatio, quà creditor anticipat debitori materiam, ex quà faciat & elaboret, ut sibi satisfaciat, non obstat satisfactioni: ergo neque auxilii anticipatio: maximè, si hæc anticipatio possit recompensari per alia opera subsequentia, de quo dicemus *alibi*. Alia argumēta agglomerant alii, quæ acutè solvunt Patroni prædicti discursus: nempe: neque nos quicquam mereri apud Deum de condigno posse: quia egemus Gratia. Deinde neque Christum potuisse satisfacere de condigno, quia tota satisfactio fundata est in maximà Gratia Creditoris.

Infrà lib.3. disp. 3. à nu. 74 & tom. in 1 p.

210 Quinta est Capreoli ex Anselmo, & in quam frequentissimè à multis abitur, diversis quoad speciem viis: eaque certè est valdè plausibilis: nempe: quia nequit offensor satisfacere, per opera, quæ alioqui jam debet independenter ab offensa: sic enim nihil pro offensa daret offenso: sicut nequit Debitor satisfacere pro re furtivà, reddēdo tantumdem, ex independente contractu jam debitum. Requiritur ergo ad satisfactionem offensæ reddere tantum boni, quantum est, in offensà, mali, ultra id, quod aliunde jam debes: Cùm autem omnia creaturę obsequia sint Deo alioquin ex infinitis titulis debita; non potest per ipsam quantumvis in infinitum replicata parari condigna satisfactio pro peccato. Pulcra etiā ratio, sed non sufficiens.

Neque Capreoli ex Anselm. à RR. illustrata.

211 Primò: quia vel intra obsequia creaturæ, potest dari aliquod quod reipsa exęquet offensam, vel non? Si secundum: desideratur ratio tantæ inæqualitatis, & ea si detur, superfluit omninò, quę modò data est. Si primum: imprimis negari non poterit, dari posse pretium condignum pro offensa à pura creaturà nisi obstaret ratio debiti ex aliis titulis:

tulis: non minùs, nec aliter, quam habens centum, habet condignum pretium. Equi, niſi obſtaret antecedens debitum ex contractu: id autem manifeſtè contradicit Conciliis, & Patribus *ſupra* datis. Deinde, deberi poſſe aliúnde rem, vel exigi poſſe ex alio titulo, non obſtat ſatisfactioni, niſi reipsà debeatur, & exigatur: non autem Deus exigit: ac proinde nec debet homo ſingula obſequia: ſunt enim quæ licitè poteſt omittere, & quæ habet quaſi relicta ſub privativo dominio. Inſuper poteſt Deus cedere juri exigendi obſequia creaturæ ex aliis titulis: tunc autem cur per illa non poſſet ſatisfacere pro peccato?

Suprà à nu. 153.

212 Secundò: quia deberi aliunde obſequia, non officit quominùs condignè dicamur mereri gloriam, & alia præmia: ſive quia Deus non exigit ex alio titulo, ſive quia cedit: ergo ſimiliter poteſt contingere ſatisfactio. Tertiò: quia exinde neque pro veniali quidem offerri poſſet à pura creatura condigna ſatisfactio. Quartò: quia nec Chriſtus ſatisfacere de condigno poſſet, cùm ejus obſequia, juxta plures, ſint aliunde maximè debita. Quintò: quia fortè, (ut inſinuavit acutè Pater Vazquez,) ſunt obſequia, quæ deberi aliunde non poſſunt, niſi ex peccato, & in compenſationem illius: qualis eſt retractatio, contritio, & hujuſmodi: quæ ratio debiti non obſtat ſatisfactioni, ſicut nec pecuniæ, ne per ipſam conſummetur cóntractus, ob ſtat ratio debiti ex ipſo contractu: id enim neceſſarium eſt.

P. Vazq.

Neque Thomiſtic.

213 Sexta eſt Thomiſtarum, & eorum quos pro peccati infinitate citavimus: nempe: quia peccatum eſt infinitum in ratione offenſæ; obſequia verò creaturæ ſunt in ratione obſequii finitum Bonum: pro infinito autem nequit per finitum obſequium ſatisfieri. Ratio nec vera, nec ſufficiens. Primum oſtendimus *ſupra*. nunc ſecundum. Primò: quia Bonum finitum poteſt habere vim depulſivam mali infiniti: ut patet in gratia habituali quæ finitæ bonitatis cùm ſit, ſufficit pellere peccatum quantumvis infinitum: ergo licèt obſequia ſint finitæ bonitatis poſſunt expellere peccatum quantumvis infinitum. Secundò: quia vel peccatum eſt infinitum in ratione malitiæ, vel non? Primum negatis, & reverà eſt incredibile, cùm ex parte offendentis nihil ſit niſi finitum. Si ergo ſecundum? Contra eſt primò: ergo ſaltem poteſt ſatisfieri pro peccato in ratione malitiæ per obſequia finitæ bonitatis. Contra ſecundò: ergo poteſt offenſor dare tantum bonum, quantum fuit malum à ſe illatum: quid autem ultrà opus eſt ad ſatisfactionem?

Suprà à nu. 63.

214 Dicitis, ut offerat tantundem boni, quanta eſt offenſa. Contra primò: quia offenſa juxta ea quæ peccator ponit, nõ poteſt eſſe infinita: nihil autem ultrà requiritur ad ſatisfactionem. Contra ſecundò: infinitas offenſæ deſumpta à majeſtate offenſi eſt indiſtincta ab offenſi infinitate, moraliter, & extrinſecè devolutâ ſuper offenſam: ſed infinitas offenſi non eſt ratio exigendi per vos infinitam ſatisfactionem: ſic enim contra Suarez tenetis: ergo neque illa infinitas offenſæ. Rogamus enim, cùm peccatum eſſe infinitum, non ſit eſſe malum ſimpliciter infinitum, ſed malum finitum diſplicens infinito Bono, cur ex infinitate Boni cui diſplicet, requiratur infinita ſatisfactio? Sed de his ſatis *ſect. 3. à num. 64.* Vide alia *lib. 4. diſp. 3. ſect. 5. §. 3.*

Suprà ſect. 3. & infrà lib. 4. diſp. 3. ſect. 5. §. 3.

§. II.

EXPENDITVR, ET REIICITVR RATIO Patris Ripaldæ.

P. Ioannis de Ripalda Ratio explicatur.

215 SEptima eſt Ripaldæ cum quintâ colludens: nempe: quia per peccatum incurritur ſervitus ſpecialis peccantis ad Deum, adeò, ut licèt creatura Rationalis non eſſet ex aliis titulis Dei ſerva, maneret ob peccatum in ſervitute, non eà quidem ingenuà, & nobili, ſed infami, & ignobili: vi cujus omnia obſequia debentur Domino: & nullum eſt, aut eſſe poteſt, ultra quod Deus ex prædictæ titulo ſervitutis, & jure per ipſam acquiſito contra creaturam Rationalem non poſsit aliud, & aliud exigere, quin exæquari poſsit unquam illa ſervitus, aut extingui. Vnde patet, non poſſe neque pro peccato proprio à peccatore, neque pro alieno à juſto, quantumvis eximię ſanctitatis, offerri ſatisfactionem Deo. Nã in primis peccator, ſuis operibus etiam in infinitum oblatis, nequit extinguere ſervitutem contractam, cùm ratione illius cadant omnia, & ſingula in ſpeciale Dominium Dei, iſque poſsit exigere, titulo ſervitutis, nulla habita ratione ſatisfactionis. Deinde juſtus non poteſt offerre obſequia, quæ excedant multitudinem eorum, quæ à peccatore poſſunt exigi ſine fine ex debito ſervitutis contracto per peccatum. Diſtinguitur per hæc à Ripalda, probaturque ex multis, quæ tetigerat olim Pater Sua-

Suarez *tom.* 1. *in* 3 *part. disp.* 44 *sect.* 1. §. Quinta responsio: *duplex* nostri erga Deum servitus: *altera*, ingenua, nec ignobilis: & hæc reperitur in omnibus, nec excluditur per statum amicitiæ: altera, ignobilis, & infamis: & hæc reperitur in peccatoribus: quâ fiunt indigni tractari filialiter, & amicabiliter, dignique tractari serviliter, ut vilia alioqui mancipia. *Ratio* quidem excogitata subtiliter, sed valde insufficiens. Omittamus tantisper duplex illud genus explicatæ servitutis, & arguo

Impugnatur multipliciter. Primò

216 Primò, & nisi fallor evidentissimè, nam licèt hæc ratio probare alioqui possit hominem ratione servitutis contractæ non posse satisfacere pro peccato suo, at hominem peccati expertem, & eximiæ sanctitatis non posse satisfacere pro alieno peccato, pro bare non potest. Ostenditur assumptum: illum non posse, non oritur ex inæqualitate pretii, sed ex pretii alteritate ratione servitutis, & debiti: sed homo justus, & innocens potest offerre actiones immunes à tali servitute, & debito, atque adeò quoad hunc titulum suas, & æquales: ergo potest satisfacere.

217 Explico vim rationis. Quoties ratio, cur unus alteri satisfacere nequit, & solvere, non est defectus pretii secundum se, sed conditio purè personalis, ex quâ omne pretium à debitore exhibendum, censetur inæquale, potestque proinde exigi aliud, & aliud sine fine; ille, qui immunis est à tali conditione, potest solvere, & satisfacere per pretium omninò minus eo, quod creditor à suo debitore possit exigere. atqui ratio cur peccator non possit satisfacere nõ est inæqualitas pretii, sed conditio purè personalis, à quâ est immunis, alter sanctus, & innocens: ergo potest iste satisfacere per pretium omninò minus eo, quod à debitore, seu peccatore potest Deus exigere: non ergo probatur impossibilitas satisfaciendi pro alieno peccato ex discursu Ripaldæ: quia obsequia præstita à justo nequeunt superare multitudinem præstitorum à peccatore. Istæ consequentiæ bonæ sunt: & minor evidens: nam non datur alia ratio, quàm ratio servitutis, quæ est conditio purè personalis.

218 Major ostenditur: tùm à priori: quia in tali casu deest omninò ratio cur admitti non debeat pretium æquale. Tùm etiam à priori: quia omni debito satisfit per exhibitionem æqualis pretii, quod obtinere possit rationem pretii: neque enim attenditur impossibilitas debitoris ex alio capite orta, sed æqualitas rerum secundùm se. Tùm à pari, servi in humanis: cujus servitus redimi potest ab homine libero per obsequia numero minora iis, quæ Dominus potest à servo exigere: & licèt servus debeat omnia quæ acquirit Domino; eâque ratione, quicquid offerat, non potest obtinere rationem pretii, tamen homo liber potest redimere: similiter ergo.

Secundò

219 Secundò: Vel inter obsequia puræ creaturæ, inspecta secundùm se, potest dari æquivalens offensæ gravitati, vel non? Si secundum: non aliâ egemus ratione pro impossibilitate satisfactionis purè finitæ: & hanc petimus à Ripalda. Si primum: arguo sic primò: non est minus jus servitutis in creatura, nec in Deo minor titulus ad exigenda omnia, & singula obsequia creaturæ, ratione Dominii supremi naturalis, quam sit tota servitus ex peccato in creatura, & ob ipsum titulus in Deo ad omnes actiones creaturæ. Sed hæc ratio servitutis, & ratio debiti non obstat per te satisfactioni, si semel offeratur obsequium reipsà æquivalens: sic enim habes contra Vvadingum: ergo neque ratio servitutis ex peccato contractæ.

220 Arguo secundò sic: Ideò ratio servitutis ex peccato contractæ obstat satisfactioni, quia adfert secum rationem debiti respectivè ad actiones creaturæ; sed independenter à tali servitute, alia servitus naturalis supponit respectivè ad easdem actiones rationem debiti: ergo independenter à servitute ex peccato contracta est impossibilis satisfactio, vel certè post eam non est impossibilis. Vrgetur: magis obstat satisfactioni ratio debiti independens, & antecedens ad offensam, quàm ratio debiti ex offensa contracti: ut patet in contractibus pecuniariis: quibus satisfit per pretium ex ipso contractu debitum; satisfieri verò non potest per pretium aliunde jam debitum.

221 Arguo tertiò. Ideò ratio antecedenter debiti, vel exigibilitas rei ex alio titulo non obstat satisfactioni faciendæ, per ipsam eandem rem alioqui jam debitam, vel exigibilem: quia potest Deus vel non exigere, vel cedere jure quod ex alio titulo posset opponere: (aliter dicendum videtur nec Christum quidem satisfacere pro peccato potuisse: potuisset enim ejus omnia, & singula opera exigere ex aliis titulis:) cur ergo non possit Deus cedere novo jure, cùm possit antiquo: & nolle exigere actiones ex titulo novæ servitutis, cùm nolle possit ex

Ex ipso Ripalda.

titu-

titulo antiquæ: cuique ſic creatura non poſſit pro offenſâ ſatisfacere de condigno?

Tertiò 222 Tertiò: nam illa ſervitus non eſt peccato major; atque adeò finita eſt: cur ergo compenſari non poteſt per obſequia numero ſaltem infinita, vel intenſionis ultra vulgarem? Dicis: quia ratione talis ſervitutis adquirit jus Deus ad omnia obſequia peccatori poſsibilia. Contra: id enim eſt dicere ratione peccati: & deſideramus à Ripaldâ rationem, cur hæc dicat, aut quâ probet? Deinde offenſus, qui eſt Dominus ratione offenſæ ſolùm acquirit jus vel puniendi, vel exigendi compenſationem: quod ſi hæc aut illa obſequia æqualia ſint offenſæ, non acquirit jus ultrà exigendi: non enim acquirit niſi jus, ut offenſor maneat pœnæ reus, quouſque compenſet injuriam per obſequia: non ergo acquirit jus niſi in obſequium æquivalens offenſæ: probandumq; eſt aliunde, non ſufficere, omnia, quæ poſſunt à pura creatura exhiberi.

223 Dicis, jam probari ex tali ſervitute: quia ſicut ea damnat ad pœnam æternam, commutari poteſt in obſequia æterna. Miror equidem hæc in Ripaldæ ingenio propter duo. Primum: nam obſequi creaturam Deo eſt creaturæ non malum ſed magnum bonũ: pœna autem eſt puniri malum: non ergo poteſt æterna pœna commutari in æternum obſequium: id enim eſſet præmiari potiùs quàm puniri: *ſervire enim Deo, regnare eſt*. Alterum: quia ſic commutare, eſſet remittere æternam pœnam: nam obſequi creaturam Deo, dum vivat, eſt debitum aliunde: quare exigere in pœnã obſequia, eſt exigere quod creatura jam alioqui debet: exigere verò quod aliunde debetur, pro pœna debita, eſt remittere pœnam: non ergo Deus acquirit ex ſervitute peccati jus ad obſequia niſi ut ſibi fiat compenſatio.

Dicis tertio: jure gentium: qui in bello capitur, manet ſervus, ejuſque actiones in arbitrio Domini: cur ergo qui propter peccatum meretur æternam mortem, nec ipsâ afficitur, non maneat ipſo ſervus, debitorque ſuarum actionum? dico, pœnam æternæ mortis compenſari non poſſe per obſequia, niſi ſatisfactoria ſint: ut nuper explicui. Deinde retorqueo: quia offenſa ſervi non dat Domino jus niſi vel ad punitionem, vel ad compenſationem æqualem.

Quartò 224 Iam excutiamus quid rei ſit ſub hoc ſpecioſo nomine ſervitutis. Certè quæ Ripalda *ex Suarez citato* accumulat, non probant. Nam imprimis Scripturæ teſtimonia de ſervitute peccati, alium ſenſum habent, ut expendenti conſtabit. Rationes ſolùm probant, ratione peccati ſervitutem pœnalem: ſeu dignitatem æternæ captivitatis, æternivè carceris; & poſitivam indignitatem, ut tractetur à Deo amicabiliter & filialiter; atque adeò reatum carendi bonis ad quæ homo ex ſuâ naturâ non erat ineptus, & aptus jure elevationis, & quæ amicis, & filiis retribuuntur à Deo. Hæc eſt peccati ſervitus in homine peccatore reſpectivè ad Deum.

225 Itaque agnoſco duplex illud genus ſervitutis: & quæ ſit poſitivè vilis, & infamis: & hæc eſt indiſtincta à peccato: & quæ ſit purè naturalis, & cum ingenuitate amicitiæ, & filiationis ſaltem adoptivæ conjungibilis: & hæc eſt dependentia creaturæ Rationalis à Domino naturali, qui Deus eſt. Ratione iſtius, fateor deberi poſſe ſingula Creaturarum obſequia, Deo, ſi velit exigere: ratione illius, cur deberi poſsit præter id quod neceſſarium ſit ad compenſationem æquivalentem offenſæ, non video: nam ſervitus peccati aliud ſonat, ut explicui, præter debitum actionum: nec offenſa dat jus offenſo niſi vel ad puniendum offenſorem, vel ad exigendam ſatisfactionem. Videndum ergo aliter, an ſit poſsibilis ſatisfactio.

226 Dices primò: Chriſtus Dominus titulo Redemptoris poteſt exigere à Redemptis omnia & ſingula obſequia: ergo & Deus titulo offenſi. Reſpondeo hîc ſupponi neceſsitatem Chriſti Domini ad ſatisfactionem. & hæc eſt quæſtio. Reſponderet aliquis ſecundò: ſi poſsibilis eſſet ſatisfactio à purâ creaturâ, fortè reſpectu Redemptoris non induci obligationem. Reſpondeo tertiò: pro beneficio ſimpliciter infinito quid mirum ſi omnia obſequia debeas: at dicetur bonum remiſsionis eſſe finitum bonum, & peccatum finitum malum. Reſpondeo quartò: valere hîc exemplum capti in bello: & titulum Redemptoris eſſe titulum pleni Dominii: at titulus offenſi ſolùm eſt titulus ad juſtè puniẽdum, donec fiat ſatisfactio.

227 Dices ſecũdò, ratione peccati poteſt Deus hominem facere ſervum alterius, qui exigat ſuas actiones & obſequia ſingula: ergo & ſervum ſui. Reſpondeo poſſe Deum ratione peccati ſtatuere ut homo ſerviat homini tanquam ſervus: non quia peccatum ſit titulus Dominii, ſed quia eſt ratio demerendi, ne Deus hunc uſum deſinat exercere ex dominio naturali. Reſpondeo ſecundò: ſi detur

inter

inter obsequia creaturæ aliquod æquivalens gravitati offensæ,catenus posse Deum obsequia creaturæ, arbitrio alterius addicere, vel respuere, quatenus potest Deus nolle acceptare obsequia creaturæ in satisfactionem,utpote ex alio titulo exigibilia,& reipsà acceptare non vult,quia per peccatum est homo indignus hujusmodi beneficio. Sic autem deseritur excogitata servitus; vel sub novà verborum specie recurritur in secundam,& quintam rationem, quas alioqui Ripalda reprobat ut non sufficientes.

§. III.

EXPENDITVR, ET DESERITVR RATIO Cardinalis de Lugo.

Ratio Card Lugo propo nitur, & illustratur à P. Ant. Perez.

228 OCtava est Cardinalis de Lugo,olim insinuata *à Patre Salas*, & nuper ingeniosè protecta contra Recentium parvi pendentium existimationes à Patre Antonio Perez *disp.5. cap 9. à nu.36.* nempe:ideò est impossibilis satisfactio per obsequia purè finita pro peccato lethali, quia est summa necessitas, ne vilescat apud homines offensa Dei,& ut hi arceantur a facilitate peccandi, quæ immineret ex spe placabilitatis divinæ per obsequia nostra. Vnde, ut Dei majestas summa est, & summè convenit ipsam revereri, & non offendi, opus est ut sit difficilè placabilis, atque adeò satisfactionem metiri debeat non solùm ex quantitate delicti, sed ex quantitate periculi, quod ex facilitate satisfaciendi possit oriri.

229 Itaque satisfactio non tam debet taxari ex delicto, quàm ex ipso, & ex periculo ulterioris impudentiæ, & ulterioris offensæ, quod delictum importat, nisi sit summa difficultas placationis: cùm autem periculum istud ulterioris offensæ indistinctum sit à quovis peccato mortali; & Deus ex se necessitetur zelare honorem suum, & difficultatem contemptûs suarum legum, necessariò manet cum jure contemnendi quodvis obsequium simpliciter finitum pro satisfactione pro offensa: id exigente magnitudine, & conditione ipsius offensæ: æqualis enim est pro omni statu,vel,ut meliùs dicam, pro statu majoris possibilitatis ad obsequia, ratione elevationis, major: atque adeò non debet esse minor difficultas satisfaciendi:sed æquè difficile, ac est mirandum & difficile Deum fieri hominem: Deum hominem conculcari, pati,& crucifigi. Sic acutè præmunit cogitationem Cardinalis de Lugo Pater Antonius Perez antevertens communes aliquas objectiones. Ea tamen semper manet insufficiens.

230 Nam *imprimis* omisso, quòd pro vitando peccandi periculo, & deterrendis hominibus videtur sufficere comminatio æternæ pœnæ: sufficeret incompensabilitas per vires naturales, & non nisi ex beneficio gratis habendo ex manu offensi,quo beneficio carendi debitum offensa secum importet; aut non nisi per obsequia eximiæ excellentiæ, & nimis diuturna: nec alioqui videtur sufficere ista incompensabilitas per finitam satisfactionem, cùm certa non sit, nec ab hominibus consideretur. Omisso *deinde*, quòd ob eam rationē videtur inconveniens æconomia præsentis Providentiæ, cùm in ea tot sint, & tam facilia media impetrandæ veniæ peccatorum: quo fit ut non satis arceantur homines á peccādi periculo. Omisso *insuper*, quòd sicut ex necessitate arcendi homines à peccato colligitur incompensabilitas, ita quis posset compensabilitatem arguere ex necessitate alliciendi homines post lapsum ad reparationem illius: vel saltem colligere posset ex illa necessitate deterrendi homines omnimodam incompensabilitatem etiam per infinita obsequia. *Tandem* omisso, quòd hæc ratio videtur supponere, quod inquirrit, & principium petere: non secus ac si probare vellet infinitatem offensæ, quia expediens esset ad homines arcendos à tanta culpa;aut non secus ac si probare vellet hominem esse Risibilem, quia expediens est: diceretur enim hos arguendi modos supponere potiùs quàm probare possibilitatem, vel impossibilitatem rei, de qua unicè est quæstio. His omissis, quibus tamen ægrè satis fit.Displicet ea Lugi consideratio, &

Non bene impugnari solet.

231 Primò quidem:quia Vel potest dari obsequium puræ creaturæ æquale gravitati Delicti,præcisim à periculo sumpti, vel non? Si secundum: non aliā egemus ratione: & hanc petimus à Delugo. Sic enim inutilis est recursus ad periculum. Si primum: ergo potest dari condigna satisfactio pro offensa. Probo consequentiam: primò, quia satisfactio non debet taxari nisi ex gravitate peccati: sicut nec pœna:periculum enim est quid extrinsecum ad peccatum, & circumstantia impertinens: fieri enim hinc posset nullum esse locum satisfactioni etiam inter homines: nam ratione periculi posset repu-

Impugnatur acriter Primò

diati quecumque ſatisfactio: ſicut ergo compenſato ſemel damno, quod offenſa intulit, & exæquatà per obſequium offenſæ gravitate, irrationabiliter deſinit placari, qui offenſus eſt, quicquid ſit de annexo periculo, ſimiliter dicendum in noſtro caſu.

232 Probo ſecundò conſequentiam: quia fieri poteſt, ut nullum ſit periculum ulterioris offenſæ, vel quia ſupponimus arcanitatem delicti, vel notitiam de repetinâ morte poſt ipſum. Tertiò: nam quodnam eſt hoc periculum, quod ita fingitur: ſi enim indiſtinguatur à peccato, ut facit Antonius Perez, eſt dicere quòd peccatum eſt eſſentialiter incompenſabile, licèt poſſet offerri obſequium æqualis æſtimationis: quia ſic opus eſt ne vileſcat offenſa Dei. Hoc autem niſi per terminorum implicantiam dici nequit. Et certè æſtimatio offenſæ ſumi debet ex ipſius gravitate, & hæc ex dignitate Perſonæ offenſæ: ſi autem huic gravitati ſubeſt periculum, ne vileſcat, certè offenſa Dei gravis, non eſt, inſpecta ſui deordinatione, tã gravis, ut deſinat vileſcere apud homines. Hinc arguo

Secundò 233 Secundò manifeſtè: ſemel admiſſo quòd ſi ex ſolâ gravitate Delicti ſumi deberet taxa ſatisfactionis, ſufficeret obſequium finitæ bonitatis ad æqualem ſatisfactionem, tota Delicti gravitas non eſt æſtimanda pluris, quàm æſtimetur obſequii bonitas: ergo non vitatur periculum ne vileſcat offenſa apud homines, ſed aliunde datur periculum, ut vileſcat Deus, ejuſque providentia, ſi tandem dicatur offenſa incompenſabilis. Probo conſequentiam, quoad primam partem, quia quantumvis alleviatur incompenſabilis per finitã obſequia; eatenus ea incompenſabilitas poteſt cavere ne vileſcat offenſa, quatenus arguit ſummam gravitatem delicti; atqui non obſtante eâ incompenſabilitate per te non arguitur in delicto major gravitas, quàm ſit bonitas in obſequio finito: ergo non vitatur periculum quod timebas. Sumi ergo debet ratio deterrendi homines ab offenſa non aliunde quàm ex ipſa offenſæ gravitate, præciſis quibuſcumq; extrinſecis circunſtantiis. Probo jam conſequentiam quoad ſecũdam partem: nam ſemel admiſſo, quòd ſit poſsibile obſequium æquale offenſæ, ſubeſt magnum periculum ne cenſeatur Deus injuſtus, dum pro compenſatione exigit pluſquã valet & æſtimatur offenſa: ſicut & cenſeretur injuſtus ſi pro pœnâ infligeret pluſquam offenſa meretur: quicquod eſt magnum diſcrimen inter compenſationem & pœnam: nam illa, non eſt arbitraria ſecundùm ſe: hæc, poteſt eſſe ad arbitrium judicis.

234 Tertiò: quia exinde fit neque ſatisfactionem Chriſti eſſe æqualem pro peccatis: neque enim vitatur illud periculum per neceſsitatem illius: arguo enim ſic: etiam ſi homo poſſet offerre ſatisfactionem ſimpliciter infinitam, non ſatisfaceret, quia non vitatur periculum, quod ſubeſt, ultra peccandi: ergo ob eandem rationem neque Chriſtus ſatisfacit de condigno, quantumvis offerat ſatisfactionem ſimpliciter infinitam. *Tertiò*

235 Confirmantur hæc omnia: Vel illud periculum etiam eum gravitate delicti conjunctum æſtimatur finitè, vel infinitè? Si ſecundum, contra eſt primò: quia id gratis dicitur. Secundò: quia dicitur falsò: tùm quia periculum non æſtimatur pluris, quàm ſit malum cujus eſt periculum: malum autem peccati finitum eſt, teſte Delugo. Tùm etiã quia pluris Deus facit quòd homines ſint in uſu ſuæ libertatis, quàm periculum quod inde ſubeatur offenſæ divinæ: Tertiò: quia ſi tale periculum æſtimaretur infinitè, non daretur homini à Deo libertas, ne ultra offenderet: quis enim credat ex intentione boni finiti qualis eſt uſus virtutum, permiſsum iri à Deo periculum quod infinitè æſtimat in ratione mali? Si ergo primum: cur per finita alioquin obſequia compenſari non poſsit? præſertim apud Delugo qui cenſet offenſam, quia finitam, licèt ordinis ſuperioris, æquari poſſe per multiplicationem finitorum obſequiorum contra Suarez? *Card. de Lugo.* *P. Suarez.*

§. IV.

EXPENDITVR, ET IMPVGNATVR Pater Vazquez.

236 NOna eſt Patris Gabrielis Vazquez, arrepta poſt à P. Gaſpare Hurtado, & à Meratio; protecta denuò à Patre Antonio Perez. Duo dicit: ſumit enim ex diverſis capitibus in puro homine impoſſibilitatem ſatisfaciendi pro proprio, & pro alieno peccato. Pro alieno: quia nullus homo purus poteſt alteri formã abſterſivã peccati, mereri, nempe Gratiã habitualem. Pro proprio: quia per peccatum incurritur Debitum indiſpenſabile, ſeu eſſentiale carendi auxiliis ſupernaturalibus, ſine quibus tamen eſt impoſsibile obſequia ſupernaturalia poni: neceſſe eſt ergo, ut exhibitio cujuſcumque obſe- *Ratio P. Vazquez.* *Gaſp. Hurt. & Meratii protecta à P. Anton. Perez.* *Explicatur eſt bipartita.*

obsequii, cùm supponat auxilium, supponat etiam remissionem alicujus debiti ex peccato contracti: non ergo potest homo purus per quàcumque exhibitionem obsequii satisfacere pro peccato:nam ad hoc,opus erat, ut nullam supponeret debiti remissionem, & ut pro toto peccati debito satisfaceret. Videtur tamen fateri Vazquez, factâ semel illâ remissione debiti, per gratuitam collationem auxilii in pœnam indebiti, posse per contritionem, quæ apud ipsum est formalis sanctitas,satisfieri pro restante debito,& pro peccati maculâ. Id quod apertè tenet, & defendit acriter Reverendissimus Noster Thyrsus *tom 3.disp.12.*

Defensa à R. P. N. Thyrso.

Impugnata à P. Suar.

237 Neutra ratio, contra quam videndus est Suarez *hìc & tom.3. de Gratia lib.7. cap.* 14. est sufficiens ; nec ulla, illatio vera, juxta ipsius principia. Falsa est illatio juxta principia Vazquez, quia apud ipsum contritio non antecedit, sed supponit infusionem Habitualis Gratiæ de factò : ergo non antecedit,sed supponit remissionem peccati:quâ ergo ratione potest esse satisfactio,si ideò nō est apud ipsum; quia supponit remissionem alicujus debiti ? neque ex contingentiâ vel necessitate præsuppositæ remissionis potest sumi solidum discrimen. Tùm quia pro peccato non satisfit nisi per oblationem obsequii æquivalentis offensæ : non enim sufficit operatio tollens offensam per physicam & essentialem incompossibilitatem. Tùm demum : quia etiam si contritio antecedat Gratiam habitualem, non meretur ipsam remissionem peccati, cùm ipsa sit : & non mereatur se ipsam.Gratia autem in tali casu, cùm supponat Contritionem, quæ est sanctitas, supponit remissionem ; ut acutè notavit Pater Suarez *lib.12. de Gratia cap.24. n.31.* longè ante Antonium Perez sibi de acumine animadverso plaudentem. Sed de hac illatione iterum *sect. ult. à num.* 300. Iam Vtraque illa ratio est insufficiens.

Et quoad partē utrā. q; à Nobis.

Quoad primam.

238 Et Prima primò : quia nititur principio maximè dubio, pro re alioquin Theologicè certâ. Secundò:quia principium illud quo gratia statuitur infæcunda Gratiæ, nisi in subjecto in quo est, negatur à Theologis communiter *in tract. de Merito.* Tertiò : eo etiam permisso, non est certum non posse aliter peccatum remitti nisi per infusionem Gratiæ : si enim possibilis sit condonatio extrinseca culpæ, aut modus alius justificationis, quæ per infusionem Gratiæ habitualis non esset, cur non posset homo justus satisfacere pro alieno peccato,licèt non posset alteri mereri Gratiam habitualem?

Quoad secundam.

239 Secunda, quæ potissimùm arrisit P. Vazquez. Primò: quia reipsâ non distinguitur à secundâ jam impugnatâ. Secundò: quia hæc ratio manifestè discedit à sensu quæstionis,& à sensu Patrum in ipsâ:Quæritur enim an homo purus per opera supernaturalia possit satisfacere pro offensa? ubi interrogatio jam supponit auxilia, quæ peccando demeruimus,& factam aliqualem remissionem quoad partem debiti : concedit ergo reipsâ Vazquez, quod omnes negant; & unicè negat, quod abs re est.

240 Tertiò: quia gratis supponitur, debitum carendi auxilio esse pœnale: cùm potiùs sit debitum ortum ex indignitate subjecti : quæ indignitas, etiam collato auxilio, perseverat ; jam sic arguo: per remissionem istius debiti, nulla censetur facta remissio culpæ : manet enim cum ipso auxilio eadem culpa, & eadem indignitas ad habendum auxilium : & ratio est,quia debitum carendi auxilio pro formali est ipsum peccatum, atque adeò manente peccato, etiam post exhibitum auxilium, manet totum debitum carendi auxilio. Explico me: debitum pœnæ æternæ est peccatum : licèt autem in eoipso instanti peccati,non infligatur æterna pœna, non eo ipso remittitur debitum pœnæ:aliud enim est debitum pœnæ, aliud pœna: pœna in casu nostro est carentia auxilii : debitum est ipsa culpa : ergo etiam dato auxilio manet tota ratio debiti.Sed per te potest offerri Deo obsequium æquivalens culpæ : ergo & toti debito culpæ : ergo & satisfieri pro toto debito culpæ: ergo.

241 Quartò: reatus alicujus pœnæ, seu non remissio alicujus pœnæ, non obstat remissioni culpę:ut patet,in homine,cui remittitur peccatum, & tamen licèt remittatur æterna pœna,non tamen omnis,nempe temporalis:& in baptizato, cui remittitur originale, nec restituitur originalis justitiæ donū: ergo neque remissio alicujus pœnæ obstat permanentiæ culpæ, atque adeò exhibitioni satisfactionis. Quintò:quia per te,si non præcederet illa remissio debiti, posset satisfieri pro peccato simpliciter & absolutè : ergo etiam præcedente illo debito, & factâ auxilii donatione. Probo consequentiam : quia illa donatio auxilii potest compensari per opera subsequentia ita ut anticipatio nō fiat gratis, ut ex Doctrinis *infrà* referendis planam fiet. Sextò: quia remissio debiti alicu-

Infrà lib.3 disp 3.

jus pœnalis indirectè contracti non officit ſatisfactioni. Patet in homine, qui ob injuriam Regi factam meretur privari vitâ, & affici morte ſine ullâ dilatione, quam tamen permittit judex: interim occurrit occaſio ſervandi à morte præſentiſsimâ Regem cum expoſitione propriæ: quis dicat non ſatisfactum injuriæ, licèt ad hanc actionem præceſſerit remiſsio aliqua in illa ſupplicii dilatione conſiſtens? Patet etiam in fure, qui ob furtum grave meretur carcerem, ubi lucrari non poteſt, ut ſatisfaciat: permittatur parum per liber à vinculis, ut lucrifaciat, quantum ſit ſatis ad compenſationem: quis dicat hîc non poſſe dari ſatisfactionem, quia eſt admixta alicujus pœnæ remiſsio?

242 Vltimò: quia homo non minus demeretur auxilium extrinſecũ Redemptoris, quàm intrinſeca Gratiæ: ergo non minus obſtat ſatisfactionis cõdignitati remiſsio iſtius debiti, quàm illius: atqui etiam ad ſatisfactionem Chriſti præceſsit illius debiti remiſſio: nam Chriſtus non meruit, nec fortè, apud hos authores potuit, fieri pro homine Redemptorem: ergo. Huic rationi opponunt multa, eaque magni acuminis pro tuenda ratione Patris Vazquez, Pater Meratius, & Pater Vſonius: quæ refellere, nec vacat, nec opus eſt. Ipſa enim juxta principia Patris Vazquez eſt difficillimæ ſolutionis: quicquid ſit de aliorum principiis poſt viſam difficultatem excogitatis, & poſitis.

Pro Vazq. Meratius, & P. Ioan. Antonius Vſon. in Doctiſſ. Manuſc.

§. V.

PROPONVNTVR ACVTÆ ALIÆ RATIONES, & deſeruntur.

Ratio alia Authoris.

243 DEcima poſſet ex cõmunibus alioqui principiis excogitari, & aptari ſatis ad ſpeciem, notando tria, ex quibus liquidò ſequitur impoſsibilitas ſatisfaciendi pro offensâ per obſequia purè finita. *Primum* eſt: ſatisfactionem eſſe de ſuo actionem factam à debitore, vel ipſius nomine, quâ potius tollitur ipſi obligatio, quàm imponitur reſpectu creditoris: cùm enim ſit actio ex ſe, quâ debitor deſinit eſſe debitor, & quâ creditor fit debitor veniæ, nequit eſſe actio obligativa de novo Debitoris. *Secundum* eſt: ſatisfactionem eſſe actionem potiùs inſtitutam in bonum offenſi, quàm in bonum offenſoris, & quam potiùs dat quàm accepit offenſor: ſe habet enim ad modum reſtitutionis: quæ de per ſe eſt actio, quâ potiùs lucratur, & direſcit creditor, quàm debitor. *Tertium* eſt: Omne genus boni, & obſequii per quod fieri poſſet à purâ creaturâ ſatis offenſæ, eſſe magnum Dei beneficium reſpectu offenſi: non ſolum quia omnia ſupernaturalia dona, magis ſunt Dei, quàm hominum, ex Doctrinâ generali, quam tradidimus fusè *diſputando de auxilis*: ſed quia eſt bonum à Deo collatum ſive intrinſecè, ſi fiat ab ipſo offenſo, ſive extrinſecè, ſi fiat ab alio; & quidem collatum homini, qui ratione inimicitiæ nullum poterat allegare jus ad beneficium, ſed eo manſit poſitivè indignus: ex quo creſcit maximè beneficium.

244 Ex tribus formatur ratio ſic. Repugnat, quòd ſatisfactio præſtita offenſo pro illatâ injuriâ ſit potiùs in bonum offenſoris, quàm ipſius offenſi, & actio, quâ potius dat offenſus, quàm accipit, & quâ potiùs manet offenſor obligatus, quàm deobligatus reſpectu offenſi; ſed omnis, & quælibet exhibitio obſequii quantumvis magni, habet has omnes proprietates: ergo repugnat quòd eſſe poſsit ſatisfactio pro offenſa. Major, & cõſequentia patent ex præmiſsis. Minor autem eſt evidens: quia omne ſpeciale beneficiũ eſt actio obligativa Donatarii, eſt actio, quâ creſcit in bonis, & actio potiùs accipiendi, quàm dandi; ſed omnis exhibitio obſequii ſuperni ex intentione eluendæ offenſæ eſt ſpeciale Dei beneficium: ergo

245 Diſplicere poteſt hæc ratio primò: quia ſequitur neque pro veniali quidem poſſe præſtari ſatisfactionem. Contra tamen: nam eſt magnum diſcrimen: licèt enim exhibitio ſatisfactionis pro veniali ſit Dei donũ ex illâ generali ratione, quòd omne bonum deſurſum eſt, tamen eſt donum quod non excedit dignitatem offerentis, ſed eſt connaturale habenti ſtatum amicitiæ. Secus accidit in peccato mortali. *Iam diſplicet.*

246 Diſplicere poteſt ſecundò: quia ſequitur nec nos per obſequia mereri de condigno poſſe gratiam, & gloriam. Sed contra eſt: quia merito non repugnat eſſe bonum ipſius merentis. Deinde: quia, ideò dicitur retributionem eſſe Gratiam pro Gratia, ſi fiat cõparatio Doni cum dono: Vtrumque enim eſt Dei donum: eſſe tamen mercedem, ſi fiat comparatio cum dignitate obſequii condignificati per gratiam: at hæ rationes repugnant conjungi in ſatisfactione: eſſet enim conjungi remiſsionem gratuitam debiti, & illam excludi.

247 Diſplicere poteſt tertiò, quòd neque: ſatiſ-

satisfactio Christi esset condigna. Sed cõtra: quia omnis actus supernus Christi Domini non auget simpliciter bonum ipsius, nec ipsi fieri potest absolutè, & simpliciter ulla Gratia, cùm ratione Doni Hypostatici debeantur ipsi omnia, & singula dona possibilia, ex dictis *lib.* 1. *disp.* 3. *à num.* 87. unde nec nobis faceret beneficium gratuitum omninò simpliciter Deus, si semel Christus offerat obsequium satisfactorium: debetur enim ipsi, quòd exaudiatur etiam pro peccatoribus. Beneficium est ab ipso Redemptore. Alia discrimina possent offerri. Sed video hæc esse aliquantò difficilia. Mihi displicet potissimùm ea ratio: quia permittit obsequia Creaturæ esse posse tam bona, quàm est mala offensa Dei, cùm aliunde discurrat: & stare possit etiãsi creatura offerret obsequia simpliciter infinita: quo vix negari potest, bonum remissionis cadere demum posse in meritum condignum puræ creaturæ.

Suprà lib.1 disp. 3. à num. 87.

Ratio Vvading.

248 Vndecima sumi potest ex Vvadingo sic discurrente: Quò major est obligatio reddendi honorem alteri; eò est minor valor operis honorantis in ordine ad satisfactionem offensæ: quare actiones aliàs debitæ seorsim ab offensa parvipenduntur inter homines ad satisfactionem offensæ, ad quam unicè æstimantur, quæ aliàs non debebantur. At obligatio reddendi honorẽ Deo in creatura est infinita, cùm jus Dei ad ipsum honorem sit infinitum: & quò magis crescit creaturæ Dignitas per Gratiam habitualem, magis crescit obligatio reddendi honorem: quia quò magis est Filius, magis debet honorare Patrem suum: ergo actiones puræ creaturæ, etiam si gratiâ infinitæ intensionis ornetur, parvi momenti sunt ad satisfactionem offensæ.

Displicet.

249 Sed huic rationi officit primò: sequela de impossibili satisfactione pro veniali. Secundò: quia videtur destruere condignitatem satisfactionis Theandricæ. Tertiò: quia videtur admittere posse dari æqualem honestatem inhonestati peccati in obsequiis puræ creaturæ. Quia obligatio operis (ex quâ sumitur impossibilitatis ratio:) non minuit laudabilitatem & bonitatẽ ipsius. Quartò: quia si Deus cedere vellet, nec exigere opera creaturæ ex aliis titulis, negare vix hic author potest, posse pro peccato à pura creatura condignè satisfieri. Video tamen rationem hanc satis adhuc probabiliter assumi posse, si statuatur hoc principium: nempe opera Christi Domini non potuisse à Deo ex aliis titulis exigi præterquam ex titulo satisfaciendi pro peccatis: id quod acutè video promoveri à Docto Recentiore. Sed est valde difficile, nec sine examine diligenti (de quo *lib.* 4.) ponendum.

Lib.4.disp. 2.à num.75.

§. VI.

RATIO VEROSIMILIOR.

250 EA est post Doctorem Eximium jam communis, & à Personæ offensæ infinitate desumpta: videndique de ipsâ Doctor ipse Noster *hic disp.* 4. *sect.* 7. *& tom.* 3. *de Gratia lib.* 7. *cap.* 14. *à num.* 62. Arriaga *disp.* 4 *sect.* 4. *& seqq* Amicus *disp.* 5. *sect.* 3. & Antonius Perez *disp.* 5. *cap.* 9. Nititur autem duobus principiis: ex quibus tertium colligit.

Ratio P. Suarez. Arriag. Amic. Anton. Perez. fundatur.

251 Primum est. Offensam crescere ex magnitudine Personæ, quæ offenditur, & ex vilitate Personæ offendentis. Secundum est, satisfactionẽ, & obsequium econtrà decrescere, & minui ex magnitudine Personæ, cui offertur, & ex vilitate Personæ offerentis. Ratio utriusque principii est evidens: quia quò Persona est elevatioris dignitatis, honor ipsius est major; atque adeò majus esse debet detrimentum, in parvipensore illius: Deinde quò persona est vilior, eò ipso importat majorem audaciam, & impudẽtiam in offensa: jam etiam quò Persona est altior, magis ipsi debetur obsequium à Persona sortis infimæ; offensa verò indebetur maximè: eo autem ipso quòd offensa sit magis indebita, & quasi magis repugnans statui offensi, & offensoris, est major: obsequiũ verò quò sit magis debitum, & magis obligatorium, attento statu obsequentis, & ejus cui obsequitur, censetur minus. Vnde injuria facta nobili censetur minor quàm facta Magnati, & facta Magnati, quàm facta Principi: econtra obsequium præstitũ erga æqualem æstimatur; præstitum à plebejo erga nobilem, minoris habetur; erga Regem verò quasi nihili: exinde Aristoteles 5. *Ethic. cap.* 1. verè dixit: *Si is qui Magistratum gerit, aliũ percutit, non est repercutiendus; at si quis Magistratum percusserit, non solùm repercutiendus est, sed & supplicio afficiendus.* Quia nempe in casu priori offensa esset minor, & satisfactio major: ecõtra in posteriori, ob disparem statum, & dignitatem Personarum.

Ex Arist.

252 Tertium. Offensam Dei esse ex se, & indispensabiliter in supremo genere offen-

læ:

ſæ: obſequia verò puræ creaturæ reſpectu Dei eſſe in genere ſimpliciter infimo obſequii. Ratio eſt: quia ex eiſdem omninò capitibus, ex quibus creſcit offenſa; decreſcit ſatisfactio, & obſequium: cùm autem offenſa creſcat ex Dignitate Perſonæ offenſæ, & ex Vilitate offendentis: quarum utraque eſt in genere ſuo ſumma, fit offenſam manere in genere offenſæ, quo nullum ſit altius; obſequium verò in genere inferiori, & valde diſtanti. Quare quantumvis creſcat in genere obſequii, cùm non creſcat extra genus ſuum, atque adeò ſemper intra genus inferius illo in quo eſt offenſa, neceſſariò manere debet inæquale offenſæ Divinæ. Iam ex his formatur hæc

Et proponitur.

253 Ratio: Nequit ſatisfieri pro offenſa niſi per obſequium æquale offenſæ in ratione ſatisfactionis, & obſequii; ſed à purâ creatura non poteſt offerri Deo obſequium in ratione obſequii, & ſatisfactionis æquale offenſo: nam quodcumque offerat, eſt obſequium non pertingens ordinem offenſæ, & manens infra genus offenſæ: ergo à pura creatura non poteſt ſatisfieri pro offenſa. Confirmatur: ex eiſdem capitibus ex quibus æſtimari debent obſequium, & offenſa, offenſa ita creſcit in ratione offenſæ, ut maneat in genere, quo nullum ſit altius in ratione offenſæ: obſequium verò ita minuitur, ut non maneat in genere, quo nullum ſit altius in ratione obſequii: atque adeò offenſa manet in ordine quaſi ſupremo offenſæ: obſequium manet in ordine ſimpliciter inferiori: per res autē ordinis ſimpliciter inferioris nequit dari æqualitas, & ſatisfactio pro rebus ordinis ſimpliciter ſuperioris: atq; ita cōpenſari nequit malitia peccati mortalis, per venialia, etiam infinita: bonitas Angeli, per cumulum infinitum arenæ: & ratio eſt: quia licèt hîc detur exceſſus, datur tamen in genere, cujus ſupremum non attingit etiam infimum ordinis alterius. Hæc eſt ratio Patris Suarez, quam videamus an æquè impugnent Recentiores, ac ſibi diſplicere præferunt.

§. VII.

DIFFICVLTATES OBIICI SOLITÆ, ET modi ſolvendi.

Impugnationes communes non feriunt.

254 IMpugnant primò: quia injuria furti æqualis eſt ſive fiat nobili, ſive ignobili: item ſatisfactio pro ipsà manet æqualis, reddendo tantundem, idque fit æquè ab ignobili, ac nobili: ergo ſimiliter in offenſa Dei. Addunt: quòd hæc ratio licèt aliquatenus valeret in iis peccatis, quæ ſunt formalis injuria Dei, vel formalis inhonoratio, vel cōtemptus: at non valet in omnibus: cùm non ſingula ſint injuria, inhonoratio, & contemptus Dei. Incipio ab hoc: & imprimis negare non poſſumus ſingula peccata eſſe offenſam, inhonorationem, & contemptum ſaltem virtualem Dei: cùm ſint poſtpoſitio tantæ Majeſtatis infra viliſsimas creaturas. Deinde diſcutietur *alibi* an ſint ſtrictè injuſtitia; idq; modo non nocet: & abundè probatum habet Doctor Eximius *variis in locis*. Iam reſpondeo conceſſo, vel permiſſo antecedente, nego conſequentiam. Reſtitutio enim, de quâ antecedens, reſpicit res: ſatisfactio verò perſonas. Fit autem utriuſque inepta confuſio ab arguente: cujus antecedens ideò eſt verum: quia injuria furti ſumitur ex damno, quod æquè à nobili, ac ab ignobili poteſt inferri, & æquè tolli, reddendo tantundem. Secus accidit in injuria perſonali.

Lib. 4 diſp. 4. ſect. 6. Suarez.

255 Impugnant ſecundò, & *opinione ſua* evidenter: poſſunt res ſuperioris ordinis, ſi finitæ alioquin ſint, compenſari per res ordinis inferioris multiplicatas, ſaltem in eſtimatione morali: quæ hîc præſertim attendenda eſt: ergo licèt peccatum ſit ordinis inferioris poteſt æquari per multiplicationem obſequiorum ordinis inferioris. Conſequentia urgeri maximè ſolet à paritate.

256 Antecedens oſtēditur primò: quia ex ſuperiori diſcurſu etiā Veniale deberet eſſe in ſuperiori ordine reſpectivè ad obſequia puræ creaturæ: nihilominus æquari per hæc poteſt *ex ſect. 2. §. 3.* Secundò: licèt moneta aurea, argentea, & cuprea ſint ordinis valde diverſi, & reſpectivè inæqualis, aurea poteſt quoad æſtimationem moralem exæquari per multiplicationem argenteæ; & hæc per cupreæ multiplicationem. Tertiò licèt actus charitatis ſint ſuperioris ordinis reſpectivè ad actus inferiorum virtutum, tamen tanta poteſt eſſe multiplicatio, & intenſio horum actuum, ut ſuperentur illi, & magis mereatur homo per iſtos, quàm per illos.

Suprà ſect. 2. à nu. 29.

257 Arguunt quartò pro antecedente, & magis ad rem. Licèt injuria contra Principem major ſit ex genere ſuo, quàm oblata ſatisfactio à Ruſtico offenſore; ideoque talis ſatisfactio ſit omninò difficilis; tamen tale poteſt eſſe obſequiorum à tali ruſtico erga Principem præſtitorum præſtantia, ut omninò exæquaretur offenſa, & plenè omninò ſatisfie-

tisfieret : puta si pro Rege defendendo à præsenti mortis periculo , vitam ipse suam exponeret. Et id genus alia. Turbavit hæc objectio maximè Discipulos Doctoris Eximii : & hic timor fecit animos Adversariis; qui legisse poterant in ipso Doctore plenam horum omnium solutionem *loco citato de Gratia.*

258 Respondent aliqui per instantiam: Primò : quia peccatum mortale , licèt finitæ malitiæ sit : quia tamen est ordinis superioris in ratione malitiæ non potest exæquari per venialia , quantumvis multiplicentur in infinitum. Secundò: quia actus supernaturalis,licèt finiti sit valoris: quia tamen est ordinis superioris respectivè ad actus naturales quantumvis eximios , exæquari non potest per quancumque istorum multiplicationem. Sunt ergo res, quæ quia superioris ordinis sunt , non possunt exæquari per res ordinis inferioris : tale autem esse peccatum discimus ex PP. & CC. supra relatis.

Card. de Lugo. 259 Sed Instat Lugo:id,non esse solvere argumentum, sed fateri dari res, quæ , quia sunt ordinis superioris, exæquari nó possunt per res inferioris ordinis;dari alias, quæ non obstante superioritate ordinis , exæquantur per res ordinis inferioris.Vnde ergo,quærit, haurimus:peccatum, & offensam ex illis esse, & non ex istis? Imò in contrarium habemus moralem evidentiam , cùm videamus offensam factam Principi compensari posse per obsequia multiplicata , non obstante infimâ sorte Personæ satisfacientis.

Arriaga. 260 Respondet Arriaga , Regulam generalem esse, tunc per res ordinis inferioris posse exæquari , compensarique res ordinis superioris quando excessus inter utrumque non est valde notabilis : ut accidit in exemplis objectionis : quando verò excessus est valde notabilis , nullatenus posse ; ut accidit in exemplis instantiæ : & ex hac serie esse peccati excessum, colligi debere ex communi Doctrina Patrum, & Theologorum : hic enim excessus ex prudenti judicio sumendus est.

Instantia contra præcedentia. Instare verò Adversarii possunt.Primò: nam recurrere ad Patres non est dare rationem à priori,quam inquirimus;solumque est rem testimoniis velle , non ratione conficere. Secundò: quia inquiet aliquis,PP.locutos juxta Præsentem Providentiam , vel inspectis solùm viribus naturalibus Creaturæ Rationalis. Tertiò : quia si excessus peccati respectivè ad obsequia , cùm sit finitus, & aliunde non habeat, caput unde tantum excrescat , cur non exæquari per obsequia possit? Nam quodnam est caput, ex quo excessus sit tam valde notabilis?nam licèt Persona offensâ sit infinita,non tamen est attendenda quanta est in se , sed quanta est in offensa,seu quatenus est offensa: offensa verò finitissima est : unde ergo tantus excessus? Quartò:quia hæc solutio videtur principium petere, nisi rationem addat tanti excessus.

§. VIII.

PATRIS MVNIESSÆ DISCVRSVS IN illustrationem Eximii Doctoris exponitur , & defenditur.

P. Thomas Muniessa. 261 RESpõdet ob hæc Magister in Theologicis meus , qui hæc penetravit altiùs, & satis ad mentem Doctoris Eximii, Pater Thomas Munieſſa *de Incarnatione disp. 8. sect. 10. præsertim à num. 123.* solutionem aliunde petendam, nempe ex solâ infinitate Personæ offensæ. Statuit ergo primò,offensam, licèt finitam , esse contra Personam infinitam. Statuit secundò, offensam gravem alicujus , cæteris paribus , non compensari nisi per satisfactionem Personæ æqualis offenso; nam si cætera sint paria, eoipso quòd Persona satisfaciens sit inferior,erit inæqualis satisfactio ex inæqualitate Personæ. Statuit tertiò,quòd,cùm Persona satisfaciens est inferior offenso , potest nihilominus esse æqualis satisfactio , si inferioritas Personæ compensetur ex aliquâ circunstantiâ obsequii . si tamen illa inferioritas tanta sit , ut compensari non possit: tunc nequit ulla exhibitio obsequii esse æqualis satisfactio.Hinc cùm in exemplis objectis, inferioritas , vel ordinis , vel Personæ satisfacientis finita sit in æstimatione morali , suppleri potest ex circunstantiis eximiis obsequii : at cum in casu nostro inferioritas Personæ satisfacientis respectivè ad Personam offensam, sit infinita,nullis obsequiis alioqui finitis vinci potest, aut suppleri; atque adeò neque per ullã multiplicationem obsequiorum offerri à Pura Creatura potest æqualis satisfactio pro lethali.

M. Lumb. 262 Nec sunt momenti , quæ *Lumbier* objicit huic Magistro,jam satis præoccupanti *à nu.* 177. Objicit primò: quia satisfactio condigna non respicit Personam offensam æquandam per satisfactionem, sed ipsam offensam:ut patet in Veniali.Imprimis paritas

à Ve-

à Venìali abs re eſt: cùm Venialis offenſa ſit ex ſe levis, nec offenſa ſimpliciter. Deinde dicetur, ſatisfactionem per ſe non reſpicere Perſonam offenſam æquandam, ſed offenſam; at ſi offenſa æquari non poſsit ab obſequio in genere ſatisfactionis, niſi exhibeatur à Perſona æquali, per accidens requiri poſſe: ſicque accidit in caſu noſtro, quia neceſſarium eſt, ut ſatisfactio à Perſona infinita ſit infinita ſimpliciter. Itaque ſatisfactio non debet de perſe eſſe æqualis Perſonæ offenſæ, eſſe tamen debet honor æqualis offenſæ illatæ: taliſque eſſe non poteſt, ſi ſit ſumma diſtantia inter ſatisfacientem, & offenſum.

Objicit ſecundò: quia ſemel datà æqualitate inter offenſam, & obſequia, non obſtare videtur inæqualitas Perſonæ ſatisfacientis cum Perſona offenſa. Nam vel hic exceſſus refunditur in offenſam finitè, vel infinitè. Si primum: cur erit incompenſabilis per finita obſequia?

263 Confirmatur: quia licèt Deus viſus ſit infinitus in ſe, quia tamen ut viſus, ſeu quoad viſionem, quà nos ipſi fruimur, eſt finitus, cadere poteſt in condignam retributionem noſtram reſpectivè ad obſequia finita: ergo ſimiliter licèt Deus offenſus ſit ſimpliciter infinitus in ſe, quia tamen quoad offenſam, ſeu prout offenſus, eſt finitus, poterit compenſari, & æquari per finitam ſatisfactionem. Si ergo ſecundum: ergo offenſa eſt incompenſabilis, quia infinita eſt: & non quia ſolum eſt ordinis ſuperioris. Reſpondebitur: exceſſum infinitum Perſonæ offenſæ non refundi niſi finitè in offenſam quoad gravificationem ipſius: infinitè verò quoad ejus incompenſabilitatem: quia hæc refuſio non eſt, quaſi ille exceſſus infinitus conſtituat offenſam, ſed quia dat offenſo jus repudiandi omne genus obſequii non præſtitum à Perſona æquali, ſeu à Perſona, cujus obſequium non poſsit ſupplere diſtantiam quæ inter ſatisfacientem & offenſum ſit. Ratio eſt: quia Dignitas offenſi poſtulat, ut tantum honoris ſibi tribuatur, quanta fuit offenſa: honor autem ab inæquali, & quidè infinitè diſtanti, levis eſt. Vnde quòd ſatisfactio oriri debeat ex Perſona æquali, non eſt, quia Perſonæ dignitas refundatur in offenſam mathematicè, ſed quia aliter non poteſt ipſi offerri honor æqualis.

264 Objicit tertiò: quia licèt Dignitas ſit infinita, non eſt infinita offenſa ex limitatione advertentiæ: ergo ex eadem limitatione non poteſt manere cum infinita incompenſabilitate. Quis enim videat infinitam proprietatem ex eſſentia alioquin finitâ? Retorquebitur: quia non obſtante finitudine cujuſvis mali moralis, habet infinitam ineligibilitatem in ſenſu Adverſariorum. Deinde reſpondebitur; negando conſequentiam: quia incompenſabilitas ſumitur aliunde: nempe ex infinitate Perſonæ ſecundùm ſe, cui dari non poteſt niſi à Perſona æquali honor æqualis contemptui, & offenſæ peccati mortalis.

265 Hæc tamen acuta meditatio, nunquam animo ſedit. Primò: quia non eſt neceſſaria impugnationis ſolutioni. Secundò: quia eatenus requiri videtur æqualitas ſatisfacientis cum Perſona offenſa, quatenus neceſſaria ſit ad valoris æqualitatem. Si autem offeratur valor æqualis offenſæ à Perſona alioquin inferiori, gratis quæritur ſatisfacientis æqualitas. Exinde enim omne genus ſatisfactionis repudiari poſſet etiam in humanis. Et Vrgeo: ideò in injuriis realibus fieri poteſt æqualis ſatisfactio, ſeu reſtitutio, à Perſonis undecumque vilibus: quia non obſtante eà inferioritate ſatisfacientis, poteſt reddi tantundem offenſo: ergo ſi non obſtanti inferioritate Perſonæ ſatisfacientis poteſt per obſequia compenſari æſtimatio offenſæ; ſimiliter in his injuriis Perſonalibus poterit ab inferiori fieri ſatisfactio. Tertiò: quia hic diſcurſus videtur deviare à ſenſu CC. & PP. ideo negantium poſsibilitatem ſatisfactionis, quia à pura creatura nequit offerri pretium offenſæ condignum. Quartò: quia hæc reſpondendi ratio apertè ſupponit æquari poſſe per finita obſequia æſtimationē offenſæ: unde non video, quî negare poſsit (ut apertè facit hic Magiſter) ſaltem bonum remiſsionis cadere poſſe in condignum meritum puræ creaturæ?

§. IX.

FIT SATIS COMMVNIBVS OBJECTIONIBVS: & aliter proponitur ratio Patris Suarez.

266 QVare reſpondeo aliter impugnationi: & diſtinguo antecedens: res ſuperioris ordinis poſſunt compenſari per res inferioris, in eà ratione, quà ſunt ordinis ſuperioris, & inferioris, nego. In alia ratione, quà poſſunt alioqui comparari rationis, & ordinis ejuſdem, tranſeat. Ad primam antecedentis probationem, negetur aſſumptum:

tum: quia Veniale non est offensa, nisi secundùm quid, vel saltem levis. Vnde licèt obsequia forent satisfactio secundùm se levis, posset dari superabundans compensatio. Ad secundam: illæ monetæ in ratione pretii sunt rationis ejusdem: æstimantur enim ex extrinsecà Principis voluntate, & ex eadem sibi æquipollent mutuò: ut est evidens.

267 Ad tertiam dicetur imprimis: eos actus nempè charitatis, & aliarum virtutum inferiorum in ordine ad præmium; cùm respectu ad utroslibet sint idem, & in ordine ad rectificandum subjectum, esse etiam rationis ejusdem: unde nihil mirum, si actus charitatis merens præmium ut quatuor, & rectificans ut sex, compensari possit per actus inferioris objecti ut quatuor, merētes prēmiū ejusdem rationis singuli ut unum, & rectificantes ut octo quoad divinam complacentiam. Difficultas esset, si actus chatitatis esset forma sanctificans, aut solus gauderet imperio supra virtutum omnium actus: tunc hæc excellentia per nullam actuum inferiorum multiplicationem exæquari posset. Deinde dicatur: boni ad melius, quorum utrumque sit simpliciter bonum, & simpliciter æstimabile, nunquam dari distantiam ordinis simpliciter dictam, cū cadant in eandem potentiam, ut formæ perfectivæ ipsius, & excitativæ Divinæ complacentiæ in ratione recti, & honesti simpliciter. Disparitas enim objecti non sufficit ad distantiam moralem ordinis, nisi refundat excellentiam aliquam in actus ipsos.

268 Ad quartam respondet acutissimè Doctor Eximius: posse quidem in casu objectionis à Personâ inferiori satisfieri Principi pro offensa, non quidem propriè, sed per æquiparationē: non propriè: quia per quamcumque actionem præstitam, non honorat: per æquiparationem verò: quia valde benefacit: & hoc beneficium, licèt non sit formalis honor Principis, est tale bonum ipsius, ut eoipso per quandam quasi æquiparationem deleat injuriæ debitum: at Deus incapax est beneficii: & quivis obsequendi conatus est levis honor, ex satisfacientis debito, & vilitate.

269 Respondeo aliter: in tali casu non compensari offensam per bonum ordinis inferioris, sed superioris: compensatur enim non propter exhibitionem Personæ rusticæ, sed propter conservationem Regiæ: quam liberando à morte per suæ vitæ expositionem, moraliter Regi confert, & totam Majestatem, quasi de novo. At omnis satisfactio creaturæ solùm potest æstimari, quanti Persona, quæ vult obsequi, & satisfacere. Dices: quid si quis Christum suo periculo liberaret à nece. Respondeo id intelligi, cùm ipse se liberare non potest. At potuit Christus. Deinde quòd liberaret à desitione, esset quid finitum, juxta communem opinandi modum, nempe unio inter Corpus, & Animam. Ex his patet, quàm probabiliter sustineri possit ratio Patris Suarez: quam aliter hic proponere lubet: &

Aliter proposita Ratio Patris Suarez ab Authore.

270 Argumentor sic: si offensa sit gravis, & satisfactio levis, non potest satisfactio esse sufficiens, & æqualis offensæ: sed omne peccatum mortale, est gravis offensa Dei: quæcumque satisfactio puræ creaturæ est satisfactio levis: quod ostendo: nam imprimis peccatū mortale in eo differt à veniali. Deinde satisfactio est levissima, quoties obsequiū, & honor exhibitus in satisfactionem est parvi momenti: sed quilibet honor obsequiosus exhibitus Deo à pura creatura est parvi momenti: quod probo: Ad magnitudinem enim, & excellentiam alicujus Personæ spectat ita excedere obsequia ipsi præstita, ut censeri debeant levia, & parva: sic honores exhibiti Regi magno à vili subdito reputantur ab ipso parvi, & exiles: & inurbanus censeretur qui sua obsequia coram Rege prædicaret ut magna, & pretii non exigui: videreturque Regem inhonorare, & habere cōtemptui: sed magnitudo, & dignitas Dei est infinita simpliciter, & omnis pura creatura finitissima: exigit ergo recta ratio, ut omne obsequium Deo præstitum à purâ creaturâ reputari debeat parvum, & leve; atque neutiquam comparandum cum offensa gravi.

Iuvante P. Anton. Perez.

271 Quod si horum omnium exigatur à priori ratio: hæc inter alias assignatur ab Antonio Perez: quia nempe Dei Dignitas est simpliciter infinita: quæ proinde facit, ut Deus se reputet infinitè dignum honore possibili exhibito à purâ creaturâ: est autem de ratione reputantis se valde dignum, esse magnanimum. Magnanimi verò juxta Aristotelem, est gratos habere, honores parvos sibi exhibitos, ab his, qui majores exhibere non possunt; sed tamen non eos putare cōparatione sui magnos, & eximios. Est enim humilis animi existimare se inferiorem honore sibi exhibito: At Deum non decet humilitas: supponit enim in humili defectū abjectione dignum. Sic proposita hæc ratio, placuit ingenioso Commagistro, eâque cum plau-

plauſu uſus eſt *in perdoctis dictatis de Incarnatione.* Sed

§. X.

TANDEM DESERITVR.

Deſeritur ratio P. Suarez.

272 QVominus hanc rationem Doctoris Eximii plenè ſequar, faciunt aliqua. Primò: nā illa nititur principio alioqui populari, re tamen ipsà ad præſens inſtitutum dubio, nec ſufficienti: nempe in diverſitate, & inæqualitate ordinum, in quibus ſunt offenſa, & ſatisfactio. Nam imprimis diverſitas ordinum attendi non debet, cùm reipsâ ſupponi debeat inter ſatisfactionem, & offenſam. Deinde: quia ſuperioritas offenſæ gratis aſſumitur, cùm ſatisfactio ſupponatur ex ordine ſupremo, atque adeò divino: qui ordo ſuperat omnem ordinem rerum, & actuum naturalium. Inſuper: quia ſicut offenſa ponitur in ſupremo ordine, ita ſatisfactio, ſi decreſcit ex eiſdem capitibus, ex quibus creſcit offenſa, poni debet in ordine infimo: unde ſicut offenſa Dei manet in genere, quo nullum ſit altius; ita obſequium manere debet in genere, quo nullum ſit inferius: unde major erit obſequium præſtitum homini ab homine, quàm quodcumque præſtitum Deo à puro homine etiam juſto. Quod ſi id negetur, ut negandum eſt, fateri debemus offenſam quidem eſſe in ſuperiori ordine reſpectivè ad alias offenſas, non verò ad obſequia, quæ poſſunt eſſe ordinis alterius valde æquivoci, & æqualis: atque adeò compenſativi illius.

273 Secundò: quia ex hoc dicendi modo videtur fieri diſtinctio inter rationem obſequii, & rationem boni. Unde hæret nimis hic diſcurſus ſatisfactionibus quas pro ſuis injuriis volunt & ſpectant homines, intenti videlicet non ad rationem boni, ſed ad rationem utilis, & plauſibilis ex communi aliorum æſtimatione plerumque erroneâ: & ratio pro humanis eſt, quia injuria Perſonalis fit cum poſitivo detrimento, & damno: unde nihil mirum ſi uſqueadeò attendatur in ratione ſatisfactionis, & obſequii ratio utilis, & plauſibilis: at reſpectivè ad Deum, cujus offenſa non eſt detrimentum honoris; nec ſumma Majeſtas eſt capax damni vel lucri à pura creatura, longè diverſa eſt ratio. Neque enim metitur obſequium niſi ex ratione boni & digni Divina complacentiâ, & amore: ſicut neque offenſam niſi ex ratione mali, & digni poſitivâ diſplicentiâ: unde ſi ſemel obſequia puræ creaturę ſunt æquè bona, ac mala eſt offenſa: hæc per illa compenſari poterit etiam in ratione ſatisfactionis, & obſequii.

274 Tertiò: quia inter obſequia puræ creaturæ, & offenſam, poteſt fieri comparatio quoad moralem æſtimationem æqualem, non obſtante diverſitate ordinum inter ea extrema: nam quoad honorem, quoad complacentiam, quoad meritum inſtitui poteſt iſta comparatio: ah per obſequium reddatur Deo tantus honor, quantus ablatus per offenſam eſt: an tantum obſequia placeant, quantum offenſa diſplicet: an tantum mereatur illa, præmii, quantum hæc, pœna. Et penès hæc obſequia nō ſolum videtur ęquari poſſe cum offenſa, ſed ipſam vincere: cùm enim honor ablatus ſit finitus, itidem gradus diſplicentiæ; & demum pœna: non eſt cur & præmium pœnas ſuperet, complacentiæ gradus gradum diſplicentiæ; & demum quantitas honoris redditi, quantitatem honoris ablati, ſaltem factà multiplicatione obſequiorum.

275 Ex his verò facilè ſequitur exæquari poſſe illum offenſæ ordinem, per obſequia quoad ſatisfactionem. Et certè non eſt adeò levis exhibitio operationum ſupernarum in ratione obſequii, cùm tam Deo placeant, & bona ſint, ut de condigno mereantur æternum gloriæ pondus. Deſideratur ergo ratio cur horum ordinum tantus exceſſus ſit, ut dici debeant offenſa ſuperioris ordinis, & obſequia ordinis inferioris, etiam adinvicem: quod præſtare conabimur.

SECTIO VII.

VERITATIS ASSERTÆ VERA RATIO:

§. I.

PROPONITVR, ET PROBATVR.

Solida Ratio.

276 CONſiſtit in eo: quòd omnis actuum puræ creaturæ moralis bonitas ſit minor, minuſque Deo placens, & æſtimabilis, quàm ſit, & Deo diſpliceat & æſtimetur malitia cujuſvis peccati mortalis. Unde *duo* manifeſtè ſiunt. *Primum*: ratio illius Suariſtici axiomatis: *Quòd nempe peccatum & offenſa Dei ſint in ordine ſuperiori non ſolùm reſpectivè ad alias offenſas, ſed etiam ad omnia, & ſingula obſequia puræ creaturæ. Secundum:* aper-

aperta impossibilitas, ut pro offensâ tam propriâ, quàm alienâ satisfaciat pura creatura: nam cùm Deus æstimet obsequia ex ratione boni, & sibi placentis; omniaque & singula obsequia puræ creaturæ sint minoris bonitatis & æstimabilitatis Divinæ, quàm sit malitia cujusvis offensæ, fit per nulla puræ creaturæ obsequia posse Deo reddi æquivalens pro offensa, atque adeò nec satisfieri; cùm satisfactio sit ex conceptu suo redditio æquivalentis. Pro toto discursu stare novissimè video Reverendissimum admodum P. N. Thyrsum *tom. 3. disp. 14.* citato in eundem Arimínensi. Sed debetur complutensi Mag. Doctissimo P. Ioanni Antonio Vson, ex cujus doctissimis Dictatis *de Verbo Incarnato disp. 3. memb. 4.* P. Ripalda Impugnaturus exscripsit *disp 97. nu. 7.* Difficultas stat in principio quod assumimus, firmando proinde multipliciter.

Grata Thyrs. ex Vson cõtra Ripaldam, & sortia.

Fundatur à priori.

277 Primò & à priori: Peccator per quodvis peccatum mortale, quantum est ex se, contemnit Deum (id quod ostendit optimè Aegidius de Præsentatione post alios *lib.2. de Beatitudine quæst.5. art. 3. num.8.*) Bonumque infinitum postponit bono vili, & finito; cùm verò Deum amat homo, eumque præfert omni bono finito, facit id quod & ratio clamat, & quod ex infinitis titulis est debitum: ergo gravitas illius mali est major quàm istius obsequii bonitas. Idemque dixero de quavis obsequiorum collectione comparatâ cum peccato mortali. Probo consequentiam: æstimabilitas alicujus contemptûs sumitur ex magnitudine boni, quod despicitur, & ex vilitate rei cui postponitur; obsequii & cultûs æstimabilitas sumitur ex magnitudine Personæ obsequentis, & ex minori debito ad hujusmodi obsequium; Atqui bonum quod despicitur est summum, summa vilitas despicientis, & summa itidem vilitas rei cui postponitur: Personæ verò obsequentis nulla est magnitudo, simpliciter, & summum debitum: quia summum bonum est summè dignum cultu & amore, & ita dignum ut nullus sit excogitabilis amor obsequiosus & cultus, quo majorem non mereatur Deus: ergo multo æstimabilior & gravior est ille contemptus, quàm omnes & singuli actus obsequiosi puræ creaturæ sint boni.

Aegid. de Præsent.

278 Minor & consequentia patent. Major autem est evidens. Cur enim postponens Regem vili mancipio, Regem gravissimè despicit? & cur vile mancipium postponens Regi, aut illi genu flectens, Regi parum obsequitur? Certè quia ibi Dignitas, quæ postponitur est magna, & magna vilitas cui postponitur: hîc mille sunt tituli, ex quibus Regi debetur hic cultus. Claudo discursum sic: Atqui omni obsequio puræ creaturæ est essentialis ratio debiti ex infinitis titulis, & ratio prælationis Boni ex debito & infinitis titulis præferendi: cuivis autem offensæ est etiam essentialis ratio deformis, & indebiti, & ratio postpositionis summi Boni ex infinitis titulis repugnantis postponi, seu poni aliter ac decet, & est: ergo & obsequio est essentialis minor æstimabilitas, quàm offensæ: æstimabilitas demum sicut est taxa bonitatis in obsequio, pariter in offensa est taxa malitiæ.

Rursus à priori.

279 Secundò & iterùm à priori: Divina complacentia Boni, & displicentia mali, est manifesta taxa boni, & mali: sunt enim actus ordinatissimi, secutique ductum, & taxâ intentionalem rationis omninò, & necessario veræ; atqui omnia & singula obsequia puræ creaturæ minùs Deo placent, quàm offensa displicet: ergo sunt bona minùs, quàm ista est mala.

280 Minor ostenditur primò: omnia & singula obsequia puræ creaturæ sunt infra bonum, ex cujus offensione Deus concipit offensæ displicentiam; sunt enim infra bonũ simpliciter infinitum, quod offensum est. Est ergo videndum hoc grande discrimen inter complacentiam de cultu, & displicentiam de offensâ: Displicentia enim de offensâ sequitur complacentiam majestatis offensæ: ex eo enim quod quis sibi complacet in alicujus dignitate, concipit odium de ipsius vilipensione, & contemptu: unde fieri solet ut quod non amas, non cures an offendatur, an secùs. At cultûs complacentia non sequitur complacentiam Personę cui fit, sed magnitudinẽ Personæ à qua fit, & debitum: ergo necessarium, est quòd magis Deo offensa displiceat, quàm placeant omnia, & singula obsequia puræ creaturæ.

281 Ostenditur secundò minor: eatenus obsequium Deo complacet, & est bonum, quatenus est accessus ad Deum: & eatenus offensa displicet & est mala, quatenus est recessus ab ipso Deo: Atqui quævis offensa mortalis est major recessus à Deo, quàm sint accessus, omnia, & singula obsequia puræ creaturæ: ergo. Probatur minor: quia quævis offensa mortalis est efficax recessus voluntarius à Deo, quâ omnimode possidendo à pura creatura, est efficax destructio omnis accessûs moralis ad Deum, omnis gradûs

amicitiæ, & omnis poſſeſsionis ipſius: idque ex morali poſitivâ dignitate ad odiũ Dei: ſed nullus actus puræ creaturæ, nec ulla eorum collectio eſt efficax accęſſus voluntarius ad Deum, quâ omnimodè poſsidendum, nec reſtauratio omnis gradus amici, nec omnis poſſeſsionis ipſius, ex bonitate morali, & dignitate ad amorem: ergo.

A poſteriori.

282 Tertiò & à poſteriori: Major eſt indignitas, & vis demeritiva, quam ſubit per offenſam creatura, quàm ſit tota dignitas & vis meritiva, quam ſubire poteſt per omnia, & ſingula obſequia puræ finita: ergo minor eſt horum bonitas & placendi vis, quàm ſit illius malitia, & vis diſplicẽdi. Conſequentia videtur evidens: quia indignitas & vis demerendi ſumitur à quantitate malitiæ, & gradûs quo Deo, juſtiſsimo rerum æſtimatori diſplicet: neque enim homo magis diſplicet, quàm ſit malus; nec eſt magis indignus à Deo bene tractari quàm malus eſt, nec demeretur magis, quàm offendit: econtra in actibus bonis: non enim Deus, ſicut homines, attendit ad ſpem, & metum commodi, vel incommodi, ſed ad rationem boni, & mali penès taxandam dignitatem bene operantis, aut malè.

283 Probatur autem antecedens. Per quodvis peccatum mortale ſubit peccator poſitivam, & moralem indignitatem juſtiſsimè carendi omni Dei amicitiâ, & omni Dei poſſeſsione, ſecundùm totam utriuſque latitudinem: idque non utcumq; ſed ex poſitivâ dignitate ad odium inimicabile excluſivũ, ex merito peccatoris, quoad omne genus, divinæ beneficentiæ, cujus latitudo eſt tanta quanta ſphæra Divinæ Potentiæ, & Voluntatis: ſed per omnia, & ſingula obſequia puræ creaturæ non acquiritur dignitas ad omne genus amicitiæ, & poſſeſsionis Dei, juxta totam utriuſque latitudinem, ex dignitate poſitivâ ad amorem, collativum omnis generis Divinæ beneficientiæ: ergo major eſt offenſæ indignitas, quàm dignitas ab omnibus & ſingulis puræ creaturæ obſequiis oriunda. Minor patet: nam omnibus & ſingulis obſequiis puræ creaturæ ſatisfieri poteſt per determinatos gradus amicitię, & poſſeſsionis Dei. Major autem eſt evidens: quia, quantumvis in creaturâ eſſent omnes gradus, & Amicitiæ, & viſionis & tota ſphæra beneficentiæ, offenſa deſtrueret ex dignitate morali movendi odium ſpoliativum ſubjecti omni genere beneficientiæ.

§. II.

DEFENDITVR.

Sfortia Cardin.

284 OBjicies ex Eminentiſsimo Sfortia: ſæpè per aliquod crimen amittitur fructus operum præcedentium: quæ tamen bona, ſi poſtea fierent, compenſarent æqualiter illius criminis demeritum: ita poſt capitolium defenſum, ſupremo ſupplicio affectus eſt Mãlius ex crimine affectati Regni: cùm tamen ſi antea Regnum affectaviſſet, & poſtea capitoliũ defendiſſet pœnitens: illud crimen iſtâ defenſione purgaſſet: ergo præferti in merito, vel demerito prioribus poſteriora, non venit ex inæqualitate bonitatis & malitiæ, ſed aliunde: nempe, quia poſteriora opera ſemper in æſtimatione prævalent quoad indicium futuræ Vitæ, & præſentis diſpoſitionis ad bonum, vel ad malũ.

Verùm iſta acuta, & politica conſideratio tenet in humano regimine, non in Divino. Diſparitas eſt, quia Deus quantitatem meriti, vel demeriti metitur ſolùm ex quãtitate bonitatis, & dignitatis operationũ, præciſim à circunſtantiis, augentibus ſpem, aut metum commodi vel incommodi in futurum: hæ namque ſunt imperfectiones humani regiminis: in quo propter jus præcavendi malum imminens, & fovendi, ſeu promovendi bonum præſens, non tam attenditur ad circunſtantias Boni, & mali, quoad taxam meriti, ſeu demeriti, Veniæ, aut pœnæ, quàm ad alias, ex quibus ſumi poteſt ſpes, aut metus commodi, vel incommodi in futurum: & inter has circunſtantias, illa temporis attendi debet maximè: idque patet in caſu Manlii.

Ripalda.

285 Objicies ſecundò ex eodem, & ex Ripalda: per peccatum veniale fit homo indignus Vnione hypoſtaticâ, mereturque dilationem Beatitudinis, ſecundùm totam ejus latitudinem: tamen neque ullus cumulus bonorum actuum facit hominem Vnione hypoſtaticà dignum: neque ullus cumulus actuum bonorum naturalium, neque ſupernaturalium (præciſim à Gratia Sanctificãte) facit dignum Beatitudine, ne pro uno quidem inſtanti: ergo vel ratio noſtra non tenet, vel pejus eſt peccatum veniale quodvis, quàm ſint bona omnia, & ſingula obſequia puræ creaturæ tam naturalia, quàm ſupernaturalia: ex quo demum fiet contra ſtatuta à *num.* 27. ne pro Veniali quidem poſſe à

pura

pura creatura satisfieri: quæ duo paradoxa sunt.

286 Respondeo primò,& distinguo antecedens: fit homo indignus, indignitate sufficiente demeritoriè expellere Vnionem, & Beatitudinem, nego: indignitate incongruitiæ,& incompossibilitatis: subdistinguo: per victoriam ex parte mali, nego: per resistentiam ex parte tanti boni,concedo: & nego consequentiam. Itaque quòd homo cùm peccato veniali sit incompossibilis, & quasi in statu inhabilitatis moralis ad Vnionem,& ipsam fruitionem beatitudinis,non provenit ex vi deformitatis, & odibilitatis quæ insit in ipso veniali, sed ex summâ altitudine boni, quod elucet in fruitione Dei tam intentionali, quàm physicâ: ad eum modum, quo reatus pœnæ temporalis, aut potentia peccandi venialiter sunt quædam inhabilitas,& indignitas, per quas impediuntur hæc bona; at sicut non ideò aut ille reatus, aut ista potentia sunt tantum malum,quantum sunt bonum, Vnio & Beatitudo; ita neque veniale, licèt hominem impediat,& reddat indignũ, modo quo explicuimus, erit tantum malum, quantum illa sunt bona, aut obsequia simpliciter promotiva illorum bonorum.Longè alia ratio est in mortali: vi cujus indignitas, quæ resultat in homine,est positiva indignitas sufficiens ex vi demeriti expellere omne illud, & quodcumque aliud bonum, neque secundùm quid penès hanc aut illam circunstantiam, sed omninò simpliciter.

287 Respondeo secundò, & distinguo aliter antecedens: fit homo indignus simpliciter, & ex dignitate odii infligentis horum bonorum privationem in pœnam,aut parati inducere talem privationem propter demeritum etiam si reipsâ deberentur, nego: indignitate secundùm quid, & tanquam ex occasione cessandi à benefaciendo,transeat: est tamen inter utramque indignitatem discrimen maximum. Nam indignitas,quæ positivè expellit bona alioquin debita,quæ deberi possunt ex jure quod extinguit; aut indignitas, quæ fundat odium Personæ inducens privationem bonorum eorum, & paratum inducere privationem omnium,etiam si deberentur; talis,inquam,indignitas semper sequitur quantitatem mali, ita ut tanta sit deformitas, & malitia, quanta indignitas: atque adeò huic indignitati satisfieri nequit nisi per obsequia, quæ æquè sint digna, quia alioqui non erunt æquè bona. At indignitas, quæ solum est secundum quid, & quæ solùm impedit bona, tanquam occasio cessandi à benefaciendo, non arguit pari passu malitiã; cùm benefactor cessare possit à benefaciendo, non tam quia Beneficiarius est malus, sed quia non est tam bonus, ac vellet. Illa autem est mortalis peccati indignitas;& hæc, venialis. Sed hæc accuratius explicabo *mox*. *Mox à nu.* 300.

288 Objicies tertiò ex ipso Ripalda: demereri Gratiam & Visionem, secundùm totam latitudinem, non arguit majorem malitiam,eâ quæ sufficit ad demerendum unum gradum gratiæ, & Visionis: at mereri Gratiam & visionem,secundùm totam latitudinem arguit majorem infinitè bonitatem,quę sufficit ad merendum unicum gradum Visionis & Gratiæ: ergo ex majori demerito non arguitur major malitia, sicut ex majori merito, Gratia major:ergo actus qui sufficiat ad merendum gradum Gratiæ, sufficiet pro demerito totius Gratiæ, & Visionis, secundum totam utriusque latitudinem. *Ripalda.*

289 Consequentiæ rectæ sunt: & antecedens videtur evidens:qui enim demeretur minùs, eoipso demeretur majus præmium: at qui meretur minùs, non eoipso meretur majus. Ratio videtur esse,quia majus & minùs diversimodè se habent in ordine ad negationem,quàm ad affirmationem:qui enim negat quod minùs est, seu minimum rei, negat omne quod sequitur:non verò qui affirmat minùs, concedit exinde majus.Formavi sic argumentum Ripaldæ, ut appareat aperta fallacia.Probat enim quemcumque actum cujuscumque virtutis etiam remississimum, condignificatum à Gratia etiam remississimâ esse magis, vel æquè bonum, ac quodlibet mortale peccatum. Hoc autem omnes, inter quos ipse, negant. *Sibi nocet.*

290 Respondeo, & distinguo primam partem assumpti: demereri positivè, indignitate privante his bonis, etiam debitis,aut etiam si deberentur, aut fundante odium exclusivum eorum bonorum, paratumque ea, etiamsi deberentur, excludere propter demeritum, non arguit, &c. nego: demereri negativè, aut indignitate non fundante tale odium, sed excludente solum habilitatem in subjecto, concedo:& nego duas consequentias.

291 Duplex enim indignitas, aut demerendi vis excogitari potest.Altera negativa: eaque solum excludit dignitatem, & habilitatem: & penès hanc tenet probatio antecedentis: qui enim non est dignus, non potest esse dignior;adeoque qui non est dignus minori,

nori, non erit majori dignus : quia id eſſet eſſe digniorem , quin eſſet dignus. Altera poſitiva in eſſe moris , fundans rationabile odium paratum ex ſe excludere bona propter demeritum, in quacumque ſuppoſitione, nempe etiamſi debita eſſent : & ea indignitas ſequitur quantitatem malitiæ , quæ eſt major quò major ſit , & magis extendatur indignitas : & penès hanc qui meretur privari minori , non meretur privari majori: ſi enim culpa ſatis recompenſetur, & puniatur per privationem minoris, non debet extendi pœna ad majoris privationem : quòd ſi culpa talis ſit ut fundet odium excluſivum majoris & minoris , etiam ſi deberetur , & interſe eſſet independens utrumque , tunc culpa gravior erit, quò gravior ſit odium & indignitas in quà fundatur.

292 Vtor exemplis ipſius Ripaldæ. Certè qui non eſt dignus Sacerdotio , non eſt dignus Epiſcopatu : ſed qui eſt indignus Sacerdotio propter actiones nimiæ oſtentationis, non eſt indignus Epiſcopatu, quia ea oſtentatio poteſt eſſe conformis ſtatui Epiſcopali. Item , qui eſt indignus Sacerdotio, non eo ipſo eſſet indignus Epiſcopatu,ſi illa indignitas non fundaret juſtum affectum,paratum utraque dignitate rationabiliter privare etiamſi non ſubordinarentur interſe.

Idem Rip. 293 Objicies quartò ex ipſo Ripalda: ergo magis erit malum , quodcumque mortale peccatum,quàm bonus ſit quilibet actus Chriſti Domini: aut illud erit majoris indignitatis,quàm dignitatis iſte:ex quo demum fiet neque poſſe per actus Chriſti ſatisfieri de condigno pro peccato mortali. Conſequentia probatur:quia plus demeretur offenſa, quàm mereri poſsit actus Chriſti Theandricus : cùm iſte mereri Redemptorem non poſsit ; poſsit ille tamen demereri. Reſpondeo primò: nego conſequentiam, & probationem , etiam permiſſo quod actus Chriſti mereri non poſsint Redemptorem,id eſt,ſui principium , quem tamen Redemptorem offenſa demeretur.

294 Ratio eſt duplex. Prima: quia plus eſt mereri alium Redemptorem , aut Vnionem aliam hypoſtaticam , quàm demereri: nam illam offenſa non demeretur niſi ut ſibi bonam: actus Chriſti mereretur , ut bonam in ſe. Secunda eſt : quia id non provenit ex deffectu bonitatis,& dignitatis in actu Theãdrico , ſed ex ipsà naturà actûs ſupponentis jam ſui principium à quo ſummè dignus evadit : at offenſa , licèt demereatur , non evadit indignitas ſumma. Reſpondeo ſecundò : negando etiam conſequentiam & probationem: propter duo: primum, quia fortè actus Chriſti in genere meriti ſui ſolutivi poteſt mereri ſui principium. Alterum : quia offenſa non demeretur Redemptorem fortè ſecundum ſe, ſed ut bonum , & beneficum offenſori. Quidquod multi id etiam negant. Vide Meratium. *Vide lib. 4. Diſp. 2. à num. 14.* *P. Merat. Ripalda.*

295 Objicies quintò ex ipſo Ripalda. Vt bonitas obſequii æquet malitiam injuriæ, nõ eſt opus quòd demereatur tot bona,quot demerita hæc fuit:ergo quòd obſequia puræ creaturæ mereri non poſsint quantum demeretur injuria, non probat in iſtà malitiæ exceſſum,aut impoſsibilitatem ſatisfactionis. Conſequentia patet & antecedens videtur evidens : quia qui graviter violavit amicitiam alterius,meretur ut ipſi non fiant beneficia, aliàs indebita , & quæ expectare poſſet liberaliter ab amico: tamen,ut injuriam reſarciat, non eſt opus ut mereatur omnia bona quæ liberaliter præſtare Amicus poteſt, Imprimis objectio vim non habet in injuriis realibus, ubi non attenditur ad meritum,& demeritum, niſi ad damnum , & realem reparationem ipſius. In aliis injuriis videtur habere ſpeciem : & quia turbare poteſt aliquos contra rationem noſtram , duplicem objectioni ſolutionem adhibeo , quæ præcedentibus lucem afferat.

296 Prima ſolutio ſit , notando dupliciter intelligi poſſe demeritum : vel reſpectu boni, indebiti, & quod expectari poterat ex liberalitate amici : vel reſpectu boni aliàs debiti, vel formaliter vel in radice : id eſt, vel in ſe, vel in alio bono jam poſſeſſo, quod eſt jus ad poſteriora. Demereri illius generis bona , ſolùm eſt mereri ceſſationem à beneficiis , quæ poſſent ab Amico ſperari, ex liberalitate ejus , non autem ex amicitiæ jure. Demereri iſtius generis bona, non ſolũ eſt mereri ceſſationẽ à beneficiis in privatione bonorum , ſed hanc mereri ut inflictionem juſtæ pœnæ, ſuppliciique,ex naturà rei,debiti culpæ,quia eſt carentia bonorum, ad quæ ratione amicitiæ poterat offenſor habere jus.

297 Dico igitur: quoties amicitia ratione amicitiæ dat jus ad aliqua bona , cùm inimicitia ſit demeritum eorum bonorum; tantam eſſe malitiam culpæ , quanta eſt indignitas, & demeritum ; ſatisfactionemque talem eſſe debere , ut ſit digna iis omnibus bonis quibus propter inimicitiam offenſor

pri-

privatur. Ratio: quia dignitas ad carentiam boni tanquam propriam pœnam, est culpæ gravitas: nec tolli potest nisi per æqualem dignitatem ad ea bona. At non requiritur quòd dignitas satisfactoria sit etiam dignitas ad beneficia purè liberalia: quia culpa non fuit dignitas ad privationem eorum, ut pœnam, sed ut cessationem benefaciendi: ex pœna autem, & non ex occasione datâ non ultrà favendi, colligi debet culpæ gravitas: & patet ex ratione amicitiæ non haberi jus, & dignitatem ad omne bonum. Exinde patet, objectionis speciem evanescere per distinctionem antecedentis. Sed

298 Explicemus, & applicemus Doctrinam in nobis respectu Dei. In nostrâ amicitiâ, & bonis operibus, nulla est determinata amicitia Dei per gratiam habitualē danda, nullaque Visio Beatifica, quâ majorem non possimus dignè mereri. Nam & assignatâ quavis gratiâ, potest obtineri major, & major: & assignatâ quavis visione potest major, & major obtineri: cùm autem dignitas Personæ refundatur in actus, fit eos posse evadere in justo majoris bonitatis, & meriti majoris. Hinc fit, posse in peccato considerari duplicem respectum demeriti: & respectum ad bona, quæ liberaliter sperari poterant à Deo: & respectum ad Gratiam, & visionem, & quæ jure consequuntur ex his. Priori modo peccatum comparatur ad negationem eorum bonorum, tanquam ad cessationem benefaciendi, non tanquam ad privationem boni ad quod jure amicitiæ justus erat dignus: Talesque sunt plures auxiliantes Gratiæ. Posteriori modo comparatur ad negationem bonorum, ad quæ ratione amicitiæ jus haberi poterat, etsi peraccidens non sit. Vnde qui violat per peccatum jus Divinæ amicitiæ, eoipso manet positivè dignus privari omni cumulo boni, ad quod amicitiæ jure poterat habere dignitatem: cùmque ratione amicitiæ, nullus sit gradus ad quem non posset esse dignitas; manet dignus privari omni gradu amicitiæ, Visionisque possibilis, non tanquam per cessationem benefaciendi, sed in pœnam ex æquo respondentem: qui enim contemnit amicitiam alicujus, privatur ex merito, & amicitiâ, & juribus amici, & bonis, ad quæ jus erat in amicitia.

299 Quare neque in creatis, neque respectu Dei satisfactio taxari potest juxta demeritum eorum, quæ alioquin ex ratione amicitiæ deberi non poterant, seu non debet mereri ea bona, ad quæ per amicitiam non acquiritur proprium jus, quorumque negationem præcisè demeruit offensa, ut cessationem à beneficiis: taxari tamen debet juxta demeritum eorū, quæ ex ratione amicitiæ deberi poterant, seu mereri tot bona; quot in propriam pœnam privari offensor meruit. Cùmque peccatum lethale ex natura sua sit dignum carere omni gradu Gratiæ, & visionis, ita ut si etiam infinita Gratia præcessisset, & infinita essent merita quibus respõdere debuisset infinita visio, eis omninò carendi esset dignitas positiva: æqualis in oppositum dignitatis debet esse satisfactio, quæ reputari æqualis debeat. Nec obest quòd peccator in exiguo gradu gratiæ fuerit, vel in nullo: quia peccatum non est primum: quia quodvis peccatum tale est ex se, ut faciat subjectum dignum carendi bonis omnibus, ad quæ ratione amicitiæ potest perveniri. Nec enim peccatum odii est minus, eo quòd supponat alia, sed forsan accidentaliter majus.

300 Secunda solutio, & generalior sit: Peccatum mortale mereri privationem amicitiæ, & omnium bonorum, quæ ex Dei misericordia venire liberaliter poterant, non utcumque, neque ut meram cessationem à benefaciendo, sed tanquam inflictionem mali æqualis tanto bono, & tanquam ablationem bonorum, quæ Peccator ipsi Deo debet, & peccando moraliter abstulit: Injuriam verò homini factam habere se aliter: neque enim meretur privationem bonorū, aut omnis amicitiæ, ut inflictionem mali. Sed ut meram cessationem à benefaciendo; neque meretur eam privationem, ut ablationem bonorum, quæ alioqui deberentur injuriato. Vnde nihil mirum si inter homines præstari satisfactio possit per obsequia, quæ non sint digna tot bonis, quot offensa est demerita: non respectivè ad Deum, nisi per obsequia, quæ sint tam digna, & digna tot bonis, quot offensa demeruit, & abstulit Deo. *Duo* explicanda sunt. *Primùm*, cur peccatum mortale demereatur in pœnam ea omnia bona, & ejus gravitas & malitia sumenda sit penès hæc omnia? *Secundum*: quâ ratione possit esse ablatio eorum omnium bonorum respectivè ad Deum?

301 Explico Primum. Notando, quod privatio boni aliàs debiti est, & censetur tam mala, ac bonum est ipsum cujus est privatio: Secùs privatio boni aliàs indebiti, præsertim cùm agitur de quantitate pœnarum.

Vn-

Vnde pejus eſt militi privari in pœnam quatuor aureis propriis, quàm negare ei centum omninò indebita: at quis non cenſeat injuriam ſeu peccatū dignum privatione quatuor aureorum, non valere quatuor aureis? Hæc apud omnes certa ſunt. Dico autem, licèt privatio boni aliàs indebiti, non cenſeri ſoleat tam mala, quàm eſt bonum, illud cujus eſt privatio, at privationem boni factam ex odio juſto, & tam efficaci, ut ſi ea omnia bona deberentur perfectè illi qui privatur, ea tolleret propter demeritum, eſſe tunc, & cenſeri tam malum, quàm ſi totus ille cumulus boni fuiſſet debitus, licèt reipsâ non ſit debitus, atque adeò quàm eſſet bonus totus ille cumulus boni.

302 Ratio eſt duplex: primò: quia bonum, & malum morale magis æſtimatur plerumque ex affectu, quàm ex effectu. Secundo: quia quod eſt ex odio, malum eſt, cùm ergo odium auferat totum illud bonum, tantundem infert mali. At odium juſtum ſupponit in crimine quantitatem dignitatis ad ipſum, & ad malum conſecutum. Cùm ergo Deus privet hominem peccantem gratiâ: gloriâ: & omni genere beneficientiæ ex juſto odio propter demeritum: neceſſariò fit privationem illam non eſſe meram ceſſationem amoris, ſed inflictionem pœnæ, aut mali æqualis ei cumulo boni, quo privat: atque adeò dignitatem, & malitiam criminis exinde metiendam. Id quod in humanis injuriis contingere nequit: neque homo paſſus injuriam poteſt ex odio injuriantem punire, aut ex odio ceſſare à benefaciendo, aut ex injuria concipere affectum quo paratus ſit ea ſua beneficia ſuſpendere, etiàm ſi eorum eſſet perfectus Dominus homo injurians. Non ergo poteſt ab humanis injuriis ſumi paritas ad offenſam Dei. At cur *inquies*, homo non poteſt odio habere inimicum ſuum: poteſt Deus? Ratio eſt: quia odium duo præſtat: *Primum*, putare illum, quem oderis, & æſtimare, ut ſimpliciter malum; & velle, ut ei ſit malum. *Alterum*, finem cui amatum hujus æſtimationis, conſtituere ipſum offenſum, qui amore ſui æſtimet injuriam, & malum ſimpliciter: quaſi ita ſe gerat, ut velit reputari Dignus, propter quem, homo ipſi contrarius, ſit ſimpliciter malus. Id inter homines perverſum eſt.

303 Explico ſecundò: quamvis actu Deus non exigat à nobis totam amicitiam poſsibilem; tamen dignus eſt, qui ſuo jure poſsit exigere; & ex hoc jure omnis amicitiæ ſibi debitæ in actu primo poteſt præcipere, ne exerceantur actus inimicitiæ. Ita ergo prohibuit Deus peccatum mortale, & voluit perinde eſſe, ac ſi eſſet ablatio omnis gratiæ, & amicitiæ poſsibilis. Ratio eſt: quia quodvis peccatum mortale eſt talis actus inimicitiæ cum Deo, eſt talis diſſenſio à Dei voluntate, & talis parvipenſio Divinæ amicitiæ, ut propter magnitudinem ſuæ malitiæ habeat efficacitatem, quamlibet deſtruendi latitudinem gratiæ, & juris ad gloriam, quæ præextitiſſet ante ipſum, & cujus conſervatio fuiſſet Deo debita ex ſpeciali præcepto. Patet autem, attento affectu, & attentâ moralitate peccantis offenſam perinde ſe habere ex ſua gravitate, ac ſi debendo Deo totam latitudinem gratiæ, & gloriæ, Deo auferret, & turpiter diſsiparet: fit ergo neceſſariò, quòd pro tali offenſa, & gravitate non poſsit ſatisfieri niſi per actum, qui vim habeat reſtitutivam eorum omnium bonorum, atque adeò tantæ dignitatis ad bona, quanta eſt in peccato ad eadem bona indignitas.

SECTIO OCTAVA, ET VLTIMA.

ILLATIONES IN VLTERIOREM LVCEM, & coronidem Controverſiæ.

304 ILlatio prima ſit contra Ripaldam & alios, quorum argumenta diſſolvimus *à num.* 182. nempe non ſolùm repugnare puræ creaturæ, de condignò ſatisfacere pro offenſa, ſed etiam de condigno mereri remiſsionem peccati, ſeu gratiam alteri peccatori: ſeu non implicare minùs, obtinere peccati remiſsionem per modum condigni meriti, quàm per modum ſatisfactionis condignæ. Fundamentum eſt authoritas Patrum præſertim Leonis, Adriani, & Francofordienſis in *Sacroſyll.* quibus æquè repugnat utrumque. Ratio mihi ex antè diſcuſsis eſt triplex. *Ripalda, & Aſſeclæ ex nu.* 188. *Vide à nu.* 182. *Leon. Adrian. Francofurd.*

305 Ratio prima: quoties vis demeritoria in aliquo ſubjecto reſpectu alicujus rei eſt major, quā vis meritoria, impeditur hæc ab illa, nec in præſentia illius habet hæc vim movendi; ſed vis demeritoria in peccatore reſpectu amicitiæ Divinæ prævalet, & eſt major, quàm meritoria vis, quæ poteſt cadere in obſequia puræ creaturæ: ergo hæc impeditur ab illa, nec in præſentia illius habet hæc vim movendi. Conſequentia ſequitur, & minor ex præcedentibus eſt evidens. Probatur major: quia quoties ſunt duo agentia

tia contraria, illud agit quod fortius est, & majorem habet activam vim, quàm passum resistentiam respectu effectûs producendi: etenim ex eo in subjecto frigido ut octo, non imprimit Agens calorem ut octo: quia major est vis restitiva frigidi respectu caloris ut octo, quàm activa vis agentis calidi respectu ejusdem caloris ut octo. Et ratio est: quia in eâ pugnâ contrariorum, nequit effectus produci, nisi per victoriam resistentis: quare agens impotens, seu resistenti minus, necessariò cedit: similiter igitur in moralibus. Et hæc ratio, præscindit ab eo, quòd remissio peccati sit tantum boni, quantum mali, sit offensa.

306 Ratio secunda: Præmium etsi physicè sit idem, crescit tamen in ratione æstimationis, & beneficii ex indignitate positivâ subjecti, cui confertur; & quidem non utcumque, sed arithmeticè: ergo remissio peccati per infusionem gratiæ est bonum æqualis, vel majoris æstimationis, ac est malum peccatum, cùm hoc sit positiva indignitas ad tale præmium, & beneficium. Sed nulla obsequia puræ creaturæ possunt habere tantum boni, quantum habet offensa mali: ergo. Antecedens ostenditur: quia quò major est dignatio, est majus beneficium: major est autem dignatio, quò est major indignitas: vinci enim hæc tota debet à conferente beneficium. Confirmatur: remissio peccati est ablatio mali debiti: ablatio autem mali debiti est æquè bona, ac est malum quod aufertur: sicut privatio boni aliàs debiti est æquè mala, ac est bonum illud quo privamur.

307 Ratio tertia: Condignitas meriti dicit æqualitatem cum præmio: Nequit autem esse meritum æquale bono remissionis, quin sit æquale peccato: quod impossibile est in obsequiis puræ creaturæ, & ostendo assumptum sic: primùm: eoipso quòd meritum oblatum pro remissione non sit æquale injuriæ, manet jus ad retentionem odii propter injuriam, & ad non remissionem injuriæ: eo autem ipso quòd attento pretio maneat etiam jus ad odium propter injuriam, & ad non remissionem injuriæ, non datur æquale pretium pro remissione: nam æquale pretium pro remissione debet esse æquale juri acquisito per injuriam. Secundò: æqualitas meriti cum bono remissionis præstat ut nullum sit jus ne remittatur injuria, & ut offensus aliud ultra exigat pro bono remissionis; atqui præstari non potest, ne detur jus, ne remittatur injuria, neve offensus aliud ultra exigat pro remissione, nisi æqualitas meriti dicat æqualitatem cum injuria: ergo. Minor patet: quia nemini in contractu venditionis perire debet jus, nisi detur tantundem, quanti æstimat. Tùm etiam: quia offensus, quousque sibi satisfiat, potest ultra exigere: Tùm demum: quia potest petere honorem paré contumeliæ. Major autem est evidens: qui enim meretur de condigno rem, dat æquale pretium pro transfusione juris rei in se.

308 Illatio secunda sit contra eundem Ripaldam, & alios: nempe impossibile esse quòd homo purus obtinere possit per modum condigni meriti remissionem peccati, quin eoipso strictè satisfaciat. Ratio est ex *nu. præced.* Deinde: quia tota satisfactio Christi fuit per modum meriti. Tertiò sic urgeo, & argumentor: Nequit aliquis de condigno mereri remissionem injuriæ, nisi merendo quòd Deus deponat odium, & cedat omni jure quod acquisierat per peccatum, quasi emendo (ut me explicem) omnia illa jura, & ipsum odium: non quia velim in me transfundere, sed quia volo ea singula quasi in nihilum redigere. (hæc ita dico ut antevertam acuti Recentioris solutiones:) sed nequit ita mereri quis remissionem injuriæ nisi per pretium æquale juribus his, & odio: ergo nequit quis mereri de condigno remissionem peccati, nisi per hujusmodi pretium. Hæc mihi sunt evidentissima: eruntque, opinor, attentè consideranti. *Ripalda, & assecl.* *Recentior. Hispalens.*

309 Nunc sic: atqui jura acquisita per peccatum, & odium, tanti, plurisque valent quam peccatum: ergo nequit mereri nisi per pretium æquale peccato, vel superius. Consequentia sequitur. Subsumpta patet: imprimis quoad odium: odium enim peccati sequitur peccati æstimationé: & jus ad odium, quantitatem odii: jus enim ad centum, valet centum. Deinde quoad omnia alia jura: quia ea jura sunt jura ad satisfactionem per vos supra finitam, sunt jura privandi omni bono, etiamsi deberetur, & hæc tanti valent, quanta sunt ipsa ad quæ sunt jus. Claudo discursum nunc: atqui nequit offenso offerri pretium æquale offensæ, æquale odio, æquale juribus præcitatis, sine condignâ satisfactione: ergo.

310 Illatio tertia sit contra Vazquez, & aliquos ejus Discipulos: & etiam contra M. Thyrsum: nempe: etsi Actus contritionis sit forma sanctificans, adhuc non posse purum hominem satisfacere pro offensa, suppositâ etiam *P. Vazq. & assecl. R. P. N. Thyrsus ex nu.7. & ex num.236.*

etiam remiſsione gratuità in auxilii indebiti collatione. Ratio eſt triplex. Prima: quia ſatisfactio eſt redditio æquivalentis, id eſt obſequii æquè æſtimabilis, ac offenſa; ſed licèt actus contritionis ſit forma ſanctificans non eſt offenſæ æquivalens: extinguit enim offenſam per modum phyſicæ incompenſabilitatis, & non per modum æqualis obſequii.

311 Secunda: quia contritio neque poteſt eſſe ſatisfactio per modum meriti circa remiſsionem; neque per modum reſtitutionis extinguentis debitum: aliud autem genus ſatisfactionis nullum eſt. Probatur aſſumptum quoad primam partem: quia ipſa contritio cùm ſit ipſiſsima remiſsio, & non mereatur ſe ipſam neque de congruo, neque de condigno, non poteſt mereri remiſsionem. Probatur autem quoad ſecundam partem: quia ſatisfactio per modum reſtitutionis non expectat voluntatem creditoris, neque reſpicit perſonas, ſed res: quare non poteſt habere locum in injuriis Perſonalibus, ubi fieri debet ab offenſo depoſitio odii: ſed in realibus, ubi per reparationem damni fit abolitio injuriæ. Tùm etiam quia ſatisfactio per modum reſtitutionis potiùs eſt lucrum creditoris, quàm debitoris, potiùs eſt actio quà donat injuriam, quàm actio quà accipit. Secùs habet ſe res in contritione: quæ utpote amicitia, erat peccatori indebita, & ipſi datur ab offenſo.

312 Tertia ratio: quia exhibitio contritionis eſt acceptio gratuitæ remiſsionis: datur enim à Deo peccatori, cùm alioqui foret omninò indebita: datur ergo gratis & ex affectu remittente gratis injuriam: ex quo vides ſatisfactiones per modum ſolutionis ſeipsà formaliter debitum extinguentis, non habere locum reſpectivè ad Deum: id quod advertunt pauci: fieret enim inde neque pro veniali poſſe ſatisfieri Deo, proprio genere ſatisfactionis.

Cajetan. Vega. Scbotiſtæ ex nu.4.

313 Illatio quarta ſit contra Cajetanum, Vegam, & Schotiſtas: nempe, neque poſſe purum hominem pro peccato ſatisfacere de condigno etiamſi conſtituatur caput morale Reliquorum. Ratio Vazquiſtarum eſt illa celebris; quòd nequeat homo alteri mereri gratiam habitualem. Nolo eà nunc uti. Ratio eſt: quia ea extrinſeca conſtitutio non immutat obſequia: at omnia, & ſingula obſequia puræ creaturæ ſunt quid in æſtimatione minus quàm unum peccatum mortale: ergo. Dices: potuit Adam conſtitutus in caput omnium, condignè inficere omnes peccato, peccando: ergo merendo potuit condignè reficere. Nego conſequentiam: quia ſatisfactio exigit tantundem boni, quantum in offenſa fuit mali.

Vide in hanc rem multa in I. 2.

314 Illatio quinta contra Suarez Amicum, & alios: neque poſſe ſatisfacere purum hominem pro peccato, conſideratum ut membrum Chriſti in hoc Corpore myſtico, cujus Chriſtus eſt caput; & nos, membra. Ratio ſit: quia dupliciter intelligi poſſunt opera noſtra, ut membra ſumus Chriſti. Primò, ut opera profecta ex influxu capitis per gratiam nobis à Chriſto, ſuâ paſsione, promeritam. Secundò, ut opera conjuncta moraliter cum ſatisfactione Chriſti, ex ipſius voluntate offerentis Patri noſtras actiones in reconciliationem. Primo modo patet, actiones non immutari, nec meliores evadere, quàm eſſent, ſi eadem Gratia nobis præciſim ab interventione Chriſti donaretur à Deo; atque adeò ſemper manere infra ordinem & malitiam offenſæ. Secundo modo, totus valor ſatisfactorius venit à Chriſto Domino; noſque non poſſumus dici Authores ſatisfactionis, cùm ea oblatio ſit extrinſeca, eatenuſque Pater remittat, quatenus videt in actu Chriſti, & non in noſtro valorem æqualem. *Suarez. Amicus, & alii.*

315 Dices: Concilium Tridentinum *docet Seſſ.14. cap.8.* accipere noſtra opera vim ſatisfaciendi ex meritis Chriſti. Reſpondeo, Tridentini Doctrinam, & mentem non eſſe, ita Chriſtum annexuiſſe noſtris actionibus ſua merita, ut contulerit ipſis vim perfectè ſatisfactivam: ſed meruiſſe primò, ut noſtram contritionem v.g. Deus benignè acceptaret, eàque oblatà propter Chriſti merita, nobis delicta remitteret. Secundò, ut noſtra pœnitentiæ opera, ſuppoſitâ juſtificatione, acceptarentur pro ſatisfactione pœnarum, quas ſolvere adhuc in purgatorio debebamus. Ratio horum eſt. Primò: quia ſi alioqui noſtris operibus annexus eſſet valor plenè ſatisfactivus, diceremur ipſi ſatisfacere, undecumque eſſet, veniſſetve valor: id quod repugnat PP. & CC. Secundò: ipſa Synodus Tridentina *Seſſ.6. cap.13 & Seſſ.14. cap.8.* docet apertè, nos unicè ſatisfacere pro pœnis ex peccato aliunde remiſſo reſtantibus. Tertiò: quia vel opera præcedentia peccati remiſsionem, vel ſequentia, hunc valorem haberent annexum? Non ſequentia. Id enim eſſet fruſtra: & contra Tridentinum. Neque præcendentia: docente ipſo Tridentino valorem hunc annexum, operibus eorum, qui ſunt Chriſti mem- *Tridentin.* *PP. & CC. Trident.*

membra, viva per gratiam. Tùm etiam quia major esset valor contritionis & operum, præstitorum ab homine inimico Dei, quàm eorundem ab homine Dei amico præstitorum: quod est absurdo majus.

Koninch. & RR.

316 Illatio sexta contra Koninch, & aliquos Modernos: nempe, neque putam creaturam etiam gratiâ infinitę intensionis ornatam, & cum omni plenitudine gratiæ posse de condigno satisfacere, aut mereri de condigno grariam alteri peccatori. Ratio utcumque sumi posset ex Vazquez negante meritum crescere ex majori gratia: ex Suarez, docente crescere, sed non æqualitate mathematica, sed proportionali. Sed hæc principia dubia sunt. Meliùs sumi posset ex Vvadingo: quò major est obligatio reddendi honorem alteri; eo est minor valor operis honorantis, in ordine ad satisfactionem offensæ. at obligatio reddendi honorem Deo in pura creatura est infinita; aut saltem est major quò major est dignitas ipsius ex Dei donis, & beneficiis: hæc enim quò magis augentur, magis obligant: ergo pura creatura etiamsi infinitâ Gratiâ sit ornata, non potest offerre valorem satisfactivum offensæ.

Vazquez. Suarez. Vvading.

317 Sed hæc ratio videtur primò: retorquēda in Christo Domino: *tamen* dici posset Dignitatem Christi Domini esse supposito satisfacienti naturalem, nec acceptam ex beneficio. Vide quæ diximus *lib.1. disp.3 sect. 2.* Secundò infirmanda, quia obligatio operis non minuit bonitatem obsequii: posset-que Deus cedere, & velle acceptare in satisfactionem. *Tamen* dici posset in obsequio respectivè ad satisfactionem offensæ non tam attendi bonitatem illius, quàm honorem erga Personam offensam.

Suprà lib.1 disp.3 sect. 2.

318 Ratio illationis est primò: quia suppositâ infinitatis hujusmodi possibilitate, (*quæ* non sine gravi fundamento negatur à multis) tota ea infinitas gratiæ non eximit creaturam à linea puræ creaturæ, & Filiationis Adoptivæ: vi quarum negant PP. CC. præsertim Adrianus, & Francofordiense creaturis vim satisfaciendi pro peccato. Secundò ex ratione *suprà* discussâ: quia major est offensa mortalis in ratione contemptûs, & malitiæ, quàm sint omnia & singula obsequia puræ creaturæ etiam infinitâ gratiâ ornatæ: quod hîc iterum ostendo propter tria.

Infrà lib.5. disp. 1. à nu.115.

Adrian. Francofor.

Vide suprà à nu.277.

319 *Primum* est: quia per peccatum post ponitur infinita majestas rebus infinitè viliori-bus seipsâ: qui est contemptûs maximus: per illa obsequia præfertur eisdem; quod est parvum obsequium: plus enim est postponi, quàm præferri rebus infinitè inferioribus illum, qui ex infinitis titulis petit præferri omnimodè & semper, postponi nunquam. *Secundum*: quia ea etiam obsequia non sunt tam efficax actio in ratione accessûs ad Deum, quàm sit actio peccaminosa in ratione recessûs à Deo. *Tertium*: quia major est indignitas, quæ peccato contrahitur, quàm quæ per illum gratiæ cumulum habetur: nam ob istam dignitatem non manet Deus quasi coactus ex amore dare quicquid aliàs beneficè potest: at ob illam indignitatem condignè & ex odio potest negare ea omnia, etiam si alioqui deberentur.

320 Dices: illa creatura meretur præmium infinitum: mereatur ergo unum gradum gratiæ, & præmietur per remissionem peccati: quæ non videtur infinitum bonum. Respondeo indignitatem priùs vincendam, esse majorem, quàm sit tota illa dignitas Gratiæ; atque adeò neque unum gradum gratiæ posse per illa obsequia acquiri peccatori.

321 Illatio septima contra Modernos aliquos: nempe: neque posse pro peccato satisfieri à pura creatura, etiam si gaudeat dignitate moraliter infinita: qualem non pauci existimant in Beatissima Virgine Maternitatem Dei. Ratio faciè datur ab his, qui requirunt æqualitatem inter Personam offensam & satisfacientem: ab aliis verò, qui ex alio capite judicant impossibilem purę creaturæ satisfactionem pro peccato; & aliunde docent Maternitatem esse formam sanctificantem, & dignitatem moraliter infinitam, assignari difficulter potest, nisi negando posse puram creaturam mereri alteri etiam non peccatori gratiam. Sed neque sic effugient, nisi negando demum, peccatum sola Gratiæ habitualis infusione remitti posse. Et neque nos possumus hîc solidè loqui, si stemus plurium piis affectibus: qui eos, qui negant Beatæ Virgini, præconceptos à se honores, æstimant ut non pios.

P. Iosephus Andres & Alii ex num.6.

P. Muniess.

P. Vson.

322 Ratio tamen illationis primò: quia eousque prohibet etiam authoritas CC. & PP. contra quorum sensum, & cùm præjudicio Filii non est exaggeranda Matris Dignitas. Secundò: quia tota ea dignitas Matris non videtur excedere dignitatem creaturæ infinitâ Gratiâ ornatæ. Tertiò: quia ea dignitas, cùm sit dignitas ex beneficio, magis obligat, quò major est dignitas; atque adeò si honor ad satisfactionem offensæ requisitus,

non tam meti endus eſt ex bonitate obſequii, quàm ex ratione non debiti, certè Virgo Deipara ſatisfacere nequibit.

323 Quartò: indignitas peccati, quæ vinci debet, eſt tanta, ut ex odio Deus ob illam privare poſsit omnibus bonis, etiam ſi alioqui debereatur: at dignitas Maternitatis non eſt tanta, ut ex amore Deus debeat ipſi omnia bona, quaſi non eſſent beneficia: neque enim illa dignitas extinguit, aut ſupplet indignitatem naturalem ad bona Dei: ut dictum eſt *lib.* 1. de Dignitate Filiationis naturalis: patet autem creaturam cùm peccato mortali ita eſſe indignam Dei beneficiis, & amore & dignam contemptu, & odio: ut nulla ſit in ipſa, nec cùm peccato conjungi poſsit ex ipſius peccati meritis dignitas ad oppoſitum: Dei Matrem ratione Maternitatis non eſſe ita dignam beneficiis, & amore Dei, ut ex merito Maternitatis nulla ſit indignitas etiam negativa ad contemptum. Eſt ergo magna diſparitas.

Supràlib. 1 diſp. 3.

Mens Authoris de Dignitate Deiparæ.

324 Quintò, & præcipuè: nam mihi *duo* ſunt pluſquam probabilia: *Primum*: Dignitatem Matris Dei eſſe inter Dignitates puræ creaturæ ſupremam: *Alterum*: eam non eſſe formam ſanctificantem, ex quibus manifeſtè colligitur illationis ratio: nam condignitas reſpectivè ad Deum, non undecumque venire debet, ſed ex Sanctitate.

325 Illa duo quæ videntur paradoxa, ſunt certiſsima mihi. Nam duplex eſt diſtinguenda Dignitas, cùm ſubtiliſsimo Magiſtro

P. Anton. Perez.

P. Antonio Perez: alia civilis, ſeu quaſi Civilis, & politica: alia perfectiva: ſeu, alia honorabilitatis: & hæc eſſe poteſt extrinſeca: alia bonitatis & hæc eſſe debet intrinſeca. Dignitas honorabilitatis, ſeu reddens Perſonam honorabilem, conſiſtit in vi benefactiva, ſeu gratificativa, ſeu benemeritoria: nam ex his debetur honor alicui. Dignitas bonitatis, conſiſtit in intrinſeca perfectione ſubjecti. Has inter ſe diſtingui tam patet, quàm patet diſtingui, eſſe Principē, & eſſe bonum Principem: eſſe Matrem, & eſſe bonam Matrem: quicquid ſit de morali connexione, ſeu decētia connexionis inter hujuſmodi extrema.

Maternitas Dei, quo genere ſumma Dignitas?

326 Dico igitur Dignitatem Maternitatis Dei, ſecundùm ſe & præcisè inſpectam, ſeu exinde dignitatem honorabilitatis in Beata Virgine eſſe ſummam inter dignitates pūrè finitas: non verò eſſe ſummam, neque quicquam habere Dignitatis bonitatis, ipsā Maternitatem, ſecundùm ſe, & præcisè inſpectam. Ratio poſterioris eſt primò: quia hæc dignitas bonitatis eſt intrinſeca, qualis non eſt Maternitas. Secundò: quia hæc dignitas dicit ſimilitudinem cùm Natura Divina, qualem neque Maternitas dicit. Ratio prioris: quia actio Beatæ Virginis in re, in modo, & in omnibus fuit ſummè benefica: in re: quia per illam Verbū caro factum eſt, in modo: quia præter Deum nulla fuit cauſa tanti boni, nec ullam aliam poteſt agnoſcere Filius Deus homo, ſecùs ac in aliis generationibus evenit. Vnde eſt ſummè digna, ut à Deo Filio titulo Filiationis, quà devinctus eſt Matri, det ex bonis honorificis pluſquam omni collectioni aliarum creaturarum, & quanta poſsit, & decet tantum Filium. Hæc latius expendere nequeo.

327 Illatio octava, & ultima: ſolùm poſſe Deo exhiberi pro peccato mortali ſatisfactionem plenam, & condignam à Chriſto Domino, aut ſuppoſito paris Dignitatis: quare, ſi exhibenda ſit Deo talis ſatisfactio, neceſſariam eſſe Vnionis hypoſtaticæ interventionem, & reipsā fuiſſe neceſſariam. Quæ illatio fuit ſcopus totius diſputationis, & tandem attingimus, ſupponendo ex dicendis *diſp.* 4. ut rem omninò indubiam, ſatisfieri poſſe ab Homine-Deo pro peccato mortali, ſimpliciter, & omninò condignè: imo ſuper abundanter offenſo Deo.

Intenta Veritas.

328 Ratio ſuppoſitionis eſt: Tùm quia major eſt Dignitas Chriſti & obſequiorum Deus erga Deum: quàm ſit indignitas Peccantis & peccati: cùm hæc indignitas ſit finita ſimpliciter: illa Dignitas ſit ſimpliciter infinita. Tùm etiam quia obſequia Chriſti Domini ſunt à principio, cujus eſt tanta apud Deum æſtimatio: ut contemni non poſsit, ut dictum prima diſp. à ſuppoſito tantæ Dignitatis, quanta eſt Dei majeſtas: ab operante digno ex ſe omni bono poſsibili: ſunt demum actiones æquè æſtimabiles, ac eſt Dignitas Perſonæ à qua fiunt. Quid ſimile in oppoſitum in peccato, ſeu peccantis vilitate dici poteſt? ſunt ergo actiones Chriſti Domini dignitatis, bonitatis, æſtimationis, & valoris non ſufficientis ſolùm, ſed ſuperabundantis ad exhibendam pro læthali plenam & congruam ſatisfactionem. Sed rem in hanc multa *lib.* 4.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

LIBER

LIBER TERTIVS DE CAVSIS INCARNATIONIS.

STATVTÆ jam Incarnationis neceſsitati, jure ſuccedit Cauſarum exhibitio, & meditatio. Tres ſunt poſsimùm. *Finalis*: *Moralis*: *Phyſica*. De hac poteſt decerni facilè juxta principia libri primi. Totus labor in Finali & Morali: illa ſonat *Motiva*, propter quæ decrevit Incarnationem Deus Hæc, *Merita*, quibus ad eam, ejuſque circunſtantias allectus eſt, aut allici potuit. Sunt in utriuſque cauſſæ conſideratione graviſsimæ difficultates: & Maxima, qua habent annexam de Ordine Divinorum Decretorum: in quo formando ea eſt Theologorum varietas, ut Decreta potiùs videantur arbitrii Noſtri, quàm Dei; minùſque ſe theologum putet, qui in re tam obſcura, minùs audeat. Quare ab hoc diſputationem incipio, diſcuſſurus quo jure Divina Decreta, modumque decernendi Divinum ita partiri liceat.

DISPVTATIO I.

MODVS ET ORDO DECERNENDI DIVINUS, præſertim in negotio Incarnationis.

1 AB hoc enim venit difficultas, & ab ipſo ſumitur opinandi facilitas, & varietas, quam repræſentabo primùm, ut exinde diſponi incipiat animus ad aſſenſum, Veræ Sententiæ, quam, nonnullis præmiſsis, annectam: & fusè defendam in ſequentibus.

SEC-

SECTIO I.

IVDICIA THEOLOGORVM: ASSVMPTA Principia: Vera Sententia.

2 ITa variant in Decretorum combinatione Theologi, ut difficile ſit eorum judicia redigere in ordinem. Tota varietas naſcitur ex duplici principio valde diverſo circa motivum, & finem Incarnationis. De quo duplex eſt ſententia celebris: altera *Sancti Thomæ*: altera *Schoti*: illa tenet, adæquatum motivum Decreti Incarnativi fuiſſe remedium peccati; atque adeò, ſi peccatum non fuiſſet, fore, ut Chriſtus non veniſſet. *S. Thomas. Schotus.*

Scholaſtra hunt in diverſa. Hæc è contra, cenſet motivum Decreti Incarnativi primarium, & adæquatum non fuiſſe peccati remedium, ſed excellentiam Myſterii; atque adeò etiam ſi nullum peccatum fuiſſet, fore ut Chriſtus veniſſet, non quidem paſsibilis, impaſsibilis tamen.

3 Theologi jam huic, jam illi Sententiæ inclinant: utque componat cum hac, aut illa, alia Theologica dogmata, vel de *primatu Chriſti* penès ordinem decretorum; vel *de Redemptionis decreto* poſt præciſionem peccati; vel *de meritis Patrum* circa circunſtantias Incarnationis præſuppoſita Gratia ex Chriſti meritis; vel *de merito Beatæ Virginis* circa Maternitatem ex ipſius Filii gratia, & influxu præhabito, & id genus alia; quam maximè indulgent partitioni decretorum, quærentes exinde ſolutionem difficultatum, quibus premuntur maximè. Ob id dividunt, & ſubdividunt longam ſignorum ſeriem: quorum cunctabundus fit Deus Artifex: & expectator unius, ad reſolutionem alterius, ea arte, quæ cuique Theologo videtur aptior ad ſuæ ideæ machinam extruendam. Reducamus ad claſes duas: alteram Thomæ, Schoti alteram.

Claſsis S. Thomæ, & 1. opinãdi modus in ipſa 4 In claſſe Sancti Thomæ eo tendente, ut decernatur Incarnatio dependenter à peccato, tanquam à conditione, ſine qua non exiſteret. *Primus* opinandi modus ſic decreta partitur, & ponit in primo ſigno cognitionem poſsibiliũ: in ſecundo decreta conditionata ex parte objecti, & abſoluta ex parte actûs. In tertio decreta circa creationem Angelorum, Adami, & Vniverſi, & Poſterorum cum pacto nullam puram creaturam excipiente à transfuſione conditionali culpæ primigeniæ. In quarto videt peccatum, idque transfuſum in omnes Adæ poſteros. In quinto decernit Chriſtum paſsibilem, & Redemptorem, &c. Sic Thomiſtæ, præſertim poſt Bañez. Alter partitur ſic: & ponit in primo ſigno decretum ordinis naturalis. In ſecundo Decretum ordinis gratiæ. In tertio Decretum ordinis Hypoſtatici. Nec ultra ſubdividit. Ita Cajetanus. *Thomiſtic.* *Alter* *Cajetani.*

5 Tertius ſic partitur, & ponit in primo ſigno Decretum condendi hominem, ſanctum, & juſtum, & potentem, ſi vellet, ſuis meritis gloriam conſequi. In ſecundo permiſsionem peccati, non eo fine, ut eſſet materia redemptionis, ſed alio. In tertio permanentiam voluntatis Divinæ circa ſalutem hominum, non obſtante peccato. In quarto Decretum Incarnationis, & ob interventionem illius prædeſtinandi hos, & illos. Ita Vaz quez. Quartus partitur ſic, & ponit in primo ſigno Decretum Incarnationis ut finis, dependenter tamen à peccato præſuppoſito in genere cauſæ materialis. Vnde in eodem ſigno ponit Deum voluiſſe Chriſtum ut Finem rerum omnium, & ſimul in remedium peccati, antecedenter in genere cauſæ materialis abſolutè præviſi. De aliis ſignis non curat. Ita Thomiſtæ recentes ſecuti Cabrerã & novisſimè Godoy. Sed illi: quia res videtur per ſe inintelligibilis, plures ordines ſubdividunt intentionis, & executionis. Vide Nazarium, & Lorcam. *Tertius* *P. Vazq. Quartus* *Cabrer. Godoy.* *Nazarii. Lorcæ.*

6 Quintus modus partitur ſic: ponit in primo ſigno neceſſaria Dei. In ſecundo, contingentia, & futuritionem virtualem liberorum. In tertio, ſcientiam, quà Deus conditionatè cognoſcit decreta ſua ut futura, & etiam abſolutè, quæ habiturus eſt: atque adeò peccatum, ex futuritione Decreti permiſsivi conjuncti cum peccato, iſtiuſque viſione. In quarto, Decretum Chriſti ut Redemptoris, & omnium propter ipſum. Ita Recentes quidam Patroni Virtualitatum. Sextus modus partitur ſic, & ponit in primo ſigno Decretum mundi, & Creationes Angelorum, & hominum. In ſecundo, Decretum elevationis, & Prædeſtinationis; & Pacti cum Adamo conſtituto in caput poſterorum, excepta fœmina, quam in Matrẽ Dei eligeretur, ſi fortè eligenda foret, nam in eo ſigno nihil de ipsâ decrevit. In tertio decrevit permiſsionem peccati, idque vidit futurum. In quarto, commiſeratione motus decrevit Incarnationem in remedium peccati, non utcumque, ſed decernens Chriſtum vel ab hac, vel ab illa fœmina oriundum, vel pendentem in Cruce, vel orantem in horto *Quintus RR.* *Sextus*

ſine ullâ dependentiâ à Matre, vel pendentem ab aliqua actione diſtinctâ à Materno influxu. In quinto ex Chriſti meritis prævisis vel in horto, vel in Cruce, vel aliter, decrevit eligere Matrem Mariam &c. In hunc modũ ferè cõſentiunt, Lugo, Bernal, Salazar, & alii moderni, parvo interſe diſcrimine.

Card. de Lugo. Bernal. Salazar. & aliorũ.

7 Septimus modus noviſsimè partitur ſic: & ponit in ſigno primo hanc ſcientiam conditionalem: ſi ego complacuero in creatione Vniverſi, & hominum, erit peccatum: nam ſic creabo Angelos, & Vniverſum, & homines. Hi tentabuntur ab illis: & ſi tententur, peccabunt: atque adeò de primo ad ultimum ex conditione illius complacentiæ, videt peccati ſequelam. In ſecundo complacet ſibi liberè Deus antecedenter ad omne Decretum in creatione Vniverſi: & videt abſolutè peccatum, ſine ulla ſuppoſitione Decreti permiſsivi. In tertio decernit Chriſtum in caput, & Redemptorem omnium, illique decernit familiam Angelorum, & hominum, & ex illius meritis Gratiam, Matrem eximit à pacto, & à peccato, &c. Ita Pater Aldrete, Et hæc de modis pertinentibus ad primam claſſem.

Septimus

Vide Infrà diſp. 2. à num. 86.

P. Aldret.

8 In claſſe Schoti, eò tendente, ut ità decernatur Incarnatio, ut etiam nullo interveniente peccato exiſteret. Primus modus partitur ſic: & ponit in primo ſigno Deum ſe ſummè diligentem. In ſecundo ponit Decretum hujus Myſterii ob ejus excellẽtiam, & in ſpecimen ſuæ potentiæ, & gloriæ. In tertio propter Filium Incarnatum ponit Decretum Vniverſi ſecudùm ordinem Naturæ, Gratiæ, & Gloriæ: prædiſtinando hos, & illos; & habendo ſe negativè circa alios. In quarto videt lapſum Adami. In quinto ordinat Chriſtum in carne paſsibili, ad peccati remedium, & eligit ipſi Matrem, &c. Ita Schotus.

Claſsis Schoti, & 1. in ipsà modus Subtilis D.

9 Secundus partitur ſic: & ponit in primo ſigno Decretum Chriſti ut connexi cum creaturis, ut finis cum mediis, & capitis cum membris, in quo ſigno præcedit, & primatum habet Chriſtus in ordine decretorum, ſaltem negativè. In ſecundo permiſsionem peccati conditionatè prævisi ut occaſionis exequendi Incarnationem, decretam exequi in primo ſigno modo decentiſsimo, & nobiliſsimo. In tertio videt Deus peccatum abſolutè futurum. Et in quarto decernit exequi Incarnationem in carne paſsibili in remedium peccati: quia hic modus eſt perfectiſsimus. Ita Suarez.

Secundus,

Doctoris Eximii P. Suarez.

10 Tertius modus ita partitur: & ponit in primo ſigno duo decreta, quorum alterum ſit Incarnationis propter excellentiam Myſterii, alterum propter remedium lapsûs conditionatè prævisi; & quorum decretorum utrumlibet ſufficit ſe ſolo ad poſitionem Incarnationis. Decreta enim ſunt inter ſe independentia, & inconnexa: de aliis ſignis diſcurrit cum communi: ita Recentes aliqui. Pater Hurtadus, & Pater Antonius Perez aliter diſponunt aſſerendo Decretum Dei primum fuiſſe de Chriſto tùm ob ejus excellentiam, tùm in remedium peccati: ſed diverſimodè: propter illam, abſolutè intentam: propter hoc verò, conditionatè, ſi nempe peccaret Adamus: quod viderat Deus imminere.

Tertius,

RR. cum Hurtad. Ant. Per.

11 Quartus modus ita partitur, & ponit in primo, decretum Chriſti poſitivè prius ad reliqua ſubſequentia de creaturis tam in ordine Naturæ, quàm in ordine Gratiæ: ponit enim Chriſtum ut cauſam, exemplar, & fontem omnium creaturarum, & donorum. In ſecundo, ponit prævisionem Chriſti agentis Deo pro primatu Gratias, & offerentis ſua merita pro Creatione Vniverſi, pro creatione Angelorum, & Hominum, pro elevatione utrorumque: pro electione Mariæ in Matrem ſui, pro ejuſdem excluſione à pacto, ſi Adamus conſtituendus eſſet in caput Poſterorũ: item offerentis ſic ſua merita pro collatione Gratiarum diſpenſanda hominibus, ut vellet dari ſingulis auxilia ſufficientia: efficacia verò pro ſui Patris æterni electione. Demum offerentis ſe ad carnem paſsibilem, & ad mortem, ſi fortè eſſet opus pati, & mori pro peccatis hominum.

Quartus, cõmuniter inter RR. magis ingenioſos.

In tertio, ponit ex meritis Chriſti ſolius Mariæ decretum, & electionem in Matrem: ut ex hac præcedentiâ poſsit eximi à debito lapsûs, & parari via, ut dicatur ex ejus etiam meritis decretum Vniverſum, factos Angelos, & homines, & his diſpenſata auxilia Gratiæ. Addunt authores hujus ordinis Virginem in hoc tertio ſigno decretam determinatè quoad Animam: quoad Corpus indeterminatè, ne teneretur jam tunc decernere Ioachimum, & Annam. In quarto, ponit viſionem meritorum Beatæ Virginis offerentis ſe, & Filium, etiam in peccati remedium, ſi opus eſſet. In quinto, ponit ex meritis Chriſti, & Mariæ decretum Vniverſi, Angelorum, & primorum Parentum, eorumque poſterorum. Notant verò Poſteros decretos determinatè quoad animas;

mas; ſecùs quoad corpora: quia non peccante Adamo, non fierent homines ex eadem, quâ nunc, materiâ, ob diverſitatem ciborum in ſtatu innocentiæ reſpectivè ad ſtatum lapſûs. In ſexto ponit lapſum Adami præviſum, & transfuſionem in poſteros. In ſeptimo, decretum de intimandâ morte Chriſto Domino in peccati remedium. In octavo, prævisionem acceptationis Chriſti, &c. Decreta prædeſtinationis reducit ad quintum ſignum. Ita Moderni communiter.

12 Ad hæc intra ipſa eadem ſigna multiplicant uttiuſque claſsis Authores Decreta pro difficultatum opportunitate, & ut ajunt, luce: Nam imprimis cenſetur communiter, neceſſarios eſſe circa idem objectum, actus *ineffi caces*, *& efficaces* in Deo: ut circa Gloriam, omnibus ſerio volitam ex generali voluntate, non verò volitam efficaciter omnibus. Deinde neceſſarios eſſe ordines *Intentivum*, *& executivum* inter actus Divinos: tùm quia aliter impoſsibile judicant explicari libertatem noſtram ſuppoſitis prædefinitionibus divinis: tùm etiam quia aliter vident fieri nó poſſe vel quòd ex Chriſti meritis dentur Progenitoribus Gratiæ; vel quòd nobis detur Gloria, ut corona, ſemel admiſſâ Prædeſtinatione ante præviſa merita, cum communi ſententia. Inſuper neceſſariâ eſſe *ſucceſsionem aliquam* inter actus Divinos: alioquin enim putant inexplicabile vel negotium reprobationis poſt præviſa demerita, aut intentionem pœnitentiæ, Redemptioniſve ſine affectu peccati. Demum neceſſarios pro materiarum diverſitate eſſe actus *diſſunctivos*, & *vagos*, & id genus alia. Per quæ vides vix à Theologis ſermonem inſtitui de Divinâ Providentiâ, vel generali, vel ſpeciali, ſine facta ſuppoſitione multiplicis Decreti Divini.

Triplex Sententia prima a RR

13 Triplex ergo ſententia formari, rem in hanc, poteſt. Prima: non ſolùm pro præſenti negotio Incarnationis, ſed etiam pro Divina quoad res alias Providentiâ tam ſpeciali, quàm generali, neceſſariam eſſe diſtinctionem, & multiplicitatem Decretorum, repugnareque omnia ſimul à Deo decerni per unicum, & indiviſibilem actum. Ita communis ſententia Recentiorum.

Secunda,

14 Secunda: tam pro Myſterio præſenti, quàm pro generaliori Providentia poſsibilem eſſe, non verò neceſſariam diſtinctionem, & multiplicitatem Decretorum Divinorum: omniaque poſſe peragi per unicum.

Granad.

Ita, ni fallor, Granadus *de Conceptione diſp. 3. cap. 25. num 9.* Molina *tùm in Concord. tùm in 1. part. ad quæſt. 23. art. 5. diſp. 1. memb. 7.* Pater Antonius Perez *diſp. 6. de Voluntate cap. 6.* & alii inſinuant.

Molin.

Ant. Per.

Tertia,

15 Tertia: non ſolùm non eſſe neceſſariâ in Deo pro ullo genere Providentiæ ſed neque poſsibilem illam partitionem, cunctationem, aut multiplicitatem Decretorum; adeoque licèt Deo ſit liberum decernere, vel non decernere, non eſſe ipſi liberum, ſed omninò neceſſarium, omnia quæ vult, velle, & omnia, quæ non vult, nolle per unicum, & eúdem intrinſecè & virtualiter inſectilem, & indiviſibilem actum voluntatis. Ita tenet de poſsibili ſaltem Pater Borrull *diſp. 16. de Voluntate ſect. 3.* Apertiùs Valentia, & Molina: hic *loc. citat.* ille *tùm 1. p. diſp. 1 quæſt. 19. p. 5. tùm hìc diſp. 1. quæſt. 1. punct. 7. ad 4. argumentum Scholi.* Expreſsiùs & illuſtriùs Eſparza, & Avendaño: hic *de Prædeſtinatione diſp. 16. cap. 3. §. 16.* ille *quæſt. 27. de Deo & 15. de Incarnatione*, citatque pro ſe priori loco *art. 5. Divum Thomam, Capreolum, Okamum, & Gabrielem.* Addo ipſe graviſsimæ notæ Magiſtros tam hujus, quàm Caſtellanæ Provinciæ: & ante omnes Sanctum Franciſcum Saleſium *in aureo libro de praxi Divini Amoris.* Quibus ſuper addo Doctiſsimum Patrem Thomam Munieſſa *in utroque Tomo* hucuſque edito *de Eſſentia, & Attributis, & de Incarnatione*, paſsim hoc principio fundantem Theologiam ſuam: quem cum laude ſequuntur in hac Cęſarauguſtana Academia, Theologiæ Primarius, *ſupra lib. 1. diſp. 2. nu. 4.* jure Laudatus; & Auguſtiniani Ordinis ſplendor, magnique ingenii Magiſter Reverendus admodum Pater Fr. Didacus Gratia, menſuram ſui Nominis ſatis implens.

P. Borrull. Valentia. Molin. Eſparza. Avendaño Cũ S. Tho. & multis. S. Franciſc. Saleſ. P. Munieſſ. Et Doctiſſ. Magiſtri Navarrete M. Gratia.

Nec iſta eſt illa opinio, quam tenuit *Anonymus* impugnator Scientiæ Mediæ, quem refellunt *in tractatibus de Voluntate* Meratius, & Martinon: ille enim, licèt id etiam aſſeruerit, plus aſſeruit tamen, contendendo nullum inter Divinos actus ordinem admitti poſſe non ſolùm in ipſa Voluntate, ſed neque in intellectu quidē ad actus iſtius: quod eſt omninò falſum.

Anonym. Meratius. Martinon.

16 Tria pro ferendo judicio noranda ſunt: ſupponendum unum; & inſtituenda quæſtio. Supponitur *ex tract. de Voluntate* Actus liberos Dei eſſe Deo ipſi adæquatè intrinſecos, realiterque Deo ipſi identificatos, licèt alioqui deffectibiles, quantùm neceſſe ſit ad tuendā ſine improprietate, & imperfectione libertatem Divinam in volendo. Hæc eſt

illius

illius tractatûs, & totius Theologiæ summa difficultas, leniendæ ibi, ex ratione: nunc vincendæ per fidem. Iam

17 Noto primò: quicquid sit: an actus Divinæ Voluntatis oppositi quoad denominationes, quales sunt volitio, & nolitio ejusdem objecti, realiter distinguantur inter se (licèt alioquin identificentur cum ipsâ voluntate) eo modo quo dicuntur opponi: nempe vel quoad purè denominare, vel etiam quoad esse virtuale, quod important, juxta varias opinandi vias, certum esse, Actus Divinos non posse alioquin subire realem distinctionem, multiplicitatem, aut ordinem inter se: atque Decreta, per quæ Deus suam libertatem exercet, esse unicum, & indivisibilem actum realiter, & simpliciter. Ratio: quia Divina simplicitas inter absoluta existentia, quæ noscitur ex fide, obstat reali multiplicitati. Tùm etiam: quia non est unde tanta distinctio colligi possit. Tùm insuper: quia id est appingere Deo imperfectionem nostram in sciendo, & in volendo. Tùm demum: quia semel admisso tali ordine, & inductione reali inter actus, & actus, non est unde negari possit ratio realis principii, & causalitatis inter eosdem: quæ sunt imperfectiones manifestæ. Vnde talis distinctio à nullo hucusque Theologo, quem viderim, aut sciam, admissa est.

18 Noto secundò: certum etiam esse nihilominus, admittendam in illo actu realiter simplicissimo, quo suam Deus libertatem exercet, multiplicitatem rationis extrinsecam, quoties, exercitium Divinæ libertatis est objectivè multiplex, seu de multis objectis: possunt enim per rationem distingui plures respectus; seu quod idem est, potest illud simplicissimum Decretum diversimodè concipi jam sub hac, jam sub illa expressione: jam in ordine ad hoc, jam in ordine ad illud objectum: jam sub hoc, jam sub illo munere; distinctione purè se habente ex parte conceptuum diversorum, quos occasione, vel ex objectorum diversitate, vel ex analogia ad nostros actus, desumptâ formamus: ad eum modû quo plures in Omnipotētia respectus esse dicimus, & plures in homine. Nec in hoc sensu negari potest ordo merè extrinsecus inter formalitates Decreti Divini, adinstar illius qui concipitur inter Rationale, & risibile.

19 Noto tertiò: æquè certum esse, totâ hanc multiplicitatem extrinsecam, ordinemque congenerem inter actus Divinos liberos, planè esse inutilem ad fundandas, & verificādas de eisdem actibus, aut objectis inter se, propositiones alioqui verè causales, aut contradictorias, aut importantes veram successionem; esseq; proinde lenimenti nullius ad vincendas difficultates, quæ hîc, aut alibi emergunt ex merito, aut demerito, eorumque causalitate: aut ex libertate, aut simili ex capite. Ratio est: quia hæ difficultates oriuntur ex rebus, ut in se: quarum naturam nō immutat extrinseca hæc multiplicitas, aut extrinsecus ordo, sicut nec imperfectio concipiendi nostra: quæ tamen juvatur per hujusmodi distinctiones, & apprehensum ordinem ad sermonem de Divinis explicatiorem, dum ea per speculum, & in ænigmate solùm noscimus. Exinde jam

20 Quæstio solùm esse debet: an in exercitio Divinæ Voluntatis, & libertatis sive circa Mysterium Incarnationis, sive circa res alias, cujuscumque sint objectivi moliminis, alioquin indivisibili realiter, debeat aut possit admitti Distinctio, & ordo Actuum, seu Decretorum, minor reali absolutâ; Formali & extrinsecâ, major: nempe sufficiens fundare propositiones reipsâ causales, & alioquī contradictorias, qualisque inter Essentiam, & Relationes; inter prædicata Deī necessaria & libera admittitur à Theologis? Et apud nos cum sola Virtualis distinctio; (Nam Schoticam actualem reali minorē, ut aiunt, in specie realis absolutæ linquimus ex Dialectica) inter prædicata realiter identificata possit excogitari: erit quærere: an possint aut debeant in Deo concedi Decreta Virtualiter distincta, seu in Divinæ libertatis exercitio Virtualitates, quas decreta voces?

21 Sit Conclusio: Tam circa negotium Incarnationis, quàm in quavis aliâ Providentiâ cujuscumque sit objectivi moliminis, non solùm est Deo possibilis, sed necessaria, virtualis indivisibilitas intrinseca in Decernendo: neque superflua solùm, sed etiam repugnans Decretorum, aut actuum virtualis intrinseca multiplicitas in exercicio Divinæ Volūtatis, & libertatis. Atq; adeo omnia, quę Deus vult, aut non vult, peragit per Decretum, aut exercitium suæ libertatis realiter, & virtualiter, id est intrinsecè omnimodè indivisibile.

22 Assertio foret omnium, si duo præstarentur. *Primùm*: ostendere, quàm inutilis sit ad fugiendas difficultates hæc multiplicitas decretorum: manente post illam toto pondere earum. *Secundùm*: quam solidè sine

tali multiplicitate deffendi poſsint Theologica Dogmata *de libertate, de Præmiis, & pœnis*. Sed hæc duo, leviter nunc attingenda, Materiarum, ad quas concernunt, decurſu, præſtabimus ex profeſſo. Nunc ſiquidem, ea multiplicitas, quæ per plura membra decretorum, *Intentivi, Executivi, Diſjunctivi, & vagi, Imperantis, & imperati* diſcurrit, ſiſtere debet in duplici quaſi claſſe Decretorum: alterâ *ſubordinatorum interſe* cum Virtuali quadam interſe dependentia, connexione, vel ſucceſsione: alterâ *diſparatorum* inter ſe, & *independentium*; probatio concluſionis aptè ſiſtet in quadruplici capite. Primò, procedet in genere, & à priori. Secundò, procedet contra Decreta *ſubordinata* inter ſe. Tertiò, contra Decreta mutuò inter ſe *independentia*. Quartò contra *ſpeciales* diſtinctiones Authorum: unde facilè diſtinctionis inutilitas apparebit.

Lalè tom. in 1. p.

SECTIO II.

ASSERTA VERITAS STATVITVR IN genere, & à priori.

§. I.

PROBATIO DVPLEX, EX PERFECTIONE Dei, & ex Rei poſsibilitate.

23 PRima Probatio: Quo quis eſt mente capacior, & perfectior, eò poteſt univerſaliùs, & indiviſibiliùs plura comprehendere, tam intellectu, quàm voluntate; cunctarique & ire per partes tam intellectu, quam voluntate, venit ab aliqua imperfectione phyſicâ, vel morali: Atqui Deus eſt Mentis, quâ nulla poteſt eſſe capacior, aut perfectior, quia ſumma: & imperfectionis tam phyſicæ, quam moralis eſt ſummè incapax: ergo tam intellectu, quam voluntate non ſolùm poteſt, ſed etiam (ſi velit operari) neceſsitatur omnia per actum indiviſsibiliſsimè univerſalem comprehendere: ergo non ſolùm poteſt, ſed etiam neceſsitatur, ex ſuppoſitione quòd tendere velit ad objecta, tendere ſimul in omnia per actum omninò intrinſecè indiviſsibilem: ergo per actum etiam indiviſsibilem virtualiter; omnigenæ penès intrinſecum ſucceſsioni, ordini, & diſtinctioni repugnantem: alioquin ſtare non poteſt veritas primi Syllogiſmi: in quo tota vis. Et cujus conſequentia aperta eſt: Nam imprimis ſumma perfectio eſt in Deo ſumma neceſsitas, ne in decernendo miſceatur aliqua imperfectio: Deinde ſumma capacitas intelligendi eſt excluſio neceſsitatis cunctandi decernit. Minor autem eſt evidens.

24 Major, in qua videtur ſtare difficultas, oſtenditur primò ab inductione: Nam Angeli, quia mente nobiliores, quàm nos, plura objecta, quâ nos uno ductu penetrant: & quò ſunt inter ſe perfectiores, univerſalioribus, & ſimplicioribus utuntur ſpeciebus, ut docet Theologia communis. Deinde homines, quò tardioris mentis ſunt, & animi inconſtantioris, eo ſunt moroſiores in reſolvendo. Secundò à priori: quia tarditas, & cunctatio in reſolvendo, neceſſariò venit vel à deffectu notitiæ, vel ab animi inconſtantia: quò autem quis eſt mente capacior, & perfectior, & eſt minùs inconſtans animo, & magis ſciens. Aſſumptum patet: nam ſi nullus eſt notitiæ deffectus, nulluſque animi torpor quæ poteſt eſſe ratio cunctationis in decernendo? Pone Regem, qui imperii initio, plenè noſcat omnia quæ deinceps evenire poſſunt, quæque reipsà ſub hac aut illa hypotheſi, (quæ ſine ſuo libitu contingere nequit) evenient, aut nò evenient; Rex iſte de omni caſu excogitabili plenè, planèq; edoctus decernere ſimul omnia poteſt: ejuſque in decernendo cunctatio aut levitati animi, aut deffectui virium, aut notitiæ vitio tribueretur: quæ omnia ſummè diſtant à ſummo Rerum omnium Principe.

25 Secunda Probatio: Poſsibile eſt Deũ in quavis Providentia omnia unico ſimul, & indiviſibili Decreto decernere, & ſtatuere: ergo eſt ſimpliciter, & metaphyſicè neceſſarium. Conſequentia facilè dabitur primò: quia ſola neceſsitas cogit Theologos ita Deum fingere, ut patet ex eorum argumentis. Secundò: quia inſpectis terminis perfectius eſt hoc genus decernendi, quàm oppoſitum: eſt enim magis conforme Divinæ ſimplicitati, & minùs ſimile noſtro modo concipiendi, & volendi. Tertiò: quia Virtualis iſta multiplicitas poni non debet niſi ubi ex fide, vel ex evidentia cogimur.

26 Aſſumptum antecedentis, in quo tota difficultas, oſtenditur. Deus independenter ab omni exercitio libertatis, & pro ſigno indifferentiæ eſt ſummè inſtructus notitiâ comprehenſivâ rerum omnium tam quoad poſsibilitatem, quàm quoad futuritionem earundem, ſub quacumque hypotheſi poſsibili, ſive neceſſariâ, ſive contingenti: ergo pro illo ſigno eſt proximè potens decernere

om-

omnia,pro quacumque providentiâ, ſive eſt proximè potens ad omnem uſum libertatis ſibi poſsibilem. Conſequentia patet: quia non poteſt non eſſe proximè poſsibilis uſus libertatis pro ſigno, pro quo eſt plena notitia conjuncta cum potentia expeditâ, & ſufficienti ad operandum: nec eſſe non poteſt plena notitia cum ſufficienti potentia, quando ſupponitur potentia ſumma, & ſumma comprehenſio poſsibilitatis & futuritionis objectorum:impotentia enim ad uſum libertatis venire debet,vel ex deffectu potentiæ, vel ex deffectu notitiæ. Iam antecedens eſt evidens juxta principia Societatis: independenter enim ab omni uſu Divinæ libertatis eſt in Deo ſcientia ſimplicis intelligentiæ, & ſcientia Media.

27 Nunc ſic: Potentia libera proximè potens tam ex parte potentiæ,quàm ex parte notitiæ ad omnem uſum ſui ſibi poſsibilē, immediatè ſe exercet per uſum libertatis ſibi beneviſum: idque modo,quantum poteſt, ſibi conformiori,& indiviſibili: ſed Deus eſt Potentia libera pro ſigno indifferentiæ proximè potens tam ex parte potentiæ, quàm ex parte Notitiæ ad omnem uſum ſui ſibi poſsibilem: ergo immediatè ſe exercet ſine ulla cunctatione per uſum ſuæ libertatis ſibi beneviſum: idque modo ſibi conformiori,& quantùm poteſt, indiviſibili. Modus autem decernendi ſine ulla diſtinctione actuum eſt ſibi conformior,& poſsibilis: nam diſtinctio ſolùm poſſet provenire ex expectatione alicujus notitiæ non præhabitæ in ſigno indifferentiæ: ergo ſicut illa plenitudo potentiæ, & notitiæ obſtat dilationi decreti,ita obſtat multiplicitati, & partitioni. Major Syllogiſmi ſubſumpti, tam vera eſt, quàm eſt verum potentiam, quæ non poteſt ſuſpenſivè ſe habere, dum habet omnia prærequiſita, operari.

28 Confirmatur hæc ratio, & præcludo, quæ parari poſſent,evaſiones.Dilatio,& partitio decernendi neq;venire poteſt ex exigẽtia aut neceſsitate potentiæ, vel objecti primarii, vel ſecundarii: nulla ergo eſt, & gratis fingitur.Conſequentia videtur bona:nam adverſarii vel ex exigentia potentiæ, vel ex exigentia objecti primarii, vel ex exigentia objecti ſecundarii colligunt diſtinctionē hujuſmodi in Divinæ libertatis exercitio.Probatur igitur antecedens: & quidem quoad primam & ſecundam partem eſt evidens: nam potentia eſt omninò ſimpliciſsima, & Vniverſaliſsima, præventaque illo genere cognitionum, quas *num. præced.* deſcripſi: Deinde objectum primarium eſt Divina Bonitas itidem ſimpliciſsima & virtualiter indiviſibilis: non ergo poteſt colligi ex exigentia potentiæ, vel objecti primarii ulla diſtinctio in actu Dei libero. Sed neque probari, & colligi poſſe ex objecto ſecundario, quæ ſunt creaturæ,in quò tota difficultas eſt, Suadeo &

29 Argumentor ſic: primò: quia objecta ſecundaria nullam exercent cauſſalitatem in affectus Divinos, nec ullam diſtinctionem aut imperfectionem derivant: ergo ratione objecti ſecundarii nequit in Divinis affectibus argui multiplicitas. Secundò: eatenus ex exigentia objecti ſecundarii colligi poteſt in exercitio Divinæ libertatis multiplicitas, & diſtinctio, quatenus ſine iſta diſtinctione neque poteſt ſalvari libertas noſtra, neque cauſſalitas moralis unius rei in aliam, v. g. meriti,ad præmium; peccati,ad pœnam; atqui ſine ulla diſtinctione in libertatis Divinę exercitio ſalvatur perfectiſsimè libertas noſtra & illa cauſſalitas: ergo. Major eſt Adverſariorum Achilles. *Latè de his in tract. de Deo Præd. tom. in p. p.*

30 Minor probatur quoad ſecundam partē: Cauſſalitas meriti ad præmium,& culpæ ad pœnā,eatenus exiſtere per vos nequit ſine diſtinctione Decretorum, quatenus ad Decretū præmii,vel pœnę prærequiritur abſoluta prævisio meriti,& demeriti:hęc enim eſt veſtra ratio: ſed hoc eſt falſum,& abſque hujuſmodi prævia prævisione explicari poteſt,& debet: quod ipſe duobus modis præſto:

31 Primus eſt: identificando Decretum pœnæ, & præmii cum prævisione meriti, & demeriti cum tali energiâ, præſuppoſitâ Scientiâ Mediâ de eiſdem: ut potiùs ſit Decretum pœnæ quia eſt prævisio Demeriti, quàm econtra: &c. Iam ſic: velle ſic pœnam, ut Decretum pœnæ ſit Decretum pœnæ propter & poſt peccatum, eò tendendi modo, ut potiùs ſit Decretum pœnæ, quia prævisio culpæ, quàm prævisio culpæ quia Decretum pœnæ,nullam dicit diſtinctionem intrinſecam in actu Divino, nullamque intrinſecam præceſsionem: ſed eoipſo ſalvatur tota cauſſalitas moralis peccati ad pœnā: ergo.

32 Secundus eſt dicendo:pœnam & præmium eſſe talia, ut poni non poſsint, niſi præſuppoſitâ jam exiſtentiâ meriti,& demeriti, velleque Deum indiviſibiliter pœnam & præmium non aliter poni, quàm propter meritum & demeritum, nec niſi iſtorum

exiſtentiâ præſuppoſitâ: Id autem ſufficit ad explicandam totam cauſſalitatem moralem meriti ad præmium, & peccati ad pœnam. Iam ſic: licèt hic modus decernendi ſtare non poſsit, quin Deus priùs objectivè velit unum, quàm aliud, unumque propter aliud: ſtare poteſt tamen, quin priùs velit ſubjectivè formaliter unum, quàm velit aliud: aliud enim eſt unum eſſe cauſſam alteriùs, & ſic intendi: aliud eſt & longe diverſum unius volitionem eſſe veluti cauſam volitionis in alterum. Et aliud eſt velle quod unum ſit propter aliud, & aliud & longè diverſum, velle unum, & ex ipſo amore concipere amorem alterius: id autem eſt ſubjectivè velle unum propter aliud. & illud ſolùm objectivè: illud, ſolam dicit cauſſalitatem objecti ad objectum, ſine ulla diſtinctione in affectu: & hoc, dicit cauſſalitatem affectûs ad affectum, & actûs ad actum: quæ Doctrina eò mihi eſt plauſibilior, quò magis ſapit ingenium Sancti Thomæ 1. *part. quaſt.* 19. *art.* 5. dicentis: *Vult Deus hoc eſſe propter hoc, ſed non propter hoc vult hoc.* *S. Thomas.*

33 Minor illa eadem probatur quoad primam partem: quia eatenus per vos exiſtere nequit libertas noſtra ſine diſtinctione Decretorum, quatenus illa ſalvari nequit ſine Decreto reipsà indifferenti conjungibili cum utraque parte libertatis; ſed hoc neque neceſſarium eſt, neq; verum. Non eſt neceſſarium. Primò, ut conſtabit ex dicendis, ſtare poteſt evitabilitas decreti, licèt ex ſe ſit efficax. Secundò: quia per vos non obſtat libertati, quòd exhibitio Decreti indifferentis fiat per decretum omninò efficax: cur ergo obſtabit, quòd exhibitio poteſtatis ex ſe indifferentis fiat per decretum alioquin efficax, reipsà impedibile, & evitabile? Et ratio eſt: quia tota conſtitutio libertatis noſtræ manere poteſt illæſa, & indifferens, quidquid ſit de libertate Divina. Sed *infrà*, de his. Non eſt verum: primò: quia haberi non poteſt à Deo Decretum, quod non reflectat ſupra ſe, velitque elici modo quò elicitur, haberique in circunſtantiis, in quibus habetur, gaudendo de coexiſtentiâ ſui cum Deo, & omnibus prædicatis quæ in Deo ſunt, ut *mox* urgebo: eo autem ipſo connecti debet cum determinatâ Scientiâ Mediâ, evadereque connexum cùm determinato noſtræ libertatis extremo. Secundò: quia nullum eſt Decretum, quod ex & in complexo Scientiæ Mediæ non maneat connexum cùm determinato libertatis extremo: hoc autem complexum, licèt præviſum non ſit in hypotheſi Scientiæ Mediæ, ut omnibus eſt in confeſſo, vitari poteſt; quidni autem vitari poſsit aliud quodcumque non præhabitum niſi ex directione Scientiæ Mediæ? Sed de hoc argumento Latè *in cit. tract. de Prædeſtinatione.* *Infrà à nu.* 112. *Mox à nu.* 55.

§. II.

PROBATIO ALTERA, EX CONDITIONE Diſtinctionis Virtualis.

34 TErtia Probatio: Diſtinctio Virtualis, niſi degeneret in Schoticam, nullam dicit immediatam oppoſitionem, aut intrinſecam alietatem, & diſtinctionem, inter eas formalitates, quas dicimus diſtingui virtualiter, ſed unicè mediatam, eamque ſimpliciter Realem in Tertio: Nam contradictionis verificatio ſtare nequit ſine aliquâ reali, & verâ diſtinctione: id quod inductione factâ, per ea prædicata, quæ apud omnes virtualiſtas ſunt & dicuntur, diſtincta virtualiter, patet: Atqui diſtinctio, quæ nullam dicat oppoſitionem immediatam, ſed præcisè mediatam in tertio realiter diſtincto, nulla eſt inter formalitates Divini exercitii liberi, & alioquin eſt planè inutilis ad ea munera, ad quæ ponitur: ergo inter formalitates Divini exercitii liberi nulla poteſt eſſe diſtinctio Virtualis: ergo omnes formalitates exercitii liberi Divini ſunt unus Actus realiter, & virtualiter indiviſibilis. In hoc diſcurſu, præmiſſæ ſunt probandæ. Major eſt mihi vera ex graviſsimis fundamentis, quæ latè cùm multis elucidant Quirós, & Eſparza, & ipſe tetigi in Dialectica, *& tract.* 1. *de Deo Scientie.* Minor duas habet partes: primam, de impoſsibilitate tertii ſufficientis; alteram, de inutilitate virtualis diſtinctionis, qualis adſtrui ſolet, ad ea munera, ad quæ adſtruitur. Igitur *Quirós. Eſparza. Ant. Per. Ipſe tract. de Deo Scient: & de Trinit.*

35 Minor probatur quoad ſecundam partem primò: quia munera, ad quæ ſolet adſtrui iſta diſtinctio virtualis, ſunt ſucceſsio unius formalitatis ad aliam; independentia unius ab alia; evitatio unius, aliâ nec evitata, nec evitabili: hæc autem munera, ut erit expendenti manifeſtum, ſunt immediatæ oppoſitionis, requiruntque proinde diſtinctionem majorem eà, quæ nullam immediatam permittat: ergo inutilis eſt ea diſtinctio purè virtualis ad munera ipſa, ad quæ tam anxiè ponitur. Secundò: ideò diſtinctio virtualis ſalvari nequit ſine diſtinctione rea-

reali in tertio, quia contradictio ſalvari nequit ſine diſtinctione reali, ex impoſsibilitate verificandi propoſitionem negativam ſine tali diſtinctione: ergo æquè eſt impoſsibilis verificatio immediatæ oppoſitionis inter formalitatem, & formalitatem, quales ſunt iſtæ: *A* ſuccedit ad *B*: *A* independet à *B*; *A* ponitur ſine *B*, ſine immediatâ diſtinctione formalitatum.

36 Probatur eadem minor quoad primam partem. Nam quodnam eſt tertium, in quo realiter diſtinguuntur complexum ſciētiæ Mediæ, Decretique purificantis hypotheſim, & rei viſio ab oluta? Decretum intentivum Gloriæ, & Executivum ipſius; & abſoluta viſio ſubſequens ad illud, & præcedens ad hoc, juxta vos? Decretum mundi, ejuſque abſoluta Viſio? Nam ad hæc, & ſimilia nihil poteſt aſsignari intra Deum, cum quo non æquè opponatur, aut componi poſsit membrum utrumque, de quo quærimus? Inſuper: quodnam erit tertium intra Deum, in quo realiter diſtinguantur Decretum efficax Prædefinitivum, & Decretum Indifferens præparativum omnipotentiæ, & abſoluta viſio, quæ tria ſolemnis Theologia Recentiorū tenet, debere virtualiter diſtingui.

Solutio communis. 37 Solutio communis eſt recurrere ad nolitionem efficacem oppoſitam, dicendo, tertium Reale Divinum, in quo hæc, & ſimilia realiter diſtinguuntur, eſſe Nolitionem efficacem ejuſdem objecti, aut viſionem contradictorii: cum quibus Decretum indifferens componi poteſt; non verò Decretum efficax Prædefinitivum, & viſio. Solutio ſupponit ita conſtitui Deum liberum quoad exercitia volendi, & nolendi, quæ liberè vult, aut liberè non vult, ut Velle, & Nolle ſint terminationes intrinſecæ realiter, adinvicem diſtinctæ, ex ratione Impedientis, & Impediti, non minus, quàm ex ratione Producentis, & Producti Paternitas, & Filiatio: quantumvis, ſicut Paternitas, & Filiatio identificantur cum Natura; ita, Velle, & Nolle, identificentur cum Voluntate, & omnibus aliis exercitiis, reſpectu quorum non exercent oppoſitionem impedientis, & Impediti. Hinc in Nolitione efficaci, tanquam in tertio, ajunt diſtingui Decretum Prædefinitivum efficax contritionis v. g. Decretum indifferens præparativum omnipotentiæ, & viſionem abſolutam ejuſdem: unde ipſis cōpetere poſſunt prædicata, & Denominationes Contradictoriæ, & conſequenter intrinſeca Diſtinctio Virtualis. Admitto Doctrinam de conſtitutione libertati Divinæ per huſuſmodi terminationes intrinſecas, immediatè ab inuicem realiter diſtinctas, ſi oppoſitæ ſint; & contendo nullam exinde patari poſſe ſolutionem.

38 Contra primò: ſic arguo. Vt diſtinctio duorum realis in tertio, ſufficiat ad verificanda de ipſis Prædicata contradictoria; debet exigere verificationem talium prædicatorum, Tertium, & identitas realis cum ipſo; atqui in caſu præſenti neque nolitio efficax, neque identitas realis cum ipsa, exigit verificationem prædicatorum contradicentium, quæ de Decretis, efficaci, & indifferenti, ſolent prædicari: ergo eorundem realis diſtinctio in Nolitione, non ſufficit ad verificanda prædicata contradictoria de ipſis: ergo nulla eſt inter ipſa Decreta Diſtinctio virtualis. Diſcurſus bonus eſt, ſi de præmiſsis conſtet. Exponitur major in Myſterio Trinitatis: in quo dicuntur diſtingui virtualiter Paternitas & Natura: quia ipſis conveniunt Denominationes oppoſitæ: & iſtæ ipſis ſine repugnantia conveniunt: quia diſtinguuntur realiter in tertio, nempe, Filiatione: quæ Filiatio, & identitas cum ipſa planè exigunt verificationem oppoſitarum denominationum in Paternitate, & in Naturà: nam in Paternitate exigunt denominationem Producentis, & diſtinctæ: in Naturà, denominationem indiſtinctæ, & improducentis. *Excluditur*

39 Probatur jam minor. Quamvis Decretum indifferens idētificetur realiter cum efficaci Nolitione, talis identitas cum Nolitione non poteſt eſſe ratio, ut de Decreto indifferenti verificentur prædicata oppoſita, Decreto efficaci, quæ dicuntur ipſis convenire, ratione diſtinctionis virtualis: ergo neque nolitio, neque identitas cum ipsà exigunt inter Decretum indifferens, & efficax verificationem oppoſitarum denominationum. Antecedens probatur: Prædicata, quæ conveniunt Decreto indifferenti, & diſconveniunt efficaci, ſunt inter alia, prædicata inconnexi, inevitabilis, imperabilis, & poſterioris; atqui cur hæc conveniant Decreto indifferenti, & diſconveniant efficaci, non poteſt eſſe ratio, Nolitio, neque identitas cum ipſa: quod probo: tunc enim Nolitio, & identitas cum ipsà eſt ratio verificandi ali quam denominationem, quando nec ſtare Nolitio poteſt, nec identitas cum ipsà ſine tali denominatione: atqui Nolitio, & identitas cum ipsà ſtare poſſunt ſine verificatione

ne talium denominationum: nam neque Nolitio eſt poſterior, neque eſt imperabilis: neque identificata cum Nolitione, qualis eſt Divina Voluntas, ſunt poſteriora Decreto efficaci, neque ab ipſo imperabilia: ergo.

40 Contra ſecundò ſic arguo. Tertium diſtinctionis virtualis debet eſſe ratio cur Formalitatibus realiter eiidem conveniant denominationes oppoſitæ: atqui Nolitio efficax nequit eſſe ratio, cur Decreto Indifferenti, & efficaci, alias realiter identificatis, conveniant denominationes oppoſitæ: ergo Nolitio efficax nequit eſſe tertium virtualis Diſtinctionis inter Decretum efficax, & indifferens. Major juxta principia, per quæ diſcurrimus, eſt certa. Minor probatur. Eatenus tertium poteſt eſſe hujuſmodi ſufficiens ratio, quatenus ex identitate cum una ex formalitatibus, fundat aliquam veritatem, & ex diſtinctione cum alia fundat diverſam: ergo veritas quæ fundatur in identitate tertii cum una ex formalitatibus, competere debet omnibus identificatis cum tertio: & oppoſita veritas, quæ fundatur in diſtinctione, competere debet omnibus diſtinctis à tertio. Conſequentia videtur certa: nam ſi veritas fundata in diſtinctione, non competit omnibus diſtinctis à tertio, ut tertium eſt, & veritas fundata in identitate, non competit omnibus identificatis cum tali tertio: tale tertium ratione diſtinctionis, & identitatis nequit eſſe convincens ratio denominationum oppoſitarum inter formalitates eaſdem.

41 Iam ſic: Atqui Nolitio efficax ratione identitatis cum Decreto Indifferenti, & ratione diſtinctionis ab Efficaci, alioquin eiſdem, nequit fundare veritates oppoſitas, quas de ipſis Virtualiſtæ volunt: ergo Nolitio efficax nequit eſſe medium Virtualis diſtinctionis inter ipſa Decreta. Minor ſubſumpta probatur: Nam ſi ratione identitatis cum Nolitione, competeret Decreto indifferenti aliqua veritas, & ratione diſtinctionis ab ipſa, competeret efficaci oppoſita veritas: illa competeret omnibus identificatis cum Nolitione; & hæc, omnibus diſtinctis ab ipſa: hoc eſt perquam falſum: nam veritas quæ de Decreto indifferenti dicitur, eſt, poſteritas, & imperabilitas reſpectivè ad Decretum efficax: quæ prædicata pluribus identificatis cum Nolitione repugnant: & veritas quæ de efficaci dicitur, eſt prioritas, imperativitas, evitabilitas, & connexio, quæ etiã prædicata non conveniunt omnibus diſtinctis à Nolitione: imò nec ipſi repugnant cum ipſa evitabilis ſit: ergo Nolitio nequit fundare eas veritates oppoſitas.

§. III.

ALIÆ PROBATIONES, EX DIVINA comprehenſione; & ex poſitiva imperfectione.

42 QVarta Probatio: Diſpoſitio Divina, ſeu Decretum circa rem quamlibet Vniverſi, neceſſariò prætequirit ut regulam ſui Directricem, comprehenſionem omnium rerum, quomodocumque inter ſe combinabilium, & comparabilium, earumque futuritionis quomodocumque combinabilis, & comparabilis inter ſe ſub omni poſſibili hypotheſi: ergo neceſſariò eſt diſpoſitio indiviſibilis omnium, quæ Deus vult diſponere, & excluſio omnium, quæ Deus non vult diſponere: ergo Deus exercet ſuam libertatem, neceſsitate habendi, ſi velit in objecta creata tendere, unicum, & indiviſibilem actum penès ſingula, & omnia. Hæc conſequentia patet: nam ſi entymema ſit verum, illa notitiæ univerſaliſsimæ plenitudo, erit neceſsitas habendi actum & exercitium libertatis modo penitùs indiviſibili.

43 Entymema probandum: & imprimis antecedens: primò: quia hæc videtur eſſe illa effuſio, quam ſuæ Sapientiæ facere Deus ſuper omnia opera ſua dicitur. *Eccleſ.* 1. 9. Secundò: quia non videtur aliter dici poſſe Deum res omnes diſponere *in numero, põdere, & menſura*, ut certè dicitur Sapientiæ 21. Tertiò & à ratione: quia diſpoſitio, quæ non ſupponat regulam, ut dixi, non poteſt non eſſe imperfecta. Tùm quia, ſic eſſet expoſita deformitati totiùs: nam ſtat bene partem in ſe diſponi optimè, & diſponi deffor-miter, quoad locum, & reliquas partes: non ergo ſufficit ad rectam diſpoſitionem rei, notitia ipſius, ex quâ ad ſummum præcaveri poreſt intrinſeca irrectitudo, ſed requiritur notitia omnium, ex qua præcaveri poſsit extrinſeca, & relativa, ſeu comparativa deformitas, & irrectitudo. Tùm etiam: quia Artifex imprudenter ſe gereret in determinatione partis ædificii, non comprehenſo priùs toto ædificio, ejuſque partium conſonantiâ, & cohærentiâ tùm intrinſecâ, tùm extrinſecâ. Quartò, & à priori: quia diſpoſitio prudentiſsima neceſſariò præexigit notitiam eorum, quæ vel prodeſſe poſſunt, vel obeſſe:

Eccleſ. 1.

Sapient. 21

hæc

hæc autem notitia est, quam in antecedente descripsi. Iam

44 Probatur secũda consequentia. Primò: quia sicut est necesse, quòd præcedente signo indifferentiæ proximè electivæ, sequatur electio immediatè, ita necesse est, ut immediatè sequatur electio objecti secundùm omnem rationem, secundùm quam prævisum est indifferenter eligibile: ergo si objectum prævisum est quoad omnem conceptũ intrinsecũ, & extrinsecum, absolutũ, & respectivum, & secundùm omnem comparationem possibilem: electio necessariò debet esse comprehensiva indivisibiliter, vel coeligendo, vel rejiciendo res alias cum ea, quam eligit. Secundò: quia dispositio regulata sequitur Naturam regulæ, à quâ dirigitur: ergo si hæc est omninò comprehensiva; similiter illa.

45 Confirmatur: Absurdum apparet, & repugnans quòd Deus Corpus naturale non decernat unico indivisibili decreto, sed utatur tot decretis virtualiter distinctis, quot particulæ sunt in toto naturali; sed eadem est ratio de toto universo: ergo. Probatur minor primò: quia hic ordo universi non est merè arbitrarius, ut in cumulo lapidum, sed nexus, & cohærens cum proportione partis ad partem, multò mirabilior, quàm ordo corporis naturalis. Sed de his *supra.* *Lib.2.disp. 2 à nu.27. & 30.* Secundò: quia ratio cur dispositio corporis naturalis est omnimodè indivisibilis, alia esse non potest, nisi quia dispositio cujuslibet partis est ex regulâ comprehensivà totius; & dispositio regulata per hujusmodi regulam nequit non esse dispositio, & determinatio cõprehensiva totius: nam dispositio regulata est de omnibus de quibus dispositio regulans: at ista ratio æquè militat in casu nostro.

Solutio RR. 46 Dices ex Recentioribus: Per hæc ad summum probari, Deum res decernere per Decretum, quantùm potest indivisibile; & Dei Decreta habere indivisibilitatem sibi possibilem, atque adeò summam: hanc tamen non esse qualem nos fingimus: quia indivisibilitas virtualis non est possibilis, atque adeò non carere Deum perfectione indivisibilitatis, quia carere indivisibilitate chymericà, qualis est nostra, non est imperfectio, nec est carere perfectione. Eam tamẽ indivisibilitatem esse impossibilem patet ex immunitate nostræ libertatis, quæ sine illa explicari vel non potest, vel non nisi difficillimè potest: & ex extensione Divinæ libertatis, quæ major est quò magis est varius modus habendi se circa objecta. Imperfectio divisibilitatis tunc esset, cùm ea proveniret vel ex defectu potentiæ, vel ex defectu notitiæ: at quando divisibilitas provenit vel ex perfectione libertatis Divinæ, vel ex exigentiâ nostrâ, tunc perfectio est, & non imperfectio. Sic respondent acuti Magistri.

47 Argumentor contra sic primò: Implicat in ipsis terminis, quod perfectio, seu prædicatum, quod ex genere suo dicit perfectionem, sit impossibile: nam omnis perfectio habet ex conceptu suo esse possibilem, & esse in ente summè perfecto: atqui summa indivisibilitas est perfectio, seu prædicatum, quod ex genere suo dicit perfectionem: nam eoipso est major cõformitas Divinę essentię, & major recessus à limitatione creaturę: ergo. Argumentor secundò: indivisibilitas realis, & virtualis est major, quàm indivisibilitas realis: ergo dicere, Deum habere summam indivisibilitatem in Decernendo, licèt non habeat indivisibilitatem virtualem, est dicere, Deo non esse summam indivisibilitatem in Decernendo, nec esse possibilem Deo summam; quia summa non est possibilis: & quia possibilis non est, quæ sit summa, Deum habere summam. Non placent hæc: oportet enim decidere priùs de universalioribus principiis circa ens summè perfectum. *Excluditur*

48 Argumentor tertiò: major extensio libertatis Divinæ est habere Decreta singula circa res quaslibet, ita ut unum sit de hac, aliud de aliâ, possitque unum habere, & aliud: cùmque unumquodque debeat dicere in lineâ suâ per vos omnem perfectionem suæ lineæ, repugnabit, quòd Deus habere possit circa formicã aliud Decretum distinctum ab eo quod nunc habet: ergo summa indivisibilitas Dei in Decernendo ob extensionẽ sui perfectissimi Dominii, erit summa divisibilitas, & indivisibilitas minor nostra possibili: ergo vanò colligimus perfectionis excessum in Angelo: Sapientiæ, & perfectionis, in Homine ex istâ potentiâ, plurima unico ductu comprehendendi.

49 Argumentor quartò: major extensio libertatis non potest fingi in præjudiciũ perfectionis ipsius libertatis: minor enim perfectio non potest esse major extensio, sed depressio libertatis. Vnde licèt asserẽdo, cũ aliquibus Schotistis, possibilem Decretorum dilationem, revocationem, & reassumptionem temporalem; cum aliis distinctionem, & variationem: appareat quædam major extẽsio,

ſio, per quam plures difficultates clariùs explicantur; tamen quia in his diſcurrendi modis, vel involvitur imperfectio, vel perfectio minor, quàm Deum deceat: ea major extenſio reprobatur ab omnibus: & ratio eſt: quia noſtra mentis imperfectio quietari non debet in explicatione Divinorum cum ipſorum præjudicio. Tùm quia libertatis perfectiſsimæ extenſio nequit fieri per diminutionem perfectionis in exercitio ſuo: ergo ex extenſione Divinæ libertatis iniquè prætegitur diviſibilitas in decernendo. Confirmatur. Libertas Divina ponitur in Deo titulo Divini & perfectiſsimi Dominii circa creaturas: hoc autem non augetur per diviſibilitatem in exercitio libertatis: ſtatque ſine ipsâ perfectius.

50 Argumentor quintò: licèt maxima difficultas in explicanda noſtra libertate, eaque concilianda cum Divinis Decretis & ſcientiis, emolliri, & quaſi tolli poſſet per Doctrinas, quæ vel notitiarum, vel Decretorum temporalem dilationem, & ſucceſsionem permittant; is modus explicandi admitti non debet, quicquid ſit de noſtrâ difficultate in diſſolvendis his nodis: quia id eſſet facere Deum imperfectum, & non Deũ, ut appareamus nos nobis metipſis liberi: ergo licèt hæc difficultas in explicandâ libertate clariùs intelligatur per diviſionem Decretorum (quod ipſe tantùm modò permitto) nõ debet hic modus admitti, niſi priùs conſtet, an hæc diviſibilitas deceat Deum, an dedeceat: eſſet enim metiri Deum ex noſtro commodo, & ex noſtrâ imperfectione: à quâ eſt independentiſsimus.

51 Confirmatur: noſtra libertas ſupponit Deum, ejuſque perfectiones, in eaſque nihil transfundere poteſt imperfectionis ſuæ: independenter ergo à noſtra libertate ſtatuenda eſt Dei perfectio, & exinde quærendus modus explicandi libertatem noſtram: quæ quidem, ut exigit Deum, ut authorem ſui, & Authorem ſui ut Deum: ipſum exigit perfectiſsimum, nec ratione talis effectûs incapacem perfectionis ſummæ. Nequit enim imperfectio creaturæ pugnare cum eo, quòd in Deo perfectio ſumma ſit, cùm id ipſum exigat. Iam ſit poſt hæc

52 Quinta probatio: Talis diſtinctio, & ordo intrinſecus Decretorum non eſt unde ſumatur; deinde dicit poſitivam imperfectionem: ergo repugnat. Antecedens quoad primam partem patet ex multis, quæ contra Durandum, Schotum, Cajetanum, & alios aggerat P. Ribadeneyra *diſp. 21. de Voluntate cap. 2.* præoccupatus jam & ipſe ex nuper diſcuſsis. Probo quoad ſecundam: omnis intrinſeca diſtinctio, ordo, & ſucceſsio ex actu ad actum repugnat exercitio Divinæ mentis, ob poſitivam imperfectionem: unde negatur à Theologis Deo omnis umbra diſcurſûs: ergo ſimiliter omnis diſtinctio, ordo, & ſucceſsio ex actu ad actum repugnat exercitio Divinæ voluntatis ob poſitivam imperfectionem.

Durand. Schotus. Cajetan. Ribaden.

53 Probo conſequentiam. Poſitiva imperfectio mentis ex illo quaſi diſcurſu, eſt, quia ille diſcurſus dicit aliquam impenetrationem objecti; ſed iſte diſcurſus, ſeu quaſi diſcurſus in Voluntate dicit aliquam irreſolutionem, & indeterminationem: ergo æquè repugnat utrumque, vel neutrũ. Probo hanc conſequentiam: quod eſt in intellectu, objecti aliqualis impenetratio, eſt in Voluntate, aliqualis indeterminatio & irreſolutio: ut enim iſta eſt moralis irreſolutio; illa eſt irreſolutio intellectualis; ſed illa irreſolutio intellectualis repugnat intellectui perfectiſsimo: ergo & iſta moralis irreſolutio repugnat perfectiſsimæ libertati. Nec recurras ad diſcrimen potentiæ neceſſariæ, & liberæ: libertas enim, ut diximus, eſt in Deo perfectio; perfectio autem non poteſt obſtare perfectioni.

SECTIO III.

ILLVSTRATVR ASSERTA VERITAS, Oſtensâ Decretorum inter ſe ſubordinatorum repugnantiâ.

54 SExta Probatio petitur ex impugnatione Decretorum, quæ fatentur Adverſarii ſubordinari inter ſe, & alioqui diſtingui: quæ erat prima claſsis, quam *num. 22.* attigimus. Argumentor exinde ſic primò: Vel iſta Decreta, virtualiter diſtincta, & ſubordinata inter ſe ita ſubordinantur, ut inter ſe ſint adinvicem inſeparabilia mutuò, vel ita ut inter ſe ſint non mutuò inſeparabilia. Si primum: ipſa ſubordinatio obſtat virtuali diſtinctioni: unde ſupponi hæc nequit niſi ex implicantia terminorum. Oſtendo ſequelam: Decreta, quæ ſunt adinvicem inſeparabilia mutuò, eoipſo identificantur cum iis omnibus, cum quibus alterutrum identificatur: & diſtinguuntur ab eiſdem omnibus à quibus diſtinguitur alterutrum: nihil eſt enim, cum quo componatur, & opponatur alte-

Multa in hanc rem, & pulcra apud R. P. N Thyrſum tom. 1. diſp. 32. & 33. & tom. 2. diſp. 7. & 15.

alterutrum, cui pari passu non componatur, seu opponatur utrumque: ergo repugnat inter ipsa distinctio realis in tertio: quippe repugnat aliquid negari de alterutro, quin de utroque negetur: alioquin vel admittēda est realis distinctio inter actus Divinæ libertatis intrinsecos existentes; quod nemo hucusque dicere est ausus: vel dicendum, esse ipsa Decreta separabilia inter se, licèt non mutuò contra ipsam suppositionem: ergo repugnat inter ipsa Virtualis distinctio, ex ipso titulo subordinationis, ex quà ponitur.

55 Si ergo secundum: Contra primò, repugnat enim subordinatio, quæ eoipso non sit inseparabilitatis mutuæ: pono exemplum Actûs imperantis, & imperati: hîc, inquiunt Aduersarii, imperans, est inseparabilis ab imperato; imperatus verò est ab imperante separabilis: quia potuit non imperari. Sic arguo: Quilibet Actus Divinus pendet essentialiter ex cognitione comprehensivà omnium, quæ præcedunt respectu sui, & super ea omnia reflectit, volendo sui processionem ab illis: ergo implicat, quòd actus imperatus non pendeat essentialiter à cognitione comprehensivà imperii, quod præcedit ad se, superque illud nō reflectat, volendo sui processionem ab illo: ergo repugnat ab illo separari: ergo repugnat inter actus Divinos inseparabilitas, quæ mutua non sit. Cōsequentiæ liquent: & Probo antecedens. Implicat, quod sit aliquid in Deo ex formali libito Dei, quin sit perfectissima determinatio sui, ad essendum in Deo modo eo omni quo est: implicat enim quòd non sit determinatio perfectissima sui, & formale gaudium, quòd sit Deus omni modo, quo Deus est Deus; atqui implicat quòd sit hujusmodi determinatio perfectissima sui, quin eoipso reflectat in omnia à quibus præcedit, ab eisque essentialiter pendeat: Nam nec Deus est aliter ac cum his præcedentibus, nec illa determinatio potest nunc aliter esse Deus: ergo, &c.

56 Contra secundò: ista subordinatio separabilitatis non mutuæ, venire necessariò debet ex inductione actûs ad actum, non simpliciter necessarià: aliunde enim procedere posse non video: atqui ista inductio est impossibilis inter actus Divinæ voluntatis liberæ: ergo & illa subordinatio. Minor probatur: quia illa inductio vel est directa, id est, ex affectu alium affectum efficaciter imperante: vel indirecta, id est, ex aliquo affectu, ad quem, licèt non tendentem in alium, alius est necessarius? Secundum dici nequit: Tùm quia ex ipsis terminis implicat unum affectum Divinum esse inclinationem in aliū, quin eoipso sit amor illius. Tùm quia, iste modus quasi fatalis inductionis non potest Deo tribui, utpote solùm imperfectionis nostræ. Neque primum dici potest, primò ad homines: quia actus Divinus liber est essentialiter liber, eo modo quo semel est liber: ergo pendere neutiquam potest ab actu imperante, tollente apud vos immediatam libertatem actui subsecuto. Infero ipse universaliùs aliter: ergo pendere non potest à directione à quà ex se essentialiter pendere non posit. Secundò: quia omnis affectus Divinus est amor, & gaudium, sui quantùm potest: ergo repugnat amari per alium affectum à se virtualiter distinctum. Probo consequētiam: Nam eoipso neuter diceret in lineà suà omnem perfectionem in ipsa possibilem.

57 Vnde colligis, affectus Divinos etiam juxta Doctrinas Aduersariorum, & quas alioqui veras ipsi putant in materia de libertate, esse necessariò inimperabiles; vel dicendum, eos neque esse essentialiter, & intrinsecè liberos, immediatà libertate; neque reflexivos in se: quæ quidem de nostris affectibus etiam ipse falsa judico; de Divinis verò dici non possunt, nisi ex pressurà difficultatum, quæ passim emergunt ex illà facilitate subdistinguendi Divina ad gustum apprehensionum nostrarum nihil nisi nostras imperfectiones sapientium, & redolentium. *Thyrsus tom.*1.*disp.* 32. *&* 33. *Latè in* 1. 2.*Tract. de Actib.*

58 Neque video (ut id hîc notem obiter, tangendum *infrà*, & exponendum latiùs *alibi*) quo jure Recentiores per hæc signa discurrentes asserant dari in Deo Actus inducentē, & inductum, imperantem, & imperatum, tuiti frequenter, ne videantur nostræ libertati nocere, actus vel inducentem, vel imperantem esse simpliciter naturā posteriorem objecto executo per actum imperatum, & inductum objecto simpliciter naturā priorem, & ipso actu imperato, & inducto, qui non potest non esse etiam simpliciter prior actu imperante, & inducente: nam prius respectivè ad secundum posterius non potest non esse prius respectivè ad tertium secundo posterius: quà ergo ratione, quod est simpliciter posterius inducere potest, quod est prius? Et sic, nec aliter putant conciliari cum nostra libertate, Misteria libertatis Divinæ prædefinientis. Sed mittamus nunc hæc: & contra hanc classem Decretorum inter se subordinatorum *Latè de his tract. de Deo Prædest. tom.* 1.*p. Infrà à nu.* 76.

59 Argumentor ſecundò : Nequit dari ſubordinatio inter Divinos affectus, niſi ex ratione prioris, & poſterioris, & ſucceſſionis alicujus, in genere virtuali : atqui repugnat ratio prioris, & poſterioris, & ſucceſſionis unius ad aliud in genere virtuali: ergo & repugnat iſta ſubordinatio : ergo & decreta, ſive mutuò, ſive non mutuò ſubordinata inter ſe. Conſequentiæ patent. Et major eſt evidens: nam illa ſubordinatio communiter peti ſolet ex ratione imperātis actùs ad imperatum, inducentis ad inductum : aliunde enim, ſcilicet vel ex analogiâ ad noſtros actus, ut Durandus voluit; vel ex ordine dignitatis inter objecta, vel ex ordine phyſico objectorum inter ſe, venire non poteſt; ut oſtendi ſolet à Theologis *in tractatu de Voluntate*. Vide Ribadeneyram *diſp.* 21. *cap.* 2.

Durand.

Ribaden.

60 Probatur minor primò : quia ubi non eſt intrinſecè unum, & aliud, neque ulla immediata oppoſitio, nequit dari prius, & poſterius, ſeu aliquod genus intrinſecę ſucceſſionis unius in aliud, ut eſt evidens; atqui diſtinctio virtualis, niſi degeneret in Schoticā, non eſt immediata oppoſitio inter formalitates, quæ diſtingui virtualiter dicuntur, neque ullam inducit alietatem intrinſecam inter ipſas: ergo. Secundò: ſicut Diſtinctio virtualis, talis dicitur per æquivalentiam ad realem diſtinctionem; diciturque æquivalere, quia præſtat formaliter effectum ſecundarium realis diſtinctionis, ſine primario: ſic virtualis prioritas, & ſucceſſio, talis dici debet per æquivalentiam ad realem prioritatē, & ſucceſſionem; dicendaque eſt æquivalere, quòd formaliter præſtet effectum ſecundarium realis ſucceſſionis, & prioritatis realis ſine effectu primario : atqui id eſt inexplicabile, & inintelligibile : ergo repugnat in genere virtuali ratio prioris & poſterioris, & ſucceſſionis. Conſequentia eſt bona. Major, quæ diſparitatem omninò difficilem expectat : minor probari debet, probabiturque facilè, rogatis adverſariis, ut explicent, & aſsignent quod intendimus.

SECTIO IV.

ILLVSTRATVR ASSERTA VERITAS, Oſtensà Decretorum inter ſe independentium repugnantiâ.

61 SEptima Probatio petitur ex impugnatione Decretorum, quæ fatentur Adverſarii diſtingui inter ſe, & independere adinvicem : quæ erat ſecunda claſsis, quam *num.* 22. attigimus. Argumentor exinde ſic primò : Decreta inter ſe independentia, vel ſunt independentia inter ſe mutuò, vel non mutuo? Si ſecundum : erunt Decreta ſubordinata inter ſe, de quibus *ſect. præced.* Si primum: ergo nullam habent rationem cur virtualiter diſtingui debeant. Probo conſequentiā: quia ea Decreta mutuò inter ſe independentia, nullam inter ſe dicunt oppoſitionem: ubi autem nulla eſt oppoſitio, nulla eſt ponenda diſtinctio : diſcurrere enim debemus in hoc genere diminutæ, & virtualis diſtinctionis ad modum, quo de Deo in genere diſtinctionis realis, & veræ diſcurrimus: ſicut ergo ubi non obviat realis oppoſitio relationis, non aſſeritur in Deo diſtinctio realis; ita ubi nulla obviat virtualis oppoſitio relationis non eſt ponenda diſtinctio virtualis. Sed impugno efficaciùs &

Vide rem in hāc etiā multa loc. cit. R. P. N. Thyrſi.

62 Argumentor ſecundò : Repugnat quòd in Deo volente ſit aliquid per ſe ſpecialiter amabile, & honeſtum per ſe, & quod ſit in Deo, quaſi fortuitò, & à caſu, præterque efficacem intentionem ipſius, & ſpecialiter inamatum : ſed coexiſtentia Decretorum in Deo volente eſt aliquod per ſe amabile ſpecialiter, & honeſtum per ſe : ergo repugnat, quod ſit in Deo, quaſi fortuitò, & à caſu, præterque efficacem intentionem ipſius, & quod ſpecialiter nō ametur. Syllogiſmus eſt mihi Theologica, & naturalis demōſtratio. Atqui ſi in Deo eſſent Decreta mutuò inter ſe independentia, putèque ſe concomitantia, eorum coexiſtentia, quæ non poteſt non eſſe quid per ſe ſpecialiter amabile, & per ſe honeſtum, eſſet in Deo præter intentionem efficacem ipſius, & quaſi fortuitò, & à caſu : neutrum enim reflecteret in alterutrum, quod erat opus, ut amaretur ſpecialiter eorum coexiſtentia : alioquin, cùm illa reflexio nequeat non eſſe nexus utriuſque, non poſſent eſſe mutuò independentia contra ſuppoſitionem: ergo.

63 Confirmatur, præcludendo evaſionem : Amor & gaudium de illà coexiſtentiā (quæ, quia bona, & honeſta eſt, nequit à Deo non amari, nec poteſt non eſſe materia gaudii) neceſſariò eſt alterutrum ex Decretis: ergo repugnat, quòd ſint inter ſe mutuò independentia. Probatur antecedens. Primò: Nequit eſſe decretum diſtinctum ab utroque: nam eoipſo hoc decretum tertium eſſet inſeparabile ab illa coexiſtentiā Decretorum & hæc ab illo; ſed ea inſeparabilitas ſtare ne-

nequit sine virtuali indistinctione, ut confecimus *sect.præced.* ergo illud decretum esset idem virtualiter cum illo complexo, atque adeò cum Decretis illius complexi: ergo illa decreta indivisibiliter dicunt mutuum amorem inter se: ergo, &c.

64 Secundò: Nã talis amor reflexus nequit esse antecedens illã coexistentiam, neq; cõsequens, neq; purè comitans: ergo necessariò est virtualiter idem cum altero decretorum. Antecedens probatur: non potest esse antecedens; quia eoipso læderet immediatam libertatem Decretorum subsequentiũ, juxta vos: Deinde esset cum subordinatione jam *suprà* exclusâ. Non potest esse consequens: tùm ob illam subordinationis impugnationem: tùm quia pro priori extitisset illa coexistentia jam præter intentionem efficacem Dei, & quasi fortuitò, & à casu. Neque demùm potest esse comitans: quia eoipso darẽtur duo termini immediatè liberi, quorũ alteruter esset alterius connexio, & determinatio: quod per vos repugnare debet cum immediata libertate exercitii liberi: de ratione enim exercitii immediatè liberi est esse sui determinationem, & existere, seu posse existere sine aliâ determinatione ipsius connexâ cum ipso Tùm etiam, quia sic non evitatur subordinatio, quam jam exclusimus *sect. præcedenti.*

65 Argumentor tertiò: Actus liber Dei quilibet non est minùs perfectus, quàm actus necessarius Dei circa se; sed Actus necessarius Dei, non potest habere respectu cujusquam, aut actûs, aut objecti, aliam indifferentiam, præterquàm activam, & electivam: indifferentiam enim purè passivam, seu negativam, excludit ex ratione suæ perfectionis: ergo neque actus Dei liber ratione ipsius perfectionis potest habere respectu cujusquam aut actûs, aut objecti aliam indifferentiam præterquàm activam & electivam. Atqui inter formalitates Decretorum mutuò inter se independentes non potest esse indifferentia activa, & electiva, sed purè passiva, & negativa: sunt enim inter se sine ullo respectu & ordine: ergo talis independentia nequit non excludi ab omni actu libero Dei, ratione perfectionis, quæ in unoquoque reluceat. Vis est in primo Syllogismo: nam cætera patent. Et primi Syllogismi minor est evidens: nam indifferentia purè passiva, & negativa, non est indifferentia nisi propria rerum impertinenter se habentium, & ubi aut virtus deest, aut nullus est ordo. Major etiam patet: nam actus liber fortè non aliâ perfectione perfectus est, quàm perfectione Divinitatis, & actus necessarius, ubi per identitatem communicatâ summè.

66 Nota hìc opportunè, probari hæc manifestò essentialem directionem Scientiæ Mediæ respectu cujusquam decreti, & cujusquam Decreti essentialem dependentiam à Scientia Media. Tùm quia alioquin contra dicta à *num.* 62. coexistentia Decreti cum Scientia Mediâ, non esset objectum specialis amoris Divini, sed esset præter intentionem efficacem Dei, & quasi à casu. Tùm etiam quia alioquin indifferentia, quã habet Scientia Divina Media circa omnem & quamlibet determinationem Divinæ voluntatis, & circa absolutam existentiam, vel non existentiam cujuscumque rei contingentis, & possibilis, esset indifferentia purè passiva & negativa, non verò activa, & electiva. De his tamen *alibi*: oportet tamen in hanc rem nihil unquam omittere, quod conducat ad usum hunc specialissimum Divinæ Scientiæ Mediæ.

Latissimè in Tract. de Deo Provid. & Prad tom. in 1. p.

SECTIO V.

ILLVSTRATVR VLTERIVS ASSERTA Veritas excluſis variis ſpeciebus Decretorum à Deo.

67 Octava Probatio petitur ab impugnatione aliquarum specierum Decretorum, quas Decretistæ admittere solent. Eam libabo nunc; daturus, cum se det suus locus, & occasio, fusiùs: ubi etiam eorum Decretorum, ad ea ad quæ ponuntur munera, inutilitas ostendetur. Et illæ species potissimùm sunt, Decreti Disjunctivi, & vagi; vel efficacis conjuncti cum inefficaci de eodem objecto; vel Intentivi & Executivi circa idẽ objectum. Arguo sic: si deberet admitti multiplicitas virtualis decretorùm, vel esset ob possibilitatem decreti Disjunctivi, & Vagi; vel ob simultatem Decreti efficacis, & inefficacis circa idem objectum, vel ob necessitatem vel possibilitatem ordinis intentionis distincti ab ordine executionis circa ipsum objectum; Atqui repugnant specialiter istæ species Decretorum, eorumque simultas: ergo & virtualis multiplicitas inter Decreta Divina. Dixi *specialiter*: nam omnes istæ species ex universaliori principio repugnant: pertinent enim ad classem Decretorum subordinatorum inter se, vel ad

Ibidem latè de toto hoc puncto.

claſſem purè ſe comitan[illegible]. Minor ergo probanda per partes.

68 Repugnat imprimis Decretum Diſjunctivum in Deo: ita Suarez, Hurtadus, & Alarcon ex Noſtris: & probo primò: quia repugnat in intellectu Divino aliqua indeterminatio, & diſjunctio incognoſcendo: ergo ſimiliter in Voluntate. Antecedens patet, quia ille modus cognoſcendi dicit confuſionem, & perplexitatem potentiæ intelligentis. Conſequentia probatur: tùm quia Voluntas ſequitur intellectum, cujus eſt: nec tendere poteſt modo degenerante à nobilitate ſui principii cognoſcentis, ſi perfectiſſima ſit. Tùm etiam, quia ſicut diſjunctio intellectualis dicit imperfectionem irreſolutionis intentionalis, ita diſjunctio voluntaria dicit irreſolutionis moralis imperfectionem.

Suarez. Alarcon. Hurt.

69 Secundò: quia modus tendendi ſuſpenſivus, & indeterminatus circa media, vel circa finem eſt proprius nondum habentis perfectam cognitionem vel mediorum, vel finis, ideòque nutabundi, quod cui præferat. Probatur aſſumptum: nam ſi nullus eſt deffectus notitiæ, præcedatque plena comprehenſio rerum quomodocumque combinabilium: quâ quis utilitate, aut quo genere decentiæ, prius diſjunctivè; determinatè poſteriùs de rebus æquè ſibi perſpectis, & notis prius, ac poſteriùs, decerneret? Id certè etiam hominem bene peritum dedeceret: cenſeretur enim ineptus, qui volens iter agere, & præditus omni notitia ſibi poſſibili de duobus equis electioni ſuæ ſubjectis, prius diceret: volo hunc, vel illum: & immediatè pòſt ſine novâ ullâ notitiâ: volo hunc & nolo illum. Nunc ſic: ergo Deo, comprehenſivè attingenti omnia quoad eorum poſſibilitatem & Naturam, per ſimplicem intelligentiam; & quoad eorum futuritionem dependenter à qualibet cauſſâ quæ ponatur à parte rei, per Scientiam Mediam, eſt neceſſariò impoſſibilis indeterminatio in eligendo. Vnde non miror dictum olim à Patre Suarez *lib. 1. de Prædeſt. cap. 13. nu. 5.* Authores, qui contrà diſcurrunt, vel negare Scientiam Mediam, vel pugnare contra ipſas.

Suarez.

70 Repugnat inſuper in Deo ſimultas Decreti, ſeu affectûs efficacis, & inefficacis circa idem objectum: ita inter alios Pater Iulius Cæſar Recupitus *ſpecialiſsimè*, ex eo nempe poſt Baſilium Legionenſem *in Variis*, quòd judicet impoſſibile Deo, quodvis Decretum inefficax circa ullum objectũ: quod principium nunc intactum volo: & aliter aſſumptum probo primò: Decretum inefficax eſt diſpoſitio volentis, vi cujus ita afficitur in objectum, ut ipsâ energiâ affectûs ſit paratus manere ſine tali objecto: Decretum efficax eſt diſpoſitio vi cujus ita afficitur, ut ex energiâ affectûs non poſsit eſſe paratus manere ſine tali objecto; atqui ſic eſſe diſpoſitum eſt manifeſtè impertinens, & ſibi contradicens, nec niſi in magnâ affectuũ imperfectione poſsibile: nam imprimis Deus vellet, ne diſſocientur objectum, & ipſe Deus: quî ergo poteſt eſſe paratus ex ſe, ut diſſocientur? Deinde velle inefficaciter eſt efficaciter velle ut ſit affectus inconnexus, adeòque efficaciter, velle quòd ex vi affectûs non ſit Deus connexus cum objecto: velle efficaciter eſt efficaciter velle, ut voluntas Dei connexa ſit ex vi affectûs cum objecto. Hæc, cùm actuum permittitur diſtinctio, & imperfectio ferri poſſunt, non autem in Deo.

Recupitus Legionenſ.

71 Probo ſecundò: Vel affectus inefficax ſe habet per modum diſpoſitionis ad affectum efficacem, vel per modum actûs inducti, & imperati, vel per modum purè comitantis: triplici autem hoc modo repugnat, nec alius modus apparet poſsibilis. Repugnat primus: quia id ferri nequit, niſi ubi potentia eſt infirma, & eget impulſu. Tùm quia etiam in nobis, ubi ſumma ſit advertentia, negavimus *diſputando auxiliis* non modò neceſsitatem, ſed poſsibilitatem naturalem talis diſpoſitionis. Et ratio eſt: quia ibi non poſſet Voluntatis cunctatio à tepiditate excuſari.

72 Repugnat ſecundus modus ex hac ratione: nam affectus, qui eſſet efficax circa objectum non poteſt non eſſe volitio efficax ſui, atque adeò volitio, quâ vellet voluntas ex vi affectûs manere connexa cum objecto, & ab ipſo inſeparabilis; ſed volitio, quâ vellet voluntas ex vi affectûs manere connexa cum objecto, non poteſt eſſe volitio, quâ vellet voluntas manere ex vi affectûs ſeparabilis ab objecto: ergo non poteſt eſſe volitio, volitionis inefficacis. Deinde quis ferat voluntatem efficaciter volentem, velle efficaciter, inefficaciter velle id ipſum, quod efficaciter velle, vult efficaciter? Hi, meo judicio, luſus ſunt. Repugnat tertius modus: quia neque in creatis, ubi major affectuum diſtinctio permittitur ex notâ imperfectione, poſsibilis eſt, quanto minùs in Deo. Et

ratio

ratio est: quia voluntas efficaciter amans, amat, quantùm potest, indivisibili modo, & genere amoris, scilicet efficacis.

73 Repugnat tandem, & specialiter ordo intentionis distinctus ab ordine executionis inter Decreta Divina: ita post Vazquez plurimi, quos disputando *de Deo Prædestinante* cum copiosiori probatione dabo. Eâ nunc utor. Ordo intentionis est ordo Decreti essentialiter invariabilis, infrustrabilis, & efficacis: ergo est ordo Decreti executivi. Probo consequentiam. Decretum essentialiter invariabile, infrustrabile, & efficax est æterna essentialis inseparabilitas, & connexio sui cum existentiâ exercitâ objecti; atqui æterna, & essentialis inseparabilitas, & connexio Decreti cum existentiâ exercitâ objecti est necessariò Decretum executivum objecti: ergo. Major est evidens. Minor ostenditur: nam inseparabilitas, & connexio essentialis Decreti cum existentia exercita objecti nequit non esse inseparabilitas, & connexio causarum cum actione, & existentiâ objecti: talis autem connexio, quâ ratione non sit Decreti executivi? nam quid aliud constituere potest affectum in ratione executivi, si à Deo determinanda res est?

Vazquez. vide interim R. P. N. Thyrs. tom.2. disp 7. & 15.

74 Dicunt aliqui, Decretum intentivum, licèt alioquin efficax, distingui ab executivo: quia illud non determinat actionem. Hoc autè *suprà* excluſum est. Dicit Ripalda. in eo distingui: quia Decretum intentivum vult existentiam objecti ponendam per aliud Decretum. Sed hæc est quæstio: si Decretum est efficax, & connexio cum existentia objecti, ut quid aliud Decretum inducit? Deinde, quid obstat, quòd sint duæ causæ morales executivæ ejusdem objecti? Tertiò: vel vult existentiam ponendam per aliud decretum solùm, vel per se, & per aliud? Si primum: implicat manifestè: esset enim velle, esse se purè inefficax. Si secundù: ergo utrùque erit Decretum executivum: & tunc obstat multiplicitati superfluitas. Dicit Arriaga, in eo distingui, quòd Decretum intentivù sit actus imperans aliud executivum. Sed hæc est quæstio. Si enim se ipso est efficax, ut quid imperet aliud? Deinde quid obstat quòd uterque actus & imperans, & imperatus sit actus executivus? Tertiò: Decretum illud efficax non est minor connexio cum effectu, quàm cum actu imperato; sed est Decretum executivum actûs, & Decreti imperati: ergo & effectûs.

Solutiones Ripald.

Arriag.

Ribaden. 75 Dicit Ribadeneyra, in eo distingui, quod Decretum intentivum egeat principiis alioqui sufficientibus ad effectûs positionem; executivum verò non egeat, sed constituat: sine ipso enim non est sufficientia ad positionem effectûs. Sed hæc etiam est quæstio. Si enim Decretum est efficax, cur se ipso nō potest applicare principia, & reddere sufficientia? Deinde, quid obstat quòd duæ causæ, se solis, sufficientes, adnuentur ad executionem effectûs? Tertiò: licèt Divina voluntas cum cognitione sit principium alioqui sufficiens ad positionem Decreti executivi: tamen Decretum quod dicitur intentivum, est executivum talis Decreti: ergo nullum est discrimen.

76 Sed juvat hæc tantisper aliter introspicere. Hæc omnia Moderni dicunt, ut salvent duo. *Primum*: quâ ratione stat Decretum præfinitivum efficax affectûs liberi nostri cum libertate: dicunt, stare non posse nisi præparatio Divinæ Omnipotentiæ fiat per decretum indifferens, & inconnexum cum opere: & hoc decretum indifferens dicunt per se requisitum ad operationem, & de ordine executionis, seu executivum: illud, dicunt per accidens adveniens, & de ordine intentionis, seu intentivum, atque adeò inductivum per modum imperii, respectivè ad indifferens. *Secundum*, quâ ratione licèt Deus prædestinet ante prævisa merita, tamen executio Gloriæ sit causata à prævisis meritis: dicunt enim, præcedere in Deo intentionem gloriæ conferendæ propter merita: vi cujus decreti videt merita absolutè existentia, & decernit executionem gloriæ. Volo nunc brevi ostendere quanta hîc misceantur digna, impugnatione: quam egregiè præstitam video à Reverendo admodum Patre Nostro M. Thyrso *tom. 1. & 2. select.* Disputatione multiplici, duo hæc, ut à Modernis defendi solent, ostendente esse incompatibilia. Cum fructu leges.

R. Adm. P. N. Thyrsus.

77 Imprimis Decretum Indifferens, licèt expediat Omnipotentiam, non tamen se, nec Omnipotentiam, nec causas secundas connectit cum actione, vel effectu, nec potest: alioqui jam non esset indifferens. Decretum efficax effectûs, ita tendit in actionem Omnipotentiæ, ut se, & omnipotentiam, & omnia, quæ sunt in Deo, & ipsam causam secundam connectat inseparabiliter cum actione: ergo magis est aplicatio Omnipotētiæ, quàm Decretum Indifferens: cùm sit istius applicatio ad actionem, potiorique jure est de ordine executivo objecti; vel dicen-

cendum eſſet de ordine executivo objecti magis, quod ſtare poteſt plenè ſine objecti executione, quàm illud, quod, ſine illâ, ex vi ſuæ connexionis, & energiæ ſtare non poteſt. Hoc à vero videtur eſſe procul.

78 Deinde Decretum indifferens eſt volitio, quâ Deus, quantum eſt ex ſe manet inconnexus cum objecto, vultque ſe ſinere alterius determinationi, modo, quantum in ſe eſt, compoſsibili cum hoc, aut ejus contradictorio. Decretum efficax eſt volitio, quâ Deus, quantum eſt ex ſe, manet connexus cum objecto, ſeque ipsũ determinat ad coexiſtentiam cum illo potiùs quàm cum contradictorio: ergo dicere, quod Deus per Decretum efficax objecti ſibi imperat Decretum indifferens, eſt dicere ſibi Deum imperare contradictorium illius quod efficaciter vult. Hoc etiam non videtur verum. Inſuper non poteſt Deus imperare ſibi Decretum indifferens per aliud decretum neceſsitans? Quid tunc juvabit iſta partitio? Quid autem minus habet illud Decretum efficax?

79 Præterea: poteſt Deus adjungere auxiliis ſecundùm ſe indifferentibus Decretum executivum efficax; quidni etiam Decreto ſecundùm ſe indifferenti? quid autem minus habet hoc, de quo quæritur? ergo præciſim ab hujuſmodi diſtinctionibus eſt ſalvanda incolumitas noſtræ libertatis, ejuſque concordia cum Divinâ. Demum illa alia diſtinctio pro executione Gloriæ, aſſumit, in Deo poſſe dari ſimul tendentias plures ad idem objectum: quod fortè ſine utriuſque imperfectione concipi nequit. Adde ſemper abſonum apparere, decernere ſecundò, quod exiſtit aliàs: ſicut eſt abſonum velle Deum quòd ſit poſsibilis, Antichriſtus ob novum motivum. Ratio eſt: quia utrobique ſupponitur jam quod decernitur eſſe: quod niſi in potentiam noſtris ſimilem videtur non poſſe cadere.

Latiſsimè, & ex profeſſo de his tract. de Prædeſt. tom. in 1. p.

SECTIO VI.

FIRMATVR ASSERTA VERITAS, ſolutione argumentorum in oppoſitum.

De quibus latè loc. cit.

80 EA poſſunt innumera fieri ob Doctrinæ tranſcenſum in omnes ferè tractatus Theologicos: nec ſolvi deberent aliter, quàm per expoſitionem conſonam difficultatum occurrentium in eiſdem. Cingetur tamen ſolutio, quantùm poſsim, uberiùs danda cùm ſe det occaſio in aliis materiis ex filo conſequentiæ ad hoc principium contexendis. Et argumenta peti poſſunt ex triplici capite, vel genere. Alia *ex objectorum ordine, quaſi phyſico*. Alia *ex ordine, & cauſſalitate morali vel eorundem objectorum, vel actuum interſe*. Alia *ex parte noſtræ libertatis*.

§. I.

ARGVMENTA PRIMI GENERIS.

81 OBjicies primò: Objecta adinvicem ſeparabilia mutuò, nequeunt efficaciter decerni per unicum, & indiviſibile Decretum, atqui inter objecta, quæ poſſunt ſibi coexiſtere, & reipsà coexiſtunt, ſunt plura adinvicem ſeparabilia mutuò, ut eſt evidens: ergo decerni efficaciter nequeunt per unicum, & indiviſibile Decretum: dari ergo poteſt, & datur virtualis multiplicitas Decretorum. Probatur major primò: decerni per indiviſibile Decretum, eſt decerni modo inſeparabili, difformi Naturæ rerum decretarum. Secundò: quia quodvis Decretum efficax eſt quaſi exiſtentia ſui objecti; certè eſt connexio cum exiſtentia ſui objecti: ergo ſi objecta ſint adinvicem ſeparabilia mutuò in exiſtendo, neceſſe eſt, quòd Decretum unius ſit ſeparabile à decreto alteriùs. Probo conſequentiam: nam alioqui exiſtentia unius, vel eſſet ſimul exiſtentia alteriùs, vel connexa cum alteriùs exiſtentiâ: quod utrũque ſeparabilitati repugnat.

81 Reſpondeo, & nego majorem. Ad probationem primam dicatur, decerni res Decreto indiviſibili, eſſe decerni modo inſeparabili, qui non inducat inſeparabilitatem intrinſecam rebus, ſed extrinſecam, & contingentem: hic autem non eſt difformis rebus, quæ neceſſariò præferunt coexiſtibilitatem inter ſe, & præexigunt in Authore ſuo ſummam perfectionem, cui ſe conformant. Ad ſecundam, diſtinguo conſequens: neceſſe eſt quòd omne Decretum unius ſit ſeparabile ab omni alteriùs, nego. Aliquod unius ab aliquo alteriùs, concedo. Itaque objectorum ſeparabilitati ſufficit quòd unum decerni poſsit, quin decernatur aliud: non officit quòd ſimul poſsit utrumque decerni: hæc enim connexio non eſt rerum in ſe, ſed Decreti, & earum in Decreto non ſimpliciter ad earum quomodolibet ſumptarum exiſtẽtiam neceſſario: atque adeò rebus non eſt intrinſeca, ſed extrinſeca: nec extitura, ſi alte-

alterutrum ſine altero poni debuiſſet. Sic quotidie accidere videmus in noſtris actibus plura tangentibus, quorum utrumlibet ſi ſine altero tangeretur, alter actus diverſus exiſteret.

83 Objicies ſecundò: ſingulæ res creatæ, etiam, ut ſibi coexiſtunt, habent ſuam unaquæque peculiarem bonitatem, & amabilitatem; & ſuam unaquæque imperfectionem, & contemptibilitatem: ergo unaquæque etiam in conſortio alterius, & ut alteri coexiſtit, eſt amabilis à Deo ſeparabiliter, & per decretum minimè comparativum ejuſdem cum aliis. Id autem ſine Decretorum virtuali multiplicitate, & ſeparabilitate cogitari non poteſt. Antecedens autem eſt evidens: & probo conſequentiam: quia nequit res etiam in conſortio alteriùs conſervare ſuam bonitatem, & contemptibilitatem ſpecialem, quin eoipſo retineat vim retrahendi affectum Divinum etiam in conſortio Divini affectûs in aliam rem: vis autem retrahendi affectum Divinũ etiam in conſortio affectûs Divini in aliam rem eſt vis terminandi affectum ſeparabiliter, ſeu ſeparandi affectum ſui ab affectu in aliam rem: ergo, &c.

84 Illuſtratur hæc ratio: quia multiplicitas virtualis Decretorum, ut non eſt actualis diſtinctio, ſeu diſtinctio inductiva alietatis intrinſecæ, non imminuit ſummam communicationem actualem inter formalitates, quibus intervenit: neque enim eſt minor identitas aut minùs perfectiva ſuorum extremorum, realis identitas ob diſtinctionem purè virtualem: Deinde eſt magis conformis Naturæ rerum, & Divinæ libertati: Naturæ rerum, quia earum ſeparabilitas tam in ſe, quàm in terminando affectum Dei intelligitur meliùs. Divinæ libertati, quia libertas Dei major, & expeditior concipitur, ſi poſsit ſtatuere, tùm de ſingulis rebus ſeorſim, tùm de omnibus conjunctim, ſeparabiliter, vel inſeparabiliter, prout libuerit, nec neceſsitetur uno velut impetu ferri in omnia, quæ vel placeant, vel diſpliceant. Sicut liberior eſt circa pecunias ſuas, qui vel donare, vel impendere eas poteſt tùm conjunctim, tùm diviſim, quàm qui diſponere nequit, niſi de totâ ſummâ. Non ergo eſt cur tantopere terreat nos virtualis multiplicitas Decretorum circa res ſingulas.

85 Reſpondeo conceſſo antecedente, nego conſequentiam in ſenſu arguentis. Ad probationem, diſtinguo: quin eoipſo retineat vim retrahendi affectum Divinum aliquem & omnem in conſortio omnis divini affectûs in aliam rem, nego: in conſortio alicuius divini affectûs in aliam rem, concedo. Hoc autem ſolùm eſt poſſe Deum decernere unam ſine alia, ſeu eſſe Deo poſsibile exercitium libertatis quod ſit affectus unius, & non alteriùs ob ſeparabilitatem intrinſecam rerum inter ſe; non verò eſt nec eſſe poteſt, decernere ſimul unam rem, & aliam per Decreta adinvicem ſeparabilia: quia unumquodque, ut commenſuratur Regulæ comprehenſivę utriuſque, eſt utriuſque comprehenſiva diſpoſitio, ſi utrumque diſponendum ſit.

86 Ad confirmationem, dicatur imprimis, Diſtinctionẽ Virtualem, ſi purè virtualis ſit, eſſe impoſsibilem, & inutilem rei præſenti, ut notatum *ſuprà*. Deinde dicatur, eam neceſsariò dicere diſtinctionem actualem in tertio: & hanc non pati formalitates exercitii Divini liberi. *Suprà à nu. 34. & 59.*

87 Inſuper quicquid ſit de Virtualis diſtinctionis conſtitutione, & energiâ, dicatur repugnare in terminis Decretum, ſeu virtualitatem, quæ circa rem, de quâ eſt Providentia, & diſpoſitio, non ſit adæquata, & perfectiſsima diſpoſitio providens, ſeu providentia; ſed egens aliâ virtualitate, per quam integretur in linea perfectæ diſpoſitionis, & Providentiæ: ſicut repugnat, quòd circa idem objectum admittantur in Deo duæ notitiæ virtualiter diſtinctæ, quarum neutra ſit in ſuâ lineâ adæquata comprehenſio objecti, ſed egeat alterutrâ altera ad conceptum adæquatæ comprehenſionis. Ratio: quia utralibet eſſet imperfecta, atque adeò neutra identificabilis cum prædicato Divino. Diſpoſitio autem, quæ ſola tenderet circa rem abſolutè ſumptam eſſet inadæquata diſpoſitio, & providentia rei, donec integraretur per diſpoſitionẽ comparativam cũ aliis omnibus rebus. Supponitur igitur falsò poſsibilitas realis identitatis earum formalitatum cũ Divinitate, & inter ſe: atque adeò diſtinctio virtualis, quæ neceſſariò ſupponit realem identitatem, libere aſſumitur.

88 Demum fruſtrà aſſumitur ex multiplicitate Decretorum, major conformitas rebus, & libertati Divinæ. Rebus, quia Deus nequit ſe illis conformare, ita ut imitetur earum imperfectionem. Libertati Divinæ: quia hæc multiplicitas repugnat operanti ex cognitione comprehenſivâ omnium quoad omnia, qualis eſt ipſa. Illa autem amplitudo

non

non tam eſſet amplitudo Dominii, quàm imperfectio ſimilis noſtrę. Tùm quia libertas in Deo ponitur ratione Dominii circa creaturas: hoc autem per neceſsitatem indiviſibiliter diſponendi, & providendi de omnibus, & de ſingulis, non imminuitur, ſed perfectiùs conſtituitur, utpote remotiùs à ſapore noſtræ libertatis, & imperfectione in Decernendo. Quare nego ſuppoſitum, & ſecundam partem antecedentis.

89 Objicies tertiò: quia non videtur ratio, cur Deo neganda ſint Decreta præciſiva, id eſt, talia, ut unum inducat exiſtentiam Petri, quin ſeipſo vel excludat, vel poſitivè inducat exiſtentiam Pauli, & econverſo: quo fiet, ut Petrus & Paulus decernantur ſimul per Decreta adinvicem inconnexa, & mutuò ſeparabilia. Quænam in hoc repugnantia? Confirmatur: quia ſaltem in Deo, volitionis Diſjunctivæ non apparet repugnantia: imò neceſsitas: talis videtur illa, quà jubebat offerri ſibi aut par turturum, aut duos pullos columbarum; talis, quà tendit in actus Chriſti, quorum in alterutro placeat æquè: talis, qua tendit, præcipiendo, in auditionem Miſſæ *A* vel *B*: quarum neutram determinatè vult, aut præcipit. Hic autem modus volendi diſjunctivus neceſſariò requirit multiplicitatem Decretorum virtualem: Nam diſjunctivo ſupervenire debet aut determinati extremi electio, aut gaudium de ipſo, aut quid ſimile.

90 Reſpondeo negando antecedens: & ratio eſt ipſa Dei perfectio, quæ ſicut exigit quòd ſi Petrus alioqui incipiens, & temporalis, decernendus ſit, fiat per Decretum non incipiens in tempore, ſed præexiſtens ſine principio, & ab æterno: ita exigit, quòd, ſi Petrus, & Paulus, alioqui adinvicem ſeparabiles, decernendi ſint, fiat per Decretum indiviſibile, ex multis *ſupra* datis, & inculcatis.

91 Ad confirmationem dicatur, in Deo eſſe affectus explicationis diſjunctivæ, non verò diſjunctivæ tendentiæ, ideſt, diſjunctivos in nobis, & non in Deo. Volo dicere, eſſe in Deo affectus, quos, nos aſſueti noſtris imperfectionibus explicare vix poſſumus niſi per diſjunctionem, quin tamen iſta imperfectio tranſcendat è noſtris potentiis, earumque actibus, in Deum. Nihil enim Deus vagè vult, ut nihil cognoſcit vagè. Nec volitiones illæ, quas Arguens objicit, ſunt in ſe Diſjunctivæ, ſed vel ſunt conditionatæ volitiones extremi *A*, ſi non ponatur *B*; inter quæ datur ſelectio Creaturæ; vel Decretum abſolutum de uniuſcujuſque ſufficientiâ ad finem, & abſolutè acceptativum illius quod Deus præſcit eligendum à creaturâ, paratus æquè acceptare electionem alterius determinatè; cujus optio oblata eſt. In his tendendi modis nulla eſt indeterminatio, nulla diſjunctio. Nec illa forma diſjunctiva præcipiendi præexigit formalem diſjunctionem in præcipientis intellectu, vel voluntate: accommodat enim ſe imperfectioni eorum, quibus explicatur præceptum, & quibus fit: ab eàque imperfectione ſumitur.

§. II.

ARGVMENTA SECVNDI GENERIS.

92 OBjicies quartò: Nequit explicari cauſſalitas meriti ad præmium, & demeriti ad pœnam, quin Decreta virtualiter multiplicétur in Deo. Probatur aſſumptum. Iſta cauſſalitas non eſt phyſica, nec purè finalis, ſed moralis efficiens; Atqui cauſſalitas moralis efficiens, ut contradiſtincta à purè phyſica, & à purè finali nequit intelligi, quin Decreta multiplicentur: quod oſtendo: nam iſta cauſſalitas in eo conſiſtit, quòd merita v. g. prævisa jam exiſtere, inducant exiſtentiam præmii; ſed nequeunt merita prævisa jam exiſtere, inducere exiſtentiam præmii, ſine multiplicitate Decretorum: quod probo: nam nequeunt inducere exiſtentiam præmii, niſi medio decreto de exiſtentiâ præmii propter meritum prævisum exiſtere: ſed nequeunt ita inducere exiſtentiam præmii, quin ſupponantur exiſtere: nequeunt autem ſupponi exiſtere ſine Decreto aliquo præexiſtenti: ergo de primo ad ultimum nequit explicari cauſſalitas meriti ad præmiũ, quin Decretum de exiſtentiâ meriti præcedat, & fundet prævisionem abſolutam ipſius meriti, quę demum inducat Decretum aliud præmii.

93 Confirmatur in ſpeciem urgentiſsimè. Dari præmium propter meritum, non eſt præciſè merita præceſsiſſe, & poſt illa eſſe gloriam: poſſunt enim merita præcedere, & ſubſequi gloriam, quin iſta detur in præmium: ergo ultrà requiritur affectus quaſi cauſſatus à meritis abſolutè præcedentibus, ſaltem in prævisione, & qui inducat exiſtentiam gloriæ propter merita. Confirmatur ſecundò: nam communis opinio Societatis tenet repugnare Decretum poſitivè re-

pro-

probativum nisi ex demeritis absolutè prævisis: ergo quia absoluta prævisio demeritorum debet præcedere ad tale Decretum, sed omnis absoluta prævisio supponit Decretū: ergo. Video misceri *hic* sine examine multa, quæ multo egebant.

94 Respondeo ad argumentum primò: negando ejus assumptum. Ad probationem nego minorem. Ad probationem istius, nego majorem, in quâ latet Arguentium æquivocatio. Causalitas moralis unius rei in aliam, non stat in eo, quòd meritum v. gr. prævisum existere, inducat existentiam præmii, prævisione causante Decretum inductivum præmii: stat in eo, quòd præmium inducatur à parte rei propter, & post meritum, & non nisi ex suppositione meriti reipsâ præcedentis: hic autem ordo non est ordo inductus ab objectis in Decretum, sed inductus in objecta à Decreto statuente, non aliter ponendam esse rem, quæ datur in præmium, nisi propter, & ex suppositione antecedentis obsequii. Hæc est energia affectûs præmiativi, quam tamen nos vel ad gustum, vel ex necessitate nostræ imperfectionis in volendo, & concipiendo, non aliter explicamus, quàm extrinsecè distinguendo tendentias in affectu Divino, quasi una præcedat ad aliam, & una causetur à meritis nostris, & non alia; una subsequatur ad prævisionem meritorum, & non alia: & satis aptè: quia ea energia affectûs, licèt indivisibiliter sit tendentia affectiva circa meritum, & præmiū, & utrorumque visio, talis est ut æquivaleat modo decernendi nostro, quo, expectatâ notitiâ obsequii, ut concausâ nostri affectûs præmiativi, elicimus hunc. Longè tamen aliter est in Deo: cujus affectus nō causantur à nobis, licèt nos, mediis ipsis, unam rē dicamur moraliter causare per aliam, ut præmium per meritum. Vide quæ *suprà* in confirmatione secundæ probationis. *Anu.* 28.

95 Ad primam confirmationem admisso antecedente, negetur consequentia: sufficit enim volitio illius energiæ, quam descripsi: neque enim merita nostra causant gloriam, exercendo causalitatem in actus Dei incausabiles, sed in gloriam. Ad alteram dico, sensum verum illius opinionis communis esse, relatè quoad nos, sic explicantes energiam Decreti reprobativi, quasi reipsâ prævisio culpæ realiter, & in tempore induceret ipsum: habetur enim à Deo propter peccata, quæ purè permittit, & quasi coactus punit, & videt. Re tamen ipsa Decretum reprobativum non est positivè posterius prævisione culpæ, sed negativè, & æquivalenter quoad nos: in se tamen indivisibiliter comitans.

96 Respondeo secundò, negando illorum assumptum argumenti, & minorem primæ probationis. Ad alteram, concedo majorem, & nego minorem: melius enim tota ea directio prævisionis absolutæ intelligi potest identificando Decreta simul inter se virtualiter, & cum prævisione absolutâ rerum. Nam, ut verè dicantur merita v. gr. prævisa jam existere, quòd inducunt existentiam præmii, sufficit quòd prævisio meritorum dirigat decretum ipsius præmii: ut est evidens: neque enim Adversarii intendunt, neque intendere possunt aliud, nisi lis devolvatur ad puras voces.

97 At directio cognitionis in affectum stare potest sine ullâ virtuali distinctione, aut præcessione, ut reipsâ explicari solet inter cognitionem Dei, & amorem necessarium ipsius: & nos *suprà* explicuimus disserendo, talem esse metaphysicam constitutionem, & energiam illius Decreti simul videntis merita, & statuentis præmium, ut ex suo modo tendendi potius sit Decretum præmii: quia prævisio meriti, quàm prævisio meriti, quia Decretum præmii. Hæc enim energia, si verâ sit, ut contendimus esse, bene explicatur à nobis per propositiones causales à prævisione in Decretum, & modos quibus significatur antecessio illius ad istud. Verum in objecto sola correspondet illa vis essendi, quam nisi per has imperfectiones loquendi, nos explicare, vel capere vix possumus. *Suprà à nu.* 31.

98 Ad primam confirmationem, concesso antecedente, nego consequentiam: & concedi posset, si sola intenderetur explicata directio, ut intendi debet. Ad secundam dicatur, juxta hunc modum respondendi, satis intelligi Decretū reprobativum esse post prævisionem, significando posterioritatem directionis, non verò existentiæ virtualis: Directio enim non fundat præexistentiam virtualem in notitiâ dirigente, sed rationis, & purè extrinsecam. Sed latiùs de his *in tract. de Prædestinatione.* *Tom. in* 1. *p. tract.* 2.

99 Objicies quintò: Decretum de existentia Christi præcedit ad Decretum infusivum gratiæ, & remissivum nostrorum peccatorum; sed hæc præcedentia stare nequit sine Decretorum virtuali multiplicitate: ergo. Minor est evidens: & ostenditur major: quia Decretum remittendi peccata subsequitur ad

ad ſcientiam viſionis, quà prævidentur exiſtere Chriſtus, & ejus merita: fit enim remiſsio propter Chriſti merita oblata, & exiſtentia; atqui nequit ſubſequi ad ſcientiam Viſionis de Chriſti, ejuſque meritorum exiſtentiâ, quin ſubſequatur ad Decretum de exiſtentia Chriſti ejuſque meritorum: Tùm quia illa prævisio eſt Decreto poſterior. Tum etiam: quia nequit exiſtentia Chriſti, ejuſque meritorum, poni ſine Decreto antecedenti: ergo.

100 Confirmatur in ſpeciem difficulter. Sunt peccata, quæ permittit Deus in pœnam præcedentium: ſed id nequit intelligi ſine multiplicitate virtuali Decretorum: ergo hæc nequit negari poſsibilis. Major eſt communis, & probatur minor: Nam voluntas punitiva ſupponit abſolutam prævisionem culpæ: punit enim, quia videt peccatum exiſtere, ſeu quia homo v.g. peccavit: quod eſt perinde: ergo voluntas permittendi peccata in pœnam præcedentium, ſupponit præcedentium abſolutam prævisionem: ergo & decretum permiſsivum eorum: nam quod ſupponit *B*, neceſſariò eſt poſteriùs *A* antecedenti ad *B*. Verùm in his, & ſimilibus non eſt nova difficultas, ſed nova materia, ubi cadit eadem: unde nec nobis eſt opus ſolutione novâ.

101 Reſpondeo primò negando majorem, & antecedens probationis: Neque enim id requiritur, ut remiſsio fiat ex meritis Chriſti jam exiſtentibus, & propter ipſa: Nam hæc cauſſalitas non eſt cauſſalitas, quâ merita Chriſti cauſent volitionem remiſsivam Dei, ſeu infuſivam gratiæ, ſed quâ cauſent infuſionem ipſius gratiæ: ad idque ſufficit quòd velit Deus merita Chriſti eſſe cauſam Gratiæ, ſeu gratiam eſſe propter & poſt merita Chriſti, volitione tamen non cauſatâ per merita. Incauſſabile enim cauſſari non poteſt. Vt autem hæc & ſimilia velit Deus, non requiritur præcedentia viſionis (neque enim Deus ex illis eſt, qui inſtruuntur ex factis ad faciẽda, & conſilium capiunt ex eventu priorum ad ſtabilimentum ſubſequentium; quippe independenter ab omni determinatione ſuæ libertatis, ſcit comprehenſivè naturas, & eventus rerum quantum debet;) ſed ſufficit præcognoſcere, poſſe merita inducere; & gratiam pòſt, & ob illa: quod præciſsim à Viſionis ſcientia præcognoſcit per ſimplicem intelligentiam, & Scientiam Mediam.

102 Ad confirmationem permiſſâ majori, de qua doctè Pater Herrera *quæſt. 5. de Voluntate Dei ſect. 5.* nego minorem. Ad probationẽ, dicatur, pœnâ debere ſupponere culpam, non verò voluntatem punitivam, ut de præmio, & merito diximus. Neque ut verum ſit, puniri Reum quia peccavit, aut quia viſus eſt peccare, requiritur, quòd prævisio culpæ antecedat Decretum punitivum, ſed executionem pœnæ, non ponendam niſi ex ſuppoſitione culpæ præcedentis, & propter ipſam. Reſponderi ſecundò poteſt ad argumentum, & confirmationem, ex ſecundâ ſolutione argumenti antecedentis, permittendo, quod prævisio meriti præcedat directivè purè Decretum præmiativum; & prævisio culpæ, punitivum: negando, quod virtualiter præcedat, ſed ſolùm extrinſecè, & quoad conceptus noſtros: nam directio ſtare poteſt cum virtuali indiſtinctione.

103 Objicies ſextò: Decretum rerum diſtinguitur virtualiter, & præcedit ad Viſionem rerum earundem: in quo, opus eſt infringantur argumenta noſtra, & præcedentes ſolutiones nutent. Probatur autem aſſumptum primò: quia juxta communem doctrinam Societatis Scientia Viſionis eſt objecto ſuo poſterior: Decretum, prius. Secundò: Decretum eſt cauſa rerum: Scientia Viſionis non eſt cauſſa rerum. Tertiò: Nã, quia decernitur res à Deo, eſt res; non autem eſt quia videtur à Deo, ſed econtrà. Hæ autem cauſſales, & propoſitiones oppoſitæ verificari nequeunt ſine virtuali diſtinctione, & præcedentiâ. Noto, mihi independenter ab his Doctrinis, jam diù certum eſſe ſcientiam Viſionis rerum vel indiſtingui virtualiter à Decretis, vel ſaltem à complexo Scientiæ Mediæ, & *Scientiæ* de poſitione hypotheſis, quæ Scientia de hypotheſis poſitione, à me indiſtinguitur à Decreto ponente hypotheſin.

104 Iam Reſpondeo, negando antecedens. Ad primam probationem, d'eo, Sententiam communem Societatis debere intelligi de Scientiæ poſterioritate, *per rationẽ, & quoad conceptus noſtros*, ut vult Ribadeneyra *diſp. 16. de Prædeſtinatione cap. 3.* Vel *de poſterioritate negativâ*, quaſi cõtra Thomiſtas negandum ſit, Scientiam illam viſionis eſſe poſitivè priorem objecto ſuo in lineâ Scientiæ dirigentis; vel de *poſterioritate determinationis*, ut *ipſe* cenſeo. Itaque Scientia eſt prior modo, quo Decretum, & decretum modo, quo Scientia. Et hæc & illud ſunt quid prius executivè: neutrum determinativè,

P.D. Aug. Herrera.

A nu. 29. & à num. 94.

Num. 96.

Latè de Deo Scĩẽte in 1. p.

Ribaden.

Thomiſtæ.

Infrà: & latiùs in 1. p.

Mox à nu. 112. vè, ut explicabo *mox*: utrumque est quid causſativum in munere affectûs; neutrum in munere Scientiæ: utrumque est decretum executivum: neutrum est Scientia directiva: & hoc negatur, cùm negamus Scientiam visionis esse causam rerum; negamus enim Scientiæ, munus causandi proprium Scientiæ, seu in lineâ Scientiæ, non verò propriù Decreti, aut in lineâ Decreti. Vtrumque est in Deo dependenter ab arbitrio nostro, & ex necessitate à nobis in Deum inductâ, præ-

Mox à nu. 120. sertim ut Visio est, modo *mox* explicando. Neutrum est independenter, & citra necessitatem à nobis in Deum inductam: & id est sciri res à Deo, quia res erunt; non verò res futuras, quia Deus scit. Vnde patet ad probationes reliquas: & virtualis distinctionis, & præcedentiæ nulla necessitas.

105 Objicies septimò: Deus pro statu gratiæ amat amicabiliter hominem: eundemque inimicabiliter odit pro statu peccati: quis autem credat amorem amicitiæ, & odium ejusdem objecti inimicabile, esse actum virtualiter eundem? Confirmatur: Negari nequit voluntas, quâ generaliter velit Deus Omnes homines salvos fieri, tam Reprobos, quàm Prædestinatos: ista autem voluntas necessariò præcedere debet, & distingui à Decreto Reprobativo, & à Prædestinativo. Debet ab utroque, quia est voluntas circa omnes communis, & inefficax. Debet specialiter à Decreto Prædestinativo: quia per nos, præcisim ab indivisibilitate Decreti, repugnat specialiter virtualis identitas Decreti efficacis, & inefficacis circa idem. Debet à Reprobativo: alioquin duo absurda manifestò fierent. Primum: Deum omni suâ voluntate liberâ noluisse judam v. g. salvum fieri. Secundum: nullum circa salutem factum à Deo esse beneficium reprobis: nam omni voluntate suâ voluisset Deus eorum condemnationem.

106 Respondeo ad argumentum, exinde probari, eos actus distingui inter se realiter. Quod si nullam movet Adversariis admirationem, realis identitas: neque est cur etiam ipsis moveat identitas virtualis, cùm & amor & odium sint respectivè ad statum diversissimum. *Alibi* de materia argumenti latiùs. Ad confirmationem, de cujus etiâ materiâ dicuntur à plurimis plurima, quibus uti opportunè possemus sine ullo superioris Doctrinæ incommodo, & de quibus in loco suo: dicatur, Deum quidem, ut Paulus verè loquitur, verè, & ex animo velle omnes homines salvos fieri. Ad id autem (neque enim Deus confusè id vult, & indeterminatè, nec modo tendendi implenti imperfectionem concipiendi nostram) sufficit, & de Prædestinatis velle efficaciter, dum prædestinat; & de Reprobis, inefficaciter velle, dum parat auxilia, & media sufficientia, licèt eodem indivisibili affectu permittat ipsis finale peccatum, & propter ipsum, (quod satis dissuadet, & ex homine tantùm est,) positivè excludat à Gloriâ. Vnde non sequuntur illa, quæ putantur absurda: licèt enim omni voluntate suâ liberâ Deus velit reprobationem, vult eam propter peccata hominum, non futuram ex parte Dei, nisi peccata ponerentur: quare etiam omni suâ voluntate vult seriò, & quantum est ex se, quòd opus est ut salventur: nec ullâ voluntate vult quantum est ex se, & citra peccata ipsorum hominum, reprobationem. Alibi de his.

Vide Muniessam, de Essent. & Attrib. disp.19.

Late Nos in 1. p. Tract. de Prædest.

§. III.

ARGVMENTA TERTII GENERIS.

107 Objicies octavò: Quando liberè evito peccatum, est in Deo Decretû indifferenter præparans Omnipotentiam ad utramque partem libertatis; atque adeò mâsurum, etiam me peccante; utpote conjungibile cum peccato, & evitatione peccati; sed, me peccante, non manerent in Deo alia Decreta, quæ nunc habet, neque Scientia Visionis, quæ nunc est: sunt ergo nunc in Deo Decreta adinvicem separabilia, atque adeò distincta virtualiter. Minor est evidens: nam neque manerent Præfinitio evitationis, neque visio ipsius, &c. Augetur hæc difficultas, & confirmatur argumentum, insinuando fontes, unde nascuntur objectiones innumeræ, & summè difficiles.

108 Primò: si nullum est decretum virtualiter distinctum ab alio, & omne dependet essentialiter à Scientia Media, Applicatio Divinæ Omnipotentiæ nequit non esse connexa cum alterutro ex extremis determinatè: ergo non est indifferens: ergo neque offertur nobis indifferenter concursus Omnipotentiæ: ergo neque nos sumus liberi.

109 Secundò: Eoipso quod nulla sit possibilis distinctio inter Divinos affectus, & Decreta, Decretum prædefinitivum boni consensûs, utpote collativum libertatis, & applicativum omnipotentiæ, esset prædeterminativum: esset enim antecedens connexio cum

actu, ſimpliciter inevitabilis : quod oſtendo: nam libertas operari non poteſt, niſi modo quo eſt; atqui in tali caſu non eſt niſi modo incompoſsibili cum diſſenſu v.g. nequit ergo operari niſi modo incompoſsibili cum diſſenſu: atqui ſic operans nequit evitare conſenſum : ergo neque evitare modum, quo eſt incompoſsibilis cum diſſenſu.

110 Tertiò : Decretum, quo manet omnipotentia connexa cum opere, eſt decretum quo Deus ſe determinat ad opus: & quo manet Voluntas connexa cum opere. Patet: nam voluntas non aliter eſt niſi per hoc decretum per nos: ergo non eſt aliter, quàm connexa cum opere ex determinatione Dei: quî ergo manet libera ? Quartò : Decretum applicativum Omnipotentiæ dicitur & eſt conſtitutivum libertatis noſtræ: ergo nequit eſſe connexum cum effectu determinato : alioquin Hypotheſis Scientiæ Mediæ, quæ eſt noſtra libertas, penitùs deſtruitur, cum ipſâ Scientiâ Mediâ. Tùm quia ſignum libertatis, utpote ſignum indifferentiæ, nequit dicere connexionem cum hoc potiùs, quàm cum illo. Ergo tale decretum neceſſariò eſt diſtinctum & ſeparabile à Scientiâ Viſionis, à Scientiâ Mediâ determinatâ, à Decreto Prædefinitivo, à Prædeſtinativo, à collativo auxiliorum. Vide, ſi Decreta redundant?

111 Quintò : nam ſi Exercitium Divinæ libertatis, quo expeditur Omnipotentia, parantur auxilia, Voluntas ponitur, eſt indiviſibile, & connexum cum conſenſu determinatè, vel determinatè cum diſſenſu, ſive ex affectûs efficaciâ, ſive ex eſſentiali dependentiâ à determinatâ Scientiâ Mediâ, ſive aliunde; Qui conſentit, ita conſentit, ut non poſſit diſſentire; & qui diſſentit, ita diſſentit, ut conſentire non poſsit : ergo neuter liberè. Probatur aſſumptum: quia qui conſentit, aut diſſentit : aut conſentit cum deffectu actuali eſſentialis, & antecedentis prærequiſiti ad extremum contradictorium; atque adeò ſimpliciter ex operantis libito inacquiribilis: nam per poſterius nequit acquiri, quod ad ipſum ſupponitur, & eſt prius. Extendi hæc infinitiès poſſent.

Latiſsimè tom. in 1. p. Tract de Prædeſt.

112 Vt hæc breviter, & ſolidè ſolvi poſſint, ex his, quæ latè in tractatu de Prædeſtinatione diſcuſsi, (quò me remitto) notanda ſunt, & habenda quammaximè præ oculis aliqua, circa conſtitutionem creatæ libertatis in actu primo, & *Præparationem Indifferentem Omnipotentiæ* ad Actus liberos creatæ Voluntatis. Doctrinam hîc totam inſinuo: quam ex profeſſo, exponam, (Deo dante,) in Tractatu de Prædeſtinatione: ex quo, totam (ut anno 1678. primò dictavi) ſincere tranſcriptam, anno 1682. tranſmiſi ad P.M. Franciſcum Vazquez, ex Noſtris tunc Primarium Complutenſem, ut me dirigeret, & doceret in re tam gravi. Ipſe, Re, cum Autographo meo, communicatâ cum Reverendiſsimo Patre Noſtro Generali P. Thyrſo Gonzalez, Primario tunc Salmanticenſi, ſuæ eruditę ſubſcriptioni addidit perdoctas tanti Magiſtri litteras ad ſe datas 26. Auguſti ejuſdem anni, (quas apud me habeo:) in quibus expeditam eam cenſuit vir Doctiſsimus pro concordiâ Decretorum efficacium cum libertate noſtrâ : dignatus illam poſtmodùm illuſtrare, longo diſcurſu, *tom. 2. Select. diſp. 15. ſect. 8.* Igitur, poſt veneratos hos Magiſtros, eorum, quæ ex eo loci notanda ſunt in præſenti, eſt

Doctrina Authoris de Præparatione Divinæ Omnipotentiæ ad Actus liberos.

P. M. Franciſcus Vazquez.

R. Adm. P. N. Thyrſus.

113 Primum. Applicatio Divinæ Omnipotentiæ ad opus, præſertim liberum, tripliciter conſiderari poteſt. Primò, formaliter, & per modum determinationis ad opus : & hęc conſiſtit in actu ſecundo, & eſt ipſa actio, quâ Omnipotentia ſe formaliter applicat ad agendum, ſeu eſt formaliter Agens in actu ſecundo. Secundò, præparativè, & per modum ſe ſinentis, & ſe attemperantis activè Potentiæ creaturæ liberæ: & hæc conſiſtit in Decreto, quo creaturæ dat media indifferentia, & per ſe ſubordinata Potentiæ creaturæ, ſeque & creaturam non vult impedire ab operando : imò vult non operari niſi dependenter à libito creaturæ, & attemperatè cum ipſo: quare tale decretum neceſſariò eſt excluſivum omnis decreti independentis à creatura in operando, neceſsitantis, & inducentis vel per ſe, vel per motionem intrinſecam prædeterminativam, Voluntatis operationem. Tertiò: etiam præparativè, & per modum ſe ſinentis, ſeque paſsivè attemperantis Potentiæ creaturæ liberæ : & hæc applicatio conſiſtit in paſsivâ exhibitione comprincipiorum ex natura ſua ſubordinatorum Potentiæ creaturæ ad operandum, adjunctâ excluſione omnis principii neceſsitantis, & prædeterminantis, & omnis impedimenti inevitabilis.

In quo conſiſtat

Hæc Præparatio

Planè indifferens?

114 Ratio eſt : quia cùm Omnipotentia ſit ex ſe neceſsitas operandi, ſi creatura operetur: quia eſt neceſsitas, ne ſit aliquid in rebus improductum ab ipsâ; ipſa paſsiva exhibitio principiorum per ſe inſtitutorum ad opus, & ſubordinatorum potentiæ, nequit

non

non esse ex suâ naturâ, passiva attemperatio, & præparatio Omnipotentiæ, talis qualis sit Natura comprincipiorum. Nam cùm Omnipotentia non operetur frustrà, ipsa passiva exhibitio mediorum ad operandum, quæ conferuntur creaturæ ex fine operationis, & quæ ipsi creaturæ subordinata sunt, & per se instituta ad operandum, eâ ipsâ actione, quâ fiunt ab Omnipotentiâ, exercitè expediunt, præparant, & plenè attemperant instar cujusdam habitûs, ipsam Omnipotentiam, sine quâ essent frustrà in potentiâ, cui exhibentur. Vnde si ex naturâ suâ sint per se indifferentia, & in essentiali suâ conditione finantur; nequit non esse indifferens præparatio Divinæ Omnipotentiæ ad opus. Nec illi Decreto, per quod exhibentur ista comprincipia, potest obstare, ne sit oblatio concursûs indifferentis, & indifferenter præparativum Omnipotentiæ, aliqua connexio, si ea connexio non sit nisi ex suppositione creatæ determinationis, ut per se patet: & explicabo *mox*: latiùsque *in tractatu de Prædestinatione*.

Quid importet proxima libertas?

115 Secundum. Potestas proxima ad opus, atque adeò proxima potestas potentiæ liberæ, seu libertas ad dissensum, vel consensum, necessariò, & essentialiter dicit in suo constitutivo omnipotentiam applicatam, uno ex prædictis modis: non tamen primo, nec secundo modo, sed tertio. Non primo: quia actus secundus non constituit actum primum, sed supponit, ut à quo oritur. Non secundo: tùm quia satis præcisim ab ipso Decreto intelligitur constitutum objectum ipsius, quæ libertas nostra proxima est. Tùm quia Decreta non se habent nisi extrinsecè ad res, quas ponunt: ut ergo, licèt homo poni non possit, neque ipsius productio sine Decreto Dei, præcisim ab ipso, concipitur passivè, & formaliter constitutus homo, & constituta productio, sic similiter in casu nostro.

Quid signum indifferentiæ?

116 Vnde fit primò: signum proximæ libertatis nostræ sumptum constitutivè, non esse signum Decreti, sed ab eo præscindere, non præcisione exclusivâ, sed constitutivâ; adeòque esse independens quoad essentialia ab hoc numerò Decreto, à quo ponitur, & ab hac determinatâ Scientiâ Mediâ, cui coexistit. Fit secundò: Scientiam Mediam, ex parte hypothesis, non attingere Decretum ullum: hypothesis enim Scientiæ Mediæ, seu tacta per ipsam, est signum nostræ libertatis, & non Divinæ; nostræ, *inquam*, à cujus eventu pendet, ex parte, constitutio divinæ libertatis, ut, si velit per suæ libertatis exercitium, ponat hypothesim nostræ libertatis. Fit tertiò: signum Proximæ libertatis creatæ essentialiter, & constitutivè sumptum, præcisim à Decreto, ut nuper dixi, formaliter dicere præparationem indifferentem Omnipotentiæ, & hanc indifferenter præparatam, modo præparationis, & attemperationis ad jura libertatis, reipsà cópossibili cum utrolibet ipsius extremo, quod pro libito velit eligere creata voluntas.

117 Nec dicas: Exhibitio Comprincipiorum, & auxiliorum secundùm se indifferentium componi potest cum adjecto principio Necessitante, & cum Prædeterminatione, & cum impedimento inevitabili. Respondeo primò, negando id esse semper verum: nam possunt esse auxilia, & comprincipia ita ex se indifferentia, ut ex se excludant vim prædeterminantem, necessitantem, & inevitabiliter impedientem. Id præstaret Conscientia connexa cum præcepto Divino de operatione: suasio infusa boni cum terrore à malo: & id genus alia. Respondeo secundò, negari à Patre Vazquez id posse contingere: quanto probabilitatis pondere, dicam in tractatu *de Actibus*. Respondeo tertiò: ideò à me dictum, eam comprincipiorum exhibitionem, dicere, Naturam eorundem indifferentem, & adjunctam exclusionem omnis vis prædeterminantis, & inevitabiliter impedientis. Quid, *inquies*, est hæc exclusio? Dico, si passivè non sit ipsa conditio principiorum indifferentium, ut Vazquez vult *passivè* esse nihil eorum, quæ non sunt: unde indifferens præparatio Omnipotentiæ de Negativo dicet hanc exclusionem; & de positivo comprincipia.

Quæ connexio non obstat libertati?

118 Tertium. Nulla connexio prærequisiti ad positionem libertatis, & à quo istius executio pendeat, licèt sit connexio essentialis cum determinatâ parte libertatis, & aliquomodò antecedens, potest obesse libertati operationis, dummodò sit extrinseca nobis, & à nobis impedibilis, nec habita à Deo, nec possibilis haberi, nisi dependenter à nobis determinantibus. Ratio, quæ patet evidenter in Scientia Visionis, & Mediâ juxta principia Scholæ nostræ, est: tùm quia tale prærequisitum, licèt alioqui connexum, debet esse simpliciter posterius in genere determinativo. Tùm quia, quod est à me impedibile per usum meæ libertatis, necessitare nequit ad id, cum quo connectitur; ut patet

ex

ex terminis. Vnde ea impedibilitas, & attemperatio ad determinationem voluntatis, obſtat, ne illa connexio dici poſsit connexio vel determinans, vel neceſsitans, ſed purè conſequens in ratione connexionis.

Quid ſit Actus Divinos eſſe impedibiles

119 Quartum. Vt Scientiam Mediam eſſe impedibilem, & evitabilem ex ſe, nihil aliud eſt, (ſecluſis vocibus rem plerumque obſcurantibus,) quàm eſſe ex naturâ ſuâ ita in exiſtendo dependentem à conſenſu, & ita eſſe in exiſtendo attemperatam naturæ conſensûs, quem attingit ſub conditione, ut repugnet exiſtere, niſi ſub tali conditione, ſi poneretur, conſenſus exiſteret ex privativâ determinatione creatæ libertatis: ita Decretum eſſe impedibile, & evitabile nihil aliud eſt, quam eſſe talis naturæ, ut repugnet exiſtere in Deo, niſi ex ſuppoſitione talis conſensûs noſtri. Vnde Decretum eſſentialiter pendens à Scientia Media, nec aliter potens exiſtere in Deo niſi prælucente hac Scientiâ Mediâ, neceſſariò eſt impedibile à nobis: quod enim eſſentialiter pendet ab impedibili, nec aliter poteſt exiſtere, impedibile eſt ab eo, à quo prius eſt impedibile.

Quæſit cõditio, & uſus Scientiæ Mediæ?

120 Quintum. Licèt libertas noſtra poni non poſsit niſi per Decretum Dei eſſentialiter connexum cum determinata parte cõtradictionis, ad quam dicimur eſſe liberi, ſive ex eſſentiali dependentiâ à determinatâ Scientia Media, & non ex efficaciâ affectus, ſive ex efficaciâ affectûs attemperatâ Naturę Scientiæ Mediæ, non obſtat ne libertas proxima maneat ad utramque partem, nève Decretum ſit ſimpliciter impedibile per hanc numerò libertatem. Ratio prioris partis ſumitur ex ſecundâ notatione. Ratio poſterioris eſt: quia ille modus decernendi noſtram libertatem, habetur à Deo ex antecedente neceſsitate ſic decernendi, ſi decernere velit, Deo non liberâ, ſed nobis, neque neceſſariò in Deo præſuppoſitâ, ſed in Deum à nobis inductâ: eſt enim ipſa Natura Scientiæ Mediæ: quam ſequitur Deus in Decernendo, & cui ſe plenè attemperat, & conformat.

Suprà lib.2 diſp. 2.

121 Vt enim, ex dictis *lib.2.diſp.2.* Scientia ſimplicis intelligentiæ eſt in Deo neceſsitas diſjunctiva, vel non decernendi creaturam, vel eam cum ſuis proprietatibus decernendi; ſic ſimiliter Scientia Media eſt in Deo diſjunctiva neceſsitas vel non ponendi libertatem noſtram, vel eam ponendi per Decretum attemperatum ipſi, noſtræque proinde determinationi. Patet autem connexionem non aliter exiſtentem in Deo, (ſi exiſtit) quàm ex neceſsitate poſitâ in Deo à nobis, neceſſariò eſſe ſimpliciter dependentem à nobis, & evitabilem. Quare Deus liber eſt ad ponendam, vel non ponendam libertatem noſtram, ſicut eſt ad producendam, vel non producendam aquam v. g. neceſsitatur tamen ad ſic, & non aliter decernendam, ſi decernere velit; ſicut ad ſic, & non aliter producendam aquam, ſi producere velit.

Applicatio Doctrinæ.

122 Vbi (agitur enim hîc de totâ ſummâ rei) advertenda ſunt maximoperè quatuor. *Primum*, quando dicitur: *Voluntas, & libertas eſt v. g. modo incompoſsibili cum diſſenſu* diſtingue, *attentâ conſtitutione libertatis*, nego. *Attento Decreto, quo ponitur*, ſubdiſtinguo: *incompoſsibili conſequenter, & ex ſuppoſitione noſtræ determinationis, atque adeò evitabili*, concedo. *Simpliciter antecedenter, & independenter à noſtrâ determinatione, atque adeò inevitabili*, nego. Quid autem mirum, quòd modus ponendi libertatem ſit incompoſsibilis cum diſſenſu, ſi ponitur ex ſuppoſitione conſenſûs, & in caſu conſenſûs, qui eſt incompoſsibilis cum diſſenſu?

123 *Secundum*: quando dicitur: *Voluntas nequit evitare Decretum, & modum, ex quo unicè eſt.* Diſtingue: *nequit evitare per ipſam ſuppoſitionem, ex quâ eſt per tale Decretum, & cum tali modo*, concedo: ſuppoſitio enim conſenſus, non vitat connexionem cum ſeipſo. *Per ſuppoſitionem contradictorii*, nego.

124 *Tertium*: quando inſtatur: *Suppoſitio contradictorii eſt nunc impoſsibilis*, diſtingue: *eſt impoſsibilis nunc, nunc ſignificante compoſitionem ſuppoſitionis de diſſenſu cum ſuppoſitione conſenſûs*, concedo, *nunc ſignificante conſtitutionem libertatis, evitando per ipſam ſuppoſitionem conſenſûs, & exiſtendo cum ſuppoſitione diſſenſûs*, nego. Si enim Voluntas eſſet diſſentura, vel diſſentiret, vel eſſet cum ſuppoſitione diſſenſûs, (quæ ſunt perinde,) exiſteret cum & ex alio modo: præextitiſſet enim in Deo & alia Scientia Media, & Decretum aliud. Idque ex neceſsitate à me in Deum inductâ.

125 *Quartum* denique cùm dicitur: *quod eſt prius nequit acquiri per id quod eſt poſterius.* Diſtingue: *quod eſt executivè prius, & determinativè poſterius nequit acquiri phyſicæ acquiſitionis genere*, concedo: *nequit acquiri genere acquiſitionis purè determinativæ, & intentionalis*, nego. Sic in tempore poſiti dicimur acquirere poſſe ſcientias Divinas, quę

exer-

exercentur ab æterno. Hæc enim acquiribilitas indistinguitur à Naturis earũ scientiarũ *suprà* descriptis. Ex his altè penetrandis, video solidam, & facilem solutionem eorum, quæ, terruere, fateor, aliquando me, & terrent hodieque quamplurimos.

126 Respondeo ad argumentũ negando, quoad duas ultimas partes, antecedens: me enim peccante, existeret alius providentiæ modus, aliusque decernendi: vitatusque esset, qui modò est, cùm evito peccatum. Nec ad libertatem opus est posse componere cum omnibus prærequisitis ad ipsam, utramlibet contradictionis partem: sufficit utramlibet cum proxima libertate posse componere, impediendo, ne sint, quæ cum determinatâ parte connexa sunt ex prærequisitis, à quibus constitutivè præscindit libertas proxima, & à quibus ipsa non pendet determinatè, & essentialiter.

127 Ad primam confirmationem distinguo antecedens: applicatio passiva, & quæ libertatem constituit, nego. Activa, & extrinseca signo libertatis, subdistinguo: est connexa connexione determinationis, & independenti à nostro libito, & pro ipso inevitabili, nego: connexione attemperationis ad arbitrium nostrum, & evitabili, concedo. Et distinguo consequens: Non est indifferens objectivè, nego. Formaliter, subdistinguo: non est indifferens, indifferentia contrapositâ connexioni, concedo. Contrapositâ determinationi, nego consequentiam. Et quæ subinferuntur.

128 Ad secundam, nego sequelã: ad probationem dico duplici modo esse libertatẽ, quotiescumque est; & modo suæ constitutionis; & hic est indifferens: & modo extrinseco positionis: & cum ipso, potest operari quod sit evitativum illius, non conjungendo evitationem ipsius cum ipso, sed disjungendo: necesse enim est, quòd si operaretur evitando, existeret posita libertas eadem ex alio modo. Vide quæ in hanc rem *nuper* in fine notationum.

*Nuper à num.*122.

129 Ad tertiam distinguo antecedens: est Decretum, quo Deus se determinat, necessitatus à creatura ad sic se determinandũ, seu ex suppositione libera creaturæ, seu dependenter à determinatione creaturæ, concedo; sine ullo respectu ad libitum creaturę, nego. Deinde distinguo secundam partem: manet voluntas connexa, connexione simpliciter consequenti in genere determinativo, & simpliciter evitabili, seu connexa ex suppositione suæ liberæ connexionis ad opus, concedo. Manet connexa, connexione simpliciter antecedente, & inevitabili. Nego antecedens quoad primam partem: Et consequentiam.

130 Ad quartam: Nego ex secundâ & primâ notatione, quod assumitur. Pete exinde rationem, & solutionem. Ad quintam: Negetur etiam assumptum. Ad cujus probationem, patet ex illatis ad finem notationem, quâ ratione non implicet acquiribilitas prioris per id, quod posterius est. Deinde distinguo antecedens: consentit aut dissentit cum actuali effectu essentialis, & antecedentis prærequisiti de constitutivo libertatis, nego. Extra conceptum constitutivum libertatis, subdistinguo, antecedentis in genere determinativo, & inacquiribilis, nego. Antecedentis in genere purè executivo libertatis, & acquiribilis, concedo. Et nego consequentiam. Sed de totâ Doctrinâ late *locis* ad marginem *citatis*.

Tom. in 1. *p. Tract. de Præd. lib.* 7. *de Prædefinit. Divinis.*

§. IV.

INSTANTIA DIFFICILIS.

131 INstabis tamen ex Reverendissimo Patre Nostro Thyrso operosè in oppositum disputante occasione *Doctrinæ consimilis, tom.* 2. *disp.* 12. *sect.*2. *a num.* 4. Voluntas habens auxiliũ indivisim unicè collatum per Decretum connexum cum cõsensu, non habet potentiam antecedentem impediendi tale Decretum: ergo non ponit liberè consensum: ergo ut ponat liberè, debet habere auxilium ex Decreto conjungibili cum dissensu: ergo modus decernendi Divinus, si stare debet libertas nostra, esse nequit virtualiter indivisibilis. Istæ consequentiæ in Scholà nostrà sunt indubitata principia. Probatur antecedens: quia si Voluntas haberet eam potentiam, eam haberet ad faciendum, ut auxilium existeret sine omni Decreto: quod repugnans ex terminis est, & probatur sequi: quia Voluntas potens impedire Decretum a quo pendet auxilium, & impotens inducere aliud, facere potest, ut auxilium existat sine ullo Decreto: Atqui Voluntas ex jure libertatis ad dissentiendum, est potens impedire Decretum indivisum, ex quo supponimus auxilium dari, & unicè pendere, utpote incõpossibile cũ ipso dissensu: & est impotens aliud inducere compossibile cum ipso Dissensu: ergo si Voluntas

Reverẽdiss. P. N. G. M. Thyrsus

tas haberet poteſtatem antecedentem impediendi Decretum in connexum cum conſenſu, ex quo indivi m, & unice habet auxilium, eam haberet ad faciendum, ut auxilium exiſteret ſine ullo Decreto.

132 In ſecundâ parte minoris proximæ ſtat tota difficultas. Eaque oſtenditur primò: Inducere Decretum, eſt determinare ejus exiſtentiam: ſicut inducere Scientiam Mediam, eſt ejus exiſtentiam determinare, quomodocumque explicetur inductio, & determinatio: Atqui creata Voluntas non eſt potens determinare exiſtentiam Divini Decreti ergo nec inducere. Minor probatur: tùm quia creata Voluntas nihil circa Decreta poteſt, niſi quatenus poteſt circa Scientiam Mediam: at Scientia Media non eſt neceſſitas decernendi. Tùm & à priori: quia de ratione actûs immediatè liberi eſt quod determinetur ab eo, cui eſt liber, & non ab alio: ſed Decretum Dei eſt actus ipſi immediatè liber: ergo determinari ab ipſo poteſt, & non ab alio.

133 Et urgetur ex inconcuſsis principiis Schole noſtræ Repugnat libertati actionis creatæ, ut determinante creaturâ, eam condeterminet Deus: ergo repugnat libertati actionis Divinæ, ut, eam Deo determinante, condeterminet creatura. Nec eſt effugium in modo determinandi: quaſi cum libertate componi nequeat condeterminatio in genere phyſico: componi autem poſsit pura condeterminatio in genere objectivo, & intentionali, qualis eſſet iſta creaturæ reſpectu Decreti Divini. Contrà enim eſt manifeſtè, in Scientiâ Viſionis, & Mediâ: Vtrobique enim ſolùm eſt determinatio ex parte creaturæ in genere intentionali, & objectivo: & utrobique ex eo ſolo titulo, manet impedita libertas Dei.

134 Minoris ejuſdé ſecunda pars oſtenditur ſecundò, ex his quæ habet idem Author *diſp cit. ſect. 3. à num. 19.* Inducere Decretum compoſsibile cum conſenſu, eſt comparare tale Decretum; at Voluntas comparare ſibi non poteſt tale Decretum: ergo nec inducere. Probatur minor. Nequit creata Voluntas determinare Divinam ad aliquod Decretum; niſi in vi alicujus ſuppoſitionis liberè amatæ à Deo, & quatenus amatæ, & volitæ à Deo: quomodo enim creata Voluntas poſsit determinare Divinam, niſi ex facultate datâ liberè ab ipſo Deo, atque adeò ex ſuppoſitione liberè amatâ à Deo? Atqui in caſu, in quo ſumus, non datur ſuppoſitio, quæ, quatenus volita à Deo, poſsit determinare Deum ad Decretum compoſsibile cum diſſenſu: quod probo: quia ſolùm datur ſuppoſitio auxilii, ut volita per Decretum incompoſsibile cum ipſo diſſenſu: atqui ſuppoſitio, ut volita per Decretum incompoſsibile cum diſſenſu, non poteſt determinare Decretum compoſsibile cum diſſenſu: quia ut volita per Decretum incompoſsibile cum diſſenſu, non eſt conjunctibilis cum Decreto compoſsibili cum ipſo diſſenſu: ergo in caſu, in quo ſumus, non datur ſuppoſitio, quæ, quatenus à Deo volita, poſsit determinare Deum ad Decretum compoſsibile cum diſſenſu.

135 Oſtenditur tertiò eadem pars ſecûda Minoris ex his, quæ ponderat idem Author *diſp. cit. ſect. 4. à num. 24.* Si voluntas poſſet inducere Decretum compoſsibile cũ diſſenſu, deberet inducere poſſe per diſſenſum; ſed per diſſenſum non poteſt: quod probo: Diſſenſus ex ſe eſt incompoſsibilis cum Decreto ſecum incompoſsibili, & eſſentialiter exigit Decretum compoſsibile ſecum. Id eſt evidens. Ergo diſſenſus eſſentialiter ſupponit Decretum ſecum compoſsibile, & libertatem datam ex tali Decreto: ergo nequit eſſe ratio acquirendi tale Decretum. Probo conſequentiam: quia id quod per ſe ſubſequitur ad aliquid, nequit eſſe ratio ipſum acquirendi. Nec valet dicere, libertatem, & actum primum non conſtitui per hujuſmodi Decreta, eaque manere in lineâ cauſæ remotæ. Contra enim eſt: Nam totus actus primus præſcindere nequit à conceptu verè exiſtentis, & cauſati liberè à Deo: ſed in ratione ſimpliciter exiſtentis, & cauſati liberè à Deo, dicit Decretum liberum ex quo ponitur: ergo actus primus præſcindere nequit à Decreto Dei ex quo ponitur: ergo præſupponitur ex parte actûs primi Decretum, ex quo habetur auxilium: quomodo ergo acquiras per actum ſecundum, quod ad ipſum præſupponitur ex parte actûs primi?

136 Hæc, quo ſolet acumine, Doctiſſimus Pater latè firmat: & licèt ſingula præoccupata videam *à num. 120. & à num. 122.* & ex profeſſo ſolvam in tractatu de Prædeſtinatione, agens de præcedentiâ Scientiæ Mediæ: quia tamen video graviſsimum hunc Authorem, doctrinâ, & robore hujus argumenti, (quod ſæpè inculcat, & inſtaurat,) niti potiſsimùm adverſus multa, quæ vera ego cenſeo, ante majorem explicationem ſolu-

Vide ſuprà à nu. 120. & à n. 122 R. Adm. P. N. G. Thyrſus.

solutionis numeris citatis adhibitæ, breviter, cogor ostendere, difficultatem esse solvendam ab omnibus Scholæ nostræ, neque per multiplicitatem decretorum, imperantis connexi, & imperati inconnexi, eludi posse. Duo sunt.

Difficultas non est specialis

137 Ostendo secundum, nempe Difficultatem æquè in eorum Decretorum multiplicitate premere, siqua est. Pone Voluntatem accipere à Deo, & habere Auxilium per Decretum indifferens, imperatum à Decreto connexo cum consensu. Et arguo sic: Vt Voluntas sit libera, debet habere potestatem antecedentem dissentiendi pro libito: non habet in tali casu: ergo non est libera. Probo minorem: ut Voluntas habeat, debet habere potestatem faciendi, ut auxilium sit sine ullo Decreto: quod repugnat, & probo sequi. Voluntas potens impedire Decretum, ex cujus determinatione unicè stat auxilium; & nec habens, nec potens inducere aliam determinationem sufficientem, ut sit auxilium, facere potest, ut auxilium sit sine Decreto; atqui voluntas in casu nostro, ex jure libertatis, potens impedire Decretum imperans, nec habet nec potest inducere determinationem sufficientem ut sit auxilium: ergo si voluntas, &c.

138 In minori proxima sunt partes duæ. Altera, de impotentiâ inducendi, & determinandi Divinam voluntatem: & hæc probata manet ab objiciête, & solvenda, si tenet altera pars: nempe quòd in casu proposito, voluntas non habet determinationem sufficientem, ut sit Decretum auxilii, & auxilium, compossibilem cum consensu. Probatur hæc pars: primò, quia casus, in quo fingimur esse, est casus Actûs imperantis, & imperati: sed casus Actûs imperantis, & imperati in Deo est casus binarii ex utraque parte connexi cum consensu, tùm ex immediatâ essentiali libertate Actuum Divinorum; tùm ex eorundem inimperabilitate; tùm ex eorundem reflexione; tùm ex dependentiâ adinvicem mutuâ: quæ sunt capita satis nota, & grata objicienti, ut patet *tom* 1. *disp.* 32. *&* *tom.*2. *disp.*14. *& seqq.* & *suprà* ponderata jam sunt. Secundò: quia apud omnes, tota determinatio Volûtatis imperantis consistit formaliter in Imperio: ergo determinatio, ex quâ unicè pendet & Decretum auxilii, & auxilium, est unicè actus imperans. Atqui repugnat existere Decretum auxilii, & Auxilium sine liberâ determinatione Dei: ergo in casu imperii, non existit libera determinatio sufficiens ad existentiam Decreti, & Auxilii, compossibilis cum dissensu. Et Vrgetur. Modus aliquis libertatis esset in Decreto exequente auxilium pro casu dissensûs, omninò incompossibilis cum modo libertatis, quem habet in casu Decreti Imperantis: ergo in casu proposito Decreti Imperantis deficit modus aliquis libertatis in Decreto essentialiter requisitus ad dissensum. Applica ergo formam argumenti: & constabit difficultatem non eludi multiplicitate Decretorum.

*Suprà à nu.*54.

140 Ostendo jam primum: Nempe, difficultatem, saltem in simili, esse solvendam ab omnibus in Scholâ nostrâ. Nam quis est in Scholâ nostrâ, qui simul neget & possibilitatem Divinarum Prædefinitionum efficacium, & possibilitatem strictæ Directionis Scientiæ Mediæ, & in hac, necessitatem præcessionis ad omne Dei libitum? Si autem defendatur ista necessitas præcedendi in Scientiâ Mediâ, (ut certè à Doctissimo Objiciente defenditur nobiscum) ex latè dicêdis *in tractatu de Prædestinatione*, Mihi est constans, vincendam istam difficultatem, quia exinde resultat necessariò, tùm ex filo Doctrinæ, tùm ex titulo libertatis essentialis Actibus Dei liberis. Si autem possibilitas strictæ directionis, & Prædefinitionum defendatur, premit similis difficultas in concursu Actûs Imperantis, & Imperati, ut *nuper* ponderabam. Denique in Scholâ nostrâ ab omnibus explicandum est, quomodo homo in tempore positus possit facere, ut ab æterno Deus habuerit vel nò habuerit hunc modum decernendi libertatem, quâ fruitur. Si enim dissentiret, (ut potest) haberet libertatem ex alio modo decernendi, qui nunc non est: quomodo ergo qui modò consentit, potens dissentire, potest evitare suppositionem, ex quâ est in ipso libertas? quomodo potest sibi acquirere resolutionem, ex quâ eadem libertas existeret? quomodo potest acquirere, per exercitium temporale (id est, necessariò supponens æternitatem) id quod ab æterno necesse est præcessisset? Patet ergo difficultatem in Scholâ nostrâ non esse singularem, sed communem & vincendam ab omnibus.

Sed ab omnibus solvenda.

141 Respondeo igitur: Et nego antecedens. Ad probationem, nego sequelam; & ad probationem istius, ex dictis *à num.*120. *&* *à num.* 122. concessa majori, eo sensu, quo debet, nego minorem. Dixi, eo sensu quo debet: quia in eo dari potest magna æquivo-

Solvitur.

catio cum magno præjudicio veritatis. Itaque, ut *loc. cit.* prænonui, negari non poteſt juxta principia Scholæ noſtræ, in Homine poſito in libertate conſentiendi,& diſſentiendi, dari potentiam temporalem inducendi aliquid æternum in Deo, medio conſenſu, vel diſſenſu. Hæc poteſtas, ſolùm eſt poteſtas faciendi aliquid, quod ſit ratio ex ſuâ naturâ, ut ab æterno fuerit in Deo hic modus intelligendi & volendi præ alio. Hæc eſt inductio, acquiſitio, & determinatio, quam reſpectu actuum Divinorum agnoſcit, & unicè admittit Schola noſtra in libertate creatâ, ut ſæpè dictum eſt in præcedentibus.

142 Duo autem notanda ſunt maximè. Primum: hanc inductionem, ſeu acquiſitionem, vel determinationem, exerceri ab æterno, & in tempore, ſi creata voluntas eſt. Exercetur ab æterno, per eſſentialem attemperationem Actuum Divinorum ad jura & immunitates creatæ libertatis, cui eſſentialiter ſunt conformes. Exercetur in tempore, per temporalem actum libertatis, qui ex naturâ ſuæ libertatis exigit ne ab æterno præceſſerit ulla connexio, in Cauſâ primâ, prædeterminans, utpote incompoſsibilis cum eſſentiâ exercitii liberi, quantumvis aliàs ſubordinati.

143 Alterum: hanc inductionem, ſeu determinationem, non exerceri à creatâ libertate in Deum, in genere ullo phyſicæ cauſalitatis, aut phyſici impulſûs, aut motionis phyſicæ: ſed in genere intentionali, & ex purâ prærogativâ libertatis, exigentis, ut exercitium ſui, ſit ex propriâ ſolùm determinatione, & quidquid cum eo exercitio connectitur, ſit attemperatum iſti veritati & exigentiæ: & hanc vocamus Prioritatem purè determinativam. Vnde fit, non requiri ad exercendam hanc inductionem & determinationem, in libertate creatâ, & ejus exercitio ullam præexiſtentiam, imò nec exiſtentiam ullam, præterquàm intentionalem: quia tota inductio exercetur ab æterno per Actuũ Divinorum tendentias, eſſentialiter attemperatas naturæ noſtræ libertatis.

144 Tertium: diverſimodè hanc inductionem, & determinationem explicari, & verſari circa Actus intelligendi, v.g. Scientiam Mediam, ac circa actus Volendi, v. gr. Decretum, de quo eſt quæſtio. Circa Scientiam Mediam, explicatur hæc determinatio, & inductio, prorſus determinatè: quia Scientia Media ſe habet in Deo citra ejus libitum; & ex determinatione creaturæ, neceſſariò in Deo ab æterno exiſtens, ob neceſſitatem intelligendi, quid creatura faceret, ſi poneretur in libertate. Circa Decretum explicatur inductio, & determinatio, indeterminate & diſjunctivè: nempe, quia non aliter poteſt creatura eſſe Ratiõ cur ſit hoc Decretum præ illo, niſi poſitâ, & inductâ in Deo neceſsitate diſjunctivâ, vel non decernendi auxilium, vel decernendi in ſuppoſitione conjungendâ cum conſenſu v.g. Et hęc neceſsitas eſt Scientia Media: quæ cùm conſtituat libertatem decernendi, & volendi Divinam, conſtituit Deum in libertate diſjunctivè neceſsitatâ vel ad non dandam creaturæ libertatem, vel ad dandam per Decretum præſupponens hanc Scientiam Mediam, de conſenſu v. g. Hæc ſingula, *loc. cit.* præexplicata jam ſunt.

145 Vt autem magis pateant, & applicentur ſolutioni difficultatis, pone Petrum in libertate conſentiendi & diſſentiendi, ſed actu conſenſurum. En Petrus cum libertate ex Decreto connexo cum conſenſu, (præciſis modò aliis titulis) ob eſſentialem præſuppoſitionẽ Scientiæ Mediæ de conſenſu, quæ in Deo fuit ab æterno neceſsitas ex attemperatione ad creatum conſenſum inducta, ad ponendam creatam libertatem ex tali Decreto, ſi vellet ponere.

146 Rogas primò: libertas Petri conſtituitur per tale Decretum, & Scientiam Mediam? Dico non conſtitui: quia ſicut præſcindit à conſenſu, & à diſſenſu, præſcindit ex ſe à modo quo ab æterno conſtituta eſt Divina libertas ad decernendam talem libertatem Petri: ea enim æquè exiſtere poteſt per unum, ac per aliud Decretum: & eſſentialiter non pendet ab ipſo per quod datur. Rogas ſecundò: Poteſt à libertate Petri impediri hoc Decretum? Dico, poſſe: quia hæc impeditio in tempore, conſenſus eſt: & ab æterno, Scientia Media de diſſenſu: quæ extitiſſet, ſi loco conſenſûs, poneret diſſenſum voluntas. Rogas tertiò: quomodo exiſteret hæc libertas Petri, ſi impediretur hoc numerò Decretum? Dico, ſi exiſteret, ut ſupponis, extituram ex alio: quia ſeipsâ eſt neceſsitas non exiſtendi, vel exiſtendi ex decreto compoſsibili cum diſſenſu, ſi diſſenſura eſt: id autem, quod in ſigno illo indifferentiæ videri non poteſt, præſcit Deus ex ipſo eventu per Scientiam Mediam; ex quâ manet diſjunctivè neceſsitatus, vel ad non decernendam poſitionem libertatis, vel ad decernendam per decretũ conforme operationi

tioni prævisæ. Rogas quartò: Potest acquiri hoc decretum ab ipsâ libertate? Dico, posse in hoc sensu: nempe, determinando Deum, ut vel ipsam libertatem non ponat, vel ponat per tale Decretum. Quòd si supponis existentiam libertatis, & Scientiam Mediam de dissensu, ponis necessitatem talis Decreti. Rogas quintò: quomodo ergo non præjudicatur libertati Dei in decernendo? Dico: quia Scientia Media non est necessitas decernendi: & existentia libertatis creatæ, est suppositio consequens ad Divinam. Rogas ultimò: quomodo tandem creata libertas potest determinare Divinam, illæso jure supremi Dominii? Dico, quia solum determinat disjunctivè in præscientia: neque enim hujusmodi genus determinandi lædit summam Dei indifferentiam. Creata enim libertas prævisa cum dissensu, est in præscientiâ æterna necessitas, ut non existat, vel existat cum suppositione dissensûs: atque adeò, si ponis hypothesim libertatis, ponis necessitatem, ut sit Decretum conforme libertati, *idest*, compossibile cum dissensu.

147 Ex his ad primam probationem negatæ Minoris, quam habes *num.* 132. Distinguo majorem: est determinare Decreti existentiam, in lineâ causalitatis, aut influxûs physici, nego majorem: in lineâ influxûs purè intentionalis, subdistinguo: immediatè, & determinatè: nego: mediatè, & disjunctivè, concedo majorem, ut nuper explicui *nu.*121. & 144. Et in hoc sensu, nego minorem. Cujus prima probatio, licèt verum assumat, falsò colligit: Scientia enim Media, licèt non sit necessitas decernendi, est necessitas vel non decernendi, vel decernendi libertatem, juxta operationem ab ipsâ libertate oriundam, & prævisam oriri. Secunda etiam verum assumit, & nihil colligere contra Nos potest: nam, quòd actui libero repugnat, est determinatè induci & determinari ab alio: disjunctiva necessitas non obest. Ad adjunctam instantiam, respondeo, concesso antecedente, de determinatione, & condeterminatione ad eligendum determinatè, nego consequens, quod alioquin verum est, sequi ex doctrinis nostris: Nam Neque in genere physico, neque in genere intentionali, determinari Deus potest ad decernendum sic vel aliter, præterquam inductâ in Deum necessitate disjunctivâ vel non decernendi, vel decernendi sic: quæ necessitas non præjudicat libertati, ut est evidens: & in casu nostro, est ipsa Scientia Media.

148 Ad secundam probationem negatæ Minoris, quam habes *nu.*134. Concessâ, sub eisdem distinctionis nuper adhibitæ terminis, majori, nego minorem in eodem sensu. Nam voluntas per potentiam dissentiendi potest sibi comparare Decretum compossibile cum dissensu, pro casu quo sit dissensura, si ponatur: quam vim circa Deum exercet ab æterno, per ipsam Scientiam Mediâ: & per dissensum, cum dissentit, in tempore. Ad probationem distinguo majorem: nequit determinare, determinatè, & in genere veluti causæ physicæ & efficientis, concedo: indeterminatè, ac disjunctivè, & in genere purè intentionali, nego majorem: Ut enim in Scholâ Scientiæ Mediæ debet esse certissimum, determinari posse ab æterno aliquid per attemperationem ad libertatem nostram, & ex istius determinatione, quæ non existit, sed existeret, & præcisim attingitur à volitione Divinâ; ita pariter certum est, eodem genere determinationis, posse, (licèt modo diverso, quem explicui *num.*144.) induci in Divinam voluntatem aliquem volendi modum, à creatâ libertate in vi suppositionis, præscindentis à ratione formaliter volitæ à Deo. Et ratio est: quia iste modus inducendi, (vel si mavis, determinandi,) non requirit in inducente, & Determinante exercitam existentiam sui, sed purè intentionalem, attemperatam essentiæ libertatis pro casu, quo in tempore sit. Argumenti species aliter sentire videtur de modo, quo dici & sentiri debet de Determinativo Scientiæ Mediæ, aliorumque actuum Divinorum. *De quo Nos latè in tract. de Deo Scïente.*

149 Quod si roges: cur suppositio libertatis creatæ possit exercere Determinationem hujusmodi, ab æterno, in ipsâ præscientiâ; & in tempore, si ponatur, in exercitio suæ libertatis; cur, inquam, id possit, præcisim à ratione volitæ & amatæ à Deo, cùm reipsâ existere aliter nequeat, ac volita à Deo, & ex Dei libertate? Præstò est ratio: quia suppositio creatæ libertatis solùm est hujusmodi vis ex jure libertatis, & virtutis dominativè præcontinentis Actus suos: cum autem hoc jus, & virtus dominativè præcontinens, reipsâ constitutivè præscindat à ratione volitæ, cùm reipsâ ab ipsa distinguatur: quid mirum, quòd negemus, posse sic exercere vim suam, nullâ factâ reduplicatione supra ea omnia, quæ non sunt illud *Posse*, nec illa *Vis*? Et si, etiam à parte rei, tota illa *vis*, & *totum posse*, constitutivè præscindit à ratione volitæ à Deo; quantò magis in statu intentionali, quo

ab æterno determinationem exercet? De quo latè, cùm *de Deo Sciente, & Prædeſtinante.*

150 Ad tertiam probationem negatæ minoris, quam habes *nu.* 135. Conceſsâ majori, in ſenſu explicato; nego minorem. Ad probationem conceſſo antecedente, diſtinguo conſequens: ergo diſſenſus eſſentialiter ſupponit Decretum ſecum compoſsibile, ſupponit, inquam, prioritate determinationis, nego conſequentiam: prioritate purè phyſicâ remoti principii, ſubdiſtinguo: neceſſarii, ut libertas ſit, nego: ut ſit libertas cum diſſenſu, concedo. At ideò etiam tale decretum eſt, quia libertas prævisa eſt fore cum diſſenſu, ex libito ſuo. Et diſtinguo proximum conſequens: nequit eſſe ratio acquirendi, in genere phyſici influxûs, concedo: in genere purè determinativo & intentionali, nego conſequentiam. Ad probationem, dico, Decretum illud, licèt remotè præcedat caſu quo ſit, tanquam id ex quo hîc, & nunc contingenter exiſtit eſſentia libertatis, (nam tota ex alio Decreto æquè exiſteret,) reipsâ tamen in linea puræ determinationis, ſubſequi ad diſſenſum; & diſſenſum eſſe determinativè priorem, ratione Scientiæ Mediæ de ipſo: ex quâ manet Deus in actu quaſi primo ſuæ libertatis diſjunctivè neceſſitatus vel non decernere talem hypotheſim libertatis, vel decernere cum & ex ſuppoſitione diſſenſûs.

151 Ad illud, quod additur ultimò de Actu primo creatæ libertatis: ut eſt certum, exiſtere non poſſe ſine exercitio libertatis Divinæ, eſt ita certum non conſtitui per ipſum: nam effectus per cauſam non conſtituitur: unde conſtitutivè, & quidditativè (ut ſumenda libertas eſt) præſcindit ab omni præſuppoſitione, quæ non eſt ipſa, & multò magis ab omni, ſine quâ tota exiſtere, poteſt, qualis eſt hujus numerò Decreti, & Scientiæ Mediæ præſuppoſitio. Satis modò de his, ſuo loco enucleatiùs expendendis.

SECTIO VII.

ILLATIO PRO PRINCIPALI PVNCTO Controverſiæ.

152 EA eſt ex hucuſque dictis omnino legitima, nempe: pro Myſterio præſenti Incarnationis, omnibuſque ejus circunſtantiis, motivis, & effectibus tam in communi, quàm in particulari, unicum unicè admitti debere decretum in Deo, abſque ullâ multiplicitate & diſtinctione, prioritate, aut poſterioritate intrinſecâ & virtuali formalitatum inter ſe: Deumque Scientiâ ſimplicis intelligentiæ, & Scientiâ Mediâ plenè, & comprehenſivè inſtructum, ſine ullâ expectatione ſignorum, aut notitiæ, unico & indiviſibili decreto æquè primò, primitate formali, & ſubjectivâ diſpoſuiſſe Myſterium quoad omnes & ſingulas circunſtantias, tùm extrinſecas, tùm intrinſecas, eâ energiâ, & ſerie motivorum explicandis in *diſp.* 2. *&* 3. Hic fuit totius controverſiæ ſcopus: & hic tandem eſt exitus.

153 Objicies tamen, & ſpecialiter primò: Chriſtus Dominus exiſtens liber ad merendum, fuit indifferens ut nos redimeret, vel non: liberè enim redemit nos: ergo Decretum de exiſtentia Chriſti, fuit indifferens, ut ſit, vel non ſit Decretum Redemptionis. Atqui tale Decretum non eſt indifferens, ut ſit, quod virtualiter eſt, ſeu ad ſeipſum: ergo Decretum de Redemptione, & meritis Chriſti eſt virtualiter diſtinctum & ſeparabile à Decreto de exiſtentia Chriſti. Prima conſequentia, ex quâ iſta bene deſcendunt, oſtenditur: primò, quia repugnat in terminis, quòd ſit indifferens, conſequens ad aliquod tertium: & quòd antecedens ab eodem conſequenti eſſentialiter præſuppoſitum, ſit connexum, & non indifferens ad idem tertium. Secundò clariùs: quia Decretum Redemptionis ita cum eâ connectitur, ut, eâ non exiturâ, non exiſteret: ergo ſi Chriſtus exiſtens, ejuſque Decretum eſt indifferens ad exiſtentiam Redemptionis, eſt indifferens ad Decretum Redemptionis: ergo diſtinguuntur inter ſe mutuò, quod intenditur.

154 Diſtinguo antecedens: fuit indifferens, ut non redimeret, conjungendo non Redemptionem, & omiſsionem Actûs eam merentis cum Decreto ſuæ exiſtentiæ, ex quo nunc eſt, nego. Decretum enim iſtud, non minùs connectitur cum exiſtentia Redemptionis, quàm cum exiſtentia Chriſti. Impediendo, ne exiſteret hoc, concedo. Quippè ſi Chriſtus Dominus, futurum fuiſſet, ut nollet redimere mundum, præextitiſſet in Deo alia Scientia Media, cùm quâ eſt incompoſsibile Decretum præſens; conjectuſque eſſet Deus in neceſsitatem vel non decernendi Incarnationem, vel illam decernendi per aliud Decretum minimè connexum cum Redemptione. Vnde Chriſtus Dominus omittendo Actum meritorium

Re-

Redemptionis, impedire potuit, non quidem omne Decretum de existentiâ suâ, sed præsens, utpote connexum cum ipsâ Redemptione: eâdem ergo libertate, quâ potest omittere Redemptionem, potest evitare, ne decernatur ut connexus cum Redemptione, qualiter de præsenti decretus est; licèt evitare non possit, ne decernatur ut existens.

155 Nego jam consequentiam primam, intentam præsenti Decreto. Ad primam probationem, nego, quòd obstet libertati, & indifferentiæ consequentis, connexio antecedentis prærequisiti, quod neque essentialiter neque determinatè exigatur ad sui existentiam à consequente, nec ita antecedit, ut non maneat, in genere determinantis electivè, simpliciter consequens & simpliciter impedibile: quale certè est illud Decretum, de quo est quæstio, executivè tantùm antecedens, consequens simpliciter in genere determinantis. Ad secundam probationem, fateor Christum pro signo suæ libertatis, & indifferentiæ esse indifferentem, ut sit cum Decreto connexo cum Redemptione, quale nunc est: nego verò quòd Decretum, quale nunc est, sit ita indifferens. Vnde nego consequentias.

156 Objicies secundò: Nostra salus est caussa finalis, ut videbimus, existentiæ Christi, ejusque meritorum: econversò Christus, ejusque merita sunt caussa meritoria nostræ salutis, ut negari nequit: & ipsi fatebimur: ergo Decretum intentivum nostræ salutis est caussa Decreti exequentis existentiam Christi, ejusque meritorum: & Decretum executivum Christi, ejusque meritorum est caussa Decreti exequentis nostræ salutis existentiam. En ergo *Decreta* minimùm *quatuor*, Duplex *intentivum*, & duplex *executivum*.

157 Probatur prima consequentia: quia caussa finalis, & meritoria nullam exercent immediatam caussalitatem in media, aut præmia, sed caussant solùm intentionaliter, & mediâ voluntate ponentis media, & exequentis præmium: quatenus nempe, per prę-viam cognitionem finis, aut meriti, illius, ut possibilis poni; istius, ut existentis, excitatur operantis voluntas ad executivam volitionem mediorum, aut præmii: ergo ut intelligi possit, quòd nostra salus est caussa finalis Christi: & quòd ipse est caussa meritoria nostræ salutis, opus erit, ut Decretum nostræ salutis sit caussa Decreti exequentis existentiam Christi: & Decretum exequens existentiam Christi ejusque merita sit caussa decreti exequentis salutem nostram: alioquin nec Christus potest dici existens propter nos, & propter nostram salutem; nec Salus nostra esset oriunda ex meritis ipsius Christi.

158 Respondeo, concesso antecedente, nego consequentiam. Ad probationem, fateor caussam meritoriam, & finalem caussare solùm intentionaliter, & mediâ alterius voluntate, non quidem de necesse caussatâ per finem, aut per meritum (id enim non potest esse de ratione essentiali caussę finalis, & meritoriæ, cũ repugnat respectu Dei, cujus actus sunt omnimodè incausabiles) sed causante propter finem, & propter merita, existentiam mediorum, aut præmii; volendo scilicet, quòd existat medium propter finem, & ut caussam finis, & quòd existat præmium propter merita. Id quod fit sæpè à nobis per actus diversos, quorum alter tendat in finem, & alter in media: alter acceptet meritum; & alter velit præmium exequi: plerumque fit per actum ipsissimum, qui simul indivisibiliter sit intentio finis, & electio medii propter finem: ubi sine ullo ordine inter actum & actum, salvatur optimè, quòd finis sit caussa ponendi medium, & medium sit caussa executiva finis. Sic ergo fit semper in Deo, cujus volendi modus, ut procul ab omni nostræ imperfectionis umbrâ, simplicissimus, & efficacissimus est, proindeque valens quemcũque caussalitatis ordinem inter objecta inducere, quin ex objectis transfundat in se. Non ergo cogimur ex æconomiâ Mysterii, objectorumque in eo versantium caussalitate, & ordine, ullum inducere intrinsecum in Decreta Divina: quicquid sit de extrinseco, & supervenienti à conceptibus nostris, quem modò non curo.

159 Objicies tertiò: si Decretum Incarnationis esset virtualiter indivisibile penès omnes, & singulas circunstantias præsentis Providentiæ, nec esset beneficum, nec Incarnatio beneficium respectu eorum, qui abutuntur, auxiliis gratiæ purè sufficientis: datis ex meritis Christi. Quis autem sine apertâ injuriâ Christi, & Patris, *qui* teste Paulo, *pro nobis omnibus tradidit illum*, id possit asserere, vel audire? Et ostenditur sequi: quia tale Decretum esset connexum essentialiter cum omnibus, & singulis peccatis impedientium in se per ea fructum Incarnatio-

tionis, & Paſsionis Domini : Atqui Decretum eſſentialiter connexum,& quidem connexione antecedenti, cum peccatis, nequit eſſe beneficium reſpectu peccantium ; nec quicquam ab eo ſubortum poteſt eſſe beneficium : ergo neque tale Decretum Incarnationis poſſet eſſe reſpectivè beneficum, neque Incarnatio Beneficium.

160 Major patet: Decretum enim indiviſibiliter connexum cum Redemptione, & eſſentialiter pendens à Scientiâ Mediâ de abuſu, ſub hac, velillâ hypotheſi auxiliorum, quæ reipsà confert, neceſſariò manet connexum cum peccatis. Minor oſtenditur: quia de ratione voluntatis beneficæ, & beneficii, eſt eſſe optabile, ac eligibile prudenter à Beneficiario:Beneficium enim non cõfertur rationabiliter invito ; Atqui nihil antecedens peccatum, & cum eo connexum, ſeu prævisum conjungi cum ipſo, eſt prudenter optabile, & eligibile: quia præ omnibus aliis eſt eligendum, ne ſit peccatum : ergo, &c. Hæc objectio, ut quæ in ſimili, & præciſim ab hoc puncto communis eſt, adegit in effugia multa Theologos.

161 Nota, per illa vulgaria: *Non putabam: ſperabam: quis crederet ? Mea intentio fuit ſana, & bona: quì potuit prædivinare improſperum eventum*: per hæc, *inquam*, & ſimilia, licet aliquando parare ſatis honeſtam, & ſolidam humani beneficii deffenſionem, præſtiti præſertim ab hebete, aut præcipitis indolis homine : cujus proinde opus, magni æſtimatur, æſtimatione plerumque fundatâ in contemptu æquè magno ſic operantis. At Divini beneficii deffenſionem exinde parari nec licet, nec poteſt. Neque enim, ut Deus aſſeratur in omni opere ſuo beneficus, aut negandus eſt eſſe præſcius alicujus eventûs ex ſuo opere quomodocumque ſecuturi, aut fingendus eſt præoccupare præſcientiam, voluntate operandi. Ratio eſt : nam primum, ignorantiam : alterum, præcipitantiam in operando, Deo appingit. Vtrumque abſurdè, & contra Paulum *ad Romanos 9.* 18. *cujus vult Miſeretur, & quem vult, indurat.* Aſſerendus igitur Deus eſt ante omnigenam ſuæ voluntatis liberæ determinationem, omninò præſcius, aut proſperi, aut improſperi eventûs : & aliunde debet beneficii parari deffenſio.

Roman. 9.

162 Reſpondeo igitur negando ſequelam, quoad utramque partem. Ad probationem, dico, Deum eſſe beneficum, & Incarnationem, beneficium, quia ex hac, & per illud ita præſtat Deus quæ non debet, ut nihil neget illorum, quæ deinde conferre debet. Itaque omne quod ex Deo eſt, prout ab ipſo, eſt ex ſe bonum, & eligibile, & ex Voluntate, quatenus eſt ex Deo, intentâ in bonum accipientis, & ipſi utili. Nec quominùs ſit hujuſmodi, quod dat Deus,& Voluntas ipſa donandi,obſtat aut illa præſcientia, aut Decreti connexio, aut ineligibilitas ſuperinducta dono Dei ex ſe bono, aut Voluntati, ratione connexionis cum ipſo peccato. Non obſtat illa præſcientia, quia ea præhabetur à Deo ex ipsâ determinatione creaturæ, nec Deum facit ut lætetur in malo creaturæ, aut ipſum velit; ſed, eo non obſtante, velit uti jure ſuo : nec enim exinde tenetur vitare uſum, aut abuſum libertatis, aut juris humani : Quippè non ideò Deus deſinit eſſe Bonus, quia nos nequam ſumus. Nec obſtat connexio illius Decreti: quia ea connexio eſt purè conſequens, ut eſt Scientia Media, à quâ ſumitur, nec haberetur a Deo, niſi vellet creatura eam præhaberi à Deo, inducens per abuſum ſuæ libertatis, neceſsitatem in Deum vel non ponendi libertatem, vel ponêdi cum ſuppoſitione ſui abusûs. Nec obſtat ineligibilitas ſuperinducta, quia ea tota eſt ex ipſo abuſu accipientis.

163 Maneat ergo Remedium peccati, & in id ipſum auxilia ſecundùm ſe, & prout à Deo ex ſe operanti, proutque ſubſunt ſcientiæ, & Voluntati Divinæ, præciſim ab abuſu creaturæ, & quâtùm ſpectat ad Deum, eſſe quid bonum, & optabile, & eligibile prudenter: ſolùmque reddi id ipſum reſpectivè ad accipientem ineligibile, ex ſui ipſius abuſu, à quo peccatum eſt, & exinde in Deo hæc Scientia, & hæc connexio volitionis ſimpliciter conſequens: quantû enim eſt antecedens, & ex Deo, connexa non eſt niſi cum ipsâ entitate auxilii, & præceptis, conſiliiſque impellentibus ad bonum, & à malo amoventibus. Non eſt ergo, cur Deus non ſit mirè beneficus omnibus, & ſingulis per Decretum Incarnationis, licèt alioqui ſit indiviſibiliter permiſsivum peccatorum: quę aliunde non tenetur cavere; ſed permittere poteſt, & plerumque tenetur ex jure ſuo, imò & ex exigentiâ ipſius, cui plerumq; permittuntur. Debetur enim unicuique, factâ ſemel ſuppoſitione gratuitæ exiſtentiæ, libertas ad benè, & malè agendum.

164 Nec auſcultandę rem in hanc ſunt, nec immiſcendæ adverſus plenum aſſenſum prædictæ veritatis, apprehenſiones noſtræ com-

communes, unde nascitur in intellectu difficultas. Primò: quia omnis nostra prænoscitio naturaliter possibilis de eventu abusûs liberi futuri, est omninò antecedens, nec impedibilis ab accipiente rem, quam illi damus, ut libero ad ejus usum. Secundò: quia nos sumus causæ particulares obligatæ ad invicem vel ex lege, vel ex consilio ad juvamen mutuum, quantum possumus, pro vitandis peccatis, & ad negandas aliis, vel non exhibendas vires, & cooperationem nostram cum indifferentiâ, ex parte nostra, ad bonum, & malum usum. Longè tamen aliter est in Deo: in quod discrimen satis apertum *emergere debet ex communibus apprehensionibus mens amica veritatis, nec ita assuescere præsentibus, eorumque speciebus imbui, ut Deum fingere velit ex nostrâ imperfectione.* Eluctemur exinde jam, cum hac bonâ existimatione de Deo, in causas Incarnationis.

DISPVTATIO II.

CAVSÆ FINALES INCARNATIONIS.

Raguſa. 1 MEA Mens (remissis apud Raguſam *variis opinandi viis*, supra jam insinuatis, & propriæ Sententiæ expositione fructuosiùs refutandis) Tribus Propositionibus clauditur: & corollariis quatuor. *Prima Positio*: Excellentia Christi Domini secundùm se, & ut Caput est, & Fons ordinis Gratiæ, est Incarnationis Causa Finalis adæquata ex parte objecti, non verò ex parte Decreti: tamen undecumque primaria. *Secunda Positio.* Remedium peccati, seu Christus, ut Redemptor Humani Generis, est etiam causa finalis Incarnationis adæquata non ex parte Decreti, sed objecti: nec primaria tamen, nec necessaria, licèt sufficiens. *Tertia Positio*: Finalis causa Incarnationis adæquatur, & coalescit ex Excellentia Mysterii, & ex Remedio peccati, tanquam ex finibus aliunde totalibus, æquivalenter, & objectivè. *Corollarium Primum.* Christus Dominus ex vi præsentis Decreti, estò non per ipsum, sed per aliud, veniret, etiam Adamo non peccante, nec alio. *Secundum*: Decretus est Redemptor sine antecessione peccati absolutè prævisi. *Tertium*: Quâ ratione motivum Redemptionis se habuerit respectivè ad Actualia post Peccatum originale commissa? *Quartum*: Concordia Nostræ Doctrinæ cum Deiparæ Virginis exemptione à Peccato, & à Debito.

2 En uno velut haustu datam *Sententiam Nostram*: quæ totam de Motivo Incarnationis controversiam omninò complectitur. Illud prænotandum de particularibus hisce Motivis loquimur, non excludere nos, sed tanquam à re certâ, præscindere à generali motivo Divinorum omnium operum, qui est ipse, ejusque gloria; sanctè prænonitos ex illo *Proverb.* 16. *Omnia propter semetipsum operatus est Dominus.* Descendamus jam ad Sententiæ probationes.

Proverb. 16.

SEC-

SECTIO I.

EXCELLENTIA CHRISTI DOMINI, Secundùm ſe, & ut Caput, & Fons eſt omnis Gratiæ eſt cauſa finalis Incarnationis adæquata: Non ex parte Decreti, ſed objecti: Vndecumque Primaria.

3 ITa ſentire debent, & ſaltem quoad punctum principale ſic reipsà ſentiunt Schotus cum universâ Scholâ *in 3. diſt. 7. quæſt 3. & diſt. 19. quæſt. unic.* Doctor Noſter cum aliis plurimis *diſp. 5. ſect 5.* Fevardentius, Yſamberrus, Martinus Perez & alii apud Patrē Martinon ſequentem, & doctiſſimè promovent *diſp. 3. de Incarnatione*, quibus addo Montoyam, Granadum, Antonium Perez, Eſparzam, Cardinalē Sfortiam, Avendañum, Ribadeneyram, Herreram, Thyrſum, & alios primæ notæ Magiſtros: ac ante omnes, cujus Authoritate maximè moveor, edoctam (ut opinor,) Cœlitùs, ad Splendorem Orbis, & Scholarum, Mirabilem Fætninā *Mariam à Jeſu*, vulgo *de Agreda* in opere planè Divino de *Vita Mariæ ſemper Virginis tom. 1.*

Schotus, & Schola. Suarez, & Aſſecla. Fevardent Iſambert. Mart. Per. Martinon. Montoya. Granado. Ant. Per. Eſparza. Card. Sfort Avendañō Ribaden. Herrera. Thyrſus. Maria de Jeſu dicta de Agreda 1. Prob. ex Script.

4 Senſus eſt: Deum decernentem Chriſtum, & reliqua omnia, ſic complacuiſſe in excellentiā Myſterii, ſeu Chriſti ipſius, ut & ipſum propter ſe vellet; & reliqua omnia cum ſubordinatione ad ipſum, & propter ipſum; ipsā Myſterii excellentiā ita ſe erga Deum habente, ut ipſa præciſim ab alio fine extrinſeco Chriſto, & præciſim à peccati remedio, etiam ex vi præſentis Decreti ſufficeret ad exequendam Incarnationem, & alia omnia propter ipſam, compatientem ſecum tamen, ex vi Decreti, finem alium, quo deficiente præſens Decretum quoque deficeret. Idque eſt, Excellentiam Chriſti Domini ſecundùm ſe eſſe cauſam finalem, & primariam Incarnationis, ſufficientem ex vi Decreti, non verò adæquatam ex parte Decreti, ſed ex parte objecti, ut decurſu uberiùs explicabitur. Probatio petitur ex Scripturā, ex Patribus, ex Ratione.

5 Primò ex Scripturā ſic argumentor: Chriſtus Dominus ratione ſui, & propter rationes ſibi omninò eſſentiales, & intrinſecas, ac per ſe independentes à caſu Peccati, terminat Divinum Decretum ſui, & rerum omnium propter ipſum, ita ut ea motiva ſufficerent movere Divinam Voluntatem, ut Incarnationem exequeretur, & omnia propter ipſum; atqui id intelligi nequit, quin excellentia Chriſti Domini ſit finis Incarnationis, & omnium, non utcumque, ſed inter particulares Primarius, & adæquatus ex parte objecti: ergo Excellentia Chriſti Domini, ſecundùm ſe, eſt finis Incarnationis, & omnium reſpectu Divini Decreti, qualē deſcripſi. Minor eſt evidens: nam duplex eſſe poteſt motiva ratio particularis, ut decernatur exiſtentia Chriſti: nempe dependens à caſu peccati, & independens ab ipſo: ſi ergo Chriſtus propter rationes per ſe independentes à caſu peccati, ita Decretum terminat, ut eæ ſufficerent: quomodo deſinet eſſe cauſa ex modo movendi, & finalizandi, totalis, & adæquata?

6 Major ex textuum Scripturæ, cui præcipuè ſtandum in his, triplici claſſe oſtenditur potiùs, quàm ſuadetur. Prima claſsis eſt eorum: ubi Chriſtus aſſeritur ut Expetitus, & Decretus, & à Patre ſuo Miſſus ad munera per ſe à peccato independentia: talia ſunt *Ducis, & Paſtoris ovium*, id eſt *Hominum, & Angelorum. Ioannis 10. & Luc.* 15. ubi ſe Paſtori Chriſtus comparat centum oves habenti, quarum una, ſcilicet Humana Natura, aberraverat: Et pro qua erranti, relictis in tuto nonaginta novem, Bonus Paſtor animam poſuit. *Capitis, Mediatoris. & Fontis vitæ ſupernaturalis: Ioannis 10.* ubi ſui adventūs rationem reddens, ait: *ego veni, ut vitam habeant, & abundantiùs habeant. Sponſi Eccleſiæ*, complectentis Angelos, & Homines. *Geneſ. 2.* junctis verbis Apoſtoli *ad Epheſ. 5.* ubi docet Apoſtolus in conjugio Adami cum Eva præfiguratum, ante peccatum, Chriſti conjugium cum Eccleſiā. Et exinde S. Thomas, id docet tunc tēporis revelatum Adamo, expreſſumque jam tunc ab eo, per illa: *Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea.* Rationes iſtæ *Ducis, Paſtoris, Mediatoris, Vitæ, & Sponſi* per ſe expetibiles ſunt, & à peccato independentes.

Ioan. 10. *Luc. 15.* *Ioan. 10.* *Geneſ. 2.* *Epheſ. 5.* *S. Thomas.*

7 Altera claſsis eſt eorum, ubi Chriſtus aſſeritur eſſe *fons omnis Sanctitatis, & gratiæ* etiam collatæ primis Parentibus ante Peccatum, & ipſis Angelis. Sic convincitur ex Apoſtolo *ad Epheſ. 1.* ubi duo dicit. Primum: *Per Chriſtum adimpleri in omnibus omnia*, id eſt penès omnia, nempè omnia in omnibus, tam hominibus, quàm Angelis, eſſe *ipſius, propter ipſum, & per ipſum.* Secundum, *Benedixit nos Deus in omni benedictione Spirituali in Cœleſtibus in Chriſto*, quaſi

Epheſ. 1.

nulla

nulla benedictio Divini favoris & gratiæ erga nos extiterit, nisi propter Christum & ex Christo. Quà ergo ratione omnia in omnibus, sunt Christi & propter Christum, si prima sanctificatio Angelorum, & primorum Parentum, ex Christo & propter ipsum non fuerit? quomodo omnis Dei erga nos benedictio propter ipsum, si illa prima Benedictio, quam accepimus in Adamo, non ex Christo & propter ipsum? At istæ benedictiones, ut per se independent à casu peccati, & extitissent sine ipso, necessariò sunt ex motivo secundùm se independenti à peccato, & quod sine ullâ connexione cum peccato, sufficeret.

8 Tertia classis est eorum, ubi Christus asseritur *finis*, & *exemplar* omnium Prædistinatorum, & rerum; primò *Decretus*, & *electus*; *Primogenitus omnis Creaturæ*, & *primatum in omnibus tenens*. Sic de Christo *ut homine* juxta Concilium Ephesinum, & Sardicense convincitur ex *Proverb.* 8. *ex Ecclesiastic.* 24. *ex Coloss.* 1. 14. *Rom.* 8. *Ephes.* 1. *Hebræor.* 2. quæ loca post Salazarium eruditè versant Aldretus *disp.* 19. *sect.* 1. & Martinonus *disp.* 3. *sect.* 2. Quomodo autem Christus, Primogeniti, & ex ore Altissimi prodeuntis ante omnes creaturas laudem habere potest, si non omne propter ipsum, & ipse propter se complacuit Deo, nam de antelatione temporali nequit intelligi? Quomodo primò electus in finem, & exemplar omnium, si non ipse placuit ex excellentiâ sui? Quomodo erga Deum primatum tenet in omnibus, si ita placuit, ut paratus sit Deus alia decernere, quin ipsum; ipsumque decreverit potiùs in bonum aliarum rerum, & ex occasione pudendâ & malâ, quam alioqui Deus vellet exclusam à creaturis?

Concil. Ephes. & Sardicen. *Proverb.* 8 *Eccles.* 24. *Coloss.* 1. *Roman.* 8. *Ephes.* 1. *Hebræor.* 8 *Salazar.* *Aldrete.* *Martinon.*

9 Fatendum ergo, si stemus rigori, & proprietati Scripturæ Christum Dominum ita placuisse Deo, ut etiam præcisim ab omni ratione ipsi extrinsecâ, & à casu peccati sufficeret solus ipse, ut Deus, & Incarnationem, & omnia propter ipsam exequeretur. Vnde non moror evasiones Vazquii, Lugi, & aliorum: tùm quia restringere videntur ad particularia sensa, voces alioqui proprias Scripturarum: tùm quia nituntur impugnatâ jam suppositione divisibilitatis in Decretis Divinis, inter quorum signa se protegunt.

Vazquez. Lugo, & alii.

2. *Prob. ex PP.* 10 Secundò ex Patribus argumentor. Ducat agmen Cyrillus *lib.* 5. *Thesauri cap.* 8. versans illud *Proverb.* 8. *ab æterno ordinata sum*: vel, ut septuaginta versio mavult *ante jacula fundavit me*: & inquiens: *Præfundatur ante nos Christus, & in ipso nos omnes superædificamur, & salvamur, idque ante initium mundi in præscientiâ Dei. Vt, cùm, ordine Divino benedictio, maledictionem antecesserit; & damnationem in mortem, vitæ pollicitatio; & Diaboli servitutem, adoptionis libertas, posset Natura Humana, superatis malis, quæ interim acciderunt, in pristinam per Gratiam Christi,* (qui fundavit eam in bonis) *dignitatem recurrere*: additque *exemplum architecti*, qui timens ne ædificium ruinam aliquando patiatur, supponit firmissimum fundamentum. Quæ verba, quicquid renuant Vazquez, Salazar, Lessius, & Lugo, sunt aperta pro nobis: nam quid est *præfundari Christum ante nos*, ex vi decreti, & præscientiæ, nisi Christum ita Decretum propter se, nosque propter ipsum, ut præcisim ab ullo nostro commodo, subordinaremur ipsi, & ipse sufficeret, ut omnia fierent? Quid est ita *præfundari, ut benedictio antecederet maledictionem, ordine præscientiæ, & ordinationis*, nisi benedictionem ita per se decretam, ut independenter à maledictione præcederet?

Vazquez. Salazar. Lessius, & Lugo. Frustrà resistunt.

11 Dices hæc à Cyrillo dici commendatum misericordiam Dei parantis exequi remedium ante existentiam mali. Contra: quia id est omninò necessarium Deo: nequit enim in tempore velle: quod autem voluerit ab æterno, quod vult: necessitas est, non est pietas. Secundò: quia Cyrillus duo dicit: nempe Christum præfundatum ante nos, & nos superædificatos ipsi ex vi decernendi Divino: ergo Christum ponit ut fundamentum, ex quo veluti procedit ad volitionem nostri: non ergo intelligi Cyrillus potuit de antecedentiâ Decreti de Christo respectivè ad temporalem executionem nostri: nostri enim temporalis executio, nequit esse illa superædificatio, cum hæc ex Cyrillo sit ante initium mundi: executio nostri sit post ipsum, ex Fide. Tertiò: ex ipsis ultimis Cyrilli verbis manifestè fit, amissam gratiam, ad quam recurrere posset lapsa Natura per Christi Gratiam, fundatam à Christo & ex Christo positam: qui ergo Christus non sit decretus ut Fons omnis Gratiæ ex mente Cyrilli?

Cyrilli mens.

12 Succedat Irenæus *lib.* 3. *adversus Hæreses cap.* 33. qui disertè affirmat Christum aliquomodo præcessisse in Decreto Divino respectu hominum: sic enim dicit: *quoniam futuram circa filium Dei, humani generis dispo-*

Irenæus.

poſitionem in ſemetipſum fabricator omnium Verbum præformaverat, Prædeſtinante Deo primum hominem animalem (id eſt Adamũ) *videlicet, ut alpritali* (id eſt Chriſto) *ſalvaretur: cum enim præexiſteret ſalvans, oportebat & quòd ſalvaretur fieri, ut non vacuum ſit ſalvans.* Quid his clarius dici potuit? Id enim eſt dicere Chriſtum ita Decretum, & nos propter ipſum, ut non fuerimus extituri niſi propter Chriſtum: quis autem credat, neque nos extituros fuiſſe, niſi peccatores futuri eſſemus?

Anaſtaſ. Bernard. Theodoret. Baſil. Tertullian. apud Lipom in Caten. Rupert.

13 Accedunt Anaſtaſius Sinaita, Bernardus, & in Catena Lipomani videdi Theodoretus, Baſilius, Tertullianus ad illa verba Geneſis: *Faciamus hominem: ubi inſpexiſſe Deũ*, inquiunt, *in formatione Adami ad exemplar Incarnationis, ut in finem propter quem* homo formabatur. Non tamen poſſum omittere elegans & apertum teſtimonium Ruperti *lib. 13. in Matth. de gloria, & honore Filii hominis*, cujus aliqua verba ſunt. *Religioſè dicendum, reverenterque eſt audiendum, quia propter hunc Filium hominis gloriã, & honore coronandum, Deus omnia creavit.* Videantur hæc & alia multa apud Suarez, Martinonum, & Aldretum *locis ſupra citatis.*

Suarez. Martinon. Aldret.

3. Prob. ex Ration. Theolog.

14 Tertiò ex ratione Theologicà ſic argumentor primò: Ordo, & excellentia Divinæ Gratiæ eſt per ſe independens à peccato, & ita terminans diſpoſitionem æterni conſilii, ut maneret etiam Adamo non peccante, nec alio: ergo ordo, & excellentia Hypoſtaticæ nionis: ergo excellentia Hypoſtaticæ unionis eſt cauſa finalis ſui, & omnium ex parte modi finalizandi totalis, & adæquata. Conſequentia prima patet ex principiis noſtris: nam ordo Gratiæ ſe habet ad hypoſtaticum, ut Proprietas ad Naturam, ut effectus connaturalis ad connaturale principium, ut ſplendor ad ſolem, & rivi ad fontem: quis autem credat ponendum ordinem gratiæ ſine connaturali complemento, & aliquomodo deformem in ſe? & certè ſi vera ſunt, quæ modò inſinuavimus, apertè ſequuntur hæc incommoda, ſi Gratiæ ordo ſecludi poſſit in ordine decernendi Divino ab Hypoſtatico.

15 Secunda conſequentia patet: quia Deus operans rectiſsimè, & providentiſsimè velle debet finem, ut rationem volendi media, & non econtrà: ergo ſi velle debet ordinem Gratiæ, & Hypoſtaticum, neceſſe eſt velit illum, & omnia, quæ ipſi ſubordinãtur, & requiruntur ob ordinem Hypoſtaticum: ergo ſi velit utrumque, modo de ſe arguenti, manſurum utrumque, etiam ſine caſu peccati: neceſſe eſt excellentiam ordinis Hypoſtatici eſſe cauſam finalem Omnium ex modo finalizandi totalem: quæ eſt noſtra Propoſitio, bene deſcendens ex antecedente, quod patet: nam Deus potiùs intendens bonum, quàm malum hominis, etiam non futuro peccato, conſtituiſſet Adamum in Gratia: neque aliud piè credibile eſt ex his impenſis, ut Gratiæ reſtitueretur poſt peccatum, aliiſque Providentiæ Divinæ modis revelatis in Scripturis.

16 Argumentor ſecundò: Chriſtus Dominus, ut omninò evidens eſt ex *Scripturis*, ita præ reliquis creatutis ſingularem Dei Dilectionem erga ſe terminat, ut antonomaſticè dicatur *Deo Dilectus, & in quo plenè ſibi complacuerit*, imò & in affectu Divino præeminere ſuper reliqua omnia tanquam finem, cui ſubordinat omnia: hæc enim eſt emphaſis Pauli dicentis: *Omnia veſtra ſunt: vos autem Chriſti; Chriſtus autem Dei.* Nunc ſic: Dilectio erga aliquem habita non aliter, quàm ex occaſione, alioquin mala & pudendà, & quàm alioqui Dilector prohibet, maluiſſetque non eſſe, non poteſt eſſe tanta Dilectio, quanta deſcribitur Chriſti Dilectio; atqui niſi excellentia ipſius Chriſti ſit cauſſa finalis Incarnationis & omnium ex modo finalizandi totalis, & independens à peccati remedio, Dilectio Dei erga ipſum ſolùm eſſet Dilectio habita ex occaſione, alioquin pudendà & malà, & quam Deus prohibet, maluiſſetque non eſſe: ergo non eſſet Dilectio, qualis deſcribitur eſſe in Scripturis Dei erga Chriſtum Dilectio: ergo ab oppoſito, &c.

17 Major probatur: quia dilectio concepta ex occaſione, quam mallet Dilector non eſſe, & quæ ne ſit, hortatur, & ſeria media adhibet, eſt dilectio, quam Dilector quaſi coactus concipit, & quam, quantum eſt ex ſe mallet non habere; at talis Dilectio non eſt qualis deſcribitur eſſe Dei Dilectio erga Chriſtum: quî enim ſit ſingularis modus diligendi unum præ reliquis, cùm vellet quis perſeverare in amandis reliquis, & quaſi coactus diligit hunc unum? Deinde, qui Primatus in affectu amantis habetur ab eo, qui amatur ex occaſione non tam ſuæ bonitatis, quàm alieni commodi, & mallet amans non conjungi cum aliorum affectu? Hûc facit illa ratio Schoti putantis, & meritò, inconveniens, dicere, Chriſtum erga Deum ſolùm ama-

Schotus,

amari & haberi ut Bonum occasionatum, & *Ragusa.* non per se. In quo miror Ragusam ausum dicere *disp.*28. §.16. nec aliter amari posse: atque adeò esse per se bonum occasionatū, ut est pœnitentia; quod horrent omnes.

18 Argumentor tertiò: Deus finit se moveri ex hoc & illo bono,& æstimat quantitatem boni, tamque se moveri finit à bono,quantùm bonum movere meretur.Ratio hujus assumpti, facilè, animis non præoccupatis suadibilis est: tùm quia videtur inversus ordo, & indignus Voluntate rectissimâ, majoris æstimare, quod minus est, quàm quod reipsâ est ad movendum affectum majus. Tùm etiam, quia Deus est rerum æstimator exactissimus, & qui falli non potest, ut sæpè nos fallimur, æstimantes exinde res potiùs ex fallaci regulâ judicii nostri, quàm ex verâ regulâ bonitatis intrinsecæ. Nunc sic: Atqui in Christi excellentia, (ex quâ quis neget moveri aliqualiter Deum, & in quâ fassus est Deus complacuisse, affectu paterno,qui inter affectus est maximus?) sunt rationes intrinsecæ,& independentes à casu peccati, per se sufficientes & dignæ movere totaliter ipsum Deum,seu movere præcisim ab omni extrinsecâ circunstantiâ:ergo Deus ita se moveri finit ex ipsâ excellentiâ Incarnationis.

19 Confirmatur: quia magis in Christo elucet Deus, quàm in omnibus creaturis simul, magisque est dignus movere Divinum affectum, quàm omnes illæ simul. Nunc sic: Deus creavit homines, & Angelos,ut per se expetibiles,& amabiles, ad sui gloriam:imò propter ipsos alia, &, ut dicitis, Christum, ut ex eo salus illis afflueret; sed Christus ad Dei gloriam conducit magis, quàm omnia reliqua simul: ergo creavit ipsum, ut per se expetibilem, & amabilem, & ut finem cui cætera subordinentur ut media: ergo ut independentem àb omni occasione ipsi extrinsecâ & de peraccidens,qualis est casus culpę. Et huc recidit iterum illud Pauli: *Vos autem Christi: Christus autem Dei.*

20 Argumentor quartò: quia salvari debet excellentia Christi, quantò purius posit: & Sapientia Dei, quantò posit in operatione perfectiùs. At quænam est Christi excellentia, pendere in sui existentiâ, à peccato alterius, esseque sic in rebus,ut non existeret, nisi Deus foret offensus? Vnde si gaudere voluit de existentiâ sui,referre hominibus gratias posset: ne dicam, gaudere de lapsu eorum? In quo semper mihi durum erit dicere non potuisse Adamum, (cui dicitur facta ante peccatum revelatio de Christo venturo) desiderare consortium Christi, sine periculo complacendi in occasione ad ejus adventum per se necessariâ,quę peccatum ipsius erat. Quænam Dei Sapientia (ut id secundùm nostram insipientiam liceat dicere) magis favere nocentibus, quam innocentibus, vocatis alioquin ad sui consortium?Sinere,ut Malis videretur profuisse malitia,& obfuisse Bonitas Innocentię, quàm Deus mallet? Malos esse ex occasione suæ miseriæ feliciores, quàm Boni fuissent, quia non mali? Hoc certè credibile non est nisi Scriptura loquatur, aut ratio clamet: at & hanc mutire, & illam non loqui neque contradicere videbimus.

21 Confirmatur. Non minùs decuit extolli naturam innocētem, quàm reparari naturam peccatricem: neque decuit minùs decerni Christum ut mediatorem vitæ, & gratiæ,& gloriæ Naturæ innocentis, quàm Mediatorem reconciliationis Naturæ peccatricis: ergo nisi vel obstet Scriptura, vel ratio, non est cur uni potiùs quàm alteri Motivo detur munus finalizandi Decretum Incarnationis. Alias rationes vel ex peccato Luciferi, vel ex Revelatione factâ Angelis de Christo venturo in statu viæ, vel ex factâ Adamo in statu Innocentiæ,vel ex necessitate Doctrinæ pro eximendâ Matrî Deiparâ à Debito, vel ex Natis hominibus,vel impetratis ex Christi meritis,quia nec illis egeo,nec sine magno molimine proponi possunt, & quia plerumque subnixas divisibilitati Decretorum, omitto, licèt in se, & ad homines præsertim efficacissimas. Dabit copiosissimè Aldretus *Aldretus.* *disp.19. per totam.*

SECTIO II.

EXCELLENTIA CHRISTI, VT REDEMPtoris, seu Peccati Remedium fuit causa finalis Incarnationis, adæquata, non ex parte Decreti, sed objecti; nec primaria tamē,nec necessaria.

22 ITa quoad punctum principale sentire debent Sanctus Thomas cum Thomistis: cum aliis plurimis P. Vazquez: qui tamen in tertiâ parte propositionis omninò repugnant: omnium optimè & Doctissimè Vazquez,Valentia,& Lessius: reipsâ sic omninò sentiunt Doctor Eximius, & P. Martinonus. Et quidem,sensûs ex se,& ex præce- *S. Thomas. Thomistæ. Vazquez. Valentia. Suarez. Lessius. Martinon.*

denti ſatis clari propoſitio tres partes habet. Primam cum Sancto Thoma: Peccati Remedium fuiſſe cauſam finalem Incarnationis: Alteram cum eodem contra Schotiſtas: fuiſſe adæquatam ex modo finalizandi. Tertiam, in qua recedimus à Sancto Thoma, cum venia tamen, & ipſo manuducente, dum fatetur, eſſe probabilem: neque primariam eſſe, neque neceſſariam. Tertia pars liquet ex propoſitione præcedenti.

23 Prima mihi eſt adeò certa, ex Scripturis, & Patribus, ut oppoſitam non modò cenſeam temerariam, ſed hæreticam. Nam primo conſtat ex Scripturis. *Matth.* 18. & *Luc.* 19. diſertè dicitur: *Venit Filius hominis quærere, & ſalvum facere quod perierat. Ad Galat.* 4. *Miſit Deus Filium ſuum ... ut eos, qui ſub lege erant, redimeret.* 1. *ad Timoth.* 1. *Ieſus Chriſtus venit in hunc mundum peccatores ſalvos facere.* Secundò conſtat ex *Symbolo Nicæno*: *Qui propter nos, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlis: & incarnatus eſt, & homo factus eſt, &c.*

Matth. 18. *Luc.* 19. *Ad Galat.* 4. 1. *Timoth.* 1. *Symbol. Nican.*

24 Tertiò conſtat ex PP. quorum prima claſsis, (in quâ ferè omnes,) aſſerit nos dediſſe cauſam, *ut veniret, venieſq; propter nos.* Altera claſsis, (in quâ certè ſunt S. Clemens Rom. *lib.* 1. *conſtitut. cap.* 7. Irenæus 5. *adverſus Hæreſ. cap.* 14. Athanaſ. *Ser.* 3. *cõtra Arian.* Auguſtin. *in Pſalm.* 32. *& alibi*, & alii apud Vazquez, Leſsium, & Amicum) aſſerit *Chriſtum non venturum, niſi peccatum interceſsiſſet.* Tertia claſsis, (in quâ certè ſunt idem Athanaſius *ibid.* Nazianzenus *orat* 4. *de Theolog.* & alii apud eoſdem) aſſerit nullam fuiſſe neceſsitatem Incarnationis, ſecluſo peccato. Quarta claſsis, (in quâ ſunt etiam certè iidē Athanaſius, & Nazianzenus, & Ambroſius *de Dominicæ Incarnationis Sacramento cap.* 6 & S. Leo *Serm.* 3. *in Pentec.* S. Gregorius *lib.* 4. *in* 1. *Reg. cap.* 1. Iræneus, *ubi ſuprà*, & alii) aſſerit: non modò non venturum Chriſtum, ſed neque habiturum carnem, neque futuram Incarnationem, excluſâ causâ Redemptionis. Vt interim omittam Sanctum Thomam, & illam veterem profam Eccleſiæ cani ſolitam Virgini: *Peccatores nõ abhorres: ſine quibus nunquam fores; tanto digna Filio*: & communem Fidelium apprehenſionem. Adverſus hunc impetum ſtare, aut ſentire quis poſsit?

Clem. Rom. *Irenæus.* *Athan.* *Auguſtin.* *Vazquez.* *Leſsius.* *Amicus.* *Nazianz.* *Athan.* *Nazianz.* *Ambroſ.* *Leo.* *Gregor.* *S. Thom.* *Proſ. Eccl.*

25 Dici nihilominùs poteſt primò: *Incarnationem* diſtingui ab *Adventu* Chriſti, ut patet ex Litaniis primò interponentibus illam; deinde hunc, ſic: *per Incarnationem tuam: per Adventum tuum.* Scripturam autem, & Patres in præcitatis locis intelligi, non de Incarnatione, ſed de Adventu Chriſti. Sed huic fugæ præcluditur aditus ex Symbolo Nicæno manifeſtè contradicente: ex ipſis Scripturis, & ex legitimo ſenſu Patrum, maximè, qui pro quartâ claſſe citati ſunt.

26 Dici ſecundò poteſt ex Schotiſtis, præcitata loca debere intelligi, non de Incarnatione ſecundùm ſe, ſed de circunſtantiâ paſsibilitatis, ut ſenſus ſit, Chriſtum non venturum, ex deffectu peccati, paſsibilem, ſeu in carne paſsibili; non verò non omninò venturum, nec alioquin incarnandum. Contra primò: quia & huic fugæ manifeſtè reſiſtunt verba Nicæni Symboli, & Patrum ex quartâ claſſe: quorum propoſitiones ſunt immediatè contradictoriæ ſolutioni: & manifeſtè aſſerunt ipſam Incarnationem, ſeu ſubſtantiam Myſterii propter nos factam. *Schotiſtæ.*

27 Contra ſecundò: quia alioquin nos agere gratias non deberemus pro Incarnatione, quaſi propter nos, & propter noſtram ſalutem factâ, ſed pro Paſsione, Crucifixione, &c. quod Symbolo reſiſtit, & piæ exiſtimationi Fidelium, & Eccleſiæ ſenſui. Ratio eſt: quia cauſa finalis rei quoad circunſtantiam, non eſt, nec dici poteſt ſimpliciter cauſa rei, aliunde ſuppoſitæ: ut cauſa meritoria Incarnationis, quoad circunſtantiam, nec eſt, nec dicitur cauſa meritoria Incarnationis.

28 Contra tertiò: quia qui negant abſolutè Chriſtum venturum, defficienti peccato, negant omnem modum veniendi: alioquin verè dici poſſet hodie: vel non veniſſe Chriſtum, vel non venturum in fine mundi: vel quia non venit impaſsibilis, vel quia non veniet paſsibilis. Atqui Patres negant abſolutè: ergo. Confirmatur evidentiſsimè: Aut Chriſtus potuit eſſe homo, habere carnem, & incarnari, abſque paſsibilitate, vel non? Si ſecundum: ergo nulla ratione eſſet homo, defficiente peccato. Si primum: hæc negant Patres habiturum Chriſtum, peccato defficiente: ergo negant abſolutè.

29 Dici tertiò poſſet ex Doctrina Patris Suarez, diſtingui debere duplicem Actum Divinæ voluntatis; intentivum alterum, alterum executivum: quorum prius decernat Incarnationem propter ſemetipſam; poſterius verò velit eam exequi ad peccati jam prævisi remedium, & non aliter: idque ſufficere Patribus, & Scripturæ, ut ſufficit ad dicendū, *Suarez.*

reip-

reipsà Incarnationem esse,& exhiberi propter peccatum : ad eum modum, quo, licèt Deus ante prævisa merita prædefiniat gloriam, ex voluntate omninò gratuità; tamen quia reipsà vult eam exequi propter merita, verum est, gloriam esse propter merita,& nō aliter.

30 Imprimis hæc Doctrina nititur Divi- *Suprà disp. 1.* sibilitate Decretorum,jam impugnatà *suprà.* Deinde neque placet solutio , neque exemplum. Non solutio ; quia vel Decretum secundum tendit in substantiam Incarnationis propter peccati remedium vel non ? Si secundum : ergo Verbum non est factus homo , nec induit carnem propter nos. Patet consequentia: Id quod supponitur futurum, & in sui futuritione non pendet ab existentià alicujus rei , non est ab illà tanquam à causà sui ; sed Incarnatio , & Verbum fieri hominem supponitur futurum ad Peccati remedium, ab ejusque existentià non pendet: ergo non est ex peccati remedio , tanquam ex causà : ergo neque est propter peccati remedium. Patres, & Scriptura apertè contradicunt. Si primum: habetur intentum,licèt in Doctrina non verà. Neque placet exemplum:Nam Decretum intentivum gloriæ, etiam in viâ Patris Suarez , non potest præscindere à meritis, sed debet esse Decretum gloriæ , ut habendæ per merita : alioquin,quicquid esset exinde de meritis,existeret gloria , utpote efficaciter decreta existere præcisim ab ipsis. Si ergo tale sit Decretum Incarnationis, ut exequendæ ad peccati remedium : ipsum peccati remedium non potest non esse causa finalis Incarnationis.

Hurtad. Ant.Per. 31 Dici quartò posset ex Hurtado , & Antonio Perez , primum illud Decretum, quo Deus tetendit in substantiam Incarnationis , jam eam ordinasse in peccati remedium, non tamen absolutè, sed conditionatè, si fortè pòst videret per Scientiam Mediam peccatum sub illis circunstantiis futurum:vel si fortè peccaret Adamus,quod videbat Deus maximè imminere : quod periculum æquivalet ipsi futuritioni peccati : atque adeò perinde est, ac si Deus decerneret Substantiam Incarnationis ad peccati remedium absolutè prævisi.

32 Verùm & hic modus nec satisfacit Patribus, & Scripturæ , & videtur inverosimilis. Non satisfacit Scripturæ : ait enim venisse Christum , salvum facere , quod perierat;& propter nos factum esse hominem. Nec Patribus:ajunt enim Peccati remedium fuisse causam Adventûs Domini, & Incarnationis: imò nec aliâ fuisse. Videtur inverosimilis primò: quia facit Deum consilii anticipitem , & expectatorem experientiæ. Secundò: quia Scientia Media à nullo Decreto absoluto dependet ; sed independet ab omni: imò ad omne præcedit: nec Deus,volitione quasi præcipiti , potest præoccupare notitiam.Idque maximè est contra primam conditionem Antonii Perez.

33 Tertiò,specialiter contra aliam Hurtadi : quia vanum est decernere sub conditione, quam alioqui exequeris,dum decernis:si ergo Deus scit per Scientiam Mediam, peccatum esse futurum , si creet Adamum: ut quid vult decernere creationem Adami, & peccati remedium , si fortè peccat: videt enim eo ipso peccaturum ? Quartò : quia constitutio libertatis omninò perfecta , & cum prædominiò partis superioris ad inferiorem (ut fuit illa Adami in statu Innocentiæ)non videtur esse periculum peccati:imò spes magna eventûs boni.

34 Dici quintò posset ex Patre Suarez *Suarez.* *disp. illa 5. sect. 5.* ubi mirà vi ingenii omnia versat, & tangit : primum Decretum Incarnationis ante prævisum absolutè peccatum, sic excogitari posse, ut tendat in ipsam Incarnationem , non utcumque exequendam, sed modo perfectissimo: qui,casu quo peccatum sit futurum , est eam , exequi ad peccati remedium. Cùm ergo Deus habeat Scientiam Mediam de peccato futuro , si creet Adamum liberum ad peccandum , & non peccandum : ex ipso primo Decreto ut conjuncto cum tali Scientia Mediâ , tenetur Deus ad Incarnationem ob Peccati remedium.

35 Sed contra primò: quia neque sic occurritur satis ad rigorē Sanctorum Patrū,& Scripturæ. Secundò: quia hic modus decernendi est quasi indeterminatus,& vagus;contrarius proinde principiis Doctoris Eximii. Tertiò: quia vel posito illo Decreto tenetur Deus permittere peccatum , ut Incarnationem exequatur optimo modo , vel non? Si primum : ergo ex fine exequendi Incarnationem optimè , tenetur Deus permittere peccatum, ergo & amat peccatū: quæ consequentia in sententiâ P. Suarez premit maximè:nam id ipse putat sequi ex efficaci præintentione Pœnitentiæ,vel Redemptionis ante peccatū absolutè prævisum. Si secundū,neq; eligit permissionem ex eo fine:ergo peccati remedium nō est causa finalis Incarnationis

quoad

quoad ſubſtantiam, ſed penès circunſtantiã ordinationis ad peccati ipſius remediũ. Redeunt ergo voces Scripturæ, & Sanctorum Patrum. Maneat ergo negari non poſſe Peccati remedium fuiſſe finalem cauſam Incarnationis Dominicæ, non utcũque, ſed etiam quoad ipſius ſubſtantiam: quæ erat prima pars propoſitionis noſtræ.

36 Oſtendo jam ſecundam, in quâ eſt difficultas, & quæ dicebat, Peccati Remedium eſſe cauſam Incarnationis, ex modo finalizandi totalem. Primò: quia talis finalizandi modus debet attribui reſpectivè ad Incarnationem, Redemptioni noſtræ, & peccati remedio, ut impleat præcitatas locutiones Scripturarum, & Patrum, à quibus in re præſertim occultâ, & quæ pertinet ad arbitrium Dei, loquentis ad nos per os Sanctorum, non poteſt honeſte recedi: Atqui modus finalizandi, qui totalis non ſit, eas implere nequit: ergo is, & non alius, attribui debet. Minor probatur: quia modus finalizandi totalis tunc eſt, quando finis unicè redditur, ſeu ſimpliciter, & ſine addito redditur pro causâ rei executæ; & ita redditur, ut, inſpecto modo cauſandi, dici poſsit, rem propter eam eſſe, nec eâ abſente, futuram: atqui is modus implet unicè locutiones Scripturarum, & Patrum: ergo implere eas nequit modus finalizandi, qui totalis non ſit.

37 Secundò: quia ex præcitatis locutionibus Scripturarum, & Patrum eò incumbentium, ut commendent viſcera Divinæ miſericordiæ erga nos, ea fit minimum commendatio Divinæ erga nos miſericordiæ, quaſi unicè voluerit Incarnationem propter nos, tantique fecerit peccati remedium, & nos in ipſo, ut vel æquè propter ipsũ, & propter nos Incarnationem decreverit, ac ſi propter alium finem nec amaret, nec vellet; nulluſve poſsit opponi titulus propter quem non debeat æſtimari Incarnatio, quaſi unicè propter nos facta: Nec enim energiam Divini erga nos amoris in decernendo opere Incarnationis minorem eâ quã deſcripſi, Scripturæ, aut PP. inſinuant, nec minori contenti eſſe poſſunt. Atqui modus iſte movendi, & finalizandi nõ poteſt non eſſe totalis, ut evidens fiet expendẽti terminos, & accuratè comparanti cum philoſophicâ ratione cauſæ totalis: ergo Peccati Remedium fuit cauſa finalis Incarnationis ex modo finalizandi totalis, & adæquata: quæ erat ſecunda pars aſſertionis noſtræ.

SECTIO III.

FINALIS CAVSA INCARNATIONIS integratur ex excellentiâ Myſterii, & ex Remedio peccati, tanquam ex finibus ex modo finalizandi totalibus.

38 Fit hæc Propoſitio ex immediatè præcedentibus manifeſtò: reque ipsâ ſic ſentiunt Doctor Eximius *diſp. 5 ſect. 4. & 5.* Martinus Perez *diſp. 14. ſect. 3. &* 4. Martinonus *diſp. 3.* ſed eſt diſcrimen inter illos, & me: quòd illi ſic faciunt cauſas finales totales Incarnationis, Excellentiam Myſterii, & Remedium peccati, ut hi fines ſuam finalizandi totalitatem exerceant per ſuum unuſquiſq; Decretum: Excellentia per ſuum; per ſuum, etiam Redemptio: quorum illud præcedit; & hoc ſubſequitur: & utrumlibet, utrolibet defficiente, ſufficeret ad exiſtentiam Incarnationis. Ego (quod etiam ipſe Suarez, niſi fallor, approbat *ſect. 5.*) ſic ſtatuo ſuam hos fines exercere finalizandi totalitatem, ut præſtent uno ſolo, & indiviſibili Decreto tam mirabilis, & incomprehenſibilis energiæ, ut velit Incarnationem propter rationes intrinſecas, & gloriã Chriſti, eo genere affectûs, quo decernit, & paratus eſt eam velle, licèt nulla alia ſupereſſet ratio extrinſeca, quæ moveret: & velit eandem propter peccati remedium, eo genere affectûs, qui ſatis ſit ad ponendam Incarnationem, etiam ſi nollet ex alio fine moveri. *Suarez. Mart. Per. Martinon.*

39 Vnde licèt ex vi movendi, & ex tendentiâ Decreti præſentis, ſit neceſsitas, ut defficiẽti alterutro ex his finibus, defficeret Decretum, quod nunc eſt, ipſum tamen, ut nunc eſt, eſt neceſsitas, ne deficeret, ex deffectu alterutrius finis, in Deo Decretum Incarnationis ex alio fine. Quare hi Fines ex vi Decreti præſentis ſunt formaliter totales, exercentque totalitatem ſuam formaliter reſpectu Incarnationis, & reſpectu Divinæ voluntatis; non verò reſpectu Decreti, ſed ad ſummum, æquivalenter. Non reſpectu Decreti formaliter: quia alterutro fine defficiente deficeret: de ratione autem cauſæ totalis eſt, ut effectus, ſeu quaſi effectus non deficiat, ex cauſæ deffectu, ipsâ perſeverante: æquivalenter verò, quia ita ſe habet, ac ſi eſſet duplex actus reipsâ, vel virtualiter ſeparabilis. Formaliter reſpectu Incarnationis, & Divinæ Voluntatis, quia utrolibet ex his finibus deficiente, ex vi Decreti, qui nunc

eſt,

est, maneret Divina voluntas connexa per aliud cum existentiâ Incarnationis, & ipsa Incarnatio poneretur. Et id est, quod *suprà* volui, dum dixi hos fines esse *ex vi decreti* totales, non *ex parte Decreti*, sed *in se*, & *ex parte objecti*. Et ecce nucleum, & concordiam Doctrinæ totius, circa quam sola potest esse difficultas vel in Doctrinâ Philosophicâ, quam supponit, vel in sequelâ Theologicâ, quam subinfert. De hac *sect. sequenti*. Nunc de illâ.

40 Et quidem in concursu duarum causarum finalium ex modo finalizandi totaliū, nec mihi, nec ulli ferè, dempto Vazquez, est dubium, si fiat per actus vel realiter, vel virtualiter diversos. Primò: nam paritas, quâ se tegit Vazquez, ex causis physicis, nulla est: est enim discrimen, quòd Natura dicitur studere compendio: & superfluum horret. Tùm quia causæ intentionales, cùm per se ipsas causent, non possunt se impedire mutuò, nec mutuò se attemperare, eoipso quòd concurrant: at causæ naturales physicæ, cùm agant per actionem distinctam, possunt attemperari in eandem. Tùm demum, quia fines præsertim extrinseci se habent veluti rerum accidentia, earundem perfectiva: causæ verò naturales se habent, ut origo Naturæ, & requiruntur ad esse: res autem, ut habet unicum esse, solum requirit naturaliter unam causam, nam exinde haurit quantum potest: at, ut habet esse perfectibile & capax plurium accidentium, nec ex uno haurit quantum potest ex alio: potest plures fines habere. Secundò passim videmus in causis intentionalibus concursum duarum aliunde totalium: ut patet in duplici causâ de condigno meritoriâ ejusdem rei: in duplici imperio actionis externæ, altero intellectuali, & alio appetitivo: in duplici Scientiâ, ejusdem objecti quod amatur, alterâ infusâ; naturali alterâ. Tertiò, &

Vazquez.

41 Ratio à priori sit: quia non repugnat amari actionem externam v. g. eleemosynæ diversis actibus ex fine diverso: nempè ex motivo sublevandi pauperem, & ex complacentiâ Dei: at actio secuta, adæquatè causabitur, ab utrolibet: quia uterlibet determinat voluntatem ad eleemosynam: quis enim vetet ita in eleemosynam affici, ex fine sublevandi, ut etiam præcisim ab alio motivo, induceretur; & ex fine complacendi Deo, ut præcisim ab alio, induceretur etiam eleemosyna?

P. Vazq.

42 Dicit Vazquez, tunc actionem externam causari ab actu efficaciori, seu fine efficaciùs movente: habente se alio fine non ut causâ motivâ, sed ut purè impulsivâ. Contra primò: quia potest esse actus uterque æquè efficax, in quo casu nec potest Deus unam causam determinare potiùs, quàm aliam; nec ex utrâque fieri una. Primum patet: quia positâ quavis determinatione Dei, uterque actus æquè concurret: fit enim iste concursus per sympathiam naturalem, quâ se movet potentia exterior ad motum interioris; unde frustrari nequit, nisi destructâ entitate motûs interni. Patet secundum: quolibet actu defficiente sufficeret alter ad positionem actionis: quod manifestè contradicit constitutioni causarum partialium. Contra secundò: quia vel actus minùs efficax sufficit ad inductionem actionis, vel non? Si secundum: quomodo est efficax? Si primum: cur ergo, si sufficit ex se, non præstat influxum? Quare possunt sine dubio dari duæ causæ totales in lineâ finis respectu actionis externæ, si fiat per totidem actus.

43 Id verò fieri posse, & debere in casu nostro, aliisque per unicum, mihi est æquè certū. Primò: Nam hæc debet esse Doctrina communis, cùm communis sit opinio, Deum ita decreviſſe Incarnationem in remedium Originalis, & Actualium; ut etiam defficiente originali, & manente Actualium copiâ, veniret Christus ut Redemptor, & econversò: ergo remedium originalis, & remedium Actualium sunt fines respectivè totales. Secundò: quia potest res dari ex titulis secundùm se sufficientibus, & totalibus ad existentiam ejus, puta, ex jure præsuppositò, & ex merito accedente, ut reipsà se gerit Deus cum Christo Domino, dum ei dat gloriam Corporis, & alia.

44 Tertiò, & à priori: quia pertinet ad perfectionē voluntatis posse duorum actuū, secundùm se non oppositorum, energiam in eundem conjungere: unde non video, cur non possit ita affici indivisibiliter circa executionem alicujus rei: puta, Eleemosynæ, ex duplici fine, ut ex ipsâ affectûs energiâ sit paratus eleemosynam dare, ex utrolibet, altero defficiente, colligique possit voluntatem æquè propensuram in actionem eleemosynæ cum uno, ac propendet cum finibus duobus. Id autem nequit concipi, quin uterlibet sit totalis.

45 Dices: quolibet defficiente, defficeret actus: ergo non est totalis, uterlibet. Patet consequentia: quia causa totalis est illa,

quæ

quæ impedit, ne res deſit ex deffectu cauſæ, dum ipſa manet. Reſpondeo diſtinguo antecedens: deficeret actus omnis in voluntate, nego: qui modò eſt, concedo. Et diſtinguo conſequens: non eſt totalis reſpectivè ad actionem externam, & ad voluntatem, nego conſequentiam. Ad actum, qui modò eſt, ſubdiſtinguo: formaliter, concedo: æquivalenter, nego conſequentiam. Vide quæ *ſuprà nu. 39.* *ſupra*, dum hæc explicui, & applicui noſtræ Doctrinæ.

SECTIO IV.

CHRISTVS DOMINVS EX VI PRÆSENTIS Decreti, eſtò non per ipſum, ſed per aliud, veniſſet, etiam Adamo non peccante, nec alio.

46 EN *primum corollarium*: & eſt ratio: quia enim rem vult exequi ex duplici fine totali, rectè colligitur eandem poſiturus, defficiente ſecundario fine, & manente primario. Confirmatur: Chriſtus eſt finis propter quem Deus condidit univerſum, & omnia, ut manifeſtè fit ex Scripturis: deficiente autem fine non eſt unde colligi prudenter poſsit Vniverſi, rerumque creatio: ergo neque Chriſto deficiente. Sed etiam ex ſuppoſitione nullius peccati futuri, Mundus, & Adamus exiſterent, ut eſt omnibus in confeſſo: ergo exiſteret Chriſtus, qui finis eſt. Non ergo Decretus Chriſtus Dominus unicè pro caſu peccati, & quo non futuro non foret.

47 Nota tamen, quod advertit optimè *P. Suarez.* Pater Suarez, licèt remedium peccati non ſit cauſa finalis, quaſi primaria, Incarnationis ſecundùm ſe, eſſe tamen & totalem ejuſdem quoad ſubſtantiam, ut diximus, & quaſi primariam quoad modum, quo reipsâ facta eſt: nam eſtò, Chriſtus veniret, etiam Adamo non peccante, nec alio; non veniret tamen paſsibilis, & morti ſubjectus, neque cum munere Redemptoris.

48 Nota deinde, venturum quidem ex vi præſentis Decreti, non formaliter, ſed *P. Eſparza* arguitivè (ut benè loquitur Pater Eſparza;) id eſt, per aliud Decretum, cujus futuritio colligitur ex iſto: eſt enim præſens, quaſi futuritio conditionata alterius, & abſoluta præſens neceſsitas, ne deſit aliquod Decretum ſufficiens ad exiſtentiam Incarnationis, ex præciſo deffectu finis non neceſſarii, quale diximus eſſe peccati remedium. Ratio omnium eſt: quia præſens Decretum indiviſibiliter tendit in utrumque finem; quare quolibet deficiente, deficeret; tendit verò ita afficiendo Voluntatem in utrumlibet, ut uterlibet ſufficeret ad exiſtentiam Incarnationis exequendam; quare neceſſariò arguit non defuturam volitionem ſufficientem ad eam exiſtentiam exequendam, etſi defeciſſet alter ex finibus. Defendamus modò Corollarium, & in ipſo poſitas in anteceſſum Aſſertiones.

SECTIO V.

RESPONDETVR ARGVMENTIS IN oppoſitum.

§. I.

ARGVMENTA COMMVNIA.

49 OBjicies primò: In rebus, quæ pendent ex Divinâ Voluntate, & cujus certa diſpoſitio conſtare non poteſt, niſi ex ipſo Revelante, ſtandum eſt Scripturis; at Scripturæ ſolũ aſſerunt veniſſe Chriſtum ad peccati remedium.

Reſpondeo primò, Scripturis, & Symbolo ſatis omninò fieri, dum aſſeritur Peccati Remedium fuiſſe cauſam finalem, & totalem Incarnationis tam quoad ſubſtantiam, quàm quoad modum: nec enim, dum id ab ipſis, & à nobis aſſeritur, negatur alius finis: poteſt enim utraque veritas defendi: neque putandum, Scripturam negare id omne à quo præſcindit: maximè, cùm ſubeſt maxima cauſa præſcindendi: quæ in noſtro caſu eſt: primò, exhibitio finis ſufficientis. Secundò, ſignificatio Divinæ erga nos miſericordiæ. Tertiò, oſtentatio Divinæ inclinationis ad ſublevationem noſtræ miſeriæ per medium omnium Diviniſsimum, & talis inclinationis, ut ea ſola ſufficeret ad exiſtentiam medii; quare non eſt cur iſti motivo immiſceatur aliud, cùm ex alterius interventu, non minuatur ratio beneficii erga nos per hujus excellentiſsimi operis exhibitionem.

50 Reſpondeo ſecundò: conceſſâ majori, negando minorem: Scripturæ enim & alios fines ſatis inculcant, ut *ſuprà* vidimus. Reſpondeo tertiò: Scripturas plerumque ſolùm afferre cauſas patentiores, tacere communiter latentiores, & quæ rei ſunt intrinſecæ, & eſſentiales: ut de Angelis dicit eſſe creatos in miniſterium hominum, non negã-

do,

do, sed supponendo alios fines intrinsecos: similiter in præsenti discurrimus, non divinantes, sed ab ipsis Scripturis edocti discurrere ex unis materiis revelatis in aliis: unde posset distingui major: standum est Scripturis, vel illativè, vel formaliter, concedo. Solùm formaliter, nego.

SS. PP. qui videntur Oppositi, mens

51 Objicies secundò: quatuor illas classes PP. *sect.2.* descriptas. Posthabitis aliis interpretationibus, suprà rejectis, aut insequendis frustàr; Respondeo: ex Patribus, alios solùm asserere quod ipsi asseruimus, factam esse propter nos & propter nostram salutē Incarnationem; nō tamen negare fines alios: alios negare quidem; sed loqui de Incarnatione, non utcumque, sed prout facta est; stylo nempe non Scholastico, sed dogmatico non excurrente in subtilitates materię subjectę importunas, sed restringente negationem ad praxim rei juxta materiam subjectam, & ex fine præintento talium locutionum, qui erat Fidelium ædificatio, & commēdatio Divinæ Misericordiæ erga nos cùm peccatores essemus.

52 Idque mihi fit evidens ex ipso modo, loquendi PP. qui videntur facere, sensum suum, æstimareque ut certum dogma Fidei; quod solùm loquendo de Incarnatione cōplexivè, & prout facta est, potest esse verū: ut Adversarii fatentur, & pro ipsis scripsit S. Thomas fallis probabilitatem oppositi. Alios sumere pro necessitate nomen causæ, finis, & rationis: quasi nostro Hispanismo dicerent: *que razon, que fin, que causa, ò que necesidad avia de parte nuestra para Encarnarse el Verbo, sino necesitaramos de Redempcion?* Non ergo contradicunt nobis SS. PP. tam manifestè, quàm Adversarii putant.

53 Quorum omnium legitimus sensus est, ut ex eorum contextu, & præintento fine colligi potest: ita Deum Incarnationem voluisse propter nos; ut ad commendationem suæ erga nos misericordiæ, & ad æstimationem tanti beneficii, perinde sit modus volendi Incarnationē ad nostri sublevationem, & ad peccati remedium, ac si non voluisset ex alio fine, aut ac si Christus non esset aliter venturus, nec exequenda esset aliter Incarnatio. Unde cùm ajunt, nullam aliam fuisse causam: dicunt optimè, nempe quæ possit obstare æstimationi beneficii, perinde ac si non esset, dum addunt, non venturum: dicunt optimè, subintelligendo, ut venit; vel ita venisse, ut adventum est mare debeamus, ac si nō fuisset aliter venturus.

54 Sed quid ad Sanctum Thomam? Respondeo, ut ipse ad Anselmum 1 *p quæst.*100. *art* 2. *ad* 2. sic inquiens: *Dicendum, quod Anselmus hoc non dicit asserendo, sed opinando, quod patet.* Dicendum ergo similiter *quod Sanctus Thomas hoc non dixit asserendo, sed opinando, quod patet.* Nam oppositum censet probabile: quod & Bonaventura præstitit. Opponi ipsi possent Magnus Albertus, Alexander Alensis, Schotus, & Suarez, qui judicant probabilius: & V. Maria de Iesus, quæ Cœlitùs (ut opinor,) edocta, ponit ut verum.

S. Thomas sibi respondet in simili.

Et ipsi opponitur Authoritas aliorū Sanctorum & Theol.

§. II.

ARGVMENTA VALENTIÆ, ET Vazquii.

55 OBjicies tertiò: Si Christus non esset venturus, nisi in Redemptionem, commendatur magis Divina Bonitas erga Peccatores. Respondeo primò: quid inde? teneturne Deus ad id, ex quo magis sua bonitas ostendatur; maximè cum præjudicio sui operis? Respondeo secundò: negetur, assumptum, præstitit enim Deus opus Incarnationis ob Redemptionem affectu pari, quo ipsum Incarnationis opus præstitisset ob solam. Respondeo tertiò: magis erga homines commendari Divinam Misericordiam, volendo Incarnationem, non solùm ut liberationem mali, sed etiam ut fontem omnis boni mansurum, & manaturum, etiam præcisim ab omni malo. Videatur Doctor Eximius acutè movens duo hac de re dubia: utrum motivum ex his moverit efficaciùs Deum: utrum sit æstimabile us respectu nostri? Nam de cōplexo planè affirmat *disp. illa 5. sect. 4. §. quares 1 & seqq.*

P. Suarez.

56 Objicies quartò: Si Christus venturus esset ex vi Decreti præsentis, vel venisset impassibilis, vel passibilis? Non passibilis: ad quid enim, abeunte peccato? Non impassibilis: Nam cum Decretum sit efficax, venisset reipsà impassibilis. Notat optimè Martinonus, potuisse, secluso peccato, subesse causas alias, propter quas Christus decerneretur venire passibilis. Respondent aliqui: Decretum quod nunc est, terminatum quasi primariò ad Christum radicaliter passibilem, & formaliter impassibilem, nisi esset opus in alio signo decerni passibilem. Non applaudo his signis.

57 Respondeo ipse, supponi falsò ab argu-

arguente, Decretum ullum, ex his quæ nunc ſunt, in eâ hypotheſi manſurum: aliud extitiſſet, quo decerneretur Chriſtus impaſsibilis. Itaque nunc Deus Scientia ſuâ ſimplicis intelligentiæ,& Mediâ,videns,& plenè comprehendens rerum omnium poſsibiles ordines, & peccati exiſtentiam ſub conditione Vniverſi, voluit indiviſibiliter Chriſtum propter ſe & ad peccati remedium venire paſsibilem, eo genere affectûs in excellentiâ ipſius Chriſti, ut ſibi ſubordinantem omnia, ut voluerit Incarnationem & circunſtantiam paſsibilitatis ordinare, ad peccati remediũ, & gloriam ipſius,voliturus tamen ipſam Incarnationem ſine hujuſmodi circunſtantiâ ob illam excellentiam affectivè prælatam pro quavis hypotheſi.

§. III.

ARGVMENTA LESSII.

58 OBjicies quintò: quia noſtra Sententia eò videtur tendere, ut Chriſtum ſtatuat etiam Authorem ſalutis Angelorum:exinde namque ſolet argui poſt Suarez à Patronis noſtri diſcurſûs.Id autem repugnat Apoſtolo *Hebræor.* 2. ubi probat Chriſtum debuiſſe conſtare carne,& ſanguine, quia illi, qui per ipſum ſanctificati ſunt, iis conſtant: iis verò non conſtant Angeli. Deinde, qui ſanctificat, & ſanctificantur, *ex uno omnes*,addit Apoſtolus: nempe ex Adamo: à quo tamen Angeli non traxerunt originem. Inſuper addit: *Nuſquam Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ*: nempe, ſi audiatur Ribera, quia *ad homines, non ad Angelos ſalvandos venit.* Confirmatur ex Vazquez, addente, omnia merita Chriſti ita conſummata fuiſſe per mortem, ut ſine ipsâ effectum non habuerint: ergo ſolum iis data ex meritis Chriſti Gratia, pro quibus mortuus eſt: Atqui non eſt mortuus pro Angelis, nec pro primis Parentibus in ſtatu Innocentiæ: ergo nec ipſis eſt data Gratia ex Chriſti meritis:ergo non aſſequimur ex diſcurſu noſtro, quod potiſsimum intendebamus.

Hebræor. 2 — *Ribera.* — *Vazquez.*

59 Reſpondeo.Primò,nos aliunde probaſſe Sententiam noſtram *ſuprà*. Reſpondeo ſecundò:negando minorem.Loca enim allegata non obſtant,ne dicatur datam Angelis ex Chriſti meritis Gratiam: quia ut bene vidit Cornelius à Lapide *in cap.* 2. *Heb. nu.* 132, & *in* 1. *ad Epheſ. nu.* 46, non loquitur ibi Paulus de omnibus, qui quomodocumque ſanctificati per Chriſtum ſunt;ſed de his qui ſanctificati ſunt per conſummationem paſsionis,& mortis, & per Redemptionem à captivitate, & à peccato: qui cum paſsibiles, & mortales ſint, decuit ipſis Chriſtum aſsimilari tanquam minoribus Fratribus, majorique auxilio indigentibus. Id quod ex ipſo Pauli contextu colligitur. Illud de Apprehenſione hominum factâ potiùs,quàm Angelorum, abs re eſt.

Cornel. à Lapide.

60 Ad confirmationem dici primò poteſt, de quo *alibi*, Chriſtum mortuum eſſe pro Angelis, & Parentibus primis; eiſque datam gratiam, alioquin propter Chriſtum dandam, datam,*inquam*, ex meritis Chriſti morte conſummatis: voluit enim Deus ſic honorare Redemptorem, cui tamen ſubordinata eſſet aliunde ipſa Angelorum & primorum Parentum Gratia. Quod ſi roges:an utroſque dici poſſet redemiſſe? poteſt affirmari, ita ut Angelos non à captivitate exemerit, ſed dato pretio fecerit novo titulo ſuos,& quaſi emerit de novo: Primos verò Parentes ante lapſum vectigales ſimiliter fecerit ex novo titulo, & poſt lapſum ſtrictè redemerit. Secundò: dici poteſt Chriſtum eam Angelis, & Primis Parentibus gratiam per actus heroicos charitatis erga Deum,vel Adorationis, vel Orationis, vel alios independentes à peccato promeruiſſe.

Infrà lib. 4 *& lib.* 5.

61 Objicies ſextò:Si Chriſtus erat venturus in ſtatu Innocentiæ, quali carne veniſſet? Gloriosâ, an non gloriosâ: ſed impaſsibili, qualem habuit Adam?Si gloriosâ?Quomodo potuit naſci, & creſcere? Caro enim glorioſa eſt impaſsibilis. Si non gloriosâ? Cur ipſi dilata eſſet gloria; cùm dilata ſolummodò ſit, ut poſſet pati, & mori juxta Sanctos Patres? Rurſus: fuiſſet converſatus inter homines in terris; an inter Angelos in Cœlis? Si primum: non videtur conveniens, cum eſſet Beatus, nec ejus exemplo, & inſtructione eguiſſent homines. Si ſecundum: cur ergo Humanam potiùs, quàm Angelicam Naturam ſumeret.

62 Reſpondent aliqui, venturum in carne gloriosâ, creandumque in ſtatu virili & perfecto: unde ceſſant inconvenientia, & fit non futuram in ea hypotheſi Matrem Dei: quod & innuit illa proſa vetus Eccleſiæ: *non abhorres peccatores, ſine quibus nunquam fores, tanto digna Filio.* Mihi verò vehementiſsimè diſplicet iſta reſponſio:nam quicquid ſit an Deus poſsit id facere, (quòd modò non

Virgo Maria, etiam Adamo nõ peccante eſſet Mater Dei.

non curo:) non videtur pati Dei erga Matrem Virginem dilectio expressa in Scripturis, ut sola fuerit de Matre Dei pro casu peccati, & ex occasione, quam alioqui non esse, mallet Deus: Matremq; Virginem aut nó esse Divini amoris objectú per se; aut ex Divini amoris primatu in aliquà hypothesi fuisse rejectã, & sejunctã à Christo: de quà nẽpe Ecclesia canit & intelligit eadem de Primatu Prædestinationis, quæ de Christo suprà attulimus: & illa: *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Venisset ergo Christus cum hac etiam Matre, nec Adamo peccante, nec alio. Ita sentio cum Suarez *tom. 2. in 3. part. disp. 1. sect. 3.* vidẽdo. Nec me movet quicquam illa Ecclesiæ Prosa: Tùm quia eam puto alicujus nec cauti, nec Theologi, curantis potiùs sonum, quàm nucleum vocis. Tùm etiam quia falsò supponitur eam unquam, & usquam habitam ab Ecclesia in usu, ut advertit contra Vazquez Martinonus.

Martinon. Vazquez.

63 Respondeo ergo aliter, venturum Christum in carne ei simili, quam habuisset Adamus in statu Innocentiæ, gloriâ corporis dilatâ tantisper, ut inter homines aliquandiùs familiariter conversaretur, eosque suâ instructione, & exemplo ad majorem perfectionem promoveret. Quamvis enim homines, his non eguissent simpliciter pro illo statu; poterant tamen juvari plurimùm. Neque Patsio, & Redemptio fuit unica causa, cur dilata sit Christo gloria Corporis. Potuit enim & alia esse: decebatque præterea Christum assimilari hominibus, quantùm sine indecentia poterat, ex eadem ratione quâ potiùs congruit assumi Naturam Humanam, quàm Angelicam, (si assumptibilis ista sit) de quibus abundè diximus *lib. 1. & 2.* Demum decebat, quòd mereri Christus posset, ut connaturaliùs in nobis existerent Gratiæ ex ejus influxu. Sic Suarez ubi *supra*: qui addit, secutus Augustinum in simili, dici non improbabiliter posse, Christum, etsi carne gloriosâ venturus esset, nasciturum ex Matre Virgine. Videatur *loc. cit.* Marianus, & Eximius Doctor.

Suprà lib. 1 & 2. *Augustin.* *Suarez.*

64 Objicies septimò: ex nostra Sententia fieri, & dici posse verè, & propriè, Filium Dei non assumpsisse carnem, sed qualitatem carnis, causâ nostrâ: nequit enim propriè dici causa, illud sine quo res æquè fieret. Unde deobligati nos sumus agere Deo gratias pro substantia Incarnationis, & illâ penè infinitâ Divinitatis exinanitione, quà *Verbum Caro factum est, & habitavit in nobis.* Augeri hæc solent exemplis moralibus hinc, & inde petitis ad firmandum Vulgi Scholastici patrocinium contra nostram Assertionem.

65 Respondeo primò: Causam nostram respectivè ad Incarnationem patère latiùs, quàm Redemptionem. Sanctificatio, & glorificatio sunt maximum bonum nostrum, & præcisim à miseriâ culpæ propter ipsas dicimus venturum alioqui Christum: cui, si ex vi decreti subordinamur ut Capiti, & Fonti omnis boni, etiam pro hypothesi nullius miseriæ nostræ, subordinamur cum fœnore magni boni, atque adeò cum maximo debito gratiarum, & gratitudinis. Vide, quàm absit opinio nostra ab absurdo, quod fingitur. Respondeo secundò: Nego sequelam: quia Redemptio nostra, uti diximus, non est utcumque causa finalis, sed totalis Incarnationis, & quoad substantiam, & quoad modum. Quoad hunc, necessaria totalis: quoad illam, totalis nonnecessaria. Ita ergo tenemur ad gratiarum actionem, ac si unicè propter nos executa fuerit Incarnatio.

66 Objicies octavò: Quando intentio, & finis operis est occultus: ex nullâ re meliùs, quàm ex modo executionis deprehendi valet: constat enim in humanis operibus; & fingere subesse fines alios, fingere demum est, & divinare in incertum. Atqui omnia, quæ interveniunt in executione Incarnationis, solùm insinuant peccati Remedium, tanquam finem: hæc enim quinque sunt potissimùm: & probatur in singulis. Primò ex Naturâ assumptâ: cur Humana sit, & non Angelica, nisi quia solùm assumpta est in Redemptionem hominum? Angelica enim, ut quæ nobilior, aptior videbatur. Secundò ex Personâ Assumente: cur enim Filius, qui imago est Patris, nisi quia reparare venit creatam Imaginem, & Filios Adoptionis? Tertiò ex tempore, quo nempe summa peccandi licentia, & summa & ex naturâ & ex lege difficultas recti processûs? Quartò ex eo, quòd Angeli multis retrò jam sæculis erant glorificati: quomodo ergo non dilata eorum, ut est dilata glorificatio hominum, ad usque sui Capitis glorificationem? Quintò ex humilitate, paupertate, passibilitate, & aliis circunstantiis. Laudo Authoris Prudentiam & ingenium. Sed

67 Respondeo primò, alios fines, quos assignavimus, non ita esse occultos, ut neque ex naturâ rei, neque ex principiis revelatis, neque ex Scripturis, suadibiliter assignentur. Quare nego suppositum Patris Lessii.

Reſpondeo ſecundò : regulam aſsignatam à Leſsio plerumque fallere : quippe non ſemper executio reſpondet intentioni primariæ, quæ quidem fruſtrari poteſt ex accidenti. Sic intentio Dei primaria in hominum creatione, eſt ſalvatio ipſorum : executio verò, multorum damnatione, terminatur. Reſpondeo tertiò : quando ejuſdem operis ſunt plures fines ex modo finalizandi totales, licèt executio æquè proveniat ex utrolibet, non eſſe neceſſarium, ut omnes circunſtantiæ, quæ in executione interveniunt, utrilibet fini approprientur, & propter ipſum appetantur. Sufficit enim, ut alteri fini non repugnent, quamvis uni conveniant magis: poſſuntque aliquæ, fini minus principali, magis convenire. Sic res accidit in præſenti: nam Paſsibilitas, Paupertas, & id genus alia, magis conveniunt fini Redemptionis ; non verò repugnant cum fine alio: nam cum ipſis etiam Chriſtus eſt per ſe amabiliſsimus, Perſona infinitæ excellentiæ, ſumma Dei gloria ad *extra*, Decus Vniverſi, Caput Hominum & Angelorum, Fons, & mediator Gratiæ, & Gloriæ. Quidquod neque Paſsibilitas, neque Humilitas, neque Paupertas repugnare videntur Chriſto ob plurimos fines, præciſim à munere Redemptoris. Iam, circunſtantiæ à Leſsio expenſæ, licèt valeant ad peccati remedium, valere ſimul poſſunt ad alios fines independentes à peccato. Quando autem circunſtantiæ & modus executionis valent ad multos fines; ob illas, & hunc malè eligitur unus finis, & vitiosè excluduntur fines alii. Potrò valere eas circunſtantias ad alios fines, conſtabit ex facili.

68 Primò : quia quoad aſſumptionem Humanæ potiùs, quàm Angelicæ Naturæ, dici poſſet imprimis factum ex neceſsitate, quia repugnat Angelicam aſſumi : id quod ſatis probabile fecimus *lib.* 1. Deinde factum, quia Humana præ Angelicâ eſt quoddam Naturæ & univerſi compendium ; voluiſſeque Deum, extendere quantùm poſſet beneficium ad omnes univerſi partes in unâ. Inſuper factum, quia per illam aſsimilatus eſt Deus & Angelis & Hominibus : quod in aſſumptione Angelicæ non poterat. Secundò: quoad Perſonam Aſſumentem, congruit eſſe Filium, cujus nempe ad exemplar adoptarentur & Angeli, & Homines. Tùm quia per Dona Dei reddimur Deo ſimiles, perque generationem quandam, Naturæ Divinæ participes: decuit ergo, quòd ea haberemus ab illo, qui procedit imago naturalis, & per mirabilem generationem, Deo per omnia ſimilis. Tertiò : quoad dilationem Incarnationis, præter aſsignatam à Leſsio rationem Medicinæ, aſsignant alias alii, cum quibus ipſi *lib.* 2. *diſp.* 1. Quartò: quoad glorificationem Angelorum dicatur, eam præcedentiâ non obſtare, ne ſit propter Chriſtum, & iſte maneat Primogenitus : ut certè non obſtat, ne gratiæ collatæ Hominibus ante Chriſti adventum, fuerint propter ipſum, & ipſe fuerit Primarius Finis, & Fons. Quod autem non dilata ſit, ſicut hominum, glorificatio Angelorum, congruit ; quia cùm non peccaſſent ut homines, non erant æquè indigni, ac proinde nec differendi aduſque exhibitionem pretii pro peccato.

Suprà lib. 1 *diſp.* 5. *à num.* 18.

Suprà lib. 2 *diſp.* 1. *à num.* 22.

69 Objicies nonò: Myſterium Incarnationis includit humiliationem, & quandam veluti exinanitionem Divinitatis, ut Paulus loquitur *ad Philipp.* 2. ergo expeti per ſe nequit, ut Vniverſum hoc Bono conſtet; ſed ob aliam rationē extrinſecam momenti majoris, cui aliter conſuli nequeat. Vt ſi Rex fieret ſervus, aut Ruſticam duceret in Sponſam. Id per ſe dedecet : neque fieri debet, niſi ob extraordinarium bonum : puta, ob Regni, ejuſve magnæ partis liberationem à præſenti ruinâ. Nec obeſt, quod mirabiliter extollatur Humanitas : Nam & Ruſticam etiam extolleret conjugium Regis. Adde quòd opus Incarnationis non videtur pertinere propriè ad ordinem Vniverſi. Tùm quia non pertinet ad Regni complementum quod Filius Regis induat habitum Ruſtici:

Philippenſ. 2.

70 Tùm etiam quia vel Vnio Naturæ Humanæ cū Perſona Divina, ſumitur, prout Divinitatem involvit, vel prout in ſe? Si primum: non pertinet ad ſeriem creaturarum; ſublimior eſt. Si ſecundum: eſt modus perfectionis, & entitatulæ ex ſe tenuis, neque ſufficiens conſtituere gradum ſpecialem inter entia. Multa miſcet, & ſupponit (ſpecioſa alioquin) objectio, quæ magis ad vulgi plauſum, quàm ad ſolidam rei inſpectionem faciant.

71 Reſpondeo primò retorquendo: nam exinde fit neque ob peccati remedium potuiſſe Deum uti decorè hoc medio Incarnationis : cum aliàs & aliter poſſet liberare hominem à peccato: ſicuti ſi Rex aliter poſſet facilè liberare regnum à ruina, indecorè ſubiret ob id notam ſervi, aut conjugium conditionis omninò diſparis. Reſpondeo ſecundò iterum retorquendo : quia ſi Incarnari eſt per ſe indecorum; cùm aliundè

indecorum non sit manere, Deum offensum, sine satisfactione: aut sine expectatâ condignâ satisfactione, gratis parcere; non videtur sufficiens ratio, ut Incarnaretur, prætextus satisfactionis condignæ. Quare Respondeo tertiò: negando in Incarnatione miscerì ullam Divinitatis humiliationem, aut exinanitionem, vel physicam, vel moralem. Non physicam: quia inde nihil damni patitur, aut lucratur boni. Non moralem: quia sicut per blasphemias hominum non minuitur Dei Majestas, ut neque Sol inficitur ex illuminatione cæni; sic neque minuitur, neque vilescit per assumptionem Humanæ Naturę; sed agit triumphum Bonitas infinita. Sed de his *suprà*, cùm de convenientia Mysterii.

Vide suprà lib.2.disp.1

72 Ad illud Apostoli, certum mihi est, eritque attento lectori, loqui Paulum de Christo, non quà Deo, sed quà Homine: ut enim neque Divinitas exaltatur, neque obedit; ita neque se exinanit: sed Humanitas Divinitati conjuncta, seu homo Deus, eodé autem filo sermonis de his, ac de illis textus Pauli discurrit *Nota*, per communicationem idiomatum, dici hæc posse de Deo, ut alia dicimus. Neque est par ratio de Rege, qui fieret servus, aut ducerer Rusticam: Nam bonus status Regis pendet à conditione propriâ Regis, exclusivâ servitutis, & à parilitate conjugii: at ab his extrinsecis non pendet status Majestatis Divinæ. Neque Vnio est tenuis adeò perfectionis, & entitatis, ut non sit opus omnium excellentissimum in ratione Perfectionis, & Entis, ut contra Lessium ipsum & Antonium Perez probatum est *lib.1. disp 3.*

Suprà lib.1 disp.3. nu.

73 Instabis ex RR. Per Incarnationem fit, qui est creator, & Dominus, servus, & Creatura: subitque magnam demissionem infinita Majestas: non ergo potest esse Incarnatio per se expetibilis, & amabilis, sed per accidens, & ex necessitate postulante; qualis intervenit in remedio Generis Humani. Antecedens probatur primò ex Apostolo, cujus verba debere intelligi de Christo, quà Deus est, patet: Nam Christus se exinanivit per eam actionem, quâ *similis factus est nobis*, & *habitu inventus ut homo est*; hic enim est sensus Apostoli; atqui per assumptionem Humanæ Naturæ, *similis factus est nobis, & est habitu inventus ut homo*: per eam ergo semetipsum exinanivit, juxta Paulum: ergo id, quod indutum est carne, & assumpsit, semetipsum demisit, & exinanivit semetipsum. Id autem Verbum est, non Humanitas.

74 Probatur secundò ex Patribus affirmantibus Verbum non solùm adjectivè, & denominativè, secundùm Humanitatem, sed directè, & propriè, & secundùm se, fuisse humiliatum: dicunt enim, *ipsum assumere* Naturam Humanam, esse Verbi magnam humiliationem. Id autem Verbo propriè convenit: nam ipsi convenit, unicè, *assumere*. Hi autem Patres sunt Augustinus *epist.* 120. & *tract* 55. *in Ioan.* Cyrillus *lib.* 2. *de fide ad Reginas.* Leo *epist.* 83. *ad Episcop. Palæst. cap.* 7. Hyginus Papa *epist.* 1. *Decretali.* Chrysostomus, Theodoretus, Oecumenius, & Theophilactus *in eundem locum* Apostoli *ad Philipp.* Probatur tertiò: quia humiliari est non esse in eo gradu dignitatis, qui per se deceret, & deberet, ac convenire posset. Ad Dei autem Majestatem pertinet, ut non solùm natura ejus propria, sed etiam associata Personaliter, sit in summâ Majestate. Sicut Rex violatur directè in legato injuriosè tractato.

Augustin. Cyrillus. S. Leo. Hyginus. Chrysostom Theodoret. Oecumen. Theophil.

75 Imprimis, Instantia, (si quid probat), certè probat Verbum, ipsâ Incarnatione mutatum: æquè enim mutat deterioratio, ac melioratio: nam utralibet est signum ortûs, & interitûs. Deinde probat, Verbum directè, & propriè mansisse minus, & inæquale Patri. Insuper tanta humiliatio non videtur compensari posse per bonum purè creatum: quale fuit peccati remedium. Quòd si Adversarii censent, compensari nihilominùs posse: cur compensari nequeat per excellentissimam gloriam inde resurgêtem? Demum respondeo, distinguendo antecedens: denominativè, & adjectivè, & indirectè, concedo: propriè, & in se, nego antecedens: hæc enim est excellentia Divinitatis, non posse his denominationibus subesse propriè, sed adjectivè, & per communicationē idiomatū.

76 Ad primam probationem, jam dixi, sensum Apostoli esse de Christo quà homine, volente coram apparere, *habitu* quidem, conditionis omninò nostrę similis, secùs ac Personæ dignitas postulabat. Ita Ioannes Antonius Velazquez *in locum eundem* doctè, & Theologicè multa discurrens. Nisi locum intelligas de exinanitione denominativà, & adjectivà: de quà Patres intelligo, qui contrà adducti sunt. Vnde patet ad secundam probationem. Ad tertiam dico, Verbum semper manere in eo dignitatis gradu, qui ad ipsum pertinet; nullamque pati diminutionem dignitatis ex assumptione Naturæ, licèt in ipsâ patiatur multa indigna suâ Majestate.

Ioannes Antonius Velazquez

§. IV.

§. IV.

ARGVMENTA RECENTIVM.

77 OBjicies decimò: quia in noſtrâ ſententiâ, dici vere non poſſet, quòd Deus ſimpliciter ex dilectione Generis Humani dederit mundo Filium ſuum, contra illud *Ioann. 3. Sic Deus dilexit mundum, &c.* Sequela probatur: quia Deum dare Filium ſuum, eſt, ipſum è ſuo quaſi ſinu educere, quæ eductio præcisè Incarnatione fit: Atqui Deus non eduxiſſet è ſinu ſuo Filium ex dilectione Humani Generis, cùm decreviſſet educere; ante omnem ergà Humanum Genus affectum. Patet exemplo: Si Rex, Filio ſuo parauti in Aragoniam venire ob alias cauſas, conſcius hujus conſilii, mandaret, ut ipſam armis tueretur, non poſſet Aragoniæ exprobare, quòd ob ipſius bonum, Filii tui ſe conſpectu privaſſet.

Ioann. 3.

78 Reſpondeo negando ſequelam: Ad probationem, admiſsa cum puritate terminorum majori, nego minorem, & ſuppoſitum. Hoc: quia ſuppontur præcedentia Decreti, ſeorſim connexi cum exiſtentiâ Chriſti, à Decreto illam ſtatuente in peccati remedium. Illam: quia quotieſcumque res ſit exiſtens ex aliquo fine tota: ipſi ſimpliciter poteſt, & debet tribui, etiam in conſortio alterius finis etiam totalis. Vnde ſi Rex ita mitteret Filium ſuum, eſt idem caſus: & fruſtrà adductus. Peccat tamen exemplum in eo quòd ſupponat Filium ex ſe, & independenter a Patre, parare profectionem: cujus rei conſcius Pater, mandat Regni liberationem ab hoſtibus alias fortè non mandaturus: qui caſus diverſiſsimus eſt ab illo, in quo Filius, non niſi dependenter à Patre profectionem ornaret: quam ſimul Pater vellet ex affectu erga Filium, & erga regnum, unoquoque movente totaliter, & ſufficienter: & talis putandus eſt caſus noſter.

79 Objicies undecimò: repugnat Scripturæ, qui dicat, Deū ex dilectione mundi, nō concepiſſe, ſed conceptum antè confirmaſſe propoſitum mittendi Filium ſuum: item qui diceret, Deum non dediſſe Filium ſuum ex mundi dilectione, ſed donationem anteà factam, exinde confirmaſſe. Id autem nos dicere cogimur: Primum: quia definitio motivi purè confirmativi eſt, quod accedit voluntati jam habenti propoſitum rei exequēdæ. Secundum: quia Donatio, ſeu executio rei, non diſtinguitur moraliter à Decreto donandi, & exequendi: ergo ſi Decretum dandi Filium ex dilectione mundi ſupponit Decretum, ipſum dandi ex aliâ causâ independenti, moraliter ſupponit donationem, & executionem: eſt ergo ſecunda donatio, & exinde confirmatio primæ donationis.

80 Reſpondeo primò: negando ſuppoſitū, in quo fit multiplicatio Decretorū, quâ nititur unicè ſpecies argumenti. Reſpondeo ſecundò negando ſequelam: nam motivum cōfirmativum, non eſt acceſſus motivi utcumque, ſed motivi partialis, & quaſi ſubordinati priori; non verò totalis, & ſufficientis inducere exiſtentiam rei, etiam ſi nullum aliud eſſet. Tale autem diximus eſſe reſpectivè ad Voluntatem Divinam peccati remedium: in cujus intentione conſtitit ſpecialiſsima dilectio mundi. Quare argumentum nullum eſt.

81 Objicies duodecimò: Si Chriſtus Dominus, Adamo non peccante, veniret; veniret quidem: & non ut cauſa meritoria Gratiæ, & gloriæ poſteris transfundendæ: ergo non veniret. Antecedens probatur: quia Gratia, & gloria, ſi Adamus non peccaret, transfunderentur in poſteros, juxta pactum initum, ex ſolius Adami merito: ſicut ex ipſius ſolùm demerito transfuſa eſt culpa: ergo Chriſtus non veniret, ut cauſa meritoria Gratiæ, & Gloriæ Poſterorum. Probo jam conſequentiam primam: nam ſi veniret hujuſmodi, non cognoſceretur ab Hominibus, ut Caput morale ſuum, aut Fons ſuæ gratiæ, & gloriæ, atque adeò nihili, aut quaſi nihili penderetur ejus Adventus. Sic Amicus acutè. Addit Aldretus: (nam alia præſoluta jam ſunt) Deum nihil mali permittere, unde non hauriat pius boni: non ergo permiſiſſet peccatum, niſi mittendus eſſet Filius in Redemptorem: neque miſiſſet Filium, niſi peccatum foret: alioqui nullum novum bonum in mūdo exiſteret ex occaſione mali permiſſi; quod, non eſſet in lineâ boni, peccato minus.

Amicus.
Aldretus.

82 Reſponderi poſſet imprimis ad argumentum; Chriſtum venturum, ut Finem, & Fontem Gratiæ, influxu exigentiali, & finali: quod ſufficeret, ut Adventus Chriſti maximi haberetur, nec ipſi præjudicaret Adami conſtitutio in eſſe Capitis moralis ſecundarii. Secundò dici poſſet: neque Adamum in eo caſu futurum cauſam meritoriam transfuſionis Gratiæ & Gloriæ penès Poſteros: hæc enim darentur ex pacto Poſteris; poſito, tanquam

quam conditione, actu, quo sibi specialiter meretur Adamus Incrementum & Gratiæ, & Gloriæ.

83 Respondeo tertiò: negando quod assumitur: esset enim Christus, ut sequitur ex dictis ad *sextam objectionem*, Causa primaria & meritoria Gratiæ, & Gloriæ, tùm collatæ ipsi Adamo, & in ipso Posteris, tùm & ipsis etiam Posteris. Neque ipsi præjudicaretur ex eo, quòd Adamus, genere longè diverso, & gradu valde inferiori, diceretur caput secundarium Posterorum. De Demerito alia est, & debet esse ratio. In ipsum enim solus Adam influxit, malè devians à bonis, ex Meritis Christi, possessis: à quibus justè omnes excluſi sunt in ipso, ut qui in ipso, & per ipsum demeriti fuimus.

Aldrete. 84 Ad Aldreti cogitationem satis piam dicatur primò: laudari pietatem à nobis, & expectari probationem assumpti. Secundò: ipsam Redemptionem per actus infinitæ æstimationis exercitam, esse bonum peccato majus, & quod, ipso peccato non intercedente, non foret. Tertiò: illam regulam, ad summum, esse verâ de sequelâ boni majoris vel in ratione honesti vel in ratione utilis. Quartò, debere solvi nodum ab Aldreto: nam rogo: quid plus boni fuit ex permissione tot Actualium, cùm sit communis opinio, venturum Christum ob solum originale, & licèt ipsa non essent? Alia mitto momenti levioris, & quæ falso, multiplicitatis in Decernendo divinæ, principio nixa sunt.

SECTIO VI.

CHRISTVS DOMINVS DECRETVS EST etiam ut Redemptor, sine antecessione Prævisionis absolutæ, Peccati futuri.

§. I.

AVTHORITAS ET RATIO.

Amicus. Prudent. Lumbier. Munieſſa. 85 EN *alterum Corollarium*: Quod acuti Magistri cum Amico, Prudentio, Lumberio, & Munieſſa, plures citante, & ornante multis, *disp.6.de Incarnatione sect* 4. necessarium meritò censent, ut duo componant, quæ sibi videntur alioquin vera. Primum: Adamo non peccante, Domini Incarnationem nec futuram, nec venturum Christum. Alterum; Christum esse primò Decretum, ut finem omnium creaturarum, & rerum: *unde colligunt* primum Decretum fuisse de Christo Redemptore, ante prævisum absolutè peccatum. Horrent hoc cum Suarez, *Suarez.* & Vazquez Multi (pro quibus est novissimè Reverendiss. Thyrsus *tom.2 & 3. select. in 2. disp. 16. in 3. disp 7.*) *Vazquez. Thyrsus.* ob sequelam, quam timent, de amore peccati, necessariò ad eum finem efficaciter præintentum prærequisiti.

86 Pater Aldrete, Pronuntiatis illis admissis, negat inferri *quod illi colligunt*; tentatque illa duo componere, dicendo, præhaberi à Deo posse Scientiam Visionis de peccato futuro antecedenter ad ullum Decretum: Idque per duo principia: *Primum est*: Deum, per Scientiam Mediam circa Actus liberos Creaturarum, antecedenter ad omne Decretum de Mundi, & Adami creatione, scire: *Adamum peccaturum si creetur*. Secundum est: Deum etiam per Scientiam Mediam circa Actus liberos suos, scire: *Creandum à se Adamum, si liberè Deus ipse complaceat in Mundi, & Adami Creatione*. Si jungis has duas Scientias, ecce jam Deus scit, *sub conditione suæ liberæ complacentiæ*, futurum Mundum, Adamum, ejusque lapsum. Complaceat igitur liberè Deus. Ecce purificata est hypothesis, ante omne Decretum; (Nam complacentia illa, Decretum non est:) purificatâ autem hypothesi Scientiæ Mediæ, manet objectum absolutè futurum: ergo ante omne Decretum dari potest absoluta futuritio: & absoluta prævisio culpæ: ad cujus destructionem, potest primò decernere Deus Christum Dominum, ut Redemptorem. Hæc est mens Doctissimi Authoris, se explicantis acutè *disp.21. sect 1. & iterum disp 22. sect.9.* Mihi verò & hic, & ille discursus vehementissimè displicent. *P. Aldret.*

87 Hic Patris Aldreti, tanquam plenus incommodis, primò: quia multiplicat virtualitates in exercitio Divinæ libertatis; adversus stabilita, *disp.1.* Secundò: quia specialiter Deo dedecent ante resolutionem hi quasi gressus, & inceptiones affectuum, utpote priæ limitationis nostræ, incipientis ab imperfectioribus, ex eisque facientis sibi gradū ad perfectiora. Tertiò: quia fluunt exinde sequelæ contra Doctrinas communiter admissas in Schola Scientiæ Mediæ: quales sunt, Scientiæ Visionis, rerumque futuritiones independentes á Decreto Dei: reflexio conditionata in Decreta Dei, ut aliquomodo futura: & id genus aliæ. Quartò: quia fundatur in principio mihi non vero de Scien-

tia

tiâ Mediâ Dei circa actus ſuos, ut cum Molina docui *in Tract. de Deo Sciente*. Quintò: quia non vitat inconveniens: nam ex illâ præintentione, teneretur Deus dare auxilium, ut utile ad Redemptionem, id eſt, quia inefficax. Sextò: quia ſi peccatum videtur abſolutè futurum ante Decretum: ergo & Adamus: præcedunt ergo Adamus, & Vniverſum ad Chriſtum, & prius quaſi virtualiter decernuntur. Septimò: quia ſimiliter ex conditione illius Complacentiæ, de primo ad ultimum, eſſet abſolutè futurus Chriſtus, antecedenter ad omne Decretum: nam etiam ſcit Deus, Venturum Chriſtum, ſi peccaret Adamus. Octavò: peſſumdatur tota *libertas Dei in decernendo*, cùm præcedat ad Decreta illa complacentia, & in ipſa futuritio abſoluta & abſoluta connexio cum Decretis, & Rebus decernendis: ubinam ergo manet ſignum indifferentiæ? Mitto alia. Vide, ſi placet adverſus Aldreti diſcurſum, R. adm. N. Thyrſum, latè inſequentem, *tom.3. diſp. 7. ſect.2.*

88 Ille primus *nu.* 85 propoſitus æquè diſplicet: primò: quia dicitur omninò coactè, & ſine ulteriori urgentiâ, quàm argumentorum. Secundò: quia ſi finis Vniverſi, & Adami eſt Chriſtus: & hic ſine caſu peccati non veniret: unde colligitis fore Vniverſum, & Adamum, ſine caſu peccati? Tertiò: ergo potuit evitando peccatum, facere Adamus ne exiſteret, & ne præintentus eſſet finis, propter quem creatus eſt: ergo potuit facere, ne ipſe unquam extitiſſet: nam qui tolleret finem, & media ſuſtuliſſet.

Ipſe ergo aliunde neceſſarium cenſeo corollarium, nempè ex Doctrinâ *diſp. præcedentis de indiviſibilitate* Decreti: & ex ipſius veritate, quam ſuadeo independenter à præjactis doctrinis. *Nuper diſp.1.*

89 Primò: ex Patribus: quorum Irenæus *loc. ſupra citato* ſic ait: *cum præexiſteret ſalvans, oportebat, quod & ſalvaret, fieri: ne in vacuum eſſet ſalvans*. Sic arguo: Chriſtus ex Irenæo præextitit, ut Salvator ad Adamum, & ſalvandos, non quidem alio præexiſtentiæ genere, quàm præexiſtentiâ finis: nam præexiſtentia tèporis pro Adamo eſt: Deinde: quia fruſtrà inferret Irenæus neceſſarium exinde fuiſſe, quòd eſſent, qui ſalvarentur, *ne in vacuum eſſet ſalvans*: ergo Chriſtus ut Redèptor, & Salvator antecedit eo prèexiſtentiæ genere ad omnia, quæ ſupponunt Adamum. Sed libertas, & peccatum ſupponunt Adamum: ergo & Chriſtum ut Redemptorem: ergo Scientia Viſionis de Adamo non præceſsit ad Decretum de Chriſto, ut Redemptore: ergo neque Scientia Viſionis de Peccato Adami. Dices, ſenſum Irenæi eſſe, datam ex meritis Chriſti Redèptoris Gratiâ reparatricem Adamo, & Poſteris, ne otioſa fuiſſet Chriſti æterna Prædefinitio, habita ex præviſione peccati. Verùm hic ſenſus manifeſtè repugnat Irenæo, dicenti *Chriſti ut ſalvatoris præexiſtentiam* fuiſſe rationem, *cur eſſent, & qui ſalvarentur, eorumque ſalvatio*. *Suprà nu. 12. Irenæus.*

90 Deinde Anaſtaſius, Iuſtinus, Nyſſenus, Maximus Taurinenſis, Macharius Philadelphienſis, & alii apud Grethſerum *tom.2. de Cruce*, & apud Pintum *de Chriſto crucifixo lib.2. tit.1.* docent apertè *ex amore Crucis & Chriſti Crucifixi* Deum formaſſe hominem, & mundum: & *in figura Crucis* utrumque: imò, & *Vitæ arborem* in Paradyſo. Ex quo ſic arguo: Crux, & mors Chriſti ſunt circunſtantiæ Chriſti ut Redemptoris: nec enim niſi titulo Redemptionis amantur à Deo; ſed amatæ ſunt à Deo ſine anteceſsione peccati abſolutè futuri: ergo Chriſtus ut Redemptor. Probatur minor: quia Creatio Mundi, & Hominis decreta eſt ſine anteceſsione peccati abſolutè futuri; ſed in ipsâ creatione mundi, & hominum impreſſæ ſunt circunſtantiæ *Crucis*, & *Crucifixi*, ut conſtat ex præcitatis Patribus: ergo. *Anaſtaſ. Iuſtin. Niſſen. Max. Taur Macharius Philadelp. Grethſer. Pintus.*

91 Secundò: ex Rationibus Theologicis, quarum prima eſt: quia per ordinem Gratiæ, & Hypoſtaticum, & hunc, annexum Redemptioni, impediuntur plura peccata, quæ alioquin forent, niſi interveniſſent merita Redemptoris: ergo nequit antecedere viſio peccatorum abſoluta, Chriſti decretum, ut Redemptoris. Si ergo aliquorum viſio non præceſsit, cùm decretus ſit, & eſſet Redemptor omnium; cur aliorum viſio prècedere debuit?

92 Altera eſt: ſunt aliqua peccata, quæ niſi Chriſtus veniſſet, cum circunſtantiis annexis Redemptioni, nempè Paſsibilitatis, & Humilitatis, & abjectionis voluntariæ, non eſſent: non tamen ex Chriſti influxu, vel inductione, ſed ex hominum redimendorum, redemptorumque ingratitudine, & pravitate: ut eſt omninò evidens: horum autem abſoluta præviſio peccatorum præcedere non potuit ad Decretum de Chriſto, ut Redemptore. Sed Chriſtus Dominus eſt Decretus Redemptor omnium: ergo Decretus eſt Redemptor peccati non antè præviſi cum abſolutâ futuritione: ſi ergo potuit decerni, Decre-

cretusque sic est Redemptor, respectivè, aliquorum peccatorum : quidni etiam omnium?

93 Tertia : quia sic nec aliter defendi potest commodè omne genus Benedictionis, Sanctitatis, & Gratiæ; (earum etiam, quæ, etiam Adamo non peccante, propter Christum extitissent in primis Parentibus, reque ipsâ extiterunt in Angelis, & in Beatâ Virgine) voluisse Deum; siquidem in præsenti Providentiâ decernebat Christum Filium suum cum munere Redemptoris, ut acceptum fateremur ex meritis Christi, etiam Patientis, & Morientis: ut insinuant apertè PP. ex Scripturis. Quarta : Quia negari nequit aliquos Adæ Posteros, fusis ad Deum ex Gratiâ Redemptoris precibus, adeptos Filios: ergo decreti sunt Filii ex meritis Redemptoris. Sed non post prævisum originale peccatum, & post pactum: quia nec hoc cõprehenderétur, nec illo fædarentur: ergo sine antecessione talis prævisionis de peccato, Decreti jam sunt ex meritis Redemptoris: ergo & Redemptor. Quinta à priori, & sit Corollarii

94 Fundamentalis ratio : quia Christus ut Redemptor, atque adeò absolutè connexus cum peccatis hominum, decerni & prædefiniri potest sine antecessione prævisionis absolutæ de peccatis ipsis, sine ullo affectu vel formali, vel virtuali peccati, aut ullâ læsione libertatis Christi, vel nostræ : sic ergo Decretus est: quod conceditur facilè ab Adversariis : nam ex solâ falsitate antecedentis, ut video, & ajunt, negant istam consequentiam. Assumpti ergo antecedentis altera pars de libertate, conceditur à multis post Suarez, & complanata est *disp. præced.* Nunc primam ostendo duplici discurrendi via: quam utramque rursus *in Tract. de Prædestinatione*, adversus novos Impugnatores, & maximè Reverendum admodùm Patrem Nostrum Thyrsum *tom. 2. disp. 16. & tom. 3. disp.* 7. abundè firmabo, traditis dilucidiùs his ipsis motivis sic discurrendi, quibus nunc nitor; contentus modo ea quasi nuda proponere.

Tom. in 1. p. tract. de Præd. R. P. N. Thyrs.

§. II.

DVPLEX DEFENSIONIS MODVS.

Primus modus. Molin.

95 PRima igitur discurrendi via, juxta nostra Principia de Indivisibilitate Divina in decernendo, sit cum P. Molina, in hunc modum: Consideretur Deus, plenè, & comprehensivè instructus per simplicem intelligentiam de rerum naturis; & per Scientiam Mediam de Eventibus, & Peccatis sub hac, aut illa conditione futuris, si Universum creet, & producat Adamum. Iam pro signo immediato ad suæ libertatis indifferentiam, per illas duas Scientias, constitutam; velit Deus permittere hominibus, quos decernit, peccata conditionatè prævisa; & siquidem potest ex innumeris finibus permittere, velit indivisibiliter, per ipsum actum permittendi, Peccati pharmacum & Remedium, per medium Incarnationis, ob excellentiam ejus, & ob gloriam sibi, & Christo Redemptori exinde resultantem, & ob annexa humani Generis bona : Quæ simul omnia colligere vult ex occasione peccati; quod Humano Generi non permitteret, nisi præscius hujus maximi Fructûs exinde occasionandi : ad quem ordinat permissionem Peccatorum.

96 In hoc modo discurrendi neque amor, seu intentio efficax Christi ut Redemptoris, præcedit Permissionem; neque hæc, illã: & neutram præcedit absoluta prævisio, sed Scientia Media de Peccatis. Vnde nec ille amor, seu intentio efficax Redemptionis est in Deo obligatio anticipata, quæ necessitet Deum ad eligendam permissionem, & statum, in quo sit necesse peccata permitti : neque est necessitas, quam sibi Deus imponat de ratificatione peccati; neque est inclinatio ad auxiliorum inefficaciã: sed unicè, & indivisibiliter est Decretum, quo Deus permittere vult Peccata, ipsisque mederi per Remedium summè æstimabile, perque Medicum Maximum; ordinando Permissionem mali ad existentiam tanti Boni. Si enim Deus potest hominibus (ut certè potest) peccata permittere propter alios fines, minus favorabiles: quidni propter hunc, Humano Generi, fontem tanti commodi, & gloriæ? Manet igitur totus iste decernendi modus, in linea puræ permissionis, respectu peccati : neque magis inducit peccati existentiam, quàm nuda permissio: connexio enim cum peccati existentia ratione Scientiæ Mediæ præsuppositæ, & ex suppositione liberâ creaturæ non obstat conceptui puræ permissionis.

97 Sic inde arguitur: Eatenus esset impossibilis Deo ista Prædefinitio Christi Domini, quà Redemptoris, sine antecessione Prævisionis absolutæ Peccati futuri, quatenus esse deberet incompossibilis cum pura

permiſsione peccati; & neceſſariò connexa cum aliquo affectu circa ipſum: atqui ſine hoc affectu, & cum pura permiſsione ſtare poteſt efficax iſta Prædefinitio: ergo poſsibilis Deo eſt. Major eſt adverſariorum. Minor patet ex diſcurſu præcedenti: quem ſic firmo: Modus permittendi peccatum, non futurus ex ſe, niſi ſimul eſſet Decretum de potentiſsimo Remedio ipſius, potiùs arguit ejus deteſtationem, quam ullum affectum: ſed, ex prædictis, Prædefinitio Chriſti Domini ut Redemptoris, ſolùm eſt modus permittendi peccatum, ex ſe non futurus, niſi ſimul eſſet Decretum de potentiſsimo peccati Remedio: ergo talis Prædefinitio, potiùs arguit peccati deteſtationem, quàm ullum affectum: ergo. Major patet: quia talis modus ſe habendi circa peccatum, nequit arguere affectum, ex conceptu permiſsionis, ut liquet: ſed ex conceptu ita ſe identificandi cum Decreto, ne peccatum maneat indeſtructum, arguit manifeſtè deteſtationem peccati: ergo. Et in hac forma diſcurrendi, vix urgent objectiones, quæ fieri ſolent, alioquin graves; ut conſtabit. Dices ex Reverendiſsimo Noſtro Thyrſo: Hinc vellet Deus quod evitatio peccati oriatur ex Decreto incompoſsibili cum ipſa: nam vult, oriri ex Auxilio ſufficienti, per tale Decretū collato: quod eſt perinde. Id autē eſt velle chymerā. Nego id ſequi. Solùm enim vult, & poteſt velle Deus, peccati evitationem oriri à libertate, ſeu à poteſtate proximè evitativâ peccati, quæ reſpâ à tali decreto prælcindit.

R. P. N. G. M. Thyrſ.

Infrà à nu. 138. & 152

Latius *loc. cit.* de his, *& ſeq. ad ſextum & ſeptimum argumentum, a nu 138 & 152.*

Secundus modus eōm Vide tom. in 1. 2. tract de Actib.

98 Secunda ſic diſcurrendo generaliùs, & explicando juxta principia jacta *in* 1. 2. finis influxum in Media, vel quaſi media. Volitio & intentio finis, eatenus infert, & ſibi connectit volitionem medii, vel quaſi medii, quatenus hæc volitio medii eſt neceſſaria ad exiſtentiam finis, quia eſt neceſſaria ad exiſtentiam medii, vel quaſi medii, ſine quâ nequit eſſe exiſtentia finis, quam ponere cogitur ex vi ſui efficacis affectûs, intendens Finem. Hæc ſi attentè expendantur, fient evidentiſsima. Vnde ſi ad poſitionem & exiſtentiam medii, ſeu quaſi medii, non eſt neceſſaria volitio, quâ, intendens finem, velit ipſum medium, ſeu quaſi medium, eoipſo manet ſine ullâ neceſsitate, aut obligatione ad talem volitionem, quantumvis velit efficaciſsimè finem. Ratio eſt: quia eoipſo volitio medii non eſt neceſſaria ad exiſtentiam Finis: finis autem ex vi ſuæ intentionis non neceſsitat niſi ad id, quod eſt ad exiſtentiam finis ſimpliciter neceſſarium.

99 Confirmatur patentiſsimè. Primò: Non magis obligat intentio finis ad volitionem medii, quàm ad executionem & poſitionem medii: imò minùs: magis enim pender exiſtentia finis ab executione medii, quàm ab ejus volitione. Nihilominus, ſi executio medii non ſit ſimpliciter neceſſaria ad exiſtentiam medii, vel quia jam ſupponitur, vel quia aliunde jam eſt; Intendens finem non obligatur ad medii executionem: ergo ſimiliter Confirmatur ſecundò: præoccupando evaſiones ingenioſas Thyrſi, & Recentiorum, in hunc modum. Amor finis, quantumvis efficax, non inducit, neque requirit alium amorem eorum, quæ requiruntur ad exiſtentiam finis, præter illum, qui neceſſarius eſt ex vi finis intenti, ſeu ut exiſtat finis ex intentione: atqui ex vi Redemptionis præintentæ ante prævisum abſolutè peccatum, ſeu, ut exiſtat Redemptio ex intentione efficaci Dei, nullus requiritur amor peccati: ergo amor præintentivus Redemptionis, &c. Major patet ex ipſis terminis: licèt enim demus, quòd ad intentionem finis non ſufficiat amare ſolùm ea, quæ debent amari ut exiſtat finis; tamen, præter amare ea quæ debent amari, ut ipſa intentio finem obtineat, nihil aliud poſtulare poteſt intentio: & hoc eſt totum acumen Thyrſi, & ſubtilium Recentiorum. Probatur minor: Vt Redemptio ſit ex intentione efficaci Dei, ſatis eſt, ut Deus ex eâ ponat permiſsionem, & auxilium potiùs in caſu inefficaciæ, quàm efficaciæ: nam ſic intentio cauſat permiſsionem; & hanc poteſt ſequi peccati permiſsi Redemptio: ſed ut ex intentione Redemptionis ponat Deus auxilium in caſu inefficaciæ, nullus requiritur amor inefficaciæ, ſeu peccati: non enim requiritur, ut caſus ſit ratio movens, ſed conditio, *ſine quâ* hîc, & nunc *non* eligeretur auxilium. Atqui conditio, ſeu circunſtantia, *ſine qua non* eligeretur aliquid, non poſtulat amari, ut patet in indigentia Pauperis, dum das eleemoſynam: ergo.

Thyrſus, & RR.

100 Tota doctrina patet exemplis, bene ponderatis à Patre Quirós *tom. 2. in 1. part. diſp. 22. de Prædeſt.* Sic enim ſine peccato poteſt quis deſiderare rem alioqui cum peccato connexam. Sic Martyres gloriam Martyrii, non exequendam ſine peccato Tyrannorum: Sic Petrus ex Chriſti hortatu reditum in Vrbem, & crucifixionem, alioquin injū-

Quirós.

injustam in ipsà: Sic evitationem sui peccati, qui scit ex revelatione eam pendere occasionaliter à peccato alterius. Sic etiam in plurimis aliis casibus.

101 Nunc sic: Peccatum, licèt sit essentiale prærequisitum, ut ponatur Redemptio, seu Christus cum munere Redemptoris, est ex illis quasi mediis, quæ ut exequâtur, & existant, quantùm requiritur ad existentiam finis, non egent nisi purâ Dei permissione, nullâ verò Dei volitione, connexionis affectivę cum ipsâ, neque indirectâ, neque directâ, neque virtuali, neque formali; neque interpretativâ, neque reali: ponitur enim ab hominibus, sine ullo influxu Divinæ Voluntatis in illud; imò Deo retrahente, & prohibente. Si autem Deus sciat, ut verè scire supponimus, peccatum alioqui extiturum ex voluntate, & inductione hominum, quantùm est satis ad existentiam Redemptionis: cui ex efficaci affectu Redemptionis, tanquam finis in quo sibi complacet, per se supponente Scientiam Mediam de peccato, & quem, nisi talis Scientia præcessisset, nunquam habuisset Deus, habetque proinde curaturus malum, quod permittere posset, sine ullo remedio curationis adhibito, non possit permittere peccatum, quin ullo modo cogatur velle aut inducere peccatum? Latè de his *lococitato*.

SECTIO VII.

ARGVMENTA IN OPPOSITVM.

102 SEd adversus Doctrinam adeò clarâ sunt ingentes difficultates ex quadruplici fonte deductæ, *Primò*: quia talis præintentio videtur cogere ad collationem auxilii inefficacis: quia inefficax est. *Secundò*: quia videtur stare non posse cum seriâ voluntate prohibendi peccatum. *Tertiò*: quia videtur connexa cum amore peccati. *Quartò*: quia videtur esse necessitas eligendi permissionem, quia utilem ad peccatum, vel quia proximè utilem ex peccato adjuncto, ad Redemptionem. Evolvendæ sunt singulæ.

§. 1.

ARGVMENTA PRIMI GENERIS.

Classis 1. Arg. & 1. Argumentum.

103 OBjicies primò: Nequit Deus velle conferre auxilium inefficax, quia inefficax; atqui Deus intendens efficaciter Redemptionem ante prævisum absolutè peccatum, necessitatur velle conferre auxilium inefficax, quia inefficax: ergo non potest Deus, &c. Major est inter nostros evidens, & communis: & meritò: nam hic modus volendi sonat affectivitatem, & procurationem inefficaciæ, ejusque est quædam voluntatia approbatio, & libens acceptatio: movetur enim ex ipsâ inefficaciâ, ut ponat auxilium. Minor ostenditur: Deus intendens efficaciter Redemptionem, necessitatur conferre auxilium inefficax, eâ voluntatis dispositione, ut ipsum non conferret, si fuisset efficax; atqui conferre sic auxilium inefficax, est conferre, quia inefficax est: ergo.

104 Probatur minor: conferre auxilium inefficax, eâ dispositione voluntatis, ut, si esset efficax, non collatura foret, necessariò importat, inefficaciam ut cognitam, esse rationem conferendi auxilium inefficax: quod patet: tùm quia affectus ita dependens ex objecti circunstantiâ, ut, eâ vel præcisâ, vel sublatâ non foret affectus; necessariò arguit voluntatem attrahi in illud objectum ex illâ circunstantiâ. Tùm, etiam, quia quando affectus ita comparatur ad objectum; & hoc, ad affectum; ut præcisim ab speciali circunstantiâ non tenderet affectus in objectum, necessariò dicit ex parte objecti, ut præscindentis ab eâ circunstantiâ insufficientiam ad motionem affectûs: ergo comparatur objectum cum affectu, ut ratio per se non sufficiens ad movendum: ergo constituitur in ratione motivi sufficientis ex illâ circunstantiâ cognitâ: id autem est esse rationem affectûs ut cognitam, illam circunstantiam, & consequenter ex illâ affectum moveri. Iam major secundi Syllogismi patet: quia Deus intendens efficaciter Redemptionem, necessitatur, ne ipse Redemptionem impediat: impediret autem, si daret auxilia, casu quo forent efficacia: ergo.

105 Respondeo primò: juxta mihi veram, & datam *supra* doctrinam de Indivisibilitate Decreti, concessâ majori, negando minorem. Ad ejus probationem distinguo majorem: necessitatur conferre auxilium inefficax, eâ animi dispositione, ut, si esset efficax, non conferret per istum modum volendi, quo confert, concedo. Per alium, nego, quousque detur probabilis in oppositum ratio, quæ nobis occulta est, ut & sunt nobis consilia Dei. Et distinguo minorem: conferre auxilium inefficax, non conferendum ex isto modo volendi, si prævideretur *Suprà disp. 1.*

ineſficax, eſt conferre, quia ineſficax eſt, nego: non conferendum ex alio modo volendi, ſi prævideretur ineſficax, tranſeat. Non ergo quia Deus conferat auxilium ineſficax, per modum volendi, qui non eſſet, ſi auxilium præ videretur ineſficax, jam eo ipſo Deus dicendus eſt ipſum conferre, quia ineſficax eſt: ſtare enim poteſt, quòd hic modus volendi non eſſet, niſi auxilium prævideretur ineſficax, quin moveatur ex ineſficaciâ; imò quin Deus eſſet denegaturus, ſi prævideretur efficax: hæc enim natura affectûs venire aliûde poteſt, quàm ex connexione affectivâ cum ipsâ ineſficaciâ, nempe ex eſſentiali dependentiâ à determinatâ Scientiâ Mediâ de ineſficacia; ſicque reipsâ venit, & evenit, quoties Deus peccata permittit.

106 In noſtro caſu alia etiam eſt ratio: nempe, quia affectus præſens iſte, quo conferrur auxilium, eſt affectus indiviſibiliter tendens in objectum non eligibile à Deo, niſi cum præſcientiâ de ineſficaciâ doni gratuiti à Deo accipiendi: Tale enim objectum eſt Redemptio: non ergo fit, quòd Deus, quia efficaciter tendit in Redemptionem, teneatur ad non conferenda auxilia, ſi prævidiſſet efficacia, ſed ad non conferenda per affectum tendentem in Redemptionem: nec minus fit, quòd Deus conferat auxilium ineſficax, quia ineſficax; ſed quòd nolit retardari ex ipsâ ineſficaciâ ab auxilio conferendo, velitque nihilominùs conferre, permittendo, ut poteſt, ineſficaciam, & ordinando permiſſionem ad glotiam Medici, quem indiviſibiliter ſimul pro curando malo decernit.

107 Reſpondeo ſecundò generaliùs, negando rurſus argumenti minorem. Ad ejus probationem diſtinguo majorem: neceſsitatur conferre auxilium ineſficax, ex voluntatis diſpoſitione, habitâ ſolum ex ſuppoſitione, quòd auxilium aliunde non erit efficax, concedo: habitâ, vel habendâ etiamſi auxilium eſſet efficax, nego: nam in hoc caſu non intendiſſet Redemptionem Deus. Nego jam minorem, & probationem: nam ea voluntatis diſpoſitio ſolùm importat eſſe diſpoſitionem rei nequeuntis exiſtere niſi in occaſione ineſficaciæ, atque adeò nequeuntis diſponi vel amari, niſi cum præſcientiâ talis ineſficaciæ. Is autem diſponendi modus, & hæc neceſsitas præviæ notitiæ de futurâ ineſficaciâ, non tam eſt affectus in ipſam ineſficaciam, quàm Natura & conditio rei, quæ amatur, non aliter potentis exiſtere niſi cum ipſius ineſficaciæ ſuppoſitione.

108 Neque me movent *duo* illa, quæ in ulteriorem probationem ſuperadduntur. Non *primum*: quia affectum circa aliquod objectum non fore, præciſâ vel ſublatâ aliquâ circunſtantiâ, non ſemper arguit affectû moveri ex illâ, ſed vel hoc; vel eſſentialiter pendere ex alio capite à notitiâ talis circunſtantiæ; vel tendere ſimul in aliud objectum non potens exequi niſi tali præſuppoſitâ circunſtantiâ; vel tendere in unum objectum propter aliud eſſentialiter à tali circunſtantiâ pendens, ut accidit in caſu noſtro. Non *ſecundum*: quia ea etiam natura & energia affectûs, illeque deffectus conditionatus ſumi poteſt ex eiſdem omninò capitibus, quæ jamjam dixi. Quæ doctrina poſſet ornari multis exemplis, quæ videri poſſunt apud Quiròs *de Provid. & Prædeſtin. diſp. 22. ſect. 4 num. 52.* quibus tamen ipſe non egeo. *Inſtabis*, & *Quiròs.*

109 Objicies ſecundò: Ipſa intentio efficax Redemptionis eſt neceſsitas exiſtendi cum auxilio potiùs prout eſt in circunſtantiâ ineſficaciæ, quam efficaciæ: ergo movetur ad auxilium ex circunſtantiâ ineſficaciæ: ergo eligit auxilium, quia ineſficax eſt. In primo entimemate tota vis eſt. Antecedens probatur: tùm quia ipſa intentio efficax Redemptionis eſt neceſsitas vel formalis vel virtualis permittendi peccatum: neceſsitas autem ſive formalis, ſive virtualis permittendi peccatum, neceſſariò eſt neceſsitas exiſtendi cum auxilio potiùs, ut eſt in circunſtantiâ ineſficaciæ quàm efficaciæ. Tùm etiam quia intentio efficax Redemptionis, ut eſt neceſsitas exiſtendi cum aliquo auxilio, & ſimul cum Redemptione; neceſſariò eſt neceſsitas exiſtendi cum auxilio potiùs ſub circunſtantiâ non excluſivâ Redemptionis, ſed ad ipſam neceſſariâ, quàm ſub circunſtantiâ reipsâ excluſivâ Redemptionis; ſed auxilium ſub circunſtantiâ efficaciæ eſt ſub circunſtantiâ excluſivâ Redemptionis; ſub circunſtantia tamen ineſficaciæ eſt ſub circunſtantia neceſſariâ Redemptioni: ergo intentio iſtius efficax eſt neceſsitas exiſtendi cum auxilio potiùs, prout eſt in circunſtantia ineſficaciæ, quàm efficaciæ. *2. Argumentum.*

110 Iam primam conſequentiam oſtendo. Primò: quia quando voluntas ex vi affectûs ita tendit ad objectum ſub hac determinatâ circunſtantiâ cognitum, ut excludat oppoſitam, nec tenderet ſub oppoſitâ in ipſum objectum, neceſſariò arguit placere ſibi objectum, non utcumque, ſed ut con-

jun-

junctum cum istà circunstantià: quid autem aliud est moveri ex ipsà circunstantià?

111 Secundò. Affectus, cui essentialiter prærequiritur cognitio repræsentans mediũ ut opportunũ ex circunstantià inefficaciæ, ut tendat in ipsum, necessariò movetur ex tali cognitione: ad quid enim eam tam essentialiter prærequireret? Atqui moveri ex cognitione repræsentante medium ut opportunum ex circunstantià inefficaciæ, est moveri ex ipsà speciali opportunitate, quam cognitio repræsentat: ergo. Tertiò. Qui ex vi affectûs, est necessitatus ad existendum cum auxilio inefficaci, undecumque proveniat hæc necessitas, si rogaretur quid potiùs vellet, attentà naturà sui affectûs; vel deficere auxilium, vel ipsum esse efficax? Responderet, malle se, quòd defficiat auxilium, quàm quòd efficax sit. Modò sic: qui sic tenderet in auxilium, necessariò maneret inclinatus in ipsam auxilij inefficaciam, & ratione ipsius, in auxilium; atqui sic necessariò tendit, qui ex vi affectûs subit necessitatem existendi cum auxilio potiùs sub circunstantia inefficaciæ, quàm efficaciæ: ergo.

112 Quartò: quia imperceptibile est, quòd objectum apparere necessariò debeat sub circunstantià inefficaciæ, ut hîc, & nunc voluntas tendere possit in illud, quin ea circunstantia moveat; si enim ex ipsà circunstantià non est affectui placens, ad quid affectus exigit, ut sibi sub ipsà appareat? Quintò: quià affectus, vi cujus est necessitata voluntas existere cum permissione, & cum auxilio sub circunstantià inefficaciæ potiùs, quàm efficaciæ, necessariò est incompossibilis cum affectu amplexivo efficaciæ, & rejectivo inefficaciæ: ergo saltem, estò non formaliter; (ne hæreamus in vocibus) virtualiter, & interpretativè approbat inefficaciam, & ex illà movetur: quod æquè dedecet.

113 Respondeo primò juxta Doctrinam de indivisibilitate Decreti. Et distinguo antecedens: est necessitas existendi cum auxilio potiùs, prout est sub circunstantià inefficaciæ, quàm efficaciæ, ex vi affectûs circa inefficaciam potiùs, quàm efficaciam, nego suppositum. Ex essentiali dependentià à suppositione inefficaciæ potiùs, quàm efficaciæ, concedo antecedens. Tota enim necessitas, & connexio, quàm habet affectus ille efficax Redemptionis, cum inefficaciâ potiùs, quàm efficaciâ, est purè consequens; & ex essentiali dependentià à determinatâ Scientiâ Mediâ de inefficaciâ, quæ nisi præcessisset, nunquam haberetur à Deo talis affectus indivisibiliter permittens inefficaciam, & volens efficaciter ipsius remedium, mediâ Redemptione, ad quam vult indivisibiliter ordinare permissionem, ut jure poterat ad alios fines sibi benevisos. Dominus enim est, cui non præjudicatur ex malitiâ nostrâ.

114 Nego jam consequentiam: quia id genus connexionis cum inefficaciâ potiùs, quàm cũ efficaciâ habet omnis Divina permissio inefficaciæ, quin ulla obinde moveri debeat ex inefficaciâ, quàm purè permittit. Nec consequentiæ *probationes* quicquam obtinent. Non *prima*: quia si voluntas tendit ad objectum sub determinatâ circunstantiâ, habente se merè, ad instar conditionis *sine quâ non* tenderet in ipsum, & simul in aliud, non aliter eligibile, & amabile, nisi dependenter à cognitione talis conditionis, quam nec voluntas inducit, nec opus est, ut inducat, quia aliunde extitura jam est, non arguit placere sibi objectum ratione talis circunstantiæ; sed sibi non placiturum, affectu, quo placet, sempe, simul amplectente aliud, quod, nisi ex suppositione talis circunstantiæ, nequit existere.

115 Non *secunda*: quia licèt verum juxta me, assumat, quando affectus prærequirit cognitionem illiusmodi, *ut*, & *quia* affectus est talis objecti; falsum tamen assumit, si aliũde requirit affectus, nempè, vel ex perfectione volẽtis, vel quia est affectus indivisibiliter tendens in aliud objectum, quod, nisi præcognità tali circunstantiâ, non amaretur: sicque accidit in casu nostro. Non *tertia*: quia attentâ intentione Redemptionis, cùm à Deo solùm habeatur ex suppositione sibi non liberâ Sciẽtiæ Mediæ de inefficaciâ, potiùs mallet Deus conferre auxilium efficax, vel, quòd auxilium esset efficax, & impediretur sibi affectus ille, ex suppositione, conceptus circa Redemptionem, quàm esse necessè Redemptorem. Non *quarta*: quia id videtur imperceptibile non examinantibus titulum, unde illi affectui nascitur necessitas cognitionis prævię de circũstantiâ inefficaciæ. Ipsum dedi jam ad primam, & secundam probationem. Non *quinta*: quia tota ea necessitas est de naturâ actûs formaliter permissivi: quem si Deus liberè exercet, eoipso se impedit ad rejiciendam efficaciter inefficaciam, quam alioqui permittit, & ad volendam efficaciter efficaciam, quàm sibi creatura impedit, dum abutitur Dei auxilio. Affectus autem ille circa Redemptionem est

indi-

indiviſibiliter permiſſio inefficaciæ.

116 Reſpondeo ſecundò generaliùs: & diſtinguo rurſus antecedens: eſt neceſsitas exiſtendi cum auxilio prout eſt ſub circunſtantiâ inefficaciæ potiùs, quàm efficaciæ, habenda, vel poſsibilis haberi præcisim à ſuppoſitione inefficaciæ potiùs, quàm efficaciæ, nego: ſic enim manifeſtè deberet arguere affectum inefficaciæ. Habita ſolùm, & poſsibilis haberi, ex ſuppoſitione inefficaciæ potiùs, quàm efficaciæ, concedo antecedens, & nego conſequentiam: quia tota illa neceſsitas, & connexio cum inefficaciâ potiùs quàm cum efficaciâ eſt ex ſuppoſitione, & purè cõſequens, nec orta ex affectu circa auxilium, ut affectus circa ipſum eſt, ſed ex eſſentiali dependentiâ, quam habet affectus à Scientiâ Mediâ de inefficaciâ (præter alios titulos,) ſpecialiter ex titulo tendentis in Redemptionem: cujus objecti natura talis eſt ut depẽdeat à peccato præſuppoſito: unde non eſt amabile, nec decernibile, niſi voluntas certiſsimè præſciat peccatum alioqui fore.

117 Quare illa cognitio repræſentans inefficaciam auxilii, non prærequiritur ab affectu tendente in auxilium, ſed ab affectu tendente in Redemptionem, vel ab illo, ut cum iſto conjungitur, & imperatur ab iſto: à neutro requiritur ut cognitio afferens novam rationem bonitatis in objecto, ad quod tendit; ſed ab affectu tendente in auxilium, requiritur, ut cognitio præſuppoſita ad affectum Redemptionis: ab iſto, ut cognitio, *ſine quâ non* exiſteret, non ex *deffectu bonitatis* in ſuo objecto directo, ſed ex *deffectu neceſsitatis*, ut illa bonitas ſui objecti directi exerceri valeat. Ex quâ Doctrinâ facilè ibis obviam conſequentiæ probationibus, in quacumque diſcurrendi viâ. Sed *inſtabis* rurſus, &

3. Argumentum.

118 Objicies tertiò: quia illa intentio efficax Redemptionis non poteſt non eſſe quædam virtualis prælectio auxilii inefficacis præ efficaci ex vi finis intẽti: ergo Deus eligit auxilium inefficax, quia inefficax. Probatur iſta conſequentia: quia Deus eligens auxilium ex vi neceſsitatis inductæ per intentionem, eligit, *ut* neceſſarium, & *quia* neceſſarium eſt ipſi intentioni; atqui auxilium, ſolùm ut inefficax, eſt neceſſarium intentioni, ipſum prælegenti virtualiter, ut inefficax: ergo. Antecedens autem patet: quia neceſsitas exiſtendi cum auxilio eſſentialiter pendens à Scientiâ Mediâ de ejus inefficaciâ neceſſariò eſt prælectio illius ut conjuncti cum tali Scientiâ Mediâ. Tùm etiam quia illa efficax intentio Redemptionis neceſſariò requirit Scientiam Mediam de inefficaciâ: cujus neceſsitatis alia non poteſt eſſe ratio, niſi quia vel formaliter, vel virtualiter, vel inductivè eſt prælectio auxilii inefficacis præ efficaci. Tùm demum quia Prædefinitio Gloriæ, ut coronæ, ante prævisa abſolutè merita neceſſariò eſt prælectio vel formalis, vel virtualis auxiliorum efficacium, præ inefficacibus: ergo ecóversò ob eandem rationem Prædefinitio Redemptionis ante abſolutè prævisa peccata.

Confirm. 1.

119 Confirmatur primò: quia quòd illa præintentio talis ſit, ut habenda non foret niſi præcederet Scientia Media de inefficaciâ, non poteſt eſſe ratio, cur non moveat inefficacia: ut certè non eſt, ne moveat efficacia Prædefinitionem Gloriæ, ut Coronæ, non habendam, niſi præcederet Scientia Media de ipsâ efficaciâ. Deinde Deus videtur omninò neceſsitari, eligere auxilium, *ut* conforme ſcientiis, quas Prædefinitio eſſentialiter præexigit; quarum una eſt Scientia Media de inefficaciâ ipſius auxilii: ergo videtur neceſsitari Deus eligere auxilium *ut* inefficax. Confirmatur ſecundò: quia ideò repugnat eligi auxilium inefficax, quia inefficax, quia hic modus eligendi eſt quædam quaſi ratihabitio inefficaciæ, & ejuſdem libens acceptatio, & approbatio: ſed qui ſe liberè neceſsitat ad objectum eſſentialiter pendens ab inefficaciâ, eam quaſi ratam habet, & libenter acceptat pro executione objecti efficaciter præintendi: ergo, &c.

Confirm. 2.

120 Reſpondeo primò juxta doctrinam de indiviſibilitate Decreti: cujus in oppoſitâ, ſiqua eſt, argumenti tota vis nititur: & nego antecedens: quia illa intentio, ſeu quaſi intẽtiva volitio efficax Redemptionis, eſt indiviſibiliſsimè pura permiſsio inefficaciæ, ſeu collatio auxilii inefficacis, non obſtanti circunſtantiâ inefficaciæ, quam benè præſcit Deus: unde non eſt magis electio auxilii inefficacis præ efficaci, nec aliter, quàm ſit Decretum collativum auxilii inefficacis præ efficaci, quodvis decretum purè permiſsivum: quo Deus pro ſuo libito, & jure, vult denegare auxilium, quod præſcit efficax, & ſolum dare vult, quod præſcit inefficax. Vt ergo Deus dat auxilium inefficax præ efficaci, dum purè permittit inefficaciam, quin exinde dicatur ex illâ moveri, licèt dici poſsit ex illâ non retrahi, ſic in noſtro caſu ſimiliter.

Et

121 Et primam antecedentis probationem distinguo: est prælectio auxilii, ut conjuncti cum tali Scientiâ Mediâ: ly *ut* significante *rationem formalem*, propter quam habetur affectus auxilii, nego: significante *suppositionem ex & in qua* habetur affectus auxilii, concedo: at exinde quæ potest hauriri probatio contra nos? Ad secundam, *data* jam est à nobis multiplex ratio, cur præcedere debeat illa Scientia Media de inefficaciâ: & in præsenti est, non quidem natura affectûs tendentis in auxilium, sed natura objecti, nempe Redemptionis, non aliter amabilis, nisi in occasione peccati. Ad tertiam, ultra falsam suppositionem de Decretorum diversitate, & distinctione; disparitas est, quia efficacia auxilii est medium talis naturæ, cùm sit Dei donum, ut egeat Dei volitione, ut ponatur à parte rei; secùs autem inefficacia. Intentio autem solùm est virtualis volitio medii, cujus existentia, quantum requiritur ad finem, eget intendentis volitione, nec aliter supponi potest aut existens, aut extitura: quantum oportet ad ipsum finem Confirmationes unicè laborant vitio multis communi de Decretorum Divisibilitate; nec ultra vim augent præcedentibus.

Suprà nu. 114. & 115

122 Respondeo secundò generaliùs: negando rursus antecedens: quia ille modus loquendi significat affectivitatem aliquam circa inefficaciam: quòd si sensus solummodò sit, Deum intendentem efficaciter Redemptionem, subire necessitatem, ut permittat inefficaciam, concedo antecedens, & nego consequentiam: cujus probationes, nullæ sunt: quia licèt Deus intendat efficaciter Redemptionem, & se proinde determinet ad casum permissionis, seu ad finem, vel objectum (voca ut volueris,) in quo sit necessaria inefficacia; non ideò necessitatur ad volendam ipsam inefficaciam, aut auxilium, *quatenus*, *& quia* necessarium est ipsum ipsi intentioni, & fini. Ratio est *suprà* expensa, cum de influxu finis in media, & *infrà* rursus inculcabitur.

Suprà à nu. 98. & infrà à n. 178

123 Nec Probationes antecedentis assumpti sunt satis solidæ: Non *prima*: quia illa præintentio eatenus est prælectio auxilii ut conjuncti cum Scientiâ Mediâ de inefficaciâ, quatenus ly *ut* unicè denotat conditionem *sine qua non* existeret, non quidem affectus in auxilium, sed præintentio Redemptionis. Non *secunda*: ob assignatam *supra*, & *nuper* in præcedenti solutione rationem aliam. Vnde etiam deficit Probatio *tertia*.

Nu. 114. 115. & 121

124 Ad primam confirmationem, fateor, non ex eo solùm inefficaciam manere quin moveat, quòd aliunde non foret ista præintentio, nisi foret aliunde præsuppositâ circunstantiâ inefficaciæ: tamen id facit maximè, ne illa præintentio sit determinativè prior ipsâ inefficaciâ. Deinde illa præintentio non necessitat, ut eligatur auxilium, ut conforme Scientiæ Mediæ de inefficacia, ly *ut* significante rationem motivam, aut impulsivam, sed puram conditionem *sine qua non* existeret ipsa præintentio cum auxilio. Ad secundam, nego minorem, si necessitas sit purè consequens, & ab animo non solùm non eam subituro, nisi inefficacia aliunde, ponenda esset, sed parato eam non subire, quantum in se est, & omnino deobligato impedire se à coexistentiâ cum ipsâ inefficaciâ, præcavendo, nec ponendo occasiones, ex & in quibus, sine suo influxu, & solùm ex alienâ malitiâ prævidet secuturam, ut accidit in casu nostro, & respectu Dei; rarò-que & vix accidit respectu nostri: quorum ex commercio mutuo importunè sumitur ad hæc paritas: ut notatum est, *lib. præs. disp. 1. à nu. 164.*

Suprà disp. 1. à n. 164.

§. II.

ARGVMENTA SECVNDI GENERIS.

125 OBjicies quartò: Deus præintendens efficaciter Redemptionem ante prævisum absolutè peccatum, non potest displicere de peccato, nec velle, quantùm in se est, ne existat: ergo neque potest seriò prohibere peccatum & hortari ne fiat. Consequentia patet, & simul consequentis absurditas. Sequela antecedentis ostenditur.

Classis 2. Argum. & 4. arg.

126 Primò: quia qui amat efficaciter aliquid, nequit odisse id, quod est necessarium ad illud, quod efficaciter amat, nequitque ex se velle ne sit illud, quod necesse est, sit, ad existentiâ rei, quam efficaciter amat: quis enim concipiat velle aliquem efficaciter vitam, & quantùm est ex se, nolle, quòd existant media ad ipsam necessaria, aut velle, quòd sint efficacia impedimenta ipsius? Et ratio est, quia sicut volens causam, convincitur velle effectum, & volens ne sit causa, convincitur velle, ne sit effectus: sic ita volens, convinceretur velle simul & quantum est ex se, quòd sit finis, quem amat; & nolle

quòd

quòd ſit, dùm impedit neceſſaria ad ipſius finis exiſtentiam: quæ certè non cadunt in animum alioqui ſerium in volendo. Atqui peccatum, ut peccatum eſt, eſt eſſentialiter neceſſarium ad exiſtentiam Redemptionis, ut talis eſt: ergo Deus hanc amans, nequit illud odiſſe, vel, eve, quantum eſt in ſe, ne exiſtat.

127 Secundò: quia de conceptu intentionis eſt movere Intendentem ad amandum medium unicè neceſſarium, quà ratione poteſt ab ipſo fieri; &, ſi non poſsit, ad gaudium, & acceptationem libentem de poſitione ipſius medii unici: quod mille exemplis firmari poſſet. Tertiò: quia ſi præſuppoſità intentione efficaci Redemptionis, nullũ peccatum exiſteret, fieret contra Voluntatem Dei intendentem Redemptionem, fruſtraretur que Dei voluntas: quòd ergo exiſtat, nequit eſſe contra Dei voluntatem.

128 Reſpondeo negando antecedens: Deus enim intendens Redemptionem, non cogitur aliter, nec aliud excludere peccati odium, quàm quod excludit pura permiſsio, quam poteſt Deus habere de peccato: nec ex eo modo permittendi, ſibi obſtat, ne verè dicatur nolens, quantùm eſt ex ſe, quòd peccatum exiſtat. Ratio eſt: quia ex illo modo volendi & permittendi, nulla ponitur ex parte Dei connexio cum peccato, quantùm ex ſe eſt, ſed quantùm eſt ex ſuppoſitione ſibi non liberà, ſed creaturæ, nullumque ponitur medium peccati inductivum, ſed potiùs media, prout ſunt à Deo, retrahentia creaturam à peccato, & ſolùm ipſi conjuncta ex abuſu creaturæ.

129 Ad primam probationem diſtinguo aſſumptum ipſius: qui amat efficaciter aliquid, ex ſe, ex propriâ inclinatione, & independenter à ſuppoſitione contingenti, aut dependenter à ſuppoſitione pendenti à ſui ipſius volitione, & affectu, nequit odiſſe, &c. tranſeat. Qui amat efficaciter aliquid, ex alieno commodo & ſolùm ex ſuppoſitione contingenti, quam nec cauſſat nec inducit, imò mallet non eſſe, nequit odiſſe, aut nequit velle ne ſit illud quod eſt neceſſarium ad id quod efficaciter amat, ſubdiſtinguo: ſi illud neceſſarium, eſt illa ipſa ſuppoſitio, quã ex ſe mallet non eſſe, nego. Si illud ſit aliud medium ſibi neceſſariò volibile ut ſit, concedo: vel aliter ſubdiſtinguo: nequit odiſſe, odio efficacis rejectionis, etiam oppoſito permiſsioni: concedo. Odio, puræ diſplicentiæ, & abominationis, nego.

130 Itaque Deus amans efficaciter Redemptionem, amat eam quidem efficaciſsimè, ex ſuppoſitione tamen ſibi non liberà, nec ſibi gratà: imò quam mallet, quantùm in ſe eſt, ne foret: Vnde non exinde cogitur, ne odio abominationis tendat in ipſam peccati ſuppoſitionem, aut ne velit ſeriò, quòd non exiſtat. Ratio eſt: quia illa efficacia affectûs circa Redemptionem talis eſt, ut ſolùm velit eſſe Redemptionem, nec ipſam impediri, ex alio impedimento, quàm ex deffectu peccati. Vnde locum ſinit ut Deus quantumvis efficaciter Redemptionem velit, velit quantum in ſe, ne coactus eſſet ad ipſam volitionem, & ut res ſint hujuſmodi, ut à ſe talis Redemptio poſſet, & deberet amplecti: quare paratus eſt nolle, ſi creatura peccare nolit. Stat autem bene cum hujuſmodi affectu, prohibere ſeriò peccatum: nec inde convincitur velle ſimul & non velle, quantum in ſe eſt Redemptionem, ſed eam velle ſolùm ex ſuppoſitione, quam mallet Deus non eſſe, quàm ipſum impediri ne poſſet intendere Redemptionem.

131 Ad ſecundam, diſtinguatur aſſumptum: ſi medium tale ſit, ut exiſtere aliunde non præſciatur, & poſsit, quin ametur, & acceptetur ab intendente, concedo: aliter, nego. Nam ſicut intentio, ex *ſupra* dictis, & inculcandis *infrà*, non obligat ad amorem medii, quando ejus amor ad ipſius exiſtentiam, quantùm oportet ad finem, neceſſarius non eſt: ſed ad ſummum obligat ad permiſſionem ipſius: ita, dum ponitur aliunde, non obligat ad complacendum in illo, ſed ſummùm ad non diſplicendum, diſplicentia ipſius efficaciter deſtructiva, & cum ejus exiſtentia incompoſsibili. *Suprà à nu. 98. & infrà à nu. 178.*

132 Ad tertiam: diſtinguo antecedens: fieret contra voluntatem Dei formaliter affectivè, nego. Illativè: concedo: quod eſt dicere, quòd, ſi per impoſsibile deffectus omnis peccati contingeret, præſuppoſità Dei præintentione circa Redemptionẽ, talis deffectus falſificaret ſcientiã Divinã mediam, ſine quà nequit eſſe illa præintentio: atque adeò faceret ne ipſa eſſet; non verò deeſſet ullum ex objectis Divini affectûs, ut affectus eſt, ex præciſo deffectu peccati: cum nulla ſit formalitas affectivè tendens in ipſum. Idq; eſt fore illativè, non verò formaliter contra Dei voluntatem, in eo caſu, deffectum omnis peccati.

133 Objicies ſextò: Implicat, quòd aliquis ſe connectat efficaciter cum exiſtentia rei *Sextum argum.*

rei incompossibilis cum alterius existentia, & quòd seriò procuret istius alterius existentiam. Ratio videtur evidens: quia non potest dici serius procurator rei, qui media adhibet, quæ scit non profutura, & desinit ponere medium, quo deficiente cætera erunt quasi non sint: atqui, si aliquis se connectit efficaciter cum existentia rei incompossibilis cum alterius existentia, non potest ponere media, nisi quæ scit non profutura, & necessariò desinit ponere medium, quo deficiente, cætera sunt, quasi non essent: nam necessariò desinit ponere sui efficacem inconnexionem cum contradictorio quà deficiente, omnia, quæ ponuntur in oppositum, sunt, quasi non essent: ergo. Nunc sic: sed Deus præintendens Redemptionem efficaciter, se connectit efficaciter cum objecto incompatibili cum deffectu peccati: ergo implicat, quòd seriò procurare dicatur peccati deffectum.

134 Illustratur & explicatur vis argu- *Confirm.1.* menti multipliciter. Primò. Repugnat omninò cum voluntate efficaciter decernente existentiam alicujus, seria voluntas impediendi rem ipsam, applicando media, ut ipsam impediat: ergo repugnat cum voluntate efficaciter decernente existentiam alicujus rei, seria voluntas impediendi id, sine quo res ipsa nequit existere: nam eoipso convincetur velle rem ipsam, quam alioqui vult efficaciter, impedire. Sed peccatum est id, sine quo nequit existere Redemptio: ergo Deus præintendens efficaciter Redemptionem, implicat, quòd seriò velit impedire peccatum.

Confirm.2. 135 Secundò. Seriò præbere consilium, ne ponatur medium requisitum ad finem, & hunc efficaciter velle, est impertinentissimum, & ordinatè volenti impossibile: nam id est seriò velle, quòd sit, & non sit finis: ergo velle efficaciter Redemptionem, & seriò præcipere ne ponatur peccatum, sine quo non potest esse Redemptio, est Deo impos- *Confirm.3.* sibile. Tertiò, Illi qui seriò ponit media ne sit peccatum v.g. plus placet peccati carentia, quàm aliquid essentialiter incompossibile cum carentia peccati: ergo Deo ponenti seriò media ne sit peccatum, plus placet peccati carentia, quàm aliquid incompossibile cum ipsà: quomodo ergo ante prævisum absolutè peccatum, vult efficaciter Redemptionem incompossibilem cum peccati carentia?

Confirm.4. 136 Quartò: Qui seriò vult carentiam peccati, vult illam, quantùm est ex se, & simul rei carentiam, cujus est metaphysica necessitas carentia illa peccati: ergo si Deus seriò vult peccati carentiam, vult illam quantùm est ex se, simulque Redemptionis carentiam, cum quà metaphysicè connectitur carentia peccati. Si ergo Redemptionem efficaciter decernit ante prævisum absolutè peccatum; vel non seriò vult peccati evitationem, vel simul vult, quantùm ex se est, Redemptionem, ipsiusque carentiam. Quintò. Non po- *Confirm.5.* test quis velle quantùm est ex se, quòd aliquid sit simul, & non sit: ergo neque velle, quòd sit impossibile id quod reipsa vult existens. Minus enim est illud, quàm hoc. Sed evitato omni peccato est impossibilis existentia Redemptionis: ergo si Deus, quantum est ex se, vult evitari omne peccatum, vult fieri, reddique sibi impossibilem existentiam Redemptionis, quam alioqui vult efficaciter.

137 Sextò. Intentio efficax Redemptio- *Confirm.6.* nis est necessitas ut sit peccatum, sicut est impossibilitas, ut desit: quomodo ergo Deus potest ex se velle, ne sit peccatum, si determinando se ad eam intentionem, & eam amando, amat efficaciter necessitatem ut sit peccatum, & impossibilitatem ut desit? Id enim perinde est, ac velle, quòd nõ sit peccatum, & se constituere in necessitate, ut sit peccatum: quod non videtur honestabile. Septimò: ex eo quòd Deus non velit, quan- *Confirm.7.* tùm est ex se mortem peccatoris, rectè deducimus, eum non posse prædefinire damnationem æternam ante prævisum absolutè peccatum: & ex eo, quòd habeat odio peccatum, rectè deducitur, eum non posse præfinire peccatum etiam quoad materiale, licèt ea præfinitio possit habere effectum, unicè permittendo formale: ergo similiter quia Deus habet odio peccatum, & quantum in se est, vult ne sit: non potest prædefinire Redemptionem ante prævisum absolutè peccatum. Ratio paritatis est primò: quia æquè est Redemptio connexa cum peccato, ac ipsa damnatio, & entitas peccati. Secundò: quia æquè est bonum purè occasionatum, nec perse amabile. Hæc latè ex Aldrete, & *Aldrete.* Recentibus P. Quirós, & ex ipso P. Herrera: *Quirós.* apud quos vide solutiones, quæ mihi omni- *Herrera.* nò non placent.

138 Respondeo ad argumentum: & distinguo antecedens: implicat, quòd aliquis se ita connectat *efficaciter* ex se, ex propriâ inclinatione, & efficaciâ exclusivâ eorum,

quæ ex parte ſic amantis requiruntur ad alterius exiſtentiam, concedo: *efficaciter*, ex ſuppoſitione, quam ipſe mallet non eſſe, & efficaciâ, nec determinativâ talis ſuppoſitionis, nec excluſivâ mediorum, quæ requiruntur, & ſufficiunt ne detur talis ſuppoſitio, nego. Nam qui ſic ſe connectit cum exiſtentiâ objecti incompoſsibilis cum alterius exiſtentiâ, eatenùs deſinit eſſe cum iſtius alterius exiſtentia, quatenùs ſupponitur aliunde non extitura; non quidem ex vi ſic amantis, ſed ex alterius interventu; quo ſuppoſito, ſic ſe determinat ad amandum. Vnde hæc energia amoris non obſtat, ne, qui ſic amat, quantùm eſt in ſe, faciat omninò ſeriò, ne ſit illa ſuppoſitio, ex quâ ſic amat, ſed potiùs ſuppoſitio contraria.

139 Nec probatio quicquam aſſequitur: tùm quia tangit difficultatem communem, quâ ratione Deus ſerio velit ſalutem hominum per auxilia, quæ, bene ſcit ipſe, non profutura: dictumque eſt *ſuprà diſp.* 1. *ſect.* 7. quantum rei veritati ſufficit, *ad tertium argumentum*. Tùm etiam quia illa præintentio, & connexio cum objecto incompatibili cum alterius exiſtentiâ, nec inducit oppoſitum, nec excludit media poſitivè códucentia ad ipſam, nec magis ad ipſam facit, aut impedit, quàm mera ſuppoſitio conſequens ſui contradictorii, cujus abſentia, ut non eſt mediũ, ad hoc ut ipſa ſit, quòd teneatur Deus ponere ſeriò procurans ipſam; ita nec talis connexionis abſentia.

Suprà lib. hoc 3. diſp. 1. a n. 161.

140 Ex his patet, cùm Deus unicè, & ſolùm ſe connectat efficaciter cum Redemptione alias incompoſsibili cum deffectu peccati, ex merâ ſuppoſitione peccati ipſius, & efficaciâ, qua ſolùm velit eſſe, ponique Redemptionem ex ſuppoſitione peccati, quam videt alioqui futuram, ſe nullatenus influente, & quam verè mallet non eſſe, manendo ſine occaſione ad volitionem Redemptionis; Poſſe ipſum omninò ſeriò, & animo benefico applicare media, ne ſit peccatum, & ut ponatur deffectus omnis peccati.

141 Ad primam argumenti explicationem, conceſſo antecedente, de directâ volitione impediendi, diſtinguo conſequens: repugnat ſeria voluntas impediendi id, ſine quo res efficaciter volita eſſe non poteſt, ſi ſeria illa voluntas habitura ſit effectum impeditionis, concedo: ſi non ſit habitura effectum, ſed compatibilis ſit cum permiſsione ipſius exiſtentiæ, nego: non enim eo ipſo convincetur velle impedire, rem, quam alioqui efficaciter vult; ſed illam unicè velle ex ſuppoſitione, quam ipſe mallet non eſſe, quamque præſcit, nec cauſare debet, ut ſit, ſed purè permittere.

142 Eſt igitur magna diſparitas inter caſum antecedentis, & conſequentis. Nam qui vult efficaciter aliquid, ex vi affectùs manet impotens ſeriò procurare ne ſit; nam ſeria procuratio dicit ex vi ſuæ energiæ quaſi obligationem non impediendi ex ſe, quod eſſe procurat. At, qui vult efficaciter aliquid, quod ſine altero eſſe nequit, v. g. Redemptionem, quæ non poteſt eſſe ſine peccato precedente, bene poteſt ſeriò procurare ne peccatum ſit, & adhuc efficaciter velle Redemptionem: nam illa ſeria procuratio ſolùm obligat, ne Deus cauſet peccatum, aut ne impediat ex ſe peccati evitationem: cum quibus poteſt componi permitti peccatum; quâ ſolâ permiſsione peccatum erit, quantum ſufficit ad exiſtentiam Redemptionis, quam nec niſi ex tali ſuppoſitione Deus vellet, aut vult.

143 Ad ſecũdam: diſtinguo antecedens: ſi poſitio medii pendet, in ſui executione, & exiſtentiâ à volitione intendentis finem: & hic intenditur, ex propriâ inclinatione, & ex ſe, concedo: ſi poſitio medii non eget, ut ſit, ullâ volitione intendentis finem, ſed aliunde ſupponitur, nec finis intenditur niſi ex ſuppoſitione ipſius medii, quam alioqui malles non eſſe, nego: nam hoc tam abeſt, ut inordinatè, & impertinenter conjungatur cum ſerio conſilio, & præcepto circa poſitionem medii, ut potiùs id ipſum imbibere debeat talis energia volendi, niſi impertinens ſit.

144 Ad tertiam, diſtinguo etiam antecedens: plus placet peccati carentia, quàm aliquid incompoſsibile cum ipsâ, ipſius excluſivum, & inductivum peccati, ponendumque præciſim ab ipsâ ſuppoſitione peccati, concedo: quàm aliquid incompoſsibile cum ipsâ, ipſam non impediens, nec extiturum, niſi conſequenter ad ipſius peccati ſuppoſitionem, nego: nam exinde Deo magis placeret peccati carentia, quàm Scientia Media de peccato, aut ejus viſio. Dicendus tamen eſt Deus ſemper velle magis ne peccatum ſit, quàm quòd ſit aliquid cum ipſo incompoſsibile: nam ex ſe vult, non eſſe ſemper; & ſi vult aliquid cum peccati carentiâ incõpoſsibile; vult illud ex fine, ne peccatũ, quod ſine ipſo influente ſupponitur fore ex abuſu creaturæ, maneat, ſed deſtruatur.

Ad

145 Ad quartam: distinguo majorem:& ejus carentiam, cujus est metaphysica necessitas carentia peccati seriò volita,& quantùm est ex se, idest, seria volitio carentiæ peccati, concedo: & ejus carentiam, cujus est metaphysica necessitas carentia peccati, secundùm se nego. Et distinguo minorem in consequenti suppositam: carentia peccati, secundùm se,&, si ponatur, est metaphysica necessitas, ne Redemptio sit, concedo: carentia peccati seriò volita, & procurata, seu seria volitio, & procuratio carentiæ peccati: nego: nam hæc seria procuratio circa carentiam peccati, solùm excludit à Deo positivam impeditionem ipsius, & inductionem peccati, non verò permissionem istius: unde Dei seria illa volitio, ne peccatum sit, non cogit Deum velle,ne Redemptio sit. Dicendus est tamē, licèt velit efficaciter Redemptionem,& omninò formaliter ex suppositione peccati, quam præscit, eam non velle ex se, & ex propriâ Inclinatione; quia solùm eam vult ex suppositione sibi non liberâ, & quam vellet non esse, quantùm in se est. Ex suppositione verò, quòd peccatum sit extiturum, dicendus est ipsam, quantùm est ex se, velle, idest, vult ipsam à se, nec ab alio impediri, si peccatum non impediatur. Quare nego duas illas consequentias, quæ subinferuntur.

146 Ad quintam: concesso antecedente, distinguo consequens, eo modo quo vult existens, concedo: aliter, ac vult existens: nego: nam ex seriâ, vel efficaci volitione, quòd res existat, solùm cogitur volens: ne velit impossibilitatem, aut impeditionem ipsius eoipso modo, quo procurat existere. Concessâ deinde minori, distinguo consequens: vult fieri,reddique impossibilem Redemptionem quam alioqui efficaciter vult, eomodo quo vult efficaciter, nego: aliter, transeat. Deus enim non vult efficaciter Redemptionem,nisi ex suppositione, quòd evitandum non sit peccatum: cùm ergo stare possit, quòd seriò velit, ut peccatum evitetur, & alioqui permittat, nec evitandum sit, stat,quòd seriò velit peccati carentiam modo volendi, qui non sit modus nolendi, sed potiùs volendi Redemptionem ex ipsâ suppositione, quam scit ipse Deus, se frustrà velle impedire, sub hac numerò libertate, cùm ex abusu creaturæ ponenda sit.

147 Ad sextam, nego antecedens: nam illa intentio, licèt sit cōnexio essentialis cum Peccato, cùm sit ipso determinativè posterius,nec habita nisi consequenter ad ipsum, & ex ipsius suppositione,nec deinde sit connexio affectiva cum ipso, non potest dici necessitas: unde licèt Deus eam amet,& subeat, non obinde necessitatur velle peccatum,sed esse cum creaturâ, non impediendo abusum ipsius. Quòd si velis vocare necessitatem *secundùm quid, & suppositionis, seu consequentem* lis erit de voce. Nec tamen potest inferri exinde, Deum amare peccatum, sicut nec ipsum amat, licèt amet, aut Scientiam visionis de ipso, aut complexum ex permissione, & Scientiâ Mediâ de peccato; aut se determinans ad casus hujusmodi, qui sunt casus peccati, alieno tantùm deffectu, non Dei; non ita dispositurus, nisi ex vitio creaturæ.

148 Ad septimam. Ratio cur non possit prædefiniri materiale peccati, sine amore Formalis,est: vel quia Materiale est ipsum formale peccati: vel quia est radix, ex quâ sine novo exercitio libertatis,Formale sequitur. Longè accidit in casu nostro. Nam neq; Redemptio quid in se malum est; nec radix mali,sed Theriaca valētissima. Deinde ratio, cur *cōmuniter*, (& benè) negetur possibilis (nam affirmatur etiā à non paucis) Prædefinitio æternæ damnationis ante prævisum absolutè peccatum,non quidem est (ut supponi videtur in argumento) necessitas orta ex odio peccati; nec timor secuturi amoris in ipsum, sed species animi crudelis, & parùm misericordis, volentis anticipare pœnæ Decretum ad visionem culpę. Longè illa, aut similis species in casu nostro: ubi potiùs elucet species animi ita misericordis,ut mali, quod præscit, & permittere posset sine illato remedio, quasi anticipat medicinam. Dixi *communiter*: nam juxta me, Doctrinamque discussam de Decretorum indivisibilitate, Decretum pœnæ, sicut nequit esse ante prævisum absolutè peccatum, ita nec pòst: sed simul: energiâ superiùs explicatâ *disp. 1. lib. præsentis sect. 6. ad argumenta* secundi generis. *Instabis*,& *Sed de hoc in 1 p. latè Tract. 3.*

149 Objicies septimò: Implicat Deum velle seriò, ne existat voluntas efficax,quam de facto habet;sed Deum seriò velle ne peccatum existat, est seriò velle, ne existat voluntas efficax Redemptionis, quam de facto haberet: ergo vel Deus non ita prædefinit efficaciter Redemptionem, vel ita prædefiniens non potest seriò velle,ne sit peccatum. In præmissis est tota vis. Major est evidens: quia Deus non habet volūtatem,quam *Supra disp. 1.ā nu. 28. & ān. 94. Septimum Argum.*

ſeriò,& efficaciter non velit habere:quomodo ergo poſsit ſeriò velle, ne ſit? Minor oſtenditur primò: quia velle ſeriò quod defficiat aliquid eſſentialiter prærequiſitum ad aliud, eſt ſeriò velle , ne aliud ſit : ſed ſine peccato non poteſt eſſe Redemptio , ejuſque efficax volitio: ergo velle ſeriò, ne ſit peccatum, eſt velle ſeriò , ne ſit Redemptio , ejuſque efficax volitio. Secundò. Vel Deus præhabens intentionem efficacem Redemptionis,& volens ſeriò ne peccatum ſit,retractat per hunc modum ſecundum volendi,primum: vel nó? Si retractat : ergo nequit utrumque ſimul velle:quod Adverſarii volunt. Si non retractat : ergo vult , quòd primus volendi modus fruſtretur: vult enim,quòd exiſtat objectum incompoſsibile cum ipſo.

Confirm. 1. 150 Confirmatur , & explicatur argumentum primò: Si præhabitâ efficaci intentione Redemptionis , ſimul eſſet evitatio omnis peccati , neceſſariò fruſtraretur illa efficax præintentio : ergo applicare Deum ſeriò media, ut eviteturomne peccatum,& ſimul velle efficaciter Redemptionem , eſt applicare ſeriò media, ut fruſtretur talis intentio , ſeu , ne ſit Redemptio. Explicatur

Confirm. 2. ſecundò : velle efficaciter Redemptionem, & ſimul velle , ne ſit peccatum ; eſt ſimul velle ne deſinat eſſe Redemptio , & quòd non ſit peccatum: id autem eſt impoſsibile, & fruſtratio efficacis volitionis : ergo Deus ſic volens vel vult ſeriò aliquid impoſsibile, vel quod eſt perinde , ſui Decreti fruſtrationem.

Confirm. 3. 151 Explicatur tertiò : Vel Deus volens efficaciter Redemptionem , ſimulque ſeriò volens ne ſit peccatum, vult ne ſit peccatum pro circunſtantiâ Redemptionis efficaciter volitæ : & hoc eſt impoſsibile objectum , & fruſtratione velle: Vel vult ſeriò, ne ſit peccatum pro caſu, quo non intendatur efficaciter Redemptio : & hoc erit fateri , Deum intendentem Redemptionem, non poſſe ſeriò velle , ne ſit peccatum : Vel vult ne ſit peccatum,& quòd evitetur Redemptio : & hoc, eſt velle, quòd ſit, & evitetur Redemptio , ejuſque volitio. Nihil autem aliud ſenſûs boni poteſt habere ſeria illa procuratio

Confirm. 4. ne ſit peccatum. Explicatur quartò. Deus intendens efficaciter Redemptionem & ſimul volens ſeriò per auxilia , quæ confert, omnis peccati evitationem vult extrema incompoſsibilia & tendit in fines eſſentialiter oppoſitos : id autem quis alioqui cordatus, & ſerius faciat?

152 Reſpondeo ad argumentum,negando minorem. Ad primam probationem, diſtinguo majorem : velle utcumque ſeriò, quòd deficiat aliquid eſſentialiter requiſitum ad aliud eſt ſeriò velle,ne ſit aliud,nego: velle ſeriò , volitione efficaciter inductivâ deffectûs , concedo. Itaque Nullus affectus circa unum eſt affectus circa aliud , niſi unus affectus inducat & determinet alium , vel eſſentialiter excludat objectum actûs oppoſiti. Vnde ut volitio ſeria de deffectu prærequiſiti eſſentialis ad aliud,ſit volitio de deffectu iſtius alterius, opus eſt,ut illa hanc induceret,vel eſſentialiter excluderet oppoſitam, & objectum ipſius : cùm ergo volitio ſeria de deffectu peccati , non ſit volitio eſſentialiter excluſiva , ſed poſsit eſſe permiſsiva peccati,adeòque non ſit eſſentialiter incompoſsibilis cum Redemptionis exiſtentiâ , & volitione efficaci ipſius; non fit eam debere eſſe volitionem de deffectu Redemptionis adhuc interpretativè. Sic licèt Deus det auxilium inefficax per decretum eſſentialiter pendens à Scientia Media de inefficaciâ, connexumque cum ipsâ,non ideo Deus dicitur amare peccatum,amando tale decretum. Iam, conceſsâ minori, nego conſequentiam. Ad ſecundam , dico non rectractare Deum per volitionem ſeriam de deffectu peccati volitionem Redemptionis , nec iſtius velle fruſtrationem : nam , licèt utrumque velit ſimul , ſimultate ſubjectivâ , & volitionum; non verò ſimultate objectivâ, & volitorum. Id eſt , vult ſimul , & indiviſim utrumque: non verò vult, utrumque ſimul & indiviſim eſſe ; quod ad volendam fruſtrationem erat opus.

153 Ad primam argumenti explicationem , conceſſo antecedente , nego conſequentiam: ſolùm enim eſt verum, applicare Deum media ad id , quo poſito nunquam Deus Redemptionem intendiſſet : ſcit tamen optimè Deus,eum omnis peccati deffectum , licèt ipſe procuret ſeriò,aliunde non ponendum.Ad ſecundam, diſtinguo, Majoris, æquivocationibus ſcatentis, aſſumptum; vult, ne deſinat eſſe Redemptio, utcumque & quòd non ſit peccatum ex ſuppoſitione quòd ſit , & quòd ſit Redẽptio, nego.Vult ne deſinat eſſe Redemptio ex ſuppoſitione peccati, & vult , quòd non ſit peccatum ſecundùm ſe,concedo:in hoc autem nihil miſcetur impoſsibile. Itaque Deus volens,ne ſit peccatum,non ita vult,ut velit non eſſe peccatum , ex ſuppoſitione quòd ſit : id enim

eſſet

esset velle *non esse* Peccati conjunctum cum illius *esse*; sed vult, ne fiat suppositio peccati: quà tamen prævisà, vult Redemptionem, perseverans in illà volitione circa evitandam peccati suppositionem. Vnde sicut Deus volens, quantùm est ex se, ne sit peccatum, non dicitur velle ne sit peccatum, ex suppositione, quòd sit; ita volens Redemptionem ex suppositione peccati, dicendus est velle ne ipsa deficiat ex ipsà, suppositione peccati; quam tamen ipse vellet non esse: atque adeò ita vult Redemptionem, ut velit se non habere occasionem, ut velit.

154 Ad tertiam, dico Deum seriò velle, ne sit peccatum secundùm se, sed id, quod sufficeret ad evitationem Redemptionis, & intentionis efficacis: quam tamen utramque vult efficaciter: quia scit neque ponendum id quod requiritur, ne ipsæ sint; sed ponendum esse peccatum, non obstante seriâ suâ volitione, ne fiat. Ad quartam, distinguo antecedens assumptum: vult extrema incõposibilia, & tendit in fines oppositos, modo volendi, & tendendi incõposibili, & opposito, nego. Modo valdè decenti, & composibili, concedo: quem modum satis explicant præcedentia. Vide Patrem Herrera *de Prædestinatione quæst. 12. sect. 5. à n. 101.*

P. Herrera

Quid de exemplo hìc celebri Mercatoris

155 Qui cum multis rem in hanc adhibet exemplum Mercatoris volentis conservationem mercium, etiam ingruente tempestate, quà cogitur velle projectionem earum in mare. Sed similia exempla nec ipse hùc voco, nec aliàs probo. Primò: quia mercator, mercium, quas alioquin amat, projectionem potiùs patitur, quàm vult, earumque conservationem non tam vult, quàm vellet. Secundò: quia affectus ille circa merces talis est, ut dici non possit seria volitio, aut volitio seriæ procurationis circa conservationem mercium: neque enim cum illà voluntariâ projectione imperatâ ex amore prę ponderante Vitæ propriæ, componi valet seria procuratio conservandi merces: quarum est facienda jactura, vel Vitæ. Homo autem sicut præsumitur velle, quòd, si facienda sit jactura vitæ, vel fortunarum, his illã præferat; non prę sumitur seriò velle in eo casu fortunarum conservationem. Tertiò: quia in nostro casu, licèt Deus velit efficaciter Redemptionem, ex suppositione conditionatâ peccati, in quà displicet; & simul velit evitationem ipsius peccati, affectu inefficaci, sed serio; non eoipso cogitur velle, ne sit, & evitetur Redemptio: ut *suprà* diximus. Non ergo venit ad Rem Mercatoris exemplum, quo inducitur velle simul, licèt divertimodè; conservationem mercium, earumque non conservationem.

156 Addit contra ipsum exemplum instantiam Recentior. Quia si mercator sponte suâ, ac nullâ imminente tempestate, absolutè, & de facto, ex consideratâ solùm existentiâ conditionatâ tempestatis, quam pro libito impedire potest, præintenderet efficaciter projectionẽ mercium, nullo jure dici posset, quòd retineret adhuc seriũ, & sincerum, sed nugatorium, & contradictoriũ desideriũ conservandi merces. Sed instantia non premit. Primò: quia si prævidet tempestatẽ, *si fortè naviget*: (nam hæc debet esse conditio) quomodo casus est casus non imminentis tempestatis? Secundò: quævis navigatio est aliquale periculum tempestatis ex elemento tam infido; suscepta verò cum certitudine, est periculum proximum, ipsiusque amplexus: qui autem rem ejusque conservationem seriò amat, non eam exponit proximo periculo. Tertiò: quia tota hæc difficultas reflectitur in Recentiorem pro casu, quo Deus vult salutem hominum per auxilia, quę videt inefficacia. *P. Ioann. Michael de Gelòs.*

157 Quartò: quia seria conservationis procuratio dicit ex se nolitionẽ impediendi rẽ, quantùm in se est, & adhibitionem mediorum, nihil omittendo ex his, quæ debet, & per se sufficiunt ad rei conservationem: qui autem præscius tempestatis futuræ, *si naviget*, ubi facienda est jactura mercium, vel vitæ, & nihilominùs vult navigare, & intendit projectionem mercium, tam abest, ut seriò procuret conservationem, ut seriò, & efficaciter oppositum procuret, omittendo, quæ debet adhibere, & apponendo media, quæ pro casu periculi, cui se exponit, non sufficiunt: at Deus longè alitèr se gerit. Nam neque omittit quicquam eorum, quæ debet, & per se sufficiunt ad evitationem peccati; neque vult, & intendit ipsam non evitationem, sed, ipsâ suppositâ, Remedium mali, quod in nonevitatione miscetur. Est ergo magna disparitas.

158 Quintò est alia disparitas: nam apud homines, ille dicitur seriò rem aliquam procurare, qui se gerit instar hominis diligentis in suo negotio, non verò qui ita se gerit, ut vel rem amissurus sit, vel cogendus est fateri se non agere ut hominem ratione præditum: nemo enim præsumi debet ità operans, ut velit operari fatendo se non agere ut homi-

nem:

nem: ille autem qui præſcius tempeſtatis ſcit vel faciendam jacturam vitæ vel mercium,& vult navigare ſponte, & ex libito; vel cenſetur velle diſsipare merces ex ſe,vel contemnere quod magis æſtimare tenetur,id eſt vitam : quod eſt omninò irrationabile : dicendus ergo eſt non ſerius procurator fortunarum , ſed diſsipator. In Deo alia eſt longè ratio : nam Deus ita ſe gerens non cogitur fateri ſe agere ut non Deum , ſed potiùs ut Deum omninò miſericordem.

§. III.

ARGVMENTA TERTII GENERIS.

3. Claſsis Argum. & octavum Argum. Ex P. Gelòs

159 OBjicies octavò:Deus præintẽdens Redemptionem ex prævisione ſolùm conditionatâ peccati, ſponte obligatur, obligatione metaphyſicè indiſſolubili ad permittendum peccatum : atqui pura permiſsio peccati omninò repugnat cum obligatione indiſpenſabili ſpontaneè ſuſceptâ ad permittendum: ergo & cum illâ præintentione efficaci Redemptionis:vel ergo Deus præintendens Redemptionem, ſe gerit circa peccatum pluſquam permiſsivè, ideſt affectu proſecutionis in ipſum , vel non poteſt ſic præintendere. Major eſt certa. Probatur minor. Tùm quia eoipſo , quòd aliquis ſponte obligaretur ad permittendum peccatũ, jam oſtenderet aliquam affectivitatem ad peccatum præter nudam permiſsionem. Tũ etiam quia ſi Gratia,& peccatũ ſint metaphyſicè incopoſsibilia, nequeunt miraculosè cõponi Gratia , & peccatum actuale, eo ſolùm titulo , quòd conſervatio Gratiæ ſtare non poteſt cum purâ permiſsione peccati actualis.Et ratio eſt:quia illa permiſsio,facta contra exigentiam Gratiæ,eſſet eoipſo ſupernaturalis , & ſpecialis , & imperata ex ſpeciali voluntate ſupernâ,& intendente miraculum: quæ prædicata ſpecialia repugnant conceptui purę permiſsionis : ergo ſimiliter permiſsio orta ex obligatione indiſpenſabili voluntariè,& ſpontaneè ſuſcepta, prætergreditur limites puræ permiſsionis.

160 Confirmatur : Si Prælatus ſponte voveret permittere ſubditis ſuis illos ipſos deffectus,aut culpas leves,quas pro arbitrio, & abſque culpâ poteſt impedire, & non impedire;certiſsimè oſtenderet majorem affectivitatem, quàm purè permiſsivam erga tales deffectus. Inſuper ſi Prælatus Regularis alicujus Provincię preciperet in virtute ſanctæ Obedientiæ Superioribus localibus,ſibi ſubjectis, ut ſemper permitterent deffectus, quos honeſtè corrigere poſſent & nõ deberent , jure cenſeretur pluſquam permiſſor. Tandem ſi una Perſona privata ſponteneè voveret , ſe nunquam impediturum , ſed ſemper permiſſurum pollutionem propriam, adhuc citra ullum conſenſum , & periculum ipſius occurſuram , reipsà oſtenderet majorem affectum & propenſionem, quàm ferre poſsit pura permiſsio : ergo ſimiliter neque Deus diceretur purè permittere,ſi ſe adſtringeret obligatione permittendi. Conſequentia patet: quia quod ratione malitiæ directè, vel indirectè tactæ, non poteſt eſſe materia voti, aut præcepti,multò minus poterit eſſe materia obligatoria in vi Prædefinitionis Divinæ. Ita objicit Recentior , alioqui Doctiſsimus : cujus in argumento multa conſidero. *P. Ioannes Michael de Gelòs.*

161 Imprimis inſto argumentum.Primò: quia nulla major eſt neceſsitas permittendi, quàm voluntas efficax permittendi:at Deus poteſt velle efficaciter permiſsionem : quia nec aliter poteſt velle permittere : ergo poteſt ſe neceſsitare ad permittendum. Secundò: quia obligatio volendi id,quod alioqui, vel ex munere,teneris facere,vel ex dominio licitè potes , orta ex tuâ ipsâ voluntate , & dominio, non poteſt eſſe niſi actus Dominii, & exercitium decentiſsimum : ergo Deum obligare ſemetipſum ad id,quod ex munere Cauſæ primæ tenetur, & licitè poteſt ex dominio , quî poteſt Deum dedecere? Tertiò: quia Deo honeſtiſsimum eſt peccata permittere: cur ergo non poſsit velle,& contrahere hanc neceſsitatem ex ſuâ volitione ortam ad peccata permittenda?

162 Hîc Recentior conatur diſtinguere duplex genus permiſsionis:alterum permiſsionis habitæ præciſim à Scientiâ Mediâ, & alterum permiſsionis habitæ , non obſtante Scientiâ Mediâ de peccato:additque Deum poſſe ſe determinare ad illam: non, ad hanc. Ipſe nec rationem diſcriminis aſſequor, nec veritatem video. Non rationem: ſi enim implicat ſe determinare Deum , ut velit permittere, præciſim à Scientiâ Mediâ ;cur implicat velle ſe determinare ut velit permittere, non obſtante Scientiâ Mediâ?quaſi Deus permitteret impræſcius eventuum quos permittit.Non veritatem: quia apud me, ex *ſuprà* latè diſcuſsis, implicat ullus affectus liber Dei non pendens à Scientiâ Mediâ,quæ ſit in Deo. *Diſp. 1. lib. præf. & latè in 1. p. Tract. 3.*

Dein-

163 Deinde supponit Recentior *duo*, in quo ejus desidero diligentiam & ingenium. *Primum* est: Non plus posse Deum circa permissionem peccatorum, quàm Nos. Id quod est evidenter falsum: nam ut adverti *supra disp. 1. num.* 164. Nos tenemur impedire peccata nostra, viis omnibus: & aliena, quantum possimus: sumus enim homines adinvicem obligati ad peccata impedienda sive ex lege, sive ex Consilio. Deus autem non tenetur impedire peccata nostra. Non ergo faciunt paritates in confirmationem assumptæ. In quibus & aliud displicet: nam ex una parte ponit personas ex munere obligatas ad impedienda peccata, & ex alia parte, facit eas non omittere modò, sed procurare licentiam morum. *Secundum* est. Deû sicut, & nos partitim velle, & decernere divisibiliter, ita, ut ex uno decreto maneat obligatus ad aliud. Hoc apud me falsum est, sicque facilè solvitur argumentum. Neque enim Deus habet unam volitionem ex aliâ; sed indivisibiliter vult, quæcumque vult. Unde non aliter se obligat Deus ad permittendum in casu quæstionis, quàm quia vult permittere. Solùm est discrimen in fine: est tamen liber ex hoc, vel ex illo permittere.

164 Demùm Noto, id, quod mihi est evidens ex ipsis terminis, cunctisque proinde deberet esse, non præoccupatis in oppositum. Sicut pura permissio constituitur metaphysicè per affectum ortum ex voluntate vel deobligatâ, vel impotente rem impedire, qui *duo* habeat significata per ly *pura*: *alterum*, negationem influxûs in ipsam rem: *alterum*, negationem impediendi, quantùm est ex parte sic volentis, contradictorium; ita cujuscumque alterius prædicati accessus cum quo stare possit negatio influxûs in rem ipsam, quæ permitti dicitur, & negatio impediendi contradictorium, obstare non potest puræ permissioni. Quia non obstat definito, quod non obstat definitioni. Quare, ly *pura*, dum vocamus *puram* permissionem, non dicit exclusionem aliorum prædicatorum, sed illius influxûs, & impeditionis. Unde si tota illa contracta necessitas, & obligatio non sunt influxûs in peccatum, nec impeditio actûs boni, (ut certè non sunt) stare possunt optimè cum purâ permissione peccati. Iam ad argumentum

165 Respondeo primò, & uno solùm verbo, negando suppositum, cui innititur, præviæ obligationis, & necessitatis absolutæ ad permittendum. Respondeo secundò distinguendo majorem. *Sponte*, id est *ex propriâ inclinatione*, ex se, & præcisim à suppositione peccati, aliàs ponendi, transeat. *Sponte*, id est, *non voluntariè*, ex suppositione tamen, quam quantùm est ex se vellet non esse, concedo majorem: & nego minorem in eo sensu: quæ non probatur satis, tùm, ut patet ex prævià notatione: tùm quia, licèt, quæ superadduntur, vera forent in eo, qui teneretur impedire peccatû: quales nos sumus: non verò in Deo, qui non tenetur.

166 Ad confirmationem, negetur imprimis species paritatis: quia Deo plus licet in permittendo, quàm hominibus, adstrictis vel lege, vel consilio impedire peccata, quantùm possint. Deinde negetur suppositû consequentis: nam in casibus adductis est sermo de necessitate antecedente ad permissionem: hîc verò est de necessitate indistinctâ ab ipsâ permissione. Tertiò, concesso antecedente, negetur consequentia: quia illa vota, & præcepta, non ideò solùm sunt dissona, quia mala, sed quia nulla ex defectu materiæ cadentis in votum, aut præceptum. Deinde sunt mala, quia prohibentur ex lege jubente superioribus adimpletionem muneris, & nobis evitationem periculi circa consensum: quibus ea vota, & præcepta opponuntur.

167 Deinde ut pateat horum exemplorum in rem nostram debilitas, expendo singula. Imprimis votum superioris de permittendis deffectibus est absonum, illicitum, & procurativum deffectuum. Absonum: quia de re non æquè perfectâ; imò contra obligationem voventis. Illicitum: quia superior tenetur ex munere zelare perfectionem subditorum; qui autem ita vovet, vovet muneri non satisfacere; & in re, licèt objectivè levi, gravi tamen formaliter, & in se ratione finis, & muneris. Procurativum deffectuum: quia qui tenetur invigilare, & se culpabiliter impotentem facit, reus eorum, quæ exinde sequuntur: tùm quia homines ex illâ supinitate capiunt animos ad deffectus, quos reipsâ fortè non committerent: unde superior est positiva causa moralis eorum, se ad illam supinitatem volens obligare: quid simile in Deo? Deinde præceptum Provincialis est similiter scatens triplici illo vitio ex eisdem rationibus. Sed adde posse contingere simplicem adeò esse subditum superiorem localem ut ex imprudenti aliàs & cæcâ voluntate velit omninò licitè parere superiori suo malitiosè præcipienti; & velle permittere

deffe-

deffectus ex obedientiâ, ſine ullo eorum affectu.

168 Inſuper votū de continuâ permiſsione pollutionis, præter illa tria vitia ſuperaddit amplexum periculi de conſenſu, indiſtinctum à tali voto. Adde in his ſemper præſumi affuctum circa res ſic permiſſas ob irrectitudinem, & inordinationem volendi, & ob ſummam difficultatem habendi ſimiles actus, nō cooperante notitiâ, & delectatione de rebus ipſis: quæ omnia parum piè præſumuntur in Deo. *Inſtabis, &*

Argum.9. 169 Objicies nonò: Non minùs Deum dedecet amare peccatum, quàm ſe & homines determinare ad peccatum; ſed Deus præintendens Redemptionem ante prævi-ſum abſolutè peccatum, & per affectum connexum eſſentialiter cum peccati exiſtentiâ, (undecumque habeat connexionem) determinaret ſe, & homines ad peccatum: ergo dedecet Deum ea præintentio. Minor, in quâ ſolâ eſt difficultas, oſtenditur: Determinare ad peccatum eſt, quòd abs ſtatu indifferentiæ ad peccatum, ejuſque carentiam, ſe transferat aliquis ad ſtatum determinati ad peccatum, per affectum eſſentialiter connexum cum peccato: qui affectus, ut exerceatur, non expectat, peccatum aliundè præſupponi: atqui Deus ita præintendens Redemptionem, ſe transfert abs ſtatu indifferentiæ ad peccatum, in ſtatum determinati ad peccatum, per affectum eſſentialiter connexum cum peccato: qui, ut exerceatur, non expectat exiſtentiam peccati: ergo.

Confirm. 170 Confirmatur: qui, non expectato peccato, excludit exercitio ſuæ libertatis requiſitum eſſentiale, ut evitetur peccatum à creatura, determinat creaturam ad peccatū; ſed Deus, non expectato peccato, excludit carentiam Redemptionis, & præintentionis erga ipſam, quatum carentia eſſentialiter requiritur ad impediendum peccatum: quippe peccati impeditio conjungi nequit cum præintentione Redemptionis: ergo Deus ſic præintendens, determinat ad peccatum. Ita

Ribaden. objicit P. Ribadeneyra *diſp. 8. de Prædeſtinatione cap.1. & cap.3.* qui totus eſt in probando, nullum affectum poſſe à Deo haberi eſſentialiter cum peccato connexum, qui nō ſubſequatur ad viſionem abſolutam ipſius.

171 Sed hæc Doctrina ex multis capitibus non eſt vera. Primò: quia ſtare non poteſt cum Decretorum indiviſibilitate: quam

Diſp.1. ſuprà proteximus. Secundò: quia juxta ſententiam diſtinguentem in Deo plura decreta, & voluntatis actus purè virtualiter, non eſt cur ex Scientiâ Mediâ de inefficaciâ auxilii, ſi daretur, non poſsit dirigi ad actum ſimplicis diſplicentiæ de tali inefficaciâ, quâ tamen non obſtante, per alium actum virtualiter diſtinctum, velit efficaciter collationem auxilii, directus à Scientiâ ſimplicis intelligentiæ. In hoc non video rationem ullam repugnantiæ in communi Sententiâ. Iam ſic: illud complexum, non expectatâ exiſtentiâ abſolutâ peccati, connectitur eſſentialiter cum ipſius peccati exiſtentiâ, quin exinde Deus determinare dicatur ad peccatum: cur ergo, quin determinet, non poteſt habere affectum connexum ex ſimili capite cum peccati exiſtentia?

172 Tertiò: poteſt Deus habere actum hujuſmodi indiviſibilem virtualiter: *Nolo me retrahere à collatione auxilii ex hac Scientia, quâ illud video fore inefficax, ideoque volo uti jure meo, & conferre auxilium*: ſi enim id dicere poteſt ex vi duplicis actūs, quidni ex vi unius? Atqui hic actus, non expectatâ exiſtentiâ abſolutâ peccati, connectit Deum metaphyſicè cum peccato: ergo. Quartò: quia Deo non repugnat determinare ultimò exiſtentiam complexi, ex quo fit formaliter aliquid eſſentialiter connexum cum peccato: quin exinde determinet ad peccatum: ergo neque repugnat ſe determinare ad affectum, qui ex ſuppoſitione aliquâ peccati alioquin extituri, habeat connexionem cum ipſo peccato, quin exinde Deus dicendus ſit determinare ad peccatum.

173 Videō quid conetur pro diſparitate, acutus Pater Ribadeneyra *diſp.6. cap.8. & diſp. citatâ 8. cap.1. nu.8.* Sed fruſtrà eſt: ex ratione à priori, quā ſubjicio: Nam determinare ad peccatum eſt ponere aliquid connexum cum peccato antecedenter ad determinationem creaturæ, vel quæ non ſupponat creaturæ determinationem: idque affectu vel virtualiter, vel formaliter intendente peccatum: cùm ergo Deus intentionem Redemptionis, & ſimiles affectus ſolùm habeat ex ſuppoſitione, quòd creatura peccatura ſit in eiſdem circunſtantiis: hinc fit nunquam ad peccatum determinare. Iam *Ribaden.*

174 Reſpondeo ad argumentum, negādo ſequelā minoris. Ad probationem dicatur eam determinationis explicationem mācam eſſe, addendumque, ut plena ſit, quòd affectus connexus cum peccato non ſolum illativè connexus ſit, ſed inductivè: idque habebit affectus, ſi talis naturæ non ſit, ut

non

non posit haberi, nisi ex præsuppositâ necessitate, quòd sit peccatum, casu quòd sint circunstantiæ requisitæ ad potestatem ponendi, vel evitandi peccatum, inductâ ab alio agente distincto ab eo, qui talem affectum habet. Cùm ergo affectus iste Dei circa Redemptionem sit affectus habitus ex necessitate, quòd sit peccatum, si ponantur circunstantiæ ad ipsum, inductâ a creaturæ, & non à Deo; (indistinguitur enim à Scientia Mediâ, quæ Deo non est libera:) hinc est habere solùm connexionem purè illativam per modum suppositionis consequentis, non verò determinativam peccati.

175 Ad confirmationem: distinguo majorem: si non excludat, exclusione supponente necessitatem absolutam, quæ pro libito creaturæ sit, de eo quòd peccatum erit, si ponatur in libertate, concedo: si excludat, exclusione eam necessitatem supponente, nego: vel distinguo aliter: prærequisitum essentiale consequens, nec excludendum, si creatura nolit, nego: prærequisitum antecedens, vel excludendum, estò creatura nolit excludi, concedo. At carentia prædefinitionis circa Redemptionem, nec excluditur à Deo, nisi per exclusionem factam ex necessitate futuritionis absolutæ peccati, si ponatur libertas, nec est prærequisitum ad evitationem peccati, nisi consequens, nec excludendum, nisi creatura nolit excludi. Si enim creatura nollet peccare, Deus non posset nolle carentiam præfinitionis, seu non posset velle Præfinitionem: quod est perinde.

Argum. decimum. 176 Objicies decimò: Qui vult efficaciter rem poni, saltem virtualiter vult poni id, cum quo rei efficaciter volitæ existentia connectitur, & sine quo nequit esse; sed Redemptionis existentia connectitur cũ peccato, & sine ipso esse nequit: ergo qui vult efficaciter poni Redemptionem, saltem virtualiter vult poni peccatum: quod sine affectu peccati intelligi non potest. Minor est evidens: & ostenditur major: quia tunc efficax rei volitio, est virtualis etiam volitio alterius rei, cùm illa efficax formalis volitio est incompossibilis cum odio alterius rei: neque enim alia regula pro affectis æquivalentiâ potest assignari: patetque duplicitèr primò: quia affectus amoris, & odii non pugnant inter se, nisi, cùm sunt circa idem objectũ. Secundò quia exinde amor efficax charitatis dicitur odium virtuale peccati. Atqui volitio efficax Redemptionis ex se componi nequit cum odio efficaci peccati: ergo.

177 Confirmatur argumento vulgari. Qui intendit efficaciter finem, vi intentionis tenetur velle quæ sunt necessaria ad existentiam finis, nisi jam præsuppositа sint: ergo qui intendit efficaciter Redemptionem, tenetur velle peccati existentiam, nisi præsuppositа jam sit: nam sine ipsâ nequit poni Redemptio. Antecedens probatur primò: quia finis intenditur, ut consequibilis: sine iis autem, sine quibus repugnat esse, non est consequibilis. Secundò: quia Finis est causa eorum, quæ respectivè ad ipsum se habent ut media, qualia sunt omnia, & singula, sine quibus præsuppositis, non potest existere finis: sed qui vult efficaciter causam, eoipso convincitur & affectum velle. Tertiò: quia Intentio finis habet vim determinandi ad electionem medii; idque mediante amore medii unicè & proximè conducentis ad finem: quem amorem vel ipsa sibi identificat, vel præcontinet: quod patet in intentione sanitatis determinante ad electionem Medici, mediante amore, quo fertur in applicationem medicinæ. Ergo intentio Redemptionis habet vim determinandi ad electionem medii: Idque mediante amore ipsius medii proximè conducentis ad finem. Sed Permissio præcisim à peccato, solùm remotè conducit ad existentiam Redemptionis; & conducit proximè per peccatum, cui conjungitur: ergo. *Bona confirm.*

178 Tota Argumenti moles falso principio nititur, distinctionis, & præcessionis virtualis inter Decreta Dei, quas *suprà* eventilavimus. Respondeo tamen ad gustum distinguentium, distinguendo majorem: si id, quocum rei efficaciter volitæ existentia esse nequit, sit possibile, & præsciatur ponendum aut poni sine ullo affectu intendentis, nego: si possibile non sit, nec præsciatur ponendum, sine aliquo affectu intendentis, sub distinguo: quando res efficaciter volita est inductiva alterius, de quo est quæstio, concedo: si inductiva non sit, nego majorem. Doctrinam distinctionis habes explicatam *sup à num.* 98. Nam intentio rei efficax, ut unicè connectit intendentem cum existentiâ finis, & ratione istius cum existentiâ eorum, sine quibus existere finis nequit, solùm & unicè connectit cum existentia eorum, quantum requiruntur ut finis existat. Si autem Requisita talis generis sint, ut existant & præsciantur existere posse & extitura, quantum requiritur ad existentiam finis, quin circa ea ullum affectum exerceat ipse qui intendit finem: *Solvitur 1. ex disp. 1.* *Solvitur 2.* *Vide à num. 98.*

finem: intentio finis, neque formaliter, neque virtualiter cogit ad amorem eorum: cogeret enim ad aliquem amorem ratione finis, quem finis, non requirat circa requiſita vel media ad exiſtentiam ſui. Peccata autem talis generis ſunt requiſita ad Redẽptionem, ut ad ſui exiſtentiam nullo Dei affectu, egeant. Exiſtunt enim, Deo mere permittente: & extitura præſciuntur, ſi Deus permittere velit. Vnde ſolum cogitur ad puram permiſsionem.

Pro dignoſcendo Virtuali Amore, vel odio

179 Majoris probatio regulam aſſumit maximè Iesbiam. Nego volitionem, quæ ſit efficax & formalis, circa unum, eo ipſo eſſe virtualem & interpretativam objecti alterius, ex præciſſâ incompoſsibilitate cũ iſtius alterius nolitione: tùm quia ea incompoſsibilitas poteſt aliunde oriri, nempe ex objectorum inter ſe connexione, aut repugnantia. Tùm etiam quia alioquin Deus efficaciter decernens, etiam poſt prævisum abſolutè peccatũ, Redemptionem, teneretur velle interpretativè peccatum. Regula ergo ſit: tunc volitionem unius, eſſe amorem virtualem alterius; quoties unum objectum continet alterum, ita ut amor illius hauriat exinde vim inductivam alterius. Eſſe tamen odiũ virtuale, quando amor unius ex ſe habet vim inductivam odii circa alterum, aut vim efficaciter rejectivam alterius, attento affectu, illius, qui ſic amat. Vnde patet ad ea, quæ pro confirmatione dicuntur. Nam intentio ſolùm cauſat, medio intendentis affectu, circa media; unde ſi exiſtentia mediorum talis ſit, ut nullo intendentis affectu interpoſito exiſtere & poni debeat, finis non eſt eorum cauſa: ubi enim nulla cauſalitas, nulla eſt ratio cauſæ, neque effectûs. *Inſtabis* tamen in ſpeciem *difficulter*, &

Regula

De quà multa in 1. 2. *& mox à nu.* 128.

Argum. undecim. P. Anton. Perez.

180 Objicies undecimò: ex P. Antonio Perez *diſp.* 1. *de Prædeſtin. cap.* 5. Qui vult efficaciter, ut exiſtat res, vult, ne deſinat exiſtere: ergo efficax volitio rei eſt virtualis efficax nolitio, ne deſinat exiſtere: ergo & eſt virtualis efficax nolitio de impeditione rei, quam vult: ſic enim volitio efficax vitæ, eſt nolitio mortis, & vulneris læthalis. Nunc ſic: ergo volitio Divina efficax Redemptionis, eſt virtualis efficax nolitio, ne deſinat exiſtere Redemptio, ſeu, quod eòdem recidit, ne impediatur Redemptio. Sed evitatio peccati eſt impeditio efficax Redemptionis: ergo efficax Redemptionis volitio eſt virtualis nolitio efficax talis evitationis. Verto nunc argumentum. Atqui nolitio efficax evitationis peccati eſt virtualis volitio efficax peccati: ergo, *de primo ad ultimum*, Divina efficax præintentio Redemptionis non poteſt non eſſe virtualis, & interpretativa volitio peccati. Minor ultima patet: nam tam opponitur evitatio peccati cum peccati exiſtentia, quàm cum Redemptionis impeditione, Redemptio.

Confirm.

181 Confirmatur & illuſtratur argumenti vis. Ex vi affectûs intendentis efficaciter Redemptionem, redditur impoſsibilis volitio circa carentiam peccati, non minùs, quàm volitio circa carentiam Redemptionis; ſed affectus, cujus ex vi affectivà redditur impoſsibilis carentia, ſeu volitio excluſiva alicujus, eoipſo eſt amor illius, cujus carentiam impoſsibilitat: nam neque ex alio capite, qui ponit cauſam, aut ipſam vult efficaciter ponere, dicitur ponere, aut velle effectum, quàm, quia impoſsibilitat carentiam effectûs: Deinde qui ex vi affectûs ſibi impoſsibilitat volitionem carentiæ, ex vi affectûs ſe neceſsitat ad contradictorium, atque adeò ad volitionem rei, cujus carentiam impoſsibilitat: ergo affectus circa Redemptionem eſt affectus peccati. Hac objectione turbatos video non paucos, ex his etiam, qui nobiſcum incedunt: ut ex ſolutionum importunitate facilè colligas.

182 Reſpondeo primò: aperiendo fallaciam Arguentis, & diſtinguendo antecedens: Vult ne deſinat exiſtere, modo, quo exiſtere vult, concedo: vult, ne deſinat exiſtere omni alio modo, quo nec ipſe exiſtere vult, nego. Id enim eſſet omninò abs re, & contra naturã affectûs. Diſtinguo etiam conſequens eodẽ modo: & deinde ſecundũ conſequens: eſt virtualis nolitio de impeditione conſiſtenti in actu, quo Deus nolit ne ſit Redemptio, ſeu in aliquo diſtincto ab evitatione peccati, concedo: eſt virtualis nolitio de impeditione conſiſtente in evitatione peccati, nego conſequentiam. Nam volitio de Redemptione ſolùm eſt efficax volitio de exiſtentia Redemptionis, dependenter à præſuppoſitione peccati conditionatè exiſtentis, & ſolum eſt affectus connexus cum nõ evitatione peccati non procuratâ à Deo, ſed poſitâ à creatura: unde impertinenter Deus vellet, ne impediretur Redemptio, nolendo, quòd evitetur peccatum, cùm videat ipſum peccatum aliunde non evitari; imò cum ipſe ſolùm velit ex ſuppoſitione ſibi non liberâ connexâ cum non evitatione peccati exiſtentiam Redemptionis. Diſtinguo jam tertium conſe-

sequens. Est virtualis efficax nolitio ne desinat existere Redemptio, modo quo vult existere, & ne impediatur Redemptio, ex suppositione peccati, & impeditione conjunctâ cum existentia peccati, concedo consequentiam. Vult ne desinat existere Redemptio alio modo, quo nec Deus existere eam vult; & ne impediatur, impeditione indistinctâ à peccato, seu nisi sit peccatum, nego consequentiam. In his stat sufficiens solutio, si explicentur bene.

183 Dico igitur Deum, ut solùm vult existentiam Redemptionis in peccati Remedium, & ex præscientiâ peccati ex vitio creaturæ futuri, si ponatur in libertate, aliter non intenturus, nec voliturus; solùm efficaciter velle, ne desinat existere, ex suppositione peccati, atque adeò, ne posita præscientiâ de peccato, quam præhabet Deus nò ex se, sed ex libertate creaturæ, & quam potest creatura etiam evitare, si velit; ne, *in quâ*, tali præscientiæ suppositione factâ, quisquam alius impediat Redemtionem, imò nec ipse Deus. Ad nolendam efficaciter omnem viam impediendi Redemptionem, suppositâ existentiâ conditionatâ peccati, atque adeò non impeditione per peccati absentiam, necessitatur Deus, eoipso, quòd efficaciter velit Redemptionem: non tamen necessitatur habere nolitionem, quâ positivè nolit impediri peccatum: id enim non requirit affectus efficax Redemptionis: satis enim ejus affectus efficacia explicatur, dicendo, vi illius manere Deum cum nolitione, quòd desinat existere Redemptio, si creatura peccet, & necessitatum ad *duo. Primum*, ne factâ suppositione peccati quisquam impediat Redemptionem. *Alterum*, ne omittat, quod videt sufficere, ne desinat esse Redemptio. Vt autem non desinat esse Redemptio, sufficit, si permittat peccatum Deus; & alioqui velit ipsam poni.

184 Vnde ad summum fit intentionem efficacem Redemptionis esse nolitionẽ efficacem impeditionis, quâ Deus vellet ipsam impedire; & permissionem vel formalem, vel virtualem peccati sub quâ jam scit ponendum id, ex cujus deffectu, tanquam ex deffectu materiæ, impedire Redemptio posset.

185 Ad confirmationem argumenti: distinguo minorem: affectus, ex cujus vi affectivâ circa formam redditur impossibilis volitio circa ejus carentiam, seu ejus carentia, eoipso est amor illius, concedo: affectus ex cujus vi affectivâ circa extremum pendens à præexistentiâ formæ, vel suppositâ, vel solùm egente permissione, ut sit, redditur impossibilis ejus carentia est amor talis formæ, nego minorem, & consequentiam. *Nota*, non esse idem volitionem interpretativam, & volitionem virtualem. Virtualis volitio intervenit, quando quis habet formalem volitionem alicujus, in quo præcontinetur alterum, ita, ut hoc ab illo inducatur, & colligatur, non expectato novo volentis actu: tunc enim volitio formalis extremi præcontinentis alterum, censetur virtualis amor alterius: quia censetur volitio sufficiens inducere ipsum: sicque accidit in volitione causæ necessariæ, ut eo præcisè amari, & causari dicatur effectus. Id quod de odio proportionatè dictum habe, *juxta communes Doctrinas*. Interpretativa volitio intervenit, cum quis tenetur aliquid impedire, & sciens non impedit: tunc enim se gerit quoad imputationem, ac si vellet reipsa malum, quod ex illâ omissione sequitur. Vides discrimen inter utrumque genus volitionis: nam ad interpretativam non requiritur ex communi Sententia aliquid velle physicè ad virtualem requiritur: unde distingui solet à nonnullis acutè, dicendo volitionem interpretativam esse moraliter virtualem: Virtualem esse physicè talem Neutra tamen Deo competit circa peccatum. Non interpretativa: quia non tenetur impedire: non Virtualis, quia Redemptionis volitio non est inductiva peccati. Dixi *juxta communes Doctrinas*: Nâ ego, de his parum aliter sentio: eaque parum aliter explico *in Tract. de Actibus.* *Tom. in 1. 2. Tract de Act. lib. 2.*

186 Respondeo secundò b. evius; & magis detego fallaciam argumenti pro his, & similibus: distinguendo sic: est saltem virtualiter nolitio, quoad munus excludendi à tali amante volitionem efficacem oppositi, & impedimenti, concedo: quoad alia munera: nego. In his stat solutio vera. Itaque affectus purè æquivalens, & virtualis, solùm dicitur quoad aliqua munera, vi quorum æquivalet aliis: Vnde suscipit magis, & minus. Affectus igitur impossibilitans efficacem volitionem alicujus objecti, dicitur in hoc munere Nolitio Virtualis: quia quoad munus excludendi volitionem æquivalet Nolitioni formali: non verò exinde quoad cætera æquivalet, præstando vim ullam affectûs, cui æquivalet. Sic intentio Redemptionis est nolitio Virtualis carentiæ Redemptionis, & carentiæ peccati. Per hæc distinctis, & con-

ceſsis in bono ſenſu reliquis, neganda eſt minor quæ ſubſumitur, vertendo argumentum. Vt enim Nolitio efficax alicujus ſit virtualis Volitio oppoſiti, debet eſſe formalis Nolitio, quæ in æſtimatione prudenti æquivaleat volitioni oppoſiti, quoad vim affectivam: non verò ſufficit Nolitio purè æquivalens: & ratio aperta eſt: quia excludere volitionem efficacem unius, non æſtimatur prudenter, pro inductione alterius, aut pro ejus affectu. Nec confirmatio auget vim, quæ per terminos diſtinctionis intercepta non ſit.

§. IV.

ARGVMENTA QVARTI GENERIS.

4. *Claſsis Argum. & 12.*

187 OBjicies duodecimò: Præintendens efficaciter finem, neceſsitatur velle, & eligere media, ut utilia ad finem: ergo Præintēdens Deus efficaciter Redemptionem ut finem, neceſsitatur velle & eligere permiſsionem peccati, ut utilem ad talem finem. Atqui nequit amari permiſsio, ut utilis ad finem Redemptionis, quin peccatum ametur: ergo nequit à Deo non amari peccatum, vel nequit amari permiſsio ut utilis ad Redemptionem: vel ergo Deus amat peccatum, vel nequit præintendere efficaciter Redemptionem, ut finem. Cùm ergo implicet amari peccatum à Deo, pariter implicat præintendi efficaciter Redemptionem. Sic arguitur communiter à Modernis: quorum probanda ſunt entymema primum, & minor adjuncta, in quibus tota vis eſt. Quare

188 Probatur minor ſubſumpta primò: Vel permiſsio amatur, *ut utilis proximè* ad Redemptionem: vel ſolum *ut remotè utilis*? Si primum: ea proxima utilitas coaleſcit ex peccato adjuncto: non ergo poteſt amari, ſine amore peccati. Si ſecundum: ergo permiſsio amatur, ut utilis ad peccatum, quo tandem adjuncto conducit ad Redemptionem: at amari permiſsionem *ut utilem ad peccatum* eſt amari peccatum: non enim amatur medium in ordine ad finem ſine amore finis: ergo.

189 Secundò: quia velle medium, *ut utile ad finem*, eſt velle ad conſecutionem finis: velle autem ad conſecutionem finis, eſt velle medium, ut ex ipſo reſultet conſecutio finis: nequit autem reſultare conſecutio finis ex medio, ſine interventu earum conditionum, ſine quibus medium in ordine ad conſecutionem finis, ſe haberet ac ſi non eſſet: ergo velle medium *ut utile ad finem*, eſt velle, *ut eſt cum illis conditionibus requiſitis ad hoc ut ex ipſo reſultet conſecutio finis*, ſeu, ut reipſâ ſit medium conſecutivum finis. Nunc ſic: atqui Permiſsio ſeorſim à peccato, ſe habet ad exiſtentiam Redemptionis reparativæ (quâ de loquimur,) ac ſi non eſſet: ergo ut ametur *ut utilis*, debet amari *ut reddita utilis ex adjuncto peccato*: quod erit amare peccatum.

190 Tertiò: Quia medium remotum nequit amari propter utilitatem ad finem, niſi per complacentiam effectûs, quo redditur conferens ad talem finem: ſi enim amatur, *quia* confert ad finem: & adjectione alterius medii redditur conferens: quâ ratione poſſit non amari adjectio talis medii? Atqui Permiſsio ad Redemptionem eatenùs confert, quatenùs cum peccato conjungitur: ergo.

191 Probatur Primi entymematis conſequentia: quia Permiſsio ſe habet, ut medium ad Redemptionis exiſtentiam: ſi ergo medium amari debet, ut utile ad finem, quē ſupponas præintendi, debet amari permiſsio, ut utilis ad finem Redemptionis. Iam oſtendo antecedens. Primò: quia electio ex Ariſtotele 3. *Ethic.* & Divo Thoma 1. 2. *q.* 13. *art.* 3. *eſt appetitus præconſilii*: id eſt, objecti, quod per conſilium inventum eſt utile ad finem intentum: ad quid tamen opus conſultatione, niſi medium deberet eligi, ut utile ad finem? Secundò: quia medium eligitur propter finem: & electio cauſatur ab intentione: quod verum eſſe nequit niſi medium eligatur prout conducit ad finem. Tertiò: quoties eligitur hoc præ illo, quia potiùs in hoc, quàm in illo cernitur cōducentia ad finem, amatur formaliter hoc, ut conducens ad finem. Et ratio eſt: quia cognitio, dum directè ad aliquid operandū inclinat repræſentando bonitatem objecti, cauſat amorem objecti quod repræſentat: neque enim cognitio cauſat, niſi medio rei amore, quem excitat: neque bonum trahit in ſui conſecutionem, niſi mediante amore ſui ipſius. Atqui ex vi intentionis requiritur cognitio de medio, ut utili ad finem: ergo quia debet amari medium *ut* utile ad finem. *Ariſtol. S. Thomas.*

192 Quartò: quoties per ſe requiritur apparentia novæ bonitatis in objecto, ut ametur, eſt, quia talis bonitas amanda eſt: atqui præſuppoſitâ intentione finis, ut eligatur

tur medium, debet apparere cum bonitate utilitatis ad finem: & in casu nostro, debet apparere permissio ut utilis ad Redemptionem: ergo. Minor est evidens. Major patet: tùm quia non potest esse alia ratio talis apparentiæ: tùm etiam quia cognitio, quæ necessaria est ad effectum, non est necessaria, nisi ob necessitatem amoris intermedii: neque enim cognitio causat, nisi medio affectu, ut patet in actionibus externis.

193 Quintò denique: quia suppositâ intentione finis, non potest assignari ratio, cur sit necessaria cognitio medii utilis, nisi sit necessitas alicujus affectûs in medium, quà utile: cognitio enim præexigitur ratione affectûs, qui eliciendus est. Vrgetur: illa cognitio de medio utili ad finem, est necessaria suppositâ intentione: & movet sub aliquo motivo; sed non potest, nisi sub eo, quod repræsentat: ergo sub eo movet: ergo cognitio de medio utili, movet sub ratione utilitatis ad finem.

194 Hæc argumentatio, quà nimis exultant Adversarii, & inter ipsos Aldrete *tam in tractatu de Incarnatione*, quàm *de Prædestinatione*, me non ferit; qui ex *disp. 1. lib. præs.* censeo in Deo non dari propriè Intentionem, & electionem, inducentes se mutuò, aut alteram pendentem ab alterâ, cùm in Deo repugnet ista divisibilitas Decretorum. Itaque quicquid sit: an si Deus priùs intenderet Redemptionem ex prævisione ipsius, teneretur eligere permissionem illi cõformem, seu *ut* utilem ad Redemptionem: at, cùm unico, & indivisibili ductu voluntatis, simul velit permittere peccatum, quod conditionatè existens videt, & decernere Incarnationem in remedium ipsius, ordinando permissionem in finem Medici, & Redemptoris; non est, cur debeat amare illam utilitatem ortam ex peccato. Vnde distingui posset major argumenti: præintendens intentione causativà mediorum, & electionis eorundem, transeat. Intentione non causativà electionis, nec propriè tali, nego. Cùm enim Deus antecedenter ad volitionem efficacem Redemptionis, sciat se sine ullo influxu coextiturum cum peccato, si permittere velit, potest indivisibiliter velle Redemptionem, & permissionem peccati: quin ad ullum affectum circa peccatum necessitetur. Verùm, ut etiam pateat quàm parum premat argumentum, etiam juxta communiora principia. *Tria* notanda; & adhibendæ solutiones *duæ*.

Aldrete.

Suprà disp. 1.

195 Noto primò: quadruplicem esse sẽsum posse dum dicitur amari medium *ut utile finem*. Primus est, significante *ly ut* rationem formalem amandi, seu *rationem, quæ movet ut amata*. Sic dicimus amari bonum, *ut bonum est*. Secundus est, significante *ly ut* rationem *materialem*, quæ amatur; non tamen sub illà ratione, quæ subit reduplicationem: sic dicimus amari potionem amaram, *ut amaram*, & cognitam ab intellectu: *quia dulcis* est. Tertius est: significante *ly ut* meram *circunstantiam*, *sub quà* amatur objectum, quę alioquin vel retardare posset, vel impedire; quin tamen ipsa circunstantia ametur: sic dicimus amari bellum, licèt annexum cum periculo mortis, seu ut annexum morti: & dispensari à Deo auxilia quãvis prævideantur inefficacia; seu ut inefficacia. Quartus est, significante *ly ut conditionem, sine quà non* hic, & nunc, seu isto modo volendi amaretur objectum; quin tamen ipsa conditio ametur. Sic dicimus: amari elargitionem elemosynæ pauperi, *ut pauper est*. Ex his vides *reduplicationem* cadere posse in objecta, quæ non amantur.

196 Noto secundò: triplicem excogitari posse *utilitatem* ad Redemptionem in permissione Dei. Prima est *Remota* consistens in ipsà naturà Permissionis: nam si non esset permissio, non esset libertas ad peccandum, nec peccatum: atque adeò nec Redemptio: & hæc utilitas bona est. Secunda est proxima: & hæc est duplex: alia coalescens ex ipsà permissione, & peccato, tanquam materia Redemptionis: & hæc utilitas amari non potest sine amore peccati: alia est coalescens ex ipsà permissione, & Scientià Medià de peccato: & hæc potest amari sine amore peccati. Tertia est *utilitas in actu secundo* consistens in conjunctione Permissionis cum ipsà Redemptione: nam utilitas in actu secundo medii ad finem constitui debet in positione finis ex vi medii, seu in finis conjunctione cum medio præsuppositio. Advertendum est autem quammaximè; dum dicitur: *amari medium propter finem*, *seu ut utile ad finem*, sensum esse *de utilitate tertiâ in actu secundo*, non verò *de aliis utilitatibus*: *licèt prægnoscantur*. Ratio est: quia sicut potest amari utilitas medii ad finem quin ametur propter finem: ut accidit in amante ensem utilem ad percutiendum, sine amore, & ordinatione ad percussionem; ita potest amari medium propter finem, quin amentur illæ circunstantiæ extrinsecæ, ex quibus habet

con-

conjungi cum fine.

197 Noto tertiò: duplex excogitari poſſe genus *electionis*: aliud *formalis* electionis, & aliud, electionis *materialis*. Electio *formalis* eſt illa, quæ ita oritur ex intentione, ut velit media conformiter ad ipſam, & ob ipſam, ſeu, ut utilia ad finem. Electio *materialis* eſt illa, quæ quidem inducitur ab intentione, non tamen vult media, ut utilia, & quia utilia ad finem, licèt velit ea media, quę cognoſcit utilia. Quam differentiam explicant aliqui per exemplum *concluſionis formalis, & materialis*. Advertendum autem hic eſt: ut exiſtentia finis, ſeu rei, quæ habetur in finem, ſolùm eget exiſtentiâ medii utilis; non vero eget, quòd medii exiſtentia ſit ex hoc, vel ex alio fine; ſic eum qui intendit finem, non videri neceſsitatum ad electionem formalem, ſed vel ad ipſam vel ad materialem, ideſt non videri neceſsitatum ad volendum pònere medium, *quia utile*, ſed *utile*. Ratio eſt: quia intendens, ratione intentionis ſolùm neceſsitatur ad id, ſine quo fruſtra eſſet intentio, nec finis exiſteret. Ex his plures ſolutiones emergere video. *Duas* explico.

198 Reſpondeo primò: ex tertiâ, & primâ notatione, negando antecedens argumẽti: ſufficit enim, ſi eligat electione materiali, ſeu media, quæ ſunt utilia. Vel diſtingue: velle, & eligere media, *ut utilia*, ly *ut* ſignificante *rationem*, *vel amatum*, *vel amandi*, nego. Conditionem *ſine quâ non* eligeret, tranſeat. Ad primam probationem antecedentis, dicatur Ariſtotelem, & Thomam vel loqui de *electione formali*, vel de præconſilio *conditionis ſine quâ non*. Ad ſecundam, tranſeat aſſumptum, & nego, quod ſubinfertur. Ad tres alias, ubi petitur ratio, cur neceſſaria ſit præcognitio utilitatis, ſi amanda non ſit; dicatur in primis, eam præcognitionem non requiri, ut appareat nova bonitas, ſed nova conditio. Deinde requiri, ne eligatur medium inutile ad finem. Inſuper eam requiri, non, ut affectus tendat in objectum, quod illa repræſentat, ſed in aliud in quod ratione eſſentialis dependentiæ, & connexionis tendere affectus nequit ſine prænotitiâ alterius, à quo ſuum pendet.

Senſus Ariſtot. & S. Thom.

Vide ſuprà à nu. 114. & 121.

199 Itaque cognitio de aliquo objecto, *triplici* titulo requiri poteſt, & præſupponi ab affectu. *Primus* titulus eſt affectivæ tendentiæ in ipſum: & hic eſt potiſsimus. *Secundus* eſt dependentiæ ab alio affectu, à quo ipſe imperatur, & oritur: *Tertius* eſt eſſentialis dependentiæ ſui objecti à præcognitione alterius: quia ſolùm eſt amabile in circunſtantiâ involvente præcognitionem ipſius alterius objecti: *hi duo* tituli, non arguunt ex neceſsitate præcognoſcendi objectum, neceſsitatem ullam affectûs in ipſum: exque duplici hoc titulo prærequiritur in Deo præſcientia de peccato, ut intendat Redemptionem, & velit permiſsionem in circunſtantiâ cum peccato conjunctâ.

200 Reſpondeo ſecundò ex primâ, & ſecundâ notatione. Diſtinguendo antecedens: media, *ut utilia* ad finem: *utilitate in actu primo ſolùm*, *nego*: *utilitate in actu ſecundo*, ſubdiſtinguo: reduplicante *ly ut* rationem formalem amandi, & amatam, concedo. Reduplicando ſolam conditionem, aut circunſtantiam, nego. Et diſtincto ſimiliter conſequenti, explico, & diſtinguo minorem, quæ ſubſumitur: nequit, quin ametur peccatum, amari permiſsio, *ut utilis* ad Redẽptionem, reduplicante *ly ut* ſupra utilitatem, ut rationem formalem amatam, & amandi, tranſeat: reduplicante ſolùm, ſupra utilitatem, ut meram conditionem, aut circunſtiam, nego.

201 Vides, quâ ratione applicari debeat formæ Doctrina prædicta: quare otioſum ſit vltrà proſequi, hærendumque ſemper in his. Permiſsionem amari *ut utilem* ad Redemptionem, id eſt, *propter Redemptionem*, ut rationem formalem amandi: quæ eſt ejus utilitas ad Redẽptionem in actu ſecundo: amari tamen *ut aliter utilem*, *ly ut* ſignificante utilitatem intrinſecam permiſsionis, ut rationem materialem amatam: extrinſecam, ut meram conditionem, *ſine qua non*. Vt autem amaretur peccatum, requirebatur, ut ea utilitas proxima tangeretur, ut ratio formalis amandi: ſolùm tamen tangitur ut *conditio* præcognita, *ſine quâ non*. De neceſsitate talis præcognitionis diximus *num. præcedenti* ſatis contra Aldretum.

202 Tertiò reſpõderi cum Quiròs poſſet, conceſſo antecedente diſtinguendo conſequens: permiſsionem, *ut utilem omni modo utilitatis proximæ*, nego. *Aliquo modo utilitatis proximæ*, concedo: & nego minorem. Ad probationes dicetur ex ſecundâ notatione, dari utilitatem proximam ex conjunctione permiſsionis cum Scientiâ Mediâ, quæ poteſt amari ſine amore peccati. Et hęc de argumento.

Quiròs.

203 Inſtabis ex Magiſtro nimis operosè diſputanti. Præintento efficaciter fine Redemp-

Ingenioſa P. Gelòs

Instantia cui multis applaudit N. R M. Thyrsus.

demptionis, tenetur Deus adhibere media obligatoria, seu ponere requisita, quatenus obligatoria: sed media, seu requisita, quatenus obligatoria ex præintento fine, sunt media, vel requisita, prout utilia proximè ad finem: ergo Deus tenetur ponere medium permissionis ut utile ad existentiã Redemptionis: ergo & ponere utilitatem ortam ex peccato. Consequentia prima liquet: secunda probatur: quia Permissio præscisim à peccato nullam dicit connexionem cum Redemptione. Major probatur: quia Deus præintento fine, reflectit supra intentionem, & videt se obligatum ad finem, atque adeò ad præstandum id, quod necesse est, ne frustretur intentio: impossibile autem est, quòd Deus videat se sponte subiisse obligationem, & eam contemnere, vel omittere: omitteret, vel contemneret nisi vellet eam implere ex motivo talis obligationis, quam prægnoscit. Minor probatur etiam: quia medium obligatorium est medium cum efficacitate respectu finis, & utile, eà utilitate, sine quà frustraretur intentio.

204 Vrgetur: Implicat quòd Deus non velit utilitatem in medio sibi bonam, & necessariam ex præsuppositione finis intenti; atqui utilitas permissionis constituta ex peccato est Deo bona, & necessaria; sine ipsà enim destrueretur intentio: ergo implicat, quòd non ametur à Deo.

205 Respondeo primò negando suppositum, quo ruit tota argumentatio: neque enim est in Deo ista existimata successio actuum, & Decretorum: ut *suprà* abundè. Respondeo secundò concessis, vel permissis reliquis, negando ultimam consequentiam: datur enim proxima utilitas in permissione, præcisim à peccato. Vide quæ *nuper* ad superius. Respondeo tertiò: distinguo majorem: tenetur ad media obligatoria, quatenus obligatoria: ly *quatenus* reduplicante supra præviam necessitatem intentionis precognitæ, transeat: ly *quatenus* reduplicante supra utilitatem requisitam, subdistinguo; tanquam rationem formalem amatam, aut amandi, nego; tanquam conditionem *sine quà non* esset eligendi necessitas, transeat. Ad probationem majoris, dicatur: Deum reflectendo supra intentionem, necessitari ponere media, quæ vel non videt aliter poni, & aliunde; neque ullo suo influxu indigere, qualis est hæc utilitas orta ex peccato: vel quæ sint utilia, quin exinde necessitetur ad ipsa volenda, ratione utilitatis. Sic subditus, ex prægnitione præcepti, vult rem præceptam facere ex motivo obedientiæ, quin ex intrinsecâ bonitate moveatur, aut debeat moveri. Sic pressus gravi vitæ periculo, elicit contritionem, ut obligatoriam ex fine salutis, quin contritio moveri debeat ex illo fine.

206 Respondeo quartò: tenetur Deus adhibere media obligatoria, quæ, ratione intentionis, & finis, opus est, ut adhibeat, nisi supponantur, concedo: quæ talia sunt, ut non egeant Dei volitione, & influxu, ut sint, quantùm requiritur ad finem, nego: talis autem est utilitas ex peccato resultans. Ad cõfirmationem dicatur imprimis: illam utilitatem non esse Deo bonam; licèt sit necessaria, necessitate conditionis *sine quà non* hîc, & nunc prævideretur utilis permissio ad finem Redemptionis. Deinde dicatur, peccatum, ejusque existentiam esse necessariam, necessitate connexionis, termini, & consequentiæ; ut est, respectu Scientiæ Visionis de ipso, & complexi ex Scientiâ Mediâ, & ipsâ permissione, quin inde fiat necessitas amandi peccatum.

207 Notetur in calce tantæ investigationis: alia esse media, seu requisita, quæ per se influunt in existentiam finis: alia, quæ non influunt, sed habent se, ut pura materia, circa quam finis efficacia exercenda est. Qui finem intendit, ad summum tenebitur illa ponere, nisi præsupponantur: quia qui vult rem, vult, quòd existat à suis causis, atque adeò, si istæ non sunt, videtur paratus ad earum executionem: non tamen tenebitur alterius generis media ponere, & exequi, si aliunde poni videat, vel ponenda: quia qui rem vult, si sciat aliunde ponendam materiam, circa quam ipsa exercetur; sufficit, si causas adhibeat ad existentiam rei. Fortè hinc peti posset alter solvendi modus; sed eo jam non egemus.

SECTIO VIII.

CHRISTVS DOMINVS DECRETVS EST Redemptor Originalis, & Actualium, etiam Venialium.

208 EN *tertium Corollarium*: de quo inter alios optimè Pater Martinonus *disp.3. sect 9.& 10.* & patet: nã Christus decretus est Redemptor Vniversalis omnium peccatorum: id quod ex Scripturâ convincitur: tùm ex *Rom. 5. ver. 15.* à verbis *Martinon.* *Rom. 5.*

bis illis : *Si enim unius delicto multi mortui*
1. *Ioann.*1. *ſunt ; multò magis , &c.* Tùm *ex* 1. *Ioan.* 1. *ſanguis Filii ejus emundat nos ab omni delicto.*
*Ad Tit.*2. Tùm demum ex *Tit.*2. 14.*dedit ſemetipſum pro nobis,ut nos redimeret ab omni iniquitate.*

209 Difficultas ſtat in explicando, quâ ratione ſe habuerint in ordine ad Incarnationem, & Decretum, in modo finalizandi, Remedium Peccati Originalis , & Remedium Actualium. In quâ *tres* dicendi modos invènio. *Primus* negat Chriſtum fuiſſe venturum , ut Redemptorem , ſi originale non fuiſſet. Motivum ſpeciale eſt: quia in ea hypotheſi non fuiſſent Actualia , utpote in originalis pœnam permiſſa. *Secundus* ex oppoſito fundamento id ipſum negat : nempe : quia motivum Principale Redemptionis eſt lapſus totius Generis Humani , qui ſolùm in originali conſiſtit. *Tertius* loquitur cum diſtinctione : & in hypotheſi multorum peccatorum mortalium Actualium affirmat,venturum Chriſtum ut Redemptorem , etiam ſepoſito Originali : in raritate mortalium,negat.

210 Cenſeo primò : Non exiſtente peccato Originali,non venturum Chriſtum Dominum , ut Redemptorem. Ratio unica eſt: quia non exiſtente peccato originali , non permiſiſſet Deus Actualia ; ſed homines, Adamum , & Poſteros confirmaſſet in gratiâ: ergo non erat cur veniſſet Chriſtus Dominus , ut Redemptor. Conſequentia bona eſt; & tota difficultas vertitur ad fundamẽtum antecedentis:quod ſuadetur primò,Patrum , & Theologorum authoritate. Theologi ſunt Schotiſtæ,& Nominales cum Schoto , quem hîc ſequitur citatus Martinonus. Patres ſunt Auguſtinus , Gregorius ,& Anſelmus: cujus *lib.* 1. *cur Deus homo cap.* 18. hæc verba ſunt: *In illâ tamen juſtitiâ, in quâ erant , (Parentes primi) Videtur quòd ſi vicijſent, ut non peccarent tentati, ita confirmarentur in gratiâ cum omni propagine ſuâ, quòd ultrà peccare non poſſent.* Nihil clarius.

Schotiſtæ cum Duce Nominal. Martinon. Auguſt. Gregor. Anſelm.

211 Suadetur ſecundò: quia Deus promior eſt ad benefaciendum, quam ad puniẽdum : ergo non eſt verosimile , ſuppoſuiſſe inobedientiæ Primi Parentis , amiſsionem juſtitiæ originalis irreparabilem,& non ſuppoſuiſſe inamiſsibilem ejuſdem originalis juſtitiæ conſervationem , Obedientiæ Parentis primi.De antecedente non ſinunt nos dubitare *Sacræ Scripturæ , & Patres.* Conſequentia verò probatur : quia aliter magis nos ad ruinam , quàm ad conſervationem obligaſſet in Pacto, Adami voluntati: quod Divinæ pronitati , ad benefaciendum majori, quàm ad puniendum, non congruit.

212 Cenſeo ſecundò : Chriſtum Dominum , ita veniſſe Redemptorem Originalis, ut ex vi Decreti præſentis,etiam actuali nullo ſecuturo, veniſſet Redemptor, non per hoc, ſed per aliud Decretum.Ratio ſecundæ partis eſt:quia Decretum præſens indiviſibiliter eſt Decretum de Chriſto Redemptore omnium peccatorum, quæ nunc ſunt, & erunt, ut conſtat ex præcedentibus: ergo per aliud Decretum veniſſet Chriſtus ut Redemptor, ex vi præſentis, ſi ex vi præſentis, in eâ hypotheſi, verum eſt quòd veniret.

213 Ratio autem partis primę, quę principalis eſt , ſumitur primò ab Authoritate Patrum aſſerentium veniſſe Chriſtum propter lapſum Humani Generis in Adamo: qui dicendi modus abſolutè prolatus,& ſine ullâ limitatione,ut videre eſt in ipſis Sanctorum Patrum teſtimoniis apud Vazquez *diſp* 10. *cap.*4. *&* 5. plenè concludit ſufficientiam, & totalitatem in motivo. Secundò ex Apoſtolo *ad Rom.*5. dicente Chriſtum Dominum ſtatutum, *ut caput* ad transfuſionem Remiſſionis, & Gratiæ, veluti *ſecundum Adamum*: ergo principaliter decretus eſt Chriſtus in lineâ Redemptoris,tanquam reparator Adami. Tertiò ex ipsâ naturâ rei. Nam Peccatum Originale eſt maxima ruina totius Generis, & radix omnium.

Vazquez.

Rom. 5.

214 Cenſeo tertiò: Chriſtum Dominum ita veniſſe Redemptorem Actualium , ut ex vi præſentis Decreti , non per hoc, ſed per aliud Decretum veniſſet ut Redemptor eorum , eſtò non præextitiſſet originale , ſi ea futura fuiſſent in eâ copiâ, in quâ nunc ſunt, id eſt, magnâ , & valdè communi. Duas habet partes Aſſertio.Prima eſt de alterius decreti exiſtentiâ, in eâ hypotheſi: & hæc pars liquet ex modo decernendi Divino ſuperiùs præmonſtrato. Secunda pars, quæ principalis eſt , eſt de Chriſti Adventu in magnâ copiâ peccatorum Actualium : & hæc oſtenditur : quia multiplicatio Actualium non eſt ruina , minor originali ; imò commiſeratione magis dignâ , ex ratione malitiæ , & ex qualitate pœnæ: ut per ſe patet : Qui ergo decernit Remedium mali minoris , ex affectu ſubveniendi ; quidni decerneret remedium majoris mali, ſi poſſet?

215 Cenſeo quartò:ſi nec futurum Originale fuiſſet , nec Actualia multa , ſed rara, vel ſola venialia,non veniſſet Chriſtus ut Redemp-

demptor ex vi præsentis Decreti, adhuc arguitivè. Ratio est: quia in eâ hypothesi omninò deessẽt motiva Decretę Redemptionis, seu Incarnationis in peccati remedium: Nã rara mortalia in hoc, aut in illo, non est magna ruina totius: nec venialia sunt tan grande malum, ut curari debuissent medicinà tam carà.

216 Objicies primò contra fundamentum assertionis primæ ex his, quæ congerit *in suo Theopolitico* Nierembergius. Copiosa Redemptio, & exinde diffusa gratia Redẽptoris non obstitit, ne mundus, plenus peccatis sit: ergo multò plenior esset, etiam Adamo non peccante. Probatur consequentia: quia Adamo non peccante non est Posteris oblata securitas. Respondetur. Concesso antecedente, negatur consequentia: quia Adamo non peccante, colligimus Posteros ita in eo statu confirmandos, ut peccare nõ permitterentur. Discursus ille, Nierembergii, supponit, duo quæ *suprà* negavimus, nempe neque venturum Christum, Adamo non peccante: & simul, non peccante Adamo, relinquendos Posteros in lubricâ libertate peccandi.

Ioannes Nierembergius.

217 Objicies secundò, cõtra secundam: Christus Dominus est decretus Originalis peccati Redemptor per mortem suam: ergo per mortem ut culpabiliter illatam à crucifigentibus: ergo per mortem illatam per actuale peccatum Posterorum: ergo nullo peccato Actuali, secuturo, non veniisset Christus ut Redemptor originalis. Hac difficultate se cruciant maximè Cardinalis de Lugo, & Martinonus: sed ea facile expeditur. Respondetur, concessis reliquis nego ultimam consequentiam. Licèt enim in præsenti rerũ hypothesi, & ex libertate, quæ præcessit in Deo ad decretum quod de facto est circa Incarnationem, & Redemptionem, Christus ita sit Decretus originalis Redemptor per mortem suam; tamen id non obstat, ut ex ipso modo decernendi non fiat planum, etiam decernendum Redemptorem originalis, quãvis nullo actuali secuturo. Veniisset in ea hypothesi Redemptor, uno ex innumeris modis, quos præscit Deus. Quod si Redemptorem Deus vellet Christum etiam per mortem, genus moriendi obtuliisset Christo sine ullius peccati actualis intervẽtu, vel ex amore, vel ex causâ merè naturali, vel ex liberà immolatione vitæ, per omninò liberam spiritũs emissionem.

Cardinalis de Lugo. Martinon.

218 Objicies tertiò contra tertiam: Patres affirmant, Adamo non peccante, non venturum Christum ut Redemptorem: ergo non veniisset propter quæcumque actualia, originali sepositò. Et confirmatur. Quia sublato motivo Redemptionis, non esset decreta Redemptio: motivum autem est apud omnes peccatum originale. Respondetur: Sanctos Patres loqui de præsenti rerum peristasi, in qua Adamo non peccante, non essent secuta in posteris Actualia, unde cessat quæstio. Ad confirmationẽ distinguo quod assumitur: motivum unicè sufficiens, & totale est originale, nego: motivum secundùm se totale & sufficiens, concedo. Nos autem circa Decretum Redemptoris plura cognoscimus motiva aliunde sufficientia & totalia, ut ex nostris assertis evincitur.

SECTIO IX.

CONCORDIA PRÆCEDENTIVM CVM Immunitate Deiparæ à debito Originalis.

219 EN *Corollarium ultimum*; à non paucis avidè quæsitum in Deiparæ gloriam: & meritò, si stemus veritati. Demus terminos. Duplex est *Debitum*: *Remotum* & *Proximum*. *Remotum* est, necessitas quædam incurrendi maculam originalem, inspectâ serie propagationis naturalis ex Adamo, nisi favorabiliter excludatur à pacto, qui tali propagatione descendit. *Proximum* est, necessitas incurrendi maculam originalem in Capite, ex vi pacti transfundentis in ejus voluntatem, voluntates omnes Posterorum. Hęc est explicatio communis debiti utriusque: sed notat optimè Reverendissimus Thyrsus noster, Remotum illud Debitum, impropriè Debitum dici. Conditionem, seu Fundamentum ad Debitum ipse dicerem: quia Naturalis propagatio, si nulla sit in pacto, inclusio descendentium, non sufficit, ut Descendentes aliquid debeant. Reducitur igitur punctum ad Proximum Debitum, vi cujus Posteri, utpote in Capite moraliter anticipatò inclusi, præoperati censentur in Capite, & in ipso peccante peccasse: unde malum peccati sentire debent, cùm primùm existant.

R. adm. P. N. Thyrsus.

220 Immunitatem ab hoc debito negãdam esse Virgini rati sunt Doctores Magni, ardentissimè disputantes, & nixi in eo quòd aliter explicari non posset locus Pauli: *Omnes in Adam peccaverunt*: à quâ generalitate no-

iunt excipi Virginem : nec poſſet explicari Redemptio Chriſti Domini reſpectivè ad Matrem. Concedendam hanc Immunitatem Sanctiſsimæ Virgini, nec aliter explicari ſatis poſſe immunitatem à Maculâ originali, poſt Doctiſsimos Noſtros Salazarium, & Granadum, *in ſpeciali* quemque *opere de Conceptione*, ſentiunt jam omnes Scriptores Moderni, quos dabunt Cardinalis de Lugo, Pater Aldrete, & Reverendiſsimus Noſter Thyrſus, & abunde in *Parthenicis ſuis* Nierembergius: quibus animo pleno ſubſcribo, & aſſentior.

Salazar. Granad. *Card Lugo Aldrete. Thyrſus. Nieremb.*

221 Ratio eſt: quia Debitum Originalis, de quo loquimur, eſt neceſsitas contrahendi maculam, in inſtanti primæ exiſtentiæ, ex conſociatione peccati cum capite, ex vi pacti anticipantis Poſteros in Adamo, non ſolùm ut in capite phyſico, à quo ſeminaliter procedant, ſed etiam ut in Capite Morali, in quo delinquente, delinquant. Atqui hæc neceſsitas, hæc incluſio, & conſociatio, neque decet Reginam omnium rerum; neque rationi congruit, neque cum amore Divino eam præſervandi componitur, neque cum ejus immunitate à peccato: Ergo Deiparæ Virgini repugnat iſtiusmodi Debitum. Conſequentia patet: & major eſt ipſa Debiti definitio.

222 Minor habet quatuor partes. Prima probatur: quia ex tali neceſsitate, incluſione, & conſociatione peccandi, fit Beatam Virginem peccaſſe, & in Capite deliquiſſe, & fuiſſe Deo exoſſam, & inimicam, & dignam æterna privatione Gratiæ, & Gloriæ: quid autem indecorum magis? Vt enim optimè Dionyſius 4. *de Divin. Nom. Puniri non eſt malum, ſed fieri pœna dignum.* Secunda pars oſtenditur ex prudenti, & ſubtili diſcurſu Patris Eſparzę *in ſpeciali* libello *de Conceptione*: Neque enim rationi congruit, ut voluntas incomparabiliter melior, & ſuperioribus Naturæ, & Gratiæ dotibus præventa tranſfundatur in aliam utique inferiorem quoad omnia: & ratio eſt: quia Voluntas melior, ſecurior eſt fortunæ ſuæ, nec prudenter exiſtimatur velle culmen fortunæ ſuæ facere dependens ab arbitrio minùs ſecuro incomparabiliter: Atqui voluntas Virginis Deiparæ, Adami Voluntate fuit incomparabiliter melior, & ſuperioribus Gratiæ, & Naturæ dotibus præventa, ut liquet: ergo non eſt rationi conſonum, ut hæc voluntas tranſfunderetur in Adami voluntatem. Quod autem rationi non eſt conſonum, non eſt Deus exiſtimandus voluiſſe.

Dionyſ. *P. Mart. Eſparza.*

223 Tertia pars, quæ concernit amorem Dei, ſic probatur: tùm quia ſingularitas hujus amoris in Virginem neceſſariò dicit exemptionem à pœnâ legis generalis: ergo dicit exemptionem à lege: probatur iſta conſequentia: ut quid enim lege generali comprehenderet illam quam à legis pœna vult exemptam? Tùm etiam quia hæc ſingularitas amoris erga Deiparam, anticipavit in Beatiſsimâ Virgine effectus amicitiæ Divinæ: quomodo ergo compati ſecum poteſt, legem poſitivâ, vi cujus Virgo prævideretur peccans in Capite? Tùm demum quia non videtur ſingularis amor, qui, quantùm poteſt, non favet: atqui ſi Deus Virginem incluſiſſet in pacto, non faviſſet quantùm poteſt: ergo.

224 Quarta pars, quæ concernit incohærentiam incluſionis in pacto, ſeu Debiti, cum exemptione à peccato, ſic probatur. Contrahere maculam originalem, nihil eſt aliud quam primò concipi ſine Gratia propter Adami peccatum. Iam ſic. Adami peccatum non habet ex ſe vim privandi Gratiâ poſteros: ergo habet hanc vim ex adjuncto pacto, & Decreto Dei ſtatuente, ut qui præceſſit in Capite peccans, eoipſo, privetur gratiâ cùm primùm exiſtat. Vel ergo hoc Decretum comprehendit Beatiſsimam Virginem, vel non? Si ſecundum: habemus intentum. Si primum: ergo neceſſariò, cùm primùm extitit, gratiâ privata eſt: quod dici nequit. Confirmatur: conditio ſub quâ privationem gratiæ efficaciter ſtatuit Deus, vel eſt unicè peccatum Adæ ut Capitis, vel aliquid aliud? Si primum: ergo ſub eâ conditione, ſemel incluſus in pacto, non poteſt non concipi ſine gratia. Si ſecundum: quid eſt hoc aliud, ſi non eſt prævia exemptio à lege? Maneat igitur Debitum proximum Originalis, jure à Putiſsimâ Dei Matre relegari.

225 Sed quomodò hæc exemptio à lege, & à pacto; hæc immunitas à debito contrahendi maculam originalem, & hæc anticipata excluſio à Capite primo Humani generis, potuit eſſe ex Chriſti Domini meritis, & Chriſti, non utcumque, ſed Redemptoris per Crucem, & mortem? Hæc eſt in hoc puncto potiſsima difficultas: quæ multifariam à multis fruſtrà vinci putatur per varias genealogias Præviſionum, & Decretorum: Primò, impoſsibiles, ex fuſè diſputatis *ſuprà à n.23.* Secundò, inſufficientes, ut *infrà*

Suprà à nu. 23.

Infrà à nu. 93. & 97. *infrà* constabit, cùm de causis meritoriis Incarnationis, præsertim *à num. 97.* Tertiò, multæ imperfectionis, ut loquendo de indivisibilitate decernendi planum fecimus. Denique, ex quibus earum Patroni vix assequuntur, exclusionem positivam Virginis à pacto inito cum Adamo fuisse ex meritis Christi Patientis, sic, aut aliter fabricatis in præscientia Dei: ut urgebimus *infra à nu. 93.* negativam tamen quæ consistit in eo, quòd Deus nó incluserit Virginem in pacto inito, cùm alios Adæ posteros inclusit: certè non possunt assequi ex meritis Christi Domini, ut Redemptoris.

Latissimè disp.3. quæ sequitur.

226 Omnia tamen stant optimè juxta Doctrinas Nostras. Nam in primis Decretum de ineundo pacto cum Adamo fuit indivisibiliter Decretum Virginis, & exclusivum ipsius ob Christi Domini, etiam patientis, & morientis merita, per modum excellentissimæ Redemptionis, non quidem Reparativæ, qualis est Nostra, sed Præservativę: genere meriti, non Remunerandi, sed Solutivi. Cujus Meriti Ratio ut moveat non requirit præcedentiam absolutam sui, vel in se, vel in prævisione absoluta sui, sed præscientiam conditionatam, quâ præmians sit certus de solutione sibi exhibendâ, si velit præmium anticipare. Hac scientiâ instructus potest decernere anticipationem Præmii in spe, seu quasi spe pretii postmodùm persolvendi, motusque ex istius condignitate, & absolutâ existentiâ, quam ponendam prævidet. Ita censeo Deum voluisse ex Christi Redemptoris meritis, Deiparæ exemptionem à Peccato, à Pacto, & à Debito. Quæ singula lucem, & robur accipient ex sequentibus. Videndus est Pater Eusebius

Nieremb. Nierembergius *in Parthenicis fol. mihi* 482.

227 Objicies interim adversus doctrinam Corollarii. Primò, locum Pauli, *omnes in Adam peccaverunt*: qui locus neminem excipit. Respondetur; eum locum intelligi debere de omnibus inferioris conditionis quoad Naturæ, & Gratiæ dona. Inclusio enim unius præcontenti in altero præcontinenti, necessariò supponit minoritatem, & inferioritatem præcontenti: cum autem in Virgine sit evidens excessus quoad Naturæ, & Gratiæ dona, etiam incomparabiliter; nó est rationi consonum eam in inferiori respectivè præcontentam & inclusam fuisse: unde de ipsà locus ille generalis intelligi nequit.

228 Objicies secundò: Nam si nullum in Virgine Debitum fuit, non apparet locus veritati Redemptionis. Respondetur, negando sequelam: Nam Veritas Redemptionis, omninò glorioſioris, qualis est Præservativa, non requirit in Redempto malum, sed potiùs præoccupat. Imò ex ipsâ infinitate Redemptionis theandricę sequitur veritas Corollarii nostri. Nam si Redemptio Christi est infinita, non est modus excogitabilis præcavendi à malo, & redimendi, qui ex ipsa haberi non possit; atqui modus ita à malo præcavendi, ut non solùm à malo, sed etiam à periculo mali aliquis sit exemptus, & liber est excogitabilis, & æstimabilior: ergo ex Christi Redemptione haberi potuit. Hunc ergo fatemur in Virgine. *Rursus infrà lib. 1. disp. 1. à nu. 47.*

229 Objicies tertiò: quia si Beatissima Virgo non fuit inclusa in pacto quoad originalem injustitiam, neque erit inclusa in pacto quoad justitiam originalem. Sequela videtur sequi & est absurda. Respondetur nec absurdam esse sequelam, nec inferri. Nó infertur: bene enim potest quoad unum includi Beatissima Virgo in pacto: & quoad aliud, excipi. Quid enim absonum apparet in hujusmodi pacto: si præceptum observes, volo quod justitiam derives in omnes Posteros, nullo excepto: si verò non observes, Malitia erit communis, excepta Matre Filii mei? Nec est absurda: quia Beatissima Virgo cum Filio præfinita est ut omnium Creaturarum finis & Caput, cum incomparabili excessu ad omnem gratiam Ascendentium suorum & Descendentium: non ergo gratiam originalem habere dicenda est ex vi pacti, sed ex singularissimo Dei amore, quo Adamum & omnia condidit.

230 Objicies quartò: Beata Virgo subjecta morti fuit, neque gavisa est singulari dono impassibilitatis, quo fruerentur, Adamo non peccante: ergo id habuit, quia peccavit in Adam. Respondetur; mortem & alias molestias, quibus obnoxia vixit Beatissima Virgo, non esse peccati pœnam in Virgine, sed naturæ conditionem, à quâ noluit Deus exemptam Virginem, sicut nec Filium, ad negotiũ Redemptionis.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

DISPVTATIO III.

CAVSÆ MERITORIÆ INCARNATIONIS.

Methodus decidendi

1 DE Cauſa Motivâ,& Finali Incarnationis rectà deſcendimus ad Moralem, & Meritoriam: de quâ graviſsimas controverſias excitant, Moderni præſertim Scriptores, tam de facto, quàm de poſsibili. Sed ut ipſæ evolvantur ſolidè, recurrendum eſt ad generaliora principia, de quibus niſi conſtet, nihil in præſenti poteſt tutò decidi. Quare eam hic ego methodum jamdiu probo, ut imprimis præmittantur, & fundentur Principia, & quaſi baſes diſputationis, & exinde fiat planus, & facilis deſcenſus ad quæſtionum, quæ hic occurrunt, reſolutionem: id quod ita præſtabimus.

SECTIO I.

EXPLICATVR, ET STATVITVR MERITI diviſio in Remunerandum, & Solutivum.

§. I.

TERMINI CONTROVERSIÆ, ET Authorum judicia.

Termini.

2 MEritum Theologicum, (de hoc enim nobis eſt principalis conſideratio) ex communi Theologorum calculo eſt: *Obſequium ſupernaturale Deo factum, movens, quatenus, ad collationem alicujus Doni.* Cujus definitionis particulatis expenſio videri poteſt apud Theologos *in Tractatu de Merito* Ex multis diviſionibus, quæ ibi tradi ſolent, maximè celebris eſt his temporibus illa, quæ Meritum ſecat in *Remunerandum*, & *Solutivum*. Quæ nos membra explicare hîc aggredimur, & ſtatuere.

3 *Remunerandum* eſt, Meritum movens, *quia eſt*, ſeu *quia poſitum* eſt. Id enim ſpeciale genus movendi, additum explicato conceptui Meriti, conſtituit ſpeciem *Remunerandi*. Ex hoc modo movendi dicitur cauſa moralis efficiens, ſeu cauſare ad modum cauſæ efficientis: quia ſicut cauſa efficiens, ut cauſet effectum, præſupponitur exiſtens ad ipſum; ita ſimiliter Meritum remunerandū, ut inducat motivè, ſeu moraliter effectum ſuum, præſupponi debet præexiſtens ad ipſam executionem præmii. Id quod eſt commune omnibus iis rebus, quæ dicuntur Cauſæ Morales efficientes alicujus effectûs, ut patet in Sacramentis reſpectu Gratiæ: & in Diſpoſitionibus reſpectu formæ introducendæ: quare *id quod eſt cauſa per modum efficientis, nullo modo eſt poſterius tempore eo, cujus eſt cauſa*, ait omninò Angelicè Sanctus Thomas *quæſt. 29. de Verit. art. 6.* loquens de Merito remunerando. *S. Thomas.*

4 Vnde Movere Meritum, *quia eſt*, eſt movere, *quia abſolutè præviſum exiſtere*, ut alii communiter exponunt: ſeu, ut ipſe ſentio, eſt cauſare, *medio voluntatis affectu, ut præexiſtens, & rem ſeipſo poſteriorem*, ut loquitur Sanctus Thomas; ſive quia obſequii jam exiſtentis abſoluta prævisio præcedit, & inducit volitionem executivam præmii, ut fit in nobis; ſive quia decernitur præmium eſſe ex præexiſtentia obſequii, pòſt, & propter ipſum, ut fieri debet in Deo, cujus nempe decreta, & affectus non ſubſunt imperfectioni, & cauſalitati paſsivæ Noſtrorum, ut explicuimus *diſp. 1.*

5 *Solutivum* econtrà non movet ad modum cauſæ efficientis, & præcedendo præmium, ſed *ad modum finis*, & ſubſequendo præmium, & dicitur movere non *quia eſt*, ſed *ut ſit*, vel *in ſpe quòd erit*. Ex hoc autem ſpeciali modo movendi contrahit genus meriti

riti ad ſpeciem ſuam, & *à Remunerando* differt. Quem movendi modum ut exerceat, neque in Deo, neque in nobis requiritur niſi ſecuritas, & prægnitio de eo, quòd erit, ut in ſpe ipſius, & ex ipſius intuitu anticipetur collatio doni, recompenſanda per obſequium, & perſolvenda, cùm ſit. Et exinde dicitur Meritum *recompenſativum*, & *per modum pretii, & ſolutionis*: ſe enim gerit in hoc genere Præmians adinſtar venditoris, qui quidem dat merces, non pecuniâ numeratâ, & ſoluto jam pretio, ut poterat, attento jure in re ſuo, ſed intuitu pretii & in ſpe ſolutionis ponendæ. Quo in exemplo ſatis elucet modus, quo utraque hæc ſpecies Meriti imitatur contractum *emptionis*, & *venditionis*: nam *Remunerandum* ſapit contractum *do quia facis*, cùm nempe dat venditor merces, quia pretium ſolutum eſt: *Solutivum* ſapit contractum, *do ut facias*, cùm nempe dat venditor merces, in ſpe pretii pòſt ſolvendi.

6 Tria verò ad pleniorem intelligentiam Meriti ſolutivi notanda ſunt. Primum: quòd licèt id genus meriti moveat adinſtar cauſæ finalis; non quæcumque res vel movet ut cauſa finalis, vel eſt apta movere, ſit eo ipſo Meritum ſolutivum. Ratio eſt evidens, quia Meritum ſolutivum præter ſpecialitatem movendi, requirit alia multa, ex quorum nempe deffectu, deſinet illa movendi ſpecialitas aſſurgere ad ſpeciem Meriti. Sic apud communem Sententiam, licèt ad rationem meriti requiratur movendi genus adinſtar cauſæ efficientis, non eo ipſo, quæcumque res ita movet, jam eſt apta participare rationem meriti.

7 Secùdum: Licèt iſtius meriti ſola præcedat conditionata ſecuritas, & prægnitio ad volitionem collativam doni intuitu talis obſequi, & ut moveat; tamen ipſum, non movere, ut præcisè conditionatum, ſed ut abſolutè futurum, & exiſtens. Ratio eſt: quia non movet *ut eſt*, ſed *ut erit*, nec *ut videtur*, ſed *ut ſperatur, & intenditur eſſe*: ſic ſolà prælucente notitiâ de exiſtentiâ ſalutis poſsibili, amamus, & deſideramus exiſtentiam abſolutam ipſius.

8 Tertium: Licèt hoc genus meriti moveat, *ut erit*, & *quando non eſt*; non tamen ſolvere niſi *cùm eſt*, & *quia eſt*; & tunc reipsà, & exercitè meritum eſſe: nam tunc diſſolvit obligationem, quam per anticipationem doni, & ipſius acceptationem incurrit Donatarius, faciendo rem ex ipsà acceptatione jam ſuam, dependenter à pretio, quod nunc ſolvit. Ex his deſcribi poterit Meritum ſolutivum: *Obſequium movens Præmiantem ad anticipationem præmii, ut ſperatur abſolutè futurum, ſolvenſque, & recompenſans, ut actu exiſtens.* Et his circa utriuſque Meriti Naturam dilucidè poſitis.

9 Offert ſe gravis controverſia: an hæc utraque Meriti ſpecies agnoſci debeat, & admitti intra lineam Meriti rigoroſi. Et quidem Remunerandum nemo eſt, qui neget, aut poſsit. Certum enim eſt Deum dare Gratiam homini, quia meretur, & dignus eſt. Tota lis volvitur ad Solutivum: de quo *triplicem* video dicendi modum. *Primus* eſt eorum qui maximè deteſtantur id Meriti genus, rati nomina in eo potiùs, quàm rem ullam involvi, atque adeò relegandum non ſolùm à confinio meriti, ſed etiam Scholarum: ita inter alios animoſiùs Alarcon, Ripalda, Aldretus, Prudentius, Oviedus, & Godoy, quos imitantur Moderni, quia vident per hæc peſſundari, & deſtrui neceſsitatem Divinæ diviſibilitatis in decernendo: de quâ *ſuprà diſp.* 1.

Punctum Controverſiæ.

Negant cũ Stomacho, & ſine laude Alarcon. Ripalda. Aldrete. Prudent. Ovied. Godoy. Recent.

10 Alter eſt eorum, qui dicunt. *Primum*: rem aſſertam ab iis, qui defendunt Meritum ſolutivum, à nemine negari poſſe: quis enim neget, poſſe rem anticipari in ſpe obſequii pòſt futuri? *Secundum*: quæſtionem eſſe de puro nomine: an id donandum ſit voce Meriti, & præmii. *Tertium*: donari voce Meriti, & præmii, non debere: quia hæ voces aliter hucuſque uſurpatæ ſunt. Sic noviſsimè quidam Recentiores: Quorum in diſcurſu, prima pars certiſsima eſt, ſicut & negari non poſſe rem, aut movendi modum, qui ſub nomine meriti remunerandi venit.

Rem de Nomine cenſent Nonnulli Moderti

11 Secunda pars dicitur liberè: cùm enim quæritur: an id quod nomine Meriti ſolutivi venit, poſsit dici propriè meritum, non quæritur de voce, ſed de conceptu meriti Theologici: quæritur de re, quæ ſufficiat aſſerta, vel negata ut Chriſtum facias Redemptorem, vel non; ut hęreſim vites, aut non. Id quæritur: decidatur autem ex Theologicâ ratione, an conceptus meriti Theologici quo ſalvari Scriptura, & Fidei veritates poſsint, cadere poſsit in modum obſequendi, quem ſuprà deſcripſimus.

12 Tertia pars etiam mihi videtur dicta liberè. Primò: quia non quærimus ethymologias nominum, ſed rationes eſſentiales Rerum. Secundò: quia lis eſt maxima inter nos, pro quibus nempe ſtet authoritas Theologorum

gorum in præſenti. Id omnibus compertum eſſe debet, anticipationem doni intuitu operis nondum poſiti, ſed ponendi, dictam hucuſque ab omnibus præmium, ut conſtat in Chriſto Domino.

§. II.

IVDICIVM NOSTRVM.

Affirmant 13 TErtius dicendi modus eſt eorum, qui deſcriptam ſuprà rationem meriti ſolutivi admittunt ut rationem proprii meriti, atque adeò eam ſpeciem non ſolùm poſsibilem adſtruunt, aut utilem, ſed unicè neceſſariam pro explicandis graviſsimis cõtroverſiis, quæ hîc occurrunt de merito Chriſti circa Gratias ante ipsũ, & ipſius intuitu collatas. Sic jamdiù inſinuarunt Suarez, Vazquez, Lorca, Alvarez, Vincentius, Montoya, Raguſa, quorum loca vide apud Oviedum *controv. 5. de Merito, punct 6.* ſic apertè tuentur Koninch *diſp. 4. & 5. de Incarnatione*, & latiùs *tom. de Actibus ſupern. diſp. 8. dub. 7.* Gregorius de Valentia *in 1. part. diſp. 4. quæſt. 13. punct. 2. §. ſed quicquid ſit, & in 3. part. diſp. 1. quæſt. 19. punct. 3. §. præcipua enim ratio.* Lorinus *in Pſalm. 44 verſ. 8. §. ſenſus.* Granadus *Controv. 8. tract. 12. diſp. 4. num. 10. & 14.* Vvadingus *diſp. 10. dub. 4.* & graviſsimæ notæ Magiſtri tam hujus Aragoniæ, quàm Toletanæ Provinciæ ſecuti Doctiſsimum Theologum è Noſtris, Cathedrâ *Complutenſem*, gente *Aragonium*, Patrem Ioannem Antonium Vſon, quem in erudito ſuo tractatu *de Incarnatione diſp. 5. ſect. 1. num. 14.* denuò laudat, & ſequitur, advocatis huc etiam aliis, Pater Thomas Munieſſa, Propugnator acerrimus hujus meriti. Quæ ſententia jamdiù mihi placet, & cenſeo rationem, quam explicui, *Meriti ſolutivi*, ſeu *Recompenſativi*, eſſe rationem meriti *proprii*, & *rigoroſi*: atque adeò diviſionem meriti in duplicem ſpeciem *Remunerandi*, & *ſolutivi*, maximè veram, & propriam eſſe. Quam theſim

Inter alios certò

Koninch.

Valentia.

Lorin.

Granad.

Vvading.

Ioan. Ant. Vſon.

Thomas Munieſſa, & Doctiſſ. Magiſtri Quibus aſſentior.

14 Oſtendo primò: Eſſentialis ratio proprii Meriti tota convenit Merito ſolutivo: ergo meritum ſolutivum eſt ſpecies proprii, & rigoroſi Meriti. Probo antecedens: ſola deficit Merito ſolutivo, ex his, quæ requiruntur ad ſpeciem proprii meriti, conditio præceſsionis ad præmium, & motionis per modum cauſæ efficientis; atqui ſine hac conditione ſtat tota ratio eſſentialis proprii meriti: quod unum eſt hîc difficile, & oſtendo: primò: quia ut benè notat Pater Valentia, Definitio Meriti traditur ab omnibus cum præciſsione à modo cauſandi, & movendi. Secundò: quia poteſt dari eſſentialis ratio præmii ſine ſubſecutione ad Meritum, & ſine iſtius efficienti cauſalitate in ipſum: quippè cauſalitas efficiens in præteritum, exerceri non poteſt: & quidem præmium poteſt habere rationem præcedentis, & præteriti; ut patet in Gratiis à Deo collatis Antiquis Patribus, intuitu meritorum Chriſti: ergo èconversò tota ratio eſſentialis proprii meriti ſtare poteſt, ſine conditione præceſsionis ad præmium, & cauſalitatis efficientis in ipſum. *Valentia.*

15 Dices: præmium poſſe quidem reipsà præcedere, ſubſequi tamen debere ad exiſtentiam prævisam meriti. Contra primò: ergo ſicut ratio eſſentialis meriti præſcindit à præceſsione temporis, aut naturæ; cur non etiam præſcindat à præceſsione temporis, Naturæ, aut motivi? Contra ſecundò: ſtare poteſt ratio eſſentialis præmii cum præceſsione ad abſolutam exiſtentiam meriti: ergo etiam ad exiſtentiam abſolutè prævisam meriti. Probo hanc conſequentiam: quia quòd prævideatur abſolutè exiſtentia meriti, ſi anticipetur præmium, ſtat actualis ratio præmii ſine actuali merito, & cum ſolâ ſpe illius, ut pòſt futuri: quippè prævisio meriti non eſt meritum: ergo cum ſpe meriti, & ſine ipſius actualitate, dari poteſt ratio eſſentialis præmii. quod unicè intendimus in merito ſolutivo.

16 Oſtendo ſecundò, & confirmo præcedentia: Ratio meriti, & præmii imitantur Naturam, & rigorem contractûs Commutativi, & oneroſi: ita ut meritum ſit loco pretii, & præmium loco rei emendæ, vel emptæ; atqui Natura, & rigor contractûs commutativi & oneroſi, præſcindit ab eo, quòd merces detur: *quia eſt* pretium; vel anticipatò *in ſpe quòd erit*, vel *ut ſit*: utroque enim modo commutatio fieri ſolet, & poteſt propriiſsimè: ergo ſimiliter meritum, & præmium præſcindit ab his differentiis; & per utramque propriiſsimè fit: ergo ſpecies meriti ſolutivi eſt ſpecies propriiſsimi meriti. Duæ conſequentiæ patent: & minor eſt evidens. Major autem negari non poteſt ab eo qui Scripturas Sacras evolverit: ubi dicitur: *empti emm eſtis pretio magno: venite, & emite abſque argento.* Et paſsim, qui merentur, comparantur his *qui laborant in vinea pro denario*

nario diurno, & ſtipendio: non ergo eſt ex noſtro cerebro, & libera iſta comparatio, per quam arguimur, ut objectant aliqui moderni, ſed eruta ex ſacris Scripturis. Vnde vanus eſt recurſus ad lexica, ut dicatur latiùs, & latiùs patère pretium, quàm præmium, & meritum: nam hujus laxitatis aliùnde ſumenda eſt ratio, nempe quòd ratio pretii non ſemper dicit rationem obſequii, quę ad meritum omnino requiritur. Et exinde patet vanò nobis ab alio objici, fore, ut, quoties homines contractus celebrant, mereantur.

17 Oſtendo tertiò: Modus ille movendi adjunctus obſequio alioquin honeſto, & condigno ſufficit ad proprium Meritum, qui perſe ſufficit, ut collatio doni, intuitu ejus facta, non ſit, & maneat ſimpliciter gratuita, & liberalis; atqui modus ille movendi, quem ſuprà explicui in merito ſolutivo, ad id per ſe ſufficit: ergo ſufficit ad proprium Meritũ. Difficultas eſt in præmiſsis: quarum major mihi certa eſt ex ipſis terminis. Primò: quia collatio talis doni eſt empta obſequio; atque adeò præmiativa: repugnat autem rem eſſe præmium, aut emi obſequio non habente rationem meriti. Secundò: quia nequit obſtare gratuitati, & liberalitati ſimpliciter, niſi ratio pretii condigni ex parte Donatarii: pretii autem ratio in obſequio, rátio meriti eſt. Tertiò: quia non aliũde poſſumus oſtendere rationem meriti remunerandi in operibus noſtris. Minor autem eſt mihi etiam evidens: primò: quia contractus, *do ut facias*, eſt ſimpliciter oneroſus, non minùs quàm contractus, *do quia facis*: Modus autem meriti ſolutivi eſt imitatio contractûs, *do ut facias*. Secundò: quia qui dat ex fine tantundem accipiendi, non dat gratis ſimpliciter, ut patet in anticipante merces pro pecuniâ creditâ: atquí modus meriti ſolutivi id habet, ut qui donum anticipat, id præſtet ex fine tantundem accipiendi. Veræ ſunt igitur præmiſſæ, ex quibus legitimè convincitur rigor, & proprietas meriti ſolutivi.

18 Oſtendo demum exemplo familiari, cui teſtatur Pater Suarez *tom. 1. in 3. part. diſp. 10. ſect.* 4. nunquam ab Adverſariis plenè ſatisfieri, & de quo videndi Koninch *loc. cit.* ſatis urgens, & Herize doctè pro ſatisfactione laborans *diſp.* 28. *cap.* 3. quem imitantur alii, & maximè Pater Aldrete *tom. 2. in 1. part. diſp.* 15. *ſect.* 8. *& diſp.* 17. *ſect.* 1. *&* 2. Id ergo pro rei poſsibilitate, quam unicè intendo, ſic inſtruo: ſit Princeps qui preſciat, ſi anticipet Militi annonam, equum, & arma; imò & officiũ Centurionis in exercitu, fore, ut ſibi magnas victorias obtineat, quæ nempe pares omninò ſint rebus, & dignitati quas anticipat. Nunc ſic: Poteſt hic Princeps dare hæc omnia in ſpe futuri, quod præſcit, obſequii, Militi, ea ſingula facturo per obſequium ſua, cùm vincat: quid in hoc poteſt abſurdi miſceri? At Rex neque gratis anticiparet, neque miles gratis acciperet: ergo Rex anticiparet in præmium, & Miles ſimpliciter vincendo mereretur.

P. Suarez. *Koninch.* *Herize.* *Aldrete.*

19 Quæ ſingula patent: nam Rex, intuitu, & ſub onere obſequii tantundem valentis, militi anticipat ea dona: & miles vincendo quaſi ſolvit & facit ſua. At hæc eſt natura meriti ſolutivi: Vt enim Rex in prædicto caſu moveretur, prælucentè præſcientia obſequii militaris ſub conditione, ex ipſa militaris obſequii exiſtentiâ quam optat: & anticiparet dona propter obſequium militare, non quia exiſtit, ſed ut exiſtat, nec quando eſt, ſed in ſpe quod erit, & recompenſandus, quando ſit: & ut miles accipit dona non gratis, ſed propter obſequium, non quidem præſens, ſed præſtandum, atque adeò facit ſua dependenter ab obſequio, per quod ſolvet abunde, cùm obſequatur: ſic dicimus poſſe anticipari à Deo dona, ſecurus de obſequio Donatarii, & quaſi in ſpe, dando, non quia Donatarius eſt dignus, quando datur donum, ſed in ſpe, quòd erit, ſeu ut ſit dignus: quo nempe onere ſolvendi fit præſens anticipatio. Per quæ ſatis dilucida manet Natura, & proprietas meriti de quo loquimur. Videó M. Lumbier, hæc ſibi objicientem ex me, *quæſt.* 34. *de Incarnatione à num.* 2097. Sed cur immoremur ultra, non video. Vide *infrà à nu.* 34. & Patrem Munieſſa, *de Incarnatione diſp.* 5. *à nu* 66. Lumberii ſolutiones præoccupantem in ſimili contra P. Iunium.

M. Lumb. *P. Munieſſ.*

§. III.

ARGVMENTA CONTRARIA.

20 OBjicies in primis Auguſtinum, & Thomam, illum *lib* 1. *de Moribus Eccleſiæ cap.* 25. hunc *quæſt.* 29. *de Verit. art.* 6. *Corp.* & ille ſic habet: *Vita æterna eſt totum præmium, cujus promiſsione gaudemus, nec præmium poteſt præcedere meritum, & priùs homini dari, quam dignus* eſt. Quid *enim hoc injuſtius? & quid juſtius Deo?* Non ergo debemus

Auguſt. & Thom.

mus

mus poſcere præmium, antequam mereamur accipere. Hic ſic habet: *Meritum eſt cauſa præmii, non quidem per modum cauſæ finalis: ſic enim magis præmium eſt cauſa meriti, ſed ſecundùm reductionem ad cauſam efficientem, in quantum meritum facit dignum præmio, & per hoc ad præmium diſponit: id autem quod eſt cauſa per modum efficientis, nullo modo eſt poſterius tempore, eo cujus eſt cauſa: unde non poteſt eſſe quòd aliquis mereatur, quod jam habet.* Quæ duo loca adeò videntur contra Doctrinam ſupra traditam evidentia, ut non miter ex illis contra nos exultare nimis Eſparzam: qui tamen ſatis vidit excludi per hæc ipſa Diſcurſus Modernorum, qui nos hîc impetunt: cùm Auguſtinus & Thomas æquè videantur temporalem Meriti præceſſionem aſſerere. Et hinc

His locis exultat Eſparza.

Sed immeritò.

21 Conſtat apertè Thomam, & Auguſtinum aliud omninò velle, & neceſſariò paſſuros interpretationem nobis mirè faventem. Nam neque illi, neque Theologi, quibuſcum diſputamus, negare poſſunt aliud genus meriti diſtinctum ab eo, de quo Thomas, & Auguſtinus: Arguo enim ſic: Meritum, de quo Thomas, & Auguſtinus, eſt meritum cauſans in genere cauſæ efficientis, atque adeò cum præceſsione non patiente poſterioritatem temporis reſpectivè ad præmiũ; atqui datur meritum cauſans cum poſterioritate temporis, atque adeò modo, qui non ſit cauſæ efficientis: ergo ex ipſo Auguſtino, & Thoma datur meritum quod intendimus nempe Meritum Solutivum cauſans non per modum cauſæ efficientis, ſed finalis. Major tam certa eſt, quàm ipſa verba ſuprà relata ex Auguſtino, & Thoma. Minor verò negari non poteſt, niſi velimus negatum ab Auguſtino, & Thoma, Chriſtum Dominum non meruiſſe Patribus ſe prioribus gratias antè collatas.

Arguimus exinde.

Mens Aug & Thom.

22 Reſpondeo igitur primò: loqui utrũque Doctorem limitatè de genere Meriti Remunerandi: cujus nempe de ratione eſt non ſubſequi tempore ad collationem præmii: quare contra meritum Solutivum nihil exinde contra nos eſt. Quæ veritas ut omninò pateat, Singillatim reſpondeo ſecundò: utrumque loqui de Merito juxta leges ordinariæ Providentiæ, & nobis communi: quod conſtat Remunerandum eſſe. Nam D. Thomas apertè agit contra Alenſem, & alios, qui principium meriti ajebant dari ex meritis ſubſequentibus, adſtruendo de facto in nobis genus illud meriti, quod nos etiam de facto negamus. Sanctus Auguſtinus, ut bene vidit Godoy *de Incarnatione diſp.* 50. §. 2. *num.* 8. & 9. manifeſtè loquitur, juxta præſcriptum præſentis Providentiæ, quæ poſt adeptam Beatitudinem negat ſpatium merendi: unde pulcherrimè Manichæos increpat, quaſi velint Beatitudinem propter merita poſt ipſam futura, cùm id ſit velle præmiũ propter merita, quæ nunquam erunt: ſiquidem poſt adeptam Beatitudinem nulla merita futura jam ſunt. Quòd ſi videtur Auguſtinus generaliter loqui, (addit author ipſe *num.* 10.) intelligendus eſt juxta interpretationem adhibitam de merito nobis communi, ne Auguſtinus negare videatur Chriſto meritum reſpectu gratiarũ anticipatò collatarum Patribus Veteris Teſtamenti. *Ill. Godoy.*

23 Objicies ſecundò: errorem Maſſilienſium, in quem incidere videtur inventio Meriti Solutivi. Nam Maſſilienſes ajebant, inter alia, merita conditionata præmiari: nos dicimus merita priuſquam videantur abſolutè exiſtentia, movere meritoriè: ergo dicimus id per quod errabant Maſſilienſes. Sed ab hac notâ jam liberavêre Doctrinam docti Theologi apud Oviedum; cujus tamẽ, Aldretique & aliorum ſcrupulis denuò ſubnaſcentibus ut plenè ſatisfiat, & pateat quàm magnum Nos inter, & Maſſilienſes chaos interſit, repræſentandus eſt error Maſſilienſium & tenor noſtræ Doctrinæ. *Ovied. Aldrete.*

24 Errabant Maſſilienſes primò: quòd dicerent Merita conditionata, à quibus ſumebant initium juſtificationis, & diſcretionem reprobi ab electo, eſſe merita è ſolis naturæ viribus oriunda. Secundò: quòd dicerent ea merita, vel demerita, etiam purè conditionata, & in ſtatu conditionato manſura, fuiſſe Deo rationem electionis ad gloriam in electis, & reprobationis ad pœnam in reprobis. Tertiò: quòd eorum aliquid viſi ſunt dicere, merita ea conditionata, licèt à gratia oriunda, & extitura, de facto eſſe rationem cur his potius, quàm in illis anticiparetur meritoriè juſtificationis initium. Id autem, in quo tertio deſipiebant, non adeò conſtans eſt nec fuit Maſſilienſibus commune: aliqui tamen arripuere ad fugiendam erroris invidiam. *Maſſilienſium error qualis?*

25 Nihil horum trium nos dicimus. Primò dicimus, merita, quibus ſive Solutoriè, ſive remuneratoriè, comparetur ſupernaturale præmium, neque prævideri facta ſolis naturæ viribus, neque fieri poſſe. Secundò dicimus, demerita, quæ prævidentur condi-

tio-

tionatè, movere non posse demeritoriè ad pœnam: neque enim eundem tenorem doctrinæ servamus in demeritis, ac in meritis. Tertiò dicimus de meritis factis ex auxilio gratiæ, si vim exerceant meriti Solutivi, ea licet conditionatè solum prævisa, nō utcumque movere, ut præcisè conditionata, & quia conditionata sunt, sed ut absoluta sint: atque adeò non movent, ut præcisè sunt, sed ut erunt: movent enim ut sperantur esse, nempe absolutè: quo nempe statu solvent, & exercebunt rationem meriti, non manentia in statu conditionato, sed posita jam in absoluto. Vbi *quatuor* distinguenda sunt. *Medium*, quo movent: *Tempus* quo movent: *id* per quod movent: *& tempus* quo merentur & solvunt. Movent, Mediâ Scientiâ conditionatâ, & movent, quando non sunt: movent tamen ratione existentiæ absolutę, & in statu absoluto merentur, & solvunt. Quæ omnia studiosè explicui, & anticipavi *suprà num.6.* 7. & 8. denuò revidendis. Quartò dicimus, id genus meriti, licèt alioqui possibile, de facto, & juxta leges præsentis Providentiæ, non habere locum: cujus rei dabo rationem solidam *infrà*. Quintò dicam ipse, principium immediatum meriti neque in alia quidem providentia cadere posse in hoc genus meriti. Quid ergo nobis est commune cum Massilienſibus?

Suprà à nu. 7.

Infrà à nu.29.

26 Objicies tertiò: Movere per modum Finis, & movere per modum Meriti sunt modi movendi invicem contrapositi; sed Meritum Solutivum movet per modū finis: ergo non movet per modum meriti. Minor est nostra & major ostenditur: primò: quia omnis motio finalis esset meritoria motio, quod ridiculum est. Secundò: quia Deus eligit nos ex Apostolo, & anticipat gratiam suam, ut simus Sancti: non tamen perinde mereri dicimur electionem, & gratiam. Tertiò: imò PP. Arausicani cum Augustino, & Hieronymo contra Pelagium, ex eo quod Apostolus dicat, *elegit nos, ut essemus Sancti*, ubi significatur finalis motio, subinferunt tenacissimè, non mereri nos electionem, nec dari ex meritis: ergo quia planè censent diversissima esse, movere per modum finis, & movere per modum meriti: alioqui inutilis esset, & inepta consecutio Patrum.

Arausic. Augusti. Hieronym.

27 Incipio ab hoc, quod in speciem urget. Et noto Pelagium duo dixisse. Primū: Gratiam, & electionem dari à Deo propter merita antecedentia orta ex viribus Naturæ. Secundum, justificationis initium juxta communis Providentiæ leges cadere in meritum. Oppoſuere contra utrumque Patres Apostolum, tùm quoad illa: *elegit nos, ut essemus Sancti.* Tùm quoad alia; *si autem gratia, jam non ex operibus.* Et ex utroque textu utrumque Pelagii errorem validè reje cerunt: ex primo primum: subinferentes sic: si Gratia datur ut simus Sancti atque adeò ut mereamur: sine gratia enim, quæ, ut ait sæpe Augustinus, dat ipsa merita, non est meritum, quomodo possumus ipsam antecedenter mereri? Ex secundo secundum; subinferentes sic: si Gratia data ex operibus, non est gratia: quomodo gratiam agnoscitis, & contenditis de facto pendere ab operibus vestris? Patet ergo Mens Arausicani, & Augustini contra Pelagium unicè intentum merito remunerando, & quidem viribus naturæ facto: & patet consequentiæ bonitas, quin ullo modo possit inde contra meritum Solutivum argumentum sumi: illi enim, qui solum loquitur de merito remunerando respectu gratiæ, si neges id genus meriti, quod præstitit Augustinus & Arausicanum, toto te Cælo opponis.

Pelagii error qualis?

SS. PP. Methodus in arguēdo contra Pelagium.

28 Dices: quid si urgeret Pelagius, ex eo quòd Gratia detur ut simus Sācti, & nō quia eramus, ut Augustinus arguebat, concludi quidem non dari gratiam ex meritis remunerandis: non verò concludi non dari in spe futurorum ex ipsa Gratia, atqueadeò ex meritis Solutivis? certè deficeret Augustini consequentia: non ergo salvamus efficaciam ejus in argumento, nisi negatâ specie meriti solutivi. Dico id nusquam à Pelagio dictum: neque unquam impugnatum ab Augustino semper intento ad modum erroris Pelagiani, & tenorem præsentis Providentiæ, & juxta utrumque optimè conclusisse. Deinde si id dixisset Pelagius, non constat in eo præcisè fore hæreticum, ut tenet Vazquez *in 1. part. disp.89. cap.4. & 5.*

P. Vazq.

29 Addo etiam si huc recurrisset Pelagius, argumentum Augustini fuisse optimum, datâ & non obstante possibilitate meriti Solutivi. Nam *tria* supposuit. *Primum*: versari nos in lege Providentiæ, in qua ex Scripturis constat, gratiam non dari ex operibus. *Secundum*: juxta leges præsentis providentiæ, non admitti nostra opera nisi pro præmiis subsequentibus. Tùm quia in Scripturis nunquam fit mentio præmii anticipati, sed promissi: Tū quia per præmia gratiæ, & glorię subsequentia ita exhauriuntur, & cumulantur etiam ultra condignum nostra opera, ut

Augustini mens, & modus arguendi cōtra Pelag.

ut non reſtet in ipſis valor anticipatò præmiandus. Tùm quia voluit, ut bene ponde-
P. Suarez. rat Suarez, in hac lege Deus dare nobis gratis principia merendi, ut augeatur præmium in futurum: quâ ſpe facilè accingamur in opera. *Tertium* proinde: quoad nos in hac providentia non eſſe meritum, niſi movens, quia eſt. Ex quibus patet arguiſſe Auguſtinum optimè, & omne genus meriti ſatis excluſiſſe, excluſo merito, quòd unicè juxta præſentem providentiã exercere poſſumus: alia autem genera meriti, juxta alias Providentias, præſenti inutiles, non curavit: ut neque ipſe neque alii Eccleſiæ Patres curare ſolent in ſimilibus Controverſiis.

30 Reſpondeo jam argumento. Diſtinguo majorem: Movere per modum finis, & per modum remunerandi contraponuntur, concedo. Per modum meriti Solutivi, nego. Ad primam ejus probationem, negatur aſſumptum ex *num* 6. ſicut non ex eo quòd modus movendi adinſtar cauſæ efficientis ſit de ratione meriti Remunerandi, omnis hujuſmodi movendi modus debet eſſe meritorius. Ad ſecundam dedi jam rationem cur licèt Deus eligat nos, & det gratiam ex fine boni uſûs & rectæ operationis, nec dicatur dare ex meritis, & neque nos mereri dicamur: aliunde enim conſumitur valor no-
Nu. 27. & 29. ſtrorũ operum. Ad tertiam multifariam conſtitit bonitas & efficacia argumenti Auguſtiniani.

31 Objicies quartò: Meritum Solutivũ non movet niſi ut conditionatè præviſum: ergo non movet niſi prout in ſtatu conditionato futurum: quò recurrit iterum error Maſſilienſium. Confirmatur: Merita Solutiva non ſunt meritoria, ſeu non exercent per nos vim meriti ante purificationem cõditionis à qua pẽdent: alioquin eſſent meritoria prout in ſtatu conditionato: ergo nunquã movent meritoriè ad collationẽ præmii: ergo ridiculè dicuntur merita. Probatur prima conſequẽtia: nam ea purificatio conditionis eſſet collatio præmii: quis autem dicat meritum movere ad collationem præmii ſub conditione, quòd præmium collatum ſit?

32 Reſpondeo, diſtinguo antecedens: niſi ut conditionatè præviſum, id eſt, prælucente Scientiâ Mediâ, tanquam medio quo movet, concedo: id eſt, pro ſtatu Scientiæ Mediæ, tanquam re quæ movet, nego antecedens & conſequentiam. Iam enim adverti Meritum Solutivum, movere mediâ ſcientiâ conditionatâ, ratione futuræ & abſolutæ exiſtentiæ, quæ intenditur, & quæ ſatis cognoſcitur à Scientia Media, licèt conditionatè. Ad confirmationem, quà Modernus exultat, conceſſo antecedẽte, nego conſequentiã. Merita enim ſolutiva licèt per rationem eandem moveant, & mereantur, aliter movent, & aliter merentur; movent quando non ſunt ratione exiſtentiæ, quam habebunt, quando ſint: & merentur quando ſunt: id quod ſemper evenit in cauſa finali.

33 Ad probationem fateor ridiculum eſſe movere pro collatione rei, unicè quando & poſtquam res collata eſt; at non eſt ridiculum, eam mereri. Hoc dicimus, & non illud. Dicimus mereri collationem jam factã, ſolvendo pretium pro ipſâ, quæ ratione ipſius anticipatò data eſt: dicimus autem movere antequam ſit, ut anticipetur præmium, quo poſito erit & ſolvet: Id quod vides in fine contingere, qui movet antequam ſit, ut ſit medium, quo poſito erit.

34 Objicies quintò: Inverti per id genus meriti Naturam Meriti, & præmii: & conditiones Præmiantis, & Merentis. Primò: quia ſic anticipans præmium daret præmium gratis: quod eſt contra rationem præmii: gratis enim dat, qui nullâ obligatione, aut præſenti Donatarii dignitate urgetur, ut det. Secũdò: quia ſic potiùs præmians diceretur mereri ſubſequentem Solutionem, quàm qui meretur, & ſolvit. Tertiò: quia qui præmiatur, operatur ex obligatione: hîc autem nulla poteſt eſſe obligatio præmiandi: imò obligatio transfertur in merentem: & neque in hunc, ſi notitia deſit. Quartò: Meritum inſtitutum eſt in ſpem præmii, & præmium in incitamentum recti proceſſûs: quæ rationes omninò invertuntur, ſi de ratione præmii non ſit ſubſequi: deque meriti ratione, præcedere.

35 Reſpondeo, negando quod aſſumitur. Ad primam probationem. Nego antecedens: neque enim dat gratis, qui dat interpoſito pacto laboris tantidem valentis: ut accidit in anticipante merces pro pecuniâ creditâ: quod autem ſine obligatione det, facit quòd det gratis ſubjectivè, non verò quòd objectivè, & ſimpliciter gratis det. Nego etiam ſecundam ſequelam: quippe rationem meriti ſolùm habere poteſt actio quæ habeat rationem obſequii ſive præcedat ſive ſubſequatur; ſolùmque poteſt habere rationem merentis Perſona, quæ obſequitur, & ſervit, ſive obſequatur, quia remunerata jam eſt, & ſolvens: ſive ut remuneretur, &

obli-

obligans : sicut semper habet rationem pretii Moneta, & Emptoris, qui dat eam, sive det pro mercibus anticipatò, sive non. Ad tertiam, dico, præmiantem semper operari ex obligatione non exigendi plus quàm prę-mium valet : si verò præmium sit in linea remunerandi, operatur ex obligatione præmiandi : non verò si præmium sit in linea anticipati : non enim tunc penès præmiantem est obligatio: quippe non tenetur anticipare: sed penès merentem : cui pro accepto jam dono in spe solutionis, incumbit solvere sive ex obligatione justitiæ, sive gratitudinis. Quid, *inquies*, si nesciat, datum cum hoc onere, vel respectu, donum? dico, præstiturũ solutionem materialem, non formalem. Ad quartam respondeo eam doctrinam quadrare nostris meritis, quippe unicè remunerandis, juxta præsentem Providentiam: ex quâ nequit inferri alterius impossibilitas, & ab ipsâ excludi modus alter merendi. Deinde præmium, sive ut finis assequendus, ut accidit in viâ Remunerationis, sive ut obligatio anticipata, ut accidit in viâ Solutionis, semper retinet, diversimodè tamen, vim excitativam recti processûs, & operationis honestę.

36 Objicies sextò : multa hinc absurda sequi. *Primum* : si opera conditionatè prævisa sufficiunt ad movendum meritoriè, certè non defuerunt Iudæ : & cuinam desint? *Secundum*: juxta hoc genus meriti præmiari posse Petrum v.g. ratione operum, perquæ non esset laudabilior Iudâ: nam Iudas fortè feciſſet eadem opera, si habuisset eadem auxilia. *Tertium* : discretionem præmiati à non præmiato non posse revocari ad opera ipsorum, sed ad volũtatem præmiantis. Nam possunt esse in statu conditionato sub eisdẽ, aut sub diversis auxiliis paria utriusque operis: quòd autẽ hic, & nõ ille in statu absoluto habeat, penès præmiantem est. *Quartum*: si ita licet fingere genera meritorum ex modo movendi *quia est*, & *ut sit*, cur non fingantur novæ species ex modo movendi *quia fuit*, & *quia erit*? *Quintum*: fieri exinde, posse etiam anticipatò puniri delicta : quod si hoc negemus : quia innocens, quandiu est innocens: jus habet ne puniatur : etiam qui non est dignus, quandiu non est dignus, non habet titulum cur accipiat præmium. *Sextum*: fieri exinde, quòd principiũ meriti cadat sub meritum, quod meritò horret communis Theologia. *Septimum* : non fore rationem cur de facto non dicamur mereri primum auxilium Gratiæ, cùm detur ex fine nostræ bonæ operationis. *Octavum*: posse idem meritum, & remuneratoriè præmiari, & solutoriè: cùm uterque meritoriè movendi modus cadat in idem obsequium.

37 Respondeo negando quod assumitur. Ad Primum, jam præmonui, quod licèt merita Solutiva moveant, mediâ solum scitiâ conditionatâ, movere ratione statûs absoluti: in quo certè defuerunt Iudæ, & desunt multis opera pietatis. Ad secundum, patet exinde, præmiari Petrum ratione operum, quibus reipsâ fiet laudabilior Iudâ, nec operante laudabiliter per auxilia quæ habeat, nec habente auxilia, quibus laudabiliter operaretur, miserandus in isto, culpandus in illo. Ad tertium dico discretionem præmiati à non præmiato, sumi quidem à Deo respectivè ad opera eorum: quorum est summa disparitas in statu merendi: quòd autem hæc primariò, & originaliter reducatur ad Deum, parum refert in præsenti, cùm in omni merito necessarium sit.

38 Quartum solũ objici potuit ex incuriâ terminorum : sicut enim Theologi solùm dividunt motiva in *quia est*, & *ut sit*, includendo in illo *fuit*, *est*, & *erit*: ita, & nos genus meriti. Quidquòd movere *quia erit*, nisi sit mediâ notitiâ absolutâ de existentia rei in certâ differentiâ temporis, quæ omninò solet significari per modum movendi *quia est*, resolvitur necessariò in modum movendi *ut sit* : quia enim erit finis ex medio, medium pono, quod est ponere medium *ut sit finis*, & *gratia finis*. Ad quintum, dico decere ex terminis anticipare præmium, ut sit meritum; dedecere verò anticipare pœnam, ut sit culpa. Quid quòd paritas magis urget Adversarios ut *mox* videbimus. Insuper exinde solum sit præmiatum carere præsenti titulo, qui obliget; atque adeò præmiantem operari sine obligatione præmiandi, quod fatemur. Ad sextum dicam *sect. seq.* quod sentio. Quidquòd communis Theologia contenta esse debet si juxta communem Providentiam negemus principium meriti cadere in meritum. Ad septimum prompta jam est ratio *nu.* 27. Ad ultimum, nego id fore absurdum nisi obsequium vel solutoriè, vel muneratoriè exhauriatur ex integro.

*Infrà mox a nu.*50.

Vide sect. seq.

SECTIO II.

GENERALES CONCLVSIONES EX PRÆdictâ diviſione legitimæ.

§. I.

PRIMA CONCLVSIO GENERALIS.

39 SIt prima Concluſio: Donum reipsâ præexiſtens nequit tanquam præmium cadere in meritum ſe ipſo poſterius, genere meriti Remunerandi. Ita Sanctus Auguſtinus, & Thomas apertè locis *ſuprà* citatis: idque ſaltem aſſequitur Pater Martinus Eſparza *de Actibus humanis quæſt.* 35. Ratio mihi unica eſt, quia Meritum Remunerandum, ut contradiſtinctum à ſolutivo id habet, ut nō cauſet exiſtentiā prēmii niſi prēcedendo reipsâ ad ipſum. Quod principium placet hîc exornare, & oſtendere variis arguendi formis, quibus antevertam molimina Recentium in oppoſitum.

Auguſt. Thomas. Suprà à nu. 20.

40 Prima eſt: Genus meriti Remunerandi cauſat per modum cauſæ efficientis, & movet quia eſt: atqui in terminis implicat cauſare per modum cauſæ efficientis, & movere quia eſt, & alioquin reipsà ſubſequi ad exiſtentiam præmii: ergo in terminis implicat, quòd meritum remunerandum reipsà ſubſequatur ad exiſtentiam præmii: ergo, &c. Major eſt commune principium. Probatur minor: qui movetur ex merito per modum cauſæ efficientis, & quia eſt, dat prēmium ad exigentiam meriti, & quia homo reipsà dignus eſt: neque enim aliter explicari poteſt emphaſis hujus cauſalitatis. Atqui dare prēmium ad exigentiam meriti, & quia homo reipsà dignus eſt, eſt ita præmium dare, ut ex modo dandi ſupponas & meritum eſſe, & hominem eſſe dignum dono, quod accipit: alioquin quomodo datur præmium ad exigentiam meriti, & quia homo dignus eſt? Nunc ſic: dare ita præmium, ut ex modo dandi ſupponas meritum eſſe, & eſſe hominem dignum præmio, eſt ita dari præmium, ut neceſſariò ſupponas præcedere ad exiſtentiam præmii, Meriti, & hominis digni exiſtentiam: quomodo ergo componi cum his poteſt, quòd collatio præmii præcedat ad exiſtentiam meriti, & dignitatis?

41 Secunda ſit: urgendo id ipſum, & prēcludendo ſolutionem communem, ex eo petitam, quòd Meritum, licèt cauſet per modum cauſæ efficientis, cauſat ſolùm moraliter, & mediâ ſui prævisione: poteſt autem dari abſoluta rei prævisio, antequam ſit. Arguo ſic: Cauſare moraliter, movendo *quia eſt*: vel eſt, ut *num* 3. explicui, & opinor cum Sancto Thoma, decerni præmium eſſe pòſt, & propter exiſtentiam meriti, & ad iſtius exigentiam: & ſic habeo intentum manifeſtè, ut ex ipſis terminis patet: vel eſt, ut vultis, Decretum, & prævisionem abſolutam meriti præcedere, & inducere Decretum executivum Præmii: & hoc, præterquam quòd eſt ex *ſuprà* diſcuſsis *diſp.* 1 falsò aſsūptum, & impoſsibile, eſt planè inſufficiens.

S. Thomas.

Suprà diſp. 1.

42 Nam rogo: Vel præmians prævidens actum amoris craſtinum, & anticipans hodie præmium, dat præmium, *quia reipsà eſt* actus amoris, & homo jam dignus eſt; vel *quia erit*? vel *quia prævidet fore*? Non primum: quia id eſt omninò falli, cùm reipsà neque meritum, neque dignitas modò ſit. Non ſecundū: quia fore bonum nec eſt eſſe bonū; neque poteſt obligare, ſicut neque facere hominem laude dignum: Nam actus amoris craſtini non fundat titulum laudis, niſi cùm eſt; neque enim reddit hominem laude dignum, niſi quatenus reddit amantem: ſicut ergo non reddit amantem, niſi cùm eſt; ita neque reddit hominem laude dignum: quomodo ergo præmiatur, quia dignus eſt? Non tertium: quia Decretum, & prævisio Dei, cùm non ſit actus hominis, ſed Dei, faciunt quidem nunc Deum moraliter honeſtum, & decernentem, ac prævidentem: hominem verò neque faciunt dignum, neque merentem, neque laudabilem: ea ergo prævisio ſalvare non poteſt, quòd Deus det, & homo accipiat præmium, quia dignus eſt.

43 Tertia ſit, explicando magis id ipsū. Decerni, & prævideri à Deo abſolutam exiſtentiam meriti cras futuri, neque phyſicè, neque moraliter eſt exiſtere hodie meritum, & dignitatem hominis: ergo decerni, & prævideri exiſtentiam meriti cras futuri non ſufficit ut meritum hodie dicatur cauſare moraliter, quia eſt, & præmium poni ad exigentiam ejus per modum cauſæ moraliter efficientis. Conſequentia patet: quia res quæ cauſat per modum cauſæ efficientis, aliquam debet habere exiſtentiam, ſive phyſicam, ſive moralem.

44 Probatur antecedens primò: quia Decerni, & Prævideri exiſtentiam meriti, & dignitatis cras futuræ ſtare poteſt cum actuali demerito, & indignitate phy-

physicè, & moraliter existenti Personæ, cujus prævidetur futura digniras. Secundò: quia in hoc quod est decerni, & prævideri à Deo rem alioqui futuram, nihil importatur quod sit exercitium alterius libertatis, quàm Divinæ: atque adeò nihil importatur formaliter imputabile homini. Tertiò: quia actiones quæ nec sunt, nec fuerunt, non dicuntur moraliter existere per id solùm quòd à Deo prævideantur fore: alioquin homo modò justus, cujus tamen lapsus crastinus hodie prævidetur à Deo, hodie diceretur moraliter malus.

45 Quarta sit: Per vos, præscientia Dei conditionata, quâ nempè scit Deus, fore meritum hominis, si ponatur ista conditio, non potest sufficere, ut genere meriti Remunerandi, (imò nec solutivi) anticipet Deus aliquod donum in præmium: ergo neque sufficit præscientia Dei absoluta, ut anticipet reipsà præmium ad existentiam meriti, quod prævidetur. Probo consequentiam. Non minus est Deus securus per scientiam Mediam De existentiâ meriti, si velit ponere conditionem, quàm est de eadem existentiâ per scientiam Visionis: quære modò rationem, cur falsum sit antecedens; & reddi debet: quia licèt existentia intentionalis meriti jam sit, mediâ illâ Scientiâ conditionali; tamen ea existentia non reddit absolutè laudabilem hominem, neque dicit quicquam per quod salvari possit, quòd homo reipsà dignus sit: unde decerni non potest præmium homini: quia dignus est, sine apertâ ineptitudine, vel falsitate.

46 Modò sic: atqui ea existentia intentionalis, quam habet meritum futurum, in absolutâ prævisione, non reddit hominem absolutè, & actu laudabilem, imò nec dicit quicquam per quod salvari possit, quòd homo sit dignus laude, & præmio: cùm illa existentia solùm sit existentia actûs Divini, & non humani: ergo decerni non potest præmium homini solùm prævisо mereri, & nondum merenti per genus remuneratoriè præmiandi, sine apertâ ineptitudine, vel falsitate.

47 Quinta sit: Causalitas meriti Remunerandi est omninò similis causalitati dispositionum in formam, & Sacramentorum in gratiam: atqui repugnat quòd dispositiones, & Sacramenta exerceant hujusmodi causalitatem cum posterioritate temporis ad formam, vel gratiam: ergo similiter repugnat quòd meritum remunerandum exerceat suam causalitatem cum posterioritate temporis ad existentiam præmii. Paritas mihi videtur urgentissima, & minor patet: quis enim ferat infundi hodie formam materiæ dependenter ab organizatione cras futura? aut fieri remissionem peccatorum dependenter ab absolutione cras danda? Major autem est Sancti Thomæ tùm *loc. supra cit.* tùm 1. 2. *quæst.* 114. *art.* 1. tùm *in* 2. *dist.* 27. *quæst.* 1. *art.* 4. *ad* 2. Deinde probatur: quia utrobique causalitas non est physica, sed moralis: utrobique fit mediâ Dei prævisione: utrobique motio est de genere movendi quia est, & non de genere ut sit: est ergo omninò similis, & de genere eodem causalitas dispositionum in formam, & Sacramentorum in gratiam: ac meriti remunerandi ad præmium. *S. Thomas.*

48 Sexta sit, & do rationem paritatis præcedentis. Qui operatur ex motivo se habente per modum causæ efficientis, operatur ad exigentiam rei moventis, & ex præsuppositо jure ad ita operandum: unde causa moraliter efficiens consistit in jure sive physico, sive morali inducente aliqualem necessitatem, ut succedat res respectu cujus exercet causalitatem: ergo qui dat præmiū intuitu meriti remunerandi operatur ad exigentiam meriti moventis, & ex præsuppositо jure inducente aliqualem necessitatem præmii.

49 Vbi vides vim paritatis præcedentis: nam discrimen in eo solùm est, quòd dispositiones se habent ad modum juris physici: merita vero se habent ad modum juris moralis: utrobique tamen exercetur idem genus causalitatis mediâ prævisione: unde sicut producens, & inducens formam dicitur operari ex presuppositâ exigentiâ dispositionum, & ex necessitate naturæ; ita dicitur ille qui remuneratur, operari ex suppositâ exigentiâ dignitatis, & obligatus à jure meritorum. Quæ singula mihi sunt omninò manifesta. Nunc sic: atqui qui dat rem antecedenter ad existentiam meriti, non operatur ad exigentiam meriti, & dignitatis, & ex aliquâ obligatione: res enim nondum existens non dat jus per modum formæ obligantis: sicut neque dat subjecto ullā laudabilitatem, aut excellentiam: ergo qui dat rem antecedenter ad existentiam meriti, non operatur motus ex merito tanquam causâ moraliter efficienti: ergo neque in genere meriti remunerandi.

50 Septima sit: Non minùs, nec aliter, neque in alio genere causæ causat culpa suppli-

plicium, quàm meritum cauſet præmium: utrobique enim exercetur cauſalitas moralis, & utrobique exercetur mediâ prævisione, & utrobique fit per modum movendi; quia eſt. Deinde non minus poteſt prævideri demeritum, quàm meritum ante exercitam utriuslibet exiſtentiam. Hæc certa ſunt: atqui repugnat quòd ex tali prævisione poſſit decerni pœnæ exiſtentia, & poni ante exiſtentiam culpæ: ergo pari gradu repugnat quòd ex tali prævisione poſsit decerni, & poni exiſtentia præmii ante exiſtentiam meriti.

51 Minor ſubſumpta, licèt aliquibus Modernis tentantibus inde ſolutionem, dubia fuerit viſa, evidens eſt: nam Innocens, dum eſt innocens, injuſtè punitur, & tractatur ut nocens. Conſequentia verò probatur: quia non pollet majore vi meritum ad honeſtandum ſubjectum, quàm ad turpandum, culpa; nec magis anticipat ſui dignitatem meritū, quantumvis prævideatur fore, quàm ſui indignitatem culpa æquè certò prævisa: ſed quia punitio cauſatur à demerito in genere cauſæ moraliter efficientis, & fit ad attentionem iſtius movēdo quia eſt, repugnat temporalis præceſsio pœnæ ad culpam: ergo quia meritum remunerandum cauſat, quia eſt, & ad modum cauſæ efficientis, æquè repugnat præceſsio præmii ad exiſtentiam meriti.

52 Reſpondet Oviedus, neceſſariò dandam ab omnibus diſparitatem: eamque eſſe quòd præmium datur à Deo, quaſi Debitore: pœna exigitur à Deo, ut creditore. Licet autem debitori, anticipatò ſolvere: non verò licet creditori debitum exigere anticipatò. Quare poterit Deus remuneratoriè anticipare præmium: quia in hoc non facit contra jus alicujus: non verò anticipare pœnam: quia faceret contra jus innocentis. Acutè quidem: ſed fruſtrà. Fateor aliquale diſcrimen inter præmium, & pœnam ex *num.* 38. Sed pro re præſenti omninò nullum.

53 Inſto ſic primò: ſicut punire eſt infligere malum, quia homo peccavit, ita remunerari eſt dare bonum, quia homo dignus eſt: ergo ſicut ratio pœnę neceſſariò ſupponit in homine cui infligitur, dignitatem ad ipſam; ita ratio remunerationis neceſſariò ſupponit, cui datur, dignitatem ad ipſam. Et ratio eſt: quia ſicut ad puniendum non ſufficit, non lædere jus alterius, ſed etiā requiritur procedere ex jure dato per offenſam; ita ad remunerandum non ſufficit nullius jus lædi, ſed etiam requiritur procedere ex attentione juris acquiſiti per meritum.

54 Inſto ſic ſecundò: Poteſt Deus pro ſupremo ſuo Dominio præciſim à culpā, & antecedēter ad ipſam infligere homini malum, quod deſtinare poſſet in pœnam ipſius peccantis; nihilominus nequit ipſum malum infligere in pœnam antecedenter ad culpam, & cum ſolā prævisione culpæ futuræ: nempè quia modus puniendi, regulatur cum peccato movente ad pœnam, quia eſt: ergo ſimiliter, licèt Deus pro ſuo dominio poſsit anticipare donum, quod alioquin dare poteſt in præmium, nihilominus nequit in præmium dare remuneratoriè antecedenter ad meritum, & ſolā cum prævisione ipſius ut futuri: cùm æquè ſit de lineā moventium: quia eſt. Inſto ſic tertiò: Culpa craſtina, quantumvis certò prævisa, non facit hodie dignum pœnā, atque adeò non dat Deo jus ad puniendum hodie: ergo actio craſtina non facit hodie laudabilem, atque adeò non dat Homini jus ad præmium hodiernum: ergo.

55 Oppones: Præmium non cauſat phyſicè, ſed moraliter, & licèt cauſet per exiſtentiam exercitam, & abſolutam ſui, cauſat tamen mediā prævisione: ergo non requirit antecedentiam phyſicam, ſed moralem. Atqui ſine antecedentiā phyſicā poteſt dari moralis: quod oſtendò: nam ſine antecedentiā phyſicā ad prævisionem poteſt eſſe prior prævisione: deinde prævisio ipſius poteſt inducere decretum de exiſtentiā præmii: ergo ſine antecedentiā phyſicā meriti ad exiſtentiam præmii, poteſt exerceri prioritas cauſalis meriti ad exiſtentiam præmii. Probo conſequentiam: quia ſic, exiſtentia præmii erit propter exiſtentiam abſolutam meriti: quid autem ultra requiritur ad cauſalitatem hujuſmodi? Confirmatur. Meritum reipsā, & tempore ſubſequens cauſat ſui prævisionem antecedentem, movendo quia eſt; & ſimiliter cauſat Decretum præmii reipsā antecedens, cùm æternum ſit: ergo ſimiliter cauſare poteſt exiſtentiam præmii, licèt anticipato tempore exercitam.

56 Reſpondeo, omiſſo nunc antecedente, & quæ falsò ſuppponuntur in ipſo, contra Doctrinam datam à nobis *latè diſp.* 1. nego conſequentiam de merito Remunerando. Ad minorem adjunctam: inſto imprimis per exempla peccati, & diſpoſitionum; utrobique enim cauſalitas eſt moralis, & mediā prævisione. Deinde diſtinguo majorem: ſine antecedentiā phyſicā poteſt dari mora- *Suprà diſp.* 1.

moralis causalitas efficientis, nego: finalis, aut purè intentionalis, concedo. Ad ejus probationem, fateor sine antecedentiâ physicâ exerceri posse prioritatem in prævisione, non quidem meritoriam, sed purè determinativam: deinde permisso quòd prævisio absoluta præcedat, aut inducat aliquod decretum (quæ omnia mihi sunt falsa) distinguo id ipsum: potest inducere decretum de existentiâ præmii conferendi post existentiam meriti, concedo: conferendi ante existentiam meriti; nego: est enim decretum illud, quod prævisio induceret, decretum de satisfaciendo dignitati, quam prævidet, & attendendâ, & implendâ exigentiâ talis dignitatis: decretum autem hujusmodi licèt antecedenter ad existentiam meriti habeatur, non tamen haberi potest volendo exequi præmium ante existentiam meriti: nam ante illam nulla est dignitas per modum Exigentiæ: sic explicare debent Adversarii idem genus causalitatis in dispositionibus, & in demerito.

Ex disp.1. lib. præs.

57 Ad confirmationem, quâ aliqui fidunt nimis, concedo meritum esse priùs determinativè ad prævisionem: & nego eam, aut decretum causare meritoriè: neque enim prævisio, aut decretum sunt loco præmii: solùm autem causatur à merito præmium: & quidem moraliter, id est, mediâ voluntate præmiantis volentis intuitu Meriti, & ad exigentiam moralem ipsius succedere præmium, si remuneratorium sit.

§. II.

ALTERA CONCLVSIO GENERALIS.

58 Sit secunda conclusio: Donũ præexistens titulo causalitatis in meritum, seu quod est principiũ meriti, specialiter implicat cadere in meritum remunerandum, cujus principium est. Probatur primò: Principium meriti constituit potestatem, atque adeò indifferentiam ad merendum: ergo cadere nequit in meritum saltem, lineâ meriti Remunerandi. Probo consequentiam primò: cadere nequit in meritum remunerandum, id quo merens carere non potest, si elicit actum meritorium: atqui si elicit actũ, carere nequit principio: ergo principium nequit cadere in meritum. Major; si talis inseparabilitas præsertim oriatur ex actione non ut meritoria est, seu ut physicè consideratur, ut hîc evenit, est evidens: deinde probatur: quia præmii existentia debet esse liberæ præmianti etiam ex suppositione meriti. Secundò: qui meretur, pro priori ad meritum est indifferens ad merendum, & non merendum: ergo est indifferens ad manendum sine præmio: atqui non est indifferens ad manendum sine indifferentiâ: rem enim ex suppositione quòd sit, necessè est esse: ergo. Tertiò: quia principium meriti moraliter non distinguitur in esse liberi, & voluntarii ab ipso merito: debet autem distingui meritum ab ipso præmio.

59 Probatur secundò generaliùs. Meritum non causat præmium, nisi ut existens, seu absolutè prævisum existere quoad exercitam sui existentiam: loquor de Merito Remunerando, movente quia est: ergo non potest causare principium sui. Antecedens ex eo patet, quia meritum non causat, nisi prout reddit absolutè dignum, atque laudabile subjectum, cui facienda est remuneratio: id autem non præstat, nisi per exercitam existentiam sui, ut patet. Probo jam consequentiam. Causari præmium à merito per vos, mediâ prævisione, est, quòd prævisio meriti inducat decretum præmii; atqui prævisio meriti exerciti, & existentis nequit inducere decretum sui principii: quod ostenditur: nam prævisio meriti exerciti & existentis, necessariò supponit id à quo nequit præscindere meritum in statu exercitæ existentiæ; atqui nequit præscindere in statu exercitæ existentiæ ab existentia sui principii: omnis enim effectus est necessariò coexistens suæ causæ: ergo prævisio meriti exerciti, & existentis supponit existentiam principii: ergo supponit decretum de talis existentia principii: ergo non potest ipsum inducere: res enim nequit inducere id quod essentialiter supponitur ad ipsam.

Doctor Eximius.

60 Doctor Eximius recurrit ad suos ordines Intentivum, & Executivum: & ait meritum prævideri posse absolutè futurum ex vi decreti intentivi: & sic prævisum causare posse decretum Executivum sui principii: hoc enim ad ordinem intentivum non supponitur nisi intentivè. In primis iste recursus frustra est: quippe *disp.*1. fusè rejecimus omne genus multiplicitatis virtualis in Divino exercitio. Deinde neque ea doctrina, etiam permissa, sufficit, primò: quia similiter dici posset meritum prout in ordine intentivo, se posse causare in ordine executivo: id autem implicat. Secundò: Meritum Remunerandum, ut ajebam, non causat præmium,

nisi

niſi prout eſt ſufficiens reddere dignam, & laudabilem Perſonam merentis: atqui nequit ipſam reddere laudabilem niſi prout orta ab ipſa in ordine executionis: ergo neque poteſt meritoriè movere niſi prout in ordine executionis. Tertiò: meritum exiſtens in ordine intentionis eſſentialiter connectitur cum ordine executionis: ergo etiam meritum prout exiſtens in ordine intentionis eſſentialiter connectitur cum executione ſui principii: quâ ergo ratione poteſt in præmium aſsignari id quod ipſi merito negari non poteſt?

Ioannes Martinez de Ripald.

61 Pater Ripalda recurrit ad decreta diſjuncti a, & ſupponit primò (contra ſeipſum) Actum meritorium non exigere eſſentialiter hoc principium determinatum: nam à multiplici poteſt oriri. Secundò: ſupponit inter ipſa principia dari inæqualitatem, ita ut unum ſit nobilius alio. Tertiò: ſupponit poſſe à Deo decerni diſjunctivè actum meritorium determinatè ſub hoc, aut illo auxilio. His poſitis, docet primò, ex ſimili modo decernendi videri determinatè actum meritorium, licèt indeterminatè principia. Docet ſecundò, ex vi talis decreti videri determinatè moraliter actum ſub principio ſaltem perfecto ut duo, licèt aliud principium, ſub cujus diſjunctione decernitur ſit perfectum, ut quinque. Ratio eſt: quia decretum illud eſt neceſsitas, cui occurri metaphyſicè nequit, niſi per principium, ut duo.

62 Docet tertiò ex tali prævisione, quâ nempe videtur actus meritorius ſaltem ſub principio perfecto ut duo, poſſe Deum moveri ut conferat auxilium perfectum ut quinque: Docet quartò, iſtud auxilium, & meritum ſub ipſo, moraliter partiri debere, & poſſe eſſe præmium ſecundùm exceſſum illũ trium graduum perfectionis reſpectu meriti conſiderati naſci vel condignificari ab eo principio non ſecundùm ſe totum, ſed ſecundùm duos illos gradus per quos convenit cum altero auxilio: ratio autem eſt quia exceſſus iſte eſt moraliter ſeparabilis ab ipſo merito: deinde ſupponit meritum quoad ſtatum exercitæ exiſtentiæ: non eſt ergo cur Deus moveri non poſsit ad dandum remuneratoriè exceſſum. Docet exinde quintò, principium meriti cadere poſſe in meritum, quoad exiſtentiam comparativam, non verò quoad abſolutam exiſtentiam.

63 Imprimis ex totâ iſtâ doctrinâ fit ad ſummum cadere poſſe in meritum principium meriti ſecundùm illam perfectionem, ſecundùm quam non conſideratur ut principium meriti. Deinde omnia, & ſingula principia, quibus nititur, ſunt per quam falſa: nam Decreta diſjunctiva repugnant in Deo *ex diſp.* 1. Deinde repugnat omnis ſucceſsio virtualis decretorum. Inſuper meritum conſiſtit in actione alligatâ eſſentialiter determinato principio, etiam juxta Ripaldam: unde videri non poteſt determinatè ſub indeterminato principio. Præterea Meritum dicit in ſe rationem liberi, & voluntarii: non ergo poteſt idem meritũ videri ſub diverſo libertatis conſtitutivo, & ſub diverſo voluntario: patet ergo ſuppoſitionem in terminis implicare, dum dicit videri idem meritum determinatum, non tamen videri eandem rationem libertatis, & voluntarietatis determinatam. Demum

64 Contra ſic arguo primò: Meritum remunerandum movet & cauſat, ut exercitè ſubjectum honeſtat; atqui ex vi decreti diſjunctivi non poteſt videri, ut reipsà, & exercitè ſubjectum honeſtat: nam ſubjectum non honeſtat eo modo quo nequit exiſtere: at modo quo videtur ex vi decreti diſjunctivi nequit exiſtere. Arguo ſecundò: Meritum ut reipsà eſt eſſentialiter, vel involvit, vel ſupponit determinata principia à quibus fluit: ſed meritum, quod præmiatur eſt meritum, ut reipsà eſt: ergo meritum ut præmiatur involvit, aut ſupponit determinata principia à quibus fluit: ergo meritum ortum à principio nobiliori non poteſt præmiari, niſi ut conſtituitur per ipſum, aut ut ipſum ſupponit: ergo nequit præmiari niſi per id ipſum quod ab ipſo eſſentialiter involvitur, ſi præmium ſit ipſum principium. Id autem implicat.

65 Arguo tertiò: dari neceſsitatem vagam ut res ſit cum hac, aut illa perfectione majori vel minori, non ſufficit ut res videatur modo quo erit: ergo ex vi illius decreti diſjunctivi nequit videri meritum ut reipsà erit: ergo ſi datur præmium propter illud meritum prout diſjunctivè prævisum, non datur propter meritum quod erit, & ut erit: at nequit præmium ut tale cauſari à merito niſi prout in ſe erit.

66 Arguo quartò: quia ſimiliter dici poſſet dari in præmium poſſe actui miſericordiæ prævisо differentiam, quam poteſt habere de linea charitatis. Demum quid magis abſonum, quàm hos modos præmiandi ponere in Deo, quaſi Deus partiri deberet per varias præciſiones id per quod hoc prin-

principium convenit cum imperfectiori, & id per quod disconvenit? Quid magis incongruum quàm dare in præmium actûs principium perfectum ut quinque, sine quo nunquam reipsa extitit, quia in decreto extitit moraliter cum alio principio? quasi præmiũ daretur propter existentiam meriti, quæ nunquam erit, aut fuit nisi objectivè: si autem datur, ut debet propter existentiam, quam reipsa habebit, quomodo datur propter dignitatem præscindentem ab eâ quam habet? nam certè existentia illa absoluta, quam moralem vocas ex vi decreti, præscindit ab hac, & ab illâ.

Recentes alii

67 Recentes alii dicunt hæc benè procedere loquendo de principio immediato, non verò de mediato, & remoto: unde principium mediatum meriti cadere potest in meritum. Insurgit in hos optimè Cardinalis de Lugo *disp.* 8. *sect.* 1. & satis impugnat tota doctrina conclusionis præcedentis. Addo ulterius, & arguo sic: Meritum remunerandum movet ut exercitum, & existens: ergo ut productum: ergo ut pendens à determinato principio etiam existenti: ergo à principio habente causam determinatam: ergo de ultimo ad primum prævisio meriti necessariò supponit Decretum de omnium principiorum ordine à quibus determinatè descendit: ergo nequit esse causa decreti vi cujus existit principium meriti remunerandi, sive mediatum sit, sive immediatum. Videatur Cardinalis *citatus*. Sed, adversus hos singulos discurrendi modos, iterum infrà, Nos *à num.* 97.

Card. de Lugo.

§. III.

ALIÆ DVÆ CONCLVSIONES Generales.

68 SIt tertia conclusio generalis: Donum reipsà præexistens solùm potest cadere in meritum se ipso posterius, lineâ meriti solutivi. Sequitur id ex utraque præcedenti legitimè: & patet: potest enim fieri anticipatio doni in spe, & intuitu obsequii, tanquam pretii, & solutionis pòst exhibendæ: id quod *suprà* probavimus abunde sufficere ad rationem meriti, & præmii.

Suprà à num. 13.

69 Oppones specialiter: Nemo potest non præhabuisse donum, quod aliquando præhabuit: ergo nullum donum anticipatò collatum potest habere rationẽ prẽmii. Antecedens patet: quia res ex suppositione quòd est, necessè est, sit. Consequentia probatur: nam si donum anticipatò collatum haberet rationem præmii, destrueret ipsam rationem meriti: id quod ex terminis implicat, & ostendo sequi. Primò: nam qui præhabuit donum, nequit esse indifferens ad aliquando non præhabuisse donum, per te: ergo nequit esse indifferens ad carentiam præmii: donum enim illud collatum est anticipatò in præmium: ergo nequit esse indifferens ad merendum, vel non merendum. Probo istam consequentiam: nam qui est indifferens ad non merendum est indifferens ad manendum sine eo quod nisi stante merito, non haberet: quale præmium est: ergo qui non est indifferens ad manendum sine eo quod est præmium, non est indifferens ad non merendum: atqui qui non est indifferens ad non merendum, non meretur operando: ergo.

70 Secundò: Nam rogo: ex quo respectu anticipatio doni dicitur prẽmiativa? Si enim ex dependentiâ, & respectu ad opus futurum: ergo si non fiat opus, non erit præmium: quomodo ergo facta est in præmium, & manet indifferentia ad non merendum? Si ex respectu sciẽtiæ ad opus futurum adjunctâ voluntate tendente in collationem doni ex tali præscientiâ, jam datur antecedens connexio cum ipso opere: atque adeò læsio libertatis, & destructio meriti. Tertiò: vel factâ doni anticipatione datur necessitas, ut succedat opus, vel non datur? Si datur: est moralis, aut physicâ. Physica esse nequit sine libertatis læsione. Moralis frustrari effectu potest: atque adeò non est cur præmium dici possit doni anticipatio. Si non datur? Vndenam habet illam denominationem prẽmii tale donum anticipatò collatum. Hæc difficultas in multiplici eventu communis est, ut videri apud Ripaldam potest *disp.* 86. *num.* 49.

Ripalda.

71 Respõdeo distinguendo antecedens. Nemo potest non præhabuisse donum, quod præhabet conjungendo suppositionẽ utramque præhabendi, & non præhabendi, concedo: evitando utramque, nego: id quod est clarum: quoties qui præhabet, ita præhabet, ut nisi dependenter ab aliquâ ratione sibi liberâ, non præhabuisset. Nego jam consequentiam. Ad istius probationem nego sequelam. Et ad probationem ipsius, dici imprimis posset, exinde solùm fieri quòd qui sic accipit præmium, carere eo non possit entitativè sumpto, non verò denominativè. Nam donum dupliciter accipi potest, vel ut

in ſe bonum eſt, vel ut præmium eſt: quæ rationes ſunt adinvicem ſeparabiles. Licèt ergo qui ſic eſt indifferens ad merendum non ſit indifferens ad manendum ſine eo præmio, ut entitativè bonum eſt; indifferens eſt tamen ad manendum ſine eo, ut præmium eſt: quod argumento ſufficere videtur. Verùm quia iſta ſolutio reipsà ludit, & parum eſt ſolida: Reſpondeo ſingulatim, & aliter

72 Ad primam ſequelæ probationem diſtinguo antecedens: Qui præhabuit donum, independenter ab ullo ſuæ libertatis uſu, concedo: qui præhabuit dependenter ab uſu ſuæ libertatis, ſubdiſtinguo: non eſt indifferens pro ſigno conſtitutionis in indifferentiâ, & præciſivè ab ipsà ſuppoſitione, nego: non eſt indifferens conſequenter, & prout in tali ſuppoſitione, concedo: & diſtincto ſimiliter conſequenti, quod immediatè ſequitur, nego ſecundam aliam conſequentiam. Cujus probatio nulla eſt: fatemur enim eum, qui donum anticipatò accepit dependenter abuſu ſuæ libertatis, non aliter accepturus; pro ſigno indifferentiæ pro quo eſt proximè potens ad obſequendum, & non obſequendum, eſſe etiam indifferentem ad evitandam exiſtentiam præmii: quippè non extitiſſet, niſi præviſus eſſet cum ſuppoſitione obſequendi, quod facit omninò liberè.

73 Ad ſecundam ſequelæ probationem dico rem anticipatò collatam eſſe præmium per dependentiam ab obſequio, & per reſpectum ad ipſum conſiſtentem in ſcientiâ certâ de ejus futuritione, & in voluntatis actu per eam ſcientiam regulato: qui reſpectus non eſt connexio antecedens ſimpliciter, ſed ſimpliciter conſequens in genere determinativo: atque adeò non eſt connexio inimica libertati, ut dicere ſolemus diſputando de Præfinitionibus, & Scientiâ Mediâ. Ad tertiam dico dari neceſsitatem, & quidem metaphyſicam, quoties Deus ita ſe gerit: ſed conſequentem, quippe fundatam in Scientiâ Mediâ. Addo quod ſi meritum non ſubſequeretur, illud donum maneret in eſſe præmii exiſtimati: & qui erat ſoluturus, deeſſet, vel in materiâ gratitudinis, vel juſtitiæ.

74 Sit quarta concluſio etiam generalis: Neque genere meriti Remunerandi, neque genere meriti ſolutivi poteſt cadere in meritum, donum valorativum, & conſtitutivum obſequii in eſſe meriti. Ratio mihi eſt: quia Meritum in eſſe meriti diſtingui debet à præmio; & præcedere vel ſubſequi ad exiſtentiam præmii: id quod patet ratione, & exemplo: hoc eſt, in contractu Emptionis, & venditionis, ubi pretiũ in eſſe valoris, & pretii nõ debet eſſe res ipſa, quæ emitur. Illa eſt: quia præmium datur merenti, ut ultra id quod importatur in merito ſuo, ut meritum eſt, accreſcant ipſi bona, eorumque poſſeſsio: & Præmians acceptat obſequium, ut cõtradiſtinctum à dono per quod rependit. Alii alias rationes addunt ſatis ingenioſas. Videantur apud Aldretum ſingulæ acutè, & ſubtiliter expenſæ *diſp. 25. de Incarn. ſect. 5.* *P. Aldrete*

75 Inferes ex his primò: Principium condignificativum, qualis eſt habitualis Gratia, vel elicitivum meriti, quale eſt primum auxilium, non poſſe cadere in meritum procedens ab ipſis neque genere meriti remunerandi, neque genere meriti ſolutivi. Ratio planè deſcendit ex hucuſque dictis. Primò: nam in tali caſu præmium non diſtingueretur à merito, in eſſe meriti: quod oſtendo: nam meritum in eſſe meriti dicit rationem liberi, & voluntarii, ut patet: atqui in ratione liberi, & voluntarii involvit immediata principia à quibus fit: ergo & in eſſe meriti.

76 Secundò: quia in tali caſu indifferentia ad obſequendum conſtituitur per ipſam gratiam & auxilia, quibus certè carere non poteſt quomodocumque operando, ſi operetur liberè: ratio autem præmii reijcit hanc moralem indiſtinctionem, & inſeparabilitatem: qui enim eſt indifferens ad merendum videtur fore indifferens ad eſſe ſine præmio. Tertiò: quia ſive actus liber ſit extrinſecè liber, ſive intrinſecè, principia non ſatis diſtinguuntur ab ipſo ad rationem præmii. Si enim eſt extrinſecè liber: conſtituitur per ipſa in eſſe talis. Si intrinſecè: datur ſpecialiſsimè à Deo, dante Auxilium: non ergo diſtinguitur donum, quod Deus dat, ab ipſo pretio, quod accipere debet: quare homo per id ipſum fieret debitor, & ſolutor, ut patet. Dices, hæc militare de principio immediato; nec eſſe cur primum auxilium v.g. cadere non poſſet in meritum ſolutivum aliunde naſcens, & poſtea ſecuturum. Fateor id non repugnare in aliâ lege: cur repugnet in iſtâ, diximus *ànum.* 27.

77 Inferes ſecundò contra Ripaldam, Principium meriti, ſolâ cauſalitate poſterioris neque quoad exiſtentiam abſolutam, neque quoad exiſtentiam comparativam, id *P. Ripalda.*

eſt,

est, neque secundùm id quod necessariò prærequirit ad sui existentiam actus, neque quoad excessum principii nobilioris disjunctivè decreti cadere posse in ipsum meritum. Ratio sumitur ex secundâ conclusione generali: nam Deo repugnat res videre nisi prout sunt, & per has disjunctiones vagari. Tùm etiam quia Meritum nunquam movet, nisi prout reipsa est meritum; at reipsa non est nisi cum determinato principio à quo fit. Tùm demum quia nemo dat præmium nisi propter dignitatem, quæ reipsa est in merente, dum meretur: at in Sententia Ripaldæ dari deberet propter dignitatem disjunctivè decretam, & prævisam: quæ necessariò dicit in seipsum quæ non erit; cum æquè dicat singula disjunctionis extrema. *Vide à num.61.* *Suprà à nu.61.*

78 Inferes demum, quam frustrà laborent Authores in disponendis Decretorum, & Prævisionum signis, ut aliqualem exitum parent in hisce controversiis: toti enim sunt in disponendis ita decretis, ut prævisiones meritorum præcedant ad Decreta executiva rerum, quæ dicuntur in præmium dari: & juxta uniuscujusque genium, aliqualiter excogitatâ dispositione hujusmodi, quiescunt: quasi præcessiones decretorum, & prævisionum essent præcessiones rerum: sine quibus intelligi nequit victoria difficultatis, ut patet ex præjactis supra principiis: ex quibus videspeti & sumi facilè resolutionem omniũ, quæ hîc excogitari possunt, & solent cum magno molimine præcisionum, virtualitatum, & disjunctionum: semper obscurè, & frustrà: ut latiùs *Infrà à num.97.* *Infrà à nu. 97.*

SECTIO III.

DIRIMITVR CONTROVERSIA QVOAD *substantiam Incarnationis.*

79 PRima Cõclusio: Incarnationis quoad substantiam, nulla fuit causa de condigno meritoria, nec potuit in ullo meriti genere. Prima pars sumitur ex Scripturis, & Augustino: illis, absolute vocantibus Incarnationem, maximam Gratiam: Hoc, variis in locis attestante, & comparante Incarnationem, & Vnctionem Humanitatis, hypostaticè factam, cum collatione primi Auxilii factâ Nobis, adhibito argumento de majori ad minus contra Pelagium: præsertim *lib.1. de Prædestinatione SS. cap. 13.* & *lib. de corrcp. & Grat. cap. 11.* Quibus manifestè repugnat inductio de condigno meritoria. Rationem congruentiæ dat Eximius Doctor: quia decentissimum fuit, ut opus, in quo fundatur omne meritum, esset omninò gratuitum, nec fundaretur in merito: *Scripturæ Augustí.* *P. Suarez.*

80 Secunda pars sumitur evidenter ex *sect. præcedenti conc. 4.* Nam Incarnationis causa de condigno meritoria, est meritum necessariò theandricum, & ipsâ Incarnatione valoratum: omnia enim merita puræ creaturæ non sufficiunt pro tanto dono. Donum autem nequit cadere in Meritum, cujus in esse Meriti constitutivum ingreditur. Vnde ne Christus quidem meruit sibi, aut mereri potuit de condigno Hypostaticam Vnionẽ. Ventilant hîc aliqui Moderni, an saltem mereri potuerit excessum unius Hypostaticæ Vnionis præ aliâ? Futilis quæstio: & duo falsa supponens: Primum, possibilitatem Decreti disjunctivi in Deo. Alterum; possibilitatem Vnionis alium excedentis, contra dicta *suprà.* *Suprà n.74* *Suprà lib.1 disp. 3. à nu.69.*

81 Secunda Conclusio: Incarnationis quoad substantiam esse potuit causa de congruo meritoria: non fuit. Secunda pars probatur: quia id manifestè colligitur ex ipsâ ratione *Magnæ Gratiæ*, ut vocant Scripturæ, & Augustinus: cujus certè comparatio Incarnationis cum primo auxilio, si quidquam probat, id apertè convincit: nam primum auxilium datur Nobis omninò sine Nobis. Ratio est primò: quia decuit ut initium omnis meriti, nulli subesset merito Secundò: Nam vel Christus meruisset, vel alii? Non Christus: quia id negat Augustinus manifestè. Tùm quia vel meruisset remuneratoriè; vel solutoriè: non remuneratoriè: quia id debuisset fieri per actus aliquomodo præcedentes Vnionem; & hi, nulli fuerunt. Non solutoriè: quia decentius est habere Vnionem, sine obligatione, ex eo quòd illam habeat ut pro ipsâ non possit aliquid non rependere. Alii autem minùs dicendi sunt meruisse: quia si Christo Domino negamus, ex ipsâ decentiâ, vim congruè meritivam, quantò magis aliis? Vnde, nec Christus, nec Deipara, nec SS.PP. dicendi sunt meruisse substantiam Incarnationis, adhuc de cõgruo, sumptâ ratione Meriti congrui, Causativè, & inductivè, id est, Scholasticè. *Scripturæ Augustin.*

82 Nec contra sunt testimonia Scripturarum: ubi aut Christus dicitur *unctus oleo lætitiæ*, & *accepisse Divinitatem*, propterea *quòd dilexit justitiam*; aut ubi Patres inducuntur incumbentes in ipsam Incarnationẽ

per pia ſuſpiria, & deſideria. Non, inquam, contrà ſunt. Nam per hæc Patres ſolam petebant accelerationem : ut quid enim peterent ſubſtantiam Myſterii, quam ſciebant, ex revelatione, futuram? Alia loca de Chriſto intellige, vel ut ſolùm denotetur cauſalitas purè finalis: vel unicè dicta de manifeſtatione Virtutis, Exaltationis, & Divinitatis ipſius. Et hæc de ſecundâ parte Concluſionis.

83 Prima pars juxta noſtra principia non poteſt eſſe dubia: nam cùm Gratia Habitualis pertineat ad ordinem Hypoſtaticũ, facilè ſequitur actus ab ipsà prodeuntes, & condignificatos ab ipſa, habere poſſe rationem meriti congrui ad ipſam ſubſtantiam Incarnationis. Vnde & Anima Chriſti per operationes reipsà comitantes, & naturâ priores potuiſſet mereri de congruo Hypoſtaticam Vnionem, genere Meriti Remunerandi : & ipſe Chriſtus, genere meriti ſolutivi per operationes ſubſequentes præcisè condignificatas à Gratia: & Virgo Mater, & Patres Antiqui potuiſſent etiam meruiſſe de congruo Incarnationem.

84 Objicies ex P. Martinono. Major exceſſus eſt inter Ordinem Hypoſtaticum, & Ordinem Gratiæ, quàm inter Ordinem Gratiæ, & purè naturalem: ſed ob iſtum exceſſum, implicat Gratiam cadere in meritum congruum purè naturale: ergo ob illum, implicat ordinem Hypoſtaticum cadere in meritum congruum Gratiæ. Reſpondetur. Cõceſſâ, vel permiſſam, de exceſſu quoad entitatem, & perfectionem, Majorem, nego ipſam de exceſſu, quoad ordinem, & proportionem : quæ ad hoc genus meriti attendi debet.

85 Tertia Concluſio : licèt Chriſtus neque meruerit, neque potuerit primam exiſtentiam ſui ; continuationem tamen Vnionis in Individuo; extenſionem ipſius ad novas partes materiæ, & ipſius reſtaurationem poſt triduum, meruit de condigno. Ratio eſt, quia licèt ea ſingula Chriſto Domino eſſent alioquin debita, decorum eſt eadem habuiſſe ex novo titulo meritorum, cùm meritorum valor nec obinde minuatur, nec decreſcat: eſt enim infinitus. Deinde hîc ob ſtare non poteſt Identitas meriti cum ipſo præmio: nulla enim eſt. Dixi *continuationem Vnionis in Individuo*: nam continuatio ipſius in ſpecie, cùm ex *lib.* 1. *diſp.* 3. ſit metaphyſicè neceſſaria, nec Deo libera ex ſuppoſitione productionis, incongruè aſsignaretur in præmium.

Lib. 1. *diſp.* 3. *à nu.* 32.

86 Dices: cur ergo genere Meriti Solutivi non poſsit cadere in opera ſubſequentia, quæ non valorantur ab Vnione, ut primò exiſtente, ſed ut continuatâ, prima exiſtentia ipſius Vnionis? Reſpondeo rationem eſſe, quia prima exiſtentia rei eſt res ipſa; atque adeò prima exiſtentia Hypoſtaticæ Vnionis eſt ipſamet Vnio, à quà præſcindi non poteſt in meritis theandricis, quomodo cumque conſideratis ſub hac, aut illa circunſtantiâ temporis.

SECTIO IV.

DIRIMITVR CONTROVERSIA QVOAD circunſtantias Incarnationis.

87 SVnt potiſsimùm quatuor : *Tempus, locus, ſtirps, & Mater*: & quæritur: an Chriſtus; an Patres Antiqui; an Virgo Maria meruerint de congruo, vel de condigno accelerationem Incarnationis; loci determinationem; deſcenſum ab Stirpe determinatâ; Maternitatem Dei? in quo ſunt diviſi Theologi.

88 Prima Concluſio : Chriſtus Dominus theandricis meritis, atque adeò de condigno, meruit has quatuor circunſtantias Incarnationis ſuæ, genere meriti ſolutivi. Secunda pars de genere meriti patet ex *ſuprà* poſitis *nu.* 39. *&* 68. Primam oſtendo: quia nulla cùm obſtet in contrarium ratio, id manifeſtò pertinet ad Chriſti dignitatem, & amplitudinem Cauſalitatis meritorum ipſius. Adde has circunſtantias cecidiſſe in meritum aliorum : ut mox dicemus: quanto potiori jure in Theandrica Chriſti merita ceciderint?

Vide ſuprà à num. 39. *&* 68.

89 Secunda Concluſio : Antiqui Patres meruerunt Circunſtantias Temporis, loci & ſtirpis, cum accommodâ diſtributione, merito, non condigno, ſed congruo. Secunda pars patet: nam condignitas noſtrorum operum, in præſenti providentia, tota exhauritur per retributionem condignam Gratiæ, & Gloriæ. Secundam oſtendo: quia hæ circunſtantiæ non videntur excedere proportionẽ operum heroicorum, quæ præſtita ſunt earum intuitu, vel in ſpem ſufficientem earum à Patribus Veteris Teſtamenti: & in eum finem acceptatæ videntur à Deo, annectente poſt ea opera promiſsionem remuneratoriam. Sic enim, nec aliter intelligi debent plures Scripturæ.

90 Primò, de circunſtantiâ ſtirpis, facta

Geneſ.

Genes. 22. *Genes.* 21. ad Abraham, pro voluntaria im-
Psal. 131. molatione Filii sui: & ad David *Psalm.* 131. & alibi. Secundò de circunstantia loci, facta
Mich. 5. *Michææ* 5. Et *tu Bethlehem terra Iudà.* Adde
Isaiæ 16. illa desideria, quæ repræsentantur *Isaiæ* 16. *Emitte Agnum Domine, Dominatorem terræ, de Petra deserti ad Montem Filiæ Sion.* Ter-
Psalm. 11. tiò, de circunstantia temporis, facta *Psalm.* 11. *Propter miseriam inopum, & gemitum Pauperum, nunc exurgam,* dicit *Dominus.* Et
Dan. 9. *Daniel. cap.9.propter* cujus orationes, *abbreviatæ* dicuntur *hebdomades septuaginta.* Neque hæc ita intelligas, ut in invidiam nostrę
M. Lorca. Conclusionis intulit Lorca, quasi Deus primò decreverit unum tempus, locum, & stirpem, posteà retractando decreverit alia: sed ita ut propter Patrum merita, & solatium, primò decreverit hæc singula, modo quo fuerunt, dispositurus aliter, nisi talia merita præcessissent.

91 Conclusio tertia: Virgo Deipara de facto non meruit de condigno Maternitatem: nec potuit, si Dignitas Matris Dei sit Forma Sanctificans, & infinita, moraliter, ut *plures* asserunt: si verò non sit talis, potuit. Tres partes habet: & Prima probatur: quia Virgini melius est exæquari valorem meritorum per condignam retributionem Gratiæ, & Gloriæ. Sic autem exæquatis meritis, superaddi Dignitatem Matris, est superaddi de congruo, & ultra condignum. Quòd si Patres alicubi asserunt, dignam fuisse Virginem Maternitate, aut dignè promeritam, non sumunt Scholasticè dignitatem, sed pro re decentissimâ, & congruentissimâ. Secunda pars probatur: quia merita Virginis ad promerendam Maternitatem in ea hypothesi, vel valorarentur ex gratia habituali, vel ex ipsâ Maternitate. Secundum est impos-
Suprà à nu. 58. *&* 74. sibile ex dictis *à nu.* 58. *&* 74. Primum verò
à nu. 74. non redderet illa merita, condigna: nam infinitus excessus in æstimatione doni non potest merito comparari, & quasi emi per obsequium æstimationis finitæ simpliciter. Tertia pars patet: nam si excessus maternitatis non fit infinitus, non est cur exæquari non possit per obsequia nobilissimæ æstimationis, qualia fuerunt Beatissimæ Virginis.

Vide infrà lib. 5. *disp.* 5. *sect.* 4. §. 1. *&* 2. 92 Conclusio quarta: Virgo Deipara de facto meruit Maternitatem, merito congruo. Probatur. Quid id saltem assequi debent aperta testimonia Patrum, & Ecclesiæ: per quæ passim asseritur, meruisse Beatam Virginem, ut esset Mater Dei. Nec obest primò quòd Ecclesia & Patres meriti nomen usurpent aliquando impropriè, deque rebus ratione carentibus. Non inquam obest: aliter enim intelligendi sunt, cùm aliquem rationis compotem ajunt, mereri, vitæ Sanctitate, moribusque Deo gratis: nam id est loqui de proprio, & Scholastico merito. Non enim hîc, ex subjectâ materiâ, cogimur ad metaphoram. Nec obest secundò: quòd exinde videtur fieri meritum Incarnationis quoad substantiam: nam mereri non poterat, quod esset Mater Dei, quin mereretur, quòd verbum ex ea carnem sumeret: quæ est substantia Incarnationis. Non, inquam, obest: quia aliud est, mereri, quòd res sit: aliud, præcisè mereri, quòd res hoc modo sit. Illud est mereri substantiam rei; & hoc, rei circunstantiam.

SECTIO V. ET §. I.

DIFFICVLTAS EXVRGENS.

93 EA est valde gravis, & proponitur in hunc modum. Beata Maria Virgo habuit Auxilia, & Merita ex meritis Christi: ergo ex meritis Christi, absolutè prævisi, ut merentis: ergo prævisi, ut existentis: ergo prævisi, ut producti: ergo ut prævisi pendentis à Matre: quia non aliter fuit productus: ergo quando prævisus est, ut merens, prævisus est ut jam existens, ut jam productus, ut jam pendens à Matre, & habens Matrem. Ergo non ut habens Matrem, ex meritis sui, & Matris. Probo istam consequentiam. Primò: quia pro illo priori, quo productus est Christus, & antecessit ad sua merita, non erant ejus merita; atque adeò nec Mariæ merita facta ex Auxiliis datis ex Christi meritis: ergo pro illo priori non est à Matre productus, nec habuit Matrem ex meritis sui, vel Matris. Secundò: quia si pro illo priori prævideretur Christus, ut habens Matrem ex meritis Matris, Mater haberet, & non haberet sua merita ex meritis Filii. Haberet: quia sic supponitur. Non haberet: quia nondum prævidetur Christus ut merens: vel datur causalitas mutua. Tertiò: quia sic manifestè principium meriti caderet sub meritum contra communissimum axioma Theologorum.

94 Innodatur ulteriùs difficultas contra solutiones Recentiorum. Primò Christus mereri non potuit, nisi ut extitit; neque enim mereri potuit nisi existendo: ergo neque potuit prævideri, ut merens, nisi ut extitit,

titit, quando meruit. Atqui non extitit niſi pendens ab his Progenitoribus, ab hac Matre, ab hac determinatà Stirpe, & in hoc loco, & tempore: ergo non eſt prævisus ut merens, niſi ut exiſtens ſub his determinatis circunſtantiis: quomodo ergo determinatæ circunſtantiæ, ſunt decretæ ex prævisione Chriſti, ut exiſtentis, & merentis?

95 Secundò: quia quidquid ſit de recurſu ad varia ſigna prævisionum, & Decretorum Dei, tamen reipsà Chriſtus non meruit niſi cùm elicuit actus obſequioſos, & ſub determinatà libertate coexiſtente cum ipſis: ergo incongruum eſt dicere, prævisum eſſe Chriſtum à Deo merentem, & mereri, niſi per hos actus obſequioſos, per quos reipsà meruit, & ſub determinatà libertate, quà meruit: alioquin Deus prævidiſſet merita, qualia non fuerunt: imò dediſſet præmium meritis, quæ reipsà non fuerunt, & reliquiſſet ſine præmio, ea quæ reipsà fuerunt. Atqui in eà libertate, ſub quà Chriſtus reipsà meruit, intrinſecè venit cognitio, quà Chriſtus ſe cognovit ab his Avis, Filium Mariæ Virginis, alicubi eſſe, & in tempore determinato: Quis enim fingat Chriſtum, pro priori ad merendum, aut oblitum, aut ignarum, aut ad modum hebetis, dubitare poſſe, ubinam gentium eſſet? Qualem Matrem haberet, & quales Avos? Si ergo pro priori libertatis Chriſtus determinatus eſt, ut ſit ab his Avis, Matre, & hoc loco, & tempore, quà ratione videtur merens præciſim ab his? Quà ratione meritum cauſat, & inducit circunſtantias pro priori ſuppoſitas?

Recent. 96 Non miror, vix expedire ſe poſſe ab his nodis, Ingenia Recentiorum alioquin acutiſſima, & ſubtiliſſima, ſi velint, & debeant contra nos ſtare ſuis de Merito Remunerando principiis. Neque ſe continet difficultas in hac circunſtantiâ: pari enim energiâ formatur quoad circunſtantiam loci, & temporis, ut benè notavit Cardinalis *Card. Lugo* de Lugo, & poſt ipſum preſsit Pater *Aldrete.* Aldrete. Nam quomodocumque videatur Chriſtus Dominus merens, videri non poteſt niſi merens per actum, vel eſſentialiter affixum huic inſtanti determinato, ut vult Delugo, vel ſaltem huic determinato inſtanti correſpondens, & quidem in hoc loco potiùs, quàm in illo: ergo antecedenter ad merita Patrum, & Mariæ Virginis, prævisus eſt Chriſtus, correſpondens huic loco, & huic tempori: ergo non potuit circunſtantia temporis, & loci cadere in meritum Patrum, & Mariæ Virginis contra ſtatuta *ſect. præcedenti.* Conſequentia hæc patet: quia ſi ante Decretum de Meritis Patrum præceſsit decretum de circunſtantiâ temporis, & loci, hæc cauſari non potuit ab illis. Probatur prima cõſequentia: quia antecedenter ad merita Veterum Patrum, & Mariæ Virginis, prævidentur, & prædecernuntur cauſæ talium meritorum, nempe Auxilia, & horum cauſæ; Atqui Auxilia, quibus Patres, & Beata Virgo mereri deberent, ſunt poſteriora meritis Chriſti: nihil enim ſupernaturale collatum eſt Patribus, aut ulli creaturæ, niſi ex meritis Domini, & quidem abſolutè prævisis in ſententiâ Adverſariorum. Videamus conatus Authorum in declinandis hiſce difficultatibus.

§. II.

TENTATÆ SOLVTIONES SPECIALITER rejiciuntur.

97 PRima potiùs reciſio, quàm ſolutio nodi, exhiberi cæpta à Magiſtro Lorca, more Alexandri; arrepta eſt poſt à Nazario, & ab Eſparza, onere oppreſsis, & exinde faſsis Beatam Virginem non meruiſſe Maternitatem, merito Theologicè proprio. Verùm id dicitur, omninò refragante communi Theologorum, & Patrum Authoritate; & auſu, ex quo facilè colligas, neque Chriſtum meruiſſe Beatiſsimæ Virgini eam dignitatem Matris: neque ullum ex antiquis Patribus, ullam Incarnationis circunſtantiam meruiſſe. Quæ ſingula neque Chriſti Dignitati congruunt, neque Matris decentiæ: neque Sanctorum Patrum dictis cohærent. Sed de hoc diſcurſu vide me *lib. 5. diſp. 4. ſect. 4.*

Primus ſolvendi modus M. Lorc. Nazar. Eſparza.

Vide lib. 5. diſp. 4 ſect. 4.

98 Secunda ſolutio tentatur à Patre Suarez ex recurſu ad ordinem intentionis, & executionis, ita ut ex Chriſti meritis, ordine intentionis, prævisis, decreta ſit ordine executionis Maternitas Virginis Mariæ. Contra tamen primò: quia ex hoc recurſu etiam facilè foret dicere, quòd ſubſtantia Incarnationis in meritum caderet. Secundò: quia merita eatenus in lineà meriti remunerandi movent, quatenus prævidentur in ſtatu dignificãdi merentem, eumque reddendi laudabilem; atqui ſtatus iſte eſt ſtatus executionis: nam merita non reddunt laudabilem hominem, niſi per exercitium ſui: ergo neque movent, niſi prævisa in ordine exer-

Secundus P. Suarez.

executionis.Hoc autem in ordine,jam ſupponunt decretam Maternitatem, & exercitam. Contra ſeptimò: quia vel ex vi decreti Intentivi, videntur Chriſti merita in ſe,& prout in Chriſto habent rationem juris moralis ad præmium;vel non?Si ſecundum: inutilis erit iſte diſcurſus pro re præſenti. Si primum : ergo ex vi illius Decreti non ſolùm videntur merita in ordine intentionis, ſed etiam in ordine executionis : ergo illud Decretum verè eſt executivum. Vide quæ *ſuprà* diximus *à num. 60.*

Suprà à nu.60.

Tertius Vazquez. Hurtad. Amic.

99 Tertia ſolutio tentatur à Vazquez, Gaſpare Hurtado, Amico, & aliis, negando quòd Matres immediatè, & effectivè concurrant ad Prolem: & aſſerendo concurſum merè mediatum, & materialem, miniſtrando nempè materiam : quæ proinde eadem in Chriſto eſſe poterat ab aliâ Matre, vel aliunde. Exinde addunt potuiſſe Chriſtum decerni, & prævideri cum hac numero materiâ, & Formâ, & cum his numerò actionibus meritoriis cum præſciſione à Matre ; & ex illis Deum decernere in ſigno ſequenti Mariam in Matrem Dei.

100 Cõtra primò:quia hæc ſolutio principium falſum aſſumit: nempè quòd Matres non influant phyſicè efficienter in Prolem: imò melius eſſet negare Mariæ, Meritum Maternitatis, quàm cauſalitatem efficientem in Filium. Contra ſecundò : quia licèt Matribus negetur cõcurſus phyſicus in Prolem, negari iis non debet in diſpoſitiones materiæ: reddit ergo argumentum, & tota difficultas. Vnde ſic arguo : licèt hæc numerò materia ex quâ Chriſtus conſtat, accipi, & diſponi poſſet ab aliâ fœmina, reipsà non ab alia accepta,& diſpoſita eſt,quã à Maria: ergo Chriſtus Dominus, licèt reipsà potuerit non pendere à concurſu Mariæ, ſive immediato, ſive mediato; reipsà pependit; nec aliter extitit, quam ita pendens: ergo prævideri non potuit ſine hujuſmodi dependentiâ. Probo hanc conſequentiam: quia licèt Deus ſciat hanc materiam diſpoſitivè non pendere ab hac Fœmina eſſentialiter, ſcit determinatè ab hac,& non ab alia: ergo de facto videt decretam hanc, & non aliam pro priori ad ullam actionem Chriſti Domini.

101 Confirmatur ad hominem ex doctrinâ Patris Vazquez. Per te, licèt Auxilia Patrum poſſent exiſtere ſine influxu Chriſti, & de facto fuerint ſine influxu phyſico ipſius; tamẽ quia de facto fuerunt ex meritis Chriſti, non potuerunt de facto mereri Incarnationem: ergo licèt materia ultimò diſpoſita, & Chriſtus Dominus poſſet exiſtere, ſine influxu Virginis, & de facto fuerit ſine phyſico influxu ipſius; tamen quia de facto fuit ex cauſalitate Virginis, non potuit de facto mereri Virgini eum modum cauſandi diſpoſitivè. Contra tertiò : quia exinde fit, Chriſtum meruiſſe Virgini Maternitatem,& auxilia,non ut Filium ipſius,& quia Filium,quod non credo. Contra quartò: quia hæ præciſiones ſunt indignæ Deo.

Quartus P. Vazq.

102 Quarta ſolutio tentatur ab aliis ex doctrina, *ut ajunt*, Patris Vazquez aſſerentibus Virginem eſſe principium remotum meritorum Chriſti, & ipſius Chriſti, non quidem per ſe, ſed per accidens : proindeque potuiſſe prævideri in ſtatu abſoluto, & exercito Chriſti merita præciſim ab exiſtentia ullius Matris, & Mariæ : & ex illis eam decerni in Matrem Dei. Contra primò:quia ſimiliter dici poſſet contra Vazquez Patres veteres meruiſſe poſſe exiſtentiam Incarnationis,quia licèt auxilia, ex quibus eliciebant actiones meritorias, penderent à Chriſti meritis, non tamen ab illis pendebant ut à principio immediato, & per ſe. Contra ſecundò: quia quicquid ſit an Chriſtus pendere poſſet ab alia fœmina, non tamen pependit ab alia, ſed ab iſta: ergo nequit non iſta ſupponi ad omnes actiones ipſius meritorias. Contra tertiò:quia hinc etiam fit Chriſtum, neque ut Filium, neque quia Filium meruiſſe Virgini, quod ipſi reipsà meritus eſt. Contra quartò:quia is modus decernendi Deum non decet, &c.

Quintus Hurtad. Arriag.

103 Quinta ſolutio tentatur ab Hurtado; & Arriaga per dualitatem actionum totaliũ: quarum altera ſit à ſolo Deo,altera ſit â Deo & à Maria, atque exinde dicentibus per merita Chriſti præviſi ex vi primæ actionis decretã ſecundã, & Maternitatem Virginis. Imprimis hæc ſolutio non occurrit difficultati *num. 94.* repræſentatæ circa circunſtantias temporis, & loci. Deinde contra eſt primò: quia hæc dualitas actionum totalium fingitur ſine ullo fundamento, præterquàm ex onere difficultatis. Secundò: quia exinde fateri neceſſe eſt in Chriſto actiones meritorias, quæ præceſſerint ad actionem generativam Virginis : quod maximè opponitur Sanctis Patribus citatis à Bernal *diſp.* 18. Tertiò : quia nullibi à SS. PP. conſideratur Chriſtus exiſtens, & mereri niſi ut Filius Virginis.

Bernal.

Quar-

104 Quartò : quia actio illa ſolius Dei, quà Chriſtus exiſtit, & Verbum caro factum eſt, pependit à conſenſu Virginis annunciatæ, vel non? si primum : ergo & illam antecesit Mariæ conſenſus. Si secundum : ergo præciſim à Virginis conſenſu Chriſtus eſſet Verbum factum homo, quod repugnat PP. citatis ab Aldrete *diſp. 29. ſect. 6.* Quintò: quia illa actio ſolius Dei, vel fuit poſt materiam diſpoſitam, vel non? Secundum eſt incredibile. Si ergo primum, quis diſpoſuit niſi Virgo Maria ? Sextò : quia ſic meruiſſet Virgini Chriſtus non ut Filius,& quia Filius, neque per merita paſsionis, & mortis : nam in paſsione, & morte non fuit juxta hos Authores duplex actio reſpectu Chriſti.

Aldrete.

105 Sexta ſolutio, ſeu eadem ipſa tentatur ab Herize per dualitatem duorum Decretorum, quorum primum ſit de Chriſto à Deo ſolo producendo, alterum ſit de producendo Chriſto à Deo, & à Virgine ex meritis Chriſti ex vi primi decreti prævisi. Contra primò : quia incurrit in eadem inconvenientià,& ſcatet pari licentia divinandi. Secundò: quia hæc ſolutio Patris Herize ſolùm addit difficultatem præcedenti, nec minuit, ut videre eſt apud Delugo, & Aldrete.

Sextus P. Herize.

Card. Lugo Aldrete.

106 Septima ſolutio tentatur à Ripalda per decretum diſjunctivum, vi cujus determinatè decernatur Chriſtus, cum diſjunctione tamen huius,vel illius fœminæ in Matrem. Sic enim fieri poteſt ut Deus prævideat merita Chriſti Domini, & ex ipſis abſolutè prævisis decernat in Matrem Chriſti Mariã. Contra primo : quia ſimilis decernendi modus per hujuſmodi diſjunctiones eſt Deo repugnans ex *diſp.* 1. Contra ſecundò : quia etiam permiſſa totà doctrinà, in qua ſolutio nititur, non eſt facile capere quæ merita videat Deus ex vi decreti diſjunctivi : nam omninò confusè apparent.

Septimus P. Ioannis Martinez de Ripald.

107 Contra tertiò : quia neque ſic vitatur illud inconveniens,quòd Chriſtus Mariæ non meruiſſet ut Filius,& quia Filius Maternitatem: quod ſi Maternitatem non meruit, neque meruit ut Filius,& quia Filius annexa dona Maternitati, & præſervativã Redemptionem; quod eſt dictu duriſsimum. Contra quartò: quia ex hoc etiam diſcurſu fit plurimis datam eſſe gratiam intuitu Chriſti, non ut Filii Mariæ: unde Maria nullum influxum in eas gratias habuiſſet.Contra quintò:quia nequeunt videri merita Chriſti ſufficienter ut meritoriè moveant, niſi videantur exercita: ergo quin videantur à Chriſto jam exiſtente, & producto : Quis autem aſſerat Chriſtũ videri exiſtentem, non visà causà vi cujus exiſtat?Contra ſextò: quia hæ doctrinę non attingunt difficultates objectas in confirmationem argumenti principalis.

108 Octava ſolutio tentatur à Cardinali Delugo, Bernal,& Aldrete, parvo inter ſe diſcrimine:nam diſcurſui Cardinalis non addunt niſi nova miracula,& minutias decer nendi, magnà Mente indignas:Dicitur ergo ab his,decretum eſſe Chriſtum vel in horto, vel in Cruce, vel in alio inſtanti independenter à Matre, imò ab ordine ad totam generationem, & vitam tempore antecedentem : Sic autem Chriſti Decreti prævisa eſſe merita, & ex his prævisis electam in Matrem ejus Sanctiſsimam Virginem Mariam.

Octavus Card. de Lugo. Bernal. Aldrete.

109 Contra primò : quia per ſe apparet omninò inveriſimile, priùs decerni conſervationem,quàm primam exiſtentiam rei. Secundò: non video quà ratione hi Authores defendant datam Chriſto optionem vitæ paſsibilis, & impaſsibilis, ſi primò decretus eſt vel in horto, vel in Cruce. Tertiò fit Chriſtum nec meruiſſe, nec potuiſſe mereri Virgini, & Patribus Maternitatem, & alias gratias per actus exercitos in inſtanti Conceptionis, & in utero Virginis : quod abſonat Apoſtolo clamanti, per illam oblationem, quam ſui fecit Chriſtus ingrediens in Mundum, ſanctificatos non eſſe : à quà clauſulà non eſt cur excipias Beatam Virginem Quartò fit Chriſtum non meruiſſe Mariæ prærogativas, ut, & quia Filius ejus eſt. Quintò fit neque veteres Patres,neque Beatam Virginem ullum influxum præſtitiſſe in Redemptionem hominum,utpote operatam in Cruce pro inſtanti,in quo exiſtentia Chriſti fuit omninò independens ab ipſis.

Vide infrà lib. 4. diſp. 6.

110 Sextò:Non eſt cur in Calvariæ mõte, niſi ex errore, Maria lugeret ut Filium Chriſtum Dominum : cùm tunc tam aberat ut eſſet Filius ejus, ut potiùs daret operam, ut evaderet Filius ejus reſpectu temporis antecedentis. Septimò fit exiſtentiam Chriſti modò eſſe independentem à Virgine: Nã eſt exiſtentia ſuccedens ad exiſtentiam independentem. Octavò fit illud incommodum, quòd independenter à conſenſu Mariæ prævisus ſit Deus factus homo. Nonò,manifeſtè repugnat Auguſtino tota Doctrina,nam Sãctus Doctor ex eo negat Chriſtum non meruiſſe unionem hypoſtaticam,quia nulla ejus ad eã merita præceſſere:ergo ſenſit non fuiſſe

Auguſtin.

se ita decretum Christum, ut Adversatii volunt.

Novus P. Ant. Per.

111 Nona Solutio tentatur à Patre Antonio Perez docente Christum Dominum primò decretum quoad Animam, eamque pro priori assumptam à Verbo potuisse elicere aliquos actus, & eligere sibi corpus, & Matrem, & cætera hujusmodi. Contra primò: quia id manifestè repugnat principiis statutis *lib.1 disp.2.* de identitate inter unionem hypostaticam, & humanam. Secundò: sic dici posset Animam Christi meruisse corpori hypostaticam unionem, & absolutè Incarnationis substantiam. Tertiò: manifestè pugnat cum Augustino non agnoscenti ulla merita ante Incarnationem, quem communis Theologia sequitur. Quartò: sic Maternitas, & aliæ Gratiæ Mariæ Sanctissimæ, aliorumque plurium non essent à Christo, quia Anima non est Corpus: nec per passionem Christi: Vnde multi obtinuissent gratiam habitualem indepe denter à Christi Sanguine: & peccatum esset cum Diabolo victū independenter à Cruce: quæ omnia sunt absurdissima. Quintò: quia sic neque Anima Christi producta fuisset ad exigentiā materię dispositæ, neque posteriùs naturâ ad maternam operationem: quod Sanctis Patribus, & præsertim Leoni repugnat asseréti Verbum *eo modo, quo cæteris creat, sibi creasse Animam.*

Suprà lib.1 disp. 2. à nu.98.

Augustin.

S. Leo.

112 Hucusque conatus Authorum, & præstricta capita, unde singuli infringi possunt. Mihi tamen contra eos, & similes ex quadruplici capite singulariter displicent. Primum est: quia assumunt in Deo virtualitatum multiplicitatem in decernendo, eumque palàm immiscent imperfectionibus nostris: modò, partitè adinstar nondum scientis: modò, disjunctim adinstar nutabundi, & perplexi: modò, præcisim adinstar irresoluti volentem inducunt: quę singula disjeci *disp.* 1. Secundum est: quòd putent merita remuneranda posse reipsà subsequi ad existentiam præmii; id quod ostendi falsum hac ipsà *disp. 3. sect. 2.*

113 Tertium est: quòd merita Christi putent quasi hominis hebetis, & faciant apparere in mente Divinà, secùs omninò, ac reipsà sunt, non occurrendo difficultatibus realibus *num. 94. & 95.* efficaciter repræsentatis, intenti difficultatibus aliis, quæ non curant Realem difficultatem objectorum. Quartum est: quia salvari per hæc principia nequeunt duo, quæ salvari maximè debent: Alterum, quòd nihil à Christo in Virgine fluxerit, nisi ut, & quia Filio eius. Alterum, quòd immunitas, & exemptio à peccato, & à debito primaria sit à Christi meritis. Ex his quatuor principiis efficaciter suprà præstitutis necesse est, ruant omnia molimina subtilitatum, quas comminiscuntur Authores in præsenti.

§. III.

NOSTRA SOLVTIO.

Modus solvendi solidus.

114 SOlvimus nos omninò facilè juxta præjacta principia de merito solutivo, distinguendo antecedens argumenti: Maria Virgo habuit auxilia, & merita ex meritis Christi, genere meriti remunerandi, seu ut remunerandis, nego: genere meriti per modum pretii, & solutionis, seu ut solutivis, concedo. Potuit enim dare, & reipsà dedit Virgini auxilia ad promerendū quòd esset Mater Christi, intuitu meritorum istius, seu in spe, vel quasi spe meritorum ipsius, pòst abundantissimè soluturi. Nego deinde reliquas consequentias. Nam ad hoc genus merici non prærequiritur ulla absoluta prævisio meritorum, quæ dirigat, sicut neque ulla præcessio meritorum in existendo: sufficit enim conditionata securitas apta excitare amorem meriti ut absolute futuri, & apta movere ad anticipationem Doni in spe, seu quasi spe pretii, quod sibi præscit integrè persolvendum.

115 Ex quo Probationes, & Confirmationes argumenti nullam vim habent: ea enim unicè petit eos, qui ad causalitatem meritoriam, vel requirunt absolutam meriti præcedentiam, vel eius absolutam prævisionem. Nota, quod in tertiâ dicitur, nempe non posse principium meriti cadere in meritum, juxta axioma Theologorum; verum esse, semper, in genere meriti remunerandi; in genere vero meriti solutivi, solùm, cum principium meriti est ipsius valorativum, & constitutivum in esse talis juxta dicta à *num.* 74. cujus ex doctrinâ facilè, quicquid alios hac in re maximè cruciat, dissolvetur.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

DISPVTATIO IV.

CAVSÆ PHYSICÆ INCARNATIONIS.

1 POST graviſsimas controverſias de Incarnationis Cauſis, Motivâ, & Meritoriâ, quieſcimus tandem in Cauſis Phyſicis, quæ res eſt facilis. De Formali, & quaſi Materiali, id eſt, de Extremis Vnionis Incarnativæ, & de ipsâ Vnione, nihil addendum ſupereſt, latè diſcuſsis *toto libro primo.* Reducitur conſideratio ad cauſam efficientem,& prævias diſpoſitiones, ſi quę fuerunt: à quibus Sermonem inſtituo.

SECTIO I.

AN VLLA PHYSICA DISPOSITIO AD Vnionem in Humanitate præceſſerit?

2 FVerunt in puncto præſenti ſingulares, Gabriel, & Alenſis: quorum ille, teſte Suarez, in Humanitate ſenſit, diſpoſitionem aliquam phyſicam præceſsiſſe neceſſariò connexam cum Hypoſtatica Vnione, eamque connaturaliter exigentem, ad eum modum, quo ultima diſpoſitio ad humanam generationem, exigit Animæ creationem, ejuſque infuſionem in materiam jam prædiſpoſitam. Iſte, ſenſit præceſsiſſe diſpoſitionem, non quidem, quæ connaturaliter exigat Vnionem, ſed quam Vnio præſupponat connaturaliter, ut elevatricem Humanitatis ad ipſam.

Gabriel. Alenſis. Suarez.

3 Prima Concluſio. Repugnat phyſica diſpoſitio, quæ neceſſariò connaturaliter exigat Hypoſtaticam Vnionem. Oſtenditur primò ex eminentiſsimâ perfectione Hypoſtaticæ Vnionis, quæ jure dicitur, & eſt apex operationum ad extra. Sic arguo: ſicut ſe habet in moralibus Meritum condignum ad præmium, ita in phyſicis, exigentia ad formam: utrobique enim miſcetur ſuum jus & merita juris: in phyſicis, phyſicum: & morale in moralibus: ſed ex ſupereminentia ſui gradûs, Vnio Hypoſtatica cadere nequit in meritum condignum purè creatum: ergo neque cadere poteſt in exigentiam phyſicæ alicujus diſpoſitionis: & ratio paritatis eſt: quia ſicut meritum, & præmium ita ſibi correſpondent, ut ſe capiant intra ordinem eundem: ſic ita ſibi correſpondere debent Forma, & diſpoſitio phyſica ad formam, ut ſe intra eundem ordinem capiant.

4 Oſtenditur ſecundò: quia vel iſta phyſica diſpoſitio eſſet ſubſtantialis, vel accidentalis. Non ſubſtantialis: Tùm quia repugnat ſubſtantia cui ſit connaturalis, & debita Vnio Hypoſtatica, ut *lib.* 1. dictum eſt. Tùm etiam quia talis ſubſtantia neque eſſet forma, neque materia: id enim eſt per figmenta vagari. Sed neque poteſt eſſe accidentalis: nam hoc accidens eſſe nequit naturale, ut per ſe patet: neque poteſt eſſe ſupernaturale: nam vel ad ipſum eget Humanitas diſpoſitione præambulâ, vel non? Si primum? in infinitum imus. Si ſecundum: ergo ſicut Humanitas ſine prævià diſpoſitione elevatur ad ipſum accidens; quidni elevabitur immediatè ad Vnionem Hypoſtaticam ſine prævià diſpoſitione?

Lib. 1. diſp. 3. ſect. 1. à num. 3.

5 Secunda Concluſio: Neque præceſsit ad Vnionem Hypoſtaticam, ex ipſius exigentia, diſpoſitio, elevativa Humanitatis ad ipſam Vnionem. Ratio eſt primò: quia Vnio Hypoſtatica eſt radix omnis entis ſupernaturalis: ergo potiùs Vnio ea entia fundat, & inducit, quàm præſupponit. Secundò: redit enim argumentum ſuprà factum: nam vel ea diſpoſitio eſt Naturalis, vel Supernaturalis. Primum eſt impoſsibile: neque enim inter entia naturalia poteſt dari aliquod, quo ita indigeat ad ſui prædiſpoſitionem Vnio Hypoſtatica. Non ſecundum: nam ſicut ad ipſam non requiritur in humanitate altera

ſuper-

ſupernaturalis præelevatio, cur requirenda ſit ad Hypoſtaticam Vnionem?

6 Objicies. Humanitas ex ſuis intrinſecis non eſt proportionata ad tantum Donũ, qualis eſt Vnio: ergo debet proportionari & elevari: ergo prę requiritur aliqua diſpoſitio, quæ proportionet, & præelevet Humanitatẽ. Reſpondetur. Diſtinguo antecedens: non eſt proportionata, proportione exigentiæ, & ordinis, concedo: proportione perfectibilitatis, & capacitatis, nego antecedens: & diſtinguo conſequens: debet proportionari, & elevari per ipſum donum Vnionis, concedo: per aliquod diſtinctum ab ipſa, nego conſequentiam. Ipſa enim Vnio ſatis elevat Humanitatem, quam unit, ſuppoſitâ ex parte naturæ, capacitate obedientiali terminationis. Quòd ſi ad elevandam Naturam præ-quiratur prævia diſpoſitio: ad hanc recipiẽdã, alia requireretur, & abiremus in infinitũ.

7 Inſtabis primò: Humanitas non recipit naturaliter Hypoſtaticam Vnionem: ergo eget elevatione ad recipiendam ipſam: ergo. *Schotus.* Antecedens conceſsit Schotus qui non placet in voce. Itaque conceſſo antecedente, nego conſequentiam: nam recipi naturaliter Vnionem Hypoſtaticam, ſonat exiſtere, & poni in Humanitate per vires naturales, quod falſum eſt: at, ſemel eâ ſupernaturaliter producta, non eget Paſsiva Potentia ulteriori elevatione, ut explicui *diſputando de Auxiliis*: & inter activam potentiam & paſsivam eſt grande diſcrimen: nam Activa dat: & *nemo dat quod non habet*: Paſsiva verò tantùm recipit: & recipere eſt indigentis, & vacui. *Rurſus tom. in 1. p. tract. 3.*

8 Inſtabis ſecundò: licèt Materia prima uniatur immediatè ad formam, ratione formæ prærequirit diſpoſitiones, quibus apta reddatur ad formam: ergo licèt Humanitas immediatè ſe habeat ad Hypoſtaticam Vnionem, prærequirit ratione ipſius, diſpoſitionem aliquam, per quam apta reddatur. Probatur conſequentia: quia quò magis eſt improportionatum ſubjectum, eò magis eget diſpoſitione: & quò nobilior eſt forma, & magis excedens ordinem ſubjecti, magis improportionatum debet reputari ſubjectum: atqui Vnio eſt quaſi forma nobiliſsima, & ſuperexcedens ordinem Humanitatis: ergo. Reſpondetur. Conceſſo antecedente, nego conſequentiam: & ratio diſcriminis eſt ipſa ſupereminentia Hypoſtaticæ Vnionis: vi cujus adeò alti eſt ordinis, ut nulla diſpoſitio poſsit ad ipſam elevare. Diſpoſitio autem ad formam & ipſa forma ad eundem ordinem pertinent. Nota, non hîc nos loqui de diſpoſitionibus ex parte Corporis, ad organizationem, & infuſionem animæ concernentibus: eas enim ſupponimus, & quidem nobiliores, ad proportionem compoſiti nobilioris, ut bene advertit Martinonus, & in inſtanti peractas, ut ex Patrum & Conciliorum conſenſu probat Eximius Doctor *tom. 2. in 3. part. diſp. 11. ſect. 2.* *Martinon.* *Suarez.*

SECTIO II.

AN PRÆCESSERIT VLLA MORALIS diſpoſitio?

9 DVplex Opinio eſt. Prima affirmans præceſsiſſe ad Hypoſtaticam Vnionem, ornamentum Gratiæ Habitualis, & aliorum donorum: ſicut enim ex parte corporis præceſsit eximia quædam pulcritudo; ita decuit, præceſsiſſe ex parte animæ, pro priori naturâ, pulcritudinem Gratiæ, & aliorum ſupernaturalium donorum, ut ornaretur ad nuptias Agni, & ad amplexum Hypoſtaticum Divinitatis. Ita Sanctus Thomas *in 3. diſt. 2. art. 2.* Bonaventura, Paludanus, & Gabriel *ibid.* Inclinante, & protegente noviſſimè Patre Martinono, ducto ſolùm ex rei decentia, & ex infinitate rationum in oppoſitum. Legatur *diſp. 4. ſect. 2.* Secunda Sententia negat, & eſt ferè omnium cum Sancto Thoma, qui hîc præcedentem opinionem, quam in tertio tenuerat, deſeruit. Eſt etiam inter ipſos Authores diſcrimen: nam aliqui negant unicè factum: alii inter quos eſt Eximius Doctor, etiam negant poſsibilitatem. *S. Thomas.* *Bonavent.* *Gabriel.* *Martinon.* *Suarez.*

10 Concluſio ſit bimembris cũ Suarez. Ad Hypoſtaticam Vnionem neque præceſsit ulla diſpoſitio moralis, neque potuit, ſervato gradu diſpoſitionis. Hæc eſt Mens Doctoris Eximii, non quidem negantis, potuiſſe præinfundi aliquod donum Animæ, ſed unicè negantis, ullum donum potuiſſe præcedere cum vice diſpoſitionis. Et prima pars reſultat ex dictis. Primò: Nam Vnio Hypoſtatica eſt, radix omnium donorum Gratiæ, ut latè dictum eſt *lib. 1.* ergo connaturalius eſt Gratiam ſubſequi quàm præcedere. Deus autem putandus eſt, connaturaliori ſe modo geſsiſſe in hoc Myſterio intra ſupernaturalium entium ordinem. Secundò: quia prius eſt connaturaliter complementum in eſſe ſubſtantiali, quàm in accidentali: ergo prius *Lib. 1. diſp. 3. ſect. 2. à nn. 87.*

eſt connaturaliter habere complementum ſubſiſtentiæ, quam ornari qualitatibus adventitiis.

11 Secunda pars probatur ſic: Diſpoſitio inſtituta eſt, ut per ipſam quaſi habilitetur ſubjectum ad formam; & hoc maneat vel cum exigentia formæ, vel minus ineptum ad ejus receptionem: atqui repugnat, Humanitatem ita habilitari ad Vnionem Hypoſtaticam, per Habitualem Gratiam, aut per ullum ex ſupernaturalibus donis: ergo repugnat, ſervato gradu diſpoſitionis, præceſsio ullius qualitatis ſupernaturalis ad Hypoſtaticam Vnionem. Major patet ex conceptu diſpoſitionis, ab inductione, & à ratione: ab illa: ſubjectum enim ex vi diſpoſitionum ita manet habile ad formam, ut maneat cum jure ad ipſam. Ab hac: nam diſpoſitio aliquod munus præſtare debet in ſubjecto: quodnam hoc eſſe poteſt, niſi ipſum habilitare proximè ad ipſam formam? Iam oſtenditur minor. Nam omnia dona ſunt infra dignitatẽ Hypoſtaticæ Vnionis, & ſunt proprietates ad ipſam conſecutæ. Tùm etiam quia per nullum ex ſupernaturalibus donis poteſt Humanitas exui poſitivâ inferioritate reſpectivè ad ordinem Divinum, & aſſurgere ad exigentiam ipſius: ergo.

F. Suarez. 12 Confirmatur diſcurſu Doctoris Eximii. Diſpoſitio ex ſe debet exercere circa formam aliquem concurſum vel phyſicum, vel moralem: nempe vel efficiendo cum Agẽte Principali Formam in ſubjecto, quod diſponit; vel attrahendo moraliter in rationem motivi vi cujus Agens neceſsitatur inducere formam: hæc ſunt munera diſpoſitionum, diſcurrendo per ſingulas, ſive phyſicas, ſive morales. Nunc ſic: atqui repugnat ulli qualitati ſupernaturali, concurſus hujuſmodi ſive phyſicus, ſive moralis in Vnionem: ergo repugnat ratio diſpoſitionis. Minor probatur imprimis de phyſico concurſu: nam Gratia, quæ eſt inter ſupernas qualitates potior, non eſt connaturalis virtus ad producendam Vnionem, imò juxta me, nec obedientialis. Deinde de concurſu morali: quia cõcurſus moralis in eo ſtat quòd Agens ex præexiſtente aliquâ qualitate neceſsitetur inducere formam; at hæc vis circa Vnione Hypoſtaticam planè repugnat inferioribus qualitatibus: ergo. Videatur Suarez multa in id congerens: neque quidquam eſt quod egeat ſolutione.

SECTIO III.

QVÆ CAVSÆ INFLVXERINT PHYSICE in Hypoſtaticam Vnionem?

13 DEum fuiſſe Principalem Cauſam effectivam Hypoſtaticæ Vnionis, per influxum toti Trinitati communem, certa res eſt ex Toletano VI. & XI. & ex Lateranenſi *ſub Martino* 1. & ex Lateranenſ. *ſub Innocent. III.* Et ratio eſt: quia opera ad extra ſunt indiviſa toti Trinitati: opus autem omnium ad extra Coronis & Apex eſt Vnio Hypoſtatica. Reducitur igitur difficultas ad Verbum, ad Matrem, & ad ipſam Humanitatem. *Tolet. VI. & XI. Lateran. ſub Mart. & ſub Inn.*

14 Prima concluſio: Verbum Divinum, ultra influxum toti Trinitati communem, non habuit ſpecialem, ut cauſa ſpecialis efficiens Incarnationis. Ita contra Carolum Abrà de Raconis ſtatuimus *lib. 1. diſp. 2. ſect. 3.* Neque ultrà hîc occurrit addendum. *Suprà lib. 1 diſp. 2. ſect. 3.*

15 Secunda concluſio: Anima Chriſti Domini, vel ratione Animæ, Chriſti Domini Humanitas non fuit cauſa efficiens Hypoſtaticæ Vnionis, quoad primariam ejus integritatem, & exiſtentiam: benè verò quoad partes acceſſorias, & advenientes ratione novæ materiæ per nutritionem ſupervenientis: & quoad reſtaurationem ipſius Vnionis in ipsâ Reſurrectione factam. Tres partes habet Aſſertio: & prima eſt communis: tùm quia nullum eſt in oppoſitum vel ab Authoritate, vel à ratione fundamentum. Tùm etiam: quia pro nullo priori præextitit Humanitas ad Hypoſtaticam, ſicut neque ad Humanam Vnionem. Tùm demum: quia neque in purè humanis id accidit: nempe quòd Natura ſibi producat, & uniat ſubſiſtentiam. Secunda pars probatur: quia nulla poteſt eſſe ratio negandi talem influxum; & aliunde affirmandi ratio eſt, quòd in nobis Animæ tribuitur iſta vis producendi uniones ipſius ad novas ſupervenientis materiæ partes. Tertia pars probatur ex ratione congruenti: Nam congruit, Chriſti triumphãtis victricem Animam ſibi erexiſſe trophæum in ipſo Corpore Reſurgente.

16 Tertia Concluſio: Virgo Deipara fuit cauſa phyſicè effectiva Hypoſtaticæ unionis, influxu phyſico materno obedientiali. Hæc aſſertio, ſtantibus, quæ *lib. 1.* diximus circa identitatem Humanę Vnionis cum Hypoſtaticà, negari non poteſt. Eam vocat probabi- *Lib. 1. diſp. 2. ſect. 4.*

Suarez. Granad. Bernal. Manieſſa. babilem,& piam Pater Suarez : eamque abſolutè defendunt Granadus, Bernal, & noviſsimè Manieſſa, quos ſequuntur Magiſtri Doctiſsimi. Et pro eâ ſtant Authoritas magna, & major ratio.

Heſychius. 17 Authoritas primò Heſychii *hom.2.de Beata Virgine*, eam vocantis *inſtrumentum Incarnationis ejus*, qui omnia produxit. Secundò Ambroſii epiſt. 82. ajentis per Beatam Virginem *junctam fuiſſe carnem Humanam Deo.* Tertia Bernardi, *lib. 5. de conſider. cap.* 10. dicentis, Beatam Virginem fuiſſe mulierem, quæ *tria illa ſata Evangelica commiſcuit*, nempè *Carnem, Animam, & Divinitatem.* Quæ locutiones, niſi per phyſicum maternum influxum Beatæ Virginis in Hypoſtaticam Vnionem, aptè ſatis explicari non poſſunt. Quartò demum ex omnium Patrum teſtimoniis, quæ *lib* 1. *pro identitate Humanæ Vnionis cum Hypoſtaticâ* in Chriſto Domino, fuſo calamo ponderavimus.

Ambroſ. *Bernard.* *& à lii Patres citati lib.1.*

18 Ratio eſt etiam primò: quia ſuppoſito in aliis matribus, ex philoſophiâ jam probabiliori, concurſu phyſico in fœtûs animationem, Vnionemque Animæ cum materiâ prædiſpoſitâ; negari non poteſt iſte concurſus phyſicus Beatæ Virgini in formalem animationem, & Vnionem Humanam Chriſti Domini; alioquin negaretur Maternus influxus: Arqui Vnio Humana Chriſti Domini identificat ſecum Hypoſtaticam Vnionem ad Verbum: ergo ſuppoſito illo generali principio, negari poteſt Beatiſsimæ Virgini phyſicus influxus in Hypoſtaticam Vnionem. Iſte diſcurſus eſt legitimus, & obviam it oppugnationibus Patris Aldrete *tom.* 1. *diſp.* 33. *ſect.* 1. ex aliis principiis incaſſum diſputantis. Major autem eſt certa : & minor latiſsimè probata eſt *lib.* 1. *diſp.* 2.

Aldrete.

19 Secundò ſic arguitur: Quod eſt poſſibile, & ita decet Virginem in lineâ Matris, ut ejus commendet dignitatem, & augeat gloriam, negari nec debet, nec poteſt Beatiſsimæ Virgini: atqui concurſus phyſicus in Hypoſtaticam Vnionem eſt ita decens, & poſsibilis : ergo nec negari poteſt, nec debet Beatiſsimæ Virgini. Major eſt apud omnes Theologos certa ; & ex ſpecialiſsimo Dei erga Baatam Virginem amore rectè colligitur. Minor probatur : quia Beatæ Virgini negari nequit Potentia obedientialis activa ad Hypoſtaticam Vnionem, omninò ſimilis ei, quam tota noſtra Schola in intellectu,& in voluntate cognoſcit ad actus vitales ſupernos : ergo concurſus iſte phyſicus eſt decens, & poſsibilis. Conſequentia patet:ſicut enim ſemel admiſsâ potentia obediêtiali in intellectu, & voluntate circa actus ſupernos,non ſolùm adſtruitur poſsibilis,ſed & decens, & neceſſarius circa ipſos concurſus phyſicus in his potentiis : ſi pariformiter admittatur potentia obedientialis in Virgine circa Hypoſtaticam Vnionem, eodem modo diſcutrendum erit.

Suprà lib.1 diſp.2 ſect. 4. & 5.

20 Antecedens autem probatur : quia potentia obedientialis quoad actus vitales ſupernos in intellectu, & voluntate ex eo ab omnibus noſtræ Scholæ Doctoribus admittitur: quia actus Vitales ſuperni conveniunt cum naturalibus in ſpecialiſsimis prædicatis, per ſe exigentibus originem à potentiâ Vitali naturæ, vel, ut ſentio ego, & explicabo cùm *de Potentia Chriſti Domini* ſermo ſit, quia conveniunt cum Naturalibus in tota perfectione quam hauriunt è potentia Naturali, eos præcontinente: nunc ſic: Atqui Hypoſtatica Vnio convenit cum Vnione Humanâ naturali in ſpecialiſsimis prædicatis per ſe oriundis ab Activitate Maternâ, ſeu in totâ perfectione, juxta quam Vnionem Humanam continet talis activitas materna: ergo Potentia Obedientialis activa ad Vnionem Hypoſtaticam in Virgine negari non poteſt omninò ſimilis ei, quam omnes admittunt circa ſupernos actus Vitales. Sed remiſsis nunc ad citatum locum, quæ contra Potentiam Obedientialem faciunt,

Lib 5. diſp. 7. ſect. 2. anu.34.

21 Objicies primò : Vnio Hypoſtatica eſt apex Omnipotentiæ Divinæ: ergo à ſolo Deo producibilis eſt. Antecedens patet ex encomiis Patrum: & colligitur ex dictis *lib.* 1. *de ejus excellentia in ratione entis.* Conſequentia autem probatur: credibile enim eſt Deum aliqua poſſe, quæ nulla creatura poſſit: ſi autem aliquid tale eſt, quidni apex ipſius Omnipotentiæ? & Confirmatur : Nulla creatura creare poteſt : ergo nec unire Hypoſtaticè Divinitatem Naturæ creaturæ. Antecedens eſt commune : & conſequentia patet de minori ad majus. Majus enim eſt, & nobilius unire Hypoſtaticè Verbum, quam creare finitum eſſe. Ita diſcurrit Pater Martinon.

P. Martin.

22 Reſpondetur. In primis de antecedente eſſe litem inter Doctores, ut *lib.* 1. vidimus. Deinde diſtinguo : eſt apex in ratione Vnionis, & doni, concedo : in ratione entis:nego, vel omitto:nam valde dubiũ eſt. Et nego conſequentiam. Ad cujus probationem

nem admiſſo antecedēte, nego conſequentiā. Exceſſus enim in perfectione nō probat aſſumi non poſſe à Deo Creatam Activitatem in inſtrumentum activum entis ita perfecti: ſed non poſſe in creatâ activitate totam ejus perfectionem contineri : quod jam fatemur requirentes virtutem elevatricem. Et ratio eſt: quia id peti debet potiùs ab ſpeciali naturâ talis entis quàm ab ejus perfectione: ſic entia minimæ perfectionis produci non poſſunt à Maximis. Nec video repugnantiam, ut à ſolo produci Deo poſsint, ex ſpeciali natura talium entium minorum. Ad confirmationem, omiſſo antecedente, nego conſequentiam in ſenſu noſtræ Concluſionis. Ad probationem patet ex præjacta nuper doctrina: & licèt creare ſit entitative minus, poteſt eſſe majus arguitivè ex modo præſupponente omnimodam independentiam in agendo.

23 Objicies ſecundò: nam vel aſſeritur cum Vazquez limitata Potentia Obedientialis; vel cum Suarez illimitata? Si ſecundum: concurſus iſte in Vnionem Hypoſtaticam convenire poterit Lapidi, non minùs quā Mariæ? quæ igitur gloria eſt Mariæ concurſus, qui cadere poteſt in lapidem: & ſi concurſus iſte poteſt à lapide præſtari æquè ac à Maria, quid facit ad Maternitatem? Si primum: deficit fundamentum in caſu noſtro: nam à Vazquez ſolùm admittitur incohata virtus circa ſuperna, quando hæc ex ſpeciali prædicato per ſe ſunt oriunda à cauſâ naturali, ut patet in Potentiis Intellectûs, & Voluntatis. Hæc latiſsimè fundit P. Aldrete *diſp 33. tota*, & *diſp.32. ſect.4. num.14.* *Vazquez.* *Suarez.* *Aldrete.*

24 Reſpondetur, & deſerto principio Patris Suarez, ex quo fateor bene arguere Patrem Aldrete, dico cum Vazquez limitatam eſſe ſubjectivè, & objectivè Potentiam Obedientialem Activam, ut diſputando *de Potentia Chriſti* dicetur: ad impugnationem nego quod aſſumitur: patet enim ex diſcurſu noſtræ Concluſionis quanto cum fundamento adſtruatur in Virgine iſta Virtus activa pariformiter ad illam, quam circa Actus vitales ſupernos in Intellectu, & Voluntate, ex Scholâ noſtrâ, nemo cordatus negat. *Mens noſtra de Pot. Obed. infrà lib.5. diſp. 7. ſect.2. à nu.34.*

Et hæc de Cauſis Incarnationis,
& toto libro tertio.

LIBER

LIBER QVARTVS DE EFFECTV INCARNATIONIS.

DISCVSSIS in anteceſſum Ipſius Incarnationis Eſſentiâ, Neceſsitate, cauſiſque jure ſuccedit Effectuum cõtemplatio. Et Effectus Incarnationis inter alios princeps, eſt Redemptio noſtra, ſeu ſatisfactio pro Nobis à Chriſto exhibita: in cujus exactam indaginem ingens nos Diſputatio vocat: interque ipſam de Redemptionis qualitate, condignitate, infinitudine, rigore juſtitiæ, obligatione, & libertate graviſsimę Nos controverſiæ manent: quas diſſectim & ad varia capita rerum, nempe vel cùm de Chriſti Domini meritorum valore: vel cùm de Incarnationis neceſsitate, in ſpecie juſtitiæ; vel cùm de Chriſti ipſius Perfectionibus, & voluntate ſermo eſt, reducere ſolent alii, & exagitare communiter, ducti veſtigiis præcedentium. Nos hîc omnia. Ibimus exinde planiùs in Chriſti Domini Mores, Munia, & Attributa: ex quibus libro quinto toti tractationi pangemus & coronidem, & coronam.

DIS-

DISPVTATIO I.

REDEMPTIONIS QVIDDITAS, VERITAS, & Modus.

Scripturæ Concilia Trident. errores ali qui videndi apud Galat. & Suarez.

1 CHRISTVM Dominum Redemiſſe Nos pretio ſui Sanguinis,& ſatisfeciſſe pro Nobis, eſt res certa de Fide ex Scripturis, PP. & Conciliis,Tridētino prēſertim *ſeſſ.6.cap.1.& 2.* Errarunt in id Iudæi, Pelagiani, & Abaylardus, ex diverſo motivo negantes Chriſto Domino Titulum Redemptoris.Iudæi,non ſolùm negato Adventu Meſsiæ in lege promiſsi, ſed etiam ſomniantes eum, venturum quidem Redemptorem, non Animarum , ſed Corporum: nec bonorum ſupernaturalium Authorem , ſed temporalium. Quo de errore videri poſt Galatinum poteſt Eximius Doctor *diſp.1. de Incarnatione, & diſp.4. ſect.3.* Pelagiani, negato peccato Originali, & Divinæ Gratiæ neceſsitate, docentes Chriſtum Dominum, ſolùm veniſſe ut homines Doctrinâ, & exemplo doceret, non verò ut ipſos redimeret,aut pro ipſis ſatisfaceret: ubi enim debitum non præcedit, otioſa eſt exhibitio ſatisfactionis , & pretii. Inde dixere, Chriſtum non veniſſe pro his, qui ſe præceſſerant , ſed ſolùm pro his , qui ſecuti: his enim & non illis prodeſſe Chriſti Doctrina peterat : ita refert *Pelagii Malleus* Auguſtin. *lib.2. de Gratia Chriſti deque Peccato Originali cap.16.* Abaylardus,(de quo & errante,& reſipiſcente Baronius *tom 12.ad ann.1140.*) admiſſo licèt contra Pelagium Peccato Originali , docens Chriſtum veniſſe non ut Redemptorem, ſed ut Doctorem. Vbi enim nulla præceſsit ſervitus, aut captivitas , non potuit eſſe Redemptioni locus. De quo acriter Sanctus Bernardus *epiſt.* 190. En errores : contra quos in hoc puncto explicanda eſt Catholica veritas Redemptionis, & ſatisfactionis exhibitæ pro Nobis à Chriſto, *qui dedit ſemetipſum pro Nobis, ut Nos redimeret ab omni iniquitate*, ut loquitur Paulus *ad Tit.* 2. Quæ veritas à pleriſque ſupponitur potiùs , quàm exponitur: ab aliis ſic exponitur ut abeat in metaphoram.

Auguſtin. cōtra Pel. Baronius de Abayl.

Bernardus.

Ad Tit. 2.

SECTIO I.

QVOVSQVE CHRISTI SATISFACTIO debeat dici Redemptio?

Faſcinatio Abaylard.

2 RAtio dubitandi,quæ faſcinavit olim Albaylardum, eſt : quia redimi res aliqua tùm propriè dicitur, cùm oblatâ compensatione, ſeu pretio vendicatur à poteſtate unius in alterius poteſtatem, cujus antea erat : vel cùm ab aliquâ captivivate liberatur aliquis in priſtinam libertatem. Nihil autem horum propriè competit homini: ergo neque propriè redimi Minor oſtenditur, tribus oſtenſis. Primò,hominem eximi nunquam poſſe à poteſtate Dei. Secundò,neque poſſe cadere in poteſtatem Dœmonis. Tertiò nullam captivitatem per culpam incurrere. Primum patet : quia Dominium Dei nititur titulo indiſſolubili. Patet alterum:quia Dœmon non poteſt uti hominibus prout vult , ſed quatenus à Deo permittitur. Tertium etiam:quia homo per culpā ſub nullius tyrannicà poteſtatē manet : Non quidem Dei : nam hic eſt verus Dominus. Non Dœmonis: nam hic ſolùm eſt cuſtos , & punitor malorum, ut Miniſter Divinæ juſtitiæ: exercet ergo commiſſum Miniſterium , non Tyrannidem.

3 Ob hæc aliqui cum Bernal *diſp. 10. ſect. 2.* docent Redemptionem Chriſti Domini , aliquid de proprio dicere , & de improprio aliquid. De proprio oblationem pretii, & compenſationis æqualis: de improprio *Bernal.*

Arriaga. ptio, cætera. Alii cum Arriaga *disp.* 7. vix aliter ajunt hominem propriè dici Redemptum, nisi quatenus redimi sonat, iterum, & *Bernard.* pretio emi. Legi potest *Epistola* Sancti Bernardi 190. contrà Abarlardum.

§. I.

CATHOLICA VERITAS.

4 SIt Conclusio. Satisfactio Christi Domini verè & propriè debet dici Redemptio: sic necesse est sentiant, & dicant *qui Redempti sunt à Domino, quos redemit de* *Psal.106.* *manu inimici*, ut dicitur *Psalm.* 106. Probatur primò ex communi locutione Scripturarum, Conciliorum, & Patrum cujus rigor, & proprietas debet admitti: & agnoscenda, si premimur, inopia mentis nostræ. Secundò ex Damnatione Abailardi rescriptâ ad Bernardum ab *Bernard.* *Innoc. III.* Innocent. III. & quam habes inter Bernardi Epistolas, *epist.* 194. Tertiò ex ratione: quia homo, dum peccat, transit in Regnum, & captivitatem Dæmonis, & sine metaphora aliquomodò desinit esse Dei: ergo liberari à peccato per oblationem pretii justi, est propriè redimi. Consequentia liquet ex ipso rigore Redemptionis.

5 Antecedens ostenditur primò ex illo *Timoth. 2.* Pauli 2. *ad Timotheum.* 2. ubi monet Infideles, qui resistunt Evangelio, corripiendos esse modestè: ne quando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipiscant à Diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ejus volũtatem. En assertam captivitatem. Secundò *ex* 1. *capite ad* *Coloss. 1.* *colossens.* ubi sic: *qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in Regnum Filii dilectionis suæ.* En assertam potestatem Dæmonis in peccatores, eorumque per Christi merita, tanquam pretium, translationem in Regnum Dei, à quo exciderant. Tertiò ex *Trident.* Tridentino *sess.* 5. *canon.* 1. ubi definit Adamum peccando *incurrisse mortem, & cum morte captivitatẽ sub ejus potestate, qui deinde mortis habuit imperium*, ideſt Diaboli. Quid apertius? Sed in quo consistit potestas hæc Dæmonis, & Tyrannis, & nostra captivitas? Hæc tota difficultas.

6 Dixerunt aliqui consistere in necessitate peccandi, vel incursâ per peccatum ab homine, vel illatâ à Dæmone. Neutrum bene: quia per peccatum non amittitur libertas, ut dictum alibi. Tùm quia Necessitas peccandi est implicatoria: *Nemo enim peccat* *in eo quod cavere non potest*, juxta solemne dictum Augustini. Dixerunt alii consistere, *Augustin.* in potestate, quam habet Dæmon puniendi homines in inferno. Necdum bene, nec satis. Non satis, quia eam jam agnoscebat Abaylardus, & damnatus est quòd aliam ultra negaret, ut videre apud Bernardum *Bernard.* *loc. cit.* Non bene: quia ea potestas non est tyrannica, sed ministerialis, nec in ea Dæmon excedit ultra Dei permissum: Tùm quia ea captivitas est localis & post decessum in peccato.

7 Dixit Araujo, consistere in potestate *Araujo.* quasi commissarii quam habet dæmon delegatam à Deo tentandi hic homines, suggerendo materiam, ut peccent, & puniendi posteà. Necdum bene. Tum quia neque id negavit Abaylardus. Tùm etiam quia facultas ista puniendi non est tyrannica, sed ministerialis, ut dixi: altera tentandi, subdelegari non potest à Deo, intentatore Malorum. Deinde ubi non est ordinaria potestas Tyrannica, quâ ratione potest esse subdelegata Tyrannis?

8 Dixerunt alii cum Vazquez, Andrea *Vazquez.* de Vega, & Bernal, consistere in debito per *Vega.* peccatum contracto carendi subsidiis gratiæ, *Bernal.* sine quibus & erat impossibile emergere à peccato in quod per suggestionem Dæmonis eramus lapsi, & valde difficile, resistere gravissimis suggestionibus Dæmonis pugnantis contra nos, coactos exinde militare semper sub vexillis Diaboli, & nunquam redeundi ad Patriam adinstar Captivorum. Appositè: Nondum tamen satis, opinor, ad rationem dubitandi. Cui plenè ut satisfiat,

9 Addenda sunt tria, vel augendo, vel *Mens nostra.* illustrando discursum Vegæ, Vazquez, & Bernalii. Primum sit. Litèt peccatum non possit esse ratio cur peccans eximatur à jure Divino simpliciter, & absolutè, cùm potiùs sit nota novæ, & vilissimæ servitutis, ut *infrà*; tamen quia ex se est discessus à Voluntate Dei, & malum non aliter, quàm per Divinæ Gratiæ vires reparabile, se ipso est status quidem elongationis à Regno Dei, in quo sunt pax, & justitia; & cujusdã discessus à potestate Dei. Ratio est: quia ponit hominem in statu in quo neque placere Deo potest, neque tributum ipsi solvere grati obsequii, nec Deus ipso uti ad officia sui beneplaciti: ad quæ, bonis alioqui servis, uti potest, & vult.

10 Alterum sit: Vt peccatum, quia se ip-

ipso est discessus à Voluntate Dei, reddit hominem Deo rebellem, & quasi exulem à Dei Regno; ita quia est accessus ad malum, se ipso reddit hominem addictum voluntati ejus, cujus suggestione malum esse cæpit, & est: obligatque (dato veluti *Chirographo suæ voluntatis* de quo Paulus) hominem in usus voluntatis Deo rebellis, id est Diabolicæ.

11 Tertiò sit: Vt est Regnum Dei, quod & à Deo est, & in quo quicquid est, est à Deo; sic est Regnum peccati, teste Paulo, quod & à Diabolo est, & in quo quicquid est, est voluntas Diaboli, & non Dei. Cùm ergo perversitas Dæmonis, ex odio contra Deum, Regnum hoc peccati in mundum invexerit, seque in eo coli voluerit; quot peccato vicit, subtraxit Deo, & fecit suos, quibus per tyrannicas suggestiones contra Dei veri Domini voluntatem utatur, ut re bello partâ, & pretio emptâ, & quasi esset propria.

12 Ex his jam est facilis explicatu Tyrannis Diaboli, nostra servitus, & captivitas. Sicut enim res addicta voluntati contrariæ veri Domini, & in usus Raptoris, ac sub statu, in quo irreparabiliter necesse est serviat usibus contra jus Domini, verè dicitur esse captiva, & sub statu servili, ad eum modum, quo manet servus, qui se vendit alteri; & captivus, qui in bello capitur: quia neuter manet ultrà, sui juris, sed addictus in usus vel Emptoris, vel Actoris: ita qui peccat: quia vel se mancipat, & vendit Dæmoni, vel superatur ab ipso pugnante contra Deum, ut Scripturæ loquuntur; atque adeò manet addictus Regno Diaboli, & in usus Diabolicæ voluntatis; verè dicitur manere captivus, & sub statu servili.

13 Tyrannica ergo potestas consistit in eo quòd adversus verum Dominum, reipsà invexerit Regnum peccati Diabolus, cujus ipse sit princeps, nosque vel oblato pretio voluptatis, quasi ex titulo venditionis; vel pugnando contra nos ipsos, & Deum, quasi titulo victoriæ fecerit suos, amoveritque à Regno Dei in suum, & à voluntate Divinâ in usus suæ, per quos ita deinceps manere cogimur, quasi non essemus Res Dei, sed Diaboli: neque Nati tributum amoris Deo solvere, sed servire sub tributo Diaboli. Qui status, cùm aliunde, nisi misereatur nostri Deus, sit perpetuus, certè est status miserrimæ servitutis, & captivitatis. Ab hac servitute, & captivitate, & ab illà tyrannide liberati sumus à Christo Domino, oblato pro nobis pretio sui sanguinis, atque adeò strictè, propriè, & verè Redempti: quo ratione dubitandi sit satis.

§. II.

OBIECTIONES OPPOSITÆ.

14 OBjicies tamē ulteriùs primò: Dæmon injustè facit, & contra rationem, quando tentat, & vincit homines: ergo hujusmodi victoria non potest esse titulus acquirendi verum Dominium, aut aliquam justam potestatem in eos. Consequentia patet: quia super eum qui in bello injusto capitur, nullum acquiritur verum jus. Confirmatur: quia Deus nullam injuriam faceret Dæmoni, si nullo soluto, vel spectato pretio liberaret hominem à peccato. Sic arguebat apud Bernardum Abaylardus: cui ex illo respondeo negando suppositum arguentis: nimirum requiri ad strictam, & veram captivitatem, & statum servilem, veram, & justam potestatem in eo qui capit, & facit alium sibi servire: sufficit Tyrannica, qualis est Dæmonis: cujus potestas in hominem, ut acutè Bernardus ait, est justa, id est, justè permissa: & non est justa, id est justè usurpata, & exercita: justè tamen homo tenetur à Dæmone captivus, addit Bernardus, justitia se habente non ex parte Dæmonis tyrannidem exercentis, sed Dei permittentis. Ad confirmationem, concesso quod assumitur, nego quod intenditur. Ratio: quia ista servitus non est titulus, quo jus proprium acquirat Dæmon, sed Deus, ut mox explico.

Abaylardi objectio.

Solutio ex Bernard.

15 Objicies secundò: cùm intervenit vera Redemptio, debet offerri pretium illi apud quem est Captivus, & qui Tyrannidem exercet; atqui pretium Sanguinis Christi non est oblatum Dæmoni, sed Deo: ergo neque intervenit vera Redemptio, neque homines fuere captivi sub tyrannide Dæmonis. Tetigit hoc dubium Nazianzenus ante Abaylardum *orat. 42. post medium*. Respondeo: distinguo majorem: si pretium sit illi debitum, concedo; si non sit nego: dandum enim est ipsi cui debetur, & qui habet jus ad ipsum, si exhibendum sit. Deo autem offenso, & non Dæmoni debetur pretium pro Redemptione hominum à peccato: quia Deus, & non Dæmon acquirit ex peccato verum jus adversus hominē: & respectu Dei, & non Dæmonis resultat in peccatore debitum justæ servitutis: nam servitus, & captivitas, quam sub Dæmone patitur homo, tyrannica est, & so-

Nazianz.

solùm justa, justitiâ permittentis Dei.

16 Quę ut intelligantur, distinguenda est triplex servitus hominis ad Deum. Altera naturalis, & ex obligatione per se. Altera ingenua, & ex devotione; tertia turpis, & vilis, ex obligatione peraccidens. Prima est essentialis, nixa titulo creationis, vi cujus homo nascitur Dei servus, tanquam sui veri Domini Naturalis. Secunda habetur per Dei gratiam, vi cujus fit homo de Regno Dei, Deusque regnat in homine tanquam in re suæ electionis, & beneplaciti. Tertia contrahitur ex peccato dante Deo jus novum necis in hominem, jusque exigendi satisfactionem pro offensâ, eumque permittendi ruinæ, & tyrannico mortis, & Diaboli imperio. Prima servitus, utpote essentialis, est inextinguibilis. Altera amittitur per peccatũ. Ab illâ tertiâ liberatur homo per Redemptionẽ, oblato Pretio Deo ante offenso, sicque manet reconciliatus Deo, & translatus à Tyrannide Diaboli ad Regnum Dei, à quo per suggestionem deturbaverat Dæmon, faciendo illum suæ voluntatis contra Divinam, & ponens in statu, in quo maneret homo sine jure, aut viribus redeundi in Regnum ad quod creatus erat, nisi Redemptor intercessisset.

17 Objicies tertiò difficulter: ergo soluto jam pretio Redemptionis, extinctum est debitum servitutis, sublata captivitas, & extincta Tyrannis Diaboli cum regno ipsius: quæ omnia manere debuerunt ante pretii solutionem: quæritur ergo: cur tentamur hucusque & premimur, incursu Dæmonum? quâ ratione, si sublata est captivitas, etiâ justi premuntur, & omnes non sunt justi, deque Dei regno? quâ ratione ante adventum Christi restituta est, vel remissa Veteribus pœna carendi subsidiis ut redirent ad regnum Gratiæ & Dei? Si autem eis remissa est ea pœna, & simul culpa, sublata jam erit ab initio captivitas, & extincta Tyrannis: cur ergo dixit Augustinus *nobiscum nunc esse pugnam cum cane alligato*, illis autem ante adventum Christi *cum cane soluto*? cur dixit Christus: *Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras*, quod de Diaboli ejusque regni destructione intelligit Ecclesia? *Augustin.*

18 Videtur ergo valde difficile explicare modum & effectum istius Redemptionis. Evanescet difficultas, explicando tria, in quibus nititur. Primum: in quo consistit modus, & effectus Redemptionis. Alterũ: quâ ratione, si sublata Tyrannis est, patemus hucusque Dæmonum incursibus? Tertium, quâ ratione, vel tempore, destructum sit imperium Diaboli, & ipse sit alligatus, ut loquitur Augustinus, ex Christi meritis?

19 Respondeo igitur & assero primò (quod *ex sect. sequenti* dilucidius fiet, cùm de natura & modo satisfactionis:) licèt Christi Redemptio tanti valoris sit, ut, se solâ, sufficeret, ad solvendam captivitatem peccati independenter ab aliâ conditione; non esse tamen ita putandum, quasi eâ semel positâ, extinguatur peccatum in nobis, per modum pretii seipso formaliter extinguentis debitum servitutis: fieret enim inde, nullam cooperationem nostram esse necessariam, ut à peccatis liberaremur: imò omnes sine peccato futuros, quod hæreticum est. Consistere autẽ in eo quòd Christus Dominus obtulerit Deo pretium æquivalens servituti peccati, cujus pretii intuitu voluit Deus reconciliari nobiscum, remittendo imprimis absolutè debitum peccato contractum carendi auxiliis Divinæ Gratiæ, eaque nobis insimul impertiendo, per quæ constituit in manu nostrâ reditum ad regnum Gratię suæ, obligans se deinde intuitu Redemptoris ad condonationem peccati, & ad Nos admittendos in gratiam suam, inque jus ad glóriam (nisi per nos staret) per media, quæ in hunc finẽ instituit Redemptor & voluit esse suæ Redemptionis applicationem, & veluti quædam organa obtentæ nobis Reconciliationis, & Gratiæ. Sicque est soluta Captivitas: cum quo stat bene, quòd omnes justi & salvi fieri possint per Christum, & quòd omnes nec justi, nec salvi fiant. Videatur P. Valentia Omnium, quos viderim, optimè de re differens *hic quæst.* 22. *punct.* 1. *P. Valent.*

20 Respondeo & assero secundò: sublatam esse Tyrannidem Dæmonis, non in eo situm, quòd omninò sublatæ sint tentationes: sed in tribus: in eo quòd remissa sit illa pœna carendi subsidiis Divinæ Gratiæ, sine quibus eramus compulsi sub regno Diaboli servire irreparabiliter ejus voluntati, & ferè necessitati ulteriùs labi, quasi mancipati in usus Diabolicæ voluntatis, & quasi Diaboli res potiùs, quàm Dei: in eo quòd urgente suggestione Dæmonum, præveniamur uberioribus, & fortioribus subsidiis ad resistendum: in eo tandem, quòd ille tentationum incursus, nec ita sit frequens, nec ita molestus, atque adeò nec simpliciter tyrannicus, opitulante Gratiâ Redemptoris, qui rescisso chirographo mortis, & peccati, de quo

Coloss. 2. *Joann.* 12. *Luc.* 11. Paulus,& affixo Cruci, foras expulit Principem hujus mundi, fortem armatum qui custodiebat atrium suum. Quocum stat etiam bene quòd relicta sit aliqua tentandi permissio Dœmoni ad gloriam nostram, & triumphum Gratiæ Redemptoris.

21 Respondeo & assero tertiò : quamvis jam ab initio per anticipationem Donorum in spe solutionis exhibendæ per Redemptorem, præcesserit fructus Redemptionis, remissaque sit illa pœna carendi subsidiis Divinæ Gratiæ, & assignata sint media, quibus homines liberarentur à peccato, unde dicitur in Apocalypsi visus à Ioann. *Agnus occisus ab origine mundi* ; tamen alligationem Dœmonis, ejusque Regni destructionem simpliciter factam in lege Gratiæ per mortem Redemptoris : id enim voluit ipse, dum dixit: *Apoc.* 13. *Ioann.* 12. *Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras.*

22 Et ratio est : quia licèt ex meritis Redemptoris jam antè non sit permissa Dœmoni tanta licencia nocendi, quantam vellet, & merebamur; tanta tamen permissa est, & auxilia Gratiæ ad resistendum non ita tanta, ut merito videretur Dœmon esse solutus: at in lege Gratiæ:quia & uberiores gratiæ sunt à viciniore fonte totius Gratiæ, qui Chri- *Ioann.* 1. stus est, *de cujus plenitudine omnes accepimus*, & instituta ab ipso plurima media ad abigendam molestiam Dœmonum,nec ipsis est permissa tanta nocendi potestas, præsertim circa eos, qui sunt in Christi corpore, facti jam ejus membra per Fidem, vel per gratiam, meritò dici potest Dœmon esse ligatus, & foras ejectus: & hæc mens Augu- *Mens Augustin.* stini : unde patet excellentia legis Gratiæ de quâ Doctor Eximius *lib.* 10. *de legib. cap. ultim.* & hîc Bernal *disp.*10. *sect.*2 jure deferens Ariam Montanum,& Vazquez explicantes aliter alligationem Dœmonis. Videatur ipse, & rursus Suarez *lib.* 8. *de Angelis cap.*18. *Suarez. Bernal. Ar Mont. Vazquez.*

SECTIO II.

QVOVSQVE CHRISTI REDEMPTIO, DICI posit & debeat Satisfactio?

§. I.

TERMINI ET OPINIONES.

23 PONO primò, duplex cogitari posse genus *satisfactionis*: aliud *strictæ* aliud *non strictæ*. *Stricta* est quæ fit ab offensore, vel ejus nomine ab alio, tanquam Fidejussore per actiones directè destructivas actionis pristinæ, & per quas contentus manere deberet offensus, etiamsi,interveniente justitiâ, satisfactionem exigeret. *Non stricta* est quæ fit per officia, vel preces æquivalentes offensæ, ita, ut attentâ personâ, quæ rogat, vel obsequitur,& precum, ac obsequiorum magnitudine, nequeat offensus non placari sine aliquo vitio; possit tamen citra injustitiam, si velit uti jure suo. Vtraque est etiam duplex:nam stricta potest esse per modum pretii seipso formaliter extinguentis debitum : ut accidit in satisfactione furti factâ per restitutionem ablatæ pecuniæ : vel potest esse per modum pretii non seipso formaliter, sed inductivè, & meritivè extinguentis debitum: ut accidit in satisfactione translativâ dominii, vel simili, quæ fieri nequit sine consensu Creditoris. Non stricta, vel fieri potest per obsecrationem:cùm nempe venia offensæ petitur, à Persona tantæ Dignitatis, ut offensus non possit non indulgere veniam, si se gerat, uti par est: Vel fieri potest per obsequia,& officia erga personam offensam, tantæ æstimationis, & pretii, ut offensam æquet ac superet;atque adeò offensus nequeat ulteriorem satisfactionem exigere, nisi rusticus sit, & ingratus.

24 Pono secundò: Vtrumque genus satisfactionis præstari tripliciter posse, *absolutè: conditionatè: vel mixtim. Absolutè*: si præstetur independenter àb aliquâ cõditione apponendâ ab iis ipsis,pro quibus satisfit,ut satisfactio sortiatur effectũ. *Conditionatè*:si præstetur dependẽter ab aliquâ hujusmodi conditione. *Mixtim*: quando satisfactio ut habeat completum & integrum effectum,pendet ab aliquâ conditione apponendâ per ipsos,pro quibus fit: non verò ut habeat aliquem effectum.

25 Pono tertiò : Satisfactionem posse præstari ab uno pro alio, (quomodocumque ea sit) duobus etiam modis. Primò, si is qui satisfacit, operetur ut *Fidejussor*, & *Caput* morale eorum,pro quibus offert satisfactionem. Altero, si solùm se gerat ut *Advocatus, intercessor, & mediator*. Discrimen inter modum utrumque est, quòd si satisfaciens operetur ut caput Morale,dicuntur in ipso & per ipsum operari ii quorum est caput: si verò aliter, non dicuntur operari per ipsum. Vtrumque modum satis indicant Scripturæ de Christo Domino respectu Nostri: tùm ubi dicitur portare delicta nostra,

&

& ferre labores noſtros: tùm ubi, dicitur mediator & Advocatus noſter. Quod utrumque paſsim. Iam in hoc puncto, pro explicandâ naturâ, & modo ſatisfactionis.

Prima Sententia RR.

26 Prima Sententia poteſt eſſe, ſatisfactionem Chriſti potuiſſe quidem eſſe per modum ſolutionis ſeipsâ formaliter extinguentis debitum; re tamen non fuiſſe: fuiſſe tamen ſtrictè ſatisfactionem, quatenus Chriſtus acceptatus à Patre in Fidejuſſorem Humani Generis, obtulit ipſi Patri pretium æquivalens offenſæ per actiones aliunde nò debitas ex contractu celebrato nò exigendi eas actiones à Chriſto ex alio titulo, ſi vellet eligere vitam paſsibilem pro redimendo genere humano: *Ita Moderni Doctiſsimi.*

Secunda Sententia.

27 Secunda Sententia vix diſtinguit, & ait ſatisfactionem ſolum fuiſſe per modum meriti, quo Chriſtus obtinuit nobis auxilia Gratiæ ad reſurgendum à peccato, iſtiuſque remiſsionem, mediis illis auxiliis obtinendam ab Adultis: à Parvulis, per alia media: ita multi cum Vazquez *diſp.*4.

P. Vazq.

Tertia Sententia.

28 Tertia Sententia tria dicit. Primum: Satisfactionem præcisè, ut ſatisfactio eſt, conſiſtere in oblatione & exhibitione tanti honoris, quanta fuerit peccati dehonoratio, ita ut ea obſequia ratione ſuæ dignitatis & honoris fuerint ſufficientia ad obtinendam offenſæ remiſsionem. Alterum, reſpectu Dei non aliter volentis condonare peccata quàm per formam intrinſecam, conſtitiſſe ſatisfactionem ulteriùs in eo quòd per illa obſequia Chriſtus obtinuerit offenſoribus media, quibus poſſent eam formam peccati remiſsivam obtinere. Tertium: reſpectu Dei ſic ſtatuentis, Chriſti ſatisfactionem efficacem ſtare in eo, quòd per illiuſmodi obſequia obtinuerit auxilia reipſa efficacia cum peccati remiſsione conjuncta: ſufficientem verò in eo quòd obtinuerit media ſufficientia: & hanc ſatisfactionem dicit eſſe communem omnibus offenſoribus; non illam: ita Recentes noſtri, qui rem attingunt, cum P. Bernal *diſp.*10. *ſect.*1. In ſingulis aliquid deſidero.

P. Bernal.

§. II.

SENTENTIA NOSTRA.

Noſtra Mens.

29 PRima Concluſio: Chriſti ſatisfactio, quomodocumque ea fuerit, non fuit nec omnino abſolutè facta, nec omninò conditionatè, ſed mixtim. Ratio eſt: quia ſatisfactio Chriſti habet aliquem, & non omnem effectum in omnibus. Explico. Duos præcipuè effectus habet & præſtat in nobis ſatisfactio Chriſti. Primum: dare nobis *poteſtatem filios Dei fieri*, ut Ioannes loquitur, obtinendo nobis remiſsionem debiti, quod peccato contraximus, carendi mediis ſufficientibus ad ſalutem. Alterum, remittere peccata, reparando in nobis amicitiam amiſſam Dei & in ipsâ jus ad Beatitudinem. Primum præſtat abſolutè: quia omnibus, independenter ab ipſis, obtinuit media ſufficientia ad ſalutem: de cujus ſufficientiæ modo, & generalitate *alibi* diſputatur. Alterum præſtat conditionatè, id eſt dependenter ab aliqua conditione per ipſos offenſores apponendâ.

Ioann. 1.

Latè in 1. *p. tract.* 2.

Nec id minuit condignitatem ſatisfactionis Chriſti, ſed extollit, quia hæc dependentia non provenit ex deffectu valoris, & efficacitatis in illâ, ſed aliunde. Primò: quia alioqui ſumma eſſet licentia peccatorum. Secundò: quia ad gloriam ipſius Chriſti ſpectat, ut qui fiunt ejus meritorum participes, profiteantur illius fidem, & obedientiam, ſibique ipſis diſpliceant, ut placeant Deo, cujus in amicitiam redeunt. Tertiò: quia ſic nos facit cooperatores ſuos, vel ad noſtram ſalutem, cùm nos per ejus gratiam diſponimus, vel ad alienam, cùm Sacramenta, vel alia media aliis applicamus; quæ ſingula commendant efficaciam Redemptionis.

30 Secunda Concluſio: ſatisfactio Chriſti nec fuit, nec eſſe potuit per modum ſatisfactionis ſeipsâ formaliter extinguentis debitum offenſæ. Sic apertè colligo ex Patre Suarez *diſp.* 4. *ſect.* 5. §. *ex his ergo quæ in genere*; & prima pars patet: quia alioqui fieret remiſsio peccatorum per imputationem meritorum Chriſti, & præſciſim à juſtitiâ inhærente: imò ipſa exhibitio ſatisfactionis extinxiſſet in omnibus, & ſingulis omnia peccata. Adde quòd nulla peccata poſſent eſſe: quæ omnia plena ſunt hæreſi, & abſurdo. Probo ſecundam partem, non ex eo quod ſatisfactio Chriſti ſe habet extrinſecè ad nos: quod videtur ſufficere ne per ipſam fieri remiſsio peccati poſsit: eo enim arguendi genere, nolo nunc uti.

P. Suarez.

31 Sed primò: quia ut ſatisfactio Chriſti extinguat ſe ipsâ formaliter peccatum, & debitum ipſius, debet eſſe directè, & formaliter oppoſita peccato, ejuſque debito; atqui non eſt: quid enim opponitur cum diſſonantiâ, & obliquitate ad rationem, quæ

in

in nobis eſt, reſtitudo meritorum in Chriſto? Secundò: quia nequit fieri formaliter remiſsio, niſi cedente Deo jure quod habet adverſus peccatorem: atqui ſatisfactio Chriſti nequit eſſe formalis illa ceſsio vel activa: vel paſsiva Divini juris: debet enim eſſe actus ipſius Dei: ergo, &c. Ex quo conſtat quàm parum cautè aliqui moderni definiant peccatum Habituale: per peccatum commiſſum, & vel non condonatum, vel ſatisfactum: quaſi per præciſam exhibitionem ſatisfactionis extingueretur. *Recent.*

32 Tertia Concluſio: Nihilominus ſatisfactio Chriſti propriè eſt ſatisfactio, præſtita modo triplici, latè, ſed propriè. Primò per condignam obſecrationem. Secundò per condignum meritum. Tertiò ſtrictè per exhibitionem obſequii dignitate, & honore excedentis peccati offenſam, & inhonorationem. Modo hoc triplici, ſe non excludente adinvicem, ut patet (nam exhibitioni obſequii neceſſariò eſt annexa vis meritiva, & poteſt annecti vis condignę obſecrationis) præſtita eſt ſatisfactio Chriſti, operando in nobis modo *ſupra* explicato ſuæ Redemptionis effectum. Probemus modò ſingillatim tres concluſionis partes. *Suprà à nu. 23.*

33 Satisfecit imprimis Chriſtus per condignam obſecrationem. Primò ex Paulo *ad Hebræos* 5. dicente de Chriſto: *qui in diebus carnis ſuæ, voces ſupplicationeſque ad eum, qui poſſet illum ſalvum facere à morte, cum clamore valido, & lacrymis offerens, exauditus eſt pro ſua Reverentiâ.* Audiatur Chryſoſtomus *tom. 2. homil. 8. Pro reverentiâ exauditus eſt, vult oſtendere ejus eſſe magis effectum quàm gratiæ Dei*: quare poſt Chriſoſtomum Reverentiam illam de maximâ venerabilitate Deprecâtis accipiunt multi cum noſtris Valentia, & Granado. Iam ſic: Tunc fit ſatisfactio per cõdignam obſecrationem, quando qui veniam poſtulat, tantæ dignitatis eſt, ut offenſus pro reverentiâ obſecrantis placari debeat: at tantæ dignitatis eſt Chriſtus: eſt enim paris cum ipſo offenſo: ergo. *Hebræor. 5* *Chryſoſt.* *Valentia. Granad.*

34 Secundò ratione: quia oratio Chriſti Domini tantę erat æſtimationis apud Deum, ut eam contemnere non poſſet, & in ipsâ non complacere: ut ex *infrà* dicendis fiet, & ex *ſuprà* diſcuſsis *lib. 1. ſect. 3.* ſequitur: ergo neceſsitatus eſt exaudire, & annuere. Probo conſequentiam: quia eo modo neceſsitatur exaudire, & annuere, quo complacere neceſsitatur, & neceſsitatur non contemnere preces Chriſti: ſed neceſsitatur complacere juxta dignitatem moraliter indiſtinctam à precibus, quę eſt Verbi Divini orantis, atque adeò quantum poteſt neceſsariò, & neceſsitatur non contemnere, ut nec ipſam perſonam, quæ deprecatur: ergo, &c. *Infrà Et ſuprà lib. 1. diſp. 3*

35 Satisfecit deinde per modum meriti condigni. Primò: quia nihil aliud magis expreſsum in Scripturis. Deinde ratione: primò quia opera Chriſti Domini ſunt tãti valoris, ut æſtimatione ſuperent omne malum offenſæ, & quicquid requiritur ad peccati deſtructionem in nobis. Vt planum *infrà* faciam: ergo ſunt ſatisfactio per modum condigni meriti. Secundò: quia in obſequiis Chriſti Domini non potuit non complacere Deus, juxta dignitatẽ Perſonæ operantis indiſtinctam moraliter ab ipſis quoad æſtimationem, & vim movendi, & inducendi bona: ergo in ipſis ut oblatis in reparationem humani generis non potuit non complacere Deus: ergo non potuit non moveri ex ipſis ſic oblatis ad remiſsionem injurię: ergo. Tertiò: neque ex parte præmii, neque ex parte contrarii potuit eſſe inæqualitas, quæ obſtet huic modo ſatisfactionis. Non ex parte præmii: quia finitum eſt: & opera Chriſti valoris infiniti, ut *infra*. Non ex parte contrarii, nempè offenſæ: cùm ſit major dignitas meritorum Chriſti, quàm peccatorum omnium indignitas. *Mox diſp. 2. & 3.* *Infrà diſp. 3.*

36 Satisfecit denique ſtrictè per oblationem honoris, & obſequii excedentium peccati inhonorationẽ. Ratio: quia tunc ſtrictè fit ſatisfactio, cũ nomine alterius offertur offenſo obſequium plùs ipſi complacens, magiſque honorativum ipſius, quàm offenſa ſit diſplicens, & dehonorativa; atqui obſequia Chriſti Domini ſunt oblata Patri, nomine hominum, quorum erat fidejuſſor acceptatus ipſe Chriſtus Dominus, & plùs Deo placentia, quàm offenſa noſtra diſplicuit, magiſque honorativa Dei, quàm offenſa inhonoraverit: ergo ſatisfactio Chriſti præſtita per hujuſmodi obſequia habuit rigorem ſtrictæ ſatisfactionis. Sed hucuſque potiùs de modo locutus ſum, quàm de condignitate ſatisfactionis de quâ *diſp ſeqq.* *Infrà diſp. 2.*

37 Objicies contra ſecundam concluſionem. Tùm quia ſatisfactio Chriſti Domini ſuperat offenſam infinito exceſſu: ergo coram Chriſti ſatisfactione non poteſt manere peccato vis motiva odii, vel pœnæ: ergo eo ipſo ceſſat in homine vis motiva odii, & pœnæ: ergo & peccatum: quippè non diſtinguitur

guitur à vi motivâ odii, & pœnæ. Antecedens
Infrà disp. 3. suprà lib. 2. disp. 3 à nu. 16 & àn. 276. probatur *infrà*. Prima consequentia patet ex dictis *suprà*: nam diximus in præsentia demeriti non posse movere meritum hominis justi, quia meritum istud superatur abillo demerito. Tùm etiam quia eo ipso quod offensor præstet satisfactionem ex se condignam, cessat offensa: resarcit enim jus læsum, nullaque manet inæqualitas inter offensum, & offensorem: sed eo ipso quòd acceptetur fidejussor pro reddendâ satisfactione, eamque præstet, se res habent, ac si offensor ipse præstaret: ergo eo ipso cessat offensa. Atqui Christus Dominus acceptatus est fidejussor, & satisfactionem ex se condignam præstitit, ut supponimus: ergo ea satisfactio fuit per modum solutionis se ipsâ formaliter extinguentis debitum offensæ: vel saltem fiet, ex his parùm immutatis, saltem posse.

38 Respondeo neutrum sequi. Nam ex primo solùm fieri potest quòd non obstante demerito, Christi satisfactio retineat vim motivam respectu Dei: quod verò sit formalis assecutio rei quam meretur, & ad quam movet, non fit: imò in terminis implicat. Deinde concesso antecedēte, distinguo consequens: non potest manere peccato vis motiva, si acceptetur, & applicetur satisfactio Christi in remissionem ipsius, concedo: si non acceptetur, vel applicetur, nego consequentiam. Quod *suprà* diximus, longè diversum est, nempè meritum justi movere, non posse in præsentiâ demeriti, non præcisè, quia demeritum est majus, sed quia est in ipso cui dandum est præmium, ad quod movere deberet actio justi: quod præmium ex indignitate subjecti, cui dandum, crescit, & excedit vim meritivam justi.

Loc. cit.

39 Ad secundum: dicatur assumptum esse verę Doctrinę, nisi ad cessationem offensæ, intervenire debeat aliquis actus creditoris, & offensi: tunc enim nisi hîc interveniat, non habet effectum satisfactio. Id quod accidit quoties ad satisfactionem non attenditur solùm ad rerum æqualitatem, sed ad jura, & dominiũ Personarum. Deinde quidquid id sit, doctrina non tenet si de naturâ fidejussionis, sit annexum aliquod onus alicujus conditionis expectandæ, & apponendæ ab ipso offensore, ut satisfactio sortiatur effectum: sic autem accidit in casu nostro.

40 Objicies contra tertiam assertionem. Tùm quia stricta satisfactio præstari debet ab offensore. Tùm quia præstari debet per actiones directè oppositas injustitiæ, & offensæ. Tùm demum per actiones aliunde non debitas offenso citra titulum offensæ, cui satisfiat. Quæ tres conditiones desunt satisfactioni Christi: non ergo est strictè satisfactio.

41 Respondeo ad primum, eam satisfactionem jam præstari ab eodem offensore, vel re, vel jure; præstatur enim ab ejus fidejussore: quod sufficit. Ad alterum, dico oppositionem necessariam satisfactioni cum offensâ, sitam in eo quòd tam vel magis sit honorativa offensi satisfactio, quàm offensa fuit ejus inhonorativa; tantumque præstet summissionis in honorem offensi satisfactio, quantum elevationis in contemptum ipsius offensæ prætulit: quæ singula superabundè præstant actiones Christi Domini.

42 Ad tertium vel dicatur eas actiones Christi non esse aliunde debitas, aut quia ex contractu relictas arbitrio Christi, aut quia non exactas ex alio titulo, aut quia per se incapaces exigi prout ab ipso supposito à quo valorantur, & cujus sunt: aut dicatur eam conditionem non requiri, si nihilominus eædem actiones alioquin debitæ, sunt sub peculiali dominio fidejussoris, & satisfacientis, juxta varios dicendi modos, quibusde *infrà* commodiùs, & opportuniùs.

Disp. 2. 3. & 4. præs. lib.

SECTIO III.

QVOVSQVE SE EXTENDERINT SATISfactio, & Redemptio Christi?

43 AN ad omnes homines, & quo effectu? An etiam ad Angelos, & ad utrorumque Reginam? Duo nota. Primum, satisfactionem & Redemptionem à Theologis dividi in sufficientem, & efficacem. Efficax est, quæ reipsâ sortitur totum suum effectum, scilicet illos duos quos *num.* 23. diximus, absolutum, & conditionatum. Sufficiens est, quæ per oblationē condignæ satisfactionis offensæ, obtinet ex duobus illis effectibus absolutum, nempe media sufficientia, per quæ ponit in manu nostra conditionatum effectum, nempe liberationem à peccato.

Suprà nu. 23.

44 Alterum. Redemptionem, & satisfactionem sufficientem, non ex eo dici sufficientem quòd nullũ præstet effectum, solumque sit oblatio pretii sufficientis, ut explicant impiè Jansenistæ, sed ex eo quòd obtineat media sufficientia, quibus si velint, qui Redimuntur, uti, habebunt ulteriorem effectum

Error Jansenii.

ctum Remissionis. Ex quo infers primò: Redemptionem sufficientem dici posse aliquatenus efficacem. Secundò: eam, quæ simpliciter dicitur efficax, non esse ita Prædestinatorum propriam, ut respectu alicujus offensæ non conveniat Reprobis. Tertiò: sufficientem jure dici generalem: & efficacem, specialem: specialissimâ verò quæ sortitur effectum æternæ liberationis a peccato, & consummatur per obtentam Beatitudinem. Iam in hac re certum est Satisfactionem, & Redemptionem non se extendisse ad Angelos malos. De cætero sit

45 Prima Conclusio: Satisfactio, & Redemptio Christi sufficiens, verè, & propriè se ad omnes homines se extendit; non autem efficax. Vtraque pars est de Fide. Secunda patet, quia multi pereunt, nec à peccato resiliunt. Prima probatur: quia *Christus pro omnibus mortuus est, & Sanguinem fudit*: frustra autem id diceretur, si sufficientia media ut à peccato resilirent, non obtinuisset omnibus Christus Dominus. Assumptum verò definitum est contra Ianseniũm *ab Innocentio X.* & ostenditur ex Scripturis, Conciliis & Patribus specialiter, & fusè à Ripalda *contra Bajum disp. 23. à sect. 19.* à Stephano Dechamps *de hæresi Ianseniana*: à Petavio *de Incarnat. toto lib. 23.* ab Annato *in examine quintæ Propositionis Ianseni*: & à Martinõ, sub nomine Moraines *in Antijansenio*. Brevî nunc à nobis ex ratione: quia *Deus vult omnes homines salvos fieri*: non tamen aliter quàm per Christi mortem: ergo pro omnibus Christus mortuus est, & Sanguinem fudit.

Innoc. X. *Ripalda.* *Dechamps.* *Petavius.* *Annatus.* *Morainef. seu Martinon.*

46 Secunda Conclusio: satisfactio & Redemptio Christi, non se extendit ad Angelos, sub ratione satisfactionis, & Redemptionis. Id addo, quia extendisse se sub ratione meriti influentis in eos gratias, quibus potiti sunt, non nego. Ratio assertionis est mihi duplex. Prima: quia Redemptio, & Satisfactio, si propriè sumantur, supponunt vel captivitatem, vel offensam: nihil ex his in Angelis. Altera: quia si Angelis bonis attribuenda sit Redemptio, etiam poterit Malis attribui, quatenus & Gratiæ, quibus præventi sunt, ne caderent, & per quas constituti sunt liberi ad obsequium, datæ sunt etiam ex Christi meritis: unde dici posset Redemptos fuisse quoad sufficientiam, cùm homines, qui reipsà non liberantur à peccato, Redempti dicantur, quòd ex Christi meritis habent media, quibus uti si velint, liberarentur. Quare si aliqui Patres Angelos inquiunt à Christo Redemptos, Redemptione præservativâ; loquuntur impropriè, &, juxta nostræ assertionis notam, interpretandi.

Infrà lib.5. disp. 4. à nu.102.

Sensus PP.

47 Tertia Conclusio: Neque sub ratione strictæ Satisfactionis, & Redemptionis se extendit ad Matrem Filii Redemptio, & Satisfactio. Ratio est: quia satisfieri alteri pro alio, & hunc redimi propriè, requirit compensationem offensæ, & liberationem ab aliquâ servitute, illiusve periculo. Sed Beatissima Virgo nec offensam habuit, nec servitutem passa, nec ejus periculum: non ergo potuit propriè redimi, aut pro ipsâ strictè satisfieri.

V. Deipara de quâ jam suprà lib.3. disp.2. nu. 228.

48 Quarta Conclusio. Nihilominus Virgo dici poterit *latè & impropriè* Redempta, proque ipsa satisfactum, in uno genere: in altero vero propriè & strictè: quo discordes Sententias concilio, & indulgeo communi Sententiæ. *Latè & impropriè*, si sumantur Redemptio, & Satisfactio, juxta rigorem vocis: & ratio est: quia in eo sensu solum potest dici Redempta, Redemptione præservativâ: quæ Redemptio non est vera, *nec propria* præsertim ubi nullum fuit periculum offensæ vel servitutis. *Proprie & verè*: si satisfactio sonet oblationem pretii, quo exempta est à lege subjiciente eos, quos comprehendit, captivitati, & servituti: & si Redemptio sonet exhibitionem pretii, quo quasi empta res est: sic apud Iurisperitos dicuntur lites redimi, cum fit aliqua jactura, ut quis rem sine obice litis suam habeat. In hoc sensu propriè dici poterit, & pro Virgine satisfactum, ipsamque Redemptam: cùm & propriè sit exempta à lege peccati per Christi merita, propriè sit empta ne comprehenderetur intra periculum labendi.

Quo sensu

Redempta?

49 Alio modo se Bernal explicat, quẽ non probo *disp.10. sect.3.* & multis aliis se P. Salazar *cap. 24. §. 9.* egregiè disputans *pro Redemptione Virginis*: qui bene addit, satisfieri PP. & CC. si dicatur saltem præservativè Redempta ab Actualibus, licèt Redempta non dicatur ab originali ob exclusionem absolutam à lege & à pacto cum primis Parentibus inito.

Bernal. *Salazar.*

50 Dices: quidni ergo & Angeli dicantur præservativè Redempti? Respondeo, fatere quidem huic locutioni Sophronium, seu Hieronymum, & apertè Bernardum apud *citatum* Salazarium *cap. 24. §. 10. fin.* Sed rationem disparitatis esse, quia sicut Redẽptio præservativa supponit servitutem, à quâ eruit,

Sophronius seu Hieron. & Bernard apud Salazar.

eruit, ita Præſervativa Redemptio dicit aliqualem obnoxietatem ſervituti à quâ præſervat. Eo enim ipſo quòd talis obnoxietas detur, & pretio dato ponatur res extra periculum ſervitutis, in quo, & in qua aliter exiſtens quàm ex dato pretio, neceſſe eſt foret, propriè dicitur præſervari. Virgo autem licèt ex Chriſti meritis nullum debitum habuerit contrahendi peccatum, quia ex eiſdé meritis excepta, & exempta à lege, ſeu non incluſa in pacto, cæteris naturæ ejuſdem, & propaginis communi, neceſſariò eſt naturæ, in qua ſi exiſteret aliter, ac ex dato pretio pro tali privilegio, connaturale fuiſſet pati ſervitutem, ejuſve periculum. at Angeli ex ſuâ naturâ, nulli erant addicti periculo ſervitutis contrahendæ, indiſtincto ab ipſorum libertate, quæ non ſufficit pro prærequiſito Redemptionis. Video multa hîc miſceri de nomine. Video etiã, à multis, ſtrictiorẽ vocari Redemptionem Præſervativam, fortè quia majoris amoris, & beneficii: quaſi major beneficii vis majorem adderet rigorem vocibus inſtitutis ad aliud planè ſignificatum. Tu vide Salazarium, & utere vocibus, ut locus feret. *Salazar.*

DISPVTATIO II.

REDEMPTIONIS, ET SATISFACTIONIS Chriſti Condignitas.

1 ASSERITVR ab omnibus, ut dogma Fidei expreſſum in Scripturis, ſive cùm dicitur *Copioſa Redemptio*, Pſalm. 129. *Pſal.* 129. ſivè cum exprimitur abſolutè nomine *pretii Magni* 1. ad Corinth. 6. ſive cùm ſimpliciter appellatur *Emptio*, *Solutio*, *Redemptio*, *Satisfactio*, & *Propitiatio*, paſsim: qui contractus Pretio condigno dicuntur ſimpliciter peragi, & conſummari. Lis eſt tota de modo. Nam condignitas venire poteſt ex intrinſeco valore rei, quæ datur in pretium: vel venire, & quaſi ſuppleri poteſt ab extrinſecâ acceptatione illius, cui offertur in pretium. Rurſus iſta condignitas conſiderari poteſt in Actu primo, ſeu quoad intrinſecam ſufficientiam, vel in actu ſecundo, ſeu quoad efficaciam inducendi obligationem in eum, cui offertur. *1. Corinth.*

SECTIO I.

QVOVSQVE CHRISTI REDEMPTIO, ET Satisfactio fuit ex ſe condigna ſimpliciter?

§. I.

AVTHORVM SENTENTIÆ.

2 PRima Sententia negat Chriſti Redemptionem, & Satisfactionem eſſe cõdignas ex ſe, ſed ex Divina tantùm acceptatione: ſic Schotiſtæ *cum Duce ſuo in* 3. *diſt.* 19. & 20. ibique Durandus, Gabriel, Almainus, & alii apud Amicum *diſp.* 5. *ſect.* 8. quibus acceſſere Calvinus, & Stancarus, hæretici, locis citatis à noſtro Vazquez *diſp.* 5. *cap.* 1. Non tamen perinde negatur ab illis Catholicis Authoribus ex Dignitate Perſonæ in Chriſti meritis major quædam intrinſeca congruitas, ut Deus velit illis eſſe contentus, reſpectivè ad opera puri hominis. Vnde ſi legantur attentè, & benignè, facilè trahi ſe ſinent, (& certè veniunt ſponte ſuâ plures cum Merinero) ad ſecũdam Sententiam. *Vnus* Durandus fortè reſiſtet, arbitratus reſpectivè ad Deum non eſſe locum merito ſtrictè condigno, niſi accedente acceptatione. *Schotiſta cum Duce Durand. Gabriel.* *Almain. apud Amic & Vazq.* *Appropiãt Sectarii.*

3 Secunda Sententia distinguit, & absolutè docens Christi satisfactionẽ, & Redemptionẽ esse ex se condignas, addit, esse tales in actu primo, sive quoad sufficientiam, independenter ab ullâ acceptatione: non verò quoad efficaciam, & in actu secundo: ad quem requirit acceptationẽ, non ut valeant, sed ut obligent. Illustrat exemplo: centum aurei pro equo totidem valente, requirunt acceptationem Domini, non ut sint digni, & valeant, sed ut obligent: Labor diurnus in vineâ, requirit pactum, non ut sit Retributione dignus, sed ut ad eam obliget conductorem. Ita Suarez, & cum ipso communiter Nostri post Sanctum Thomam, & cum Thomistis.

Thomas, & Thomistæ. Suarez, & Nostri.

4 Tertia Sentẽtia Condignitatem affirmat tam quoad valorem intrinsecum, quàm quoad vim obligandi non indigam ullius præviæ acceptationis, aut pacti. Sic Vazquez *loc. cit.* quem secuti sunt aliqui Complutenses & alii quos *infra* dabo.

Vazquez. Vide sect. 3. ànu 71.

§. II.

TENENDA VERITAS.

5 EA est: Christi Domini Nostri Redemptionem & Satisfactionem, ex se simpliciter fuisse condignam. Loquor modò de condignitate quoad sufficientiam, & in actu primo: & ostendo primo ex Scripturis. Ducat agmen Apostoli locus illustris 5. *ad Romanos*, ubi sic: *Non sicut Delictum, ita & Donum*: per quæ, ex mente Pontificem Cani, Leonis, & Agaperi, præfert Paulus Christi Meritum quoad vim salvandi, Demerito Adæ, quoad vim perdendi genus humanum: Atqui Adæ demeritum vim hanc habuit ex se: ergo & illam incomparabiliter majorem ex se habuit meritum Christi. Firmatur. Excessus intentus à Paulo nequit vel extensione, vel efficaciâ in actu secundo verificari: nam extensione Demeritum æquè: & plus efficaciâ patuit: ergo vel nullus est, vel solùm est in valore, & dignitate quoad sufficientiam, seu in actu primo: sed Demeritum, positâ quasi conditione Constitutionis Adæ in caput Humani Generis, ex se præcisim ab extrinseco habet vim perdendi: nõ enim habet à pœnâ Crimen, quòd sit dignum pœnâ: ergo.

Ex Script. Rom. 5. Cajus P. Leo Agapetus.

6 Audi modò Chrysostomum *in eum locum hom. 10. Non sicut Delictum, ita & Donum: multò enim plura, quàm debebamus, Christus pro nobis solvit: tantoque plura, quanto gutta lam exiguam pelagus excedit immensum.* Hieronymum: *ne in forma æqualitas putaretur.* Anselmum: *non sic, est efficax Peccatum Adæ ad Damnationem, ut Gratia Christi ad Salvationem.*

Chrysost. *Hieronym.* *Anselm.*

7 Succedat alter locus Apostoli 10. *ad Hebræos*: ubi sic: *Impossibile est Sanguine taurorum, & hircorum auferri peccata: ideò ingrediens in mundum dixit: hostiam, & oblationem noluisti: Corpus autem adaptasti mihi.* Quasi solius Agni immaculati Iesu Christi oblatio sufficiat ex se ad placandum Deum: sufficere enim & alia Sacrificia, ex Divinâ saltem acceptatione, licèt non ita congruum, non tamen erat impossibile. Finio per illa loca, in quibus simpliciter dicimur Redempti *copiosa Redemptione, & empti prętio magno*, fuisseque factam *Solutionem*, & *Satisfactionem* debiti nostri. Quæ, si Christi satisfactio & Redemptio, non essent ex se condignæ, sed ex superveniente Dei iis voluntariè contenti acceptatione, nec magis verè, nec insulsè minùs dicerentur, quàm si Creditore liberaliter acceptante pro debito mille aureorum, sex, aut octo aureos, diceretur debitor magno pretio Redemptus, & copiosè solutum, aut satisfactum. Rursus ad hæc.

Hebræo. 10

8 Ostendo secundò ex Patribus, quorum dedi multa, & illustria loca *lib. 2. disp. 3. sect. 2.* pugnantia pro metaphysica necessitate Incarnationis ad rigorem satisfactionis, & condigni pretii pro peccato, ut loquitur inter alios Cyprianus: falsò autem colligeretur tanta necessitas, si ad eum finem Christi opera ex se non sufficerent, ut est evidens: ibi ea revide, & plura apud Vazquez *disp. 5. cap. 3.* & Suarez *disp. 4 sect. 3. & 4.* & Valentia *disp 1. quæst. 1 p. 6.* Duo hìc insuper habe: alterum Chrysostomi *loc. nuper citato* sic loquentis: *Siquis propter debitum decem nummorum in carcerem conjiciatur; veniat autem alius, qui non solùm solvat illos nummos, sed etiam infinita auri talenta largiatur, vinctumque in Regalem aulam inducat: Ita & nobiscum factum est*, nempe per Christum. Quid apertius?

Patres Suprà lib. 2. disp. 3. *Vazquez. Suarez. Valentia. Chrysost.*

9 Alterum Procli Archiepiscopi Constantinopolit. *in Concil. Ephes. cap. 7.* videndo *tom. 6. Concil.* sic loquentis: *Erat alterutrum duorum necessarium, aut ut omnes propter condemnationem præcipites abirent in mortem, aut certè, ut ejusmodi pretium penderetur quod exactum debitum ad justitiæ amussim exæquaret.* Atqui homo, quòd ei debito sub-

Proclus Constantinop.

subjaceret, solvere non poterat: Angelus verò quòd tantum Redemptionis pretium sibi non supperetet, humanũ genus redimere nequibat. Supererat igitur, ut ille pro omnium peccatis moreretur, qui nulli peccato obnoxius erat. Qui locus clarior est, quàm ut interpretatione possit eludi.

Infrà sect. 2. & disp. seq.

10 Ostendo tertiò ex ratione à posteriori, daturus alias *sect & disp. sequentibus* à priori. Argumentor sic primò: Nam alioqui Christi Domini satisfactio non esset condigna simpliciter pro peccatis nostris, quod apertè repugnat Scripturis, & Patribus, & ostendo sequi: Nam extrinsecum Dei pactũ, acceptatio liberalis, vel promissio, opus ex se non condignum, non potest facere simpliciter condignum: ergo si opera Christi præcisim à pacto & ex se, non sunt condigna, nequeunt ex illo condigna reddi.

11 Probatur antecedens à priori: quia pactum, & acceptatio non immutat opus, neque illi valorem addit. Tùm ab exemplo in humanis: licèt ex acceptatione Creditoris, qui debet centum, extingnat debitum, accep tatis solùm pro debito quinquaginta: nemo sanæ mentis dixerit debito fuisse condignè satisfactum, aut factam solutionem debiti condignam. Tùm etiam ab exemplo in Divinis: licèt Deus de facto promiserit homini se conterenti, gratiam, & remissionem peccati: Contritio tamen non est meritoria, & satisfactoria de condigno: ut habetur à Theo

Trident. logis ex Tridentino *Sess. 6. cap.* 8. dicente: ideo gratis justificari dicimur, quia nihil eorum, quæ justificationem præcedunt, ipsam justificationis gratiam promerentur. Tùm demum: quia quoties ut extinguatur debitum, opus est ejus remissio ex parte creditoris, nequit dici debitum condignè solutione extingui: quod mihi est ex terminis evidens; sed quoties solutio fit per pretium non condignũ ex se, opus est remissio creditoris, ut debitum extinguatur; ut est etiam evidens: ergo si Christi solutio pro nostro debito non fuit ex se condigna, non potest dici condigna simpliciter.

12 Argumentor secundò: Implicat quòd in uno peccato sit plus dignitatis ad nos perdendos, quàm in Christi operibus ad liberandos nos; atqui Peccatum Adæ merito ex se condigno perdere nos potuit, & reipsà perdidit: ergo Christi opera merito ex se condigno potuerunt nos liberare: ergo satisfactio Christi, modo quo nunc intendo, non potuit non esse condigna simpliciter ex se. Major videtur ita certa, ut negari non possit à piis. Ostendetur facilè postea: nunc sit satis, eam sumi à tribus Pontificibus: Cajo *in Decretali* Leone *Serm.* 12. *de Passion* Agapeto *Epistola ordine quinta ad Anthimum*: audi hujus verba. *Valdius fuit Donum libertatis, quam debitum servitutis.* *Cajus. Leon. Agapet.*

13 Dicitis: Peccatum Adæ non fuisse ex se, & citra pactum, satis ad inficiendam totam posteritatem. Contra primò: quia Pactum cum Adamo initum, solùm fuit de constitutione ejusdem in caput omnium; eà enim supposita, peccatum ex se condignum fuit ad perdendum ipsum, & omnes, quos in ejus capite reperit. Contra secundò: quia ea fuit pœna justè inflicta: comminatio autem pœnæ non dat, sed supponit intrinsecam condignitatem in crimine. Dicitis denuò: jam præferri merita Christi, Adæ demerito, per uberiora auxilia, quæ exinde fluunt. Contra: nam cõparatio solùm fit quoad vim intrinsecam vel perdendi, vel salvandi: in quà tres citati Pontifices præferunt Christi meritum.

§. III.

DEFENDITUR VERITAS ASSERTA.

14 OBjicies primò: Major est in peccato demeritoria vis, quàm sit in operibus Christi vis meritoria: ergo Christi satisfactio non potest ex se esse condigna pro peccato. Consequentia bene sequitur juxta Doctrinas *lib. 2. disp. 3. sect. 7* præjactas. Antecedens ostenditur: quia peccatum ex se habet vim, quà contrahitur debitum carendi Redemptore, seu quà positi è posse demereri existentiam Redemptoris: ita, ut si in peccati pœnã, decerneret Deus Redemptoris negationem, non puniret ultra condignum: & ratio est quia peccatum ex se vim habet demerendi omne beneficium: Atqui opera Christi neque quoad sufficientiam, neque ex se vim habent merẽdi Redemptoris existentiam; alioquin substantia Incarnationis cadere potuisset in condignum Christi meritum, secus ac statuimus *lib. 3. disp. 3.* ergo. Mirum quantum turbarit Objectio Recentes, præsertim *ex Schola P. Vazquez*, quem ferit. Multorum solutiones præoccupatæ sunt arte proponendi. *Suprà lib. 2. disp. 3. sect 7.* *Et lib 3. disp 3. Vazquez.*

15 Respondent alii cum Gaspare Hurtado *disp. 1. diff. 17. nu. 88.* negando peccatum incurri debitum carendi Redemptore, quia licèt Redemptio, & Incarnatio *Gasp. Hurt*

decretæ ſint ex amore peccatoris, non ſunt ipſi formaliter, & ratione ſui bonum: ſed radicaliter, quatenus ſunt origo donorum: unde Incarnatio non dicitur effectus prædeſtinationis noſtræ, ſed cauſa. Peccato ſolùm incurritur debitum carendi iis, quæ ratione ſui, & formaliter ſunt Peccatori bonum.

16 Hæc ſolutio ſtare non poteſt. Primò: quia manifeſtè repugnat Scripturis, Theologiæ, & Rationi. Scripturis, tùm vocatibus ſimpliciter *Gratiam*, Incarnationem: quo elogio plenæ ſunt Pauli epiſtolæ: tùm appellantibus magnum ſignum amoris, & commendationem charitatis Divinæ erga nos, cùm adhuc peccatores eſſemus, ut ipſe Paulus loquitur, & paſſim Ioannes. Theologiæ, dividenti cum Auguſtino Gratiam Dei in extrinſecam, & intrinſecam, in increatã, & creatam: de quibus etiam Nos *diſputando de auxiliis*. Rationi: Tùm quia quis aſſerat non eſſe magnum beneficium, Deum pro nobis Incarnatum, Natum, Paſſum? Quis autem neget offenſorem nõ reddi per offenſam indignum accipere magnum beneficium ab offenſo? Tùm etiam quia ſi peccatum meretur ne ſint in ipſo illæ gratiæ, quæ fluunt ex Incarnatione tanquam ex fonte: meretur potiùs ne fiat ille fons, qui fluat in peccatorem.

Script. ex Paul. & Ioann.

Auguſtin.

17 Tùm etiam quia quidquid ſit de voce *Doni*, & *Boni*, certè Incarnatio eſt opus magnæ benevolentiæ & miſericordiæ: nunc ſic: Gravis offenſor non ſolùm fit indignus re, quę ſit ipſi formale bonum & beneficium, ſed potiori jure omni voluntate benevolà ipſius offenſi: ut patet ex ipſis terminis, & exemplis ad oculum convinci poſſet: ergo peccator non ſolùm fit indignus iis quæ ſint ipſi formale bonum, ſed iis, quæ exerceri non poſſunt, aut non exercentur ſine magnę benevolentiæ affectu. Tùm demum quia exin de non teneremur Deo gratiàs agere pro ipſo Incarnationis, & Redemptionis opere. Quod additur de Prædeſtinationis effectu, verum eſt; ſed alia eſt ratio: nempe quia eſt à voluntate omnes reſpiciente, & quoad id communi.

18 Reſpondent alii cum Martinon *diſp. 2. ſect. 6. num. 66.* & Godoy *diſp. 4. §. 3. nu. 12.* concedendo cætera, & negando duas conſequentias: quia quòd merita Chriſti non poſſint mereri exiſtentiam Incarnationis, nõ provenit ex deffectu valoris, ſed ex impoſſibilitate diſtinctionis à ſeipſis, quæ requiritur inter meritum, ſen formam ejus valorativam, & præmium: cùm autem merita ipſa ſint ſibi non inæqualia, ut eſt evidens, & vim habeant merendi tantundem, quantum ſit ipſa Incarnatio Verbi, nempe Incarnationem Patris, aut Spiritûs Sancti, inde non officere ne ſit condigna ſatisfactio, quòd non poſſit mereri Incarnationis ſubſtantiam, quam demeretur alioqui peccatum. Condignitati officeret, ſi id eſſet ex deffectu valoris. *Acutè.* Sed contra: quia undecumque id ſit, eſt impoſſibile ne fiat à Deo liberalis remiſsio alicujus debiti contracti per peccatum, etiam exhibitis meritis Chriſti in ſatisfactionem: cùm ipſa Incarnatio ſic remiſsio debiti: ergo impoſſibile eſt quòd ſit condigna ſatisfactio ex ſe. Explico vim inſtantiæ: licèt centum aurei ſint condigni pro debito totidem: ſi tamen ex aliquo titulo, præſertim eſſentiali ex ſuppoſitione contracti debiti, nequeant exhiberi ſine remiſsione aliqua debiti, nequeunt dici condigna ſolutio, & ſatisfactio: ergo ſimiliter in caſu ſolutionis, & noſtro.

Martinon. Godoy.

19 Nota pro verâ ſolutione quatuor. Primum. Aliud eſt ſubſtantia Incarnationis, ſeu Incarnari Verbum: aliud, circunſtantia Redemptionis, ſeu Verbum Incarnari pro nobis, & fluere in nos dona gratiæ. Patet: nam utrumque ſecundùm ſe eſt independens, & ſeparabile non mutuò. Poteſt enim eſſe Incarnatio (& eſſet juxta nos) etiã ſine circunſtantia Redemptionis. *Vera ſolutio.*

20 Alterum. Licèt Incarnatio, ut facta eſt, ſit ordinata in bonum generis humani: tamẽ ratio beneficii non ſtat præcisè in ſubſtantia Incarnationis ſecundùm ſe, ſed in eo quòd Incarnatio fiat in fontem fluxurum in nos. Ratio eſt evidens: quia ſtare poteſt Incarnatio fons omnis gratiæ, quin in nos fluat: ſi autem in nos non flueret, non eſſet beneficia nobis: non ſecùs ac fontis apertio, cujus undæ tibi non eſſent profuturæ. Eſſet quidem ſpecimen artificis, ſed non gratia tibi facta. Sic ergo Incarnatio ſecundùm ſe eſt magnum opus, & oſtentatio Divinæ Omnipotentiæ: verùm ut ſit in nos benefica, & per illam Deus; non ſatis eſt quòd ſit fons omnis Gratiæ, ſed quòd fluat in nos.

21 Tertium: per peccatum non poſſe incurri debitum, ne Deus faciat Incarnationem, neve Deus ponat qui nos poſſit redimere, aut ne ſit qui valorem habeat Redemptionis, ſed ne ipſa Incarnatio fluat in nos, & exerceat munus Redemptionis. Ratio eſt evidens: quia per peccatum mereri non poſſumus ne ſit Deus, aut ne Deus ſit

Omni-

Omnipotens, & ostensor sui per opera mirabilia, aut ne fontem aperiat, unde faveat quibus velit. Neque enim quia nos sumus nequam, Deus bonus non est.

22 Quartum: Merita Christi non valorantur, per circunstantiam, aut motivum extrinsecum Incarnationis, neque per fluxum Gratiæ in nos, sed per ipsam substantiam Incarnationis, modo *infrà* explicando: unde licèt identitas valoris, cum substantiâ Incarnationis, obstet, ne possint esse pretium ipsius; non tamen ne sint illius circunstantiæ pretium, & omnis fluxus gratiarum in nos, atque adeò totius illius debiti carendi Redemptore, aliorumque peccato contractorum. Iam ex his

Sect. seq.

23 Respondeo negando antecedens, ad ejus probationem, admissâ majori in sensu, quem explicui, nego minorē: Christus enim merendo fluere in nos dona suæ gratiæ, meruit quantum debitum per peccatum contraxisse dicimur per debitum illud carendi Redemptore; aut saltem nihil obstat, ne ex se de condigno mereri potuerit: quod nunc intendimus. Dices: ipsa substantia Incarnationis, utpote valor pro nostro debito, erat magnū beneficium, quod poneretur à Deo: ejus ergo positionē demeruimus. Respōdeo eam secundùm se fuisse magnum beneficium aptitudinaliter, & causaliter: nego tamen consequentiam: quia non possumus nos demereri ne sit à Deo, unde, si velit, solvi pro nostro debito pretium posit: ut mille exemplis ostenderetur.

24 Dices rursus: illæ saltem cogitationes, quibus Christus excitabatur, ut pro nobis mereretur, sunt bonum nostrum: eas ergo saltem demeruimus: sed Christus eas non meruit. Respondeo: unde constat eas non meruisse? Aut saltem posse? Deinde nego id demereri nos posse: quia erat in Christo jus ad ipsas: non autem quia nos mali sumus, privandus est Christus jure suo, licèt inde bonum nobis accrescat: nec enim gravis offensor meretur, ne Rex, aut Deus faveat amicis juxta amicitiæ jura, quia exinde offensori, vel ex privato respectu, vel ex initâ familiaritate bonum efluat.

25 Dices demum: Nihil horum mereri Christus potuit merito remunerando, ut patet, neque solutivo, quin mereretur substantiam Incarnationis, quod ostendo: nam meritum solutivum movet in spe, id est movet ex desiderio ipsius pretii: ut venditor movetur ex spe pretii, seu ex pretio, in spe: ergo movet ad id omne sine quo impossibile est exhiberi sibi tale pretium, atqui impossibile est exhiberi, quin decernatur substantia Incarnationis: ergo movet non solùm ad circunstantiam, sed ad substantiam: quod implicare fatemur. *Dices.* Sed respondeo negato assumpto. Ad probationem concesso antecedente, distinguo consequens: movet ad id omne, tanquam illius omnis pretium, nego: tanquam finem omnis, & pretium alicujus, concedo: Itaque ut sit Meritum Christi, necesse est sint Incarnatio, & Redemptionis circunstantia, seu Incarnatio ad hanc ordinata: unde meritum movet ad utrumque, sed diversimodè: ad substantiam Incarnationis, potiùs ut finis: ad illam ordinationem, vel circunstantiam ut pretium. Videatur Meratius *disp. 4. sect. 9. & 10.* *Meratius.*

26 Objicies secundò: Nam non tam placet Deo Christi meritum, quàm ipse sibi: ergo Christi meritū nequit esse satisfactio exile condigna pro peccato. Probo consequentiam: quia peccatum tam Deo displicet, quàm ipse sibi placet: quod ostendo: nam tam Deo displicet non esse Dei, quàm placeat esse: mensura enim displicendi de non esse est esse Dei, quod placet; atqui peccatum est moraliter non esse Dei: est enim affectiva destructio Dei: ergo. Confirmatur: casu quo peccatum esset hominis Dei, seu alterius Dei, non esset condignè compensabile per Christi satisfactionem: atqui peccatum grave commissum à nobis est majus; crescit enim ex vilitate peccantis: ergo neque peccatum commissum à nobis, est condignè compensabile per Christi satisfactionem.

27 Respondeo, omisso antecedente, de quo *disputatione sequenti* negando consequentiam, ejusque probationis assumptum: illud de morali destructione Dei, peccatis imbibitā explicui *lib. 2. disp. 3.* cum de infinitate offensæ. De confirmatione erit opportunior sermo *seqq. disp. sect. ultima.* Nunc permissis præmissis, nego consequentiam: quia si peccatum est hominis Dei, qui satisfacturus sit, peccato ipso pretium satisfactionis amitteret: vel si non amitteret, maneret sine jure offerendi Deo opera exinde grata, & accepta. Si verò peccatum est Dei, vel hominis Dei, qui non sit satisfacturus, gratis assumitur incompensabilitas. Satis de his tamen, ubi tantum Chymeras loquimur, & nobis affingimus hostes.

Infrà disp. seq. à n.38. & à n.64.
Supra lib. 2. disp. 3.
Vide infrà disp. seq. sect ultim. à nu. 229.

Obii-

28 Objicies tertiò. Non poteſt Chriſtus condignè ſatisfacere Deo pro acceptis beneficiis: ergo neque pro peccatis. Ratio patitatis eſt, quia difficilior eſt ſatisfactio pro debito alieno, quàm pro proprio. Admiſſo antecedente, negat Vazquez cõſequentiam, & dat rationem: quia ipſa ſatisfactio eſt novum beneficium, pro quo debentur ulteriores Gratiæ: ipſa verò ſatisfactio pro peccato non eſt peccatum novum. Dat aliam Amicus: quia Gratiarum actio non ſolùm debet eſſe par beneficio ex Sancto Thomà, ſed excedens: cùm autem beneficium ſit ſimpliciter infinitum nec poſsit excedi, inde non poteſt Chriſtus condignam gratiarum actionem offerre: at pro peccatis poteſt: nam peccati debitum eſt infinitè minus magnitudine beneficii, & meritorum Chriſti: unde non poteſt ulla paritas duci. Pater Suarez negat antecedens: quia meritum Chriſti eſt infinitæ dignitatis, atque adeò poteſt ſopire debitum infinitum.

Vazquez. *Amicus.* *S. Thomas.* *P. Suarez.*

29 Ipſe de argumento *cenſeo* primò, nihil concludere poſſe: nam neque impugnat intrinſecam æqualitatem cum accepto beneficio, nec minùs cum peccato: eam autem nunc æqualitatem intendimus. *Cenſeo* ſecundò, potuiſſe Chriſtum condignas Deo gratias reddere pro acceptis, non quidem ex ratione Patris Suarez: quia ubi beneficium eſt ſimpliciter infinitum, & ipſa exhibitio ſatisfactionis eſt novum beneficium: neque redditur plus quàm acceptiſti, (ut vult Sanctus Thomas neceſſarium eſſe pro ſatisfactione ex gratitudine,) neque evadis per ſatisfactionem, debitum; ſed incurris. Ratio eſt: quia ipſa exhibitio obſequii non erat nova gratia, ſed quid jam debitum ſtatui Chriſti, ut *lib. 1. diſp. 3.* diximus, & ultra omne acceptum offerebat rationem honoris, & obſequii formaliter non acceptam in beneficio: quo fit ſatis Vazquez, Amico, & Godoy: ac reveremur acumen Sancti Thomæ explicantis ſatisfactionem ex gratitudine 2. 2. *quæſt.* 106. *art.* 6. O. *Cenſeo* tertiò, paritatẽ eſſe nullam ex ratione Patris Amici, quà utitur etiam benè Godoy *diſputatione* 4. §. 4.

Mens Authoris. *P. Suarez.* *S. Thomas.* *Suprà lib. 1 diſp. 3. à nu. 87. & 114.* *Vazquez.* *Godoy.* *S. Thomas.* *Amicus.*

30 Objicies quartò: licèt res ſit æqualis alioquin pretii pro debito, ſi tamen fiat ex accidenti inutilis, nequit per illam fieri condigna ſatisfactio: fieri autem poteſt inutilis ex anteriori titulo, ex quo debeatur tota. Nunc ſic: atqui omnis actio Chriſti Domini habet eſſentialiter ex ſe, aliunde totam deberi: ergo nequit per ipſam fieri ſatisfactio ex ſe condigna. Facit huc Calvini Sophiſma: Chriſtus ſolùm potuit ſatisfacere, ut homo-Deus: atqui id non habuit ex ſe, ſed ex Divinâ Miſericordia: ergo non ex ſe, ſed ex iſtâ potuit ſatisfacere de condigno.

Calvini delyrium.

31 Argumento reſpondent *aliqui*, rationem aliunde debiti ſolùm obſtare, cùm ſatisfactio debet eſſe ex rigore juſtitiæ. Reſpondent *alii*, eam ſolùm obſtare, quando pretium eſt finiti valoris, atque adeò exhauribilis facilè. *Alii*, actiones Chriſti licèt ſint remotè debitæ, ideſt, potentes exigi; non tamen eſſe proximè debitas, id eſt, actu non exigi ex alio titulo, ſed manſiſſe relictas arbitrio Chriſto. *Alii*, titulum aliunde debiti tunc obſtare, quando inducit talem obligationem, & adeò ſtrictam, ut vel peccem non illi ſatisfaciendo, vel nolendo ſatisfacere, vel ut res non ſit, & maneat ſimul ſub ſpeciali dominio ſatisfacientis. Ecce aliorum ſolutiones. Ego aliam *infrà*. Interim illis, ut lubet, utere. Vel dic, argumento nihil contra nos convinci, qui ſolùm hîc æqualitatem in actu primo tuemur: quicquid ſit de neceſsitate Divinæ acceptationis, & promiſsionis ad condignitatem in actu ſecundo. Calvini ſophiſmate nihil potuit ſtultius dici: quid enim refert, quod centum aurei, dati mihi ſint à te gratis, ne ſint ex ſe pares pro debito totidem?

Infrà, hac ipsà diſp. 2. à num. 75. & diſp. 4. à nu. 301. *Sophiſma Calvini.*

32 Objicies quintò: Si Chriſti ſatisfactio eſſet ex ſe condigna, non potuiſſet Deus pro peccatis pœnam, vel ulteriorem ſatisfactionem exigere: exigit: ergo vel injuſtè, vel Chriſti ſatisfactio non eſt ex ſe condigna: quorum hoc præſtat dicere. Minor eſt certa: major oſtenditur: Tùm quia aliàs exigeret ſolutionem debiti jam ſoluti. Tùm etiam quia licèt condigna ſatisfactio poſsit non obligare poſitivè Creditorem, ut acceptet; obligat autem negativè, id eſt, ad non exigendum ultra id quod offertur, ſi ſemel in acceptanda ſatisfactione conſentit, ut acutè notarunt inter alios Raguſa, & Koninchus: ille *diſp. 21. & 22.* hîc *diſp 3. dub. 11.* Confirmatur: non eſt condigna ſatisfactio, ultra quã alia juſtè poteſt exigi; atqui juſtè per nos exigitur à Deo alia ſatisfactio pro peccatis ultra Chriſti ſatisfactionem: ergo non poteſt hæc eſſe condigna. Vanò triumphant hoc telo Sectarii contra neceſsitatem bonorum operum, & noſtræ ſatisfactionis.

Raguſa. Koninch.

33 Reſpondeo, Chriſti ſatisfactionẽ fuiſſe ex ſe condignam, & ſuperabundantẽ quoad ſuffi-

sufficientiam, & in actu primo pro omnibus: in actu secundo pro illis, quibus, & quantum applicatur ex intentione satisfacientis per media à se instituta: quæ cum disparia sint in modo, & fructu applicationis, sinunt locum alicui pœnæ temporali, & alicui satisfactioni. Non verò id provenit ex incondignitate satisfactionis, sed ex intentione eam offerentis, qui voluit ipsam absolutè prodesse omnibus quoad sufficientiam; conditionatè tamen quoad efficaciam, modo superiùs explicato. Vnde distinguo majorem, & illi similes: non potuisset citra intentionem offerentis, & si perfectè appplicaretur satisfactio, concedo: si non perfectè applicetur, & ex ipsa intentione offerentis, nego.

34 Objicies sextò: Nec est unde fluat tanta condignitas: neque modus, quo proveniat in actiones Christi entitatis alioqui finitæ, & tenuis boni; neque quid illa sit? *Schotus.* nulla ergo est. Confirmatur ex Schoto: quia satisfactio Christi secundùm omnes circunstantias est finita. Sunt enim entitatis finitæ; finitæ bonitatis: à finito principio. Respectus enim ad suppositum increatum extrinsecùs advenit. Atqui peccatum Adæ fuit extensivè infinitum, licèt enim ex Adamo propagarentur in infinitum homines, æquè se ad singulos extenderet: ergo Christi satisfactio non potuit esse condigna ex se. Addit: Christus, vel satisfecit ut Deus vel ut homo? Non primum: quia Deus est incapax merendi: tùm quia nemo sibi ipsi satisfacit. Secluso autem, vel præciso quod in Christo Divinum est, vel Deus, cætera quæ sunt hominis, finita sunt, & finiti valoris: ergo.

35 De principio satisfaciente *Quo*, & *quod*, ut in Scholis dicimus, loquar *infrà*. *Infrà sect. 4.* Vnde dicendum Christum satisfeciſſe ut Deum hominem: quo fit satis secundæ confirmationi. Ad primam Schoti negetur assumptũ: licèt enim actiones Christi sint physicè tendētiæ entitate finitæ, valore tamen obsequii plusquam finitę sunt, ut dicemus: atque adeò ex se condignæ, & superabundantes pro infinitis etiamsi ex Adamo propagarentur.

Iam argumenti materia postulat
examen sequentium
difficultatum.

SECTIO II.

ASSERTÆ CONDIGNITATIS ORIGO, quidditas, ratio.

§. I.

DIFFICVLTATES EXPEDIENDÆ: ET Authorum sensus.

36 VT exhibeatur assertæ condignitatis ratio à priori efficax; Triplex expedienda difficultas. *Prima*: à quâ veluti formâ derivetur in actiones Christi? *Altera* quomodo derivetur? *Tertia*: quid in re sit, aut quâ ratione insit actionibus Christi Domini? In quarum solutione apud Authores invenio multum operæ, & lucis parum.

37 Et circa primam: Prima sententia apud Koninchum censet derivari valorem *Koninch.* ex infinitâ gratiâ habituali. Altera, & communis derivari censet ex Increatâ Perfectione Personæ Divinæ. Sed inter Authores communis hujus sententiæ est magna diversitas. *Aliqui* enim cum Driedone *de Captivit.* *Driedo.* *& Redempt. Generis humani cap. 2. part. 3. act. 3.* (quem tamen aliter, & acutè explicat, & ferè sequitur Pater Antonius Perez *Ant. Per.* *disp. 5. cap. 5. à num. 15.*) sumunt hanc condignitatem à Voluntate Divinâ; è cujus actu conspirante, & concurrente cum actu voluntatis humanæ in Christo Domino, fit moralis quædam compositio, & operatio Deivirilis: sive se habeat actus Divinæ Voluntatis, instar operantis: ut aliqui malunt voluisse Driedonem: sive instar purè concurrentis ad eundem scopum, & finem: ut mavult Antonius Perez.

38 Alii sumunt ex sanctitate substantiali: qui etiam sunt divisi: nam qui simul tenent Personalitates esse Perfectiones, & sanctitatem, ajunt sumi à Personalitate, ut sanctificante Humanitatem: qui verò negant Personalitates esse ratione sui sanctitatem, aut perfectionem, ajunt sumi à Naturâ Divinâ, quæ Humanitatem: ita Vazquez, & cum *Vazquez.* eo multi. *Alii* dicunt sumi specialiter à Personâ Divinâ sub conceptu sanctitatis, & sub conceptu dignitatis: ita Godoy, qui cùm *Godoy.* sentiat hos conceptus pertinere ad absolutum, addit, valorem operum Christi sumi à Personalitate, non secundùm id quod exprimit, sed quod includit. *Alii* dicunt sumi à Dignitate Divini suppositi: nec aliud quicquam

quam addunt: ita noſtri communiter cum
Suarez. Suarez. *Alii* demum dicunt ſumi ſic à Perſonâ Divinâ, ut ſumeretur ſufficienter ratione ſanctitatis ſubſtantialis: & etiam ſufficienter ratione Perſonalitatis, licèt non eſſet ſpecialis ſanctitas, & præciſim ab iſtâ. Sic
Pet. Hurt. acuti Moderni poſt Petrum Hurtadum.

39 Circa ſecundam. *Prima* ſententia tenet derivari valorem à Dignitate Verbi per ſpecialē iſtius influxum in actiones Humanitatis: ſic aliqui apud Suarez, & alios, qui
Suarez. Abra de Raconis de quo lib. 1. diſp. 2. ſect. 3. bus favere debet ille Abra de Raconis de quo *lib. 1. diſp. 2. ſect. 3. Secunda* ſententia derivationem valoris ponit in tribus: nempè in eo quòd ſint actiones Perſonæ infinitæ operantis per Naturam, quam ſuſtentat: in eo quòd immaneant ipſi, ſaltem mediatè: & ratione materiæ oblatæ: ita
Suarez. Suarez. *Tertia* ſententia docet, derivari à ſanctitate Verbi, tanquam à formâ morali. Ita
Vazquez. Granadus. Vazquez. *Quarta* ſententia, derivari à Perſonâ Divinâ tanquam à termino: ſic Granadus.

40 *Quinta* ſententia, derivari à Dignitate Perſonæ, tanquam materia, & objecto oblationis. *Sexta* ſententia derivari à Dignitate Perſonæ non directè, ſed indirectè: ait enim eatenus ſumi valorem actionis à Perſonæ dignitate, quatenus cum ipſa tanquam menſura præmii, facienda eſt deſignatio iſtius pro actione magnum merente præmium: quod enim uni eſt magnum, alteri
Card. de Lugo. parvum erit: ita Lugus.

41 *Septima* ſententia docet ſumi ex ipsâ dignitate, ut reddit actionem infinitè promotivam honoris, & Authoritatis Divinæ: ſic
Koninch. Koninchus. *Octava* ſententia docet ſumi à Perſonę dignitate moraliter refuſa, & quoad æſtimationem indiſtinctâ ab ipſis Chriſti
Recent. actionibus: ſic Recentes vix promoventes terminos hujus controverſiæ.

42 Circa tertiam. *Prima* ſententia tenet, hunc valorem eſſe quid rationis reſultans: ita Thomiſtæ aliqui, ſuorum entium
Thomiſtæ Veteres. rationis tan memores, ut Redemptos ſe putent per ens rationis: unde nihil mirum quòd tanti faciant. *Secunda* ſententia putat eſſe quid morale derivatum in ipſas actiones
Koninch. Chriſti: ſic videtur innuere Koninchus. *Tertia* ſententia non diſtinguit à Dignitate Perſonæ moraliter annexa Chriſti actionibus. Sed nunquam explicat iſtum moralem nexum, niſi per voces: eſtque modus loquendi
Sententia communis. communis. *Quarta* ſententia dicit nihil aliud eſſe, niſi reſpectum realem ad ſuppoſitum verbi: ita Cabrera 3. *p. diſp. 5. con. 3.* *Cabrera.* *Quinta* dicit eſſe denominationem extrinſecam. En Opinionum Sylvam, quam pergimus excidere, decidendo.

§. II.

QVID NEGANDVM CIRCA RATIONEM valorantem?

43 PRima Concluſio: Valor, & condignitas, quade loquimur, nec venit, nec poteſt ex habituali Gratia, licèt infinita alioquin ſit. Primò: quia nititur ſuppoſitione maximè dubia. Secūdò: quia cōdignitas à Gratia habituali, quantumvis infinita proveniens, æquari poteſt per actus puræ creaturæ; atqui nulli puræ creaturæ actus, etiam ſi infiniti ſint numero, aut infinita gratia ornati, poſſunt habere condignitatem ad ſatisfaciendum pro peccato mortali: ergo condignitas operum Chriſti, quade loquimur venire nequit à Gratia Habituali. Major eſt evidens: cùm infinitæ gratiæ, ſi poſsibilis ſit, ſit capax Pura Creatura Minor *ex lib. 2. diſp. 3. ferè* totâ, *præſertim ſect. ultima* patet. *Suprà lib. 2. diſp. 3. fere tota.*

44 Secunda Concluſio: nec venit, aut poteſt ex compoſitione morali, ſeu concurſu ex actu voluntatis Divinæ, & actu Voluntatis humanæ in Chriſto, moraliter conſtituentibus quandam tertiam operationem Dei virilem; quomodocumque fingatur. Probant Authores communiter Concluſionem *cenſuris* potiùs, quàm *ratione*. Illis omiſſis, vel quia temerè latis, vel quia facilè vitabilibus, hac utor. Vel illa compoſitio, & concurſus operationum debet fieri phyſicè, vel moraliter: neutro modo poteſt, aut ſufficit ad rem præſentem. Non poteſt phyſicè: Tùm quia quævis operatio eſt in gradu ſuo completa. Tùm etiam quia talis unio ſapit monotheleſim. Tùm demum: quia neque ſubſtantialis eſſe poteſt, ut patet: neque accidentalis: recipi enim debet in Divina, juxta diſcurſum alibi factum de inaſſumptibilitate accidentis. Nec moraliter poteſt: tùm quia ea moralis unitas conſiſtit in eo quòd libertas unius, illiuſque moralis æſtimabilitas derivetur in alium actum, ut contingit in operationibus noſtris externis: vel in eo quòd unus imperetur ab alio, ut in internis accidit: neque alius modus apparet, ut ex duabus operationibus fiat una moraliter: & uterque repugnat in præſenti. *Lib. 1. diſp. 5. à nu. 41.*

45 Primus: quia actio Chriſti non eſt for-

formaliter libera, & honesta à Voluntate Divinâ, sed humanâ: à qua elicitur. Tùm etiam quia tota ratio merendi esset toti Trinitati communis. Tùm demum quia eatenus laudabilitas moralis refunditur in actiones, quatenus libertas refunditur: libertas autem actionum Christi, non est libertas Voluntatis Divinæ, sed humanæ.

46 Secundus: quia actus imperans applicat potentiam ad imperatum, atque adeò immediatè determinat: atqui Divina voluntas non determinat immediatè, nec applicat humanitatem ad actiones: relinquitur enim hæc cum pleno dominio ad suos actus imperandos: ergo. Tùm etiam quia ex communi sententiâ, actus imperatus non est liber libertate distinctâ ab imperante: quod secùs hîc accidat, necesse est. Iam nec sufficit iste discursus ad rem præsentem. Nam licèt illa conjunctio actuum sit infinitè æstimabilis ratione actûs Divini, tamen non est plus meritoria, quàm sit actus humanitatis secundùm se: Ratio: quia infinita illa æstimabilitas non est in genere meriti, nec moraliter æstimatur in linea meriti.

47 Dices primò: non esse aliter explicatu facile quid sit actio Deivirilis, & Theandrica? Deinde per has voces nihil aliud significasse Patres Veteres: quorum multa testimonia possent afferri: inter alios, Nazianzenus, & Sophronius ajunt, ipsum velle Christi fuisse deificatû: quod sine ista unione morali fix potest intelligi. Insuper Conc. Lateranense, tã clarè loquitur, ut ferè definiat: ejus verba *sub Martin. 1. Consult. 5. can. 15.* sunt: *Siquis secundùm scelerato hæreticos Deivirilem operationem, quam Graci dicunt Theandricam, unam operationem insipienter suscipit, non autem duplicem esse confitetur secundùm SS. PP. hoc est Divinam, & Humanam: aut ipsam Deivirilis novam vocabuli dictionem, unius esse designativam, sed non utriusque mirificæ, & gloriosæ unionis demonstrativam, sit condemnatus.* Quo nihil clarius dici potuit.

Nazianz. Sophron.

Concil. Lateran. Sub Mart.

48 Respondeo, voce Deivirilis, & Theãdricæ actionis, vel venire actiones Deihominis, (ut jam communiter accipiunt Scholastici nostri temporis): & sic omnem actionem Christi Domini esse Deivirilem: vel venire actionem, in qua aliquid Dei proprium lucet, & aliquid proprium hominis (ut videtur innuere rigor vocis:) & sic actiones miraculosas, quæ per Humanitatem, tanquam per organum divinitatis, & Divinæ potentiæ facta sunt, dici simpliciter debere Deiviriles. Vnde non cogimur ad istum opinandi modum. Iam Patres, & Concilium, de unione hypostaticâ, locuti sunt: vi cujus & Humanitas Divinitate magis uncta, & delibuta, atque adeò sanctificatæ ejus operationes; & operationes tam humanæ, quàm Divinæ erant, licèt à duplici Natura, juxta suum quæque genus, uni eidemque supposito tribuebantur vi mirificæ Vnionis, nempe, Hypostaticæ.

49 Dices secundò: Actiones Humanitatis potuerunt à voluntate Divinâ, quasi roborari, & dignificari ad opera mirabilia: ergo etiam poterant valorari ad præmium. Antecedens patet: quia actiones Humanitatis non facerent quicquam supra naturam, nec possent, nisi accedente Divinâ voluntate.

50 Respondeo, omisso, vel concesso antecedente, nego consequentiam. Disparitas est: quia in actionibus miraculosis non tam attenditur valor moralis, quàm physicus effectus: qui cùm sit supra Naturam, nequit nisi à Dei voluntate fieri: non enim operatur miracula Deus, quatenus est; operaretur enim ea necessariò: sed quatenus vult. At in operibus meritoriis attenditur valor moralis, qui sumitur, inter alios titulos, ex operantis dignitate, non quatenus vult, sed quatenus est: sumitur enim ab ipsâ, quatenus actio jus habet, ut æstimetur tota dignitate sui principii, & quanta principium postulat honorari dum operatur.

51 Id autem citra ullam voluntatis superadditam operationem præstatur à Dignitate suppositi: neque enim forma denominat, ut vult, sed ut est. Quare licèt operationes miraculosæ Christi sumpserint efficaciam operandi à Divinâ voluntate utente Humanitate ut instrumento, eamque applicante: tamen valorem in linea obsequii non à Divinâ voluntate, sed à suo principio, cujus determinationi, libertati, & imperio relictæ fuerant, sumere debuerunt.

§. III.

QVID TENENDVM?

52 TErtia Conclusio: Condignitas, & valor sufficiens ad satisfactionem pro peccato venire potuit in actiones Christi Domini tam ratione Divinæ Naturæ, quàm ratione Personalitatis, præcisè se habentiũ.

Sensus est: Alterutram præcisim ab alterâ posse derivare sufficientem valorem in actiones Christi, ad condignam satisfactionem: ita ut licèt impossibile judicem ex *lib.*1.dignificari Christi Humanitatem & opera per alterutram, quin eo ipso fieri debeat per utramque: tamen adhibitâ mentis præscisione, potest ab alterutra sufficiens valor æstimari.

Lib 1. *disp.* 4. *à nu.*18.

53 Probatur: quia utraque perfectio sumpta præscisim ab alterâ sufficit, ut principium merens, & satisfaciens sit majoris dignitatis, quàm sit indignitas, & vilitas offendentis: & consequenter, ut opera sint magis Deo grata, quàm sit displicens offensa; magis promotiva Divini honoris, quàm offensa fuerit inhonoratio: ergo utralibet perfectio seorsim, seu præcisim ab alterâ sufficit ad condignitatem requisitam satisfactioni. Antecedens ostenditur: Nam Dignitas Dei, & dignitas Filiationis Naturalis sunt necessariò major dignitas, quàm sit offensæ indignitas: cùm hæc sit finita: illæ sint infinitæ simpliciter. Illa autem venit à Naturâ Divinâ: hæc à Personalitate.

54 Confirmatur: quia non ex alio capite posset esse falsa cóclusio, ut volunt Vazquez, & Godoy, nisi quia Personalitas nec est perfectio secundùm se, nec dignitas, nec sanctitas. Quæ tamen falsa sunt. Ratio enim Divinæ Filiationis non potest non esse sanctitas, & magna Dignitas, & summa Perfectio. Nec curo, quæ *ex sua Schola* objectat Godoy.

Vazquez. Godoy.

Idē Godoy.

55 Quarta Conclusio: etiam si Personalitas in suo conceptu non esset sanctitas sufficeret ad hujusmodi condignitatem, præcisim à sanctitate substantiali. Ratio est: quia etiam præcisim à conceptu sanctitatis, Personalitas redderet Principium merens, & satisfaciens majoris dignitatis, quàm sit peccati indignitas. Confirmatur primò: quia etiam præscisim à Naturâ, Personalitas Filii est Deo summè placens, & acceptabilis: ergo etiam præscisim à Naturâ est jus, ut quæ sunt Personalitatis, æstimentur à Deo, & acceptentur, eâ dignitate, quâ digna est æstimari Personalitas Filii: ergo etiam præscisim à Naturâ, Humanitas intima, & intrinseca Personalitati, jus habet ut ejus actiones æstimentur, ut actiones suppositi in quo ipsa est: ergo summè placentis, & acceptabilis: ergo & summè placentes, & acceptabiles: ergo licèt ratio sanctitatis tota sit in Naturâ, præscisim à ratione sanctitatis, habent à Personalitate Christi actiones condignitatem ex se sufficientem satisfactioni. Confirmatur secundò: quia ut actio sit meritoria, & satisfactoria sufficit, si sit actio obsequiosa, & acceptabilis, promotiva honoris, aut commodi illius cujus intuitu fit: atqui omnis actio Christi præscisim à valore desumpto à Naturâ, per solum actum, qui à Personalitate descendit, hæc habet: ergo.

Cui satisfactum, in Tract. de Trin.

56 Dices: ergo præscisim à formâ sanctificante poterit homo purus mereri de condigno apud Deum per operationes supernas. Nego consequentiam: quia homo purus sine formâ, vel quasi forma sanctificante non habet dignitatem specialem, aut acceptabilitatem operationis, & Personæ apud Deum: quæ necessariò requiruntur ad meritum condignum.

57 Quinta Conclusio: ista condignitas, & valor reipsâ, & indivisibiliter sumitur à Dignitate Personæ Divinæ, secundùm id omne quod Humanitas habet intrinsecè, & à quo ipsa sanctificatur, & dignificatur: atque adeò secundùm Naturam, & Personalitatem Filii. Ratio est: quia ab eo debet sumi valor operationum, à quo principium redditur æstimabile dum operatur, & quod operando refundit in ipsas operationes: atqui Humanitas redditur æstimabilis dum operatur secundùm id omne quod intrinsecum habet, aut à quo sanctificatur, & dignificatur: ergo ab eo omni debet sumi valor, & condignitas, quadeloquimur.

58 Confirmatur: eatenus dignitas Personæ valorat operationes ab eo præstitas, quatenus ea dignitas moraliter refunditur in easdem, modo *mox* explicando; atqui Humanitas, dum operatur, refundit moraliter in operationes omnem dignitatem, quâ ipsa est digna: est autem ipsa digna per id omne quod intrinsecum habet, & quo sanctificatur, & redditur capax boni honorifici: ergo.

A nu. 63.

§. IV.

QVID NEGANDVM CIRCA MODVM?

59 SExta Conclusio: Personæ Divinæ Dignitas, non derivat valoré in actiones Humanitatis, per specialem unionem sui cum illis, neque per specialem influxum activum, neque per respectum actionum in ipsam Divini suppositi dignitatem. Prima pars patet: nam illa unio neque necessaria

est,

est, neque possibilis. Hoc, quia esset assumptio accidentis: illud, quia sine ipsâ potest explicari valor satisfactorius, & meritorius Christi Domini. Deinde quia ea unio temerè fingitur. Nec obest quòd à Patribus dicatur verbũ assumpsisse actiones Humanitatis: sensus enim est, assumpsisse Humanitatem, non impediendo operationes illius proprias, contra Monothelitas, & Euthichianos. Secunda pars est etiam certa: quia specialis influxus ad extra repugnat Divinis Relationibus ex multis, quæ *lib. 1. disp. 2 sect. 3.* diximus contra Raconem. Deinde quia iste influxus non facit ad valorationem actionum: nam omnes nostræ fluunt à Deo, nec valorantur. Tertia pars ostenditur: nam iste respectus realis, vel est aliquid in actionibus vel non? Si secundum: Id intendimus. Si primum: quidnam est: esse enim debet vel actio, vel unio, vel modus aliquis superadditus: nam ipsa actionum entitas esse non potest: tota enim manere posset, & oriri ab Humanitate in supposito proprio.

Mens PP. contra Monothel. & Euthichia.

Suprà lib. 1. disp. 2. sect. 3.

60. Septima Conclusio: Neque Divinæ Personę Dignitas valorat actiones purè objectivè, idest, ut est objectum oblationis, & actûs illam Deo summittentis. Ostenditur primò: quia ad meritum infinitum non sufficit infinitas rei oblatæ, seu infinitas per modum objecti: neque enim actus Mariæ semper Virginis quo Filium obtulit: neque quo Sacerdos Christum immolat, sunt actus infiniti valoris. Secundò: exinde enim fieret non omnes operationes Christi Domini potuisse esse condignas pro peccato: neque enim erant singulæ per modum summissionis, & oblationis. Tertiò: quia hæc discurrendi via videtur sapere *Baji Propositionem vigesimam* damnatam *à Gregorio XIII.* quæ sic habet: *Opera justitiæ, & temperantiæ, quæ Christus fecit, ex dignitate Personæ operantis non traxerunt majorẽ valorẽ.* Cujus rationẽ adhibet Bajus *lib. 1. de meritis operum cap. 7.* ubi dicit: *Personæ dignitas tantùm auget rationem meriti quantùm auget rationem virtutis, & operis boni*: nempe *per modum objecti vel summissi vel depressi, vel aliàs contempti*: ut se explicat apud Ripaldam. Quartò: nam Christi actiones, utpote Humanitatis adorantis Dignitatem suæ Personæ, ut Deo æqualem, non poterant esse depressio, vel summissio illius: quis enim submittat Deo Deum ipsum? aut quis licitè Deum aliquomodo posthabeat?

Propositio Baji damnata à Greg. XIII

Ripalda.

Cõtra Lug. 61 Octava Conclusio: Neque Divinæ Personæ Dignitas valorat actiones purè materialiter, & indirectè, quatenus supponendo operationes præcisim ab ipsâ dignas ex intrinseca bonitate, magno aliquo præmio, facit dignas majori, non addendo valorem, sed faciendo, quòd præmium aliàs magnum, sit exiguum respectu Personæ habentis talẽ excellentiam & dignitatem. Ostenditur primò: quia hic discursus favere videtur præcitatæ Propositioni Baji. Secundò: quia manifestè opponitur PP. & naturali rationi, & bonæ Theologiæ. Illis: quia passim ajunt augeri meritum operis ex dignitate operantis. Naturali rationi: quis enim non videat actus summissionis, & obedientiæ eò esse pretiosiores, quò à magis nobili fiunt? Theologiæ: quia non solùm sumit valorem, & æstimationem operationum ex intrinseca ipsarum bonitate, sed etiam ex circunstantiis. *Infrà* rursus in hanc scopum; *disp. seq. à nu. 9. &* magis ex professo *à nu 51.*

Infrà disp. 3. à nu. 9. & à nu. 51.

62 Nona Conclusio: Neque Divinæ Personæ Dignitas præcisè valorat actiones humanitatis, quatenus illam reddit infinitè Sanctam, & Deo infinitè Placentem. Primò: quia quicquid sit de his quæ supponuntur in isto discursu, aliud est dare aliquid alicui ex amore, quo in eum afficeris, & in honorem ejus: aliud & longè diversum, dare aliquid alicui propter opus quod elicit: at stat bene quòd Persona sit digna, quam ames, & honores, & aliunde non habeat opera, quæ magnam retributionem exigant. Patet enim id in humanis: ubi debes amico magnum amorem, & ubi Filio Pater debet specialissimam curam, quin eorum singula opera sint tantæ æstimationis, & pretii. Secundò: eatenus opera valent ex dignitate operantis, quatenus tota in eis impenditur: si enim ea dignitas non se exercet per opera, quid conducit ad valorationem eorum? at stat bene quod sit in Persona dignitas, & quòd hæc per opera non se exerceat. Patet id in homine justo eliciente operationes merè naturales: in his enim non exercet dignitatem quam habet.

Infrà lib. 5 disp. 1.

§. V.

ASSIGNATVR VERVS MODVS EIVSque ratio.

63 DEcima Conclusio: Divinæ Personę Dignitas valorat actiones Humanitatis, quatenus per hanc, quam sustentat, & complet in esse, & operati, eas elicit, & fa-

facit ſuas, ſeque in eas impendit & refundit, atque moraliter identificat. Sic accipio Theodotum Anciranum *hom. 2. de Nativit. in Conc. Epheſin. tom. 1. Concilior. part. 2. pag.* 319 per hæc verba: *In ſe ſuſcepit Crucem, ſuam fecit alapam, vincula fecit ſua, ut Dei propria effecta paſsiones, adverſus paſsiones, acciperent poteſtatem.* Ratio Concluſionis eſt primò. Nam ut dignitas valoret operationem, non ſe debet habere merè quaſi paſsivè, ſed ſe exercere, & refundere in ipſas: cujus ulterior ratio eſt: quia ut Dignitas Perſonæ valoret, debet operationes reddere æſtimabiles in eo genere quo valorat; atque adeò in genere obſequii, & meriti: atqui dignitas, quæ non exercetur, nec ſe impendit in opere, nequit iſtud reddere æſtimabile in genere obſequii, & meriti: ergo. Secundò: quia ut dignitas valoret actionem, debet in ipſa actione movere præmiantem, ut valor, & taxa talis actionis ad præmium, & æſtimationem: ergo debet in ipſam actionem impendi, & cum ipsâ identificari moraliter.

Theodot. Anciran.

64 Vndecima Concluſio: Iſta moralis identitas, refuſio, intimitas, & impenſa nec eſt quid rationis, aut morale pullulans, nec pura extrinſeca denominatio in genere moris. Prima pars patet: quia ſunt proprietates operum Chriſti, nullo intellectu cogitante, vel fingente. Tùm etiam quia Deus opera Chriſti æſtimat ut condigna, & increati valoris: *Exauditus enim eſt pro ſua reverentia*, teſte Paulo: at Deus non æſtimat rationis entia tanti. Secunda etiam *ex generaliori Doctrina*, ubi omne quod eſt, aut poteſt eſſe, contendimus eſſe ens verè reale: neque iſtas moralitates, niſi fingendo, diſtinguere poſſumus à veris entibus. Pars etiam tertia patet: nam extrinſeca denominatio in genere moris, nequit identitas dici: identitas enim ſonat conſtitutionem ſimpliciter intimam. Tùm etiam quia iſta moralis idẽtitas, ita trahit in actiones Chriſti Dignitatem Perſonæ Divinæ, ut reddat ipſas infiniti valoris, ut *diſp. ſeq.* decidendum eſt. Valor autem infinitus, neceſſariò debet in ſe pro conſtitutivo dicere aliquid infinitum.

De qua late in 1. 2. Tract. de Bon. & Malit.

Infrà diſp. ſeq.

65 Duodecima Concluſio: ea moralis identitas, refuſio, intimitas, & impenſa conſiſtit in intrinſeco jure quod habet Humanitas, ne ejus, aut actionum ab ea procedentium æſtimatio limitetur ex aliqua indignitate, ſed æſtimentur ut actiones propriæ Divini ſuppoſiti & tota æſtimatione ipſius, ſeu quâ digna eſt æſtimari in Humanitate, ejuſque actionibus, tota Dignitas Divini ſuppoſiti. Vnum aſſerit Concluſio; ſupponit aliud. Supponit jus illud explicatum in Humanitate. Aſſerit id ſufficere, ut dignitas Divini ſuppoſiti dicatur, & ſit moraliter refuſa, intima, & quaſi eadem cum operationibus Chriſti.

66 Oſtendo quod aſſerit. Implicat quod ſit intrinſecum, & indiſpenſabile jus in Humanitate, ne, dum operatur, ejus operationes limitentur, utque æſtimentur æſtimatione totâ ſuppoſiti reddentis eas ſuas, quin implicet, dividi æſtimationem actionum ab æſtimatione ſuppoſiti Divini operantis: atqui implicat non poſſe ſic dividi æſtimationem actionum, quin eoipſo earum, & ſuppoſiti, à quo procedunt, eadem moraliter cenſeri debeat, & ſit: quidni enim alioquin fieri poſſet in linea æſtimationis, prædicta diviſio?

67 Oſtendo jam quod ſupponit: Nam imprimis ex *lib. 1. diſp. 3.* eo in genere Dignitatis manet Humanitas ex unione ad Verbum, ut nulla maneat moraliter in ipſa indignitas, neque naturalis neque moralis, ſed dignitas ad omne genus boni honorifici: non habet ergo indignitatem ex quâ limitari poſsit ejus, & actionum ab eâ procedentium æſtimatio: non ergo poteſt refundere moraliter ullam indignitatem, aut occaſionem contemptûs, ſed dignitatem ab omne Genus boni honorifici. Deinde Humanitas habet jus ut æſtimetur, quantũ in ipsâ æſtimari poteſt Perſona Divina, quæ illi ſe dat & communicat: dat enim & communicat ipſi jus ad æſtimationem ſui: habet ergo Humanitas intrinſecum jus ut ipſa, & ejus actiones æſtimentur æſtimatione ſuppoſiti. Ex his ita diſcuſsis facile jam deſcendit

Suprà lib. 1. diſp. 3.

68 Aſſertę ſupra condignitatis efficax à priori ratio: Argumentor ſic: obſequia, quæ independenter ab ullâ Dei acceptatione, & ex ſe ſunt æſtimabilia totâ æſtimatione Divini ſuppoſiti, ſunt ex ſe condigna ſatisfactio pro lethali: atqui opera Chriſti Domini ſunt illiuſmodi obſequia: ſunt ergo ex ſe condigna ſatisfactio pro lethali. Major patet: quia ea obſequia neceſſariò debent eſſe pluris æſtimabilia in genere obſequii, quàm ſit æſtimabilis in linea offenſæ, quævis offenſa gravis: quod non eſt evidens minùs, quàm nullum peccatum eſſe æquè malum, ac Deus eſt bonus. Minor ex prædiſcuſsis eſt etiam evidens: quia opera quæ fiunt à principio ſummæ dignitatis, ſunt eoipſo obſequia tãtę

æſti-

æstimationis: ut ergo suppositâ unione, ex se & independenter ab ullo alio favore, habent opera nasci à Divino supposito: habent etiam ex se tantæ rationem dignitatis, & æstimabilitatis.

69 Confirmatur primò: Operũ Christi Domini eò major est æstimabilitas, quò minor est indignitas operantis; atqui operantis tam ex parte hypostasis ratione sui, quàm ex parte Naturæ ratione dignitatis adjunctæ, nulla est indignitas; ergo illa æstimabilitas est summa.

70 Confirmatur secundò: Quando principium obsequens ex intrinseca dignitate manet incontemptibile, & indespicabile Deo, sed necessariò honorabile & amabile; ejus opera in linea obsequii non possunt contemni, nec despici; atqui opera quæ ex se & ex dignitate refusâ non possunt contemni, nec despici, sunt summè æstimabilia in genere obsequii: ergo quando principium obsequens est illiusmodi, opera ejus in genere obsequii manent summè æstimabilia. Consequentia cum minori patet. Major est evidens, quia contemptus obsequii est contemptus operantis, & obsequentis. Nunc sic: atqui Humanitatis tanta est dignitas, ut maneat ex intrinsecis incontéptibilis, & indespicabilis Deo, ut *suprà* notatum est, & *susè* probatum *lib.*1. ergo, &c. Sume modò peccati, & peccatoris indignitates, & vide neque eas esse æquè in sua linea æstimabiles, nec, ut plures sentiunt, ita provocativas odii, & displicentiæ, ut Deus nequeat nolle despicere quamvis amare nequeat: pluris ergo æstimabilis est dignitas Humanitatis, & operum, quàm Vilitas, & indignitas offensorum, & offensarum.

Nu.70. & Lib.1. disp. 3. à nu.91.

SECTIO III.

ASSERTÆ CONDIGNITATIS VIS IN actu secundo

71 QVæ consistit in vi inducendi effectum satisfactionis, & meriti, seu obligandi Creditorem, seu præmiantem: & quæritur: an Christi Domini satisfactio fuerit ita ex se condigna in actu secundo, ut nõ egueri speciali Dei Promissione, ordinatione, vel pacto, ut acceptaretur & sortiretur effectũ? Authores communiter post Suarez, negant: ducti, quantum video, vel quia Christi opera, utpote valoris infiniti, erant indifferentia ad hoc vel illud genus retributionis, & præmii. Vel quia Deus non tenebatur acceptare in hunc finem determinatè: vel quia aliunde poterant esse Deo debita. Vazquez, & cum eo aliqui affirmant sine discrimine: id quod ille etiam extendit ad nostra merita. Distinguunt alii cũ Bernal: ajunctque requiri quidem ordinationem Dei: eam tamen, neque necessariò debere esse præviam, ut vult Suarez: neque hîc distingui ab illâ, quâ constitutus, & acceptatus est à Deo Christus Dominus in Caput, & Fidejussoré Humani Generis. Remissâ generaliori, de merito ut sic, indagine ad *Disputationes de Merito*: pro præsenti Controversia sit

Suarez. *Vazquez.* *Bernal.*

§. I.

CONCLVSIONES VERÆ SENTENTIÆ.

72 PRima Conclusio: licèt ad condignitatem satisfactionis, & meritorũ Christi in actu secundo necessaria foret ordinatio extrinseca Dei; neque ea de necesse futura erat prævia, neque rebus ut nunc, distincta foret à pacto Fidejussionis. Prima pars probatur: quia præcisim ab ullâ ordinatione posset Christus offerre aliquod opus ad aliquid obtinendum, & Deus elargiri oblati operis intuitu. Videtur id evidens. Inde sic: illa elargitio non esset liberalis, sed retributiva: ergo Donum haberet rationem præmii. Atqui hîc nulla fuit interventio præviæ ordinationis: ergo.

Ostenditur altera pars: quia ipsa constitutio, & acceptatio Fidejussionis, ne frustranea sit, & vana, necessariò importat tacitam promissionem de acceptandis officiis Fidejussionis ad finem, ad quem datur. Explicatur, & Confirmatur. Eatenus ad condignitatem in actu secundo requiritur ordinatio Dei, quatenus sine ipsa nequit manere Deus obligatus ad acceptandum, & retribuendum: atqui sine ullâ novâ ordinatione, per præcisam acceptationẽ Fidejussoris, manent opera Fidejussoris cum vi obligandi Deum, Deusque obligatus: quod ostendo: Nam ipsa institutio, & acceptatio Fidejussoris facta est vel per contractum initum Dei cum Christo, vel per promissionem de dandis præmiis Gratiæ & remissionis, si Christus sua opera offerat; quovis autem modo facta fuerit, Deum exinde obligat, vel ex virtute Iustitiæ, vel ex virtute Fidelitatis, vel ex virtute Constantiæ, aut serietatis: non ergo est opus ordinatione distinctâ.

Se-

73 Secunda Concluſio : Ea fuit condignitas operum, & meritorum Chriſti ex ſe, ut non potuerit ea Deus non acceptare, pro quibus, & quantùm voluit Chriſtus, quòd acceptaret. Dabo Authores, & rationes *diſp. ſeq. ſect. 4. per totam.*

Infrà diſp. 3. ſect. 4. à nu. 184.

Dices hîc. Ergo Pater injuriâ intulit Chriſti ſatisfactioni, non remittendo omnibus peccata omnia: Nã qui tenetur acceptare, & cui cõdignè fit ſatis, injuſtè manet offenſus, & retinet jura creditoris. Cõfirmatur: aliud, eſt offenſæ debitum: aliud, pœna debiti: illud eſt offenſa: Hoc, damnum ex offenſa ſecutũ: Nunc ſic: Licèt Deus condonet pœnam debiti, per elargitionem auxiliorum, aliorumque bonorum, quibus omnes privari meremur ob offenſam; debitum offenſæ non condonat omnibus: ergo ſe injuſtè gerit. Probo conſequentiam: nam ſatisfactio Chriſti, quam tenetur acceptare per nos, non tam eſt pro pœna debiti, quam pro debito.

M. Lumb.

74 Objectio cenſetur difficilis à Lumberio: qui reſpondet, factà comparatione inter Chriſtum, & Patrem, fuiſſe Patri ſatisfactum condignè, eſſeque ipſi jus extinctum, ut deinceps maneret offenſus. Solutio revera difficilior. Si enim jus Deo extinguitur, quomodo non extinguitur offenſa, quæ eſt totum jus Deo, ut offenſus ſit? Quomodo in nobis offenſæ ſuperſunt? Dicis: extingui jus ſufficienter. Sed id ſolùm eſt offerri ſatisfactionem ex ſe cõdignam in actu primò, de quo modò non eſt quæſtio. Deinde per te ſatisfactio Fidejuſſoris ſemel acceptati, vim habet proprię ſatisfactionis: per te propria ſatisfactio in eo differt à merito, quòd iſtud tendit ad obligandum præmiantem: illa ad eximendum debitorem à debito, à quo eximitur reducendo jura læſa ad æqualitatem per ſatisfactionem æqualem: quomodo ergo manent offenſæ, ſi jura reparantur?

Reſpondeo facilè, negando conſequentiam. Deus enim acceptavit ſatisfactionem Chriſti, modo quo Chriſtus obtulit: obtulit autem quoad aliquos effectus abſolutè: conditionatè quoad alios. Vide *ſect. 1. libri præſentis.*

Suprà diſp. 1. lib. 4.

75 Tertia Concluſio: ſatisfactio, & opera Chriſti ut vim habent ſatisfactivam, & meritivam, nec erant, nec poterant eſſe aliundè Deo debita, *ſaltem titulo debiti impedientę contractum, ſeu, quaſi contractum.*

Ferrara. Sotus. Granadus.

Id addo, ut mollior fiat aſſenſus concluſioni, quæ videbitur difficilis: in eam inclinaſſe videntur Ferrara, Sotus, & Granadus *Controverſ. 1. de Incarnatione tract. 2. diſp. 4. ſect. 3.* Eam Sancti Anſelmi expreſſam video *variis in locis*, maximè lib. *cur Deus homo cap. 19.* ipſeque veram cenſeo, & valdè glorioſam Chriſto Domino, &

Anſelm. Infrà diſp. 4. nu. 301.

76 Probo primò à poſteriori. Si ſatisfactio Chriſti Domini, ejuſque opera eſſent, vel poſſent eſſe, Deo aliũdè debita ex ſe eſſe præterquàm ex titulo ſatisfactionis, in quam offerũtur, non eſſent nec eſſe poſſent ſatisfactio eſſentialiter, & ex ſe condigna, & perfecta: quod negatur ab omnibus cõtra Schotum, & Durandum: & oſtenditur ſequi: opus quod nequit exhiberi pro debito eſſentialiter, & ex ſe, quin eſſentialiter, & ex ſe imbibat debiti remiſsionem, nequit eſſe pro debito condigna ſatisfactio, adhuc ex ſe: &c. Ratio eſt: quia condignitas perfecta ſicut dicit intrinſecam æqualitatem cum toto debito, ita dicit eſſentialem inexigentiam remiſsionis ullius. Atqui opus quod ſit, aut eſſe poſsit ex ſe, & eſſentialiter aliunde debitum præterquàm ex ſatisfactione debiti pro quo offertur, nequit exhiberi, quin eſſentialiter, & ex ſe imbibat remiſsionem debiti. Probo hanc minorem: Nequit ſatisfieri pro debito per opus ex ſe, & eſſentialiter aliunde potens exigi à creditore jure proprietatis, & ſtricto, quin creditor eſſentialiter debeat facere ceſsionem juris totidem valentis; atqui ceſsio juris totidem valentis, eſt palliata, ſeu virtualis remiſsio debiti.

Scotus. Durand.

77 Explico me. Sit Creditor, qui ex duplici titulo inter ſe independenti habet jus ad pecuniam. Si cedit alteri juri, ut pro altero ſatisfiat, virtute remittit. V.g. Dediſti mutuò centum Petro: debet centum ex mutuo. Ex novo contractu debet poſtea centum. Per ſola centum non ſatisfaciet Petrus. At ſi promittas, & cedas juri mutui, ſatisfaciet tibi per ſola centum juri contractûs. In eo autem caſu, quis prudens dubitet interveniſſe remiſsionem virtualem debiti ex contractu, cùm ex ceſsione juris valentis totidem, habeat Petrus unde ſatisfaciat? Sic autem opus eſt, ut ſe gerat Deus, ſi opera Chriſti ſint aliundè Deo ſtrictè debita.

78 Confirmatur efficaciter, niſi fallor: Quoties opus eget extrinſecà valoratione creditoris ad exęquandũ debitũ, nequit dici ſatisfactio, eſſentialiter, & ex ſe condigna; atqui opus eſſentialiter aliunde debitũ, quantum eſſentialiter eſt, eget moraliter extrinſecà

secà valoratione ad æquandum debitum superueniens: quod ostendo: nam eget cessione juris totidem valentis gratuitò faciendà à Creditore ; atqui cessio juris totidem valentis, sine quà non sufficeret opus pro debito superveniente, est moraliter extrinseca valoratio : perinde enim se habet, ac si acceptaret, & valoraret pro utroque jure, & debito : quod fiet evidens exemplo in humanis. Si enim debes ex duplici titulo bis centum : & sola habes centum : Si creditor admittit, & acceptat, vel remittendo alterum ex juribus, vel manendo contentus per sola centum, non est perinde moraliter ac si centum valoraſſet extrinsecè pro ducentis?

79 Adde, quòd sicut remittens prima centum, censeretur moraliter remisisse dimidiam partem secundi, & primi debiti, & solùm acceptare solutionem pro alterà parte dimidià : sic similiter censendus est Deus cedens juri ex quo debita erant, vel esse poterant Christi opera aliundè, secundùm se tota, remittere quasi dimidiam partem debiti novi, & veteris : quæ maximè obsunt condignitati satisfactionis. Discutiam *infrà*, quæ responderi solent, si modo ipso proponendi præclusa non sunt. *Infrà disp. 4.num.284*

80 Probo secundò à priori usus verbis Anselmi, & calamo Doctissimi Nostri Granadi : quia Humanitas erat, & operabatur in supposito essentialiter immuni, & nihil potenti debere: ergo mansit cũ jure ad opera tanquam propria, & ejus opera, ex dono dato, manebant immunia, & indebita. Antecedens est certum: *Suppositum enim Divinum* (inquit ex Anselmo P. Granado, cùm verè Deus sit, *nihil omninò Deo debet*. Consequentia probatur : Opera quæ Christus Dominus per humanitatem efficiebat, erant propria Divini suppositi, ut suppositum Divinum est, eo genere proprietatis, quo opera quæ fiunt à Naturà, specialiter propria sunt suppositi, in quo est, & quo eorum operum suppositum Verbi Divini esset Dominus specialiter, licèt non essent aliunde propria Dei: ergo erant opera propria suppositi immunis, & nihil debentis Deo: ergo ratione suppositi manebant immunia, & indebita.

81 Confirmatur, & explicatur discursus: Si Deus alicui Creaturæ promitteret, non exigere opera, sed relinquere sui juris, idve mediante quasi contractu pacisceretur, maneret veluti exempta ex favore Dei privilegiantis in operando : atqui accessus ad dignitatem extraordinariam supra omnes creaturas, & planè Divinam, habet vim exercitã illius promissionis, atque contractûs : quod probo: tùm ex argumento, quod ex Humanis à simili formari potest, juxta Institutiones Iustiniani. Tùm etiam quia accessus, & elevatio ad hujusmodi gradum facit, reipsà moraliter, potiùs quàm ulla fictio, ex his, quas Iuris vocant Iurisperiti, sic elevatum, & accedentẽ gaudere juribus, & foro Divinitatis, atque adeò transfundit omnẽ immunitatem, quantùm potest, *id est*, quæ nec Accedenti repugnet, nec ei, ad quem accedit; atqui ejusmodi prærogativa non repugnat creaturæ, aut Deo ; cum mediâ promissione, vel quasi contractu contingere possit: ergo. *Iustinian. Instit.*

§. II.

SOLVTIO DIFFICVLTATVM, ET VLTIma Conclusio.

82 OBjicies primò: Tam Dominus est Deus Humanitatis Christi Domini, etiam prout in Divino supposito, quàm si existeret in proprio, & quam aliarum creaturarum, sed ratione hujus Dominii potest exigere Deus opera Humanitatis in proprio supposito existentis, & aliarum creaturarum : ergo & Humanitatis existentis in Divino supposito : ergo opera Humanitatis subsistentis in Verbo; atque adeò Christi Domini, sunt, vel esse possunt strictè debita aliunde. Respondeo distinguendo antecedens : Tam Dominus est quoad substantiam juris, concedo : quoad exercitium, nego: facta est enim à Deo, per ipsam gratiam assumptionis, quædam Divinizatio, & consequens exemptio Humanitatis, ejusque operum, dum voluit illam honorare supposito essentialiter immuni, & nihil potente debere : cujus cùm maneant opera propria, atque adeò voluntatis, quam sustentat; manent ex accidenti tam glorioso aliunde indebita. Nam dum ea Deus appropriat supposito, circa quod exercere non potest potestatem, sibi impossibilitat ulterius exercitium Dominii, & quasi jure cedit : qui sunt termini, per quos se explicant magni Theologi, ut videre est apud Aldrete *tom.1. disp. 12. sect.4. & 5.* *P.Aldret.*

83 Objicies secundò: Opera Christi Domini sunt nova beneficia Humanitati à Deo collata : fit igitur per illa de novo debitrix: & illa manent Dei, Deoque debita. Deinde

ea

ea ipſa opera, ut fiunt ex eſſentia ſua à Deo cooperante, ſecum important eſſentialiter inuſtam ſervitutis notam: ſunt ergo aliunde Deo debita. Demum ex his videtur exonerata Chriſti Humanitas debito gratitudinis: quod ne cogitandum quidem eſt.

84 Imprimis iſta non poſſunt militare de valore, & condignitate operum: quia cùm ſint à Dignitate ſuppoſiti formaliter: nec dantur à Deo de novo, nec ſunt ab Omnipotentiâ cooperante. Deinde debitum gratitudinis non eſt ſtrictum debitum, nec obſtans, ne per illa ipſa, quæ ex gratitudine alioqui debes, rigorosè, & onerosè contrahas, & paciſcaris. Inſuper debitum gratitudinis, quantum ipſe conjicio, in Chriſti Domini Humanitate, ſtetit in eo quòd omnia faceret ob fines, qui forent gratiſsimi Deo.

85 Iam Reſpondeo, & ad trimembris objectionis Priorem partem, nego antecedens: Vnionis enim Donum eſt jus ad omnia cætera. *Vide lib 1 diſp.3.* Ad ſecundam dicatur opera ſecum importare notam ſervitutis *aptitudinalis*, quatenus poſſunt, & attentâ eorum naturâ, petunt eſſe in ſtatu ſervili: non verò *formalis*: quia ex accidenti ſunt in ſtatu divinizationis, & immunitatis à debito, quibus non obſtat neceſsitas Divinæ cooperationis fundantis alioquin jus, & eſt exercitium juris: tùm quia ea cooperatio etiam ex debito, nec nova grat. a: tùm etiam quia ex Dono liberè dato ſe præimpedivit ita Deus ab ulteriori exercitio talis juris, ut ſe geſſerit, quaſi tali jure cedens, ut diximus *num.* 82. Ad tertiam nego ſequelam: hoc enim debitum, quale explicui, eſt glorioſum Chriſto, & neceſſarium, ut neceſſarium eſt tantum boni ineſſe Humanitati per Gratiam: Gratia autem non eximit, ſed premit debito gratitudinis.

Suprà lib. 1. diſp. 3. à nu. 87. Infrà lib. 5. diſp. 5. à num. 3.

86 Objicies tertiò: Deus poteſt præcipere Chriſto Domino ea omnia, quæ reipsà per Humanitatem exercebat, & exercere poterat: ergo poterat ea omnia exigere ex aliis titulis, & motivis præterquam ex titulo ſatisfactionis. Conſequentia patet: nam poteſt exigere ex titulis, ex quibus præcipere poſsit. Antecedens autem commune eſt, & oſtenditur: nam Chriſtus Dominus obedire potuit æterno Patri, & reipsà fuit *obediens uſque ad mortem*, teſte Paulo: qui autem obedit, præcepto ligatur: obedientiæ enim ſtrictè formale objectum, præceptum eſt.

Philip. 2.

87 Objectio reipsà difficilis, tùm ex illatione quam facit ex poſsibilitate præcepti: tùm ex hujus poſsibilitate, quam ſupponit: de quâ jure multi docti dubitant: nec probatio terret. Decidemus hanc litem *lib.* 5. Sed quicquid ſit de poſsibilitate præcepti, falſum eſt antecedens ita generaliter aſſumptum: Nam caſu quo nollet præcipere Chriſto Pater, ille poſſet elicere actus, quibus vellet cóformare ſe cũ Voluntate Patris ortos ex libertate conſtitutâ per notitias infallibiles de abſentiâ præcepti: qui proinde ſunt eſſentialiter impræceptibiles. His tamen omiſsis, objectioni nunc

Lib. hoc 4. diſp 5 ſect. 4. à nu. 114

88 Reſponderi primò poteſt, ex Doctrinâ Patris Aldrete *diſp.* 12. *cit. ſect.* 5. *num.* 11. diſtinguendo poteſtatem, ſeu dominium juriſdictionis; & poteſtatem, ſeu Dominium Proprietatis: quorum ſeparabilitas quoad exercitium in Deo, ſatis arguitur ex eorum ſeparabilitate, quoad ſubſtantiam in humanis, ut patet in Prælato, qui circa nos habet poteſtatem jurisdictionis, & non habet poteſtatem Proprietatis. Inter alia potiſsimùm differunt iſtæ poteſtates in eo, quòd poteſtas juriſdictionis reſpicit bonum ejus, circa quem eſt, ejuſque directionem, & gubernationem: atque adeò leges, & præcepta. Poteſtas verò Proprietatis reſpicit bonum ejus, qui habet, facitque res illi proprias reddendo circa eaſdem aliis illicitos uſus. Exinde quod eſt debitum ratione præcepti ex poteſtate juriſdictionis, poteſt eſſe ſtrictè proprium illius qui ſic debet, & ſtrictè indebitum, quantum oportet ad contrahendum cum præcipiente. Sic ergo admiſsâ ſuppoſitione argumenti, putanda ſunt opera Chriſti Domini.

P. Aldret.

89 Vnde omiſſo antecedente, diſtinguo conſequens: poterat ea omnia exigere poteſtate jũriſdictionis, concedo: poteſtate proprietatis, nego. Et cur, *inquies*, illâ poterat, & non iſtâ? Reſpondeo, quia ſubeſſe Humanitatem, etiam prout in ſuppoſito Divino, juriſdictioni Dei, erat neceſſarium; non verò ſubeſſe poteſtati proprietatis; imò glorioſum non ſubeſſe. Ratio primæ partis eſt: quia Humanitas, prout in Divino ſuppoſito, debebat eſſe bona, & honeſta, atque adeò conformis quoad ſe, & quoad opera, Primæ Regulæ honeſtatis, & bonitatis, quæ cùm ſit directiva, & præceptiva: (*nam Deus eſt:*) debebat ſubeſſe directioni, & gubernationi Dei, atque adeò ejus poteſtati juriſdictionis. *Dicis*: id ad ſuppoſitum, cujus eſt, & quod etiam

Latè in 1. 2. tract. de Bon. & Malit.

etiam est Deus, attinere. Bene : at suppositi & Dei eadem est voluntas, eademque Honestatis Regula. Ratio alterius partis est quia talis immunitas non derogat Deo, & à supposito, cujus quasi privilegiis ex accessu gaudet Humanitas, immunitate necessariò in ipsâ resultat, cujus actiones non tam suæ, quàm suppositi manent.

90 Responderi secundò potest ex Doctrina Anselmi, & Granado locis *suprà* citatis. Distinguendo duplex præceptum circa opera Humanitatis. Alterum tendens in ea etiam quoad circunstantiam valoris, & in ipsam Humanitatem reduplicati, è prout in supposito Divino subsistentem. Alterum tendens in ea præcisè quoad substantiam, & in ipsam Humanitatē specificativè, atque adeò tale, ut ipsi substantialiter satisfacere posset Humanitas etiamsi existeret in supposito proprio. Discrimen est maximum : nam ex his præceptis, primum directè, & immediatè tendit in suppositum, ut Divinum est, nempe ut derivat valorem in opera Humanitatis: obligatque vel Humanitatem ne desinat esse terminata Verbo, vel Verbum ne dimittat Humanitatem: nam aliter impleri non posset. Alterum directè solam Humanitatem respicit : Verbum verò non tangit : unde vi talis præcepti, licèt debeat Humanitas operationes, non illas debet secundùm valorem satisfactivum, quod est opus pro re præsenti. Nec obest, quòd Verbum necesitetur dignificare eas operationes, si Humanitas eas eliciat: non enim id præstat vi præcepti, sed vel ex decreto non dimittendi Humanitatem juxta alios: vel ex naturâ unionis, juxta me, & ex impeccabilitate intrinsecâ, quàm derivat in Naturam, quam accessu hypostatico fecit propriam.

Anselm. Granadus. Suprà n.75

91 Distinguo igitur antecedens : potest Deus præcipere præcepto primi generis, nego; secundi generis, transeat. Ratio est: nam primum præceptum imprimis attingeret suppositum Divinum, circa quod nullam potest Deus exercere potestatem. Deinde obligaret ad quid vel impossibile vel necessarium, quod utrumque repugnat: nam præceptum debet esse de re possibili, & contingenti. Obligaret ad impossibile, obligando Humanitatem ne desineret esse unita; hoc enim Humanitati non est possibile, nec subjectum sed necessarium juxta me: quia id ex suppositione unionis est metaphysicè necessarium. Deinde distinguo consequens: potest exigere, ut vim habent infinitè meritivam, & satisfactivam, nego; secundùm se, & præscisim à valore satisfactivo, transeat.

92 *Dices* : ergo Christus non potest dici, satisfeciisse pro nobis ex obedientia. Nego consequentiam : ut enim ita dicatur satisfeciisse, sufficit, quod ex obedientia posuerit actiones, quibus alioquin annexus est valor indebitus obedientiæ, seu obedientiæ non subjectus. Patet exemplo illius, qui extensioni manuum v. gr. haberet à Deo annexam vim faciendi miracula, vel sanandi: iste dummodò ex obedientia manum extenderet (nam favor Dei miraculosus non erat subjectus voluntati præcipientis) diceretur simpliciter ex obedientia patrasse miraculum, & sanasse.

93 Quarta Conclusio: Christi satisfactio fuit etiam ex se condigna in actu secundo; nec eguit ullâ Dei prævia ordinatione, promissione, vel pacto. Sic Anselmus apertè *Anselm. lib. 2. cur Deus homo cap. 19.* sic inquiens: *Imo necesse esse video ut Pater Filio retribuat: alioqui injustus esse videretur, si nollet : aut impotens, si non posset.* Ratio ex dictis est omninò jam facilis, quia satisfactio Christi non erat ex aliis titulis antè debita, nec potuit: deinde talis, ut a Deo non possit non acceptari pro finibus pro quibus offertur a Christo. oblata autem pro nobis, modo quo suprà diximus: est ergo ex se condigna in actu secundo. Quæ hic desideres, dabo *disp. seqq.* *Disp. seq.*

SECTIO IV.

DVO DVBIA : ET ILLATIO DE PRINcipio Quod, & Quo satisfaciente.

94 HAnc dabo *fine*. Nunc illa: quæ ab Authoribus excitata non video. *Primum* est : an opera Christi Domini condignificata per Sanctitatem Vnionis hypostaticæ, præcisim à condignificatione sanctitatis & dignitatis Increatæ (fieri enim præscisionem hujusmodi formaliter, & moraliter in ordine æstimationis, est mihi evidens :) sufficiant pro satisfactione peccatorum? *Alterum* est: an Christus Dominus per actus merè naturales potuerit satisfacere pro peccatis: ita ut non minùs dignificentur in Christo ad omne genus præmii Actus quoad substantiā naturales, quàm actus entitativè supernī? *Dub. 1.* *Dub. 2.*

Noto circa primum, supponi, quòd Vnio Hypostatica sit ratione sui forma sanctificans, seu sanctitas *ut quod*. Id quod *lib. 1. disp. 3. à num. 117.* probavi : & in- *Lib. 1. disp. 3. à n. 117.*

Lib.5 disp. 1. à nu.37. culcabitur *lib. 5. disp. 1. à num. 37.* Circa secundum supponi actus naturales hominis justi, (siqui sunt) non condignificari à Gratiâ habituali juxta cómunem sensum Theologorum, de quo nos aliquid *disputando de Auxiliis.* Videtur ergo negandum utrumque. *Primum*: quia sanctitas Vnionis non excedit dignitatem purè finitam: Patres autem, & Concilia requirunt ad condignam pro peccato satisfactionem opera dignitatis ultra purè finitam. *Secundum*: quia actus naturales sunt ex se steriles præmii superni. Tùm etiam: quia non est cur in justo non condignificarentur à Gratiâ. Nihilominus sit

Resolutio primi.

95 Prima Conclusio: Opera Christi Domini præcisè considerata secundùm condignificationem ortam ab Vnione Hypostaticâ, sunt valoris sufficientis ad condignam pro peccato satisfactionem. Moveor primò: quia Vnio Hypostatica est tam excellens sanctitas, ut ejus dignitas sit major, quàm peccati indignitas: sufficit ergo illius condignificatio ad condignam pro isto satisfactionem. Antecedens patet: Nam Vnio Hypostatica, juxta dicta *libro primo disputatione 3.* *Suprà lib. 1. disp. 3. à nu.87.* est positivum jus ad omnia Dei dona: peccatum verò, licèt sit indignitas maxima, solùm est respectu donorum, quæ cadunt in lineam adoptionis, & amicitiæ. Secundò quia æstimabilitas unionis ea est, ut reddat Humanitatem necessariò incontemptibilem à Deo, ut *ibidem* probatum est: vilitas autem peccati talis non est, ut reddat juxta plures subjectum necessariò contemptum. Tertiò quia dignitas Hypostaticæ Vnionis excedit omnem cumulum Gratiæ etiam infinitæ, estque de lineâ bonorum non purè finitorum. Ex quo patet ad rationem dubitandi, & ad Patres, qui jure dixerunt necessariam esse pro satisfactione dignitatem ultra purè finitam: quia Vnio Hypostatica sine hac esse nequit. Hæ tamen argutiæ præcisionum, juxta quas modò imus, longè a Scopo, & Controversia Patrum.

Resolutio secundi.

96 Secunda Conclusio: Si Christus elicuit actus morales, aut potuit, purè quoad substantiam naturales, potuit per illos condignè satisfacere pro peccatis, & obtinere omne præmii genus. De suppositione maximè dubito cum Koninch *disp. 21. dub. 2. num. 7.* Tùm ex verbis ipsius Christi Domini *Ioannis 8 Ego quæ placita sunt ei* (nempè Patri) *facio semper*: Opera autem simpliciter placita Deo sunt ordinis superni: qui est simpliciter ordo Divinæ voluntatis. Tùm ex dignitate ipsius Christi Domini, cui deesse non potuit principium supernum ad omne genus, & species actuum, quos voluit elicere: potentia autem ordinis superni non est cur deprimatur infra suum ordinem operando. Ob hæc censeo vel non satisfeciſſe, vel ne potuisse quidem satisfacere per actus entitativè naturales: quia non erant Christo possibiles. Eà tamen eorum factà suppositione.

Koninch. *Ioann. 8.*

97 Ratio Conclusionis est: primò quia proportio ad Præmia, ad quæ ex Christi dignitate condignificati sunt Actus superni, non ipsis venit à physicâ sui perfectione: physica enim perfectio, quam habet cum increato vel infinito præmio proportionem? Venit ergo illis unicè ex dignitate Personæ, non attentâ entitate, sed honestate morali: ergo ut aliqui actus condignificentur à Dignitate suppositi Divini, non attendenda est entitas, sed honestas: ergo licèt actus sint entitativè naturales, dummodo honesti sint, sunt capaces condignificari ex dignitate Divini suppositi: potuit ergo Christus per ipsos satisfacere. Secundò: quia suppositum Divinum complet Humanitatem non solùm in esse, sed etiam in operari: ergo per omnes actus Humanitatis se exercet suppositi Dignitas. Atqui Personæ dignitas condignificat opera per quæ se exercet in lineâ morali, si honesta sint: ergo.

98 Dices: in nobis licèt alioqui justis actus entitativè naturales manent steriles præmii, & condignificationis ex Gratiâ: ergo etiam in Christo. Nego consequentiam: & ratio disparitatis, & major est duplex. Primò: quia operantis dignitas non derivatur moraliter in opera, nisi per quæ ea dignitas exercetur: dignitas autem Gratiæ non exercetur nec mediatè, nec immediatè per actus naturales: at Dignitas Personæ Divinæ exercetur per actus, etiam naturales: sunt enim opera suppositi, quod Divinum est. Altera: quia dignitas Gratiæ est accidentalis, & omninò finita, & limitata, atque adeò debet habere terminum, qui sint actus sui gradûs, & ordinis: at Dignitas Christi Domini, ut est infinita simpliciter, non potest in condignificando limitari ad hanc, aut illam speciem actuum, sed extendere se ad omnem in quâ honestas moralis sit. Neque ob hæc dici poterit actus entitativè naturales per se conducere ad bona superni ordinis; non enim inducunt ratione sui, sed ratione

ne valoris ab illis distincti. Ex quibus etiam patet ad rationem dubitandi. Et hæc de dubiis.

99 Inferes ex hucusque discussis contra Vegam, Vazquez, Gasparem Hurtadum, & Bernal, Principium proximum *quod* satisfaciens non esse Christum præcisè quà hominem, id est, humanitatem; neque præcisè quà Deum, id est, suppositum Verbi secundùm se, sed Christum, quà Deum-hominem, id est, quà suppositum Theandricum constans Hypostasi Divinà, & Humanà Naturà: ita *communis* sententia cum Suarez *disp 4 sect.5.* Ratio ex dictis est primò: quia actio sequitur ad esse: cum ergo Verbum compleat Humanitatem in esse, jus habet ut actiones dicantur suppositi: & hic est sensus Philosophi, si unquam dixit: *actiones esse suppositorum.*

Cõtra Veg. Vazquez. Gasp. Hurt & Bernal.

P. Suarez.

Aristotel.

100 Secundò & præcipuè: quia satisfactio dicit essentialiter duo: nempe & actum elici, & valorari: Primum proximè & specialiter est ab humanitate, sustentatâ tamen à Verbo: hoc est, à Verbi Dignitate, habente se penès id specialissimè in genere causæ quasi formalis: non est ergo cur potiùs Humanitas, quam suppositum Verbi dicatur principium proximum *quod* satisfactionis. Patet consequentia: Nam licèt Humanitas causet Satisfactionem proximè quoad esse physicũ; Verbum verò causat in esse morali specialissimè, & totaliter: quod esse morale maximè attenditur in satisfactione.

101 Vnde dicendum: quoad elicientiam satisfactionis, seu elicitivè, principium *quo* esse Humanitatem: Verbum verò, *quod*: quia mediâ illâ, quam complet in esse, & operari elicit. Quoad dignificationem, & valorem satisfactionis, seu dignificativè, principium *quo* esse suppositum Verbi, seu Christum quà Deus est: & ex consequenti Principium *Quod* satisfactionis necessario fore Christũ, quà Deus est, & Homo.

102 Componentur ex his facilè locutiones, quas allegat pro se Suarez, & quas pro se Vazquez. Illæ illius, quibus ab Apostolo dicitur *Deus in Christo reconcilians* mundum sibi, intelligendo de principio per modum condignificationis: Istæ istius, quibus à Patribus dicitur Christus, *ut homo* redemisse, intelligendo de principio per modum virtutis elicitivæ. Forte ly *ut homo* non reduplicat supra Naturam humanam præscisè, sed supra ipsam, & subsistentiam, seu prout dicit subsistentiam Divinam, præcisim à Naturâ, & facit hominem, ut *alibi* notavi.

Suarez. Vazquez.

Lib.1.disp. 6.

103 Dices: ergo Christus satisfaciebat sibi. Dico, principium satisfaciens non esse omninò idem cum eo cui oblata est satisfactio, etiamsi oblata sit Christo, quà Deo: quia Deus homo distinguitur, ratione naturæ assumptæ etiam satisfacientis, à Deo. *Dices* ex Hurtado & Bernal: satisfactio est satisfactoria actio: actio autem proximè est solùm à Virtute, a qua fluit: à Verbo autem, complente, & sustentante virtutem, non magis est quam calefactio est ab aqua sustentante calorem, à quo proximè fluit. Dico, satisfactionem non esse actionem utcumque, sed condignificatam: unde licèt elicitivè sit ab Humanitate; dignificative magis proximè est à supposito, habente se, non ut se habet ad calefactionem aqua, sed ut calor ad calidum,

Hurtado. Bernal.

DISPVTATIO III.

SATISFACTIONIS, ET REDEMPTIONIS Christi Infinitudo.

Schotistæ. Meriner. Medina. Castillo.

1 ABSOLVTE negata dicitur ab Schotistis, (reclamãte in oppositum Merinero, de sui Ducis & suorum mente, satis anxio) quibus accessere Medina, & Franciscus del Castillo. Et hęc *prima* sententia. *Secunda* distinguit, & asserit eam infinitudinem operibus Christi Domini causativè consideratis, seu in ordine ad præmium merendum; negat eisdem secundùm se, & formaliter inspectis, seu in linea meriti, seu boni æstimabilis: unde dicit ea esse valoris simpliciter Infiniti; non vero infinitæ æstimationis, & meriti. Ita Granadus, & Lugo pro se citans Theodorum Peltanum. Id quod aliis terminis ex ingeniosi Recentioris calamo video. *Tertia* simpliciter affirmat: & est communis cum Suarez, & Vazquez. *Quarta* duplicem considerat in operibus Christi magnitudinem: extensivam, & intensivam. Illam denominat ex extensione, aut magnitudine præmiorum, & effectuum, quos possunt inducere. Hanc, ex æstimabilitate operum, & ex vi inducendi præmium, pro quo à merente diriguntur, inimpedibiliter. His suppositis, censet Satisfactionem Christi, ejusque opera Theandrica, per quæ mereri potuit, esse quoad magnitudinem extensivam, simpliciter infinita in actu primo: in actu secundo, finita simpliciter: quoad magnitudinem vero intensivam esse tam in actu secundo, quàm in actu primo infinita simpliciter. Sic explicat Pater Esparza suam, & communem Sententiam, cui solùm addit vim inimpedibiliter inducendi præmium, pro quo Christi opus offertur. Vnde Tria requirit ad veritatem sui. *Primum*: habere vim extendendi se ad infinita præmia; non tamen extendi. *Alterum*: esse æstimationis infinitæ simpliciter. *Tertium*, non posse contemni, seu non acceptari pro quocumque præmio efficaciter dirigantur à Christo Domino. Quæ sententia vera mihi est, & explicabitur. *Noto*, dum de satisfactione lis vertitur; æquè ad singula Christi Domini merita extendi controversiam.

Granad. Lugo. Peltanus. Suarez. Vazquez.

P. Martin. Esparza. qui placet.

SECTIO I.

SATISFACTIO CHRISTI, SEV OPERA sunt infinita simpliciter in ratione valoris, & meriti.

§. I.

PROBATIO COMMVNIS DESERITVR.

2 NEmpe, secundùm Magnitudinem extensivam in actu primo: & magnitudinem intensivam perfectionis, & æstimabilitatis moralis. Ita communis opinio, mihi non vera solùm, sed ferè certa.

3 Probari solet: quia Merita Christi Domini sunt condigna ex se satisfactio pro quovis peccato mortali, & essent; estò peccata multiplicarentur in infinitum: ergo sunt infinita simpliciter in ratione valoris, & meriti. Pater consequentia: quia ut ex effectibus, ad quos virtus producendo potest extendi, arguitur magnitudo virtutis; sic ex debitis, & injuriis, ad quas valor satisfaciẽdo po-

potest extendi,argui debet magnitudo valoris, & vis satisfactiva: Atqui ex effectuum infinitudine, rectè colligitur infinitudo virtutis: quod in Deo est evidens: neque enim aliter colligimus in Deo vim infinitè productivam ad extra: ergo ex peccatorum infinitudine, ad quam se potest extendere satisfactio Christi, rectè colligitur infinitudo valoris, & meriti.

Ill. Godoy. Medina.

4 Huic rationi, quam post alios exaggerat Godoy *disp.*2. §. 2. parum fido: nam ea probat ad summum contra Medinam, opera meritoria Christi Domini esse superioris ordinis respectivè ad offensas: eo enim ipso, quòd valor Christi operum sit superioris ordinis, quamvis finiti, proderit pro infinitis etiam offensis. Ratio:quia supremum ordinis inferioris est infra infimum ordinis superioris. Confirmatur:quia licèt peccatum grave sit moraliter majus, & magis æstimabile, quàm infinita venialia, non ideo est simpliciter infinitum in ratione malitiæ, vel offensæ; sed superioris ordinis: ergo similiter in casu nostro.

5 Nec adducta paritas valet: quia infinitudo productivæ virtutis in Deo,non utcúque arguitur ex infinitudine numerali effectuum;sed ex modo continendi singulos per virtutem independentem, & supremi ordinis, intra quem cùm fiat additio virtutis ad virtutem ex numero effectuum: ex istorum infinitate rectè colligitur infinitudo virtutis. At in injuriis, posset dici, non exigi pro singulis satisfactionem Christi,ut singulis adæquatam, sed superabundantem,utpote ordinis superioris; atque adeò eam sine ulla infinitudine pro infinitis offensis posse perfectâ condignitate sufficere. Hujusmodi igitur probationibus omissis

§. II.

SOLIDA PROBATIO AB *Authoritate.*

Suprà disp. 2. sect. 1. Clem. VI.

6 OStenditur primò Conclusio, Authoritate Patrum, quam dedi *disp. præced. sect.* 1. Addo nunc apertissimam Clementis VI. *in Extrav. g. Vnigenitus*:Vbi Pontifex tria docet. *Primum*: quod *unica etiam gutta Sanguinis Christi Domini, propter ejus unionem ad Verbum, pro Redemptione totius humani generis sufficisset. Alterum*: quod *in Ecclesia sit ex Christi meritis Thesaurus infinitus, & inexhauribilis. Tertium*:quod *Christi Domini merita sint infinita.* Verba Pontificis, inter alia, sunt: *De cujus consumptione, aut diminutione,scilicet Thesauri Ecclesiæ, non est aliquatenus formidandum propter infinita merita Christi.* Quorum verborum,& sensuum rigor, admissus, ut à Pontifice traditur, id est, absolutè,& sine ullâ limitatione,manifestè convincit opera Christi Domini esse simpliciter infinita in ratione valoris, & meriti.

Cavellus pro Schot.

7 Dices ex Schotista Cavellio: exinde solùm fieri, merita Christi Domini esse infinita, non ex se,& intrinsecè, sed extrinsecè, & ex acceptatione Dei, volentis sic acceptare, ut quantumcumque iis utantur homines, non exhauriantur unquam. Contra primò:quia Pontifex ad asserendam meritorum Christi infinitatem non recurrit ad Dei acceptationem, sed ad unionem cum Persona Divinâ: qui recursus omninò foret otiosus, si ex acceptatione sumeretur infinitas. Contra secundò: quia merita Christi Domini non sunt acceptata à Deo pro peccatis infinitis, neque pro infinitis præmiis: ergo de facto ex acceptatione sunt finita simpliciter: in quo omnes ferè Scholæ conveniunt:si ergo ex mente Pontificis sunt simpliciter infinita, ideo est, quia ex se, & præcisim ab acceptatione Divinâ, nempe quoad magnitudinem extensivam in actu primo,& intensivam æstimabilitatis moralis sunt simpliciter infinita.

8 Contra tertiò: quia vel acceptatio Dei supponit in operibus Christi Domini infinitatem valoris, & meriti, vel non? Si primum: est quod intendimus. Si secundum: ergo æquè dici possunt infinita, merita puri hominis, ac Christi merita: ergo merita Christi Domini,quoad valorem possunt exequari per merita puri hominis. Sed merita puri hominis per diminutionem, & consumptionem exhauriri facilè possunt,si nempe pro totidem offensis applicentur: ergo similiter Christi Domini merita: quod Clementis decreto repugnat.

Card. de Lugo.

9 Dices ex Lugo: exinde solùm fieri merita Christi Domini esse infiniti valoris ratione Personæ; non verò esse infinita simpliciter,seu in ratione meriti. Contra primò: quia hoc etiam apertè resistit Clementi,nec à Schoto discedit. Resistit illi, quia dicit Christi merita infinita, sine ullâ limitatione. Non discedit ab hoc,nam quis putet negandum ab Schoto, omnia deberi Christo,non attentâ actione quam præstat, sed Personâ, quæ præstat?

Con-

10 Contra ſecundò : quia vel Perſona derivat moraliter dignitatem in actionem, ut meritoriam, vel non? Si primum: ergo ſi derivat dignitatem, & valorem ſimpliciter infinitum, actio neceſſe eſt maneat infinita ſimpliciter in ratione meritoriæ. Si ſecundum: ergo quod detur ratione perſonæ, datur ut donum, & non ut præmium, nec in retributionem, ſed in honoré: unde nequibit dici, Chriſtum meruiſſe remiſsionem peccatorum, ſtrictè, & Theologicè loquendo. Contra tertiò: præmium, ut præmium, reſpondet merito, ut merito : ergo ſi Perſonæ dignitas reddit actionem valoris infiniti ſimpliciter in ordine ad præmium, ut præmiũ, neceſſe eſt eam reddat ſimpliciter infinitam, in ratione meriti. Sed de *Doctrina* Cardinalis *ſect. ſequenti, à num.49.*

Vide infrà à nu. 49.

§. III.

SOLIDA PROBATIO Á RATIONE.

11 OStenditur ſecundò Concluſio, ratione: quâ moveor à priori, repræſentabo *ſect. ſeq.* Arguo nunc ex congruenti, & à pari ſic : jus obtinendi omnia bona ſibi poſsibilia, tanquam phyſicè debita, & independenter à merito, eſt proprietas neceſſariò conſequens ad Vnionem hypoſtaticam: ergo & jus obtinendi omnia bona ſibi poſsibilia, tanquam recompenſationem, & præmium operis laudabilis. Atqui nequit ſtare iſtud jus, ſi alicui merito Naturæ habentis Vnionem hypoſtaticam, non maneant debita, tanquam digna recompenſatio, quæ voluntas ejus deſideret, & pro quibus applicare velit : nam illud gaudium obtinendi quod petit, eſt bonum ſibi poſsibile: ergo nullum eſt talis naturæ meritum, cujus juri non debeantur omnia, quæ poteſt voluntas deſiderare : ergo cui non debeantur ex intrinſeco jure meriti infinita : nam ad infinita poteſt voluntas extendi. Atqui meritum, cui debeantur, aut deberi poſſunt in dignam recompenſationem, infinita, ſeu omnia, non poteſt non eſſe ſimpliciter infinitum in ratione valoris, & meriti : ergo meritum Naturæ habentis unionem hypoſtaticam, ſeu Chriſti Domini non poteſt non eſſe infinitum in ratione valoris, & meriti. Diſcurſûs tota difficultas vertitur in entymemate: cujus proinde

Supràlib. 1. diſp. 3. ſect. 2.

12 Antecedens, omiſsis, quæ *lib. 1. diſp. 3. ſect. 2.* in ejus oſtenſionem adduximus, b evî nunc, & denuò ſuadetur : Nam Vnio Hypoſtatica eſt ſumma Dei ad extra communicatio, unde jure Paulus : *dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine Jeſu omne genu flectatur.* Certè ſi poſsibilis eſſet major Dei communicatio, & majus nomen ; nec Chriſto datum eſſet nomen omni majus ; & Chriſtus deberet illi flectere genu, ſi exiſteret: quæ implicant : eſt ergo Hypoſtatica Vnio ſumma Dei ad extra communicatio: ergo affert Naturæ, cui datur, omnem perfectionem, quam non implicet tribui. Patet Conſequentia hæc : ſicut enim ſpectat ad Dei infinitatem, ne quid ipſo melius excogitari poſsit, ita etiam ſpectat ad eandem, ut ejus ſumma communicatio ſit ſummè æſtimabilis; atque adeò quòd illi cui datur, afferat omnem perfectionem poſsibilem : atqui jus ad omnia illi naturæ poſsibilia, ex præſuppoſito favore Dei ſe illi communicantis, eſt perfectio poſsibilis: ergo datur illi cũ ſummà illa communicatione hujuſmodi jus. Et hoc erat antecedẽtis aſſumptum. Iam prima *Philipp.*

13 Conſequentia probatur primò : quia major eſt perfectio habere res ſibi poſsibiles, non ſolùm ut phyſicè debitas, ſed etiam ut præminm operis laudabilis, quàm eas ſolùm habere ut phyſicè debitas. Ratio eſt: quia iſte ſecundus modus obtinendi res, facit ipſi habenti magis ſuas, & moraliter imputabiles : unde addit perfectionem primo modo obtinendi res, ut phyſicè debitas: ergo iſta major perfectio etiam ſequitur, cùm ſit alioqui poſsibilis, ſummam Dei communicationem ad *extra*.

14 Secundò: quia gaudium de obtinendo res, quas quis deſiderat, & ratione operis laudabilis, eſt bonum Naturæ poſsibile: habet ergo jus ad illud. Implicat autem tale jus, ſine jure obtinendi ratione operis cujuſcumque laudabilis omnia poſsibilia.

15 Tertiò: nã qui dignus eſt omni poſsibili bono, ſeorſim à novo titulo ſui operis, neceſsè eſt ſit de novo dignus, ex novo titulo ſui operis ſi illud eliciat. Ratio eſt : quia tota illa dignitas juris movet medio opere laudabili, quod præſtatur, & de novo repræſentatur in illo : implicat autem, quòd in Perſonà ſit jus ad omnia, & quòd tale jus repræſentetur in opere, quin opus ſit æquè dignum, & æſtimabile in ratione moventis ad recompenſationem, & præmium.

16 Confirmantur hæc omnia: Meritum Chriſti in genere meriti, habet unde creſ-

cat

cat in infinitum: & non habet unde decrescat: ergo manet simpliciter infinitum in ratione valoris, & meriti. Consequentia est evidens. Antecedens ostenditur: nam sumitur ex Dignitate Personæ, ex perfectione entitativâ actionis obsequiosæ, & cognitionis dirigentis, ex perfectione Naturæ obsequentis, & ex magnitudine rei oblatæ: ex his Personæ dignitas est infinita, & importatur in merito quanta est, quia quanta est datur Naturę per Vnionē physicè: & Actioni moraliter. Habet ergo, unde, nisi impediatur, & alunde decrescat, crescat in infinitum.

17 Non autem impediri, nec alunde decrescere, probo primò: quia reliquæ circunstantiæ nequeunt facere, ne Dignitas obsequentis sit infinita simpliciter: neque ergo possunt impedire, ne suam infinitatem exerceat: ergo nequeunt esse ratio cur decrescat obsequium: nam ubi exercetur infinitas formaliter, ut non potest esse locus incremento, ita nec decremento. Secundò: quia illa Personæ dignitas continet omnem rationem perfectionis, quæ actioni ex aliis capitibus deficere potest: non ergo potest actio alundè decrescere: fit enim abundè cōpensatio. Tertiò, quia si decresceret, maximè ex limitatione entitatis obsequiosæ, Cognitionis, Naturæ obsequentis, & Rei oblatæ: nempè ex limitatione entitatis obsequiosæ, quatenus deficit infinitè ab intensione, ex cujus accessu crescere posset vis obsequii secundùm se: ex limitatione cognitionis dirigentis, quatenus etiam infinitè deficit à perfectione, quæ in infinitum augeri posset, & augere vim merendi: ex limitatione Naturæ obsequentis, quatenus de se est natura indigens: ex limitatione rei oblatæ, quatenus in se finitæ æstimationis est: Atqui ex his capitibus potiùs crescit, quàm decrescit actio Christi Domini in esse meriti: ergo, &c. Major est fundamentum *Scboti*. Probo minorem discurrendo per singula.

18 Imprimis potiùs crescit, quàm decrescit ex eo, quòd actionis perfectio careat intensione sibi possibili, & quasi infinitè deficiat ab intensione, ex quâ posset alioqui crescere. Sic argumentor: perfectio intensionis, juxta quam actio elicitur, conducit ad augmentum meriti: ergo defectus ab intensione, quæ omittitur in actione. Probo consequentiam: omnis intensiō, quæ deficit, erat debita Christi Humanitati ex jure unionis, & quæ deficit, per cessionem juris, quam vel signatè, vel exercitè facit Christus in obsequium Dei, & utilitatem nostram propter Deum; ergo ea omnis intensio, quæ physicè deficit, moraliter reputatur in merito. Probo istam consequentiam: qui enim in obsequium illius, qui præmiaturus est, contentus est parvo bono, & cedit majori, æquè meretur, ac si non cederet, quia ipsa cessio juris ad majus; tantùm valet, quantùm est bonum cui cedit. Explico me in *casu*: quo creditor, cui debeas centum aureos, sit contentus uno, & cedat jure ad alios, simul expendens illum unum in utilitatem debitoris; certè illa cessio, & istius expensio moraliter est expensio centum in utilitatem debitoris, & ut talis à debitore recognoscenda: ergo similiter, &c.

19 Insuper potiùs crescit, quàm decrescit ex conditione cognitionis dirigētis. Tùm quia cognitio dirigens fortè, utpote reflexiva, & experimentalis supra dignitatem Personæ operantis, specie differt ab omni aliâ cognitione intelligētis purè creati. Tùm etiam: quia ea cognitionis limitatio ratihabetur à Christo in honorem Dei, cui obsequitur, cùm ipsi deberet infundi cum omni perfectione possibili. Ratihabitio autem in his, quæ ad justitiam pertinent, æquivalet voluntati antecedenti, & expressæ: quare tenet hic etiam discursus nuper factus.

20 Præterea potiùs crescit quàm decrescit ex limitatione principii proximi. Tùm quia licèt Natura humana secundùm se possit esse ratio deprimens rationē obsequii: in Christo tamen infinitè caret omni genere indignitatis, ut ex multis Doctrinis nostris liquet: nam caret quantum potest, ex ratione infinitæ dignitatis: non ergo potest esse ratio in Christo cur decrescat, sed potiùs cur crescat obsequiū. Tùm etiā quia Natura Humana, eo ipso quòd personetur à Verbo, habet infinitam indigentiam perfectionis: nā habet obligationem se gerendi quasi Naturā propriam Dei: enti autē quod habet obligationem ex intrinsecis suis: dat Deus unde satisfaciat obligationi, atque adeò illa limitatio, & indigentia Naturæ est jus, seu quasi jus ut sibi detur à Deo infinita perfectio, & dignitas: non ergo potest esse ratio cur decrescat obsequium in esse digni, & meritorii.

21 Denique potiùs etiam crescit, quàm decrescit ex re oblatā; nam licèt res oblata secundùm se sit aliquando tenuis, utpote finita, v. g. gutta sanguinis, offertur tamen

in

in vaſe Divinitatis, proprio offerentis, & oblato ſimul cum re, quam offerendam ſuſtinet: atqui conjunctum hoc eſt infinitæ æſtimationis, & pretii: ergo ex re oblatâ non poteſt decreſcere obſequium Chriſti in lineâ moralis æſtimationis, & pretii. Confirmatur, quia ſi rem tenuem offeras in vaſe pretioſiſsimo, illi, cui offers, deffertur honor ex pretio vaſis; & ex eo rem æſtimare debet, præſertim ſi vas offeratur etiam: nihil in humanis pervium magis. Maneat ergo Chriſti opera ex nullo capite limitari poſſe, ne à Perſonæ dignitate ſint infinita ſimpliciter in lineâ valoris, & meriti.

§. IV.

ALIQVÆ OBIECTIONES.

22 OBjicies primò: Satisfactiones, & merita Chriſti Domini erant entitatis finitæ: ergo & finitæ bonitatis: ergo & finitæ æſtimabilitatis: ergo non ſunt infinitæ ſimpliciter in genere valoris, & meriti. Antecedens autem eſt evidens: fiunt enim ab Humanitate finita, & ſunt quid creatum. Confirmatur: meritum, quo ſimpliciter poteſt eſſe majus in genere meriti, non eſt ſimpliciter infinitum: atqui Chriſti merito poteſt eſſe ſimpliciter majus in genere meriti. Quod oſtendo primò: nam quodvis aſſignes, poteſt aſſignari aliud perfectioris voluntarii, majoris intenſionis, perfectioris ordinis: quibus ex capitibus creſcit ſimpliciter ratio meriti. Secundò: quia ſi Chriſtus, aut Deus mereretur per velle increatum, hoc genus meriti eſſet ſimpliciter majus Chriſti meritis: ergo, &c.

23 Reſpondeo diſtinguēdo antecedens: erant finitæ entitatis, ſumpta abſtractè, & ſecundùm ſe, concedo. Sumpta concretè, & moraliter, nego: nam ſic imbibunt infinitatem Perſonæ ſe impendentis in ipſis. Diſtinguo jam conſequens: ſunt finitæ bonitatis, phyſicè ſecundùm abſtractum actionis, concedo: moraliter, & æſtimativè, nego hanc, & alias Conſequentias. Nam ratio valoris, & meriti penſantur ex circunſtantiis Perſonæ operantis: cujus dignitas cùm infinita ſit, actio evadit æſtimativè, & in eſſe morali ſimpliciter infinita in ratione valoris, & meriti. Nec obſtat finitudo entitativa æſtimativæ infinitudini; ſicut nec finitudini æſtimativæ, entitativa infinitudo: diximus enim cum communi Theologiâ *lib. 2. diſp. 3. num. 136.* actus increatos Dei, entitatis alioquin infinitæ, æſtimari plerumque ex effectibus, quibuſcum eorum æſtimatio penſatur, finitâ æſtimatione.

Supra lib. 2. diſp. 3. nu. 136.

24 Ad confirmationem, admiſsâ majori, negetur minor. De cujus prima probatione, dicetur *ſectione ultima*. Dicatur nunc: ex aſsignatis capitibus creſcere poſſe meritum, niſi ſit forma valorativa eminentiſsimè continens omne genus exceſſûs, & incrementi, quod ex illis oriri poſſet: qualis eſt in Chriſti meritis: quibus proinde, poſitis per operantis dignitatem in lineâ infinitæ æſtimationis, & pretii, impeditur modus creſcendi, aut decreſcendi aliundè. Ad alterā, vel nega aſſumptum, quia quoad effectum merendi æquè æſtimantur actus Chriſti ex infinitate Perſonæ, ac æſtimaretur illud velle increatum, quicquid ſit de entitativâ diverſitate. Vel antecedente tranſmiſſo nega conſequentiam, quia de ratione ſimpliciter infiniti per communicationem, qualia ſunt Chriſti merita, non eſt quòd non excedatur ab infinito per eſſentiam, quale foret increatum velle: vel aliter, quia exinde ſolùm fit, quòd actiones Chriſti ſolùm in caſu impoſsibili non eſſent infinitæ ſimpliciter in ratione valoris, & meriti. Vide Godoy *num. 53.* *Infrà ſect. 5.* *Godoy.*

25 Objicies ſecundò: complexum eſſentialiter conſtitutum ex duobus, non eo ipſo manet ſimpliciter infinitum, quòd altera pars ſit infinita ſimpliciter, ſi etiam finita ſit altera: ergo licèt Chriſti meritum conſtituatur ex dignitate Perſonæ ſimpliciter infinita, non eoipſo manet infinitum ſimpliciter. Conſequentia patet: quia meritum Chriſti Domini conſtat ex pluribus partibus finitis. Antecedens oſtenditur: tùm à pari: Corpus v. g. non poteſt dici ſimpliciter infinitum in eſſe corporis, licèt habeat longitudinem infinitam, ſi finitæ latitudinis & profunditatis ſit. Tùm à priori: quia omne finitum eſt capax incrementi, & decrementi: ergo & pars illa finita, ex quâ complexum ſit: ſed complexum, creſcente quoad perfectionem, vel decreſcente parte, neceſſariò creſcit, aut decreſcit: ergo ſimiliter illud complexum meritorum Chriſti. Quod autem creſcere poteſt vel decreſcere, non eſt infinitum ſimpliciter: ergo neque meritum Chriſti Domini. Sic Lugus.

26 Reſpondeo, diſtinguendo antecedens: ſi pars infinita contineat eminentiſsime omne genus infinitatis, quæ ex aliis venire

alio-

alioqui posset, & omnem perfectionem,aliarum finitarum imperfectioni contrariam, nego: si talis non sit, omitto. Ratio est: quia si constitutivum infinitum contineat eminentissimè omne genus infinitatis, & perfectionem, aliarum partium imperfectioni contrariam, non potest ab iis impediri, ne suam infinitatem exerceat, aut ne æstimetur constitutum ex parte infinità, ac si sola esset quoad hunc effectum: est enim de Natura entis infiniti simpliciter,ne ex imperfectionis accessu ad totum, ubi ipsum est,vilescat,aut minus æstimabile sit,ac si seorsim sit:quippe adfert in se perfectionem contrariam imperfectioni aliarum partium: nec sinit eam imperfectionem computari,dum æstimatur res. Personæ autem Divinæ dignitas, ex quà Christi meritum constituitur, est hujus infinitatis eminentissimę.

27 Quę solutionis veritas patet in Christo, qui,non impediente conditione Humanitatis finitæ, censetur ex accessu Personæ Divinæ totum simpliciter infinitum. Ad primam probationem antecedentis est clara disparitas, quia infinitudo longitudinis non continet omne genus infinitatis, quæ latitudinem versùs,& profunditatem, aliunde venire posset. Ad alteram, concesso entymemate, de parte finità secundùm se sumptà, distinguatur subsumpta minor: complexum, simpliciter infinitum, & ubi imperfectio, & finitudo alicujus partis infinitatur nec sinitur æstimari, nego: complexum, simpliciter finitum, & ubi pars finita sinitur exercere quoad æstimationem, vim suæ imperfectionis, & finitudinis, transeat. *Instabis*, &

§. V.

OBIECTIONES ALIÆ DIFFICILIORES.

28 OBjicies tertiò: licèt Personæ dignitas sit infinita simpliciter, non communicatur modo infinito: ergo neque potest exercere suam infinitatem, neque impedit ne aliæ partes finitæ suam exerceant finitudinem in Christi meritis: ergo merita Christi non sunt infinita simpliciter. Consequentiæ liquent, & antecedens ostenditur: quia eatenus communicatur actibus Christi, quatenus unitur Humanitati.

29 Confirmatur primò:licèt subsistentia Verbi sit infinita simpliciter, non tamen reddit Humanitatem infinitè simpliciter subsistentem: nempe quia finito modo communicatur: ergo licèt Christi Dignitas sit infinita simpliciter; quia etiam finito modo communicatur, non reddet ejus merita infinita simpliciter.

30 Confirmatur secundò: Non redditur Humanitas infinitè simpliciter Sancta, nec æquè, ac Deus est Sanctus, licèt communicatam habeat totam Dei Sanctitatem, quæ simpliciter est infinita: ergo neque actiones Christi redduntur infinitè simpliciter meritoriæ, & æstimabiles, licèt communicatam habeant totam Verbi æstimabilitatem. Consequentia patet ex ratione antecedentis: quæ à finito modo communicationis sumi solet, & debet. Vnde sic arguo: non minùs limitat effectum formæ,limitatio communicationis,& subtracti;quàm limitet effectum causæ efficientis,limitatio virtutis proximę: ut patet in exemplis adductis; atqui effectum causæ efficientis simpliciter limitat, limitatio proximę virtutis: ergo & effectum formæ,limitatio communicationis,& subtracti: quæ in nostro casu certè intervenit.

31 Confirmatur tertiò: vel Christi Domini actiones æquè sunt æstimabiles & placent Deo, ac Verbi Dignitas, & increatum velle Dei, vel non? Si secundum: ergo limitatio intrinseca partium finitarum,suam finitudinem exercet: ergo facit ne sint æstimationis infinitæ simpliciter:ergo merita Christi sunt finitæ æstimabilitatis: eorum enim, quæ infinitè simpliciter placent Deo, nō potest unum placere magis, quàm aliud: vel non sunt infinita simpliciter in ordine æstimationis,& complacentiæ. Si ergo primum: ergo essent æquè bonæ ac Deus: quod patet multis absurdis egregiè ponderatis à Godoy *disp.3. §.5. à num 55.* *Godoy.*

32 Respondeo ad argumentum, distinguendo antecedens:non communicatur modò infinito physicè, concedo: moraliter, nego. Ad probationem, distinguo etiam quod assumitur: eatenus communicatur, quatenus unitur, ly quatenus significante conditionem præsuppositam ad communicationem: concedo: significante mensuram, & quantitatem communicationis,nego. Itaque Personæ Divinæ Dignitas non potest communicare se moraliter operibus Humanitatis, nisi modo finito Vnionis, se fecerit Rectum Humanitatis operantis,& hanc intimè suam: eà verò unione suppositâ,infinitè moraliter se communicat operibus quoad æstimationem, & valorem: quæ communicatio distingui & concipi potest in actu pri-

mo, & quasi in actu secundo: in actu primo ex parte Verbi cōsistit in ipsà increatà Majestate, quæ indivisibiliter est jus, ut opera Humanitatis assumptæ, & suæ, æstimentur ut opera propria tanti suppositi: ex parte Humanitatis, in ipsà Vnione afferente sibi Dignitatem simpliciter infinitam: In actu secundo, consistit in actu Divinæ voluntatis æstimantis actiones, æstimatione, quam exigunt, nempe æstimatione suppositi operantis. Patet autem Hujusmodi communicationes esse simpliciter infinitas, licèt ea, quæ fit Humanitati, sit finita simpliciter in genere physico.

33 Ad primam confirmationem, omissis aliorum solutionibus parùm solidis, concedo antecedens, & nego consequētiam, ejusque suppositum. Vidimus enim communicationem, quà se Verbi dignitas communicat operibus, non esse eandem cum illà quà se Humanitati communicat physicè, esseque simpliciter infinitam moraliter. Disparitas Antecedentis ad consequens est, quia reddere subsistentem Naturam solùm est complere ipsam in genere substantiali, & in gradu suæ entitatis; cùm ergo ipsam non compleat in omni genere entis, & perfectionis: quod requiritur ad subsistens infinitè simpliciter, hinc est, non reddi à subsistentiâ infinitâ simpliciter, infinitè simpliciter subsistentem. At reddere merita simpliciter infinita solùm est facere, ut ea merita æstimentur æstimatione tota operantis moraliter ab ipsis indistincta: cui non obstat finitudo physica actionis, & unionis per quam se Humanitati operanti communicat. Et ratio est, quia ea finitudo actionis, & unionis non imminuit, nec impedit, ne dignitas operantis sit simpliciter infinita, &, quanta est in se, se moraliter exerceat per actiones alioquin entitate finitas.

34 Ad secūdam confirmationem, omisso nunc etiam antecedente, in quo promiscuè miscentur multa, evolvenda cùm *de Sanctitate Christi* sit sermo, nego consequentiam. Ratio est quia denominatio sancti, & boni non desumitur solùm ex quantitate Sanctitatis, & bonitatis, sed ex modo illam, & hanc habendi, cæteris paribus; qui modus cùm in Humanitate finitus sit, nempè per Vnionem, fortè facit ne evadat ex sanctitate entitativè infinitâ simpliciter, simpliciter infinitè sancta. At denominatio valentis, & meritorii sumitur ex bonitate non solùm absolutâ, & entitativâ actionis, sed respectivâ

Infrà lib 5 disp 1. latissimè.

per ordinem ad personam, cujus dignitas nisi impediatur, ne sit infinita simpliciter, ut impediri non potest, ne opera sint Personæ simpliciter infinitæ: ita nec potest impediri, ne simpliciter infinitè valeant, & æstimentur, quia jus est ut æstimentur æstimatione totâ Personæ operantis.

35 At, *inquis*, quomodo opera secundùm se finita, sunt capacia denominationis valētis simpliciter infinitè, si humanitas, quia finita, non est capax denominationis sanctæ, & bonæ simpliciter infinitè? Respondeo rationem esse, quia capacitas ad valendum in genere meriti sumitur per ordinem ad Personam, cujus opera sunt: unde si sit in operibus capacitas, ut sint personæ summè excellentis, eoipso habent capacitatem ad denominationes ejusmodi. At capacitas ad denominationem sancti, sumitur in ordine ad ipsam Naturam intrinsecè habilem, vel inhabilem habendi tantam, aut tantam sanctitatem, hoc vel illo modo: qui semper, respectu entitatis finitæ, debet esse finitus.

36 Hinc ad rationem Confirmationi adjunctam, distinguo majorem: non minùs limitat, limitatio communicationis, & substracti, quando effectus formæ mensuratur in ordine ad subjectum, ejusque capacitatem intrinsecam, concedo: quando mensuratur aliunde, nego. Et disparitas est quia cum effectus formæ, ut in physicis solet, mensuratur in ordine ad subjectum, Agens operatur juxta illius exigentiam, aut limitationem, unde finitè, si capacitas finita sit: & sic intelligo axioma, formam debere recipi juxta modum recipientis: educitur enim ex isto, seu fit ad mensuram istius: at si effectus formæ, ut in moralibus, & hìc accidit, plus aliunde mensuretur, quàm in ordine ad substractum, tunc tantus erit quanta erit forma, vel illud tertium in ordine ad quod mensuratur. Cùm ergo in operibus Christi Domini sumatur denominatio valentis in genere meriti ex excellentia Personæ, & hæc sit in operatione, infinitâ simpliciter, non potest obstare limitatio substracti, ne actio evadat infinita simpliciter in ratione valentis, & meriti. Nec paritas à virtute productiva valet: quia ideò ex ejus finitudine benè colligitur effectûs finitudo, quia virtus nihil producit, nisi quod continet: at effectus iste moralis, de quo loquimur, nullam causam habet unde physicè fiat; datur enim formaliter à Dignitate Personæ, quanta inter operandum est.

Ad

37 Ad tertiam Confirmationem, distinguenda est in operibus Christi duplex bonitas cum Suarez *disputatione citatâ sect.* 4. altera, intrinseca, absoluta, & virtuosa, seu per quam actus manet in sphærâ determinatæ virtutis, & quam actus habet ex intrinseco ordine ad objectum. Altera, respectiva ad æstimationem, & præmium, quæ ex aliis circunstantiis sumitur, & maximè ex operantis dignitate: utraque ibi divisim accipitur, cùm actus sumitur in ratione valoris, & meriti. Distinctio patet in actu contritionis, qui penès intrinseca manet æquè bonus, & virtuosus, sive fiat à justo, sive à peccatore: quoad æstimationem tamen, in ratione valoris, & meriti, maximè dispar est, si, à justo fiat potiùs quàm à peccatore. Dico igitur opera Christi quoad bonitatem illam absolutam, esse secundùm se finita, & finitè æstimabilia: quoad respectivam tamen esse simpliciter infinita, & infinitè æstimabilia, nempe quantùm in ordine ad inducenda bona est æstimabilis, & placet infinitæ Personæ Dignitas. Ne tamen solutionis claritas offuscetur importunâ implicatione difficultatum decursu vincendarum

Suarez.

38 Notanda sunt *tria* contra multos. *Primum*: ex nostrâ opinione non esse necesse dicere, opera Christi æquè placere Deo, & æquè esse æstimabilia, ac placet Deo Personæ Divinæ Dignitas, ac velle ipsum increatum Dei. Ratio est, quia Personæ Dignitas, & velle increatum placent omni genere, & modo æstimationis, & amoris: sunt enim Bonum per essentiam, & in omni genere boni: at opera Christi Domini, cùm non sint in omni genere perfectionis bona, sed respectivè in ordine ad inducenda bona, gratiâ ipsorum, & Personæ per illa se exercentis, non debent esse in omni genere summè æstimabilia, & summè placentia: unde nec tantùm, quantùm ipsa Personæ Dignitas, & velle Increatum Dei.

39 *Alterum*: licèt non sint æquè placentia, ac ipsa Personæ dignitas, & velle increatum Dei, dici debere, æquè placere Deo in ordine ad inducenda bona, seu in genere meriti, ac placent Personæ Dignitas, & velle increatum in omni genere placendi. Ratio est: quia ita æstimantur, ut in eo genere æstimationis, non possit quasi augeri, & crescere affectus Divinus, quacumque factâ additione meritorum: tantique æstimantur, quanti in eo genere potest æstimari res simpliciter infinita.

40 *Tertium*: his non obstantibus, merita Christi debere dici simpliciter infinitè æstimabilia in genere valoris, & meriti. quia in eo genere neque possunt excedi, neque factâ ullâ additione simpliciter crescere: per quæ plenè satisfiet tertiæ confirmationi, & multis, quæ hîc objici solent à Nonnullis: inter quos video Recentiorem aliàs ingeniosum, qui exinde contendit Merita Christi Domini non esse intensivè simpliciter infinita, quia ea non videt æque bona, & placentia Deo, ac Deus est Bonus & sibi placens: in quâ sequelâ multi Theologi, aliàs doctissimi, nullam absurditatem inveniunt, ut repræsentabo *num.* 64. Sed eâ doctrinâ, quæ mihi non placet, non eget veritas quam defendimus.

41 Objicies quartò: si singula Christi Domini opera erant infinita simpliciter in ratione valoris & meriti: ergo Christus non plùs satisfaciebat, & merebatur, nec reipsa poterat, per unum, quàm per aliud: nec per omnia simul, quàm per unum. Consequentis necessitas, & absurditas patent. Necessitas: quia quod est simpliciter infinitum, in eo genere, in quo tale est, excedi non potest, nec quacumque factâ additione crescere: nã eâ parte quâ excederetur, & crescit, non erat id quo majus esse non poterat: atque adeò erat finitum, & limitatum. Absurditas: Tùm quia sicut unum opus erat alio præstantius; & unus labor, aut dolor alio major: ita necesse est forent aliqua Christi opera magis satisfactoria, quàm alia. Tùm etiam quia alioquin non esset cur ex constanti Scripturarum, & Patrum consensu tribui deberet Redemptio nostra Christi passioni, & morti, potiùs, quàm actui primo meritorio, quem elicuit. Tùm demum quia evidens est totum præponderare parti, seu esse parte suâ majus: ergo & evidens plus est esse satisfactionis, & meriti in collectione operum Christi Domini, quàm in unico.

42 Pro Solutione venit repetenda distinctio, quâ consideravimus Christi Domini satisfactionem, & merita, vel quoad *sufficientiam*, & in actu primo: vel quoad *efficaciam*, & in actu secundo. *Primo* modo tantum merebatur Christus per unum opus, quàm per omnia simul: & tantum erat valoris & meriti in uno, quàm simul in omnibus, intensivè, & simpliciter loquendo, ratione assertæ infinitatis in quolibet. Nec id, ullum absurdum est: quoties enim pars aggregati est simpliciter infinita, in eo ipso genere

æquipollet toti, & æquè præstat: axioma de majoritate totius intelligendum respectivè ad partes toti inæquales, & finitas. Dixi simpliciter,& intensivè:nam secundùm quid, & extensivè plus est meriti in collectione omnium Christi operum, quàm in uno: id est,sunt plura merita simpliciter infinita:non est absolutè plus meriti.

43 *Secundo* modo, seu quoad effectum neganda est consequentia: quia licèt merita Christi Domini secundùm se erant valoris simpliciter infiniti, eorum tamen efficacia in actu secundo pendebat juxta alios à Dei acceptatione:juxta me ab applicatione Christi Domini, qui voluit applicare sic sua opera, ut aliquid aliqua, aliud alia acquirerent, neve singula acquirerent jus integrum ad reconciliationem, nisi accedente morte voluntariè obitâ pro peccatis Humani generis. Hque sensus est Scripturæ, & Sanctorum dum dicunt Redemptionem nostram nonnisi Christi Domini passione,& morte fuisse consummatam.

44 Et certè, cur ita se Christus gereret, ratio convenientiæ non una fuit. Prima: ut sic nobis magis appareret nostrorum gravitas peccatorum; illustriùsque se proderet Christi erga nos Charitas. Secunda, ne nobis, assuetis plerumque res, numero & strepitu potiùs, quàm pondere æstimare, vilesceret Redemptio nostra, si uno solum Christi Domini opere niteretur. Tertia, ut illicita delectatio, quâ peccavimus, Christi gravi dolore compensaretur: in ejusque humilitate, patientia, & depressione, & obedientia detumescerent fluctus cordis nostri,& inesset exemplum Vitæ innocentissimæ. Vnde colligis Christi merita quoad effectum non fuisse simpliciter infinita in actu secundo, licèt in actu primo quoad illos ipsos effectus finitos, pro quibus applicabantur, exercuerint infinitatem intensivam in actu secundo obligãdo Deum ad eorum exhibitionem in præmium:ut *infrà*.

Infrà à nu.184.

45 Objicies quintò: Meritum simpliciter exhauribile per præmium,vel simpliciter impedibile ne præmium obtineat, non potest esse simpliciter infinitum: Atqui meritum Christi sic se habet: exhauriri enim potest per præmium; si nempe intuitu ipsius Spiritus Sãctus Incarnaretur:v.g.& impediri, si nempe Spiritus Sanctus offerret & applicaret in ea suppositione sua merita ne Christo daretur quod postularet: ergo non est simpliciter infinitum Christi meritum.

46 Respondeo,omissa majori,nego minorem: neque enim per illud præmium exhauriretur Christi meritum, neque per illam suppositionem impediretur. Ratio prioris est: quia illud præmium in ratione præmii non est simpliciter infinitum. Ratio posterioris: quia vel illa suppositio est impossibilis, vel in ipsa est impossibilis casus ille discordiæ inter illa suppositа ordinatissima in volendo. Sed de his *sect 3.* latè,& ex professo. *Infrà sect. 3.*

47 Respondeo secundò:distinguo majorem: meritum exhauribile per præmium simpliciter finitum; vel impedibile vi alterius meriti finiti non potest esse simpliciter infinitum, concedo:meritum solùm exhauribile per præmium simpliciter infinitum; & solùm impedibile per vim in oppositum meritoriam simpliciter infinitam: nego. Nam si præmium est simpliciter infinitum certè respondet merito simpliciter infinito: & si meritum ut impediatur, necesse est quæri aliud simpliciter infinitum,certè ostenditur in ratione meriti infinitum simpliciter.

SECTIO II.

ASSERTÆ INFINITATIS ORIGO, ET Ratio.

§. I.

DISCVRSVS CARDINALIS DE LVGO examinatur, & repellitur.

48 HÆc Ratio necessariò petitur ab Infinitatis origine: & origo, posthabitis aliis modis,quos ferè nemo jã probat,& suppressimus in simili *Suprà disp.2. à nu.43.* communiter petitur ab Infinitâ Dignitate Personæ operantis. Tota lis est de modo, & cùm Cardinali de Lugo potissimùm. *Suprà disp. 2. à nu.43. Card. de Lugo.*

49 Asserit hic Eminentissimus Author *disp.6. sect.* 1. Dignitatem Personæ operantis, (tam in Christo, quàm in quovis alio supposito) non dignificare directè,& formaliter opera, sed materialiter,& indirectè: id est, non ea elevare, ita ut ea faciat digna majori præmio formaliter loquendo, sed majori materialiter.

50 Considerandum est, inquit, opus morale bonum, præcisim à Dignitate operantis, & antecedenter ad ipsam juxta bonitatem intrinsecam, quâ Deo placet, & ut sic æstimatur esse dignum præmio magno. Ad deci-

decidendum verò, quod & quale erit respectu talis operis, si præstetur, præmium magnum, fieri debet recursus ad Personæ dignitatem, utpote certam, & unicam mensuram parvitatis, & magnitudinis in præmio: quod enim uni Personæ censetur magnum; alteri, parvum est. Vnde Dignitas Personæ non dat operibus valorem ad magnum præmium, sed indirectè, & materialiter, quatenus facit, quòd præmium aliis aliàs magnum, respectu merentis magnum non sit. Sic, addit, Beneficiarius habet jus ad congruam sustentationem ex fructibus beneficii: quantitas tamen congruæ sumenda est per differentias Personarum. Cum ergo Christo Domino, ratione Excellentiæ, & dignitatis non possit esse magnum, nisi quod sit simpliciter infinitum, & omne possibile, inde dicitur ex excellentia, & dignitate Personæ, augeri valorem, manereque opera valoris infiniti simpliciter, licèt nō maneant nisi finita in ratione meriti, quia non ex eo manent digna majori præmio formaliter, sed præmio materialiter majori. Sic Lugo subtiliter & acutè.

Lugo.

51 Doctrina tamen hæc, alioquin subtilis, & ingeniosa, mihi displicet ultra ea, quibus *disp. præced. à num.91. & præsenti nu.9.* jam concussi. Primò: quia juxta ipsam ratio meriti & movens Deum ad retributionem esset simpliciter finita, nec superans obsequium puræ creaturæ: id autem absurdum esse constat, tùm quia repugnat manifestò Patribus commendantibus in Christo magnitudinem pretii, & obsequii. Tùm quia ratio non plùs movens quàm obsequium puræ creaturæ, non æquè movet ad complacentiam, quàm offensa ad displicentiam movet: ergo ex ratione obsequii non potest Deus condignè moveri ad remissionem peccati. Tùm etiam quia Ratio movens Deum ad retribuendum non esset meritum Christi Theandricum, nec operatio Christi, ut Christi est: unde fiet eas actiones æstimari secùs ac in re sunt; cùm æstimentur præscisim à Personâ à qua fiunt, & consequenter à circunstantiâ plerumque mutante speciem moralem actionum: igitur considerare actiones secundùm se præscisim à Persona, non est eas considerare moraliter, ut sunt in se, nec in ratione meriti. Major autem assumpta patet: nam per te, ratio quæ movet Deum ad retribuendum, & ratio meriti consideratur præscisim à Persona, juxta bonitatem intrinsecam in quovis supposito invenibilem, ubi talis actio sit; atqui talis bonitas est finita simpliciter.

Suprà disp. 2. à nu.91. & in præs. à nu. 9.

52 Displicet secundò: quia exinde fieret plures Dei-Hominis actiones non fore infiniti valoris, neque quamvis oblationem, aut guttam Sanguinis sufficere pro remissione peccatorum: quæ singula manifestò sunt falsa, & contra extravagantem Clementis *suprà* citatam. Sequela ostenditur: eatenus actiones Christi sunt per te valoris infiniti simpliciter, quatenus secundùm se sunt digne magno præmio, cujus exinde magnitudo, ex comparatione ad Personam, crescere debet in infinitum. Atqui plures actiones Christi Domini secundùm se consideratæ non sunt dignæ magno aliquo præmio: Tùm quia si præstarentur eædem a purâ creaturâ non ita digne forent. Tùm quia actiones naturales ex se non ita dignæ sunt: & quomodo sit dignâ magno præmio secundùm se oblatio unius Lacrymæ, uniusque guttæ Sanguinis effusio?

Clemens suprà nu.6.

53 Demum, quia plures actiones secundùm se, etiamsi supernæ sint, præcisim à dignitate Personæ, æstimantur à Theologis exigui pretii, & exiguo præmio dignæ, elevanturque à dignitate Personæ, ut pluris æstimentur, & magno præmio dignæ sunt: puta actus remissos, & virtutum infimarum: nihil hac doctrinâ inter Theologos *de merito* disputantes pervium magis: ex quâ manifestè revincitur, quam Lugo excogitavit.

54 Displicet tertiò, quia hæc Doctrina reddit principia pro mensura præmiorum incertissima. Ratio est: quia ratio magni, & parvi habet latitudinem infinitam: & infinitas combinationes: cùm ergo dicitur actiones ex se esse dignas exiguo, & parvo præmio: aut esse dignas magno; additurque parvitatem, & magnitudinem esse mensurandam cum Personæ, cui præmium datur, dignitate: rogabimus: si magnum patitur infinitam latitudinem, cur merenti præmium magnum non eo ipso mereri dicitur de condigno totam illam latitudinem magni: v. g. si justus meretur præmium magnum, cur potiùs dicitur de condigno mereri quatuor gradus gratiæ, v. g. quàm centum; cùm tam centum, quàm quatuor gradus sint intra latitudinem magni, ad cujus arbitrium hæc finienda? certè ad Dei arbitrium inutiliter recurretur: Quò enim Princeps est liberalior, & major, eò minùs reputat in præmiando magna, quæ alii magna censent. Videatur de argumento Arriaga *disp.10. sect 2. subsect.3.*

Arriaga.

55 Displicet quartò. Quodvis opus morale habet certam, & determinatam speciem, & honestatem; & certâ determinatâ-

que

que cum libertate ſit: ergo neceſſariò debet eſſe ſecundùm ſe determinati, & certi valoris: ergo neceſſariò debet eſſe dignum certo, & determinato præmio, juxta genus ſuum. Ratio horum omnium eſt: quia honeſtas eſt menſura valoris; valor, præmii: præmium enim valori reſpondet: ergo ſi honeſtas eſt certa, & determinata, debet & eſſe certus valor, & conſequenter præmium. Confirmatur paritate malitiæ, & pœnæ.

56 Nunc ſic: atqui in quovis ſuppoſito ſit tale opus, habet eundem valorem determinatum: ergo in quovis ſuppoſito ſit, erit dignum certo, & determinato præmio, ſi dignitas ſuppoſiti formaliter non concurrat ad valorem operis eliciti: ergo quicquid ſuperadd tur ultra illum determinatum præmium, confertur in honorem Perſonæ, & non ut præmium: ut accideret ſi ex liberalitate ſuperadderetur: ergo ſi Dignitas Perſonæ non auget formaliter meritum, quidquid ratione Perſonæ ſuperadditur, non eſt præmium: ergo neque remiſsio peccatorum, neque infinitudo boni poteſt eſſe præmium reſpectu Chriſti: quod quis aſſerat?

57 Confirmatur: Vel præmium infinitum, vel quodvis aliud excedens valorem intrinſecum actionis meritoriæ, reſpondet indiviſibiliter ut præmium ſoli operationi, vel operationi, & Perſonæ indiviſibiliter acceptis? Si primum: ergo actio præciſim à Perſona eſt valoris infiniti ſimpliciter: & unde, hoc illi? Si ſecundum: ergo ex operatione, & dignitate Perſonæ fit unum quid moraliter in ratione valoris, & meriti: nam merito, ut tali, reſpondet præmium, ut præmium.

58 Dicetur fortè, præmium infinitum reſpondere actioni, & Perſonæ diviſibiliter, non quaſi unum quid actioni reſpondeat, & aliud Perſonæ, ſed quatenus actioni reſpondet magnitudo præmii; & Perſonæ, quod infinitas præmii ſit magnitudo, reſpectu ſui, & ſuę operationis. Contra tamen: Vel infinitum reduplicativè ut infinitũ eſt formaliter præmium, vel non, niſi merè materialiter? Si primum: ergo ut tale reſpondet merito infinito: quod iſtud eſt? Si ſecundum: ergo nulla eſt in Chriſto actio, quæ ſit digna infinito præmio, ut tali: quod nemo dixit extra Scholam Schoti. Dicere enim eſſe dignam præmio materialiter infinito, eſt dicere infinitatem eſſe inſeparabilem à re, quę datur in præmium: re tamen ipsâ non eſſe præmium.

59 Diſplicet quintò: quia nullum præmium præter infinitum eſt determinatè parvum, aut magnum abſtrahendo à dignitate Perſonæ; quodvis enim eſt parvum reſpectu unius Perſonæ, & reſpectu alterius magnum: ergo in conceptu actionis ut valoroſæ, & meritorię includitur Perſonę dignitas. Probo conſequentiam: quia magnitudo præmii, ut magnitudo præmii eſt, reſpondet actioni, ut valoroſæ, & meritoriæ; ſed per te magnitudo præmii, ut eſt determinata magnitudo præmii reſpondet dignitati Perſonę, & non rei alicui diviſim acceptæ à Perſonæ dignitate: ergo Perſonæ dignitas conſtituit actionem in eſſe valoroſæ, & meritoriæ. Videantur alia contra diſcurſum Cardinalis in Koninch, Amico, Arriaga, Bernal, & Prudentio: Quare

Koninch. Amicus. Arriaga. Bernal. Prudent.

§. II.

VERA RATIO PROPONITVR, ET defenditur.

60 DOctrina communis tenenda eſt, & explicanda juxta præjactam *diſputatione præcedenti ſecti. 2. a num. 63.* dicendo Perſonæ operantis dignitatem directè formaliter, & immediatè concurrere ad valorationem, & æſtimationem actionis meritoriæ, ut talis eſt, quatenus ſe ipſam, quanta eſt, in actionem obſequioſam impendit, ſuique totam æſtimationem actioni moraliter identificat. Vnde Divini ſuppoſiti dignitas, quanta eſt, nempè infinita ſimpliciter, ſe totam actionibus moraliter identificat; iſtæque manent cum jure ne earum æſtimatio, & valor in ratione meriti, & obſequii limitari poſsit ex ullà indignitate operantis (nulla enim eſt moraliter,) ſed æſtimari debeat totà æſtimatione ſuppoſiti ab ipſis actionibus moraliter indiſtinctà. Vide hæc explicata fuſiùs, & ſolidè jacta *loc. citat.* ex quibus

Suprà diſp. 2. à nu. 63.

61 Neceſsè eſt operationes Chriſti Domini in ratione valoris, & meriti eſſe ſimpliciter infinitas. Primò: nam actio, quæ ex ſummâ dignitate non habet unde limitetur, manet eoipſo infinita ſimpliciter. Secundò: quia actio æſtimabilis totà æſtimatione rei infinitę ſimpliciter, neceſſariò eſt æſtimabilis æſtimatione ſimpliciter infinitâ. Tertio: quia actio per moralem ſui dignitatem elevata ad gradum æſtimationis, in quo neque factâ quacumque additione poſsit creſcere, vel excedi, manet in eo infinita ſimpliciter: atqui

qui actio Christi Domini per moralem sui dignitatem est in gradu æstimationis in quo nunquam, aut usquam crescere potest, aut excedi: ergo manet in eo infinita simpliciter. Major est evidens: nam eoipso continere censetur, quicquid in eo genere, æstimationis, & perfectionis est. Minor etiam est evidens: nam Personæ dignitas est moralis dignitas actionum: ut est ex communi principio evidens, actiones eò æstimari pluris, quo major est Personæ, quæ elicit: cum ergo Personæ hîc operantis sit simpliciter infinita Dignitas, necesse est actio maneat in gradu æstimationis summo. Hæc, & alia *ex Doctrinis præcitatis* facilè quisque exaggerabit, & instruet, pró ratione à priori solidâ, & efficaci assertæ infinitatis in meritis Christi Domini.

62 Objicies primò: ergo actus Christi Domini in ratione meriti, non crescunt utcumque, sed arithmeticè ad gradum usque dignitatis, in quâ Persona est: ergo tanti valent, ac Persona Verbi: ergo tanti sunt æstimabiles, quanti Persona Verbi: ergo tam amabiles sunt, quàm Verbum, & Deus: ergo tam sunt boni, quàm Deus: cujus cõsequentis falsitas, & absurditas ostendit eorum, ex quibus sequitur. Et primum patet: nam si Christi Dignitas non elevat actus arithmeticè ad dignitatem sibi æqualem, quomodo æstimantur totâ æstimatione suppositi? Quomodo ab ipsis indistinguitur Verbi dignitas, quanta est? Vnde provenit limitatio, quæ non eò usque limitet, ut maneant finiti simpliciter in ratione valoris, & meriti?

63 Confirmatur: si Personæ dignitas dat valorem formaliter actibus Christi Domini, ut ratio valoris, & meriti est simpliciter infinita juxta nos: ergo & erit in omnibus Christi actibus simpliciter eadem: cùm eadem omninò sit in omnibus dignitas: ergo actus Christi in ratione valoris, & meriti non sunt plures, sed quid omninò unũ, & idem. Multos objectionis sequela turbavit.

64 Admissa est à non paucis, quibus favent Amicus *disp. 6. sect. 2.* Vvadingus *disp. 2. dub. 2.* & apertè Meratius *disp. 6. sect. 5. num. 7.* fassus æquè Deo placere actus Domini, ac Personæ dignitas placet, & ipse sibi. Verùm id videtur omninò durum: Primò: nam Bonum per essentiam est summè bonum in omne genere, & omni genere, & necessitate amoris summè amabile; atqui actus Christi Domini non sunt per essentiam boni, neque in omni genere, neque summè amabiles omni genere, & necessitate amoris: ergo non æquè placent, ac Verbi dignitas. Si ergo non æquè placent, non erunt æquè digni: neque ergo crescunt arithmeticè. Secundò: quia bonum, quod extrinsecè, & contingenter est bonum, non est super omnia diligibile: tales autem sunt actus Christi Domini. Ideò sequela

Amic. *Vvading.* *Merat.*

65 Negata est etiam à multis, inter quos sunt Esparza, Godoy, & Aldrete, fassi crescere quidem Christi merita simpliciter infinitè, non tamen ad dignitatem tantam, quanta est Personæ. Desidero in Aldrete consequentiam hæc dicente *disp. 10. sect. 2.* & oppositum docente *disp. 78. sect. etiam secunda.* Deinde hic dicendi modus manifestè Schotistis favet asserentibus merita Christi ex eo non evadere ob Personæ dignitatem infinita simpliciter, quia non crescunt arithmeticè, sed geometricè.

Esparza. *Godoy.* *Aldrete.*

66 Insuper Arguo sic primò: licèt offensa crescat ex dignitate offensi per vos, tamen ex eo non crescit in infinitum, licèt Persona, quæ offenditur, sit simpliciter infinita, quia non crescit arithmeticè, sed geometricè: & iste modus crescendi dat locum, ut aliunde limitetur: ergo si meritum Christi non crescit ex Dignitate Personæ arithmeticè, sed geometricè, non crescet in infinitum: atque adeò non eousque crescet, ut exæquari non possit per multiplicationem actuum purè finitorum, quod omnis Schola negat.

67 Arguo secundò: Per vos ex dignitate Personæ crescit meritum Christi ad usque infinitatem: ergo crescit arithmeticè. Probo consequentiam: neque enim potest esse ratio cur ab infinitate Personæ crescat in infinitũ, & cur non crescat quanta est Personę dignitas. Et ratio est: quia ex eo crescit in infinitum, quia datur ipsi moraliter ipsa infinitas Personæ; sed etiam datur tota Personæ dignitas, quanta est: ergo.

68 Arguo tertiò: non potest crescere Christi meritum ex Personæ dignitate, quin arithmeticè crescat. Ratio est: quia nequit crescere nisi ex dignitate, quæ ipsis actionibus datur, & quantum datur; atqui datur tota dignitas, & quanta est in se; datur enim per se ipsam, quatenus se ipsa est jus ut actiones reputentur suæ, & æstimentur, ut tales. Quare temperando sequelas *ex num. 38. & sequent.* & cum Koninch. *disp. 3. dubio 8. num. 158.*

Suprà à nu. 38. *Koninch.*

69 Respondeo ad argumentum, & dico Christi merita crescere ex dignitate Personæ,

ſonæ, quam moraliter dicunt, & imbibunt in ratione valoris, & meriti, non utcumque, ſed arithmeticè, id eſt, tantũ ea merita eſſe in ratione valoris, & meriti, quantus eſt Deus in ratione dignificantis. Cùm ergo Deus, in ratione dignificantis, quia eſt dignitatis infinitæ ſimpliciter, & infinitè æſtimabilis, ſit ſimpliciter infinitus, neceſsè eſt quòd merita ſint ſimpliciter infinita, & infinitè æſtimabilia in ratione valoris, & meriti. Et hic eſt ſenſus earum vocum, quibus dicere ſolemus, actus Chriſti æſtimari tota æſtimatione Dignitatis Divinæ, & æquè valere, ac Deus valet. Loquimur enim moraliter, deque actibus moraliter acceptis, & cum limitatione ad rationem valoris, & meriti: atque adeò damus locum ut in genere phyſico poſsint ipſi actus excedi à ſummo Bono per eſſentiam, & in omni genere entis.

70 Ex quibus duo fiunt. *Alterum*: Chriſti merita eſſe infinitè æſtimabilia in genere meriti, & quantum in eo genere poteſt æſtimari res ſimpliciter infinita, tantique in eo genere quanti ſervatâ proportione æſtimatur in omni genere Deus. *Alterum*: Chriſti merita, licèt dicant in ſe tantum boni, quantum eſt Deus, non eſſe tam bonos, nec tam placere, quàm Deus eſt bonus, & ſibi placet. Sumpti enim actus adjectivè non habent bonitatem omni genere habendi, quo Deus. Nunc in formâ: concedo ſequelam primi conſequentis: & diſtinguo ſecundum: tanti valent, abſolutè, nego: tanti valent in ratione morali valoris, & meriti, concedo: & diſtincto ſimiliter tertio conſequenti, nego quod ſubinfertur in ultimis conſequentiis. Vide *doctrinam num. 38. 39. 40.*

Suprà à nu. 38. Pet. Hurt.

71 Ad Confirmationem, in quâ fluctuare videtur Hurtadus Salmãticenſis, conceſſo antecedente, nego duplicem conſequentiam. Quia licèt dignitas, quæ condignificat Chriſti opera, ſit phyſicè, & realiter eadem & ipſiſsima; tamen valor & ratio meriti, quę exinde derivantur, moraliter ſunt diverſa pro diverſitate actuum, qui valorantur: eadem enim ipſiſsima dignitas pro multiplicatione actuum, moraliter multiplicatur, quatenus ſingulos æque valorat, ac ſi eſſet multiplex. Eſt exemplum appoſitiſsimum in peccato originali, quod jam communiter à noſtris dicitur conſiſtere in ipſo actuali peccato Adami ut moraliter in ſingulis permanente. Tamen licèt peccatum Adæ phyſicè unum fuerit, fateri debemus cum Tridentino *ſeſſ. 6 decreto de peccato Originali num. 5.* unicuique hominum ineſſe ſuum & proprium peccatum originis: quia cùm ea moralis permanẽtia quoad effectum æquè valeat in prudentum æſtimatione, ac ſi in ſingulis reipſâ exiſteret phyſicè Peccatum Adæ, jure dicitur per multiplicationem hominum multiplicari peccatum originis. *Trident.*

§. III.

ALTERA OBIECTIO: CVR CRESCENTE merito ex dignitate Perſonæ, merentis, non ita ex offenſæ Perſonæ dignitate creſcat offenſa?

72 OBjicies ſecundò: Quamvis offenſæ gravitas creſcat ex Dignitate Perſonæ offenſæ, atque adeò ſit offenſa gravior, quò Perſona offenſa ſit dignior; tamen ex infinitâ dignitate Dei offenſi, non creſcit in infinitum offenſa: ergo quamvis meritum creſcat ex dignitate Perſonæ operantis, tamen ex infinitâ dignitate non creſcet in infinitum ſimpliciter. Confirmatur primò: licèt actus bonus in genere moris eo ſit melior, quò objectum ſit melius, & excellentius, tamen ex infinitâ bonitate objecti non creſcit arithmeticè in infinitum actûs bonitas, ut patet in actu Dilectionis Dei, qui finitæ bonitatis eſt: ergo ſimiliter.

73 Et utriuſque paritatis ratio eſt, quia licèt objecti Dignitas ſit infinita ſimpliciter, & quantum eſt in ſe, poſſet infinitam honeſtatem communicare, tamen principii proximè elicitivi limitatio limitat influxum objecti, nec ſinit exerceri ab ipſo totam ſuam infinitatem; atqui etiam Perſonæ Divinæ dignitas limitatur ex finitudine principii proximè elicitivi: operatur enim medio ipſo: quod eſt operari, ſeque communicare modo finito: ergo licèt in ſe infinita ſimpliciter, & quantum in ſe eſt, poſsit in infinitum valorare, limitabitur in influxu: ſumma eſt ergo paritas.

74 Confirmatur ſecundò: non minùs valorant actum circunſtantiæ, quæ ſe habent ex parte objecti, quàm circunſtantiæ, quæ ſe habent ex parte actûs, ut eſt communis diſtinctio, & ſenſus *in Tractatu de Bonitate, & Malitia*: atqui Circumſtantiæ ex parte objecti, licèt ſint infinitæ ſimpliciter, non valorant infinitè, & arithmeticè: ergo neque circumſtantiæ ex parte actûs. *Vide me ibi.*

Reſ-

75 Respondeo ad argumẽtum,concesso antecedente,negando consequentiam. Solida disparitas data est *lib.2. disp.3. nu.*118. & est:Quia Dignitas Personæ offensæ non gravificat, prout in se est, sed prout cognita, & in substituto intentionali sui, quæ cognitio est:unde quamvis infinita sit, si limitatè cognoscitur, limitatè gravificat. At Personæ operantis dignitas valorat actionem, prout in se est, seipsam formaliter, quanta est, impendendo in actionem in genere moris:unde quamvis ignoretur ab operante, dignificat, atque adeò quantum potest. Id quod apertiùs explico ad confirmationes. Ad primam, admisso antecedente,quod plerumque fallit (nam accidit ut actus circa objectum secundùm se ignobilius præstet respectivè ad actũ nobilioris objecti,) nego consequentiam.

Suprà lib. 2. disp. 3. à num. 118.

76 Ratio à priori est: quia circumstantiæ, quæ perficiunt, & valorant actiones,per modum objecti, non se habent adinstar formæ constitutivæ actuum, sed extrinsecè, tanquam termini in ordine ad quos sumunt intrinsecam speciem actûs, per intrinsecam habitudinem sui ad ipsa objecta: unde tota dignitas & perfectio,quę desumitur ex objecto, cùm merè consistat in habitudine essentiali actûs ad objectum, procedere debet, & sumi effectivè à principio, à quo fit essentia actûs: quare si principium, à quo fit actus, sit limitatum & finitum, tota dignitas debet esse finita, quia in limitato, & finito principio præcontenta: At circumstantiæ, quæ valorant, per modum actûs, se habent ut formæ morales intrinsecæ; valorque ex eis proveniens, sumitur ab ipsis, ut in operante sunt, nec fit à principio, à quo proximè est entitas actûs, nec præcontinetur causaliter in ipso; solùmque pendet ab ipso, quatenus opus est, ut existat materia valoranda: unde hic valor limitari aliunde non potest, esseque debet tantus,quanta est dignitas operantis. *Dices*: quomodo ergo est verum, actus ex majori nobilitate objecti, evadere nobiliores? Respondeo: quia sunt plerumque nobiliora principia, atque adeò nobiliorum effectuum productiva. Ex quibus satis patet ad secundam confirmationem.

77 Instabis: ideo dignitas per modum objecti non valorat actum arithmeticè, & quanta est, quia totus ille valor ab objecto desumptus, communicari debet & fluere activè à principio elicitivo;atqui etiam valor Personalis,seu à dignitate Personæ desumptus communicari debet & fluere activè à principio elicitivo:ergo neque Personæ dignitas valorat actum arithmeticè, & quanta est in se. Major est nostra, & consequentia sequitur. Minor ostenditur primò: quia valor Personalis, utpote moralis, & in ordine ad præmium,debet esse liber & imputabilis merenti, & satisfacienti: ergo & vitalis:ergo & à principio,quod per obsequiosum actum vivit: hoc autem est principium proximè elicitivum. Secundò: quia principium elicitivum actûs satisfactorii non se debet habere circa valorem mortuo modo: ergo vitalis ergo & activo: nos enim nonnisi agendo, vivimus. Tertiò: quia principium merens per valorem personalem tendit in præmium: ergo libere, & vitaliter: ergo productivè. Quartò: quia Humanitas in Christo satisfaciente vivit per actum satisfactorium ut satisfactorius est: ergo vivit per valorem personalem, quo actus constituitur satisfactorius: ergo quia activè communicat. Quintò: quia valor Personalis actûs satisfactorii, incipit de novo: ergo non est quid increatum sed creatum: ergo fit à causa efficienti. Sed non specialiter à Verbo: ergo ab Humanitate.

78 Respondeo concessâ majori, negando minorem in sensu objicientis. Ad ejus primam probationem, distinguo antecedens: debet esse liber,& imputabilis, libertate, & imputabilitate formali sui, nego: libertate, & imputabilitate actionis, quam valorat, concedo: quatenus nempe liberè ponitur à Personâ talis dignitatis hæc actio, exercendo suam dignitatem in obsequium alterius, & consequentiam. Duplex enim distinguenda est moralitas actûs: altera intrinseca, quæ sumitur ex ordine ad regulas morum: altera extrinseca, quæ sumitur ex ordine ad æstimationem ob circunstantias Personę operantis. Ilia debet esse vitalis:quia est eadem actûs entitas; non ista, nisi materialiter, & in actu subsstrato, quem valorat.

79 Ad secundam: eatenus principium non se habet mortuo modo circa valorem Personalem, quatenus iste non derivatur,nisi se exercente vitaliter principio per materiam valorandam,nempè actum: quare nego ultimam consequentiam. Ad tertiam dico principium merens non tendere in prẹmium per valorem, sed per actum valoratum: quo jam vivit. Quod sufficit, ut dicatur vivere per actum satisfactorium, ut talem: quia ut talis dicit, & entitatem actûs vitalis, & Personæ dignitatem: licèt ista non sit illi ratio vivendi,sed illa. Vnde patet ad quartam. Ad quin-

quintam : dico valorem meritorum Christi abstractè sumptum esse quid increatum, nec incipere: concretè dico, esse aliquid creatum, non ex parte formæ valorantis, sed ex parte materiæ valoratæ: quod sufficit ut concretum dicatur incipere, de novo habere valorem, & esse quid creatum.

80 Dicis : omne creatum est causabile: omne causabile est finitũ: sed meritũ Christi est creatũ, & causabile: sumitur enim concretè: ergo est finitum. Retorquetur in Christo. Et respondeo distinguendo: est causabile vel omninò, vel ex parte, concedo : omni ex parte, subdistinguo: omne purè, & entitativè creatum, concedo: non purè, nego. Et distinguo minorem : omne omni ex parte causabile est finitum concedo : omne licèt non omninò causabile est finitum, nego. Tale autem est Christi meritum: quod est, & dicitur causabile ratione actûs, non verò ratione formæ valorantis, quæ est Personæ Divinæ Dignitas: unde manet simpliciter infinitum.

§. IV.

OBIECTIO DIFFICILIOR : VBI AN EX majori gratiâ merentis crescat Meritum?

81 OBjicies tertiò: ergo crescente Dignitate Personæ merentis, cæteris alioquin paribus, crescit obsequium in ratione valoris, & meriti: ergo ex majori gratiâ, quæ est major Dignitas Personæ merentis, cæteris paribus, crescit obsequium in ratione valoris, & meriti: ergo quò justus sit sanctior, eò est magis meritoria ejus actio, cæteris paribus. Patent consequentiæ : cur enim ex infinitâ Dignitate merentis in Christo, crescat in infinitum?

Arriaga. 82 Dices ex Arriaga : ex majori gratiâ crescere meritum intensivè, non extensivè, id est in ordine ad idem præmium, non verò in ordine ad majus: fit enim actio magis meritiva præmii, non verò meritiva majoris. Contra : Dignitas infinita Personæ non solùm infinitè dignificat ad idem præmium, sed ad majus in infinitum : ergo Dignitas Personæ finita si crescat, non solùm magis dignificat, sed ad majus præmium: ergo homo quò fuerit justior, cæteris alioqui paribus, plus merebitur præmii.

83 Sequelæ tamen absurditas ostenditur multis. Primò : nam à pari convinci debet excessus incredibilis præmii : cur enim arithmeticè crescat ex infinitâ Personæ Dignitate meritum infinitè, & versùs præmium infinitum ; & non crescat ex dignitate Gratiæ meritum, arithmetice circa præmium æquale : quo fiet justum ut octo operantem remisse, duplicare nihilominùs gratiam, & plùs mereri, quàm alter minùs justus, qui tamen operatur intensissimè. Hæc, & alia paradoxa videntur, & minùs conformia Fidelium sensui. Secundò: quia inde fieret, justum non remunerari secundùm ejus opera, secùs ac dicitur Matthæi 16. nec prout gessit *Matth.16.* in corpore mortali, secùs ac Paulus *ad Roman.* 7. definit. Tertiò: quia inde fieret, justum eximium per actus alioquí remissos plus mereri, quàm alium exiguæ Sanctitatis per excellentissimos, puta per actum martyrii. *Rom. 7.*

84 Quartò : quia fieret justum quovis opere mereri præmium infinitũ Gratiæ: nam saltem meretur gratiam ut duo : qui gradus primo superveniens dignificare potest actum eundem ad totidem: & hi ad alios totidem sine fine. Quintò, à pari fieret, non minùs gravificari offensam à majori indignitate peccantis, quàm dignificatur obsequium à majori operantis dignitate : sicut enim crescit offensa, quò indignior est offensor, sic quò dignior est Persona, quæ obsequitur, crescit obsequium: ergo peccatum erit gravius, cæteris paribus, quò peccans sit major peccator habitualis : Peccata enim sunt positiva indignitas Personæ, ut Gratia est dignitas.

85 Objectio est undecumque difficilis, sive in assignandâ disparitate, si neges : sive in sequelâ admittendâ, si affirmes ex majori gratiâ crescere meritum ad majus præmium. Vtraque pars Magnos Patronos habet : & ipse in negantem inclino, fassus tamen cum Arriagâ, ex majori gratiâ crescere meritum intensivè, seu crescere condignitatem ad idẽ præmium. Assigno disparitatem, quia Personæ Divinę dignitas, utpote ordinis supremi, & infinita simpliciter in ratione dignificantis, in sui substantiali perfectione continet eminentissimè omne genus dignitatis, quę actui provenire posset ex aliis capitibus, ex quibus certum omnibus est crescere actum in ratione obsequii, & extendi ad majus præmium : unde non mirum, si communicata moraliter actui reddat ipsum infinitè æstimabilẽ in ratione obsequii, atque adeò non solùm infinitè dignificet utcumque, sed etiam ad præmium infinitum. *Vide apud Munieſſa tom. 3. Arriaga.*

86 At Gratiæ dignitas (ut taceam modo

dò de aliis dignitatibus, quæ opus non reddunt magis æstimabile in linea obsequii,) cùm finita sit in ratione significantis, & ordinata perse ad condignificandum actum ad illud præmium, quod actus de se de congruo merebatur; nec aliàs contineat dignitatem, quæ ex aliis capitibus actui provenit, quantumvis crescat, & actui communicetur, crescit tamen limitatè quoad ordinem suum, nempe proportionâdi magis & magis actum ad præmium, non verò extendendi actum ad ulterius præmium: neque enim supplere potest dignitates, ad quas ipsa nec est ordinata, nec continet. Sed ut isti fiant magis suadibilia

87 Addo assignatę disparitati congruētiam. Nam certè Dignitas simpliciter infinita, ut excedit infinitè, omnem aliam dignitatem se inferiorem, ita debet habere modum specialem in linea dignificandi, qui sit unicè proprius dignitatis simpliciter infinitę, & ad quem nulla alia dignitas pertingere possit. Patet iste discursus in aliis materiis: Sanctitati enim simpliciter infinitæ, necessariò congruit in linea sanctificandi modus, qui proprius unicè sit: sic ipsi essentialiter competit modus sanctificandi per oppositionem cum omni veniali, imò cum omni imperfectione, qui repugnat sanctitati simpliciter finitæ: unde patet non sufficere, quod illa dignitas infinitè dignificet: hæc enim diversitas est quasi materialis; sed opus est ut dignificet infinitè modo, quo nec finitè potest Dignitas finita dignificare.

88 Cum ergo duplex sit modus dignificandi vel intensivè ad idem præmium, vel extensivè ad ulterius, congruum est, ut iste modus secundus dignificandi, utpote excellentior, & dignitatis magna continentis, sit propius & Characteristicus Dignitatis infinitæ simpliciter: non ergo bene arguitur ex dignitate infinitâ ad finitam, quasi modi omnes dignificandi, quos infinitæ concedimus, concedi etiam dignitati finitæ debeant. Hûc reduci debent aliæ multæ disparitates, quas apud Authores video, & alio loco expendā. *Aldrete.* Videantur interim apud Aldrete, *Godoy.* & Recentiores: & videamus nos ultra, quâ probabilitate sequelam tueantur, aut tueri possimus.

89 Permitto ergo meritum crescere ex majori gratiâ ad majus præmium: quia dignitas Gratiæ est dignitas Filii, atque adeò reddit opus magis æstimabile in linea obsequii: crescente ergo crescere debet obsequium, atque adeò titulus ad ulterius præmium. Tùm etiam quia crescente gratia videtur crescere valor operis: major autem valor necessariò respicit majus præmium. Nec valet dicere cum *Thomistis* quos novissimè proregunt Prudentius, & Godoy, Gratiam solùm dignificare, ut influit in actum; atqueadeò nec magis se communicat, quàm activè: unde non dignificat ultra intensionē, quam actus ab ea activè recipit: ex quo fiet valorem unicè mensurandum ex intensione actûs ab influxu gratiæ derivatâ. *M. Prud. Ill. Godoy.*

90 Non, *inquam*, id valet primò: quia fortè Gratia non influit. Secundò: quia Personæ dignitas in Christo valorem specialem auget, sine speciali influxu. Tertiò: quia licèt influxus gratiæ sit tenuis: utimur enim ipsâ ut habitibus, quibus nempe utimur, uti volumus; tamen valor derivatur ab ipsâ in genere morali, tanquam à formâ se moraliter impendente, & communicante. Cur enim iste modus dignificandi formaliter, seu instar formæ moralis, qualis in Christo conceditur, negetur Gratiæ? imò qui non negatur aliis extrinsecis dignitatibus, puta Regiam, & imperatoriam ex quibus actiones valorantur in æstimatione morali? Non ergo videtur absurda sequela, quòd ex majori gratiâ crescat meritum ad majus præmium, aut quòd Persona justior, cæteris paribus, majus mereatur præmium. Explicandæ manent & solvendæ probationes in oppositum.

91 Ad primam sunt Moderni, qui non terreantur incremento illo arithmetico. Sed ab eo me absterrent Authoritas, & Ratio. Illa, quia communis omnium Theologorum. Hæc est: quia Gratia secundùm se non est meritoria; nec actus secundùm se, quavis intensione polleat, non est de condigno meritorius: requiritur ergo, ut merearis de condigno unum gradum gratiæ, saltem unus gradus intensionis in actu, & alter in Gratia: ergo non crescit arithmeticè præmium ex majori Gratia: si enim ita crescceret, cur non æquè crescceret ex Gratia, & actu? intensio enim actûs æquivalet Gratiæ: si ergo dandi essent duo gradus Gratiæ in præmium, si actus unius gradus, dignificaretur per duos gradus gratiæ: quidni similiter dentur totidem pro actu in quo virtualiter sit duplex gradus Gratiæ? Tùm etiam quia hi moderni contenti sunt pro merito condigno geometricâ proportione: quidni ergo pro majori gratiâ contenti sint geometrico excessu ex parte præmii. Satis *modo* de his, &

92 Respondeo, ex majori gratiâ non crescere meritum arithmeticè, sed geometricè: ita ut dignitas major personæ censeatur etiam attendi, dum præmium dispensatur. Pertinebitque ad Dei providentiam taxa præmii, quando nobis non ita facilè potest occurrere regula generalis. Ad paritatem, quæ ex increatâ dignitate sumitur, dici potest primò, neque in Christo opus meritorium ita arithmeticè crescere, ut tantum sit, quanta est Persona. Vide quæ *suprà à nu. 38, & à num. 69.* Dici secundò potest, eam paritatem non tenere in omnibus, & aliquid Dignitati substantiali plus dandum.

Suprà à nu. 38. & à nu. 69.

93 Ad secundam dicetur: non ex eo fieri non præmiari unumquemque juxta opera: quia major dignitas Gratiæ est operis circumstantia, ejusque æstimationem, & valorem adauget. Dices: inter laborantes in vinea, & pugnantes in bello, non attenditur à justitiâ distributivâ Personæ dignitas, sed labor impensus. Fateor id communiter contingere in humanis, ubi non attenditur nisi emolumentum ejus à quo mereris: quod à dignitate non crescit: ubi tamen non ad emolumentum unicè attenditur, sed ad rationem obsequii, & reverentiæ, aliter etiam in humanis contingere rationabiliter debet: & ideò sem per accidit in Divinis: ubi Deus non est capax emolumenti, sed dignus reverentiâ, & obsequio, unde Personæ dignitatem attendit ad æstimationem operis, *ut Genes. 3. respexit ad Abel & ad munera ejus*, quasi munera ex Abelis etiam justi dignitate mensus sit.

Genes. 3.

94 Ad tertiam dici debet, si intensio Gratiæ tanta sit ut superet conjuncta cum actu alioqui remisso, valorem actûs intensissimi cum tenui gratia, nihil absurdi apparere in sequela: secùs autem, si secùs accidat. Et accidere secùs, est moraliter necessarium: nam actus Martyrii ex se nobilissimus est, & eximiæ intensionis, ut qui ex magno amore derivatus: unde rarò cõtingere poterit quòd ejus valor ab opere præstito per alios justos superetur. Nam justi adeò eximii, rari sunt. Imò rarissimi, qui eximiè justi, tenui intensione operentur: excitat enim inhabitans Spiritus, *& nescit tarda molimina Spiritus Sancti Gratia*, ut ex sacratiori calamo quotidiè audimus.

95 Ad quartam communis responsio est post Suarez & Delugo, Gratiam, quæ datur in præmium, esse ineptam dignificare actum, propter quem datur: quia Gratia, quæ datur in præmium non exercetur in obsequio, nec impenditur in opere, neque est aliquid Personæ merentis, prout merentis: unde sequela negatur. Hæc tamen solutio adeò plausibilis deficere videtur in fronte, & in recessu. Primò: quia juxta plures ex his etiam Authoribus, Actus, quo quis disponitur ultimò ad justificationem, & meretur de congruo gratiam, per ipsam redditur de condigno meritorius Gloriæ. Secundò: quia dum præcipitur justo pro instanti determinato aliquod opus, Gratia, quam præhabet in instanti antecedenti, non exercetur in opere, imò est consequens, quia conservatur ad præexistentiam operis præcepti: & tamen condignificat.

Suarez. Delugo.

96 *Dicitis*, subsequi de peraccidens. Bene; ergo de peraccidens desinet dignificare, & reddetur inepta. Quicquòd quæ datur in præmium, de peraccidens datur in præmium & est subsequens. Dicitis ultra: non conservari per modum præmii, nec in ipsam exerceri ab actu causalitatem meritoriam, sed conditionis removentis prohibens: quod ex eo apparet, quòd etiamsi præceptum adimpleretur per actum venialiter malum, perseveraret Gratia.

97 Fateor, non esse præmium. Contra est tamen: tùm quia posset esse juxta vos. Tùm etiam quia non est minùs subsequens, cùm per vos in genere causæ moraliter efficientis causetur ab actu: cur ergo quæ datur in præmium, non dignificat, nisi quia subsequens? Tertiò: Præmium per vos non potest dignificare actum bonum: ergo neque pœna potest indignificare actum malum. Hoc autem esse falsum probatur. Peccet homo in instanti *A*: nec puniatur a Deo per privationem Gratiæ in eo instanti, sed in sequenti: ecce pœna privationis Gratiæ, facit hominem indignum bono, & auget indignitatem peccati mortalis: manet enim homo dignus pœnâ æternâ, quâ non maneret dignus, sed temporali, si non puniretur per privationem Gratię.

98 Quartò: quia licèt ratio præmii obstet ne Gratia antecedat, & influat, at non obstat ne moraliter informet obsequium: ex istâ autem morali informatione, & non præcisè ex influxu, crescit juxta vos meritum ex majori Gratiâ. Confirmatur: nam si semel Gratia subsequens condignificare potest, nõ est cur Gratia data in præmium, non condignificet? *Dicitis*: quia supponit jam actum plene remuneratum. Contra: ultra gratiam datam

tam in præmium adjungat Deus liberaliter ulteriorem gratiã: ab ſtà condignificaretur ille actus ad ulterius præmium, licèt alioqui plene remuneratus penès aliquam dignitatẽ priùs exercitam: ergo etiam a gratià datà in præmium. Et ratio eſt: quia dari gratiam in præmium, non extenuat excellentiam Gratiæ, imò auget: nam facit eam labore habentis partam, & acquiſitam: cur ergo liberaliter conceſſa dignificet, & non acquiſita labore? *Dicitis*, ab eà gratiâ liberaliter conceſsà non iri condignificatum actum in eo inſtanti. Bene: ergo actus nõ condignificatur ab omni gratià, quæ exiſtit ſimul in eodem inſtanti cum actu, licèt non ſit data in præmium. Id nos intendimus, & nuper negatum à Vobis eſt.

99 Quintò: quia ſi ſemel poſſet Gratia ſubſequens, ſi non detur in præmium, condignificare, non video cur Gratia, quæ advenit, cùm quis denuò juſtificatur, & merita præterita reviviſcunt, nõ condignificet opus, quo quis ad juſtificationem ultimò diſponitur: nam hæc tota gratia non datur in præmium, ſed amoto obice redit. Quis autem hoc credat?

100 Sextò: eliciat, qui ſe diſponit ultimò ad juſtificationem, duos actus, alterum contritionis; alterum puræ dilectionis, vel Religionis: in hoc caſu (licèt non ſequatur infinitus proceſſus meriti, & gratiæ, ut multi volunt) apertè ſequitur hominem ſic operãtem obtinere condignè in eo ipſo inſtanti augmentum Gratiæ per unum ex illis actibus: nam Gratia quæ datur intuitu unius in præmium, non eſt cur non condignificet alium. Mitto alia videnda apud Aldrete *de Incarnatione diſp. 9. ſect. 3. à num. 19.*

Aldrete.

107 Faciliùs reſponderi poteſt, non dignificare Gratiam, quæ non antecedat, quia aliter impendi non poteſt ab ipſo merente in obſequium, nec aliter moralem informationem Gratiæ conferre condignitatem ad majus præmium, niſi prout ab ipſo merente fit: aliter de ſuo non poneret, ſed poneretur à præmiante, vel ab alio: quod autem non eſt ipſius merentis non intrat in rationem pretii.

De veritate Solutionis, latè in 1. 2. Tract. 1. & 3.

102 Ad quintam dant aliqui diſparitatem cum Mendo: quod demeritum grave non conſtituatur per indignitatem poſitivam offendentis, ſecùs meritum. Contra primò: nam hæc eſt quæſtio: hujuſque diverſitatis quæritur ratio. Secundò: quia licèt peccatum Grave non conſtituatur ex indignitate, ſecundùm ſe, quia poteſt eſſe primũ: cur ex adveniente indignitate non creſcat? Sicut ex majori gratiâ creſcit meritum ad majus præmium, licèt ex prima Gratiâ, ſeu intensâ ut unum non creſcat, ſed meritum valoretur ad idem præmium, quod de congruo merebatur.

Mendo.

103 Dant alii cum Martinon: quia Peccata præterita non exiſtunt niſi moraliter in odio Dei: quòd autem ſis odioſus, non facit quòd offenſa nova ſit major. Contra: quia moralis iſta exiſtentia ſufficit, ut peccatum maculet hominem: quidni ergo ſufficit, ut indignificet & aggravet novam offenſam?

Martinon.

104 Dant alii cum Delugo: quia in præmio retribuendo debet attendi honor Perſonæ: qui exigit ut ejus dignitas æſtimetur in obſequio: at in pœna non debet attendi vilitas Perſonæ: quia ea id non exigit. Licèt enim peccatum exigat ut propter ipſum contemnatur Perſona: at non exigit ut propter alia contemnatur. Sed contra: quia licèt id non exigat peccatum ſecundùm ſe, exigere poteſt ut conjunctum cum eà indignitate. Tùm etiam, quia hæc eſt ipſiſsima quæſtio: cur nempè peccatum non ſit majus ex peccato antecedente?

Card. de Lugo.

105 Dant alii ex Granado: quia fieret contra jus peccatoris. Contra: id eſſet verum, ſi offenſa non creſceret: cur non creſcit? dicit: quia Deus potuit ſe obligare ad attendendam qualitatem Perſonæ in taxà præmii: non potuit in taxà pœnæ. Sed hæc eſt quæſtio.

Granad.

106 Dant alii cum Ripalda, quia noluit Deus, utpote puniens citra condignum. At hoc eſt cedere oneri: ſimiliterque dici poſſet Venialia ita eſſe: quia Deus ita voluit imputare.

Ripalda.

107 Dant alii cum Eſparza, & Amico: Nam Peccatum eſt incauſativum, quia privatio: Gratia autem non dignificat, niſi dum agit. Contra: quia principium illud eſt incertiſsimum, & fortè falſum. Deinde licèt privatio, maculat hominem: cur ergo non aggravet offenſam?

Eſparza. Amicus.

108 Faciliùs dabitur, advertendo, hoc eſſe diſcrimen inter meritum, & demeritum; quòd meritum, licèt reipsà ſit liberum, & imputabile, creſcere poteſt ex circunſtantiis, quæ non cadunt in notitiam merentis, dummodò in ipſo ſint. Demeritum verò, ita debet eſſe liberum, & imputabile, ut creſcere non poſsit niſi ex circunſtantiis, quæ cadunt in notitiam ipſius demerentis. Ratio diſcri-

minis

minis est aperta: nam malitia, ejusque augmentum necessariò importat ne possit obtendi legitima excusatio: qui enim potest se excusare legitimè, non est dignus increpatione, nec pœnâ. Idque omne nascitur ex eo quòd omnis ratio culpę supponat obligationem vitandi malum: quæ obligatio cum legitimâ mali excusatione stare non potest: cùm ergo circunstantiâ non cognitâ possit excusari legitimè: inde est quòd ratio demeriti, & offensæ crescere non possit nisi ex circunstantiis, quæ sint in notitiâ demerentis, seu quæ objectivè influunt in offensam.

109 At meritum cùm æstimari debeat à præmiante, cujus honor, & obsequium crescit ex dignitate obsequentis, & ex excellentiâ obsequii, non oportet ut omnes circunstantiæ, ex quibus crescit meritum debeant esse in notitiâ merentis. Et inde licèt à justo ignoretur sua dignitas, suique actûs supernaturalitas: tamen ex ipsis æquè meritum crescit, ac si non ignorarentur. Ex his ergo est clara disparitas: quia si ex indignitate demerentis crescere deberet offensa, deberet crescere tanquam ex circunstantiâ per modum actûs, & si non cognitâ, ut pariter crescit meritum ex dignitate merentis: cùm autem illud sit impossibile, quia esset augmentum malitiæ excusabile, inde est non posse ex uno ad aliud argui. Videatur *Aldrete.* Aldrete *disp. 9. de Incarnatione sect. 3. num.* 11. Et nos per hæc satis de gravissimâ controversiâ alibi expensiùs decidendâ.

SECTIO III.

ASSERTÆ INFINITATIS VIS AD OMne possibile præmium.

§. I

QVÆSTIO, ET OPINIONES.

110 NOtentur duo. *Primum*: Præmium esse in duplici genere: vel enim est purè creatùm: vel est non purè creatum. In primo genere sunt ea Dona, quæ non important in ratione beneficii Deum, aut quid Divinum secundùm se. Talia sunt Gratia excitans, sanctificans, &c. In altero sunt ea dona, quæ Deum, vel aliquid Divinum important in ratione beneficii. Talis est Hypostatica Vnio.

111 *Alterum*: Merita Christi Domini in actu secundo non se extendisse ad omne possibile præmium Est certum: constat enim de applicatione Christi Domini, limitatè factâ: quare nec respectu nostri se extenderunt merita Christi ad omne præmium purè creatum; neque respectu sui, aut nostri ad aliquod non purè creatum. Neque enim dantur nobis ex Christi meritis, nisi Dona finita numero, & entitate (nisi fortè Beatæ Virgini infinitudinem Gratię, & Gloriæ promeruerit;) neque sibi vel alii datum est ex meritis, esse, vel fieri Deum.

112 Dices: Christus meruit conservationem, & instaurationem hujus numerò Vnionis, ex dictis *lib.3. disp.3.* Benè: at ipse præhabuit quicquid in unione divinum est: unde nihil nisi finitum pro præmio correspondet. *Instas*: ergo Merita Christi non debent dici infinita simpliciter: ratio enim meriti sumitur ex ordine ad præmium. De voce lis est. Nego consequentiam. Ratio enim meriti sumitur ex ejus æstimabilitate potiùs, quàm ex ejus efficaciâ, præsertim si liberè limitetur ab ipso merente. *Suprà lib. 3. disp. 3.*

113 Adde, exinde solùm fieri, merita Christi Domini esse quidem extensivè finita in actu secundo: non verò non esse simpliciter infinita intensivè in actu secundo, & extensivè in actu primo: quia licèt in actu secũdo applicata sint pro præmiis numero, & entitate finitis, valorem habent infinitè simpliciter, id est, inimpedibiliter inductivum præmii, pro quo applicentur in actu secundo, & omni possibili parem. Sed hæc quæstio: an nempè Christi Domini merita in actu primo, seu attentâ valoris magnitudine vim habeant condignè promerendi omne præmium excogitabile?

114 Quinque sententias invenio. Prima est: merita Christi Domini vim habere promerendi condignè omne præmium excogitabile purè creatum: non verò ullum ex non purè creatis. Sic aliqui quos suppressè citat Amicus *disp. 6. sect. 6. num.* 157. *Aliqui apud Amic*

115 Secunda est: quodvis Christi meritum non habere vim ad omne præmium non purè creatum, sed condignè exæquari per unũ, nec ad aliud extendi posse: quod est, posse mereri condignè omnia præmia non purè creata, divisivè, non verò collectivè. sic *citatus* Amicus, *num.* 175. Martinon *disp. 2. sect.* 8. *num.* 83. Godoy *disp.* 45. §. 3. *num.*35 Aliique post Albertinum, & Granadum: illum *tom.* 1. *coroll.* 18. *ex primo principio Phyloſoph. punct.* 4. Hunc *tractatu* 2. *disp. 2. sect.* 4. *Amicus. Martinon. Godoy. Albertin. Granad.*

Ter-

116 Tertia est: Quodvis Christi Domini meritum habere vim ad condignè promerendum omne præmium excogitabile purè creatum, & aliquod ex non purè creatis simul: ita se explicat Koninch *disputatione 3. dub. 10. sect. 3.*

Koninch.

117 Quarta est: quodvis Christi meritum habere vim promerendi condignè tot etiam præmia non purè creata, quot sunt gradus intensionis in ipso: unde si unicus solùm esset gradus, fatetur exæquatū iri per unum: ita Bernal *disp. 55. sect. 1.*

Bernal.

118 Quinta sententia est: unumquodque ex Christi meritis, cujuscumque intensionis sit, habere vim ad condignè promerendum omne præmium excogitabile tam purè, quàm non purè creatum, non solùm divisivè, sed collectivè: ita communiter Authores nostri secuti Doctorem Eximium acutissimè & omninò eximiè discurrentem *disp. 4. sect. 4 a §. Tertia objectio est.*

P. Suarez cū multis.

§. II.

VERA RESOLVTIO.

119 CONclusio nostra: Meritum Christi Domini, cujuscumque sit intensionis, etiam minimæ, vim habet promerendi condignè omne præmium possibile, tam purè creatum, quàm non purè creatum, & utrumque tam divisivè, quàm collectivè: unde per nullum individuum præmium exæquari sic potest, ut extendi non possit ad alia omnia. Ista est *Doctoris Eximii* mens: &

Suarez.

120 Ratio generalis est. Primò ipsa infinitudo simpliciter meritorum Christi in ratione valoris meritorii. Secundò: quia qui est infinite bonus in aliquo genere, eoipso habet jus physicum ad omnes perfectiones in actu secundo in illo genere possibiles: hinc enim dicimus Deum, quia est infinitè bonus in omni genere habere jus summum ad omnes perfectiones in omni genere possibiles: Vt autem Deus est infinitè bonus per essentiam, seu in genere bonitatis essentialis: sic Humanitas est infinitè bona in genere bonitatis communicatæ: cùm enim ista communicatio sit summa quæ creaturæ fieri potest, necesse est creaturam manere in eo genere summam, atque adeò cum jure physico ad omnes perfectiones in eo genere possibiles. Nunc sic: atqui qui est infinitè bonus, si moraliter operetur ut talis, habet jus morale, cujus sit capax in lineâ suâ, ad omnes perfectiones in eo genere sibi possibiles: quia tota illa dignitas physica, fit moralis: ergo & Humanitas: Atqui jus morale, Humanitatis statui conveniens, ipsiusque proprium, utpote inferioris, & obsequentis, est jus meriti: ergo si mora iter operetur, habet jus meriti ad omnes perfectiones in eo genere possibiles: ergo ad omne præmium excogitabile & possibile. Sed juvat Assertionem urgere, & ultrà promovere per partes.

121 *Prima* est, quodvis Christi meritum habere vim promerendi omne præmiū excogitabile pure creatum, tam divisivè, quàm collectivè. Et est certa: nam quodvis Christi meritum est simpliciter infinitum in genere meriti: nulla autem collectio bonorum purè creatorum est simpliciter infinita in ratione præmii: cùm sit utilitatis, bonitatis, & commodi simpliciter finiti, & æstimabilitatis etiam finitæ simpliciter.

122 *Altera* est, quodvis Christi meritum habere vim condignè merendi omnem præmium possibile non purè creatum, saltem divisivè, id est, ita ut cuivis merito condignè respondere possit in præmium, quodvis donum ex non purè creatis. Et ostenditur: Nam quodvis donum, quantumvis ex non purè creatis, non potest in ratione præmii, plus crescere, quam ut sit simpliciter infinitum in genere præmii: sed quodvis Christi meritum est simpliciter infinitum in genere meriti ergo nequit excedi à quocumque præmio, divisivè.

123 *Tertia* est, quodvis Christi meritum habere vim condignè promerendi omne præmium possibile non purè creatum, etiam collectivè. Et ostenditur: nam permisso quòd sit possibile præmium in ratione præmii simpliciter infinitum (de quo *mox à nu.* 131. & sine quo non potest esse quæstio:) vel ad condignitatem perfectam sufficit æqualitas geometrica meriti ad præmium, vel ultra requiritur arithmetica, ut ajunt, & numeri ad numerum?

Mox à nu. 131.

124 Si primum: quis putet à Præmiante simpliciter infinito pro obsequio simpliciter infinito, tanquam magnum præmium, dari omnia bona non purè creata, cùm supra unum, cui obsequium est arithmeticè æquale, solùm fieri possit augmentum boni secundum quid, & purè extensivum per omnia alia? Certè si pro finitæ æstimationis obsequio non reputatur excedens, immensum gloriæ pondus: quis hoc genus præmii, quodelo-

deloquimur, puret excedens, ſtando geometricæ æqualitati? Si ſecundum:

125 Arguo primò ſic: Meritum quodvis Chriſti Domini, ita eſt ſimpliciter infinitum in genere meriti, ut aritlmeticè exæquet unum donum non purè creatum in ratione præmii: ergo & omnia collectivè. Probo conſequentiam, quia Donum non purè creatum, vel eſt ſimpliciter finitum in ratione Doni, vel ſimpliciter infinitum? Si primum: ergo quantumvis numero creſcat, manet infrà meritum Chriſti in ratione meriti. Si ſecundùm: ergo in ratione doni tantum eſt, ut intenſivè majus eſſe non poſsit: ergo per additionem numeralem non creſcit intenſivè in ratione doni, & boni: ergo obſequium æquale uni, manet æquale omnibus.

126 Dices, extenſivè manere inæquale. Cõtra primò: quia hic exceſſus eſt ſecundùm quid: exceſſus autem purè ſecundùm quid non eſt attendendus, quando datur æqualitas ſimpliciter. Secundò: iſte exceſſus extenſivus ſolùm conſiſtit in eo quòd ſint duo vel plura æquè bona: atqui ex duobus vel pluribus æquè bonis non reſultat bonum, cui non ſit par obſequium in ratione meriti, & obſequii: ergo neque reſultat inæqualitas intenſiva.

127 Arguo ſecundò ſic: per totidem actus meritorios, quot ſunt præmia non purè creata, condignè poſſet ea mereri Chriſtus Dominus ex *nu.* 122. ergo per unum: ergo quodvis eſt ex ſe condignè meritivum omnis præmii poſsibilis non purè creati. Hæc conſequentia bene ſequitur. Primam oſtendo: Vſque adeò eſt infinitum quodvis Chriſti meritum in ratione valoris, & meriti, ut ſi dentur infiniti numerò actus meritorii, non ſit in eâ collectione plus valoris, & meriti, quam in uno: ergo ſi poteſt Chriſtus per illam collectionem, omnia præmia non purè creata mereri, per unum poteſt.

128 Confirmatur: ſi Tres Perſonæ Incarnarentur, ſingulæ per ſingulos actus mereri de condigno poſſent ſingula præmia non purè creata: ergo ſingulę per ſingulos actus omnia. Probo conſequentiam. Vt enim tres Perſonæ non ſunt magis æſtimabiles, quàm una, ita nec tres illi actus eſſent in ratione valoris magis æſtimabiles, quàm unus: quod etiam patet in caſu hypothetico, quo tres Perſonæ eandem Naturam aſſumerent, & ſimul ejus operationes valorarent. Nec recurras iterum ad extenſivum augmentum. Tùm quia illud eſt ſecundùm quid. Tùm etiam, quia etiam illud continetur virtualiter, & eminenter in quolibet merito. Tùm etiam, quia deffectus, vel acceſſus extenſivus formalis, tùm prodeſſe poteſt, vel obeſſe, cũ ratione illius vel creſcit, vel decreſcit valor, & æſtimabilitas rei: at neque creſcit ex acceſſu, neque ex deffectu decreſcit: ergo.

129 *Quarta* erat: quodvis meritum Chriſti, cujuſcumque intenſionis, imò nullius ſed ſolummodò ut unum, eandem vim habere condignitatis. Et oſtenditur primò: quia valor & æſtimatio, quæ hic attenditur, eſt Perſonæ dignitas: iſta ſemper eſt eadem; cujuſcumque ſit actus intenſionis, & entitatis, quæ pro materiali ſe habent ad rem præſentem. Secundò contra Bernal: quia ſi actus Chriſti intenſus poſſet condignè mereri plura præmia non purè creata, non verò remiſſus: maximè quia actus intenſus habet plures partes determinatas, quarum ſingulæ dignificantur à Dignitate Verbi, cum quâ conſtituunt meritum independens ab altero: ſed hoc eſt falſum & nihil valet. *Bernal.*

130 Nihil valet: quia non ideo eſt plus valoris in actu ſic intenſo, quàm in gradu determinato ſecundùm ſe. Eſt falſum: Tùm quia etiam in nobis accideret: & dignitas Gratiæ intenſa ut octo, dignificare poſſet actum intenſum ut quatuor, quaſi condignificaret quatuor actus ut unum: ex quo fieret, creſcente præmio ex majori gratiâ, ut tenet cum communi Bernal, æquè mereri qui elicit actum intenſum ut quatuor cum Gratia ut octo, ac meretur, qui ſeparatim elicit quatuor actus ut unum, ſingillatim dignificatos per gratiam ut octo, quod eſt perquam falſum, & abſurdo majus. Tùm quia ſimiliter dici poſſet unicum Chriſti meritum non poſſe extendi niſi ad unionem hypoſtaticam cum unico puncto materiæ, perque illam exęquari, quod eſt indignũ dictũ. Tùm demũ à priori: quia Dignitas eatenus cum actione conſtituit meritum, quatenus elicit: quòd autem ea ſit intenſa vel remiſſa, non refert ne, quanta ſit, eam dignificet per modum unius operationis. Vnde meritum Chriſti condignè poteſt extendi ad omne præmium excogitabile poſsibile.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

§. III.

§. III.

DVO ARGVMENTA IN OPPOSITVM; Vbi an Vnio hypostatica sit Præmium æquale Christi Meritis?

131 OBjicies primò: Quodvis meritum Christi est simpliciter infinitum: ergo quodvis est alteri Christi merito æquale: ergo si in præmium unius designetur alterum, æquabitur valor meriti sic præmiati: ergo meritum sic præmiatum non se potest extendere ad alia: quanto minus ad omnia? Huic telo nescio quis succubuit. Indecorè tamen. Respondeo, negando tertiam consequentiam: licèt enim meritum Christi sit alteri par physicè, & moraliter in esse meriti; in esse præmii est valdè dispar, & inferius: imò nequit in præmium assignari.

132 Primò: quia quodvis Christi meritum est donum antè debitum Christo; ineptè autem quis præmiaretur per id quod antecedenter est suum, volente se exonerare debito ulterioris præmii, qui præmium dare vult. Secundò: quia meritum illud in ratione præmii, nihil non purè creatum daret Christo, jam præhabenti dignitatem totam Personæ Divinæ. Tertiò: quia sicut est de ratione præmii, esse allativum per se boni formaliter utilis, & delectabilis, & permutantis laborem cum requie; ita congruit ne pro actu laborioso, qualis est actus meritorius, designari possit alter æqualis labor in præmium: id enim esset potiùs præmiantem sibi consulere, quàm merenti. Quartò: præmium, quod ex se merito Christi, (imò nostris, opinor,) correspondere debet, debet æternum esse: at meritum repugnat quòd sit essentialiter æternum: est enim tendentia ad terminum, & prudenter eligibile: quis autem prudenter eligat non cessare à labore, nec unquam requiem obtinere?

133 Objicies secundò: Vnus actus Christi exæquaretur, si ipsi daretur in præmium alia Vnio hypostatica vel sui ad Patrem v. g. vel Patris ad aliam Naturam: ergo quodvis Christi meritum potest sic præmiari, ut non se extendere possit ad omne præmium excogitabile. Consequentia patet: quia ultra unam Vnionem hypostaticam, supersunt infinitæ, quæ Naturis totidem dari possunt. Antecedens ostenditur: tanta est in ratione præmii & doni Vnio hypostatica, quantus est actus Christi in ratione meriti: sicut tanta est Dignitas Personæ Divinæ, quæ per illam datur, quanta est quæ per illum impenditur: Tunc autem exæquari, & exhauriri videtur vis meritoria actûs, quando ejus intuitu tantum datur, quàm ipsa est in ratione meriti. Deinde plûs Deo placet duplex Christus, quàm unus: imò unus, quàm actus ejusdem meritorius: plus enim placere debet Persona, quàm actio: ergo quodvis Christi meritum sufficienter præmiatur per existentiam unius Christi, id est; per unam Hypostaticam unionem: imò potiùs videtur excedi. Discursus iste vocavit ingenia Theologorum ad specimen sui per solutiones plenas acumine.

134 Prima datur à *Thomistis* nonnullis, quibus Godoy applaudit *disp. 45. à num 36.* negãdo antecedens; nam quidquid in Vnione hypostaticà, seu Incarnatione Spiritûs Sancti v. g. potest in præmium venire, non est quid increatum, & Divinum, sed quid finitum, & limitatum, nempè Vnionis ipsius entitas: unde licèt Personalitas Divina infinitè sanctificaret Naturam assumptam, & concretum inde resultans foret simpliciter infinitum, & infinitè simpliciter æstimabile; esset tamen in ratione præmii non infinitum simpliciter, sed finitum: in ratione enim præmii solùm æstimatur secundùm entitatem unionis. Dant rationem: nam præmium in ratione præmii est effectus meriti, & causatur ab illo, quare non debet præmium æstimari nisi juxta rationem, quam habet effectûs: cùm verò juxta boni increati rationem non possit habere rationem effectûs, inde est neque rationem præmii habere posse. *Solvitur à Thomistis cum Godoy*

135 Non placet: primò: Quia Vnio Hypostatica in ratione Doni, & beneficii non est simpliciter finita, sed infinita simpliciter, atque adeò involvit ipsam Divinitatem: ergo & in ratione præmii. Probo consequentiam. Nam omne donum, quod Deus dat liberaliter in ratione beneficii, dare potest intuitu meritorum: ergo & in ratione præmii. Secũdò: quia si Vnio Hypostatica solùm esset æstimabilis in ratione præmii, secundùm præcisam entitatem ipsius, juxta Thomistas nihil esset in ratione præmii: deinde non pensaretur secundùm omnẽ utilitatem accipientis, quæ maximè attenditur in ratione præmii. Tertiò: quia non minùs obsequium dicit rationem facti, & operati, quàm præmium; atqui ad rationem obsequii simpliciter infiniti sufficit, si pars fiat in quà impenditur valor infinitæ dignitatis: ergo ad ra- *Non bene.*

tionem præmii ſimpliciter infiniti ſufficit, ſi pars fiat in quà datur res ſimpliciter infinita. Quartò : quia cauſari à merito eſt dari ejus intuitu, ſive ſtrictè fiat, ſive non; atqui intuitu meriti, poteſt dari donum ſimpliciter infinitum : ergo, &c.

Solvitur à RR. ex Eſparza.

136 Secunda datur à Modernis acutis ex Eſparza inſinuante *quæſt.11. ad nonum. art. 2.* negando etiam antecedens : licèt enim una, vel multiplex unio hypoſtatica ſibi, vel alii promerita, ſint tantundem boni, ſecundùm ſe, quantum eſt obſequium merentis: tamè in ratione prę̃mii non eſt tantum, quantum obſequium in ratione obſequii. Dant rationem : quia præmium non debet commenſurari cum merito in eodem genere bonitatis : ſed præmium, ejuſque bonitas in ratione commodi, & fœlicitatis accreſcentis merenti, cum merito, ejuſque bonitate in ratione valoroſi, & digni. Cùm ergo meritum Chriſti ſit ſimpliciter infinitè valoroſum, & dignum; & una, vel multiplex unio hypoſtatica, quę de novo donetur, ſint parvi commodi, & fœlicitatem non augeant Chriſto, præhabenti jam in Divinitate totam fœlicitatem: inde eſt, meritum per hujuſmodi præmia exæquari non poſſe, quantumvis multiplicentur.

Necdum bene.

137 Non placet, primò: quia ſi Doctrina hæc valeat, merita Chriſti fiunt incapacia magni præmii: nihil enim poteſt augere valdè fœlicitatem Chriſti. Imò ut Chriſti fœlicitas augeri ſimpliciter nequit, neque ſimpliciter mereri dicendus erit. Vnde plus prę̃mii nobis noſtriſque meritis reſponderet, quàm Chriſto: quæ videntur paradoxa. Secundò: quia ſummùm valet hęc Doctrina pro menſurâ eorum, quæ Chriſto danda ſunt: at pro menſura eorum, quæ ejus intuitu ſunt aliis danda, non valet. Vnde argno tertiò ſic: Dignitas præmii in ratione præmii menſuratur, & creſcit ex bonitate reſpectivâ ad accipientem, ſeu ex utilitate accipientis, ſive ipſe ſibi, ſive ipſi alter mereatur: & ratio eſt quia exinde creſcit beneficium, quod à præmiante fit, & quod fit à merente, ei, qui accipit. Idque multis exemplis firmari, & oſtendi poteſt, & eſt mihi evidens : atqui utilitas, quæ accipienti accreſcit, per unam Hypoſtaticam unionem eſt infinita ſimpliciter: ergo & in ratione præmii: ergo exæquat meritum Chriſti: ergo.

138 Dici fortè poſſet, tunc & eatenus commenſurari præmium ex utilitate accipientis à Merente diſtincti, cùm, & quatenus merens cedit jure quod habet ad utilitatem illius doni; unde non tam commenſurandum cum utilitate accipientis, quàm cum illa, quam ex illo dono merens haberet: cum verò Chriſtus parvam utilitatem haberet ex unâ, vel multiplici unione; inde eſt quòd ex utilitate accipientis quantumvis infinitâ ſimpliciter, non creſcat donum ſimpliciter infinitè in ratione præmii. *Speciosè, & acutè.*

139 Sed contra primò: eatenus ex utilite creſcit donum in ratione præmii quatenus ex ipsâ creſceret in ratione beneficii: ſed creſceret arithmeticè in ratione beneficii ex utilitate accipientis, quicquid ſit de eâ, quam merens haberet: ergo. Contra ſecundò: tantum debet ex accipientis utilitate computari præmium reſpectu merentis, quantùm ex illâ utilitate manet accipiens obligatum ad obſequium reſpectu merentis : id enim merens lucratur ex ſuo merito : atqui qui tale donum accipit manet obligatus ad obſequiũ ſimpliciter infinitum reſpectu merentis, ut patet: ergo præmium illud reſpectu merentis debet computari ſimpliciter infinitum ex utilitate accipientis.

Solvitur à Delugo. Aldrete. Zipullo.

140 Tertia datur ab aliis ex Delugo, & Aldrete *locis ſuprà citatis* (quibuſcum, reipsâ ſentit, & ferè loquitur Z pullus *quæſt. 19. art. 3. dub. 8 à num. 19*) negando etiam antecedens, quia licèt præmium computari debeat ex utilitate accipientis, ſicut meritum ex dignitate merentis, Tamen quodcumque bonum etiam non purè creatum, qualis eſt una, vel multiplex hypoſtatica Vnio, uni vel multiplici naturæ collata, non eſt ſimpliciter infinitum in ratione utilis, & commodi: quodvis verò Chriſti meritum in ratione digni eſt ſimpliciter infinitum: unde & hoc eſt ſimpliciter infinitum in ratione meriti : illud verò non poteſt eſſe ſimpliciter infinitum in ratione præmii.

141 Dant rationẽ: quia licèt bonum, quod datur, ſimpliciter infinitum ſit, non datur modo ſimpliciter infinito : Tùm quia non ſanctificat ſimpliciter infinitè humanitatem cui datur. Tùm etiam quia exceditur iſte modus communicandi per unionem, ab eo qui eſt per identitatem : perfectiùs enim communicatur ſanctitas, & Natura Divina Filio, quàm Naturæ aſſumptæ : ex iſto autem modo, quo Donatarius bonum habet, & accipit, metienda eſt utilitas. At modus quo ſe communicat, per modũ ſignificantis, Divinę Perſonę Dignitas eſt ſimpliciter infinitus; Tùm quia à nullo exceditur, nec poteſt excedi.

cedi. Tùm etiam quia valorat per semetipsam, quanta est in se.

Necdum bene.

142 Non placet primò: quia, permissis nunc his, quibus solutio nititur: Per vos, meritum Christi est quid simpliciter infinitum in ratione valoris: ergo nequit communicari alicui Naturæ dignitas eadem, vel alia æqualis, quin eo ipso possit habere merita simpliciter infinita: ergo quin ei detur jus ad rem, & usus simpliciter infinitos: ergo quin detur jus ad utilitatem simpliciter infinitam: ergo quin detur donum simpliciter infinitè æstimabile: ergo quin detur donum in ratione præmii tantum, quantum est Christi meritum in ratione meriti: ergo quin detur donum in ratione præmii, quod exæquet Christi Domini meritum.

143 Secundò: Dignitas boni cômunicati' ex eo solũ dicitur non esse infinita simpliciter in ratione præmii, quia exceditur in modo communicationis à purè Divino; atqui nihilo minùs est tantæ æstimationis, quantæ est Christi meritum: ostendo sic: excedi rem à perfectione purè divinâ non potest ipsam reddere inferiorem, aliâ, quæ non exceditur à perfectione purè divina, quia ea ratio in Deo, si esset, esset imperfectio; ergo excedi modum, quo Sanctitas infinita communicatur creaturæ, à communicatione per essentiam, seu purè divinâ, non facit illam inferiorem merito, quod ideò non exceditur, quia ea ratio dicit imperfectionem in Deo. Et ratio est, quia sic non excedi à Deo, non est quia sit aliquid melius, aut par Deo, sed quia est ratio inferior, & repugnans Deo; atqui excedi à Deo solùm, solùm est esse inferius Deo, nec ipso melius aut par: melius tamen, & majus omni, quod infra Deum cogitari potest; ut etiam contingit in ratione meriti Christi: ergo.

144 Tertiò: quia licèt Verbi Dignitas sit simpliciter infinita, tamen meritum non redditur æquè bonum & æstimabile, ac est Verbi dignitas; uti explicuimus *suprà à nu. 38. & à nu. 69.* ergo meritum Christi Domini in ratione æstimabilis exceditur etiã à Deo. Quartò: quia sicut ex modo finito quo communicatur bonum alioqui simpliciter infinitum, dicitur manere finitum simpliciter: in re pariter deberet manere meritum finitum simpliciter, quantumvis merentis dignitas sit simpliciter infinita. Ratio est: quia ea dignitas non exercet munus dignificandi, nisi ut unita finitè Naturæ proximè operanti.

Suprà à nu. 38. & à nu. 69.

Solvitur ab Arriag.

145 Quarta datur ab aliis cum Arriagâ mutuante ex Magno Suarez, negando etiam antecedens: quia licèt Donum Unionis sit secundùm se æquè magnum, & æstimabile, ac Christi meritum; tamen in ratione præmii minus est. Dant rationem: quia inter meritum, & præmium, ut salvetur perfecta condignitas, non est attendenda arithmetica æqualitas, sed geometrica, ita ut præmii quantitas taxari debeat ex variis circunstantiis Personæ merentis, & Præmiantis, eaque illis attentis censeatur justa & æqualis, quam decet destinari pro præmio meriti simpliciter infiniti à Magnitudine Præmiantis, cui fit obsequium. Sic immensum Gloriæ pondus, censetur æquale præmium obsequii nostri alioquin tenuis, & momẽtanei. Cùm ergo meritũ sit ex dignitate Personæ simpliciter infinitũ, si ex Magnitudine Præmiantis ultra debet præmium computari, faciè sequitur Vnam unionem hypostaticam non esse præmium adæquatum: nihil enim adderetur ex Magnitudine Manûs à qua venit: cui certè non est magnum ejusdem generis bona in infinitum addere pro merito, & obsequio simpliciter infinito.

ex Magno Suarez.

Sed necdũ bene.

146 Non placet. Primò: quia ea Doctrina, si dubia non sit, certè non est communis: fundare verò vim & condignitatem, quam promovere curamus in Christi meritis, in principio ita lubrico, non laudo. Secundò: quia tunc Magnitudo præmiantis potest esse ratio cur excrescat præmium, quando dispensatio alterius præmii minoris non esset juxta decorum tantæ Magnitudinis; at quando præmium est simpliciter infinitum, est juxta decorum summæ Magnitudinis; est enim illius irrefragabile indicium: cùm ab alio dari nequeat: ergo non est cur ex ipsâ magnitudine debeat aliquid superaddi. Tertiò: per vos, Donum unionis est æquè æstimabile, inspectâ ratione boni, & doni, ac meritum Christi Domini: ergo etiam si ex Magnitudine præmiantis debeat aliquid addi servatâ proportione morali, sufficit, si alteram unionem unicè superaddat. Probo consequentiam: quia satis offendit magnitudinem, qui ultra id quod arithmeticè respondet merito, superaddit bonum simpliciter infinitum. Nunc sic: atqui dando aliam unionem alteri Naturæ, dat bonum simpliciter infinitum, & infinitæ utilitatis supra id quod meritum arithmeticè postulat: ergo quidquid aliud superaddi possit, non cadit in condignitatem talis meriti. Id est augmentum numero infinitum bonorum, & beneficiorum

ſimpliciter infinitorum: ergo.

Solvitur à P. Suarez Raguſa. Godoy.

148 Quinta datur à *Magno Suarez*, cui ſine laude ferè tranſcripto ſubſcribunt Raguſa, Godoy, & communiter alii, concedendo, vel diſtinguendo antecedens: exæquaretur intenſivè, concedit: intenſivè, & extenſivè, negat, & inſimul conſequentiã. Eſt dicere: meritum Chriſti Domini, ſi ei detur in præmium alia unio hypoſtatica, quâ Spiritus Sanctus v.g. fiat homo, habere pro præmio tantũdem boni, quantũ obſequii eſt in ipſo, atqueadeò ſi nihil aliud ſuperadderetur non poſſe dici Deũ non plenè remuneratũ fuiſſe, ſed vim meriti jam exæquaſſe per præmium.

149 Tamen quia illud præmium tantum eſt, ut quicquid ſuperaddi poſsit, non augeat ipſum intenſivè ſeu in ratione boni: (neque enim eſt plus boni in aggregato plurium Vnionũ hypoſtaticarum, quàm in una;) ſed conſequenter cõtineat in ſe quicquid poteſt ultra ſuperaddi; conſequens eſt, ut meritum, quod habet æqualitatem cum una unione, ſit æquale collectioni omnium; & contineat eminenter in ſuo valore totam eam ipſam collectionem: quare licèt per unam intenſivè adæquetur, non tamen extenſivè: quia cùm illud bonum poſsit augeri per numeralem multiplicationem, quin excedat valorem obſequii, neceſſe eſt meritum etiam extendi poſſe, caſu quo fiat numeralis iſta multiplicatio, ut non cenſeatur ejus valor excedi.

150 Nec obſtat dicere, meritum illud extenſivè excedi. Tùm quia eoipſo quòd meritum ſit valoris æqualis præmio reliqua continenti, nec auctio per illa in ratione boni, neceſſariò continet in ſuo valore ea omnia, id eſt, quidquid ex eâ multiplicatione, & extenſione fit boni: ergo ſe poteſt extendere ad omnia. Tùm etiam quia fieri præmium majus extenſivè, ſolùm eſt addi formaliter, quòd augeat numerum bonorum; non verò bonum: quod moraliter reputari non debet: atqui meritum eſt æquale ad totam rationem boni: ergo & ad numerum ſuperadditum.

Ingenioſiſſimè: ſed fortè non ſatis.

152 Hæc ſolutio videtur mihi digna *Magno Suarez*, *& ingenioſiſſima*, eâque ſupra uſus ſum, & aliquando plauſum merui. Hæret tamen adverſum illam mihi nunc unus aut alter ſcrupulus. Primò: quia ſtat bene quòd aliquod bonum ſit inaugmentabile in ratione boni abſoluti; & tamen quòd augmentabile ſit in ratione boni reſpectivi. Ratio eſt, quia non poſſe creſcere quoad rationem boni abſoluti eſt eſſe bonum ſimpliciter infinitum: creſcere verò in ratione boni reſpectivi, eſt communicati de novo dando novũ ſui uſum, & novam utilitatem: bene autem ſtat quòd bonum in ſe maneat omninò idẽ, & tamẽ quòd in ratione utilis creſcat etiam intenſivè, & moraliter: id enim ſolùm eſt, eſſe multa ſubjecta, quæ percipiant totam illam utilitatem de novo: ſic licèt una alebedo non multiplicetur in ſe, tamen communicata pluribus ſubjectis creſcit in ratione utilis, quæ relucet in eo quòd ſint plura alba. Nunc ſic: atqui bonum in ratione præmii non tam conſideratur ſub ratione boni abſoluti, ſed ſub ratione utilis, & boni reſpectivi: ergo ſtat bene quòd bonum ſit inaugmentabile ſimpliciter in ratione boni abſoluti, & quòd ſit augmentabile ſimpliciter in ratione præmii: ergo.

153 Confirmatur: Vtilitas, quæ ſit Humanitati *A* per unam unionem Hypoſtaticam, eſt diverſa moraliter ab eâ, quam perciperet Humanitas *B* per aliam: non enim Humanitas *B* eſſet felix per felicitatem Humanitatis *A*: ergo utilitas ex multiplicatione Vnionum creſcit intenſivè, & extenſivè: nec una continet aliam: ergo ſi quælibet eſt infinita ſimpliciter, ut fatetur Suarez; quælibet ſeorſim ab alterâ ita adæquat meritum Chriſti, ut extendi non poſsit ad alteram promerendam ſimul, & collectivè.

154 Secundo: licèt una hypoſtatica unio afferat tantum boni, quantum infinitæ; tamen nequit ſecunda diſpenſari à Deo ſine novâ ratione dignationis, & beneficii non præcontenti in diſpenſatione primæ. Nunc ſic: quoties acceſſus boni dicit novam rationẽ dignationis, & beneficii, ſi gratis daretur, toties dicit novam rationẽ præmii, ſi propter merita daretur; atqui fieri Spiritum Sanctũ hominẽ etiam Chriſto ſuppoſito, dicit novã rationẽ dignationis & beneficii non præcontentam in eo quòd Verbum factum ſit homo: ergo, &c. Alia poſſent addi ex Amico: ſed hæc, quæ non tangit ille, me movent. *Amicus.*

Solvitur à P. Anton. Perez.

155 Sexta dari poteſt ex Doctrina Patris Antonii Perez, prænotando Tria. *Primum*: Deum (ſicut & quodcumque aliud bonum,) conſiderari poſſe & debere ſub ratione boni amabilis, & ſub ratione boni deſiderabilis. Patet: nam & terminare poteſt affectum deſiderii, & affectum diſtinctum à deſiderio: imò terminare poteſt affectum voluntatis, quæ non poſsit ipſum deſiderare. Deus enim amare ſe poteſt, ſe deſiderare non poteſt.

156 *Secundum*: Deum, licèt ſit infinitè ama-

amabilis, quia summè bonus, & infinitè desiderabilis, quia potest magis, ac magis in infinitum desiderari, magis esse amabilem, quàm desiderabilem. Ratio est, quia ratio boni amabilis dicitur respectivè ad amorem, quo debet amari: ratio boni desiderabilis, respectivè ad affectum desiderii, quo potest appeti: cùm autem Deus amari possit actu increato, & simpliciter infinito, id est, suo: desiderari verò non possit actu similis perfectionis, sed finito, & nostro: nos enim desiderare Deum possumus; non se Deus: necesse est eò esse Deum magis amabilem, quàm desiderabilè, quò amoris affectus quo Deus se amat, infinitè præponderat affectui desiderii, quo nos appetere possumus.

157 *Tertium*: Præmium in ratione præmii non considerari sub ratione boni amabilis, sed sub ratione boni desiderabilis: quare licèt in præmio sit dignitas summi boni & summè amabilis, tamen sub ratione præmii solum censetur, quanta est in ratione desiderabilis, secùs in dignitate meriti. Ratio est: quia præmium ut præmium est bonum quod labore meriti quærimus, & optamus habere: quæ singula sunt de linea desiderii: meritum verò ut meritum est bonum, quod, quia habetur, movet. Vnde in Vnione hypostaticà, ut præmium est, importatur Dei Dignitas, ut desiderabilis: in merito Christi Domini importatur Personæ dignitas, ut amabilis, & honorabilis. Ex quibus negari debet antecedens: sicut enim bonum est minus in ratione desiderabilis, quàm amabilis, licèt sit in se simpliciter infinitum: ita minus est in ratione præmii, quàm consideratum sub ratione constituentis dignitatem obsequii. Miror acumen solutionis: sed ea, sola sui speciositate fallere incautum potest.

Acutissime sed non satis.

158 Contrà primò sic arguo: potest bonum esse majus in ratione præmii, quàm in ratione desiderabilis: ergo nulla est solutio. Antecedens ostenditur: quia potest esse magis utile desideranti, quàm desiderabile sit: potest enim esse utilitas multò major, quàm desiderium, quo possit appeti. Et Ratio est evidens: nam desiderium ut oritur ex naturâ finitâ limitatur ex limitatione virtutis à quâ oritur: utilitas vero ut formaliter sumitur ex naturâ boni communicati, non potest limitari aliunde: unde si stemus regulæ solutionis, stabit optimè rem esse alicui magis bonam, & utilem, & consequenter majorem in ratione præmii, quàm sit desiderabilis.

159 Contra secundò: ergo bonum simpliciter infinitum, est finitum simpliciter in ratione præmii: imò ita finitum, ut possit de condigno cadere in meritum puræ creaturæ. Quod est absurdissimum; & ostenditur: nam per te tantum est in ratione præmii, quantum in ratione desiderabilis; & tantum in ratione desiderabilis quantũ est desiderium, atque adeò quantus est actus purè creatus: sed actus purè creatus exæquari potest per actum itidem purè creatum: ergo. Contra tertiò: quia licèt Deus sit infinitè amabilis, non est tam amabile, ac æstimabile meritum, quàm sit amabilis, & æstimabilis Personæ Christi Dignitas, ut suprà vidimus.

160 Contra quartò: quia licèt affectus noster desiderii sit finitus, non debet ille taxare bonum in ratione præmii, sed affectus præmiantis: tanti enim debet æstimari in ratione præmii: quanti præmians æstimat: at iste æstimat, & æstimare debet plerumque plus, quã est affectus noster desiderii: & ratio est: quia æstimare debet ex ratione dignationis, & beneficii.

§. IV.

MENS NOSTRA CIRCA PRÆCEDENS dubium.

161 SEptima datur à me, discente ex his, quos deserui, & juxta quos, permissâ nunc possibilitate coexistentiæ duarum unionum, per quas vel eadem Natura assumi fingatur à duabus Personis, vel ab eadem Personâ duplex Natura, vel à Personis singulis, Naturę singulæ: (si enim ista coexistentia non sit possibilis, vel à Christo prudenter optabilis, de quo *infrà*, facilius solvi posset objectio negando suppositum antecedentis:) nego nunc ipsum antecedens. Ratio est: quia vel unio in præmium assignanda, danda est Humanitati ipsius Christi merentis vel alteri distinctæ. Si primum: ea unio, cùm non afferat Humanitati prę habenti quantam potest felicitatem, & utilitatem, novum utilitatis, & felicitatis genus, non potest esse præmium magnum, atque adeò neque exæquativum meriti simpliciter infiniti. Si secundum: de quo loqui debet objectio: licèt ea Vnio respectivè ad Naturam, cuidetur, sit infinitè utilis, tamen in ratione præmii non potest esse infinita simpliciter: imò quò magis, & magis multiplicentur istæ uniones, finat ipsâ multiplicatione quid minus in ratione præmii.

Conamur Solvere

Infrà

162 Ratio est, quia licèt ratio præmii pen-

penſanda ſit ex utilitate accipientis, tamen ita, ut ea utilitas non ſit in præjudicium ipſius qui meretur. Cujus ulterior ratio eſt, quia ratio præmii dicit ex ſe rationem & vim tranquillativam ipſius qui meretur: licèt autem magna utilitas per me alteri acquiſita ſit materia paris gaudii; tamen ſi ſit cum præjudicio meorum jurium, ex iſto quaſi incommodo nequit illud gaudium non minui, atqueadeò nequit illa utilitas eſſe tam tranquillativa, ac ſi ſine meo præjudicio fieret. Vnde ratio præmii penſanda eſt ex utilitate, quæ ſit alteri, demptâ proportionaliter tanta æſtimatione illius ad menſuram præmii, quantum eſt præjudicium, quod ex eâ merenti fit. Quare ſi utilitas alioquin ſimpliciter infinita ſit ſubjecta iſti præjudicio, quò magis ſubjecta ſit, eò magis deſinet eſſe ſimpliciter infinita in ratione præmii: nam eò magis deſinet eſſe tranquillativa merentis.

163 Nunc ſic: de ratione Vnionis Hypoſtaticæ eſt connaturale jus ut Natura cui fit, & datur, maneat tam in ordine Naturæ, quàm in ordine gratiæ. Caput univerſorum, & in ejus nomine omne genu flectatur, Omniſque creatura ſit ipſi ſubdita, & ipſa ſit in ordine Vniverſi ſumma. De ratione autem deque perfectione Capitis eſt eſſe unicum: habet ergo jus aſſumpta Humanitas, ut ipſa ſit Vnica. Non ergo poteſt dari unio alteri naturæ, quin ipſi & ſibi fiat præjudicium in re valde æſtimabili. Cùm autem quò magis multiplicentur Vniones, eò magis Natura prius aſſumpta diſcedat à prærogativâ connaturali Vnititatis, inde patet Vnionem Hypoſtaticam non debere computari in ratione præmii æſtimabilem, quantùm in ſe eſt utilis & æſtimabilis: atqueadeò nec eſſe ſimpliciter infinitam in ratione præmii reſpectivè ad Chriſti merita, licèt in ratione doni ſit infinita ſimpliciter reſpectivè ad accipientem: deinde patet, quò magis, & magis multiplicentur Vniones, eò collectionem evadere quid minus in ratione præmii.

164 Vnde duo ſiunt. *Alterum*: ſi Chriſti meritum eſt æquale uni præmio non purè creato, eoipſo eſſe ſuperexceden s, ſi plura ſimul dentur in præmium. Alterum: dona non purè creata, reſpectivè ad Chriſtum non eſſe poſſe ſimpliciter infinita in ratione præmii; nec præmium ſimpliciter infinitum in ratione præmii eſſe poſsibile reſpectu Chriſti merentis.

M. Lumb. 165 Nec momenti ſunt quæ Lumberius adverſus hæc *in manuſcriptis meis* lecta mihi objicit *quæſt 34 de Incarnatione art.3. §.4. num.2036*. Primò: non eſſe hîc attendendum ad diſcurſus politicos, qualis videtur iſte noſter. Secundò: quia ſi merens cedere velit, præmium cedere poteſt in merentis damnum, ut Pater in humanis cedere ſolet in favorem Filii. Tertiò: quia poteſt ita diſponi Vnio, ut ſuccederet alter Chriſtus, primo deſtructo: unde non ſequeretur pluralitas Capitum. Quartò: poterat mereri, ut Vnio alterius Perſonæ foret ad eandem humanitatem. Hæc, *inquam*, ob ecta ſunt levi manu: nec momenti. Non primum: quia diſcurſus Politici, ſi ſunt ſolidi, in lineâ Divini Regiminis, ſunt valde Theologici: quis enim magis prudens quàm Deus? Non ſecùdum: primò, quia negatur hîc ſuppoſitum, quod nempe Chriſtus cedere poſsit. Secundò: quia favor amici, aut Filii non eſt damnũ cedentis Patris, aut Amici, ex identitate morali inter utrumque. Non tertium: ad quid præmium deſtructivum merentis, atque adeò cadere non potens in ejus gaudium? Deinde neganda eſt ſuppoſitio ex latè dictis *lib.1.* Non denique quartum, ex ſuppoſitione chymericâ diſputans, ut *inibi* oſtenſum eſt. *Suprà lib. 1. diſp. 3.*

166 Vrgebis ſpecioſiùs ex Dicipulo quondam meo, vividi & ſubtilis ingenii. Vel illud præjudicium eſt finitum vel infinitum? Si finitum eſt: ergo Donum Vnionis manet ſimpliciter infinitum in ratione boni æſtimabilis, non obſtante hoc præjudicio. Ratio eſt: quia infinitum ablatione finitâ, eſſe non deſinit infinitum: ergo, non obſtante hoc præjudicio, poteſt eſſe præmium æquale merito ſimpliciter infinito. Si ergo eſt infinitum: undenam venit infinitudo præjudicii: nam quantitas damni ſumenda eſt ex taxâ boni, quo privat. Sed bonum quo privat hujus præjudicii ratio, non eſt ſimpliciter infinitum: ergo nec præjudicium eſſe poteſt infinitum ſimpliciter. Deinde per nos, quo magis multiplicarentur uniones, creſceret magis præjudicium, quia magis Chriſtus recederet à gloria Vnici Capitis: ergo hoc præjudicium ſuſcipere poteſt magis & minus: ergo non eſt ſimpliciter infinitum in ratione præjudicii: ergo non obſtante præjudicio, manere poteſt in Vnione ſecunda Hypoſtaticà ratio ſummè æſtimabilis: ergo & ratio præmii ſimpliciter infiniti: ergo. *P. Franciſcus Vbarri*

167 Reſpondetur, illud præjudicium, eſſe *formaliter finitum, & reſpective infinitũ*: fini-

finitum, inquam, formaliter, quia formaliter privat bono finito, & manet in lineâ suscipientis magis, & minus: est tamen infinitum respectivè, quia sufficit tollere rationem infinitudinis in bono aliàs infinitè simpliciter æstimabili. Pro rei evidentiâ, notanda est differentia *inter Infinitum simpliciter*: & *infinitum secundùm quid*. Infinitum secundùm quid, suscipit magis, & minus: unde per accretionem, aut decretionem finitam, nec formaliter crescit, neque decrescit in ratione infiniti, jam dicentis infinitam numerabilitatem, quamvis subsit ahas numerum hunc vel illum. Infinitum simpliciter non suscipit magis nec minus, sed consistit in indivisibili, sicut ratio Summi, & Omnis. Unde sicut ratio *summi & omnis*, per ablationem *cujuslibet particulæ, etiam finitissimæ secundùm se*, amittit rationem summi, & omnis; ita ratio infiniti simpliciter, per ablationem cujuscumque prædicati, amittit rationem infiniti simpliciter: quia ratio infiniti simpliciter, non mensuratur numerabilitate infinitâ, sed conceptu dicentis Omnia: quo nihil majus excogitari possit. Sic dicebam, per accessum imperfectionis finitæ, complexum ex Creatura & Deo, non manere in ratione simpliciter infinitè perfecti, quâ solus Deus gaudet: quia non dicit omnem perfectionem sine imperfectione.

168 Hinc in forma, concessâ in sensu quem explicui prima parte dilemmatis, nego consequentiam. Ad probationem, distinguo antecedens: infinitum numerabilitatis, & suscipiens magis, & minus, concedo: infinitum simpliciter, & consistens in indivisibili, nego: Indivisibile enim totum tollis, si quicquam tollis. Quare licèt illa paræmia Philosophi vera sit in infinito numerabilium, in infinito simpliciter, consistente in ratione dicentis omnia, per quamlibet substractionem etiam finitissimam, amittitur illa denominatio dicentis omnia, atqueadeò & ratio infiniti simpliciter. *Dices* ergo ex additione finitâ, venit infiniti denominatio. Nego consequentiam: Infiniti Denominatio venit ab omnibus: tolli tamen potest ab unâ: quod est valde diversũ.

169 Instabis: ergo Christus Dominus mereri potuit plus, quàm Deus præmiare poterit. Sequelæ vis, & absurditas patent. Vis: quia meritum est simpliciter infinitum: nullũque esse potest præmium simpliciter infinitum, ut diximus. Absurditas. Primò: quia fieret Christum ex se mereri impossibilia. Secundò: majorem esse vim meritivam in actibus Christi Domini, quàm sit Divina Omnipotentia. Tertiò, excedi proinde Divinam Omnipotentiam à Christi meritis, inspectis his, quoad dignitatem merendi, & illam inspectam, quoad virtutem inducendi, & producendi bona.

170 Sunt qui admittant sequelam consequentis, nec renuant asserere Christi meritum etiam extendi ad impossibilia. Non placent. Primò: quia omne præmium est prudenter optabile: quod autem est impossibile, prudenter optari non potest. Secundò: quia impossibile est nihil: meritum autem respicit commodum, quod necessariò est aliquid: non ergo potest dici Christi meritum extendi ad impossibilia: ergo neque ultra possibilia: quia quidquid ultra possibilia cogitari potest, impossibile est: ergo neque plusquàm Deus potest: quia quidquid Deus non potest, est ultra possibilia. Nihil enim est possibile, nisi quod potest Deus: loquor de bonis, seu rebus habentibus rationem boni Quare

171 Respondeo, negando consequentiã: quæ veritas ut pateat, consideranda sunt Christi merita, vel ut ordinantur, & ordinari possunt à merente; vel ut valorantur à merentis dignitate. Primo si modo consideres, certè manent intra sphæram Divinæ omnipotentiæ. Et ratio est: quia nequeunt à Christo ordinari nisi prudenter: prudenter autem ordinari non possunt nisi ad possibilia. Cùm verò singula Christi merita non inducant nec in actu secundo possint nisi præmia ad quæ Christus ordinat: inde est nunquam extendi, nec posse, nisi ad quod alioqui potest Deus.

172 Si secundo modo cõsideres, fateor, Christi meritum exæquari non posse per id omne quod potest Deus: id verò est, Christi meritum esse præstantius omni bono creabili: non verò esse majus Divinâ Omnipotentiâ: neque enim id provenit ex impotentiâ Dei, seu ex defectu potentiæ, sed ex limitatione & defectu essentiali rerum, quas extra se potest Deus: quare id, (recisis ad vivum terminis) solùm est meritum Christi constitui per dignitatem increatam Personæ Divinæ; Deum verò non posse facere rem similis dignitatis & entitatis, quia quicquid à Deo fieri potest, debet esse creatura. Hoc autem non est absurdum. Nec obstat, hinc videri Christi meritum non esse simpliciter infinitum, quia manet simpliciter infinitè impræmiabile.

Ra-

173 Ratio eſt, quia infinitudo non tam ſumitur ex ſphærâ poſsibilium, quæ reſpondere poteſt in præmium, quàm ex dignitate ipſius obſequii. Nec obſtat, quod opponit Amicus: poſſe unum Regem, alterius Regis opus de condigno præmiare: ergo etiam Deus poterit. Ratio diſparitatis eſt: quia Majeſtas Regia capax eſt ulterioris felicitatis & commodi: & ut occurrunt Regni, rerumq; viciſsitudines, doni paris obſequio qualicum que antè exhibito. Nec demum obſtat, quod idem opponit: caſu quo eſſet alter Chriſtus, deſtinari in præmium iſtius, Alterius obſequium quod nempe eſſet ſimpliciter infinitum. Ratio eſt, quia tale obſequium eſſet Chriſto non valde utile, nec in ratione commodi directè, aut indirectè valde æſtimabile: cùm ipſi cuncta debeantur, aut ex placito deberi poſsint. Sed de iſta ſuppoſitione, *mox.*

§. V.

ALIVD ARGVMENTVM: VBI AN SIT poſsibilis ſimultas Chriſti dupl. cis.

174 OBjicies tertiò: Sint duo Chriſti, ſeu duæ Naturæ hypoſtaticè unitæ, quarum altera petat unum: altera oppoſitum: altera v. g. ſalutem Petri ægrotantis, altera Petri deceſſum: & utraque ob fines honeſtiſsimos. Certè nec in ſuppoſitione, nec in caſu apparet ulla contradictio. Nunc ſic: Vel utraque meretur de condigno, quod petit, vel non? Si primum: ergo utralibet meretur impoſsibile: nam impoſsibile eſt poni quod utraque petit. Deinde, cùm unùm ex contradictoriis unicè poſsit exiſtere, vel cogitur Deus ad impoſsibile, vel alterutra meretur, ne altera exaudiatur: ergo neutra exaudiri poteſt, & debet utraque. Inſuper, ſi una meretur, ne altera exaudiatur: ergo meritum alterius poteſt impediri: ergo non poteſt eſſe ſimpliciter infinitum. Si ſecundum: ergo poſsibilis eſt caſus: in quo meritum Chriſti non ſe extendat ad omne poſsibile præmiũ: nam poſsibile eſt ſanari Petrum, vel decedere in gratia ex alicujus meritis: ergo. Multas turbas excitavit objectio.

Card. de Lugo. 175 Reſpondet Cardinalis de Lugo: utramque naturam eſſe dignam, quæ exaudiatur, & utramque mereri, ne altera exaudiatur. Neque enim, inquit, eſt inconveniens, quòd dentur duo merita condigna, ſimul, interſe oppoſita. Id enim accidit quoties ex duobus juſtis, alter peteret à Deo ſalutem Petri, alter mortem ex bono fine: quorum alteruter eſt dignus exaudiri, mereturque ne alter exaudiatur. Imò id accidit, quoties electoribus proponuntur duo æquè digni ad Beneficium, vel Epiſcopatum. Tunc enim ſinguli ſunt digni qui eligantur, & uterque meretur de condigno, ne alter aſſumatur.

176 Non placet primò: quia juxta me meritum Chriſti Domini neceſsitat ad præmium pro quo applicatur: ergo ſi utrumque meretur ne exaudiatur alterum, meretur, & neceſsitat ad impoſsibile. Secundò: impoſsibile eſt quòd idem fiat, & non fiat: ergo nequit Chriſtus mereri, quòd res fiat in circunſtantiâ ſub quâ meretur alter ne fiat, quin mereatur impoſsibile. Tertiò: mereri ne exaudiatur alter, eſt mereri ne placeat, ſed contemnatur bonum æquè magnum, & Perſona incontemptibilis. Hoc autem præterquamquòd eſt impoſsibile Deo, Chriſto vitioſum eſſet. Quartò: quia ſi meritum utriuslibet Naturæ, quade loquimur, meretur ne exaudiatur alterutra meritum utriuslibet prævalet alteri, nec prævalet, vincit, & vincitur circa unum, & idem. Hæc autem ſunt plena Chymeris: nam præ alere meritum, & vincere, eſt eſſe æſtimabilius altero: ſed repugnat in terminis, duo ita ſe habere, ut utrumque ſit alterutro æſtimabilius.

177 Quintò: quia per te merita Chriſti ſunt infinita ſimpliciter: ergo illa merita mutuò ſe impediunt, neutrumque alteri prævalet: cauſæ enim æquales, ſi contrariæ ſunt, ſe mutuò impediunt. Nec exẽpla ſunt ad rem. Non primum: ex duobus enim illis juſtis, ſi preces ſint æquales, neuter alteri prævalet. Non ſecundum: quia ex duobus æquè dignis ad beneficiũ, neuter meretur alteri præferri. Primò: quia elector non habet rationabile objectum prælationis. Secundò: quia ſi unus mereretur alteri præferri, alter præferri non deberet: ergo nec mereretur. Tertiò: quia quicquid fieret eſſet, contra jus, & meritum alicujus: eſſetque electori impoſsibile, vitare injuſtitiam.

178 Reſpondent Hizambertus, Sfortia, Perez, & Elparza, datâ ſuppoſitione, caſum eſſe impoſsibilem. *Dant rationem Hizambertus, & Perez*: quia utraque natura hypoſtaticè unita neceſsitatur habere voluntatem Divinæ conformem: cùm autem Deus habere nequeat voluntates oppoſitas, inde illæ naturæ neceſsitantur, ne ſibi contrarientur in volendo. *Dat Sfortia*: quia utraque Natura

Hizamb. Card. Sfort. Ant. Per. Mart. Eſparza.

ra operari tenetur perfectissimè, ideòque ex perfectissimâ charitate: unde quicquid desideret, desiderare debet sub explicitâ, vel implicitâ conditione, nisi altera Natura efficaciter velit oppositum. Quod si utraque faceret actum hujusmodi circa opposita objecta, neuter esset actus efficacis desiderii. *Dat Esparza*: quia lex perfectionis in illis Naturis esset ut amicabiliter, & unanimiter operarentur: vel volendo, quòd honestiora intendenti attenderetur, vel pacisendo aliter inter se, vel rejiciendo suorum meritorum applicationem ad judicium, & electionem Dei. Esset enim magna deformitas, ineptire eas aliter in operando. Sed hæ rationes, ut apertè ostendunt, necessariò derogari juri, & meritis Christi, qui impediatur ab altero, ita meo videri probant ultra quàm vellent Authores earum. Quare

179 Respondeo negando posibilitatem suppositionis, atque adeò *assero* metaphysicè repugnare quòd simul sint duæ Naturæ Hypostaticè unitæ, sive ad eandem, sive ad diversas Personas Divinas. Ratio mihi est primò: quia connaturaliter implicat ea coexistentia, ut *suprà* diximus: ergo & metaphysicè. Ratio consequentis est, quia quod connaturaliter implicat, non potest esse metaphysicè posibile, nisi sit posibilis compensatio; atqui hîc non est posibilis compensatio: Nam quænam hæc erit? Si enim Naturæ hypostaticè unitæ denegat Deus prærogatiuam Vnici Capitis, quid pro ipsâ potest æquale compensari? Pendet hujus rationis vis ex dictis latè *lib.* 2.

Lib. 2. disp. 2.

180 Secundò: cuivis Naturæ ratione unionis privativè competit jus in opera sua, & sua merita, titulo indispensabili, & æquivalenti promissioni Divinæ ex dictis *suprà disp. 2. à num.* 75. ergo implicat quòd in eorum usu impediri posit, aut debeat. Atqui si duæ Naturæ existerent, necessariò deberet altera impediri ne applicaret, & uterentur suis meritis prout vellet, alterâ volente suis uti: ergo.

Suprà disp. 2. nu. 75.

181 Tertiò: quia dando Deus uni Naturæ unionem hypostaticam, se illi per eam gratiam obligat, ut sola, & unica sit: ergo Vnio Hypostatica est necessitas, ut sit unica, & sola. Antecedens ostenditur: quia dando Deus Vnionem Hypostaticam se illi obligat ratum habere, quod velit, impediendo sibi liberè, deinceps, ex dono dato, cæteros usus, alioquin sibi posibiles: ergo se illi obligat habere sub illâ omnem voluntatem non Divinam: dedecet enim ex terminis talem esse prærogativam unionis, ut Voluntas Divina se illi ita temperet, & ita condescendat, & quòd alia posit esse voluntas supra ipsam, vel ipsi par: ergo se illi obligat, quòd omnis voluntas non Divina sit infra ipsam: ergo quòd sola sit in ordine hypostatico: nam si altera esset, non esset cur esset infra illam.

182 Quartò: quia Personalitas Divina, se communicando Naturæ, quam assumit, ponit ipsam in linea Naturæ Divinæ quoad prærogativam, & gaudium Fori, (ut ita dicam) & æstimationem moralem; datque ipsi istius privilegia quantùm potest: idque necessariò: ut me latè explicui *lib.* 1. ergo ipsa est necessitas ne simul assumat aliam Naturam: nam eoipso non esset necessitas assimilandi Naturam assumptam Divinæ, quantum potest, si posset esse ratio cur assumpta non maneret Vnica, & cum principatu respectivè privativo super omnia creata: ergo ipsa est necessitas ne simul ab aliâ Personâ assumatur alia Natura. Ratio consequentis est quia non est magis una Persona Divina sibi conformis, quàm una alteri: ut ergo de ratione assumentis est, ne aliam Naturam assumat, quia est necessitas sublimandi Naturam quantùm potest, & decet: ita est ne alia Persona assumat aliam: ne prærogativè quas dare Personalitatem Divinam decet, sint minores, quàm Personam deceant. Alia posent excogitari. Et hujus *Sententiæ* est Pater Esparza, qui rationis, quâ nititur, fecit nobis desiderium, dum aliò rejecit. Gauderem vel attigisse inter has, vel perstrinxisse.

Lib. 1. disp. 3. à nu. 87. præsertim nu. 91. & 92.

P. Martin. Esparza.

183 Dices, hæc à me dici non posse, nisi deferente quod dixi *lib.* 1. *disp.* 5. nempe Personalitatem Divinam posse terminare infinitas naturas simul; licèt natura semel termi nata per ipsam, aliâ non posit terminari. Respondeo nullam esse contradictionem: *ibi* enim esse debet sensus, non repugnare id, attentâ amplitudine, & continentiâ, quâ Personalitas Divina præcontinet infinitas subsistentias finitas infinitarum Naturarum: nam verè præcontinet. Hîc autem sensus est, aliunde, nempe ex rationibus appositis, repugnare: quasi dixerim, inspectis rebus physicè, non inveniri contradictionem; inveniri verò rebus *Theologicè*, & *moraliter* inspectis. Id quod *ibi* jam adverti.

Lib 1. disp. 5 à nu 49. & nu. 49.

SECTIO IV.

ASSERTÆ INFINITATIS INTRINSECA Vis reſpectu Præmiantis.

§. I.

TENENDA SENTENTIA.

184 ESt ſumma, & indiſpenſabilis, adeò, ut præciſim ab ullo pacto, vel promiſsione Deum obliget, Deuſque nequeat non acceptare Chriſti merita pro præmiis, pro quibus efficaciter applicat, & offert. Ita *ex Thomiſticâ* Scholâ, Ferrara, Sotus, Cornejo, & Araujus apud & cum Godoy *diſp. 46. Ex mediâ* Magiſter Lorca *diſp.8. Ex Noſtrâ* Pater Valentia *diſp. de Incarnat. quæſt.1. punct. 5. quæſtio 5.* Pater Antonius Perez *diſp.5. cap 5.* clariùs Eſparza *quæſt 11. Corp. art. 3.* quibus ipſe ſubſcripſi *diſp. præced. à num.73.*

Ferrara. Sotus. Cornejo. Araujus. Godoy. Lorca Valentia. Ant. Per. Eſparza.

185 Moveor primò Authoritate Sanctorũ Bonaventuræ, & Anſelmi. Illius apertam habes *in 3 diſt.20. quæſt. 5.* Iſtius *lib. 2. cur Deus homo cap.19.* adeò commendantis magnitudinem pretii, & meritorum, ut exinde colligat ſummam neceſsitatem retributionis: Verba ſunt: *Neceſſe eſſe Video, ut Pater Filio retribuat: alioquin inſuſtus eſſe videretur, ſi nollet; impotens, ſi non poſſet, quæ ſunt aliena à Deo.* Et hunc in ſenſum, & pro Doctrinis ſuprà ſtatutis *diſp. præced. ſect.3.* toto eo capite multa ſerit acumina Doctiſsimus Pater, Cujus proinde de mente, ipſe dubitare non poſſum.

Bonavent. Anſelmus. Suprà diſp. 2. à nu.73.

186 Reſpondet tamen Pater Meratius, Anſelmum uti ratione, facilè retorquendâ in meritis noſtris, atque adeò inefficaci. Hæc ſolutio audax eſt, & non vera. Audax, quia injuriosa Anſelmo: cujus, & aliorum SS.PP. Authoritates, niſi vel Fide, vel apertâ ratione convicti, deſerere ſine interpretatione non debet vir alioqui Theologus: rueret enim aliter magnum præſidium, quod in SS. PP. Authoritate Deus per eorum ora locutus locavit Eccleſiæ ſuæ. Non vera, quia Anſelmus neceſsitatem retributionis infert ex magnitudine obſequii, ſcilicet infinitate, quę procul à noſtrorum tenuitate meritorum.

Merat. ad Anſelm.

187 Reſponderi communiter ſolet, Anſelmum loqui ex ſuppoſitione promiſsionis, & pacti. Hæc ſolutio facilè deſeretur ab eo, qui Anſelmum legat, vel ſemel expendat. Primò: quia Anſelmus hæc aſſerit ex magnitudine meritorum, & ex vi bonorum: quæ Chriſtus Deo obtulit: qui recurſus omninò eſſet fruſtrà: ſi tota neceſsitas non ex eâ magnitudine, ſed ex pacto naſceretur. Secundò: quia ſi à promiſsione, vel pacto naſceretur iſta neceſsitas, non eſſet Deus non rettribuendo injuſtus, ſed infidelis. Tertiò: quia iſta neceſsitas ex vi pacti æquè militat in noſtris obſequiis, & meritis: quæ ergo exinde ad Chriſti merita poteſt ab Anſelmo magnitudo convinci?

Reſponſio communis.

188 Moveor ſecundò: & argumentor ſic: Nequit dimitti meritum ſine præmio congruenti abſque cõtemptu ipſius meriti, & Perſonæ merentis in ipſo: ſed eſt impoſsibile, quòd Deus contemnat Chriſti meritum, & in ipſo Perſonæ merentis dignitatem: ergo neceſſe eſt quòd Deus non dimittat Chriſti meritum ſine prẹmio congruenti. Atqui præmium in actu ſecundo congruens Chriſti meritis eſt illud omne, & ſolum pro quo Chriſtus applicat meritum: ergo neceſſe eſt ne Deus ſine eo omni dimittat: ergo Deus non poteſt non acceptare Chriſti meritum pro præmiis ad quæ Chriſtus efficaciter applicat.

189 In hoc diſcurſu rectè concludenti ſolùm ſunt difficiles præmiſſæ ſyllogiſmi primi: & minor exinde ſubſumpta. Probo hanc imprimis: quia de Dignitate Chriſti eſt poſſe mereri quantum vellet, & poſſe obligare prout vellet. Illud patet ex *ſupra* dictis de infinitate meritorum. Hoc etiam patet, nam aliter cogeretur Chriſtus expendere ſua bona in omnes uſus poſsibiles, per eoſque favere Omnibus, quibus reipsa poteſt: ſed hoc eſt irrationabile: nemo enim, quia valde dives, cogitur aliter ſuis uti, ac velit, & nemo favere cogitur, niſi prout vult: favor quippe, ſi neceſſarió fiat, non eſt favor, nec dignus actione gratiarum. Iam minor etiam primi Syllogiſmi eſt evidens: quia contemni meritum, eſt contemni dignitatem moraliter identificatam cum ipſo: cùm autem impoſſibile ſit Deo, contemnere dignitatem Divinitatis; impoſsibile eſt etiam Deo, contemnere meritum cujus dignitas eſt Divinitas: Talia ſunt Chriſti merita.

Anu. 110.

190 Oſtenditur nunc major ſyllogiſmi principalis: Nequit dimitti meritum ſine præmio, quin eoipſo poſthabeatur meriti, & merentis dignitas illi bono quod abeſſet ſi præmium daretur: atqui poſthabere meriti, & merentis dignitatem bono incompoſsibili

bili cum præmio, pro quo applicatur, est contemnere meriti, & merentis dignitatem. Major patet: quia qui sic se gerit, pluris æstimare censetur bonum incompossibile cum præmio, quàm dignitatem meriti & merentis. Probo minorē: talis posthabitio fieri rationabiliter nequit sine contemptu vel absoluto vel respectivo: absoluto, ob imperfectionem meriti non exauditi: respectivo, ob majorem æstimationem, quam præsefert, qui ita se gerit, circa bonum exclusivum præmii, quàm circa Personæ merentis dignitatem.

191 Confirmatur, & explicatur primò: quando quis applicat circa aliquod præmiū suas actiones obsequiosas, interponit in actionibus, sui dignitatem: ergo nequit negari illud præmium, sine posthabitione dignitatis oblatæ: ergo sine majori æstimatione boni excludentis præmium respectivè ad dignitatem merentis: ergo sine irrationabilitate, & turpitudine, quando dignitas merentis, & meriti, præferri debet Omni alii bono, & necessariò est incontemptibilis. Secundò in humanis; ubi, & quotiescumque preces, & obsequia non acceptantur, subest causa ruboris roganti, & obsequenti: cujus alia non potest assignari ratio, nisi contemptus, quem sui videt, quique in homine bonæ indolis ruborem parit, quasi suæ imperfectionis sic admonito, vel quasi injuriam passo: ergo nequeunt preces rejici, & merita non admitti rationabiliter, nisi ubi, & cùm præsumitur justa causa contemptûs: ergo preces, & merita suppositi incōtemptibilis, neque rejici possunt, neque non admitti. Tale est Christi suppositum.

192 Moveor tertiò, & argumentor sic: Meritum Christi Domini est simpliciter infinitū in ratione valoris, & meriti: ergo inimpedibiliter infert præmiū, pro quo applicatur: ergo non potest non acceptari. Difficultas est in primâ consequentiâ, quam ostendo. Nequit esse meritum simpliciter infinitum in genere meriti, quin dicat omne genus perfectionis, quæ de lineâ meriti sit; atqui non potest ex se, & in se dicere omne genus talis perfectionis, si non habeat vim inevitabiliter obligandi, & inferendi inimpedibiliter præmium.

193 Primò: quia de ratione meriti non solùm est posse obligare, sed obligare, nec usquam exercetur hæc ratio meriti nisi obligando ad præmium: quâ ergo ratione dici potest simpliciter infinitum, sub conceptu meriti, si vim obligandi finitam habet, & facilè impedibilem? Secundò: quia meritum, quod non solùm posset, sed etiam actu ex se obligaret, perfectius esset in genere meriti: majorem enim vim haberet inducendi præmium. Vide tertiò: ratio meriti est ratio causæ moralis, moventis ad præmium, & pollentis vi inducendi præmium; atqui causa moralis minus impedibilis ab effectûs consecutione perfectior est. Deinde: Non potest esse simpliciter infinita causa moralis, si in vi inducendi effectum finita est: quia vis inducendi effectum est de ratione formali causæ moralis; atqui si possit non acceptari pro libito illius, quem movet, non habet vim nisi finitam inducendi effectum: ergo. Quartò: si non haberet hujusmodi perfectionem in conceptu meriti simpliciter infiniti, maximè quia potest aliunde deberi; sed hoc est falsum ex suprà discussis *disp. præced. sect. 3.* Conclusione tertiâ: ergo. *Suprà disp. 2. à nu. 75.*

194 Moveor quartò, & argumentor sic: Dari à Deo bona Omnia, quæ Christus mereri in actu secundo potest, eaque dari sine pacto, aut ullâ promissione possibile est: atqui merita Christi ex se possunt extendi ad omne possibile: ergo ad hoc quod est dari à Deo dona sine ullo pacto, aut promissione: ergo vis ista merendi & inducendi bonum sine ullo pacto & promissione est intrinseca Christi meritis: ergo non possunt non acceptari.

195 Dices, majorem esse veram, possibilitate rei, non verò possibilitate præmii: unde committitur aperta fallacia, & implicatio terminorum, dum ex possibili, præcisâ possibilitate rei, fit transitus ad possibile possibilitate præmii: non enim omnia quæ potest Deus dare, dare potest eodem omninò modo, si ex meritis dat.

196 Contra tamen & rogo: si Christi merita habent condignitatem ad omne metaphysicè possibile, cur non etiam ad istud: atque adeò cur istud possibile non est possibile possibilitate præmii? Dicetur: quia præmium ex conceptu suo supponit promissionem & pactum. Contra: de hoc enim rationem quærimus.

197 Dicetur: rationem esse, quia oppositum est imperfectio, & derogatio Divini dominii: nequit enim obligari nisi quia vult. Contra primò: licèt imperfectio sit obligari Deum ex suppositione Deo non liberâ, & impedibili; tamen ex eâ obligari, non est imperfectio; atqui obligari Deum ex Christi meritis est obligari ex suppositione Deo libe-

liberâ, & impedibili: potuit enim non ponere Christum: ergo non est imperfectio. Secundò: non minus de ratione libertatis est, exclusio necessitatis, quàm exclusio obligationis de ratione dominii; atqui non obstat libertatis Divinæ perfectioni necessitas ex suppositione simpliciter impedibili: ergo neque Dominii perfectioni, obligatio originaliter orta ex suppositione simpliciter Deo liberâ. Tertiò ideo obligatio vi pacti & promissionis non derogat divino dominio, quia suppositio, unde oritur obligatio, est Deo voluntaria: atqui suppositio meritorum Christi est Deo voluntaria: ergo obligatio exinde orta non derogat divino Dominio.

§. II.

ARGVMENTA IN OPPOSITVM.

198 OBjicies primò: Christus Dominus agebat gratias Patri pro impetratione eorum, quæ postulabat: ergo erat Deo Patri liberũ annuere vel non annuere. Consequentia patet: pro iis enim, ad quæ non habes libertatem, sed necessitatem, non debetur actio gratiarum: quippe gratiarum actio respicit bonum, quod habetur ex arbitrio alterius. Antecedens patet ex Scripturâ. Sufficiat nunc locus Ioann. 11. ubi Christus ait: *Pater gratias ago tibi, quoniam audisti me.* *Ioann. 11.*

199 Hæc objectio æquè ferit omnes: nam saltem ex suppositione Fidejussionis, aut promissionis, aut alterius pacti, necessitabatur Deus Christum audire; & tamen his suppositis gratias Christus pro exauditione egit, quasi nullâ re Deus in eo audiendo necessitate ageret. Quare Respondeo, Christũ egisse gratias, vel ut nobis præberet exemplum: vel volendo sic agere gratias de dono, ex quo orta necessitas exauditionis; vel quia multa relinquebat arbitrio Patris, rejiciendo vim suæ applicationis, & meritorum ad consilium Dei: unde gratias agere potuit pro exauditione libertati Divinæ relictâ. Nihil autem horum potest opponi veritati nostræ assertionis.

200 Objicies secundò: Deum absque ullo pacto, vel promissione necessitari ad retribuendum, & acceptandum Christi merita, est maxima imperfectio: ergo & impossibile. Antecedens ostenditur primò: hæc necessitas stare nequit, quin jus meritorium Christi sit exemptum à Dei Dominio: quis enim necessitetur ex jure, quod suum est? eximi autem jus illud à Dei dominio est imperfectio maxima. Secundò: quia obligari aliquem alicui citra ullam promissionem & pactum dicit inferioritatem.

201 Præterea tertiò: quia Non esse Deum bonorum gratiæ, & gloriæ supremum dominum est imperfectio maxima; at non esset si necessitaretur ex meritis Christi ea expendere prout Christus vellet: Nam supremum dominium stat in facultate utendi re pro libito citra alterius injuriam; at positis Christi meritis, non posset Deus uti pro libito Donis gratiæ & gloriæ citra Christi merentis injuriam: neque enim posset justè negare iis, pro quibus Christus efficaciter sua merita offerret: ergo.

Quartò: vel jus meritorium Christi est sub dominio Dei, vel non? Si secundum: quæ major imperfectio & inferioritas? Si primũ: ergo eo potest uti prout velit: atque adeò illud conservare, vel extinguere: ergo & irremuneratum relinquere. Quintò: retribuere est operari ad extra: operari autem ad extra non potest esse Deo necessarium ex ullâ suppositione à suæ voluntatis actu distinctâ.

202 Confirmantur hæc Omnia: non minùs est in homine justo jus ad gloriam, & perseverantiam in gratiâ ratione gratiæ habitualis; nec minùs est in humanitate jus ad omnia bona, pura gloriam Corporis ratione Divinitatis adjunctæ; quàm sit in meritis Christi jus ad præmium ratione Dignitatis infinitæ: sed illa jura potest sine ullo absurdo vel non acceptare, vel contemnere, vel relinquere sine eo quod exigunt: ergo & hoc jus meritorium Christi.

203 Respondeo negando, vel claritatis gratiâ, distinguendo antecedens: absque pacto vel promissione formali, nego: formali, vel virtuali, seu habente vim exercitam pacti, seu promissionis, concedo antecedens. Ad ejus primam probationem fateor hanc necessitatem stare non posse sine aliquali exemptione: quæ tamen cùm fundetur in ipsa Voluntate divina volente communicare Divinitatem, & in ipsâ Divinitate communicatâ, non potest esse imperfectio, sed maxima laus divinitatis: posse enim obligari Divinitatem à seipsa, quis vocet imperfectionem? Vide *disp. præced. sect. 3.* quâ ratione Deus dono ipso unionis elevaverit ad hoc privilegium actiones Christi. Ad secundam, nego quod assumitur: si obligatio nascitur *Suprà disp. 2. à nu. 71.*

citur ex ipso libito, & perfectione obligati; ut hîc accidit: nascitur enim ex ipsâ Divinitate communicatâ.

204 Ad tertiam negetur minor: neque enim obstat rationi supremi Dominii, quòd obligetur Deus ad usum illius ex merito, & obsequio. Imò favet: quia meritum, & obsequium tendit ad Dominum boni, istiusque constituit debitorem, quantum potest. Itaque Supremum Dei dominium stat in facultate utendi his bonis pro omni libito possibili citra alterius injuriam: interveniente autem jure meritorum Christi non est libitum Deo possibile, velle negare: quia illa suppositio juris est suppositio volendi concedere, & usus quidam plenę facultatis utendi re pro libito citra injuriam alterius. Sed de his expensiùs *disp. seqq.*

Disp 4. latissimè à num. 69. præsertim à num. 94.

205 Ad quartam dixerunt aliqui, illud jus meritorium non esse sub dominio Dei: quia est ipsa dignitas Dei, à qua sumitur valor, & quæ est jus totum meritorum. *Sed dicatur*, esse sub dominio Dei, tantùm terminativè, & objectivè: non verò formaliter, denominativè, & exercitè: quod explicandum est *infrà*. Ad quintam nego minorem, si ipsa suppositio vel sit ipsa divinitas, vel usus divinæ voluntatis actui obligatorio, vel promissorio æquivalens: qualis est in casu nostro.

Ibid. à nu. 77.

206 Ad confirmationem nego imprimis esse in homine justo ratione habitualis gratiæ jus ad perseverandum in ipsâ; deinde disparitas inter jus fundatum in gratiâ habituali, & jus fundatum in Christi meritis est manifesta ex istius juris infinitudine, & finitudine illius. Difficilior est paritas inter jus humanitatis ad gloriam Corporis v.g. & jus meritorum; cùm utrumque fundetur in ipsâ Divinitate: nihilominùs sit prima disparitas, quia Christus potuit cedere, vel quasi cedere tali bono, sine quâ cessione fortè non posset non ornari gloriâ Corporis; at præmiis, pro quibus efficaciter merita applicat, cedere non potest, cùm reipsâ ipsa applicatio sit volitio non cedendi.

207 Secunda disparitas: quia Divinitas, licèt sit infinita in se, non fundat jus ad bona, nisi quatenus se interponit, ad petitionem bonorum: si autem se finitè interponit, fundat jus finitum: si infinitè, infinitum: hæc autem est diversitas inter Divinitatem dignificantem Humanitatem, & ipsam dignificantem actiones: quòd Divinitas dignificans Humanitatem, eam dignificat mediâ unione, quâ se illi dat, atque adeò ad bona physica non se interponit nisi finitè, quia unio finita est: unde solùm resultat jus finitum. Dignificans autem actiones, dignificat, quanta est, atque adeò se interponit infinitè, quia valor actionũ est simpliciter infinitus: unde resultat jus simpliciter infinitum: quid ergo mirum quòd jus finitum possit non acceptari infalli biliter, & quòd acceptari debeat infallibiliter jus simpliciter infinitum?

208 Tertia disparitas generalior: quia jus ad bona physica est jus connaturalitatis, & decentiæ, atque adeò non plùs cogens, vel necessitans nisi ad sui boni positionem, vel compensationem ipsius, juxta arbitrium Authoris: nam hæc jura cùm per se loqui, & explicari per seipsa non possint, interpretantur ab ipso à quo fiunt rationabiliter, & inspecta ratihabitione, quâ facerent si se explicare possent; at jus ad bona moralia est jus quasi contractûs onerosi, & justitiæ, quod per se ipsum loquitur, nec eget ullâ interpretatione: & si infinitum sit, nec patitur.

209 Multa circa hæc Godoy *disp.* 46. §. 5. videndus, cujus tamen doctrinæ examen vellem aggredi nec possum. Illud tamen inter alia, mihi maximè displicet, jus nempe meritorium Christi ita esse sub dominio Dei, ut extingui à Deo possit. Hoc summè displicet primò: quia hæc extinctio majorem certè contemptum sonat, quam nolitio acceptandi. Secundò: quia hæc extinctio stare non potest nisi in volitione non reputandi Christi merita, eaque gerendi, quasi non essent. Hoc autem est nolle acceptare: sed per te necessitatur acceptare: ergo apertè dicis contradictoria. Tertiò: ergo ut vim suam exerant Christi merita, necessariò requiritur libera Dei volitio de non extinguendo Christi merita, & cessio juris quod habet Deus ad illa extinguenda: quid autem hoc est, nisi Christi merita, ut obligent, egere pacto, & promissione, saltem virtuali, non repudiandi, sed acceptandi? quâ ergo ratione asseris nullâ egere promissione, vel pacto ad obligandum? Quartò: quia non potest ita Deus derogare Christi meritis, quin fiat contra promissionem imbibitam in dono unionis, & contra ipsam dignitatem Personæ, quod est totum jus meritorium Christi. Multa possent addi contra solutionem hujus Authoris.

Godoy.

210 Objicies tertiò: Si merita Christi sunt tantæ æstimationis, ut non possint non acceptari: satisfactio Christi oblata pro remissio-

missione peccatorum, non poterit non acceptari: ergo fuit vel esse potuit per modum solutionis se ipsâ formaliter extinguentis peccati debitum: ergo fuit, vel esse potuit formalis ablatio debiti: ergo fuit, vel esse potuit formalis justificatio nostri: quæ tria sunt contra nos, & Fidei dogmata, ostenduntur que sequi.

211 Primò: quia eoipso Christi satisfactio ratione sui, & ex perfectione sui est incompossibilis cũ peccato nostro, & necessitas ne sit peccatum in nobis: nempe: quia necessitas, ut sit remissio, vel connexio indispensabilis cum Gratiâ habituali; atqui perfectio ratione sui incompossibilis cum peccato, & necessitas ne sit peccatum est formalis ablatio peccati, seu forma remissiva peccati: ergo. Secundò: quia non alia ratione, potest Deus negare gloriam, meritis creaturę suppositis, nisi quia ipsa non glorificant formaliter, sed meritoriè effectivè: vel ergo Christi meritis potest Deus negare remissionem peccatorum, vel ipsa sunt formaliter remissio peccatorum.

212 Tertiò: nequit dari necessitas in satisfactione Christi, ut acceptetur à Deo pro peccati remissione, quin detur necessitas, ut Deus deponat odium, & jura offensi. Nunc sic: nequit dari talis necessitas in satisfactione, quin satisfactio sit formalis exæquatio juris per offensam, & injuriam læsi; sed formalis exæquatio juris per offensam læsi est offensæ abolitio, & ablatio: ergo nequit dari talis necessitas in satisfactione, quin eoipso sit formalis peccati abolitio, & ablatio. Cõfirmantur hæc omnia: quia offensus habet jus exigendi satisfactionem ab eodem, qui commisit offensam; ac proinde non tenetur acceptare satisfactionem ab altero, sine prævia cessione prædicti juris, & sine prævio pacto, aut promissione.

213 Respondeo concesso antecedente, negando omnes consequentias. Ad primam earum probationẽ, dico merita Christi non habere secundùm se & in actu secundo connexionem absolutam cum remissione peccatorum: habere tamen, si pro ipsâ applicentur à Christo: Nihilominùs neque sunt formalis ablatio peccati, neque formalis necessitas ne sit peccatum, neque forma remissiva peccati.

Ratio est primò: quia solùm sunt perfectio incompossibilis cum peccato, incompossibilitate causæ inducentis moraliter necessariò ablationem peccati: (inducunt enim per modum meriti, nec ipsa se ipsa mereri possunt) non verò incompossibilitate formæ.

214 Neque enim ut aliqua perfectio sit forma expulsiva peccati sufficit, quòd sit perfectio cũ quâ stare nequeat peccatum: Nam & id habet actus Fidei, quo ego credo hunc hominem esse in Gratia: & id etiam habet satisfactio Christi conjuncta cum pacto divinæ acceptationis: requiritur quòd formalis effectus perfectionis sit non esse peccati. Secundò: quia tota connexio, & necessitas ne sit peccatum, provenit Christi satisfactioni ex connexione cum cessione, ut ajunt, Divini juris sive activâ, sive passivâ, in quibus formaliter consistit ablatio debiti, & peccati. *De his, & similibus terminis in 1. 2. tract. de Supernat*

215 Ad secundâ negetur imprimis suppositum: meritis enim creaturæ in actu secundo completis nequit à Deo negari Gloria, si cum morte continuentur: quia involvunt pactum, & promissionem de non neganda gloria. Deinde nego antecedens: aliunde enim petitur ratio: nempè ex finitudine nostrorum meritorum in genere meriti, vel quia strictè possunt exigi à Deo ex aliis titulis, ut *mox* dicam. *Mox infrà nu. 219.*

216 Ad tertiam concesso quod assumitur de necessitate, non per modum formæ, sed causæ moraliter necessariò causantis, & inducentis effectum suum, distinguo majorem Syllogismi sublumpti: nequit dari talis necessitas, quin satisfactio sit formalis exæquatio jurium, id est tanti valens, quanti offensa, & jus læsum, concedo: quin sit formalis exæquatio jurium, per modum formæ expellentis offensam, & formaliter extinguentis jus ex eâ acquisitum, nego: nam id implicat in ipsis terminis: ut implicat causam esse formaliter effectum, quem inducit: & ratio est, quia illa satisfactio non est per modum restitutionis rei ablatæ, vel per modum positionis, ex cujus deffectu nata est inæqualitas inter offensum, & offensorem, sed per modum meriti necessariò inducẽtis effectum moralem suum, qui in præsenti casu est ipsa remissio, & divini juris, ut ajunt, cessio, quę non potest fieri nisi à voluntate habente tale jus. Distinguo etiam minorem: formalis exæquatio jurium, id est, actio tãti valens, ac offensa & jus læsum est abolitio offensæ, vel formaliter, vel causaliter, concedo: semper formaliter: subdistinguo: cùm satisfactio est in genere meriti, & requiritur ad abolitionem injuriæ, cessio juris ex parte offensi, nego: cùm satisfactio est per modum restitutionis,

nec

nec ullius juris cessio requiritur ex parte offensi, concedo, & nego consequentiam.

217 In quo oportet valdè distinguere satisfactiones, quæ sunt in humanis ab eâ quæ fit Deo. Inter homines enim aboletur offensa quotiescumq; ponitur ab offensore, vel loco illius ab alio id ex cujus effectu, erat rationabilis causa inimicitiæ: idque sive offensus velit, sive nolit, quia si nolit, ut vitentur discordiæ, detur que pax, sine quâ vivere nó possumus in Republicâ, cogitur & reputatur à Legibus velle, eoipso quod satisfactio sit æqualis. At respectu Dei aliter accidit, nam ipse solus potest cedere jure suo nec potest præsumi cedere nisi velit, quia nullus eo major à quo dirigi possit, & gubernari: unde non potest offensa circa ipsum aboleri, nisi volente Deo remittere: idque meretur Christus, eâ vi meriti, ut necessitet ad cessionem, si pro peccatorum remissione preces, vel actiones suas meritorias applicat.

218 Ad confirmationem, quâ movetur contra Nos Delugo *disp 4. sect. 2. num.* 18. *Card. de Lugo.* fateor id esse verum, cùm satisfactio est finitæ dignitatis; secus verò cũ infinitæ dignitatis est. Ratio: quia satisfactio simpliciter infinita, extendi debet quantum satisfactio in genere satisfactionis potest, & ad omne quod ipsam in genere satisfactionis facere potest magis æstimabilem: imò ad omne, quod in ratione præmii potest remissionem facere magis etiam æstimabilem: cùm ergo absolutè possit satisfactio unius admitti pro offensa alterius; & majoris æstimationis sit acceptari pro alterius offensa satisfactionem, quam acceptari pro propria; & demum sic acceptari sit præmium absolutè possibile: ad id omne se debet extendere satisfactio dignitatis simpliciter infinitæ. Unde si Christi satisfactio offeratur pro nobis necessitat ne Deus velit ulteriorem satisfactionem à nobis, & ut, pro Nobis acceptet, quamvis finita satisfactio sine prævio pacto non possit extendi ad offensam alterius.

219 Objicies quartò: Merita condigna purę creaturæ, quantumvis habeant proportionem, & æqualitatem cum præmiis, quibus coronantur, egent tamen prævio pacto, vel promissione, ut obligent: ergo & merita Christi Domini. Negat antecedens acerrimè *P. Vazq.* Pater Vazquez, cujus de doctrinâ dicetur *disputando de merito*, quare eo nunc omisso, nego consequentiam. Ratio disparitatis est: quia merita purę creaturæ sunt finitæ æstimationis, & efficaciæ, possuntque à Deo strictè exigi ex aliis titulis, qui totam vim æstimationis exhauriant: at Christi merita, neque strictè possunt exigi ex aliis titulis modo quo explicuimus *supra disp. præced. sect.* 3. & sunt infinitæ æstimationis & efficaciæ: unde nó est paritas. *Alii* cũ Godoy addunt, merita purè finita posse exigi à Deo ex aliis titulis, quorum quilibet exhauriat totam vim meritorum, quia finita est: at merita Christi licèt exigi possent ex aliis titulis, vim habent ex quâ omnibus æquè sufficiant quia sunt infinita simpliciter. Unde quamvis exigantur à Deo, æqualem vim habent obligandi acsi non exigerentur. Hæc doctrina juxta nostra principia non est solida. *Suprà disp. 2. à nu. 75. Godoy.*

220 Instabis: Poterat Deus præcipere Christo Domino ne sua merita applicaret pro tali vel tali præmio, nempe pro remissione peccatorum. Nunc sic: in tali casu non posset Christus mereri tale præmium: ergo ut Christus mereatur in actu secundo requiritur ne Deus præcipiat in oppositum. Atqui nolitio præcipiendi in oppositum est virtuale pactum de acceptandis meritis pro tali præmio: ergo sine pacto saltem virtuali, non possunt Christi merita Deum obligare, ut det præmium: ergo potest Deus simpliciter non acceptare Christi merita. Probatur minor subsumpta: Deum velle non exigere opera purę creaturæ ex aliis titulis, ut poterat, est virtualiter de ipsis acceptandis pro gloriâ conferendâ pacisci: ergo Deum velle non præcipere Christo ne opera applicet pro tali, & tali præmio, est virtualiter de ipsis pro tali præmio acceptandis pacisci.

221 Responderi potest primò, permissâ suppositione, & antecedente, distinguendo consequens: requiritur ne Deus præcipiat, quatenus requiritur quòd applicatio meritorũ suorũ sit Christo possibilis, concedo: quatenus meritis applicatis supervenire debet aliquid aliud ad obligandũ, nego consequentiã, & minorem subjunctam: velle enim Deũ non præcipere non est pacisci, sed relinquere possibilem Christo suorum meritorum applicationem: quia cùm ratione suæ impeccabilitatis sit Christo impossibile quod peccatum sit, seu quod est contra præceptum: si Christo præcipiat Deus ne applicet, impossibilitat applicationem: nos autem loquimur de meritis Christi possibiliter exercitis, & applicatis: & ea sic dicimus non egere ullâ alia conditione pacti aut promissionis, ut obligent. Ipsa enim exclusio præcepti oppositi non est pactum, sicut neque

voli-

volitio concurrendi cum Christo ad eas operationes, licèt sine istâ exerceri non possint. Ad probationem omisso antecedente, nego consequentiâ. Ea enim opera purè creaturæ per illam cessionem Divini juris sinuntur Creaturæ, ut per ipsa tendat in suum finem, & assequatur: at per istam omissionem præcepti tantum fit Christo vel manet possibilis applicatio suorum meritorum, prout libuerit.

222 Responderi secundò potest, dicendo, præceptum Christo non imponi, nec posse nisi volenti acceptare: unde ipse potest applicare sua merita ne sibi impediatur hæc aut alia applicatio per præceptum: quare nulla potest esse vis argumenti. Responderi tertiò potest, præcepta Christo imponibilia à Patre non posse obligare strictè, & sub interminatione culpæ, aut pœnæ, atque adeò ex eorum etiam suppositione posse adhuc Christum uti prout libuerit suis meritis. Responderi quartò potest, negando quod assumitur, & supponitur: licèt enim Deus possit Christo præcipere has, aut illas actiones pro fine pro quo vult sua merita Christus applicare, non tamen potest præcipere ne sic vel aliter applicet: quia id est reddere Christo impossibilem usum suarum operationem prout libuerit contra promissionem tacitam & imbibitam in ipso dono Vnionis privilegiante, ut diximus, Humanitatem & ejus opera. Ratio est: quia cùm Christus sit impeccabilis, præcipi Christo non usum, est ipsi reddere malum, usum: atque adeò impossibilem. Hoc autem non solùm est uti Deum dominio jurisdictionis, sed etiam proprietatis, secùs ac decisum est *supra disp. præced. sect. 3. concluſ. 3.* *Suprà disp. 2. à nu. 75.*

223 Replicabis adversus quartam solutionem. Præcipi Christo, ut has, & illas actiones applicet pro hoc fine, est præcipi ne hanc solam applicet, ut poterat: cùm utriusque sit in Christo plenum dominium, & utraque sufficiat, accepta etiâ divisim: sed hoc potest præcipi: ergo & quod nullâ actionem pro hoc fine applicet. Ob hanc instantiâ censeo vel Christo non posse imponi præceptum strictũ, & rigorosum; vel non posse imponi præceptum interminativum culpæ, aut pœnæ, atque adeò quod reddat usum præcepto oppositum, impossibilem: vel non posse imponi præceptum nisi dependenter ab ejus acceptatione: vel posse Christum præcepti dispensationem obtinere: de quibus erit sermo *disp. 4. & 5.* Interim admissâ majori de præcepto indirecto, distinguo minorem: hoc potest præcipi Christo offerenti se ad quodvis Divini præcepti genus, concedo: hoc enim est in Dei obsequium cedere jure sibi à Deo concesso; sicque legitur in Scripturâ fecisse Christus dicens: *Ingrediens in mundum dixit: ecce venio: in capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui: &c.* Christo aliter volenti sua merita applicare, nego minorem, & consequentiam.

SECTIO V.

TRIA DVBIA: ET ILLATIONES DVÆ in coronidem controversiæ.

§. I.

QVID DE VALORE EX INFINITATE Rei oblatæ.

224 PRimum *dubium* est: an etiam ex infinitate rei oblatæ derivetur infinitus valor in opera Christi? Negant communiter Authores post Suarez, & Vazquez. Affirmant inter alios Pater Amicus *disp. 6. sect. 3.* & Pater Antonius Perez *disp. 5. cap. 5. fine*: quibus subscribo. Primò: quia hic dicendi modus, est conformior *Extravaganti* Clementis VI. *suprà* citatæ *num. 6.* ubi Pontifex infinitatem valoris, qui reperitur in Christi meritis, apertè tribuit infinitati rei oblatæ, dicendo sufficisse pro Redemptione Generis Humani *unicam guttam sanguinis Christi propter ejus unionem ad Verbum.* Secundò SS. PP. promiscuè referunt hanc infinitatem modò ad dignitatem operantis, modò ad dignitatem rei oblatæ. *Suarez. Vazquez. Amicus. Ant. Per. Clem. VI. SS. PP.*

225 Tertiò est ratio resolutionis assertæ: quia ideò dignitas operantis infinitè dignificat Christi opera, quia ea tota, Christo operante, moraliter impenditur in operibus, ut principium, & forma dignificans; atqui etiam res oblata, quæ ratione unionis ad Verbum est infinitæ æstimationis, & dignitatis, moraliter intrinsecè conjungitur cum operibus, tanquam forma moraliter dignificans; quod ostendo: nam ipse actus offerendi, cùm sit quasi causa rei oblatæ, eamque respiciat ut moralem effectum sibi intimè conjunctum, facit unum moraliter cum re ipsâ oblatâ: atque adeò manet æstimabilis actio totâ æstimatione rei oblatæ, ut talis: unde ex duplici titulo manet infinita simpliciter

citer actio Christi oblationis ex dignitate suppositi. Primus est operandi; alter est rei oblatæ per ipsam actionem.

226 Dices: ergo actio, quâ Sacerdos Christum immolat in incruento sacrificio Altaris, & quâ Beata Virgo Christum Deo obtulit, erat in ratione valoris, & meriti simpliciter infinita, ratione rei oblatæ. Nego consequentiam. Ratio disparitatis est: primò: quia neque Sacerdos, neque Virgo offerunt rem illam simpliciter infinitam, ut intimè suam, sed ut alienam: Christus autem, rem simpliciter infinitam, offerebat ut intimè suam. Secundò: quia oblationi Sacerdotis & Virginis non est intimè conjuncta ipsa infinitudo rei oblatæ, ut necesse est sit oblationi Christi Domini: ex hac autem intimâ conjunctione, vel indistinctione morali nascitur actionis, & oblationis valoratio.

227 Addit *speciosam aliam rationem* *Ant.Per.* Antonius Perez in confirmationem asserti: Quando aliquis offert in honorem alterius rem valde pretiosam, debetur offerenti in præmium manifestatio pretii aliis facta: Ratio est: quia qui sic honorat, intendit ea manifestatione honorare personam cui res offertur: Tùm etiam quia ipsa manifestatio cedens in honorem ipsius honorantis, videtur naturaliter deberi. Vnde videtur inesse honorato necessitas procurandi, & faciendi, quantùm potest, ut alii videant, si honorans velit: aliter enim neque honoranti fit satis, neque honoratus præfert æstimationem honoris, quam debet. Hæc videntur satis suadibilia.

228 Nunc sic: ergo Christus offerens rem infiniti pretii in honorem Dei, dignus est eòipsò, ut Deus manifestet, & videndam exhibeat, quantum possit, & Christus velit. Atqui videre rem oblatam à Christo, seu rei oblatæ pretium, est videre Personalitatem ipsius Verbi, seu ipsam Personam Divinam: ergo Christus offerens rem infiniti pretii, eòipsò & ratione rei oblatæ est dignus, ut in præmium detur visio, quâ alii videant ipsam Personam, quantùm videri potest, volente Deo, & Christo: ergo dignus est ut detur in præmium visio sine ulla limitatione: ergo manet simpliciter infinitè dignus ratione rei oblatæ: nam dignitas cui tota visio secundùm infinitam suam latitudinem & dispensabilitatem correspondet, certè est dignitas infinita: ergo oblatio, vi cujus manet ita dignus, necessariò est eo ex ipso capite, nempe ex capite rei oblatæ simpliciter infinitè meritoria.

§. II.

QVID PRO PECCATO HYPOTHETICÈ impossibili, ipsius Christi?

229 *Dubium* alterum: an Christi merita eâ polleant vi satisfactivâ, ut casu impossibili, vel permisso, quòd Christus peccaret, sufficerent etiam condignè pro ipsiusmet Christi peccato? Hypothesis *quadrupliciter* fingi potest. Primò cum Vegâ: an *Vega.* Christi opera sufficiant pro peccato Humanitatis, antecedenter ad assumptionem ab ipsa commisso? Secundò: an etiam sufficiant antecedenter oblata pro peccato posteà committendo: ita ut si Christus offerret sua merita in satisfactionem peccati, si fortè committeretur ab ipsius humanitate, manerent cum jure satisfactionis: ita fingit De- *Lugo.* lugo *disp 5 sect.3 num 52.* Tertiò cum Amico: an etiam sufficerent pro peccato dissolutivo unionis, merita Christi in aliâ Humanitate assumptâ exercita, & oblata? Quartò cum Vazquez & aliis: an etiam sufficerent *Vazquez.* pro peccato, vi cujus maneret Humanitas infecta; non tamen Vnione hypostatica privaretur: quod est quærere: an ex solâ dignitate Personæ veniret adhuc sufficiens valor ad satisfaciendum pro ipso peccato ab Humanitate sic unitâ commisso, non obstante malitiâ ipsius?

230 Singulæ *Hypotheses* sunt Chymericæ. Prima: quia Sanctitas Increata exigit indispensabiliter, ne unquam Natura, quam perficit, fuerit sibi inimica: eo enim usque extendit vim suæ perfectionis, & infinitudinis. Secunda ex essentiali impeccabilitate Christi, & unionis incorruptibilitate. Tertia ex eodem titulo. Quarta demum ex ipso, & ex suppositione quâ fingitur unio simul cum peccato perseverans. Omissis ergo variis dicendi modis

231 Censeo. In primo casu, ea merita Christi sufficere. Ratio est: quia illud peccatum non esset majus ex genere suo his quæ nos committimus. Tùm etiam quia imperceptibile est quòd ipsâ assumptione non deleretur in Humanitate quicquid labis in ipsâ præcessisset.

232 Censeo deinde: merita illa præcedentia, casu quo Humanitas postea dimitteretur à Verbo, & peccaret, fore, ut sufficerent pro tali peccato. Ratio est: quia illa meri-

merita prævalerent peccati malitiæ, & perſeverarent moraliter eà vi merendi, quà potirentur etiam ſi fierent poſt ſtatum peccati. Cujus ulterior ratio eſt: quia illa merita ſimpliciter eſſent a Perſonâ infinitâ, & pro ſtatu, quo vim ſuam exercere poſſent: peccatum verò, licèt eſſet ejuſdem Humanitatis, non tamen eſſet ejuſdem Perſonæ. *Dices*: ergo eoipſo inſtanti quo peccaret Humanitas, nõ eſſet peccatum quippe jam eſſet ſatisfactio obligans ad ejus remiſsionem. *Dici* poſſet
Ripalda. ex Ripalda in ſimili, fore peccatum quoad maculam Humanitatis, non fore quoad jus Dei. Non placet: videntur enim hæc mihi ſibi contradicentia. Meliùs reſpondetur dicendo, merita ſolum applicari pro remiſsione peccati: remiſsio autem peccati ſupponit peccatum: unde fieri nequit pro eo ipſo inſtanti quo peccatum incipit eſſe.

233 Cenſeo inſuper: etiam ſufficere in tertio caſu. Ratio eſt. Primò: quia meritum Chriſti eſſet ſimpliciter infinitum: quale peccatum in eo etiam caſu non foret. Secundò: quia peccatum Humanitatis ingratè ſe cum Deo gerentis non derogat juri meritorum alterius hypoſtaticè Verbo, ſeu Perſonæ Divinæ unitæ. *Dices* primò: tale peccatum eſſet infinitum ratione damni illati. *Tranſeat*: quid inde? Si Chriſti meritum non ſolùm ratione boni illati, ſed ratione ſuæ moralitatis eſſet ſimpliciter infinitum, quale tale peccatum non foret, quia ex diminutione, vel augmento voluntarii poſſet eſſe majus, aut minus.

234 Dixi *tranſeat*: nam neque eſſet infinitum in ratione damni illati: ſi Hypoſtatica unio non ſit infinita ſimpliciter in ratione boni illati, ut à pleriſque dici video cum
Aldrete. Lugo. Aldrete, & Delugo. *Dices* ſecundò: Tale peccatum in genere ingratitudinis eſſet ſummum. Dico non eſſe ita ſummum, ut majus ex multis circunſtantiis eſſe non poſſet. *Dices* tertiò: tale peccatum privaret Verbum re jam ſuâ, nempe Humanitate: læderet ergo intrinſecè Deum. Imprimis non eſt privatio, ubi ex rei deffectu nulla ſequitur imperfectio. Deinde Verbum, ut non poteſt perfici ullius creatæ perfectionis acceſſu, ita neque ullius abſceſſu lædi.

235 Cenſeo denique etiam ſufficere in quarto caſu. Ratio eſt: quia manente Vnione, manet tota Perſonæ dignitas, unde actiones ſunt infiniti valoris. Confirmatur primò: quando peccatum non impedit, unde actio ſit honeſta, actio etiam pro ſtatu peccati poteſt manere honeſta: & ſic in ſtatu peccati ſiunt plures actus honeſti: quia non impeditur virtutis honeſtas, quæ ex objecto ſumi poteſt: ergo quando peccatum non impedit, unde actio ſit infinitè digna, actio talis manet. Atqui caſu quo peccatum ſimul & Vnio coexiſtant, illud hanc non impedit, & ab hac ſumitur infinita dignitas actionum: ergo. Confirmatur ſecundò: quia peccatum non poteſt prævalere meritis eo ſimpliciter infinitè majoribus. Confirmatur tertiò: quia ad condignitatem ſatisfactionis non videtur requiri niſi æqualitas ſatisfacientis cum offenſo: unde Rex inimicus alteri, poteſt ipſi de condigno ſatisfacere: nempe quia ſtatus inimicitiæ non derogat neque impedit ſtatum Regiæ dignitatis: unde ſumitur valor ſatisfactionis: ergo ſimiliter in caſu noſtro.

236 Dices: ea opera tunc eſſent opera Humanitatis Deo non gratæ, ſed inviſæ & odibilis: ergo neque eſſent ſatisfactoria. Probatur conſequentia: quia ſolùm eſſe poſſunt ſatisfactoria in genere meriti; ſed in genere meriti non poſſunt: quia meritum debet eſſe à Principio Sancto: ergo. Confirmatur primò: licèt in eo caſu Verbum eſſet ſummæ Dignitatis, ut Deus: tamen ut homo non eſſet dignus, ſed inviſus Deo: id eſt, penès humanitatem: atqui Verbum non eſt ſatisfactivum, ut Deus, ſed ut homo: ergo in tali caſu non eſſet ſatisfactivum. Confirmatur ſecundò: Gratia habitualis compoſita cum peccato non ſufficit condigni care merita Perſonæ operantis: nec hanc facit Sanctam quantùm ſufficit ad condignè merendum: ergo neque Gratia unionis compoſita cum peccato. *Hac* Godoy *diſp. 3. à num.* 107. *Godoy.*

237 Reſponderi poteſt ad argumentum primò ex Martinon *diſp. 2. ſect. 7. num. 69.* *Martinon.* in eo caſu Humanitatem non fore ſimpliciter Deo odibilem, & inviſam: quia Dignitas increata, quâ redditur plus amabilis, quàm à peccato reddi poſsit odibilis, peccato prævaleret, impediretque ne ſortiretur effectus, quos in nobis. Secundò ex Al- *Aldrete.*
drete, & aliis, diſtinguendo: eſſent Humanitatis Deo non gratæ, ſed inviſæ, genere amoris amicabilis, concedo: genere amoris æſtimantis eam ut conſtitutam in ſummo ordine dignitatis, nego. Semper enim redderetur à ſumma Dignitate Perſonæ, digna ſummo honore: quod ſufficit ut ſatisfacere poſſet. Valor enim ſatisfactorius præcipuè ſumitur ex dignitate Perſonæ.

238 Ad primam confirmationem: nego

in

in eo casu Verbum, ut homo, esse invisum simpliciter: quia ut homo dicit Naturam non utcumque, sed completam & Personatam. Deinde ratio cur Christus non satisfacit purè ut Verbū, est quia requiritur actio honesta, & libera ad satisfaciendum: quod necessariò præstari debet à Christo, ut est homo: si tamen sit actio honesta, & libera (quæ quidem, non obstante peccato, manerent) refunditur in ipsam actionem Personæ dignitas.

239 Ad secundam, imprimis est disparitas: quia peccatum est major indignitas, quā Gratia, Dignitas: unde in præsentiâ subjectivâ morali peccatum prævalet: at respectu dignitatis increatæ est infinitè minor indignitas. Deinde Dignitas Gratiæ eatenus est dignitas, quatenus sanctificat animam; nec reddit Personam excellentiorem, quàm esset si sanctificaretur Natura per ipsam: neque enim est excellentia de genere Personæ, neque ipsam auget æstimativè in suo ordine cùm Personalitas non sit: unde si impediatur à munere sanctificandi, ex coexistentiâ cum peccato, non est unde possit dignificare. At Dignitas Verbi, eoipso quòd reddat Humanitatem subsistentem, quamvis non sanctificaret, & ex eo capite ratione peccati maneret Humanitas digna contemptu, tamen reddit ipsam in ratione Personæ summè dignam, constituendo cum ipsâ Personam infinitam, & quocumque honore dignam. Restat ergo summa dignitas, quæ præcisim à dignitate sanctitatis, attendi debeat in operibus. Sed molestè tamdiu divagor per has chimeras.

§. III.

QVID PRO PECCATO OCCIDENDI Naturam triplici hypostasi subsistentem? Vbi specialiter: an cum infinitate offensæ stare possit superabundantia Theādricæ satisfactionis?

240 TErtium *dubium*: an pro peccato occidendi Naturam triplici hypostasi Divina subsistentem sufficerent merita Christi de facto existentis? & affirmo cum Amico videndo *sect.4.* Ratio est facilis: quia meritum Christi est simpliciter infinitum: & illud peccatum non esset infinitum simpliciter. *Dices* primò: peccatum illud destrueret infinita obsequia, quæ à triplici hypostasi possent Deo exhiberi. Nego majorem: quia non destrueret animam capacem obsequi per actus triplici hypostasi dignificatos. Deinde distinguo: destrueret conatu finito, concedo. Infinito, & infinitè æstimabili in genere mali, nego. *Dices* secundò: quid si quis putativè destrueret tres illas hypostases. Video hic Amicum nutabundum. Dico, neque tunc peccatum fore infinitum ex limitatione voluntarii, & conatûs. Deinde non est plus boni in uno supposito Divino, quàm in Tribus: unde neque plus mali existimativè foret in illo casu, quàm boni reipsâ offerret Christi Domini satisfactio. Et ista de dubiis. Pergo jam ad illationes pro totiùs coronide controversiæ.

Amicus.

241 Illatio prima: Satisfactio Christi non solùm fuit ex se condigna simpliciter pro peccatis, sed omninò superabundans. Ita communiter ex Scripturæ, & Patrum ore colligitur à Theologis. Ratio nobis est facilis: quia satisfactio valoris infiniti simpliciter, oblata pro peccatis in genere offensæ finitis, non potest non esse superabundans.

242 Difficultas est in Sententiâ Thomistarum dicente offensam esse simpliciter infinitam: pro quâ tamen dant rationem illationis novissimè cum Godoy: quia licèt origo infinitatis tam in satisfactione Christi, quàm in offensa, sit paris efficaciæ, cùm in utroque sit Majestas Dei; tamen satisfactioni unitur intimiùs, quàm offensæ: unde nihil mirum si excellentius infinitet satisfactionē, quàm offensam. Ratio verò cur intimiùs uniatur est, quia unio, quâ Majestas Dei unitur offensæ est purè affectiva: unio verò, quâ unitur satisfactioni est physica saltem mediatè: unitur enim dignitas Verbi actioni satisfactoriæ, quatenus unitur Humanitati proximè operanti. *Thomistæ.* *Godoy.*

243 Vix capio vim hujus discursûs: arguo primò sic: sive additio præsuppositi, ut Majestas Dei, infinitet satisfactionem, & offensam, sit unio de genere affectûs, sive sit unio de genere modi physici; neuter modus uniendi est entitativè infinitus; & neutri, nempe satisfactioni, & offensæ, unitur Dei Majestas plusquàm moraliter: ergo effectus est idem, & in eodem genere unionis, nempe moralis, licèt occasio sit genere diversa: ergo licèt occasio unionis moralis sit entitativè inæqualis, denominatio moralis effectûs ab æquali forma est æqualis: ergo tam infinita est offensa, quàm Christi satisfactio: ergo neutra prævalet.

244 Arguo secundò: Vel unio, quia est

de genere affectûs impedit, ne Majestas Dei, quanta est, moraliter indistinguatur ab æstimatione offensæ, vel non impedit: sicut neque impedit Vnio de genere physico, quia finita est, ne Majestas Dei Verbi quanta est, indistinguatur ab æstimatione satisfactionis? Si primum: quâ ergo ratione manet offensa simpliciter infinita moraliter ab infinitate Majestatis offensæ? Si secundum: ergo tanta debet esse æstimatio offensæ in genere offensæ, quanta sit satisfactionis Christi in suo genere: quomodo ergo altera alteri prævaleret?

245 Arguo tertiò: Non minus est capax infinitari, actus offensæ, quàm actus satisfactionis: nec minor est forma, seu quasi forma infinitans in offensâ, quàm in satisfactione. Nunc sic: si substratum sit æquè capax, & forma sit par, non potest esse discrimen, & inæqualitas in denominatione. Dices id esse verum, nisi sit inæqualitas in modo communicationis. Contra: vel modus communicationis pensatur in æstimatione moralis effectûs à forma provenientis, vel non? Si secundum: nulla potest esse inæqualitas. Si primùm: ergo si modus communicationis est finitus nõ potest esse infinitus moralis effectus: quod enim in toto si excedat, præstat excessum: si sit limitatum, præstat limitationem: ergo neque satisfactio, neque offensa sunt simpliciter infinitæ. Arguo quartò: Vnio ista moralis, ubicumque fundetur, consistit in eo quòd æstimatio rei non possit distingui prudenter ab æstimatione rei infinitæ, quam dicit, totâque æstimatione rei infinitæ quam dicit, æstimanda sit: ergo si res in offensa & in satisfactione est æqualis æstimationis, ut certè est: æquè sunt moraliter amabiles satisfactio, & offensa.

246 Quare censeo, si offensa sit infinita simpliciter, satisfactionem Christi non esse superabundantem: mò nec æqualem uni peccato. Ratio prioris sumitur ex impugnatione præfatæ rationis. Ratio posterioris est mihi: quia eatenus Deus infinitat offensam, quatenus jus habet ut æstimetur ejus gravitas ex majestate sui: & eatenus infinitat satisfactionem, quatenus jus habet ut æstimetur ejus valor ex sui dignitate: Nunc sic: jus quod habet Deus ut æstimetur offensa ex Majestate Dei, est jus ut æstimetur offensa ex Dei bonitate, & amabilitate, ita ut quantum est in se bonus, & amabilis, censeri debeat offensa in ratione offensæ: jus quod habet suppositum in aliena naturâ ut actiones æstimentur ex ejus dignitate est solùm jus, ut æstimentur ex honorabilitate, ut quantum est honorabilis in alienâ naturâ, censeri debeat actio in ratione moralis actionis; atqui magis est Deus bonus, & amabilis in se, quàm sit honorabilis in alienâ naturâ: ergo major est offensa in ratione offensæ, quàm satisfactio Christi in ratione satisfactionis.

247 Confirmatur: ita est offensa infinita in ratione offensæ, ut in eo genere neque physicè, neque moraliter possit assignari quid majus ex infinitate Dei communicatâ proveniens: nam in ratione mali nihil potest ne cogitari quidem majus. At satisfactio in genere boni, & æstimabilis non est ita infinita, ut ab infinitate Dei non possit cogitari aliquid pluris æstimabilius: ergo major est offensa in ratione offensæ, quàm satisfactio Christi, si semel offensa sit infinita simpliciter. Maneat ergo superabundantiam satisfactionis niti debere in ejus infinitudine, & infinitudine offensæ.

248 Dices primò: pretium excedens injustè petitur, cùm sufficiat æquale: ergo vel nequit à Deo peti satisfactio Christi, vel injustè petitur, vel non est excedens. Secundo: superabundans, ut tale, est ex conceptu suo superfluum: nihil autem ex conceptu suo superfluum, existit, Authore Deo. Tertiò: contra rectam providentiam est, adhibere ex parte medii plus quàm requiritur ad consecutionem finis. Quicquid autem superabundat, est plus quàm requiritur. Quartò: cùm agitur de solo bono debitoris, & creditor ditescere nequit nec augeri quoad statum non est de ratione rectæ gubernationis, quòd solutio debeat esse major, quàm debitum.

249 Respondeo ad primum, injustè peti pretium excedens si sufficiat æquale, cùm æquale possibile est: at hîc æquale, est impossibile. Ad secundum: tunc superabundans est superfluum, quando sufficeret aliquid minus. Quando verò non est aliquid debito minus, quod pro solutione sufficiat; quia necessariò debet esse plus boni in solutione, quàm fuit mali in debito: licèt solutio sit major debito, nulla superfluitas est; quia id omne, sine quo fieri solutio nequit, est necessarium ad ipsam; & superfluo opponitur necessarium. Ad tertiam: non esse contra rectam Providentiam adhibere ex parte medii plus boni quàm sit in fine, si nullum est aliud medium parè æquale, quod assecutioni

tioni finis sufficiat. Tunc enim non adhiberetur plus quàm requiritur, quasi possis finem assequi per minus. Adde in nostro casu non adhiberi ex parte medii plus boni, purè ut medium, sed ut finem perse experibilem secundùm illum excessum, quo medium finem superat. Ad quartum, dico similiter, id verum esse si per pretium minùs possit solutio fieri.

250 Illatio secunda: omnes actiones morales Christi Domini sunt æquales in ratione valoris, & meriti: ita ut una actio Christi Domini meritoria non possit esse alia major in ratione movendi, & valendi meritoriè; & una tanti valeat, quanti omnes simul! Vnde quamvis in collectione detur plus meritorum, id est, plura merita, seu major numerus meritorum, non tamen plus valoris, & meriti. Quare omnia Christi merita sunt ex se summè æqualia. Sic communis Sententia cum Suarez, & Vazquez. Ratio: quia æquè in singulis est summa Personæ dignitas à quâ sumitur valor. Dices: valor etiam sumitur ex aliis capitibus, quæ possunt crescere vel decrescere. Respondeo, id æstimari debere, quando actioni meritoriæ non impeditur ratio crescendi & decrescendi ex factâ sui constitutione per dignitatem infiniram, & summam, ubi continetur omne genus excessûs, valoris, & perfectionis, quæ venire possent aliunde.

Suarez. Vazquez.

251 Confirmatur primò: Dignitas Personæ Divinæ dignificans actionem *A* entitativè inferiorem aliis, continet omnem excessum, & perfectionem, quam posset habere actio entitativè superior: conjunctum ergo ex actione majori, & Verbo nequit facere aliquid magis dignum moraliter quàm sit conjunctum ex ipso Verbo, & actione entitativè inferiori: ubi enim perfectissimè supletur defectus; non debet reputari.

252 Secundò: major est excellentia Spiritûs Sancti, quàm possit esse excellentia actionis ex intrinseca honestate, & intensione proveniens: atqui actio dignificata à Verbo habet tantum valoris, & meriti, quantùm actio dignificata à Verbo, & ab Spiritu Sancto: quia in Spiritu Sancto & Verbo, nõ est plus dignitatis, quã in Verbo: ergo à fortiori, &c. Tertiò: quia conjunctum ex Verbo, & operatione non habet majorem dignitatem, & æstimabilitatem quàm Verbum secundùm se, quia nempe Verbum continet in se perfectionem operationis ipsius, & perfectiori modo quàm sit formaliter in se ipsà.

253 Oppones: ergo omnes actus Christi, præter primum, sunt in genere satisfactionis & meriti, otiosi, & nullius utilitatis: siquidem primus æquè valet, ac omnes simul: & sufficit ad omnia. Deinde non manet ratio cur Deo plus placuerit Christus per obedientiam usque ad mortem, quàm per alium actum tenuissimum. Demum neque Christi actiones vim haberent movendi Deum in actu secundo disparem, secùs ac contigisse videmus: Non enim Deus contentus unico Christi opere fuit ad Redemptionem Humani generis, sed etiam pluribus, iisque difficillimis voluit peragi.

254 Dixi jam *suprà* de hoc argumento quantùm est satis *a nu.* 42. Nego nunc consequentiam: quia licèt omnes Christi actus sint pares in actu primo: sunt tamen in actu secundo tam dispares quàm Christus velit: cujus ab applicatione pendet suorum meritorum efficacia in actu secundo. Christus autem ob fines altissimos, qui nobis noti non sunt, & alios, quos ex ejus gratiâ possumus conjectari, dedimusque *loc. cit.* voluit per totam operum à se præstitorum collectionem, & non per partem operari salutem nostram.

Suprà à nu. 42.

255 Ad primam confirmationem, certè Author ipsius videre potuit, si stemus honestati intrinsecæ actuum, plus debuisse Christum placere Patri per alios, quam per obedientiæ actus; sunt enim alii nobiliores ex se. Distinguo igitur: non manet ratio cur Christus plus placuerit per obedientiæ actũ, quàm per tenuissimum placeret, attentà ratione valoris, obsequii, & meriti, concedo: attentà ratione bonitatis virtuosæ, vel potiùs ratione specialis pacti, præcepti, consilii, vel applicationis Christi, nego. Et aliquod ex his capitibus fuit illa major ratio, siqua fuit. Ad secundam jam dixi, unde sit, quòd alia potiùs quàm alia Christi opera vim habeant plus movendi Deum in actu secundo. Et satis hæc de excellentiâ meritorum Christi.

DIS-

DISPVTATIO IV.

REDEMPTIONIS, ET SATISFACTIONIS Christi rigor in specie justitiæ.

1 IN re obscura, multisque vel vocum, vel sententiarum litibus exposita, præstat utraque præmittere ut aliqualis comprehensio difficultatis possit acquiri.

SECTIO I.

TERMINI, ET STATVS CONTROVERSIÆ: sensus Authorum: origo dissidii: & ordo tenendus.

2 DE triplici Iustitiâ potest esse quæstio. *Commutativâ, Distributivâ, Vindicativa.* Nam Iustitia, quæ dici solet, *Constans, & perpetua Voluntas jus suum Unicuique tribuens, seu, Virtus voluntatis nata tribuere jus unicuique suum*, ex formali ratione respicit pro objecto Ius: & ex variâ juris consideratione, & distinctione distinguitur, & speciem sumit. Ius autem tripliciter potest in re præsenti considerari.

3 Primò *strictè*: unde dicitur *jus strictum*, seu *commutativum*; & hoc absolutè venit nomine juris, & est: *Potestas moralis liberè disponendi de re per usus lege permissos, reddendique aliis pro libito licitos, vel illicitos usus ejusdem rei.* Ex respectu ad hoc jus, dicitur, & sumit speciem Commutativa justitia.

4 Secundò *latè* pro *congruitate*, quam habet Persona ratione dignitatis ad bona alioquin communia, quæ nempè nullius Privati sunt, sed Communitas habet distribuēda cum proportione ad Dignitatem: quatenus congruum est, attento bono Communitatis, ut è Bonis communibus, seu quasi communibus eò plus accipiat Persona, quò dignior est. Ex respectu ad *hoc jus* dicitur, & sumit speciem justitia *Distributiva*: quod jus est latum, quia nec rem facit strictè debitam, nec propriam habentis tale jus: cùm eo non obstante maneat communis, & inter bona communia: unde juris istius læsio, secùs ac commutativi, non parit onus restituendi.

5 Tertiò: *magis latè*: pro *congruitate, & mensura punitionis ad crimen*: quam respicit Vindicativa justitia. Exinde triplex æqualitas intendi dicitur à justitiâ, juxta speciem unaquæque suam. Rigorosa, seu Arithmetica, & rei ad rem: quæ per se dicitur esse propria Commutativæ: Lata, seu Geometrica, & proportionis, attentis bonis distribuendis, & dignitate eorum, quibus sunt distribuenda: quæ per se dicitur esse propria Distributivæ. Demum Pœna cum culpâ, quæ propria est justitiæ Vindicativæ. Quæ singula levi tangimus, non expendimus.

6 Iam in præsenti controversiâ duplex est sententia valdè celebris. *Prima* negat Christi satisfactionem fuisse, vel esse potuisse ex rigore justitiæ, seu ex strictâ justitiâ. Ita multi, & gravissimi Authores apud Ripaldam *disp. 83. sect. 1.* inter quos princeps operâ, & ingenio est Pater Gabriel Vazquez *in 1. part. disp. 65. & 186. 1 2. disp. 223. & 3. part. disp. 7.* Adde Ripaldæ censui Bernalem, Amicum, Oviedum, Esforcam, & Esparzam. *Secunda* affirmat: ita apud Ripaldam eundem æquè multi, & graves Authores: quos inter eminet Divinæ justitiæ si non primus Assertor, princeps elucidator, *Eximius Doctor* Pater Franciscus Suarez *primùm 3. part. disp. 4 sect. 5. & 6. dein opusculo de libertate Divinâ disp. 2. sect. 2. insuper integro opusculo de justitiâ Dei.* Demum *in secundis curis ad 3. part. & lib. 12. de Gratiâ cap. 30.* Adde Arriagam, Martinonum, Aldretum, Prudentium, Godoyum, Patrem

Negant P. Vazq. & alii apud P. Ripaldam. Bernal. Amicus. Oviedo. Esfortia. Esparza.

Affirmant cũ Suarez. plurimi apud P. Ripaldam. Arriaga. Martinon. Aldrete. Prudent. Godoy.

Ant Per. Thyrsus. trem Antonium Perez, & Thyrsum, quibus novissimè accedit in utroque suę Theologiæ volumine *de Essentia Dei disp.* 10. *& de Incarnatione disp.* 1. *sect.* 8. P. Thomas Manuessa videndus.

Thomas Manuessa.

Ripaldæ dictum de Controversiâ præsēti.

7 Sed neque qui negant, neque qui affirmant, convenire video in fundamentis, & in modo. Vnde non miror dixisse Ripaldam, hanc esse inter *primas Theologiæ controversias* gravissimam, sed omnium eam maximè egere luce, & Magisterio. Nam ex parte negantis sententiæ, *Sunt* primò qui negent ex existimato defectu condignitatis & æqualitatis in meritis Christi: Sic Schotistæ: at in hoc sensu solùm in Scholâ Schoti defecisset satisfactioni Christi justitiæ rigor ex supra discussis. *Sunt* secundò, qui negent, ex existimato defectu perfectionis in obligatione justitiæ: unde negant Deo possibilem: & ex consequenti, justitię rigorem, Christi satisfactioni. Sic communius cum P. Vazquez.

8 *Sunt* tertiò qui negent specialiter ex defectu materiæ, & objecti, nempè quia in nostris peccatis, pro quibus satisfactio fit, nulla fuit, vel esse potuit ratio strictæ injustitiæ: sic multi Vazquistæ. *Sunt* quartò qui specialiter negent ex defectu conditionum, quas hinc inde colligunt, & necessarias putant ad rigorem justitię: sic etiam Vazquez, & potissimum Pater Bernal, & Amicus. *Sunt* denique qui negent, nullo facto descensu ad species justitiæ: cùm inter ipsas, maxima noscatur diversitas ab authoribus, (excepto Buridano:) possitque altera admitti, negari altera.

Vazquez. Bernal. Amicus.

Buridan.

9 Ex parte affirmantis Sententiæ *sunt* primò, qui conditionatè tantum affirment, nempè si Deo sit possibilis obligatio ex strictâ justitiâ. Sic defendunt Koninch, & Esparza: sed hoc nihil est dictu, si de conditione non constat. *Sunt* secundò qui affirment, etiam si Deo non sit possibilis obligatio ex justitiâ. Sic Docti Moderni apud Antonium Perez. Cur enim, *ajunt*, non possit Christus, quasi restituendo satisfacere ex justitiâ, quin Deus maneat ex justitiâ obligatus? Nam servus, qui furatur à Domino centum, & restituit, satisfacit ex justitiâ, quin tamē Dominus (ejus enim ad servum repugnat talis obligatio) maneat ex justitiâ obligatus servo. Sed iste discursus non est solidus. Primò: quia in tali casu Dominus manet obligatus ex justitiâ servo, ne ultra petat. Secundò: quia satisfactio Christi nō fuit per modum restitutionis. Nam restitutio, (& communiter omnis satisfactio, quæ intervenit inter homines,) habet pro materi ablationem Damni perseverantis post injuriam. Tertiò: quia iste modus valdè diminutus est.

Koninch. Esparza.

RR. opinatio.

10 *Sunt* Tertiò qui affirment, etiam si aliàs repugnet in aliis materiis, obligari Deum ex justitiâ. Ratio: quia tota ratio cur aliàs repugnet, ajunt, est impossibilitas, quâ nequit Deus cedere jure, & illud adversùm se dare alteri: quæ impossibilitas hîc non intervenit: nam cedere Deū jure temporario, & sine quo mallet esse, & quo carere non est imperfectio, non videtur impossibile, sed necessariò possibile. Tale autem est jus quod habet ex offensa. Cur ergo non poterit ob Christi satisfactionem velle se obligare, ut tali jure cedat: quod fieri nequit per onerosam promissionem sine interventu justitiæ? Sic discurrit Aldrete, post defensam communiter sententiam affirmantem.

Aldrete.

11 Iste discursus pulcher est: at non solidus. Primò: licèt enim cedere jure acquisito per peccatum sit possibile; at obligare se ad cessionem hujusmodi ex justitiâ, fieri nequit quin duo illa, quæ Author vitare studet, sequantur. Primum: cessio alterius juris, quo Deus exigere posset ob alium finem actiones Christi: Secundum: obligatio Dei, & juris sui supremi: neque enim solum obligat jus illud temporarium, sed se ad cessionem illius. Secundo: quia non vitat omnes alias difficultates, quæ ex obligatione justitiæ in Deo nascuntur.

12 *Sunt* quartò qui affirment, nullo tamen facto descensu ad species justitiæ: & sic plures Moderni, qui neque distinguunt, neque clarè loquuntur. *Sunt* quintò qui affirment, cum limitatione tamen: censent enim Christum satisfecisse ex stricta justitia; non tamen ex toto rigore justitiæ ex defectu aliquarum conditionum: sic Martinon: qui modus dicendi parum abest à Sententia negantis.

Martinon.

13 *Sunt* Sextò qui affirment, etiam limitatè: censent enim Christum satisfecisse ex stricta justitia pro peccatis locationis posterioribus: pro prioribus non ita: Sic *quidam* citati à Bernal: nixi, quòd satisfactio ex justitia fundatur in onerosâ promissione, sine quâ nequit Deus obligari: promissio autem sine Christo existente vim habere non potuit. Hæc limitatio frivola est, & sine ullo fundamento: Promissio enim & pactum nomine Christi poterat celebrari à Deo cum

Apud Bernal.

Eccle-

Ecclesia, & ab hac acceptari: ut docet ex
Granad. Granado Bernal. Quidquòd licèt sponsio
Bernal. Christi subsecuta sit ad collationem donorum factam Antiquis, non tamen ad opera, per quæ Christus existens solvit debitum ipsâ donorum anticipatione contractum. Itaque pro Vtrisque ex justitia satisfecit Christus, nempe antecedentibus seipsum,& subsequentibus. Sed diversimodè. Pro antecedentibus quasi fungens onere debitoris: debitorem enim fatisfactionis fecit anticipatio remissionis, ejus intuitu à Deo facta. Pro subsequentibus quasi fungens munere Creditoris: debitorem enim faciebat Deum remissionis, ipsâ suorum anticipatione meritorum.

14 *Sunt* septimò qui affirment,cum aliâ limitatione: nempe Christum satisfeciſſe ex justitiâ,pro peccatis continentibus rationem injustitiæ: pro aliis secùs. Hæc etiam distinctio temerè fit, & sine ullo fulcro Sacræ Authoritatis.

Sunt octavò qui affirment, nixi quòd omne peccatum, sit in specie injustitiæ, & omnis peccator ex justitia teneatur Deo satisfacere. Non placent: quia estò ratio sit sufficiens:non tamen necessaria:si enim Deus possit obligari ex justitiâ strictâ, potest à Christo Fidejussore hominum ex justitia satisfieri interveniente pacto oneroso pro peccatis, licèt neque ipsa sint in specie injustitiæ, neque peccator aliunde teneatur ex justitiâ satisfacere. Sit exemplum, in Principe comminanti triremes transgressori legis. Transgreditur Petrus, & damnatur ad Triremes. En neque Petrus commisit injustitiam; neque ex strictâ justitiâ tenetur Triremes adire: & tamen si Paulus accedat ad Principem & cum ipso paciscatur dare centum, si remittat Paulo triremes;pacto acceptato tenetur ex justitia Princeps remittere.

15 *Posset* esse nonò qui specialiter affirmaret rigorem justitiæ in præsenti,licèt aliis & in aliis obligare se non posset Deus ex stricta justitia.Ratio posset esse:quia in Christo potest assignari jus quasi naturale distinctum à volitione Dei, Deumque obligans:at in aliis Creaturis non potest assignari jus ullum distinctum à Dei volitione: unde quomodocumque operetur, operabitur ut vult, & quia vult: qui autem operatur ut vult, & quia vult, non operatur ex justitia: operans enim ex justitia potiùs operatur, quia alter, & ut alter vult. Iste discursus placere mihi cæpit; sed vereor ne speciosus solummodò sit;& non solidus: certè juxta mea principia non est difficilis.Eum video placuisse Recentiori: Ego tamen ab eo abstinui,& abstinendum censeo, quia sine necessitate restringit obligationem justitiæ in Deo: maximè cum eam æquè respectu aliorũ ac respectu Christi promoveant locutiones Scripturarũ: quas si semel est Deo possibilis obligatio ex strictâ justitiâ, strictè,& rigorosè oportet intelligi.

16 *Sunt* ergo decimò,& ultimò qui plenè affirment: rati neque Deum dedecere obligationem ex strictâ justitiâ: neque a peccatis nostris abesse rationem injustitiæ: neque ullam strictæ justitiæ conditionem, quæ sit illi propria, deesse satisfactioni Christi. Sic *Eximius Doctor* & hæc sentiêdi via directè recedit à viâ negantium. Ex quibus videre licet, dissidii inter Authores, & resolutionis solidæ, cardinem eò volvi: an Deo repugnet obligatio ex strictâ, & particulari justitiâ? An insit in nostris peccatis ratio injustitiæ: an ulla strictæ justitiæ conditio satisfactioni Christi defuerit? En totidem poma discordiæ! *P.Suarez.*

17 Nam in primo præsertim, (quo ex capite pendent cætera) est æquale dissidium inter Authores: quorum *alii* mordicùs negant cum *Vazquez*: *alii* affirmant acriter cum *Suarez*: *alii* sic affirmant, ut, quantùm opinor, specie tenùs affirment; reipsâ negent: & hi sunt Ruizius de Montoya, & Esforzia: qui asserunt eatenus convenire Deo obligationem justitiæ,quatenus interveniente promissione onerosâ dat uni creaturę jus strictum in aliam; & ista, ratione prædicti juris manet alteri obligata, & stricte debita: quin tamen eo jure maneat obligatus Deus: quemadmodum juxta Vlpianum *leg. Actionum genera, ff. de oblig. & Action.* distinguentem actionem in rem, quæ dicitur *vindicatio*, & actionem in Personam, quæ dicitur *condictio*, plures Magnates obligant per contractus civiles sua Bona, quin Personas obligent. Sic hæres facit sua, hæreditaria bona, sine jure adversus Personã testatoris. Verùm id est reipsâ negare Deo obligationem justitiæ:neque potest,si rem attentè inspiciamus, habere locum. Nam ideò inter homines potest dividi jus ad rem, à jure contra Personam, quia possessio rei comparari potest sine novâ actione Personæ: vel saltem est qui possessionem habenti,jus adjudicet: quid simile intervenire potest in Deo? *Vazquez.* *Suarez.* *Montoya.* *Cardinalis Sfortia.* *Vlpian.*

18 Iam tota discordia inter *Vazquez*, id est, *Vazquez.*

Suarez. est, *Negantes*, & inter *Suarez*, id est, *Affirmantes*, ex eo provenit, quòd considerata ratione, & materiâ justitiæ nimis ad libram *Aristot.* Aristotelicam, Vazquistæ reperiunt multum imperfectionis in obligatione, & actu justitiæ. Et meritò: Nam Aristoteles locutus est contractè ad justitiam humanam, deque materiâ, in quâ communiter versatur inter homines: quæ communiter est vel Lucri, vel damni reciproci: quorum utrumque repugnat Deo.

19 At præcisiùs attendenda justitia est, nec metienda ex materia, quam ratione subjectorum, quibus inest, per accidens respicit. Virtutes enim ex objecto formali considerandæ.

Vnde si præcisim ab imperfectionibus Humanæ, & finitæ, & à determinatâ materiâ, datur proprium, & formale objectum, quod sine ullâ imperfectione respicere justitia posit: quicquid sit de nostrâ, deque ejus imperfectionibus, passionibus, & materiâ lucrificâ, vel damnificâ, vel ad lucrum, & damnum ineptâ, Virtus justitiæ est perfectio sine imperfectione ex genere suo, Deoque innegabilis. Objectum autem formale, qua- *Supra n.3.* le descripsi, videtur esse jus de quo *suprà*. Sic *acutè* Suarez. Vnde pro decisione dubii: an Deo repugnet, an secùs, obligatio ex justitiâ, tota difficultas est: an respectu nostri possit dari jus Deum obligans, & quod violari non possit citra realem, vel existimatam injuriam. De quo jure inter Modernos est tota lis.

P. Ripalda medius. 20 Solus Ripalda sibi visus est eam litem speciosè cõponere, distinguens in Deo duplex jus, seu duplicem potestatem moralem: aliam ordinariam, & rebus creatis connaturalem: aliam absolutam & supremam: ad eum modum, quo distingui à Theologis solet duplex Potentia, seu Providentia: alia communis, naturalis, & ordinaria: alia absoluta, supernaturalis, & extraordinaria. Hinc asserit Deum posse obligare, ex stricta justitia, potestatem suam moralem ordinariam: non verò posse supremam, & absolutam: & hunc putat fuisse sensum cum accomodâ distributione, Sententiæ negantis, & affirmantis.

21 Et per hunc sensum videtur sibi speciosè consulere Supremo Dominio Dei ex unâ parte: & ex alterâ juri creaturarum, & locutionibus Scripturæ, & Patrum: illi: dum reddit essentialiter immune, & inobligabile: his: dum servat rigorem strictæ obligationis ex justitiâ in Deo. Quòd si *roges*: quinam sit effectus prædictæ obligationis in Deo? *Respondet*, esse duplicem: nempe Deum, post obligatam suam potestatem moralem ordinariam, non posse rem sine injuriâ denegare, nisi fiat recursus ad potestatem extraordinariam. Deinde si Deus decernat non operari per potestatem extraordinariam, vel non possit ex indecentiâ alicujus usûs Deo repugnantis, tunc teneri ex justitia rem concedere, & uti potestate ordinaria in bonum Promissarii. Vnde ex hac justitia remunerat justis merita Deus, & in præsenti attendit ad Christi satisfactionem, obligando ipsi suam potestatem ordinariam circa remissionem peccatorum exhibendam: à qua cessare non potest, nisi velit uti Supremo dominio.

22 Quòd si *roges* iterum: an Deus suâ promissione obliget suam etiam potestatem extraordinariam? Bifariam *respondet*. Primò negativè. Secundò affirmativè: sed ita, ut si per impossibile promissis non staret, intendo eâ potestate extraordinariâ, nullam injuriam faceret Promissatio. Quòd si demum instes: quænam repassio, & cessio juris intervenit ex parte Dei, in istâ obligatione justitiæ: requirit enim necessitatè repassionis in hujusmodi obligatione. Distinguit duplex jus: alterum excellentiæ, fundatum in esse divino. Alterum, creationis, fundatum in titulo contingenti. Illud putat cessionis incapax. Huic Deum dicit cedere, dum se obligat: sicut enim sine ipso esse potest citra ullam imperfectionem: ita ipsi cedere. Sic Ripalda *disp. illa citata* 83. de cujus discursu, dicemus specialiter *ànum.49.*

SECTIO II.

POTEST OBLIGARE SE DEVS HOMINI ex strictâ justitiâ.

§. I.

PRIMÆ PROBATIONES AB Authoritate

Scripturæ. 23 OStenditur primò: ex Scriptura passim, & innumeris propè locis, quatuor predicante de Deo. *Primum*: inter Dei attributa: quæ singillatim enumerat, esse Iustitiam. *Alterum*: à Deo exerceri actus, qui reputantur strictæ justitiæ, quales sunt: *actus judicii, conductio operariorum ad vineam, conventio ex denario diurno, retributio per*

bravium, & Coronam juſtitiæ, emptio, negotiatio, & mercatura, mercedis juſtæ exhibitio, promiſsiones onerosæ, pacta. Tertium: gerere ſe Deum ut debitorem, & quidem jure quo homini res cenſetur ut ſua, juxta illud: *tolle quod tuum eſt.* Et, *ei qui operatur, merces non imputatur ſecundùm gratiam, ſed ſecundùm debitum. Quartum*: Deum ſic ſe gerere, ut non ſit injuſtus, quaſi, ſi aliqua omitteret, excuſari non poſſet à labe injuſtitiæ: juxta illud Pauli ad Hebræos 6. *Non enim injuſtus eſt Deus, ut obliviſcatur operis noſtri.* Ex his, quorum plena eſt Scriptura, & quibus ſtandum eſt potiùs quàm Ariſtoteli.

Hebræor. 6.

24 Primò ſic arguo: Non minùs, nec aliter ex Scripturâ, ex quâ noſcendus eſt Deus, colligitur in Deo Virtus, & obligatio ſtrictæ juſtitiæ; quàm alia Virtutes, quas ex Scripturâ convincimur Deo concedere, ſtrictam nempe Fidelitatem, Miſericordiam, &c: Ergo æquè Deo attribuenda Virtus, & obligatio ſtrictæ juſtitiæ, quàm aliæ Virtutes. Antecedens patet: quæ enim fortior illatio Virtutis, & obligationis ex ſtrictâ juſtitiâ, quàm confeſsio eorum, quæ propriè ſine ſtricta juſtitia nequeunt intelligi? Secundò ſic: Virtus cujus actus, & exercitium, ſine ulla limitatione, Deo attribuitur paſsim ab Scripturâ, ſine limitatione, & ſimpliciter Deo debet attribui: atqui ſtrictæ juſtitiæ actum, & exercitium, ſine ulla limitatione Deo attribuit Scriptura, ut ex *num praced.* patet: ergo & debet attribui ſtricta juſtitia.

25 Tertiò ſic: Imperceptibile eſt Sacram Scripturam loqui paſsim, & non loqui propriè, ſi nullus è SS. PP. vel inſinuat dictionis metaphoram, vel improprium ſenſum; atqui nullus è SS. PP. de Scripturâ Deo attribuente juſtitiam, & actus, qui cenſentur ſtrictæ juſtitiæ, notat metaphoram, aut improprium ſenſum, & quidem Scripturâ frequentiſsimè loquente: ergo imperceptibile eſt eam non loqui propriè de ſtrictâ juſtitiâ. Minor ſolùm negari poteſt, adducto in oppoſitum aliquo ex SS. PP. Major eſt mihi evidens: notant enim aliàs SS. PP. res leviſsimas.

38 Quartò ſic: qui ſic eſt juſtus in operando, ut aliter operando diceretur injuſtus, juſtus eſt particulari, & ſtrictâ virtute juſtitiæ: Ratio eſt, quia nemo eſt injuſtus ſimpliciter, niſi operans contra jus ſtrictum alterius: atqui Deus ſic eſt juſtus ex Scriptura, ut aliter operando eſſet injuſtus: ergo juſtus eſt particulari, & ſtrictâ virtute juſtitiæ. Quintò ſic: qui operatur ex debito, & ex vi juris ſufficientis, ut res dicatur alterius, præhabentis jus ad rem, quæ retribuitur, operatur ex ſtrictâ & particulari juſtitiâ; atqui Deus inducitur in Scriptura ſic operans. Quare in tam frequenti textuum combinatione curandus eſt Theologo Scripturę rigor, & repurganda imperfectionibus Ariſtotelica Juſtitia, ne cogamur dicere, vel Scripturam, dum de Attributis Dei loquitur, frequenter miſcere metaphoram, vel Deum ſe voluiſſe manifeſtare nobis, qualis alioqui non eſt.

27 Oſtendo ſecundò, ex Conciliis, & Patribus, tùm quia neque in his, neque in illis inveniri poteſt: qui in prædictis Scripturæ locutionibus metaphoram, aut improprietatem notaverit; ſed iis æquè ſimpliciter utuntur: ut egregiè notat utrorumque intelligentiſsimus Pater Ruiz de Montoya *diſp. 56. de Voluntate ſect. 1. nu. 7* Tùm etiam quia his formulis *juſtæ mercedis, coronæ juſtitiæ, & juſti judicis* utuntur Tridentinum *ſeſſ. 6. cap. 16.* Senonenſe *decreto Fid. 16.* Moguntinum *cap. 8.* at in Conciliis attenditur maximè, ne hæreticis detur anſa cavillandi, rigor vocis. Tùm ſpecialiter ex Auguſtino *de Nat. & Gratia cap 2. Non enim injuſtus Deus, qui juſtos fraudet mercede juſtitiæ.* Ex Chryſoſtomo *tom. 2. hom. 4. de Lazaro: Si Deus eſt, ut verè eſt, eum juſtum eſſe nemo non fatebitur.* Et *hom 8. in Epiſt. ad Rom. ait Deum manere debitorem juſtis*: quod & Auguſtin. *Serm. 16. de Verbis Apoſt. cap. 2.* & Cyprianus *lib. de opere, & eleemoſyna repetunt.* Ex Ambroſio *Pſalm. 118. Serm. 7.* qui ad illa verba: *memento Domine Verbi tui*, ait: *Vult conveniri, ut ſiquis bene certaverit, fructum remunerationis expectet, quin etiam exigat.*

SS. PP. innumeri
Apud P. Ruiz de Montoya.
Trident.
Senonen.
Mogunt.
Auguſtin.
Chryſoſt.
Auguſtin.
Cyprian.
Ambroſ.

28 Poſſem ex aliis alia dicere: præ omnibus tamen Anſelmus ſit, 2. *Timoth.* 4. ſic exponit Apoſtolum: *Repoſita eſt mihi corona juſtitiæ*: id eſt, *quam juſtè merui, quam non dabit, ſed reddet mihi quaſi debitam, quia juſtus judex eſt. Et ad Hebræos cap. 6.* ad illa Pauli: *non enim injuſtus eſt Deus*: Gloſſat: *grandis eſſet injuſtitia Dei, ſi tantùm peccata puniret, & bona opera non ſuſciperet.* Quis autem hæc, & ſimilia, quibus SS. PP. abundant, de juſtitia latâ, vel metaphoricâ, vel legali, vel reductivâ prudenter intelligat? ubi apertè reſiſtit Verborum rigor, & evidentia ſenſûs?

Anſelmus.

§. II.

§. II.

RATIONES A PRIORI.

29 Ostenditur tertiò ratione à priori, quam formo sic: Virtus strictæ justitiæ,& obligatio ex illâ sunt ex suo formali conceptu Perfectio sine imperfectione: ergo illa est Deo, necessaria; & hæc, possibilis. Consequentia est evidens ex ratione entis summè perfecti. Antecedens ostenditur: præcisis mente cunctis imperfectionibus à ratione Humanæ justitiæ, restat ratio perfectionis sine ulla imperfectione,& tota formalis ratio strictæ justitiæ, & obligationis ex illâ: ergo Virtus strictæ justitiæ, & obligatio ex illa sunt ex suo formali conceptu perfectio sine imperfectione. Consequentia ex eo patet, quòd si hæ rationes ex conceptu suo forent imperfectio, sublatis mente imperfectionibus, sublatæ etiam essent; nec restarent in suâ formali ratione.

30 Probo antecedens: eòipsò quod in hujusmodi præscisione restet formalis ratio virtutis natæ servare jus alterius, & inducta necessitas illi non contraveniendi, nulla manet imperfectio, & manet tota ratio formalis strictæ justitiæ, & obligationis ex illâ: secunda pars patet, & probo primam: quia factâ hujusmodi præscisione, fit præscisio à materiâ lucrificâ, vel damnificâ (ex quâ in nobis præsertim oritur imperfectio justitiæ,) & solùm potest esse imperfectio in eo quòd detur necessitas non contraveniêdi juri alieno, vel in eo quòd detur jus alienum sic necessitans: in primo, si supponatur possibilitas juris alieni, non potest esse imperfectio, sed perfectio: at neque in secundo dari imperfectionem, ostendo sic: esse jus in creaturâ necessitans Deum, sublatis vocibus, solum est Deum facere Creaturæ beneficium, in quo sic vult uti suo dominio, ut hoc beneficium sit quasi quidam limes inposterùm suæ voluntatis, impediendo sibi per ipsum alios usus, & volendo se ratione illius necessitare ad alia in favorem creaturæ cui sic benefacit. Quid in hoc imperfectionis est? Aut quid Deum, Deique dominium dedecens?

31 Ostenditur quartò, & iterum à priori. Habere jus, seclusis vocibus, solùm est *habere moralem quandam Authoritatem, ne res habeat usus extra limites voluntatis illius, qui dicitur jus habere*: quæ Authoritas pendet ex præscripto juridicæ designationis, id est *designationis*, quæ ponit terminos quosdam inter volûtates rationales quoad usum rei, ortæ ex pacto, vel conditione habente vim pacti: Jus enim est quasi datus limes, quem nemo alius potest prætergredi, & intra quem licet Domino cum re suâ vivere confidenter. Unde obligari alios ex justitiâ solùm est impediri ex illâ designatione, ne rem extendant ad suos usus, vel ne extendant suam libertatem ultra limites præscriptos, sine voluntate Domini. Et secùs facere, est facere injuriam, quam in nobis non impossibilitat, sed vitare studet justitia nostra, quippe Virtus Naturæ potentis deerrare à motivo virtutis, dum operatur. At in Naturâ incapaci moralis deerrationis, impossibilitat injustitiam, quia necessitat ad non impediendos alteri usus ex juridicâ designatione possibiles.

32 Nunc sic: ergo si non repugnat Deo, statuere, interveniente vi pacti, ne res habeat alios usus, quàm quos homo velit circa rem aliquam, se pariter obligando ad non impediendos hos usus: manet homo cum jure, & Deus homini obligatus ex justitiâ. Patet consequentia: nam eòipsò manet in homine ex juridicâ designatione authoritas continendi rei usum intra terminos suæ voluntatis, quos nec Deus transgredi potest. Atqui Deo nõ repugnat sic statuere: præstitit enim & præstat frequentissimè, ut habemus in Scripturis: ergo, &c.

33 Ostenditur quintò & rursus à priori. Dari in creaturâ Rationali ex vi pacti, vel quasi pacti connexionem cum aliâ re, ita ut necessariò debeat ipsi servire, & negari non possit: & velle Deum eam dare intuitu talis cõnexionis est dari in creaturâ jus strictum, & Deũ obligari ex strictâ justitia; atqui potest in creaturâ rationali dari connexio hujusmodi Deum obligans sine ullo præjuditio Divini Dominii Ratio est: quia tota illa necessitas, quam habet Deus, venit ex usu passivo sui Dominii, quo utitur quia vult; quâ autem ratione potest derogare Divino Dominio, usus ipsissimi Dominii?

34 Confirmatur: eatenus jus adversùs alterum, seu alterum obligans in favorem, & utilitatem habentis, derogat supremitati, & dominio, & perfectioni debitoris, & obligati, quatenus vel eo inscio, vel invito habetur, vel independenter ab ipso, vel cum diminutione ejus dominii, vel quatenus eum subdit habenti tale jus, & eo compelli potest licèt invitus ad debiti solutionem. Hæ enim

nec aliæ ſunt imperfectiones, quas prælatio juris inter homines affert: atqui jus ex parte creaturæ reſpectivè ad Deum, & neceſsitas illi ſe conformandi ex parte ſui, nullam ex his imperfectionibus dicit: neque enim illud jus haberi poteſt, niſi ex uſu, quo Deus liberè vult uti ſuo dominio: neque iſta neceſsitas eſt niſi conſequens, & quam Deus liberè ſibi imponit volendo ſic uti ſuâ ſupremitate dominii, ut non poſsit alios uſus habere, niſi prout creatura velit: ergo jus Creaturæ reſpectivè ad Deum, & neceſsitas exinde orta ex parte Dei, ſe illi conformandi, nullam dicit imperfectionem in Deo: ergo neque obligatio ex ſtrictâ juſtitiâ.

35 Oſtenditur ſextò, & rurſus à priori. Eatenus obligatio ex ſtrictâ juſtitiâ dicit imperfectionem, quatenus exerceri non poteſt ſine limitatione, vel abdicatione proprii dominii; atqui hoc eſt falſum in Deo: ergo nullam in Deo dicit imperfectionem: ergo eſt ſimpliciter Deo poſsibilis. Probatur minor: eatenus obligatio ex juſtitiâ arguit limitationem, aut abdicationē proprii dominii, quatenus cum ipsâ non poteſt quis uti ſuo dominio quantum vult, & impeditur ipſi aliquis uſus dominii poſsibilis: ſi enim cum ipsâ obligatione exercitâ juſtitiæ, manet quis utens ſuo dominio quantum vult, & non impeditur ipſi aliquis uſus dominii, qui ſit actus poſsibilis ſui dominii, nullam patitur limitationem, aut abdicationem dominii, ut ex terminis eſt evidens: Atqui non obſtante obligatione ex juſtitiâ, poteſt uti Deus, & utitur ſuo dominio, quantum vult, & ipſi non manet impeditus niſi pro libito, uſus qui ſit uſus poſsibilis ſui dominii: ergo dum exercet obligationem ex juſtitia nullam limitationem, aut abdicationem dominii patitur.

36 Probatur minor: quia obligari Deum ex juſtitia ſolùm eſt neceſsitari ad operandū juxta jura data creaturæ, contra quę ſi ageret faceret injuſtitiam; atqui hoc non obſtanti, Deus utitur ſuo dominio quantum vult, & niſi pro libito non manet ipſi impoſsibilis uſus, qui ſit uſus ſui dominii. Quod oſtendo: nam dare ipſum jus creaturæ eſt libitum, & uſus Divini Dominii Supremi: illud autem conſervare creaturæ eſt neceſsitas talis libiti, ut ſi ſem. el exiſtat ſit exercitium æternum libiti: quod enim Deus ab æterno voluit, eâdem omninò libertate nunc vult: hoc autem libitum eſt incompoſsibile cum alio quo Deus nolit quòd res ſerviat uſibus creaturæ: ergo Deus, non obſtante eâ obligatione ex juſtitia, operatur per uſum ſui dominii, quantum vult. Quod autem ſit ipſi impoſsibilis actus quo ſimul nolit, & quo fingeretur injuſtitiam facere, non eſt uſus poſsibilis dominii Divini: quis enim habet ex vi ſui dominii velle ſimul, & nolle? ſolùmque eſt Deo eſſe impoſsibilem injuſtitiā, quę nullius dominii poteſt eſſe actus, & exercitium: ergo non obſtante obligatione ex juſtitia manent Deo, poteſtate antecedente, poſsibiles omnes uſus, qui poſsint eſſe uſus dominii: ergo, &c.

§. III.

RATIO COMMVNIS A PARITATE.

37 OStenditur ſeptimò à paritate. *Primam*, ſumo ex ſupremâ libertate & independentiâ Dei à creaturis, & arguo ſic: Nō minùs eſt Deus liber, & independens in uſu ſuæ omnipotentiæ, quàm ſit Dominus; ſed non eſt contra rationem perfectiſsimæ libertatis, & independentiæ, ſic iis uti, ut poſitâ liberè aliqua re eſſentialiter connexâ cum alia, neceſsitetur Deus aliam velle ex ſuppoſitione; vi cujus manet eſſentialiter impeditus ad aliud genus libiti, & uſûs, quin faciat contra legem quaſi latam à ſe ipſo in productione talis Creaturæ, atque adeò imprudenter, & illicitè: ergo neque eſt contra rationem perfectiſsimi Dominii, ſic eo uti, ut poſitâ liberè aliquâ connexione vel jure ad aliā rem neceſsitetur eam velle ex ſuppoſitione juris: vi cujus maneat eſſentialiter impeditus ad aliud genus libiti, & uſûs, quin faciat contra jus alterius, atque adeò injuſtè.

38 *Alteram* ſumo à Fidelitate, & arguo ſic: De Conceptu perfectiſsimæ facultatis utendi re, ſine infidelitate, non eſt, ut factâ quavis ſuppoſitione intelligi non debeat infidelis, qui talem facultatem habet, & negat rem: nec illi conceptui repugnat obligatio ex aliquâ ſuppoſitione, in quâ qui eā haberet, & negaret rem, eſſet infidelis: ergo neque eſt de Conceptu perfectiſsimę facultatis utendi, ſine injuria, id eſt, Dominii, ut factâ quavis ſuppoſitione intelligi non debeat injuſtus, qui talem facultatem habet, & negat rem: nec illi conceptui repugnat obligatio, vi cujus eſſet injuſtus, ſi negaret rem.

39 Vis iſtarum paritatum urgetur primò: quia non minùs repugnat Divinæ libertati, & independentiæ impediri in operando pro libito, quàm Divino Dominio in uten-

utendo pro libito. Secundò : quia non minùs impedit Divinum Dominium, ne aliàs utatur re per usum denegandi, obligatio orta ex fidelitate, quàm obligatio orta ex justitiâ, cùm æquè sit impossibile quòd Deus sit injustus, quàm quòd sit infidelis.

40 Tertiò: & à priori: quia ideò vel illa necessitas operandi non derogat summę independentiæ, & libertati, vel ista moralis obligatio non derogat Divinæ Potestati supremæ; quia nec ista obligatio, nec illa necessitas existunt nisi per usum supremæ libertatis, & dominii, & tam abest ut minuant, ut potiùs exerceant illam independentiam, libertatem, & Dominium, quantùm pro totâ æternitate vult, & potest: unde non possunt derogare tali independentiæ, libertati, & facultati utendi re pro libito sine infidelitate, cùm sint exercitium earum. Atqui jus ex parte creaturæ, & obligatio in Deo se illi conformandi non existunt nisi per usum supremæ facultatis utendi re, sine injuria, id est Dominii perfectissimi, se exercentis quantùm pro totâ æternitate vult, & potest: ergo neque istud jus, & obligatio derogant perfecto dominio Dei. Sed hęc explicabuntur expensiùs, dum Adversariis satisfaciamus.

41 Dices primò: discrimen esse: quia obligatio ex fidelitate non arguit deffectum Divini Dominii: arguit verò, obligatio ex justitiâ: ratio est, quia Dominium non est facultas utendi re citra infidelitatem, sed citra injuriam: unde obligatio de non utendo citra injuriam derogat Divino Dominio. Quis credat sub harum vocum sono posse quiescere, & altùm stertere Viros alioqui doctos, & subtiles, quasi argumentum plenè solvissent.

42 Contra primò: sicut de ratione summæ libertatis, & facultatis utendi re pro libito, & utendi citra infidelitatem non est posse, factâ quacumque suppositione uti re citra infidelitatem, & alio libito præter illud quod est ex suppositione necessarium: cur similiter de ratione summæ facultatis utendi re citra injuriam, non erit, non posse factâ quacumque suppositione, uti re citra injuriam? De hoc spectamus disparitatem. Secundò: nō minus impossibilitat usum Dominii obligatio ex fidelitate, quàm obligatio ex justitiâ: cur ergo ista derogat, & non illa? Tertiò: fore Deum injustum, si præcedente obligatione justitiæ de dandâ glorià, negaret; solùm est Deum fore injustum, si negaret gloriam, stante jure ad gloriam in creaturâ, id est volente Deo dare gloriam: Nam esse jus est suppositio de volitione Divinâ dandi gloriam: at negare gloriam simul volendo dare est impossibile, & usus nullius dominii: ergo per hoc quod dicimus Deum fore injustum, si negaret gloriam, nullus actus dominii, qui sit usus dominii, aut fui, fit impossibilis: ergo manet tota perfectio dominii, & quidem exercita à Deo quantùm vult: sed hoc explicatiùs *infrà*. Scio Prudentium novissimè contendere Deum obligari ex justitiâ, & nihilominùs, si negaret rem non fore injustum, quia manet Dominus. Sed de ejus discursûs fallaciâ, *sect. seqq. à num. 92.* *Infrà à nu. 91. M. Prud.*

43 Dices secundò: discrimen esse: quia operari ex obligatione justitiæ est operari habendo pro mēsurâ, & regulâ propriæ operationis voluntatem alienam intentivam boni, & placiti proprii. Operari tamen ex obligatione fidelitatis est operari habendo pro regulâ se ipsum, suique decorum: patet autem istud decere Deum: & dedecere illud, utpote operantem omnia propter semetipsum, nec habendo aliam regulam, quam sui ipsius bonitatem, & voluntatem. Sic *acutè* Sfortia Cardinalis: cui adhæsit ex toto ingeniosus Commagister. *Sfortia Card.*

44 Sed contra primò: licèt operari habendo pro mensurâ, & regulâ honestatis, & excellentiæ voluntatem alienam, non deceat Deum, qui est prima regula honestatis; tamen operari habendo pro mensurâ, & regulâ lucri ex operatione provenientis, voluntatem alterius, non dedecet Deum: imò decet: cùm ipse sit incapax lucri, & cùm hoc stare possit quòd ipse sit finis ultimus *cui* honestatis, & excellentiæ: atqui obligatio ex justitiâ solùm hoc requirit, & non illud, ut patet in operante ex justitiâ qui tamen habet pro regulâ Deum: ergo.

45 Contra secundò: eatenus habere pro mensurâ propriæ operationis voluntatem alienam est imperfectio nostræ obligationis ex justitiâ: quatenus hoc stare nequit in nobis sine vi coercitivâ alienæ voluntatis respectu nostri, & sine subordinatione nostri ad ipsam, quia, vèlimus nolimus, cogi possumus: at obligatio ex justitiâ in Deo est sine hujusmodi imperfectionibus: est enim, quia vult, deflectere impotens ab eo quod vult, eòipsò quòd velit: neque enim Deus habet virtutes in Naturâ capaci deerrare à motivis ipsarum, ut nos: ergo, & sine imperfectione

po-

poteſt Deus habere pro menſurâ ſuæ operationis voluntatem alterius quantùm requiritur ad obligationem ſtrictæ juſtitiæ. Quicquòd habere Deum pro menſurâ ſuæ operationis voluntatem alienam, ſolùm eſt operationem externam Dei poni ad menſuram alterius, ex Dei libito volentis primam ponere: hoc autem quænam imperfectio eſt?

46 Dices tertiò: diſcrimen eſſe: quia propter obligationem fidelitatis non præfertur Promiſſarius Promittenti circa rem, ſed iſte ſemper præfertur, & retinet rem ſibi ſubjectam: at per obligationem juſtitiæ præfertur Domino circa rem, ejuſque uſum, & ſubjectionem ille cujus in favorem eſt obligatio. Ratio eſt: quia obligando ſe ex fidelitate, cùm ſolùm detur obligatio conformandi verba factis, ſeu facta promiſsis, licèt Dominus faciat ſibi illicitam retentionem rei ſtante promiſsione; at non facit rem alteri ſubjectam: obligando ſe tamen ex juſtitiâ, non ſolùm ſibi facit illicitos uſus rei, ſed dando alteri *jus* ad uſus rei, rem illi ſubjicit, & illum ſibi præfert. Patet autem grande diſcrimen inter obligationem utramque: & cur implicet, & repugnet ſpecialiter Deo obligatio ex juſtitiâ, cùm implicet quemquam aliquomodo Deo præterri. Sic *acutè* Delugo Cardinalis ex ſtatutâ definitione *juris* per ſpecialem prælationem. *Ioann. Card. de Lugo.*

47 Sed contra primo: omiſsis nunc quæ contra eam *juris* definitionem adduci facilè poſſent: quia ea prælatio, ſi quando inter homines naſcitur ratione *juris*, eò eſt quòd qui dat *jus* circa rem, ſe *jure* ſpoliat, nec manet cum facultate integrâ diſponendi de re, nec retinet ſibi ſubordinatum *jus*, & voluntatem alterius; unde redditur ſibi impoſsibilis & repugnâs ratione talis obligationis, aliquis uſus, qui ſimpliciter eſt uſus Dominii: atqui nec Deus dando *jus* creaturæ ſe ſpoliat *jure*, ſed fruitur, & exercet, retinens facultatem utendi re pro libito, & *jus* creaturæ ſibi ſubordinans, utpote fluens ex uſu libero ſui: nec ipſi manet impoſsibilis uſus ullus ſui Dominii: ergo non manet creatura cum ullâ prælatione, ſed Deus omnimodè præfertur creaturæ.

48 Secundò: quia eatenus diceretur præferri creatura Deo in caſu ſuppoſitionis, quatenus Deo eſt illicitus, & impoſsibilis alius uſus ſui dominii ratione obligationis ex juſtitiâ; ſed ratione obligationis ex fidelitate, æquè manet illicitus Deo, & impoſsibilis: ergo vel in utroque caſu præfertur creatura Deo, vel in neutro. Dicis: in caſu juſtitiæ, manere in creaturâ *jus* cõtra Deum. At etiam in caſu fidelitatis manet in creaturâ jus latum contra Deum, id eſt facultas petendi rem promiſſam à Deo: cui reſiſtere, tam Deo eſt impoſsibile, quàm facere injuſtitiam: cùm æquè repugnet Deo eſſe infidelem, quàm eſſe injuſtum. Videatur Aldrete *diſp.11. de Incarnatione ſect.7. num.14.* *Aldrete.*

§. IV.

QVID DE DISCVRSV P. RIPALDÆ?

49 PEr hæc patet quàm abs re, & operæ pretiò conatus ſit Ripalda Sententiam affirmantem cum neganti componere per circurſum adeò ſingularem ex quo juxta *num.* 20. poteſtatem Ordinariam Dei obligationi juſtitiæ ſubdit: eximit Abſolutam. Qui diſcurſus ſpecialiter diſplicet primò: quia obligatio ex juſtitia, ponitur á Theologis in Deo, ductis Authoritate Scripturæ exigentis exinde ſpem noſtram, & ſolantis nos de certitudine præmii, quia Deus eſt juſtus, & nequit injuſtus eſſe: Videndus de hoc principio P. Ruiz inter alios *diſp. 50. de Voluntate ſect. 1.* & audiendus Paulus *ad Hebræos 6. ut firmiſsimum ſolatium haberemus.* Et 10. *Teneamus ſpei noſtræ confeſsionem indectinabilem; fidelis eſt enim, qui repromiſit.* *P. Ioannes Martinez de Ripalda* *Montoya.* *Hebræor. 6. & 10.*

50 At huic fini inutilis planè eſt obligatio, quâ ex juſtitia obligatur poteſtas ordinaria Dei, ſi maneat ſoluta poteſtas extraordinaria cujus operatio non debetur ex juſtitiâ: nequit enim eſſe ſecuritas de aliquo per exiſtentiam alterius, cum qua facillimè conjungi poteſt non eſſe illius. Perindeque hoc eſſet, ut bellè ludit Oviedus, ac ſi quis vellet Donatarium eſſe ſecurum de re, quam dat manu ſiniſtrâ, quia per manum ſiniſtram aut non vult, aut non poteſt rapere; volens tamen habere expeditam, & liberam ad rapiendam rem, manum dexteram, quæ potentior eſt quàm ſiniſtra. Poteſtas autem moralis ordinaria in Deo eſt quaſi manus ſiniſtra: & Poteſtas extraordinaria, quaſi dextera; reipsâ fortior, & potentior. *P. Ovied.*

51 Diſplicet ſecundò: Nam jus illud ſtrictum, vi cujus obligatur Deus homini ex juſtitiâ ad dandum præmium, non ſolum obligat, ne Deus auferat præmium jam poſſeſſum, ſed etiam ut conferat præmium, poſitâ conditione onerosâ laboris: rogo ergo

Ripal-

Ripaldam: vel istud jus obligat Deum positivè, ut præmium conferat per potestatem illam, quam vocat, ordinariam, vel non? Si primum: ergo per nullam potestatem potest Deus denegare præmium: conferri enim per unam, & per aliam denegari, implicat. Si secundum: ergo cùm præmium confert, non præstat id ex ullâ obligatione iustitiæ.

52 Dicis: ex illo jure obligari Deum, ne præmium deneget per illam potestatem ordinariam. Contra primò: quia id non est obligari Deum positivè ad dãdum præmium per illam. Secundò: quia denegare præmium est usus potentiæ extraordinariæ, & non ordinariæ: ergo dicere quòd obligatur Deus, ne per potentiam ordinariam deneget, est dicere quòd obligatur Deus ne usus potentiæ ordinariæ sit usus potentiæ alterius: quod æquè est per te impossibile, ac Petrum esse Chymeram: ergo æquè est absonum, ac obligari Deum ex justitiâ, ne Petrus sit Chymera.

53 Dices iterum, Deum obligari, ne deneget præmiũ si nolit uti potentiâ extraordinariâ, & solùm uti potentiâ ordinariâ. Contra: quia hoc non est minùs absurdum, quàm obligari ad amãdum per facultatem productivam amoris, & si ames; non verò per facultatem productivam odii, vel si oderis. Sic arguo: uti potentiâ ordinariâ est consulere bono creaturæ, & hîc est conferre præmium: uti potentiâ extraordinariâ, seu non uti ordinariâ est consulere bono suo, & non creaturæ; & hîc est denegare præmium: ergo dicere quòd obligatur Deus ad conferẽdum præmiũ, si utatur potestate ordinariâ, est dicere quòd obligatur Deus præmium cõferre, si confert: quòd non potest esse ex jure creaturæ, sed ex ipsâ rerum necessitate: & dicere, quòd non obligatur, si utatur potentiâ extraordinariâ est dicere, quòd non obligatur ad conferendum, si negat. Quænam ergo vis hujus tuæ obligationis?

54 Displicet tertiò, & confirmatur præcedens discursus: Deum negare, quod aliàs creaturæ debetur ex naturâ rei est formaliter uti potentiâ absolutâ, & extraordinariâ: ipse enim actus negandi est usus potentiæ absolutæ: vel ergo Deus obligatur ad non negandum creaturæ bonum alias debitum ex naturâ rei, vel non? Si primum: ergo obligat potentiam, cujus actus est ipsa denegatio, atque adeò potentiam absolutam. Si secundum: ergo Deus nullo modo obligari potest ex justitiâ ad non negandum: neque si confert, potest ex justitiâ conferre. Probo consequentiã: quia eatenus confert, quatenus cessat ab usu potentiæ extraordinariæ: sed cessare ab usu potentiæ non obligatæ ex justitia, non potest esse ex obligatione justitiæ, ut patet: ergo. *Dicis.* Deum obligari ex justitiâ, si nolit uti potentia extraordinaria. Contra: quia hoc solùm est Deum obligari non uti potentiâ extraordinariâ, si solũ utatur potestate ordinariâ. Hoc autem Deus non debet ex justitiâ. Deinde si cessare ab usu potentiæ extraordinariæ nõ potest esse ex justitiâ, quâ ratione sit ex justitiâ conferre?

55 Et hinc apparet origo deceptionis, quâ laboravit in præsenti Ripalda oculatissimus alioquin Author. Putavit ipse potestatem ordinariam esse dominium speciale, & potestatem extraordinariam esse dominium specialissimum: obligationemque cadere posse immediatè in ipsas potestates, & dominia. Hæc autem procul à vero sunt. Imprimis obligatio cadit in Naturam, cujus est potestas, & dominium. Deinde Hæ potestates non sunt specialia dominia, sed unicum constitutum ex potestate ad duo contradictoria, sicut libertas constituitur per facultatem amandi, & facultatem non amandi. Duo autem contradictoria, quæ respicit Dominium Dei, sunt: consulere bono creaturarum, dando quod exigunt: & hic actus est potestatis, quam vocas ordinariam: non consulere, negando: & hic est actus potestatis, quam vocas extraordinariam; sed ex utraque coalescit dominium, & neutra est secundùm se: alioquin daretur dominium, & libertas sine indifferentia ad actus contradictorios. Vnde patet vel Deum obligari non posse ex justitiâ, vel obligare dominium: quòd si dominium obligat: obligat quoad actum utrumque contradictionis, necessitando moraliter ad unum, impediendo pari vi alium. Alia contra Ripaldæ discursum vide apud Oviedo *controv.8. de merito punct.8.* *Ripalda.* *Ovied.*

SECTIO III.

DEFENDITVR DOCTRINA præcedens:

56 PRoponentur *imprimis* argumenta, quę communiter fieri solent contra statutam in sectione præcedenti Doctrinam: *deinde* subtiliora, quæ Moderni novissimè adinvenerunt: *demum* quæ ab inductione per spe-

ſpecies juſtitiæ fiunt, ut nulla non maneat procul à Deo.

§. I.

ARGVMENTA COMMVNIA, ET PRIMum ab Authoritate.

Auguſtin. 57 OBjicies primò SS. PP. Authoritatem. Auguſtini 3. *de lib. arbitr. cap* 16. *Deus nulli debet aliquid.& 1. Confeſſ. cap.4. ſupererogatur tibi* (Deum alloquitur) *ut debeas, & quis habet quicquam non tuum: reddis debita, nulli debens: donas debita, nihil perdens.* Per quæ, cùm manifeſtè excludat à Deo rationem debitoris,& debiti, excludit

Bernard. etiam obligationem ſtrictę juſtitiæ.Bernardi *Serm* 1. *de Annunt.*ſic loquentis:*Neque talia ſunt hominis merita, ut propterea vita æterna debeatur ex jure, aut Deus injuriam aliquam faceret, niſi eam donaret?* Quid apertius?

Baſilius. Baſilii *in Pſalm.*114. *Manet requies ſempiterna illos, qui in hac vita legitimè certaverunt, non tanquam debitum operibus redditum; ſed*

Anſelm. *ob munificentiſsimam Dei gratiam.* Anſelmi *in Proſologio cap.* 10. *Ita juſtus es, non quia nobis reddas debitum, ſed quia facis, quod decet*

S. Thom. *te.* Sancti Thomæ 1. *p. quæſt.* 1. *art.*1. *licèt Deus debitum alicui det; non tamen ipſe eſt debitor: &* 1. 2. *quæſt.*114. *art* 1. videtur apertè negare noſtris meritis rationem juris obligantis Deum ſimpliciter ex juſtitia: locus eſt valde longus, & *finit, ad* 3. ſic: *quia actio noſtra non habet rationem meriti, niſi ex præſuppoſitione divinæ ordinationis, non ſequitur, quod efficiatur ſimpliciter debitor nobis.*

Mens SS. PP. 58 Reſpondeo in univerſum, hæc loca ſolùm negare rationem debitoris, debiti, & obligationis Deo independenter à ſuâ liberâ promiſsione, vel pacto, vel aliâ diſpoſitione habente vim pacti: alioquin SS. PP. ſibi apertè contradixiſſent, ut patebit expendenti teſtimonia quæ ex ipſis manifeſta retulimus *nn.*27. Reſultare autem poſſe rationem debiti, & obligationem ex *juſtitiâ* ex pacto gratuito, nihil in humanis pervium magis.

Et ſpecialiter de Auguſt. & Bernard. 59 Deinde SS. PP. qui de noſtris meritis tam tenui ſenſu loquuntur, benignè interpretandi ſunt de noſtris operibus, vel præciſim à Divinâ promiſsione, vel à condignitate Gratiæ Habitualis. Iam Auguſtini ſenſus eſt, Deum non debere quicquam alteri, vel ex his per quæ felix eſt: quia naturâ ſuâ eſt felix, & origo felicitatis: vel quia nulli debet ex ſe, & præciſim à ſuo placito, hoc ipſum debere, quod Deo non negat S. Doctor. Bernardi ſenſum accipe ex verbis ejuſdem *lib.* 1. *de Gratia & lib. arbitr. propè finem: Præmium juſtis, promiſſum quidem ex miſericordia, ſed jam ex juſtitiâ perſolvendum: juſtũ quippe eſt, ut reddat quod debet.* Idem ſenſus debet eſſe Baſilii, volentis gratiam promiſsionis per munificentiſsimam illam gratiam explicare. Anſelmi ſenſus profundior eſt: nempe honeſtatem divinæ *juſtitiæ*, licèt ſtare non poſsit, quin operatio Divina fiat ad menſuram *juris* dati creaturæ, tamen primã regulam in Deo ipſo habere, quem decet non deviare poſſe à motivo virtutis. Adde *loc. cit.* Anſelmum ſolùm loqui de Deo parcente malis: quibus non reddit debitum, id eſt, pœnam: & tamen *juſtus* eſt, volendo *juxta* id quod Deum maximè decet, dare unde *jus* habeamus ad gloriam. *Et ſpecialiùs de Anſelm.*

60 Sanctus Thomas *eo loci* etiam negat noſtris operibus ſimpliciter rationem meriti, ſicut rationem *juris*, quare interpretandus eſt, quaſi dixerit non eſſe in noſtris operibus rationem *juris* ſimpliciter, id eſt, omninò, & omnibus modis, quibus inter nos concipitur eſſe *jus* & obligatio *juſtitiæ*, quod eſt veriſsimum; ſed ſecundùm quid, id eſt, præciſione non diſtrahente veritatem *juris*, & juſtitiæ, ſed ſemovente imperfectiones, quas inter nos videmus. Quod ſi *ad tertium* dixit non eſſe Deum debitorem nobis, ſed ſibi, intelligendus, quaſi dixerit vel rationem debiti haberi à Deo non poſſe, niſi velit; vel Deum ſoli ſibi attendere dum operatur, tanquam fini ultimo *cui*, licèt operationis ſuæ faciat creaturam finem ſecundarium, utpote quæ ſola poteſt percipere utilitatem ex dono, & beneficio. *De S. Tho.*

§. II.

ALTERVM ARGVMENTVM PRINCIpale à Ratione Divini Dominii.

61 OBjicies ſecundò: Stare nequit ex parte Dei obligatio ſtrictæ juſtitiæ, cum dominio perfectiſsimo Dei penès omnia: ſed neceſsè eſt in Deo eſſe dominium perfectiſsimum penès omnia: ergo impoſsibile eſt dari ex parte Dei obligationem ſtrictæ juſtitiæ. Conſequentia eſt evidens. Minor verò non patet minùs, quàm quod Deus ſit Deus, & Creator omnium: de ratione autem Dei, & creatoris, ſicut eſt habere titulum indiſpenſabilem ad dominium, ita

eſt

est esse perfectissimè dominum.

62 Major, in quâ est tota difficultas, ostenditur primò à Cardinali de Lugo: stare nequit ex parte Dei obligatio strictæ justitiæ, quin creatura possit acquirere strictum jus adversus Deum; sed hoc implicat: ergo & illa. Major patet. Tùm quia obligatio strictæ justitiæ secum affert rationem debiti: debitum autem dicitur ratione juris. Tùm quia obligatio strictæ justitiæ necessariò respicit jus Personæ, cujus in favorem est: Probatur minor: Nam homo essentialiter est servus Dei, Deo debens jure servitutis omnes suas actiones, utpote, quæ eoipsò quòd fiant, sunt Dei: sed servus nequit acquirere jus per actiones quæ Domino debentur jure servitutis: quod patet: nam illud ipsum jus, quod esset servi, eòipsò esset Domini: nam quicquid servus acquirit, acquirit Domino; sed implicat quòd jus Domini sit contra ipsum: ergo & quod servus acquirat jus contra Dominum: ergo & à fortiori quòd creatura contra Deum: alioquin Deus respectu illius creaturæ acquirentis jus sibi, & non Deo, non esset perfectissimus Dominus: quod probandum erat.

Card. de Lugo.

63 Confirmatur: Religiosus per solemne votum paupertatis ita transfert in Religionem omnia sua jura, ut maneat incapax civiliter obligare Prælatum, aut Religionem: quare etiamsi interveniente promissione acceptatâ permittat ipsi Prælatus aliquid ad ejus usum, non possit obligatus manere: talis enim irrevocabilitas pugnaret cum voto. Nunc sic: Atqui creatura essentialiter dicit quoddam quasi votum servitutis in ordine ad Deum: á quo statu absolvi non potest: ergo ne interveniente quidem promissione acceptatâ, potest Deũ obligare ex justitiâ.

64 Secundò: ostenditur eadem major à Meratio, & Ripalda: quia Dominium est facultas utendi re pro libito citra ullius injuriam: atqui cum obligatione strictæ justitiæ non stat facultas utendi re pro libito citra ullius injuriam: ergo neque perfectum dominium. Major est Dominii definitio. Minor est evidens, quia obligatio ex justitiâ est necessitas sic utendi re, vel faciendi injuriam; sed cum necessitate sic solùm utendi re, vel faciendi injuriam, non est facultas utendi re pro libito citra injuriam: ergo.

Meratius. Ripalda.

65 Confirmat Meratius: quia stante obligatione justitiæ ex parte Dei, creatura posset uti re datâ à Deo pro libito; non verò Deus: Deus enim si aliter uteretur, faceret injuriam: Creatura quomodocumque vellet operari per usum rei, non faceret: ergo perfectius esset Dominiũ creaturæ, quàm Dei: ergo obligatio justitiæ stare non potest cum perfectissimo dominio Dei.

Confirm. P. Merat.

66 Confirmat Ripalda: vel ista obligatio justitiæ minuit in Deo facultatem utendi re pro libito citra injuriam alterius, vel non? Si primum: ergo etiam dominium. Si secundum: ergo cũ ipsâ manet tota, & æqualis facultas, quæ præcisim ab ipsâ erat: ergo sicut ante, vel præcisim ab ipsâ, poterat Deus re uti pro libito, negando, vel concedendo; ita pariter poterit cum ipsâ obligatione justitiæ. Hoc implicat: ergo.

Confirm. P. Ripald.

67 Ostenditur tertiò eadem major ab *aliis*: obligatio justitiæ necessariò præfert illum, in cujus favorem est, circa usum, & subjectionem rei; atque adeò obligatus, quoad eundem usum, & subjectionem rei manet quasi inferior respectu illius, cui obligatur ex justitiâ. Ratio horum est: quia obligatio ex justitiâ ita limitat eum, quem obligat, ut non possit re uti nisi ad libitum, & placitum illius, cui obligatur: unde manent obligato impossibiles usus dominii, quo ante fruebatur. Nunc sic: Atqui inferioritas quoad usum, & subjectionem rei, & ista impossibilitas aliter utendi in posterum, nequit stare sine diminutione, & abdicatione Dominii: Diminutio, & abdicatio Dominii stare nequeunt cum perfecto Dominio: ergo, &c.

Alii.

68 Confirmat Amicus: quavis factâ suppositione promissionis, & juris ex parte creaturæ, vel Deus potest nihilominus annihilare creaturam, jus, & terminum juris, vel non? Si primum: quæ ergo potest dari in Deo ex ullâ suppositione stricta obligatio ex justitiâ? Ut enim potest annihilare Creaturam, potest ipsi vel tollere jus, aut terminum *juris*; æquale enim est circa singula dominium in Deo. Si secundum: ergo non manet in Deo perfectum dominium, vel non manet creatura æquè dependens à Deo, ipsique subjecta, quòd est perinde: & æquè impossibile: cùm nulla suppositio possit facere quòd creatura non sit dependens à Deo, sicut facere non potest quòd non sit ens creatum.

Confirm. P. Amici.

69 Ut argumento plenè satisfiat, & solutio benè percipiatur, notanda sunt maximè quinque. *Primum*: Dominium, sicut & libertas; (est enim quædam specialis libertas, seu cujus-

Notabilia Quinque. Primum.

cujuſdam libertatis authoritas, & ſpecies, Dominium) ſemper eſt ad actus oppoſitos, cum indifferentiâ ad utrumlibet. Vnde ſicut nequit dari libertas amandi, ſine indifferentia ad amandum, vel non amandum: ita nequit dari dominium dandi rem v. gr. per uſum ipſius, ſine indifferentiâ ad dandum, vel non dandum.

70 Exinde colligis primò: ſicut libertas non eſt ad actus oppoſitos compoſitivè, ſeu non eſt facultas amandi ſimul, & non amandi, hæc enim eſt Chymerica facultas; ita Dominium non eſt ad actus oppoſitos compoſitivè, ſeu facultas utendi re ſimul, & non utendi, dandi ſimul, & non dandi: hæc enim poteſtas eſt Chymerica: quare ſicut illa compoſitio non poteſt eſſe uſus libertatis: ita nec iſta poteſt eſſe dominii.

71 Secundò: ſicut libertas ſe exercens per amorem, ſibi impedit actum oppoſitum, quin deſinat eſſe libertas, aut deſinat eſſe potens amare, aut non amare: quia exercitium poteſtatis neceſſariò cum illâ coexiſtit, nec deſtruere poteſt dum exercet: ita dominium ſe exercens per uſum dandi rem, ſibi impedit omnes uſus oppoſitos, quin deſinat eſſe dominium, aut deſinat eſſe poteſtas dandi, aut non dandi pro libito.

72 Tertiò: ſicut licèt libertati ſe exercenti liberè per amorem manenti impeditus actus oppoſitus, & quodammodò impoſſibilis, nempè conſequenter, ſeu poteſtate conſequenti, nihil proinde libertatis deeſt: quia libertas non eſt poteſtas ad actus oppoſitos collectivè, ſed diviſivè, nec poteſtas conſequens, id eſt poteſtas conjungendi cum ſuppoſitione unâ alteram contradictoriam, ſed poteſtas utendi diviſivè, quâ velit: ita licèt dominio ſe exercenti per uſum ſingularem, maneant impediti, & quodammodo impoſſibiles omnes alii uſus oppoſiti, nihil perfecti dominii deeſt, quia illa poteſtas conjungendi cum ſuppoſitione unius libiti, & uſûs alteram contradictoriam, ſemper defuit, & non eſt poteſtas dominii, ſed ens rationis. Vnde ſtare poteſt quòd Domino ſine diminutione dominii ſint quodammodo impoſſibiles uſus alii præter uſum donationis, & quod alteri Naturæ ſint poſſibiles, & à nemine violabiles ipſi citra injuriam.

Secundũ. 73 *Secundum.* Divinum Dominium, Divinamque libertatem inter alias, tres prærogativas habere, ad quas neque noſtra dominia, neque noſtræ libertates aſſurgunt. Hæ ſunt, excellentia, independentia, & immutabilitas in exercitio. Excellentia, quatenus ita eſt Dominus, ut è rebus, quarum eſt, nullam velit, aut poſſit utilitatem, & lucrum ſimpliciter comparare: Talis enim eſt, & tanta ſui felicitas, ut nullius ex ſe egeat ad honeſtandam, aut meliorandam quaſi fortunam ſtatûs ſui. Independentia: quatenus nulli poteſt dicere ſubordinationem, aut obligationem, niſi ſuo ipſius dominii uſu, & libito velit; nullumque extra ſe poſſit eſſe dominium, niſi à ſua voluntate dependens. Immutabilitas in exercitio: quatenus quod Deus ab æterno vult liberè ſemper, & eâdem omninò libertate vult; neque enim, ut Nos, ad variationem temporis, & tranſitionem inſtantium, novam exercet libertatem, aut ab æterno liberè aliquid amplexus, jam neceſſitate continuat: ſed æquè nunc & ab æterno libertatem exercet ſuam, ac ſi nunc inciperet, & ſemper inciperet velle.

74 Exinde colligis primò: Divinum Dominium eſſe purè excellens, ſeu puræ excellentiæ, & nullius perceptivum utilitatis ſimpliciter. Secundò: omnia Dominia, quæ in creaturis ſunt, eſſe omninò diverſæ rationis à Divino. Tertiò: non diminui Divinum Dominium, eòipsò quòd det dominium Creaturis: quia Creaturæ non ſunt capaces habere dominium, quale eſt Dei. Quartò: ipſam conceſſionem dominii eſſe tam procul ab abdicatione dominii, ut ſit potiùs uſus vel activus, vel paſsivus Divini Dominii, quo ſimul vult dare Creaturæ dominium Vtile, & ratione ipſius ne vel à ſe, vel ab alio impediatur uſus circà rem, de quâ dat dominium. Vnde quintò: ſi quis Creaturæ impediat uſum licitum rei, non ſolùm ipſi, ſed Deo faceret injuſtitiam: ipſi, quia jus habet à Deo: Deo, quia jus habet ut teneat uſus ſui dominii.

75 *Tertium*: Dominium, quod eſſe poteſt in creaturis, neceſſariò eſt Deo ſubordinatum, & à Deo dependens, ſive hoc dominii jus obliget ipſum Deum, ſive alias creaturas. Ratio eſt, quia neceſſariò eſt uſus vel activus, vel paſsivus, aut materia divini juris, eatenuſque eſt, quatenus Deus vult eſſe. Exinde colligis Dominii creati ſubordinationem & dependentiam à Deo ſimul exercente dominium, non obſtare perfectioni, & integritati creati Dominii: quia aliter non eſt poſsibile in creaturis dominium: unde quòd Deo ſubordinetur, quatenus ab ipſo datur, & eſt uſus paſsivus Divini juris, nihil tollit de ratione eſſentiali Divini dominii. *Tertium.*

76 Rogabis hic: quam ergo vim habet

in

in creaturâ istud Dominium ? Respondeo ipsum esse quasi datum a Deo limitem inter libertatem, & voluntatem habentis, ac inter alias ab ipso distinctas, ita ut juxta naturam, & amplitudinem juris nemini liceat ingredi ad usum rei, nisi prout velit, qui tale jus habeat.

77 Vnde si jus sit contra creaturas alias, nulli licebit sibi arrogare talis rei usum: habetque in jure Dominus potestatem rem vindicare intra terminos sui libiti. Si jus sit respectivè ad Deum (nolo enim dicere contra Deum, ne appareat vis aliqua coercitiva, quæ procul à nobis in Deum:) *ipso stante jure*, non potest Deus impedire citra injuriam ne creatura utatur, & fruatur re ipsâ prout velit: quia *stante tali jure*, est Deo solùm possibilis usus non impediendi hos usus creaturæ; unde penès hos se gerit Deus quasi non Dominus. Nota bene, quod dicitur: *stante tali jure*, quod est dicere, volente Deo sic uti suo dominio, ut solum eligat usum non impediendi alteri usus perceptivos utilitatis ex re, quam donat: unde ea impossibilitas est necessariò consequens, ut *mox* explico, & rursus *à num.* 94.

Mox num. seq. & à nu. 94.

78 *Quartum*: Dominium istud, quod in creatura cõsideramus datum à Deo, est Dei, & est Creaturæ. Sed diversimodè: quod est notandum. Est Dei, *terminativè*, & ut est *usus passivus illius*: est creaturæ, *denominativè*, *exercitè*, & *ut est jus activum ipsius*. Est dicere jus illud non esse jus, quo Deus sit Dominus, & sibi subjiciat usus rei; sed esse usum quo Deus utitur jure suo. At respectu creaturæ non est usus, sed jus, quo est domina, & sibi subjicit usus rei. Hinc colligis primò: Deum dantem creaturæ jus, quasi manumittere creaturam à servitute naturali juxta amplitudinem juris quod dat: unde licèt attento quasi jure naturæ, id est, conditione ipsius creaturæ, sit serva Dei, & nihil habere possit quod non sit Domini privativè: tamen Deus jure novo positivo suæ promissionis, & pacti, tanquam Author Naturæ, quasi dispensat in jure naturali, & penès illos usus, ad quos dat creaturæ jus, vult se gerere quasi non dominum, impediendo sibi eo ipso actu concedendi jus, & eo ipso jure, veluti dato limite suæ libertatis in posterum, usus oppositos usibus beneviis creaturæ, & dando cum ipso jure vim & jus contrahendi creaturæ quasi esset privativè domina talis rei.

Quartum.

79 Colligis secundò: quòd eo stante jure, non quicquid acquirit, acquirit Domino, quasi privativè cedat in bona domini: quia acquirit quasi servus manumissus, & cũ jure sibi ea retinendi, vel paciscendi per ea, etiam cum ipso Deo, in creaturæ commodũ: hoc tamen non tollit quominùs hæc omnia cedant in summam excellentiam Dei, sic quasi condescendentis cum nostris utilitatibus.

80 *Quintum*: & nascitur evidenter ex præcedentibus: In Deo simul & in creatura posse dari simul, & in solidum ejusdem rei dominium, unum quodque in genere suo perfectum: quicquid sit an dari possit saltem momentaneum, & instantaneum in creaturis, altera dante, & acceptante alterâ, ut multi cum Cardinali de Lugo defendunt. Ratio prioris asserti, & illationis est: quia ea dominia sunt diversę rationis. Secundò: quia nequit esse dominium in creaturâ, nisi per usum quo Deus liberè utitur suo Dominio circa rem eandem quantùm vult, & totâ æternitate potest: quin tamen ista determinatio ad hunc usum impeditivum aliorum, sit derogativa divini dominii: nec illa subordinatio sit cõtraria, sed essentialis perfectioni creati Dominii.

Quintum. *Card. de Lugo.*

81 Ratio posterioris est: quia non videtur consequentia nostræ Doctrinæ, ut illi Authores putant, & maximè Arriaga. Adde licèt in dante simul & acceptante sit Dominium: certè videtur imperfectum utrumque in eo ipso instanti donationis, & acceptationis etiam quoad lineam creati Dominii. Primò: quia dicit subordinationem ad aliud dominium. Secundò: quia datus est cum gravamine manendi sine dominio, habetque se quasi hæres fidecomissarius, cui annexum est onus transferendi. Tertiò: quia voluntas Domini debet sufficere ad impediẽdam alteri usurpationem rei: & tunc non sufficeret unius voluntas. Quartò: quia uterque eoipsò instanti potest injuriam pati mutuò ab utroque, patiente discordiam voluntatum, vel pro priori, vel pro posteriori signo ad translationem. Videantur Sparza, Esforcia, & Aldretus: illi *de justitiâ, & jure*: iste hîc *disp.* 11. *sect.* 4. *&* 5.

Arriaga. *Esparza.* *Esforcia.* *Aldrete.*

82 Satius videtur esse dicere Dominium esse in acceptante, alio nempè transferente non per usum juris, sed libertatis, cui uniuscujusque subjecta sunt jura, vel per legem volentem, ut res sit accipientis, & desinat esse anterioris Domini, eoipsò, quòd velit quòd alter sit Dominus: unde donans

non ſe gerit eo inſtanti adinſtar cauſæ donativæ, ſed efficientis. Sed de hoc alibi. Deſcendo jam ad uſum Doctrinæ, in quâ certè nititur tota diſputationis moles, & ad ſolutionem argumenti.

83 Reſpondeo igitur negâdo majorem. Ad primam probationem, explicatâ ex *nu.* 76. & conceſsâ majori (contra nonnullos apud Esforciam exiſtimantes poſſe Deum obligari ex juſtitiâ creaturæ, non dando illi jus, ſed cedendo juri contra ipſam: quaſi operatio, quæ non eſt actus dominii, licèt non ſit contra jus alterius, foret injuſtitia, quod eſt perquam falſum) nego minorem: ad iſtius probationem, & quæ ſequuntur, cōſtat ex doctrinis datis *num.* 232. & 233. ſervum non debere Domino actiones, quas elicit, ut manumiſſus à Domino: eas enim eoipsò Dominus deſinit exigere jure proprietatis: conſtat deinde, non acquiri Domino, quicquid ſervus acquirit ut manumiſſus: conſtat inſuper creaturam, licèt inſpecto jure naturę ſit ſerva Dei, quaſi manumitti poſſe ex jure poſitivo ſuę promiſsionis, & pacti, & accipere jus Deum obligans ſine detrimento Divini Dominii. Conſtat demum jus illud creaturæ, non eſſe quo Deus eſt formaliter Dominus, ſed quo creatura eſt Domina, facta eòipsò ex voluntate Domini capax paciſcendi cum Deo. Ex quibus ruit tota machina probationis: licèt enim Deus obligari non poſsit ex jure quod ſuum eſt, ſuitate juris, quo eſt Dominus; obligari tamen poteſt ex jure quo alter eſt Dominus, & etiam eſt Dei terminativè, & objectivè.

Sforzia Cardinalis

84 Ad Confirmationem dico imprimis, ſi paritas à ſtatu Religioſo valet, neque poſſe Deum obligari ex fidelitate creaturæ irrevocabiliter; ſicut neque Prælatus ſubdito Profeſſo, quoad uſum rei repugnantis voto ſolemni Paupertatis: æquè enim repugnat huic ſtatui obligatio irrevocabilis ex fidelitate, ac ex juſtitiâ, ut colligi poteſt ex Sanchez *lib.7. de ſtatu Relig. cap.*8. *nu.*18. & expendit Arriaga *diſp.*11. *de Incarnatione nu.*17. Dico deinde, rationem diſparitatis eſſe, quia Religioſus eſt ſummè incapax contrahere, non accedente diſpenſatione voti, quæ Prælati non eſt, ſed Pontificis, cum quo certè contrahere poſſet: at creatura contrahit cum Deo, præcedente illa quaſi diſpenſatione, & manumiſsione ſervitutis, per gratuitam collationem juris: unde nulla poteſt eſſe paritas.

Sanchez.

Arriaga.

85 Ad ſecundam probationem majoris, ne ſit æquivocatio, diſtinguo majorem: eſt facultas utendi pro libito poſsibili, id eſt compoſsibili, ita ut nullus ſit actus poſsibilis dominii, qui non poſsit præſtari citra injuriam, concedo: pro libito omni etiam incompoſsibili, ita ut poſsit conjungere uſus rei incompoſsibiles, nego: nam talis uſus, utpote chymericus, nequit eſſe actus veri Dominii. Nego autem in hoc ſenſu minorem.

86 Ad probationem diſtinguo minorem: cum neceſsitate ſic utendi re, vel faciēdi injuriam, non ſtat facultas utendi re pro libito citra injuriam, ſi ipſa neceſsitas ſic utendi re, ſit actus & uſus ipſius dominii, non ſtat cum ipſa facultas utendi re pro omni libito poſsibili, & compoſsibili citra injuriam, nego: nam eò ipsò quòd ipſa neceſsitas ſit uſus dominii & facultatis utendi re pro libito, neceſſariò coexiſtit cum poteſtate non ponendi talem neceſsitatem, & ſic utendi pro libito citra injuriam. Si ipſa neceſsitas non ſit actus ipſius facultatis, concedo: non autem eſt ſic in Deo, ſed in nobis: unde in nobis, & non in Deo dicit obligatio ex juſtitiâ limitationem Dominii: quippe actus, per quem faceret creatura injuſtitiam, eſſet actus, qui ſecundùm ſe eſt actus poſsibilis dominii: at verò actus, per quem fingitur Deus, poſſe facere injuriam eſt actus, qui non poteſt eſſe dominii: eſt enim ſimultaneitas actuum oppoſitorum ejuſdem libertatis, & dominii. Vnde quòd Deus maneat obligatus ex juſtitiâ, non eſt manere ipſi impoſsibilem abſolutè actum ullum, qui ſit Dominii: quare nec deſinit eſſe perfectiſsimè Dominus. Vide doctrinam *à nu* 69.

Suprà nu. nu 69.

87 Ad primam confirmationem Meratii, nego Majorem: Deus enim uteretur pleniſsimè quantùm vellet, & compoſsibiliter poſſet. Sed permiſſo argumentis ſenſu, nego conſequentiam: ex *num.*74. & 75. illi enim omnes uſus Creaturæ eſſent ex jure eſſentialiter ſubordinato primatio uſui, & juri Divini Dominii. Ad confirmationem Ripaldæ eſt obvia redargutio in obligatione Fidelitatis. Deinde dico, cum ipſa obligatione juſtitiæ manere totam, eandem, & æqualem facultatem dominii, quæ præciſim ab ipsâ erat in Deo.

88 Malè tamen infertur hinc, quòd ſicut manere in ipſo debet facultas negādi vel cōcedendi rem pro libito, manere debeat facultas negandi rem pro ſtatu obligationis; quia hæc non eſt facultas negandi, vel concedendi, ſed negandi ſimul, & concedendi: quæ facultas nec eſt facultas Dominii, nec unquā

fuit

fuit in Deo. Ratio est : quia ipsa obligatio Dei ex *justitiâ* est suppositio concedendi rem, quod est unum ex libitis, quæ divisivè respicit Divinum dominium: unde dare Deo facultatem negandi simul cum ipsa obligatione, est, dare facultatem concedendi simul, & negandi.

89 Ad tertiam probationem, patet etiam redargutio facilis ex obligatione Fidelitatis. Deinde dico eam prælationem ad summum contingere, quando *jus* non est subordinatum alteri, & quando illa limitatio quoad usus rei non est libera & usus dominii ejus, qui sic limitatur in actu secundo quia vult: ut in Deo accidit ex *nu. 77.* cujus quasi limitatio, & impossibilitas quoad usus datos creaturæ, est usus specialis Divini dominii, sic & non aliter volentis uti re, quam donat : quare illa impossibilitas solùm est consequens, nec diminutiva dominii consistentis in potestate antecedente.

Suprà nu. 77.

90 Ad confirmationem Amici, fiat imprimis redargutio ex obligatione promissionis, & pacti, quæ non exuunt Creaturam ratione subjectionis, & creaturæ. Deinde nõ est casus de quo loquimur, ille quo Deus tollat jus, & fundamentum juris : casus autem noster est, & esse debet, quo maneat jus in creatura : imò quo Deus exerceat suam voluntatem volendo quòd sit Creatura, & quòd sit jus ; nequit enim aliter esse jus in Creaturâ: unde vides apertam contradictionem Adversarii : quî enim ex suppositione juris, seu volitionis Divinæ de dandâ re creaturæ, possit Deus annihilare Creaturam, & jus, nisi possit velle simul & nolle? ad hos usus tam apertæ contradictionis, & imprudentiæ extendant Adversarii jura sua : non verò Divinum, perfectissimum æque, ac prudentissimum.

§. III.

INSTANTIA DIFFICILIS : ET ALIA objectio ex servitute.

91 INstabis : Per nos in Deo manet perfectissimum Dominium, non obstante obligatione ex *justitiâ*: ergo si rem deneget, non facit injuriam. Patet consequentia: qui enim utitur jure suo, nemini facit injuriam. Sed qui non potest facere injuriam nequit esse obligatus ex *justitiâ*: ergo Deus non potest esse obligatus ex *justitiâ*. Confirmatur primò; qui habet dominium in rem, respicit ut suam; atqui qui negat rem suam, non facit injuriam: ergo. ecundo: Vel Deus rem denegans facit injuriam, vel non ? Si secundum: ergo non potest esse obligatus ex *justitiâ*. Si primum : ergo manet impossibilis Deo aliquis actus dominii citra injuriam: nam committeret injuriam, utendo dominio suo. Sed cui est impossibilis actus aliquis dominii, non est perfectè Dominus: ergo &c.

92 Magister Prudentius cedit huic argumento: & fatetur, Deum ita obligari ex *justitiâ*, ut si rem denegaret, non faceret injuriã, quia manet rei Dominus: imò cõtendit totã hujus controversiæ difficultatem inde exortam, quòd hucusque nemo viam invenerit conciliandi hæc duo: nempe Deum obligari ex justitia; & nihilominus non facturum injuriam, si rem negaret : quia cum eo quòd rem negare non possit sine injuria, stare nequit dominium Dei circa rem. Vnde sibi de viâ adinventâ nimis placet, & plaudit. *M. Prud.*

93 Sed totus discursus reipsà est insufficiens, & sibi contradicens. Primò : quia vel illa denegatio est contra jus, & violatio juris alieni, vel non ? Si secundum : ergo non est ad rem : nec supponitur ex jure Creaturæ obligatio in Deo ad non negandam rem. Si primum: ergo est injustitia: hæc enim est injustitiæ definitio : & malum ex quocumque defectu. Secundò : quia ipsa denegatio rei, vel excludit suppositionem dandi jus, vel non? Si secundum: ergo nec excludit suppositionem dãdi rem, necessariò imbibitam in suppositione dandi jus : eòenim ipsò quòd Deus det jus, vult ratione ipsius dare rem: sed denegatio rei non excludens voluntatem dandi est Deo impossibilis, nec actus Divini dominii, & aliunde contra jus: ergo esset injuria. Si primum : nulla est quæstio. Tertiò : quia obligatio ex justitiâ intelligi nequit, quin ejus contraventio sit injustitia. Quare omissis aliis contra Prudentium, & alios.

94 Noto primò : Injustitiam necessariò esse contra jus alicujus; nec esse posse actum alicujus dominii. Ratio prioris est, injuriæ definitio. Ratio posterioris: nam usus Dominii est usus rei citra injuriam. Noto secundò: actum negandi rem simul & concedendi, seu actum simultandi actus incompossibiles dominii, non esse actum Dominii, nec esse posse. Ratio est : quia Dominium non est facultas negandi simul, & concedendi, sed negandi vel concedendi: unde actus negandi

solùm

ſolùm poteſt eſſe actus dominii ut diviſus ab actu dandi. Noto tertiò: ſuppoſitionem juris in creaturâ obligantis Deum, eſſe ſuppoſitionem, in quâ vult Deus uti dominio, dando rem: quia ipſa donatio juris eſt volitio impediendi ſe, ne res ſervire deſinat Creaturæ.

95 Noto quartò: quod ex præcedentibus ſit: actum negandi rem Creaturæ ex ſuppoſitione juris eſſe actum negandi ex & cum ſuppoſitione volendi rem non negare, ſed dare: unde talis denegatio eſſe non poteſt uſus Divini dominii, & cùm alioquin fiat contra jus, neceſſariò fingitur Deus facere contra jus alienum, non utendo jure ſuo, atque adeò facere injuriam: quæ eſt Deo impoſsibilis: non tamen eſt Deo exinde impoſsibilis actus ullus ſui dominii ex obligatione ſtrictæ juſtitiæ, ut patet. Impoſsibilis, inquam, impoſsibilitate ſimpliciter, abſolutâ, & antecedenti: nam impoſsibilitas conſequens non obeſt, cùm ſit ipſe uſus Dominii.

96 Dices: etiam ex ſimplici promiſsione, vel propoſito manet Deo æqualis impoſsibilitas utendi re: quia cum ſimplici promiſsione conjungere nequit negationem rei: ergo ſi negaret, ſimiliter fingitur habere actum, qui ſit actus dominii: tamen nullam facit injuriam. Dico rationem eſſe, quia ille actus, licèt non eſſet dominii, non tamen eſſet contra jus alienum: injuſtitiæ autem nõ ſufficit non eſſe actum dominii, ſed requiritur eſſe contra jus alterius: in caſu autem ſimplicis promiſsionis, nullum ſupponitur in creatura jus: ſecùs in noſtro. Ex his parum à multis, animadverſis.

97 Argumenti ſolutio facilis eſt. Concedo antecedens: & diſtinguo conſequens: ſi rẽ deneget, ſuppoſitâ obligatione ex juſtitiâ, ſeu jure, nego: evitatis, ut potuit, jure, & obligatione, concedo conſequentiam. Ad probationem, admiſſo quod aſſumitur, nego ſuppoſitũ, nempe, quod Deus tunc uteretur jure ſuo: jus enim non eſt ad negandum, & non negandum ſimul. Ad primam confirmationem. Diſtinguo minorem: qui negat rem ſuam, ſimul cum obligatione ſe gerendi circa rem, quaſi non ſuam, quoad alios uſus, exceptâ donatione, non facit injuriam, nego: qui citra talem obligationem, negat, concedo: tunc enim utitur jure ſuo: non verò illâ obligatione ſuppoſitâ: idque videre eſt in omnibus, qui vel ex liberâ obligatione, vel ex lege impediunt ſibi uſus dominii directi, quod retinent: v. g. in Domino directo reſpectu Vſufructuarii: in Domino, cujus bona ſubjecta ſunt vinculo: in aliis, quibus non impedit lex dominium, ſed uſum, & dant aliis.

98 Ad ſecundam, fateor in eo eventu facto rationem injuriæ, & nego manere Deo impoſsibilem ſimpliciter aliquem actum ſui dominii citra injuriam: quia omnes actus Divinæ libertatis ſolùm ſunt Deo poſsibiles pro caſu, quo non ſit in creatura jus: quia ſolùm ſunt pro caſu, quo Deus non velit uti dominio per actum cum ipſis incompoſsibilem. Vnde ex obligatione juſtitiæ ſolùm fit, eſſe Deo impoſsibilem injuſtitiam, id eſt actum, qui nunquam eſſe potuit actus poſsibilis Divinæ libertatis, & dominii.

99 Obſicies tertiò: ſi obligari Deum ex juſtitiâ, non eſt contra Perfectiſsimum Dei dominium; ita neque erit contra Dei dominium perfectiſsimum, Deum fieri ſervum Creaturæ: ſed hoc eſt falſum: ergo & illud ex quo fit. Minor videtur evidens: repugnat enim ex terminis, quòd Deus fiat ſervus, & vaſſallus Creaturæ, ſicut & quòd iſti obediat. Major probatur: quia licèt Deus venderet & quaſi locaret omnes ſuas operas, & actiones, traderetque dominium in ſeipſum; faceret volens, & per uſum ſui dominii: ergo non obſtaret perfectioni Divini dominii.

100 Confirmatur primò: quia ſervitus non dicit in Domino poteſtatem juſtificationis de neceſſe, ſed jus in operas, & in actiones ſervi. Secundò: quia ſi Petrus ſe tradat in ſervum Ioanni, in eo inſtanti, manet ſui juris, & cum jure ad ſuas actiones: quia exercet ſuam libertatem: ſed Deus æquè ſe ſemper haberet ac Petrus in eo inſtanti juxta nos ex nu. 80. ergo ſemper maneret ſui juris, & ſervus. Tertiò: quia ſicut totalis, & perfecta ſervitus dicit debitum omnium actionum ejus, qui ſic eſt ſervus; ita partialis ſervitus impræſcindibilis eſt à debito quoad partem actionum: ergo & ab obligatione ſtrictæ juſtitiæ. Sed Deo repugnat tam plena, quàm incohata, vel partialis ſervitus: ergo & omnis obligatio ex ſtrictâ juſtitiâ.

101 Reſpondeo negando ſequelam, & probationis aſſumptum. Ratio ſumitur ex Naturâ, & conditione ſervitutis, quæ conſiſtit in ſubjectione Perſonæ, & omnium actionum ejus ad alterius arbitrium adeò ſtrictâ, ut Perſona, quæ dicitur cadere in ſervitutem deſinat eſſe ſui juris, & nihil habere poſsit alteri non ſubjectum, quaſi res moraliter

in

inanimis, & libertatis expers: Persona verò, quæ in servitutem recipit, eoipso habeat moralem authoritatem, quâ coercere possit, & cogere ad nutus suos quasi rem inanimem, & incapacem juris ad resistendum. Patet autem hujusmodi subjectionem ex terminis repugnare Deo respectu Creaturæ, ex utriusque Naturâ: ex naturâ Dei, quia non potest non esse sui juris, & supra omne creatum: ex parte creaturæ, quia nequit non esse inferior, subjecta & subordinata tam quoad se, quàm quoad jura sibi possibilia. Quid simile in obligatione ex justitiâ: ex quâ solùm creaturæ manet subjecta res quam vult ipsi subjicere Deus impediens sibi alios usus circa eandem rem?

102 Ad primam confirmationem, quicquid sit an Dominium contra servum præscindi possit à potestate jurisdictionis in ipsum (quod multi negant,) saltem præscindi non potest ab authoritate coactivâ, & coercitivâ, quæ est quædam eminentialis juris dictio: quæ proinde creaturæ repugnat adversùs Deum. Ad secúdam quicquid de iis quæ inter homines possunt accidere (de quibus sùmi potest, & regula, & ratio ex *num.* 80) aliter de Deo sentiendum ex ratione nuper expensâ circa naturam servitutis. Ad tertiam servitus quomodocumque ea præscindatur, præscindi nunquam potest à sui definitione, & essentiali ratione, quam dedimus, & à quâ præscindit omnino obligatio ex *justitiâ*. De materiâ argumenti videri potest Arriaga latè contra Lugum ejus Authorem disputans *disp.* 11. *de Incarnatione sect.* 2. *subsect.* 2. *& 3.*

Arriaga. Lugo.

§. IV.

ALIVD ARGVMENTVM EX IMPOSSIBILITATE alteritatis in jure.

103 OBjicies quartò: Illi, inter quos repugnat alteritas jurium, sunt incapaces obligationis ex justitiâ, tam activæ, quàm passivæ. Ratio est: quia justitia est ad alterum jure: ergo si Deo non repugnat obligatio ex justitiâ respectu creaturæ, neque creaturæ repugnat alteritas juris, sed esse alteram jure, comparativè ad Deum. At qui creaturæ repugnat ista alteritas *juris*: ergo, & Deo obligatio ex justitiâ respectu creaturæ. Subsumpta minor ostenditur. Primò: quia alteritas juris dicit *jus* independens ab eo, quem obligat: at Creaturæ repugnat *jus* independens à Deo. Secundò: quia creatura est effectus, & naturalis possessio Dei: ergo sicut ipsa magis est Dei, quam sui ipsius, ita quicquid in ea seminat, vel quicquid ei donat Deus, non minus manet Dei, quam ipsa creatura: ergo sicut creaturam potest pro libito annihilare, quin ex ejus positione obligetur ad oppositum, ita & quicquid dat creaturæ: ergo & jus, & res, ad quas datur, magis manent Dei, quàm creaturæ: ergo Deus ea omnia respicit ut sua, sub omni hypothesi: quî ergo contrahere potest, aut obligationem subire ob rem omninò suam?

104 Confirmatur primò: Patris ad Filium, & Domini ad servum nequit dari obligatio ex strictâ justitiâ, nec econtrà, ex defectu alteritatis in jure: idque: quia Filius est aliquid Patris; & servus aliquid Domini; & uterque pars, aut res vel Patris vel Domini; atqui omnis creatura est res Dei magis, quâ Filius est res Patris, & servus, res Domini: ergo. Confirmatur secundò: obligatio nata ex promissione, vel pacto gratuito, non potest esse ex justitiâ; sed ad summum ex fidelitate. At omnis obligatio, quæ considerari potest in Deo, nascitur ex promissione, & pacto gratuito: quis enim cogit, ut se obliget?

105 Respondeo ad argumentum, concessis reliquis adusque minorem subsumptam, quam nego. Ad primam ejus probationem distinguo antecedens: dicit jus independens ab altero, independentiâ potestatis utendi citra ejus injuriam, id est, tale, ut possit re uti pro libito citra injuriam alterius, concedo. Hoc autem *jam* habet creatura ex Dei dono. Independens, independentiâ emanationis, nego: nam & Emptor habet *jus* emanans à Venditore; & tamen potest denuò cum ipso contrahere per rem emptam: imò & usufructuarius per fructus rei potest contrahere cum rei domino: & tamen *jus* non habet nisi pendens à jure Domini.

106 Ad secundam (in quâ facit vim magnâ Amicus *hic, & tom. de Iust.*) distinguo antecedens: est effectus, & possessio naturalis Domini, incapax juris, & quasi manumissionis, qualis est res inanimis, fundum, & vinea, nego: capax juris, & consequentis veluti manumissionis, concedo: & distinguo consequens: quicquid in ea seminat, nò minùs est Dei, quàm creaturæ, id est, Dei sibi impedientis alios usus, præter usum dona-

Amic.

tio-

tionis, & permittentis creaturæ, se volendo gerere quoad illos quasi non esset Dominus, concedo: Dei nolentis permittere creaturæ rem, ut subjectam propriis ejus usibus, nego. Idque est, quod alibi dixi, supposito hoc jure quod Deus concedit creaturæ, rem esse magis Dei quàm creaturæ, substantialiter, & attentà naturà, & excellentià dominii: non verò exercitè, & attentà facultate expeditâ ad usus rei. Nam Deus, sibi impedit per specialem usum sui dominii facultatem utendi aliter re quam donat; & dat ipsi creaturæ, & expedit ipsi facultatem utendi prout velit: id quod non possunt Adversarii negare cùm pariter premat in obligatione Fidelitatis. Sed ut omninò fiat argumento multa confundenti, satis.

107 Nota benè quatuor. *Primum*: Creaturam, licèt sit naturalis possessio Dei titulo creationis, & effectionis, tamen ex permissu Domini posse se gerere quasi Filium emancipatum, & servum manumissum: quia Deus potest facere beneficium non exigendi res, & actiones ex dominio proprietatis, & eas ipsius voluntari dandi cum facultate utendi pro libito citra ullius injuriam. *Alterum*: quod creatura sit annihilabilis, & pariter jus, non esse contra nos qui loquimur ex suppositione juris: nam aliter esse non potest obligatio ex justitiâ.

108 *Tertium*: esse jura in creaturis diversæ rationis: nam alia sunt merè physica, & indistincta ab entitate rerum & hæc sunt capacia annihilari, eo modo quo creaturæ sint. Alia sunt distincta à rerum entitatibus, & pendent à promissione Divinâ de hoc, aut illo faciendo imposterum, si creatura præstet aliquam conditionem: hæc jura acceptantur à creatura per exhibitionem conditionis; & semel acceptata sunt inannihilabilia: quia nequit Deus facere, quòd non promiserit, si promisit; & quòd non sit exhibita conditio pacti si exhibita sit: & in his duobus consistit creaturæ jus, vi cujus inspecta materia obligationis ex parte Dei, manet etiam extrinsecè, & ex justitiâ inannihilabilis ipsa creatura. Quomodo ergo, inquies, illud jus manet Dei, si annihilare non potest? Dico, quia dat potens non dare citra injuriam alterius. Instas: quomodo si creatum est, titulo effectionis non manet destructibile saltem in individuo? Dico, quia solùm est creatum possessivè, non effectivè. Pende singula, & expende.

109 *Ultimum*: Licèt jus illud creaturæ, & res, & actiones, maneant Dei, Deusque respiciat ut suas, posse tamen per illas creaturam contrahere ex justitiâ cum Deo. Quia illæ actiones, & res manent Dei sub usu donationis, & per usum non volendi impedite creaturæ, quos velit usus, atque adeò se gerendi circa hos, quasi res non esset sua imposterùm, nisi accedat creaturæ voluntas. Vnde creatura dum præstat eas actiones per usum aliàs à Deo non exactum nec debitum, & offert Deo, qui se impediebat liberè ab usu talium actionum, expedit ipsi Deo dominium, & facit quòd res oblata, quæ quoad reliquos usus, exceptâ donatione, manebat quasi non esset Dei ex ipso Dei libito, maneat iterum quasi facta Dei moraliter de novo ex libito creaturæ: quod sufficit ad rigidè contrahendum ex justitiâ: ut patet in casu quo Petrus v. g. det Ioanni equum ad usum unius anni, obligatus non repetere toto anno. Certè si Ioannes primo die anni restituat, satisfaciet ex justitiâ pro debito valenti quantum valet usus equi per annum: quia ipsi non debebatur: & quasi fit Dominus illo anno à Ioanne, qui sibi retinere posset equi usum pro libito. Ecce Petrus obligatur ex justitiâ per exhibitionem rei alioquin suæ: quia licèt sit rei dominus, habebat dominium liberè impeditum ad usus rei toto eo anno, nisi Ioannis voluntas accederet: similiter accidit in casu nostro, servatâ proportione.

110 Ad primam Confirmationem, negetur imprimis inter servum & Dominum; & inter Filium & Patrem non posse dari obligationem ex justitiâ strictâ. Nam & servus, & Filius committere possunt verum furtum circa bona Patris, aut domini, tenerique ad restitutionem. Sed de hoc dicitur *in tract. de Iustitia*. Deinde ea axiomata vera sunt ad summum de Filio non emancipato, aut quasi emancipato; & de servo non manumisso: At vidimus Deum se voluisse quoad plura gerere cum Creaturis non ut merè servis, & parvulis Filiis, sed ut *ingenuis, & majoribus*, quasi manumittendo, & privilegiando, relinquens ipsis, unde cum ipso pacisci, & contrahere possint, ut ex Scripturis discimus.

111 Ad secundam dico non obstare obligationi justitiæ, quòd fundetur in beneficio, seu in aliquâ gratiâ illius, qui postmodùm obligatur: ut patet in eo qui liberè & gratis dat alteri monetam, ex quâ postmodùm subit contractum ex justitiâ. Deinde licèt obligatio ex simplici promissione vel proposito solùm sit ex linea fidelitatis,

non

non video cur obligatio ex promissione onerosâ, nempe sub conditione operis meritorii non trascendat lineam fidelitatis, & pertineat ad justitiam. Ratio est: quia ea obligatio non solũ fundatur in solâ decentiâ debitoris, qualis est ea, quæ præcisè ex Promissione assertivâ nascitur, sed fundatur in aliquo titulo & jure Creditoris, quia nempe ex parte Creditoris, & extra ipsum debitorem existit aliqua ratio, ob quam obligatus est debitor: & hæc ratio est ipsum Creaturę opus, sub cujus onere est facta promissio. Quæ exinde confirmantur manifestè: nam aliter debet Deus gloriam & augmentum Gratiæ justis merentibus: aliter justificationem, Peccatoribus pœnitentibus: Vtriusque promissor est Deus: & ista nusquam & nunquam Merces & Corona dicitur, sicut illa: ergo quia justificationem debet Deus ex solâ fidelitate compatiente secum in dono rationem gratiæ: Gloriam autem & augmentum Gratiæ, ex justitiâ.

§. V.

FVNDAMENTVM, ET ARGVMENTA Patris Vazquez.

112 OBjicies quintò: De essentiali conceptu justitiæ, saltem strictæ, & commutativæ, est constituere æqualitatem inter datum, & acceptum; inter damnum, & lucrum; atqui inter Deum, & homines repugnat hæc æqualitas: ergo & conceptus strictæ justitiæ: ergo & obligatio strictæ justitiæ. Vbi enim non est posibile objectum, seu materia propriæ virtutis, repugnat ipsius exercitium: ubi repugnat ejus exercitium, pariter repugnat obligatio, & virtus, quæ necessariò respiciunt exercitium sui. Major sumitur ex moralibus Philosophis, & Theologis, præsertim Aristotele, & Thomâ.

113 Minor probatur quoad primam partem ex Paulo *ad Romanos* 11. *Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Ex Job* 35. *Si justè egeris, quid donabis ei?* Aut *quid de manu tua accipiet?* Vbi manifestè docemur nihil à nobis posse Deum accipere. Et ratio est: quia omnium cùm sit Dominus nihil potest offerri quod non sit suum. Secunda pars est evidens: quia Deus cùm summè fœlix, & beatus sit ex se, nihil lucrari potest per accessum boni creati: æquè enim benè se habet, sive sint creaturę, sive non sint: nihil ergo ex illis, aut ex earum defectu accrescere Deo potest utilitatis, aut nocumenti. Nobis verò maxima utilitas accrescit ex Dei donis: ergo quæ Deus dat nobis, sunt magna utilitas nostri: & quæ nos possumus facere propter Deum sunt summa inutilitas respectũ Dei: quæ ergo potest æqualitas poni inter inutile, & utile, nisi abusiva, impropria, & imaginaria? qui proinde defectus necesse est recidant in rationem *justitiæ* in ea æqualitate fundatæ.

114 Confirmatur argumentũ primò: quia Nos exhibendo Deo obsequia nostra, non solùm nihil reddimus utile, sed inutile, & omninò suum: ergo obligari non potest ex re accepta. Antecedens est evidens. Consequentia probatur: Tùm quia nemo obligatur ad restitutionem rei suæ: ergo neque ad recompensationem pro suâ re: est enim recompensatio, quædam rei restitutio. Tùm quia obligatio ex *justitiâ* fundari non debet in bonis, quæ aliàs eòipsò quòd sint, debent esse ipsius qui dicitur obligari; sed actiones creaturæ, licèt liberè fiant à creaturâ, & possint liberè non poni, eòipsò quòd sint, non possunt non esse Dei, etiam renitente creaturâ, quæ ponit: ergo non potest obligari ex illis Deus ad recompensationem, ex obligatione *justitiæ*.

115 Confirmatur secundò: quia *juxta* communem doctrinam Aristotelis, & Sancti Thomæ, nequit exerceri *justum* commutatiuum, seu obligatio ex strictâ *justitiâ*, sine repassione, retaliatione, vel contrapasso: unde dicitur esse de ratione essentiali *justitiæ* contrapassum: id est: ut uterque commutantium tantùm de suo perdat, quantùm de alieno acquirit, seu tantum nocumenti patiatur, quantum commodi accipit, transferendo adinvicem inter se & *jura*, & bona; Atqui Deo repugnat contrapassum: quippe repugnat pati *jacturam*, in translatione *jurium* & bonorum, cùm non transferat abdicatione, sed effectione: similiterque repugnat habere novum commodum: ergo. Confirmatur tertiò: quia vel Deus abdicat se aliquo *jure*, dum transfert in creaturam, vel non? Si primum: manet imperfectè Dominus. Si secundum: ergo nihil repatitur. His rationibus maximè nitebatur pro negandâ, Deũ inter, & homines strictâ *justitiâ* Pater Vazquez, quem cum aliis acutis complutensibus imitatur Pater Oviedo. *Vazquez. Ovied. Complutenses.*

116 Respondeo negando esse de ratione essentiali justitiæ, etiam commutativæ,

præcisim acceptæ versari circa materiam damni, & lucri; ita ut æqualitas dati & accepti, quam intendit, debeat in illà constitui. Quod placet ostendere. Primò: sint Arithmeticus, & Geometra, qui sic inter se paciscantur: Tu hoc anno, doce me Arithmeticam: & ego sequenti docebo te Geometriam. En uterque tenetur ex justitiâ commutativâ docere quam novit artem: & uterque lucrum accipit, neuter damnum; quia neuter, eo quòd doceat artem suam, amittit: non ergo requirit obligatio justitiæ, ut uterque contrahentium acquirat lucrum, & patiatur damnum: licèt communiter inter nos accidat. Imò sicut non est necesse, ut commutantes patiantur damnum, neque necesse est quòd lucrum acquirant. Sufficit enim quòd accipiant aliquid sibi gratum, & æstimabile, & honorificum. Si enim datur aliquid hujusmodi æstimabile, tantique ratione sui generis æstimabile, quanti alii ratione suæ mendicitatis & imperfectionis æstimare solent res alioquin utiles, quid deficit rationi contractûs & justitiæ?

117 Confirmatur: quia justitia commutativa non intendit, ut commutantes lucrentur, aut alter eorum, sed ut neuter deterioretur in jure: præcipit enim æqualitatem dati & accepti: si ergo non intendit lucrum commutantivum, quomodo potest esse contra ejus rationem, quod alter commutantium sit incapax lucri? Solùm ergo requiritur, ut materia sit utrique æstimabilis, tam quæ datur, quàm quæ accipitur.

118 Secundò per rationem à priori, quę ex nuper dictis sumitur: quia tota ratio cur humana justitia (de quâ Philosophi Mora-
S. Thomas. les, & ibi cum ipsis Sanctus Thomas) respicit æqualitatem inter damnum & lucrum, non provenit ex ratione justitiæ, sed peraccidens ratione materiæ, & imperfectionis nostræ. Homines enim, eatenus res æstimamus, quatenus sunt nobis utiles: res enim, quæ non sunt nobis utiles, curamus, & æstimamus, quasi non essent respectivè ad nos: ferimur enim ipso pondere mendicitatis, & defectûs in bona, quæ & illam & hanc expellant. At cum Deus aliunde res æstimet, & æstimare velit, nempe ex ratione obsequii, rei sibi gratæ, honorificæ, & aptæ, ut, exhibita Deo, ejus Majestatem ostentet, aliisque venerabilem præbeat; licèt res non sit utilis & lucrosa Deo, datur in ipsâ quicquid humana justitia requirit in materiâ suâ per se, & id omne propter quod requirit de peraccidens utilitatem in illâ, nempe justus titulus ad rationabilem æstimationem dantis, aut accipientis. Sufficit ergo ad rationem justitiæ quòd talis sit æqualitas inter datum, & acceptum, ut sint æquè æstimabilia: quare si Deo datur res in genere boni honorifici valens decem: (quo in genere res extra se Deus æstimat, ut nos æstimamus in genere utilis) det Deus creaturæ tantundem in genere boni utilis, quo in genere creatura res æstimat.

116 Adde obsequia ipsius creaturæ, dici posse quodammodò utilia Deo, quatenus vel conducunt ut Majestas ipsius innotescat magis, qui est finis ipsius Dei; vel utilitatem, & lucrum afferunt Filiis Dei, ejusque familiæ, in quibus Deus dicitur acceptare quod datur, quasi sibi daretur. Nec ista locutio absonat Scripturæ: Nam Paulus sic loquitur, secundo ad Timotheum 2. *si quis se emundaverit ab his, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino, &c.* Et Christus Luc. 2. *Servos Deo utiles insinuat eos*, qui ultra debitum aliqua supererogationis opera præstant. 2. Timot. 2. Luc. 2.

120 His ita discussis, non est cur moveatur vocalis lis de voce *dati*, & *accepti*: sonat aliter inter Deum, & homines, ac inter ipsos homines: at propriè sonat, manuducentibus Scripturis, quæ nos jubent, & docent, dare Deo nos ipsos, cor, honorem, omnia. Damus, cùm exhibemus in honorem ipsius, damusque ut propria, quando nec Deus exigit, sed voluit nostro juri relinquere: Deus autem accipit, cùm æstimat ut sibi facta, & accipit ut privativè nostra, & quasi ante non sua, quia hunc usum sibi impediverat, & dederat nobis: quo fit omninò satis argumento.

121 Ad primam Confirmationem, constat exhiberi Deo à nobis rem Deo, non utilem, sed non inutilem ad contrahendum, quia simpliciter Deo æstimabilem; & licèt alioqui suam, damus ex jure reputandi eam quoad usus nobis bene visos quasi non suam: unde per illius subjectionem ad Dei dominium, contrahere possumus. Quod verò fundetur in ipsius Dei gratiâ, parum refert, quia ex eo non desinit esse nostra, nec æstimabilis ipsi Deo: imò & ex eo est Deo magis æstimabilis, & magis nostra, quia ex eâ gratiâ habemus libertatem, & jus ad illam. Patent hæc in milite pugnante pro Rege, sed Regis equo, armis, & alimento, liberaliter præstitis ab ipso Rege; cum quo nihilominus

minùs si paciscatur miles de recompensatione, si pugnet: Regem obligat ex justitia, positâ actione pugnandi.

122 Ad alteram confirmationem nego esse de ratione justitiæ *contrapassum*, ut ex *Suprà nu. 116. & 117* constare potest: quòd si inter homines communiter accidit, venit ab imperfectione justitiæ, jurium, & materiæ. Eatenus ergo requiritur quædam quasi repassio, quatenus obligatio strictæ justitiæ poscit ex indemnitate *jurium*, quam intendit, ut tanta sit v.g. retributio unius ad alterum, quanta fuit ad ipsum alterius operatio. Nec ad id per se requiritur abdicatio dominii. Ex quibus constat ad tertiam. Videatur Doctor Eximius *in Opusculo de Iustitia à num.24.* *Doctor Eximius.*

SECTIO IV.

SPECIALIA ARGVMENTA Recentiorum.

§. I.

OBIECTIONES PATRIS ESPARZÆ.

P. Mart. Esparza.

123 OBjicies sextò: ex Esparza *lib. 8. quæst. 19. art. 3.* Implicat quòd volitio Divina dandi rem Creaturæ v. gr. Petro, non sit ipsa volitio, qui dedit Petro jus in eandem rem: ergo implicat quòd volitio divina, quâ vult Deus dare rem Petro, habeatur à Deo ex præsuppositio jure Petri: ergo implicat, quòd ulla volitio Dei possit esse actus, vel actio strictæ justitiæ: ergo implicat in Deo obligatio strictæ justitiæ: nam ubi repugnat Virtutis exercitium, repugnat obligatio, quæ nempe respicit exercitium. Iste est Esparzæ discursus, quantùm ipse opinor. Et secunda consequentia patet: quia actio justitiæ præsupponit essentialiter, & formaliter ex parte illius, in cujus favorem fit, jus activum cui se conformet, & ratione cujus est obligatio dandi rem. Prima consequentia non est evidens minùs: quia volitio collativa juris nequit supponere jus, quod dat: ergo si implicat, quòd Divina volitio dandi rem sit distincta à volitione conferendi *jus* creaturæ in rem ipsam, pariter implicat, quòd volitio dandi rem habeatur ex præsuppositio jure creaturæ.

124 Probatur igitur primũ antecedens: quia implicat quòd Deus det creaturæ jus, nisi per voluntatem quâ velit quòd res ipsi serviat, ipsiusque usibus libera relinquatur: nempe ferendo legem de eo quòd res cedat in usus Petri v. g & quòd eum nemo possit impedire ab usibus rei; sed implicat, quòd Deus velit quòd res aliqua serviat Petro, feratque legem, ut res ipsi cedat, & nemo impediat, quin velit quod Petrus non impediatur ab usu rei: velle autem quòd Petrus non impediatur ab usu rei est necessariò velle, quòd Petrus habeat rem, & velle illi rem dare: ergo implicat, quòd Deus det creaturæ jus, quin eâdem indivisibili volitione det rem, & terminum juris, nempe rem, ad quam dat jus.

125 Confirmatur primò argumenti vis: eatenus Promissio in humanis cum pacto oneroso obligat ex *justitiâ*, quatenus est volitio obligatoria, quæ dat jus alteri, cui Promittens manet obligatus conformare volitionem consequentem dandi rem positâ conditione in pactum deductâ: quare ipsa promissio non est actus justitiæ sed collativa juris, & separari potest à volitione dandi rem. Atqui Divina promissio est necessitas rem faciendi, & ita se habet, ut seipsâ positâ conditione det rem, quin ulla sit volitio consequens ad *jus* creaturæ: ergo Divina Promissio non potest obligare Deum ex *justitiâ*, quovismodo fingatur.

126 Confirmatur secundò: qui concedit liberaliter, & purè misericorditer alteri rem: v.g. eleemosynam pauperi, ideo non confert ex *justitiâ*, quia volitio dandi non supponit jus in accipiente, sed ea ipsâ dat rẽ & jus ad illam, nempe jus, & terminum juris: ergo si Deus, eâdem indivisâ voluntate dat jus & terminum juris, nempe rem & jus ad ipsam, non potest dici quòd conferat ex justitiâ.

127 Pater Petrus Oxea *in doctis Adversariis ad Esparzam* respondet, ut aliqua actio sit ex justitiâ non esse necesse quòd fiat ex præsuppositio jure alterius, neque obstare quòd sit actio conferens indivisim alteri *jus*, & terminum juris: imò id plerumque contingere in strictiori contractu justitiæ, nempe emptionis, & venditionis. Emis ex Petro pro decem, gladium: das ipsi decem & jus ad decem: & accipis jus, & terminum juris nempe gladium, & jus ad gladium. En ubi datur actio justitiæ, quæ non fit ex præsuppositio jure, & cui non obstat, dare indivisim *jus*, & terminum *juris*. Cur ergo non est actio liberalis, sed ex justitiâ? quia non dat gratis jus & terminum juris, nempe quin vicissim *P. Petrus Oxea.*

accipiat aliud jus, & alium terminum juris, id est tantundem valoris, ut facit qui dat eleemosynam Pauperi: sed accipiendo tantum pro tanto, quod est proprium commutativæ justitiæ, nempe pro decem, & jure ad decem, gladium, & *jus* ad gladium, quæ sunt tanti valoris.

128 Hæc solutio videtur evidens, & est evidenter falsa. Quia implicat actio virtutis, quæ non respiciat motivum ipsius: Justitiæ autem motivum est jus alterius: ergo implicat actio justitiæ, quæ non respiciat jus alterius: ergo quæ non fiat ex præsuppositio jure alterius. Nec exemplum juvat: nam qui emit, & dat pro gladio & *jure* ad gladium, pecuniam; id præstat ex præsuppositio *jure* habentis gladium: qui eo ipso quòd inter sua habeat gladium, habet *jus* ad rem tanti valoris, quanta est pecunia; & jus hoc est jus, ut nisi datâ pecuniâ, vel re valoris æqualis, nemo possit sibi acquirere gladium: habet ergo qui vendit jus ad pecuniam eòipsò quòd qui emere vult, velit gladium: ergo actio illa exercetur ratione *juris* præsuppositi: ergo si repugnat volitio ex præsuppositio *jure*, repugnat volitio qui sit actus justitiæ.

129 Respondere alius posset distinguêdo virtualiter actus in Deo, ut multi distinguunt ordinem intentionis, & executionis, & dicendo, actum collativum juris non esse actum *justitiæ*: esse verò alium, qui subsequitur virtualiter, & innititur *juri*, & ob ipsum vult rem exequi. Sed hic solvendi modus præclusus est ipsâ argumenti positione: si enim ipsa volitio dandi jus est necessitas dandi rem, quâ ratione non sit necessitas rem exequendi. Adde has distinctiones, & hos ordines merè à nobis fingi, dû de divinis loquimur, ut ostendimus *lib 3. satisfusè tota disp. 1.* Quare

Suprà lib. 3. disp. 1.

130 Respondeo concesso antecedente, distinguendo primum consequens: implicat quòd volitio dandi rem in Deo, habeatur ex præsuppositio *jure*, præsuppositione independentiæ, & existentiæ, concedo: præsuppositione motivi, nego hanc & alias consequentias. Nam ut verè Deus exerceat actum *justitiæ* non est opus, ut jus in creaturâ præcedat simpliciter Divinam volitionem, sed sufficit quòd præcedat executionem rei, in ratione faciendi debitam Creaturæ, & Divinam volitionem, in ratione formali moventis; ut Deus præstet rem, quia debitam creaturæ ratione juris, quod illi confert: eò enim ipsò non habet creatura gratis rem quam à Deo accipit, nec Deus dat gratis, licèt eàdem indivisâ voluntate det jus & terminum juris: quippe dat *jus* & propter ipsum dat terminum juris, qui deinceps sequitur in creatura, quasi res debita, & ad quam habet connexionem fundatam in jure. Nec aliter in Deo præsupponuntur aliarum virtutum objecta, ex quibus dicitur operari.

131 Ad confirmationem fateor ita contingere in humanis, ubi nostrarum operationum tenor est obnoxius maximæ inconstantiæ: habenturque Virtutes, & earum obligationes, & officia in potentiâ valdè lubricâ, & facile deerranti à motivis earum: at in Naturâ, cujus in ordine virtutis est maximus tenor, distingui non debet obligatio faciendi ex motivo virtutis à necessitate ex illâ ratione virtutis operandi: quia se obligare, ratione summæ constantiæ, & perfectionis, separari non potest à velle finem obligationis, qui est exercitium virtutis, à quâ oritur obligatio. Non ergo quia Volitio divina non possit esse tempore, vel naturâ consequens ad existentiam juris, desinet ex isto moveri aut fiet minùs idonea, ut ex justitiâ sit: imò quo minùs distat à jure, & quo magis impossibilitat exercitium contrarium, eò magis perfecta erit in lineâ virtutis ad quam pertinet. Nec licet sic virtutes Divinas, aut Dei mores cum imperfectione nostrorum componere.

132 Distinguo igitur minorem: est necessitas rem faciendi, ratione juris, quod in ipsâ creaturâ resultat ponente conditionem pacto deductam, concedo: est necessitas rem faciendi, gratis, & sine ullo respectu ad ipsum *jus* creaturæ, nego minorem, & consequentiam. Ad secundam dicatur: ideò volitionem dandi eleemosynam esse purè liberalem, quia sic dat jus, & terminum juris, ut terminum *juris* non det ex jure: neque enim illa volitio dat rem propter ipsum *jus* quod pauperi confert, sed dat jus & terminum *juris*, quia miser est; & honestum, pauperi subvenire.

133 Objicies septimò: ex *eodem* Esparza *art* 10. Circa illum, in quo repugnat vera obligatio moralis, repugnat alteri verum jus: quia *jus* parit moralem obligationem in eo contra quem est: atqui Deo repugnat vera obligatio moralis: ergo contra Deum non potest esse *jus* verum: ergo neque in ipso vera *justitia* particularis, & stricta, quæ respicit jus alienum adversùm se. Minor, in quâ est difficultas, probatur: quia obligatio mora-

moralis non potest dici metaphysica necessitas rem faciendi, sed vaga necessitas vel rem faciendi, vel peccandi, vel patiendi pœnam: sed ista vaga necessitas Deo repugnat, solùmque competit illa necessitas, siquâ habet: ergo.

134 Tota objectio voce nititur, & falsâ persuasione de eo quòd Divini mores, Virtutes, & harum officia univocâda sint quoad omnia cum moribus, & virtutibus nostris, earumque officiis. *Respondeo* igitur nomine moralis obligationis solùm in genere venire obligationem, seu necessitatem ad actus Virtutum, seu in genere recti moris: sive hæc sit determinata, & metaphysica; si nempe Natura quæ ex motivo virtutis operatur, sit incapax deerrare: quæ necessitas perfectior est, & perfectior obligatio moralis, quia in genere moris optimi. Sive vaga, & cum onere culpæ, vel pœnæ; si nempe Natura sit capax deerrare, & reprehendi. Est ergo in Deo vera moralis obligatio, sine imperfectionibus nostræ: & vera justitia, sicut & vera veracitas, vera fidelitas: licèt neque istæ, neque illa pariant eandem, & ejusdem omninò rationis obligationem in Deo, ac in Nobis.

135 Neque de ratione virtutis esse potest sic obligare, ut omitti posset physicè ejus exercitium pro cõtrario. Tendunt virtutes in objectum suum, & quantùm possunt impossibilitant deerrationem ab illo, cujus proinde posibilitas non potest intendi à virtute, sed permittitur ratione Naturæ deffectuosæ, in quâ est, & cujus saltem physicam imperfectionem sapit. Eò ergo est perfectior virtus, quò magis est impossibilis ab ejus motivo recessus, atque adeò quò strictior est necessitas operandi, quæ exinde oritur habenti virtutem.

§. II.

OBIECTIONES CARDINALIS SFORTIÆ.

Sfortia Cardinal. Palavic.

136 OBjicies octavò ex Cardinali Sfortia *lib. 4. Assert. cap. 3. ànum. 43.* Vbi otiosa est, & nociva obligatio ex strictâ justitiâ, concedi non debet; atqui obligatio ex strictâ justitiâ in Deo, est otiosa, & nociva nobis, & Deo. Otiosa, quia instituta est pro securitate contrahentium, & ut qui rem accipit ex justitiâ, eximatur ab onere agendi gratias: plerumque enim inter homines, ubi fides promissorum est lubrica, & onus gratitudinis incomportabile, nollet homo cum homine conversare, nisi posset contra ipsum habere judicam actionem, & si subiret onus agendi gratias; atqui ex solâ obligatione fidelitatis in Deo datur summa rei securitas, & nemo potest detrectare onus dulce gratias agendi Deo: ergo.

137 Nociva nobis: quia quod datur ex justitiâ, eòipsò eximit à gratiarum actione: sed eximere nos à gratiarũ actione nec decet, nec licet: non decet: quia omnia nostra habemus à Deo, & sunt Dei beneficia, imò hæc ipsa, quæ vocamus, onera sub quorum conditione promittit Deus, sunt etiam dona, per quæ nobis favet: contrahimus ergo onus gratitudinis per id ipsum, per quod obligare Deum dicimur ex justitiâ: quod manifestè repugnat: Tùm quia oppositum est de ratione justitiæ. Tùm etiam quia nos manemus obligati Deo ex re acceptâ potiùs quàm ipse Deus, cùm per ea quæ dare Deo dicimur, plus à Deo accipiamus Nos, quam Deus a nobis: cùm econversò ratio justitiæ postulet, ut conditio onerosa sub quâ tenet obligatio ex justitiâ, potiùs sit in bonum obligati, quàm obligantis. Non licet: quia sic docemur vitiosi fieri, cùm discamus viam quâ simus ingrati.

138 Nociva Deo: quia si operatur ex justitiâ, debet habere pro mensurâ operandi voluntatem alienam: id enim est de ratione justitiæ: & id manifestè repugnat Deo non habenti aliam regulam, quàm suam bonitatem, & voluntatem. Discursus iste maximè ostendit probabilitatem oppositæ sententiæ.

139 Confirmat Sforcia discursum suum *num. 50.* contendendo repugnare Deo obligationem cujuscumque virtutis, præterquàm in ratione signi, (id est, quatenus ponit aliquid exteriùs certificans de suâ operatione futurâ; non minùs quam certificare solent obligationes mutuò inter creaturas initæ, ad eum modum quo plura Deus dicitur tantũ velle in ratione signi:) ac proinde repugnare Deo obligationem justitiæ. Discurrit sic: Omnis obligatio præscindit, & antecedit ad velle, ad quod est obligatio; atqui nulla potest esse in Deo obligatio, quæ præscindat, & antecedat ad velle: eo enim ipso quòd se velit obligare ad rem, eòipsò vult velle rem, & vult rem ipsam: vult enim omnia necessariò connexa cum illâ obligatione quam vult: Vnde semper Divina obligatio volendi, est volendi metaphysica necessitas: ergo nulla potest esse obligatio in Deo. Minor simul exposita, & probata est.

Ma-

140 Major ostenditur: quia omnis obligatio ligat obligatum in aliquo instanti ad hoc ut teneatur velle hic, & nunc id quod pro signo obligationis, adhuc non concipitur velle: ergo omnis obligatio præscindit, & antecedit ad velle. Consequentia patet: & probatur antecedens: quia de conceptu obligationis est limitare obligato potestatem honestè volendi id quod adhuc non intelligitur velle, aut nolle: ergo ipsa obligatio nequit in suo signo involvere beneplacitum, & volitionem rei, ad quam dicitur obligari: alioquin obligatio æquè te relinqueret solutum, ac antea: quia solutus est, qui solùm vult quod placet, & quia placet, potens non velle, si non placeat: ergo omnis obligatio ligat ad id quod pro suo signo adhuc obligatus non intelligitur velle: ergo, &c.

141 Respondeo ad argumentum negando minorem. Ad primæ partis probationem dico, cùm de virtute aliquâ controvertitur, malè confundi fructum virtutis, & rationem formalem virtutis. Sunt enim res valdè diversæ, & abinvicem separabiles. Fructus virtutis est, qui nascitur ex exercitio virtutis, ipsique virtuti plerumque est extrinsecus. Ratio formalis virtutis, est finis intrinsecus, quem intendit virtus. Eò autem ipsò quòd detur ratio formalis virtutis, datur virtus quicquid sit de fructu illo extrinseco.

142 Explico me in re præsenti. Certè fructus, qui percipitur in Republicâ ex obligatione *justitiæ* est illa securitas contrahentium, non obstante inconstantiâ Promissionum, & illâ quasi independentiâ à gratiarum actione, sed hic fructus extrinsecus est justitiæ, & æstimatur ut magnus fructus: quia sumus homines cæterà fragiles, & appetentes nulli subjici præterquàm Deo.

At est alius fructus virtutis intrinsecus, qui est *ejus* honestas, quique proinde impræscindibilis est ab actione virtutis, & sumitur ex tendentiâ formali in objectum suum: Implicat ergo in terminis quòd virtus sit otiosa, nisi ubi honestas otiosa sit: at in Deo nequit otiosum dici, quicquid ad honestatem pertinet.

143 Quòd autem obligatio justitiæ in Deo respectu nostri non habeat omnes effectus, quos inter homines mutuò parit, non facit otiosâ etiam respectu nostri, quia otiosum nobis non est habere Deum, qui nobis ita benefaciat, ut condescendendo nobiscum velit ipse debere nobis, quæ nulli debet, obligando se nobis ex *justitiâ*, dato *jure* per pactum, & promissionem suaviter onerosam: jugum enim *ejus* dulce, & onus leve: ut erigat cum majori solatio infirmitatem spei nostræ. Et certè si objectionis discursus valet, nulla virtus Deo non erit otiosa, cùm ex summâ rectitudine Dei sit Deus necessitatus ne ab honesto aberret.

144 Ad secundæ partis probationem dico: quod datur ex justitiâ, nec fundatur in gratiâ, eximere à gratiarum actione, ut accidere solet inter homines; non verò eximere quod datur ex justitiâ, si dari ex *justitiâ* fundetur in gratiâ, ut accidit inter Deum, & Nos: qui siquid habemus, quo Deum obligare possimus, habemus ex *ejus* beneficio, quasi dato jure manumittentis nos, & volentis se nobiscum gerere quasi cum servis manumissis, & filiis majoribus. Non est ergo nociva nobis obligatio justitiæ in Deo, quasi perinde discamus ingrati fieri. Nec obstat huic obligationi, quòd quicquid Deo damus sit nobis utile, & donatum ab ipso Deo, quia sic est donatum ut voluerit esse nostrum, quasi privativè quoad usus ad quos se liberè impedivit relinquendo rem usibus nostris benevisis, & quia nostra utilitas, quæ miscetur in re, quam reddimus, non obest rationi obsequii, & boni honorifici, ex quibus capitibus rem æstimat Deus nullius indigens. Diximus *supra num.* 120. qualiter æqualitas dati, & accepti pensanda sit, & sufficiat ad rationem justitiæ.

145 Certè si Deus egeret, & dare possemus bona utilia; nec daremus; non possemus obligare ex re acceptâ: at cum ipse non æstimet res ex utilitate sui, cùm non egeat, sed ex ratione boni honorifici: quantumvis res ipsi non sit utilis, obligari potest ad nos ex re acceptâ. Quòd autem exerceri justitia possit per redditionem rei, & conditionis in pactum deductæ, quæ & ipsi, qui reddit non minùs sit utilis, quàm ipsi cui redditur, & quæ ab istius dono pendeat, patet in milite qui pro Rege militat, cum armis, & alimento Regis; actio enim pugnandi est ipsi militi utilis, & præstatur ex dono gratuito ipsius Regis; est ipsi utilis, quia ipsi valdè gloriosa est, & fama crescit: præstatur ex dono regis dantis instrumenta pugnæ per arma, & vires ad pugnam per alimentum: & nihilo minùs obligare Regem potest ex justitiâ ad recompensationem actionis, & cautionem antecedenti pacto firmare. Ad tertiæ partis probationem (quâ video Recentiorem speciali-

cialiter innixum contra sententiam veram) patet ex *nu.* 43. cui nihil addendum occurrit.

146 Ad confirmationem dico obligationem ad velle non debere aliter præcedere quàm motivè, id est, ut quis velit ex motivo virtutis, ex quo dicitur operari, quicquid sit an ea obligatio sit necessitas metaphysica vel solum vaga: de quâ diximus *nu.* 134. Peccant, qui sic objiciunt in eo quòd obligationes virtutum, & virtutes in Deo velint quales vident nobis. Certè dum controvertitur, an sit in Deo virtus, & obligatio ex illâ, solùm quærimus, an divina voluntas possit habere exercitium talis virtutis, & velle aliquid ex illâ ratione formali ex quâ qui ex illa virtute dicuntur operari, volunt. Eò enim ipsò quòd id possit Divina voluntas, & se determinet ad velle, dicimus eam exercere virtutem hanc, aut illam; remque à Deo poni, dum ponit, ex obligatione talis virtutis, non quasi velimus dicere præcessisse in Deo obligationé, ut postea velit: hæc enim genera obligationum nascuntur ex inconstantiâ nostrâ, sed ab æterno voluisse ut res esset ex motivo talis virtutis: quia ab æterno ex motivo talis virtutis voluit, quòd res foret. Vnde patet Adversarios solùm Deo negare obligationes, quales nos patimur: quod & facimus ipsi, non negando Deo virtutum moralium honestatem, quod ipsi faciunt.

Suprà nu. 134.

§. III.

OBIECTIONES AMICI, ET ALIORVM Recentiorum.

Amicus. & RR.

147 Objicies nonò ex Amico: Nequit transcendere limites fidelitatis ea Virtus, quæ non operatur ex debito orto ex jure activo alterius, sed ex rectitudine solâ promittentis: atqui sub quacumq; conditione onerosâ, seu onerosâ promissione, virtus quæ operatur in Deo retributionem creaturæ, non operatur ex debito, sed ex solâ rectitudine Dei promittentis: ergo ea virtus nequit transcendere limites Fidelitatis: ergo nec est virtus strictæ *justitiæ*. Major est evidens.

148 Probatur minor: licèt virtus, quæ inter homines obligat ad implendam promissionem onerosam transcendat communiter limites fidelitatis, at virtus quæ Dominum obligat ad implendam onerosam promissionem factam servo, nempè sub conditione operis onerosi jam Domino debiti titulo servitutis, non transcendit fidelitatis terminos: neque virtus, quæ Patrem obligat ad factam filio sub conditione onerosâ operis lege pietatis Patri jam debiti: & ratio est, quia contra neminem acquiritur jus ex actione, quæ sibi debetur: & quia uterque potius operatur in implendâ promissione ex debito suæ rectitudinis, quàm ex alieno jure; atqui conditio onerosa, seu operis onerosi sub quâ promittit Deus, semper est conditio operis in solidum debiti titulo servitutis, pietatis, & Religionis: ergo virtus, quæ operatur impletionem Promissi sub illâ conditione nequit operari ex debito orto ex jure activo Promissarii, sed ex solâ rectitudine promittentis.

149 Hæc non est objectio nova, sed vetustissima sub novis terminis. Nego igitur minorem: & ad probationem constat ea opera creaturæ, per quæ Deum obligat, esse veluti servi manumissi, & filii majoris, ipsius creaturæ arbitrio relicta, neque titulo servitutis proximè debita, quippè non exacta à Deo ex jure, & dominio proprietatis.

150 Objicies decimò ex aliis: Nequit Deus communicare Dominium jurisdictionis homini Deum obligans: ergo neque Dominium proprietatis. Antecedens patet ex repugnantiâ, quòd Deus ut Deus obediat homini: & homo se gerere possit cum Deo tanquam ipso superior. Probatur consequentia. Tùm quia nulla potest assignari discriminis ratio. Tùm etiam quia non minùs ex dominio proprietatis Deum obligante fit quòd creatura quatenus Domina Deum ex jure obligans sit Deo superior: præfertur enim Deo quoad usus rei, Deusque manet creaturæ subjectus ex debito non operandi nisi prout creatura velit. Patent exemplo hæc omnia: Nam inter homines, qui Dominus est rei, præfertur aliis, quoad rei usus, & quoad ipsos pendent à nutu Domini.

151 Respondeo: concedo antecedens, & nego consequentiam. Ratio est: quia dominium jurisdictionis dicit apertam superioritatem in habente, & imperfectionem apertam in passo. Ratio hujus ulterior, & prima est: quia de ratione potestatis jurisdictionis est posse dirigere subditum ad suum finem; quis autem finem omnium dirigat ad finem suum, qualis est Deus qui necessariò se ipso & idèticè possidet finem ultimum omnium? unde solùm possunt esse subditi, qui vel non sunt assecuti finem, vel inspectâ sui naturâ non sunt in ipso, vel perfectiorem habere

pos-

poſſunt. Quid ſimile in jurè proprietatis, cujus eſt ſolùm, facere ut Dominus poſsit uti rebus ſuis? Secunda: quia poteſtas *juriſdictionis* exerceri non poteſt, niſi in capaces obſequi. Tertia: quia ſubditus poteſtati *juriſdictionis* habet pro ſuæ honeſtatis regula Domini nutum: quod repugnat Deo.

152 Quarta: quia ratio poteſtatis *juriſdictionis* præcedere debet ad actiones internas, & *judicium* ſubditi, judicium ſuperioris: tenetur enim ſubditus, ut honeſtè agat, ſequi *judicium*, & directionem ſuperiorum. Id quod repugnat Deo: nam ejus judicium neceſſariò præcedere debet ad noſtrum: ejuſque volitiones ad noſtras: at ratione dominii proprietatis non eſt neceſsè quod judicium Domini præcedat ad judicia eorum, qui obligati ſunt non lędere. Ad id quod ultimò dicebatur accidere inter homines, quòd Dominus præferri videatur aliis, & ſuperior, conſtat ex *num.* 89. & 102. Deinde fateor aliquando id videri, quatenus videtur eſſe melioris conditionis circa rei uſum, & habet dominium ab illis independens: at nulla creatura habet Dominium Deum obligans, niſi dependenter, & dependens à Deo, ipſique longè quoad omnia excedenti ſubordinatum.

Suprà nu. 89. & 102

153 Objicies undecimò, ex aliis, poſt Delugo *diſp.* 3 *ſect.* 2. *à num.* 49. Obligatio ex juſtitiâ Deo conceſſa, vel arguit Deum eſſe ſaltem partialiter ſub dominio creaturæ, vel creaturam non eſſe plenè, & perfectè ſub dominio Dei: quod utrumque repugnat, & oſtenditur ſequi: nam jus eſt prælatio quædam, quâ quis præfertur aliis quoad uſus rei, fundata in connexione quam quis habet cum re ſuâ titulo productionis, vel poſſeſsionis, vel inventionis, &c. Cùm autem Deus non poſsit non habere connexionem cum creaturâ, merito cujus præferri debeat: & creatura non poſsit habere connexionem prævalentem illi, quam cum ſingulis Deus habet, patet neque Deum poſſe non habere jus, neque creaturam habere jus contra Deum: alioqui vel creatura fieret Deus, vel Deus deſineret eſſe Deus, & fieret creatura.

Card. de Lugo.

154 Vrgetur & explicatur difficultas. Nequit dari jus in creatura contra Deum, ſi in creatura detur incapacitas juris talis, & in Deo incapacitas talis obligationis: atqui in Deo, & in creatura datur incapacitas hujuſmodi: ergo &c. Major patet: ſemper enim ad valorem contractûs, & obligationis attenditur ad hanc regulam, nempe: an in Perſona contrahente ſit capacitas: Vnde quia homo poterat ſuâ operatione fieri Dominus alicujus domûs, & inventione poterat fieri dominus gemmæ: poteſt fieri Dominus emptione, vel donatione: quia voluntas venditoris, vel donatoris æquivalet illi connexioni, quam haberet homo, ſi vel ædificando vel inveniendo factus fuiſſet Dominus. Similiter homo ſe tradens alteri in ſervum, vult illum perinde eſſe dominum ſui, ac ſi ipſum in bello *juſto* cæpiſſet. Demum Dominus manumittens, vult perinde ſe habere cum ſervo, ac ſi nunquam captus, vel emptus fuiſſet: quæ voluntates morales habent moraliter ſuum effectum: quia in æſtimatione prudentum æquivalent ſtatui, quem homo poteſt habere: quare ſemper debet attendi Perſonæ capacitas.

155 Probatur *jam* minor: quia capacitas ad jus contra aliquem eſt capacitas ſtatûs, in quo non ſit ſpecialis connexio, merito cujus præferri debeat ille, contra quem eſt jus: ſicut capacitas ad *jus* contra aliquem ut ſervum, eſt capacitas ſtatûs in quo non ſit connexio juſtæ capturæ reſpectu illius, qui dicitur ſervus, ſed econtra: unde eatenus quis poteſt habere jus in aliquem ut in ſervum, quatenus eſt capax illum acquirendi titulo juſtæ capturæ, aut juſti pretii: ergo capacitas ut creatura habeat jus contra Deum, & Deus obligetur creaturæ eſt capacitas ſtatûs in quo deſit connexio, in quâ fundatur jus Dei contra Creaturam, & detur connexio, vi cujus creatura præferri debeat Deo: ita ut voluntas Dei ſit de gerendo ſe cum creatura ac ſi eam non creaſſet: quod eſt idem, ac ſi creatura non eſſet creatura, ſed Deus, & Deus non eſſet Deus, ſed creatura. Quæ pateat eſſe abſurditate plena. Videatur de totius argumenti materia Pater Arriaga, pulcrè diſſolvens has machinas Cardinalis de Lugo *tom. de Incarnatione diſp.* 11. *ſect.* 2. *ſubſect.* 2. *à nu.* 27.

Arriaga. Contra Card. de Lugo.

156 Reſpondeo & fateor me non inveniſſe hucuſque difficultatem, quam commendat Author argumenti: Videoque rationem eſſe, quia tota fundatur in principiis tribus valde falſis: quibus proinde negatis, neceſſe eſt ruat moles tota objectionis. Imprimis nego jus conſiſtere in illa prælatione. Rationem *ſuprà* dedimus. Deinde nego, ut quis acquirat dominium, neceſſarium eſſe, ut poſſit per omnes alios titulos acquirere, dempto

Suprà à nu. 47.

con-

contractu : quasi contractus solùm sit imitativus aliorum : cur enim alii non potiùs sint imitatores contractûs ? & certè quis dum contrahit, has volitiones habet ? Nego insuper & tertiò, difficultatem præsentem attingi. Neque enim difficultas est, an Deus possit abdicare dominium suum; aut an creatura possit non esse possessio Dei ? sed an cum his possit compati obligatio Dei ex justitiâ respectu creaturæ : dicimusque posse, quin exinde sequatur Deum esse, sub dominio creaturæ : nam hoc sonat vim coercitivam juris : aut Deum non esse perfectum Dominum: Nam omne jus creaturæ manet subordinatum dominio Dei.

SECTIO V.

ARGVMENTA SPECIALIA CONTRA Iustitiæ species ; ubi nostra Mens circa ipsas.

§. I.

RATIONES DVBITANDI.

157 OBjicies Vltimò. Siqua vera justitiæ strictæ virtus, & obligatio poni posset in Deo, vel esset *justitiæ* Commutativæ, vel Distributivæ, vel Vindicativæ, vel Legalis: nec enim est alia species strictæ justitiæ : nam de potestativâ justitiâ, vel Providentiali, seu in ratione signi, quatenus ea Deus præstat æquando meritis præmia, pœnas culpis, & similia, quasi ex justitiâ procederent, & meliùs, quàm in simili præstant ex obligatione justitiæ homines adinvicem, non est quæstio : atqui neque in Deo potest esse virtus justitiæ Commutativæ, neque Distributivæ, neque Vindicativæ, neque Legalis: ergo neque strictæ *justitiæ*. Consequens est evidens: sicut enim ex Regulâ Topic. Aristotelicâ, qui genus excludit, & negat ; eoipso negat & excludit omnem speciem talis generis: ita qui negat & excludit omnem speciè, eoipso excludit, & negat Genus : quia sicut species non est sine genere: ita neque Genus est nisi in aliquâ specie. Minor ostenditur excludendo singulas species.

Regula ex Topic.

Contra Commutativam Nuper à nu.61.

158 Commutativa imprimis excluditur etiam à multis qui justitiam strictam admittunt in Deo. Primò ob rationes, quæ *tactæ jam* sunt, & sunt certè difficiles. Secundò: quia semper videtur durum commutationem fieri rei cum re, quando utraque est illius, qui dicitur commutare : quis enim ex *justitiâ* teneatur restituere rem suam, aut recompensare, quòd accipit rem suam ; aut solvere operas sui servi, & fructus fundi sui? Tertiò & specialiter, quia requiritur ad illud jus, quod dicitur commutativæ justitiæ, ut hi, quos inter exercetur hæc justitia, habeant æqualem æstimationem rerum, super quibus fundatur hæc justitia: quomodo enim potest esse justa commutatio inter eos, qui necessariò discrepant in rerum commutandarum æstimatione? at Deus, & creaturæ necessariò debent discrepare ex infinitâ excellentiâ Divinæ mentis, & nostræ obscuritate: ergo.

Contra Distributivam

159 Distributiva etiam excluditur à multis, conatu licèt impari. Primò: quia reduci debet ad commutativæ obligationem. Secundò quia neque formam justitiæ Distributivæ servat unquam, aut ullibi Deus: eligit enim infirma mundi ad maximos fines, & munera: quod si facerent mundi Principes, peccarent contra justitiam Distributivam. Et ratio disparitatis est, quia Deus, cùm dat munera, dat simul dignitatem ad ipsa: nõ ergo dat ratione dignitatis præexistentis: secùs verò Mundi Principes, qui attendere debent ad præexistentem dignitatem, quam sibi quisque particularium in Republicâ fabricatur.

160 Tertiò : quia Deus cùm largitur munera creaturis, non tam respicit ad dignitatem accipientium, quàm ad Dantis. Certè non respicit ad dignitatem accipientium quasi benefactivam illius qui distribuit, & ex quâ pendeat fœlicitatis augmentum in ipso distribuente. Hæc autem per se attendit Iustitia distributiva. Quartò : quia juxta omnes, Iustitia distributiva respicit Medium Geometricum in distributione bonorum: idque per se : Nempe quia solùm dat unicuique quod spectat ad ipsum, non absolutè consideratum in se, sed comparativè cum aliis: quatenus dat minus vel plus, quia alii concurrunt, accepturi plus, vel minùs. Id autem non facit Deus, qui reddit unicuique juxta opera sua.

161 Quintò : Iustitia distributiva respicit bona alioquin communia, id est, bona destinata particularibus, & nulli determinatè debita, quæ nempe Respublica ex pacto cum fundatoribus inito, vel ex lege conditâ pro suo cõservationis bono, vel qui præest cum imperio ex inito pacto cum Republica, habet quasi in depositò distribuenda cum

proportione ad dignitatem particularium: Id autem ſolùm videtur eſſe poſsibile, ubi fortuna diſtribuentis pendet à fortunâ particularium: aut quando bona ſunt finita, & timor eſt ne in unum coeant, contra bonum ipſius Communitatis. At horum quid in Deo ſimile? Adde nulla eſſe bona, quę Deus quaſi communia habeat. Nam Naturalia, & ſua ſunt, & determinate cadunt in hanc, aut illam exigentiam. Supernaturalia nulli debet etiam indeterminatè.

162 Sextò: Nam *juſtitia* Diſtributiva eſt virtus vel totius ad partes: vel partis quæ gerat Perſonam totiùs, ad ipſas partes. Septimò: Nam quænam dat Deus ex juſtitiâ diſtributiva? Certè præmia dat ex commutativa: jus autem commutativum, & diſtributivum ſe mutuò excludunt. Excludi ergo debet à Deo diſtributiva *juſtitia*.

Contra Legalem Suarez. Amicus.

163 Legalis excluditur etiam ab ipſo Suarez, quem imitatur Amicus. Quia juſtitia legalis, ut contradiſtincta à particulari, reſpicit pro objecto materiali bonum commune, & pro formali jus altum, & excellentius eo quod habet ille, qui talem *juſtitiam* exercet: Videatur Eximius Doctor *diſp. de Juſt. ſect. 4 à num. 6.* Sed implicat, ut Deus recognoſcat *jus* ſuo altius, & excellentius: ergo implicat, quòd exerceat actum juſtitiæ legalis. Vnde ea Juſtitia, quæ in Deo legalis dici ſolet, non eſt ſtrictè legalis, ſed Providentialis, quæ, *juſtitiæ* rationem cùm non habeat, formam tenet. Adde, à Pleriſque cum Leſsio ſatis probabiliter exiſtimari, quòd Juſtitia legalis non ſit ſpecies ſtrictæ *juſtitiæ*; ſed ſpectare ad Pietatem; quod ſi ita ſit, licèt Juſtitia legalis admittatur in Deo, manebit excluſa omnis ratio ſtrictæ *juſtitiæ*.

Leonard. Leſsius.

Contra Vindicativam.

164 Excluditur demùm juſtitia Vindex primo: quia multi eam non diſtinguunt à commutativâ juſtitiâ: exercet enim actum, qui eſt, favere juri, dum exigit debitum pœnæ. Secundò: quia multis videtur probabilius, juſtitiam vindicativam non eſſe de genere ſtrictæ juſtitiæ; unde, licèt concedatur in Deo, non ideò concedi debet ſtricta juſtitia. Dant rationem ſuæ opinationis: nam juſtitia operatur ex debito, & tendit ad reddendum alteri jus ſuum: at, qui punit, non operatur ex debito: poterat enim condonare: neque enim debet ipſe; ſed ipſi debetur. Deinde non reddit alteri jus: neque enim qui deliquit habet jus, ut detur ipſi pœna, ſed dat alteri *jus* puniendi, ſi velit.

P. Suarez.

165 Vnde reſolvit Doctor Eximius omninò videndus *Opuſculo de Juſtitiâ ſect. 5. à num. 48.* Deum in punitione vel ſolùm operari ex charitate ſui, dum *jus* ſuum vindicat: vel ex charitate creaturarum, dum per pœnas procurat emendationem; vel ex dilectione Prædeſtinatorum, in quorum bonum, reproborum delicta punit: vel, quod probat magis, ex illâ juſtitiâ quaſi legali, ſeu rectâ providentiâ, ſeu juſtitiâ, & poteſtate gubernativâ: ex quâ ſicut res ſuo collocat ordine, ita eas, quæ per ſui obliquitatem receſſerunt ab ordine ſuo, reſtituit per condignam pœnam ad ordinem rectæ gubernationi debitum, ut nihil in mundo ſubtrahi fugere poſsit æternæ providentiæ leges: nam *quod unâ viâ ab eâ recedit, aliâ viâ relabitur in eandem*, ut inquit Auguſtinus. Nulla ergo ſpecies juſtitiæ ſtrictæ in Deo eſt.

Auguſtin.

§. II.

QVID DE COMMVTATIVÂ? ET DISTRIBVTIVA?

Mens noſtra de Cõmutativâ.

166 REſpõdeo ad argumentum negando minorem. Ad primam probationem *aſſero* in Deo reperiri virtutem commutativæ *juſtitiæ*, præciſam, & abſtractam ab imperfectionibus noſtris. Id enim ex totâ noſtrâ Doctrinâ colligitur. Et firmatur: quia conventiones oneroſæ, quas init cùm creaturis Deus, & quarum pleni ſunt ſacri codices, ſtrictius debitum fundant, quàm promiſsiones ſimplices, & ex ſolâ fidelitate. Quòd ſi ſuperiores inſtantiæ ſunt difficiles, ſolutæ jam ſunt, nec difficultas obſtat veritati: quid enim difficilius: quàm Deum eſſe Trinum, & unum: Verbum fieri hominem: & quid verius? Hæc erat prima ratio denuò adducta.

Suprà à nu. 107.

167 Ad ſecundam; fateor videri durum, quod docemus, nolenti deponere apprehenſiones vulgares, hærenteſque nimis noſtræ, noſtrorumque jurium limitationi, legantur iterum, quæ *à num. 107* latè diximus: quibus addo caſùm facilè pervium, qui poſsit emollire duritiem exiſtimatam Doctrinæ noſtræ. Sit Petrus debitor Paulo Creditori, & debeat centum. Poteſtne ita paciſci Paulus: ſi intra dies quindecim, intra quos alioquin debes centum ſolvere, ſolveris, nec diſtuleris: quod alioquin facere juſtè nequis, dabo quinque? tenetur Paulus ex juſtitiâ ad danda quinque, etiamſi Petrus die decimo quinto, qui eſt terminus peremptorius,

torius, solvat. Promissio enim acceptata jus fundat. En Paulus pro suâ re facit recompensationem, & licèt rem alioqui debitam accipiat, tenetur ex *justitiâ* solvere. Mollius autem est quod docuimus. Deus enim sibi liberè præimpedit alios usus, (id quod alii vocant, Deum quasi renuntiare;) nec vult opera creaturæ ex aliis titulis sibi exigere.

168 Ad tertiam: imprimis, licèt stricta commutatio fortè exigat hanc conditionem æqualis æstimationis ex parte commutantium; tamen non est solus actus Iustitiæ commutativæ, commutatio: plerumque enim in aliquibus materiis interdicitur commutatio, non tamen exercitium justitiæ commutativæ. Adde, licèt nobis non insit rerum æstimatio, qualis oportet; docemur eam tamen à Deo, qui benè novit, & ipse pro nobis, & pro ipso æstimat, quantum est satis ad commutationem. Sic ignorans pretium adamantis, discis ab alio, de cujus veracitate non dubitas, & sic contrahis cum eodem.

Mens nostra de Distributiva.

169 Ad secundam probationem, quæ mihi difficilior est, & cui ferè succubui, dico, & *assero*, etiam in Deo reperiri virtutem distributivæ justitiæ. Primò ex ratione generali: quia nullam dicit imperfectionem, estque de genere eorum, qui præsunt; ut expendit optimè Suarez citatus. Secundò: quia pacto inito cum Ecclesiâ, & cum ejus capite Christo Domino habet Deus multa quasi facta communia, particularibus Ecclesiæ, ipsiusque, & Christi membris, quæque distribuit Deus prout quisque dignus est, & habet *jus* participandi, eò quòd sit membrum Ecclesiæ, & Christi. Talia sunt: valor sacrificii Eucharistici, suffragia communia Ecclesiæ, & his similia. Et, apud me, tales sunt multi gradus gratiæ, & gloriæ, quos superaddit Deus ultra condignum, quò magis participant *justi* dignitatem membrorum Christi. Sic Granadus. Demùm, si ex majori gratiâ non crescit meritum ad *majus* præmium, tales judico multos gradus gratiæ, & gloriæ, quos pro dispari dignitate superaddit ex bonis quasi communibus quæ Christus acquisivit sanguine suo, distribuendà pro singulis, debita proportione.

P. Suarez.

P. Granad.

170 Tertiò: quia Deus largitur dona sua *juxta* dignitates quas creaturis confert: unde dicitur *Matth.* 25. *dedit unicuique secundùm propriam virtutem.* Vbi nora, Deum, cùm dat virtutem, & dignitatem, facere veluti habentis propriam; & in distributione donorum, eam respicere quasi propriam: unde dixit Dionysius *cap.* 8. *de Divinis Nominibus* laudari Divinam justitiam, *quia omnibus distribuit secundum dignitatem.* Voluit ergo ad mirabilem pulcritudinem Ecclesiæ suæ Militantis, ut in ipsâ esset inæqualitas Personarum, Dignitatum, & Munerum, sicut certè sunt in copioso quovis exercitu: voluitque demùm, ut pro felicitate Ecclesiæ *jam* triumphâtis acciperet unusquisque, & præmia & dona cum proportione ad ipsas dignitates: ita, ut quantùm unus ordine, & dignitate excedit alterum, tantùm excedat in bonis, & donis, quæ nobis acquisivit suo Sanguine Christus à Patre: exinde est colligere in Apostolis majora privilegia: & in Deiparâ, summa, ratione dignitatis: exercet ergo Deus perfectissimè Distributivam *justitiam.*

Matth.25.

Dionys.

171 Nec obstant *rationes objectæ.* Non prima: quia jam constitit de pacto inito cum Christo Domino circa bona aliqua, quæ respectu nostri censerentur, quasi communia. Non secunda: quia licèt Deus eligat infirma mundi, elevat ad fortitudinem Cœli, & ad magnam idoneitatem, & dignitatem, cui se denuò conformat in distributione bonorũ. Nec paritas à Principe Humano facit ad rem. Inest enim ipsi justitia distributiva cum multis imperfectionibus.

173 Non tertia: quia licèt Deus tanquam ad finem ultimum, attendat ad se, cum operatur, vult tamen attendere ad dignitatem accipientium, non tanquam ad regulam honestatis, sed tanquam ad regulam proportionis, sibi liberè præstitutam. Iam, quòd de ratione justitiæ Distributivæ sit respicere dignitatem benefactivam, & quòd ejus finis sit promovere felicitatem distribuentis, verum solùm est de nostra *justitia*, & ratione materiæ, & quod caput est, nostræ indigentiæ: at hæc, extrinseca sunt rationi, & fini intrinseco Distributivæ *justitiæ.* Adde jam Deum respicere dignitatem benefactivam, & felicitativam Communitatis, id est, Ecclesiæ: cujus status certè ex particularium spirituali felicitate crescit.

174 Non quarta: Tùm quia Authore Suarez, non requirit per se Iustitia Distributiva semper, & in omnibus hoc medium Geometricum: idque attenditur à nostrâ *justitiâ* potiùs ex finitudine bonorum communium, eorumque divisibilitate, & ex incommodo, quod nasceretur ex omnium devolutione ad Vnum, quàm ex ratione ipsius

Suarez.

justitiæ, abstractè sumptà. Tùm etiam quia Deus etiam se gerit comparativè, dum præmia dat: pensat enim *jura* meritorum & dignitates Personarum. Tùm etiam quia jam constitit, circa quæ bona Deus perfectissimè observet medium geometricum.

Suprà nu. 169. & nu. 170.

175 Non quinta: quia de capite difficultatis constitit suprà *nu.* 169. & 170. illa autē bonorum assignatio, quasi communium, à nobis plerumque fit ex necessitate conservandæ Reipublicæ: aliquando ex liberà designatione: & sic fit à Deo, designante bona communia ex supernaturalibus, ex pacto cum Christo, vel Ecclesiâ: ex naturalibus ex tacito pacto cum Universo per Creationem ipsam intimato, & acceptato. Non sexta: quia hęc peraccidens sunt ad rationem justitiæ: elevandâ autem est nostra mens ab his, per quæ serpimus inter nos. Adde Deum esse veluti Partem gerentem Personam totius. Non demùm septima: assignavimus enim *num.* 169 & 170. inter quæ bona possit Deus exercere justitiam distributivam. Mihi difficile est, quòd Præmia ut præmia det Deus ex Distributivâ *justitiâ*. Video tamen à multis dici, quasi Deus & simul attendens ad jura meritorum, & ad dignitatem merētium, utriusque justitiæ actum indivisibiliter exerceat.

Ibidem suprà.

§. III.

QVID DE LEGALI, ET VINDICATIVA?

Mens nostra de legali.

176 AD tertiam probationem, de Justitiâ legali, (quæ talis dicitur, quia ad instar legis, institutа est in bonum commune) *Censeo* primò eam esse particularem virtutem. Ratio est quia, bonū commune, & jus ad ipsum est objectū formale speciale, & quod specialem virtutem specificare potest. *Censeo* secundò: eam esse virtutem de genere *justitiæ*. Ratio: quia virtus ad alterum, quæ pro objecto formali *jus* habet, necessariò manet intra genus *justitiæ*.

177 *Censeo* tertiò: probabilius esse eam specie formali non differre à particulari, & commutativâ *justitiâ*, sed solùm specie materiali, seu ratione materiæ. Ratio: quia sicut quivis particularis habet jus strictum in sua bona, ita communitas, aut Rex habet jus strictum in ea, quæ sunt de suo ordine, obligans unumquemque Civem: & ita Civis unusquisque habet jus strictum contra Rem publicam, aut Regem, ut privata singulorum bona tueantur: ergo Iustitia hæc legalis, seu quæ legalis dicitur, eatenus dicitur ratione materiæ, & non ratione speciei diversæ: nempe quia prout est in Particularibus respicit jus, quod habet Respublica, aut Princeps circa Vniversale Regimen: & prout est in Republica, & Principe respicit jus quod unusquisque Particularium obtinet, ut se Respublica, & Princeps justè dirigat, defendatque. Ergo pertinet hæc justitia ad lineam strictæ justitiæ commutativæ. Video his repugnare non paucos, quibus satisfiet in loco.

178 *Censeo* quartò: satis probabile esse, eam specie differre à particulari justitiâ. Ratio: quia dici potest respicere bonum commune ut tale, atque adeò jus altum Principis, aut Reipublicæ prævalens privatis juribus subditorum.

Censeo quintò nihilominùs negari Deo non debere: quia nullam dicit imperfectionem, & est propria Principum: quorum est tueri, & defendere commune bonum, ipsumque præferre bono particulari: unde vix distinguitur à Virtute gubernatrice, & Providentiali. Idque mirabiliter præstat Deus, dum bonum Vniversi præfert Particularium bono, & ne obstet ordini rerum communi, permittit multa, quæ in se inspecta sunt labes, & monstra Naturæ deerrantis abs scopo suo.

P. Suarez.

179 Nec obstant *rationes objectæ*. Non Prima Patris Suarez. Tùm quia probabilius est eam Iustitiam solùm ratione materiæ dici legalem, neque ipsâ non differre à particulari *justitiâ*. Quòd si dixeris, hinc fieri *justitiam* hanc esse in Deo non posse, quia non est obligatus Particularibus, ut eos tueatur, & defendat, dico non esse obligatum independenter à suo libito: esse tamen dependenter ab illo, satis intimato, & acceptato per creationem Rerum & Vniversi, vi cujus ostendit se Principis Personam velle gerere. Tùm etiam quia licèt justitia legalis respiciat jus *altum*, & excellentius jure subditorum, non tamen respicit jus altius *jure* illius, qui operatur ex ipsâ. Nam hæc virtus & esse potest in Communitate, vel Principe, & esse potest in Particularibus, vel in subditis: in his secundariò, & administrativè: in illis, principaliter, & architectonicè. In subditis respicit jus suo altius: in Principe, seu Republicà respicit jus, subditorum jure excellentius, & altius, non suo: & exinde bonum commune prævalens bono particulari. Sic *justitia* distributiva non solùm est in Princi-

pe,

pe, seu Communitate quæ distribuit, sed in Particularibus inter quos distribuit: in illis, ut justam distributionem faciant: in istis, ut justam distributionem ferant, & amplectantur. Non *secunda* Lessii, *ex dictis à nu* 176.

*Suprà à nu.*176.

180 Ad quartam & ultimam probationem, de justitiâ Vindicativâ, *Censeo* primò: eam ad speciem commutativæ justitiæ pertinere. Ratio: quia sicut ad justitiam commutativam pertinet servare indemnitatem juris alieni, cur non etiam reparationem juris proprii læsi? Vnde, quicquid dicat Suarez, non potest non esse actus justitiæ ille, qui ratione juris stricti exigit debitum: habet enim pro objecto jus strictum, vi cujus debetur id quod exigit. Cùm ergo actus justitiæ vindicis sit exigere debitum pœnæ, observando æqualitatem & mensuram pœnæ cum culpâ, non est cur non dicatur reduci ad justitiam commutativam.

Mens nostra de Vindicativa.

P.Suarez.

181 *Censeo* secundò: diversimodè exerceri à Deo, & à Principe, seu Iudice humano justitiam vindicativam. Ab his exercetur ex justitia commutativâ, ex qua obligantur Reipublicæ, punire reos. A Deo exercetur ut supremo Principe, qui solùm attendit ad suum jus læsum: unde illi, plerumque non puniendo peccant; non sic, Deus.

182 *Censeo* tertiò: quicquid sit de his, negari Deo non posse Virtutem, ex quâ justè puniat, quos punit, sive hæc sit Providentialis, sive legalis: Deumque nihilominus non teneri ad punitionem. Video tamen secùs sentientem, & loquentem Montoyam videndum. de his quæ potiùs nos perstrinximus, quàm discussimus. Videatur ipse à *disp* 58 *de Voluntate Dei*. Nòs, datâ occasione, de singulis expensiùs discurremus: & rationes objectæ, præoccupatæ jam sunt.

Ruiz de Montoya.

SECTIO VI.

POTEST HOMO ERGA DEVM EXERcere strictam justitiam, & injustitiam & quousque exerceat?

183 Mitto sensus, & censum Authorũ, quos vide apud Ripaldam *disp.* 84. *sect.*1. & apud Aldretum *disp.*15. *de Incarnatione*. Ipse sine ullo citationum strepitu accingor in expositionem Sententiæ quam veram censeo. Id quod præsto exhibendo simul, & probando *quatuor*, ad quas ipsa reducitur, *Propositiones*.

Ripalda. Aldrete.

§. I.

NOSTRA SENTENTIA.

184 Propositio prima: Potest homo erga Deum exercere strictam justitiam. Probatur primò: quia Deus habet jus supremi Dominii erga omnia: ergo potest exigere à creaturâ ex ipso jure proprietatis supremo, quæ velit: ergo potest creatura velle præstare Deo quod exigit, quia strictè debitum, & ratione supremi juris Dei. Id autem est exercere strictam justitiam. Secundò: quia licèt Deus à creatura non exigat operationes ex jure proprietatis, ut potest; tamen creatura potest velle eas offerre Deo ex hoc titulo quòd ad eas habet strictum jus proprietatis: sed hic est actus strictæ justitiæ, ut certè est anticipata solutio, & actus ille, quo Domino non exigenti à me, reddo pecuniam alioqui suam, *quia suam*. Tertiò: quia servus, & Filius possunt exercere strictam justitiam circa Dominum, & Patrem: si enim uter libet furetur aut bonà, aut famam: & restituat: redimit commissam *injustitiam* per actum strictæ *justitiæ*: quidni ergo creatura circa Deum, si velit gerere vices veri mancipii, & boni Filii?

185 Dices *specialiter* ex Fassolo: Ius Dei, utpote altioris ordinis, non posse adæquari ab homine: Vnde neque potest obligare ex justitiâ, quæ tendit ad actionem exæquativam juris: quemadmodum ob rationem eandem Filius non potest exercere erga Patrem justitiam, sed Pietatem: quia per suas actiones non potest adæquare jus Patris. Lædere tamen potest & Filius jus Patris, & homo jus Dei, & uterque adversùs utrumque committere strictam injustitiam: quia Ius, quò majus, & excellentius, licet eò sit difficilius æquari, eò tamen est facilius lædi.

T.Fassolus

186 Contra primò: quia cavere injustitiam ex motivo non violandi jus alienum, est actus justitiæ: ergo quando fateris possibilitatem *injustitiæ* in Filio, & in Homine contra Patrem, & Deum, hunc saltem actum justitiæ poterit exercere circa utrumque Vterque. Contra secundò: quia licèt jus Dei quasi in actu primo exæquari non possit, quia se potest extendere ad infinita; tamen in actu secundo potest Deus velle non exigere nisi opus finitum: ergo potest exæquari in actu secundo. Sed actus quo volumus reddere totum quod reipsâ hic, & nunc debemus,

est

est exæquativus juris alieni, quantùm oportet ad actum *justitiæ*: ergo & ille actus esset actus strictæ justitiæ. Contra tertiò: Quæ Deus non exigit à Creaturâ, ex pacto inito, vel ad quæ Deus non dat vires creaturæ, creatura non debet Deo: ergo solùm habet jus Deus contra Creaturam circa ea, quæ exigit, & ad quæ dat vires: sed hoc *jus* exæquari potest: neque enim extenditur ultra vires ipsius Creaturæ: ergo &c.

187 Dices iterum, *& etiam specialiter* ex Elparza, Justitiam ex mente Philosophi considerare Personas, inter quas exercetur, ut æquales: & aliunde respicere æqualitatem arithmeticam rerum inter quas versatur: & utraque æqualitas respectu Dei repugnat Creaturæ. Prima repugnat, quia Deum inter, & Creaturam est summa inæqualitas, & distantia. Secunda repugnat: quia quicquid creatura præstare Deo potest, est minus jure Divino, & Deo prorsus inutile. *P. Esparza*

188 Contra primò: quia Justitia nec exigit, nec considerat Personas ut æquales *dignitate*; sed *jure*, id est, ut unaquæque habeat rem aliquam suam, & suis subjectam usibus, quæ pari æstimatione censeri possit cum aliâ re propriâ alterius contrahentis, vel cum jure, cui Persona operans ex *justitiâ*, intendit satisfacere: Atqui non obstante summâ distantiâ inter Deum, & Creaturam potest Creatura habere rem propriam, quæ sit æstimationis æqualis alteri, quam habet Deus propriam, & *juri*, quod habet Deus in illâ: ergo non obstante summâ distantiâ inter Deum, & Creaturam, datur inter ipsos tota æqualitas, quæ est de conceptu *justitiæ*. Minor ex dictis suprà, est evidens. Et major patet in Rege, cujus dignitas, licet suprema sit Regni, non obstat ne Rex cum hominibus sortis infimæ contrahere ex justitia possit. Contra secundò: quia æqualitas quam intendit *justitia* non debet esse inter Vtile, & Vtile, sed inter æque æstimabilia, sive æstimabilitas veniat ratione utilitatis sive aliunde: ut *supra* diximus: & addemus *infra* nonnihil. De supremitate Divini juris dixi *num.* 186.

Supra tota sect. 3. præs. à nu. 116. *& infrà à nu.* 192.

189 Propositio secunda: Potest homo erga Deum exercere strictam injustitiam. Probatur primò, exemplo Setvi, & Filii, quorum uterque potest contra Dominum, & Patrem committere strictam injustitiam: ergo similiter creatura contra Deum. Probatur secundò: quia Deus est verissimè Dominus, non solùm Dominio *jurisdictionis*, sed etiam Dominio Proprietatis: ergo potest æquè ex utroque exigere actiones, & quoddam quasi tributum à creaturâ. Hæc mihi evidentissima sunt. Atqui creatura negans Deo tributum impositum, operatur contra jus proprietatis Divinum: ergo & committit strictam injustitiam: nam quænam alia est ratio strictæ injustitiæ? Potest autem negare: ergo & strictam injustitiam exercere.

190 Probatur tertiò: Materia capax æstimari, æstimatione juris, & dominii est materia capax *justitiæ*, & injustitiæ; atqui in creaturâ respectu Dei potest dari materia capax æstimari æstimatione juris, & Divini dominii: ergo & materia capax justitiæ, & injustitiæ contra Deum. Major est mihi evidens: nam materia capax æstimari æstimatione *juris*, & dominii est materia capax terminandi arbitrium domini, quâ domini; atqui materia capax terminandi arbitrium Domini, quâ Domini, necessariò est materia capax *justitiæ*, & injustitiæ: nam eòipsò potest in eâ materiâ exerceri actus, vel conformis, vel oppositus arbitrio Domini, quâ Dominus est: qui actus necessariò debet esse vel *justitiæ*, vel *injustitiæ*: Neque enim est alia virtus, præter *justitiam*, quæ hujusmodi actus vel eliciat, vel prohibeat, ex formali conformitate, vel difformitate cum arbitrio Domini, quâ Dominus est. Minor autem est etiam evidens: evidens enim est, Deum, quâ Dominum *jurisdictionis*, & proprietatis, habere subse creaturas, & earum actiones.

191 Dices: sicut ad materiam *justitiæ* requiritur, quòd sit materia lucri: ita ad materiam *injustitiæ* requiritur, quod sit materia damni: cujus cùm sit incapax Deus, manet creatura incapax committere strictam injustitiam contra ipsum. Hæc est æquivocatio Adversariorum contra quam egimus *supra num.* 116. & videndi præter Suarez denuò sunt Pater Ragusa *disp.* 3. §. 6. *à num. Verum hoc fundamentum.* Cardinalis de Lugo *disp.* 3. *num.* 64. & Pater Ripalda *disp.* 83. *num.* 96. *& 97. & disp.* 84. *num.* 7. *Suprà à nu.* 116. *Suarez. Ragusa. Card. de Lugo. Ripalda.*

192 Arguo contra sic primò. De ratione materiæ cadentis in dominium proprietatis non est quòd sit materia lucrifica, vel damnifica, utilis, vel inutilis Domino: ergo neque de ratione materiæ cadentis in strictam justitiam, & injustitiam. Antecedens patet in Deo, ne ultra divaget. Probo consequentiam: quia eòipsò quòd de ratione mate-

materiæ cadentis in dominium proprietatis non sit materiæ utilitas, vel damnum, sine utilitate, vel damno Domini potest ipsi servari jus suum, vel violari, ut est evidens: atqui servare Domino jus suum, vel violare, necessariò est stricta *justitia*, vel injustitia: ergo.

193 Arguo secundò: quia eatenus utilitas, & damnum attenditur à justitiâ nostrâ, & commerciali, de quâ Philosophi veteres, quatenus sine isto, vel illâ, non sunt nobis res gratæ, vel ingratæ communiter, id est, æstimabiles, æstimatione *justis*, & dominii: atqui res præcisim à lucro, vel damno possunt esse simpliciter gratæ vel ingratæ voluntati Domini, ut Domini, id est, simpliciter æstimabiles æstimatione juris, & dominii: ergo. Vnde fit Materiam utilem, vel nocivam *justitiæ* non esse aliam, quàm gratam, vel ingratam arbitrio Domini, quà Dominus est: quicquid sit de aliâ ratione utilitatis, aut lucri. Quare nequit violari arbitrium Domini, quà Dominus est, sine strictâ injustitiâ.

194 Arguo tertiò: quia honor est materia justitiæ, sive illius læsio sit nociva fœlicitati, sive non: nam quòd sit nociva fœlicitati, venit ex eo quòd honor putetur esse inter bona nostræ fœlicitatis: sumus enim imperfectissimi, & ex istâ imperfectione, & indigentiâ putamus esse bona, quæ reipsà nobis non insunt: quòd verò sit materia justitiæ venit ex eo quòd nos habeamus jus strictum ad ipsum honorem: sed Dei honor est maximus, & jus ad ipsum, summum: ergo licèt honoris divini læsio non sit nociva Deo erit stricta injustitia.

195 Arguo quartò: quia sicut justitia in nobis respicit utile, & damnum prohibet: ita Amicitia tendit ad quærendum utile amico, & vitandum ipsi damnum: Fidelitas ad implenda promissa facta in commodum Promissarii: (nam promissio de re indifferenti nihili æstimatur) & gratitudo ad compensandum bonum utile per aliud. At nihil horum amicitia nostra erga Deum, gratitudo, fidelitas, aliter materiam respiciunt, & requirunt: neque enim ad eas requiritur, aut respicitur quòd materia sit Deo utilis, quam offerimus, vel damnosa, quam vitamus, sed ipsi grata, vel ingrata, & æstimabilis aliundè: ergo similiter justitia. Quòd si propter *Aristoteles* calamum Aristotelis requiri debet utilitas, vel nocumentum ad æstimationem propriam materiæ cadentis in justitiam, aut injustitiam, cur non etiam ad æstimationem materiæ cadentis in amicitiam, fidelitatem, & gratitudinem: quo facilè hæ virtutes à nobis erga Deum relegabuntur. Est ergo injustitia, violatio voluntatis Domini, sive noceat, sive non noceat.

196 Propositio tertia: Homo reipsà exercet strictam injustitiam cõtra Deum in omni peccato, per se loquendo. Dico *per se loquendo*, ut occurram casibus illis, in quibus vel cum probabilitate opinionis oppositæ, vel sine advertentiâ, etiam interpretativâ, suæ obligationis à jure divino manãtis, quis peccaret: quibus de casibus loquar apertiùs *à num.* 218. Ducor in hanc sententiam primò: quia conformior est *Sacræ Scripturæ, Sactorum Patrum, & communi* apprehensioni Fidelium. De quibus videri debet Doctor Eximius *tom. 9. de Gratiâ lib. 7. cap. 14. à num.* 48. Adeò multa rem in hanc disputans, ut vix quidquam opportunè superaddi possit. *Infrà à nu. 218.* *P. Suarez.*

197 Ducor secundò: quia Deus habet dominium perfectissimum, à quo dimanant omnia jura, & homo non habet aliud jus in creaturas, vel actiones suas, quam quod ei à Deo conceditur. Non autem videtur rationi, aut Sapientiæ Divinæ consonum voluisse dare homini *jus* in creaturas, & actiones, quas ipse prohibuit: ratio: quia cùm Deus curet viis innumeris arcere hominem à peccando, congruum est ei minuisse titulos ad peccandi licentiam, quale esset dominium in eas creaturas, & actiones alioqui prohibitas: sciret enim homo, licèt alioquin sibi forent illicitæ, tamen non esse sibi illicitum earũ usum titulo dominii, seu ex defectu dominii. Nunc sic: ergo omne peccatum est usus, & contrectatio rei alienę, invito simpliciter vero Domino. Atqui contrectatio rei alienæ, invito simpliciter Domino, est injustitia stricta: ergo omne peccatum est injustitia stricta.

198 Ducor principaliter tertiò: quia Deus, verè, *ex Propheta*, Dominus, & Legifer noster, ex utroque *jure*, Legislatoris, & Domini, præcipit, & prohibet: ergo omnis transgressio legis, est indivisim transgressio, & violatio juris supremi, & stricti: ergo quâ necessitate peccatum omne est transgressio legis: est in præsenti providentiâ præceptiva transgressio, & violatio juris: ergo & stricta injustitia. Consequentiæ benè descendunt ex antecedente: quod probo primò: quia Deus præcipit, & prohibet nobis,

bis, ut ſervis, & interponendo titulum ſervitutis noſtræ: ſic enim colligitur apertè ex Scripturis, ex quibus diſerte apud Sanctum Thomam *in Catena* Cyprianus: *Deus*, inquit, *à nobis petit famulatum jure ſervitutis*: ſed ſervitus eſt relativa ad dominium proprietatis, ut tale: ergo Deus præcipit, & prohibet, ut Dominus proprietatis.

S. Thom. Cyprianus.

199 Probo ſecundò: quia vix in Scripturâ inducitur Deus præcipiens, & prohibens, niſi interpoſito jure *Domini*, per hæc, aut ſimilia: *Ego Dominus, & Deus veſter: Hæc dixit Dominus*, viderique poſſunt iterata tertio quoque verbo in promulgatione legis, *Deuteronom.* 4. & 5. Nec eſt credibile Scripturam ſolùm loqui de dominio juriſdictionis, cùm vox *Dominus* ſimpliciter, & abſolutè ſumatur pro Domino dominio proprietatis. Adde hoc etiam dominium ſatis contradiſtingui ab Scriptura, cùm in ipſa promulgatione legis contraponat ſervitutem, quam debet populus Domino præcipienti, in obediendo, illi ſervituti à quâ Populum ſuum eduxerat in *manu fortí, & brachio excelſo*: unde mihi videtur ita Scriptura rem in hanc loqui, ut caſu quo Deus exigeret actiones præceptas ex *jure* ſuo proprietatis, non deberet aliter loqui.

Deuteron. 4 & 5.

200 Probo tertiò: Deus interponens jus ſupremi Dominii, dum præcipit, ut reverà interpoſuit, de eo dominio intelligi debet vi cujus major horror incuteretur hominibus, ne tranſgrederentur præcepta Domini: & vi cujus manerent homines magis obſtricti Deo, & cum horrore majori ad tranſgreſsionem: hæc enim certè videtur cauſa cur toties Deus in præcipiendo, & prohibendo ſe Dominum, & Deum appellet. At inter homines major horror incutitur ex jure ſervitutis, & ex dominio proprietatis, quàm ex præciſo dominio *juriſdictionis*: horrere enim incipimus id unde timere juſtè poſſumus: ergo intelligendus eſt Deus loqui de ſuo dominio proprietatis, dum interponit, in præcipiendo, aut prohibendo, Dominium.

201 Ducor principaliter quartò, & ſpecialiter de peccato mortali; omne peccatum mortale eſt vilipenſio Divinæ Authoritatis, & Majeſtatis, contemptus ipſius, & actus, quo Deus poſtponitur non Deo; atqui vilipenſio Divinæ Authoritatis, & Majeſtatis, contemptus ipſius, & poſthabitio eſt ſtricta injuria, & injuſtitia: ergo omne peccatum mortale eſt ſtricta injuria, & injuſtitia. Major ex triplici capite eſt evidens, tùm quia Deus interponit ſuam authoritatem in præceptis, vult enim ea ſervari: quia ipſi placent. Tùm quia intuente Deo, tranſgreſsio fit, & à viliſsimo mancipio. Tùm demùm: quia præfertur bonum infimum ſummo. Minor oſtenditur primò: quia talis vilipenſio, contemptus, & poſthabitio nequit fieri ſine apertâ, & formali *jacturâ* honoris Divini: conſiſtit enim honor in teſtimonio excellentiæ alienæ; atqui nequit committi jactura honoris alieni ſine injuſtitiâ ſtrictâ: ergo Secundò: quia Deus habet jus proprietatis ut præferatur omni non-Deo, ne vilipendatur, & contemnatur: ergo omnis actus, quo vilipenditur, & contemnitur, & quo poſthabetur alicui non Deo Deus, eſt neceſſariò contra jus proprietatis Divinum: ergo neceſſariò eſt ſtricta injuſtitia.

202 Confirmatur primò: omnis contumelioſa, indigna, & probroſa Perſonæ dignæ tractatio eſt ſtrictè injurioſa: munus enim juſtitiæ eſt, ut quævis perſona tractetur, ut digna eſt, & ſine probro, & contumelia. Atqui omne peccatum eſt contumelioſa, indigna, & probroſa tractatio Dei infinitè digni: nam *ejus* authoritas, & dignitas alioquin ſumma, in ejus oculis vilipenditur: ergo eſt ſtricta injuria omne peccatum. Confirmatur ſecundò: omnis poſitiva irreverentia eſt cõtra honorem illius contra quem fit: & omnis actio contra honorem alterius eſt ſtricta injuria: atqui omne peccatum eſt poſitiva irreverentia Dei: deſeritur enim lex Dei, pro *cujus* obſervatione interponit Deus Majeſtatem ſuam, & voluntatem, & deſeritur cum contumelia, nempè ipſò inſpectante.

203 Confirmatur tertiò: quia omnis actio, quæ continet crimen læſæ majeſtatis, eſt ſtrictè injurioſa Principi in humanis: omnis autem actio contra legem, pro cujus obſervatione interponitur Dignitas Regia, continet crimen læſæ majeſtatis, præſertim, ſi in præſentiâ Regis fiat: Atqui Deus pro omnis legis à ſe latæ, & per ſyndereſim promulgatæ obſervatione interponit ſuam dignitatem: legum enim omnium, quas Deus fert, finis eſt Deus, & Dei dignitas: imò legis tranſgreſsio eatenùs eſt mala, quatenùs Deo mala, id eſt, Deo diſplicens; & eatenus vitiat, & maculat tranſgreſſorem, quatenus per ipſam fit averſus à Deo volente rem præceptam, & in eâ ſibi complacenti, dignoque cui placendum ſit in eo quod vult: ergo

go omnis actio contra legem Dei latam, & promulgatam per synderesim, & conscientiam uniuscujusque est, & continet crimen læsæ Majestatis Divinæ: ergo est strictè injuriosa Deo.

204 Confirmatur quartò: ideò rapina addit malitiæ, & injustitiæ furti, specialem malitiam injustitiæ, quia injustitiæ furti addit rationem contumeliæ, nempè quòd, in oculis Domini, violenter res auferatur: quod est contra honorem ipsius, & in ejus contemptum: usque adeò ut plerumque in genere furti actio sit levis, & in ratione contumeliæ sit gravis injustitia, vel econversò: atqui omnis actio peccaminosa est usus rei invito Domino, & ipso inspectante: ergo est contra honorem ipsius, & in specie contumeliæ: ergo & in specie strictæ injustitiæ.

205 Propositio quata: Homo, dum peccat, indispensabiliter per se exercet strictam injustitiam contra Deum. Vnde omne peccatum essentialiter per se, & ex genere suo est stricta injuria, & injustitia contra Deum. Illatio benè sequitur ex *facti* propositione, quam probo primò: quia fieri nequit, ne homo, dum peccat, faciat id quod displicet Deo, & id, quod ne fieret, interposita est ejus dignitas, & authoritas; idque ipso Deo inspectante: ergo fieri nequit, ne Deus inhonoretur ab homine peccante: ergo fieri nequit, ne committat injustitiam.

206 Secundò: *jus* illud de quo *nu.* 201. quod habet Deus, ut placendum ipsi sit in eo quod velit, nevè indignè tractetur, tale est, ut ipsi nequeat Deus cedere, vel quasi cedere respectu creaturæ: ergo omne peccatum est indispensabiliter cõtra jus Divinum: ergo & stricta injustitia. Antecedens ostenditur. Tùm quia ea quasi cessio esset quædam prodigalitas irrationalis. Tùm etiam: quia *jus*, ne malè, & indignè existimetur de Deo, est indispensabile: quidni pariter jus ne fiat in ejus oculis, quod ipsi displicet? Tùm etiam: quiâ voluntas, quâ Dominus tollit obligationem, est voluntas faciendi alteri licitum usum rei, quasi ipse non esset Dominus, ita ut rei usus maneat licitus pro arbitrio ejus cui tollit obligationem: atqui Deus nequit ulli creaturæ facere usum irreverentiæ, & inhonorationis Divinæ licitum, quasi Deus non esset honoris sui Dominus.

207 Dices: at potest facere ne talis usus sit illicitus titulo sui juris, & dominii. Contra: quia non potest facere ne sit contra ejus honorem: quomodo enim Princeps, faciat, ne fiat contra suum honorem ab eo qui in suis oculis parvipendit leges quibus annexa est Dignitas Regia? ergo nequit facere ne lædatur ejus honor, & *jus* ad ipsum. Tùm etiam: quia posse id facere, esset prodigere irrationabiliter jus Divinum.

§. II.

OBIECTIONES IN OPPOSITVM.

208 OBjicies primò: ut actio sit injuriosa Deo, non sufficit quòd sit contra Dei præceptum, sed necessariò debet esse contra ipsum Deum utentem in præcipiendo, vel prohibendo, suo speciali dominio proprietatis: qui enim transgreditur præceptum Prætoris mandantis ornari vias publicas non est injustus, sed inobediens: nempè quia Prætor non dominio proprietatis, sed *jurisdictionis* utitur præcipiendo. Vnde ergo constat Deum, dum præcipit, aut prohibet, uti Dominio proprietatis?

209 Confirmatur: quia peccatum, veniale præsertim, non est cur dicatur injuria Dei. Tùm quia qui venialiter peccat, pluris æstimat Dei amicitiam, quàm cætera omnia: cùm nihilominus paratus sit omnia contemnere, ne faciat actionem dissolutivam amicitiæ. Tùm etiam: quia non attingit lineam contemptûs, inhonorationis, aut contumeliæ contra Deum: Nam Regis legem etiam in ejus oculis violare in re modicâ, & vix evitabili, quis censeat Regis contumeliam, inhonorationem, aut contemptum? Tùm quia aliter vix veniale poterit excusari à linea gravis inordinationis & malitiæ. Tùm demùm: quia actio quæ componi potest cum amicitia, imò & cum amore Dei super omnia, non potest esse talis, ut mereatur nomen injuriæ, & injustitiæ: esset enim genus inimicitiæ: quod repugnat ex ipsis terminis.

210 Respondeo ad argumẽtum: Primò, *fam* constare *a num.* 198. Deum suo dominio proprietatis uti dum præcipit in præsenti Providentia. Secundò: ex *nu.* 201. constare, quòd licèt Deus non præcipiat, aut prohibeat ex jure proprietatis circa rem prohibitam, vel præceptam; tamen rei præceptæ, vel prohibitæ observatio fiat, ex conditione præcepti, vel prohibitionis, materia *juris* divini Proprietatis indispensabiliter. Tertiò, disparitas de transgressione præcepti Divini ad transgressionem humani est: quia illa necessariò est contra Dignitatem præci-

pientis, cui tanquam fini, obligatio potissimùm servit: ista necessariò non est contra dignitatem præcipientis, plerumque intendentis alios fines in imponendâ obligatione distinctos à suæ Dignitatis, & Authoritatis ampliatione, & tuitione: illa necessariò est fugienda, quia præcipienti displicet: ista necessariò non est ideò fugienda, quia displiceat præcipienti: Illa necessariò continet crimen læsæ Majestatis: non ista. Adde Patrem *Martinon.* Martinon *in 1. p. disp.16. sect.4. num.34.* in omnis præcepti transgressione fateri rationem injuriæ, quia omnis transgressio adversatur juri, quod superior habet ad utendum suo dominio jurisdictionis; atqueadeò quatenus adversatur huic juri erit injurius, qui præcepta transgreditur; & quatenus non defert honorem debitum præceptis, erit inobediens.

211 Ad confirmationem, fateor mihi videri valde probabile, quòd Veniale peccatum non sit injuria, & offensa, nisi abusivè, & secundùm quid. Nihilominùs dico esse de genere offensæ, & injustitiæ levis: quia leviter opponitur Voluntati & arbitrio Veri Domini jus habentis, ut sibi placeamus in omni quod vult. Non tamen dicerem, venialia peccata esse in linea contumeliæ, inhonorationis, & contemptûs: quia istæ species vix patiuntur respectu Dei parvitatem materiæ: Tùm etiam quia status amicitiæ obstat, ne actio, quæ cum ipsâ componi potest, censeri debeat moraliter contumeliosa, inhonorativa, & contemptiva illius, cujus reipsa amicus es, & esse desideras; licèt non obstet, ne aliqua actio fiat ab amico aberrans à voluntate alterius amici, ipsique contraria, atque adeò leviter injusta, & injuriosa. Ex quibus patet ad ea quæ præsertim ex *Aldrete.* Aldrete objecta sunt. Quòd si horror non sit in levi contumeliâ, levi inhonoratione, & levi contemptu Dei, facilior erit, & aperta solutio.

212 Objicies secundò: Nam si peccata sunt in specie injustitiæ quia Deus præcipit, aut prohibet ex dominio proprietatis, juxta doctrinam *à nu. 198.* omnis observatio præcepti Divini, omnisque peccati evitatio exigetur à Deo in præsenti providentia ex suo dominio proprietatis: eruntq; proinde actiones Deo aliunde debitæ, tanquam Domino proprietatis, ut servi actiones sunt debitæ domino. Id autem manifestè repugnare Doctrinis supra jactis ostendo: nam exinde plures, & ferè innumeræ actiones nostræ meritoriæ erunt hujusmodi; per eas enim & præcepta servamus, & peccata vitamus: ergo per eas obligare non possumus ex Justitiâ Deum ad remunerationem in ratione dati, & accepti.

213 Consequentia patet: nam ut homo Deum obliget ex justitiâ in ratione *dati*, & *accepti* per actiones meritorias, se debet in illis gerere tanquam servus manumissus, & Filius major, habereque dominium in illas, tanquam in actiones suas, liberas ab omni obligatione justitiæ. Id enim sequitur ex *supra* positis. Atqui Deus remunerat ex justitiâ obligatus à nobis per actiones meritorias in ratione dati, & accepti, ut ex Scriptura, & Patribus supra colligebamus: ergo vel pugnantia loquimur, vel Deus res præceptas non exigit ex dominio proprietatis. *Suprà à nu.107.*

214 Respondeo primò: aperuisse nos viam *nu.* 201. quâ defendi possit omne peccatum esse injustitiam, licèt Deus non præcipiat, aut prohibeat ex jure proprietatis: utens enim solo jure jurisdictionis, facere potest evitationem peccati materiam Dominii divini proprietatis: juxta quam doctrinam dici potest, imprimis, præcisam evitationem peccati, quæ nempe secundùm se præscindit, & plerumque poni potest seorsim à ratione obsequii (potest enim evitari peccatum per actum naturalem, vel saltem per actum ex objecto non cadenti in præceptum) esse debitam Deo ex justitiâ: rationem verò obsequii, & actûs honesti meritorii manere homini liberam ad omni obligatione justitiæ. Vnde actiones meritoriæ manent aptæ, ut etiam in ratione dati & accepti possint obligare Deum ex justitiâ. Deinde dici potest, eas actiones, quæ ut meritoriæ requiruntur determinatè ad evitationem peccati, esse rarissimas, nam præcepta, quæ limitent intensionem, & objectum formale, rarissima sunt: de eisque dicetur quod in tertia solutione.

215 Respondeo secundò: Licèt Deus præcipiat, aut prohibeat ex directo dominio proprietatis, adhuc tamen actiones, ut offeruntur à creatura, manere liberas ab obligatione justitiæ: unde interveniente pacto potest per eas obligare Creatura Deum in ratione dati, & accepti. Ratio est: quia neque Deus exigit in tempore determinato, neque in determinata intensione; neque ex determinato motivo: unde subest dominio Creaturæ, actio, quæ offertur, ut talis est.

216 Respondeo tertiò: quod licèt actiones

nes meritoriæ,quas ex præcepto damus,sint aliunde debitæ ex justitia , tamen possent obligare Deum ex justitiâ ad remunerationem,interveniente pacto & promissione, nō ratione dati & accepti continente contractū mutuum , & utrique parti oneroſum , ſed ratione pacti, & promiſsionis, dicentis contractum , ſeu quaſi contractum non mutuum Dei volentis dare jus creaturæ,quin ipſa debeat ponere aliquid aliunde nō debitum ex *juſtitiâ* , ſed aliunde debitum. Vnde argumentum multipliciter ſolvi poteſt. Adde merito condigno contingentem eſſe obligationem ex *juſtitiâ* , ut communis opinio fert.

217 Obſicies tertiò:Poteſt quis peccare cum ignorantia invincibili circunſtantiæ, quade loquimur , nempe in*juſtitiæ* contra Deum,aut ex opinione probabili, quòd peccata non ſint ſtricta in*juria*,vel injuſtitia contra Deum: quæ opinio cùm probabilis ſit & multorum , neceſſe eſt excuſet multos qui peccant à labe injuſtitiæ : non enim eſt credibile eos, qui contra nos opinantur in præſenti, dum peccant, nolle uti ſuâ opinione: ergo multa peccata ſunt quæ non ſunt ſtricta injuſtitia contra Deum: imò contingere poteſt , ut nullum imbibat labem ſtrictæ injuſtitiæ.

218 Reſpondeo primò , hos caſus eſſe peraccidens, nec obſtare veritati Aſſerti noſtri, dicentis peccata per ſe continere rationem in*juſtitiæ*. Reſpondeo ſecundò ; hunc diſcurſum aſſequi ad ſummum , ſiquid aſſequitur, ne omnia peccata ſint formalis injuſtitia contra Deum : non verò, ne materialis in*juſtitia* ſint , quod veritati propoſitionis aſſertæ ſufficere , cenſet Martinon,& Ripalda.

Martinon. Ripalda.

219 Reſpondeo tertiò : negando imprimis poſſe quem peccare cum invincibili ignorantia de eo quòd contra Deum injuſtitiam committat. Ratio eſt : quia nemo peccare poteſt ſine advertentia circa tria. Primum, ſe operari ſpontè & liberè contra dictamen rationis, & Deum. Secundum, ſe contrariari , & opponi Deo Diſplicenti, & invito, & videnti. Tertium , Deum eſſe cunctis anteferendum ratione ſuæ dignitatis, & *juris* ; ſeque vel ſeipſum, vel aliquid præferre ipſi Deo : qui autem ſponte ,& liberè operatur contra alium invitum , cujus dignitatem,& jura ſcit,ſe operando ſic,vilipendere , neceſſariò videt ſe injuriam , & injuſtitiam committere: unde ratio malitiæ moralis impræſcindi nequit à ratione injuriæ contra Deum. *Deinde* nego illam opinionem eſſe *practicè probabilem*: ratio eſt, quia eſt cognitio quæ in praxi reliquit omnes alias cognitiones , quibuſcum impoſsibile eſt non committi injuriam : nam neque qui ſic opinantur , poſſunt in eo , qui peccat , negare advertentiam ad tria, quæ dixi.

220 Neque excuſat dicere , ea tria non ſufficere ad contrahendam malitiam in*juſtitiæ* , vel ſaltem id eſſe probabile. Non , inquam,excuſat: quia aliud eſt, ſi ea ſufficiunt, nihilominus eſſe probabile,non committi injuſtitiam : & hoc eſt falſum : aliud eſt , eſſe probabile ea non ſufficere : & hæc opinatio non obſtat, ne contrahatur tota malitia, quæ ex illis advertentiis derivatur:atqueadeò eſt opinatio impertinens,& Deo injurioſa,cum velit excuſare à labe injuſtitiæ illum ,quem fatetur agere ſponte contra Dominum invitum, ejuſque dignitatem & jura, non minus ac ſi vellet excuſare à labe inobedientiæ, quem fateretur agere ſponte contra præceptum cognitum ſuperioris.

221 Objicies quartò: *Scienti,& Volenti non fit injuria* , ex Regula 27. *juris in ſexto* unde ſumitur communis Theologorum , & Iuriſprudentium ſententia , quòd fieri non poſsit injuria , niſi ubi Dominus eſt ſimpliciter invitus, & patitur. Atqui Deus non eſt invitus ſimpliciter in actu peccati. Primò: quia potens facilè impedire , non impedit. Secundò: quia ultrò, & ſponte confert concurſum ad illud. Neque ſatis eſt dicere,Deū per affectum inefficacem nolle peccata committi:Nam affectus inefficax non obſtat perfecto voluntario. *Reg.* 27. *Iurisin 6.*

222 Confirmatur : Quod fit ex libero, decenti,& ſpontaneo permiſſu alicujus Perſonæ, nequit eſſe offenſa contra ipſam;atqui quævis actio creaturæ, quantumvis prava,fit ex libero , decenti , & ſpontaneo permiſſu Dei, aliter implicans fieri : ergo nequit eſſe offenſa contra ipſum. Minor eſt evidens. Major oſtenditur: Primò;quia ſi Rex ex optimo regiminis conſilio permitteret , quòd ſubditi contumelias in illum inferrent,nullā diceretur injuriam pati : id quod eſt evidens in Scurris, & Paraſitis, quorum contumelioſis alioquī verbis Rex non offenditur. Secundò : quia implicare videtur in ipſis terminis, quòd quis in*juriam* inferat Perſonæ:& quòd hæc Perſona non patiatur actionem , per quam illi infertur in*juria* : nec minùs implicare videtur , quòd Perſona

patiatur actionem, quam sponte, & liberè permittit, & quam permittere, est magna laus ipsius. Hæc objectio *non* videtur *digna Catholico*: eâdem enim vi contendi posset, neque peccatum esse inobedientiam, neque pœnâ tam gravi dignum.

223 Respondeo primò: Deum circa peccatum nullam habere volitionem, neque ullũ affectum, qui non sit detestativus ipsius: unde non fit peccatum, Deo sciente, & volente; sed Deo sciente, & simpliciter invito. Respondeo secundò: negando etiam minorem: licèt enim Deus non sit invitus simpliciter, voluntate beneplaciti, quia nempe non habet voluntatem efficaciter impeditivam peccati; est tamen simpliciter invitus voluntate signi, quatenus nempe vult in actu exercito, & intimat obligationem, & præceptum fugiendi peccatum. Id autem sufficere, ut quis patiatur injuriam, patet in Domino, qui volentem coram se usurpare aliquid suum, non vult impedire, cùm possit: intimare contentus voluntatem obligantem ad non usurpandum, id est, non cedentem jure suo.

224 Ad confirmationem, dico actionem posse esse injuriosam Personæ alioquin liberè, decenter, & spontaneè permittenti, quoties permissio conjungitur cum voluntate sufficienti, ut dicatur invita, qualis est illa voluntas signi, quam explicui. Nec probationes sunt ad rem: Rex enim, qui ita permitteret, si simul intimaret præceptum, & voluntatem obligantem in oppositum, pateretur injuriam: illud autem de scurris, & parasitis non salvatur per solam permissionem: habent enim ea hominum ludicra Reges, animi gratiâ, nec permittunt modò, sed gaudent in urbanis ipsorum officiis: ubi satis apparet voluntas cedendi jure suo.

225 Objicies quintò: Eatenus potest alicui fieri injuria, quatenus lædi jus ejus potest; atqui jus Dei lædi nequit à nobis: ergo neque potest à nobis fieri injuria Deo. Minor patet: quia jus, quod impediri non potest ab usu rei pro habentis arbitrio, lædi non potest; sed jus Dei in nos, & in nostra impediri non potest, ne ipsis utatur pro arbitrio suo: magis enim sunt in potestate Dei nostræ voluntates, quàm in nostrâ, atque adeò potest ab ipsis quomodocumque & quascumque velit actiones elicere. Omissis solutionibus, quas bene impugnat Ripalda, *respondeo*, ne fit æquivocatio, distinguendo majorem: quatenus lædi potest, læsione solùm damnificâ, nego: læsione saltem contraventionis arbitrii & voluntatis Domini, qua talis, concedo. Iam nego minorem. Ad probationem distinguo majorem: non potest lædi jus, quod impediri non potest ab usu rei, factis novis impensis ne impediatur ab usu rei, nego: rebus ut sic manentibus, & quin Dominus cogatur ad novas expensas, transeat. *Ripalda.*

226 Explico me. Potest contingere, ut aliquis Dominus non impediatur ab usu rei per attentatam usurpationem rei: & tunc reipsâ non læditur moraliter *jus* Domini, quia nulli ejus arbitrio fit contraventio: at contingere potest, ut hîc & nunc impediatur ab usu, ad quem *jus* habet, nullis etiam superadditis impensis, quas si vellet superaddere, non impediretur ab usu rei: & tunc manifestè læditur jus dominii, non quia auferatur à Domino potestas faciendi ne impediretur àb usu rei, sed quia reipsa negatur ipsi quod ipsi debetur, & fit manifesta contraventio arbitrio Domini, quà talis. Sic autem contingit in nobis respectu Dei. Licèt enim cùm nos peccamus, vel omittimus actum præceptum, sub hac numero libertate, quâ fruimur, non desit Deo potestas faciendi, superaddendo novas vires, & motiva, ut sit actus; tamen, habet jus ne peccetur, neve omittatur actus à nobis, sub hac numerò libertate: etiamsi nolit per auxilia nova rem aliter disponere: unde necesse est, quòd peccando nos impediamus Deo usum rei: (sub hac enim libertate est Deo debitus, nec aliter possibilis nisi volentibus nobis:) atque adeò contraveniamus arbitrio Dei, quà Domini, lædamusque jus ejus, quantùm requiritur ad injuriam.

227 Objicies sextò: Nam exinde in quovis peccato, præter malitiam specificam desumptam ex objecto virtutis, cui contrariatur, v.g. temperantiæ, assignanda erit, & agnoscenda specialis malitia injustitiæ, mutans speciem, & necessariò aperienda in confessione: quod est absurdum, inauditum, & contra praxim. Respondent aliqui cum Martinon non esse absurdum: nam ea injustitia non, est necessariò formalis, sed materialis: omitti tamen in confessione vel ex probabilitate opinionis oppositæ, ut vult Delugo; vel quia est malitia transcendens omne peccatum, ut alii volunt: quales sunt malitiæ per se imbibitæ in omni peccato, irreligiositatis, inobedientiæ, inimicitiæ & aliæ similes. *Martinon.* *Card. de Lugo.*

228 Respondent alii secundò, litem esse de voce: an ea malitia sit dicenda specialis, an transcendens & generalis: quomodo enim

cum-

cumque dicatur, salvari potest esse peccatum omne formalem injuriam Dei. Videatur
Aldrete. Aldrete, qui speciali *disp.16.* contendit illam malitiam injustitiæ non debere dici specialem. Cujus de Doctrinâ erit loquendum ali-
P. Suarez. bi. Respondeo tertiò, cum Eximio Doctore *disp.15. de Pœnit. sect.2. fine.* Concedendo in quovis peccato, præsertim mortali, debere agnosci specialem illam malitiam strictæ injuriæ eo modo quo agnoscitur ratio peccati Theologici: nam omne peccatum in quacumque materia sit, constituitur specialiter in esse peccati Theologici per hanc rationem injustitiæ, & injuriæ: unde etiam satis exprimitur in confessione dum quis fatetur & dicit se Deum offendisse peccato intemperantiæ, vel injustitiæ contra Proximũ: eo enim ipso manent expressæ duæ rationes malitiæ: & desumptæ ex objecto specialis virtutis, contra quam est actio: & desumptæ ex læsione Divinæ voluntatis, & juris.

§. III.

ALIA OBIECTIO: VBI CVR NON SIT IN Peccante obligatio statim pœnitendi?

229 OBjicies septimò: Peccatum strictæ injustitiæ relinquit obligationem statim restituendi, & satisfaciendi, reparando jus læsum, & compensando injuriam; atqui peccator non manet cum obligatione statim restituendi, & satisfaciendi: ergo non peccat peccatum injustitiæ strictæ. Major est evidens in homine alium hominem injuriante. Minor est Doctrina communis Theologorum. Consequentia exinde fit evidens, quòd si ex numine violato nõ maneret obligatio restituendi statim, & satisfaciendi, cur maneret ex violato jure proximi, quod infinitè inferius est? Hæc objectio diù exercuit ingenia Theologorum. Omissâ enim opinatione aliquorum veterum, qui obligationem compensandi, & pœnitendi statim, ac peccatum comissum est, utpote durâ, & laqueos conscientiis parante, & improbabili: negatur jam à communi Theologia in homine peccante ea obligatio, & assumpta paritas à lædente jus Proximi. Vide pro Verâ Sententiâ, novissimè disputantem Reverendum admodùm Patrem Thyrsum *tom.3.*
R. Adm. Thyrsus. *disp.34.* Sed est difficultas in assignandâ ratione.

Card. de Lugo. 230 Dat rationem *Cardinalis de Lugo*: quia homo non potest restituere actũ omissum in individuo: dare autem æquivalens, licèt possit, non tenetur ex justitiâ: quia Deus *jam* habet in bonis suis moraliter: potest enim facere, prout voluerit, ut voluntas nostra ponat. Sic non teneor compensare damnum illatum Petro, qui curam habet mearum facultatum, & ipse pro libito meis sumptibus potest sibi compensationem damni facere. Sed

231 Contra primò: quia eundem actum in individuo potest restituere, si eadé principia maneant: cur ergo non tenetur ex justitiâ? Secundò: quia licèt æquivalens habeat Deus sub suâ potestate, si velit uti impensis extraordinariis; at si iis nolit uti, relinquendo creaturam cum auxiliis, & impensis ordinariis, cur sub ipsis nõ tenetur creatura dare æquivalens Deo ex justitiâ pro actu injustè omisso? Et ratio est: quia Deus non tenetur eas impensas extraordinarias facere, cùm ipse possim per ordinarias dare æquivalens. Sit exemplum in Petro, cui damnum intuli: certè non me excusat à restitutione rei ablatæ, vel æquivalentis, quòd Petrus expẽsis extraordinariis, & pretiosioribus, quã necessarium est pro rei suæ conservatione, possit etiam è meis bonis rem sibi suam recuperare.

232 Contra tertiò: quia licèt Deus potestate suâ antecedenti habeat æquivalentem honorem, & nolit: non impedit ne velit, & quidem ex Iustitiâ, honorem individuum, qui in hoc instanti habet in suâ potestate creatura, & omittit committendo injustitiam: ergo nec impedit, ne velit, & exigat in satisfactionem honorem æquivalentem, qui in secundo instanti sub his, aut illis auxiliis habet creatura in suâ potestate.

233 Lubet tamen altiùs introspicere discursum Eminentissimi, & gradu, & ingenio, Authoris. Tria supponit. Primum cùm res nequit restitui in individuo, obligationem esse ad æquivalens. In nostro autem casu res individua non solũ est actus ad quem ipse tenebar in individuo, sed actus individuus in instanti determinato: unde si semel omissus est, impossibile est quòd Deo detur res alioquin debita in individuo: & necessariò premit obligatio ad æquivalens. *Laus Card. de Lugo.*

234 Secundum: tunc dari ex obligatione restitutionis obligationem ad æquivalens, quando creditor non habet jam moraliter ex bonis debitoris, unde sibi recompensẽt: si enim habet, quænam est obligatio

tio reſtituendi? Hinc colligit, Deum ex bonis hominis jam habere moraliter æquivalens actui omiſſo, quin ullus fiat recurſus ad expenſas extraordinarias Dei, & per auxilia ordinaria: quod ut oſtendat, ſupponit

235 Tertium: Nempe hominem non poſſe moraliter reſiſtere omnibus auxiliis, quæ ſibi conferantur à Deo, etiam ordinariis: unde ex neceſsitate morali habet Deus Scientiam mediam de eo, quòd ſi det homini hæc, aut illa auxilia ex ordinariis, homo obſequetur Deo. Ea autem quæ præſtat homo ex neceſsitate morali, & ex impoſsibilitate morali in oppoſitum, præſtat quaſi non potens non præſtare: atque adeò Deus non poteſt moraliter impediri, ne habeat ſub libito ſuo, & quomodo voluerit, actus æquivalentes illi quem homo omiſsit: quia homini eſt impoſsibile moraliter reſiſtere collectioni omnium auxiliorum, quæ poſſunt ipſi dari à Deo etiam ex ordinariis: Quare ſine expenſis extraordinariis, & quaſi independenter ab homine, poteſt Deus ex bonis hominis ſibi recuperare honorem æquivalentem omiſſo: atque adeò jam moraliter habet in bonis ſuis: unde homo non obligatur reſtituere.

Lugo. 236 Hæc eſt mens Cardinalis de Lugo, ſi jungas ea quæ docet *diſp. 3. de Incarnatione ſect. 3.* cum his quæ *ſect. 8.* reſpondet, & ſpargit: ex quibus patet, non difficilè evaſurum Diſcurſum Cardinalis ab his, quæ *à num* 231. cum Modernis objecimus ex Ripaldà: & aliter excutiendum.

Ripalda.

Impugnatio Card. de Lugo.

237 Primò: quia habere creditorem moraliter in bonis ſuis rem æquivalentem ablatæ, & conſumptæ per furtum ex bonis furis, quatenus id ſonat moralem neceſsitatem habendi ſi velit exigere ex morali impoſsibilitate negandi quam fur habeat, non excuſat furem à reſtitutione: hoc enim ſolùm eſt eſſe moraliter certum Dominum de reſtitutione, ſi exigat, & poſſe habere ſine difficultate: at ipſe jus habet ut ſibi reſtituatur res aut æquivalens, etiam ſi expreſsè non exigat, & quidem reipsà; ut eſt evidens: atqui Deus ex illà neceſsitate morali hominis ad non reſiſtendum omnibus auxiliis etiam ordinariis, non habet aliter in bonis honorem æquivalentem omiſſo: ergo non excuſat hominem à reſtitutione.

238 Secundò: quia obligatio hominis non ſolùm eſt, ut reſtituat æquivalens actui omiſſo, ſed æquivalens injuriæ, quæ commiſſa eſt in omiſsione; vel certè non eſt: atqui injuriæ commiſsæ non eſt æquivalens hic aut ille actus: cùm pro offenſa Dei non poſſit à creaturâ reddi æquivalens. *Dices*, hinc fieri non dari obligationem, quia non datur æquivalens. Contra: Tùm quia id *jam* eſt recurrere ad alterâ ſolutionem. Tùm etiam quia: ergo non habet ex bonis offenſoris in ſuis bonis offenſus æquivalens. Tùm inſuper: quia eòipsò quòd non poſsit offenſus dare quid æquivalens, debet omnia quæ poteſt, ob criminis atrocitatem, ut *mox* dicetur.

239 Tertiò: illa neceſsitas moralis fingitur in homine gratis, eſſe aliquid in rebus contra ſecus ſtatuta à nobis diſputando *de neceſsitate Gratiæ* in ſimili. Quartò: quia adhuc admiſsà eà neceſsitate, nunquam homo dum operatur in individuo, eam patitur: eſt enim neceſsitas omninò vaga, quæ ſolùm extrinſecè, ſine læſione facultatum operatricum, devolvitur ad unum. Mitto alia. *Habes ad 1 p. tract. 3*

240 Dat rationem *Aldrete* cum aliis, quos *jam* diù deſeruerat *Pater Hurtadus*: nempè quia purus homo nequit ſatisfacere ad æqualitatem pro offensâ. Reſtitutio autem tendit ad reſarciendam inæqualitatem natam ex injuriâ, ſi non ex integro, ſaltem ex parte, prout debitor poſsit; cùm autem eòipsò quòd offenſa ſit ſimpliciter irreparabilis per bona unius generis, factâ quacumque eorum oblatione, tota maneat; neque ex integro, neque ex parte poteſt per illud genus bonorum fieri reparatio; atque adeò qui nullum aliud genus boni habet, aut habere poteſt, excuſatur ab obligatione reſtituendi. Sic autem eſt homo, cujus actiones talis generis ſunt, ut eorum factâ quacumque oblatione, offenſa tota maneat, & ipſe maneat æquè debitor. Hic diſcurſus eſt valdè probabilis. *Aldrete.* *Hurtadus.*

241 Rejicit Hurtadus primò: quia licèt homo nequeat per ſuos actus ſatisfacere pro injuria; poteſt tamen ſe per illos diſponere, ut tollatur inæqualitas orta ex injuria: ergo ſaltem tenebitur ex juſtitiâ eos præſtare: ad eum modum quo teneretur quis extendere manum pro pecuniâ comparandâ, ſi aliter non poſſet reſtituere. *Reſpondetur*: ut tollatur inæqualitas per gratuitam ceſsionem, quam faciat creditor, concedo: per adhibitam ſatisfactionem, nego antecedens, & conſequentiam: quia Juſtitia tribuit alteri, quod ſuum eſt: qui autem petit condonationem, aut facit actus diſponentes ad illam, tam abeſt à reddendo alteri *jus* ſuum, ut potius velit Credito-

ditorem manere sine jure, quod habet vel ad rem ipsam, vel ad æquivalentem.

242 Rejicit secundò: quia saltem quando alter oblaturus est satisfactionem æqualem pro injuria meâ, si ego conditionem apponam; teneor ex justitia conditionem apponere, ne, quantùm est ex me, desit offenso reparatio sui juris: atqui Christus Dominus offert satisfactionem æqualem, si ipse conditionem meæ dispositionis apponam: ergo teneor ex justitiâ eam apponere. *Respondetur*: Doctrinam majoris esse veram, quando pendet à meâ conditione quòd ab altero præstetur offenso satisfactio: non verò quando ea satisfactio jam supponitur, solùmque exigitur meæ operationis conditio, nó, ut sit satisfactio, sed ejus fructus, qui est in præsenti condonatio: sic autem accidit in casu minoris.

243 Rejicit tertiò: quia saltem pro veniali peccato potest à creatura exhiberi æqualis satisfactio. *Respondetur*, facilè negari peccatum veniale esse offensam, & injuriam Dei. Rejicit quartò: quia exinde fieret, neque hominem teneri restituere Deo, resarcireque jus divinum, cùm læsum est per pravam existimationem ingeneratam aliis: quod est crimen detractionis famæ: id quod negatur ab omnibus. *Respondetur*, in eo casu dari obligationem restituendi famam: quia potest homo ingeneratam in aliis pravam de Deo existimationem obliterare. Malè tamen confunditur honor cum fama. Fama restituitur, & infamia tollitur, destruendo effectum causatum in aliis; honor restituitur, cùm præstatur æqualis inhonorationi factæ: id autem est impossibile homini respectu Dei, quia peccatum est major inhonoratio, quàm sit honor Dei, omnis actio puræ creaturæ: non illud.

244 Nihilominus ea ratio displicet primò: quia peccatum veniale diximus supra esse strictè injuriam, & offensam Dei. Secundò: quia non video cur licèt homo non possit in integrum satisfacere, neque ex parte quatenus per ejus actus remittatur aliqua pars debiti, non debeat ex justitiâ facere quantum possit, & in se, licèt non in finem compensationis æqualis, & condignæ, saltem in finem compensationis congruæ? Durum enim est, pati creditorem læsionem juris, & nullum jus acquirere in offendentis bona titulo injuriæ. Tertiò: quia creditor offensus eòipsò quòd titulo injuriæ, & offensæ posset exigere satisfactionem, si possibilis esset offensori, videtur saltem novum jus dominii in quæcumque bona offensoris acquirere, ad eum modum, quo propter atrocitatem criminis Hæretici, & rei læsæ Majestatis, aliique, quorum bona ipso jure publicantur, amittunt suorum bonorum dominium, & transit in fiscum à die commissi criminis, ut multi tenent apud Sanchez *lib. 2. summ. cap. 22. à num. 1.* debebit ergo homo ex justitiâ quicquid potest. *Sanchez.*

245 Quartò: quia licèt præstante homine aliquem actum pro jure læso, maneat totum debitum culpæ, & maneat æquè debitor, si attendamus ad culpam, & ad justum titulum odii; tamen non manet æquè debitor, si attendamus ad bona quæ Deus ab offensore potest exigere in satisfactionem aliqualem offensæ: nam post hunc actum, quem jam feciſti, nó sunt tot actus, quos debes: quare etiam remmittitur aliqua pars debiti. Quintò: quia offenso non solùm videtur ex justitiâ deberi destructio effectiva injuriæ, sed affectiva: imò eòipsò quòd debeas effectivam, debes etiam & affectivam: quæ consistit in aliquali pœnitentiâ de injuriâ illatâ, & inducta per illâ læsione juris: ergo quando manet impossibilis effectiva destructio ex magnitudine injuriæ, manet debitum aliud pœnitentiæ: ergo saltem ex justitiâ tenebitur homo pœnitere ex justitia.

246 Dat rationem *Ripalda*: quia licèt ex peccato, & ratione injustitiæ in eo imbibitæ naturaliter oriatur in Deo jus exigendi satisfactionē, & in nobis obligatio restituēdi, & satisfaciendi; impediri tamen ex eo quòd Deus cesserit penès id jure suo, nolens nos obligare, ut poterat, ad onus incomportabile festinæ compensationis: id quod arguimus: Tùm quia nullibi tale præceptum extat. Tùm etiam: quia sic sentire videtur Ecclesia. Tùm demùm: quia id est Divinæ misericordiæ magis consonum. Quòd si similiter inter homines, offensi cederent, nulla maneret obligatio restituendi: extat tamen: quia nolunt cedere jure suo. In hanc rationem coeunt Aldrete, Prudentius, & tandem relabuntur Arriaga, & Thyrsus: ille *tom. de Incarnatione disp 11. sect. 4. num. 59. fine.* Iste *tom. 3. disp. 34. num. 7.* eàque jam dudum usus est, terminis parùm diversis, Medina apud Suarez *de Pœnitentiâ disp. 15. sect. 5. num. 6.* *Ripalda.* *Aldrete.* *Prudent.* *Arriaga.* *Thyrsus.* *Medina.* *Suarez.*

247 Ex quo sic contra illum arguo primò: quia paritas, quâ Ripalda nititur, nempè, quòd nullos alios actus præcipiat Deus

in

in præsenti providentiâ ex dominio proprietatis, falsum assumit ex *num.* 198.

Suprà à nu. 198.

Secundò: quia eòipso quòd peccatum sit *injustitia*, constat de naturali onere restituendi, & satisfaciendi statim, non verò constat de cessione Divini *juris*. Quòd enim Deus non expressè declaraverit, & exegerit, non est voluisse cedere suo jure: præcipiens enim ex lege naturali justitiæ satisfactionem injuriæ, si suam non excipit, potiùs præsumendus est velle nõ cedere suo *jure*: at hæc exceptio nullibi est: Nunc sic: quando constat de naturali obligatione, nec de dispensatione constat: imo juxta regulas generales potiùs constat de opposito, possessio stat pro jure alterius: sic inter homines, si constet de onere restituendi, & non constet de cessione juris à Domino factâ, præsumitur velle restitutionem. ergo similiter in præsenti.

248 Tertiò: quia illud de Ecclesiæ sensu salvari potest juxta probabilitatem opinionis oppositæ: quicquòd nihil in Scripturâ, aut Ecclesiæ vocibus frequentius est, quàm accusare mortalium tarditatem in pœnitendo? Pendantur communia illa Ecclesiastici verba 5. quæ videtur habere vim legis: *non tardes converti ad Deum, & ne differas de die in diem.* Quartò: quia similiter, qui Deum suo modo infamasset, non teneretur Deo restituere famam: quod hi Authores negant: sicut ergo in hoc casu non præsumitur cessisse Deus, cur præsumendus in aliis: cùm regula generalis est eadem?

Ecclesiast. 5.

249 Do ego *rationem*, quam, opinor, tetigit Magnus Suarez, & postmodùm diversis parum terminis reipsà sunt usi Hurtadus, Arriaga, Sfortia, & Antonius Perez. Eam instruo sic: Iustitia eatenus obligat ad faciendam statim restitutionem, & satisfactionem, quatenus ex deffectu restitutionis, & satisfactionis sequitur in eo, qui passus est injuriam, novum malum, aut damnum, aut reipsà displicens, distinctum à malo, seu damno, vel objecto displicente quod passus est in ipsâ ratione injuriæ. Hujus principii ratio est triplex.

Vera ratio ex P. Suarez. Hurtad. Arriaga. Sfortia. Ant. Per.

251 Prima: quia sicut justitia obligat ne Domino fiat injuriæ malum; ita obligat ne fiat novum malum: ideòque obligat ad restituendum. Secunda: quia restitutio non tollit injuriam factam esse, sed ne sit effectus injuriæ, nempè ne sit malum perseverans post factam injuriam. Tertia: quia eatenus justitia præcipit restitutionem, quatenus vult servare indemne jus alterius, ita ut Dominus, præciso injuriæ malo jam præterito, maneat in statu antiquo cum rebus suis: quarum possessione carere est malum novum, deque novo displicens, nec evitabile nisi fiat festina restitutio. Vnde si post injuriam, nullum est malum, aut objectum displicens de novo perseverans distinctum ab ipsâ injuriâ, non est materia restitutionis, aut satisfactionis, quam *justitia* præcipit: quia nihil est quod impedire possit restitutio, aut satisfactio, quod sit *jam* contra arbitrium Domini.

251 Cùm ergo in injuriis humanis, maneat ex positione injuriæ effectus novi mali, & objecti displicentis arbitrio Domini, nempe negatio possessionis suarum rerum, justitia quæ obligat ne fiat injuria, obligat etiam ne nova fiat non restituendo. At in *injuriis*, quæ contra Deum fiunt, præter malum ipsum injuriæ, quod dici potest malum divinum, quatenus ipsi displicens, & ipsi contrarium, nullum aliud novum malũ remanet, aut nihil superadditur Deo de novo displicens ratione injuriæ: quicquid enim superadditur, est Deo placens ex suppositione culpæ præteritæ: atque adeò non habet locum restitutio, & satisfactio, ad quas obligat justitia: quid ergo mirum, quòd homo, licèt peccando committat injustitiam, non obligetur ad festinam restitutionem, aut satisfactionem.

252 Dices: ergo neque facere debet restitutionem, qui Deum infamavit. Distinguo: Deo, concedo consequentiam: aliis, quibus *injuriam in justæ* deceptionis intulit, nego. Distingue igitur in eo & similibus peccatis duo malũ culpæ: & effectũ culpę, qui est error ingeneratus in aliorum mentibus. Malum culpæ est malum quasi Divinum, id est Deo displicens, & contrarium: effectus culpæ, non est displicens novâ displicentiâ, secùs ac contingit in nobis: unde restitutio non debet Deo fieri, sed illis, quorum malum est error, & quos injustè decepi: ad eum modum quo, qui furatur calices, debet restitutionem non ratione injuriæ factæ Deo, sed factæ Ecclesiæ, cujus erant. Negari etiam posset consequentia: quia hîc assignari posset malum seu quasi malum distinctum à malo *injuriæ*, & ipsâ transactâ etiam perseverans.

253 Dices iterum: ergo neque qui peccat, tenebitur ex justitiâ pœnitere. Respondeo, eum teneri pati pœnas *injuriæ*; atque adeò pœnitere, si offensus quasi in pœnam, pœnitentiam velit. Deinde dico, quòd quamvis

vis ex *justitiâ* non teneatur pœnitere, potest tamen velle ex justitiâ pœnitere. Sed de his *mox*.

§. IV.

VLTIMA OBIECTIO : VBI AN VIRTVS Pœnitentiæ sit specialis Iustitia?

254 OBjicies ultimò : si enim peccatum est injustitia, assignanda erit in homine specialis virtus justitiæ, respectivè ad Deum, quæ moderetur hominis actus, & præcaveat in *justitiam*, vel eliciat actus detestativos talis in*justitiæ*. At, in admittendâ tali virtute speciali, multiplex occurrit difficultas. *Prima* : nam videtur otiosa : si enim omne peccatum est ex genere suo injustitia, non egemus novâ & speciali virtute ad præcavendum: Virtutes enim aliæ, in suâ quævis materiâ, cum vitent peccatum, vitabunt hanc rationem in*justitiæ*. *Secunda* : nam hæc virtus videtur esse pœnitentia: aliunde tamen à Pœnitentia differt, quia pœnitentia est habitus purè emendativus, & deletivus offensæ Divinæ, & habet pro objecto vel actiones ut Deo placentes, *juxta* Hurtadum; vel bonum pacis cum Deo, juxta Lugum; vel indemnitatem à peccato, juxta Ripaldam; vel bonum divinæ condonationis, quatenus est non esse peccati: certè videtur non habere pro objecto formali compensationem in*juriæ*, aut reparationem juris læsi, ut oportebat ad *justitiam*, quia talis compensatio, & reparatio est impossibilis homini.

P. Hurtad. *Card. Lug.* *P. Ripald.*

255 *Tertia*: quia vel hæc justitia, pertinet ad commutativam, vel ad distributivam: utrumque enim videtur difficile. *Quarta* : vel hæc virtus specialis justitiæ differt à justitiâ, quæ inter homines exercetur? vel non? Neutrum videtur esse dicendum : non primum : quia jura sunt diversissima. Non secundum : quia utraque tendit ad servandam indemnitatem juris alieni. Perstrinxi dubia, quæ expensiùs agitant Hurtadus *disp.12. sect.11. nu.* 138, Arriaga *hìc disp.13. sect.4. & 5. & tom.1. in p. p. disp.31. sect.4. à nu.50.* Ripalda *disp.84. sect.6.* Aldrete *disp. 15. sect.5.* Godoy *disp.6. à §.6.* & M. Thyrsus *tom.3. disp.32.* apud ipsos videnda. Ipse bevî me expedio, ut à negotio, quod rei præsenti ferè importunum est.

Hurtad. *Arriaga.* *Ripalda.* *Aldrete.* *Godoy.* *Thyrsus.*

256 Respondeo igitur, concedendo majorem, & negando minorem. Circa primam difficultatem, censeo, eam virtutem esse diversam ab aliis: quia motivum servandi illæsum jus Divinum est motivum omninò speciale ab his, quæ virtutes cæteræ respiciunt, ut ostendit Ripalda *citatus*, & facilè patebit expendenti.

257 Circa secundam, censeo primò: eam virtutem posse indistingui à pœnitentiâ: censeo secundò: distingui posse.

Ratio prioris est: quia licèt justitia nostra non possit habere pro motivo compensationem, aut reparationem *juris* læsi, potest ex motivo æqualitatis debitæ elicere actus qui præcaveant inæqualitatem, eamque vituperent, deque eà *jam* inductà, doleant. Nec refert quòd Pœnitentia dicatur habitus purè deletivus: fit enim præcisio sub hoc nomine, sumiturque *justitia* non secundùm omnes respectus, sed præcisè secundùm illum ex quò dicitur pœnitentia: quod non arguit diversitatem habitûs, sed denominationum in habitu.

Ratio posterioris est, quia aliquod ex suprà enumeratis motivis videtur sufficiens ad specificandam virtutem pœnitentiæ, & eà singula sunt diversa à motivo *justitiæ*.

258 Ad tertiam : censeo: eam *justitiam* esse de specie commutativæ. Tùm quia est similis illi, quam exercet servus respectu Domini inter nos. Tùm quia respicit strictum jus.

Ad quartam: censeo utrumque probabile : inclinant tamen moderni communiter in eam opinationem, ut dicant eam justitiam esse distinctam à virtute justitiæ quæ inter homines exercetur : tùm àb exemplo Religionis : diversa enim censetur ea, quâ Deum colimus cultu latriæ, ab ea, quâ Sanctos, cultu duliæ. Tùm à ratione : quia jus divinum altius, & excellentius est jure omni humano, atque adeò fundare potest specialem honestatem in actionum æqualitate cum ipso: si autem potest, non est cur non fundet, & faciat virtutem specialem: siquidem nulla nobis alia suppetit ratio specificandi virtutes, nisi quia invenîmus specialem honestatem motivorum. Oppositum docet acriter Raguſa *disp.20.* Vide citatos: & aliquid *sect. ultimâ* dabimus, quod hæc aliquantò magis elucidet.

Raguſa. *Infrà à nu. 344. & à num. 353.*

SECTIO VII.

NVLLA STRICTÆ IVSTITIÆ CONDITIO defuit Satisfactioni Christi Domini.

§. I.

IVSTITIÆ CONDITIONES.

259 NOvem conditiones ad exercitium strictæ justitiæ, præsertim commutativæ, hinc inde colligunt Adversarii contra Nos. *Prima* est: ut sit ad alterum re, & jure. Ratio: quia nemo sibi satisfacit ex justitia: sui enim ad se non est satisfactio: unde inter Filium, & Patrem, servum & dominum negat Aristoteles, ex defectu alteritatis in jure, strictæ justitiæ exercitium. *Aristot.* *Secunda* est: quòd satisfactio vel solutio non fundetur in Gratia Creditoris. Ratio: quia miscetur aperta remissio consistens in eâ gratiâ, à quâ habet satisfactio valorem.

260 *Tertia*: quòd fiat ex aliàs indebitis. Ratio: quia unica solutio non sufficit pro duplici debito: & alioquin nihil de novo, titulo injuriæ daretur offenso. *Quarta*: ut fiat ex bonis satisfacientis. Ratio: quia debet aliquid dare & amittere de suo.

261 *Quinta*: ut non fiat ex bonis Creditoris. Ratio: quia sic æquè Creditor maneret in statu deteriori propter offensam. *Sexta*: ut fiat ab ipso offensore: Ratio: quia offensus, ac Creditor habet ex offensa jus contra Personam. *Septima*: ut sit debita ab ipso exhibente. Ratio: quia quod non debetur, non redditur ex justitia. *Octava*: ut non possit non acceptari, ita ut per sui exhibitionem extinguat debitum Creditoris, etiam inviti, & nolentis. Ratio: quia qui satisfacit ex justitiâ, non tenetur ad amplius, desinitque esse debitor.

262 *Nona*: ut detur arithmetica æqualitas inter Solutionem, & Debitum. Ratio: quia hujusmodi æqualitas est objectum commutativæ justitiæ. Ex his totidem argumenta formant Adversarii, contendentes ex defectu Conditionum hujusmodi, defecisse Christi satisfactionem à rigore justitiæ.

263 Sed mihi jamdiu sedet, & perplacet judicium P. Esparzæ *quæst. 12. de Incarnatione, Corp. art. 3.* quod etiam à Godoy *disp. 5. § 1. num. 5. fin.* jure approbatum video: Nempe, per hæc molimina contra Christi Domini satisfactionis rigorem ex justitiâ, si quid præfati Authores probant, probare, eâdem simul vi, Christum neque veram, neque propriam obtulisse satisfactionem, neque perfectè condignam, contra seipsos, & certum dogma Fidei. *Esparzæ. Godoy. & Authoris mens.*

264 Ratio est: Quia repugnat verus conceptus veræ restitutionis, aut satisfactionis; aut sui ad se; aut sine debito præcedenti extinguendo per ipsam; aut sine obligatione exhibentis, vel in se, vel in alio; aut sine melioratione juriũ creditoris, atque adeò quæ non contineat gratiã remissionis, aut fiat ex bonis, quę independèter ab injuriâ jam erant debita creditori; aut sine ratione liberalis supererogationis ultra rationem debiti, & mensuram puri pretii: Id quod prædictarum conditionum rationes brevî insinuatas expendenti planũ fiet: ergo ex earum defectu æquè Christi satisfactionis deficit veritas, condignitas, & proprietas satisfactionis, (quod negare debemus omnes,) ac rigor ex strictâ justitiâ. Omnes ergo tenemur solvere difficultates, quæ ex prædictis conditionibus hîc emergunt. Et quidem

§. II.

IVDICIVM DE PRIMA.

265 PRima conditio videtur deficere. Quia Christus nec re, nec jure est alter ab eo, cui satisfit. Non re: quia satisfit Deo: & Christus, cùm sit Deus, non est alter à Deo. Tùm quia satisfactio non solùm fit æterno Patri, & Spiritui Sancto (ut aliqui improbabiliter existimarunt), sed etiam Verbo: Nam tota Trinitas offenditur per peccatum: & totius est remittere, vel non remittere, cum voluntas sit communis: planèque esset absurdum, Primam, & Tertiam Personam remisisse ex justitia debitum Secundam verò, gratis, & ex Misericordiâ. Non jure: quia nihil habere potest Humanitas, quod non sit sub dominio Dei: cùm ipsa sit magis Dei, quàm sui.

266 Confirmatur primò: quia alteritas jurium, dicit eorum independentiam, ita ut, quod est sub unius dominio, non sit sub dominio simultaneo alterius? Quod repugnat Christo respectu Dei. Confirmatur secundo: quia inter Filium, saltem non emancipatum, nec habentem bona Castrensia, & inter Patrem non est alteritas juris; nec item inter servum non manumissum, nec habentem bona patrimonialia, & inter Dominum:

minum: nempe quia Filius est aliquid Patris;& servus, res Domini: atqui Christus est magis Dei, quàm Filius, Patris;& servus, Domini: & Christi Humanitas magis etiam est Dei,& aliunde est naturaliter serva, & sub titulo strictissimæ Filiationis: Cui repugnat omne genus emancipationis, & manumissionis:neque enim titulus servitutis,aut potestatis patriæ est, ut inter homines, contingens, accidentalis, & legalis, atque adeò per similem emancipationem,aut manumissionem extinguibilis, sed essentialis, & indispensabilis: ergo inter Christum, ejusve Humanitatem, & inter Deum non potest esse alteritas juris.

267 Tertiò: quia Christus satisfecit ut homo: sed Christus ut homo est Filius naturalis: ergo satisfecit ut Filius naturalis; sed Filius ut Filius non est alter à Patre in jure: ergo neque Christus, ut satisfecit:ergo non satisfecit ex *justitiâ*, ex defectu primæ conditionis.

Mens nostra.

268 Respondeo:& *Assero* non defecisse Christi satisfactioni primam conditionem, quæ alteritas est: Nam Christus, & *re*, & *jure* fuit alter ab eo cui fit satisfactio, quantùmad *justitiæ* requiritur exercitium. *Re*: quia datur realis alteritas Naturarum, voluntatum, & libertatum: quæ præsertim attenditur in exercitio justitiæ: nec certè major requiritur ad exercitium obedientiæ, cultûs, & satisfactionis, pro quibus constat in Christo fuisse sufficientem alteritatem à Deo. Dices: quomodo satisfecit sibi pro injuriis factis Humanitati, nempè pro alapâ, crucifixione, &c? Dico: satisfeciſſe Deo, & Humanitatem condonasse: neque enim pro *injuriis* factis Baptistæ, Petro,aut Paulo,putandus est Christus voluisse satisfacere Baptistæ, Petro, aut Paulo, sed Deo, & sibi, ut Deus est.

269 *Jure*: quia licèt in Christo respectu Dei non sit alteritas jurium, destructiva, & contrarietatis, id est, quæ privativè rem adjudicet uni ut soli Domino (qualis inter creaturas esse solet;) at est alteritas jurium consistens in distinctione,quæ nempè faciat, ut Humanitas Christi habeat verum dominium circa multa, donatum à Deo,& Deum alioqui dominum obligans. Vndè licèt nihil habere possit, quod non sit sub dominio Dei; multa habet, quæ non sunt privativè sub dominio Dei;sed quę sunt sub suo etiam: imò quæ sunt sub suo quasi privativè: dono enim ipso Divinitatis elevatur ad speciale dominium, volente Deo per unum specialè usum sui dominii,gerere se cum Humanitate quoad alios usus, impediendo eos sibi, & expediendo ipsos arbitrio Humanitatis. Quę omnia fusè explicui: *Tùm disput. 2. sect. 3. tùm disp 3. num.* 200. & demum *hac disp.4. sect.* 1. *& 2. præsertim à num. 69. adusque* 97. *& à num.* 103. *adusque* 113. *exclusivè.*

*Suprà in hoc lib. disp 2 sect. 3. & disp. 3. nu.*200. *& in hac disp. à nu. 69. & à num.*103. *Suprà ànu 75. & à nu.*105. *& à nu.*110.

270 Ad primam confirmationem negatur assumptum ex *num.* 75. *&* 76 *&* 105. denuò revidendis. Ad secundam, feci jam satis supra *num.* 110. Addo hîc tria, in quæ nolunt Adversarii seriam mentem intendere. *Primum*:Humanitatem & Christum magis esse Dei, quàm Domini, servum: & Filium, Patris; quoad entitativam identitatem: non verò quoad rationem juris, & dominii. Hæc enim servo, & Filio, ut talibus, negantur à lege. *Alterum*:Eam identitatem, aut naturalè dependentiam,quæ inter Filiũ, & Patrẽ est,& inter servum, & Dominũ,non obstare alteritati jurium,sed legem:nam intercedente, vel emancipatione, vel manumissione,vel peculio, sive sit castrense, sive patrimoniale,manent res eodẽ modo physicè,& datur alteritas. *Tertium*: Eam Humanitatis elevationem in jure non esse qualis est emancipatio, & manumissio inter homines cum multâ imperfectione translationis, diminutionis,& limitationis inter dominia, sed consistere in pacto, seu dono habente vim pacti, quò Deus se Humanitati obligat, ipsam inquere liberam,quoad usum suarum actionum, & se cum ipsa sic gerere, ut sibi liberè præimpediat arbitrarios in posterùm usus suæ libertatis, & facultatum: cui privilegio specialissimi dominii non obstat essẽtialis dependentia Humanitatis à Deo, ut rursus tetigi *disp. 2. sect 3. num.* 86.

Suprà disp. 2.à nu 86.

271 Ad tertiam confirmationem, admissa majori *juxta* sensum explicatum *disputatione citatà num.* 99. & minori, distinguo consequens: satisfacit ut filius naturalis,*dignificativè*, id est, se habente dignitate Filii naturalis, ut formâ, seu quasi formâ condignificante satisfactionem, concedo. *Elicitivè*, id est, se habente, ut principio proximo, & *quo* eliciendi entitatem satisfactionis, nego. Et distinguo subsumptam minorem: Filius ut Filius non est alter in re vel in jure,si Filiatio non importet in se Dignitatem juris, & bona quasi castrensia, concedo: si importet,nego:& talis est quæ Humanitati Christi conceditur:est enim dignitas per se immunis ab omni debito, & quantùm potest, reddit

*Eadẽ disp. 2.à nu.*99.

Humanitatem immunem à debito, perfectiùs quàm apud Iustinianum Dignitas Consularis, aut Regia Filios emancipat inter nos. Et hæc, (per quæ multis occurrimus, & præsertim Patribus Bernal & Amico, quorũ doctrinâ bene uti video, Modernos non paucos,) *de primâ conditione* iustitiæ.

Bernal. Amic.

§. III.

IVDICIVM DE SECVNDA CONDITIONE.

272 *Secunda* videtur omninò deficere: quia tota satisfactio Christi fundatur in Gratiâ Creditoris, seu Dei. Primò: quia satisfactio Christi fundatur in dono Hypostaticæ Vnionis, quæ est maxima Gratia: imò totus valor satisfactorius sumitur ex Dignitate Personæ increatæ, quæ est omnium maxima Gratia, quæ facta est Humanitati: quid ergo dat Deo Humanitas pro satisfactione, nisi id ipsum quod accepit, & ipsissimam gratiam ipsi factam? Secundò: quia ipse concursus actualis, ipsa auxilia ad actum satisfactorium, & ipse actus satisfactorius sunt specialis Gratia, quam facit Deus Humanitati: ergo non potest non fundari Christi satisfactio in Gratiâ Creditoris. Id autem obesse rigori iustitiæ patet exemplis, & ratione.

173 Eorum primum sit: sit Petrus, qui debeat Titio equum furto sublatum: si Titius det ipsi Petro pretium equi, quo sibi satisfaciat, certè Petrus non satisfacit ex *iustitiâ*; sed potiùs accipit condonationem & remissionem à Titio. Ratio est: quia Titius æquè manet deterior in bonis ratione furti, factâ satisfactione, ac antè, idque quia ipse voluit: quid autem hoc est aliud, quàm remittere, & nolle satisfactionem? Secundùm sit: sit Petrus qui debeat Regi summam: non sit solvendo: si Rex sigillum Regium, quo moneram cudat in quacumque materiâ, donet, ex quâ paret sibi solutionem, certè remittit virtualiter debitum: dat enim unde valor sufficiens defumatur.

174 Ratio autem à priori est: quia satisfactio, quæ fundatur in Gratia, habet imbibitam remissionem debiti: ergo non est ex rigore iustitiæ: ergo ex defectu secundæ conditionis deficit evidenter satisfactio Christi à rigore *iustitiæ*. *Verum* hæc, eadem etiam vi, probant defecisse à rigore condignæ satisfactionis; nobisque esse impossibilem condignam satisfactionem pro Veniali, quod negant, qui contra nos sic argumentantur. Omissis variis dicendi, & opinandi viis apud Suarez, Delugo, Aldretum, & Godoy, eas & se mutuò reiicientes

Suarez. Delugo. Aldrete. Godoy.

275 Respondeo: & *assero* non defecisse Christi satisfactioni secundam conditionem, quantùm requiritur ad rigorem iustitiæ. Ratio est: quia eatenus interventio Gratiæ ex parte Creditoris obstat rigori iustitiæ, quatenus vel ex parte, vel ex toto imbibit condonationem aliquam tacitam vel expressam debiti, pro quo satisfit: si enim ea Gratia nullam imbibat, ut contingit in Gratia quam facit venditor emptori in eo quòd velit rem vendere, non impedit rigorem iustitiæ. Tunc autem imbibit tacitam vel expressam condonationem: Primò: quando ea Gratia fit, ut satisfactio alioquin inæqualis, perveniat ad ratam debiti. Secundò: quando ea gratia fit, ex eo solùm fine, & primariò, ut per ipsam debitor liberetur ab onere.

Mens nostra.

276 Tertiò: quando valor ex ea Gratia resultans non manet ita proprius illius, cui Gratia fit, ut verè sit illius Dominus, & cum jure ad utendum ut libeat, adeò ut nec Creditori, nec alii ex hoc aut alio titulo sit, & maneat talis valor debitus ex iustitia. Si enim Gratia facta, non fit, ut satisfactio alioquin inæqualis, reddatur æqualis, nec ex eo præcisè fine, ut debitor solvatur ab onere; valorque inde resultans maneat ita proprius illius, cui Gratia facta est, ut & ipse maneat verè Dominus, & ille valor indebitus ex iustitia: satisfactio, quæ fundetur in tali Gratia, nullã dicit remissionem debiti: & se habet omninò, ut Gratia, quam facit Pater, Filio in anticipandâ hæreditate: & Genero, socer in dote assignandâ: quæ Gratiæ non obstant, ne postmodùm Filius, aut Gener cum Patre aut Socero contrahant ex iustitiâ cum illis bonis gratuitò anticipatis.

277 Sic autem se habet respectu Humanitatis Gratia Vnionis: nam primò satisfactio est per se condigna infinitè, nec eget ullo supplemento, gratuito valoris. Secundò nec facta est debitori, nec ex solo præcisè fine, ut satisfaceret, sed ex alio primario omninò independenti. Tertiò: valor inde resultans ita manet proprius, ut Deus se obligaverit non exigere ex alio titulo stricto, aut ex jure proprietatis: idque est impræscindibile à tali gratiâ, ut diximus *disp. 2. sect. 3.* Vnde patet ad rationes objectas.

Suprà disp. 2. sect. 3. à nu. 75.

278 Ad primam, fateor satisfactionem fundari in Gratia unionis, sed modo, quo

jam

jam explicui. Addo, satisfactionem non fieri reddendo præcisè ipsam Gratiam, sed actiones ab ipsâ valoratas, valore ita proprio Christi Domini, ut nulli debeat, stricto genere debiti. Ad secundam: nego concursum actualem, auxilia, & actum satisfactorium esse specialem Gratiam respectu Christi, ut sunt respectu nostri: debentur enim Humanitati titulo Unionis, ut dixi pluries, & constat ex *lib.* 1. *disp* 3.

Ex lib. 1. disp. 3.

279 Ad exempla, fateor in ipsis deficere rigorem, non solùm *justitiæ*, sed etiam satisfactionis: imbibunt enim condonationem palliatam, & virtualem debiti, ex doctrinâ numeri præcedentis. Idque in primo agnosco potiùs quàm in secundo. Ratio est, quia inter homines (quod notari maximè vellem pro deponendis multis æquivocationibus facilè obviis) tunc censetur misceri remissio, & condonatio, quando Creditor ita se vult gerere cum debitore, ut non maneat ditior, sed æquè deterioratus in bonis, ac si nulla sibi fieret restitutio: quia homines pensamus æstimationem rerum, & actionum ex deterioratione, vel melioratione statûs illius, qui eas res donat, aut actiones exercet. Cùm ergo in primo exemplo talis sit Gratia Creditoris, ut se cum debitore velit gerere, quasi non esset Creditor: vult enim manere æquè deterioratus in bonis, inde est misceri apertam condonationem.

280 At in secundo Regis dantis sigillum magna est diversitas: ex pretio enim materiæ posset haberi æqualis satisfactio. Verùm si solùm permittatur uti sigillo regio, ut Regi satisfaciat, sine speciali dominio in materiam valorandam & valorem exinde resultantem, est solùm permitti uti Regis sigillo, ut Regi monetam acquirat: quod est ipsi condonari proprium debitum pro labore imprimendi siggillum. Verùm in Gratia quæ fit Humanitati, longè aliter res contingit, ut expenденti, & penetranti, quæ dixi, planum facilè fiet. Non ergo defecit Christi satisfactioni justitiæ rigor ex defectu secundæ conditionis.

§. IV.

IVDICIVM DE TERTIA.

281 *Martinon.* *Tertia* Conditio magis videtur deficere: unde Pater Martinon ex ejus defectu, cogitur dicere Christum non satisfeciſſe ex toto rigore *justitiæ*, licèt ex rigore justitiæ satisfecerit. Nam Christi opera erant aliunde strictè Deo debita, vel esse poterant. Erant: quia reipsâ titulo religionis, subjectionis, gratitudinis, & obedientiæ debebat Christus Deo. Poterant: quia Deus ex supremo dominio poterat exigere ex solo alio titulo: quòd autem non exegerit, fuit remissio, & cessio *juris*, & specialis Gratia opposita rigori justitiæ. Quod ostendo sic: primò: sit Petrus qui debeat Titio Equum ex titulo Commodati; & cêtum ex titulo Mutui. Certè per sola centum non satisfacit pro debito utroque.

282 Secundò & aptiùs: sit ipse Petrus qui debeat totum honorem, quem exhibere potest, Titio titulo feudi: offendat Titium, certè nihil habet quo satisfacere possit pro debito superveniente titulo injuriæ: quia nihil habet, quod non sit antecedenter debitum Titio, titulo feudi.

283 Tertiò: estque prima ratio à priori: quia unicâ solutione continente valorem pro unico debito, non potest satisfieri duplici. Quartò, & est secunda ratio à priori: quia nequit fieri satisfactio ex justitiâ per illud quod non explet jura Creditoris; atqui quando bona sunt aliunde debita, & supervenit novum, bona aliunde debita non explent jura Creditoris: nam solùm explent jura antecedentia, *jus* istud de novo superveniens. Quintò, & est tertia ratio à priori: quia satisfactio ex justitiâ talis esse debet, ut Creditor non maneat æquè deterioratus in jure, ac si facta non fuisset; atqui si Creditori fieret satis per bona antecedenter debita, æquè maneret deterioratus in jure, ac si facta non fuisset satisfactio: ea enim bona jam sibi aliunde debebantur: ergo.

284 *Suarez.* Nec refert primò dicere cum Suarez, eam conditionem debere intelligi de bonis aliàs indebitis titulo justitiæ: unde licèt aliàs illa bona sint debita ex aliis titulis, potest per ipsa satisfieri ex *justitiâ* pro debito superveniente. Non, *inquam*, refert. Primò: Quia vel tituli, ex quibus oritur obligatio debiti, sunt interse subordinati, caduntque in eandem rem: vel non? Si secundum: ergo sive sint tituli ex justitiâ, sive non, multiplicant materiam debiti, nec duplici potest satisfieri per unicam solutionem ex se requisitam ad unum. Patet consequentia in his casibus. Voveat Petrus Ecclesiæ Calicem: en debet titulo Religionis. Vendit postmodùm, accepto pretio, eidem Ecclesiæ Calicem: en debet titulo *justitiæ*: Utrique autem, licèt uterque non sit justitiæ, non fit satis per

unum

unum Calicem. Si primum : ſive tituli ſint ex juſtitiâ, ſive non: non multiplicant materiam debiti, & utrique per unicam ſolutionem ſatisfieri poteſt. Patet conſequentia in caſu, quo Titius promittat Annæ,ipſam ducere in uxorem, idemque poſtmodùm Patri promittat : en duplicem titulum ex juſtitiâ, cui fit ſatis per unicam ſolutionem. Regula ergo data,vera non eſt. Adde,in caſu noſtro titulos debiti, aut fuiſſe, aut eſſe potuiſſe ex juſtitiâ: nam debitum ortum ex peccato eſt ex juſtitiâ: debitum antecedens, quo Chriſtus debebat omnia Deo,pariter erat ex jure ſupremo dominii Divini, atque adeò ex juſtitiâ.

285 Nec ſecundò refert ob hæc dicere cum eodem, & Godoy, & aliis Modernis, poſſe fieri ſatis duplici debito per unicam ſolutionem quando debitum,aut titulus debiti non multiplicat materiam debiti, ſed titulum debendi eandem:tunc enim per bona aliàs debita ſatisfacis obligationi ſupervenienti. Sic autem contingere in Chriſto Domino: nam titulus ſuperveniens obligationis cadit ſupra rem aliàs debitam; nequit enim cadere niſi in actiones,quæ ſunt eſſentialiter Deo aliundè debitæ:non eſt ergo titulus multiplicans materiam debiti.

Godoy. *Munieſſa.*

286 Non, *inquam*, refert : imò miror ſic quietari viros doctos. Primò : quia contendo hunc titulum debẽdi actiones ex delicto, ſeu ex fidejuſsione eſſe impoſsibilem ex defectu materiæ: omnis enim materia eſt aliàs debita: & ipſe debet eſſe titulus faciendi debitam Domino rem diſtinctam ab,omni antecedenter jam ſuà:& reſpondetur bene componi, quia non poteſt cadere niſi in rem quæ antecedenter ſit debita: hoc autem eſt,quod dico in terminis repugnare, & manifeſtè excludere præjactam conditionem juſtitiæ. Secundò : quia licèt, quando tituli ſunt ſubordinati, & non multiplicant materiam debiti, poſsit multis per unicam ſolutionem ſatisfieri, jamdiù deſidero regulam aliquam ad cognoſcendum, quando tituli multiplicant materiam debiti, quando non: ut ex ipsà decidatur, an titulus ſuperveniens in præſenti ſit de illis, qui multiplicãt materiam debiti: atque adeò ſit impoſsibilis ex deffectu materiæ.

287 Regula hæc mihi occurrit: quando titulus ſuperveniens eſt talis,ut habenti, det *jus* ad exigenda bona,independenter ab eo quòd cẽtum ſint aliundè debita, imò etiam ſi nullum ad centum præſupponeretur,atque adeò *jus* dat, quo Creditor quaſi ditior fiat, quàm cũ *juribus* præcedentibus: tunc manifeſtè titulus ſuperveniens multiplicat materiã debiti:nec poteſt huic,& alii titulo ſatisfieri per unicam ſolutionẽ. Quando verò titulus ſuperveniens nec dat *jus* ad exigenda bona, niſi jam debita,aut caſu quo ſint aliàs debita,nec dat jus quo,& ut ſit ditior Perſona quàm cum juribus præcedentibus ; non multiplicat materiã debiti: unde titulus iſte communiter reſpicit materiam, ut aliàs debitam : ſicut quando quis vovet reſtituere rem furto ablatam. Non autem ſic ſe habet titulus naſcens ex offenſa ; ſed neceſſariò eſt ex illis, qui multiplicant materiam debiti. Dat enim jus ad bona quo poſsit offenſus ea exigere etiamſi ex nullo alio capite deberẽtur,imò exigens facere ea primò debita. Ratio eſt,quia titulus iſte dat jus ad bona, quibus offenſus in levamen *injuriæ* potiatur nõ potiturus, ſi non eſſet offenſus: (ſi enim æquè potiturus eſſet, quod eſſet levaminis genus?) & quibus careat in pœnam offenſor, aliàs non privandus.

288 Vnde breviùs præfata Regula cingi poſſet dicendo: tunc titulos non augere materiam debiti, quando in ipſis non eſt ratio cur Creditor non debeat eſſe rationabiliter contentus, etiamſi pro ſolutione non fiat additio materię ſupra debitam:augere verò, ſi tales ſint, ut dent rationem ne contentus rationabiliter maneat, niſi pro ſolutione fiat additio materiæ ſupra debitam. Ex quibus manifeſtò ſit,titulum,quo Chriſtus ſatisfacere debuit,neceſſariò multiplicare materiam debiti : atque adeò non poſſe ſatisfacere per bona aliàs debita.

289 Nec tertiò refert dicere cum Suarez eodem, & maximè cum Raguſa,& Tannero, eam conditionem intelligi de bonis aliàs indebitis, quando bona ſunt finiti valoris: non verò quando ſunt valoris ſimpliciter infiniti, ut accidit in præſenti. Ratio eſt : quia valor ſimpliciter infinitus, utpote dicens in ſe omnem rationem valoris, ſufficit ad omne debitum poſsibile : alioquin ſi debitum poſſet excedere valorem, valor nõ eſſet ſummus. Adde,rationem debiti ſupervenientis non poſſe augere ſimpliciter debitum, quod ſupponitur: nam debitum, quod ſupponitur, eſt ſimpliciter infinitum in ratione debiti : unde valor exæquans debitum quod ſupponitur,neceſſariò debet exæquare debitum ipſum etiam ut conjunctum cum ſuperveniente. Quidquòd debitum ſuperveniens,

Suarez. *Raguſa.* *Tannerus.*

niens,cùm sit finitum,non potest facere,quòd debitum precedens ex ipsius additione superet valorem infinitum.

290 Non, *inquam*, refert, licèt solutio habeat multum acuminis. Primò : quia vel ille valor bonorum, secundùm totam suam infinitatem, & æquivalentiam debetur ex titulo antecedenti creditori, vel non? Si secundum : non est quæstio. Si primum: ergo titulus antecedens est æqualis toti valori, nec ipsi potest satisfieri, nisi per totam infinitatem valoris : ergo præcisim à titulo superveniente haberet creditor in bonis totam illam infinitatem valoris :ergo ex titulo supervenienti nihil habet, quod præcisim ab ipso non haberet : ergo manet creditor, ac si non haberet supervenientem titulum: ergo in casu injuriæ,manet offensus, ac si ipsi non adderetur quicquam pro *injuriâ* : ergo necessariò se habet,si condonat,ac si gratis condonaret : ergo titulo supervenienti non fit satis per bona aliàs debita, etiamsi sint infiniti valoris.

291 Secundò : quia tunc per bona aliàs debita potest satisfieri Creditori pro debito antecedenti, & subsequenti, quando ratione tituli subsequentis non crescit simpliciter in jure, atque adeò debet manere rationabiliter contentus, etiamsi in solutione nulla fiat additio materiæ supra aliàs debitam ; atqui in casu *injuriæ* crescit creditor simpliciter in jure, nec debet rationabiliter esse contentus, nisi fiat pro satisfactione additio materiæ suprà aliàs debitam : ergo per bona aliàs debita, etiam si sint infiniti valoris, non potest satisfieri *juri* per injuriam acquisito.

292 Tertiò: quia tunc per bona infiniti valoris, licèt aliàs debita, potest pro pluribus titulis satisfieri, quando tituli vel sunt finiti, vel ordinis inferioris. Dicis : Christus per eadem bona, quia valoris infiniti, satisfecit titulis alioquin infinitæ obligat omis, puta, Religionis, Obedientiæ, Gratitudinis, & supremi Dominii. Dico hos titulos esse adinvicem inseparabiles, & subordinatos, ut in Deo sunt perfectiones, & jura, in quibus fundantur, Secùs accidit in præsenti.

293 Nec quartò refert dicere cum eodem Suarez,eam conditionem solùm requiri in restitutione pecuniæ ; non verò in satisfactione offensæ. Ratio discriminis est: quia in restitutione pecuniæ requiritur translatio Dominii, vel quòd Persona, cui fit restitutio, acquirat dominium, & usum rei pro damno : hoc autem fieri nequit ratione bonorum, quæ antecedenter *jam* sunt ipsius:at in satisfactione solùm requiritur, quòd Personæ offensæ reddatur tantumdem reverentiæ,& honoris, quantùm injuriæ passa est, sive id fiat cum translatione,sive sine translatione alicujus dominii. *Suarez.*

294 Non, *inquam*, refert. Quia ideò in restitutione requiritur ne fiat ex aliàs indebitis : quia alioquin æquè maneret creditor deterioratus,factâ, ac non factâ restitutione: quare necessariò deberet intervenire remissio debiti ; atqui si satisfactio fiat ex aliàs debitis, æquè etiam manet offensus deterioratus, factâ, ac non factâ satisfactione : necessariòque debet intervenire remissio: ergo nullum inter utramque discrimen est quoad præsentem conditionem.

295 Nec quintò refert dicere cum Oviedo, Lugo, Prudentio, Aldrete, & aliis modernis : eam conditionem sic debere intelligi, quòd bona, per quæ fit satisfactio, vel restitutio,non sint aliàs debita proximè, licèt radicaliter, & remotè sint debita. Esse debita proximè, est, *aiunt*, ita deberi, ut exigantur à Domino : esse debita remotè, est, ita deberi, ut possint exigi à Domino, non tamen exigantur : vel quia Dominus non vult exigere ; vel quia quasi cessit *jure* exigendi, obligando se ad ea non exigenda ex alio titulo. Sicque asserunt accidisse cum Christo Domino. *Ovied.* *Lugo.* *Prudent.* *Aldrete.*

296 Non, *inquam*, refert, licèt hæc ratio sit *jam* valdè plausibilis. Primò: quia non exigi potest componi cum proximè deberi. Pono casum, in quo quis habeat jus ad pecuniam titulo mutui, aut commodati. Certè licèt non exigat, debetur ipsi proximè pecunia: ratio est, quia potest ex justitiâ exigere ; nec isti creditori potest fieri satis pro titulo commodati, & titulo supervenienti venditionis per solam pecuniam, quæ licèt non exigatur, potest exigi titulo solo commodati. Secundò : Si Christi opera exigerentur à Deo titulo supremi dominii, ut fatemini posse, essentque Deo proximè debita: rogo: vel posset per illa Christus satisfacere pro injuriâ, vel non posset?Si primum: ergo impertinens est distinctio,nullaque haberi debet ratio, tertiæ conditionis. Si secundum:ergo contingere potest, quòd Christus per sua opera nequeat satisfacere pro peccatis : quod mihi est maximè durum. Deinde: ergo necesse est, ut Christus satisfacere possit, quòd Deus quasi cedat *juri*

plus

plus valenti, quàm offensa. Atqui hoc opponitur rigori satisfactionis, & justitiæ.

297 Minor ostenditur primò: quia necessariò intervenit gratia, ut obsequium aliàs inæquale debito, extendatur ad illud, ut ponderabam *disp. 2. sect. 3. à num. 76.* Secundò: quia qui cedit juri, ut sibi satisfiat pro altero superveniente, est moraliter dare debitori, quo sibi satisfaciat; atqui dare debitori, quo sibi satisfaciat, est moraliter remittere debitum gratis: Tunc enim dicitur creditor remittere debitum, quando se gerit cum debitore, quoad propria bona, & jus ad illa, quasi sibi non fieret satisfactio, manetque contentus eo modo se gerere. Sed qui ex propriis bonis plus amittit, ut sibi satisfiat pro debito consequenti, quàm sit jus ipsum consequens, manet contentus se gerere cum debitore, ac si nulla sibi fieret satisfactio: ergo gratis remittit. Vide quæ diximus *loc. citat.* & quæ tetigi *à num. 281.* pro ratione dubitandi.

Suprà disp. 2. à nu. 76.

Suprà à nu 281.

298 Nec sextò refert dicere cum Arriaga, & Antonio Perez, tunc, esse rem debitam ex alio titulo, obstare, ne per ipsam fiat satisfactio pro titulo superveniente, quando componi hæc duo non possunt, nempè rem esse debitam ex alio titulo, & manere sub dominio debitoris, ratione cujus possit exigere aliquid pro re suâ. Si enim, non obstante ratione aliàs debiti, manet in debitore dominium, & jus ad exigendam retributionem pro re, quam donat Domino, potest per ipsam pacisci, licèt aliàs debitam: v. g. sit homo dives extremè indigens pane: teneris succurrere ex misericordiâ dando panem: non tamen teneris dare gratis: quia facis rem retributione dignam, & ipse, cùm sit dives, potest retribuere. Et ratio videtur esse: quia licèt qui sic dat Domino rem aliàs suam, non augeat positivè *jura* Domini; auget negativè, faciendo per privationem quam inducit sui dominii, ut solus ille sit Dominus; sic autem cõtingit in Christo, qui habebat speciale dominium in actus suos, non impeditum à Dei dominio circa eosdem.

Arriaga. Ant. Per.

299 Non, *inquam*, refert, licèt hæc acutè dicantur. Primo: quia eatenus requiritur ad satisfactionem, saltem ex rigore *justitiæ*, quòd non fiat ex aliàs debitis, quatenus opus est, ne ille, cui fit satisfactio, maneat æquè deterioratus, factâ, ac non factâ satisfactione; atqui eòipsò quòd fiat per bona aliàs debita, licèt sint etiam debitoris, manet creditor æquè minùs habens, ac si non fieret satisfactio: nam ea omnia, simul cum abdicatione dominii ex parte debitoris factâ, debebantur independenter à novo titulo superveniente: ergo, &c. Secundò: eatenus ad summum qui habet *jus* ad bona aliàs debita, potest per illa pacisci cum eo cui sunt alitundè debita, quatenus vel non æquè debet abdicationem dominii quam facit, vel quatenus facit magis Dominum, vel quatenus *jura* ad rem, & res sunt eòipsò illi, cui aliàs debebantur, majoris æstimationis, ac erant ut sub dominio cadebant: si enim nihil horum sit, certè per bona aliàs debita non video quomodo Dominus possit ex justitiâ obligari; atqui à Christo in Deum, nihil horum intervenire potest: ergo.

300 Tertiò: quia vel illa bona aliàs debita absorbentur ex primo titulo ex quo debebantur, vel non? Si secundum: ergo non sunt omninò aliàs debita. Si primum: ergo alter titulus superveniens manet sine satisfactione. Quartò: quia exempla, quibus hæc ratio se munit, non veniunt ad rem. Tùm quia ille dives non potest dici extremè indigens, cùm habeat, unde panem emat. Tùm etiam: quia aliud est posse exigere retributionem, positâ promissione; aliud, eâ non positâ. Ex quibus omnibus facilè colligetur Christum non satisfeciisse ex rigore justitiæ ex defectu tertiæ conditionis.

301 Respondeo, & *assero* non defeciisse Christi satisfactioni tertiam conditionem, nempe, quòd sit ex indebitis aliunde. Ratio: Opera Christi Domini nec erant, nec esse poterant aliunde debita, de quo multa *disp. 2. dedimus sect. 3.* Addo nunc authoritatem Anselmi *lib. 2. cur Deus homo cap. 19. med.* quam *ibi* omisi: & sic se habet: *Dominus Iesus non debuit facere, quod fecit, quia non ex debito. Nempe, quoniam ipse idem est Deus, & homo: secundùm humanam, ex quâ fuit homo, sic accepit à Divina Natura, quæ alia est ab humana, esse suum quod habebat, ut nihil deberet dare, nisi quod volebat. Secundùm Personam verò, sic à seipso habebat, quod habebat, & sic perfectè sibi sufficiens erat, ut nec alii quicquam retribuere deberet, nec, ut sibi retribueretur, dare indigeret.*

Nostra mens.

Suprà disp. 2. sect. 3. Latè à nu. 75. Anselmus.

302 Quod verò opponit Bernal *disp. 7. sect. 5. nu. 78.* de servitute Christi per textus, ubi Deus appellat *servum*, & se *Dominum*: ex quò infert Deum exegisse à Christo opera ex dominio proprietatis, solvit Aldrete dicendo verificari, quia Deus præcipiebat Chri-

Bernal.

Aldrete.

Christo, non ex dominio proprietatis, sed attendens ad ipsum tanquam in id, unde oritur dominium jurisdictionis. Ego dissolvo negans rigorem sensûs in illis vocibus, ut *infra* cum *de servitute Christi* disputetur. Maneat nunc Christ. satisfactionem non defeciſſe ex summo rigore justitiæ ex defectu tertiæ conditionis. *Lib 5. disp. 5. à nu 3.*

§. V.

IVDICIVM DE QVARTA, ET QVINTA Conditione.

203 QVarta Conditio videtur deficere: quia valor operum, per quæ Christus satisfaciebat, non erat ipsius satisfacientis proprius: nec item entitas actuum, super quos cadebat ille valor: ergo satisfactio Christi esse non potuit ex bonis propriis satisfacientis. Antecedens ostenditur, quoad primam partem: nam valor erat ipse Creditor, nempe Deus: quoad secundam: nam illa entitas actuum erat ens creatum. Vrgetur primò: nam si valor operum esset proprius Christi, esset proprius voluntatis creatæ: sed valor ille est ipsa Dignitas verbi: ergo ipsa dignitas verbi esset quasi subjecta voluntati creatæ. Quis hoc asserat? Vrgetur secundò: Christus Dominus non habebat sub suo dominio actum, vel non habebat in bonis suis actum, pro priori ad ipsius elicientiam: quia non erat, pro priori, talis actus: sed neque pro posteriori: nam eoipso quòd fit, fit à Deo, & manet Dei, Deusque solus habet facultatem utendi illo ente pro libito, & non Christus: ergo nullo modo erant in bonis propriis Christi.

304 Dices cum communi recursu Recentium: libertatem, quam negare Christo non possumus, esse aliquale dominium, vi cujus fiebat, ut actus inciperet esse sub dominio Dei: quod sufficit ad rem præsentem. Contra: quia libertas ponendi, vel non ponendi rem non est dominium speciale, quòde loquimur, cùm de *justitia* loquimur. Nam & servus habet hanc physicam libertatem in actiones serviles sine dominio: unde quicquid operatur, quia eoipso quòd fit, est Domini, non potest dici proprium servi. Sed de his statim.

305 Respondeo, & *assero* non defeciſſe Christi satisfactionem à rigore justitiæ ex defectu quartæ conditionis. Christus enim habebat strictum, & speciale dominium in suâ opera, & valorem ipsorum; ita ut obligare Deum posset, per eorum exhibitionem, ut ex multis hucusque dictis constare potest: & explicabo *mox ad quintam conditionem*. Nec obest, quòd ipsa Dignitas Dei sit, unde valor sumitur; ne dicatur proprius Humanitatis: sicut neque obstat, ne sit Titii v.g. valor resultans in monetâ ex voluntate Principis; aut ne offensa, quâ peccator Deum offendit, & quam in Sententia Thomistarum gravificat ipsa Dignitas Dei, sit & dicatur propria peccâtis, quantùm oportet ad rationem injuriæ: & ratio pro re præsenti est, quia ea dignitas eatenus est valor operum, quatenus impenditur in opere: quòd autem impendatur, proprium est Voluntatis creatæ Christi Domini. Nec item obest, quòd materiæ valoratæ entitas sit ens creatum: *jam* suprà de hoc decidimus *disp 2. nu 33. & disp. 3. nu 23.* *Suprà disp. 3. à n 184. & mox à nu. 314.* *Suprà disp. 2. nu. 33. & disp. 3. a nu. 23.*

306 Ad primam confirmationem, dico eam dignitatem esse voluntatis creatæ, non quidem, absolutè, & secundùm se, sed in exercitio valorâdi. Ad secundam, dico, Christum Dominum habere in suis bonis moraliter actus suos, antequàm sint; quia habet jus ex quo venire solùm hîc, & nunc potest, ut sint, aut non sint; & physicè, dum sunt: quia licèt ex jure naturali communi, omne, quod est, est Dei, potestate expeditâ faciendi & utendi pro libito; tamen ex jure speciali liberè dato Humanitati, & naturali Christo, non omne, quod est à Christo, est Dei potestate expeditâ utendi pro libito, nisi accedat voluntas ipsius Christi, cui Deus, ex prævio usu sui Dominii obligavit usus rei, & se ad non impediendum, ut *supra*, & *sæpè* dictum, & *mox* inculcabitur: non ergo deficit Christi satisfactioni justitiæ rigor ex defectu quartæ conditionis. *Suprà loc. cit & alib. Vide P. Martinon. tom 1. disp. 17 sect. 3. nu. 24.*

307 Quinta conditio, ne scilicet satisfactio fiat ex bonis Creditoris, seu ex bonis, quæ simul sint sub dominio Creditoris videtur apertè deficere. Ratio est, quia nihil assignari potest quod sub dominio Dei non sit. Eo autem ipso, Deus æquè manet minus habens positâ satisfactione, ac præcisîm ab ipsa: quomodo ergo satisfit ex rigore justitiæ? explicatur difficultas: sit Titius, qui habeat titulo depositi centum Pauli; & furetur alia centum ab ipso: quis censeat satisfacturum Titium eo præcisè quòd Paulo restituat centum, quæ titulo depositi habet? Et ratio videtur esse, quia ut fiat satisfactio ex rigore justitiæ, requiritur, quod is, cui fit satisfactio, aliquid incipiat habere in bonis suis quod,

quod, nisi factà satisfactione non haberet: atqui omnia, quæ quisque jam supponitur habere sub suo dominio tam physico, quàm morali, non potest plùs in bonis habere: ergo necessariò Christi satisfactio deficere debuit à rigore justitiæ ex defectu quintæ conditionis.

Suarez. 308 Huic difficultati responderi solet à multis cum Suarez, eam conditionem requiri cùm satisfactio fit per modum restitutionis, non verò, cùm fit per modum puræ satisfactionis. Ratio discriminis sumitur ex eo quod inter Restitutionem, & Satisfactionem intervenit. Restitutio enim, quia tendit ad reparandum damnum in rebus, necessariò exigit non fieri per bona, quæ jam sint sub dominio morali, & physico Domini, cui fit restitutio: nam sic, semper Dominus maneret cum damno æquali. At satisfactio, quia versatur in actionibus, & solùm intendit impendere tantum obsequii, quantùm inhonorationis fuit in offensâ, solùm videtur exigere quod sufficit, ut actio sit obsequiosa: quicquid sit an eòipsò quòd sit, debeat cedere Creditori, nullaque proinde fieri possit translatio jurium. Cùm autem ut actio sit obsequiosa, sufficiat dominium libertatis in operante, quo certè non caruit Christus: inde est per actiones illas potuisse Christum satisfacere Deo, quamvis actiones essent sub Dei dominio: quia Dei Dominium non obstabat illi speciali Dominio libertatis, quod Christus habebat ad suas actiones.

Doctor. Eximius. 309 Addunt (id quod satis advertit Eximius Doctor.) actiones Christi esse subjectas speciali Dominio ipsius Christi: Christi enim erat illas elicere, vel non elicere: Deum verò habere dominium in ipsas, quasi remotè, & in actu primo, dum non erant; proximè, & in actu secundo, dum erant: cùm ergo Christi Domini esset, eas ponere, vel non ponere, Christus liberè ponebat eas sub actuali dominio Dei, sub quo, nisi Christus vellet, non essent. Id autem sufficit pro rigore prædictæ Conditionis.

310 Incipio ab hoc additamento, quo Moderni se tutos putant: & arguo primò sic: ergo actiones Christi, eòipsò quòd essent, necessariò erant Dei, ut Domini, non minùs, ac fructus arboris sunt Domini, cujus est arbor, eòipsò quòd sint, & opera servi sunt Domini cujus est servus eòipsò quòd sint. Videtur enim id concedi. Nunc sic: ergo sicut Domino nequit fieri satisfactio pro debito, per fructus suæ arboris, vel per opera servi sui; ita neque Deo pro offensæ debito per actiones Christi. Deinde rogo: vel Christus debet ex justitiâ ponere eas actiones, quæ eòipsò quòd sint, sunt Domini, vel non? Si non debet: erit nostra solutio: plùs enim habet quàm dominium naturale libertatis. Si debet: ergo non aliter se habet, ac servus in eliciétia suorum operum: atqui servus per ea, quantumvis in manu ejus sit ponere vel non ponere (ut certè est) non potest satisfacere Domino pro injuriâ: ergo neque Christus.

311 Vnde Arguo sic: esse alicui liberum ponere actionem, vel non ponere, non est esse Dominum actionis, dominio, quod requiritur ad exercitium justitiæ: licèt ex eo exercitio libertatis pendeat, quòd alteri quasi augeatur dominium actuale, seu in actu secundo: Patet in servo, & aliis exemplis, quæ doctè accumulat P. Bernal *disp. 7. sect.* 3. §.2. ergo quòd Christus fuerit liber in ponendis actionibus, quæ alioquin eòipsò quòd essent, erant sub dominio Creditoris nempe Dei, nihil lenit præsentem difficultatem. Adde dominium Dei in actus nostros liberos non pendere à nostræ libertatis exercitio tanquam à causa dante jus, sed tanquam à merâ conditione, quâ positâ, Deus ex se habet jus in illos, tùm ex dominio quod habet in causam, tùm ex actuali concursu: ad eum modum, quo Dominus arboris est Dominus fructuum, positâ eorum productione, factâ ab arbore, non tanquam à dante jus, sed puram conditionem, quâ jus arboris extenditur in fructus. *Bernal.*

312 Iam illud discrimen restitutionis à satisfactione non videtur ad rem ex *nu.*294. Addo, & arguo sic: aliud est, obsequium habere conditiones obsequii; & aliud, habere conditiones justitiæ. Ratio est: quia obsequium si debeatur titulo feudi, certè pro offensa non potest rationabiliter offerri tanquam jus, ut offensus deponat jus acquisitum ex offensa: cujus ulterior ratio est, quia sic cogeretur offensus manere sine ullo quasi levamine doloris, & quasi nullâ factâ satisfactione condonare: ergo non quidquid sufficit ut actio maneat obsequiosa, sufficit, ut sit satisfactoria, saltem ex rigore justitiæ.

313 Confirmatur, Ideo restitutio fieri nequit per bona Creditoris, quia Creditor cogeretur manere, quasi nulla esset: sed si satisfactio fiat per bona Creditoris, etiam cogitur manere, quasi nulla fieret satisfactio: ergo penès hoc nullum discrimen est inter satisfactio-

ctionem,& Restitutionem. Illud tamen placet advertere, quod ex istâ solutione nascitur, estque verissimum; nempe distinguendum valde inter dominium circa res manu tractabiles: & dominium inter res, quæ sunt actiones, & quasi usus, & usu transeunt, quales sunt omnes actiones nostræ obsequiosæ, & similes, quæ bene comparantur illis rebus, quæ dicuntur usu consumi. Penès istas (nam de dominio circa illas non est cur quicquam hîc notem) dominium specialiter consistit eo quòd ponas, aut non ponas, hac, aut illâ intentione, ad hunc vel ad illum finem pro arbitrio tuo, nullis aliorum juribus ligato. Nolle enim ponere, est eas tibi retinere moraliter: velle illas ponere ex hoc vel illo fine est illas expendere, & alteri dare. Nunc

314 Respondeo, & *assero* non deficere Christi satisfactioni quintam conditionem, quantùm requiritur ad rigorem justitiæ. Ratio, quia eatenus ad rigorem justitiæ pro satisfactione præstandâ requiritur ne fiat ex bonis creditoris, quatenus ita sint sub dominio Creditoris, ut debitor ea ipsa debeat Creditori; si enim Debitor ita habet in suis bonis, ut ea non debeat dare ex ullo stricto debito Creditori, bene potest per ipsa illi satisfieri: quia licèt sit eorum Dominus, habet (ut cum multis loquitur Pater Aldrete *disp* 12. *sect.*4. *nu.*7) dominium impeditum, & ligatum quoad usus rei, geritque se habiliter, quoad fines contrahendi: illaque bona quoad eorum usum se habent in dominio debitoris ex pacto ea nec exigendi, nec ultra impediêdi, quasi privilegiata à dominio Creditoris: cui proinde, cùm pro suo libito possit expedire dominium debitor; dando ea, se gerit quasi moraliter dando Dominium.

Aldrete. *Legatur specialiter P. Martin. de Deo disp 17. sect. 3. nu.24.*

Supra nu. 109.

315 Exinde diximus *nu.* 109. posse eum qui habet equum Titii ad usus per annum obligatos sibi ex contractu, solvere Titio debitum valentem tantùm, quantùm usus equi per annum, restituendo post contractum celebratum ipsi Titio rem suam. Cùm ergo Christus ita habeat sub dominio suo actiones suas, ut neque Deo debeat, neque Deus possit eas exigere, solùmque sint, ex suppositione gratiæ liberè factæ, sub dominio Dei per usum non exigendi eas, nec impediendi circa eas Christo Domino, quos velit usus; atque adeò sint sub dominio Dei cum pacto non obligandi Christum, ut eas ponat, aut sibi reddat; potest ipsi per illas ex toto rigore justitiæ satisfacere sine defectu quintæ conditionis.

§. VI.

IUDICIUM DE RELIQUIS CONDITIONIBUS

316 Sexta conditio erat, ut satisfactio fieret ab ipso offensore: hæc autem apertè deficit. *Dicit* Raguſa, non deficere: quia sumus moraliter nos in Christo, & repræsentamur in ipso tanquam in Capite. *Dicit* Suarez, eam conditionem ad rigorem justitiæ commutativæ, de quâ hîc loquimur, non requiri: intendit enim æquare jura Creditoris, quæ sive per actiones offensoris, sive per alterius æquantur, posità satisfactione condignâ. *Dicit* Aldrete, eam conditionem non requiri, si creditor malit sibi per alium satisfieri, aut præsumitur malle, quia exinde fiet ipsi copiosior satisfactio: aut certè non requiri, quando offensor est impotens satisfacere per seipsum, & vult per alium satisfieri ad æqualitatem offenso: quod utrumque ait contingere in Christi satisfactione.

Raguſa. *Suarez.* *Aldrete.*

Primum: quia Deus maluit satisfieri sibi à Christo. Alterum: quia per aliquam alligationem nostrarum voluntatum ad voluntatem Christi, in Christo volente satisfacere pro Peccatis nostris, volebamus & ipsi: tanquam Pupillus dicitur velle, quòd Tutor facit. Hæc *alii*, quæ suam probabilitatem habent.

317 Dico ipse, (quod video esse moraliter certum,) eam conditionem eatenus requiri, quatenus ex ejus defectu debuisset in satisfactione misceri aliqua Gratia ex parte Creditoris, & offensi, quæ minuere videtur rigorem justitiæ: & hæc gratia consistit in eo quod offensus posset non acceptare satisfactionem oblatam ab alio. Cùm verò satisfactionem Christi, Deus non posset non acceptare, nulla miscetur Gratia, neque minui potest justitiæ rigor, ex eo quòd satisfactio non sit ab ipso qui offendit. Quare respondeo, & *assero* Christi satisfactioni non defeciſſe rigorem justitiæ ex defectu sextæ conditionis. Ratio est, quam insinuavi, de quâ *mox*, & ex professo diximus *disp* 3. *sect.*4. *à num.*184.

Mox à nu. 321. & supra disp 3. à nu.184.

318 Septima conditio pariter videtur deficere: nempe quòd satisfactio debita sit ab exhibente. Ratio conditionis est evidens: quia quod non debetur, non redditur ex justitiâ, sed erogatur ex liberalitate, vel aliâ simili virtute. Ratio, cur deficiat, est: quia

Christus Dominus satisfaciens neque reddit, quod ipse debet, ut patet: neque quod nos debebamus: quod enim nobis erat impossibile, nó poteramus debere. Contendere quis *P. Suarez.* posset ex Patre Suarez, juxta doctrinam exhibitam *nu.*180 doctè explicatam à Mariano Doctore *disp. illà celebri de Incarn. 4. sect. 5 § secunda difficultas*, posse exerceri actum strictæ *justitiæ*, sine prævià obligatione faciente rem antecedenter debitam: quam juvare se dicit Godoy *disp 6. §.4. à nu.*81. & *Godoy.* 82. sed juvat ipsà manu Magni Suarez. Omissis his tamen: Dici potest imprimis: licèt satisfactio Christi non sit debita ex nostro peccato, quia nobis, qui manemus ex ipso debitores, est impossibilis: tamen positâ Fidejussione ratione peccati, facta *jam* est debita, quantùm sufficit, ut eam exhibeat ex obligatione justitiæ.

319 Nec obstat instantia facta ab acuto *P. Anton.* Moderno, nempe quòd tunc non debetur *Vson.* satisfactio ex nostro peccato, sed ex propriâ obligatione: oportet autem ad satisfactionem ex *justitiâ*, quòd satisfactio debeatur ex injuriâ. Nec obstat alia communis: quia Fidejussor debere nequit quod non potest debere principalis, cui fidejubet. Non, inquam, obstat prima: nam ad satisfactionem ex justitiâ sufficit deberi ex obligatione contractâ ratione injuriæ, & pro injuriâ tollendâ nomine illius qui commisit. Non secunda: quia fidejussor debere potest, quod principalis unicè debere desinit ex propriâ impossibilitate, & pauperie, vel saltem æquivalenter debet.

320 Unde dico secundò, sufficere ad solutionem, & satisfactionem ex justitiâ, quod debeatur vel formaliter, vel æquivalenter; determinatè vel disjunctivè, vel saltem conditionatè: aliquo autem modo ex his jam erat debitum à nobis satisfactionis onus, quod in se Christus transtulit: nam saltem conditionatè, vel æquivalenter in satispassione debebamus: tenebamur enim ratione peccati vel ad satisfactionem, vel satispassionem: & ad istam determinatè, nisi intercessisset Christi satisfactio, succedens loco satispassionis à nobis debitæ, & illi superabundanter æquivalens. Quare respondeo, & *assero* ex dictis, neque defecisse Christi satisfactionem à rigore justitiæ ex defectu septimæ conditionis.

321 Octava conditio videtur multis omninò deficere, nempe quòd satisfactio possit non acceptari à Creditore: Nam Christi satisfactio potuit non acceptari. Responsio communis ex Patre Suarez, de quâ videndi sunt specialiter ipse, & Pater Ragusa *totâ* *Suarez.* *Ragusa.* *disp.*21. & 22. & Pater Martinon *disp.*2 *sect.* *Martinon.* 10. *à nu.*108. est, eam conditionem eatenus requiri quatenus ea libertas non acceptandi nascitur ex defectu valoris, & æqualitatis ad debitum: si verò ea gratia acceptationis non requiritur, ut det æqualitatem, & valorem sufficientem satisfactioni, sed ut pretium alioqui cõdignum applicet in actu secundo, ajunt, non requiri; quia ea gratia, quæ non remittit de rigore pretii, & solutionis, non remittit rigorem justitiæ: ut patet in contractu emptionis, & venditionis, & in contractu quo justo pretio captivum redimis: in quibus servatur *justitiæ* rigor, quamvis necessaria sit acceptatio libera ex parte illius, qui vendit, aut qui est Captivi dominus. Cùm autem acceptatio ex parte Dei supponat summam æqualitatem cum debito in Christi satisfactione, fit eam necessitatem liberæ acceptationis non officere rigori justitiæ.

322 Quòd si *instes*, Rigorem satisfactionis ex *justitiâ*, imitari Restitutionem, quæ non requirit consensum creditoris, ut eà præcisè positâ cesset debitum. *Respondent*, imitari Restitutionem, non quæ fit per rem individuam v.g. furto ablatam, sed per æquivalentem, quæ necessariò requirit consensum creditoris.

323 Quòd si *instes* iterum, cur requiratur ad satisfactionem hujusmodi consensus creditoris, cùm non requiratur ad Restitutionem secundùm se?

Respondent primò: quia talis satisfactio fit per modum contractûs, quo quasi emitur captivi libertas, & remissio injuriæ: fit enim per modum meriti. Secundò: quia cùm satisfactio respiciat inhonorationem Personæ, quam intendit reparare: & cùm sæpè pertineat ad honorem Personæ, ut eligere possit hanc aut illam satisfactionem, aut potiùs pœnam loco illius, necessariò debet dari libertas in acceptandâ hac determinatâ satisfactione: non tamen ob id remittitur quicquam de rigore pretii, atque adeò neque de rigore justitiæ. Fateor probabilitatem solutionis: quâ tamen ipse non egeo, qui *disp. 3. à num.* 184. latè defendi *Suprà disp.* Christi satisfactionem non posse non acceptari à Deo. Præter multa, quæ *ibi* discussi, & fusè promovi. *3. à nu.*184

324 Addo ulteriorem authoritatem, & rationem: Authoritas est Patris Quirõs *disp.* *P. Quirõs.*

63. *de Voluntate Dei sect.* 3. ubi disputat de objecto divinæ condonationis extrinsecę, (si sit possibilis; quod ipse nego,) & divinæ dispensationis, & præcepti, singulariter opinantis in gloriâ Christi Domini, objectū voluntatis divinæ condonativæ, dispensativæ, & præceptivæ: imò connotatum, quo voluntas necessaria Dei constituitur in liberâ denominatione volentis condonare, dispensare, vel præcipere, esse actus similes Christi Domini: ita ut velle Christum dispensare, condonare, & præcipere impræscindibile sit ab eo quòd Deus eo modo velit condonare, præcipere, & dispensare: quòd certè sine nostrâ doctrinâ stare nequit.

In 1. 2. *Tract.* 3.

325 Ratio nunc mihi ulterior est: quia Christus titulo Filiationis naturalis est universalis hæres Dei; atque adeò Deus ex *iustitiâ* tenetur, & obligatur Humanitati suppositâ Hypostaticâ Vnione, quæ vinculum est filiationis naturalis Dei, dare quicquid ipsa simpliciter, & efficaciter velit: quia nihil potest petere, quod titulo hæreditatis sibi ex *iustitiâ* debitæ, sibi non correspondeat. Quare respondeo, & *affero* Christi satisfactionem non defuisse a rigore justitiæ ex defectu octavæ conditionis.

326 Nona, & ultima conditio, de æqualitate arithmeticâ inter datum, & acceptum: inter satisfactionem, & injuriam, & inter ablatum, & restitutum, quæ necessario intenditur à justitiâ commutativâ, manifestè deficere videtur Christi satisfactioni: ut inter alios ponderat Pater Bernal *disp.* 7. *tota sect.* 6. Nam Christi satisfactio fuit infinitisimè major injuriis, & infinitè superabundans.

Bernal.

327 Respondeo, justitiam non tam respicere æqualitatem arithmeticam rerum, quàm jurium, ita ut positâ actione justitiæ neque creditor posset exigere quid plus, neque rationabiliter debeat esse contentus, dante debitore quid minus: sive id, quo plus nequit exigere creditor, & quo minus nequit offerre debitor ad satisfactionem, sit aliundè superexcedens offensam, sive solùm æquale: quomodo enim cumque se habeat, si obsequii pretium tale est, ut nec plus ipso, nec minus dari debeat, invenit in ejus exhibitione justitia totam suam æqualitatem arithmeticam, & primarium finem ipsius, qui est, ut neutri parti quicquam juris supersit ad amplius.

328 Cùm ergo satisfactio Christi licèt alioqui superexcedens offensam, tota necessaria sit, ne quid minùs accipiat offensus, & creditor, & iste eâ datâ non possit exigere plus, titulo offensæ: pater in ipsâ inveniri totam illam arithmeticam æqualitatē quam intendit *iustitiæ* rigor. Quare neque ex defectu hujus ultimæ conditionis deficere debuit Christi satisfactio à summo rigore justitiæ. Videatur de materiâ argumenti Godoy parùm aliter solvens *disp.* 6. *sect.* 4. *à num.* 67. Nobis hæc de conditionibus strictæ justitiæ, deque ejus rigore in Christi satisfactione sint satis.

Godoy.

SECTIO VIII.

RESOLVITVR CONTROVERSIA CAPITALIS: ubi de speciali rigore justitiæ in Christi satisfactione.

329 CONclusio sit: Christi Domini satisfactio fuit secundùm summum rigorem justitiæ, seu ex toto rigore justitiæ. Hùc per tot difficultatum ambages iter erat. Ostenditur primò authoritate. Et eam imprimis sumo *ab Scripturâ*. Nam passim Christi Domini satisfactio significatur per voces *Emptionis, solutionis, pretii magni, & justitiæ inundantis*, dicturque ab Apostolo facta, vel *dispositа* à Deo *ad ostensionem justitiæ suæ*: quæ voces manifestè sonant rigorem strictæ justitiæ, & adeò claræ sunt, ut jure dixerit Salvianus *lib.* 4. *de Providentiâ* loquens de Mysterio Incarnationis: *in illo, injustitiæ speciem, ipsa magnitudo justitiæ habere videtur*. Mitto expendere loca, quia frequentia, & obvia sunt.

Salvianus.

330 Deinde sumo à Sanctis Patribus, quorum primus sit Proclus Archiepiscopus Constantinopolitanus qui *tomo* 6. *Concil.* nempè *Concilii Ephesini cap.* 7. disertè ait: *Exactum debitum ad justitiæ amussim* (seu rigorem) *exæquatum esse in Christi satisfactione*. Habes ejus verba *disp.* 2. *num.* 9. Succedat Basilius Seleuciensis, qui *orat.* 1. *de Incarnatione* ait: *Per Christum Dominum omnem justitiæ rationem expletam fuisse*. Legi possunt insuper Anselmus *lib.* 2. *cur Deus homo cap.* 20. Sanctus Thomas 4. *contra Gent. cap.* 54. *num.* 6. Mitto alios, & alia videnda apud Suarez *disp.* 4. *sect.* 2. 3 & 6. qui jure dicit cōvinci per hæc se de veritate sententiæ nostræ: nam ubi Patres, & Scriptura consipirant in voces significantes rigorem justitiæ in Christi satisfactione servatum, non debet eas alienare Theologus, nisi cùm materia

Proclus. *Basilius.* *Anselmus.* *Thomas.* *Suarez.*

teria cogit, aut evidentia absurdi.

331 Ostenditur secundò ratione: Nam ex nullo capite potuit deficere Christi satisfactioni justitiæ rigor. Vel enim, quia Deus obligari nequit ex strictâ justitiâ: & hoc esse falsum ostendimus *sect.* 2. & 3. vel quia nos peccando non committimus in justitiam; & hoc non officere vidimus *num.* 14. & omninò falsum *sect.* 4. *à num.* 183. Vel quia in Christi satisfactione servatæ non sunt conditiones strictæ justitiæ: & hoc etiam esse falsum vidimus *sect.* 7. *à num.* 259. Nullum autem aliud restat caput, ex quo præsumi possit ille defectus à rigore justitiæ: ergo in Christi satisfactione servatus est summus justitiæ rigor.

Suprà sect. 2. & 3. & nu. 14. & sect. 4. à num. 183. Et rursus sect. 7. à nu 259.

332 Sed, quando hîc sumus, juvat assignare modum specialem, quo juxta doctrinas nostras possit exponi rigor justitiæ in Christi satisfactione, & obligatio justitiæ in Christi satisfactione, & obligatio justitiæ ex parte Dei erga Christum. Quem modum ut explicem, *notanda* sunt *quatuor.*

333 *Primum*: Deus Personis purè creatis, in ordine supernaturali (de hoc enim specialiter loquimur, ut omittamus speciem illam justitiæ, quam in ordine naturali, dando unicuique quod ratione exigentiæ, vel inclinationis ad certum finem videtur suum, servare Deus dicitur à Magno Dionysio passim *lib. de Divinis Nominibus*) obligari non potest ex justitiâ, nisi ex suâ promissione, consistente in proposito rem faciendi imposterùm nobis sub aliquâ conditione nostri operis, notificatâ nobis ipsis: vel ex infusione alicujus accidentis superni, quod habet vim cujusdam promissionis: qualis est probabiliter apud me infusio Gratiæ habitualis, vi cujus, si eam homo peccato non abjiciat, vult Deus debere gloriam ex justitiâ. Ratio notationis datur latè, & eximiè à Patre Suarez *Opuscul. de Iustitia, & opusc. de libertate Divinâ*: & est Augustini, nempè *quia Deus nulli debet, nisi volens.*

Dionys. *Suarez. Augustin.*

334 *Secundum*: Hæc obligatio, quâ Deus dicitur aliquid debere puræ creaturæ, multùm recedit ab obligatione naturali, seu juris naturalis, solumque manet in lineâ obligationis positivæ, vel juris positivi. Ratio est: quia obligatio naturalis, seu juris naturalis non fundatur in aliquo contingenti, & quasi supervenienti substantiis, & naturis rerum v. g. obligatio justitiæ, quâ teneris non occidere Proximum, vel non infamare, non fundatur in aliquo supervenientè tuæ, & alterius substantiæ. Omnis autem promissio, & supernum accidens, etiam cum conditione ex parte nostri operis conjuncti, superveniunt substantiæ nostræ valdè contingenter.

335 *Tertium*: Obligatio naturalis, seu juris naturalis est illa, quæ non pendet à designatione merè positivâ juridicâ, sed fundatur in ipsâ substantiâ, & Naturâ rerum, respectu quarum est, seu in titulo illis impræscindibiliter, & indispensabiliter annexo: unde quia naturam necessariò comitatur, aut consequitur, dicitur naturalis. Ad quod genus obligationis videtur accedere debitum illud, quo Deus in ordine naturali, seu, ut ajunt alii, tanquâ Author naturæ dispensat unicuique rei connaturalia bona, providetque Naturis singulis juxta dignitatem, aut capacitatem cujusque: sed deficit à rigore obligationis, quia obligatio, quæ moralis dicitur, debet esse inter Personas.

336 *Quartum*: Id habet specialissimum Christus Dominus, comparativè ad omnes Personas purè creatas, quo Deum erga se obligatum habeat ex *justitiâ*: nempè *jus*, quo Deum obligat, non esse ipsi superveniens, sed ab ipso impræscindibile, ipsiusque constitutionem necessariò consequens. Ratio est ex doctrinis *disp.* 2. *sect.* 3. *& disp.* 3. *sect.* 4. fusè traditis: quia tale jus est ipsamet Hypostatica Vnio, vi cujus manet Deus ita obligatus Christo, dare quicquid ipse efficaciter per actum voluntatis creatæ petierit, ut non possit Deus non annuere. Vnde præcisim ab omni promissione, & accidenti supervenienti substantiæ Christi, & sine ullâ novâ liberalitate ultra libertatem producendi Vnionem Hypostaticam, resultat, & est in Humanitate Christi dignitas juris Deum obligans ex justitiâ. Ex quibus, omisso etiam nunc discursu, quem insinuavi *sect.* 1. *num.* 15. ad adstruendam in Deo respectu Christi obligationem ex strictâ justitiâ, licet respectu puræ creaturæ foret ipsi impossibilis,

Suprà disp. 2. sect. 3. & disp. 3. sect. 4. *Sup. nu. 15.*

237 Dicendum videtur, eum fuisse rigorem, quo ex justitiâ Deus est obligatus Christo Domino, ut ea obligatio non fuerit ex jure merè positivo, sed ex jure naturali, quæ Deo respectu omnis puræ creaturæ repugnat. Patet assertio ex dictis, & ex hâc & illis apparet modus omninò mirabilis, quo Redemptionem Humani generis operata est Sapientia Dei. Cùm enim ejus sit *& attingere omnia fortiter, & disponere omnia suaviter*, illud pro Redemptione medium ele-

eligit, eligendo Incarnationem,in quo ejus executionem redderet infallibilem , id est, fortissimam, obligatio strictæ justitiæ , eamque obligationis naturalitas redderet suavissimam.

338 Oppones: obligatio juris naturalis non expectat consensum obligati , ut obliget: at Deus non potuit obligari Christo citra suum consensum : liberè enim produxit Hypostaticam Vnionem , quâ se voluit obligare:ergo hujusmodi obligatio non est juris naturalis, sed positivi. Respondeo, obligationem naturalem non excludere consensum producendi substãtiam rei, in quâ fundatur , sed consensum illi supervenientem: quod patet in obligatione Patris humani respectu Filii , quæ est juris naturalis , licèt Pater usus sit suâ libertate in eo gignendo: & ratio est : quia ut resultet talis obligatio non requiritur ullus novus consensus superveniens. Similiter ergo dicimus Deum posito semel consensu circa positionem Incarnationis, quem liberè posuit, & habet, manere deinceps obligatum sine novâ libertate respectu Christi : quare ea obligatio est & dici debet obligatio juris, non solùm positivi , sed naturalis.

SECTIO IX.

QVÆSTIONES ANNEXÆ PRO TOTIVS Luce, & Coronide Controversiæ.

§. I.

EX QVA VIRTVTE CHRISTVS OBTVlerit satisfactionem : & ex quâ Deus acceptaverit?

339 QVæstio prima : an Christus suam satisfactionem obtulerit ex speciali virtute Iustitiæ? Videbitur alicui post adeò acrem disputationem de rigore justitiæ otiosa hæc quæstio. Sed certè non est : nam aliud est satisfactionem Christi esse ex se materiam aptam rigori justitiæ , servatumque hunc esse in eâ ; quod hucusque discussimus: & aliud: an ea satisfactio vel elicitivè, vel regulativè seu imperativè fuerit ex virtute justitiæ. Quare,ut stemus in sensu quæstionis,

340 Certum est primò:non omnes actus Christi,per quos satisfecit reipsà pro nobis, fuisse actus justitiæ: nam fuerunt actus Religionis, obedientiæ, Charitatis &c. Qui elicitivè non pertinent ad virtutem justitiæ,sed ad suam specialem unusquisque virtutem. Certum est secundò:actus,per quos Christus reipsà satisfecit non imperatos fuisse solùm, aut solùm imperari potuisse à virtute speciali justitiæ,sed ab aliis. Constat enim ex Paulo factum obedientem usque ad mortem, & ex motivo obedientiæ voluisse moti.

341 Quæstio igitur solùm est:an in Christo sit assignanda virtus specialis satisfactiva, quæ sit justitiæ , mediante quâ dirigantur actus satisfactorii , & habeatur propositum Deo satisfaciendi per eos,ex motivo speciali , nempe exæquandi jus Dei offensum : ad eum modum , quo licèt nos per actus omnium Virtutum satisfacere Deo dicamur imperfectè pro peccatis , assignatur in nobis ipsis specialis virtus , quæ pœnitentia dici solet, cujus est, ex motivo speciali, regulare vel imperare actus aliarũ virtutum , ad hunc finem satisfaciendi Deo. *Quæstionis sensus.*

342 Pater Vazquez censuit Christum non obtulisse satisfactionem ex speciali virtute,sed hoc fuisse negotium singulare. Id expositione nostræ Sententiæ refelletur. P. Meratius censuit esse oblatam à Christo satisfactionem ex virtute Religionis. Contra: quia Religio respicit cultum Dei , ut debitum ipsi ratione propriæ excellentiæ, & dominii Vitæ, & Mortis: Motivum autem valde diversum respicere debet virtus ista,quâ de loquimur *Nec obest*,quòd Deo debeamus ex virtute Religionis, quod interpositâ promissione,& voto debemus,& quòd Christus satisfactionem debuit interposito contractu voti cujusdam: non *inquam*,obest:Tùm quia aliud est , rem deberi ex virtute Religionis: aliud,impleri debitũ ex eadem virtute: plerumque enim debemus ex obedientia quod ex aliis,vel ex nulla virtute reddimus. Tùm etiam quia honestas exæquandi jus Dei præscindit ab ullà promissione, & voto,& à motivo speciali Religionis. *Dicendi modi. P. Vazq. P. Merat.*

343 Pater Bernal censuit id esse opus virtutis specialissimæ , quæ solùm in Christo potest esse,& est inter innominatas: id quod tetigit Doctor Eximius *disp. 4. & sect. 5.*& impugnavit ex eo , quòd nulla virtus est in Christo possibilis , cujus non sit capax pùrus homo, cùm *ejusdem* Gratiæ, quæ radix est virtutum , sit capax. Ipse Pater Suarez censuit,esse satisfactionem in Christo directam ab illà virtute, quæ in nobis pœnitentia dicitur. Videantur Raguſa , & Godoy multa de hac re acutè disputantes:ille *disp.20. hic disp.* *P. Bernal.* *P. Raguſa. Ill. Godoy.*

disp. 6. Ipse

Mens nostra triplici Pronuntiato.

Primum.

344 Censeo primò: assignandam in Christo specialem virtutem, quæ dicatur satisfactiva, & ex qua Christus obtulit Deo satisfactionem pro peccatis nostris. Ratio est: quia honestas satisfaciendi Deo & constituendi perfectam æqualitatem inter satisfactionem, & offensam, & reparādi jus offensum, est honestas specialis potens dare speciem virtutis: cùm autem assignari potest honestas specialis sufficiens ad speciem virtutis, non est cur negari possit, aut debeat specialis Virtus: alioqui facilè negarentur multæ virtutes tùm infusæ, tùm acquisitæ, quas communis Theologia colligit ex diversitate, & specialitate motivi sufficientis ad speciem actuum, & virtutum.

345 Nec obest primò: quòd Christus per actus omnium virtutum satisfecerit; nec ad satisfactionem est opus speciali virtute. Non obest, inquam, sicut neque obest, ne assignetur in nobis virtus specialis obediētiæ, quamvis per actus omnium aliarum virtutum præceptos obediamus Deo, quodque ut præstemus, necessè non sit velle operari ex motivo obedientiæ. Ratio est, quia aliud est satisfacere materialiter, id est, offerre materiam satisfactionis: & aliud, formaliter satisfacere, id est, velle satisfacere ex motivo speciali satisfaciendi Deo. Ad illud, non est necessaria virtus specialis: ad hoc, est necessaria: & hoc ipsum, ut Christus satisfaceret, erat necessarium necessitate connaturalitatis, & modi perfectissimi in operando.

346 Nec obest secundò, quòd in homine justo non assignetur virtus specialis ad regulandos actus meritorios ex motivo merendi. Ratio enim discriminis est primò: quia honestas satisfaciendi offenso est ratio primariò, & per se capax intendi à satisfaciente, & aliunde sufficiens dare speciem actûs, & virtutis: illud enim quod primariò movet, si speciale sit, specificat actum: at respectu meretis nequit assignari ratio specialis primariò intenta, dum meretur: primariò enim intendit obsequi Præmiatoro, cujus est ponere æqualitatem præmii cum obsequio. Secundò dici posset, æqualitatem, quæ per operationem constituitur, tunc specificare virtutem distinctam, cùm alioqui conjungitur cum debito eam constituendi: quod deest justis; non, Christo.

Secundum.

347 Censeo secundò, eam specialem virtutem, quæ in Christo debet assignari, ut ex quâ satisfactionem obtulit Deo, esse virtutem justitiæ commutativæ. Ratio est: quia specialis honestas, quæ juxta *numeros præcedentes* cogit ad specialitatem virtutis, est honestas exequandi *jus* offensum Dei, constituendo talem æqualitatem inter offensum, & illius jura, & inter offensorem, ejusque debitum, ut neque ratione injuriæ debeat offerri quid minùs, nec exigi possit quid plus: atqui hæc honestas est, quæ primariò intenditur à justitiâ commutativâ: ergo virtus eam intendens est commutativa justitia.

348 Firmatur primò: quia hæc virtus neque ex defectu rationis formalis, neque ex defectu materiæ, neque ex defectu potentiæ, differre debet à justitiâ commutativâ: non ergo differt. Antecedens patet: nam ostendimus Christum esse capacem justitiæ formalis erga Deum: ejusque satisfactionem esse materiam aptam rigori *justitiæ*: Quòd verò ratio formalis *justitiæ* commutativæ non desit hic, est evidens, nam respicit hæc virtus *jus* divinum, ejusque perfectam exæquationem intendit, & assequitur, prout requiritur ad rigorem *justitiæ ex dictis à numero 29.*

Suprà à nu 29

349 Firmatur secundò contra Bernal: quia fateri semel necessitatem specialis virtutis, & recurrere ad speciem incognitam, & innominatam, est fingere virtutes, earumque motiva: Adde negari non posse à Bernal, ab hac suâ virtute, quam innominatam vocat, intendi compensationem injuriæ non inferiorem, nec æqualem injuriæ, aut juri per offensam acquisito: quis autem hoc neget objectum primarium, & primariò intentum commutativæ justitiæ?

P. Bernal.

350 Nec obest primò: quòd exinde sequatur Christum satisfecisse Deo, ut æqualem: quippè justitia commutativa exerceri non potest, nisi inter æquales, ex Philosopho. Non, inquam, obest: constat enim de mente Philosophi ex *num.* 118. & quâ ratione dicendus sit satisfeciſſe Christus ex *num.* 268. Nec obest secundò: quòd virtus satisfactiva Christi non eliciat, & det actioni satisfactoriæ Christi, æqualitatem cum offensa, & cum debito, quod videtur esse de ratione actûs, qui sit justitiæ Commutativæ. Nego enim id esse de ratione justitiæ: de ratione justitiæ est intendere primariò illam æqualitatem, non est dare valorem materiæ satisfactionis, ex quo resultat æqualitas.

Aristotel.

Suprà à nu 118. & num. 268.

351 Nec obest tertiò: quòd actio Christi satisfactoria, secundùm illam æqualitatem valoris, non sit libera, & imperabilis: nam digni-

dignitas verbi, in quâ valor consistit,non est subjecta creatæ voluntatis arbitrio.Non,*inquam*,obest,quia licèt Dignitas verbi nō sit voluntati subjecta, quoad esse; quoad usum suæ condignificationis, & valorationis, est, quatenus ipsi voluntati est liberum,quòd sit materia valoranda per Verbum:& hoc sufficit, ut voluntas imperare possit ex motivo æqualitatis constituendæ cum offensâ actionem, quæ eò ipsò quòd à se fiat liberè, manet ex dignitate Verbi cum sufficienti valore ad illam æqualitatem.

352 Nec obest quartò : quòd illa virtus esse deberet Theologica: nam specificaretur ex æqualitate satisfactionis ad offensam: hæc autem æqualitas constituitur per dignitatem Increatam Verbi: ergo & illa virtus deberet primariò intendere dignitatem Increatam, & ex illâ specificari. Non, *inquam*, obest: nam illa virtus non specificatur formaliter ex aliquâ ratione Divinâ, prout opus est ad virtutem Theologicam, sed ex æqualitate satisfactionis : unde non intendit tanquam formalem rationem movendi dignitatem Increatam, sed æqualitatem actionis per ipsam valoratæ:quæ sunt diversissima *Nec obest* quintò : quòd ea satisfactio non sit arithmeticè æqualis, per excessum. Non, *inquam*, obest ex *nu.* 327. Adde æqualitatem primò intentam à justitiâ Commutativâ esse arithmeticâ, negativè, idest,non minorem debito: vel æquivalenter, aut formaliter : quod est perinde.

Suprà à nu.327.

Tertium.

353 Censeo tertiò : Virtus hæc justitiæ non differt specificè ab omni,quæ est in puro homine: atque adeò nec à Iustitia Commutativâ infusâ, quam purus homo exercere erga Deum potest : sive hæc nostra justitia indistinguatur etiam in nobis à Pœnitentiæ virtute,sive à virtute Iustitiæ,quam exercent adinvicem homines inter se:quæ duo,modò non decido : primum verò dici potest satis probabiliter ex dictis à *nu.*254. Alterum defenditur à Patre Ragusa, & ferè sequitur ex ratione nostræ assertionis. Hæc est : quia ea, quę de materiali se habent ab objectum primariò intentum & formale Virtutum, non inducunt in ipsas specificam distinctionem: sed ratio specialis materiæ debitæ, aut ratio specialis juris, facientis rem hanc aut illam debitam, se habent de materiali ad rationem formalem, & primariam justitiæ : ergo non inducunt specificam distinctionem in virtute justitiæ. Minor patet : nam justitia respicit æqualitatem juris alterius: quòd autem hoc jus sit excellentius, aut si non potest exæquari nisi per certam materiam, hoc peraccidens est. Et ratio est : quia quòd jus sit excellentius, non facit rem magis suam, nec magis debitam, nec quòd materia sit specialis, facit quòd sit magis debita juri,aut magis æqualis, suo juri, seu juri ad ipsam, quam altera suo : atqui justitia solùm respicit rationem juris,ut facientis rem,ad quam est, suam: in quo omnia jura sunt formaliter æqualia: ergo.

Suprà à nu.254. Ragusa.

354 Confirmatur primò: quia alioquin ex qualibet diversitate jurium, intra lineam stricti juris pertinentis ad commutativam justitiam, liceret diversificare virtutes Iustitiæ. Secundò: quia exinde, cur etiam Religio, quæ est in Christo, non esset diversificanda formaliter ab eâ, quæ in nobis est? nam certè cultus, qui exhibetur à Christo, utpote theandricus, & infinitus, est omnium maximus, qui Deo deberi potest : si ergo quia justitia Christi respicit æqualitatem juris divini constitutam specialiter per actiones theandricas, debet esse diversa à nostra justitiâ : non video cur eadem ratio non sit de virtute Religionis : quicquid conetur in oppositum Godoy magnus assertor contrariæ assertionis.

Ill. Godoy.

355 Tertiò : quia lex naturalis, & positiva, Humana,& divina, certè differunt notabiliter : cur ergo obedientiæ virtutes non specificant singulæ, & diversificant? Quartò: si justitia non solùm, in ratione talis, sed in lineâ formali justitiæ,non solùm respicit jus, & rationem juris, sed speciem subjectivam juris: non video cur Theologica non sit,virtus ista satisfactiva Christi ? Quintò : quia etiam gratitudo, quâ Christus gratias Deo obtulit pro beneficiis, diversa esse deberet ab eâ, quâ nos gratias reddimus:nam Christus potuit condignas gratias agere: nos non possumus : abireque possemus per omnes alias virtutes.

356 Sextò : nam semper apud me est magni ponderis illa ratio Patris Suarez,nempe, quòd quando radix immediata virtutum eadem est speciè in duplici subjecto, non est cur virtutes intra eandem lineam objecti formalis secundùm se existimentur esse diversæ: at hæc radix est Gratia, quæ in Christo & in nobis est eadem, specie.

P. Suarez.

357 Nec obest primò: quòd virtus reddens Deo cultum sit diversa ab ea, quâ reddimus cultum Sanctis: illaque sit Latria; hæc Dulia: & quòd virtus,ex quâ reddimus Deo pro-

promissa, sit diversâ ab eâ, ex quâ hominibus promissa reddimus: illaque sit Religio: hæc, fidelitas. Non, inquam, obest. Tùm quia sicut, licèt illæ virtutes sint diversæ interse, non tamen sunt diversæ in Christo, & in nobis: ita similiter in Christo, & in nobis debet eadem esse virtus justitiæ respicientis indemnitatem juris divini. Tùm etiam quia est disparitas: quia Virtus ex quâ reddimus alteri cultum, ut est protestativa Excellentiæ alienæ Personalis, per actus suos, per se respicit Personas, secundùm rationem personalem earundem; atqueadeò ex diversitate specificâ Personarum, cùm eoipso sit specificè diversa & major aut minor excellentia, quam protestari debet, manet specificè diversa: at virtus, quâ alteri reddimus, quod suum est, non attendit ad differentiam personalem jurium, solùmque per se respicit rationem juris, ut facit rem debitam, & æqualitatem rerum cum eo jure, ut jus est: unde ex diversitate subjectiva jurium non est cur speciem sumat.

358 Nec obest secundò, exinde fieri justitiam legalem ex respectu ad jus altum, non differre specie à justitiâ particulari. Non, inquam, obest: tùm quia ex *num.* 176. est mihi probabilius, legalem justitiam solùm differre materialiter à justitiâ particulari: id quod Raynaudus promovet *in opere de Virtutibus*. Tùm etiâ quia multi putant legalem nò esse speciem strictæ justitiæ, ut videre licet in Lessio. Tùm demum: quia si eæ justitiæ differunt, differre debent ex formali discrimine jurium.

Suprà à nu 176. Theophil. Raynaud.

Leonard. Lessius.

359 Nec obest tertiò: quòd justitia nostra erga Deum non potest offerre Deo satisfactionem condignam. Non, inquam, obest: quia licèt pro mortali non posit; potest pro veniali. Tùm etiam: quia potest exercere actus aliquos principales strictæ justitiæ absolutos: & de ipsâ reparatione vel positâ, vel ponendâ gaudere ex suo objecto formali: imò & conditionatos affectus elicere. Non autem opus est, ut habenti virtutem sint eòipsò possibiles omnes affectus, qui imperari possunt ab ipsâ: potest enim aliundè deesse potestas.

Altera Quæstio. Vazquez.

360 Quæstio secunda: ex quâ virtute Deus Christi satisfactionem acceptavit? P. Vazquez quem imitati sunt multi, censuit acceptasse Deum ex virtute Gratitudinis, ex quâ etiam justorum merita remuneratur. Contra: nam hæc virtus est Deo impossibilis, ut ostendit multis, & apertè Suarez videndus *lib.12. de Gratia cap* 30. Nam ex suo conceptu versatur in recompensatione beneficii accepti: respicitque alterum, ut benefactorem.

Suarez.

361 Censuerunt alii, acceptasse ex fidelitate. Contra: quia virtus fidelitatis, & obligatio ex illâ non inducit debitum excludens à dono, quod ex fidelitate datur, rationem gratuiti, & gratiæ, ut patet in gratiâ justificationis, quæ subsequitur, ex Divinâ promissione, contritionem: atqui remissio peccati respectivè ad Christi satisfactionem datur ex debito excludente rationem gratuiti: neque enim datur ex debito, quod sit inferius eo, ex quo nobis dantur præmia: ergo.

Pater Bernal censuit acceptasse ex specialissimâ virtute innominatâ. Contra: quia sic liceret quæstiones dissolvere facilè, recurrendo ad ignorantiam nostram: quod non est promovere quæstiones, sed confundere.

Bernal.

362 Censeo igitur Deum acceptasse Christi satisfactionem ex strictâ, & speciali justitiâ. Ratio est: Tùm quia Deus ex dictis suprà justorum merita ex strictâ justitiâ remuneratur. Tùm etiam: quia in Christo est jus strictum, & specialissimum, ne sibi negentur, quæ efficaciter postulat: & in Deo non repugnat obligatio ex strictâ justitiâ. Videatur ultrà Godoy *disp.* 7.

Godoy.

Tertia Quæstio.

363 Quæstio tertia: an Deus ex justitiâ commutativâ, Christi satisfactionem acceptaverit? Affirmandum censeo: Ratio est: quia Deo non repugnat obligatio ex strictâ justitiâ commutativâ, ut suprà constitit. Tum quia ex eâ justitiâ remuneratur etiam Deus justorum merita. *Nec obest* quòd si Deus acceptaret Christi satisfactionem ex justitiâ commutativâ, non potuisset exigere tot quot exegit actiones Christi, cùm una sufficisset: justitia autem præsertim commutativa obligat ne creditor exigat à debitore, vel Fidejussore plus quàm est debitum. Non, *inquam*, obest: quia eas actiones voluit Christus offerre, quæ, licèt singulæ pro Debito sufficerent, voluit, ne in actu secundo obtinerent effectum satisfactionis, nisi simul oblatæ, & acceptatæ: his tamen positis, Deus obligatus est ex justitiâ, nihil ultra exigere titulo juris acquisiti per peccatum.

§. II.

§. II.

ALIÆ QVÆSTIONES.

Quæstio quarta.

364 QVæstio quarta: an Deus respectivè ad merita Christi exercuerit actũ justitiæ Distributivæ? Sensus est: an ratione meritorum Christi Deus maneat obligatus ex justitiâ distributivâ dare præmia justis pro dignitate meritorum? Qui censent in eandem actionẽ posse concurrere obligationem justitiæ Commutativæ,& Distributivæ, juraque quæ singulæ respiciunt, non se excludere mutuò, affirmant, sed suppositio mihi est planè difficilis ex insinuatis *sect. 5. à num. 169.* Censeo tamen mansisse Christo Deum ex justitiâ commutativâ obligatum ad exercitium distributivæ penès ea bona, circa quæ loco citato *num.* 170. dixi posse Deum exercere nobiscum,ut membris Christi & Ecclesiæ,justitiam propriè distributivã. Videatur Aldrete *disp* 13.

Decidítur.

Suprà à nu.169.

Et àn.170.

Aldrete.

Quæstio quinta.

365 Quæstio quinta: an Christus Dominus satisfecerit pro peccatis nostris ex rigore justitiæ vindicativæ? Nonnulla circa hujus justitiæ speciem tetigi *suprà nu* 180. quæ revidenda sunt. Negant multi post Bernal, & Delugo, qui tamen *disp 3. sect.*10. *nu* 143. affirmat, positâ Dei acceptatione, posse dici quòd Christus satisfecerit ex rigore justitiæ punitivæ:quia opera Christi sunt sufficiẽtissima,ut extinguãt jus, quod acquisivit per offensam Deus ad puniendum peccatorem. Quodsi *redarguas*,hinc fieri,Deum ex Christi meritis obligari ex justitiâ strictâ (quam ipse negat in Deo) nè ultra puniat hominem; faceret enim injustè, si puniret. *Respondet*, quòd licèt neganda sit Deo justitia Cõmutativa, non est neganda justitia vindex: quia illa negatur Deo, quòd respiciat jus in Creatura contra Deum. *Addit num.*144. & fatetur Deum facturum injustè, si puniret hominem pro quo Christus satisfecerit:at hoc non est, inquit, quia ageret contra jus Christi, aut Hominis, sed quia faceret sine jure: nam licèt satisfactio Christi non acquirat jus, aut ratione illius,homo:tamen extinguit jus in Deo ad puniendum. Subscribit huic doctrinæ solutionis per omnia Pater Aldrete *disp* 14. *sect.*2. *à nu* 7. opinans tamen longè aliter in puncto principali.

Quæstio quinta.

*Suprà à nu.*180.

Decidunt Bernal.

Delugo.

P. Aldret.

366 Mihi tota Doctrina est summè difficilis: quia implicat fieri injustè : & non fieri injustitiam : fieri autem injustitiam est fieri contra jus alterius: neque enim sufficit operari sine jure,si non sit jus alterius impeditivum actionis,quam sine jure ipse præstò:ergo si Deus ratione meritorum Christi ita manet obligatus, ut injustè faceret, puniens; necessariò debet *Lugus* admittere jus in Christo, aut in nobis contra Deum. Satiùs fuisset dicere cum *Sfortia*, Deum non posse deinceps punire, non quia foret injustus,sed mendax. Rationem dat:quia judex ipso actu designandi pœnam, & puniendi significat, punitum habere crimen, ratione cujus sit prudenter volibile, authoritate publica,ut ei malum inferatur ex eo quòd ejus mali executio, vel designatio sit, vel fuerit utilis ad arcendos punitum & alios à delictis. Quod significari à Deo, postquam crimen remisit, implicat quia diceret falsum.Quicquid tamẽ sit de his dicendi modis

Nonbene.

Card. Lug.

Card.Sfort

367 Censeo: Christum Dominum satisfeciſſe Deo ex toto rigore justitiæ punitivæ: Ratio est : quia Christi passio fuit omninò superabundans,& procedebat à Deo puniente in ipso tanquam in Capite, delicta membrorum, qui sumus nos: verè enim dolores nostros ipse tulit, & languores nostros ipse portavit.

Mens nostra.

368 Nec obest primò: quod Deus posset non acceptare:id enim est falsum,& supra constitit de probabili ratione, cur necessitas gratuitæ acceptationis non obstet rigori justitiæ. *Nec obest* secundò : quòd punitio, quam exigit rigor justitiæ punitivæ,sumi debeat in persona delinquentis. Non obest,*inquam*: Tùm quia id exigitur,quando in substitutione alterius, ut ferat pœnam,miscetur aliqua Gratia judicis, potentis recusare substitutionem: Tùm etiam quia sufficit, ut punitio fiat moraliter in ipso delinquẽte;quod tunc accidit, cùm Persona, quæ patitur, est æquè chara offensori, & habẽti debitum pœnę,ac ipse est sibi,aut cùm offensor est moraliter unus cum eo qui patitur: quæ duo jam interveniunt in casu nostro:nam Christus est Persona jure charior nobis,quam ipsi nobis, & nos sumus unum cum Christo, tanquam membra Corporis, cujus ipse est Caput:unde nõ fuit parvus, sed magnus justitiæ rigor, abscissum esse nobis pro peccato per mortem Christi tam prętiosum Caput.

369 Quæstio sexta: an saltem purus homo satisfacere posset Iustitiæ Vindicativæ Dei pro peccato suo?Multus est in hac quæstione Pater Aldrete *à sect.*3.*disp.*14. negans ex infinitate, quam suspicatur, & contendit

Sexta Quæstio.

P. Aldret.

in peccato, in genere demeriti. Ipſe etiam nego: Ratio tamen eadem eſſe debet, ac quam *lib.*2 dedimus pro impoſsibilitate puræ Creaturæ ad Deo condignè ſatisfaciendū: quia omne genus ſatisfactionis, quod à pura Creatura præſtari poteſt, minus eſt vi demeritivâ peccati: minùſque Deo placens, quàm offenſa diſpliceat: Videantur, quæ *ibi latiſsimè diſp 3.*

Eius deciſio.

Suprà lib. 2. diſp 3.

§. III.

VLTIMA QVÆSTIO: QVID SIT DEVM obligare ſe moraliter?

370 QVæſtio ſeptima, & ultima: in quo conſiſtat obligatio moralis Dei? quid ſit Deum obligare ſe, ſeu obligari? & demùm quid ſit ſpecialiter obligare ſe ex juſtitiâ? Pendet enim ex horum terminorum uſu, & intelligētiâ, tota doctrina Diſputationis: & ex triplici iſto principio contra totam naſcitur magna difficultas. Imprimis obligatio moralis in Deo, videtur inexplicabilis: ille enim dicitur moraliter obligari, qui poteſt operari ex obligatione morali: ille autem operatur ex obligatione morali, qui ex eâ cognitâ, liberè movetur ad operandum: unde dici ſolet quod obligatio moralis non limitat phyſicam in oppoſitum: limitat vero moralem. Deinde, velle rem facere, non eſt obligare ſe, vel rem velle facere ex obligatione: quid autem plus eſt unquam in Deo, quā rem velle facere, ſi facturus eſt? Demum obligari ex juſtitiâ opus eſt ut addat aliquid ſimplici promiſsioni. Quid iſtud eſt? adde poſſe Deum velle facere rem ſub conditione onerosâ, quin ſe velit obligare ex juſtitiâ: quid ergo eſt obligare ſe Deū ex juſtitiâ?

Pulcra, & utilis Quæſtio.

371 Iſtæ difficultates æquè feriunt omnes, valde ſollicitos in inveſtigando objecto vel legis obligantis, vel promiſsionis, quâ ſe dominus obligat ex juſtitiâ, vel voluntatis jus transferentis: de quâ quæſtione, quam graviſsimam cenſent, ſubtiliter, & fusè diſputant ſe mutuò pungentes, & impugnantes, Cardinalis de Lugo *diſp. 3. de Incarnatione ſect.*5. Arriaga *diſp.*2. *totâ de legib.* Ripalda *tom.*2. *de ſupernaturalitate. diſp. 83. ſect.*16. Eſparza *lib.*3. *quæſt* 22. Certè vix in ipſis invenio in quo quieſcat animus: vellemque in hac difficultate generali & omnes ferè tractatus Theologicos tranſcendenti, ne quod communibus terminis ſatis capimus, per ſubtiles diſcurſus evaneſceret in dēſas umbras: omnes enim ſatis capimus, quid ſit *obligare*, quid *præcipere*, quid *eſſe dominum*: & ab his notis terminis cogimur abſcedere, diſcuſſuri ſubtiliter, quid abſcondat unuſquiſque ſub his terminis dum *præcipit*, dum *ſe obligat*, dum *alteri dat*, quod negare poterat. Dicendum tamen & conandum nonnihil:

Card. de Lugo. Arriaga. Ripalda. Eſparza.

Neceſsitas decidendi.

372 Imprimis Authores ipſi ferè conveniunt in eo, quòd velle rem, aut rei executionem non ſit velle obligationem: neque velle ſe obligare, ſit velle rem exequi. Id ita ſtatuunt: Id quod mihi eſt planè difficile, & vix capio, quod ſerius animus obligandi ſe præſcindi poſsit à volitione circa rem ad quam ipſe te obligas.

Et difficultas apud Authores.

373 Deinde diſplicent omnes illæ explicationes, quæ recurrunt ad voluntates hypothecas de objecto impoſsibili, ut per ipſas in actu exercito conſtituatur obligatio. Tùm quia hæ voluntates ſunt contra experientiam, & prudentiæ regulam: tùm quia componi poſſunt cum abſolutâ nolitione ſe obligandi.

374 Tertiò diſplicent illę explicationes, quæ recurrunt unicè ad modum inexplicabilem actûs: habentis ex ſuâ energia, & tendendi modo, præſtare in actu exercito hos aut illos effectus. Id enim eſt, negare explicationem, quæ quærebatur, & rem relinquere æquè ignotam. Quartò diſplicent illæ explicationes, quæ recurrunt ad quandam poteſtatem quâ hîc aut ille homo poteſt honeſtare pro arbitrio ſuo actiones alterius. Nam id (præterquàm quòd peccat contra privativam excellentiam Dei, cujus eſt, utpote primæ regulæ omnis honeſtatis, honeſtare vel non honeſtare aliorum actiones) non explicat ſpeciales obligationes. Dicamus ipſi de nobis primùm. Et exinde aſcendamus ad Deum.

Deciſio noſtra prima.

375 Cenſeo primò: valde mihi probabile videri, omnem obligationem immediatè conſiſtere in actu Divinæ voluntatis intimato, & ſignificato nobis in hunc modum: *Deo diſplicet quòd hic & nunc ametur, aut odio habeatur iſtud objectum* v. gr. unde reſultat quòd mihi ſcienti talem Dei diſplicentiam, non ſint ultrà poſsibiles circa tale objectum ulli affectus vel proſecutivi vel averſivi (ut diſplicentia fuerit) qui fugiendi non ſint, quia ſunt mali: & hoc eſt *obligari me moraliter.* Ratio hujus doctrinæ eſt quia obligatio debet conſtitui in eo prædicato, quæ eſt Regula boni, & mali.

376 Quod principium ſi verum ſit: facilè colli-

De principio latè in tract. de Bon. & Mal.

colligentur multa Doctrinæ reconditæ. Primò: objectum voluntatis obligantis esse obligationem; & hanc perinde displicentiam. Secundò: objectum voluntatis specialiter obligantis esse specialem Dei displicentiam, facilè explicabilem pro diversitate materiæ in quâ est. Tertiò: neminem nisi Deum posse alium obligare immediatè: quia solus est Deus qui hanc displicentiam habet regulativam omnis honesti. Quartò: eos qui jurisdictionem habent, seu dominium inducendi obligationem in alios, aut facultatem inducendi obligationem in se, eatenus, cùm volunt, inducere, quatenus Deus, tanquam gubernator moralis omnium, ad eorum quasi preces, aut quasi exigentiam consistentem in affectu voluntatis, qui apud nos censetur sufficiens ad obligandum, ponit obligationem: quare se habent ut causæ physicæ motivæ, quæ suarum exigentiarum interpositâ prece, movent Causam primam ad inductionem hujus aut illius Proprietatis, Formæ, aut Effectûs.

Altera decisio.

377 Censeo secundò: quicquid sit de præcedenti discursu, qui videbitur fortè difficilis, dici satis verosimiliter posse, actum illum reipsâ obligare in actu exercito, & eatenus obligari, qui & quatenus alligat, vel vult fieri pendentè vel omninò, vel ex parte, vel simpliciter, vel secundùm quid, plus, minùsve, juxta qualitatẽ obligationis, felicitatẽ Personæ, ejusque finem ultimum ab actione rei, ad quam dicitur obligare.

Explicatur.

378 Hoc objectum qui habeat, necessariò habet actum reipsa obligantem & hujusmodi est, ut sub his, aut aliis terminis æquivalentibus nemo eorum, qui se obligant, aut sciunt se obligari, negare possit à se nosci, & reipsâ intendi. Solùm potest esse difficultas in explicando & applicando discursum ad varias species obligationum: sed hæc facilè vincitur. Ille enim se obligat, aut obligatur ex obedientiâ, qui vult aut videt sui felicitatem & finem ultimum pendentem fieri ab actione hac, ratione jurisdictionis in hoc aut illo. Ille se obligat, aut obligatur ex justitiâ, qui vult, aut videt ratione juris alieni fieri sui felicitatem, aut ultimum finem pendentem ab omissione, vel positione hujus actionis vel nocivæ, aut inhonorativæ, vel favorabilis, lucrosæ, aut obsequiosæ: unde facile est in alias obligationum species excurrere: & exinde colligere quid detur homini cùm datur Authoritas jurisdictionis, aut dominii, aut quando cedit quis jure suo, ut alter utatur re suâ: quæ singula *satis accuratè* percurrit de Lugo, & satis verè ex prejactis nostris doctrinis quisque resolvet.

Card. de Lugo.

Discrimen Nostri à Deo quoad hoc.

379 Iam ad quæstionem respondeo, diversimodè sentiendum, & loquendum de Creaturis, & Deo, cùm utrisque obligationes, & actiones virtutum attribuimus: quippè ex non factâ istâ distinctione nascitur tota difficultas. Ratio resolutionis est: quia in nobis distinguuntur hæc quatuor, & quidem separabiliter. *Obligatio*, *notitia obligationis*, *recta ratio* suadens adimpletionem, & *actus* adimplendi: ex quâ separabilitate, & distinctione nascitur tota nostra imperfectio in operando, & labendi periculum. In Deo obligatio constituitur ipsâ voluntate, à quâ neque distinguitur notitia obligationis, neque actus implendi obligationem, & quidem liberè: nam cùm sit ipsissimus actus, actus se obligandi, & actus, quo vult implere id ad quod obligare se vult, ex ipsâ libertate quâ se obligat, vult exequi, potens nõ velle exequi nolendo se pariter obligare. Vnde talis obligatio cùm sit exercitium potestatis Divinæ tam physicæ quàm moralis, non potest esse limitativa potestatis neque physicæ, neque moralis. Ex quibus

Decisio quæstionis quoad Deũ

380 Dicatur primò: Deum obligare se quatenus ex honestate virtutis, de quâ est obligatio, vult sibi hic, & nunc, id est, totâ æternitate, impossibilem omnem actum oppositum prædictæ volitioni, quàm ex motivo hujus, aut illius virtutis habere vult. Obligatio enim est necessitas operandi ex motivo virtutis, aut in materiâ virtutis. *Dicatur* secundò: operari ex istâ obligatione nihil aliud esse quàm velle rem exequi ex motivo specialis virtutis, & quia talem obligationem habet: ad quod non requiritur cognitionem præcedere genere præcessionis strictiori, quàm purè directivò.

381 Dicatur tertiò: Deum obligare se ex justitiâ, nihil aliud esse quàm velle ratione promissionis, & pacti intimati, & significati de re imposterùm faciẽdâ, atque adeò conferentis creaturæ jus in rei executione ratione pacti, & conventionis interpositæ, sibi fieri impossibiles omnes actus oppositos volitioni exequendi rem, & favendi creaturæ ratione juris moraliter existentis in ipsâ. *Dicatur* quartò: Promissionem eatenus conferre jus quatenus in creaturâ ponit necessitatem, ratione cujus res exinde sequatur: vel quatenus interposito pacto, aut aliquo dono habente vim pacti, manet creatura

tura potens uti re à Deo datà pro libito; & Deus necessitatus non impedire, ne res, ad quam est jus, serviat usibus creaturæ. *Dicatur* quintò: Deum operari ex justitiâ, quatenus ratione juris creaturæ collati vult rem exequi, ad quam ipsa creatura jus habet ex Dei ipsius beneficio. Per quæ satis noscitur discrimen inter modum, quo Deus dicitur obligari, & modum, quo nos obligari possumus; totaque doctrina de rigore justitiæ in Christi satisfactione intervenientis facilè, & diluci dè finem habet.

DISPVTATIO V.

CHRISTI DOMINI SATISFACTIONIS, ET Redemptionis obligatio, Vi præcepti.

1 *CHRISTVS factus obediens, usque ad mortem, mortem autem Crucis*, teste Paulo ad Philipp. 2. 8. Redemisse nos videtur ex obedientiâ; atque adeò ex obligatione præcepti: sine quâ strictę obedientiæ actio exerceri non potest. Verùm, quia quæstio hęc, cardo est multarum, quæ in hoc tractatu putantur celeberrimę, & habet annexas alias, quæ Christi Domini subjectionem ad Patrem attingunt, oportet eâ uti methodo disputandi, ut nihil omittatur eorum, quæ hùc faciunt; & de qualitate præcepti, cujus Christus aliunde sit capax, & cujus ex obligatione mortem, & in ipsâ Redemptionis munus obierit, sine terminorũ obscuritate, aut Authorum omissâ varietate discurrendi, veritatis, quam inquirimus, splendor appareat. Ea placet Methodus, quam subnexo.

Ad Philip. 2. 8.

SECTIO I.

PRÆVIA AD CONTROVERSIAM: ET Iudicia Theologorum.

§. I.

PRÆMITTENDA.

2 POno primò: Quicquid sit de vatiâ acceptione Præcepti (quâ de videri poterit Pater Hurtadus *disp.77. sect.1.*) *Præceptum* ex conceptu suo differre à *Consilio*: est communis sensus Patrum, & Theologorum. Idque respectu Nostri est omninò certum: respectu Christi, dubium est, & apud aliquos, etiam verosimilius. In ratione discriminis non est unus Omnium sensus. *Communis* ratio est: quòd Præceptum obligationem imponat: secùs Consilium: unde præcepto resistere sine peccato non possumus: Consilio, possumus. Quæ ratio sumi videtur ex Scripturis, & ex Hieronymo *lib.2. contra Iovinian.* Augustin. *lib de Sancta Virginit. cap.* 14. & ex Gratiano *dist. 4. fin.* dicente: *Decretum necessitatem facit: exhortatio liberam voluntatem excitat.* Sed hæc ratio supponit esse de ratione veri præcepti, ut à Consilio contradistincti, obligare in Conscientiâ: quod alii negant.

Hurtad. *PP. & TT.* *Hieronym.* *Augustin.* *Gratianus.*

3 Ratio aliorum est: quia Præceptum est per modum legis reddentis illicitam omissionem rei præceptæ: Consilium verò non est lex, sed insinuatio majoris beneplaciti in uno objecto, quàm in alio. Sic discurrit Hurtadus *disputatione citatâ sect.* 2. Sed termini sunt diversi; non, ratio.

Pet. Hurt.

Aliorum est: quia præceptũ est voluntas insinuata Superioris, explicabilis per verba, *fac hoc*, per quæ Superior vi suæ jurisdictionis intendit extorquere à subdito rem præceptam: Consilium verò solum est voluntas explicativa beneplaciti, sine intentione extorquendi à subdito, quod mavult: unde nec est similiter explicabilis, & manet subdito libertas omnimoda. Sic Oxea discriminat

Pet. Oxea.

in

in manuscriptis de Incarn.

4 Aliorum est: quia præceptum est voluntas Superioris circa rem aliquam intimata subdito sub aliquo onere, nempè vel culpæ, vel pœnæ, vel alterius mali, vel in se, vel in aliis, eidem conjunctis, secuturi: Cõsilium verò solùm est præcisa insinuatio rei melioris, suadentique placentioris: sic colligit ex communi locutione Pater Esparza *de Incarnatione quæst.* 22. *art.* 12. *&* 13. Quæ rationes id habent verosimilioris sensûs, quòd universaliùs rem explicant, sinuntque locum quæstioni: an omne præceptum obligare debeat in conscientiâ? *Esparza.*

5 Verosimilior tamen mihi est discriminis ratio, quam Doctor Eximius *libro* 1. *de leg. cap.* 14. insinuat, ex Ambrosio *lib. de Vid. prope finem* dicente: *Præceptum in subditos fertur, consilium amicis datur.* Vnde consilium erit voluntas Superioris manifestantis illam circa rem aliquam, non quà Superior est, & ex titulo jurisdictionis, sed perinde ac si Privatus esset. Præceptum verò est voluntas Superioris, ut Superior est, & interponentis circa rem aliquam, suam jurisdictionem. Quod discrimen aptè explicatum video ab Sfortia Cardinali *lib.* 5. *Assert. cap.* 8. *num.* 139. & explicabitur uberiùs *in seqq.* *P. Suarez. Ex Amb.* *Card. Sfort*

6 Pono secundò: Præcepti, ut à consilio contradistincti, multiplex esse genus, cujus indistinctio confusionem, & varietatem opinandi peperit in præsenti. Imprimis præceptum potest, & dici solet *Coactivum*: vel *Directivum*. Sed in hac divisione explicandâ video discrepantes Authores. Alii communiter cum Suarez *disp.* 43. *de Incarnatione sect.* 1. *&* 4. censent utrumque afferre obligationem in conscientia, & sub peccato, & ex eo discriminant, quòd coactivum dicat interminationem culpæ, & pœnæ: Directivum præscindit à comminatione culpæ, vel pœnæ, solamque affert obligationem in conscientiâ; quatenus rem præceptam facit necessariam ad rectitudinem, & honestatem virtutis, ut inquit ipse Suarez; vel quatenus præcisè reddit illicitam omissionem rei præceptæ: adduntque illâm interminationem culpæ, seu pœnæ, non esse de conceptu primario præcepti, sed quasi effectum ejus secundarium; à quo pro subjecti, cui fit, statu separari potest. Et pro hac explicatione, ut quam necessariam videt in præsenti, laborat maximè Pater Aldrete *disp.* 73. *sect.* 8. *à num.* 2. *Suarez.* *Aldrete.*

7 Alii rectiùs, & conformiùs ad Sanctum Thomam à quo sumpta est distinctio, explicant, asserendo præceptum coactivum esse illud, quod obligat sub peccato, & in conscientiâ: ab eoque impræscindi non posse comminationem culpæ, vel pœnæ. Purè verò Directivum esse, quod reipsà non obligat in conscientiâ, nec sub peccato, adinstar plurium ordinationum, & præceptionum, imò & legum purè pœnalium, quæ licèt propriè, & sine metaphora sint præceptivæ, & leges; juxta multos, non obligant in conscientiâ: unde earum transgressio ne venialiter quidem est prava ratione legis, & secundùm se. *S. Thom.*

8 Deinde utrumque præceptum, prout attinet ad rem præsentem, subdividi potest in *positivum*, seu in *purè Divinum*: & in *naturale*, seu ex aliquâ virtute procedens. Illiusmodi erit, si præcisim, aut indepẽdẽter ab eo, quòd ex aliquâ virtute teneatur Christus satisfacere pro nobis, & mori, immediatè præceptum de his à Deo accipiat. Erit hujusmodi, si ex lege charitatis, aut aliâ virtute tenetur Christus satisfacere, & mori præcisim ab ulteriori, & novo præcepto: ut ex virtute charitatis tenemur Proximo graviter afflicto succurrere, si commodè possumus.

9 Præterea præceptum mortis potest esse vel *mediatum*, vel *immediatum*. Hoc, si directè mors præcipiatur (modo nempè quo præcipi immediatè mors potest) independenter, seu præcisim ab eo quòd præcipiatur aliquid, quod erit occasio mortis. Illud, si solùm præcipiatur id, quod, si fiat, prævidetur fore mortis occasio. Si nempè Christi præciperetur Evangelizare Iudæis, eisque palàm in os regerere cænum improbæ, & degeneris vitæ, suamque ipsis divinitatem miraculorum luce detegere: unde ob malitiâ, & invidiam prævidebatur Christus quærendus ad necem: & hoc præceptum vocari potest præceptum mortis indirectum. Adde præceptum immediatum, & directum mortis posse considerari, vel *affirmativum*, vel *negativum*. Esset affirmativum: si juberetur Christus directè provocare judæos ad necem sui, vel aliquid simile efficere, quod suæ neci proximè, & directè serviret. At hoc præceptum impossibile est. Esset negativum, si juberetur neque Ministros fugere, neque terrere pro morte impediendâ, sed gerere se ad instar hominis, qui Magistratûs vim effugere nequeat.

10 Denique præceptum considerari potest

teſt impoſitum Chriſto Domino, vel *Conditionatum*, vel *Abſolutum*. Abſolutum, ſi imponatur indepenſdenter ab aliquâ conditione à Chriſto Domino liberè apponendâ: nam licèt imponatur dependenter ab aliâ,& alterius generis conditione,non obeſt, quominùs reſpectu Chriſti maneat præceptum ſimpliciter abſolutum. Conditionatum, ſi præceptum fiat pendens ab aliquâ conditione, quæ ex Chriſti libertate dependeat: ut ſi Deus præciperet Chriſto mortem, ſi ipſe mortalem vitam eligeret,quam liberè Chriſtum eligiſſe, datâ inter utramque optione, volunt aliqui ſatis piè. Videbimus *infrà*, an ſatis ſolidè. Et hæc pro re præſenti de præceptorum varietate, quæ poteſt eſſe ſeges multarum opinationum.

Infrà diſp. 6. à nu. 2.

11 Pono tertiò: ut Chriſto Domino dicatur Mors præcipi à Deo, non ſatis eſſe, quòd ipſi præcipiatur Evangelizare Iudæis, eorum vitia palàm carpere, miracula edere, & alia facere, unde quæratur ad necem, niſi ulterius ipſi præciperetur, ne Iudæos impediret, quominùs mortem exequerentur. Ratio eſt: quia Chriſtus Dominus potuiſſet mille viis mortem effugere,& Iudæorum invidiam & conatus eludere, quamvis Chriſti Domini prædicatio foret ipſis Iudæis occaſio, ut Chriſto mortem molirentur: non ergo obinde etiam ex ſuppoſitione prædicationis, & miraculorum, & exortæ ex his invidiæ Iudæorum deſinebat eſſe in Chriſti poteſtate omninò libera, mors ipſius: ergo licèt illæ circunſtantiæ præceptę fuiſſent,non ideò debet intelligi mors præcepta. Quod enim præcepto tenemur exequi, aut pati, non dicitur eſſe communiter in noſtrâ omninò manu, & omninò liberâ poteſtate.

12 Pono quartò: Vt ſalvetur obedientia perfectiſsima, non requiri præceptum rigoroſum & obligans in conſcientia. Hanc theſim,quam inter alios obſirmatè negat Pater Bernal *diſp.57 ſect.3.*ita manifeſtè traditam, & poſitam video à Sancto Thoma 2. 2 *quæſt.* 104. *art.2. O. & art.5. ad 3.* à S. Bernardo *lib. de præcepto,& diſpenſat. cap.9.* à Hieronymo *in Regul.Monach.cap.*10.à Sanctiſsimo Noſtro Patriarcha tùm *in aurea Epiſt. de Obedientia*: tùm *part.6. Conſtit. cap.*1. §.1.& ab aliis videndis apud noſtrum Velazquez *in Epiſt. ad Philipp. cap.2. verſ.8. à num.* 15. ut de eâ dubitare non poſsim. Placet ſolum adtexere verba SS. Parentis noſtri: *Omnes obedientiam plurimùm obſervare, & in eâ excellere ſtudeant, non ſolùm in rebus obligatoriis ſed etiam in aliis licèt nihil aliud,quàm ſignum voluntatis Superioris,ſine ullo expreſſo præcepto videretur*: quæ eſt apertiſsima doctrina pro noſtra Theſi, & ipſiſsima Sancti Thomæ loco citato vocantis eam *obedientiã perfectiſsimam.*

Bernal. *S.Thomas.* *Bernard.* *Hieronym.* *S. P. N. Ignatius.* *Velazq.*

13 Ratio autem eſt. Tùm honeſtas ſpecialis obedientiæ,quæ eſt revereri intellectũ, & voluntatem Superioris, tanquam regulam proprii intellectũs, & voluntatis. Quod nec eget impoſitâ neceſsitate peccandi & perfectiùs fit, ſi conformet ſe ſubditus voluntati ſui ſuperioris non imponenti obligationem in conſcientia, & neceſsitatem peccati. Tùm quia velle ſubditum conformare ſe voluntati ſui Superioris; eamque ſufficienter intimatam, licèt citra ullam obligationem in conſcientiâ, implere velle quia eſt ſui legitimi Superioris,non poteſt non eſſe actus,quo ſubditus ſe gerit ut ſubditum & reſpicit Superiorem, ut talem; atque adeò non poteſt non eſſe obedientia,tantò promptior,quantùm expreſſum præceptum obediendo prævenit,voluntate tamen Superioris intellectâ, ut inquit Sanctus Thomas *quæſt. cit. art.* 2. Ex quibus patet ſine ullâ æquivocatione cum Conſilio juxta *nu* 5. poſſe conſiderari propriè, & ſine metaphorâ præceptum ſine ullâ impoſitione obligationis in conſcientia: nam movere per rationem,& voluntatem eſt præcipere, ut idem Angelicus Doctor habet *art.*1. *citatæ quæſt.*

S.Thomas.

14 Pono quintò: quomodocumque defendatur præceptam eſſe Chriſto Domino paſsionem, & mortem, ipſumque ex obedientia paſſum,& mortuum eſſe; Vnum maximè ſalvandum fore,nempe Chriſtum Dominum ita fuiſſe paſſum, & mortuum, ut pro libito ſit paſſus,& mortuus,potuerit que licitè nec pati,nec mori, ſi voluiſſet. Id (in quo turpiter erravit Vviclephus teſte Vvaldenſi apud Ruiz de Scientia Dei *diſp.* 47. *ſect.* 1. *nu.* 27.) ita citra ſpeciem diſputandi pono, quia tam apertè teſtatum video in Scripturis,& Patribus, ut mihi certum omninò ſit. Teſtantur imprimis *Scripturæ*. Chriſtus de ſe ſic loquitur: *Ioannis* 10. 18. *Nemo tollit animam meam à me, ſed ego pono eam à me ipſo: poteſtatem habeo ponendi eam.* Quæ verba omnimodam neceſsitatem excludunt, ut expendit acutè Pater Eſparza *quæſt.* 36. *art.* 1. Deinde de Chriſto Iſaias *cap.*53. 7. dixerat: *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*: quæ cauſalis omnimodam libertatem ſignificat.

Vvaldenſ. *Montoya.* *Ioann.* 10. *Eſparza.* *Iſaiæ.* 53.

15 Teſtantur Patres; Chryſoſtomus ſic inquit

Chryſoſtom

inquit *ad Hebræos* 10. *hom.* 28. *licebat Christo, nihil pati si voluisset.* Et infrà: *erat arbitrii illius non venire ad Crucem si voluisset.* Et alib. frequentissimè: præsertim *ad Rom.* 15. *hom.* 57. Cyprianus: *non te, ut parceris, coegit necessitas,* inquit *Serm.1. de pass. Dom.* Hieronymus in illud Isaiæ: *oblatus est, quia ipse voluit, non necessitate,* inquit, *sed voluntate Crucem subiit.* Augustinus *lib.4. de Trinitate cap.* 13. & *tract.* 19. *in Ioann.* apertè pronunciat *Christum mortuum, quia, & quando voluit.* Similia habes apud Gregorium *lib.24. Moral. cap.* 2. Anselmum *lib.* 2. *cur Deus homo cap* 19. Rupertum *lib.* 9. *in Ioan. ad fin.* Originem *tract.* 35. Lyra, Hugon. Cardin. & Theophil. ad verba *Ioannis cap.* 10. Ratio autem est, quia Passio, & Mors Christi ita debuit esse facta pro nobis, ut nos necessariò adstringeret Christo specialissimo debito gratitudinis: quo ergo gratitudinis debito premeremur, si ipsi Christo necessaria fuisset, & non omninò libera? Quibus ita positis

Cyprian. *Hieronym.* *Augustin.* *Gregor.* *Anselm.* *Rupert.* *Origin.* *Lyra.* *Hug.Card.* *Theophil.*

§. II.

OPINANDI VARIETAS.

16 PRima Sententia generaliter asserit Christum Dominum, non solùm quà Deum (sic enim omnibus Catholicis certum est) sed etiam quà hominem esse essentialiter incapacem præcepti coactivi, & obligantis in conscientia, solumque putat respectu Christi possibilia Præcepta purè directiva: quæ tamen juxta Doctrinas *disp.* 4. *num.* 229. *& disp. præs. num.* 6. existimat dici posse vera, & sine metaphorâ præcepta, seu mandata, ut contradistincta à consiliq. Sic ex parte, nempè quoad exclusionem vis coactivæ, & coercitivæ, sentiunt multi: omninò sic sentire videntur quotquot pro secundâ sententiâ referam. Sicque reipsâ sentiunt, & loquuntur, citatis pro se Sancto Thomâ, Chrysostomo, & Alberto Magno, Nazianz. *orat.*42. Chrysost. *Hom.*59.68.84. *in Ioann.& hom.* 3, *ad Philipp.*2. Basilio *lib. de Spiritu Sancto cap.* 8. Theophilact. & Euthimio 15. *Ioann.* omnium expressissimè Anselmo *lib. de Med. Redemp. Gen-hum. cap.*4. ubi totam nostram sententiam, & modum, quo explicabitur *sect.* 5. *& disp. seq.* dilucidè tractat, & præasseruit. *Et lib.* 1. *cur Deus homo cap.* 9. Pater Martinus Esparza *quæst.* 22. Cardinalis Sfortia *lib.*5. *Theolog. Assert. Aranda de Incarnatione.*

Prima Sententia. *Suprà disp. 4. nu.329. & in præf. nu.6.* *S. Thom.* *Chrysostom* *Albert. Magn.* *Basil.* *Theoph.* *Euthim.* *Anselm.* *Esparza.* *Card.Sfort*

cap. 8. *à num.* 134. Pater Petrus Oxea *in Doctissimis manuscriptis de Incarnatione disp.* 8. *cap.* 3. quam suam mentem satis insinuavit *tractatu de Charitate disp.* 4 *sect.*4. *num.* 50. *&* 53. *Pet. Oxea.*

17 Secunda Sententia peculiariter asserit nullum defacto fuisse Christo impositum à Deo Præceptum strictum, & obligans in conscientiâ, præsertim in negotio Redemptionis, & Mortis, atque adeò neque Redemptionem, neque mortem fuisse strictè præceptas, ita, ut peccatum foret, nolle mori. Non tamen perinde negat hæc opinio rationem mandati, & præcepti sufficietis ad exercitium obedientiæ juxta doctrinam *nu.*12. & hanc, præter suprà *numero præcedenti* citatos, tenuisse Patres Græcos cum Chrysostomo, & Nazianzeno testatur Cardinalis Tolerus *in Ioann cap* 10. *annot.* 14. Tenuere Dionysius Cisterciensis, Paludanus, Magnus Albertus, Victoria apud Medinam, Pater Ludovicus de Roa apud Hurtadum Salmaticensem, & Ribera ad 10. *Ioannis* ad illa verba *hoc mandatum accepi.* Docent acerrimè Magister Lorca *disp.* 63. aggestis Patrum, & Theologorum testimoniis, Pater Ioannes Antonius Velazquez *in Epist. ad Philipp. cap.* 2. *ver.* 8. *à num.* 15. & qui *nu. præced.* inclinant, & tantùm non relabuntur in ipsam, sine multâ laude consequentiæ Gamachæus, & Bernal. Applaudit, & illustrat *in Theologiâ Fundamentali* Caramuel *à num.*286 eamque probabilem judicant Medina, Delugo, & Bernal.

Secunda Sententia. *PP. Græci* *Chrysostom* *Nazianz.* *Card. Tol.* *Dionys.* *Paludan.* *M. Albert.* *Victoria.* *Roa.* *Ribera.* *Lorca.* *Velazq.* *Gamach.* *Bernal.* *Caramuel.*

18 Tertia sententia, quæ communis est inter Theologos præsertim Modernos, non solùm affirmat respectu Christi possibilia Præcepta, quæ reipsâ obligent in conscientiâ, sed etiam asserunt de facto impositum Christo præceptum hujusmodi de morte subeundâ. Ita supra relatos cæteri. Verùm ut horum Authorum varietas probè noscatur in asserendo, & formando præcepto, placet eos in aliquas classes dividere pro diversitate discursuum, quos vel insinuant, vel efformant.

Sententia communis diversimodè.

19 Prima classis est eorum, qui adeò strictum putant hoc præceptum in Christo, ut existiment naturale, & ex lege charitatis, ex quâ ajunt Christum independenter à novo, & positivo præcepto obligatum nos redimere, & mori pro nobis. Discursum insinuavit Eximius Doctor *disp.* 46. *sect.* 3. §. *Quari verò non immeritò potest*, & attipuere mox Pater Ragusa 2. *part. disp.* 14. *propè med.*

Prima classis. *Suarez.* *Ragusa.*

Barradas Koninch. Bernal. *med.* Barradas *tom.* 4 *lib.* 4. *cap.* 6. *fin.* Koninch *disp* 22 *dub.* 2. *num.* 11. & limitavit Pater Bernal *disp.* 57. *sect* 4. *asserens* §. 2. eũ discursum esse verum, casu quo Deus decrevisset non aliter reconciliari mundo, nisi per Christi passionem, & mortem. Tunc enim teneretur Christus & pati, & mori ex obligatione naturali. Cui discursui se offirmatè opponit inter alios Pater Aldrete *disp.* 74. *per totam.*

Aldrete.

Secunda classis. 20 Altera Classis est eorum, qui præceptum Dei circa Christum, adeò putant universale circa singulas actiones, earumque substantiam, & circunstantias tam internas, quàm externas, ut nihil à Christo gestum sit præsertim in negotio Redemptionis, & Mortis, quod non ceciderit in præceptum. Ita sentiunt, & firmant Cardinalis Toletus *in Ioann. cap* 10. *vers.* 18. *annot.* 16. *& cap.* 12. *vers* 49. Maldonatus *ibidem*, & Alvarez Dominicanus *de Auxil. lib.* 12 *disp.* 22. *nu.* 18. *& de Incarnatione disp.* 46. *nu.* 12. propendente satis Patre Suarez *disp.* 37. *sect.* 3. §. *hæc responsio*: ubi pronuntiat eos, qui id negant, divinare. Et reclamantibus fortiter in oppositum Bernalio, & Hurtado: hoc *disp.* 77. *sect.* 6. illo *disp.* 57. *sect.* 5. latissimè.

Card. Tol. *Maldonat.* *Alvarez.* *Suarez.* *Bernal.* *Hurtad.*

Tertia classis 21 Tertia classis est eorum, qui præceptum de morte subeundà Christo Domino impositum defendunt simpliciter absolutum, & quoad vim obligandi non pendens ab ullà conditione per Christi libertatem apponendà: sic sentire videntur communiter Authores, qui defendunt strictum præceptum in Christo, sed cum aliquali discrimine: nam alii censent illud præceptum purè negativum juxta doctrinam *num.* 9. Alii etiam affirmativum existimant, ut ex eorum contextu quisque facilè colliget.

Authores communiter.

Quarta classis. 22 Quarta classis est eorum, qui præceptum fuisse negant absolutum, sed tantum conditionatum quoad vim obligandi. Qui discursus colligi videtur ex Magistro Cabrera: sed potest esse magna varietas in qualitate conditionis. Nam imprimis potest excogitari fuisse præceptum conditionatum, ita ut conditio sit ipse actus, quo subditus velit rem præceptam exequi, non secùs ac si Prælatus præciperet subdito audire Sacrum, si Sacrum audirer, aut vellet audire. Et in hanc viam inclinat Cabrera citatus. Secundò: ita ut conditio, sit acceptatio libera subditi, non secùs ac si Prælatus præciperet subdito, vellet que obligare, si subditus vellet acceptare præceptum, & obligationem. Et hùc inclinant, & relabuntur Prudentius, Bernal, & Moderni nonnulli.

Ex Mag. Cabrera. *Prudent.* *Bernard.* *Modern.* *Author infrà à nu.* 192.

23 Tertiò, & verosimiliùs: ita ut conditio fuerit actus, quo Christus Dominus vellet humanum genus redimere, subireque munus Fidejussoris, & Redemptoris: ac si Deus Christo dixisset: si vis Genus humanum redimere, subireque onus Fidejussoris, & gaudere titulo Redemptoris (quod in tuâ est manu, perque me licet) præcipio tibi passionem, & mortem, tanquam medium Redemptionis: Quod præceptum est revera strictum, & simile illi quo Prælatus subditũ ligaret ad tale, vel tale munus, si vellet habitare Cæsar-Augustæ v. g. vel si mavis econtrà, ita ut conditio fuerit actus quo Christus vellet mori: ac si Deus Christo dixisset: si vis pati, & mori, quod per me licet, præcipio, ut ea præstes in finem Redimendi mundum.

Quinta classis infrà. 24 Quinta classis est eorum, qui volunt fuisse Christo impositum præceptum disjunctivum, nempe vel ut moreretur, vel non redimeret Genus humanum. Sic enim videtur servari libertas in morte, & sufficiens titulus obedientiæ.

Sexta classis ex Anselmo. 25 Vltima classis est eorum, qui præceptum Christi solummodò existimant indirectum mortis, quatenus Christo impositum à Patre est onus Evangelizandi Iudæis, eisque manifestandi per miracula Divinitatem suam, cui mandato tam obediens fuit, ut fuerit obediens usque ad mortem, mortẽ autem Crucis, non quia præcepta sit mors, sed quia præcepta res est, quam peregit adusque mortem, & morte contemptà: quam discurrendi viam sumi posse video à Sancto Anselmo *lib.* 1 *cur Deus homo cap.* 9. ubi eam Sanctus Doctor acutè diducit, & illustrat. Hucusque Doctorum varietas in opinando.

SECTIO II.

ETSI RESPECTV CHRISTI FVISSET possibile præceptum obligans in Conscientia: Præceptum de Redimendo genere humano, & subeundà morte, non fuisset naturale, aut ex lege naturali.

26 OStenditur primò à posteriori. Tùm quia alioquin tale præceptum esset indispensabile, neque unquam componi posset in Christo cum potestate omninò liberà non moriendi: sicut præceptum naturale non mentiendi componi nunquam potest in Chri-

Christo cum potestate liberâ mentiendi ratione impeccabilitatis intrinsecæ: sed illa potestas omninò libera non moriendi negari Christo non potest juxta doctrinam *nu.*14. imò juxta Anselmum *lib.* 2. *cur Deus homo cap.* 19. potestas omninò libera neque tunc, cùm mortuus est, neque unquam moriendi: ut videas præclusum à Patribus recursum ad circunstantiam temporis, in quâ multos lati-
Anselmus. tare securos video. Audiatur Anselmus: *Nullus, unquam moriendo homo, præter illum, Deo dedit, quod aliquando necessitate perditurus non erat. Ille verò sponte obtulit, quod nulla necessitate unquam amissurus erat.* Ibidemque docet: *Christum vitam suam æternaliter servare potuisse, suumque fuisse, & pati, & mori.*

27 Tùm etiâ quia si Christus lege charitatis teneretur satisfacere, & mori pro nobis: eadem vi legis teneretur offerre pro singulis efficaciter satisfactionem, & Redemptionem, singulisque efficacia ad salutem æternam auxilia suis meritis obtinere: quod est falsum, & contra dogma Fidei. Ratio autem sequelæ est, quia lex charitatis æquè singulos homines respicit.

28 Ostenditur secundò, & à priori. Deus contulit Christo Domino potestatem, & gubernationem Humani generis in ordine ad salutem, similem potestati, & gubernationi, quam Deus habet ex se circa Genus Humanum: ergo Christus non tenetur ex lege charitatis, aut ullo præcepto naturali redimere Genus Humanum, aut pro eo redimendo mori. Consequentia est evidens: nam eòipsò collata fuisset Christo Domino potestas permittendi peccata, & damnandi homines propter ipsa: permissione, & damnatione refusis in Dei gloriam: qui ergo habet potestatem se gerendi cum Genere Humano eo dominio, quo se gerit Deus, cum facultate permittendi peccata, & damnandi propter ipsa, Divinæ simili: quomodo lege naturali prohiberi potest ne peccata permittat, neve damnet ob ipsa? Qui autem obligatione naturali non ligatur ne peccata permittat, aut propter ipsa damnet, quomodo cogi eâ ipsâ obligatione naturali potest ad mortem, ne peccata sint, aut ne puniantur?

29 Antecedens autem suadetur primò ex illo *Matth.*28. *data est mihi omnis potestas in Cœlo, & in terrâ*: quæ distributio necessariò significat quod asserimus. Secun-
Matth 28.
Ioann. 17. dò ex illo *Ioann.* 17. *dedisti ei* (nempè Filio) *potestatem omnis carnis.* Tertiò ex Dignitate, & Gloriâ Christi Domini maximâ, quæ exinde resultat. Quartò demum ex summâ dilectione Dei erga Christum, ex quâ, sicut, teste ipso Domino, omnia dedit Pater in manus, negari non debet voluisse dare quicquid maximè Christi ipsius Dignitatem, & gloriam decet.

30 Ostenditur tertiò & iterùm à priori: Lex naturalis non obligat ad procuranda Proximo bona, quæ supra ipsum omninò sunt, & quorum participatio ipsi nulla ratione debetur: nec obligat ad avertenda Proximo mala, quorum ipsi debetur inflictio. Atqui Humano Generi secundùm se, & præcisim à Christi meritis, nullâ ratione debetur bonorum supernaturalium participatio; eidèque pro statu peccati, & ratione ipsius debetur eorundem bonorum privatio, & inflictio mali contrarii: ergo lex naturalis obligare nequit Christum Dominum ad sua merita sic applicanda, ut vel ipsi Generi humano elevationem ad supernaturalia bona obtineret, vel eadem per peccatum amissa recuperaret: quantò autem minùs obligare desinet lex naturalis, ut alterutrum Christus acerbissimâ morte præstaret?

31 Ex quibus corruit discursus Patris Bernal *num.* 19. perstrictus loco *inibi* citato *Bernal.* tria docere visi. Primum: Christum lege naturali teneri mundum redimere. Alterum: non eoipso teneri lege naturali ad subeundam mortem: quia Christus ex primariâ intentione Dei venit ad finem Redemptionis, aliter non venturus; dataque est ipsi optio vitæ passibilis, vel impassibilis: quare, ne Decretum frustretur, debuit Christus liberè posse exequi finem ipsius Decreti, nempe Redemptionem, etiam citra mortem. Tertium: si nō aliter redimendus foret mundus nisi Christo moriente, teneri tunc Christum ex lege naturali mori pro nobis.

32 Totus, inquam, discursus corruit, trahente sui, cæterorumque ruinam asserto primo, quo totus nititur. Secundum falsò supponit, inconsequentiâ peccat, & malè colligit. Falsò supponit: nam juxta me venisset Christus nec Adamo peccante, nec alio, de quo *lib.* 3. *disp.* 2. Peccat inconse- *Suprà lib.* quentia; nam quâ ratione Decretus est Chri- 3. *disp.* 2. stus aptus optare, si primò juxta Bernal *disp.* *Bernal.* 18. *sect.* 2. decretus est patiens? Malè colligit: nam & optio, & finis Redemptionis componi possunt, asserendo, prædecretum Christum ad finem Redemptionis exæquen-

dæ per mortem, dependenter ab electione Christi volentis sic exequi: ut acutè notavit
Aldrete. Aldrete *disp 74. sect.3. nu.12.*

33 Tertium gratis assumit, non alligasse Deum Redemptionem humani generis, suo decreto, Passioni, & morti Christi Domini, aliterque redimendum, etiam non interveniente morte Christi, aut ipso nolente mori
DD. ad Isai. 53. Joann. 12. Anselmus. Cyrillus. Proclus. Leon. contra communem sensum DD. ad illud Isaiæ 53. *Si posuerit pro peccato animam suam: & ad illud Joann 12. nisi granum frumenti: & contra apertum sensum* Anselmi *lib.1. cur Deus homo cap 9. & 10.* Cyrilli *lib. priori de recta fide ad Reginas,* Procli Ciziceni *in Concil. Ephesin. part 6. cap.6.* Leonis *in homil. de Transfig. & Serm. 1. de Passion.* Quorum mens clarior est, quàm ut ad suam, aut nisi contra suam explicari valeat à Bernal, ut expendit
Aldrete. Aldrete *disp. 74. sect. 3.* apud quos vide, bene jam impugnatas aliorum rationes pro Sententia nostra: contra quam tamen

34 Objicies primò: Lex naturalis obligat ad subveniendum proximo in extremâ necessitate constituto; sed Genus Humanum ratione peccati erat in extremâ necessitate constitutum; utpote obnoxium æternæ morti, & æternæ miseriæ, eratque Proximus respectu Christi valentis facilè subvenire: ergo lex naturalis obligat Christum subvenire Generi humano. Quòd si ex decreto Dei occlusa est alia subveniendi via, vel ratio, quàm per mortem, obligat Christum Humano Generi subvenire per mortem.

35 Confirmatur primò: quia Christus, ut homo, non erat exemptus à lege naturali: sed lex naturalis obligat, ut homo hominem liberet ab extremâ miseriâ, si potest: ergo & obligat, ut Christus, inquantùm homo, hominem liberet ab extremâ miseriâ, cùm possit. Confirmatur secundò: quia ex unanimi consensu Doctorum, unusquisque lege naturali tenetur vitam temporalem prodigere pro salute spirituali proximorum, maximè totius Reipublicę infallibiliter interituræ: ergo potiori jure Christus pro toto mundo aliàs infallibiliter perituro morte temporali, & æternâ, spirituali, & temporali.

36 Confirmatur tertiò, & impugnatur ratio secunda nostra: est intrinsecè malum, quòd homo hominem liberare valens à summâ, & æternâ miseriâ, non eum liberet: ergo dispensare Deus nequit, ut homo id faciat: ergo neque ut facit Christus: est enim homo: ergo quàvis datâ Christo facultate judicandi, & damnandi, non potest Deus conferre Christo facultatem, ut damnet, & puniat per carentiam Redemptionis; sicut neque ut judicet contra dictamen rationis. Utrumque enim est intrinsecè malum. Antecedens autem ex eo patet, quòd in Deo ratione supremi dominii credimus, idque fide subnixi, quòd possit peccata impedire, & contracta abigere, & non teneatur: quomodo ergo concessam à Deo talem potestatem homini credamus?

37 Respondeo ad argumentum primò: ex *nu.* 28. Christum Dominum non habere rationem Proximi respectu Generis Humani penès ea, de quibus loquimur, ob concessam ipsi circa idem Genus humanum à Deo potestatem suæ similem. Respondeo secundò: distinguo majorem ex *num.* 30. si subventio fieri debet per bona, quorum participatio Proximo nullà ratione debetur, & quorum privatio aliunde debetur, & inflictio mali contrarii, nego. Si subventio fieri debet per bona conditionis alterius, concedo.

38 Et notandum est, ut probè dignosci possit, unde oriatur obligatio naturalis inter homines ad sibi mutuò subveniendum, aliam omninò rationem esse de mutuâ eorum obligatione naturali sibi subveniendi, suppositâ jam, & restauratâ elevatione totius humanæ communitatis ad supremum finem. Eâ enim factâ, per Christi merita, singuli lege naturali tenentur, ut se juvent invicem ad finem communitati præscriptum, cujus singuli membra sunt. Nec ulla cujusquam seorsim considerati indignitas aufert privilegiũ communitatis, & resultans exinde jus in singulos, quatenus ejus membra, ut juventur à cæteris in ordine ad finem singulis communem, comparandumque per Dei Gratiã, mutuo aliorum in alios juvamine, & ministerio: Id enim onus mutuum est singulis hominibus valde utile, ac maximè desiderabile. At hæc ratio Christum non tangit: qui nec eget juvamine cæterorum, perque singularem Dei circa ipsum dispositionem erat elevatus, & collocatus in tuto. Iam

39 Ad primam confirmationem, omisso, quòd Christus sit subjectus legi naturali, de quo *infrà*, nego suppositum: nempe in præsenti esse materiam legis naturalis, respectu Christi, ut jam diximus. Adde legem naturalem ligare puros homines, non verò Deum hominem, cui connaturalis est potestas circa Genus humanum Divinæ similis. Ad secundam, jam dixi in quo fundetur illa obligatio naturalis, ex quâ sibi mutuò subvenire homi-

Infrà nu. 153. & sect. 6. à nu. 198.

homines debeant,& occurrere malo Reipublicæ totius, cujus membra sunt,per privati boni, etiam consistentis in vitâ propriâ,amissionem. Ad tertiam,admitto antecedens de puro homine, nego verò de Deo homine propter rationes dictas, neque mirari debemus Deum operatum in Christo, cui fateri debemus, dedisse Patrem in manus omnia, eam facultatem, & potestatem, quæ solius Dei propria est,& quam alioqui fide subnixi in Deo credimus.

40 Objicies secundò: si Christus, quatenus homo,sciret fore, ut ipso vel non moriente, vel non impediente, homines gravia scelera committerent;ex lege misericordiæ, exque lege charitatis erga Proximum, & ex lege justitiæ erga Deum naturaliter obligaretur etiam ad mortem, ne homines ad tartara ruerent, pessumdarent amicitiam Dei, divinumque jus violarent: ergo positâ ruinâ mundi totius, ex triplici illâ lege naturaliter adevertenda, & reparanda hæc mala obligabitur,licèt mortè sit opus.Nec refert dicere (id quod novissimè post alios inculcat Vvadingus *disp. 9. dub.* 5. §. 2.) nempe Vitam Christi esse æstimabiliorem, quàm sit salus omnium hominum: præceptum autem naturale obligare non posse cum tãto dispendio, utque homo pro minùs præstantibus,altioris ordinis bona prodigat. *Vvading.*

41 Non, *inquam* refert.Primò:quia hæc ratio non militat, si morte non sit opus ad Redemptionem. Secundò: quia alioquin ne unicam quidem eleemosynam operis meritorii teneretur Christus ex lege naturali erogare pro Redemptione totius mundi: nam quodvis opus meritorium Christi est simpliciter infinitum. Tertiò:quia eatenus præceptum naturale non obligat ad prodigenda pro minùs præstantibus bona præstantiora, quatenus obligare non potest cum damno majori, quam sit bonum, quod intenditur: hæc enim pensanda non sunt ex magnitudine rei, quæ impenditur, sed ex incommodo,& damno impendentis; atqui damnum, quod Christus subiret,etiam moriens pro Genere humano aliàs irreparabili,esset facile,& brevî,ac juxta me necessariò reparandum atque adeò nec ingens, nec præponderans malo Generis Humani: ergo licèt Christi vita sit magis æstimabilis, quàm salus omniũ hominum, tenebitur Christus ex lege naturali eam ad breve tempus profundere pro salute hominum, si alia via non sit.

42 Et urgetur id ipsum primò: quia si mors Christi per triduum esset ipsi majus incommodum, quàm est mundo æterna damnatio, lege charitatis naturaliter prohiberetur Christus mortem subire per triduum:lex enim naturalis obligat servare quod majoris æstimationis est, si aliud minùs æstimabile deperdi debet. Vrgetur secundò: quia possessor pretiosissimę margaritę tenetur eã ex obligatione naturali deponere per duos saltem dies, ut minùs pretiosam, ex quâ pendet ne sit in extrema necessitate, Proximus,recuperet:ergo similiter in casu nostro: in quo non immeritò quæri posset: an habere Vnionem Hypostaticam per duos,aut tres dies præcisè sit magis æstimabile quàm habere Gratiam & Gloriam per totam æternitatem. Respondeo igitur negando antecedens argumenti ex doctrinâ præcedentis solutionis.

43 Objicies tertiò: quia in negotio Redemptionis, non agebatur solùm de avertendis nostris incommodis, commodisque procurandis, sed de Dei,propriàque Christi ipsius glorià promovendà: quæ nempe per Christi mortem erat augenda maximè: ergo cùm Christus sine ingenti suo incommodo posset utrumque præstare, non est cur ad id ex lege naturali obligatus non fuerit. Confirmatur; & finge Christum cognoscere, ut medium necessarium ad acquirendam sui Corporis Resurrectionem, & gloriam, suique exaltationem nominis, sustinere passionem, & mortem: tenebitur ex lege propriæ charitatis ad id oneris sustinendum: ergo similiter ex lege charitatis erga Proximum, & ex lege charitatis erga Deum naturaliter obligabitur ad sustinendam passionem, & mortem, pro Dei extrinsecâ Glorià promovendà, injuriis avertendis, & procurandà æternà glorià animarum.

44 Respondeo, ex argumẽto sequi obligationẽ naturalem in Christo ad efficaciter avertendas omnes & singulas injurias Dei, secùs ac dici debet juxta *num.*27. fine.Deinde negetur consequentia ob illam potestatem concessam Christo, ipsique connaturalem de quâ *num.* 28. Ad confirmationem omisso antecedente, nego consequentiam: ratio discriminis est, quia ficto casu antecedentis esset Christus in casu quasi meliorandæ fortunæ suæ per mortem suam & in necessitate honorandæ compartis in labore; cui non aliter facere satis poterat, quàm prodigendo vitam cum fœnore, brevî,recuperandam: at in casu cõsequentis ipsa collata *Suprà nu.* 27. & 28.

dig-

dignitas à Deo facit, quoad rem præsentem, supra omnem legem naturalem. Adde, ex supra insinuatis, esse multa in quibus Christus erga Deũ ostendere valeat magnũ amorem, & quantus in unà voluntate finità haberi potest, quin exinde cogatur eum ostendere in avertendis, aut reparandis injuriis: alioqui teneretur eum amorem ostendere in avertendis efficaciter omnibus, & singulis hominum singulorum.

Matth.16. 45 Objicies quartò ex Verbis *Matthæi* 16. 42. *Pater mi, si non potest hic Calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua.* Vbi significatur necessitas mortis à Christo subeundæ orta ex objecto, & ex naturà rerum, supposito quòd ex Decreto Dei non sit alia Redimendi mundi via, nisi per Christi mortem. *Hilarius.* Et consonat Hilarius *can.31. in Matth. ideò Calix transire non potest, quia reparari, nisi ex ejus passione, non possumus.* Confirmatur primò: quia Christus necessariò est Bonus Pastor; certè non potest esse malus, aut non bonus: ergo non potest non ponere animam pro ovibus suis: Nam *Bonus Pastor dat animam suam pro ovibus suis. Ioannis* 10. *Ioann. 10.* 11. Confirmatur secundò: quia Pater non potest non diligere Christum: ergo neque potest deficere ratio cur diligit. Sed hæc ratio est *Ibid.* ipsa mors Christi, dicentis per *Ioannem* 10. 17. *Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam*: ergo.

46 Respondeo, ex verbis Matthæi non colligi nisi necessitatem vel consequentem ex Prædefinitione, & ordinatione Divinà, vel necessitatem ex suppositione finis nostræ Redemptionis intentæ per passionem & mortem Christi, dependenter ab ejus liberà potestate. Ad primam confirmationem dico Christum non posse esse Pastorem malum, seu non bonum: posse tamen simpliciter non esse Pastorem. Suscepit enim liberè onus officii, cùm potuisset Iudicis Personam sumere: Nam oves vitio suo jam mortuæ, indignæ erant Pastore eas regenerante in vitam æternam. Ad secundam confirmationem: dico, sensum textûs esse, etiam Christum à Patre diligi, quòd animam suam ponere pro suis ovibus vellet: intendebat enim suadere Iudæis, se liberè suscepisse tantum onus officii, Patre approbante: & non per malè consiliatam, quam exprobrabant Iudæi, temeritatem.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

SECTIO III.

ETSI CHRISTVS FORET CAPAX PRÆcepti obligantis in conscientiâ, tali præcepto, saltem absoluto, non est ipsi præcepta Mors.

§. I.

ASSERTI PROBATIO POTISSIMA AB Authoritate, & à jactura libertatis.

47 DE conditionato colligetur *infrà*, quod sentio. Ostendo nunc conclusionem primò. Præceptum, quo non obstante actio, & omissio actionis, quæ præcipitur, manet licita, & in morali potestate illius, cui præcipitur, non est Præceptum obligans in conscientiâ, ut est ex terminis nota propositio: Atqui Mors, & ejus omissio, non obstante præcepto mortis, mansit Christo Domino licita, & in ejus potestate morali: ergo præceptum mortis impositum Christo Domino, etiam alioquin præcepti in conscientiâ obligantis capaci, non fuit obligans in conscientiâ. Consequentia est legitima. Et minor ex *num.* 14. mihi certa juxta sensum literalem Scripturarum, & PP. quibusde *inibi*

Infrà ànu. 192.

Suprà nu. 14.

48 Iuvat iterum repræsentare verba ipsius Christi Domini. *Ioannis* 10. 18. *Nemo tollit* (& juxta lectionem Anselmi præclusuri recursum fieri solitum ad differentiam temporis, *nemo tollet*) *animam meam à me: sed ego pono eam à me ipso: potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi à Patre meo.* En audis à Christo mandatum Patris, & vides, descriptam ab ipso, mandati qualitatem. Nam cum ipso mandato ponendi animam, dicit Christus componi tria. *Primum*: se *ex indifferentiâ* mori: *nemo* enim *tollit. Alterum*: se *non determinari aliundè*, & extrinsecè ad mortem, sed *à se ipso*: morique, quia vult mori. *Tertium*: habere se *in potestate mori, & non mori*: quod est utrumlibet esse sibi licitum, & possibile. Quid pro minori nostrâ clarius? Certè Præceptum solùm interpretamur ex ipso ore veritatis, qui Christus est: nec est fingendum quale Scripturæ non ponunt.

Ioann. 10. Anselmus.

49 Ostendo Secundò: esse rem absolutè præceptam, præcepto obligante in conscientiâ, respectu subjecti essentialiter impeccabi-

cabilis, est esse rem absolutè necessariam, ejusque omissionem simpliciter impossibilem: eo modo necessaria est à peccato puritas,& impossibile omne peccatum:sed Christus est essentialiter impeccabilis, ut suppono: ergo mortem esse Christo præceptam, præcepto absoluto obligante in conscientiâ est esse Christo mortem absolutè necessariam, ejusque omissionem simpliciter impossibilem. Sed actio,cujus omissio est agenti simpliciter impossibilis, non est ipsi libera, nec potest esse meritoria: ergo neque mors Christi est ipsi libera, aut meritoria contra manifestam reclamationem Scripturæ, & Patrum asserentium, morte, & obedientiâ Christi usque ad mortem nos esse Redemptos, mortuumque esse Christum, cum potestate non moriendi, & quia voluit mori.

50 Tetigimus arduam difficultatem, in quâ Doctores desudant maximè pro componendis libertate moriendi cum impeccabilitate Christi Domini,& impositio absoluto præcepto obligante aliàs in conscientiâ. Videamus pro firmitate nostræ conclusionis, & probationum, quinam sit exitus Solemniorum solutionum.

§. II.

THOMISTICA SOLVTIO.

Thomistæ Alvarez.

51 PRima solutio est Thomistarum ajétium post Didacum Alvarez *disp. 46. de Incarnatione num.* 8. & novissimè cum Petro Godoy *disp.* 40. §. 8. hæc omnia à Prædeterminatistis benè componi,eodem modo quo Prædeterminatio cum libertate componitur: Nam licèt Christus non habeat facultatem non moriendi *in sensu composito præcepti*; habet tamen expeditam facultatem non moriēdi *in sensu diviso*: quod ad libertatem sufficit.

Godoy.

52 Imprimis hæc solutio non occurrit præcipuæ difficultati, sed cedit. Fatetur enim in casu præcepti, & in sensu composito illius esse Christo impossibilem evitationem mortis contra Doctrinam ipsius Christi Domini *numero* 14. *&* 47. satis expensam. Deinde malæ causæ pejus patrocinium à Prædeterminatione quæritur: id enim est *lapidem lapide velle mollire*, ut benè Thomista Prudentius. Tertiò:demus cum libertate componi posse physicam Prædeterminationem,secùs ac multipliciter contra Thomistas, & ipsum Godoy demonstratum est *disputando de auxiliis totâ disputatione* 8. adhuc in præsenti arguo sic.

M. Prudēt

Tom. in 1. p.latissimè

53 Ideò prædeterminatio cum libertate componitur per vos, quia est necessitas consequens, non requisita ad posse, sed ad actum, & relinquens in voluntate facultatem ad oppositum; atqui Præceptum, ejusque necessitas, se habet ex parte actûs primi, atque adeò non relinquit in Christo facultatem ad oppositum:Nam Volūtas Christi prout in actu primo dicit necessitatem non peccandi, & cognitionem præcepti obligantis, atque adeò nullam dicit indifferentiam ad objectum prout in actu primo propositum;alioquin diceret indifferentiam ad peccandum: ergo. Quartò sic arguo: vel Deus paratum habet concursum Christo ad nolendam mortem in casu præcepti, ut habet in casu prædeterminationis,nam, saltem ore,non negatis auxilium sufficiens,vel non? Si secundum: non manet Christus liber, & est major difficultas in componendâ libertate cum præcepto, ac cum prædeterminatione. Si primum:ergo Deus paratus est concurrere cū Christo ad actum qui hîc, & nunc foret peccaminosus: quomodo ergo Christus est essentialiter impeccabilis?

54 Quintò sic arguo: Qui necessitatus est vel ad nō operandum,vel ad peccandum: eâ omninò necessitate, quâ necessitatus est ad nōn peccandum, necessitatus est ad non operandum: Sed Christus ratione impeccabilitatis, & præcepti est antecedenter, inevitabiliter, & eâ necessitate, quâ necessitatus est esse Filius Dei, necessitatus vel ad peccandum, vel ad non evitandam mortem: ergo eâ omninò necessitate, quâ necessitatus est ad non peccandum, necessitatus est ad non evitandam mortem. Sed antecedenter, inevitabiliter, & eâ necessitate quâ est necessitatus esse Filius Dei, est necessitatus ad non peccandum: ergo eàdem omninò, necessitatus est ad non evitandam mortem: sed qui antecedenter inevitabiliter,& summâ necessitate necessitatus est ad non evitandam mortem, non evitat liberè: & qui non liberè desinit evitare mortem, non liberè moritur:ergo Christus in casu præcepti non liberè mortuus est.

55 Sextò sic arguo:Per vos,Christus non habet potentiam non moriendi, aut nolendi mori in sensu composito præcepti; sed neque in diviso: nam nequit à se excutere præceptum, & facere divisionem: nam vel face-

faceret per inobedientiam: & hoc pugnat in terminis: nam inobedientia est actus oppositus, & compositus cum præcepto: vel faceret per actum præscindentem à præcepto: & hoc est omninò dissonum; quis enim præscindat à præcepto quod intendit evitare?

Godoy. 56 Dicere novissimè cum Godoy, posse Christum non mori in sensu diviso, non *positivè*, sed *præcisivè*, id est, habere potentiam ad actum, qui neque componi potest cum præcepto, neque potest tollere præceptum, sed qui secundùm se præscindit à præcepto, est omninò, & plusquàm absurdum. Primò nam cum omni necessitate invenitur hoc posse; & non invenitur cum omni necessitate libertas. Secundò: nam hoc diversis terminis est recurrere ad potentiam remotam Calvini, & Baii. Tertiò: nam præscindere à præcepto, & posse, & actum secundùm se: non tollit, & actum cadere sub præcepto, & illud posse inextricabiliter præcepto reddi prorsus inutile ad actum, eodem omninò modo, ac si reipsa non esset posse. Quartò: quia potentia constituta per notitiam præcepti nequit dici præscindens à præcepto, licèt considerata aliter ac est, & ut ipsa pro libito suo non potest poni, consideretur præscindens. Solutio ergo Thomistica magis auget, quàm emollit difficultatem.

§. III.

SOLVTIO PATRIS SVAREZ.

Suarez. 57 SEcunda solutio est Patris Suarez *disp. 37 sect. 3.* quam post alios sequitur novissimè Pater Avendaño *disp. 7. de Scientiâ Dei cap. 2. §. 8.* licèt aliter explicet, nisi fallor: nam Suarez fassus apertè suppositionem præcepti non pendere à Voluntate Christi, tria supponit in quibus fundat solutionem suam.

Avendaño

58 *Primum*: Christi impeccabilitatem formaliter non consistere in aliquâ necessitate physicâ immutante modum intrinsecum operandi Voluntatis ipsius, sed In extrinseco regimine quo Deus ratione unionis tenetur eam regere dispensando semper, & penès singulas actiones ea auxilia secundùm se indifferentia, quæ per Scientiam Mediam prævidet efficacia fore. *Secundum*: suppositionem præcepti esse etiam suppositionem extrinsecam, non immutantem Voluntatem Christi. *Tertium*: Voluntatem, à nullâ suppositione connexionis, posse lædi in suâ libertate, nisi immutet physicum, & intrinsecum modum, quem habet voluntas in operando. Ex his colligit, Christum & esse impeccabilem: quia semper instructus est auxiliis efficacibus: & esse intrinsecè impeccabilem, quia tale regimen debetur unioni, & est ad exigentiam ipsius: & non obstante præcepto, liberè exequi rem præceptam, quia solùm exequitur per media indifferentia, per quæ prævisus est liberè operari, cum potestate non operandi. Hæc est solutio P. Suarez.

P. Avendaño. 59 Pater Avendaño cum Recentibus aliter explicat, dicendo actum præceptivum Dei, & præceptum haberi à Deo dependenter à Scientia Media; ita ut, sicut suppositio Scientiæ Mediæ est evitabilis à Christo Domino, ita pariter sit evitabilis actus præceptivus, & præceptum: & sicut suppositio Scientiæ Mediæ non tollit potestatem ad actum oppositum illi, quem videt sub hypothesi, ita neque suppositio præcepti de morte subeunda tollit potestatem non moriendi: nec tamen eo ipso conjungitur cum potestate peccandi: nam potestas peccandi non est utcumque potestas non moriendi, sed potestas non moriendi, quæ non sit evitativa præcepti.

R. adm. P. Thyrsus. P Carreño apud Muniessa. 60 Hùc recidit solutio, quam illustrat Reverendissimus Noster Thyrsus *tom. 3. disp. 30. & quam ex Recentiore Romano* latè refert Pater Thomas Muniessa, *disp. 16. de Incarnatione sect. 3. 4. & 5.* per imitationem Prædefinitionum essentialiter præexigentiù Scientiam Mediam, asserendo Vnionem Hypostaticam ex se essentialiter præsupponere Scientiam Mediam, quâ Deus præscit rectum se gerendi modum in Humanitate, sub conditione præcepti, & auxilii indifferentis. Hac enim præsititâ conditione in Vnione Hypostatica, constet uterque, salvari libertatem Christi Domini ex favore Scientiæ Mediæ: nam suppositio unionis, manet suppositio evitabilis ex libito ipsius Humanitatis; non minùs ac asseritur evitabilis, suppositio Prædefinitionis dependentis essentialiter à Scientia Mediâ. Hæc subtilia sunt, sed contra Mentem Doctoris Eximii legendi *disp. & sect cit. §. ultimò ergo respondeo.* Quicquid tamen de his sit

Suarez. 61 Tota Doctrina solutionis est summè difficilis. Arguo primò contra ipsam ut propositam à *Suarez*: suppositio præcepti obligatis in conscientiâ cum necessitate intrinseca

non

non peccandi est suppositio cognitionis constituentis Voluntatem in actu primo, eamque sic reddentis incompossibilem cum omissione rei præceptæ, ut erit notum terminos expendenti: ergo suppositio præcepti non est extrinseca, ut est prædefinitio, sed intrinseca, & immutativa potentiæ: ergo tota doctrina nititur falso fundamento. Quid quòd Christi Voluntas in operando præscindere non potuit à cognitione suæ dignitatis, Visione Beatificâ, & amore necessariò determinante ad fugam omnis objecti displicentis Deo, qualis in casu prædicto esset mortis omissio?

62 Arguo secundò: Vel Christi voluntas erat potens indifferenter & proximè ad omissionem mortis, etiamsi præceptæ, vel non? Si secundum: quænam ergo fuit Christi libertas in subeundâ morte? subiit enim, non potens eam omittere, & evitare. Si primum: ergo erat potens indifferenter, & proximè peccare: quare Deus paratus esset cum ipsâ concurrere ad actum peccaminosum, & ipsam odisse. Quænam hæc Christi dignitas, & impeccabilitas? Arguo tertiò: Vel unio est necessitas indispensabilis, ut si operetur voluntas Christi, benè operetur, vel non? Si secundum: Christus, ut homo, non manet intrinsecè impeccabilis. Si primum: ergo est necessitas indispensabilis Christo cognita, atque adeò Voluntati ipsius intrinseca, necessariò prædeterminans, ne operetur nisi juxta præceptum: quomodo ergo manet indifferens ad actionem præcepto oppositam?

63 Arguo quartò: Non est alia libertas in Christo per te ad omittendam mortem, quàm quæ prævisa est per Scientiam Mediam liberè se determinans ad electionem mortis: hæc est doctrina solutionis; atqui libertas hęc prævisa per Scientiam Mediã in Christo non est. Nam libertas prævisa per Scientiam Mediam est libertas sejuncta à casu unionis, & præcepti: libertas autem Christi est constituta per cognitionem unionis, & præcepti. Eventus per eam Scientiam Mediam cognitus non est eventus obedientiæ, nec eventus prævisus omitti est eventus inobedientiæ; sed actus omninò præscindentes, & distincti ab obedientia, & inobedientia. Quid ergo ad hæc facit recursus ad Scientiam Mediam? Hinc

64 Arguo quintò: contra eadem Solutionem, ut à Modernis comptam, & ab Avendaño propositam. Non est utilis Scientia Media pro tuenda libertate arbitrii, nisi retineatur in statu absoluto eadem constitutio libertatis, & hypothesis, quæ conditionatè prævisa est; ut erit evidens serio rerum æstimatori; atqui voluntas intrinsecè informata per cognitionem præcepti & unionis incompossibilem eoipso cum omissione mortis, non est eadem libertas, ac hypothesis, quæ conditionatè prævisa est per Scientiam Mediam, ut est evidens: ergo Scientia Media non est utilis pro tuenda libertate, de quâ loquimur, nempe Christi.

Avendaño & RR.

65 Arguo sextò: quia juxta Suarez, ut *suprà*, præceptum mortis est naturale, atque adeò inimpedibile & indispensabile: ergo tota solutio pugnat cum ipso Suarez. *Dicit* Avendaño: in eo casu præceptum esse indirectè impedibile, quia est impedibilis Vnio Hypostatica, quà non stante, non staret. Sed hæc solutio, in causâ Patris Suarez, non tenet: quis enim asserat esse in manu Humanitatis Christi, evitare sublimem dignitatem, in quâ est? *Suprà nu. 19.*

Arguo septimò: Præceptum est impedibile? ergo non obligat: ergo tandem non est præceptum, ut patet. Probo primam consequentiam. Præceptum istud non est impedibile per actum, quo ipsi satisfiat, ut est evidens: ergo solùm est impedibile per actum non exequentem, rem quę præcipitur. Sed potest Christi voluntas velle impedire per te; nec obligatur ad non impediendum: ergo potest pro libito non exequi, nec obligatur ad exequendum. Vide quò tandem ventum est?

66 Firmantur hæc primò: Christi voluntas ut proximè potens obedire, constituitur in actu primo per cognitionem præcepti. Rogo nunc; vel Christus libere desinens obedire, maneret potens obedire? vel non? Si secundum: quomodo ergo liberè desinit obedire? Si primum: quomodo manet potens obedire, si evitat principium, ad posse obedire, necessarium, quæ est cognitio urgẽtis præcepti, quæ vitato præcepto vitatur. Quod dico contra Modernos hæc, & similia nimis horrentes in influxu Gratiæ ad actum pro instãti determinato præceptum: & modò hæc singula Suarez appingentes. Firmantur secundò: vel præceptum reddit illicitam aliquam actionem moralem, sive illa sit omissiva, sive positiva, vel non? Si secundum: ad quid obligat in conscientiâ? Si primum: ergo ea actio illicita manet simpliciter impossibilis, Personæ essentialiter impeccabili.

Thyrſus. Carreño.

67 Arguo demùm ſextò contra ſolutionem hujuſmodi ut propoſitam à Thyrſo, & à Carenio. Nam imprimis Scientia Media inutilis eſt Scientia pro tuenda libertate actuum, non retentâ eâdem hypotheſi, ſed planè mutatâ, ſub quâ actus per Scientiam Mediam prævisus eſt liber, ut contra Avendañum monui: atqui in caſu Vnionis, planè deificantis Humanitatem, eamque quoad omnes potentias, neceſſariâ conſequentiâ, meliorantis, & mutantis, & reddentis incompoſsibilem cum peccato, retineri non poteſt eadem hypotheſis Scientiæ Mediæ: ergo.

Latè in 1. p. Tract. 2. & infrà lib. 5. diſp. 3 à nu. 86.

68 Deinde, ut ſuppoſitio dependens à Scientia Media, ſit evitabilis, evitabilitate ſufficiente ad libertatem, debet eſſe evitabilis, à poteſtate evitativâ cum ipſa conjungibili: ſi enim poteſtas evitativa non eſt conjungibilis cum ea ſuppoſitione, poteſt dici ſuppoſitio impedibilis, ſed non à libertate, ſeu poteſtate, quæ nunc eſt: ſic ſi prædeterminatio fingatur dependens à Scientia Media, ea quidem exiſtere non poterit ſine Scientia alioquin evitabili, ſed non evitabili à poteſtate conſtitutâ, vel coexiſtente cum tali prædeterminatione: de quo diſcurſu dixi multa *diſputando de Divinis prædefinitionibus*: atqui in hoc diſcurſu, Vnio, quamvis fingatur pendens à Scientia Media, non eſt conjungibilis cum poteſtate proximè evitativâ talis Vnionis: nam Poteſtas proximè evitativa Vnionis, eſt Proxima peccandi Poteſtas: quam repugnare cum Vnione, dicemus, adverſus hos, & alios Authores *lib. 5. diſp. 2. nu 9. & à nu. 41.* ergo.

Lib. 5. diſp. 2. à nu. 9. & à nu. 41

69 Tertiò: nam hæc dependentia gratis fingitur: & alioqui repugnat: nam in Vnione, ſeu Rectitudine ex ſe afferente connexionẽ cum actu, & vires habente, ut actus fiat, quamvis alioquin independenter ab ipsà nõ eſſet extiturus: undenam exigentia, ut actus alioquin extiturus ſit? Vis enim per ſe ſufficiens ad exiſtẽtiam alicujus, & ita ſufficiens, ut perſe determinata ſit eam ponere, perſe non eget, quòd alioquin exiſtat: ergo perſe repugnat identitati talis egentiæ, ſeu exigentiæ. Quartò: nam inde fit, Naturam quę alioquin prævisa ſit, independenter ab Vnione, peccare, ſi produceretur, eſſe inaſſumptibilem à Verbo: eique eſſe impoſsibile, donum Vnionis, ex defectibus conditionatè prævisis independenter ab ipsà: quod nimis durum eſt, & prorſus impertinens. Alia latè Pater Munieſſa, quibus ipſe non ego, ſatis videns, neque ſic, neque aliter occurri poſſe, per Eximii Doctoris Solutionem, præſenti difficultati.

P. Thomas Munieſſa.

§. IV.

SOLVTIONES PRVDENTII, ET BERNAL: Granadi, & Herize.

70 TErtia Solutio contendit hæc omnia conciliare, dicendo, præceptum non aliter impoſitum, aut extitiſſe, quam Chriſto petẽte, aut acceptãte liberè; cũ ergo Chriſtus liberè petierit, aut acceptaverit: ſequitur pro libito ſubiiſſe obligationem, atque adeò pro libito poſuiſſe rem præceptam. Ita ex Cabrera diſcurrunt Prudentius, & ex parte Bernal. Et coincidit cum hujuſmodi Solutione, alia, quam ex *Anonymo Hiſpano* recitat Haunoldus, & ex ipſo Pater Munieſſa, Authorem ex conjecturâ nominans P. Nicolaum Martinez *diſp. citat. ſect 7.* per obediẽtiam affectivam planè liberam contendens compoſitionem libertatis & Præcepti, ſic diſcurrendo: ut primò Chriſtus, ardentiſsimè optaverit obedire per omnia, Patri; & quidem in morte, ſi præciperetur ab ipſo. Secundò, cognoſcens præceptum; quaſi purificatâ jam conditione illius primi efficacis deſiderii, neceſsitatus eſt mori ex vi illius. Ecce Chriſtum morientem ex obedientia: & quidem ex obedientiâ liberâ: nam illud deſiderium libere habuit, & fuit affectiva obedientia: & ecce negotium libertatis cum incõpoſsibilitate compoſitum. *Aliter ego legi* hujuſmodi ſolutionem in alio Recentiore, docente, Chriſtum, loco illius deſiderii, votum nuncupaſſe moriendi, ſi opus eſſet ex præcepto Patris: unde colligebat ex libertate vovendi, libertatem mortis, etiam præceptæ, ſaltem in causâ.

Cabrera. Prudent. Bernal. Haunold. Nicolaus Martinez. P. Munieſ.

71 Sed contra principalem Solutionem eſt primò: nam licèt hæc Solutio aliquomodò ſalvet, Chriſtum potuiſſe non mori, ſi voluiſſet in inſtanti Conceptionis non petere, vel non acceptare præceptum: nec ſalvat nec poteſt, quòd tempore paſsionis haberet Chriſtus in manu ſuâ, & in ſuâ poteſtate non mori, ſecùs ac ipſe Chriſtus affirmavit ut patet ex *nu.* 14.

72 Contra ſecundò: nam hic modus diſcurrendi manifeſtè contradicit principiis, ex quibus hi Authores colligunt reſpectu Chriſti præcepta obligantia in conſcientiâ: nempè titulo juriſdictionis in Deo, & titulo ſervitu-

vitutis in Christo, quorum utrique titulo non congruit ut præceptorum obligatio, si stricta alioquin sit, debeat ab aliâ pendere voluntate, quam Superioris.

73 Contra tertiò: quia necessitas consequens unum actum nostræ libertatis, nō ideò est consequens respectu alterius valdè distātis & diversi: ergo licèt præceptum sit necessitas consequens respectu actûs, quo petatur, vel acceptetur, non est consequens respectu actûs præcepti: ergo si vi præcepti res præcepta manet simpliciter inomissibilis, non manet libera: ergo Christus non liberè mortuus est. Contra quartò: quia Christo non est utcumque præcepta mors, sed mors libera, & meritoria. Deinde quintò: nam Christus habuisset etiam præceptum vel petendi, vel acceptandi præceptum. Omitto plurima.

74 Deinde contra Solutionem, ut ex *Anonymo* proponitur ab Haunoldo, facit imprimis, vnanimis Theologorum, & Fidelium sensus, firmâ persuasione, tenentium actum Christi Domini, quo ex obedientiâ mori voluit, & mortuus est, habitum ex notitiâ suæ oppignerationis in Redemptorem, per mortem suam: Imò tenentium, Christum Dominum in primo suæ existentiæ puncto, præceptum & agnovisse, & acceptasse. Secundò: Illud desiderium efficax quasi conditionatum, vel mansit in Christo Domino, continuatumque liberè est, posito jam præcepto; vel non? Si secundum: quid facit ejus libertas pro libertate actionum subsequentium simpliciter ex circunstantiâ præcepti inevitabilium? Si primum: dura dicuntur & impossibilia: nam posito præcepto impossibilis est nolitio moriendi in Christo Domino: ergo necessarius est absolutus affectus efficax moriendi, prout præcipitur mori. Tertiò: quia vel cum notitiâ præcepti potest componi à Christo, mortis omissio, vel nolitio mortis, aut non? Si primum: ergo & peccatum: quod est omninò implicans: & exinde manet omninò vanus ille recursus ad primum desiderium. Si secundum: ergo necessitas moriendi non venit ab illo desiderio, sed ab impossibilitate conjungendi notitiam de urgēte præcepto, & omissionem præceptæ mortis. Ad quid ergo recursus ad desiderium primum?

Haunold.

75 Denique contra speciem hujus Solutionis innixam obligatione voluntariâ voti, est primò: quòd modus iste solùm est modus ligandi magis, quàm solvendi difficultatem. Secundò: quia materia voti est materia cadens in libertatem: at contendimus, mortem sub conditione præcepti, jam non cadere posse in Christi libertatem: ergo neque potest esse materia voti. Tertiò: nam exinde, si quæ esset in Christo libertas, esset libertas ex virtute Religionis, & non ex virtute obedientiæ: atqui libertas, quæ defendi debet in Christo juxta tenorem Scripturarum, & Patrum, est libertas ex obedientiâ: ergo per recursum ad votum non expeditur difficultas hujusmodi, sed impeditur magis.

76 Quarta Solutio est Patris Granado, Philippi Moncæi, Herize, & Araujo, asserentium, eatenus Christum fuisse liberum in acceptandâ morte, quatenus potuit acceptare per hunc, aut illum actum æqualis obsequii, & perfectionis. Nam licèt ex præcepto Patris, fuerit, & manserit Christus necessitatus & determinatus ad Mortem in genere, & ad aliquā acceptationem perfectissimam, vagè sumptam, & quidem pro determinato tempore, loco, & modo mortis; mansit indifferens, & sine præcepto quoad determinationem inter hanc aut illam acceptationem internam mortis: quo mirificè tota difficultas solvitur; & Christi libertas in moriendo cum ejus impeccabilitate, & summâ perfectione morali componitur.

Granad. Moncæus. Herize & Araujo.

77 Nec inde fit, *inquiunt*, Christum nec meruisse, nec redemisse nos per mortem quoad substantiam, simpliciter, sed quoad circunstantiam. Nam Mors sumi debet, & potest vel in *esse physico* pro separatione reali partium, vel in *esse morali*, pro liberâ voluntate moriendi. *Primo* modo nec quoad substantiam, neque quoad circunstantias externas, est, aut esse debuit meritoria formaliter, sed objectivè: unde Martyres meritoriè moriuntur, licèt mortē physicè sumptam evitare non possint, quia nempè liberè volunt mortem pati. *Secundò* modo sumpta mors, est formaliter meritoria etiam quoad substantiam, quia totam substantiam actûs moralis, seu acceptationis, quam habuit, potuit Christus omittere. Quæ doctrina etiā & magis quadrat quintæ, & sextæ solutionibus *mox* apponendis.

Mox à nu. 79. & 89.

78 Quicquid sit de veritate doctrinæ, in quâ nititur tota solutio, & quæ communiter judicari solet ardua, & insufficiens ad conceptum laudabilitatis, & meriti, quod de me *infrà* videbo: imprimis faciunt contra solutionem omnia, quæ contra sequentes acriter expēdentur. Deinde hi Authores extra chorū saltare videtur, & discurrere extra quæ-

Infrà lib. 5. disp 4. sect. 1. à nu. 13.

quæstionem. Nemo enim dubitat Christum fuisse liberum circa ea, quæ sub præcepto non cadunt: & quæstio est, an cum præcepto componi possit libertas omittendi rem præceptam: cui difficultati manifestè cedunt. Tertiò: videntur resistere Authoritati Patrum, & Scripturæ tribuentium Christo Domino plenam indifferentiam, & meritum, non solùm circa aliquid præter mortem, dum moritur, sed etiam circa ipsam mortem, & passionem secundùm se, ita ut nec pati, nec mori, licitè, & omninò liberè pro libito potuisset: ut patet ex *num.* 14 & 47. Quare solutio hujus modi, præsenti difficultati non occurrit.

Supràà nu. 14. & à nu 47.

§. V.

SOLVTIO PATRIS GABRIELIS Vazquez.

79 Quinta solutio est Patris Vazquez, Valentiæ, Meratii, latisque celebris, & communis inter Modernos Authores: qui, censentes requiri ad victoriam præsentis difficultatis, ultra libertatem ad actus æquales: addunt, Christo præceptam esse mortem, & acceptationem ipsius, non verò circunstantias motivi, intensionis, & loci; atque adeò licèt non potuerit non acceptare mortem, fuisse tamen indifferentem ad ipsam acceptandam ex hoc, aut illo motivo, hac vel illa intensione, hoc, aut illo loco (nam de circunstantia temporis, dicam specialiter *infrà*:) quod sufficit ut tota substantia actus, quo Christus mortem acceptavit, utpote indistincta ab intensione actus, & ab specificatione motivi, fuerit in Christo libera, & meritoria. Hæc solutio, (ad quam tandem refugit Pater Thomas Mumiessa *disp* 16 *sect* 9. eam ex discursu tertiæ, & quartæ suffulciens,) jam fatetur, præceptum derogare libertati, quoad executionem rei, ut præcepta est: unde, si cum substantia mortis, præceptæ fuissent singulæ circunstantiæ, succumbit oneri, fateturque libertatem Christi esse inconciliabilem cum præcepto. Iam ergo

Vazquez. Valentia. Meratius. & satis communiter.

Infrà à nu. 89.

P. Thomas Mumiessa.

80 Contra sic argumentor primò: Per vos, si singulæ circunstantiæ mortis, & operum tam internæ, quàm externæ præceptæ fuissent Christo Domino, præcepto obligante in conscientiâ, libertas ejus omninò rueret: atqui stando rationi, & Scripturæ, præceptum ejusdem omninò rationis habuit Christus Dominus circa singula opera, eorumque singulas circunstantias etiam minimas, præsertim in negotio Redemptionis; atque adeò si circa mortem habuit præceptum obligans in conscientiâ, etiam circa singula habuit: ergo libertas Christi omninò ruit. Minor est Toleti, Maldonati, Alvarez, Suarez, & Godoii: unde non potest non esse probabilis: & patet, quàm ad dubia, & incerta principia reducatur Christi libertas, alioquin certa de fide.

Toletus. Maldonat. Alvarez. Suarez. Godoy.

81 Deinde ostenditur ex Scripturâ: *Ioan.* 12. *Quia ego* (inquit Christus) *ex me ipso locutus sum nihil: Sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Ioannis 14. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Ioannis 6. *quia descendi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatis ejus, qui misit me.* Deuteronom. 18. De Christo venturo, juxta communem sensum Catholicorum, loquens Deus, *Ponam*, ait, *verba mea in ore ejus, & loquetur, quæ præcepero ei.* Quo etiam Suarez accommodat illud Dei dictum ad Moysem *Exod.* 26. *Inspice, & fac secundùm exemplar quod tibi in monte monstratum est.* Certè pro præcepto rigoroso de morte subeundâ, non dabunt urgentiora contrarii. *Demum* ostenditur ratione ad homines. Tùm quia perfecta obedientia per vos respicit præceptum strictum, & perfectum: perfectior autem obedientia est quæ supponit opus esse præcepti quoad substantiam, & circunstantias singulas, sicut & præceptum, quod non solum præscribit operis substantiam, sed etiam circunstantias, perfectius est: ergo. Tùm etiam, quia, res erat omninò gravissima. Redemptio Generis humani, & omnium sæculorum negotium: quis autem in re tam gravi non decrevisse Deum velit, & significasse Christo Domino omnes, & singulas circunstantias æterni consilii sui, & operis exequendi? Quæ dum meditor, parùm curo, quæ confidenter objicit Patet Bernal *disp* 57 *sect* 5. *n.* 1. *à num* 136.

Toletus.

Maldonat.

Alvarez.

Suarez.

Godoy.

Ioann. 12. *& 14 & iterum* 6.

Deutron. 18.

Exod. 26.

P. Bernal.

82 Argumentor secundò: quia tota Doctrina solutionis repugnare videtur veritati Scripturarum, & Patrum ajentium Christum ita mortuum, ut simpliciter potuerit nunquam mori. Relege quæ *num* 14. & 47. Et urgetur hæc ratio, nisi fallor, efficacissimè. Eò, quòd libertas Christi solùm fuerit penès circunstantias motivi, & intensionis, Victoria illius horroris, & difficultatis naturalis in admittenda morte, quæ maxima est, & maximè æstimabilis, ut quæ ferè summa, præ-

Suprà nu. 14. & 47.

præsertim, si fiat atrociter, ut consummata Christi mors est, fuisset Christo Domino ita necessaria, ut fuerit ipsi omninò impossibilis nolitio, quæ excluderet hunc actum: *volo pati, & mori.*

83 Patet hæc veritas: nam difficultas & horror in acceptandâ morte non sumitur ex motivo, neque ex loco, neque ex tempore, sed ex ipsâ acceptatione mortis: unde si Christo fuit omninò illicitus, & impossibilis actus, qui excluderet volitionem acceptandi mortem: volitio, quâ vincitur tota difficultas, & horror mortis, atque adeò ea ipsa formalis victoria mortis est sub quovis motivo, & sub quavis intensione inamissibilis, & necessaria, ut volitio mortis est: ergo ut volitio mortis est, & ut est victoria mortis, & communis horroris in morte non est Christo libera, & imputabilis: ergo neque digna gratiarum actione: ergo neque nos obligati sumus referre Gratias Christo quòd mortuus sit pro nobis, utpote non redempti meritoriè per ipsam acceptationem mortis.

84 Nec refert dicere: ipsum actum quo Christus acceptavit pro nobis mortem fuisse Christo imputabilem, & meritorium. Nam distinguo moraliter in ipso rationem acceptationis, & talis: nempè ex hoc motivo, vel ex intensione: & arguo sic: Per vos, qui moraliter operatur, solùm in eo meretur laudem, quod etiam æquivalenter in actu à quo cessare non potest, posset omittere; atqui Christus Dominus non posset omittere volitionem acceptandi mortem, in actu à quo cessare non potest, vi præcepti: ergo neque meretur laudem in acceptando mortem.

85 Arguentor tertiò: nam ex Apostolo Christus *factus est obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis, propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, &c.* Philipp. 2. Unde fit manifestè, Redemptos nos esse, Christumque meruisse sui nominis exaltationem per actum obedientiæ formaliter: ergo obedientia Christi Domini fuit sub conceptu formali obedientiæ, meritoria. Nunc sic: atqui si sola fuit Christo libertas quoad circunstantias non præceptas, non esset illi meritorius, actus sub conceptu formalis obedientiæ. Quod ostendo; nam formalis obedientia est executio rei præceptæ, ut talis, & volitio exequendi rem præceptam ut talem, & in nostro casu acceptatio mortis, & volitio acceptandi mortem: res enim, prout non cadit in præceptum, non est materia obedientiæ formalis, sed materialis; nec volitio, quæ prout urget præceptum, non est moraliter necessaria ratione ipsius præcepti, non est obedientia formalis; atqui executio rei præceptæ, ut talis, & in nostro casu acceptatio mortis, ut acceptatio mortis est, non est libera Christo, alioqui Christus posset non acceptare: ergo formalis obedientia non est Christo libera, & meritoria.

86 Confirmatur. Qui necessitatus est amare Deum, & solùm indifferens ad amandum hoc vel illo affectu, non dicitur operari liberè, & mereri, quia Deum amat: similiter qui coactus, & necessitatus est velle mortem turcæ, & solùm indifferens ad acceptandam ex hoc, aut illo motivo, non dicitur liberè mori, & mereri, quia moritur. Demùm qui necessitatus est alicubi esse, & solùm indifferens esse in hoc, aut illo loco, non dicitur esse liberè in loco: ergo pari passu.

87 Argumentor quartò. Hæc propositio catholicè negari non potest: *quia Christus sustinuit Crucem, meruit Redemptionem hominum*; atqui juxta doctrinam solutionis hæc non est vera: ergo ipsa vera non est. Major constat ex illo Pauli *ad Philipp. supra* citato, & clariùs ex illo *Isaiæ* 52. *si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum*, id est, si mortem pro hominibus sustinuerit; illos à peccato redimet: quæ propositio, cùm conditionalis sit, & quidem conditione causali, & meritoriè inferente consequens in illâ contentum, transit in causalem absolutam, purificatâ conditione: atqui conditio quæ est Christi mors purificata est: ergo transit in hanc, quia posuit pro peccato animam suam, seu quia sustinuit Crucem, homines à peccato redemit. *Philipp.* 2. *Isaiæ* 52.

88 Minor autem ostenditur: primò: quia sustinere Crucem, non est circunstantia mortis in Cruce, sed ipsa mors, Christo per vos nec libera, nec meritoria. Secundò: quia qui necessitatus esset ad sustinendam mortem, & solùm indifferens ad motivum hoc, vel illud, nó diceretur mori quia vult, atque adeò neque liberè, neque meritoriè, quoad præcisè mori. Tertiò: qui sibi imperat efficaciter abscisionem brachii, relictâ in posterum sibi solâ indifferentiâ motivi, solum per vos est immediatè liber quoad motivum, non verò quoad abscisionem. Quartò: quia mereri Incarnationem quoad aliquas circũstantias, non est mereri substantiam Incarnationis. Adde Authores relapsuros necessariò

in

in ſolutionem præcedentem, quæ ſolam libertatem ad actus æquales requirebat ad meritum: nã victoria, & acceptatio mortis in Chriſto non redditur magis obſequioſa, & æſtimabilis ex hoc, aut ex illo motivo.

§. VI.

SOLVTIO PATRVM AMICI, ET Arriagæ.

Amicus. 89 SExta Solutio eſt etiam precedentium Authorum. & ſpecialiter P. Amici *poſt relatas, & rejectas decem, & modos ſeptem* tuendi ſuam, *diſp. 25. ſect. 3.* & Patris *Arriaga.* Arriaga *diſp 42. ſect. 2. ſubject. ultimà* eaque *Aldrete.* cenſetur valde probabilis ab Aldrete *diſp. 76. ſect. 5.* Concilians nempe hæc omnia per circunſtantiam temporis. Aſſerit itaque Chriſtum Dominum vi præcepti manſiſſe neceſsitatum ad aliquando mori: ſui tamen juris, & electionis fuiſſe mortem hoc vel illo tempore ſubire, quod ſufficit ut omninò liberè dicatur mortem ſubiiſſe: quia & mortem ejuſque acceptationem ſic executus eſt, ut potuerit non exequi: ſic Martyres, licèt neceſsitati alioquin ſint ex ſuâ mortali conditione ad aliquando mori, merentur tamen per voluntariam acceptationem mortis hoc ipſo tempore, quo Tyrannus urget. *Nec eſt* *P. Arriag.* *unde cogamur*, ait Arriaga, *majorem libertatem in acceptandâ morte concedere Chriſto Domino, quàm Martyribus concedit Eccleſia.*

Imaginatio Recentioris. 90 Audivi nonnemineṁ, qui ut expeditiùs in re ſe hac ageret, cum plauſu gloriabatur inveniſſe jam ſe modum facillimæ cõcordiæ, dicendo, præceptum impoſitum Chriſto de morte ſubeundà, nullum inſtans determinatè reſpexiſſe, ſed omnia vagè, unde nullum poterat aſsignari in quo premeret obligatio, & ultra quod Chriſtus non poſſet differre mortis ſubitionem, etiam per totam æternitatem.

Supprimitur. 91 Imprimis iſte appendix diſcurſus non videtur curare Scripturas, aut Patres in re graviſsimà: in quâ non licèt Theologo hæc & ſimilia dicere ſine Authore, aut gravi ratione. Deinde quis aſſerat habuiſſe Chriſtum præceptum moriendi, & quidem violentâ morte, potuiſſeque differre pro libito poſt finem ſæculorum quando nullus eſſet qui mortem inferret, & ex meritis Chriſti morientis decretus eſt exitus eorum, qui ad finem mundi judicandi ſunt? Tertiò: quis ferat poſſe dici Chriſtum in æternum potuiſſe differre Redemptionem mundi, nempe cum mundus jam non eſſet? Quartò: quomodo hic diſcurſus convenit cum *illà ſiti* laborum, quâ Chriſtus ardebat ex communi calamo Patrum, ſi tamdiu acceleravit mortem ſuam? Patrum ſenſus longè alter eſt. Quintò: ſciebat Chriſtus aduſque quod inſtans duraturus mundus foret; ſciebat Reſurrectionem ſuam futuram tali inſtanti determinato, imò & mortem: hæc omnia ſciebat Chriſtus quomodo ergo differre poterat per totam æternitatem mortem ſuam?

92 Sextò: vel præceptum erat Chriſto de non impediendis Iudæis ab inferendà nece, vel non? Si primum: ergo tunc urgebat præceptum ſebeundi mortem à Iudæis illatam. Secundum ſine fundamento dicitur, & contra Scripturam. Tùm *Ioannis* 18 *Calicem* *Ioann. 18.* *quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam* *& 14.* *illum.* Pende, *hunc calicem* non eſſe alium, quam *mortem à Iudæis illatam*: & *hunc Calicem ex mandato bibi: dedit enim Pater.* Tùm Ioannis ipſius 14 *ſicut mandatum mihi dedit Pater, ſic facio.* Confer modò, hoc *dedit* cum illo *dedit*, & *hoc mandatum* cum illo *Calice.* Luc. 22. *Filius hominis vadit, ſecundùm quod* *Luc. 22.* *definitũ eſt de illo.* Ioann. 13 *ſciens Ieſus quia* *Ioann. 13.* *venit hora ejus.* Omitto plura, & PP. enarrationes ad hæc. Septimò: quodnam hoc præceptum, pro cujus implerione nullum poteſt aſsignari tempus, aut inſtans determinatum? Certè hoc ſolum dici poteſt abuſivè præceptum, ut in ſimili oſtendi *lib. 2. diſp. 1. ſect. 2.* *Suprà lib.* *in ſeptimâ probatione* ſecundæ concluſionis. *2. diſp. 2.* Emerſus tandem ex his, *ſect. 2. à* *nu. 52.*

93 Argumentor primò: contra ſextam Solutionem, quia adhuc ſalvare non poteſt meritum in obedientia formaliter, ut tali, ut contra præcedentem ſolutionẽ *latè* dixi- *Propè à* mus. Nec eſt quid ſimile illud de Matyribus: nam nõn eſt alia via, quà dici poſsint liberè mori, quàm per voluntariam acceptationem acceleratæ mortis. Certè ſi ex præcepto ſubeundi mortem violentam eſſet in illis neceſsitas, cui reſiſtere non poſſent, eadem eſt omninò difficultas, nec dicerentur mereri per formalem obedientiam, nec acceptationem mortis præcisè, ut acceptatio mortis eſt. Secundò: quia nec adhuc valet ſalvare, quòd Chriſtus ita ſit mortuus, ut potuerit non mori, aut nunquam mori, quod ex Patribus & Scripturâ poſuimus *nu. 14. &* *Suprà nu.* *nu. 47.* Tertiò arguo ex locis, & ratione nu- *14. & 47.* mero præcedente inſinuatis. Nam manifeſtè colligitur Chriſtum habuiſſe præceptum non impe-

impediendi Iudæos, & mortem ab ipsis illatam, utpote Calicem, quem dedit Pater ut illum biberet: ergo manifestè colligitur præcepta differentia temporis pro Calice bibendo, & subeundâ nece. Quartò: quia Christus sciebat mortem præceptam, á Iudæis inferendam fuisse, & definitam à Patre Resurrectionem tertio die: quomodo ergo non est definita circunstantia temporis?

94 Argumentor sic quintò: ergo si Christus Dominus veniſſet ad ultimum instans, non meritoriè moreretur: & aliunde non posset implere præceptum. Prima pars consequentis patet: quia tunc nulla esset indifferentia neque quoad substantiam, neque quoad circunstantiam temporis. Secunda, non patet minùs: quia præceptum non est utcumque de morte, sed de morte meritoriè obitâ, per quam nos meritoriè redimeret. *Dices*: ideò mortuum esse Christum Dominum ante ultimum instans. Contra: nam hoc dicitur sine Authore, & ex proprio cerebro. Quicquòd oppositum insinuant allatæ Scripturæ, & congrua ratio: nempe quæ sumitur ex ardenti siti laborum, quâ Christus ardebat, & ex quâ satis prudenter colligitur ipsum eousque passum pro nobis esse quousque potuit.

95 Deinde quicquid de his sit: arguo demum in hunc modum: ergo quia præcepta est Christo Domino mors non utcumque sed meritoria, ex vi præcepti differre mortem non potuit adusque ultimum instans nam in illo impleri non posset: ergo penultimum instans esset necessariò terminus peremptorius, quo præceptum obligaret; atque adeò eoipso desineret esse, & retrotraheretur obligatio peremptoria ad instans: immediatum penultimo, & ex eo ad illud in quo mortuus est: & eodem arguendi genere convincetur, debuisse Christũ in eo instanti mori, & ideo in eo instanti non potuisse implere præceptum. Non ergo satisfacit difficultati *sexta* Solutio.

§. VIII.

COMMVNIOR SOLVTIO: VBI DE FACVLtate petendi dispensationem.

96 SEptima Solutio nunc temporis valde celebris inter Modernos Scriptores sumitur ex facultate petendi, & obtinendi dispensationem præcepti. Et hanc insinuatam à Cabrera, nullo ferè interse discrimine admittunt Hurtadus Salmanticensis, Cardinalis de Lugo, Martinonus, Bernalius, & Aldrete, qui omnium optimè explicuit, & aptavit, & *ex ipso non laudato*, Pater Borrull *disp* 10 *de Scientiâ Mediâ sect.* 8. *Hurtadus. Card. Lug. Martinon. Bernal. Aldrete. Borrull.*

97 Asserit ergo ista solutio quam & approbant, & novissimè illustrant, *loc. sup. citat.* Munieſſa, & Thyrsus, potuisse Christũ liberè petere, & obtinere dispensationem præcepti impositi, juxta illud Matthæi 26. 53. *an putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim legiones Angelorum*: atque adeò potuisse Christum liberè evadere, petitâ, & obtentâ dispensatione, præcepti obligationem. Ex quo principio cuncta videtur aptè componere. *Primò* componit, Christum pro libito potuisse non mori; atque adeò liberè mortuum. *Secundò* componit, Christum, etiam nolendo mori, non potuisse peccare: quia solùm petitâ, & obtentâ dispensatione, noluisset mori. *Tertiò* componit, Christum subiisse mortem ex obedientiâ perfectissimâ: quia nolendo petere dispensationem se voluit conformare præcepto, & mori. *Munieſſa. Thyrsus. Matthæus 26. 53.*

98 Quòd si *instes* primò, mortem Christi ex hoc discursu non videri immediatè liberam, sed mediatè, & conditionatè, nempè in actu, quo noluit petere dispensationem. *Respondent* docti quidam Moderni apud Arriagam satisfaventem *subsect.* 7. concedendo sequelam, & non ultrà requiri. Eos tamen efficacissimè rejiciunt Lugo, Aldrete, & Sfortia: quia si volitio mortis, seu non impediendi mortẽ solùm est mediatè libera in actu nolendi dispensationem: ergo etiam præceptus est actus ipse nolendi dispensationem. Quod genus argumenti debet notari contra multas opiniones in præsenti. Probo consequentiam: nam præceptum non est utcumque de morte, sed de morte liberâ, & meritoriâ; sed non est libera, & meritoria, nisi ex actu nolendi dispensationem: ergo. *Arriaga. Lugo. Aldrete. Sfortia.*

99 Respondet Delugo, si fortè Christus veniat ad ultimum instans, pro quo præceptum urget, tunc Christum liberè mori, & obedire: quia præceptum est disjunctivum vel de morte subeundâ, vel de petendâ dispensatione. Contra manifestè: nam sic per solam petitionem dispensationis, etiam sine morte, & sine cruce, æquè præcepto obediviſſet, ac per Crucem, & mortem. Deinde, ad quid ergo petitio dispensationis, si ipsa est præcepti observatio? Dispensatio enim, aut petitio dispensationis tendit ad evasionem *Card. de Lugo.*

Cabrera.

nem præcepti.

P. Bernal. 100 Reſpondet Bernal, priorem eſſe in Chriſto actũ, quo vult obedire, quàm actum quo decernit non petere diſpenſationem. Sed hoc dicitur omninò gratis: ad quid enim nolitio diſpenſationis, ſi præcepto obeditum jam eſt? Meliùs reſponderetur vel actum illum volendi mortem eſſe immediatè liberum, licèt pendeat ab actu nolendi diſpenſationem, ut de actu imperato defendo: Vel actum ipſum volendi mori ex obedientiâ eſſe nolitionem diſpenſationis.

101 Quòd ſi *inſtes* ſecundò: quomodo in ultimo inſtanti quo urget præceptum, & quo prævidetur urgere præceptum, eſt poſſibilis diſpenſatio? Nam forma, & carentia formæ non ſibi conveniunt. *Reſpondet* Aldre-
Aldrete. te: Præceptum toto inſtanti manere cum vi eadem: nam, virtute, conditionatum eſt: nempè, niſi diſpenſetur, atque adeò vim habet reddendi illicitam operationem, quæ non ſubſequatur ad petitionem diſpenſationis: benè autem componitur vis reddens illicitam operationem non ſubſequutam ad petitionem diſpenſationis, & diſpenſatio, vi cujus, non obſtante vi præcepti, reddatur operatio licita

102 Quòd ſi denique *inſtes*: hinc videri tale præceptum conditionatum; præceptum autem conditionatum, non obligare, niſi poſitâ conditione: unde ipſa petitio diſpenſationis eſſet illuſoria, cùm ante ipſam
Aldrete. nullum præceptum extitiſſet. *Reſpondet* Al-
Borrull. drete, & ex illo Borrull: hujuſmodi conditionem, niſi diſpenſêris, eſſe imbibitam in omni præcepto, quantumvis abſoluto, & eſſe conditionem non ſuſpenſivam obligationis, ut eſt, & accidit in præcepto ſimpliciter conditionato, ſed evaſivam obligationis jam contractæ. Hucuſque probabilitas hujus ſolutionis: quæ tamen mihi, omnium maximè diſplicet.

103 Argumentor contra ſic primò: quia totus diſcurſus nititur principio valde dubio apud hos authores, nec apparenter probato.
Matth.26. Textus enim ille *Matth* quo unicè nituntur, licèt manifeſtè cõvincat fuiſſe in Chriſti poteſtate non mori, ne apparenter quidem, inſinuat fuiſſe in Chriſti poteſtate petere, & obtinere diſpenſationem præcepti obligantis in conſcientiâ: niſi *Legiones* ſint ipſa *diſpenſatio*, vel cauſa illius: quod eſt omninò devium. Confirmatur. Nam ſi ſtandum ſit Scripturæ, majus eſt fundamentum ut aſſeratur, non potuiſſe Chriſtum obtinere diſpenſationem: imò ipſi præceptam eſſe nolitionem diſpenſationis: *Tùm ex locis ſupra citatis*, ubi ſingulæ res dicuntur præceptę Chriſto Domino; tùm ſpecialiter ex ipſius *Matthæi 26. Pater ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte*: quo alio modo poterat Chriſtus petere liberationem à præcepto, niſi noviſſet in ſuâ non fuiſſe manu diſpenſationis obtentionem? Vnde ſic arguo: vel diſpenſatio ſequi deberet ad quancumque Chriſti petitionem, & voluntatem etiam inefficacem, vel non? Si primum: ergo reipsà ſecuta eſt: Nam voluntas inefficax Chriſti jam intervênit. Si ſecundum: præterquamquòd liberè diceretur, quomodo Chriſtus efficaciter velle potuit, quod ſciebat efficaciter Deum velle, ne vellet? *Ibid.*

104 Argumentor ſecundò: Vel eòipsò quòd Chriſtus peteret diſpenſationem, ita tenebatur, & neceſsitabatur Deus ad concedendã Chriſto diſpenſationem, ut non poſſet negare: vel non? Si ſecundum: ergo Chriſtus non erat liber ad non moriendum, licèt poſſet petere: & obtinere diſpenſationem. Probo conſequentiam: eòipsò quòd Deus poſſet negare diſpenſationem, licèt poſsit eam petere, ſolùm habet circa illam poſſe habere quaſi paſsi è: neque enim poteſt pro libito ſuo ſibi acquirere diſpenſationem: atqui poſſe obtinere quaſi paſsivè diſpenſationem, ſine vi ſibi ipſam pro libito acquirendi, non poteſt reddere liberam ceſſationem præcepti, ut patet in communi diſcurſu, quẽ contra Thomiſtas facimus: nempè ſatis nõ eſſe ut Petrus dicatur liber ad amandum, quòd poſsit petere, & obtinere Prædeterminationem, ſi illud poſſe ſit merè paſſivum, & ſine vi eam inducendi pro libito. Si ergo dicatur primum, quod videtur unicè dici poſſe,

105 Rogo ulteriùs, vel Deum negare non poſſe diſpenſationem Chriſto petenti, provenit ſolùm ex decreto Dei, vi cujus paratus eſt, & decrevit diſpenſare, ſi Chriſtus petat: vel provenit ex vi petitionis Chriſti, ita ut neque de potentiâ abſolutâ poſsit Deus Chriſto petenti negare diſpenſationem?

Si hoc ſecundum: imprimis manifeſtè contradicit principiis horum Doctorum negantium contra nos voluntatem efficacem Chriſti inducere neceſsitatem rei, quam vult. Deinde: ergo Deus nequit habere voluntatem reddendi Chriſto illicitam omiſsionem mortis, niſi caſu quo Chriſtus non velit non

mo-

mori. Nam eòipsò quòd Christus nolit mori, eòipsò virtualiter petit dispensationem, & pro tali casu non potuit Deus velle obligare Christum ad moriendum: quæ est ergo vis hujus præcepti? & quænam hæc subordinatio voluntatis Christi ad Divinam,ex quà tam acriter arguunt contra nos Adversarii? Certè superior, qui præceptum imponit, non ultra obligans, quàm ad nutum subditi, otiosè præcipere dicitur tanto rigore: & subditus, qui pro nutu habet, quòd actio, quæ dicitur prohibita, non sit illicita, abusivè ligari dicitur. Si ergo primum: imprimis recurrit eadem otiositas præcipiendi, relinquens subdito liberam facultatem evadendi præceptum, idque cum obligatione ex parte superioris.

106 Deinde implicat, quòd decernat Deus præceptum, & simul dispensationem, si petatur, quin eo ipso decreto velit, quòd, casu quo petat, nulla sit obligatio:ergo quin velit, quòd nulla sit obligatio pro libito Christi: ergo quando velit Christus, nulla erit obligatio: cujus ergo rei dispensationem quærit? Vel, quando noscit se obligatum?Nam eòipsò quòd se noscit obligatum, in eo ipso instanti non potest esse petitio dispensationis, ut *mox* urgebo. Demùm: manifestè contradicit prudentię superioris præcipere cum obligatione in conscientià, & esse paratum tam placere in omissione rei, quam præcipit,quàm in executione rei præceptæ. Hinc

107 Argumentor tertiò: Decrevit Deus redimere mundum, nec est credibile tam Deo placere Mundum non redimi, quàm mundum redimi: id videtur per se notum. Deinde decrevit mundum non aliter redimere quàm per Christi mortem:nec est item credibile æquè placere Deo oppositum. Insuper hæc omnia noscebat Christus Dominus. Nunc sic primò: Deus decernens mundum redimi, & redimi per Christi mortem, idque interveniente præcepto, ut Adversarii volunt, necessariò debet velle ne mundus desinat redimi, idque per mortem Christo præceptam:ergo necessariò debet velle ne desinat esse præceptum, atque adeò mors ex obedientià:sed Deus hæc volens nequit simul velle dispensationem, ut est evidens:ergo neque Christus petere eam potest efficaciter. Secundò juxta *aliquos* ex Adversariis,tam est Christus incapax discedendi à majori beneplacito Dei, quàm à præcepto: sed eòipsò quòd sit præceptum, & definitâ mors ex obedientià, non potest Christus non noscere obtentionem dispensationis, non esse de majori beneplacito Dei: ergo non potest non reddi incapax eam efficaciter petendi.

Vide P. Munieſſa disp. 15. sect. 4.

108 Argumentor quartò: esse Christo præceptam in conscientià mortem est ipsi esse illicitam omissionem ipsius, atque adeò impossibilem: ergo solùm est possibilis, & licita,quatenus præcepta non est:ergo omissio mortis eatenus Christo est libera, quatenùs est conjuncta cum obtentione dispensationis: nam solùm eo modo, & casu est Christo possibilis: sed mors solùm est libera quatenus est possibilis omissio mortis: ergo solùm est libera quatenus dicit contradictorium illius, ratione cujus est libera,& possibilis omissio mortis: ergo solùm est libera, quatenus dicit, & includit non petitionem dispensationis, sive antecedenter, sive consequenter, sive concomitanter,de quo nolo disputare. Nunc sic: atqui Christo Domino non est præcepta,utcumque mors, sed mors quatenus libera;& meritoria:præcepta enim est juxta officium, & nomen Salvatoris, ut ipsâ meritoriè nos redimeret: ergo præcepta est,quatenus dicit, & includit non petitionem dispensationis: ergo ipsa non petitio dispensationis fuit ipsi immediatè præcepta,adeòque non libera.

109 Adde, quicquid sit de efficaciâ argumenti, (quam video esse maximam), non posse negari ab his,qui hujusmodi utuntur solutione, totam libertatem, quam in Christo admittunt ad non moriendum esse de per accidens, & indirectè: quippè omninò per accidens est ad obligationem præcepti,quòd superior sit paratus dare dispensationem, quotiescumque petatur à subdito. Deinde dispensatio cùm sit actus jurisdictionis in superiore, non potest esse in manu impetrantis directè, & immediatè. Demùm tota Christi libertas exercenda priùs naturâ est circa revocationem præcepti, quàm circa rem præceptam: unde tota ratio formalis meriti, & libertatis non reducetur ad formalem obedientiam,secùs ac fieri,juxta Apostolum, debet ex *num.* 1. *Suprà nu.* 1

110 Argumentor quintò: contra acumina Aldreti, & Borrull. Nulla est dispensatio legis, quæ non sit suspensiva obligationis & legis respectu illius, & pro casu, cui datur dispensatio: quæ doctrina negari solùm potest ab eis qui non advertunt, in eo distingui revocationem, & relaxationem legis à *P. Borrull. P. Aldrev.*

dispensatione, quòd relaxatio legis fit universaliter, quin maneat lex aut quoad alias Personas, aut alios casus; dispensatio verò fit abrogando particulariter legē vel quoad Personam, vel quoad hunc casum particulatem, in suo tamen vigore manentem quoad alias Personas, vel casus: unde dicitur non cessare penitùs legem. At si præceptum est Personale, & quoad unum casum particulatem non video posse distingui omnimodam abrogationem à dispensatione. Id quod in Christo clariùs patet: nam cum præceptum sit necessitas metaphysica operandi, & dispensatio sit facultas operandi, fit pro eodem instanti, chymericam esse conjunctionem præcepti, & dispensationis in Christo, imò conditionem dispensationis esse omninò abrogativam obligationis.

111 Nunc sic: ergo contra conatum ingeniosum Aldreti, & Bortulli, imperceptibile est, quòd in Christo pro eodem instanti sit præceptum & dispensatio; atque adeò volitio petendi dispensationem efficax; & capacitas obediendi. Deinde non est minùs imperceptibile, quòd si Christus veniat ad ultimum instans, in quo noscat præceptum premere, possit petere dispensationem ejusdem, aut meritoriè mori: cùm autem præceptum sit de moriendo meritoriè, necessariò erit retrotrahenda obligatio peremptoria ad penultimum instans, de quo recurret difficultas eadem, eademq; de aliis. Demùm nō est minùs imperceptibile, hujusmodi præceptum non esse strictè conditionatum, & quidem conditione vel omninò abrogante, vel impediente præceptum: quo fiet ut evanida sit, & omnimodo illusoria petitio dispensationis, ut dicebatur *nu.* 101. Ratio autem est: quia Præceptum Christo impositum est volitio obligandi Christū ipsi intimata, & acceptata, *nisi dispensetur*, & volitio dispensandi, & non obligandi, si petatur ne obliget præceptum: hæc autem volitio sic complexa resolvitur necessariò in volitionem obligandi nisi petatur à Christo ne obliget: quod est esse conditionatum.

112 Ex quibus hucusque discussis patet verè intulisse Patrem Esparzam *quæst 36. ad 4 art. 2.* præceptum, saltem absolutum, obligans in conscientiâ, licèt in Christo ex nullo alio capite repugnaret, negandum fore specialiter respectu mortis, ob duo. *Primum*: ut maneat in Christo prorsus illæsa libertas & indifferentia ad mortem, qualis certè adstruitur in Evangelio. *Alterum*: ut, si præceptum sit statuendum, sit unius, ejusdemque rationis in Christo penès omnia, quæ gessit in corpore mortali, eorumque singulas circunstantias: quod itidem est conformius Evangelio, ut dictum *nu* 80. & 81. *Suprà nu.* 80. & 81.

P. Martin. Esparza.

113 Nec sunt momenti, quæ solent specialiter objici contra superius assertum: *Duo* enim maximè sunt. *Alterum*: quòd Christus non posset dici propriè ex obedientiâ mortuus. Sed constat ex *nu.* 12. & 13. propriam, imò & perfectissimam, qualis in Christo debet adstrui, obedientiam non egere stricto præcepto, nec minùs in conscientiâ obligante, ad exercitium sui. *Alterum*, Inculcata toties de præcepto mentio in Scripturis, seriò, severèque, quando nulla est absurditas, interpretandis. Eas tamen Nos *à nu.* 47. solidè sumus interpretati, & quidem non ex mente, aut cerebro nostro, neque ex alicujus Doctoris ore, sed Christi, *qui Veritas ipsa est*: recurrentque hæc ipsa in *seq. sect.* ubi expensiùs illustrabuntur. *Et nu* 12. & *seqq.* *Et à nu.* 47

SECTIO IV.

CHRISTVS DOMINVS, ETIAM VT HOMO, non fuit capax Præcepti obligantis in conscientiâ.

§. I.

PROBATIONES ASSERTI; ET PRIMA, à priori.

114 OStendo primò: & argumentor sic: Præceptum obligans in conscientiâ est præceptū reddens illicitam, Deo displicentem, & invisam omissionem rei præceptæ; atqui respectu Christi implicat præceptum reddens illicitam, Deoque displicentem, & invisam omissionem rei præceptæ: ergo & obligans in conscientiâ: ergo Christus incapax est præcepti obligantis in conscientiâ. Major videtur ex terminis nota, nec pervia distinctioni Recentium inter præcepta coactiva, & purè directiva (de quâ *mox*:) nam imperceptibile est præceptum, qualecumque hoc sit, si vim habet obligandi in conscientiâ, vim eoipso non habere reddendi omissionem rei præceptæ, ex solo hoc capite impossibilem, quia reddit illicitam, Deoque displicentem, & invisam. Consequentiæ legitimè deducuntur. *Mox ànn.* 129.

115 Minor, in quâ solâ est difficultas, probatur in hunc modum: Præceptum reddens

dens alicui illicitam, Deoque displicentem, & invisam, aliquam actionem, est voluntas superioris intimata subdito, vel absolutè statuens, & significans subdito: *Mihi eris displicens, operans hoc modo*: vel conditionatè: *si hoc modo opereris, mihi displicebis*; vel disjunctivè volens, *quòd hoc faciat: vel displiceat & peccet*. Atqui respectu Christi implicat volùtas hujusmodi: quod ostendo: quia esse Christum & esse omninò placentem Deo, & essentialiter incapacem peccandi, & displicendi sunt omninò synonima, & necessariò convertibilia: ergo ex parte subditi, cui dirigitur intimatio præcepti, servatur necessitas Deo placendi, & impossibilitas peccandi, & displicendi sub omni operatione: vel non importatur Christus Dominus, de quo est unicè quæstio: ergo velle, quòd Christus displiceat, hoc modo operans, aut si operetur hoc modo: aut quòd hoc faciat, vel peccet, & displiceat, est irrefragabiliter velle, quòd non displicens sit displicens: & lux, tenebræ: & Christus non sit Christus, sed non Christus: sed omninò dissonum est ponere in Deo volitiones hujusmodi, & quidem animò serio, obligandi ad chymericas istas hypotheses: ergo omninò dissonum est ponere in Deo respectu Christi volitiones obligantes ipsum in conscientia.

116 Confirmatur & illustratur argumenti vis primò à pari: sit homo essentialiter immortalis, & quòd peccare sit mori, & reddi Leonem. Sic argumentor: eòipso quòd velis, ut talis homo non currat sub obligatione peccati, seu sub necessitate reddenti omissionem cursûs illicitam, & peccaminosam, convinceris velle quòd non currat sub necessitate reddente illum Leonem, & faciente mori; atque adeò convinceris velle, quòd moriatur, & non moriatur, & quòd sit Leo, & non sit Leo, si currit; quod est non currere:

117 Ratio est: quia supponitur volita immortalitas & humanitas ex parte subjecti cui fit intimatio præcepti: deinde supponitur quòd velis ipsum mori, & reddi Leonem, si currat: qui cursus necessariò est suppositio in quà desinit esse cursus, quia non desinit esse homo, atque adeò nec Leo nec mortalis. Quis autem similes volitiones in Deo fingat? Atqui obligare Christum in conscientiâ est velle similiter, nempe, quòd faciat aliquid sub obligatione, vel necessitate quòd desinat esse Christus, quod alioqui videt supponi chymeram, & non factum ex vi præcepti intimati Christo: ergo.

118 Confirmatur & illustratur argumẽti vis secundò: operari Christum & non displicere in operando est æquè necessarium, ac est impossibile Christum operari, & simul Christum non operari: ergo Christum displicere in operando est hypothesis omninò impossibilis, adeòque importans in se Christum operantem, & Christum non operantem: ergo velle hanc hypothesim, aut velle sub hac hypothesi est velle omninò insipienter, & est, id, quod velle diceris, velle simul & nolle. Est velle omninò insipienter: quia conaris in aliquid quod tibi notum est esse impossibile, atque adeò non nisi ineptiendo diligibile. Est velle simul, & nolle: quia velle aliquid sub aliqua conditione, & nolle si ea non sit; necessariò est velle simul & nolle si conditio est non esse ipsius conditionis, sub quâ vis; atqui conditio importans duo contradictoria est suppositio negantis conditionem ipsam, quæ fit: ergo.

119 Nunc sic: atqui Deus præcipiens Christo, præcepto obligante in conscientiâ, solùm vellet hujusmodi Hypothesim, vel sub hypothesi hujusmodi: vellet enim vel quòd Christus esset displicens in operando, si sic operaretur, vel vellet quòd aut displiceret, aut hoc faceret, quod est omninò idẽ ac velle quòd sit chymera, si Christus sic operetur, vel quòd hoc faciat aut ponatur à parte rei Chymera: Chymera enim est, Deum aversari Dominum Christum operantem.

120 Confirmatur tertiò: & detegitur radix, unde sumitur tota argumenti vis. Implicat præceptum obligans in conscientiâ, ubi implicat effectus præcepti, seu id, quod causari dicitur à præcepto, dum fit, & imponitur. *Volo dicere*: necessariò repugnare voluntatem præcipientem in conscientiâ, ubi implicat habere illud objectum, quod necessariò debet habere, ut obliget in conscientiâ: hoc mihi patet in terminis. Atqui respectu Christi omninò est inintelligibile, & prorsus implicat illud objectum, quod necessariò debet habere volûtas præcipiens, ut obliget in conscientiâ: ergo necessariò repugnat voluntas præcipiens & obligans in conscientiâ. Major, ut dixi, est evidens. Minor etiam mihi est evidens si recolantur, quę dixi *disp. præcedenti sect. 9. §. 3.* Nam dixi obligationem in conscientiâ tum oriri, cùm statuitur, quòd operans sub actione displiceat Deo, vel quòd ejus felicitas pendeat ab hujusmodi actione. Certè nisi per explica- *Suprà disp. 4. ànu. 375*

tiones *suprà* traditas in argumento res est intelligibilis. *Nec valet* dicere : voluntatem eatenus esse obligativam in conscientiâ respectu Christi, quatenus actionem alioqui licitam, reddit illicitam. Non *inquam*, valet: nam solùm reddit illicitam Christo, eritque solùm illicita, prout facta a Christo contra præceptum: revolvimur ergo necessariò ad illas conditionales, & disjunctivas, de quibus *Nu.*115. *suprà.*

§. II.

ALTERA PROBATIO A PRIORI.

121 Ostendo secundò, & argumentor sic: Præceptum obligans in conscientiâ eo ipso reddit ita necessariam operationem præceptam, ut oppositam, seu omissionem illius reddat illicitam : ergo si Persona, cui fit, imponiturque præceptum, est omninò incapax essentialiter operationis illicitæ, præceptum ipsi impositum de re faciendâ, reddit omissionem rei præceptæ, ut talis, simpliciter impossibilem. Hæc evidentia sunt. Atqui Præceptum respectu Christi Domini nequit reddere ita necessariam actionem præceptam, ut ejus omissio vi præcepti maneat simpliciter impossibilis: ergo nequit ita reddere necessariam rem præceptam, ut omissio illius, vi præcepti maneat illicita: ergo repugnat respectu Christi præceptum obligans in conscientiâ. Difficultas est in minori subsumptâ, quam probo multipliciter.

122 Primò: quia Christus Dominus eo ipso maneret inutiliter veluti ligatus, & sub pejori conditione, quàm nos. Ratio est quia præceptum in nobis dat materiam obsequii novi per formalem obedientiam: unde *onus est leve, & dulce jugum*: quippe præponderat oneri utilitas : at respectu Christi tam abest à dando materiam obsequii novi per formalem obedientiam, ut potiùs materiam obedientiæ reddat ipsi inutilem obsequio: tollit enim fundamentum obsequii, quod est libertas, reddendo ipsi impossibilem omissionem rei præceptæ.

123 Secundò : quia eo ipso quòd omissio rei præceptæ fieret simpliciter impossibilis Christo Domino non solùm utitur Deus Dominio jurisdictionis, sed necessariò etiam utitur Dominio proprietatis; promissionemque ipso unionis dono factam, & firmatam Humanitati, juxta doctrinas nostras *disp.*2. *&* 3. stabilitas, de relinquendis actionibus ad usus Humanitati benè visos, manifestè rescindit : nam qui suo præcepto reddit actionem simpliciter necessariam, & simpliciter inomissibilem, manifestè extinguit omne jus in eam actionem, quod operans posset habere, facitque penès ipsam pejoris conditionis, & servitii durioris servũ, quàm inter nos faciunt suos servos Domini penès actiones quas exigunt jure dominii. Quæ singula me maximè movent, utpote derogantia Christi Domini dignitati, ac juribus, & diminuentia summam Dei dilectionem erga Filium, quocum iste rigor est alienus à Patre, qui scit Filium non egere tanto gravamine, nec mereri, ut urgebo *in ultima* probatione. *Suprà latè disp.* 2. *&* 3. *lib. hui.* 4. *Anu.*133.

124 Tertiò, & generaliùs ex illâ ratione, quâ utitur frequentissimè Augustinus præsertim *lib. de Gratia & lib. Arb.* nempe quia præceptũ est manifesta probatio libertatis in partem utramque : ergo præceptum nequit esse necessitas rei præceptæ : atque adeò neque impossibilitas omissionis. Patet consequentia : nam eò ipsò quòd præceptum esset metaphysicè necessitas rei præceptæ, non posset esse probatio libertatis, deluderetur que facillimè Augustini ratio, si præceptum obligans in conscientiâ, ex conceptu suo nõ connotaret libertatem faciendi rem, & non faciendi, obediendi, & non obediendi. Cujus discursus, ne fortè cum Augustino deludamur à Modernis aliquibus facilè contemnentibus argumenta PP. nisi rationis nervo teneantur; do rationem, meo judicio, efficacem; & *Augustin.*

125 Probo quartò minorem, quàm subsumpsi. Qui præcipit, & obligat in conscientiâ aliquem, eo ipso significat, & facit suppositionem, se scire, illum, quem obligat, esse indifferentem ad peccandum, aut non peccandum: unde quia planè scimus omnes, causas naturales non posse peccare, rideremus eum qui eas vellet obligare ad aliquid sub peccato : ergo præceptum obligans in conscientiâ, necessariò connotat in eo, quem obligat, posse liberum ad executionem, vel omissionem rei præceptæ, proindeque est efficax ratio Augustini pro scopo suo, & Nostra pro nostro.

126 Probatur antecedens, ex quo cætera pendent; Qui præcipit, & obligat in conscientiâ, eo ipso significat velle se, ut ille, quem obligat, peccet, si non oret v. g. aut quòd necessarium sit ipsum vel orare, vel pec-

peccare. Nunc sic: atqui qui tale significat, manifestò significat, scire se, eum, quem obligat, posse peccare, vel non peccare: nam si certò sciret, eum, quem obligat, non posse peccare, significaret velle se, quòd si rem præceptam non faciat, fiat chymera: quod est omninò ineptum ad obligandum. Vnde si Christum obligare Deus vellet in conscientiâ, vel significaret se scire, quòd Christus peccare potest, & falleretur: vel significaret se ineptire in volendo: quod æquè repugnat.

§. III.

PROBATIONES COMMVNES urgentur.

127 OStendo tertiò, & argumentor sic: Omne præceptum obligans in conscientiâ est comminatorium, movensque ad rei præceptæ executionem per modum timoris: ergo cui repugnat præceptum comminatorium, movensque per modum timoris, repugnat etiam præceptum obligans in conscientiâ. Consequentia est bona. Atqui Christo Domino repugnat præceptum comminatorium, & movens per modum timoris. Cui enim repugnat metus mali nascentis ex culpâ, aut incidendi in culpam, repugnat seria comminatio vel culpæ, vel pœnæ: metus autem mali nascentis ex culpâ, aut metus in ipsam incidendi, necessariò dicit potestatem incidendi: neque enim timentur impossibilia: unde Christo necessariò repugnat hujusmodi metus, atque adeò comminatio, utpote essentialiter impeccabili.

128 Antecedens autem, ex quo cætera constant, ostenditur primò ex communi apprehensione. Secundò ex Authoritate S. Thomæ passim *locis* apud Esparzam, & *suprà* citatis *nu 6.* promiscuè & convertibiliter sumentis vim obligatoriam præcepti pro vi coactivâ, comminatoriâ, & perterrente. *S. Thomas. Esparza. & suprà nu.6.* Tertiò: ex impossibilitate obligandi in conscientiâ in præceptis, quæ sibi fingunt Adversarii, & vocant purè directiva, per apertam terminorum implicationem. Quartò & à priori, quia præceptum obligans in conscientiâ, eatenus obligat, quatenus est necessitas vel faciendi rem præceptam, vel peccandi: aut necessitas operandi, ut evitetur culpa, vel ne sit culpa in omissione: atqui nequit imponi hæc necessitas, nec cognosci, quin eoipso fiat & cognoscatur præceptum comminatorium, movensque per modum timoris: ergo.

129 Aegerrimè fert inter alios Modernos Aldrete hæc adeò præfidenter dici: & *duo* pronuntiat *disp.73.sect.8. nu.2. Primum*: confundere nos perperam præcepta purè directiva cũ coactivis: deque horũ ratione esse solummodò vim comminatoriam, & perterrentem: quæ peraccidens se habet ad conceptum præcepti obligantis in conscientiâ: nec usquam à nobis probari oppositum: sed supponi, cùm apertum alioqui discrimen sit. *Alterum*: peccare nos maximè, dum contendimus esse communem existimationẽ, quòd præceptum obligans in conscientiâ dicat impræscindibiliter vim comminatoriâ, quæ solùm est de ratione præcepti coactivi: cùm alioqui communis sensus sit separari posse in præceptis vim directivam & coactivam. *P. Aldret.*

230 Nam imprimis communis opinio fert, Principem tam Ecclesiasticum quam civilem teneri observare suas Leges, quando materia communis est, & ejusdem rationis in ipso. Deinde *in cap. Justum est, distinct 9* dicitur Principem teneri suis Legibus. Et *in cap. non liceat Papæ 12. quæst. 1.* Pontifex Legem fert, quæ expressè ipsum comprehendit, & obligat in conscientiâ: At nulla lex obligat Principem quoad vim Coactivã, ut docet Sanctus Thomas 1. 2. *quæst.96.art. 5. ad 3.* & ita exponit Legem *Princeps ff. de legib.* ubi Princeps dicitur esse solutus legibus: quia licèt ipse legem ferat voluntariè, nequit sibi imponere pœnam: pœna enim fertur in invitum. Quare nemo potest ambigere, quin vis directiva præcepti, sufficiens ad obligationem in conscientiâ, sit separabilis à vi coactivâ, atqueadeò à comminatoriâ, & perterrente. *Cap. Justum est. & cap. Non liceat* *S.Thomas.*

131 Imprimis non sunt ad rem exempla: si enim illæ Leges obligant Principem in conscientiâ, necessariò secum afferunt vim coactivam, comminatoriam & perterrentem, cui Principem, per obligationem in conscientiâ, subjiciunt, non quidem respectivè ad seipsos, vel ad Iudicem Humanum, sed ad Iudicem fori interni, eorumque quæ subjacent obligationi in conscientiâ, qui Deus est & cujus est obligationes in conscientiâ imponere, vel immediatè per se, vel mediatè per eos, quibus jurisdictionis authoritatem in alios confert. Deinde nos non negamus in præceptis vim directivã distingui à Coactivâ: quod negamus est, vim obligandi in conscientiâ posse dici purè directivam, &

à coactivâ distinguì: quòd si distinctio tam
Aldrete. evidens visa est Aldreto, debuisset eam non tacere: nam ea, quam exhibet eâdem *disp. sect.5. num. 7.* & obscurissima est, & insufficiens.

132 Instauro igitur ex his argumentationem meam: Impræscindibilis est vis coactiva, comminatoria, movensque per modum timoris à præcepto obligante in conscientia. Tùm quia aliter non est explicabilis in præcepto vis obligandi in conscientia, tùm quia obligatio in conscientiâ est intimata necessitas vel disjunctiva, nempe aut operandi hic, aut peccandi; vel conditionata, nempe, operandi si vult evitare culpam, aut ne displiceat Deo aliter operando: vel absoluta, displicendi per omnes operationes huic Personæ possibiles circa hoc objectum; quæ sine interminatione culpæ nequeunt intelligi; atqui Christo Domino repugnat omne Genus comminationis culpæ, & displicentiæ, utpote cui repugnat omnis hujusmodi timor peccandi, & displicendi: ergo & repugnat præceptum obligans in conscientiâ.

133 Ostendo demum, & argumentor à congruenti. Quippe nec congruere, nec decere videtur summam Christi Dignitatem, & Apicem Filii naturalis, ut eodem legum genere prematur, quibus premuntur Adoptivi, potentes agere vitam omninò degenerem, & rebellare contra Patrem, renuntiareque juri Filiationis: at his imponitur præceptum obligans in conscientiâ, per idque genus Legũ maximè diriguntur, & tenentur: ergo Filio Naturali solùm debet competere mitius genus directionis, & præceptorum.

134 Ratio autem in qua discursus nititur, est primò: summa disparilitas Servorum à Filio Dei. Secundò: quia timor, & minæ non decent statum summæ cognationis cum Deo. Tertiò: quia Filius naturalis ab intrinseco jam est determinatus, ut nihil inhonestum, nihil Deo displicens possit agere, optimèque est dispositus, ut Patri per omnes suos actus placeat quantùm possit. Ad quid ergo præcepti obligantis in conscientiâ jugum?

S. Thomas. 135 Ex quibus videtur Sanctus Thomas
Rom. 8. adductus, ut diceret super illud *ad Rom. 8. 32. Pro nobis omnibus tradidit illum. Tradidit eum Deus Pater in mortem, eum incarnari, & pati statuendo, & humanæ ejus voluntati inspirando charitatis affectum qua passionem spontaneus subiret.* Et clariùs super *illud*
Ioann. 14. *Ioannis* 14. 31. Sicut *mandatum dedit mihi Pater, sic facio*, explicando præceptum mortis (de quo major est Theologorum, aut fortè tota quæstio) *Mandatum dedit, in quantùm ejus animæ inspirabit, necessarium esse humanæ saluti, ut in naturâ humanâ moreretur.* Certè si præcepti obligantis in conscientiâ capacem agnovisset Christum Dominum Angelicus Doctor, non negasset, ubi maximè adstruitur à Theologis Ac negat contentus interpretari præceptum, de quo maximè loquuntur Scripturæ, per simplex mandatum, & inspirationem Paternæ voluntatis.

§. IV.

ARGVMENTA IN OPPOSITVM diluuntur.

136 OBjicies primò authoritate Scripturæ, Patrum, & Theologorum, quam addensat Aldrete *sect. 1. & 2.* *P. Aldret.* appellantium simpliciter, & sine addito diminuente *Mandatum, Præceptum, & Legem*, illam voluntatem, quã Deus habuit, & intimavit Domino Christo, ut pro Redemptione hominum moreretur. Mandatum verò, Præceptum, & Lex, nisi detorqueatur vox à proprio sensu, planè significant obligationem in conscientiâ. Quis autem Scripturæ, & Ecclesiæ passim ita loquentis verba à proprietate suæ significationis, sine insuperabili fundamento detorqueat? Cum ergo *ex actu* benè valeat *ad Posse* consequentia, testante Scripturâ Christum habuisse præceptũ obligans in conscientiâ, saltem circa mortem, negari non potest, Christum esse capacem præcepti obligantis in conscientiâ.

137 Confirmatur primò: quia Christo, ac nobis ejusdem omninò rationis, & energiæ præcepta sunt imposita à Deo, ut apertè convincit illa uniformis comparatio facta ab ipso Christo Domino inter præcepta sibi imposita, & imposita nobis, *Ioann. 15. 10.* *Ioann. 15.* *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione meâ, sicut & ego Patris mei præcepta servavi, & maneo in ejus dilectione*: Præcepta autem, quæ nobis imposita sunt, obligant nos in conscientiâ.

138 Confirmatur secundò. Præceptum, & Lex eò differunt à consilio, quòd illa obligant in conscientiâ; hoc, non: unde consilium neque potest dici Præceptum, neque lex, nisi latissimè, & abusivè. Sed Christus non solùm fuit capax Consilii, sed Legis, & præcepti, ut contradistincti à consilio:

consPirantibus in id Scripturis, Patribus, & Conciliis : ergo capax fuit præcepti obligantis in conscientiâ. Confirmatur tertiò : quia Christus capax fuit obedientiæ simpliciter, & propriè talis: id quod, dicente Apostolo, *factus est obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis*, nonnisi temerè, & impiè negaretur: At obedientia simpliciter, & propriè talis est correlativa præcepti strictè, & propriè talis, quod est obligans in conscientiâ. *Philipp. 2.*

139 Respondeo ad argumentum : quod attinet ad authoritatem Patrum, & Theologorum, non posse sententiam affirmantem de facto impositum fuisse Christo præceptum obligans in conscientiâ, nostræ præferri, cùm ex Theologis sint pro nostrâ præstantissimi, quos dedimus *num. 16. & 17.* alii ita ferè loquantur, ut ferè sint nostri, ut patet ex *eodem numero, & ex totâ sectione præcedente* : ex Patribus sint nostri certissimè omnes Græci, & aliqui Latini: alii verò nunquam exprimant nisi vim præcepti sufficientis, ut asseratur in Christo perfectissima obedientia : quod non requiritur esse obligans in conscientiâ. Quod attinet ad authoritatem Scripturæ, constant ex *num* 14 *& 47.* duo per quę Sacram Scripturam explicamus ipsi juxta proprietatem præcepti, mandati, & legis, sub quâ ipsa vult, & debet intelligi. *Primum ex num.* 14 mandatum, & præceptum Christo impositũ tale esse, ut eo etiam stante licitum Christo fuerit non exequi rem quæ præcepta dicitur: sic enim explicuit Christus ipse præceptum, de quo est quæstio, & quod proinde nequit poni obligans in conscientiâ, stando rigori Scripturarum. *Alterum*: insinuationem voluntatis superioris, quâ talis, præsertim cum aliquo onere subeundo, propriè dici mandatum, & præceptum, & legem purè directivam : neque per aliud genus strictioris præcepti explicat eas voces Angelicus Doctor ex dictis *à num.* 12. nec explicare cogimur: cùm in hoc sensu retineatur sufficiens proprietas Scripturæ ad intentum ostendendæ perfectissimæ obedientiæ in Christo respectu Patris.

Suprà à nu. 16. & à nu. 47.

Et à nu. 14 & 47.

Et à nu. 12.

140 Ad primam confirmationem nego antecedens quod ne leviter quidem insinuat adducta comparatio Christi: ad primâ enim sufficit quædam generica, & analogica convenientia rerum inter quas comparatio ducitur, ut patet ex illâ, quam ipse Christus fecit *Joann. 20. 21. Sicut misit me Pater, ego mitto vos.* Nec strictioris convenientiæ defectus, tollit, aut minuit vim intentam comparationis : imò juvat : nam ex observantiâ præceptorum, quæ minùs obligant, urgentiùs sumitur adhortatio, ut debeant observari, quæ magis obligant. *Joann. 20.*

141 Ad secundam confirmationem, dico datum *suprà num* 2. discrimen multiplex inter præceptum, & consilium, rejecto communi, quod arguens assumit, & quod hîc induci nix potest, sine petitione principii. Videatur Esparza *quæst. 32. ad tertium* ubi benè notat, quòd, licèt apud omnes Votum propriè, & strictè sumptum differat à sacrificio, & à simplici proposito: sicut licuit S. Thomæ intelligere cũ communi sententiâ de Christo illud *Psalm. 21. 26. Vota mea reddam*; simulque negare Christo 2. 2. *quæst. 88. art. 4. ad 3.* Votum strictè tale, solùmque admittere Votum, intellecto sub eâ voce simplici proposito, vel sacrificio ; cur nobis ita non liceat in præsenti, negare Christo præceptum obligans in conscientiâ ; & Scripturæ verba, quæ præceptum, & legem de Christo loquuntur, interpretari de præcepto purè directivo, simplicique mandato: à quibus minùs distat præcepti obligantis internè conditio, quàm conditio voti à Sacrificio, simplicique proposito? *Suprà à nu. 2.* *Esparza.* *S. Thomas.* *Psalm. 21.*

142 Ad tertiam constat affatim ex *num.* 17. obedientiam, & quidem perfectissimam, qualis in Christo debet adstrui, non niti præcepto obligatorio : quare ut hi, & textus similes de genere obedientiæ perfectissimæ intelligantur, satius est negare Christo Domino præceptum obligans in conscientiâ.

143 Instabis primò: Nam Augustinus inter alios *tom. 4. lib. 2. de Serm. Domini in monte*, in expositione tertiæ petitionis ex oratione Dominica, *fiat voluntas tua sicut in Cœlo, & in terra*, docet dupliciter exponi posse: nempe: de observantia Consiliorum, & de observantia præceptorum: ubi manifestè contradistinguit adimpletionem Divini beneplaciti, & adimpletionem strictioris obligationis, nempe præcepti obligantis in conscientiâ. Et secundam expositionem de præceptorum observantia, probat ex illis Christi verbis : *Cibus meus est ut faciam voluntatem ejus* : quæ probatio fuisset omninò ridicula, nisi Christus foret capax rigorosi præcepti : ergo ex mente Augustini Christus asserendus est capax præcepti obligantis in conscientiâ. *Augustin.*

144 Respondeo primò: locum Augustini, si quicquam probat, probare contra Adversarios,

Ejus mens contra P. Aldrete.

ſarios, & maximè Aldretum, qui ſic arguit nimis animosè *ſect.1. à num* 4 Chriſtum habuiſſe præceptum de omnibus, & ſingulis, quæ geſsit: eandem enim expoſitionem firmat Auguſtinus ex illis Chriſti verbis: *Non veni facere voluntatem meam, ſed ejus qui miſit me*: quæ verba verificantur in omnibus, & ſingulis Chriſti actionibus. Reſpondeo ſecundò: licèt Auguſtinus ibi contradiſtinxiſſet conſilia à præceptis, non ex eo fieri poſſe quòd præceptum ſecundùm totam ſuam latitudinem, & prout contradiſtinguitur à conſilis, obliget in conſcientiâ.

Auguſtin. Major explicatio.

145 Reſpondeo tertiò: Adverſarios maximè decipi in Auguſtini intelligentiâ. Auguſtinus enim in ea duplici expoſitione nunquam, aut nuſquam contradiſtinxit præceptum a conſilio, ita ut primam inſtituerit de obſervantia conſiliorum, alteram de præceptorum obſervantia. Nam in prima ſumit Voluntatem Dei pro pace, & tranquillitate animi, quam ad inſtar Beatarum mentium, Viatores debere à Deo petere docet: in ſecunda ſumit voluntatem Dei, pro directione noſtra, ejuſque præceptis, non contradiſtinctè à ſimplicibus mandatis, & conſiliis (ut fiet evidens evolenti Auguſtinũ, ejuſque ſcopum, & probationes intuenti) ſed juxta totam harum vocum amplitudinem, ut alii etiam SS. PP. & Scripturæ loquuntur.

Agatho Papa in VI. Synod.

146 Inſtabis ſecundò: ex Agathone Papa *in Epiſtola ad Imperatores colum.* 5. apud *VI. Synod. act.* 4. ubi aſſeritur Chriſti obedientia ad Patrem: & addit in confirmationem hæc Verba: *Unde & obediens Parentibus intimatur: quam quidem obedientiam ejus voluntariam, non ſecundùm Divinitatem, quâ omnium dominatur, pium eſt intelligere: ſed ſecundùm Humanitatem, quaſponte ſe Parentibus ſubdidit.* Inquibus verbis unum notat

P. Bernal. P. Aldret.

Bernal *diſp.* 57 *ſect.* 3. *num.* 36. & alterum Aldrete *diſp. cit. ſect.* 2. *nu.* 8. *Illud eſt*, Obedientiam Chriſti ad Parentes vocari à Concilio voluntariam, quia non fuit propria obedientia, ut fuit obedientia ad Patrem. *Hoc* eſt, illam obedientiam ita vocari, quia nulla petita diſpenſatione, potuit abſque culpa omitti: ſecus obedientia ad Patrem.

147 Imprimis miror hos Theologos tam ſine fundamento interpretari verba Agathonis, prout libet: quãdo nec ullam fecit comparationem Pontifex: nec ſenſus eſſe poteſt ambiguus: nam vox obedientiæ voluntariæ, ſonat plenam libertatem, & nihil aliud. Deinde eadem Synodus *act.* 8. manifeſtè ſequitur Chryſoſtomum *de ſpontaneitate Chriſti in* ſubeundà morte, & conſtat Chryſoſtomum negaſſe Chriſto præceptum obligans in conſcientiâ. Inſuper ex obedientiâ Chriſti, quàm exponit Agatho, non arguitur præceptum obligans, ut dictum eſt nuper. Demum Synodus eo loci, eodem modo, eodemque contextu ſermonis loquitur de Chriſti obedientia circa præceptum Patris, ac circa præcepta Parentum; & hæc conſtat non fuiſſe obligatoria in conſcientiâ. Iuvat ergo potiùs quàm nocet citatæ Synodi textus.

Chryſoſt.

VI. Synodi ſenſus.

148 Objicies ſecundò: Chriſtus Dominus eſt ſervus Dei, Deuſque eſt ejus Dominus, dominio non ſolum proprietatis, ſed etiam juriſdictionis: quæ veritas ſupponi debet potiùs, quam diſputari. Exinde arguitur primò: Dominus jure proprietatis poteſt exigere à ſervo operas, ea obligationis vi, ut ſervus negare eas nequeat Domino ſine peccato: ergo & Deus à Chriſto: ergo Deus poteſt imponere Chriſto obligationem in conſcientiâ, reddendo ex jure proprietatis illicitum, atque adeò impoſsibilem, uſũ alicujus actionis: cur ergo non poſsit præceptum imponere obligans in conſcientiâ? Arguitur ſecundò: Non minùs eſt Chriſti Dominus, attento jure juriſdictionis, quàm attento jure Proprietatis; ſed quâ Dominus proprietatis poteſt imponere obligationem in conſcientiâ: ergo etiam quâ Dominus juriſdictionis. Id autem eſt formaliter præcipere ſub obligatione peccati. Arguitur tertiò: Dominium juriſdictionis ſeparari non poteſt à poteſtate præcipiendi, & prohibendi, & quidem impoſitâ obligatione in conſcientiâ; atqui Deo negari non poteſt reſpectu Chriſti Dominium juriſdictionis: ergo neque poteſtas præcipiendi, & prohibendi ſub obligatione in conſcientiâ.

149 Reſpondeo primò, negato quod aſſumitur *de Chriſti ſervitute* reſpectu Dei, quo de me videro *libro ſequente*: unde tota argumenti machina ruit. Interim, Reſpondeo ſecundò permiſſo quod aſſumitur de ſervitute Chriſti, *quà hominis*, & dico Deum eſſe veriſsimum Dominum Chriſti, habereque ſe Chriſtum, ut ſervum reſpectu Dei, non quidem ſervitute vel turpi, vel legali, ſed prorſus ingenuâ, quatenus ſervitus ex definitione Philoſophi 1. *Politic. cap.* 3. quæ eſt *organum animatum ſeparatum alterius, homo exiſtens*, ſonat diſpoſitionem vi cujus ſubſtantia Rationalis eſt vertibilis, & prædordinabilis efficaciter ad omnia, quæ alter

Lib.5 diſp. 5. à nu. 3.

Ariſtot.

ter pro libito voluerit, adusque mortem inclusivè. Quæ ratio servitutis omninò præscindit à peccabilitate, atque adeò à capacitate consequenti passivæ obligationis in conscientiâ.

150 Deinde dico, Deum vi dignitatis Humanitati collatæ, ita voluisse, uti dominio proprietatis circa ipsam ut ipsi reliquerit omnes ejus operas, obligaveritque se, nõ exigere deinceps ex jure proprietatis, ut *supra* vidimus: unde penès hunc usum exigendi à Christo actiones, reddendique earum negationem illicitam, habet Deus dominium impeditũ, seque liberè gerere vult, quasi non esset Dominus. *Supra disp. 2. & 3.*

151 Dico demum: Deum habere circa Christum, ut hominem, dominium jurisdictionis, sed respectivè ad usus, quorum est capax dignitas Christi, aut servitus ex parte Christi correspondens: usus autem præcipiendi, & prohibendi, sicut & permittendi peccata exercere Deus potest ubi supponitur peccabilitas saltem intrinseca: non verò ubi ea conditio deest. Ex his patet, infirmas esse rationes à servitute Christi, Dominioque Dei petitas in repræsenti. Ad primam dicatur id esse verũ de Domino solùm respectu servi ignobilis, & legalis, & quasi non manumissi. Ad secundam, negetur minor in casu nostro. Ad tertiam denique, dici potest Dominium jurisdictionis separari non posse à potestate præcipiendi, & prohibendi in conscientiâ, vel antecedente, vel consequente, expeditâ, vel impeditâ: in casu nostro datur ex parte Humanitatis ea dignitas ex Dei dono, ut Deo impediat facultatem consequentem, & expeditam ad præcipiendum, & prohibendum in conscientiâ.

152 Objicies secundò: Præcepta legis naturalis obligabant, & obligant Christum: neque enim erat Christo licitum, mentiri, odisse Deum, pejerare, inhonorare Parentes, innocentes infamare, & occidere; atqui præcepta hujusmodi obligant in conscientiâ: ergo Christus est capax præcepti obligantis in conscientiâ. Vrgetur primò: stat benè, quòd Christus subsit præcepto naturali, reddenti ipsi illicitum usum alicujus actionis: ergo stat benè, quòd subsit præcepto positivo, reddenti ipsi illicitam, *verbi grat.* mortis omissionem. Vrgetur secundò: Vel reddi Christo Domino illicitum mendacium ex præcepto naturali, v. g. est teneri præcepto cõminatorio culpæ, & pœnæ, vel non? Si secundum: ergo potest dari præceptum obligans in conscientiâ, sine ullâ comminatione culpæ, vel pœnæ; quo nostræ assertionis fundamenta diruuntur. Si primum: ergo Christus non ex eo desinit esse capax præcepti obligantis in conscientiâ, quòd sit incapax præcepti comminatorii, cùm sit capax naturalis præcepti. Vrgetur tertiò: si Deus mentiretur, peccaret: ergo & Christus. Ergo Christus tenetur non mentiri, ne peccet: ergo potest teneri ad mortem, ne peccet: hoc autem est obligari per præceptum mortis in conscientiâ. Hoc argumentum valde commendatur inter alios ab Aldrete *sect.* 5. ut in quo, ait, infringuntur rationes nostræ, & earum falsitas apertè convincitur.

153 Respondeo facilè: Præcepta legis naturalis comprehendere, & obligare Christum (quod abusivè dicimus,) eo modo quo comprehendunt, & obligant Deum, & modo omninò diverso, quo nos comprehendunt, & obligant. Vt ergo dicunt comprehendere Deum, non quia reddant respectu Dei actiones licitas, vel illicitas, aut respectu Dei exerceant vim legis, & præcepti, sed quia actiones jure, & lege naturali præscriptæ nobis, manent Deo vel necessariæ, vel impossibiles ex dictamine Divinæ sapientiæ eas repræsentante vel connexas, vel incompossibiles cum amore summi Boni, qui ipse est: ita Christum comprehendunt, quia eas actiones manent Christo necessariæ, vel impossibiles ex dictamine repræsentante eas vel connexas, vel incompossibiles cum amore summi Boni ad quem est essentialiter necessitatus.

154 Dices: ergo Christus non exercuit actum obedientiæ, dum præstitit, quæ præscribũtur à lege naturali. Respondeo imprimis: certum est non exercuisse actum formalis obedientię laudabilis, & meritoriæ. Deinde: nulla est absurditas in negãdo eum exercuisse actum obedientiæ. Demùm dici potest eum exercuisse, non quia superat strictè, & propriè legi naturali, nempè ut habenti vim legis respectu illius, sed quia ea necessitas, aut impossibilitas faciendi, vel non faciendi eas actiones versabatur circa res à suo superiore præceptas, eaque primitùs veniebat ex dictamine, & voluntati sui superioris: nec alio modo dici Christus debet subesse, aut obligari præceptis legis naturalis.

155 Ad primam confirmationem, nego antecedens: non enim objectum legis naturalis prohibentis redditur Christo illicitum

ex præcepto naturali : Illicitum enim eſt objectum, quòd ſi Perſona amplecteretur, peccaret, & diſpliceret Deo in operando: Chriſtus autem, ſi tale objectum amplecteretur per impoſsibile, ſolùm per impoſsibile peccaret, quod eſt non peccare ſimpliciter. Ad ſecundam, jam dixi reddi illicitum alicui objectum, eſſe ipſum teneri præcepto comminatorio culpæ, vul pœnæ: & nego ſuppoſitum. Ad tertiam, quæ ſecundùm ſingulas illationes inſtatur in Deo, cum evidentia abſurditatis: dici poteſt cum graviſſimis Theologis, quibus ſubſcribit Sfortia Cardinalis *lib. 1. Aſſert. Theolog. cap. 14. num. 167.* Deum, ſi conciperetur mentiri, non ſequi immediatè, quòd peccaret, ſed quòd ſe redderet indignum fide, privaretque ſe phyſicâ perfectione; quod cum neceſſariò foret contra charitatem Dei, id eſt, ſui, neceſſariò foret malum, & peccaminoſum. Ego ex alio capite univerſaliùs, & aptiùs ad rem præſentem, nego antecedens: Nam id, quod fit ab eſſentialiter impeccabili non eſt peccatum. Sicut id, quod fit ab eſſentialiter impotente videre, non poteſt eſſe viſio. Proinde ſuppoſitio eſt ſuppoſitio peccati, & non peccati, quæ non poteſt eſſe peccatum. *Card. Sfort*

156 Objicies quartò: Nam Chriſtus Dominus eſt potens, & capax promiſsionis, juramenti, & voti: ergo & præcepti obligantis in conſcientiâ. Antecedens videtur innegabile: quis enim aſſerat Chriſtum, quâ hominem, non poſſe aliquid aut homini, aut Angelo, aut Matri promittere; promiſsionemque juramento firmare? aut quis admittens poſſe Chriſtum aliquid homini promittere, neget promittere poſſe quidquâ Deo, quod eſt, vovere? Probo igitur conſequentiam. Primò: quia factis promiſsione, juramento, vel voto premit Divina lex circa ſingula, & quidem in conſcientiâ. Secundò: promiſsio, juramentum, & votum ſunt quædam privatæ Leges, quas quiſque ſibi imponit in conſcientiâ: qui autem poteſt ſibi imponere Legem, ſeu quaſi legem obligantem in conſcientiâ, cur non poteſt ſubire à ſuo ſuperiore Legem pariter in conſcientiâ obligantem? Quid ſi tota obligatio, quæ mediante promiſsione, juramento, vel voto pullulat in Perſonâ, naſcitur immediatè à Deo, obligante tunc in conſcientiâ, juxta diſcurſum à nobis vel factum, vel ſaltem approbatum *diſp. præced. à nu. 375.* *Suprà diſp. 4. an. 375*

157 Reſpondeo: Deum etiam eſſe capacem promiſsionis, & juramenti, licèt non voti (quod etiam negat Chriſto poſsibile cum multis Sanctus Thomas, ubi *ſuprà*:) nihilo tamen minùs eſſe omninò incapacem præcepti ullius, aut obligationis reddentis ipſi aliquam actionem illicitam, quod eſt obligare in conſcientiâ, ut *ſuprà* dixi. Quare admiſſo gratis toto antecedente, nego conſequentiam: Nam vis Promiſsionis, juramenti, & voti in Chriſto non eſt exiſtimanda, qualis in nobis. In eo enim ſolùm eſt neceſsitas quædam metaphyſica exequendi, quod ratione hujus, vel illius motivi vult exequi ad eum modum, quo dicere penès hæc de Deo ſolemus; cum hoc tamen diſcrimine, quòd in Deo eſt neceſsitas indiſtincta ab actu, quo ſemel rem exequi voluit: nam ſemper idem manet: in Chriſto eſt neceſsitas indiſtincta ab actu, dum actus eſt, & dum abeſt, eſt ſcientia ejuſdem actûs ſemper manens, & æquivalens actui, quaſi ſemper maneret: unde in neutro, nempe Chriſto, & Deo, afferunt hæc, obligationem in conſcientiâ, quod eſt reddere aliquid ipſis illicitum, aut non evitabile niſi peccando. Ad primam conſequentiæ probationem conſtat ex doctrinâ ad ſuperius argumentum, quâ ratione Chriſtus dici poſsit ſubeſſe legi naturali. Ad ſecundam concedo antecedens, de ſubjectis inquibus eſt prærequiſita conditio ad paſsivam obligationem in conſcientia, quæ eſt intrinſeca peccabilitas; nego verò de his, ubi ea deeſt: ex quo patet ad ea, quæ ſuper adduntur ex diſcurſu citato. *S. Thomas. Suprà nu. 141.* *Suprà diſp. 4. à n. 380*

158 Objicies quintò: quia licèt Humanitas Chriſti ſit ex acceſſu ad verbum intrinſecè impeccabilis, retinet eſſentialem capacitatem peccandi, utpote indiſtinctam ab ipsâ: cujus conditionem naturalem, & eſſentialem, licèt ornaverit acceſſus ad Verbum, non deſtruxit: ergo retinet nihilominùs capacitatem naturalem, & eſſentialem incidendi in culpam, & conſequentis cōminationis culpæ, & pœnæ, & demum timoris utriuſque: ergo attentâ hujuſmodi capacitate poterit Humanitati Præceptum imponi, comminatorium culpæ, & pœnæ.

159 Confirmatur: Primò: quia Chriſtus, ut homo, eſt capax timoris ob eminentiam poteſtatis in Deo reſidentis ſuper omnem Naturam finitam: ergo & terreri poteſt comminatione alicujus mali: quis enim timeat eum à quo ſibi nihil imminere mali poteſt? ergo poteſt ei imponi obligatio alicujus operis ſub ea comminatione. Confirmatur ſecundò: quia ex todo noſtro diſcurſu fieri de-

debet Beatos, utpote impeccabiles &(quod durius est,)Beatam Virginem, quæ à multis tam piè defenditur impeccabilis, *(etiam physicè* si nonnullos audias) forè incapaces passivæ obligationis in conscientiâ, atque adeò præceptorum tam de ordine naturali, quàm positivo. Quod quis asseruit unquam, aut denuò asserat?

160 Respondeo ad argumentum, negãdo consequentiam. Nam comminatio actualis requirit proximam capacitatem peccandi, & timendi: ea enim remota capacitas, est quasi non esset in Humanitate, quoad usum, aut abusum ipsius. Ad primam confirmationem dico Christum solùm fuisse capacem timoris reverentialis, & Filialis, non verò servilis, qui solus potest esse culpæ timor, aut pœnæ.

161 Ad secundam, dici potest imprimis discursum nostrum niti in essentiali, & quasi naturali impeccabilitate, quæ nec Beatis competit, neque Beatissimæ Virgini, nec ulli Creaturæ competere potest: istæ enim solùm possunt reddi impeccabiles ab extrin seco.

162 Secundò dico, nullum absurdum apparere in eo quòd quis asserat Beatos ratione statûs fieri incapaces præcepti, & passivæ obligationis in conscientiâ: neque enim ex eo plus ipsis licet, sed perfectiùs subordinantur Voluntati Dei dirigentis, discurrique in ipsis posse, sicut de Christo Domino fumus hucusque philosophati.

163 Tertiò dico de Beatissimâ Virgine, eam, si ab instanti Conceptionis jugiter vidit Deum, (quæ opinio mihi olim placuit, & exposita est primùm à me, & publicè defensa, confessu satis plaudente, nec reluctante) comparandam penès hæc, Filio, & Beatis: neque absurda videri debet hæc uniformitas, si rationis, unde ea ducitur, identitas non censetur absurda.

164 Quartò dico, licèt Virgo Beata & Mater Domini nostri, meritò jam communiter impeccabilis asseratur à Theologis, litem esse valde gravem, quo modo sit asserenda hæc impeccabilitas. Nam si solùm sit ex speciali extrinsecâ protectione, qualis asseritur à Vazquez, Suarez, & novissimè à Vega videndo *in Theolog. Marian. Palæst. 16. certam.* 11. *a num.* 1190. hoc genus privilegii non obstat proximæ capacitati præcepti obligantis in conscientiâ. Si verò sit ex physicâ impotentiâ peccandi, qualis adstruitur ab aliis, & novissimè ab Aldrete, qui hæc nobis objicit *disp. cit. 73. sect. 7. & 4.* vel non debent putari absurdæ consequentiæ exinde deductæ: quarum una, & principalis à me putatur incapacitas passivæ obligationis in conscientiâ: qui enim dat formam, dat consequentia ad formam: vel negari debet, cum præcitatis in Beata Virgine illud impeccabilitatis genuine: de quo nos *alibi*.

Vazquez. Suarez. Vega.

P. Aldret.

165 Objicies sextò: Deus respectu Christi Domini non minùs est ultimus finis, quàm primum principium: ergo sicut ex prærogativâ principii primi, potest ipsum annihilare, non minùs quam aliam puram Creaturam, ita ex prærogativâ ultimi finis, potest ipsum obligare in conscientiâ, non minùs, quàm aliam puram creaturam. Consequentia patet, quia moralitas actuum, nempe bonitas, & malitia pendent ab ultimo fine, sicut effectus physici à primo principio. Tùm quia hæc ipsa ratio primi principii fundat æquale dominium in ordine ad moraliter obligandũ, ac in ordine ad physicè destruendum, vel conservandum.

166 Imprimis, si arguenti videtur bona ex uno ad aliud consequentia, pro nobis ratio militat, qui *lib.1.disp.3.* Christi indestructibilitatem tutati sumus: unde nego suppositum consequentis. Respondeo secundò: latiùs in Creaturis patere potentiam passivam, quàm activam, unde ex latitudine illius non potest sumi ratio pro istius æquali latitudine: annihilationi autẽ correspondet potentia solùm passiva: obligationi verò, activa potentia respectu actûs ad quem imponitur obligatio.

Lib. 1. disp.3.

167 Respondeo tertiò: Dei, ut primi Principii, & ut ultimi finis, ejusdemque ut physicè operantis, & ut operantis moraliter, sive ut Domini proprietatis, & ut Domini jurisdictionis, eundem omninò esse ambitum, quin sit opus comparationem fieri cum diversis effectibus, aut quasi effectibus, sed cum eisdem: ut bene notavit Esparza *ad 7.* Quia Deus nequit esse principium physicè cooperans Christo ad actum timoris culpæ, vel pœnæ, neque ad actum ullum honestum rejectivum alicujus actûs sui inhonesti, sicut diximus esse non posse causam moralem, ut actus aliquis Christi Domini sit necessariò rejicibilis, quia illicitus, & inhonestus.

P. Esparza

* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *

SECTIO V.

EXPLICATVR CHRISTI PRÆCEPTVM, circa Redemptionem, & mortem: ubi de Theologorum judiciis suprà relatis judicium nostrum.

§. I.

MVLTIPLICI PROPOSITIONE EXPLIcatur vera Sententia.

168 PRima Propositio: Potest dari Præceptum, verum, & citra metaphoram tale, quin obliget in conscientiâ. Probatur primò: ex hucusque discussis: ex quibus *duo* necesse est fiant: *Alterum*, respectu Christi repugnare præceptum obligans in conscientiâ. *Alterum*: non repugnare respectu Christi veritatê Scripturarum: quæ tamen Christo præceptum attribuunt. Secundò: quia potest dari ratio formalis, & perfectissimæ obedientiæ sine præcepto inducente obligationem in conscientiâ, ut liquet ex *nu.*12. At sine præcepto dari non potest ratio formalis obedientiæ, ut habetur ex Sancto Thoma 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 2. *O.* ergo ratio veri præcepti, & citra metaphoram talis non est inducere obligationem in conscientiâ.

Suprà à nu. 12. S. Thomas.

169 Tertiò & à priori: quia intimatio voluntatis Superioris, ut talis, per verba *fac hoc*, vel similia, sufficit ad rationem veri præcepti: in ea enim se gerit Superior respectu subditi, ut Superior est, & subditus respicit in actu, quo talem voluntatem exequitur, Superiorem ut talem; atqui talis intimatio voluntatis non est per se inductiva obligationis in conscientiâ: ergo. Quartò & a parí Regularum, & ordinationum, quæ in aliquibus familiis Religiosis sunt, sine inducta obligatione in conscientiâ: legumque purè pœnalium, quæ, juxta multos, nullam inducunt obligationem in conscientiâ: Nihilominus singulæ, cùm participent rationem legis veræ, & citra metaphoram talis, necesse est, pari gradu, participent rationem veri præcepti, & citra metaphoram talis: nam una ratio est impræscindibilis ab aliâ.

170 Secunda Propositio: Ad rationem veri præcepti, & citra metaphoram talis, sufficit ordinatio Superioris, insinuatitia ipsius beneplaciti, factaque ab ipso, ut Superior est. Probatur primò ex rationibus, quas pro præcedenti confecimus, præsertim secundâ & quartâ. Probatur secundò: quia talis ordinatio, & mandatum simplex, appellatur ab Scripturis sine addito diminuente, Præceptum. Sumo in specimen textus duos. Alter est Ecclesiastici 15. ubi sic: *Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu Consilii sui. Adjecit mandata, & præcepta sua.* Quæ verba ita intelligit Doctissimus P. Ruiz de Montoya *disp. 39. de Scientia Dei, sect.*4. ut sub voce præcepti, & mandati, sumantur etiam, & veniant Exhortationes, & Consilia. Alter est *ex 3. Reg.* 17. ubi dicitur ad Eliam: *Surge, & vade in Sarephta Sydoniorum, & manebis ibi: præcipi enim mulieri viduæ ibi*, ut *pascat Te.* Quæ verba de præcepto facto viduæ sic intelligit idem Author *tract. 2. de Provid. disp.9. sect. 7. nu.* 15 ut solùm appellet *Præceptum Prædefiniens*, & præordinans, ipsum contradistinguendo à præcepto obligante in conscientiâ.

Ecclesiast. *P. Ruiz de Montoya.* *3. Reg. 17.*

171 Probatur tertiò: quia nihil in novo Testamento frequentius, quàm Præceptum impositum Christo: & tamen Sanctus Thomas locis suprà *nu.*12. & 139. citatis, explicat ipsum per inspirationem, & ordinationem Christo factam à Deo. Nec refert, quod opponit Oxea *tract. de Charit. disp.* 4. *sect.* 4 *nu.*59. quòd præceptum est quædam quasi ligatura, & vinculum; atqueadeò non possit intelligi quin inducat aliquam necessitatem: quæ sit vel necessitas culpæ, vel alicujus pœnæ. Non, *inquam*, refert: nam licèt hæc ratio necessitatis transcendat communiter præcepta, quæ vel imponimus, vel imponuntur nobis: tamen peraccidens est ad rationem præcepti: quod eatenus ex conceptu suo est quædam quasi ligatura, quia aliter de per se agimus contra vel præter mores congruos bono subdito.

S. Thomas. *Suprà à nu. 12. & à nu. 139.* *P. Oxea.*

172 Nec item refert, ex ipso *nu.*58. quod vix in nobis esset opus præcisè consultum; & omnia caderent sub præcepto. Non, *inquam*, refert: nam respectu nostri, strictiùs venit, & sonat præcepti vox: nempe quatenus obligat in conscientiâ, & differt à simplici mandato: & in hoc sensu, qui nobis est vulgaris, & communis, bene dicimus non omnia esse præcepta ex his, quæ gerimus, sed alia præcepta; consulta, alia.

173 Tertia Propositio: Ordinatio, & dispositio Superioris circa aliquid, adjuncta (nisi res fiat) oneri carendi bono aliquo, vel sustinendi aliquod malum vel in seipso, vel in aliis aliquomodò conjunctis, cum majori rigore participat rationem, & conceptum

tum veri Præcepti. Probatur primò: quia talis onerosa ordinatio magis accedit ad Regulas, & Constitutiones Religionum, quæ licèt non obligent in conscientiâ, sunt veræ leges. Secundò à paritate Legum purè pœnalium: quibus assimilatur hæc ordinatio; unde ex communi usu loquendi nemo recusat ipsam dicere Mandatum, Præceptum, & Legem.

174 Tertiò: & à priori: quia hujusmodi ordinatio contradistinguitur sufficienter à puro Consilio in eo, quòd non est purè, & præcisè insinuatio facta subdito circa opus, ut præcisè melius, & placiturum magis Superiori. Nec ob hæc cum nonnullis, qui nobiscum Christo negant præceptū obligans in conscientiâ, vocarem hujusmodi Præceptum, purè pœnale. Ratio mihi est: quia Pœna, si aliqualis rigor servetur in voce, non cadit, nisi ubi culpa, vel saltem dignitas ad aliquā reprehensionem præcedit. In Christo autem procul abest omne culpæ genus, & reprehensibilitatis in operando.

175 Quarta Propositio: Circa omnia, & singula, quæ Christus gessit in vita mortali, habuit à Deo Præceptum verum, & citrà ullam metaphoram tale, & ad minus consistens in mandato simplici prædefiniente, ut loquebatur suprà Pater Montoya, vel in simplici ordinatione notificante beneplacitum Dei. Probatur ex his quæ à *nu.*80. diximus: ex quibus repeto solùm illud Ioannis 12. 49. *Ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Vbi fatetur de seipso Christus accepisse se mandatum à Patre de omnibus indifcriminatim, & singulis suis actibus adusque *minimum jota*, ne excepta quidem unius voculæ enuntiatione. Audiatur Sapientissimus Pater Ioannes Maldonatus *in hunc locum nu.*102. *fin. Illud*, opinor, *dignius observatione est: manifesto argumento, hoc in loco, quorundam Theologorum opinionem confutari, qui existimant, Christum non omnia, quæ in hac vita fecit, ex Patris præcepto fecisse. Cùm enim docet, nihil se loqui nisi ex præcepto Patris, significat, nihil etiam nisi ex ejus præcepto facere, ex minori majus intelligens.* Huculque Maldonatus.

*Suprà à nu.*80.

Ioann. 12.

P. Ioann. Maldonat.

176 Quinta Propositio: Præceptum, quod habuit à Patre Christus Dominus, de morte subeunda pro redimendo Genere humano, non utcumque fuit simplex ordinatio, & dispositio Prædefiniens, sed *ordinatio onerosa*, nempe *carendi glorioso Titulo Redemptoris, & sustinendi* multi boni *factum in nobis*, tanquam in membris sibi cōjunctis. Probatur primò ex Scriptura, in quâ asserta veritas videtur certò contineri. Imprimis ex illo Ioannis 12. 24. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solùm manet.* Per quæ manifestò significat Christus Dominus, se, nisi moriendo, non allaturum Generi Humano, fructum Gratiæ Redemptivæ. Deinde ex illo Isaiæ 53. 9. *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longevum.* Vbi etiam manifestè insinuatur dependentia nostræ Redemptionis à morte Christi, ex beneplacito Patris, & Christi Domini voluntate, non aliter volentis titulum & gloriam Redemptoris. Probatur primò: quia per hoc genus præcepti cum majori proprietate salvamus rigorem Scripturarum, quæ circa mortem specialiter insinuant præceptum, & obedientiam Christi Domini.

Ioann. 12.

Isaiæ 53.

177 Dices: Christus Dominus exequens hæc præcepta Patris, fuit verè, & perfectissimè obediens: ergo si non exequeretur foret inobediens. Atqui Christus non potest esse inobediens: nam inobedire Superiori vel malum est, vel moralis imperfectio: ergo non potuit Christus non exequi præcepta hujusmodi: ergo non habuit libertatem. Est ergo nobis eadem difficultas, quæ supra objecta est admittentibus præceptum obligans in conscientiâ.

178 Si Christus foret capax moralis imperfectionis (ut nonnulli tenent) vel (ut censent alii) possit non exequi magis placitum Deo, licèt incapax sit imperfectionis moralis, nulla est difficultas: diceretur enim tunc Christus, non quidem simpliciter inobediens (quod sonat transgressionem turpem, aut inordinatam præcepti) sed non obediens, vel cum aliquâ imperfectione morali, quam alioqui non teneretur evitare, vel sine ullâ imperfectione morali juxta insinuatos modos discurrendi, de quibus *infrà*.

Infrà à nu. nu 183. *& ex professo lib.5. disp. 2 à nu.* 88.

179 Interim aliter, & magis piè respondeo, concedendo antecedens, & negando consequentiam. Nam hoc præceptum, quod admittimus, est præceptum prædefiniens, & omninò dependens à Scientiâ Mediâ, imò conjunctum in Christo cum Scientiâ, se æquè approbandum à Patre, si aliter vellet: quia ita voluit, quia præscivit, ipsum Christum ita, & non aliter decreturum operari: quòd si aliter operaretur, esset respectu Christi altera Providentia præceptiva. Quæ ut intelligantur, sit

Sex-

180 Sexta Propositio: Omnium horum præceptorum existentia & conservatio pendebat à Voluntate Christi Domini, quatenus Deus ex dilectione Scientiæ suæ Mediæ voluit, & prædefinivit & rem, & intimationem ipsius eo simpliciter omninò modo, quo Christus Dominus prævisus est velle. Objectum, & tendentia Scientiæ hujus Mediæ sic à me concipiuntur: *Si Christus sciat meum beneplacitum, ut sic operetur, cum simultaneâ notitia de eo, quòd aquèsim approbaturus oppositum, si velit aliter operari: sic & non aliter volet operari, & sibi significari quòd operetur.*

181 Probatio Propositionis ad tria reducitur. *Primum*: quia ejus veritas longè commendat Dei dilectionem erga Christum: & hujus maximam dignitatem. *Alterum*: quia hoc unico modo salvari potest summa perfectio moralis in Christo, & summa concordia cum Divino beneplacito. *Tertium*, & potissimum, quia Doctrina, quam supponit, & in quâ tota Propositio nititur, nempè quòd Deus decreverit ratum habere, quicquid Christus vellet, verissima est, & probanda, & inculcanda *infrà*. Videatur interim Pater Bernal *disp.* 54.

Latè disp. 6. à nu. 15. P. Bernal. Summa Doctrinæ.

182 Per hæc explicata manet, & omninò dilucida Nostra Mens de Christi Præcepto, & Obedientiâ perfectissimâ: & insimul eluceſcit manifesta concordia Christi libertatis, & præcepti cum impeccabilitate ipsius, & summâ perfectione morali. Cum impeccabilitate quidem: quia hæc præcepta non obligant in conscientiâ, nec eorum inobservatio esse potuit Christo Domino illicita, aut peccaminosa, atque adeò nec ex hoc latere impossibilis. Cum summâ perfectione moraliter licèt Christus posset operari secùs ac ista præcepta præscribebant, ob eò ipsò poterat actus facere minus Deo placentes, Divinæque Voluntati minùs conformes: Nam si secùs operari vellet, nunquam extitissent hujusmodi Præcepta, & scit Patrem æquè approbaturum, & complaciturum in oppositâ operatione, quam vellet: unde non aliter modò manet impotens operari aliter, ac præcepta disponunt, nisi prout est impotens operari aliter, ac operari liberè vult: scit enim Christus Patrem ita velle, quia Pater præscivit fore, ut Christus libertimè vellet. Sed de his dicemus *infrà*, quæ dictis lucem afferant, fundando Doctrinas, quibus, ut hæc asseramus, innitimur.

Disp. 6.

§. II.

QVID DE OPPOSITIS SENTENTIIS?

183 Restat pro coronide controversiæ ferre judicium de judiciis Theologorum relatis *à num.* 19. & aliquas quæstiones annexas brevî resolvere ex more nostro. Hoc præstabimus *sequenti sectione: hìc*, illud. Igitur circa sententiam affirmantem de Christo præceptum obligans in conscientiâ, & circa sex illas classes opinandi in ejus defensione,

184 Censeo primò: sententiam affirmantem reipsâ niti falsâ suppositione, nempè quòd Christus sit capax præcepti obligantis in conscientia. Deinde, datâ eâ capacitate, niti circa rem præsentem intelligentia parùm solida Scripturarum. Utrumque confecimus. Primum *sect.* 4. Alterum *sect.* 3. *Sect. 4 & sect. 3.*

185 Censeo secundò, de primâ opinantium classe circa qualitatem præcepti, eos niti falsâ suppositione: & falsis insuper principiis, unde colligunt obligationem Christi naturalem circa mortem. Primum patet ex *sect.* 4. Alterum ex *sect.* 2. *Sect. 2. & sect. 4.*

186 Censeo tertiò: de secundâ opinantium classe circa Universalitatem Præcepti Christo Domino impositi, eos verè, & ex solido Scripturarum fundamento discurrere: verùm in eâ sententiâ, quæ præceptum obligans in conscientiâ ponit, defendi non posse universalitatem hujusmodi: nam alioqui Christus Dominus nullâ libertate potiretur. Præceptum enim hujusmodi in Christo, utpotè essentialiter impeccabili est metaphysica necessitas rei præceptæ. Primum patet *ex num.* 80. 81. *&* 112. Alterum *ex sect.* 3. *&* 4. *Suprà à nu. 80. & à nu. 112. & sect. 3. & 4*

187 Censeo quartò de tertiâ opinantium classe circa præceptum absolutum, eos specialiter circa præceptum mortis, quode hìc est principalis quæstio, decipi, & repugnare Scripturis, Conciliis, & Patribus. Id quod patet *ex num.* 14 *&* ex *totâ sectione* 3. *Suprà à nu. 14. & sect 3.*

188 Censeo quintò de quartâ classe opinantium præceptum fuisse conditionatum, eos in eo decipi, quòd Christum faciant capacem præcepti obligantis in conscientiâ. Deinde, ut aptè censere possimus, explicanda est diversitas Authorum in eadem classe discurrentium. Nam conditio sub quâ præceptū imponitur, vel est ipsemet actus subditi volentis rem exequi: vel secundò est postula-

stulatio libera, vel libera acceptatio subditi: vel tertiò, est ipsa volitio mortis, & passionis, & obligatio solum sit de applicatione in finem Redemptionis: vel quartò est ipsa volitio redimendi mundum, & acceptatio muneris Fidejussoris, ita ut obligatio sit de medio mortis, & passionis, si velit Christus illum finem. Hæc enim insinuavimus *nu.* 22. & 23.

Suprà n.22.& 23

189 Et imprimis, si conditio sit ipse actus subditi volentis rem exequi, ut insinuat Cabrera, patet præceptum fore dissonum, & omninò inutile. Nam ex vi præcepti nulla est in Christo obligatio operandi, & actio quæ præcipi dicitur, æquè maneret Christo physicè, & moraliter libera, sine ullâ necessitate. Præceptum autem, & quidem obligans in conscientiâ, quod ita formatur, omninò fictitium est, & absonum. Deinde, quomodo actio foret ex obedientiâ, si scit Christus, se pro priori ad operationem, nullo præcepto teneri?

190 Secundò, si conditio sit vel libera postulatio subditi, vel acceptatio, (præterquam quòd hic modus discurrendi male componitur cum princ piis ex quibus adversarii colligunt in Christo Domino capacitatem præcepti obligantis in conscientiâ, & in Deo vim hujusmodi præceptivam) est in contrarium ingens difficultas, primò: quia sic no salvatur, nec potest, meritum obedientiæ, nec libertas in morte. Nã licèt Christus sit liber in acceptando præcepto, vel in postulando, eo tamen posito, non est liber in acceptanda morte; nec enim libertas ad unum, quod nisi peteretur, non esset aliud, eoipso est libertas manens ad istud aliud: *Veluti siquis peteret, aut peteretur sibi linguam abscindi; quis diceret eum, viginti ab illinc annis ab abscissa linguâ, tacere liberè?* Secundò: quia mors Christo Domino, non utcumque præcepta est, sed ut meritoria, & quidem merito ex virtute obedientiæ: ergo præcepta est libera, & juxta ea omnia, quæ necesse est sint, ut ea sit libera, & meritoria, & merito ex obedientiâ: perquæ manifestè occluditur Adversariis via tergiversandi.

191 Tertiò, si conditio sit ipsa volitio mortis, ita ut in ipsam nulla cadat obligatio, ut Recentes apud Arriagam *disp.* 42. *sect.* 2. *subsect.*7. *nu.* 34. volunt, in contrarium est primò: nam id reipsâ est negare nobiscum præceptum obligans in conscientiâ. Secundò: quia sic nõ potuisset esse in Christo mors ex obedientiâ, contra manifestam expressionem Scripturarum. Tertiò: quia in ipsis Scripturis manifestè asseritur præceptum de morte: imò potiùs de morte, quàm de ipsa Redemptione, si expendantur textus adducti *nu* 76. & *nu.*79. Nec valet dicere, quòd si detur in humanis lex de non vendendo tritico, nisi ex pretio taxato, Mercator, etsi vi legis non teneatur vendere, tamen vendens ex pretio taxato, legem adimplet: atque adeò sic poterit explicari obedientia Christi. Non, *inquam*, valet: quia secùs Scripturæ loquuntur.

Recentes apud Arriagam.

Suprà à n. 76.& 79.

192 Quartò demùm, si conditio sit ipsa volitio redimendi mundum, & acceptatio muneris Fidejussoris, discursus est verosimilior, & mihi placere non semel cæpit. Primò, quia fundamentum habet in Scripturis, & quidem primâ specie non leve. Pende textus *num.* 176. citatos. Secundò: quia etiam insinuatur à Patribus ad illud Pauli ad *Hebræos* 12. *Qui proposito sibi gaudio, sustinuit Crucem, confusione contemptâ.*

*Suprà num.*176.

Hebræor. 12.

193 Tertiò: quia hic discursus benè videtur componere rigorem Scripturarum de Præcepto Christi, & simul indifferentiam, & libertatem ad moriendum, & non moriendum. Ratio prioris est, quia ponit strictum præceptum, licèt conditionatum. Ratio posterioris: quia qui est liber ad finem, eòipsò est liber ad medium, etsi unicum: imò eadem omninò libertate qua exercet intentionem ad finem, intelligitur velle medium, licèt unicum. Cùm ergo Christus Dominus eatenus necessitaretur vi præcepti ad mortem, quatenus liberè vellet Redemptionem: quippè Deus suo decreto, & præcepto feciisset mortem, medium unicum ad hunc finem, sequitur Christum liberè mortuum, quia liberè intendit hunc finem. Deinde in nullo instanti, in quo sit liber ad volendum, aut nolendum hunc finem, potest esse liber ad moriendum, & non moriendum. Quare cùm Christus pro omnibus, & singulis instantibus suæ vitæ, liber extiterit ad volendam, vel nolendam Redemptionem, proque omnibus, & singulis instantibus liberè perseveraverit in intentione Redimendi homines, & in retinendo munere Fidejussoris, pro omnibus, & singulis instantibus liberè potuit mori, vel non mori.

194 Quartò, quia etiam hic discursus optimè componit impeccabilitatem Christi. Ratio est: quia ex hoc discursu repugnat Christo violare præceptum, etiam si alioqui

ha-

habere oblatum cõcursum ad actus malos. Ostenditur: nam, vel intendit efficaciter finem Redemptionis, vel non? Si primum: nõ potest non velle mortem, quæ facta est ex præcepto medium unicum. Si secundum: nõ premit obligatio præcepti, cùm hoc supponamus conditionatum. Ex quibus patet, hũc discursum in re præsenti esse omnium maximè probabilem. Vide quæ in oppositum dici possent, & pro probabilitate istius opinionis, ex P. Aldrete *tom.1. disput.18 sect.4. à n.7.*

P. Aldrete

195 Nihilominùs re meliùs inspectà displicet. Primò, quia ponit præceptum obligans in conscientia: cujus possibilitatem respectu Christi negavimus. Secundò, quia durũ mihi omninò est dicere non esse Christo Domino determinatè mandatam à Patre Redemptionẽ humani Generis. Video enim apud PP. & Scholast. eos id esse omninò novum, & inauditum. Tertiò, quia utut fuerit Christo libera intentio Redemptionis, & acceptatio muneris fidejussorii, certè in primo instanti voluit, & acceptavit: & vel ex virtute Religionis ratione voti, juxta illud: *vota mea reddã:* & illud: *Dixi: Deus meus volui, & lex tua in medio cordis mei*: vel ex virtute Constantiæ, non poterat deinceps nolle, & non acceptare. Iam sic: quæ ergo mansit in Christo libertas non moriendi post triginta annos à positâ conditione, quâ redditum est votum absolutum? Quartò, quia ut ex his proximè dictis fit, imperati non potuit Christo mors libera, & meritoria: at talis esse debet Christi mors, & tali modo præcepta. Mitto alia.

196 Censeo sextò de quintâ classe opinantium, eos reipsa relabi in præcedentem, & præcedentis impugnationem. Deinde *durum* mihi est dicere mortem, & Redemptionem non esse determinatè mandatas Christo. Secundò, Durius mihi est dicere, Christum æquè adimpleturum præceptum mortis impositum, moriendo, ac non moriendo: nam si disjunctivum est, per utramlibet partem impleret. Tertiò, quia illusorium videtur præceptum obligans in conscientia, ita disjunctivum, ut sub alterâ parte disjuncti includat aliquid physicè necessarium illi cui mandatur, v.g. ut vel peragam opera injuncta, vel non lucrer indulgentiam. Ratio est: nã non est in potestate mãdatarii, lucrari indulgentias, si non faciat opera injuncta: unde mandare hoc, est mandare, quòd non lucretur indulgentias, si non facit opera, quod est illusorium. Atqui si Christus voluisset redimere mundum, sine morte, peccaret: nam hæc est vis præcepti, atque adeò non redemisset: ergo non potuit illi injungi, ut non redimeret, si nollet mori, aut quòd moreretur, quod perinde est.

197 Censeo septimò de ultima classe opinantium, eos reipsa repugnare Scripturis: ubi plusquam insinuatitiè traditur præceptum de morte, & obedientia in exequutione mortis in Cruce. Deinde, vel hoc præceptum fuit etiam de non impediendis judæis, ne mortem inferrent, vel non? Si secundum: neque fuit indirectè præcepta mors, ut patet ex *n.92.* Si primum: ergo fuit ipsi mandata acceptatio mortis, atque adeò recurrit eadem difficultas, ac in precedentes modos opinandi. De mente S. Anselmi fateor S. Doctorem inclinare loco citato in eam discurrendi viam: si vero legatur *lib.2. cur Deus homo cap.19.* verosimilius est neque Anselmum admisisse præceptum obligans in cõscientia, neque aliud genus præcepti, quàm nos.

S. Anselm.

SECTIO VI.

RESOLVVNTVR QVÆSTIONES Annexæ Controversiæ.

198 PRima est: an & quomodo Christus Dominus fuerit subjectus legi naturali, ejusque præceptis? Resolutio petenda est ex *n.153.* unde constat non aliter dici debere, Christum Dominum subesse legi naturali, quàm intelligendo, Christo Domino reipsa esse impossibiles, vel necessarias actiones à lege, vel præscriptas, vel prohibitas ex dictamine eas judicante connexas, vel incompossibiles cum amore summi Boni. Indidem patet, quâ ratione dici possit Christus exercuisse obedientiam in earum rerum, vel amplexu, vel fuga. Hi tamen affectus in Christo, ut præcisè sunt amplexus boni à lege naturali præscripti, vel fuga mali ab ea prohibiti, non sunt nec esse possunt meritorij, nec laudabiles. Quis enim laudet Christum in eo, quòd nõ blasphemaverit? *Dices:* lex naturalis, vel ind stinguitur à Natura ipsa, vel est proprietas necessariò consequens ad Naturam: sed in Christo erat eadẽ Natura, quæ in nobis: ergo, & eadẽ lex naturalis. Resp. in Christo esse naturam, quæ in nobis, sed longè aliter, ac in nobis, atque adeò sine peccabilitate quæ est in Natura conditio, ut teneri possit lege obliganti in conscientia,

Suprà à num.153.

red-

reddenteque Naturæ operationes illicitas,& turpes. Vide quæ *suprà*.

199 Secunda est: an & quomodò Christus Dominus fuerit subjectus legi humanæ, ejusque præceptis? Respondeo negativè. Ratio est,quia lex à subdito lata non ligat Principem,utpote altioris Dominii, & juris suprà omnes subditos per potestatem excellẽtiæ. At Christus Dñus habuit dominiũ in omnes infra se,omnesq; infra se erant subditi ipsius:unde nullo modo fuit Christus subjectus aut esse debuit Regibus temporalibus; vt de

Ioannes XXII. finisse dicitur Ioannes XXII. *contra Marsilium Patauinum. Dices*: ergo neque Christus tenebatur obedire Matri. Concedo consequentiã,attento jure,& rigore: unde cũ dici

Lucæ 2. tur: *Et erat subditus illis*, intelligendum de spontanea subjectione: qua & Matri,& Ioseph se voluit subdere. *Dices* iterum ergo neque tenebatur Matrem colere. Nego consequentiam in eo sensu,quo negari debet Christum non teneri,ne mendacium diceret, & similia, quæ sunt de lege naturali; non tamen eo rigore, ac modo obligationis,quo nos &

Anu. 153. terremur, & premimur, sed modo suprà explicato

200 Tertia est: an potuerit esse subjectus legi Humanæ,ejusque præceptis, etiam attento rigore juris. Aliqui affirmant cum

Suarez. Suarez. Mihi verosimilior est pars negativa: Ratio est,tùm quia sicut dignitas Christi necessariò supereminet omnes finitas,necessariò sibi subjicit omnes,& ipsa est suprà: ergo repugnat attento jure subjectio Christi ad potestatem humanam. Tùm etiam, quia de tali dignitate est proprietas inseparabilis jus, & dominium super omnia infrà se. Tùm demum,quia si nullâ strictâ lege Patris obligari potuit, quomodò obligaretur lege humanâ? Nec video quo fundamento Doctor Eximius ierit in nonrepugnãtiam istius subjectionis.

201 Quarta est: an Christus Dominus fuerit subjectus legi Divinæ positivæ Veteri, vel Novæ? Resp. etiam negativè. Ratio pro lege novâ est,quia ipse Christus fuit ejus legis,& Lator,& Author. Dices: quandoque in humanis leges à Principe latæ ligant ipsum. Resp. rationem esse valde disparem: id enim contingit in humanis,vel quia sub hac conditione datur Principi potestas legislativa: vel quia lex naturalis eos subjicit, ut sunt rationis ejusdẽ cũ subditis: vel quia versatur in materia æquè ad Principem, ac ad Subditos pertinente. Sed hæ rationes respectu Christi non militant: Ejus enim leges sunt sicut illa Principum quæ respicit subditos ut subditos,v.g. lex solvendi tributa:quæ Principem ligare non potest.

202 Ratio pro lege Veteri, & Mosaicâ, de quâ senserunt oppositum, Ioan. Medina, *Ioan. Medina.* & alii, est, quia lex illa solùm posita est pro Iudæis, qui per seminalem generationem descenderent ex Abraham. *Rogas*: cur ergo servavit,si nõ tenebatur? *Dico* plures ab causas. Prima est,ut nobis esset exẽplo. Secunda, ut suo facto approbaret tamquam Sanctam, & à Deo latam. Tertia,ne daret Pharisæis occasionem calumniandi.

203 Oppones Apostolum *ad Galat.* 4.4. *Ad Galat.* misit Deus Filium suum factum sub lege. Respondeo loqui Apostolum de facto, non de 4. jure. Vnde Anselmus ibid. *subjectus est legi,* *Anselmus.* *non quia ipse legi quicquam deberet,sed ut nos redimeret.* Et Athanasius *in disp. cum Ario* di- *Athanas.* citChristum fuisse liberum,& subditum legi: *Subditum,quoad observationẽ: liberum quoad obligationem. Oppones* iterum. Omnes circumcisi tenebantur lege Moysi? *Respondeo* id esse verum de circuncisis ob obnoxietatem peccati. Alia quæ subjectionem Christi,ejusque minoritatem concernunt, addentur,cùm *lib.* *Lib 5 disp.* *seq. de servitute Christi* sit sermo: *5 sect.1.*

DISPVTATIO VI.

CHRISTI DOMINI SATISFACTIONIS, ET Redemptionis libertas cum Impeccabilitate, Perfectione Morali, & Præcepto conjuncta.

Concordiæ difficultas.

Multiplex & vrgetur.

1 ANXIOS semper habuit hujus ævi Theologos concordia libertatis Christi in moriendo, & redimendo nos cum impecabilitate, & Præcepto. Ea tamen nobis est omninò facilis Nam præceptum, quod in Christo posibile admisimus, non potest obligare in Conscientiâ. Nec ideò difficultatem evasimus. Nam aliunde triplex exoritur. In primis enim si Christus sit incapax moralis imperfectionis (ut modo suppono) omnes ejus actus debent esse æquè placentes Deo, atque adeo æquales: quomodò ergo est in Christo libertas sufficiens ad merendum? Deinde licèt præceptum non obliget in conscientia, est signum majoris beneplaciti Divini: si ergo Christus necessitatur non discedere à majori beneplacito Dei, (nam ex hoc pendet moralis perfectio, vel imperfectio:) quomodo manet indifferens ad moriendum, vel non moriendum, & ad alias actiones, ut suprà? Tertiò si Christus habet prædominium à Deo datum in omnes, & singulas suas actiones, cur non habeat circa statum Pasibilis, vel impasibilis, ita, ut non solùm oblatus fuerit, quia voluit, sed etiam, quia voluit, positus fuerit in statu, in quo se posset offerre, si vellet? Ex triplici ista difficultate, *Primam exagitabo lib. seq cùm de Merito Christi Domini. Duas* hìc, ventilando duo. *Primum*: an data sit Christo optio Vitæ pasibilis, vel impasibilis? *Alterum*; an etiam cum præcepto, quale in Christo defendimus componi possit, quod ipsi data sit optio eligendi ex Actionibus, quas vellet. Ex quibus facilè deducetur vera concordia libertatis, & præcepti Christi Domini cum summis ejus prærogativis, & tota controversia de indifferentia Christi in redimendo nos, & moriendo per utilissima corollaria diluceseet.

Vnde pendeat?

SECTIO I.

DATA EST CHRISTO DOMINO OPTIO Vitæ Pasibilis, vel impasibilis: simul que redimendi, vel non redimendi mundum.

Velazquez Bernal. Aldrete. Mens nostra, exponitur.

2 ITa sentio cum Patre Ioanne Antonio de Velazquez *tom 1. in epistola ad Philipp. cap. 2. ver 7. dub. 16.* cum Patre Augustino Bernal *disp. 52. sect. 2.* & Patre Bernardo de Aldrete *disp. 18. de Incarnatione*, qui alios citant, nec omninò placent in modo defensionis. Explico rem parùm aliter ipse. Considero imprimis Christum Dominum in instanti conceptionis cum notitiâ quadruplici. Prima est: habere se jus ad gloriam Corporis, & impasibilitatem inde consequentè. Secunda est, hoc jus datum Humanitati, à Deo, ac proinde Deum nolle frustrari, neque velle negare terminum juris, nisi Christus velit. Tertia est, ita se à Deo diligi, ut velit, sitque paratus velle, quæ Christus velit: omnia ponens in ejus manus. Quarta est, nihil omninò velle Deum, paratum nempè æquè placere in oppositò, quod perinde est, ac si Christus velit, quod eligat vitam pasibilem, & per molestias ejus, & mortem mundum redimat.

3 Christus ergo præventus hac notitiâ quadruplici eligit vitam pasibilem, cedit

jure

jure ad gloriam corporis, & vult morte redimere Mundum per actus vitæ passibilis. Deinde ex parte Dei considero Deum per Scientiam suam Mediam, cognoscere sub hypothesi descriptâ velle Christum, quæ dixi, sine ullâ confusione: & Deus præventus hac noticiâ Scientiæ suæ Mediæ prædefinit electionem Christi conditionatè prævisam, & simul hypothesim.

4 Hæc est optio, quam in Christo admitto, quæ omninò sufficit, ut dicatur Christus liberè elegisse statum vitæ passibilis, & redimere mundum, potens pro libito neutrum velle, & quæ salvat omnia principia quæ de Divinis Decretis, & Prædefinitionibus salvare oportet. In quo mihi maximè displicēt supracitati Authores, & qui eos sequuntur, Moderni: Nam hanc optionem ita fingunt, ut faciant Deum quasi statuentem Christum in hoc, aut illo instanti, & manere quasi suspensum in decernendo statu Christi quousque adveniat notitia de actu, quo Christus hanc vel illam partem determinatè eligit, quasi Christus decernatur per unum decretum, & ex vi illius jam existens sit in statu in quo paciscì, & verba miscere cum Patre suo possit, ad hoc, ut decernat qualiter, & quali vestitu donorum processurus sit Christus in uterum Virginis, & in orbem terrarum. Hæc mihi ludicra videntur in re seriâ: & obnoxia semper fore magnis difficultatibus.

5 Modo tamen explicato, sententia facilior est, & habet partes duas. Primam: datam Christo optionem Vitæ passibilis, & impassibilis, & ipsum liberè elegisse vitam passibilem; & Deum ipsū prædefinisse Passibilem dependenter ab ejus consensu. Alteram, eodem modo datam optionem ad Redimendum mundum, vel non redimendum.

Duo asserit.

6 Ostendo primam primò ex Scripturis. Ducat Agmen Apostolus, qui *cap.* 12. ad Hebræos de Christo sic loquitur: *aspicientes in Authorem Fidei, & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio, sustinuit Crucem, confusione contempta.* Græci codices: *pro proposito sibi gaudio.* Quorum verborum sensus omninò litteralis videtur esse, Christum Dominum, vice gaudii, vitæque omninò gloriosæ, & impassibilis, suo juri connaturalis, & sibi propositi, elegisse molestias vitæ passibilis, & inter ipsas mortem Crucis. Et hæc expositio communis est inter Recentes expositores, secutos Chrysostomum, Theodoretum, Theophilactum, Oecumenium, & Rupertum.

Probatur 1. pars ex Scripturis. Hebr. 12. lxx.

Chrysost. Theodor. Theophyl. Oecumen.

7 Firmaturque primò: Nam sensus hujus loci nequit esse, quòd Christus voluerit pati, proposito sibi in præmium gaudio suæ exaltationis. Ratio est: quia Paulus *toto cap.* 11. excurrit in eorum facta veterum Patrum qui ex fine præmii non recusavere certamina; & quasi emersurus in lucem evangelicæ perfectionis, cujus Authorem, & Consummatorē vocat Iesum, incipit aliter exhortari *cap.* 12. per exemplum Christi, qui non solùm spe præmii, sed etiam contempto, seu posthabito jure gaudii voluit pro nobis Crucem sustinere. Itaque Paulus altius quiddam, & dignius de Christo dicere, & voluit, & debuit. Tùm etiam: quia maximus videtur rigor, voluisse Deum necessitare Christum ad Crucem, pro gaudio, quod sibi erat omninò connaturale. Secundò: quia à Paulo fit antithesis pulchra inter Christum, & nos, ut nos planè convincat: quasi diceret: Nobis est connaturale certamen, non gaudium; secùs Christo: quid ergo reluctamur certamen, alioquin nobis connaturale, si Christus pro gaudio sibi connaturali dignatus est non reluctari certamen, præferens istud illi, ut nos doceret? Tertiò: quia illa particula textûs Græci *pro* manifestè sonat subrogationem, & commutationem, ut acutè notat, & doctè firmant Velazquius, & Bernalius.

Rupert.

Hebr.12.

Velazquez & Bernal.

8 Succedat locus Psalm. *39. Sacrificium, & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi; holocaustum, & propeccato non postulasti: tunc dixi: ecce venio: in capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui.* Vbi Christus inducitur *ingrediens in orbem terræ*, ut interpretatur Apostolus ad Hebræos 10. Seu *in Orbem Mariæ*, ut inquit Sedulius, & quasi cum ipso paciscens, & loquens, seque illi consecrans, & devovens in statu passibili, quasi renuncians pro tunc juri, quod habebat ad gloriam, & immortalitatem, & impassibilitatem: volensque Deo obsequi per molestias vitæ passibilis: quem sensum satis firmat hebræa lectio: *Aures autem perforasti mihi*: ubi fit juxta Salmeronem, Riberam, & Iustinianum nostrum *in Epist. ad Hebræos*, allusio ad illum legis ritum, de quo *Exod.* 21. cum servo Hebræo post septem annos servitutis, ea optio dabatur, ut vel liber abiret, vel, si manere vellet in antiquâ servitute, perforarentur ipsi aures, in signum perpetuæ servitutis: quasi Christus in primo suæ conceptionis instanti potens liber abire, & frui suis ju-

Psalm.39. Hebr.10.

Sedulius.

Hebr.lect. Salmer. Riber. Iustinian. Exod.21.

juribus, voluerit quasi servus eligere speciem servi, & statum vitæ passibilis.

2. Probat. ex PP. Chrysost. apud Velazq. Ambros. Anselm.

9 Ostendo secundò ex Patribus. Ducat Agmen Chrysostomus *suprà* relatus: *licebat illi nihil pati, si voluisset.* Et in hunc sensum loquuntur innumeri, quos cum mirâ eruditione dabit Pater Velazquez *loc. cit. tota Annot. 5. literal.* Succedant Ambrosius, qui *lib. de Fide Resurrectionis* sic ait: *Quid plura? Unius morte Mundus redemptus est: potuit tamen Christus non mori, si voluisset.* Anselmus *lib. 2. cur Deus homo cap. 19 suum erat, & pati, & non pati.* Hæc ex innumeris sufficiant quibus satisfieri nequit nisi per assertionem optionis datæ Christo Domino circa vitam passibilem, & impassibilem.

3. Probat. ratione multiplici.

10 Ostendo tertiò ex rationibus. *Prima* sit: Nam Christo Domino inerat ius, & quidem datum à Deo per donum omnium, maximum, & ex summa dilectione, ad gloriam corporis, & impassibilitatem: ergo non est credibile, nec verosimile, Deum velle dare jus istud ex summo amore, & per ipsâ collationem juris voluisse frustrari, non accedente consensu Christi Domini. Quæ ratio mihi efficacissima, non solùm probat necessitatem facti, sed juris indispensabilis.

11 *Secunda* sit: quia Christus Dominus eo ipso dono unionis, ut suprà firmatum, accepit à Patre quasi per tacitam promissionem, jus disponendi de suis actionibus, ut vellet, atque adeò, & redimere mundum per quodvis genus actionum: ergo nequivit necessariò poni in statu in quo manifestè ageretur sic, aut aliter velle: id enim esset neque Deum stare promissis, & manifestè derogare dominio Christi jam firmato per donum, & dignitatem filiationis.

12 *Tertia* est: quia negari Christo nequit facultas, & potestas non moriendi, pro quocumque tempore: ergo neque libertas optandi vitam impassibilem. Antecedens constat ex supra dictis, & ulterior ratio est: quia Christus est Sacerdos, ut homo, suique obtulit sacrificium cruentum in morte: ergo aliquomodo debuit causare mutationē hostiæ, & victimæ: nam id Sacerdotis, & sacrificanti est. Quomodò ergo causaret? nam neque physicè neque moraliter mactationem fecit, si in eo non fuit potestas, & libertas nō moriendi &, ut Anselmus loquitur, servandi æternaliter vitam suam, etiam ex suppositione lethalis vulneris, & causæ sufficientis ad necem? si verò Christus sit ita liber, datur intelligi, quomodò sui sacrificium obtulerit: nam cum recusare posset mortem etiam posità causâ sufficienti: aut impedire actionem exteriorem crucifigentium, etiam ex suppositione actûs interni pessimi, voluit nō solùm permissivè mortem (nam actio permissa, non dicitur moraliter nostra, & debet esse Sacerdotis actio, mors victimæ) sed voluit ne impediretur actio exterior ex suppositione actus interni crucifigentium, & voluit mortem sequi ex suppositione causæ sufficientis. *Quarta* est: quia in oppositum, si stemus explicationi nostræ, neque ulla ratio, aut authoritas alicujus momenti militat. Et hæc de prima parte.

Anselm.

13 Ostendo secundam, & primò ex locis Patrum *nuper* adductis. Secundò ex illis, ubi dicitur in Evangelio frequenter: *omnem potestatem datam esse Christo: omnia ipsi esse tradita: Patrem dedisse ipsi omnia in manus:* quę verba, cùm nullam exceptionem faciant, non est cur pati debeant apud nos. Tertiò: quia ex sæpè dictis, datum est Christo Domino tale prædominium in actiones suas, ut ipsis uti pro libito posset: eaque Patris condescensio, si ita licet loqui, est inseparabilis à dignitate Filii Dei naturalis: ergo non poterat esse necessitatus ad sic, vel aliter utendum, nisi necessitate consequenti, nempe dependenter ab ipsius Christi Domini consensu conditionatè prævisō. 2. Pars probatur.

14 Vnde duo fiunt. *Primum*: verum esse quod Patres asserunt, mundum non redemptum iri, nisi per mortem Christi: nempè quia statutum est sic à Patre, accedente voluntate Christi nolentis aliter applicare merita sua pro effectu Redemptionis. *Alterum*: Christum, ut verè habuit optionem vitæ passibilis, & impassibilis, atque adeò, & redimendi, vel non redimendi mundum, ita potuisse liberè, potestate antecedente, redimere Mundum per alios actus, aut per actus vitæ impassibilis. Id quod docent Rupertus apud Cornelium in Epistola ad Hebræos *cap. 12. vers. 2.* ipse Cornelius, Pater Iustinianus *ibidem*, & Bernal *disp. & sect. citatis*; neque quod objicit Pater Aldrete *disputatione ea 8 sect. 4. à num. 3.* probat uitraid quod sponte, dedimus in primâ illatione. Ad Hebr. 12. Rupertus. Cornel. Iustinian. Bernal. Aldret.

SEC-

SECTIO II.

DATA EST CHRISTO DOMINO OPTIO quomodolibet eligendi inter operationes sibi possibiles.

Mens nostra.

15 SEnsus est: Dignitatem Christi Domini tantam esse; tantamque vim esse Amoris, quo, dando Divinitatem, Humanitatem Deus amplexus est, ut voluerit approbare, & ratam habere quamcumque electionem Christus mallet, paratus æquè in singulis placere, & nolens quicquam ab ipso exoriquere, nisi quod vellet, & dependenter ab eo quòd præsciret fore ut Christus vellet. Ita ut Christus operaretur cum necessitate nusquã,& nunquam discedendi à summo Dei beneplacito circa se,& cum notitiâ, se in eo quòd vellet, semper velle, quod Deus reipsà plus vellet fieri, eòipsò quòd Christus vellet, non quidem faciendo regulam Honestatis ipsam Christi operantis voluntatem,sed relinquẽdo ipsius Christi arbitrio in tanta cum Deo cognatione constituto liberam applicationem primæ Regulæ, nempè ut quòd Christus eligeret,esset materia majoris beneplaciti Patris.

Tenent Bernal. Oxea. Hurtadus. Ripalda. Munieſſa. diſcrepant Aldrete. Godoy.

16 Tenent hanc Doctrinam, licèt parum aliter explicent Pater Bernal *disp. 54. sect. 5.* Pater Oxea *in manuscriptis de Incarnatione*, & novissimè Pater Thomas Munièssa *disp. 15 sect.4. num. 49.& 54* Insinuant Hurtadus, & Ripalda: fovent Moderni Doctissimi: & specialitèr impugnant Pater Aldrete *disp. 77. sect. 1.* & Godoy *disp 49. §. 6. à num. 155.* repetens omninò quæ jam dixerat *disp. 43. a num. 39.* Quomodò ea stet cùm præceptis supra admissis constabit *sect. 3.* Interim eam excellentiam, quæ respectu Christi est omnium quæ possunt excogitari, maximã,& simùl positam assertionem

Matth.11.

17 Suadeo mihi Primò ex Scripturis. Ducant agmen illæ,ubi Christus dicitur, accepisse *omnia in manibus: Patrem omnia dedisse in manus: datam esse Christo omnem potestatem in cœlo & in terra: omnia esse tradita Christo a Patre suo: quoniam sic fuit placitum*, ut aliter habet *Matthæus* 11.26. Ex quibus sic argumentor primò: si non esset Christo data potestas eligendi, quod vellet, ita ut esset materia majoris beneplaciti Divini, quæ cumque electio à Christo facta, certè non omnis potestas, & penès omnia data esset Christo: quod repugnat his Scripturis. Secundò: quia ubi particulæ sine ulla exceptione comprehendunt omnia signa Divini amoris,& divinæ quasi condescendentiæ, non est cur in scripturis coarctẽtur, cùm sermo est de Patre ad Filium. Tertiò: quia si hæc optio negaretur, quænam est illa omnis, & penes omnia potestas, & traditio omnium facta Christo? quippe necesse est, circa multa, & ferè omnia, ut ex ipsis scripturis fit, habuisse Christum expressam voluntatem Patris: unde, nisi recurratur ad istum discursum, vel esset Christus in onere recedend. à beneplacito Patris, (quòd onus Amico, & Filio, talique amico, & filio foret incomportabile,) vel ea potestas utendi esset maximè diminuta.

18 Dicere verò esse moraliter illud incomportabile, atque adeò Christo moraliter intrinsecè necessarium sequi dictum Paternæ voluntatis, licèt non physicè (ut aliqui dicunt) est dare Christo potestatem omnem, & circa omnia quæ vix potest dici potestas. Nam Potestas ad impossibile moraliter, non debet æstimari potestas. *Quod* respondet Godoy (ea loca loqui de divinitatẽ Christo cõcessâ, vel de potestate judiciariâ,) certè non est ad rem, si cuncta loca conferantur, & expendantur, ut debent. Quare ut ipsa suam vim habeant, negari Christo nequit asserta facultas eligendi, quod vellet. *Godoy.*

Isaiæ 53.

19 Succedat ille locus Isaiæ 53. *& in manu ejus voluntas Domini dirigetur*, ubi de Christo Propheta loquitur, & asserit: Voluntatem Dei, dirigendam in manu Christi, quasi diceret: omnia, ad quæ Christus extenderet manũ arbitrii, ita necessariò fore conformia Voluntati Dei, ut necessarium est fore opera illius, qui habet in sua manu Voluntatem Dei, nempe securitatem, ut, quidquid ipse velit, velit & Deus. Confero deinde hunc locum cum suprà citatis, & arguo sic: *Christo Domino data est omnis potestas, & data sunt omnia in manus*, ut ipse loquitur, quod apud Prophetam est, *datam in manu directionem*, & Regulam, quæ est voluntas Dei: ergo sicut ex illis necesse est colligi datam esse Christo libertatem operandi, prout vellet, circa omnia: sic ex hoc necesse est colligi datam esse Christo libertatem volendi circa omnia pro libito juxta beneplacitum Dei. *Ex Ioann. & Isaiæ.*

Anſelmus clarè.

20 Nec absonat his D Anselmus legendus attentè *lib.2 cur Deus homo cap 19.* imò Anselmus id asserit manifestò, & totam nostram doctrinam de modo præcepti. *lib. de med.*

med. Red. cap.4 legatur *etiam ibi cap.3.* Nec obſtat illa conditionalis, quâ Propheta uſus eſt in verbis immediatè præeuntibus, nempe: *Si poſuerit pro peccato animam ſuam*, qua ſi ibi voluerit ſignificare voluntatem Dei notificatam, nec habitâ dependenter a Chriſti voluntate. Non, inquam, obeſt: nam illa cõditionalis vera omninò eſſe poteſt, licèt voluntatem Deus habuerit cum reſpectu, & dependentia à Scientia media, quâ Chriſtus prævisus eſt idem velle, ut patet. *Iſaia loc. cit.*

21 Suadeo mihi ſecundò ex rationibus, & congruentiis non infirmis. *Primam* ſumo ex neceſsitate, quam Chriſtus habebat operandi ſemper, quæ placita erant Patri: & formo ſic: Chriſt. Dominus in eo erat apice dignitatis, ut quicquid eligeret, deberet eſſe ita Deo placens, ut magis eſſe non poſſet: ergo non eſt credibile, quòd ipſi non ſit data optio eligendi, quod mallet, & quòd Deus non ſit omninò paratus æquè velle, quæcumque. Chriſtus velit. Conſequentia oſtenditur: nam ſuppoſito, de cujus dignitate eſt, ita operari, ut quomodocumque operetur, æquè placeat Deo, fruſtra limitatur libertas: limitatio enim libertatis venit ex eo quòd operans poſsit magis, aut minùs placere dirigenti in operando.

Deinde ex terminis videtur repugnare, quòd Chriſtus in ea ſit neceſsitate placendi Deo, ut per omnes operationes æquè placeat, & quòd Deus non ſit paratus æquè velle, quod Chriſtus eligat: eſt enim paratus non æquè velle, quod neceſſe eſt ut æquè placeat, atque adeò quod æquè velit. Antecedens autem probatur, quia quodvis extremum electionis a Chriſto factæ non tàm penſandum eſt ex honeſtate virtuosâ, quàm ex dignitate operantis, vi cujus omnes, & ſingulæ operationes Chriſti ſunt æquè dignę divina complacentia, cùm ſint omninò pares in ratione obſequii, ut fusè probavimus *diſ. 3.*

22 *Secundam* ſumo ex dignitate Chriſti Domini, & formo ſic: Dignitas Chriſti Domini talis, & tanta eſt, ut nulla poſsit in Natura creata conſiderari major, atque adeò eſt Donum omnium, quæ poſſunt excogitari, maximum, & ſignum amoris, quo majorem Deus erga creaturã exercere non poteſt: ergo tali dignitati eſt omninò connaturalis optio eligendi quod malit, cum ſecuritate quòd ea ſingula, quæ malit eligere, æquè ſint de Divino beneplacito. *Supra diſ. 2. & 3.*

23 Antecedens eſt evidens: & probo conſequentiam. Quippe non repugnat, quòd ſuperior reſpectu ſubditi ſic ſe gerere velit, quando eſt certus de perfectione ſubditi, ut approbare velit, quicquid ſubditus elegerit: neque repugnat quòd Deus creaturæ det quaſi pro conſilio quod ipſa malit, paratus æquè approbare, quod ipſa eligat, & illud ratum habere juxta regulam ſui beneplaciti, quod ipſa in obſequium Dei voluerit. In his enim non video repugnantiam.

24 Adde inter maximè Amicos, & alios qui conjunctiſsimi ſunt, id eſſe valde conſonum: ſi ergo non repugnat ſumma Dei cognatio in Creatura, ut data eſt humanitati, cur ſimilis hæc de qua loquimur, prærogativa repugnet? Nunc ſic: eo ipſo, quòd non repugnet, ex neceſsitate maximi doni, & maximi amoris, eſt iſtam prærogativam ſecum afferre: alioquin aliquid majus dari Chriſto potuiſſet, & cogitari poſſet excellentior, & major amor, contra dictum ipſius Chriſti: *Quod dedit mihi Pater, majus omnibus eſt.*

25 *Tertiam* ſumo ex eadem Chriſti Dignitate, & formo ſic: Majus eſt dari Humanitati Chriſti Divinitatem, eamque conſtituere in eo apice dignitatis, ut dicere potuerit, & appellare eam Nazianzenus, Omotheon, id eſt, ſimul-deum, quàm ipſi, dari prærogativam, qua de loquimur: ergo non eſt cur ſi Deus conceſsit id quod eſt maximum recuſemus dicere negatum id quod eſt minus: cùm alioqui id quod eſt minus videatur decens proprietas ejus quod eſt Maximum, & datum eſſe fatemur. Ratio conſequentis eſt: quia amor in aliquem collativus doni, quod eſt maximum, rectè colligit dari, quod minus eſt. Antecedens autem patet ex ipſis terminis: nam Divinitas eſt res omnium, quæ cogitari poſſunt, maxima. *Nazianz.*

26 *Quartam* ſumo ex dominio, & poteſtate Chriſto conceſsa: & formo ſic: id genus Dominii, & poteſtatis datũ eſt Chriſto a Deo ut ſit Divino dominio, & poteſtati ſimillimũ, ut conſtat ex *diſp 5. n.28.* & ex ipſis Scripturis, ubi fatetur Chriſtus accepiſſe ſe in manus omnia, & omne genus poteſtatis a Patre: ergo negari Chriſto nequit iſta libera facultas eligendi quod vellet, cum ſecuritate de Divino beneplacito in eo quod vellet, eòipsò præcisè quòd vellet. Probatur conſequentia. Nam poteſtatis Divinæ ſumma excellentia eſt, eligere perfectiſsimè quod eligit: ergo ut Chriſti poteſtas ſit Divinæ ſimillima, ut decet eum, qui eſt in ſummo gradu naturalis cognationis cum ipſo Deo, debet habere prærogativam eligendi perfectiſ- *Supra diſp. 5. nu. 28.*

ctiſsimè in lineâ ſuâ, quod eligit, id eſt eligendi quod eò ipsò quòd eligat ſit quantùm poteſt eſſe placitum Deo, & magis conforme Divino beneplacito.

27 *Quintam* ſumo ex regulâ diſcurrendi circa Chriſti prærogativas, & inſimul ex difficultate aliter explicandi concordiam libertatis Chriſti cum ſummâ, quæ ipſum decet, morali perfectione, & ex nullitate rationum, quę in oppoſitum adducuntur. Nam id genus privilegii, quod Chriſti Dignitatem maximè decet, & alioqui videtur neceſſarium pro tuendis cum decore, & dignitate aliis excellentiis, quas negare Chriſto non poſſumus, niſi appareat evidenti ratione, aut argumento multum difficili abſurdum, & repugnans, negari Chriſto non debet: cui nempè omnia tradita ſunt à Patre ſuo: atqui hoc genus Privilegii, quod eloquimur, illas conditiones habet, & caret his malis: ergo Chriſto neque debet negari, neque poteſt.

28 Objicies primò: hanc doctrinam eſſe novam, neque poſſe componi cum præceptis Chriſto impoſitis. Deinde reſiſtere Scripturis, ubi Chriſtus (*Ioannis* 6. 38.) dicitur *deſcendiſſe de Cœlo, non ut faceret voluntatem ſuam, ſed Patris*, & frequenter *oraſſe*: quid oraret ille cujus eſſet tam ampla poteſtas, qualem ipſi deſcripſimus? Reſpondeo, & fateor, eam doctrinam difficulter componi poſſe cum præceptis obligantibus in conſcientiâ: ideò dixi *diſp. 5. num. 17.* Patrem Bernal ſine laude conſequentiæ ex iſtâ doctrinâ relapſurum in noſtras, per quas Chriſto negamus hujuſmodi præcepta. Cum admiſsis aperiam Doctrinæ concordiam *ſect. ſeqq.*

Ioann. 6.

Suprà diſp. 5. nu. 17.

Mox à nu. 35.

29 De Novitate non curo, ſi Doctrina eſt vera: ea certè conformis eſt Scripturis, & Sanctis Patribus qui negant Chriſto præceptum obligans in conſcientiâ: & hi multi ſunt. Deinde locus ille Scripturæ optimè cõveniet cum Doctrinâ noſtrâ quippè Chriſtus Dominus ita eligebat, quæcumque volebat exigere, ex optione eligendi quod vellet, ut faceret, & vellet eligere in omnibus, quod volebat Pater, æternâ prædefinitione commenſus omnia, & ſingula opera, quæ Chriſtus prævisus eſt velle ſe conformans cum Patris beneplacito, licèt ſciret beneplacitum ipſi intimatum non eſſe tale, ut Deus non ſibi æquè placeret in oppoſito, ſi Chriſtus oppoſitum vellet eligere. Demum ſicut ampliſsimæ poteſtati Chriſto conceſſæ non contradicit, quòd Chriſtus oraret, ita neque hujuſmodi poteſtati Ratio eſt: quia Chriſtus, vel orabat, ut nos doceret exemplo ſuo; vel orabat, quia volebat per hoc medium aſſequi a Patre quod intendebat aſſequi.

30 Objicies ſecundò ex Petro Godoy: Præceptum, & conſilium ex conceptu ſuo reſpicit, & determinat aliquod eligibile in particulari: quis enim niſi inepte ſimè diceretur aut ferre præceptum, aut dare conſilium, dicendo, petenti, aut ſubdito, quòd faceret, quicquid vellet: ergo vel dicendũ eſt Chriſtum non eſſe capacem præcepti neque conſilii: vel negandũ eſt, præceptum, aut conſilium in Chriſto non fuiſſe de aliquo particulari, ſed de eo quod ipſe mallet eligere. *Ill. Godoy.*

31 Confirmatur primò: quia implicat præceptum, à quo ex terminis, & ex modo præcipiendi repugnet recedere: ergo & implicat conſilium, cui ex terminis, & ex modo conſiliandi repugnet non conformari. Confirmatur ſecundò: quæ Deo ſunt gratiora, de neceſsè cadunt ſub conſilio: ſed neceſsè eſt quòd actus charitatis ſit gratior Deo, quã obedientię; ergo neceſſe eſt quòd actus charitatis cadat ſub conſilio. Id quòd etiam reſpectu Chriſti verum eſſe debet: ergo nequit dici, quòd datũ Chriſto ſit pro conſilio eligere quod mallet.

32 Reſpondeo ad argumentum, omiſſo antecedente (nam & conſilium, & præceptum ſub disjunctione fieri, cur repugnet?) nego conſequentiam: ſicut enim hæc optio non tollit quominus Deus particulariter prædefiniat actiones Chriſti, ita neque tollit quòd ex actu prædefiniente derivet ſignificationem ſui beneplaciti, & volitionis circa rem aliquam ſpecialiter habitæ dependenter ab ipſo conſenſu Chriſti, qui operabatur ſciens Patrem id velle, paratum tamen non velle, ſi Chriſtus aliter electurus foret, nec caſu quo Chriſtus aliter electurus foret, id ipſum, & eodem modo voliturus, aut ſignificaturus. Hæc nobis videntur difficilia, quia metimur res cum noſtrâ improvidentiâ, & ignorantiâ.

33 Ad primam confirmationem, nego utrumque paritatis extremum: nam præceptum tale eſſe poteſt, & ſimiliter Conſilium (loquor de præcepto non obligante in conſcientiâ,) ut non fieret, niſi dependenter ab eo, quòd ſubditus prævideatur conſenſurus, ſi ejus notitiâ, vel ſimili pręveniretur. Et vis, ſi aliqua eſſe poteſt in objectione, tota ſumi-

mitur ex apprehensionibus nostris assuetis ad Præcepta, & ad Consilia, quibus vel ligamur, vel ordinamur ad finem.

34 Ad secundam confirmationem dico imprimis: quæ sunt perfectiora, eoipso esse gratiora Deo, quia cadunt sub consilio, significante quod Deo magis placet, quòd per ea hic, & nunc operemur. Arguens confundit objecta, & actus, quæ respectu nostri dicuntur ex se esse materia perfectionis moralis, ex objecto perfectiori, ex quo nos venamur majus Dei beneplacitum, cum materia perfectionis moralis. Ideò illi actus sunt respectu nostri materia perfectionis moralis, & gratiora Deo in nobis, & per ipsa nos Deo gratiores, quia Deus vult, ut ea præeligamus; & ad hoc adhortatur nos: materia autem perfectionis moralis est res ut subsians majori beneplacito Dei: unde fieri potest, ut res, quæ à nobis esse dicitur Deo gratior ex objecto, sit minùs grata Deo, atqueadeò moralis imperfectio nostra, si in oppositum significet Deus suam voluntatem, ut potest.

SECTIO III.

CONCORDIA PRÆCEDENTIS DOCTRINÆ cum Præceptis Christi: & horum cum summa Christi libertate, & Perfectione Morali.

35 ET imprimis concordia Doctrinarum præcedentium cũ Præceptis Christi in eo sita est: Primò: quòd ista præcepta, licèt verè & propriè præcepta fuerint, (ut *suprà* confecimus) nullam in Christo obligationem operandi peperierint in conscientiâ. *Sup. disp. 5.* Secundò: quòd licèt determinata fuerint, & circa particulare agibile & eligibile intimata, utpote orta ex actu Divinæ voluntatis Prædefinientis, & præordinantis actiones singulas Christi in particulari, tamen ea non existebant nisi dependenter ab ipsâ operatione conditionatâ prævisa Christi, planè scientis se posse quomodolibet eligere, salva summa conformitate cum Divino majori beneplacito.

36 Nam, licèt ipsi significaretur hoc potiùs, quàm illud, non id fiebat a Deo, quasi imponente necessitatem sic operandi, ut sibi placeret, sed parato æquè approbare quicquid Christus elegisset, & in qualibet ejus operatione æquè placere, si Christus eligere voluisset: fiebat autem solùm a Deo, quasi significante suum beneplacitum in eo quòd Christus ita vellet, quia sciebat fore, ut ita vellet, gaudens offerre in materiam obedientiæ eas ipsas operationes, quas Christus prævisus est liberè elegisse conformando se Patri dicenti, aut se gerenti quasi diceret, *Mea voluntas est, ut hæc facias, sed ut ita facias ut æquè approbarem, & sim approbare paratus, si oppositum velis eligere; sed quia video te nolle, ratifico meam voluntatem ad hoc particulare, quod eliges, ut penes hoc ipsum particulare exerceas obsequium obedientiæ ergame.* En ex unâ parte Præcepta, qualium esse capacem Christum diximus: ex alia parte, summam libertatem, & optionem eligendi quod mallet, securus de Divino Beneplacito Patris.

37 Deinde Concordia libertatis Christi, & præceptorum cum summa perfectione morali in eo sita est primò, quòd materia perfectionis moralis respectu voluntatis creatæ est materia magis conformis Divino beneplacito, utpote quod nobis est signum, seu applicatio Primæ Regulæ totius honestatis. Unde eatenus ea, quæ sunt ex objecto honestiora apud nos, & ea quæ intensius fiunt in linea virtutis, censentur nobis esse materia perfectionis moralis, quatenus eo ipso censentur esse magis conformia divino beneplacito.

38 Secundò: quòd eòipsò quòd Christo Domino data sit optio eligendi quod mallet cum plenâ securitate de Divino beneplacito circa ea, quæ quomodolibet, eligere vellet, assignata est materia perfectionis moralis, omnis sphæra operationum sibi possibilium: cùm enim per earum quamlibet sciret se æquè Deo placiturum, & earum quamlibet, si ab ipso eligeretur, æquè à Deo approbandam, & æquè fore de Divino placito, sit Christum Dominum ex eâ optione data, quæcum benè componi posse præcepta, seu mandata simplicia vidimus, necessariò debere, quomodocumque vellet operari, operari perfectissimè moraliter, & summè procul ab omni morali imperfectione. Ratio est evidens, quia ea optione datâ, quodcumque vellet, eòipsò quòd vellet, esse ita conforme Divino Beneplacito, ut nulla operatio, ex his, quas quomodocumque operando, omitteret, esse posset magis conformis beneplacito Divino. Ex quibus patet & summa Christi Domini in operando libertas etiam cum præcepto, cujus capax est ille, conjuncta, & summa necessitas operãdi sine ullâ imperfectione morali.

LIBER

LIBER QVINTVS
DE TOTO EX INCARNATIONE COALESCENTE,
NEMPE IESV CHRISTO: DE QVE EIVS PERFECTIONIBVS, MORIBVSQVE.

VMVS tandem in Apice, & Scopo Tractationis Theologicæ noſtræ, qui Chriſtus eſt: Totum omnino mirabile ex Incarnatione coaleſcens, Homo Deus. Perpenſis enim, & hucuſque diſcuſsis Incarnationis Subſtantiâ, Proprietatibus, Neceſsitate, Cauſis, & Effectibus: quid ultra reſtat, quàm ut ipſam contemplemur in Toto, reducendo tandem totius Theologicæ diſputationis lineas in centrum ſuum: & Totius omninò mirabilis, id eſt, Chriſti, Perfectiones & Mores (ſiquidem datus à Patre nobis eſt in exemplum, ut ſequamur veſtigia ejus) Mentis oculis colluſtremus, & adumbrante exteriùs calamo, Imitationis manu transferamus interiùs in tabulas Animorum! Quòd ſi Chriſti Domini Sanctitatem, & Sanctitatis excellentiam, ejuſque Scientiam: ad hæc, Potentiam, Orationem, & Meritum; denique ejus Officia erga nos exercita, jus Filiationis erga Deum, & dignitatem Adorationis, depinxerimus, manebit ſuis abſoluta numeris, & Imago Chriſti Domini, quam conamur, & noſtra de ipſo Diſſertatio, quam aggredimur.

DISPVTATIO I.

CHRISTI DOMINI SANCTITAS.

1 VB *Gratiæ* nomine solet communiter institui Controversia. Et quidem *Sanctitatis* vox est universalior; strictior, *Gratiæ* vox. Vtraque in Christo duplex. *Substantialis*, & *Accidentalis*: Increata, & Creata. Sensus distinctionis est pervius. Sed nota discrimen inter has voces, *Gratia*, & *Sanctitas*. Sanctitatis capax est Christus & *ut Deus*, & *ut homo*: Gratiæ capax est *ut homo*, non *ut Deus*. Neque enim Divinitati fit Gratia, sed Humanitati. Et Humanitati inter has Gratias, Increata, & Substantialis, (quæ est Persona Verbi Divini ei per Vnionem Hypostaticam communicata physicè, & substantialiter,) & Gratia est, & Gratia summa, & adeò summa, ut nulla major excogitari possit, & ipsa sit fons, & scaturigo reliquarum: imò jus ad omnia Dei dona, & quo posito nec ulla possit humanitati fieri nova Gratia simpliciter: nec infra Deum possit excogitari ens Humanitate majus, & altius in gradu honoris, & perfectionis; Nam per hujusmodi Vnionis Gratiam transivit Humanitas ad moralem quandam identitatem cum ipsâ Deitate: quæ singula anticipavimus, & fusè dedimus in summam Christi gloriam, & excellentiam Vnionis *lib.* 1. *disp.* 3. *sect* 1. & 2.

Suprà lib. 1. disp. 3. sect. 1. & 2.

2 Sed vides Gratiam in hoc sensu sumi pro Dono gratuito, & Beneficio: & hìc sumi debere pro Forma, seu Perfectione gratum faciente, seu Sanctificante, seu ut Sanctitas est: quâ voce Disputationem Inscripsi: & restat investigare, à quâ perfectione sanctificetur Christus *ut homo*, seu Christi anima? Nam potest esse *de triplici* difficultas: *de Perfectione Increata*: *de Creata Vnionis*: & de *Accidentali Gratiæ Habituali*. Quanta sit necessitas, & quænam ratio petendi ab his quasi formis, vel ab earum quâlibet, effectum formalem Sanctitatis? Quænam sit hujus Sanctificationis quantitas, & quanta excellentia? Quod denique sit hujusce Sanctitatis in Christo Virtutum, Donorumque supernaturalium Satellitium? Vtar methodo plurima paucis comprehensurâ, remisso strepitu citationum, & opinionum, quas quisque dabit.

SECTIO I.

A QVA PERFECTIONE SANCTIFICETUR Humanitas Christi?

§. I.

Prima Conclusio.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI VERE, & formaliter Sanctificatur ab Increata Perfectione Personæ Divinæ.

3 SVb his terminis certa mihi est & communis: & ostenditur primò ex locis innumeris Scripturæ, Conciliorum, & Patrum videndis apud Suarez *disp.* 15. & 18. Vazquez *disp.* 41. Ragusam *disp.* 47. Aldretum *disp.* 45. & maximè Meratium *disp.* 23. *sect* 1. aliosque passim, in quibus Christi Domini Humanitas dicitur *Divinitate delibuta, & Vncta*, ac *Deificata*: quæ Vnctio, & deificatio necessario sonat Sanctificationem: cùm vi illius maneat Humanitas objectum Deo placens, genere dilectionis plusquàm amicabilis, omninò peccato repugnans, & ditata omni genere donorum supernaturalium.

Suarez. Vazquez. Agusa. *Aldrete. Meratius.*

4 Ostenditur secundò: Humanitas Christi Domini ratione perfectionis Increatæ Personæ Divinæ sibi intrinsecè unitæ, atque physicè suæ, manet impeccabilis, & cum jure ad omnia Dei dona: ergo manet sancta formaliter. Consequentia patet ex ipso cõceptu

verè,

Suprà lib. 1 *disp.* 3 *sect.* 2. *an.* 130.

veræ, & formalis Sanctitatis, *lib.* 1. *disp.* 3. *sect.* 2. propositō: & ab invincibili exemplo aliarum formarum, quæ communiter censentur esse formalis Sanctitas. Antecedens quoad secundam partem probatū manet *loc. cit.* Quoad primam probabitur *infrà*. Et urgetur nunc primò: quia Homo ex humanitate, & Personā Divinā unitā, ratione perfectionis Increatæ Personæ Divinæ est Filius; atque adeò peccare non potest: nam Filius Dei eòipsò quòd sit Filius Dei, non potest peccare *ex Ioann. Epist.* 1. *cap.* 3. *v.* 9. ergo Christus, eòipsò quòd Christus sit, peccare non potest, ratione perfectionis Increatæ. Atqui si peccaret Humanitas unita Personæ Divinæ, homo iste, nempe Christus, peccaret: ergo sicut Christus est impeccabilis, ita manet Humanitas impeccabilis, ratione perfectionis Increatæ sibi unitæ.

Infrà disp. 2. *sect.* 1. *à nu.* 4.

1. *Ioann.* 3

5 Vrgetur secundò: quia ex eodem Ioanne *loc. cit.* & insuper *Epist.* 2. qui peccat, eòipsò fit, & dici debet *Filius Diaboli*, & *esse in tenebris*; atqui Christus, lux vera, & Filius Dei naturalis, non potest esse Diaboli Filius, neque in tenebris esse: ergo neque peccare: ergo neque ratione intrinsecæ perfectionis, Humanitas. Tertiò: quia peccatum non est minùs contrariū Deo, quàm Vitæ, Mors: Lux, tenebris: Deus enim animæ est specialis Lux, & Vita: peccatum, tenebræ, & mors: ergo sicut coexistere eidem subjecto nequeunt, Lux, & tenebræ; Vita, & Mors; ita neque peccatum simul, & ipsa Divinitas. Quartò: quia imperceptibile est quòd Deus non faciat sibi placens, & gratum subjectum cui se communicat, quantùm physicè potest. Quintò: quia nullum esset peccatum, cujus, ratione suæ dignitatis talis homo non mereretur veniam, aut cujus pœna esset cum eà dignitate compatibilis: ergo si peccare posset, puniri non posset, neque posset non amari: quod in terminis implicat.

2. *Ioann.*

6 Ostenditur tertiò: Christus etiam *ut homo* est Filius Dei, non quidem adoptivus, sed proprius, & Naturalis, ut *infrà* dicetur; idque præcisim à Gratiā habituali, & unicè ratione perfectionis increatæ: ergo etiam *ut homo* manet formaliter impeccabilis, & Sanctus præcisim à Gratiā habituali, & unicè ratione perfectionis increatæ: ergo & Humanitas: cui ea perfectio manet physicè intrinseca, & intima. Ratio discursūs est: quia ratio Filiationis Divinæ nequit à Sanctitate præscindi. Confirmatur primò: jus ad Beatitudinem, & hæreditatem Divinam stare non potest sine Divinā Filiatione, & Sanctitate formali; atqui Humanitas ratione perfectionis increatæ, præcisim à Gratiā habituali, habet proprium, & intrinsecum jus ad Beatitudinem, & Divinam hæreditatem: ergo. Confirmatur secundò: quia non est ratio cur humanitas ratione perfectionis increatæ habeat jus ad omnia Dei dona, & quòd non habeat jus ad Divinam benevolentiam, & amicitiam. Confirmatur tertiò: quia ratione perfectionis increatæ magis habet, & magis intimè participat Divinam Naturam Humanitas, quàm homo ratione Gratiæ Habitualis: cur ergo iste participandi modus sit Sanctitas: & non magis ille?

Infrà disp. 5. *sect.* 2. & 3.

7 Ostenditur quartò: quia ex dictis *lib.* 1. *disp.* 3. Humanitas ratione perfectionis increatæ manet intrinsecè incontemptibilis, & necessariò Deo placens in futurum, & in æternum: ergo & Sancta formaliter. Consequentia patet: quia implicat manere Humanitatem ratione intrinsecæ perfectionis incontemptibilem, quin eòipsò maneat procul ab omni occasione contemptūs, quæ est culpa, vel imperfectio, & cum jure positivo ad affectum oppositum contemptuī, qui necessariò est affectus plusquam amicabilis. Demum semper est mihi ex terminis imperceptibile quòd Divina Perfectio per intimam sui communicationem perficiat animam, & non sanctificet: siquidem per moralem sui communicationem, & quasi in sui substituto perficere nequit animam, quin sanctificet, ut patet in Gratiā Habituali. Adde quòd sicut Personæ Dignitas valorat actiones, & quasi sanctificat, & reddit infinitè placentes Deo, non est cur physicè communicata Humanitati, eam non faciat Deo placentem quantùm potest; atque adeò sanctificet.

Suprà lib. 1 *disp.* 3. *à nu.* 91. & *à nu.* 110.

8 Dices primò: effectus alicujus formæ præstari non potest ab aliā formā diversæ speciei, neque potente gerere vices formæ; atqui effectus sanctificandi est proprius Gratiæ habitualis, à quā, specie, differt increata Perfectio, alioquin impotens gerere vicem accidentis, & formæ. Confirmatur: quia Sanctitas est vita animæ: vita autem est illa quæ petit esse intrinsecam illi cujus est vita; atqui Increata Perfectio non petit esse intrinsecam Animæ: ergo neque potest esse vita ipsius: ergo nec Sanctitas.

9 Respondeo ad argumentum primò: effectum formalem sanctitatis in genere non

esse proprium in quarto modo formæ accidentalis, & habitualis. Secundò: effectum, qui à perfectione increatâ tribuitur Humanitati in genere Sanctitatis, esse excellentiorem illo, qui tribuitur a Gratiâ habituali: quare non idem omninò formalis effectus ab utraque perfectione tribuitur. Quod additur de munere Formæ, *Tria* hîc noto. *Primum*: Divinam Perfectionem non posse dici formam, quantumvis suppleat, & excellentiùs præstet denominationem, quæ ab aliis formis venire solet. Rationem dedimus *lib.* 1. *Alterum*: dum dicimus Humanitatem sanctificari formaliter, nolle nos dicere sanctificari à perfectione increatâ, gerente vim formæ, aut informante (ut ab Schotistis accipi video, ideò, & in eo sensu negantibus nostram assertionem sine discrimine sensûs, & vocis;) sed sanctificari à perfectione increatâ, præstante perfectissimè denominationem veræ, & propriæ sanctitatis, ut contradistinguitur à causali, metaphoricâ, morali, & extrinsecâ. *Tertium*: ut ab aliquâ perfectione præstetur denominatio Sancti, & placentis Deo, non requiri informationem, ut neque requiritur ad denominationem subsistentis. Ad confirmationem dico, Gratiam non esse vitam animæ in genere physico, sed morali, quo pacto etiam Increata perfectio est vita Humanitatis, quatenus ratione illius debetur Humanitati Operatio æternæ Vitæ consistentis in Visione beatâ.

Lib.1. disp. 1. à nu.22. *Schotista.*

10 Dices secundò: Christi Humanitas ab Increatâ perfectione sibi unità physicè, non minùs ipsi communicanti vi unionis perfectionem Intellectionis, Volitionis, Omnipotentiæ, Immensitatis, & Aeternitatis, quàm Sanctitatis; nec denominari potest Intelligens, neque volens, neque Omnipotens, neque immensa, neque æterna: &, estò posset, de facto non denominatur: ergo nec Sancta.

11 Laborant pro disparitate plurimùm plurimi; sed in eo mihi singuli videntur deficere, quòd vel respondeant per quæstionem: vel licèt per discursus hinc, & inde deductos assequantur Attributa hęc non denominare, nec posse Humanitatem, eo modo, quo Deum; non tamen assequuntur, an saltem modo diverso per unumquodque in suâ lineâ possit denominari v.g. ab Immensitate, respondens contingenter mille spatiis; ab Omnipotentia, potens alia à se: ab æternitate, durans &c. quod sufficit ad argumenti difficultatem. Nam neque subsistentia, neque Sanctitas Divina denominant Humanitatem in genere Sancti, & subsistentis, eo modo, quo Deum. Video alios vacillare *cum M. Lumbier* in eo quòd cum hac limitatione possint hæc Attributa denominare Humanitatem.

M. Lumb. Infrà disp. 7. sect.1. à nu. 13.

12 Solus Cardinalis de Lugo, cujus solutio multis displicet, rem discussit universaliter, factâ divisione inter denominationes virales, quales sunt intelligendi, & volendi; & non vitales, quales sunt immensi, æterni, potentis: & dixit, Eas vitales denominationes, præstari non posse Humanitati ab Increatâ perfectione, quia exigunt immanentiam consistentem, vel in identitate, vel in egressu intrinseco ab ipso, cui datur denominatio. Non-vitales verò, quia Humanitas quoad denominationes hujusmodi nõ est incompleta substantialiter, sed accidentaliter: unde à perfectione substantiali perfici nequit in eo genere. Quòd si *instes*, neque Humanitatem esse substantialiter incompletam in genere Sanctitatis: *respondet* sufficere, quòd sit substantialiter incompleta quantùm sufficit, ut perficiatur substantialiter à Verbo: nam eoipso unitur substantialiter Deo, quod est Sanctificari. Insurgit adversus hæc operosè P. Aldrete *disp.* 47. *sect.* 47. Solutio tamen acuta est, & valde probabilis. Eà tamen ipse non egeo.

Card. de Lugo. *P. Aldret.*

13 Rem quippe tetigi *lib.*1. *disp.*1. *sect.* 3. *& disp* 5. *sect.* 2. decidique non uno modo. Solidiorem, & universaliorem revidete *ibi.* Vtar alio, de quo videndus erit Aldrete *disp cit. à sect.* 4. *adusque* 8 *per totas.* Summa sit: quia denominatio Sancti à Sanctitate increatâ, nihil involvit Creaturæ repugnans, aut indecorum Deo: secùs aliæ. Ratio est discurrendo per singulas: quia denominatio intelligentis, & volentis involvit immanentiam, quæ quoad nos consistit in physico egressu à potentia, imbibente connaturalem dependentiam intrinsecam ab ipsâ.

*Suprà lib.*1 *disp.* 1 *à num.*61. *& disp.*5. *sect.* 2. §. 4. *P. Aldret.*

14 Denominatio Immensi, & Æterni, quia sumitur à perfectione, quæ non potest dimidiare suum formalem effectum, si alioqui subjectum sit capax. Humanitas autem non est capax existendi immutabiliter, & indeffectibiliter in omni loco, vel tempore, sed neque in aliquo: & alioqui capax est existendi mutabiliter & contingenter in omni: atque adeò si Immensitas, & Æternitas denominare possent specialiter Humanitatem, neque denominarent suo speciali effectu formali (qui ex relatis est prior) & necessa-

rio

riò ubicaret & durantem facerent in omni loco,& ſpatio: quod,duo,inter alia,habebit incommoda. *Primum*: unionem, media quà eæ perfectiones communicarentur, neceſſariò forè immenſam & æternam eſſentialiter, quod creaturæ repugnat. *Alterum*: non manere, quaſi de privativo jure Divinitatis, in quovis genere non ſolum intenſivè, ſed etiã extenſivè, ut oportet, ſpecialem denominationem: nam eſſe Vbique & ſemper, quæ eſt in genere exiſtendi maxima extenſio, convenire poſſet creaturę.

15 Denominatio Omnipotentis,quia & dicit poſſe connaturaliter omnia facere, & ſine ſubordinatione ad alterum : quod creaturę repugnat ex terminis. Denominatio potentis aliqua : Tùm quia forma indiviſim communicata non dimidiat ex alieno arbitrio effectus ſuos. Tùm etiam quia Virtus, quæ ex ſuà naturà non agit, niſi ex imperio voluntatis, non denominat,niſi à quo poteſt imperari: Omnipotentia autem hujuſmodi eſt ; nec imperari niſi a Deo poteſt. Adde nullibi in Creaturis denominati ſubjectum à virtute unità potens, niſi quando juvare poteſt, ut patet in aere ſuſtentante lucem, ut luceat.

16 At cur, *inquies*, iſtæ perfectiones, quandoquidem ſe ipſis nequeunt dare Humanitati effectus formales potentis, durantis, ubicatæ,quaſi in actu ſecundo per ſe ipſas, non dabunt in actu primo, id eſt, exigendo, ut habeant per formas proportionatas : ſicut & Perfectio increata non ſolùm ſanctificat in actu ſecundo,ſed etiam in actu primo reſpectivè ad formas creatas ſanctitatis, quas exigit?

17 Reſpondeo primò,ſimul & aliter rogans, cur ſi hæ perfectiones non ſunt aptæ dare ſuos effectus formales Creaturæ, exigant alias formas, per quas ſimiles effectus habeat Creatura ? Non enim video rationem dubitandi : ut neque eſt in eo qui rogaret:cur ſi intellectio mea unita Paulo non poteſt ipſum denominare, ſaltem non exigit, ut detur illi alia, per quam denominetur intelligens ? Reſpondeo ſecundò: rationem eſſe, quia illæ perfectiones non uniuntur ratione ſui ſpecialis muneris;atque adeò non eſt cur ex earum unione debeant argui ipſarum formalis effectus neque in genere, neque in ſpecie. Et pro inſinuatà paritate diſparitas eſt:quia Sanctitas increata nequit denominare, quin eòipsò Humanitas maneat caput omnis Gratiæ, & cum jure ad omnia Dei ſupernaturalia dona, quæ eſt Vnio Hypoſtatica.

§. II.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI, etiam pręciſim ab ullo dono ſanctitatis accidentalis, ſanctificatur formaliter ab increatà Perfectione. *Secunda Concluſio.*

18 OStenditur primò : quia Sanctificatio conſiſtit in quadam excellenti Deificatione Naturæ Rationalis ; at nulla poteſt excogitari major, & excellentior Deificatio, quàm quæ fit per communicationem Hypoſtaticam Perſonæ Divinæ,prę-ciſim ab ullo dono ſanctitatis accidentalis: ergo. Secundò : quia Hominem eſſe natum ex Spiritu Sancto, & eſſe Sanctum, idem omninò ſunt. Atqui Chriſtus ratione perfectionis increatæ, præciſim ab ullo dono accidentali eſt homo natus ex Deo : ergo & Sanctus. Tertiò:quia Humanitas pro priori ad omne genus Doni habitualis, & accidentalis manet ratione perfectionis Increatæ Deificata, & Vncta, non operatione, ſed naturà; non accidenti, ſed totius *Vngentis*, id eſt, *Divinitatis* præſentià,ut loquitur Nazianzenus, & habens plenitudinem Divinitatis corporaliter inhabitantis, ut Paulus loquitur: ergo ſancta formaliter. *Nazianzenus.*

19 Dices : Sanctitas non utcumque eſt puritas ab omni labe peccati,ſed etiam perfecta puritas, nempè morum rectitudo contraria obliquitati vitiorum, & peccati ; atque adeò Perfectio, quà homo,qui per eam ſanctus redditur, maneat perfectus in moribus, ſcilicet humilis fortis,caſtus, prudens, &c. Atqui increata perfectio, licèt ſit puritas ab omni labe peccati, non eſt hujuſmodi perfecta puritas: quippè non eſt Humanitati humilitas, caſtitas, Prudentia, &c.ergo nec ſanctitas.

20 imprimis de conceptu ſanctitatis in genere ſolùm eſt ea magnitudo perfectionis, ut vi ejus Anima maneat pura ab omni labe peccati; quod jam conceditur increatæ perfectioni reſpectu Humanitatis. Deinde licèt de conceptu ſanctitatis ſit etiam morum rectitudo, ſeu eſſe radicem omnis honeſtatis moralis, non requiritur ut ipſa forma, ſeu quaſi forma ſanctificans ſit actu, & formaliter morum rectitudo, vel omnis honeſtas, ſed exigitivè, jure, vel habitu,ita ut ſit animæ, quam ſanctificat, jus vel phyſicum,

cum, vel morale ad eam rectitudinem moralem, & ad virtutes ad omne genus honeſtatis requiſitas, ut patet in Gratia habituali quæ quidem ſeipſa eſt forma Sanctificans, non tamen ſeipſa eſt formaliter, & actu Caſtitas, Charitas, Fortitudo, ſed jure, & habitu, habendo ſe adinſtar radicis vel phyſicæ, vel moralis Habituũ ad operationes honeſtas, & iſtarum: quo in ſenſu negari non poteſt Increatæ Perfectioni conceptus radicis, & rectitudinis morum.

21 Præterea dico, ſtrictiùs convenire, reſpectu Humanitatis, Increatæ Perfectioni conceptum perfectæ Puritatis, & Rectitudinis morum, quam reſpectu animæ noſtræ, Gratiæ habituali. Ratio eſt: quia Perſona Verbi phyſicè unita Humanitati facit ipſi intimam & intrinſecam Dei virtutem, quæ quoad influxum in operationes honeſtas prævalet omni ſatellitio ſupernaturalium habituum, quos offert habitualis Gratia, diſtinctos à ſeipſa. Quare eadem ipſa Increata perfectio, quæ Sanctificat Humanitatem, ſeipſa eſt non ſolùm radix, & cauſa habituum, quibus Anima dici ſolet habitualiter humilis, caſta, & moribus perfecta, ſed etiam virtus excellentiùs præcontinens vires habituum, eiſque non indigens, ut Humanitas, ad eum modum quo de auxilio ſpecialis extrinſecæ aſſiſtentiæ diſcurrere ſolemus in Scholà noſtrà, ſit potens ad omne genus honeſtatis.

22 An verò Increata perfectio eòipsò debeat dici Humanitatis Humilitas, Caſtitas Prudentia, & omne genus virtutis moralis, lis erit de voce. Certè, licèt Gratia ſit Sanctitas, eas denominationes actu non ſubit, neque formaliter, ſed in radice, in jure, & in habitu. Tamen, ut quod ſentio dicam, noto, has virtutes ſumi poſſe dupliciter: primò pro habitibus: & hæc ſignificatio eſt ſtricta, & communis; & juxta eam certum eſt, Increatam perfectionem non eſſe Humanitatis morales virtutes.

23 Secundò: pro ſufficienti, & perfecto principio operationis honeſtæ: & in hac ſignificatione, quæ latior eſt, non tamen impropria, Gratia habitualis non eſt formaliter omnis virtus moralis animæ juſtæ: & in eà, fateor Perfectionem Increatam Sanctificantem Humanitatem dici poſſe omnem virtutem moralem ipſius: Quare præſtantiùs, & excellentiùs, quàm Animæ hominis juſti ſit rectitudo morum, Habitualis Gratia; eſt humanitati omnigena rectitudo moralis, Perfectio increata Sanctificans, non quaſi ſit omnis actualis operatio virtutis neque omnis virtus moralis habitualis, ſed quia eſt omnis virtus, ut ita loquar, ſuperhabitualis, nempe perfectiùs elevans, & diſponens Humanitatem Chriſti ad omne genus virtutis heroicæ, quàm ulli habitus ſupernaturales infuſi.

§. III.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI etiam formaliter phyſicè Sanctificatur à Deitate, præciſim à Perſonalitate verbi. Si tamen Deitas immediatione terminationis, non unitur Humanitati, eam neque phyſicè Sanctificat, neque moraliter. — *Tertia Concluſio:*

24 TRes partes habet Aſſertio. Primã abſolutam: duas alias in hypotheſi mihi falsà, & impoſsibili ex 1. *lib. diſp. 4. ſect. 1.* Prima eſt communis. Secunda defenditur à Vazquez, Araujo, Vvadingo, & Arriaga. Tertia demum à Lorca, & Hurtado Salmanticenſi. — *Lib 1. diſp. 4 ſect. 1. à nu. 18. Vazquez. Araujo. Vvading. Arriaga. Lorca. Hurtad.*

25 Primam oſtendo primò ex illis locis apud Concilia, & Patres paſsim obviis, ubi Humanitas dicitur *uncta*, & *delibuta* ipsà Divinitate: unde Paulus dixit *inhabitare plenitudinem Divinitatis in Chriſto corporaliter*. Secundò: quia Humanitas dicitur, & eſt *Deificata*: deificari autem formaliter ſit à Divinitate: Atqui Deificatio eſt formalis Sanctificatio: ergo & formaliter Sanctificatur à Divinitate. Tertiò & efficaciùs: quia ipſa Divinitas immediatè & phyſicè, immediatione terminationis, unitur Humanitati Chriſti non minùs, quàm ipſa Perſonalitas Verbi: ergo non minùs perficit, & Sanctificat. Conſequentiam negaret nemo, ſi de antecedente conſtaret: ejus tamen veritas oſtenſa eſt, & firmata multis *loc. cit.* — *Vbi ſuprà.*

26 Confirmatur: quia imperceptibile eſt, quòd Humanitas habeat Divinitatem ſibi intimam & intrinſecam, & quòd vi ejus non ſit in jure & titulo ad amorem Dei pluſquàm amicabilem, ut ex ipſis terminis patet: ergo imperceptibile eſt quòd Humanitas non maneat Sanctificata formaliter ab ipsà Divinitate, etiam factà præciſione inter ipſam & Verbi Perſonalitatem. Ex quibus infertur Humanitatem Chriſti Domini etiã Sanctificari formaliter phyſicè ab Spiratione Activà, cùm æquè intrinſeca ſit, & uniatur Humanitati, ac Divinitas: nec minùs poſsit San-

Sanctificare,quàm Personalitas,quà de affirmabimus *conclus. seq.*

27 Secundâ partem, nempe Humanitatem non Sanctificari physicè à Deitate, nisi uniatur, *immediatione terminationis*, ostendo primò: quia ex dictis *lib.*1.*disp.*4 Deitas, nisi immediatè saltem immediatione terminationis uniatur ad Humanitatem, vi unionis eam neque physicè perficit, neque physicè tangit, & ad summum purè denominativè se habet ad illam, & purè extrinsecè: at effectus formalis Sancti dicit intimam perfectionem,& pulcritudinem ab unione physicâ promanantem. Secundò & efficacius, si beneficio virtualis distinctionis Natura Divina non terminat immediatè unionem cum Humanitate, non magis est unita per eam Vnionem Humanitati, quàm per productionem Filiationis producta; neque aliter se habet ad denominationem physicè uniti, quàm ad denominationem producti; atqui simpliciter neque producta est per productionem Filiationis, neque simpliciter & physicè subit denominationem producte: ergo neque simpliciter est unita, teque habet, quasi non esset idem cum Personalitate quoad denominationem unitæ: ergo vi unionis non est physicè in Humanitate, nec ipsam physicè perficit, seque habet quasi non esset idem cum Personalitate respectivè ad unionem: ergo physicè non sanctificat Humanitatem. Consequentia est mihi bona: nam perfectio, quæ physicè non est intima, nec habetur à subjecto, nequit ipsum perficere physicè: effectus autem physicè Sanctificati, est effectus physicè perfecti.

*Lib.*1.*disp.* 4. *à nu.*33. *Latè in* 1. 2. *Tract. de Supern.* *Loc. cit.*

28 Tertiam partem, nempè humanitatem neque moraliter sanctificari à Deitate, si beneficio virtualis distinctionis,non uniatur ipsi, saltem immediatione terminationis, ostendo sic primò: quia respectivè ad Vnionem in eà hypothesi non aliter se habet Natura Divina, ac si realiter distingueretur à Personalitate Verbi; atqui si realiter distingueretur à Personalitate Verbi, ne moraliter quidem sanctificaret Humanitatem: sicut neque sanctificaret Gratia Personæ justæ, cujus per subsistentiam per impossibile compleretur: ergo, &c.

29 Secundò: ab absurdo communiter objici solito, quod ita specialiter propono: sicut Vnio hypostatica in eâ hypothesi ita respicit unicè Filiationem, aut Personalitatem Verbi, ut eà manente, deficientibus per impossibile Personalitatibus Patris, & Spiritûs Sancti, maneret, neque ex præciso defectu termini deficeret; ita Personalitatem Verbi unicè respicit, ut eà manente, & deficiente per impossibile Naturâ,non deficeret ex defectu termini,sed maneret Deinde sicut necesse est, quòd unita Humanitati Personalitate Verbi, sit identicè, & moraliter in ipsa Humanitate Divinitas, non intrinsecè virtualiter physicè, & ratione Vnionis, sed ratione identitatis cum Personalitate; ita est necesse quòd unità Humanitati Personalitate Verbi sit *circuminsessivè, & moraliter* in eà Humanitate tota Trinitas, non quidem physicè ratione Vnionis, sed ratione unitatis, & circuminsessionis:ergo si nihilominùs Natura Divina sanctificat moraliter Humanitatem, etiam moraliter sanctificabit tota Trinitas Nec certè video quid desit moralitati, respectu totius Trinitatis, si semel admittis has morales, & extrinsecas sanctificationes,quas quisque pro libito format.

30 Neque dicas primò: cur sanctificare debeat Gratia habitualis,quæ solùm est moralis mediata unio cum Divinitate, si mediata unio physica cum ipsâ Divinitate non sanctificat? Dico enim rationem esse, quia Gratia est sanctitas, & subjecto capaci communicatur eo modo quo sufficit ad præstandum effectum. Neque dicas secundò: Divinitatem Deificare Humanitatem, & dici incarnatam.Dico enim hæc dici in hypothesi verâ immediatæ Vnionis inter Humanitatem, & Deitatem.

31 Neque dicas tertiò, Divinitatem esse intrinsecam Humanitati: nec mediare quidquam inter ipsam & Humanitatem præter unionem, atque adeò immediatè uniri. Dico enim: imprimis eo modo, quo, non obstante identitate inter Naturam, & Personalitatem, salvant adversarii uniri hanc,& non illam, ita salvari posse & debere illam non esse intrinsecam Humanitati, & hanc esse: quia hîc uniri, & esse intrinsecum est perinde Deinde, licèt nihil physicè distinctum mediet inter Humanitatem, & Divinitatem, mediare aliquid virtualiter distinctum, quod ad impediendum effectum uniti, & intrinseci,perinde est,ut dictum est alibi.

Suprà lib. 1. *disp.* 4.

32 Neque dicas quartò (id in quo vim maximam facit Arriaga) nempè actiones Christi moraliter dignificari, reddique objectum Deo placens, à Personâ Verbi solùm mediatè communicatâ: cur ergo saltem

P. Arriag.

tem moraliter non sanctificabitur Humanitas, redderetur que objectum Deo gratum à Naturâ Divina solùm mediatè communicatâ? Imprimis enim præsto erit instantia ex probatione secundâ nostrâ. Deinde disparitas est, quia actiones dignificari moraliter, solùm est indistingui quoad æstimationem ab æstimatione Personæ: ad quod sufficit quòd Persona eas respiciat, ut propriè suas: at sanctificari moraliter non est utcumque terminari ad id quod est sanctitas, sed terminari ad illud, ut sui perfectivum, & pulchritudinem moraliter suam ex vi unionis, & respectûs ad ipsam: cùm ergo actiones Christi verè sint Personæ infinitæ se impendentis in ipsas, & respicientis ut suas: Humanitas verò vi unionis in hypothesi facta non respiciat Divinitatem, ut Perfectionem suam: nihil mirum, quòd hæc non possit ab illâ sanctificari moraliter, proprio genere sanctitatis, de quo loquimur; & actiones à dignitate infinitæ Personæ infinitè dignificentur.

Lib.4.disp. 2.à nu.63.

§. IV.

Quarta Conclusio.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI etiam sanctificatur formaliter physicè à Personalitate Verbi, præcisivè à Naturâ Divinâ.

Vazquez. cum Thomistis.

33 EST communis Nostrorum contra Vazquez, & Thomistas. Et ostenditur primò à fundamento contrarium: quia Personalitas Verbi secundùm se, & contradistinctâ virtualiter à Natura Divinâ est Perfectio, & Sanctitas: quo de principio videndus est specialiter Pater Aldrete *disp. 46. sect. 2. 3. & 10.* & dicetur *alibi* contra Thomistas: ergo communicatâ physicè Humanitati, eam physicè, & formaliter perficit, atque sanctificat. Ostenditur secundò: quia Humanitas, præcisè concepta cum unione intrinsecâ ad Personalitatem Verbi, manet incompossibilis cum omni peccato, & cum jure ad omnia Dei dona: ergo & sanctificata formaliter. Antecedens patet: quia Divina Personalitas seipsa est repugnantia cum omni objecto displicenti Deo, & ratio omninò sufficiens, ut ratione ipsius Deus plusquàm amicabiliter amet, & det dona, quæ potest, omnia. Consequentia probatur: quia Perfectio, quæ *ratione suæ magnitudinis* est puritas ab omni labe peccati, & habilitas, atque jus ad Dei consortium, & amorem, imò ad omnia Dei dona est Sanctitas formalis, ut patet ex communi definitione Sanctitatis, quæ sumitur ex Dionysio. Dixi *ratione suæ magnitudinis*: quia fateor, non sufficere ad Sanctitatem quodcumque genus incompossibilitatis cum peccato, sed eam, quæ ex magnitudine perfectionis nascitur, ita, ut nulla sit perfectio tantæ, vel majoris magnitudinis, quæ cum peccato non pugnet.

P. Aldret. & Nos in Tract. de Trinit.

Dionys.

34 Ostenditur tertiò: quia Personalitas Verbi ratione sui, & ut contradistincta Virtualiter à Deitate, est specialis ratio cur ex Humanitate, & ex ipsâ resultet Filius Dei Naturalis: item est jus intrinsecum Humanitati ad hæreditatem Filiorum Dei, & excellentia intrinseca, quâ redditur adorabilis supremo cultu latriæ: ergo est etiam formalis Sanctitas respectu ipsius Humanitatis. Consequentia probatur. Tùm quia ex minori participatione horum munerum colligitur in Gratia habituali munus Sanctificandi formaliter. Tùm etiam quia Imperceptibile est quod Humanitas eoipso non maneat plus amabilis Deo, quàm reddi possit amabilis ab ullo dono purè creato: atque adeò amabilis amore amicitiæ.

Latè in tract de Trinit.

35 Dices primò: Relationes Divinæ, ut contradistinctæ virtualiter ab essentia Divinâ, & ratione sui expliciti nec sunt Perfectio, nec Sanctitas. Imprimis assumitur falsum. Deinde licèt respectivè ad Naturam Divinam non essent Perfectio, nec Sanctitas, utrumque munus exercere possent respectu Humanitatis, cui Verbi personalitas est ratio puritatis ab omni peccato, & jus ad omne genus boni honesti, & divinæ hæreditatis.

36 Dices secundò: ad rationem Sanctitatis, non sufficit quòd aliqua perfectio sit puritas à peccato, & radix omnis honestatis, sed quod sit prima radix: quod Personalitati non convenit, cùm supponat Naturam Divinam, quæ Humanitati debet esse radix prima totius honestatis. Dico ad rationem Sanctitatis non requiri, quòd perfectio sit prima radix morum & felicitatis, sed quòd sit puritas perfecta, & perfecta mundities ab omni labe peccati: nempe perfectio ratione suæ magnitudinis mundans animam, & ei tribuens rectitudinem morum. Dico deinde Verbi Personalitatem jam esse Humanitati primam radicem moralem videndi Deum, & omnis honesti, quia æquè primò communicatur Humanitati, ac Divinitas, immediatione terminationis, in quâ neutra

suppo-

ſupponitur ad alterutram, & utraque æquè primò perficit Naturam humanam, cui æquè primò unitur: licèt immediatione rationis prius uniatur Perſonalitas, quàm Divinitas, ut dictum eſt *lib.* 1. *diſp.* 4 *ſect.* 1.

Lib. 1. *diſp.* 4 *ſect.* 1.

§. V.

Quinta Concluſio. *HVMANITAS CHRISTI ETIAM PHYſicè formaliter, & ut quod Sanctificatur ab Vnione Hypoſtatica.*

37 OStenditur: quia Vnio hypoſtatica formaliter, & *ut quod* eſt Sanctitas: ergo formaliter, & *ut quod* ſanctificat Humanitatem. Conſequentia patet ex terminis. Tum quia nullibi poſſet exercere munus formalis ſanctitatis, niſi eam formaliter ſanctificaret. Antecedentis, de cujus veritate pendet aſſertio, dedimus Authores, & rationes *lib.* 1. *diſp.* 3.

Lib. 1. *diſp.* 3. *à nu.* 171

38 Et hîc miror, uſque adeò exiliter de Vnione hypoſtatica exiſtimare Theologos, qui paſsim aliis dignitatibus purè extrinſecis, qualis eſt Maternitas Dei, & amor divinus terminatus ad hominem, ex purâ decentia terminorum tribuunt munus ſanctificandi, & obſtinatè negant Hypoſtaticæ Vnioni, quaſi major eſſet dignitas, dignitas Matris, aut terminantis affectum Divinum, quam dignitas intrinſeca, & perfectiva hypoſtaticè uniti, quæ eoipſo impræſcindibiliter eſt dignitas ſummè cognati Deo, non moraliter & imitativè ut contingit in Gratia habituali, ſed phyſicè, & realiter. Sed de his latè dictum *loc. cit.*

P. Dominicus Navaſquès.

39 Video tamen Ingenioſum Commagiſtrum qui enixè ſe nobis opponit quoad hoc punctum, nixus in eo, quòd *Nullus* in Vnione Hypoſtaticâ luceat *Titulus* ad ſanctificandum, *ut quod*. Aſſumptum hoc probare contendit, objiciens ſibi latiſsimè & ſolvens Rationes pro Noſtra Concluſione, inter quas non invenio, quæ me moverunt *loc. cit.* unde non eſt cur hîc immorari nos faciat Impugnatio alioquin bene docta, cùm adhuc extra ejus impetum nos ſimus. Nec eſſet difficile, communes rationes ab Inſtantiis & ſolutionibus ingenioſi Calami reddere immunes.

40 Duo tamen diſimulare non poſſum. Primum eſt, quod hinc, & inde ſpargit, comparando Gratiam, & Vnionem. Imprimis cenſet, Vnionem habere in ſe aliquam entitativam Perfectionem, & cenſet optimè. Tùm ex dictis *lib.* 1. *diſp.* 3. *ſect.* 1. *à nu.* 52. Tùm quia eſt eius ſubſtantiale, & quidem jus, quo dato, cætera debentur. Cenſet ſecundò, Vnionem, ſecundùm ſe acceptam, & præciſim à Termino Divino, (ſi ſic ſumi poteſt, inquit) eſſe in perfectione minorem, quam eſt Gratia Habitualis. Hoc non dicitur bene.

Lib. 1. *diſp.* 3. *à nu.* 52.

41 Imprimis non video cur de poſsibilitate præciſionis hujſmodi dubitet: cum præciſio non debeat mente fieri, ſed æſtimatione; neque cognitione, ſed pondere entitativo. Deinde, ſi Gratia eſt Vnionis Proprietas, ut patet *diſp.* 3. *à num.* 9. quomodo præponderet Vnioni? Tertiò: ſi Vnio eſt jus, quo dato cætera dona ſunt debita, & nihil reſpectivè magnum, ut *inibi* oſtenſum eſt: qui locus manet comparationi? Quartò: Vel Vnio ratione ſui, & *ut quod* eſt Perfectio, vel non: Si ſecundum: non datur locus comparationi: & manet oppoſitum latè probatum contra Perez *lib.* 1. *diſp.* 3. *à nu.* 52. Si ergo primum: quænam erit hujus Perfectionis in quantitate taxa? Quintò: ſi facta præciſione, manet Humanitas digna majori cultu, ratione Vnionis, quam ratione Gratiæ, ut conſtabit cum Suarez *diſp. ultim. ſect.* 2. *à nu.* 44. quomodo Vnioni præponderat Gratia? Et conſtat *ex lib.* 4. quantus valor operibus Chriſti venire poſsit ab Vnione, præciſim ſumptâ.

Ibidem à nu. 52.

Ibidem à nu. 52.

Infrà diſp. 6. *ultim. ſect.* 2. *à nu.* 44.

42 Magis autem diſplicent motiva ſic ſentiendi. Ait enim primo: Vnionem eſſe de genere eorum entium, quæ non ſunt bona ratione ſui. De hoc motivo vide me latè *lib.* 1. *diſp.* 4. *ſect.* 1. §. 3. *à nu.* 53. contra Patrem Antonium Perez. Quare nego, quod aſſumit, & ſupponit. Ait ſecundò, caſu impoſsibili, quo daretur Hypoſtatica Vnio ſine Verbo, quid prodeſſet Humanitati? Reſpondeo: in caſu impoſsibili, nihil: quia eſſet nihil, & chymera. Sed dato poſsibili, quod eſt impoſsibile, prodeſſet Humanitati, quantùm prodeſt jus ad omnia Dei dona, qualis eſt ea Vnio.

Supra lib. 4. *diſp.* 8. *à nu* 94.

Lib. 1. *diſp.* 4. *à nu* 53. *Ant. Per.*

43 Ait tertiò: Ponamus quòd Vnio Hypoſtatica uniatur alteri Naturæ puri Hominis per Vnionem ſuperadditam. Quid in hoc caſu? Nonne plus valeret Gratia, tali homini, quàm Vnio? ergo plus in ſe valet. Et utitur hoc dilemmate præfidentiſsimè. Vel in hoc caſu Hypoſtatica Vnio per ſuperadditam adjuncta Naturæ alteri, eam ſanctificat, vel non? Si ſecundum: ergo non eſt Sanctitas *ut quod*. Neque valet dicere, Vnionem ſo-

ſolùm eſſe ſanctitatem reſpectu Naturæ, quam unit: nam contra eſt: id enim eſt fateri, eſſe ſolùm Sanctitatem *ut quo*. Secundò. ſi ea Vnio ſic unita modificaret, & ſubſtantificaret Naturam, quidni ſanctificaret ſi ſanctitas eſſet *ut quod*? Si ergo primum: imprimis non apparet ullus titulus. Deinde quantum ſanctificaret, & ad quanta dona dignificaret? Satius eſt ergo dicere, non eſſe Sanctitatem, *ut quod*.

44 Reſpondeo: & permitto caſum unionis ex multiplici capite repugnantis, ſcilicet ex manifeſtatione, accidentalitate, & imperfectione: quæ tria, certa rem adeò excellentem qualis eſt Vnio ad ſuppoſitum Divinum, faciunt impoſsibilem illum nexum ad aliud. In caſu permiſſo, nego quòd plus illi homini valeret Gratia, quàm Vnio: valeret enim Vnio pro jure ad Gratiam, & ad alia, quantumvis unio reſpectivè non eſſet ſanctitas. Ita de Maternitate Dei ſentio, licèt non ſit forma Sanctificans. Eſt enim excellens Reliquia, Hypoſtatica Vnio. Deinde licèt, reſpectivè, plus homini valeret Gratia, quàm Vnio quoad effectus intrinſecos; non benè infertur, exinde, Gratiam plus valere. Quod patet exemplo jam appoſito Maternitatis.

45 Dilemma eſt quod urget minùs. Imprimis quis unquam, dato quòd actus Charitatis ſit forma ſanctificans, inferre negativam auſit eò quòd actus ille unitus reflexè alteri non viventi per illum, non ſanctificaret? Idemque ſit de Viſione, de Maternitate, deque quovis alio ente, dante denominationem ſuo ſubjecto, ex eſſentiali reſpectu ad ipſum. Admittenda eſt ergo ſecunda pars dilemmatis, ex quà non infertur defectus Sanctitatis, *ut quod*, ſed ſpecialitas ſanctitatis *ut quod* exigentis ſic, vel aliter communicari ad denominationem. Quod additur de denominatione ſubſtantificandi, & modificandi, additur ſine examine. Quomodo modificaret, ſi reſpectivè non eſſet modus? Quomodò ſubſtantificaret, ſi totum reſultans neceſſariò foret totum peraccidens?

46 Quid ſi admitterem primam partem dilemmatis, fatererque ſanctificandam ab Vnione ſic ſuperadditâ animam? De Titulo non eſt cur ita cures: Titulus eſt excellentia, quam ſecum affert: & minùs eſt curandum de taxa donorum, & ſanctificationis: ſcit enim benè Deus, in quo gradu maneret iſte ſanctificandi modus, ut ſcit in quo gradu ſit Sanctificatio à Maternitate proveniens apud vos.

47 Alterum, quod diſſimulare non poſſum, eſt, quod addit de Adoratione Humanitatis ratione Vnionis. Ait primò, ſibi eſſe valde difficilem præciſionem. Ego quidem nullam invenio difficultatem, ut conſtabit *lib. hoc 5. diſp 8 ſect. 2. a nu. 44.* Et ratio eſt quia hæc præciſio non fit mente, ſed æſtimatione, neque fit cognitione, ſed motivo. Ait ſecundò, adorandam Humanitatem ratione Vnionis, eo modo quo dicimus adorari Lignum Crucis, ratione contactûs. Hoc non bene dicitur. Nam in ligno, contactus, non eſt lignum; at contactus in Vnione eſt Vnio. Vnde ſic argumentor. Contactus extrinſecus ad rem Vnitam Divinitati, facit rem dignam adoratione propriâ Divinitatis: ergo contactus immediatus ad ipſam Divinitatem eſt ratione ſui adorabilis magis: ergo ſi, ratione ſui, contactus eſt, ratione ſui habet ſpecialiſsimam excellentiam eſſendi. Sed Vnio, ratione ſui, contactus eſt: ergo. Sed diu jam immoror inter iſta.

Infrà diſp. 8. ſect. 44. a nu 44.

Infrà diſp. 8. à nu 37. præſertim num. 39.

§. VI.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI etiam Sanctificatur à Gratia Habituali formaliter.

Sexta Concluſio.

48 Circa hujuſmodi Concluſionem, ut ejus veritas magis pateat, oſtendenda ſunt quinque. *Primum*: Exiſtentia Gratiæ habitualis in Chriſto. *Alterum*, ejus exiſtentiæ ratio. *Tertium*, ejus munus in Chriſti anima. *Quartum*, ejus certitudo. *Quintum*, ejus cauſæ, ſpecies, tempus infuſionis, & modus ſe habêdi ad Vnionem hypoſtaticam: quod *infrà*, ſubjectis quibuſdam difficultatibus, dilucidè peragetur. Et imprimis

Infrà à nu. 59.

49 Circa *Primum*, & *Secundum*, exiſtentia Gratiæ habitualis in Chriſto negari non poteſt ab eo qui velit eſſe in albo Theologorum, & in via SS. PP. Et ejus ratio à multis Thomiſtis, & communiter ab Schotiſtis ſumitur, quia Gratiam habitualem in Chriſto neceſſariam putant, ut Humanitas Chriſti ſit Sancta; & Chriſtus poſsit condignè mereri Gratiam & gloriam. Sed malè & inſufficienter. Tùm quia excellentiùs habet Humanitas effectum formalem Sanctitatis aliundè. Tùm quia valor meritorum Chriſti nobiliorem agnoſcit originem. Quæ ſingula

Schotiſtæ.

pa-

Suprà lib. 4. *disp.* 2. *& 3.* *Bernal.* *Esparza.*

parent ex *latè* discussis. Sumitur alia ratio à Bernal, & Esparza ex indistinctione Gratiæ habitualis ab habitu Charitatis, quem Christo negare non licet. Sed etiam insufficiè ter, Tùm quia ea suppositio non est communis: Tùm quia est maximè dubia: nec debet certitudo sententiæ fundari in principiis alioquin incertis. His ergo omissis

50 Prima ratio sit. Quia cui datur esse, datur in ipso jus ad ea omnia, quæ à tali esse connaturaliter consequuntur: id autem connaturaliter consequitur ad cujusdam formæ, seu quasi formæ, quod ab ipso est connaturaliter promanabile in subjectum, quod illa perficit, tanquam operatio, & proprietas de ordine talis formæ, quæque decet ipsum subjectum eòipsò, quòd gaudeat tali forma, vel quasi forma. Quo principio nihil notius esse potest tam in ordine superno, quàm naturali. Atqui Gratia habitualis est connaturaliter promanabilis à Deitate Vnitâ, *tanquam splendor ad solem*, ut loquitur *S. Thomas.* Sanctus Thomas, & tanquam operatio, & proprietas ipsius: quæ enim alia proprietas potest assignari Deitati unitæ, ut ponderatum est *lib.* 1. *disp.* 3. *sect.* 1. ergo connaturaliter sequitur in Humanitate Deitatem unitam: vel ergo Vnita Deitas non est in statu connaturali, (quod quis asserat?) vel datur in Christo Gratia habitualis. *Suprà lib.* 1. *disp.* 3. *sect.* 1.

51 Secunda ratio sit: Quia Habitus supernaturales infusi naturaliter radicantur & fluunt à Gratia habituali, quam respiciunt ut naturam substitutam; & immediatam ad ipsos: habetque se Gratia ad illos aliquomodo, ut sententia satis communis fert Accidentia respicere primum, nempe quantitatem, mediâ quâ subjectantur, & subordinantur, & insunt materiæ: ergo licèt totus ordo donorum supernaturalium vel physicè vel moraliter fluat à dono Vnionis tanquam à Capite, tamen fluere postulat ordinato modo, præcedente Gratiâ, quam Vnio pro radice substituit, & mediâ quâ causat, & sibi subordinat: ergo vel habitus supernaturales infusi non sunt in Christo connaturaliter, quod nemo dicet, vel est Gratia habitualis in Christo Domino.

Gratia cur Adoptio in Nobis?

52 Tertia ratio sit: si enim Gratia habitualis asseratur proprietas Christi Domini, ipsi soli connaturalis, rectè intelligitur participatio Divinæ Naturæ, cognatioque nostri cum Deo, mediante Christo, constituenda. Ratio est: quia sicut lux hæc corporea constituit quandam cognitionem inter cælestia, & sublunaria corpora, & inter solem, tanquam fontem lucis: quia eadem qualitas reperitur in omnibus, à sole derivata, & habita quasi precariò: nec enim est alia qualitas in quâ communicent præter lucem: ita dicere possumus & oportet Gratiam habitualem esse radium quendam, & splendorem Deitatis unitæ, constituentem Christum in fontem omnis lucis, à quo derivatur in justos, redditos exinde cohæredes Christi, hæredes Dei, & Deo cognatos, quia participes *& consortes Divinæ Naturæ*, ut *Petrus* loquitur, non quidem in substantia Divinitatis, sed in qualitate propria Divinitatis.

Major explicatio.

53 Quarta ratio sit: quia si Gratia habitualis non constituatur Christo connaturalis & quasi debita tanquam hæreditas maximè propria Filii naturalis, non potest rectè explicari, quâ ratione per gratiam adoptemur à Deo in Filios. Ratio est: quia omnis adoptio in Filium hoc dat, ut extraneus assumatur loco Filii ad bona Paterna, quæ jure hæreditario debebantur Filio naturali: ergo necesse est fateri, ideo homines justos esse Filios adoptivos Dei, quia vocantur ad dona propria Christi, qui est Filius naturalis: ergo quia datur ipsis jus ad bona Paterna, quod est unicè proprium Christi. Atqui hoc jus est Gratia habitualis: ergo quia datur ipsis Gratia, quæ est unicè propria Christi. Confirmatur: quia Filius adoptivus non est solùm similis naturali in ipsâ possessione hæreditatis, sed etiam in jure, & communicatione cum Deo: atqui hoc jus & communicatio consistit in Gratia habituali: ergo Gratia habitualis est Christo, justisque communis.

Antonius Perez.

54 Quinta, & ultima ratio sit similitudo Christi & Iustorum passim in Scripturis celebrata per innumera exempla: quorum *Octodecim* studiosè colligit, & ingeniosissimè explicat Pater Antonius Perez *de Perfect. Christi part.* 1. *disp.* 3. *cap.* 1. *à nu.* 9. Illa præcipua sunt: *Solis, & stellarum*: quæ similitudo fundatur in communicatione ejusdem qualitatis, nempe lucis: *Vnitatis Filii cum Patre Divino*: quæ fundatur in communicatione ejusdem Naturæ. *Participationis ejusdem Spiritûs, & Gratiæ*, tanquam membra cum capite, quarum similitudinum vis & energia salvari non potest, nisi eadem lux Gratiæ, & Natura Divina participata, & idem vigor spiritualis animarum sit communis Iustis & Christo, illis ut regeneratis à Christo; & Christo, ut communicante se

justis per emanationem Gratiæ sibi connaturalis. Unde meritò dixit Apostolus per Gratiam Christum formari in nobis, & in nobis vivere, quippe est vita spiritualis solius Christi connaturalis; ex quo dicis etiam Gratiam ex se reddere nos Christi anos, id est Christo similes, & de ordine ipsius.

55 Circa tertium de munere Gratiæ habitualis in Christo censuit speciali ter P. Vvadingus *disp. 5. dub. 3.* Gratiam habitualem esse in Christo, ut ornamentum animæ, non verò cum munere sanctificandi. Movetur: quia per sanctitatem increatam sanctificatur Humanitas, quantùm creatura potest sanctificari: ergo non manet in humanitate capacitas, ut ultra, vel per aliam formam sanctificetur. Confirmat: quia Gratia eatenus sanctificat quatenùs dat jus ad gloriam, & hanc facit debitam; at qui Christo non potest dare jus ad gloriam, quia Gloria jam est ipsi debita, quantùm deberi potest: si autem obligatio ex uno titulo est infinita, non potest titulus superveniens parere obligationem, ut patet in eo qui votum Deo emisit, cujus obligatio non crescit, facta quacumque additione promissionum: quippe exhausta jam est potentia motalis subjecti. *Vvading.*

56 Hæc ratio insufficiens est: quia licèt Humanitas per sanctitatem increatam sanctificetur quantum potest intensivè, non verò extensivè: extensivè ergo sanctificari potest, sicut & ornari, licèt per increatam perfectionem ornata sit quantùm potest. Adde, si hæc ratio valeret, probandum ex eâ, neque Christum intelligere per scientiâ experimentalem, aut infusam, cùm per beatam jam satis sciat: neque Deum habere scientiam de creaturis in seipsis, aut de se in creaturis, cum assumde comprehensionem omnium habeat. Et ratio est, quia formæ subordinatæ non se impediunt quoad formales effectus. Ad confirmationem omisso quod assumitur, nego per gratiam non fieri novo titulo debitam Christo Gloriam, saltem extensivè. Illud autem de voto non venit ad rem: quia materia non est capax nisi unius obligationis, quando obligationes sunt rationis ejusdem. Quare

57 Censeo Gratiam habitualem in Christo inter alia, exercuisse duo munera. *Primum*, Radicis connaturalis, & immediatę habitudinem infusorum, ut nempe esset in Christo connaturale principium ordinis supernaturalis, cujus Vnio hypostatica est caput. *Alterum*, sanctificandi; Tum ut & in hoc genere Sanctificaretur Humanitas, quod asserit Bernardus *hom. 4. super missus est.* Tum etiam ut eodē genere Sanctificaremur Christus & nos; neque essemus similes Christo in genere sanctitatis, ut innuunt, & tantum non convincunt Scripturæ relatæ. Tùm demum quia imperceptibile est formam unitā subjecto alioquin capaci, ipsum non denominare specialiter juxta genus suum. *Bernard.* *Num. 54.*

58 Circa quartum. Negant jam communiter Moderni post Vazquez, existentiam Gratiæ habitualis in Christo esse de Fide: contenti dicere, non posse sine temeritate negari. Ratio prioris: quia ad id requiritur expressa Scriptura, vel definitio Pontificis, vel certa traditio Ecclesiæ ab omnibus recepta: quorum singula desunt in præsenti. Ratio posterioris est inconcussa communis Authoritas Theologorum. Affirmant esse de Fide Suarez, & Ragusa inter alios, quibus ferè subscribo cum Antonio Perez, quo cum assero duo. *Primum*: esse de Fide, Christo & nobis esse commune aliquod donum supernaturale. Id enim evincunt probationes nostræ, maximè quinta. *Alterum*: negare Gratiam habitualem Christo, esse errorem in Fide, & proximum hæresi: quia aliter intelligi nequit veritas de Fide, nempe Infantem Baptizatum v. g. induere Christum, & formari Christum in ipso, participando cum Christo in eodem spiritu, & Gratia, ut loquuntur Scripturæ latè videndæ apud citatum Perez *loco etiam citato.* *Vazquez.* *Suarez.* *Ragusa.* *Ant. Per.*

§. VII.

CONCERNENTIA AD GRATIAM Habitualem Christi Domini.

59 Circa quintum & ultimum: Prima difficultas: à quo tempore infusa fuerit Humanitati Gratia habitualis, & quomodo sine suo effectu primario, qui est reddere Filium Adoptivum? Respondeo ad primam partem difficultatis, infusam ab ipso instanti Conceptionis: Nec aliter fieri potuisse. Ratio prioris: ex tunc enim erat debita jure Vnionis, & Deitatis unitæ. Quòd si Christus dicitur profeciſſe in Gratia coram Deo & hominibus, intelligendum est de profectu indiciativè, non formaliter: quatenus ætate crescente dabat majora indicia Sapientiæ, & Gratiæ sibi jamdiù infusæ, utique se conformans tenuitati Naturæ nostræ, quam gerebat.

Ra-

Vide infrà disp.3.sect. 2.a nu.49.

60 Ratio posterioris : quia major vis est in dono unionis ad inclinandum Deum, ut Gratiam conferat, quàm in igne, ut calorem : quo certè major est titulus inclinandi ; sed tanta vis est in igne, ut ab ipso suæ creationis instanti connaturaliter comitari debeat calor : ergo major erit in dono unionis, atque adeò, ut neque divinitùs. Tùm quia non apparet titulus ex quo prudenter asseri possit in Deo potestas removendi Gratiam à Christo Domino. Tùm demùm quia, ex *sæpè* insinuatis, ipsius doni hypostatici collatio est obligatio passiva Dei dandi Christo dona supernaturalia, quæ illum deceant neque negandi, nisi interveniente Christi beneplacito in obsequium ipsius Dei; atqui Christo repugnat tale beneplacitum, utpote imprudens, ut certè foret nolle Gratiam, ex cujus defectu nullus fructus sperari posset : ergo.

Passim lib. 4. disp. 3. & 4.

61 Respondeo jam ad alteram partem difficultatis, & assero, primarium effectum Gratiæ habitualis in fonte suo, & in statu suæ connaturalitatis, qui est unita Deitas, non esse adoptare in Filium: quia adoptio requirit extraneitatem: esse tamen in nobis, & ideò esse, quia in suo primario connaturali statu non adoptat, sed est proprietas Filii naturalis Dei.

62 Secunda difficultas: quenam in Christo sit causa physica Gratiæ habitualis? Nam de morali, deque motivâ non est dubium ex *lib.* 1. eam esse Deitatem unitam, & hypostaticam Vnionem. Dicere posset aliquis cum Abrâ de Raconis, Gratiam habitualem specialiter fluere ab ipsâ Verbi Personalitate. Sed hoc non posse dici vidimus contra ipsum *lib.* 1. *sect* 3 Diceret aliquis cum Granado (putante, Christi humanitatem elevari, ut in aliis humanitatibus produceret Gratiam habitualem, imò referente Authores, qui putent eam ipsam Humanitatem jam, antequam exsteret, elevatam, ut omnia tam de ordine naturali, quàm supernaturali produceret ab initio mundi) productam obedientialiter Gratiam ab Humanitate Christi in se ipsâ. Sed hæc doctrina deficit in fundamento, valdeque extendit sphæram potentiæ obedientialis : nec est ad rem: quia Gratia non est proprietas Humanitatis, sed Deitatis unitæ. *Infrà* latiùs de discursu, cùm *de Potentiâ Christi.*

Sup. lib. 1. & ibidem disp.3.sect. 7.

Racon.

Granadi singularis opinatio.

Infr. disp 7.

63 Dicunt alii cum ipso Granado, & Vincentio Gratiam in Christo fluere ab ipsâ hypostaticâ Vnione; Nam si Sanctus Thomas ait, quòd Gratia sequitur ad Vnionem, ut *splendor ad Solem, & calor ad formam ignis.* Hæc habet 3 *part. quæst.* 7 *art.* 13. & hùc ego inclino, & assero Deitatem unitam efficere Gratiam in Christo, ut proprietatem maximè propriam vel mediâ omnipotentiâ (quod est communiùs) vel medii ipsâ Vnione hypostaticâ. Nec obstat quòd Modi non soleant esse activi : Tùm quia non ita id solet ut multi non sint. Tùm quia Modus iste est supra naturam modorum omnium : & quidem entitatis, & perfectionis longè majoris, quam sit ulla Gratia, ut constat ex supra dictis *lib.* 1. Adde sic posse dari rationem congruam pro determinatione Gratiæ, si alioquin infinita non sit. Nec quæ *disp* 49. objicit Pater Aldrete *sect.* 3. momenti sunt contra nos post stabilita principia *lib.* 1.

Vincent. Granad. S.Thom.

Suprà lib. 1. disp. 4. sect. 1.

64 Tertia difficultas : an Gratia habitualis Christi fuerit ejusdem speciei cum nostrâ? Respondeo affirmativè. Ratio mihi est ex eisdem argumentis, quibus ejus existentia approbata in Christo est. Accedit communis calculus Theologorum, & Patrum præsertim Cyrilli *tom.* 5. *Concil Ephes. cap.* 1. *ad primum Anathematismum* : Augustini *lib.*15. *de Trinitate cap.* 76 Athanasii *serm.*2 *contra Arianos*; Macarii senioris Aegiptii *hom.* 44 Vide loca apud Aldretum *disp* 51. *sect.* 10. *num* 7. Ex quâ sententiâ communi infert necessitatem resolutionis Pater Antonius Perez asserendo nullam aliam esse possibilem speciem Gratiæ, quæ perfectior sit, eâ quâ de facto justificamur: cui illationi præluxere Ioannes Vincentius *Relect. de Gratiâ Christi quæst.* 1. Zumel 1. 2. *art.* 1. *disp.* Curiel 1. 2. *quæst.* 112. *dub* 2. §. 2 *fin.* Pater Torres *opusc.* 3 *disp.* 1. &, quod caput est, Doctor Eximius *lib.*8. *de Gratiâ cap.* 3. *num* 10. ex hac ratione potissimùm: quia ordo Gratiæ, in quo sumus per Christum, constitui perfectus debet, conferendo justis primam, & quasi radicalem illius ordinis. Tũ: quia in his qualitatibus supernis, quarũ una ab aliâ fit, aut fieri potest, non est infinitè procedendum, sed standum in aliquâ primâ: Quod si ita est, non est cur ista, ultra quam procedi non possit in speciem perfectiores, non sit ea ipsa Gratia Christo, & Iustis, ab ipso communis. Ita etiam planè sentio.

Cyrillus. Augustin. Athanas. Macar. Sen. Aldretus.

Ant. Per.

Vincent. Zumel. Curiel. Turrianus. P. Suarez.

65 Ratio est satis perspicua. Sic enim argumentor: Gratia Christi, & justorum est ejusdem speciei, ut oportet ad fundandam, &

Gratia Christi, nulla est possibilis specie perfectior.

& explicandam ſimilitudinem inter Chriſtum, & juſtos, quam utique adeò celebrant Scripturæ. Vel ergo ultra Gratiam Chriſto, & juſtis communem, ſunt aliæ Gratiæ poſsibiles perfectiores ſecundùm ſpeciem? vel non? Si ſecundum: intentum aſſequimur. Si primum: ulteriùs rogo vel iſtæ poſsibiles ſunt finitæ numero, vel infinitæ? & neutrum dici poteſt. Non primum. Quo enim fundamento ſiſtitur in octavâ v. g. tanquam in ultimâ? Adde improbabiliter negari ultimam Chriſto: imò & nobis, quibus, teſte Apoſtolo, *donavit in Chriſto Deus omnia*: & ratio eſt: quia omnes, & ſingulæ ſunt Chriſto debitæ, nec eſt cur nos limitare velimus amorem Dei erga Chriſtum, *in quo ſunt omnes Theſauri Sapientiæ, & Scientiæ Dei*, teſte eodem Apoſtolo: *& cui dedit matus his omnibus*, nempè Divinitatem. Non ſecundum: quia vel Chriſtus habet eas omnes, vel nullam earum. Secundum dicetur improbabiliter, ſi poteſt habere: cùm ſingulæ ſint debitæ, & æquè connaturales. Dicere autem, non poſſe eas habere ſimul, eſt etiam æquè improbabile, cùm ſit fingere Naturam cum jure ad proprietates, quas non poſsit habere: quippè omnes illæ Gratiæ ſunt, ut ajebam, æquè connaturales: neque cumulus ſuperat dignitatem ipſius. Si autem dicatur primum: quænam erit ſimilitudo inter Chriſtum, & juſtos ratione gratiæ, cùm ratione gratiæ neceſſaria ſit ferè immenſa diſsimilitudo: ergo ſit de primo ad ultimum repugnare Gratiam, quæ ſecundùm ſpeciem ſit perfectior, eâ quam Chriſtus habet, & qua ipſi propter ipſum juſtificamur.

66 Neque juvat recurſus pro adinveniendâ poſsibilitate ſpecificæ diverſitatis ad ſpecialem alligationem Gratiæ cum Hypoſtatica Vnione, vel ad ſpecialem incompoſsibilitatem cum venialibus. Tùm quia prima differentia eſt purè materialis in ratione gratiæ; Tùm quia eſt impoſsibilis: alioquin ex ſolâ formâ natâ ex ſe cum aptitudine ad adoptandum colligi poſſet in eodem ſubjecto jus ad unionem. Tùm inſuper, quia ſecunda differentia mihi etiam eſt impoſsibilis ad conceptum gratiæ adoptantis, vel ſufficientis adoptare, qua is eſſe debet omnis poſsibilis. Ratio eſt: quia adoptio ex terminis ſuis petit non cogere amicum niſi intra amicitiæ foros, & jura, & ad id, quod repugnat amicitiæ: identificare autem ſibi dependentiam ab opere, cujus omiſsio vel poſitio venialis inter amicos eſt, eſt gravare amicum eo ipſo jure amicitiæ, quo favor illi præſtatur. Hæc autem ex terminis inconvenientia ſunt.

67 Dices: quid ſi Gratia identificaret ſibi impeccabilitatem. Dico, eam Gratiam à me hucuſque impugnatam: & addo impoſsibilitatē venire ſolùm poſſe vel ex cognitione neceſsitante ad amorem, vel ex perfectione Gratiæ neceſsitante Deum, ut non permittat, quòd inter amicos ex jure amicitiæ poſsibile eſt, vel ex prædicato excludente libertatem ſubjecti, cui datur. Primum repugnat qualitati emortuæ, de quâ loquimur. Secundum, juri, & limitationi adoptionis. Tertium, gratis fingitur, cùm adoptio exigat poſſe obſequi adoptanti, & illi ſubeſſe quoad præcepta, & mandata, quibus neceſsariò eſt annexa potentia defectuoſa. De his tamen expendiùs alibi: ubi curabimus rationem Doctrinæ à priori deducere. *Tom. in in 1. 2.*

68 Quarta difficultas: quo reſpectu ſe habeat ad Vnionem Hypoſtaticam Gratia habitualis? Et ratio dubitandi eſt maxima. Nam ſi Gratia ſe habet ut proprietas ad Deitatem unitam: vel Deitas unita maneret violenta ſine gratiâ, ſicut ignis ſine calore, vel gratia eſſet violenta ſine Hypoſtaticâ Vnione, atque adeò in nobis; ſicut calor ſine igne: quæ ſingula ſunt abſurdiſsima.

69 Præcluſi jam hæc *lib 1. diſp. 3. ſect. 1.* & reſpondeo Gratiam ſe habere adinſtar proprietatis reſpectu Deitatis unitæ, quod fit ex totâ Doctrinâ concluſionis. Nota verò Gratiam, licèt ſtrictiſsimè imitetur proprietates alias in titulo conſequentiæ ad Deitatem unitam, eas non imitari in connexione inſeparabilitatis ab ipsâ. Ratio eſt: quia ex ipsâ conſecutione ad Deitatem unitam habet pro munere, fundare connaturaliter adoptionem in aliis ſubjectis; unde connaturaliter in illis eſt, præſtando effectum ſibi proportionatum, & connaturalem, & implendo unum ex finibus ad quos eſt nata, licèt ſejungatur à Verbo. Fateor tamen decentiùs eſſe in divino ſuppoſito, quàm in extraneo. Hæc latiùs *ibi*, & latiſsimè Pater Quirós ſuper hac difficultate videndus *diſp. 19. de Viſione Dei ſect. 2. & 3.* ex quibus patet ad rationem dubitandi. *Lib. 1. diſp. 3. ſect. 1. à num. 9.* *P. Quirós.*

SEC-

SECTIO II.

QVANTVM SANCTIFICETVR HVMAnitas à Sanctitate Increatâ.

70 QVadruplex hîc intervenit quæstio. *Prima*: an Humanitas Christi Domini usque adeò sanctificetur ab increatâ Sanctitate, ut ratione istius maneat æquè sancta,& amabilis ac Deus ipse. Quod negant Theologi communiter : & specialiter affirmant graves etiam Theologi secuti Meratium *disp.6. sect.6.* Valentiam *disp. de Incarnatione q. 7. punct. 1.* & Vvadingum *disp. 5. dub. 2. num. 11. & disp. 10. dub.4. num. 37. Secunda* : an nihilominùs dici possit Humanitas sine addito ratione sanctitatis increatę simpliciter infinitè sancta. Quod tenent Petrus Hurtado *disp. 47. sect. 4.* & Raymundus Lumbier *à num. 980. Tertia*: an saltem cum addito, & in genere sanctitatis communicatæ dici possit,& debeat ratione sanctitatis Increatæ Christi Humanitas simpliciter infinitè sancta ? Et affirmans videtur communis opinio. *Quarta*: an Christi Humanitas plus per Divinitatem sanctificetur, quàm per Verbi personalitatem? Quod vix attingitur. Notetur ante omnia cùm Lumberio, loqui nos hîc, de sanctificatione physicà: nam de morali, quæ consistit in quadam condignificatione Humanitatis factâ à Divinitate unità, certum mihi est eam esse,dicique posse simpliciter infinitam: cùm ex præjactis toto ferè tractatu Doctrinis transeat Humanitas in quandam moralem identitatem cum ipsâ Divinitate. Iam pro resolutione quatuor quæstionum, & luce totius controversiæ,accipe totidem conclusiones, ordine tamen respondendi retrogrado.

Meratius. Valentia. Vvading.

Pet.Hurt. M. Lumb.

Communis opinio. Specialis quæstio.

Lib.1 disp. 3.& lib 4. disp. 3. & 4.

§. I.

Prima Conclusio.

ÆQVE SANCTIFICATVR HVMANITAS per Verbi Personalitatem, ac per ipsam Divinitatem.

71 OStenditur primò: quia licèt Divinitas, & Personalitas forent inæquales in perfectione, ut condistinctæ virtualiter; tamen respectivè ad Humanitatem sunt omninò æquales quoad munus perficiẽdi,& sanctificandi:ergo æquè per utramque perficitur,& sanctificatur. Consequentia est evidens. Probatur antecedens: quia Humanitas quomodocumque sanctificetur,nõ potest sanctificari, & perfici, tantùm quantùm est Sanctus, & perfectus Deus juxta sententiam communiorem, nec tantùm quantùm est sancta, & perfecta Personalitas Verbi v. g. ergo Personalitas Verbi major est in ratione sanctitatis, quàm sit sanctificatio, cujus est capax Humanitas : ergò æquè per utramlibet perfectionem sanctificari,& perfici potest Humanitas, quantùm potest : ergo respectivè ad Humanitatem Divinitas, & Personalitas sunt æquales : quicquid sit de earundem inæqualitate in ordine ad se. Probo istam consequentiam. Quando duæ formæ,vel quasi formæ sic comparantur in ordine ad subjectum, ut unaquæque sufficiat ad effectum formalem, quantùm capax est subjectum,sunt omninò æquales quoad illud munus denominandi: ut patebit expendenti: ergo similiter in casu nostro.

72 Ostenditur secundò: quia ex dicendis; & firmandis *alibi* juxta veriora mihi principia, omnia prædicata Divina, ratione identitatis cum omni perfectione simpliciter simplici, à quâ præscindi non possunt, si concipiantur cum differentiâ prędicati Divini,& ut Divina,sunt æqualis omninò perfectionis;atque adeò etiam Relationes sunt tantæ perfectionis, quantæ Divinitas est. Ex quo principio multa facilè componentur in tractatu de Essentiâ, & Attributis, ubi firmabitur,& in tractatu de Trinitate,ubi ejus aperietur utilitas:ergo non potest Humanitas magis à Divinitate perfici, quàm a Personalitate Verbi,nec econtrà. Consequentia patet:quia quando summa est inter formas, seu quasi formas æqualitas, non est unde vi earum colligi possit inæqualitas formalis effectûs.

Tom. in 1. p. tract. de Deo sciẽte.

P. Munieſſ de Attrib. disp 3 sect. 3. & 7.

§. II.

Secunda Conclusio.

IN GENERE SANCTITATIS COMMVnicatæ, & Creaturæ perfectibilis, Humanitas Christi perficitur, & sanctificatur infinitè simpliciter ab increatâ Perfectione.

73 OStenditur primò: quia Sanctificatio Humanitatis à Verbo est supra quam in linea creaturæ perfectibilis, & sanctificabilis major esse non possit, & quæ in se cõtinet omnem perfectionem suæ speciei : ita ut Humanitas maneat usque adeò per-

perfecta, & sancta, ut perfectior, & sanctior excogitari non possit intentivè, facta quacumque accessione donorum, & sanctitatis: ergo in linea creaturæ perfectibilis, & sanctitatis communicatæ perficitur, & sanctificatur Humanitas infinitè simpliciter. Consequentia patet: tùm ex definitione infiniti. Tùm quia alioquin, factâ additione, simpliciter cresceret sanctificationis effectus.

74 Antecedens autem probatur primò: quia Humanitate Deificatâ nihil creatum potest excogitari dignius, & excellentius. Secundò: quia si Humanitas se haberet melius cum aliis donis comitantibus unionem, quàm cum ipsâ unione præcisè, & donum unionis simul cum aliis donis esset simpliciter majus bonum Humanitati, quàm præcisè secundùm se: Humanitas secundùm se foret indignior complexo ex unione, & aliis donis, quàm Unione secundùm se: quod non videtur posse dici. Tertiò: quia quantitas perfectionis, & sanctificationis in creaturâ æstimari debet ex quantitate conjunctionis cum Deo: hæc autem in Humanitate Deificata est summa.

75 Ostenditur secundò: quia si ob aliquam rationem conclusio à veritate deficeret maximè quia Deus sanctior est: at hic excessus non obstat veritati conclusionis: quod probo primò: quia licèt in eadem linea non possit esse unum infinitum simpliciter alio majus, non est cur repugnet in diversâ: at sanctitas per essentiam, in quâ sanctus est Deus, & sanctitas per communicationem, in quâ sancta est Humanitas, sunt lineæ diversissimæ, licèt sub eodem genere sanctitatis. Secundò: quia actus morales Dei sunt majoris dignitatis, quàm actus Theandrici Christi Domini; nec id obstat, quominus isti sint dignitatis simpliciter infinitæ in genere valoris, & meriti.

§. III.

Tertia Conclusio.

SI HVMANITAS CHRISTI RATIONE sanctitatis increatæ non manet æquè sancta, ac est Deus, nequit absolutè dici, sanctificari simpliciter infinitè.

76 OStenditur. Quia Sanctificatio simpliciter infinita est quâ major excogitari non potest: eò enim ipsò quòd excogitari possit major, jam manet excessa, atque adeò cum defectu perfectionis, quâ ipsam intra proprium genus major excedit: ergo intra suum proprium genus habet limitem perfectionis ulterioris, qui est ipse defectus, qui necessariò excludi potest per accessum perfectionis deficientis, quo ultra perfici, & meliorari posset intra proprium genus: ergo non est infinita simpliciter. Tota hujus principii veritas nititur in definitione simpliciter infiniti: de cujus ratione est ita *continere omnem perfectionem suæ lineæ, suique generis, ut major excogitari non possit*: ideò Deum dicimus esse ens simpliciter infinitè perfectum: ideò negamus lineam infinitæ longitudinis non esse quantitatem simpliciter infinitam: quæ singula expendimus *lib.* 2. cùm *de infinitate peccati*: unde constat infinitum simpliciter esse in suo genere summum. Nunc sic: Atqui sanctificatio Humanitatis non est qua major excogitari non possit, si non sit æquè sancta, ac est Deus, ut patet: ergo non est infinita simpliciter. *Lib. 2. disp. 3. à nu. 71.*

77 Opponunt Hurtadus, & Lumberius primò: falsò assum., esse de conceptu simpliciter infiniti summitatem. Secundò: Quidquid se habet ad instar formæ, (licèt revera non sit) reddit subjectum tantum, quanta est ipsa, atque adeò tam sanctum, quanta in se est ipsa sancta: debet enim subjectum reddere bonum in eo gradu in quo ipsa est bona: quod patet exemplo vulgari Albedinis, & speciali Gratiæ: Albedo enim ut quatuor reddit subjectum album, ut quatuor: Gratia, ut octo, gratum ut octo: nempè quia forma communicat *ut quod*, quantam perfectionem habet, *ut quo*. Atqui sanctitas increata est infinita simpliciter: ergo non reddit Humanitatem simpliciter infinitè sanctam. *Hurtad. Lumber.*

78 Tertiò: tota Humanitatis capacitas obedientialis repletur per Verbi intrinsecè: atqui hæc est infinita simpliciter: ergo completur simpliciter infinitè: ergo neque ex parte formæ, neque ex parte modi, neque ex parte capacitatis potest denominatio sancti deficere ab infinitate simpliciter. Quartò: quia si Scientia Dei, vel Omnipotentia uniretur, quâta est, Humanitati, prout oportet ad dandam denominationem potentis, & scientis, redderent eam simpliciter infinitè scientem, & potentem: id quod de aliis etiam Attributis dici posset: sed tota sanctitas quanta est Dei, unitur Humanitati, prout oportet ad dandam denominationem sanctæ, & amabilis: ergo reddit Humani-

manitatem simpliciter infinitè sanctam, & amabilem. Sed hæc momenti non sunt: & ultra probant, quàm hi Authores vellent: Probant enim, quod ipsi benè negant, Humanitatem summè sanctificari, & æquè ac Deum, cùm sanctitas sit *ut quo* summa, & ipsissima Dei.

79 Respondeo igitur: & ad primum puto me evidenter ostendisse, esse, de ratione simpliciter infiniti, summitatem. Ad secundum, quo maximè fidit Hurtadus, & Magister Complutensis: distinguo majorem: quanta forma est in se, vel respectu alterius subjecti magis capacis, nego. Quanta est respectivè ad subjectum quod perficit, attentà hujus capacitate, concedo. Probandum est autem, sanctitatem increatam esse simpliciter infinitam quoad munus sanctificandi simpliciter infinitè Humanitatem, & hanc esse capacem talis effectûs. Doctrina verò solutionis omninò patet multis exemplis. *Primum* est: Vnio, licèt sanctitas, diversimodè denominat Animam, ac Corpus Christi, & tamen est eadem in utroque. *Secundum* est: Infinita perfectio in omni genere communicatur Humanitati, eamque perficit: cur ergo nó perficit simpliciter infinitè in omni genere, facitque ens æquè perfectum, ac Deus est. *Tertium* est, ex suppositione mihi impossibili in quà detur substantia intellectiva non volitiva, infundatur huic actus qui indivisibiliter sit intellectio, & volitio: non amabit, sed purè intelliget. Mitto alia.

In 1.2. Tract. de Actib.

80 Ad tertium, quo nititur Lumbier, & quod niti videtur vulgaritate vacuitatum, quarum impletio postulat tantum quanta est ipsa vacui capacitas, permissà majori, (quę falsa est: nam exinde non esset jam capacitas obedientialis ad alia dona) distinguo minorem: terminativè, concedo: entitativè, denominativè, & quoad usum, nego minorem. Ad quartum etiam Lumberii: nego consequentiam, imprimis: Ratio est: quia suppositio aptitudinis: ut sanctitas exerceat munus sanctificandi, non est suppositio Deitatis essentialis in Humanitate, atque adeò non est suppositio quæ non relinquat intra genus sancti aliquid majus Humanitate Deificatà: at suppositio aptitudinis, ut intellectio, vel Omnipotentia denominent, est suppositio Divinitatis essentialis Humanitati: quippe soli Divinitati potest esse immanens Intellectio, & soli potest quoad imperiú respõdere Omnipotẽtia: quæ requiruntur ex *supradictis* ut intellectio, & Omnipotentia dent suas denominationes: & hæc suppositio non relinquit ut sit aliud ens magis sciens, aut magis potens. Deinde cum multis nego majorem. Iuxta aliquos enim adhuc Humanitas non comprehenderet. Iuxta alios non esset sui productiva. Ratio solida est, quia magis scit, qui à se, & necessariò scit, & magis potest qui à se, & independenter ab alio potest omnia.

M. Lumb.

Suprà à num. 13.

§. IV.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI Ratione Sanctitatis infinitæ non redditur tam amabilis, placens, & Sancta, quàm Deus est.

Quarta Conclusio.

81 EXaminemus aliorum fundamenta, ut solidè procedamus. Ratio Magistri Prudentii est: Eò Persona sanctior est, quò jus habet ad perfectiorem beatitudinem, & ad majora bona: quia cùm sanctitas sit jus ad Beatitudinem, necesse est quòd Beatitudo crescat, crescente sanctitate: unde discis, quo jure Theologi ex majori, vel minori Beatitudine rectè colligant statum sanctitatis in Personà: Atqui Humanitas ratione sanctitatis increatæ non habet jus ad Beatitudinem æqualem Divinæ: nam Divina Beatitudo est infinita comprehensio Deitatis, & identitas secum ipsà: quæ Humanitati repugnant: ergo nec redditur æquè sancta, & amabilis, ac est Deus.

M. Prudẽt.

82 Hæc ratio speciosa est, sed fallax. Primò: quia si gradus sanctitatis commensurari debet cum Beatitudine ad quam est jus, Sanctificatio Humanitatis facta per increatam sanctitatem non esset altioris ordinis, quàm nostra, facta per gratiam: cùm Beatitudo ejusdem omninò rationis sit; & tota Christi cadere possit in jura Gratię habitualis. Deinde neque Christi Humanitas esset plus sancta, quàm per Gratiam habitualem infinitam, fieri posset. Demùm neque esset infinitè sancta genere sanctitatis participatæ. Secundò: quia licèt eò sit perfectior Beatitudo, quò Persona est sanctior, quando ipsi est possibilis perfectior Beatitudo; non tamen quando ex speciali repugnantiâ est ipsi impossibilis perfectior Beatitudo, & non ex defectu sanctitatis: sic enim responderet Adversarius ad instantias nostras. Mensura ergo sanctitatis non tam sumenda est ex termino juris, quàm ex nobilitate ipsius juris, quod necesse est crescat,

creſcente ſanctitate : quòd ſi jus ad Beatitudinem ſibi poſsibilem, eſt in Humanitate tantum, & tam æſtimabile, quàm eſt in Deo jus ad Beatitudinem ſibi poſsibilem, contendent Humanitatem æquè manere Sanctam, ac Deus eſt.

83 Ratio communis eſt. Increata ſanctitas non communicatur infinitè ſimpliciter Humanitati, neque tantumdem, ac Deo: quod eſt evidens : Atqui denominatio, & effectus formalis ſancti, & amabilis non ſolùm ſumitur ex ſanctitate communicatà; ſed ex modo communicationis : ergo licet ſanctitas infinita ſimpliciter, quæ eſt in Deo, ſit eadem in Humanitate, denominatio tamen & effectus formalis erit prorſus inæqualis. Conſequentia eſt evidens, & minor probatur: quia forma eò magis ſubjectum perficit, quo magis eſt intima. Tùm & ſpecialiter quia ſanctitas eſt participatio Divinitatis: ergo quò ſtrictior ſit modus participandi, erit nobilior, & major ſanctitas Videtur iſte diſcurſus ſatis ſolidus, eoque non ſemel uſus ego ipſe ſum in præcedentibus.

84 Contra tamen occurit unus aut alter ſcrupulus. Primò : quia ſic tollitur ſuppoſitio, quæ eſt communicari Humanitati, ſanctitatem ſimpliciter infinitam : ſi enim modus identicus facit ſanctitatem ſimpliciter infinitam : cùm iſte modus identicus habèdi non communicetur Humanitati, neque in Humanitate erit forma ſanctitatis ſimpliciter infinitæ. Quæſtio autem erat, an ſi forma ſit infinita ſanctitas, eoipſo infinitè ſimpliciter ſanctificaret? Secundò: quia defectus identitatis non tollit quominus perfectio non æquè denominet, ac per identitatem. Finge enim Gratiam ut duo identificari cum ſubſtantia animæ *A*, non reddit magis gratam quàm Gratia ut duo reddit animam *B* diſtinctam: finge Angelum identificari cum intellectione perfecta ut quatuor ; non magis intelliget, quàm alter per diſtinctam cognitionem perfectam, ut quatuor: & quidem *P. Eſparz.* in Sententiâ Patris Eſparzæ, qui hanc rationem ſpecialiter adhibet, Intellectio creata ſi poſſet Humanitatem reddere intelligentem, redderet comprehendentem : & juxta omnes, peccatum, ſubjectum facit æquè malum & odibile Deo, ac ipſum eſt. Neque eſt recurrere ad ſpecialitatem denominationis : quia licèt ſanctitas ſit participatio Dei, & què major participatio eſt, eſt major ſanctitas: in Chriſto non ſolùm eſt ſanctitas Humanitatis, participatio, quæ eſt unio, ſed ipſa Divinitas. Tertiò : quia juxta ſatis probabilem doctrinam, & maximè utilem *in tract. de Trinitate* de quâ Pater Aldrete *Aldrete.* *diſp.48. ſect. 2. à nu.7.* & R. N. P. Thyrſus *Thyrſus,* *tom.2. ſelect. tract. de Trin. diſp. 12. ſect.8.* *& Nos in* §.5. Relatio Filiationis Divinæ æquè perfi- *Tract. de* cit Patrem, ac ipſum Filium : & tamen à *Trinitat.* Patre diſtinguitur, & non à Filio.

85 Ratio P. Aldreti, quam inter alias *Ratio P.* maximè exaggerat *ſect. 1. & 2.* eſt : quia ſi *Aldrete.* Humanitas æquè ſancta maneret, ac eſt Deus, & æquè amabilis, ac eſt Deus, non poſſet Deus impedire talem ſanctificationem : & neceſsitaretur Deus eam velle ponere à parte rei : objectum enim quod repræſentatur dignum amore ſummo, ita amatur à Deo, ut ſi ſit in poteſtate Dei, illud ponere, neceſsariò ponat; Atqui Deus non eſt neceſsitatus ad non impediendam eam ſanctificationem; alioqui neceſsitaretur ad Incarnationem ponendam : ergo ea ſanctificatio tanta non eſt, ut per ipſam maneat æquè ſancta Humanitas, ac eſt Deus. Confirmatur primo: quia ideò eſſentia Divina, & per eam Pater Æternus cognoſcens pro priori originis Relationes Filii, & Spiritûs Sancti, eas neceſſariò amat, & exiſtentiam earum, quia ſunt ſummè amabiles, & ſummè bonæ, & ſummè ſanctæ. Confirmatur ſecundo : quia exinde cur non æquè maneret Humanitas indefectibilis, ac manet ſancta?

86 Hæc ratio ſimilis eſt alteri, quam nos contra offenſæ infinitatem objecimus ; unde nobis diſplicere non debet. Ea tamen habet Solutionem.

Dici enim poſſet eam ſanctificationem *Non ſolida* eſſe impedibilem, ratione ſubjecti, quod omninò eſt impedibile. *Dici* ſecundò poſſet, objectum illud repræſentari dignum amore ſummo, ſuppoſito beneficio maximo Dei erga Creaturam, atque adeò non exiturum, niſi ſuppoſito exercitio Divinæ beneficentiæ ; ac per conſequens impedibile forè. *Dici* tertiò poſſet, illud objectum eſſe dignum ſummo amore ex ſuppoſitione quod ſit, quia eſt objectum rei contingenter habentis talem ſanctificationem. Ex quo patet ad primam confirmationem, quia bonum illud eſt objectum rei ex naturâ ſua ſimpliciter infinitæ. Ad ſecundam dicetur, repugnare eòipsò quòd creata ſit, nam eoipſo fit à potente non facere, & ceſſare à faciendo. Dicetur deinde Humanitatem jam manere indefectibilem quoad corpus & animam in æternum. Demum valebit hîc diſparitas,

quam

quam adversarii ipsi assignant: cur nempe denominari sancta possit Humanitas: non verò immensa, æterna? &c.

Motiva Nostra, & Primum.

87 Ratio igitur prima quâ moveor in hanc partem, ferè jam impulsus in alteram ex defectu solidi fundamenti, est à paritate, cui subnectam etiam rationem à priori. Sic argumentor: licèt Forma, vel quasi forma, quæ sit perfectio in omnium genere entis, communicetur intrinsecè Humanitati, non reddit eam summè perfectam in omni genere, atque adeò neque tam perfectam, quàm est: ergo licèt forma, vel quasi forma, quæ sit sanctitas infinita simpliciter, & quâ Deus est sanctus, & placens sibi, communicetur intrinsecè Humanitati, non reddet eam æquè sanctam, & amabilem, ac est Deus. Antecedens mihi videtur esse de Fide, quia quod non est Deus non potest esse tam perfectum, quàm Deus, nam hoc ipsissimum est esse Dei. Consequentia probatur: tùm à rigore paritatis. Tùm etiam quia tota ratio antecedentis reduci debet ad incapacitatem Naturæ finitæ respectivè ad denominationē illiusmodi; sed æquè Natura finita est incapax denominationis, quâ dici possit æquè sancta & amabilis ac est Deus.

88 Quod ostendo: nam ideò Natura finita censeri debet incapax ut denominetur summè perfecta in omni genere, quia seipsa est non Deus, & quid infinitè minùs Deo; atque adeò est suppositio manifestè contradicens: quippe id quod est non esse Deum, & quo res manet infra Deum necessariò est defectus perfectionis; atqui similiter id quod est non esse Deum, & quo res manet infra Deum est defectus amabilitatis, & sanctitatis: nam eoipso est ratio quâ res manet ex se contemptibilis, & secundùm se peccabilis: ergo pariter est incapax ut denominetur æquè sancta, & amabilis ac est Deus: ergo licèt tota Dei sanctitas communicetur, non æquè denominabit ac Deum, ob incapacitatem subjecti. Confirmatur. Major est sanctitas, quo minùs secum compatitur ratio nem displicendi, & potestatem peccandi; atqui Divina sanctitas in Humanitate secum compatitur rationem, quæ secundùm se displicere potest, & peccare: in se non compatitur: ergo in se major est sanctitas, quàm in Humanitate.

Secundum.

89 Ratio secunda, quâ moveor, est: quia Deo, utpote infinitè, & omnimodè excedenti finitudinem creaturæ, & omnem ejus capacitatem, non solùm convenire debent prædicata Dei solius propria, sed in quovis genere, denominationes, quæ creaturæ repugnent, superentque omnem capacitatem illius. Id quod ex terminis videtur notum, & extra quæstionem inductione convinci potest: ergo similiter in genere sancti & amabilis, convenire debent denominationes, quæ superent omnem capacitatem creaturæ: ergo in genere sancti, & amabilis non potest creatura reddi tam sancta, & amabilis, ac Deus est, quacumque factâ suppositione possibili. Confirmatur: quia in genere amabilis, & sancti, ita Deo convenit posse amari, & coli super omnia à se distincta, ut nulli creaturæ, & enti non Deo convenire possit: ergo factâ quacumque suppositione possibili non potest creatura reddi tam sancta, & amabilis, ac est Deus.

Tertium.

90 Ratio tertia, quâ moveor, est: quia si ratione sanctitatis increatæ maneret Humanitas tam sancta, quàm est Deus, Humanitas esset magis sancta, quam Deus, saltem extensivè; sed hoc ex terminis est absurdissimum: ergo & id ex quo sequitur. Major constat, quia Humanitas sanctificari etiam potest à Gratia habituali, & aliis formis per quas nequit Deus sanctificari. Ultima ratio, quâ moveor, est: quia Humanitas non ita sanctificatur à Verbo, ut ipsa ratione talis sanctificationis maneat capax æqualis adorationis, quâ Deus adoratur, nempe latriâ perfectâ, & eximiâ, quâ Deus adoratur ut Deus, & super omnia: ut videre est apud Suarez *disp 53. sect 3.* & Aldretum *disp 48. sect.1. à nu 6.* ex Damasceno, & S. Thoma, nosque *infrà* explicabimus *disp.ult.* ergo non æquè sanctificatur ac Deus.

Quartum.

Suarez. Aldrete. Damasc. S. Thom. Infrà Nos disp. 8.

91 Objicies primò: Bonitas ut octo facit subjectum amabile, ut octo: ergo sanctitas & bonitas simpliciter infinita reddet subjectum, cui secundùm se totam communicatur, sanctum, & amabile simpliciter infinitè: neque enim est minùs apta ad præstandum hunc effectum, quàm ad suum, Bonitas ut octo.

92 Confirmatur argumentum ab ingenioso Complutensi, primò: licèt Anima justi non reddatur grata per essentiam ex accessu Gratiæ, redditur à Gratia, tam sancta, quàm ipsa Gratia est sanctitas, & tam amabilis, & placens Deo, quàm est Deo amabilis & placet ipsa Gratia: ergo licèt Humanitas non reddatur per Deitatem Dea, redditur tamē tam sancta, quàm ipsa Deitas sanctitas est, & tam amabilis, & placens Deo, quàm Deo est ama-

amabilis, & placet ipsa Deitas.

93 Secundò: per rationem á priori discursùs, quia ea amabilitate amatur aliquid, quâ est amabilis ratio formalis movens ad amorem ipsius: atqui. Ratio movens ad amorem Humanitatis, ut sanctæ per Deitatem, est æquè amabilis, ac Deus: ergo Humanitas ut sancta per Deitatē est amabilis amabilitate, quâ amabilis est ratio æquè amabilis, ac Deus: ergo redditur amabilis æquè ac Deus. Minor patet: quia illa ratio movens est ipsa Divinitas.

94 Tertiò notādo duo. Primū: componi posse, quòd unū cōcretū entitativè sit alio ignobilius: & sit æquè nobile quoad aliquā rationē formalē. Patet in cōcretis Parietis, & hominis eidē albedini subsitātiū: ecce Paries, entitativè est ignobilior homine, & æquè bonus in ratione albi: seu æquè albº. Secundū: compositum amari dupliciter posse. Primò: ita ut utraque pars moveat ad amorem. Secundò: ita una pars ametur propter se, & sit ratio alteram amandi: discrimen est, quòd in secundo casu pars movens est taxa amoris erga alteram, atque adeò reddit eam amabilem, quantùm ipsa est amabilis; non obstante quavis imperfectione entitativâ, quæ impertinens est ad taxam amoris. Nunc sic: ergo si ratio movens est infinitè amabilis, & æquè ac Deus, objectum, quod propter ipsam amatur, non obstante qualibet entitativâ imperfectione, erit æquè amabile, ac Deus: ergo & Humanitas.

95 Responderi posset ad argumentum primò ex discursu *nu* 84. Sanctitatem simpliciter infinitam, & parem bonitatem, dicere in hac abstractione formæ, seu quasi formæ identitatem sui cum denominato: cùm verò Humanitati non detur identitas cum perfectione Divina: neque datur bonitas, & sanctitas infinita simpliciter respectivè ad ipsam, sed quæ solùm respectu Dei, & in se est bonitas, & sanctitas infinita: quo facilè confirmationes eluderentur. *Suprà nu.* 84.

96 Respondeo secundò omissis instantiis, quæ *ex num.* 84. peti possent; negando consequentiam ob incapacitatem subjecti: quare defectus istius denominationis non provenit à defectu formæ, sed subjecti. Vide quæ *suprà nu.* 88. & 89. Ad primam confirmationem, nego etiam consequentiam. Ratio disparitatis sumitur ex capacitate ad unum, & non ad aliud. Et aliunde quòd Gratia sit forma nata ad id muneris, atque adeò continens hunc effectum respectivè ad Animam: Non ita, Divinitas. *Et rursus nn.* 88. & 89.

97 Ad secundam imprimis tota ejus doctrina est vera, si supponatur capacitas in objecto materiali ad totam amabilitatem objecti formalis: quam capacitatem hîc nego. Deinde distinguo majorem; quâ est amabilis ratio movens, secundùm se, & in se, nego: quâ est amabilis respectivè ad objectum materiale, concedo: est dicere, tantùm esse amabile, quantùm bonificatur à ratione formali, & quantum ratio formalis bonificat ipsum objectum materiale. Quod est certissimum, & restat adversariis totum onus quæstionis.

98 Ad tertiam dico totam doctrinam notationum & illationis explicatam, ut nuper, esse veram, nisi ipsa entitativa inæqualitas sit ratio formaliter vel illativè obstans æqualitati denominationis, ut contingere puto in casu nostro. Formaliter: quia ratio æquè amabilis, ac Deus, dicit exclusionem distinctionis à Deo, & inferioritatis ad Deū. Illativè, quia arguit incapacitatem ad denominationes privativè Divinas.

99 Objicies secundò: quia si Deus non amaret simpliciter infinitè Humanitatem ratione Deitatis unitæ, plus amaret Humanitatem triplici divina hypostasi subsistentem, quàm Christi Humanitatem; sicut magis amat justum ut sex, quàm justum ut duo. Deinde illa Humanitas sanctior esset Christi Humanitate. Demum, non est unde colligi possit infinitas operum Christi, negatâ sanctificatione Humanitatis simpliciter infinitâ: nam mediâ sanctificatione transfunditur valor in opera. Respondeo negando simul tres sequelas: quia Humanitas licèt non sanctificetur, & perficiatur à Deitate, quantùm Deus est perfectus, & sanctus, sanctificatur, & perficitur quantùm intensivè potest, juxta secundā Conclusionē. De infinitudine operū Christi, & valoris origine satis dicta sunt *lib. præced. disp.* 2. & 3. etiam oculis intentis ad hæc quæ modò dicimus. *Lib.* 4. *disp.* 2. & 3.

100 Objicies tertiò: licèt Humanitas secundùm se non sit adorabilis cultu latriæ, prout cum Verbo conjuncta terminat eandem, & æqualem adorationem latriæ, quâ Verbum adoratur: ut tenet communis opinio cum Suarez, & Vazquez: ergo licèt Humanitas secundùm se sit finitè amabilis, prout sancta per Deitatem, erit amabilis, quantùm ipsa Deitas. Probat Consequentiam Complutensis *supra* laudatus. Sicut Divina Bonitas reddit Deum infinitè bonum, *Suarez. Vazquez. P. Vson.*

num,& dignum ſummo amore, ita excellẽtia Divina reddit ipſum infinitè excellentem, & dignum ſupremo cultu latriæ; atqui Divina excellentia, conjuncta Humanitati, licèt non per identitatem, ſed per ſolam unionem, reddit eam adorabilem ſupremo cultu latriæ propter ipſam excellentiam: ergo & Divina bonitas, conjuncta Humanitati, licèt non per identitatem, ſed per ſolam unionem, reddet eam amabilem ſummo amore. Confirmat: Non minùs Deus eſt adorabilis, quia eſt idem cum ſua excellentia, & eſt excellens per eſſentiam, quàm ſit amabilis, quia eſt idem cum ſua bonitate, & bonus per eſſentiam; atqui Divina excellentia, licèt Humanitatem non faciat excellentem per eſſentiam, facit adorabilem eodem cultûs genere, quo Deus eſt: ergo Divina ſanctitas & bonitas, licèt Humanitatem non faciat Deam, & bonam per eſſentiam, reddet amabilem, æquè ac Deus eſt.

Infrà diſp. 8. à nu. 35.

101 Reſponderi primò poteſt, negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt, quia cultus omnis, quantumvis latriæ, finitus eſt, atque adeò qui cadere poſſet in capacitatem creaturæ habentis intrinſecè titulum in quo fundatur, quæ eſt Divina excellentia; at vero amor appretiativus, quo major cogitari non poſsit, eſt ſimpliciter infinitus, atque adeò qui cadere nequit in capacitatem creaturæ eoipſo dicentis rationem ſufficientem deſpectionis. Reſpondeo ſecundò: licèt Humanitas deificata adoretur cultu latriæ, non tamen eſſe adorabilem cultu latriæ, eximiæ, & omninò perfectæ, quâ Deus adoratur: id enim eſt adorari ſuper omnia, quod non minùs repugnat creaturæ, quàm ſuper omnia amari.

102 Quæ ut intelligas, præſcinde, & ſuppone dupliciter adorari poſſe Humanitatem cultu latriæ. Primò ſi eodem indiviſibili actu ſupremæ latriæ adoretur Humanitas & Verbum. Secundò: ita ut Humanitas adoretur cultu latriæ propter Deificationem, tendente adoratione in Sanctitatem Increatam tanquam rationem formalem adorandi, non tanquam in id cui ſummittimur, ſed tanquam in id propter quod ſummittimur: quæ ſingula benè explicat P. Aldrete *diſp. cit. ſect. 3. à nu. 9.* Si primo modo fiat adoratio, ea eſt ſummæ latriæ, & adoratio ſuper omnia, non tamen reſpectu Humanitatis, ſed Verbi: Verbi quidem quia eſt excellentiæ ſuper omnia præferibilis, omninò ſuæ: non tamen reſpectu Humanitatis, quia eſt propter excellentiam adventitiam & alienam. Si adoratio fiat ſecundo modo, ea quidem eſt adoratio latriæ, ſed inferioris eâ, quàm perfectam, & eximiam dicimus, ſolique Deo debitam. Ex quibus ſatis patet ad formam argumenti, & adjunctæ confirmationis.

P. Aldret.

103 Objicies quartò: Humanitas ratione Deitatis non eſt minùs impeccabilis ac Deus: ergo nec minùs amabilis, nec ſancta minùs. Antecedens patet: quia æquè eſt impoſsibile peccatum Chriſto ac Deo. Conſequentia probatur. Tùm quia poſitiva impeccabilitas orta ex perfectione nequit non eſſe ſanctitas. Tùm etiam quia ſi ſemel non repugnat, quòd Deus non excedat creaturam in impeccabilitate, cur repugnet quòd neque in amabilitate, neque in ſanctitate excedat?

104 Reſponderi primò poteſt, omiſſo antecedente nego conſequentiam. Ad primam probationem dico quòd licèt poſitiva impeccabilitas ſit ſanctitas, non eo gradu quo eſt impeccabilitas, debet ſanctitas eſſe: quia carentia poteſt induci per formam magis & minùs perfectam: æquè tamen terminus excluditur, ſive ab hac, ſive ab illâ forma ponatur carentia: non verò æquè perficitur ſubjectum in quo carentia ponitur. Vnde ſemper erit ſummum diſcrimen inter Deum, & creaturam, quia licèt quoad excluſionem peccati pares ſint, impares infinitè ſunt in ratione formali excludendi peccatum: Nam in Deo eſt ſumma perfectio, & ſumma ſanctitas: in creatura ſolùm poteſt eſſe perfectio finitè, participata. Et exinde patet diſcrimen ſanctitatis & impeccabilitatis: nam quãtumvis Humanitas ratione Deitatis unitæ ſummè repugnet peccato, non uſque adeò perficitur, ut operationes habeat tam honeſtas, & laudabiles, quàm Deus.

105 Reſpondeo ſecundò: negando antecedens: minùs enim impeccabilis eſt, qui contingenter eſt impeccabilis, & habet in ſe peccabilitatem naturalem, quàm qui per eſſentiam eſt impeccabilis & nullam habet in ſe peccabilitatis rimulam, neque ſaporem. Hic eſt Deus, & Humanitas, illa. Minùſque eſt impeccabilis, & minùs perfectè, qui ſolum eſt impeccabilis per mediatam, & phyſicam repugnantiam cum peccato, qualis eſt Humanitas, quàm qui eſt impeccabilis per immediatam, & logicam repugnantiã cum peccato qualis eſt Deus. Videatur Amicus *diſp. 16. ſect. 5. à nu. 149.* *Amicus.*

Obji-

106 Objicies quintò: Nam Deus, actu, quo dat Humanitati, Donum unionis, eam amat infinitè simpliciter: dat enim bonum infinitum simpliciter, & tantum quantum Pater Æternus dat Filio: ergo Humanitas manet amata infinitè simpliciter, adeòque summè sancta. Respondeo primò: eo affectu non amari adhuc Humanitatem à Deo amicabiliter: quippè affectus amicabilis supponit potiùs sanctificationem, quàm præcedit. Respondeo secundò: distinguo antecedens: amat infinitè simpliciter amore appretiationis, nego: amore beneficientiæ, concedo: dat enim bonum, quod in ratione beneficii est maximum. Exinde tamen non fit quòd illud bonum, quod Deus dat Humanitati, sit tantum bonum respectivè ad Humanitatem, quantum est in se, & in ordine ad se; nec tantum dari Humanitati, quantum accipit Filius à Patre: Filius enim accipit identitatem cum summo bono, quã Humanitas non potest accipere.

SECTIO III.

QVANTVM SANCTIFICETVR HVMAnitas à Sanctitate creatâ? Vbi de plenitudine Gratiæ, & an hæc in Christo augeri posset?

107 ESt quæstio de quantitate Gratiæ habitualis in Christo, & in ipsâ reperio quinque discurrendi vias. *Prima* est: Gratiam habitualem in Christo non esse intensam infinitè; quia non potuit esse: putat enim repugnare infinitudinem intensionis in actu. Ita Thomistæ communiter, & ex nostris non pauci, nec ignobiles. *Secunda* est: eam esse infinitè intensam, si sit possibilis in actu. Ita Suarez, Delugo, Vazquez, & Moderni communiter. *Tertia* est: eam esse infinitè intensam: ita plures apud Ioannem de Cardenas *de Gemino fydere disp. 2. cap. 27.* qui eam infinitudinem extendit ad habitualem Gratiam Virginis. *Quarta* est: eam usque adeò fuisse infinitam, ut etiam fuerit omnis possibilis, quæ fieri à Deo potest, ita ut omnis Gratia, quæ in hominibus, & Angelis est, fuit, & erit, simul in Christo sit: ita Meratius. *Quinta*: eam, licèt foret alioqui possibile, de facto non fuisse infinitè intensam: ita Gaspar Hurtadus, & Aldretus acerrimè *disp. 51. sect. 5.*

Thomistæ communiter. *Suarez.* *Lugo.* *Vazquez.* *Cardenas.* *Meratius.* *Gasp. Hurt.* *Aldrete.*

108 Quòd si eos, qui negant infinitudinem vel actualem, vel possibilem, roges quanta fuerit Gratia Christi? Variè respondent. Antonius Perez fuisse moraliter infinitam, non physicè: nempè ex vicinitate ad Verbum, & ejus dignitatem. Deinde fuisse summam, non physicè, & attentâ potentiâ extraordinariâ, sed proportionaliter, & attentâ potentiâ ordinariâ. Aldrete, fuisse æquivalenter infinitam, quia ex sui perfectione individuali excedebat cumulũ etiam infinitum Gratię inferioris. Cęteri recurrunt ad illam summitatem potentiæ ordinariæ. Quòd si roges iterum: unde taxanda hæc summitas? *Dicit* Martinon, ex decenti correspondentia ad statum Humanitatis, attentâ ejus capacitate. *Dicit* Lumbier, ex lege Dei, quæ cônstituit providentiam ordinariam: & juxta quam, inter omnes à Deo taxatas, Gratia Christi est summa. Perez, & Quirós, ex Vnione Hypostaticâ, seu ex Deitate unitâ, designante sibi mediâ unione proportionem proprietatum.

Ant. Per. *Aldrete.* *Martinon.* *Lumbier.* *P. Quirós.* *Ant. Per.*

§. I.

SI POSSIBILIS SIT IN ACTV GRATIA habitualis infinitè intensa, concessa est Humanitati Christi Domini.

Prima Conclusio.

109 OStenditur primò conclusio: quia tota infinitudo Gratiæ est quid minus Dignitate Humanitatis, & decenter cadens in ejus jura: non ergo est cur negari debeat. Consequentia patet: quia ineptè putaremus Deum summè liberalem erga humanitatem, in eo quod maximum est, & valdè parcum in eo quod est minus, & decet habentem alioqui maximum. Antecedens probatur: quia nulla potest assignari dimensio Gratiæ, ultra quã additio fieri non possit in infinitum; sed nulla fieri potest additio etiam in infinitum, quà non sit major Dignitas Humanitatis, & ad quam non habet jus, si possibile donum sit: ergo, &c.

110 Confirmatur hæc ratio primò: major est dilectio Dei erga Humanitatem, quàm sufficiat in Deo, ad impertiendam Gratiam infinitam, si possibilis sit: ergo siquidem ex hoc amore rectè colligitur infusio Gratiæ, rectè etiam colligi debet infusio Gratiæ infinitæ. Confirmatur secundò: quia Gratia est ornamentum Humanitatis Deificatæ connaturale ratione dignitatis; sed dignitas est infinitè supra infinitudinem Gratiæ: ergo infinita Gratia debet esse connaturale ornamentum Humanitatis Deificatæ, si pos-

possibilis sit talis Gratia.

111 Ostenditur secundò: quia si Christus applicaret merita pro acquirendâ Gratia, si possibilis esset infinita, tota infinitudo caderet de condigno in ejus merita connaturaliter; nec adhuc eorum valorem æquaret; atqui Christus non habet Gratiam ratione suæ dignitatis minus intensam, quàm haberet ratione meritorum: ergo & habet Gratiam intensam infinitè, si possibilis est. Major est evidens, & probatur minor. Tùm quia alioquin melius fuisset Christo obtinuisse per merita Gratiam, quàm sine meritis & ratione Deitatis unitæ: quod ego non sentiam: cur enim careret Christus hac pulcritudine ex defectu applicationis, si alioquin ipsi non foret debita? Tùm etiam quia non minus præponderat dignitas physica Humanitatis respectivè ad totam infinitudinem Gratiæ, quàm dignitas moralis meritorum: ergo non manet debita minùs, ut proprietas connaturalis ratione illius, quàm ratione istius deberetur, ut præmium.

112 Dices primò obstare huic infinitudini finitam capacitatē Humanitatis. Contra: quia major est sanctificatio per Deitatem, & ipsius est capax Humanitas. Tùm quia licèt capacitas naturalis Humanitatis sit finita: obedientialis, præsertim passiva, interminata est: nam est perfectibilis ad perfectivum: & quò quis est magis distans à perfectione, magis est ejus indigens, & perfectibile magis.

113 Dices secundò: exinde debere concedi etiam Humanitati Christi infinitam intensionem habituum, & actuum moralium, quod admitti non potest: quia ad id est necessarius infinitus conatus, qui repugnat virtuti finitæ. Nego Virtutem Humanitatis Christi finitam esse; esset enim infinitata, & complexivè infinita; atque adeò posse conatum impendere infinitæ operationis: unde concedo sequelam, quam nego absurdam esse, sed planè connaturalem.

An in Christo omnis Gratia Possibilis.

114 Dices tertiò: cur ergo non esset in Christo omnis Gratia possibilis, ea etiam quæ est, fuit, & erit in hominibus, & Angelis? Respondeo: si intensio fiat per gradus heterogeneos, habuisse intensionem summam possibilem, ita ut augeri non posset: cùm autem una intensio facta per hujusmodi gradus, non possit fieri major etiam adveniente aliâ intensione per gradus item heterogeneos, qualis in nobis fit, non est ratio cur nostra Gratia ponatur in Christo, cùm defectus ipsius non possit facere ne Christus habeat intensionem summam possibilem. si vero intensio fiat per gradus homogeneos, non displicet Pater Meratius dicens esse in Christo omnem Gratiam possibilem, ne defectus ejus Gratiæ, quæ in nobis est, possit facere ne Christus habeat intensionem summam possibilem: sic etiam optimè intelligetur: *de ejus plenitudine omnes nos accepisse*, ut inquit Joannes. Nec exinde tam facilè sequitur absurdum objectum ab Aldrete *sect.* 5 *num.* 3. quòd nempè ratione unionis indistare debeat Anima Christi ab Animabus in quibus bilocatur ejus Gratia. Negabit enim facilè Meratius hanc necessitatem esse de naturâ Unionis; ut novissimè negant Salmăticenses Magistri ex nostris secuti Meratium.

Meratius. *Ioann.* 1. *Aldrete.* *Meratius.* *P. M. Xavier.*

§. II.

HABITVALIS GRATIA CHRISTI Domini non est infinitè intensa.

Secunda conclusio.

115 PRobatio conclusionis unicè petidebet, juxta præcedētem, ex ostensâ repugnantiâ de eo quòd actu sit dabilis infinita intensio Gratiæ. Quam probationem ita disponam, ut insimul, & in genere primùm ostendam repugnare infinitum in actu, sive quoad multitudinem, sive quoad extensionem, sive quoad intensionem: Deinde specialiter repugnare infinitudinem intensionis in ipsâ Gratiâ, de quâ potiss: mùm quæstio est. Video me regredi ad Philosophiam, sed eam solummodò salutabimus cum bonâ veniâ Theologiæ, cui ancillari & nos, & ipsam oportet.

116 Ergo ostenditur primò repugnantia infinitatis in actu. Cui ostensioni præmitto quinque. *Primum*: Infinitum non posse claudi duobus terminis intrinsecis. Ratio est: quia eòipsò haberet primum, & ultimum: quod est contra essentiam infiniti. *Secundum*: si Deus potest producere infinitam multitudinem Angelorum v. g. eam posse in diversis spatiis producere. Ratio est: quia sicut est infinitū possibile locabilium, ita & est possibile infinitum locorum. *Tertium*: eam multitudinem positam in diversis locis posse à Deo moveri, si producatur. Ratio est: potest enim Angelorum linea incipere ab Angelo *A*, & hic retrotrahi ad punctū spatii sibi immediati, & Angelus *B*, ad spatium Angeli *A*, & sic in infinitum; si destruat

Deus

Deus Angelum *A*, & ad ejus ſpatium tranſferatur Angelus *B*, & ſic de aliis: ſi enim Deus producere poteſt Angelum in hoc determinato loco, cur non poſsit conſervare in loco determinatè immediato? *Quartum*: ſi non poſſet Deus producere infinitam multitudinem in diverſis ſpatiis, neque poterit in eodem. Ratio: quia ſi non repugnat infinitum locorum in actu, tota repugnantiæ ratio libera omninò eſt: atque adeò ſolida ſumi deberet ex repugnantiâ infinitatis actualis in ſpatiis: quæ tamen infinitas negari nequit, admiſsâ ſemel poſsibilitate infinitatis in actu. *Quintum*: Eòipsò quòd poſſibile ſit infinitū in actu, poſsibile eſſe quòd infinitum claudatur terminis intrinſecis. Ratio eſt: quia ſi moveretur infinita multitudo, quod ponimus debere eſſe poſsibile, poſſet aſsignari primum, & ultimum, nempe punctum loci quod incipit in motu occupare Angelus *A*, & punctum loci quod antea, occupabatur, & modo deſinit occupari poſt omnes Angelos: neque enim reſtat niſi unicum punctum ſpatii.

117 Iam ſic argumentor. Eòipsò quòd infinitum in actu poſsibile ſit, poſsibile eſt quòd infinitum non ſit infinitum: ſed hæc eſt aperta repugnantia: ergo. Major oſtenditur: nam poſsibile eſt modo dicto moveri, & videri primum, & ultimum: ergo infinitum non eſſet infinitum: ergo de ratione entium ſibi coexiſtentium eſt non eſſe infinita. Confirmatur, poſsibile eſt moveri infinitos Angelos ita ut quilibet versùs orientem, circa quem finita eſt linea, tolùm acquirat unum ſpatii punctum: rogo modò, quantum ſpatii, quod antea occupabatur, deſinit occupari? Non infinitum: alioqui unuſquiſque acquiſiviſſet infinitum ſpatium: ergo finitum: ergo intra hoc finitum, & aliud à quo incipit linea versùs orientem eſt ſpatium intra duos terminos clauſum. Hoc autem eſt contra naturam infiniti.

118 Oſtenditur ſecundò repugnantia infinitatis in actu. Nequit Deus producere infinitos numeros, quorum unus finitè excedat alium: ergo neque numeros infinitos. Probatur antecedens. Quia nequit dari infinitum quin detur exceſſus infinitus unius numeri ad alium. Conſequentia probatur: quia quotieſcumque producitur infinitum, opus eſt, ut fieri poſsit combinatio numeri finitè excedentis alium numerum. Confirmatur: Nequit Deus producere omnes numeros, quos videt eſſe finitos in ſe: ergo neque infinitos: qui enim majus poſsit, cur non poterit minus? Probatur antecedens: quia eòipsò quòd Deus produceret omnes numeros quos videt finitè ſe excedentes, & eſſe finitos, additio cujuslibet numeri faceret infinitum.

119 Cofirmatur ſecundò: quia ſi produceretur numerus infinitus, eoipſo numerus tranſiret in infinitudinem per unitates finitas; atqui repugnat quòd numerus finitus tranſeat in infinitum per unitates finitas: quod oſtendo, nequit numerus finitus tranſire in infinitum niſi creſcēdo per additionem unitatis: ſed implicat quòd per additionem unitatis finitæ creſcat in infinitum: ergo. Confirmatur tertiò: repugnat manifeſtè quòd ponatur à parte rei omnis quantitas, quam Deus videt finitam: nam acceſſu unius palmi fieret infinita: ergo, &c. Confirmatur quartò: fiat combinatio numerorum, ita ut in loco *A* ſit unitas, in loco *B* binarium: ternarium in *C*, & ſic in infinitum. Rogo vel productum eſt infinitum, vel non? Si ſecundum: ergo quia non eſt poſsibile in actu. Si primum: Deus ſcit quo loco ſit infinitum. Rogo quotâ unitate excedit immediatam ſibi combinationem? ſi unicâ: unica facit infinitum. Si infinitis: peccatur contra ſuppoſitionem.

120 Oſtenditur tertiò repugnantia infinitatis in actu, & ſuppono, quòd ſit una infinita collectio hominum albōrum, & nigrorum. Arguo primò ſic: ordinentur ſic ut unus albus incipiat, ſequatur niger, & alternativè in infinitum: & rogo: Vel ſunt æquales albi, nigris, vel non? Si primum, quod videtur dicendum, quia nullus eſt albus cui non reſpondeat niger: ergo ſublato albo, erunt inæquales: quia æqualia per ſubſtractionē modi quo erant æqualia fiunt inæqualia. Sed hoc eſt falſum: quia nullus eſt niger cui non reſpondeat albus: ergo dicitis contradictoria. Si ſecūdum? ergo addito nigro, reddentur æqualia, & redibit argumentum & contradictio. Arguo ſecundò: ſeparando collectionem albōrum à Nigrorum collectione, utraque erit infinita. Reveletur ergo Petrum eſſe in una earum: & æquè credibile eſſet, rebus ſecūdùm ſe inſpectis eum eſſe in collectione iſta, ac in illa. Fingamus demùm ex albis nigreſcere plurimos, ita tamen ut maneant adhuc infiniti albi: & rogo: an etiam adhuc ex parte rerum, & objecti ſit æquè credibile Petrum eſſe inter albos, ac inter nigros. Negas? Contra eſt quia

adhuc

adhuc remanet infinitum alborum: quæ ratio antè faciebat æqualitatem probabilitatis. Affirmas? Contra: quia nunc per multò pauciora individua verificari potest quòd Petrus sit inter albos, quam inter nigros, cùm plures albi debeant esse. Neque ergo negari potest, neque affirmari: quod est impossibile.

121 Ostenditur quartò, & specialiter repugnantia infinitæ intensionis in Gratiâ, de quâ specialiter est quæstio. Nam vel intensio Gratiæ fieri debet per gradus subordinatos, & hæterogeneos, vel per disparatos, & homogeneos? Si primum: quod videtur probabilius: Contra sic

122 Arguo primò: ergo quilibet gradus excedit magis, & magis alios, quò magis intenditur Gratia: ergo datur gradus excedens infinitos, & quidem gradus, determinatus, & assignabilis. Patet hæc consequentia: quia crescere est dari gradum tot excedentem, quot gradibus intensio crescit: ergo repugnat quòd intensio sit, & crescat in infinitum, si non sit positus gradus qui infinitos excedat. Nunc sic: ergo gradum illum inter, & primum, qui sunt duo termini intrinseci, clauditur infinitum.

123 Arguo secundò: quia in ea collectione est primus qui non excedit, & excedi tur: & nullus est qui non excedatur. Rogo ergo: quot sunt plures: excedentes, vel excessi? Neutrum dici posse video. Non potest dici, pares esse: nam lumine naturæ notum est, ubi est excessus, & non excedens, & omnes sunt excessi, nec sunt omnes excedentes, necesse esse, ut plures sint excessi quã excedentes. Nec potest dici esse impares: quia nullus est excedens, cui nõ correspõdeat excessus: ergo non potest esse imparilitas. Adde quòd si impares sint; dempto primo, fore ut sint pares: tunc autem redibit argumentum suprà factum.

124 Fiat ergo per gradus similares intensio: & Arguo primò eisdem rationibus quibus impugnata est supra infinitudo Numeri, & Multitudinis in actu. Arguo secundò: quia Gratia se ipsa est semen ulterioris gratiæ, & gloriæ: ergo repugnat quòd sit tota simul, quâ positâ nulla sit alia, quæ produci posset. Prob. consequentia: quia eoipso illa creatura, quæ esset cum tota illa Gratia, esset cum semine Gratiæ: & quidem produci gratia ultra non posset: quod manifestè repugnat: sicut & in aliis qualitatibus, & substantiis sui multiplicativis, v.g. igne: quis enim asserat posse produci totum ignem possibilem? nam si illi igni approximaretur stupa, & alia materia bene dispositа, non deficeret combustio; atque adeò augmentum ignis. Nunc sic: ergo repugnat quòd gratia sit in actu infinita: nam si tota non potest esse: quomodò infinita sit? Vrgetur: vel productâ infinitâ gratiâ ponitur gradus, qui nõ sit gravidus alio, seu semen alterius, vel non? primum tâm implicat, quàm poni hominem, qui non sit Animal rationale. Si secundum: ergo in illa collectione est aliquid eminenter, quod adhuc non est formaliter, sed in virtute, nempe in semine: ergo non est posita tota gratia possibilis: ergo neque infinita. Videatur Quiròs *disp 63 Physicæ sect.3.* *P. Quiròs*

125 Confirmatur tota hæc probatio de repugnãcia infinitæ intensionis in Gratia habituali. Nam repugnat in actu Gratia, cui non correspondeat visio proportionata; atqui repugnat infinita intensio Visionis: ergo & infinita intensio Gratiæ. Minor hæc probari solet ab aliis, ut opinor, insufficienter: eam sic probo. Visio, utpote qualitas intentionalis non intenditur per gradus, sed eò dicitur magis intensa, quò magis in se perfecta. Ratio hujus doctrinæ, quam defendunt Salas, Vvadingus, Quiros, Sforcia, Esparça, Aldrete, & Lynze, est: quia hic nulla militat experiẽtia, ex quâ intensionẽ per gradus venamur in aliis qualitatibus. Tum quia unus actus circa objectum *A* non potest esse intensio alterius æquè tendentis in idem objectum *A*. Nunc sic: atqui non potest esse visio entitativè infinitè perfecta: ergo neque infinitè intensa. *Salas. Vvading. Quiros. Sforcia. Esparza. Aldrete. Lynze.*

126 Oppones: Deus potest actu facere, quicquid est possibile: atqui est possibile infinitum Gratiæ, vel gradus Gratiæ possibiles sunt infiniti: ergo potest Deus actu producere: nam ex possibili posito in actu, nulla sequitur implicantia: alioqui nõ esset possibile. Resp. dubitari à nonnullis, an Creaturæ possibiles sint re ipsâ infinitæ: de quo videndi Arriaga, & novissimè Mag. Dionysius *in Philosophia*. Deinde, distinguo majorẽ: Deus potest actu facere simul, & conjunctim, quod est possibile fieri simul, & conjunctim, concedo: quod est simul, & conjunctim possibile, fieri solùm divisim, nego. Natura autem numeri talis est, ut ex essentia sua petat ita produci, ut supra ipsum semper aliquid sine fine possit addi. Quare repugnat quòd in Christo sit infinita Gratia, eoipso titulo quo repugnat eum actu simul existere. Alia *Arriaga. Dio. Blasco*

In 1. Part. Tract. 1. P. Sylvester Mauri. quæ hîc desiderari possent, expensa jam sunt disputando *de Scientia Dei*: Legeturque cum fructu P. Sylvester Mauri *in Physica quæst. 34. & 35.*

§. III.

Tertia conclusio.

SI NON SIT POSSIBILIS IN ACTV Gratia physicè summa; Gratia Christi debet esse summa moraliter, id est, tanta, ut de potentiâ ordinaria nec deberet, nec posset esse major in Christo.

127 OStenditur primò: Humanitati Christi ratione Deitatis unitæ debita est Habitualis Gratia tanquam proprietas: ergo debita est in gradu determinato: ergo debita est tanta, ut de potentiâ ordinaria nec posset, nec deberet esse major in Christo. Antecedens, & ultima consequentia patent. Probo primam. Tùm quia in omni naturâ respiciente tanquam proprietatẽ qualitatẽ ex his, in quibus in infinitũ potest abiri, designatur certus gradus sub quo illa qualitas exigatur ut proprietas, & sub quo negari sine violentiâ nequeat, & sine recursu ad potentiam extraordinariam: ergo similiter in casu nostro. *Suprà à n. 50. & lib. 1. disp. 3. à nu. 10.*

128 Tùm etiam: (& est ratio à priori) quia sic institui debent exigentiæ, ut compleri possint; alioqui liberari non possent à violentiâ; & frustra essent appetitus innati: atqui in his in quibus abiri potest in infinitum, si exigentiæ non complerentur per gradum determinatum, nũquam compleri possent: nam infinitudo in actu supponitur impossibilis: ergo. Quare sicut aliquæ naturæ dicuntur habere certas qualitates in summo, & tantas, ut de potentiâ ordinariâ nec possint, nec debeant esse majores, ita pariter dicendum de Christo est respectu Gratiæ habitualis.

129 Ostenditur secundò: siquidem Gratia infinitè intensa est in actu impossibilis, ea nõ potest esse proprietas Deitatis unitę. Deinde Deitatis unitæ non debet censeri proprietas nisi Gratia tanta, quâ minor produci non possit à Deo de potentiâ ordinaria, & qua nec major possit: ergo Gratia Christi est summa moraliter, & tanta, ut de potentiâ ordinariâ, nec debeat, nec possit esse major. Antecedentis prima pars liquet. Probo secundam primò: quia non alia Gratia potest esse decens ad tantam dignitatem, quanta est Christi. Secundò: quia absurdum videtur, non habere tantum lucis spiritualis solem justitiæ, quantum lucis corporeæ habet Sol materialis. Tertiò: quia Christo connaturaliter debetur esse Caput justorum, & quidem notabiliter differentium, & magnum Regnum Gratiæ: aliunde debetur Capiti excellens excessus, ad quem ex naturâ rerum pertingere non possint alia membra, & subditi, quantumvis multiplicentur: ergo debetur Christo tanta Gratia, ut ex naturâ rerum, & inspectâ potentiâ ordinariâ nec minor, nec major produci à Deo possit. Id quod intelligo tàm divisivè, quàm collectivè.

§. IV.

Quarta Conclusio.

TAXA VNDE DETERMINANDA EST summitas Gratiæ Habitualis in Christo, non debet esse utcumque lex Dei, sed Dignitas Deitatis unitæ, prout talis, seu Hypostatica Vnio.

130 OStenditur primò: quia determinatio proprietatum sumi debet ex exigentiis naturarum, ad quas ipsę consequuntur, ut determinatio lucis ad exigentiã solis: sed existẽtia Gratię habitualis consequitur in Christo tanquam proprietas Deitatis Vnitæ: ergo illius determinatio sumi debet ex istius exigentia. Confirmatur. Vel Gratia habitualis est proprietas Deitatis hypostaticè unitæ, *præcisè*, quoad conceptum Gratiæ, secundùm se; vel etiam quoad gradum determinatum Gratiæ? si primum: ergo minor est Gratia Christo debita, tanquam proprietas, quàm debita puro homini justo ratione meriti: quod quis patienter ferat? Si secundum: cùm Deitas, se ipsâ, infinita sit, limitare physicè nequit gradum Gratiæ, nisi mediâ proportione finitâ, quæ est Vnio hypostatica: ergo taxa Gratiæ Habitualis in Christo non debet esse utcunque lex Dei, sed dignitas Deitatis unitæ prout talis. Dixi, *præcisè*, ob discursum anticipatum *lib. 1. disp. 3 à n. 11.* *Suprà loc. cit.* *Lib. 1. disp. 3. à nu. 11.*

131 Ostenditur secundò: quia quando sola Lex Dei in rebus supernis, & quæ per se pertinent ad potentiam absolutam Dei sumitur pro taxa earum, non dicitur deus operari concedendo, vel negando ex potestate ordinaria, cùm ipsa lex Dei sit usus potentiæ extraordinariæ, & juxta quam jam ali-

aliter operari non poteſt,ſi ſemel ita voluit: & æquè liberè potuiſſet aliter operari,ſi voluiſſet: ergo ſi ſola Dei lex eſt taxa Gratiæ Habitualis in Chriſto, ineptè dicitur Gratiam eſſe quæ major eſſe non poſsit ex potentia ordinaria: cùm nulla ſit extra beneplacitum Dei ratio, cui ſe conformet, aut cui contradicere poſsit in productione talis,vel talis Gratiæ.

132 Confirmatur primò: quia inſpectâ dignitate Chriſti non poteſt ſumi ratio, cur Gratia non debeat eſſe major,ſi ſola taxa ſit divina lex: ergo nulla eſt ratio cur Deus ſupperaddens Gratiam, diceretur operari, ex poteſtate extraordinaria. Probatur conſequentia: quia Deus ſuperaddens ulteriorem Gratiam, ſe conformaret dignitati Chriſti, nec daret ultra ejus exigentiâ, imò neque contra,vel ſupra legem ſtatutam,nam vel eo ipſo non eſſet talis lex,vel talis additio non foret excluſa à tali lege.Confirmatur ſecundò: quia ſi ſola Dei lex eſt taxa Gratiæ habitualis in Chriſto: ergo Chriſtus ſolum caret ulteriori ornamento Gratiæ, quia Deus vult eum eo carere:quis autem id colligere,vel componere poſsit cum eo amore ex quo Chriſto dedit majus his omnibus, & omnia? ergo dicendum eſt taxâ unicè ſumi debere ex determinata exigentia Deitatis unitæ, eamque ſimul eſſe exigentiam ne Deus connaturaliter producere poſsit majorem Gratiam, quàm ſit ea quæ Chriſto debetur. *Dices*: ergo Chriſti Gratia potuit eſſe minor, ſi nempe unio hypoſtatica foret minùs perfecta,quam eſt. Torquetur hac inſtantiâ P. Quiros *diſp.*20.*de Viſione ſect.*3.*n.*58. Ipſe nihil: quia nego ſuppoſitum *ex lib.* 1. *Diſp.*3.

P. Quirós.

133 Sed rogas,quanta hæc erit,ſi infinita non ſit? Reſpondeo primò:id à nobis determinari non poſſe: quorum nempe captum ſuperat dignitas Hypoſtaticæ Unionis. Reſp. ſecundò:eam valde magnam fore, & ſimpliciter magnam: quia dignitas,cui moraliter proportionari debet,eſt ſumma.Reſpondeo tertiò:eam eſſe tã ſimpliciter magnam,ut ſit, & dici debeat infinita moraliter: nempe tanta, ut æſtimari debeat, vel quaſi infinita,& à nulla creaturæ Gratiâ, vel diviſivè,vel collectivè ſumptâ, ex natura rerum exæquabilis, & quaſi cæteræ Gratiæ reputandæ ſint quaſi nihil; aut quid valde exiguum.Ratio eſt, quia debet proportionari dignitati,quæ ſumma eſt. Reſp.quartò eam Gratiæ habitualis Chriſti magnitudinem eſſe,ut ad eam nulla puraCreatura poſsit ex natura rei pertingere,& quidem magno intervallo. Ratio imprimis eſt ipſe exceſſus dignitatis,in quo fundatur prædicta exigentia Gratiæ. Deinde,quia ſinguli,& omnes juſti tam diviſivè, quam collecti è ex natura rei poſtulant Chriſtum inCaput connaturaliter in eos Gratiam influens: major autem Gratia ex natura rerum eſſe debet in Capite,quàm in Membris.

134 Infertur ex his primò:quâ ratione,licèt Gratia Chriſti non fuerit infinita,dici poſſit Chriſt⁹ juxta ſcripturas & PP. *Plenus Gratiâ,& habuiſſe plenitudinem Gratiæ*? Nempe non ſolùm, quia habuit abundantiſsimam, & totam, quam debuit habere, ſed etiam, quia habuit omnem intenſionem ex natura rei poſsibilem actu,ita ut major eſſe non potuerit ex potentia ordinaria.Infertur ſecundò: quâ ratione dici debeat plenitudinem Gratiæ eſſe propriam Chriſt ?Nempe, quia licèt aliqui ſancti, & inter eos Beatiſsima Virgo,habuerint totã gratiam,quam unuſquiſque,pro ſuæ gradu dignitatis debebat habere, tamen explicatam plenitudinem nullus ex debito habuit, nec habere potuit præter Chriſtum. An autem ex privilegio tantam mater habuerit, quantam filius, dicetur *alibi*.

135 Infertur tertiò,quo ſenſu verum ſit, quod PP. aſſerunt: Chriſti Gratiam augeri non poſſe: nec Chriſtum fieri poſſe juſtiorem? Dicẽdũ enim eſt,Chriſtum ex poteſtate ordinaria, & ex natura rerum, & gratiæ non potuiſſe in Gratia creſcere, nec debuiſſe ex abſoluta. Prima pars liquet ex præcedentibus. Secunda probatur: quia augmentum Gratiæ ordinatur ex ſe,ut approximet creaturã Rationalem ad centrũ ejus,& ſuũ, nempe Gratiæ, quæ eſt *unio* cum Deo: cum ergo Humanitas ſit jam, quantùm creatura poteſt,unita Deo,atque adeò in centro gratiæ,non eſt cur augeri in Chriſti Humanitate debeat.Vnde bene verebantur PP.aſſerere Chriſtum factum eſſe juſtiorem in dies, ne putaretur purus homo.

136 Inferes quartò: totam hanc plenitudinem in Chriſto, fuiſſe jam ab inſtanti Conceptionis,tum ob rationem proximè ſtatam:tùm quia ex tunc fuit cum jure ad ipſam.Nota in calce, dũ diximus, eam gratiã ita debitam,ut de potentia ordinaria augeri nõ poſſet,noluiſſe nos dicere facturũ Deum ſupra dignitatẽ Chriſti, ſi aliquid Gratiæ augeret ex poteſtate extraordinaria:quia dig-

nitas Christi major est quàm omnis intensio Gratiæ, quæ potest excogitari.

SECTIO IV.

DE GRATIA CHRISTI, VT CAPITIS.

137 TRIA hîc supponenda: & ventilanda quinque? suppono primò Christum esse Caput totius Ecclesiæ tàm Militantis, quàm Triumphantis. Idque de fide ex Apostolo *ad Ephes.*1. dicente: *Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius.* Sumit aptè rationem hic Angelicus Doctor ex ordine, ex perfectione, & ex influxu.

*Ephes.*1. *S. Thomas.*

138 Suppono secundò, jure Christum dici potius *Caput*, quia *Cor* Ecclesiæ: Tum quia ex S. Thoma, *Cor habet in membra influentiam occultam, nec visibilem; caput* verò habet visibilè eminentiâ: unde *Cor Ecclesiæ* dici solet Spiritus Sanctus; *Caput* Christus. Tùm aptiùs ex Alensi: quia Caput est origo operationum vitalium, quæ voluntati perfectè subjacent, scilicet animalium: Cor operationum vitalium, quæ non subjacent voluntati, scilicet vegetantium: Christus autem influit in mysticam Ecclesiæ membra per voluntariam, non verò per naturalem susceptionem influxûs Gratiæ.

Alensis

139 Suppono tertiò, Christum ita esse Caput Ecclesiæ, ut neque sit, neque dici debeat membrum ipsius. Ratio est, quia ratio membri dicit dependètiâ à reliquis: nullâ autem Christus dicit: neque de ratione Capitis est nisi eminentia, & influxus in membra: per quod differt, intra analogiâ capitis, à capite corporis naturalis. Video aliquos aliter loqui cum S. Thoma ex illo Pauli ad Corinth. 1. 12. *vos estis Corpus, & membra de membro*: id est, Christo. Sed sensus Pauli alius est: nempe ut vel se intelligat, juxta Anselmum: vel juxta Oecumenium, ly ex membro sonet ex parte, quasi dixerit: *Vos estis corpus Christi, & membra, sed non omnia.* His suppositis

*S. Thom. Corinth.*1. *Anselm. Æcumen.*

140 Prima difficultas est: An Christus sit caput Ecclesiæ, secundùm naturam Humanam, an solummodò secundùm Divinam? Resp. Christum secundùm Humanitatem, atque adeò quà hominem esse Caput tàm Angelorum, quàm hominum: & horum non modò, quoad animas, sed etiam quoad corpora. Tres partes habet resolutio. Primam respectu Angelorum, quam existimo Theologicè certam, licèt non de fide, sic ostendo: ex Angelis, & hominibus constituitur una Ecclesia: unius autem Ecclesiæ, unum esse debet Caput: atqui Christus, quà homo, est caput Hominum: ergo & Angelorum.

141 Minor est secunda pars, quam de fide censeo, ex Apostol. *ad Ephes.*2. & ex hac ratione: quia non alio modo dicitur Christus Caput Ecclesiæ, quàm per influxum meritorium Gratiæ, & Gloriæ in membra, sibi mysticè conjuncta, & colligata ex Trid. *sess. 6. cap.*16. sed Christus est principium meritorium respectu hominum in ordine ad salutem æternam, non ratione Divinæ Naturæ, sed ratione Naturæ humanæ subsistentis in Personâ Divina, ut est de fide: ergo similiter est caput. Tertia pars ostenditur: Nam homines sunt membra Christi, prout constant corpore, & anima: Tùm quia Christus non solùm dicitur Salvator animarum, sed etiam corporum: Tùm demum, quia non solùm influit in animas, sed in corpora dona supernaturalia; nã influit in corpora gloriosa dotes consequentes ad gloriã animæ: deinde in corpora Viatorum influit mediante animâ, frænando, & moderando eorum inordinatas concupiscentias circa objecta sensibilia.

*Ephes.*2. *Tridrent.*

142 Secunda difficultas est: an Christus etiam ut homo sit caput Angelorum secundùm sive, quoad influxum supernaturalis vitæ Gratiæ, & Gloriæ essentialis: an quo ad externam dumtaxat gubernationem, & accidentales illuminationes? Respodeo cum communi: Christum Dominum non solùm esse caput Angelorum quoad externam dumtaxat gubernationem, & accidentales illuminationes, sed quoad supernaturalem vitam Gratiæ, & Gloriæ essentialis. Ratio est: quia circa Angelos non solùm habuit Christus potestatem dominativam, & capitalem principatum, (qualẽ habet circa omnes res universi) sed etiam capitalem influxum omnis generis Gratię, quâ fruuntur: ex Christi enim meritis est, & fuit, & erit in omni Creatura Rationali, quicquid est supernaturalis doni, ut ex *doctrinis lib. 3. præfactis* apertè consequitur.

Lib.3. disp. 2.

143 Rogas hîc: an titulus iste dominatûs circa omnes res, etiam irrationales, & inanimes sufficiat ut Christus dicatur Caput ipsorum: & an titulus finis, propter quem facta sunt omnia; atque adeò propter quem habuerunt Angeli, & homines vitam etiam

natu-

naturalem, sufficiat, ut Christus dicatur Caput eorum, quoad hanc vitam? Respondeo: primum titulum non sufficere, ut Christus dicatur Caput eo sensu, quo hîc Caput sumimus. Nam hæc ratio Capitis dicit ordinem ad Corpus morale, seu mysticum, unione voluntatum copactum ex capite, & ex membris aptis participare influxum quasi vitalem capitis: quale corpus ex Christo, & ex rebus irrationabilibus non dicitur componi. Respondeo deinde, neque secundum titulum sufficere. Tùm quia alioquin Christus diceretur, & esset Caput morale damnatorum, & insensibilium. Tùm quia influxus capitis in membra, est in præsenti, ultra purè finalem, saltem meritorius, ut colligitur ex Tridentino *Tridentin.* *sess. 6. cap. 7.*

144 Tertia difficultas est: Quorum hominum, & Angelorum sit Christus Dominus Caput? An omnium? An Angelorum malorum? An hominum solùm justorum? An etiam damnatorum, vel saltem Hæreticorum, & Infidelium? Video plures resolvendi modos: & tota varietas nascitur ex decisione dubii: quid requiratur, ad mysticum Christi membrum? Pater Bernal præ aliis *P. Bernal.* hæc accuratè meditatus, sic definit: *Persona creata Christo Theologicè conjuncta, potens influxum ab illo recipere in ordine ad proprium bonum supernaturale.* Alii aliter. Quid apud me sit, ex ipsâ resolutione constabit. Videantur nihilominus Bernal, & Lumbier; *M. Lumb.* ille *disp. 32. sect. 1. iste quæst. 26. à numero 1195.*

145 Respondeo primò: non esse caput Angelorum malorum, neque hominum Damnatorum. Ratio est: quia neque ullo modo mysticè sunt conjuncti Christo Domino; neque ullum in eos quasi vitalem supernaturalis directionis, & vitæ influxum præstat. *Dices*: in Damnatis manet aliquis habitus supernus, & saltem supernaturalis character: quæ haberi non potuerunt in præsenti providentiâ sine influxu Christi merentis. Imprimis nullus habitus supernaturalis manet in Damnatis: deinde, estò maneant, sicuti & character, non manent ex influxu Christi, neque prout à tali influxu: neque enim manent operativi in finem habentis, sed in notam, & dedecus malè exercitę libertatis, & potestatis. Adde nullatenus eos talia dona retinere (si fortè retinent) ex conjunctione cum Christo.

146 Respondeo secundò, esse caput Angelorum malorum, dum fuerunt in viâ. Ratio est: quia Gratiam, & alia dona supernaturalia habuerunt ex influxu Christi merentis. Nec obest quòd jam tunc non extiterit Christus: Tùm quia hæc temporis distantia inter Christum, & Angelos prout in viâ, non obest influxui ejusdem in ipsos: Tùm quia neque obstat sufficienti conjunctioni capitis mystici ad hujusmodi membra.

147 Respondeo tertiò: esse caput omnium hominum, & pro omni statu, citra damnationem, tàm Viatorum, quàm Beatorum omnium; tam Purgantium, quàm Fruentium; tàm Hæreticorum, quàm Infidelium. Ita Amicus, Arriaga, Coninch, qui dicit esse sententiam communiorem. *Amicus. Arriaga. Coninch.* Ratio universalis est: quia omnibus his est mysticè conjunctus Christus, tanquam caput cum membris, & in singulos influit succum vitæ supernaturalis, plus, minusve. Cum Beatis conjunctus est per gratiam consummatam, & in ipsos influit actum vitæ glorioſæ. Cum justis viatoribus, & purgantibus, per gratiam viatricem: & in ipsos influit vitam supernaturalem charitatis. Cum peccatoribus Fidelibus, per habitum Fidei infusæ: & in ipsos influit motus supernaturales Fidei, & spei. Cum Hæreticis, & Gentilibus per elevationem ad finem supernaturalem, & per potentiam ad actum reducibilem: & in ipsos influit motus gratiæ excitantis, ut de propriâ statute, & fine cogitent: cum Parvulis per eandem elevationem, potestatem, & Parentes eorum.

148 Dices primò: Hæretici, & Gentiles nullo pacto colligantur mysticè cum Christo ut capite. Dico, verum esse, quòd non colligentur actu, sed potentiâ ad actum reducibili: colligari tamen sufficienter ad mysticam conjunctionem membrorum cum capite mystico, & in ipsos influente. Hoc autem differt inter caput mysticum, & naturale: quòd hoc non habet rationem capitis respectu membri aridi, vel abscisi: illud autem habet, quamdiù membrum habet aptitudinem, & potentiam ad vitam. Ratio discriminis est: quia caput naturale non habet vim progignendi sibi membra, sed tantùm conservandi, & influendi vitaliter in ipsâ, dum sibi actu conjuncta: Caput verò mysticum non solùm habet virtutem conservandi membra sibi actu conjuncta, sed etiam procreandi sibi, & conjungendi alia membra, elevatione, & potentiâ sibi tantùm conjuncta.

149 Dices secundò: Christus est caput An-

Angelorum, & hominum, ut est caput Ecclesiæ; ergo solùm est caput eorum, qui sunt Ecclesiæ membra: Atqui Hæretici, & Gentiles non sunt Ecclesiæ membra: ergo. Dico verum esse antecedens: & consequens in eo sensu ut Christus solùm sit caput eorum, qui vel actualiter vel potestativè sunt Ecclesiæ membra. Neque enim influxus Christi ut Capitis fit unicè in eos, qui actu sunt membra Ecclesiæ, sed in eos, qui apti sunt esse, ex ratione nuper attactâ.

150 Dices tertiò: esse membrum Christi, & esse membrum Diaboli, incompatibilia sunt: sed Hæretici, & Gentiles sunt membra Diaboli: ergo. Dico ad id tria. *Primum*: exinde etiâ fieri Peccatores non fore membra Ecclesiæ, aut Christi: quia sunt membra Diaboli ratione peccati. *Alterum*: incompatibilia esse, membrum Christi influentis in ipsum vitam Gratiæ, vel Gloriæ, & membrum Diaboli: non verò membrum Christi influétis motum ad vitam, necdum ipsi perfectè conjunctum, & membrum Diaboli. *Tertium*: licèt Christus sit caput respectu omnium hominum, citra damnatos; ex majori, vel conjunctione, & influxu esse, & dici perfectiùs velminùs perfectè caput eorum; & eos, ejus membra. Unde respectu Beatorum est perfectissimum caput: perfectum respectu justorum: minùs perfectum respectu peccatorum: & multò minùs perfectum respectu Hæreticorum, & Gentilium ex disparilitate conjunctionis eorum ad Christum, & Christi, ut capitis influxus in eos: unde membrum Christi genericè dicetur: *Persona creata Christo mysticè conjuncta potens ab eo recipere quasi vitaliter influxum in ordine supernaturalis vitæ.*

151 Quarta difficultas est: Per quam Gratiam, substantialemne, an accidentalem fit, & constituatur Christus, Caput Ecclesiæ? Respondeo cum Suarez, & Vazquez, quos contra Thomistas, & Schotistas communiter secuti sunt Nostri, Gratiam Capitalem in Christo primariò, & per se esse Gratiam Unionis; secundariò, & elicitivè, & quasi *quo* formalis assimilationis membrorum ad caput, esse Gratiam accidentalem. Secunda pars, quam Thomistis damus, patet: quia Gratia Habitualis se habet in Christo tanquam principium elicitivum operationum, per quas in nos influit, & tanquam id quo nos assimilamur capiti nostro, ut supra diximus.

Suarez. Vazquez. Nostri cõt. Thomist. & Schotistas.

152 Ostenditur prima: quia illa Gratia debet esse Capitalis in Christo, per quam constituitur Redemptor, & Sanctificator, atqui per Gratiam Unionis constituitur Redemptor, & Sanctificator: ergo & illa debet esse Gratia Capitalis in Christo. Consequentia benè sequitur. Minor patet: Nam per Gratiam Unionis redditur fons omnis Gratiæ, & manet Dominus naturalis omnis justificationis, & sanctificationis, & cum jure hæc dona aliis dispensandi: nam per eam Gratiam manet perfectus, & legitimus Hæres bonorum omnium Patris. Exponitur autem major: Gratia enim Capitalis nihil aliud potest, aut debet significare, quàm Gratiam quâ Christus redditur potens influere omne genus perfectionis, & sanctificationis in alios. Quòd si Sanctus Thomas, & alii antiqui Theologi, videntur aliter loqui, explicandi sunt per exhibitam distinctionem resolutionis. *S. Thom.*

153 Quinta difficultas est: an Gratia capitalis sit ita propria Christi, ut nulli puræ creaturæ possit convenire? & quo genere ordinis Capitalis habuerit, aut habere potuit Adamus in Posteros? Respondeo ad primam partem difficultatis, affirmativè: quod est evidens ex præcedenti resolutione. Quòd si in statu innocentiæ fuisset Adam caput morale posterorum quoad Gratiam & habitus infusos, longè imperfectius fuisset: Nam neque fuisset quoad Gratiam remissivam peccati, sed merè quoad primam Gratiam supernaturaliter generativam, cum naturali generatione transfundendam: ille enim alius influxus erat ipsi impossibilis. Neque *fortè* potuit esse Capitalis causa primæ Gratiæ aliis infundendæ per meritum de condigno, juxta principia *tract. de justific. & Merito* examinanda. *Latè in 1. 2. Tract. de Bon. & mal.*

154 Respondeo ad alteram: Adamum (quicquid sit de ratione Capitis respectu posterorum quoad internas illuminationes, & motus Gratiæ, quæ probabiliùs negatur ipsi) habiturum in statu innocentiæ rationem capitis respectu eorundem posterorum quoad externā gubernationē rā politicā, quàm spirituālē. Ratio est: Tùm quia similis cōmunicata est Angelo Princip., juxta multos in ordine ad Rempublicam Angelicam. Tùm quia hæc communicatur Vicario Christi in terris, nec videtur neganda primo homini. Tùm demum, quia nullus alius esse posset, qui efficaciùs, & majori cum authoritate posset in illo statu hæc præstare, quàm homo, qui per utramque generationem, & naturalem, & supernaturalem

per-

pernaturalem, constituebatur à Deo Caput Humani Generis. Deus autem (quæ ejus est suavitas providentiæ,) semper res creatas, quantùm decet, & potest per Ministros idoneos gubernat, & ad fines suos dirigit. Hæc tamen non tollunt, quominus pro illo etiam statu innocentiæ Primarium Caput Humani Generis esset Christus Dominus, juxta *lib.*3. venturus nullâ factâ suppositione peccati. Et hactenus de Gratia Capitali: quâ de qui plura volet; vel hæc latiùs diffusa: legat Petrum Godoy de Grati Christiâ ut Capitis per *tres disputationes* bene longas nempe 28. 29. 30. toto *tract. 6. de Incarn.* fuso, quo solet omnia, calamo disputantem.

*Lib.*3. *disp.* 2.

Ill. Godoy.

SECTIO V.

DE VIRTVTIBVS, ET ALIIS DONIS, Christi Gratiam Comitantibus.

§. I.

QVÆ CERTA, PRÆMITTVNTVR.

155 A Deò multus est in præsenti Pater Aldrete totâ *controv.*10. id est, à *disp.*52. *adusque* 60. (quem pro genio temporum secuti sunt aliqui Iuniores) ut occasione Virtutum & Donorum Christi Gratiã comitantium, importunè transtulerit isthuc totam ferè *secundam secundæ* Sancti Thomæ. Mihi, quæ hùc faciunt, brevissimè posse exponi videntur.

P. Aldret.

156 Imprimis certum, & indubitatum mihi est, fuisse in Christo cum Habituali Gratia omnes Virtutes, & dona, quæ decent ipsum: id est, quæ Gratiam in perfecto statu, & quasi in fonte suo sequuntur: & hæc sunt omnia, quæ cum statu Beatitudinis, aut Filiationis Naturalis incomposibilia non sunt. Ratio est primò: quia Gratia in perfecto statu stare non posset sine omnibus illis virtutibus, & proprietatibus donorum, quas ea respicit ut Natura in ordine superno. Secùdò: quia non minùs debuit habere connaturales vires in omni genere honestatis Christus, quàm necessitatem ad honestè agendum: unde bene à Psalmista dicitur: *Dominus virtutum, &c.*

*Psalm.*23.

157 Certum & indubitatum mihi est secundò: non satis obstare, quominùs aliquam virtutem, & donum ex his quæ sunt individuæ comites Gratiæ, adstruamus in Christo, quòd aliquis actus talis virtutis, aut doni, exerceri non potuerit à Christo Domino: nec minùs obstare, quòd nullum actum exerceret, si poterat. Ratio secundæ partis est: quia Christus constitui debet cum omni prædominio supernaturalitatis, & omni ornatu, qui deceat ipsum. Ratio primæ partis est: quia Virtus particularis habet plures actus, ad quos requiritur connaturalitate principii: non ergo desinit esse connaturaliter necessaria: quòd hîc & nunc aliquis actus impossibilis sit. Tùm etiam quia non ideò negatur Christo habitus Charitatis eò quòd non possit ab ipso haberi actus potens haberi ex ipso eodem habitu à Sancto Petro v.g. qualis est actus absolutus se conformandi cum voluntate Divina circa privationem Hypostaticæ Vnionis.

158 Certum, & indubitatum mihi est tertiò: Virtutes in Christo esse ejusdem speciei cum nostris, exercuisseque per actus nostris similes, & aliquando per dissimiles, & sublimiores nostris. Ratio primæ partis est: quia sequuntur Naturam Gratiæ, quàm *supra* specificè eandem in Christo, ac in nobis agnovimus. Ratio secundæ partis est: quia à tantâ virtutum similitudine non potuit non oriri magna effectuum similitudo. Ratio tertiæ partis est: quia actus virtutum in Christo, v. gr. temperantia, non solùm respiciebant bonum honestum temperantiæ, ut decens hominem elevatum ad ordinem supernaturalem, sed etiam ut decens Deum-hominem.

*Suprà à nu.*64.

159 Certum, & indubitatum mihi est quartò, esse ponendas in Christo, cum Virtutibus per se infusis, per se acquiribiles, cujuscumque sint ordinis, naturales, & supernas, si hæ ponantur possibiles. Ratio est: de supernaturalibus acquisitis: quia sunt de ornatu, & integrali decôre statûs Gratiæ: de Naturalibus, quia sive Christus elicuerit, sive non, actus naturales virtutum, ipsæ virtutes sunt perfectio Naturę Rationalis. Christo autem concedi debent omnes illæ virtutes, & dona tam in ordine supernaturali, quàm naturali, quorum accessus præponderat defectui quoad decôrem & pulcritudinem Naturæ Rationalis in utroque ordine.

160 Certum & indubitatum mihi est quintò, eas omnes virtutes, & dona, quæ Christo permanenter conceduntur, infundi debuisse ab ipso Conceptionis instanti cum Gratia habituali: quia extunc erat illi jus ad hæc omnia: nec erat ulla ratio cur fieret in infusione dilatio. Ex quibus sequitur Christo negari non debere virtutem ullam, aut do-

donum, nisi vel quia ex Scriptura constet, vel quia repugnans ejus statui, vel quia ex naturâ rei non sequitur Gratiam aut perfectionem Naturæ Rationalis in statu perfecto. Iis ita discussis in universum, & statutis ex specialibus de unaquaque Virtute tractatibus decidendum erat: an hæc vel illa neganda sit Christo, nec ne? & ferè otiosum aliquid superaddere. Nihilominùs descendemus ad aliquas difficultates, quæ communiter immisceri hîc solent.

§. II.

QVID DE FIDE?

Fides.

161 PRima difficultas: an Christus habuerit Fidem? Loquimur hîc de Fide, non prout significat Fidelitatem, quâ Promissis stamus, sed Catholicam Fidem, quâ credimus à Deo revelata: neque prout actum (nam hunc vel quia cum Visione incompossibilem, vel quia imperfectum ex obscuritate tendentiæ, negant omnes Christo;) sed habitum? Respondeo, cum communi Sententia, negativè. Ratio, quam inventu difficilem putat Lumberius, est meo videri facilis. Non solùm ob otiositatem ipsius, siquidem erat in Christo impossibilis actus Fidei: sed etiam & potissimùm ob duo. Primum est: Fidem non esse necessariam proprietatem Gratiæ. Alterum: statum Gratiæ per accessum Fidei esse quasi violentum, & simpliciter imperfectum: ex quibus, si probentur, manifestè sequitur veritas responsionis.

M. Lumb.

162 Primum ostendo: quia Fides neque pendet naturaliter, neque naturaliter fluit à Gratia habituali: ergo non est necessaria istius proprietas. Non pendet: alioqui, non maneret in peccatore sine novo miraculo, & sine violentia. Non fluit: alioqui sine fide non esset connaturaliter Gratia; quod est perquàm falsum: implicat enim in terminis non esse Gratiam connaturaliter in Beatis, ubi est sine fide. Confirmatur primò: Nullius Naturæ est naturalis proprietas, quòd opponitur suæ ipsius operationi perfectissimæ, ut ex terminis patet; atqui perfectissima operatio Gratiæ est visio, cui opponitur Fides: ergo Fides non potest esse proprietas Gratiæ. Confirmatur secundò: quia Gratia solùm radicat, & exigit habitus propter actus: ergo pro statu, cui repugnat actus, neque radicat neque exigit habitum.

163 Ostendo secundum: Fides addita Gratiæ, illam ponit in statu viali, & procul à possessione Dei ad quam ex intrinsecis ordinatur: ergo ponit illam in statu imperfecto, & quasi ejus dignitati violento. Confirmatur: Gratia cum Fide est Gratia tendentis ad Deum longè à se positum: ergo est Gratia tendentis ad centrum, nondum habitum, ipsius Gratiæ: ergo impeditur à Fide Gratia ne sit in centro suo: ergo est in statu imperfecto, si sit conjuncta cum Fide.

164 Oppones primò: habitus Fidei manet in Beatis: quidni in Christo? Secundò: quia non differt ab speciebus impressis credibilium: quæ negari Christo non possunt. Tertiò: quia juxta plures, quibus favet Franciscus Cartagena *lib. de triplici lum. & lib. de Prædestin. discurs. 8. ad 7.* habitus Fidei non differt ab habitu Luminis Gloriæ. Imò juxta Rubionem & alios apud Ariminentem ipse actus Fidei transit in Visionem beatificam. Respondeo &

Cartagena.

Rubio. Ariminens

165 Ad primum, negetur assumptum. Eo deinde permisso posset assignari disparitas: nam in Beatis esset titulus, cur maneret in Insigne Victoriæ, quam media Fide referunt Viatores de Diabolo: posset autem existimari congrua ratio, ut habitus ille, medio quo Beati suam Beatitudinem assecuti sunt, & de Diabolo triumphaverunt, reservetur, non ad operandum in statu Beatitudinis, sed in trophæum, & in insigne victoriæ: at respectu Christi nullus hujusmodi titulus excogitari valet.

166 Ad secundum: in quod, nonnemo, sine ullo duce, solo pondere existimatæ paritatis ex doctrina circa habitus naturales, impegit, nego similiter assumptum: & illud nego, quale propositur, ut *temerariò* assumptum. Primò: quia juxta communem Theologiam de qua Ripalda *disp. 54. de supernaturalit. sect. 1. & 2.* species quibus utimur ad assensum Fidei, non sunt supernaturales, & infusæ, sed naturales: habitus autem Fidei supernaturalis est. Secundò: quia habitus Fidei necessariò est habitus actuum obscurorum: species verò non ita se habent. Tertiò: vel species, in quibus ponis habitum Fidei, sunt, species objectorum credibilium, ut credibilium: vel species eorum objectorum specificativè: vel species Authoritatis Divinæ, & Revelationis? Non primæ: quia sic infunderentur cum Gratia baptismatis: unde baptizati non egerent instructione ad credendum: instructio enim non requiritur nisi

Alia opinatio

P. Ioannes Ripalda.

ad

ad acquirendas ſpecies objectorum. Non ſecundæ: quia alioquin de omni objecto, de quo haberemus ſpeciem impreſſam, haberemus Fidem. Non ultimæ: quia iſtæ ſpecies, cujus relevationis ſpecies ſunt? ſi nullius determinatè, quomodo determinatè continent aſſenſum hujus, & illius revelationis? ſi omnium determinatè: quomodo ſit inſtructionis novæ neceſsitas?

167 Quartò: ſpecies credibilium manent in Hæretico, & præcedunt Gratiam in infideli, quin tamen in utroque vel maneat, vel præcedat habitus Fidei. Quintò: quia ſi paritas à naturalibus valet aliquid, cur non extenditur ad habitus infuſos voluntatis, eoſque ſicut & naturales, non ponis in ſpeciebus, & cognitionibus. *Dicis*, quia cognitiones non influunt efficienter in actus: ut opus erat ad rationem habitûs infuſi. Contra primò: ergo ſi influerent, poni habitus infuſi poſſent in cognitionibus, & auxiliis actualibus: ſed probabilius eſt Gratiam auxiliantē, efficienter influere: ergo à pari probabilius eſſe debet quòd non dentur habitus infuſi à cognitionibus diſtincti: quod judico proximum errori. Secundò: quia non eſt neceſſe quòd habitus efficienter influant: poterit enim Deus aliter elevare in genere phyſico potentias noſtras.

168 Ad tertium nego etiam aſſumptum quoad partem utramque. Subdi poſſet, quod à nonnemine audivi, poſſe Fidem & reliquas virtutes in Chriſto & etiam in Deo aliquomodo agnoſci: nulla enim eſt cujus aliquis actus non poſsit haberi à Chriſto, imò & à Deo. A Chriſto ſimul, & à Deo, quia potuit uterque dicere: datur Incarnatio, quia ego revelavi: Ex mea revelatione benè deducitur exiſtentia rei revelatæ. Circa alias virtutes potuit uterque complacere in honeſtate ſpeciali Humilitatis, Temperantiæ, Caſtitatis, &c. Imò Deus poteſt habere in Perſona Patris v.g. hunc aut ſimilem actum: ſi unitus eſſem Naturæ Rationali nexu hypoſtatico, vellem adorare Deum, obedire, &c.

169 Miror hæc à Theologis potuiſſe dici. Imprimis quicquid ſit de affectibus purè conditionatis in ſubjecto, in quo non repugnat abſolutus: certum mihi eſt, eos affectus, in ſubjecto, cui repugnat abſolutus, eſſe impertinentiſsimos & inutiles, atque adeò non egere habitu elicitivo. Deinde mera complacentia in eo quòd alii caſti ſunt aut in ſpeciali honeſtate caſtitatis v. gr. non eſt ratio ſufficiens ad ponendum habitum, & virtutem Caſtitatis; nam oriri poteſt ex inclinatione ad honeſtum, & ex rectitudine voluntatis placentis in omni eo quod honeſtum videt. Tertiò: aſſenſus Fidei, & actus illius eſt aſſenſus nitens teſtimonio Dei loquentis, quomodo ergo pertinere poteſt ad Fidem reflexio ſupra connexionem, & veritatem divinæ revelationis? & quid eſt, dari myſterium, quia Deus revelavit? ſi cauſaliter dicatur, eſt falſum, & nihil theologicè dictum. Vltimò: quinam effectus ſunt illi, quos Deo tribuis pro caſu unionis? Perſonane, Deum adorat & ſe? ſibi obedit, aut Deo? an Humanitas? quòd autem Deus id velit, quid habet ſingularitatis, cùm etiam velit quod & ego obediam, & ego adorem, niſi velis aliquos affectus ponere in Patre, qui non ſint in Filio, aut Spiritu Sancto? Sed in Theologiâ, hæc mihi non placent.

§. III.

QVID DE SPE, ET PÆNITENTIA.

170 SEcunda difficultas: an Chriſtus habeat ſpem Theologicam quoad actū, & Habitum? Noto virtutes ſumi poſſe dupliciter: entitativè, ſeu quoad ſubſtantiam habitûs; & Denominativè, ſed quoad ethimologiam vocis. Entitativè, ſeu quoad ſubſtantiam ſumitur Virtus, quando præciſim ab actibus, & voce, quâ communiter ob eos ſignificari ſolet, ſumitur entitas habitûs. Denominativè, ſeu quoad ethimologiam ſumitur virtus, quando ſumitur, & explicatur per ordinem ad eos actus, à quibus denominatur, & accipit appellationem. Eſt diſcrimen, quòd ſi dicatur eſſe in aliquo virtus ethimologicè, videmur ſignificare in ſubjecto aptitudinem, ut in illo virtus exerceat actus à quibus ſumpſit appellationem. Si verò ſolùm dicatur eſſe in aliquo virtus entitativè, ſignificamus eſſe ſubſtantiam habitûs, & præſcindimus ab illâ, quam dixi nuper, aptitudine. *Spes.*

171 Reſpondet communis ſententia negativè: pro quâ ſtat noviſsimè Pater Antonius Perez, nixus in *tribus*. *Primum* eſt: quia ſicut datur virtus in intellectu, de cujus ratione ſit tendere in Deum nondum viſum, quæ Fides eſt; non eſt cur in Voluntate non comitetur congener virtus, de cujus ratione ſit tendere in Deum, qui nondum habetur: unde infert Fidem, & Spem *Ant. Per.*

esse, & constituere statum hominis habentis Deum in expectatione, & in ænigmate: & ex se esse apparatum viatorium exclusivum proinde quietis, in quà via desinit. *Alterum* est: quia spes essential rer pendet à Fide: est enim de ratione spei, desiderare vel formaliter, vel virtualiter Deum. *Tertium*: quia objectum formale spei non est utcumque Deus quà bonus nobis, sed Deus quà bonus nobis, nobisque promissus: unde nascitur expectatio. Satis probabiliter hæc dicuntur. Nihilominùs

P. Suarez. 172 Respondeo cum Patre Suarez affirmativè quoad habitum entitativè: & quoad plures actus: non tamen quoad habitum ethimologicè, neque quoad actum præcipuum à quo sumitur ethimologia spei. *Tres* partes habet resolutio. *Tertia* patet: quia actus præcipuus spei est expectatio summi boni nondum possessi; & hæc Christo repugnat, atque adeò & habitui, prout in ipso, apellatio, quam sortitur in nobis. Secunda probatur: tùm quia Gaudium de bono quod cadere ex se potest in desiderium virtutis, pertinet ad virtutem eandem, ut proprius actus. Tùm etiam: quia & alios strictiores actus expectationis, & fiduciæ habere potuit Christus circa Gloriam Corporis, & alia bona à Deo ipsi promissa, vel imposterùm concedenda. Video Pa-

P. Aldret. trem Aldretum maximè repugnantem huic

P. Ripald. Doctrinæ; ea verò post Ripaldam communis est. Tùm demùm: quia juxta plures etiam est actus proprius spei, ille quo quis, alteri optat, & desiderat Beatitudinem: & hic actus erga nos Christo non defuit. Iam *Prima* pars evidenter infertur: siquidem ubi habitus habet aptitudinem, ut aliquos suos actus exerceat: non est cur aliundè quæratur virtus ad eos, & ipse negetur.

173 Tertia difficultas: an Christus habeat inter virtutes morales Pœnitentiam?

Pœnitētia.

P. Suarez. Respondeo cum Suarez affirmativè de habitu Pœnitentiæ, quoad entitatem sumpto: nō verò sub eà appellatione significante aptitudinem ad actum à quo sumitur appellatio. Ratio communis pro secundà parte est perbrevis, & perquàm vera. Nempè: quia actus præcipuus, à quo dicitur in nobis hic habitus, habitus Pœnitentiæ, est pœnitere de culpà propriâ, & à nobis commissà: qui actus repugnat impeccabili. Pro primà parte ratio aliquorum est: quia Christus potuit habere actus conditionatos ex objecto formali pœnitentiæ.

174 Verùm jam dixi *num.* 169. hos actus in subjecto, cui repugnant absoluti, & absolutè conditio sub quà tendunt esse ut plurimum imprudentes, & otiosè confictos: quis enim cogitet Christum cogitare quid faceret casu quo ipse desineret esse? purificatio autē conditionis destrueret statū præsentē de quo loquimur. Deinde dixi, & repeto eos actus conditionatos, si ita fingantur, spectare ad specialem virtutem, distinctam ab eà, quæ ex se respicit absolutos: Alioqui ex ordine ad similes actus liceret Angelis, & substantiis impeccabilibus dare virtutes frenativas passionum: quod solùm dici potest ex pressurà principii inconsultò jacti. Ratio aliorum est, quia potest vel complacere Christus in honestare Pœnitentiæ: vel in eo quòd nos exerceamus actus Pœnitentiæ. Hæc ratio laborat simili absurdo. Deinde jam eo *numero* 169. dixi etiam hos actus solùm elicitivè pertinere ad rectitudinem voluntatis, & ad inclinationem tendentem in omne genus honestatis. *Suprà nu.* 169.

175 Ratio ergo solida resolutionis dupliciter formari potest. Primò juxta principia mihi valde probabilia Patris Suarez opinantis Virtutem Pœnitentię non distingui reipsà, & entitativè à supernaturali justitià nostri ad Deum, & sub respectu ad specialem actum dici Pœnitentiam: & juxta hæc, ratio est omninò facilis: nam Christus habuit habitum supernaturalem justitiæ erga Deum, & exercuit, & exercere potuit multis modis. Secundò juxta communiora principia distinguentium à reliquis virtutibus particularibus, habitum Pœnitentiæ. Nam etiam in Christo habitus pœnitentiæ, licèt elicere non posset actus fugæ circa malum culpæ, potuit elicere actus prosecutionis circa bonum quod intendit Pœnitētia: neque enim, quicquid velit Esparza, est habitus ita aversivus, & deletivus mali, ut nullius boni intentivus sit: Malum enim cupimus fugere propter bonum *ut latè dictum ad* 1. 2. Deinde non solùm est actus proprius pœnitentiæ ut aversivæ, fugere mala culpæ propriæ, sed alienæ: non est ergo, cur non ponatur in Christo virtus entitativa moralis Pœnitentiæ. *P. Suarez & suprà lib.4. disp. 4. à n.254.* *P. Esparza* *Latè in 1. 2. Tract. de Actib. Hum.*

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

§. IV.

§. IV.

QVID DE ALIIS VIRTVTIBVS, ET Donis?

Alia Virtutes morales.

176 QVarta difficultas: an Christus etiam inter virtutes morales habuerit Liberalitatē,& Munificētiam; Temperantiam, & Castitatem? Videntur illæ negandæ: nec istæ concedendæ: illæ, ex defectu materiæ: nam materia liberalitatis est pecunia vel aliquid æquivalens: caruit his Christus; atque adeò neque liberalis esse potuit, minusque potuit esse munificus. Istæ, quia tendunt ad frænandas passiones ex sensuum delectatione oriundas, quibus Christus caruit.

P. Vazq.

177 Respondeo affirmativè quoad singulas: quoad liberalitatem, & munificentiam, Tùm quia falsò restringitur à Vazquez materia harum virtutum ad pecuniam, cùm extendi possit ad omne genus utilis: unde non potuit non esse liberalis Christus circa ea quæ præstitit commoda hominibus per miracula, & quidem munificus, cùm sumptus miraculorum magnos fecerit. Quidquòd, & pecuniam precariò habitam dabat, & quinque millia hominum pavit in deserto, magno sumptu miraculi. Quoad temperantiam, & castitatem: nam licèt Christus non exerceret actus frænativos passionum, exercere poterat alios ad hujusmodi virtutes pertinentes tam quoad moderationem cibi, & potûs, quàm quoad usum sensuum; & demum complacendo sibi in fomite extincto, & animi quiete ex harum virtutum amore, & honestate. Et hæc præcipua de Virtutibus.

Spiritûs S. Dona. Isaiæ 11.

178 Quinta difficultas: an Christus habuerit Spiritûs Sancti Dona? Respondeo affirmativè: Idque plures de Fide putant ex illo Isaiæ 11. *Requiescet super eum Spiritus Domini.* Ratio autem est: tùm quia talia dona sunt proprietates Gratiæ, neque Spiritus Sanctus sine eorum infusione intelligitur perfectè communicatus animæ. Tùm etiam quia verosimile est ea dona non distingui entitativè à virtutibus infusis, sed esse easdem virtutes infusas, prout aptę sunt operari supra regulas ordinarias, & per vehementiorem, & extraordinarium Spiritûs Sancti impulsum.

179 Dices: ideò modus operandi qui attribuitur his donis, non videtur Christum decere; nam qui sic operatur, potiùs agi dicitur ab Spiritu Sancto, quàm agere, quin percipiat ob modum extraordinarium, & insolitum motionis, quomodo, aut quâ ratione moveatur. Respondeo id in nobis oriri ex imperfectione intellectûs qui per fidē ambulat, & in ænigmate, nec satis capit Spiritûs Sancti Numen cum majori quadam vehementia irruentis in animam & tantum-non cogentis. Quæ imperfectio licèt abesset Christo, non ideò deesse debuit operari & excitari supra communem modum & regulas ordinarias ex pleno quasi impulsu Spiritûs: ut visus est operari, cùm ductus est ad desertum ab Spiritu: cum Zeli flammâ correptus ejecit è Templo Nummulariorum mensas & hujusmodi alia. Est tamen specialis &

Dona Timoris.

180 Sexta difficultas: an Christus inter Septem Spiritûs Sancti dona habuerit donum Timoris? Respondeo multiplicem posse cogitari timorem. *Primus* sit reverentialis, quo quis alterum propter ejus supereminētem potestatem, & majestatis amplitudinē, vel terribilitatem justitiæ ita reveretur, ut coram ipso mutire vix audeat. *Alter*, filialis quo quis aversatur malum ut imminens vel in se, vel in aliis Filiis. *Tertius*, Admirativus, quo quis affectu ex admiratione, & timore mixto vix audet hiscere suspiciens potentiā magnam alterius. *Quartus*, cautionis, quo quis cavet mala vel culpæ vel pœnæ, propter honestatem subjectionis ad alterum, eliciens actus virtutum, vel per quos impediat in se hæc mala hìc & nunc, vel quibus si non essent aliunde impedita, impediret, & impedire vellet *Quintus*, trepidationis, & anxietatis, quo quis luctatur contra malum imminens.

181 His positis, dico, Christum habuisse donum timoris, potuisseque exercere se per *quatuor* prima genera timoris: non verò per *quintum*, quia ea anxietas, & trepidatio non potest cum tranquillitate componi. Hæc dico circa malum culpæ, & pœnæ: nam circa tormenta, & alia mala, quæ propter nos sustinuit, exercere potuit, & exercuit timorem, ut habetur in Evangelio.

Gratiæ gratis datæ. Corinth. 12.

182 Septima difficultas: an Christus habuerit Gratias gratis datas, seu, quæ sic appellari solent: nam respectu Christi ex suppositione primarii doni, omnia deinceps consequuntur ex jure. Respondeo affirmativè de omnibus novem, quas Paulus enumerat *ad Corinth.* 12. 8. Ratio est illa gene-

ralis, quod Christus sit Caput & exemplar omnis Gratiæ: atque adeo sicut in Capite resident omnes sensus, ita in Capite omnis Gratiæ Christo, residere debent omnes Gratiæ: quod est Augustini *in Epistola ad Dardanum*: ut de *ejus plenitudine* omnes accipiant. *Dices* primò: ad quid Gratia linguarum, si ea Christus nunquam est usus? Respondeo, ut si vellet, posset uti pro libito: quicquod non constat, ea Christum non usum, vel in Ægypto cum peregrinaretur, vel cum Gentibus, quæ veniebant ad se.

Augustin. Joann. 1.

Abulens.

183 *Dices* secundò ex Abulensi: Prophetiam dicere imperfectionem obscuritatis, atque adeò negandam esse Christo. Adde in Beatis non admitti. Respondeo imprimis negari non posse Christo vim cognoscendi occulta, & futura tanquam ipsi debitam; deinde negari non posse libertatem, & potestatē ea manifestādi prout vellet. Si semel de his constet, cætera lis erit sola de voce: quare dico, eā imperfectionem obscuritatis contingere in nobis, unde dixit Paulus propheticam evacuādam in Patria; non verò esse essentialē prophetiæ, nā ejus rationi essentiali sufficit, futura, & arcana prædicere supernaturali, & extraordinariā vi. Non est ergo cur Christo negetur.

184 Adde, in Beatis negari, quia Propheta est ille, qui potest ex divino afflatu aliis cum ipso vitam communem degentibus arcana prædicere, & occulta quæ ex solā Dei revelatione cognoscuntur: & Prophetia est ipsa facultas prædicendi: unde vides esse de ratione Prophetæ, & Prophetiæ statum viatoris, qui nobis est communis: qui status, non obstante statu comprehensoris, Christo non defuit; Beatis deest: & in hoc sensu potest aptè Paulus intelligi.

§. V.

QVID DE GRATIA AVXILIANTE AD operandum supernè?

Gratia Auxiliantes

185 OCtava difficultas: an Christus habuerit, vel habere debuerit ad supernaturaliter operandum, & merendum Gratiam auxiliantem? Thomistæ, qui disputando de Auxiliis Gratiam actualem, & auxiliantem, non quidem in illustrationibus, & affectionibus ponunt, ut nos, sed in qualitatibus emortuis, & fluidis: ita ut auxilium efficax consistat in qualitate prædeterminante; sufficiens verò in qualitate fluidā, & ex se transeunte, & incommoda cum opere: dicunt hic cum Godoy *disp. 23. §. 8.* Christum non eguisse auxilio sufficienti; nam ejus munere, satis abundè fungerentur Virtutes infusæ; eguisse verò indispensabiliter efficaci. Tota hæc doctrina nititur principiis omninò fallis, & abundè rejectis disputando *de Scientia Dei, & de Auxiliis disp. 2. & 8.* ubi aliter de Actuali Gratiā discurrendum esse monstravimus.

Ill. Godoy.

Latè tom. in 1. P. Tract. de Sciente, & Axiliante Deo.

186 Respondeo ergo primò: Ad actus supernaturales virtutum eguisse Christum auxiliis Divinæ Gratiæ Actualis. Ratio est primò: quia Humanitas Christi Domini secundùm se est ejusdem conditionis cum nostrà: atque adeò æquè indigens ad supernaturales actus auxilio superno: Nam Vnio præstare non potest vicem auxilii, ut ex Doctrinis nostris *in tract. de Auxiliis* liquidò sit. Secundò: quia Hypostatica Vnio non adimit Humanitati necessitatem habituum, aut aliarum virium supernarum in genere physico: ergo neque necessitatem auxilii in genere illustrationis & tractionis intentionalis. Tertiò: quia ex fusè inculcatis, cùm de Gratiæ necessitate, adeò necessaria est prælucentia supernaturalis auxilii ad affectus supernos ex istorum excellentiā, ut pertingat ad metaphysicam usque necessitatem, & omninò indispensabilem.

187 Respondeo secundò: cùm duo sint Auxiliantis, & Actualis Gratiæ genera: alterum illustrationum affectionum indeliberatarum alterum, dico, hoc secundo genere auxilii nec Christum eguisse, nec usum. Ratio: quia ex ibidem expensis, affectio hujusmodi indeliberata solùm est in his, qui imperfectè concipiunt, & in deliberatione pigrescunt ex imperfectione potentiæ, & notitiarum. Respondeo tertiò: si Christus habuit, aut habere potuit actus naturales virtutum moralium, & in re honestos, non eguit auxilio actuali, superno ad merendum: nā per hos actus mereri posset: ad quos necessitas supernaturalis auxilii nulla est. Vide quæ diximus *lib. 4. disp. 2. sect. ultim.* contra quā doctrinam nunc video totis viribus insurgere Godoy *disp. 23. à nu. 82.* Sed hæ tenues sunt; & omninò fortiores quas pro ipsā sibi objicit *à nu. 105. adusque 135.* nec satis frangit. Addo nunc pro ea, ex nostris, unum instar omnium, Patrem Suarez *disp. 39. sect. 2. conclus. 4.* & ex Thomistis Illustrissimum Araujum hîc.

Suprà lib. 4. disp. 2. nu 69. Godoy.

Suarez.

Araujo.

188 Nona difficultas: In quo genere

Actuum

Cuiusmodi Gratia Auxilians in Anima Christi?

Actuum constiterit in Christo Auxilians actualis Gratia, quam necessariam diximus? Respõdeo vel constitisse in Visione ipsa Beatifica, vel in Scientiâ infusâ: quicquòd cùm in Christo sit adeò multiplex Scientia, & cognitio de genere superno, potest assignari multiplex constitutivum istius auxilii. Neque enim, ut nos, egebat Christus ulteriori cognitione ad operandum, præter eas, quæ comitabantur statum ipsius. Dices: cognitio illa, in quâ ponatur auxilium, debet esse practica. Verùm hæc ratio practici sumitur à conjunctione cum opere, ut *alibi* dixi cum Herize: unde omnis speculatio fieri potest, si velis per ipsam operari, practica.

Latè in log. Rursus tract. de Scient. Herize.

189 Decima, & ultima difficultas: an fuerint in Christo aliqua auxilia Gratiæ Actualis, quæ non fuerint efficacia, sed manserint merè sufficientia, & inefficacia? Ratio dubitandi, & affirmandi est gravis. Eaque duplex: Prima: quia illa Gratia non erat prædeterminans, ut neque nostra: ergo manere potuit sine opere, & merè sufficiens. Secunda: Nam Christi libertas non erat indifferens ad bonum, & malum, sed ad extrema bona: ergo constituebatur per duas cognitiones, quarum una suadebat unum, & alterum altera: utraque autem erat Actualis Auxilians Gratia, & utramque impleri, æquè erat impossibile ac poni simul utrumque extremum, respectu quorum erat indifferentia: ergo alterutra Gratia debuit manere merè sufficiens; si altera erat efficax.

190 Nihilominùs placet discursus Patris Ripaldæ *disp.* 111. *sect.* 2. *à num.* 122. docentis, auxilia dispensata Christi Humanitati, utpote omninò perfectiora his, quæ nobis dispensari solent, fuisse simpliciora, & indivisibiliter suasisse alterum è duobus extremis honestis, ut eligeret Voluntas Christi quod mallet. Quę Doctrina mirificè consonat his quæ præjeci *lib.* 4. *disp.* 6. *sect.* 2. cum Patre Bernal de optione datâ Christo eligendi in singulis quæ mallet: Vnde fit nullam Gratiam auxiliantem in Christo potuisse esse inefficacem; nam suasioni disjunctivæ, æquè satisfit per alterutrum ex extremis. Fit deinde adeò perfectum fuisse Christum in operando, ut nullam illustrationem, aut impulsum Spiritûs Sancti vel rejecerit, vel non impleverit, quantùm poterat impleri.

P. Ripald.

Suprà lib. 4 disp. 6. sect. 2. P. Bernal.

191 Dices: ergo auxilia Christi erant intrinsecè efficacia. Distinguo, positivè, nego: negativè, concedo, id est non poterant esse inefficacia non tamen voluntatem Christi præoccupabant in jure se determinandi: nam cum impotentia frustrandi auxilium, cõponebatur optimè indifferentia ad quodlibet extremorum. Videatur Ripalda citatus: & hæc nobis sufficiant *de Sanctitate, & Gratia Christi.*

DISPVTATIO II.

DE PRÆROGATIVIS SANCTITATIS IN Voluntate Creata Christi.

1 CHRISTI Gratiam, & Sanctitatem, quæ planè deificant Christi ipsius animam, & voluntatem, expendimus. Videamus, quas in eãdem Christi voluntatem prærogativas inducant. *Tres* potissimùm video: easque maximas. Et sunt *Impeccabilitas, incapacitas moralis Imperfectionis, & summa cum Divina voluntate Concordia.* In quarum explicatione se offerunt gravissimæ Controversię. Accedet excursus ad eos defectus, qui passiones animi dici solent, & videbimus, quousque vel impediverit vel permiserit in Christo Domino tanta plenitudo Gratiæ, & Sanctitatis: per quæ tota res hæc, suis omninò numeris absolvetur.

Opor-

Varii Errores.

2 Oportet autem ante omnia præmittere contra *Manichæos*, qui veram in Christo voluntatem negarunt; & contra *Apollinaristas*, qui negarunt in Christo Animam Rationalem, atque potentias; & contra *Eutychianos*, qui negarunt veram humanitatem; & contra *Monophysitas*, qui sunam solùmmodò Naturam agnoscebant in Christo; & maximè contra *Monothelitas*, qui magis expressè negarunt in Christo dualitatem voluntatum, & volitionum, seu operationum; admissis tamen duabus naturis, & pertinaciter rejectâ creatâ voluntate, seu volitione, seu operatione; præmittere inquam oportet in Christo, sicut & duas naturas, sic & duas voluntates, & operationes, alteram Divinam; creatam, Alteram, omninò fuisse. Id quod de fide est, & apertè expressum in Scripturis, & clarè definitum à Conciliis, & summis PP. præsertim à VI. Synodo *act.4. & 8.* Cujus hæc verba sunt: *Confitemur in Christo omnia duplicia, quæ ad naturas pertinent, duas naturas ejus prædicamus, & unamquamque proprietates naturales habere confitemur: Divinam omnia, quæ Divina; Humanam, omnia, quæ humana sunt, absque ullo peccato.*

VI. Synodi Verba contra ipsos.

3 Videndi super hac veritate, & præsertim super Monotheleos, cui opponitur, intelligentiâ, Pater Vazquez *disp.* 73. Cardinalis Baronius *tom. 8. ad ann. 654. & in app. ad tomum eundem.* Sed ante alios eruditissimus P. Augustinus Bernal *disp.* 48. 49. & 50. Nos, ex polemicâ salutatâ, transeamus ad Scholam.

P. Vazq. Card. Bar. P. Bernal.

SECTIO I.

STATVITVR, ET OSTENDITVR Impeccabilitas Christi Domini.

§. I.

CERTA, IN CONTROVERSIA: EIVS status: & Opiniones.

4 TRia hîc omnibus certa, & indubitanter admissa & supponenda. Primum: Christum nunquam peccasse, nec in peccato fuisse. Idque est certum ex Fide: Tùm ex illo Luc.1 *Quod enim ex te nascetur Sanctum, vocabitur Filius Dei.* Tùm ex 1. Petri 2. 22. *Qui* (nempe Christus,) *peccatũ non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus.* Videantur inter alios Moncæus *disp.9 cap.1.* & Godoy *disp.41. §.1.*

Luc. 1. *1. Pet. 2.* *Moncæus. Godoy.*

5 Secundùm: Christum Dominum consideratum prout de facto, & simul cum omnibus donis, quæ de facto habuit, & quæ ratione unionis habere debuit, esse de facto impeccabilem. Ratio est primò: ex Visione Beatificâ, quam ex instanti Conceptionis habuit. Secundò ex plenitudine omnis gratiæ, quam supra vidimus. Tertiò ex exclusione omnis ignorantiæ; omnis autem peccans est aliquomodò ignorans.

6 Tertium: ex vi unionis Hypostaticæ reddi Humanitatem saltem ex naturâ rei, & mediatè impeccabilem. Ratio est primò: quia ratione unionis Hypostaticæ saltem ex naturâ rei debitus est ipsi status quem habuit. Secundò: quia etiam debita fuit exclusio omnis ignorantiæ. Tertiò: quia ut sæpè diximus, etiam ratione unionis habuit Humanitas jus ad omnia dona sibi possibilia, quorum unum est, elongatio ob omni peccato, & peccandi periculo.

7 Quæstio ergo superest: an Humanitas Christi Domini ex vi unionis, factâ vel per impossibile, vel de absolutâ potentiâ, vel quomodolibet exclusione Donorum, quæ comitantur Vnionem, nempè Visionis, & Gratiarum accidentalium, vel factâ ad summum donorum eorundem præcisione, solùmque retentâ suppositione Vnionis, & Gratiæ substantialis, maneat immediatè impeccabilis adeò ut neque de potentiâ absolutâ Dei peccare possit, aut existimari potens peccare, non solùm per immediatam, & formalem incompossibilitatem Doni unionis cum omni genere peccati, sed etiam cum potestate peccandi, vel destructivâ unionis, vel saltem ipsius evitativa per actum peccaminosum.

8 Video quinque sententias. *Prima* est Durandi, & Schoti, quos, excepto Pitigiano reclamante pro Schoto, sequuntur Recentes Schotistæ; & asserit Humanitatem Christi, si cum solâ Vnione, & Gratiâ substantiali consideretur, aut ponatur, peccare posse,

Durand. Schotus. Pitigian.

posse,& quidem peccato compossibili cum ipsà unione. Hanc opinionem gravissimis censuris cæteri Theologi feriunt, quas apud ipsos facile est legere.

Pet. Hurt. Roder. Arriaga. 9 Secunda est Petri Hurtado *disp.* 59. & 60. & Roderici de Arriaga *disp.* 35. & asserit Humanitatem Christi, sic consideratam, peccare posse, peccato destruente ipsam Vnionem. Tertia est aliorum Recentium, quibus satis favet Aldrete *disp.* 72. *sect.* 4. *num.* 6. & asserit Humanitatem Christi non usque adeò esse impeccabilem ratione Vnionis, ut Vnio componi non possit cum potestate antecedenter evitativa ipsius per peccatum. In quem dicendi modum pro defendendà libertate Christi Domini cum præcepto, relapsi sunt Authores *lib.* 4. *disp.* 5. *num.* 57. & *num.* 60. citati, quos protegit Reverendissimus Pater Generalis N. M. Thyrsus *tom.* 3. *disp.* 30. non plus assequente, nec intendente Magistro Lumbier *quæst.* 32. & 33. *de Incarnatione*, per illam proximam peccandi potentiam, quam admittit in Christo Domino, conjunctam cum impossibilitate peccati à *Remotis*, ut ait, scilicet ab Vnione, proveniente. Ita constat ex earum Quæstionum epilogo *à num.* 1881. quem ipse, Authoris jussu, concinnavi. *Quarta* est aliorum, pro quibus stat apertè Pater Koninch *disp.* 17. *dub.* 2. *num.* 34. & asserit: Christi Humanitatem manere quidem ex præciso Vnionis Dono simpliciter impeccabilem, non tamen physicè, sed moraliter. *Quinta* est communis inter Veteres, & Modernos Scriptores, & asserit Christi Humanitatem ex vi Vnionis præcisè manere simpliciter, immediatè, & undequaque impeccabilem.

Thyrsus. M. Lumb. *P. Koninc.* *Sententia Communis*

§. II.

Prima conclusio.

HVMANITAS CHRISTI RATIONE Vnionis præcisè, manet immediatè impeccabilis tam pro sensu composito, quàm diviso, saltem ex naturà rei, & de potentià ordinariâ.

Concil. Constantinopolit. Florent. Francofor. 10 ID saltem negari non potest ab Scholasticis: nam id saltem evincunt Concilia, Constantinopolitanum, Florentinum, & Francofurtense, & alii Patres: dum ab his uno ore definitur impeccabilitas Humanitatis ratione Deificationis à Verbo, ratione supositi, in cujus unitate manet: ubi nullus recursus fit ad dona Vnionem consequentia. Videantur *loca* apud Suarez, Vazquez, Moncæum; Bernal, & Aldretum. Nequit autem asseri Natura impeccabilis ratione doni, quocum potest componere vel peccatum, vel potentiam peccati destructuri existentiam talis doni, ut acutè notarunt Meratius, & Moncæus: & patet in Homine justo, qui licèt componere cum Gratiâ peccatum nequeat, saltem ex Naturâ rei, quia tamen peccando potest Gratiam à se dividere, non dicitur manere impeccabilis, ratione Gratiæ. Iam verò, à ratione, posita Veritas

Suarez. Vazquez. Moncæus. Bernal. Aldrete. Meratius.

11 Ostenditur primò: quia Humanitas vi Vnionis, & Divinitatis unitæ habet jus ad omnia dona sibi possibilia, inter quæ necessariò sunt Gratia, Visio, & defectus omnis peccati, & indifferentiæ proximæ ad illud, & omnis ignorantiæ: ergo saltem ex naturâ rei peccare non potest vel peccato compossibili cum tali unione, vel destructivo talis unionis. Antecedens patet ex passim obviis in toto *tractatu*, præsertim *lib.*1. *disp.*3. Consequentia probatur: tū quia nequit esse Vnita Divinitas, Humanitati tale jus, quin consequenter sit ipsi connaturalis necessitas carendi contradictoriis, quæ à talibus donis excluduntur; sed inter ipsa contradictoria est peccatum, & indifferentia ad peccandum: ergo quin ipsi Humanitati sit connaturalis saltem necessitas carendi peccato, & indifferentiâ ad ipsum. Tùm etiam quia id, ratione cujus manet debita subjecto forma immediatè incompossibilis cum aliâ formâ, necessariò præcedit cum immediatâ incompossibilitate ad talem formam. Ratio est: quia necessariò connectitur cum absentiâ talis formæ, quippè connectitur cum existentiâ formæ incompossibilis. Sed Visio, Gratia, & defectus ignorantiæ, & peccati debentur Humanitati ratione unionis: ergo, &c. Quòd autem Vnio saltem ex naturâ rei sit etiam exclusiva peccati, quo ipsa dissolveretur, patet quia est status, ex naturâ rei saltem, perpetuus; cùm fundet proprietates, de quarum ratione est esse perpetuas.

Suprà lib. 1. disp. 3.

12 Ostenditur secundò: quia non solùm Divinitas unita, sed ipsa unio est quasi forma sanctificans Humanitatem, ipsamque reddens Deo placentem, & amicam, & quidem vi sanctificandi saltem ex naturâ rei perpetuâ, & indestructibili: quæ omnia ex antecedenter disputatis sunt evidentia: ergo necessariò manet Humanitas ratione

Divi-

Divinitatis unitæ immediatè immpeccabilis tam in ſenſu compoſito, quàm diviſo. Conſequentia patet quoad primam partem: quia omne genus ſanctitatis eſt ſaltem de potentiâ ordinariâ ſtatus incompoſsibilis cum peccato. Quoad ſecundam partem oſtenditur: nam implicat perpetuitas formæ, quæ non excludat ex intrinſecis omne contrarium, quo poſſet deſtrui: ergo ſi ſtatus Deificationis, ſeu Deitatis unitæ eſt ſaltem ex naturâ rei perpetuus, implicat quòd non excludat ex intrinſecis id quocum incompoſsibile eſt, ergo, &c.

13 Oſtenditur tertiò: Ratione Divinitatis unitæ accedit formaliter Humanitas ad gradum Filiationis naturalis Dei, & Amicitiæ omnium, quæ inter Creaturas, & Deum ſunt, & poſſunt excogitari poſsibiles, ſummæ: ergo manet Humanitas quantùm poteſt impeccabilis tam in ſenſu compoſito, quàm diviſo. Antecedens patet ex *diſputatione præcedenti ſect.* 1. & 2. Et eſt mihi notum ex ipſis terminis: nam Humanitas manet in unitate Divini ſuppoſiti, ſummè cognata Deo, & quantum creatura poteſt amari, amata.

Suprà in hoc. lib. diſp. 1. ſect. 1. & 2.

Probo conſequentiam. Quia quilibet acceſſus ad Deum, & quævis amicitia conſtituit aliquam impeccabilitatem, pro gradu ſuo: quod placet explicare, & oſtendere: nam amicitia, quam habet Deus cum viatoribus eſt in genere amicitiæ Dei, minima: unde aliquam impeccabilitatem includit, & alias non includit: includit impeccabilitatem in ſenſu compoſito, juxta *illud* Ioannis: *Omnis qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit, & non poteſt peccare. Epiſt. 1 cap. 3. v. 9.* Multas præ ſui imperfectione non includit: nam & conjungitur cum poteſtate peccandi, peccato ipſius amicitiæ deſtructivo; atque adeò eſt amicitia diſſolubilis pro tempore futuro; Deinde conjungi poteſt cum offenſione levi; atque adeò non eſt amicitia incompoſsibilis cum omni imperfectione amicitiæ. Demum non eſt adeò perfecta amicitia, ut non agnoſcat Deum indifferentem ad non habendum illum hominem, qui eâ gaudet, pro amico, ſi homo peccare velit.

1. Ioann. 3. 9.

14 At amicitia, quam Deus habet cum Beatis, quia perfectior eſt, & ſimpliciter perfecta in genere amicitiæ, jam addit alios gradus impeccabilitatis: Nam imprimis indiſſolubilis eſt pro tempore futuro: Nã amicus vult efficaciter, quantùm poteſt, durare ſemper in amicitiâ. Deinde excludit omne genus offenſionis etiam levis. Demum non compatitur quòd amicus maneat indifferens, aut habeat voluntatem indifferentem ad habendum vel non habendum alium pro amico, quantùm eſt ex ſe. Unde ſtatus Beatitudinis eſt ſtatus amicitiæ, non qualiſcumque, ſed perfectæ, id eſt, æternæ, & indefectibilis, fundantiſque impeccabilitatem in quovis peccati genere tam in ſenſu compoſito, quam diviſo. Repugnat enim felicitati Beatorum, obnoxios eſſe Magnæ miſeriæ, qualis eſt videre Deum ita diſpoſitum, ut ſi ipſi vellent eſſe inimici, non deficeret ex parte Dei concurſus indifferens ad recedẽdum à Deo.

15 Nunc ſic: atqui ſtatus Hypoſtaticæ Sanctificationis eſt ſtatus majoris amicitiæ, & ſanctitatis: eſt enim ſtatus Divinitatis non quidem quaſi in ſubſtituto communicatæ, ſed reipſâ, & in ſe, & ſtatus Filiationis: ergo conſtituit perfectiorem gradum impeccabilitatis, atque adeò negantis, & excludentis omne genus peccati, non utcumque, ſed prorſus excluſâ ſimultate potentiæ ad peccandum cum ipſâ unione: ergo conſtituit impeccabilitatem tam in ſenſu compoſito, quàm diviſo. Video per hæc deeſſam Impeccabilitatem abſolutam, & metaphyſicam, atque adeò totam finitam eſſe controverſiam in limine. Nec me pœnitet.

16 Dices: ex vi unionis præcisè nec Humanitati ſunt actæ vires, nec diminutæ: nam neque Verbum eſt communicatum ipſi quatenus activum; neque per Unionem ablatum eſt quicquam de connaturalibus accidentibus, atque adeò de connaturali activitate: ergo præcisè ratione Unionis neque reddita eſt Humanitas valentior ad reſiſtẽdum peccato; neque debilior ad operandũ quomodocumq; naturaliter poſſet, & vellet: ergo manſit quaſi non haberet unionem, quoad utendum, ut vellet, ſuis nativis viribus. Confirmatur: nam ex *Synodo VI. generali* conſtat eſſe in Chriſto duas voluntates, ſicut & duas naturas; & unamquamque ſuas habere naturales proprietates, una autem ex proprietatibus Humanæ Naturæ, & Voluntatis eſt peccabilitas, ſeu defectibilitas moralis.

VI. Synod. General.

17 Reſpondeo Humanitatem redditam impeccabilem ratione unionis, non quidem auctã, vel diminutâ entitativâ, & eſſentiali activitate, ſed impeditâ per genus ſanctificationis incompoſsibile cum omni actu peccami-

caminoso,& cum his, per quę proximè completur Humanitas ad ipsum. Vnde quoad entitativam activitatem mansit Humanitas, non obstante unione, atque adeò cum peccabilitate remotâ, quæ indistinguitur ab ipsâ naturâ Rationali creatâ, non verò quoad expeditam & proximâ potêtiam nisi quoad actus statui hypostatico conformes. Ex quo patet ad Synodum Generalem, importunè allegatam, cùm ipsa peccatum excipiat.

Synod. Generalis.

18 Sed rogas: nonne proxima peccabilitas est proprietas Humanæ Naturæ? quomodo ergo dicitur Verbum conservasse naturalia, si hanc interemit. Sic arguebant Apollinaristæ. Et ego cum PP. & ex eorum calamo *apud Euthym tit. 13. Panop.* Respondeo Verbum conservasse in Humanitate omnes illas naturales perfectiones, quæ perfectiones sunt Naturæ Humanæ, quatenus talis, ipsique ubique consentaneæ: at peccatum & proxima peccabilitas, sicut & potestas proxima se judicandi puram creaturam, non sunt perfectiones, aut proprietates naturales Humanitatis secundùm se, & pro quovis statu, & supposito, sed sunt imperfectiones ipsius prout in proprio, & purè creato supposito.

Apollinistarum argutia, à SS. PP. dissipata.

19 Dices secundò: Vnio hypostatica per seipsam immediatè non est inductiva bonorum operum in Humanitate: id enim est negotium cognitionum, & affectuum: ergo neque est impeditiva malorum: cùm per id ipsum impediantur opera mala, per quod bona inducuntur. Ratio à priori est: quia immediata vel inclinatio vel determinatio voluntatis ad aliquid fieri nequit nisi per cognitionem, & appendices complacentias, ut fusè diximus *disputando de Auxiliis*: ergo si fiat exclusio Visionis, & aliorum donorum, maneatque Humanitas cum sola unione, & cum cognitione ex se indifferenti ad peccatum, qualis est nostra, non minùs peccare poterit, & deficere, quàm Nos.

Tom. 1. in 1. p. tract. de Auxil. Deo.

20 Respondeo concesso antecedente, negando consequentiam, & ratio disparitatis est, quia ad impediendam existentiam alicujus rei omninò sufficit quævis altera res incompossibilis cum illa; at verò ad inducendam existentiam rei, non sufficit quæcũque connexio cum ipsâ, sed requiruntur ea omnia, ex quibus ejus causa immediata coalescit, ut patet ex terminis. Ad rationem adjunctam, fateor, per nihil merè physicum posse voluntatem immediatè inclinari ad actum sive bonum, sive malum; nego tamen ipsam non posse involuntariè determinari ad carendum quovis actu aliàs suo per quid merè physicum: quia per quid merè physicum potest ipsi auferri id sine quo implicat operari sive benè, sive malè. Potuit ergo vi unionis determinari sic Humanitas ne peccaret; impeditâ nempè per unionem potentiâ proximâ peccandi. Quare casus, qui in argumento fingitur, de compositâ cum unione cognitione indifferenti ad peccandum, & non peccandum, est omninò Chymæricus.

§. III.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI præcisè ex vi unionis manet formaliter, & immediatè incompossibilis etiam Divinitùs, cum omni genere peccati.

21 ATque adeò manet etiam Divinitùs impeccabilis, peccato cum Vnione compossibili. Quæ veritas mihi videtur certa Thesis Conciliorũ Generalium, & omnium Patrum. Et omissis his quæ *disp. præced. sect. 1.* tetigi *num. 4* Rursus ostenditur. Primò quidem. Quia ex ipsis terminis patet summa oppositio inter Filium Dei, & Filium Diaboli; inter substantialiter felicem, & reipsâ miserum; inter summè honorabilem, & reipsâ dignum inhonoratione; inter placentem magis, quàm omnes inimici displicent, & displicentem æquè ac displicent inimici. Atqui Humanitas ratione Vnionis manet intrinsecè in supposito Filii Dei; est substantialiter felix; summè honorabilis, & plus placens, quàm omnes inimici displicent: ratione verò peccati fit Humanitas Filia Diaboli, digna inhonoratione, reipsâ misera, & pro gradu peccati æquè displicens, ac inimici displicent: ergo ex ipsis terminis inter Humanitatem unitam Hypostaticè, & Humanitatem peccato infectam est summa oppositio: ergo.

SS. PP. & Conc. Suprà disp. 1. a nu 4.

22 Secundò ostenditur. Nam Humanitas jure præciso, & ratione Vnionis manet Deo simpliciter incontemptibilis, ex fusè discussis *lib. 1. disp. 3. sect. 1. in 5. conclus.* & iterum inculcatis *disp. præcedenti sect. 1. num. 7.* ergo eoipso manet incompossibilis cum peccato. Ratio consequentis est evidens: nam peccatum est potissima origo, & causa justi cõtemptûs: implicat autem, quòd ratio formalis, quæ reddit Humanitatem

Suprà lib. 1. disp. 3. à nu 91. & lib. hoc 5. disp. 1. à num. 7.

ſimpliciter incontemptibilem, non eòipsò ſit ſumma elongatio Humanitatis ab omni genere peccati. Confirmatur hæc ratio, & oſtenditur poſita veritas

23 Tertiò: Deus dans Humanitati Divinitatem, ſummo modo quo poteſt dare Creaturæ, neceſſariò amat, & dat per amorem, quo Humanitas manet à Deo dilecta, quantùm poteſt, & Deus quantùm poteſt, placens in Humanitate: ergo eoipſo manet Deus neceſsitatus ex vi ſui amoris ad excludēdum omne genus odii reſpectu Humanitatis, & omnis indifferentiæ ad odio habendum: ergo eoipſo manet ex vi amoris neceſsitatus ad excludendum ab Humanitate omne peccati genus, & omne genus proximæ poteſtatis ad peccandum. Nam alioqui neque amor Dei eſſet, quantus erga creaturam eſſe poſſet, & maneret Deus indifferens ad habendam odio Humanitatē: nam peccatum eſt jus in Deo ad odium peccatoris: & proxima peccabilitas neceſſariò dicit in Deo indifferentiam ad acquirendum hoc jus.

24 Modò ſic: ergo ipſa Vnio Hypoſtatica ex ratione ſuâ eſt incompoſsibilis cum omni peccato, & poteſtate peccandi. Probo conſequentiā: implicat enim quòd ens exigat poni à Decreto eſſentialiter incompoſsibili cum alio ente, quin in ſe ſit paſsiva obligatio Dei, de non exiſtentiâ alterius entis, & ejus entitava & eſſentialis excluſio: ut quid enim exigeret in decreto talem incompoſsibilitatem, niſi quia ea incompoſsibilitas eſt ſua ipſius Natura?

25 Quartò oſtenditur: quia Humanitas vi Divinitatis unitæ, manet Deo grata, & Sancta quantùm creatura poteſt, atque adeò in genere Sanctitatis participatæ, infinitè ſimpliciter: ergo manet quantùm creatura poteſt, impeccabilis, & procul à peccato: nam hæc ſequuntur Sanctitatem ſuo, & pari gradu. Atqui creaturæ non repugnat ex beneficio impeccabilitas, & omnis elongatio à peccato: ergo ita manet impeccabilis ratione Vnionis, immediatè, & formaliter. Confirmatur: quia Sanctificatio Humanitatis excedit intra genus ſanctitatis participatæ, Sanctificationem quæ fit per gratiam, & alias formas ordinis purè finiti, ſimpliciter infinitè: ergo excedit ſimpliciter infinitè in oppoſitione cum peccato: ergo manet vi ejus Humanitas, quantùm intra genus Sanctificationis participatæ poteſt, incompoſsibilis cum omni peccato, imò & cum poteſtate proxima peccandi.

26 Quintò oſtenditur ratione, quâ poſt alios utitur Pater Eſparza, ſic: Humanitas vi ſolius Vnionis manet impeccabilis ſaltem ex naturâ rei, ex *ſuperiori Concluſione*: ergo etiam Divinitùs. Negant Moderni conſequentiam. Primò: quia ajunt ita poſſe diſcurri de oppoſitione Gratiæ cum peccato: ſpecialiorem autem hîc titulum requiri. Secundò: quia non ex eo foret Deus cauſa peccati: nā vel poterat exercere miraculum non circa conſervationem aut exiſtentiam peccati, ſed circa conſervationem, & exiſtentiam formæ Sanctificantis: vel pro poſteriori ad peccatum poterat exercere miraculum circa productionem formæ Sanctificantis: quo caſu productio formæ Sanctificantis non poterat pro eo inſtanti excludere peccatū, cùm ſupponeret ipsū naturaliter, & ſine concurſu Dei ſpeciali factum. *Ego* verò cenſeo, & conſequentiam ſpecialiter in *præſenti caſu* valere, & eam *pro caſu Gratiæ* non eſſe malam. Vtrumque brevî oſtendo: & *primum* imprimis, &

Quid Moderni cenſeant de miraculoſa Conjunctione Gratiæ cum peccato?

Mens Authoris.

27 Probo conſequentiam. Primò: quia ſi Divinitùs fieret conjunctio Deitatis unitæ cum peccato, foret interveniente miraculo, & operatione ſpeciali Divinitatis ejuſdem; atqui repugnat quòd ipſa Divinitas operetur miraculum, ut fiat ſui conjunctio cum peccato: tùm quia tale miraculum utpote ordinatum ad exiſtentiam peccati non eſſet decens, neque promotivum Naturæ: atque adeò neque miraculum eſſet. Tùm etiam quia ipſa Divinitas non poteſt operari contra exigentiam ſui. Tùm demum quia omnis finis miraculi eſt oſtenſio Divinæ majeſtatis, atqui hîc non poſſet eſſe miraculum oſtenſio Divinæ majeſtatis, cùm ex ſe repugnaret eidem: ergo neque eſt poſsibile miraculum.

Repugnat tale miraculum ſpecialiter hîc.

28 Secundò: quia ſi per miraculum fieri poſſet conjunctio Deitatis unitæ cum peccato, Incarnatio ſecundùm ſe non eſſet maximum opus Divinæ Omnipotentiæ, & miraculum ſummum; & poſſet aliquid aſsignari reſpectu cujus eſſet magis indigna Humanitas, quàm reſpectu aſſumptionis hypoſtaticæ: quod eſt contra communem ſenſum, & Patres: & eſt evidens: nam majus miraculum eſſet productio unionis ſimul cum peccato, quàm ſola Vnionis productio. Aliunde autem patet, minùs Humanitati faveri per primum, quàm per ſecundum. Tertiò: quia quando exigentia eſt perfectiſsima, atque adeò ſumma dignitas ad terminum quem exigit, & alioqui privatio termini eſt incompenſa-

pensabilis, neque miraculum est possibile, neque cohonestabile. Adde si ipsa Divinitas est dignitas ne sit tale miraculum, quomodo miraculum est possibile? Iam *generaliùs* & pro altero casu

Et circa omnem formam Sanctificativã

29 Probo iterum consequentiam. Primò: quò validiùs conservatur forma contraria, eo fit invincibilior naturaliter: ergo quò fortiùs per miraculum cõservatur in subjecto forma sanctificans, eò magis fit naturaliter impossibile peccatum ipsi contrarium. Quis ergo ponit peccatum? Dicis, Voluntatem. Contra: Voluntas solùm potest peccatum ponere ut naturaliter possibile, atque adeò peccatum ut divisum à consortio formæ sanctificantis, quomodocumque existat: nam quæcumque existentia, & productio formæ sanctificantis, quamvis miraculosa, est contraria peccato exigenti ne fiat tale miraculum: ergo peccatum, ut in casu suppositionis ponitur, non continetur in potentiâ Voluntatis: ergo fit ab alio Agente, nempè Deo: Deus ergo erit causa peccati.

30 Dicis: peccatum jam supponi pro priori, & pro posteriori ponitur Gratia à solo Deo: unde peccatum à sola voluntate fit. Contra primò: quia forma pro toto suo instanti excludens potestatem peccandi, non potest secum compati talem suppositionem: talis autem est Hypostatica Vnio.

Secundò & probo secundò simul consequentiam. Respectu peccati contra suam exigentiam existentis non est in potentiâ naturali potentia; atqui peccatum coexistens cum forma sanctificante est existens contra sui exigentiam: ergo ut tale peccatum existat, non est in potentiâ naturali potentia: sicut ergo implicat in terminis, quòd terminus existat sine potentia sufficienti ad dandam ipsi existentiam: ita in terminis implicat, quòd existat terminus, ut naturaliter impossibilis, per solam potentiam naturalem: ergo si Deus prævidet Voluntatem peccare, prævidet sine viribus sufficientibus ad retinendum peccatum, si fiat miraculosa infusio Gratiæ: ergo si vult infundere miraculosè Gratiam, & nihilominùs videt voluntatem peccare, prævidet voluntatem miraculosè procedere: ergo videt specialiter adjutam ad peccandum à seipso.

31 Dices: oblatum esse concursum indifferentem, contra exigentiam ipsius voluntatis gratiâ instructæ, non tamen ob id esse causam specialem peccati: Contra: quia omnis effectus miraculosus, & supernaturalis est opus speciale Dei: ergo & peccatum in tali suppositione. Sed de his latiùs, cùm *de Deo justificante*. *Tom. in 1. 2.*

32 Sextò ostenditur ratione, quam è Sanctis Patribus, & Conciliis benè, & acutè deductam à Magno Suarez, format jam communis Theologia ex necessitate, vel obligatione Divinâ regendi actiones Humanitatis: eam ipse, ut occurram impugnationibus Moncæi, Vazquez, Meratii, & Delugo, sic formo. Vnio Hypostatica est summa creaturæ cum Deo conjunctio, summa cognatio, & propinquitas, & talis accessus, ut Natura Rationalis fiat Divini suppositi, & maneat in unitate suppositi Filii Naturalis Dei: ergo est indispensabilis necessitas ne ullum Deus in Humanitate peccatum inesse permittat. Antecedens est de fide.

Suarez Ratio, contra Vazq. Moncæum. Merat. & Delugo.

33 Probo consequentiam. Primò: quia minor cognatio, propinquitas & conjunctio fundat inter Animam & Corpus, inter Patrem, & Filium, inter Virum, & Vxorem, inter Patremfamilias & subditos moralem necessitatem impediendi ipsis peccata, & præcavendi. Secundò: quia ea cognatio, & propinquitas est necessitas, ut Humanitas in operando non tam æstimetur sui, quàm Verbi, ejusque operationes censeantur suppositi, & Divini suppositi potiùs, quàm ipsius Humanitatis: ergo est necessitas, ut Humanitas non sinatur à Deo operari nisi per operationes, quæ possint attribui Divino supposito, & censeri ut actiones Divini suppositi: tale autem peccatum esse non potest.

34 Tertiò: quia ea propinquitas est necessitas sibi imposita à Deo regendi eam ipsam naturam, ut propriam Filii, & per mores suo statui congruos, & per collationem libertatis, ad quam habet ex tali propinquitate, & constitutione dignitatem: atqui Humanitas habet dignitatem ad libertatem perfectam sine ulla potestate peccandi: mores enim peccaminosi ex terminis incongruunt statui tãtæ cognationis cum Deo, & dedecent Naturam propriam Filii Dei: ergo est necessitas sibi imposita à Deo, quâ manet necessitatus non permittere in Humanitate ullum genus peccati: ergo est necessitas quâ vel Deus definet esse Deus, vel Humanitas non sit in peccato: ergo est necessitas, quâ manet Humanitas impeccabilis.

35 Ex his benè intulit Doctor Eximius, peccante per impossibile Humanitate, dicendum *Doctor Eximius:*

dum etiam Verbum,& Deum peccare, non utcumque & per ſo am communicationem idiomatum, ſed formaliter, & in propriâ Naturâ: unde quo pacto repugnat, quòd Deus peccet; ita repugnat quòd peccet Humanitas. Ratio illationis eſt: peccante enim per impoſsibile Humanitate, Perſona Divina faceret contra debitum rationis:debitum enim rationis ipsâ unione contractum, eſt, in Perſona Divina regere Humanitatem, ut ſuam, non ſinendo, quantùm poteſt, quod ea deflectat à moribus ſuo ſtatu dignis, & à rationis tramite. Cujus ulterior ratio eſt: quia quoties duo uniuntur in eadē naturâ vel Perſonâ,inferius naturaliter ſubordinatur Superiori: & pro gradu unionis, conjunctionis, & dependentiæ tenetur Superius regere actiones,& motus inferioris ſibi ſubordinati: quod patet exemplis Corporis, & Animæ; Viri, & Vxoris, Patris, & Filii;Domini tandem,& ſervorum. Videantur Amicus *diſp.24. ſect.1. à nu.22.* Aldretus *diſp. 69. ſect. 2. & 3.* Martinonus *diſp. 13. ſect.3.* poſt Magnum Suarez *diſp.33. ſect.2.*

Amicus. Aldrete. Martinon. Suarez.

36 Oppones ex Schotiſtis,& Durando. Primò: quia id eſt conſtituere Chriſtum ut hominem Primam Regulam Morum. Secundò: quia exinde Humanitas redderetur ſummè impeccabilis, quod ei æquè repugnat ac reddi ſummè amabilem. Tertiò:Privatio Vnionis hypoſtaticæ poteſt eſſe pœna peccati: ergo non ſunt mutuò incompoſsibilia,peccatum,& Vnio:nā pœna nequit eſſe neceſſariò conſequens exiſtentiam peccati, ſed quid pro libito punientis exiſtens,etiam ex ſuppoſitione culpæ. Quartò: quia non repugnat Deum denominari peccantem per communicationem idiomatum:nam ſi Verbum aſſumeret naturam, quæ peccaſſet, dici poſſet, *Verbum Peccavit.* Quintò: quia non minùs repugnat *mori* in propriâ naturâ, quàm *peccare*: nihilominus *mori* in alienâ naturâ, non repugnat: ergo neque in alienâ naturâ *peccare.*

Schotiſtæ, & Durād.

37 Sextò: quia in Chriſto poteſt eſſe reatus pœnæ: ergo & culpæ. Septimò: quia impeccabilitas Chriſti in eo conſiſtit,quòd Deus decreverit dare auxilia ſemper congrua, negando ſemper incongrua: ſed hoc ipſum probat in Chriſto poteſtatem peccandi. Nam vel Deus decernit negare concurſum ad actum pravum Humanitati, & dare ſemper auxilium efficax, vel non? Si ſecundum:ergo peccare reipſa poteſt Humanitas. Si primum: ergo ſupponit poſſe decernere oppoſitum: nam decretum liberum eſt in Deo. Probo conſequentiam: quia ideò non dicitur Deus decernere negare lapidi concurſum ad actum pravum, quia eſſet Chymerica volitio, utpote reſpectu rei non potentis peccare: ergo ſi Deus liberè decernit negare auxilium incongruum, & concurſum ad actum pravum, maximè quia ſupponitur Chriſtus potens peccare. Diffundit hæc latè Pater Aldrete *diſp 69. ſect.7.* ſed leviſsima ſunt. *P. Aldret.*

38 Reſpondetur. *Ad primum* De ratione Primæ Regulæ eſſe indefectibilitatem, aſeitatem, & neceſſariam independentiam ab omni alio: quare Chriſto ut homini repugnat. Vide quæ diximus *lib.2. diſp.1. Ad ſecundum* reſponſum eſt *Diſp. præced. à nu.* 103. quantùm neceſſe eſt. *Ad tertium*: permiſſo quòd privatio unionis poſsit eſſe pœna peccati, & quòd poſsit eſſe pœna peccati commiſsi in inſtanti, quo danda eſſet unio, niſi peccaret Humanitas (quæ duo ſunt falsà, ut *mox* videbimus,) nego conſequentiam: quia pœnæ non officit ſequi neceſſariò ad delictum, ſi ſequatur ad ipſum, ut demeritum eſt: eò enim ipsò peccans patitur malum, quia peccat. *Lib.2.diſp. 1. & lib. 5. diſp. 1. à nu.*103. *Mox à nu.* 45.

39 *Ad quartum*, omiſſa illâ non repugnantiâ,diximus *nu.*99 peccante Humanitate, peccaturum etiam in ſuâ Naturâ Verbum. Deinde nego aſſumptum: nec paritas valet: nam neque Verbum dici poſſet peccaviſſe, licèt aſſumeret naturam, quæ peccaſſet:nam denominatio concreta non poteſt verificari ſecundùm præteritum de ſuppoſito, de quo nunquam fuit vera prædicatio de ineſſe, & de præſenti.

40 *Ad quintum*, nego imprimis conſequentiam: quia ex peccato in alienâ naturâ, ſequitur peccatum in propriâ:non ita mors. Deinde donum unionis eſt donum ratione ſui Sanctificans Humanitatem: non verò eſt donum faciens immortalem. Tertiò: quia ex morte Naturæ aſſumptæ nulla ſequitur contra prærogativas Vnionis hypoſtaticæ inhonoratio; ſequitur vero ex peccato. *Ad ſextum* dicetur commodiùs *ſect. ſeq. Ad ultimum* dico impeccabilitatem Chriſti conſiſtere in ipſo dono Divinitatis unitæ, quo poſito non eſt conſequenter liber ad decernenda auxilia efficacia,& negandū concurſū ad actum pravum. Ipſa enim Vnio eſt neceſsitas metaphyſica,quà Deus manſit neceſsitatus. *Infrà ſect. ſeq.*

§. IV.

§. IV.

Tertia Conclusio.

HVMANITAS CHRISTI DOMINI RATIONE Vnionis formaliter, & immediatè manet etiam Divinitùs incompossibilis cum potestate peccandi.

41 ID est, *consequenti*, *concomitanti*, & *antecedenti*; atque adeò manet essentialiter, & simpliciter impeccabilis, non solùm peccato Vnionis dissolutivo, sed etiam peccato evitativo Vnionis, nempe dandæ Humanitati, si non peccaret: nam quomodocumque id sit, debet Vnio posse componi cum proxima potestate peccandi: quod Conclusio negat specialiter adversus Authores citatos *num. 9.* & ostenditur primò: quia Humanitas dicitur simpliciter, & sine addito à PP. & CC *impeccabilis*, ut videre est inter alios apud Moncæum & Meratium *locis supra citatis*: ergo ratione unionis manet Humanitas simpliciter incompossibilis cum potestate peccandi. Forma enim vi cujus homo manet in sensu composito incompossibilis cum peccato, si sit cum potestate peccandi composita, vel compossibilis, non reddit hominem simpliciter impeccabilem, ut patet in Gratia. *Dicere* verò per id solùm probari quòd Humanitas sit ex naturâ rei incompossibilis cum potestate peccandi, est liberè limitare Patrum, & Conciliorum locutiones, & velle quòd sit miraculum omninò contra dignitatem ipsius Divinitatis exigentis oppositum. *Vide* quæ diximus *num. 27.*

PP. & CC. apud Monc. & Meratiũ.

Suprà à, nu. 27.

42 Ostenditur secundò: nam id etiam superioris Asserti probationes omninò convincunt, ut applicare volenti cõstabit. Præeo ipse breviter. *Imprimis* Incontemptibilitas, quam habet Humanitas ratione Vnionis, intelligi nequit nisi etiam exclusâ obnoxietate contemptùs, quæ est peccandi potestas. *Deinde*: Deus sic amat Humanitatem: ut vi illius affectùs non maneat indifferens ad unquam habendam odio: ergo neque Humanitas manet proximè peccabilis. *Insuper*: Deificatio Humanitatis est Sanctitas infra Divinam summa: habet ergo vim summam elongandi animam à peccato, etiam extinctâ potestate proximâ peccandi. Nam id genus sanctificandi non repugnat respectu creaturæ.

Suprà à nu. 22.

43 *Demum*: Vnio Hypostatica est necessitas metaphysica, quam Deus, & Verbum sibi imponit de regendis actionibus Humanitatis sibi substantialiter conjunctæ: quæ non modò obligat ne Verbum sinat Humanitatem exorbitare à debito rationis, dum ipsi manet unita, sed ne sinat Humanitatem turpiter deficere à tali conjunctione, exorbitando à debito rationis. Hæc enim etiam cura incumbit supposito respectu naturæ quam admisit in suam, & quam specialiter gubernat: Ad eum modum, quo Superior non tenetur solùm præcavere peccata subditi, pro statu subditi, sed per quæ subditus vellet turpiter fugere statum subditi. Sic Pater tenetur præcavere excessus Filii, quibus vult turpiter emancipari, & per quæ turpiter esset extra Patriam potestatem. Alia exempla accumulat Pater Aldrete *disp. 72. sect. 2.*

P. Aldret.

44 Ostenditur tertiò: quia status Hypostatici ordinis est simpliciter indefectibilis, ex suppositione quod semel existat, ex *sæpè* dictis, & ex *professo* disputatis *lib. 1. disp. 3.* ergo sanctificatio Hypostatica est inamissibilis: ergo est incompossibilis cum potestate peccandi, & amittendi.

Suprà passim & lib. 1. disp. 3.

45 Ostenditur quartò: Privatio Vnionis Hypostaticæ nequit induci, aut designari in pœnam peccati: ergo Vnio Hypostatica non est negabilis, aut amissibilis propter peccatum: ergo est, se ipsa, impossibilitas peccati, ipsam demerentis, aut propter quod negetur, aut propter quod amittatur. Cætera videntur clara, si constet de veritate antecedentis, quod probo. Nam talis pœna esset omninò injusta, & crudelis: esset enim omninò gravior, quàm culpa. Cujus ea ratio est. Tùm quia plus est bonitatis in Humanitate Hypostaticè unitâ, quàm sit malitiæ in quovis peccato. Tùm etiam: quia plus est dignitatis in Personâ Divinâ, ne vincatur à peccati malitiâ, quàm sit indignitatis in peccato, ad demerendum, ne summa Divinitatis unitæ Dignitas habeat quod exigit, nempè peccati inexistentiam.

46 Ostenditur quintò, & universaliùs à priori: Quælibet potestas proxima peccandi est essentialiter incompossibilis cum verâ, & substantiali felicitate, & statu continente majorem perfectionem quàm sit tota perfectio Beatitudinis formalis; Atqui Vnio Hypostatica est status veræ, & substantialis felicitatis, & continens ratione sui majorem perfectionem, quàm sit tota perfectio Beatitudinis formalis: ergo quælibet potestas proxima peccandi est essentialiter in-

incompossibilis cum Vnione Hypostaticâ: ergo cuicumque datur potestas proxima peccandi, eoipso negatur pro tunc Vnio Hypostatica: & cui datur Hypostatica Vnio, pro tunc negatur potestas proxima peccandi: sicut cui datur lux, eoipso pro tunc negantur tenebræ, & econversò, quin valeat ullus recursus ad esse pro priori, vel pro posteriori, quia nullibi, & nullo pacto possunt sibi duo contradictoria coëxistere: ergo neque potest excludi Vnio per peccatum, neque ejus infusio, vel conservatio potest fieri pendens à liberâ evitatione peccati, quantumvis fieri pendens posset ab aliquo merito congruo Naturæ, cui datur.

47 Hæc omnia benè descendunt ex primo Syllogismo, qui legitimus alioquin est: & minor patet: Tùm quia juxta Nos ipsa Vnio Hypostatica *ex lib. 1. disp. 3. sect. 2.* est Beatitudo formalis. Tùm etiam quia ipsa utpote radix omnium donorum, & indistincta moraliter ab ipsâ Divinitate, quam physicè dat, omnibus præponderat. *Ex dictis lib 1. disp. 3. sect. 2.*

48 Major probatur: quæcumque potestas proxima peccandi eòipsò est proxima possibilitas veræ miseriæ, & proximum aliquale periculum, atque adeò materia sollicitudinis, & anxietatis, non qualiscumque sed prudentis circa veram felicitatem; atqui hæc sunt ratione sui essentialiter incompossibilia cum statu veræ, & substantialis felicitatis, altiorique quàm sit ipsa Beatitudo formalis: ergo & ipsa proxima peccandi potestas. Major patet ex ipsis terminis. Minor probatur: quia omnis materia prudentis anxietatis, & possibilitas omnis proxima veræ miseriæ ratione sui, est pars veræ miseriæ, atque adeò ratione sui incompossibilis cum vera felicitate.

Illatio notanda. Infertur ex his: pro omni constitutione, & priori quo existimetur Humanitas indifferens ad statum hypostaticum, eoipso existimari debere indifferentem ad proximam potestatem peccandi: & pro quavis constitutione, & priori, quo existimetur potens proximè peccare, eoipso pro tunc existimari debere cum exclusione statûs hypostatici: per quæ, si benè penetrentur, ibitur obviam iis, quæ in oppositum adducunt Patres Hurtadus, & Arriaga. Adde juxta nostra principia, in quibus Vnio substantialis, quâ Corpus, & Anima complent complexum Humanitatis, est vel subsistentia creata, vel accessus ad Verbum, non posse intelligi Humanitatem operantem pro ullo priori in quo non sit vel exclusa, vel suppositata Hypostatica Vnio. *Hurtad. Arriaga.*

§. V.

HÆC IMPECCABILITAS CHRISTI DOMINI non est extrinseca, & ex decreto, sed essentialis; neque solùm moralis, sed etiam physica.

Quarta Conclusio.

49 PRima pars est contra Amicum, & ostenditur primò: quia impeccabilitas ex decreto est illa, quæ rebus ut nunc, liberè ponitur à Deo: Nam decretum est de re contingenti, & libera: quis enim dicat Deum *suo decreto* impedire *existentiam chymeræ*? Atqui, *rebus ut nunc*, nempe suppositâ existentia Christi, impeccabilitas non ponitur liberè à Deo: ergo neque est impeccabilitas ex decreto, sed essentialis. Minor patet: quia esse Christum & esse necessitatem, ne Deus sit indifferens ad Humanitatem odio habendam est idem ex hucusque disculsis. Secundò: ea est impeccabilitas essentialis, sine quâ stare non potest essentia rei, quæ dicitur impeccabilis; atqui sine impeccabilitate stare non potest essentia Christi: ergo impeccabilitas est essentialis. Minor etiam patet ex præcedentibus. *Amicus.*

50 Et urgetur, peccare Humanitatem Christi, & peccare Deum in se, Deumque deficere, sunt inseparabilia *ex dictis à num. 32. & 35.* Atqui est omninò impossibile Deum peccare in se, & deficere: ergo & peccare Humanitatem Christi: ergo Humanitas Christi non habet potentiam ad peccandum; haberet enim potentiam ad id, quo posito sequitur una chymera à parte rei: id autem ex quo Chymera sequitur, chymera est; & ad chymeram non datur posse: ergo Humanitas Christi, prout Christi manet essentialiter impeccabilis. *Suprà à nu. 32.*

51 Secunda pars contra Koninch, ostenditur primò: quia impeccabilitas moralis componi potest cum physica peccabilitate, & cum peccato metaphysicè: atqui Christi impeccabilitas non potest esse talis, ut cum peccabilitate componi possit, & minùs cum peccato: ergo. Secundò: impeccabilitas cõsistens in perfectione physica impediente indispensabiliter ratione sui potestatem proximam physicam ad peccandum est impeccabilitas physica; atqui Impeccabilitas Christi sic se habet, ut ex dictis constare potest: ergo. *Koninch.*

Ter-

52 Tertiò: impotentia ad id ex quo sequitur Deum deficere est simpliciter impotentia physica; atqui ex *numero* 50. impeccabilitas Christi Domini est impotentia ad id ex quo sequeretur Deum deficere: ergo. Quartò: Nulla est potentia physica proxima ad impediendam veritatem objectivam conclusionis legitimæ, si non sit potestas ad impediendam veritatem præmissarum: ergo nulla est in Christo potentia physica ad peccandum: ergo impeccabilitas Christi est non solummodò moralis, sed physica. Antecedens patet & probatur prima consequentia: *Hæ præmissæ* sunt veræ: *Si Deus det Humanitati Vnionem hypostaticam, non peccat Humanitas; atqui habet unionem hypostaticam*: Nunc sic: nulla est potestas in Humanitate ad impediendam veritatem harum præmissarum: ergo neque ad impediendam veritatem consequentis: & hoc est: *ergo Humanitas non peccat*: ergo.

Koninch. 53 Dices ex *Koninch*: peccatum non est quid physicum sed morale: ergo oppositio Vnionis Hypostaticæ cum peccato non potest esse physica, sed moralis. Sed impeccabilitas consistit in eâ oppositione: ergo non est physica, sed moralis. Respondeo nego consequentiam: quia sufficit ut Vnio sit perfectio physica. *Adde* Vnionem non utcumque opponi cum peccato, sed exclusa potestate proximâ ad peccandum, quæ etiam est quid physicum. *Inferes* ex his ratione Vnionis, immediatè, & formaliter manere Humanitatem incompossibilem tam in sensu composito, quàm divisо cum omni genere peccati tam Actualis, quàm Habitualis, tam mortalis, quàm venialis, & cum omni potestate proximâ quomodolibet peccandi: & consequenter manere summè impeccabilem infra Deum.

SECTIO II.

ILLVSTRATVR IMPECCABILITAS Christi Domini decisione quæstionum affinium.

Prima Quæstio. 54 *Prima* est: Quam incompossibilitatem habeat Vnio Hypostatica cum peccato, & potestate peccandi? Videtur esse communis opinio, summam esse & cõsistere in eo quòd Vnio exigat decretum quo Deus velit impedire peccatum Humanitati, & nolit parare concursum ad actum pravum. *Ego* fateor esse summam. Tale verò decretum non agnosco, sicut neque agnosco decretum quo Deus velit impedire lapidi peccatum. Dico igitur consistere in perfectione ipsius unionis per se essentialiter excludentis peccatum, & potestatem peccandi, ut lux, tenebras; atque adeò non posse poni à parte rei, nisi per decretum de se essentialiter incompossibile cum omni decreto permissivo peccati, & peccato. Videatur Aldrete *disp. 72. sect.3.* *P. Aldret.*

55 *Secunda* est: an Humanitas assumenda, eoipso solo titulo, maneat antecedenter impeccabilis; atque adeò non possit assumi à Verbo Natura, quæ antecedenter peccaverit? *Respondeo* manere antecedenter impeccabilem, atque adeò sequelam esse veram. Ita Cardinalis Sfortia, & Pater Martinus Esparza. Ratio mihi est primò: quia ex terminis videtur incongruum, & maximè repugnans summæ dignitati Filii Dei, ut Deus unquam fuerit indifferens ad habendam odio Naturam, quam ab æterno dilexit, & decrevit fore Naturam Filii sui. *Secunda Quæstio.* *Cardinal. Sfortia.* *Martin. Esparza.*

56 Secundò: quia omnis Voluntas perfectè intentiva finis, disponit media prout expedit ad convenientem, & decentem executionem finis; atqui ad convenientem, & decentem executionem existentiæ Christi pertinet ut natura assumenda nunquam fuerit in peccato: ergo ita debet Deus ex intentione perfectâ finis disponere hoc medium. Minor patet ex communibus discursibus, quibus ad hunc modum Sancti Patres, & Theologi colligunt præservationem Beatissimæ Virginis: magis autem redundat in suppositum honor Naturæ assumendæ, quàm Matris in Filium: quippè affinitas; & conjunctio major est. Tertiò: quia non est cur repugnet quòd forma aliqua sanctitatis id exigat, ut Naturæ, cui datur, nunquam pro tempore antecedente fuerit potestas ulla peccandi, & peccati labes: si autem ex terminis id non implicat, non est cur sanctitati, & sanctificationi summæ non concedatur.

57 Oppones primò: forma nondum communicata subjecto nullum ei communicat formalem effectum. *Distinguo*: in genere causæ formalis, concedo; in genere causæ finalis, nego: sic enim mediante cognitione, & volitione Divinâ potest inducere formam, vel quasi formam, à quâ subjectum participet aliquem formalem effectum, intuitu formæ nondum habitæ, sed habendæ.

Oppo-

58 Oppones secundò: Futuritio Vnionis Hypostaticæ est extrinseca denominatio: impeccabilitas est intrinseca perfectio. *Concesso* antecedente, distinguo consequens: est perfectio intrinseca positiva, nego: negativa, concedo. Deinde non obest, quominus ista intrinseca denominatio veniat Naturæ à formâ nondum existenti, non quidem in genere causæ formalis, sed in genere causæ finalis inducentis pro tempore antecedenti aliam formam à qua venit, uti dispositivam aliquomodo Principalis.

59 Oppones tertiò: Nulla forma impedit sui futuritione subjectum, quominus contrahat qualemcumque imperfectionem. *Imprimis* plerumque Natura intendens formam aliquam, antecedenter excludit contrarias dispositiones, ex futuritione formæ introducendæ tanquam finis, pro cujus existentiâ, priùs media disponuntur. *Deinde* hoc inter formam creatam, & ipsam Divinitatem communicandam discrimen intervenit, quòd creata dum non existit in subjecto, nullibi est, in quo exercere possit vim juris, & exigentiæ pro repelleudâ, vel inducenda in Naturâ, cui communicanda est, contrarietate, vel decentiâ dispositionum: at Divinitas habet præsentialitatem physicam, & æternam, quæ potest exigere, & exigit, quòd si Natura sit ab ipsâ elevanda ad sui accessum, expers fuerit omnis indecentiæ.

Tertia Quæstio.

60 *Tertia* est: an Humanitas, semel assumpta, si dimitteretur, maneret nihilominùs impeccabilis? Negatur communiter: & *ego* affirmandum censeo, datâ possibilitate conditionis, (quam omninò impossibilem esse posuimus *lib. 1. disp. 3. sect. 3.* cùm de indestructibilitate Hypostaticæ Vnionis) Primò: quia hæc Natura maneret cum jure ad adorationem maximam ex contactu: ergo maneret cum jure ne contemneretur: ergo maneret impeccabilis. Secundò: quia genuisse Deum hominem, sufficit ut censeatur Virgo Deipara impeccabilis: quidni ergo constituisse Deum hominem? Tertiò: quia Natura illa, si dimitti posset, ipsa satis sciret se posse à Personâ Verbi dimitti: sciret etiam se posse assequi ne maneat peccabilis, interpositâ dignitate, quam modò habet: posset enim in id offerre opera meritoria: ergo maneret impeccabilis: quis enim putet sibi non cauturam in posterum, si facile posset? aut quis putet ipsam Personam sine hospitii remuneratione abituram?

Ex lib. 1. disp 3. sect.

61 *Quarta* est: an Humanitas bilocata, sic tamen ut in uno loco sit cum unione, & non in alio, sit æque in utroque impeccabilis? *Affirmo*: tùm ex relolutione præcedenti: tùm quia necessitas, unde nascitur impeccabilitas Humanitatis nó est alligata loco: est enim esse Naturam Divini suppositi dignitate vestitam. Tùm demum quia bilocatio facere nequit, quòd Deus eandem Naturam simul odio inimicitiæ habeat, & amore amicitiæ. *Verùm* suppositio *apud me* est impossibilis, quia Humanitas dicit in obliquo unionem vel hypostaticam, vel exclusivam ipsius. Ex *lib. 1. disp. 2. & 5.*

Quarta Quæstio.

Lib. 1. disp. 2. & 5.

62 *Quinta* est: an Humanitas, cui mediante solùm Personalitate creata, uniretur Divinitas, maneret impeccabilis? Casus est *apud me* impossibilis ex *lib. 1 disp. 5.* & duplici er potest existimari: primo: ita ut unio Divinitatis terminetur ad subsistentiam creatam non verò ad Naturam. Secundò: ut terminetur ad Naturam, licèt alioqui terminatam creatâ subsistentiâ. Respondeo igitur in primo casu non reddi impeccabilem; reddi in secundo. Ratio prioris est: quia Divinitas sic unita non sanctificaret illam naturam, ut ex his quæ *disp. 1. sect. 1.* dicta sunt, clarè sequitur: alioqui cur modò Pater, & Spiritus Sanctus non sanctificant Christi Humanitatem? Neque ista conjunctio videtur fundare necessitatem regiminis: cùm Natura non pertineat ad istud suppositum. Ratio posterioris est, quia tunc sanctificaret Humanitatem quantùm posset: atque adeò, in genere Sanctitatis communicatæ, summè. Videantur Aldretus, & Delugo.

Quinta Quæstio.

Ex *lib.* 1. *disp.* 5.

Et hoc lib. 5 disp. 1. sect. 1.

Aldrete. Delugo.

62 *Sexta* est: an si unio foret destructibilis non solùm in individuo, sed etiam in specie pro libito Dei, sufficeret, ut Humanitati daretur concursus ad peccandum, decreta destructio ordine intentionis, seu ordine executionis ad intra, pro priori ad ordinem executionis ad extra, seu ad ipsam destructionem Vnionis? Videtur quòd sic: quia Vnio destruenda est quasi destructa, pro eo priori quo intelligitur destruenda; sed unio destructa non impedit in posterùm dari Humanitati concursum ad peccatum, ex communi Sententia: ergo neque unio destruenda. *Nego* ipse cum Aldreto *disp. 72. sect. 5.* Ratio est: quia nulla forma potest secum compati sui contradictorium; & ipsa dum non intelligitur reipsà destructa, non deest: ex quo patet ad rationem dubitandi.

Sexta Quæstio.

Aldrete.

Sep-

Septima Quæstio.

64 *Septima* est: an Impeccabilitas Christi Domini eousque perfecta sit, ut impediat in Humanitate etiam peccatum materiale, & tendentiam ab objecta rationi dissona, non solùm necessitate connaturalitatis, sed etiam incomposibilitatis essentialis, & metaphysicæ? Negant aliqui cum Delugo *disp. 26. sect. 4.* ubi multa dicit minùs consona Christi Domini dignitati. *Ego* omninò affirmandum censeo cum Suarez, & Martinono. Primò: quia saltem ex naturâ rei repugnat cum statu hypostatico peccatum materiale, & talis tendentia ex intrinsecâ indecentiâ & turpitudine: ergo etiam repugnat absolutè. Probatur consequentia, quia miraculum depressivum Divinitatis, & contra ejus exigentiam omninò repugnat. Tùm quia miraculum scienter directum ad rem ex se turpem, turpe est: ergo.

Card. de Lugo.

Suarez. Martinon.

65 Secundò: quia non videtur repugnare vis sanctificationis, cui perse repugnet compositio cum his motibus indeliberatis, alioqui turpibus: Sanctitas autem Christi Domini est inter omnes, quæ possunt excogitari, maxima, & perfectissima. Nec audiêdus est Delugo, qui putat, incapacitatem ad hos motus non provenire Deo ex Sanctitate, sed à Scientia. Ratio est: quia omnis turpitudo opponitur, & contrariatur Sanctitati: unde quò perfectior est Sanctitas, eò magis excludit turpitudinem. Adde neque Christo defuisse posse scientiam excludentem indeliberationem.

66 Tertiò: quia Vnio hypostatica, ut *suprà* est necessitas, ut Verbum speciali regimine impediat in suâ humanitate quicquid inordinatum est. *Dices*: quid si divinitùs Christi Humanitas incideret in amentiam, & faceret actiones ex se turpes. *Respondeo* eam amentiam esse Christi Humanitati impossibilem. Imò & qualemcumque amentiam. *Dices* secundò: Tales actus possunt Deo placere, & esse in nobis meritorii ex conscientiâ erroneâ. *Respondeo* imprimis errorem esse Christo impossibilem, ut dicemus *disp. seq.* Deinde nego primam partem. De secundâ, negantem partem latè & ex professo promovi, cum de bonitate & malitia Humanorum Actuum disputavi.

Suprà à nu. 32.

Infrà disp. seq. Latè in 1.2

Octava Quæstio.

67 *Octava* est: an fuerit, vel esse potuerit in Christo fomes peccati, non obstante perfectione, & excellentiâ tantæ Sanctitatis, & Impeccabilitatis? Nota dupliciter sumi posse fomitem peccati. *Habitualiter*, seu *in actu primo*: *Actualiter*, & *in actu secundo*. Posterior est motus inordinatus appetitûs sentitivi contra rationem, eique vehementer resistens. Prior est ipse appetitus sentitivus, non utcumque sed dispositus, & expeditus ad causandos eos motus, præveniendo rationem. Hic fomes & *ligari* dicitur, & *extingui*. Ligatur, quando per extrinsecam protectionem Dei removentur occasiones, ex quibus exsurgere solet ejus operatio contra rationem. Extinguitur, quâdo subordinatur, & subditur rationi, ita ut nisi ex ejus imperio nō possit erumpere in actus suos: in quo verò consistat hæc vel ligatio, vel extinctio, non est hujus loci. Constat extinctum fuisse pro statu innocentiæ in Primis Parentibus, & in Beatissimâ Virgine. Vnde

68 Respondeo, in Christo nec fuisse, nec esse potuisse, ratione quidem hypostatici ordinis, fomitem peccati tam habitualiter, quàm actualiter; tam in actu primo, quàm in secundo. Ratio primæ partis negantis fuisse Christo fomitem tam in actu primo, quàm in secundo est primò, quia regula, per quam metiri debemus quos Naturæ humanæ defectus assumpserit Verbum, ex S. Thoma, est ipse finis Redemptionis; sed ad finem Redemptionis non est necesse, quòd Verbum assumeret fomitem. Videatur Esparza *quæst 31.* Secundò: quia Adamus, & Beata Virgo caruerunt fomite: ergo potiori jure Christus Dominus. Tertiò: quia affectus inordinati, & actus tendentes in objecta dissona forent in Christo peccaminosi, cùm potuisset impedire Quartò: repugnant in Christo, ut vidimus, motus rationi contrarii: ergo illis caruit, & simul appetitu dispositò, & expedito ad illos. Quintò: quia talis fomitis absentiam exigunt in Christo plenitudo Gratiæ, Visio, & dignitas summa Personæ.

S. Thomas.

P. Esparza

69 Ratio secundæ partis primò sumitur ex perfectione Sanctificationis in Christo ratione Divinitatis unitæ: de cujus ratione non est cur non sit ea subjectio appetitûs ad rationem, quæ omninò extinguat & præcaveat fomitem: quia isti sanctificationi tribui debet in lineâ sanctificandi quicquid mediantibus subsidiis communicatę Sanctitatis præstare Deus homini potest: cùm sit genus sanctificationis intra ordinem sanctificationis communicatæ summum. Secundò sumitur ex necessitate indispensabili, quam constituit Hypostatica unio, respectu Verbi, ut specialiter dirigat actiones singulas Humanitatis suæ, prout decet. Tertiò sumitur

ex repugnantiâ motuum inordinatorum in
A nu. 64. Christo ex *quæstione præced.* Si enim Vnio hypostatica est necessitas omninò repugnans luctæ similium motuum, necessariò excludit dispositionem, & expeditionem appetitûs in illos: ergo necessariò repugnat fomiti tam in actu primo, quam in actu secundo.

70 Dices: Christus Dominus expertus est in horto horrorem mortis, & appetitu sensitivo appetiit non mori: sed non mori erat illicitum, ratione præcepti: ergo expertus est motum ad illicita: ergo non caruit fomite. Respondeo imprimis, nihil unquam fuisse illicitum Christo utpote impeccabili; & minùs, non mori: quia mors neque præcepta ipsi est, neque præcipi potuit in conscientiâ, ut fusè suprà.
Lib. 4. disp. 5. à nu. 114

71 Respondeo secundò: motum illum, quem in se Christus expertus est, non esse ex fomite, neque prævenisse rationem, sed liberè admissum à Christo, circa mortem non quatenùs præceptam, nec in circunstantiis præcepti, sed quatenus malũ naturale: quod naturaliter horrere, & ab eò, abstrahendo à circunstantiis præcepti, refugere, & oppositum conditionatè, & inefficaciter desiderare, non erat Christo prohibitum, volenti tamen secundùm partem superiorem animæ mori, quia Pater præcipiebat. Ille autem motus exortus est ad expressionem partis inferioris, & ad danda signa veræ passibilitatis & humanitatis: cujus est naturaliter horrere malum sui, quatenus sui malum. Itaque distinguenda est in Christo, ut in nobis, duplex animæ portio: Superior & Inferior. Inferior est voluntas, quatenus ex directione intellectûs appetit aliquid juxtà Naturæ commodum. Superior est ipsa voluntas, quatenus respicit rationes spirituales, & æternas.

Nona Quæstio. Suarez. Amicus Martinon. Prudent. Godoy.

72 *Nona* est: an necesse impediverit in Christo vitiosum habitum impeccabilitas? *Affirmandum* censeo cum Suarez, Amico, Martinon, Prudentio & Godoy. Primò: quia vel habitus vitiosus acquireretur à Christo per actus: & hoc est impossibile: vel acquisitus esset per actus antecedentes unionem: & hoc etiam est impossibile, juxta nos: ergo infundi deberet à Deo. Sed hoc est etiam impossibile: quia habitus est facilitas ad malum: ergo Deus facilitaret ad malum: Tùm quia esset miraculum omninò deturpativum Naturæ, & contra exigentiam Divinitatis unitæ: ergo repugnans. Tùm demum quia aliunde mihi est certum Deum non posse esse causam specialem habitûs vel vitiosi, vel erronei. Secundò: quia Sanctificatio hypostatica non modò excludit peccatum, sed etiam potestatem peccandi: ergo à fortiori facilitatem peccandi. Tertiò: quia sicut non repugnat summa Sanctitas in ordine communicatæ Sanctitatis, ita neque summa elongatio à peccato: summa autem elongatio à peccato, facilitatem excludit. *Adde* non esse cur repugnet sanctificatio, quæ essentialiter excludat vitiosos habitus, sicut apud Arriagam non repugnat quæ excludat omnes motus etiam indeliberatos, & primos: & apud Delugo, quæ excludat etiã potestatem peccandi: si ergo non repugnat, cur ista non sit, cùm summa sit? Quartò: quia habitus vitiosus, licèt non dicat malitiam formalem in genere moris, dicit habitualẽ, & est per se indecens, & indecorum; necessitatur ergo repellere Deus, à Naturâ, quam intimè facit suam. *Arriaga. Delugo.*

73 Dices: habitus vitiosus non est malum morale: cur ergo non possit à Deo solo causari? Deinde, non minùs inclinat ad malum appetitus sensitivus, quàm habitus; & appetitum solus Deus facit. *Demum*, tunc facilitas infusa potest denominare eum, qui eam infundit, facilitantem ad rem ad quam est facilitas, quando subjectum non supponitur incapax facilitari; at si subjectum est incapax, ut est lapis, & ex suâ perfectione Christus: cur non possit ipsi infundere habitum?

74 Respondeo, habitum esse malum morale habituale, & ex eo genere entium, quorum productio fieri nequit à solo Deo, vel saltem ab ipso, non præexigente productionem aliqua formâ particulari, cui se Deus accommodat in operando. Est enim de linea peccati, & quod habet ex naturâ suâ signi à peccato: quæ causa suppleri nequit à Deo, quia non petitur titulo perfectionis in esse: Deus autem solum supplere potest illas causas, quarum influxus ratione perfectionis exigitur: *ut disputando de auxiliis* explicui, dando pro his, & similibus regulam generalem. *Deinde* est alia ratio de appetitu: nam appetitus per se non inclinat ad turpe, sed ad delectabilia. *Quãdquòd* est pars essentialis compositi. *Demum* ex ipsâ incapacitate subjecti convincitur repugnantia, ut Deus infundat facilitatem: esset enim miraculum omninò inutile, & otiosum: quod rationi miraculi repugnat. Quicquòd incapacitas subjecti non obstat inordinationi voluntaris infun-
Tom. in 1. p. tract. de Deo Aux.

infundentis, & ipsa infusione testantis affectum in malum, quantum in se est.

Decima Quæstio.

75 *Decima* est: an saltem Divinitùs compati possit status hypostatici dignitas reatum pœnæ vel æternæ, vel temporalis? Hæc quæstio supponit, posse assumi Naturam quę antecedenter ad unionem peccasset: quod tamen impossibile duximus *num.*55. & quo per impossibile permisso negandum omninò censeo cum Vazquez & Amico. Ratio mihi efficax est ex *lib.*1. *disp.* 3. *sect.*2. quia Reatus pœnæ est dignitas ad pœnam, seu ad aliquod malum; & consequenter aliqua indignitas ex præteritâ culpâ ad aliquod bonum; atqui ratione Divinitatis unitæ datur Humanitati dignitas ad omne bonum excogitabile, & ad carentiam cujuscumque mali possibilis: nullaque manet indignitas: ergo ratione Divinitatis unitæ excluditur necessariò quicumque reatus ad pœnam sive æternam sive temporalem.

*Suprà à num.*55.

*Et ex lib.*1 *disp.*3 *sect.* 2.

76 Confirmatur: quia ratione Divinitatis unitæ manet Humanitas digna ut ne per momentum quidem privetur Visione Beatifica,& aliis donis: habet enim dignitatem inter omnes possibiles summam: atqui reatus pœnę est dignitas aliqua ut privetur per aliquod momentum Visione Beatifica, & aliis donis: ergo ratione Divinitatis unitæ manet excluſus omnis reatus pœnæ. Vnde si per impossibile Humanitati negaret Deus per aliqua instantia visionem, ea privatio nō posset esse pœna, nec à Deo ut à Iudice, sed ut à Domino. Videatur inter alios P. Amicus *disp.*24. *sect.*2. *à nu.*56.

P. Amic.

Vndecima Quæstio.

77 *Vndecima* est: an Dignitas,& impeccabilitas Christi Domini possit impedire ne assumenda Natura seminaliter procederet ab Adamo v.g. Hæc quæstio *triplicem* potest habere sensum. *Primus* est: an absolutè repugnet assumendæ Naturæ, processio seminalis ab Adamo? *Secundus* est, an si procederet seminaliter ab Adamo, repugnet quòd in ejus capite constitueretur, & ipso peccante peccaret? *Tertius* est: an saltem cum unione possit componi debitum peccandi in Adamo, licèt reipsà contrahenda culpa non foret?

78 Respondeo ad quęstionē *in primo sensu*, resolutionem esse mihi omninò incertam, ut est quævis vergens ad decidendam possibilitatem rei nobis ignotæ: neque sufficit non apparentia contradictionis, ne lateat ipsa: ut sæpè soleo dicere. Videtur tamen hujus seminalis processionis possibilitas permittenda, quousque nulla inde absurditas inferatur. *In secundo* respondeo, repugnare. Ratio est, primò: quia voluntas ratione suæ præeminentiæ & dignitatis exigens præeminere, & incapax labi secundùm ordinem inspecta, nequit submitti ad nutum alterius voluntatis inferioris, imò exponi periculo aliàs impossibili, sine magnà deordinatione dirigentis,& providentis. Secundò: quia in voluntate peccabili solùm possunt poni voluntates, quæ si tunc existerent, peccare possent; at voluntas impeccabilis, qualis est Christi, etiam si tunc existeret, peccare non posset: ergo. *In tertio sensu* respondeo non solùm peccatum originale, sed etiam debitum omninò excludi à magnitudine Sanctitatis Christi Domini. Ratio, quia voluntas incapax peccare, nequit habere peccatum, sive in se, sive ratione alterius; neque capacitatem proximam incurrendi, in quâ debitum constitui debet.

*Vide lib.*3. *disp.* 2. *à nu.*222.

79 *Duodecima*, & ultima est: quid dicendum de physicis defectibus? Quos nempè impediverit in Christi Humanitate, quos permiserit, aut necessariò impedire debuerit, vel potuerit permittere dignitas Personalitatis unitæ? *Noto*, defectus, de quibus solet institui quæstio cum Sancto Thoma, an nempè assumpti fuerint à Verbo, id est admissi, vel permissi in Naturâ assumpta, pertinere partim ad corpus, partim ad animam, & reduci ad *triplicem* classem.

Duodecima Quæstio.

S.Thomas.

80 *Primæ* classis sunt defectus, qui directè intellectum attingunt, (quales sunt, error, ignorantia, obscuritas, & id genus alii: & hi licèt physici sint; meliùs discutientur *disputatione sequenti*, cùm de extremis oppositis Scientiæ Christi:) vel qui directè Voluntatem attingunt, quales sunt vel passiones animæ, vel vitiosi defectus; & hoc hucusque eventilavimus; illas examinabimus *sect.* 5. Vnde nunc nihil nobis cum hujusmodi classe. *Secundæ* classis sunt defectus merè physici, & generales, quales sunt, passibilitas, sitis, fames, defatigatio, & id genus alii. *Tertiæ* classis sunt etiam physici, & particulares, quales sunt, *deformitas*, *cæcitas*, *febris*, *gibbus*, & id genus alii. De utriusque hujus classis defectibus erit hîc sermo.

Infrà disp. 3. *à n.*214.

Et hìc sect. 5.

81 Respondeo primò: ex defectibus physicis, & corporalibus, nullum à Verbo assumptum in assumptâ Naturâ ex tertiâ classe: nempè ex illis defectibus, qui sunt Humanæ Naturæ per accidens particulares,

& ex defectu, vel temperamenti, vel causæ formatricis, vel aliundè proveniunt. Ratio est primò: Dignitas effectûs exigit eximi à causis in operatione deerrantibus: & aliundè habuit causam ordinatissimam ex quâ nullus defectus præ imbecillitate virtutis oriri potuit: ergo nulla est causa, ut tales defectus assumpti fuerint. Secundò: quia *S. Thomas.* juxta Sanctum Thomam, & alios Patres, Regula pro designatione defectuum, quos admisit Christus in assumptâ Naturâ, est Incarnationis, & Redemptionis finis: Vnde intulit Angelicus Doctor, nullum à Verbo permissum in Humanitate defectum Scientiæ, & Gratiæ, quia hi defectus non requiruntur ad finem Redemptionis: Atqui neque ad finem Redemptionis requiritur assumptio defectuum particularium: ergo hos non assumpsit.

82 Vnde infertur primò: Christum habuisse physicam perfectionem defectibus hisce contrariam: nam hi defectus excludûntur à corpore per positivam ejus perfectionem in gradu temperamenti, & extrinsecæ pulchritudinis. Infertur secundò, Christum Dominum habuisse corpus temperamenti, quo nullum posset melius excogitari: quod non videtur repugnare. nam quòd qualitates disponantur ad pondus, & ad certam proportionem intra gradum optimitatis, videtur esse sphæræ determinatæ, nec posse in hoc in infinitum abiri. Sistendum enim est in debitâ proportione qualitatum ad finem determinatum.

83 Ratio autem illationis est: quia Animæ felicissimæ, & capaci operationum omninò sublimium decet dari corpus ad omne genus operationum aptissimum. Tum quia ipsa optimitas temperamenti videtur esse bonum cadens in jura Vnionis condignificantis Animam ad omne genus boni.

84 Infertur tertiò: Christum habuisse Corpus pulcherrimum in maximo gradu, attentâ decentiâ, & proportione sexûs: neque enim quicquid pro unius sexûs decentiâ pulcrum æstimatur, eòipsò æstimari debet pulcrum pro utroque sexu. Ratio illationis est, quia corpus sapere debuit manum causæ formatricis, quæ fuit Spiritûs Sancti virtus in Vtero purissimo semper Virginis, & Magnæ Matris. Tùm etiam: quia pulcritudo sumitur ex integritate membrorum; ex debitâ eorundem inter se proportione, & ex nativo colore vi complexionis, & temperamenti optimi refluente: quæ tria in Christo fuisse in gradu summo, sequitur ex præcedentibus.

85 Respondeo secundò: assumptam esse à Verbo Naturam cum defectibus secundæ classis, nempè alioqui communibus, quantùm oportuit ad finem Redemptionis, ad ostensionem veri Corporis, & Exemplum nostrum. Hanc enim regulam assignat Angelicus Doctor: eaque est optima: sed notanda sunt *tria*. *Primum*: eos defectus à nobis contrahi: non tamen esse contractos à Christo: quia non eos habuit ex origine, ex quâ nos: trahentes eos simul cum naturâ propter peccatum. Christus enim habuit, quia voluit. *Secundum*: eos defectus in Christo, attentâ Naturâ Humanâ secundùm se, dici posse naturales; attento tamen statu hypostatico, esse omninò permissos præter exigentiam ordinis, impeditis supernaturaliter dotibus, quæ eos excluderent. *Tertium*: eos consequenter fuisse voluntarios Christo: quia pro libito admisit, & permisit, potens evitare facillimè, vel impeditâ causâ sitis, famis, defatigationis, vel inductâ causâ contrariæ perfectionis. *Angelic. Doctor.*

86 An verò Christus, nisi morte violentâ occidendus fuisset, senio conficeretur, & moreretur? Mihi maximè dubium est, & obscurum. Illud mihi certum, Authores solùm affirmare supponentes Christum manere, ut fuit ante mortem. Ego verò censeo non ita mansurum, nec decere ut maneret nisi morte in holocaustum obeundâ: quare præcavisset à senio, & à morte, ut facillimè poterat.

87 Respondeo tertiò: hos habuisse defectus fuisse attento hypostatico ordine, miraculosum. Ratio est: quia Vnionis Hypostaticæ dignitas vel immediatè exigebat oppositum, vel exigebat oppositas perfectiones. An verò possent in Corpore Christi permitti particulares illi defectus physici *Febris, gibbi, calvitiei*, & id genus alii, dubium mihi est etiam maximè. Certum imprimis mihi est, ex naturâ rei permitti non posse: Tùm quia est in oppositum Vnionis dignitas. Tùm quia causa ordinatissima est, & esse debet. Deinde non video utilitatem miraculi, ut Divinitùs fieri possit: neque video apertam repugnantiam. *Deus scit.*

SECTIO III.

STATVITVR, ET EXPLICATVR INCAPACITAS Moralis imperfectionis in Christo Domino.

§. I.

QVID MORALIS IMPERFECTIO? ET ratio dubitandi.

P. Suarez. 88 HOc dubium excitavit *Doctor Eximius* in Christi gloriam: & *post ipsum* est jam communis opinio quæ defendit Christum etiam esse ratione eximiæ sanctitatis, non solùm moraliter, sed etiam physicè incapacem moralis Imperfectionis. Verùm ne ista excellentia tandem habeat in purum sonum vocis, meliùsque ut constet de summitate perfectionis moralis in Christo, statuere priùs oportet quid veniat nomine *Moralis imperfectionis*, quam exclusam vult à Christo Magnus Suarez.

P. Ripalda. 89 Notatur hic à multis ex Ripalda, minorem perfectionem moralem in operando non esse imperfectionem moralem eòipsò: ratio est: quia moralis imperfectio saltem est dignitas ad aliquam justam increpationem: non sic minor moralis perfectio: nam non eòipsò quòd quis operetur minùs perfectè, quàm alius, jam est moraliter imperfectus; nec eòipsò quòd quis operetur minùs perfectè quàm potest. Quam notationem eatenus ipse censeo veram, quatenus loquitur de minori perfectione, quasi materiali, & entitativâ; non verò formali, & desumptâ ex respectu ad Regulam omnis moralitatis. Qui enim minùs perfectè operatur, attentâ Regulâ moralis perfectionis, eòipsò facit imperfectionem moralem: non verò qui solùm minùs perfectè operatur, respectivè ad majorem perfectionem entitativâ ex quâ operari potsit: Nam cum disparilitate entitativâ potest esse summa paritas respectivè ad regulam moralitatis ex quâ sumi debet operandi moralis perfectio, ut mox dicemus. Iam

Primus dicendi modus. 90 Imperfectio moralis à nonnullis ita explicatur, ut nomine positivę imperfectionis solùm veniat actio peccaminosa sive lethalis, sive venialis: quicquid autem extra peccatum sit, non censeot esse positivam imperfectionem moralem, sed negativam, id est, defectum perfectionis, & necessitatis operandi semper optimè. Et in hoc sensu censent Christum esse incapacem moralis imperfectionis positivę, etiam metaphysicè, non verò esse incapacem moralis imperfectionis negativæ, neque necessitatum fuisse ad operandum optimè neque ad non recedendum à Divino majori beneplacito, neque moraliter, neque physicè. Ita tandem Pater Arriaga *disp. 43. sect. 2. & 3.* *P. Arriag*

91 Sed hic modus dicendi non placet. Primò: quia apud omnes imperfectio moralis contradistinguitur à peccato etiam levi. Et ratio est: quia potest dari citra peccatum in modo operàdi justa occasio reprehensionis, & increpationis; atqui justa causa reprehensionis, & increpationis non est utcumque defectus perfectionis, sed positiva moralis imperfectio. Secundò: quia plures sunt leges vel directivæ, vel purè pœnales, quarum transgressio ne venialiter quidem est mala: quis autem asserat non esse positivam moralem imperfectionem? Tertiò: quia ex hoc discursu nihil additur excellentiæ, præter puram impeccabilitatem, Christo Domino. *Displicet.*

92 Cardinalis de Lugo asserit Imperfectionem moralem in eo sitam esse, quòd sit operatio moralis vel recedens à consilio, & majori beneplacito Superioris, vel præcisim à consilio, & beneplacito Superioris, minùs perfecta in genere moris, quàm alia quæ hîc, & nunc, & attento suo statu posset elici ab operante. Et asserit Christum Dominum ratione suæ sanctitatis esse impotentem imperfectionis moralis, atque adeò & recedendi à consiliis, & majori beneplacito Dei, & operandi minùs perfectè quàm posset, non quidem physicà impotentiâ, sed morali. *Secundus dicendi modus. Card. de Lugo.*

93 Imprimis iste discursus in eo deficit quòd moralem imperfectionem confundit cum perfectione minori, quasi entitativâ, & materiali: deficit deinde in eo quòd Christum solùm moraliter impotentem putat ad recessum à Divino majori beneplacito, & consiliis. Et circa primum displicet mihi primò. Eatenus minor perfectio entitativa in operando potest esse moralis imperfectio, quatenus operantem reddit reprehensibilem, & dignum justâ exprobratione: si enim nulla manet in operante dignitas exprobrationis, & reprehensionis, quomodo commisit moralem imperfectionem in operando? Atqui minor perfectio entitativa in operando est ratione sui, & secundùm se *Displicet.*

in-

indifferens ut pariat vel non pariat dignitatem juſtæ exprobrationis: nam eſt indifferens, ut cadat in majus beneplacitum, & conſilium Dei: ergo.

94 Secundò: ſi minor perfectio entitativa præciſim à conſilio, & Voluntate Superioris eſſet moralis imperfectio, eſſet moralis imperfectio in Religioſo quoties præciſim à Conſtitutionibus, & Regulis, non operatur quæ majoris ſunt perfectionis: unde Nos qui quotidie non abſtinemus à carnibus, eſſemus moraliter imperfecti. Tertiò: quia ideò in nobis operari remiſsè eſt moralis imperfectio, quia ſupponitur beneplacitum majus Dei de operatione intensà: ut *alibi* dixiſſe me memini. Quartò, & à priori, quia Regula totius honeſtatis, & perfectionis moralis eſt Deus, Deique voluntas: ergo tota perfectio moralis ſumenda eſt per ordinem ad hanc regulam.

Lib.2.diſp. 1. nu.72.

95 Diſplicet circa ſecundum, & magis, primò: quia vel recedere à Divino majori beneplacito eſt ſecundùm ſe probroſum, & dignum juſtâ reprehenſione, vel non? Si primum: quod videtur dicendum, & patebit infrà: ergo Chriſtus potuit abſolutè ſic operari, ut probrosè operaretur, & dignus eſſet juſta reprehenſione: quod mihi eſt maximè durum. Si ſecundum: cur ponitur in Chriſto moralis neceſsitas ne faciat id, quod ſi faceret, nullâ eſſet dignus reprehenſione? Deinde non eſſet cur eſſet moralis imperfectio.

96 Secundò: quia iſta moralis neceſsitas ad operandum honeſtiſsimè, explicatur difficillimè: imo juxta me diſputando de Auxiliis non eſt in rebus, ſed eſt intentionalis, & extrinſeca. Et ratio difficultatis pro re præſenti eſt: quia nulla inclinatio, quantumvis vehemens, quæ neque minuat in oppoſitum phyſicam poteſtatem, neque perfectionem cognitionum, quæ requiruntur ad exercitium oppoſitum inclinationi, poteſt fundare moralem impoſsibilitatem talis oppoſiti, & deſperationem illius omninò prudentem.

Et ſuprà lib. 2. diſp. 2. paſsim.

97 Tertiò: Nam vel hæc moralis neceſsitas conſiſtit in Vnione Hypoſtaticâ formaliter, vel exigitivè, vel in amore beatifico. Non in Vnione Hypoſtaticâ formaliter: nam ſic ſe ipsâ excluderet imperfectionem moralem, ſeu receſſum à Divinis conſiliis, ut peccata excludit: ergo eſſet neceſsitas phyſica. Non in ipsâ exigitivè, quatenus exigit auxilia quibuſcum Chriſtus prævisus eſt honeſtiſsimè operarimâ & prævisa eſt connaturaliter judgi cum his, quibuſcum prævisus eſt Chriſtus minus perfectè operari. Tùm quia non poteſt id exigere Vnio, niſi per oppoſitionem cum imperfectione morali. Non in amore beatifico: quia ſic neque incapacitas eſſet ratione ſanctificationis ſummæ, neque eſſe incapacitas merè moralis, ſed phyſica. Tum quia amor Dei ſuper omnia etiam moraliter imperfecta, eſſentialiter excludit omnia moraliter imperfecta. Tùm etiam, quia amor ſuper omnia transformat ex vi ſuâ quantùm poteſt, amantem in voluntatem amati: ergo in non receſſum ab ea: ergo. Tùm demum quia Amor eſt phyſica connexio, ſi ſit efficax, amantis cum objecto, quod vel formaliter, vel virtualiter amatur: ſi ergo amatur complacentia major reſpectu Dei, phyſicè neceſsitat.

98 Pater Aldrete ponit diſcrimen inter Regulas moralis perfectionis ad Chriſtum, & purum hominem: & aſſerit primò, Imperfectionem moralem eatenus, & tunc conſiſtere in receſſu à Divinis conſiliis, majorique beneplacito Dei, quatenus & cum iſte receſſus importat jacturam, vel omiſsionem majoris unionis cum ultimo fine, nempe Deo, per Gratiam habitualem, vel Viſionem: ſi enim fieri poſsit iſte receſſus ſine ullâ jactura majoris unionis cum Deo; tunc non erit moralis imperfectio; quia moralis perfectio ſumitur ex majori unione cùm Deo. Vel ſecundò, quatenus, & cùm iſte receſſus fit à Perſona vel carente perfecta poſſeſsione ſui ultimi finis, vel indigente ſtimulo reprehenſionis, vel pœnæ ad rectè operandum. Vel tertiò, quatenus & cùm iſte receſſus minuit in operatione vim appropinquationis ad Deum, aut vim obſequii, & meriti, quorũ defectus eſt minor acceſſus, vel receſſus ad minùs perfectam aſſecutionem finis. *Tertius dicendi modus.*

99 Hinc ſecundò aſſerit, receſſum à Divinis conſiliis, & à majori beneplacito Dei, imò minorem perfectionem, & fervorem in operatione morali ſemper in nobis eſſe moralem imperfectionem poſitivam per quam digni reprehenſione ſimus. Non autem in Beatis, & minùs in Chriſto Domino ob rationes jam attactas.

100 Aſſerit inde tertiò: Chriſtum Dominum non ſolùm moraliter, ſed & phyſicè eſſe incapacem moralis imperfectionis in operando, licèt poſsit minùs perfectè operari, imò à majori Dei beneplacito recedere.

Aſſe-

101 Asserit tamen, & demum quartò: Christum Dominum, licèt potuerit physicè minùs perfectè operari, & recedere à majori beneplacito Dei, tamen non potuisse moraliter. Coincidunt in hanc discurrendi viam, & in hoc acumen Sfortia Cardinalis, Pater Antonius Perez, Pater Martinus Esparza, & ferè Pater Amicus.

Sfortia Card. P. Anton. Perez. Martinus Esparza Card. P. Amic.

102 Imprimis in toto hoc discursu displicent ea omnia per quæ convenit cum præcedente Cardinalis de Lugo. Deinde potissima pars illius: nempe explicatio moralis imperfectionis. Primò: quia Regula totius honestatis & moralitatis est una & eadem, nempe Divina Bonitas: ergo eadem, & ipsissima est respectu Christi & Nostri: ergo tota ratio nostræ moralitatis sumi debet ex conformitate, vel diformitate cum ipsa: ergo præcisim ab aliis circunstantiis una & eadem esse debet respectu omnium Regula moralis perfectionis.

Displicent

103 Secundò: ideo per recessum à majori conformitate cum Divino placito fit jactura, vel amissio majoris unionis cum Deo, in eo qui capax est jacturæ, & amissionis, quia recessus ille ratione sui, & secundùm se est dignitas objurgationis, & reprehensionis: si enim ratione sui non sit hujusmodi dignitatis, non est cur fieri debeat jactura, vel amissio: ergo ubicumque sit iste recessus, erit dignitas reprehensionis, & objurgationis: ergo & moralis imperfectio. Tertiò: qui est in ultimò fine, & liberè desinit ipsi adhærere, & conformari quantùm potest, eò reprehensibilior est quò magis debet à possessione finis moveri, ne desinat ipsi adhærere, & conformari quantùm potest: quia minùs decenter recedis ab eo, quod cognoscis magis, si minùs cognoscendo, non recederes cum decentia: atqui qui est in ultimo fine, magis debet à finis possessione moveri, ne desinat ipsi magis adhærere, & conformari, quantùm potest: ergo si desinat ipsi conformari quantum potest, reprehensibilior fit: ergo major est in ipso moralis imperfectio.

104 Quartò: quia Moralis perfectio unicè debet sumi ex unione affectivâ, & affectivâ assimilatione cum Deo: quicquid enim in oppositum dicitur, parum Theologicè, & sine ratione, imò dicitur ex magna æquivocatione desumptâ ex eo quod moralis imperfectio sumitur solùm in specie, & non in genere; ex experientiâ nostri & non ex ratione: atqui qui recedit à majori beneplacito Dei, minus habet affectivæ unionis, & assimilationis: ergo. Quintò: quia perse appareret probrosum, & dignum reprehensione dissentire à voluntate Superioris: & magis probrosum, quò superior magis favet.

105 Sextò: vel recedere a Divino consilio est indecorum & reprehensibile videnti, & amanti Deum: vel non? Si secundum: quod mihi appareat absurdum ex ipsis terminis: ergo visio, & amor non necessitat ad oppositum. cur enim? Si primum: ergo excusari non potest à morali imperfectione. Adde hîc etiam duo. *Primum*, sicut vera Theologia peccata etiam venialia, præcisim à jactura explicat, cur non explicare debet etiam moralem imperfectionem. Datur enim per hęc ansa retrogrediendi, & favendi hæreticis, peccata ad specialem statum, & imputationem devolventia. *Alterum*: hinc nullum parari discrimen inter Christum & purum hominem Beatum; & utrumque pariter, & æquè fieri incapacem moralis imperfectionis: quare moralis imperfectionis exclusio non erit excellentia Sanctitatis specialis in Christo, secùs ac communiter putatur.

106 Quare, apud me, sequendo communem Theologiam in hoc principio, quod satis elucidant Hurtadus Salmanticensis *disp. 62. §. 139.* Ripald. *tom. 2. de supern. disp. 74. sect. 4. num. 35.* Bernal *disp 54. sect. 5. §. 1.* Godoy *disp. 43.* Imperfectio moralis, ut contradistincta à peccato (hoc enim non est utcumque imperfectum, sed malum) est quidam recessus in operando à consilio Superioris, & primæ Regulæ, seu à majori Primæ Regulæ beneplacito. Vnde, eatenus qui minùs perfectè operamur, & ex virtute inferiori, aut remissè, cum fervidè possumus, aut perfectius & ex nobiliori virtute, dicimur moraliter imperfecti; quatenus præsumitur majus Primæ Regulæ Beneplacitum circa operandi modum quem omittimus. Si enim constaret nobis de majori beneplacito Primæ Regulæ circa deambulationem v. gr. quàm circa orationem oratio esset imperfectio moralis, & moralis perfectio consisteret in amplectendo deambulationem.

Nostra mens. Hurtad. Salmant. Ripald. Bernal. Godoy.

107 Ratio à priori est: quia Vnusquisque debet mensurari in operando ex Primâ Regulâ totius honestatis, & moralitatis, qui Deus est: unde quò magis accedit, aut recedit à Regulâ, eò magis, aut minùs perfectus evadit, aut imperfectus. Receditur simpliciter à Regulâ per peccatum grave: receditur secundùm

quid,

quid, per leve: receditur à majori conformitate cum ipsâ, per imperfectionem moralem: unde imperfectio moralis non est peccatum, quia retinet aliqualem conformitatem cum aliquo beneplacito: quam nullum peccatum retinere potest: est tamen dignitas justæ exprobrationis, & reprehensionis, quia reprehensibile, & exprobrabile est secundùm se non conformari Deo, quantum quis potest in operando: ut in Religionibus est exprobrabile, & reprehensibile nó conformari subditum cum illis regulis, & constitutionibus, quæ licèt non obligent in conscientiâ, significant tamen maius beneplacitum Superioris. Iam

Ratio dubitandi in puncto principali.

108 Ratio dubitandi pro præsenti controversiâ, quæ coegit ad præfatos discursus est urgentissima. Nam vel Christus Dominus potuit admittere moralem imperfectionem, vel non? Si secundum: quomodo cum tam sublimi gradu sanctitatis componi potuit dignitas reprehensibilitatis, & recessûs à majori beneplacito Dei? Si secundum: ergo non potuit Christus recedere à majori beneplacito Dei in operando: nam ut constitit, in hoc constitit carere imperfectione morali: ergo non potuit operari aliter, quàm operatus est: nam hoc fuit Dei majus beneplacitum: ergo non est liberè operatus, quoties operatus est. Quæ consequentia patet: nam qui operatur, non potens aliter operari, non operatur liberè.

Delugo. Aldrete.

109 Dicere autem cum Delugo, & Aldrete, potuisse aliter operari, potentiâ physicâ, non verò morali, est nihil dicere. Primò: quia vix potest assignari ratio in quâ fundetur ista moralis impotentia, quæ non transcendat in impotentiâ physicam. Secundò: quia moralis impotentia, si in rebus sit, & ipsis intrinseca, vel stare non potest sine physicâ diminutione libertatis, vel inexplicabilis est. Tertiò: quia quod moraliter non possumus, absolutè dicimur non posse: atque adeò perinde se habet ista moralis impotentia ad diminutionem laudis, & obsequii; ac si esset impotentia physica: nisi moralis impotentia sit merè extrinseca, qualis esse nequit in casu nostro. Nihilominùs sit

§. II.

VERA RESOLVTIO.

110 PRima conclusio: De facto Christus nullam habuit imperfectionem moralem, neque recessit à majori beneplacito Dei in operando. Est certa primo ex illo *Ioann. 8. Quæ placita sunt ei* (nempè Patri) *facio semper.* Secundò ex illo ejusdem *Ioannis 6. Descendi de Cælo non ut faciã voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me.* Tertiò: quia Christo dandum est omne culmen perfectionis, utpote constituto in Regulam, & exemplar omnis perfectionis moralis: culmen autem perfectionis pro quarto gradu juxta Sanctum Thomam 2. 2. *quæst.* 184. *art.* 3. *o.* & *art.* 7. *ad* 1. dicit plenam conformitatem cum Divinis consiliis, & majori beneplacito Divinæ voluntatis. Quartò: quia hic est communis Fidelium sensus, & Theologorum hanc perfectionem in operando extendentium ad Beatissimam Virginem Matrem. *Ioann. 8. & 6.* *S. Thomas.*

111 Secunda conclusio: Christi Domini Humanitas neque physicè potuit recedere à consiliis, & majori beneplacito Divinæ Voluntatis. Ita Hurtadus, Bernal, & Moncæus sequuti Doctorem Eximium. Et in nostris principiis res est planissima, si vera sunt, ut contendimus esse, quæ jecimus *lib. 4. disp. 6. sect. 2.* Probatur ulteriùs, & primò quidem: quia Humanitas Christi Domini ratione Vnionis, & Divinitatis unitæ manet summè dilecta, & incontemptibilis: ergo manet etiam inobjurgabilis, & irreprehensibilis. Patet consequentia: quia dignitas ad objurgationem, & reprehensionem justam est occasio minoris amoris, & alicujus contemptus: Nunc sic: atqui recessus à consiliis, & beneplacito Dei est Dignitas ad objurgationem, & reprehensionem justam: quomodo enim excusari potest à debito reprehensionis, qui à sui Superioris beneplacito recedit. *Hurtadus. Bernal. Moncæus. cũ Suarez. Suprà lib. 4. disp. 6. sect. 2.*

112 Secundò: quia Christi Humanitas constituta est in Regulam, & exemplar omnis perfectionis moralis respectu nostri: quomodo ergo decet ut ista Regula, lesbia posset esse, & lubrica? Tertiò: quia summa conjunctio Dei, atque summa satisfactio id videtur importare, ut non solùm opponatur cum malitiâ, sed etiam cum omni morali imperfectione: siquidem repugnantia talis sanctitatis non est: ut *mox* dicam. Quartò: Christus recedens à majori beneplacito Patris est suppositio, quam omnes Fideles horrent: ergo ex latenti contradictione talis suppositionis. Quintò: quia amor debitus Vnioni Hypostaticæ est perfectissimus, atque adeò superans eum, qui in Beatis est super *Mox à nu. 113.*

per omnia mala culpæ: ergo est etiam super omnia moraliter imperfecta. Sextò: quia negari Christo nequit aliqua impossibilitas recedendi à Divino beneplacito: eam autem debere esse physicam constat ex his, quę contra Lugum, & Aldretum posuimus.

Lugo. Aldrete.

113 Tertia conclusio: Christi Humanitas neque physicè potuit habere moralem imperfectionem. Ita præcitati: quibus adde Godoy *disp.* 43. §. 2. & Prudentium *tom.* 2. *tract.* 3. *disp* 1. *dub.* 4 *sect.* 4. & juxta *num.* 11. manifestè sequitur ex præcedenti. Probatur ulteriùs. Et primò quidem, ex conceptu moralis imperfectionis, qui est esse positivam dignitatem justæ exprobrationis, & reprehensionis. Implicat autem Christum in operando esse dignum justa exprobratione. Ratio est: quia omnis operatio Christi habet infinitam dignitatem ad omne genus boni: & singulæ operationes æquè Deo placent: carentia autem exprobrationis est aliquod bonum; ergo cadit in condignitatem cujusvis operationis Christi: ergo quævis est summè digna ne ob ipsam reprehendatur Humanitas: ergo est exclusio moralis imperfectionis.

Godoy. Prudent.

114 Secundò: ex conceptu summæ Sanctitatis communicatæ: quia talis esse debet ut nulla possit excogitari major: atqui perfectior esset, quæ non solùm cum malitia, sed etiam cum morali imperfectione physicam diceret oppositionem: nec repugnare videtur: ergo. Tertiò: quia amor beatificus Unioni Hypostaticæ debitus videtur esse super omnia etiam moraliter imperfecta. Quartò: quia id maximè decet dignitatem, & statum Filii Dei.

115 Dices: Deus non tenetur facere quæ meliora sunt: ergo nec Christus. Adde si Christus necessitaretur ad optimum morale in operando, pessumdari libertatem sufficientem ad laudem, obsequium, & meritum: quia eòipsò esset necessitatus ad actus æquales. Respondeo, Deum quidem necessitari non ad electionem optimi, sed ad optimam physicè, & moraliter, ut explicatum est *lib.* 2. *disp.* 1. à *nu.* 69. Christum ad electionem hîc & nunc optimam non physicè, sed moraliter, id est, attentâ Regulâ practicâ moralis perfectionis, quæ est majus beneplacitum Dei, à quo dicimus non potuisse deficere Christum in operando: hoc autem beneplacitum tendere potest in actus physicè, & secundùm se non tam perfectos, quàm sint alii ad quos tendere potuisset.

Suprà lib. 2. disp. 1. à nu. 69.

116 Unde ad adjunctam difficultatem *de necessitate Christi ad actus æquales*, vel *dicendum est* eam inæqualitatem physicam & entitativam cum æqualitate tamen moralis perfectionis, sufficere ad rationem laudabilitatis, & meriti, ut dici solet ab adversariis sufficere inæqualitatem laudabilitatis, & bonitatis intrinsecæ, cum æqualitate dignitatis ad placendum, & bonitatis extrinsecæ, & respectivæ in Christo, in quo singuli actus ratione Personæ sunt æquales: vel *dicendum* necessitatem ad actus æquales non officere laudabilitati, & merito. *De quo* dicemus *disp.* 4 *sect.* 1.

Infrà latissimè disp. 4 *sect.* 1.

117 Ad rationem dubitandi positam *nu.* 108. omissis aliis respondendi viis jam intercluſis *à nu* 90. *& 99.* & præsertim *lib. præced.* cum *de incompossibilitate libertatis Christi cum præcepto* in Conscientiâ obligatorio *sect.* 3. respondeo facilè cum Bernal, cujus Doctrinam explicui, & promovi *lib. cit. disp.* 6. *sect.* 2. admisso secundo membro dilemmatis. Ad impugnationem, concedo primam consequentiam & nego secundam: Nam licèt Christi Humanitas non posset recedere à majori Dei beneplacito in operando, poterat aliter operari, quàm operatus est: non enim sic recederet à majori beneplacito Dei, sed ipsi conformaretur: quippe ita est data optio Humanitati eligendi quod vellet, ut Deus vellet magis id quod Humanitas eligebat, eòipsò quòd ita vellet eligere Humanitas, paratus æquè approbare, & velle oppositum, si oppositum voluisset Humanitas: unde ista necessitas non recedendi à Divino beneplacito non tollit libertatem Christi in eligendo, sed ostendit summam dignitatem ipsius, summum apicem suæ perfectionis, & summam dilectionem, quâ Deus complectitur Humanitatem: quibus è capitibus loco citato probata est descendere in Humanitatem ista singularissima Prærogativa.

Lib. 4. *disp.* 5. *sect.* 3. *& disp.* 6. *sect.* 2.

SECTIO IV.

STATVITVR, ET EXPONITVR SVMMA Christi Creatæ Voluntatis cum Divina Voluntate concordia.

168 QVæ satis patere videbatur ex *nuper* dictis. Nihilominùs, ut obstruatur *os loquentium iniqua*, maximè Monothelitarum, eò præsertim negantium in Christo duas voluntates, seu volitiones,

Creatam,& Increatam, quod timerent inevitabiliter earumdem inter se contrarietatē, & pugnam; addendum, & explicandum aliquid, ut constet quàm fuit Divinæ concors in omnibus Christi Domini creata voluntas.

119 Prima Positio: Creata Christi Voluntas nihil unquam efficaciter voluit, cujus oppositum Divina voluntas efficaciter vellet. *Joann. 8.* Est certa. Tùm ex illo Ioannis: *Ego quæ placita sunt ei, facio semper.* Tùm ex Conciliis & Patribus apertè testantibus contra vanum timorem Monotheliſmi : præsertim *Synod. VI. Synod. Agatho P.* *VI. & Agathone.* Tùm ex apertà ratione desumptà ex Visione, & amore Beatifico, quibus nunquam caruit anima Christi: exque dignitate Sanctificationis, & Vnionis. Tùm demum ex ratione à priori: quia ea resistentia, vel conatus efficax in objectum, cujus oppositum efficaciter vellet Divina voluntas, manifestam dicit vel ignorantiam, vel imprudentiam, imò indecentiam : quarum nullà laboravit Christus. Dicit ignorantiam, si nesciebat Deum in oppositum efficaciter vergere. Si sciebat, dicit imprudentiam, & indecentiam.

120 Secunda Positio : Non solùm nihil unquam efficaciter voluit Christi voluntas creata, cujus oppositum Divina voluntas efficaciter vellet, sed ne potuit quidem. Idque non solùm ratione Visionis, & sciens Dei voluntatem, sed ratione etiam Vnionis, & præcisim à scientiâ de eo quòd objectum esset efficaciter volitum à Deo.

121 *Tria* pono. *Primum* non potuisse Christum per actum creatæ voluntatis efficaciter velle objectū efficaciter à Divina nolitum: & ostenditur eadem ratione quà factum negavimus, quia Christo repugnat ignorātia, & imprudētia positiva: quatū alteram sequi, necesse est. *Secundum*: repugnare id ratione Visionis, & plenitudinis in sciendo: nam sic excusari non posset à manifesta indecentia, & imprudentia: quis enim prudenter conetur efficaciter in id quod hîc, & nunc videt factu impossibile?

Tertium, id repugnare in Christo ratione dignitatis, & unionis, & præcisim à scientiâ : & ostenditur primò : Prudentia, cui in operando se debet Christus conformare, exigit ne velit absolutè quicquam, nisi facta limitatione, nempè nisi Deus oppositum efficaciter velit. Secundò : quia Dignitas Christi est necessitas sibi à Deo imposita ita regendi actiones Humanitatis, ut nihil in ipsà permittat reipsà indecorum, & indecens, ut ex suprà discussis constat; atqui actus efficaciter oppositus Voluntati efficaci Dei, per se est indecorus, & indecens: ergo.

122 Tertia positio: Neque habuit Christi Voluntas actum inefficacem, quo vellet, aut nollet aliquid, modo quo oppositum efficaciter Deus voluit, aut noluit; imo, quem à Christo haberi, non vellet efficaciter Deus modo quo Christus habuit. Probatur tùm ex ejusdem Christi verbis : *Ego quæ placita sunt ei, facio semper.* Tùm ex ordinatissimà Voluntate Christi; & ex speciali directione, quà Deus eam rexit. Ex *illà*, incredibile est quod Christus opponeretur fini intento à Divinitate, licèt aliquomodo refugeret medium, præcisim à fine. Ex *ista*: quia Deus ita movebat Voluntatem Christi, nihil ut in ea permitteretur insurgere, nisi quod vellet in Christo ob plures fines.

123 Vnde quando in horto, dixit: *Pater, transeat à me Calix iste*, & alia quæ videntur insinuatitia voluntatis fugientis à morte: *duo* advertenda sunt. *Primum* : Christum Dominum non habuisse actum efficacem absolutum, quo refugeret mortem, & ullum, quo refugeret Redemptionem, sed vel conditionatum, vel inefficacem quo naturaliter voluit in se experiri horrorem mortis, displicendo in ipsà, quatenus Malo quodam naturali, volens tamen ipsam efficaciter, prout volebat Pater. *Alterum*: Deum (qui similiter displicebat in morte, quatenus præcisè disconvenienti Naturæ) voluisse, & præordinasse, ut Christus in se experiretur illum horrorem naturalem mortis, tum ut nobis præberet exemplum in victoria; tùm ut exhiberet specimen veræ humanitatis: tu ut anticipatò obstrueret os monotheli mi, & manifestò probaret actum creatæ voluntatis in Christo, ut arguit in Sexta Synodo Agatho: nam affectus, quantumvis efficax, mixtus cum anxietate & tristitia, non poterat esse nisi voluntatis creatæ.

124 Notat acutè Moncæus *disp. 9. cap. 1. pag. 712.* ea Verba Christi in horto prolata, non fuisse insinuatitia desiderii, ne moreretur, neque per modum orationis ad Patrem simpliciter, & strictè, sed per modum declarationis, quà voluit declarare, & testari affectum inferioris partis animæ suæ. Ex quibus nascitur *P. Monc.*

125 Conclusio unica: Christi creata voluntas semper & in omnibus fuit Divinæ sum-

ſummè concors, atque conformis: neque Chriſtus habuit pugnam internam voluntatum. Hæc concluſio definita eſt à pluribus CC & PP. præſertim, ut dixi, ab Agathone, & ſexta Synodo Generali *Act.4* contra vanum timorem Monothelitarum: & ex præcedentibus, quæ poſuimus, eſt omninò videns. Nam qui nullum affectum habuit efficacem in objectum, cujus oppoſitum efficacem Deus haberet; neque inefficacem circa modum, quo volebat Deus rem fieri, imò quem Deus non vellet ita haberi, neceſſariò fuit ſummè concors, & conformis Divinæ voluntati.

Agatho. VI. Synod.

126 Quod addidi in ſecundâ parte concluſionis de nullâ contrarietate vel pugnâ voluntatũ in Chriſto, eſt manifeſtum etiam corollarium: Nam quæ ſunt conformia uni tertio, non poſſunt eſſe inter ſe difformia: atqui actus voluntatis Chriſti, nempe quo refugiebat naturaliter mortem, ut præcisè naturæ malum, & quo amplectabatur efficaciter ipſam, licèt naturæ malum, ad finẽ Redemptionis ſunt conformes Divinæ voluntati: ergo non ſunt inter ſe difformes. Adde pugnam internam affectuũ tunc oriri, quando unus actus inſurgit contra alium, nempe quando pars inferior inſurgit contra ſuperiorem, & reſiſtit ex merâ inclinatione naturæ: at in Chriſto nullus affectus fuit, qui non admitteretur liberè, & ex imperio partis Superioris: unde nullus fuit contra, neque formalis reſiſtentiæ.

127 Rogas hîc: an omnis voluntas Chriſti impleta ſit, ſeu an omne quod Chriſtus voluit voluntate ſuâ creatâ, impletum fuerit? *Reſpondeo* primò: omnem voluntatem inefficacem Chriſti non fuiſſe impletam. *Reſpondeo* ſecundò: impletam fuiſſe omnem voluntatem Chriſti efficacem. Ratio prioris eſt primò: quia neque omnis voluntas inefficax Dei impletur: Chriſtus autem, quicquid inefficaciter volebat Deus, & ipſe inefficaciter voluit. Secundò: quia & inefficaciter voluit non mori, & mortuus eſt. Ratio poſterioris eſt: quia vel res efficaciter volita pendebat ab alio, vel non. Si ſecundum: ex virtute prudentiæ neceſsitabatur non velle efficaciter ultra quàm poſſet: & ex virtute conſtantiæ, exequi, & non deficere à ſemel efficaciter volito. Si primum: erat de dignitate, & majeſtate tantæ Naturæ, utpote in Apice Divini Suppoſiti collocatæ, habere aſsiſtentem Divinam omnipotentiam, & ab ipſa vires, & media ad aſſequendum quicquid prudenter voluiſſet efficaci voluntate: quare recurrit eadem vis ex virtute Prudentiæ, & conſtantiæ in operando. Quare *reſolutionem* putat Eximius Doctor *certam* ex CC. & PP. *diſp 38. ſect 5.*

Doctor Eximius.

128 Dices ex Vazquez, & Cajetano, Marci 7 dici de Chriſto, *voluiſſe latere, & non potuiſſe*: quod de efficaci, & abſolutâ voluntate oportet intelligi. Tum quia dicitur ſimpliciter non latuiſſe, non quia non ſatis voluit, ſed quia non potuit. Tum etiam quia exinde probat Agathò *in Epiſt. recitatâ* in Sextâ Synodo, actum creatæ voluntatis in Chriſto: quæ probatio, niſi actus eſſet efficax, non eſſet efficax: quia actum inefficacem non impleri, Divino competit: ergo ſaltem penès ea quæ pendebant ex alieno arbitrio, potuit Chriſtus efficaciter velle, aut efficaciter voluit pluſquam potuit: ergo ſaltem penès ea non eſt impleta omnis voluntas efficax Chriſti.

Vazquez. Cajetan. Marc. 7.

Agatho. VI. Synod.

129 Reſpondeo Chriſtum non voluiſſe latere omnino efficaciter, ſed *ſecundum quid*, nempe ſine recurſu ad miracula, & quantùm latere poterat adhibendo media naturalia ſibi ſubjecta, volens reipſa permittere oppoſitum, ſi ea media naturalia non ſufficerent, ut certè non ſuffecerunt, & neque ſuffectura vidit. Unde verè in hoc ſenſu dicitur voluiſſe latere, nec potuiſſe, ſtando ſolùm his mediis ordinariis, & communibus, attentâ poſsibilitate connaturali ſuæ naturæ ut convenientis cum noſtrâ: & in hoc ſenſu rectè inde intulit Agatho actum creatæ voluntatis in Chriſto: nam ſi actus ille foret Divinæ voluntatis volentis applicare media ſibi connaturalia, reipſâ foret aſſecutus effectum, cũ Divinæ voluntati omnia ſubſint connaturali poteſtate juris, & facti ad faciendum quicquid vult.

SECTIO V.

QVAS, ET QVOVSQVE PERMISERIT in Anima Chriſti Paſsiones, ejus Impeccabilitas, & Sanctitas?

130 DVplex eſt Animaſticarum paſsionum Genus. Nam aliæ ſenſitivæ ſunt: ortæ nempe ab appetitu ſenſitivo, prævîâ cognitione ſenſûs. Aliæ ſpirituales: ortæ ab appetitu Rationali, prevîâ cognitione intellectûs. *Eas* dicimus communiter *Defectus animæ*: unde per hæc, adjunctis his quæ *ſect.2.* præſertim *à nu.79.* diximus de defe-

ctibus Corporis, amplectemur quæ Doctor
S.Thom. Angelicus fusè disputat *quæst.*14. *&* 15 de defectibus Corporis, & Animæ assumptis à Verbo Noto verò,quòd licèt Passiones Animæ (quæ sunt Amor, Odium,Desiderium, Concupiscentia, Fuga, seu Aversatio, Gaudium, Tristitia,Dolor,Spes,Desperatio,Audacia, Timor, Ira & Admiratio) communiter dici soleant animi defectus;tamen non omnes passiones esse propriè defectus Animæ , & Humanæ Naturæ: sed eas tantùm, quibus Anima malè afficitur,quales sunt dolor, tristitia, timor anxius , ira turbans , & commovens. Quæ ratio,Sancto Thomæ fuit ut de hujusmodi tantùm specialiter disputaverit *quæst.* 15. Videndi sunt de his Nostri,
Suarez. Suarez, Vazquez, & post ipsos Bernal *disp.*
Vazquez. 41. & maximè Cardinalis de Lugo *disp.* 22.
Bernal. Nos dicemus, quantùm rei dignitas postu-
Card. de Lugo. lat, per aliquot quæstiones.

§. I.

REGVLÆ GENERALES.

131 PRima quæstio: An in Humanitate Christi sint admittendæ Passiones veræ. Quomodo vocandæ? Et quousque differant a nostris? Et demùm,an exinde concedenda sit in Christo interior pugna , & Tentationes?

132 Respondeo ad primam quæstionis partem, in Christo admitti debere verè, & formaliter affectiones, quæ passiones animi dicuntur, non solùm in appetitu sensitivo (ubi propriè , & simpliciter dicuntur Passiones ,) sed etiam in appetitu Rationali. Resolutio est Fidei dogma: Tùm ex illis Scripturis, ubi proponitur Christus Dominus *contristatus, & mœstus, & factus in agonia*. Tùm ex VI. Synodo Generali *Act.* 8.
VI. Synod. Tùm ex Leone Papa *Epist.* 11. dicente :
S. Leo. *Jesus corporei vigebant sine lege peccati: & veritas affectionum sub moderamine Deitatis, & mentis.* Tùm ex ratione , qua Christus gessit veram Humanitatem , ejusque nobis experimentum & specimen præbere voluit per affectiones hujusmodi , quæ alioquin Christum nullatenùs dedecent , sed factæ sunt specialis meriti seges, & materia.

133 Respondeo ad secundam quæstionis partem,eas affectiones potiùs Propassiones,ex calamo Hieronymi,quàm Passiones
Hieronym. appellari in Christo debere : licèt Vazquez
P. Vazq. eas non refugiat dicere Passiones simpliciter, Christumque habuisse, & expertum esse Passiones: qui loquendi modus (estò posit utcumque inter viros doctos assumi , præsertim extinctâ jam secta Stoicorum , qui nomine Passionum solos pravos animi motus intelligebant) coram indoctis , & rudibus , atque adeò pro concione cavendus est. Ratio responsionis : Tùm quia Passiones vulgariter sonant affectus inordinatos, & immortificatos. Tùm etiam ob discrimina, quæ de his affectionibus *mox* assignavimus inter Christum,& nos.

134 Respondeo ad tertiam partem quæstionis,Passiones Christi, & nostras differre maximè ex parte principii ; ex objecto ; ex effectu. Quæ tria discrimina tetigit optimè Sanctus Thomas *quæst.* 15. *art.* 4. *S. Thom.* & quidem ex parte principii : quia in Christo sequebantur rationem deliberatam : in nobis plerumque præcurrunt. Ex objecto: quia in Christo tendebant semper in objectum rationi consonum,nec aliter poterant: in nobis communiùs præcipitant in dissonum,& illicitum. Ex effectu:quia per passiones plerumque in nobis ratio turbatur, impeditur,opprimiturque: Nunquam in Christo.

135 Respondeo ad quartam quæstionis partem , nullam internam pugnam , ex passionibus oriundam , potuisse in Christo excitari, & cognosci. Id quod ex Conciliis,& Patribus certum est : & ratio sumitur ex *CC. & PP* VI. Synodo Generali *act.* 8 *circa med.* *VI. Synod.* quia nulla potest esse pugna , ubi nulla est resistentia ; sed potiùs perfecta , & plena subordinatio ex parte unius : & plena potestas,ac imperium respectu alterius. In Christo autem nullus motus animi potest agnosci , qui non subordinaretur , & caderet in imperium, & nutum ipsius Voluntatis Christi.

136 Respondeo ad quintam partem quæstionis,Christum Dominum non potuisse tentari à suis Passionibus,neque à Dæmone propriè , & internè , sed merè externè , & quantùm erat ex parte Dæmonis : non tamen effectu secuto propriæ tentationis. Prima pars patet : quia eatenus motus passionum dicuntur tentationes in nobis,quatenus adversando rationi nos provocant ad illicita : Christus autem provocari non poterat ad illicita , quia erat impeccabilis : neque poterant insurgere adversando rationi:nam nullus in Christo fuit motus animi, qui non imperaretur , vel permitteretur à Christo libe-

liberè, ut nobis præberet ſpecimen in victoriâ.

137 Dices: non eſt victoria ſine luctâ antecedente. Nego tamen aſſumptum. Datur enim Victoria quæ ſupponit reſiſtentiam, & luctam: & glorioſior, quæ impedit, cogendo ne alter venire audeat in congreſſum. Notat hîc Delugo *ſect. 1. num. 13.* in Chriſto reſpectu turpium, nullum fuiſſe poſſibilem motum paſsionis: quod & nos oſtendimus ſuprà, & nunc ſupponimus: reſpectu aliorum, non permiſſum concupiſcentiæ niſi motum per modum ſimplicis affectûs, & æquivalenter conditionati: qui non videtur repugnare potentiæ etiam materiali, ut patet in cane affecto circa panem oſtenſum, & detento metu intentatæ Virgæ: poteſt ergo eſſe etiam in potentiâ materiali quidam affectus, qui non ſit perfectus, & conſummatus amor; & efficax objecti; ſed imperfectus, & quidam quaſi ſponſalitius amplexus, quo appetitus amplectatur objectum, quouſque conſumatum, & efficacem affectum compleat.

Card. Lug.

138 Secunda pars etiam liquet: quia licèt Dæmon animo hoſtili, & quantum erat in ſe, provocandi ad lapſum, repræſentaret objecta diſſona rationi, externè: internè manebat Chriſti mens immota, & incapax invitationis: nec ſubjectio, quam reſpectu Dæmonis nos patimur, Chriſtum decebat, neque juxta plures nos teneret in ſtatu innocentiæ, ut nempe immediatè Dæmon excitare poſſet per ſe paſsiones, & cogitationes in malum. Vnde Bernal colligit *ſect. 1. nu. 10.* neque dici debere Chriſtum externè tentatum à Dæmone propriè, ob impoſsibilitatem tentationis internæ. Sed eſt de voce lis: & oportet ita loqui ut ſalvetur veritas, & rigor Scripturarum.

P. Bernal.

189 Secunda quæſtio: quas paſsiones permiſerit in anima Chriſti, ejus dignitas: an aliquæ, etiam cum moderatione ſuperiùs expensâ, & dato etiam diſcrimine ad noſtras, ex ſuo conceptu dedeceant? Reſpondeo inter paſsiones animi & eſſe, quæ ex ſe dicunt aliquem defectum animi ratione moleſtiæ, & incommodi, quæ expreſsiùs important; quales ſunt Dolor, Triſtitia, & timor, & ira; & eſſe que ex ſe non dicunt defectum animi: quales ſunt amor, & gaudium, &c. Dico igitur de his ſecundi generis nullam à Theologis moveri difficultatem, quia nulla eſt ratio cur Chriſto negentur: de illis primi generis, moveri quidem, & ſpecialiter movendam à nobis, quia videntur repugnare ſtatui ſummæ Beatitudinis, & felicitatis. Eas tamen etiam admitti debere, quia Scriptura admittit, ut jam decido.

§. II.

QVID DE TRISTITIA, ET DOLORE?

140 TErtia quæſtio: an & quouſque fuerit in Chriſto triſtitia, & dolor? Præmittamus imprimis quid dolor: quid triſtitia ſit? Et quidem circa dolorem tria interveniunt. Læſio corporis tactu percepta: perceptio læſionis; & ſecuta diſplicentia. *Aliqui* ponunt formaliter dolorem in ipsâ læſione. Sed malè: quia læſio facta eſt plerumque in Martyribus, & impeditus dolor. *Alii* cum Vazquez, ponunt in perceptione ſenſûs. Sed non benè: quia non eſt credibile Martyres non percepiſſe læſionem in ſe factam. *Alii* cum Suarez ponunt in ſecutâ diſplicentiâ. Amicus, cui ferè adhæret Lugus, per ea tria formaliter complet. Probabiliùs diſcurrit Suarez: atque ita dico, Dolorem objectivè, ſeu objectum doloris eſſe læſionem: dolorem approximativè, ſeu approximationem doloris eſſe tactivam perceptionem: dolorem formaliter, ſeu formam doloris eſſe diſplicentiam inde ſecutam. Nota, dolorem eſſe proprium tactûs: carere tamen nominibus nos pro explicandis moleſtiis, & diſplicentiis aliorum ſenſuũ circa objecta unicuique diſſona: diſcurrendum tamen in ſingulis pariformiter ſub voce ſpecialis diſplicentiæ.

Quid ſit Dolor? *Vazquez.* *Suarez.* *Amicus.* *Delugus.*

141 Circa Triſtitiam, dico ejus objectũ eſſe, Diſconveniens, & nocivum, vel imaginatione internâ, ſi triſtitia materialis ſit, vel ratione, ſi ſit ſpiritualis, apprehenſum: eamque conſiſtere formaliter, ſi ſpiritualis, in rationali diſplicentia: ſi materialis ſit, in diſplicentia appetitûs, moleſtis utriſque. Vnde duo fiunt. Primum: diſcrimen Triſtitiæ, & doloris: nam dolor eſt de læſione tactu percepta. Triſtitia, univerſalior eſt: triſtamur enim vel de amiſsione pecuniæ, vel Gratiæ. Secundum: Triſtitiam non ſolùm eſſe in appetitu, ſed etiam in voluntate. Iam

Quid Triſtitia?

142 Reſpondeo primò: Chriſtum habuiſſe dolorem verè, & reipsâ, eo triplici genere quo dolorem ſumi poſſe dixi. Eſt de Fide: Tùm ex Scripturis, ubi Chriſtus dicitur *Vir dolorum*, & *dolores noſtros portaſſe*, & *oportuiſſe Chriſtum pati*: pati autem non dici-

Vera Reſolutio.

dicitur, niſi qui ſentit, & dolet. Tùm ex Sexta Synodo Generali *toties* citatâ. Opponi poſſunt Hilarius, & Fulgentius, viſi negare Chriſtum ſenſiſſe dolorem inter tormenta. Aliqui excuſant: alii dicunt lapſos ex invincibili errore. Alii ex Guillelmo Pariſiēſi, adùnt rectractatum errorem ab Hilario in libro poſt edito, quem vidiſſe ſe teſtatur Guillelmus. Cæterùm error eſt intolerabilis, & ſatiùs eſt excuſare tantos Patres, ita ut mens fuerit de Chriſto, ut Deus eſt, & in Naturâ Divinâ; vel ex neceſsitate ſui, ſed noſtri.

Mens Hilarii, & Fulgentii.

143 Reſpondeo ſecundò: habuiſſe etiâ verè, & reipsâ triſtitiam tàm in appetitu ſenſitivo, quàm in voluntate. Probatur tùm ex Scriptura, ubi dicitur Chriſtus conſtriſtatus, & *mæſtus uſque ad mortem*. Tùm ex Agathone, & Sexta Synodo *Act. 4.* ex his affectibus arguenti contra Monotheliſmum proprios actus creatæ voluntatis in Chriſto: quod genus arguendi eſſet inefficax, niſi triſtitia fuiſſet etiam in voluntate. An verò fuerit in parte Superiori, quod negat Cajetanus, eſt lis de voce: affirmant communiter cum Suarez alii: & meritò: nam Chriſtus triſtatus eſt non ſolùm de morte, ut incommodâ Naturæ, ſed de offenſis illatis Deo, de jactura Iudæorum & Iudæ, de turpi fuga diſcipulorum: qui actus neceſſariò ſunt voluntatis attendentis ad rationes æternas, atque adeò ſecundùm portionem Superiorem.

VI. Synod. Agatho.

Cajetan.

Suarez.

144 Sed ecce difficultas ingens: quomodo ſtatus ſummæ delectationis, qualis eſt beatificus, compati ſecum potuit triſtitiam, & dolorem vehementem? Recurſus *Cajetani* ad portionem inferiorem, ubi triſtitiam ponit: & ad Superiorem, ubi gaudium, interclusus eſt: & inſufficiens: nam illæ portiones ſunt eadem ipſa voluntas. *Canus* ait, ſuſpenſum, & impeditum in Chriſto gaudium oriundum ex viſione, tempore Paſsionis. Hîc recurſus videtur temerarius. Deinde Chriſtus nullam habuiſſet triſtitiam, niſi tempore Paſsionis. Tertiò, inde fit, ſuſpenſum iri etiam cum Gaudio Viſionem ipſam: ſi enim gaudium non poteſt ſecum compati triſtitiam: neque viſio, quæ eſt repræſentativa motivi omnem præcaventis triſtitiam. Vnde Chriſti anima tempore Paſsionis non fuiſſet Beata. Adde, ſi unum è duobus neceſſe erat dimittere, nempe Gaudium beatificum, vel triſtitiam; ſatius & rationabilius forè, impedire triſtitiam. Dicunt *alii*, Dolorem, vel Triſtitiam non opponi cum ſummo gaudio, quia ſunt de diverſis objectis. Contra: quia ſummum gaudium eatenus opponitur cum Triſtitia, quatenus motivum ſummi gaudii deſtruit, vel impedit motivum triſtitiæ, ne potentiam rapiat: alioqui ne naturaliter quidem opponentur.

Ingens dubium.

Cajetani,

Et Cani dicta.

Aliorum mens.

145 Dicit Delugo, diſpenſaſſe Deum, ut pro priori ad motivum gaudii, exerceret vim ſuam motivum triſtitiæ. Contra: Tùm quia id in inſtanti infuſionis poterat contingere: deſtrueretur in ſequentibus. Tùm etiâ: quia eſt inintelligibile quòd motivum triſtitiæ præoccupet eum qui ab inſtanti conceptionis beatus eſt. Demum: quam prioritatem exercet triſtitia reſpectu gaudii. *Dicit* Suarez: triſtitiam, & ſummum gaudium ſolùm opponi naturaliter, non divinitùs. Contra: quia contendimus objectum ſummi gaudii deſtruere ex ſe, vel ex ſe impedire motivum triſtitiæ. *Dicit* Bernal: id contingere naturaliter: quia motivum ſummi gaudii non ſinit advertere, vel æſtimari motivum triſtitiæ; in Chriſto autem contingere utriuſque motivi ſufficientiſsimam advertentiam. Contra: ergo ſicut illa advertentia utriuſque erat Chriſto, & eſt naturalis: ita eorum affectuum conjunctio fuit, & nunc eſſet omninò naturalis.

Card. de Lugo.

P. Suarez.

P. Bernal.

146 Reſpondeo igitur, Triſtitiam opponi cum ſummo gaudio poſſe ex titulo quadruplici. *Primus* eſt ratione ſtatûs: nam triſtitia eſt extra ſtatum quietis, qui conſiſtit in ſummo gaudio. *Alter* eſt, negatio concurſûs Divini ad triſtitiam ratione ſtatûs beatifici id exigentis. *Tertius*: extinctio advertentiæ in motivum triſtitiæ, ut in nocivum, & ut tale æſtimabile. *Quartus*, & præcipuus, ratione voluntatis Divinæ volentis, ut, qui ſe fruuntur, ſint ab omni moleſtia liberi, cui amantem neceſſariò conformat ſummum gaudium.

Dubii deciſio.

147 Patet ex his oppoſitionem inter triſtitiam, & ſummum gaudium, inſpectis rebus ſecundùm ſe ſolùm eſſe naturalem ex primo, & tertio titulo, atque adeò vincibilem, & victam in Chriſto rationabiliter: quia erat in duplici ſtatu, nempè, & quietis, & laboris, Viatoris, & Comprehenſoris, & aliunde voluit æſtimare motivum, ſecundùm ſe, ut reipsa nocivum. Patet inſuper oppoſitionem triſtitiæ, & gaudii in Beatis eſſe ſummam ex ſecundo, & quarto titulo: in Chriſto nullam: quia volebat Deus ut in eâ triſtitiâ ſibi placeret Chriſtus, & præberet no-

nobis exemplum, atque adeò noluit negare concursum attendens statui comprehensoris sed dare juxta exigentiam passibilitatis quam elegerat Christus pro statu viatoris. Non est ergo cur in Christo juxta Scripturas componi non debeat ingens tristitia cum summo gaudio.

§. III.

QVID DE TIMORE, IRA, ET Admiratione?

148 QVarta quæstio: an Christus timorem etiam expertus sit, qui pertinet ad animi passiones? Respondeo, & censeo affirmandum tanquam rē de Fide. Tum ex Scripturà: *cæpit pavere, & tædere.* Tùm ex Agathone, & VI. Synodo locis *suprà* citatis. Tùm ex ratione: quia fuga mali imminentis est timor; sicut tristitia est mali præsentis, sed Christus expertus est fugam mali imminentis. Opponitur Aristoteles, qui 2. *Rethor. cap.* 5. videtur dicere timorem esse de malo, cujus evitandi aliqua spes affulget, atque adeò nō certò futuro, & ut tali cognito. *Delugo* recurrit ad certā prioritatem, quà Christus timendo prœoccupet certitudinem eventùs mali. Sed id est fingere, & loqui pro libito, & ad pompam ingenii subtiliter laborantis. Tùm quia quà ratione præscindat Christus à Visione Dei, & Scientiis necessariò annexis? Tùm etiam æquè præscindere debet ab spe fugæ, & evasionis: alioquin Christus fallitur: hanc autem spem requirere videtur Aristoteles. *Alii* alias dant solutiones non meliores.

Agatho, & VI. Syn. *Aristotel.* *Card. Lug.*

149 Pater Suarez, ut stet Aristoteli, duplicem timorem assignat: efficacē unum: alium inefficacem. Hunc admittit in Christo: non illum: quia censet efficacem esse de malo non certò futuro. Solutio probabilis, sed non ad mentem Aristotelis, qui ut benè expendit Delugo *sect.* 3. consentiente Martinono, solùm dixit non posse timere eum qui vel putat se nihil posse pati: vel mala despicit, obducto quasi callo malorum, & malis immortuus. Vnde meliùs respondet Martinon, posse dari timorem non solùm inefficacem, sed etiam efficacem mali certò imminentis.

P. Suarez. *P. Ioannes Martinon.*

150 Quinta quæstio: an in Christo fuerit strictè, & propriè Ira? Affirmo cum communi Theologiā. Est enim passio naturaliter consecuta ad Tristitiam: eamque in Christo satis ostendit eventus ille ejiciendi vendentes, & ementes ex templo, motus irà per zelum: Neque enim aliud genus iræ, nempe conantis in vindictam contra rationis ordinem, est Christo possibile. Ratio verò resolutionis est: quia affectus iræ, qui est, afferendi malum affectûs vel ex tristitia causatus, vel tristitiam cōstitutivè complectens, potest exerceri honestissimè, nec ullum per se dicit Humanæ naturæ defectum Christo repugnantem.

151 Sexta quæstio: an in Christo fuerit stricta, & propria Admiratio? Dubitandi ratio est, quia Admiratio dicere videtur ignorantiam rei, cujus inopinatò, & præter spem advenientis exsurgit affectus, quo dicimur mirari. Ob id Bernal, Lorca, & Maldonatus negant strictam, & propriam Admirationem in Christo; solùmque admittunt similitudinariam, analogicam, & impropriam, & quasi in *signo*: atque adeò cum Augustino voces illas, quæ apud Scripturam sonant Admirationem, in Christo explicant per specialis laudationis modum imitantis affectum & signa nostræ admirationis.

Bernal. *Lorca.* *Maldonat.* *Augustin.*

152 Reliqui Theologi admittunt nihilominùs strictam admirationem in Christo: Quod ut componant cum plenitudine Scientię in Christo, distinguunt duplex genus admirationis. Sed aliter & aliter. *Suarez sic*: ut altera sit admiratio nascens ex ignorantiā rei inopinatæ: Altera sit nascens ex magnitudine rei, sive absolutā, sive respectivā, de novo cognitā, novo saltem modo cognoscendi: & id addit ne in Deo contra communem Theologiam inferatur admiratio. Negat ergo Christo primum genus admirationis; & secundum admittit. *Vazquez sic*: ut altera nascatur præter scientiam, & expectationem admirantis; & hanc negat Christo: altera ex magnitudine rei, quæ tamen superet vires naturales Admirantis: & hanc in Christo admittit.

Suarez. *Vazquez.*

153 Ego plura distinguerem genera Admirationis. *Primum* ejus, quæ simpliciter oritur ex ignorantiā rei præoccupantis nos, & inopinatò tangentis. *Alterum* ejus, quæ præcisè sumitur ex insolito casu, & eventu rei, futuræ quidem, sed inspectis rerum vicissitudinibus, non expectandæ, & suæ præsentiæ experientia delectantis, & morantis. *Tertium* ejus, quæ nascitur ex magnitudine rei respectivè ad cognitionis tenuitatem, quâ studes rem assequi, & quo ma-

Mens Authoris.

magis conaris, rem vides magis cognoscibilem, & æstimabilem, & inaccessibilem. *Quartum* ejus, quæ ita absorbeat animum in sui cognitionem, & amorem, ut generet stuporem, & quoddam insensibilitatis genus. *Quintum* ejus, quæ consistit in appretiatione rei, excitanti magnam delectationem, & exinde commendationem.

154 Quinque ista genera cognitionum, & affectuum (Nam mirabile dicitur in ordine ad intellectum, & præcipuè consistere videtur Admiratio in ipsâ Apprehensione excitanti hos aut similes affectus) dici possunt pertinere ad Admirationem, si sequamur bonos Authores, qui de his agunt, & certè licet primum genus, & quartum Christo non sit concedendum; non videntur negari posse alia tria: quorum secundum, & tertium non est cur dici non debeant vera, propria, & stricta Admiratio. Quare respondeo, fuisse in Christo propriam & strictam Admirationem: quo, majori cum rigore salvamus tenorem Scripturarum; ajentium *miratum* esse Iesum *Fidem Centurionis*, & *Cananeæ*. Videatur Patet Koninch *disp.* 17. *dub.* 7. *P. Koninch*

DISPVTATIO III.

CHRISTI DOMINI SCIENTIA.

1 OQVIMVR de Christo, quâ Homine: Nam de Scientia Christi quâ Dei, aliunde constat. Et de Christo, quâ Homine, negari nequit potentia intellectiva, seu creatus intellectus contra Apollinarem *à VI. Synodo* damnatum: & creata Scientia, contra Monothelitas. De Perfectione autem entitativa Intellectûs rectè pronuntiat Eximius Doctor, cum, licèt naturali perfectione inferior sit Angelico, tamen inter humanos à Deo creatos, omnium fuisse perspicacissimum & optimum: ea quippe perfectio decebat Personæ Divinæ Dignitatem in assumpta Natura. De multiplicitate & perfectione scientiæ, negotium erit hìc decidere. *Quadruplex* admitti solet communiter in Intellectu Christi: *Beata*; *Per se infusa*; *Acquisita*: & *Experimentalis*: quarum existentiam, Perfectionem, objecta, & Proprietates, suo gradatim ordine meditabimur, expensâ primùm controversiâ illâ, hisce annis, per Hispaniam celebri: an Christi Anima per Increatam intellectionem sibi unitam intellexerit, vel potuerit intelligere?

VI. Synod.

P. Suarez.

SECTIO I.

AN PER SCIENTIAM INCREATAM intelligat, aut saltem possit Humanitas Christi?

§ I.

DECISIO QVOAD FACTVM.

2 TRiplex potest esse Quæstionis sensus. *Primus*: an Humanitas Christi sic intelligat per Scientiam increatam, ut ea sola sit Scientia in Christo. Quod affirmasse videntur Ioannes de Neapoli, Ioannes de Ripa, Hugo Victorinus, & alii Parisienses apud Aldretum *disp.* 61. *sect.* 1. *Secundus*: an saltem sic per eam intelligat, ut non excludat alias scientias creatas?

Ioann. de Neapoli. De Ripa. Hug. Vict. & alii apud Aldrete.

3 *Tertius*: an saltem Humanitas Christi per Increatam Intellectionem potuerit intelligere, quicquid de facto sit. Quod affirmant Ægidius à Præsentatione *lib.* 4. *de Beatitud. quæst.* 1. *art.* 2. §. 3. Bonespei *tom.* 1 *disp.* 4. *dub.* 2. & sequi videtur ex principiis Schotistarum, & aliorum Recentiorum,

Ægid à Præs Bonæspei.

rum, qui putant ad effectum formalem intelligendi non ultra requiri, quàm Visionem intellectionis cum intellecta. Posibilitatem, & factum pari conatu rejicit, & hucusque censurâ perculit communis Theologia.

Theologia communis. Prima cõcluſ. cum VI. Synod.

4 Prima conclusio: Animam Christi Domini scire per Intellectionem Increatam, cum exclusione scientiæ creatæ: est falsa, & hæretica propositio. Ratio est: quia constat ex sextâ Synodo contra Monothelitas dari in Christo duplicem Voluntatem, & duplicem Operationem: & consequenter intellectum duplicem, & duplicem operationem.

Secunda conclus.

5 Secunda conclusio: Anima Christi de facto non intelligit per increatam intellectionem, quantumvis sibi unitam. De gradu certitudinis dicam *infra*. Probationi præmitto ex *Epist.* Agathonis Summi Pontificis, quæ Decretalis est, & dogmatica, habeturque, & cum summa veneratione acceptatur à *sextâ Synodo Act.* 4. Nonnulla notatu digna.

Infrà à nu. 23.

Epist. Agath.

6 *Primum*: Mentem Agathonis fuisse definire contra Monothelitas duas Naturas in Christo cum suis unamquamque naturalibus proprietatibus, & operationibus, atque adeo duas voluntates, & volitiones duas, & consequenter duos intellectus, & duplicis generis intellectiones. Quod qui neget, scripto ipso convincendus erit.

7 *Secundum*: Pontificem convincere Monothelitas velle, adductis principiis Scripturæ, Sanctorum, & Rationis: in quibus testatur esse veritatem: nam, postquam ea retulisset, præsertim ex Augustino, vocat hunc, à quo Sententiam sumit, *veritatis Prædicatorem Beatissimum*, & vera esse quæ assumit pro firmando dogmate Fidei.

Augustini magna laus.

8 *Tertium*: Quinque præsertim principia sumi ab Agathone, in quibus testatur esse veritatem. *Primum* est: Voluntas, seu operatio, qua dicimur velle, est motus Naturæ, & à Natura, quæ dicitur per illam velle. Vnde *Secundum*: ab Angelo est voluntas Angeli; ab homine, hominis: à Deo, Dei. Inde *tertium*: sicut dicendum non est Divinitatem habuisse voluntatem Humanam, id est, quâ diceretur velle; ita neque Humanitatem, Voluntatem Divinam, nempe quâ diceretur velle. *Quartum* exinde: Reddere necesse est, quæ sunt divina, eidem ut Deo; quæ humana sunt, eidem, ut homini. Cujus propositionis sensus omninò planus est: operationes in Christo non confundi, sicut neque naturas; ita ut Divina operatio reddatur humanæ naturæ, ut per ipsam intelligat, & amet: & humana operatio, reddatur pariformiter Divinæ Naturæ. *Quintum* & ultimum: Nec poterit Angelica Natura Divinam habere voluntatem, aut Humanam; nec Humana, Dei, vel Angeli. Nota, nomine voluntatis, venire apud Agathonem, & Synodum ipsam operationem. Et hæc sunt principia Agathonis, & Synodi, fideliter transcripta.

9 *Quartum*: Synodum, & Pontificem dum methodo doctrinali definit contra aliquam hæresim, non præcisè definire plerumque veritatem errori directè contradictoriam, sed alias, vel quas necessarias putant pro stabilimento Doctrinæ, vel quæ pugnant cum erroneis principiis Hæresis, ut exinde ipsis intercludatur omnis via cavillandi. Vnde non laudo regulam eorum, qui scientes finem, seu occasionem coactæ Synodi, vel Pontificiæ definitionis, fuisse aliquem errorem, eòipsò pronuntiant unicè definitam veritatem errori directè contradictoriam. Id enim procul abest à Methodo Conciliali, & Pontificiâ, dum procedit doctrinaliter in Definitione.

10 *Quintum*: esse notandum maximè, & animadvertendum inter Rationes Consultationis Pontificiæ, & Conciliaris; & inter Rationes annexas Definitioni Conciliali, vel Pontificiæ. Quas promiscuè video sumi à multis, & hic novissimè à Lumberio hæreticis nimis Turriano *in selectis*, & in *Centuriis*, & Authori libelli *de Voto Platonis* cum magno periculo parùm considerati discursus. Rationes consultationis, ut dicuntur ab hoc, vel ab illo, non sunt Rationes Concilii, nec Pontificis, neque approbatæ ab ipsis, sed sunt rationes particularium Theologorum, vel aliorum, nullâ aliâ vestitæ authoritate quàm Personæ dicentis: & aliquando sunt vel insolidæ, vel falsæ; vel erroneę. Rationes verò annexę Definitioni sunt Rationes Concilii, vel Pontificis: atque adeò Ecclesiæ: & plerumque sunt & manent veritates definitæ, juxta propinquitatem ad materiam certò & ex primariâ intentione definitam; semper ad minus approbantur, ut Principia veritatis definitæ, & tanquam viâ, quâ Theologi tutari possint veritatem ipsam, quæ definitur. Vnde licèt de fide non sint, sunt tamen approbatæ tanquam Principia, quibus stabilitur res de fide.

Lumbier. Turrian Poza.

11 Id quod mihi est evidens. Primò: quia quis asserat Pontificem aut Concilium,

addiscendo in probationem, & illustrationem veritatis quam definit, Textum Scripturæ, ipsum non benè interpretari? Secundò: quia definitiones exponerentur ludibrio hæreticorum: & inconsideratè procederent Concilia, & Pontifices immiscendo rationes definitionis: quod nefas est dictu. Tertiò: quia alioquin ratio adducta à Pontifice non haberet majorem authoritatem, quàm privati hominis: Imò plerumque minorem: unde nulla esset utilitas allegandi eas rationes, aut textus quos vel Pontifex, vel Synodus allegaverit. Quartò: quia incredibile est Deum commisisse Pontifici definitionem veritatis, & non commisisse regulam ostendendi, & firmandi veritatem, & insinuandi viam, quâ ea veritas contra Hæreticos firmanda sit? Si autem ea via potest ostendi, & approbari à Summo Pontifice, dum definit, quænam alia sit, quàm ea quam suæ definitioni annectit? His ita notatis

12 Argumentor primò, & ostendo conclusionem: quia doctrina, quæ docet Humanitatem intelligere per intellectionem increatam enervat, & excludit Doctrinam Agathonis, Synodi, & Augustini laudatam, & approbatam ab Ecclesia contra Monothelitas: ergo non est vera. Antecedens probatur primò: quia ea docet non debere reddi quæ sunt divina, Christo soli ut Deo: oppositum docet Agatho, & Synodus. Secundò: quia ea docet Humanam naturam habere posse operationem Divinam: oppositum docet Agatho, & Synodus. Tertiò: quia ea docet Divinam Naturam non posse habere operationem Humanam bene tamen econtra: Oppositum docet Agatho, & Synodus, ex impossibilitate unius, alterius impossibilitatem arguentes. Quartò: quia ea docet operationem, quâ vivere dicimur, non esse debere motum ab intrinseco illius, qui per illam vivit: oppositum docet Agatho, & Synodus.

Agatho. VI. Synod. Augustin.

13 Argumentor secundò: Christi anima non vivit & amat per amorem increatum: ergo neque per increatam intellectionem intelligit. Consequentia videtur urgens à paritate: tùm etiam quia intellectio exigit proportionatũ amorem. Tùm insuper quia non apparet quo pacto Christi animæ uniatur sufficienter ad denominationem intellectio, & non amor: si autem sufficienter unitur, cùm anima sit æquè capax amandi, ac intelligendi, cur non æquè amet, ac intelligit?

14 Antecedens autem ostenditur primò: quia id maximè videtur opponi Synodo, & Agathoni ubi *supra*: nec ullus unquam dixit. Secundò: quia amor habetur à Voluntate ex directione: & eatenus habetur ex directione, quatenùs ex directione existit: at hæc repugnant amori increato denominanti creaturam. Tertiò: Nam vel amaret anima Christi per increatum amorem necessariò, vel liberè: non liberè: quia se haberet merè passivè, necessitata aliunde, positâ unione. Adde necessariò sequi, forè, ut per eos actus posset mereri, & meruisset? Non necessariò: quia sic non potuisset non velle multa, quæ necesse est Deus liberè velit, ut Christus sit liber: ergo Christus non esset liber: quomodo enim potuisset per amorem creatum nolle, quæ quantùm potest necessitatur velle per increatum? Alia *mox* subdemus, quæ hûc necessariò faciant.

Sup. à nu. 8

§. II.

DECISIO QUOAD POSSIBILE.

15 Tertia Conclusio: Christi Anima nequit quidem per increatam intellectionem intelligere. Ostenditur primò: ex *nuper* expensis: Nam Agatho, & VI. Synodus æquè negant possibilitatem, ac factum: imò factum negant, ex rei impossibilitate, ut patet *ex num. 8. & 12.* Secundò: quia datâ possibilitate, nequit negari factum, ut expendemus *seq. concluſ.* Tertiò: ex communi Philosophia, datâ olim ab Augustino, & approbatâ à VI. Synodo, & Agathone ubi *supra*, testantibus Augustinum attigisse veritatem in hoc principio philosophico: *illud* est: operationem vitalem, seu quâ vivimus esse immanentem, & ab intrinseco illius, qui vivit, seu, ut verbis Agathonis agam, esse *ab illa ipsa Natura*, quæ per illam vivit: unde deduxit Agatho, per operationem intentionalem (loquitur enim de volitione, & intellectione) unius Naturæ, non posse aliam naturam vivere: & ego jamdiù deduxi cum Ripalda Lugo, Amico, & Oviedo, & Oxea, actus intentionales essentialiter esse affixos potentiæ viventi per illos. Idque esse de ratione vitalis immanentiæ: quæ tota doctrina firmatur elogio Tridentini: eaque est apta maximè ad refutandos errores Calvini, & Lutheti. Atqui increata intellectio nequit esse ab intrinseco Humanæ Naturæ, ut per se patet: ergo neque per illam vivere potest

Suprà nu. 8 & 12. & ànu 21.

Agatho. VI. Synod. Augustin.

Ripalda. Lugo. Amic. Ovied. Oxea. Conc. Trid.

Huma-

Humana Natura. Mitto alias rationes philosophicas: *illam* insinuo: nempe esse imperceptibile, quòd anima intelligat vel amet, quin moveatur, vel ad intelligendum, ex objecto formali, vel ad amandum ex intellectûs directione: moveri autem animam, est existere vel intellectionem vel amorem dependenter ab ipsa, & ratione objecti, & directionis. Quod repugnat Actibus Increatis respectu Animæ Rationalis.

16 Ostéditur quartò: rationibus Theologicis, quarum prima sit: Intellectio Increata est repræsentatio, quâ cognoscens affirmat se Deum esse: ergo intellectus, qui de se non potest affirmare se Deum esse, non potest intelligere per illam: ergo ex se est determinata, ut solùm denominet Deum. Vis est in primo enthymemate: & antecedens patet: quia Deus cognoscit cognoscentem per hujusmodi intellectionē esse Deum: Deus autem solùm id cognoscit per intellectionem. Consequentia patet: quia intellectio, quæ de suâ Naturâ habet repræsentare subjecto cognoscenti per ipsam, esse Deum, vel exigit solum ipsum denominare, qui de se ipso potest dicere, quòd sit Deus, vel potest esse falsa: sed hoc secundum repugnat: ergo.

17 Secunda sit: quia debet assignari Divino intellectui modus attingendi objecta, proprius intellectus Divini: sicut enim quò intellectûs est melior, eò cæteris paribus est perfectior modus cognoscendi: ita si intellectus est substantialiter melior, & infinitè melior, competit modus videndi, & intelligendi, qui superet omnem sphæram, & capacitatem intellectûs finiti: modus enim cognoscendi qui simpliciter competere potest finitæ capacitati, non est modus infiniti intellectûs. Nunc sic: ergo repugnat quòd intellectus creatus intelligat per Divinam intellectionem, quantumvis sibi unitam, ex defectu capacitatis.

18 Tertia sit: quia si anima Christi intelligeret per intellectionem increatā, æquè clarè videret Deum, & comprehenderet, ac Deus se, & omnia. Ratio est: quia cognoscere clarè, nihil est aliud quàm habere cognitionem claram: & cognitio se ipsâ est determinatio, ut qui per ipsam intelligit, tàm clarè intelligat, quàm ipsa est clara. Alioquin fieri posset, quòd per cognitionem intuitivam posset quis cognoscere abstractivè; & confusè per claram: quod est imperceptibile. Sequela autem damnata est in Concilio Basileensi *Sess.* 22. & postmodum à Martino V. *in Bullâ approbativâ* Concilii. *Conc. Basil. Mart. V.*

19 Dices hoc argumentum instari manifestè in sanctitate, quæ licèt in se sit infinita, non sanctificat infinitè Humanitatem, ex diversitate modi, quo est in Deo. Contra primò: *ex disp. 1. num 84* ubi contendi aliunde, quàm ex diversitate modi petendum, cur infinita sanctitas non sanctificet infinitè Humanitatem. Secundò: quia est clarum inter sanctitatem, & Intellectionem discrimen. Tùm quia cùm in sanctitate attendatur ad denominationis mensuram, modus appropinquandi Deo per ipsam; & dignitas resultans ad complacendum, & terminandum amorem Dei; sit pro diversitate subjectorum, & modi quo sanctitas habetur, posse, & debere resultare diversitatem quoad denominationem sanctitatis: at mensura denominationis quoad intelligendum, unicè sumitur ex perfectione intellectionis. *Suprà disp. 1. nu. 84.*

20 Ratio est: quia cognitio refert potentiam ad objectum, secundùm claritatem quâ secundùm se repræsentat: est enim præsentia intentionalis objecti: unde sicut implicat, quòd præsentia localis nō faciat subjectum præsens pro omni spatio, pro quo est præsentia, & quantùm est præsentia; ita implicat quòd præsentia intellectualis non faciat intellectui præsens objectum, cujus est præsentia, & quantùm est præsentia: alioqui posset quis ænigmaticè cognoscere per cognitionem claram: & per evidentem, probabiliter, quod est imperceptibile: cùm in cognitione nulla sit tendentia ænigmatica, & probabilis: quare vel intellectus non est capax intelligendi per hanc aut illam cognitionem, vel capax est intelligendi quantum per ipsam cognosci potest: atque adeò vel anima Christi non est capax intelligere per intellectionem increatam, vel capax est cognoscere Deum tanta claritate, quâ se cognoscit Deus, & ipsum comprehendere: quod diximus esse damnatum, & patet quia Deus est simpliciter Incomprehensibilis à Creatura.

§. III.

DECISIO HYPOTHETICA: ET QVID de censurâ?

21 QVarta Conclusio: si possibile sit Christi animam intelligere per

Increatam intellectionem, de facto sic intellexisset, non exclusâ intellectione creatâ.

Marc. Esp P. Alarcet. Ili. Godoy.

Ita Insinuant Esparza *quæst. 27. Corp. art. 2. circa finem.* Aldretus *disp. 61 sect. 5. nu 1.* & *absolutè* docet Godoy *disp. 31. §. 2.* & ostenditur primò: quia Intellectio sufficientissimè unitur ad præstandum effectum formalem, si posset: ergo præstat, si semel potest: nam forma communicata subjecto capaci præstat effectum formalem, quem potest.

22 Secundò: quia sic infinita sanctificatio haberet in Christo proportionatâ Visione, & gloriam: imò exigerer, ut daretur animæ Christi visio Increata. Tertiò: quia Christo Domino negari non debet quantùm ad ejus dignitatem facit, si possibile est, ex communi principio Theologorũ nec enim est, unde possit limitari dilectio, quâ Pater Filium diligit. *Dices*: ergo cùm non sit certum, aut improbabile non posse; neque certum erit neque improbabile, non ita contingere. *Dico* imprimis, eòipsò quòd sta sequela sit bona, & ex communi consensu Theologorum, & aliunde ex communi consensu Theologorum constet non contingere defacto, reddi, principium, unde benè deducitur, oppositum communi consensui Theologorum, & improbabile. *Dico* deinde & sit

23 Quinta Conclusio. Christi animam per increatam intellectionem intelligere, aut posse, non exclusâ creatâ Intellectione, non est Monotheliticus, neque proprositio hæretica: est tamen *quoad factum* temeraria, & forte errori proxima: *quoad posse*, improbabilis, & parùm consona principiis Fidei. Prima pars patet, ex ipsis terminis, contra doctum Theologum: quia Monotheliſmus consistit in unitate operationum in Christo. Secunda contra multos est tantùm probabilis: & ratio est: quia non videtur esse definita de Fide veritas opposita. Tertia pars ostenditur: quia eâ Doctrina directè opponitur Rationibus, & fundamẽtis approbatis à VI. Synodo, & à Summo Pontifice Agathone; atque adeò communi consensui Ecclesiæ, & principiis veræ doctrinæ, & catholicæ. Videantur quæ *secunda conclusione* prænotavimus ex quibus hæc mihi est certa.

Fundamentum Godoy ad censurã

24 Petrus Godoy cum aliis multis eam censuit erroneam, vel errori proximam ex hoc argumento: *Propositio erronea est illa quæ contradicit illatæ ex duabus præmissis, quarum altera est de Fide: altera evidens naturalis; sed hæc simili contradicit*: nam: *Beatitudo formalis est vita* Et hæc est de Fide ex *Ioannis* 17. *Hæc est vita æterna ut cognoscant te.* Sed *Christus non vivit neque vivere potest per intellectionem increatam: hæc*, inquit, *est evidens naturaliter*: quia naturaliter est evidens, neminẽ posse vivere per intellectionẽ ab extrinseco habitam: ergo *Christus non est beatus per intellectionem increatam*: ergo neque per illam intelligit. Sed Adversarii fortè dubitant de majori sic propositâ; & negant absolutè meliùs.

Aliter ponitur.

Meliùs exponetur sic dignitas Theologicæ censuræ. *Per actum, quo quis manet formaliter intentionaliter beatus, vivit*: hanc censeo de Fide: sed *actus, quo quis vivit, oritur ab ipso, qui per illum vivit*: hæc est Synodi, & Agathonis, ut *supra*, atque adeò moraliter certa ex communi approbatione Concilii, & Pontificis: ergo *actus, quo Christus est beatus formaliter intentionaliter, oritur ab ipso* Nunc sic: *Propositio* quæ contradicit illatæ ex alterâ de Fide, & alterâ approbatâ, & laudatâ ab Ecclesia, non potest non esse *temeraria, & proxima errori*; atqui sic se habet, Doctrina, qua de agimus: ergo.

25 Dices: Inquisitio Suprema Hispaniæ absolvit à censura Propositionem hujusmodi: ergo non meretur censuram. Respondeo *imprimis* ex tenore Decreti, quo demum usa est Suprema Inquisitio *anno* 1672. circa permissionem hujus propositionis, non posse neque debere colligi, eam cum aliis approbatam esse à Sanctâ Inquisitione, sed purè permissam cum certis explicationibus, quæ Monotheliſmi notam arcerent, ut facilè perspicuum erit Edictum mediranti: cum hoc autem stat optimè eas manere adhuc obnoxias disputationi de jure censuræ, salvâ omnimodâ reverentiâ tanti Tribunalis.

§. IV.

OBIECTIONES OPPOSITÆ.

26 OBjicies primò: Operatio, quâ Christi anima intelligit, est operatio Theandrica seu Deivirilis, atque adeò & Humanitati, & Divinitati communis: ergo est Increata. Patet consequentia: nam operatio creata non potest esse, communis Divinitati. Hoc argumentum est Monotheliſmi. Dixi jam *lib. 4 disp. 2. sect. 2. in secunda conclusione* quid veniat nomine operationis Theandricæ, nempe communiter, operationem Deihominis: & sic omnis operatio Christi est Theandrica: vel specialiter, operatio-

Suprà lib. 4. disp. 2. ànn. 47.

rationem, in quâ lucet aliquid proprium Dei, & aliquid proprium hominis: & sic actio miraculosa facta à Christo est specialiter operatio Theandrica. Vnde ergo colligis, Christi animam intelligere per creatam Intellectionem: licèt intellectio, quâ intelligit, Theandrica dici possit?

27 Objicies secundò, Non potest uniri intellectio subjecto capaci intelligendi, quin denominet intelligentem: atqui intellectio increata unitur Animæ Christi, capaci alioquin intelligendi: ergo denominat. Confirmatur. Non minùs intimè unitur Animæ Christi increata intellectio, quàm Sanctitas: nec minùs est capax intelligere, quàm Sanctificari; sed eòipsò sanctificatur: ergo & intelligit. Respondeo ad argumentum primò distinguendo: non potest uniri sufficienter, quin denominet, concedo, nisi sufficienter uniatur, nego. Non verò quivis modus uniendi sufficit ad denominationem intelligendi, sed vel identicus, vel vitalis immanentiæ dicentis habitionem intellectionis ab intrinseco viventis: quæ singula repugnant Increatæ Intellectioni respectu Creaturæ. Secundò distinguo aliter, subjecto capaci intelligendi per ipsam, concedo: subjecto capaci intelligendi per alias generis infinitè inferioris, nego. Ad confirmationem sumitur disparitas, tum ex incapacitate Animæ, ad unum; & capacitate ad alium effectum formalem. Tùm ex naturâ denominationũ, quarum altera requirit vitalem immanentiam explicatam: non, altera.

28 Objicies tertiò: Beati vident Deum per increatam intellectionem: sed Christi Anima est Beata: ergo. Sic arguebat Ioannes de Ripa: & probatur major: Tùm quia Deus est tota nostra felicitas: felicitas autem nostra est Visio: ergo Deus est ipsa visio. Tùm quia si visio consisteret in actione Beati, Beatus se bearet. Negetur assumptum majoris omninò absurdæ. Tùm quia Beati sic necessariò essent æquales in Gloriâ. Tùm quia essent comprehensores Dei: Tùm quia manerent eòipsò adorabiles cultu Latriæ. Ad primam probationem dico, Deum esse totam nostram felicitatem objectivam, cujus possessio in visione consistens, nos simpliciter reddit felices. Ad secundam dico, Beatum se beare, quatenus concurrit, & elicit possessivum actum Boni, quo beatur: non verò, quatenus sonat ipsũ sibi esse objectum beatificans, aut de se sufficere ad operationem beatificam: & quia ea locutio unũ ex his simpliciter sonat, rejicienda.

Ioann. de Ripa.

29 Objicies quartò: Vt intellectio denominet subjectum capax intelligendi, non requiritur, ab intrinseco haberi neque immanenter produci. Ergo non est cur physicè unita subjecto aliàs intellectivo, non denominet. Antecedens probatur primò: authoritate Schoti, & ejus Scholæ. Secundò: quia licèt id videatur exigere ratio vitæ physicę, non exigit ratio vitæ purè intentionalis. Tertiò ex multis quæ in hujus Doctrinę probabilitatem inter alios agglomerat Pater Quirós *in philosophiâ tract. 6. qui est de Animâ disp. 94. sect. 5.* Quartò: quia Deus intelligit sine ullâ productione. Quintò: quia sic optimè intelligitur quomodo illustrationes, & inspirationes, in quibus consistunt Auxilia Gratię Actualis fiant in nobis à Deo sine nobis juxta Doctrinam Patrum, & Conciliorum.

Schola Schoti.

P. Quirós.

30 Respondeo primò: distinguo antecedens: subjectum capax intelligendi per illam, *tranleat*: unicè capax intelligendi per alias infinitè inferiores, nego. Respondeo secundò: negando antecedens: id enim esse de ratione vitæ in actu secundo didicimus ex *Augustino*, & communi *Philosophia*, & sensu, quem approbat, & dicit esse verum *Sexta Synodus* cum *Agathone*. Ad primam probationem, dico prævalere Schoto, & ejus Scholæ communem sensum Philosophorum, & Theologorum, maximè innixam Augustino, Agathone & VI. Synodo. Ad secundam: fictitiam esse in nobis eam differentiam vitæ: huc enim usque nemo, dum intelligit, aut meditatur, aut amat, dictus est mente otiari, & nihil agere. Ad tertiam dico, ea satis solvi ab Aldrete *disp. 61. sect. 6.* nec esse tanti ponderis. Ad quartam dico, in Deo sine ullâ productione intelligi, quomodo intellectionem non aliundè habeat, sed ab intrinseco: in nobis, non posse. Ad quintam dictum est satis *disputando de Auxiliis*, ea fieri in nobis sine nobis, id est, liberè nos gerentibus, vel merentibus. Ea mens Patrum, & Conciliorum de quâ *ibi* fusè.

Augustin.

VI. Synod. Agatho.

Aldrete.

Habestom. in 1. p. tract. 3.

31 Objicies quintò: Potuit Anima Christi elevari, ut sibi uniret intellectionem increatam: tunc autem jam haberet ab intrinseco saltem unitivè: cur ergo non denominaretur intelligens. Respondeo primò: permissâ suppositione, ne tùm quidem denominari posse ex speciali incapacitate intelligendi per intellectionẽ propriam Divi-

næ

næ mentis. Secundò: ne tùm quidē animam Christi vitaliter processurā: haberet enim se ut habet se lapis, aut se haberet etiam Corpus, in simili productione. Tertiò: ne tum quidem posse dici, Christi Animam causare in se intellectionem, cùm intellectio sit incausabilis: idque opus est in nobis ad explicandam vitalem immanentiam. Quartò: hypothesim esse falsam: neque enim debet agnosci potentia obedientialis, nisi ad id ad quod præcedit incohata virtus in Naturâ. Quintò: consequentiam esse nullam, quia Christi Anima non est vitalis in actu primo, nisi accidentaliter. Sextò: eanè Vnio esset Hypostatica? Si non: ea est omninò fictitia: Substantialis enim Vnio inter Naturas omninò completas est omninò ficta. Si sic: esset materialis: quà ergo ratione posset esse vita intellectualis, ut quo, de cujus ratione est spiritualis? Ex quo sumi possent aptæ confirmationes Doctrinæ *supra* jactæ. *Infrà disp. 7. à nu. 34.*

32 Objicies sextò: Humanitas Christi est sancta per sanctitatem Increatam: ergo beata per visionem increatam. Probatur consequentia primò: quia Beatitudo debet esse proportionata perfectioni, ordini, & statui sanctitatis. Secundò: quia licèt Beatitudo creata habeat proportionem connaturalitatis cum Increatâ dignitate, non tamen proportionem dignitatis: sanctitas autem exigit fundare Beatitudinem sibi parem. Tertiò: quia ex capacitate ad sanctitatem rectè arguitur capacitas ad Beatitudinem: ergo ex capacitate ad increatam sanctitatem rectè arguitur capacitas ad Beatitudinem Increatam.

33 Negetur consequentia. Nam tantæ sanctitati sufficit Beatitudo physica, quæ solius Christi esse potest, & de quâ egimus *lib. 1. disp. 3. sect. 2.* & intentionalis, omnium, quæ saltem de potentiâ ordinariâ Dei possunt excogitari, maxima. Talis est ad minus, quam habet Christi Anima. Ad primam probationem affirmo talem proportionem, quanta sit possibilis. Nego verò Beatitudinem increatam esse proportionatam statui sanctificati per communicationem sanctitatis increatæ. Tùm quia proportio supponit possibilitatem, quam nego. Tùm quia ea sanctificatio non est summa: atque adeò non est cur ipsi debeat respondere Beatitudo summa. Et his patet ad secundam. Ad tertiâ, dico tàm malè argui, quàm siquis ita argueret: capacitas ad subsistendum est capacitas ad operandum: ergo capacitas ad subsistendum per substantiam increatam est capacitas ad operandum per operationes increatas. Negetur igitur consequentia. Videatur Godoy *disp. 1. num. 32.* *Lib. 1. disp. 3. sect. 7. §. 7.* *Ill. Godoy.*

§. V.

ULTIMA OBJECTIO: UBI AN IN Christo sit aliqua Scientia Theandrica, & ipsius propria?

34 OBjicies ultimò. Christi Animæ Propria, & specialis concedenda est cognitio, quæ nempè competere nequeat Intelligenti purè creato; at nulla esse potest, quam intellectio increata: ergo Christi Animæ concedenda est increata intellectio. Difficultas est in Præmissis. Ostenditur major tùm authoritate Hugonis, Ripæ, Alensis, Petri de Tarantasia, Isidori, Bonaventuræ, & aliorum quos refert, & sequitur Pater Antonius Perez *tract. 6.* qui est de *Perfectionibus Christi disp. 2. cap. 1.* *Hug. Rip. Alens. Tarant. Isid Bonav Ant. Per.*

35 Tum à congruenti, quia incredibile est Divinitatem, quæ per se est species intelligibilis sui, & omnium, quantum sine ullâ imperfectione infinitè potest, unita physicè Christi Animæ, eam non perficiat in linea intelligendi. Tùm etiam: quia Christi Anima, quò magis accedit ad Deum, oportet ut evadat Deo similior in cognoscendo. Tùm demum ratione efficaci, quia Christus experimentali evidentiâ, & quasi spirituali palpatione significatâ per pronomen *Ego*, cognoscebat se esse Deum, & Hominem, atque adeò cognitione essentialiter connexa cum Hypostaticâ Vnione principii sui, non utcumque, sed ex magnitudine suæ perfectionis, & evidentiæ clarissimè experientis, & quasi palpantis objectum. Adde negari non posse Christi animæ specialissimum gaudium, de eo quòd sit ipsa in Divino supposito negari ergo pariter nequit specialissima cognitio. Probatur jam minor: quia vix explicari potest, qualis esse debeat ea cognitio, quæ repugnet animæ non unitæ Verbo ex sui magnitudine, nisi sit increata cognitio.

36 Tetigit hoc dubium P. Antonius Perez *loc. cit.* & *cap. 3.* recitat varia judicia Theologorum. Nam exinde *Ripa*, & *Hugo* coacti sunt dicere specialem cognitionem Christi esse Increatam: hos rejicit, & nos rejecimus. Alii cum *Gofredo* dixere esse ipsam Hypostaticam Vnionem, qua Humani-

Ripa, & Hugo. *Gofredus.*

tas

tas simul & physicè, & intentionaliter possideret Divinitatem in Verbo. Hos reijcit, tanquam omninò paradoxa somniantes. Alii posuerunt specialitatem cognitionis vel intensione, vel in eo quòd in Christo Theandrica sit. Hos non probat, quia minimè satisfaciunt. Alii alia dicunt quæ non satis difficultatem evacuant.

37 Ipse *tria* dicit: *Primum*: admitti debere in Christo specialissimam cognitionem quæ nempe soli intelligenti non purè creato possit convenire. Idque probat ex argumentis adductis pro majori. *Secundum*: eam non esse increatam intellectionem: esse tamen tantæ perfectionis intellectionem, ut in lineâ intellectionis, non possit inter producibiles ab intellectu creato perfectior excogitari. Supponit primam partem & probat secundam: quia non repugnat cognitio pro sui magnitudine quæ sit talis unio, & tam clara præsentia Divinitatis in Anima, ut ex suo modo tendendi experiatur & quasi palpet ipsam divinitatem, & ipsam exigat unitam intelligenti, & consequenter sibi, quantùm Divinitas Creaturæ potest uniri, atque adeò ex suâ præsentiâ intellectuali, & unione præexigat quòd Divinitas sit unita physicè intelligenti, non utcumque, sed ut tali, exercendo in ipso vim Motivi formalis, & speciei intelligibilis, & splendoris intellectualis: atqui talis cognitio necessariò debet esse sublimissima, & solius Naturę unitę propria, & omnium in suo genere maxima. *Tertium*: totam specialitatem, & sublimitatem talis cognitionis venire ex eo quòd ipsa Divinitas præexigitur ex magnitudine evidentiæ, quæ tali cognitioni inest, physicè existens ex parte intellectûs, quasi divinizans ipsum, & ipsam quasi constituens in ratione objecti formalis.

P. Anton. Perez.

38 Respondeo jam ad argumentum ex isto probabili discursu P. Antonii Perez omninò videndi, concessâ majori satis suadibiliter propositâ, negando minorem. Potest enim assignari cognitio sublimissima, quæ nempe ex magnitudine suæ, & propinquitate, & evidentia experimentali Divinitatis excedat omnes quæ puræ creaturæ contingere possint, & ex suâ perfectione, & modo tendendi sit propria Intelligentis non purè creati.

SECTIO II.

DE SCIENTIA BEATA ANIMÆ Christi Domini.

§. I.

TERMINI QVÆSTIONIS.

39 PRæter communes illas difficultates, quæ de Visione Beatificâ, ejus Supernaturalitate, Naturâ, Principiis tàm ex parte potentiæ, quàm ex parte objecti, Objectis, & Proprietatibus agitantur in *speciali Tractatu* ad Primam Partem Sancti Thomæ, & in quibus Christi, Angelorum, & Hominum Beatificæ Visiones conveniunt, quasque huc non semel intrudit immodica ratio disputandi; sunt aliæ sine quarum explicatione vix potest Beatæ Scientię Christi Domini veritas, & perfectio repræsentari: quas hic, quantâ possimus methodo, & brevitate, complectemur.

40 Quinque prænoto. Quid nempè sit Visio, seu Beata Scientia? Quid sit comprehensio Dei? Quousque repugnet Creaturæ? Quid sit videre res in Verbo formaliter? Quid sit eas in Verbo videre causaliter? Sunt enim hi, termini sine quibus circa ista vix loquimur. Et quidem Beata Visio, seu Scientia est *clara, & immediata Divinitatis intuitio, ut est in se*, nitens *tanquam in objecto formali in ipsâ Divinitate secundùm se*, sine ullâ umbrâ aut interpositione medii imperfecti, obscurantis, aut ænigmatici.

41 Comprehensio duplex distingui à Modernis solet: alia *Extensiva*: *Intensiva*, alia. *Extensiva* dicitur clara Dei intuitio, vi cujus nihil Dei extrinsecum, aut intrinsecum latet cognoscentem. *Intensiva* est tàm plena Dei cognitio, ut totam Dei cognoscibilitatem exæquet, cognoscendo Deum, quanto merito sui est cognoscibilis: quod nisi per cognitionem, adæquantem vim cognoscitivam Dei fieri nequit ex regulâ jamdiu præstitutâ *lib. 1. disp. 3. à num. 143.* Comprehensio Dei saltem *intensiva*, (quæ *simpliciter comprehensio* est) simpliciter repugnat Creaturæ, de Fide, ex Lateran. 2. *sub Innoc. III. cap. Firmiter de summa Trinit.* Nam est de Fide Deum esse simpliciter incomprehensibilem. De extensivâ lis est inter Theologos.

Lib. 1. disp. 3. à num. 143. Lateran. sub Innoc. III.

42 Videri res *in Verbo* dicuntur, quæ

per

per Visionem beatificam videntur. Et *formaliter* quidem, si per ipsam Visionem videantur formaliter, sine interventu alterius Scientiæ. *Causaliter*, si non per ipsam Visionem, sed per aliam Scientiam illi debitam, & proprietativè secutam. Sed cur *in Verbo*? Communis ratio est, quia quæ ad intellectū pertinent, specialiter attribuuntur Verbo. Alii discurrunt aliter juxta speciales discursus de Constitutione Verbi Divini, & Naturæ per formalem processionem communicatæ. Videatur Aldrete *tom. 1. in 1. p. Tract. de Visione disp. 6. sect. 8.* His ita suppositis

P. Aldret.

§. II.

SCIENTIÆ BEATIFICÆ CHRISTI DOMINI Infusio, certitudo, perfectio, necessitas, & quasi quantitas.

43 PRima difficultas est: an Christi anima Beatificam Scientiam, seu Visionem habuerit? ex quo tempore? & quam certum id sit? & quo gradu necessitatis: Respondeo & *affero* primo: Animam Christi habuisse Scientiā Beatam, seu Beatificā Visionem, & quidem ab ipso Conceptionis Instanti. Probatur primò: ab absurdo, quale foret, Angelos fuisse aliquo tempore incomparabiliter sapientiores Christo, quā homine. Sapientia enim videntis Deum est incomparabiliter major eā, quam potest habere non-videns Deum. Secundò etiam ab absurdo, quale foret Christum aliquo instanti potuisse dici simpliciter ignorantem Divinorum: dici autem potuisse, si aliquo instanti caruisset intuitione immediata Dei, patet: nos enim ideo sumus ignorantissimi, quia Deum non videmus: cognitio enim, quæ de Divinis habetur à non vidente Deum, est similis illi quam habet cæcus de coloribus, & luce, quæ nunquam vidit.

45 Tertiò & à priori: quia talis beata Scientia erat omninò debita Humanitati, & conaturalis. Tū quia cuivis Naturę intellectivæ debetur intuitio suæ Personæ; & Naturæ Dignificatæ per Deitatem debetur intuitio suæ Dignitatis, quæ est ipsa Deitas. Tùm quia filio Naturali debetur intuitio Paterni vultūs; & perse dedecet exilium à domo sui Patris; quod exilium à Domo Dei consistit in non videre Deum. Adde dedecere perse Patrem, quòd Filium, & suæ felicitatis, & Patris sui, atque adeò simpliciter ignorantem, si sapientem generare possit, gignat.

46 Vnde quartò: quia Christo ex multā eruditione, quam vide apud Vazquez *disp. 41.* & ex purā decentiā repugnat omnis ignorantia: & certè ex dogmate Fidei contra *Agnoitas*, & novissimè contra Lutherum & Calvinum & alios Sectarios nostri temporis, non fuit ullo unquam tempore ignorantia, saltem privativa, idest, carentia Scientię debitæ: at hæc scientia beata erat maximè debita. Quintò: quia in Scripturā inducitur Christus, ut homo loquens de Deo, de de Trinitate & aliis: & ipse *3. Ioann. 11.* testatur se loqui ut testem oculatum. Videatur Amicus *disp. 19. sect. 1.*

P. Vazq.

3. Ioannis 11.

P. Amic.

47 Respondeo & *affero* secundò: Christi animam vidisse Deum in hac vita mortali, Est *de fide*: Vidisse semper ab instanti Conceptionis est ita certum, ut oppositum non modo temerariū, sed & erroneum sit. Prima pars patet ex loco citato Ioannis & aliis, quę communiter Doctores accumulant. Secunda etiam patet, quia præter communem & unanimem Theologorum & Fidelium sensum, & consensum, propositio quæ negaret pro aliquo instanti Beatificam Visionem Animę Christi contradiceret illationi deductæ ex legitimis principiis Fidei; & Rationi naturali: quod sufficit, ut erronea sit. Nec obstant vel textus aliqui visi negare Christo glorificationem; nec difficultates de componenda cum Beatifico statu Tristitia, quam fateri debemus in Christo; nec vani demum timores, ne detur locus Merito. Nam illi loquuntur de glorificatione Corporis: istæ victæ sunt *supra disp. præced. sect. 5. à nu. 144.* & isti vincentur *infra disp. 4. sect. 2.*

Suprà disp. 2. à n. 144. & infra disp. 4. à nu. 61. & 70.

48 Dices: Christus meruit Gloriam animæ: ergo aliquo instanti caruit. Mala consequentia: potuisset mereri, & ipsam habuisse pro præmio in instanti merendi. Alii negant assumptum. Tùm quia durum est, aspectum Paterni vultūs assignari in mercedem famulatūs Filii Naturalis: Tùm quia decentiùs est possidere bona, præsertim quæ sunt de linea hæreditatis, jure filiationis, quàm ritu Mercenarii laborantis. Videatur Pater Antonius Perez *tract. 6. disp. 2. p. 2. cap. 2. nu. 4.* Sed hæc meliùs intercipientur *conclusione sequenti*. Igitur

P. Anton. Perez.

49 Respondeo, & *affero* tertiò: eo gradu necessitatis habuit Anima Christi Beatificam scientiam, & Visionem, ut eā, ne momento quidem, carere potuerit, ex metaphysicā, & invincibili connexione Vnionis cum Visione Beatificā. *Ita* necesse est sentiant

P. Anton. Perez. Mart. Esp.

tiant Pater Antonius Perez, & Pater Esparza. Et ratio mihi est primò: quia hujusmodi inseparabilitatem essentialem Visionis ab Unione probant quatuor argumenta, quę pro facto rei confecimus *à numero* 44. ut constabit expendenti. Secundò: ex tribus principiis ex quibus inseparabilitatē essentialem Gratiæ habitualis ab Unione probavimus *disp* 1. *sect.* 1. §. 7. *num.* 60. Tertiò ex addendis *hic sect.* 5. *à num.* 216.

Suprà disp. 1. à nu. 60. & hic à nu. 26.

50 Et omnium ratio à priori est duplex. Prima: quia separatio Visionis à dono Unionis, fieri nequit nisi per miraculum: atqui hoc miraculum implicat: ergo & separatio. Major est certa, nam exigentiam connaturalitatis inter utramque quis neget? Minor probatur: Tùm quia privatio rei aliàs debitæ implicat, ubi implicat compensatio per æquale, vel majus, ex latè dictis *lib.* 2. *disp.* 2. *à num.* 5. At in casu nostro quid dari posset Humanitati Unitæ, æquale, vel majus, Visione qua privaretur? Tùm quia miraculum est ex se excitativum Divinæ laudis, & ostentativum Divinæ Sapientiæ, & Potentiæ: Quæ autem laus, quæ sapientia, aut quæ potentia Dei est, eruere quasi oculos Filio? Eique negare Paterni vultūs intuitionem? Secunda ratio est: quia Donum Unionis secum necessariò affert gradum sanctitatis, infra Divinum, summum: ergo & essentialem inseparabilitatem à Visione. Probatur consequentia. Tùm quia sicut est de ratione sanctitatis aliqualis connexio cum Visione; nequit non esse, infra identicam, summa connexio cum Visione in gradu sanctitatis infra identicum summo. Tùm etiam: quia non est unde tanto gradui sanctitatis fieri possit quasi satis, repugnante æquali visione ex dictis *à num* 15. præsertim *num.* 33. nisi per inseparabilitatem hujusmodi. Alia ex nostris principiis formari possunt in illustrationem præsentis veritatis.

Lib 2. disp. 2. à nu. 5.

Suprà nu. 15.

P. Muniess Recentiores

51 Eam novissimè promoveri operosè cum gaudio video à Muniessa *disp* 13. *de Incarnatione sect.* 3. & 4. & postmodum ab Ingenioso Magistro in *Manuscriptis*. Sed utriusque fundamentis, relapsis in unum, & idem, nec fido, nec egeo. Plura numerant. Imprimis afferunt Damascenum 3. *de Fide cap.* 22. Sed Damascenus eo capite longè est abs scopo in quem hi collineant. Nam eo capite unicè Damascenus explicare contendit illud *Luc.* 2. de Christo: *& Iesus proficiebat Sapientia, & ætate, & gratia apud Deum, & Homines*, ut videre apud ipsum est, nihili curantem hasce subtilitates. Agit quidem *cap.* 21. magis ad rem; ubi ne verbum quidem.

Damasceni locus.

52 Moventur secundò: ex modo quo Patres ratione Unionis excludunt ab Animâ Christi ignorantiam, & requirunt aliquam saltem scientiam: quidni Beatam? Sed hinc nisi ratio reducatur ad nostras, ad summum probatur connexio connaturalitatis, & prudentis congruitatis: quorum utrumlibet implet locutiones Sanctorum Patrum, & explicat illum gradum *decentiæ*, per quam illi se explicant. *SS. PP.*

53 Moventur tertiò: quia aliàs non apparet quomodo Donum Unionis sit omnium, in ratione beneficii, summum. Sed præcisim ab hac quæstione, istiusmodi excellentiam in Unione præostendimus *lib.* 1. *disp.* 3. *sect.* 2. *à num* 85. Moventur quartò, ex aliquibus sequelis, sed non timendis: quia revera chymericis: status enim hypostaticus est inamissibilis, & est summa felicitas, ut constat ex *loco citato*. *Alia* laudo, quæ tandem congerunt ex vero conceptu Divinæ Potentiæ, non ostentabilis, nisi per actiones, per quas ejus sapientia irradiet, & excitetur laus operantis. *Suprà lib. 1. disp. 3. sect. 2. à nu. 85.*

54 Secunda difficultas: quousque perfecta sit in lineâ intellectionis, & in modo cognoscendi, Beata Dei Visio Christo connaturalis? Dixi *in lineâ intellectionis*: nam de extensivâ perfectione per extensionem ad objecta, quæ tangit, dicam *quarta, & quinta difficultate*. *Infrà à nu. 59.*

55 Nunc respondeo & *assero* primò: si possibilis foret Visio infinitè clara, & intensa, talis fuisset connaturaliter in Christo. Patet ex his quæ *supra* diximus *de Gratia Christi Domini*. *Suprà disp. 1. à n. 107.*

Respond. *& assero* secundò: utut sit, Visio Christo Domino connaturalis, est omniū perfectissima, quæ ulli unquam Beato conceditur, (excipiò Christi Matrem de quâ hîc nolo disputare:) imò omnium quæ de potentia ordinatia possunt à Deo concedi, etiamsi collectivè sumantur. Patet ex his etiam, quæ de *Christi gratia* disputavimus. Totus enim ille discursus factus *disp.* 1. *sect.* 3. *à nu.* 3. adusque 134. cadit in rem præsentem: & importunè repeteretur. Respondeo & *assero* tertiò: Visionem Beatificam Christo connaturalem esse sublimissimam, & omnium perfectissimam, quæ communicari potest à Deo. Ratio sumitur ex discursu, quem fecimus *sect. præced. à nu.* 34. Ea enim visio est *Ibidem. Suprà à nu. 34.*

est experimentum Divinitatis, quantùm potest, creaturæ præsentis, idque ex modo intuendi, & intuendi in ipsâ Divinitate, necessariò præsuppositâ physicè & intentionaliter deificare animam, ut talis intuitio sit.

56 Tertia difficultas: an eousque perfecta sit, ut possit dici comprehensio Dei? Qui tenuere Animam Christi intelligere per intellectionem increatam, addidere ex sequelà bonà, comprehendere etiam Deum: Id quod damnatum video in Basileensi *sess.* 22. Alii, de extensivâ comprehensione Dei affirmant: id quod pendet ab alia difficultate *mox* examinandâ: nempe: an Christi Anima videat omnia in Verbo? Respondeo jam & *assero*; Christi animam neque comprehendere, neque posse, Deum: unde ejus Beatifica Visio non est eousque perfecta, ut possit dici simpliciter comprehensio Dei. Id quod de Fide censeo.

Conc. Basileense. Mox à nu. 59.

Suprà à nu. 40.

57 Et ratio ex *suprà* prænotatis est evidens: quia cognitio comprehensiva Dei est cognitio, quâ Deus cognoscitur quantùm merito sui cognoscibilis est: debet enim, ad conceptum comprehensionis, exæquari objecti cognoscibilitas: tunc autem exæquatur objectum in esse cognoscibili, si sit ens cognoscitivum; quando cognoscitur, quantùm est à seipso cognoscibile: tantum enim est merito sui cognoscibile, quantùm potest se plum cognoscere, seu quantùm est cognoscitivum: unde cognitio comprehensiva Dei est cognitio adæquans vim Dei cognoscitivam, atque adeò tàm perfecta quàm Divina intellectio. Nunc sic: atqui cognitio Christi creata nequit esse tam perfecta, quàm Divina intellectio, nec exæquare potest vim intellectivam Dei: ergo neque potest cognoscere Deum, quantùm merito sui cognoscibilis est: ergo neque potest esse comprehensio Dei. Pendent hæc ex his, quæ tetigimus *lib.1. disp.3 sect.3.*

Et lib. 1. disp.3 sect. 3 à n 143.

58 Dices: oppositum videri assertum ab Isidoro in *Exod. cap.41* per illa verba: *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & Humanitati Susceptæ*: quæ *comprehensionem* sonant. Respondeo: à multis cum Suarez *hìc quæst. 10. in comment.* aliter Isidorum legi: nempe: *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & Humanitas susceptæ.* Sic autem solus erit sensus: Dei solùm esse comprehendere Mysteriũ Trinitatis & Incarnationis. Aliis non placet ista solutio: quia sibi voces accommodat: & incumbunt in explicationes maximè difficiles. Respondeo secundò, sensum Isidori ex contextu satis colligi, & esse, plenam notitiam Trinitatis, nulli puræ creatæ intelligentiæ quantumvis elevatissimæ, esse congenitam, & connaturalem; & hujusmodi, solùm esse Deo, & Humanitati assumptæ prout talis: quod verissimum est: nec id obstat, ne inter modum, & plenitudinem, quibus Trinitas à Deo cognoscitur, & quibus cognoscitur ab ipsâ Humanitate susceptâ, non sit discrimen, quod disparilitas Naturarum importat.

Isidori mens iuxta Suarez.

Iuxta Nos.

§. III.

SCIENTIÆ BEATIFICÆ CHRISTI Sphæra Object. va, quoad possibilia.

59 QVarta difficultas: an Christi anima per Beatam Scientiam, seu in Verbo videat omnia, & singula possibilia, atque adeò quicquid Deus ut per scientiam simplicis intelligentiæ? Conveniunt Authores post Doctorem Eximium, in affirmando conditionatè, nempe, si possibile id sit. Negant id esse possibile multi, pro quibus novissimè militant Aldrete, & Martinon: ille *disp 62. de Incarnatione*: hic *disp 8. de Deo sect.5*. *Alii* affirmant, Christi animam potuisse, atque adeo vidisse omnia possibilia non dearticulatè, & distincte, sed in confuso. *Alii* negant potuisse videre *formaliter* in Verbo omnia: vidisse tamen in Verbo *causaliter*. *Alii* demum cum Magistro planè affirmant, vidisse Christi animam omnia in Verbo, nempe quæ Deus scit per simplicem intelligentiam.

Suarez.

Magister. Sentent.

60 Respondeo, & *assero*, Christi Animam per scientiam Beatam, seu in Verbo vidisse *formaliter* omnia possibilia clarè, dearticulatè, & distinctè, atque adeò omnia, quæ Deus scit per scientiam intelligentiæ simplicis Ostenditur primò: ex Authoritate Hieronymi, sic allocuti Christum in articulo mortis, ut narrat Eusebius *in Epist. ad Damasum tom.9. operum ipsius* Hieronymi: *Tua anima statim, ac inseparabiliter fuit unita Divinitati, omnia scivit, quæ scit ipsa Divinitas.* Cui concinit Paulus ad Coloss. 2. *in ipso sunt omnes Thesauri Sapientiæ Dei*: unde Chrysostomus *hom.* 5. colligit, Christum *omnia scire, & nihil ignorare.*

Hieronym. apud Euseb

Coloss. 2. Chrysostm.

61 Secundò à congruenti: quia rerum omnium possibilium perfecta cognitio pertinet ad statum universalissimi Capitis, quale Christus est omnium. *Adde*, non decere, quòd

quòd maneat Christus in periculo errandi, & quodã appetitu sciendi: quæ defectũ Sciẽtiæ comitari solent. Quidquòd vidisse dicemus in Verbo omnia futura, & non futura: quæ sine cognitione omnium possibiliũ stare nequeũt. *Demum* pertinet ad dignitatem, & statum Filii, nihil ignorare eorum, quæ Patris sui Potestatem, Sapientiam, & Dominium concernunt.

62 Tertiò, & à priori: quia Divina Essentia est spiritualissima facies, & continentia rerum omnium, & quoddam quasi theatrum omnis veritatis: (ut modò taceam Attributa Intelligentiæ, Omnipotentiæ, & Dominii, essentialiter, & determinatè connexa cum possibilitate rerum, imò quæ apud me sunt Possibilitas, quâ res dicuntur esse posibiles:) ergo cui se spectabilem præbeat, quantùm potest, non potest ille non videre distinctim omnia. An verò necessarium id sit cuiqumque videnti Deum: nolo modò decidere: est mihi tamen valde probabile; ut videas, quàm sim procul ab existimatâ repugnantiâ talis intuitionis. Sed id, negotium est *alterius loci*, de quo, contra Thomistas, & aliquos Recentiores ex Nostris, novissimè disputant specialiter P. M. Thyrsus *tom.* 1. *disp.* 5. P. Nicolaus Martinez *tract. de Deo Sciente Controv.* 1. *disp.* 5. *sect.* 2. & P. Munièssa *Tomo de Essent. & Attrib.* quos vide.

Thyrsus. *Martinez.* *Munièssa.*

63 Oppones tamen primò: fore, ut Deus comprehenderetur ab Anima Christi: tunc enim comprehenditur objectum, quando totum mente quasi capitur, & tenetur, *ita ut nihil ejus lateat cognoscentem*, ex Augustino *Epist* 122. *ad Paulinum*. Secundò: quia ea intuitio deberet esse infinita, quæ in perfectione repugnat, & disconvenit finito intellectui. Sequela verò probatur: Tùm quia ideò Omnipotentia est infinita virtus, quia pro termino habet res numero infinitas: ideò meritum Christi est vis infinitè meritiva, quia se extendit ad infinita præmia. Tùm etiam quia Intuitio unius creaturæ v. g. dicit aliquam determinatam perfectionem in visione: majorem, intuitio duplicis: & facto sursum ascensu calculatorio, intuitio infinitarum rerum, qualis erit necessariò intuitio omnium possibilium, necessariò erit infinita simpliciter in perfectione.

Augustin.

64 Tertiò: quia videtur esse de jure privativo Divini cognoscentis excessus essentialis in cognoscendo, non solum in modo, sed etiam in extensione, id est, non solùm *formalis, & intensivus*, sed *objectivus & extensivus*: ergo sicut est Dei solius videre res modo, quo nullus possit esse perfectior, aut æquè perfectus: ita erit Dei solius videre res extensione, qua nulla sit major nec æqualis: ergo repugnat creaturæ cognitio omnium possibilium.

65 Et ratio discursûs: quem acutè promovet Author suus P. Aldrete *disp.* 62. *sect.* 3. *anu.* 4 est, quia sicut major perfectio incognoscendo sequitur mentis perfectionem, ita major extensio: ergo sicut Divinæ mentis, quia est perfectissima, & dicit infinitum excessum ad omnes alias, est privativè proprius modus cognoscendi, ad quem nulla possit ascendere: ita est privativè propria extensio, ad quam possit nulla pertingere. Sed jam,

Aldrete.

66 Ad Primum (de quo discurrit optimè Pater Aldrete videndus omninò *disp.* 62. *sect.* 8. & 9.) respondetur, negando quod assumitur: Nam cognitio simpliciter comprehensiva Dei non est utcumque cognitio, vi cujus nihil Dei lateat cognoscentem, sed vi cujus ita nihil Dei lateat cognoscentem, ut ejus cognoscibilitatem exæquet, modo *suprà* insinuato *num.* 41. & 42. & hic est Augustini sensus. Ea autem cognitio vi cujus aliquis præcisè videat Deum, & omnia, quæ in ipso continentur, dici potest comprehensio secundùm quid, & extensiva: de quà non sunt illa Dogmata *de Divinà incomprehensibilitate*.

Suprà nu. 41. & 42.

67 Ad secundum (de quo specialiter cum fructu legentur Herize *disp.* 30. *cap.* 4. *num.* 57. & 68. Moncæus *in selectis disp.* 2. *cap.* 3. Magister Thyrsus *tom.* 1. *disp.* 5. & P. Munièssa *hic disp.* 13. *sect.* 7. & 10. *de Attrib. disp.* 17.) non dubitant aliqui respondere cum Bernal, concedendo infinitudinem intensionis in Visione, Lumine, & Habitibus Christi. Respondetur tamen negando sequelam. Neque prima probatio à pari juvat: quia Omnipotentia non ideò est infinita virtus, quia est infinitorum, sed quia est productiva independenter ab alio: neque merita Christi ideò sunt infinitè meritiva: quia sunt circa præmium infinitum, sed quia dicunt in se dignitatem simpliciter infinitam.

Herize. *Moncæus.* *Thyrsus.* *Munièssa.* *Bernal.*

68 Neque secunda probatio quicquam probat: Tùm quia calculatio æquè probat infinitudinem in visione solius Dei, cùm Deus infinitè excedat collectionem omnium possibilium. Tùm quia augmentum perfectio-

ctionis in visione non crescit pari passu, quo se objecta excedunt, & multiplicant: neque ita crescit, ut excessus non sit capax multipliciter excedi: atque adeò non est, cur exinde timeri debeat infinita. Erit quidem infinita secundùm quid, extensivè, & objectivè: & in eo sensu, quo una res dicitur habere sub se infinitas imperfectiones: hæc tamen infinitudo non obest.

69 Ad tertium respondetur, negando esse de privativo jure Divini cognoscentis videre infinita, nisi connaturaliter, vel independenter ab objectorum influxu, & ab alio coadjuvante.

70 Sed instat adversus hæc *operosissimè* Doctus Recentior ex triplici capite. *Primum* est: quia ea cognitio nequit non esse simpliciter infinitè clara: ergo comprehensiva Dei. Antecedens probatur primò: quia dicit formaliter Perfectiones numerò infinitas Claritatis, infinitarum Intuitionum, se magis, & magis intra eundem ordinem excedentium in infinitum. Secundò: quia ea cognitio talis est, ut in eà nullus sit defectus claritatis: est enim opposita omni dubio, formidini, & obscuritati circa objectum. Tertiò: quia est virtus sufficiens repræsentare terminos se se excedentes sine fine, magis, magisque perfectos: ergo est infinita simpliciter: sicut esset in genere causæ, simpliciter infinita, Virtus sufficiens adæquare Terminos in infinitum, magis, magisque perfectos. *Secundum* est: quia ea cognitio nequit non esse adæquativa Causæ, quantùm est cognoscibilis: cognoscit enim quantùm est causæ formaliter, & eminenter: neque potest magis causa cognosci, quàm dum cognoscuntur omnes ejus effectus. *Tertium* est: quia in Omni linea, tam Potentis, quàm immensi, & æterni non solùm est de privativo gradu Divinitatis excessus in modo, sed in extensione respectivè ad terminos: ergo similiter in lineà cognoscendi. Hæc *latissimè* post Amicum *tom* 1. *disp* 9. *sect.* 22. cum M. P. Petro de Abarca, Ingeniosus Magister.

P. Dominicus Navasquès.

P. Amic.
P. Abarc.

71 Verùm, licèt ingeniosè exaggerata hæc videam, non est cur nos moreantur. Habent enim, ex his quæ præsimus, solutionem. Addo tamen *quatuor* principia manifesta. *Primum* est: Cognitio non ita sequitur in perfectione mensuram objecti, ut tanta esse debeat in perfectione, quamvis sit intuitiva, quantùm est objectum: imò nisi intellectiva vis sit summa, est quid multo minus objecto suo. Hoc est evidens: unde fiunt *Duo*. Cum omnia extra Deum objecta, sint quid, perfectione simpliciter, finitum: si cognitio est quid minùs objecto; necesse est, ut cognitio omnium veritatum extra Deum sit ex hoc capite finita simpliciter. Et est *illatio prima*. *Altera*: si verum est, ut opinor & dixi *lib.* 1. *disp.* 1. *sect.* 1. *& lib.* 2 *disp.* 1. *à num.* 13. Complexum ex Deo, & Creaturis non esse simpliciter infinitum in ratione perfecti, necesse est, si cognitio est quid minùs objecto, quòd intuitiva cognitio Dei & omnium Creaturarum, sit finita simpliciter ex objecto.

Lib. 1 *disp.* 1. *sect.* 1. *& lib.* 2. *disp.* 1. *à nu.* 13.

72 *Alterum*: nullum est ens, quod crescere possit usque ad infinitatem simpliciter quantum is excedat multitudinem infinitam, & per sui perfectionem ei multitudini æquivaleat, si solùm crescit excessu simpliciter superabili: tunc autem crescit excessu simpliciter superabili, quando solùm excedit infinitum secundùm quid, quale est infinitum in multitudine, & per perfectionem, quà dari possit major. Est evidens: nam excessus, dans locum, ut supra ipsum sit aliquid majus, non est suæ lineæ summus: ergo nec infinitus simpliciter. Et id æquè verum est, sive multitudo entium inferiorum, sit ejusdem, sive diversi ordinis: nam ratio, tollens infinitudinem simpliciter, ut ob. que æquè militat. Inde licèt Intellectus noster contineat infinitos actus: & totidem voluntas, sunt Virtutes finitæ simpliciter. Nota discursum Mauri *nu* 75.

Infrà n. 75. *in med.*

73 *Tertium*: Circa idem objectum cum æquali extensione objectiva, potest dari magis, & minùs clara cognitio ejusdem objecti. Id est tam evidens, quam est evidens dari inæquales cognoscendi modos magis, & minùs perfectos, magis, & minùs claros, & inæquales cognoscendi virtutes. Unde contingere potest, ut Cognitio quoad extensionem objectivam excedat, & sit minus clara, quàm alia circa idem objectum. Quare *regula illa* Sancti Thomæ, nempe quod tunc magis clarè cognoscitur causa, quanto, plures cognoscuntur effectus, debet intelligi, *cæteris paribus*: nam possunt esse *cætera imparia* quoad modum, & perfectionem cognitionis: & tunc Regula fallit: ut advertit Angelicus Doctor 3. *part. quæst.* 10. *art.* 2. *ad* 3.

S. Thomas.

74 *Quartum*, quod ex his præcedentibus fit; omnia quæ extra Deum sunt cognoscibilia, esse quid infinitè minus Deo: quod

quod est evidens: & inde fiunt illationes duæ paris evidentiæ. Prima est: licèt detur cognitio, quæ adæquet cognoscibilitatem omnium extra Deum, esse minorem eà, quæ Dei cognoscibilitatem adæquet. Secunda: licèt Creaturæ sint participationes Perfectionis Divinæ in infinitum, cùm totus cumulus harum participationum, sit entitate finitus simpliciter, semper in causa restare modum essendi infinitè simpliciter, simpliciter imparticipabilem: unde licèt penetrentur, etiam comprehensivè omnes effectus ad extra possibiles, restare debet in Causa modus essendi magis, & magis penetrabilis, & cognoscibilis. Ex his quatuor principiis æquè solidis, & attentâ mente inspiciendis, percurro jam instantias *nu.* 70. præsuppositas.

75 Ad primam nego antecedens. Ad ejus primam probationem concedo quòd ea cognitio formaliter dicat in se quidquid est specificæ perfectionis in infinitis numerò distinctis: nego tamen exinde fieri claritatem simpliciter immitam ex secundo principio Nostro: id quod est evidens ex terminis: nam Perfectio æquivalens cumulo simpliciter finito in perfectione, nequit ex eo infinita simpliciter evadere. Et ratio est, quia non ita exinde crescere potest, ut non excedatur. Vide *nu.* 72. *&* *nu.* 71. Dixi *specificæ* ob dictum sum acutum Patris Sylvestri Mauri *in Physica quæst.* 35. *Ad* 3 *&* 4. censentis cognitionem attingentem plura, non continere perfectè totam perfectionem cognitionum separabiliter ea plura; imò, *nec duo*, attingentium: quia nequit ea cognitio simultanea plurium dicere in se formaliter perfectionem individualem separabiliter objectû attingendi: quæ perfectio est in infinitum multiplicabilis. Debet ergo ea complexiva cognitio dici perfectior, & alterior ordinis: infinita verò dici non potest, quia non dicit omnem perfectionem cognoscendi de linea quam excedit. Ad secundam probationem, nego antecedens: datur enim defectus *infinitæ claritatis*: nec exclusio Dubii, formidinis, & obscuritatis id probat, sicut in Sanctitate, non probat summum gradum, oppositio cum omni peccato: quia hæc oppositio per unicum gradum claritatis haberi potest. Ad removendum enim non requiritur tanta vis, quanta in ente potest esse ad perficiendum, ut patet. Ad tertiam, nulla ex Æternitate, Immensitate, & Omnipotêtia est paritas ad casum nostrum: ut dicam ad instantiam ultimam, *nu.* 77.

P. Sylv. Mauri.

76 Ad secundam instantiam, nego antecedens ex tertio, & quarto principio nostro. Aliud enim est cognosci quantum est in causâ, & aliud cognosci causam, quantò est cognoscibilis: sicut aliud est infinita cognoscere, & aliud infinitè cognoscere. Et ratio est: quicquid continetur in causâ, est aut esse potest infinitè minus perfectione ipsius causæ: unde etiam si cognoscas quantum eminentialiter est in causâ, restat infinita simpliciter perfectio in causâ magis, & magis cognoscibilis: ex quo patet argumentium paralogismus.

77 Ad tertiam, concesso antecedenti, nego consequentiam. Disparitas, (de quâ latè videndus Reverêdissimus Noster Thyrsus *tom.* 1. *disp.* 5. *à sect.* 6. multa disputans quibus non egemus) est facilis. Tunc enim extensio infinita quoad terminos est de jure privativo Attributi Divini, quando inevitabiliter arguit infinitudinem intensivam simpliciter in ipso Attributo: sic in Omnipotentiâ, in immensitate, in æternitate videmus: non verò sic in Scientiâ. Ratio autem est: quia terminari intellectualiter ad objectum non dicit per se aliquid majus objecto in cognoscente: sicut productio termini in causâ: idque venit ex eo quòd causa dat esse, Terminis; & non ita, cognoscens. Et certè de virtute productivâ ad cognoscitivam miror sumi paritatem posse, ut jamdiu advertî *lib.* 1. *disp.* 2. *num.* 85. De Immensitate, & æternitate, clarior est disparitas, nam præcisè consistunt in necessitate nusquam, & nullibi deficiendi: Nam terminativa correspondentia contingens est. Et hæc satis pro quæstione, quæ non est *hujus loci*.

§. IV.

QVOAD FVTVRA?

78 QVinta difficultas: an per Beatam Scientiam, seu Visionem, atque adeò in Verbo videat Anima Christi omnia, quæ Deus scit per scientiam Visionis, atque adeò omnia præterita, futura, & præsentia, imò & non futura? Hæc difficultas est nimis implexa: & in eâ sunt plures dicendi modi.

79 *Primus* est: Christi Animam non potuisse in Verbo videre omnia futura. *Alter* distinguit inter futura positiva, & negativa: & asserit, vidisse Christi Animam omnia

n'a futura positiva, non verò negativa: sic enim vidisset in Verbo omnia possibilia. *Tertius* distinguit inter res, quæ Deus scit per scientiam Visionis: nempè res immutabiliter, & necessariò existentes: qualia sunt prædicata Dei necessaria tàm absoluta, quã Relativa: Decreta Dei libera, & ipsam Scientiam Visionis Divinæ; res quæ fuerunt, sunt, & erunt, distinctas ab omni actione liberà tùm Christi ipsius, tùm aliorum: actiones liberas Angelorum, & hominum: actus liberos ipsius Christi, præsertim ortos ex ipsà scientià Visionis; Visionem ipsam Beatificam Christi, & perpetuitatem ipsius. Hac objectorum distinctione factà, vix Author cum Authore convenit: nam alius hoc objectum rejicit à Beatifica Visione Christi: alius, illud; & alius, aliud.

80 Respondeo, & *assero* primò, Christi Animam videre in Deo, seu in Verbo tanquam in speculo omnia, quæ Deus videt per scientiam Visionis. Ratio est ex Synodo Senonensi, ubi definitur, videri à Beatis in speculo Divinitatis *quicquid eorum interest*: & ex communi sententia Theologorum asserente videri à Beatis quicquid *ad unumcujusque statum* pertinet. Nunc autem sic: atqui Christi status amplectitur omnia, quæ Deus scit per scientiam Visionis: est enim status Capitis, & Principis, & Iudicis omnium: ergo videt omnia Christus in speculo Divinitatis.

Synodus Senonen.

Adde, excludendam à Christi omnem ignorantiam ex summà illa dignitate, quà fruitur; & à Deo omne genus gerendi se cum Filio, quod minùs deceat amorem Paternum, & arguat aliqualem defectum dilectionis. Nunc etiam sic: atqui si Christi Anima non sciret omnia, quæ fuerunt, sunt, & erunt, & quæ non erunt, aliquid ignoraret, gereretque se Deus cum Christo secùs ac decet Paternam dilectionem: Quis enim Pater, Filio, quem diligat, quantum potest, zelat arcana rerum, & omnia, quorum cognitio decet tanti Patris Filium? Videatur Eximius Doctor *disp. 26. sect. 4.* multa rem in hanc ingeniosè discurrens.

P. Suarez.

81 Respondeo, & *assero* secundò: Vt dicatur Anima Christi videre omnia in Verbo, seu in Deo tanquam in speculo, non requiritur quòd ea videat in Deo tanquam in objecto viso, seu per visionem Dei formaliter, sed sufficit quòd ea videat per Visionem Dei *causaliter*, *& proprietativè*, id est, ut Deus Visus, sit quasi species, ipsa sui Visione, excitata, quà Anima Christi videntis Deum determinetur ad claram intuitionem eorum omnium, quæ contingenter fuerunt, sunt, & erunt.

Ratio assertionis est manifesta, si attendatur modus, quo res videre dicimur in speculo: neque enim res videmus in speculo tanquam in objecto viso, ex cujus connexione cum re videndà resiliat visus in eam, sed tanquam in re, virtute cujus species rei videndæ reflectitur in pupillam, & aptat ad visionem: sic ergo similiter dici potest, Deum, qui secundum se potest gerere vices omnium, & singulorum objectorum, atque adeo speciei perfectissimæ circa singula, visum beatificè in se, quasi reflectere speciem, ita ut ipsa visio beatifica sit medium excitandi vim Divinitatis, ut gerat vicem speciei respectu omnium objectorum, & veritatum, quarum ipsa, ut est objectum primariò beatificum, non est medium intentionalis d aphaneitatis, & connexionis.

82 Respondeo, & *assero* tertiò: Christi Animam videre vel formaliter, vel causaliter per scientiam beatam, omnes res existentes necessariò, reliquas omnes distinctas ab omni actione libera, quæ fuerunt, sunt, & erunt: illas, *formaliter*: istas, saltem *causaliter*: semper tamen tanquam in speculo, modo dicto. Ratio prioris partis est evidens: quia illæ res necessariò existentes sunt objectum primarium ipsius Visionis Beatificæ: nam sunt ipsa prædicata Dei necessaria. Ratio posterioris est: quia ea scientia non est cur negetur Christo ex discursu generali primæ assertionis. Dixi *causaliter*: Nam Visio ipsa Beatifica Christi, cum sit finitæ perfectionis in linea intellectionis, nec determinata unquã sit, nequit formaliter se extendere ad modum affirmandi de futuro, aut de præsenti veritates de futuro, aut de præsenti contingentes sine necessitate determinatus vel in veritate, vel in esse. Quod est maximè advertendum.

83 Oppones tamen dictum à Christo Domino, Marci 13. *de die illo* (nempe judicii) *nemo scit neque Angeli in Cœlo; neque Filius, nisi Pater*: ergo saltem de determinato die judicii nescivit Anima Christi, seu Christus *ut homo*. Id in quod nimis inclinant aliqui Patres apud Vazquez, Vvadingum, & Martinonem: verùm videtur hic Agnoitarum error, & damnatus videtur à *VI. Synodo* in Themistio quodam *act* 11. & 13. ut vult Suarez: cui non multum assentior:

Marc. 13.

Vazquez. Vvading. Martinon. VI. Synod. P. Suarez.

aliud

aliud enim fortè fuit Themistii crimen. Quicquid sit, communis solutio est bona, nempe dixisse verè Christum, nescisse judicii diem, vel scientiâ, humanitus comparatâ; vel per scientiam, quam ut aliis communicandam accepisset, & ut *Doctor Ecclesiæ*. Nec inde multum inferas, posse sic dici, quod Angeli etiam sub secreto acceperint: nam ridiculum certè diceretur hoc secretum, Angelis omnibus publicum: unde si dixit Christus se secreto accepisse, benè via intercluditur, ne Angelis hæc notitia detur. Quod enim Filio datur, quasi non daretur ad usum; nullo modo credibile est Ministris datum.

84 Respondeo & *assero* quartò: Christi animam vidisse in verbo, seu per beatam visionem, saltem causaliter omnes actiones liberas aliorum omnium hominum, & Angelorum, & eorum omnium actus, & cordis arcana, non tamen formaliter, sed causaliter. Ratio primæ partis est, quia non est cur ista gloria negatur Christo Domino. Tùm quia id maximè pertinet ad statum summi Principis, & Capitis omnium Hominum & Angelorum.

Ratio secundæ partis sumitur communiter à Modernis ex eo quod inter actiones liberas creaturarum sunt aliquæ posteriores ad ipsam Visionem beatificam Christi: quas ideò censent non posse videri per ipsam: nam visio non potest esse visio, nisi eorum, respectu quorum est posterior: quippe visio supponit objectum, quod videt, hoc tamen fundamentum est omninò debile: nã intuitio non exigit præcedentiam objecti sui, nisi cùm hoc exercet vim physicè motivam & influxivam circa visionem, unde Intuitio, quà Deus videt creaturas possibiles, non est ipsis posterior: nec, quà Pater videt Filium & Spiritu, pro priori ad processiones eorum, non est ipsis origine posterior, imò prior. Quare falsum assumitur.

Ratio mihi est: quia si visio formaliter videret eas actiones pro earum variatione variari deberet, alioquin manerer expositа falsitati, imò falsa. Nam modus invariabiliter cognoscendi, veritates de præsenti, & de futuro contingentes, est *privativè Divinus*, & vix intelligibilis.

85 Respondeo. & *assero* quintò: Christi Animam vidisse etiam per scientiam beatam in Deo tanquam in speculo actus liberos suos, tàm procedentes à Visione, quàm omnes alios, non tamen *formaliter, sed causaliter*. Ratio primæ partis, *nempè quòd viderit*, est quia nihil magis ad statum uniuscujusque pertinet, quàm actus ipsius; sed Christi Anima videt quicquid pertinet ad statum ipsius: ergo & omnes actus suos.

Ratio secundæ partis *nempè quòd viderit per* Visionem Beatificam, *non formaliter*, sed *causaliter* est generalis illa, quam *num. 87. fin.* tetigi; & pro actibus ex ipsâ visione procedentibus, (si qui fuerunt) est specialis ratio: nam libertas exigit pro sui incolumitate, ut ex parte actûs primi constituentis indifferentiam dominii electivi, & præsertim ex parte notitiæ, per quam proximè constituitur electiva voluntas, nihil importetur, quod ex suâ naturâ non sit indifferens, & carens determinatâ connexione cum altero ex extremis inter quæ facienda est electio; sed si Visio Beatifica formaliter videret eos actus liberos, ad quos ipsa prædirigit, ex parte actûs primi non supponeretur indifferentia judicii, & dominativæ electionis: ipsa enim Visio est essentialis connexio cum existentiâ sui objecti, uti repræsentatur, quia necessariò vera: ergo libertas ipsa pro sui incolumitate exigit non constitui per Visionem eorum actuum, ad quos ipsa visione dirigitur: videre ergo eos debet per scientiam distinctam à Visione Beatificâ; ipsi tamen debitam.

86 Et urgetur hæc ratio. Vel potest concipi in ordine ad actus hujusmodi, qui dicuntur liberi, & alioquin pendentes à Scientiâ Beatâ ipsius Christi, Hypothesis causæ Proximę indifferentis ad partem utrâque, vel non? Si secundum: ergo nulla est hypothesis, sub quâ sit contingens affirmatio de eorum existentiâ: ergo nec ulla libertas. Implicat enim, in Schola nostrâ dari libertatem actionis, quæ non sit contingenter affirmabilis de aliquâ Hypothesi ad ipsius positionem sufficienti. Si ergo primum; ergo datur hypothesis causæ Proximæ nullã importans connexionem cum parte determinatâ. Patet consequentia: quia indifferentia æquè desinit esse per connexionem constitutivam, ac per determinationem ad unum. Modò sic. Sed visio est notitia connexa cum existentiâ objecti, quòd videt existens: ergo nequit constituere signum causæ Proximæ indifferentis ad ipsum.

87 Neque video lenimentum in patitatibus, quas doctè ad hæc accumulat pro solutione Pater Thomas Munièssa *de Incarnatione disp. 13. num. 68.* Primò ex libertate *P. Thomas Munièssa.*

te immediatà Actûs imperati,non obstante connexione præcedentis imperii. Secundò ex libertate Actûs pro instanti determinato præcepti homini justo,non obstante concursu Gratiæ Habitualis cum ipso connexæ. Tertiò ex libertate omnium nostrorum actuum liberorum, non obstante præcedentia Scientiç Mediç indispensabiliter prçeûntis. Non, inquam, video. Nam imprimis multi,licèt immeritò, de earum veritate dubitant. Deinde, ut ab ultimo incipiam, quæ paritas est ex præcedentià Scientiæ Mediæ, cùm ea nec sit principium proximum, neque constitutivum Nostræ sufficientiæ; & sumus in casu Principii Proximi,& constitutivi sufficientiæ ad operandum ? Insuper Paritas à concursu Gratiæ Habitualis, ejusdem difficultatis est.& premitur pari discursu,si modus defendendi sit idem. Da enim mihi juxta tua principia hypothesim sufficientem,de quà contingenter affirmes existentiam actûs præcepti. Præterea Paritas ab actu imperante, qui est libitum voluntatis operantis, quid facit ad casum,vbi loquimur de Principio,quod nec libitum esse potest, nec esse consequens ullo modo ad voluntatem? Demum Paritates, quo eas modo cumque sumas, sunt de Rebus à voluntate pendentibus quoad existere, aut conservari ad rem omninò independentem,& præviam. De quibus, etiam affirmatis;Veram doctrinam ipse dabo,tùm *in Tract.de Prædest.* Tùm *in Tract.de Actibus humanis*, unde constabit, quàm auxilii parum in ipsis sit ad rem præsentem.

Latè in 1 p de Prædest. & in 1. 2. *de Actib.*

88 Magis autê displicet ratio,qua nititur Magister præcitatus,nêpe, huiusmodi Principia non obesse libertati,quia pro libito sunt evitabilia. Sic arguo. Non est pro libito evitabile respectivè quidquam ab eo,in quo implicat vis pro libito evitativa : ut est evidens. Sed casu,quo Visio sit immediata cô causa actûs affectivi, implicat vis pro libito evitativa talis visionis : ergo in eo casu talis visio non est evitabilis pro libito. Idem argumentum fit ad paritatem Gratiæ Habitualis, & ostendo minorem. Vis pro libito evitativa, non est præcisè potestas faciendi oppositum,sed potestas faciendi oppositum, habens optionem aliter operandi : ergo est potestas insimul sufficiens aliter operari:ergo est Potestas plene sufficiens ad utrumlibet: ergo est Potestas cum utrolibet conjungibilis. Sed Potestas constituta per connexionem ad unum non est conjungibilis cum utrolibet:ergo non est pro libito evitativa. Latè de his,*in Tract.de Prædest.*

§. V.

QVID DE PERPETVITATE VISIONIS ipsius.

89 REspond.& *assero* sexto. Animam Christi videre formaliter in Verbo,seu per ipsam visionê, perfectionê visionis ipsius,ejus intensionem, & necessitatem non deficiendi,vel formaliter, vel in simili. Ratio primæ partis est, quia visio, cùm sit subtilissima cognitio,non est cur non sit per secta reflexio, & experientia sui : ad quod nulla requiritur relatio,nulla destructio,nulla prioritas,autposterioritas,ut male timêre cœperunt aliqui cum Petro Hurtado.Ratio secundæ partis,difficilè redditur ab his qui in actibus vitalibus defendunt intensionem gradualem: nam contendunt eorum aliqui primum gradum v.g. videre secundum: hunc,primum,& tertium: quo fiet ut sint essentialiter inseparabiles : rectiùs in hac via discurrendi diceretur, unumquemque gradum videre seipsum,quo fieret,ut visio seipsa videret totam suam intensionem.

90 Sed mihi, cui displicet in qualitatibus vitalibus hæc gradualis intensio, facilior est ratio:nam intensio est ipsissima perfectio actus superans alios, qui circa tale objectum haberi possent; sed hæc videtur formaliter per visionem : ergo, & intensio. Ratio tertiç partis est, quia Beatitudo dicit constitutivè securitatem de possessione summi boni quo fruitur, juxta mensuram dignitatis ipsius : ergo seipsa videre debet necessitatem non deficiendi, vel in se, vel in simili : id enim ad minus exigit illa securitas.

Suprà disp. 1.*n.*125.

Latè in 1, 2.

91 Respondeo, & *assero* septimo. Animâ Christi non videre formaliter per scientiam, & Visionem beatificam, perpetuitatem ipsius,aut decretum, vel scientiam Dei de tali perpetuitate, saltem *absolutè* : videre tamê *causaliter,& proprietativè*.Dixi saltem *absolutè*, propter discursum apponendum, & insinuandum *n.* 99. Ratio primæ partis non sumitur cum Bernal,& Moncæo, ex eo quod ista objecta sintposteriora ad visionem;visio autê debeat esse posterior objectis,quorum est visio. Diximus enim *nu.* 87. assumi fallo : potest quippe dari visio,& intuitio rerum,quæ consequuntur ad visionê.

Bernal. Moncæo.

Ra-

92 Ratio ergo est: quia alioquin ipsa Visio, utpote essentialiter vera, esset essentialiter indestructibilis, quod repugnat. Nec dicas, talem esse solũ consequenter, & ex divino Decreto: nam & habet ex essentia sua, ut habet esse verã; & tale decretũ de non annihilandâ visione est omnino chymericũ, & ridiculũ, nõ minùs, quàm decretũ de nõ separanda actione à termino suo. Ratio secundæ partis est, quia videtur de connaturali, imò, & de essentiali constitutione Beatitudinis, non solùm scire, quòd numquam deficiet possessio aliqua summi Boni, sed etiam scire, quòd neque deficiet ista numerò possessio. Quidquòd est durum dicere, quòd si rogaretur Beatus, aut Christus an duratura foret hæc numerò visio, cogeretur dicere, se nescire. Adde, quòd hæc veritas maximè pertinet ad statum Beati.

93 Dices: non vitari sic inconveniens: nam vel scit Beatus, aut Christi Anima non solùm decretum de permanentia hujus numerò visionis, & ipsam permanentiam in æternum, sed etiam Decretum de permanẽtia hujus secundæ notitiæ, & ipsius permanentiam in ævum; vel non?

94 Si secundum: jam datur veritas, quam nescit Christi anima, tàm formaliter, quàm causaliter vi visionis, & in Verbo. Deinde si semel asseritur esse de conceptu Beatitudinis notitiam de ipsius perpetuitate: debemus etiam dicere esse de conceptu Beatitudinis notitiã de perpetuitate singulorum, per quæ Beatitudo constituitur: ergo debemus dicere esse de conceptu Beatitudinis notitiam de perpetuitate notitiæ, quâ scitur Beatitudinem fore perpetuam.

95 Si primum: rogo per quam notitiam scit Christus, non defecturam scientiam quã de suæ visionis perpetuitate habet? si per seipsam: in scyllam incidimus pro carybdi vitandâ: nam illa notitia utpote supernaturalis, & vera manebit essentialiter indestructibilis. Si per ipsam primariam visionem: utraque indestructibilis erit: nam erũt mutuò inseparabiles: & utraque alterius perpetuitatem affirmat. Si per tertiam aliquam scientiam, procedetur in infinitum. Hæc objectio est valde difficilis, exclusâ semel possibilitate creaturæ necessariò indestructibilis ex suppositione primę productionis.

96 Responderi tamen potest, & primò admittendo, quòd Christus sciat perpetuitatem suæ visionis per aliam notitiam, quę sit de constitutivo Beatitudinis, quin tamen sciat perpetuitatem istius secundæ notitiæ. Hoc componi dupliciter potest, primò, *dicendo* Christum Dominum scire sibi non defecturam hanc numerò visionem: neque certitudinem de hac veritate sive sit per hanc numerò notitiam, quam modò habet, sive per aliam omninò similem: unde scit omnem veritatem saltem æquivalenter, & moraliter. Secundò, *dicendo* hanc secundã notitiã variari pro diversitate temporũ, quibuscum comparat de præsenti existẽtiã visionis beatificæ cũ securitate de eo, quòd semper durabit: unde scire nõ potest perpetuitatem talis secundæ notitiæ, cùm reipsa non sit perpetua.

97 Quare ad primam impugnationem hujus partis dicetur Christum nihil nescire simpliciter: quia vel scit hanc notitiam saltem moraliter permansuram in simili; vel scit eam defecturam, & successuram aliam, quam per ipsam sciet cùm sit: unde nulla erit veritas, quam nesciat, licèt non semper sciat omni modo quo scibilis est. Ad alteram, dicatur, esse de conceptu Beatitudinis inamissibilitatem ipsius quoad rectum: nam Beatitudo duo dicit: Visionem Beatificam, & securitatem de ejus permanentia: ita tamen ut determinatè dicat hanc numerò visionem: indeterminatè hanc vel illam notitiam, quâ sciat eam numerò Visionem permansurã. Quare sufficit ad conceptum, & unitatem Beatitudinis securitas de perpetuitate numericâ visionis, & de perpetuitate specificæ notitiæ, per quam hæc sciantur.

98 Responderi secundò potest, admittendo quòd Anima Christi sciat perpetuitatem Visionis, per secundam illam scientiam (quæ dici potest secunda in via visio, &) quæ simul videat perpetuitatem Visionis, & sui, liberè decretam à Deo, quin sequatur aut essentialis indestructibilitas, aut periculum falsitatis. Quæ ut componant Authores apud Quiròs *disp. 23. de Visione*, & apud Aldrete *hìc disp. 63. sect. 4.* dicunt profecto mirabilia, *quæ non licèt homini loqui.* *Quiròs. Aldrete.*

99 Mihi hæc via occurrit, quam subjicio censuræ lectorum, aliquantum hærendo Patri Quirós *num.* 22. & dicendo: quòd illa visio, seu scientia exprimit perpetuitatem sui, & decretum de eâ liberum, non quidem modo plenè absoluto, sed imitanti conditionatum; scilicet tali modo tendendi, & dicendi se futuram, & Decretum esse, quia Decretum est, ut ex modo in- *Authoris mens.*

telligendi non exigat, quòd decretum sit: unde non potest præstare suum effectum absolutè intelligendi, quòd decretum sit, & futura sit ipsa: nisi quia decretum est, & dum est.

100 In quo modo cognoscendi non video certè repugnantiam: imò promoveri video à multis Doctrinis, quas alii docent alibi, & quas potissimùm explicat Pater Ribadeneyra *de Actib. Human. disp.* 11. *cap.* 4. *à num.* 31. Quæ si vera sunt, duo fient. *Primum*: eam scientiam, casu quo sit decretum de sui perpetuitate, videre & hâc & illud determinatè. *Secundũ*: manere secundũ se destructibilẽ & solùm ex suppositione decreti indestructibilem: illud: quia secundũ se potuit esse sine tali decreto. Hoc: quia eatenus est indestructibilis, quatenus absolutè affirmat Decretum; sed solùm hoc affirmat casu quo Deus liberè decretum ponat: ergo.

Ribadeneira.

101 Dices primò: si ipsa visio est repræsentativa Perpetuitatis sui, & decreti de ipsâ, quomodo potest intellectus illam habere, quin denominet videntem? Respondeo: quia ea intellectio sic est repræsentativa eorum objectorum, ut exigat in intellectu ad ea intelligenda per ipsam, quòd capax sit: Intellectio enim cõmunicata subjecto incapaci, non denominat. Intellectus autem est capax quatenus in ipso non supponitur actus affirmans dari decretum de oppositio, aut potestas proxima affirmandi. Nam ex suo modo tendendi supra explicato id habet.

102 Dices secundò: ergo ista intellectio constituitur in esse absolutè intelligentis sui perpetuitatem per ipsum decretum. Nego consequentiam: absolutè enim constituitur manifestans sui perpetuitatem per communicationem subjecto capaci, id est, intellectui, dum caret actu verè affirmanti decretum de oppositio, aut expeditione ad affirmandum: quæ carentia respectivè ad actum in intellectu nihil est præter actum, & intellectum: in objecto tamen, actus, & in rebus est existentia objecti; quam exigit existere, ut repræsentet intellectui. quam tamen ex se non exigit, sicut neque ipsam absolutè repræsentare.

103 Dices tertiò: ille actus est verus essentialiter, & necessariò: ergo exigit quòd sit objectum. Respondeo, eum actum esse necessariò verum, eòipsò quòd affirmet, & modo quo affirmat: nam veritas est proprietas affirmationis, aut negationis. Cùm ergo non affirmet absolutè, nisi dum, & quia decretum est, non aliter est necessariò verus. Sic autem jam connectitur cum sui perpetuitate, nempe, quia & dum decretum est.

104 Respondeo, & *assero* octavò, Christi animam per Visionem Vnioni connaturalem, nullum decretũ Dei aut scientiam liberam determinatè videre *formaliter*, saltem in essentia Dei, tanquam in medio viso: omnia tamen *causaliter*. Ratio primæ partis est: Visio enim Vnioni connaturalis est secundùm se indifferens conjungi cum omnibus, quibus est apta jungi Hypostatica unio; atqui Hypostatica unio cum nullo determinatè decreto connectitur: ergo nec visio: ergo non videt formaliter. Deinde, quia essentia Dei est ita mirabiliter independens ab omni Decreto determinatè, ut cum nullo determitatè dicat connexionem: ergo nõ potest ullũ in ipsa videri tanquã in medio viso: an tamen in ipsà tanquam in speculo viso juxta doctrinam *nu.* 82. possint videri Deus, & omnia libera per visionem eandem, dicemus, & colligemus *mox*. Ratio secundæ partis est, quia non est credibile, ut Filio celaverit Deus arcana cordis sui, cùm effectus consiliorum non absconderit. *Dices*: ergo ea scientia, quæ decreta videat, necessariò debet videre, vel sui perpetuitatem, vel destructionem. Respondeo eam, vel non visuram decreta omni modo, quo possunt affirmari, & videri juxta *n.* 96. vel visuram modo explicato *n.* 99.

105 Respondeo & *assero* nonò: Si possibilis est in intellectione, & visione creata, modus imitans Divinam intuitionem & sine affirmatione de præterito, præsenti, & futuro, perfectissimè æquivalens nostræ affirmationi de præterito, præsenti, & futuro, nempe quo sine ulla compositione invariabiliter, & uno simplici intuitu, vel in se, vel in Verbo videat res omnes pro suâ quamque differẽtiâ temporis, talis censeri debet visio, quam Christo tribuimus circa veritates contingentes. Ratio est perspicua: quia talis modus intuendi, quò magis est similis Divino, magis conformis est habenti dignitatem Divinitatis.

106 Sed quid de possibilitate conditionis? Respondeo eã adstrui ab August. *lib.* 15. *de Trinit. cap.* 16. ubi de statu Beatifico loquens ait: *Fortasis volubiles non erunt cogitationes nostræ, ab aliis in alias euntes, atque redeuntes, sed omnem scientiam nostram uno simul*

S. August.

mul conspectu videbimus. Id quod *lib.* 12. *Confess. cap* 13 omninò repetit, & asseveranter affirmat. Deinde, quia hic modus complexionis, & compositionis totus oritur ex naturali imperfectione nostrâ: non est ergo cur erutus intellectus ex his tenebris in illã lucẽ non videat sine ulla volubilitate tẽdentię rerum volubiles vicissitudines. Adde id omninò significari per nomen visionis, & intuitionis: non est ergo cur iste modus appareat intellectioni creatæ repugnans.

107 Respondeo, & *assero* decimò, juxta doctrinam *num. præced.* & præjactas suprà *nu.* 82. posse dici, & debere Christi animam videre omnia in Verbo tanquam in speculo sive per visionem eandem, quæ nempe videat Deum, & in ipso tanquam in medio omnia possibilia, & tanquam in speculo viso omnia decreta, & in ipsis futura: vel per duplicem visionem, quarum altera, quæ sit prima, videat omnia necessaria: & altera, quæ ex prima sequatur, & secundaria sit, videat omnia contingentia: nisi ubi sit specialis repugnantia, ratione libertatis actuum ab hac, vel illa visione procedentium. Ratio est, quia nulla est contra hujusmodi doctrinam specialis difficultas, quæ victa non sit: & alioqui est maximè decens statum Animæ Verbo unitæ; magisque conformis communi Theologiæ, quæ asserit ex PP. & ex Senonensi, quæ Beati vident, videre eos ipsa in speculo Divinitatis, intuitu, quantum potest simplici, & nostras communes intelligendi imperfectiones præterveto.

§. VI.

ALIÆ DIFFICVLTATES.

108 SExta difficultas: an Christi anima videat in verbo futura conditionata contingentia, per scientiam Beatam: scilicet, omnia, quæ Deus scit per Admirabilem suam Scientiam mediam. Vidisse aliqua, certum mihi est *ex Matth.* 11. Tùm quia ea scientia requiritur in Christo ad obeundum, & sustinendum perfectè munus supremi Iudicis, & Mediatoris. Respondeo, & *assero*, vidisse etiam omnia. Tùm quia id maximè consonũ est præjactis doctrinis. Tùm quia id exigit Dignitas Christi, potentis sic proximè inter omnia pleniùs eligere per quæ vellet, interpositis precibus, favere hominibus, & Angelis, quorum est Caput supremum. Alia possunt ex dictis colligi. *Matth.* 11.

109 Septima difficultas: an Christi anima per scientiam Beatam, seu in Verbo cõprehensivè videat omnia objecta creata, quę tangit? nam Increata non comprehendere, nec posse patet *ex nu.* 42. Respondeo, & *assero*, comprehensivè videre. Ratio mihi est facilis juxta præjacta principia: quia ea vidit modo sublimissimo, atque adeò, quantum, & magis quàm sui meritò cognoscibilia sunt. Adde comprehensionem rerum entitatis finitæ, quantumvis infinitæ sint numero, cadere posse intra limites scientiæ finitæ; nõ est ergo cur neganda sit Christo. Nec in hoc est specialis difficultas nisi orta ex diversis principiis explicandi naturam Comprehensionis, quæ nos negamus.

110 Octava difficultas. An in Christo pro scientiâ Beatâ sit assignandum speciale lumen gloriæ? Ratio dubitandi est, quia videtur omninò ociosum: & in Christo constitui satis apparenter, & probabiliter potest in ipsa Vnione, & Omnipotẽtia, dicẽdo, quòd sicut nos dicimur elevari posse extrinsecè ad supernaturaliter operandũ per assistentiam specialem Omnipotentiæ: sic dici posset ipsa Vnio Hypostatica specialis applicatio passiva Omnipotentiæ, & quidem intrinseca ad roborandum intellectum, & animam Christi. Et ratio congruentiæ esse posset, primò, sublimitas visionis producendę. Secundò, exigentia, quâ ipsa Vnio inclinat in Beatificam visionem: quæ unio, cùm secum Animæ adferat ipsam Omnipotentiam, quæ luminis, & speciei vices gerat, non est cur lumen emendicet ab accidenti. Discursus videbitur alicui fortè satis probabilis, & apparens.

111 Nihilominus respondeo, & *assero* assignandum in Christo accidentale lumen gloriæ. Dat rationem Aldretus *disp. 65. sect.* 1. quia lumen non solum requiritur ad productionem, sed etiam ad receptionem visionis: requiritur enim tanquam vitale principium, ne in actu sit formalitas vitalitatis, quæ in principio proportionato non resplẽdeat. Hæc tamen ratio, valde dubia est, & Theologiæ parum communis. Ratio ergo mihi est. Tùm similitudo nostri cum Christo in his quæ concernunt ad Gratiam, & principia Gloriæ. Tùm quia aliter facilè, imò eodem omninò fundamento negari possent in Christo virtutes infusæ contra communem Theologiam. *Aldretus.*

112 Inferes ex hucusque discussis, Christi animam vidisse per scientiam Beatam, seu *Summa Doctrinæ.*

in Verbo omnia,quæ videt Deus per ſuam illam triplicem ſcientiam, nempe ſimplicis Intelligentiæ,Mediam,& Viſionis. *Dices*,hàc propoſitionem damnari in *Directorio* Inquiſitorum Eymerici 2.*p q* 11 pro quodam Arnaldo de Villanova Medico Tarraconenſi: qui eam docebat ſic: *Quam citò anima Chriſti fuit unita Divinitati ; ſtatim ipſa anima ſcivit omnia, quæ Deitas ſcit.* Sic arguit, & cenſurat Cabrera *3 par.quæſt.*10. *art.*2. *diſp. 3.concluſ.*2.

Arnaldi error qualis repræſentetur?

Cabrera.

113 Reſpondet Delego *diſp.* 20. *ſect.*2. *nu* 46.eam damnationem factam ab Inquiſitoribus Tarracone, Pontifice inconſulto; nec eandem confirmatam ab ullo Pontifice, aut Concilio ut in eodē Directorio notatur. Reſpondeo ſecundò:Arnaldum damnatū ob rationem datam dictæ propoſitionis,& principia omninò erronea,quæ ex ſchola medica transferre voluit in Theologiam, malus Medicus,& pejor Theologus. Sic enim proponitur error in Directorio: *Secundus error: quòd quā citò anima Chriſti fuit unita Divinitati,ſtatim ipſa anima ſcivit omnia, quæ Deitas ſcit; quia alias*, ut dicebat,*non fuiſſet cum ea una Perſona*: præcipuè quia ſcire eſt circunſtantia ad ſuppoſitum individuale,& non ad naturam.Vide ergo cur damnetur, nempe, quòd dixerit non poſſe Naturam creatam uniri Hypoſtaticè Verbo Dei, niſi haberet tantam ſcientiam, quantam Deus. Quare primus Arnaldi error fuerat,Humanitatem aſſumptam, eò ipsò manſiſſe æqualem Deo, tamque altam, quantum Deitas eſt, tamque potentem. Ex quo patet nimis exceſsiſſe Cabreram in cenſura. Et hæc de *Beata ſcientia* Chriſti Domini.

Qualis fuit Card. Delug.

SECTIO III.

DE SCIENTIA INFVSA ANIMÆ Chriſti Domini.

114 DVpliciter dicitur Scientia Infuſa. *Per ſe: peraccidens*: hæc ,quæ proprio marte poteſt acquiri,& tamen præternaturaliter, & citra laborem infunditur. Illa, quæ proprio marte non poteſt acquiri: & eſt adhuc duplex. *Prima* poteſt dici infuſa per ſe, *ſecundum quid* : & eſt entitate naturalis, quam nempe exercet Anima ſeparata independenter à phantaſmatibus. *Secunda* eſt Infuſa per ſe *ſimpliciter*. De hac nunc quæſtio: de aliis,pòſt.Deſcribi poteſt:*Scientia ſimpliciter ſuperna, habens pro objecto formali veritates à Deo diſtinctas.* Vnde nec eſt tam perfecta,quàm Beata ; & eſt perfectior, quàm ulla alia ſcientia. Infuſa dicitur, ſumpto pro ſignificandâ ſpecie nomine Generis; licet Beata ſcientia ſit etiam ſimpliciter infuſa per ſe:quia Beata jam habet ſpeciale nomen. Controverſia de hujuſmodi ſcientia, *quinque*, poſtulat, ut explicentur: Ejus Exiſtentia: Objecta : Principia : Vſus: Proprietates. Quæ ſingula,ſubjectis quibuſdam difficultatibus, ſuo ſingula ordine decidentur.

§ I.

SCIENTIÆ INFVSÆ IN CHRISTO certitùdo,& perfectio.

115 PRima difficultas: an ultra ſcientiam Beatam fuerit in Chriſto ſcientia ſupernaturalis, & per ſe infuſa? & ex quo tempore? Negaſſe videntur Alexander, Almainus,Richardus, Durandus, Bonaventura: quos à cenſura liberat Doctor Eximius *diſp.*25. *ſect.*3 *fin.* Reſpondeo cum *communi* Theologia, & *aſſero* fuiſſe: & quidem ab Inſtanti conceptionis, ſaltem habitu.Ratio prioris partis eſt.Primò ex ſcriptura,ubi dicitur in Chriſto fuiſſe omnes *Theſauros ſapientiæ,& ſcientiæ Dei* : & fuiſſe *plenum Gratiæ,& Veritatis*:quæ plenitudo planè ſignificat fuiſſe in Chriſto omne ſcientiæ genus homini poſsibile.

Alexand. Almain. Ricard. Durand. Bonavent. P. Suarez.

116 Secundò : quia Chriſto Domino negari non poteſt ex generali regula perfectio ſtatui ſuo conformis, niſi ſit impoſsibilis: nam habet jus ad omnem perfectionem ſibi poſsibilem, ſtatui ſuo conformem: atqui Infuſa ſcientia ſupernaturalis ultra Beatam eſt perfectio poſsibilis, & ſtatui Chriſti conformis: Tùm quia ea ſcientia eſt conformis ſtatui Viatoris, in quo fuit Chriſtus,loco ſupernaturalis fidei,quæ nobis eſt in ſtatu viæ. Tùm etiam:quia eſt ſcientia, quâ nec Beati in Cœlo carent. Tùm inſuper : quia eſt omninò diverſa,nam Beata aliter tendit,& alio nititur objecto formali. Tùm præterea:quia decet ut Chriſti Anima res creatas videat quantùm ſunt cognoſcibiles, atque adeò in ſe ipſis:quod eſt munus Infuſæ. Tùm demū: quia ea ſcientia eſt Chriſto neceſſaria, tàm ut de ipſa loqui cum Angelis poſsit, & eam docere ſine recurſu ad decreta Dei; quàm, ne ſit Perſona minor Chriſto, qui ſcientiam ſuperni ordinis habeat, quales Angeli ſunt:

qua

quâ tamen ipse careat. Ex quo patet vanum esse timorem superfluitatis hujus scientiæ in Christo, suppositâ Visione: quo unicè deterriti sunt Authores citati.

117 Tertiò: quia in Christo nō solùm est virtus voluntatis, qua possit amare Deum, & omnia propter Deum, sed aliæ, quibus speciales honestates amplecti propter se possit: ergo non solùm est virtus intellectualis, quâ videat Deum, & omnia in Deo, sed quâ videre possit speciales veritates in seipsis: & hæc est infusa per se. Quartò: quia fortè est Christo necessaria in supplementum visionis, si nempe visio non videat formaliter in Verbo omnia, ut probabile est: imò in compprincipium multorum actuum liberorum, juxta doctrinas *supra* insinuatas.

Sect. præced nu. 85. & 86.

118 Ratio secundæ partis est, primò: quia ab instanti conceptionis fuit in Christo jus ad hanc scientiā, & ab ipso instanti militant omnes ferè rationes, quas pro ejus existentia protulimus. Secūdò: quia eę perfectiones, ad quas habet ratione Divinitatis unitæ, jus, & dignitatem, negari non possunt Christo ab instanti conceptionis, nisi earum privatio, accedente Christi ipsius beneplacito, sumatur in exemplum, & exercitium utilitatis nostræ: atqui talis privatio potiùs noceret utilitati nostræ, cùm ea scientia sit de congruenti statu Doctoris, & Magistri, cujus munus in Christo nobis est utilissimum: ergo. Dixi *saltem habitu*: nam de usu, & actu dicemus *infrà*,

Infrà à nu. 180.

119 Dices primò, superfluit scientia ex motivis minùs perfectis, quando jàm supponitur eamdem rerum scientia ex motivo perfectissimo: qualis est Beata, quà Christus videt Deum, & omnia in Deo. Secundò: Christi anima per accessum scientiæ infusæ supra Beatam neque cognoscit plura, neque meliùs, quàm per solam Beatam: ad quid ergo talis accessus? Tertiò: Vires animæ sunt limitatæ, adeò, ut impensâ virtute in effectus unius generis, minùs sufficiant ad effectus alterius generis, iuxta vulgatum illud: pluribus intentus minor est ad singula sensus: ergo multiplicatio scientiarum in Christo solùm faciet, ut neutra sit in suo genere perfecta.

120 Respondetur. Ad primum, omisso quòd Beata Visio se extendat æquè ac Infusa Scientia (id quod negant multi) dicatur, tunc, in casu scientiæ perfectioris, superfluere imperfectiorem, quando ambæ solùm differunt in intensione, non verò quando differunt quoad objecta formalia: ita ut sit in minùs perfecta specialis aliqua perfectio, quæ in perfectiori non lucet: ita autem se habent Beata Scientia, & Infusa.

121 Ad secundum, etiam omisso, quod assumitur, dicatur, quòd licèt per scientiam infusam non potuerit Anima Christi cognoscere melius objecta, quæ videbat in Verbo per Beatā; poterat tamen videre per sectione speciali, & specificā, quæ formaliter non erat in actu scientiæ Beatæ. Vnde per scientiam infusam, licèt non augeatur status sciendi intensivè, augetur extensivè: dandusque est Christo cumulus perfectionis in omni genere maximus.

122 Ad tertium dicatur, tunc Animam impensā virtute in effectum unius generis, minùs sufficere ad alterius generis effectus, cùm circa genus utrumque debet impendere eaidem formaliter vires, eandem activitatem, & continentiam perfectionis. Ideò pluribus intentus minor est ad singula sensus: quia potentiæ sensitivæ impendunt in suos actus eaſdem Spirituum Vitalium vires. At si Anima vires formaliter diversas applicet ad effectum unius generis, ab his quas in alterius generis impendit, tam abest, ut ex attentione in unum fiat minor ad alterum, ut potiùs juvetur. Ideò ex apprehensione juvatur ad judicium: ex præmissis, ad illationem: ex simplici complacentia ad amorem efficacem. In re autem nostra sic evenit: Nam in Anima vis cognoscitiva Creaturarum in Deo, & Dei in se diversa formaliter est à vi cognoscitiva Dei in creaturis, & harum in se: diversisque principiis utitur.

123 Secunda difficultas: quo perfectionis gradu fuerit in Christo supernaturalis hæc scientia? Respondeo, & *assero*, discurrendum in hoc juxta regulas disputando de *Gratiā Christi* præstitutas: quas frustra repeteremus. Vnde fiet ad minus, eam in Christo constituendam gradu ita perfecto, ut omnes, & singulas, quæ sui generis sunt in Angelis, excedat: Imò ut de potentiā ordinariā perfectior saltem, non possit infundi. Vide principia, unde hæc descendunt *loco citato*. Et hæc circa existentiam scientiæ per se infusæ in Christo. Pergo ad objecta.

Suprà disp. 1. n. 170.

(***)

§. I.

§. II.

OBIECTA SCIENTIÆ INFVSÆ.

124 TErtia difficultas: quodnam, & quotuplex fuerit Objectum ſcientiæ per ſe infuſæ Chriſti Domini. Variant in reſolutione Doctores: ut de objecto Beatæ vidimus. *Limitat* tamen ſpecialiter Schotus excludens ab objecto infuſæ ſenſibilia: quia ejuſdem objecti nequeunt eſſe ſpecies intelligibiles diverſæ. *Limitat* ſpecialius Delugo excludens ab objecto infuſæ ea objecta naturalia, quæ neque Divino Magiſterio ſoletmus diſcere; & æquè benè ac perfectè per naturales vires aſſequi poſſumus: quia alioquin non eſt cur admittatur in Chriſto ſcientia naturalis eorum: vel ſimul haberet ſcientiæ infuſæ actum, & actum ſcientiæ naturalis circa idem objectum, ſolo diſcrimine ſupernaturalitatis, & naturalitatis: quod eſt contra experientiam, & rectam Philoſophiam; imò & contra ipſam Theologiam, negantem, quòd dum elicimus actum ſupernum, non elicimus inſimul actum naturalem ejuſdem tendentiæ circa idem objectum: uti & nos contra Ripaldam aſſeruimus *diſputando de Auxiliis.*

Schotus. *Delug.* *Latè Nos contra Ripaldam, tom.in 1.p. Tract.3.*

125 Uterque tamen fallitur. *Schotus*: quia negamus aſſũptum: poſſunt enim ejuſdem objecti dari ſpecies intelligibiles ſpecie diverſæ, eo quòd altera contineat cognitiones objecti prout in ſe, & independentis à Phantaſmatis: altera contineat unicè cognitiones ejuſdem objecti, prout in Phantaſmate apparentis. *Delugo*: quia negamus ex parte ſuppoſitum: ſemper enim meliùs per ſcientiam ſupernaturalem cognoſcitur objectum, quàm per naturalem. Deinde: quia vitatur abſurdum, dicendo non concurrere in Chriſto eos tam ſimiles tendentiæ actus, ſed ipſum pro libito uſurum fuiſſe quo vellet.

126 Reſpondeo igitur, & *affero*, Objectum ſcientiæ infuſæ, quam Chriſto concedimus, fuiſſe omnia ſupernaturalia, & naturalia: tam poſsibilia, quàm actualia, & futura, atque adeò omnia quæ Deus ſcit per triplicem ſuam ſcientiam, Intelligentiæ, Mediam, & Viſionis: cum hoc tamen diſcrimine: quòd objecta extra Deum, cognoſcit immediatè, & in ſe ipſis per ſpecies proprias: Divina tamen mediatè, & in alio. Ratio primæ partis de objecti univerſalitate eſt: quia ea univerſalitas cadit intra ſphæram ſcientiæ finitæ, & decet dignitatem Chriſti, cui ex ſolo titulo impoſsibilitatis negari poteſt. Vide quæ *latè* rem in hanc *ſect. præced.* *Sect. præc. à num. 60.*

127 Confirmatur: quia ſicut pertinet ad Dei perfectionem videre comprehenſivè ſe ipſum, & in ſe omnia; & omnia videre in ſe ipſis, & ſe in illis; ita decet Chriſti dignitatem aliqualis imitatio: ut nempè Deum videat, & in ipſo, quantùm poſsit, omnia; & omnia in ſe ipſis, inque illis, quantùm poſſit, Deum: id autem haberi non poteſt ſine ſcientia infusà tam univerſali. *Dices*: & unde ſpecies pro futuris, maximè purè conditionatis? *Dico*, à Deo: unde, & alias habet. Quare audiendi non ſunt Raguſa, & Hurtadus, qui negant Creaturæ poſsibilem cognitionem futurorum in ſe ipſis. Videatur Aldrete *diſp. 66. ſect. 4.* Ratio ſecundæ partis de diſcrimine, eſt, diſcrimen ſupra deſcriptum ſcientiæ per ſe infuſæ à Beata Scientia. Pro majori tamẽ claritate circa objectum infuſę ſcientiæ ſit

Raguſa. *Hurtadus.* *Aldrete.*

128 Quarta diſficultas: An in Chriſto ſit diſtinguenda duplex infuſa ſcientia, ſeu duplex portio: ſupernaturalis, altera, pro ſupernis objectis: altera, pro Naturalibus naturalis? Affirmare videntur aliqui ſecuti Schotum, & Durandum. Primò: quia pro naturalibus ſufficit ſcientia ſimilis illi, quam habet Anima ſeparata: ea autem entitativè naturalis eſt. Alioquin ſi ſcientia ſupernaturalis extendatur ad objecta naturalia, non eſt cur Chriſto detur ſcientia Naturalis. Secundò: quia Sciẽtiæ differunt ex objecto: ſicut & virtutes ex fine: non eſt ergo unde differrent ſcientiæ illæ, ſupernaturalis, & naturalis, circa objectum omninò naturale. Tertiò: quia ſi ſcientia infuſa habet pro objecto formali veritatem creatam quam attingit in ſe: ergo ſi ſcientia ſupernaturalis infuſa attingeret objecta naturalia, eòipsò niteretur objecto naturali; ſed hoc eſt, non minùs impoſsibile, quàm quòd ſcientia naturalis nitatur objecto ſupernaturali. Quartò: quia ſi circa idem objectum poſſunt in intellectu eſſe duæ cognitiones tendentiæ ſimilis: altera ſupernaturalis, naturalis altera: cur ſimiliter in voluntate non ſint duo affectus tendentiæ ſimilis, alter naturalis, ſupernus alter? Id autem eſt contra ipſam experientiam.

Schotus. *Durand.*

129 Hæc tamen debilia ſunt. Ad primum, dico, multò perfectiorem eſſe ſcientiam

tiam ſupernam illà, quam habet de eiſdem objectis connaturalem Anima ſeparata: unde non ſe impediunt mutuò. Adde, ſi quod eſt inconveniens in concurſu duorum actuum circa idem objectum, facilè vitari dicendo, ſtare in manu Chriſti hunc vel illum actum habere. At ſicut non eſt inconveniens quòd eadem Anima ſimul percipiat idem objectum, modo triplici, nempè ſenſu, phantaſiâ, & intellectu: ita non, eſt ipsâ idem omninò objectum multipliciter percipere, dummodò detur inæqualitas aliqua inter ipſos modos percipiendi.

130 Ad ſecundum dici poteſt imprimis non ſolùm differre ſcientias ex objecto, ſed & ex modo tendendi, & ex parte principii: quo duplici ex capite venire poteſt in ſcientiam ſupernaturalitas, quæ hauriri ex objecto formali non poteſt. Vnde, ex titulo ſupernaturalitatis, non eſt, cur timeatur. Deinde licèt ſcientiæ differant ex objecto, id ita eſt intelligendum, ut differant ex objecto, quatenus ſubeſt huic, aut illi ſcientiæ: ſic autem objectum involvit jam relationem ad ſcientiam, & modum ſpecialem, quo tangitur ab iſtâ potiùs quàm ab illâ: ſic intelligo actus intellectûs tendere in objectum ſub ratione veri, id eſt: quia tendit modo ſpeciali enuntiativo, qui veritatem conſtituit eòipsò quòd objectum ſit ipſi conforme. Vide Patrem Aldrete *disp. 66. ſect. 2. num 6.* *P. Aldret.*

131 Ad tertium, quicquid ſit an actus naturalis poſsit attingere objectum formale ſupernum (quod communiter cenſetur probabilius, & videtur evidens, tùm in actu Ruſtici aſſentientis propter exiſtimatam revelationem Dei, & in actu Hæretici, quo tendit in Divinam revelationem, & in aliis actibus) tamen negari non poteſt quòd actus ſupernaturalis poſsit attingere objectum formale naturale, quod patet in viſione Dei, ut Authoris naturæ. Ad quartum dico, quòd vel cum actu ſupernaturalis ſcientiæ non concurret alius actus ſcientiæ naturalis pari tendentiâ: vel ſi concurrat, affectus exinde ſequutus erit ſolummodò ſupernus ex doctrinâ quam contra Ripaldam expendi *diſputando de auxiliis.* *Ripalda Vbi ſuprà.*

132 Reſpondeo igitur, *& aſſero* intra ſphæram ejuſdem ſcientiæ infuſæ ſupernaturalis cadere etiam objecta naturalia: unde nulla eſt pro diſtinctione, & differentia ordinis inter objecta, ponenda ordinis differentia in ſcientiâ infusâ. Ratio eſt: Quia poſsibilis eſt ſcientia ſupernaturalis infuſa, quę nõ ſolùm objecta ſupernaturalia videat, ſed etiam naturalia: & hujuſmodi fuiſſe quam in Chriſto concedimus, eſt omninò congruum, & decens: ergo neceſſarium. Antecedens quoad primam partem oſtenditur primò à pari: nam in nobis eadem Fides infuſa extendit ſe ad ſuperna æquè ac ad naturalia. Diximus autem ſuprà, ſcientiam infuſam eſſe in Chriſto loco Fidei noſtræ pro ſtatu viæ. Secundò etiam à pari: Nam Divina ſcientia, quantumvis excellentiſsima, naturalia tangit in ſe ipſis.

133 Tertiò à priori: quia ea ſcientia, licèt objectum naturale attingat, habet aliundè viam, quà ſupernaturalis evadat, ſive ex modo tendendi, ſive ex parte principii, ſive ratione aliorum objectorum ſupernaturalium. Quartò, & etiam à priori: quia lumen ordinis ſuperioris, non ſolùm habet in ſphærâ ſui objecti res ſuperioris ordinis, ſed etiam inferioris: quò enim ſuperius eſt, eò eſt univerſalius: ut patet in omni genere virtutis, & cauſæ: Quæ enim poteſt, & continet majus, non eſt cur nequeat minus.

134 Iam quoad ſecundam partem exinde patet antecedens: quòd ſi circa naturalia Chriſtus non haberet ſcientiam ſupernam ſed ſimilem illi quam habet Anima ſeparata, perfectiorem de illis haberet ſcientiam Angelus quàm Chriſtus: quod ego abſurdum reputo, & indecens.

§. III.

AN ETIAM TRINITAS?

135 QVinta difficultas: quouſque Chriſti Anima per ſcientiam infuſam Deum ſciverit? An ſaltem, ut Trinum? an etiam quidditativè? *Sunt* qui aſſerant Deum non poſſe evidenter attingi quidditativè, quin videatur in ſe. Sic multi ſecuti Doctorem Eximium. *Sunt* qui Trinitatem negent evidenter poſſe cognoſci in ullo effectu creato, quamvis ipſe ſit aut Viſio Beatifica, aut actus Fidei, aut Hypoſtatica Vnio. Sic Quirõs *tractatu de Trinitate diſp. 25. ſect. 4. & 5.* *Sunt* qui putent Trinitatem attingi poſſe evidenter in omni, & qualibet creatura comprehenſivè cognitâ per Scientiam infuſam. Sic aliqui Moderni. *Sunt* qui putent in aliquibus effectibus attingi evidenter poſſe, non in omnibus: ſic opinio communis. Quinam autem ſint hi effectus, non convenit apud *P. Suarez.* *P. Quirõs.* *Moderni communis Opinio.*

apud omnes. Moneo, cũ de objecto ſcientiæ infuſæ cõtradiſtinctæ à viſione loquamur, loqui nos de cognitione Dei, non intuitivà, ſed abſtractivà; non immediatà, ſed mediatà, non in ſe, ſed in alio.

136 Reſpondeo & *aſſero* primò, per ſcientiam infuſam cognoſci evidenter abſtractivè Deum in omni effectu creato, & ſpecialiter in aliquibus puta, in Revelatione de ipſo, in Beatifica Viſione. Vtraque pars eſt communis: & prima oſtenditur: quia omnis effectus creatus non poteſt non ducere in Deum, ſi comprehenſivè cognoſcatur: nam eſt eſſentialis participatio Dei, connexio cum ejus exiſtentia, & pendens ab ejus Omnipotentia. Secunda pars oſtenditur: quia ſunt aliqui effectus creati, (puta quos dixi, & alios ſimiles) qui ex ſpeciali Titulo ſunt clariſsima imago Divinitatis: non ergo poteſt in ipſis non cognoſci evidenter Deus.

137 Dices: Qui videt Beatificam Viſionem, eoipſo videt Deum tam clarè, ac qui viſionem habet, imò videt Deum in ſe, & quidditativè: ergo beatur: ergo actus quo Deus videtur in viſione tanquam in medio, non eſt ſcientiæ Infuſæ, ſed Beatæ. Nego primam, & ſecundam partem aſſumpti: quia licèt videns viſionem Beatificam clarè percipiat, quicquid viſio Beatifica refert, & enuntiat de Deo; tamen non ſcit Deum niſi quaſi ex relatione, & ex auditu; diverſiſsimum autem eſt rem ſcire ex viſu, & eam ſolùm ſcire ex auditu: tantum ergo differt viſio Dei mediata ab immediata, quantùm viſio ab auditu differt. Deus autem non beat niſi experimentaliter & formaliter viſus in ſeipſo.

138 An verò ea cognitio ſit *quidditativa*, pendet ab ea quæſtione: an poſsit dari cognitio *quidditativa* Dei, quæ *intuitiva nõ ſit*? Et negat communis opinio cum Suarez quia de quidditate Dei eſt ipſa exiſtentia: non ergo poteſt videri Deus quidditativè, quin eo ipſo videatur ut exiſtens, & præſens, quod eſt intuitivè videri. Schotus tamẽ affirmat cũ nonnullis Authoribus. Lis eſt denomine. Certè ſi cognitio quidditativa ſit, quæ terminatur ad rem prout eſt in ſe, & independenter à medio, patet omnem cognitionem quidditativam forè intuitivam. Placet tamen P. Martinon hîc *diſp.* 10. *ſect.* 4. *num.*40. qui dicit ad intuitionem, ſeu viſionem requiri, quòd ſit cognitio experimentalis rei in ſeipsà formaliter, & immediatè perceptæ ſecundùm exiſtentiam actualem, & præſentiam ejus, ad eum modum, quo lux, & color ab oculo corporeo percipiuntur. Et *in hoc ſenſu* dici poteſt, dari cognitionem quidditativam, id eſt adæquatam, propriam, & germanam objecti in alio tanquam in medio, quæ proinde non ſit intuitiva: talemque poſſe haberi de Deo Vno, & Trino per ſcientiam infuſam Chriſti Domini.

P. Suarez. *Schotus.* *Martinon.*

139 Reſpondeo, & *aſſero* ſecundò: Chriſti Animam per ſcientiam infuſam non potuiſſe Trinitatem evidenter aſſequi in quovis effectu creato, quantumvis comprehenſivè cognito. Ratio eſt: quia quantumvis res comprehenſivè videatur, nequit in ipsà videri id cujus ipſa non eſt cognoſcibilitas: id eſt, quod ita non appareat in ipsà re visà, ut hæc ſit in intellectu loco ſpeciei determinantis ad cognitionem alterius; atqui res creatæ non ſunt cognoſcibilitas Myſterii Trinitatis, nec in ipſis apparet Trinitas; imò niſi ex ſpeciali prædicato eam explicent, potiùs habent ordinem eſſendi omninò inverſum Myſterio Trinitatis: ergo in ipſis etiam comprehenſivè cognitis videri Trinitas, nequit.

140 Confirmatur: quia Res creatæ ſecundùm ſe, ſe habet in ordine ad Deum, ut effectus ad cauſam; atqui ex effectu quantumvis comprehenſivè cognito nequit evidenter cognoſci perfectio tota cauſæ, niſi quatenus opus formaliter eſt ad continentiam ipſius effectûs: ergo. Nunc ſic: ſed Trinitas non eſt formaliter in Deo prædicatum ex continentiâ talis creaturæ arguibile: ergo neque videri poteſt in ipsâ creaturâ tanquã effectu, quamvis ſimpliciter comprehendatur.

141 Confirmatur ſecundò, quantumvis comprehenſivè videatur actus, quo tendo in Hominem ut Animal, nequit in ipſo concipi homo, ut Rationalis: ergo quantumvis comprehendantur effectus Divinæ Omnipotentiæ, nequit concipi Trinitas. Ratio eſt: quia ſicut ille actus non eſt imago Rationalitatis, ſed hominis, ut ſolùm differt à non animalibus: ita creaturæ non ſunt imago Trinitatis, ſed Dei ut contradiſtincti à non Deo: in quo conceptu non involvitur Trinitas. Pendent hæc maximè ex Doctrinâ quam dedi *lib.* 1. *diſp.* 3. *ſect.* 3. *Suprà lib.* 1. *diſp.* 3. *ſect.* 3.

142 Dices: comprehenſo homine, comprehenditur, & exprimitur vis, quam habet ad Viſionem Beatificam Trinitatis: ergo non poteſt non ſequi evidentia abſtractiva Trinita-

nitatis. Confirmatur universaliter. Omnis Creatura ita pendet à Deo, & ita connectitur cum Trinitate, ut deficiente Trinitate, deficeret: deficeret enim Omnipotentia: quà saltem deficiente necesse est deficiat omnis effectus: ergo saltem vi hujus mediatæ connexionis videri potest in qualibet creaturà Trinitas, si per supernaturale lumen res comprehendatur: nam hæc veritas sciri potest per lumen saltem supernaturale.

Aldrete. 143 Ob id Aldrete *disp. 66. sect.3. nu.* 11. judicat per supernaturalem rerum creaturarum comprehensionem, videndam abstractivè Trinitatem, licèt non per comprehensionem naturalem: quia hæc veritas excedit naturale lumen. Verùm id vel est negare comprehensionem naturalem possibilem, vel inconsequenter dicitur.

144 Respondeo igitur, negando antecedens: in obedientiali enim potentia, quantumvis comprehensa, nequit cognosci terminus potentiæ obedientialis: rationem dedi *Lib.*1 *disp.* 3. *nu.*190. *alibi*: nempe quia termini supernaturales nó possunt videri nisi colore, quo repręsentãtur in medio, scilicèt naturalitatis: hic enim est color, quo terminos suos potentia naturalis superveſtit, & sub quo exprimit intellectui. Ad confirmationem, concesso antecedente, *Card. Lug.* quod negat Lugo videndus *disp.* 20 *sect.* 3. *nu.* 46. nego consequentiam: quia illa veritas tolùm exprimitur physicè, quantùm sufficit ad assensum, in ipso Deo, non verò in *Suprà loc. cit.* creatura: id quod *alibi* dixi, dari connexiones purè physicas & materiales, quæ quoad inferendum assensum sunt quasi non essent; & connexiones perceptibilitatis: quibus benè penetratis non potest non percipi terminus.

145 Respondeo & *assero* tertiò: Christi animam per scientiam infusam abstractivè evidenter cognoscere Trinitatem in aliquibus effectibus creatis: puta Actum Fidei nostrum de hoc Mysterio, Revelationem nobis, vel ipsi Christo factam, Visionem Beatificam, & Vnionem hypostaticam. Ratio est: quia hi effectus talem habent cum Trinitate connexionem ratione sui, & formaliter, ut nequeant in se clarè videri, & comprehendi, quin eoipso cognoscatur Trinitas; atqui hos effectus clarè videt, & comprehendit Anima Christi per scientiam infusam: ergo cognoscit evidenter in ipsis Trinitatem. Minor est certa. Probatur major, ostendendo de singulis.

146 Imprimis, Actus Fidei noster de Trinitate ex se ita exigit existentiam Trinitatis, quam alioqui obscurè repræsentat, ut seipso sit necessitas vel non existendi dum est, vel quòd existat Trinitas: id enim est, esse Verum, quod ab intrinseco & essentialiter habet: ergo nequit in se videri quin videatur veritas, & repugnãtia falsitatis; atqui veritas & repugnantia falsitatis in actu dicente esse Trinitatem, est medium, quo cognito impossibile est, ut dubitetur de existentia Trinitatis: ergo nequit videri quòd actus sit verus in se, quin eoipso cognoscatur abstractivè evidenter Trinitas.

147 Dices: Actus Fidei est obscurus: ergo non potest esse medium evidentiæ. Distinguo antecedens: est obscurus exercitè, & in esse speciei expressæ, concedo: signatè, & in esse speciei cognitæ, nego. Actus enim Fidei non est medium evidentiæ, ut præcipè repræsentatio est: quo genere habet obscuritatem respectu illius cui repræsentat; sed ut est repræsentatio vera: quo genere habet evidentem vim ducendi in existentiam objecti. Quare distingui aliter, & aptiùs posset: est obscurus, ut repræsentatio formalis est, concedo: ut repræsentatio objectiva est, nego.

148 Deinde, Visio Beatifica, & clara revelatio Dei (nam de obscurà dicendum quod *nuper* de actu Fidei) sunt ita clara expressio, & imago Trinitatis, ut omninò cogant intellectum ad assensum illius: quæ enim potest esse major vis ad evidentiam objecti, quàm clarissima imago, seipsâ conformis, & repugnans non esse veram, atque conformem.

149 Dicit primò Quiròs, qui in oppositum singularis omninò est, imaginem non ducere infallibiliter in evidentiam objecti, nisi de ipso antecedenter constet: si enim antè non noveris Petrum, nulla te ipsius imago ducet in cognitionem evidentem ipsius. Verùm id solummodò potest esse verùm in Imagine, quæ non sit imago essentialis, & quidditativa rei, connexaque ex modo repræsentandi cum identitate sui objecti cum ipso Deo: quales sunt imagines extrinsecæ: at de Imagine essentiali, & quidditativè repræsentante sui objecti identitatem cum ipso Deo, neque potest esse verosimile: talis autem est visio Dei. *P. Quiròs.*

150 Dicit secundò, transcurari eam vim & similitudinem ab evidentia naturali de opposito, quæ est ex terminis nota. Contra primò: quia potiùs illa quæ dicitur eviden-

tia naturalis,convincitur apertę falsitatis,nec sinitur exercere vim ullam , non solùm evidentiæ, sed ne suasionis quidem in oppositum.Secùdò:quia lumen superius est potentius inferiori: non ergo poterit lumen naturale quod est inferius, obscurare lumen Infusæ scientiæ, quod superius est.

151 Demum: Unio Hypostatica, qualis à nobis constituta est *lib.* 1. *disp.* 2. & 4. necessariò terminatur intrinsecè ad Relationem Filii *prout talis* , & ad id omne quod est Filius ; atque adeò ad Naturam Divinã, & ad Relationem Spiratoris : ergo comprehendi nequit,quin eoipso Tota Trinitas evidenter cognoscatur. Consequentia patet: quippe necessariò debet in unione cognosci terminus , qui manet formaliter unitus, qui est ipse Filius, ut refertur ad Patrem, & ad Spiritum Sanctum in eadem Natura.

Suprà lib. 1. disp. 2. & 4.

152 Adde duo. *Primum* : in ea unione etiam noscendã Trinitatem, licèt non terminaretur , nisi ad solam Relationem Filii, secundùm id quod dicit de Relativo:quia necessariò deberet agnosci Filius cum Respectu ad Patrem , & cum radicali fœcunditate Spiritùs Sancti. Ratio est : quia hæc unio comprehensa necessariò debet agnosci ut quidditativè distincta ab unionibus, quibus aut Pater uniretur,aut Spiritus Sanctus: ergo ut terminata ad Filium prout talem , atque adeò prout distinctum & relatum ad Patrem, & Spiritum Sanctum : quo fit satis Patri Suarez oppositum opinanti. *Alterum*. Oppositum esse omninò impossibile,contra Amicum , qui censet possibilem esse unionem ad Verbum, quâ comprehensa debeat cognosci Pater : non verò Spiritus Sanctus. Ratio sumitur tùm ex principiis nostris,tùm quia non potest non agnosci fœcunditas saltem radicalis.

P. Suarez. *Amicus.*

153 Dices ex Quiròs: Repugnantia Trinitatis est naturaliter evidẽs ex terminis:evidentia autem ex terminis fortior est , quàm ut vinci possit ab evidentiâ , quæ non sit ex ipsis terminis. Distinguo majorem, naturaliter , id est , naturæ non adjutæ consortio luminis superioris , concedo , vel transeat: adjutæ consortio luminis superioris , nego: tunc enim videt esse omninò falsam , quam putabat evidentiam.

Quiròs.

154 Dices secundo ex eodem : omnis creatura habet modũ essendi dissimile,& inversum Mysterio Trinitatis:ergo nequit esse via noscendi Trinitatem. Et fumus habet modum dissimilem igni : & accidens , substantiæ. Distinguo: formaliter, concedo:expressivè , vel arguitivè , vel connexivè, nego. Videatur Pater Herrera *de Trinit. quæst.3. sect.4. à nu.*70. nam cæterà contrarius nobis est *à nu.*61.

Herrera.

155 Sexta difficultas : an comprehensà quavis causà creatà cognoscat Anima Christi per scientiam infusam omnia individua, quæ oriri possunt à tali causâ ? & an in potentiâ obedentiali per scientiam infusam comprehensà, cognoscat evidenter supernaturales effectus? Incipio ab hoc: & Respondeo & *assero* primò, non videre. Ratio est quam insinuavi *supra* : nam potentia obedientialis , quantumvis comprehensa , non potest esse cognoscibilitas effectuũ,nisi prout continentur in ipsâ,id est prout conveniunt cum naturalibus. Veritas autem , & modus affirmandi causas naturales elevari posse ad supernos effectus,non potest haberi ex solâ comprehensione causæ naturalis. Vide doctrinam *lib.* 1. serio anticipatam , & explicatam *disp. 3. sect. 3.*

*Ex lib. 1. disp.3 sect. 3. nu.*190.

156 Respondeo , & *assero* secundò : ne comprehensâ quidem causâ creatâ cognosci posse omnia individua , quæ ab ipsâ possunt oriri : benè tamen species. Ratio secundæ partis est: quia nequit haberi comprehensio causæ , nisi vi cognitionis appareat quanta, & quàm perfecta est : continentia autem specierum auget causæ perfectionem. Ratio primæ est: quia extensio individuorum non auget perfectionem causæ:non ergo convincit comprehensio,quòd visâ comprehensivè causâ, debeant videri, aut cognosci omnia individua, cùm sine eorum particulari cognitione possit apparere perfectio causæ, quanta est, atque adeò comprehendi.

157 Nota,in his locutum me ex necessitate comprehensionis præcisè:an verò vi supercomprehensionis , qualem censeo scientiam infusam Christi , plus cognosci de causis, & in causis, probabile mihi est cum Patre Aldrete. Et jam ex objecto scientiæ infusæ retrogrediamur ad *causas, & principia.*

Aldrete.

§. IV.

PRINCIPIA , ET SPECIES AD VSVM scientiæ infusæ.

158 Septima difficultas:an habitus scientiæ infusæ distinguatur ab speciebus impressis ? Negant aliqui Moderni secuti Valentiam , & Vazquez *hic* qui superfluos

Valentia. Vazquez.

fluos putant habitus, cùm species omninò sufficiant. Respondeo cum communi sententia, pro quâ certè stant Sanctus Thomas, Bonaventura, & Suarez, omninò videndus *disp. 29. sect. 2.* & *assero*, distingui. Prima ratio sit à Priori. Nam Habitus intellectualis supernus se habet in anima in ordine ad cognitiones supernas, loco, & vice intellectualis virtutis, quam habet formaliter anima ab intellectu in ordine ad cognitiones naturales: sicut enim potentia intellectiva Animæ in ratione potentiæ præsupponitur completa, & proportionata per intellectum, ante accessum specierum in ordine ad objecta naturalia, sic similiter debet in ipsa suppleri, & æquari in ordine ad objecta supernaturaliter cognoscenda, excessus ille quem habet per intellectum in ordine ad naturalia; atqueadeò debet proportionari, & compleri in ratione potentiæ intellectivæ. Nunc sic: Atqui virtus illa quâ proportionatur in ordine ad naturalia præcedit ad accessum specierum, & ab specierum virtute distinguitur: ergo & virtus, quâ proportionatur in ordine ad supernaturalia præcedit ad accessum specierum, & ab earum virtute distinguitur: ergo habitus, quo proportionatur, distinguitur ab speciebus.

SS. Thom. Bonavent. P. Suarez.

159 Quorum omnium ratio est: quia ad cognitionem non solùm requiritur concursus objecti, qui præstatur per speciem, sed etiam potentiæ, quæ hîc debet per habitum compleri. Confirmatur ex doctrinâ tradità *disputando de Auxiliis*, licèt cognitiones sint effectivæ affectuum, requiritur ad affectus supernos in voluntate aliquid ulterioris virtutis, quæ nempè faciat vicem supernaturalis voluntatis: ergo licèt species sint effectivæ, requiritur in intellectu aliquid ulterioris virtutis, quæ faciat vicem supernaturalis intellectûs.

Habes tom. in 1. p. tract. de Deo Aux.

160 Dices primò: cur species impressa non sit bimunis, identificando in eadem qualitate duo illa munera, nempè complendi potentiam, & concurrendi ex parte objecti? Sic enim per pauciora fit quod nos per plura facimus. Contra tamen primò: quia Intellectus, & objectum sunt duæ causæ respectu cognitionis: ergo agunt diversà virtute: res enim quæ eadem omninò virtute operantur, non sunt duo agentia, sed unũ, ut patet in Trinitate: sunt autem duo agentia valde diversa Objectum, & Anima: ergo non est rationi consonum, quòd virtus sit omninò communis.

Ex P. Bernal disp. 33. sect. 5.

161 Contra secundò: quia potentia intellectiva præcedit ad determinationem objecti: habet enim esse ex se universaliter amplexivam objectorũ, cum indifferentia ad hoc vel ad illud, determinandà per speciem, aut concursum objecti: ergo virtus quæ præstat munus potentiæ intellectivæ habet ex se universalitatem, & independentiam à determinatione ad hoc vel illud objectum: ergo ex se habet non identificari cum virtute speciei. Sed habitus, seu virtus, quam præstat habitus animæ, se habet loco potentiæ intellectivæ: ergo habet ex se non posse identificari cum specie impressa.

162 Contra tertiò & specialiter, quia habitus scientiæ infusæ ad instar potentiæ, se extendit ad infinita objecta indeterminatè: ergo non identificat secum determinativum ad hoc, vel ad illud: qualis est species.

163 Dices secundò: lumen gloriæ indistinguitur ab specie impressa: & habitus intellectuales ab speciebus naturalibus: ergo & habitus & lumen infusum indistingoitur ab speciebus infusis. Nego consequentiam: quia fortè species scientiæ infusæ non sunt omnes supernaturales: & est habitus. Deinde antecedens quoad primam partem laborat suppositione omninò difficili, & à multis negata posibili. Deinde est magna disparitas: quia lumen est genus habitûs omninò determinati ad hoc objectum, atque adeò videtur identificare sibi munus speciei: at lumen scientiæ infusæ est potentia ad innumera objecta, egens proinde speciali determinativo ex parte objecti.

Ex Bernal & ex Esparza.

Thomistæ, & ex Nostris Non pauci.

164 Altera disparitas est: quia Deus in producendis speciebus se accomodat naturis rerum, quarum species infundit: res autem non sunt productivæ specierum bimunium, sed tantùm quæ loco objecti concurrant: at Deus est objectum continens non solùm virtutem speciei, sed luminis: unde nihil mirum, quòd utrumque connaturaliter identificet. *Instas*: ipsorum habituum infusorum habet Christus speciem: ergo erit hæc saltem, species, & habitus: est enim ab objecto habente perfectionem habitûs. Dico, habitus, cum omninò præsentes sint, non egere mediâ specie. Deinde nulla potentia est alterius similis productiva. Demum illud antecedens, quoad secundam partem est mihi omninò falsum: & est disparitas quia jam supponitur ex parte potentiæ complementum & perfectio proportionata causæ.

Nempè: ex nu. 163.

165 Secunda ratio sit à posteriori. Tùm quia Habitus intellectualis Fidei distinctus est ex communi Theologia ab speciebus credibilium, ut ostendi *disp.1. à nu.166.* ergo similiter habitus infusus de quo loquimur: Paritas est summa, & urgetur: quia sicut in nobis est habitus Fidei, ita in Christo loco Fidei pro statu viæ fuit habitus scientiæ infusæ. Tùm etiam quia in Voluntate habitus infusi sunt qualitates distinctæ à cognitionibus, & aliis, quæ loco, vel quasi loco objecti concurrunt, & excitant: ergo similiter habitus infusi in intellectu.

Suprà disp. 1. à nu.166

166 Dices: omnis qualitas expressiva objecti est species: sed omnis qualitas productiva cognitionum est qualitas expressiva objecti: ergo & species: sed omnis habitus intellectualis est qualitas expressiva objecti: ergo est species. Sic arguit universaliter Esparza *quæst.12 de Deo.* Sed dico, ad speciem, non sufficere virtutem contentivam formalis expressionis objecti, nec esse simul qualitatem: (id enim videtur significare hic Author per qualitatem expressivam objecti) sed ulteriùs, ut sit qualitas instituta cõcurrere nomine objecti, & determinativa potentiæ in actu primo præsuppositæ cum sufficientibus viribus ad cognoscendum hoc vel illud objectum, ut explicuisse me jam *alibi* memini. Patet id in sententia distinguente potentias ab Anima.

P. Esparz.

Tract. de Aux.

167 Octava difficultas: an habitus scientiæ infusæ in Christo distinguatur etiam à lumine Gloriæ? Pater Suarez maximè inclinat ad negandum *disp. 20. sect. 4.* & planè negant Pater Lessius *de Summo Bono nu.155. & 158.* *Fundat* primò Suarez: quia lumen gloriæ est sufficiens ad videndum seipsum: ergo & alia. Distinguo antecedens: in Verbo, concedo: in seipso, & extra verbum, nego. *Fundat* secundò: Virtus sufficiens ad videndum objectum tale per essentiam, sufficit ad videndum objectum tale per participationem; sicut charitas, quæ licèt primò respiciat bonitatem increatam, versari etiã potest circa bonitatem creatam, ut est Increatæ participatio. Distinguo assumptum, si objectum tale per essentiam, & tale per participationem cõveniant sub eadem ratione formali, concedo: si pertineant ad rationes formales valde distantes, nego: objectum autem formale luminis gloriæ, & infusi luminis, usque adeò distant, ut illud sit Theologicum, & summum: hoc verò non sit Theologicum, sed prorsus infrà lineam Theologicæ Virtutis. *Arguit* Lessius tertiò magis est videre res in Deo, & Deũ; quàm videre res in seipsis. Dico, plus esse, sed longè diversum: sicut & plus est posse elicere actus charitatis, quàm spei; non tamen habitus Charitatis est habitus spei. *Arguit* quartò: Incredibile est, quòd qui vident Deum, cæci sint ad res extra Deum. Dico, jam ipsas in Deo videre. Deinde, huic malo satis mederetur infusus habitus, qui connaturaliter sequeretur ad lumen gloriæ.

Suarez.

Lessius.

168 Respondeo & *assero*, distingui. Ratio prima est: diversitas summa formalium objectorum: nam lumen est per se virtus intellectualis Theologica: non ita lumen scientiæ infusæ: non autem est Theologis alia regula pro discriminãdis habitibus. *Dices:* ergo cùm ratio formalis scientiæ infusæ sit totuplex, quotuplex est objectum, & veritas eorum, necessariò erit ponendus multiplex. *Mox* de his. Nunc dico: imprimis majus esse discrimen inter objectum formale luminis Beatifici, & objectum scientiæ infusæ, quàm inter ipsa formalia objecta, quæ respicit scientia infusa. Deinde objecta formalia diversa creata non diversificare pro sui numero habitus intellectuales supernos, imò nec naturales, quando in objectis abitur in infinitum: Tunc enim pro infinitis ponendus est unus habitus ex repugnantia infiniti in actu. Ob id multi Prudentiam infusam, faciunt unum habitum.

Mox à nu. 170.

169 Altera ratio: quia lumen Gloriæ est habitus necessitans ad sui objecti cognitionem: non item habitus infusus: sed se habet, ut accidentalis, & habitualis dispositio ad cognoscendùm, quâ, sicut & habitibus potest uti, cùm velit, qui eum habet. Tertia ratio: quia id est magis conforme ordini virtutum affectivarum: Neque enim charitas, quæ est princeps, identificat sibi reliquas: idem ergo dicendum de ordine virtutum intellectualium, in quo princeps est lumen Gloriæ. Quarta ratio: quia non videtur rationi aut verosimile, quòd lumen Gloriæ sit institutum ad usum specierum missarum ab objectis extra Deum: talis autem est habitus scientiæ infusæ.

170 Nona difficultas: an habitus scientiæ infusæ in Christo fuerit simplex, aut multiplex? Variant multum Authores. Placent Suarez, & Bernal, quibuscum respondeo, & *assero*, simplicem. Probant aliqui ex simplicitate habitûs Fidei Theologicæ circa omnia objecta credibilia tàm naturalia, quàm super-

Suarez. Bernal.

supernaturalia. Sed dicetur ea convenire sub unâ ratione formali, prout spectant ad habitum Fidei: quod de objectis scientiæ infusę dici nequit, cùm ea non conveniant sub unâ ratione formali, prout spectant ad hujusmodi scientiam. Ratio prima sit à posteriori: quia si pro diversitate objectorum, distinguendi sunt habitus partiales in scientiâ infusâ Christi; cùm illa infinita sint, necessariò fit dandos in Christo habitus numerò infinitos, quod est absurdum: si ergo finiti esse debent, quidni simplex ad omnia?

171 Secunda: quia si ob aliquam rationem deberet esse multiplex habitus, esset, vel quia indistinguitur ab speciebus, & hoc est falsum: vel quia circa naturalia non videtur urgens ratio, ut asseratur habitus supernus; sed hæc ratio est nulla: Tùm quia ea est connexio donorum Gratiæ cum naturalibus, ut vix possint comprehendi illa, istis non cognitis: ergo congruum est, ut in eundem habitum cadant. Tùm etiam quia vis cognoscendi naturalia, quam Christo damus, debet esse superior eâ, quam vel anima separata naturaliter habet, vel Angelus etiam supremus: decet enim ut anima Christi excedat infinito penè discrimine in modo cognoscendi connaturali res in se ipsis, Vassallos, & sibi subditos: ergo debet esse superna: non est ergo cur non coëat in eundem habitum.

172 Tertia, & à priori: quia habitus scientiæ infusæ est per modum potentiæ intellectivæ, universalissimæ: id quod à pari cæterorum habituum infusorum intellectualium apparet valdè consonum: Potentiæ autem intellectivæ sunt pro infinitis objectis simplices. *Dices* ex Antonio Perez: cur distinguendus est habitus scientię infusę à Donis intellectualibus Spiritûs Sancti? Respondeo, quia nec video rationem, nec Theologos, qui hûc inclinent: Paritati autem quæ fieri in oppositum potest ex virtutibus moralibus infusis, patet ex *num.* 168. & 169.

P. Anton Perez.

173 Decima difficultas: an omnes species ad usum hujus scientiæ sint supernaturales? Respondeo, & *assero* primò: quæ sunt circa objecta supernaturalia, supernaturales esse. Ratio est: quia sunt imagines connaturales entium supernorum, eorumque semina, quæ per se non existunt nisi ex causâ supernaturali, quæ sit objectum, aut loco illius supernaturaliter operetur. Respondeo, & *assero* secundò cum Suarez, Aldrete, Delugo, Bernal *hic*, quibus accedit etiam Ripalda *disputat.* 54. etiam eas quæ sunt circa objecta naturalia, supernaturales esse. Id non est ita certum. Probari solet primò ex supernaturalitate habitûs, & actûs scientiæ infusæ circa objecta naturalia. Hæc ratio est insufficiens, à priori: quia supernaturalitas actûs, & habitûs non exigit necessariò speciem supernaturalem, cùm elevare possint naturalem, sicut & naturalem potentiam Animæ. A pari: quia actus, & habitus Fidei sunt supernaturales: & tamen species, quibus utuntur, sunt naturales, ex communi, & ferè certâ Theologia apud Ripaldam *disp. citata*. Probari solet secundò: quia eæ species dandæ sunt Christo etiam circa naturalia, quæ sint perfectiores Angelicis. Hæc ratio etiam est insufficiens: quia aliunde possunt esse perfectiores.

Suarez. Aldrete. Delugo. Bernal. Ripalda Videndus.

174 Ratio ergo sit: quia illæ species debent esse conformes dignitati cognoscentis, atque adeò secundùm se potentes exprimere res ut futuras: imò tales, ut nulli cognoscenti creato deberi possint: ergo sunt supernaturales. Tùm etiam: quia talis constitui debet scientia infusa Christi, ut omni ex parte excellentissima sit: cur ergo non sit tantæ excellentiæ, ut exigat supernaturalitatē tam ex parte principii complentis potentiam, quàm ex parte principii loco objecti substituti? Et ratio est: quia sic connaturaliùs componitur excessus Christi Domini in ordine intelligendi per scientiam infusam.

175 Vndecima difficultas: an species scientiæ infusæ in Christo fuerit simplex? A quo producatur? Et an abstractiva sit, vel intuitiva? Respondeo, & *assero* primò congruenter posse dici fuisse simplicem: connaturaliùs videri dicendum esse saltem *quadruplicem*; quarum *altera* sit omnium possibilium supernaturalium: *altera* omnium naturalium: *altera* omnium existentium, & futurorum supernatutalium; *altera* tandem omnium futurorum, & existentium naturalium.

176 Ratio primæ partis, pro quâ stat acerrimè Pater Bernal post Marsilium, est primò: quia sic vitatur processus in infinitum: si enim pro numero objectorum ponendæ divisim species essent, essent infinitæ: si ergo finitæ esse debent, quidni simplex, cùm alioqui possibilis sit? Secundò: quia sic melius salvatur illud principium apud Theologos commune, quòd species Christi sint perfectiores, & universaliores Angelicis:

Bernal. Marsilius.

Ter-

Tertiò, quia Vniversalitas specierum debet sequi nobilitatem principii, cui debentur: ideò enim quò Angeli perfectiores sunt, ditiuntur speciebus magis universalibus: at dignitas, & nobilitas principii, cui dantur species, seu ratione cujus dantur, cùm sit Vnio, & unita Deitas, infinitè superat perfectionem Angelorum: ergo & species debet esse infinitè universalior: ergo. Quartò: quia sic modus intelligendi Christi magis imitatur, nempè quantùm potest, amplitudinem Divini intellectûs, ejusque simplicitatem.

177 Ratio secundæ partis esse potest: quia per illum numerum specierum satis salvatur excessus Christi supra omnes intellectus purè creatos; & aliunde veritas illius principii, quòd nempe species nō gaudeant ea universalitate, quâ potentiæ gaudent, quas comitantur.

178 Respondeo & *assero* secundò, eas nō produci à Visione, *ut Marsilius voluit*, neque ab objectis, interventione intellectus agentis, *ut voluit Schotus*, sed à solo Deo ad primariam exigentiam Vnionis. Ratio primæ partis est: quia Visio non continet in se esse naturale objectorum, quæ cognoscit: causa autem productiva speciei debet vel formaliter vel eminenter continere esse naturale, cujus speciem, vel semen producit. Dices: Visio, sicut & alii actus, producit speciem sui, & objectorum. Nego: & est discrimen inter Visionem, & alios actus: quòd isti, cùm facilè pereant, habent à natura inditam vim suppletivam sui producendo speciem: at visio, cùm sit ex natura sui permanens, & semper actu exprimens suum objectum primarium, secundarium, & se, frustrà fingeretur cum vi sui suppletivâ. Ratio secundæ partis est: quia objecta plerumque non existunt: plerumque sunt improportionata. Ratio tertiæ partis est quia nulla est alia causa ad quam conaturaliùs reducatur specierum hujusmodi productio.

Marsilius.

Schotus.

179 Respondeo & *assero* tertiò, eas esse intuitivas. Ratio contra Schotum est: quia species intuitiva, non requirit simpliciter quòd objecti sit præsens, sed quòd sit propria objecti, nempe tantæ perfectionis, ac si ab objecto proprio, & præsenti produceretur: atqui hujusmodi sunt tales species: ergo non sunt abstractivæ, sed intuitivæ. Minor patet: neque enim est verosimile productas à Deo cum minori perfectione, quam si a propriis objectis producerentur. Major probatur, quia illa est cognitio intuitiva, seu species expressa intuitiva, quæ habetur per propriam objecti speciem, & per concursum objectivum ipsius objecti: ergo quia species propria objecti, tantèque perfectionis, ac si produceretur ab objecto præsenti, est intuitiva. Videatur super hæc Amicus *disp. 20. sect. 1.* Nos satis de Insulæ principiis. Descendamus ad usum illius.

Amicus.

§. V.

VSVS SCIENTIÆ INFVSÆ IN CHRISTO.

180 DVodecima difficultas: An, & quousque fuerit Anima Christi in actu, & usu scientiæ Infusæ? Respondeo, & *assero* primò: Christi Animam potuisse pro libito esse in continuò, & in interrupto usu talis scientiæ, quoad omnia, & singula objecta. Patet: quia erant principia talis scientiæ sibi omninò subdita quoad usum. Respondeo, & *assero* secundò: potuisse id præstare continuò per simplicem actum circa omnia objecta. Patet possibilitas *ex sect. præced.* Adde id esse valde conforme simplicitati habitûs, & specierum superiùs adstructæ.

181 Respondeo, & *assero* tertiò: fuisse saltem in usu talis scientiæ quoad omnia objecta in instanti conceptionis. Primò: quia certè decuit, ut aliquoties uteretur universaliter tali scientia, ut benè contendunt Marsilius, Vazquez, & Bernal, ne in lineâ viatoris dicatur habuisse ignorantiam rerū ad se spectantium: at si aliquando decuit, maximè in ingressu Animæ ad principatum omnium. Secundò: quia in instanti Conceptionis debuit experiri ad gratiarum actionem omnia dona, quantùm potuit. Respondeo, & *assero* quartò: valde verosimile est cū Marsilio id præstitisse per actum omninò simplicem: quia non est ratio cur habitus non operaretur quantùm perfectè potuit. An tamen fuerit semper Anima Christi in continuo usu talis scientiæ, vel quoad omnia objecta, ut potuit, vel saltem quoad aliqua, quod Suarez approbat, incertum res est.

Marsilius. Vazquez. Bernal.

Marsilius.

P. Suarez.

182 Tertiadecima difficultas: an in usu talis scientiæ pependerit ab usu phantasmatum, vel liberè pendere potuerit? Respondeo cum communi Sententia, & *assero* contra Durandum non pependisse: & contra Thomistas, non potuisse. Ratio primæ partis est: primò: quia species hujus scientiæ sunt omninò

Durand. Thomistæ contra Op. commun.

nò independentes à corpore,& à sensu:ergo in usu earum non pendet anima Christi à phantasmate:*converti* enim *ad phantasmata*, & ab his pendere in intelligendo, est *uti speciebus dependentibus* à phantasmate,& exinde erutis. Secundò: explicando magis,quid sit uti conversione ad phantasmata in intelligendo : quod nihil est aliud , quam species intelligibiles , quibus completur intellectus ad intelligendum , connecti & erui à phantasmate, medio intellectu agente, quatenus non potest intellectus instrui specie intelligibili, non cooperante ad ipsius habitionem phantasia : unde neque potest speculari suũ objectum sine dependentia ab eo , quod Phantasia suo etiamphantasmate speculetur; id enim est , quod Philosophus dixit celebri illo axiomatè: *Oportet Intelligentem speculari phantasmata*. Atqui species hujus scientiæ nullam habent connexionem cum phantasmate, utpote productæ,& infusæ indepẽdenter a sensibus,& organis Corporis.

Aristot.

Durand.

183 Dices ex Durando : Christus erat viator : Viatores autem intelligunt dependenter à phantasmate. Exinde colligere potuit Durandus,(& fecit) Christum non potuisse uti scientia infusa, nisi adulta jam ætate. Et quidem potuisset inferre,non meruisse.Respondeo Christum non fuisse pure viatorem : sed comprehensorem , sensibusque supereminentem.Quidquod multi Viatores sine conversione ad phantasmata intelligunt: puta , in ecstasi , contemplatione altissima, & revelatione prophetica.

184 Ratio secundæ partis est : Primò: quia neque de absoluta potentia potuit reddi dependens à phantasmate sublimis hæc species scientiæ infusæ. *Dices*:ideò à te dici, quod potuerit uti conversione ad phantasmata, non propriè , sed impropriè : quatenus nempe potuit simul excitare phantasma circa illud objectum, quod intelligebat per scientiam infusam. Contra primò: quia comitari phantasiam operationem intellectus, nullam dicit pendentiam intellectùs operantis à phantasia:ergo neque impropriam cõversionem ad phantasmata. Secundò : quia ut servetur aliqua ratio conversionis ad phantasmata, debet servari aliqua vis subserviendi ad intelligendum in phantasmate, ut multis exemplis firmari posset : sufficiat unum;quis dicat,pendere,adhuc impropriè, scientiam infusam ab intellectu naturaliter operante,quod Christus velit,quod operante se per scientiam infusam , pullulet in suâ mente cognitio naturalis ejusdem objecti.

185 Ratio est secundò : quia si hoc sufficeret,etiam Beati dici possent in usu scientiæ & Visionis Beatificæ,posse uti conversione ad phantasmata,si nempe excitent phantasmata alicujus rei,quam in Verbo vident. Collige ex his usum hujusmodi scientiæ haberi posse in somno , & in amentia. Est independens à sensu,& ab organis: & somnus non ligat nisi sensus: nec amentia lædit, nisi organa:& hæc de usu.Restat brevi discurrere ad Proprietates scientiæ infusæ.

§. VI.

PROPRIETATES SCIENTIÆ INFVSÆ Christi.

186 QVartadecima difficultas': An hæc scientia infusa sit discursiva?& an per illius actum potuerit Christus uti discursu? Respondeo cum communi Sententia negativè, quoad partem utramque. Ratio est primò : quia modus intelligendi Christo Domino datus per infusam scientiam est omninò elevatior,& perfectior omni eo,quo gaudet supremus Angelus circa quævis objecta: atqui modus intelligendi,quo gaudet Angelus saltem supremus circa aliqua objecta,nempe naturalia, est incapax discursùs:id quod de omni intellectu Angelico est Sententia satis communis: ergo.

187 Secundò: ut arguam noto primò,ad rationem discursùs non sufficere unum in alio cognoscere , seu unum ex alio objectivè: alioqui discurret Deus. Noto secundò: requiri , quòd unus actus oriatur ex alio non satis assequente veritatem , quam intellectus quærit , & sternente viam , ut per alium actum acquirat notitiam plenam veritatis antea minùs notæ. Noto tertiò : cognitionem intuitivam ita rem penetrare , ut ipsam distinguat ab omni non ipsâ , atque adeò species intuitivas , & proprias rei esse omninò inutiles discursui. Iam rem confício, & arguo sic : per scientiam infusam habebat Christi Anima cognitionem intuitivam , & quidditativam omnium virtutum: ergo non poterat procedere ex minùs notis ad notiora : ergo neque discurrere. Confirmatur, species propriæ, & quidditativæ pariunt æquè immediatè , & primò notitiam quidditativam veritatis , quæ deberet dici Conclusio , ac veritatis quæ deberet facere vicem præmissarum : ergo sunt inutiles fini

dis-

discursûs : ergo discursui. Quòd si Christus alicubi videtur usus titu discurrentis, vel fecit instructivè, & quoad vocalem apparentiam, ut innuit Pater Koninch; vel fecit ex usu scientiæ acquisitæ, & naturalis. Repugnat his specialiter Pater Ripalda *disp.* 55. *à num.* 26. Sed non me movet.

Koninch.

Ripalda.

188 Quintadecima difficultas : an actus scientiæ infusæ sit incapax compositionis, & divisionis, in cognoscendo, & prærequirat apprehensiones ? Apud me idem est, quicquid dicant Moderni logici, nimis puerilitèr hæc versantes, & tractantes, & procul à curâ, & mente veterum, & magnorum Theologorum. Compositio igitur, & divisio (ne sit purè verbalis quæstio) hic sumi potest, *objectivè, subjectivè, & mixtim*, nempè subjectivè simul, & objectivè. *Objectivè*, quæ solùm consistit in affirmatione, vel negatione: & hanc quis dubitet, cùm ne Deo quidem negemus? *Subjectivè* : cùm præcedente pluralitate conceptuum hos quasi mens consulit, & quasi componit, aut dividit ferendo sententiam de præviis in apprehensione. *Mixtim* : cum non solùm præcedit illa pluralitas cõceptuum, sed mens prædicatum, quod de subjecto dicit, apprehendit quasi quid ab ipso distinctum, & judicando componit: sic prædicatum de Deo spiritualitatem, concipimus, (quippe per species alienas) aliquid, quod contendimus affigere mentaliter Deo. De his posterioribus acceptionibus est sermo Theologis. Et

189 Respondeo & *assero*; neque prærequirere apprehensiones hanc scientiam; nec esse capacem compositionis, & divisionis. Ratio primæ partis est : prævia enim lux apprehensionum tota nascitur ex imperfectione specierum: cum autem hîc sint perfectissimæ, non est cur illas anticipet intellectus ad immediatum & quidditativum rei conceptum. Ratio secundæ partis est : quia Actus istius scientiæ sunt quidditativi, & intuitivi: vident ergo res in seipsis, simplici intuitu; nec datur ullus locus secùs res concipiendi, ac in se sunt. Et satis de scientiâ infusâ Christi. Videri possunt Suarez, Vazquez, Bernal, & Godoy.

Suarez.
Vazquez.
Bernal.
Godoy.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

SECTIO IV.

DE SCIENTIA NATURALI, PERSE-infusa, Perse-acquiribili, & Experimentali. Vbi an ab aliquo Christus aliquid didicerit?

190 EXplicemus primùm hos terminos. Scientia naturalis *Perse infusa*, est scientia, similis illi, quam naturaliter habent Angeli, & quam exercet Anima in statu separationis à Corpore: atque adeò est quidem de ordine naturali, indebita tamen Animæ dum est in corpore, neque naturaliter acquiribilis ab ipsa : operatur enim independenter à phantasmatibus. Scientia *per se acquiribilis* est illa quam proprio marte, & industria acquirunt homines dependenter ab experientiis, & per discursum : ea autem operatur dependenter à phantasmatibus, & à sensibus connaturaliter, imò, ut benè explicat Koninchus, est scientia formata, & orta ex experientiis discursu collatis, atque adeò est experimentali posterior. *Experimentalis*, quæ & *Memorativa* dicitur, consistit in cognitionibus nixis experiẽtiâ sensuum, ex quâ resultat in sensum internum species memorativa talium objectorum, & exinde species & habitus, qui dicuntur, scientia Memorativa, & Experimentalis, habens pro objecto formali experientiam sensuum externorum, seu præsentem, seu præteritam. Iam brevi videndum, & decidendum de existentia, tempore, objectis, principiis, & usu trium harum scientiarum in Anima Christi Domini.

Koninch.

§. I.

QVAM CERTO ADMITTENDÆ?

191 PRima difficultas : an triplex hæc scientia sit admittenda in Christo? Experimentalem nemo negat. Et meritò. Nam pro ipsius existentiâ stant clarè Scripturæ, Concilia, & Ratio. Scripturæ, nam Paulus ait Hebræor. 5. *Didicit ex his, quæ passus est, obedientiam.* Deinde sic loquuntur Luc. 2. ut profectum aliqualem attribuant Christo Sapientiæ cum ætate: quæ ex hac experimentali scientia optimè intelliguntur. Concilia & Patres, tùm in Ephesino, tùm ad ea verba Lucæ fatentur etiam profectum in humana Sapientia. Videantur apud Amicum *disp.* 21 *à num.* 12. & Vazquez *disp.* 55. Ratio: Tùm

Hebræor. 5
Luc. 2.
Concil. Ephesin.
Amicus.
Vazquez.

quia

quia talis scientia nullum dicit defectum repugnantem statui Humanitatis. Tùm etiam quia est connaturalis ipsi: imò necessaria: alioquin usus sensuum externorum in Christo fuisset simulatus, & omninò apparens: quin etiam violentus, si objecta non imprimerent speciem sui sensibus & isti non derivarent in sensum internum, & exinde in intellectum: qui est ordo naturæ.

191 Respondeo igitur & *assero* primò, fuisse in Christo scientiam experimentalem. Id quod censeo Fidei proximum. De aliis duabus est majus dubium, inclinante nimis Koninch, ut neget *disp. 13. dub. 5.* Primam ut omninò otiosam, & præter naturam. Alteram, ut valde imperfectam, & ad nihil in Christo necessariam. Id quod mihi etiam est probabile. Nihilominùs

Koninch.

193 Respondeo & *assero* secundò, concedendam in Christo scientiam naturalem, perse infusam. Ratio mihi est, illa generalis, quia est insignis & magna perfectio Animæ, in ordine naturali: Christo autem negari non debet quicquid ejus perfectionem decet, tam in linea supernaturali, quàm naturali, cùm in utraque perfectissimus constitui debeat. Firmatur: sicut absentia cæcitatis, & aliorum defectuum datur Christo, ex congruenti ratione, ut nempe corpore perfectus fit; negari ita non debet perfectio naturalis, quæ juvet ad augendam animæ perfectionem: quæ autem major perfectio animæ, quàm scientia ex modo suo independens à sensibus?

194 Dices primò: hæc scientia est otiosa, cùm jã sit alia supernaturalis, quâ uti possit independenter à sensibus, Anima? Nego: quia nulla perfectio est otiosa secundùm se. Tùm etiam quia otiositas stare posset in simultaneâ existentia usuum, & actuum, utriusque scientiæ: erit tamen Christi, vitare, eligendo quem malit.

195 Dices secundò, multiplicari sine necessitate miracula: nam Anima, dum est in Corpore, non potest uti naturaliter potentiis suis sine conversione ad phantasmata. *Imprimis*, quæ major necessitas quàm Vnionis dignitas? Imò *ea suppositâ*, nullum exinde miraculum fit, sed omnia sequuntur connaturaliter. *Deinde* nego non posse naturaliter uti Animam his speciebus, etiam dum est in corpore, si semel infusas habeat. Videatur Antonius Perez *tract. 6. part. 2. disp. 3. à num. 5.*

Lib. 1. disp. 3. sect. 2. §. 4.

196 Dices tertiò, similiter posse discurri quoad scientiam acquisitam, & ultra Naturalem, quam in Christo cognoscit communis Theologia, poni aliam supernaturalem, quâ supernaturaliter cognoscere etiam possit Christus dependenter à phantasiâ. Ego sequelæ necessitatem non video; Sed neque video absurdum.

197 Respondeo, & *assero* tertiò: concedi Christo debere scientiam per se acquisibilem. Ratio mihi est primò: quia est conformius Conciliis, & Patribus statuentibus assumpsisse Verbum in Humanitate omnia connaturalia, quæ potentias, & operationes concernunt, demptâ Personalitate: quid autem convenit magis, quàm scientia connaturalis homini? Secundò: quia scientiæ naturales sunt maximus ornatus Animæ quoad naturalia: & quidem incredibile est, Verbum voluisse nobiscum conformari in molestiis corporis infantilis, & aliis: & noluisse conformari nobiscum in modo cognoscendi plenè connaturali. Tertiò: quia Christo sicut negari non potest, quod est proprium hominis, ita negari non debet, quod est Corporis, ut sub Anima est, si perfectionem connaturalem sonat, neque quod est Animæ, ut in corpore est: atqui perfectio Animæ, prout in corpore, maxima est scientia acquisita: ergo. Quartò: quia pro exercitio virtutum naturalium, si fortè vellet exercere, debuit præcedere proportionatum lumen, nempè prudentia acquisita, à quâ reguntur virtutes naturales. Per quæ patet ad scrupulos Patris Ægidii.

§. II.

EX QVO TEMPORE?

198 Secunda difficultas: ex quo tempore habuit Christus triplicem hanc scientiam; & an à Deo infusam? Variant in his Authores maximè. Videatur dissidium in Amico, Delugo, & Suarez. Respondeo & *assero* primò: Experimẽtalem sibi acquivisse, decursu temporis, & experientiæ pro objectorum occursu, saltem quoad species. Id dico, nam, an habitus distinctus sit ab habitu scientiæ perse acquiribilis, dicetur postea. Ratio est: quia hæc species scientiæ tam quoad usum, quàm quoad speciem, nititur experientiâ sensuum externorum, & alligatur ipsi vel præsenti, vel præteritæ: ergo est necessariò acquiribilis decursu, & occursu temporis, & objectorum. Nota, eam experimen-

Amicus. Delugo. Suarez.

mentalem scientiam fuisse in Christo multò perfectiorem nostrâ ob nobilitatem complexionis, & intellectûs, imò & juvamen aliarum scientiarum, saltem removendo prohibens.

199 Respondeo & *assero* secundò, duas alias scientias, nempe naturalem infusam, & perse acquisibilem, tam quoad habitum, quàm quoad species, infusas fuisse à Deo ab instanti Conceptionis. De primâ patet: quia non est ulla ratio, cur differri debuisset infusio. Probo de secundâ, de quâ est inter Theologos difficultas. Primò: ex decentia. Decuit enim, ne Christi Anima serperet per intervalla temporum, & rerum, ut nos, pro acquisitione perfectionis sibi alioquin debitissimæ. Secundò à pari. Si enim Adamo datus est à Deo ultra scientias supernas ab initio, cumulus harum scientiarum: quidni, & Christo? *Dices*: Adamus uti tunc poterat; non tamen Christi Anima. *Sed* hoc parùm nocet: gloriosius enim est præhabere principia scientiæ ante expeditionem gratis, quàm expectare, expeditâ jam ætate, principia scientiæ.

200 Tertiò à ratione sufficientis roboris pro materiæ, in quâ versamur, dignitate. Nam scientiæ naturales vel ponendæ sunt in Christo in gradu perfecto, vel non? Secundum ego non dixero: qui sentio omnes perfectiones in Christo fuisse valde conformes statui, quem tenebat Dicendum ergo primum: & rogo: vel soùm datæ sunt ad occursum objectorum, vel præter objectorum occurrentium exigentiam, quando phantasia suos posset actus exercere? ut vult Lugus. *Card. de Lugo.* Si secundum: non essent in Christo scientiæ in gradu perfecto: nam objecta quæ occurrebant, non erant ita multa: & fieri posset sapientiores Christo quoad hanc scientiam fore plures homines: & quæ decentia, occupari Christum in addiscendis tot scientiarum tricis? hæc omnia absurda sunt. Si ergo secundum: quo puncto temporis infundentur? Nam phantasiæ exercitium pendet à Corporis rigore, qui suos gradus habet. Satiùs ergo est dicere infusas omnes ab initio ad exigentiam dignitatis ipsius Animæ: ne quæ vassalli suo sudore debent acquirere: simili sorte, & abjectione conditionis acquirere sibi debeat Princeps. Videatur inter *P. Suarez.* alios Eximius Doctor *disp. 30. sect. 2.*

201 Oppones primò: Authoritatem *S. Thomas.* Sancti Thomæ *3. part. q. 12. art. 2.* Secundò fore, ut Christus nihil potuisset discere contra sensum Scripturæ, & Patrum, nihilque profecisse in sapientiâ decursu temporis. Tertiò: quia connaturalius est, quòd hæc Scientia decursu temporis acquiratur. Quartò, fore, ut intellectus agens foret otiosus in Christo, quia ejus munus est eruere à phantasmatibus species: jam autem supponerentur in Christo. Quintò: quia usus hujus scientiæ haberi non potest, nisi dependenter ab organis: ergo quousque hæc sint apta operationi, otiosa omninò est habituum, & specierum infusio. Sextò: quia alioquin videtur infantia Christi simulata, & ficta: cùm infantia dicat incapacitatem scientiæ dependentis à dispositione organorum. Levia hæc sunt, & videndus de ipsis omninò Meratius. *Meratius.*

202 Ad primum, dico, Sanctum Thomam esse nostrum alibi, nempe *quæst. 20. de Verit. art. 2. & in 3. distinction 14. quæst. 3.* *S. Thomas se explicãs.* Ad secundum: ea loca intelligò de scientia Experimentali. Ad tertium: suppositâ unione Hypostaticâ, quæ Naturæ moderatur, Id esse plenè connaturale Humanitati. Ad quartum: fingitur imprimis intellectus ille agens, distinctus à possibili. Deinde non est otiosa potentia, quæ experimentales saltè species eruit. Insuper sentio Intellectum satis occupari in aliis scientiis. Demum, ut aliqua virtus non sit frustrà, sufficit ut sit connaturalis habenti, licèt peraccidens impediatur ab opere, & exercitio.

203 Ad quintum: censeo probabile cùm Aldrete *disp. 66. sect. 2. nu. 14.* usum hujus scientiæ haberi posse sine usu phantasiæ, si aliunde species supponantur: potest enim dari qualitas, quæ suppleat, aut sopiat indispositionem organi; & hanc vim non est cur negemus hypostaticæ unioni. Deinde, non est otiosum, quod est glorioſum: glorioſum autem est præhabere principia scientiæ, etiam cùm exerceri non possunt, ut cùm possint, connaturaliùs & fortiùs exerceantur pro libito: ita glorioſum est Minori dominium, licèt impediatur ab usu. Ad sextum: sicut Infantia Christi non est simulata, licèt mente Beatus sit, & omnia sciens; ita licèt præhabeat scientiam hanc naturalè: quia revera Corpore fuit tenello, imbecillo, & pusillo. *Aldrete.*

§. III.

HARVM SCIENTIARVM OBIECTA Principia, & usus.

204 TErtia difficultas: quodnam fuerit objectum hujus triplicis scientiæ? Respondeo, & *affero* primò, objectum scientiæ Experimentalis fuisse omnia singularia, quæ sensu percepit Christus: Imò omnia, quæ in se expertus est tam naturalia, quàm supernaturalia: sed hæc non attigit experientiâ naturali simpliciter. Respondeo & *affero* secundò: scientiam naturalem infusam, similem ei, quâ habent animæ separatæ, habuisse pro objecto omnia naturalia, quæ in ipsam cadere possunt: id quod etiam proportionatè assero de scientia naturali perse acquiribili: Ratio est, quia utraque scientia ponenda est eo gradu perfectionis, qui omninò sit connaturalis, & deceat statum Christi: hic autem gradus perfectionis necessariò debet esse maximus, & in quem cadant omnia objecta, quæ cadere possunt in hujusmodi scientias, non solùm quales habentur à nobis, vel ab hominibus maximi ingenii, & disciplinæ, sed quales existimari debent in Homine-Deo.

205 Quarta difficultas: quid sentiendum de principiis hujus triplicis scientiæ? Respondeo: quidquid quoad qualitatem, & distinctionem habituum, & specierum dici hìc potest, colligi satis ex *suprà* dictis. Tamè specialiter hìc addi debet: de distinctione habituum & specierum hujus triplicis scientiæ, sentiendum juxta principia cuiquam, meliùs visa, cùm de habitibus naturalibus in communi dictum est. Ego etiam in eorum distinctionem inclino. Quoad perfectionem, & quantitatem censendum juxta taxam positam in disputatione de Gratia Christi.

Sect. præced.

206 Sola restat dubitatio: an habitus scientiæ experimentalis distingui debeat entitativè ab habitu scientiæ acquisitæ. De speciebus nemo dubitat, & si habitus isti naturales consisterent in speciebus coordinatis, nullus etiam esset dubitandi locus. Dici potest cum acuto Magistro, habitum scientię Experimentalis non distingui entitativè ab habitu scientiæ perse acquiribilis, & infusæ peraccidens, sed tantùm denominativè. Idè ergo habitus dicitur habitus scientiæ acquisitæ, quoad actus, quos elicit mediis speciebus infusis ab initio: dicitur experimentalis per accessum specierum experimentalium, & novarum, & quoad actus quos mediis his speciebus novis, & experimentalibus elicit. Vnde cùm Christus dicitur crevisse in scientiâ experimentali, intelligendum, entitativè quoad experimentales species, à quibus subit habitus denominationem scientiæ Experimentalis; non verò quoad habitū entitativè, sed denominativè. Placet Facilè tamen dici, & distingui posset cum communi sententia specialis habitus memorativus. Res est levis.

207 Quinta difficultas est de usu, & actu triplicis hujus scientiæ. Et *censeo* primò de perfectione, eam omninò superare, quam nos & quivis puru, homo magni ingenii solet, & potest assequi. Ratio sumitur ex nobilitate principiorum nuper descriptà. *Censeo* secundò, de scientia naturali infusa dicendum quod de Angelica dici solet in tractatu de Angelis cum proportionali excessu ad excessum perfectionis assertæ. *Censeo* tertiò, de scientia perse acquiribili, per eam potuisse Christi animam apprehendere, componere, discurrere, sed perfectione longè superante intensivè, & extensivè quamvis aliam scientiam in magno ingenio constitutam, & maximo studio comparatam. Ratio primæ partis est: quia id est connaturale tali scientiæ. Ratio secundæ partis est perfectio, quam toties ingeminavimus.

§. IV.

AN CHRISTVS VNQVAM DIDICERIT quicquam ab Angelo, vel ab homine?

208 QVæres hìc: an Christus quicquam didicerit ab homine, vel Angelo? Distinguo *quadruplicem* modum cognoscendi, qui potest dici, discere. *Primus* est: nosse aliquid, interventu experientiæ super actionem Angeli, vel hominis. *Alter* est; nosse aliquid nitendo ad judicium veritatis, testimonio Angeli, vel hominis. *Tertius* est, nosse quomodolibet aliquid antè non cognitum, & cęptum agnosci interpositione Angeli, vel hominis. *Quartus* est, nosse de novo aliquid accipiendo aliquam cognitionem ministerio Angelorum moventium sensus externos per apparitiones; aut imaginationem per visiones imaginarias. *Primus* modus abusivè dicitur discere, sed experiri. *Alter*, dici potest discere, sed impropriè: quia propriè discere supponit ignorantiam: unde *Tertius* est

propriè discere. *Quartus* non erit propriè discere, sed impropriè.

209 Respondeo jam,& *assero*, nihil unquam vel ab Angelo, vel ab homine Christi animam didicisse, neque potuisse discere, neque propriè, neque impropriè. Ratio est: quia seclusâ notitiâ purè experimentali, quâ diximus non esse discere, ne impropriè quidem Christus imprimis nullam habuit ignorantiam, neque potuit, ut dicemus *sect. seq.* ergo propriè non potuit discere. Deinde, quia non potuit habere notitiam formidolosam, & obscuram, neque potuit exercere actum Fidei humanæ, ex se fallibilis: loquar *mox* de hypothesi: ergo neque potuit impropriè discere secundo modo. Denum neque fuit decens neque utile, ut Angeli circa sensus internos, aut externos Christi, exercerent ministerium movendi per eorum alterationem Christi mentem: non utile: quia omnium rerum species jam præhabuit infusas Christus ab initio: non decens, quia in illâ Sancta Sanctorum mentis, & Animæ Christi Domini, quâ ratione liceat Ministris penè infinitè inferioris operationis manum extendere? non ergo potuit discere, ex Angelorum explicato ministerio. Quòd si Christus aliquando rogabat, & interrogabat homines, & responsum expectabat; non id faciebat, ut disceret, sed ut doceret. Interrogatio autem non semper est argumentum ignorantiæ, aut dispicinæ: ut patet in Deo interrogante Cainum.

Mox sect. seq.

Luc. 22.

210 Sed quid ad locum *Lucæ* 22. ubi Christus in horto mærens inducitur ab Angelo, qui apparuit, confortatus? quomodo verè potuit confortari, si nihil ab ipso didicit? Videndus est Pater Bernal, qui omnium optimè rem hanc discussit, & eruditè proposuit & expositit, *disp.38. sect.3.* Sunt multi modi dicendi, satis probabiles. Primus est P. Vazquez, explicans confortationem hujusmodi, per solam gratulationem de exhibitâ fortitudine. Sequuntur Chrysostomus, Epiphanius, Theophilactus, alii.

P. Bernal.

P. Vazq. Ex Chrysost Epiphan. Theophil.

211 Secundus est Pater Suarez, explicans confortationem per exhibitionem motivorum sufficientium ad pellendum angorem, & robur addendum: quibus motivis abstinere volebat mens Christi pro nobis dolens, cùm sciret habitu, & reipsâ per visionem Beatificam, actu: ex hac tamen nullam voluit redundare dulcedinem, tristitiæ & doloris depulsivam. Sequuntur Hylarius, Hieronymus, Cyrillus, Damascenus, Bernardus, Sanctus Thomas.

P. Suarez. Ex Hylar. Hieronym. Cyrill. Damascen. Bernard. Thom.

212 Tertius est Pater Valentia explicans confortationem per adhibitionē objectorum delectantium, & amænorum ad sensus: quo necessariò recreari poterat in agonia Christus. Sequitur Cajetanus. Quartus est Pater Bernal explicans confortationem per tria officia quæ Christo præstitit Angelus, depulsiva trium malorum, ex quibus tristitia nascebatur, aut pascebatur, nempe per sui præsentiam, & sociatatem: & sic depulit solitudinem in horrore noctis: per extrinsecam sublevationem Corporis, tergendo sudorem, erigendo prostratum corpus, & sustinendo: & sic depulit fatigationis corporeæ pondus: per humiles preces, ut reduceret ad mentem motiva solatii, parceret tanto angori, laxaret vias sudori sanguineo: & sic pellere nixus est nubem tristitiæ, & angoris. Ex his modis, quorum, ut dixi, singuli probabiles sunt, nulla sequitur necessitas asserendi Christum quicquam ab Angelo didicisse: & tamen impletur & explicatur Ministerium Angeli apparentis, & confortantis.

P Valent. Ex Cajet.

P. Bernal.

213 Quicquid tamen de his sit, faciliùs & solidiùs explicari potest Christi confortatio ab Angelo exhibita, quin ab ipso quicquam disceret Anima Christi, dicendo & quasi colligendo ex his modum alterum non planè diversum, sed illustriorem. Is est, confortationem tetendisse ad partem intellectivam, & sensitivam Christi; nam in utraque dominantur tristitia, angor, & dolor. Exhibuit ergo confortationem Angelus quoad partem utramque: quoad intellectivam, non instruendo, neque proponendo nova motiva, sed orando suppliciter, ut tristitiam voluntariè susceptam, liberè deponeret, & à miraculo sui contristativo, desisteret. Quoad sensitivam, præstando duo. Primum, adspectui propositis, ut vult Valentia, rebus, quæ sua possent amænitate recreare. Alterum & præcipuum, deducto justa proportione per omnes Corporis partes Sanguine, ne cor nimis gravaretur, & dispositis, & ita collectis particulis Sanguinis, ut Corpus guttis in terram defluentibus levaretur. Hæc Pater Esparza, quantùm mihi videtur, appositissimè ad textum Lucæ. Non ergo colligitur, aut potest colligi Christum quicquam ab Angelo didicisse.

Mens Authoris.

Esparza.

*** *** *** *** ***
*** *** *** *** ***

SECTIO V.

DE EXTREMIS OPPOSITIS SCIENTIÆ.

Suprà à nu. 161.

214 EXceptâ Fide, de quâ jam *disp. 1. à nu. 161.* quinque sunt: *Ignorantia, Error, dubitatio, probabilitas, & obscuritas.* Hæc enim singula, gradu licèt impari, scientiæ perfectioni resistunt. Et quæstio est: an eousque perfecta fuerit scientia Christi Domini, ejusque dignitas, ut ea vel omnia, vel aliqua excluserit? Authores sunt divisi. *Alii* negant omnia Christo de facto: admissâ tamen possibilitate coexistentiæ. *Alii* hæc aut illa tenuunt etiam de possibili: alia non curant. *Alii* omnia, & singula etiam de possibili negant.

§. I.

DE IGNORANTIA, ET DE ERRORE quoad factum, & quoad possibile.

215 NOto tria. *Primum*: ignorantiâ dici tripliciter: nempe pravæ dispositionis, seu positivam: Privationis, seu privativam: Negationis, seu purè negativam. Ignorantia positiva, seu pravæ dispositionis non distinguitur ab errore, seu opinione falsâ: deque ea, quicquid de errore dicetur, dictum volo. Ignorantia privativa est privatio scientiæ aliàs debitæ, seu nescientia rei, quam scire deberes. Ignorantia purè negativa, est carentia scientiæ, seu purè nescientia, rerum nempe, quarum notitia non erat tibi debita. *Secundum*: Ignorantiam, vel errorem dupliciter contingere posse, culpabiliter, vel inculpabiliter. Error, seu ignorantia culpabilis esse non potest sine peccato: secùs, error, & ignorantia inculpabilis, ut termini præferunt. *Tertium*: evidens esse suppositâ semel impeccabilitate, repugnare Christo Domino culpabilem errorem, & ignorantiam, non minùs, quam culpam. His ita positis, sit

216 Prima Conclusio: Nec fuit nec esse potuit ullus error in Anima Christi Domini. *P. Suarez. Ragusa. Koninch. Amicus. Ovied. Bernal. Ant. Per. Oxea.* Sic sentiunt cum Eximio Doctore, Ragusa, Koninch, Amicus, Oviedus, Bernal, Antonius Perez, & Oxea. Et prima pars, est omnium Catholicorum, & censetur à me de Fide, aut Fidei proxima. Ratio est: Tùm quia ore pleno dicitur ab Scripturis, Conciliis, & Patribus, Christus *Veritas*, & ipse testatus est se *veritatem* dicere, & *à Deo esse quid dicere, quid loqueretur*. Tùm etiam quia præcipuum fundamentum Christianæ Fidei, & veritatis est eam edoctam à Filio Dei. Tùm insuper quia fuisset Authoritatis contemptibilis.

217 Dices: Christus passus est deceptionem in sensibus: nam res magna apparebat oculis parva; recta apparebat obliqua; lux refracta, color in iride: ut nobis accidit: ergo nõ fuit Christus expers erroris saltè in sensibus. Imprimis oculi errare non possunt: sed illa deceptio, quam nos patimur occasione sensuum, non est oculorum, sed mentis. Quare modus ille connaturalis videndi res procul à nobis positas solùm est error, accedente judicio falso: quod omninò procul à Christo. Deinde etiam quoad sensus externos tenuit Suarez *disp 24. sect 3.* (quem postea secutus est Pater Martinon *disp. 10. sect. 1. num. 6.*) talem fuisse confortationem eorum in Christo supra naturam, per auxilium speciale Divinum, ut res omnes videret, sicuti erant in se. Vterque dicendi modus est satis probabilis. *Suarez. Martinon.*

218 Secunda pars, quæ potentiam etiã extraordinariã concernit, ostenditur primò: quia actus erroneus no est actio digna personæ Divinæ: atqui in Christo repugnat actio, quę nõ sit digna Personæ Divinæ: ergo repugnat actus erroneus. Minor est mihi ex terminis nota. Probatur major: quia actus erroneus est actio, quæ non decet personam, quæ se ipsa est veritas: Tùm quia est actio per se contemptibilis, & contemptum inducens in personâ, quæ patitur. Tùm etiam: quia est actio, per se turpis, & indecens Naturam intellectualem, & rationalem; & maximum malum intelligentis, sicut & peccatum est maximum malum volentis.

219 Ostendo secundò: solùm potest esse in Humanitate Christi id cujus admissio, vel permissio potest esse laus, & perfectio simpliciter simplex Deitatis unitæ: *volo dicere*: regulam admittendi, vel permittendi in Humanitate Christi hos aut illos actus, affectus, seu defectus, sumendam esse ex eo quòd posse, eos permittere, vel admittere in Humanitate quã facit suam, & cui se dat, possit, & debeat dici laus, & perfectio simpliciter simplex Divinitatis; atqui posse permittere, aut causare errorem in Humanitate Christi, non potest esse perfectio simpliciter simplex, aut laus Divinitatis: ergo non potest permittere, vel causare errorem in Christi Humanitate. *Regula Generalis.*

Con-

220 Consequentia benè sequitur,& minor probatur : quia composibilitas sui inhabitantis quantum potest animam,cum errore, & falsitate , non potest esse perfectio simpliciter simplex Divinitatis : nam eòipsò perficit quantùm physicè potest: & mirum est non poni aut suppleri ab ipsâ divinitate quod à formâ physicâ perficienti oriretur in anima : atqui si ea composibilitas non est perfectio simpliciter simplex ; neque potest esse , vis permittendi , aut causandi. Adde ex terminis apparere dissonum dicere,quòd composibilitas summæ veritatis cum errore sit perfectio simpliciter simplex veritatis. Iam major ostenditur : quia posse Deum singula, quæ potest , est perfectio simpliciter simplex ipsius.

Discursus Anselmi. 221 Confirmatur hæc ratio ex acuto discursu Anselmi *lib. 1. cur Deus homo. cap. 3.* sic loquentis : *Sapienter Deus assumpsit mortalitatem, quâ sapienter , & valdè utiliter uteretur : Ignorantiam verò non poterat assumere sapienter:quia nunquam est utilis,sed semper noxia.* Sic arguo: quicquid fieri non potest utiliter, & sapienter , non potest à Deo fieri: omnis enim operatio Dei est per se utilis,& sapiens,ut patet ex terminis: atqui erroris infusio ,& assumptio non potest esse actio per se utilis,& sapiens,ex Anselmo: & suadetur: quia deceptio est per se malum naturæ rationalis, & activa deceptio, turpis sicut & mendacium. Tùm quia deceptio est occasio operationum secundùm se malarum, & semen actionuum deerrantium à dictamine Dei: ergo, &c.

222 Ostendo tertiò : quia si Christus errare posset , esset Authoritatis omninò contemptibilis , & pessùm iret Christiana Religio. Ostenditur sequela quoad primam partem: quia Authoritas fallibilis , & exposita errori , & falsitati , non est minùs contemptibilis in linea Authoritatis , quàm exposita mendacio. Ostenditur etiam quoad secundam: quia si semel id est possibile,unde constat non locutum Christum ex aliquo errore, aut deceptione?Neque valet dicere errorem repugnare Christo , ut Doctori , & Magistro, qualis venit. Nam exinde saltem fieret , Christum, dum privatè loqueretur, non fuisse dignum summâ Authoritate. Neque secundò valet dicere, errorem ex naturâ rei repugnare Christo. Nam unde constat non usum miraculo, si potuit, in errando: quod mihi ex terminis videtur dissonũ. Confirmatur primò : Christus jus habet , ne reddatur ejus Authoritas contemptibilis, & ut ipsi omnes credant:ergo jus habet ne unquam permittatur error in ipso. Confirmatur secundò : Per vos error ex naturâ rei repugnat in Christo;atqui repugnat error miraculosus: miracula enim non sunt in naturæ depressionem, & indecentiam. Vide quę *suprà disp 2. num. 27. & mox ad ista.*

Suprà disp. 2. à nu 27. Mox à nu. seq.

223 Ostenditur quartò: si esset error in Christo , attribueretur specialiter Deo , & Verbo Divino ; atqui Deo nequit specialiter attribui error : ergo. Major patet : quia Verbi, & Dei est, ut *suprà* diximus , regere Humanitatem : id quod non solùm est verum quoad operationes volũtatis,sed etiam quoad operationes intellectûs.Minor ostenditur: quia nequit Deo specialiter attribui, quod Deus nequit causare specialiter: atqui Deus nequit specialiter errorem causare. Primò, quia sic esset deceptor , & seductor: quòd ex terminis Deo repugnat. Tertiò:quia tota inhonestas mendacii stat in deceptione passivâ alterius formaliter volitâ, vel aliter mediis vocibus menti contrariis : atqui hæc inhonestas potiùs relucet in immediatâ infusione erroris , quàm in merè mediatâ, qualis mendatio fit. Tertiò: quia talis infusio erroris esset Dei locutio ; atque adeò mendax.Quartò: quia ex communi conceptu Fidelium , quicquid scire dicimus per infusionem Dei , verum dicimus : quicquid autem falsum est , statim dicimus esse ab homine , vel à Diabolo. Quintò : quia volitio ut quis opponatur Voluntati Divinæ est perse turpe: ergo volitio , ut quis opponatur dictamini Divinæ mentis est per se etiam turpis: talis autem volitio est impræscindibilis à tali infusione speciali. Sextò: quia causa particularis influens in errorem actualem,est error habitualis: causa particularis influens in errorem habitualẽ est error actualis: quæ rationes , aut vis eas supplendi non est perfectio, sed imperfectio. Septimò: quia vel talis infusio esset miraculosa , vel non? Si secundum : certè Deum facimus facilè contemptibilis Authoritatis Si primum: tale miraculum ex se repugnat ex se dictis *nu.* 222.Octavò: quia procuratio erroris, & deceptionis est perse turpis ut *mox* explico.

Suprà disp. 2. à nu,32.

Mox nu. 225.

224 Dices : error est defectus physicus. & physicum malum , aut malum pœnæ , uti cæcitas & mors : ergo potest specialiter à Deo causari. Distinguo antecedens : error est defectus purè physicus,id est,non moralis formaliter,transeat: objectivè,nego. Vel

ali-

aliter: est defectus purè physicus respectu habentis indeliberatè, concedo: respectu deliberatè habentis, procurantis, aut inducentis, nego. Et ratio est, intrinseca turpitudo erroris, & deceptionis secundùm se. Cujus turpitudinis, (atque adeò disparitas ad alia mala purè physica) explicatur ratio, primò, à posteriori: quia nemo potest unquam licitè in se admittere errorem, & deceptionem, & falsitatem: alia autem mala, etiam mortem, aliquando potest.

225 Secundò & à priori: quia error est malum, quia oppositum Naturæ Rationali, ut sic, & ut tali: id quod non habent cætera mala purè physica, à quibus paritas sumitur. Imò error est malum oppositum Naturæ Rationali, ut tali, non utcumque sed ut est origo operationum moralium, opponitur enim directè Rationalitati, quam involvit Agens ut proximè constitutum ad morales operationes: unde error non solum habet physicam oppositionem cum Natura Rationali, ut tali, sed etiam moralem: cum hoc discrimine à culpa: quòd culpa habet oppositionem hanc moralem formaliter, & immediatè: error verò, radicaliter, & mediatè. Idque sufficit ut habeat oppositionem cum Naturâ Intellectuali Divinâ, & Divinæ Sapientiæ contrarietur. Implicat autem quod Deus specialiter causet, quod suæ naturæ opponitur. Quod additur de malo pœnæ, dicatur, errorem posse permitti in pœnam, aut causari ad exigentiam causarum secundarum; non verò induci perse, & specialiter à Deo. Videantur Oxea, & Lumbertus de Fide. Ille *disp. 4 hic quæst. 5*. Infer, eodem Doctrinæ filo censendum de habitibus, & speciebus erroneis.

P. Oxea. *M. Lumb.*

226 Secunda Conclusio: Nec fuit nec esse potuit in Christo ignorantia tam privativa, quàm negativa. Prima pars de facto contra Gnosticos, Agnoitas, & Sectarios nostri temporis censetur *de Fide* à Patre Vazquez omninò videndo *disp. 51.* & patet ex *suprà* dictis: diximus enim Christi animam sciviſſe omnia Ante secundæ partis, (quę cõcernit possibilitatem) probationem, fateor contrà pugnare communem Theologorũ recentium Authoritatem: stat tamen apertè pro ipsa D. Anselmus *loc. supra cit.* nempe *lib. 2. cur Deus homo toto cap. 13.* teste ipso Vazquez: & inclinat Pater Antonius Perez *de Incarnatione tract. 6. part. 2. disp 1. cap. 4. nu. 38.* nec ipse video rationem ullam ponderis, quæ Theologum impulerit ad negandam hanc gloriam Christo ut homini. *Vnum* noto: in Christo distingui non posse ignorantiam privativam & purè negativam. Ratio mihi est: quia scientia omnium est omninò connaturalis animæ Christi: certè non potest esse supra dignitatem ipsius, & jura: ergo nulla potest fingi ignorantia, quâ non sit in Christo carentia notitiæ aliàs debitæ: ergo quæ non sit ignorantia privativa: quà ex notatione fortè mollior fiet assensus in hanc viam.

P. Vazq. sect. 2. & 3 *Suprà nu. 221.* *Anselm.* *Vazquez.* *Ant. Per.*

227 Iam suadeo secundam partem, primò: non potest esse laus Dei genuisse & habere Filium stultum, & ignorantem, & qui ex ignorantiâ possit deficere materialiter in operando; atqui nequit esse Christus modo, quo non sit Dei laus eum esse & talem esse Filium ejus: ergo non potest esse laus Dei, quod Christus sit stultus, aut ignorans. Si autem habuerit ignorantiam, eoipso esset ignorans, utpote carens notitiâ pro suo statu debitâ. Quod autem non potest esse Dei laus in Christo, non potest esse in Christo: quem summè Deus diligit, & in quo sibi complacuit.

228 Suadeo secundò: ex ratione, quam insinuat *Anselmus*: repugnat ex naturâ rei quod Christus quicquam ignoret: habet enim Anima Christi dignitatem, cui saltem connaturaliter, & ex naturâ rei sit debita scientia ipsi possibilis: quæ juxta Superiores doctrinas est omnium scientia: ergo repugnat etiam metaphysicè. *Anselm.*

Consequentia probatur. Primò: ratione mihi familiari, quia miraculum, quod per se non sit utile, & perfectivum, non est possibile; vide quæ diximus *nu. 219.* Secundò: quia operatio supra exigentias rerum est ostensio singularis Divinæ Omnipotentiæ, Sapientiæ & dilectionis; atqui operatio, quà negetur Christo aliqua scientia, non potest esse singularis ostensio Omnipotentiæ, Sapientiæ, & dilectionis: quis enim ostentet Sapientiam, dilectionem, & potentiam in eruendis Filio oculis? aut in gignendo Filiũ nec statui suo, nec Patris dignitati conformem? ergo &c. *Suprà nu. 219.*

229 Dices: potest Deus gignere Filium alioqui mortalem in alienâ naturâ: cujus mortalitas sit laus divinæ immortalitatis. Fateor: nam sic Deus immortalis, apparet benignissimus: & ut homo fortis ad mortem perferendam: at quæ laus est Sapientiæ, & veritatis æternæ, gaudere in Filio ignoranti, & stulto.

§. II.

§. II.

DE RELIQVIS EXTREMIS.

230 TErtia Conclusio: Nec fuit nec esse potuit in Christo dubitatio. Hæc est manifesta illatio præcedentis: & pars patet: quia dubitatio stare nequit sine ignorantia: est enim dubitatio, suspensio ab omni assensu circa aliquod objectum, tanquam nondum compertum, aut de quo dubitans non potest prudens judicium ferre, adhuc infirmum. Atqui in Christo nec fuit nec esse potuit ignorantia: ergo neque dubitatio. Adde, qui est in actuali intuitione omnium, aut pro libito habere potest, repugnat ipsi dubitatio de quoquam: at Christus, aut fuit, aut pro libito poterat esse in actuali omnium intuitione.

231 Quarta conclusio: nec fuit, nec esse potuit in Christo cognitio probabilis alicujus objecti. Probatur primò: quia omnis cognitio probabilis, & incerta affert secundùm se aliquam dubitationem, saltem imperfectam: quæ est species ignorantiæ. Secundò, & expensius: quia omnis cognitio probabilis, & incerta dicit impræscindibiliter actualem formidinem, & genus actualis dubitationis, explicabile per illa, *fortè sic res aliter habet*: atqui talis modus cognoscendi repugnat Christo: ergo. Minor probatur: quia evidentia necessariò excludit hujusmodi modum subdubitativè cognoscendi, & ea fuit in Christo jurè naturali, & indispensabili. Major quæ à Modernis negatur, ostenditur sic: quia cognitio probabilis non est temeraria: esset verò, si sine dubitatione, aut formidine, & ritu indubitantis tenderet in objectum: peccaret enim contra gradum apparentiæ, quam hîc, & nunc habet veritas. Tùm quia motivum tantum probabile est signum veritatis dubium: implicat autem, quòd signum dubium pariat judicium dubii expers.

232 Dices, homines opinari plerumque nec esse memores incertitudinis, & dubitationis illius. Respondeo primò: id esse commune vitium Generis Humani, nempè præsumptionem, temeritatem, nimiam adhæsionem, & inconsiderationem in opinando: quæ, cùm ad pauca respexerint, facilè pronuntiant. Secundò nego antecedens: satis enim produnt dubitationem, quâ procedunt, si rogentur, quàm verum sit illud, in quod inclinant.

233 Quinta Conclusio: Nec fuit, nec esse potuit in Christo obscuritas in cognoscendo. Probatur primò: quia sicut constituitur in genere honesti voluntas Christi, sic in genere veri debet constitui mens: sed voluntas ita constituitur, ut non possit non exerceri in aliqua actione virtutis moralis: ergo & ita debet constitui mens, ut non possit non exerceri in aliquâ virtute mentis: ergo nisi per actus cognoscendi claros, & certos. Secundò: quia obscuritas est maxima imperfectio intellectûs, atque adeò non decens intellectum Christi. Tertiò: quia in Christo non potest poni actio, quæ non sit actio digna Personæ Divinæ: at actus obscurus non est actio digna Personæ Divinæ, nec minùs eam dedecet, quàm solem, umbræ. Quartò: quia saltem ex naturâ rei talis obscuritas repugnat animæ Christi: miraculi autem in oppositum non video rationem congruentem.

234 Infertur ex his Christum nec habuisse, nec potuisse Fidem humanam, seu humanæ Fidei assensum: utpote qui nititur motivo fallibilis Authoritatis, & incertus evadit. Et hæc de *Scientia Christi Domini.*

DIS-

DISPVTATIO IV.

CHRISTI DOMINI LIBERTAS, MERITVM, & Oratio.

1 GRAVIORES controversiæ, quæ de *Libertate*, *Merito*, & *Oratione* Christi, solent hìc distinere Theologos, præmissæ, & evolutæ à nobis jam sunt *lib.* 3. & 4. Nempe, quæ Meriti, & Orationis condignitatem, infinitudinem, & efficaciam tam intensivam, quam extensivam concernunt; quæque Christi Domini libertatem in morte subeundâ, & præceptis adimplendis attingunt. Vnde constat, præque oculis est habendum pro re præsenti: *Meritorios* actus Christi Domini esse simpliciter infinitos in genere meriti: Idque verum esse de singulis: *Deinde* eos, & insimul orationem, forè summæ efficaciæ in actu secundo ex intrinsecis, positâ efficaci Christi ipsius applicatione: *Insuper* potuisse Christum æquè mereri per actus naturales, si eos eliceret: *præterea* nullum esse possibile præmium, quod non superetur à condignitate meritorum: Christum *denique* incapacem fuisse præcepti, necessitantis, & obligantis, atque adeò fuisse in morte, aliorumque quæ habuit, præceptorum impletione liberrimum. Restant tamen aliæ difficultates examinandæ, tùm pro præsentis materiæ comprehensione: tùm pro luce Doctrinarum, per quas prædictis controversiis satisfacere *suprà* conati sumus. *Suprà lib. 3. & 4.*

SECTIO I.

STATVITVR, ET EXPLICATVR IN Christo libertas sufficiens ad merendum.

§. I.

RATIO DVBITANDI.

2 DIfficultas instruitur sic: libertas sufficiens ad merendũ nõ est utcumque libertas à coactione, sed libertas à necessitate; id est, libertas indifferentiæ; atqui in Christo non fuit libertas indifferentiæ: ergo nec libertas sufficiens ad merẽdum. Major est *de Fide* contra propositiones *Baii*, & *Iansenii*. Minor probatur primò: quia ubi concurrunt duæ potentiæ appetitivæ inæquales, bene invicem ordinatæ; quæ est inferior subjacet Superiori, istiusque motu rapitur necessariò: unde sola superior est actûs domina: ut patet in appetitu sensitivo, & Rationali ipsius Christi: atqui in ipso Christo concurrunt duę Voluntates, quarum humana est inferior respectu Divinæ, illique subjacet, & ambæ sunt ordinatæ: ergo Humana necessariò rapitur à Divina, & hæc est solùm domina actûs: ergo Christus ut homo (quà solùm voluntate mereri potest,) non habet libertatem indifferentiæ.

3 Probatur eadem minor secundò: Nequit illa voluntas habere libertatem indifferentiæ, quæ pro priori ad actum est inevitabiliter connexa cum actu; atqui Christi humana volũtas pro priori ad singulos actus fuit inevitabiliter connexa cum ipsis: quod ostendo: Nam pro priori, & inevitabiliter inerat Voluntati Christi scientia Beatifica, quæ videbat Divinam prævisionem de singulis actibus suis quoad substantiam, & omnes singulas circunstantias, & quà videbat eosdem suos actus omninò: talis autem visio est simpliciter incompossibilis cum eorum omissione, & alioqui inevitabilis: incompossibilis: quia essentialiter vera. Inevitabilis,

lis, quia Christi anima non poterat non esse beata: ergo ratione istius visionis fuit inevitabiliter connexa cum singulis actibus, idque pro priori.

4 Probatur eadem minor tertiò: quia libertas sufficiens ad meritum non est utcúque libertas indifferentiæ, sed libertas indifferentiæ, non tolùm physica, & materialis, sed formalis, & moralis; atqui in Christo non fuit hujusmodi libertas: quod ostendo: Nam libertas indifferentiæ formalis, & moralis est indifferentia ad actus inæquales, seu libertas à necessitate ponendi tantumdem boni, quantum est ipsum, per quod mereri dicimur: atqui Christus non fuit liber à necessitate ponendi tantumdem boni, quantùm esset illud per quod meretur: ergo &c. Probatur hæc minor: quia Christus non solùm erat impeccabilis, sed incapax moralis imperfectionis, & utens ad obsequendum dignitate supplente quemcumque defectum æstimationis in operatione, eamque infinitante in genere placentis Deo, & in linea meriti, & obsequii; atqui qui sic operatur nõ potest esse liber à necessitate ponendi tantumdem boni, quantum sit illud per quod meretur: ergo.

5 Vrgetur: vel Christus magis placet & conformatur voluntati Divinæ per actum, quem hìc & nunc elicit, quàm placeret, & conformaretur per omissum, vel non? Si primum: ergo placeret vel æquè vel magis. Si æquè: ergo est necessitatus ad æquè placendum. Si magis: quomodo meretur omisso honestiori? Si ergo primum: qui potest fieri, ut non esset moraliter imperfectus, omittendo actum quem elicit, cum eoipso esset minùs conformis Regulæ primæ Moralitatis, & Honestatis. Hæc difficultas Theologos divisit in varias opinandi vias.

§. II.

QVALIS IN CHRISTO DOMINO libertas?

6 PRima Conclusio: Christus Dominus non fuit ita liber, ut cessare posset liberè ab omni actu honesto, & secundùm se meritorio. Est contra Modernos secutos Ripaldam, & Oviedum, qui aliter expedire se nequeunt à difficultate propositâ. Ratio Conclusionis est mihi primò, repugnantia omissionis puræ liberæ: quã hìc suppono, & ostendam *alibi*: unde sic secundò argumẽtor: potest Christus constitutus in proximâ libertate ad operandum se determinare per puram omissionem omnis actûs honesti: ergo necessitatur operari aliquam actum honestum. Sed quivis actus Christi Domini honestus est summè meritorius ex *disp.4* ergo. Secundò: quia vel quòd Christus cesset ab omni actu honesto, est majus beneplacitum Dei, vel non? Si secundum: ergo Christus cessans, & otians opponitur Regulæ moralitatis: ergo est positivè imperfectus moraliter. Si primum: video summam repugnantiam in eo quòd Christus cognoscat esse majus beneplacitum Patris, ipsum non habere actum, quo se illi conformet. Tertiò: quia cessare ab omni actu honesto, est uti dominio libertatis, modo parùm decenti, & apud me reprehensibili, & defectuoso: est enim otiari, cum notitia summorum beneficiorum, ab obsequio Benefactoris, & Patris optimi.

Contra Ripalda. Ovied. & alios.

Alibi in 1. 2.

7 Secunda Conclusio: Christus Dominus non fuit ita liber, ut posset eligere inter infinitos actus sursum, & deorsum perfectione, & honestate entitativâ inæquales: quasi sphæra electionis Christi fuerit infinitudo specierum, in quibus neque maxima, neque minima posset designari in infinitum, & infinitudo individuorum in quavis specie, in quibus neque maximum, neque minimum honestatis posset in infinitum designari. Est contra alios Modernos secutos insinuationem Patris Aldreti, tentantes sic occurrere rationi dubitandi. *Contra Aldret. & alios.*

8 Ratio mihi non est quam assignat Herrera *quæst.8. de Voluntate sect.6.* nempe, neque eam libertatem sufficere ad laudabilitatem, & meritum, semel exclusâ sufficientiâ ad merendum in libertate ad actus æquales. Contra enim est: nam, quicquid sit de tali doctrinâ: qui sic esset necessitatus operari, quomodocumque operaretur, semper eliceret ultra id, quo suæ necessitati satisfaceret: nam posset satisfacere per infinitè minùs: quòd ergo hìc & nunc non esset ipse infinitè minùs honestus in operando, laudabile est, cùm ex suo arbitrio talis sit. *Alibi* fusiùs, & expensiùs. *P. Herrer.*

9 Ratio igitur mihi est primò: quia id est omninò confundere quæstiones per recursum ad infinitates hujusmodi, ubi difficultas absconditur, non vitatur. Tertiò: quia quicquid sit, an possit Christus elicere actus magis, & magis entitativè intensos, & perfectos in infinitum (quod mihi est difficile,

statu-

Suprà disp. 1. statutà jam *disp.* 1. mensurà certà gratiæ & habituum) tamen quòd possit elicere actus minùs, & minùs perfectos in infinitum, est mihi omninò difficile, & impossibile. Difficile, quia ex Scripturis constant species ex quibus Christus operabatur, & operari debuit, quantùm potuit. Impossibile: quia tale cēseo, quòd sit diminutio perfectionis, & intensionis in infinitum: nam necessariò veniēdum est ad primum intensionis gradum, & ad aliquid extra peccatum, & nihil præcisè, quod necesse est, sit minimum honestatis.

10 Tertia Conclusio: Christus Dominus fuit liber ad actus multipliciter dissimiles, & inæquales. Id concedo communi Sententiæ. Et ostenditur: nam imprimis inter actus Christi Domini potuit intervenire inæqualitas intensionis: deinde inæqualitas difficultatis: insuper inæqualitas commodi negleeti: præterea inæqualitas benefaciendi: demum inæqualitas promovendi divinum honorem. Nihil horum negari potest, juxta nostra, & veriora principia: nam imprimis sine ulla imperfectione potuit elicere actum intensum ut sex, loco illius, quem elicuit intensum ut octo. Deinde potuit omittere mortem, & difficultatem ipsius. Insuper potuit non pati, quæ passus est. Præterea potuit nolle pati pro nobis, neque nobis benefacere, aut potuit minùs, & per minora. Demum quicquid ex his promovit Patris honorem, omittere potuit omninò liberè: ergo negari nequit inter extrema libertatis Christi multiplex inæqualitas, & quidem ea, quæ gratitudinem, honorabilitatem, laudabilitatem, & remunerationem concernit.

11 Quarta Conclusio: Christus Dominus non fuit liber ad actus disparis obsequii, & honestatis formaliter moralis, id est, ad actus in morali perfectione, & vi placendi, obsequendi, & merendi inæquales: si actus considerentur prout Christi. *Dixi*: si actus considerentur prout Christi: nam si quilibet actus, quem Christus elicit, comparetur *hìc & nunc* cum actu prout omisso, erit maximè inæqualis: nam actus omissus prout omissus à Christo non est conformis *hìc & nunc* beneplacito Dei: & est actus, quem ipse pro libito elicit.

12 Ratio autem conclusionis est primò: Christus est in operando, utens dignitate simpliciter infinitâ, & cōdignificante quamcumque actionem ipsius, quantum excogitari potest in lineâ placendi obsequiosè, & meritoriè: est enim Dignitas, quoad effectum obsequii, & placendi, supplens quemcumque defectum honestatis, perfectionis, & intensionis, ex quibus in lineâ meriti, & obsequii crescere posset actus: ergo Christus non est liber ad actus disparis obsequii, & honestatis moralis. Secundò: quia Christus, quemvis actum eliciat, æquè Deo placet, & conformatur tanquam Regulæ omnis honestatis: imò tam placet, & conformatur, ut nequeat magis: alioqui posset in operando placere minùs, & minùs conformari, atque adeò posset operari cum dignitate reprehensionis: nam omnis defectus conformitatis cum regula honestatis, & omnis defectus tituli ad placendum Deo est positiva imperfectio, ut *supra* ostensum est: ergo Christus est necessitatus ad actus æqualis obsequii, & honestatis. Tertiò: quia tota perfectio moraliter operantis, eatenus sumitur ex majori vel minori intensione operationis, quatenus per hanc vel per illam magis, vel minùs placet, & cōformatur primæ Regulæ: ergo qui quomodolibet operetur, æquè necesse est placeat, & conformetur primæ Regulæ; sive operetur intensè, sive remissè, necesse est ipsum æquè benè & honestè moraliter operari, seu in lineâ moris. Talis autem est Christus ex totâ *disp.*2. *Suprà disp.*

§. III.

MENS NOSTRA CIRCA CHRISTI DŌmini libertatem.

13 QVinta Conclusio: Fuit in Christo nihilominùs libertas omninò sufficiens ad merendum. Est veritas *de Fide*: & *rationi* naturali, & supernaturali conformis omninò. *De fide*: nam Christo in Scriptura tribuitur passim electio, qui actus est ejus qui libertatem habet indifferentiæ. Videatur Suarez *disp* 37. *sect.* 2. Est rationi naturali conformis: quia libertas indifferentiæ est magna perfectio hominis, nec incompossibilis cum fine Incarnationis, imò ipsi necessaria: Humanitas autem debuit assumi, & reipsà est assumpta cū omni perfectione connaturali, compossibili cum fine Incarnationis. Item rationi supernaturali: quia Redēptio præstita est per opera meritoria, & satisfactoria. *Suarez.*

14 Vt autem hæc Assertio maneat undecumque firma, & exinde rationi, & difficultati Theologicæ initio propositæ plenè satisfiat, exhibenda est hìc *triplex* Propositio: *Ann.2.*

Prima: etiamsi ad merendum requiratur libertas ad actus inæquales, ea non defuit Christo, quanta requiritur. *Secunda*: fortè non requiritur ad merendum in Christo libertas ad actus inæquales, sicut neque in Deo ad titulum laudis moralis: licèt ad utrumque requiratur in nobis. *Tertia*: sufficit ad merendum libertas ad actus paris obsequii, & honestatis, etiam cum necessitate vagà ad alterutrum. Si hæc vera sunt, actum est de præsenti difficultate.

15 Et pro *prima* propositione sunt plures Theologi, alio fortè sensu, quàm nos, ut patebit. Pro *secunda* vidi nem. nem. Pro *tertia* sunt Magni Theologi Vazquez *de Incarnatione disp.* 74. *cap.* 5. Valentia *de Incarnatione quæst.* 19. *punct.* 2. Meratius *disp.* 43. *sect.* 4. *de Incarnatione*. Koninch, Salas, & Præpositus apud Herreram *tract. de Voluntate quæst.* 8. *sect.* 1. ex P. D. Gaspare Ortiz de Moncada *in Manuscrip. de Mer. controv.* 4. *deq. Incarn. controv.* 2. *cap.* 2. Clariùs Ruiz *disp.* 8. *de Provid. sect.* 7. Lessius *lib.* 2. *de Summ. Bon. nu.* 185. Galpar Hurtado *de Incarnatione*, & Araujo *ibid.* disputantes *de libertate Christi cum præcepto*. Clarissimè Herize *disp.* 18. *nu* 39. Moncæus *disp.* 9. *cap.* 12. Granad. *de Actib. Hum. tract.* 12. *disp.* 7. *sect.* 2. Antonius Perez, licèt oppositum insinuet *in primam partem* id planè docet 1. 2. *tract. de Vitiis & peccat. disp.* 2. *cap.* 2. Ortega *de Incarn. controv.* 6. *disp* 1. *quæst.* 3. *certam.* 3. Ex parte Quiros, & Suarez: ille *in* 1. *p. tract. de Voluntate disp* 74. *sect.* 3. Ille 3. *de Grat. lib* 12. *cap.* 3. *nu.* 7. *& in* 3. *p. disp.* 37. *sect.* 4. *fine*. Tandem Doctissimus Pater Thomas Munièssa *passim in volum. de Incarnatione*, citans alios: quibus accedunt acuti Mag stri tùm ex nostrâ, tùm ex *Castellana, Toletana, & Bætica* Provincia: ut miror putari *à nonnullis* exoticam hanc discurrendi viam: & certè vix resistunt, nisi qui nimis hærent ad humana commercia in rerum æstimatione. Accingamur in opus.

Vazquez. *Valentia.* *Meratius.* *Koninch.* *Salas.* *Præposit.* *Lessius.* *Ruiz.* *Gasp. Hurt* *Herize.* *Moncæus.* *Granad.* *Ant. Per.* *Ortega.* *Quirós.* *Suarez.* *Munièssa.* *Gasp. Ortiz* *de Mõcad.* *Maginus* *Theod.* *Mauris.*

16 Prima Propositio: Etiamsi ad merendum requiratur libertas inter actus inæquales, ea non defuit Christo, quanta requiritur. Ostenditur primò: quia licèt Christus esset necessitatus ad operandum moraliter per actus paris honestatis internæ, & quasi magnificativæ: tamen erat liber ad exercendam totam hanc honestatem cum summa inæqualitate favendi, & promovendi honorem Dei; atqui hæc inæqualitas sufficit, ut tota operatio sit laudabilis, meritoria, & digna gratiarum actione: ergo. Major patet *ex tertia Conclusione*. Et minor ostenditur primò: quia non requirunt ad laudabilitatem moralem in Deo communiter alium titulum Adversarii. Secundò: quia ea inæqualitas electionum supponunt libertatem simpliciter moralem, & æstimabilem. Tertiò: quia qui sine lucro liberè procurat & zelat honorem alteriùs, & aliis favet, quia Principi placet, eò magis est dignus remuneratione, & æstimatione, quò magis est incapax commodi, & lucri proprii, ut patet ex ipsis terminis; atqui Christus liberè procurabat honorem Patris, & favebat hominibus propter ipsum, sine lucro: quippe tantam honestatem haberet in se, aliter operando: ergo magis fuit dignus remuneratione, & æstimatione morali. Ostenditur secundò: quia quic quid sit de æqualitate honestatis, fuit tamen summa fere dissimilitudo inter actus, per quos eam exercere Christus potuit: atqui ista dissimilitudo sufficit: nam quòd sit hæc virtutis species, aut tanta perfectio, unicè à libertatè Christi veniret: quæ libertas frigidè diceretur purè physica, & materialis.

17 Secunda Propositio: Fortè non requiritur ad merendum in Christo libertas ad actus inæquales, sicuti neque ad moralem laudabilitatem in Deo, licèt requiratur in nobis. Id dico cum formidine. Suaderi tamen potest primò: quia ideò in nobis non sufficit libertas ad actus æquales (si fortè nõ sufficit) quia tota honestas operationis non existit in nobis ex usu libertatis nostræ, sed aliundè; atqui modus quo Christus est necessitatus ad actus æquales, finit locum, ut tota honestas sit ex usu suæ libertatis: quod ostendo: quia ex usu libertatis Christi, ipsa electio, & electionis objectum præponderat omissioni in æstimatione divina, & est hìc & nunc, quod magis est conforme Divino Beneplacito: Nam Christus ex sui dignitate, ut explicui *lib.* 4. *disp.* 6. *sect.* 2 manet ViceRegula honestatis, & Moralitatis, & cum jure, ut quod eligeret ipse, id ipsum maneret ratum & magis placitum Deo: atqui repugnat, quòd ex usu libertatis Christi electio præponderet omissioni in æstimatione divina, & hìc & nunc sit magis conformis Divino beneplacito, quin summa honestatis existentia pendeat ex usu libertatis in Christo: ergo. *Suprà lib.* 4. *disp.* 6. *sect.* 2.

18 Suaderi potest secundò: quia necessitas, quam nos possumus habere ad honestatem est adventitia, nec naturalis nobis.

Chri-

Christo autem est omninò naturalis,& quæ reddit ipsum præcisim ab usu libertatis summè æstimabilem: repugnat autem in terminis, quòd additus titulus libertatis, totam eam æstimabilitatem extinguat,& quòd novo jure operationis liberæ non sit denuò æstimabilis tota ea necessitas naturalis dignitatis, quæ est in personâ operante.

§. IV.

MENS NOSTRA CIRCA SVFFICIENTIAM libertatis ad actùs æquales in ordine ad meritum.

19 TErtia, & capitalis propositio: sufficit ad merendum libertas ad actus paris obsequii, & honestatis, etiam cum necessitate vagà ad alterutrum. Probatur primò authoritate Aristotelis *3. eth. cap. 2.* dicentis: *Electio quidem laudatur ex eo, quia est ejus quod oportet magis, vel quia est recta*: non ergo requiritur ad laudabilitatem electionis, seu moralem, excessus ad extremum omissum. Probatur secundò ab exemplo. Nam in Christo Domino in omnibus, & singulis actibus reperitur summa dignitas laudis obsequiosæ, & meritoriæ:& tamen fiunt cum necessitate ad operandum summè in lineâ meriti, & obsequii, & moralis honestatis, atque adeò sine libertate ad actus inæqualis honestatis: ergo sufficit ad merendum libertas ad actus paris obsequii, & honestatis. Evasiones dari solitæ, præclusæ jam sunt. *Aristotel.*

20 Dici enim solet primò: Christum potuisse omittere omnem actum meriti, & obsequii. Hoc impugnavi *in primâ Cõclusione.* Dici secundò solet: esse liberum ad actus disparis intensionis. Contra primò: ergo si Christus eliceret actum unicè intensum ut unum, nec mereretur, nec obsequeretur, nec laudari deberet. Quam consequentiam deglutiunt: immeritò tamen: nam vel ille actus est liber, vel non est liber, morali libertate. Liber est, & liberrimus: ergo habet in se refusam summam æstimationem personæ, supplentem omnem defectum intensionis, & honestatis intrinsecæ: ergo superat æstimationem cujuscumque intensionis: quomodo ergo ex defectu intensionis desinit esse meritorius?

21 Contra secundò: si ergo Christus necessitatur ad duos actus, quorum alter sit intensus ut unum, & alter ut duo, solùm potest mereri per excessum. Etiam hanc glutiunt. Sed immeritò: Tùm quia id est subtrahere meritis Christi plures infinitates meriti. Tùm ob rationem proximè tactam. Tùm quia ille excessus finitus est. Dicunt condignificari à formâ infinitâ: non benè: nam in esse condignificati infinitè, non excedit extremum omissum. Contra tertiò: quia excessus purè materialis, & nihili æstimabilis non potest esse per vos materia laudis: atqui excessus intensionis in actibus Christi est purè materialis,& nihili æstimabilis, cum sine ipso æquè placeat: ergo.

22 Probatur tertiò,& à priori: cum necessitate ad actus paris honestatis, & obsequii potest componi electio honesti simpliciter, & moraliter libera: ergo cum necessitate ad actus paris honestatis, & obsequii potest componi titulus ad laudem moralem, & ad meritum. Consequentiâ negat novissimè quidam Complutensis noster *in manuscriptis de merito* singulariter asserens libertatem ad actus æquales sufficere ad electionem moraliter laudabilem, non verò meritoriam. Immerito tamen: nam electio meritoria, quid addit ad electionem moraliter laudabilem, præter inferioritatem eligentis? quare ea Consequentia certa est: nam laus moralis venit ab electione honesti simpliciter, & moraliter liberâ. *Mag. Complutensis.*

23 Antecedens, in quo est difficultas, ostenditur primò: quia cum necessitate ad actus paris honestatis potest componi magna dissimilitudo inter ipsas electiones virtuosas: puta enim, quem necesitari ad unũ actum temperantiæ, vel alterum misericordiæ: quæ dissimilitudo motivorum componi potest cum pari honestate: quis autem asserat eum, qui eligit esse honestum honestate temperantiæ: non elegisse moraliter, & moraliter simpliciter per ipsum abesse, ne sit misericors? sed de hoc infrà. Secundò: quia cum ea necessitate componi potest electio orta ex dictamine & advertentia ad honestum, & ad conformitatem ad regulam honestatis: quod genus eligendi non est physicæ, & materialis libertatis, sed formalis, & moralis. Tertiò: quia id quod potest esse materia, & titulus honestissimæ libertatis, & summè laudabilis in operando, & eligendo, non potest non esse materia electionis simpliciter moralis: atqui inter actus æquales, hic præ illo potest esse materia, & titulus honestissimæ, & summè laudabilis libertatis in operando, & eligendo: ut patet in Deo

præ-

prædefiniente hunc præ illo:quis autem putet, conformari me cum actu divino, non non esse, electionem simpliciter moralem? Quartò: eatenus electio inter æquales non est æstimabilis, quatenus deest æstimator hujus præ illo; at respectu Dei non deest:ut patet in casu proposito. Quintò: ideò electio inter æqualia non censetur simpliciter moralis electio: quia hoc moraliter reputatur illud, id est, quia tantum est hoc quantum est illud: atqui hoc non obstat: quia licèt unum æquè æstimetur, ac aliud, non tollit quòd totum quod hic,& nunc existit,existat ex usu meæ libertatis.

24 Probatur quartò etiam à priori, & illustrantur præcedentia. Necessitas vaga placendi per hanc aut illam operationem, non potest esse ratio ne placeam,dum eligo hanc vel illam operationem: ergo necessitas æquè placendi per hanc,aut illam operationem non potest esse ratio, ne placeam,dum operor eligendo. *Dicis*: qui sic operatur, placet quidem in operando; non verò placet,quia eligit. *Contra*. Per te,qui sic placet, redditur ipsa operatione placens: nam redditur placens per id quo redditur honestus, & operando redditur honestus, cum honestas in operatione consistat: atqui ipsa operatio est electio: neque enim illa necessitas potest sortiri effectum,nisi medio usu libertatis meæ. *Dicis* iterum:ea libertas non reputatur moraliter in ratione libertatis: atque adeò qui sic operatur, moraliter censetur, ac si necessario operaretur. *Contra*: Eatenus ea libertas dicitur non putari libertas moraliter, quatenus iste quomodocumque operetur, æquè placet; & extrema, inter quæ versatur libertas, non sunt moraliter plura, sed unum, & idem: hic est Achilles Adversariorum: quem ut deturbem,

25 Arguo sic: Esse extrema, inter quæ libertas exercetur, moraliter unum,vel est, exerceri sini libertate attendente ad regulam honestatis: vel est, utrumque pertinere ad eandem speciem moralitatis;vel est,utrũque eadem indivisim gaudere moralitate intrinsecà, vel tandem est, ea exerceri sine excessu unius ad alterum, ita ut extrinsecà moralitate sint idem, id est,unum æquè valeat ac aliud,nec per unum non possit operans plus placere quàm per aliud, atque adeò in æstimatione extrinseca & hominũ, perinde sit unum, ac aliud. *Primum* est omninò falsum: nam Agens liberum in lineà honestatis necessariò advertit ad rationem honesti in operando:atque adeò in hoc sensu, ea libertas moralis est, & usus libertatis est moralis. *Secundum* nihil obest, ut est evidens: quod enim extrema libertatis pertineant ad eandem lineam moralitatis,& virtutis non potest esse ratio,quæ moralem laudabilitatem impediat. *Tertium* etiam est falsum: nam libertas, & moralitas intrinseca consistit in actuum entitate, atque adeò non potest non esse diversa si entitas actuum sit diversa.

26 *Quartum* dici solet, & id ipsum non obstare contendo primò: quia ea est ipsissima quæstio: unde patet Adversariis nullam aliam esse probationem quæstionis, quàm ipsam quæstionem: nam quid esse moraliter idem illa extrema, nisi esse paris valoris, & honestatis, & æquè valerè? id autem dicere pro ratione:an hæc libertas sufficiat,est omninò dicere,non sufficere, quia non sufficit. Secundò: moralis identitas extrinseca,qualis est quæ consistit in æstimatione prudentum, non tollit diversitatem moralitatis intrinsecæ, in quâ consistit tota laudabilitas: ut est per se notum. Quidquòd sunt multi prudentes qui contrà sentiunt. Tertiò: quia hoc æquè valere ac illud, non tollit quominùs totum hoc,per quod ipse nunc valeo, & placeo, sit quia eligo, & prout eligo: & solùm est, mè æquè per aliud placiturum:ergo licèt obstet, ne plus ego lauder, obsequar, merear, quàm laudarer, obsequerer, & mererer, obstare non potest, ne placeam,obsequar, lauder, & merear.

27 Probatur quintò etiam à priori, & uberiùs illustrantur præcedentia. Ratio laudis, & meriti respectu Dei non stat in exhibitione liberi boni utilis Deo, aut augentis intrinseca bona Dei, vel mediatè vel immediatè;sed consistit in exhibitione liberà operis Deo placentis:Atqui cum necessitate ad æquè placendum per hoc aut illud opus, relictà nobis determinatione in particulari, stat libera exhibitio operis Deo placentis: ergo & ratio meriti respectu Dei: quicquid sit de merito respectu hominum aliter obsequia æstimantium:unde ex æstimatione hominum hujus sęculi non est metienda ratio nostri meriti erga Deum.

28 Distinguis minorem: stat exhibitio libera moraliter, negas: physicè, concedis. *Contra*: dum negas esse moraliter liberam, negare non potes exercitium in lineâ moris liberum: quid ergo negas? *Dicis*, negare te, esse liberam æstimativè: quia æquè placeres ali-

aliter operando. *Contra*: ideò, perte, qui sic operatur, non operatur laudabiliter, & moraliter in sensu vestro, quia honestatem quam exercet, omittere non poterat in altero saltem individuo: sic arguo: licèt honestatem, quam exercet, æquivalenter omittere nequeat operans in altero saltem individuo, non tollit quòd tota hæc honestas non sit ipsi libera in hoc individuo: nam ipsi hoc individuum est liberum: ergo nō tollit, quominùs tota hæc honestas sit hic & nunc, & prout est in rebus ipsi libera in lineà moris. Atqui id sufficit ad laudem, & meritum respectu Dei.

29 Probatur hæc minor: quòd tota honestas, quæ existit, existat hic, & nunc, prout existit ex usu libertatis, licèt omitti nō posset saltem in altero individuo, est exhibitio libera operis Deo placentis, quantùm ad merendum respectu Dei requiritur. Quod ostendo: quia ad merendum respectu Dei sufficit exhibitio honestatis ita liberà, ut potiùs maneat Dei, quàm nostræ libertatis, atque adeò potiùs sit Deo attribuendum quòd simus honesti, quàm nobis; atqui ea necessitas ad summum id præstat, ut nostra libertas circa exhibitionem operis tanta non sit, ut licèt tota honestas existat, prout existit, ex nostro libito, potiùs sit Deo attribuenda quàm nobis: ergo ea necessitas non tollit, quominùs ista libertas sufficiat ad rationem meriti, & laudis respectu Dei. Major ultimi syllogismi est omnium Patrum, & *Trident.* Conciliorum: voluit enim Deus dona sua esse merita nostra, ut dixit Tridentinum, & alibi nos ostendimus. Minor autem patet: quia licèt ipsi Deo antecedenter necessitanti ad unum è duobus honestis, tribuenda sit existentia honestatis non tollit quòd modus, quo honestas existit in nobis, non sit nobis libera, atque adeò solùm exinde fit potiùs Deo quàm nobis tribuendum, quòd hìc, & nunc honesti simus, & ipsi placeamus, quod merito respectu Dei non repugnat.

30 Probatur sextò etiam à priori. Si qua ratio obstat, ne libertas ad actus æquales sufficiat ad meritum, maximè: quia quod omitti non potest, non reputari debet ad laudem, & meritum: atqui hoc est manifestè falsum: ergo libertas ad actus æquales sufficit ad meritum. Major est fundamentum Adversariorum variâ phrasi propositū. Probatur Minor primò: quia nihil magis reputatur ad laudem, & meritum, quàm ipsa ratio exercitii liberi: si enim secernatur ab honestate ratio liberi exercitii, eòipsò desinit esse imputabilis: atqui ratio exercitii liberi omitti non potest ab eo, qui liberè operatur: nam quomodocumque operetur, poneret rationem liberi exercitii. Neque curo Herreram, satis sollicitum de solu- *P. Herrer.* tione, tandem per quæstionem ipsam exhibitā. Secundò: qui operatur necessitatus ad actum ut octo, vel ut sex, & eligit octo, meretur per solum excessum unicè ad sex, qui omitti non possunt, & ideò per duo solùm meretur: jam sic: ille meretur per duo, quatenus addita supra sex: ergo meretur per duo, quia simul exercet sex: ergo ratio quæ omitti non potest, facit ut mereatur, & laudari possit: neque enim illa duo essent meritiva nisi prout conjuncta cum sex. Tertiò in eo qui necessitatus sit ad aliquem actum supernum: in hoc casu, supernaturalitas omitti non potest: & nemo, quem viderim, præter Herreram negat, eam etiam in tali casu conducere ad laudem, & meritum, & quidem principaliter.

31 Probatur septimò à pari. Qui necessitatur ad duos actus paris obsequii, & honestatis, specie tamen motivi dissimiles, & diversos, quemcumque eligat, eligit cum libertate sufficienti ad laudabilitatem, & meritum: puta, esse alterum actum misericordiæ, alterum actum temperantiæ: ergo quomodocumque quis eligat inter actus æquales, eligit cum sufficienti libertate ad laudabilitatem, & meritum. Consequentia datur passim ab Adversariis, & mihi videtur omninò convincenda eisdem ipsorum argumentis contra nos.

32 Antecedens autem, quod etiam est plurium ex Adversariis, ostenditur primò: quia qui sic eligit, suo libito potiùs est misericors, quàm temperans, & pro suo libito facit existere in rebus, & in se honestatem, quæ posset in se, & in rebus omitti, nempè misericordię. Id autem respectu Dei laudabile esse, & dignum præmio, patet exemplo Tutoris, quod adducit ingeniosus *Recentior*, frustrà ab Herrera motus. Deus *P. D. Gasp. Ortiz de Moncada.* enim se gerit quasi tutorem virtutum: & ad eum modum, quo se gerit tutor respectu pupillorum: sicut ergo tutor tenetur æstimare beneficium uni ex pupillis factum, quasi solus hic esset: ita Deus debet remunerari quemcūque favorem virtuti particulari factum, quasi sola esset ea virtus, cui favetur: atqui qui suâ electione facit existere hanc speciem virtutis in se, & in rebus, favet

vel particulari eiusmodi, potens non favere: ergo. Secundò: quia inter hæc extrema datur sufficiens diversitas moralis, ut dicatur exerceri libertas physicè.

33 Probatur octavò ab *absurdis*, quorum illa sunt apud me magni ponderis. *Primum*: Hominem necessitatum inter actum ut octo, & ut septem, non mereri nisi quoad excessum, nempè quoad unum; atque adeò nec magis, quàm qui sine ullâ simili necessitate operaretur actum ut unum. *Alterum*: eum ipsum, si operaretur actum ut septem, nihil meritutum apud Deum. *Tertium*: qui necessitatus est ad actum charitatis, vel misericordiæ, paris alioquin intensionis, nihil meriturum per actum misericordiæ. Hæc tria facilè devorant Adversarii, & mihi videntur omninò absurda: Tùm quia sola necessitas cogit ad hujusmodi sequelas subeundas. Tùm quia inde faciunt, quòd minor recessus in operando à modo operandi divino, & major à Deo favor homini præstitus reddant hominem pejoris conditionis præ eo qui minùs perfectâ libertate gaudet, & magis obnoxiâ non placendi Deo, Deoque magis dissimili, nec tantùm adjutâ. Tùm demum quia id solùm provenit ab illâ æstimatione, quam prudentem dicunt: & mihi omninò iniqua videtur, cùm velit Deum & homines uno metiri gradu æstimationis, quoad respectum obsequiorum, & meritorum.

34 Objicio tandem *ultimum* inconveniens, quod degustare renuant. Nam inde fit hominem justum necessitatum inter actum ut tria, & ut duo, etiam eligendo actum ut tria neque meriturum de condigno, ne meriturum quidem. Ostendo primùm: quia solùm per vos meretur per excessum: atqui excessus actûs condigni ut tria respectivè ad actum condignum ut duo, non est condignitas, seu ratio meriti condigni; quia hæc ratio omitti non potuit. *Dices*: omitti potuit in illo excessu, qui manet condignificatus. *Contra*: quia omnes illæ rationes in actu ut tria, & in excessu, quæ non possent omitti, minimum operando, non debent esse materia laudis; sed talis est ratio meriti condigni. Secundum ostendo: quia sine supernaturalitate, libertate, & ratione meriti, non potest dari ratio meriti: & illæ rationes sunt inomittibiles, quomodocumque quis operetur. Mitto alia argumenta quæ fieri possunt, & solent à paritate laudabilitatis, & libertatis Divinæ.

Ob dicta lib. 2. disp. 1. à n. 124.

§. V.

OBJECTIONES CONTRA SUFficientiam prædefensam.

35 Objices primò contra tertiam istam propositionem: libertas ad actus æquales non sufficit ad vituperabilitatem, & demeritum, si detur vaga necessitas ad alterutrum: ergo neque ad laudabilitatem, & meritum. Videatur de istâ paritate Pater Antonius Perez *tract. 1. qui est de vitiis, & peccatis disp. 2. cap. 2.* Imprimis nego suppositum antecedentis: necessitas enim vaga peccandi sic vel aliter, stare nequit cum lege, ne ullo modo peccetur; atque adeò est chymerica: nam peccari non potest in eo, cujus evitandi non est obligatio. *P. Anton. Perez.*

36 Quare respondeo secundò, petendo exinde claram disparitatem: nam potestas peccandi est impræscindibilis ab obligatione non peccandi: est enim potestas faciendi contra legem: obligatio autem non peccandi stare non potest cum necessitate, cui ne metaphysicè quidem satisfieri nisi peccando potest: at potestas & libertas merendi apud Deum non debet esse potestas nullo modo merendi, aut placendi supernaturaliter Deo, quod idem est: & est evidens, & negari nequit etiam ab ipsis Adversariis: quorum adversus disparitatè hujusmodi, nullus conatus est.

37 Secunda disparitas: quia Implicat institui vel à Natura vel à Deo necessitatem peccandi: non verò necessitatem obsequendi, & placendi Deo, id est, merendi. Tertia disparitas est: quia implicat in terminis, quòd recta ratio, & divina lex prohibeat, & dissuadeat simul & collectivè utrumque contradictionis extremum: qualia certè sunt extrema vagæ necessitatis: esset enim utrumque simul præcipere, cùm unum debeat mutuò omitti per alterum: at decet Deum, & Naturam Rationalem suadere divisim, & vagè utrumque vagæ necessitatis extremum. Quarta exinde disparitas: quia in casu necessitatis vagæ ad peccandum implicat notitia sufficiens ad peccandum; nam eliditur per notitiam quâ quis nosceret eoipso manere quod vis extremum reipsà præceptum & honestûm: at in casu vagæ necessitatis ad merendum nulla deficit notitia ad moralitatem requisita.

38 Objicies secundò: Necessitatus ad actus paris honestatis, tantum boni impedit ope-

operando, quantum ponit; sed qui operando, tantum boni impedit, quantum ponit, nullam meretur laudem operationis: ergo neque qui operatur cum necessitate ad actus puris honestatis. Vrgetur id variis arguendi formis. Primò: qui nec perfectionem in se promovet, nec in perfectione progreditur operando, non est laude morali dignus; sed qui sic eligit neque perfectionem in se promovet, neque in perfectione progreditur operando: ergo non est laude morali dignus. Secundò: qui suâ operatione non magis ponit, quàm impedit bonum, non est laudabilis; atqui sic eligens haberet se hujusmodi: ergo. Tertiò: Qui ita operatur, ut æquè bonum ipsi esset non ita operari, non est laudabilis quòd ita operetur: id quod ex terminis videtur notum: sed sic se gerit qui operatur cum necessitate ad actus æquales: ergo. Tota argumenti, & confirmationum species instatur in Christo, & in Deo, quibus nihilominùs negari nequit moralis laudabilitas.

Ex P. Mart Esparza.

Prima Solutio.

39 Respondeo ad argumentum: distinguendo minorem: tantum boni impedit ex fine impediendi bonum, nego: ex fine honestatis, & habendi in se liberè totam honestatem, quam potest habere, concedo minorem, & nego consequentiam: nam similiter qui succurrit Pauperi, cui scit, se non succurrente, alium æquè succursurum, tantum boni impedit, quantũ ponit: & meretur. Ad primam Confirmationem: distinguo minorem: neque promovet, neque progreditur, plusquam aliter operando promoveret, & progrederetur, concedo: æquè ac aliter operando, factà comparatione ad signum suæ libertatis, nego: aliud enim est, non plus progredi: aliud, non progredi. Iste, licèt non plus, sed æquè, progreditur tamen: quia incipit habere liberè totam honestatem, quæ in ipso hìc & nunc potest esse. Ad secundam patet ex iis, quæ ad argumentum. Et negari posset major: quia ponere bonum, ad quod non teneor, laudabile est: omittere autem bonum, quod non teneor ponere, non est reprehensibile. Deinde nego minorem: quia ille plus operatur ex fine ponendi, quã ex fine impediendi bonum. Ad tertiam distinguo majorem: qui ita operatur, ut æquè bonum ipsi esset non ita operari, quia non ita operari, esset æquè benè operari, faciendo sibi liberam ita operando bonitatem actionis, nego: quia ita operari esset otiosè, & inutiliter operari, concedo: & hic sensus

Altera Solutio.

noster est: ille vulgaris, dũ ita nos loquimur: & cui nimis fidit Adversarius.

Communis Objectio.

40 Objicies tertiò, ex eo quod inter homines accidit: Nam imprimis qui debet decem, non est laude dignus, quod hæc, aut illa solvat. Deindè qui necessitatur alteri dare centum, non meretur gratiarum obsequium, quod vel argento solvat, vel auro; aut his, vel illis nummis aureis. Demum qui necessitatur alteri vel honorem, vel divitias dare, suppositâ inter ea æqualitate æstimationis, non potest in eligendo parare sibi materiam laudis, & obsequii: ergo similiter in nostro casu qui necessitatur ad actus æquales, nullam meretur laudem apud Deũ. Miror hæc adeò præsidenter à Theologis objici, coactis aliunde catholicè dicere, plus requiri plerumque ut mereamur apud homines, quàm apud Deum, debitâ proportione. Nam apud homines nemo meretur per id ipsum, quod est donũ ipsorum, & magis ipsorum apud quos meremur, quàm nostrum, qui meremur: & tamen sic, nec aliter mereri possumus apud Deum.

41 Omisso ergo antecedente (de quo dubitari posset, si inter homines esset qui res æstimaret more divino) nego consequentiam. Disparitas est: quia homines unicè res æstimant ex fine utilitatis, ultra sibi humanà æstimatione jam debitam, & inevitabilem alioqui: ubi enim nullus est excessus boni commodi, lucrosi, & utilis, ultra id ad quod ipsi censent sibi esse jus, nulla intervenit circunstantia moralis æstimationis, id est, quæ fit ab hominibus, juxta regulas quas eorum prudentia dictat attendendas in rerum æstimatione. At Deus aliter res æstimat: non quidem ex ratione utilis, & excessu utilitatis: cujus præ sui felicitate est incapax, sed ex ratione honestatis hìc, & nunc liberè existentis in homine: quam quidem etiam in necessitato ad actus æquales simpliciter invenit: & saltem ratione favoris liberè hìc & nunc præstiti huic, vel illi virtuti, quarum quasi tutor est Deus: & hunc etiam favorem simpliciter invenit in eo qui necessitatus inter actus æquales saltem dissimiles, hunc præ illo eligit.

Objectio Principalis.

42 Objicies quartò: Nemo laudabilis est in eo, quod vitare non potest: qui enim aliquid vitare non potest, non operatur liberè: & sine libertate non potest esse laudabilitas: ergo nemo est moraliter laudabilis in eo quod moraliter vitare non potest: & ratio est, quia libertas, quæ aliquid morali-

ter vitare nō potest,nō est libertas moralis, sed physica. Physica autem libertas non sufficit ad laudem moralem. Nunc sic : atqui necessitatus ad actus æquales non potest moraliter evitare, quod præstat: ergo in eo quod præstat, non est moraliter liber, aut laudabilis.

43 Probatur minor subsumpta: ille non potest moraliter evitare quod præstat, qui moraliter cessare non potest ab eo quod præstat: atqui necessitatus inter actus æquales non potest moraliter cessare ab eo quod præstat: nam cessare non potest ab utroque extremo necessitatis; sed utrumque est unū, & idem moraliter : quod patet : esse enim duo moraliter unum, & idem, est mensurari æquali æstimatione prudentum , ita ut solùm differant in eo, ad quod non attendit moralis distinctio , & æstimatio : atqui duo æqualia in ratione obsequii , & honestatis mensurantur æquali æstimatione, nec differunt nisi penès id,quod non attendit moralis distinctio , & æstimatio: ergo sunt unum & idem moraliter.

44 Confirmatur primò : nisi præstes aliquid æstimabile supra id ad quod necessitaris , æstimari non debes : quia ex tuo nihil ponis æstimabile ; sed qui necessitatur ad actus æquè honestos , nihil ponit honestum, & æstimabile , ultra id, ad quod necessitatur: ergo. Confirmatur secundò: Necessitatus inter actus inæquales,si minimum eligit, non meretur: quia facit minimum quod potest:ergo similiter necessitatus ad actus æqua-
Ex P. De Augustin. Herrera. les. In hoc argumento latet tota vis , vel æquivocatio Adversariorum : quam vel ut vincam, vel ut pellam

45 Noto duo. *Primum.* Ly moraliter (quà in voce nititur argumentum) multipliciter sumi posse. *Primò* , relativè ad potentiam operantem cum advertentia rationis : & ita sonat moralitatem intrinsecam imputabilitatis. *Secundò*: relatè ad motivum honestum:& ita sonat moralitatem virtutis. *Tertiò*, relatè ad certam speciem virtutis moralis: & ita sonat speciem moralis honestatis *Quartò* : relatè ad æstimationem extrinsecam in ordine ad hunc vel illum finem seu effectum : & ita sonat prudens aliorum judicium : quod varios gradus habet juxta diversas , comparationes quæ fieri possunt: idque est semper virtuti extrinsecum.

46 *Secundum* : juxta hos sensus , etiam posse multipliciter unum comparari cum altero moraliter. *Primò* moralitate imputabilitatis , & libertatis : & tunc unum erit moraliter aliud,quando subsint eidem libertati , & imputabilitati physicæ , ut accidit juxta plures in actu imperante,& imperato. *Secundò* , moralitate motivi honesti: & tunc unum erit moraliter aliud , quando subsint eidem motivo honesto. *Tertiò* , moralitate speciei moralis , & virtuosæ : & tunc unum erit moraliter aliud,quando ad eandem virtutem pertinent. *Quartò*, moralitate extrinseca , & purè respectiva : & tunc unum erit moraliter aliud, juxta varios gradus , & rationes: in ratione valoris , si æquè valeant: in ratione honestandi , si æquè honestent: in ratione utilis, si æquè utilia sunt.

47 Factì tamen multiplici consideratione, possunt in hoc genere moralitatis extrinsecæ, & æquivalentiæ respectivæ, sic comparari res, ut una sit moraliter eadem cum alia quoad unum effectum , & quoad aliud sit moraliter , & æstimativè diversa. Sume in nostro casu duos actus paris honestatis;quantitativè idem sunt moraliter hoc genere moralitatis , solùm attendente diversitatem notabilem : constitutivè sunt diversi : nam unum constituitur per electionem sui, & exclusionem alterius. Vides , quò recidat extrinseca moralitas,quà nititur argumentum, cùm ad laudem nō sit attendenda nisi intrinseca moralitas. Dico laudem honestantem: nam de laude gratificativà , & humanà, censendum ex humanà æstimatione. Iam

48 Respondeo, concesso antecedente, modo,& sensu , quem simpliciter sonat, & quo catholicè debet accipi ; & distinguo consequens : nemo est laudabilis moraliter, moralitate intrinsecà imputabilitatis , & virtutis in eo quod moraliter vitare non potest, eo sensu moralitatis, concedo: in eo quod moraliter vitare non potest, moralitate æquivalentiæ , & purè extrinseca , nego: neque enim ex eo quòd moralitate diversitatis notabilis , aut moralitate æquivalentiæ vitari aliquid nequeat , quia nempe , eo omisso, ponetur æquivalens ; desinit esse verum, quòd libertas procedat ex dictamine honesti, proque, suo libito,ponat quicquid honestatis est in rebus; atque adeò quòd sit libertas moralis , licèt non exercibilis nisi per actus,qui alio sensu moraliter sint idem & unum æstimativè.

49 Vnde patet ad totam speciem argumenti seipsà fallentem. Licèt enim necessitatus vagè ad actus æquales cessarè non possit ab utroque extremo , etiam metaphysicè

atque

atque adeò cessare non possit etiã metaphycè ab actu, qui extrinsecà moralitate diversitatis notabilis, sit moraliter idem cum eo quem exercet; tamen intrinsecà moralitate virtutis, & imputabilitatis neque physicè, neque moraliter necesitatur ponere id quod ponit: nam actus quem modò pro libito ponit, licèt quantitativè reputetur idẽ cum eo quem aliter poneret, in humanâ æstimatione sic eos comparante: est tamen ex multiplici capite diversus moraliter, moralitate intrinsecâ, & imputabilitatis, quæ attẽdi debet ad rationem laudis honestę: imò & moralitate respectivâ, & extrinsecà, si aliter fiat comparatio eorundem actuum ut prudenter fieri posse vidimus *nu.* 45. 46. & 47.

50 Ad primam confirmationem, distinguo imprimis majorem: nisi præstes aliquid æstimabile supra id ad quod necesitaris, nihil pro tuo libito ponendo æstimabile moralitate imputabilitatis & virtutis, æstimari non debes, concedo: si quod ponitur æstimabile, ponitur à te moralitate virtutis & imputabilitatis, subdistinguo: æstimari non debes ab eo, qui non attendit nisi ad moralitaté extrinsecam utilis, aut notabilis diversitatis inter ipsa exercitia, transeat: ab eo qui non sic æstimat, sed ex honestate, & moralitate imputabilitatis, & virtutis, nego. Talis est Deus. Deinde secundò etiam distinguo: supra, id est, excedens, nego: supra, id est distinctum, cõcedo: qui autẽ necesitatur inter actus paris honestatis, quorum alter sit justitiæ, alter misericordiæ: pro libito ponit speciem virtutis, quæ quidem per se est æstimabilis. Ad secundam confirmationem dico eum, qui necesitatur ad actus æquales jam ponere maximum, quod potest. Deinde distinguo antecedens: qui necesitatur ad actus inæquales, & eligit minimum, non meretur, si tenetur ponere maximum, & vitare minimum, concedo: si ita non tenetur: subdistinguo: non meretur æquè, concedo: Minùs, quàm mereretur, nego. Ponit enim honestum exercitium suæ libertatis, licèt procedat tepidè in via virtutis.

51 Instabis, specialiter adversus præcedentem solutionem, ex Doctissimo Patre Ioanne Barbiano *in Manuscriptis de Merito*, Minoris saltem meriti est opus sub necesitate ad æqualia: ergo nullius. Antecedens datur: & consequentia probatur. Ratio, cur sit meriti minoris, est ratio æquivalentiæ: ergo est meriti nullius. Probatur hæc: si ratio æquivalentiæ est ratio minoris meriti, minùs erit meritum quò erit æquivalentia major: ergo si æquivalentia crescit usque ad summum; meritum decrescere debet usque ad infimum: ergo nullum manet. Sed in casu nostro datur summa æquivalentia: ergo meritum nullum. Respondetur. Distinguo antecedens: minoris est meriti, cæteris paribus & præcisim ab excessu compensante; concedo. Si cætera sint imparia; nego antecedens: & consequentiam. Et ratio est: quia licèt ratio æquivalentiæ possit esse caput diminutionis in Merito: quia, nempe, supponitur libertas minor: at summa æquivalentia, nequit rationem meriti tollere, quin tollat omnimodam libertatem: cùm autem hanc non tollat; neque meritum tollit. Et instò: Minoris est meriti, minor intensio Actûs: ergo minima intensio est meriti nullius?

P. Ioann. Barbiano.

52 Objicies quintò: saltem moralitas, quæ debet attendi ad dignitatem laudabilitatis, & meriti, est libertas operationis, ejusque dependentia à regulis morũ, medio dictamine Prudentiæ; atqui necesitato ad unum ex Duobus æqualibus vagè, repugnat operari ex dictamine Prudentiæ: cui enim perinde est sic operari, ac aliter operari (quando necesse est sic vel aliter operari) ille non eget regula, vel dictamine in operando. Confirmatur: quia *ex Philosopho*, laudis & exhortationis eadem est materia; sed necesitatus ad actus æquales non est capax prudentis exhortationis, & feriæ: ergo neque prudentis, aut feriæ laudis. Totum argumentum instatur in Deo & in Christo, in quibus negari nequit operatio ex dictamine Prudentiæ.

P. Martini Esparza.

53 Respondeo, hominem necesitatum ad actus æquales usqueadeò operari juxta regulas prudentiæ, & morum, ut necessitas vaga sit ad operandum juxta hujusmodi regulas: cum hoc discrimine: quòd cognoscens, & gaudens de sui necesitate ad operandum juxta motiva Virtutum, & regulam honestatis, non eam attendit, ut nos solemus, quasi suasivam majoris boni, & ut promoveat statum suæ perfectionis magis quàm aliter operando promoveret, sed ut tendat in ipsam honestatem, quam æquè exercibilem sibi Prudentia dictat, medio tamen usu suæ libertatis, sine quo videt haberi non posse, atque adeò non posse Deo obsequi. Vnde directus à Prudentia, quòd æquè benè operabitur sic, vel aliter, & videns necessariam sibi esse electionem hujus vel illius operationis, ut honestas imputabiliter existat

in ipso, gaudet in hoc eligendo potiùs quã in illo, ut materiam habeat laudis, &, ut solemnis dicere, faciat ex ipsâ necessitate virtutem.

54 Ad Confirmationem constat satis de mente Philosophi ex *nu.* 19. ubi non requirit excessum inter electiones operanti possibiles. Quòd si alibi facit materiam exhortationis, eandem materiam laudis, vel loquitur de laude humanâ, & extrinsecâ: vel de materiâ laudis, ut communiter esse solet in nobis, nempe cum potestate deviandi à bonis moribus, per quos meremur laudem. Non tamen est ista libertas tam perfecta, quàm ea de quâ modò loquimur.

55 Objicies denuò: libertas ad actus æquales numerò solùm distinctos non sufficit ad laudem & meritum: ergo neque libertas ad actus specie distinctos, si æquales sint. Consequentia probatur primò: quia eadem videtur esse ratio. Secundò: quia idcò libertas inter actus honestos æquales numericè distinctos non sufficit ad laudem, quia tota honestas, quæ ponitur, non censetur ponentis; sed neque honestas, quæ ponitur à libertate necessitata vagè ad actus specie diversos alioqui pares, non debet censeri ponentis: cùm habeat necessitatem, cui neque metaphysicè satisfieri possit nisi per tantundem honestatis. Tertiò: quia non est laudabilis laudabilitate morali, qui si honestus est, non est honestus, quia est liber: atqui qui sic necessitatur, non est honestus, quia est liber: ergo. Antecedens autem videtur ex terminis notum: sola enim differentia individualis in eo casu potest attribui libertati, quæ differentia non est honestas.

56 Respondeo primò, permisso antecedente, cujus veritas non est necessaria ad veritatem nostræ propositionis: Nego consequentiam. Disparitas primò est: quia differentia virtutis specificæ facit moralitatem simpliciter diversam, & est diversitas honestatis & honestas, quicquid sit de individuali differentia: quod patet: nam esse justum, diversum quid est in lineâ moris ab esse temperantem: & tota hæc species attribuitur libertati. Secundò: quia in tali exercitio libertatis necessariò meretur favor liberè præstitus virtuti particulari, cujus proinde tutor, aut quasi tutor, qui Deus est juxta discursum *n.* 32. propositum, decenter remuneratur: nihil simile intervenit cum necessitate ad actus solo numero distinctos. Exquibus patet ad primam consequentiæ probationem. Ad secundam, nego minorem, censeri enim debet ponentis, tota species virtutis, quæ honestas specialis est. Ad tertiam, nego etiam minorem: qui enim est justus, quia vult, est honestus quia liber.

57 Respondeo secundò, negando etiam antecedens, ut ex totâ doctrinâ probationum sequitur. Nec oppositum potest esse notum nisi ex terminis æstimationis humanæ multam ignorantiam involventis, nec hîc attendendæ, cùm melior rerum æstimator sit, qui Deus est. Deinde eòipsò quòd libera sit differentia individualis honesti (quæ necessariò honestas est) debet esse libera tota species, cùm ea non existat, nisi individuata: quare qui liberè ponit speciem individuatam, totam honestatem, quam hîc & nunc habet, habet mediâ suâ libertate: & in terminis implicat, quòd sit necessitatus ad non habendam honestatem nisi liberè, & quòd habeat honestatem quæ non sit in habente libera, & quòd ipse non sit honestus hîc & nunc, quia liber, atque adeò laudabilitate morali laudabilis.

§. VI.

Occurritur rationi dubitandi supra propositæ.

58 Restat brevi dissolvere difficultatem initio propositam, cui concessa catholicè majori, nego minorem, ut constat ex totâ doctrinâ præsentis controversiæ, & *ex 4. lib. disp 5. & 6.* & insuper *ex hoc lib. disp.2.* Ad primam probationem fateor in Christo, sicut duas naturas, ita duas voluntates, & ex ipsis duas electiones: Vtraque enim Natura, & utraque voluntas est libera, & cum dominio sui specialis actûs. Nec ista facultas eligendi in solidum obstat subordinationi: licèt enim earum neutra sibi alteram despoticè de necessitate subordinet: at humanam sibi subordinat Divina politicè, modo explicato *lib 4 disp.5. & 6.* Nec eadem est ratio de appetitu Rationali, & sensitivo: tùm quia uterque est ejusdem naturæ, tùm etiam quia sensitivus non est capax electionis. *Suprà lib. 4. disp. 5. & 6. & lib.5.disp.2*

59 Ad secundam quæ difficilior est, & de quâ videndi inter alios sunt P. Suarez *disp 37 sect. 5.* & Martinon *disp 11. sect. 3. nu.19.* & præsertim Amicus *disp.26. tota sect. 4.* Nego minorem, & quod assumitur. Christo enim inevitabiliter quidem inerat Visio *Suarez. Martinon. Amicus.*

quoad

quoad substantiam, quia de jure Beatus erat visio verò quoad circunstantias,& maximè Divinæ prævisionis, & suorum Actuum liberorum in ipsâ, inerat ipsi liberrimè, & quidem cum dependentia ab iis eisdem actibus, quos liberè elicuit: nunquam enim extitisset, nisi quia liberè Christus sic erat operaturus. Vnde ea visio, & notitia inerat Christo non quidem pro priori ad eos actus, sed potiùs speculativè,& signatè & cum intrinseca ineptitudine ad dirigendum, atque adeò ad existendum pro priori; cùm ea ipsa cognoscat actus liberè eliciendos indepen. denter ab influxu suo. Quæ sunt attendenda maximè pro similibus.

60 Ad tertium, *Constat* ex primâ propositione, non defuisse Christo Domino sufficientem inæqualitatem inter actus ad laudem, & meritum, licèt ea requiratur. *Constat* ex secundâ, non esse Christo necessariâ libertatem ad actus inæquales quoad effectum laudabilitatis, & meriti, licèt in nobis necessaria foret. *Constat* ex tertiâ, neque in Christo neque in nobis requiri ad obsequêdum,& merendum libertatem ad actus inæquales. Ex quibus tota difficultas multipliciter evanescit. Descendamus jam ad speciales præsentis materiæ difficultates.

SECTIO II.

PER QVOS ACTVS, ET QVO TEMPORE meruerit Christus?

61 PRima difficultas est: an Christus per omnes, & solos actus supernaturales, cæteroqui liberos, meruerit? Respondeo, per eos omnes meruisse, & per solos, si solos habuit, id est, si non habuit naturales actus virtutum: quod mihi verosimiliùs est ex insinuatis *lib.4. disp.2. à nu.96.*& ex *alibi* dictis, ubi cum Koninch putavi probabilius, ne in Iustis quidem hominibus exerceri unquam virtutum actûs naturales. Ratio primæ partis est,quia ii omnes actus potiuntur omnibus conditionibus quas ad conceptum meriti requirunt Theologi disputãdo de merito. Ratio secundæ partis sumitur ex doctrinâ *lib. 4 loc. cit.* positâ de discrimine inter naturales actus Christi, & justorum, deque illorum sufficientiâ, & condignitate ad merendum. Id quod Amicus extendit ad actus etiam indifferentes, si possibiles sint, & si elicerentur à Christo Domino. Vide ipsum *disp.26.* præsertim *num.43.* quem tamen penès id non approbo ex defectu honestatis, quæ fundamentum est omnis obsequii apud Deum.

Suprà lib. 4. disp. 2. à nu. 96. & Tract. de Aux.cũ Koninch.

P. Amic.

62 *Secunda* difficultas: an Christus per eos omnes,& solos actus meruerit, in quibus intervenit titulus neglecti commodi, & contemptus liber,& arduus boni, seu commodi temporalis? Affirmat acriter Pater Esparza, ex Doctrinâ generali, quam statuit *lib 3. qui est de Actibus Humanis quæst.3.* Negat cum communi Theologia Pater Aldrete *de Incarnatione tom. 2. disp.79.* ubi benè rejicit Patrem Esparzam. Vtrumque meritò: nam de ratione meriti non est cur debeat esse titulus neglecti commodi temporalis: alioqui fieret primò,eò meritum esse majus,quò majus est commodum, quod negligitur: idque est apertè falsum. Secundò: Viros sanctiores, quò minùs æstimant commoda temporalia, atque adeò quò minus negligunt temporalis commodi, mereri minùs. Tertiò, cum, qui voveret Matrimonium ob periculum incontinentiæ, ut licitè potest, vix meriturum, cùm potiùs amplectatur, quã negligat commodum temporale. Quartò: qui a talis conditio ad conceptum meriti,sine ullo gravi fundamento cogitatur, & superaddi-. tur iis conditionibus, quas Tridentina Synodus designavit ad merendum.

P. Esparz.

P. Aldret.

63 *Tertia* difficultas: an meruerit per actum Dilectionis Dei? Negat P. Vazquez ob difficultatem *num.seq.* vindicandam. Affirmat cum utroque Doctore, Angelico, & Eximio Theologia communis. Et meritò: Primò:quia negari non debet,Christum Dominum meruisse per exercitium Virtutis, quæ cæterarum est Auriga, & Regina, nisi constet de repugnantiâ. Eam nullam esse, potuisseque in Christo reperiri liberam Dei dilectionem, *mox* constabit. Secundò: quia negari nequit,quòd Christus propter Deum voluerit præstare, quæ præstitit erga nos, & erga Deum:id quod satis evincit locus Ioan. 14. *Vt cognoscat mundus,quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater,sic facio:* sed hæc liberè præstitit:ergo liberè præstitit ex motivo,ex quò præstitit:ergo ex Dei Dilectione:negari ergo nequit in Christo libera dilectio Dei:ergo & exercitium merendi per ipsam. Sed jam pro explicando modo, quò Dei dilectio potuit esse libera, sit

Vazquez.

Doct.Ang.

Doct.Exim

64 *Quarta* difficultas: an Dilectio Dei, per quam meruit Christus, fuerit Beatifica, id est, orta ex Dei Visione?an alia inferior, orta ex scientiâ infusa? an per utramque simul;

simul; aut per actum amoris æquivalentem utrique? Nam Pater Vazquez exinde negat Christum meruisse per actum dilectionis Dei, quia vel hic amor esset Beatificus, & consequitur ad Visionem, vel esset aliter ortus, & secutus ex scientiâ infusâ? Non primus: quia necessarius: neque enim qui videt Deum, suspendere potest amorem. Non secundus: Tùm quia quando voluntas rapitur necessariò in bonitatem objecti clarè cognitam, non potest in eandem tendere vi medii imperfectioris; vel quia refringitur vis imperfectioris medii, nec sinitur movere: vel quia parum curatur, ut accidit in eo qui intuitivè videt Personæ dignitatem, & pòst audit, & scit ex aliorum relatu. Tùm etiam quia neque ille amor posset esse liber: quippe licèt scientia infusa, secundùm se, possit pàrere liberum amorem Dei, tamen conjuncta cum Visione non potest, quia Visio planè informat, nullum esse posse motivum ad cessandum à tali amore. Hæc est ratio dubitandi

P. Vazq.

65 Quam ut Theologi vincant, multa dixere. *Sunt*, qui cũ Schoto dicant amorem Beatificum esse liberum, non secundùm substantiam actûs, sed secundùm quandam terminationem, & extensionem, quâ ipse amor incipit amare Deo bona extrinseca, & quæ posset non amare. Non placent primò: quia illa extensio inintelligibilis est, de quâ videndus Doctor Eximius *lib. 6. de Ange. cap. 6.* Secundò: quia hic dicendi modus non assequitur, Christum meruisse formaliter per ipsam Dei dilectionem.

Scotus.

P. Suarez.

66 *Sunt* qui paulò aliter cum Godoy dicant eũdem actum amoris esse necessarium, & liberum: necessarium: vel ut terminatur ad Deum, tanquam rem amatam, vel ut oritur à Visione Beatificâ. Liberum, vel ut terminatur ad Deum tanquam rationem amandi creaturas, vel ut oritur à Scientiâ infusâ. Non placent. Primò ex apertâ repugnantiâ, & contradictione terminorum; quales sunt, necessitas, & libertas. Nec valet recursus ad Mysterium Divinæ libertatis: nam quod ibi fide credimus, non capitur inter angustias finitudinis nostræ. Secundò: quia neque sic possunt assequi, quòd formaliter meruerit Christus per dilectionem Beatificam.

Godoy.

Salas.

67 *Sunt* qui cum Patre Salas dicant Beatum necessitari ad amandum, non verò ad talem intensionem amoris, atque adeò posse liberè à Beato eligi intensionem amoris, quæ posset omitti. Non placent primò: quia hæc intensio in Visione, & amore non est gradualis, sed major, aut minor perfectio actûs: imperceptibile autem est quòd Visio pro suâ perfectione non sibi determinet gradum perfectionis in amore. Secundò etiam videtur impossibile, posse Beatum suspendere quantam potest intensionem, cùm necessariò rapitur ad amandum.

68 *Sunt*, qui cum Patre Suarez, fateantur Christum mereri non potuisse per actum amoris Beatifici; meruisse verò per aliam dilectionem secutam ex scientiâ infusâ. Non placent primò: quia nõ vincitur ab his ratio, quam pro Vazquez objecimus. Secundò: quia contradicere videntur Sancto Thomæ *3. part. quæst. 19. art. 3. ad 1.* Tertiò nunquam assequi poterunt, Christum formaliter meruisse per dilectionem Dei.

Suarez.

Vazquez.

69 *Sunt* qui communiter cum ipso Patre Suarez distinguant plures amores, sive Beatificos, sive non Beatificos. Ex Beatificis, alium qui præcisè tendat in Deum, volendo ipsi Bona intrinseca. Et hunc unicè putant inomittibilem. Alium, qui non solùm tendat in Deum, amando ipsi Bona intrinseca, sed etiam amando bona extrinseca: & Beatum faciunt vagè necessitatum ad unum ex his: & ajunt eligendo secundum, posse obsequi, & mereri. Ex non Beatificis, alium qui tendat in proximum propter Deum: alium, qui ita sequatur ad scientiam infusam, ut non possit dirigi ab aliâ Scientiâ perfectiori. Et hos putant Beato posse esse liberos, quamvis aliundè necessitetur ex visione diligere per aliam nobilissimam dilectionem. Non placent. Imprimis in primo. Tùm quia jam fatentur Christum non potuisse mereri per ipsam dilectionem Dei, ut est Dei dilectio, sed ut terminatur ad proximum. Tùm etiam: quia Visio non solùm videtur necessitare ad amanda Deo bona intrinseca, sed etiam extrinseca, de quibus scitur beneplacitum majus Dei. Deinde in secundo: quia nondum satisfaciunt Patri Vazquez. Alia *alii* dicunt. Videatur Aldrete *disp.* 80.

P. Suarez.

Vazquez.

Aldrete.

70 Respondeo igitur, & *assero* primò: Christum meruisse per actus ortos ex Scientiâ Beatâ, seu ex Visione Beatificâ. Ratio mihi est: quia omnes actus, per quos Christus meruit, fuerunt perfectissimè voluntarii, ut patet ex ipsis terminis: ergo sequebantur in Christo ad notitiam eorum sine quibus perfectè notis, non poterant esse perfectissimè

mè voluntarii.Atqui non poterant esse perfectiis mè voluntarii sine immediatà, & experimentali notitiâ Personę elicientis:quomodo enim potest actus esse plenè voluntarius,si non cadit in experientiam, quod exprimitur per hanc vocē *Ego*,dū dicimus:ego eligo, ego operor? Sub hac autem voce, venit persona operans: ergo non poterant esse perfectissimè voluntarii, sine immediatà, & experimentali notitiâ Personæ elicientis, quæ est Divina Persona: ergo sine immediatâ, & experimentali notitiâ Personæ Divinæ. Notitia autem experimentalis, & immediata Personæ Divinæ est Beatifica Visio: ergo Visio Beatifica præexistit ad actus per quos Christus meruit.Confirmatur:quia ut nos mereamur, præcedit virtus intellectualis Theologica: ergo etiam præcedit Theologica virtus ad Christi meritum: & hæc non potest esse nisi Visio. Videatur Esparza *de Incarnatione quæst.39. corp.art.2.*

71 Respondeo, & *assero* secundò: Christum Dominum meruisse per actū Beatificæ dilectionis formaliter. Probo,& explico: Nā licèt Christi voluntas foret necessitata ad amandum ex vi Visionis, tamen erat indifferens inter plures amores Beatificos,quorum unus tenderet in Deum sistendo in bonis Dei intrinsecis; alter etiam tenderet ad bona extrinseca, & extrinsecam gloriam, quæ singula pro libito suo potuisset Christus omittere, quin tamen iret contra, vel præter majus beneplacitum Dei, ut constat ex doctrinis sepè citatis, & explicatis: & in hunc modum possunt excogitari innumeri actus amoris Beatifici, quorum singuli in individuo erant Christo liberrimi; atqui ea libertas planè sufficit, ut Christus meruerit per actum dilectionis etiam Beatificæ: quod ostendo ex doctrinâ §. præcedentis. Nam licèt Christus Dominus habeat necessitatem, cui satisfieri nequit nisi per actum, in quo sit formalitas amoris erga Deum, tamen est liber, ut (tota ea formalitas existat in ipso, modo, quo potuisset omittere: ergo liber est, ad habendum in se totam honestatem amoris erga Deum. Id autem omninò sufficit ad obsequium, & ad meritum.

72 Respondeo, & *assero* tertiò:Vt Christus mereatur per actum Dilectionis, non est opus in ipso distinguere plures actus amoris: verosimile tamen est plures in eo fuisse, & omnes liberos, & meritorios. Prima pars patet ex *num.præced.* Vidimus enim posse in eūdem actum coalescere formalitatem amoris,quo Voluntas summè delectetur in Deo ejusque bonis intrinsecis: & formalitatem amoris, quo simul velit Deo non solum ejus felicitatem intrinsecam, sed etiam extrinsecam gloriam, & alia bona extrinseca: qui actus liberè omninò habetur à Christo Domino & cum indifferētiâ libertatis ad actus plusquam numero diversos.

73 Secunda pars probatur: quia verosimile est, quancumque notitiam repræsentativam bonitatis in objecto esse fœcundam specialis amoris circa tale objectum, ut per hujusmodi notitiam apparet:ergo verosimile est amorem Beatificum esse speciem amoris distinctam ab eo, qui per se sequi potest ab inferiori notitiâ:quo enim voluntas plus assequitur de objecti bonitate perfectius amat, & rectius adhæret:ergo verosimile est amorem Beatificum esse specie sublimiorem eo,qui nasci potest ex inferiori notitiâ, sive scientiæ infusæ, sive Fidei: ergo quantumvis voluntas Beatificè amet:potest ex inferiori notitiâ speciem aliam amoris concipere minus sublimem: alioqui maneret sterilis, & infœcundâ notitia, quæ specialem amorem nata est progignere: Non est autem verosimile voluntatem impediri ab amore sibi hic, & nunc debito, ex consortio majoris amoris, si semel admittatur intellectum non impediri à notitiâ minùs perfectâ bonitatis ex consortio perfectioris, & plenioris notitiæ circa bonitatem eandem, quo fit satis *objectioni* Patris Vazquez. *Occurritur P. Vazq.*

74 Tertia pars,nempe,omnes eos amores fuisse in Christo liberos, suadetur. Tùm quia fuit in Christo libertas eligendi, quem vellet actum ad operandum: quæ libertas Nobis etiam & Beatis deest. Tùm etiam quia non est cur negetur Christo hæc gloria merendi per singulos actus amoris, quos habuit, juxta doctrinam *num præced.* Videantur Suarez, Aldrete, & Godoy *disp.48.* *Suarez. Aldrete. Godoy.*

75 *Quinta* difficultas:an Christus meruerit per actum formalis obedientiæ? Quod affirmat Theologia communis:& meritò: id enim docuit Paulus, dum dixit: *Factus est obediens, usque ad mortem, mortem autem Crucis,propter quod & Deus exaltavit illum, &c.* Vbi manifestè exprimitur Christum moriendo ex obedientiâ meruisse. Difficultates, quæ huc faciunt, & quibus maximè premi solent Authores, solutæ jam sunt *lib.* 4. *disp.5.* *Suprà lib. 4. disp. 5.*

76 *Sexta* difficultas: an Christus meruerit per actus aliarum virtutum moralium?

Cer-

Certè potuit & reipsà meruisse per eos, quos exercuit, omninò certum. Nam nihil in earum virtutum exercitio defuit, quo minùs Christus mereretur. *Dices*: hi omnes actus in Christo nascebantur ex imperio charitatis: neque enim credibile est Christum aliquid præstitisse, quod non præstiterit propter Deum, & ut Deo placeret: ergo hi omnes actus tantum erant denominativè liberi in imperio charitatis: ergo non erant liberi propria libertate: ergo neque alio merito meritorii, quàm merito charitatis. Respondeo primò exinde solùm fieri Christum non meruisse per actus, qui purè forent actus virtutum moralium, sed complexi, nempe qui simul & virtutis moralis, & charitatis motivum haberent: quod est valde verosimile: neque enim opus, distinguere actum imperantem & imperatum, ut benè Delugo *disp.* 17. *sect.* 1. *nu.* 6. Respondeo secundò negando primam consequentiam. Nam apud me actus imperatus gaudet propria, & immediata libertate. Tertiò dici posset ex Ripalda, quicquid sit de veritate enthymematis, & consequentis adjuncti, ultimum esse falsum.

Card. de Lugo.

Ripalda.

Nos de Actib. tom in 1. 2.

77 *Septima* difficultas; à quousque tempore inceperit Christi meritum; quousque duraverit: & quanta cum continuatione merendi? Respondeo & *assero* primò: meruisse Christum ab ipso Conceptionis instanti inclusivè. Est contra Durandum, & Bonaventuram Theologia communis: & meritò: Tùm quia de ipso Conceptionis instanti interpretantur communiter Patrum & Theologorum, quod de Christo Paulus asserit ad Hebræos 10. *Ideò ingrediens in mundum dixit &c.* Tùm etiam quia Christus ab instanti Conceptionis habuit Voluntatem plenè præventam, & dispositam ad merendum: cur ergo negetur hæc gloria. Tùm demum quia parum est pium, & incredibile, Christum plenè noviisse in instanti Incarnationis beneficia Humanitati collata, & hæsisse, nec erupisse in gratiarum actionem. Quod autem aliqui putant, potentiam liberam requirere ad sui exercitium successionem temporis, est omninò paradoxum.

Contra Durand. & Bonavent.

Hebræor. 10.

78 Respondeo & *assero* secundò: Christum ab instanti ipso Conceptionis meruisse sine ulla intermissione, vel interruptione ad usque instans mortis. Sic etiam Theologia communis: & meritò: Nam id Christo fuit omninò possibile, cum habuerit scientias independentes ab usu sensuum & phantasmatum: nec est cur ipsi negetur. *Imò* judico necessarium, ut certè fuit Christum omnis imperfectionis moralis expertem, nunquam otiatum fuisse mente, vel voluntate, sed egisse vitam affectuum potiùs, quam instantium continuatione negotiosè transanctam. Dices: ad quid tanta meritorum continuatio si meriti unius valor sufficisset ad omnia? Dixi jam *lib.* 4. non semel cur Christus ita disposuerit Redemptionem nostram.

Lib. 4. disp. 2. & 3. præsertim. nu. 44.

79 Respondeo & *assero* tertiò: licèt Christus moriendo meruerit, non tamen meruit ipso physico mortis instanti, nec ultrà. Sic etiam contra Ragusam, Cajetanum, & Hurtadum Theologia communis. Et merito. Imprimis nihil certiùs, quam Christum morte nos redemisse, mortemque nostram, moriendo destruxisse; ad quod sufficit meruisse Christum per ipsam mortem in fieri, id est, per sufferentiam tormentorum mortem inferentium, & per ipsam acceptationem mortis.

Contra Ragusa. Cajetan & Hurtad.

80 Deinde, desiisse mereri inclusivè ipso mortis instanti, nec amplius meruisse, nec meriturum, inde constat primò quòd juxta Apostolum *ad Hebræos* 11. Christus sui effusione sanguinis, & oblatione vitæ consummavit negotium Redemptionis Humanæ: quod necessariò supponit Christum Dominum unicè direxisse, & applicuisse suæ omnia vitæ mortalis opera ad hoc negotium merendi: desiit ergo mereri, cùm mortuus est: nam sine applicatione, & directione Christi, meritum inesse non poterat in ejus operibus. Vitę autem mortalis, non est mors, opus; sed finis operum. Secundò: quia sphæra merendi, vel ex naturâ rei, vel saltem ex dispositione Divinâ est spatium viæ: Viæ autem extrinsecus terminus, & quo desinit esse, est instans mortis, quod est ultimum, & extrinsecum vitæ, & quo primò esse definit. Videatur inter alios Amicus *disp.* 26. *sect.* 5.

Hebræor. 11.

Amicus.

81 Dices primò: si eòipsò mortis instanti mereri desiit Christus, quomodo ipsa nos morte redemit? Respondeo: quia & ipsam mortem acceptavit in fieri, acceptando sufferentiam tormentorum, & quia pro instanti immediatè antecedente ad ipsam mortem, quod moraliter est ipsa mors in facto esse ob connexionem, & indistantiam, acceptavit ipsam mortem in facto esse.

82 Dices secundò: effossionem lateris liberam fuisse Christo, & meritoriam, cùm aliqui Sancti Patres, inter quos Ambrosius, & Augustinus, dixerint fuisse fontem, unde Sacramenta manarunt. Respondeo fuisse

Ambros. Augustin.

meri-

meritoriam, & liberam objectivè, & denominativè ab actu, quo ipsam in vita prævisam voluit acceptare, & offerre ad fundanda Ecclesiæ Sacramenta.

83 Dices tertiò ex Apostolo ad Romanos 4. *Christus mortuus est propter delicta nostra, & resurrexit propter justificationem nostram*: ergo etiam resurgendo meruit. Respondeo, Christum resurrexisse propter nostram justificationem, vel repræsentativè, ut nempè ejus Resurrectio, nostram à peccato resurrectionem repræsentaret: vel, quia non aliter applicaretur nobis fructus justificationis, nisi per fidem in ipsum: quæ sine Christi resurrectione, vana mansisset, & inanis, ut 1. Corinth. 15. dicit idem Apostolus.

Rom. 4.

1. Corinth. 15.

84 Dices quartò: Christus etiamnunc pro nobis orat in Cœlo, & impetrat: ergo etiamnunc meretur. *Dicam* ad id, quod sentio *sect.* 4. quæ erit de *Oratione* Christi. *Dices* quintò: Non esse cur ita philosophemur de statu viæ respectu Christi, cùm simul comprehensor fuerit? Respondeo, nullam esse necessitatem, ut de Christo aliter ac de nobis loquamur, & sentiamus quoad statum viæ. Imò, non esse aliter sentiendum, Scripturæ, & Ecclesia satis innuunt, cùm nullibi significent aliquale meritum Christi post passionem. Quid autem involvat status viæ: & quousque requiratur ad merendum, disputare solent Theologi *tract. de Merito.* Vazquez, Meratius, Lugo, Aldrete (hi duo *tractatu de Incarnatione*) & Esparza satis probabiliter opinâtur, etiam ex naturâ rei requiri.

Theologi. Vazquez. Meratius. Lugo. Aldrete. Esparza.

SECTIO III.

QVIBVS, ET QVID MERVERIT Christus Dominus?

85 TRiplex hìc quæstio principalis, fæcunda quæque plurium in ordine suo. *Prima*: an, & quid sibi Christus meruerit? *Altera*; quid hominibus? *Tertia*: an, & quid Angelis? Resolvemus ipsi, quod in unàquaque tenendum sit, remissis ad Suarez, Vazquez, Amicum, Bernal, & Aldretum, strepitu, & pompâ citationum, & Patronorum.

Vide Suar. Vazquez. Amicum. Bernal. Aldrete.

§. I.

QVID SIBI?

86 PRima Conclusio: Christus sibi nec meruit, nec potuit mereri Donum Vnionis: Potuit verò; verosimile tamen est non meruisse conservationem ipsius in individuo. Prima & secunda pars asserta est & patet ex *lib 3. disp.3. ubi* rationem dedimus. Ratio tertiæ partis *ibi* etiam tacta, est, quia cessat penès conservationem implicantiæ ratio, quæ nos cogit ad negandam possibilitatem meriti respectu Vnionis: ea enim implicantiæ ratio sumitur ex indistinctione meriti à præmio: quæ tamen *hic* non intervenit. Ratio quartæ partis est: primò, nã cõservatio doni ex naturâ rei perpetui censetur donari cum dono, eoipso modo, quo donum confertur; atque adeò independenter à meritis, si independenter à meritis primò Donum existit. Secundò: quia similiter dici posset Christum, & Beatos mereri sibi continuationem Gratiæ & Visionis. Tertiò: quia si Christus dependenter à meritis conservaret Hypostaticæ Vnionis conservationem, esset Sanctus ipsà exercitatione virtutum: quod videtur minùs consonum Patribus.

Suprà lib. 3 disp. 3. sect. 3. & 4.

87 Video dici posse, Christum non forè Sanctum in dies *exercitatione virtutum*, quia licèt dependenter à meritis habuerit continuationem hujus numerò unionis, quæ sanctitas est, & affert maximam Sanctitatem; tamen tota ea Sanctitas in specie erat ipsi metaphysicè necessaria juxta doctrinas *lib.* 1. præstitutas. Ob quæ dixi etiam *lib.3. disp.3.* probabile mihi videri cum Suarez Christum sibi meruisse perpetuitatem Vnionis in Individuo. Quod censeo plusquam probabile, est, Christum Dominũ condignè meruisse, ut ipsius Hypostatica Vnio in Eucharistia quotidie replicaretur per legitimos Sacerdotes. Ratio est: quia sicut Christus nobis meruit omnia novæ legis Sacramenta: ita & omnia sinè quibus ipsa peragi nequeunt.

Suprà lib. 1. & 3. disp.3. Suarez.

88 Secunda Conclusio: Christus Dominus sibi neque meruit, neque potuit Gratiam habitualem & Visionem, cum donis perse annexis de linea intelligendi, & volendi. Prima pars est communis contra Bernal, & alios: ostenditur primò: quia non videtur connaturale designari in præmium id quod aliàs nobiliori titulo possideri debet: at Christus nobiliori titulo, nempe Filiationis naturalis, possidere debuit Gratiam, & Visionem. Secundò: quia Gratia & Visio sunt Proprietates adeò connaturales Vnionis, ut moraliter indistinguantur in ratione doni: si ergo Vnio datur independenter à meritis, connaturalissimum est, ut Gratia & Visio sine meritis conferantur. Tertiò: quia omnia dona

P. Bernal.

gratiæ & ſcientiæ, quæ ſunt in Chriſto, ſequuntur ad Vnionem, mediâ Gratiâ habituali, & ipsâ Viſione: ergo præter dignitatem, & ordinem Vnionis eſt, quòd ſit ulla actio in Chriſto non pendens à Gratia, & Viſione: quâ ergo ratione connaturaliter venire poſſit in præmium, id quod jure connaturalitatis præſupponitur ad exiſtentiam meriti?

89 Quartò: quia per quem actum mereretur Chriſtus Gratiam, & Viſionem? non quidem per actum ortum ab ipsâ Viſione & Gratia: nam ſic incongruè daretur in præmium id ipſum quod ſupponebatur ad meritum. Neque etiam per actum, qui non oriatur à Gratia & Viſione, ſed à ſcientia infuſa. Tùm quia talis actus non eſſet Chriſti: actus enim Chriſti eſt actus quo Chriſtus operatur cum perfecta voluntarietate, atque adeò cum experientiâ ſuæ dignitatis, quæ niſi per Viſionem haberi non poteſt. Tùm etiam quia, rogabo: cur etiam non cadat in præmium illa ipſa ſcientia infuſa, quæ dirigit?

90 Quintò: quia licèt habere rem ex meritis ſit glorioſius, quàm ſine meritis habere, quando vel aliunde non cenſebitur propria, vel nō eſt alius perfectior titulus, vel quando per illum modum habendi augetur operantis perfectio, aut ſaltem, quando nihil diminuitur, aut demum, quando major eſt perfectio rem habere per meritum, quàm ſit imperfectio rem eandem habere per meritum: tamen ſi hi tituli deſunt, non poteſt eſſe meliùs & glorioſius rem ex meritis habere, quàm habere ſine illis: Atqui tituli hi deſunt reſpectu Chriſti: ergo. Minor probatur. Nam imprimis, ſecluſo titulo meriti, Gratia & Viſio cenſerentur maximè propriæ Chriſti. Deinde ex perfectiori titulo. Inſuper, non ſic augeretur operantis perfectio. Præterea potiùs diminuitur, cùm videatur operans præciſim à principiis & notitiis ſibi debitis in operando: ergo. Ex quibus facilè ſatisfiet Patri Bernal, contra quem potiùs ad hominem, & ex principiis communioribus rationes expreſsi, quàm quia judicem eas ſingulas eſſe validas juxta mea principia.

91 Secunda pars, quæ ſolet negari communiter, oſtenditur primò: quia meritum nequit eſſe tale reſpectu ſui: debet enim diſtingui meritum à præmio, non minùs quàm pretium à re, pro quâ emendâ datur, & ſolutio à debito cui ſatisfacit: id quod non ſolùm phyſicè intelligo, ſed etiam moraliter: atqui Gratia & Viſio non diſtinguuntur moraliter à quovis actu meritorio Chriſti: quod oſtendo, non ſolùm quia moraliter indiſtinguuntur ab Vnionis dono, à quo ſumit condignitatem Chriſti meritum; ſed etiam & maximè: quia omnis actus Chriſti moraliter operantis in eſſe liberi, & voluntarii dicit ipſam Gratiam, & Viſionem. Ratio eſt quia implicat Chriſtum decenter operari, ſine notitiâ experimentali ſuæ dignitatis, & quin poſsit experimentaliter dicere: *Ego operor*: ergo implicat, quòd ſine Viſione, in quâ ea experientia conſiſtere debet, operetur.

92 Oſtenditur ſecundò: quia ut *ſuprà* vidimus *diſp.1. & 3.* Gratia & Viſio ita ſequuntur ad Vnionem, ut neque divinitùs ſeparari ab ea poſsint: incongruum autem eſt deſiguari in præmium id quod independenter à meritis negari non poſsit: hos volendi modos arce procul à Deo. Neque recurras ad modos volendi conditionatos; ſunt enim in præſenti non incongrui minùs, cùm ſint de conditione penitùs impoſsibili. *Suprà lib. hoc 5.diſp. 1.à nu 60. & diſp. 3. à nu. 49. & rurſus à nu.216.*

93 Tertia Concluſio: Meruit ſibi Chriſtus Gloriam Corporis, Exaltationem nominis, glorioſam Reſurrectionem, & Exaltationem in Throno Paterno, actuale dominium in Creaturas, & Iudiciariam poteſtatem in omnes. Ita communis Theologia contra Calvinum. Et oſtenditur primò ex ore ipſius Chriſti *Luc. 24 Nonne oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam*? Deinde ex Apoſtol. ad Phil pp. 2. *Humiliavit ſemetipſum propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.* 2. ad Hebræos: *Videmus Ieſum propter paſsionem mortis, gloria, & honore coronatum.* Apocalypſ.5. *Dignus es Domine accipere librum, & aperire ſignacula ejus: quoniã occiſus es.* Matth. *vltim. Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo & in terra.* Ioann.5. *Poteſtatem dedit ei judicium facere, quia filius hominis eſt.* Quibus in locis clauduntur omnia, quæ nos aſſertione concluſimus. Oſtendi ſecundò ſolet ratione ex Sancto Thoma: quia glorioſius eſt rem habere per merita, quàm ſine illis. Hæc tamen ratio eatenus apud me valet, quatenus ſine meritis, res fuiſſet omninò gratuita & unicè exiſtens ex alterius bene placito: ſi verò independenter à meritis, res eſt omninò naturalis, fruſtrà videntur merita, & glorioſius, habere ſecùs, ac habent Mercenarii: ut dixiſſe me memini hoc ipſo *lib. diſp.3. num.48.* *Luc. 24. Philippenſ 2. Hebræor.2 Apocalypſ. Matth.ult. Ioann. 5. S.Thomas. Lib.3.diſp. 3. num.85. & lib. 5. diſp.3. nu. 48.*

94 Ratio ergo eſſe poteſt primò: quia ſic

sic commendatur magis charitas erga nos, cùm voluerit annectere præmiis nostris gloriam suam, quâ se per tempus privare potuit, & voluit propter nos. Secundò: quia sic fuit exemplar eorum, qui pugnâdo coronari merentur: voluitque se privare donis aliàs sibi debitis, eaque sudore, & sanguine facere de novo sua, ut nos doceret ea velle consequi, quæ nostrà interfunt maximè, & nullo pacto debentur. *Censeo* igitur ea singula fuisse in Christo, cùm data sunt, ex dupl.ci titulo, nempè meritorum, & personalis juris, quidquid opponat in oppositum Lugo, quod leve est.

Card. de Lugo.

§. II.

QVID ALIIS?

95 QVarta Conclusio: Meruit Christus aliis extra ipsum omnibus omnia universim Gratiæ, & Gloriæ dona: ita ut quicquid gratiæ, & gloriæ uspiam, aut unquam fuerit, sit, aut erit, omne sit ex condigno merito Christi Domini. Ita Suarez, Valentia, Nanclantus, & alii, quos plenà manu dabit Pater Aldrete *disp.83.sect.1.*

Suarez. Valentia. Nanclant. & alii apud Aldrete, & ex sup.

96 Probatur primò: quia hæc Doctrina maximè congruit, & omninò sequitur ex principiis alioqui veris *lib.1. 2. & 3.* statutis de dignitate, & excellentia Christi, deque ejus primatu in ordine Gratiæ. Probatur secundò: quia id decus, (quod negari nequit, maximum esse) est maximè connaturale Dignitati Christi Domini, nec excedit limites, aut valorè ejus; imò ferè asseritur ab Scripturis, acutè perpensis ab Aldrete, & omninò à Sanctis Patribus Cyrillo, Gregorio, Ruperto: de quorum singulis promulsidem quasi dabimus *infrà*.

Cyrill. Gregog. Rupert.

97 Probatur tertiò, & principaliter. De ratione primi, & universalis principii est, extendere se ad omnes effectus suæ lineæ, ita ut nullus ullibi sit, qui non oriatur ab ipso in eo genere, in quo principium est; Sed Christus est Primum, & Vniversale Principium morale omnis sanctitatis, & Gratiæ: ergo nullus ullibi est effectus Gratiæ, & sanctitatis, qui non oriatur ab ipso moraliter: ergo. Major patet exemplo Omnipotentiæ, de quo *mox*, & Solis, qui malè diceretur primum, & universale principium generationis, siqua esset, ad quam ejus non se virtus extenderet. Minor ostenditur: Tùm quia Christus dicitur in Scripturis habere Primatum Gratiæ, & Plenitudinem à quâ omnes accipiunt: quæ sonant Primum, & Vniversale principium. Tùm etiam: quia omne accidens ducit originem à substantiâ: decuit ergo, ut omne accidens sanctitatis, & Gratiæ, originem duceret à substantiali sanctitate Christi Domini. Tùm demum: quia sic optimè servatur admirabilis quædam proportio inter *Deum* secundùm se, & *Deum Hominem*: ut nempè *Deus* sit Primum, & Vniversale Principium omnium entium simpliciter, quorum omnium est caput: & *Deus Homo* sit Primum, & Vniversale Principium morale omnium entium supernorum, quorum est caput morale.

Num. seq.

98 Illustratur hic discursus, & tota Conclusio: comparando cum Activitate Divinæ Omnipotentiæ, Activitatem meritoriam operum Christi Domini: Neque enim est quocum meliùs, & aptius æquiparari possit vis omnimerens, ut ita loquar, quàm cum vi Omnipotenti: quippè utrobique est eadem Divinitatis infinitas: & sicut Divinitas, quia in esse infinita, gaudet in lineà causæ physicæ, *Omnipotentiâ*: ita, quia in esse condignificandi infinita, gaudet in lineà causæ moralis, *Omnimerentiâ*. Discurrendum igitur debitâ cum proportione de vi meritoriâ Christi, ad eum modum, quo de vi effectivâ Dei discurrimus.

99 Iam sic: Deus, quatenus Omnipotens, se solo facit prima principia rerum per puram creationem, quasi jaciendo fundamenta, & bases Vniversi: Deinde cù illis primis principiis simul efficit, & propagat effectus reliquos, & ulteriores effectuum effectus, admissâ in cõsortium suę Omnipotentię cooperatione causarũ secundarum, partim quoad solam dispositionem ad formam, partim ad ipsam formam: præstando simul *tria*: *primum*: intendere, quantùm in se est, ut omnes causæ secundæ sortiantur effectus suos connaturales, & assequantur omnem perfectionem, eis, earumque effectibus connaturalitatis jure respondentem. *Alterum*: Permittere nihilominùs, ne aliquæ causæ secundæ vel ex parte, vel ex toto sortiantur connaturales effectus, aut connaturalem perfectionem suam, & eorum, propter impedimenta subnascentia vel ex mutuâ earundem causarum secundarum inter se pugnâ, vel ex liberâ substantiarum Rationalium Voluntate. *Tertium*: solùm efficaciter, & absolutè velle, voluntate quasi consequente, eos effectus easque connaturales perfectiones

eorum, quibus non obstat impedimentum efficax: ita tamen, ut nihil ullibi sit quod nó fluat ab Omnipotentia. Et sic exercet munus Primi, & Vniversalis Principii.

100 Similiter Christus Dominus, quatenus Redemptor, Salvator, & Glorificator, &, ut ita dicam, Omnimerens, jacit se solò prima salutis, & gratiæ Semina, quasi per moralem creationem in nobis sine nobis, id est, ut alibi explicabamus, nihil eorum nobis ullo modo merentibus: Deinde nobiscum ex præacceptâ gratiâ jam merentibus, sivè imperfectè, de congruo, sivè perfectè de condigno, reliquos Gratiæ & gloriæ fructus, & ulteriores fructuum fructus propagat, & colligit, admissâ in consortiũ suæ infinitæ Omnimerentię cooperatione nostrorũ meritorum, vel disponentium ad infusionem justificantis Gratiæ, vel ejusdem argumentum de condigno merentium, præstando similiter tria.

Tract. de Auxiliis.

101 *Primum*: velle, quantùm est ex se, omnibus, & singulis indiscriminatim omnia supernaturalia dona, quæ ipsis, & ipsorum statui congruunt, nempe vel remissionem peccati, vel innocentiam, vel vitam æternam, merendo singulis sufficientiam ad ea omnia. *Secundum*: permittere, ut varia intermisceãtur impedimenta partim naturalia, partim voluntaria, per quæ aliquibus intercludatur usus, aut aditus ad ea media, quibus voluit Christus applicatum habere fructum suæ Redemptionis, & vis meritoriæ. *Tertium*: velle efficaciter & absolutè gloriam, & alios effectus supernos solùm iis, quibus non obstitit impedimentum efficax eorum: ita tamẽ ut nihil ullibi fuerit, aut sit doni supernaturalis, quod ab Omnimerentiâ Christi non fluat. Et sic exercent munus Primi, & universalis Principii Moralis: sicque debet intelligi asserta Veritas. Cujus in ulteriorem lucem sit

§. III.

QVID INSVPER ANGELIS?

102 QVinta Conclusio: Meruit Christus Dominus Angelis, quicquid Gratiæ, gloriæ, donique supernaturalis est in illis, aut unquam fuit. Ex multis, quæ contra Vazquez, & alios aggerant Aldretus, & Amicus omninò videndi: ille *disp.83.* hic *disp.26. sect.* 13. insinuo, quæ sufficiant pro veritate Conclusionis: & arguo primò ex Authoritate Sanctorum Patrum Cyrillus enim Alexand. *lib.5. in Isaiam cap* 54. hac habet: *Per ipsum*, nempe per Christum, *omnis fru tificatio spiritualis tùm in Sanctis Angelis, tùm in nobis ipsis insita est.* Gregorius *in* 1. *Reg. cap.* 2. super illud: *Neque enim est alius extra te*, sic ait: *Extra eum Sanctus aliquis esset, si absque dono Vnigeniti, sanctificationis spiritum habere potuisset*: unde infert etiam Angelos Sanctificatos in Filio. Ambrosius *lib.* 5. *de Sacram. cap* 4 hæc ait: *Sanguine Christi pacificata sunt omnia, vel in Cœlo, vel in terra: Sanctificatum est Cœlum: defectus est Diabolus.* Vbi alludit Ambrosius ad duo loca Scripturæ maximè illustria pro re nostra.

Contra Vazquez, & alios Aldrete, & Amic.

Ex Cyrill.

Gregor.

Ambros.

103 Primus est *Apocalyps.* 12. ubi describitur prælium Michaelis cum Dracone, & dicitur *Victoriam stetisse Sanguine Christi*: quod affirmat Ambrosius: quæ veritas stare non potest, nisi ex Christi meritis armati præextiterint Angeli ad prælium, donis gratiæ. Alter est Apostoli *ad Coloss.* 1. ubi dicitur, complacuisse Deo *condere propter Christum omnia, & per Sanguinem ejus, & Crucem ea reconciliare, & pacificare tam in Cœlis, quam in terris*, nempe tam in hominibus, quam in Angelis, ut habet communis expositio cum Sancto Thoma: cujus oraculi Veritas manifestè firmat Sententiam nostram: si enim Deus condidit omnia propter Christum, & jam tunc decrevit omnia pacificata habere propter Sanguinem Christi, quomodo potuit non etiam velle, propter ejus Sãguinem præinfundere dona Gratiæ per quæ Sanctificatio, & pacificatio formaliter fieri debuit?

Apocalyps 12.

Coloss. 1.

S. Thomas.

104 Arguo secundò: ex rationibus Theologicis. Prima sit: Quia Christus Dominus ex Apostolo habet Primatum Capitis in Ecclesiâ, quæ est ejus Corpus ex Angelis, & hominibus compactum, legatur *ad Coloss.* 1. & 10. & *ad Ephes.* 1. ergo habet influxum Capitis in Angelos, & in homines tanquam in sui Corporis membra: ergo & Angeli, & homines à Christo, ut à Capite, spiritum, & vitales motus omninò participant: ergo.

Coloss. 1. & 10. *Ephes.* 1.

105 Secunda sit: Omnis benedictio spiritualis data & disposita à Deo in utilitatem hominum, fuit ex Christi meritis, ut dicetur *mox*, & habetur *ad Ephes.* 1. atqui infusio donorum in Angelis, fuit una & magna quidem hominum benedictio: inde enim redundavit in homines Custodia, & directio supernaturalis in Via, imò & augmentum gloriæ accidentalis in Patria ex Angelorũ consortio:

Mox à nu. 110.

tio: ergo ea etiam donorum infusio facta est ex meritis Christi.

106 Tertia sit: ex dignitate Christi, & modo quo decretus est. Constat enim ex terminis redundare in maximam Christi gloriam, habere sibi Angelos non utcumque subjectos, sed cum dependentia eorum donorum, quæ ipsi æstimant maximi, & in quibus eorum stat tota fælicitas. Deinde constitit *lib.* 3. independentia Christi venturi à circunstantia peccati. *Suprà lib. 3. disp.2.*

107 Tertia sit ex dispositione rectæ Providentiæ: si enim in instanti, quo Angeli conditi sunt, eis proposuit Christum Deus adorandum, ut Regem, & Caput (hæc est enim communis Patrum, Theologorum, & Fidelium sensus ex Scripturis erutus) oportuit, ut repræsentaret tanquam Regem omnino benevolum, & benignum Caput: cujus scilicet ex influxu meritorio præhabuissent ipsi dona superna, quæ jam habebant: sic enim suavior esset submissio, & resistentia difficilior. *Quinta* sit ex Revelatione facta Angelis de Christo, & ex culpâ Luciferi. Hæc enim fuit rebellio contra Christum, ut habetur *Ioann.* 18. & illa necessariò præintelligi debuit, & admittitur ab adversariis. Quis autem credat notam fuisse Angelis in via Christi existentiam, & nullo dono potitos eos ex hujus influxu? Videantur citati. *Ioann. 18.*

108 Dices primò: Christus non est mortuus pro Angelis, quippe non mortuis *ex 2. Corint.* 5. 14. Deinde nec manutenuit, ne caderent in culpam, & exinde in pœnam *ex 2. Hebræ.* 16. ergo nihil illis meruit saltem per mortem. Secundò: quia si Angelis meruisset dona Gratiæ, & Gloriæ, potuisset dici Redemptor eorum, saltem præservativè. Tertiò: quia nullibi dicitur in Scriptura venisse Christus propter Angelos; venisset autem si eorum gratiæ ab ipsius Christi meritis pependerunt. Quartò: quia si Angeli accepturi erant ex meritis Christi gloriam; non accepissent antequam Christus. Decet enim, ne priùs membra, quàm caput, coronentur: ideò que hominibus dilata est glorificatio adusque glorificationem Christi. Hæc tamen, & alia quæ solent objici, levia sunt, & satis præoccupata *lib. 3. disp. 2. sect. 5. ad argumenta Lessii, & lib.4. disp.1. sect.3.* *2. Corinth. 5. & Heb.2* *Suprà lib. 3. disp. 2. sect.5. & lib.4. disp. 1. sect. 3.*

109 Solutio generalis sit, in Scripturis repræsentari nobis adventum Christi, distinctè, & quasi unicè prout utilem nobis, quia *quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt*, ut habet Apostolus *ad Rom.* 15. 4. non tamen exinde negari, quòd fuerit utilis Angelis: imò id insinuari satis, meditanti consilia Dei in Scripturis, ut diximus *hìc*, & sæpè *alibi*. Deinde ad primum, nulla est consequentia, quia neque pro se dicitur mortuus Christus; tamen sibi per mortem multa meruit. Dicitur ergo mortuus pro nobis, & in peccati remedium, non pro Angelis; non quia morte non meruerit Angelis, dona, quæ alioquin sine morte influxissent in eos, sed quia mors Christi primariò est intenta propter nos peccati reos, alioquin nõ futura. Ad secundum, negavi jam *lib.4. disp. 1. sect.3.* hinc posse dici Redemptos Angelos; vide quæ *ibi*: ubi alia attexui. Ad tertium, patet ex præcitatis Apostoli verbis. Ad quartum, de quo satis *lib 3. loc. cit.* imò decet, ut membra & milites coronentur, quando Dux nondum est capax coronari: Membrorum enim & militum gloria redundat in Caput, & Ducem. *Loc. cit.* *Lib.4.disp. 1. sect. 3. & lib. 3. disp2. à nu. 58.*

§. IV.

QVID TANDEM HOMINIBVS: PRÆcipuè Prædestinatis?

110 SExta Conclusio: Meruit Christus hominibus, quicquid doni supernaturalis fuit unquam in ipsis, aut erit: quod etiam intelligo de Parentibus primis ante lapsum. Ratio generalis est, ex dignitate Capitis in Christo Domino: quod munus *ex lib 3. disp.2.* cùm sit Christo connaturale, & omninò habendum ex præsenti modo decernendi, præcisim ab ullà circunstantiâ lapsûs, & pro statu innocentiæ; non est cur ab ejus influxu eximantur Gratiæ dona pro illo statu à Parentibus primis præaccepta. Iam inter dona, quæ conferuntur hominibus, triplex ordo excogitari potest: primus eorum, quæ antecedunt justificationem: secundus eorum, quæ constituunt, & comitantur: tertius eorum, quæ subsequuntur. *Vbi suprà.*

111 Conveniunt omnes Authores, tanquam in re *de Fide*, dona justificationis & Gloriæ esse ex Christi meritis. Sunt tamen qui id negent de antecedentibus, & subsequentibus.

Videatur Eximius Doctor *disp.*41. maximè *sect. 2. & 3.* doctissimè, & gravissimè pronuntians, hac in re duo, mihi verissima. *Primum*: id esse derogari Christi meritis, & capitali dignitati, sine ullo fundamento. *Alterum*: id jam non posse negari sine errore in Fide. *P. Suarez.*

Fide. Videtur enim veritas, quoad utriusque ordinis dona, à Sanctâ Synodo Tridentinâ definita, tùm *Sess.6. cap.5.* Tùm *cap 16.* tùm *Sess.14. cap.8.* & passim alibi. *Conc. Trid.*

112 Quomodo autem ipsa etiam Incarnatio, ut est beneficium humani generis potuerit cadere in Christi merita, ne unquam, & usquam sit beneficium Gratiæ, quod non sit ex ejus influxu, dixi *lib 4. disp.2. à nu.16. & à nu.19.* *Suprà lib. 4. disp. 2. à num. 16. & 19.*

113 Septima Conclusio: Meruit Christus Dominus Prædestinatis ipsam Prædestinationem, non modo passivam, quæ consistit in donis, sed formalem, & activam, quę consistit in actu Divinæ voluntatis. Prima pars patet ex præcedenti: & utraque ex Paulo *ad Ephes. 1. 3. Benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo*, id est, propter Christum. *Ephes. 1.*

114 Ad secundam, non moveor communi fundamento Recentium, nempe: quòd ex se meritum non potest inducere præmium, nisi mediâ causalitate in actum præmii collativum. Id enim, (ut sæpè dixi *lib.3. disp.1.*) est perquàm falsum; meritum enim totum potest exercere causalitatem in id, quod subire potest denominationem effectus, qualis certè non est actus Divinæ voluntatis: unde aliter loqui, dixit esse mentis infantæ Sanctus Thomas *1. p quæst 23 art. 5.* Nec moveor ex alio principio etiam inter Modernos cõmuni, nempe quòd Christus, & ejus merita in absolutâ præviſione, & intentione præcelserint, & induxerint actum prædestinativũ Nostri. Id enim etiam excluditur à Sancto Thoma *ibi, & 3.p quæst.24. art.4.* tanquam modus ortus omninò ex apprehensionibus nostris assuetis ad finitudinem Providentiæ nostræ, fingentibusque sibi Deum, quales homines in similibus experitur: estque etiam *ex cit. loc.* perquàm falsum. Neuter ergo sensus, quo pronscuè solet intelligi conclusio, est verus, aut noster. *Suprà lib. 3. disp. 1. à nu.29. & à nu.94* *S. Thomas. Ejusq; grave dictum.* *Idem.*

115 Noster est, Actum Dei Prædestinativum ita tendere in Christi merita tanquã in causam totius ordinis Gratiæ, & Gloriæ, & exinde totius passivæ prædestinationis, ut nunquam conciperetur à Deo nisi in spe talium operum Christi, & nisi Christus suis meritis intercessor esset futurus. Id intelligo, quando dico meruisse etiam formalem Prædestinationem: quod reduci potest ad genus Meriti solutivi. Et in hoc sensu

116 Ratio pro secundà parte Conclusionis est: primò, locus citatus Apostoli: nam certè ipse actus adeò benevolus, quo prædestinatur homo, utpote origo benedictionum, maximè Dei *Benedictio* est. Secundò: quia eodem loco, sicut Apostolus ait *benedixisse nos in Christo Deum*, ita addit: *elegisse nos in ipso*: quare pariter & *benedictio*, quà significatur ordo passivæ prædestinationis, & ipsà *Electio*, quà significatur activus, attribuuntur meritis Christi. Vnde Chrysostomus *homilia 1.* glossavit: *Per quem nos benedixit, per eundem nos elegit.* & Photius apud Oecumenium: *Benedixit per Filium, elegit per Filium; charos fecit per Filium.* Tertiò, multis omissis, & videndis apud Ruiz *disp. 57. de Prædest.* Aldret. *loc. cit.* & Herize, quia id cedit in gloriam Christi Domini, videturque de ratione mystici Capitis universalissimi, qualis est Christus. *Ephes. 1.* *Chrysost.* *Photius. Oecumen.* *Ruiz.* *Aldrete.* *Herize.*

117 Nec obest quod ab Apost. *ad Ephesios 1.* dicatur Deus elegisse secundùm propositũ voluntatis suę, per quę videtur excludi dependentia à meritis Christi Domini. Nõ, *inquam*, obest: quia benè stat elegisse Deum Prædestinatos ex Christi meritis, & nihilominùs operatum in electione secundùm propositum consilii sui. Id enim fuit, non alios eligere, quàm eos, pro quibus applicaret efficaciter sua merita Christus Dominus.

118 Octava Conclusio: Christo Domino sic attribuenda est electorum Prędestinatio, ut non solùm attribuatur Prædestinatio, quatenus dilectio est, sed etiam quatenus electio, & quidem, quatenus electio unius præ alio, per specialem applicationem meritorum pro his, aut illis determinatè. *Tres* partes habet assertio. *Prima* est: Tribuendam Christo prædestinationem, ut electio est: & patet ex præcedenti. *Tertia* est: id factum per specialem applicationem, quã de suis meritis fecit Christus Dominus: & probatur: tùm quia sic commendatur magis summa dilectio Dei erga Christum, & illa potestas, quam ipse ait sibi datam omnem in Cœlo, & in terrâ. Tùm quia id sonare videtur illa Patris ad Christum allocutio *Psalm. 2. Postula à me, & dabo tibi Gentes Hæreditatem tuam*: Hæreditas autem Christi primariò, & propriè sunt Electi. Tùm etiam: quia pro aliquibus etiam constat specialiter applicuisse merita, & adeptum Perseverantiam finalem, ut patet ex *Luc.22.* & Ioann. 17. & Marc. *ultim.* Tùm demum quia non est ita statuenda Christi Dignitas, ut sit merus executor Paterni negotii, sed etiam ut se gerat in eo tanquam habens plenam *Psalm. 2.* *Luc. 22.* *Ioann 17.* *Marc. ult.*

Herize. *Ruiz.* nam potestatem arbitrii. Videantur Herize, & Ruiz. Ille *disp.* 25. iste *loc. sup. cit.*

119 Nec obest, quòd videatur inversus ordo, quòd Deus in negotio tam gravi debeat se conformare voluntati Christi. Non inquam obest: nã ordo rectissimus est velle in manu Filii providentissimi relinquere summam negotii, quem scit omninò sibi placiturum in singulis, eaque electurum, quæ ipsemet eligeret: atque adeò velle hos eligere, quia videt eligi à Filio satis etiam vidente quid Pater faceret, rectissimus ordo est. Vide quæ hûc faciunt ex latè dictis *lib.* 4 *disp.* 6. 4. *disp.* 6 *sect.* 2.

Suprà lib. 4 *disp.* 6. *sect.* 2.

120 *Secunda* pars, (quam sic intellige, ut Christus meruerit, & applicuerit merita determinatè pro uno, quo modo non applicavit pro alio) probatur, quia ut Christus dicatur esse causa ut unus eligatur præ alio sufficit specialis directio meritorũ ad unum, quæ non fiat ad alium: atqui hæc negari nequit á Christo facta: ergo. *An verò* potuerit petere, aut petierit determinatè ruinã alicujus aut permissionẽ ejus, aut saltẽ prævidens ordinem auxiliorum purè sufficientium, ea petierit, vel demum damnationem: ventilant Ruiz *disputatione citatà sect.* 9. Alarcon *de Prædestinatione disp.* 3. *cap.* 5. Arriaga *disp.* 37. *sect.* 5. Ribadeneyra *disp.* 22. *cap.* 4. & Aldrete *hìc, & de Prædest.*

Montoya. *Alarcon.* *Arriaga.* *Ribaden.* *Aldrete.*

121 Mihi duo sunt certa: & aliud valde dubium. Primò mihi certum est: Christum meruisse, & petiisse vindictam in rebelles, & finaliter impœnitentes. Id enim exprimit Scriptura. Secundò mihi certum est, non potuisse petere auxilia inefficacia in casu peccati, atque adeò neque ruinam animarum: quia id esse nequit sine affectu peccati. Dubium autem mihi est, an petierit peccati permissionem, aut collationem auxilii, quod prævidebat purè sufficiens. Id potuisse petere, verosimile mihi est: fecisse verò, videtur aliquibus non convenire cum munere Mediatoris, & Advocati, quod gerebat. Huic verò videtur aliis satis plenè facturus, si salutem in manu consilii hominum poneret per exhibitam sufficientiam.

122 Nona Conclusio: Meruit Christus Dominus Matri suæ Dignitatem, & electionem Matris, & reliqua omnia, ferè summa, dona, quæ dignitatem hujusmodi consequũtur. Vnus Lorca visus est negare. Probatur primò: quia omnia dona superni ordinis fluunt à Christo Domino, ut à fonte suo, juxta dicta superiùs: quæ autem magis de superno ordine, quam Maternitas Dei, eique annexa dona? Secundò: Nullus ex veteri Testamento meruit gloriam Progenitoris Christi, nisi ex Christi meritis: nullus enim meruit nisi ex Gratiâ propter merita Christi præacceptâ: meruisse autem aliquem constat, cùm de Abrahamo fateatur Scriptura *Gen.* 22. & *ad Galat.* 3. ergo neque Virgo meruit, nisi ex Christi ipsius meritis, Dignitatem Matris. Meruisse autem, adeò est concors Sanctorum Patrum, & Theologorum sensus ex communi Ecclesiæ consensu, ut sine temeritate negari non possit: ergo. Videatur Amicus *disp.* 26. *de Incarnat. sect.* 10. & 11.

M. Lorca.

Genes. 22. *Galat.* 3.

P. Amic.

SECTIO IV.

DIFFICVLTAS EMERGENS EX PRÆcedentibus Doctrinis.

§. I.

PROPOSITIO DIFFICVLTATIS.

123 *Triplicem* video difficultatem hinc exoriri. *Prima* est: quomodo Christus impetrare potuit Antiquis Patribus auxilia, Matri Dignitatem, Angelis dona Gratiæ, & Gloriæ? Namque id oratione fieri debuit: quis autem orat pro re præterità? Oratio enim tendit in rem futuram. Quòdsi ob id recurras ad Gratiarum actionem, incides in aliam difficultatem: Nam gratiarum actio supponit existentiam beneficii: quomodo ergo causare potest?

124 *Secunda* est: Nam Christus non meruit nisi existens: neque extitit nisi productus, neque productus est sine connexione naturali supponente jam Matrem, Avos, & Atavos, & in ipsis Dona Gratiæ: imò & merita, quibus has dignitates consecuti sunt: ergo Christus non meruit nisi merito jam præsupponente Decretam Matrem, Avos, & Atavos, & in ipsis Gratiæ dona: quomodo ergo fieri potuit, ut Christus mereretur? Adde: videtur inde sequi mutua causalitas, & cadere in meritum, principium meriti: quod Theologis placere nec solet, nec debet.

125 *Tertia* est: quia videtur esse contra rationem præmii præcedere ad meritũ: imò & contra rationẽ meriti extendere causalitatem suã in præteritũ. Primò: ex Augustino *lib. de moribus Ecclesiæ cap.* 25. sic loquente:

Augustin.

te : *præmium non potest præcedere meritum, & prius homini dari, quam dignus est.* Secundò: quia nulla causa,præterquam finalis, suam causalitatem exercet, antequam existat in se. Tertiò:quia præmium saltem condignum dicit rationem debiti : nihil autem debere potest, qui nihil accipit. Quartò: quia præmium redditur tanquam corona victoriæ jam obtentæ;& promittitur, ut esca, & stimulus obtinendæ: imò est compensativum obsequii præstiti, & excitativum ad idem præstandum: quæ tàmen omninò cessant, si præmium anticipetur, & præexistat ad meritum. Quintò: quia præmium habet rationem finis respectu meriti : frustra autem ponitur medium pro fine jam obtento. Sextò : quia retributio per se est effectus meriti : & in hoc differt a contractibus commutativis: nam de naturâ rei,quæ commutatur non est dari antè, vel postea. Septimò : Vis demeritoria æquiparatur in vi causandi cum vi meritoriâ; at nulli vi demeritoriæ potest anticipari supplicium : ergo neque præmium, meritoriæ.

Hucusque P. Esparz.

126 Hic *funiculus triplex difficilè rumpitur. Tria* communiter dici solent, armatis in speciem solutionis quibusdam quasi lineis decretorum,& prævisionum in Voluntate, & Mente Divina. *Primum*:Posse fundi orationem etiam pro re præteritâ. *Alterum*: Christum prævisione præcessisse ad decreta aliarum creaturarum. *Tertium* : Christi merita prævisa etiam esse,& præcessisse ad collationem, & decretum præmii, non in se, sed in Decreto, & divinâ prævisione. Omnes hos discursus disjeci non semel *lib. 3.* Nam eos, datâ hypothesi, quâ nituntur, ostendi *disp.* 3. evanidos esse, & momenti nullius. *Disputatione* verò 1. contra ipsam hypothesim pugnavi fortiter, & has machinas curavi destruere. Neque id refricarem, nisi occasione solutionis *mox* adhibendæ.

Latè suprà lib.3. disp. 3.sect. 2. & 5.

§. II.

OPINATIO PATRIS ESPARZÆ.

P.Esparz.

127 PAter Martinus Esparza, interclusis sibi recursibus ad imaginarium istud genus solutionum, ut ipse ait, aliam omninò realem excogitare conatus est. Et ad primam difficultatem, negat Christum meruisse Patribus antiquis auxilia per *Orationem*: eam enim *pro præteritis* censet inutilem,& ridiculam. Ad secundam negat Patribus circa Incarnationem,& ejus circunstantias ; imò & Virgini circa Maternitatem omne genus meriti, *Scholasticè congrui*, id est, causativi,& inductivi sui præmii;admisso solùm merito congruo *latiùs*, & *impropiè* sumpto, id est dispositivo : quatenus Patres & Virgo præextiterunt cum eo cumulo Gratiarum, & perfectione morum, quales decebant esse Progenitores Christi,plus,minusve pro gradu cognationis, ita ut Congruum esset eos eligi, attentâ præinfusâ gratiâ, & moribus, quibus inerat decentiæ titulus ad electionem.

128 Id quod pressus difficultate dixerat *antea* M. Lorca, & modò approbat Pater Avendaño *de Prædestinatione disp.14. cap.1. §.4. num.5.* & per hæc visus sibi est Esparza vitare mutuam causalitatem. Ad tertiam docet *hic quæst 41 & de Actib. Hum. quæst. 35.* Impossibile esse, quòd meritum finitum subsequatur tempore,vel naturâ ad præmiũ; non verò meritum infinitum Christi Domini. Id quod videntur etiam approbare Delugo *disp.27 sect.3. à nu. 40. adusque 43.* & Esforcia *de Incarnatione cap 7. nu. 122.* Sed cum aliquali discrimine. Nam Lugus *nu.42.* non videtur renuere, quòd etiam meritis Christi facta sit aliqualis Gratia in anticipatione præmii. Esforcia dicit id factum ex privilegio. Iam

M. Lorca. P. Avend. Esparza.

Card. Lug.

Card. Esforcia.

129 Ratio disparitatis sumitur ex *diversitate formæ* condignificantis ; ex *diversitate meritorum*, & ex *diversitate Personarum*.Ex *formæ diversitate*: quia in merito purè finito est successivè durans,& affixa instanti determinato non minùs ac opus quod condignificat, atque adeò meritum nullâ sui parte existit, vi cujus antecedenter ad existentiam sui possit inducere existentiam præmii: at in merito Christi, est æterna, & æquè præsens omnibus temporum differentiis;atque adeò tale meritũ, licèt omni ex parte nõ existat & præexistat, existit & præexistit meliori sui parte,medià quâ potest inducere,& exigere præmium jam sibi debitum ratione operis extituri, & ab ipsâ recepturi dignitatem, quæsit potens ad omne genus præmii, & ad ejus anticipationem pro totâ etiam æternitate.

130 *Ex diversitate meritorum* : nam in merito finito non potest dari nisi virtus finito modo operans, atque adeò ritu causarum finitarum in præsens, aut futurum: at in merito infinito, ipsa infinitudo valoris se extendit ad omne præmium, & ad omne tem-

tempus, quo præmium existere potest: Primò: cùm enim quicquid detur in præsens, & in futurum, sit etiam inæquale præmium, exigit ipsa ratio infiniti meriti, ut præmiari debeat & incipiat, antequam sit, per anticipationem donorum, ne præmium, (quandoquidem æquale non potest esse) sit minùs inæquale. Secundò: quia ipsa dignitas meriti tanta est, ut merentem faciat dignum gaudio sibi possibili, atque adeò nõ solùm de rebus præsentibus, sed etiam futuris & præteritis: sumi enim potest ab his gaudium: & Christus est dignus ratione meriti, ut ratione sui & in sui gratiam poni objecta debeant eo modo, quo ipsi gaudium generent.

131 *Ex diversitate merentium*; quia Pura Creatura eget spe, & stimulo præmii ad laborandum, & rectè procedendum in via veri, & boni: at Christus ex se inclinatissimus, imò necessitatus ad operationes moraliter optimas, nullo egebat incitamento futuri boni.

Fateor hæc acutissimè excogitata, & verè Theologicè: eaque præponenda fore discursibus Recentiorum, & necessariò amplectenda ab eo, qui nobiscum sentire nolit de rigore, & veritate meriti solutivi. Dicendum tamen, quid de rei veritate sentimus.

132 Censeo primò: negari jure possibilitatem orationis pro re præterita: non verò satisfieri primæ difficultati. Primam partem ostendam *Sect. seq.* Ostendo nunc alteram: nam si semel excludatur oratio, quinam esse potest merendi modus, nisi vel per gratiarum actionem: (& hæc seipsa jam supponit collatum beneficium:) vel per modum solutionis per alia opera exhibendæ? & id est incedere viâ nostrâ. *Infrà sect. 5.*

133 Censeo secundò: secundæ difficultati non fieri satis, neque occurri, negando Patribus & Virgini meritum *Scholasticè congruum*, & simpliciter tale respectu circunstantiarum Incarnationis. Imprimis non fit satis, quia meritum Scholasticè congruum in re præsenti negari non potest, sine magnâ injuria in Sanctos Patres, & Theologorum Principem Sanctum Thomam quem in Scholis, & re tam Scholastica, non esse Scholasticè locutum, dici non potest à viro Theologo, qui Thomam sciat: imò neque negari potest sine perabsurdis sequelis, & solà cogente difficultate, à quà non expectetur exitus nisi per singularitates hujusmodi. Videatur Aldrete *disp. 29. & alii.* Deinde non occurritur: quia semper manet illa difficultas, quomodo ea quæ reipsa, & naturali ordine præsupponuntur ad meritum, cadere in meritum possint? nam, ut verbis, aut ratione Patris Esparzæ utar, indifferentia ad merendum, est indifferentia ad manendum sine præmio: ergo indifferentia ad merendũ Patres, Avos, Matrem, est indifferentia ad manendum sine ipsis: quomodo dari potest hæc indifferentia, si ea jam præsupponit Matrem, Avos, & Atavos? *SS. PP. & S. Thom.* *Aldrete.*

§. III.

UNDE SIT PETENDA SOLUTIO?

134 Censeo tertiò: in genere meriti remunerandi, nullam excogitari posse differentiam solidam inter merita finita, & infinita: meriti verò solutivi in genere, æquè in finitum ac in infinitum cadere posse præmium reipsà præexistens: cum aliquali differentià mox apponendà. Prima pars ostenditur primò: quia Augustinus, & omnes ferè rationes objectæ æquè militant pro Merito infinito, ac pro finito. Secundò: quia tota ratio repugnantiæ, de eo quod præmium antecedens cadere nequeat in Meritum subsequens, venit ex modo causandi, qui imitatur causalitatem efficientem: cui proinde repugnat exerceri in præteritum. Tertiò: dissipando disparitates, quas conati sunt Esparza, Lugo, & Sfortia. *Esparza. Lugo. Sfortia.*

135 Et prima quidem ex parte formæ non subsistit: Tùm quia, licèt forma condignificans sit entitati vè æterna; condignificativè est temporalis, & alligata præsentiæ actûs: ergo illa æternitas non sufficit ad inducendum præmium pro tempore, quo non existit actus. Patet consequentia: quia præmium dicit correlationem ad meritum, & obsequium: atqui talis forma nec est meritum, nec obsequium: ergo. Tum etiam: quia similiter dici posset, formam finitam præexistentem ad actum, quem condignificare potest, & reipsà condignificabit, posse inducere præmium antecedenter ad actum: quo omnes rationes Esparzæ franguntur, & eliduntur. Tùm insuper: quia dignitas quæ movet ad præmium, ut contradistincta à dignitate quæ movet ad honorem, est dignitas exercita in obsequio; atqui Dignitas Christi temporaliter exercetur in obsequio: ergo. Tùm demum: quia neque sic potest discursus iste vitare meritum solutivum.

136 Neque altera disparitas ex parte meri-

meritorum ſubſiſtere poteſt. Nã infinitudo meriti poteſt,& debet aliunde explicari;nec poteſt invertere ordinem, & modum eſſentialem, qui neceſſariò competit cauſis: quare niſi fiat recurſus ad rationem meriti ſolutivi, parùm præſidii eſt in infinitate meriti. Id quod poſſet illuſtrari ex infinitate demeriti, probabiliter defenſo in peccatis. Demùm ultima diſparitas ex parte perſonæ non ſubſiſtit: quia licèt apta ſit pena aliquid, non tamen occurrit omnibus rationibus, quibus oſtendere nititur Eſparza Impoſsibilitatem præceſsionis ad merita noſtra in præmio.

137 Iam ſecunda pars, nempè quòd in genere meriti ſolutivi æquè cadere poſsit præmium reipsà præxiſtens in meritum finitum, ac in infinitum, patet ex ipsà naturà meriti ſolutivi explicatà ſatis & firmatà *lib. 3. diſp 3.* quippe modus cauſandi, & movẽdi per modum finis negari nequit obſequio finito. Eſt tamen differentia maximè obſervanda inter meritum ſolutivum finitum, & infinitum. Quòd reſpectu meriti finiti nequit fieri anticipatio doni, quod datur in præmium pòſt ſolvendum, ſine mixtione gratiæ: at verò ipſa anticipatio doni reſpectu meriti infiniti non fit ex gratiâ,& liberaliter: ratio eſt, quia in merito finito non datur valor excedens quantitatem præmii:unde non datur valor,qui etiam extendatur ad merendam ipſam anticipationem, & ipſum modum dandi.Deinde nihil præcedit in quo meritum repræſentetur,tanquam in ſuo procuratore, qui neceſsitet, aut interponatur ad quaſi extorquendam anticipatò exiſtentiam doni. At verò in merito Infinito valor ipſe, cùm infinitus ſit, etiam extendi poteſt, & reipsà extenditur ad ipſam anticipationem, & modum dandi: & antecedenter ad ipſum,præſentatur in ipsà ęternà permanentiâ formæ, jus meriti, ut anticipatè fiat donorum collatio: & ad id valent ſatis diſparitates adductæ *à num.* 129.

Suprà lib. 3. diſp. 3. latè.

138 Ad triplicem ergo difficultatem reſpondeo nixus doctrinis *de Merito ſolutivo*: nec aliter video poſſe ſolidè reſponderi. Sicut enim Chriſtus non potuit Meritum offerre pro donis jam collatis, ut Deus daret, ſed *quia* dederat, & in ſpeciem ſolutionis: ita Deus non poterat dare dona, *quia* Chriſtus dederat, ſed *ut* daret, in ſpem,ſeu quaſi ſpem pretii præſolvendi poſtea.

139 Ad primam dico imprimis, non meruiſſe Chriſtum ea dona per orationem: eam enim circa prętérita irriſoriam cenſeo, ut patebit *ſect ſeqq.* neque eſſe opus ad ſtrictam gratiarum actionẽ recurrere: ubi enim non eſt ſtrictè beneficium, neque ſtrictè reſpondet actio gratiarum. Dico deinde meruiſſe Chriſtum per eos ipſos actus, quos in vitâ exercuit, antiquis quidem Patribus per modum ſolutionis: aliis ſe ſubſequentibus per modum obſequii remunerandi. Videatur Godoy *diſp.* 56. .6. *num.* 113. Ad ſecundam, (de quâ jam ſatis *libro 3. diſp. 3.*) non eſt opus quidquam addere, ſi ſemel conſtat de naturâ, & exiſtentiâ meriti ſolutivi. Ad tertiam fateor, ea maximè premere, loquendo de merito remunerando: Meriti verò ſolutivi naturam non attingunt: imò probant neceſsitatem. Auguſtinum, (prætérquam quòd ſatis conſtat, loqui de meritis noſtris, atque adeò de meritis remunerandis) contendit inſuper explicare Godoy, quaſi locutus fuerit de præmio vitæ æternæ: quod quidem nequit dari propter merita, quæ ipſum ſubſequantur, cùm nulla reipsà ſubſecutura ſint. Videatur hic Author *diſp.* 50. §. 2.

Godoy, & Nos lib. 3. diſp. 3.

Auguſtin.

Mens Ill. Godoy.

SECTIO V.

DE ORATIONE CHRISTI DOMINI.

140 DE quâ inter alios optimè Pater Suarez *diſp.* 45. Pater Vazquez *diſp.* 81. *&* 82. Becanus *cap.* 17. Bernal *diſp.* 59.& Amicus *diſp.* 27. & ſunt quinque difficultates.

Suarez. Vazquez. Becanus. Bernal. Amicus.

141 Prima: an Chriſtus in hac vitâ verè oraverit? Theologia communis affirmat: & *meritò*: Nam id expreſsè traditur in Scripturis. Quippè Luc. 6. 12. dicitur: *exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei.* Luc. 22. 32. *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua.* Paſsim in Evangeliis alia, ex quibus reſolutionem cenſet eſſe de *Fide* Pater Bernal.

Luc.6. & 22.

Bernal.

142 Dices, doceri à Damaſceno *lib. 4. de Fide cap. 19. poſt medium*, Chriſtum non tàm oraſſe, quàm ſimulaſſe orationem. Reſpondeo, ſenſum Damaſceni eſſe, Chriſtum, oraſſe quidem,ſed oraſſe ſine neceſsitate, & indigentiâ, quæ nos cogit ad orationem; poterat enim aliter aſſequi quod volebat. Quare Damaſcenus non tàm dixit Chriſtum ſimulaſſe orationem, quàm ſe geſsiſſe in oratione, modo ſimulantis: his enim verbis utitur: & acutè: ſimulavit enim neceſsitatem,

Damaſc.

rem, & indigentiam: sic in aliis se gessit Christus, nempè cùm interrogavit de Sepulcro Lazari: verè enim interrogavit, sed ad modum simulantis, egere se responsione, ut sciret de loco Sepulturæ. Et hanc eâdem mentem satis testatus est ipse Damascenus *lib.3. de Fid.cap.* 24. ubi ex professo tractat de oratione Christi.

Dices iterum: ad quid oraret, qui sciebat rem infallibiliter futuram? Respondeo: quia sciebat rem futuram dependenter ab oratione, quam funderet: alias causas mox dabo. Dices demum: qui habet omnia in sua potestate, ut de se fatetur Christus, frustrà orat. Id jam attingit quod evolvet difficultas

143 Secunda: An Christus de necessitate oraverit? Affirmant indiscriminatim multi. Ego respondeo, Christum orasse de necessitate decentiæ: de necessitate boni exempli: de necessitate consequenti: non verò de necessitate antecedenti indigentiæ. Quarta pars ostenditur: quia ita Christo Domino erant sub potestate omnia, ut multis aliis mediis, interposito merito, necessitare posset Deum ad executionem eorum, quæ vellet, juxta doctrinas *disp.* 4 solidè præfirmatas.

144 Prima pars patet: quia decens erat, ut Christus se exerceret per honestatem moralem orationis, quæ est actus nobilissimæ virtutis. Tùm quia decens erat, ut ex modo orandi se manifestaret Filium Dei, ut reipsa
Ioann. 11. præstitisse dicitur *Ioannis* 11. 42. Patet etiam secunda pars: quia qui venerat ut Doctor, & Magister noster, necesse erat, instrueret nos de usu medii nostris miseriis opportunissimi, quoad substantiam ejus, & debitas circunstantias: id quod exemplo præeundi convenientissimè præstitit. Tertia demum pars etiam patet: quia multa ex his, quæ alioquin & aliter assequi poterat à Patre Christus per alia media, alligata voluit huic speciali medio orationis; unde necessitate consequenti compellebatur, pro rei assecutione, uti orationis medio: neque enim aliqua existerent ex suppositione Decreti, & præsentis Providentiæ, nisi Christus orasset.

145 Tertia: An Christus oraverit pro rebus jam præteritis, & obtentis? nempe, an influxerit in beneficia, quæ antecedenter ad Christū Deus ratione ipsius jam contulerat, Matri, Progenitoribus, Adamo, Angelis, per medium orationis pòst effusæ? Affirmant aliqui præsertim ex Modernis delusis ex usu Ecclesiæ perperam intellecto. Negant Vaz- *Vazquez.*
quez *in* 1. *part. disp* 94. Alarcon *de Prædest.* *Alarcon.*
*disp.9. cap.*5. Amicus *disp.* 27. *sect.* 1. Ruiz *Amicus.*
*disp.*57. *de Prædestin. sect.*7. *nu* 23. Esparza *Ruiz.*
*hìc quæst.*15. *ad* 4. *& de Actib. Hum. quæst.* *Esparza.*
35. *latiùs ad* 3. Godoy *disp.*56. § 6. *nu.*107. *Godoy.*
Dicastillo *de Euchar.* Meratius, novissimè *Dicastill.*
Pater Thomas Munièssa *de Incarnatione disp.* *Meratius.*
18. *sect.*2. & alii acuti Magistri, quibus plenè *Munièssa.*
subscribo.

146 Primò: quia in Scripturis nullibi legitur talis modus orandi: imò legitur Christus aliter, & aliter loqui cum Patre suo, quando egit de donis conferendis, ac quando de donis antè collatis, de his enim egit per gratiarum actionem: de his per orationem. Legatur *Ioann.* 17. 11. *& Matth.* 11. *Ioann.* 17.
Secundò: nam licèt modus iste oran- *Matth.* 11.
di foret nobis alioqui possibilis, qui multa ignoramus, & quos ipsa ignorantia plerumque excusat ab imprudentiâ; tamen Christo non videtur possibilis, qui planè sciebat jam esse collata ea dona, pro quibus orasset. Tertiò: quia orare pro re jam obtentâ, stricto genere orationis, quæ petitionem sonat, est imprudens, & omninò impossibile ei, qui rē advertat.

147 Cujus prima, & potissima ratio est: quia Oratio, quæ sit per modum petitionis (de hac enim loquimur) est manifestatio desiderii, vel involvit desiderium rei, pro quâ funditur: neque enim aliter explicari potest energia petitionis. Nunc sic: Objectum orationis est objectum desiderii: sed objectum desiderii nequit esse res præterita, & jam obtenta: ergo neque objectum orationis, qua de loquimur.

148 Secunda ratio est: quia ex terminis videtur irrisoria oratio, quâ nunc peteremus à Deo, quòd Adamo daret aliquid, aut quòd inspiraret Abrahamo nè Filium occidat: quis enim prudens ita oret? *Dices*: potuisse quidem ab æterno moveri Deum, ut propter orationem hujusmodi prævisam, anticiparet ea dona: unde talis oratio non fuisset inutilis. Contra: quia si talis modus orandi est imprudens, & omninò irrisorius, quomodo propter ipsum moveri Deus poterat? aut quomodo prævideri, si moraliter impossibilis.

149 Tertia ratio est: quia vel ea oratio postulat, ut res jam collata conferatur, vel ut res sit collata? Non primum: quia supponimus rem non esse ampliùs conferendam. Nó secundum: quia cum res collata jam sit, non

niſi inepti endo fundi poteſt ea oratio. Tùm quia talis modus orandi nunquam eſt auditus. Tùm demum quia oratio eſt medium indigentis, vel ſe gerentis ad modum indigẽtis vel in ſe, vel in alio, pro quo orat: indigentia autem dicit carentiam boni, quo indigemus.

Delugo. Arriaga. Ribadin.

150 Dices primò ex Delugo, Arriaga, & Ribadeneyra: qui petit à Deo aliquid, etiam petit, & conatur flectere voluntatem Dei, ut decernat. Decretum autem Dei æternum eſt: ergo tendit oratio in rem præteritam. Nego majorem: qui enim petit à Deo aliquid, ſolum petit quod deſiderat: id autem quod deſiderat eſt rei exiſtentia, quà caret, & quæ nõ dũ in rebus eſt. Hanc ergo directè à Deo petimus: & hujus orationis intuitu, voluit ab æterno, quod res ſuccederet ad inſtantiam orationis noſtræ: noſtra autem oratio nunquam petit quòd Deus ab æterno voluerit: licèt indirectè, petendo rem noſtra oratione poſteriorem, dici poſsit, quòd ſumus aliquomodo in causà, ut Deus ab æterno voluerit. Id autem venit ex æternitate divinæ voluntatis: neque enim poteſt hic & nunc velle: quin hoc ipſum hic & nunc velle, non fuerit ab æterno velle. Nulla eſt ergo ratio, quæ tam magnos animos Arriagæ fecit: & inſtatur manifeſtè in deſideriò, quando aliquid ſperamus, & deſideramus à Deo: neque enim ſperamus, neque deſideramus æternitatem Decreti, ſed effectum temporalem æterni Decreti.

Praxis Eccleſiæ.

151 Dices ſecundò: modum orandi pro præteritis eſſe in praxi Eccleſiæ, & hominum communiter. Eccleſia enim imprimis pro defunctis ſic orat: *libera eas de pœnis inferni*: cùm jam tunc liberæ ſint animæ ab inferni pœnis: vel nunquam ſint futuræ. Deinde quotidie ſic orat in Miſsà: *libera nos, quæſumus Domine, ab omnibus malis præteritis, præſentibus, & futuris.* Demum in communi praxi eſt, cùm nuntium accipimus de infirmitate, aut alterius diſcrimine, vel orare antè apertionem literarum pro fauſto nuntio: vel erumpere in illas voces: *Deus te juverit*: *ò propitium habueris Numen*, &c. ergo non eſt adeò inauditus modus orandi pro præteritis.

In quo ſenſu juxta P. Eſparz.

152 Benè cenſet Eſparza, eſſe incredibile quòd Eccleſia intendat orare pro Animabus Fidelium per preces, quarum valor ſub opinione eſt, & maximè dubius. Deinde ponit ut certum, neminem concipere ſimiles affectus, poſtquam ipſi reipsà innotuit de eventu: id quod ipſe certum etiam judico. Demum reſponder per hæc verba neque ab Eccleſiâ, neque à quovis mortalium indicari animum conantem orare, ſed animum exercendi affectum charitativum erga perſonas, ad quas diriguntur.

153 Et rationem ſubdit: quia in voluntate ſurgunt affectus modis totidem, quot apparent in intellectu objecta affectuum: Cùm ergo in caſu orantis Eccleſiæ, & in ſimilibus appareat objectum liberationis à pœnis inferni ſine certitudine, & ad eum modum quo apparet etiam, & ſolet apparere damnatio aliorum hominum, qui adhuc vivunt: non enim cognoſcitur damnatio ſub eventu excluſionis, ſed contingens, & poſſibilis: concipitur ſimiliter affectus circa liberationem ab ipsà, ſimilis illi, quem exercemus circa perſonas, quæ adhuc vivunt, per ſtrictam orationem. Non tamen perinde licet colligere, Eccleſiam, aut aliũ quemcumque in caſu ſimili reipsà fundere verba illa animo ſtrictè orandi, & poſtulandi. Hæc ſolutio ſatis ſolida eſt.

Veriores ſenſus

154 Reſpondeo inſuper, Eccleſiam in Miſsà defunctorum dicere ea verba repræſentativè pro tempore mortis, cui ſe præſentem facit, & quod tunc repræſentat: ſic etiam repræſentando tempus præcedens ad Chriſti adventum, intonat: *Rorate Cœli de ſuper, &c.* & hic modus dicendi defenditur a Bellarmino, Suarez, & Dicaſtillo. *Dici* poſſet aliter cum Azor, pœnas Purgatorii eſſe ejuſdem ſpeciei cum pœnis inferni, atque adeò Eccleſiam orare ut Deus animas eruat è Purgatorii pœnis. *Dici* ulteriùs poſſet cum aliis, nomine inferni venire alia etiam loca præter locum damnatorum, ut de Chriſto dicitur ad inferos deſcendiſſe. *Dici* deinde poſſet cum Thoma Hurtado, orare Eccleſiam ut ab acerbioribus pœnis, quas vocat pro diſcrimine ſignificando, *Tartarum, Infernũ, & profundum lacum*, Deus animas liberet.

Bellarm. Suarez. Dicaſtill. Azor.

Th. Hurt.

155 Dici demum poteſt, peti ab Eccleſiâ liberationem ab inferno conſummatam, & abſolutam per ingreſſum ad gloriam: quod ſatis convenit cum illa phraſi Theologorum dum dicunt requiri gratiam ad victoriam tentationum, nempe perfectam, & meritoriam gloriæ. Et *hæc de ritu Eccleſiæ* in Miſsis Defunctorum. Iam in eâ parte, ubi petimus, ut *nos liberet à malis præteritis* bene petimus: *petimus* enim remiſsionem peccatorum, quæ jam commiſimus; *petimus* ne ob ipſa nos Deus puniat multis, quas infligere po-

potest, pœnis: *petimus* liberationem à præteritis quoad effectus inde reliquos, & præsentes. Demum ad illam praxim vulgarem, dico imprimis id plerumque ex ignorantia nasci,& imprudenter fieri. Deinde nego unquam in similibus casibus peti, nisi animi constantiam pro qualitate nuntii: aut unquam significari nisi bonum affectum, antequam innotescat eventus,qui nuntiatur.

156 Quarta: an omnis oratio Christi fuerit exaudita? Distinguunt aliqui cum Suarez, & dicunt orationem profectam ex efficaci desiderio rei, omnem impletam esse: quod patet ex dictis *lib. 4. disp. 2. sect. 3. à nu. 71.* Orationem verò profectam ex inefficaci desiderio rei, non omnem fuisse sortitam effectum: quod firmant ex illo Matth. 26. 39. *Pater mi,si possibile est,transeat à me Calix iste.* P. Vazquez cum Sancto Thoma *quæst.21. art.4.* & ex ipsis Meratius,& Becanus asserunt omnem orationem Christi esse exauditam,& sortitam effectum. Dant rationem, quia oratio, si strictè sumatur, semper procedit ex efficaci desiderio, & absoluto rei,quam petimus. Qui enim ponit medium ad finem,convincitur operari ex efficaci desiderio finis; alioquin nullum medium adhiberet.

Suarez. *Matth.26.* *Vazquez.* *cũ S. Thom* *Meratius.* *Becanus.*

157 Ad locum Matthæi, dicit Vazquez, aliud esse, orare, & aliud, proponere inefficax desiderium rei. Christus autem,dum dixit: *Pater, si possibile est, &c.* istud præstitit, & non illud. Nec obest quòd in Cruce dixerit: *Pater dimitte illis.* Respondet enim Vazquez, petiisse Crucifigentibus & Iudæis auxilia sufficiétia,quibus resipiscere possent. Addit ex Sancto Thoma,ea verba solùm pro tulisse pro iis, qui ex illorum numero erant prædestinati. Nec demum obest illud Psalmi 21. *Deus meus,clamabo per diem,& non exaudies:* quod de Christo communiter intelligitur. Respondet enim Vazquez, id intelligi de manifestatione naturalis desiderii de morte vitandâ, quæ non potest simpliciter oratio dici. In hanc partem sola inclinare poterat Authoritas Sancti Thomæ. Sed modus dicendi, quem tenet Pater Suarez, planior est,& verosimilior. Oratio enim est interpres voluntatis:nec est cur voluntas inefficax habitura non sit interpretè,quæ oratio sit. Et quidem fundamenta Patris Vazquez difficilia sunt,& arduæ doctrinæ, ut bene vidit Martinonus videndus *disp. 15. sect. 1. à nu 7.* Videantur tamen pro Vazquio Meratius, & Gaspar Hurtado.

Doctrina P. Vazq. *Psam. 21.* *Difficilis.* *Martinon.* *Meratius.* *Gasp.Hurt.*

158 Quintò: an Christus etiamnum oret in Cœlo pro nobis? Multi cum Magno Suarez affirmant,ducti primò,quòd in Scripturis dicatur Christus intercedere, & interpellare pro nobis. Secundò: Authoritate Iustini, Augustini, & Gregorii Magni, qui conspirare videntur in sensum eundem. Tertiò, ratione: quia actus orandi decet etiam Christum in Cœlo.

Suarez. cum Iustin. August.& Gregor. Affirmat.

159 Negant obfirmatè cum Ruperto, Vazquez, Medina, Alvarez, Aragon, Becanus, Meratius,Delugo, Gaspar Hurtadus,& ferè Amicus:ducti primò,Authoritate Theodoreti, Hieronymi, Chrysostomi, Sedulii,& Primasii ad illud Pauli ad Rom.8. Qui etiã interpellat pro nobis. Secundò Authoritate Concilii Francofordiensis in Sacro syllabo, ubi Christi intercessionem pro nobis in Cœlo solùm explicat per manifestationem sui, & meritorum. Tertiò ex communi Praxi Ecclesiæ, nullibi enim legitur Ecclesia rogare Christum, ut pro nobis oret. Quartò: ex communi sensu Fidelium.

Vazquez negat cum Rupert. Hieronym. Chrysost. Sedulio. Primas. & multis: ex Prax. Eccles. & Concilii Francof.

160 Quintò: quia Christus sua morte consummavit *Redemptionem nostram*, ut loquitur Paulus *ad Hebræos 9. & nostram Sanctificationem*, ut loquitur *cap* 10. ergo quicquid datur, & dandum est nobis, obtinuit jam Christus per sua merita:nihil ergo restat orationi, quam fundit in Cœlis. Sextò: nam vel Christus suâ oratione movet Deum, ut aliquid nobis conferat,vel non? Si secundum: ad quid orare dicitur? Si primum:cur ergo non dicitur mereri?cur dicitur consummasse morte Sanctificationem, & Redemptionem nostram? Septimò:quia qui rem habet in suâ omninò potestate, cur oret? at Christus vi suorum meritorum obtinuit habere in suâ potestate omnia: ergo non est dicendus orare. Octavò: quia efficacia meritorum Christi tanta apud me est, ut necessitet Deum ad conferenda præmia, pro quibus efficaciter applicantur à Christo: quis autem credat Christum non applicuisse satis,dum merebatur, ea ipsa meritâ, quæ exercebat.

161 Applaudo Patri Vazquez, cujus opinio mihi videtur verosimilior: & cum ipso distinguo duplicem modum orationis. Nam est oratio tacita, interpretativa, & materialis, quæ consistit in exhibitione meritorum, vulnerum & laborum, quos quis pro aliquâ re obtinendâ præstitit. Et est oratio formalis,& expressa, quæ consistit in actu petitionis,& movet ac flectit aliquem ad aliquid concedendum. Illa exhibitio se habet

Et meritò.

ad

ad modum Scripturæ repræsentantis Regi, Parentum merita, ut conferat beneficium Filio, nec est propriè oratio; cùm ipsa non sit moralis causa, cui tribuenda sit effectûs existentia. Hæc verò petitio (quicquid sit de ratione meriti) est causa movens, & est stricta oratio. Hanc nego Christo in Cœlis cum Patre Vazquez. Illam admitto: & per ipsam explico cum Chrysostomo,& Francos dicti Scripturas allegatas.

162 Ad rationem in oppositum dico quòd oratio stricta dedecet Christum in Cœlo, non quidem ratione suæ imperfectionis, sed ratione inutiliratis, & signi indicantis in Christo defectum plenę potestatis obtentæ per merita,& plenissimæ dispositionis jam anteà factæ quoad omnia,& singula quæ nostram Redemptionem, & Sanctificationem concernit.

DISPVTATIO V.

CHRISTI DOMINI SERVITVS, FILIATIO, Prædestinatio.

1 EGENT Controversiæ, quas aggredimur, manu non levi, neque leviter Theologicâ: quippe gravissimæ. Ne dignitatem,& gravitatem rerum deterat brevis disputationis ambitus, opus est arte, quam dabit methodus. Faciunt hûc, quæ multus disputat Pater Bernal *disp.*56. *&* 57. & nos ferè præmisimus omnia *lib.* 4. *disp.* 5. Verùm, quia gradum, eorum insinuatio faciet ad altiora, quæ vocant; attingo: & sunt *Minoritas*, *subjectio*, *& servitus*: quæ *tria* ita se adinvicem habent, ut sint quasi quidam gradus consummatæ servitutis: Nam *servitus* involvit, aut supponit *subjectionem*,& *minoritatem*: quippe servus,subjectus est Domino,& eo minor: *subjectio* involvit, aut supponit *minoritatem*: *Minoritas* verò in formali conceptu suo neque *subjectionem* dicit,neque *servitutem*. Nam *Minor* dicitur ex inferioritate in perfectione,& bonitate physicâ: *subjectus*, seu *subditus* ex necessitate parendi, & obsequendi: *Servus* ex eo quòd quis sui juris non sit, sed alieni,cum aliis conditionibus,de quibus in decursu.

P. Bernal, & suprà Nos lib. 4. disp. 5.

2 Et quidem Christum esse subjectum Deo, ejusque directioni,& jurisdictioni patet ex *loc.cit.* ubi satis de qualitate subjectionis disputatum est. Esse *minorem Patre*, atque adeò Spiritu Sancto,& seipso,quatenus Deo,dixit ipse Christus *Ioannis* 14. 28. Difficultas esse solet: an absolutè,& sine reduplicatione cadente supra Naturam Humanã, dici possit & debeat Christus subjectus, & minor? Et quoad appellationem subjecti conveniunt ferè omnes in affirmando. Quoad appellationem minoris etiam affirmat Bernal,saltem,cùm dicitur Christus *Patre minor*: nam cùm dicitur minor Spiritu Sancto,& seipso, ratione periculi ex controversiis orti, dubitat. Alii communiter cum Suarez,& Lugo negant: quia minoritas videtur excludere æqualitatem in Naturâ: quem sentiendi modum ipse magis approbo; & de eo aliquid jam dixisse me memini *lib.*1. *disp.*1. *sect.*1. *&* 5. Veniamus jam ad magis ardua.

Ioann. 14.

Bernal.

Suarez. Delugo. Supra lib. 1. disp. 1. sect 1.& 5

SEC-

SECTIO I.

CHRISTVS DOMINVS, ETIAM VT HOmo, nec est, nec dici potest propriè Servus.

SS.PP. Damasc. Chrysostom Cyrill. Alexand. Augustin. Cõc.Franc. Adrian. Theolog. Argent. Vazquez. Becan. Pet.Hurt. Gasp Hurt. Torres. Lugo. Amicus. Aldrete. Martinon. Cont.Suar. Valentia. &c.

3 ITa planè sentiunt ex Patribus Damascenus *lib 3 de Fid. cap.24* Chrysostom. *hom.13. in Epist ad Hebræos*, Cyrillus Alexandrinus *in expositione Symboli Nicæni*, Augustinus *tract.3. in* Ioann. & quod caput est, Concilii Francofordiensis Patres qui fuere *trecenti in Epist. ad Episcopos Hispaniæ*, & Adrianus Primus *in Epist.decretali ad eosdem contra* Elipandum, ut constabit. Ex Theologis Argentinas *in 3 dist 9. &* 10. acerrimè P. Vazquez *disp.*80.Becanus *cap.16.quæst.2.* Petrus Hurtado *disp.*18.Gaspar Hurtad.*disp.* 15. *num.*8. Torres *Opusc.13. disp.1. dub. 5.* Delugo *disp.*28.Martinonus *disp.*14.Amicus *disp.*28. & Aldrete *disp.*87. *Sunt contra* cum Suarez & Valentia, & ut putant cum Sancto Thoma & aliquibus Patribus Thomistæ, & Schotistæ, & ex nostris multi, quorum censum vide apud Bernal *disp.*58. Godoy *disp.* 53. §. 7. *Novissimèque* securos Lumbier, & Munièssa: illum, *quæst.* 37. hunc *disp.* 10. *de Incarnatione.*

§. I.

ARGVMENTVM AB AVTHORITATE.

Damascen.

4 OStenditur primò Couclusio: Authoritate Sanctũ Patrum. Præeat Damascenus *loc. supra citato. Sciendum autem, quod neque Servum, ipsum dicere debeamus.* Dat rationem: *Nam servitutis & dominii nomina, non naturæ sunt Nomenclaturæ, seu non naturas indicant, sed ex eorum genere sunt quæ ad aliud referuntur.* Et paulò infrà: *Serva esset caro, nisi unita esset Deo Verbo. Semel autem unita secundùm hypostasim, quomodo serva erit?* Et *lib.4. cap.19. Nisi caro Deo verbo copulata fuisset, serva procul dubio, & ignorans extitisset: verum ob personalem unionem id habuit, ut nec serva esset, nec in ignoratione versaretur.* Quid clarius? Succedat Augustinus, cujus verba recitat & allegat Francofordiẽse: & sunt: *Dominus noster in forma servi non servus, sed in forma etiam servi, dominus fuit.* Dixerat Vazquez se in Augustino hæc invenire non potuisse: unde pressus Koninch, negat esse verba Augustini. Sed affirmat Francofordiense: cui standum. Accedat Cyrillus in *expositione* Symboli Nicæni *prope medium* in hæc verba: *Accepit autem formam servi, ut liber: non servus existens ad libertatis redeat gloriam.* In hanc phrasim consonant Hieronymus, Athanasius, Chrisostomus, Leo, quorum loca vide apud Aldrete vindicata satis ab interpretatione Suarez, Bernalii, & Koninch.

Augustin. ex Vazq. & Francof cont. Kon.

Cyrillus. Hieronym. Athanas. Chrysost. Leo. Aldrete. Contra Suarez. Bernal. Koninch.

5 Ostenditur secundò: principaliter, Authoritate Adriani Primi, & Concilii Francofordiensis *locis suprà citatis. Tria*, quoad rem præsentem, præstat Adrianus in Decretali sua contra Elipandum. *Primum*: reprehendit & damnat, quòd Christus vocetur Servus. Verba sunt: *Servum eum, impii, & ingrati tantis beneficiis, liberatorem nostrum non pertimescitis venenosa fauce susurare. Cur non veremini queruli obtrectatores Deo odibiles, illum Servum nuncupare, qui vos de servitute diaboli nuncupavit?*

Adrianus Papa. Adversus Elipand.

Alterum: comparat servitutem cum adoptione, & utramque ait à Christo repellendã; imò potiori jure servitutem: Verba sunt: *Adoptivum eum Filium, quasi purum Hominem, calamitati humanæ subjectum, & (quod pudet dicere) Servum eum &c. Tertium*: percurrit omnes Scripturas, & ait, in novo Testamento, nunquam à Patre dictum Christum Servum: in Veteri locutos Prophetas *tropicè, & impropriè*, dum Christo appellationem servi dedere. Deinde exurgit multipliciter contra appellationem Servi: & *hac* Adrianus.

Francof. Concil.

6 Synodus verò Francofordiensis inter alia præstat duo. *Primum*: excludit à Christo omne genus servitutis, facta inductione respectu Angelorum, respectu Hominum, & respectu Patris Æterni. Idque habet expressè *in Epist. ad Episcopos Hispaniæ columm. 3. Alterum*: excludit servitutem quasi antecedens, ex quo Elipãdus firmabat, & colligebat errorem suum Adoptionis. Verba sunt. *Quomodo ampliorisgloriæ, si Servus sicut & Moyses, vel ex Servo, Adoptivus?* Propter hæc ipse dubitare non possum de mente Adriani, & Francofordiensis. Quæ tamen ut omninò pateat

Formatur argum ex Concil. & ex Adrian.

7 Sic ex positis argumentor primò: quia Synodus & Adrianus *sine ulla limitatione*, & passim inculcant *appellationem Servi* esse Christo *injuriosam*, & omninò repellendam ab ipso: ergo planè *definiunt* Christum Dominum nec esse nec propriè dici posse Servum. Argumentor secundò: quia si aliquomodo

modo posset dici Christus Servus, inconsideratè processisset Adrianus, reprehendens tam apertè Elipandum, & omninò pronuntians nunquam & nusquam ab Scripturis appellatum fuisse Christum *nisi tropicè*, *& impropriè* Servum: at dicere, Adrianum inconsideratè processisse, temerarium est: ergo.

8 Argumentor tertiò: quia ut ex contextu Adriani, & Synodi patet, Elipandus fovebat & firmabat errorem suum de *adoptione Christi*, ex *appellatione Servi*, quam prò *antecedente* ponebat quasi de Fide, ex textibus Veteris testamenti, quos nunc Adversarii allegant contra nos: Id esse verissimum constat ex discursu Adriani, qui omninò curat repellere exiſtimatum præsidium Elipandi, interpretando loca veteris testamenti, ut prænonui *num.* 5. ad quid enim tanta cura Adriani in repellendâ Servitute, nisi, quia in ea nitebatur Elipandus, malè assumens, & pejus colligens, invocante abyssum abyssos? Constat etiam ex citatis verbis Synodi; *ex Servo, Adoptivus*; ubi manifestè declarat discursum Elipandi colligentis *ex servitute Adoptionem*.

Nunc sic: at Synodus, & Adrianus simul damnant antecedens, & consequens Elipandi: nec enim permisso antecedente negant consequentiam adoptionis: ut faciunt Adversarii nostri: ergo juxta Synodum, & Adrianum damnata manet æquè servitus, ac Adoptio. Hic *noster Achilles*; videamus quomodo frangant, & exarment Adversarii.

§. II.

ALIQVÆ SOLVTIONES.

Prima solutio, indecora.

9 REspondent aliqui primò dubitãdo de Authoritate Epistolæ Pontificiæ, & Synodi Francofordiensis: quòd nempè diù latuerint, & ob alia. Sed hæc potiùs est temeritas quàm solutio: eamque totis viribus conteram contra Schotistas aliquos *sectione sequenti*: ubi de prædictæ Synodi authoritate decernam. Quicquid nunc de eâ sit: certè de Adriani Epistolâ sine scandalo dubitari non potest, cùm ea summo cum applausu admissa sit ab Ecclesiâ, & reposita post longam consultationem Theologorum de mandato Summi Pontificis *inter Decretales Summorum Pontificum anno* 1592. teste Vazquez videndo *disp.* 89. *cap.* 7.

Quanta Authorit. Francof. & Decretalis

Vazquez.

10 Nec in eâ quicquam est quod non redoleat Sedem Romanam, & Pontificiam. Imò juxta Baronium *tom.* 9. *ad ann.* 795. *fol. mihi* 446. legitur Summarium ipsius, inventum inter schedas ipsius Adriani. Quòd verò aliquantò asperioris sit styli, movebit solùmmodò eos qui neque introspexerint causæ necessitatem, & arrogantiam Elipandi; imò & aliorum Pontificum morem scribentium contra errores exortos. Legatur Cælestinus *contra Cassianum*. Adde in fine Epistolæ, satis ostendere Adrianum viscera Pontificiæ, & Paternæ clementiæ. Sed hæc hac pro re satis.

Card. Bar.

Cælestinus Papa.

Adrianus.

11 Respondent alii secundò: Adrianum, & Synodum solùm damnasse appellationem servi de Christo, simpliciter, & absolutè; non verò *secundùm quid*, *& cum addito*, nempè *ut est Homo*, vel *secundùm Humanitatem*. Contra primò: quia Adrianus, & Synodus eo sensu damnant, quo Elipandus asseruit; atqui Elipandus appellationem *servi* asseruit de Christo, *cum addito*, nempè, *secundùm Humanitatem*, sicut & appellationem *Filii adoptivi*: audiatur ipse in suâ confessione: *Per istum Dei simul, & Hominis Filium, adoptivum Humanitate, & non adoptivum Divinitate, &c.* ergo Pontifex, & Synodus damnant appellationem *servi*, etiam cum addito, *secundùm naturam Humanam*.

Secunda solutio.

Repellitur.

Elipandi Confessio.

12 Contra secundò manifestissimè. Nam Adrianus etiam expressè damnat hanc appellationem servi, *cum addito*: audiatur ipse: *Nam Christus Deus, & homo erat, qui secundùm Deum dicebat: Ego, & Pater unum sumus: & secundùm hominem: Pater major me est: & tamen non ait: Pater Dominus meus est: sed major.* Vbi manifestè refellit appellationem, *quocumque sub addito*. Contra tertiò: & sit ratio præcedentium ex ipso Concilio: *nam appellatio servi, non est Natura, sed Personæ*: quæ ratio ex Damasceno desumpta, admittitur à Concilio, dum ait: *alia est Persona Filii; alia adoptivi, vel servi*: ubi docet in eandem personam cadere non posse appellationem Filii naturalis, & servi. Videatur per otium Vazquez *cap.* 7.

Adrianus.

Concil. Francof. cum Damascen.

P. Vazq.

13 Respondent alii tertiò, quibus applaudit Bernal, esse extra scopum Adriani, & Synodi definire contra servitutem: deque eâ, obiter, & indirectè egisse, non verò *per se, & ex professo*: nam scopus solus erat agere contra adoptionem, in quâ errabat Elipandus. Miror hæc dici à Viris alioquì doctis, & eruditis, cùm ostensione chartæ revinci possint.

Tertia solutio sine fund. Bernal.

14 Contra primò: usque adeò Pontifex

fex *ex professo* contra servitutis appellationem egit, ut Epistolam ferè dimidiam in hoc insumpserit arguens ab authoritate, & à ratione multiplici pro thesi quam sibi proposuit, nempè Christum nec esse nec dici posse propriè servum. Incipit enim ab *Adoptione*, & pergit adusque medium Epistolæ; & exinde invehitur in *servitutem*. Et id quidem objiciendo sibi omnia fundamenta, quæ pro se vel adduxerat, vel adducere poterat Elipandus, ut patet ex supradictis. Deinde Synodus vix *de adoptione* loquitur, quin insimul *servitutem* excludat. Quis autem post hæc asserat, Adrianum, & Synodum non egisse de servitute directè & ex professo?

Tenor Decreti Adriani.

Cõc. Acta.

15 Contra secundò: & detego æquivocationem Adversarii ex præjactâ considera-

Sup. nu. 8. tione *num.*8. Fateor Scopum Elipandi fuisse, adstruere adoptionem in Christo: sed ad eã firmandam, confidenter usus est appellatione servi, abutendo Sacris Scripturis, & Patribus in hunc sensum: id quod manifestè cõvictum reliqui *loc. cit.* Alius tamen, & idem fuit scopus Synodi, & Adriani damnantium. *Idem*: nam damnavit *Adoptionem*: *alius*, nam damnavit, id quod pro certò ponebat Elipandus, nempè *servitutem*, damnando simul, & *antecedens* servituris, & *consequens* Adoptionis; & quid magis apud Patres, & Concilia usitatum, quam damnare simul & errorem illatum; & principia, unde infertur, si æqualis fulguris ictu digna censet Ecclesia?

§. III.

VEROSIMILIORES SOLVENDI VIÆ.

Quarta solutio plausibilis Bernal. Prudent. Godoy. fundatur.

16 Respondent aliqui quartò: quibus hærent confidentissimè Bernal, Prudentius, & Godoy, distinguendo multiplex sensus servitutis. Nam alia est, inquiunt, *naturalis*, quæ consistit in conditione naturæ, pendentis à Deo, tanquam à Domino: alia est *legalis*, nempè introducta per leges jure belli, pacti, vel pretii: & alia est *pœnalis*, quæ contrahitur ex peccato, vel consistit in ipso peccato. Ex his *Legalis*, & *pœnalis* est servitus *vilis*: non verò *naturalis*: & illas excludere Adrianus, & Synodus, non istam: quia non istam, sed illas voluit Elipandus in Christo: quod patet ex verbis ipsius Concilii, sic alloquentis Elipandum: *Sed & hoc volumus à vobis audire: an Adam primus Humani generis Pater, qui de terrâ virgine creatus est, liber est conditus, sive Servus? Si Servus; quomodo tunc Imago Dei? Si liber: quare & Christus quoque non ingenuus de Virgine?* Hucusque Concilium. Certum autem est Adamum ante peccatum, servum fuisse servitute naturali: non ergo hanc, sed vilem, & quæ contrahitur ex peccato voluerunt Synodus, & Pontifex excludere à Christo. Addit Lorca, convinci idipsum ex verbis *M. Lorca.* Elipandi, nam servitutem, quam attribuit Christo, vocat *Captivitatem*: captivitas autem in homine ex solo peccato contrahitur. Hæc verò solutio solummodò suâ specie fallere incautum poterit.

17 Contra primò: quia Elipandus nunquam ita desipuit, ut attribuerit Christo servitutem peccati: Neque id colligi unquam potest ex ejus confessione, quæ apud Vazquez habetur *disp.* 80. *cap.* 4. Imò constat oppositum: nam in fine fideles excitat *P. Vazq. ex confess. Elipand.* ad imitationem Christi, cui nempè debemus conformari in sanctitate, ut sancti simus. Legantur ejus verba *loco citato*. Nulla ergo servitus admissa est in Christo ab Elipando, nisi quæ cum sanctitate conjungitur: ergo nec est ab ipso admissa servitus ex peccato contracta. Confirmatur evidentissimè ex his quæ novissimè insinuat Pater Gabriel de Henao *de Scientiâ Mediâ theologicè defensâ part.* 1. *num.* 37. ubi recitat in confessione Felicis Urgelitani hæc Verba: *Servus Patris, Frater electorum, consimilis per omnia, excepto peccato.* Constat autem Elipandum per omnia consensisse Felici. Legatur Ioannes Eusebius Nierembergius *in Epistolâ ad Laurentium Ramirez* del Prado *fol.* 518. *operum Luitprandi.*

Henaõ.

Ioan. Eus. Nieremb.

18 Contra secundò: quia fundamentum Adversariorum est omninò nullum, quod ostendo. Tùm quia dum Elipandus *Captivum* vocat Christum, intelligit, *comprehensum a Judæis*, tempore passionis, ut constat ex ejus verbis apud Vazquez, Delugo, & Aldrete. Tùm etiam: quia Concilium *in verbis allegatis* incipit inductionem, enumerando species servitutis, ut omnes excludat à Christo, nullaque sit Elipando effugii rima. Discursus concilii est: *Dicis Christum servum*: at vel esset *Servus peccati*? Et id negat in verbis allegatis: vel est *servus hominum*; & id negat: quia est Dominus. Vel *Servus Angelorum*? Et id negat, adductis in oppositum Scripturis: vel demum est *Servus Æterni Patris*. Et id demum negat. Videantur Verba Concilii apud Delugo *num.* 22.

Vazquez. Delugo. Aldret.

19 Contra tertiò: quia servitus *naturalis*

lis est servitus conditionis humanæ: servitus ex peccato contracta est servitus exclusa per gratiam, & quæ non manet in Sanctis. Audiatur modò Adrianus: *Opus namque ejus est, ut sit unicus, proprius, & dilectus Filius Dei: Nostrum opus est, ut simus servi per conditionem, & Filii per gratiam adoptionis.* En Adrianus fatetur *cum gratiâ Adoptionis servitutem conditionis* componi: & hanc fatetur in nobis, & excludit à Christo: ergo non solùm excludit servitutem pœnalem, sed aliam quæ nobis inest ex conditione naturæ. Id quod addoctis exemplis Iobi, & aliorum, firmat, asserens eos esse servos, non verò Christum: at illi servi non erant, servitute peccati, sed conditionis: ergo. Vbi noto quòd si negante Pontifice simpliciter servitutem, datur locus, ut intelligatur de unâ specie servitutis, & non de aliâ: cur similiter dici non poterit de adoptione?

Adriani P. Verba.

Triplex consideratio: Prima.

20 Contra quartò, & argumentor sic: Vel ultra speciem servitutis ex peccato contractæ agnovit Adrianus aliam speciem propriæ servitutis? Vel non? Si secundum: ergo cùm de *fide* sit Christum non esse servum servitute peccati, non est ulla Adversariis ratio, cur appellent Christum propriè servum? Si primum: ergo injustè, & inconsideratè processit Adrianus contra Elipandum, quòd Christum dixerit propriè servum. Deinde non fuit cur asseruisset Adrianus, omnes Scripturas, quę Christo tribuunt appellationem servi, esse *improprie*, & *tropicè*, & *metaphoricè* intelligendas: est enim argumentum magnæ ignorantiæ in Adriano, possibilitas propriæ servitutis in Christo distinctæ à servitute peccati.

Secunda.

21 Aliter argumentum formo. Vel est propria servitus ea quam vocant Aduersarii, vel non? Si secundum: cur ergo vocant Christum propriè servum? Si primum: ergo per ipsam explicare debuit Scripturas Adrianus, ne iret contra regulas interpretandi Scripturas traditas ab Ecclesia, & Sanctis PP. Dicere verò Pontificem, dum definit, deviare à communi more, & sensu Ecclesiæ, & Patrum in interpretandis Scripturis, nempe

Tertia.

Metaphoricè, dum propriè possunt; est plusquam temerarium. Formo etiam aliter: vel dependentia naturalis Naturæ Rationalis à Deo sufficit ad propriam servitutem, vel non? Si secundum: desinant Adversarii vocare Christum ex eo capite propriè servum. Si primum: quomodo propria servitus est argumentum Nestorianismi? quomodo nota non est Concilio Francofordiæ, nec Adriano?

Quinta solutio.

22 Respondent alii quintò: Concilium, & Adrianum solùm damnasse Elipandum de speciali servitute, fundatâ *in conditione servili*, quâ, qui servus est, non paret ex amore, & sponte, sed coactè, & ex timore pœnæ. Sed contra primò: quia neque Elipandus in hoc erravit, ut planè convincit Pater Vazquez *disp.* 80. *cap.* 5. ex ipsius confessione: ubi ne verbum, aut umbra quidem de tali errore. Contra secundò: quia neque verbum est in toto contextu Concilii, & Adriani, quo videantur velle probare Christum fuisse operatum ex amore, non verò ex metu, aut timore pœnæ: quis autem credat, si penes id errasset Elipandus, omissum iri à Concilio, & ab Adriano? Contra tertiò: nam redeunt hùc dilemmata *numeri præcedentis*. Contra quartò: quia ratio, quâ Concil a, & Pontifex utitur, ad excludendam servitutem, ea est nempè, quâ eadem Persona nequit esse *servi*, & *Domini*: & quia qui gaudet adoratione, & honore Domini, nequit esse servus: at hæc ratio omnem servitutem excludit, & non impetit specialiter discursum fictum ab Adversariis. Videatur Vazquius *loc. cit.*

Repellitur à Vazquez ex confess. Elipand.

P. Vazq.

§. IV.

SOLVTIO PATRIS SVAREZ.

Sexta solutio de Nestorianismo.

23 RESpondent alii jam communiter, & ultimò cum Suarez, Elipandum locutum de servitute multiplicante supposita, & fecisse Christum *purum servum*: erat enim *Nestorianus*: & in hoc sensu damnatum à Synodo, & à Pontifice. *Duo* dicit hæc solutio in quibus maximè, & unicè nititur. *Primum*: Elipandum fuisse Nestorianum. *Secundum*: eum proinde non admisisse unam Personam in Christo, sed duas; & admisisse servitutem, quæ suo faveret errori: atque adeò servitutem, quâ Christus esset *purus* servus, & *purus* adoptivus, *ut Homo*.

Fundatur à Suarez. & Bernal.

24 Primum ostendere conatur Suarez ex Historicis illorum temporum, & ex verbis Concilii, ubi dicitur error Elipandi jam damnatus in Nestorio: id quod amplificat P. Bernal *tota disp.* 64. Secundum ostendit ex filo consequentiæ: & addit parùm consulere famæ Concilii, & Adriani, qui contendimus Elipandum tàm acriter concussum & habitum, propter modum loquendi tàm frequentem alioquin in PP. & Scripturis.

Dissipatur

25 Vt ab hoc incipiam, *rogo*: cui standum in intelligentiâ Scripturæ? Si Scripturas, & Patres interpretatur Pontifex de *appellatione servi metaphorica, & impropria*, ut verè facit, deserendusne Pontifex pro sensu Adversariorum? Quoties in hæreticis, & aliis condemnat Ecclesiæ voces, quas tamen in Patribus invenit alio sensu dictas? Si ergo Ecclesia permisit Patribus *appellationem servi*, jam explicat in quo sensu. Iam quomodo consulunt Adversarii *famæ Concilii, & Papæ*, si utriusque rationes ex suo discursu faciunt inefficaces, & non facientes ad rem? Si enim admittitur in Christo propria servitus, quæ acoluthia disputandi in Adriano, quæ veritas? Demùm duo illa, in quibus nititur solutio, convincit omninò esse falsa, & quidem, quantum ipse assequor, evidenter Pater Vazquez *disp 89. cap. 8.*

P. Vazq.

Nestorianismus quomodo objectus Elipando?

26 Imprimis hæc solutio non occurrit his, quæ contra alios diximus, & ipsam æquè feriunt: Nam vel propria servitus est argumentum Nestorianismi, vel Adrianus egit inconsideratè recurrens ad metaphoricam intelligentiam Scripturæ. Deinde quantùm attinet ad historicos, patet ex eorum Verbis, solùm affictam Elipando Nestorii hæresim *per illationem*. Tertiò: quòd Concilium, & Adrianus non eum planè censuerint Nestorizare, patet ex eisdem: nam quomodo vocant *Hæresim* Elipandi *novam*; si Nestorii erat? quomodo nullus factus recursus ad *Ephesinum*, ubi damnatus Nestorius? Quòd autem per *absurdum* objecerint Elipando, manifestè probat, Elipandum saltem apertè non fuisse in eo errore. Aliud ergo est quòd Nestorianus fuerit, aliud quòd arguatur tanquam conveniens cũ Nestorio. Adde quòd Adrianus ne verbum quidem de Nestoriana hæresi inserit in Epistola sua contra Elipandum; neque liber Concilii Sacrosyllabus. Epistola verò Concilii statuere videtur, tanquam catholicè cognitam ab Elipando unitatem Personæ: & exinde arguit contrà ipsum, quasi diceret quæ cum eo principio componi non possent. Quartò: quia eodem modo Synodus, & Pontifex damnant *Adoptionem*, quo *servitutem*; sed illam damnant simpliciter: ergo & hanc. Quinto, &

Prima Instantia.

27 Contendo Elipandum non fuisse à pertè Nestorianum. Primò sic arguo: Elipandus admisit unicam Personam in Christo, negavit duas: ergo non fuit Nestorianus. Consequentia patet: & antecedenter ostenditur. Tùm quia Concilium infert tanquam inconveniens ex doctrinâ Elipandi, quod sequantur in Christo *duæ Personæ*: quid hoc, si ipse pro thesi admisisset? Tùm etiam quia ex eo principio arguebant Concilium, & Pontifex contra Elipandum, quasi cum *unicitate* Personæ componi non possent *servitus, & adoptio*. Tùm ex ipsâ confessione Elipandi, ubi hæc habet: *Homo interior in unâ, eâdemque Dei, & hominis Personâ*. Quid clarius? Tùm demum quia ipse fatetur in *Epistola* ad Felicem controversiam sibi *cum Beato, & Heterio*, (qui in Hispania resistebant Elipando) solam in eo esse, quòd illi censerent *unam eamdemque Personam* dici non posse Filium Naturalem, & adoptivum: ipse, contrà.

Secunda.

28 Arguo secundò: nam ipse Elipandus ejurat *in suâ confessione Bonosum*, quem secutus est Nestorius: non ergo apertè sensit quod Nestorius. Nec refert quòd Francofordiense reprehendat, quòd *Bonoso ejurato*, non ejuraverit Nestorium, quasi conscius, & compars erroris. Nam id facit Francofordiense, addito ly *fortè*: quod non addidisset, si planè sentiret Elipandum fuisse Nestorianum.

Tertia Cõc. Tolet. XV. Calced.

29 Arguo tertiò: quia ipse Elipandus utitur Authoritate Iuliani Prædecessoris, qui præfuit Concilio *XV. Toletano*, ubi Calcedonense circa unitatem Personæ in Christo admissum unà cum *confessione Ephesini* contra Nestorium: quis autem credat Elipandum hebetis adeò ingenii, ut excitaret contra se testes, dum Patronos allegabat? Arguo quartò: quia Elipandus rogavit per litteras Carolum Magnum, ut coacto Sapientium consessu de sua doctrina decerneret: rescriberetque, quid sensissent: quod sonat maximam confidentiam de existimata securitate suæ doctrinæ, impossibilem in homine qui se Nestorianũ agnosceret, & simul agnosceret catholicam pietatem Caroli,

Quarta. Car. Mag.

§. V.

LVMBERII, ET MVNIESSÆ RESPONsiones.

Septima solutio. M. Lumb. & Pater Muniessa.

30 VIdit uterque in autographo meo argumenti propositi speciem cum impugnationibus communium solutionum hucusque positis, & ex calore vel sanguinis, vel amicitiæ, effusè laudato supra meritum me; fideliter argumentum cum præmunitionibus meis transcripsit uterque: Ille *quæst.*

37. de Incarnatione art.2. per totum. Iste novissimè *disp.* 10. *de Incarnatione sect.* 4. Et uterque spatiosè paratus respondere ; contemptis aliis solutionibus, tandem relabitur in *quartam* , *& sextam* ; fusè contendendo, *servitutem* ab Adriano, & à Concilio , & à Patribus damnatam in Elipando , fuisse *servitutem peccati, & servitutem Nestorianam,* derogantem veritati physicæ Vnionis , & multiplicantem Personas in Christo.

Adrian. 31 Colligere tentat uterque *primam partem*, ex illis verbis Adriani : *Adoptivum eum Filium , quasi purum hominem , calamitati humanæ subjectum (& quod pudet dicere) servum eum.. non pertimescitis venenosa fauce susurrare.* Quid est, *inquiunt , calamitas humana* , nisi peccatum ? *Secundam partem* ex illis verbis Elipandi in confessione *Elip. Conf.* sua dicentis : *homo interior in una eademque Dei, & hominis Persona adglomeratus, atque carnis vestimento indutus.* Nota , *inquiunt,* non dictum *Vnitus* , sed *adglomeratus* , *& indutus* , quæ sunt voces Nestorianæ, & dissonæ realitati physicæ Vnionis. Hinc , vellicata mea in legendis Adriano, Concilio, & Confessione Elipandi quasi supinitate, procedit uterque latissimè ad respondendum impugnationibus *supra* positis contra *quartam*, & *sextam* solutionem. *Suprà à nu. 17. & à nu. 26.*

Tantorum Magistrorum laus. 32 Ego quidem,magni faciens utriusque Doctissimi Magistri diligentiam,& studium in respondendo , impugnationes has meas adhuc stare video: nec eas per colores cõsiderationum hinc , & inde , *ex genio errantium versipelli* , quæsitos , eludi posse si stemus tenori damnantium *Adriani, & Concilii* , & errantis *Elipandi*. Cogor tamen rem eandem contra tantos Magistros evolvere. Et *imprimis* miror in utroque fragilitatem fundamenti : quid enim facit, ut jam notavit Pater Vazquez , in sæculo *barbaro* , & *vix latinè* loquenti vox illa *adglomeratus,& indutus,* contra veritatem unitatis in Persona, in homine conceptissimè confitente *Personæ unitatem* in Christo ? Aut quomodo *Sensus Elipandi* convenit cum *negante unitatem* Personæ, qui *confitetur* unitatem ? Adde quòd vox illa *adglomerationis* in ore Elipandi tàm absuit à diminuendà veritate physicæ Vnionis, ut neque eam reprehenderint Patres ; imò ut *per eam* expresserit Elipandus *identicam Vnitatem essentiæ* inter ipsas Personas Trinitatis , ut patet ex ejus confessione. Quid ergo mirantur hi Magistri , ut *ex hac* colligant Nestorianismum in expressè negante *P. Vazq.*

33 Insuper instantiæ nostrę de Elipandi recursu, per libellum supplicem *ad Carolũ*;per exibitionem *suæ confessionis* , ad Concilium, & per ejurationem *Bonosi* , Ducis Nestorii, apertè præponderant motivis hinc inde, calamo suspicaci, collectis ab Adversariis contra ipsum Elipandum. Aut quomodo Concilii Patres arguerent contra ipsum ab absurdo Nestorianismi , si Elipandus teneret errorem? Essetne apta arguendi facies cõtra Lutherum apertè negantem liberum arbitriũ, ab absurdo negati liberi arbitrii? Quis hunc arguendi modum legit inter acta Conciliorum?

34 Iam servitus illa peccati manifestè rejecta etiam est ab Elipando , & sensere Patres Concilii eam ab ipso nunquam Christo Domino impactam. Prima pars constat ex *suprà* ponderatis. Primò quæ non egent ulteriori firmitudine : nam per se clara sunt: quid enim clariùs , quàm *excipere peccatum*, in ipsà propositione Doctrinæ ut fecit Elipandus : ergoadoptionem, & servitutem voluit *indemnes à conditione peccati*. Quòd si Patres colligebant ex errore Elipandi hoc absurdum; non illud docebat Elipandus. Secundò : quia servitus asserta ab Elipando,propositа ab ipso est in *idæam benè operandi*, quam inspicerent justi: quomodo est asserta ab ipso peccati servitus? *Mens Elipandi circa servitutem.* *Sup. nu.17.*

35 Secunda pars est etiam evidens,primò:Nam Patres, *factà longa inductione*,omnes species seruitutis,incipiendo à servitute peccati,à Christo Domino sublatas voluere, Ad quid ergo *illa inductio* , si Elipandus solam servitutem peccati defenderet ? Secundò: Patres, & Pontifex, ex concessis ab Elipando, ipsum convincere conati sunt: quasi dicerent : *Tù peccatum excludis à Christo: ergo servitus peccati à te non admittitur:quænam est ergo servitus,quam admittis?* & facto descensu , singulas *enumerant* , & *singulas negant*. Vel ergo incogitantes,& supinè versatos in rebus,Patres Concilii,& Pontificem velint Adversarii, necesse est: vel Elipandus à Patribus non est de servitute peccati factus reus. Tertiò Adrianus assumit ex Elipãdo Verbum assumpsisse hominem *sine sorde peccati* , & tanquam magnum absurdum colligit , cogendum ad angustias , ut *fortè* Christum faceret peccati participem,quod negabat. Vndenam ergo ex mente Pontificis , *Elipandi servitus* censenda est *servitus peccati*? Iam ulterius insurgo, & *Ex Concil.* *Et ex Adriano.*

36 Argumentor primò: Qui omnes species *Nova instantia.*

cies tollit, genus tollit: sed Adriani,& Concilii mens sustulit à Christo omnes species propriæ servitutis: ergo & sustulit genus. Consequentia est evidens: & major innegabilis:nam genus sine specie non existit.Minor probatur primò : ex textu Concilii revidendo *suprà nu.6. & 18.* vel enim Patres,patentissimam, quam ajunt adversarii,servitutem, nempe *naturalem*, non agnovere: quæ est ignorantia , & supinitas , tanto Concilio, non nisi per summam calumniam afficta;vel processere diminutissimè. Quid enim facit exclusio unius,& alterius speciei,ad tollendum proprium genus , si propriissimè manet in tertiâ,quæ retinetur? Non cadit hæc supinitas in tantos Patres : & potior est mihi erga ipsos Reverentia, quàm contentio quælibet in opinando. Secundò: Qui nullam speciem admittit nisi *metaphoricè* , & *in sensu improprio* , omnes tollit *in re* , & *in proprio sensu*: sed Adrianus, ut ex ipsius contextu constat, solùm admisit in Christo appellationem *servi* in sensu *metaphorico* & *improprio* : ergo sustulit omnes *in re* , & *in sensu proprio*. Qui enim diceret, omne genus Vnionis in Christo explicandum unicè in sensu metaphorico , relinqueret aliquam propriam , nonne esset apertè Nestorianus? & qui diceret omne genus Gratiæ requisitæ ad salutariter operandum,explicari unicè debere *metaphoricè*, relinqueret locum Gratiæ propriæ ? nonne esset apertè Pelagianus ? Sed Pontifex in Decretali sua definit *vocem servi* de Christo, solùm assumi posse *metaphoricè*: ergo non finit locum *propriæ servituti*.

Suprà nu. 6. & 18.

Vrgetur à simili.

M.Lumb. repulsus.

37 Dicere cum Lumberio non advertisse Pontificem, nec Patres Concilii ad speciem servitutis naturalis, est dicere non advertisse ad *solem*, patentem oculis omnium. Et quis hoc ferat, quando *servitus naturalis* , ut adversarii volunt, est solùm *conditio creationis*? Non agnovere Patres , Humanitatem esse creaturam ? Contra deinde : *Minoritas* illa Christi ad Patrem , quid apud Adversarios est, nisi *servitus naturalis*?Sed Pontifex hanc *Minoritatem*, & agnovit, & retulit ; & eam renuit explicari posse *per servitutem*: ergo & servitutem naturalem agnovit , & repulit. Adde, singulariter notatum ab Adriano,ne sub majori quidem apparentia servi , *qualis in horto fuit*, noluisse Christum uti erga Patrem voce *Domini*, sed voce *Patris*: nequis ex eâ voce posset ipsum dicere *servum*.Vide quàm horreat Pontifex in Christo quodvis genus propriæ servitutis?

38 Neque satis consulit tanti Concilii, & Pontificis reverentiæ Pater Muniessa,dum *disp. cit. nu.* 78. repulso Lumberio , fatetur agnitam ab ipsis speciem servitutis naturalis, ejus tamen non feciisse mentionem, quia nec erat opus, nec ea erat,quam adstruebat Elipandus. *Imprimis* Instantiæ nostræ adhuc premunt : nam, si servitutis naturalis species est *propria servitus*, & agnita ab Adriano, & à Concilio, quomodo, eà retentà,excluśum est *genus* ? quomodo *Minoritatem* illam explicari dixit aliter debere quàm per *servitutem*, nam hic jam non angebat Peccati servitus , quæ excluśa jam erat ? Quomodo indefinitè , & illimitatè *appellationem servi* definit,non minùs *tropicè* intelligendam esse de Christo , quàm appellationem *Agni, aut lapidis angularis* ? Quomodo *ex* voce *servitutis* propriè assertâ , *peccatum* , & *Nestorianismum* tàm fervidè intulit ? Quomodo, instituta inductione per reliquas servitutes, reliquit patentissimam hanc vestram? Certè nec stylus arguendi, nec opportunitas rei id patiebatur : nam per hujusmodi servitutem eludi poterat Elipandus , & explicari *citra metaphoram* Scripturæ ? Quomodo, si unicè servitutem peccati nominare voluit , inductione factâ , descendit ad reliquas species, ut patet ex contextu Francofordiensis , & Adriani?Quę singula satis,superque,suprà in culcata sunt:& certè clariora sunt quā ut aptatis sic,vel aliter terminis possint obscurari

P.Muniess. non satisfacit.

39 Deinde undenam constat illa servitus peccati in Elipando, nisi Patres, & Pontifex fiant ridiculi in disputando? Quis enim arguens , quasi in absurdum & incommodum deducat respondentem , inferendo *in absurdum, & in incommodum*, ipsum *antecedens* , in quo conveniunt ad disputandum? Sed colligitur adversus Elipandum tanquam absurdum,quod horreret in viâ suâ, *peccati servitus, & Nestorianismus*, idque non firmo gressu,sed suspicaci,explicato per *fortè*:quomodo ergo conventū est in *antecedente* , de servitute peccati,& Nestorianismo?Hoc non est promovere reverentiam debitam Patribus in re gravissima. Inde

40 Argumentor secundò : Ita est exponenda Mens Adriani,& Concilii, ut explicatione non maneat vanus & inermis modus disputandi, quo usi sunt contra Elipandum; sed,si retentà specie propriâ servitutis in Christo , solùm exponantur de servitute peccati , & multiplicativà Personæ , modus arguendi maneret ex hujusmodi explicatione

Secunda instantia.

ne

ne vanus, & inermis : ergo exponenda non est mens Adriani, & Concilii per hujusmodi servitutes quasi solùm assertas, & intentas ab Elipando. Consequentia benè sequitur: & major non eget probatione: stare enim debemus pro reverentia Pontificiæ Decretalis, & Concilialis Epistolæ Francofordiensis, maximè in re gravi, & contra hæresim maturè disputatâ à tantis Patribus.

Modus arguendi CC. & Papæ.

41 Ostenditur minor quoad secundam partem: nam modus arguendi, quo usi sunt Pontifex, & Patres Francofordienses, erat, *ex rigore servitutis* inferre contra Elipandum *servitutem peccati, suspicionem Nestorianismi, & statum puri hominis* in Christo; sicut *ex servitute*, colligebat Elipandus *Adoptionem* in Christo; ut patet ex *nu.* 8. & ex ipso textu *Concilii, & Decretalis* attentè videndo: sed asserta specie propriæ servitutis naturalis in Christo, qualem admittunt & explicant Adversarii, modus iste colligendi esset æquè vanus in Elipãdo contra Veritatã, ac in Patribus contra Elipandum: nam neque ex asserto *proprio genere servitutis* colligi potest *adoptio*, ut adversarii volunt, neque *peccati servitus*, neque *multiplicatio* Personarum. Et ubi nam erat perspicacia Patrum, qui non viderent consequentiam Elipandicam Adoptionis ex assertâ propriâ servitute? si semel *propria servitus* excludi potest *ab Adoptione*? Hæc insulsitas nunquam est à Patribus objecta Elipando, etiam invigilantibus in singulos apices *libelli propositi*, ut ipsũ carperent, & afficerent dignâ verecundiâ: ergo quia à Patribus non est cognita, nec permissa ulla in Christo propria servitus.

42 Ostenditur jam eadem minor quoad primam partem. Peccati servitus, & Nestorianismus, & suspicio puri hominis in Christo, illata sunt à Patribus contra Elipandum, tanquam absurdum, & inconvenies, *deducendo ipsum*, ut ajunt, *ad incommodum ex concessis*, ut patet ex toto contextu, & ex discursibus suprà factis: ergo vel non erat hoc, ipsum antecedens Elipandi, vel arguendi modus erat planè ridendus: qualis esset, ut acutè observat Pater Vazquez, *contra Lutherum*, inferre contra ipsum tanquam incommodam consequentiam, negationem liberi arbitrii, quam ipse ponebat pro antecedente; quis enim ipsum *antecedens*, in quo pro argumenti specie conveniunt disputantes, in ferat in *consequens* tanquam *incommodum*?

Suprà à nu 17. & à nu. 35. P. Vazq.

Fuga.

43 Vnica restat effugii rima: & est, Patres intulisse ea incommoda ex *servitute*, ex quà Elipandus colligebat *adoptionem*, quasi dicerent: *vide quid dicas: facis adoptivum ex servo*: ergo *facis ex servo purum hominem*, facis *servum peccati*, *& multiplicem in Persona*: nam servitus, quæ inferat adoptionem; & hæc, infert. Verùm nec est locus huic effugio. Primò: Non erat pronius ridere consequentiam Elipandi, quasi servitus sufficeret ad illationem adoptionis? Non ita faciunt Patres: sed omninò volunt excluſam speciem servitutis à Christo: ergo quia species propriæ servitutis erat, ex mente Patrum, sufficiens antecedens ad omnes hujusmodi illationes, tam illam Elipandi, quàm suas. Secundò: Nam Schotistæ, (de jure non curo,) adhuc rident hujusmodi modum discurrendi: ipsi enim *adoptionem* assumunt, à quà negant illa Incommoda Patrum. Tertiò: Nam Patribus magis *pudenda* visa est in Elipãdo vox servi, quàm vox adoptivi, ut patet ex *nu.* 5. Et exinde, facto descensu per omnes species servitutis, nullam propriè tolerant in Christo Domino, addente & definiente Adriano, *vocem servi* intelligendam in Scripturis de Christo non magis propriè, nec minus *tropicè*, quàm intelligitur vox *lapidis angularis*, &c. Quartò recurrunt omnes instantiæ contra *quartam*, & *sextam* solutionem, quas necesse non est urgere magis.

Præcluditur.

Sup. nu. 5.

A nu. 17. & 26.

44 Maneant ergo *tria*. *Primum*: quòd error Elipandi, licèt illatione fuerit idem cũ Nestoriano, tamen fuit omninò diversus in sensu. Nam Elipandus in eadem Personâ putavit conjungi posse *Filiationem naturalem, servitutem*, & *adoptionem*. In quo certè desidero curam, & diligentiam Cardinalis Baronii *ad ann.* 794. nimis invecti in Elipandum, quem scire debuit catholicè resipuisse, post acceptas literas Adriani, Synodi, & Caroli, ut videre poteris apud Vazquez *disp.* 80. *cap.* 12. *Secundum*, quòd *servitus*, quem admisit Elipandus, & quam damnavit cum Synodo Adrianus, non fuit nisi *propria servitus*, quin contenderet, ex ipsà dualitatem Personarum in Christo. *Tertium*: argumentum ex Adriano, & Synodo supra petitum manere firmissimum; & exinde ex mente Adriani, & Synodi rejiciẽdam a Christo Domino *omnem speciem propriæ servitutis*, etiam cum illo addito, *secundum Humanam Naturam*: qui erat Scopus probationis. Et hæc de *principali*.

Card. Bar.

Vazquez.

Adrianus & Synod. Francof.

§. VI.

§. VI.

ARGVMENTA A RATIONE.

Ratione Damascen. & Synod. Francof.

45 Ostenditur tertiò Conclusio *rationibus* Theologicis. Primam sumo ex Damasceno, & ipso Concilio, & formo sic: Vnio Hypostatica est per se incompossibilis cum propriâ servitute: utpote efficax impedimentum ipsius: ergo Christus ut homo nec est, nec dici potest *propriè* servus. Consequentia manifesta est, & antecedens probo: primò quia Vnio Hypostatica est vinculum Filiationis Naturalis; sed vinculum Filiationis naturalis stare nequit cum notâ servitutis: si enim in Humanis vinculum Filiationis adoptivæ excludit conditionem servilem, ut patet ex Institutis Iustiniani *titulo de Adoptionibus*: quanto magis impediet vinculum Filiationis naturalis?

Instit.

46 Secundò: quia Vnio Hypostatica affert secum dignitatem, quâ in Humanitate ipsâ suppletur omnis defectus quasi ex parte natalium, & originis, ut demonstratum *lib. 1. disp. 3. & lib. 4. passim*: atqui dignitas suppletiva defectuum ex parte originis, & natalium necessariò impedit servitutem, quæ est imperfectio quæ resultat ex origine, & defectu natalium: ergo.

Suprà lib. 1. disp. 3. & lib. 4.

47 Tertiò, cui est connaturale jus ad omnia bona alterius, tanquam hæreditatem, ille non potest esse servus: si hoc jus intrinsecè habet inter sui constitutiva, ut patet ex terminis; atqui Vnio Hypostatica facit, ut Humanitas intrinsecè constituatur per jus ad omnia bona Dei, tanquam Hæreditatem: ergo facit ne maneat serva. Confirmatur: ille cujus opera sunt exempta, & licèt ex favore, sub jure suo quasi privativo ad usus quoscumque, ita ut exigi ab ipso non possint, & ipse possit uti pro libito, non potest dici servus, ut patet ex terminis ipsis: nam servus non est sui juris, saltem quoad operas: atqui ipsa Hypostatica Vnio est ratio vi cujus maneant veluti exempta Humanitatis opera, & sub jure quasi privativo Christi, ita ut ab ipso exigi nequeant, ut patet ex toto *lib. 4.* ergo ipsa Hypostatica unio est efficax impedimentum propriæ servitutis.

Præsertim disp. 2. 3. & 4.

48 Secundam rationem sumo ex Adriano, *& ex definitione servi*, quæ colligitur ex ipso, & Aristotele, & Sancto Thoma, & ut præcludam evasiones, & fundamenta adversariorum, formo sic: Ad propriam servitutem non sufficit, Naturalis dependentia creaturæ rationalis ab aliquo, sed ultra requiritur negatio conjunctionis ita magnæ, ut neque physica, & intima sit; neque faciat Personam paris dignitatis, neque suppleat indignitatem originis, neque reddat Personæ sic conjunctæ opera simpliciter exempta: At qui Humanitas, licèt habeat illiusmodi dependentiam, non dicit exclusionem hujus conjunctionis: nam Vnio Hypostatica vim hanc habet: ergo licèt habeat illiusmodi dependentiam, non est propriè serva.

Adrian.

49 Major, in quâ est difficultas, probatur primò ex Adriano Papa: qui manifestè dicit *minoritatem*, quam confessus est de se Christus respectu Patris, non sufficere ad servitutem, & ut ipsum Patrem appellaret ut dominum: atqui hæc minoritas solùm consistit in ista naturali dependentia, ut est evidens: ergo. Secundò: quia juxta Aristotelem & Sanctum Thomam, servus est: *Organum animatum alterius, separatum, homo existens*, id est: *Persona, quæ alterius est, & ipsi non est physicè conjuncta*: sic Aristoteles habet 1. *Politic.* Tertiò, & ratio à priori sit: quia cum naturali dependentia potest componi, si accedat summa cognatio, jus eximens actiones Personæ faciens indebitas, & exemptas, & proprias quasi privativè: cum quo jure est intellegibilis servitus. Quartò: quia ratione minoris cõjunctionis impeditur in humanis conditio servilis, ut manifestum fieri posset adductis exemplis ex Iustiniano *tit. de Adoption.*

Aristot. S. Thom.

Instit.

50 Tertiam rationem sumo ex Francofordiensi *prope finem*: & formo sic: dignitas, quæ Naturam alioquin origine obnoxiam servituti naturali, evehit, & constituit intrinsecè in jure participandi cum Deo in bonis, honore, & fede, & summè amabilem, necessariò impedit servitutem. Ratio est primò: quia servitus, etiam naturalis, nequit compati cum naturali jure, ut servo detur honor Domini, & ut sint ejus, non quæcumque Domini bona, sed omnia, & ut cultu aliàs Domini proprio affici debeat, attentâ constitutione, quam habet: servitus enim est positivè infra hæc omnia, ut ex terminis patet. Secundò: quia de ratione servi est ut ametur amore longè dissimili, & distanti ab amore debito Filio naturali. Tertiò: quia exinde provenit in humanis, ut jure naturali conjugii, serva ducta in uxorem à Domino alioquin suo, desinat & extinguat in se conditionem servilem: nempe quia vinculum matri-

Concil. Francof.

trimonii est jus participandi cum Marito in bonis, & in honore. Nunc sic: atqui Dignitas Hypostaticæ unionis intrinsecè evehit & constituit Humanitatem in jure communicandi cum Deo in Deitate, adoratione, & cultu: quapropter à Ioanne dicitur eadem sedes *Dei, & Agni*: deinde reddit amabilem amore Filii naturalis, quia constituit in Persona Filii naturalis: ergo.

Adrian. & Franc.

51 Quartam denique rationem sumo ex Adriano, & Francofordiensi, & formo sic: Humanitati Christi simpliciter repugnat *adoptio*: ergo & *propria servitus*. Antecedens datur ab Adversariis, & censebitur à me de Fide *sect. seq.* Probo consequentiam. Primò: quia juxta Adrianum, & Francofordiense æquè utrumque debet à Christo excludi, ut patet ex verbis *supra* relatis. Secundò: ex ratione, quam *imbi* adhibent ex Damasceno: nam *adoptio, & servitus non sunt nomen Naturæ, sed Personæ*: sicut ergo propterea non sufficit ad adoptionem diversitas Naturarũ, sed necessariò requiritur Personarum diversitas, unde acutè, & verè Synodus dixit *Personæ unitas, adoptionis tollit injuriam*: ita pariter non sufficit ad propriam servitutem diversitas in Naturâ, sed necessariò requiritur diversitas in Persona: unde mox subdidit eadem Synodus æquè verè: *Nam si Deus verus est, qui de Virgine natus est, quomodo tunc potest adoptivus esse, vel servus?* Ex quibus manet manifestum Christum, neque ut hominem, esse, nec dici posse *propriè* servum.

Ex Damascen.

Synod. Francof.

§. VII.

OBIECTIONES SOLVTÆ.

S. Script.

52 OBjicies primò: Loca Scripturæ tam *veteris*, quam *novi* Testamenti, ubi Christus dicitur *servus*. Adde Patres in eadem loca: præsertim Chrysostomum *hom. 7. in Epist. ad Philippenses* sic: *Sicut in forma Dei perfectus est Deus: ita in formâ servi, perfectus est servus*. Augustinum sic *Epist. 8. fin. in quâ eum infirmitate non solum subditum, sed etiam servum evidentissimè confitemur*. Hieronymũ *in Epist. ad Titum cap. 1. Nec mirum quamvis Sanctos homines, Dei servos nobiliter appellari: cum per Isaiam Prophetam Pater loquatur ad Filium: Magnum tibi est vocari servum meum*. Athanasium *serm. 3 contra Arian.* cum enim *nomen servi, Filii, creati præmisisset*: addit: *omnes istiusmodi voculæ in ratione Humanitatis bene, & propriè competunt*. Alios textus agglomerant Suarez, & Bernal.

Chrysostom

Augustin.

Athanas. ex Suarez. & Bernal.

53 Respondeo primò mirari me maximè quòd post Concilium Francofordiense, & definitionem Adriani, in quibus & explicantur Scripturæ loca, & adducuntur eorundem Patrum verba pro negandâ Christo propria servitute, videam tam anxios Theologos in inculcandis iterum, & ad nauseam usque locis eisdem Scripturæ, & conquirendo Patrum patrocinio, quasi definitioni, & explicationi Pontificis, & Concilii præponderare possint ulla Theologorum, & Patrum testimonia.

Hoc arguè di genus videtur injuriosum Sedi Pontificiæ.

54 Respondeo secundò, cum Concilio, & Adriano loca veteris testamenti *impropriè, & metophoricè* intelligenda, cùm Christo appellationem servi tribuant: in locis verò novi, nusquam, & nunquam Christum dici servum, sed ad summum apparuisse sub specie servi, ut inquit Apostolus. Et hæc solutio non est nostra sed Concilii, eamque firmat Authoritate Leonis, Augustini, & aliorum.

SS. PP. & Script. mens ex Adrian

55 Iam quoad Patres adductos respondeo sigillatim, & tertiò, eos benignè interpretandos juxta mentem Adriani, sicubi favere videntur Elipando. Deinde Chrysostomi mens patet ex ejus verbis *hom. 13. in Epist. ad Hebræos*, ubi manifestè, negat Christum esse servum. Vnde in loco præsenti, ne sibi contrarius sit, dum dicit perfectum servum, intelligendus, quasi diceret perfectum hominem: quia Natura hominis est natura præferens speciem servi, & ex se, & origine servilis. Augustinus citatur, & laudatur à Concilio, *quia negavit servitutem*: unde in loco præsenti, solùm dicit nos evidentissimè confiteri Christum esse servum, at non propriè. Hieronymus intelligendus de mera appellatione servi, *ratione officii, & ministerii*: nam sensus Isaiæ longè alius ex Adriani defensione. Demum Athanasius, lectus *in textu græco*, in quo scripsit, non appellat ly *propriè* supra nomina servi, creati, &c. sed supra Naturæ humanæ proprietatem, ratione cujus, hæc, quomodocumque sint, attribuuntur Christo. Imò ex eodem textu (secus ac sperare potuit Pater Bernal nimis confisus, & satis doctus in græcis) convincit Martinonus *disp. 14. sect. 4. num. 28. & 29.* Athanasium negasse propriam servitutem in Christo. Videatur de aliorum Patrum sensu Delugo *disp. 28. sect. 4.*

Begnigna interpretatio Chrysost.

Augustin.

Hieronymi

Athanas. legendi apud

Martinon.

Card. de Lugo.

56 Objicies secundò: servitus naturalis consistit in naturali dependentiâ, quâ

crea-

creaturæ manent in esse, fieri, & conservari à Deo dependentes: manent enim eòipsò Dei, & sub ejus supremo dominio: neque quicquam aliud requiritur ad definitionem servi, quàm esse *Substantiam Rationalem alicujus*, ut exponit Bernal. nimis operosè, & anxiè *disp.* 58 *sect.* 1. Atqui Christo secundùm Humanitatem negari nequit ista naturalis dependentia à Deo: quia negari nequit minoritas: ergo. Responderi solet primò negando majorem: nam ultrà *ex Conc. Francofurd. & Adriano* requiritur exclusio unitatis in Personâ, & communicationis in bonis, & honore: sine hujusmodi enim exclusione, illa naturalis dependentia est, quasi non esset ad fundandam propriam servitutem. *P. Bernal.* *Adrian. & Franc.*

57 Respondeo secundò: eam dependentiam naturalem non distingui à naturali minoritate: sciant autem Adversarii definitum ab Adriano, eam minoritatem non sufficere ad servitutem. Respondeo tertiò: Naturalem dependentiam eatenus sufficere ad servitutem, quatenus ejus indignitas non suppletur, & manet sub conditione, vi cujus Natura ex intrinsecâ dignitate non manet sui juris, imò debitrix omnium operum: at si indignitas orta ex parte originis, & naturalium suppletur, & aboletur illa conditio: imò natura manet usque adeò sui juris, ut exempta habeat sua opera, evidens est nõ manere servam. Idque habet Humanitas ratione Vnionis juxta doctrinas nostras fusè traditas *lib.* 1. *&* 4. quas quia aliqui non satis advertunt in præsenti, faciunt animos Adversariis, ut hæc, & similia *objecturiant*. *Suprà lib. 1. & 4.*

58 Objicies tertiò: Deus est, & manet Dominus Humanitatis, etiam non obstante hypostaticâ Vnione: ergo Humanitas, unione non obstanti, manet serva; nam correlatũ dominii servitus est. Respondent Delugo, & Amicus distinguẽdo duplex dominium in Deo: aliud, cui ex parte termini correspondet pura subjectio, seu necessitas se conformandi, parendi, & obsequendi: & hoc admittunt in Deo respectu Humanitatis. Aliud, cui ex parte termini respondet servitus, nempè dependentia cum exclusione juris ad parem honorem: & hoc negant in Deo respectu Humanitatis. Satis benè: Videatur ipse Delugo. *Delugo. & Amic.*

59 Alia responsio posse esse, negando consequentiam ex mente Concilii: quia servitus cadit in Personam, non in Naturam. Respondeo tertiò: Deus est, & manet Dominus Humanitatis, jure impedito, quoad exigendas operas Humanitatis, concedo; jure expedito, quoad exigendas illas, & ipsam impediendam ab usu, quem malit, nego: cùm autem id habeat Humanitas ratione ipsius Vnionis, patet ratione illius impediri, ne Deus in sensu composito possit appellari Dominus, dominio, cui ex parte subjecti respondeat servitus, quæ necessario importat subjici, nec esse juris sui, saltem quoad operas.

60 Objicies quartò: Humanitas non ita communicat in bonis, & honore cum Deo, ut non sit magna inæqualitas: nam neque redditur tam sancta, quam Deus, neque tam beata, & tam adorabilis, quàm Deus. *Respondeo* primò: me satis occurrisse inter probationes asserti argumento præsenti: nam neque unicè nixus sum in his: licèt alioqui sufficerent: neque conatus sum excludere servitutem ex eo quòd esset summa æqualitas; sed ex eo quòd Humanitati detur honor alioquin supremus; & proprius Domini; sedes Domini: ipsa Divinitas; atque adeò jus omninò repugnans conditioni servili.

61 Respondeo secundò: æqualitatem in honore debito, quæ sufficit ad excludendam servitutem, sufficere, si sit in sede, & in cultu de genere supremo, qui propterea servo repugnat. Vnde benè notat Aldrete *sect.* 2. notari à Patribus Synodi, præsertim *in Epistola Caroli Magni* Elipandum, quasi minorem adorationem & cultum Christo quà homini tribueret, quàm deberet: & *bene*: nam cum conditione servili non componitur adorari supremo cultu, & esse ad dexteram Patris: *cui enim Servo dixit ullus Dominus*, ait Christus *Luc.* 17. *Statim transi, & recumbe?* *Aldrete. PP. Francof.* *Luc. 17.*

62 Objicies quintò: Nam exempla ex humanis, per quæ nos discurrimus, nulla sunt: nam in Humanis etiam Mater jure naturæ, vel legali desinit esse serva sui Filii: quis enim videat quòd Mater sit sui Filii serva? At Christi Mater non desinit esse serva, servitute naturali, respectu sui Filii, relatione Maternitatis. Maximè fidunt huic rationi Prudentius & Godoy, delumptæ ex nostro Delugo. Ea tamen non premit. Cur insuper recurrunt ad Matrem? Adoptio in Humanis manumittit: non autem inter nos & Deum, *inquam*, à servitute naturali. Dent ipsi rationem: & eandem accipiant. Dico igitur primò: ea exempla adduci arguendo nos de minori ad majus, claritatis gratiâ, non tamen *M. Prudẽt M. Godoy. Card. Lug.*

egemus eiſdem. Dico ſecundò, ea exempla optima eſſe, cùm ſervatur eadem ratio, & cum maximè exceditur, ut evenit in caſu noſtro: congruum enim eſt, ut Filiationi Naturali, quæ excedit adoptivam infinitè, demus quod congruenter dari ſolet Adoptivæ, ſi perfectio, & dignitas ſit. Dico tertiò: Filiationem adoptivam Dei, & Maternitatem nec eſſe jus ad æqualem cultum, nec ad Sedem æqualem, neque jus eximens actiones, neque intimam conjunctionem in eſſe cum Deo: quibus ex capitibus excluſa eſt ab Humanitate propria ſervitus. Ex quibus plenè penetratis, otioſum eſt ſuperaddere alias objectiones, quas Moderni, ex horum principiorum neglectu, formant.

SECTIO II.

CHRISTVS, ETIAM VT HOMO, NEC eſt, nec dici poteſt Filius Adoptivus.

63 ITa jam plenè ſentiunt Theologi communiter; & omnes ſentire debemus poſt Concilium Francofordienſe, & Epiſtolam Decretalem Adriani contra Felicem, Vrgelitanum Epiſcopum, gente Gallum: & Elipandum, Archiepiſcopum Toletanum: quorum ille ſemel & iterum damnatus ab Apoſtolicâ Sede, ſuo errori immortuus eſt: hic, poſt Francofordienſe, reſipiſcens, & obinde retentus in Sede, catholicè mortuus eſt, ut oſtendit Pater Gabriel Vazquez *diſp.* 80. *cap.* 12. Error eorum fuit (non quidem apertè Neſtorianus, ut diximus à *nu.* 26. & 84.) ſed in eo ſitus, quòd Chriſtum facerent Filium Adoptivum: quo tamen ſenſu, patebit mox ex decurſu probationum.

Adrian. & Franc.

P. Vazq. Felicis & Elipandi diſpar exitus. Error.

64 Eum etiam loquendi modum approbarunt ex Theologis antiquis Durandus, & Baſſolis, falſi Chriſtum, *ut hominem* eſſe & poſſe dici *Filium Adoptivum*: Inclinant (quic quid reclamet Faber,) Schotus, Gabriel, Almainus, & Maior. Saltem Schotus admittit *Humanitatem* poſſe dici *Filiam adoptivam*: alii verò, poſſe dici *Adoptatam* Excuſo hos Theologos, quia de Synodi, & Adriani Definitione non potuerunt ſcire, quæ latuit: Aliquos verò Schotiſtas, qui Propoſitiones inventas in Schoto, mordicùs etiamnum, in tantâ Concilii luce conantur defendere, non excuſo. Sed de cenſura, *infrà*. Iam

Durand. Baſſol. Schotiſta cũ Schoto.

Infrà à nu. 72.

65 Oſtenditur primò Concluſio ex *definitione Adriani, & Concilii* Francofordienſis, cujus præcipuus Scopus eſt excludere Filiationem Adoptivam à Chriſto contra Felicem, & Elipandum. Quod qui non videat, lecto Concilio, & Adriano, excuſari non poteſt. *Dices*: ex definitione Concilii, & Adriani fieri quidem, non poſſe dici ſimpliciter Chriſtus eſt Filius Adoptivus Dei: quod verò nequeat dici reduplicativè, & cum addito: Chriſtus, ut homo, vel humanitate, vel ſecundùm Humanitatem eſt Filius Adoptivus, non fieri. Contra & oſtendo utrumque, & hoc potiſsimè damnati à Concilio, & ab Adriano.

Adrian. & Franc.

66 Primò ex Scriptoribus illius temporis: quorum Aurelianenſis *lib.* 1. *de cultu Imaginum, & de Felice* loquens, hæc habet: *Quoniam juncto ſuo ſceleratiſsimo erroti Elipando Toletanæ Vrbis Epiſcopo, Chriſtum ſecundùm Humanitatem non eſſe proprium Filium Dei, ſed adoptivum, prædicare auſus eſt.* Annonius *lib.* 4. *de Geſtis Francorum* conſonat omninò *cap.* 83. Ado Viennenſis *in Chronico ſub anno 793.* de Francofordienſi loquens ait: *in hac Synodo hæreſis cujuſdam Epiſcopi*, Felicis *nomine, damnata eſt: qui Chriſtum ſecundùm quod homo eſt, Adoptivum Dei Filium dicebat.* Secundò ex ipsâ Decretali Adriani: ſic enim habet: *Materia cauſalis perfidiæ, inter cætera rejicienda, de adoptione Jeſu Chriſti Filii ſecundùm carnem.* Deinde paſsim definit etiam cum addito, *ſecundùm hominem*, non poſſe Chriſtum dici *Adoptivum*: accipe ſolùm hæc verba: *Advertite, quia nihil vobis reſtat, ut ſecundùm Divinitatem tantummodo credatis, dixiſſe Patrem: Hic eſt Filius meus, ſed potius ſecundùm Humanitatem.*

Ion. Aur.

Annon.

Ado Vien.

67 Tertiò ex *libro Concilii Sacroſyllabo*, ſic enim habetur poſt initium: *de Beatâ Virgine inenarrabiliter ſumpſit, nõ adoptavit, carnem.* Quartò *ex Epiſtola Concilii ad Epiſcopos Hiſpaniæ*: Loquens enim de Elipando, ſic habet: *quam adoptionem, praviſſimo ſenſu, qui ſcripſit Epiſtolam, ad Chriſti voluit transferre Humanitatem.* Quintò, & ultimò ex ipsâ *Confeſſione Elipandi*: ubi ſe explicat, & ait de Chriſto: *Dei ſimul, & hominis Filius, Adoptivus Humanitate, & non Adoptivus Divinitate.* Quid clarius? Manet ergo quo ſenſu excluſerit *Adoptionem* Adrianus, & Synodus: & quo ſenſu per eam erraverit Elipandus.

Sacroſyll.

Cõc. Franc.

Conf. Elip.

68 Oſtenditur ſecundò, concluſio rationibus, quibus & Synodus in Sacroſyllabo, & in Epiſtola, & in ſuâ ſimul Adrianus utuntur, petitis acutiſsimè ex ipsâ *Adoptionis* Natu-

Ex eiſdem locis.

Natura. *Triplicem* video. *Prima* eſt: Ille, qui adoptatur in Filium, non ſecundùm Naturam, ſed ſolo affectu conjungitur adoptanti: *Adoptio* enim, inventa eſt in *ſupplementum Filiationis Naturalis*: quâ nempe quis aſſumitur ad jura aliàs debita Filio Naturali, manetque conjunctus affectu, non Naturâ: & Filius non re, ſed jure, & gratiâ: ſupplente defectum naturalis conjunctionis, affectu. Atqui Humanitas Chriſti non ſolo affectu conjungitur Deo, ſed reipsà: ergo neque dici poteſt adoptiva, nec ex ipsà adoptatâ Chriſtus Dei Filius Adoptivus. Hac ratione

Synod. in Sacroſyll. uſa eſt S. Synodus in Sacroſyllabo: unde bene deduxit aut deferendam adoptionem ab Elipando, aut aſſerendam ab ipſo Neſtorii hæreſim.

69 *Secunda* eſt: quia Adoptio non ſecum compatitur proprietatem Filiationis, neque eſt nomen cadens *in Naturas*, ſed in *Perſonas*: atqui Perſona Chriſti eſt propriè Filius: ergo cadere nequit in ipsũ Adoptio:

Adrian. & Synod. hac ratione uſus eſt Adrianus, & etiam Synodus: unde benè deduxere Elipandum malè loqui, & ſentire pejùs. *Tertia* demum, in quam coincidunt omnes aliæ, eſt: quia ex cõmuni Iuriſperitorũ, & Theologorum: *Adoptio eſt: Extraneæ Perſonæ moralis aſſumptio ad bona aliàs debita Filio naturali*: quæ definitio neutiquam convenire Chriſto poteſt, neque ejus Humanitati. Non Chriſto, quia non eſt extraneus Deo: non Humanitati: Tùm quia ex ipsâ non fit Perſona extranea Deo: Tùm etiam quia Humanitas phyſicè, & ſubſtantialiter conſtituitur in unitate ſuppoſiti cum Deo: quod repugnat extraneitati. Tùm demum quia *extraneitas*, quam requirit *Adoptio*, talis eſſe debet, ut vi ejus Adoptatus, etiam poſt adoptionem, maneat reipsà extraneus, nec ullâ naturali conjunctione propinquus adoptanti. Hac ratione & Synodus, & Pontifex uſus: unde pronuntiavit verè Synodus: *Vnitas Perſonæ, Adoptionis tollit injuriam*: & ore pari deduxere, ſequi ex Adoptione Elipandi, Neſtorii Hæreſim, & duas Perſonas in Chriſto.

70 Fit ex his æquè rejectas eſſe ab Adriano, & à Synodo, & æquè falſas eſſe tres iſtas Propoſitiones: *Chriſtus ut homo, ſeu ſecundùm Humanitatem, eſt Filius Adoptivus: Humanitas eſt Filia Adoptiva: Humanitas eſt adoptata. Primam* vidimus ex profeſſo rejectam à Cõcilio, & à Pontifice. *Secundã* ſimul, & *tertiam* æquè reijciendas eſſe ex mente

Cõc. Franc. Concilii patet: tum ex triplici ratione, quâ utitur, æquè his reſiſtente, ac *primæ*. Tùm ex illis verbis, ubi nefas cenſet eſſe dicere, quòd verbum adoptaverit carnem: textus Concilii in Sacroſyllabo eſt: *quia de Beatâ Virgine inenarrabiliter ſumpſit, non adoptavit, carnem*: quocum textu ſtare nequit, quòd caro, ſeu Humanitas ſit Adoptata, ſeu Filia Adoptiva. Tùm ex illis verbis Concilii *in Epiſtola ad Epiſcopos Hiſpaniæ*: ubi dicit, *quam adoptionem praviſſimo ſenſu*, qui *ſcripſit Epiſtolam, ad Chriſti voluit transferre Humanitatem* ubi manifeſtè damnatur, quòd adoptio transferatur ad Humanitatem. Idque fit, ſi Humanitas dicatur *Adoptata*, vel *adoptiva*.

71 Tùm demum ex illis verbis Concilii, ubi Elipandum citantem pro ſe Ildefonſum, quaſi dixiſſet *carnis Adoptionem*, utrumque reprehendit. Sed Ildephonſum benè liberat à nævo Baronius *loc. cit.* & Synodus juxta allegata proceſſit, cùm ad manus non haberet *Miſſale Toletanum*, ubi citabatur Ildephonſus. *Dices*: Hylarius, quem ipſa Synodus laudat, *lib.2. de Trinit.* hæc habet: *Ita poteſtatis dignitas non amittitur, dum carnis humilitas adoptatur*. Sanctus Thomas reſpondet, Hilarium locutum *impropriè*. Vazquez ait, locum eſſe corruptum, & legendum, *adoratur*: quod benè arbitratur ex textu. Et id ipſe præfero: & ita præferunt exemplaria correctiora, & noviſsima editio Pariſienſis *anno* 1544. *Dices* iterum; effectam primarium Gratiæ habitualis, quâ certè non caruit Chriſtus, eſt *adoptare*. Explicui jam id *diſp. 1. ſect. 1. à nu 50.*

Ildephõſus malè proſe allegatus ab Elipãdo juxta Bar. Hilarii ſenſus ex S. Thomas. clarior ex P. Vazq.

Suprà diſp. 1. à nu 50.

72 Reſtat decidere de certitudine aſſertionis noſtræ, & cenſura trium propoſitionum de quibus *num præced.* Lorca, quod miror, liberat eas ab omni cenſura, contentus earum falſitate. Pater Suarez cum aliis, qui cenſent Elipandum fuiſſe Neſtorianum, cenſent eas *hæreticas in ſenſu Elipandi*: *non verò in ſenſu Durandi, & Scheti*, ſed tantùm *improbabiles*. Verùm, quòd Elipandus fuerit apertè Neſtorianus, eſt falſum ex *ſect. præced.* & minùs conforme Concilio. Deinde eſtò, fuerit: ſimpliciter damnatur à Concilio: imò damnat ex eo, quòd *Adoptio* ſtare nequit ſine duabus Perſonis in Chriſto; & uſque adeò damnat, ut in ullo proprio ſenſu permittat eam locutionem uſurpatam à SS. PP. tanquam contrariam Fidei noſtræ: unde explicat SS. PP. & excuſat: Ildephonſum verò, (quaſi reum harum locutionum ex malitia Elipandi,) ſine ulla ſignificatione dualitatis in Perſona, reprobat. Quare

M. Lorca.

P. Suarez.

Nostra mens cum P. Vazq.

73 Censeo cum Patre Vazquez, & aliis, eas tres propositiones esse *hæreticas*, vel adminus *Sapientes hæresim*, & nostram Assertionem esse *de Fide*, vel *proximam Fidei*: nec oppositum dici, aut sentiri probabiliter. Ratio mihi est: quia Adrianus, & Synodus apertè, simpliciter, & absolutè damnant eas propositiones, & statuunt contradictorias: ut patet ex hucusque dictis, & præsertim ex *duobus num. præcedentibus*. Nec est cur teneat nos reverentia erga Durandum, Schotum, & alios Theologos. Nam præponderare debet Authoritas Ecclesiæ. Deinde excusari facilè possunt ex ignorantiâ Definitionis Pontificiæ, & Synodicæ, cùm latuerit adusque nostra ferè tempora. Nec refert deterere Authoritatem Concilii, quòd Generale non fuerit, sed Nationale. Nam congregatum est Authoritate Papæ, & celebratum, ejus Legatis præsidentibus, & tandem confirmatum ab ipso.

Authoritas Conc. Francofordiensis.

74 Dices tamen: dubitari posse de Epistola Adriani, & textu Concilii, quibus nitimur: Tùm quia in utroque stylus redolet fucatam eloquentiam. Tùm quia in textu Synodi reprehenduntur Eugenius, Iulianus & Ildephonsus. Tùm demum quia tandiu latuit. Verùm hæc nonnisi omninò temerariò dicerentur. Imprimis de Epistolâ Adriani dubitari non posse, constat ex *nn.* 9. & 10. Iam de Concilii Authoritate, sine maximâ Ecclesiæ injuriâ, nemo potest ambigere. Nam *imprimis*, licèt tandiu latuerit, constat extitisse talem Synodum, & in ea damnatum errorem Felicis & Elipandi: quòd autem ea, quæ jam restant & eruta sunt in lucem *opera Surii*, sint acta ipsius Synodi, convincitur tùm quia omnes historici Antiqui conveniunt hujusmodi rem esse discussam: Tùm quia communis Ecclesiæ plausu accepta, & excepta sunt, & proinde reposita *inter volumina Conciliorum*. Tùm demum quia ad nostram memoriam non aliter veniunt Concilia, quàm historiæ ductu: liceret autem facilè dubitare de textu aliorum Conciliorum, si de unius Concilii textu dubitare sic liceat. Nec Surius erat virmente præceps, qui præsumi possit reus ullius impostura in editione hujusmodi textuum. Adde Baronium diligentissimum rei Ecclesiasticæ indagatorem pro comperto habere hujus Synodi Authoritatem *ad ann.* 594.

Oslēditur.

Laurent. Surius.

Card. Baronius.

75 Nec quę opponuntur, momenti ullius sunt. Quod enim ad stylum attinet, stylus est qualis eorum temporum, ut erudito lectori constabit. Quod attinet ad reprehensionem eorum Patrum, fit à Concilio juxta allegata ab Elipando: si autem hic mentitus est, aut illi Patres *materialiter, & invincibiliter* processerant, Synodus non curavit, intenta, errorem, & erroris patrocinium extinguere, undecumque posset: quicquid sit, an ex defectu historiæ pati posset aliquam æquivocationem: quod Synodi Authoritatem non deterit. Quod demum attinet ad tempus, quò latuit: dico, latuisse rem, non esse argumento quòd non fuerit. Constat, fuisse: & habemus, quod tandiu latuit. Multa latuere, quibus, Virorum de re Ecclesiasticà optimè meritorum diligentiâ, fruimur. Videantur Baronius *loc. cit.* & Pater Vazquez *disp. 89. cap. 7.*

Card. Bar. ad ann. 594.

P. Vazq.

SECTIO III.

CHRISTVS VT HOMO EST FILIVS, NON utcumque Proprius, sed Naturalis; neque totius Trinitatis, sed solùm Dei Patris.

§. 1.

POSITIS AVTHORVM SENTENTIIS: excluditur Pater Bernal.

76 VT singula, quæ involvit Assertio, & ejus sensus, & veritas, eluceſcant, oportet, brevi præmittere judicia Theologorum: deque eisdem ordine decernere, inferendo demum quid in hac re tam implexâ dicendum sit: sic constabit de eorū falsitate, quæ rejicit, deque veritate eorum, quæ ponit asserta Conclusio.

77 Prima ergo sententia tres Filiationes naturales agnoscit in Christo. *Primam*, ad Patrem, ratione generationis æternæ. *Alteram*, ad Matrem, ratione generationis temporalis: *Tertiam*, ad totam Augustissimam Trinitatem, ratione Vnionis, & Sanctificationis increatæ: & vi hujus, ait, dici, & esse Christum, *ut homo est*, Filium, non Adoptivum, sed Naturalem Dei. Sic tenent Suarez, Vazquez, Koninch, Becanus, Martinus Perez, alii.

Suarez. Vazquez. Koninch. Becanus. Mart. Per.

78 Secunda Sententia tenet Christum, *ut homo est*, non esse Filium Naturalem, sed *Proprium*. Illam enim *Filiationem*, quam Vazquez & Suarez fundant in Gratiâ unionis, & vocant Naturalem, hæc sententia vocat *Propriam*. Ita Bernal.

P. Augusti. Bernal.

79 Tertia Sententia tenet Christum, *ut homo*

homo est, esse & debere dici Filium unicè Naturalem æterni Patris. Ita Sanctus Thomas, & Thomistæ cum ipso. Deinde S. Bonaventura, Delugo, Granado, Martinonus, Hurtadus Salmanticensis, Aldrete, Amicus, novissimè Muniessa, & alii. Sed non una eorum mens. Nam *alii* ita intelligunt particulam reduplicantem, ut asserant, Christum esse Filium naturalem, *ut homo*, ly *ut* solùm *notante Humanitatem* non quasi sit *fundamentum Filiationis*, sed quia *non est ratio impediens* Filiationem. Ita sensit Delugo, *nu* 25. *Alii* sic intelligunt, ut asserant, Christum, *ut homo est*, non esse Filium Naturalem, ly *ut* reduplicante *supra Humanitatem specificativè* sumptam: bene verò *reduplicativè* sumptam, & *concretè*, *prout* involvit hypostasim Verbi. Ita se communiter explicant Authores. *Alii* sic intelligunt, ut etiam cadente reduplicatione *supra Humanitatem* asserant Christum, *ut homo est*, esse Filium Naturalem. Ita Hurtadus. *Alii* intelligunt *aliter*. Illustremus singula, decidendo: & explicando per positiones aliquas, Conclusionem.

S.Thom. & Thomistæ. Bonavent. Granad. Card. de Lugo. Martinon. Hurt.Salm Aldrete. Amicus. Muniessa.

80 Prima Positio: Christus, *ut homo*, non est *Filius* Dei *Proprius*: specie Filiationis, & sensu minuente Filiationem Naturalem. Est contra Patrem Bernal Ostenditur primò, & contendo Bernalem manifestè repugnare Concilio Francofordiensi: sic arguo: Per te, Synodus locum Pauli (quo maximè niteris) *ad Romanos* 8. *qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*, intelligit de Christo, *ut homo est*, seu *secundùm Humanitatem*: & dicis optimè: nam addit Adrianus: *scimus, quia non est tractatus secundùm Divinitatem, sed secundùm id quod homo verus erat*: Atqui Synodus locum Pauli intelligit de *Filio naturali*, sub nomine *Proprii*: ergo juxta Synodum Christus, *ut homo*, non est Filius, utcumque *Proprius*, sed etiam *naturalis*.

Conc. Francofordcontra Bern

81 Minor probatur primò: Nam Synodus intelligit in sensu Hylarii, cujus interpretationem *ex lib.6. de Trinit.* allegat, & approbat: atqui Hylarius manifestissimè intelligit Filium naturalem. Audiatur Hylarius, qui postquam eo loco dixit Paulum non contentum dicere *Filio suo*, nunc addidisse *Proprio*, ut significaret *omninò naturalem*, addit: ideò Paulum facere, ut obstrueret ora hæresis carentis, ut *Conscientiæ nostræ, quæ ita credimus, intelligentiam Filii Naturalis evellat*. Quid clarius?

Synod.cum Hylar.

Sacrosyll. Secundò: quia ipsa Synodus in Sacrosyllabo post adductum locum Pauli, & aliorum, ubi dicitur Christus *Filius Dei verus & Proprius*, excludit Adoptionem Elipandi: quia *Adoptio cadere nequit, in eam Personam, quæ jam prius fuerat Filius proprius Adoptantis*: sed ante Vnionem Persona Verbi semper fuit *Filius Naturalis*; ergo Synodus omninò sumit pro eodem *Filium proprium*, & *Filium Naturalem*. Verba Synodi sunt: *Hoc ideò posuimus, ut patenter daretur intelligi, eum dici adoptivum, qui nondum prius fuerat Proprius Adoptantis. Vnde in Dei Filium non cadit nomen Adoptionis, quia semper verus Filius, semper Dominus.* Vbi vides *Proprium* à Synodo dici Filium *verum*, & *Naturalem*. Ex his

82 Ostenditur secundò: Nam Filius Proprius, & Filius Naturalis, idem omninò sunt: ergo Christus ut homo vel non est Filius Proprius, vel Naturalis est: & omninò fingitur ista distinctio. Antecedens probatur primò: Nam hæc distinctio inaudita est in & extra Scholas. Secundò: quia manifestè descendit ex Synodo Francofordiæ: ubi laudat Hilarium eo quòd Filium *Proprium* dixerat esse *eum, qui non adoptione, sed origine*; non *nuncupatione, sed veritate; non creatione, sed Nativitate, seu Natura* est Filius. Legatur tota Synodus, & Hylarius loc. quem ipse citat, & allegat *lib. 3. de Trinitate*. At talis Filius, Filius est naturalis. Tertiò: quia si Filius proprius non significaret Naturalem, neque ex Concilio, neque ex Scripturâ constare posset, Christum ullo sensu posse dici Filium Naturalem, neque Personam Verbi posse convinci Filium Naturalem: quod est absurdo majus, & ostenditur: nam neque in Concilio, neque in Scripturâ alia rigorosiori phrasi dicitur Verbum, aut Christus Filius, quàm Proprii.

Hylarius, & Synod.

83 Dices in Scripturâ aliter, & jam dici, Filium verum, qui Naturalem sonat. Contra manifestè primò: quia apud Hylarium, cujus sententiam laudat Synodus, vox *proprii* dicta est à Paulo in majorem significationem veræ Filiationis, unde convincere tentat Arianos Hilarius *lib. 6. de Trinitate*. Secundò: quia Filius proprius, non est improprius, neque Analogicus, neque fictus: ergo etiam verus. Tertiò: quia ab Hilario, cujus locum allegat, & approbat Synodus *lib. 3. de Trinitate* pro eodem omninò sumuntur, Filius Proprius, & Filius verus. Sic enim habet: *Hic enim & verus, & proprius est Filius*. Quartò denum, quia eadem

Hylarius, & Synod.

dem Synodus pro eodem etiam sumit *Verum, ac Proprium*: sic enim ait in Sactosyllabo: *non adoptivus, sed verus; non alienus, sed Proprius*. Et in Epistolâ ad Præsules Hispaniæ sic: *Verum Deum, verumque Dei Filium confiteamur in utraque Naturâ, Divinâ scilicet, & Humanâ.*

84 Ostenditur tertiò: quia hoc genere Filiationis Christus, *ut Homo*, solùm esset Filius proprius secundæ Personæ: & aliundè foret Filius proprius totius Trinitatis. *P. Bernal.* Secundam partem admittit Bernal, & efficaciter rejiciemus mox cõtra Suarez, & Vazquez. Primam ostendo: quia Filius Proprius ille est, qui susceptione, & conjunctione physica ad Patrem est Filius, sine naturæ participatæ univocatione, ut explicat ipse Bernal: atqui Christus, *ut homo* seu *secundùm Humanitatem* soli Verbo intimè conjungitur, & à solo suscipitur: ergo solùm est filius Proprius Verbi. Quod nemo somniavit. Vide *Ill. Godoy.* Godoy *disp.* 54. §. 5.

§. II.

EXCLUDITUR ALIA SENTENTIA.

85 SEcunda Positio: Christus, ut homo, non est Filius Naturalis totiùs Trinitatis. Est contra primam Sententiam *num.* 77. propositam, & ostenditur primò: quia *Conc. Tolet* id manifestè opponitur Concilio Toletano XI. *in confessione Fidei*: sic enim habet: *Nec tamen Spiritus, Pater esse credendus est Filii, pro eò quòd Maria eodem Spiritu Sancto obumbrante concepit, ne duos Patres Filii videamur asserere: quod nefas est dici.* Quæ omninò *Augustin.* sumpta sunt ex Augustino 2. *de Trinit. cap.* 11. qui ad illa verba Matthæi *Hic est Filius meus Dilectus*, ait, ea, *licèt a Trinitate tota formata sint, solummodo Patris denotare Personam: Neque enim Iesus, etiam Spiritûs Sancti Filius, aut etiam Suus Filius credi, aut intelligi potest.* Hæc Augustinus. Habent omninò similia Fulgentius, & Hieronymus. *Fulgentius Hieronym.*

86 Secundò: Nam novum Filiationis genus, ultra *Adoptivam*, & *Naturalem* in generatione fundatum, est contra communem sensum, & Theologorum; imò contra Synodum Francofordiensẽ, quæ exclusâ Adoptione, non aliam videtur agnoscere speciem Filiationis, nisi quæ in æterna generatione fundatur in Christo. Deinde, si semel novum istud Filiationis naturalis genus agnoscas: quis vetet, ne ab aliquo Spiritus Sanctus credatur etiam Filius: quod inconveniens, egregè ponderat Cardinalis de Lugo *sect.* 2. *num.* 9. Nam si semel Filiationem naturalem invenis sine naturali generatione, cur processio Spiritûs Sancti non sit Filiatio? & urgetur: quia ideò per vos, statui debet modus iste Filiationis: quia Christus, *ut homo*, constituitur naturalis hæres Universorum, & bonorum Patris: atqui Spiritus Sanctus ex vi processionis accipit jus ad Bona Patris: ergo. *Card. de Lugo.*

87 Tertiò: quia sic facilè foret fingere Filiationes naturales, & modos earum. Quartò: quia fundamentum Adversariorum, fragile omninò est: quippè non omnis hæres, est eòipsò Filius. Latiùs enim patet, quàm Filii nomen, nomen hæredis. Quintò, & sit à priori ratio: Tùm quia Filiatio naturalis in solâ generatione naturali fundatur. At in Christo solùm est respectivè ad Deum Generatio Patris Æterni. Tùm etiam, quia Forma, seu quasi forma, quâ Christus constituitur Filius Dei naturalis, etiam *ut Homo*, solummodò respicit Patrem ut Genitorem: est enim Persona Verbi, quæ à solo Patre est, & potest dici genita. Videte Delugum, & Aldretum. *Delugo. Aldrete.*

88 Dices primò: Adrianum *in Epistolæ suæ fine* dicere, & docere, Verba Matthæi: *Hic est Filius meus dilectus: in quo mihi benè complacui*, debere referri ad totam Trinitatem: & inde firmat: quòd non sic dictum, *placui*, sed *complacui, ut totam comprehendat Trinitatem*, ait Pontifex: sensus autem est de Christo *ut Homine*: ergo juxta mentẽ Adriani, Christus, *ut Homo*, est Filius Naturalis totius Trinitatis. Respondeo sensum Adriani esse, vocem illam fuisse quidem Æterni Patris testantis sui Paternitatem naturalem, & insimul complacentiam totius Trinitatis in Christo: quod secundum, additum, & ita dictum ait Pontifex, ut sciremus Patrem Æternum, sui Paternitatem naturalem fuisse testatum de Christo, etiam, *ut homine*. Hunc esse sensum Adriani, & ea Verba, *Hic est Filius meus*, nec ipsum voluisse referre, nec referri posse ad totam Trinitatem, constat tùm ex ipso contextu: tùm quia is est communis sensus Sanctorum Patrum. tùm & maximè: quia ea verba ut relata solùm ad Patrem, intelligenda tradidit Toletanum primum in *Regulis Fidei*, editis ex *mandato* Leonis Primi, & ab ipso approbatis: quibus contradicere Adrianum, nulli potest sine temeritate in animum induci. *Adrian. Cõc. Tolet. Leo Primi.*

Di-

89 Dices secundò: Christus, *ut homo* constituitur Filius Dei per gratiam Vnionis; sed non Adoptivus: ergo naturalis: atqui Gratia Vnionis est donum totius Trinitatis: ergo constituitur Filius naturalis totius Trinitatis. Major probatur: quia per Gratiam Vnionis sanctificatur, & constituitur hæres, quę sine Filiatione stare nequeunt. Confirmatur: quia si Pater, aut Spiritus Sanctus incarnarentur, neuter, *ut homo*, esset Filius adoptivus: neque item esset Pater, aut Spiritus Sanctus: ergo Filius Naturalis ex Gratia Vnionis: ergo similiter. Imprimis ex his solùm videtur inferri: quod Christus, *ut homo*, sit Filius Naturalis Verbi Divini, quò nempè assumitur, & sanctificatur: quod vel ipsi Adversarii negant. Deinde nego majorem in sensu Adversariorum; Latiùs enim patet nomen hæredis, & sancti, quàm nomen Filii: ut *fusè* ostendimus *lib. 1. disp. 3. sect. 2.* Ad confirmationem nego secundam partem antecedentis. Pater enim, *ut homo*, Pater esset: & Spiritus Sanctus, *ut homo*, esset Spiritus Sanctus, eo sensu, quo dicemus Christum, *ut hominem*, esse Filium Æterni Patris. Videatur Amicus *disp. 29. sect. 2. præsertim à num. 45.*

Suprà lib. 1. disp. 3. sect. 2. à nu. 128.

P. Amic.

§. III.

VERA SENTENTIA.

90 TErtia positio: Christus, *ut homo* est Filius Naturalis Dei, & quidem solius Dei Patris Æterni. Secunda pars patet ex supradictis. Primam ostendo: nam præscindendo nunc à ratione, quæ difficilis est, & à sensu, quo Synodus, & Adrianus accepere contra Elipandum, non videtur aliter posse satisfieri Authoritati Synodi, & ipsius Adriani. Nam utrobique dicitur, Christum *secundum quod est homo*, esse Filium Dei verum, proprium, & Naturalem: dari ergo debet aliquis bonus sensus, quo asseratur Christus, *etiam ut homo*, Filius Naturalis Dei.

Adrian. & Syn. Francof.

91 Assumptum constat ex his, quæ contra Bernalem objecimus, & ex multis, quæ benè ponderat Pater Aldrete *disp. 85. sect. 1. Tria* maximè convincunt. *Primum*: Nam Adrianus arguit ex loco Pauli: *Proprio Filio suo non pepercit*: ubi manifestè dicit Paulum loqui de Christo, *secundum id quod est homo*, & non tantùm modo secundùm Divinitatem: deinde constat loqui de Filiatione Naturali. *Secundum*: quia ipse Adrianus illa verba Patris: *Hic est Filius meus Dilectus*, asserit dicta de Christo, etiam *secundùm Humanitatem. Tertiùm*: quia Synodus in *Sacrosyllabo* ait de Christo dici Filium Dei verum, de quo dicitur esse Filium David: constat autem dici Filium David de Christo *quà homine*.

Suprà à nu. 80.

P. Aldret.

Adrian.

Synod. in Sacrosyll.

92 Difficultas est in assignandà ratione, & explicandò modo, quo verè dicatur, Christus, *ut Homo*, Filius Naturalis Dei. Dant Thomistę communiter, & cum ipsis ferè Delugo, notando notam reduplicativam *ut* dupliciter sumi posse. Primò: ita ut cadat in ipsam Humanitatem tanquam in rationem verificandi propositionem, & fundamentum Filiationis. Secundò: ita ut cadat in ipsam Humanitatem, non utcumque, sed ut constituit cum Hypostasi Verbi Divini hominem, atque adeò supra complexum ex Humanitate, & Hypostasi Verbi. Ajunt ergo, Christus, *ut homo est*, non esse Filium naturalem Dei, ly *ut* cadente *supra Humanitatem*, tanquàm in fundamentum Filiationis: esse verò ly *ut* cadente *supra complexum* ex Humanitate, & Hypostasi Verbi: quia sic *ly homo* supponit pro supposito, quod est Filius Naturalis Dei.

Ratio Tho. & Card. Lugo.

93 Sed neque hic modus, neque hæc ratio videntur satisfacere. Primò: quia non explicat, quomodo Christo, *quà Homini*, conveniat definitio Filii: nempe *Vivens à Vivente conjuncto in similitudinem naturæ*. Secundò: quia Filius in esse Filii dicit similitudinem in Naturà; atqui Christus *ut homo*, cadente reduplicatione supra complexum ex Humanitate, & præcisam hypostasim, non est similis in naturà: ergo neque Filius naturalis. Tertiò: quia sic vix, at ne vix quidem admittitur, quòd Christus sit *ut homo* Filius Dei, nisi identicè, & materialiter, & per communicationem idiomatum: neque aliter, ac potest admitti, quod Christus etiam *ut homo* sit Deus: nam etiam, Christus *ut homo* constituit suppositum, quod est Deus. Quartò: quia sic discurrendo vix possunt Adversarii assequi, nisi quòd Christus, ut homo, dicit Rationem formalem, quâ accedente Natura Divina constituitur Filius Dei.

Non est solida.

94 Dat insuper ipse Delugo, notando, quod particula reduplicans *ut* ita potest intimi, quasi cadens in ipsam Humanitatem significet eam non impedire quominùs Persona, ad quam accedit maneat cum sola Filiatione naturali Dei. Verùm licèt iste modus dicendi videatur sufficiens pro aliquibus

Ratio alia Card. Lug. nõ sufficit.

textibus Concilii Francofordiensis, & Adriani, & fortè pro omnibus: nam verisimile est neutrum intendisse per hos modos loquendi, nisi quòd Humanitas non posset esse ratio multiplicandi Filiationes, aut inducendi novas, sicut non est ratio multiplicandi Personas: tamen plus requirere videntur Theologi communiter, asserentes quod Christus, *ut homo*, est Filius naturalis Dei. Adde aliqua Concilii, & Adriani difficulter contenta forè per hujusmodi explicationem.

Ratio Amic. & Martinon.

95 Dant tertiò, Amicus, & Martinonus, dicendo, verè Christum *ut hominem* esse Filium Dei naturalem: nam in Christo *ly homo* jam dicit, quicquid requiritur ad esse Filii. Nam significat concretum, in quo non solùm importatur Hypostasis Verbi, sed etiam Natura Divina, ut propria Filii. Sed contra

Non satisfacit.

primò: quia hic dicendi modus malè componitur cum Doctrinâ, quâ hi Authores asserunt, Naturâ non uniri immediatè Humanitati: si enim vi Unionis non est in Humanitate Divinitas, cur Christus, *ut homo*, dicat ipsam Naturam Divinam? Si autem non dicit: quomodo est Filius, quin sit similis in Naturâ? Secundò: quia pari passu concedi deberet, quod Christus, *ut homo*, sit Deus: quod Adversarii renuunt.

Ratio P. Hurtad.

96 Dat quartò, & specialissimè Pater Hurtadus, admittendo, quod *nota reduplicans* cadat in ipsam Humanitatem, & dicendo quod Christus *secundùm Humanitatem* est Filius naturalis Dei, quia ei convenit definitio generationis: *Origo viventis à Vivente, &c.* Christus enim *ut homo*, procedit à Deo *vivẽs à vivente*, ut est per se notũ; deinde in *similitudinem naturæ*; quia Natura Humana est similis Divinæ, non quidem in specie *athoma*, tamen quantum opus est, ut homo possit dici factus ad similitudinem Dei. Hanc sufficere, contendit ex generatione monstrosa: notat tamen eam similitudinem tantam esse debere, ut Natura ratione illius sit capax hæreditatis patetnæ. Demum est *à principio conjuncto*, quia aliquid Dei constituit Christum, *ut hominem*. Omninò displicet. Primò:

Displicet.

quia sic Christus, *ut homo* esset Filius totius Trinitatis, quod dicendum non est ex *num.* 85. Secundò: quia hic dicendi modus enervat argumenta Patrum contra Arianos: si enim semel admittitur Filius, sine univocatione Naturæ cum Paterna, quomodo ex ratione Filii probari potest in Verbo Divinitas? Demum, quid magis absonum, quàm Filiationem Christi quà hominis omninò confundere cum monstrosâ?

Ratio P. Aldreti.

97 Dat quinto Pater Aldrete, *notans* primò: quòd ad rationem Filii non requiritur, quòd actio generativa producat, aut tendat ad formam viventem producẽdam. Id quòd patet in generatione hominis. Secundò: quòd ad rationem Filii sufficit, quòd actio generativa producat aliquid constituens suppositum vivens, ita ut ipsa productio exigat, quòd vivens productum sit simile generanti in Naturâ, quin tamen opus sit, quòd ipsa productio, aut terminus generatione formaliter productus sint ratio exigens, communicari sibi formam viventem, per quam suppositum vivit. Ratio hujus est, quia definitio generationis non est communicatio formæ viventis, sed *productio suppositi viventis, &c.* ex his *latè* notatis & explicatis infert Christum, *ut hominem*, esse Filium Naturalem Dei, quia Christus *ut homo* procedit à Patre *suppositum vivens conjunctum in similitudinẽ naturæ*: quippe Christus constituitur in esse hominis & Personæ per Filiationem, quæ est passim processio exigens ut suppositum vivens, quâcumque naturâ vivat, sit simile in naturâ, & consequenter exigens, *ut homo* constitutus per ipsam, habeat sibi unitam Naturam Divinam, adeoque sit similis Deo in Naturâ.

Verosimilior.

98 Quominùs hæc adhuc probem, faciunt primò: quia non video, quomodo Christus, *ut homo*, non sit dicendus Deus? Secundò: quia si Natura Divina non unitur Humanæ, licèt uniatur Hypostasis, ratione distinctionis virtualis, quomodo Hypostasis potest exigere, quòd homo constitutus ex ipsâ, habeat sibi unitam intrinsecè Divinitatem. Cæterùm discursus aptus est, addendo, quæ sint opus ad ejus soliditatem, ut facio: &

§. IV.

RATIO VERÆ SENTENTIÆ.

Et vera sic explicatur.

99 DO ipse rationem: addendo tria discursui Patris Aldreti. *Primum: ex lib. 1. disp. 2.* nempè Humanitatem Christi per id ipsum, quo *hic, & nunc* existit Humanitas, seu Natura composita, manere in Verbo, sustentatam substantialiter per subsistentiam ipsam Verbi, atque adeò determinari per id ipsum, quo determinatur ad existendum, ad componendum suppositum constitutum ex ipsâ generatione

Pa-

Suprà lib. 1. disp. 2. sect. 3. & 4. & disp. 4. sect. 1.

Patris Æterni. *Secundum: ex lib cit disp* 4. nempè Humanitati vi Hypostaticæ Vnionis communicari non solùm Personalitatem Verbi, sed etiam Divinam Naturam *immediatè*; ita tamen ut ipsa personalitas sit ratio cur Divinitas terminet immediatam Vnionem cum ipsâ Humanitate, atque adeò cùt *homo constitutus ex Natura Humana, & Hypostasi Divinâ* habeat intrinsecè Naturam Divinam. *Tertium* ex his resultans: quòd licèt Æterna generatio Patris non exigat terminum formaliter productum, uniri Humanæ Naturæ; tendit tamen ad ipsam Hypostasim, quæ non solùm exigit sibi communicari per identitatem Naturam Divinam, sed etiam exigit ut Naturæ cum quâ faciat suppositum, intrinsecè communicetur ipsa Natura Divina.

100 Ex quibus fit primò: quòd suppositum significatum per ly *homo*, reduplicando de Christo, sit homo constitutus in esse hominis per processionem à Patre Æterno, & constitutus formaliter Persona per Filiationem, & habens ratione talis processionis communicatam sibi intrinsecè eandem Naturam Patris. Secundò: quòd *hic homo* loquendo de Christo, attento modo, quo ipsa Natura, quæ dicitur vivens, subsistit, & ex vi modi quo subsistit, est formaliter suppositum *vivens à vivente conjuncto in similitudinem Naturæ*: Nam licèt Christus *ut homo*, factâ per notam reduplicantem præcisione à Naturâ Divinâ, non dicat in sensu formali Naturam Divinâ, atque adeò nec in sensu formali dicatur *Deus*; tamen non præscinditur à ratione habendi sibi intrinsecam Naturam Divinam, atque adeò neque à necessitate similitudinis in Naturâ Divinâ ratione originis, & processionis à Patre. Iam

101 Sic arguo, & probo Conclusionem. Filius Naturalis, est *vivens suppositum à vivente conjuncto in similitudinem Naturæ*; atqui Christus, *ut homo*, & respectivè ad Patrem Æternum, est suppositum vivens á vivente in similitudinẽ Naturæ: ergo Christus, *ut homo*, est Filius naturalis Æterni Patris. Major est definitio ab omnibus recepta. Minor probatur: quia Christus *ut homo*, ita reduplicat, ut significet constitutum ex Naturâ vivente, & ex Personalitate, quæ est necessariò processio à Patre cum necessitate habendi identicè Naturam Patris, & eam communicandi complexo, quod sit *hic homo* v. g. atqui constitutum hujusmodi est suppositum vivens à vivente in similitudinem Naturæ: implicat enim quòd non sit in similitudinem Naturæ suppositum, constitutum, ex necessitate per ipsam formalem processionem inductâ, habendi Naturam eandem generantis: ergo.

102 Iam vides: dum dicimus, Christum, *ut homo est*, esse Filium Naturalem, non reduplicari utcumque *supra Humanitatem*, sed secundùm id quòd formaliter, includit homo, *ut homo*, nempè *supra formale complexum* ex Naturâ Humana, & ex Hypostasi. Dubium esse posset, an etiam posset dici Christus Filius Naturalis, *ut homo*, reduplicando supra Humanitatem præcisè: in quo censeo primò: si reduplicatio sonet, quòd ipsa species Naturæ est ratio Filiationis, non posse dici: quia est species Naturæ diversa. Censeo secundò: si reduplicatio sonet, quòd ipsa constitutio Humanitatis Christi est impedimentum alterius Filiationis, quàm Naturalis: & simul necessitas, ut suppositũ ex ea resultans sit Filius Naturalis Dei, posse dici, & dicendum cum maximâ cohærentiâ ad eâ, quæ Synodus Francofordiensis, & Adrianus ajunt, asserendo Christum *secundùm Humanitatem* esse Filium proprium Dei. *Adrian. & Francof.*

103 Sed dices: Christus, *ut homo*, non est Deus, quomodocumque reduplicatio fiat, dummodo fiat expressè, *ut homo*: ergo neque est Filius Naturalis. Probò consequentiam primò: quia Filius, *ut Filius*, est similis Patri in Naturâ: ergo Filius Dei Naturalis, eo modo, quo dicitur esse Filius Dei, debet concipi ut similis Patri in Naturâ: ergo sub illâ ratione, sub quâ nequit dici formaliter Deus, nequit dici formaliter Filius Dei Naturalis. Secundò: Qui non est Deus, non potest esse Filius Dei; alioquin nulla sunt argumenta Patrum contra Arianos: ergo qui sub aliquâ ratione non est Deus, non potest sub illâ dici Filius Dei. Confirmatur: *nota reduplicans* potest resolvi in causalem respectu prædicati, & significat Prædicatum convenire subjecto propter rationem formalem supra quam illa cadit; atqui esse Filium Naturalem non potest convenire Christo propter rationem formalem, propter quam est homo: Nam hæc est Humanitas, aut certè non est similitudo in Naturâ: ergo Christus *ut homo* non potest dici Filius Naturalis Dei.

104 Imprimis notavi jam *lib. 1. disp. 6.* sic posse significare *notam reduplicantem ut* etiamsi cadat supra Humanitatẽ, ut vera sit hujusmodi propositio: *Christus ut homo est* *Suprà lib. 1. disp. 6. num. 22.*

Deus, si nempè usus particulæ non sit *limitativus*, sed *augmentativus*. Vide *ibi nu.22.*

105 Deinde permisso antecedente, nego consequentiam. Ad primam probationem: distinguo antecedens: est similis Patri in Naturâ, formaliter, & in facto esse sub omni præcisione, nego: *exigitivè*, & ex titulo quem formaliter dicit ex vi processionis à Patre, concedo. Itaque Filius est *suppositum vivens à vivente*, vi originis necessariò manens cum necessitate habendi Naturam eandem, aut similem Paternæ: id quod jam convenit Christo, etiam, *ut homini*. Ad secundam probationem, concesso antecedente nego consequentiam, ex modò dictis. Ad confirmationem, admisso quòd *nota reduplicans* possit & debeat in causalem resolvi (quod non semper est verum) dico rationem formalem, supra quam reduplicat in hac propositione, *Christus, ut homo est Filius naturalis Dei*, non esse utcumque Humanitatem, sed vel ipsam ut constitutam in Christo, vel (quod communiùs solet asseri) complexum ex Humanitate, & Personalitate Verbi: propter hanc autem jam convenit Christo esse Filium Naturalem Dei, quia propter hanc rationem manet *hic homo* constitutus *suppositum vivens à vivente conjuncto in similitudinem naturæ*; nam constitutus manet ex necessitate formali habendi intrinsecè naturam eandem Patris, ex vi processionis ab ipso.

106 Dices iterum: Filius Naturalis est, qui à Patre procedit per generationem Naturalem; sed Christus *ut homo*, non procedit à Patre, generatione naturali: ergo Christus, *ut homo*, non est Filius Naturalis. Major videtur perse nota: & minor patet, tùm quia generatio naturalis est æterna generatio; sed Christus, *ut homo*, non procedit à Patre per æternam generationem: ergo. Tùm etiam quia Christus, *ut homo*, fit per actionem temporalem toti Trinitati communem: ergo. Hac instantiâ se premit plurimùm illustrissimus Godoy: ea tamen juxta nostram explicationem, facilem habet solutionem. *Respondetur.*

Ill. Godoy.

107 Distinguo majorem: qui à Patre procedit per generationem Naturalem, *quæ sit ratio habendi Naturam Patris*; concedo, *quæ sit ratio totius, quod est in Filio naturali*: nego: nam homo est Filius hominis generantis: ubi generatio, licèt sit ratio, cur genitus habeat naturam generantis, non est processio quâ fiat totum quod est in genito; & in ipso Filio Divino Generatio Naturalis est ratio, cur genitus habeat Naturam Patris æterni: & non est ratio quâ fiat ipsa Natura. Et ratio est: quia eò præcisè quòd suppositum ex vi generationis naturalis habeat naturam Producentis, est *suppositum vivens à vivente conjuncto, &c.*

108 Et distinguo jam minorem: Christus, *ut homo*, non procedit à Patre, per generationē naturalem, id est, non habet per generationē Naturalem Patris, Naturā Patris, nego id est, non fit per generationē naturalem, quidquid est in Christo, *quà homine*, concedo, & nego consequentiam. Ad probationem minoris, dicatur, Christum, *ut hominem*, non quidem accipere totum esse quod habet per generationem æternam: accipere tamen, *ut hominem*, per ipsam generationem æternam à Patre, non ab æterno, sed in tempore, *in principio conjuncto esse in similitudinem Patris*, & Naturā ipsam Patris, ut explicuimus.

109 Instabis: Christus, *ut homo*, non est genitus æternà generatione Patris: ergo, *ut homo*, non est Filius Naturalis æterni Patris. Consequentia patet: quia esse Filium est esse genitum: quid enim magis paradoxum quàm dari sine ratione genitum Filium? Antecedens probatur. Quia vel esset genitus æternà generatione ab æterno, vel in tempore? Non ab æterno: quia *ut homo*, Christus in tempore extitit. Non in tempore: quia generatio est æterna: ergo.

110 Respondetur: Inter *esse genitum*, & *esse Filium*, licèt entitativè sint eadem, quoad denominationes posse dari diversitatem: nam *esse Genitum* formaliter explicat terminationem processionis à Patre penès id quod processionem terminat, seu penès formalem terminum *quo* processionis: esse verò Filium, solùm explicat, esse *Vivens suppositum à supposito vivente ex vi processionis in similitudinem Naturæ quà talis.* Hinc est quod licèt Christus, *quà Filius Naturalis*, nequeat non dicere, esse genitum ab Æterno Patre; tamē factà reduplicatione supra complexum explicans expressiùs formam, quâ non terminat processionem æternam, ut terminus *quo* productus, non debeat dici genitus æternà generatione, *ut homo*: dici tamen possit, & debeat, ut homo, Filius naturalis: quia, *ut homo*, ly *ut* reduplicante complexum ex Humanitate, & Filiatione, seu hypostasi Filii, est *vivens suppositum*, &c. Vnde distinguo antecedens: non est genitus, cadente denominatione, supra formam re-

dupli-

duplicatam, concedo: cadente, suprà suppositum, nego antecedens & consequentiã: Vt ex datâ doctrinâ constat.

111 Ex his collige duplicem Filiationem naturalem in Christo solùm esse: *alteram* erga Matrem: erga Patrem *alteram*: illam, *temporalem*; *æternam*, alteram: sed utraque Filiatio naturalis cadit in idem, unumque suppositum hominis simul,& Dei: unde non duo, sed unicus Filius est.

SECTIO IV.

QVOVSQVE DICI POSSIT CHRISTVS Prædestinatus?

112 TOta lis de modo loquendi; atque adeò de voce nobis hìc tota quæstio: quam tameu prolixè versant,& ad nauseam usque Nonnulli Theologi ex Moder-
Ill. Godoy. nis, & inter ipsos maximè Petrus Godoy *disp. 55 & seqq.* Res est omninò tenuis, & levissimi calami. *Noto* primò: vocem prædestinationis ex usu frequenti Theologorum, & Scripturę solùm significare Actum prædecernentem, ut aliquid sit. *Noto* secundò: ex usu Scholæ, restrictam esse vocem ad significandam efficacem & æternam prædispositionem Divinæ voluntatis circa Beatitudinem supernaturalem,& alia ejus lineæ beneficia Gratiæ. Vnde simpliciter, & sine addito, solùm dicuntur Prædestinati, qui visuri sunt Deum,ex prædecretâ Dei dispositione. *Noto* tertiò: dupliciter posse aliquid prædestinari, aut prædecerni, seu esse prædestinatum, aut prædecretum. Primò *absolutè*, & *secundùm se*: quatenùs decretum est, ut esset, aut fieret ab eo,cujus à voluntate pendet in existendo. Secundò *respectivè*: quatenùs aliquid per antecedentem dispositionem ordinatur ad aliquid aliud. Vbi vides *Tria* distingui: *actum præordinantem*: *res*, *quæ ordinatur*:& *terminus*, ad quem ordinatur: qui necessariò debet distingui ab ipsâ re, quæ dicitur ordinari. Iam est

113 Dicendum primò: Christus, seu *hic homo* Christus simpliciter potest dici Prædestinatus Filius Dei, *absolutè*. Ratio est, quia Christus, *ut talis*, ab æterno decretus est ut existeret:à Divinâ enim voluntate pependit, quòd existeret hypostatica unio, quâ cæpit existere Christus suppositum constans ex Humanitate & Hypostasi Dei Verbi. Et in
Cõc.Tolet. hoc sensu intelligendum est Concilium Toletanum XI. *cap.1.* dum affirmat, *credi debere Christum & factum, & prædestinatum fuisse secundùm quod de Beatâ Virgine natus est.* Et in eodem sensu intelligo cum Anselmo, Alapide, & aliis locum Pauli *ad Rom. 1 Qui factus est ei ex semine David secundùm carnem, qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundũ spiritũ Sanctificationis, ex resurrectione mortuorum.* Et hoc etiam sensu videtur loqui Sanctus Thomas *3. p. quæst. 24. art. 1. Corp.* *Anselm. Cornel. Rom. 1.* *S. Thomas.*

114 Dicendum secundò: Non verè dicitur, quòd *hic homo* designando Christum, seu Christus, *ut hic homo*, sit prædestinatus *respectivè*, ut sit Filius Dei. Ita Toletus, Becanus, Martinonus, & alii post Durandum. Ratio est: id, ad quod aliquis prædestinari dicitur, debet esse *ultra* & *extra* substantialem constitutionem ipsius: quis enim dicat hominem prædestinari, ut animam habeat Rationalem? atqui *hic homo*, designando Christum, dicit in sui substantiali constitutione, esse Filium Dei: ergo ad id nequit dici prædestinatus. *Toletus. Becan. Martinon. Durand.*

115 Hæc vis rationis nequit eludi per superficiales præcisiones, & disjunctiones, quas inducunt Suarez, Lugo, Aldrete, & Godoy. *Hic*, multis fusè impugnatis, ait Christum *ut hominem*, ly *ut* significante complexivè, *& hunc hominem*, jam distingui formaliter per rationem, vel virtualiter ab esse Filii Dei. Contra: quia hæc distinctio non cadit in Deum, neque sufficit: alioquin & hypostasis divina posset prædestinari, ut sit Deus: & homo, seu Animal hominis, ut sit Rationale, & (ne sit tergiversandi ratio) Petrus albus, *ut albus*, ad disgregatívum visûs. *Illi tres* ajunt, quòd *hic homo* non dicit determinatè subsistentiam Divinam, sed subsistentiam vagè, vel divinam, vel humanam. Contra etiam: quia neque ista disjunctio cadit in Deum, neque sufficit: nam *hic homo*, licèt apud nos non significet determinatam subsistentiam,at Deo significat: quippe in re, & in Divinâ idea non est nisi per determinatam. Adde, neque sic dari terminum sufficienter distinctum. *Suarez. Lugo. Aldrete. Godoy.*

116 Opponunt locum Pauli *citatum*. Sed jam respondi. Addo, eum habere multas alias expositiones longè probabiles: insinuo duas. *Primam* ex textu græco, ubi pro *prædestinatus* legitur *declaratus*, & *manifestatus* Filius Dei, nempe virtute miraculorum, sanctificatione hominum, & resurrectione ex mortuis. Quæ interpretatio, præterquam quòd est Chrysostomi, Theophilacti, & *Chrysostom. Theophil.*

& PP. Græc. Græcorum Patrum, maximè textui consonat. *Aliter*, ita ut Christus non dicatur ab Apostolo *Prædestinatus* simpliciter ut sit Filius Dei, sed ut sit *Filius Dei in virtute*, nempe, ut nos redimat, Sanctificet, & resuscitet: quasi sensus sit, *Christum esse prædestinatum ad officium redimendi, Sanctificandi, & resuscitandi* homines. Ita Augustinus, & post ipsum Titelmanus, & Cajetanus.

Augustin. Titelman. Cajetan.

117 Dicendum tertiò: Neque Christus, neque Humanitas Christi, *prout talis*, potest propriè dici prædestinari ad Gloriam, & alia dona, quæ consequuntur ad Vnionem. Ratio mihi non est, ea quâ utuntur aliqui Thomistæ, nempe quòd Prædestinatio semper esse debet ad id, quod est in Prædestinato supremum, & præcipuum, qualia certè non sunt hæc dona in Christo Domino, aut in Humanitate. Hæc ratio est inefficax: quia omninò libere sibi assumit usum hujusmodi. Imò patet oppositum: nam homo, non solùm dicitur prædestinari ad gloriam Animæ; sed etiam ad gloriam corporis, & dona Gratiæ.

118 Ratio igitur mihi est: quia Terminus propriè Prædestinationis debet esse gratuitus, & indebitus Rei prædestinatæ *ex usu communi*: atqui Christo non est gratuita collatio Gratiæ vel Gloriæ, neque item Humanitati Christi *prout tali*: habet enim in Vnione Hypostaticâ jus ad hæc omnia, vi cujus nequit simpliciter Christo, aut Humanitati fieri ulla nova Gratia. *Ob hæc* dici solet communiter, quòd nequat dici Prædestinatus ad esse hominis, aut ad alios terminos Filius Dei: quia ipsi per nullum fieri potest Gratia, aut beneficium. *In conclusione* tamen dixi *Propriè*. Nam *impropriè*, facilè adducor, ut Christus, *ut homo*, & humanitas dicant ut Prædestinati ad ea dona, quatenùs ab æterno prædecretum simul est, ut Christus gauderet jure suo, & ea haberet. Et certè in hoc sensu posset etiam dici, quod Filius Dei prædestinatus sit ad esse hominis.

119 Dicendum quartò: Potest Humanitas dici prædestinata ad Vnionem Hypostaticam & insimul ad dona consequentia: imò ad esse Filii Naturalis, *abstractè*, non *concretè*, id est, non ut sit Filia, sed ut sit in Filio, & constituat suppositum quod sit Filius Dei. Ratio prioris partis est: quia Deus nihil facit in tempore, quod ab æterno non prædecreverit: elevata autem est Humanitas in tempore ad unionem: ergo prædecreta, & prædestinata est respectivè ad Vnionem. Ratio secundæ partis est: quia dona omnia data sunt, moraliter in ipsâ unione. Ratio tertiæ partis est: quia Denominatio Filii non est Naturæ, sed suppositi. Humanitas autem non est filia: non ergo prædestinata est, ut sit Filia.

120 Dices: Neque Prædestinati denominatio dicitur de Naturâ, sed de supposito ex Sancto Thomâ. Dico Sanctum Thomam loqui, quando sermo est de termino Prædestinationis, qui convenire Personæ potest, & datur Persona, cui conveniat: non verò quando Persona non est, cui conveniat, & aliàs Naturæ potest convenire. Cæterùm ex usu Scripturæ & hominum, non est cur ea denominatio restringi solùm debeat ad Personas. Quæ ultra hîc agit Angelicus Doctor, præmissa sunt *lib. 3. disp. 3.* & hoc ipso *lib. disp. 4. de Merito* Christi Domini.

S. Thomas.

Suprà lib. 3. disp. 2. & 3. & hoc lib. 5. disp. 4.

DIS-

DISPVTATIO VI.

CHRISTI DOMINI OFFICIA.

1 *ECEM* fuisse video: Nam Christus considerari potest, ut *Caput Ecclesiæ*, ut *Redemptor*, ut *Medicus*, ut *Legislator*, ut *Iudex*, ut *Doctor*, ut *Sacerdos*, ut *Propheta*, ut *Mediator*, & demum ut *Rex*: & illa *novem* vix separari possunt à Munere *Mediatoris*: & concernunt Potestatem Spiritualem: quæ in Christo triplex excogitari potest: *Redemptiva*, *Legislativa*, & *Sacerdotalis*: intra quas species continentur ea munera novem, quæ primò numeravi. Decimum Regis, & Regni concernit Potestatem Temporalem ipsius Christi. Singula percurremus, quantum omninò sit opus, ad singulorum intelligentiam, & ut ex ipsis clarè discussis maximè appareat Christi Domini, *quà Hominus*, Potestas tam Spiritualis, quàm Temporalis. Attingamus, quæ minoris moliminis sunt.

SECTIO I.

DE CHRISTO CAPITE, REDEMPTORE, & Medico Animarum.

2 ET quidem de primo Munere *Capitis* constat satis ex *disp. 1. præsentis libri sect.* 4. ubi dedimus omnia, quæ Christum attingunt ut Caput Ecclesiæ; explicatis enim ejus constitutione, præeminentiâ, & influxu, quod ibi præstitimus, nihil aliud inquirendum occurrit. *De Redemptoris* officio, *Tria* sunt etiam, quæ sciri debent: nempe, ejus quidditas, & ratio in Christo Domino; effectus, & usus: quæ tria singula plenè jam anticipavimus *lib. 4. præsertim disp. 1. & 2.* Duo hæc ergo munera constat ex *loc. præcitatis* negari non posse Christo: & *hìc*, Doctrinæ solùm ordine, attexui.

Supra disp. 1. sect. 4.

Et lib. 4. disp. 1. & 4.

3 Restat de tertio *Medici* breviter dicere. Et quidem eo munere gloriatum, & functum respectu animatum Christum Dominum constat ex ejus ore dicentis *Matth. 9. non est opus valentibus Medico, sed malè habentibus. Non veni vocare justos, sed peccatores.* Vbi Dominus satis expressit & rationem, & effectum, & functionem officii. Vix enim, nisi denominatione, differt à Munere Redemptoris. Propriè tamen convenit Christo, quia propriè nobis convenit spiritualis ægritudo, quam pellit impertiendo salutem per exhibita remedia Sacramentorum.

Matth. 9.

4 Sic enim discutro: Peccatum non solùm est in rigore captivitas Animæ, sed etiã morbus: ergo sicut eruẽdo nos à captivitate, propriè convenit Christo munus *Redemptoris*, ita eruendo nos à morbo per peccatum contracto, convenit etiam Munus *Medici* nostri. Antecedens præterquam quòd ponitur ab ipso Christo: (neque enim peccatores dicerentur *malè habentes*, nullà ex peccato contractà Animorum ægritudine) patet: Nã infirmus, & ægrotus dicitur ille, qui nequit obire actiones Naturæ conveniẽtes: atqui ex peccato contrahitur impotentia obeundi actiones rectę Naturę convenientes: destituitur enim peccator Gratiæ donis, sine quibus impossibilis esse dicitur observantia legis etiam naturalis, saltem diuturna: ergo.

5 Ex his patet, quà ratione functus fuerit hoc munere Christus Dominus: & quanto jure frequenter accurrerit Regius Psaltes, cognità suæ animæ infirmitate, & origine ipsius per illa, vel similia: *Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccavi tibi.* Vtinam hæc, aut similia, nunquam nobis saltem mente deciderent!

Passim in Psal.

SECTIO II.

DE CHRISTO PROPHETA, DOCTORE, Iudice, Legislatore, & Mediatore.

6 CIrca *primum* constat ex *disp.1. sect.1.* (cùm de Gratiis gratis datis) Chri-
Abulens. stum fuisse *Prophetam*: ubi Abulensem propter existimatam imperfectionem obscuritatis in ratione Prophetię subdubitantem, vel negantem, anticipatò repulimus. Id quod
Deutcron. 18. de Christo prædixerat Moyses Deuteronom. 18. dum dixit: *Prophetam de Gente tua, & de Fratribus tuis, sicut me, suscitavit tibi Dominus Deus tuus.* Quæ dicta à Moyse de
Actuum 3. Christo, testatur apertè Sanctus Petrus *Act. 3.22.* Neque constat minùs, exercuisse multipliciter, & sæpè Christus Dominus, *Prophetæ* munus: id quod in historiâ Evangelicâ est valdè pervium.

7 Circa *secundum*, multa disputat San-
S. Thom. ctus Thomas *quæst. 42.* ubi locupletissimè
P. Suarez. Doctor Eximius *tom. 2. in 3. part. disp. 30.* Imprimis certum est convenire Christo *Doctoris* officium, nihil enim frequentius in Scripturis: imò ipse de se testatus est Ioan-
Ioann. 13. nis 13. *Vos vocatis me Magister, & Dominus, & benè dicitis.* Deinde censeo convenire Christo *Doctoris* munus per se ratione Hypostaticæ Vnionis. Ratio est: quia ratione Vnionis habet esse caput Ecclesiæ, summumque Sacerdotem: de quorum ratione est illuminare sibi subditos: unde patet convenire hoc Christo munus, non solùm respectu hominum, sed etiam Angelorum: omniumque Creaturarum disciplinę capacium.

8 Insuper censeo, virtutem docendi in Christo esse excellentiorem, quàm in ullâ
Dotes Doctoris, & Magistri. Creaturâ possit esse. Id quod patet, si considerentur tria quæ maximè in *Doctore* requiruntur: *Probitas, Scientia, & Scientiæ modus.* Iam de qualitate Doctrinæ, constat ex Evangelio. Sed quo eam modo docuit? *palam* quidem, & *viva vocis oraculo*, non verò Scripto. Id quod ex traditione debet nobis esse certissimum. Ex quo refutantur aliqui, conati libros aliquos attribuere Chri-
Doct. Ang. sto Domino. Videatur Doctor uterque: An-
Doct. Exim gelicus, & Eximius *loc. cit.*

9 Circa *tertium*, de Fide est contra Lutherum, Herbrandum, & alios Sectarios nostri temporis, Christo, *qua Homini*, negari non posse potestatem *legislativam*, & mu-
Isaia. 33. nus *Legislatoris*. Patet ex Isaiæ 33. ubi Christus dicitur *Legifer noster*: item ex Matthæi *Matth. vlt.* ultimò. *Data est mihi omnis potestas, in Cœlo & in terra*: quam satis ipse Christus de legislativâ explicuit per verba, quæ subdidit. Demum ex Tridentino *Sess. 6. can. 21.* *Trident.* Er ratio est, quia hæc potestas annexa est officio supremi Capitis, & Regis.

10 Sed explicanda sunt *origo, excellentia, universalitas, & usus* hujus legislativæ potestatis in Christo. Et quidem *origo* est ipsa suppositi dignitas, & excellentia unionis, unde provenit dignitas, Capitalis, & Regia. Deinde ejus potestatis *excellentia*, ut benè monet Suarez, tanta est, ut nulli creaturæ concessa sit unquam similis, aut possit. *P. Suarez.* Tùm quia est quodammodo Divina ratione suppositi. Tùm quia est amplissima. Tùm etiam: quia fuit abrogativa legũ veterum, & institutiva nobilissimæ. Tùm demum, quia potuit subrogare Vicarium. Præterea *universalitas* tanta est, ut sub se habeat omnem creaturam rationalem, Homines, & Angelos. Nec malorum rebellio eos eximit à potestate legislativâ Christi coercitivâ: quæ Vniversalitas palàm colligitur ex verbis ipsius Christi citatis Matth. *ultimo*, & ex universalitate Capitis, & Regni, de quo *sect 4.* *Infrà sect. 4.* Demum *usus* multiplex fuit, tùm abrogando, tùm instituendo varias leges: & ex ipsis, Evangelicam: in quâ triplicia præcepta tulit: *Moralia, Sacramentalia, & Fidei.* Inter quæ id interest, quòd Sacramentalia sunt instituta de novo: reliqua non tam de novo instituta, quàm aucta de novo, & explicata.

11 Circa *quartum* de munere judicis (quod utpotè annexum Potestati, & Authoritati legislatoris negari non potest Christo, *quà homini*, testante idipsum Scripturâ) disputat ubertimè, & minimè otiosè inter alios Doctor Eximius *tom. 2. à disputat. 52.* *P. Suarez.* quem per otium lege. Nos tria brevi tangimus: Potestatis hujusce judicialis in Christo, *quidditatem, causas, & usum.*

12 Dico igitur primò: potestas judicialis in Christo non est primaria, sed quasi ex commissione; vera tamen, & propria est, & in suo ordine veluti Ordinaria. Prima pars patet, quia primaria potestas est solius Dei *privativè*: dicit enim supremam Authoritatem, & independentiam. Et exinde dicitur ea potestas in Christo *quasi delegata*; pendet enim, & oritur à supremâ Dei. Neque id obstat, ne suo etiam modo, & in suo ordine dicatur *ordinaria*; nam habetur à Chri-

sto

sto ex *jure Personæ*, & ratione proprii muneris, nempè: quia Legislator est, & Sacerdos, & Rex: per quæ constant, & sibi conveniunt secunda, & quarta pars assertionis. Tertia probatur: quia alioquin non esset Christus verè, & propriè judex. Adde, in Christo esse Potestatem jurisdictionis, & Authoritatem pronuntiandi sufficienti causarum, & legum notitiâ, & rectitudine voluntatis munitam: ultra quæ nihil desiderari potest ad rigorem judicialis Authoritatis.

13 Dico secundò: Potestas judicialis in Christo, licèt, respectu Divinæ, possit dici *quasi ministerialis*, tamen in suo ordine suprema est, & excellentiæ, nulli puræ creaturæ communicabilis. Ratio est, quia in Christo provenit ex perfectionibus, quæ nulli puræ creaturæ competere possunt.

14 Dico tertiò: Hæc potestas fuit Christo connaturalis, *ut homini*, & quoad actum primum ipsi concessa ab instanti conceptionis. Prima pars patet: quia sequitur Dignitatem Capitis, Legislatoris, & Regis, quæ Christo ex Vnionis, & Suppositi dignitate proveniunt. Secunda patet etiam: quia in instanti Conceptionis fuit jus ad hanc authoritatem; nec fuit cur differretur. *Dices*: quomodo ergo dicitur eam Christus obtinuisse per *merita*. Ajo, quia, & duplici titulo juris physici, & moralis habere voluit. Tùm quia quoad usum, & exercitium habere noluit potestatem judicis, nisi per merita. Dico quartò *de usu*: eum quidem morte meruit Christus, & principaliter post mortem exercet: isque multiplex est: præcipuè tamen duplex: alter in *particulari judicio* uniuscujusque, cùm morimur; alter *in universali*, cùm resurgemus. Videte Suarez.

15 Circa *quintum* de munere *Mediatoris*, major esse solet controversia: levis tamen, postquam Redemptoris officium explicuimus *lib.* 4. Nam in Christo Mediatoris officium vix differt à munere Redemptoris, præterquam denominatione, & extrinsecâ ratione. Nihilominùs *duo* hìc breviter explicanda. *Primum*: an solus Christus sit Mediator inter Deum, & homines? *Alterum*: juxta quam naturam Mediator sit? *Nota*. Is propriè Mediator dicitur, qui inter Personas dissidentes, ut eas inter se conciliet, intercedit. Id quod fieri potest quatuor modis. Primò discernèdo, & judicando utriusque causam: & sic *Arbitri* dici possunt Mediatores. Secundò: referèdo hinc inde pacta, & coditiones: & sic *Internuntii*, & *Proxenetæ* dicuntur etiam Mediatores. Tertiò, orando, & supplicando. Quartò, solvendo, & satisfaciendo uni parti pro alterâ.

Suprà lib. 4.

16 Dico primò: hoc ultimo modo solus Christus dici potest mediator Dei, & hominum: aliis tamen non ita solus Mediator est Christus, ut alii sancti non sint, & maximè Beatissima Virgo. Prima pars patet: quia solus Christus obtulit, & offerre potuit condignam satisfactionem pro offensis, ut *latè* disputavimus *lib.* 2. & 4. & in hoc sensu intellige Paulum 1. Timoth. 2. 5. cùm dicit: *Vnus enim Deus, unus & Mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus, qui dedit Redemptionem semetipsum pro nobis*. Secunda pars patet etiam: quia alii modi non dicunt tantam excellentiam, ut pura Creatura non possit exequi. Adde, quod de se Moyses dixit Deuteronom. 5. 5. *Ego sequester, & medius fui inter Dominum, & vos*. Et Sancti interponuntur à Fidelibus apud Deum. De Beatissimâ Virgine *nefas* est dubitare. Neque curandæ sunt verlutiæ aliquorum hæreticorum abutentium aliquibus Scripturæ, & Patrum testimoniis, ut recursum ad Sanctorũ & Deiparæ orationes Fidelibus intercludant, subdolâ sub specie honorificandi Christum Dominum. Videatur de ipsis, si otium est, Iaubertus de Barrault *part.* 2. *Clypei cap.* 2. & concisiùs Martinonus *disp.* 15. *sect.* 5.

Suprà lib. 2. & 4. — *1. Timoth. 2.* — *Deuteron. 5.* — *Barrault.* — *Martinon.*

17 Dico secundò: Munus *Mediatoris* convenit Christo *quà homini* & secundum Humanitatem. Est contra Lutheranos & Calvinistas. Et ratio est: Tùm ex verbis citatis Apostoli. Tùm etiam quia opera, per quæ Christus exercuit officium mediatoris, fuerunt opera Humanitatis: non tamen utcumque, sed condignificata ab excellentiâ Personæ, ea opera per Humanitatem, exercentis, & operantis. Per quæ occurrimus *Stancaro*, qui sensit soli Naturæ Humanæ convenisse officium Mediatoris: & Calvinistis, qui senserè Christo secundum Divinitatem, & quà Deo, illud officium convenire: quasi Christi, quà Dei, possent esse *intercedere, orare, sacrificare, supplicare, & adorare Deũ*. Sed tu vide de his inter alios Bellarminum *tom.* 1. *toto lib.* 5. *de Christo*. Nos ad ãlia quæ magis sunt Scholastici pulveris, & controversia magis, ascendimus.

Stancarus Calvin. — *Cardinalis Bellarm.*

* * * \

SECTIO III.

DE CHRISTO SACERDOTE, EIVSQVE Sacerdotio.

Heb.5. & 8. *P. Bernal.*

18 SAcerdos (ut ex Apostolo ad Hebræos 5. & 8. rectè colligit P. Bernal *disp.* 60 *sect.*1.) est *Creatura Rationalis legitimè constituta, & destinata ad Sacrificium offerendum*: quæ definitio vel descriptio ipsâ difficultatum subsequentium explicatione clarescet.

Psal.109.

19 Prima difficultas: an Christus verè & propriè *Sacerdos* sit ? Affirmo tanquam rem de Fide. Primò ex Psalm.109. ubi David de Christo prophetice: *Iuravit, ait, Dominus, & non pœnitebit eum : Tù es Sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.* Secundò ex Apost. *loc. cit. Habemus Pontificem Magnum.* Tertiò ex Conciliis Alexandrino, *in Epist. ad Nestorium, anathematismo* 10. Ephesino eandem Epistolam amplexo, & Tridentino *Sess.*22. *cap* 1. *& can.*1. *&* 2. & ratio est: quia Christo Domino convenit tota definitio Sacerdotis, & ipsi utpote Mediatori inter Deum, & Homines maximè convenit Potestas, & dignitas Sacerdotalis.

*Hebræor.*8 *Concil. Alexand. Ephesin. Trident.*

20 Secunda difficultas: an Christus sit Sacerdos, *ut homo*: an *ut Deus* ? Respondeo contra Lutheri,& Calvini Discipulos, Christum, *ut hominem*, & *non ut Deum*, esse Sacerdotem. Primò: quia munùs Sacerdotis est offerre Sacrificium per actionem protestativam submissionis, & cultùs Deo tanquam Superiori ; atqui Christus *non ut Deus*, sed solùm *ut homo* præstare id potuit: ergo. Secundò : quia secundùm eam naturam Christus Sacerdos est, secundùm quam est Mediator: Sacerdos enim Mediatoris Personam agit, & munus exercet : at Christus Mediator est secundùm Naturam Humanam ex *nu* 17. ergo. Tertiò: quia Christus secundùm eam naturam est Sacerdos, secundum quam est principium elicitivum actionis sacrificæ, seu quæ propria est Sacerdotis; atqui Christus secundùm solam Naturam Humanam est principium elicitivum actionis Sacrificæ: ergo &c. Ex quo patet per hujusmodi loquēdi formas non excludi Divinitatem, tanquam principium condignificativum actionis Sacrificæ, & tanquam radicem dignitatis Sacerdotalis.

21 Tertia difficultas: quam Meratius vocat in præsenti *præcipuam, & pulcherrimam*: Quâ nempe formâ, seu quasi formâ factus sit Christus, & constitutus à Deo Sacerdos? Ipse Meratius *disp.* 50. *sect.*5. secutus Patrem Vazquez *disp.* 85. *cap.* 2. & quem videntur alii sequi, latè contendit, eam *characteristicam quasi formam* fuisse Vnionem Hypostaticam, & Divinitatem Vnitam : per quam (præcisà quavis aliâ extrinsecâ designatione, deputatione que & voluntate,) tanquam per *oleum*, & *unctionem* spiritualiter, & mirabiliter mansit, ut ajunt SS. PP. Humanitas *uncta*, & *delibuta*, pro Summo Pontificatu, & Sacerdotio. Pater Bernal *sect.*1. §.3. præter gratiam unionis requirit etiam ad constitutionem Sacerdotis in Christo, extrinsecam Dei voluntatem supervenientem Vnionis Gratiæ. Prudentius *tract. ultim. disp.*2. *dub.* 2. *sect.*1. ab utroque discedit, & omninò excludit Hypostaticæ unionis gratiam à ratione constitutivà Sacerdotii.

Meratius. *Vazquez.* *P. Bernal.* *M. Prudēt*

22 Subscribo contra Bernal, & Prudentium Vazquio, & Meratio. Primò: quia est aperta Sententia Cyrilli, Nazianceni, Eliæ Cretensis, Germani Constantinopolitani, Damasceni, & Clementis Romani apud Meratium, quorum iste *lib.* 8. *Constit. cap.* 46. dixit Christum esse *Naturâ Pontificem*: quod verum esse nequit, nisi ipsa Vnionis Gratia, fuerit characteristica constitutio Sacerdotii. Alii passim ajunt, Humanitatem *unctam* spiritualiter pro dignitate Sacerdotii non alio quàm ipsius *Divinitatis oleo*: quo satis exprimunt ipsam Vnionis gratiam esse characteristicam veluti formam Sacerdotii constitutivam in Christo Domino.

Nostra mens cum Cyrill. *Nazianz.* *Elia Cret.* *Germ.Cōst.* *Damasc.* *Clem.Rom.*

23 Secundò, ratione à posteriori, quam acutè promovet Pater Meratius *sect.*6. quia Christus Dominus est Sacerdos *in æternum*, id est, *sine fine*: ergo Sacerdos est, non ex extrinsecâ deputatione, sed ex intrinsecâ & mirabili unctione Divinitatis. Consequentia patet: quia pro æternitate Sacerdotii Christi nulla potest afferri congrua ratio, nisi Dignitatis æternitas : nam neque ab effectu Sacrificii, alioquin æterno, solidè; neque ab æternitate Sacrificii, verè; neque à tam longâ Sacrificii duratione, ad finem scilicet usque sæculorum, propriè; neque ab extrinsecâ deputatione, (quippe solùm præstat effectum pro tempore quo Sacerdos fungi potest officio,) congruè peti potest, ut evolventi Vazquium, Meratium, imò Bernalium contradicentem, planum fiet. Antecedens ergo probatur. Tùm ex *Psalm.* 190. Tùm ex Apost. *ad Hebræos cap.*7. ubi de Christo dicitur

P. Merat. *Psalm.*109 *Hebræor.*7

cur habere *Sacerdotium sempiternum*: imò *secundùm virtutem* vitæ insolubilis. Tertiò ratione demum à priori: quia Vnctio substantialis, quâ per ipsam Divinitatem consecratur, & ungitur Humanitas, continet in se eminentissimè quicquid est perfectionis in externâ hominum unctione, quâ homines solent, & possunt consecrari in Sacerdotes, imò seipsâ formaliter constituit jus, & potestatem Sacrificandi Deo: quæ cùm alioqui legitima sit, & à Deo accepta, non potest nõ esse sublimis dignitas Sacerdotii.

24 Dices primò: ad quid æternitas Sacerdotii, si non est æternitas sacrificii? Secundò: quia Sacerdos dicit institutionem extrinsecam: imò Sacerdotium Christi specialiter dicit ex *loco* Psalmi 109. ubi interponitur juramentum Dei pro institutione Christi in Sacerdotem. Tertiò: quia in Christo data est vera dignitas Sacerdotalis ad sacrificandum Agnum Paschalem; at hæc dignitas non consistit in Vnionis Gratia: sine hac enim illa in pluribus extitit. Quartò: quia non videtur ratio esse, cur non obstante Vnione Hypostaticâ, deficere Christo possit Sacerdotalis Dignitas. Levissima hæc sunt.

25 Ad primum, dico, æternitatem Sacerdotii non esse in Christo otiosam sine æternitate sacrificii, quia non solùm, & præcisè est ex fine sacrificii, sed maximè ex naturâ substantiali ipsius Christi: cui nempè talis dignitas, substantia est.

Ad secundùm, dico, dignitatem Sacerdotis eòipsò perfectiorem fore, quò magis nobilis sit modus consecrationis: quæ tamen fieri potest per substantialem unctionem Fateor, requiri Decretum Dei in casu nostrò, non verò distinctum ab eo, per quod decernitur Vnio Humanitatis. Quòd autem Deus jurasse dicitur potiùs Dignitatem Sacerdotis, quàm ullam aliam Regis, & Capitis: licèt singulæ in Vnione consistant; est ratio specialis, non solùm ex materiâ, quæ Sacrificium est, & est actus Religionis, sicut & actus jurandi: sed etiam ex fine Incarnationis sic præstitę, qui fuit Humani Generis Redẽptio per cruentũ Sacrificiũ Christi Sacerdotis in Cruce. Ad tertium, nego fuisse ejusdem formaliter rationis dignitatem Christi Sacerdotalem etiam respectu Sacrificii *veteris Agni*, ac fuit in aliis Sacerdotibus: Christi enim substantialis fuit, & nobilissima. Ad quartum, nego quod assumitur: imprascindibilis enim est unctio Hypostatica Humanitatis à Dignitate Summi Pontificatùs.

26 Quarta difficultas: Quousque perfecta sit Sacerdotalis dignitas Christi Domini? Respondeo, usqueadeò esse, ut superet omnem aliam potestatem Sacerdotalem. Ostendo excessum, ratione constitutionis, ratione objecti, ratione independentiæ, & ratione excellentiæ. Et quidem *ratione* constitutionis: nam consistit in ipsâ unctione intrinsecâ Divinitatis: cæteræ dignitates unicè stant, vel in extrinsecâ deputatione Dei, aut populi eligentis, aut in aliquâ participatione Dignitatis, & potestatis ipsius Christi. *Ratione* objecti: nam habuit pro objecto sacrificium Humanitatis ipsius: quod neque Sacerdotes novæ legis æquali cum plenitudine, aut ratione habent. *Ratione* independentiæ: Nam & efficaciam, & virtutem Sacrificii sui habebat in manu, neque alligatam Sacramentorum organis. *Ratione* demum excellentiæ: nam in eo genere à nullo alio Sacerdote pendet, & omnes pendent ab ipso: atque adeò Potestas Sacerdotalis Christi est in eo genere suprema, & jure dicitur Potestas Excellentiæ.

27 Quintà difficultas: Quotuplex Sacrificium Christus obtulerit? Et quâ proprietate? D: *quadruplici* potissima lis. De *cruento* sui in Cruce: de *incruento* in Eucharistiâ: de *Immolatione* Agni Paschalis: de *Sacrificiis* demum *Aaronicis*, quæ offerri solebant in Templo. Ibimus inversim, ut expeditiores eamus. *Censeo* primò: Christum Dominum non obtulisse sacrificia *Aaronica*. Ratio est: quia ex lege non poterant hæc offerri, nisi in Templo, & à Sacerdotibus Aaron: neque vestigium ullum est verisimilitudinis in oppositum. Nec obstat quòd Christus excellentius Sacerdotium habuerit, & continens potestatem Aaronicam: Nam licèt Christus non teneretur legibus, eas voluit implere, vitandi gratiâ scandali, & offensionis.

28 *Censeo* secundò, obtulisse Sacrificium *Agni Paschalis*. Constat ex Evangelicâ Historiâ. Nec audiendi qui videntur dubitare de proprietate Sacrificii: nam Agni immolatio verè sacrifica fuit: aut de legitimâ potestate: nam præterquàm quod Christus erat summus Sacerdos, omnes Patres Familias (inter quos numera Filios Natu majores, Rectores, Præpositos Domûs) erant à Deo constituti Sacerdotes ad Sacrificium Agni, licèt non essent Aaronici Sacerdotes; aut de de-

fectu altaris, & templi: nam ex lege pro Agni immolatione non requirebatur Templum, neque altare, sed in domo cujusquam poterat Agnus immolari. Quæ omnia Christus præstitit. *Censeo* tertiò obtulisse Sacrificium incruentum sui in Eucharistià. Constat ex Tridentin. *Sess. 22. cap. 1.* Neque licet dubitare de proprietate & rigore hujus Sacrificii. Imò faciliùs hìc apparet immutatio hostiæ, ut notavit Bernal *num.45. Censeo* demum quartò, obtulisse Sacrificium sui cruentum in Cruce. Constat ex Apostolo ad Hebræos 7. & ex multis Conciliis, quorum loca dabit Bernal *sect.2. §. 1.* & ratio est quia in morte suà obiit Christus Dominus omnia munia Sacerdotis.

Trident. *P. Bernal.* *Hebraor.7*

29 Oppones primò difficulter: ad verã rationem actionis sacrificæ debet ipse Sacerdos esse causa immutationis in hostià; atque adeò si Christus cruentum sui Sacrificium obtulit, debuit esse causa mactationis, & mortis sui: in quibus ad cruentum Sacrificium consistit hostiæ immutatio; sicut ad incruentum in Eucharistià hostiæ immutatio consistit in mysticà separatione, quam Sacerdos moraliter præstat, & causat, Sanguinis Christi ab ejus Corpore; atqui Christus non potuit esse causa suæ mactationis, & mortis: alioqui seipsum occidisset: ergo neque Sacrificium sui cruentum obtulit.

Confirmatur: quia Nihil aliud præstitisse videtur Christus in morte suà, quàm quod Martyres præstant in oblatione suæ vitæ; at Martyres non offerunt cruentum Sacrificium sui: ergo neque obtulit Christus Dominus.

30 Plurium rationes eventilat, & impugnat Pater Bernal *loc. cit. à num. 30.* nec ipse solidiorem apponit *nu.36.* recurrens ad optionem factam sibi de Vità impassibili; & addens, in electione vitæ passibilis, & mortis, fuisse Christum causam aliquomodo moralem utriusque. Sed hæc ratio nimis à longè pergit, & vix pervenit, ut Crucifixionis faciat Christum causam moralem.

P. Bernal.

31 Rationem ipse jam tetigi *lib 4. disp. 6. sect.1.* quam repeto, asserendo Christum circa mortem *quatuor* præstitisse, quæ omninò sufficiunt, ut dicatur obtulisse se, fuisse causa moralis immutationis in seipso ut hostia oblatà, & immolatà, quin inde possit dici seipsum occidisse. *Primum*, seipsum externè mactandum tradidit. *Secundum*: posità causà sufficienti mortis, potuit uti miraculo, quo suspenderetur effectus; & noluit. *Tertiũ*: potuit impedire actionem externam Crucifigentium, etiam ex suppositione pravæ voluntatis eorum; & noluit: *Quartum*: voluit non impediri actionem externam Crucifigentium, supposità semel pravà eorum voluntate, & insimul voluit sequi mortem ex suppositione causæ sufficientis. Quæ certum est præstita à Christo Domino; & omninò certum, hæc satis esse, ut dicatur causa moralis influens in sui mortem; nec esse satis ut dicatur occidisse se.

Ex suprà lib.4. disp. 6. sect.1.

32 Ratio secundæ partis est: quia ille dicitur occidere, qui causat nocumentum unde sequitur mors, non verò qui ex suppositione nocumenti vult, quòd ipsum sortiatur effectum, nolendo uti potestate sua miraculosà: ex quibus patet ad argumentum. Ad confirmationem est jam clara disparitas inter Martyres & ipsum Christum. Adde Martyres non esse authoritativè constitutos ad sui immolationem: quare ex defectu etiã potestatis Sacerdotalis deficerent ab actione sacrificà.

33 Oppones secundò: non est Sacrificium, ubi nec Altare, nec templum est. *Nota*: Christum Dominum jure à Patribus dici *Hostiam* simul, *Templum, & Altare*, quo sui Sacrificium cruentum obtulit. Est *hostia*: nã ipse est Agnus immaculatus. Est *templum*, quia intra se exercuit, & recepit actionem verè Sacrificam in protestationem Divini honoris. Est *Altare*, quia ejus Humanitas fuit veluti mensa, supra quam fusus est Sanguis ipsius, quo demum aspersa est: non ergo ex defectu Templi, & Altaris desiit esse sacrifica Domini actio. Adde, à Tridentino *Sess 22. cap. 1.* assignari Christo pro *Ara* ad Sacrificium sui cruentum *Crucem ipsam*: atque adeò fuerit *Templum* Calvariæ Mons. Neque dignitas Sacerdotalis pro sacrificiis offerendis limitanda est ad locum: poterat enim Christus, ubi vellet, offerre.

Trident.

34 Sexta difficultas: an Christus aliquem sui Sacrificii fructum, seu effectum participaverit? Negavit Pater Vazquez acerrimè *disp.84 cap 2.* Distinguo *triplex* Sacrificium: *Propitiatorium*, quod offertur pro delendis offensis, & placando Deo: *Eucharisticum*, quod offertur in gratiarum actionem: *Impetratorium*, quod offertur ad aliquid impetrandum: omnes has differentias, earumque perfectiones habuit cruentum Sacrificium Christi. Respondeo jam, participasse Christum effectum sui Sacrificii, *ut Eucharistici, & impetratorii*, non vero ut *propitiatorii*. Prima

P. Vazq.

ma & secunda pars ostenditur: quia Christus Dominus per sui immolationem in Cruce obtinuit sibi Gloriam Corporis, & alia, quæ Paulus memorat; nec est credibile non direxisse etiam Christum in Gratiarum actionem. Tertia pars patet: quia Christus non eguit, nec egere potuit propitiatione. Et hoc sensu intelligendi sunt Patres, quorum testi-

Vazquez. moniis ductus est Pater Vazquez ad negan-
Meratius. dum. Videantur Meratius *sect.* 11. *&* 12. &
Delugo. Delugo *disp.* 29. *sect.* 2. & Martinon contra
Martinon. Delugo *disp.* 15 *sect.* 2. *à nu.* 26.

35 Septima difficultas: an Christus fuerit Sacerdos *leviticus*, seu *legalis*, & cur dicatur esse *secundùm Ordinem Melchisedech*? Respondeo ad primam partem, negativè: id quod de fide est ex Apostolo ad *Hebræos*

Hebræor.7 7. Ratio autem est: quia ut Christus esset Sacerdos leviticus, opùs erat electio Dei, vel Iudaici Populi: neutrius autem intervênit: non Dei, quia ipse potiùs sua lege restrinxerat legale Sacerdotium ad Tribum Levi,

Exod. 29. Exodi 29. *&* Levitici 8. Non populi: quia
Levit. 8. neque iste poterat nisi ex eadem Tribu per virilem lineam oriundum eligere, ut constat

Deuteron. ex Oziæ Lepra Deuteronom. 26. Quod autè
26. refert *Suidas* de Christo suffecto in locum

Suida Fab. demortui cujusdam levitici Sacerdotis, fictitium est. Respondeo insuper pro secunda parte, Christum dici secùndum ordinem Melchisedech, *figurativè*, *& secundùm similitudinem*, quam multipliciter extollit Apostolus

Hebræor.7 *ad Hebræos cap* 7.

SECTIO IV.

DE CHRISTO REGE, EIVSQVE REGNO.

§. I.

QVÆ CERTA, SVPPONO.

36 SEponamus ea, quæ certa sunt, ut detur locus celebri controversiæ de Regno Christi Domini. Ea *sex* ferè sunt. *Primum*, tria continet: nempe quæstionem hìc nobis esse de Christo, *quà homine*, nam quà Deus, omnimodè Rex est, & Dominus omnium citra ullam controversiam. Deinde nec esse quæstionem de Regno spirituali: certa enim omninò res est, Christum excellentissimè potitum Authoritate plenissimè Regiâ circa spiritualia, & exinde circa temporalia quatenùs conducunt ad illa: quæ Authoritas, (latè examinata, & probata à Patre Suarez *disp.* 47.) non est duplex, sed una & eadem *primariò* tendens ad spiritualia: *secundario* in directè, & ex consequenti circa Temporalia: & in Christo convincitur ex Paulo *ad Ephes* 1. *omnia subjecit sub pedibus ejus, & ipsum dedit Caput super omnem Ecclesiam.* Præterea quæcumque Authoritas Regia in Christo sit, sive hæc, quam modò supponimus, sive illa, de quâ disputabimus, ea quidem in Unionis Gratia consistere debet, quâ mirabiliter Christus est *unctus* in Regem, ipso Divinitatis oleo, ad eum modum, quo de Sacerdotali dignitate philosophati sumus. Et id est, quod pro certo supponimus *primum*.

P. Suarez.

Ephes. 1.

37 *Secundum*: Christus Dominus non ita *privativè* fuit Rex directus omnium Temporalium, ut secum compati non posset alios Reges, sine ulla Tyrannidis specie. Ratio est, quia nec Deus habet tale dominium; quanto minùs Christus *ut homo*? Id quod *idcò* dixi, ut refellerem in limine aliquos, qui dixere, *Nato Christo*, cæteros Reges, vel abiisse in Tyrannos, vel incepisse Regnare, ut Vicarios Christi: est enim id paradoxum, & contra illud Ecclesiæ: *non eripit mortalia, qui regna dat Cælestia*: & illud ipsius Christi: *reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari*.

Hymn Eccl's.

38 *Tertium* licèt Christus Dominus non fuerit ita *privativè* Rex temporalis omnium, potuit esse ex concessione Patris. Patet ex terminis; & exinde potest aliquomodo dici quòd terreni Principes, nato Christo, cæperunt regnare quasi Vicarii ipsius: quia perstiterunt in dignitate ex quadam quasi cessione Christi, qui noluerit hujusmodi dominatû habere. Et in hoc fortè sensu protulit id Sanctus Thomas *opusculo de Regimine Principum* (si fortè unquam tale opusculum edidit Sanctus Thomas: quod tanti Doctoris ingenio indignum censent viri Doctissimi, & inter ipsos Cardinalis Bellarminus.)

S. Thomas.

Cardinalis Bellarm.

39 *Quartum*: Christus, *ut homo*, non fuit Rex, & Dominus omnium, eo dominii genere, quo Deus est Dominus: id quod ex fide, & ex naturali ratione debet esse certum contra *Vbiquistas*.

40 *Quintum*: Christus Dominus, *quà homo*, potuit habere dominium omnium, inferiùs quidem Divino, majus tamen, & excellentiùs eo genere dominatûs, quo terreni Principes gaudent; atque adeò commune, seu compatibile cum eo quòd insimul in orbe terrarum regnarent legitimè alii

Principes. In hac enim excellentiæ poteſtate,& dominatu imitanti Divinum, nulla apparet contradictio, aut incongruitas.

41 *Sextum* denique : Chriſtus Dominus nullum temporale Regnum habuit *ex titulis*, ex quibus alii Principes habere ſolent: quales ſunt, *Ius belli, prima occupatio, Donatio alterius hominis, electio, ſeu ius hæreditarium.* De cæteris res eſt clara. Dubitarunt aliqui de *iure hæreditario*, rati Chriſtum hæreditariò debuiſſe ſuccedere in Regnum Iudæorum, eoque hæreditatis jure reipsà fuiſſe Regem: ita Amaricanus, Burgenſis,& Baconis: & pro his citat Patrem Azorium Bernalius, omninò *immeritò* : & certè Bernal, conqueſtus contra Mendozam, quòd allegaſſet in hoc puncto, videri ſuo, minùs fideliter authorem aliquem, potuiſſet, & debuiſſet non offendere in lapidem eundem *tam ſupinè*. Cæterùm res etiam eſt clara.

Amarc. *Burgenſ.* *Bacon.* *Azor.*

Vide Munieſſa diſp. 12. ſect. 3.

Primò: Nam ante Chriſtum natum jam amiſerat Regnum Stirps Davidica juſtè in Iechonia. Secundò: quia non conſtat an alii fuerint propinquiores?. Tertiò : quia Ioſephus, qui per Salomonem deſcendebat à David (nam Virgo Maria deſcendit per Nathan) ſolùm fuit Pater putativus Chriſti: & talis adoptio non præjudicat aliis deſcendentibus in jure ſucceſsionis ad Regnum. Videatur Pater Bernal *diſp. 61. ſect. 1.* His ità ſuppoſitis, manet

P. Bernal.

§. II.

CONTROVERSIA, EIVSQVE DECISIO.

42 QVeſtio: an Chriſtus, *ut homo*, propter excellentiã, & gratiam Vnionis, fuerit directè Rex temporalis omnium, & ita Dominus Vniverſi, rerumque omnium contentarum in ipſo, ut potuerit citra ullius injuriam, de quibuſcumque diſponere, tanquam politicus,& temporalis Dominus: non ſolùm, prout res temporales conducunt ad Spiritualia, ſed etiam *directè*, prout ſunt in ſe & manent in ſphæra rerum,& finium temporalium? In qua quæſtione

43 Quinque ſententias, ſeu dicendi modos invenio. Prima ſententia, ſatis celebris, negat,& unicè Chriſto concedit Authoritatem Regiam directè circa ſpiritualia; circa temporalia verò ſolùm indirectè,& ex conſequenti. Ita multi apud Franciſcum de Mendoza *tom.1. in libro Regum cap. 2. num.* 10. Annot *XV. circa lit. ſect. 3. num.3.* præſertim Bellarminus *lib. 5. de Romano Pontifice cap. 4. &* Valentia *in 3. part. diſp. de Incarnatione quæſt. 22. punct. 6.* Secunda ſententia affirmat, ſed ita, ut ſentiat Chriſtum fuiſſe Regem Temporalem eo genere dominatûs, quo ſunt Reges, alii homines in orbe terrarum. Ita nonnulli apud eundem Mendozam *num.* 27. conantem illuſtrare ſenſum eorum *à num.* 18. eſtò procul ab ipſo. Tertia ſententia affirmat in Chriſto Regiam poteſtatem etiam directam circa Temporalia, ſed purè politicam, non verò dominativam : id eſt, Regiam Iuriſdictionem, ſed non dominium Regium: ita Pater Vazquez *diſp. 87. cap. 2. & 6.* & Pater Amicus *diſp. 31. ſect. 2.*

Bellarm. *Valentia.* *Sentent. 2.* *Sentent. 3.* *P. Vazq.* *P. Amic.*

44 Quarta ſententia plenè affirmat in Chriſto Regiam Poteſtatem circa temporalia omnia Vniverſi, non politicam modo, ſed directè dominativam, dominii tamen ſpecie, inferioris Divino, ſuperioris tamen vulgari, & purè humano, atque Divinum imitantis, & quod dici poſsit Dominium quoddam excellens, ſeu excellentiæ. Ita Pater Suarez, *diſp.* 48. & alii quos citant, & ſequuntur Pater Franciſcus de Mendoza inter omnes optimè *loc. cit. à num.* 22. & Pater Bernal *diſp. 61. & 62.*

Sentent. 4. *P. Suarez.* *P. Mendoza* *P. Bernal.*

45 Quinta ſententia, quæ potiùs eſt explicatio præcedentis, affirmat eam Authoritatem Regiam dominativam in Chriſto univerſaliter, non tamen in actu ſecundo, ſed in actu primo, id eſt, quoad jus, & dignitatem, non verò quoad exercitium : ita mihi videtur ſentire omnes Authores quartæ ſententiæ, & ſpecialiter ita loquuntur Franciſcus Mendoza, Azor, & Cardinalis de Lugo videndus *diſp. 30. ſect. 1. à num.4.*

Sentent. 5. *Mendoza.* *Azor.* *Card. de Lugo.*

46 Subſcribo *quartæ* ſententiæ juxta diſtinctionem, & explicationem *quintæ*. Et oſtendo *tripliciter*, ab Scriptura, à Patribus, à ratione. Et primò quidem à Scripturâ. Tùm ex illo Matthæi 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo, & in terrâ*: ubi, acutè notante Mendoza, ly *omnis* diſtribuit Chriſti Domini Poteſtatem, non in partes Regni, ſed in omnes ſpecies poteſtatis ſub poteſtate in communi contentas. Tùm ex illis locis ubi aſſeritur Chriſtus Dominus habuiſſe Authoritatem, & poteſtatem Pontificiam ſimul,& Regiam per ſimilitudinem ad *Moyſen, & Melchiſedech*: qui Temporale Regni dominium habuerunt. Tùm quia paſsim in Scripturâ dicitur *Rex*, & in Apocalypſi *Rex Regum*: non autem eſt verosimile

Mens Noſtra. *Matth.28.* *Apocalyſ.*

se toties usurpatam in Scripturâ *Regis*, & *Regni* vocem *impropriè*: Regis enim vox propriè dominationem temporalem insinuat: imò, cùm dicatur *Rex Regum*, apertè comparatur cum his, qui temporales potestates habent, & exprimi videtur cum excellentiâ Regis, & Regni temporalis super omnes alias Regum potestates, quas suæ subjicit. Demùm: quia Christus in Scripturâ legitur non semel aliquos Potestatis Temporalis actus exercuisse: nempè Matth. 8. cum misit *Dæmones in porcorum gregem*, eum præcipitaturos in Mare: Matth. 21. cùm Ficulneam *marefecit*: Matth. 12. cum permisit Discipulos per aliena sata *vellere spicas, & manducare*: & id genus alia.

Matth. 8. & 12. & 21.

Bernard. Gregor. Chrysostom

47 Ex Patribus, adsunt Bernardus, Gregorius, & Chrysostomus, qui difficulter explicatione de Regno solùm spirituali contenti sunt. Audiatur hic *hom. 82. in Ioann.* ubi docet Christum esse *Regem huius mundi sublunaris, quamvis in Cœlo habeat Imperium non humanum, sed longè majus, atque præstantius.* Idem sentire videntur alii Patres, nempè Cyrillus Alexandrinus, Chrysostomus idem, & Augustinus, qui affirmant Christum *non negasse Pilato de Regno quode rogavit, sed affirmasse planè*: & Pilatum interrogasse de Regno temporali. Demum Patres innumeri, (quorum censum habet uberrimè Salazarius tùm *de Conceptione*; *tùm in cap. 8. Proverb. num. 16.*) simpliciter asserunt Matrem Dei totius esse mundi Reginam: id autem Magna Mater solùm habere potuit quòd genuerit Regem, qui regiam ipsi potestatem reflexerit: at Christus Potestatem Regiam temporalem reflexit in Matrem: ergo & eam habet.

Cyrill. Alexand. Augustin.

Salazar.

48 Ex Rationibus denique. *Prima* sit à posteriori & absurdo: quia alioquin Christus qua homo præcipere non posset quicquam nisi spirituale, & quatenùs spectat ad spirituale regimen: quod genus potestatis augustissimum est. *Secunda* sit à simili: Incredibile enim est, quòd Christus non ita plenè sit Rex hominum, & omnium sublunarium ac est Angelorum; at circa Angelos habet regiam Authoritatem dominii excellentis: quis enim putet non posse Christum præcipere Angelo, hoc Cœlum ita rotare, & movere, & alia similia, qui sunt Actus pleni Dominii.

49 *Tertia* sit à priori: quia Potestas Regia temporalis directa in omnes creaturas cum perfectâ jurisdictionis, & dominii plenitudine, sine ullo limite durationis, aut subordinationis alteri, præterquàm Deo, est bonum possibile, & à Deo communicabile, maximè decorum statui Filii Dei, imò necessarium, suppositâ Unctione Humanitatis per Gratiam Unionis, quæ impræscindibilis est à Regia dignitate super omnes creaturas: cur enim alii dignitatum apices contineantur in Gratia Unionis, & non iste Regiæ dignitatis? non ergo potest negari Christo Potestas Regia non solùm politica, sed etiam Dominativa.

50 Quòd verò ea non fuerit in actu secundo, seu quoad exercitium, sed quoad potestatem juris, & in actu primo: quòdque fuerit humanâ excellentior, & alterius ordinis, patet: & *primum* imprimis: quia Christus elegit habitum servi, & paupertinam vitam: quæ cum usu temporalis dominii stare non potest. Adde, Christum roganti Pilato de Regno, affirmasse duo, quæ necessariò nostram doctrinam continent, nempe se Regem esse, & se non regnare in hoc mundo: quod est idem ac dignitatem affirmasse, & negasse exercitium. *Secundum* etiam patet: quia Dominatus propriè humanus, & Regnum ejusdem ordinis cum terrenis, sunt valde imperfecta, nec fundantur in titulo multæ perfectionis: at Christo debet attribui Dominatus universalissimus, & perfectus, utpote fundatus, & nixus in unctione substantiali Divinitatis: ut omittam alios multæ perfectionis titulos, nempe Redemptionis infiniti meriti, Filiationis naturalis, &c.

§. III.

OBIECTIONES OPPOSITÆ.

51 OBjicies primò pro primâ Sententiâ, & tertiâ contra nostram Dignitas Regia, saltem dominativa, conjuncta esse debet cum divitiarum abundantia, & repugnat paupertati: atqui Christus paupertinam vitam elegit: ergo caruit potestate Regiâ, saltem dominativâ. Minor constat ex *Evangelio*. Major probatur quoad primam partem: quia Dignitas Regia perse facit hominem venerabilem: paupertas verò facit contemptibilem: nihil hisce tam in profanis, quam in Sacris literis magis obvium. Probatur etiam quoad secundam partem: quia perfectissima paupertas, qualem Christus docuit, & coluit, non solùm excludit usum, sed etiam dominium temporale: nam

opu-

opulentia, quam excludit, non ſolùm conſiſtit in uſu, ſed etiam in temporali dominio: imò in iſto potiſsimùm.

52 Confirmatur Authoritate Summorum Pontificum Nicolai IV. *in cap. exiit de Verborũ ſignificatione in 6.* & Ioannis XXII. *in extravagantibus: cum inter nonnullos, & quia quorundam* Quorum *prior* definit Chriſtum exemplo docuiſſe paupertatem, quæ omni ſimul dominio privat. *Poſterior, Chriſtum paucarum rerum habuiſſe dominium*, ubi manifeſtè ſupponit non habuiſſe omnium. Quæ duo Pontificum Decreta, ut rectè ponderat Bellarminus *lib. 4. de Rom. Pontific. cap.* 14. conciliari non poſſunt, niſi dicendo Chriſtum aliquando caruiſſe omni dominio, ut *in Cruce*; & aliquando tenuiſsimo potitum, ut cum *habuiſſe loculos* legitur, ad alendos diſcipulos: fit ergo planè Chriſtum non habuiſſe Poteſtatem Regiam in omnia, ſaltem dominativam.

Nicol. IV. Ioan. XXII. Bellarm.

53 Reſpondeo Diſtinguo majorem: Poteſtas Regia dominativa ordinis inferioris, & purè humana, & quidem juris dati propter uſum, & in actu ſecundo, concedo: Poteſtas excellens, & humanà ſuperior, data non propter uſum, ſed propter Perſonæ dignitatem, & in actu primo, nego. Itaque poteſtas purè humana, ut quæ datur propter uſum, præ imperfectione ſui ordinis, eget extrinſecis bonis, & eorum uſu, ne reddatur contemptibilis, non ita dignitas excellens, qualis in Chriſto fuit. Nec iſta, maximè in actu præciſè primo, & quoad præciſam poteſtatem juris repugnat cum perfectiſsima paupertate: licèt illa repugnet: nam poteſtas purè humana eſt propter uſum, qui paupertati repugnat, atque adeò ſemper ſapit uſum rerum ad quem maximè ordinatur: non verò ſic ſe habet Poteſtas excellens, data propter dignitatem naturalem Perſonæ. Ex quibus patet ad ipſam confirmationem: nam hi Pontifices manifeſtè loquuntur de dominio per ſe utili, & inferioris ordinis, quale eſt inter homines: & in hoc ſenſu, quin vel leviſsimè feriri poſsit Sententiæ noſtræ veritas, admitto concordiam excogitatam à Bellarmino.

54 Objicies ſecundò: ſi Chriſtus temporale dominium, & regnum haberet, haberet utique ex aliquo titulo: quiſnam is? Nullus enim apparet: nam communes ſunt, *jus belli juſti, ſucceſsionis, occupationis, electionis* Reſpondeo Chriſtum habuiſſe dominium ex titulo, & quidem excellentiſsimo: nempe *ex titulo Paternæ Donationis*, non quidem ſupervenientis ad *Vnctionem ſubſtantialem*, & Gratiam Vnionis, ſed indiſpenſabiliter conſiſtentis in ipsâ: unde hæc poteſtas excellens, & in actu primo, qualis à nobis adſtructa eſt, non potuit unquam Chriſto deeſſe.

55 Objicies tertiò: quia ſi Chriſtus fuiſſet hujuſmodi Rex, contuliſſet etiam ſuo Vicario regnũ hujuſmodi temporale: unde Summus Pontifex eſſet etiam univerſalis Rex terræ *civiliter, & politicè*. Nego ſequelam: nam ne in ſpiritualibus quidem, in quibus accepit vicariam poteſtatem, non dedit ipſi Chriſtus omnẽ quam ipſe habuit, ut eſt competentiſsimum.

56 Objicies quartò: Nam ſi Chriſtus foret temporalis Rex Vniverſi, poteſtate dominii, & non ſolùm poteſtate juriſdictionis, eſſent plures ſimul rei ejuſdem domini in ſolidum: quod communiter cenſetur *apud Juriſconſultos* abſurdum: imò omnes Reges vel tyranni forent, vel vicarii Chriſti. Satiùs ergo eſt admittere quòd Chriſtus habeat poteſtatem juriſdictionis, & non dominii. Sic arguit Vazquez, cui fateor ſeparari poſſe has poteſtates: tamen æquale malum forè: nam neque ipſe vitare poteſt, ne ejuſdem Regni ſint ſimul in ſolidũ duo Reges: quod æquè videtur repugnare, ac dari duos in ſolidum Dominos. Reſpondeo igitur, concedendo forè, ut eſſent duo in ſolidum Domini rei ejuſdem, non tamen in eadem dominii ſpecie, de quà loquuntur *Juriſperiti*, ſed in diverſà, in quà ſimultas negari non poteſt; cùm Deus ſit Dominus omnium. Adde, Reges, in ſpiritualibus quidem non poſſe dici Vicarios Chriſti: in temporalibus poſſe dici Vicarios, non deſignatos, ſed permiſſos ex *num.* 38.

P. Vazq.

57 Objicies quintò: fieri exinde, quoties nos utimur aliquà re contra Chriſti voluntatem, committere peccatum furti, & injuſtitiæ contra ipſum. Nego ſequelam: quia quouſque Chriſtus cedit actui ſecundo, ſeu uſui ſui juris, contentus actu primo, & excellentiâ, & dignitate Dominii, relinquit res in ſtatu, quo antea erant, ac proinde eodem modo licitas vel illicitas. Excipe res aliquas, in quas ſpecialiter applicuit Dominium proximum, putà eas, quas pro alendis Apoſtolis reſervabat. Aliqui putarunt ex his etiam eſſe bona Eccleſiaſtica, quaſi dominium directum earum eſſet unicè in Chriſto: ſed hos bene rejicit Pater Molina *tom. 1. de*

P. Molina

de Iust. tract.2. disp.143. docens eorum dominium esse penès Ecclesiam, ad quam specialiter spectant: appellarique *Patrimonium Christi*, quia specialiter ad ejus cultum, obsequium, & honorem, & ob ejus amorem donata sunt.

P. Amic. 58 Quærit hic specialiter Pater Amicus *disp.31. sect.* 1. an insuper dicenda sit Christo, *quà homini*, concessa ita plena potestas in omnià, ut posset vel res novas condere, vel creatas destruere pro libito, independenter à salute animarum, & contestatione miraculorum: nam ad hos fines, & indirectè potuit: & reipsà fecit, ut in Evangelio legitur. Ipse respondet Negativè. Ego affirmandum censeo: Primò: quia id cedit in majorem gloriam Christi: tùm quia videtur significari ab Scripturis: ubi dicitur *data Christo omnis potestas*: Tùm etiam quia videtur sequi ex assertà plenitudine Dominii. Secundò quia Christo quà Filio, debitum est participiù potestatis paternæ, quanta sit possibilis: at, *quà homini*, convenit etiam Christo esse Filium. Hæc sint satis.

DISPVTATIO VII.

CHRISTI DOMINI POTENTIA.

1 POTENTIAM Christi hìc cum Theologis ex Sancto Thoma nomino, *Eximiam quandam facultatem ad Admirabiles etiam Effectus, qui Naturæ humanæ vires ordinarias longè superant.* Et quidem, cùm duo omninò certa sint, *Alterum*, Omnipotentiam, mediante hypostasi, seu ratione hypostasis, & *prout in Verbo*, unitam Humanitati Christi: *Alterum*; Christum, operatum esse aliquos effectus omninò mirabiles; exurgit controversia multiplex de Potentia communicatâ Humanitati, deque ejus influxu ad opera miraculosa: quæ omnia brevi resolvenda sunt: addito nostro de *Potentiâ obedientiali*, quæ hìc maximè tangitur, *sphærà*, judicio, quod insinuavimus passim in præcedentibus. *S. Thomas.*

SECTIO I.

AN CHRISTVS, VT HOMO, SIT VI unionis Omnipotens: & quousque ab unita Omnipotentia reddi possit potens Humanitas?

§. I.

DAMNATIS VBIQVISTIS, QVÆSTIO proponitur: & Sententiæ.

Vbiquistarum Error, ex Valent. 2 SEcernendus est in præsenti, Vbiquistarum error, ab Opinionibus inter Doctores Theologos catholicè cõtroversis. Vbiquistæ, teste P. Valentia *tom.* 4. *disp.* 1. *quæst.* 2. *part.* 3. hærentes Nestorio, & Eutycheti, ita confundunt Proprietates utriusque Naturæ in Christo Domino, ut censeant explicari non posse vim Vnionis, nisi per omnimodam transfusionem, & communicationem Denominationum unius Naturæ in alteram, ita, ut Natura Humana in Christo Domino, ex vi unionis, maneat intrinsecè particeps denominationum, quas à suis attributis habet Divina; atque adeo mereatur immensa, omnipotens, & infinita. Sed hic error, stolidus est, ut planè convincunt ipse Valentia *loc. cit.* & Cardinalis Bellarminus *tom.* 4 *Controv. lib.* 3. *de Incarn. a cap.* 9. *Valentia. Cardinalis Bellarm.*

3 Et *primò* quidè: quia si energia Vnionis explicari nequit sine confusione, & trãsfusione Proprietatum, & Denominationum unius Naturæ in alteram: etiam proprietates, & denominationes Humanæ Naturæ transfunderentur in Divinam: quod sine de-

deco-

decore Divinitatis cogitari non poteſt. Secundò: quia non eſt in quavis unione poſsibilis energia ad fundandam denominationem, ſi non ſupponitur in ſubjecto, ſeu quaſi ſubjecto, capacitas: ſed in Naturâ Humanâ non eſt capacitas ad denominationes hujuſmodi: nempè Omnipotentis, Æternæ, & Immenſæ. Tùm quia capacitas ad hujuſmodi denominationes eſt infinitudo in eſſe. Tùm etiam, quia denominatio Omnipotentis, (ut de hac loquar) dicit activitatem omnis entis à Deo diſtincti, & quidem independentem ab arbitrio, & concurſu alterius: ergo non eſt poſsibilis in ullâ Vnione capacitas ad fundandas in Humanâ Naturâ Denominationes hujuſmodi. Sed hoc errore ſepoſito

4 Triplex manet Catholicis Doctoribus quæſtio: *Prima* eſt: an Chriſtus, *ut Homo*, ſeu Humanitas ex vi Vnionis reddita ſit ita potentior, vel ab ipsâ Omnipotentiâ, vel ex debito facultatum, aut Divini Concurſûs ad omnia, ut in aliquo genere verè dici poſsit Omnipotens? *Altera* eſt: an formaliter per ipſam Omnipotentiam, ex vi Vnionis, reddita ſit, vel reddi potuerit Humanitas phyſicè potens ad aliquos effectus, atque adeò ad omnes, ab ipsâ Humanitate diſtinctos, & conſequenter ad infinitos. *Tertia* eſt: an ex Hypotheſi, quòd reddita ſit, vel reddi potuerit per ipſam Omnipotentiam potens ad infinitos effectus; id ſufficiat ut dicatur ſimpliciter infinitè potens, atque adeò aliquomodo phyſicè Omnipotens?

5 Et in primâ quæſtione, Prima ſententia tenet Humanitatem Chriſti Domini ex vi Vnionis redditam fuiſſe phyſicè potentiorem, non tamen eo gradu, ut *Omnipotens* dici poſsit: ita Richardus, & in parte Bonaventura. *Richard.* *Bonavent.* *Secunda* tenet, ex vi Vnionis debitas fuiſſe facultates activas ad omnia, eas tamen non habuiſſe: Ita Martinonus. *P. Martin.* *Tertia*, quomodocumque ſit, Humanitatem Chriſti ſaltem moraliter poſſe dici ex vi Vnionis Omnipotentem ex debito Divini concurſûs ad omnia: ita idem Martinonus poſt Suarez. *Idem, & P. Suarez.*

6 In ſecundâ quæſtione, quæ magis ſpeculativa eſt, ſententia communis negat, & *Poſſe, & factum*. Aliqui auſi ſunt affirmare utrumque: nec quoad *poſſe* ſatis diſſentiunt alii cum Lumbier, faſſo poſſe Humanitatem formaliter reddi potentem aliqua per ipſam Omnipotentiam, cui tandem applaudit, & accedit Pater Thomas Munieſſa *de Eſſentiâ & Attributis diſp. 9. ſect. 1. nu. 12.* *Lumbier.* *Munieſſa.*

7 In tertiâ quæſtione fuit ſingularis aliorum opinio, qui datâ hypotheſi, primò colligunt Humanitatem Chriſti dici debere ſimpliciter infinitè potentem: ſicut enim non eſſe æquè ſanctam, ac Deus eſt, non tollit quominus, dici poſsit ſimpliciter infinitè Sancta: ita, non eſſe æquè potentem, ac eſt Deus, non eſt cur tollat quominus dici poſſit ſimpliciter infinitè potens. Inde ſecundò colligunt, cùm denominatio ſimpliciter infinitè potentis, ſolius Omnipotentis ſit, & à ſolâ Omnipotentiâ venire poſsit, Humanitatem Chriſti dici poſſe ex vi Vnionis quodammodò phyſicè Omnipotentem: & pro ſe advocant inter alios Patres Damaſcenum, & Nicætam, quorum loca explicat Pater Vazquez *tom. 1. in 3. part. diſp. 57. cap. 1.* *Damaſc. & Nicæt.* *Vazquez.*

§. II.

QVAM POTENS CHRISTI HVMANITAS ex vi Vnionis?

8 PRima Concluſio: Humanitas Chriſti Domini non eſt phyſicè potentior reddita, ex vi Vnionis præcisè: neque ex vi Vnionis accepit facultates activas ad omnia: fuit tamen ex vi Vnionis *moraliter Omnipotens*, ex debito Divini Concurſûs ad quæcumque vellet: idque habitualiter, & quaſi permanenter, & incaſſabiliter *à primo Inſtanti Vnionis*. Concluſio eſt *quadrimembris*. Oſtenditur prima pars contra Richardum: quia Vnio hypoſtatica non eſt activa phyſicè, neque formaliter confortativa vitium Aſſumptæ Naturæ: ergo Aſſumpta Natura, ex vi Vnionis præcisè, non potuit reddi formaliter phyſicè potentior. Conſequentia patet: quia ſine augmento virtutis, nequit virtus augeri, ut ex terminis patet. Antecedens autem conſtat: quia Vnionis munus non eſt agere, neque Hypoſtaſis Divinæ, formaliter communicatæ per Vnionem eſt munus aliud quàm naturam reddere ſubſiſtentem. *Richardus.*

9 Secunda pars probatur: quia Chriſtus Dominus elegit vitam paſsibilem, & obnoxiam lædentibus, cedendo, propter nos, Dotibus glorioſi Corporis, alioquin ſibi debitis ex gratiâ Vnionis: ergo ex vi Vnionis non accepit facultates activas ad omnia. Antecedens eſt de Fide: & conſequentia probatur: quia activæ illæ facultates ad omnia fuiſſent omninò otioſæ in Humanitate, conſtan-

stanter amplexa actus repugnantes hujusmodi facultatibus: ad quid ergo facultates, quorum se usu Christus Dominus propter nos privare voluit? essent enim actus primi permanenter conjuncti cum ordinatio actu secundo repugnante?

10 Tertia pars probatur: quia ex vi Unionis Assumpta Humanitas habuit paratum & expeditum concursum Divinæ Omnipotentiæ ad quæcumque efficaciter vellet: ergo ex vi Unionis manſit infinitè moraliter Potens, & quasi moraliter Omnipotens. Consequentia patet: quid enim est esse moraliter Omnipotentem, nisi omnia posse ex arbitrio suo? sicut enim esse reipsà Omnipotentem est omnia posse ex arbitrio suo: ita esse quasi Omnipotentem, est ex arbitrio suo posse, quòd omnia fiant. Antecedens autem probatur, primò ex *latè* ponderatis *suprà*, cùm de Optione datâ Christo Domino locuti sumus: ibi enim dictum est non aliter intelligi posse illas Scripturas, in quibus dicitur, *in manus* Christi Patrem *dedisse omnia: datam ipsi omnem potestatem in Cælo, & in terra: tradita ipsi a Patre omnia: directam esse in manu ejus, voluntatem Dei* Vide *lib. 4. disp. 6 sect. 1.* Secundò ex Christi Domini dignitate, & ex amore, quo Deus comitatus est Unionis donum: quæ singula spatiosè expensa sunt *loc. cit.* *Suprà lib. 4. disp. 6. à sect. 1.*

11 Quarta pars probatur: quia hæc *quasi moralis Omnipotentia* data est Christo Domino quasi proprietas Unioni debita, consequens Personæ dignitatem. nec ulla est ratio cur differretur, aut cur aliquando cessaret: Finis enim Redemptionis, non egit istius privationis medio: ergo fuit in Christo Domino ab Unionis instanti permanenter, & incessanter. Antecedens probatur ex nuper dictis: & consequentia probatur: quia Christus Dominus, estò liberè cesserit propter nos, innumeris donis alioquin debitis, & elegerit vitam planè miraculosam: ut propter nos pateretur, non cessit aliis donis, quæ cum vita passibili, & lædentibus obnoxia componi possunt: at hujusmodi est hæc quasi moralis Omnipotentia: ergo.

§. III.

AB OMNIPOTENTIA NEC POTENS NEC *Omnipotens reddi potest ex solâ vi Unionis.*

12 SEcunda Conclusio. *Ex vi Unionis*, quamvis immediatè unientis Omnipotentiam, neque reddita est, neque reddi potuit Humanitas assumpta *physicè potens* ad ullum effectum, per ipsam Omnipotentiam, tanquam *per rationem formalem* reddendi *potentem*. Hæc est directè contra aliquos Modernos, & contra Lumbier, & Manriesa, & ex parte contra Godoy. Rationes sæpè tetigi tùm *lib.1. disp.1. sect.3. & disp 5. sect. 2.* tùm demum *lib 4. disp 1. sect 1.* ubi assignata est multiplex disparitas inter Attributum Sanctitatis, & rationem subsistentiæ & inter alia Attributa Dei. Nihilominùs, urgendo, & illustrando quæ *ibi* sparsa sunt *Adversus Lumbier. Manriesa. Godoy. Ex suprà lib.1. disp. 1 à nu.61. & disp. 5. à nu.86. & lib.4. disp. 1. nu.13.*

13 Ostenditur primò Conclusio à paritate: Repugnat Humanitatem assumptam, ex vi unionis ad Immensitatem, & Æternitatem, reddi formaliter per ipsas correspondentem huic loco, vel tempori, tanquam per formalem rationem durandi, aut ubicandi: ergo pariter repugnat ex vi Unionis ad Omnipotentiam reddi formaliter potentem ad aliquid, tanquam per rationem formalem. Consequentia patet: cur enim potiùs repugnet ab illis Attributis limitata denominatio, quàm ab isto: cùm in Naturâ sit capacitas ad limitatas denominationes hujusmodi?

14 Antecedens probatur: quia repugnat ex unionis vi refundi formalem effectum Immensitatis, & Æternitatis in Humanitatem, infra capacitatem istius: nàm Denominatio à forma, seu quasi forma physicè limitari non potest, nisi vel à limitatione formæ, vel à limitatione capacitatis: formæ enim apta denominare in aliquo genere, denominat subjectum, seu quasi subjectum quantùm est capax: ergo repugnat limitatè refundi quoad effectum unicè correspondendi huic loco, vel tempori, si alioquin ea attributa possunt ex vi unionis communicare formalem effectum. Patet, ista consequentia: quia & Attributa sunt ampliora in denominando: & Humanitas amplioris capacitatis.

15 Modo sic: sed repugnat ex vi Unionis assumptam Humanitatem reddi correspondentem, quot instantibus, & quot locis potest, per æternitatem, & immensitatem: ergo & repugnat ex vi unionis reddi limitatè correspondentem huic loco, vel tempori. Minor subsumpta probatur: id repugnat, quod, si foret possibile, esset ex hypothesi necessarium, & datâ hypothesi, non contingit. Sed ex hypothesi unionis ad immensitatem, & æternitatem, non succedit effectus ille formalis in Humanitate, ut est de

Fide contra Vbiquiſtas; & ſuccederet, ſi poſsibile eſſet: nam, datâ Vnione communicante, undenam impediri poſſet, ſicut impediri non poteſt albi denominatio, poſitâ unione albedinis ad ſubjectum capax?

16 Oſtenditur ſecundò à priori: Virtus, quæ ex ſe ſolùm ex imperio poteſt operari, ſolùm poteſt ratione unionis reddere & denominare potentem eum, ex cujus imperio operari poteſt ex ſe: atqui Divina Omnipotentia eſſentialiter eſt virtus, quæ ſolùm ex ſe ex imperio Divinæ voluntatis operari poteſt: ergo ratione Vnionis, ſeu habitionis intrinſecæ ſolùm poteſt denominare potentem Deum. Ergo quantumvis uniatur aſſumptæ Humanitati, nequit ipſam denominare ratione Vnionis potentem ad aliquid. Iſta conſequentia ſequitur: quia Vnio non ſubordinat imperio Humanitatis Aſſumptæ Omnipotentiam: ſtante enim quavis unione, ſi non accedat Decretum Divinæ Voluntatis, Omnipotentia nihil faciet: imò accedente Decreto, quantumvis nulla ſit Vnio, elevabit naturam ad quamvis operationem oriundam à natura: ergo quamvis uniatur Aſſumptę Humanitati, quoad effectum denominandi, eſt quaſi non uniatur. Tota difficultas eſt in primo ſyllogiſmo: cujus conſequentia bene ſequitur.

17 Probatur major: tùm ab inductione omnium aliarum facultatum: potentia enim locomotiva Angelica, nequit Humanam Naturam denominare, quantumvis ipſi unita, quia ſolùm obedit imperio Angeli. Voluntas Petri, quantumvis ejus Anima uniretur Paulo, non denominaret hunc potentem velle, quia eſt facultas ſubdita imperio Petri in operando: ergo virtus ſolùm operans ex imperio, ſolùm poteſt denominare potentem eum, qui poſſet imperare. Tùm à priori: nam virtus, quæ ſolùm ex imperio operatur, eſt quaſi non eſſet, ſi deſit imperium, quoad effectum operandi: ſi enim deſit imperium, neceſſariò eſt otioſa: ergo pro capacitate denominationis requiritur poteſtas imperandi: ergo ſolũ poteſt denominare potentem, eum qui poſſet imperare. Minor autem primi Syllogiſmi eſt evidens: nam omnipotentia nulli ſubeſt, & imperari non poteſt niſi ab ipſo Deo: neque à quoquam determinari, niſi Deus libere ſinat in manu alterius, ut ſe gerit cum Agentibus liberis.

Loc. ſupr. cit. lib. 1. & 4.

18 Illuſtratur hæc ratio, huc reducendo quæ *alibi* tetigi circa rem præſentem: Effectus formalis potentis ab Omnipotentiâ, ut tali, eſt poſſe independenter ab alio: ſed neque ad omnia, imò neque ad factibile quidquam competere poteſt Creaturæ, poſſe independenter ab alio: ergo neque competere poteſt formalis effectus potentis ab ipsâ Omnipotentiâ: ergo quantumvis uniatur, nequit Humanitatem aſſumptam denominare ratione Vnionis potentem ad aliquid. Conſequentiæ benè ſequuntur. Minor eſt evidens: quia Vnio Omnipotentiæ tollere nequit, ne Humanitas operans alioquin, operetur dependenter à Deo. Major patet: nam eò differunt participatæ virtutes à ſumma, quæ eſt Omnipotentia: ut iſtius quaſi formalis effectus eſſe debeat *poſſe omnia, & quid quam poteſt poſſe independenter ab alio*, ſecus verò virtutes participatæ: unde Virtus Omnipotentiæ, dicitur *Virtus Independens*: non ita finitæ, & limitatæ. Vnde

19 Oſtenditur tertiò à priori concluſio. Vnio phyſica perfectionis ad ſubjectum, ſeu quaſi ſubjectum, ubi non eſt capacitas accipiendi formalem effectum talis perfectionis Vnitæ: eſt quaſi non eſſet, quoad derivandum talem effectum formalem; atqui in Creatura, atque adeò in aſſumpta Humanitate, non eſt capacitas accipiendi formalem effectum Omnipotentiæ, quà talis: ergo Vnio phyſica Omnipotentiæ ad Creaturam, ſeu ad Humanitatem Aſſumptam, quoad derivandum formalem effectum potentis, eſt quaſi non eſſet: ergo ex vi unionis, &c. Major eſt evidens: quia forma in ſubjecto incapaci eſt quaſi non eſſet: unde calor, quantumvis unitus Angelo, non reddit calidum.

20 Minor, in quà eſt difficultas, probari ſolet primò: quia reſpectu formæ indiviſim præſtantis formalem effectum, qui non eſt capax formalis effectûs indiviſim à forma præſtabilis, nõ eſt capax denominari à tali forma: neque enim partiri poteſt unio, & quaſi dimidiare formalé effectum formæ, alioquin ex ſe aptæ generaliùs denominare: ſic per cognitionem indiviſibiliter apprehenſivam, & judicativam, non eſt capax cognoſcendi, qui non eſt capax judicare, licèt apprehendere poſsit: ſed Creatura non eſt capax formalis effectus Omnipotentiæ, qualis indiviſim ab ipsâ formaliter præſtari poteſt: neque enim reddi poteſt activa omnium factibilium, cùm ex factibilibus, unum ſit ipſa: ergo nec eſt capax ex vi unionis, accipiendi formalem effectum Omnipotentiæ. Sed hæc probatio ſuas inſtantias habet: eâque in ſuâ probabilitate relicta

Pro-

21 Probatur secundò Minor: Tùm quia capacitas ad denominationem potentis oriũdam ab aliquà virtute, dicit distinctionem à termino connaturali talis virtutis, ut videtur per se notum; atqui in nullâ creatura dari potest distinctio à connaturali termino Omnipotentiæ: quia non datur distinctio sui à seipsa: ergo neque capacitas. Tù etiam quia capacitas ad denominationem potentis, ut oriundam ab aliquà virtute, dicit vim imperativam talis virtutis, si virtus ex imperio debeat operari; atqui in nullâ Creaturâ potest dari hujusmodi vis imperativa respectu Omnipotentiæ: ergo neque capacitas. Tùm demum quia sicut posse supponitur ad esse: ita perfectio, & quasi quantitas in esse debet esse capacitas ad posse: ergo si posse est infinitum, & infinitè contentivum cujusvis, & omnis esse: nequit dari capacitas nisi in infinitâ quantitate perfectionis in esse: hæc repugnat Creaturæ, ut per se patet: ergo capacitas. Hujus postremi dircursus in ordine ad denominationem potentis, quidquid sit de aliis denominationibus sit, fundamentũ est: quia posse est in ordine dandi: & præsupponit in esse excessum perfectionis præ contentivum eorum, quæ danda sunt: nemo enim dat quod non habet. qnomodo autem infinitum posse, potest proportionari cum esse finito?

22 Tertia Conclusio: Si *ex vi Vnionis* potest assumpta Humanitas reddi per Omnipotentiam formaliter *potens ad aliquid*, reddita fuisset *ex vi Vnionis potens ad omnia factibilia*, præter se ipsam, atque adeò infinitorum factibilium, & simpliciter infinitè potens, & aliquomodò physicè Omnipotens. In hoc convenio cum Doctis Salmăticensibus, & juxta principia communia de generalitate Potentiæ Obedientialis videtur, *data hypothesi*, innegabile.

23 Nam prima pars probatur: Omnipotentia enim, si semel denominare potest ex vi Vnionis, necessariò denominat, quantùm potest: sed potest omnia factibilia, præter se ipsam: quia in Humanitate sustineri potest, juxta principia de potentiâ obedientiali, capacitas ad tam generalem denominationem: ergo. Secunda patet: quia infinitum factibilium, non definit esse infinitum, per sublationem unius, qualis esset Humanitas ipsa. Tertia probatur: quia posse quantum est factibile, præter se ipsum, est posse simpliciter infinitè. Tùm quia sicut infinito non tollit rationem infiniti, defectus unius: sicut generalitati, rationem generalitatis unius exceptio; sic nec *posse* tollere potest rationem simpliciter infinitè posse, unius exceptio. Tùm demum: quia licèt Humanitas non sit æquè Sancta, ac est Deus, ex vi Sanctitatis increatæ; est tamen infinitè simpliciter Sancta, in aliquo vero genere: ergo licèt non esset æquè potens ac est Deus, esset in aliquo vero genere simpliciter infinitè potens. Quarta demum pars probatur. Quia denominatio Omnipotentis solum dicit omnia posse, præter seipsum. Tùm quia verè dicitur Spiritus Sanctus omnipotens, licèt non sit potens omnia producibilia producere. Tùm quia non aliter de creaturâ potest omnipotentia prædicari.

§. IV.

DEFENDITVR DOCTRINA PRÆCEDENS

24 OBjicies primò cum Vbiquistis, & ex parte cum aliquibus catholicis contra primam conclusionem: Tùm illa verba Matth. ultim. *Data est mihi omnis potestas in Cœlo, & in terrâ.* Tùm illa Ioannis 13. *Omnia dedit ei Pater in manus.* Qui locus uterque de Christo intelligitur, *qua homine*: & de Potentiâ Patris communicatâ Humanitati: sed Potentia Patris est Omnipotẽtia: ergo. Vrgetur ex SS. Patribus: nam imprimis Glossa ad illud Lucæ 1. *Hic erit Magnus*: *sic* ait: *quia Potentiam, quam Filius Dei naturaliter habet, homo ex tempore erat accepturus.* Deinde Damascenus *lib.5. de Fid. cap.8.* sic ait de Humanitate: *post unionem ipsa quoque omnia poterat*: ergo erat omnipotens. Denique Nicætas *lib.3. Thesaur. cap.38. num. 5.* sic ait de ipsa Humanitate: *ita Divinitatis dotes accepit, ut Omnipotens esset, & omnia cerneret.* *Matth. ult.* *Ioann. 13.* *Luc. 1. Glossa.* *Damasc.* *Nicætas.*

25 Vnde fulcitur objectio. Æquè dicitur Humanitas à Nicæta *Omnipotens*, ac *omnia sciens*: sed simpliciter est *omnia sciens*: ergo & omnipotens. Quod & urgeo: Non est infinita minùs Dei scientia: quam Potentia Dei: sed scientia communicatur ita ut Humanitas omnia sciat, quæ Deus scit, sive per Increatam, sive per creatam notitiam: ergo Potentia ita communicatur ut omnia possit, quæ potest Deus, sive per creatam, sive per increatam Virtutem.

26 Respondetur. Ea duo, & similia loca, (quæ ex *suprà* dictis multiplicem sensum habent) in præsenti satis impleri per illam *Suprà ex 1. Concluſ.*

quasi moralem omnipotentiam quam explicuit nostra prima positio. Neque aliud, loquendo ultra communicationem idiomatũ, & de Humanitate abstractè sumptà, possunt assequi Glossa, Damascenus, & Nicętas. Ad primam confirmationem, dico, licèt æquè loquatur de omnipotentia, ac de scientià Nicętas, eum accomodà attributione intelligendum, id est, *modo possibili*: & eo, quo diximus in assertione, Humanitas omnia potuit: sed alio planè modo scivit omnia: nam *scire* non est denominatio compensabilis per aliquid extrinsecum.

Mens Gloss. Damascen. Nicat.

27 Ad secundam, concesis præmissis, nego consequentiam: quia Christus sponte privare se voluit actu secundo earum facultatum, quas habere potuit: velle autem privare se actu sciendi, non erat decens, neque congruum. Deinde ex Doctrinà Sancti Thomæ, prima disparitas à scientia ad potentiam est: quia *scire* non dicit præcontinentiam rei scitæ, sicut *posse*, respectu rei producibilis: cum autem in ente finito repugnet entitativa præcontinentia termini ab Omnipotentia producibilis, inde est quòd repugnet denominatio. Secunda: quia Denominationis ab Omnipotenti non est in creatura capacitas, *ex nu. 19.* est tamen capacitas denominationis à scientia: se enim ipsam cognoscere potest; non producere.

S. Thomas. & suprà disp. 3. nu. 77.

Relege nu. 19.

28 Objicies secundò contra secundam. Potest uniri Omnipotentia Assumptæ Humanitati sub conceptu Omnipotentiæ, & per modum principii quo, ita ut præstet specialem suum quasi formalem effectum: ergo potest Assumpta Humanitas reddi formaliter physicè potens ab Omnipotentia ex vi Vnionis: ergo reddita sic est. Consequentia patet: quia non est Christo Domino denegandа possibilis gloria. Prima etiam constat: quia specialis effectus quasi formalis Omnipotentiæ est denominare potentem: vel ergo implicat communicari Creaturæ formalem effectum Omnipotentiæ, vel non ipsam reddi formaliter ab Omnipotentià potentem. Antecedens igitur ostenditur. Primò: Major est vis Vnionis physicæ, quàm moralis: sed moralis Vnio, in extrinsecà elevatione consistens, sufficit ut per Omnipotentiam formaliter reddatur creatura simpliciter potens: ergo magis sufficiet Vnio physica. Quæ ratio urgetur sic: Omnipotentia extrinsecè assistens, juxta nos contra Scholam Thomisticam disputantes, facit vicem intrinseci comprincipii: sed per intrinsecum comprincipium redditur creatura formaliter physicè potens: ergo & per Omnipotentiam.

29 Antecedens principale ostenditur secundò: Divina Omnipotentia continet in se omnes effectus, & omnes speciales virtutes ad omnes effectus: ergo unita formaliter Humanitati præstat effectum quasi formalem potentis. Probo consequentiam: tùm à priori, quia si Humanitas accipere potest formalem effectum potentis ad aliquid, à virtute particulari: quanto magis à virtute superexcedente? Tùm à pari. Ideò negari nequit præstari posse Humanitati à Divinà Sanctitate, & à subsistentià Divinà, formalem effectum, Sancti, & subsistentis: quia Divina Sanctitas æquivalet per perfectionem superexcedentem omni Sanctitati particulari; & omni creatæ subsistentiæ, Divina subsistentia; atqui Omnipotentia æquè æquivalet omni virtuti particulari, per quam creatura reddi potest formaliter potens: ergo pariter reddi potest simpliciter potens ab Omnipotentia.

30 Ostenditur tertiò antecedens principale. Potest uniri Divina Sanctitas sub ratione Sanctitatis, & sub ratione subsistentiæ, Divina subsistentia: ergo pariter Divina omnipotentia sub ratione Omnipotentiæ. Probatur consequentia: sicut Natura assumpta est capax subsistendi, & est capax Sanctificationis, infra gradum, in quo Deus est Sanctus, & est subsistens, ita est capax reddi potentem infra gradum in quo Deus est potens: atqui infra illum gradum in quo Deus est Sanctus, & subsistens, & juxta capacitatem ipsius, redditur Humanitas subsistens, & Sancta: ergo etiam infra illum gradũ, in quo Deus est potens, potens redditur ab omnipotentià juxta capacitatem ipsius. Neque valet dicere, non esse in Humanitate Capacitatem ad effectum formalem Omnipotentiæ. Primò: quia hoc effugium præoccupatum est, ipsà objectionis formà, & est ipsà quæstio. Secundò: quia licet in Humanitate non sit capacitas ad formalem effectum Sanctitatis increatæ, & increatæ subsistentiæ, qualis ab ipsis in Deo est, accipit eum effectum ab ipsis Humanitas, juxta capacitatem quâ potest Sanctificari, & reddi subsistens: sed capax est, ut reddatur potens: ergo juxta hanc suam capacitatem, potest reddi potens ab ipsà Omnipotentià, estò non sit capacitas ad effectum formalem omnipotentiæ, qualis in Deo est.

31 Respondetur. Et nego antecedens, jux-

juxta tenorem secundæ conclusionis. Ad primam probationem: distinguenda est major: major est vis, quoad aliqua, concedo: quoad omnia, nego: major enim est vis in unione morali, quam habent actus Christi cum ipsius dignitate: quàm ea, quam habet Vnio physica Humanitatis ad Divinitatem: nã in ordine physico Humanitas non manet physicè infinitè simpliciter summa exphysicà Vnione: & tamen actiones Christi, ex illà Vnione morali, sunt infinitè simpliciter summæ. Vnde concessâ in vero sensu minori, negetur consequentia: & ratio petenda est semper ex qualitate Denominationum, & ex naturà Formarum, seu quasi formarum. Si enim moralis Vnio magis applicet formam, quoad effectum Denominationis, quàm physica: minor erit respectivè vis in physicâ Vnione, quàm in morali: & sic contingit in præsenti: nam unio moralis, quæ talis hîc dicitur, consistit in Decreto Divinæ voluntatis appropriante, & attemperante Omnipotentiam ad defectum virium quê habet elevata potentia: & quoad hunc effectum appropriandi, & attemperandi sic omnipotentiam, efficacior est vis Decreti Divini, cujus est imperare virtutem Omnipotentiæ, quàm ullius physicæ Vnionis: quia respectu formæ liberè præstantis effectum, nihil potest unio physica? sic parùm prodesset unio caloris ab subjectum quoad denominationem calidi, si calor esset pendens à libero imperio ad exequendam calidi denominationem. Vnde patet ad confirmationem: concessis enim quæ dicuntur, negatur dari paritatem.

32 Ad secundam probationem, cõcesso antecedente, nego consequentiam: nam licèt contineat omnes virtutes particulares, nõ ita continet, ut subdita sit imperio, & voluntati illas habentium ut ipsæ subditæ sunt: hæc enim imperfectio facultatum particularium non est in omnipotentiâ, solùm ex imperio Divinæ voluntatis operatrice, atque adeò solùm eam potente denominare potentem. Vnde patet solutio ad primam probationem consequentiæ. Ad secundam data est sæpè disparitas præsertim *lib.* 1. *& lib.* 4. Addo nunc aliam, asserendo non eam, quæ assignatur in argumento, esse rationem: sed quia de ratione Perfectionis, eòipsò quòd unibilis sit cum ente perfectibili, est ipsum perficere *per necesse* unde si ens sit substantialiter perfectibile in genere tum physico, tum morali, manebit ab aptâ perfectione completum & perfectum: at non est de ratione Virtutis, quę identicè unitur, perficere in ratione potentis, si virtus sit solùm apta denominare Naturam potentem imperare: nam Vnio non affert hanc imperandi vim. Relege loca citata.

Vide marg ad nu. 12.

33 Ad tertiam, concesso antecedente, nego consequentiam. Ad cujus probationem, distinguo secundam partem majoris: ita est capax reddi potentem per virtutem ipsi subordinatam ex se in operando, concedo: per virtutem ex se independentem ab imperio ipsius naturæ cui unitur, nego: & concessa minori, nego consequentiam. Patet autem ex præcedentibus multiplex ratio, cur Humanitas sit positivè incapax, ut ab omnipotentiâ, quantumvis physicè unitâ, reddatur potens ad quidquam. Contra tertiam assertionem, nihil momenti diluendum occurrit.

SECTIO II.

AN HVMANITAS PHYSICE POTVERIT ad miracula Christi concurrere? Vbi Nostrum de Potentia Obedientiali judicium.

§. I.

POSITIS, QVÆ CERTA SVNT, INSTITUITUR quæstio.

34 INter effectus miraculosos, alii sunt purè morales, & alii physici: & inter physicos, alii sunt Vitales, & de genere Vitalium; alii, non Vitales, sed purè physici. Non potest esse quæstio de effectibus primi generis: nam ad effectum purè moralem, qualis est remissio peccatorum, quomodo potest Humanitas physicè concurrere? neque potest esse quæstio de effectibus Vitalibus; nam ad ipsos necesse est, quòd Humanitas physicè immediatè concurrerit. Vnde reducitur tota quæstio ad alios effectus miraculosos purè physicos: & ante ipsius resolutionem

Error Iudæorum, & alter Avicen.

35 Explodendus est triplex error. Primus est Iudæorum arti Magicæ tribuentium miracula Christi: Alter Apostatæ cujusdam ea tribuentis temperamento Corporis: quò reducitur stoliditas Avicennę tribuentis miracula Christi activitati Imaginationis. Iudæorum error ex *apertâ malitiâ* ortus est: quando enim Dæmones mortuos semiputri-

dos

dos reſuſcitavere? Quando cæcis à Nativitate, Viſum; & ſanitatem deſperatis dedêre? Et quomodo Regnum Dœmonum diſpulit, & deſtruxit ſine vero miraculo? Iam alter error, *fatuus* eſt: quomodo enim, temperamento Corporis, Dœmones abigere, firmare greſſus ſuper aquas, ſalutem, & vitam reſtituere poſſet? Id autem, efficacitati Imaginationis, tribuere, ſolùm poteſt qui, lumine rationis extincto, vivat.

36 Certum eſt igitur, Chriſtum Dominum, vera, & ſtupenda miracula patraviſſe. Et eſt quæſtio: An ad ea omnia phyſicè concurrere Humanitas Chriſti potuerit? Itaque non, *factum* hîc examinamus, ſed *poſſe*. Et affirmat Schola tota Thomiſtica: & ex noſtrà quotquot generaliter agnoſcunt Potentiam Obedientialem activam in quolibet ad quodlibet, cum Patre Suarez latiſsimè diſcurrente, *hic diſp.* 31. Videatur etiam Ripalda de ente ſupernaturali *diſp.* 40. & 41. Negant quotquot cum Patre Vazquez negant eam generalitatem Potentiæ Obedientialis activæ: Quorum cenſum poſt Martinonum, & Eſparzam dabunt ſplendidè Oviedus, & Lynze in *Philoſophia*. Vertitur ergo tota quæſtio: an & quouſque detur in rebus Potentia Obedientialis activa? Sine exceptione agnoſcit Eximius Doctor *in quolibet ad quodlibet*: cum limitatione admittit Pater Vazquez *in* 1. *part. d.* 176. & uterlibet habet pro ſe doctiſsimos Aſſeclas. Rem benè tetigit *hic* Pater Aldrete poſt Oviedum, & Lynze, ſed omnium optimè Pater Eſparza *lib.* 10. *de Sacramentis quæſt.* 21. 22. & 23. Cogor ipſe *breviter* aperire judicium meum.

Schola Thomiſta, & Suarez. Ripalda. Obedientialiſtæ.

Negant P. Vazq. & Aſſecl. Martinon. Eſparza. Oviedus. Lynze.

37 Noto primo: Potentiam Obedientialem activam ad aliquos effectus ſupernos negari non poſſe. Nam intellectus, & Voluntas ad ſupernaturales actus ita elevantur, ut activè concurrant cum elevante comprincipio: nequeunt enim vivere niſi per actus quos producant. *Noto* ſecundò, hanc Potentiam Obedientialem dici potentiam incohatam ad actum, cum quo obedientialiter cóparatur: quia ſine verâ virtute inexcogitabilis eſt, ut Thomiſtæ volunt, modus quo ſalvetur actum ab eâ potentiâ produci. *Noto* tertiò, eam potentiam incohatam, ita dici, non quia non ſit vera virtus, ſed quia inſpectâ nobilitate effectûs, eſt ſine ulteriori comprincipio aliàs indebito, inſufficiens ad productionem: quidquid ſit an ſit plenè ſufficiens ad alios actus, ſibi proportionatos, & commenſuratos. *Noto* quartò: hanc potentiam activam incohatam omninò prærequiri ad elevationem activam: nam aſſumi non poteſt ut concauſa, quæ nullatenus cauſa eſſe poteſt. Vnde ſi non ſit generalis in omnibus hæc Virtus incohata; neque generalis erit in omnibus Potentia Obedientialis.

38 Quæſtio igitur de Potentiâ Obedientiali, ad tædium uſque diſputata à non paucis, reducitur plenè ad hęc duo. *Primum*: an ſit in quolibet ente Virtus incohata ad omnia, & ſingula producibilia, ſine limitatione potentię ex limitatione perfectionis in eſſe? *Secundum*; ſi exceptio fieri debet, & limitatio: quænam erit Regula generalis limitandi hanc potentiam? Nam ſi ſufficit convenientia effectuum in ratione entis: undenam erit limitatio? Si ſufficit convenientia in genere ſubalterno, adhuc eſt amplitudo maxima, & petitur diſparitas ex genere ſubalterno ad remotum, & ſic ad remotiſsimum. Si requiritur convenientia ſpecifica, vel hæc eſt infima, & athoma, vel ſubalterna? Si primum? Nullibi eſt hujuſmodi virtus activa. Si ſubalterna: inſtat paritas ad ſpeciem proximam ſubalternam; & inde ad genus proximum, & exinde ad remotiſsimum. *Ecce quæſtionem!*

Quæſtio.

§. II.

MENS NOSTRA CIRCA POTENTIAM Obedientialem.

39 PRima concluſio: Repugnat in Creaturâ (quæcumque ea ſit) Activa Potentia Obedientialis ad *qualibet*. Oſtenditur primò ex ipſo conceptu creaturæ. Sic arguo. Omnis Creatura, ex conceptu Creaturæ, limitatè participat Divinam Perfectionem: ergo limitatè participat virtutem contentivam effectuum: ergo repugnat ex conceptu creaturæ virtus in ipsâ contentiva omnium, ſeu infinitorum effectuum: ergo ex conceptu creaturæ repugnat in ipsâ virtus incohata ad omnia: ergo, & generalis Potentia Obedientialis activa. In hoc diſcurſu, duæ ultimæ Conſequentiæ patent. Secundæ conſequentiæ vis in eo ſtat: quod Creatura nequit participare virtutem productivam Omnipotentiæ, niſi ut complendam, & dependentem ab ipsâ Omnipotentiâ: & in hac participatione virtutis, etiam ut complendæ per ipſam Omnipotentiam, debet fieri

fieri limitatio juxta perfectionem majorem, aut minorem acceptam à causâ primâ. Sed implicat ex conceptu creaturæ pariformis participatio perfectionis à causâ primâ: ergo & pariformis activitas: Nam activitas, perfectio est, & sequitur gradum perfectionis in esse.

40 Vnicè restat primum entymema: cujus antecedens est certum. Et consequentia sic probatur. Primò: quia virtus contentiva est perfectio: Sed Creatura ex conceptu Creaturæ limitatè participat perfectionem: ergo & virtutem contentivam Secundò: quia eoipso quòd Creaturæ limitatè participent perfectionem Dei, repugnat Creatura cui non sit essentialis defectus perfectionis alteri Creaturæ communicabilis: ergo repugnat cui non sit essentialis defectus virtutis communicativæ alicujus perfectionis: quod enim nullo modo habetur, dari non potest: nec haberi potest ullo modo, quod aliundè acceptum non est in ente, quod à se nihil habet.

41 Ostenditur secundò Conclusio, ex ipso conceptu virtutis, discurrendo cum Patre Esparza, quem sic intelligo. Implicat ratio veræ virtutis, quæ non sit tota reducibilis naturaliter ad actum secundum: sed si esset in quavis Creatura incohata virtus ad quodlibet, daretur hujusmodi virtus: ergo repugnat. Minor est manifesta: nam cùm species sint diversissimæ, nec una contineatur in alia: necesse est, ut, si admittatur in qualibet Creatura virtus ad singulas species, eòipsò quòd naturaliter exercearur in unâ, neque formaliter, neque virtualiter dici posset exercita Virtus erga aliam: ergo si naturaliter exerceri non potest, dabitur virtus quæ naturaliter non sit tota reducibilis ad actum secundum. Cujus ulterior ratio est: quia tunc dicitur exerceri virtus aliqua, quâ talis est, in effectu, quando ex effectu colligitur virtus in causa, & sui præcontinentiâ: sic eminentia Omnipotentiæ circa lapidem non dicitur exerceri, quâ talis, quando producit herbam: quia ex herba non colligitur formaliter eminentia lapidis: atqui in casu nostro ex effectu naturali non colligeretur virtus de quâ loquimur: ergo non ea exerceretur in sensu in quo loquimur. P. Esparza

42 Major, in quâ est difficultas, probatur sic: primò ex generali principio: repugnat res cui finis proximus, & immediatus, propter quem est, sit naturaliter inassequibilis: quod enim naturaliter inassequibile est, nulla res innatè ex se quærit: at nulla res nequit non ex se quærere finem immediatum propter quem est: eò enim ipsò potest eligi ut medium: quis autem in medio non inveniat nativam proportionem, & ordinationem ad finem? Nunc sic: sed virtutis activæ, ut virtus est, immediatus, & proximus finis est operatio: ergo. Secundò: quia non ex alio titulo Virtus activa potest naturaliter reduci ad actum secundum, & facere sibi debita comprincipia, quam ex titulo continendi perfectionem effectûs: sed quævis virtus ex conceptu veræ virtutis, continet perfectionem effectûs ad quem est virtus: ergo repugnat ratio veræ virtutis, quæ naturaliter non sit tota reducibilis ad actum secundum. Minor patet, & major suadetur, tùm petendo alium titulum, qui ad rem faciat. Tùm ex regulâ generali: nam rei ex se ordinatæ ad aliquid, debentur media ad ipsum: nequit enim esse supra illam quod in illâ præcontinetur: nec potest non esse congener virtus quævis ad aliquid, virtuti illud ipsum præcontinenti. Legatur Esparza *loc. cit* cujus, ele nimis fundentis in hoc fundando, vim expressisse mihi satis, videor.

43 Ostenditur tertiò ex absurdo quod tetigit Pater Vazquez. Nam si hæc virtus incohata ita generaliter admitteretur, non esset cur ignis non compleret, & elevaret virtutem incohatam ligni ad producendum calorem, & ignem: & calor receptus in aquâ non compleret, & elevaret virtutem obedientialem aquæ ad calorem similiter producendum: quis autem id admittat? Sequela verò suadetur: quia virtus fortior elevare potest infimiorem etiam in naturalibus: & quotidie dicitur elevari naturaliter phantasma ad productionem vel speciei spiritualis, vel actûs spiritualis. Tùm quia virtus incompleta satis completur per virtutem æqualem effectui: ut quid enim requiritur supernaturalitas? Neque recurras ad violentiam: quia violentia etiam à naturalibus causis provenit. Imò si aqua à calore violentiam patitur in privatione frigiditatis, cur non patiatur etiam in productione novi caloris? P. Vazq.

44 Adversus hæc opponuntur multa. *Primum*: non esse negandum, quod non convincitur implicans. *Secundum*: extendi per illam obedientialitatem Dei dominium, & subjectionem creaturæ. *Tertium*: discursus no-

noſtros falli in accîdentibus erga ſubſtantias: & in potentiis noſtris circa ſpecies ſupernaturalium. *Quartum*: Auguſtinus, dicens *lib. 9. de Geneſ ad lit. cap. 27. De omnibus poſſe Deum facere aliud, quam eorum quaſi ſeminales rationes habent.* Sed hæc, quavis ea illuſtrentur luce, momenti non ſunt. *S. Auguſt.*

45 Ad primum dico, datam eſſe contradictionem. Ad ſecundum neque dominium Dei, neque creaturæ ſubjectionem extendi per chymericos uſus. Ad tertium, dico imprimis Accidentia eſſe inſtrumenta ſubſtantiæ naturaliter inſtituta ad agendum, tanquam Virtutem ipſius, vel adæquatam, vel partialem, ut ſubſtantiæ, pluribus intentæ, non operetur minùs: in his virtutibus inſtrumentalibus naturaliter inſtitutis attenditur continentia proportionis. Deinde quoad potentias noſtras, dico virtutem incohatam in ipſis ad ſupernas ſpecies, eſſe ipſiſmam quam exercent circa ſuos actus naturales, ſatis adæquativos Virtutis ſecundùm ſe totam. Licèt enim à concauſâ ſupernaturali proveniat in effectu perfectio ſupernaturalis; at à concauſâ naturali non provenit perfectio nec alia nec major, quàm ea quæ relucet in effectu naturali: qui cum gradum ſpecificum habeat, compoſsibilem cum ulteriori perfectione, fit tertia ſpecies à concurſu cauſarum, effectu ſequente principaliorem in ordine: Vt *mox* explicabitur magis. Ad ultimum, Auguſtinus optimè dixit: ſed non eſt locutus *illimitate*, ſed juxta noſtram doctrinam. *Mox d. n. 46.*

§ II.

REGVLA TENENDA, ET DECISIO Controverſiæ.

46 SEcunda Concluſio: Incohata virtus, ſeu potentia obedientialis activa quoad ſuperna, ſolùm admitti poteſt in cauſis Naturalibus, quorum effectus naturales conſtituuntur in ſpecie per perfectionem, compoſsibilem identicè cum aliquo gradu ſuperno. Hanc aſſumo in præſenti, ut Generalem Regulam. Itaque videndi ſunt effectus naturales in ſuâ ſpecie conſtituti: & ſi conſtituuntur in ſpecie ſuâ per gradum eſſendi ex ſe non repugnantem identificari cum gradu ſuperno, Potentia ad tales actus Naturales dici poteſt, & debet incohata virtus, & obedientialis ad ſuperna. Nec ultra, nec aliter extendi poteſt Potentia Obedientialis activa.

47 Vnde *duo* fiunt. *Primum*: nec magis nec aliter contineri in potentiâ naturali actus, ſeu effectus ſupernos, quàm continetur perfectio actuum naturalium: eatenus enim eſt virtus ad illos, quatenus eſt naturalis ad iſtos. *Secundum*: totam virtutem, quæ exercetur circa ſupernos, exerceri, & adæquari per perfectionem Naturalium. Et huc reducitur illa communis Regula, quam illuſtrat inter alios Herize *de Sacramentis diſp. 5. cap 3* aſſerens, ſolùm admitti poſſe potentiam incohatam, quoad eos effectus, qui ex aliquo ſpeciali prædicato petunt, ut principium proprium, aliquam cauſam ſecundam: cùm autem effectus per prædicata communiſsima potiùs reſpiciant cauſam primam, quàm ſecundam, non poteſt ex ipſis colligi virtus in cauſâ ſecundâ. Sed noſtra Regula clarior eſt, & magis magiſtralis. *Herize in Manuſcrip*

48 Fundatur primò in his quæ docet *Fides*, & communis *Theologia*: Vtraque docet Potentiam Obedientialem in Intellectu, & in Voluntate quoad actus ſupernos; & cum utraque volui in Deipara quoad Vnionem Hypoſtaticam: ſed ex his nulla poteſt alia colligi Regula quam Noſtra: quod oſtenditur: Nam quoad intellectum, & Voluntatem, tota ſpecifica perfectio, quæ datur in actibus Naturalibus, & obquam præcontinentur in illis, eſt identicè non repugnans adjungi cum gradu nobiliori, qui à concauſa majori venire poteſt. Quoad Deiparam, ſpecifica perfectio Vnionis humanæ quæ in potentiâ generatrice maternâ præcontinetur, non repugnat identificari cum Hypoſtatica, ut monſtratum eſt *lib* 1. & ſimiliter diſcurrere quis poteſt ad caſus prudenter innegabiles: ergo tenenda eſt noſtra Regula Generalis. *Lib. 1. diſp. 2 ſect. 4. & 5.*

49 Fundatur ſecundò: quia aliàs deberet aſsignari Virtus naturaliter irreducibilis ad actum ſecundum, ad quem eſt virtus: & admitti continentia effectûs impropriè nata cum eſſe effectûs: hæc autem eſſe abſurda & chymerica conſtitit in primâ concluſione. Et confirmatur: quia ex terminis ſatis videtur implicans: eſſe virtuale non eſſe proportionatum cum ſuo eſſe formali ſicut ſemen non eſſe proportionatum cum eo ad quod ſemen eſt: ſed ſi admitteretur alia regula quàm Noſtra, id neceſſariò ſequeretur, ut patet: nam omnis virtus ex conceptu ſuo eſt eſſe virtuale ſui effectûs, & quaſi ſemen ad ipſum: ergo

Ob-

50 Objicies primò. Creata intuitio Dei est *supernaturalis* ex conceptu intuitionis Dei; sed ex conceptu Intuitionis Dei exigit Potentiam Naturalem activam: ergo ex conceptu supernaturalis exigit Potentiam Naturalem activam: ergo continetur in potentiâ activâ naturali, quâ supernaturalis. Hæc omnia benè sequuntur ex præmissis: quarum major est certa: alioquin posset dari intuitio naturalis Dei, contra multa quæ dicta sunt *disputando de summo Bono.* Ad 1. 2.

51 Minor probatur: quia ex conceptu intuitionis Dei, est vitalis: sed ex conceptu ex quo vitalis est, exigit potentiam Naturalem activam, quæ per ipsam vivat: ergo. Fiunt autem exinde *duo*, manifestè diruentia fundamentum discursûs nostri. *Primum*: dari facultatem activam, quæ secundùm suam totam continentiam sit naturaliter irreducibilis ad actum secundum: nam illa facultas potentiæ Naturalis, ut contentiva Divinæ intuitionis, non potest naturaliter exerceri, nec formaliter, nec æquivalenter, nisi per ipsam. *Secundum*, falli, & fallere nostram Regulam generalem. Nam intuitio Dei solùm convenit cum actibus potentiæ naturalibus in genere subalterno vitalitatis; sed hęc convenientia sufficit, ut oriatur à potētia Naturali, tanquam ab incohatâ virtute: ergo sufficit generica convenientia effectuum, ad colligendam potētiam incoharam. Sed hæc nullibi deficit: ergo Potentia obedientialis est illimitata in quolibet ad quodlibet.

52 Et Confirmatur: Omnis actus supernaturalis superat, & excedit perfectionem actûs Naturalis: per excessum enim perfectionis evadit supernaturalis. Deinde plerumque non convenit cum actu Naturali, nisi in genericâ perfectione, ut patet in Intuitione Dei Iam sic: eo ipso quòd intuitio Dei genericè conveniat cum actibus Naturalibus, oriri potest à potentia Naturali, superaddita virtute continente specificum excessum perfectionis supra genericam: Atqui nullus est effectus supernaturalis, qui saltem genericè non conveniat cum effectibus cujuslibet entis naturalis: ergo nullus est effectus supernaturalis, qui non possit oriri à quolibet ente naturali, superadditâ virtute continente specificum excessum effectûs. Quę singula urget, ut solet, optimè P. *Ripalda* *disp.* 40. *præsertim à num.* 10. Ripalda.

53 Respondetur ad argumentum: concessâ maiori, & minori, nego consequentiam. Nam Syllogismus est similis huic: *Homo, ex conceptu hominis, est discursivus; sed ex conceptu hominis est sensitivus: ergo ex conceptu discursivi est sensitivus.* Mala consequentia ex præmissis veris. Itaque in intuitione creatâ Dei dantur gradus *entis, qualitatis, vitalitatis, cognitionis, & visionis*, qui gradus sunt perfectiones plenè contentæ in potentiâ Naturali, & naturaliter communicantur ab ipsâ suis naturalibus effectibus; qui ex limitatione in perfectione suæ speciei, & ex defectu virtutis, à quâ nascuntur, non progrediuntur ad identitatem cum speciali respectu ad Deum, cum perfectione *possessionis Dei*, cum *Deificatione firmante animam in centro*, procul ab omni miseria, qui sunt reliqui *gradus specifici Divinæ Intuitionis.* Ex *istis* est *supernaturalis*: non ex illis: & ex posterioribus non exigit potentiam naturalem contentivam ipsorum, sed ex prioribus: qui cùm sistant limitatè in effectu ex defectu virtutis; istâ, quæ alioquin non debetur, superadditâ, per supernaturale principium, resultat effectus identificans secum Perfectiones in utraque concausa contentas. *Æquivocatio* autem arguentis stat in eo, quòd gradum supernaturalem explicet per vocem *mixtè* significantem complexum perfectionum, tam quę continentur in potentiâ naturali, quàm quæ in elevante principio continentur.

54 Ex quibus apparet nihil exinde contra nos fieri. Non *primum*: Nam facultas naturalis non continet gradum ullum, quem in aliquo suo effectu naturaliter non exerceat. Non *secundum*: Nam intuitio Dei, quâ supernaturalis, convenit cum actu vitivo, in omni perfectione specifica: & solùm superaddit ulteriorem perfectionem: quare accessu tam bonæ differentiæ, solùm desinit habere in suâ specie imperfectionē communem reliquis. Imperfectio autem non continetur in potentiâ: neque enim est à virtute, sed contingit ex defectu virtutis: unde sublato defectu per incrementum virtutis, non est cur imperfectio appareat in effectu. Sic habitus misericordiæ producit actum misericordiæ sine identitate cum perfectione justitiæ, ex defectu habendi secum consociatum justitiæ habitum; quo defectu sublato, apparet in effectu utraque illa perfectio.

55 Ad confirmationem, concessâ primâ parte, nego secundā: effectus enim supernaturalis, oriundus à concausâ creatâ elevatâ, solùm disconvenit cum effectu naturali talis

is concausæ, in excessu perfectionis; unde convenit, in totâ perfectione, prout continetur in facultate naturali, secundùm id quod habet de perfectione specificâ; imperfectio enim, ut dixi, non est, à virtute, quâ virtus est. Inde nego suppositum majoris; & permissâ minori, nego consequentiam: quia perfectio datur à causâ, ut continetur in ipsâ: nulla autem est causa, instituta pro gradu generico perfectionis, sed pro perfectione in aliquâ specie: quæ species si non derivetur in effectum ex causa, talis causa non exercet virtutem suam. Quæ *notanda valde sunt.*

56 Objicies secundò: juxta Theologiam probabiliorem ignis elevatur ad agendum activè contra dæmones, & animas damnatorum: atqui hujusmodi activitas ignis nequit exerceri naturaliter: ergo non repugnat virtus activa incohata, quæ in nullo effectu possit naturaliter exerceri. Probatur minor. Quia activitas ignis est ad agendum immediatè dolorem in spiritu, vel ad agendum dolorem, media aliquâ dolorifera qualitate: sed neutrum potest producere naturaliter intra speciem suorum actuum naturalium: ergo. Major est communis, & probatur minor: quia dolor ille spiritualis, aut qualitas dolorifera nihil habet commune cum effectibus naturalibus ignis, præter rationem omninò genericam: ergo nihil habet commune in effectibus naturalibus ignis, prout continentur in ipso: ergo si virtutem exercet circa talem torturam, exercet virtutem, quæ in nullo effectu naturali potest exerceri: ergo.

57 Huic argumento multipliciter responderi potest, juxta varias sentiendi vias, quas attingit Pater Aldrete *tom.* 1. *de Incarnatione disp.* 33. *sect.* 2. *&* 4.. *Primò.* Ignem non aliter agere, nisi per receptam in se qualitatem activam doloris: sicut dicitur aqua calefacere per receptum in se calorem. Quod si dicatur, sufficit ad intelligentiam Scripturarum, & Sanctorum Patrum: & argumentum manet elumbe: Supponit enim virtutem incohatam intrinsecam, quæ negatur. *Secundò*: torturam Dæmonum, & spirituum cõsistere in speciei impressæ productione, ad præsentiam ignis, sufficiente ad apprehensionem maximè dissentaneam. *P. Aldret.*

58 Respondetur tamen *aliter*. Nempè Dæmones, & animas torqueri dolore imitante *sensionem*, quam nos experimur dum calore, & igne adurimur: est enim dolor, & resultans, & recedens à calore, ut dissentaneo: cùm autem in igne, & calore sit virtus ad producendum vel mediatè, vel immediatè hunc dolorem, seu sensionem doloris: quæ ex limitatione virtutis manet in specie materiali; superaddità virtute, transferre poterit prædicata suorum effectuum in operationem alterius speciei formatæ ex perfectione aliunde proveniente, nempè ex principio violenter, & *infra suam naturalem sphæram*, utente virtute naturali caloris, & ignis. Ita ioquor: Nam apud me, *entia hæc depressiva naturæ* non sunt *supernaturalia*, sed *infranaturalia*, ut ex Eximio Doctore jam diù didici. *P. Suarez. P. Quirós & in* 1. 2. *ex professo.*

59 Quare concessâ majori, nego minorem. Ad probationem, concessâ majori, negetur etiam minor: ad istius denique probationem nego antecedens. Nam actus ille torquens dæmones, ita imitatur sensionem, ut præter imperfectionem materialitatis, dicat omnes alios gradus specificos, qui continentur in calore, vel igne, ut dictum est.

Alia argumenta, quæ Moderni formant ex concursu Deiparæ ad Hypostaticam Unionem, cum præcitato Patre Aldrete *sect.* 1. constat *ex prima probatione* secundæ conclusionis nostræ, contra nos vim habere non posse.

60 Ex quibus infertur *resolutio* controversiæ Principalis. *Ea* enim est: Humanitatem Christi non potuisse physicè concurrere ad omnia miracula, quamvis ad aliqua potuerit. Et ratio est: quia concurrere non potuit physicè nisi elevatâ supernaturaliter incohata virtute Naturæ: sed hæc incohata virtus non fuit, nec esse potuit ad omnia, ut constat: ergo Christi Domini Humanitas non potuit physicè concurrere ad omnia.

SECTIO III.

QVA RATIONE CONCVRRERIT?

61 ASsertio sit: Christi Domini Humanitas, miracula morali concursu, patravit; operante physicè, *ad ejus nutum*, Omnipotentia. Quæ conclusio generalis non tollit, quominus aliqua miracula physicè patraverit immediatè perse ipsam, Humanitas Salvatoris: ea, nempe, ad quæ incohatam virtutem haberet, & quę nec loco, nec tempore indistantia forent. Hæc est mens Patris Vazquez citantis pro se multos, & secuti postmodum à non paucis, inter quos sunt

Ko-

Koninchus, Becanus, Barradas,& Martinonus: imò quotquot nobiscum limitatè de potentia obedientiali discutrunt. Favet Sanctus Thomas, imprimis *quæst.* 13. *art.* 2. *ad* 3. ubi id *expressè* docet; loquendo etiam de Christo Domino. Deinde 22. *quæst.* 178. *art.* 1. *ad* 1. Neque curo responsiones Thomisticas: nam Sanctus Doctor *clarè* loquitur.

Becanus. *Barradas.* *Martinon.* *S. Thomas.*

62 Ratio autem assertionis ex dictis est: nam *concausare physicè* sine ratione physicæ causæ est ex terminis repugnans: ratio physicæ causæ, sive virtute est æquè implicans: atqui Christi Domini Humanitas non habuit Virtutem ad omnia miracula: ergo neque habuit rationem causæ physicæ: ergo neque concausæ. At, excluso concursu physico unicè restat moralis: ergo hic Christo Domino tribuendus est. Confirmatur: Concursus moralis sufficit ad plenam intelligentiam Scripturarum & Patrum, loquentium de Christo operante miracula: alter neque colligitur, neque requiritur: ergo standum est unicè pro concursu morali. Secunda pars antecedentis patet: nullibi enim Patres aut Scripturę promovent physicam efficientiam. Et urgetur. Nam Christus Dominus non aliter asseritur à Patribus & Scripturis causa miraculorum, quàm Redemptionis nostræ, & nostrę liberationis à dæmonum potestate: sed horum respectu, solùm extitit causa moralis: ergo & respectu illorum, in sensu Patrum & Scripturarum. Vnde patet prima antecedentis pars: nã moralis concursus plànè sufficit, ut qui moraliter causat, dicatur rem efficere: ergo.

63 Objicies primò: illa loca Scripturæ, in quibus dicitur: *Sensi virtutem ex me exiisse, & virtus de illo exibat, & sanabat omnes*: quæ loca sonant physicam efficientiam. Respondeo imprimis intelligi hæc posse de Christo Domino, *secundùm Divinitatem*: cujus virtute, mirabilia patrabantur ad nutum voluntatis humanæ ipsius. Deinde satis intelligi cum Augustino de concursu morali: neque enim ibi *virtus* sonat *virtutem productivam*, sed *effectum miraculorum*, qui *exiisse* dicitur *à Christo*, quatenus *volente*, ut fieret.

S. August.

64 Objicies secundò: à Patribus, & Cõciliis primò vocari *carnem Christi Domini vivificatricem*. Secundò dici Verbum fecisse per Humanitatem *opera, quæ erant indicia Divinitatis*. Tertiò *perfectiori modo* Christum *operatum esse miracula*, quã *Moysen*, & alios: quæ *tria* sine physica efficientia non satis congruè explicantur. Respondeo, *nihil ex his tribus* convincere, aut suadere efficientiam physicam. *Non primum*. Primò: quia caro Christi dicta est à Patribus ex unione moraliter *vivificatrix*, sicut mors Christi, sine efficientia physica, dicitur à Patribus, *vivificasse nos, & liberasse ab æterna morte*. Secundò: quia caro Christi ex unione fecit sibi proprium quod est proprium Divinitatis unitæ, quale est *vivificare*. *Non secundum*: quia fecisse per Humanitatem, id est, in assumptâ Humanitate, & quâ Christus est homo, non explicat concursum plusquam moralem. *Non tertium*: quia excessus Christi Domini satis patet per moralem illam Omnipotentiam quam explicuimus *sect.* 1. *in prima conclusione*, sibi debitam & permanenter habitam. Video hæc quati à Godoy magnis conatibus impugnationum. Laudo ingeniũ. Vim non timeo: præsertim à calamo, qui nullam innatam agnoscens in Humanitate virtutem, conatur vetificare effectus exiisse à Christi Humanitate per physicam efficientiam: non enim res exit, unde non extitit.

Suprà sect. 1. *Ill. Godoy.*

65 Objicies tertiò: Christo Domino, *ut homini*, tribuenda est omnis Dignitas, & perfectio, quæ nec convincitur implicans, nec pugnans cum statu Redemptoris. Sed hæc virtus effectiva miraculorum, talis est: ergo tribuenda est Christo, quà homini. Et confirmatur: quia modus causandi moraliter nec est proprius neque sufficiens, ut actio dicatur egredi ab Agẽte morali, & ut Agens morale dicatur cooperari concausæ physicæ effectûs: sed modus, quo Christus miracula patravit, est modus proprius, & sufficiens ut actio diceretur exire, & egredi à Christo, & ut ipse quà homo dicatur cooperari cum Deo physicè operante miracula: ergo concurrendi modus in Christo fuit plusquam moralis. Adde, Christum egisse miracula *tangendo, & imperando*: qui modus plusquã moralem causam sonat. Per ista vagatur latissimè Godoy *tom.* 3. *de Incarnatione disp.* 40. §. 1. 2. *& 3.*

Ill. Godoy.

66 Respondetur. Et minorem nego, de cujus repugnantia satis *ex dictis* totâ sect. 2. cõstat. Ea tamen in viâ Thomisticâ specialiter repugnat: quis enim rem non activam existimet agere per virtutem adventitiam alioquin operantem in illâ? Ad confirmationem, nego majorem: nobiliùs enim plerumque causat, qui moraliter, quàm qui physicè: sic judex nobiliùs se gerit quàm carnifex: & Herus, quàm Famulus in eleemosynæ elargitione. Et quidem Christus Do-

minus per passionem suam verè fuit causa salutis Hominum: nec tamen passio, causa dicenda est physica, sed moralis, saltem respectu eorum, qui ante, vel post illam Sanctificati sunt. Et miror objici hæc tam confidenter posse à Godoy, stando principiis Scholæ suæ, nullam innatam virtutem in Humanitate venerantibus. *Godoy.*

SECTIO IV.

QVÆSTIONES ANNEXÆ.

67 PRima est: an Christus, *ut homo*, quoad miracula dicendus sit in ordine Morali Causa *Principalis*, aut *Instrumentalis*? Et *affero* dici debere *causam Principalem*, tùm ex primitate in eo genere: tùm ex absoluto arbitrio circa miracula, ex vi suæ dignitatis: tùm demum ex specialitate, quà paratum habuit Divinæ Omnipotentiæ concursum ad quæcumque vellet. Quòd si aliqui cum Patre Vazquez, quem immeritò Godoy carpit, & mordet, vocant *Instrumentum morale* Humanitatem, non ideò volunt derogare dignitati causæ principalis, sed unicè sic loquuntur, ut negent activitatem *in ratione Instrumenti*. Sed hoc leve est. *Vazquez. Godoy.*

68 Secunda est: an hæc moralis activitas, seu causalitas se extenderit ad miracula loco distantia? Et affirmandum: quia causa moralis non exigit localem propinquitatem ad causandum. Imò neque requiri indistantiam localem Humanitatis quoad activam efficientiam, defendit Eximius Doctor, juxta principia sua, & omninò mordicùs juxta sua Godoy: sed ille faciliùs: iste non ita facilè, sed prolixiùs. *Suarez. Godoy.*

69 Tertia est: an hæc causalitas moralis se extenderit ad miracula tempore etiam distantia: ita ut Christus Dominus, *ut homo*, causalitatem moralem anticipaverit in omnes effectus miraculosos, se tempore priores, & exerceat in omnes deinde futuros? In nostro modo discurrendi vix esse potest difficultas. Thomistæ verò secuti Capreolum quoad *præterita* & quoad *futura* miracula, de Christi Domini Humanitate, & Passione, etiam in lineâ causæ physicæ conati sunt dicere paradoxa, rati assumi à Deo Instrumentum non existens ad efficientiam physicam. Qui nobiscum sentiunt de morali causalitate, loquuntur sine distinctione quoad præterita, & quoad futura: quod nequit esse verum stantibus nostris de *Merito remunerando, & solutivo* Doctrinis. Igitur justa istas *Thomistæ Capreol.*

70 Asserendum *reor*: circa *præterita* miracula exercitâ esse à Christi Domini Humanitate causalitatem moralem, *in genere Meriti solutivi*, & in lineâ non excedente vim Finalis causalitatis: circa *coexistentia*, & *futura*, exercitam esse moralem causalitatem, *in genere Meriti Remunerandi*, & in lineâ causæ moraliter efficientis. Ratio assertionis est ex præjactis principiis circa utriusque meriti discrimen: & causalitatis utriusque. Nam Causa moralis efficiens, causat, movendo quia est, & ex præexistentiâ ad effectum, non præcognitâ solùm, sed præexercitâ: atqui modus iste causandi solùm potest competere Humanitati circa coexistentia, & futura: non verò circa præterita: ut perse patet: ergo non exercuit circa utraque pariformem moralem Concursum Humanitas Christi Domini.

DIS-

DISPVTATIO OCTAVA, ET VLTIMA.

CHRISTI DOMINI ADORATIO.

1 QVÆ res esset longissimæ disputationis, nisi falcem contineremus ab aliena messe controversiarũ, & Polemicæ Theologiæ, contenti Scholasticæ Palestræ cancellis, intrà quos tamen adhuc nobis satis ampla seges oboritur. Eam inter alios in præsenti, contentis nec segniter nec semel contra se mutuò calamis versavere diligentissimè Doctores Vazquius, & Soarius. Nos brevi dicemus, quantum sit opus ad rem in quà sumus, *Suarez. Vazquez.* premissâ Naturâ Adorationis in communi: cujus examen *ex* 2. 2. satis opportunè transtulit hùc Theologia Recentiorum.

SECTIO I.

DE ADORATIONE IN COMMVNI: quid sit, & quotuplex?

2 ADoratio in communi ex his, quæ tradidere Athanasius, Tharasius, Damascenus, & Thomas, aptè definitur: *Honoratio Excellentis, ut excellentis ab eo, qui se illo inferiorem significat, eidẽ exhibita.* Explico singula. Dicitur *Honoratio* potiùs, quam *signum honoris*, ut vulgò solet. Nam ipsa Adoratio potiùs est honor, seu honoris actio, quàm signum. Dicitur, *excellentis, ut excellentis, ab eo, qui se inferiorem illo significat*, ut Honorationis notio contrahatur ad eam speciem, quà quis se altero inferiorem notat, usque excellentiam respectu sui significat, propter ipsam eum reverendo, seque illi submittendo propter ipsam. Ob hæc additur *eidem exhibita*: ad adorationem enim non sufficit quæcumque alienæ excellentiæ protestatio, sed ultra requiritur, ut præstetur aliquid quod vel physicè vel moraliter recipiciatur in Re quam diceris adorare. Quæ singula elucidat inter alios accuratè Pater Bernal *disp.62. sect.1.* *Athanas. Tharasius. Damasc. Thomas.* *P. Bernal.*

3 Ex istà regulà pronum jam est discernere *Adorationem* à *Laude*, ab *honore*, à *cultu*, à *veneratione*, & à *reverentia*, & à *Glorià*. Differt à laude, ab honore, & à Glorià, seu glorificatione: Nam hæc præstari possunt ab æquali erga æqualem, imò & à Superiori erga inferiorem. Nam *Laus* est *testificatio virtutis, seu excellentiæ alienæ verbo facta. Honor* est, *eiusmodi testificatio signo quovis præstita, indicante nostram existimationem illius excellentiæ, quam honoramus.* Vnde laus est quædam species honoris. *Gloria* est *clara cum laude notitia*: unde est quidam effectus honorationis, & laudis, & his addit ingenerare bonam rei laudatæ existimationem in aliis. Differt à cultu, à veneratione, & Reverentiâ: Nam *cultus* comprehendit omnes actus Religionis: *Veneratio, & Reverentia*, licèt in eo conveniant cum Adoratione, quòd singuli circa præcellentem, & superiorem versentur, tamen in eo differunt quòd Adoratio ex communi sensu majorem summissionem requirit, quàm simplex reverentia, & veneratio. Patet igitur Adorationem se habere ad hos conceptus sicut se habet species ad sua genera.

4 Patet indidem in Adoratione virtutis honestas, species, & objectum. *Honestas*: honestum enim, & rationi consentaneum est, revereri superioris excellentiam, cultum ipsi debitũ exhibere, eique se summittere. *Species*: nam cùm sit specialis cultus, Adoratio per se cadit in sphæram Religionis.

Suarez. nis. Dixi *per se*: Nam ut benè notat Suarez videndus *disp.* 51. *sect.* 1. pertinere potest ad alias virtutes inferiores Adoratio, quæ tendit circa excellentias purè humanas, quę vulgò apparent. *Objectum*: nam Adorationis in communi sumptæ, duplex est: Materiale Proximum: & est res excellens, ut excellens, ideſt ut subest excellentiæ, quæ nos movet. Ideò dixi Proximum Materiale: nam per actum Adorationis formaliter solùm tenditur ad rem ut excellentem, habentibus se remotè, & quasi de materiali aliis rationibus, quæ rei insunt. Formale proximum: & est ipsa excellentia, & dignitas, propter quam summittimur rei præcellenti.

5 Vnde colligis etiam discrimen inter actum *Humilitatis, & Adorationis*: confunduntur enim plerumque cùm alioqui differant: & quidem in eo, quòd humilitatis actus est moderatio circa affectum honoris: unde plerumque fit per summissionem, & alios similes actus. Adoratio verò propriè tendit ad reddendum honorem debitum alteri ratione ejus excellentiæ, & dignitatis: sic pecuniæ elargitio facta propter moderandum affectum pecuniarum, est actus liberalitatis; facta verò propter solvendum debitum est actus justitiæ. His ita positis

6 Prima difficultas est: in quibus actionibus posita sit Adoratio? *Nota* inter adorandum, intervenire multiplicem actum tam ex parte Intellectûs, quàm ex parte Voluntatis. Ex parte intellectûs: *primus* est cogitatio rei excellentis, ut excellentis: quæ minimùm debet apprehensivè præconcipi. *Alter* est cogitatio actionis submissivæ, quæ exhibenda est in signũ summissionis. *Tertius* est cogitatio practica, quòd decens, & rationabile sit testificari summissionem respectu rei cognitæ, ut excellentis. Ex parte Voluntatis: *primus* est volitio exhibendi notam conceptæ excellentiæ. *Alter* est affectus se summittendi alteri præexcellenti. *Tertius* est affectus efficiendi illam notam, seu illud signum testificativum submissionis, & excellentiæ, quod illudcumque sit: ex his sequitur exhibitio signi testantis animi adorantis submissionem, & Adorati præcellentiam. Gabriel censuit Adorationem consistere in illis actibus intellectûs: Cardinalis de Lugo in hac præcisâ exhibitione signi: Suarez, & alii, quos satis illustrat Bernal *sect.* 2. in aggregato ex exhibitione signi, & affectu imperante. Quod ego etiam censeo probabilius. Itaque

Gabriel.

Card. Lug. Suarez. Bernal.

7 *Censeo* primò, actum adorationis constitutivè nullum dicere actum intellectûs: Ratio: nam est actus pertinens ad virtutem moralem voluntatis. Actus ergo illi intellectûs præcedunt, ut prævia fax, non constituunt. *Censeo* secundò: neque præcisè constitui per exhibitionem signi testificativi summissionis. Ratio: quia sic se habet ad adorationem, exhibitio signi, sicut ad eleemosynam elargitio pecunię v.g. atqui actio eleemosynæ nõ consistit in externa elargitione præcisè: ergo neque Adoratio in præcisa signi exhibitione. *Censeo* tertiò consistere in aggregato exhibitionis, & affectûs eam imperantis. Ratio quia Adoratio debet esse actus Voluntarius & ille affectus est quasi anima totius Adorationis.

8 Ex his fit primò, internam submissionem, seu affectum illum, quo Deo nos summittimus, prærequiri quidem, non tamen intrare in essentiam Adorationis. Ratio: quia Adoratio est exhibitio signi testantis internam summissionem: ergò non includit, sed supponit. Fit secundò, exhibitionem signi testantis ex se summissionem internam, præstitam seriò, licèt sine illâ internâ summissione, esse propriè Adorationem, & non meram fictionem Adorationis. Ratio: quia habet quicquid Adoratio essentialiter dicit: unde qui sine interna reverentia & summissione adoraret Idola, verè diceretur adorator eorum, & incurreret censuram in adoratores hujusmodi latam.

Dices primò: illa exhibitio significaret summissionem internam, quæ nulla est: ergo esset ficta. Distinguo consequens: esset ficta, id est, non vera, conformitate expressionis cum re significata, concedo: id est, non verò, constitutione veri & proprii signi testantis, internam summissionem, nego. *Dices* secundò: Promissio sine animo interno, non est nisi ficta promissio: ergo similiter. Nego consequentiam: quia Promissio externa in rigore non est promissio, sed expressio promissionis: at exhibitio seria signi est adoratio. Videatur Cardinalis de Lugo *sect.* 2. *disp.* 23. *à nu.* 13.

Card. de Lugo.

9 Secunda difficultas: An actus adorationis essentialiter includat actionem externam? quod est quærere: an signum exhibitum, debeat esse externum essentialiter. Affirmat acerrimè Pater Vazquez *disp.* 93. *cap.* 4. Negat operosissimè Pater Suarez, ejusque opinio communior jam est, & probabilior: & ipsi subscribo. Primò: quia Angeli,

P. Vazq. P. Suarez cui subscribimus cum

geli,& animæ ſeparatæ poſſunt elicere actum Propriæ,& rigoroſæ Adorationis ; ut evolventi Scripturas, & Sanctos Patres evidentiſsimum fiet:ergo poteſt per actionem purè internam, & ſpiritualem Adoratio conſummari. Secundò: quia Adoratio, quæ fit ſpiritu, & veritate, & quam laudat ſpecialiſsimè Chriſtus Dominus *Ioan.* 4. non videtur exigere ſignum ullum externum : unde Auguſtinus *lib.* 10. *de Civitate Dei cap.* 4. hæc habet prorſus aurea: *Ei, nempè Deo, ſacrificamus hoſtiam Humilitatis, & laudis in arâ cordis, igne fervidæ charitatis.*

Auguſtin.

10 Tertiò : quia ſicut Virtus Religionis, utitur membris corporis, & facultatum externè operantium in ſignum ſubmiſsionis noſtræ reſpectu Dei, ejuſque præconceptæ à nobis excellentiæ, quidni utatur viribus animæ, & facultatum internè operantium? Quartò, & ſit ratio à priori: quia ſine externa ullà operatione, & merè ſpiritualiter internè poteſt fieri nota ſummiſsionis, & honoris, atque adeò dari Honoratio rei excellentis, ut excellentis, ab eo qui ſe illà inferiorem ſignificat, eidem exhibita : in hoc autem conſiſtit Adoratio.

11 Tertia difficultas, exinde reſultans, & in quà maximè nititur Pater Vazquez ad tuitionem Doctrinæ nuper impugnatæ:nempè in quibus operationibus, & actibus internis poſsit Adoratio cõſummari? Et ratio dubitandi pro Vazquez eſt : quia ſicut in Adoratione,quæ conſummatur externè,debent aſsignari duo: unum internè, quod inchoet ; alterum externè, quod conſummet Adorationem, & ſit ſignum animi cedentis, & ſubmiſsi : ita in eâ, quæ conſummetur internè, debent aſsignari duo:unum, quod ſit voluntas exhibẽdi ſignum: alterum, quod ſit ipſum ſignum, & ejus exhibitio:at nullus actus purè internus videtur poſſe ſufficere, ut aſſumatur in ſignum.

Vazquez.

12 Hæc ratio diviſit Authores. Nam Vazquez juxta *numerum præcedentem* illi ceſsit. Alii, quorum eſt in hoc pũcto *Prima Sententia* aſsignat actus Fidei, ſpei, & charitatis:inferiorum virtutum excludit. *Secunda Sententia* ſuperaddit his alios actus,nempè orationis, & ſimiles, ita Suarez : *Tertia Sententia* ſolùm cenſet aptos adorationi purè internæ eos actus, qui ex ſe ſunt ſignificativi ſummiſsionis internæ : ita Delugo: *Quarta Sententia* contendit per omnes, & ſingulos actus virtutum poſſe conſummari Adorationem internam, ſi à Voluntate hic, & nunc aſſumantur, & imperentur in ſignum internæ ſummiſsionis : ita ſpecialiter Pater Vvadingus, Pater Arriaga, & Pater Bernal ; quæ ſententia eſt mihi *probabilior.*

P. Suarez.

Card. Lug.

Vvading. Arriaga. Bernal.

13 Ratio eſt: quia licèt interna locutio, ex ſe ſignificativa ſummiſsionis, quam reſpectu Dei profitemur, & ejus præconceptæ excellentiæ, ſit actio de ſe magis apta ad conſummandam internè adorationem; (*id enim do Cardinali de Lugo*) nihil vetat quominus Voluntas aſſumat quemcumque intellectûs, & voluntatis actum,& ex vi ſui imperii faciat hìc, & nunc eſſe ſignum animi ſui cedentis, & ſummiſsi : non ergo eſt cur ullus virtutis actus excludi debeat ab aptitudine conſummandi internè ipſam Adorationem. Inter quæ benè notat Pater Bernal *ſect.* 4. *num.* 46. excipi debere actus illos, qui ex ſe excludunt omne genus adorationis: putà : nolo hìc, & nunc adorare Deum. Addit, per puram ceſsationem ab actu externo poſſe conſummari adorationem : ſi nempè conveniret inter homines, quòd ea pura ceſsatio ſignificaret præconceptam Dei excellentiam, & noſtram erga ipſum ſummiſsionem.

P. Bernal.

14 Dicit Delugo : ergo per quamlibet actionem, etiam externam,poteſt Adoratio conſummari. Concedo ſequelam, ſi aſſumatur in ſignum.Inſtat: requiritur ſpecialis inſtitutio in tale ſignum. Nego aſſumptum: ſufficit enim,quòd ipſe velim eam actionem aſſumere in proteſtationem meæ ſummiſsionis : eo enim ipſo intelligitur tacita quædam conventio ; & pactio creaturæ Rationalis cum Deo, & ſufficiens inſtitutio. *Inſtat* : ergo ſimiliter per quamlibet actionem poſſemus dici, quòd offerimus ſacrificium. Nego ſequelam : nam Sacrificium conſiſtit in hoſtiæ immutatione,requirente duo. *Primum*: legitimam approbationem : *Alterum*: legitimam poteſtatem in offerente:quæ duo non adſunt ad actionem quamcumque.

Card. de Lugo.

15 Quarta difficultas:*quotuplex* ſit Adoratio? Multiplex eſt. Primò,dividitur in *internam*, & *externam* ex ſuperdictis: & hæc diviſio ſumitur ex parte actûs, & univoca eſt, & adæquata. Vtraque enim propria eſt, & extra ipſam nulla. Secundò, dividitur in *Sacram, & politicam, ſeu civilem*:& hæc diviſio ſumitur ex parte objecti formalis,nempè ex diverſitate dignitatum : & etiam eſt adæquata,& univoca propter rationem eandem: ſed civilis, & politica pertinet ad civilem obſervantiam, & reſpicit dignitatem

pu-

purè politicam. Sacra pertinet ad virtutem Religionis, & respicit Sacram Dignitatem. Sacra subdividitur tertiò in *Latriam*, *Hyperduliam*, & *Dulium*: quæ divisio etiam adæquata est,& censeri debet univoca contra Vazquez. *Vazquez.*

16 *Latria* significat cultum soli Divinæ excellentiæ debitum. *Hyperdulia*, cultum excellentiæ sanctitatis singularissimæ, & extraordinariæ debitum. *Dulia*, cultum sanctitatis excellentiæ debitum. Quæ species Adorationis potissimum, & ferè semper uni cè differunt ratione affectùs interni: nam possunt habere,& communiter habent communes actiones externas. Vnam excipe,nempe Sacrificium, quæ assumpta est in latriæ protestationem.

17 Dividitur quartò in *Absolutam*, & *Respectivam*. Adoratio *Absoluta* est illa, quà res adoratur propter excellentiam propriã, intrinsecã, & quã habet in se. *Respectiva* est, quà res adoratur propter alterius excellentiam, ad quam res adorata habet aliquam habitudinem:quæ respectiva adoratio dupliciter potest præstari: *propriè*, vel *impropriè*. Propriè: cùm res in se ipsà adoratur quamvis propter aliud: Impropriè: cùm res adoratur loco alterius. Sic Legatus,ut talis,honoratur propriè, sed propter Regem: impropriè,cum Rex honoratur in ipso. Quintò dividitur in *Perse*, & *peraccidens*. *Perse* adoratur res, quæ in se habet causam, cur adoretur. *Peraccidens* adoratur, res,quæ peraccidens iungitur rei perse adorabili. Quæ, & aliæ divisiones ipso decursu clariores fient.

18 Quinta difficultas: quos ob titulos debeatur Deo cultus latriæ? Respondeo ob omnes, & singulas perfectiones Dei. Ratio est, quia titulus debendi supremum cultum, est excellentia Divinitatis: singulæ autem Dei perfectiones habent in se hujusmodi excellentiam:quantumvis præscindantur inter se: nam si concipiantur, ut Perfectiones Dei eo ipso concipiuntur cum identitate ad ipsam Divinitatem. Vnde singulæ perfectiones Dei præcisim ab aliis possunt terminare cultum latriæ.

P. Arriag. Dubitat hic Arriaga an cultus æqualis debeatur singulis attributis, seu Deo propter attributa singula:& demum resolvit nullũ sibi in eo apparere inconveniens,quòd dicatur non deberi æqualem: putat enim perfectiones Dei inæquales inter se. *Id quod* ego maximè *horreo*: nam identitas cum Divinitate par est in singulis. Tùm quia discursus iste dat locum, ut minùs amari possit Spiritus Sanctus, quàm Pater, & minùs debeat. Tùm demum quia fundamentum de inæqualitate perfectionum Divinarum est perquam falsum, ut in *proprio loco* videbimus. *Tom in 1. p. tract. 1. & sparsim in præced.*

19 Sexta difficultas: an Adorationes latriæ,quę speciatim eliciuntur propter specialia Attributa Dei,sint specie diversæ? Exagitant operosè Cardinalis de Lugo *disp.34 sect. 1.* & Arriaga *disp. 51. sect. 2. & 3.* ad quos multis in præsenti remissis, respondeo:quicquid sit de speciei physicæ diversitate, eas tamen adorationes non esse specie morali diversas. Pro quo *nota* primò: litem hìc non esse de actu internæ summissionis intellectuali, quo nempe recognoscitur excellentia specialis Dei relucens in hac, vel illà perfectione Divinà:hos enim actus intellectùs certum est specie distingui, cùm specialia objecta formalia respiciant. Lis solùm est de Voluntatis actu volenti testari per aliquod signum summissionem internam,& præconceptam excellentiam. *Card. de Lugo.* *P. Arriag.*

Noto secundò Virtutem, quæ non sit Theologica, licèt aliquomodo attingat aliquid divinum, tamen in ipso non niti tanquam in objecto formali.

20 Ex quibus: ratio resolutionis, maximè notanda est: quia licèt ex parte intellectùs repręsentetur volũtati directè excellẽtia specialis relucens in hoc,vel in illo Attributo,tamen voluntas solùm habet pro objecto formali, dum adorat, honestatem, quæ relucet objectivè in ipsà summissione:quæ honestas, licèt excellentiæ sint diversæ moraliter, moraliter censetur eadem: ergo etiam Adorationes debent censeri speciei moraliter ejusdem: nam ex objecto formali sumitur, præsertim in virtutibus, & earum actibus, speciei diversitas, vel identitas.

21 Dices: ergo fient ab eodem habitu. *Dico*, si de infuso loquamur, certum esse: si de acquisito, non ita esse certum: nam ad multiplicationẽ habituum sufficit (quicquid sit de identitate motivi formalis, vel physicà, vel morali) diversitas inter actus, quæ sint occasio specialis difficultatis in uno, quæ non sit altero; aut ratio, cur licèt potentia nõ sit,neque se experiatur facilem ad unum, se tamen experiatur facilem, circa alium: & ratio est: quia habitus hujusmodi, cùm acquiratur ex actibus, qui fiunt, solùm est semen similium & victoria difficultatum, quæ in ipsis, & propter ipsos occurrere possunt. Hæc autem diversitas satis oritur ex physicà

diver-

diversitate pertinere posse ad diversos habitus acquisitos: probabilius tamen censeo pertinere ad eundem. Ratio est; quia non potest apparere notabilis difficultas,si semel quis habet habitum adorandi Deum propter sapientiam, in eliciendis actibus adorationis propter alia Attributa, cum adorabilitas utrobique veniat à ratione æquivalenter eàdem.

23 Septima difficultas: an Deo,ut Benefactori,seu ex hoc titulo, & propter beneficia,quæ nobis confert, debeatur cultus Latriæ? *Duplex* esse potest difficultatis sensus. *Primus*: an titulus Creatoris, Domini,Benefactoris sit titulus sufficiens ad adorationem latriæ. *Alter*: an ipsa creatio, Dominium actuale, & beneficia possint esse tituli ad latriæ Adorationem.

24 Respondeo in primo sensu difficultatis, affirmandum omninò esse. Ratio est: quia cultus hujusmodi, licèt excitetur ex suppositione creationis, beneficii, & effectuum, quæ sunt res finitæ, & extra Deum, non tribuitur nisi excellentiæ Divinæ,ex quà tales effectus oriuntur: atque adeò est cultus Deo datus in protestationem excellentiæ, quæ soli Deo competit:unde non potest non esse latria. Id quod confirmari potest exemplo charitatis Theologicæ.Quòd si Augustinus,& Thomas aliter locuti videntur,benignè sunt interpretandi, dicendo,quòd vocem Duliæ,quam hìc assumunt, assumi cum præcisione, & quasi generìcè. *Augustin. Thomas.*

25 Respondeo secundò:etiam in secundo sensu affirmandum esse. Ratio est: quia licèt ille cultus detur Deo propter relationem extrinsecam, non tamen datur ipsi propter ipsam, utcumque, & in abstracto, sed in concreto, nempè ut Deum denominat, & prout tales effectus specialiter concipiuntur à Deo oriri, Deoque specialissimas tribuere denominationes.quæ videlicet soli Deo competunt:ubi patet dari cultum Deo, non propter excellẽtiam merè extrinsecam, & relationem purè adventiciam, sed propter intrinsecam excellentiam, ut subest his extrinsecis relationibus benefaciendi,creandi, &c.

P.Arriag. 26 Movet hìc Arriaga dubium: an ex inæqualitate beneficiorum possit induci inæqualitas in Latriam, & amorem,& utriusque debitum in nobis:& videtur affirmare:quod ipse nullomodò probo. Nam aliud est,quòd ex novo titulo magis appareat respectivè excellentia Dei, aut ejus bonitas: unde teneamur amare, & colere quantùm possumus ex titulo multiplicis:aliud est,quòd non appareat excellentia, & bonitas, cui ex parte nostrà non debeat respondere supremus cultus, & amor in nostrà potestate positus, & summus, si summus elici potest à nobis.Id nego:illud admitto, & do tantùm Arriagæ. Videantur ipse *disp. 51. sect. 5. & 6.* & Cardinalis de Lugo *disp.34. sect.1.* Nos jam ex his descendimus ad rem nostram. *Card. de Lugo.*

SECTIO II.

DE ADORATIONE CHRISTI, ET HUmanitatis ipsius.

§. I.

CONTROVERSIA PRIMA.

27 DUplex est in præsenti puncto controversia principalis. *Prima* prius: deinde *alteram* decidemus. Et *prima* est: An Christus *ut homo*, possit adorari, & debeat cultu Latriæ? Sensus imprimis non est, an *hic homo* Christus possit, & adorari Latria debeat:id &, tam certum est,quam certũ est *hunc hominem* esse Deum. Nec deinde sensus est:An Christus,*ut Homo*,ita ut ejus Humanitas sit ratio propter quã Latriam terminet. Sensus ergo est,an Humanitas Christi possit, & debeat adorari cultu Latriæ propter excellentiam,Verbi,quã habet unitam? Notare placet Patri Vazquez *disp. 95. cap. 10.* Ex Vvaldensi invehi contra Vviclephum, quod dixerit, Humanitatem etiam si dimitteretur à Verbo, adorandam fore latriâ. Quòd tanquam delirum quid, & erroneum rejicit ex allegato Augustino Vazquez. Verum Augustinus aliud omninò intendit contra Nestorianos. Et certè Vviclephus vel contendebat, adorandam etiam tùm fore Latriâ absoluta,vel in hoc non erravit: nam Latriâ respectiva, & ex contactu cur adoranda non esset?Fortè magis penès id errarunt Felix, & Elipandus,ut suspicatur Aldrete *disp. 87. sect. 2. à num. 6.* Quicquid id sit, variæ circumferuntur sententiæ veterum, vel dubitantium, vel negantium: quorum fortasse mens non fuit alia, quam explicabimus. *Vazquez ex Vvaldens. Mens Augustin. P. Aldrete.*

28 Prima Conclusio: Christus,*ut Homo*, seu Humanitas Christi Domini potest,& debet adorari cultu latriæ. Est communis Theologia, communiter asserta de Fide. Triplex probatio est. Prima ex Conciliis, Alexandrino, Ephesino primo,Quinta Synodo, & *Concilia Alexand. Ephesin. 1. V. Synod.*

Trident. Tridentina. Quorum tria manifestè definiunt Humanitatem coadorari cum Verbo:
P. Bernal. Videte loca *latè, & doctè* expensa apud Bernal *disp. 69. sect.* 1. §. 1. Tridentinum verò *sess. 13. cap. 5. & can. 6.* definit Sacramentum Eucharistiæ adorandum esse Latriâ ob præsentiam Divinitatis. Secunda ex Patribus: quorum una mens, & unum os est in hac re conspirantium, Humanitatem Adorari indivisibiliter in toto. Legantur inter
Athanas. Cyrillus. Epiphanius alios Athanasius, Cyrillus, & Epiphanius *apud* Bernal §. 2.

29 Tertia ex ratione: quam sic formo: primò: Nam ut Christi Humanitas adoretur Adoratione Latriæ, non opus est, ut ipsa sit ratio adorâdi, sed sufficit ut constituat unum cum eâ ratione adorandi: Nam & homo Sanctus adoratur propter sanctitatem, quin sit sanctitas; & corpus coadoratur cum animâ, quin sit anima: Atqui Humanitas, licèt seipsa non sit ratio adorandi, nec Divinitas, constituit cum Divinitate, quæ est adorandi ratio, unum per se, & quidem unitate substantiali Personæ: ergo. Secundò: quia Humanitas habet in se ratione Vnionis, & facit vi ejusdem unionis propriam, & suam excellentiam Divinitatis, quæ est ratio, cui respondet Adoratio Latriæ: ergo manet adorabilis cultu Latriæ, eo quidem absolutæ.

30 Oppones primò: Cui convenit adorare, non est debitus Latriæ cultus: atqui Christo quâ homini, seu ejus Humanitati
Ioann. 4. convenit adorare ex Ioann. 4. *Nos*, inquit Samaritanæ Christus, *adoramus, quod scimus*: ergo. Major autem patet, quia cui convenit adorare, habet superiorem, quem recognoscere debet: ergo cultus debitus supremo domino non est debitus ipsi. Secundò: latriæ cultus est debitus Deo, ut est primum principium creationis, quòd certè non convenit Christo, quâ homini. Tertiò: Sacrificium non potest offerri Christo, quâ homini: est
Augustin. enim cultus soli Deo debitus ex Augustino *lib. 16. de Civit. Dei cap.* 20. ergo neque latriæ cultus. Quartò: quia vel Christi Humanitas adoratur per se, vel peraccidens. Si primum: ergo super omnia. Si secundum: ergo inferiori cultu, quàm sit latria. Quintò: Non sufficit unio cum Verbo, ut Humanitas ametur æquali amore, ac Deus: ergo neque ut adoretur æquali cultu, sed cultus Dei est latria: ergo inferior cultus, quàm latria debetur Humanitati, non obstante Vnione ejusdem ad Verbum.

31 Respondeo ad primum, distinguo majorem: cui convenit adorare, non est debitus Latriæ cultus, secundùm se considerato, concedo, evecto ad ipsam excellentiam, quæ est ratio faciendi debitum latriæ cultum, nego. Humanitas autem per Vnionem ipsam evehitur ad hunc apicem: & in hunc modum loquitur Ephesinum *part. 3. cap. 27.* *Cõc. Ephes.* manet ergo per latriam adorabilis, licèt ipsa posit Deum adorare. An potest Angelos, homines, Matrem? Affirmant Delugo *Lugo.* *disp. 35. à nu. 72.* Negat Arriaga *disp. 52. sect.* *Arriaga.* 4. cui subscribo. Nam adoratio est actus inferioris ad superiorem: quòd si erga Matrem aliquid præstitit, quòd præseferret speciem adorationis, & venerationis, honorandi animo præstitit, non alio. Ad secundum dico, quòd licèt Christo, quâ homini non conveniat esse principium creationis, tamen convenit intrinsecè habere excellentiam Divinitatis, & esse suppositum Divinum: idque sufficere, ut debitus ipsi sit Dei cultus, seu latria.

32 Ad tertium: negant Vazquez ex Au- *Vazquez.* thoritate existimatâ Augustini posse Christo *Augustin.* quâ homini offerri Sacrificium. Affirmat Suarez probabilius, quem postea cæteri se- *Suarez.* cuti sunt. Nam Augustinus solùm loquitur, & asserit Christum de facto non admisisse Sacrificium; non verò non potuisse. Vnde *Card. de* Cardinalis de Lugo censet posse Christo *Lugo.* quâ homini Sacrificium offerri; non offerri tamen: quia in hac lege solum unum Sacrificium Eucharistiæ, in quo cum ipse Christus sit principalis offerens, videtur sibi quâ homini non offerre: Sacrificaret enim sibi ipsi. Quæ ratio est satis solida, quicquid reclamet in oppositum Arriaga *disp. 52. sect. 2.* *Arriaga.*

33 Ad quartum: lis est inter Vazquez, *Vazquez.* & Suarez, an Durandi locutio dicentis, Hu- *Suarez.* manitatem adorari non *per se*, sed *peraccidens*, apta sit, approbante Vazquez, reprehendente Suarez. Certè si mens Durandi fo- *Durand.* la fuit Humanitatem non adorari propter se, & propter rationem sibi essentialem, sed propter aliud, & propter rationem sibi aliun de adventitiam, retentâ semper unione substantiali inter Humanitatem, & verbum, verum dixit: sed quia eæ voces aliud, & plus sonare videntur, admittendæ non sunt, & dicendum, Humanitatem, licèt adoretur propter se, per se tamen adorari, quia adoratur propter excellentiam, quam intimè habet, & cum quâ facit unum ens per se.

34 Ad quintum multi conantur disparitatem, mihi summè difficilem. Vide Patrem Bernal *disp. 69. sect. 1. §. 4.* Ea paritas mihi *P. Bernal.* vide-

videtur exigere majorem explicationem cōmunis Doctrinæ,& præcedentis cōclusionis, quam duplici *conclusione sequente* præstabo.

35 Secunda Conclusio: Christus, *ut homo*, atque adeò ipsius Humanitas adorari debet eâdem adoratione Latriæ, quâ Verbum adoratur, atque adeò suprema. Hanc veritatem ita propositam mihi suadent adducta,& laudata Concilia: sufficiant Verba Quintæ Synodi Generalis *coll. 8. cap.9. Qui non unâ adoratione Deum Verbum Incarnatum cum propria ipsius carne adorat, &c. anathema sit* Et hæc est mens Patrum, & Theologorum,dum uno ore fatentur Humanitatem unà coadorari cum Verbo. Ratio est:quia actus adorandi suppositum Verbi cadit in Naturam, cum qua facit Personam; atqui Humanitas est Natura, cum quâ Verbi Personalitas Personam constituit:ergo actus adorandi suppositum, cadit in ipsam Humanitatem.

36 Tertiâ Conclusio: Nihilominùs, licèt eadem, & una adoratio respiciat Humanitatem, & Verbum, neque Humanitas est tam adorabilis,& excellens,quàm Verbum, neque Adoratio respectu utriusque æqualis est Id fortè senserunt antiqui Theologi, qui *supra* pro parte negativâ insinuati sunt: idque ipse dixi *disp. 1. sect. 2.* & absolutè tenent Arriaga *disp 52. sect 2. & 3.* Bernal *disp. 69 sect 1. § 4.* & Aldrete *disp. 48 sect. 1 & alibi.* Ostenditur prima pars: quia licèt Humanitas reddatur per Divinitatem excellens, & adorabilis non redditur Deus: ergo sicut ob eandem rationem non redditur tam bona, & Sancta, quàm Deus, ita neque tam adorabilis, & excellens,quàm Deus. Ostenditur quoad secundam: quia Adoratio correspondet rei ut Adorabili, & ut Excellenti; sed Humanitas non est æquè excellens, & adorabilis, ac Deus: ergo neque Adoratio est æqualis respectivè ad Humanitatem, & ad Deum. Confirmatur utraque pars. Potest esse unus & idem amor respectu Humanitatis, & Verbi, quin æqualiter amet utrumque. Verbū enim amat super omnia: non verò Humanitatem: ergo licèt sit unus,& idem actus adorandi respectu Humanitatis,& Verbi,non ideò debet æqualiter adorare.

Suprà lib. hoc 5. disp. 1.ànu.101. *Arriaga. Bernal. Aldrete.*

37 Dices primò: ergo falsum est, quod Humanitas adoretur eâdem adoratione quâ Deus. Nego consequentiam. Eâdem enim adoratione colitur, sed diversimodè respiciente Humanitatem, ac Verbum: id quod vulgare est in multis actibus, indivisim tendentibus in plura objecta, & diversimodè juxta capacitatē singulorū denominantibus.

38 Dices secundò:ergo adoratur Humanitas cultu, qui sit inferior, quàm latriæ cultus. Nego consequentiā:quia eodem omninò cultu supremæ latrię colitur *Dices* tertiò: ergo saltem ille cultus supremæ latriæ, si comparetur cum Humanitate non est latria. Nego etiam consequentiam, & distinguo duplicem rationem,seu formalitatem latrię; aliam, quæ potest dici latria omninò suprema, & eximia: aliam, quæ potest dici latria secundaria,& non tam perfecta Dico igitur, & fateor illam supremam latriam, quâ coadoratur Humanitas, comparativè ad ipsam, non esse illam eximiam,& primariam,& supremam, quâ res adorata adoratur ut Deus; esse tamen latriam, licèt non tam perfectam.

39 Dices quartò: ergo Humanitas non aliter adoratur, *ac Crux* Nego consequentiam Crucis enim adoratio latriæ,solùm est respectiva: Humanitatis verò perfectior est, & absoluta. Et hæc de *prima controversia.* *Suprà disp. 1. nu. 47.*

§ II.

SECVNDA CONTROVERSIA.

40 ALtera Controversia, nata præsertim,& adulta inter Patres Suarez & Vazquez maximis utrinque conatibus,est: an Christi Humanitas, physicè & licitè possit adorari alio cultu,quàm latriæ,nempe propter excellentias alias creatas, quas habet, factâ quadam mentali præcisione à Verbo? *Negavit* Vazquez, & physicè & licitè posse, *per totam disp 96* immenso ferè molimine Authoritatis,& Rationis. Affirmavit utrūq; Suarez æquè animosè *disp* 54. Conatus est inter utrumque concordiam Cardinalis de Lugo *disp.35. sect.3.* affirmans physicè posse: negans, licitè. *P. Suarez. P. Vazq.* *Card. de Lugo.*

41 Pater Atriaga *disp* 53. *sect* 5 *subsect.* 2. licèt in re Sententiā Patris Suarez asserat, eam tamen,ex Patris Suarez, ut ajt,penetratā mente, sic proponit, ut reddat omninò monstrosam. Hallucinatio Patris Arriagæ in eo fuit, quòd non distinxerit multa, perquæ controversiam duxit Pater Suarez: nam *iste* primò *quæsivit*: an Humanitas posset adorari propter dignitatem Verbi, factâ quadam quasi præcisione, ut adoratio non esset Verbi,sed Humanitatis. Secundò *quæsivit*: an ea adoratio foret latria. Tertiò: an Humanitas *P. Arriag. non benè cēsentis de P. Suarez. hallucinatio.*

quasi majori præcisione spectata posset adorari propter dignitatem Vnionis, ut contradistincta à Verbo? & quod genus adorationis foret hoc? Quartò: an ultrà posset adorari propter excellentiam Gratiæ,& aliarum dignitatum,ut præcisam ab unione,& à Verbo?& quali adoratione? Hæc omnia promisc. cuè habet Arriaga, jactatà nihilominùs diligentià pro mente Magni Suarez assequendà.

Nostra Mens cum Suarez. Aldrete.

42 Quarta Conclusio: & in hoc puncto Prima: Potest simpliciter, & licitè adorari Humanitas propter dignitatem Verbi,ita ut adoratio non sit adoratio Verbi, sed Humanitatis: ita Suarez *loc.cit.*& Aldrete *disp.*48. *sect* 2. *à nu.*10. Probatur prima pars de physicà posibilitate, quia Potest adoratio ita tendere in Humanitatem, & dignitatem acceptam à Verbo, ut Humanitas sit id, cui summittimur: Dignitas autem non sit id,cui, sed propter quod summittimur; atqui talis actus adorandi non est adoratio Verbi, sed Humanitatis,ut patet:ergo,&c. Major patet: quia benè potest ratio formalis exercere vim movendi, ut submittamur alteri, quin exerceat vim movendi ut summittamur ipsi. Et ratio est,ut occurram instantiæ,quæ fieri potest ex ratione formali, quæ movet ad amandum:quia potest contingere,& contingit sæpè,ut aliqua ratio sit ratio sufficiens ad movendum adorationem,quin sit capax adorari: sic gratia est ratio, cur adorem justum: non est capax,ut adoretur: neque enim summitto me justitiæ, sed justo propter illam. Probatur secunda pars de licito: quia in tali adoratione nulla committitur inordinatio, ut ex argumentorum solutione constabit.

43 Quinta Conclusio, & in hoc puncto secunda: Talis adoratio est adoratio latriæ, non verò *eximiæ*, & *omninò perfectæ*, sed *inferioris* eà,quà Deus adoratur Secunda pars liquet *ex tertiâ conclusione*, & urgetur: nam per eam adorationem non colitur Humanitas super omnia neque ut Deus:at latria perfecta, & eximia id habet. Ostenditur prima pars: quia ea adoratio redditur Humanitati propter dignitatem Divinitatis & excellentiam, omninò superantem omnes dignitates finitas:ergo est latria. Videatur Eximius Doctor *disp. cit. sect* 2. in primâ *concluſ.& sect.* 3 *in vltimâ Concluſ.*

Doct.Exim

44 Sexta Conclusio, & in hoc puncto tertia: Potest Humanitas physicè, & licitè adorari propter dignitatem Vnionis, præcisim à dignitate Verbi:ita Suarez & alii. Probatur prima pars de physicâ posibilitate:

Ipse Suar.

quia Humanitas sanctificatur ab Vnione,non *ut quo*, sed *ut quod*, neque solùm, ut medio communicante Sanctitatem Increatam, sed etiam ut sanctitate formali, ex dictis *alibi*: ergo capax est concipi sancta per unionem, factà aliqua præcisione à Sanctitate verbi,ut constituente concretum sancti formaliter per unionem: ergo potest concipi ut adorabilis, quin in ratione formaliter denominante ingrediatur constitutivè ipsa Divinitas,& Dignitas Verbi, quæ unionem terminat: ergo, &c. Probatur secunda pars de licito: quia neque in hoc actu adorandi latet ulla inordinatio,ut etiam ex argumentorum solutione constabit.

Suprà lib. 1. disp.3. à nu.117. & lib. hoc 5. disp. 1. à nu.37.

45 Septima Conclusio, & in hoc puncto quarta: ea adoratio est adoratio *Hyperduliæ nobilissimæ,formaliter:reductivè* verò,*Latriæ*. Ratio secundæ partis est: quia ea dignitas moraliter indistinguitur à Divinitate: & est de linea ordinis, & suppositi Divini. Prima pars patet: quia ea sanctitas, quæ in unione consistit,non est increata perfectio,neque sanctitas infinita: est tamen inter omnes finitas nobilissima: ergo fundat nobilissimam Hyperduliam.

46 Octava Conclusio,& in hoc puncto quinta: Potest demum Humanitas adorari physicè,& licitè propter dignitates alias,quæ præscindunt à dignitate Verbi, quales sunt Gratiæ, Gloriæ,& hujusmodi. Probatur prima pars de physicâ posibilitate: quia istæ dignitates, secundùm se, possunt præscindi à Dignitate Verbi:deinde secundùm se reddunt Humanitatem dignam cultu, & adoratione: cur ergo non possit dari actus adorationis, qui tendat in Humanitatem propter illas?Secunda pars de licito probatur etiam: quia talis actus nihil habet vitii, neque per excessum, neque per defectum: non per excessum: quia potest tali dignitati excogitari par cultus; neque per defectum: quia imprimis, ut non tenemur semper cogitare de dignitate Vnionis, cùm de Humanitate cogitamus,cur quando ipsam adoramus?Deinde, quia dare cultū Humanitati propter dignitatem hujusmodi non est negare alium propter novam dignitatem debitum.

47 Nona Conclusio, & in hoc puncto sexta: ea adoratio non est *Latriæ*, sed *hyperduliæ*. Prima pars patet: quia ea adoratio non respicit excellentiam, quæ non possit esse in purâ creaturâ, & quæ non possit esse puræ creaturæ, sed excellentiam secundùm se finitam: non ergo est latriæ adoratio Probatur

batur secunda pars: quia ea dignitas est excellentissimæ Gratiæ, & longè superans eas, quæ in puris Creaturis reperiri solent, & de potentiâ ordinariâ possunt: ergo fundat cultum superduliæ, seu Hyperduliæ.

P. Vazq. 48 Oppones ex Vazquio: primò contra assertam possibilitatem hujusmodi cultûs: primò innumeram eruditionem *Conciliorum & Patrum* absolutè damnantium duas adorationes respectu Christi & ejus Humanitatis: quorum doctrina stare cum nostrâ nequit admittente respectu Christi, & ejus Humanitatis Sacrosanctæ multiplex adorationum genus. Secundò: quia, si non adsit error circa Christi Humanitatem, non potest ipsa concipi sine dignitate, quam habet à Verbo: ergo non potest adorari sine cultu tendente in ipsum verbum: ergo nisi cultu latriæ. Antecedens patet: quia, nisi adsit error, & ex rectâ fide, statim apprehensâ Humanitate occurit, cujus ea sit: ergo & Christi dignitas.

Sensus CC. & PP. apud Vazq 49 Respondeo, & ad primum dico ex communi sensu Theologorum Conciliorũ, & Patrum per textus, quos adeò diligenter aggessit Pater Vazquez, solum intendisse & voluisse damnare dualitatem adorationis multiplicantem in sensu Nestoriì, & Theodori Personas in Christo: eatenus enim negant respectu Christi divisionem adorationis, quatenùs ea divisio non solùm fit *merè præcisivè*, sed *negativè*, id est, cum negatione Divinæ excellentiæ, & Personæ in Christo *quâ homine*, atque adeò, quatenùs ea divisio multiplicat in Christo Personas: nullo verò modo negant divisionem purè præcisivam Adorationis, quatenùs nempè cognitâ præcisivè à Dignitate Verbi Humanitas ornata aliis excellentiis, terminare possit genus adorationis illis excellentiis respondentis, non verò excludentis dignitatem, ob quam major adoratio debeatur. Hanc esse mentem *Patrum, & Conciliorum* convincunt omninò Suarez, Bernal, Amicus, Martinon, & quod plus est, magnus Vazquii vindex, & assecla Meratius. Idque *ex calamo Damasceni* subtiliter, & apertè tenentis Sententiam nostram *lib.4. de Fid cap.3.*

Suarez. Bernal. Amicus. Martinon. Meratius. ex, & cum Damasc.

50 Ad secundum dico primò: ex illo ad summum fieri non posse Humanitatem coli nisi cultu, qui simul sit Latriæ; at verò coli non posse cultu, qui simul sit Hyperduliæ, & latriæ, nullomodo fieri. Dico secundò: sicut, licèt non adsit error, potest fieri præcisio in Mysterio Trinitatis, unius perfectionis ab alia, unius Personæ ab aliâ: (*quia præscindentium non est mendacium*) ità similiter in Mysterio Incarnationis, potest fieri præcisio unius dignitatis ab aliâ.

Vazq. & Lugo. 51 Oppones ex ipso Vazquio, & Cardinali de Lugo contra licitum usum talis adorationis: Primò, licèt honor, & cultus deferatur me diâ cognitione, ut quando honorari vult aliqua persona, debet apprehendi maxima ejus dignitas. Secundò: quia Adoratio est decens tractatio Personæ, quam adoras; ut persona, quæ potest adorari cultu supremo, & adoratur minori, non tractatur decenter, sed indecenter: tractatur enim aliter, ac debet.

52 Tertiò: & sit ratio à priori: quia cultus, quem exhibemus alicui est significatio distantiæ, quæ inter illum est, & inter nos, interque dignitatem illius, & nostram: unde quo major est cultus, majorem distantiam profitemur, & minorem, quo minor est: atque adeò, quo minor est cultus, & minor distantia significetur illius quem adoramus, à nobis qui adoramus, eo minùs ab eo nos esse distantes profitemur, & nos æquari magis ipsi volumus: atqui indecens est, ut homo vulgaris (quales nos omnes sumus respectu Christi) ipso cultu se profiteatur minus distantem à Rege, quàm est, & ipsi se velit æquare: ergo, &c. *Sic discurrit* Delugo.

53 Respondeo, & ad primum primò: ex eo solùm fieri ad summum posse deberi, Christum Dominum coli individuum cultu, qui sit etiam Latriæ. Secundò: sicut potest res aliqua multipliciter bona, amari affectu tendente in hanc rationem bonæ, non tamen aliam excludente, sed præscindente: ita rem multipliciter dignam adoratione, posse adorari cultu tendente in hanc dignitatem, aliam nec excludente nec curante. Tertiò distinguo: quando honorari vult Persona, quantum debet inspectâ totâ suâ dignitate, concedo: quando honorari vult, respectivè, & attenta hac, vel illâ dignitate præcisè, nego. Ad secundum distinguo minorem, & adoratur minori, quàm postulet dignitas, quæ movet ad adorandum, concedo: quàm postulet alia ejusdem Personæ dignitas, quæ tamen modò non movet ad adorandum, nego. Fateor peccari posse, si externè sit periculum scandali significantis, quòd Christo negetur altior adoratio, quasi aliunde non debita.

54 Ad tertium dico, nos ipso cultu testari excellentiam, quæ nos movet ad adorandum, & infimul Personæ, quam colimus, distan-

distantiam à nobis in eo ipso excellentiæ, profitemur expressè, non tamen proinde negamus altiorem dignitatem, & ulteriorem distantiam, nec à neutrà dejicere nitimur, aut volumus: minus volumus æquare nos ipsi: imò testamur, quod licèt ob alias excellentias distantissimus à nobis sit sede, & dignitate, ob hanc etiam, quam modò colimus, distans est. Neque id est contra communem usum: quo nempè sæpius venit, ut Personæ aliàs magnæ, & altæ dignitatis, ob minores dignitates *certis temporibus, & locis*, admittant veneraciones hisce minoribus excellentiis debitas, factà quadam, *non exclusione, sed præcisione* dignitatum altiorum, quas habent. Sic *Rex*, qui aliquando, *& Canonicus*, *& Abbas* est aliquarum Ecclesiarum, gaudet in illis habere *sedem Abbatis, & Canonici*. Nec id eos dedecet.

55 Duo restant hìc *dubia*: *Primum*: An Humanitas Christi, ut à Verbo præcisa possit orari? Negat Suarez: quia Humanitas Christi ut à Verbo præcisa orare non potest nec operari: ergo nec orari. Certè Humanitas, licèt orare non posset, nec operari, non est cur exorari non posset. Deinde orare potest, & operari, tanquam principium elicitivum orationis, & operationis, quòd sufficit, ut orari possit: ut enim quis oretur, non requiritur, quòd ipse se solo, & omnimodo possit rem præstare; sufficit si aliquomodo influere potest in collationem rei petitæ. *Quare* melius affirmant Vazquius, Lugo, Amicus, & Arriaga: Patet primò ex communi usu satis illis precibus expresso, *Anima Christi sanctifica me, &c.* Secundò: quia oratio fit rectè in eum, cujus arbitrium flectere volumus, ut nobis rem aut impetret, aut concedat; atqui arbitrium Christi, quà hominis in Humanitate consistit, cui alioquin est annexa dignificatio Verbi, quovis modo velit operari: rectè ergo possumus orare Humanitatem, ut suum erga nos arbitrium flectat, & interpositâ suæ subsistentiæ dignificatione, nobis obtineat, quod appetimus.

Suarez.

Vazquez. Lugo. Amicus. Arriaga.

56 Alterum *dubium* est: An Christo ut Redemptori debeatur latriæ cultus? Negavit Schotus, eo ductus principio, quòd Christus eatenùs nos redemit, quatenus meruit nobis amissam Gratiam: in quo, inquit, nulla intervenit ratio, quæ non sit creata: nam in hoc merito solùm datur actio Humanitatis condignificata à Gratiâ habituali. Sed hoc fundamentum Schoti *suprà* disjectum est: *ubi* ostendimus meritum satisfactorium pro peccato necessariò dicere ultetiorem dignitatem, quàm puræ Creaturæ, & rationem Divinæ excellentiæ: cùm nulla pura creatura possit satisfacere de condigno pro peccatis, nec Redemptoris simpliciter dicti gloriam habere. Quare affirmat communis opinio cum Suarez, & *meritò*: Nam ratio Redemptoris dicit excellentiam Divini suppositi.

Schotus.

Sup. lib. 2.

P. Suarez

SECTIO III.

DE ADORATIONE SANCTORVM, ET eorum Reginæ Matris Dei.

57 PRima difficultas: An Sancti, tam homines, quàm Angeli, tam in Patriâ, quàm in viâ cultu plusquam politico, & civili possint, & debeant adorari? Negant hæretici apud Vazquez videndi, contenti dicere, Sanctos civili solùm, & politico cultu posse licitè coli: qui cultus est ille, quo se mutuò solent honorare cives, & spectat ad civilem, & politicam observantiam. Respondeo, & *assero* primò: Sanctos coli non posse ratione excellentiæ creatæ cultu Dei proprio, qualis est Latriæ. Ratio est, quia cultus debet esse proportionatus excellentiæ, propterquam quis colitur.

P. Vazq.

58 Respondeo, & *assero* secundò: Sanctos, præcipuè Beatos, coli posse cultu plusquam ciuili, id est sacro, & Religioso, nempè Duliæ, vel hyperduliæ, juxta proportionem supernaturalis excellentiæ, quâ gaudent. Ratio est: quia Adoratio est exhibitio summissionis internæ alicui habitæ propter excellentiam, quâ pollet: ergo quò major sit alicujus excellentia, eò debet esse cultus major. At in Sanctis est excellentia simpliciter major his, quæ politicæ, & puræ civiles sunt, & apparent in hominibus: est enim excellentia supernaturalis, & sacra: ergo cultus debet esse ultra civilem, & politicum, atque adeò specialis, sacer, & Religiosus.

59 *Dixi præcipuè Beatos*, non quòd negem justis adhuc vivis non posse exhiberi cultum sacrum, sed quòd ex regulâ Sancti Augustini *lib.* 20. *contra Faustum cap* 21. *de Beatis nulla potest esse contingentia. Imò* quò certior est Beatitudo alicujus, certius est debitum adorationis: quare de Beatificatis, & Canonizatis ab Ecclesia solemnis cultus, & publicus haberi potest: de aliis privatus esse debet juxta regulas Ecclesiæ *cap.* 1. *&* 2. *de Feriis*. Quæ Hæretici opponunt, *Levia* sunt. Videantur apud Vazquez, Delugo, & Bellarminum.

Vazquez. Delugo. Bellarm.

Se-

60 Secunda difficultas: an Adoratio, quæ Sanctis exhibetur, sit *absoluta*, vel respectiva? Communis sententia, quam benè explicat Cardinalis de Lugo *disp.35. sect.1. à num.8.* videtur esse, Adorationem, quæ usitatior & communior est erga Sanctos, absolutam esse; posse tamen esse respectivam. Quæ sententia *vera* est; & ostenditur quoad primam partem: Nam adoratio absoluta ea est, & dicitur, quæ tribuitur alicui propter excellentiam propriam ipsius, & in ipso existentem; atqui adoratio usitatior, & communior erga Sanctos, exhibetur à Fidelibus propter excellentiam ipsorum propriam, & repertam in ipsis: adorantur enim, & coluntur ratione Sanctitatis, & amicitiæ, quâ pollent: ergo ea adoratio absoluta est, & dici debet. *Dices*: adorari Sanctum, quia Sanctus est, est adorari, quia amicus Dei est: ergo de primo ad ultimum Sancti adorantur respectivè propter Deum. Nego consequentiam. Aliud enim est, quòd excellentia, propter quam Sanctos colo, referatur ad Deum, quòd est verum: aliud quòd cultus Sanctis exhibitus sit respectivus, & propter excellentiam Dei, quod negamus: nam excellentia Gratiæ, licèt referatur ad Deum, in se habet distinctam rationem excellentiæ à Divinâ.

Card. de Lugo.

61 Fateor tamen, arguitivè coli Deum, dum Sanctos colimus, quia amici sunt Dei: quæ fuit mens SS. PP. quos Suarez allegat. Ostenditur, quoad secundam partem: quia Sancti possunt coli, ut vivæ imagines Divinitatis, & ut viva Templa, in quibus Deus specialiter inhabitat, atque adeò propter excellentiam Divinam, quam in se quasi extrinsecè habent, & tanquam in vivâ imagine: ergo possunt coli propter hujusmodi excellentiam: at hic cultus respectivus est. *Imò* Latriæ cultus; cavendus ex Consilio Sancti Thomæ. Videatur istius cultûs, quà possibilis, propugnatio apud Oxea *tract. de charit. disp 2. sect.* 4. ubi benè satisfacit Ripaldæ contradicenti.

Suarez.

S. Thomas. Oxea. Ripalda.

62 Tertia difficultas: an Adoratio Sanctis exhibita eliciatur, aut elici possit ab eodem habitu, quo Dei adorationem elicimus? Affirmat post Marsilium Martinonus *disp.16. sect. 5. num.* 57. Negant alii communiter. *Ipse* distinctione utendum reor: Nam si Adoratio Sanctis exhibita sit respectiva, elicitur ab eodem habitu, à quo elicitur Dei adoratio: nam utraque pertinet ad Latriam: sicut ab eodem habitu Charitatis diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum: si verò adoratio fiat absoluta propter specialis sanctitatis excellentiam, fiet ab habitu diverso.

Marsil. Martinon.

63 Ratio sumitur ex magnâ diversitate honestatum sequentium diversitatem dignitatum, & excellentiarum: sic diversus habitus ponitur ad amandum Deum propter se; & ad amandum propter se proximum: & diversus pœnitentiæ datur habitus pro peccatis, & offensis contra Deum, ac contra homines. Id quod non solùm intelligo de habitu acquisito, sed etiam de habitu infuso. Videatur inter alios Cardinalis de Lugo multa de his subtiliter disputans *disput. 35. à num. 12.*

Card. de Lugo.

64 Quarta difficultas: an, & quousque injuria facta alicui Sancto, vel ipsius Imagini, aut Personæ Sacræ dicenda sit Sacrilegium? Ratio dubitandi est: quia talis injuria solùm opponitur virtuti, à quâ elicitur Sanctorum adoratio; atqui talis virtus non est Religio: ergo neque talis injuria opponitur Virtuti Religionis: neque ergo erit irreligiosa, seu irreligio, aut Sacrilegium. Ob id Vazquez, & Arriaga negant eam injuriam esse Sacrilegium. Nihilominùs Cardinalis de Lugo *censet* primò, eam injuriam non esse strictè & propriè Sacrilegium: quatenùs Sacrilegium dicit actum oppositum virtuti Religionis. *Censet* secundò, dici posse, & esse latè Sacrilegium, quatenùs Sacrilegium sonat actum oppositum cultui Sacro, qualis est cultus Sanctorum. *Censet* tertiò, hæc intelligenda insensu formali, nam in sensu materiali, & identico talis injuria propriè dici debet Sacrilegium. Ratio est: quia ad induendam honestatem Religionis non sufficit quomodocumque intendere rem Sacram: at ad contrahendam malitiam irreligionis sufficit intendere id, ex quo sequatur materialiter Dei inhonoratio. Magis probo discursum hunc Cardinalis.

Vazquez. Arriaga. Card. Lug.

65 Quinta difficultas: quo cultu sit adoranda Mater Dei? Insinuabo, quæ latè, & verè de Deipará tradit Eximius, & Marianus Doctor Pater Suarez. Triplex titulus adorationis excogitari potest in Beatissima Virgine. *Titulus Gratiæ: Titulus Matris Dei: & Titulus contactûs.*

P. Suarez.

66 Censeo primò: ex *primo titulo* coli posse, & debere cultu Sacro, qui sit *hyperdulia*. Ratio est, quia licèt ejusdem speciei gratiâ polleat, quâ Sancti reliqui: est tamen in Beatâ Virgine excessus maximus Gratiæ,

qui

qui ſpecialem cultum ſibi vendicat.

67 Cenſeo ſecundò: Coli poſſe, & debere ob *titulum Maternitatis*,& quidem cultu ſuperioris *hyperdulia*. Ratio primæ partis eſt: quia Dignitas Matris Dei eſt Dignitas Sacra,& ſupernaturalis, quæ licèt formaliter non ſit forma Sanctificans, radicaliter, & in jure Sanctificat:eſtque quid moraliter intrinſecum in Deiparà. Ratio ſecundæ partis eſt, quia ſuperior dignitas ſuperiorem etiam ſibi vendicat cultum: non quidem latriæ: quia non eſt dignitas Dei: Hyperduliæ tamen excellentiſsimæ, quia eſt dignitas de ordine valde excellenti,nempe hypoſtatico. An verò hæc adoratio eliciatur ab habitu ſpeciali, diſtincto à communi dulia, & à latria, dubitant Authores. Affirmant communiter reli-
Doct.Exim qui: Negat Eximius Doctor, exiſtimans habitum latriæ ſervire ad elicientiam hujuſmodi adorationis: quippe fundatur in Dignitate, quæ pertinet ad ordinem Chriſti, & Dei.

68 Cenſeo tertiò:coli etiam poſſe *ex titulo contactùs* atque adeò *latriâ reſpectivâ*, ad eum modum, quo *Crux* adoratur. Ratio eſt: quia perfectiùs tetigit Chriſtum Virgo, & modo magis intimo, & mirabili, quàm ipſa Crux. *Dices*: hæc ratio adorationis non differt à titulo Maternitatis: nam Mater facta eſt ipſo contactu. Reſpondeo, titulum Matris eſſe titulum dignitatis quaſi intrinſecæ Virginis: quod *titulo præciſi contactùs* non convenit.Deinde *titulus contactùs* generalior eſt. Videatur Eximius Doctor *tom. 2. in 3. part. diſp.22.ſect. præſertim 2. & 3.*

SECTIO IV.

DE CVLTV, ET ADORATIONE Imaginum.

§. I.

SVPPOSITIS NONNVLLIS, EXPONITVR Controverſia.

69 DVO ſupponimus è polemica Theologia; & *Tertium* ex Scholaſtico rigore decidèdum accipimus. *Primum*,quod ſupponitur eſt: Dei, Angelorum, & Sanctorum Imagines rectè, & licitè pingi, & in templis collocari. Id quod de Fide eſt *ex*
VII.Synod *VII.Synodo ad id* ſpecialiter congregatâ: exque totius Eccleſiæ Catholicæ *praxi, & uſu*. Et ratio præſto eſt: nam uſus imaginum nullam malitiam dicit: imò plures affert utilitates quas egregriè percurrit Synodus allegata. Et quidem *intolerabile eſt*, licere imagines Principum,aliorumque virorum famæ inaniter ſonantis præconio inſignium retineri, & aſſervari; non verò imagines eorũ, qui vero laudis genere inſignes ſunt. Quòd ſi Populo judaico vetitæ ſunt, (quod negat Suarez) factum id eſt propter nimiam ejus *Suarez.* populi propenſionem in idololatriam.

70 Alterum, quod hìc ſupponitur, eſt, contra *Iconomachos* tam veteris, quam recentis ævi:licitum,& obligatorium eſſe Sanctorum imagines colere, adorare, & venerari Id quod à Septima Synodo *act.7.* & à *VII.Synod* Tridentina *Seſſ.25.* ſancitum eſt: & firmant *Concil.* innumera miracula, & beneficia, quæ quo- *Trident.* tidie hac via Fideles experiuntur:& tandem ratio convincit:quia honor imaginis redundat in exemplar. ſicut & injuria;& excellentia Perſonæ poſtulat, non ſolùm in ſe coli, ſed etiam in ipſis, quæ ipſam Perſonam repræſentant. His ita ſuppoſitis,quibusde latè diſputant, legendi cum fructu, è Polemicis Bellarminus, Valentia, Barraut: ex Scholaſticis Suarez,Vazquez, Koninch,& Delugo; reſtat modò diſcutiendum *tertium* &

Bellarmin. Valentia. Barraut. Suarez. Vazquez. Koninch. Delugo.

71 Quæſtio in hoc puncto gravis, atque difficilis, de *modo*,quo Imagines venerandę, & adorandæ ſunt? Pro cujus declaratione revocare in memoriam oportet *tria* illa, quæ in actu, & exercitio adorandi intervenium. Nempe *interna ſummiſsio*: *voluntas eam* ſignificandi per aliquam actionem:*actio teſtativa* ſummiſsionis internæ: hæc *tria* eo ſe habent ordine, communiter loquendo: ut actus ſummiſsionis internæ, imperet voluntatem, eam ſignificandi; & voluntas ſummiſsionem ſignificandi imperet executiodem ſigni teſtantis eam ſummiſsionem internam.

72 In quo tria notanda maximè ſunt. *Primum*: Adorationem, ſuppoſitâ internâ ſummiſsione, indiviſibiliter coaleſcere ex voluntate exhibendi ſignum teſtativũ internæ ſummiſsionis, & ex exhibitione talis ſigni. *Secundum*: quomodocumque lis decidatur, ſalvari debere contra Durandum, & alios, quòd imagines propriè & verè colantur, & adorentur, & quidem imagines, non ſumptæ materialiter, prout ſunt res quædam artificiales, ſed formaliter, & quatenùs in eſſe repræſentativo fiunt quid unum cum exemplari: nam in primo ſenſu nullus ambigit, nullam ipſis deberi adorationem. *Tertiũ*:

ex-

extra litem esse, cùm agitur de cultu imaginum, signum externè testativum summissionis internæ, immediatè versari circa ipsam imaginem formaliter sumptam. Iam

73 Status ergo quæstionis vertitur in his tribus: *primum*: an imagines ita possint & debeant adorari, ut ipsæ *per se* sint totum objectum Adorationis, tam internæ, quàm externæ, propter excellentiam tamen *non suam*, sed *exemplaris*, ita ut non solùm externa genuflexio v.gr. versetur circa imaginem, sed etiam interna summissio? *Secundum*: an saltem possint, & debeant esse partiale objectum tam internæ, quàm externæ actionis; ita ut licèt interna summissio terminetur ad exemplar, terminetur etiam ad imaginem, ut ad id cui nos submitti volumus. *Tertium*: an hic cultus, cujus est capax imago, possit, aut debeat esse diversus à cultu *Exemplaris*? Quæ omnia comprehendunt alii quærentes: an imagines possint adorari, non adorato exemplari, vel cultu inferiori, quo adorari debet exemplar? Et quidem in hac re

Prima Sententia.

74 Duplex, omissis modò aliis, quæ vix æstimantur in Scholâ, Sententia est satis celebris. Prima affirmat, & docet primò: imagines adorari posse eodem cultu, quo exemplar. Secundò: adorari posse ita ut non solùm terminetur ad ipsam externa actio adorationis, sed etiam interna summissio, sicque communiter adorari. Tertiò: eum cultum, qui exhibetur imagini, esse inferiorem eo, qui Prototypo solet, & debet exhiberi. Ita cum aliis multis, præsertim ex noviorib*us*, Bellarminus, & Suarez.

Bellarm. *Suarez.*

Secunda Sententia.

75 Secunda Sententia negat, & docet primò: imagines nec debere nec posse adorari ita ut actus summissionis internæ versetur immediatè circa illas, sed circa prototypon. Secundò: non posse exinde imagines esse totum objectum adorationis, nec alio cultu coli, quàm cultu prototypi. Tertiò, eatenus imagines coli, & adorari, quatenùs ex effectu summittendi nos prototypo, imperatur exhibitio venerationis, & reverentiæ extetnæ circa ejus imaginem, & ad ipsam ut illius repræsentationem, testando imagini prout repræsentat exemplar, summissionem internam, quam circa exemplar exercemus, & experimur: idque sufficere, ut uerè dicantur Imagines coli, & adorari: Nam Imago non solùm est incitamentum, & occasio adorandi, & honorandi prototypum (ut ajebant Durandus, & Alphonsus à Castro) sed sunt verè terminus reverentiæ, & venerationis, quâ testamur ipsis externè præstita, summissionem nostram erga exemplar, & exemplaris excellentiam. Ita, cum aliis quos allegant, Vazquez, Valentia, Lessius, Koninch, Meratius, Gaspar Hurtadus, alii. Quorum Sententia mihi videtur *verosimilior*, eamque sequentibus assertionibus explico.

Vazquez. *Valentia.* *Lessius.* *Koninch.* *Meratius.* *Gasp Hurt.*

§. II.

DECISIO CONTROVERSIÆ PER QVATUOR Assertа.

76 PRima Conclusio: Imagines nec debent, nec possunt ita adorari, ut interna summissio, quam testamur, immediatè versetur circa ipsas, sed circa prototypon in ipsis. Duplex mihi est, *remissis* apud Vazquez *disp* 108 *penè innumeris*, præsentis assерti probatio est. Altera ab *Authoritate*: à *ratione*, altera.

Vazquez.

77 Primam sumo ex VII. Synodo, quæ fuit *Nicæna secunda*, & ex Tridentinâ, & formo sic: Nusquam & nunquam Patres, & Concilia, cùm de cultu Imaginum agunt, illum explicant per significationem summissionis internæ, quam solent appellare *adorationem in Spiritu*, sed illum explicant unicè per *significationem actûs externi*: imò negant imaginibus posse *adorationem in Spiritu* convenire: ergo censent Imagines nec debere, nec posse coli sic, ut etiam interna summissio, quam coràm, & in ipsis testamur respectu prototypi, versetur immediatè circa illas. Consequentia est mihi urgentissima: nam si alius liceret respectu imaginum cultus, quomodo coarctarent ad actiones externas? quomodo omitterent? aut quomodo tam expressè negarent circa eas adorationem in Spiritu, quæ unicè sonat apud ipsos, & apud nos unicè sonare debet internam summissionem?

VII. Synod *Trident.*

78 Antecedens igitur assumptum apertè convincitur, relatis verbis Septimæ Synodi *act.* 4. *ubi* negat absolutè imagines posse coli latriâ. Imò Tarasius *in Epistola ad Imperatores*, quæ habetur *post act.* 7. adductis verbis Sancti Gregorii Theologi: *Bethleem cole, & præsepe adora*, subdit: *Quis putas eorum, qui rectè, & sincerè intelligunt, quæ divinâ Scripturâ proferuntur, intelligit, quod hæc de Adoratione, quæ Spiritu fit, pronuntientur?* & infrà: *Nunquid fastigio virgæ servivit Iacob, aut præsepi præcepit Gregorius Theologus deservire.* Et ultra, cùm de eodem

IIV. Synod *Tharas.*

cultu agit, *unicè exprimit actus externos.* Nunc sic: Qui Imagines ita colit, ut eas internâ summissione tangat, eisque se internè summittat, verè eas adorat in Spiritu, eisque servit, & se earum servum profitetur: at Synodus negat, respectu imaginum adorationem, quæ in Spiritu fit, ut profiteri nos respectu earum servitutem: ergo negat eas ita coli, ut interna summissio penès ipsas immediatè versetur.

Trident. 79 Confirmatur hæc omnia ex Tridentini *Sess.*25 ubi Synodus agens de cultu imaginum hæc habet: *his debitum honorem, & venerationem impertiendam, non quòd credatur ineſſe aliqua in eis divinitas, vel virtus propter quam ſunt colendæ: ſed quoniam honor, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræſentant; ita ut per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Chriſtũ adoramus, & Sãctos.* In quibus pondero. *Primum*: à Tridentino definiri adorationem imaginum, & modum adorationis; ſupponens nullum aliud eſſe modum adorationis: alioqui nec ſatis, nec aptè explicuiſſet adorationem imaginum, omiſſo nempe modo adorationis, qui cenſetur ab Adverſariis maximè Imaginum proprius. *Secundum*: à Tridentino dici, nullã eſſe in imaginibus virtutem, excellentiam, ſeu rationem, ob quam coli debeant. *Tertium*: eatenus eas coli, quatenus, (nullâ factâ mentione ſummiſsionis internæ circa imaginem) orẽſtamus ipſis actus merè externos, *oſculandi, procumbendi, caput aperiendi*, perquæ, *adoramus in imagine Exemplar*, tranſeunte illo externo honore, quem imagini exhibemus, ad ipſum prototypum per internam ſummiſsionem, & actus, quibus ipsũ in ſuâ imagine veneramur. Quę, ſi diligenter, & ſincerè perpendantur, manifeſtè & verbis ferè conceptis, continent Sententiam noſtram.

80 Alteram probationem à *ratione* ſic formo: Interna ſummiſsio, quæ in adoratione miſcetur, neceſſariò reſpicit ſuperiorem, cujus excellentiam adorator intendit atteſtari, & cui ſe tanquam inferiorem, aut ſervum ſummittere intendit, ut ex ipſo vocis ſono, *Latria*, & *Dulia*, quæ ſervitutem ſonat, & ex ſupra poſitis clarum eſt: Atqui imago, quantumvis formaliter ſumpta, nunquam eſt ſuperior; nec excellentior homine: nec ejus excellentiam adorator intendit atteſtari, ſed prototypi in ipsâ, & huic, & non illi ſe intendit ſummittere: ergo interna ſummiſsio non reſpicit imaginem, ſed prototypon: ergo Imago ſolùm eſt terminus actûs interni teſtantis ſummiſsionem habitam reſpectu prototypi: ergo.

81 Conſequentiæ bonæ ſunt, & minor oſtenditur primò, ex communi ſenſu fidelium: Nemo enim intendit atteſtari excellẽtiam imaginis ſed exemplaris: nemo autem ſe ſummittit internè, niſi cujus excellentiam profitetur. Secundò: quia imago etiam ut talis ſemper manet inferior homine, utpote res inanimis. Tertiò: quia ex Tridentino nulla ineſt imagini virtus aut excellentia. Nec valet recurrere ad extrinſecam excellentiam. Tùm quia nuſquam & nunquam teſtari volumus niſi excellentiam repræſentati per imaginẽ. Tùm etiam quia vel illa extrinſeca excellentia facit, ut imago ſecundùm ſe ſit excellentior adoratore, vel non? Primum dicitur irrationabiliter: excellentia enim prototypi non meliorat imaginem. Si ergo ſecundum: ſemper imago manet inferior adoratore,

82 Dices: concipi imaginem quid moraliter unum cum prototypo. Contra: nam, niſi ſit magnus error, aut oſcitantia mentis maxima, quiſque facilè diſcernit, & debet, imaginem eatenus dici poſſe unum quid cum prototypo, quatenùs ipſum repræſentat: at repræſentare prototypon non eſt eſſe ſuperiorem iis, quibus prototypon, ſuperius eſt: ergo neque facere poteſt, ut interna ſummiſsio verſetur niſi circa excellentiam repræſentatam. Quare ea unitas moralis imaginis cum Exemplari, ſolùm facere poteſt, ut imago ſimul cum exemplari terminet adorationem, cum diſtributione tamen accomodà: ut nempe prototypon terminet ſummiſsionem internam: imago, reverentiam externam, ex affectu illam ſummiſsionem teſtandi imperatam, elicitam, & exhibitam imagini, tanquam vicariæ Rei excellentis, cui nos ſubmittimur.

83 Secunda Concluſio: Imago nequit eſſe totale objectum adorationis, prudentis, & licitæ, ita nempe ut, eà adoratà, non adoretur inſimul, & directè prototypon. Hæc manifeſtè deſcendit *ex præcedentibus* & oſtẽditur primò: quia interior ſummiſsio, ſine quâ non eſt vera, & perfecta adoratio, terminari non poteſt ad imaginem; conſequens ergo eſt, ut omnium actuum qui in ipsâ adoratione interveniunt, nequeat objectum eſſe imago: ergo nequit ipſa eſſe totale objectum adorationis, aut ita adorari, ut non in

ſimul

simul adoretur exemplar. Secundò: quia imago in se non est capax injuriæ: imò tota injuriæ formalis ratio, quæ fit per actiones dissonas venerationi, & reverentiæ imaginum, transit ad exemplar: ergo similiter imago in se non est capax honoris; sed tota honoris; & internæ summissionis ratio transit ad prototypon, seu exemplar. Consequêtia probatur: quia contrariorum, ut dici solet, commune subjectum est, eademque ratio. Tùm quia licitè imaginem frangis, nisi facias ex contemptu: quod non liceret utique si imago in se foret capax injuriæ. Videatur inter alios Koninch *disp.25. dub.7.* *P.Koninch*

84 Tertia Conclusio: Imago nequit adorari, non adorato *prototypo*, nec alia adoratione, quàm eâ quâ *prototypon* adoratur. Vtrumque manifestè fit ex duplici conclusione præcedenti. *Primum*: quia nequit dari perfecta adoratio, nisi fiat ostensio nostræ summissionis respectu alicujus rei excellentis ut talis; atqui submissio hujusmodi debet necessariò versari circa prototypon, dum imago colitur: ergo nequit imago adorari, non adorato prototypo. *Secundum*: quia si aliud genus adorationis competere posset imagini distinctum ab eo, quo prototypon adorari debet, imago in se posset esse totale objectum alicujus adorationis: quod negavimus. Id verò ita intelligendum, ut *interna summissio* nunquam terminetur *nisi ad prototypon*.

85 Quarta conclusio: Nihilominùs Imagines dicuntur verè, & propriè coli, & adorari: non tamen perinde capaces sunt orationis, seu invocationis etiam externæ. Prima pars patet: quia licèt interna summissio non versetur nisi circa prototypon, tamen externa signa reverentiæ tendunt ad imaginem, ex affectu significandi summissionem internam circa prototypon, cujus ut excellentiæ opinio promoveatur, volumus, & imperamus respectu Imaginum, quatenus ipsum exemplar repræsentantium, signa illa salutationis, & honorationis: quod sufficit ut imagines dicantur propriè coli, & adorari quantùm capaces sunt. Vnde nostra sententia non negat (ut videntur Adversarii existimasse) quòd aliquis affectus internus non attingat imaginem ut subjectum externæ illius summissionis, & Reverentiæ: fatemur enim hos affectus: quos tamen negamus esse affectus summissionis internæ, quâ nos dicimur submitti, fatendo inferioritatem nostram, & excellentiam ejus, cui summittimur. Quod advertendum est contra Lugum, & Arriagam reducentes exinde quæstionem ad sonum vocis. *Lugo, & Arriaga.*

86 Secunda pars etiam patet: stultum enim esset rem inanimem, & irrationalem rogare, ut pro nobis oret, misereatur nostri. Quòd si Ecclesia canit: *O Crux ave spes unica, hoc passionis tempore, piis adauge gratiam, reisque dona veniam*, tropicè loquitur, gratiâ carminis, & *signum* pro *re significata* sumit, nempè *Crucem* pro *Crucifixo*. *Hymnus Ecclesiæ.*

§. III.

ARGVMENTIS IN OPPOSITVM fit satis.

87 OBjicies tamen primò: Synodus septima definit imagines adorandas: nec adorandas esse *Latriâ*. Ex quâ resolutione sic arguitur primò. Actus externus adorandi sine internâ summissione potiùs est simulatio adorationis, quàm adoratio: sic enim dum pectus percutio testaturus dolorem, aut dum terram deosculor, testaturus humilem animum, dicerer adorare pectus, & terram: atqui imagines verè dicuntur coli, & adorari: ergo præter actum externum, debet affectus internus summissionis versari circa ipsas. Secundò arguitur: Per Synodum imago Christi debet adorari, & quidem non cultu Latriæ: ergo cultu aliquo inferiori, qui sit distinctus a cultu prototypi, & unicè respiciens ipsam imaginem, quâ talem. *Verba VII. Synod*

88 Respondeo mentem septimæ Synodi satis explicari à Tridentina, & esse, Imagines adorandas quidem, non verò ita, ut eas respiciat adoratio tanquam id, cui internè summittimur, aut cujus excellentiam promovere volumus, aut cui nos inferiores fatemur, & servos. Adorantur quidem, quatenus ad ipsas, prout sunt imagines rei excellentis, ut excellentis, & cui nos summittimur, dirigimus actiones externæ venerationis testativas internæ summissionis, ex affectu eam excellentiam exemplaris prosequendi, quo imperamus reverentiam imaginis, repræsentantis eum, cui nos servimus in spiritu. Ex quo fit Concilium vocem *Latriæ*, & *adorationis in spiritu* sumpsisse pro *interna summissione*. Per quæ satis patet ad duplex argumentum. Exempla verò, quæ afferuntur, ad rem non sunt: quia neque pectus, neque terra sunt imagines Dei, nec *Explicatur à Trid.*

prout tales reſpiciuntur dùm ea præſtamus, quæ dic t Arguens: imò neque ea ſigna ſunt ſigna externæ reverentiæ, nec animo reverendi, & honorandi fiunt.

89 Objicies ſecundò: Medium poteſt amari propter bonitatem finis, & res Fidei credi propter Dei teſtimonium: quæ ſunt ipſis extrinſeca: quidni ergo propter excellentiam Prototypi non poſſumus nos ſummittere imagini, quamvis ipſi extrinſecam? Reſpondeo, rationem eſſe, quia & medium eſt in ſe bonum, & res Fidei ſunt in ſe veræ, deindeque ex fine Media, & ex Dei teſtimonio res Fidei fiunt apparere digna, quæ vel voluntas amplexetur, vel intellectus aſſentiatur: at imago neque in ſe excellens eſt, nec ex excellentiâ prototypi quicquam accipit, aut poteſt accipere, ratione cujus poſsit quis imagini tanquam ſuperiori ſe velle ſummittere. Vide *num.* 81.

90 Objicies tertiò: quia Calicibus, Reliquiis, aliiſque rebus ſacris debetur adoratio *ſecundùm ſe* conſideratis: ergo & imaginibus. Antecedens patet: quia deò nequeunt à Laicis tractari, nec irreverenter. Confirmatur primò: ſi quis frangit imaginẽ, etiamſi nihil cogitet de Prototypo, peccat. Secundò: quia aliis imaginibus Chriſti debetur major honor, quando nempè Chriſtus per eas locutus eſt, aut ſuſdavit, aut alia miracula fecit. Reſpondeo negando antecedens. Solùm enim res illæ honorantur ratione eorum, quibus conſecratæ ſunt: unde tota ſummiſsio, quæ per earum externam reverentiam, & religioſam tractatio iis cautionem ſignificatur, verſatur circa eos, quibus conſecratæ res ſunt. Ad primam confirmationem, nego quod aſſumitur, niſi ex circunſtãtiis colligatur fieri in Prototypi injuriam. Ad ſecundam fateor aliquibus imaginibus majorem, & magis deberi venerationem. Quia in eis magis prototypon exprimitur, & vult exprimi: ſic ab Aulicis major honor fit Regi, ubi conſpicuus eſt, quàm ſub velo. Exinde jubemur ab Eccleſiâ majorem reverentiam exhibere Euchariſtiæ, reducto, quàm inducto velo, quo tegitur.

91 Objicies quartò: etſi Legatus honoretur propter excellentiam Regis, cujus vice fungitur, honoratur etiam propter ſe. Reſpondeo, rationem eſſe, quia & Legatus, præter excellentiam Regiam, quam repræſentat, habet in ſe aliam, licèt minorem, cultu tamen civili, & obſervantiâ politicâ dignam. Secùs accidit in imaginibus.

92 Objicies quintò: cùm adoramus latriâ Chriſtum, coadoramus etiam Humanitatem cultu latriæ: cùmque adoramus Euchariſtiam, coadoramus etiam ſpecies: ergo etiã cùm adoramus Chriſtum cum ſua imagine, coadoramus imaginem latriâ. Reſpondeo, negando conſequentiam, quatenùs ſonat imaginem coli latriâ, per adorationem, quâ ipſa adoratur, prout in ipſam tendit: id enim falſum eſt; ſolùmque eſt verum, imagines coli adoratione latriæ, quatenùs adoratio quæ tendit ad imaginem, verſatur circa Deum. Iam de antecedente ſupra diximus, & dicemus aliquid infra. Certe paritas ab Humanitate deſumpta, nulla eſt: nam Humanitas habet in ſe intrinſecè excellentiam Divinitatis.

SECTIO V.

DE ALIARVM RERVM ADORATIONE.

93 HÆ ſunt, *Crux Chriſti*: *Mariæ*, & *Ieſu Nomina*: *Reliquiæ Sanctorum*, & id genus alia: circa quas percurremus difficultates nonnullas, quæ noſtri negotii ſint.

94 Prima difficultas eſt de cultu Crucis. *Nota*, crucem vel eſſe ipſam, in quâ Chriſtus Dominus mortem dignatus eſt, vel aliam adinſtar illius factam: eſt diſcrimen inter has cruces: quòd *Crux Chriſti Domini* habet duplicem titulum adorationis, nempe ratione *contactûs*, & ratione *repræſentationis*: in hoc ſecundo convenit cum aliis crucibus. In primo diſconvenit, & convenit cum aliis inſtrumentis Paſsionis dominicæ: unde aliæ Cruces non poſſunt adorari, amiſsâ formâ Crucis: Crux Chriſti, etſi non ſit adinſtar Crucis adorari poteſt & debet.

95 Iam cenſeo primò: Crucem Chriſti Domini adorari poſſe, & debere cultu latriæ per contactum, eoipſo modo, quo diximus adorari debere, & poſſe imagines. Ratio primæ partis eſt: ex perpetuo uſu Eccleſiæ: *Eccl. prax.* ex miraculis ſecutis hunc cultum: & ex definitione VII. Synodi. Ratio ſecundæ pat- *VII. Synod.* tis formari debet eodem modo quo ſupra de Imaginibus. Cenſeo ſecundò: etiam debere, & poſſe coli latriâ, titulo repræſentationis Id quod eſt commune cæteris crucibus, imò, & Cruci mali Latronis, prout ſunt imago Crucifixi Domini noſtri Ieſu Chriſti. Ratio eſt eadem, quæ pro Imaginum cultu.

Di-

96 Dices primò: indecenter faceret Filius, si patibulum, in quo suspensus fuisset suus Pater, honoraret. Secundò: quia aliàs deberemus adorare omnes lanceas, omnes clavos, omnes asinos, & os Iudæ. Sic cum risu objiciunt ingrati, *qui redempti sunt à Domino qui regnavit à Ligno*. Respondeo negando antecedens, quoties patibulum, Patris suspensione, ingentem gloriam adeptum est, si Filii gloria pependit ab ipso patibulo, & Patris exaltatio. Quòd nihil horum interveniret, & in odium Patris Filius veneraretur Patibulum quo sublatus de medio est Pater, pessimè faceret. Procul ab hac ingratitudine Fideles in dominicæ Crucis adoratione. Ad secundum, negetur assumptum: quia ea non assumuntur in imagines Christi, aut earum rerum, quæ Christum tetigere: Crux verò assumpta in id est, ut si in modo discedat à
P. Kouinch Christi Cruce. Addit Koninchus duo. *Primum*: quòd si quis sine scandalo, eas res assumeret in imagines Christi, aut rerum, quæ Christum tetigere, non malè faceret adorando. *Alterum*, diversam esse rationem de ore, & labiis Iudæ, & de asino, ne videretur vilissimis rebus aliquid proprii cultûs dari.

97 Secunda difficultas *de Nomine Iesu, & Mariæ*, aliisque similibus. Et censeo venerari, & coli posse cultu prototypi, eo modo, quo de Imaginibus dictum est. Ratio est: quia sunt Imagines quædam, & representationes earum rerum, quarum nomina sunt.

98 Tertia difficultas de *Reliquiis*: quibus de primò quæritur: an adorandæ sint? Et affirmo catholicè. Tùm quia sic definitur in
VII. Synod Trident. septimâ Synodo *act.7.* & in Tridentina *sess.* 25. Tùm ex perpetuo usu Ecclesiæ, & ob miracula, & beneficia, quibus Deus favet huic cultui. Tùm demùm quia reliquiæ majorem connexionem cum Sanctis habent, quàm Imagines. *Dices*: ergo etiam Vermes, in quos vertitur Sancti viri cadaver, coli poterunt. Multi permittunt, si absit contemptus, & scandalum. Sed alii meliùs negant consequentiam, quia illa materia jam desinit moraliter denominari Sancti illius, cujus antè fuerat: & colligit benè rationem physicam Delugo ex multiplici transmutatione,
Card. de Lugo. quæ intervenit ad formationem vermis.

99 Secundò quæritur: quo cultu, vel modo cultûs adorandæ sint? Respondeo, coli debere eo modo, quo imagines diximus, atque adeò eodem cultu, quo adorari debet is cujus reliquiæ sunt. Ratio est omninò eadem, ac quæ pro adorandis imaginibus formata est: vanò enim dispar ratio quæritur: cùm reliquiæ res inanimæ sint.

100 Tertiò quæritur: ratione cujus excellentiæ adorandæ sint reliquiæ, an illius, quâ fruitur ille cujus reliquiæ sunt, dum adorantur: an illius, quam habuit? Respondeo, communiter adorari ratione excellentiæ, quam scimus habere: posse tamen coli ratione excellentiæ, quam habuit, nisi deinceps indignitas supervenerit ad omne genus cultûs. Ratio est, quia in adoratione attendimus ad debitum ortum ex agnitione excellentiæ alienæ, nulla verò debetur ei, qui se eâ indignum reddidit.

101 Quartò quæritur; an casu impossibili, quo annihilaretur vir, aut anima, cujus alioqui reliquiæ coli possent, & deberent, coli adhuc possint, & debeant? Affirmat Ar- *Arriaga. Delugo.*
riaga contra Delugo, qui negat, & negat *meritò*: ratio est: quia adoratio reddit debitum: nullum autem est debitum, si nullus est cui debeatur. Adde, cultum reliquiarum tendere potissimùm in eum cujus reliquiæ sunt: at si annihilatus est, cujus excellentiam profiteris? *Dices*: etiam erga hominem annihilatum peccari potest, si odio habeas: ergo poterit exerceri cultus. Nego consequentiam: illud ordinat charitas, quæ etiam extenditur ad res in statu possibili: hoc autem ordinat justitia potestativa.

102 Quintò quæritur: an Reliquiæ possint, nullâ adjectâ conditione, coli, sed absolutè? Respondeo, posse, si sit moralis certitudo, aut magna probabilitas, quòd Reliquiæ autenticæ sint? Ratio est: quia qui prudenter operatur, non est cur conditiones illas adjiciat. Cautè tamen procedendum: neque credulè nimis.

103 Quarta difficultas de cultu *Eucharistiæ*: an Eucharisticæ species coli debeant, aut possint conditionatè, si nempè consecratæ sint? Aliqui omninò affirmant, posse, & debere: Alii cum Suarez ajunt sine peccato *Suarez.*
posse, non verò debere: quia licèt absolutè contingere possit ex variis capitibus, quòd consecrata non sit hostia: temeraria plerumque præsumptio est. Quare placet Delugo *Delugo.*
qui sentit regulariter neque posse, neque debere fieri conditionis adjectum: quia ea præsumptio regulariter est levis animi, aut temerarii; & semper secum immiscet aliquâ indecentiam.

104 Quinta difficultas: an coli possint, & debeant apparitiones phantasticæ formatæ

tæ à Dæmone, transfigurante se *in Angelum lucis*? Ego cum Vazquez censeo posse : quia interna summissio tendit non ad Dæmonem, sed ad Prototypon : externa autem actio moraliter etiam fit prototypo; fit enim imagini, quatenus repræsentat exemplar: quare in tali adoratione nihil attingit Dæmonem, neque quicquam Dæmõ extorquet sibi placiturum. *Vazquez.*

105 Sexta difficultas:an omnes res adorari possint ? Et ratio dubitandi est : quia rebus in omnibus est Deus per essentiam, præsentiam, & potentiam : atque adeò res omnes possunt assumi in imagines Dei, & ut aliquid Dei, atque adeò Deus in singulis adorari. Ob id multi affirmant, limitando verò ratione scandali, vel ex indecentiâ alicujus objecti. Mihi videtur consultiùs id negare: quia licèt in omnibus sit Deus, non tamen omnia, & singula instituta sunt in imagines Dei, nec habent titulum, cur in ipsis debeat repræsentari excellentia Dei. Id autem cùm res moralis sit, ex prudentum æstimatione pensandum est. Et hæc Nos potiùs insinuando, quàm disputando de Reliquiis, aliisque rebus adorationi subjectis attigimus, quia nostri instituti non sunt. Dabunt enucleatiùs,& uberiùs singula Controversistæ,& ex scholasticis Vazquez, Suarez,Delugo,& Arriaga. *Vazquez. Suarez. Lugo. Arriaga.*

LAVS DEO.

RERVM

RERVM
IN TOTO VOLVMINE
NOTABILIVM ACCVRATISSIMVS
INDEX.

PRIOR NVMERVS INDICAT LIBRVM : ALTER, Diſputationem : Tertius, Marginalem.

A

ABAYLARDI error. lib.4. diſp.1. nu.1. & Faſcinatio. nu.2. Objectio. nu.14.

Accidentia, Modi; & Accidentia, Res. lib. 1. diſp.1. nu.61. Diſcrimen. ibid. Accidentis definitio, explicatur. lib. 1. diſp. 2. à num. 179.

Accidentia quouſque à Verbo aſſumpta? lib. 1. diſp. 4. à num. 87. Inaſſumptibilia immediatè. lib. 1. diſp. 5. à num. 41.

Actionis Incarnativæ termini. lib. 1. diſp.1. à num. 102.

Actio ſine exercitio denominandi repugnat: & cur? lib.1. diſp.2. nu.18. Titulus Divini dominii : ibidem. num. 38. Quæ exinde fiant? ibidem, & num. 57.

Actio creativa, & ſubſtantiæ non eſt ſubſiſtentia. ibid. à nu.42. & ſeq. Eductiva non eſſe formaliter unio. ibid. num. 57. Termini naturalis repugnat actio ſupernaturalis. ibid. nu.39. Actionum finis,& natura. ibid. Actionis, ut actio eſt, alligatio ad aliquid non operativum, implicat. lib. 1. diſp. 2. num. 74. & 80.

Actio ad extra neceſſariò commuuis toti Trinitati. lib.1.diſp.2. à nu.68. Et rurſus ibid. nu. 86. nec valet in oppoſitum paritas ab Vnione. ibidem nu.84. & 86.

Actio Theandrica, & Deivirilis,quid ſonet? lib. 4. diſp.2. nu.47. & 48. Quanta condignitas,& quantus valor. lib.4 diſp. 2.& 3. Vide *Chriſtus, Merita, Satisfactio.*

Actiones ſunt ſuppoſitorum : quouſque verum? lib.4. diſp.2. à nu.97.& à nu 99.

Actus entis in potentia prout in potentia quid? lib.1. diſp.1. nu.15.

Actuum ſuorum experientia, naturalis agenti rationali. lib 1. diſp.3. à nu.164.

Actus divini an ſemper ex infinitate æſtimandi? lib.2. diſp.3. num 133.

Actus impręceptibiles an Chriſto poſsibiles? & nobis? lib.4. diſp.2. num:87.

Actus dilectionis aut contritionis non eſt forma ſanctificans. lib. 2. diſp.3. nu.160. & à nu. 237. Quamvis eſſet forma ſanctificans, non eſſet condigna ſatisfactio. ibid. & à num.310.

Actus naturales in Chriſto (ſi fuiſſent) eſſent ſupernè Meritorii? lib. 4. diſp.2. à nu.96. Non in Iuſto. ibid. à nu98.

Actuum Divinorum libertas qualis ? lib. 3. diſp.1. à nu.16. Et rurſus à num. 42. & à nu. 54. Actus Divini eſſentialiter inimperabiles. ibid. à nu. 55. & 57.& à nu. 138.

Admirationis explicatio. lib.5. diſp. 2. à nu. 151. diviſio multiplex, nu. 153. Quænam in Chriſto Domino admittenda? ibidem num.154.

Adoptio,quid ſit? lib.5. diſp.5. à nu.69. Ejus finis. à nu. 68. Cadere nequit in Chriſtū, etiam quà hominē. à nu. 63. imò nequit in ejus humanitatem. à nu.70.

Adoptandi vim vndenam habeat Gratia Habitualis. lib.5. diſp 1. à nu.53.& n.61.

Adoratio: quid in genere adoratio ? lib 5. diſp. 8. nu. 2. Ejus elucidatio, & diſcrimen à laude, honore, cultu, veneratione, reverentia,& à gloria. ibid.& nu.3. Ejus honeſtas, ſpecies,& objectum.ibid. nu 4.

Adoratio quas actiones internas importet?

tet? lib.5. diſp.8. num.6. & 7. In quibus conſtitutivè conſiſtat? nu. 7. fin. Per internas actiones conſumari poteſt. ibidem nu.9. & 10. Et quidem per omnes,& ſingulas actiones virtutum. ibid. à nu.11.
Adoratio quotuplex? nu. 15. 16. & 17.
Tituli propter quos debetur Deo. nu.18.
An inæqualiter ſint adorabiles perfectiones Dei? ibid. An aliunde venire inæqualitas poſsit? nu.26.
Adoratio latriæ multiplex. lib. 5. diſp.1. nu.102. & expenſiùs diſp.8. nu 16 & 17.
An ex ſpecialitate attributorum ſpecie diverſa? lib.5 diſp.8. à nu.19.
Adoratio Sanctorum qualis? lib 5. diſp 8 à n 57.à quo habitu profecta?ibid.à n.62.
Adoratio Deiparæ quanta, & qualis eſſe debeat, aut poſsit? lib 5. diſp.8. à nu.65.
Adoratio imaginum licita,& obligatoria. lib.5. diſp.8. nu.69. & 70. Explicatur. à nu.76.Non adorato ſimul,& directè prototypo, non licet. ibid. à nu.76. & num. 83. & 84.
Adoratio Crucis, Nominum Ieſu,& Mariæ, Reliquiarum,& Euchariſtię,quanta & qualis? lib.5 diſp.8 nu 94. aduſq.nu 105.
Adriani Decretalis Authoritas. lib.5.diſp.5 nu.9.& n.74. Mens & ſenſus de ſervitute contra Elipandum. à nu.5. aduſque n.44. & de adoptione. ibid. à nu.63. & 64.
Affectus.Neceſsitas prænotitiæ ad affectum, non arguit amorem omnis objecti, quod prægnoſcitur. lib.3 diſp.2. à nu. 107. & à nu.114. & à nu. 116. & 198.
Affectus efficax quod genus odii excludat? lib.3.diſp.2. à nu.128.
Affectus quando eſt virtualiter alius? lib. 3. diſp.2. à nu.152.& rurſus per regulam generalem. nu 179. & nu.185. & 186.
Affectus virtualis, qui? ibid. ſuſcipit magis, & minùs. ibid. præſertim nu.186.
Affectus efficax vnius finis quouſque ſit nolitio contradictorii. ibid. à nu.186.
Agatho Papa. lib. 5. diſp. 3.à num. 5. Ejus mens contra Monothelitas. à nu 6. maximè laudat Auguſtinum. nu.7. ſenſus ejus circa vitales operationes. nu.8.
Amicitia ſecum affert aliquam indeſtructibilitatem,& aliquam perennitatem. lib.1. diſp.2. nu. 161.& lib.5. diſp.2. à nu. 13. & 14. *Amor* vide *affectus*.
Angelis an facta revelatio de Incarnatione, in primo inſtanti creationis? lib. 1. diſp. 3. à nu.202. & nu.211.
Angelorum peccatum. ibid.
Angelica natura an diſtincta à ſua ſubſiſtentia?lib.1. à nu.20. & à nu.22. an ſimplex? ibid. à nu. 24. an aſſumptibilis hypoſtaticè à Verbo? ibid. à nu. 18. diſputatio circa eorum picturam, in Nicæno. lib.1. diſp.5. nu.30.
Angelorum lapſûs, comparatio cum hominum lapſu. lib.2. diſp.1. nu.30.
Angeli à Chriſto an dici poſsint redempti? lib.3. diſp.2. à nu.59. & lib.4. diſp.1. nu. 46. & nu. 50. Ex Chriſti meritis habuerunt omne bonum. ibid.& lib.5.diſp. 4. à nu.102. & 109.
Angeli quouſque membra myſtica Chriſti? lib.5. diſp.1. à nu.144. an etiam mali dum fuerunt in via. à nu.146.
Angeli confortatio reſpectu Chriſti quæ fuerit? lib.5. diſp.3. à nu.210. Mens Authoris. à 213.
Anima. Quid apud Patres ſit, aſſumptum corpus à Verbo, mediante anima? lib. 1. diſp. 5. num. 8.
Animæ defectus, qui? lib. 5. diſp.2. à num. 130. Quinam in Chriſto? ibidem.
Quomodo torqueantur ab igne? lib. 5. diſp. 7. num. 58.
Apollinaris error. lib. 1. diſp. 5. à num. 9.
SS PP. contra ipſum arguendi modus. ibid. & num. 10. & lib. 5. diſp. 2. nu. 2.
Ejus argutiæ à PP.diſsipatæ. lib.5. diſp.2. num. 18.
Appetitus innatus quomodo conſiderandus in rebus. lib.1. diſp.1. nu. 46. & à num. 63. Quid, & quam vim importet circa ſuum terminum. lib. 2. diſp. 2. à nu.5 & à nu.16. Num. præſertim 24. Quomodo reducatur ad aliquem elicitum? ibibem.
Arcana cordis per ſe occulta. lib. 1. diſp. 3. à num. 153.
Arnaldi error de ſcientia Chriſti. lib. 5. diſp. 3. num. 113.
Aſſumptio quid addat actioni Incarnativæ. lib. 1. diſp. 4. nu.1.
Quid neceſsariò aſſumptum à Verbo,pro veritate myſterii. lib. 1. diſp. 4. à nu. 71.
An liceat dicere:*Deus aſſumpſit Hominem*? lib. 1. diſp. 4. à nu. 89. Aſſumptionis ordo. lib.1. diſp.4. à nu. 93. Termini, qui aſſumptibiles, & aſſumptivi?lib. 1. diſp. 5. Tot.
Aſſumi duplex natura ſimul, non poteſt. lib.4. diſp. 3. à num. 179.
Attributa quouſque replendeant in Myſterio Incarnationis. lib.2. diſp. 1. num. 3. ſunt æqualis omninò perfectionis. lib. 5 diſp.

1. à num. 72. & disp. 8. num. 18.

Augustini grave dictum. lib. 1. disp. 5. nu. 42. Ejus subtilis de necessitate discursus. lib. 2. disp. 1. nu. 51. Profunda ejus sententia de Omnipotētia. lib. 2 disp. 2. n. 14. Augustini argumentandi modus contra Pelagium. lib. 3. disp. 3. nu. 27. 28. & 29. Ejus probandi libertatem modus ex præceptis. lib. 4. disp. 5. num. 124. Ejus magna laus. lib. 5. disp. 3. num. 7.

Authoritas quanti faciēda, si Theologorum, & SS. PP. sit. lib. 2. disp. 3. n. 1. & n. 200.

Auxilium. Debitum carendi auxiliis nequit dici pœna peccati. lib. 2. disp. 3. nu. 240. Auxiliorum collatio, etiam, cum præscientia abusūs sequuturi, benefica: & cur? lib. 3. disp. 1. à num. 161.

Auxilium inefficax, quia inefficax, à Deo dari nequit. lib. 3. disp. 2. à nu. 103. Nec id sequitur ex præintentione Redemptionis. ibidem.

Auxilium cadere nequit in meritum ab ipso procedens. lib. 3. disp. 3. à num 75.

Auxilia gratiæ in quo consistant? lib. 5. disp. 1. nu. 185 Eorum munera. ibid. nu. 187. Eorum in Christo qualitas. ibid. nu. 189. & influxus. ibidem num. 167.

Auxilia fieri in nobis sine nobis, quid sit? lib. 5. disp. 3. num. 30.

Axiomata vulgaria: Non sunt multiplicanda entia, & alia, quomodo intelligenda? lib. 1. disp. 2. à num. 60.

Theologorum de indivisione operum ad extra, quàm verum, & quàm certum? lib. 1. disp. 2. num. 68. & 76.

Axioma Damasceni de non dimisso unquam, quod assumptum est, quàm certum, & quo sensu? lib. 1. disp. 2. num. 165. & num. 170.

De offensæ incremēto ex offensi dignitate, quomodo intelligendum? lib. 2. disp. 3. num. 108.

De præmio ultra condignum, & de pœna citra condignū, sensus axiomatis Theologici. lib. 2. disp. 2. num. 137. & 138.

Voluntas pro facto reputatur, in quo sensu? lib. 2. disp. 3. num. 164.

Qui reddit quantum potest, nihil amplius debet: in quo sensu verum? lib. 2. disp. 3. num. 170.

Finitum finitis ablationibus, finitur: quo sensu sēper verum? lib. 2. disp. 3. à n. 178.

Nemo dat quod non habet: quibus de causis intelligendum? lib. 3. disp. 4. nu. 7.

Actiones sunt suppositorum, lib. 4. disp. 2. à num. 97. & 99.

Oportet intelligentem speculari phantasma: quid sit? lib. 5. disp. 3. num. 182.

Pluribus intentus minor est ad singula sensus: quando verum? lib. 5. disp. 3. num. 119. & num. 122.

B

Baronii laus. lib. 1. disp. 4. num. 25.

Beatitudo quid exigat? lib. 1. disp. 3. nu. 82. duplex: physica & intentionalis. ibid. à nu. 134. discrimen inter utramque. ibid. nu. 136. Beatitudo, majus bonum, quàm sit malum, æterna pœna. lib. 2. disp. 3. à nu. 171.

An de ratione beatitudinis sit perpetuitas? & quidem cognita? lib. 5. disp. 3. à nu. 89. Quid beatus videre debeat? ibid. à nu. 80. Quid possit? ibid. à nu. 59.

Beneficium. Quid? ejus definitio explicata. lib. 1. disp. 3. nu. 86. an beneficio possit gravari benefactor? ibid. à nu. 97. Qualiter computari possit in ratione benefitii, bonum filiationis. ibid. à nu. 100.

Quomodo Incarnatio, cum sit Verbi propria, sit beneficium commune Trinitatis. lib. 2. disp. 1. à num. 19.

Beneficium unde crescat? lib. 2. disp. 3. à nu. 194. & à nu. 196. Potest crescere in ratione beneficii, quin crescat in ratione boni. à nu. 195. & seqq.

Beneficium Dei non impeditur ex præscientia abusūs. lib. 3. disp. 1. à nu. 161.

An ex inæqualitate beneficiorum Dei possit induci inæqualitas in latriam, & amorem. lib. 5. disp. 8. à nu. 25.

Bernardus. Quis ejus sensus in Rhemensi cōtra Gilbertum? lib. 1. disp. 4. à num. 24. defenditur ejus authoritas. ibid. nu. 25.

Bilocatio Circunscriptiva cur non repugnet? lib. 1. disp. 5. nu. 36. Non sufficit, ne repugnent in una natura finita duæ Totales subsistentiæ. ibid. nu. 38.

Bonaventuræ Mens de subsistentia entis compositi. lib. 1. disp. 2. nu. 107. Quid de simplici? ibid.

Bonum. Quousque sui diffusivum. lib. 2. disp. 1. nu. 3. & nu. 7. Bonum connaturale incompensabile per æquale, vel majus, est simpliciter inauferibile. lib. 2. disp. 2. num. 29. Consequentiæ exinde deductæ. ibid. De ratione boni est posse esse summum, non de ratione mali. lib. 2. disp. 3. à nu. 86. & nu. 172.

Boni, & mali prima regula. lib.2. disp.1. à nu.72. Taxa certa. lib.2. disp.3. à n.279.

C

Calculatoria argutiæ, parum fidæ. lib.2. disp.3. à nu.106. ratio cur fallant. ibid. à nu.107. & lib.5. disp.3. à nu.68.

Capilli. Assumpti à Verbo. lib. 1. disp. 4. à num.85.

Carentia. Authoris de ipsis mens. lib.1. disp. 3. à num.176.

Nihil veritatis afferunt distinctæ à positivis. ibid.

Causæ activæ, & Passivæ discrimen quoad elevationem. lib.3. disp.4. num.7.

Causa obedientialiter elevabilis. Vide *Potentia.*

Causa formalis an possit elevari ad causandum in genere suo. lib.1. disp.5. à n.96.

Causa moralis an possit excedi à suo effectu? lib.2. disp.3. num. 133. ejus à causa physica discrimen. ibid.

Causa finalis Incarnationis. lib.3. disp.2. nu.1. ubi multa de causa finali. Vide *Finis.*

Causæ Physicæ. lib.3. disp.4.

Duplex causa totalis, si finalis sit, non repugnat. lib.3. disp.2. à nu.38.

Causalitas meriti ad præmium, & demeriti ad pœnam explicatur. lib.3. disp. 1. nu. 30. & rursus. à nu.94. & nu.96. Non probat ullã intrinsecam distinctionem inter actus divinos. ibid. Neque distinctionem ordinis intentivi ab executivo. ibid. à nu. 95. & nu.98.

Causalitas finalis explicatur. lib.3. disp.2. à nu.36. & 38. & latiùs à nu.98.

Christus an persona composita? lib.1. disp.1. nu.86. ex quibus? ibid. nu.89. an, *ut homo*, persona? ibid. à nu. 94. An persona divina, & persona humana? ibid. à nu 98. Persona divin humana. ibid. Quid in recto importet? ibid. nu.101. Aliæ loquutiones de Christo. ibid. nu.100.

Christi Domini passibilitas, mortalitas, & mors. quomodo concilianda cum vnionis indestructibilitate. lib.1. disp 2. à nu.157.

An liceat dicere: *In Christo sunt tres naturæ.* lib.1. disp.4. à nu.91.

Christus *propriè & vnivocè* nobiscum homo. lib.1. disp.2. nu.141. & disp.6. à nu. 24. & à nu.31.

Christi libertas. lib 3. disp.1. à nu.153.

Christi Domini excellentia, per se finalizat primariò Decretum Incarnationis lib 3. disp.2. à num.3.

Christus Dominus veniret, Adamo non peccante, nec alio. lib.3. disp.2. à nu.46.

Decretus tamen est, etiam ut Redemptor sine antecessione prævisionis peccati. lib 3. disp.2. à nu 85. Quomodo veniret? lib.3. disp.2. a nu.59. & à nu 62. & à nu. 82. decretus est Redemptor originalis, & omnium peccatorum. ibidem à nu.208. Non veniret ut Redemptor, originali deficiente: & cur? ibid. à nu. 210. Venisset etiam originali deficiente, si plura actualia mortalia forent. ibid. nu.214.

Christus de condigno nec meruit, nec potuit Incarnationis substantiam. lib.3. disp. 3. à nu. 79. de congruo potuit; sed non meruit. ibid. à nu. 81. Quid circa unionem mereri potuerit, & meruerit, & quo genere meriti? lib.3. disp.3. nu.85. & lib. 5. disp.4. à nu:86. & à nu. 93. Quas circunstantias meruit. lib.3. disp.3. à nu.88. & lib.5. disp.4. nu.93.

Christi Domini Redemptio. lib.4. disp. 1. à nu.1. A qua servitute, & captivitate nos redemerit? à num. 9.

Christus Dominus quomodo satisfecerit, & in quo genere? lib. 4. disp.1. à nu.29. Qua extensione & fructu? ibid. à nu.43.

Christi Domini opera quàm condigna? lib.4. disp.2. nu. 5. Vndenam? ibidem. à nu.52. & Quomodo? à nu.63.

Christi merita, & opera, ita Christi propria, ut simpliciter essent indebita. lib. 4. disp.2. à nu.75. & lib.4. disp.4. à n.301.

Christus an elicuerit actus honestos naturales? lib.4. disp.2 nu.96. Satisfacere per illos posset. ibid. & seqq.

Christi Domini meritorum, & obsequiorum infinitudo & excellentia. lib.4. disp. 3. à nu.1. Vide *Merita. Satisfactio.*

Cur Christus tot præstitit pro Mundi salute, cùm satisfeciisset abundè per minus? lib.4. disp.3. nu.41. & nu.44.

Christi duplicis simultas quousque repugnans. lib.4. disp.3. à nu.179.

Christus ex quâ virtute satisfactionem obtulerit. lib.4. disp.4. à nu.339. assignatur specialis virtus. ibid. nu. 334. & quæ? à nu.347. & à nu. 353. an satisfecerit ex iustitia vindicativa? ibid. à nu.365.

Christo Domino quousque præcipi à Deo possit? lib. 4. disp. 3. à nu. 221. obligari non potuit ex lege naturali ad moriendum. lib.4 disp.5. à nu.26. Etsi esset capax

præ-

præcepti obligantis in conſcientiâ, non fuiſſet abſolutè præcepta mors. ibidem à nu.47. an conditionatè? à nu.192. non eſt capax præcepti obligantis in conſcientiâ. lib.4. diſp.5. à nu.114. Quale præceptum habuit? ibid. à nu.168. Habuit circa ſingula ibid. à nu.80. & 81. & à nu.175
Chriſti ſatisfactio ex rigore juſtitiæ. lib.4. diſp. 4. Latiſsimè, & ſpecialiter. à num. 259. Nulla ei defuit conditio ſtrictæ juſtitiæ. ibid. à nu. 265. Fuit ex toto rigore. ibid. à num. 329. Et aſsignatur ſpecialis modus. ibid. à nu.332.
An Chriſto, & quousque eſſet facultas petendi diſpenſationem à præcepto moriendi? lib.4. diſp.5. à nu.96. & à nu.103.
Quousque obligatus dici poteſt præceptis legis naturalis? lib.4. diſp. 5. à nu.153. & 198. an legibus aliis vel divinis, vel humanis. ibid. à nu.199. Et quousque capax obligationis ex juramento, promiſsione, & voto? ibid. à nu.157.
Quale præceptum habuit? lib.4. diſp.5. à nu.168. Ejuſque cum perfectiſsima obedientia, impeccabilitate, & libertate concordia. lib.4. diſp.5. à nu.176. & diſp.6. à num.35.
Chriſto data eſt optio vitæ paſsibilis, vel impaſsibilis. lib.4. diſp.6. à nu. 2. Explicatur modus. ibid. à num.3. Fundatur. à nu.5. & 6. Etiam eſt optio data quomodolibet eligendi. ibid. à nu. 15. An hæc optandi facultas neceſsariò comitetur donum unionis? ibid. à nu.21. 22. & 26.
Chriſti Domini Sanctitas. lib.5. diſp.1. à nu.1. Latiſsimè. Ejus Sanctitatis prærogativæ. diſp.2. à num. etiam 1.
Chriſtus Dominus jure caput Eccleſiæ. lib.5. diſp.1. à nu. 137. & lib. 5. diſp. 6. nu.2. Etiam ut homò. lib.5. diſp.1. à nu. 140. & quorum? à nu.144. Per quod genus gratiæ? ibid. à nu.151. Chriſti myſticum membrum, quid. ibid. nu. 150. *fin.*
De Chriſti virtutibus, earumque qualitate, perfectione, & infuſione, fixa principia. lib. 5. diſp.1. à nu.156. Fides non admittitur: & cur. ibid. à nu.161. admittitur ſpes. ibid. à nu.172. & quousque virtus Pœnitentiæ. ibid. à num.173. & aliæ virtutes morales. a num. 176. & Spiritûs Sancti dona. a num. 178. & gratiæ gratis datæ. a num. 182. & auxiliantes gratiæ. a nu.185. & cujuſmodi? a nu.188. & 189.
Chriſti Domini quâ hominis impeccabilitas. lib.5. diſp.2. a num.4. Etiam ex vi vnionis. ibid. a nu.10. Summa. ibid. a nu. 21. & eſſentialis. ibid. a nu.49. etiam incompoſsibilis cum poteſtate peccandi. ibi. n.41. Vide *Humanitatis impeccabilitas.*
De Chriſti corpore, ejuſque perfectionibus. lib.5. diſp.2. a nu.82.
Chriſtus Dominus imperfectionis moralis ſimpliciter incapax: & cur? lib.5. diſp. 2. a nu.88. & a nu.110.
Chriſti Voluntatis creatæ concordia cum divina. lib.5. diſp.2. a num.168. Chriſti creata Voluntas quomodo ſe geſsit in volendo? ibid. a nu. 120. Quid de inſinuatione factâ in horto de non moriendo? ibid. nu.123. & de Voluntate latendi expreſsâ in Evangelio? ibid. nu.128.
Quas animæ paſsiones admiſerit? lib. 5. diſp. 2. a nu. 131. Tentari non potuit ab ipſis, nec a dœmone. a num.136. In ipſo, triſtitiæ concordia cum ſummo gaudio a nu. 146. Quid de timore, irâ, & admiratione? a nu.148.
Chriſti Domini ſcientia? lib. 5. diſp.5. a nu.1. Ejus anima per increatam neque intellexit, neque potuit intelligere. ibid. a nu.4. & a nu.15. Quid ſi poſſet? a nu.21. ſpecialis ſcientia Chriſti Domini, & quaſi Theandrica. ibid. a nu.34. & nu.38.
Chriſti Domini ſcientia beata. lib.5. diſp. 3. a nu.39. Certa; a nu.43. & continua ab inſtanti Conceptionis. ibid. & ſimpliciter inſeparabilis ab vnione. a nu.49. Quàm perfecta? a nu.55. Non tam comprehenſiva Dei. a nu.56. Ejus ſphæra objectiva, omnia poſsibilia. a nu.59. Et omnia futura. a nu. 78. Quid de perpetuitate ipſius? a nu. 89. an omnia invariabiliter videat? a nu.105. an videat futura conditionata? a nu.108. Objecta creata comprehenſivè cognoſcit. a num.109. Principia ipſius. a nu.110. & Arnaldi error. a nu.113.
In Chriſto Domino ſcientia infuſa. lib.5. diſp.3. a nu.114. Ejus objecta. a nu. 124. Etiam Trinitas. a nu.135. ſed non in quovis effectu. a nu. 139. In quo? a nu. 145. Ejus principia. a num. 158. Vide *Species.*
Chriſtus liber in ejus vſu. ibid. a nu. 180. Et quousque Chriſtus eâ ſcientiâ vſus. ibid. nu.181. In ejus vſu neque pependit, neque potuit a phantaſmatibus. ibidem. a 182. & a nu.184. Neque diſcurrere. ibid. a nu.186.
Chriſti Domini ſcientia acquiſibilis: naturalis per ſe infuſa: & experimentalis. lib.5. diſp.3. a nu.190. ex quo tempore? a nu.

198. Earum obiecta. nu.204. principia. nu.205. & vſus. nu.207.
Chriſtus a nemine didicit, nec ab vllo potuit. lib. 5. diſp.3. num. 209. Quomodo confortatus ab Angelo in horto. ibid. a nu.210. Varii explicandi modi. ibidem. a nu.211. Authoris ſenſus. nu.213.
A Chriſti intellectu, procul ignorantia, error, dubitatio, probabilitas, & obſcuritas. lib.5. diſp.3. a nu.214. Quàm etiam procul, inſpectâ potentiâ Dei extraordinariâ? a nu.218. 226. 230. & ſeqq.
Chriſti Domini libertas ad moriendum. lib.5. diſp.4. a nu.2. Non ſalvatur per recurſum ad puram omiſsionem. ibid. a nu. 6. Neque per recurſum ad actus infinitos ſurſum & deorſum inæquales. ibid. a nu. 7. Neque per recurſum ad diſparilitatem obſequii. ibid. a nu.11. ſalvatur tamen. a nu.13. & multis viis. nu. 16. & nu. 17. & num.19.
Chriſtus per quos actus meruit? lib. 5. diſp.4. a num.61. vnicè meruit per actus ſupernos: & cur? ibid. a nu. 61. Meruit per actum dilectionis, etiam beatificæ. ibid. a nu.63. & nu.70. 71. & 72. & per quos alios actus? ibid. a nu. 75. & continuò. nu. 78. ex quo inſtanti, ad quod inſtans. a nu.78. & 79.
Chriſtus quid ſibi meruit, aut mereri potuerit? lib.5. diſp.4. a nu.86. Non gratiam, neque viſionem. & cur? a num. 88. & 91. Omnibus meruit quidquid eſt, aut fuit gratiæ, & gloriæ. lib. 5. diſp. 4. num.95. Etiam Angelis. ibid. nu. 102. & hominibus. a nu.110. Quid prædeſtinatis? a nu. 113. & a nu.118. Quid Matri? a num.122.
Chriſti Omnimerentia. lib.5 diſp.4. nu. 98. Ejus influxus, & extenſio mirabilis. ibid. a nu.100.
Chriſti oratio. lib.5. diſp.4. a num. 140. Probatur a nu.141. an ipſi fuerit neceſſaria? a nu.143. Pro præteritis eſſe non potuit. a nu.145. Quouſque exaudita? a nu. 158. An duret in Cœlo? a n.158. & n.161.
Chriſti Domini quâ hominis, minoritas, & ſubjectio. lib.5. diſp.5. a nu.1. & 2.
Chriſtus Dominus etiam ut homo nec eſt, nec dici poteſt propriè ſervus. lib.5. diſp. 5. a nu.3. Probatur Authoritate. a num.4. Maximè Concilii Francofordienſis, & Adriani. a num.5. & ratione multiplici. a nu.45. & obiectionibus ſatisfit. a nu. 52.
Chriſtus ut homo, nec eſt, nec dici poteſt Filius adoptivus? lib.5. diſp.5. a nu.63. & 64. an citrà cenſuram? ibid. nu.72. & 73.
Chriſtus etiam ut homo, Filius naturalis æterni Patris. lib.5. diſp.5. a nu.90. Dogmata de Chriſti Filiatione explicantur. ibid. a nu.77. Excluduntur a Chriſto ut homine, reſpectu Dei aliæ Filiationes. ibi. a nu.80. & a nu.85.
Chriſtus quouſque dici poſsit prædeſtinatus ad eſſe Filium Dei? lib.5. diſp.5. a nu. 112. & a nu. 114. & quouſque ejus humanitas, ad gloriam? ibid. a nu.117. & ad vnionem? ibid. a nu.119.
Chriſti Domini officia decem enumerantur. lib.5. diſp. 6. nu. 1. Et explicantur. a nu.2. Ejus poteſtas ſpiritualis, triplex. ibid. nu.1.
Chriſtus Dominus, medicus. lib.5. diſp. 6. nu.3. Quam benè functus hoc munere? a nu.5. Propheta. nu.6. Doctor. a nu.7. & ex quâ inauguratione? ibid. nu.8. Legislator. a nu. 9. & quantâ cum excellentiâ. a nu. 10. Iudex. a num. 11. Poteſtate quidem veluti *ordinariâ*. nu.12. & *Supremâ*. nu.13. & *connaturali*. nu.14. Mediator. a nu. 15. & qua proprietate. a num. 16. & 17.
Chriſtus Dominus verè Sacerdos. lib. 5. diſp.6. a nu. 19. Non ut *Deus*, ſed ut *homo*. a nu. 20. Quomodo conſtitutus Sacerdos, & ex qua forma. ibid. a nu.21. & 22. Quam ſublimi dignitate Sacerdotii? a nu.26. Quod Sacrificium obtulit. a nu. 27. an ſui Sacrificii percipere potuerit aliquem fructum. a nu. 34. Non fuit Sacerdos Leviticus, ſeu legalis. a nu. 35. & fabula in oppoſitum. ibid.
Chriſti ut hominis Regia poteſtas & dignitas quam vera. lib. 5. diſp.6. a num 36. Præſertim a nu. 46. Quantâ Dominii excellentia, & extenſione circa omnia etiam temporalia. ibid. & nu. 58. In quo conſiſtat. nu.36. & ex quo titulo. ibid. & nu. 41. an de jure hæreditario. ibid.
Chriſti Domini Potentia quid ſonet apud Theologos. lib.5. diſp.7. nu.1. Chriſtus ut homo ex vi vnionis, quam potens. ibid. a nu.8. Moraliter Omnipotens, & in quo ſenſu. ibid. & nu.11. Ejus humanitas ab Omnipotentiâ vnitâ, ex vi vnionis, reddi potens ad quidquam, non poteſt: & cur. ibid. a nu.12. ſi potuiſſet ad quidquam, poſſet ad omnia, & reipſa reddita ſic fuiſſet potens. ibid. a nu 22.
Chriſti Domini miracula quàm certò vera. lib.5. diſp.7. nu.35. Vide *Humanitatis*

tis miracula.
Christi adoratio, & ejus humanitatis. lib. 5. disp. 8. a nu. 1. Vide *Adoratio. Humanitas.* Christo ut Redemptori debitus est cultus latriæ. ibid. nu. 56.

Circunstantia. Ex parte actûs, & ex parte objecti. lib. 4. disp. 3. a nu. 74. & 76. Explicatur utraque. ibid. Vtriusque discrimẽ notabile quoad augmentum malitiæ, & bonitatis. ibid. & lib. 2. disp. 3. a nu. 77. Circunstantiæ Incarnationis. Vide *Christus Incarnatio. Meritum.*

Cognitio. Intuitiva non est necessariò posterior suo objecto. lib. 1. disp. 2. num. 19. Comprehensiva, quæ. Vide *Cõprehensio.* Cognoscibilium duplex genus, & notandum. lib. 1. disp. 3. nu. 143. Cognoscibilia naturaliter, unde reddi possint naturaliter incognoscibila. lib. 1. disp. 3. a num. 177.
De cognitione in medio multa. lib. 1. disp. 3. a nu. 186. Vide *Connexio.* Assignatur duplex cognoscendi modus, eorum que diversitas. ibid. a nu. 189.
Converti ad phantasmata in cognoscendo, quid sit. lib. 5. disp. 3. a nu. 182.
Compositio, & divisio in cognoscendo quid sit. lib. 5. disp. 3. a nu. 188.
Cognoscendi modus invariabilis, an creaturæ competere possit. lib. 5. disp. 3. a nu. 105. & 106.
Cognitio quidditativa, quæ intuitiva non sit, an possibilis. lib. 5. disp. 3. nu. 138.
Cognitionis perfectio quousque sequatur mensuram objecti. lib. 5. disp. 3. nu. 71.
Circa idem omninò objectum cum æquali extensione, potest dari magis vel minùs clara cognitio. ibid. a nu. 73. an cognitio simul attingens duo, habeat totam perfectionem cognitionum illa divisim attingentium. ibid. nu. 75.

Compensatio. Necessaria metaphysicè est in privatione boni connaturalis. lib. 2. disp. 2 a nu. 16 præsertim, a nu. 20. vbi repugnat, etiam privatio repugnat. ibid. num. 29. Cui, & quomodo facienda. ibid. nu. 27.

Complacentia. Necessaria complacentia non necessitat nisi absorptà advertentiâ. lib. 2 disp. 2. n. 47. Nulla circa quãcumq; cumulum finitæ bonitatis æquare potest divinã de peccato mortali displicentiam. ibid.

Complexum ex Deo, & creatura, non est Deo perfectius, adhuc extensivè. lib. 1. disp. 1. a nu. 10. An simpliciter minùs, & imperfectum. lib. 2. disp. 2. a nu. 11. Quando complexum ex infinitudine partis manet simpliciter infinitum. & quando non. lib 4. disp. 3. nu. 26. & 27.

Compositum. Quid sonet, & quid importet. lib. 1. disp. 1. nu. 69. & nu. 86. an vsurpari de Christo, possit. ibidem. An Christus, persona composita? & ex quibus. lib. 1. disp. 1. a nu. 84. & a num. 89. Compositi Rectum naturale quodnam sit. lib. 1 disp. 5. a nu. 76. & disp. 6. nu. 7.

Comprehensio duplex: intensiva, & extensiva. lib. 1. disp. 3. à num. 141. & lib. 5. disp. 3. à num. 41. Quid importet comprehensio simpliciter, & intensivè talis? lib. 1. disp. 3. à nu. 143. & rursus à nu. 191. Extensiva non infert intensivam. lib. 5. disp. 3 à num. 66. Imò hæc illã non requirit. lib. 1. disp. 3. à nu. 191. nu. 193. subtilis cõprehensionis explicatio. ib. n. 144. Non est cur dividatur in perfectã, & imperfectam. lib. 1. disp. 3. à nu. 193. Perfecta non semper requirit extendi ad omnes respectus, & terminos rei comprehensæ. ibidem à num. 191.

Concilia. Rhemensis acta, & Authoritas circa Mysterium & modum Vnionis hypostaticæ. lib. 1. disp. 4. à num. 24.
Concilii Toletani sensus circa idem. lib. 1. disp. 4. à num. 58.
Conciliales rationes quam vim habent? lib. 1. disp. 5. à num. 27. & rursus lib. 5. disp. 3. à nu. 10. Quid de ratione Nicæni Conc. 2. circa Angelos lib. 1. disp. 5. num. 30.
Concilii Francofordiẽsis Authoritas. lib. 5. disp. 5. à nu. 9. & a nu. 74. Mens, & definitio contra Elipandum. ibidem. a num. 5. 6. & sequentibus.

Concomitantia, & connexio naturalis quid sit apud Concilium Tridentinum, in Eucharistia? lib. 1. disp. 2. num. 223. & 224.

Condignitas meritorum Christi quanta? lib. 4. disp. 2. a nu. 5. undenam sumpta? ibidem a nu. 52. & quomodo? ibid a num. 63. Exempta a debito. ibidem a num. 75. Condignitas ab Vnione Hypostatica præcisè: quanta? lib. 5. disp. 2. a num. 94. Sumi non potest a gratia, quæ non antecedat. lib. 4. disp. 3. a num. 95.

Connexio quoad cognitionem termini, explicatur. lib. 1. disp. 3. a nu. 186. Comparatur cum ente Diaphano. ibid. a num. 187. diversitas connexionum quoad modum cognoscendi. ibid. num. 189. Nonnullæ connexiones quantumvis penetra-

tæ, non inferunt cognitionem termini. ibid. nu. 190. & num. 193. Plerumque non addit perfectionem enti connexo,& cur? ibidem.
Connexio ordinis ſuperni cum hypoſtatico quanta ſit? lib. 2. diſp. 2. a num. 53. & lib. 3. diſp. 2. num. 14.
Vndenam oriatur major aut minor connexio in Humanitate aſſumpta cum his aut illis donis? lib. 4. diſp. 3. a nu. 206.
Quæ prærequiſitorum connexio faveat, aut noceat libertati? lib. 3. diſp. 1. a nu. 115. & lib. 5. diſp. 3. a nu. 85. & nu. 87. & 88.
Quæ connexio ſufficiat ad evidentiam Trinitatis: quæ non ſufficiat? lib. 5. diſp. 3. a nu. 139. & a nu. 145. etiam non obſtantibus principiis metaphyſicis in oppoſitum. ibidem a num. 149. & a num. 153.
Conſilii a præcepto diſtinctio, & diverſitas. lib. 4. diſp. 5. a num. 2. & num. 5.
Contingentia minuit æſtimationem doni. lib. 1. diſp. 3. num. 40.
Convenientia quotuplex? lib. 2. in proæmio. Quo genere conveniens Incarnatio, Deo. ibidem diſp. 1. a num. 3.
Creatura meliùs eſt in Deo, quàm in ſe: & cur. lib. 1. diſp. 1. nu. 8. complexum ex ipſis,& Deo ne extenſivè quidem eſt Deo melius. ibid. num. 10. An Deo ſolo, minus. lib. 2. diſp. 2. a nu. 11. & ſequentibus. Creaturę etiam completę diſcrimen a Deo, quoad unionem. Ibidem. nu. 14.
Puræ Creaturæ repugnat infinita proprietas. lib. 1. diſp. 2. num. 163.
Repugnat creatura ex ſe indeſtructibilis ex ſuppoſitione, quòd producatur. lib. 1. diſp. 3. nu. 34. Non tamen ipſi repugnat indeſtructibilitas quoad ſpeciem. ibidem a num. 39. & cur? a num. 46.
Creaturæ a Deo productæ ex amore: & quid hoc ſit. lib. 2. diſp. 2. num. 24.
Creatura pura pro veniali condignè ſatisfacere poteſt ex viribus gratiæ. lib. 2. diſp. 3. a num. 27. Per vires naturales pro nullo peccato poteſt. a nu. 18. Pro mortali ex viribus Gratiæ congruam ſatisfactionem exhibere poteſt. ibid. a nu. 58. Condignam nullo modo poteſt. ibid. a nu. 153. etiam ex quacumque ſuppoſitione gratiæ. a num. 310. & 316. & dignitatis. a nu. 321. neque poteſt mereri de condigno remiſsionem peccati. ibid. a num. 182. & a num. 304. Ratio tantæ inſufficientiæ,& impoſsibilitatis. ibidem a num. 276.
Creaturæ vilitas quanta. lib. 2. diſp. 3. num. 65. Quotuplex. ibidem. num. 179.
Creaturæ diverſa jura circa Deum. lib. 4. diſp. 4. a num. 108. obligare ſe illi Deus poteſt ex juſtitia. ibidem. a num. 1. latiſsimè.
Creditoris gratia quando obſtet rigori ſatisfactionis. lib. 2. diſp. 3. a num. 36. & rurſus a num. 41. & quando rigori juſtitiæ. lib. 4. diſp. 4. a nu. 272. & a n. 275.
Crucis adoratio. lib. 5. diſp. 8. num. 94.
Culpa remiſsa, nequit manere reatus æternæ pœnæ, nec econtra. lib. 2. diſp. 3. num. 26. Vide. *Offenſa. Peccatum.*

D

Damnati. In damnatis an aliquod donum ſupernum maneat? lib. 5. diſp. 1. num. 145.
Debitum pœnæ non eſt pœna. lib. 2. diſp. 3. nu. 240. Alicujus debiti remiſsio non obſtat ſatisfactioni. ibid. & nu. 241. & 242.
Debitum peccati originalis remotum, & proximum. lib. 3. diſp. 2. num. 219. Immunitas a debito contrahendi originale, De pace concedenda. ibid. a num. 220.
Debitum carendi Redemptore an incurri per peccatũ poſsit. lib. 4. diſp. 2. a n. 14.
Debitum gratitudinis quid requirat. lib. 4. diſp. 2. num. 28. & 29.
Debitum quale cadere potuit in Chriſti merita, & opera. lib. 4. diſp. 2. a num. 75. & a num. 88.
Duplici debito an, & quando poſsit per rem eandem ſatisfieri. lib. 4. diſp. 4. a num. 281. & num. 287. & 288.
Decretum Dei nequit formaliter præſtare vicem unionis. lib. 1. diſp. 2. num. 10.
Decretorum ordo quàm varius apud Theologos. lib. 3. diſp. 1. a num. 4.
Vnico, & ſimpliciſsimo decreto etiam virtuali, ſe exercet Deus circa omnia: nec dari poteſt inter Divini exercitii liberi tendentias diſtinctio virtualis, nec ulla, præterquam extrinſeca, & rationis. lib. 3. diſp. 1. a nu. 21. Authores. num. 15. Rationes. a nu. 23. aduſque nu. 80. Objectiones. a nu. 80. ſpecialiſsima à læſione creatæ libertatis opponitur. a num. 107. Vrgetur. a num. 108. Premitur. a nu. 131. Solvitur. a num. 112. & a num. 141.
Omne Dei decretum eſt plenè comprehenſivum. ibidem a num. 25. & a nu. 28.

Repugnat in Deo decretum, & exercitium liberum, cui non præluceat ſcientia media, & quam pro priori eſſentialiter non ſupponat. lib. 3. diſp. 1. a num. 25. & ſeq. & nu. 33 & nu 66. & a nu. 118.
Decretum entitative indifferens repugnat: & cur. lib. 3. diſp. 1. a nu. 33. & a nu. 77 & à nu. 112. Nec ob id præiudicatur indifferentiæ creatæ libertatis. ibid. latè.
Decreta ſubordinata in Deo repugnant ſpecialiter. lib. 3. diſp. 1. a nu. 54. & ſpecialiter inſubordinata. à num. 61. Sunt eſſentialiter inimperabilia. a n. 55. & a n. 57. Decreta diſjunctiva, & aliter importantia diſtinctionem ab aliis decretis repugnant. lib. 3. diſp. 1. a nu. 67.
Divinorum Decretorum etiam efficacium attemperatio cum libertate creaturæ. lib. 3. diſp. 1. a nu. 113. Ex beneficio Scientiæ Mediæ. ibid. a nu. 119. & a nu. 142. Eorum evitabilitas a libero arbitrio creato. ibid. nu. 119. & a nu. 142. Imò & acquiribilitas. ibidem nu. 142. 143. & 144.
Decretum eſſentialiter eſt de re contingente. lib. 5. diſp. 2. num. 54. & a nu. 49. & diſp. 3. a num. 91.
Defectus phyſici enumerantur. lib. 5. diſp. 2. a num. 19. & 80. Quinam in Chriſto admittendi. ibidem a num. 81.
Defectus animæ, qui. lib. 5. diſp. 2. nu. 130. Quinam in Chriſto Domino. lib. 5. diſp 2. & num. 131.
Definitio Eccleſiæ doctrinalis, quæ. lib. 5. diſp. 3. num. 8.
Deitas. Vide *Natura Divina.*
Dentes aſsũpti a Verbo. lib. 1. diſp. 4. a n. 85.
Denominatio. Cur unas, & non alias denominationes accipiat a Verbo humanitas ex vi unionis. lib. 1. diſp. 1. a num. 61. & diſp. 5. a nu. 86. & lib. 5. diſp. 1. a nu. 13. & lib. 5. diſp. 7. a nu. 12. & 13. & nu. 31. 32. & 33.
Denominatio Sancti, & juſti neceſſariò eſt intrinſeca. lib. 2. diſp. 3 nu. 316. & lib. 5. diſp. 1. a nu. 20.
Dependentia genus duplex. lib. 1. diſp. 2. nu. 93. Quo genere dependeat à Verbo Humanitas, & in quo conſiſtat?. ibid. à nu. 89. & à nu. 92.
Deſiderium. Regula pro taxandis deſideriis in bonum, & in malum. lib. 2. diſp. 3. à nu. 163. Vbi de axiomate: Voluntas pro facto reputatur. à nu. 164.
Determinatio quid importet? lib. 3. diſp. 2. à num. 173.
Deus ex ratione ſummè perfecti incapax perfici, vel imperfici per vllam ſuppoſitionem à ſe diſtinctam. lib. 1. diſp. 1. à nu. 9.
Vt coexiſtens creaturis non format complexum, ſe ſolo perfectiùs. ibid. nu. 10.
Adhuc extenſivè. ibid. & nu. 11. Vnicè compleri poteſt per perfectiones ſimpliciter tales. ibid. nu. 12. Nequit ſine mutatione per finitam cognitionem reddi cognoſcens, & cur? ibid. nu. 18. diſcrimẽ Dei, & creaturæ quoad aliquas denominationes. ibid. nu. 14. & nu. 20.
Dei dona aliquam indeſtructibilitatem ſecum important. lib. 1. diſp. 3. à nu. 35.
Dei Dominium circa res, quale? ibid. nu. 34. & à nu. 46.
An poſsit naturaliter ſtrictè loqui? lib. 1. diſp. 3. à nu. 179.
Deus ut *Author naturæ*, & ut *Author gratiæ* quid importet? lib. 1. diſp. 3. à nu. 197.
In Deo ſubſiſtentia abſoluta, nulla. lib. 1. diſp. 4. à nu. 47. & 53. Difficiles doctrinę Thomiſticæ circa hæc. ibid. Rurſus de ſubſiſtentia abſoluta. lib. 1. diſp. 5. à n. 60.
Dei in operando decorum indiſpenſabile. lib. 1. diſp. 5. à nu. 14.
Dei proprium eſt, alienam poſſe ſuppoſitare naturam. lib. 1. diſp. 5. à num. 91. Præſertim. nu. 92. & 93.
Vniri nequit phyſicè ſub ratione vitæ, æternitatis, immenſitatis, omnipotentiæ: & cur? lib. 1. diſp. 5. à nu. 83.
Deo quouſque conveniens Incarnatio. lib. 2. diſp. 1. à nu. 2. Deus quouſque ſui communicativus, quia ſumme bonus. lib. 2. diſp. 1. nu. 7.
Deo ad quidquam extra ſe repugnat abſoluta neceſsitas etiam moralis. lib. 2. diſp. 1. à nu. 41. ſpecialiter ad productionem optimi. ibid. num. 55. ſpecialiùs ad productionem ſupernorum. ibid. à num. 66. ſpecialiſsimè ad executionem Incarnationis. ibid. à nu. 86. Neceſsitatur tamen ad optimam electionem. ibid. à nu. 69. Cum ſufficiente libertate ad laudem moralem. ibid. à nu. 104. & cur? à num. 106. & nu. 124.
Magis diſplicet de peccato, quàm in omni finita bonitate complaceat. lib. 2. diſp. 1. num. 47. Rapi non poteſt ad extra ab vllis complacentiis, & inclinationibus circa finita bona. ibid. Latè, & à nu. 63.
Prima Regula morum, & honeſtatis, Deus. lib. 2. diſp. 1. à nu. 72. Ex quo prædicato? ibidem, & ſequentibus.

Diſcrimen Dei, & creaturæ in ordine ad laudem moralem quoad actus liberos? lib. 2. diſp. 1. à nu. 106. Cur Deo ſufficiat libertas vnicè ad actus æquales, licèt in creatura non ſufficeret? ibid. nu. 126.

Dei libertas explicatur. lib. 2. diſp. 1. à n. 116. & à n. 124. & diſp. 5. à nu. 5. & rurſus à nu. 16. & nu. 33. Quanta ſit, & qualis libertas Dei in rerum molitione. lib. 2. diſp. 2. à nu. 30. In exigentiis rerum ſuo bono privandis. ibid. & lib. 3. diſp. 1. à nu. 16. & lib. 4. diſp. 4. à nu. 69. præcipuè quod Mundi annihilationem? ibid. à n. 38.

Deus ex ſuppoſitione contingenti creata neceſsitatur ad aliquid. lib. 2. diſp. 2. à nu. 5. Quanto gradu neceſsitatis? ibid à nu. 16. An æquè liber ad operandum contra, ac ſupra naturam? ibid. à nu. 32. Vndenam in ipſo neceſsitas ſatisfaciēdi exigentiis rerum. ibid. à nu. 16. & à nu. 34.

Ex amore cuncta producere quid ſit? ibi. num. 24.

Deus ex quà ſuppoſitione creata contingenti manere neceſsitatus poſsit ad Incarnationem? lib. 2. diſp. 2. à num. 42. & præſertim a nu. 53.

De Deo qualiter ſentiendum. lib. 2 diſp. 3. nu. 19. Nequit dici ſubjectum offenſæ, nec forma. ibid. à nu. 80. & à nu. 82. & nu. 85. Dei actus non ſemper æſtimandi ex entitativa infinitate. lib. 2. diſp. 3. nu. 136.

Dei, & hominum grande diſcrimen in penſandis obſequiis. lib. 2. diſp. 3. à n. 284.

Deus exercitio virtualiter indiviſibili libertatem exercet, nec aliter poteſt. lib. 3. diſp. 1. à nu. 23. Latè.

Non habet Deus de ſuis actibus Scientiā Mediam. lib. 3. diſp. 2. nu. 87. Quomodo eos agnoſcat? ibid.

Dei circa permiſsionem peccatorum quanta libertas: & ex quo titulo? lib. 3. diſp. 2 à nu. 163.

Deus ſe poteſt homini obligare ex ſtricta juſtitia. lib. 4. diſp. 4. latiſsimè à nu. 23.

An poſsit obligare poteſtatem extraordinariam & abſolutam? à nu. 49.

Dei dominium comparatum cum jure dato creaturæ. lib 4 diſp. 4. à nu. 73. & 74. Ejus prærogativæ. ibid. Non minuitur ex communicatione iuris facta creaturis. ibid.

In Deo quid ſonet moralis obligatio? lib. 4. diſp. 4. à nu 134. & expenſiùs à nu. 370.

Deo negari non debet vlla ex quatuor ſpeciebus juſtitiæ. lib. 4. diſp. 4. à nu. 166. & à nu. 169. & à nu. 178. & à nu. 182.

Ex quà virtute juſtitiæ, diſtributivæ, vel commutativæ remuneret? lib. 4. diſp. 4. à nu. 166. & à nu. 171.

Deus an præcipiat quidquid præcipit, ex jure dominii. lib. 4. diſp 4. à nu. 198. Cedere nequit juri, ne indignè tractetur. ibid. à nu. 206.

Deus an credendus ceſsiſſe juri feſtinæ compenſationis & pœnitentiæ? lib. 4. diſp. 4. à nu. 246. & nu. 247. & ſeq.

Deus ex quà virtute acceptaverit Chriſti ſatisfactionem. lib. 4. diſp. 4. nu. 360. & nu. 363. Deo repugnat gratitudinis virtus, & cur? ibid. à nu. 360. An exercuerit reſpectu Chriſti juſtitiam diſtributivam? ibid. à nu. 364.

Deum obligari ex aliqua virtute, quid ſit? lib. 4. diſp. 4. à nu. 370. & à nu. 380.

Deo in quovis genere perfectionis eſt aſsignanda denominatio characteriſtica. lib. 5. diſp. 1. nu. 89.

Deus nequit ſpecialiter infundere errorem ullum. lib. 5. diſp. 3. à num. 218. & num. 223.

Deus quaſi virtutum tutor: & quid inde fiat? lib. 5. diſp. 4. nu. 32.

Dei, ut cauſæ primæ munera. lib. 5. diſp. 4. nu. 99.

Deo qui cultus debitus? lib. 5. diſp. 8. nu. 16. & 17. Ex quibus titulis? nu. 18. an ex titulo benefactoris? à nu. 23.

Diſcurſus quid importet? lib. 5. diſp. 3. nu. 187. Repugnat ſcientiæ infuſæ. ibidem. à num. 186.

Diſpenſatio in quo differat à præcepti relaxatione? lib. 4 diſp. 5. nu. 110. Quando ſit poſsibilis. Ibid.

Diſplicentia. Vide *Complacentia. Peccatum.*

Diſpoſitio quid importet in conceptu ſuo? lib. 3. diſp 4. num. 11. & 12. neque phyſica, neque moralis præceſsit ad vnionem in Humanitate. ibid. à nu. 3. & à nu. 10.

Diſtinctio virtualis malè colligitur à multis ex Myſterio Incarnationis. lib. 1. diſp. 4. à nu. 56. Quid importet? lib. 3. diſp. 1 à nu. 34. Neceſsariò imbibit realem diſtinctionem in tertio. ibid. Repugnat ſpecialiter inter formalitates divini exercitii liberi. ibid.

Dæmoni Quanta notitia permiſsa fuerit circa Incarnationem, & miracula Chriſti. lib. 1. diſp. 3. à nu. 203.

Dæmonis Regnum, Tyrannis, & ſervitus.

lib. 4. diſp. 1. nu. 9. 10. & 11. Ejus Regni deſtructio in quo conſiſtat. ibid. à nu. 19. Dœmonis alligatio ex meritis Re-Redemptoris. ibid. à nu 21.

Cur Dœmoni permiſſa licentia tentandi etiam poſt Redemptionem? lib. 4. diſp. 1. num. 17. & num. 20.

Quomodo Chriſtum tentare potuit? lib. 5. diſp. 2. à num. 135. & nu. 138.

Eorum ab igne tortura, qualis? lib. 5. diſp. 7. à num. 56. & num. 58.

Dœmonum apparitiones ſub Angelo lucis, quî æſtimandæ? lib 5 diſp. 8. nu 104.

Dolor quid? lib. 5. diſp. 2. nu. 140. Ab aliquibus malè negatus in Chriſto Domino ibidem num. 142.

Dominium Dei in operando quantum, & quale? lib. 2. diſp. 2. à nu. 30. & à n. 38. Duplex: juriſdictionis, & proprietatis. lib. 4. diſp. 2. num 88. Quodnam ex his exercere potuit Deus circa opera Chriſti. ibidem à num. 89. & à num 90.

Divinum dominium non læditur poſitâ in Chriſti meritis intrinſeca neceſsitate inducendi præmium. lib. 4. diſp. 3. à nu. 197. & à nu. 203. Neque poſitâ obligatione ex ſtrictâ juſtitiâ. lib. 4. diſp. 4. à nu. 29. & ſpecialiùs à num. 61. & 69. & à num. 91.

Exacta explicatio Dominii. lib. 4. diſp. 4. à num. 69.

Dominii Diuini prærogativæ. lib. 4. diſp. 4. à num. 77. Ejus à noſtro differentia. ibid. nu. 74. Non minuitur Divinum ex dato dominio creaturæ. ibid.

Dominium inſolidum ejuſdem rei penès duos quouſque repugnet? lib. 4. diſp. 4. à num. 80.

Dominium juriſdictionis cur repugnet in creatura reſpectu Dei? lib. 4. diſp. 4. n. 151.

Dona Dei, quo ſenſu dicta ab Apoſtolo ſine pœnitentiâ? lib. 1. diſp. 3. num 35. & nu. 41. Minuitur æſtimatio Doni ex contingentiâ. ibidem, & num. 40.

Quæ dona cadere in meritum poſsint: & quæ non? lib 3. diſp. 3. à nu. 39. à nu. 58. & à num. 68.

Dona Spiritûs Sancti. lib. 5. diſp. 1. nu. 178. Infuſa Chriſto Domino. ibidem.

Dulia quid? lib. 5. diſp. 8. num. 16.

Durandi difficilis Doctrina de Vnione lib. 1. diſp. 4. à nu. 42. Quouſque a Theologis notata. Ibid. à num. 43. *fin.* Ejus doctrina de prædicatione hominis de Chriſto, cavenda. lib. 1. diſp. 6. a nu. 24.

E

Eccleſiæ militantis pulcritudo ex inæqualitate Perſonarum, dignitatum, & munerum. lib 4. diſp. 4. nu. 170.

Eccleſiæ Militantis, & triumphantis Caput & Cor. lib. 5. diſp. 5. nu. 138. Quid requiratur ad membrum Eccleſiæ. ibid. à nu. 149.

Eccleſiæ definientis duplex modus. lib. 5. diſp. 3. à nu. 9.

Eductio. Vide *Actio.*

Electio Dei quævis optima. lib. 2. diſp. 1. à num 69. Quomodo ſtet in Deo cum neceſsitate ad electiones æquales, laudabilitas electionis. lib. 2. diſp. 1. à nu. 104. Latè, & præſertim à nu. 124.

Electio reſpectivè ad intentionem duplex. lib. 3. diſp. 2. à nu. 197. Explicatur utraque. ibid.

Electionis laudabilitas quid requirat. lib. 5. diſp. 4. à nu. 19. & nu. 54.

Elipandi error. lib. 5. diſp. 5. nu. 3 & 5. & 6. à num. 63. Duo inter alia dixit. ibid. ſervitutem & adoptionem. ibid. Expenditur. ibid. à nu. 17. & à nu. 26. & à nu. 32. & à num 63. damnatus à Francofordienſi, & Adriano. ibid. An fuerit Neſtorianus. ibid. à nu. 26. & à nu 34. & nu. 63. Elipandi reſipiſcentia. ibid. & n. 63.

Entis ſummè perfecti notio. lib. 1. diſp. 1. nu. 8. Nec perfici, nec imperfici poteſt per acceſsionē vllius à ſe diſtincti: & cur? ibid. nu. 9. & ſequentibus.

Entium tria genera: & explicantur. lib. 1. diſp. 1. nu. 61. Non ſunt multiplicanda entia ſine neceſsitate, quid ſit? lib. 5. diſp. 2. num. 67.

Enti completo quouſque repugnet perfectio ſubſtantialis vlterior? lib. 1. diſp. 3. à num 31.

Error nec fuit, nec eſſe potuit in Chriſti anima. lib. 5. diſp. 3. à nu. 216.

Error nequit ſpecialiter à Deo cauſari, & infundi. lib. 5. diſp. 3. à nu. 219. & à n. 223.

Erroris turpitudo. lib. 5. diſp. 3. nu. 224. & 225.

Euchariſtiæ adoratio. l.b. 5. diſp. 8. nu. 103.

Evidentia. Quotuplex? lib. 1. diſp. 3 nu. 138. & rurſus à nu. 214. Naturalis quouſque repugnet circa myſteria Trinitatis, & Incarnationis. ibid. nu. 146. Circa ſupernaturalia entia non repugnat. ibid. n 146.

Quanta poteſt haberi de Trinitate per

lumen ſupernum diſtinctum à lumine gloriæ, etiam propoſitis in oppoſitum principiis metaphyſicis? lib. 5. diſp. 3. à nu.145. & nu.149.

Enthyches. Quis fuerit? lib 1. diſp.1. nu. 82. Ejus error, & ſequaces. ibid. & nu.83.

Exigentia phyſicæ quid? lib.2. diſp.2. à nu. 5. & præſertim num. 10. & ſpecialiſsimè nu.34. Ipſis nititur tota Philoſophia. ibid. Quam neceſsitatem ſupponant ex parte Dei. ibid. num. 10. & 16. & Sine aliqua neceſsitate ex parte Dei ſunt inexplicabiles. ibid. nu.10. Privari nequeunt bono connaturali ſine compenſatione; idque ratò. ibid. nu.20. & rurſus à nu.27. Sunt quaſi quædam naturæ leges, quas naturæ ſibi Author imponit. ibid. à nu.35.

Experientia. Nititur in ipſis Philoſophia. lib.2. diſp. 2. à nu. 10. Quando ſumitur argumentum vtile ex experientiis. ibid. num.13.

Experimentalis Scientia in Chriſto. lib.5. diſp. 3. à nu.191. Ex quo tempore? à nu. 198. An diſtinguatur ab habitu Scientiæ per ſe acquiribilis? à nu.26.

F

Factum. Pro facto voluntas reputatur, quando & quomodo verum? lib.2. diſp. 3. num.164.

Felicis Vrgelitani error. lib. 5. diſp.5. nu.3. 5. & 6. & num.63. Quis iſte Felix fuerit? ibid. nu.63. Ejus infelix exitus. ibid.

Fides. Quæ ſit? lib.5. diſp.1. à nu. 161. Procul à Chriſto Domino: & cur? ibid. à nu. 162. An ſit proprietas gratiæ? ibid.

Fidei habitus conſiſtere nequit in ſpeciebus impreſsis credibilium? lib.5. diſp.1. à nu.166. & diſp.3. nu.165.

Fidelitatis obligatio in Deo, quanta? lib.4. diſp.4. à nu.38. Arguitur exinde pro obligatione ex juſtitia. ibid. à nu.41.

Filiatio, Filius. Qualiter reſpicere debeat Filius, ut acceptum Filiationis bonum. lib.1. diſp.3. à nu.100. Vbi ſatis pulcra.

Filiatio quotuplex? lib. 5. diſp. 5. nu.77. 78. & 76.

Filiatio propria diſtincta à naturali, fictitia. lib.5. diſp.5. à nu.80. & a nu.82.

Dogmata de Filiatione Chriſti quâ hominis explicantur. lib.5. diſp. 5. a nu.77. & præſertim à nu.90. & expenſiùs a n.99.

Filiatio præcisè quid requirat? lib.5. diſp. 5. a nu.99. Vbi Ariſtotelicæ definitionis explicatio. nu.100. & nu.101.

Eſſe Filium, an ſit idem ac eſſe genitum? lib.5. diſp.5. nu.110.

Finis Incarnationis. lib.3. diſp. 2. a num. 3. Integratur ex excellentiâ myſterii, & ex peccati remedio. ibid. a nu.32.

Duplex finis in modo finalizandi totalis concurrere poteſt in eundem effectum. lib.3. diſp.2. à nu.38. Explicatur iſte modus finalizandi, & illuſtratur. ibid. a n.40

Finis quam vim exerceat circa media, eorumque poſitionem? lib.3. diſp.2. a num. 98. Finis amor quantumvis efficax non neceſsitat ad amanda media. ibid. & nu. 99. & rurſus a nu.194.

Fomes peccati dividitur, & explicatur. lib.5. diſp.2. a nu.67. Quid ſit ipſum ligari; quid extingui? ibid. Exulat a Chriſto, & a puriſsima ejus Matre. ibid.

Forma Sanctificans, niſi ex habentis culpa, indeſtructibilis. lib.1. diſp.2. nu.161.

Francofordienſis Concilii Authoritas. lib.5. diſp.5. a nu.9. & a nu.74. Mens, & definitio adverſus Elipandum de ſervitute Chriſti. a nu. 5. 6. latè, & circa adoptionem. ibid à nu.63.

G

Generatio viventium explicata. lib.5. diſp 5. a nu. 99. Ariſtotelica definitio quo ſenſu ſumenda. ibid. a nu.100. & nu.101.

Inter eſſe genitum & eſſe Filium quæ diverſitas ſit? lib.5. diſp.5. nu.110.

Gradus in intenſione videntur heterogenei. lib.5. diſp.1. a nu.121.

Nulli in qualitatibus vitalibus. à nu. 125. & lib.5. diſp.3. à nu.90.

Gratia Habitualis nequit eſſe connaturalis entitativæ ſubſtantiæ finitæ, ſine præſuppoſitione hypoſtaticæ Vnionis. lib.1. diſp. 3. à nu.8. Etiam ſecundùm ſe eſt proprietas hypoſtaticæ Vnionis. ibid. à nu. 9. & lib.5. diſp.1. nu.50. & 53. & 58. & à nu. 127. Vnione neceſſariò ſequitur indiſpenſabili connexione. lib.5. diſp.1. à nu.59. & 60. Non eſt tamen violenta ſine ipſa lib. 1. diſp.3. à nu.19.

In gratia jus ad gloriam, quale? lib.1. diſp. 3. a nu.106. Cur, non obſtante hoc jure, ſuperadditæ gratiæ ſint novæ gratiæ. ibid. à num.108.

Ordinis gratiæ & Naturæ pulcra diverſitas.

ſitas. lib.1. diſp.3. à nu.109.
Vnio ipſius ad animam, cur non eſt Sanctitas ut quod, ut eſt vnio Verbi divini ad Animam. lib.1. diſp.3. nu. 131.
Gratia eſſentialiter incompoſsibilis cum peccato. lib.2. diſp.3. a nu.191. In ratione beneficii creſcit ex circunſtantiâ remiſsionis. ibid.& cur? a nu.196. Quomodo expellat peccatum? ibid. num.193. & quo genere cauſalitatis? ibid. Non eſt tam bona, quàm eſt peccatum malum. ibid.
Gratię multiplex genus. lib.4. diſp.2. nu. 16. Ex majori gratia merentis an creſcat meritum. lib.4. diſp.3. a nu 81. Paritas a dignitate Verbi non vrget. ibid. a nu.85. Caſu quo creſcat, an arithmeticè? ibid. num.91.
Gratia, quæ non antecedat, non condignificat. lib.4. diſp.3. a nu.95.
Gratia habitualis in Chriſto quàm certò ſtatuenda? lib 5. diſp.1. a nu.49.& num. 58. & cur? a nu.50. Vndenam habet vim adoptandi. ibid. a nu.52. Ejus varia elogia ex Scripturis. ibid. a nu. 54. Ejus in Chriſto munera. ibid. a nu.55.
Gratiæ habitualis primarius effectus non eſt adoptio. lib.5. diſp.1. a nu. 61. Quænam in Chriſto Domino ejus cauſa? ibid. a nu.62. Chriſti gratia,& noſtra ejuſdem ſpeciei. ibid. a nu.64.
Gratia habitualis perfectior ſpecie gratiâ Chriſti non eſt poſsibilis. lib. 5. diſp. 1. num.64. & 65. Vnde nec præſenti perfectior. ibid.
Habitualis gratia in Chriſto non eſt actu infinita. lib.5. diſp.5. a nu.15. Ex repugnantia infiniti in actu. ibid. a nu. 116. Et ex ſpeciali repugnantia infiniti ſecundum intenſionem. a nu. 121. Eſſet infinita, ſi poſsibilis foret in actu. ibid. a nu.109. An tunc eſſet in Chriſto omnis gratia poſsibilis. ibid. a nu. 114. Eſt ſumma moraliter. ibid. a nu. 127. & unde taxanda. a num.130.
Gratia Chriſti ut capitis, quæ? lib 5. diſp. 1. a nu.137. & a nu.151.
Gratiæ auxiliantis munera. lib. 5. diſp.1. a nu.187. Neceſsitas etiam in Chriſto ad actus ſupernos. ibid. a nu. 185. Ejus in Chriſto qualitas. ibid. a nu.189.& qualis influxus vbique. ibid. nu.167.
Gratiæ gratis datæ, quæ? lib. 5. diſp. 1. a num.82.
Gratia habitualis ne divinitus quidem conjungi cum peccato poteſt, ſi ex naturâ rei non poteſt. lib.5. diſp.2. a n.26.& 29.
Gratitudo. Debitum ejus quantum? lib. 4. diſp.2. nu.28. & 29. Gratiarum actio, an perimatur ex obligatione juſtitiæ. lib. 4. diſp.5. nu.144.
Gratitudinis virtus Deo repugnat: & cur? lib.4. diſp.4. a nu.106.

H

Habitus vitioſus repugnat Chriſto Domino. lib 5. diſp 2 num.72. Infundi a Deo nequit. ibid.
Habitus Fidei nequit ſtare in ſpeciebus credibilium? lib. 5. diſp.1. a nu. 166. & diſp 3. num.165.
Habitus ſcientiæ infuſæ diſtinctus ab ſpeciebus impreſsis. lib. 5 diſp. 3. a nu. 158. & a lumine gloriæ. lib. 5. diſp. 3 a nu.168. ſimplex. a nu.170.
Habitus intellectualis an indiſtinctus ab ſpeciebus? lib.5. diſp.3. a nu.205.& 206. & ante. a nu 158 & nu.164. & nu.166.
Habituum & ſpecierum diſtinctiſsima munera. lib.5. diſp.3. a nu.158.
Homo. Deus aſſumpſit hominem, ne dicas. lib.1. diſp.4. a nu.89. Qui dixerint,& in quo ſenſu? ibid.
Quotuplex eſſet *homo*, aſſumpta humanitate multiplici, vel aſſumente triplici ſubſiſtentia? lib 1. diſp.5. a nu 73.
Homo vnivocè dictus de Chriſto,& de nobis, & æquè propriè. lib.1. diſp.2. nu.141. & latiùs. diſp 6. a nu. 24 & a nu.31.
Homo naturæ,& Vniverſi compendium. lib 3 diſp 2. a nu 68.
Homo circa Deum, & juſtitiam, & injuſtitiam ſtrictè exercere poteſt. lib 4 diſp. 4 a nu. 183. Et exercet neceſſariò dum peccat. ibid. a nu.195 & 205.
Honoris deſcriptio. lib 5. diſp.8 num.3.
Humanitas Chriſti Domini murata, & cur? lib.1. diſp. 1. a nu.3. Nullatenus Forma nec perfectiva, aut imperfectiva Verbi Divini. ibid. a nu. 8. & nu.22. & lib. 2. diſp 1. a nu.11.
Quomodo ſuppletur in ipsâ a Verbo effectus propriæ ſubſiſtentiæ. lib.1. diſp.1. a nu.24. præſertim nu. 47. & ſine vlla violentia. & cur? lib 1. diſp.4. a nu.96.
Quas denominationes a Verbo ex vi vnionis accipiat; quas non poſsit? lib.1. diſp. 1. a nu.61. & diſp. 5. a nu. 86. & lib. 5.

disp. 1. a nu. 13 & rursus disp. 7 a nu. 12. & 13. latè. Vbi cur ab Omnipotentia vnita reddi nequeat potens ad quidquam ibid. & a nu. 131.
Qualiter a Verbo dependeat. lib. 1. disp. 2. a nu. 54 & rursus a nu. 89. specialiter a nu. 92. Cur ex vi vnionis non est vbicumque est Verbum. ibid. nu. 189. & lib. 5 disp. 7. nu. 2. & 3.
Quid sit humanitas constitutivè? lib. 1. disp. 2. nu. 143. & seqq. Non est specie diversa, ex diversitate vnionum, etiam specifica: & cur? ibid. nu. 145. & 147. an supernaturale compositum. ibid. nu. 147.
Ratione vnionis magis sunt ipsi connaturalia, supernaturalia dona, quàm sunt nobis bona naturalia: & cur? lib. 1. disp. 3. nu. 90. Semel assumpta, quo nomine sibi exigat omnia bona? ibid. a nu. 92. Absorbetur in ipsâ omne genus indignitatis. ibid. nu. 91. & a nu. 110. & lib. 2. disp. 1. a nu. 13. & nu. præsertim 14. & 15. Quomodo teneatur reddere gratias pro donis superadditis ad vnionem, cùm non sint beneficia ab ipsâ diversa? lib. 1. disp. 3. a num. 114.
Quo ordine, ejus partes, assumptæ? lib. 1. disp. 4. a num 93. Cur præ aliis naturis assumpta? lib. 3 disp. 2. a nu. 68.
Duplicem simul assumi, vel eandem a duplici persona repugnat. lib. 1. disp. 5. a nu. 42. & lib. 4. disp. 3. a nu 179.
Humanitatis diversa ab unione jura. lib. 4. disp. 3. a n 206 Cur alia separari possint a termino juris; alia, non? ibid.
Humanitatis Sanctificatio a perfectione increata. lib. 5. disp. 1. a nu. 3. Non est summa simpliciter. ibid. a nu. 81. Est summa in ratione Sanctitatis communicatæ ibid. a nu. 73.
Ejusdē Sanctificatio ab Vnione ut quod. lib 1. disp. 3. a num. 171. & lib. 5. disp. 1. a num. 37.
Humanitatis impeccabilitas. lib. 5. disp. 2. a num. 4. Est summa, & essentialis ex vi vnionis. ibid. a num. 21. & a nu 41. & a 49. Nequit secum compati potestatem peccandi ibid. a nu. 41. Imò ex præciso titulo *assumendæ* ibid. a nu. 55. & ex titulo semel assumptæ, etiamsi pòst dimitteretur. ibid. a nu. 60. Etiam bilocata. a nu. 61. Neque secum potest compati peccatum materiale ibid. a nu. 64. Neque fomitem a nu. 67. Neque vitiosum habitum. a nu. 72. Neque reatum pœnæ, a nu. 75. Quid & quos defectus ex physicis potuerit in humanitate permittere? ibid. a nu. 77. & 79.
Humanitatis Scientia. lib. 5. disp. 3. Vide *Christus, Scientia.* Humanitatis immunitas a morali imperfectione, quanta, & unde? lib. 5. disp. 5. a nu. 88.
Humanitas an dici possit adoptata? lib. 5. disp. 5. a nu, 70. & quousque prædestinata. ibid. a nu. 112.
Humanitas præcisè ex vi vnionis, etiam vnitâ Omnipotentiâ, non fit physicè potentior. lib. 5. disp. 7. a nu. 8. Neque fieri potest formaliter potens ad quidquam. ibid. a nu. 12. Ejus Omnipotentia quasi moralis ex vi Vnionis. ibid. a nu. 11.
Humanitatis vera miracula. lib. 5. disp. 7. nu. 35. Quæ potestas ei concessa? ibid. nu. 11. an physicè concurrerit ad omnia? ibid. a nu. 34. & a nu. 60. morali concursu se gesserit. a nu. 61. & quidem ad miracula loco, & tempore distantia. ibid. a nu. 68. 69. & 70.
Humanitas Christi adorari potest & debet cultu latriæ lib. 5. disp. 8. a nu. 27. & a num. 28. & quidem eadem adoratione, quâ Verbum. num. 35. Inæquali tamen adoratione. nu. 36.
Etiam potest adorari propter Verbum, ita ut adoratio sit ipsius Humanitatis, & non Verbi. lib. 5. disp. 8. a nu. 42. Quod genus latriæ sit istud? ibid. nu. 43. Adorari potest propter dignitatem Vnionis: & alias. ibid. a nu. 44. 45. 46. 47. & quo cultu? ibidem.
Humanitas Christi præcisim a Verbo adorari potest, & orari. lib. 5. disp. 8. a num. 42. & nu. 55.
Hyperdulia. Quid? lib. 5. disp. 8. num. 16. Hyperdulia debita dignitati Vnionis, & eximiæ. ibid. nu. 45. & nu. 46.

I

Iansenii error. lib. 4. disp. 1. a num. 44.
Idiomatum communicatio, quid? lib. 1. disp. 6. a nu. 2. In quo fundetur. ibid. a nu. 3. & rursus a nu. 10. Regulæ observandæ. ibid. a nu. 14.
Jesu nominis adoratio. lib. 5. disp. 8. nu. 97.
Ignorantia dividitur. lib. 5. disp. 3. num. 215. Nec fuit, nec esse potuit in Christo. ibidem a num. 226. & 227.
Imago non requirit influxum ejus, cujus est

lib. 1. disp. 2. à num. 79.
Imaginum usus licitus. lib. 5. disp. 8. nu. 69. Cultus obligatorius. ibidem nu. 70. Quomodo adorandæ? ibid. à nu. 71. & 76. Adorari nequeunt, non adorato prototypo. ibidem à num. 84.

Imperium in Deo respectu suorum actuum repugnat. lib. 3. disp. 1 à nu. 57. & à n. 131. Imperium internis actibus imperatis, non impedit immediatam libertatem. lib. 5. disp. 3. num. 80.

Immensitas quid? lib. 1. disp. 2. à num. 84. vbi pulchræ doctrinæ. ibid. & seqq. Siniſter conceptus Immensitatis. lib. 1. disp. 3. à nu. 36. nequit ex vi unionis denominare aut immensam, aut ubicatam Humanitatem: & cur? lib. 1. disp. 1. num. 61. & disp. 5. à nu. 86. & lib. 5. disp. 1. à num. 13.

Imperfectio moralis, quid sit? lib. 5. disp. 2. à nu. 88. Varii dicendi modi. à nu. 90. Authoris sensus. ibid. à nu. 106. Imperfectionis moralis simpliciter incapax Christus Dominus. lib. 5. disp. 2. à nu. 110. Eâ caruit Virgo Deipara. ibid.

Incarnatio. Vnde vox ista? in Prologo. Quãta tractatûs dignitas. ibidem. Tractatores & Authores. ibidem. Quid substantia Incarnationis? lib. 1. disp. 1. nu. 1. Quotuplex, & unde, contra ipsam difficultas. ibid. nu. 2. Nullam infert mutationem in Verbo: & cur? ibid. à nu. 8. & à nu. 19. & lib. 3. disp. 2. nu. 71 Incarnationis activæ termini. lib. 1. disp. 1. num. 102. Formalis Incarnationis termini. lib. 1. disp. 4. nu. 1. Vide *Vnio Hypostatica*. Incarnatio, opus ad extra? lib. 1. disp. 2. nu. 6. Ejus convenientia, & necessitas. lib. 2. tot. Vide *Deus*, *Necessitas*. Quousque in ipsâ resplendeant Dei attributa. lib. 2. disp. 1. à nu. 2. Deo conveniens. ibid. & toti Trinitati. à nu. 11. Et omni creaturæ. & nu. 27. Et summè benefica non obstante præscientia ingratitudinis. lib. 3. disp. 1. à num. 161. Incarnationis necessitas ex suppositione ordinis gratiæ: & quanta? lib. 2. disp. 2. à num. 53. Nulla ejus necessitas ex aliâ suppositione creatâ contingenti. ibidem à num. 42. Cur tandiù dilata? lib. 2. disp. 2. à num. 56. Eam inter, & ordinem Entium supernorum, quanta proportio, & connexio. ibidem à nu. 54. latè, & à num 57. Incarnationis quanta necessitas ex suppositione satisfactionis exhibendæ lib. 2. disp. 3. à num. 1. tota, & latissimè. Incarnationis causa multiplex. lib. 3. toto. Causæ finales. ibid. disp. 2. Morales. disp. 3. Physicę. disp. 4. Circa totum negotium Incarnationis, unicum, & indivisibile in Deo decretum. lib. 3. disp. 1. Nec aliter esse potuit. à nu. 23. & specialiter à nu. 152. Incarnationis causa finalis, adæquata, & primatia mysterii excellentia. lib. 3. disp. 2. a nu. 3. Item adæquata causa finalis, estò secundaria, remedium peccati. Ibid. a nu. 22. Integratur Incarnationis causa finalis tanquam ex finibus alioqui totalibus, ex excellentia Mysterii, & ex peccati remedio. ibid. a num. 38. Incarnationis substantia in nullius meritum condignum cadere potuit. lib. 3. disp. 3. a num. 79. Potuit in congruum. ibidem a nu. 81. Quas circunstantias meruerit Christus? Deipara? Veteres Patres? ibidem a num. 87. & seqnentibus. Incarnatio maxima gratia. lib. 4. disp. 2. a num. 16. & quomodo respectu nostri.? ibid. a num. 19.

Indignitas omnis quasi extinguitur in assũpta natura, ratione unionis. lib. 1. disp. 3. a nu. 91. & a nu. 110. Ex qua indignitate pensanda est malitia? lib. 2. disp. 3. a nu. 286. Duplex indignitas, valdè notanda. ibidem. a num. 291. Cur peccantis indignitas non gravificet offensam, modo quo personæ dignitas obsequium condignificat. lib. 4. disp. 3. a num. 102.

Inclinatio. Vide *appetitus*.

Infiniti simpliciter, notio. lib. 2. disp. 3. nu. 71. & lib. 5. disp. 2. a nu. 76. & lib. 5. disp. 3. nu. 72. Quid requirat, & quid excludat. lib. 2. disp. 3. a nu. 72. Infinitudo peccato repugnat. ibid. a num. 64. Infinitudo se habet aliquando de materiali in actu quoad æstimationem. lib. 2. disp. 3. num. 136. Infinitudo meritorum Christi Domini. lib. 4. disp. 3. à num. 1. latissimè. Vide *Merita*. *Satisfactio*. Ex infinitudine termini, quomodo, & quousque colligatur infinitudo Potentiæ, & virtutis. lib. 4. disp. 3. nu. 5. Infiniti simpliciter, & infiniti secundùm quid notanda differentia. lib. 4. disp. 3. num. 167.

Infinitum in actu ſecundùm multitudinem, & intenſionem repugnat. lib. 5. diſp. 1. a num. 115.

Injuriæ magnitudo unde taxãda, & penſanda? lib. 2. diſp. 3. n. 163. Injuriæ non obeſt permiſsio facti. lib. 4. diſp. 4. a nu. 224. Qualis læſio juris ſufficiat ad injuriam, & injuſtitiam? lib. 4. diſp. 4. a num. 225. Injuria facta Sanctis, eorumque imaginibus, quouſque ſacrilegium? lib. 5. diſp. 8. num. 64.

Injuſtitia quid imbibat. lib. 4. diſp. 4. a nu. 94. Non poteſt eſſe actus alicujus dominii. ibid. neceſſariò eſt contra jus alicujus. ibid. a nu. 366. Neceſſariò imbibitur in omni peccato. ibidem. a nu. 195. & num. 205.

Intenſio infinita repugnat. lib. 5. diſp. 1. a nu. 122. Gradualis videtur fieri per gradus heterogeneos. ibid. nu. 221. Gradualis in qualitatibus vitalibus nulla eſt. ibid. nu. 125. & lib. 5. diſp. 3. num. 90.

Intentivus, & executivus ordo in Deo non diſtinctus. lib. 3. diſp. 1. num. 67.

Intentio quid præſtare debeat circa media? lib. 3 diſp. 2. a nu. 98. & a nu. 194.

Intrinſecum quid ſit, & quid importet? lib. 1. diſp. 2. a num. 186.

Intuitio non eſt ſuo objecto poſterior de neceſſè. lib 1. diſp. 2. num. 79. Intuitio nequit eſſe diſcurſiva. lib. 5. diſp. 3. n. 187.

Ira admittitur in Chriſto Domino. lib. 5. diſp. 2. num. 150.

Iurium magna diverſitas, etiam provenientium ex eodem titulo. lib. 4. diſp. 3. a nu. 206. Varia jura in Humanitate a dignitate Voionis. ibidem.

Iuris exacta definitio. lib. 4. diſp. 4. nu. 4. Diviſio multiplex. ibidem num. 3. & 5. Et major elucidatio. Ibid. num. 31.

Ius in creatura neceſsitans Deum, quid ſit? lib. 4. diſp. 4. nu. 30. & a nu. 75. Quouſque ſubordinetur Deo? a num. 75. Et maneat ipſius Dei? a num. 78. Quantum differat a Divino? a nu. 74. & n. 80.

Iurium alteritas contrahendo ſufficiens, quanta? lib. 4. diſp. 4. a nu. 105. Et in quibus ſit? a num. 110. & rurſus a num. 268. & num. 270.

Iurium creaturæ circa Deum, diverſitas lib. 4. diſp. 4. à num. 108. dependentia. ibidem, & vis. à num. 109.

Ius altum Principis, quod? lib. 4. diſp. 4. nu. 179.

Iurium diverſitas an pariat ſpecificam in Iuſtitiâ differentiam. lib. 4. diſp. 4. nu. 353. & 354.

Iuſtitia quid? lib. 4. diſp. 4. num. 2. Quotuplex. ibidem, & iterum. num. 166.

Iuſtitia inter Deum, & Homines, quæſtio quàm gravis? lib. 4. diſp. 4. nu. 7. Authores utrinque decidentes. à nu. 6. & num. 9. Origo diſcordiæ inter utroſque. à num. 18.

Obligare ſe Deus Homini poteſt ex ſtrictâ juſtitiâ? lib. 4. diſp. 4. à nu. 23. Quod authoritate probatur. ibid. & à priori. à num. 29. & à pari, fortiſsimè. à nu. 37. diſsipato diſcurſu medio. à num. 49. & objectionibus, à num. 56. 61. 91. 103. 112. 123. 136. 147.

Quæ juſtitiæ obligatio ſecum importet imperfectionem? lib. 4. diſp. 4. à nu. 33. & à num. 35.

Iuſtitiæ etiam commutativæ non eſt materia neceſſaria, *circa quam*, lucrum, & damnum. lib. 4. diſp. 4. à nu. 116. Neque contrapaſſum. ibid. nu. 122. Quænam æqualitas *dati*, *& accepti* requiratur ad rationem juſtitiæ? ibid. num. 118.

Actus ex virtute juſtitiæ, quid requirat. lib. 4. diſp. 4. à nu. 127.

Iuſtitia commutativa in Deo. lib. 4. diſp. 4. à num. 166. Ejus ratio. ibid. & ſeqq.

Iuſtitiæ diſtributivæ conſideratio. lib. 4. diſp. 4. à nu. 169. datur in Deo. ibidem. Quæ ejus ſphæra? ibidem, & num. 170. de ejus medio geometrico. ibid. n. 174.

Iuſtitia legalis: quæ? lib. 4. diſp. 4. à nu. 176. An virtus particularis. ibid. Propria Principum. ibidem num. 178. datur in Deo. ibidem.

Iuſtitia vindex diverſimodè exercetur à Deo, ac ab hominibus. lib. 4. diſp. 4. à num. 180.

Iuſtitia, & injuſtitia ſtricta exerceri poteſt ab homine circa Deum: lib 4. diſp. 4. à nu. 183. & à nu. 189. Et injuſtitia neceſſariò exercetur, dum peccat. ibidem num. 195. & 205.

Iuſtitiæ conditiones enumerantur, & explicantur. lib. 4. diſp. 4. à nu. 259. nulla defuit ſatisfactioni Chriſti Domini. ibid. à nu. 265. Fuit iſta ex toto rigore juſtitiæ. ibid. à nu. 329. Et aſsignatur modus ſpecialis. ibidem à num. 332.

Iuſtitiæ an ſpecie diverſæ ex præcisâ jurium diverſitate? lib. 4. diſp. 4. num. 353. & num. 354.

ACCVRATISSIMVS INDEX.

L

Latria quotuplex. lib. 5. disp. 1. nu 102. & disp. 8. num. 16. & 17 Ex quo titulo Deo debita. ibid. nu. 18.

Quod genus latriæ sit illud, quo Humanitas adorati potest propter Verbum. lib 5. disp. 8. a nu. 42.

Laudabilitas. Quotuplex? lib. 2. disp. 1. nu. 108. Quid requirat moralis Laudabilitas? ibid. & latè à nu. 104. & rursus lib. 5. disp. 4. præsertim à nu. 19.

Laudabilitati non officit operis obligatio. lib. 2. disp. 3. nu. 249.

Laudis descriptio. lib. 5. disp. 8. nu. 3.

Legalis Iustitia. Vide *Iustitia.*

Lex naturalis quousque obliget. lib. 4. disp. 5. à num. 30. & num 37. & 38. Quousque Princeps suis teneri potest legibus? lib. 4. disp. 5. nu. 230. & sequentibus.

Libertas. Quæ necessitas ipsi obstet? lib. 2. disp. 1. nu. 75 & lib. 4 disp. 5. à num. 53. Quanta in Deo ad producendum ad extra? lib. 2. disp. 1. à nu. 44.

Libertas ad actus æquales in Deo sufficit specialiter ad laudem moralem. lib. 2. disp. 1. à num. 104. & nu. 124. Imò & in Christo specialiter sufficit. lib. 5. disp. 4. à nu. 16. & 17. Etiam sufficit in creaturis ad laudem & meritum: non ita ad demeritum, & vituperium. ibid. à nu. 19.

Libertatis exacta consideratio. lib. 4. disp 4. nu. 69.

Cum prædeterminatione stare nequit, lib. 4. disp. 5. à nu. 51.

Ex præceptis manifestè probat Augustinus lib. 4. disp. 5. nu. 124.

Quam indifferentiam requirat ex parte actûs primi. lib. 3. disp 1. à nu. 116. & lib. 5. disp. 3. à nu. 85. & 86. Quæ evitabilitas in prærequisito connexo, requiritur omninò pro indemnitate libertatis. lib. 5. disp. 3. à nu. 871. & 88.

Libertas Christi. Explicatur. lib. 3. disp. 1. à nu. 153. Quanta quoad substantiam mortis? lib. 4. disp. 5. à nu. 14. & à nu. 47. & à nu. 82. & quoad circunstantias. ibid. à nu. 80. Nulla compati potest cum absoluto præcepto obligante in conscientiâ. ibid. à nu. 49. refutantur evadendi modi. à num 51. latissimè.

Libertas Christi ad merendum, quanta? lib. 5. disp. 4. à nu. 2. Multipliciter defensa. à nu. 16. & à nu. 19. Non obstante æqualitate operationum. ibid.

Libertas Creaturæ explicatur. lib. 3. disp. 1. num 112. Quid indispensabiliter importet constitutivè. ibid. nu. 115. & 116. & à nu. 146. Quæ prærequisitorum connexio illi noceat. ibid. à nu. 118. Divinæ libertatis, divinorumque actuum, & prædefinitionum cum ipsâ concordia. ibid. à nu. 113. & sequentibus. latè. Et à num. 122. & à num. 141.

Libertas Divinorum Actuum specialem prærogativam habet, & explicatur. lib. 2. disp. 1. à nu. 124. Quomodo explicanda Divina libertas? ibid. disp. 2. à nu. 5. & à nu. 16. & à nu. 27. Quanta sit quoad mundi annihilationem. ibid. à num. 38. Libertas actuum in Deo intrinseca. lib. 3. disp. 1. à nu. 16. Quomodo explicanda? ibidem *remissivè.*

Libertas Dei in exercitio, qualis? lib. 3. disp. 1. à nu. 42. & quomodo explicanda, & amplianda. ibidem à num. 47.

Libertas exercitii divini omninò essentialis, & invariabilis. lib. 3. disp. 3. à nu. 54. & à num. 61.

Libertatis divinæ prærogativæ. lib. 4. disp. 4. à num. 73.

Limitatio Perfectionis, quid sit? lib. 1. disp. 1. num. 36.

Loquendi modus de Christo. lib. 1. disp. 4. nu. 83. & à nu. 89. & disp 6. tot.

Quos loquendi modos fundet communicatio Idiomatum? ibid. à nu. 2. & à num. 14. Quos permittat, & quos vetet? ibid. à num. 14.

Lumen Gloriæ an indistinctum ab specie impressa? lib. 5. disp. 3. à nu. 163. distinctū ab habitu scientiæ infusæ. ibid. à nu. 267. Virtus intellectualis Theologica. ibid.

M

Magnanimi conditio ex Aristotele. lib. 2. disp. 3. à nu. 271.

Malo repugnat infinitudo. lib. 2. disp. 3. à nu. 86. & nu. 172. Mali regula. ibid. nu. 72. Taxa. ibid. nu. 279.

Maria Virgo Sanctissima propriissimè Dei Mater. lib. 1. disp 2. nu. 49. Qualiter explicetur? ibid. Qualiter explicandum. ibidem. nu. 50. & nu. 108.

Mariæ dignitas, quanta? & in quo genere? lib. 2. disp. 3. à nu. 324. Dignitas Matris non est forma Sanctificans. ibid. nu.

326 Eſt tamen jus ad infinita bona. ibid.
Et inſeparabilis à gratia: & incompoſsibilis cum peccato etiam originali. ibid. & lib. 2. diſp. 2. nu. 29.
Eſſet Mater Dei, etiamſi Adamus non peccaret. lib. 3. diſp. 2. à nu. 62.
Exempta à debito Originalis. lib. 3. diſp. 2. à nu. 220. Nec incluſa in pacto. ibid. & nu. 222. Nec Voluntas ejus in Voluntate Adami ut capitis. ibid. Sed verè redempta. ibid. & nu. 226. & nu. 228. & lib. 4. diſp. 2. nu. 47. Cur ea, quæ ſunt pœna originalis paſſa eſt, originali non cõtracto? lib 3. diſp 2. nu. 230.
Non meruit de condigno dignitatem Matris: & in quo ſenſu nec poſſet. lib. 3 diſp. 3. à nu. 91. De congruo meruit. ibid. à nu. 92. & lib. 5. diſp. 4 à nu. 133.
Ingens difficultas in oppoſitum. lib. 3. diſp 3. à nu. 93. & altera lib. 5. diſp. 4. à num 123.
Phyſicus ejus influxus in hypoſtaticam vnionem proponitur, & defenditur. lib. 3. diſp 4 à nu. 16.
Influxus ejus licèt obedientialis, verè Maternus. ibid. nu. 18 & nu. 20.
An in via Deum viderit? lib. 4. diſp. 5. num. 163. Quouſque impeccabilis. ibid. nu. 161 & 164.
Caruit fomite peccati. lib. 5. diſp. 2. à nu. 67. & imperfectione morali. ibid. n. 110.
Quo cultu adorabilis? lib. 5. diſp. 8. à nu. 65 An etiam cultu latriæ reſpectivè. ibid. num 68.
Mariæ nominis adoratio. lib. 5. diſp. 8. num 97.
Venerabilis Maria de Agreda. Elogium ejus. lib. 3. diſp. 2. nu. 3. & 54. Ejus de fine Incarnationis, doctrina. ibid.
Martyr cur dici nequeat in ſui immolatione Sacerdos. lib. 5. diſp. 6. nu. 32.
Maſſilienſes. Error eorum. lib. 3. diſp. 3. à nu. 24. Procul ab eo meritum ſolutivum. ibid. & nu. 25.
Mater. Quid requirat Maternus concurſus? lib. 1. diſp. 2. nu. 108. Multiplex acceptio Matris. ibid. nu. 148.
Maternitas Dei in Beata Virgine. Vide *Maria.* Matres quod concurſûs genus præſtent in prolem? lib. 3. diſp 3. à n. 99.
Materia prima an duplici ſimul forma totali poſsit informari? lib. 1. diſp. 5. nu. 59.
Sancti Maximi regula pro modo loquendi de Chriſto. lib 1. diſp. 1. nu. 90.
Medium. Quouſque media reſpici debent ab intendente finem. lib. 3. diſp. 2. à nu. 98. & à nu 99. & rurſus à nu. 194.
Medium utile ut vtile quid ſignificet? ibid. num. 195.
Medium Geometricum in puncto Iuſtitiæ, quod? lib. 4. diſp. 4. nu. 174.
Mediator. Quis, & quotuplex ſit? lib. 5. diſp. 6. num. 15.
Meritum. Ejus notio. lib. 2. diſp 3. num 16. differt à Satisfactione. ibid. Exacta definitio. lib. 3. diſp. 3. num. 1.
Meriti condigni quanta ſit cum præmio æqualitas, aut proportio? lib. 2. diſp. 3. à num. 198.
Meriti cauſalitas ad præmium non probat diſtinctionem inter actus divinos lib. 3. diſp. 1. à nu. 29 & rurſus à nu. 94. & à nu. 96. In quo conſiſtit? ibid. & nu. 101.
Meriti duplex genus: remunerandi, & ſolutivi. lib. 3. diſp. 2. num. 226. Vtriuſque explicatio. lib. 3. diſp 3. à nu. 3. & meriti ſolutivi conditio. à nu. 5 Et cauſandi modus. à nu. 6. Solutivi proprietas ab Authoritate. à nu. 13. à ratione. à num. 14. ab exemplo. à nu. 18. Ejus vindicatio. à nu. 20. & à nu. 24.
In meritum ſe ipſo poſterius nequit cadere donum reipsâ præexiſtens tanquam præmium in genere remunerandi. lib. 3. diſp. 3. à nu. 39. Latè. Neque juvat infitudo meriti. lib. 5. diſp. 4. a nu. 134. Specialiter repugnat cadere in meritum remunerandum principium meriti. à num. 58. Varii Theologorum diſcurſus in oppoſitum. à nu. 60. & rurſus a nu. 97.
Meriti, & demeriti comparatio in modo movendi. lib. 3 diſp. 3. à num. 50. & in modo creſcendi ex perſonæ circunſtantiâ. lib. 4. diſp. 3. num. 108. & ex parte libertatis. lib. 5. diſp. 4. à nu. 35.
Donum reipsà præexiſtens ſolùm poteſt cadere in meritum ſe ipſo poſterius in lineà ſolutivi. lib. 3. diſp 3 à nu. 68.
Donum valorativum, & conſtitutivum obſequii in eſſe meriti, in nullo genere poteſt cadere in meritum. Ibid. à num. 74.
Principium meriti quouſque poſsit, aut nequeat in meritũ cadere. ibid. & à n. 75.
Quanta requiratur inter meritum, & præmium diſtinctio. ibid. nu. 74.
In meritum condignum nullo modo cadere potuit Incarnationis ſubſtantia. lib. 3. diſp. 3. à nu. 79. Potuit in congruum: quod non contigit. ibid. à n. 81. & à n. 83.

Merita veterum PP. circa Incarnationis circunſtantias; & circa quas? lib. 3. diſp. 3. num 87. Quid de merito Maternitatis? ibid. & lib. 5. diſp. 4. à nu. 122.

Meriti ſolutivi vſus ad expeditionem magnæ difficultatis. lib. 3. diſp. 3. à nu. 114. & lib. 5. diſp. 4. à nu. 123.

Merita Chriſti Domini quàm condigna? lib. 4. diſp. 2. à num. 5. cur, & quantùm á debito immunia ibid. à nu. 75. Præcisè condignificata ab Vnione præſtarent cõdignam ſatisfactionem. lib. 4. diſp. 2. à nu. 94. & 95. In Chriſto actus naturales (ſi eſſent) elevarentur ad ſupernè merendum. ibid. à nu. 96.

Merita Chriſti Domini infiniti valoris. lib 4. diſp. 3. à nu. 1. & à nu. 6. & cur? à nu. 11. An in ratione boni, & placentis, infinita. ibid. à num 37. & ſeqq. Eorum infinitatis origo, & ratio. ibid. à nu. 48. & à nu. 60. Per præmium inexæquabilia. à nu. 119. & cur? à nu. 131. & à num. 161. Habent vim inducendi præmium neceſſitativam, & infruſtrabilem. à nu. 184. Salva indemnitate divini dominii. à nu. 197. & a nu. 203. Vide etiam à nu 324. An infinitatem hauriant ex re oblatâ. ibidem à nu. 224. An habeant vim ſatisfactivam pro peccatis putè hypotheticis & aliquomodo theandricis. à nu. 229. & à nu. 240. Singula ſingulis, & omnibus æqualia. ibid. à num. 250.

Meritum an creſcat ex majori gratia merentis? lib. 4. diſp. 3. à num 81. à Chriſti meritis nulla paritas eſt. ibid. à num. 85. Caſu quo creſcat, an creſcat arithmeticè? ibid. nu. 81. Condignificari non poteſt à gratia, quæ non antecedat. lib. 4. diſp. 3. à nu m. 95.

Meritum dimitti ſine præmio, eſt limitatio meriti, nec laus merentis. lib. 4. diſp. 3. num. 188.

Meritorii actus Chriſti Domini. lib. 5. diſp. 4. à num. 61. Titulus neglecti commodi tẽporalis non eſt de concepto meriti. lib. 5. diſp. 4. nu. 62. Merendi ſpatium. lib. 5. diſp. 4. nu. 80. & 84. Habere rem præterquàm ex meritis, quando glorioſius. lib. 3. diſp. 3. a nu. 85. & lib. 5. diſp. 3. nu. 48. & diſp. 4. nu. 93.

Meriti congrui vſurpatio rejecta. lib. 5. diſp. 4. num. 127. Meriti infiniti, & finiti diſcrimina inventa. ibid. num. 128. & ſeq. Rejecta. a nu. 134. verum diſcrimen. ibid. a nu. 137.

Minoritas in Chriſto quà homine, quid ſonet? lib. 5. diſp. 3. nu. 1. & 2. & 56. & 57.

Miraculum. Quid requirat in cognoſcente ad creandam rei certitudinem. lib. 1. diſp. 3. nu. 155. Miracula Chriſti quouſque nota Dæmoni. lib 1. diſp. 3. a nu. 204 Quam evidentiam rei pariant. ibid. a nu. 208. Quo ſenſu dicantur *ſigillum Dei*. ibidem num. 209.

Quas conditiones requirat ratio miraculi? lib. 1. diſp. 5. a num. 14. vbi pulcra in hanc rem. ibid. & lib. 2. diſp. 2. a nu. 20. De ratione miraculi eſt raritas, & cur, & in quibus? lib. 2. diſp. 2 a nu. 20. debet eſſe atteſtatio Sapientiæ, & Potentiæ Dei. ibid. nu. 25. & 26. Miraculis nequit reddi incredibilis, revelatio a Deo facta. ibid nu. 26.

Miraculum ex intuitu Chriſti, nec faciendum nec factum, an poſsibile? lib. 2. diſp. 2. num. 20.

Miraculum conjungendi vnionem hypoſtaticam, imò etiam gratiam cum peccato, ſimpliciter repugnat. lib. 5. diſp. 2. a nu. 26. & ſequentibus.

Miracula Chriſti quàm certò vera? lib. 5. diſp. 7. nu. 35. Eadem patrandi quæ poteſtas Humanitati conceſſa. ibid. nu. 11. & a num. 34. Phyſicè non concurrit ad omnia. ibid. nu. 60. Explicatur concurſus ad illa. à nu. 61. & à nu. 67.

Modus. Entis modalis conditio. lib. 1. diſp. 1. nu. 47. & 51. & 61. & diſp. 3. nu. 66. & 68. Neceſsitas & natura. lib. 1. diſp. 2. a nu. 18. Sine exercitio denominandi repugnat. ibid. Diſcrimen ab ente entitativo, quoad ſupernaturalitatem. ibid. nu. 32. & 34. & num. 181. Modi in denominando conditionati repugnant. lib. 1. diſp. 2. a nu. 18. & nu. 174.

Monophyſitarum error. lib. 5. diſp. 2. nu. 2.

Monotheliſmi error. lib. 5. diſp. 2. num. 2.

Moralis neceſsitas, quid? lib. 2 diſp. 1 a nu. 5. Nulla in Deo ad quidquam extra ſe, latiſsimè. a nu. 44. In rebus non eſt neceſsitas moralis. lib. 2. diſp. 2 paſsim, & nu. 40. & nu. 43 & diſp. 2. nu. 17.

Moralis perfectionis menſura, & regula. lib. 2. diſp. 1. à num. 72.

Quò reduci debeat moralis neceſsitas in Deo? lib. 2. diſp. 2. à nu. 5. & à nu. 16.

Moralis obligatio in Deo, quid ſit. lib. 4. diſp. 4. à nu. 134. Quàm diverſa à noſtris? ibid. à nu. 146. Et exprofeſsò. à nu. 370. & à nu. 380. Et quid ſit in ge-

nere? lib. 4. disp. 4. à num. 375.
Quæ libertas moralis requiratur ad laudem, & ad meritum? lib. 5. disp. 4. à num. 19. præsertim à num. 25.
Mors Christi Domini, passibilitas, & mortalitas, quomodo conciliandæ cum Vnionis excellētia, & indestructibilitate? lib. 1. disp. 2. à nu. 157.
Quid requiratur, ut dicatur præcepta simpliciter Christo Domino mors? lib. 4. disp. 5. num. 11. Ita circa ipsam statuendum in Christo Domino præceptum, ut nihilominus potuerit non mori. ibidem num. 14. & à num. 82.
Motus, & Mutatio procul à Verbo in Mysterio Incarnationis. lib. 1. disp. 1. à nu. 8. Quid importet? ibid. nu. 15. Aristotelicę definitionis explicatio. ibid. n. 15. & 20.
Mundi molitio, & ordo quid exigat? lib. 2. disp. 2. num. 27. & à num. 30.
Quousque sit annihilabilis: & unde timenda non sit ejus annihilatio. lib. 2. disp. 2. à nu. 38.
Mysterium Incarnationis, ex nullo capite impossibile. lib. 1. disp. 1. *tota*. Vide *Incarnatio*, *Vnio Hypostatica*. Mysterii laudes. In prolog. & lib. 1. disp. 3. nu. 147. Catholica veritas de ipso, quę cōprehendat. lib. 1. disp. 1. nu. 76. Ejus supra cognitionem naturalem quanta elevatio sit? lib. 1 disp. 3. à nu. 141. Ænigma quoddam divinæ Omnipotentiæ, quo sensu? lib. 1. disp. 3. nu. 153.
Mysteria Fidei qualiter evidenter credibilia? lib. 1. disp. 3. à num. 244.

N

Natura, quomodo possit quasi per se intendere bonum Incarnationis? lib. 1. disp 1. nu. 74. Naturæ qualis dependentia a subsistentia, & in quo genere? lib. 1. disp. 2. num. 41.
Natura, prædicata alioquin distinguibilia, non identificat, & cur? lib. 1 disp. 2. nu. 65. & 66. Quomodo intelligendum: per plura non fiat, quot per pauciora potest. ibid. nu. 67. Substantias rationales primò intendit, & cæteras propter illas. ibidem. num. 65.
Quid in Homine gaudeat rigore naturæ? lib. 1. disp. 2. num. 143. Vnio non est Natura, licèt de unitate Naturæ sit. ibid. num. 151.
An in Christo tres naturæ ob Divinitatem, corpus, & animam? lib. 1. disp. 4. à nu. 89. & 91. Natura non rationalis à Verbo inassumptibilis. lib. 1. disp. 5. à num. 2.
Natura retinens propriam subsistentiam, etiam inassumptibilis. lib 1. disp. 5. à nu. 25. & lib. 2. disp. 1. nu. 8. Quid de Angelica. Vide *Angelus*. Quid de naturis incompletis. lib. 1. disp. 5. à num. 39. Operati contra, & supra naturam, quantùm quoad Deum differant. lib. 2. disp. 2. à num. 32.
In statu puræ naturæ an possibilis satisfactio pro aliquo peccato lib. 2. disp. 3. a num. 21.
Duplicem à Verbo Naturam assumi simul, simpliciter repugnat. lib. 4. disp. 3. à num. 179.
Natura Divina immediatè unita est in Christo Humanitati. lib. 1. disp. 4. nu. 10. & latiùs à nu. 18. Non fuit ratio terminandi unionem. ibid. à nu. 15. Si fuisset, Incarnata esset Trinitas. ibid. a num. 36. Quid sit eam, unitam, *prout in Filio*. ibidem num. 10. & num. 59.
Ex quo titulo triplicem subsistentiam exigit? lib. 1. disp. 5. num. 58.
Natura Divina si personis innitis, possit uniri finitæ Naturæ, eam redderet subsistentem, etiam negatâ subsistentiâ absolutâ. lib. 1. disp. 5. num. 61. Nequit uniri secundum se, personis innitis. ibid, a num. 65. simpliciter nequit assumere. secundùm se. ibidem. a num. 67.
Naturalis. Quotuplex sensus hujus vocis lib. 1. disp. 2. nu. 142. & 147. & 148. & specialiùs lib. 1. disp. 3. a nu. 30. Naturalis & gratuiti ordinis diversitas. lib. 1. disp. 3 nu. 109. Naturalia possunt reddi naturaliter incognoscibilia. lib. 1. disp. 3. num. 177.
Necessitas triplex. lib. 2. disp. 1. num. 1. Explicatur. ibid. Necessitas moralis nihil est in rebus: in quo consistat. ibidem a nu. 36. & nu. 40. & disp. 2 nu. 17. Quanta à multis adstruatur ad optimum in Deo. lib. 1. disp. 1. à num. 31. & num. 38.
Necessitas absoluta, etiam moralis ad quidquam extra se in Deo implicat. lib. 2. disp. 1. à nu. 41. & nu. 43. Imò ad optimi productionem. ibid. à nu. 55. specialiùs ad productionem supernorum. ibid. à nu. 66. specialissimè ad executionem Incarnationis. ibid. à nu. 86. Neque

ju-

juvatur Authoritate Sanctorum Patrum. ibid. a nu. 78.
Quæ neceſsitas obſtet libertati? lib. 2. diſp 1. a nu. 75. & lib. 4 diſp. 5. a nu. 54. Quanta ſit neceſsitas ſpecialis privilegii, ad vitãda omnia venialia. lib. 2. diſp. 1. a n. 76.
Neceſsitas ad actus æquales, cum libertate inter vtrumque, non obſtat laudabilitati morali in Deo ex ſpeciali ratione. lib. 2. diſp. 1. a nu. 104. & nu. 124. An nec in Chriſto ex ratione etiam ſpeciali? lib. 5. diſp. 4. à nu. 17. Nullibi obſtat. ibid. a nu. 19. Latiſsimè.
Neceſsitas ex ſuppoſitione, quotuplex, & quomodo intelligenda? lib. 2. diſp. 2. a nu. 22. Admittitur in Deo ex ſuppoſitione creata contingenti. ibid. a nu. 5. Reducitur ad duplicem, metaphyſicam. ibid. a nu. 16. Iure dicitur phyſico moralis. ibid. a nu. 18. Neceſsitas non violandi exigentias rerum, nec operandi contra naturam, quanta ſit? ibid. a nu. 16. & rurſus nu. 32. Quanta neceſsitas compenſandi cum bono privat? ibid. a nu. 20. & rurſus a num. 27. quanta ratò faciendi miracula? ibid. præſertim a nu. 22.
Neſtorius. Quis fuerit? lib. 1. diſp. 1. num. 8. Ejus error, & ſequaces. ibid.
Nomina concreta quid naturaliter in recto dicant? lib. 1. diſp. 5. a nu. 76. & diſp. 6. num. 7. Nomina *Deus*, & *homo* an variata ſint in ſignificando ratione Incarnationis. lib. 1. diſp. 6. a nu. 10. Quomodo prædicanda? ibid. a nu. 14.
Nominum IESV, & Mariæ adoratio. lib. 5. diſp. 8. num. 97.

O

Obedientiæ Perfectio non requirit præceptum obligans in conſcientiâ. lib. 4. diſp. 5. num. 12.
Obedientialis. Vide *Potentia.*
Objecti prænotitiæ neceſsitas ad aliquem affectum, non arguit affectum talis objecti: & cur? lib 3. diſp. 2. a nu. 107. & a nu. 104. & a nu. 116. & 198.
Objectum legis obligantis, & ſimilium voluntatum. lib. 4. diſp. 4. a nu. 371. & a num. 375.
Objecta Scientiæ Chriſti Domini. Vide *Chriſtus. Scientia.*
Objecti formalis diverſitas, an ex diverſitate actus naturalis, & ſupernaturalis benè colligatur? lib. 5. diſp. 3. n. 130. & 131.
Objecta quomodo menſurent perfectionem actuum in ſe tendentium. lib. 5. diſp. 3. a nu. 71.
Obligatio non minuit laudabilitatem obſequii. lib. 2. diſp. 3. nu. 249.
Obligatio moralis in Deo quid ſonet, & quàm diverſa a noſtrâ? lib. 4. diſp. 4 a nu. 134. & nu. 146. Et rurſus a nu. 370. & 380.
Quid in genere ſit? lib. 4. diſp. 4. à num. 371. & 375.
Quomodo præcedit ad opera? lib. 4. diſp. 4. num. 146.
Obligatio quanta ſit in peccatore ſtatim pœnitendi. lib. 4. diſp. 4. a nu. 229. Obligationi quouſque per rem aliàs debitam poteſt ſatisfieri? lib. 4. diſp. 4. a nu. 287.
Obligatio Chriſti ad res de lege naturali. Vide *Chriſtus.*
Obſequia unde taxanda? lib. 2. diſp. 3. nu. 179. & latè a nu. 276. & a nu. 279. Obligatio non minuit laudabilitatem eorum. ibid. & nu. 249. Obſequia creaturæ cur reſpectu Dei quid ſimpliciter parvum? lib. 2. diſp. 3. a nu. 27.
Odium inimicabile eſt Deo honeſtum, non homini: & cur? lib. 2. diſp. 3. nu. 301.
Quod genus odii excludatur ab amore efficaci circa aliquod objectum. lib. 3. diſp. 2. a num. 128.
Offenſa Dei quid requirat? lib. 2. diſp. 3. a nu. 9. & 10. Nequit eſſe ſimpliciter infinita. ibid. à nu. 64. Neque ratione ſubjecti moralis. a nu. 62. Neque ratione formæ. a nu. 64. & a nu. 80. Si eſſet infinita ſimpliciter, eſſet ſimpliciter impoſsibilis. a num. 86. Imò & incompenſabilis etiam per ſatisfactionem theandricam. a nu. 96. & lib. 4. diſp. 3 a nu. 246. Nec ex pœna. lib. 2. diſp. 3. a nu. 132. Nec ex calculatione probatur infinitus exceſſus. ibidem à num. 106.
Quomodo creſcat ex dignitate perſonæ. ibid. a nu. 77. & a nu. 106. & rurſus a nu. 251. Quid ſit geometricè creſcere? ibid. a nu. 109. Per quid conſtituatur in ordine ſuperiori? lib. 2. diſp. 3. a nu. 114. & rurſus a nu. 252.
Offenſa lethalis quomodo dicatur Dei deſtructiva? ibid. nu. 134. Eſt ſimpliciter incompenſabilis per obſequia purè finita. & cur? lib. 2. diſp. 3. a nu. 153. Latè.
Offenſæ & obſequii notanda comparatio & differentia. lib. 2. diſp. 3. num. 178. & 179. & latiùs a nu. 276.

Diſcrimen utriuſque maximum quoad augmentũ ex perſona merente, vel offensâ. lib. 4. diſp. 3. à nu. 75. & quoad augmentum ex circunſtantiâ peccantis, aut obſequentis. lib. 4. diſp. 3. à num. 102. & num. 108.

Officia Chriſti Domini. lib. 5. diſp. 6. à n. 1.

Omnipotentia. Quomodo ſuplere poſsit concurſum objecti, & facere vicem ſpeciei? lib. 1. diſp. 2. à nu. 79. & 80.

Quomodo de ejus ſphæra philoſophandum. lib. 1. diſp. 5. nu. 3.

Solùm poteſt formaliter denominare potentem eum à quo poſsit imperati. lib. 1. diſp. 5. à nu. 88. & lib. 5. diſp. 1. a num. 13. & diſp. 7. à nu. 12. Latiſsimè.

Cur dicatur ab Auguſtino Sapientię Virtus? lib 2. diſp. 2. à nu. 14.

Ejus præparatio ad actus liberos creaturæ. lib. 3. diſp. 1. à nu. 112. Planè indifferens eſt. à nu. 113.

Omnipotentiæ ad extra munera. lib. 5. diſp 4. num. 99.

Omnipotentia moralis ex vi vnionis in Humanitate, explicatur. lib. 2. diſp 7. num. 11.

Omnipotentia cur extrinſecè aſsiſtens, poſsit aliquem reddere potentem: & non poſsit ex vi vnionis intrinſecæ? lib. 5. diſp. 7. nu. 28 & 31.

Operari ſupra & contra naturam, quàm diverſa? lib. 2. diſp 2. num. 32. In quibus operationibus prævaleat opt mum peſsimo. lib. 2. diſp. 3. nu. 180.

Optimi nomine quid veniat, in quæſtione, an Deus neceſsitetur ad Optimum. lib. 2. diſp. 1. à num. 35.

In quibus operationibus optimum peſsimo prævaleat. lib. 2. diſp. 3. nu. 180.

Optio vitæ paſsibilis data eſt Chriſto Domino, vel impaſsibilis. lib. 4. diſp. 6. à nu. 2. Quomodo? à nu 3 Etiam eſt data Optio quomodolibet eligendi. ibid. à n. 15.

Opera ad extra, communia toti Trinitati; quàm verum, & quàm certum? lib. 1. diſp. 2. nu. 68 & ſeqq. & rurſus num. 86.

Oratio pro præteritis, nulla eſt. lib 4. diſp. 4. nu. 132. & prudenti impoſsibilis. ibid. & ſpecialiùs à nu. 145. Explicatur apparens in oppoſitum praxis Eccleſiæ. ibid. à nu. 152. aduſque nu. 155. An Chriſtus oraverit, & oret? ibid. à nu. 141. & à n 158. Oratio duplex explicatur. lib. 5. diſp. 4. à num. 161.

Ordinis gratiæ, & naturæ, vnde & quanta diverſitas? lib 1. diſp. 3. num. 19.

Ordo in aſſumptione partium Humanitatis. lib. 1. diſp. 4. à num. 93.

Ordinis ſuperioris res quando poſsit, & quando non poſsit compenſari per res ordinis inferioris. lib. 2. diſp 3. à nu. 254. Latè.

Ordinis intentivi, & executivi diſtinctio nulla inter divina decreta. lib. 3. diſp. 1. à num. 73.

Ordinis gratiæ, & hypoſtatici connexio. lib. 2. diſp 2. à nu. 53. & lib. 3. diſp. 2. à num. 14.

Originale peccatum ſi non fuiſſet, nulla peccata fuiſſent. lib. 3. diſp. 2. à num. 210.

Originalis debitum explicatur. lib. 3. diſp 2. à num. 219. cum laude & exemptione Deiparæ. ibid à nu 221.

Orthofriſingenſis. Quid lib 1 diſp. 4. nu. 25. Malè ſcribens de Sancto Bernardo. ibid.

Cautè legendus de actis Rhemenſis contra Gilbertum. ibid.

P

Paſsio, Paſsibilitas. Vide *Mors, Chriſtus*.

Vitæ paſsibilis, & impaſsibilis data eſt optio Chriſto Domino. lib. 4 diſp. 6. n. 6.

Paſsiones animi diviſæ & explicatæ. lib. 5. diſp. 2. à nu. 130. Regulæ generales pro earum admiſsione, vel exceptione in anima Chriſti Domini. ibid. à nu. 131. Diſcrimen earum in Chriſto à noſtris. ibid. num 134.

Sanctorũ Patrum Authoritas pro neceſsitate Dei ad optimum, quid aſsequatur? lib. 2. diſp. 1. à nu. 78. & diſp. 2. à nu. 8.

Quanti facienda? lib. 2. diſp. 3. num. 1. & nu. 200. Et quanta ſit pro neceſsitate Incarnationis ad peccati ſatisfactionem? ibi. à nu 153. & 154.

SS. PP. arguendi methodus contra Pelagium. lib. 3. diſp. 3. nu. 77.

Veteres PP. quid de Incarnatione meruerint. lib. 3. diſp. 3. à nu. 89.

SS. PP. Authoritas pro juſtitia inter Deũ & homines. lib. 4. diſp. 4. à nu. 27.

Peccator. Quouſque excuſari poſsit ex opinione probabili? lib. 4. diſp. 4. à nu. 219.

Quæ notitiæ neceſsariò comitentur ipſũ, dum peccat? ibid. Non favet ipſi regula juris: Scienti, & Volenti, &c. ibid. à n. 228.

Peccator an teneatur ſtatim pœnitere? lib. 4. diſp. 4. à nu. 229.

Peccatum. Magis Deo mortalè displicet, quàm placeant omnes finitæ bonitates. lib. 2. disp. 1. nu. 47. & rursus latè disp. 3. à num. 276.

Omne peccatum essentialiter importat rationem offensæ divinæ. lib. 3. disp. 3. num. 9. Sine actuali Dei cognitione nullum fit. ibid. nu. 10. Vnde ejus divisio in Philosophicum, & Theologicum impossibilis. nu. 11. Oppositæ doctrinæ prohibitio. ibid.

Pro peccato philosophico satisfieri posset à pura creatura, per vires etiam naturales. lib. 2. disp. 3. nu. 17. Pro nullo Theologico potest per eas solùm vires. ibid. à nu. 18. Quid in statu puræ naturæ? ibid. à num. 21.

Peccatum veniale quousque compensabile? lib. 2. disp. 3. à nu. 18. & præsertim à nu. 27. & per quos actus? à nu. 55. an incurrat debitum carendi aliquibus auxiliis. à nu. 45. Quousque dici debet offensa Dei? nu. 31. & 56. & lib. 4. disp. 4. nu. 211. & injustitia? ibid.

Peccatum mortale nequit esse simpliciter infinitum. lib. 2. disp. 3. à nu. 60. Non esset possibile, si foret infinitum. à nu. 86. Nec esset etiam theandricè compensabile. à nu. 95. & lib. 4. disp. 3. à nu. 246. Quomodo crescat ex offensi dignitate. lib. 2. disp. 3. à nu. 77. & à nu. 106.

Neque est infinitum in ratione demeriti peccatum lethale. lib. 2. disp. 3. à nu. 101. & à nu. 132. an dici debeat ordinis infiniti? à num. 102. Cur sit, & ex qua ratione ordinis superioris? à nu. 114. An exceptio fieri debeat de Christicidio? à nu. 103.

Peccata mortalia necessariò possunt esse inæqualia, & cur? lib. 2. disp. 3. à nu. 71.

Pœna peccati lethalis non arguit ejus infinitudinem. lib. 2. disp. 3. a nu. 93. & rursus a nu. 132. Cur æterna? a nu. 147. Vide *Pœna*.

De peccato hypothetico, vel destructivo Vnionis, vel aliàs impeditivo, multa. lib. 2. disp 3. a nu. 142.

Peccatum lethale est simpliciter incompensabile per obsequia purè finita. lib. 2. disp. 3. a nu. 153. Ejus condigna satisfactio requirit obsequia theandrica. ibid. & cur? a num. 276.

Peccatum lethale, in quo sensu, malum Dei? lib. 2. disp. 3. nu. 165. & 166. & 167.

Peccati permissio quomodo possit esse pœna peccati? lib. 3. disp. 1. nu. 102. Quanta circa ipsum in Deo libertas? & quàm modica in nobis? lib. 3. disp. 2. nu. 163. Quid necessariò importet? ibid. nu. 164. Peccati determinatio, quid? ibid. nu. 173.

Nulla fuissent, si non fuisset originale. lib. 3. disp. 2. à num. 210.

Peccati reatum, servitus, & captivitas. lib. 4. disp. 1. a nu. 9. Quomodo destructa per Redemptionem? ibid. a nu. 19. adusque 22.

Peccata an secum importent debitum carendi Redemptore? lib. 4. disp. 3. a nu. 4.

Peccata Hypothetica planè Chymerica. lib. 4. disp. 2. nu. 27. & disp. 3. a nu. 229.

Peccatum cur non crescat ex dignitate peccantis? lib. 4. disp. 3. a num. 108.

Peccatum omne grave, stricta injustitia contra Deum. lib. 4. disp. 4. a nu. 195. & 205. & verè crimen lasæ majestatis. ibid. & à nu. 202. & 203. Istò Deus non prohibeat ex jure proprietatis. ibidem a nu. 201. & 214.

Quæ advertentia necessariò peccantem comitetur. lib. 4. disp. 4. a nu. 119.

Peccatum materiale, an ex errore possit esse actus bonus, & meritorius. lib. 5. disp. 2. a num. 66.

Peccandi necessitas, etiam disjunctiva cur repugnet? lib. 5. disp. 4. a num. 36.

Pelagii error qualis? lib. 3. disp. 3. num. 27.

Perfectio. Entis summè perfecti notio, & prærogativæ. lib. 1. disp. 1. a num. 8.

Limitatio ad propriam perfectionem incompossibilem cum majori non est adversari majorem? lib. 1. disp. 1. num. 36.

Perfectio positiva per se primariò non est ad aliam impediendam. lib. 1. disp. 1. a nu. 42. Esse necessariam, ex titulo impediendi, repugnat. lib. 1. disp. 2. n. 120.

Perfectionum varietas, notanda. lib. 1. disp. 1. a nu. 61. quanta sit in Vnione hypostatica? lib. 1. disp. 3. a nu. 49. Optima regula pro taxanda perfectione rerum. ibid. a num. 63.

Perfectionis moralis prima regula. lib. 2. disp. 1. a num. 72.

Perfectionis excessus in ente finito, non arguit exemptionem a concursu agentis finiti: & cur? lib. 3. disp. 4. num. 21. 22.

Permissio peccati quomodo possit esse pœnæ? lib. 3. disp. 3. a nu. 102.

Circa peccati permissionem cur homini tam limitata libertas. lib. 3. disp. 2. num. 163.

Puræ permissioni quid obstet: quid non ob-

obſtet? lib. 3. diſp. 2. num. 164.
Permiſsio multiplex: lib. 3. diſp. 2. num. 196. Quouſque utilis ad Redemptionem, vel pœnitentiam. ibidem.
Non exiſtente originali, nulla Deus peccata permiſiſſet. lib. 3. diſp. 2. à nu. 210.
Permiſsio facti, non obſtat injuriæ. lib. 4. diſp. 4. à nu. 224.
Permiſsio peccati an à Chriſto poſtulari poſſet alicui? lib. 5. diſp. 4. num. 121.
Perſona quid? lib. 1. diſp. 1. num. 43. An Chriſtus Perſona compoſita? & ex quibus? lib. 1. diſp. 1. nu. 84. & nu. 89. An *ut homo*, perſona. ibid. à nu. 94. Perſona Divin-humana. ibidem num. 98.
Perſona Divina. Cur incarnata ſecunda? lib. 1. diſp. 4. à nu. 7. Circa Perſonalitates Divinas, difficiles Doctrinæ Thomiſticæ? lib. 1. diſp. 4. à nu. 47. & 53. Vnâ unitâ ex vi unionis manent cæteræ in Humanitate ſpecialiter. lib. 1. diſp. 4 à num. 65. Nec Vna tres humanitates ſimul aſſumere; nec una humanitas à tribus aſſumi ſimul poteſt. lib. 1. diſp. 5. à nu. 48. & a nu. 52. & lib. 4. diſp. 3. à nu. 179. & 180.
Tribus ſimul aſſumentibus, neceſſariò maneret unita immediatè divinitas aſſumptæ naturæ. lib. 1. diſp. 5. num. 47.
Phantaſma. Converti ad phantaſma in cognoſcendo, quid ſit? lib. 5. diſp. 3. num. 183. Vſus Scientiæ infuſæ non id patitur. ibidem.
Phantaſticæ apparitiones, an poſsint aliquem cultum pati? lib. 5. diſp. 8. nu. 104.
Pœna peccati lethalis, unde taxanda? lib. 2. diſp. 3. à nu. 93. & nu. 131. & latiùs. à num. 137. Non omnis privatio boni cenſenda in pœnam. ibidem à num. 140. Pœnæ æternitas in peccato lethali, unde? lib. 2. diſp. 3. nu. 131. & rurſus à num. 147. Multiplex ejus ratio, præciſim ab infinitudine offenſæ. ibidem à num. 148. Pœnæ, & præmii comparatio, & diſcrimen. lib. 2. diſp. 3. nu. 172. & lib. 3. diſp. 3. à nu. 50. Pœna debet eſſe minùs malum, quàm culpa. ibid. & nu. 207. Reatus æternæ pœnæ manere nequit remiſsâ culpa. ibid. num. 206.
Reatus pœnæ eſt ſemper indignitas alicujus contemptûs. lib. 5. diſp. 2. à nu. 75.
Pœnitentia. An, & quouſque teneatur ſtatim pœnitere, qui peccat? lib. 4. diſp. 4. à num. 229.
Pœnitentia an ſpecialis virtus, vel an ſpecialis juſtitia? lib. 4. diſp. 4. à num. 156. & lib. 5. diſp. 1. à nu. 175.
Quinam actus maximè proprius pœnitentiæ. ibid. à nu. 173. Quomodo in Chriſto admittenda? ibidem.
Poſsibilitas quomodo colligatur ex evidentia ſolvendi contradictionem. lib. 1. diſp. 3. à nu. 224. Quouſque ex non apparentia contradictionis? ibid. & lib. 1. diſp. 5. à nu. 3.
Poſsibilitas, à quâ venit denominatio poſsibilium, Omnipotentia. lib. 5. diſp. 3. num. 62.
Omnia poſsibilia diſtinctè videri in Deo poſſunt, Deo incomprehenſo. lib. 5. diſp. 3. à nu. 60. & à nu. 70.
Potentia paſsiva an egeat elevatione ad ſuperna? lib. 3. diſp. 4. nu. 7. Diſcrimen inter activam, & paſsivam. ibidem.
Potentia obedientialis ad unionem hypoſtaticam in Deipara. lib. 3. diſp. 4. num. 16. & 20.
Potentia obedientialis, quæ ſit? lib. 5. diſp. 7. nu. 37. Vbinam certò admittenda. ibid. Repugnat in creatura quavis ad quælibet. ibid. à num. 39. Regula tenenda pro diſcernendo in quibus ſit, & ad quæ? ibidem à num. 46.
Potentia Chriſti, quæ, & quanta? lib. 5. diſp. 7. à nu. 1.
Potentiæ infinitudo quouſque colligatur ex infinitudine termini? lib. 4. diſp. 3. num. 5.
Potentia ordinaria Dei, & extraordinaria. Vide *Poteſtas*.
Potentis denominatio cur dari non poſsit ab Omnipotentiâ unitâ, ex vi ſolius unionis? lib. 5. diſp. 7. à num. 22.
Poteſtas juriſdictionis, & proprietatis. lib. 4. diſp. 2. nu. 88. Finis utriuſque. ibid.
Poteſtatis ordinariæ, & extraordinariæ in Deo explicatio. lib. 4. diſp. 4. à nu. 20. & à nu. 49. & major elucidatio. nu. 55.
Poteſtas Chriſti Domini temporalis, & ſpiritualis. lib. 5. diſp. 6. num. 1. ſpiritualis triplex. ibidem.
Præceptum. Quouſque Chriſto præcipi à Deo poſsit? lib. 4. diſp. 3. à num. 221.
Ex quo jure præcipiat Deus quidquid præcipit. lib. 4. diſp. 4. a nu. 197. & 198.
Præcepti diverſitas à conſilio. lib. 4. diſp. 5. a nu. 2. & 5. Illius genus multiplex. ibid. a nu. 6. Obligans in conſcientiâ, neceſſariò eſt coactivum. ibid. nu. 7. & latiùs.
Vt dicatur Chriſto Domino præcepta mors, quid requiratur? lib. 4. diſp. 5. n. 11.

De

De præcepto Chriſti quanta Varietas Theologizandi. lib.4. diſp. 5. a nu.16.
Non fuiſſet naturale, aut ex lege naturali in Chriſto, præceptum de morte pro genere humano, licèt ipſe eſſet capax præcepti obligantis in conſciẽtiâ. lib.4.diſp. 5. à num.26.
Præceptum obligans in conſcienciâ diffi cilius componi poteſt in Chriſto in via Thomiſtica, quàm Phyſica Prædeterminatio. lib.4. diſp.5. à nu.51. In nullo diſcurrendi modo poteſt, ſi abſolutum ſit. à nu. 57. 70. 79. 89. 96. Quid ſi conditionatum ſit? ibidem à num.192. Simpliciter Chriſto Domino repugnat præceptum obligans in conſcientia ibid.à n.114.
Præcepti diſpenſatio quid ſit: & quando poſsibilis? lib. 4. diſp. 5. à num. 110..
Præcepti obligantis in conſcientiâ,vis,& ſphæra ſubjectiva. lib. 4. diſp. 5. latè à num. 114.
Præcepta, manifeſta probatio l bertatis. lib 4. diſp. 5. num. 124.
Veri præcepti ratio non importat eoipſo obligationem in conſcientiâ lib. 4. diſp. 5. à nu. 168. Quid præcisè requirat? ibidem à nu. 170. Qualia fuerint præcepta in Chriſto Domino, & circa quæ? ibid. à nu. 175. & nu. 176.
Præcepti conditionati conſideratio, & hypothetica expenſio reſpectu Chriſti Domini. lib 4. diſp. 5. à num. 188.
Prædefinitio divina efficax actûs liberi creati, non obeſt ejus libertati: & cur? lib. 3. diſp. 1. præſertim à nu. 107. & à nu.112. Circa materiale peccati, cur omninò repugnet? ibid. nu.148.& etiam pœnæ ante præviſum abſolutè peccatum. ibid. Non verò Redemptionis,aut pœnitentiæ.ibid. à nu.85. Latiſsimè.
Prædeſtinatio. Quomodo ex Chriſti meritis? lib.5 diſp.4 à nu. 113. an etiam ut dilectio, & vt electio. à nu.118.
Quid prædeſtinatio ſonet? lib.5. diſp.5. à nu.112. Quotuplex ejus vſurpatio? ibid.
Prædeſtinatio quouſque dici poſsit de Chriſto, & de ejus Humanitate,& reſpectivè ad quæ? lib.5. diſp.5. nu.113. & nu. 114. & nu.117. & nu.118.
Prædeterminatio Phyſica componi cum libertate prædeterminati non poteſt. lib. 4. diſp 5. à num.51.
Præmii & pœnæ comparatio; & utriuſque conditio.lib.2.diſp.3. à nu.172.& nu.207 & lib.3. diſp.3. num.50.
Præmium ad quod genus meriti reipſa poſsit ſupponi præexiſtens. lib.3. diſp.3. nu.39. & à num.58. & à nu.68. & lib. 5. diſp.4. à nu.134. diſtinctio neceſſaria inter meritum & præmium. ibid. nu 74.
Præmii menſura unde ſumenda? lib. 4. diſp.2. à nu. 54. & lib. eod. 4. diſp. 3. à nu.133. & ſpecialiter à nu.161.
Quid requirat conditio præmii. lib. 4. diſp.3. à nu.132. & à nu 134.
Præmium æquale merito Chriſti, atque adeò ſimpliciter in ratione præmii, repugnat. lib 4 diſp 3. à nu. 133. & cur? à nu. 161. Latiſsimè.
Præparatio Divinæ Omnipotentiæ. Vide *Libertas creaturæ. Omnipotentia.*
Præſervationis à peccato,& remiſsionis comparatio. lib. 2. diſp. 3. à num. 196. Quæ quam ſuperet in ratione boni, vel beneficii. ibid.
Principium meriti. Vide *Meritum.* Principium *quod*,& *quo* ſatisfaciendi in Chriſto. lib.4. diſp.2. à nu.99.
Privatio boni vnde taxanda in ratione mali,& pœnæ. lib.2. diſp.3. à nu.140.& 141. & latiùs. à nu.300.
Probabile. Quid importet? lib. 1. diſp. 3. à nu.196. Quomodo & quando colligatur ex ſolutione argumentorum in oppoſitum? lib.1. diſp 3. à nu.228.
Quãdo excuſet à peccato opinio,quę putatur probabilis? lib.4 diſp.4 n.219.& 220.
Actus probabilis quo gaudet modo tendendi? lib.5. diſp.3 nu. 231. Repugnat Chriſti Domino. ibid.
Procuratorius titulus in Vnione Hypoſtatica explicatur. lib.1. diſp.3. nu.116.
Seria procuratio rei, quid importet, & quid impediat in procurante? lib.3 diſp. 2. à nu. 133 & à nu. 138. & à nu. 155. & nu.157. & ſequentibus.
Proprietas Infinita repugnat enti finito. lib. 1. diſp.2. nu.163. Quomodo menſurandæ cum eo cujus eſt proprietas? lib 1 diſp.5. à num.12. ſuppoſiti nobilioris, nequeunt eſſe inferiores proprietatibus inferioris ſuppoſiti.ibid.
S. Proſper. Ejus grave dictum de Authoritate. lib.2. diſp.3. num.1.

Q

Qualitas an ſit poſsibilis, cui debeatur Vnio Hypoſtatica? lib. 3. diſp.4. nu.

3. & nu. 12. Vel elevativa ad ejus influxum, & productionem. ibid.
Qualitatum intenſio. lib.5. diſp. 1. à nu. 121. Vitales qualitates non intenduntur per gradus. ibid. nu.125.
Quia non denotat ſemper motivi rationem. lib.3. diſp.2. num.195.

R

Rationalitas eſt conditio indiſpenſabilis in naturâ ad aſſumptionem hypoſtaticam. lib.1. diſp.5 nu 2
Propter rationalia ſunt in mundo cætera. lib.2. diſp 2 nu 27.
Receptio Mutationem imbibit: eſt tamen ſine hac, illa. lib.1. diſp.1. nu.17.
Rectum naturæ, & compoſiti, quodnam ſit? lib. 1. diſp 5 num. 31. Recta & obliqua compoſiti nó ſunt arbitraria. lib.1 diſp 5. à nu. 76. Quodnam ſit rectum naturale. ibid. & diſp.6. nu.7.
Redemptio. An de Angelis dici poſsit? lib.3. diſp.2. à nu. 59. & rurſus lib. 4. diſp. 1. nu.46. & 50. Et lib.5. diſp.4. nu.109.
Decreta, & præintenta eſt ſine attentione præviſionis abſolutæ de peccato. lib. 3. diſp.2. à nu.85. Latiſsimè. Nullus exinde ſequitur peccati amor in intendente: & cur? ibidem nu 95.
Redemptionis Chriſti proprietas, & veritas. lib.4 diſp.1. à nu.4 In quo conſtiterit? à nu 6 & rurſus à nu.19. adv ſque 22, Quomodo per ipſam ſoluta captivitas, ſublata Tyrannis? & alligatus ſit Diabolus? ibid. Cur poſt Redemptionem, & quanta manſerit in diabolo tentandi licentia? ibid. nu.17. & nu.20.
Redemptionis Chriſti extenſio, & quo fructu ad omnes homines? lib.4. diſp.1. à nu. 45. ad Angelos? ibid. à num. 46. ad Deiparam? ibid. à nu.48.
Redemptionis Chriſti, elogia, & nomina. lib 4. diſp.2. nu.1. Condignitas. ibid. à nu.5 Condignitatis origo, & modus. ibid. à nu.52. & à nu. 63. Vis in actu ſecundo. ibid. à nu.72. Infinitudo. ibid. diſp. 3. à nu.7. Latiſsimè. Vide *Satisfactio*.
Redemptionis Chriſti rigor ex juſtitiâ. lib.4. diſp 4. à nu.1. & rurſus à nu. 259. Item ex Obedientiâ. lib.4. diſp. 5 Latiſsimè. Sine præcepto tamen obligante in Conſcientia. ibid. à nu.114. Vide *Præceptum*.
Reduplicantis notæ vis, & vſus. lib.1. diſp.6. a nu.22. & lib.5. diſp.5. nu.79. & nu.94. & num.102.
Regnum Dei, & regnum peccati, quæ? lib.4. diſp.1. nu.11.
Regnum & regia dignitas Chriſti Domini, ſtatuitur, & defenditur. lib.5. diſp.6. a nu.36. Vide *Chriſtus*.
Regula generalis pro dignoſcendo quas denominationes poſsit accipere a Verbo Humanitas ex vi Vnionis? lib.1. diſp.1. a num.61.
Regula Sancti Maximi pro modo loquendi de Chriſto. ibid. nu.90. Aliæ duæ regulæ pro aliis loquutionibus. ibid. nu.100.
Quæ ſit bona pro taxanda perfectione rerum. lib.1. diſp 3. a nu.63.
Regulæ: *ab oppoſito conſequentis, &c.* &: *Mutato prædicato finito in infinitum, &c.* Explicatæ. lib.1. diſp.3. nu.215. & 217.
Regulæ notandæ pro prædicationibus de Chriſto. lib.1. diſp.4. a nu.83.
Regula pro multiplicandis concretis. lib. 1. diſp 5. a nu 76.
Regulæ ad dignoſcendam communicationem idiomatum. lib.1 diſp 6. a nu.14.
Regula pro compenſatione rerum ordinis ſuperioris, per res ordinis inferioris. lib.2. diſp 3. à nu.260.
Regula pro interpretatione Sanctæ Scripturæ. lib 3. diſp.2. a nu.49.
Regula pro dignoſcendis affectibus virtualibus. lib.3 diſp.2. nu 179. & 185.
Regula: *Scienti & volenti non fit injuria*, non valet in peccatore. lib. 4. diſp. 4. num.223.
Regulæ generales circa Virtutes admittendas in Chriſto Domino. lib.5. diſp. 1. a nu.156.
Regula pro dignoſcendo, qui phyſici defectus admittendi ſint in Chriſto. lib. 5. diſp.2. a nu.81.
Regulæ pro dignoſcendo, quæ paſsiones animæ in Chriſto admittendæ lib.5 diſp. 2. a num.131.
Regula pro limitatione potentiæ obedientialis. lib.5. diſp.7. a nu.46.
Regula de cognitione cauſæ ex effectûs cognitione quouſque vera? lib. 5. diſp.3. num.73.
Relationibus divinis repugnat ſpecialiter agere ad extra. lib.1. diſp. 2. a num. 70. Eſt indiſtincta ab ipſis vnibilitas. ibid. nu.87. Vide *Perſona Divina*.
Relationes divinæ quouſque ſint aſſumptivæ

tivæ naturæ finitæ? lib. 1. diſp. 5. à nu. 44. Quid de relatione ſpiratoris? ibid. à num. 45.

Relationes, perfectio, ratione ſui. lib. 5. diſp. 2. num. 33. & omninò perfectionis æqualis. ibidem à num. 72.

Reliquiarum Sanctorum adoratio. lib. 5. diſp. 8. à nu. 98.

Remiſsio peccati, quantus favor? lib. 2. diſp. 3. à num. 194. & à num. 196. Ejus cum præſervatione comparatio. ibidem.

Remiſsio alicujus debiti ex culpa, non obſtat ſatisfactioni. lib. 2. diſp. 3. à num. 241.

Reminiſcentia etiam de ſupernis, eſt debita agenti naturali. lib. 1. diſp. 3. à nu. 164.

Reſtitutio in quo differat à ſatisfactione? lib. 2. diſp. 3. nu. 15. & nu. 41. & rurſus lib. 4 diſp. 4. à nu. 308. & 313.

Quando per æquivalens fieri debet? lib. 4. diſp. 4. nu. 233. & num. 237.

Reſtitutionis finis. lib. 4. diſp. 4. à nu. 240. Qui totum nequit reſtituere, ad quid tenetur? ibidem à num. 244.

Feſtinæ reſtitutionis obligatio in quo fundetur? lib. 4. diſp. 4. à num. 249.

Revelatio Dei, purè naturalis, an poſsibilis. lib. 1. diſp. 3. à num. 179.

Quouſque evidenter exiſtens appareat. ibidem à nu. 14. Nequit Deus eâ miraculis incredibilem facere. lib. 2. diſp. 2. num. 26.

Rhemenſis Concilii ſenſus de Vnione Divinitatis cum Humanitate. lib. 1. diſp. 4. à num. 24. Ejus acta contra Gilbertum. ibidem num. 25.

S

Sacerdotis definitio. lib. 5. diſp. 6. nu. 18. Quouſque debeat Hoſtiam immutare. ibid. à nu. 29. Martyribus cur non conveniat ratio Sacerdotis? ibid. num. 32. Sacerdotes levitici, legales, & ſecundùm ordinem Melchiſedech, qui? lib. 5. diſp. 6. num. 35. Sacerdotium Chriſti. Vide *Chriſtus*.

Sacrificii multiplicis explicatio. lib. 5. diſp. 6. nu. 27. Quod ſacrificium Chriſtus obtulerit. ibid. & num. 28.

Sacrificium adhuc triplex. lib. 5. diſp. 6. nu. 34. An alicujus ſacrificii fructum perceperit Chriſtus Dominus? ibidem.

Sanctitas ſecum affert indeſtructibilitatem. lib. 1. diſp. 2. nu. 161. & lib. 5. diſp. 2. à nu. 13. Convenit Vnioni Hypoſtaticæ ratio ſanctitatis ut quod. lib. 1. diſp. 3. à num. 114. & lib. 5. diſp. 1. à nu. 49. Quid ad rationem Sanctitatis ſufficiat. ibidem, & utrobique, & ſpecialiter. lib. 1. diſp. 3. nu. 130. & ſpecialiùs. lib. 5. diſp. 1. à num. 20.

Non importat neceſsariò jus ad hæreditatem, ſicut neque filiationem. lib. 1. diſp. 3. num. 128. Non convenit actui dilectionis Dei, nec contritionis. lib. 2. diſp. 3. num. 159. & 237. Etiamſi ſit incompoſsibilis cum peccato. ibidem.

Sancti denominatio eſt eſſentialiter intrinſeca. lib. 2. diſp. 3. num. 326. & lib. 5. diſp. 1. à num. 28.

Sanctitatis conceptui non ſufficit incompoſsibilitas cum peccato. lib. 4. diſp. 3. à num. 213.

Sanctitatis vox ſignificati multiplicis. lib. 5. diſp. 1. nu. 1. Humanitatis vera ſanctificatio, à perfectione increata. ibidem à nu. 3. Etiam præciſim a ſanctitate accidentali. ibidem à num. 18. Et a Deitate, & a Perſonalitate, inſolidum. ibidem a num. 24. & a nu. 33. Quanta ſit taxa hujus ſanctificationis a ſanctitate increata? ibid. a nu. 70. & a nu. 73. & a nu. 81. Vide *Gratia, Humanitas, Vnio Hypoſtatica*. Sanctitatis Chriſti prærogativæ. lib. 5. diſp. 2. num. 1.

Sanctis qui cultus debitus, & cur? lib. 5. diſp. 8. a nu. 57. Injuria ipſis, eorumque imaginibus facta, quouſque Sacrilegium. ibi. num. 64. Vide *Imago*.

Sanguis a Verbo immediatè aſſumptus. lib. 1. diſp. 4. nu. 75. & 76. Certitudo hujus veritatis. ibid. An totus Sanguis? ibid. nu. 76. An reaſſumptus totus. ibid. nu. 78. & 80. Varii ſenſus Authorum. ibid. nu. 74. Cujuſdam vetita propoſitio. ibid. num. 78.

Satisfactionis notio, definitio & explicatio. lib. 2. diſp. 3. a nu. 12. Ejus diſcrimen a reſtitutione, & a merito. ibid. a nu. 15. & a nu. 41. & lib. 4. diſp. 4. a nu. 308. & 313.

Satisfactio per vires merè naturales, pro quovis peccato, eſt impoſsibilis. lib. 2. diſp. 3. a nu. 18. Per vires Gratiæ, poſsibilis eſt puræ creaturæ & congrua, & condigna Satisfactio pro veniali. ibid. a nu. 27. Latè. Pro mortali, per vires gratiæ poſsibilis eſt congrua. ibid. a num. 58.

Condigna per nullas vires gratiæ poſsibilis eſt puræ creaturæ. ibid. a nu. 153. Vndenam tanta in poſsibilitas? a nu. 154. Non ab offenſæ infinitate. a nu. 64 Nec a ſervitute contractâ per peccatum. a nu. 215. Nec a periculo, ne vileſcat offenſæ gravitas. a num. 228. Nec a neceſsitate præſuppoſitæ remiſsionis quoad aliquod debitum ex offenſâ contractum. a nu. 236 Nec præciſe ex ordinum diverſitate, & ex infinitate perſonæ offenſæ. a nu. 250. Ratio talis impoſsibilitatis. a nu. 276.

Satisfactio pro peccato mortali condigna præſtari nequit a pura creatura, etiamſi ornetur infinita gratia habituali. lib. 2. diſp. 3. a nu. 316. Etiamſi actus contritionis fingatur forma Sanctificans. a nu. 159. & nu. 237. & a nu. 310. Etiamſi Creatura conſtituatur caput morale reliquorum. a nu. 313. etiamſi conſideretur ut membrum Chriſti Domini. a nu. 314. Etiamſi gaudeat dignitate moraliter infinitâ. a num. 321.

Satisfactionis rigori quæ obſtet gratia ex parte creditoris. lib. 2. diſp. 3. a nu. 36. & qui favor iſtius. a nu. 41. & a nu 209.

Satisfactio præſtari non poteſt ab actu dilectionis, vel contritionis, eſtò permittatur uterque forma Sanctificans. lib. 2. diſp 3. a nu 159. & a nu. 237. & 310.

Satisfactioni non obſtat remiſsio alicujus debiti. lib 2. diſp. 3 a nu. 238 Satisfactionis proprietates. ibid. a nu 243.

Satisfactio unde taxanda? lib. 2. diſp. 3. a num. 251 & Latè a num. 276. & rurſus a num. 261.

Satisfactio Chriſti propria & vera Redemptio. lib 4. diſp. 1. a nu. 4. & Cur? a nu. 6. Vide *Redemptio.*

Satisfactionis diviſio multiplex. lib 4. diſp. 1. a nu. 23 Theandricæ ſatisfactionis modus explicatur. ibid. a nu. 29. & a nu. 33 & extenſio. ibid. a nu 43.

Satisfactionis theandricæ elogia. lib. 4. diſp. 2. nu. 1. Intrinſeca condignitas. ibid. a nu. 5. ab Authoritate. a nu. 6. & a ratione a nu. 10. Ejus condignitatis origo, quidditas, & ratio a priori. Latè a nu. 52. Vis theandricæ Satisfactionis in actu ſecundo. lib 4. diſp. 2. a nu 71. Immunitas ejus a debito. ibid. nu. 75.

Satisfactio condigna pro peccato præſtari poteſt per obſequia Chriſti Domini præciſè condignificata per dignitatem unionis. lib. 4. diſp. 2. a nu. 94. Imò per obſequia entitatis purè naturalis, ſi fuiſſent in Chriſto. ibid. a nu. 9.

Satisfaciendi principium *quod*, & *quo*. lib. 4. diſp. 2. a nu. 99.

Satisfactionis theandricæ valor ſimpliciter infinitus. lib. 4. diſp. 3. a nu. 1. & inimpedibilis vis inducendi præmium ibid. a nu. 184. Vide *Meritum.*

Satisfactio theandrica nec ſuperabundans, nec ſufficiens eſſet pro peccato, ſi peccatum eſſet ſimpliciter infinitum. lib 4. diſp. 3. a nu. 241. & nu. 246.

Satisfactionis, quæ fit homini, & quæ fit Deo grande diſcrimen. lib. 4. diſp. 3. a num. 217. Item finitæ ab infinita, quoad vim movendi. ibid. a nu. 218.

Satisfactionis Chriſti rigor in ſpecie juſtitiæ. lib. 4 diſp. 4. a nu. 1. Nulla ei defuit conditio ſtrictæ juſtitiæ. lib. 4. diſp. 4. a nu 258. Fuit ex toto rigore juſtitiæ ibid. a nu. 329. Modus ſpecialis defenſionis. ibid. a num. 332. Ex quâ virtute oblata. ibid. a nu. 339. Et ex quâ accepta? ibid. a nu. 360. & nu 363.

Satisfactio Chriſti Domini ex obedientiâ lib. 4. diſp. 5. tota. Et ex quo genere præcepti? ibid. a nu. 26. & a nu. 47. & a nu. 114. & a nu. 168.

Scientia quam immanentiam importet? lib. 5. diſp 3. nu. 8 & 15. & 30.

Scientiæ multiplicitas quando poteſt dici ſuperflua. lib. 5. diſp. 3. a nu 120.

Scientia infuſa quæ, & quotuplex? lib 5. diſp. 3. nu. 114. Ejus exiſtentia in Chriſto. a nu. 115 Ejus objecta. a num. 124 Etiam Trinitas. a nu 135 In quo tamen medio? a nu 139. & a nu 145. & a nu. 147.

Scientiæ infuſæ habitus diſtinctus ab ſpeciebus. lib 5. diſp. 3. a nu. 158. & diſtinctus a lumine gloriæ lib. 5. diſp. 3. a nu. 168. ſimplex eſt. ibid. a nu. 170. Omnes ſpecies ad ejus uſum in Chriſto ſunt ſupernæ. a nu. 173. & cur? nu. 174. An ſimplex aut multiplex ſpecies. ibid. a nu. 175. Vide *Species.*

Scientiæ infuſæ uſus in Chriſto liber. lib. 5. diſp. 3. a nu. 180. Independens eſſentialiter a phantaſmate. ibid. a nu. 182.

Scientia infuſa non eſt diſcurſiva lib 5. diſp. 3. a nu. 186. nec poteſt. & cur? ibid. nu. 187. & quouſque capax, aut incapax compoſitionis, & diviſionis in cognoſcendo? ibid. a nu. 188. & 189.

Scientia naturalis per ſe infuſa; per ſe acquiribilis. & experimentalis. lib. 5. diſp. 3.

3. nu.190. Explicatur ſingulę. ibid. & admittędę ſingulę in Chriſto Domino. ibid. nu.191. Et ex quo tempore. ibid. a num. 198. Earum objecta. ibid a nu.204. Principia. ibid. a num. 205. & vſus. ibid. a num.207.

Scientia animæ Chriſti. lib.5. diſp.3. a nu.1. Scientia Theandrica. a nu.34. & 38. Scientia beata in Chriſto ſimpliciter neceſſaria. lib.5. diſp.3. a nu 43. & a nu 49. Ejus ſphæra objectiva, divinæ triplicis ſcientiæ objecta. a nu.59. & nu.78. & ſeq. & a nu.108. Ejus tendendi modus. a nu. 105. Principia. a nu.100.

Scientia Media. Ejus vſus in Deo. lib.3. diſp. 1. a nu. 118. & 120. Impedibilitas. ibid. neceſsitas prędecendi ad omne decretum liberum Dei. l.b.3. diſp.1. a nu.25. & nu. 66. Quid importet ex parte hypotheſis? lib.3. diſp.1. a nu.115. 116. & rurſus a nu. 146. Eſt in Deo neceſsitas diſjunctiva, vel non decernendi, vel decernendi per attemperatam connexionem cum conſenſu prævíſo creaturæ. ibid. Quam poſteriorítatem, & determinationem habeat ab objecto ſuo. ibid. nu. 125. & a nu.147. & 149.

Scientiæ Mediæ neceſsitas in præcedendo non obſtat divinæ beneficentiæ. lib. 3. diſp.1. a nu.161.

De actibus divinis nulla eſt. lib.3. diſp.2. a num.87.

Recurſus ad ipſam non emollit difficultatem præcepti obligantis in conſcientiâ in Chriſto. lib.4. diſp.5. a nu.57. Neque hujus compoſitio cum libertate peti poteſt a favore Scientiæ Mediæ. ibid. a nu. 64. & a nu.67.

Scientia Media quando libertati favere poteſt? lib.4. diſp.5. nu.67. & 68.

Scientia Viſionis. Quomodo comparetur ad decreta, & ad objecta? lib. 3. diſp. 1. a nu.103. & 104. Repugnat Scientia Viſionis indepędens a decreto Dei. lib.3. diſp. 2. num 87.

Sancta Scriptura. Regulæ pro ejus intelligentia. lib.3. diſp.2. a nu.49. & lib.4. diſp.4. num.24. & 25.

Scripturæ de ſervitute Chriſti loquentes, quo ſenſu interpretandæ. lib. 5. diſp. 5. num.7. 8. & 53.

Servitus. Duplex: ex delicto, & ex origine, lib.2. diſp.3. a num. 215. Malè petitur ex inde impoſsibilitas condignè ſatisfaciendi. ibid. a nu.216. & a nu.224.

Servitus ex peccato magis explicata. lib. 4. diſp.1. nu.9. & 12. & nu.16. Quomodo ab ipsâ redempti per Chriſtum? ibid. & nu.16. & ſpecialiùs a nu.20.

Triplex adhuc Servitus explicata. lib. 4. diſp.1. nu.16.

Conditio Servitutis & onera. lib 4. diſp. 4. a num.101.

Servus, quid? lib. 4. diſp.5 num. 141. & lib.5. diſp.5. a nu 48 & 49. An definitio competat Chriſto ut homini. ibid. & ex profeſſo lib.5. diſp.5. a nu.3. Nulla competit Chriſto quâ homini. ibid Latiſsimè. De quâ ſervitute damnatus fuerit Elipandus. lib.5. diſp.5. a nu. 17. & à nu. 23. & a nu. 32. Explicatur multiplex Servitus. ibid. a nu.16.

Servitus propria incompoſsibilis cum vnione hypoſtatica. lib.5. diſp.5. a num. 45. aduſque nu.51.

Species credibilium an naturales vel ſupernę? lib.5. diſp.1. nu. 166. & diſp. 3. nu. 173. Nequit in ipſis conſiſtere habitus fidei. lib.5. diſp.1. nu.166. & nu.167. & diſp.3. num.165.

Species impreſſæ ab habitibus ſcientiæ infuſæ diſtinctæ. lib.5. diſp.3. a nu.158.

Species ad vſum Scientiæ infuſæ in Chriſto, cur ſupernæ. lib 5. diſp.3. nu.173. & 174. An multiplex. ibid. a nu.175. a quo principio. ibid. nu. 178. Intuitivæ ſunt. a num.179.

Specierum & habituum diſtinctio. lib.5. diſp. 3. a nu. 164. & a nu. 205. Munera diverſa. lib. 5. diſp 3. a nu.158.

Spei Theologicæ proprius actus: lib. 5. diſp. 1. num 172. Virtus hæc in Chriſto & cur. ibid. a nu.170. & 172.

Spirator. Vide *Relatio*.

Spiritus Sancti dona, quæ & in quo cõſiſtant? lib.5. diſp.1. a nu.178. Fuerunt in Chriſto Domino. ibid. Etiam donum Timoris. num.180.

Subjectio quæ in Chriſto Domino, quâ homine, admittenda? lib.5. diſp.5. nu.1. & 2. & lib.4. diſp.3. a nu. 22. & lib.4. diſp. 5. a nu.153. & a nu.198. & a nu.199.

Subſtantia. Inter modales & entitativas, quãtum diſcrimen quoad ſupernaturalitatẽ. lib.5. diſp.2. nu 32. & 34. & 181.

Subſtantiæ rationales primò intentæ a natura, & quomodo? lib.1. diſp.2. nu.65. & lib.2. diſp.2. nu.27.

Subſiſtentia in poſitivo. lib.1. diſp.1. a num. 31. Qui propugnent in negativo. ibidem

nu. 30. & ex quibus fundamentis? ibid. nu.36. & a nu.37. Creata in ente compoſito ſeparabilis a natura. ibid. a nu. 39. Conſiſtit in vnione ſubſtantiali connaturali. lib.1. diſp.2. a nu.115. Alter modus ſuperadditus otioſus eſt: & cur? ibid. a nu 116. præſertim nu.120. Quid de natura purè ſpirituali. lib.1. diſp.5. a nu.20. Subſiſtentiæ formalis effectus primarius. lib.1. diſp.1. a nu. 40. Ejus major elucidatio. lib.1. diſp. 5. a nu. 31. & rurſus à nu.53. Quantam incommunicabilitatem importet. ibid. diſp.1. nu. 44. & diſp. 5. latè a nu. 32. diſcrimen inter creatam & increatam. ibid. diſp.1. num.46.& diſp. 5 a nu.58 & rurſus a nu.92. Quomodo ſuppletur a Verbo inhumanitate. ibid.nu. 48. defectus propriæ ſubſiſtentiæ quouſque notus Angelo. lib 1. diſp.3. a n.177. Subſiſtentia abſoluta in Deo nulla. lib.1. diſp.4. nu.47.& rurſus a nu.53.& expreſiùs diſp.5. a nu 60. Permiſſa, nequit eſſe ratio terminandi vnionē in Chriſto. ibid. Duplex. in eadem natura finita repugnat, & cur? lib.1 diſp.5. a nu.26. & a nu.36. maximè aliena, & propria. ibid. a nu.31. An duplex partialis. ibid. a num. 40. an duplex attemperata? ibid. a nu.37. Subſiſtentia diſtincta a ſua natura, neceſſariò eſt modus lib.1. diſp.5. nu.89. Finita nequit alienam ſuppoſitare naturam. ibid. a num 91. divinæ ſubſiſtentiæ propriu m, id eſt. ibid nu.92.

Suppoſitum ex ſui dignitate taxat ſibi perfectionem proprietatum. lib. 1. diſp. 5. a num.12.

Actiones ſunt ſuppoſitorum. lib. 4. diſp. 2. a nu.97. ad nu.99.

Supernaturalitas. Cur ſubſtantiæ modali competere poſsit; non verò entitativæ. lib.1. diſp.2. nu.32. & 34. & 181. Latiùs. lib.1. diſp.3. à nu.8.

Quomodo vſurpanda ſit vox *Supernaturalis*. ibid. a nu.29. Vide *Vnio hypoſtatica*.

Supernaturalis ordinis, & naturalis pulcra diverſitas. lib.1. diſp.3. a nu.109.

Supernaturalium entium clatsis duplex. lib 1. diſp.3. nu.163. Eorum entium exemptio ab evidentia naturali. ibid. a nu.146. & a nu.162.

Ordo ſupernaturalis, ex ſui prærogativa, exemptus eſt a neceſsitate, ut producatur. lib.2. diſp.1. a nu.55.

Supernaturalium entium mira proportio & connexio, cum ordine hypoſtatico. lib. 2. diſp.2. a nu.53.

Non omnia ſupra naturam ſupernaturalia ſunt. lib.5. diſp. 7. nu. 58.

T

Tentatio. Cur relicta Dœmoni tentandi facultas poſt Redemptionem? & quanta? lib.4. diſp 1. nu.17. & nu.20.

Sancti Thomæ diſcurſus, cur Verbum non mutetur? lib.1. diſp.1. nu.19.

Ejus mens & teſtimonia de vnione hypoſtatica, & ſubſiſtentia entis compoſiti. lib. 1. diſp.2. a nu. 103. & a nu.164. Nec ſibi unquam, aut alibi contrarius. ibid. a nu. 126. & à nu. 129. Mens ejus de virtute aſſumptiva naturæ. lib.1. diſp 5. nu 71.

Mens ejus de debito gratitudinis. lib. 4. diſp.2. nu.28. & 29.

Ejus mens de Chriſti præcepto. lib. 5. diſp.5. nu.135.

Regula ipſius pro cognitione cauſæ ex effectu. lib.5. diſp.3. nu.73.

Thomiſtica opinio de vnionis terminatione ad abſolutum, variè propoſita & repreſſa. lib.1. diſp.4 a nu.44.

De concordia præcepti & libertatis explosa. lib.4. diſp.5. a nu.51.

Timoris donum. lib.5. diſp 1. nu.180. Quotuplex timor. ibid. Et quinam in Chriſto Domino ibid.nu. 188. Timoris Ariſtotelici explicatio. lib. 5. diſp. 2. à num. 148. Et quouſque in Chriſto Domino? ibidem.

Toletani Concilii ſenſus circa modum unionis in Chriſto. lib. 1. diſp. 4. à nu. 57.

Tortura Dœmonum, & Animarum ab igne, qualis? lib. 5. diſp. 7. num. 58. Non debet dici ſupernaturalis. ibidem.

Tridentini locus explicatus. lib. 1. diſp. 2. num.122.

Trinitas cognoſci nequit ex creatura evidenter, licèt hæc comprehendatur, & cur? lib. 1. diſp. 3. à nu. 193. Et lib. 5. diſp. 3. à num. 139.

Cur ſecunda Perſona Trinitatis, incarnata præ cæteris. lib. 1. diſp. 4. num. 7.

Tota Trinitas ſpecialiter in Humanitate Chriſti ex unione Verbi: & cur? lib. 1. diſp. 4. à num 65.

Citra lumen gloriæ cognoſci evidenter poteſt in aliquo medio finito. lib.5. diſp. 3. à num. 145. Non obſtantibus in oppoſitum principiis Metaphyſicis. ibidem

à num. 147. 148. 149. 150. & num. 153.
Triſtitia Quid? lib. 5. diſp. 2. à num. 141.
Triſtitiæ cum ſummo gaudio compoſitio explicatur, in Chriſto. ibidem à nu. 146.
Tyrannis quæ? lib. 4. diſp. 1. num. 12. & 13.
Peccati, & Diaboli Tyrannis. ibidem.
Quomodo ſublata. ibidem à num. 20.

V

Vbiquiſtarum error. lib. 5. diſp. 7. nu. 2. Exploditur. à nu. 3.
Veniale. Vide *Peccatum.* Ejus conditio. lib. 2. diſp. 3. nu. 29. Et compenſabilitas per vires gratiæ. à nu. 27. & per quos actus à nu. 53. & nu. 55. An ſtricta injuſtitia lib. 4. diſp. 4. num. 211.
Verbum Divinum nec mutatum unione, nec mutari capax: & cur? lib. 1. diſp. 1. à nu. 8. & 18. & lib. 2. à nu. 11. & lib. 3. diſp. 2. à nu. 71. Neque ſubjectum Humanitatis. lib. 1. diſp. 1. nu. 22. Neque forma. ibid. Neque magis diligibile ex Vnione. ibid. Et lib. 2. diſp. 1. à nu. 17. & nu. 19. An Pars? ibid. nu. 22. & nu. 69. Perfecte ſupplevit in Humanitate ſubſiſtentiæ effectum. ibid. nu. 30. & nu. 47. & ſine ulla violentia Humanitatis, & cur? lib. 1. diſp. 4. à nu. 96.
Verbum Divinum non influit ſpecialiter effectivè in naturam aſſumptam. lib. 1. diſp. 2. à nu. 68. Neque poteſt. ibid. à num. 70.
Cur Verbum præ aliis perſonis Incarnatum? lib. 1. diſp. 4. à num. 7. & lib. 3. diſp. 2. à num. 68.
In Verbo res videre quid ſit? lib. 5. diſp. 3. num. 42.
Vilitas Creaturæ quanta? lib. 2. diſp. 3. à nu. 65. Malè fundatur in ea peccati infinitudo. ibid. duplex. ibid. nu. 179.
Ex quâ naſcatur difficultas operandi heroicè. ibidem.
Violentum quid? lib. 1. diſp. 3. nu. 70. Status naturæ aſſumptæ cur non violentus in Verbo. lib. 1. diſp. 4. à nu. 96.
Virtus notionalis ad extra repugnat. lib. 1. diſp. 2. à nu. 74.
Virtutis actus neceſſariò reſpicit motivum ipſius. lib. 4. diſp. 4. num. 129.
Virtutum obligationes, & officia, quàm diverſa in Deo, ac in nobis. lib. 4. diſp. 4. à nu. 131. & nu. 146.
Virtutum finis, qualis. lib. 4. diſp. 4. à num. 134. & 135.
Virtutum fructus, & motivum malè confuſa. lib. 4. diſp. 4. num. 141. Vtriuſque explicatio ibid.
De Virtutum ſpecificatione, plura. lib. 4. diſp. 4. à nu. 347. & à num. 353.
Virtutes ſpeciales in Chriſto Domino. lib. 4. diſp. 4. à nu. 347.
Quæ virtutes in Chriſto Domino admittendæ. lib. 5. diſp. 1. à nu. 156.
Virtutibus quinam attribuendi ſunt actus conditionati; & quinam non? lib. 5. diſp. 1. num. 168. & 169.
Virtus æthimologicè ſumitur, & entitativè. lib. 5. diſp. 1. à nu. 170. Virtutum moralium conſideratio. ibid. à nu. 176.
Videri nequit una Perſona Trinitatis ſine aliâ: ſeu aliâ non visâ. lib. 1. diſp. 1. nu. 57. & diſp. 2. à nu. 79. & diſp. 4. nu. 6.
Viſio non eſt cur oriri ab objecto debeat. ibidem. num. 79.
Viſio Dei quid ſit? lib. 5. diſp. 3. nu. 40.
Quid ſit videre res in Verbo? ibid. nu. 42. Quid videre formaliter, & cauſaliter?
Viſio Beatifica inſeparabilis eſt ab Vnione hypoſtaticâ. lib. 5. diſp. 3. à nu. 49.
Videri poſſunt in Verbo omnia poſsibilia, non comprehensâ Omnipotentiâ. lib. 5. diſp. 3. num. 41. & 42. & à num. 70.
Viſio Beatifica requirit de ſua perpetuitate noticiam. lib. 5. diſp. 3. à num. 89.
Aſsignatur modus, ſalvâ ipſius entitativâ contingentiâ. à num. 99.
Viſio Dei ex ſuo conceptu ſupernaturalis. lib. 5. diſp. 3. à num. 50. & à nu. 53.
Vbi multa in rem hanc.
Vitalis operatio quam dicat immanentiam in vivente? lib. 5. diſp. 3. num. 8. & nu. 15. & 30.
Vitioſus habitus repugnat Chriſto Domino. lib. 5. diſp. 2. à num. 72. Infundi nequit ſpecialiter à Deo. ibidem.
Vngues aſſumpti à Verbo. lib. 1. diſp. 4. à num. 85.
Vmbilicus quid requirat? lib. 1. diſp. 3. à nu. 62. & quam proportionem? ibidem nu. 71. & 72. & 73. & diſp. 5. à nu. 11. Eſt perfectio. lib. 1. diſp. 1. nu. 63. In Perſonis Divinis non eſt perfectio diverſa à relatione. lib. 1. diſp. 2. nu. 87.
Vnio phyſica, quid? lib. 1. diſp. 1. à num. 51.
Ejus energia. ibid. Intrinſecitas in quo conſiſtat? lib. 1. diſp. 2. à nu. 185. & nu. 188. Sine exercitio denominandi & conſtituta per aliquid actu non unions, re-

pug-

pugnat unio, & cur? lib. 1. diſp. 2. à nu. 18. Quam indiſtantiam ab extremis importet. ibid. à nu. 85. & 88. Non eſt Natura. lib. 1. diſp. 2. à nu. 151. Quomodo ſit neceſsitas, ut indiſtent extrema. ibid. nu. 189. Vnionis perfectio, unde taxanda? lib. 1. diſp. 3. num. 79.

Vnionis Hypoſtaticæ fides, poſsibilitas, exiſtentia. lib. 1. diſp. 1. tot. Quomodo propria Verbi. ibid. à nu. 55. Vi ejus quomodo ſint in Humanitate tres Perſonæ? ibid. nu. 55. & diſp. 4. nu. 65. Cur Humanitati det à Verbo denominationem ſubſiſtentis, ſanctæ, & alias; nec det immenſæ, æternæ, potentis, & ſimiles? lib. 1. diſp. 1. à nu. 61. & diſp. 5. à nu. 83. & lib. 5. diſp. 1. num. 13. & 14.

Vnionis hypoſtaticæ phyſica quidditas. lib. 1. diſp. 2. à nu. 1. Modus eſt ab Humanitate, & Verbo diſtinctus. ibid. à nu. 5. & à productione Humanitatis. ibidem à nu. 37. & ab ſpeciali influxu Verbi divini. ibid. à nu. 68. Identificat ſibi vim, & munus unionis humanæ, & cur? latiſsimè. ibid. à num. 98.

Vnio hypoſtatica nequit in Divino Decreto conſiſtere. lib. 1. diſp. 2. à nu. 5. ſpecialiter. nu. 10. Neque in formalitate identificatâ cum Verbo. à n. 12. Neceſsariò eſt opus ad extra. ibidem à num. 6.

Vnionis Hypoſtaticæ indeſtructibilitas, quanta? lib 1. diſp. 2. nu. 157. & diſp. 3. à nu. 32. Ejus indeſtructibilitas, benè compoſita cum veritate catholica de Chriſti morte. lib. 1. diſp. 2. num. 170.

Vnio Hypoſtatica an in Chriſto unica, an multiplex? lib. 1. diſp. 2. à nu. 166. Subſtantialis, integraliter et compoſita, materialis, & extremis intrinſeca. lib. 1. diſp. 2. num. 176. In quo ſenſu, Gratia. ibid. num. 182.

Vnionis excellentiæ maximæ. lib. 1. diſp. 3. nu. 1. Vnde eruendæ. ibid. Et ex quoto capite? ibid.

Quanta ſit ejus ſupernaturalitas? lib. 1. diſp. 3. à nu. 3. Nequit ulli ſubſtantiæ entitativæ creatæ eſſe debita. ibid. Supponeretur fore, ſi alicui connaturalis eſſet gratia, aut viſio. ibid. à nu. 8. Quo ſenſu dici poteſt Chriſto naturalis? ibidem à nu. 21.

Quantitas ejus in perfectione. lib. 1. diſp. 3. à nu. 49. Nequit inter ipſas dari inæqualitas ex pluralitate terminorum. ibidem. à nu. 69. Ejus quantitas in ratione unionis, & doni. lib. 1. diſp. 3. à nu. 72. Omnium maxima in munere vniendi. ibid. à nu. 76. & in ratione doni omnium maximum donum. ibid. à nu. 80. Et jus ad omnia Dei dona. ibid. à nu. 87. Et qualiter. ibid. à nu. 115. Quaſi extinguit in naturâ omne genus indignitatis. ibid. a nu. 91. & à nu. 110. Et explicatur modus, & quò jure? ibid. & ſequent. Sanctitas ut quod. lib. 1. diſp. 3. a num. 117. & lib. 5. diſp. 1. à nu. 49. Et Beatitudo formalis phyſica. lib. 1. diſp. 3. nu. 134. Et ſimpliciter inſeparabilis à beatitudine formali. lib. 5 diſp. 3. à num. 49. In ratione doni incomprehenſibilis eſt. lib. 1. diſp. 3. à nu. 141. Naturaliter indemonſtrabilis. ibid. a nu. 147. Etiam ex ſuppoſitione Prophetiarum, Vaticiniorũ, & miraculorum. ibid. à nu. 154. Imò, & prudenter inſuſpicabilis. ibid. nu. 158. & nu. 160. Ens per ſe occultum, & per ſe pertinens ad arcana divini cordis. ibid. nu. 148. & 153. Nihilominus ex aliquâ ſuppoſitione ſupernaturali manere poteſt evidentiæ naturali pervia. ibid. nu. 162.

Vnionis termini. lib. 1. diſp. 4. num. 1. Quot ſint? & explicantur. ibid. terminata ad naturam, & ad perſonalitatem Verbi, immediatè, ſed diverſimodè. ibidem à nu. 10. latiſsimè. Varii dicendi modi de ejus terminatione ad abſolutum, repreſsi. ibid. à nu. 42. Qui poſsint eſſe termini unionis tam aſſumptivi, quàm aſſumptibiles? lib 1. diſp. 5. tot.

Vnionis hypoſtaticæ convenientia. lib. 2. diſp. 1. à nu. 2. Ejus neceſsitas, abſoluta, nulla. ibid. à nu. 31.

Ex ſuppoſitione ordinis gratiæ, ſumma. ibid. diſp. 2. à nu. 53. Nulla verò ex aliâ quacumque ſuppoſitione creatâ contingenti. ibid. à nu. 42. Mirabilis inter ipſam, & alia entia ſuperna, proportio, & connexio. ibid. à nu. 54.

Ejus ex ſuppoſitione ſatisfactionis exhibendæ, quanta neceſsitas? lib. 2. diſp. 3. à nu. 1. per totam.

Meritum Vnionis hypoſtaticæ. Vide *Chriſtus, Incarnatio, Meritum.*

Ad Vnionem nulla phyſica diſpoſitio præceſsit. lib. 3. diſp. 4. nu. 5. Imò repugnat phyſica diſpoſitio, quæ prævièpræexegerit. ibid. a num. 3. Neque moralis potuit, ſervato gradu diſpoſitionis. ibidem. à num. 10.

Vnionis hypoſtaticæ vis privilegiandi, & exi-

eximendi actiones Humanitatis. lib. 4. diſp 2. a num.80.

Vnionis hypoſtaticæ condignificatio præcisè ſufficeret ad condignam ſatisfactionem pro peccato. lib.4. diſp. 2. a nu.94. & num.93.

Vnio hypoſtatica, quomodo, finita cùm ſit, nõ obſtet infinitudini valoris, & condignificationis in operibus Chriſti. lib. 4. diſp. 3 à nu. 32. uſque ad 37.

Vnio hypoſtatica alteri Naturæ collata nequit eſſe præmium ſimpliciter infinitũ. lib 4. diſp. 3. à nu. 133. & cur? à nu. 161.

Repugnat ſimultas multarum unionum hypoſtaticarum, & quomodo? lib. 4. diſp. 3. à num. 63.

Vnio Hypoſtatica neceſſariò eſt unica: id eſt, unius Perſonæ ad unam naturam. lib. 4. diſp. 3. à nu. 163. & rurſus 179.

Vnio hypoſtatica quam ſecum prærogativam importet privilegiandi naturam. lib. 4. diſp. 3. à nu. 180. Vna cùm ſit quomodo fundet iura maximè varia? lib. 4. diſp. 4. à nu. 206.

Vnioni hypoſtaticæ an congruat ſpecialis dependentia à Scientiâ Mediâ de actibus alioquin ab Humanitate ponendis. lib. 4. diſp. 5. à num. 69.

Vnio hypoſtatica ratione ſui eſt impeccabilitas. latè lib. 5. diſp. 2. à num. 7. & a num. 10. Explicatur hæc impeccabilitas. ibid. à nu 16. & 17. Excludit omnem poteſtatem peccandi. ibid. à nu. 41. Et quidem ex eſſentiâ ſuâ. lib. 5. diſp. 2. à nu. 49. Etiam ut futura antcipat impeccabilitatem in naturâ aſſumenda. lib. 5. diſp. 2. a nu. 55. Componi nequit cum peccato etiam materiali. nu. 64. Neque cum fomite. à nu. 67. Neque cum habitu vitioſo. à nu. 72. Neque cum reatu pœnæ. à num. 75.

Vnio hypoſtatica à quo decreto debet poni. lib. 5. diſp. 2. à nu 23. Quam neceſſitatem importet in Verbo regendi actiones Humanitatis vnitæ. lib. 5. diſp. 2. a nu. 32. & nu. 43.

Vnionis privatio nequit in pœnam aſſignari: & cur? lib. 5. diſp 2. à nu. 45.

Vnionis excellentia incompoſsibilis eſt cum ſervitute. lib. 5. diſp 5. à nu. 45. aduſque num 51.

Vnivocatio. Quid præcisè requirat? lib. 1. diſp. 6. nu. 32. Vnivocè dicitur *homo* de Chriſto, & de nobis. ibid. à nu. 31.

Vnum per ſe quomodo ſit de intentione naturæ? lib. 1. diſp. 1. nu. 74.

Voluntas pro facto reputatur: in quo ſenſu? lib. 2. diſp. 3. num. 164.

Chriſti Domini Voluntas quouſque impleta? lib 5. diſp. 2. à nu. 127. Vide *Chriſtus.*

Voti materia, quæ? lib. 3. diſp. 2. à nu 167. & lib. 4. diſp. 5. nu. 75. an Chriſtus habuerit moriendi ſtrictum votum? l. b 4. diſp. 5. nu. 75. & nu 141. Quomodo differat à Sacrificio, & à ſimplici propoſito. ibid.

FINIS.

DIPUTACIÓN PROVINCIAL SORIA

ACCVRATISSIMVS INDEX.

eximendi actiones Humanitatis. lib. 4. disp. 2. à num. 80.

Vnionis hypostaticæ condignificatio præcisè sufficeret ad condignam satisfactionem pro peccato. lib. 4. disp. 2. à nu. 94. & num. 93.

Vnio hypostatica, quomodo, finita cùm sit, nõ obstet infinitudini valoris, & condignificationis in operibus Christi. lib. 4. disp. 3. à nu. 32. usque ad 37.

Vnio hypostatica alteri Naturæ collata nequit esse præmium simpliciter infinitũ. lib. 4. disp. 3. à nu. 133. & cur? à nu. 161.

Repugnat simultas mutatum unionum hypostaticarum, & quomodo? lib. 4. disp. 3. à num. 63.

Vnio Hypostatica necessario est unica: id est unius Personæ ad unam naturam. lib. 4. disp. 3. à nu. 163. & rursus 179.

Vnio hypostatica quam secum prærogativam importet privilegiandi naturam. lib. 4. disp. 3. à nu. 180. Vna cùm sit quomodo fundet iura maxima varia? lib. 4. disp. 4. à nu. 206.

Vnioni hypostaticæ an congruat specialis dependentia à Scientia Media de actibus alioquin ab Humanitate ponendis. lib. 4. disp. 5. à num. 69.

Vnio hypostatica ratione sui est impeccabilitas. latè lib. 5. disp. 2. à num. 7. & à num. 10. Explicatur hæc impeccabilitas. ibid. à nu. 16. & 17. Excludit omnem potestatem peccandi. ibid. à nu. 41.

Et quidem ex essentia sui. lib. 5. disp. 2. à nu. 49. Etiam in natura ant esset impeccabilitatem in natura assumpsisse. lib. 5. disp. 2. à nu. 55. Componi nequit cum peccato etiam materiali. nu. 64. Neque cum fomite. à nu. 67. Neque cum [illegible] vitio? à nu. 72. Neque cum [illegible] à num. 75.

Vnio hypostatica à quo decreto debet poni. lib. 5. disp. 2. à nu. 23. Quam necessitatem importet in Verbo tegendi actiones Humanitatis vnitæ. lib. 5. disp. 2. à nu. 32. & nu. 43.

Vnionis privatio nequit in pœnam assignari? & cur? lib. 5. disp. 2. à nu. 45.

Vnionis excellentia incomposibilis est cum servitute. lib. 5. disp. 5. à nu. 45. adusque num. 51.

Vniversalis: Quid præcisè requirat? lib. 1. disp. 6. nu. 32. Vniversa dicitur [illegible] de Christo, & de nobis. ibid. à nu. 51.

Vnum per se quomodo sit de intentione naturæ? lib. 1. disp. 1. nu. 74.

Voluntas pro facto reputatur: in quo sensu? lib. 2. disp. 2. num. 164.

Christi Domini Voluntas quousque impleta. lib. 5. disp. 2. à nu. 127. Vide *Christus*.

Vnii materia, quæ lib. 3. disp. 2. à nu. 167. & lib. 4. disp. 5. nu. 75. an Christus habuerit moriendi strictum votum? lib. 4. disp. 5. nu. 75. & nu. 141. Quomodo differat à Sacrificio, & à simplici proposito. ibid.

FINIS.

Signat.ª Top.ª
26
4
1

ARANDA
DE
Incarnati

4128
A-152